קבלה · זהר

מקדש מלך על ספר הזהר

רבי שלום בוזגלו [הרש"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מקדש מלך על ספר הזהר

רבי שלום בוזגלו [הרש"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מקדש-מלך-על-ספר-הזהר/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

כרך א 25
דף א. 25
דף א: 31
דף ב. 36
דף ב: 38
דף ג: 40
דף ד. 44
דף ד: 49
דף ה. 51
דף ה: 52
דף ו. 64
דף ו: 71
דף ז. 76
דף ז: 78
דף ח. 80
דף ח: 82
דף ט. 83
דף ט: 84
דף י. 85
דף י: 86
דף יא. 86
דף יא: 87
דף יב. 87
דף יג. 93
דף יד. 95
דף יד: 96
דף טו. 96
דף טו: 106
דף טז. 112
דף טז: 122
דף יז. 127
דף יז: 132
דף יח. 137
דף יח: 142
דף יט. 145
דף יט: 146
דף כ. 148
דף כ: 150
דף כא. 151
דף כא: 153
דף כב. 154
דף כב: 155
דף כג. 156
דף כג: 157
דף כד. 158
דף כד: 164
דף כה. 167
דף כה: 168
דף כו. 169
דף כו: 170
דף כז. 171
דף כז: 172
דף כח. 172
דף כח: 173
דף כט. 174
דף כט: 178
דף ל. 180
דף ל: 185
דף לא. 187
דף לא: 188
דף לב. 189
דף לב: 190

דף לג. 195
דף לג: 196
דף לד. 198
דף לד: 199
דף לה. 202
דף לה: 208
דף לו. 209
דף לו: 209
דף לז. 210
דף לז: 211
דף לח. 213
דף לט. 214
דף לט: 215
דף מ. 216
דף מ: 216
דף מא. 217
דף מא: 217
דף מב. 218
דף מב: 219
דף מג. 219
דף מג: 220
דף מד. 220
דף מד: 220
דף מה. 221
דף מה: 222
דף מו. 222
דף מו: 223
דף מז. 224
דף מז: 224
דף מח. 225
דף מח: 226
דף מט. 226
דף מט: 227
דף נ. 227
דף נ: 227
דף נא. 228
דף נב. 229
דף נג. 229
דף נד. 229
דף נד: 229
דף נה. 230
דף נו. 230
דף נז. 230
דף נז: 231
דף נח. 231
דף נח: 231
דף נט: 232
דף ס. 237
דף ס: 241
דף סא: 241
דף סב. 244
דף סב: 245
דף סג. 246
דף סג: 248
דף סד. 248
דף סד: 249
דף סה. 249
דף סה: 251
דף סו. 251
דף סו: 252
דף סז. 252
דף סז: 253
דף סט. 254
דף סט: 255

דף ע. 255
דף ע: 256
דף עא: 256
דף עב: 258
דף עג. 258
דף עג: 259
דף עד. 260
דף עד: 261
דף עה. 262
דף עה: 262
דף עו: 264
דף עז. 264
דף עז: 267
דף עח. 269
דף עח: 271
דף עט. 271
דף עט: 271
דף פ. 272
דף פב. 273
דף פב: 274
דף פג. 274
דף פד. 275
דף פה. 275
דף פו. 275
דף פו: 276
דף פז. 277
דף פז: 281
דף פח. 281
דף פט. 281
דף צ: 282
דף צא. 282
דף צא: 283
דף צב. 283
דף צב: 285
דף צג. 286
דף צג: 286
דף צד. 286
דף צד: 286
דף צה. 287
דף צו. 287
דף צו: 288
דף צז. 288
דף צז: 292
דף צח. 296
דף צח: 297
דף צט. 298
דף ק. 300
דף קא. 301
דף קא: 302
דף קב. 303
דף קב: 303
דף קג. 304
דף קד. 305
דף קה. 307
דף קה: 307
דף קו. 307
דף קז: 308
דף קח. 308
דף קי. 308
דף קי: 309
דף קיב. 309
דף קיב: 309
דף קיד. 310
דף קיד: 310

דף קטו. 310
דף קטו: 310
דף קטז. 311
דף קיז. 311
דף קיח. 313
דף קיט. 313
דף קיט: 313
דף קכ. 314
דף קכ: 315
דף קכא. 315
דף קכא: 316
דף קכב. 321
דף קכב: 321
דף קכג. 322
דף קכג: 323
דף קכד. 323
דף קכד: 324
דף קכה. 325
דף קכו. 327
דף קכו: 328
דף קכז: 328
דף קכח: 328
דף קכט. 329
דף קל. 329
דף קל: 329
דף קלא. 331
דף קלא: 332
דף קלב. 332
דף קלב: 332
דף קלג. 333
דף קלג: 333
דף קלד. 334
דף קלד: 335
דף קלה. 336
דף קלה: 339
דף קלו. 340
דף קלו: 340
דף קלז. 341
דף קלז: 342
דף קלח. 343
דף קלח: 344
דף קלט: 344
דף קמ. 344
דף קמ: 344
דף קמא. 344
דף קמא: 345
דף קמב: 347
דף קמג. 348
דף קמד. 348
דף קמה. 348
דף קמו: 349
דף קמז. 349
דף קמז: 351
דף קמח. 353
דף קמט. 354
דף קמט: 355
דף קנא. 355
דף קנא: 356
דף קנב. 356
דף קנב: 357
דף קנג. 358
דף קנג: 358
דף קנד. 360
דף קנד: 361

דף קנה. 362
דף קנה: 362
דף קנו. 362
דף קנו: 367
דף קנז: 368
דף קנח. 370
דף קנח: 370
דף קנט. 371
דף קנט: 371
דף קס. 372
דף קס: 372
דף קסא. 372
דף קסא: 372
דף קסב. 374
דף קסב: 375
דף קסג. 375
דף קסד. 376
דף קסו. 376
דף קסז. 377
דף קסז: 378
דף קסח. 378
דף קסח: 379
דף קע. 380
דף קע: 380
דף קעא. 382
דף קעא: 383
דף קעב. 383
דף קעב: 385
דף קעג. 386
דף קעג: 386
דף קעד. 387
דף קעד: 389
דף קעה. 389
דף קעה: 389
דף קעו. 389
דף קעו: 390
דף קעז. 390
דף קעז: 391
דף קעח. 391
דף קעח: 392
דף קעט. 392
דף קעט: 394
דף קפ. 395
דף קפ: 397
דף קפא. 397
דף קפא: 400
דף קפב. 400
דף קפב: 401
דף קפג. 401
דף קפג: 402
דף קפד. 403
דף קפד: 403
דף קפה: 404
דף קפו. 404
דף קפו: 405
דף קפז. 406
דף קפז: 406
דף קפח. 406
דף קפח: 406
דף קפט. 406
דף קפט: 406
דף קצא: 407
דף קצב. 407
דף קצב: 407

דף קצג. 407
דף קצג: 409
דף קצד. 413
דף קצד: 415
דף קצה. 416
דף קצה: 418
דף קצו. 418
דף קצו: 419
דף קצז: 420
דף קצח. 422
דף קצח: 422
דף קצט. 423
דף קצט: 423
דף ר. 424
דף ר: 424
דף רא. 424
דף רב. 424
דף רב: 425
דף רג. 425
דף רג: 425
דף רד: 426
דף רה: 426
דף רו: 427
דף רז. 428
דף רז: 429
דף רח. 431
דף רט. 432
דף רט: 432
דף רי. 433
דף רי: 433
דף ריא. 434
דף ריא: 435
דף רטז. 435
דף רטז: 438
דף ריז. 444
דף ריז: 445
דף ריח. 447
דף ריח: 449
דף ריט. 449
דף ריט: 450
דף רכ. 450
דף רכ: 451
דף רכא. 454
דף רכא: 455
דף רכב. 455
דף רכב: 456
דף רכג. 457
דף רכג: 458
דף רכד. 459
דף רכד: 460
דף רכה. 460
דף רכה: 461
דף רכו. 462
דף רכו: 462
דף רכז. 462
דף רכז: 463
דף רכח. 463
דף רכח: 463
דף רכט. 465
דף רכט: 466
דף רל. 466
דף רל: 467
דף רלא. 468
דף רלא: 469

דף רלב. 470
דף רלב: 471
דף רלג. 472
דף רלג: 473
דף רלד. 473
דף רלד: 474
דף רלה. 474
דף רלה: 475
דף רלו. 476
דף רלו: 476
דף רלז. 477
דף רלח. 478
דף רלח: 479
דף רלט. 479
דף רלט: 480
דף רמ. 480
דף רמ: 481
דף רמא. 481
דף רמא: 482
דף רמב. 483
דף רמב: 484
דף רמג. 484
דף רמג: 485
דף רמד. 485
דף רמד: 486
דף רמה. 488
דף רמה: 490
דף רמו. 491
דף רמו: 492
דף רמז. 493
דף רמז: 494
דף רמח. 494
דף רמח: 495
דף רמט. 496
דף רמט: 496
דף רנ. 497
דף רנ: 498
דף רנא. 498
כרך ב 498
דף א. 498
דף ב. 501
דף ג. 505
דף ד. 508
דף ד: 511
דף ה. 512
דף ה: 512
דף ו. 514
דף ו: 514
דף ז. 515
דף ז: 515
דף ח. 515
דף ח: 516
דף ט. 516
דף ט: 516
דף י. 519
דף י: 520
דף יא. 521
דף יא: 522
דף יב. 524
דף יב: 526
דף יג. 526
דף יג: 527
דף יד. 527
דף יד: 528

דף טו. 530
דף טו: 530
דף טז. 532
דף טז: 533
דף יז. 533
דף יז: 534
דף יח. 534
דף יח: 534
דף יט. 534
דף יט: 535
דף כ. 535
דף כא. 536
דף כא: 536
דף כב. 537
דף כב: 537
דף כג. 539
דף כג: 540
דף כד. 541
דף כד: 543
דף כה. 543
דף כו. 544
דף כו: 547
דף כז. 551
דף כז: 552
דף כח. 554
דף כח: 555
דף כט. 555
דף כט: 556
דף ל. 556
דף ל: 556
דף לא. 557
דף לא: 557
דף לב. 558
דף לב: 558
דף לג. 559
דף לד. 559
דף לד: 560
דף לה. 562
דף לה: 563
דף לו. 563
דף לו: 564
דף לז. 564
דף לז: 565
דף לח. 566
דף לח: 566
דף לט. 566
דף לט: 567
דף מ. 568
דף מ: 569
דף מד. 569
דף מד: 570
דף מה. 570
דף מה: 571
דף מו. 571
דף מו: 572
דף מז. 572
דף מז: 573
דף מח. 573
דף מח: 573
דף מט. 574
דף מט: 575
דף נ. 575
דף נ: 579
דף נא. 582

דף נא: 584
דף נב. 585
דף נב: 586
דף נג: 588
דף נד. 589
דף נד: 590
דף נה. 591
דף נה: 591
דף נו. 592
דף נו: 594
דף נז. 595
דף נז: 596
דף נח. 596
דף נח: 597
דף נט. 597
דף נט: 598
דף ס. 598
דף ס: 598
דף סא. 599
דף סא: 599
דף סב. 599
דף סב: 600
דף סג. 600
דף סג: 601
דף סד. 602
דף סד: 603
דף סה. 603
דף סה: 604
דף סו. 604
דף סו: 604
דף סז. 605
דף סז: 605
דף סח. 606
דף סח: 606
דף סט. 610
דף סט: 610
דף ע. 610
דף ע: 611
דף עח. 611
דף עח: 612
דף עט. 613
דף עט: 613
דף פ. 614
דף פ: 614
דף פא. 614
דף פא: 615
דף פב. 617
דף פב: 617
דף פג. 618
דף פג: 619
דף פד. 619
דף פד: 620
דף פה. 621
דף פה: 621
דף פו. 622
דף פו: 622
דף פז. 622
דף פז: 623
דף פח. 623
דף פח: 625
דף פט. 627
דף פט: 628
דף צ. 629
דף צ: 629

דף צא. 630
דף צא: 630
דף צב. 635
דף צב: 639
דף צג. 642
דף צג: 642
דף צד. 642
דף צד: 642
דף צה. 644
דף צה: 647
דף צו. 648
דף צו: 648
דף צז. 649
דף צז: 649
דף צח. 651
דף צח: 652
דף צט. 653
דף צט: 653
דף ק. 653
דף ק: 654
דף קא. 654
דף קא: 654
דף קב. 655
דף קב: 655
דף קג. 656
דף קג: 656
דף קד. 657
דף קד: 658
דף קה. 659
דף קה: 660
דף קו. 660
דף קו: 661
דף קז. 661
דף קז: 662
דף קח. 662
דף קח: 663
דף קט. 663
דף קט: 663
דף קי. 664
דף קי: 664
דף קיא. 665
דף קיא: 665
דף קיב. 666
דף קיב: 666
דף קיג. 666
דף קיג: 667
דף קיד. 667
דף קכא. 668
דף קכא: 668
דף קכב. 669
דף קכב: 669
דף קכד. 670
דף קכד: 670
דף קכה. 671
דף קכה: 672
דף קכו. 672
דף קכו: 673
דף קכז. 675
דף קכז: 676
דף קכח. 677
דף קכט. 680
דף קכט: 680
דף קל. 681
דף קל: 682

דף קלא. 682
דף קלא: 683
דף קלב. 683
דף קלב: 683
דף קלג. 686
דף קלד. 687
דף קלד: 688
דף קלה. 688
דף קלה: 689
דף קלו. 690
דף קלו: 693
דף קלז. 694
דף קלז: 695
דף קלח. 696
דף קלח: 696
דף קלט. 696
דף קלט: 698
דף קמ. 698
דף קמ: 699
דף קמא. 699
דף קמא: 699
דף קמב. 700
דף קמב: 701
דף קמג. 701
דף קמג: 705
דף קמד. 705
דף קמד: 705
דף קמה. 708
דף קמה: 709
דף קמו. 710
דף קמו: 710
דף קמז. 711
דף קמז: 712
דף קמח. 712
דף קמח: 713
דף קמט. 714
דף קמט: 714
דף קנ. 714
דף קנ: 714
דף קנא. 715
דף קנא: 715
דף קנב: 715
דף קנג. 716
דף קנג: 716
דף קנד. 717
דף קנה. 717
דף קנה: 718
דף קנו. 719
דף קנו: 721
דף קנז. 721
דף קנז: 722
דף קנט. 722
דף קנט: 722
דף קס: 723
דף קסא. 723
דף קסא: 724
דף קסב. 724
דף קסב: 725
דף קסג. 726
דף קסג: 726
דף קסד: 727
דף קסה. 727
דף קסה: 728
דף קסו. 729

דף קסו. 729
דף קסז. 730
דף קסז: 731
דף קסח. 733
דף קסח: 733
דף קסט. 734
דף קסט: 735
דף קע. 736
דף קע: 736
דף קעא. 737
דף קעא: 738
דף קעב. 738
דף קעב: 739
דף קעג. 739
דף קעג: 740
דף קעד. 741
דף קעד: 741
דף קעה. 741
דף קעה: 742
דף קעו. 743
דף קעט: 744
דף קפ. 745
דף קפ: 746
דף קפא. 747
דף קפא: 748
דף קפב. 748
דף קפב: 749
דף קפג. 749
דף קפג: 750
דף קפד. 750
דף קפד: 751
דף קפה. 752
דף קפה: 752
דף קפו. 754
דף קפו: 755
דף קפז. 757
דף קפז: 758
דף קפח. 758
דף קפט. 759
דף קפט: 759
דף קצ. 759
דף קצ: 760
דף קצא. 760
דף קצא: 761
דף קצב. 761
דף קצב: 761
דף קצג. 762
דף קצג: 763
דף קצד: 763
דף קצה: 764
דף קצו. 765
דף קצו: 765
דף קצז. 766
דף קצז: 767
דף קצח. 768
דף קצח: 769
דף קצט. 769
דף קצט: 769
דף ר. 770
דף ר: 771
דף רא. 773
דף רא: 774
דף רב. 775
דף רב: 776

דף רג. 776
דף רג: 777
דף רד. 780
דף רד: 782
דף רה. 783
דף רה: 784
דף רו. 786
דף רו: 787
דף רז. 789
דף רז: 790
דף רח. 791
דף רח: 793
דף רט. 795
דף רט: 796
דף רי. 799
דף רי: 800
דף ריא: 803
דף ריב. 803
דף ריג. 804
דף ריג: 805
דף ריד. 805
דף ריד: 806
דף רטו. 807
דף רטו: 807
דף רטז. 808
דף רטז: 809
דף ריז. 810
דף ריז: 812
דף ריח. 812
דף ריח: 813
דף ריט. 813
דף ריט: 814
דף רכ. 815
דף רכ: 815
דף רכא. 816
דף רכא: 818
דף רכב. 819
דף רכב: 820
דף רכג. 820
דף רכג: 821
דף רכד. 821
דף רכד: 822
דף רכה. 822
דף רכה: 823
דף רכו. 823
דף רכו: 824
דף רכז. 826
דף רכז: 827
דף רכח. 828
דף רכח: 829
דף רכט. 829
דף רכט: 829
דף רל. 831
דף רל: 832
דף רלא. 832
דף רלא: 833
דף רלב. 834
דף רלב: 835
דף רלג. 835
דף רלג: 837
דף רלד. 839
דף רלד: 840
דף רלה. 842
דף רלה: 842

דף רלו. 843
דף רלו: 843
דף רלז. 844
דף רלז: 844
דף רלח. 844
דף רלח: 845
דף רלט. 847
דף רלט: 849
דף רמ. 849
דף רמ: 850
דף רמא. 851
דף רמא: 851
דף רמב. 852
דף רמב: 853
דף רמג. 854
דף רמג: 854
דף רמד. 855
דף רמד: 856
דף רמה. 856
דף רמה: 857
דף רמו. 857
דף רמו: 858
דף רמז. 860
דף רמז: 861
דף רמח. 861
דף רמח: 862
דף רמט. 862
דף רמט: 863
דף רנ. 863
דף רנא. 863
דף רנא: 864
דף רנב. 864
דף רנב: 865
דף רנג. 865
דף רנג: 865
דף רנד. 866
דף רנד: 866
דף רנה. 868
דף רנה: 869
דף רנו. 869
דף רנו: 870
דף רנז. 872
דף רנז: 873
דף רנח. 874
דף רנח: 876
דף רנט. 877
דף רנט: 879
דף רס. 880
דף רס: 882
דף רסא. 883
דף רסא: 886
דף רסב. 888
דף רסב: 889
דף רסג. 889
דף רסג: 890
דף רסד. 890
דף רסד: 891
דף רסה. 891
דף רסה: 892
דף רסו. 892
דף רסו: 892
דף רסז. 893
דף רסז: 893
דף רסח. 894

דף רסח: 895
דף רסט. 895
כרך ג 896
דף ב. 896
דף ב: 896
דף ג. 897
דף ג: 898
דף ד. 898
דף ד: 899
דף ה. 900
דף ה: 901
דף ו. 902
דף ו: 902
דף ז. 903
דף ז: 904
דף ח. 906
דף ח: 907
דף ט. 907
דף ט: 908
דף י. 908
דף י: 909
דף יא. 911
דף יא: 913
דף יב. 914
דף יב: 915
דף יג. 915
דף יג: 916
דף יד. 916
דף יד: 917
דף טו. 918
דף טו: 918
דף טז. 919
דף טז: 920
דף יז. 920
דף יז: 920
דף יח. 921
דף יח: 922
דף יט. 922
דף יט: 924
דף כ. 924
דף כ: 925
דף כא. 925
דף כא: 926
דף כב. 926
דף כב: 927
דף כג. 927
דף כג: 928
דף כד. 928
דף כד: 929
דף כה. 931
דף כה: 932
דף כו. 933
דף כו: 934
דף כח. 935
דף כט: 935
דף ל. 935
דף ל: 936
דף לא. 937
דף לא: 938
דף לב. 939
דף לב: 939
דף לד. 940
דף לד: 941
דף לה. 942

דף לה: 943
דף לו. 944
דף לו: 944
דף לז. 945
דף לז: 946
דף לח. 946
דף לח: 947
דף לט. 947
דף לט: 948
דף מ. 949
דף מ: 954
דף מא. 955
דף מא: 956
דף מב. 956
דף מב: 956
דף מג. 959
דף מד. 961
דף מד: 961
דף מה. 962
דף מה: 962
דף מו. 963
דף מו: 964
דף מז. 964
דף מז: 965
דף מח. 966
דף מח: 967
דף מט. 968
דף מט: 969
דף נ. 970
דף נ: 970
דף נא. 971
דף נא: 971
דף נב: 971
דף נג. 971
דף נג: 972
דף נד. 973
דף נד: 974
דף נה. 977
דף נה: 977
דף נו. 978
דף נו: 979
דף נז. 980
דף נז: 980
דף נח. 980
דף נח: 981
דף נט. 982
דף נט: 983
דף ס. 984
דף ס: 987
דף סא. 988
דף סא: 988
דף סב. 989
דף סב: 990
דף סג. 990
דף סג: 991
דף סד. 991
דף סד: 991
דף סה. 992
דף סה: 994
דף סו. 995
דף סו: 996
דף סז. 999
דף סז: 999
דף סח. 1000

דף סח: 1002
דף סט. 1004
דף סט: 1004
דף ע. 1005
דף ע: 1005
דף עא. 1007
דף עא: 1007
דף עב. 1008
דף עב: 1009
דף עג. 1010
דף עג: 1010
דף עד. 1010
דף עד: 1011
דף עה. 1011
דף עה: 1011
דף עו. 1012
דף עו: 1012
דף עז: 1014
דף עח. 1014
דף עח: 1015
דף עט. 1016
דף עט: 1017
דף פ. 1018
דף פ: 1018
דף פא. 1019
דף פא: 1019
דף פב. 1020
דף פד. 1020
דף פד: 1021
דף פה. 1021
דף פה: 1022
דף פו. 1022
דף פו: 1022
דף פז. 1023
דף פז: 1024
דף פח. 1024
דף פח: 1026
דף פט. 1026
דף פט: 1027
דף צ. 1027
דף צ: 1028
דף צא. 1029
דף צא: 1029
דף צב. 1030
דף צב: 1032
דף צג. 1032
דף צג: 1032
דף צד. 1034
דף צד: 1036
דף צה. 1038
דף צה: 1039
דף צו. 1040
דף צו: 1041
דף צז. 1042
דף צז: 1043
דף צח. 1043
דף צח: 1044
דף צט. 1045
דף צט: 1045
דף ק. 1046
דף ק: 1048
דף קא. 1050
דף קא: 1050
דף קב. 1051

דף קב: 1052
דף קג. 1054
דף קג: 1054
דף קד. 1055
דף קד: 1055
דף קה. 1055
דף קה: 1056
דף קו. 1056
דף קו: 1056
דף קז. 1057
דף קז: 1057
דף קח. 1058
דף קח: 1059
דף קי: 1060
דף קיא. 1061
דף קיב: 1061
דף קיג. 1061
דף קיג: 1062
דף קיד. 1063
דף קיד: 1063
דף קטו. 1063
דף קטו: 1064
דף קיז. 1064
דף קיז: 1065
דף קיח. 1066
דף קיח: 1067
דף קיט. 1070
דף קיט: 1071
דף קכ. 1073
דף קכ: 1074
דף קכא. 1075
דף קכא: 1076
דף קכב. 1081
דף קכב: 1086
דף קכג: 1088
דף קכד. 1088
דף קכד: 1090
דף קכה. 1093
דף קכה: 1093
דף קכו. 1093
דף קכו: 1093
דף קכז. 1094
דף קכז: 1094
דף קמד: 1095
דף קמה. 1095
דף קמו. 1098
דף קמו: 1099
דף קמז. 1101
דף קמז: 1103
דף קמח. 1103
דף קמח: 1104
דף קמט. 1108
דף קמט: 1109
דף קנ. 1110
דף קנ: 1112
דף קנא. 1113
דף קנא: 1116
דף קנב. 1117
דף קנב: 1117
דף קנג. 1118
דף קנג: 1118
דף קנד. 1118
דף קנד: 1120
דף קנה. 1121

דף קנה: 1122
דף קנו. 1123
דף קנו: 1123
דף קנז. 1132
דף קנז: 1132
דף קנח. 1133
דף קנח: 1134
דף קנט. 1134
דף קנט: 1135
דף קס. 1135
דף קס: 1136
דף קסא. 1136
דף קסא: 1137
דף קסב. 1138
דף קסב: 1139
דף קסג. 1140
דף קסג: 1141
דף קסד. 1141
דף קסד: 1142
דף קסה. 1143
דף קסה: 1144
דף קסו. 1144
דף קסו: 1145
דף קסז. 1146
דף קסז: 1146
דף קסח. 1147
דף קסח: 1147
דף קסט. 1147
דף קסט: 1148
דף קע. 1149
דף קע: 1150
דף קעא. 1151
דף קעא: 1152
דף קעב. 1152
דף קעב: 1152
דף קעג. 1153
דף קעג: 1153
דף קעד. 1154
דף קעד: 1154
דף קעה. 1154
דף קעה: 1155
דף קעו. 1155
דף קעו: 1156
דף קעז. 1157
דף קעז: 1157
דף קעח. 1158
דף קעח: 1159
דף קעט: 1159
דף קפ. 1160
דף קפ: 1160
דף קפא. 1161
דף קפב. 1163
דף קפב: 1164
דף קפג. 1164
דף קפג: 1165
דף קפד. 1166
דף קפד: 1166
דף קפה. 1167
דף קפה: 1168
דף קפו. 1168
דף קפו: 1169
דף קפז. 1170
דף קפז: 1170
דף קפח. 1171

דף קפח: 1172
דף קפט. 1174
דף קפט: 1175
דף קצ. 1176
דף קצ: 1176
דף קצא. 1176
דף קצא: 1177
דף קצב. 1178
דף קצב: 1179
דף קצג. 1179
דף קצג: 1179
דף קצד. 1181
דף קצד: 1181
דף קצה. 1181
דף קצה: 1181
דף קצו. 1181
דף קצו: 1182
דף קצז. 1183
דף קצז: 1184
דף קצח. 1185
דף קצט. 1186
דף רג. 1186
דף רג: 1186
דף רד. 1188
דף רד: 1189
דף רה. 1190
דף רה: 1190
דף רו. 1190
דף רו: 1191
דף רז. 1191
דף רז: 1192
דף רח. 1192
דף רח: 1192
דף רט. 1193
דף רט: 1194
דף רי. 1194
דף רי: 1194
דף ריא. 1195
דף ריא: 1196
דף ריב. 1196
דף ריב: 1197
דף ריג. 1197
דף ריג: 1198
דף ריד. 1199
דף ריד: 1200
דף רטו. 1200
דף רטו: 1200
דף ריז. 1201
דף ריז: 1202
דף ריח. 1203
דף ריח: 1203
דף ריט. 1203
דף ריט: 1204
דף רכ. 1204
דף רכ: 1204
דף רכא. 1205
דף רכא: 1205
דף רכב. 1205
דף רכד. 1206
דף רכד: 1206
דף רכה. 1207
דף רכה: 1207
דף רכו. 1207
דף רכו: 1208

דף רלא. 1208
דף רלא: 1209
דף רלב. 1210
דף רלב: 1210
דף רלג. 1211
דף רלד. 1213
דף רלד: 1213
דף רלה. 1213
דף רלה: 1213
דף רלו: 1215
דף רלז. 1217
דף רלז: 1218
דף רלח. 1218
דף רלט. 1218
דף רלט: 1218
דף רמ. 1220
דף רמ: 1220
דף רמא. 1221
דף רמא: 1224
דף רמב. 1226
דף רמז. 1227
דף רמז: 1227
דף רמח: 1228
דף רמט. 1229
דף רמט: 1229
דף רנ. 1230
דף רנ: 1230
דף רנא: 1232
דף רנב. 1233
דף רנג. 1233
דף רנג: 1233
דף רנד. 1233
דף רנד: 1234
דף רנה: 1234
דף רנח: 1234
דף רנט. 1235
דף רנט: 1235
דף רס. 1235
דף רס: 1237
דף רסא. 1238
דף רסא: 1240
דף רסב. 1240
דף רסב: 1242
דף רסג. 1243
דף רסד. 1244
דף רסד: 1244
דף רסה. 1244
דף רסה: 1245
דף רסו. 1245
דף רסו: 1246
דף רסז. 1246
דף רסז: 1247
דף רסח. 1247
דף רסח: 1247
דף רסט. 1248
דף רסט: 1248
דף רע. 1249
דף רפג: 1252
דף רפד. 1253
דף רפד: 1254
דף רפה. 1255
דף רפה: 1256
דף רפו. 1257
דף רפו: 1259

דף רפז. 1261
דף רצו: 1263
דף רצז. 1263
דף רצז: 1264
דף רצח. 1264
דף רצח: 1265
דף רצט. 1266
דף רצט: 1266

כרך א

דף א.

רבי חזקיה פתח יופי הפתיחה ובצחצחות השושנה אמת דומים ניצניה י"ג אל י"ג תיבות שנכתבו אחר שם אלהים וה' עלין אל ה' תיבות שאחר שם אלהים וכדמסיק: מה שושנה וכו'. כתב האר"י ז"ל שושנה גי' אסת"ר וסוד אסתר היא נקודת המלכות דאצילות בסוד לכי ומעטי את עצמך והיא מסתתרת בראש הבריאה ולכן נקראת אסתר וז"ש בר"מ בפ' כי תצא דסתיר לה קב"ה מאחשורוש ועלה אתמר וכבודי לאחר לא אתן עכ"ל ופי' הפסוק כך הוא כשושנה הגשמיות בין החוחים שאינם שוים כנגדה כלום כן רעייתי שהיא מ' דאצילות בין הבנות שהם ז' נערותיה שהם ז' היכלות דבריאה:

אוף כנסת ישראל אית בה דין ורחמי יובן במ"ש האר"י ז"ל שעם היות שעיקר בנין הנוקבא הוא מהגבורות. עכ"ז גם כן נבנית מהחסדים כי ב' הקוים שלה נבנים מהחסדים המגולים דנ"ה דז"א: חסד דנצח חציו לעצמו וחציו לקו ימין דנוקבא וכן חסד דהוד חציו לעצמו וחציו לקו שמאל דנוקבא ומן שני שלישים דחסד המגולה שבשני שלישי הת"ת לוקחת הנוקבא לכתר שלה חצי שליש והיינו דקאמר אית בה דין ורחמי:

אית בה י"ג מכילן דרחמי ז"ל האריז"ל בכוונת חנוכה (ונרמז בספר משנת חסידים דף קכ"ז ע"ב פ"ב) הנה יש בברכה זו י"ג תיבות נגד י"ג מכילן דרחמי דאימא מקשטא לברתא בסוד נר חנ"ה כ"ו כי חנה היא אימא גי' ס"ג וכ"ו היא השכינה וע"י כן נתקן הוד דז"א בשמונה מכילן קדמאין מאל עד נוצר חסד בח' ימים והשמיני מעורר כל המדות ע"י זווג נוצר ונקה ולכן כל יום מימי חנוכה יכוין יום א' אל יום ב' רחום וכו' וביום ח' יכוין נוצר חסד עד ונקה עכ"ל הרי כי יש שייכות לי"ג מכילין דרחמי עם ברתא שהיא המלכות. עוד כתב בברכת כהנים יש י"ג יודי"ן נגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א ויש בה ט' ווי"ן נגד ט' תיקוני דיקנא דז"א ושתה ההי"ן נגד ששה תיקוני הנוקבא והכל נמשך אל השכינה כמש"ה וחסידך יברכו כ"ה והחסידים הם הכהנים וזה כה תברכו עכ"ל:

דסחרין לה מכל סטרהא נודע כי ענין הדיקנא דא"א הוא לאכפייא דינין כדי למתק דיני המלכות שלא יינקו ממנה החיצונים וז"ש דסחרין לה כדי לשומרם מן החיצונים:

אוף אלהים דהכא משעתא דאידכר אפיק י"ג תיבין הם י"ג מכילן דרחמי דאפיקת אימא הנקראת אלהים כי אימא קיבלה אותה מאריך וממנה הלכו אל המ' ולכן לא נזכר שם אלהים פעם אחרת בתורה עד שנכתבו י"ג תיבות:

בגין לאפקא ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה הם עלין הירוקין אשר סביב שושנה הגשמיות והם רמז לה' אותיות מנצפ"ך שמקבלות מ' מאימא. וז"ל הרב ז"ל על ברכת

הרב את ריבנו (ונרמז בס' מ"ח דקל"א ע"ב פסקא י"א) ה' פעמים נ"ו נגד ה"ג מנצפ"ך שכולם נהפכו לעזרתינו לכן ניקוד הברכה בשב"א ניקוד הגבורה וסוף הברכה הוי"ה בניקוד אלהי"ם ברחל כוס ביד ה' שושנה דיתבא על ה' עלין תקיפין שניתנו לה מבינה להושיעה: וז"ש בזוהר ואינון ה' אקרון ישועות ואינון ה' תרעין כי כתב הרב נ' שערי בינה הם ה' חסדים כל א' כלול מעשר הם ן' וכן ה' גבורות כל א' כלול מעשר הם ן' ובכאן מפרש ר' חזקיה נש"ב על ה' גבורות. וז"ל האריז"ל כוס ברכת מזון צריך להניחו על ה' אצבעות דיד ימין והם סוד ה' גבורות ממותקות והם ה' עלין דשושנה עכ"ל ובס' ערוגת הבושם בדף פ"ה ע"ב כתב ה' גבורות שלמ' התחתונה שהם ה' עלין תקיפין דסחרין לשישנה העליונה שהיא סוד כלת משה. והה' גבורות שומרים את המ' מן החיצונים ואיקרון ישועות שמושיעים את הנערה ובפ' בראשית זה הסוד על נכון עכ"ל:

אור דאיתברי כמשמעו:

ואתגניז פי' שאין ה' חסדים יוצאים מגולים מפי יסוד אימא רק נעשה להם לבוש דק ובכל מקום שהולכים לוקחים לבושם עמהם כמ"ש הרב בס' אוצ"ח:

ואיתכליל בברית הוא יסוד דזעיר שנכללו בו החסדים עוד נלע"ד אור דאתברי כנגד שורש החסדים שבדעת ואיתגניז כנגד התפשטותה בגוף ז"א ונגנז כל חסד בא' מו"ק: ואתכליל בברית כנגד כללותם ביסוד:

ודא איקרי עץ עושה פרי נודע כי עץ עושה פרי הוא יסוד ועץ פרי הוא מ' כמ"ש בזוהר ויחי דף רל"ח ע"א ובס' מ"ח דק"ל ע"ח פרק ב' פיסקא ג' כתב וז"ל ומיסוד התבונה הסובב ליסוד אבא בתחלת מקום יציאתו מהגוף יצאה אסתר שמספרה שושנ"ה והוא מספר אדנ"י מלא חסר י' שהוא סוד נקודת עצמה העצמית המסתתרת בראש הבריאה והוא י' של אדנ"י עד כאן לשונו: ובח"י דף ק"ו ע"ב ועיין בזוהר בפ' בלק דף קפ"ה ע"ב ומ"ש עליו הרמ"ז בפ' אדני מי יעמוד ובזוהר בפ' וארא דכ"ג ע"א ומ"ש עליו הרמ"ז ובפנחס דף רל"ג ע"ב ובהאזינו דרפ"ו ע"ב ואז תבין בעצם כוונת מאמר זה:

דיוקנא דברית אזדרע במ"ב זווגין וז"ל הרב הנה אחר שהיה זווג עליון דאריך בחכמה שבו שהיא מוחא סתימאה עם בינה שהיא הגרון וירדה הטיפה משם ע"ב דחכמה דאריך ועברה דרך שם ס"ג מעבר בעלמא וירדה למ"ה וב"ן דחכמה דאריך ושם קובלה שרש משניהם והוא שורש זו"ן: ונודע כי כל טיפה הוא יה"ו שבאה מחב"ד ונתלבש יה"ו דע"ב ביה"ו דמ"ה ויה"ו דמ"ה ביה"ו דב"ן שהוא יו"ד ה"ה ו"ו גי' מ"ב ואין לך טיפה יורדת מלמעלה שאין ב' טיפות עולות כנגדה: והנה בגרון דאריך שהיא בינה שבו יש ששה אהי"ה. ב' אהי"ה דיודי"ן בג' ראשונות וב' דאלפין בחג"ת. וב' דההי"ן בנה"י: ומ"ן עולין

ממטה למעלה ונתלבשו ב' אהי"ה דההי"ן בב' אהי"ה דאלפי"ן ודאלפי"ן בדיודין: ואהי"ה דיודי"ן פשוט ומלא מלוי המילוי מ"ב אותיות עם הכולל: והטיפה דדכורא נכללת בנוקבא הרי ב' אהי"ה הם ב' פעמים מ"ב וז"ש בפ' בראשית וכמה דדיוקנא דברית אזדרע במ"ב זווגין פי' שהיסוד דאריך הנקרא ברית נזרעו בו מ"ב זווגין ר"ל ב' פעמים מ"ב: גם אם נרצה לפרש יה"ו דב"ן גימ' מ"ב ושני אהי"ה פשוטים הרי מ"ב זווגים עכ"ל הרב ז"ל ונרמז במ"ח די"ג ע"א פ"ב. ועניין זה כעין מ"ב זווגין הנעשה בזווג או"א כמ"ש שם במ"ח די"ב ע"ב פ"ג פיסקא ו' וז"ל וכל זווגם דאו"א נעשה ע"י הדעת המזווג מ"ב זווגים שלהם שמחבר המ"ב דס"ג שבאבא עם המ"ב דאהי"ה אשר אהי"ה דאימא ונעשים מ"ב זוגות. ובדף י"ג הנז"ל כתב מ"ב זווגין דאריך היינו יה"ו דב"ן עולה מ"ב. וב' קס"א אהיה דיודי"ן: שני שרשיהם מספרם מ"ב וע"ש. ונלע"ד שלכן כתב דיוקנא דברית כי אריך לא שייך בו שם ברית ממש אלא דיוקנא דברית כי אינו רק קוץ היו"ד ואיך שם אותיות ושמות כמו בזעיר:

כך אזדרע שמא גליפא וכו' כתב הרב בס' קהלת יעקב כ"ב אתוון מהם נעשה גוף זעיר ועשר הויות דתגין שהם כנגד עשרת הדברות הם נפש דזעיר ועשר הויות עשויים מנקודות הם רות דזעיר. כללות כולם הם מ"ב והנפש מן אימא והרוח מן אבא. ומאלו המ"ב אתוון נבראו כל העולמות גוף ונפש ורוח. וז"ש כך אזדרע שמא וכו'. ובאותו דרוש של מ"ב זווגין פי' הרב כי שם מ"ב הוא מן ב' דבראשית עד ב' של ובוהו (שייך לעיל). ונלע"ד שהמשיל המלכות לשושנה שבין החוחים דוקא שדומה לה בכל אלו הדימויים ולא לשאר שושנים ובנמשל גם כן יש מלכיות דבי"ע אבל הפסוק מדבר במ' דאצילות ולכן אמר כן רעיתי שהיא מ' דאצילות בין הבנות הם בי"ע שנקראו כולם בנות לפי שהן נוקבין כנודע מדברי הרב ז"ל והם אין בהם חוור כל כך כמו מ' דאצילות ואין בהם י"ג מכילן דאריך ולא ה' גבורות דאימא. ומעין מ"ש הרמ"ז בהאזינו דפ"ו ע"ב ע"ש. וגם כן נקראת שושנת העמקים לרמז הנזכר בפרשת אמור בדף ק"ז ע"א ע"ש:

והרמ"ז פי' כאן מאמר זה ג"כ על ג' בחינות אורות המתגלות באריך הפה והטבור והברית בקו אמצעי שלו הוא הצינור המבריח בכל עולם האצילות:

והקדים ג' הקדמות א' שהפה הוא המ' וכמ"ש בשער אריך פרק ח': ב' שבחכמה סתימאה יש בה זווג פנימי דחיך וגרון ואור זווג זה בוקע ומתגלה מהפה ולחוץ וכמו כן י"ג תיקוני דיקנא סודם מח"ס. ג' ח"ס מתתקנת מגבורה דעתיק ומלבישתה ולכן נדרש בה שם אלהים בכ"מ. גם הי"ג מדות הם בסוד י"ג אותיות אלהים מלא. גם שם אלהים פשוט הוא בדיקנא. אל בתיקון א' י"ה בתיקון ששי מ בתיקון י"ב וחטאה. ורמז הפסוק

סוד ג' רישי"ן בראשית סוד כתרא דאריך שהוא הראשון לעולם האצילות כי למעלה ממנו הוא עולם הא"ס. ברא סוד רישא תניינא סוד אוירא ולהיותו נעלם שהוא הארה מדעת דעתיק לכן סתם ואמר ברא מאן דברא. אלהים הוא סוד ח"ס שמתחלת להתגלות בפה כאמור. וירמוז שזה פה קדוש מוקף מי"ג מכילין דרחמי ששרשם ממלכין קדמאין דאינון משם ב"ן. גם שם אלהים סודו ב"ן בסוד הידוע לנו בבני האלהים כי ה' אותיות אלהים פשוט:

ומלא י"ג ומילוי המילוי ל"ד הכל ב"ן והיינו בין הבנות ולבחינה זו נאה שם רעיתי שכן זווג הפה הוא בתכלית היחוד וההתמדה. ומשם רועה כל האצילות. ונאמר ועל פיך ישק כל עמי. הרי לפניך י"ג תקונין מקיפין לבחינה הראשונה לגילוי האור שהוא הפה הוא המלכות:

בחינה ב' ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה ויובן במ"ש האר"י ז"ל (ונרמז במ"ח ד"ט ע"ב פרק ד' פיסקא א') (ונרמז ג"כ במ"ח דף ט' פרק א' פיסקא ב') שיסוד דעתיק. מסתיים בחזה דאריך וכתב הרח"ו ז"ל שיסוד זה הוא דנוקבא דעתיק. והנה תחלה יוצאות ה' גבורות מפי היסוד הזה ואחר כך באים החסדים ודוחים אותם לחוץ והגבורות מקיפות את החסדים וה"ס טובה תוכחת מגולה והוא הנרצה במאמרינו כי אחרי סיום הזכרת י"ג תיקוני דיקנא המסתימת בחזה דאריך אז נזכר אלהים פעם ב' בחמשה תיבות הם ה' גבורות שאמרנו ומכאן ניתנו לאימא והן הם סוד ן' שערים אבל בכאן אינון ה' תרעין סוד ה' גבורות המקיפים את החסדים וידוע שבתכלית הגדלות של זעיר נעשה כתרו מת"ת אריך. והוא מקום זה שבו סיום יסוד נוקבא דעתיק. ובהיות רחל שוה לזעיר גם כתרה שם. וידוע שעיקר בנין גופה הוא מה"ג וא"כ כלי כתרה יעשה מאלו ה' גבורות המופלאות. ואז הוא כשושנה שמקיפים אותה ה' עלין תקיפין שהכתר הוא היקף וכמ"ש כתרו את בנימין. וכוס זה המקבל מיסוד הזכר נקרא של ברכה. שהרי יסוד הזכר הוא ברוך ושל הנקבה ברכה וכוס גי' אלהים אלא שבכאן הוא של ברכה מחמת שמקבל עילוי אלו הגבורות ועוד שהן מיוחדות ומקיפות את החסדים ולכן נותנו בימין. וע"ז נאמר כוס ישועות אשא שסתם כוס הוא. במלכות ונשיאת הכוס הוא להמשיך לו ממקורו זה הגבוה ונישא:

בחינה ג' לגילוי האור הוא הנגלה בעצם בלי מיעוט ושינוי היא הטיפה הזרעית דנפקא מפום אמה אור הגנוז לצדיקים הוא הנמשך בכל קו אמצעי דעתיק ואריך הזכרים של עתיק מתלבש בשל אריך ודאריך בשל אבא ודאבא בשל זעיר ושל זעיר משפיע ברחל ולכן יהי אור גי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הוא סוד טיפת הזכר. ויהי אור גי' רחל המקבלת אותם

ביסודה. וכנגד זה יש בשושנה זרע שלה גנוז בתוכה ואמר על זרע קדש הלזה דאיתברי היינו מציאות הווייתו מן המוחין ואיתגניז שאינו נגלה בטבור שבחזה אלא מתפשט בחוט השדרה ומסתעף בחגתנ"ה בסוד ה' חסדים. ואח"כ איתכליל הכל בברית הנקרא כל. ולהיות שאין האור הזה משתנה לכן אמר וההוא זרעא קיימא באות ברית ממש לאפוקי שלא תחשוב שהוא הארה בעלמא. וכללות המאמר מתחיל בבחינת המלכות הראשונה שנגלית באצילות שהוא סוד הפה. ומסיים ברחל שהיא האחרונה ולתשלום דרוש זה אמר:

וכמה דדיוקנא דברית ויובן בפירוש מ"ב זווגים שכתב האר"י ז"ל שה"ס זווג חיך וגרון דהיינו סוד אהיה יה"ו שסודם מ"ב בסוד יו"ד ה"ה ו"ו הוא מ"ב אחד וב' פעמים אהיה הוא מ"ב אחר והיינו מ"ב זווגים פי' מ"ב אורות דחיך מזדווגים במ"ב של הגרון זהו קיצור ותמצית סוד זווג הפה וזה נקרא דיוקנא דברית שאינו ברית ממש ואינו זווג ממשפיע למקבל שחוץ ממנו. וכמו שיש בפה בחינת מ"ב כאמור. כן בזווג התחתון של הגוף ר"ל דו"ק יש בחינת שם מ"ב אותיות שסודו בחגתנהי"ם. ובפה יש זווג דנשיקין ועל שניהם אמר בס"י ברית הלשון וברית המעור מכוונת באמצע. ולייש מ"ש שושנה יש לה י"ג עלין וה' עלין תקיפין ובהאזינו דף רפ"ו ע"ב אמר שושנה דאיתכלילת בשית טרפי ואין לומר דטרפי הם עלי הענף שהשושנה צומחת בו. דהא בתיקונים דף ס"ט ע"ב אמר לפי הגהת האר"י ז"ל דאית לה ה' טרפין ואינון שמע ישראל ה' אלהינו ה'. וי"ג עלין מלגו אח"ד שית סומקי ושית חווריו ושושנה דאיתכלילת בהו הא י"ג גי' אחד הרי שהם ה' טרפין. עוד בתיקונים דף פ"א ע"ב שושנה אית לה ה' עלין מלגו וה' עלין מלבר ואינון ה"ה. שרביט דילה ו' תפוח דילה י' וכולא אלהים ה' אתוון דילה ה' עלין מלבר וכו' ע"ש וכן בזוהר חדש ריש פ' יתרו. ודוחק לומר דמיירי במיני שושנים שונים:

והנראה שהשושנה יש לה ה' עלין ירוקין וקשים שהם חיצוניים לה ומסתעפים ונכללים בשרביטה והם נקראים כאן עלין תקיפין ובתיקונים דף ס"ט ה' טרפין ובתיקונים פ"א ה' עלין מלבר. ועל אלו ה' עלין תקיפין מיושבים ה' עלי שושנה עצמה והם ה' עלין דמלגו ועוד יש בתוך השרביט עצמו ז' עלי שושנה יותר קטנים ועם החמשה דמלגו הנזכרים וכללות השושנה האמור שם הם י"ג. ומקביל למה שפי' שהשושנה היא סוד הפה שיש י"ב תיקונים סביב לה ועמה הם י"ג. ומ"ש בהאזינו שהם ו' טרפי ה"ס ה' גבורות הנ"ל שנכללות ביסוד כנודע וה"ס השרביט שבו נכללים כל הה' שהם חגתנ"ה. וזהו דאיתכלילת בשית טרפי ה"ס ששה קצוות. ע"כ מהרמ"ז ז"ל:

ובספר אשל אברהם פי' דאית שושנה וכו' שושנה איהי רזא דשם הויה כמ"ש בתיקונים פ"א ובז"ח אחרי מות ק"ז כתב אית הויה דאיהי קדש הקדשים ואית הויה דאיהי קדש וכו' ונודע דבספירן דאצילות איהו דיוקנא דמלכא ממש. ובספירן דבריאה חותמא דמלכא ודיצירה ציורא דחותמא בשעוה כמ"ש בתיקונים דף ד' ועל הוי"ה דציורא דחותמא אמר בתיקונים דף פ"א על השושנה הרומזת לה וכולא אלהים. רומז שמדבר בהויה דמסטרא דרשימו דחותמא דאיהי רזא דאלהים כמ"ש לכו חזו מפעלות יהו"ה שזאת ההויה היא רזא דאלהים. והאי איהי שושנה בין החוחים ומפרש באיזו מלכות מדבר שהוא בהאי שושנה דיתבא בגו גובין דאינון חוחים. אבל מלכות דאצילות איהי שושנת העמקים דאתשקייא משקיו דנחלא עמיקא מבועא דנחלין כמ"ש בזוהר אמור דק"ז ע"א ועלה אתמר כן רעיתי בין הבנות דאפי' כד נחתא לתתא יתבא בין הבנות ולא בין החוחים דאינון כתרין מסאבין בגין דאיהי יתבא בהיכלא דילה כבודה בת מלך פנימה. בין הבנות אינון בנות ירושלים אינון תריסר חיון עילאין דאיקרון הכי כמ"ש בז"ח חקת דף פ"ג ע"א:

אפיק י"ג תיבין לסחרא לכ"י וכו' האי כ"י אמרנו שהיא שושנה תתאה דיתבא בין החוחים אינון קליפין דסחרין לד' חיון דמטטרו"ן אבל שכינתא דאצילות דאיתקריאת ברתא דמלכא כדג לה כל ספירן נחתו עמה ואתלבשו בשית יומי דחול הכלולים במטטרו"ן כמ"ש בתיקונים דצ"ג ע"א וי"ג תיבין אלין נטרין להאי ולהאי. אבל לעולם רעיתי שהיא מ' דאצילות הנקראת שושנת העמקים לאו איהי יתבא בין החוחים כי אם בין הבנות:

והיא שושנה רזא דשם הויה אבל שושנה דבין החוחים תרמוז להויה דרשימו דחותמא דאיהי רזא דאלהים כמ"ש בתיקונים דפ"א וכולא אלהים ה' אתוון דיליה ה' עלין מלבר והקדים פתיחה זו להתחלת הספר בסוד השושנה הרמוז בה שם מלא הויה אלהים. זו תוכן דבריו ולקצר אני צריך ולא לכפול הדברים שהודפסו:

לבד ראה זה מצאתי בדברי האר"י ז"ל שנקודת המי' היורדת לבריאה נקראת בשם אדני ואיתא בעץ חיים כי י"ב אותיות אדני הם בי"ג תיקוני דיקנא עוד איתא בכוונת ויעבור שהדיקנא הוא סוד ג' הויות ומכל הויה יוצאים שמות מחולפים ומן ה' אחרונה יוצא אדני ע"ש. ולפי זה אפשר י"ג מכילין שבהם שם אדני מאירים לשושנה הנקודה הנקראת בשם אדני היורדת לבריאה לסחרא לה ולנטרה לה וכמ"ש בר"מ פרשת כי תצא דף רע"ז ע"ב וז"ל דדא כלה דילך וכו' ואיהי גדל לה בי"ג מכילן דרחמי דרמיזן בג' תיבין וכו'. וטעם שהקדים פתיחה זו להיות כל מאמר יום א' דבראשית רומז לשושנה וכמ"ש בריש

תיקון כ"ו וז"ל בראשית ב' שושנה. ה' עלין דילה ראשית. בראשית לחשבון זעיר דחנוך י"ג חוחים דילה י"ג מן אלהים ועד אלהים וכו' ה' חוחים אחרנין מרחפת על פני המים ויאמר וכו' ואינון ה' אור ה' עלין וכו'. י"ג עלין מלגו וכו' וחושבניה אח"ד וכו' ע"ש הרי לך טעם לפתיחה זו ושייכות לה כי כל ענייני השושנה רומזים למאמר בראשית:

דף א:

הניצנים אלין אבהן דעאלו וכו' זה הפירוש כפי הסוד וכאלו אמר דבר אחר אלין אבהן אם נאמר שהם חג"ת דזעיר כמ"ש שאר המקובלים קשה מאי הוא דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי. לכן צריך להקדים דברי הרב בס' ק"י בתחלת הספר והובאו ג"כ בס' הכוונות בק"ש שעל המטה דע כי מדעת דעתיק הנתון באוירא ששם בדעת ההוא החסדי' והגבורות הנק' אוירא דכייא ואשא דכייא משם נמשך שפע גדול אל המזל ח' דדיקנא הנק' נוצר חסד ונשפעים שם במזל הח' ג' הויות דע"ב שהם גי' רי"ו והם סוד רי"ו אותיות דויסע ויבא ויט ומשם נמשכי' לדעת דאבא ומשם ליסוד דאבא ומשם איתגניזו גו אימא לעשותה כלי ומשם נמשכי' לדעת זעיר ונחלק לב' חציו לדעת זעיר וחציו יורד ליסוד זעיר ונותנו למ' לעשותה כלי גם היא ע"כ קיצור כללות הדברים ונבוא אל הביאור: אלין אבהן הם ג' שמות ע"ב שבמזל הח' דדיקנא והם רי"ו אותיות דויסע ויבא ויט ונודע כי ע"ב שמות דויסע ויבא ויט נקראים אבהן רק שהם בשרש השרשים מדרגא עליונה מזל הח' שמשם שרש אבהן ונכנסו באבא הנקרא מחשבה ונזדווג אבא באימא ונתן בה הרי"ו הנז' לעשותה כלי וז"ש ועאלו בעלמא דאתי ואתגניזו תמן. וכתב הרב בלשונו הקדוש כי הוא סוד רוח הנמשך מן יסוד דחכמה ואיתגניז ביסוד הבינה מכוון אל מ"ש הזוהר ואיתגניזו תמן:

ומתמן נפקו בגניזו ואטמרו גו נביאי קשוט שירדו הר"יו הנז' לנ"ה הסתומים תרי ביעי דדכור' ששם מתבשל הזרע:

אתייליד יוסף פי' כי תחלה היה יסוד דזעיר שקוע ולא בולט ועל ידי מזל ונקה נעש' אבר בולט בסוד קונה הכל ונקה מתקן כל שהוא יסוד דזעיר כמ"ש הרב ז"ל והובא במ"ח דס"ט ע"א פיסקא י"א וכמו שיתבאר בזוהר לקמן דף ג' ע"ב: עאל יוסף בארעא ונציב לון תמן הם סוד ביאה ראשונה דזעיר במ' לעשות' כלי: ואימתי אתחזון פי' אימתי אנו יודעים שהרי"ו אתוון נתגלה במ' בשעתא דיתגלי קשת בעלמא בעו"הז הגשמי כי ג' גנוני הקשת הם גילוי הרי"ו במ' לעשות' כלי לצורך הזווג לפי שראה הקב"ה שאין מעשה התחתונים כדאי שיתגלו הרי"ו על ידם לכך הקב"ה גיל' אות' מעצמו כדי שתהיה המ' מוכנת לזווג בסוד קרב צדק מאליך: ובההיא שעת' עת הזמיר הגיע פי' מפני מעשה התחתונים

שאינם הגונים: ואמאי ניצולו בשביל הניצנים שהם הר"יו שנראו בארץ לעשותה כלי ועי"ז יהיה הזווג:
ובגין אינון רבייַן כתב הרב תינוקות של בית רבן הם נה"י דאימא שאין בהם חטא פי' שאין קליפה שולטת מאימא ולמעלה:
ופי' של בית רבן היא החכמה נה"י דאבא המלובשים גו נה"י דאימא ועושים מוחין לזעיר כדי לעשותה כלי למלכות וז"ש הכא יבשביל ינוקי מגלה הקב"ה הר"יו במ' לעשותה כלי. ופירוש הכתוב מי גרם שהניצנים נראו בארץ בשביל קול התור לשון תורים ובני יונה ומביא ראיה מפסוק תורי זהב שהם התינוקות דכתיב שנים כרובים זהב ודדשינן כרוביא שהם צורת תינוק הכי נמי תורי זהב הם התינוקת בג"ש דזהב זהב עכ"ל מורינו הר"אא ז"ל א"נ יובן במ"ש האר"י ז"ל בס' הכוונות בענין ק"ש ונרמז במ"ח דס"ו ע"א פיסקא ה' כי בק"ש דשחרית הטיפה היא מחיצוניות עתיק והיא שם ע"ב ומשם לדעת אבא ומשם ליסוד אבא ומשם ליסוד דאימ' וז"ל האר"י ז"ל בכוונו' יום שמיני חג עצרת הנה ג' ימים אלו הם ג' ימי הקליטה והם סוד ג' מדות חג"ת שמהם מקבלת המ' טיפ' העליונה כנודע כי אלה הם ג' בני נח היוצאים מן התיבה וכנגד ג' מראות הקשת והנה סוד הטיפה של הזרע היא חסדים וחסד גי' ע"ב שהם ג"פ כ"ד הם ג' הויות של כ"ד עיינין וכולם בחינת חסד שהן ע"ב כזה עכ"ל # נמצא שהטיפה נמשכת מחג"ת דזעיר שנעשו חב"ד ושרשה הוא שם ע"ב ונמשכה מחיצוניות עתיק בק"ש דיוצר:
או מפנימיות אריך בק"ש דקרבנות והע"ב נחלק לג"פ כ"ד שכל כ"ד עיינין יש בהם ע"ב תגין וז"ש דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי והכל כמ"ש מורינו ז"ל אלא שלפירושו אבהן הם רי"ו אתוון שעושים אותה כלי ולפי זה אבהן הם חג"ת שהם כלי החב"ד שמשם נמשכה הטיפה ושרשה הוא שם ע"ב שנמשך מעתיק ואריך כנז' ובס' אשל אברהם כתב דא עובדא דבראשית ר"ל שאלו הניצנים הם חג"ת נה"י כמ"ש בזוהר בראשית דל"ט ע"ב הם עובדא דבראשית דאיהי חכמה וגם הכתר להיותו סתום ואין הפה יכול לדבר בו הוא נעלם בה כמ"ש בזוה' תרומה דקס"ה ע"ב סתימ' דכל סתימין וכו' איהו רוכב בי"ה דאיהו רזא קדמאה ועל דאיהו סתים אמר בראשית ברא שית ואינו אומר מאן ברא לון אלא דברא לון ההוא סתים דלא ידיע כלל כמ"ש בדף ט"ל הנז' בראשית מלה גליא בכלל מלה סתימאה ור"ל מלה גליא היא חכמה בכלל מלה סתימאה שהוא הכתר שלכן אינו אומר מאן ברא לון שהוא הכתר אבל שית סטרין חג"ת נה"י בהם פירש ואמר ברא אלהים שהיא בינה ולהיות נה"י כולם כלולים בחג"ת לכן אינם נזכרים כי אם בסוד חג"ת והם הניצנים דאיקרון עובדא דבראשית נראו במלכות הנקראת ארץ אימתי נראו ביום ג'

שהיא ת"ת הכולל ח"ג ואף המלכות כלולה בו ולכן ביום הג' כתיב ותוצא הארץ ונראו לשון השפיעו במ' א"נ נראו כמשמעו דכשיצאו חג"ת יצאה אז המ' עמהם כמ"ש בזוהר ד"ה ע"ב וז"ל תלת יומין קדמאין לא אתגלי עבידת' דילהון עד דארעא גלי לון וכו' וא"ת הא ביום ג' כתיב ותוצא הארץ אלא אע"ג דכתיב ביום ג' רביעאה הוא דהיינו מ' הוא אפיקת כל דא אלא דאיתכלילת ביום ג' למהוי חד בלא פרודא ולכן ביום ג' כתיב תרי זמני כי טוב חד לת"ת וחד למ' הכלולה בו זהו תמצית תחילת דבריו והנמשך מספרו תדרשנו והרמ"ז כתב שמאמרים אלו עד דף ד' מפורשי' בספר זוהר הרקיע וספר זה אינו בנמצא אצלינו ובס' ערוגת הבושם דף' כ"ד כתב וז"ל הניצנים וכו':

הנה האר"י ז"ל הרחיב ביאור עמוק לפרש זה המאמ' ונלע"ד וכו' ויובן במ"ש בדרוש כלל חו"ג כי ה' חסדים מתפשטים מדעת זעיר ולמטה ג' מהם המתפשטים בחג"ת דזעיר הם סתומים ביסוד אימא ואין ניכר הארתם כי אם לאחר שיורדים כולם למטה ביסוד זעיר ואז נתגלית הארת' למטה ואחר כך עולים ממטה למעלה ועולים בפנימיות זעיר וסובבים ומקיפים למוחין דזעיר מבחוץ להם בתוך הנ"הי דאימא ואז מכחם נתגלית הארת המוחין מה שהיו סתומים וגם הדעת שהיה סתום עתה נתגלה ובזאת ההקדמ' ממילא רווחא שמעתתא כי אלו האבהן הם חג"ת דחסדים דעאלו במחשבה ובעלמא דאתי הוא סוד עלית החסדים במוחין דזעיר שהם חו"ב שלו שנקראי' מחשבה ועלמא דאתי ולכן אמר ואיתגניזו כי הם בתוך הנ"ה דאימא שהיא נק' עלמא דאתכסיא. ומשם יורדים למטה לנ"ה דזעיר ששם מקום בישול הזרע וז"ש ואטמרו גו נביאי קשוט וע"י ירידתם לנ"ה מכח זה אתייליד יוסף כי נתגלה ביוסף כל החמשה חסדים דחסד נקרא אל בסוד חסד אל וה"פ אל גי' יוסף והשלים פירושו עד"ז ומספרו תדרשנו:

ר"א פתח שאו מרום וכו' פתח עינים היא המ' שהוא השער ועיני בני אדם תלויות אליה: עתיקא דקיימא לשאלה היא הבינה ברא אלה הם הו"ק וז"ל מורינו ז"ל לבאר איך על ידי נשיאות עינינו אל המ' כדע זה:

אך נודע שהאדם בעסקו בתורה שבע"פ ממנה יוכל להבין כל החכמות הנעלמו' בתורה שבכתב כי היא מפרשת תורה שבכתב וממשניות ותלמוד ידע פרטי הדינים הרמוזים וסתומים בתורה שבכתב וכ"ש הסודות הנעלמים שאין מי שיוכל להבינם מהכתובים אלא מהקבלה שיש לנו מפה אל פה עד משה רבינו עליו השלום:

ומי שיתמיד בקדושה וחסידות ובייחודי' שגילה האר"י זכרונו לברכה וירגיל עצמו בזה ישיג רוח הקדש ויגידו לו תעלומות חכמה וזה ענין נשיאות עינינו אל המ' כי ע"י זיכוך נשמתו יוכל להשיג רוח הקדש מן המ' ובלתה אי אפשר להשיג מאומה כי אף אם יזכך

עצמו בקדוש' רבה לא יוכל להשיג שום ענין מזעיר כי אם באמצעות המ'. נמצא כי המ' דאצילות היא השער לכל מי שיבא לדעת סודות התורה:

ולכן אמר אם תרצו לדעת סודו' התור' צריך שתקדשו עצמיכ' עד שתוכלו להשיג אל פתח עינים שהיא המ' ומשם תדעו דהאי עתיקא ברא וכו' ועדין קשה והלא מי שישיג רוח הקדש לעלות אל המ' יוכל לדעת כל סודות התורה ומאי שנא סוד פסוק זה של מי ברא אלה:

אך הענין יובן עם מה שהקשה הרב ז"ל בס' אדם ישר שנראה לפעמים בזוהר שאומר שאסור לדבר כלל בשלש ראשונות כי אם מחסד ולמטה כמ"ש כי שאל נא לימים ראשונים והלא רש"בי וחביריו זלה"ה דברו בת"רך עמודי אורות שבכתר ול"ב נתיבות שבחכמה ותירץ האר"י ז"ל שכל עולם האצילו' מן עתיק עד המלכות אינם עומדי' רק כנגד תנ"הי דאדם קדמון וכל עסקינו אינו אלא בעולם האצילות שהיא עשייה דאד"ק וכמו שהעשייה היא כנגד תנה"י דיצירה וכו' כך האצילות בכללה אינה רק כנגד תנה"י דא"דק שהיא עשייה שלו ועדיין יש לנו רשות לדבר מחסד דא"דק ולמטה ועליה' נאמ' כי שאל נא לימים ראשנם שהם ו"ק דא"דק ובכמה מקומות אמר האריז"ל שבג"ר דאד"ק אסור הדיבור בהם ובינה דא"דק היא דקיימא לשאלה. ואף שדיבר הרב ז"ל באורות אזן חוט' פה דא"דק לא דבר רק בהבלים היוצאי' ממנו לחוץ אבל באורות הפנימיים דג"ר דא"דק אסור לדבר ומה שתמצא לפעמים בזוהר שאוסר הדיבור בג"ר של אצילות הוא בהשאלה בעלמא כי האיסור אינו אלא בג"ר דא"דק ולפ"ז מ"ש כאן בזוהר עתיקא דקיימא לשאלה ברא אלה ומאן איהו מ"י היא בינה דא"דק וברא אלה הם ו"ק דא"דק והרי כאלו אמר אם תשיג רוח הקדש לעלות אל המ' תוכל להשיג מבינה דא"דק עד סוף כל העולמות וכאלו אמר תוכל לדעת כל סודות התורה אם תהיה ראוי לכך עכ"ל מורינו ז"ל:

ונלע"ד לפרשו במ"ש האר"י ז"ל שהמלכות בניינה מנ"הי דזעיר שבתוכם ג' פרקין תתאין דנה"י דאימא ולכן אמר שאו מרום עיניכם למ' כמו החכמים הצדיקים וכשתראו המ' מתוקנת בבנין שלם מנה"י דז"א שבתוכם ג' פרקין תתאין דנה"י דאימא אזי תדעו דמ"י שהיא בינה דאצילות ברא אלה שהם ו' קצוות דאצילות כי נה"י דאימא מלובשים תוך זעיר ג"פ קדמאין בג"ר דזעיר וג"פ אמצעיי' בחג"ת דזעיר וג"פ תתאין בנה"י דזעיר ובדרך השאלה אומר הזוהר גם בפרשת פקודי בדף רל"א מלת דקיימא לשאלה בבינה דאצילות כמ"ש מורינו ז"ל:

עוד י"ל במ"ש האר"י ז"ל כי עיבור ז"א תוך בטן אימא היה ג' כלילן בג' ומלכות פסיעה לבר ולכך אמר הזוהר כשתראו המ' מתוקנת בי"ס אזי תדעו כי מ"י שהיא בינה דאצילות ברא אלה שהם ו"ק דז"א כי מי אין לה פירוד מזעיר וכשנתקנה המ' אז פשיטא שכבר ניתקן ז"א ע"י אימא. ולכן בראותינו המ' בת י"ס נודע כי מי ברא אלה שהם ו"ק כי כל קצה כלול מכל הששה ופ"ו גי' אלה:

אחרא לתתא איקרי מה מלכות נק' מה כמ"ש בתיקוני' דע"ג ע"ב שכינתא איהי מה יו"ד ה"א וא"ו ה"א איתקריאת בגין דאיהי כללא די"ס

כיון דמטי תמן מה ידעת וכו' עכשיו מתרץ עוד למה נק' מ' מ"ה אע"פי ששם מה הוא בזעיר לפי שאע"פי שיפשפש האדם מדרגא לדרגא עד המ' עדין לא השיג כלום ואומרי' עליו מה ידעת וכו' וטעם כפל ג' לשונות אלו לפי שהמ' יש לה ל' כלים כנגד י' כלים חיצונים אמר מה ידעת וכנגד י' אמצעיים אמר מה אסתכלת שהאמצעים צריך בהם הסתכלות יותר מהחיצונים. וכנגד י' פנימיים אמר מה פשפשת שצריך פשפוש יות' להשיגם א"נ נודע כי המ' יש בה נר"נחי וכנגד הנפש אמר מה ידעת וכנגד הרוח אמר מה אסתכלת וכנגד הנשמה אמר מה פשפשת: אבל חיה ויחידה נעלמים תוך הנשמה ואין מי שישיג אותם: מה אעידך וכו' העידותי וכו' פי' שהעיד הקב"ה על ישראל שמים וארץ שהם ז"ון שאם יחטאו אינם משפיעים להם שפעם. ולכך אמר הנביא מה שהי' מ' כבר העדתי אותה עליך וטעם שלא הזכיר זעיר מפני שהוא עליון והזכיר המ' שהיא נגלית יותר אבל כפי האמת שניהם עדים על ישראל מה אדמה בההוא וכו' פי' דמיתי אותך למה שהיא המ' וכאלו אמר למה שהיא המ' אדמה לך.

עטרית לך בעטרין קדישין כתב האר"י ז"ל תרין עיטרין עיטר' דחסדי' לזעיר ועיטרא דגבורות למ' ואע"פי שבניינה מהגבורו' גם עיטר' דחסדים מתקני' אותה שחסד המגולה שבנצח דזעיר מאיר לקו ימין דנוקבא וחסד דהוד לקו שמאל וחצי שליש חסד דת"ת לכתר דנוקב' נמצא שיש לה הארת תרין עטרין שהם חו"ג ולכן אומר הקב"ה לישראל גם אתם עיטרתי אתכם מאותם תרין עיטרין שהשפע האמיתי הוא מהח"וג. עבדית לך שולטנו. פי' כמו שהמ' שולטת על הכל וכל השפע מתחלק על ידה בסוד ותתן טרף לביתה כך ישראל היו לוקחים עיקריות השפע ועל ידם מתחלק לשבעים אומות. מה אשוה לך כגוונא דאנת וכו' פי' מה שהיא מלכו' השויתי אותה לך כשם שאתה בגלות כך היא כביכול שאין זווג לז"ון. פסוק וכו' פי' הפסק דבריך ושתוק כדי שתשמע סוד גדול: אמר אלעזר כצ"ל: מאי אלה וכו' תרתי קא מקשה חדא הא אתחזון תמן תדיר ומשמע

מקרא דשאו מרום בדבר נעלם שאין לו גילוי. וקושיא שנית אם על הככבים במ"ה שהיא המלכות נבראו דכתיב בדבר ה' פירוש במלכות הנקראת דבר ה' שמים נעשו:

דף ב.

בשעתא דסתימא דכל סתימין דע כי או"א סתומים בגו זו"ן ואריך בגו או"א ועתיק גו אריך ואד"ק גו עתיק וא"ס ב"ה נגנז תוך אד"ק והוא נקרא סתימא דכל סתימין:

בעא לאתגלייא פי' רצה לגלות מלכותו נקודה חדא הוא אבא:

צייר בה כל ציורין פי' ע"י אבא צייר אימא וז"ון:

חקק בה כל גליפין פי' תחלה צייר אותם בציור דק ואח"כ אותם הציורים חקק בהם עד שנכנסה החקיקה תוך הלוח והכונה כי לרוב אור החכמ' לא היו ניכרים זו"ן רק ציורים בעלמ'. ואח"כ לרוב שהייתם שם נחקקו שהוא דבר ממשיי יותר מן הציור והמצייר והחוקק הוא א"ס ב"ה:

ואגליף גו בוצינ' קדיש' אבא נקר' בוצינ' כי יש בחכמה קצת דין להיות שחכמ' דאריך הלבישה לגבור' דעתיק וקרא' קדיש' כי החכמה נק' קדש:

סתימא שהיא נעלמת תוך אימא וז"ון:

ציורא סתימאה היא בינה שגם היא סתימה תוך זו"ן קדש קדשים בינה נקראת כן. בניינא עמיקא פי' זעיר כתיב ביה אמרתי עולם חסד יבנה והבינה היא בנין עמוק יותר מזעיר דכתיב ביה יבנה. לא איקרי אלא מ"י רמז לנש"ב:

ואתלבש בלבוש יקר דנהיר הוא חסד דזעיר שהבינה נתלבשה בחסד דזעיר שנתעלה ונעשה חכמה והוציאה הו"ק וכמ"ש האר"י ז"ל בס' הליקוטים בדרוש שאלתני זה ימים וכו' שהבינה נתלבשה בחסד דזעיר שנעשה חכמה שלו ונראה שהכוונה כי נה"י דאימא מתלבשים בהם המוחין דזעיר והנ"הי דאימא הנז' מתלבשים בחסד דזעיר שעלה ונעשה חכמה שלו ואחר התלבשות נה"י דאימא בתוך חכמה דזעיר משם מתפשטים הנ"הי דאימא בכל הו"ק וכיון שנתחבר מ"י שהיא בינה עם הו"ק הנקראים אלה להיות כל קצה כלול מכל הששה שעולים גי' אלה אזי נעשה אלהים מ"י אלה:

בעגלא וכו' פי' הפרידו אלה מן מ"י וכמה דאשתתף מי באלה וכו' פי' כמו שבבריאת העולם נכנסו נה"י דאימ' בזעיר ואז נעשה שם אלהים כך תמיד בכל יום ויום נכנסים נה"י דאימא בזעיר ולכן נק' הבינה אלהים. ומניה ידענא וכו' פי' אליהו לא גילה לו רק ענין הבינה במה נק' אלהים ומדבריו הבין רש"בי ע"ה תיקון המלכות ג"כ במה נקרא אלהים: אשר תנה הודך וכו' בגין וכו' פי' בינה שנתלבשה בחסד דזעיר: ואתלבש דא

בדא פי' אחר שנתלבשה בחסד דזעיר נתלבשה בכל הו"ק דזעיר: וסליק בשמא עילאה. הוא שם אלהים:

דאתמשכן אתוון אלה מלעילא פי' מן הזעיר אל המלכות ואימא אוזיפ' לברתא מנאהא: כתב הרב בס' הליקוטים ונרמז בס' מ"ח דף כ"א פרק ח' עיין שם כי זווג אחור באחור הוא שעולים זו"ן בהיכל הבינה ולוקחת המ' מ"ן שלה בהלואה ולכן נק' אחב"א ר"ל שאלו היו זו"ן במקומם היו אחב"א עכ"ל למדנו מדבריו שפעמים לוקחת המ' מ"ן דאימא ואעפ"י ששם מדבר בעת שאין מי שיעלה לה מ"ן וכאן מדבד בעת שישראל עולים לרגל אפשר שבעלייתם לרגל מוסיפים בה כח ואינה משמשת במ"ן שלה אלא במ"ן דאימא וזהו ואימא אוזיפת לברתא מנאהא שהוא הכלי דמ"ן שנתן לה אבא והכלי הזה אוזיפת יתיה למ'. וקשיטת' לה בקשוטהא כתב הרב כי המ"ן הם קישוטי הכלה א"כ קישוטהא הם מ"ן דאימא שנותנת אותם למלכות. ודא איקרי אדון. פי' מתחלה נק' אד"ני לשון נקבה ועתה שקיבלה קישוטי אימ' הנקראת עלמא דדכורא נק' גם המ' אדון לשון זכר וז"ש כדין נפקת ה' ואעילת י' ירצה הגם שהבינה נק' מ"י והמ' מ"ה עתה אעילת י במקום ה' ונק' גם המ' מ"י ואתוון אחרנין משכין לון ישראל מלעילא הם אותיות אלה ו"ק דזעיר כל קצה כלול מו' גי' אלה שהו"ק בונים המ' הנק' מ"י עתה ואז נשלם שם אלהים גם במלכות:

אדכרנא בפומאי מלמדנו שג' דברים צריך אדם לעשות בתפילתו א' להוציא התיבות מפיו וזהו אדכרנא בפומאי ב' שיבכה בתפילתו כמ"ש ושפיכנא דמעאי ג' שיתפלל לשכינה ברצון נפשו הטוב וז"ש ברעות נפשאי וז"ל הרב בכוונת תיקון חצות יכוין במלת אלה:

ובמלת עלי על י' ובמלת אדדם אדד ם' ר"ל אדדה אותה ואחברנה עם אותיות אלה ועם י' של עלי ואז נשלם שם אלהים וזהו עד בית אלהים עכ"ל וז"ש הזוהר אדכרנ' בפומאי ר"ל על ידי כוונות אלו שאמר הרב ז"ל בזה נעשית אלהים:

בנא מקדשא לעילא בינה:

ומקדשא לתתא מלכות מלה בסלע שר"א דבר במ' הנק' סלע כמ"ש ודברתם אל הסלע. ואמ' פתח עינים וכו': ורש"בי השתיקו ופירש הפסוק על שני מחדשות בינה ומ' ששניהם מ"י אל"ה שם אלהים:

אלא בזמנא דדרגא דא וכו' פי' כל זמן שהבינה לא עלתה לאריך לקבל טיפת המוחין מפנימיותו או מחיצוניות עתיק כדי להלביש המוחין בנה"י דידה ואח"כ נכנסים בז"א

ולא נקראת אז אלא מ"י. עדין לא נשלמו הו"ק וכיון שהוציאה הו"ק מתוכה ונתלבשו בהם המוחין דז"א שבזה היא נקראת אלהים אז נשלמו הו"ק לגמרי ע"י המוחין:

אכדרנא שמי פי' אל שבשם בצלאל הוא המסייע לבצלאל:

ריש דרגין הוא אבא ואמיץ כח היא אימא שנקראת כח ה' וכן כתב האר"י ז"ל כ"ח אותיות דמילוי המילוי בבינה ועשר' דמילוי בחכמה וד' דפשוט בכתר הכל עולה מ"ב וזהו שם מ"ב שהוא הוי"ה פשוט ומלא ומלא דמלא העולה מ"ב הוא ברישא דמלכא כי כח"ב הם רישא:

דף ב:

ס' ריבוא כתב הרב בס' הליקוטים כי בהיות ו"ק דז"א בבינה הם ס' ריבוא כנז' בזוהר בראשית דף ב' ובספר שמות דף קכ"ו עכ"ל וטעם שנקראים ס' ריבוא לפי שכל קצה כלול מעשרה עד ריבוא וז"ש הזוהר איש לא נעדר מאינון ס' ריבוא שהם הו"ק בהיותם באימא עכ"ל מורינו ז"ל:

רב המנונא וכו' ב' קושיות א' אתוון בהפוכא כי בי"ת קדמא לאלף כאן ב' שהם ב' אלפין וב' ביתין:

א"ל קב"ה יאות אנת וזכאה אנת כפל הענין במלו' שונות כנגד ב' טענות והודה לה בהם אבל יש להם ב' סתירות במ"ש לה יאות אנת וטב אנת וקשוט אנת כתב בס' אור ישראל כפל ג' לשונות אלו לפי שהשי"ן רומזת לתלת אבהן שהם חג"ת כמ"ש הזוהר לקמן עכ"ל גם רומזת לכ"חב כמ"ש בר"מ פ' פנחס דרנ"ז ע"א שכינתא איתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עילאין דאינון ש תלת כתרין כח"ב ואיהי בת רביעאה לון גם רומזת לנהי"ם כמ"ש שם בדף רמ"ו ע"א ש דתלת ענפין לקבל ג' משמרות: וש דארבע ענפין לקבל ד' משמרות שהם נהי"ם. ושלש של שלש אלו כולם נרמזו באות ש כי יש לה ג' ויי"ן והם נה"י ויש לה ו' אחרת מלמטה סוד המלכו' קרקע המחברת אותם. עוד יש לה ג' יודין והם חג"ת דאחידת בהון כד סליקת לגביהון. עוד יש לה ג' תגין דאינון רזא דכ"חב ואיהי רביעאה לון כנז' לכן א"ל יאות אנת לקבל כח"ב וטבא אנת לקבל נה"י כי היסוד צדיק נקרא טוב וקשוט אנת לקבל חג"ת אמת ליעקב והתחיל יאות אנת לכח"ב בחינת הראש שהיא מגולה בלי התלבשות:

והקדים טבא אנת לנה"י קודם חג"ת ביען שנ"הי מלבישים לחג"ת והמלבוש המגולה הקדימו לחג"ת שבתוכו המכוסים בו וזה טעם הקדמוני' שתקנו ביוצר שרפים תחנה כנגד בריאה ואופנים נגד עשייה וחיות נגד יצירה באחרו:ה להיותם מלובשים תוך

העשייה והמלבוש המגולה נראה תחלה ועיין בפרשת תרומה דף קל"ב ע"א אבל אנו גירסתינו שרפים וחיות ואופני הקודש:

והנה ק"ר לא נכנסו כי נשאו ק"ו בעצמם מאות ש שהיא אות אמת לא עלתה בידה הבריאה כי חוברו לה יחדיו מכ"ש ק"ר עצמם שכתב בז"ח בראשית דף י"ג ע"א ק"ר אומנותא דשקרא וכו': קו"ף כקו"ף קמי בני נשא. רי"ש רע עין וכו' והנה בזוהר שיר השירים דנ"ה ע"א כתב כמה דתריסר שבטין דישראל סלקין לשתין רבוא אוף הכי כ"ב אותיות שהתורה נבנית מהם כד איתמלי וכו' סלקין לס' רבוא:

וג"כ כ"ב אותיות רומזים לי"ג תקוני דיקנא דעתיקא ולט' דז"א ואיך נאמר ק"ר אומנותא וכו' ותירץ בספר אשל אברהם דאית אתוון דדכורא דאיהו רזא דאילנא דחיי דבריאה דאיהו טוב בלא רע ולכן אתוון דיליה כולהון טוב. אבל אתוון זעירין רשימין דאיתכלילן בנוקבא בת זוגיה דצדיק דאיהו רזא דעץ הדעת טו"ר מט"ט טוב וס"מ רע. וכל אתוון זעירין רשימין דקאמרן עיילין לתיקונא דמשכנא אבל ק"ר לא עיילין למשכנא רק חופפין עליו בסוד ועשית יריעות עזים לאהל ולא אהל קוף ולא אדם כמ"ש בזוהר תרומה דף ק"ס ע"א ע"ש אבל אתוון גליפן כולהו קדושה. ושם האריך בטענות כל האותיות ותשובתן ולקצר אני צריך:

בגין דלא וכו' מ"ט נו"ן איהי וכו' ז"ל הרב בספר הליקוטים צורת צד"י דע כי כמו שהמ' עם הת"ת הרבה פעמים מזדווגים בסוד אחור באחור הנה זה היה גם בחכמה ובינה בסוד ואלה המלכים ולכך לא אתקיימו אבל אח"כ היו פנים בפנים לעולם והנה אות צ היא בסוד אחור באחור עכ"ל:

וז"ש דלא למיהב פתחון פה לעלמא ר"ל לפי שאות צ רומזת לאו"א בהיותם אבא"ח וז"ש נו"ן איהי שהיא בינה:

אתא יו"ד שהוא אבא כד ברא קב"ה לאדה"ר פי' אדם הראשון הם זו"ן והם אחב"א והם ד"ו פרצופין ומביא ראיה כמו שהיו זו"ן אחב"א בבריאת העולם כך או"א וכמ"ש הרב ז"ל כאמור אסתכלת לתתא כגוונא דא הם זו"ן שהיו אחב"א גם כן. אסתכל לעילא וכו' או"א היו ג"כ אחור באחור:

ובתיקונים דקי"ד ע"א כתב דאית א' מאתוון רברבן ואית א' מאתוון זעירין ואית א' מאתוון בינונים ואינון אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשייה וכו' ועלייהו אתמר כי גבוה מעל גבוה שומר ואית ג' עילאין עלייהו בארח אצילות ועליהם אתמר וגבוהים עליהם ואינון דבריאה אינון לבושין לאינון דאצילות ואלין דאצילות אמרו לאלין דבריאה דמתלבשין בהון נעשה אדם וכו' והאר"י ז"ל כתב כי באצילות עצמו יש בחינת בי"ע

והם בינה וזו"ן כי אימא מקננא בכרסייא שהיא בריאה זעיר מקנן ביצירה מ' מקננא באופן שהיא עשייה ובזה סרה קושיית הכפל ב' אלפי"ן ב' ביתי"ן לרמוז שזה הענין היה באתוון רברבן וזעירן בינה ומלכות כמו שרומזת אות צ' על אימא אחור באחור עם אבא. וטעמא דעאלו אתוון למפרע בסוד תשר"ק פי' בתיקונים בדף ע"ד ע"ב בגין דבמדת הדין איתברי עלמא ודא איהו בראשית בא' תשרי דאיהי דרועא שמאלא. וגם שתף עמה מדת הרחמים בגין דיתקיים בניינא והרמ"ז בראשית אבי תשר אב מכסדרן ואות י' משמו של הקב"ה עמהם תשר אתוון למפרע עכ"ל. ואע"ג שע"י כל האותיות נברא העולם וזאת אומרת למברי בי עלמא הכוונה שתהיה היא עיקר וראש לכולם והם מסייעים אותה ותקרא הבריאה על שמה כמלאכת המשכן על שם בצלאל הגם שגם חכמי לב סייעוהו: (**ובזוהר חדש סוף מדרש רות הקשה קושיא זו ותירץ שעשה הקב"ה לאות בי"ת קומטרא כאסקופה זו** וכל האותיות באות ומראות בה כחן וכו'. ורב המנונא אמר וכו' בא וצרפן לאות בי"ת דכתיב בראשית וכו' ואות ב' נטלה כל האותיות עמה והקב"ה ברא בהן את עולמו):

דף ג:

דא חכמה דעלמא קיימא עלה ז"ל מורינו דעלמא היא בינה שנקראת עולם בסוד מן העולם ועד העולם וקיומה והעמדתה על אבא כמ"ש בס' אוצ"ח שאבא נותן מחלקו לאימא ע"ש בפ"ה דעולם התיקון:

רזין סתימין עילאין הם אריך ועתיק ור"ל חכמה ובינה עולים בסוד מ"ן לאריך כמו שעולים זו"ן בסוד מ"ן לאו"א:

הכא אגליפו שית סטרין וכו' הם הו"ק דאריך לכך קראם רברבין עילאין וכתב הרב ז"ל שהזווג הראשון שנעשו ממנו מציאת זו"ן. עיקרו באריך להוציא ו"ק דזעיר אבל היה באמצעות או"א ולכך אמר הכא אגליפו שית סטרין רברבין עילאין ר"ל בכאן חכמה הניחו חקיקתם ו"ק דאריך כדי להוציא ו"ק דזעיר:

דמנהון נפיק כולא פי' מאריך נעשה מציאות הכל:

דמנהון אתעבידו שית מקורין ונחלין הם הו"ק דזעיר שנעשו מן הו"ק דאריך וקראם מקורין מצד מה שמקבלים מאבא:

ונחלין מצד מה שמקבלים מאימא א"נ יש לפרש שית סטרין עילאין הם ו"ק דאימא שנחקקו מן אבא ומ"ש דמנהון אתעבידו שית מקורין ונחלין הם ו"ק דזעיר ונקראים מקורים בהיותם באימא כי המקורין תמיד הם עומדים בבינה ואחרי צאתם מהבינה נקראים נחלין:

ימא רבא היא מלכות והיינו בראשית הם ו"ק דזעיר:
מהכא אתבריאו על ידי אבא:
ההוא דלא אדכר הוא אריך ההוא סתים דלא ידיע הוא עתיק הנקרא רישא דלא אתידע: א"נ א"ס ב"ה כי בכחו הכל:
בגין דשית יומין עלאין גבי וכו' רצה לתרץ למה לא נזכרו רק ו"ק כמ"ש ברא שית והלא הוא כלול מי"ס. ותירץ בגין דשית יומין עילאין שהם ו"ק גבי אורייתא הם שנגלו בזעיר. אבל אחרנין סתימין אינון פי' ג' ראשונות דזעיר הם סתומים ולכך לא ניכרו רק ו"ק דזעיר: סטרי בראשית כמו סתרי בראשית ור"ל דברים המסותרים של מעשה בראשית: א"נ סטרי צדדי כי במלת בראשית פי' רשב"י ע' פנים:
סתימאה קדישא הוא אריך:
גוי מעוי דחד טמירו הוא אבא:
דנקיד בנקודה דנעיץ פי' חכמה הנרמזת ביו"ד דשמא קדישא שהיא כמו נקודה ונקודה זו נעוצה בי"ס דאצילות בסוד כולם בחכמה עשית א"נ טמירו הנז' שהוא אבא נקיד בנקודה דנעיץ שהוא אריך לפי שאבא הוא יו"ד דשמא קדישא ויו"ד יש בה ראש תוך סוף: אבל אריך הוא קוץ היו"ד שהוא נקודה בעלמא וזהו דנקיד בנקודה ופי' דנעיץ לפי שאריך נעוץ תוך או"א וזו"ן:
ההוא גליפו וכו' לכאורה הוא מיותר שכבר אמר גליפו אגליף ההוא סתימאה קדישא גוי מעוי דחד טמירו אבל הכוונה כי אחר שנחקקו גוי מעוי דחד טמירו שהוא אבא ירדו משם ונחקקו תוך יסוד אבא הנקרא מפתחא: לפי שהוא פותח וסוגר דלתות אימא: ומ"ש תחות מפתחא ולא אמר גו מפתחא: לפי שהמשיל יסוד אבא למפתח ואין תוך למפתח:
בהיכלא חדא היא אימא עיקרא דכולא בההוא מפתחא פי' כי עם היות שיצאו מאבא ונכנסו באימא שרשם נשאר ביסוד דאבא: ההוא מפתחא סגיר ופתח פי' נותן טעם למה יסוד דאבא נקרא מפתחא: בהאי היכלא אית ביה גניזין סתימין. הם בחינת כלי מ"ן דגניז אבא באימא: ועוד יש ביסוד דאימא ב' ידים דאריך בסוד ונתתם חמישית לפרעה וגם יש בה בחינת המ"ן עצמם כי כמה בחינות יש למ"ן ולכך אמר גניזין וסתימין: אלין על אלין פי' אלו הבחינות של מ"ן יש להם מעלה זה על זה: ואינין ן' הם ן' שער בינה: לד' סטרין הם קו ימיני ושמאלי דזו"ן שחמשה חסדים הנקראים כ' שערי בינה מתפשטים בהם וכן בקו אמצעי דזעיר שנקרא פנים וכן הולכים לאחורי זעיר לנוקבא וזהו לד' סטרין:
מ"ט הם מ"ט שערי בינה: חד תרעא הוא שער החמשים שהוא הכתר שבנש"ב: ליה ליה סטרא. פי' אין לו צד מהארבעה צדדים כי אינו מתפשט בשום אחד מד' סטרין.

לא ידיע אי איהו לעילא ואי וכו' פי' זה שער הנ' אין אנו יכולין לדעת מקומו אם עיקרו ביסוד דאבא או ביסוד דאימא. כי מחמת החיבור הנפלא והזווג התמידי שבין או"א אין אנו יודעים אם הוא לעילא או לתתא כי יסוד דאבא כלול ביסוד דאימא ודאימא כלול בדאבא ולכך לא נודע:

ונלע"ד שלכך אמרו בגמרא וכבר שלחה מלכות רומי לידע קברו של מרע"ה עליונים ראו אותו למטה ותחתונים ראו אותו למעלה כי מרע"ה הוא מיסוד דאו"א ולכך לא נודע קברו דוגמת השרש שלו שהוא מיסוד או"א:

מנעולא חדא פי' עטרת יסוד דאימא שנועלת המ"ן שלא יפלו:

אתר דקיק הוא נקודת יסוד דאימא והם דוגמת ציון וירושלים שבנוקבא דז"א: ברא אלהים פי' בראשית שהוא אבא. ברא בינה שנקרא אלהים: סגיר ופתח. סוגר יסוד אימא ע"י הכלי שנותן לה ופעמים פותח: ושית תרעין הם ו"ק דזעיר ששרשם באבא: מלה גלייא וכו' פירוש שבחכמה שהוא יסוד דאבא ברא האריך לשש קצוות דז"א. ופי' מלה גלייא היא מלת שית כי ו"ק נודעים הם. ומלת ברא היא מלה סתימאה כי לא הזכיר מי הוא הבורא שהוא אריך: (ובס' אשל אברהם במאמר הניצנים כתב מלה גליא היא חכמה. בכלל מלה סתימאה הוא הכתר שלכן אינו אומר מאן ברא לון שהוא הכתר: אבל שית סטרין חג"ת נה"י בהם פירש ואמר ברא אלהים שהיא בינה והם הניצנים דאיקרון עובדא דבראשית עכ"ל) סגיר ולא פתח: לעיל במפתח שהוא יסוד דאבא אמר סגיר ופתח וכאן שמדבר באריך אמר סגיר ולא פתח כי הוא נעלם מאד: ובעוד דהוה סגיר וכו'. פי' כל זמן שהיו כל הפרצופים כלולים באריך שעדיין לא תיקנם עלמא לא הוה. פי' עולם האצילות לא ניתקן:

והוה חפי כולא תוהו פי' כמו עולם התוהו שעדיין לא היה תיקון בפרצופים עכ"ל מורינו ז"ל: מפתחא פתח תרעין הוא אבא ומפתחא דהכא הוא מפתחא דלעיל: ולמעבד תולדין. פי' כל התולדות שעושים זו"ן בכח אבא הוא:

כד אתא אברהם ז"ל האר"י ז"ל בס' הליקוטים כשיכפוף אריך את מזל הי"ג דנחית עד רישא דזעיר ומאיר בחסד שנעשה חכמה. והנה זה החסד הוא סוד אברהם וממנו נמשך השפע לכל הספירות עד בואו עד היסוד דזעיר ומחמת האור הגדול הנמשך ממזל הי"ג נעשה יסוד דזעיר בולט ולא שקוע כמו יסוד דנוקבא וזה קונה הכל ונקה מתקן הכל (ונרמז במ"ח דס"ט ע"א פיסקא י"א ע"ש) וז"ש בהקדמת הזוהר דף ג' ע"ב דכד אתא אברהם אתהדר ברא לאבר ואיתגלייא האי אבר כי ע"י שלקח משפע מזל הי"ג ניתקן יסוד דזעיר המזדווג עם המלכות הנקרא מ"ה וזהו אברהם אבר מ"ה עכ"ל וז"ש כד אתא

אברהם פי' אימתי אבא גילה הארתו בזו"ן והיו עושים תולדות כשבא אברהם שהוא חסד דזעיר שהאיר בו מזל הי"ג וגרם ליסוד זעיר להיות בולט ונתחבר עם מ"ה שהיא המלכות ועביד תולדות. וכל זה בכח אבא שתיקנם: ומה דהוה כולא סתים במלת ברא פי' יסוד דזעיר קודם הארת מזל הי"ג דאריך שנקרא אריך ברא כדלעיל: היה אורו סתים בתוך אריך: עד שהאיר מזל הי"ג ומכחו בלוט יסוד זעיר וז"ש ומה דהוה כולא וכו':

דעלמא קיימי עליה פי' מלכות קיומה על יסוד כד האי אבר אתרשים במלת ברא פי' קודם הארת מזל הי"ג דאריך שעדיין יסוד דזעיר לא ניתקן: כדין רשים סתימאה. פי' אריך הנז"ל סתימאה קדישא: לגלאה רשימו וכו'. פי' תיקון הבינה תחלה הנקרא מ"י וברא אלה פי' תיקון ו"ק דזעיר:

וג"כ שמא קדישא וכו' פי' תיקון המ': ואפיק מן ברא אבר פי' הוציא יסוד דז"א ממזל הי"ג דא"א ואריך נקרא ברא וזהו מן ברא אבר: רשים אלה וכו' הם ו"ק דזעיר ואבר מסטרא דא הוא יסוד דזעיר: סתימא קדישא. פי' יסוד דזעיר הוא ג"כ סתים ונעלם ונקרא קדש לפי שיסוד אבא בתוכו ואבא נקרא קדש: א"נ סתימא קדישא. פי' אבר שהוא יסוד דזעיר מהיכן נעשה מאריך שהוא סתימא קדישא: גליף להאי אבר ה'. פי' רצה המאציל ב"ה לחבר יסוד עם מ' הנקראת מה ולכך גליף באבר ה' דמ"ה ובאלה יו"ד דמ"י וכן מ' דמ"ה באברהם ומ' דמ"י באלהי ונשלם אברהם ואלהים. והכוונה אבר שהוא יסוד נתחבר עם מלכות הנקרא מ"ה ומי שהוא בינה נכנסו נ"ה דידה בזעיר ונתחבר מ"י עם ו"ק דזעיר ואז נעשה אלהים. ול"ג ומלת מי רומז וכו' עד עילא ותתא. ע"כ מה שנלע"ד. אבל מורינו פי' ובכל אתר ברא מלה סתימאה. פי' בין אם נפרש ברא על אריך כדלעיל מלה סתימא הוא. בין אם נפרש ברא על יסוד דזעיר כשהיה שקוע מלה סתימא הוא כי היה שקוע ולא בולט ולכך נקרא ברא אבל כשבולט נקרא אבר: סגיר ולא פתח. שהיה סתים ולא ניתקן להוציא תולדות: א"ר יוסי וכו' דמלה וכו' פי' יסוד כשהיה שקוע נקרא ברא: ההוא מפתחא פי' יסוד דזעיר:

כד אתא אברהם פי' ע"י הארת מזל הי"ג בחסד דזעיר שהוא חכמה בלט היסוד וז"ש למעבד תולדין:

ומה דהוה סתים כולא במלת ברא פי' כשהיה שקוע ולא בולט עכ"ל מורינו ז"ל ומה שתלה הזוהר שם אלהים באברהם שכתב כיון דאישתלים שמא דא דאברהם שמא קדישא אישתלים. צריך להבין במה תלוי שם אלהים באברהם שלא נשלם עד שנשלם שם אברהם ויובן במ"ש הרב ז"ל כי הבינה נתלבשת בחסד דזעיר שהוא חכמה והוציאה

הו"ק דזעיר והכוונה שנה"י דאימא כשנכנסים בזעיר נעשה להם לבוש מחסד זעיר שהיא חכמה ואז יכלו הו"ק לקבל הארת הנה"י דאימא:

ועוד כתב הרב שמזל הי"ג האיר בחסד שנעשה חכמה ואז יכלו הו"ק לקבל הארת הנה"י דאימא ועוד כתב הרב שמזל הי"ג האיר בחסד שנעשה חכמה ואז בלט יסוד דזעיר. ובזה נבין דברי הזוהר כשהתחיל החסד דזעיר שהוא חכמה להתקן ניתקן ממנו אבר וממילא התחילה הארת מזל הי"ג להאיר בו והתחיל יסוד ז"א להתקן ונעשה אבר אך לא בשלימות. ואז גם נה"י דאימא התחילו להתלבש בחסד הזה להאיר בו"ק ולהכי קאמר אבר קיימא אלה קיימא. ר"ל כשנתגלה אבר לבד בחסד. גם יסוד התחיל להתגלות בו אבר. וגם הו"ק שהם אלה התחילו להתקן. וכשנתוסף ה' באבר נתוסף י' באלהים כי זה תלוי בזה שבהתקן חסד שהוא חכמה גם אימא תתלבש בו להאיר בו"ק שהוא חיבור מ"י עם אלה שהוא אלהים וכשנתוסף מ' באברהם נתוסף מ' באלהים שאז נגמר החסד ונתקן לגמרי וממילא מזל הי"ג האיר בו באמיתיות ואז בלט יסוד דזעיר ונתקן לגמרי ונעשה אבר ונתחבר עם המלכות הנקרא מ"ה וממילא גם נה"י דאימא נגמרו להתלבש בחסד הזה והאירו בו"ק:

וחיבור מ"י שהיא בינה באלה שהם הו"ק אזי נקראת אלהים כמ"ש בפרשת משפטים על פסוק מי אלה כע"ב וכו' ע"ש נמצא שלא נשלם שם אלהים עד שנשלם שם אברהם:

דף ד.

למתיבתא דרקיעא כתוב בז"ח מתיבתא דרקיעא הוא ישיבה של מט"ט ומתיבתא עילאה הוא ישיבה של הקב"ה וכן כתב הרח"ו ז"ל בהגהתו בפ' שלח לך: תקיף בכולא תורה ויראה וחסידות: קם ר"ח אבל רשב"י לא קם כי ר' חייא היה תלמידו: עילאין טמירין סתימין הם הצדיקים שכבר מתו והם גנוזים בג"ע פקחי עינא שהחיים החומר שלהם מונע השגתם וטח מראות עיניהם אבל אלו פקיחי עינא: דמשטטן פי' נשמות הצדיקים אחר המיתה משוטטים בעה"ז כנודע מהזוהר דמיכין אלו החיים שבע"הז כישנים מתעצלים בעבודתו ית' חשוכא מהפכן לנהורא לילה ליום ישימו באור התורה דלא אברי לילה אלא לגירסא א"נ המאמרים העמוקים וחשוכן מחוסר הבנה. מאירים אותם בפירושם: מרירא למתיק' הדין שהוא מר ממתקים אותו: מאר"י דגדפין הוא מט"ט: שכיבת לעפרא כתב האר"י ז"ל הבריאה היא עפר אשר יהי' בקרקע המשכן כי מ' דאצילות נק' משכן והבריאה נקרא קרקע המשכן ועפר הם המלכים שנפלו שם ואנו מבררים אותם בכל יום ומ' דאצילות יורדת לבריאה ללקט הניצוצות בסוד ותגל מרגלותיו

ותשכב וזהו דשכיבת לעפרא: בש"ץ רקיעין פי' הרח"ו בהגהותיו שהוא מנין שמים או שכינה ע"ה:

ואוריד דמעין וכו' בהגהות הרח"ו פרשת שמות פי' תרין דמעין הם נצח והוד דזעיר שהם מתלבשים בתוך מ' דאצילות להמתק שם וכתב הרב כי כשיוצאים מהמ' הם דיני' גמורים בסוד הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה וכשהם בתוך המ' נעשו מוחין אליה ואז מתמתקים וז"ס דינין דדכורא תקיפין ברישא ונייחין בסופה ובריש פ' ויקהל כתב הרח"ו בהגהתו שם תרין דמעין הם ש"ך ופ"ר בים החכמה דהיינו מלכות דחכמה כי ש"ך ופ"ר מתמתקי' במ' דחכמ' עכ"ל ופי' זה מוכח מאידר' רבא שאמר שם אחית תרין דמעין לאתבסמא בימא רבא. מאן ימא רבא ימא דחכמתא עילאה עכ"ל: והר"י מאראג"י ז"ל פי' דמעין הם נ"ה דאימא שהם מתלבשים בתרין עייניו דזעיר ומתמתקים במלכות דאבא שהוא ביסוד דזעיר ויורדי' הארות דנ"ה דאימא להתמתק במלכות דאבא שביסוד זעיר עכ"ל:

קאים ההוא ממנה דימא פי' מאותם הדמעות הוא יונק ועל ידם הוא קאים:

בגין דכל צדיקייא וכו' פי' כל הצדיקי' שהם ראשי הישיבות והלומדים שיש שם בג"ע רשומים שם וידועים ישיבה פלונית וראש ישיבה שבה: וטעם שהקדי' ענין זה לפי שאמר משיח לר"ש ואנא לא אתינא למחתם וכו' לכך הקדים הזוהר שכל ישיבה וישיבה ידועים שם וחותם משיח תורתם לכן א"ל לא אתינא למחתם וכו':

ובש"ע נהורין כתב האר"י ז"ל הם ב' פעמים אל במילוא' דאריך שבפיאות אריך ומשם מתפשטים ש"ע נהורין בפנים דאריך כי ב"פ אל מלא גי' ש"ע אי נמי כי ב' הוי"ות דחוורתי דצד פנים דאריך הם מתפשטים בפנים דאריך. וכל הוי"ה יש בה פשוט ומלא ומלוי המלוי גי' מ"ב. והם מ"ב דע"ב כי ההויות הם דיודי"ן וכל הוי"ה יש בה י"ס והנה שער המ"ב אינו מהמנין כי הוא נעלם והוא נגד הכתר שאינו עולה בחשבון. והנה ט' פעמים מ"א הם ש"ע עם הכולל כמבואר בליקוטים בדרוש קן לפור: (ונרמז במ"ח דף ט' עמוד ב' פיסקא ו' וז"ל וכיצד מתפשטי' למנין זה אחד ממ"ב אלו ה"ס הכתר סוד שער עליון מחמשים שערי בינה הכולל את כולם: ומ"א אחרים הם סוד המ"ט שערים אחרים המתחלקים בט' ספירות האחרות. שכל ספירה כלולה מכל המ"א. וט' פעמים מ"א עם אחד האמור הכולל את כולם הוא מספר ש"ע עכ"ל וע"ש) דלכך אמר כאן סלקא בש"ע נהורין כי תורתו של רשב"י ע"ה היתה עולם עד פנים דאריך לקבל הארה משם ונעשה ייחוד גדול שם:

וכל נהורא וכו' פי' היה ממשיך ע"י תורתו הארה מאריך לז"ון שבהם תרי"ג מצות כי מ"ע בדכורא ומל"ת בנוקב': אפרסמונא דכייא פי' אותם החדושים של רשב"י היו עולים

בסוד מ"ן ליסוד דאימ' לגרום זווג או"א ובזה גם החידושים היו מקבלים הארה משם וז"ש ואסתחיין וכו' רקיעין נלע"ד שהם ו"ק דזעיר: ימא רבא מ' דאצילות לויתן הוא יסוד דזעיר דבריאה וכן כתב הרח"ו ז"ל בהגהותיו פ' שלח לך. מאן יהיב הכא ב"נ וכו' כתב בס' חסד לאברהם כי העושה ייחוד זה שרואה הצדיקים בחיים חייתו בג"ע יש קטרוג עליו. ב"מ ולכך אמר משיח יתכניש הוא ובנוי. לולא הרשב"י ז"ל שא"ל זמנא יתייהב ליה: וכן שמואל במס' ברכות כי עשה ייחוד זה וא"ל אביו דלעגל קא אתיא:

והרמ"ז כתב שר"ח למעלה גזר אומר דר"ש לא יתבלי בעפרא ונימוקו עמו שהרי בילוי הבשר תיקון לאדם כדי שיתעכל הרע שיש בו מקליפת נוגה הנק' לבושא דזוהמא כמ"ש בפ' שלח לך דף קס"ה וק"ע. אבל זה הוא למי שנמשך בעה"ז להנאות הבשר. משא"כ רשב"י ע"ה שסגף וקבר עצמו בחייו במערה כמ"ש במס' שבת ועוד שהוא היה בסוד החסדים כמ"ש בריש אדרא רבא אנן בחביבותא וכו' וידוע שמענו הוא חלק הרע בנשרשים בחסדים. וק"ו במי שהוש יסוד החסדים כרשב"י ע"ה ועל כן קראו ר"ח למעלה עמודא דעלמ'. היינו צדיק יסוד עולם הנקר' חי ולזה לא היה צריך עיכול אלא שנהפך גופו למלאך רוחני ולכן גמר בלבו לראותו להתאמת בסברתו וסיגף עצמו במ' תעניו' בחושבו שיראהו בג"ע דעשייה וכנגד ד' מדות שהחסדים נגלים בהם תנה"י ששם קומת רחל שהיא סוד ג"ע התחתון. אבל הודיעוהו שמעלת רשב"י גדולה מזה ושעדין לא היה רשאי לראותו. עוד התענה מ' יום כנגד תנה"י דיצירה. ואז אחזיאו לי' בחיזיוא שהיא המדרגה הנקר' מראה וכמ"ש בפ' וישב דקפ"ג ע"א ופי' בו הרב ז"ל שהוא בנה"י דיצירה וראה שהוא ובנו היו עוסקים באותו הסוד שגילה לו ר' יוסי וחמא כמה גדפין רברבין עילאין ידוע כי שם מ"ב דאבגית"ן הוא בסוד עליית נפש דעשייה להתקשר במ' דיצירה ככתוב אצלנו בכוונת התפיל' וכל שם מז' שמות הוא בסוד כנף כמד"א שש כנפים לאחד ולא יתכן לקרות בשם כנפים גדולות רק לבחינת כנפים אחרות מעולות מהם כגון מ"ב דשם מ"ה: אי נמי אורות יסוד אימא המאירים ביציר' בבחינת כללות העולמות כמו שאנו מכוונים בפסוק חק נתן ולא ס"ת קנ"א שאז אנו בסוד ת"ת דיצירה שבו מסתיים יסוד אימא: ושם הוא חק ממש דהיינו הארת ס"ג במ"ה כמ"ש הרב על פ' כי חק לישראל הוא והנה שם אהי"ה דההי"ן סודו כנף וגם אהי"ה בהכא' כזה אפ"א הפ"ה יפ"י הפ"ה וכת' הרב בספר א"י שהכנפים הם בח"ג ששם החסדים הסתומים ורוצים לעלות אל שרשיהם אל הדעת ועל ידי כן מתנועעים ומתעלים למעלה בסוד הגבורות שהן הן אורות המתפשטות ונעשות כנפים ולהיות שרשב"י היה בח"ג דיצירה ועכשיו היה עולה למעלה לכן נתעלה ע"י ח"ג הם אלין גדפין רברבין:

ייעול ר"ח אין ספק שכניסת ר"ח אצלם היתה ביאה ממש ולא דמיון בחלום וכן נראה ממ"ש משיח לר"ש מאן יהיב הכא בר נש לביש מדא דההוא עלמא והוא מעין מ"ש בפר' י"ג דמרכבת יחזקאל בפסו' ויבא משה בתוך הענן דאתפרש משה מההוא גופא קדמאה שהוא גוף מעה"ד טו"ר והיה מתלבש בסוד החשמל בהקיץ וכדוגמא זו היתה עליית ר"ח:

זכאה וכו' שבירורו כל ניצוצותיהם מקליפת נוגה ונזדכך חומרם ור"ח הוה כסיף ויתיב לרגלוי דר"ש ידוע שרשב"י וחברי האידרא היו בסוד פרצוף החסדים כמ"ש הרב ז"ל ורשב"י הוא הדעת המאיר בכולם (ומ"ש לעיל שרש"בי הוא יסוד החסדים פי' כי יסוד מייחד עם שרשו שהוא הדעת): ור"ח הוא בסוד היסוד לכן ישב בין רגליו של רשב"י ירמוז למקום שרשו וא"ל לא תזקף רישך להסתכל נגד הדעת בסוד הלולב כי אינך כדאי להתייחד עם הדעת עד אחר פטירתך: ולא נהירא לע"ד מ"ש מהרמ"ק זלה"ה בפי' עילאין טמירין וכו' דהיינו כח ההשגחה והם ז' עיני ה' שהם ז' מלאכי' ידועים: אור פניאל חנדאל דנדאל פלמיאל אסימון פסכאל בואל שהם ז' ספירות בג"ר נעלמות: דמאי שיטייהו הכא מזל"ן שהכוונ' על הצדיקים שכבר נפטרו וקראם עילאין טמירין ולפי שנתעלו למעלה ונסתרו מעין כל והן הן סתימין פקיחי עינא ר"ל שבסתימות עין בשרם מתפקחין עיני נשמתם וכמ"ש בסתימו דעינא חזאן:עוד על שלימתם קראם עילאין בסוד רישא דז"א טמירין באימא סתימין באבא פקיחי עינא בסוד אריך עינא פקיחא. ואומרו דמשטטן בכל עלמא שכן קרא רשב"י לחברי' הנותרי' ז' אלה עיני ה' ואמר ר"א אנן ו' בוציני וכו' ופי' בספ' הגלגולים ח"ב דף י' שהם ז' גלדי עינא וג' החבירים שנסתלקו ה"ס ג' לחות העין ע"ש הרי שהצדיקים נקר' כן בעצם:

אינון דמשטטן ירצה שיש להם זכות ליהנות מאור הגנוז שבו היה אדה"ר רואה מסוף העולם ועד סופו ותוספת כח בפמליא של מעלה נמשך ממנו עזר לתחתונים שזהו לע"ד סוד ההכרזות והאזהרות הנז' בזוהר שנעשות למעלה על ענין יושבי הארץ דקשה מה יועיל להם מה שלא נשמע להם וא"ת שהנשמות בעלות' בלילה שומעות. בהקיצה חוזרות ושוכחות. אלא מחוורתא שהברת אותו הקול והאור שלו מוסיף עוז ותעצומות לכל הבא ליטהר אעפ"י שאינו נשמע גם המלאכים המלוי' את האדם שומעים את הקול ומתאמצים לעורר את האדם וכמ"ש אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי והכוונה לעזור הישרים התחתונים ולהם קרא תתאין דמיכין סתימין בחוריהון לאפוקי העליונים שגם הם נקראים ישיני עפר ועיניהם סתימין ופקיחין כנ"ל:

דחשוכא מהפכין לנהורא זה כלל גדול בעבודת ה' ורמוז בפ' סור מרע ועשה טוב ירצה הרע תעשה אותו טוב והוא המתקת קליפת נוגה להחזירה אל הקדושה וזה בעשיית המצות ולימוד התורה וקבלת היסורין שהיא אחת ממ"ח מעלות שהתורה נקנית בהם שבזה מזדכך החומר וחוזר רוחני ולא ישלוט בו הבילוי. ור' זירא לע"ד שלא שלט בו אור גופני ואמר וטעמין מרירא למתקא שמרירות היסורין טועמין בהם טעם מתוק ודע שתיקון הניצוצו' הוא להעלות' בסוד מ"ן ולעורר זיווג עליון ולהוריד החסדים ואז נעשה הבירור הנכון משל למה"ד לנותן מים על החרצנים וזגים ושמרים הנק' מתמד שמחבר טיפות היין שבתוכם אל המים ונשארו הסיגים למטה כך הניצוצות המתעלות מקליפת נוגה עד מדרגת השרש שממנו נפלו מחוברות החבור השייך לתיקונם:

דמחכאן לנהורא וכו' ע"ד משרז"ל העוסק בתורה בלילה וכו' כי מחבר מדת יום בלילה ע"י עסק התורה בעמוד השחר ומלימודו עומד ומתפלל וגורם זווג יעקב ורחל שהוא זווג החסדים הבוקר אור. כי של הלילה הוא זווג הגבורות יעקב ולאה. ומי שגורם זווג החסדים יעקב ורחל ומייחד לילה ביום. משליט צדדי הקדושה על כללות צדדי החיצונים ששורשם ישמעאל ועשו קליפת ימין ושמאל ואז נקרא השי"ת מלכא דכל מלכין שכולם נכנעים לקדושה:

מאן דלא מצפה דא בכל יומא שאינו מייחד לילה ביום סוד עשייה ביצירה לית ליה חולקא הכא הכא דייקא אבל יזכה למעל' אחרת כפי זכיותיו ולכן חכמי הזוהר היו זריזים בקימת חצות תמיד:

עמודים הם הצדיקים שזכו להיות ראשים ומלמדים את בני דורם שהם מסוד היסודות כנז' בסוד קשר האר"י ז"ל עם החבירים. ובכחם ועזרם היו עולים התלמידים למעלה המיוחדת להם:

דגדפין הוא מט"ט הנק' בעל כנפים לפי שהוא בסוד הדעת דיצירה שממנו מסתעפים הו"ק והיינו מארי דגדפין עכ"ל הרמ"ז ובס' אשל אברהם כתב דמחכאן לנהורא דנהיר: דא נהורא דמטרונית' דעתיד לאנהר' בלבושין דגוונין נהירין מרזין דאורייתא כמ"ש בר"מ פנחס דרט"ו ע"ב וראיתיה ברזין נהירין דאורייתא אז לזכור ברית עולם דבההוא זמנא שאלת על פורקן בנהא וכו': דמלכא פקיד לאילתא. פי' כשהקב"ה יפקוד לכנסת יש' שהיא מ' דאצילות דאתקריאת אילת השחר כמ"ש בזוהר ויקרא דף כ"א ע"ב והאריך בפירושו עיין עליו:

דף ד:

ר"ש פתח ואשים דברי הנה הביא פסוק בראשית ולכאור' לא פירש בו כלום אבל הכוונה למאי דמסיק שהקב"ה לא ברא העולם בתורה עד דאסתכל בה זמנ' ותרין וכו' וסיים בפי' פסוק בראשית עביד רקיעא היינו חדוש ע"ד הסוד כדלקמן:

תנן בהאי שעתא וכו' מכאן מדבר בחידוש ע"ד הפשט מדקאמר אח"כ ומלה דחכמתא קמיה דקב"ה נודע כי מלפני ה' היא בינה ולפני ה' היא מלכות ונמצא כי קמי קב"ה הוא מלכו' ופי' שעולה זה החידוש בסוד מ"ן למלכו' וקב"ה שהוא ז"א נטיל ההיא מלה ונשיק לה פי' ממשיך עלי' הארה מזווג נשיקין שהוא זווג חיך וגרון ע"י הלשון ע"ד שאמרו חז"ל כל דבור שיוצא מפה הקב"ה נברא ממנו מלאך ופי' הרב שע"י זווג חיך וגרון הנקר' זווג נשיקין נברא מלאך: (ועיין במ"ח דכ"ט ע"ב פ"א פיסקא ה' מיני הנשיקין שיוצאים מהם המלאכים) גם כאן כיון שמחדש החידוש ע"י חיך וגרון שלו. לכן גורם זווג דנשיקין בחיך וגרון דזעיר. ומזה הזווג נמשכת הארה אל החידוש ההוא להשלימו ולהאירו וז"ש ונטיל ההיא מלה ונשיק לה ירצה ממשיך עליה הארה מזווג דנשיקין:

ולכן פתח ואשים דברי בפיך דייק בפיך שהם סוד זווג דנשיקין הנעשה בפה וז"ש לקמן מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ כי הכוונה שהדיבור יוצא ע"י חיך וגרון החיך הוא חכמ' וגרון בינה ומזדווגים ע"י הלשון שהו' דעת ואתעבידו שמים וארץ כמד"א בדבר ה' שמי' נעשו אוף הכי אנת שע"י חיך וגרון של האדם מוציא החידוש מפיו:

ועטרין לה בע' עטרין פירוש מאירים לה מז"ת דזעיר נמצא דההיא מלה מאיר לה מן ג"ר שנקראים נשיקין ומעטר לה בע' עטרין שהם ז"ת דזעיר נמצא שמקבלת הארה מעשר ספירות כולם:

גליפין מצד אבא ומחקקן מצד אימא. כי הו"ק גליפתם מאבא וחקיקתם שהוא דבר ממשיי מאימ' אי נמי בע' עטרין הנה ה' חסדים הם וכללותם ביסוד וכללות כללותם במלכות הם ז' בחינות וכל א' כלולה מעשר הם ע' עטרין כי החו"ג נקראי' עטרין בזוהר:

ומלה דחכמתא הוא חידוש ע"ד הסוד: על רישא דצדיק חי עלמין פי' החידוש של הפשט עולה קמי קב"ה שהיא המ' אבל חידוש של הסוד סלקא ויתבא ברישא דצדיק שהיא עטרת היסוד דזעיר כמ"ש הזוהר ברכות לראש צדיק ור"ל שהיא מעוררת הזווג דז"ון בישיבתה בעטרת היסוד מעוררת אותו להוריד טיפת המוחין עד היסוד בו להזדווג עם המ'. ושטא בע' אלף עלמין הם ז' קצוות דאריך שהם בחינת אלפי' כמ"ש הרב ז"ל שהאלפים באריך והמאות באו"א:

וסליקת לגבי ע"י פי' מעלה מ"ן לגבי ע"י שאחר שעלתה לז"ק דאריך עלתה גם לעתיק וטעם שלא הזכיר עלייתה לאו"א מפני שהדיקנ' דאריך חופפת עליהם ובכלל אריך הם כמו שכתב בס' אוצ"ח. וכל מילין דע"י מלין דחכמתא אינון. פי' כל הדרושים שיש בע"י הם סודו' גדולים ונעלמי' יותר מדרושי אריך ואו"א. אי נמי מלין דע"י התורה שעוסק בה ע"י הם סודות עליונים כי הספירות עוסקים בחכמת הקבלה כמ"ש הזוהר בדף ח' יום ליום יביע אומר יומא ליומא וכו' אתחברת באינון מלין דע"י פי' מתחברת עמהם ונוטלת הארה מהם ועאלת בי"ח עלמין וכו' פי' נכנסה ביסוד דאימא שנק' ח"י לעורר מ"ן: מליאן ושלימי' פי' אם חסר איזה דבר לאותו חידוש הקב"ה משלימו ומליאן מאותם הארות שקבלו בש"ע אלף עטרין הם ש"ע נהורין שבפנים דאריך ושרשם משני אל מליאים דדיקנ' כמ"ש לעיל ור"ל לאחר שניתקן החידוש בסוד אור פנימי ממשיכין לו ש"ע נהורין בסוד אור מקיף עכ"ל מורינו ז"ל:

ואתעבידא רקיעא חדא פשט הענין נראה שנעשה ממנה אור מקיף לזעיר. וז"ל הזוהר בדף ט' עבדי משיחא אינון מלין מדורי עילאי ומדורי תתאי מאלין אתעבידו רקיעין ומאלין ארץ וכו' עד ורהיט גו מגדלא חדא אחרא עכ"ל פשט הלשון רקיעין הם אור מקיף לזעיר:

והארצות ג"כ אור מקיף לנוקביה מ' אבל מורינו ז"ל הקשה על זה מדקאמר הזוהר עבדי משיחא אינון מלין וכתב הרב ז"ל קו המדה הם נה"י דאימא שמודדין ז"א מכאן ועד כאן היא חכמה וכן כל י"ס דז"א ובנה"י דאימא מתלבשים המוחין דזעיר ונכנסים בזעיר א"כ משמע שהחידושים נעשים נרתיק אל המוחין ואע"פ שכתב הרב כי אחוריים דאו"א שביררו זו"ן הם נרתיק המוחין אפשר שהחידושים יתחברו עם האחורים שביררו זו"ן ויהיו נרתיק המוחין דזעיר ואח"כ יתלבשו בנה"י דאימא ונכנסים בזעיר וז"ש עבדי משיחא אינון מלין ומדורי עילאי הם ו"ק דזעיר שנתקנו ומדורי תתאי הם ו"ק של המלכות שניתקנו. ומ"ש שם בדף ט' ההוא שמשא קדישא שוי מדוריה ומשכניה בהו פי' שמשא הם המוחין עצמם דז"א ומתלבשים תוך החידושים כמ"ש וז"ש שוי מדוריה ומשכניה בהו:

ומ"ש אח"כ נפיק מנייהו ורהיט גו מגדלא וכו' פי' טיפת המוחין יוצאת מתוך אותם הרקיעין ויורדת ליסוד דז"א ומשם למלכות הנקראת מגדלא אחרא:

ולשמש הם המוחין עצמם שם אהל בהם עשה המאציל ב"ה אהל שהוא נרתיק מאותם הרקיעים עכ"ל מורינו ז"ל:

ופשט הזוהר נראה כמו שכתבנו שהרקיעים נעשו אור מקיף לזעיר וארצות הם מקיף למלכות וא"ש ההוא שמשא קדישא שהוא זעיר כפירושו בכ"מ בזוהר וכן מ"ש אח"כ נפיק מנייהו ורהיט גו מגדלא אחרא וכו' אלמא שהז"א תוך הרקיעים שהם אור מקיף. והאי דקאמר עבדי משיחא אינון מלין אפשר שגם הרקיעים מאירים בזעיר בסוד אור פנימי כי אור מקיף גדול מאור פנימי וצריך אליו ולכן אמר בהו עבדי משיחא ולעולם הם בחינת אור מקיף:

ונשאר לנו ליישב לשון זה עם מ"ש הזוהר בפ' קדושים שכאן אמר שבחידוש הסוד נבראים רקיעים ובשל הפשט ארצות. ושם לא הזכיר ארצות ורקיעים כלל. גם בעונש מי שמחדש חידושים שאינם אמת כאן הפליג בעונשו ושם לא הפליג כ"כ רק אמר לית דמתחבר בההיא מלה וכולא דחיין לה וכו' ולתרץ זה נאמר דהתם בפ' קדושים מדבר במי שעיונו נקי וזך ומבין הדברים על אמתתן כמ"ש מאן דאזיל באורייתא בארח מישור ולכן לא הפליג גם בשבחו כ"כ כי לא חידש שום דבר מדעתו. אמנם כאן מדבר במי שמחדש חידושים מדעתו: ובעונש שאמר שם דחיין לה לבר כי לא חידש שום הקדמה של שקר מדעתו ולא הורה הוראה שאינה אמת. אלא לימוד שלימדו רבו לא היה יפה או עיונו בדברי חכמים אינו אמת ולכן אותו הלימוד דחיין לה לבר כיון שלא חידש שום דבר מדעתו: אבל הכא עונשו מרובה אם החידוש הוא שקר או הורה הוראה של שקר ולכן הורג כמה נפשות כיון שעשה מעשה דכתיב כי רבים חללים הפילה ואוקמוה בתלמיד שלא הגיע להוראה ומורה:

דף ה.

לאינון תרעין ומלין דמצויינין כי' הקדמות שמקדים החכם שהם כמו שערים לפתוח בהם הענין: ומלין דמצויינין. הם החידושים עצמם:

דלג ת"ק פרסי אפשר לפי שיונק מפסולת של ה' גבורות שהם ת"ק: שיתא אלפי פרסי. נגד ו"ק שלו כי ס"מ עיקרו הם ו"ק אלא שבחטא אדה"ר נשלמו לו עשרה כלים כמ"ש הרב באוצ"ח ובליקוטים:

בנוקבא דתהומא רבא ז"ל הרב בס' אוצ"ח דע כי הנקבה העליונה בינה דבריאה דקליפה נקראת נוקבא דתהומא רבא בזוהר היא לבדה אכן שאר הנקבות אפילו בחינת הבינה דיצירה או דעשייה נקראת נוקבא דתהומא סתם עכ"ל. וז"ש הזוהר ונפיק לגבי וכו' מגו נוקבא דתהומא רבא שע"י החידוש שאינו אמיתי מתגבר ס"מ ומקבל הארה וכח מבינה דבריאה דקליפה שהיא קליפה גדולה יותר מכולם. ובענין המחדש חידושים בפסוקים ומקדים הקדמות מדברי רז"ל ומדברי קבלה אין בזה עון. כיון שהקדמה אמיתית ומפרש

הפסוק עפ"י ההקדמה. אם אותו הפירוש שפירש בכתוב אמיתי מה טוב. ואם אינו אמיתי יהיה הפסוק אסמכתא לאותה הקדמה כמ"ש בגמ' קרא אסמכתא בעלמא:
אבל המחדש הקדמה מדעתו אם היא אמיתית והוא על דרך פשטי התורה יברא על ידה ארץ חדשה ואם היא מסודות התורה והיא אמיתית יברא רקיע חדש. ואם ח"ו חידש הקדמה שאינה אמיתית יברא ממנה ארצות שוא ורקיעי שוא וגורם להרוג נפשות: ונלע"ד אם חידש שום הקדמה ונסתפק בה אם היא אמיתית או לאו יאמר בדרך אפשר אבל לא בהחלט וכן מצינו כמה רבנים שמחדשים איזה דבר בקבלה שאומרים בדרך אפשר ולא בהחלט:

דף ה:

פתח ר"א את שבתותי וכו' ז"ל מורינו זלה"ה בשית יומין ברא קב"ה עלמא פירוש בשית יומין שהם ו"ק ברא קב"ה זו מדת הבינה כי באמצעות הו"ק ברא עלמא שהוא עולם הזה: **כל יומא ויומא גלי עבידתי'** כל א' מהו"ק נתן כחו ביום א' של העולם הזה. חסד ביום א' גבורה ביום שני וכן עד"ז וכתב האר"י ז"ל כי יום א' בשבת יורדים כל הו"ק לברר הבירורים ונותנים כח במ' כי היא המבררת מתוך הקליפות מן הרפ"ח ניצוצין ועם היות שכל הו"ק יורדים עכ"ז ראש כולם ומנהיג כולם ביום א' הוא החסד. וע"י מה שמברר החסד ביום ראשון באמצעות המ' כל אותם הניצוצים והבירורים עולים בסוד מ"ן ומזדווג זעיר עם נוקביה ונברא האור ביום א' כי גם הזעיר מוריד מ"ד ומתחברים עם מ"ן שהעלתה המ' ונעשית מהם בריאת האור. וביום שני ראש כולם שמנהיג כולם היא הגבורה. ומה שמתברר על ידי הגבורה באמצעות המ' עולה ג"כ בסוד מ"ן ומתחברים עמו המ"ד ונעשית פעולת יום ב' וכעזה"ד וז"ש כל יומא וכו' כל א' מו"ק גלי עבידתיה ויהיב חיליה ביום גשמי של העוה"ז אבל כל זה בכח. ואימתי גלי עבידתיה בפועל ביום רביעי הגשמי שלנו שהוא כנגד המ' כי הג' ימים הראשונים הם ג' קוי זעיר יום א' נגד קו החסד יום ב' נגד קו הגבורה יום ג' נגד קו האמצעי תפארת. יום ד' נגד המ' והשלשה קוים הנזכר הם אותיות אמ"ש. קו ימיני מ' דוממת. קו שמאל ש' שורקת. א' אויר נגד קו אמצעי ואין לך כל בריה בעולם שאין בה כח ג' אלה שהם מים אש רוח. אבל אין פועלים פעולתם אלא בארץ שהיא כנגד המ' ונבאר הענין היטב כי ביום א' נתעורר החסד בכח מ"ח חכמה שבתוכו ונזדווג הזעיר שהוא כללות כל הו"ק עם נוקביה רק שלא יצאה הטיפה כי אם מן קו הימיני והוא כלולה ממים ואש ורוח ואין מתגלה בה רק בחי' המים. גם האש ורוח סייעו את המים ויצא מכללות כולם האור ע"י זווג ז"א עם נוקביה. וביום ב' ע"י הבירורין ומ"ד שיצאו מהגבורה בקבלתה ממ"ח הבינה דזעיר עם כללות אויר

מים אש יצאה הטיפה כלולה מכולם ואין מתגלה בה רק בחי' האש ואז נזדווג זעיר עם נוקביה ויצאה פעולת יום שני שהוא הרקיע וגיהנם. וביום ג' יצאה הטיפה מן קו אמצעי כלולה מכולם ואין מתגלה בה רק בחי' האויר ונזדווג זעיר עם נוקביה ונעשית פעולת יום ג'. וכל אלו הזויוגים אינם רק בכח כי לא היה זווג גמור עד יום רביעי כמצא כללות הענין שע"י מה שבירר החסד בהיותו ראש ומנהיג אל כל הו"ק באמצעות המ' וע"י מה שבירר הגבורה והת"ת באמצעות המ' ביום ב' וג' כל אלה עלו בסוד מ"ן ונתחברו עמהם מ"ד ונתגלו הפעולות ביום ד' שהיא מ'. וז"ש אימתי גלי עבידתיה כל א' מג' קצוות הללו ביום רביעי כנגד המ' כי לא יצאו הפעולות רק ע"י הנוקבא וז"ש ובגין דאלין ג' יומין קדמאין הוו סתימין ולא אתגלו רק הוכנו אל הזווג:

כיון דאתא יומא רביעאה אפיק וכו' הוציאו פעולתם בפועל:

דהא מיא וכו' פי' כמו ששלשה יסודות שהם אמ"ש אם אין הארץ לא יעשו שום פעולה בפועל כי מכים בה המים ואש ורוח ועושים פעולתם על ידה כי חמימות האש מחמם הארץ להצמיח דשא והמים מגדל הצמחים והרוח מוציאם כמ"ש כשעירים עלי דשא כן הענין בשלש יסודות עליונים אינם עושים שום פעולה אלא ע"י המ':

ואי תימא הא וכו' הרי ביום ג' יצאו מן הכח אל הפועל ואיך אמרת עד יום רביעי דתירץ אע"ג וכו' נודע מ"ש בתיקונים ואיהי רביעאה ושביעאה פי' המ' שהיא עומדת אחורי הת"ת היא רביעאה כשמתחילים מהחסד הם ג' מדות והיא רביעית אליהם אחורי הת"ת ולפי שהיא כלולה עמו מה שכתוב ביום ג' כאלו הוא כתוב בה וז"ש אע"ג דכתיב ביום ג' רביעאה ואתכליל בתליתאה למהוי חד בלא פרודא בתר: יומא ד' גלי עבידתיה וכו' איהו רגלא רביעאה דכרסייא עילאה כי חג"ת דזעיר והמ' הם כסא לאימא עינאה שמתלבשת בזו"ן והבריאה היא כסא אל המ' דאצילות ובערך הבריאה שהיא כסא תחתון אמר כרסייא עילאה לזה העליון. ואם שאמרנו שהמ' היא נרמזת ביום ד'. עכ"ז עיקר יום ד' בנצח שגם הוא נעשה ראש אל הו"ק ומברר ע"י המ' וכן יום ה' בהוד ויום ששי ביסוד וז"ש ביסוד וז"ש כל עבידתא וכו':

תליין ביומא דשבתא וכו' פירוש שמן הראוי היה שיום השבת תהיה המ' ראש לכל הו"ק להלחם עם הקליפות ולברר מהם הבירורין אלא שאין דרך האשה להיות ראש במלחמה. לכך ביום שבת עולים העולמות מעלה מעלה ואין מבררים שום בירור רק הם מזדווגים ע"י אורות עליונים. ונמשך הארה גדולה אל כל העולמות וגם אל העולם הזה הגשמי וכל מה שנעשה משאת ימי בראשית נמשך להם קיום והעמדה הה"ד ויכל אלהים ביום השביעי דק' מה פעולה עשה ביום השביעי אלא הענין הוא שע"י זווג העולמות ביום

השבת למעלה במקומה האמיתי נמשך הארה וחיות וקיום אל כל מה שנעשה בששת ימי בראשית:

ואי תימא מהו את שבתותי תשמורו והרי אין כאן אלא שבת אחת ותירץ אלא שבת דמעלי שבתא שהיא הנוקבא ושבתא דיומא לית לון פרודא פירוש כי עיקר עליית הנוקבא הוא בליל שבת ועיקר עליית הדכורא הוא ביום שבת ושניהם נקראים שבת. כי שבתו ממלחמת הקליפות וממלאכת הבירור כי כל הו"ק והמ' כולם שובתים:

אמר ההוא טייעא ומהו ומקדשי תיראו דלא ס"ל כפשטא לירא מהמקדש שלא ינהוג בו קלות ראש דמה עניינו גבי שבת. והשיב דא קדושא דשבתא ולפי זה הכל ענין שבת הוא:

א"ל דא קדושא דאתמשכא עליה מלעילא פירוש הם המוחין הנמשכים לזו"ן בעלותם למעלה כי גם שם נמשכין להם מוחין מאו"א שעלו מעלה מעלה גם הם: אי הכי עבדת לשבת וכו'. נודע מהאר"י ז"ל שבשבת עולים העולמות עד שבמנחת שבת עולה הנוקבא במקום אבא והזעיר עולה עוד למעלה. וז"ש ושמרתם את השבת כי קדש היא שהנוקבא עולה במקום אבא הנק' קדש. וז"ש קודש היא לשון נקיבה וכ"ש זעיר שעלה עוד למעלה שנקרא קודש גם הוא. עוד כתב הרב ז"ל כשעולה אבא למעלה מניח עצמותו ומלבשת אותו הנוקבא. וכן ז"א מלביש עצמות א"א ונמצא שהם נקראים קדש ממש כיון שמלבישים עצמות אריך ואבא הנקראים קודש. ולכן אמר אי הכי עבדת לשבת דלאו איהו קודש כי זו"ן שניהם נקראים שבת. מ' שבת דמעלי שבתא וזעיר שבת דיומא וז"ש אי הכי וכו' אלא קדושא דשרייא עלוי מלעילא שהם המוחין השורים עליהם מאו"א הנק' קודש אבל הם עצמם אינם נקראים קודש והלא כיון שעולים במקום אבא ואריך ומלבישים עצמותם הרי הם קודש גמור:

א"ר אבא והכי הוא פי' מדהזכיר שבת לחוד וקדוש ה' לחוד נראה שהם שני ענייניים שונים ר"ל עם היות שבאמת גם שזו"ן שהם שבת נקראים עתה קודש על שעלו למעלה כנזכר מ"מ כשאנו רוצים להזכיר המוחין הנמשכים אליהם מלמעלה ממקום גבוה אז אנו קוראים זו"ן שבת וקוראים המוחין הנמשכים קדוש ה' וז"ש וקראת לשבת עונג הם זו"ן ולקדוש ה' מכובד הם המוחין כי בהיות זו"ן למטה במקומם אינם נקראים קודש והמוחין הנמשכים אליהם נקראים קודש. אבל בעלותם במקום אבא ואריך שאז גם זו"ן נקר' קודש ובודאי שגם בהיותם למעלה נמשכים אליהם מוחין מאו"א במדרגה יותר עליונה מימי החול שהרי גם או"א עלו מעלה מעלה ולקחו עצמות העליון מהם ומשם ממשיכים מוחין לזו"ן. והנה זו"ן עתה נקראים קודש והמוחין שמקבלים נקראים דא יעקב הוא פרצוף זעיר עתה בא לפרש פי' אחר במלת מרחוק שהוא אבא. אי נמי אפי'

אם יפורש יעקב הוא ז"א כאמור הכי פירושו למה נקר' יעקב שהוא הזעיר רחוק. כמד"א מרחוק ה' נראה לי לפי שעיקר המוחין הדוחים החיצונים שלא ינקו מזעיר הם מוחין דאבא שבתוך זעיר כמ"ש הרב ז"ל באוצ"ח ולכך נקר' זעיר רחוק על שם אבא:

וזהו דא נקודה שהוא אבא נקרא ג"כ זעיר על שמו והכל פי' אחד ובין כך ובין כך מ"ש וע"ד כתיב תשמורו קאי אדלעיל שפי' שבתותי דא עיגולא וריבועא ששניהם במלכות הנקרא שמור. ולזה השלים מאמרו ואמר וע"ד כתיב תשמורו:

עוד אפשר לפרש פי' אחר במ"ש וחד יוסף כי גם יוסף עושה שלום בין או"א ועולה בסוד מ"ן באימא להזדווג עם אבא. כמ"ש הרב בדרוש שלוח הקן וז"ל ואומרו בכל עץ ולא אמר בעץ כי הנה ברדתה על המ' אז המ' יש בה מ"ן. אבל כשיורדת בזעיר אז כדי שתזדווג עם אבא זה הזווג השני צריך שהיסוד דזעיר הנקרא כל הוא יתעלה בה בסוד מ"ן כדי שתוכל להזדווג עם בעלה אבא ומה שהיה נקר' כל היא נקר' עתה ב"כל שהיא גי' שם ב"ן שהוא המ"ן עכ"ל. הרי שגם יוסף עולה בסוד מ"ן באימא להזדווג עם אבא. ונמצא כי בין יעקב שהוא הזעיר בין יוסף שהוא היסוד דזעיר שניהם עולים בסוד מ"ן לאימא לעוררה להזדווג עם אבא. ולפעמים הזעיר לבדו עולה כשהוא לצורך הנוקבא לבדה כמ"ש בסה"כ בסוד שכיבת הלילה. ונמצא דלית פירוד ומחלוקת לעילא בין או"א כי זווגם תדיר ולא מתפרש אמנם כשזו"ן עולים שניהם כמו בק"ש הוא זווג משובח דאו"א להמשיך מוחין לזו"ן וכשזעיר עולה לבדו ולא מלכות. אז אינו זווג חשוב כל כך לפי שאין זווג זה רק להמשיך הארה לנוקבא כמו שכתב בשכיבת הלילה. וכשזו"ן אינם עולים רק היסוד אז הוא הזווג השני הנעשה במקרה כמ"ש כי יקרא. ולפי שזווג זה אינו רגיל להיות רק במקרה לכן אמר לקרוב דא יוסף כמ"ש חדשים מקרוב באו שזה הזווג הוא מחודש בזמן שאין ישראל הגונים. אבל כשעושים רש"מ אז נעשה הזווג התמידי ולא של המקרה:

ומקדשי תיראו דא נקודה דאמצעיתא לעיל פי' את שבתותי תשמורו דא עיגולא וריבועא שהם ב' בחינות גוף היסוד דנוקבא ועתה מפרש ומקדשי תיראו דא נקודה דאמצעיתא דהיינו נקוד' ציון דנוקבא הפנימית בפנימיות היסוד דנוקבא דהיינו חללו של יסודה ששם הגבורות דאימא כי הגבורות הנמשכות מאחורי גופא דזעיר אליה לבנות פרצופה נכללים ביסודה ואח"כ מקבלת גבורות אחרות ממותקות ע"י אימא ממש ואז הגבורות הראשונים שקבלה מאחורי גופא דזעיר לבנות פרצופה ויורדות עד היסוד בה עתה בבוא אליה הגבורות דאימא החשובות והמעולות נדחים הגבורות הראשונות לעטרת היסוד דנוקבא ואז הגבורות דאימא החשובו' יורדות בפנימיות היסוד שלה וקרא

לפנימיות היסוד ולחללו נקודה דאמצעיתא שהיא נקודת היסוד האמצעית והפנימית דיסוד דנוקבא:

דאית לדחלא יתיר מכולא קדריש ומקדשי תיראו יותר מעיגולא וריבועא שהם שני בחינות גוף היסוד. אבל ומקדשי היא נקודת חלל היסוד דנוקבא. מאן מחלליה מאן דעאל לגו חלל וכו' דדריש מחלליה לשון חלל ואויר ר"ל מי שגורם אל הקליפה לינק מן החלל הפנימי של היסוד דנוקבא מות יומת והנה חלל גי' חיים ששם החיים הנצחיים והקליפות נקראים מות לפי שהם מסיגי המלכים דמיתו ומי שגורם אל הקליפה ליכנס לאותו חלל הוא נותן חיות אל הקליפה ולכן מות יומת מדה כנגד מדה:

ומכאן נראה שהפי' האמיתי דעיגולא וריבועא הם עטרת יסוד ויסוד דנוקבא מאן דעאל לגו חלל דעיגולא וריבועא לאתר דההיא נקודה שרייא. פי' נקודת היסוד הפנימית וז"ש וההיא נקודה איקרי אני כנודע שהמלכות נקרא אני והיינו בסוד נקודת ציון שבה אבל אין לפרש באתר דההיא נקודה שרייא הם הגבורות השורים וחונים שם. דא"כ מאי וההיא נקודה איקרי אני והלא אין נקרא אני רק המלכות. גם אפשר לפרש לאתר דההיא נקודה שרייא הם הגבורות דאימא שהם חונים ושורים בתוך נקודה האמצעית דיסוד דנוקבא ויש גילוי לזה ממ"ש בזוהר פ' שלח לך דקע"א ע"א פתח ההוא ינוקא וכו' נקודה דא איקרי ההוא וכבר אמר למעלה אמאי איקרי ההוא ועבד הלוי הוא וכו' לאחזאה סופא לכל דרגין דאיהו שירותא וכולא חד עכ"ל הרי כי הבינה בהתחברה עם המ' נקרא ההוא כמ"ש לגו מכל אינון דרגין אית חד נקודה כבודה בת מלך פנימה נקודה דא איקרי ההוא ומה שאמרנו שהמלכות נקרא אני. הוא ג"כ בהתחבר עמה גבורות דאימא:

ועלה שרייא ההוא דסתים עילאה וכו' לפי מה שכתב כי אני היא נקודת המ' רצה לגמור הפסוק אני ה' הוי"ה הוא זעיר וקרי ליה ההוא דסתים עילאה דלא איתגלייא פי' לגבי המ' הגלויה נקרא הזעיר סתים עילאה דלא אתגלייא והיינו ה' שהוא זעיר כאמור:

וכולא חד קדריש אני ה': אני שהיא מ' אני בעצמי הוא הוי"ה שאין ביניהם פירוד כי כולא חד:

אבל יותר נראה לפרש ועלה שרייא ההוא דסתים וכו' היא אימא עילאה דלא אתגלייא והענין כי ה' גבורות דאימא שורים וחונים תוך נקודת היסוד דמלכות. גם אפשר לומר לפי שהמלכות מתחלת מהחזה דזעיר ולמטה ששם נסתיים היסוד דאימא נמצא שראש רחל תחת סיום היסוד דאימא וז"ש ועלה שריי' ההוא דסתים עילאה כי על המ' הנקרא אני שורה וחונה היסוד דאימא ונמצא כי אימא וברתא נתחברו בזאת הבחינה וז"ש וכולא חד:

כף לא בעא לאסאלקא וכו' סמ"ך וכו' יו"ד אתא וכו' יש מי שפי' שאלו אותיות כי"ס רמז שחסרון כיס גרם לו להיות טעין חמרי. וקשה שזה הטייעא בא מאותו עולם ללמדם רזי תורה והוא רב המנונא או בנו ומה חסרון כיס שייך בו. אבל יובן במ"ש בס' ק"י וז"ל ואמנם ענין גילוי נשמת הצדיק לבא לגלות רזי תורה לבני אדם הוא באופן זה. דע כי אין לך נשמה שאין לה מלבוש א' הנקרא כסותה הנזכר בסבא דמשפטים כו' והוא הנקרא חלוקא דרבנן הנעשית ע"י המצות כנזכר בפ' ויחי וכמו שמלאכי אברהם נתלבשו ונתגלמו ונתראו אליו כן אלו הצדיקים מתלבשים בההוא חלוקא דרבנן ומתגלים על ידה אל האדם ומגלין לו רזי תורה ולפעמים נפש הצדיק לבדה מתלבשת בההוא חלוקא ולפעמים גם הרוח ולפעמים גם הנשמה. ואמנם כשאינו מתלבש רק בבחינת נפש אז הוא מתגלה אל האדם בבחינת טעין חמרי כנזכר בפרשת בראשית דף ו' להורות כי אין בו רק נפש דעשייה והנה אם הצדיק ההוא השלים כל מה שהיה ראוי לו אז נשמתו נעשית מרכבה אל הכסא בבריאה והרוח אל היצירה והנפש אל העשייה. והנה הנשמה אינה יוצאה משם מהבריאה כלל כי הוא מוכרחת להיות שם מרכבה לקונה אחר שהיא שלימה וכן הרוח ביצירה. אך הנפש שהיא בעשייה מתגלית ובאה ללמד רזי תורה אל הראויים אליו אם היא משרשו ומזכה אותם ויש לה שכר גדול בזה ויש לה חלק מכל התורה שלמד האדם ההוא על ידו כמ"ש שם בדף ו':

ודע כי אין יכולת בשום צדיק להתלבש בההוא חלוקא דרבנן כנזכר אם לא שבתוך נקודת אמצעית פנימיותו יתלבש ניצוץ אחד ממרע"ה כי הוא החמה המאיר לכל הככבים ומחלק להם אור כנזכר בפ' תצוה דף ר"פ וכאשר לא השלים שלימותו אז מתגלה גם בחי' ר"ן גם אותו חלק הרוח שהניח בכל ספירה וספירה דיצירה והוא נתעלה למעלה זה יכול לבא וכן הענין בנשמה עכ"ל. ובזה נבוא אל הביאור אמרו ליה מאן יהב לך למיזל הכא ולמהוי טעין בחמרי והשיב כ"ף וכו' הם הבינו חסרון כיס אבל הוא נתכוון לדברים עליונים כמו שנבאר. אך קשה שאם לא הבינו רק הפשט שהוא חסרון כיס. אמאי חדו ר"א וכו' ולשמחה מה זו עושה. אבל הענין הוא כששאלוהו מאן יהב לך וכו' ראוי לו להשיבם על שלא בא רק בחי' הנפש כי היא אשר באה בבחי' טעין חמרי כמ"ש הרב ז"ל אבל אין זה כי אם כשהרוח והנשמה כבר הושלמו וכבר הנשמה נעשית מרכבה לכסא בבריאה. והרוח מרכבה לקונה ביצירה. ואינם יכולים להפרד משם אפי' רגע ולכך לא באה רק הנפש בסוד טעין חמרי. וזהו שהשיב להם אע"פ שהם לא הבינו עד לבסוף:

כף שהיא הנשמה הבאה מן הכסא לא בעא לאסתלקא לאתקשרא וכו' ר"ל לא בעא לאסתלקא ממקומה לבא לזה העולם הגשמי ופי' לאתקשרא ירצה בגין לאתקשרא באתר

דלא יכיל למהוי רגעא חדא אלא ביה. הוא כסא הכבוד שנעשית מרכבה לקונה שם ואינה יכולה לזוז משם אפי' רגע כי תמיד היא מעלה מ"ן שם וגורמת זווג פרצופי הבריאה הנקראת כסא הכבוד גם כסא הכבוד אינו יכול להפרד ממנה אפילו רגע. וזהו כ"ף שהיא הנשמה הבאה מכסא הכבוד ונקראת על שמו לא בעא לאסתלקא משם ולבא אל זה העולם הגשמי לפי שרוצה לאתקשרא בכסא הכבוד להיות מעלה שם מ"ן ותהיה צרורה בצרור החיים וזהו התענוג האמיתי שלה להיותה נקשרת תמיד בכסא הכבוד וניזונת ממנו. וגם כסא הכבוד אינו מניחה לבא לזה העולם יען היא גורמת זווג בהעלאתה מ"ן וא"א להפסק הזווג ההוא אפי' רגע ולכן כסא הכבוד אינו יכול להיות בלתה אפי' רגע. אי נמי לגירסת דרך אמת כ"ף שהיא הנשמה לא בעא לאסתלקא מן הבריאה ולאתקשרא בגוף זה לבא בעוה"ז בתר דלא יכילא פי' בשביל שאינה יכולה למהוי וכו' כמש"ל:

סמך לא בעא וכו' סמ"ך היא הרוח שהיא מיצירה הנקרא שש קצוות בסוד זעיר מקנן ביצירה בשית ספירן ולכן נקרא הרוח ס' ע"ש ו' קצוות כל אחד כלול מעשר הם ס' כי גם הרוח הנק' ס' אחר שנשלמה מוכרחת להיות מרכבה לקונה ביצירה וז"ש לא בעא לאסתלקא כי אינה רוצה להסתלק משם להיותה מעלה מ"ן לפרצופי היצירה הנקראים נופלים יען יש שם אחיזה אל הקליפה כי הקליפה ביצירה מחצה על מחצה משא"כ בבריאה שהקדושה מרובה ואינם מעורבים. אמנם ביצירה הם מחצה על מחצה ולכן יש שם מלחמה גדולה תמיד בין מט"ט וחיילותיו ובין ס"מ וחיילותיו ולכן רוח הצדיק הנק' ס' נקשרת שם תמיד להיותה מעלה מ"ן לסעדא לאינון דנפלין שהם פרצופי היצירה וכיון שהנשמה אינה יכולה להפרד מן הכסא והרוח ג"כ אינה יכולה להפרד מהיצירה לכן לא באה רק בחינת הנפש מהעשייה שאע"פ שנשלמה במעשיה הנפש יכולה להפרד מהעשייה ולבוא לעוה"ז לפי שאין העלאת מ"ן מוכרחים כל כך בעשייה לפי שאין שם זווג רק בליל פסח כמ"ש הרב ז"ל על מה נשתנה דפסח הרי נתן טעם למה הוא טעין חמרי שהוא על שלא בא רק בחי' הנפש המכונה בסוד טעין חמרי וזאת היתה כוונתו אבל הם הבינו פשטי הדברים שרמז להם חסרון כיס ושמחו על שלמדו משיחת דבריו שני דברים שאמר רב המנונא סבא לעיל בענין כ"ף וסמ"ך למה לא נברא בהם העולם ואמר כד נחתת כ"ף מעל כורסי יקרא אזדעזעו מאתן אלף עלמין וכו' וזו כ"ף לא בעא לאסתלקא לא רצה הקב"ה שיסתלק כ"ף ממקומו לברוא בו העולם שהרי כשנסתלק נזדעזעו כל העולמות וכסא הכבוד גם הוא נזדעזע עד שחזרה כ"ף למקומה:

בגין לאתקשרא וכו' כי בלתי הכ"ף אין הכסא יכול לעמוד אפילו רגע ולכן לא רצה הקב"ה שיסתלק הכ"ף לברוא בו העולם לפי שצריך להיות באתר דלא יכיל למהוי אלא

ביה הוא כסא הכבוד ופשט הדברים כ"ף לא רצה להסתלק ממקומו לבא אצלי להיות לי כיס מלא דינרים:

סמ"ך לא בעא וכו' רמז למ"ש רב המנונא על סמ"ך אמר לה אנת צריך לאתרך ולא תזוז מניה אי אנת נפיק מאתרך מה תהא עליהון דאינון נופלים הואיל ואינון סמיכין עלך וז"ש סמ"ך לא בעא וכו' לסעדא לאינון דנופלים. ופשט הדברים ס' של כיס לא רצתה לבא אצלי להיות לי כיס דינרים ונשארתי עני ולכן אני טעין חמרי ולפי שרמז להם לדברי ר"ה על כ"ף וסמ"ך לכן שמחו לגודל חכמתו שאפילו שיחתו צריכה תלמוד אבל הוא כוונתו כנז"ל כ"ף הנשמה הבאה מהבריאה כסא הכבוד. סמ"ך הרוח הבאה מיצירה ששם מקנן ז"א בשית ספירן:

יוד אתא לגבאי פי' הוא הניצוץ של מרע"ה שזכה אליו בחייו כי אי אפשר לצדיק לבא לעוה"ז ללמוד רזי תורה אם לא שבפנימיות נשמתו יתלבש ניצוץ מרע"ה כמ"ש הרב ז"ל וקרא לנילוץ יו"ד על שאין נכנס בו רק ניצוץ אחד והניצוץ הוא דמות יו"ד קטנה אי נמי לפי שמרע"ה הוא מיסוד אבא ואבא הוא יו"ד דשמא קדישא:

אנא אסתלק לעילא וכו' כי ניצוץ מרע"ה יש בו כח לעלות למעלה ולהביא כל טוב. וברי זיל והוי טעין חמרי משמע הניצוץ יסתלק לממלה והוא לבדו בלי ניצוץ יהיה טעין חמרי שיגלה רזי תורה לבני אדם והלא צריך שיתלבש בו. וי"ל שיסתלק להביא השפע ויחזור למקומו להתלבש בו. אי נמי כיון שזכה אליו בחייו אף שלפעמים יסתלק ממנו במותו אין קפידא ואין לפרש יו"ד היא הנפש ע"ד כ"ף סמ"ך שהם ר"ן דא"כ איך אמר אנא אסתלק לעילא ואנת זיל והוי טעין חמרי הלא טעין חמרי היא הנפש אלא מחוורתא כדפי' הרב ופשט הדברים הבינו הם אחר שהכ"ף וסמ"ך מכיס לא רצה לבוא אליו ולא נשאר מכיס רק יו"ד א"כ מוכרח שיהיה עני בעולם הזה ועיקר שכרו לעוה"ב שעליו נאמר להנחיל אוהבי יש:

גם יש מי שפירש יו"ד אתא לגבאי כוונתו על השכינה דהיא שבכתה על הנפש הנשארת יחידה מהנשמה ורוח שהם נצרורו בצרור החיים והיא לבדה באה בסוד טעין חמרי לפיכך בכה עמי וגפף לי לפי שאירע בגלות לשכינה כמו שאירע לנפש שגם השכינה בגלות נסתלק ממנה ז"א הנקרא רוח ונסתלקה ממנה הנשמה שהיא אימא הנקרא נשמה ונשארה לבדה בסוד נפש וכאלו הזכירתה צערה זו הנפש כי מאורע א' לזו הנפש ולשכינה בלא אימא וזעיר ולכן בכה עמי וכו':

הא אנא אסתלק לעילא פי' עם היות השכינה בגלות לפעמים יורדת למטה הנה ג"כ לפעמים עולה למעלה ומתייחדת עם דודה לקבל ממנו שפע וברכה:

ואנא אתמלי מכמה טבין וכו' פירוש כי ע"י יחודה עם בעלה מתמלאת בכמה מיני שפע הראוי למזון הנפשות ובכמה אתוון טמירין שהם רזי תורה:

בתר כן איתי לגבך וכו' יובן כשהשכינה עולה להתייחד עם בעלה מקבלים שניהם המוחין מאו"א והם הם השני אותיות י"ש שהם או"א שמשם מקבלים זו"ן המוחין ונותנים לבניהם שהם הנשמות בסוד מוחק חדשים לנשמות בכל יום וז"ש רז"ל לע"ל הקב"ה מחדש פניהם של צדיקים בכל יום דהיינו חידוש המוחין בכל יום כי ע"י המוחין החדשים מתחדשים פניהם כמ"ש בזוהר על ז"א נהירין אנפוי ואסהיד באו"א וזה מדה כנגד מדה על שהצדיקים מבררים בירורים חדשים בכל יום ועי"כ מושכין מוחין חדשים לזו"ן בכל יום לא ראי זה כראוי זה הלכך מתחדשים להם מוחין חדשים בכל יום ובפרט ע"י ק"ש ותפלה שנמשכים מוחין חדשים בכל יום לזו"ן ואין תפלת יום זה דומה לתפלת יום אחר ואין ק"ש דומה לחבירתה כי בכל יום נמשכים מוחין חדשים לזו"ן ולזה רמזו רז"ל אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים:

יתיר מאלין דאסתלקו ממך פירוש כי הנשמה שנסתלקה ממך היא מהבריאה והרוח מיצירה אמנם שני אותיות י"ש הן מן האצילות:

יו"ד עילאה ושי"ן עילאה יוד הוא אבא ושי"ן היא אימא שכוללת בתוכה שרש חג"ת ובג"כ זיל והוי טעין חמרי כי ע"י שאתה מגלה רזי תורה לצדיקים בסוד הנפש דעשייה שהיא בחינת טעין חמרי. יש לך שכר גדול בעמלך כמ"ש הרב שיש לו חלק מכל ג"כ קדש. וא"כ במה יובדלו שמותיהם כיון ששניהם נקר' קדש לכן אנו קוראים לזו"ן שבת. והמוחין הנמשכים להם מלמעלה אנו קורים אותם קדוש ה'. ולא מפני שקרינו אל המוחין קדוש ה' אנו שוללים את זו"ן שלא יקראו קדש בעלותם רק להבדיל בשמותיהם כנז':

א"ל אי הכי מאן קדוש ה' פי' בשלמא את שבתותי וכו' א"א לפרש אלא כמ"ש משום דמה ענין מקדש אצל שבת. אבל פסוק וקראת לשבת אפשר לפרשו על יום הכפורים שאין בו תענוג רק מכובד במלבושים נאים וכמ"ש במדר' וקראת לשבת עונג זה שבת בראשית לקדוש ה' מכובד זה יוה"כ. אבל לדבריך שכל הפסוק ביום השבת: א"כ מאן קדוש ה'. אמר ליה קדושא דנחתא עלוי מלעילא וטוב לפרש כל הפסוק בענין שבת:

אמר ליה אתחזי דשבת לאו וכו' פי' עם היות שפסוק את שבתותי תשמורו ומקדשי וכו' נוכל לפרשו קדושה דאתמשכא עלוי מלעילא שהם המוחין וכדי להפריש בין המוחין הנקראים קדש קרינו לזו"ן שבתותי. ולמוחין הנמשכים להם קריצו ומקדשי. אבל פסוק

וקראת לשבת וכו' אין לומר שכדי להפריש בין זו"ן למוחין קרא למוחין קדוש ה'. דא"כ אמאי הוסיף מלת מכובד. שנראה שהמוחין נקראי' מכובד משא"כ שבת:

וכתיב וכבדתו ובודאי וכבדתו קאי אשב' דאי אקדוש ה' שהם המוחין הא תו למה לי כבר אמר וקרא' וכו' מכובד ובמה יקראהו מכובד אם לא שיכבדהו בכל מיני כבוד. ומיתורא דקרא מוכח דקאי אשבת וא"כ למה קורין למוחין מכובד שנראה דסבת אינו מכובד: אבל אם יפורש קדוש ה' מכובד זה יוה"ך א"ש דשבת יש בו עונג אכילה ושתיה משא"כ ביוה"ך לכך אמר מכובד במלבושים נאים וכדי שלא תדייק הא שבת לא איקרי מכובד חזר ואמר וכבדתו שגם לשבת תכבדהו במלבושים מלבד התענוג:

אר"א אנח להאי גבר' וכו' עם היות שר' אבא הי' יכול לתרץ שלעול' קדוש ה' מכובד הם המוחין ואין רוצה לשלול שהשבת אינו מכובד ח"ו שהרי כתיב וכבדתו ובודאי דקאי אשב' עכ"ז אמר לר' אלעזר אנח וכו': לאסגאה תחום שבת וכו' לפי הפשט כמו שצריך לשמור ט"ל מלאכות כן צריך ליזהר שלא לילך יותר מתחום שבת שהוא אלפים אמה והגם דתחום אלפים אמה אינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא וכפי הסוד אלפים אמה סמוך לעיר שהיא הקדוש' הם חלל בלי קדושה. ואין הקליפה יכולה ליכנס באלו האלפים אמה לכל רוח ואלפים אמה לכל רוח יכול האדם הגשמי להלך אותם וחוץ להם אסו' לפי שהוא מדור הקליפה וגורם לרגלי אדם דקדושה לצאת למדור הקליפה ודע כי בימות החול הקדושה משתרבבת בכל אותם אלפים אמה עד גבול הקליפה ולא עד בכלל. ובשבת עולה הקדושה ומתרחקת מהקליפה אלפים אמה לכל רוח מקו' חלל ופנוי ומותר האד' התחתון להלך במקו' החלל והפנוי לפי שאין הקליפה נכנסת לשם כיון שהקדוש' משתרבבת שם בימי החול. ואעפ"י שבשבת מסתלקת משם אין הקליפה יכולה ליכנס שם. והאדם ההולך חוץ לאלפים אמה גורם אל רגלי האדם דקדושה לצאת חוץ לגבול הקדושה ועונו גדול מנשוא ולכן צריך ליזהר בזה מאוד וז"ש את לאסגאה תחום שבת:

דא שבת עילאה לפי פשט הענין שבת עילאה היא בינה שגם היא נק' שבת ושבת תתאה הוא זעיר הנקרא שבת דיומא כנז"ל:

דאינון תרין כלילן כחדא: פי' שאימא מתלבשת תוך זעיר ולפעמים זעיר עולה ונכלל באימא וז"ש כלילן כחדא:

וסתימין כחדא שאימא וזעיר נקראים סתימין לגבי המי שהיא גלויה: שבת אחרא דלא אדכר היא מלכות:

ואם נעמיק בענין שבת עילאה הוא אריך הנקר' עתיק' וכנגדו סעודת שחרית של שבת: שבת תתאה הוא זעיר וכנגדו סעודת מנחה: אשתאר שבת אחרא היא רחל הנקר' חקל תפוחין קדישין וכנגדה סעודתא דמעלי שבתא בלילה:

והוה בכיסופא פי' על אשר לא הזכיר רק ב' שבתות כי שבתותי ב': ויומא לאו איהו בלא ליליא וכיון שיומא שהוא זעיר נקר' שבת גם הלילה שהיא נוקביה תקרא שבת. ומקדשי תיראודא וכו' רחל הנקראת יראת ה'. ושרייא בה יראה היא חכמה הנקר' ירא' פנימיות. והיא שור' בתוך המ' בסוד ה' בחכמה יסד ארץ והזהיר עליה לבדה שהיא צריכה אזהרה יתירה כי רגליה יורדות מות:

אכליל ואמר אני ה': **רחל נקר' אני כי הכל אחד קב"ה ושכינתיה** גם לפי שיש בה שם ב"ן ועם ט' אותיותי' הכל גי' אני: (ובסע"ה דף נ"ה וז"ל היסוד נקר' אני והוא נקודת ציון שבה כמ"ש בזוהר בראשית דף ו' וההוא נקודה נקרא אני. ועד"ז פירש פסוק פתחתי אני לדודי ע"ש באורך) שמענא מאבא וכו' פי' מה שנז"ל את לאסגאה תחום שבת הכי שמענא מאבא גם כן אבל פירוש שבתותי הוא מפרש דא עיגולא וריבועא דלגו אפשר כי עיגולא היא עטרת היסוד דנוקבא וריבועא היא נקודת היסוד דנוקב' שהיא בסוד ם מרובעת דלסרבה המשרה שהם שני דלתין מהופכים ונעשים ם מרובעת ששם טיפת הזרע נכנסת ומשתמרת שלא תפול לארץ עד עת הלידה (ובמ"ח דף ך' ע"א פרק א' פיסקא ג') ואז נפתחים ב' הדלתות ויוצא הולד וז"ס ויפתח את רחמה ולפי שעטרת היסוד מסבבת מבחוץ על היסוד נקרא עיגולא ולפי שהיסוד יש בו ם מרובע' והיא בפנים מן העיגול לכך נקרא ריבועא דלגו ולפי שבשבת מלכות עולה עד מקום אבא לכך צריכה שמירה מאד ובפרט היסוד שבה צריך שמירה בשבת שלא יינקו החיצונים ממנו ויעשה פגם במקום גבוה וזה גרמת עון המחלל שבת לכך אמר את שבתותי תשמורו לע' שמהן דקב"ה:

הם מ' אותיות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ול' אותיות דג' אהי"ה דיוד"ין ודאלפין ודההה"ין כי גם שם ב"ן יש בו בחי' י' אותיות בהיות וא"ו מליאה אל"ף הרי ע' אותיות והם ע' שמהן דקב"ה: וכנסת ישראל אתעטרת בהו פי' ע"י ויכולו והקידוש שיש בהם ע' תיבות אנו ממשיכי' מן המוחין דזעיר שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ולבושיהם שהם אהי"ה דיודין ודאלפי"ן ודההי"ן. שהם המוחין הנקרא י' קדש אל המלכות להמשיך לה מוחין וז"ש וכ"י אתעטרת בהו ומהמוחין שהמשכנו אליה נמשך הארה וקדושה אל היסוד שלה הנקרא עיגולא וריבועא גם אפשר לפרש כי עיגולא הם ל' אותיות של ג' אהיה ונקרא עיגולא להיותם ל' ולא מ' וריבועא הם מ' אותיות של ע"ב ס"ג ע"ה ב"ן ולפי שהם נתונים בתוך אלו הלבושים שהם

ג' אהי"ה לכך נקר' ריבוע דלגו ור"ל את שבתותי תשמורו כיון שהשכינה לוקחת בשבת אלו המוחין הגדולים שהם ע' שמהן. צריכים ישראל שלא יפגמו בהם ח"ו עוד אפשר לפרש במה שנודע שבכל הפרצופים יש בחי' העיגולים ובחי' היושר:

והעיגולים נקרא עיגולא והיושר נק' ריבועא ולפי שהיושר מתפשט בתוך העיגולים לכך נקרא ריבועא דלגו ונקרא היושר ריבועא להיותו כולל ד' רוחות מזרח מערב צפון דרום ואמר את שבתותי להזהיר על בחי' עיגול ויושר של השכינה. תשמורו שלא יגרמו בעולם ח"ו שינקו מהם החיצונים בשבת שהשכינ' במעלה רמה יותר מימות החול. וכמה"ר יעקב מארא"גי פי' עיגולא היא לאה לפי שלוקחת בזעיר כחב"ד ח"ג כנודע שהיא עד החזה והם ששה ספירות כל א' מעשר הם ס' וסמ"ך היא עגולה. ורחל נקר' ריבוע' לפי שהיא נגד תנה"י דזעיר ד' ספירות כל א' כלולה מי' הם מ' ומ"ם היא מרובע' ם לכך נקר' ריבועא ור"ל שבתותי שהם לאה ורחל תשמורו הזהרו שלא תפגמו בהם:

ובגין דעיגולא וריבועא דא אינון שבתותי כלילן תרוויהו בשמור פי' שהאזהרה של שבתותי תשמורו היא על המ' הנקרא שמור ור"ל שבתותי תרי שניהם בשכינה ולא כפי' ראשון שהם שבת עילאה ושבת תתאה. עכ"ל הרי"מ ז"ל:

דהא שבת עילאה גרסינן ופי' דק"ל למה לא נפרש ג"כ דציווי את שבתותי קאי גם על בינה דבשלמא זעיר אנפין הוא דכורא ולכך אינו נכלל בתשמורו. אבל בינה שהיא נוקבא למה לא תוכלל בשבתותי ותירץ דהא שבת עילאה שהוא בינה ודאי לא שייך לומ' בה תשמורו דבכלל זכור היא ולא בכלל שמור כי היא עלמא דדכורא. מלכא דשלמא דיליה פי' בינה נקרא כך כי השלום הוא היסוד ועד שם מגעת ושם מסתיימת וז"ש ושלמא דיליה זכור איהו. וע"ד לית מחלוקת לעילא פי' שאין פירוד ח"ו בין א"וא דכחדא כפקין וכחדא שריין בגין דתרין שלומות לתתא. פי' מי גרם שאין מחלוקת לעיל' בגין דתרין שלומות לתתא חד יעקב הוא זעיר העולה ומייחד בין או"א ועושה שלום ביניהם. וחד יוסף שהוא יסוד דזעיר שגם הוא עולה פנימיותו עד הדעת בסוד יוסף סליק לעילא ונחית לתתא ואעפ"י שאינו מייחד בין או"א העליונים עושה שלום בין חו"ב דזעיר וממשיך הטיפה משם ע"י זיווג חו"ב דזעיר ע"י הדעת המייחד ביניהם שהיסוד עולה פנימיותו עד הדעת ושם מייחד בין חו"ב דזעיר ומ"ש וע"ד לית מחלוקת לעילא כולל או"א וחו"ב דזעיר ונתן טעם בגין וכו' חד יעקב הוא זעיר כנזכר וחד יוסף. שהוא פנימיות היסוד דזעיר שמייחד בין חו"ב דזעיר ותרי זמני שלום שהם ב' שלומות יעקב ויוסף שלום שלום לרחוק ולקרוב ר"ל שלום ראוי לקרות לרחוק ושלום ראוי לקרות לקרוב לפי שעושים שלום בין או"א ובין חו"ב דזעיר וכמ"ש בזוהר פ' במדבר על המכוין בנפילת אפים שהכל

קורים לו שלום לפי שהוא מיחד בין ז"ון ונלע"ד שז"ס ג' כתות יוצאות לקראת הצדיק א' אומרת יבוא שלום ר"ל יבוא ויכנס לפנים אותו האדם שהיה מכוין בנפילת אפים שעל כן נקרא שלום:

דף ו.

לרחוק דא יעקב וכו' יובן במ"ש הרב בפ' טוב שכן קרוב שהוא היסוד הנקר' שכן קרוב מאח רחוק שהוא ז"א והענין בסוד משחרב הבית ההוא גננא לא עאל בגנתא:

גננא שהוא יסוד דזעיר לא עאל בגנתיה שהיא מלכות ורוב הזווגי' הנעשים בימי הגלות הם ע"י ההוא רוחא דשבק בה בעלה והרוח הזה שרשו מהיסוד והוא זכר ומזדווג בבחי' המלכו' היורד' למטה בבריאה ונמצא שבחינת ההוא רוחא שביסוד שלה הוא מזדווג עם בחינתה היורדת למטה בבריאה שאותה בחינה שלה נקר' ד ואז ההוא רוחא נכנס באותה ד ונעשית ה וזה הזווג הוא מינה ובה כי ההוא גננא לא עאל בגנתיה ולפיכך כקר' יעקב רחוק כי כבר נתרח' ממנה בימי הגלות:

אבל ההוא רוחא דשבק בה ששרשו מן היסוד דזעיר הוא המזדווג עם בחינתה התחתונה ונק' שכן קרוב והוא טוב מאח רחוק שהוא הזעיר שנתרחק ממנה בגלות. ובזה תבין מ"ש הרב ז"ל שנשמות הצדיקים הם המזדווגים עם המ' בימי הגלות כי ההוא רוחא דשבק בה בעלה הוא שרש אל י"ב שבטים ושל כל הנשמות הצדיקי' וז"ס יבעלוך בניך ור"ת י"ב שהם שרש כל נשמות ישראל:

ושרש הי"ב הוא ההוא רוחא דזה סוד מחלוקת ר"א ור"י רא"א אין הארץ שותה אלא ממימי אוקינוס שנא' נותן באוצרות תהומות מי גרם לאוצרות להתמלאו' תהומות רי"א אין הארץ שותה אלא מאוצר העליון שנאמ' יפתח ה' לך את אוצרו הטוב:

ובפרקי ר"א איתא בזמן שישראל עושים רש"מ הארץ שותה מאוצר עליון שנאמ' יפתח ה' לך וכו' וכשאינם עושים רש"מ אז הארץ שותה ממימי אוקינוס שנ' נותן באוצרות תהומות הרי שבפרקי ר"א פשר בין ב' הסברות ואלו ואלו דברי אלהים חיים כי בזמן שעושים רש"מ גננא עאל בגנתיה וזרע בה שורין. וכשאין עושים רש"מ גננא לא עאל וכו' ושותה ממימי אוקינוס ונודע כי השכינה נקר' ארץ ונקר' ים ור"ל שותה מינה ובה וזהו ע"י ההוא רוחא דשביק בה בעלה שכבר היה בה מימי קדם וכאלו היא מינה ובה. ואמר הרב ז"ל כי אי אפשר לחטים ומיני פירות ליגדל במיין נוקבין לבדם רק שהקב"ה ממשיך טיפה א' של מיין דוכרין תוך העננים ומתמתקים המים המלוחים והטיפה הזאת היא נמשכת מההו' רוחא דשביק בה בעלה ששרשו זכה מהיסוד דזעיר והוא כמו השאור

לעיסה שכל המים נהפכים ונעשים זכרים ע"י אותה הטיפה וטוב לה שכן קרוב ההוא רוחא שהוא בחי' היסוד הקרוב אליה בגלות מזעיר שנתרחק ממנה:
ובעל ס' אור ישר' כתב בשם האר"י ז"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו הוא ההוא רוחא דשבק בה שמזדווג עם המ' בגלות נקרא דר בחצר חבירו שלא מדעתו. אם צריך להעלות לו שכר ה"ס מ"ן לזה הזווג. או אין צריך כיון שהוא זווג גרוע עכ"ל:
והנה נקרא יוסף קרוב עם היות דלא עאל ההיא גננא בגנתא עכ"ז שרש ההוא רוחא דבק עמה תמיד ומזדווג עמה. והוא תמיד קרוב אליה. מרחוק ה' נראה לי. אומרת השכינה ה' שהוא זעיר הגם שהוא מרוחק ממני הנה הוא מאיר לי בסוד ההוא רוחא דשבק. ותתצב אחותו מרחוק שכיון שהוא מרוחק ממנה גם היא מרוחקת ממנו:
ולקרוב כד"א חדשים מקרוב באו ר"ל שאין זה הזווג הראוי להיות רק זה נעשה בגלות אבל בזמן שעושים רש"מ גננא עאל בגנתיה וזהו הזווג האמיתי אבל אותו זווג הגרוע לא נעשה רק מחדש מזמן קרוב. והגם שאמרנו שיוסף נקר' קרוב להיותו קרוב אליה תמיד בגלות ג"כ נקרא קרוב על שנעשה זה הזווג הגרוע מזמן קרוב ומחדש וז"ש חדשים מקרוב באו:
עוד אפשר לפ' תרין שלומות לתתא חד יעקב ה"ס פרצוף יעקב ושרשו מיסוד דאבא והוא שלום הבית העליונה היא בינה. וחד יוסף כנז"ל שעושה שלום בין חו"ב דזעיר בסוד יוסף סליק וכו' ומ"ש לרחוק דא יעקב יובן במ"ש האר"י ז"ל שפרצוף יעקב אין לו דבקות עם ז"א כמו פרצוף רחל הנדבקת מאחוריו. רק הוא מרוחק מז"א ולכך אמר לרחוק דא יעקב ולקרוב דא יוסף נפרש לקמן בע"ה מרחוק ה' נראה לי זה הפסוק מדבר על חכמה. ונודע שיעקב הוא מהארת יסוד אבא הנקר' תמיד בזוהר רחוק. ואפשר שהזעיר הוא אומר על אבא מרחוק ה' נראה לי כי אורות אבא אינם דבוקי' בזעיר רק הם מרוחקים ממנו. ומ"ש וכתיב ותתצב אחותו מרחוק שגם הנוקבא מרוחקת מאורות אבא ועיקר הארותיה מיסוד אימא ומ"ש ולקרוב כמד"א חדשים מקרוב באו. לפי שהיסוד דזעיר מתחילה היה בבחינת ברא שקוע ולא אבר בולט. רק מקרוב כשבא אברהם נתחדש היסוד בסוד אבר וזהו חדשים מקרוב באו כמו שזה נודע לבקי בדברי הרב ז"ל וז"ש הזוהר לעיל כד אתייליד יוסף עאל לארעא קדישא ונציב לון. כי אתייליד מחדש כמ"ש בברכת אבות קונה הכ"ל שהיסוד הנק' כל ע"י ונקה שהוא מזל הי"ג הנמשך לאברהם שהוא חסד דז"א. משם נמשכת הארה ובולט היסוד בסוד אבר ומן ברא נעשה אבר וזהו קונה הכל שהוא קנין מחדש. ואז מזדווג עם הנוקבא הנקראת מ"ה וזהו אברהם אבר מ"ה. וה' של אברהם הם החסדים המתפשטים באבר הקדוש להזדווג עם רחל:

מרחוק דא נקודא עילאה דקיימא בהיכליה יובן במ"ש האר"י ז"ל על מאמר של התיקונים בראשית בי"ת ראשי"ת נקודה בהיכליה ב' היא הבינה שהיא שנית אל החכמה נקודה היא חכמה. בהיכליה היא בינה. וג"כ כאן נקודה היא חכמה. בהיכליה היא בינה. ונקראת חכמה מרחוק כנז"ל:

ולפי מה שפירשנו לרחוק דא יעקב שהוא פרצוף יעקב העומד מצד פנים דזעיר ושרשו מיסוד דאב' הנקר' מרחוק:

לכן מבי' ראי' על אבא הנקר' מרחוק דאמר דא נקוד' בהיכלי' שהוא אבא גו אימ' ולפי מה שפירשנו לרחוק התורה שלמד האדם ההוא על ידו. ור"ל שאע"פ שבמתים חפשי ואין לו שכר בלימודו עכ"ז מי שזכה בחייו לניצוץ מרע"ה כשמגלה רזי תורה אחר מותו כאלו מלמדה בחיים חיותו וכמרז"ל כל המלמד תורה ונהנה מיגיע כפיו וכו' אפילו מת הרי הוא חי וקיים שמרויח אפילו בלימוד שאחר מיתה שמלמדת נפשו בסוד טעין חמרי. ואע"פ שיש חסרון קצת לנפש מצד שנפרדה מהרוח ונשמה הנה הריוח שמרויח גדול הרבה מההפסד שיש לה. וא"ת שנראה שלנפש יש לה מעלה יותר מהרוח ונשמה שהיא יכולה להרויח ולבא לעוה"ז ולא הם. תשובה שגם הרוח ונשמה אם לא נשלמו במעשיהם הם באים בדמות סבא בלי חמרי ומלמדים תורה לבני אדם ויש להם שכר גדול בתורה שלומדים על ידם. אמנם אחר שהושלמו במעשיהם אינם יכולים להפרד ממקומם שהם מעלים מ"ן תמיד כי יש להם דבקות הרבה בשרשם משא"כ בנפש שאין לה מעלה זו ואינה מעלה מ"ן כי אם בליל פסח כנז"ל. ונמצא כי הרוח ונשמה אם השלימו מעשיהם ונדבקו בשרשם יש להם חבה יתירה על הנפש. כי נדבקים בשרשם בסוד ואתם הדבקים ובו תדבק ובשבתות וימים טובים יש גם לנפש קירוב למעלה זו כי היא מתדבקת ברוח והרוח בנשמה והנשמה בהקב"ה כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' וכתיב והשביע בצחצחות נפשיך. אמנם בימות החול אין לה מעלה כי אם מה שמלמדת רזי תורה. ובזה ת"ח אפילו מת הרי הוא חי בצרור החיים ממש ומעלה מ"ן יותר מבחייו. שבחייו אינו עושה יחוד כי אם בשורש נשמתו. ואחר מותו עושה ייחוד בכל העולמות כמרז"ל גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. ודע שבחינות היחודים היא יותר גדולה מהלימוד ומי שעושה יחוד בעת רצון דהיינו בחצי הלילה האחרון יכול לייחד כל השרשים והעולמות אף בחייו כמו שעושים הצדיקים אחר מיתה וז"ס ובנייהו בן הוידע בן איש חי שבעודו חי היה עושה מה שעושים הצדיקים אחר מיתה ונרמז השכר שיש לצדיק בתורה שמלמד לאחר מיתה כמ"ש ואתן לך אחסנתא דתרין אתוון דאינון י"ש למהוי לך אוצרין מלאין זיל והוי טעין חמרי ותטול שכרך:

עוד אפשר לפרש י"ש הם י"ש עולמות דתחות עלמא דאתי המפורשים בפרשת תרומה ר"ז עלמין וק"ג עלמין ופירש בו הרב ז"ל שהמוחין דזעיר בהיותם בראש זעיר הם סתומים אמנם הארתם מתגלות תחות עלמא דאתי שהיא הבינה. כי הנה עד החזה דזעיר האורות של המוחין הם סתומים ואין הארתם נגלית. אמנם מן החזה ולמטה שכבר נשלם יסוד אימא יוצאה הארתם מגולה: והם אורות החו"ג היוצאים מפי היסוד דאימא בתוך גופא דזעיר. והארות היוצאים מפי היסוד דאימא בתוך גופא דזעיר הם הי"ש עולמות המתגלים תחת היסוד דאימא הנקרא עלמא דאתי. או תחת הבינה דזעיר הנקרא עלמא דאתי ג"כ עכ"ל. ולכן אמר יו"ד עילאה שי"ן עילאה למהוי לך אוצרין הם י"ש עולמות הנזכר שעליהם נאמר להנחיל אוהבי יש וכו'. ועכ"פ שורש הי"ש עולמות הם או"א שמשם המוחין נמשכים כנז"ל יו"ד עילאה הוא אבא שי"ן עילאה היא אימא:

חדו ר"א על שאגב שיחתו לימדם פירושים בענין כ"ף וסמ"ך כנז"ל: דפקודא דמלכא איהו עד דייתי ההוא דטעין חמרי גרסי' ופי' שציווי המלך הוא שאבא ללמד רזי תורה בעוה"ז עד שיבא משיח וכתב הרב כי מרע"ה הוא משיח בסוד מה שהיה הוא שיהיה. ורב המנונא הוא מרע"ה וחלק מניצוצי נשמתו לכך אמר עד שיבא טעין חמרי שהוא משיח הוא רב המנונא הוא מרע"ה:

אתר בי מותבי לסברתם עתה שהוא מהעוה"ז הבינו בתשובתו להם בי מותבי הוא מגדלא הוא יסוד דנוקבא הנק' מגדל הפורח באויר. וז"ל הרב בספר הליקוטים ונמצא כשנבנית המלכות נעשית עשר נקודות. ונקודת הת"ת שבה לא הוצרך בה לפי שכבר נבנה הת"ת שלה ע"י הת"ת שלקחה מזעיר ואז אותה נקודה של הת"ת ירד עד היסוד ונצטרפה עם נקודת היסוד שבה ומב' נקודות הללו נעשה היסוד דנוקבא והנה לא הוצרכה שום נקודה לירד ולהתחבר עם נקודה שתחתיה רק הת"ת לבד ירד עד היסוד והטעם הוא מה שביארנו במקום אחר כי היסוד שבה הוא פורח באויר ואין לו על מה שיסמוך כי היסוד של זעיר הוא מגיע עד סיום הת"ת שבה. וא"כ היסוד והמלכות שבה אין להם על מה שיסמוכו בזעיר. הרי מבואר בדברי הרב ז"ל שהיסוד דנוקבא נקרא מגדל הפורח באויר ואמר להם עם שאני יושב בזה העולם עכ"ז נשמתי בלילה עולה ליסוד דנוקבא בסוד מ"ן כע"ש בידך אפקיד רוחי. וג"כ בסוד נפילת אפים. נמצא שהצדיקים אפילו בהיותם בעוה"ז עיקר מושב נשמתם הוא ביסוד דנוקבא להעלות מ"ן והם כגרים בעוה"ז ותושבים בעוה"ב וכ"ש אחר פטירתם שאז מעלים מ"ן בבחינה יותר מעולה מבחייהם. ולפי זה בין לפי סברתם שהוא חי בין לפי האמת שבא מאותו עולם תשובתו נכונה שאתר מותביה הוא היסוד דנוקבא:

ואינון דדיירין בההוא מגדלא קב"ה וחד מסכינא קב"ה הוא זעיר בסוד וה' בהיכל קדשו. מגדלא היא המלכות בכללותה שהיא מלבשת זעיר מהחזה ולמטה כשאר הפרצופים המלבישים זה את זה. וחד מסכינא הוא היסוד דזעיר הנכנס ביסוד דנוקבא בסוד הזווג: אי נמי הכל על היסוד דזעיר. רק בזמן דההוא גננא שהוא היסוד עאל בגנתיה נקרא היסוד קב"ה ונכנס ביסוד הנוקבא בסוד הזווג אבל בזמן החורבן אז ההוא רוחא דשבק בה בעלה ששרשו מהיסוד דזעיר הוא המזדווג עמה ונקרא מסכינא והבן שלבחינה שקודם החורבן קרא אל היסוד קב"ה לפי שבחינת יסוד זה שקודם החרבן הוא כאלו הקב"ה שהוא הת"ת שוכן בקרבה כי גוף וברית חשבינן חד אמנם בחרבן שאינו היסוד עצמו רק ההוא רוחא דשבק בה בעלה לכן נק' מסכינא:

עלינא מתמן פי' כי היסוד דנוקבא נקרא באר חפרוה שרים שהוא עשוי בחפירה שקוע ושייך למימר ביה עלינא מתמן. ולהיות שזאת המדברת היא בחינת הנפש דעשייה שהיא בסוד טעון חמרי:

לכן היא מדברת על יסוד דפרצופי נוקבי דעשייה כמ"ש הרב באוצ"ח והנשמות שבאצילות הם בני זו"ן והם מעלים אליהם מ"ן ונשמות שמבריאה אל הבריאה ורוחין שביצירה אל היצירה ונפשין שבעשייה אל העשייה ולכך קרא אל היסוד דעשייה אתר בי מותבי ששם מעלה נפשו מ"ן ואע"פ שאין זווג בעשייה רק בליל פסח. אפשר שבערך אב"י אינו נקרא זווג אבל בערך מקומו נקרא זווג. ובליל פסח נעשה בעשייה זווג משובח שראוי ליקרא זווג אף בערך אב"י:

אי נמי הטעם שאין נקראים זווג העשייה בשם זווג לפי שהוא נפרד מיד מחמת תגבורת הדינים אשר שם משא"כ בעולמות העליונים שהזווגים הנעשים ע"י הצדיקים אחר פטירתם אינו נפסק לעולם. וכמ"ש לעיל בשם הרב ז"ל שאי אפשר לנשמות הצדיק להפרד אפילו רגע א' מן הכסא שהיא הבריאה. וכן הרוח מן היצירה להיותה מעלה שם מ"ן משא"כ נפש דעשייה שהי' נפרדת אף אחר פטירתה ובאה בסוד טעין חמרי ולכך אינו נקרא זווג בעשייה הגם שיש שם העלאת מ"ן וזווג. ואי גרסי' וגלינא מתמן ניחא טפי:

לאתגלייא באורייתא פי' לגלות לבני אדם שהוא חכם ואביו חכם ולגי' לאתגאה באורייתא ג"כ כשיאמר שם אביו שהיא חכם יש גאוה ח"ו שמורה שהוא חכם בן חכם: דיוריה בימא. לסברתם שהוא חי הבינו שאביו בקי בים החכמה ודימה אביו לדג השט בים הגדול ואסחר וכו' כך אביו דעתו מקפת כל חכמת התורה ופרוסה לפניו כל זמן שירצה בלי שכחה: רב ויקירא. רב האיכות ומשובח ועתיק יומין מופלג בזקנה ג"כ כי

בישישים חכמה: עד דהוה בלע כל שאר נונין כשפותח פיו בחכמה ומקשה קושיות כל הת"ח שלפניו נעשו אילמים והוא סוגר ואין פותח לקושיותיו ונדמה לת"ח כאלו בלע אותם בקושיותיו. ולבתר אפיק לון חיין ירצה שאח"כ מתרץ כל הקושיות וכאלו אחר שבלעם הוציאם מבטנו חיים מליין כל טבין פי' שמחמת הקושיות נסתרו כל ההלכות שהיו ביד הת"ח וכאלו נתרוקנו מחכמתם ואח"כ כשמתרצם מעמידם על האמת בהלכות שבידם וכאלו עתה הרויחו אותם וז"ש מליין כל טבין:

ברגעא חדא מקיף כללי החכמה ברגע מרוב בקיאותו כמרז"ל ויהי בנוית ברמה שלמד דוד באותה לילה מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד במאה שנה. ואפיק לי כגירא בידא דגבר תקיף גרסי' ע"ד מרז"ל שהוא יורה כחץ ור"ל שאביו בשעת הזווג נתכוון שיצא הוולד מזורז וחכם ומפולפל כחץ ביד גבור בחכמת התורה וגבור ביצרו. וטמיר לי בההוא אתר ר"ל שבכוונתו הוציאני שלם בתכלית השלימות ובנקל זכיתי לעלות ליסוד דנוקבא להיום מעלה שם מ"ן וכאלו הוא טמרני בהה' אתר שכוונתו גרמה לי. והוא תב לאתריה להשתדל ולשונו במקומו שהוא ים החכמה ולא אמר לי שנטעתי ארז בלבנון שיש לי בן ממלא מקומי אלא תב לאתריה:

ואגניז בההוא ימא כי כל חכמתו בגניזו ובצינעא: אי נמי ואגניז הוא התבודדות שמוספת חכמה באדם: אנת הוא בריה דביצינא קדישא בריה דנהירו דתורייתא. משבח לרב המנונא בפלפול התורה: בוצינא נר אש התורה ומשבחו בסודות התורה נהירו דאוריית'. וכמ"ש הרשב"י אלו ידעי בבלאי שבחא דרב המנונא. ופי' בו האר"י ז"ל שהיה מבחינת מרע"ה בפעם הראשונה קודם שנסתלקו ממנו אלף חולקין שהיא מעלה רמה עד מאד ובניהו וכו': יש לדקדק מה ענין פתיחה זו למה ששאלוהו על שמו. ואיך כשגמר הדרשא ידעוהו ואמרו ודאי דא הוא רב המנונא סבא ולא זולתו. שג"כ רב ייבא סבא דפרשת משפטים בא טעין אמרי כמ"ש שם הא יהיב מיכלא לחמריה וזכה אל ניצוץ מרע"ה וגלה רזי תורה לחכמים: ויש מפרשים מדאמר אבא חד נונא. ואין זו ראיה:

אבל הענין כמ"ש הרב ז"ל שרב המנונא היה ניצוץ מבניהו לכן כששאלו שמו פתח ובנייהו ירצה שמי בניהו והם סברו שהיא בריה דרב המנונ' ושעדין חי בעוה"ז ואח' שראו שכשגמ' הדרש' נעלם מעיניה' אז ידעו שבא מעול' העליון והבינו למפרע שדרשת ובנייהו תשוב' כדי להודיע' שמו. ועל ההקדמה שבידם שרב המנונא הוא ניצוץ בניהו העיקרי וניצוץ מרע"ה נוסף בו שלכן קראוהו נהירו דאוריית' גזר אומר ר' אבא ואמר ודאי דא הוא רב המנונא והנה גם על ניצוץ מרע"ה רמז להם בדרשא זו הוא הכה את איש מצרי הוא משה:

מלה סתימא ושמא גרים יובן במ"ש האר"י ז"ל שבניהו היה משם ב"ן ההוא רוחא דשבק בה בעלה וזהו בניהו ב"ן יה"ו ר"ל בן הנמשך מיה"ו שהוא כללות הזעיר ולפי ששרשו מיסוד ז"א לכן נקר' בן איש חי צדיק חי העולמים ע"כ כללות דבריו עם שאינו לשונו ממש וז"ש רזא דחכמתא בניהו ב"ן הנמשך מיה"ו שהיא מלה סתימא ושמא גרים כי בניהו נקרא כן על שם ב"ן וזהר בן יה"ו בן איש חי דא צדיק חי כמ"ש ששורש ההוא רוחא דשבק בה בעלה הנקרא שם ב"ן שורשו מיסוד דזעיר הנקרא חי דא צדיק חי עלמין וקורא ליסוד חי לפי שכשאין זווג נקרא ח"ו אבר מת כמר"זל המשמש באבר מת ולכך אנו קוראים לו חי שיהיה תמיד אבר חי מתוקן אל הזווג גם להיותו מושך הטיפה מן ח"י חוליות שבשדרה גם נקרא חי לא כמו המ' שרגליה יורדות מות. וכי הוא נהר דנגיד תדיר מים חיים: גם לפי שמקבל מג' ווי"ן דויסע ויבוא ויט שהם חג"ת והם גי' ח"י גם לפי שנה"י דאבא דקטנות הנצח הוא אלהים ה' בצורת ד"י והוד בציור ד"ו ויסוד בציור ג' וו"ין: ויסוד דאבא הוא ביסוד דזעיר לכך נקרא יסוד ח"י שמקבל מג' ווי"ן דיסוד דאבא: רב פעלים היסוד דזעיר נקרא רב פעלים שכל הפעולות נעשים על ידו וז"ש מארי דכל עובדין וכל חילין עילאון הם המלאכי' עוד נלע"ד מארי דכל עובדין הם נשמות הצדיקים הצריכי' לעשות להם גוף ואלו הנשמות באים ע"י זווג תחתון יסוד זעיר בנוקביה ואקדים מ"ש בס' הליקוטי' וז"ל הנה כל הבאים מזווג נשיקין זווג גמור ועליון מאד אין צורך לגוף. אמנם הבאים ע"י זווג תחתון דתשמיש הוא זווג גופני שלא הספיק זווג רוחני של הנשיקין להוציאו והוכרח לצאת ע"י זווג דגופ' ולכן הוצרך להיות מלובש בגוף ולהתקן בעה"ז ע"י מצוות מעשייות של הגוף הרי כי סוד הנשיקין הם המלאכים וסוד זווג תחתון הם נשמו' בני אדם עכ"ל. נראה בדבריו שגם נשמות הצדיקים באים מזווג רוחני דנשיקין רק שלא הספיק להם והוצרכו עוד לזווג דגופא. והנה כמו שזווג תחתון ע"י היסוד כך זווג עליון ג"כ הוא ע"י היסוד בסוד חיך וגרון. וז"ל האר"י ז"ל ואמנ' סוד חיבור זה הוא בתוך הפה כי החיך הוא חכמה והגרון הוא אימא והלשון הוא הדעת המזווג' עכ"ל נמצא כי הנשמות והמלאכים הם ע"י היסוד רק שהנשמות מלבד זווג עליון דנשיקין ע"י חיך וגרון והלשון שהוא היסוד. צריך עוד זווג יסוד תחתון ממש. אבל המלאכים שאינם צריכים לגוף די להם זווג יסוד עליון שהוא הלשון ולכן על היסוד תחתון אמר מארי דכל עובדין. שצריכים אל הגוף הנעשה בעשייה גשמית. ועל היסוד עליון שהוא הלשון אמר מארי דכל חילין עילאין הם המלאכים. וכולם הם ע"י היסוד עליון או תחתון.

אות הוא רשום הוא וניכר בצבאותיו אילנא רב ותקיף הוא היסוד ונקרא רב מכולא לפי שהוא כולל כל החסדים כי הם מתפשטים מחסד עד הוד וכללות כולם נכלל ביסוד נמצא

שהיסוד רב מכל הו"ק כי הוא כולל כולם וכתב הרח"ו ז"ל שזהו מ"ש בזוהר צדקתך כהררי אל דא יוסף דאיהו שקיל ככולהו הררי אל דהינו שהוא כולל בגויה כל החסדים. ונקרא יקירא כי יקר היא הטיפה הנכנסת בתוכו שבאה מהמוח שמשם מאור העינים ועל שם הטיפה נקרא יקירא עכ"ל ונלע"ד לפי שהטיפה באה מי"ש עולמות גי' יק"ר. כי יש עולמות שורשם מן המוחין כמו שכתוב בסה"ך בענין ים עולמות:

מאן דרגא אתא היסוד דזעיר מקבצאל. הוא יסוד דאימא והענין כי כשעלו חג"ת דזעיר ונעשו חב"ד ועלו נה"י ונעשו חג"ת ונשאר זעיר בלי נה"י רק מהארת החו"ג שבתוך יסוד אימא נעשו לו נה"י: וכתב באוצ"ח וז"ל אחר כל הנזכר שמעתי ממורי זלה"ה כי היסוד דעתיק לא נמשך רק עד חזה דאריך ושם מסתיים וזה מקביל אל מ"ש בראש הפרק כי עצמות נה"י דעתיק בחג"ת דאריך ומהארת היסוד דעתיק יוצא אור לבד ומתפשט בנה"י דאריך והוא דוגמת נה"י דזעיר הנעשים מהארה החו"ג שבתוך יסוד אימא. ונקרא יסוד אימא קבציאל שהוא מקבץ בתוכו החו"ג וז"ש:

דרגא עילאה סתימאה כי אימא נקרא עילאה שהיא למעלה מזו"ן גם נק' סתימאה כי היא סתומה בתוך גופא דזעיר כי יסודה מתפשט עד חזה ז"א והוא סתום בתוך גופא דזעיר וז"ש:

דף ו:

עין לא ראתה הנאמר על עדן כמדרז"ל עין לא ראתה זה עדן ולהיות כי אבא הוא הנקרא עדן ולא אימא לכן אמר דרגא דכולא ביה וכניש בגוויה מגו נהורא עילאה שהוא אבא. על כן גם אימא תקרא עדן בהשאלה:

ואיהו היכלא הוא יסוד דאימא הנקרא היכל קדישא סתימא נקרא היסוד דאימא קדש על שמה. ונקרא סתימא כי הוא סתום בגופא דזעיר: דכל דרגין כנישין וסתימין ביה. כי כל האורות העליונים נסתמים בו: וכפל לשון מאן אתר נפק וכו' כתב הרב שמהארת חו"ג של יסוד אימא נתקן יסוד זעיר וז"ש מאן אתר נפק. ומ"ש מאן דרגא אתא בא לרמוז על הטיפה שמוריד מהדעת דזעיר שביסוד אימא: אי נמי על ב' בחינות שביסוד פנימיות וחצוניות:

ובגופא דהאי היכליה הוא יסוד בינה הנז' כל עלמין הם זו"ן ובי"ע: וכל חיילין הם הנשמות והמלאכים. אתזנו הוא ענין המזונות וקיימין על קיומיהון שהם עומדים על קוהבריאות בשאר צרכים מלבד המזונות: אריאל הוא מקדש. כיון דאיהו אסתלק נגידו דהוה נגיד מלעילא אתמנע גרסינן:

וכרסייא קדישא נפלית היא השכינה שיררה בגלות ונקרא כרסייא כי היא כסא דזעיר. הה"ד ואני בתוך הגולה. מלכות היא דרגא דאיקרי אני:

אמאי ר"ל למה היה זה על נהר כבר שהיא היסוד שהיה מקודם וזה נהר כבר וז"ש ולא אנגיד כבקדמיתא ויחרב בבית ראשון כי לא נתייבש לגמרי כמד"א חרבו פני האדמה. ויבש בבית ב' בעונות נתייבש לגמרי. וההוא גננא לא עאל בגנתיה מואב דהוו מאב דבשמייא גרסי': דחד אריה לקמן מפ' שהוא אוריאל המלאך ונלע"ד שהאריה שהיה מקבל הקרבנות הוא יסוד דנוקבא שהיה מקבל כל כוונת הקרבנות ועולים לתוכו בסוד מ"ן וז"ל הרב באוצ"ח שני בחי' יש בשם ב"ן כי ההוא רוחא דשבק בה בעלה הוא בחי' שם הוי"ה באחוריים פשוט כזה י' י"ה יה"ו יהו"ה ושם ב"ן באחוריי' במילואו כזה יו"ד יו"ד ה"ה יו"ד ה"ה ו"ו יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה ושניה' גי' ע"ב קד"ם שהם גי' רי"ו והוא ההוא רוחא דשבק בה בעלה:

והוא הגורם לה העאלת מ"ן עכ"ל והנה ארי"ה גי' ע"ב קד"ם ושורשו מן ההוא רוחא דשבק בה בעלה:

רביץ על טרפיה וכו' לפי שהוא משם ב"ן ונודע כי שם ב"ן הוא גבורות והגם ששורש ההוא רוחא הוא מדכורא עכ"ז הוא גבורות כמ"ש באוצ"ח כי בביאה ראשונה נותן בה שם ב"ן א' שהוא הגבורות ועוד שהוא באחוריים ונודע כי אחוריי' הם גבורות ולכן אמר אכל קרבנין כגבר תקיף וכל כלבין הוו מתטמרי מקמיה. נודע מ"ש בס' הליקוטים שאין לך מי שמעלה מ"ן בנוקבא דקליפה כמו הבא על הגויה כי הוא מעורר ההוא רוחא דקליפה דשבק בה בעלה והוא מסיגי שם ב"ן של הקדושה ונקרא כלב שהוא גי' ב"ן וז"ש לשכב אצלה להיות עמה קשורה בו ככלב לכן אמר וכל כלבין הוו מתטמרי. מקמי שם ב"ן דקדושה ונכנעים מפניו:

ואין קושיא ממ"ש הרב על אליהו בעיר כלבים שוחקים הטעם כי אליהו גי' שם ב"ן ושם ב"ן דקדושה הוא שרש אל שם ב"ן דקליפה שהוא כלב וכשרואים אליהו ששרשו ג"כ משם ב"ן הם שמחים ושוחקי' כי מקבלים קצת הארה ממנו אלמא כי בהתגלות שם ב"ן יש להם שמחה ואיך אמר וכל כלבין אתטמרו מקמיה:

די"ל כי כאשר מתעורר ההוא רוחא אורו גדול מאד ואינם יכולים לקבל הארה ממנו ואדרבה נכנעים אבל כשאליהו מתלבש בגוף של העוה"ז אורו גנוז וסתום מצד התלבשותו בנרתיק הגוף ולכן יכולים לקבל קצת הארה ממנו:

משא"כ המלאך אוריאל שאין לו גוף גשמי ולכן הארתו גדולה ומתטמרי מקמיה:

כיון דגרמו חובי וכו' פירוש צדיק יסוד עולם נחית לגו דרגין דלתתא וקטיל להההוא אריה שהוא אוריאל ולא שהרגו ממש אלא שלא נתן לו כח ושפע למזונו וז"ש ולא בעי למיהב ליה טרפיה לתוך הבור לעינהא דס"א כי הקדושה נק' באר מים חיים אבל ס"א נק' בור: ושדרת לחד כלבא כמרז"ל בזמן שלא היו עושים רש"מ היה יורד דמות כלב ומקבל הקרבנות וכן ארז"ל במדרש כשנשמת הצדיק עולה נדמה לה דמות אריה ומקבלה היינו כח מההוא רוחא הנק' אריה שהוא גי' רי"ו להעלותה לעורר ההוא רוחא דשבק בה בעלה אל הזווג. וכשנשמת הרשע עולה יוצא לקראתה דמות כלב שהוא שם ב"ן דקליפה ומורידה לשאול ואבדון שהם יסוד ועטרה דנוקבא דקליפה על שבמעשיו הרעים היה מעוררם אל הזווג. עוד ארז"ל כשהתפלה הנוגה מקבלה דמות אריה ואם לאו להיפך. ובימי בית שני היה יורד דמות כלב לקבל הקרבן:

ותימה הרי הכלב ה"ס הקליפה ואיך ח"ו נמסרו קרבנותיהם לה:

ועוד אמר שה"עה כי לכלב חי וכו' ויש גילוי קצת שעל ענין זה מדבר התירוץ ודאי שהקדושה שהיא משרש ההוא רוחא היתה גנוזה בפנימיותו ודרך שם היו עולים הקרבנות והתפלות:

ולפי שלא היו כראוי נתלבשה הקדושה במלבוש כלב מבחוץ ותירוץ זה הובא בדברי הראשוני' ובפירושי הרח"ו ז"ל שחיבר על התורה פירוש כי אריה הם ד' פעמים ב"ן דאבי"ע יען שבכל עולם יש ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ואלו ארבע ב"ן גי' ר"ח עם ט' אותיות דמילוי ב"ן גי' אריה עם הכולל ובבית ב' היה דמות כלב שהוא ב"ן דעשייה דוקא עכ"ל:

בלאדן שמיה כל ארץ שאינו מכלל הקדושה שנקראת אדם אבל זה דמות כלב וע"ד כתיב לא תירא לביתה משלג דא דינא עילאה אמאי בגין דכל ביתה לבוש שנים גרסי': ופירוש שנים הם שנים קדמוניות שהם ו"ק דזעיר ועיין בפרשת ויחי דף רל"ח שביאר שם הענין:

בעלה דההוא מראה גרסינן פירוש כי משה גרם לה שיזדווג בעלה עמה בסוד זווגא דרוחא ברוחא כי משה מלגאו: ויעקב גורם לה שיזדווג בעלה עמה בסוד גופא בגופא ומרע"ה גרם זווג או"א גופא בגופא ורבי עקיבא כשנהרג גרם זווג או"א רוחא ברוחא זווג רוחני שהוא זווג דנשיקין שאין בו אחיזה לס"א כלל: אבל זווג דגופא בגופא יש להם קצת אחיזה מרחוק מסוד הגוף שהוא' שרשם: משא"כ רוחא ברוחא דהיינו בטול הגוף וכל הנשרשים בו כמ"ש בסוד נפילת אפים ולפי שמרע"ה זכה לגרום זווג העליון דרוחא ברוחא לכן אמר דזכה לאנהגא דרגא דא בכל רעותיה בארעא. כי בעודו בעוה"ז

זכה לגרום זווג רוחא ברוחא וזהו בארעא. מה דלא זכה בר נש אחרא. שאף יעקב לא זכה לגרום זווג רוחא ברוחא רק בשעת מיתתו בסוד בשכ"מלו:

אילין שלשים שנה עילאין וכו' הם חב"ד דזעיר שהם סוד המוחין כי משם נמשכת טיפת הזרע אל היסוד בסוד יוסף סליק לעילא נחית לתתא כי פנימיות היסו' עולה עד הדעת וגורם אל הדעת לזווג בין חו"ב דזעיר ומשם נמשכת הטיפה עד היסוד: ואל הג' לא בא: הם חג"ת כי לחב"ד קרא שלשים ולחג"ת שלשה: ורמז כאן לשתי המשכות טיפת הזרע כי הזווג המשובח הוא שממשיך הטיפה מן הדעת בסוד וידע אדם עוד את אשתו ולכן צריך לעלות פנימיו' היסוד עד הדעת אבל כשאינו רוצה להמשיך הטיפה רק מבחינת ענפי הדעת השותפשטים בחג"ת אז אינו צריך לעלות עד שם רק מאליו ומעצמו באה לו טיפת הזרע מעל פי הדעת שבשש קצוות. וזהו ואל השלשה לא בא.

אינון הוו אתין לגביה וכו' ובזה לא קשו דבריו אהדדי שתחילה אמר דאיהו נטיל מנהון ואנגיד לתתא דמשמע שעולה ומתקרב אצל' ונוטל מה' ואנגיד לתת' ואח"כ אמר ואיהו לא הוי אתי לגביהון ובמ"ש א"ש שתחלה מדבר בעלייתו אל הדעת ואחר כך מדבר בהורדת הטיפה מו"ק שאינו צריך לעלות אלא הם באים אצלו. אי נמי אינון הוו אתיין לגביה פי' כי הוא צריך לאורם אבל הם אינם צריכים לו וז"ש ואיהו לא אתי לגביהון שר"ל להשפיע להם. וז"ל הרב באו"צח. יש כח ביסוד לעלות למעלה עד הדעת למשוך משם טיפת החסדים אל הנוקבא בסוד יוסף סליק לעילא ונחית לתתא עכ"ל. הרי בפירוש שהיסוד עולה עד הדעת ואיך אמר כאן אינון הוו אתיין לגביה וכו' ואיהו לא הוה אתי לגביהון. אלא ודאי כמ"ש. שכשרוצה למשוך מן הדעת עצמו שהוא מקום גבוה צריך לעלות פנימיות היסוד עד שם:

וכשרוצה למשוך רק מענפי הדעת שבו"ק אינו צריך לעלות רק הם באים אצלו ועוד אפשר לפרש שלשים שנה עילאין הם חג"ת וכמ"ש כזהר חדש ויהי בשלשים שנה ומשמע התם שהם חג"ת. ואל הג' לא בא הם חג"ת עצמם. ומ"ש דאינון הוו אתיין לגביה וכו' ר"ל שאחר שנמשכה הטיפה עד הו"ק אינו צריך לעלות אצלם רק הטיפה באה מאיליה אמנם קודם רדת הטיפה מן הדעת אל הו"ק צריך התעוררות היסוד להורידה מן המוא ונמצא כאלו היסוד עולה עד המוח וז"ש יוסף סליק לעילא וכו' אמנם בבוא הטיפה עד ו"ק אינה צריכה התעוררות יסוד רק מאיליה באה וז"ש אינון הוו אתיין לגביה וכו':

ואנגיד לתתא הוא לנוקבא כשנוטל מנייהו מיד אתקרב אל הנוקבא בסוד ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם כי אין הזרע מבקש הנוקב' להנתן בתוכה רק מיד כשמתעוררת טיפת הזרע מיד הנוקב' הנק' לחם מוכנת לקבלו. אי נמי שלשים שנה

עילאין הם חג"ת ואל השלשה לא בא הם ג"ר וז"ש ואיהו לא הוה אתי לגביהון לפי שהם מעולים ממנו ואינו נכנס בחשבון עמהם וז"ש דלא עאל במניינא וחושבנא דלהון. וא"ש שקרא אל ג"ר שלשה כי הם מיוחדים. ומן השלשי' שהם חג"ת הכי נכבד כמו שהם נכבדים נכנס בסוג עמהם. אבל אל הג' שהם ג"ר לא בא עמהם בסוג ובמנין הגם שעולה עד שם כמ"ש יוסף סליק לעיל'. אינון אתיין לגביה שממשיכים לו הטיפה. ואיהו לא אתי לגבייהו היינו דלא עאל במניינא דלהון וישימהו דוד שהיא השכינה מלכות אל משמעתו כי הוא חביב לה. אי נמי אינון יהבי ליה ברעותא דלבא אע"ג דלא הוה במניינא דלהון עם כל זה אתיין לגביה וכו':

וזה לשון מורינו ז"ל שייך לדף ז' ע"א:

רב טובך הוא האור הנמשך מהבינה אל היסוד בלתי ריבוי כלל והבינה נק' מלך רב עינוגא דחיין וכו' הוא האור הנמשך מהחסדים שביסוד דאימא ומתפשט בחמש קצוות דזעיר וכללות כל החסדים נכלל ביסוד זעיר ולכן נקרא כל והוא זך ואינו מתעבה כלל עוד י"ל עינוגא דחיין או"א נקרא חיים בסוד החכמה תחיה בעליה ואימא נקרא ארץ החיים וז"ש עינוגא דחיין הם המוחין דגדלות הבאים מזווג או"א ונמשכים אל הזעיר עד היסוד בו וזכו לזה תלמידי חכמים ע"י השתדלם בתורה שהיא מיסוד אבא ומשם מזונם מן החכמה בעוה"ז כמ"ש בזוהר שמות ומכ"ש לעוה"ב כי החכמה תחיה בעליה וז"ש עינוגא דחיין דנגדין מעלמא דאתי כי שרשם מן אבא שהוא חכמה ומשם לבינה ומהבינה ליסוד דזעיר הנק' חי על שמקבל חיים העליונים:

מה כמה דאתמר פי' היא מלכות כמ"ש בדף א' מה אעידך. רב ותקיף הוא יסוד זעיר שיש בו חו"ג רב מצד החסדים ותקיף מצד הגבורות:

ואעיל ליה פי' עאל לגרמיה עד הדעת דזעיר כצודע וזהו ברום רקיעין: אי נמי אילנא הנקרא רב שהוא הזעיר עאל ליה לאילנא זוטא שהיא הנוקבא ברום רקיעין כי לפעמים הנוקבא בבריאה ולפעמים תחת היסוד ולפעמים כנגד נ"ה ולפעמים נגד החזה ולפעמים נגד הדעת בסוד לאה וכל אלו העליות עולה ע"י זעיר בעלה כמ"ש בכוונת ברכת אבות: טובך דא אור דאיתברי ביומא קדמאה הוא אור ה' חסדים הנרמזים בחמש אור דיומא קדמאה שהוא החסד הא' הכולל כולם ואזיל עם כולהו לשומרם שלא יתעבו כי אור שברא הקב"ה במעשה בראשית מאיר מסוף העולם ועד סופו ואינו מתעבה כלל ועד רדתו עד היסוד אינו משתנה כמ"ש אמרתי עולם חסד יבנה נבנה מהחסד בלי התעבות:

דגניז ליה לצדיקייא כי אור החסדים בצאאתו מהיסוד דאימא יוצא עמו לבוש דק מן עטרת יסוד אימא ומתלבשים החסדים בלבוש ההוא ונגנזים וזהו דגניז לצדיקייא להההוא

עלמא ה"ג ול"ג בההוא עלמא ובס' אונ"ח כתב החסדים החדשים הם מתלבשים בלבוש החסדים הראשונים שביסוד זעיר וכן ה"ג החדשות מתלבשים בה"ג הראשונים שביסוד המלכות. וז"ס אור שברא הקב"ה וגנזו לצדיקים צדיק וצדק יסוד דזו"ן עכ"ל. הרי פי' אחד באור שברא הקב"ה וכו' שהם החסדים והגבורות הראשונים שמתלבשים בהם החדשים באותם הגנוזים ביסוד זו"ן הנקרא צדיק וצדק וז"ש וגנזו לצדיקייא להההוא עלמא שהוא יסוד דזו"ן הנקרא עולם:

נגד בני אדם דא ג"ע דלתתא שהיא בעוה"ז רק שהיא נעלמת מבני אדם ויש קצת סמך לפי' זה מדבדי הרב בדרוש תלת נקודין. עוד נראה ממ"ש בדיוקנא דהאי עלמא שהצדיקים עומדים שם בדיוקנא דהאי עלמא וזהו נגד בני אדם. אפרסמונא דכייא כתב בעל חסד לאברהם כי האדם העשייה מאירה בחצר מות ושם מדור הנפשות והארת היצירה מאירה בג"ע של מטה ושם מדור הרוחות שהם מיצירה והארת הבריאה מאירה בג"ע של מעלה ושם מדור הנשמות שהן מבריאה ובבריאה מקננא אימא הנק' אפרסמון כי אפריון הוא מלכות ואפרסמון אימא ובעלות הרוחות לג"ע של מעלה אסתחיין מטלי נהרא אפרסמונא וחב"ד דבריאה נקרא טל"י כי ט"ל גי' יו"ד ה"א וא"ו שהם חב"ד:

ולזמנון אתחזון וכו' זה פי' ב' למה קרא לג"ע דלתתא נגד בני אדם כי הצדיקים אשר שם מתראים ונגלים לבני אדם. והנה כאן אמר שהרוח נגלית לבני אדם ולעיל פי' הרב שהנפש היא שראו בבחי' טעין חמרי הקרובה אל חומר הגוף. וצ"ל כגוונא דחזינא דקאמר לאו דוקא כמוהו ממש אלא הדמיון לענין הגילוי בלבד והא כדאיתיה והא כדאיתיה עכ"ל מורינו זלה"ה:

בני אלהין פי' נשמות הצדיקים הם בני זו"ן והכרוז קרא להם להעלות בסוד מ"ן ללאה כי בחצות לילה הוא זווג יעקב ולאה וז"ס שעשוע הצדיקים: טינרין תקיפין הם הצדיקים ועתה פירש על מה הם עולים ואמר הא מארי דגוונין שהוא פרצוף יעקב שיש בו כמה גוונין בסוד אשר בך אתפאר: אצטוונא כסא והוא פרצוף לאה. ואע"פ שזווגה הוא בחצות הנשמות עולות ומכינות עצמם מתחלת הלילה לצורך הזווג שבחצות:

דף ז.

דוד שם ליה לביה וכו' פי' מלכות היא המעוררת היסוד ע"י קישוטיה הם המ"ן אשר בה ואין היסוד מתעורר מעצמו אל הזווג רק על ידה וז"ש ואיהו לאו לדוד אלא דוד שם ליה לביה:

ורחמין דסיהר' וכו' פירוש מחמת שירות ותושבחות ומיני אהבה דסיהרא עביד לשמשא היא מעוררת אותו בסוד ואל אישך תשוקתך כי היא מתאווה שידור בהדה תדיר וז"ש

וישימהו דוד אל משמעתו: נפלו ר"א ור"א שלא יכלו לסבול עומק הסודות האלה אדהכי לא חמו ליה שנעלם:

אסתכלו וכו' אולי הוא אדם גדול וברח לאחת המערות שלא לפרסם עצמו וכשבדקו כל הצדדים ולא ראו מאומה אז גזרו אומר שבא מאותו עולם ואז בכו מרוב השמחה והבינו למפרע חידותיו שמ"ש אבא וכו' חד נונא כנודע מהתיקונים כי נונא הוא יסוד דזעיר ולפי שרב המנונא היה ניצוץ בניהו ששרשו מההוא רוחא דשבק בה בעלה ושרש ההוא רוחא הוא מיסוד דזעיר והוא זכר עם שנקרא שם ב"ן לכן אמר אבא דילי שהוא יסוד דזעיר דיוריה בימא רבא שהוא יסוד דאימא ששם הדעת דזעיר ונודע שיסוד דזעיר סליק לעילא עד הדעת למשוך משם טיפת החסדים אל הנוקבא ונחית לתתא. וכיון שרב המנונא הוא ניצוץ בניהו ששרשו מההוא רוחא שמיסוד זעיר שנותן בה בביאה ראשונה נמצא שהיסוד דזעיר הוא אביו דההוא רוחא ולכן רב המנונא ששרשו מההוא דוחא קרא ליסוד דזעיר אבא דילי: והוה דיוריה בימא רבא הוא יסוד דאימא בסוד יוסף סליק לעילא כמש"ל ואיהו הוה חד נונא יסוד דזעיר הנקרא נונא דהוה אסחר ימא רבא. שהיסוד דזעי' עולה עד יסוד דאימא ומקיפו ללקט כל הנשמות אשר שם ביסודה ובולע אותם:

רב ויקירא וכו' כי בעלות יסוד דזעיר עד הדעת שלו שביסוד אימא הוא נגדל עם היותו למטה קטן עכ"ז בעלותו למעלה הוא רב ויקירא ועתיק יומין עד שיוכל לבלוע כל שאר הנשמות שביסוד אימא ויוכל לסובלם כולם וז"ש עד דהוה בלע כל שאר נונין ולבתר אפיק לון חיין היינו בסוד זווג זעיר עם נוקביה ע"י היסוד שאז כל הנשמות שבלע בסוד טיפת החסדים נותן אותם בנוקבא וזהו לבתר אפיק לון חיין. כי עם היות שכל הנשמות הם ע"י זווג או"א עדיין דקים ורוחניים הם ונגמרים ע"י זווג זעיר עם נוקביה כמ"ש בליקוטים בדרוש הנשיקין:

מליין כל טבין כי בצאת אלו הנשמות מיסוד דזעיר הם נגמרים בשלימותם ומליאים מכל התורה פרד"ס:

ושט ימא בתוקפיה כאן לא אמר ימא רבא. כי למעלה מדבר בעלותו ליסוד אימא הנקרא ימא רבא ובכאן מדבר בהתחברו עם ים התחתון הוא יסוד דמלכות הנקרא ים סתם ודוקא אימא נקרא רבא בסוד ומה תעשה לשמך הגדול אבל יסוד מלכות עליו אמר ושט ימא ברגעא חדא בתוקפיה של היסוד. אי נמי בתוקפיה קאי איסוד דמלכות שהוא מלא גבורות וכשנכנס בו יסוד דזעיר ממתק הגבורות אשר שם ואי בתוקפיה קאי איסוד פירושו בסוד גבורת אנשים:

כגירא בסוד יורה כחץ:

בההוא אתר דאמרית הוא מגדלא דפרח באוירא. הנז"ל שהוא יסוד דנוקבא:
והוא תב לאתריה אחרי הזווג שב למקומו ליסוד אימא ללקט עוד נשמות: ואגניז בההוא ימא. הוא ימא רבא הנז"ל: אי נמי אבא דילי. הוא שורש נשמתי משם ב"ן שדיוריה בימא רבא היא מלכות ושרש שם ב"ן הוא מיסוד זעיר וזה שאמר ואיהו חד נונא שהוא יסוד זעיר:
דהוה אסחר וכו' פירוש שם ב"ן הנזכר מקיף יסוד דנוקבא מכל צד והוא גדול הרבה עד שבולע כל הנשמות שיש ביסוד דנוקבא כי כולם נכללים בההוא רוחא ואחר כך מוציא אותם מתוכו לעוה"ז בלבוש שלו. ושט ימא כמש"ל:
והוא שב ליסוד דזעיר שהוא שרשו. ואגניז בההוא ימא. שעיקרו במלכות. עד כאן לשון מורינו ז"ל:

דף ז:

דחד סבא כתב הרב כי נשמת בניהו היא ברב המנונא ומתנוצץ בבנו וכאלו בניהו המדבר אליהם תרין עטרין ?הס פסוק את שבתותי ופ' ובניהו. אבל פ' הוא הכה ומן השלשים הם נכללים באלו השנים דע"ב שמהן כתב הרב בס' הליקוטים כי חבקוק היה מנשיקין הראשונים שנתן דכורא לנוקבא ונעשו נוקבא ולכך מת מיד עד שהוצרך אלישע להמשיך אליו רוחא עילאה ממקום החיים של הדכורא מפי זעיר שיצא הבל אחר חדש. וז"ס וישם פיו על פיו כדי להוציא הבל אחר חדש מפי אלישע שהוא כנגד זעיר ונזכר בפרשת בראשית דף ז' דגליף עלוי אלישע שם ע"ב בתיבין ובאתוון והאותיות הם רי"ו גי' חבקוק אך התיבות הם ע"ב כל תיבה משלש אותיות ותרווייהו גליף אלישע עלוי נמצא שהם סוד ע"ב רי"ו וסוד זה הוא מה שהודעתיך בסוד רפ"ח ניצוצין שהם ע"ב רי"ו ואלו השלשה הם גבורות כמנין רי"ו שהוא גי' גבורה כי הם מהבינה ולמטה אך הע"ב הוא גי' חסד שהוא באבא נמצא דגליף עלוי ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והם סוד תכלית כל הרפ"ח ניצוצין עכ"ל וז"ש לקמן ובאתוון אתקיים כל גופיה:
בתיבין אתקיים לאהדרא רוחיה שהם ע"ב תיבות כל שם מג' אותיות אי נמי כתב בס' ק"י כי באים ג' ע"ב דויסע וכו' ממזל החל לדעת אבא ומשם ליסוד דאבא ומשם ליסוד דאימא ומשם לדעת זעיר ומשם ליסוד דידיה ומשם ליסוד דנוקבא ונעשה הכלי דמ"ן סוד רי"ו. ואחר כך בביאה שנייה נותן בה ע"ב שמות להוליד נשמות והוא ג"כ ממזל החי' עכ"ל ולכן באותיות אתקיים גופיה שהוא נעשה מכלי דמ"ן דמלכות ובע"ב שמות שהם להוליד נשמות: אהדר רוחיה:

דאתגליף ביה אבוי כל עיסת האדם היא מן כ"ב אותיות התורה שמענא מה דהוה לי פי' ששמע מאביו ואמו שמת וחיה אי נמי שמע והבין ברוח הקודש שמת לפי שהיה מעלמא דנוקבא ולכך היה מפחד. כמו חייו נלע"ד דהול"ל מקרב שנים חייהו שפירושו מו"ק דזעיר תחייהו. לכן פי' כמו חייו והשתא ניחא שפירושו בקרב שנים שהם ו"ק דזעיר יהיו תלויים חייו:

מעקר טורין כתב בספר ק"י טורי רמאי הם הקליפות הקשים כהרים וז"ש מעקר טורין הם הקליפות. ואח"כ משלשל השפע משרגא לשרגא שהם הפרצופים:

דמלכא משיחא כתב הרב כי רב המנונא הוא מנשמת מרע"ה קודם שעשו ישראל העגל ורשב"י מנשמתו אחר שעשו העגל ומשיח הוא משה בסוד מה שהיה הוא שיהי' והוא נשמה לנשמה דמשה ולכך ר"ה היה בהיכלא דמ"מ כי הכל אחד. וכן רשב"י א"ל ר"ה תהוון שבבין וכו' ובספר אשל אברהם נתן טעם לתחלת המאמר שקרא למ' רביעית לחג"ת. לפי שכשהו"ק הם ג' גו ג' נכללים נה"י בהם ואז היא רביעית לחג"ת רגל ד' דכרסייא וכשמתפשטים הו"ק אז היא רביעית לנה"י ולכן המ' שהיא יסוד רביעי ארמ"ע איהי גלי עבידתא דיומין קדמאין שהם חג"ת: ועבידתא דיומין בתראין שהם נה"י: שבת דמעלי שבתא ליל שבת שהיא מ'. שבת דיומא יסוד דזעיר: א"ל ר"א דא קדושה דשבת. סוד נשמה יתירה. ופירש דבריו דאתמשכא מלעילא תוס' נשמה יתירה. ואיך דבריו מיושבים על מאמר הזוהר ומספרו תדרשנו:

בגין דיראת ה' סוף חכמה איהי: הכי גרסי' אלא איהי ראשית לאעלא לגו דרגא דחכמתא ופי' כל הרוצה לעלות לאבא צריך תחלה להעלות מ"ן למ' ואז יזדווגו זו"ן ועולים גם הם למ"ן דאו"א וכן עד רום המעלות עד א"ס ב"ה. והאי דנקט ראשית חכמה לפי שכולם בחכמה עשית שאבא מאיר בעולם האצילות. ואימא נעשית מעבר ודרך לעבור בה אור אבא לזעיר. וכן זעיר נעשה דרך לעבור בו אור אבא למלכות. נמצא שאבא מאיר לכולם וז"ש ראשית חכמה:

אבא עילאה יותר מאימא וטמיר יותר מזעיר. וגניז יותר ממלכוח: תרעין אלין על אלין. פי' פרצוף אימא ופרצוף זעיר. תרעא חד מלכות מנעולין וכו' ג' לשונות אלו נגד ג' כלים שיש למ' פנימיים אמצעיים חיצוניים וז"ש מנעולין נגד כלים חיצוניים. פקחין נגד אמצעיים. היכלין נגד פנימיים. אי נמי מנעולין בחי' ירושלים. פתחין בחי' ציון היכלין פנימיות יסוד דנוקבא כמש"ל בענין עיגולא וריבועא:

דמתחברן כחדא כי מהחזה ולמעלה יש ליסוד אבא כיסוי שהוא יסוד דאימא. ומהחזה ולמטה מתגלה יסוד אבא ומאיר למ' שהיא מהחזה ולמטה. וז"ש אבא יסד ברתא כמ"ש באוצ"ח וז"ש דמתחברן וכו'.

תרון נקודין כי אבא נקודה בהיכליה שהוא אימא והמ' נקודה בהיכליה שהם י"ב בקר: חד גניזא. יותר מאימא. וטמירא יותר מזעיר דהא הוא ושמיה חד גרסי'. אתה היא חכמה: שמך היא מ' לבדך אחדות אחד. אילנא דטוב ורע. פי' זעיר נבנה מהחסדים. ומ' רובה מהגבורות וגם החסדים דזעיר מאירים בה ולכן יש בה טוב מצד החסדים לצדיקים ועונש מצד הגבורות לרשעים אי נמי לפי שרגליה יורדות מות. תרין תרעין הם ת"ת ויסוד דאינון כחדא. כי גוף ובריתי חשבינן כחד:

דף ח.

חסדי דוד תמכי אורייתא כי נ"ה בונים קוי המלכות שהיא תורה שבע"פ וכן מוכח מסוף הלשון שאמר ובחילא דא כתיב תהלתו וכו'. אי נמי ב' חסדים המגולים דנ"ה הם עולים בסוד אור חוזר ומגדילים כל פרצוף זעיר שנקרא תורה שבכתב. ואלו חסדים המגולים מאירים ג"כ לקוי המלכות וז"ש תמכי אורייתא שהיא תורה שבע"פ:

אתחברת בבעלה מכינים אותה להזדווג למחר כי בליל שבועות אין זווג לזו"ן כמ"ש הרב ז"ל וכן לקמן אמר אזדמנת למהוי ליומא אחרא גו חופה מתורה לנביאים ובפרשת אמור כתב הזוהר שצריך ללמוד ליל שבועות תורה שבע"פ והרח"ו ז"ל בהגהותיו הקשה מאמר זה עם של פ' אמור ותירץ דהיינו אחר שיגמוד כ"ד ספרים ילמוד תורה שבע"פ וז"ל סידור האר"י ז"ל הנה בחג שבועות נכנסים המוחין דזעיר לאט לאט וחסר לו הכתר שהוה נעשה לו מדיקנא דאריך. וכן חסר כתר דנוקבא וזה נעשה ע"י קריאתינו. ויכוין להמשיך כתר לזו"ן ע"י שיקרא כ"ד ספרים ואח"כ ספרי קבלה עכ"ל וז"ש מתורה לנביאים וכתובים שהם כ"ד ספרים. וברזי דחכמתא הם סודות התורה שבע"פ:

תקונון דיליה הם כ"ד צירופי אדנ"י שיכוין צירוף אחד בסוף כל ספר: ותכשיטהא הם שמות היוצאים מסוף כל ספר כמ"ש הרב קישוט ראשון למ' הוא יָפֶה בָּן וכן כולם הרי שקראו קישוט שהוא תכשיט:

ומחדשון מלין הם סודות הקבלה בספרא דדכרניא יסוד דזעיר הנקרא ספר הזכרון כמ"ש לעיל: מגיד הרקיע הוא יסוד דזעיר שמזכיר כל חידוש שמחדש שום חכם וכותבו בשמו: בע' ברכאן. הם המוחין ד' שמות ע"ס מ"ב ולבושיהם ג' אהי"ה דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן שיש במילוי הז' שמות ע' אותיות ור"ל שהקב"ה מברך לצדיקים וממשין להם הארה מהמוחין ולבושיהם:

ועטרין הם המקיפים שעל זו"ן דעלמא עילאה פי' שהברכאן שהם המוחין והעטרין שהם המקיפים כולם מאימא עילאה באים לזו"ן ומהם מתברכים הצדיקים הא אוקימנא ליה שבפרשת תרימה פירשו הרשב"י עליו השלום על ענין אחר. ועתה מפרשו על ענין התורה דליל שבועות:

אתתקנת בכ"ד צירופי אדנ"י ואתנהירת בקישוטהא הם כ"ד שמות הנז"ל דמתחברן כחדא מלאכים העליונים עם הצדיקים התחתונים:

מכפרים מתנהרין גרסי' שהשמים שהוא זעיר מאיר בכח המוחין שקיבל בז' שבועות ובהארת הדיקנא דאריך שקיבל כדי לתקן כתר שלו ור"ל שמאיר בזיהרא דספיר שהם או"א גם הוא מאיר כמותם:

מסייפו עלמא פירוש המוחין שקיבל הם מאירים מראש זעיר עד סוכו שהיא המ'. ונק' הכתר שלו סוף ממטה למעלה:

בכל יומי שתא איקרי אל באוצ"ח דרוש המקיפים כתב כי בימי החול דעת פנימי דנוקבא הוא שם ב"ן ובשבת הוא שם ס"ג וז"ש בזוהר בראשית בכל יומי שתא איקרי אל והשתא איקרי כבוד אל. פי' כי. בכל השנה אין לה אלא שם אל אבל עתה יש לה דעת יותר פנימי כנודע והוא שם ס"ג שהוא גי' כבוד אל עכ"ל. והאי דקארי לדעת הפנימי של חול שהוא שם ב"ן אל זועם משום שהוא גבורה כנודע:

יקר על יקר וכו' ג' לשונות לרמוז לג' כלים שלה חיצון אמצעי פנימי שיש בהם נר"ן שלה כולם נגדלו ונתקנו. אי נמי יקר מצד החכמה. נהירו מצד הבינה שולטנו מצד הדעת שהמוחין דמ' נגדלו מחב"ד דזעיר כנודע:

דברית בהדי כלה ואינון וכו' פי' שהצדיקים ששומרים הברית מתקנים אותו ומחברים אותו עם המלכות ושיעור הכתוב כך הוא החכמים שהוא זעיר מספרים ומאירים מכח המוחין דאו"א. ומשפיעים לכבוד אל שהיא מ'. ומעשה ידיו הם הצדיקים ששומרים בריתם שהמילה היא מעשה ידיו של צדיק שמסיר הערלה ומגלה הארת היסוד ושומר' מכל טומאה:

מגיד אותם הרקיע פי' כותבם ומפרסם כל חידושיהם ואומר צדיק פ' חידש כך וכך. כמד"א ומעשה ידינו כנז"ל שהברית הוא מעשה ידיהם של צדיקים:

רב המנונא וכו' נקטיה משום סיפא דמלתיה: וחבל את מעשה ידיך דא ברית קדישא. דלא יהיב בר נש פומיה וכו' שלא יוציא מפיו נבלות הפה ויבא לו הרהור ומטמא בריתו שברית המעור נפגם בפגם ברית הלשון:

להוא בשר קודש הוא האבר הקדוש דחתים ביה ברית קדישא פי' שהארת יסוד העליון דזעיר מתגלית ביסוד של כל אדם שקודם המילה יש שד באבר וע"י המילה מתגלית העטרה שהיא יו"ד ונשלם שם שדי שהוא יסוד וז"ש דחתים ביה ברית קדישא: דומ"ה הביא ב' פסוקים א' לאזהרה וא' לעונש. הא מה דאמרית אם לפניך גלוי לפניו מי גלוי קושיתי אחת:

דף ח:

וביוה"כ מחל ליה קשה שמהפסוקים נראה שתחלה שלחה אל דוד הרה אנכי ואח"כ שלח דוד אחר אוריה וא"ל רד לביתך ולא רצה ואח"כ נהרג ונשאה דוד וילדה לו בן ואח"כ בא נתן להוכיחו ואמר דוד חטאתי וא"ל גם ה' העביר חטאתך וכו' אפס הבן הנולד לך ימות. ש"מ שלא בא נתן אלא אחר שנולד הבן. והאיך יהיה כל זה מכ"ד באלול עד יוה"כ. ודוחק לומר יוה"כ של שנה הבאה. ונלע"ד שהפסוקים שלא כסדרן ובת שבע ידעה שהיא הרה כשנסתלק הווסת שלה אחר ביאת דוד. או כמ"ש רלב"ג שראתה שלא נשאר ברחמה שום לחות והיא הוכחה שנתעברה ומיד שלח דוד אחר אוריה ונהרג והתוודה דוד לפני נתן והא דכתיב ותלד בן קושטא קאמר קרא שילדה בן אבל אח"כ ומ"ש נתן הבן הילוד לך ימות ירצה שנתנבא שעתיד לילוד וימות:

דאית ביני ובין ס"א דוד היא בחי' המ' ורגליה יורדת מות ואין שיעור מרחק ביניהם אלא כחוטא דקיק מלה כדוד שאמר חי ה' כי בן מות הוא:

דלא יכיל לומר כי שגגה וכו' כי דוד הליץ עליו הקב"ה שלא חטא ובשגגה אמר כי בן מות הוא. אבל אדם אחר מי יליץ עליו. למה יקצוף קאי אירישא דקרא שלא יאמר נבלות הפה ושיעור הפ' וחבל האדם בגיהנם בשביל מעשה ידיך שהיא המילה שפגם והוציא ממנה שז"ל: הרקיע דביה חמה וכו'. כתב באוצ"ח רקיע הוא יסוד דאימא שבו תלויים זו"ן שהם חמה ולבנה. ככבים הם החסדים. מזלות הם הגבורות אבל מכאן מוכח דרקיע הוא יסוד זעיר שבו חמה ולבנה הם חו"ג שעולים החסדים בסוד אור חוזר. ומגדילים זעיר שהוא חמה: והגבורות מגדילים המלכות שהיא לבנה:

יומא ליומא הם עשר ספירות זעיר שנק' יום כל ספינה אומרת לחבירתה כל חידוש שאומר חכם לחבירו ומשבחו כמה נאה וכן ספירות המ' משבח דא לדא כל דעת ודעת של כל חכם וחכם: עבדי משיחא וכו'. זה הלשון. מפורש למעלה על ואתעבידת רקיע (ותמצאהו לעיל):

דף ט.

מקצה השמים מוצאו הוא יסוד אימא שמשם יצא זעיר ואיהו תקופת השנה הוא זעיר. והמ' מקפת אותו ומלבשת אותו. וז"ש דאסחרת לכל שייפין שהם ו"ק דזעיר: ואתקשרת מן השמים עד רקיעא דא פי' שבניינה מת"ת דזעיר עד יסודו כמ"ש מגיד הרקיע: דההיא תקופה דא פי' המ' שמקפת על בי"ע והם כלולים בתוכה. ותקופה דשמשא פירוש שגם מקפת על זעיר:

ואין נסתר מחמתו אין שום ספירה מספירות העליונים מסתרת אורה מהמלכות בשעה שמתחממת לצורך הזווג: הא שית תיבין שית קראי בגין שית אתוון דהכא גרסי' ול"ג קראי אחרנין לקבל וכו' ופי' ו' פסוקים שבמזמור עד תורת ה' תמימה הם כנגד ו' אתוון דבראשית והם ו"ק דמלכות כי האותיות במלכות ושית הויו"ת נגד שית תיבין שהם ו"ק דזעיר:

אנפי שכינתא בהגהות הרח"ו ז"ל כתב הטעם שנקראים הצדיקים אנפי שכינתא כי הם עושים קישוטים נאים לשכינה בפניה. ועוד טעם אחד כי השכינה מסתתרת בקרב הצדיקים והם פנים הנגלים. והרא"א כתב הטעם שהם מחזירין זו"ן פנים בפנים כמ"ש בזוהר תרומה:

באתר אחרא בד"ה כתוב שנית הפסוק הזה כבשמואל דעתיקא קדישא כתב הרב ז"ל כי עתיק נקרא בעצם עתיקא קדישא אבל אריך נקרא כן בהשאלה ואמר הזוהר לעיל כל מלין דעתיק יומין רזין עילאין שהוא עתיק הנקרא בעצם קדישא:

במתובתא עילאה כתב הרב היא ישיבה של הקב"ה ומתיבתא דרקיעא היא של מט"ט: שבת ותחומא שבת היא המלכות שהיא סוף הקדושה ואח"כ תחום להבדיל בין המ' ובין הס"א וז"ש ומדותם מחוץ לעיר כי תחום שבת הוא חוץ למ' הנקרא עיר:

במשפט במדה ופי' הפסוק לא תעשו עול ופגם בין במשפט שהוא זעיר: ובין בנוקבא שנק' מדה. ואיהו ממש איש מדה. פי' אע"ג דיעקב הוא ג"כ בעלה דמלכות אינו כמשה דאיהו ממש איש מדה כמש"ל דזכה לאנהגה דרגא דא וכו' מה דלא זכה ב"נ אחרא:

אינון ה' באמה מסייפי עלמא וכו' פירוש החסדים שמתפשטים בזעיר הם מיסוד אימא הנקראת עלמא מסופה עד יסוד המ' הוא סופה דעלמא תתאה. חנית כמנור אורגים גרסי'. כנהירו גרסי' בכף. הא נטיר וכו' ז"ל הרב בסה"כ דע כי מי שלא יישן בליל שבועות ועוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק. והוראת חיי האדם הוא בליל זה עכ"ל:

האי קרא וכו' דק"ל מה ענין תהו ובהו לבראשית ותירץ כדמסיק בקב"ה כתיב בראשית אבל השרים מעשיהם תהו ובהו ומפרש פ' כדנא וכו' מי לא יראך וכו' ומהם יפורש פ' בראשית:

דף ט:

לא נזקקים לתרגום וכו' אינו חשוב בעיניהם וכאלו אינם מכירים אותו נחית לקמן ועביד וכו' שסר ממנו השכל ונעשה הא' מהרוחות שבארקא מחשוכא ונהורא חושך ואור ביום ושניהם משמשים בלילה:

וכלא חזי וכו' כל רואיהם יכירום כי הם זרע קין בתרין רישין וכו' פי' שאז שליט ממונה של חושך על של אור ואמר לקמן כד אינון בחשוכא מתהפכין לדיוקנא דנחש בתרין רישין. וכשירד קין דאשתלימו כחדא דהיינו שנתגבר הממונה של חושך על דא אינון בתרין רישין כתרי תרין דיוקנא דאדם פי' כשמתגבר הממונה של אור על של חשך איתעבידו דיוקנא דאדם:

וטשין גו תהומא ז"ל הרב באוצ"ח בדרוש הקליפות הנה בכל עולם מאלו הג' יש בכל א' מהם ב' נקבות נגד לאה ורחל בין בבריאה בין ביצירה בין בעשייה וכל אלו הנקבות חם נק' בזוהר נוקבא דתהומא סתם אפילו בחי' הבינה דיצירה ועשייה. אבל בינה דבריאה נק' נוקבא דתהומא רבא עכ"ל. וא"כ וטשין גו תהומא ר"ל שיונקים מאותם הנקבות הנקרא תהומא סתם:

ואסתחיין בימא רבא פי' שיונקים מהמ' שהכל יונקים ממנה כמ"ש בזוהר בפרשת משפטים לא תבשל גדי בחלב אמו שגם הגדי נק' המ' אמו:

זרועא וחצדא כמ"ש בזוהר בפרשת ויצא דף קנ"ז מאינשי ארקא אנא וכו' בשאר ארעא לא יצא להם: אי נפיק לאו מז' המינים. משמע שאין שם רק קטניות:

בשמא דאלה כמה דאתמר פי' לעיל אמר מ"י שהיא הבינה ברא אלה הם ו"ק דזו"ן וזו"ן שהם אלה בראו שמים וארץ שלנו בכלל בי"ע:

מאי שבחא שאין שבח אלא כשנקרא ה' מלך ישראל. בכמה דוכתי אתמר בכמה פירושים ולא ישרו בעיני מכח סיפיה דקרא דח"ו אין ערך לחכמי הגוים עם השי"ת. אבל מ"ש בסבא דמשפטים מי ממלך הגוים שלא ייראך פי' זה לא דחה אותו הרשב"י זללה"ה ולא כמ"ש בזהרי חמה:

דף י.

לאתדמאה ליה בכולא והשתא אין כוונת הכתוב להעריכו ח"ו אלא לדיוקא שחכמי ישראל דומים לו. מה ריבוייא הכא שכבר אמר ישעיה כל הגוים כאין נגדו ומה בא לרבות. וכי מלך הגוים וכו' ואת"ל שיהיה לו שבח בזה:

לא יאמר הכתוב דבר שאינו אמת אתא קרא ואמר מי לא ייראך מלך הגוים מלכא עילא' לרדא' לון ולאלקא' לון ולמעבד בהון רעותי' כי לך יאתה לדחלא מינך לעילא ותתא. כי בכל חכמי הגוים אלין שליטין רברבן וכו' הכי גרסינן. ופי' לא כסברתם כיון דאית לון פטרון אחד אין הקב"ה שולט עליהם. אלא האמת שמלכותו בכל משלה. והטעם כי בכל חכמי הגוים וכו' שהם השרים שלהם אין שום אחד מהם שולט בעצמו לעשות קטנ' או גדול' אלא מה שיצוה ה' ית' וזה תירוץ שם למ"ש מלך הגוים:

שהכוונ' ששולט בגוים ומ"ש כי בכל חכמי הגוים וכו' אין הכוונ' להערכ' אלא במ"ש ד' מלכין שליטין אית לעילא כ' הרב ז"ל צלם דקליפ' הוא כך. מצרים כתר דקליפ' בבל חב"ד דקליפ' פרס ומדי הם ב' ידים דקליפ' ח"ג מנייהו מלכי מנייהו אפרכי. יון ת"ת דקליפ'. אדום וישמעאל רגלין דקליפה. ונודע שכתר אינו מהמנין. נמצא ד' מלכיות שהם צלם דקליפ' שליטין לעילא למעל' משבעים שרים ואפילו הכי כאין נגדו יתברך. ומלבד הסוד שיש במלך מלכי המלכים כמ"ש הרב ז"ל. עוד יש לפרש המלכים הם ע' שרים שמולכים על ע' אומות. מלכי הם ד' שליטין שהם צלם דקליפ' שמולכים על הע' שרים והקב"ה מלך ושליט בכולם אע"ג דאתפקדו על מלין דעלמא ופי' הפ' לפי ספרי קדמאי מי בכל השרים והמלאכים כמוך שמעשיו יתברך הם שמים וארץ שקיימים לעולם. אכל הם מעשיהם לפי שעה תהו ובהו. ויהא דמי לך בכולא גרסינן:

מי ואתחברת בזאת פי' שננסרים נח"י דאימא מזעיר ונכנסים במ' ובונים אותה ומחזירים אותה פנים בפנים כנודע בכוונת מלך עוזר ומושיע וז"ש מי אתחברת בזאת כדי שתהיה זאת נקראת עולה קדש קדשים

מן המדבר ירתא פי' בכח התורה ומצות שקיבלו במדבר על ידם עושים תיקון זה למ':

ולא ממדבר הרים פי' לא ע"י הדיבור שהאדם משכח עצמו שידע לישא וליתן מתרומם. בההיא מלה דפומא איהי סלקא. פי' ע"י דיבור התורה שמחצות ואילך ותפלת שחרית המ' מתתקנת:

דף י:

קב"ה הוא יעקב עם צדיקייא בג"ע היא לאה שזווג יעקב ולאה הוא בחצות והצדיקים עולים בה בסוד מ"ן ומברכין שאר הברכות מלבד ברכת התור' וכן כל שעתא שידיו מזוהמות אסור לברך:

ואתהני וכו' כמ"ש באוצ"ח בדרוש ג' נקודין כי נקודת הטבור שם יסוד אימא ונקודת היסוד שם יסוד דנוקבא. ונקודת האחור שמשם יוצאים השמרים לחיצונים בסוד צא תאמר לו. שם יסוד דנוקבא דקליפ' ולכך היו עובדים לפעור כדי לינק מקליפ' זו עכ"ל. וז"ש רוחא חדא הקליפ' היונקת מאותם השמרים ואתהני וכו' כי מנקב האחור הם ניזונים ולא מצד פני זעיר: הא פלניא דאכיל. פי' ומוטב שימות א' ולא להחריב העולם. ומכאן ראיה דלאו דוקא בסוכה צריך ליתן חלק האושפיזין לעניים. אלא ה"ה באינון מועדייא שלשתם זולתי שבסוכ' יש תוספות עונש קלל' מהאושפיזין ותוספות ברכ' מפיהם למאכיל העניים בסוכתו או משמחם בבתיהם במנה יפה ולא צריכה אלא להערפ': בלא מסכיני שלא הזמינם לביתו ובלא טיבי: דאקדים למסכני שלא שלח להם לביתם כי הצנועים צריך לשלוח לביתם שלא לביישם:

דף יא.

כמה הוא חילא וכו' לשון זה הובא ריש פ' ואתחנן ופירשו הרח"ו ז"ל בהגהותיו שם וז"ל כפל הלשון ירמוז לשתי תורות שבכתב ושבע"פ תקיפא דאורייתא היא שבע"פ מצד המ' שנוטלת הגבורות. עילא' על כולא תורה שבכתב בחינת הת"ת הנוט' כלפי החסדים הנקראים עילא' על כולא:

מעילאי מקטרגים עליונים ותתאי האומות. ערעורין מקרים רעים. אחיד באילנא דחיי. נקרא בעל תורה שהוא ת"ת הנקרא עץ החיים ואכיל מניה בכל יומא כי הוא מחדש לו מוחין הנקרא חיי המלך: באורח קשוט. כי הת"ת נקרא אמת:

כולא אתבטל וכו' כפל לשון לרמוז לג' הגנות שהתורה מגינה. יש למי שמבטלת עליו הגז ר' עכשיו. אבל עדיין יש לו למרק ע"י יסורין:

לנגד זה אמר אפילו אתגזר עלי' אתבטל בחינ' ב' שמסתלקת גזירתו מכל וכל ולעומת זה אמר ואסתלק מני'. בחי' ג' שכל זמן שלא פייס למקטרג יש לו פחד ממנו עד שיתוי לו תמורתו כמ"ש בפרשת בלק. לנגד זה אמר ולא שרייא עלוי אלא על אחר:

ימא ת"ת ולילי מלכות:

אתעדו סר לגמרי מהתור' ואתפרש זמן מה: ולא זו אף זו קתני:

עול מלכותא ע"י ק"ש שעל המט': פקדונא דנפשי' בפ' בידך אפקיד רוחי קודם שיישן שיש חשש שלא יקטרגו עליו מחמת עונותיו ולא תשיב נפשו אליו אבל עכשיו בפקדון אין הקב"ה מועל בו חס ושלום. ע"כ לשון הרח"ו ז"ל:

בדחילו סגיא כתב הרב בסה"כ בכניסתו לבהכ"נ יאמר בבית אלהים נהלך בהרגש' ופחד מהשי"ת:

היכל קדשך דא יצחק ביראתך דא יעקב גרסינן כמ"ש בפרשת ויקרא דף ח' ע"ב:

עד דיתיב וכו' פירוש האר"י ז"ל על מ"ש באידרא יתיב על כורסיא רשביבין לאכפייא לון:

הם שמות אלהים שמתחילים מאבא ולמטה ועתיק יומין שהוא אריך הנק' כן לפעמים הוא ישב עליהם לכפותם עכ"ל וז"ש כאן שבכח תורת הרשב"י ישב אריך על כורסייא שהוא שמות אלהים לכפותם שע"י תורתו היו נכפים כל הדינים ומתמתקים. אי נמי ויתיב על כורסיא הוא כסא הב' שיש לאריך כמ"ש שם באידרא בעודנא דנטיל מהאי כרסייא ויתיב על כרסייא אחרא. והם הפרצופים שתחת אריך והם כסא הב' שיש לאריך שיושב עליהם להאירם ובכח תורת הרשב"י הי' מושך הארה מאריך לפרצופין שתחתיו ויושב עליהם ומתקנם ומאירם וז"ש ויתיב על כורסייא: ה"ג בהגהות הרח"ו ז"ל:

דף יא:

ובגין כך כתיב בראשית דאיהי יראה ברא אלהים את השמים ואת הארץ דמאן דעבר על דא עבר על פקודא דאורייתא: ועונשא דמאן דעבר על דא האי רצועה רעה אלקי לי' והיינו והארץ וכו'. וכתיב לבתר יראה ראשית דאיהי כללא דכולא. פי' עונש הנזכר שהם ד' מיתות ב"ד שהם תהו ובהו חשך ורוח כתובים אחר מלת בראשית שרמוז בה יראה:

דף יב.

שית סטרין הם ו"ק דזעיר שהם עילאין יותר מו"ק דנוקבא ומייחד ו"ק דזעיר מן החיצונים כמ"ש בפרשת תרומה: ולמעבד לון יחידא חדא וכו' מפרש ואזיל הייחוד הנזכר באיזה פסוק יעשה אותו: ואמר בשית תיבין דשמע וז"ל מורינו ז"ל:

אלהא רברבא וכו' הוא א"ס ב"ה המתלבש בו' קצוות דזעיר ובהיותו שם נק' רברבא ושליטא כי כח א"ס ב"ה מתגלה בזעיר וכמ"ש וידבר ה' אל משה הוא א"ס הנקרא הוי"ה בהתלבשותו בזעיר כי קודם התלבשותו אין לו שם ולא נקודה אמנם בהתלבשותו בזעיר שהוא אוחז בשיעור קומתו את כל האצילות עילא ותתא אז נק' אלהא רברבא ושליטא בעלמא. וכמ"ש בתיקונים בגדול' אתקרי א"ס גדול ובגבור' גבור ובנצח מארי נצחן וכו' הרי כי בהתלבשותו בגדול' וגבור' אתקרי גדול וגבור וכן בהתלבשותו בת"ת איקרי הוי"ה

ולא נקרא ת"ת הוי"ה אלא על שם הא"ס המתלבש בו שהוא הי' הוה ויהי'. ונמצא כי הכוונ' לו ולא למדותיו. כי אין אנו מכוונים לגדול' מצד עצמה אלא להא"ס הנקרא גדול בהיותו מלובש בגדול' או להא"ס הנקרא גבור בהיותו מלובש בגבור' אבל ג"כ לכוין אל הא"ס בעצמו זה אי אפשר בשום ענין כי הא"ס ב"ה אין בו לא שם ולא נקוד' רק בהיותו מלובש במדותיו הוא נקרא גדול גבור ונורא כשם הבחינ' שהוא מלובש בה. וכשאנו אומרים הגדול הגבור והנורא הכוונ' היא על אור א"ס המתלבש במדותיו גדולה גבור' ות"ת הנקר' נורא. והמכוין למדות עליו נאמר לו ולא למדותיו. וגם המכוין לא"ס מחמת רוממתו שאין לו שם ולא נקוד' שתגבילהו אין תפלתו תפלה. אבל המכוין לא"ס בהיותו מלובש תוך מדותיו ונקרא בהם גדול גבור ונורא וכו' זו היא התפל' המובחרת והמקובלת. וכמ"ש בפרדס וז"ל לא יתכוין אל הגדול' ואל הגבור' רק אל הא"ס המתלבש בגדול' או בגבור'. ולפ"ז כשאנו אומרים האל הגדול וכו' רחום וחנון הכל הוא על הא"ס המתלבש במדה ההיא עכ"ל. ולבאר הענין נאמר נודע שבכל ספיר' יש הוי"ה אחת כמ"ש כתיקונים וכתר הוי"ה בקמ"ץ. חכמה הוי"ה פת"ח וכו' ונבאר בחי' הכתר וממנה יובנו האחרים. כי כל ספיר' יש בה ג' כלים תיקון אמצעי ופנימי. החיצון בו מתלבשת ה' אחרונ' בניקוד קמ"ץ. והיא בהי' נפש של הכתר האמצעי בו מתלבשת ו בקמ"ץ והיא בחי' רוח של הכתר. הפנימי בו מתלבשת ה בקמ"ץ ונק' נשמת הכתר. יו"ד בקמ"ץ אין לה כלי רק מתלבשת בתוך הנשמ' ונקרא הי' שבכתר. וקוצו של יו"ד היא יחידה שבכתר ומתלבשת בתוך כולם וכן הענין בחכמה שהיא הוי"ה בפת"ח ובבינה שהיא בציר"י וכו' ואלו האורות הנקרא נרנח"י שבתוך הספיר' אינם עצמות הא"ס ב"ה רק מדות ועל אלו אמר לו ולא למדותיו. וזה הענין נרמז בתיקונים באומרו לגו יו"ד ה"א וא"ו ה"א שקיו דאילנא. ונודע כי עשרה אותיות שם מ"ה הם כנגד עשר' הויו"ת המנוקדות שאמרנו שהם שקיו דאילנא כמ"ש בספר קהלת יעקב ובתיקון ההוא אמר קודם כי חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא באמצעית'. לגו מכולא יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכו'. אבל בך ליתּ דמיון מכל מה דלגו ולבר. הרי כי כל אלו השמות וההויו"ת אינם עצמות הא"ס רק נשמת הספירות. וא"כ כל אלו בכלל לו ולא למדותיו רק הכוונה היא שיכוין אל אור של א"ס ב"ה השוכן בקרבם ומחיה את כולם. כי גם אלו השמות הנקראים נשמות צריכות היות מן הא"ס. אלא שהא"ס באמצעות אלו הנשמות שוכן בתוך מדותיו ומאיר בהם. כי אין הא"ס שוכן בתוך שום כלי. ואפילו בפנימי רק הא"ס שוכן בתוך הנשמות ובאמצעותם מאיר אל הכלי. וז"ש בתיקונים יו"ד ה"א וא"ו ה"א שקיו דאילנא לסלקא כולא עד א"ס כי באמצעות שם מ"ה שהוא שקיו דאילנא מעלה גם את הכלים לקבל

החיות מן אוד א"ס כי הא"ס שוכן בתוך יחידה דאד"ק ובה מתפשט אור א"ס ובאמצעות חיה דאד"ק מאיר אל נר"ן דאד"ק ואד"ק מתלבש אורו בעתיק ועתיק באריך ואריך באו"א וז"ון. ועד"ז עד סוף כל העולמו' וז"ל הרב בס' ק"י שער ג"ע וציור העולמות:

ונמצא הכלל העולה בקצרה כי א"ס ב"ה מקיף כל העולמו' כהשואה גמורה ומצד האחד שהוא הנקרא עתה ראש אד"ק נפתח צינור אחד ונמשך אור הא"ס ביושר מעילא לתתא תוך האד"ק כולו. ושם נפסק בסיום הא"דק הנז'. ונמצא כי הא"ס מאיר אל כל העולמות בשני אופנים מבית ומבחוץ הוא סביב כל העולמות ובפנים הוא תוך האד"ק הנזכר אשר האד"ק הוא פנימי ומתלבש תוך כל העולמים כולם. ונמצא כי אור היושר הפנימי של העשייה הוא היותר רחוק מן אור הא"ס הפנימי המתלבש תוך א"ק. ואור העיגולים של העשייה הם היותר דחוקים מאור א"ס המקיף כל העולמות. ובזה תכין גדרי מעלות כל העולמות כסדרן. כי האד"ק בין בבחי' הפנימיות והיושר שלו בין בבחינת העיגולים שלו הוא דבוק בא"ס תכלית הדביקות. ואחריו הוא האצילות המתרחק מן הא"ס בין בבחינת היושר בין בבחי' העיגולי' ואינו יונק ממנו אלא ע"י האד"ק עכ"ל. הרי מבואר שאין כל האצילות וכ"ש מה שלמטה ממנו יונק מן הא"ס עצמו כי אם באמצעות האד"ק שבו לבד מתלבש אור הא"ס תכלית הדביקות ובאמצעיתו יונקים כל העולמות. נמצא כי באומרינו יוצא אור מאד"ק ומתלבש בעתיק. הוא אור א"ס בהתלבשותו תוך אד"ק. ויוצא האור מלובש בלבוש האד"ק ונכנס בעתיק. וכן יוצא אור א"ס מלובש בלבוש האד"ק ועליו מלובש מלבוש אחר של עתיק אל אריך וכשיוצא אור א"ס אל או"א נוסף עוד עליו מלבוש אחר מאריך. וכשיוצא אל זו"ן נוסף עוד מלבוש מא"וא:

ואחר שנתלבש בכל אלו הלבושים יוצא אל זו"ן ואחר כך נעשית פרסא עבה בין אצילו' לבריאה. ואז יוצא אור האצילו' מלובש בתוכו אור א"ס בכל אותם הלבושים הנז"ל ויורד דרך הפרסא. וא"כ מה שתמצא בדברי האר"י ז"ל שאור א"ס לא הגיע אלא עד החכמה שהוא אבא ומשם ואילך אבא מאיר דרך לבושו אל העולמות. אינו ר"ל שאור א"ס ממש מגיע אל אבא רק אור אריך קראו א"ס בערך אבא שעם היות שנתלבש בכמה לבושים קודם הגיעו אל ארוך. עדיין יקרא אור א"ס בהיותו באריך. כי כל אלו הלבושים הם דקים וכמעט שאינ' נגלי' מחמת ריבוי אור א"ס המאיר בהם:

ומזדככים עד שכמעט אין ראוי שיקראו כלים ולבושי' שהרי אריך עצמו נק' אין להיות שאין המחשבה תופסת בו. ולכן בהיות אור א"ס בתוך כל אלו הלבושים שמאד"ק עד אריך שהם זכים הרבה אינו נראה כי אם אור א"ס. ובהיות אור אריך בתוך אבא נק' האור ההוא אור א"ס אמנם מאבא ואילך שאבא נק' יש מאין ובהלביש אבא את אור

א"ס. נתעבה האור קצת מחמת לבוש אבא הנק' יש מאין לפיכך אמר הרב ז"ל שעד אבא הוא אור א"ס ולא יותר. אבל ודאי שבהיותו מלובש במלבוש אבא. עוד נכנס ומתלבש תוך אימא ועוד מתלבש תוך ז"ון ואמנם קודם התלבשו באבא נק' אור א"ס כאלו אין עליו שום לבוש. יען שאינם ניכרים לרוב דקותם וזכותם. ובכל מקום שאנו מכוונים בשום שם משמו' הקדש צריך לכוין אל הא"ס המתלבש תוך אותו השם שהוא המחיה אותו ולא נק' שם הוי"ה או אדנ"י וכיוצא אלא מחמת אור א"ס שבתוכו שהוא האדון והאלוה האמיתי ואם יצוייר ח"ו שיסתלק הארת א"ס מאותו השם יתפרדו אותיותיו ולא ישאר אותו השם כלל. ואם כן כשאנו מכוונים בשם מהשמות אנו מכוונים אל הא"ס שבתוכם. כי לא נצטרף ונקר' השם אם לא בכח א"ס שבתוכו כמ"ש בתיקון נ"ז לית מלאכא דלא אשתכח ביה שם הוי"ה דאשתכח בכל אתר כגוונא דנשמתא דאשתכחת בכל אבר ואבר:

ובגין דא אית לבר נש לאמלכא הוי"ה בכל ספירן פי' דאצילות ובכל כורסיין פי' דבריאה. ובבל מלאכין פי' דיצירה. בכל אבר ואבר דבר נש. דלית אתר פנוי מניה לא בעילאין ולא בתתאין. הוי"ה לא איתקרי ביחודא דארבע אתוון אלא בעילת העילות דמייחד לון. ובגין דאיהו מייחד ד' אתוון ביה איתקריאו הוי"ה ביחודא חדא ה' אחד ושמו אחד ובג"ד שוי אמונה דישראל בד' אתוון אלין וכל שמהן שוי כנויין לשמא דא. לית שמא עד א"ס ולתתא עד אין תכלית רברבא ושלטנא מן דא לעילא עד אין סוף ולתתא עד אין תכלית וכל חיילין ומשריין מניה דחלין ומזדעזעין עכ"ל. הרי מבואר דשם הוי"ה לא איתקרי ביהודא דארבע אתוון אלא בעילת העילות דמייחד לון ובגין דאיהו מייחד לון בית איתקריאו הוי"ה ואילו יצוייר ח"ו שיסתלק אור א"ס יתפרדו האותיות של השם ולא יקרא שם הוי"ה כי אם ע"י אור א"ס המחברם ומייחדם וכמ"ש ברעיא מהימנא פ' בהר דק"ט וז"ל הכי יחוד קב"ה ושכינתי' פי' זו"ן אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כרסיי' מלאכין פי' לבריאה ויצירה הכי אינון לגבך עילת העילות כגופ' לגבך ואנת הוא דמיחד לון ומקרב לון ובגין דא אמונה דילך בהון ואנת לית עלך נשמתא דתיהוי אנת כגופא לגבה. דאנת הוא נשמה לנשמות. ולית לך נשמה עלך ולא אלהא עלך. אנת לבר מכולא. ולגו מכולא ולעילא מכולא ולתתא מכולא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא ומלגו דעשר ספירן דמניהון כולא ובהון כולא תלייא. ואנת באורכא וברוחבא עילא ותתא. ובין כל ספירה וספיר' ובעובי דכל ספירה וספירה ואנת הוא דמקרב לקב"ה ושכינתי' בכל ספירה וספירה עכ"ל. הרי שהא"ס הוא המיח' לקב"ה ושכינתיה. וכן לכל השמות וכן לכל העולמות בכח אור א"ס המאיר בתוכם והוא נשמתם:

עכ"ל מורינו ז"ל נחזור לענין דאית אלהא רברבא וכו' הוא א"ס בהתלבשותו בו"ק דזעיר אנפין נק' כך. ולייחדא ליה. גם כן לא"ס בהתלבשותו בו"ק דזעיר. וזהו שאמר בא נון שית סטרין עילאין:

ולכוונא רעותא לעילא בהדייהו פי' להמשיך המוחין שהם רצון העליון והם לעילא אל הו"ק דזעיר וז"ש בהדייהו. א"נ ולכוונא רעותא וכו' יובן במ"ש הרב ז"ל כי כשמעלה ו"ק דזו"ן בסוד מ"ן דאימא בק"ש יעלה נשמתו ונפשו ורוחו עמהם וז"ש לעילא בהדייהו: כשית תיבין גרסי' ופי' שית תיבין דשמע ישראל הם ו' סטרין שהם ו"ק דזעיר והם מעלה ומטה וד' רוחות וארז"ל שיאריך בא' כשיעו' שימליכהו במעל' ומטה וד' רוחו' העולם ירמוז לו"ק דזעיר וז"ש לארכא ליה כשית תיבין: דרגין דתחות שמיא הם המוחין דזעיר שהם תחת ת"ת דאימא שנקרא שמים. ולאתאחדא ביה פי' בזעיר:

למהוי בשלימו לשית סטרין: פי' לעשות שלימו' ותיקון לו"ק שהם ו' סטרין ושיעור הכתוב יקוו המים הם המוחין דזעיר שהם קו המדה דזעיר שמודדים אותו ואומר לכל ספי' וספי' עד פה תבוא ולא תוסיף. והם מתחת השמים שהוא ת"ת דאימא אשר מתחתיו מתחילים נה"י דאימא להתפשט. והיכן הם מתפשטים אמר אל מקום אחד שהוא זעיר הנקרא מקום כי שם הוי"ה בהכאה עולה מקום:

ועכ"ד בההוא ייחודא פי' אע"פי שעיקר המוחין לזעיר עכ"ז צריך לקשר המ' גם כן כי גם המ' באים לה מוחין בק"ש:

ויראה היא לאה וז"ש דאיצטריך לארכא בדל"ת דאחד כי כתב הרב ד דאחד היא לאה וצריך לעשותה ד גדולה כשיעור ד' דלתי"ן. והם ד' אלפי"ן פשוטי' שלוקחת לאה כל א' כלול מארבעתם הם י"ו אורות וז"ש ד דאחד גדולה א"נ לקשרה ביה יראה היא רחל שנקרא יראה כנודע ודל"ת דאחד גדולה הוא לאה. שהמוחין של רחל הם בלאה. כי לאה מקבלת חלקה וחלק רחל לפי שעדיין רחל היא נקודה ואינה ראויה לקבל המוחין. והיא רמוזה ג"כ בדל"ת דאחד שא"ה הוא זעיר וד' היא רחל אחד אח ד: כמ"ש הרב אבל עיקר אות ד' היא בלאה. ונרמזה בה רחל לפי שחלקה כלול בלאה:

דתתחזי ותתקשר ד' פי' לאה ורחל כלולה עמה כמ"ש נקשרת בההוא ייחודא באוכלוסהא בשית סטרין אחרינן דלתתא בשכמ"לו פי' אחר שיקשרנו אותה עם ז"א בדל"ת דאחד צריך לקשרה ג"כ בפ' בשכמ"לו עם אוכלוסהא שהם מחנות שכינה לפי שבפסוק בשכמ"לו ניתקן כל פרצוף לאה כמ"ש הרב ז"ל ברוך חכמה דלאה שם בינה דלאה. כבוד חו"ג דלאה. מלכותו כתר לאה כי בד' דאחד ניתקן כתר לאה מד' אלפי"ן פשוטים ועתה בתיבת מלכותו מתמלאים הד' אלפ"ין והם בגי' מד"ת שמתמלאים

מוחותיה לעולם חג"ת נה"י דלאה. וע"ד מ' דלאה וכתר רחל. נמצא שלא נשלם פרצופה עד פסוק בשכמ"לו. ואזי מתקשרת עם מחנותיה ליתן להם שפע וז"ש ולבתר דאיתקשרת תמן לעילא דהיינו בדל"ת דאחד איצטריך לקשרא לה באוכלוסהא בו' סטרין אחרנין דלתתא בשכמ"לו כי אחד שנגמר פרצופה אזי נקשרת ומתיחדת עם מחנותיה ליתן להם שפע. שית תיבין אחרנין פי' בשכמל"ו הם ו"ק דנוקבא כמו שמע ישראל שהם ו' סטרין דזעיר ו"ק שלו. ואעפ"י שפסוק בשכמ"לו הוא על כל פרצוף לאה כמש"ל בשם הרב עכ"ז בדרך כלל אנו אומרים דבשכמל"ו הם ו"ק דנוקבא ובדרך פרט הם על כל פרצוף לאה כמו שחילקם הר"ב ז"ל:

אתעבידת ארץ מרוצה להיות מריצה פירותיה. פירין ואיבין הם נשמות הצדיקים:

ולנטעא אילנין הם המלאכים שהנשמות של הצדיקים הם עיקר הפרי לכך נקראים פירין ואיבין אבל המלאכי' נקראים אילנין. מכאן ולהלאה תדשא פי' עכשיו שקיבלה המוחין מוציאה נשמות. מארת חסר היא המ' בשמא דשמים הוא זעיר:

עננא חוורא וכו' עמוד ענן שהיה הולך עם ישראל במדבר ביום הוא זעיר ועמוד האש שבלינה היא מלכות חבר לתתא פי' שבקליפה עושה חיבור בין ס"מ ונוקביה ע"י העון ובקדושה עושה פירוד ח"ו ואתפר' לעילא:

דאיצטריך לאפרשא וכו' פי' שהאמת הוא שבקליפה צריך לעשות פירוד ביניהם בסוד סרס את הזכר וצינן את הנקיבה ובקדושה אדרבה צריך לחבר זו"ן וז"ש ולחברא לעילא. לאתאחדא לעילא וכו' פי' תחלה צריך לייחד המ' לעילא. עם זעיר כדי לקבל המוחין על ידו ואחר שקיבלה המוחין מייחד אותה עם מחנותיה וז"ש באוכלוסהא:

ועכ"ד איצטריך למינדע דאלהים ה' כולא חד בלא פירודא והיינו רזא דכתיב וכו' פי' מביא ראיה שצריך לחבר הקדושם ויפריד הקליפה מתיבת למאורות אור שהיא הקדושה אותיו' מחוברים מות שהיא הקליפה מפורדים מ' בראש תיבה ות' בסופה אהדרת אתוון למפרע פי' ותרא הם אותיות ארות של מאורות והם למפרע שמתחילין ו"ת ואח"כ ר"א של מאורות אשתאר מ"ו מתיבת למאורות ונטלו אות ת' של ותרא:

אר"א מ' וכו' נראה דדריש המקרא של מאורות שיש בה ב' ויו"ן ולכך אשתאר ור"א ודריש המסורת וא"כ אין בה רק ו' אחת וכשתסיר ותרא אשתארת מ' יחידאה. לתקנא נפשיה ורוחיה כי ע"י התורה קונה הנשמה ומהנשמה באה להם הארה שהנשמה בחינת בינה ונ"ר הם בחי' זו"ן. וכפל לאשתדלא בטורח והשתדלות ויגיעה רבה בשבכתב ושבע"פ ונאפשא יהיה לו שכל מוליד מחדש חידושין ולא שכל עקר: אתתקן בנשמתא. כשיזכה לנשמה זהו תיקון רוחו ונפשו. זכי להיא נפש חיה: כתב הרב ז"ל כי נשמה יתירה

שמשיגים שאר בני אדם ע"י השבת משיגים אותה ת"ח בחול ע"י התורה ובשבת נוסף להם נשמה יתירה מעולה וגדולה בכח השבת. וז"ש בההוא רחישו וכו'. דפרח ונפק בהדיה האי נשמתא גרסי':

דף יג.

אמר רבי שמעון חמש וכו' פי' לפי דבריך שאמרת תלתא אינון מכח פ' אם יש עליו מלאך וכו' לימא חמש דכתיב ויחננו ויאמר וכו'. אבל לפי האמת דעת רשב"י שאינם רק שנים כדלעיל שפיר קאמרת פי' בתירוץ הקושיא הזאת ונימא ה' יפה תרצת דקאי ויחננו ויאמר עלהקב"ה ולא על המלאך אבל לעולם דעת רשב"י תרי הוו כדלעיל. א"נ רש"בי חוזר לסברת ר"פ באומרו שפיר קאמרת והאמת אתך. אזעיר דיוקנא דכליל כל דיוקנין היא המ' שכל הספי' מתראים בה:

ופגים קיימא וכו' פוגם בכל היסודות שבכל הפרצופים בספרא דחנוך יתרשמון וכו' מביא ראיה שפי' הפסוק יהי נרשם במים שהם ישראל הנקרא מיא דזרעא קדישא כי שרשם מאבות העולם. שהכ. זרע קדש רושם נפש חיה שבאה מחיה שהיא מלכות ודא רשימו דאת יו"ד וכו' כתב הרב כי ע"י המילה מתגלה עטרת היסוד שהיא יו"ד זעירא ונודע כי יו"ד זעירא היא המ' והיא רמוז' בעטר' י היסוד. וכשנרש' באדם יו"ד הנזכר שהי' רומז' למ' הרי רמזנו שנפש הבאה לו היא מחיה שהיא מ'. דכד הפריעה. ונוקבא היא הערלה. כי הדכורא יש בו חד חוטא דקיק דקדושה יותר מהנוקבא כנזכר בפרשת פנחס:

דא רשימו וכו' פי' עטרת היסוד שרומזת למלכות כדלעיל דאתמשכו לגבי' דאת רשימו דא גרסי' ופי' שהחסדים והגבורות שהם מיין עילאין נמשכו בעטרה הנז' בסוד ברכות לראש צדיק. כגוונא דאינון רשימין עילאין פי' המלאכים הקדושים ניכרים ונפרדים ממלאכים שאינם קדושים אוף ישראל רשימין וכו'. רשים בעירי ועופי דלהון. כתב הרב כי נפש הבהמיות דישראל ונפשות דבהמות ועופות טהורות הם מקליפות נוגה. ונפשין דאו"ה ודבהמות ועופות טמאות הם מג' קליפות האחרות וז"ש רשים בעירי ועופי דלהון לבעירי ועופי דאו"ה. לית לון חולקא באילנא עילאה כ"ש בגופא דיליה גרסי' ופירוש' שאו"ה מלבד שאינם מפנימיות המ' כמו ישראל עוד אין להם חלק בזעיר שנקרא אילנא עילאה אפי' בספירה אחרונה שבו וכ"ש בת"ת שבו הנקרא גופא. אבל ישראל כתב הרב שנקראו בני ישראל לרמוז בני הם נ"ה דזעיר. ישראל הוא הת"ת לרמוז ששרשם מאילנא עילאה שהוא זעיר. והם דא על דא. ג' לשונות אלו לרמוז לנה"י דזעיר שמהם נבנו ג' קוי הנוקבא והם מוחין דילה:

ומ"ש וחס דא נגד נצח דזעיר שבונה חח"ן דמ' ומה שכתב ויהיב דא לדא נגד הוד דזעיר שבונה בג"ה דמ' ומ"ש וגמיל לה טיבו נגד יסוד דזעיר שבונה דת"י דמ'. א"נ ירמוז להארות שבאים מזעיר למ'. מ"ש וחס דא על דא ירמוז לכלי המ"ן שנותן זעיר למ'. ומ"ש ויהיב דא לדא ירמוז על הגבורות שנותן זעיר למ'. ומ"ש וגמיל ליה טיבו ירמוז לחסדים שנותן זעיר למ' הנקראים טיבו ובעניים דהעוה"ז ג"כ מ"ש ולמיהב דא לדא היינו שיתן העשיר לעני בתורת צדקה ומ"ש ולגמלא טובא דא לדא היינו בתורת גמילות חסדים ובדרך הלואה:

דא רישא עילאה תפילין דרישא גרסי' בלא דלת ופירושו רישא עילאה הם תפילין של ראש שהם ד' מוחין דזעיר כי יו"ד היא חכמה דזעיר. ה"א בינה שלו. וא"ו חסדים ה"א גבורות דזעיר. ומוחין אלו הם מוחין דאימא שהם הוי"ה כסדרה אבל מוחין דאבא הם יה"הו שהם ח"ב ג"ח. ושיעור הכתוב מדבר עם זעיר ואומרים לו ראשך שהם תפילין של ראש שעליך. הם ככרמל שפירושו כר מלא ר"ל הם מלאים ושלמים מכל טוב ככר מלא. ואפשר שאו"א הם כר מלא שמליאים מכל טוב ומדמים מוחין דזעיר לאו"א קדש לי כל בכר דא י' דאיהי קדש גרסינן. בוכרא דכל קודשין עילאין. פי' כי אימא נקרא קדש בסוד כי יובל היא קדש וזעיר לפעמים נק' קדש גם הוא. והמ' נק' קדש בכמה דוכתי בזוהר אבל אבא הוא בוכרא דכל קודשין עילאין. שביל דקיק פירוש יסוד דאבא. אפתח רחמה למיעבד פירין ואיבין פי' שפותח דלתות שערי יסוד אימא כדי להוציא הנשמות שנקראים פירין ואיבין ולהוציא זו"ן שהם בנים כנודע. בן' פתחים הם ן' שערי בינה. למשמע בה קלא פי' להוציא זו"ן שנקראים קולות מיסוד דאימא מגו שופר דא יסוד אימא לאפקא עבדין לחירו כי ע"י גילוי יסוד אימא אתברו כל מנעולין דס"א כי אימא דוחה החיצונים כנודע. ולכך על ידה יצאו ישראל ממצרים וכן על ידה יוצאים העבדים לחרו' ביובל שרומז לבינה:

ודא ה' את תניינא דשמא קדישא קשה דיו"ד היא מוח חכמה דזעיר וה"א מוח בינתו ולמה ייחס הזוהר פ' קדש שהיא חכמה דזעיר לאבא ופרשת והיה כי יביאך שהיא בינה דזעיר לאימא. כנראה מפשט לשון הזוהר וי"ל ע"פי מ"ש האר"י ז"ל כי החכמות מתייחסים לאבא לפי שחכמה דאימא נעשית בינה דאבא נמצא שאבא כולו חכמות ובינה דאבא נעשית חכמה דאימא נמצא שכל הבינות באימא וכל החכמות באבא ולכך פ' קדש שהיא חכמה ייחסה לאבא ופ' והיה כי יביאך שהיא בינה ייחסה לאימא:

דא ו' דכליל כולא וכו' פירוש כי פרשה ג' היא מוח החסדי ומפני שזעיר נבנה מהחסדים כנודע לכן ייחס פרשה זו לזעיר וז"ש דא ו' דכליל כולא וכו' כפל הלשונות יראה דכליל

כולא הם נה"י דאו"א שלוקח מוחין משניהם. ומ"ש וביה יחודא דכולא נגד מוח חכמה שכולל כולם ומ"ש וביה אתייחדן נגד מוח בינה ומ"ש והוא נטיל כולא נגד מוח דעת לפי שהמ' דעתה קלה ואין לה רק חצי הדעת שהם הגבורות אבל זעיר יש לו דעת שלם מחסדים וגבורות והכוונה שאחר שאמר דא ו' דכליל כולא שפירושו שכולל כל המוחין בין דאבא בין דאימא חזר ופי' סדר המוחין כיצד הם ואמר וביה ייחודא דכולא וכו' שהוא על סדר המוחין אי נמי דא ו' דכליל כולא הם תרין כתפין דאריך שנוטל אותם זעיר ומ"ש וביה יחודא דכולא הוא חצי התחתון דאריך כי נודע שזעיר מלביש לאריך מטיבורא דיליה ולמטה ואריך הוא מיחד כל הפרצופים לפי שהוא נשמה תוך כל האצילות מראש ועד סוף ולכן אמר וביה בזעיר אנפין הנז' יש בתוכו אריך שהוא יחודא דכולא. ומ"ש וביה אתייחדן פירוש כי הוא עולה בסוד מ"ן לאו"א ועל ידו מתייחדים ומזדווגי' וכן או"א עולים לאריך ואריך לעתיק וכן עד רום המעלות כנודע נמצא שעל ידו מתיחדים כל הפרצופים כי הוא הגורם וז"ש וביה אתייחדן כולא:

ומ"ש והוא נטיל כולא הם המוחין דאו"א שנכנסים בו א"נ כפל ד' לשונות אלו לרמוז אל ד' מיני מוחין הבאים מאו"א לז"ון מוחין דקטנות ומוחין דגדלות מאבא. וכן שנים אחרים מאימא א"נ נגד פנימיים ומקיפים דאבא ופנימיי' ומקיפים דמאימא וארבעתם מוחין דגדלות:

כלילו דתרין סטרין פי' והיה אם שמוע הוא מוח הגבורות ונודע כי אפילו הגבורות כלולים מחסדים בסוד ימינא אתכליל בשמאלא ולכן פרשה זו יש בה ונתתי מטראצכם שהיא רחמים. ויש בה דין ועונש וחרה אף ה' וכו' ועל ב' בחינות אלו שהם חו"ג שכלולים כאחד אמר כלילו דתרין סטרין:

דף יד.

דאתאחדת בהו כנסת ישר' וכו' פי' שהמ' בניינה מהגבורות כנודע ודלת ראשך וכו' פי' אומרים למ' ג"כ ודלת ראשך שהם תפילין של יד דז"א שהם מוחין דנוקבא כמ"ש באו"צח שלגבי רחל הם על ראשה ונקראים אצלה תפילין של ראש מוחין דידה ואינם מוחין גמורים אלא הארת המוחין בלבד לכך אמר ודלת לשון מסכינא: אוף הכי שלימו וכו' פי' אעפ"י שנקראים דלת שהם הארת המוחין בלבד מ"מ הם ד' מוחין שלימים ומאירים כמו של זעיר וז"ש כארגמן שהוא ז"א:

קשיר איהו וכו' פי' מלך הוא זעיר אסור וקשור ברהטים שהם נה"י דאימא שהם ד' בתי דתפילין כנודע שנכנסים בתוכו ונעשים עצם מעצמיו ובשר מבשרו כמ"ש האר"י ז"ל. בההוא שמא קדישא הם ד' מוחין דזעיר שרמוזים בד' אותיות הוי"ה. מה אלהים. זו"ן

נקראים אלהים שגם זעיר נקרא אלהים כמ"ש באידרא אלהים הבין דרכה הוא זעיר. אילנא דדעת טו"ר היאקליפת נוגה כמ"ש בפ' משפטים טיקלא דעשיקת נשמתין והיא אילנא דטו"ר ופי' הרב שם שהיא קליפת נוגה שחציה טוב וחציה רע:

דף יד:

בגילוייא דגופיהון לנהורא דבוצינא כתב הרב ז"ל אפילו יש מחיצה ויש קצת אור נכנס דרך המחיצה אסור לשמש מטתו ובניו יהיו נכפים ב"מ. ואפי' נר בבית אחר ונכנס האור דרך חלון לביתו אסור לשמש שם וכפי זה מ"ש בגילוייא דגופיהון אפי' קצת גופם מגולה נגד אור הנר הבא דרך מחיצה או דרך חלון אסיר לשמש שם. נוקבא דתהומא רבא היא בינה דקליפה דבריאה לקדושה דסדרא. קשה דלקמן אמר עד דמבדילי ישראל בכסא ובסוף הלשון חזר ואמר עד דישלימו קדושה דסדרא וכן בפ' פנחס אמר עד קדושה דסדרא משמע שהדבר תלוי בקדושה דסדרא. ובס' זיהרי חמה תירץ דשרגא רשאי להדליק אחר קדושה. אבל לאדלקא נורא דהיינו להדליק אש לתבשיל צריך להמתין עד שיבדיל על הכוס עכ"ל. והוא דחוק שגם ברישא אמר מאן דאוקיד שרגא גרים לנורא דגיהנם לאתדלקא בהאי נורא. הרי שהזכיר שרגא עם נורא וקאי אשרגא אלא נראה שמנהגם היה להבדיל מיד על הכוס אחר הקרושה כנהוג בקצת קהלות וכפי זה הכלא' קדושה והבדלה על הכוס שאינו מברך על האש עד שמבדיל קודם על הכוס ואז מדליק הנר לברך על האש. וז"ש הזוהר וחול אתעדי וכו'. ואע"ג דנפיק שבתא לא תייבין לאתרייהו עד דאמרי יש' בא"י המבדיל עכ"ד לא שלטין עד דיהון נהורין מרזא דשרגא וכו' הרי מבואר שהבדלה על הכוס קודמת למאורי האש ור"ל אע"ג דאתמניאו כל חד על מטריה ע"י הבדלה על הכוס עכ"ז אין להם שליטה עד שיברכו בורא מאורי האש שאז קבל הארה מהשכינה הנק' אש כמ"ש בפ' ויקהל. ובס' מגן אברהם סי' רצ"ט כתב בשם דרכי משה וז"ל ובזוהר בראשית כתב עונש גדול שלא להדליק עד אחר שהבדיל על הכוס וכו' ובעל נפש יעשה כן שלא להדליק עד אחר קדושה כלומר אחר שמבדיל על הכוס סמוך לקדושה כמנהגם דאל"כ קשו דברי מ"א אהדדי. א"נ אם מדליק אחר קדושה מצדיקים עליהם את הרין ואין מקננים אותו אבל למצוה ימתין עד שיבדיל על הכוס. וזה שכתוב בגין דלא יאות וכו' עד דמבדיל על כסא ופי' למצוה מן המובחר:

דף טו.

בריש הורמניתא (וכו' לשון זה הובא בריש תיקון ה' ובסוף תיקון י"ח דף ל"ז ע"ב) זה המאמר נעלם ולהבינו נקדים הקדמה מלוקטת מתלמידי האר"י ז"ל ומס' שבר יוסף ומס' הרב ישראל סרוג ז"ל. דע כי התורה נבראת מן רל"א שערים כמ"ש בס' יצירה

שהם כ"א א"ב חוץ מאלב"ם ויש רל"א שערים פנים שמתחילים בא' ורל"א שערים אחור שמתחילים בת' וב' פעמים רל"א עולה נתיב והוא שער הן שלא השיגו מרע"ה ונקרא נתיב שבו שרש השני רל"א הנז' וכשרצה הא"ס ב"ה לגלות גודלו ולהטיב לזולתו עשה לו לבוש מאור עצמותו שהיא התורה שהיא בנויה מרל"א שערים פנים ומרל"א אחור כהדין קמצא דלבושיה מניה וביה. ונתצמצם הוא ית' בתוך לבושו. ואח"כ א"ס צמצם אורו והניח מקום חלל פנוי. ולא נשאר בו רק רשימו דא"ס וגם הלבוש הנזכר כפל חציו התחתון בחציו העליון. ובכח ה' גבורות מנצפ"ך נפסק המלבוש לשנים שהיה תחלה בסוד ם סתומה וע"י ה' גבורות הנז' נפסק לב' ונעשה כעין ב' נוני"ן של ויהי בנסוע הארון נ# ונתקפל המלבוש חציו התחתון בעליון. ודע שהמלבוש הזה נארג מרל"א שערים פנים ומרל"א שערים אחור ונארג ג"כ מד' אותיות הוי"ה כזה #)(וכשנתקפל חציו התחתון בעליון עלתה הלמ"ד שהיא חצי דא"ב כנגד האל"ף ועלתה מ' כנגד ב' וכן עזה"ד כולם והיא האלפא ביתא דאלב"ם וכן ו"ה דהוי"ה עלו נגד י"ה וכך שם מ"ה הלביש לע"ב ושם ב"ן לס"ג נמצא כי יו"ד של מילוי ה"י אחרונה דס"ג אין לה בן זוג מטעם שאין בשם ב"ן רקט' אותיות וז"ס שארז"ל אמרה שבת לפני הקב"ה לכולם נתת בן זוג וכו' והשיב לה כנסת ישראל יהיה בן זוגך. היינו ששבת הגדול היא בינה והיא ס"ג ולכך שאלה. והשיבה שכל העולמות יהיו ע"י הבינה והיא האומן לכולם שהיא יו"ד אחרונה דס"ג. ובמקום החלל הזה יש בו ב' רשימות א' רשימו דאור א"ס ונקרא אור קדמון והשני רשימו של המלבוש. ומכנים אותו בשם נקודה שהיא יו"ד לפי שהיא כנקודה בתוך אור הגדול דרשימו דא"ס. ונקרא אויר דהיינו אור עם היו"ד הנז' הוא אויר וז"ס אויר קדמון. ונקרא בזוהר אור קדמאה שהוא מקום החלל. ונקרא טהירו עילאה:

ורמז הקב"ה ליו"ד אחרונה דס"ג שתרד ותאיר המקום הפנוי וכן עשתה וירדה והאירה וכמעט אותה ההארה מלאתה כל אותו מקום הפנוי וחזרה למקומה ונודע כי כל חזרה הוא דין. א"כ מאותה חזרה נתהווה איזה שורש ובאותו שורש נקפה אותו האור שהאירה בירידתה. ונעשה כדור הטהירו והוא אדם קדמון. כי טהירו עילאה הוא אויר קדמון וטהירו סתם הוא אדם קדמון. ורמז הקב"ה לכ"ף של כ"ת דאלב"ם שהיא סוף המלבוש וטפחה אותה על פניה. וירדה היו"ד דס"ג וישבה לה בין סוף המלבוש והטהירו ובהיות בירידתה פעם ראשונה בתוך אויר קדמון לקחה רשימו של המלבוש שהוא יו"ד דאויר. וכשלקחה אותה לסייעה בהסתלק היו"ד מאויר חזר אור כאשר היה נקרא בתחלה וז"ס אור דכבר הוה וז"ס מ"ש בזוהר יו"ד דאסתלק מאויר ואשתאר אור ועתה שירדה בין סוף המלבוש והטהירו נתייקרו ידיה ולא עצרה כח להכיל נקודת. רשימו של המלבוש

שהוא יו"ד דאויר וירדה ונעשית אור מקיף על הטהירו והחלק הקרוב ליו"ד דס"ג נקרא אויר קדמון. והחלק המקיף ונוגע בטהירו נקרא אדם קדמאה סתימאה. להבדיל בינו ובין אדם קדמון. ואדם קדמאה סתימאה נעשה עשרה כדורים זה בתוך זה. ובכל אחד מהכדורים אלו נבנו כמה אלפים עולמות ובמ' דאדם קדמאה סתימאה הוא כדור הטהירו שהוא אדם קדמון. ואח"כ רמז א"ס ב"ה ליו"ד דס"ג שתחזור לרדת אל תוך כדור הטהירו כדי לברוא העולמות. וירדה היו"ד ובקעה כדור הטהירו לפי שבעלותה לחזור למקומה חזר ונסתם כדור הטהירו ועתה בקעה אותו. וז"ש רשב"י ז"ל בקע ולא בקע ר"ל שביקוע היו"ד אינה נכרת וכשנכנס היו"ד תוך הטהירו הנזכר נתגלם האור ונעש' כתר דנקודים וכלולים י"ס עזה"ד ז"ת בתוך בינה ובינה תוך חכמה וחכמה תוך כתר ולפי שנתמעט אור היו"ד דס"ג רמז א"ס ב"ה לה' שלמעלה מן יו"ד אחרונה דס"ג שתאיר ליו"ד הנז' ובזה יו"ד דס"ג עשתה כדור הכתר:

ודע כי כדור הכתר קטן הרבה מכדור הטהירו ונשאר מקום פנוי הרבה בתוך הטהירו ורמז א"ס ב"ה לאות ו דוא"ו דס"ג שתאיר ליו"ד דס"ג והוציאה חכמה מכתר ורמז לא' דוא"ו דס"ג שתאיר ליו"ד דס"ג והוציאה היו"ד דס"ג בינה מחכמה ורמז א"ס ב"ה לאות ו השרשיות דס"ג שתאיר ליו"ד דס"ג והוציאה ז"ת מבינה. והם ז' מלכים שנשברו. ורמז א"ס ב"ה ליו"ד ה"י שנשארו מס"ג וה"י במילואה לקח אותה כתר והשאר לספירות האחרות. עכ"ל תלמידי האר"י ז"ל. וז"ל מורינו עצמו נבאר:

בריש הורמנותא דמלכא פי' בתחלת אדנות המלך מלכו של עולם ב"ה דהיינו בשעה ששיער בעצמו מקום קדוש ונורא להיות בו העולמות כנודע. שצמצם אורו הגדול ונשאר מקום לעולמות בסוד הוא מקומו של עולם. ואל תטעה לומר שנתצמצם האור לצדדין ונשאר מקום פנוי וחלל ח"ו. רק נשאר רשימו מאור א"ס ב"ה במקום הנורא ההוא רק שאינו כמו האור הראשון וזה התחלה של הצמצום הנז' נקרא ריש הורמנותא דמלכא. כי שיער בכח שיעור י"ס שהיו גנוזים בתוכו דרך משל שיער שיעור הכתר והחכמה וכו' עד המלכות וכל זה בכח. ואחר ששיער שיעור המלכות שבתוכה יהיו העולמות אז נק' הורמנותא דמלכא כי היא המלכות והאדנות והממשלה של המלך העליון. וכל זה היה בכח ולא בפועל גליף גליפו. הבנתי מתוך הקונטריסי' הנ"זל כי הגליפו הוא המקום המשוער שבו יהיו העולמות ארכו ורחבו ועיגולו וזהו גליף גליפו פי' חקוק ושיער שיעור המקום ההוא:

בטהירו עילאה דע כי יש חילוק בין טהירו עילאה לטהירו סתם כי טהירו עילאה הוא אותו האויר קדמון שנשאר אחר הצמצום ונק' טהירו לשון תרגום כנודע שהתרגום הוא

אחורים וזה האויר שנשאר בו רשימו של א"ס ב"ה נק' אחוריים בערך אור א"ס. ונקרא טהירו מלשון שרגא בטיהרא שהוא לשון צהרים שהיא זך ובהיר ומבהיק נמשל לצהרים. ונקרא עילאה בערך הטהורו האחר הנזכר לקמן ושיעור הלשון הוא כן. בתחלת ממשלת והורמנות המלך שהתחיל לגזור אומר ויקם לו אז גליף גליפו דהיינו ששיער וחקק מקום קדוש בכח בטהירו עילאה. דהיינו אותו המקום ששיער שיהיו בו העולמות: והגליפו היינו קצותיו מעלה ומטה וד' רוחותיו. ויש מפרשים גליף גליפו על חקיקת רל"א שערים שהם סוד המלבוש כצודע ולפי זה א"ש בטהירו שבתוך הטהירו חקק חקיקת האותיות שבתוך הרל"א שערים:

בוצינא דקרדינותא פי' נר החזק כמו חיטי דקרדוניתא שפי' רש"י ז"ל חיטים קשים ור"ל כי הבוצינא דקרדוניתא שהיא שרש הגבורות והיא הנותנת קצבה ומדה לבל יושפע שפעמרובה לבלתי ראויים רק במדה במשקל ונקרא משחתא שהיא המודדת ונותנת קצבה לכל העולמות לבל יתפשטו יותר מהראוי להם. ואחר ששיער מקום שיהיו בו העולמות וחקק ל"א שערים בתוך אותו המקום. עמה פירש ע"י מי היה השיעור הנז' ואמר שהיה ע"י בוצינא דקרדוניתא כי הבוצינא דקרדוניתא הוא דגליף גליפי ועם היות שאין דינים במקום גבוה הזה עכ"ז שורש דשורש דכח הדין היה שם בכח אבל לא בפועל:

נפיק גו סתים דסתימו יש גורסין ונפיק: ונ"ל ענין אחר ופירושו כמו סתימא דסתימין שפי' בו האר"י ז"ל סתימא הוא אריך. דסתימין הם או"א וכו' אף כאן נאמר שזה הקוטרא בגולמא נפיק גו סתים שהוא האויר קדמון הנקרא אויר אחר שנסתלק ממנו חצי המלבוש כנז"ל. וזה האויר הוא סתים בתוך עולמות אחרים שלמטה ממנו שגם הם סתומים יותר מן העולמות התחתונים:

מרזא דא"ס גרסי' ולגירסת מרישא דא"ס ר"ל מן הראש העליון של הטהירו עילאה ומה שהבנתי בזה מתלמידי האר"י ז"ל כי רזא דא"ס הוא היו"ד אחרונה דשם ס"ג. והיו"ד הזאת ביהרה תוך האויר קדמון אחר שנסתלק חצי המלבוש ונכלל במחציתו העליון והניח מקום לעולמות היה האויר הקדוש הזה זך עד מאד שאין כח בעולמות להבראות בתוכו מחמת בהיקותו. מה עשתה היו"ד זו של שם ס"ג ירדה וביהרה בתוך האויר ההוא אור עב וגם כדי שיוכלו העולמות לסובלו. ועם היות שהיו"ד היא מן המלבוש עצמו שהוא אור גדול יותר מן האויר שאינו רק רשימו של המלבוש עכ"ז להיותה אות אחת בלבד היה אורה עב ואינו זך כמו האויר וטעם הדבר כי האויר הוא מן הרשימו של חצי רל"א שערים ולכן אורו גדול וזך יותר מהארת היו"ד אחרונה דשם ס"ג ולכן ביהרה היו"ד הזו אור עב. ואח"כ חזרה לעלות למקומה ואז נגלה אותו האור העב ונעשה ממנו

כדור הטהירו כי כל חזרה הוא דין ולכן על ידי חזרתה נתגלה האור העב ההוא שהניחה ונעשה ממנו כדור הטהירו שהוא כולל עשרה עיגולים והיו"ד עלתה עד ראש הטהירו וישבה לה שם ונמצאת חופפת על הטהירו. והיו"ד נקראת עזקא וזהו קוטרא בגולמא פירוש קוטרא הוא כמו עמוד עשן שנראה הגולם שלו כעמוד עשן:

נעיץ בעזקא שהיא היו"ד דס"ג החופפת על הטהירו וזה הקוטרא בגולמ' לא חוור ולא סומק ולא גוון כלל שאין נראה בו לא דין ולא רחמים רק אור פשוט בתכלית הפשיטות. ושיעור הלשון כך הוא. נפיק גו סתים שהוא האויר קדמון דסתימו הם העולמו' שתחתיו. ומהיכן נפיק מרזא דא"ס שהיא היו"ד דשם ס"ג. ואח"כ ביאר מהו הדבר דנפיק ואמר קוטרא בגולמא. ר"ל כמו עמוד עשן שאין נראה רק הגולם שלו ואין בו שום תפיסה כלל וזה הקוטרא בגולמא נעיץ בעזקא שהיא היו"ד דשם ס"ג: וזה הקוטרא נקרא בדברי הרב ז"ל טהירו סתם כך הבנתי מספר שבר יוסף:

ונוכל לפרש בוצינא דקרדינות' הוא שרש הגבורות נפיק גו סתים בסתימו כמ"ש וזה הבוצינא היא קוטרא בגולמא הכל כמ"ש. נעיץ בעזקא. היינו שהבוצינא הזאת ראשה האחד ברישא דא"ס וראשה הב' נעיץ בעזקא שהוא המקום המשוער שהוא עגול כמו עזקא. וא"ש מ"ש אחר זה כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא. ר"ל כאשר הבוצינא דקרדינותא הנזכר עשה מדה ומשיחא לכל העולמות. עביד גוונין לאנהרא כי מתחלה לא היה ניכר בו לא חוור ולא סומק ועתה שנתפשט ונשתלשל. עביד גוונין לאנהרא שהם אדום ושחור ולבן שרש הדין והרחמים:

ולפי הפי' שפי' קוטרא בגולמא הוא הטהירו צריך לומר שמ"ש כד מדיד משיחא וכו':

קאי על הבוצינא דקרדוניתא לא על הטהירו הסמוך לו:

לנו בגו בוצינא וכו' מס' זוהרי חמה נראה כי הבוצינא הזאת נעשית כמו גוף אל אור א"ס שבתוכה וזה אור הא"ס נקרא נביעו וזהו לגו בגו בוצינא נפיק וכו':

דמניה אצטבעו גוונין לתתא כי מן הא"ס שאין לו גבול ומדה ולא שום צבע וגוון. מניה אצטבעו גוונין. וזהו יכולתו יתברך שמבלתי בעל תכלית וגבול ולא שים גוון יוצאים הגוונים. ומס' שבר יוסף נראה כללות דבריו שהיו"ד הזו של שם ס"ג כאשר עלתה מן הטהירו. בחזרתה פעם אחרת אל תוך הטהירו לא יכלה לבקוע כדור הטהירו רק אחר שניתוסף בה אור מן ה' אחרונה דס"ג וזהו בקע ולא בקע כי בקעה כדור הטהירו אבל לא בקעה אותו לגמרי אי נמי עם היות שבקעה כדור הטהירו אינה בקיעה ממש רק נראה כאלו בקע. ולפי דבריו נוכל לפרש מ"ש לגו בגו בוצינא נפיק חד נביעו שהיא היו"ד דשם ס"ג עם הארת ה' דשם ס"ג שניתוספה כה. ומזה הנביעו אצטבעו גוונין לתתא.

ושיעור הלשון כך הוא לגו בגו בוצינא הנזכר נפיק חד נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא מרזא דא"ס שהיא היו"ד של שם ס"ג. וזה הנביעו שהיא היו"ד דשם ס"ג בקע ולא בקע כדור הטהירו:

אוירא דיליה לא אתיידע כי זה הנביעו כאשר בקע כדור הטהירו מחמת בהיקותו ורוחנייותו אוירא דיליה לא אתיידע כלל:

דמגו דחיקו דבקיעותיה נהיר נקודה חדא פי' כי זו היו"ד של שם ס"ג לא רצתה לרדת בתוך כדור הטהירו כי רצתה לעלות כשרשה עד שדחקה אותה הכ"ף של כ"ת שבסוף המלבוש ומחמת דוחקה ירדה להאיר עד שמתוך הדחק שנדחקה נהיר נקודה חדא סתימא שהיא היו"ד של עולם האצילות שהוא אבא:

בתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל נר' לפרש עם מ"ש האר"י ז"ל בדרוש המעקה כי אור א"ס אינו מתפשט רק בתוך אבא ואבא מתלבש ומאיר בתוך אימא ובתוך ז"ון בסוד כולם בחכמה עשית. כי אור א"ס אינו מתגלה רק בחכמה והחכמה מתפשט גופה ואורה בתוך אימא וז"ון. נמצא כי אין אור א"ס בא אל הבינה ואל ז"ון רק בהתלבשותו בתוך אבא. והנה אור א"ס נשלם באבא ומשם ואילך אינו מאיר רק ע"י התלבשותו בתוך אבא וז"ש בתר ההיא נקודה שהיא חכמה הרמוזה באות יו"ד שהיא נקודה לא אתיידע אור א"ס כלל שאינו מתגלה תוך בינה וז"ון:

ובג"כ איקרי ראשית וכו' פי' בשביל כך נקראת החכמה ראשית שהיא עומד' במקום הא"ס ית' זהו פשט הזוהר ומס' שבר יוסף הבנתי מכללות דבריו כי נהיר נקודה חדא סתימא היינו י"ס הכוללים בכתר בכח. שהוא בתוך מלכות של כדור הטהירו. ומשם התחיל עולם הנקודות כי בהיותם בכתר היו עשרה נקודות ואח"כ האיר היו"ד דשס ס"ג והוציא החכמה מתוך כלי הכתר. ואח"כ האיר היו"ד הנז' והוציא הבינה מתוך כלי החכמה. והאירה עוד והוציאה הו"ק וכאן נשלם עולם הנקודות. ומתחלה לא היו נקראים רק נקודה חדא סתימ' שהיא כוללת י"ס כח"ב ח"גת נהי"ם. ומשם ואילך לא הזכיר הרב מה הארה האירה עוד היו"ד של שם ס"ג הנז' כלל. ולפ"ז פי' נהיר נקודה חדא סתימאה עילאה. היינו העשר ספירות של עולם הנקודות הנז'. ובתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל כי משם ואילך לא נזכרה היו"ד דשם ס"ג כלל:

ובג"כ איקרי ראשית האי נקודה עילאה סתימא כיון שלא הגיע אור א"ס רק עד סוף הנקודה דהיינו י"ס של עולם הנקודות. ובס' זוהר חמה פי' בריש הורמנותא וכו' בתחלת ממשלת ואדנות המלך. גליף גליפו חקק חקיקות שהם ד' עולמות אבי"ע. בטהירו עילאה. הוא האויר קדמון. וע"י מי נחקקו העולמות ע"י בוצינא דקרדינותא. והבוצינא

הזאת נפיק גו סתים דסתימו מרזא דא"ס כמו שאמרנו. והבוצינא הזאת היא קוטרא בגולמא והיא צורה חקוקה בטבעת. וכן פירש בערוך ערך קו"ף קוטרא היא צורה. בגולמא היא טבעת. והחקיקה הזאת אינה בולטת רק שקועה כחותם וזהו נעיץ בעזקא. וכאשר יכו החותם על השעוה תהיה צורה בולטת בשעוה. ור"ל שלא היו העולמות ניכרים ונגלים ובולטים רק חקוקים בעזקא. לא חוור ולא אוכם. שלא היה ניכר לא דין ולא רחמים כד מדיד משיחא. ר"ל כאשר נשתלשל הבוצינא ונעשה מדה ומשיחא אז נתגלו הגוונים. ולא מכח הבוצינא רק מכח חד נביעו שהוא אור א"ס ב"ה שבתוך הבוצינא. וזהו לגו בגו בוצינא וכו'. ע"כ קיצור דבריו עם שאינו לשונו ממש. ואשלים המאמר לפי פירושו בקע ולא בקע היינו הנביעו הנז' בקע ולא בקע ממש מחמת דקותו ורוחניותו. אוירא דיליה לא אתיידע כלל ר"ל האור של א"ס אין יכולת להשיגו רק ע"י דחיקו דבקיעותיה שהוצרך לבקוע עם שאינו ביקוע ממש:

נהיר נקודה חדא סתימא שהיא חכמה בתר ההיא נקודה פירש בס' הנז' אחורי אותה נקודה לפנים לא אתיידע כלל כי בהיותו מלובש בתוך הנקודה הושג קצת משא"כ קודם שנתפשט ונתלבש בנקודה דלא אתיידע כלל: ופי' בתר ההיא נקודה אחר. כמו הנה זה עומד אחר כתלינו שפירושו לפנים. כי הספירות נק' כתלים מפסיקים בינינו ובין הא"ס ואור א"ס עומד בתוך הכתלים והוא משגיח מן החלונות שה"ס גולגולתא ואודנין ועיינין וא"ש מ"ש ובג"כ איקרי ראשית. כי קודם החכמה היה אור הא"ס. והחכמה עצמה היא ראשית האצילו'. כי הא"ס אינו נכנס בסוג מספר. עכ"ל מורינו ז"ל:

ונלע"ד פי' קצר בזה המאמר בריש וכו' בתחלה כשעלה ברצונו להמציא העולמות כדי שיתנהגו בממשלתו ומלכותו:

גליף גליפו חקק חקיקות דהיינו גליפת כל העולמות בטהירו עילאה היינו באותו המקום הפנוי שהניח מכל צד כשצמצם א"ס ב"ה את עצמו וזה המקום נק' טהירו כמש"ל בשם האר"י ז"ל. בוצינא דקרדינותא איתא באו"צח דרוש אריך אנפין וז"ל דע כי חסד דעתיק שבתוך כתר דאריך נק' אוירא דכייא וגבורה דעתיק שבתוך חכמה דאריך נקראת בוצינא דקרדינותא וז"ש באידרת האזינו מבוצינא דקרדינותא נפק ניצוצ' תקיפא דבטיש ואפיק זיקין עלמין קדמאין ומתערבין באוירא דכייא פי' הדברים כי א"וא מהני תרין רישין נמשך להם חיותם ונמצא כי חסד דעתיק שבתוך כתר דאריך הנקרא אוירא דכיא אפיק מיניה חד רוחא דגניז בעתיק שהוא יו"ד דנפק מאויר ואשתאר אור זה היו"ד הוא אבא יו"ד דשמא קדישא אשר בתחלה היה גנוז בעתיק בזה החסד. ולכן כשיצאה זו היו"ד מזה האויר ונעשה ממנו בחינת אבא לא יצא רק מלבוש לחסד דאריך. ואז בהאי

אבא אתגניז האי אוירא שמאיר בו דרך העלם וגניזה מלמעלה עד שם. וגם מבוצינא דקרדינותא שהוא גבורה דעתיק נפק ג"כ מינה חד ניצוצא והאי ניצוצא אתגניז במעוי דאימא הם סוד הגבורות שבמעי אימא הנמשכות אליה מגבורה דעתיק. ואלו הב' בחי' שבא"וא חוזרים גם הם לברר החלקים הצריכים לז"ון וכדין נפיק חד גולגולתא וכו'. עכ"ל האר"י ז"ל וז"ש בוצינא דקרדינותא שהיא גבורה דעתיק נפק גו סתים דסתימו. פי' מתלבשת תוך אריך שנק' סתים דסתימו לפי שגם א"וא הם סתומים גו ז"ון. ואריך בתוכם ולכך נקרא סתים דסתימו והיינו תוך חכמה דאריך כמ"ש הרב קוטרא בגולמא: פי' בוצינא הנז' היא כמו קיטור עשן שנגלה אבל אין בו שום תפיסה כלל ואין נראה בו שום גוון:

נעיץ בעזקא היא חכמה דאריך כמ"ש בדרוש אריך הנז"ל ולפי שלא פי' תחלה באיזה ספירה מאריך נתלבשה הבוצינא הנז' חזר ופי' הכא רעיץ בעזקא פי' בוצינא הנז' נעיץ בעזקא שהיא חכמה דאריך:

לא חוור וכו' אין ניכר בה שום גוון כד מדיד משיחא. פי' בוצינא הנז' היא המודדת ונותנת קצבה. כי החסד מתפשט בלי גבול כמ"ש בדרוש הנז"ל. עביד גוונין לאנהרא פי' הם פרצופי האצילות שתחתיה כגון א"וא וז"ון. לגו בגו בוצינא נפיק חד נביעו. פי' הם הגבורות שיצאו מתוך הבוצינא וירדו לאימא לתוך מעיה כדי לתקן ז"ון וז"ש לגו בגו בוצינא. ר"ל מפנימיותה נפיק חד נביעו שהם הגבורות שירדו לאימא דמניה אצטבעו גוונין לתתא שהם ז"ון. אי נמי י"ל לגו בגו בוצינא. פי' בתוך הבוצינא נפיק חד נביעו הוא אור א"ס שבכחו עושה כל הגוונין שלמטה ממנה. סתים גו סתימין. הוא אריך הנז"ל:

מרזא דא"ס הוא עתיק יומין בקע ולא בקע אוירא דיליה פי' חסד דעתיק נתלבש תוך כתר דאריך. וז"ש סתים גד סתימין שהוא כתר דאריך. מרזא דא"ס שהוא עתיק בקע ולא בקע אוירא דיליה דא"ס הנז' שהוא עתיק: וחסד דעתיק נק' אוירא כמ"ש: לא אתיידע כלל. פי' אין בו שום השגה אע"פי שנתלבש באריך. עד דמגו דחיקו דבקיעותיה נהיר נקודה חדא. פירש אחר שנתלבש ונתצמצם בתוך כתר דאריך יצא ממנו אבא כמ"ש הרב לעיל שיו"ד דאויר הוא אבא שיצא מחסד דעתיק:

סתימא עילאה פי' אבא סתום גו אימא וזו"ן ונק' עילאה לפי שהוא ראש האצילות. כי עתיק ואריך סתומים כמ"ש הזוהר אין ראשית אלא חכמה. בתר האי נקודה. פי' אחריה ולמעלה לא אתיידע. וטעם שהתחיל הרשב"י ע"ה מהתלבשות עתיק ואריך. כי למעלה מעתיק עמוק עמוק וכו'. ועתיק ואריך שניהם כתר דאצילות ובס' שתי ידות להרב ר' אברהם חזקיני ז"ל בעל ס' חוקות התורה ביד רמה שחיבר. פירש מאמר זה על ענין

הצמצום ועוד כתב שם וז"ל והאריז ל פירוש נפיק גו סתים שאלו ה' גבורות יוצאים ומתגלים בתוך הסתום שבסתום והוא אור א"ס שהוא סתום והוא בתוך הסתום שהוא הרשימו שהוא סתום בכלי. והכלי הזה נעלם ואעפ"י שהוא כלול מעשר ומרזא דא"ס שהוא הרשימו:

קוטרא בגולמא פ' שהבוצינא שהוא במקום הזה נעלם מאד ואינו אלא כדמות עשן: וג"כ בגולמא שהוא גולם שאין ניכר בו שום דבר כי אם הגולם נעוץ בסוד הטבעת. לפיכך אינו מושג בכלי שום פרצוף כי אם בחינת כלי לבד וזהו עגול כטבעת:

לא חוור ולא אוכם וכו' פירוש אלוה' גווניו שבגבורות ולמעלה אין היכר לשום אחד מאלו הגוונים: כד מדיד משיחא פירוש במודדו הכלי ונותן בו מדה אז מאירים בו הגוונים. ודע שכשחזר האור להחיות העולמות לא ירד כמו שהיה קודם שא"כ יחזור לכמות שהיה וימלא כל המקום לפיכך לא ירד כי אם יוד אחת ונכנס באותו כלי. וכשנכנס בירר הרשימו ונשאר מקום להאציל האצילות. וזהו שבררה הרשימו מהכלי. וזהו מ"ש בקע ולא בקע: ואח"כ חזרה כדי לעשות כלי שני ויבראו העולמות חכמה ובינה ממש כי היוד מלמעלה אצלם וזהו יה"י שני יו"דין וכשהיה שם לא היה בכלי פרצוף שלם. כי אין לו זה כי אם מכח הנשמה. עכ"ל האר"י ז"ל ועמוק הוא.. ע"כ מס' שתי ידות ושם השלים פי' המאמר לפי דרכו ומספרו תדרשנו: ואולי נזדמן לידי המחבר איזה כתבי הרב שאינם בנמצא אצלנו. ולקצר אני צריך. זוהר סתימא דסתימין. נודע כי סתימא דסתימין הוא הא"ס בהיותו מתלבש בתלת רישין:

בטש ארא דיליה וכו' ענין האי אוירא הוא חסד דעתיק המתלבש בגולגולת' דאריך והנה יו"ד דאוירא הוא אבא שהוא רוחא דגניז בעתיק. וכאשר יצאה יו"ד מזה האויר ממנה נעשה אבא ואשתאר למעלה אור. והאור הזה מאיר בגניזו באבא וז"ש כאן בנוש אוירא דיליה דמטי ולא מטי. בהאי נקודה שהוא אבא. ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה גרסי'. וההיכל הזה היא אימא כי מילוי יו"ד דאבא הוא ו"ד והיא אות ה והכוונה שעל ידי בטישת אוירא והארתו בהאי נקודה שהוא אבא. אתפשט האי ראשית שהוא אבא נתפשט ממנו מילואו שהוא ו"ד ונעשית ה שהיא אימא אי נמי י"ל סתימא דסתימין הוא עתיק שהוא סתום תוך אריך ואריך סתום תוך או"א ואו"א סתומים תוך זו"ן ולכך נקרא עתיק סתימא דסתימין:

בטש אוירא דיליה הוא חסד דעתיק הנזכר: ור"ל זוהר שהוא סתימא דסתימין שהוא עתיק תמן זרע זרעא לאולדא לתועלת' דעלמ'. פי' כי היו"ד שהיא אבא מלבד שרמוז במילואו שהוא ו"ד אימא הנקרא ה שהיא אותיות ו"ד ממש: עוד רמוז במילואו שהוא

ו"ד סוד זו"ן כי הזעיר נק'. ו והמלכות נקראת ד וזהו סוד זרע קדש שהחכמה הנק' קודש שהוא יו"ד דשמא קדיש' יש במילואה ו"ד והוא זרעה כמו הזרע הכלול במוח האדם כך ו"ד כלולים בנקודת יו"ד. ומ"ש מצבתה קאי על הבינה: וכאלו אמר מצבת ה' כמ"ש הרב שהבינה מחמת הבנים שהם ו"ד נגמר גופה ונעשי' ה'. לתועלת' דעלמא. פירוש כוונתו ית' בהתפשטות העולמות אינו אלא לתועל' התחתונים שיכירו וידעו שיש להם שכר טוב בעמלם וז"ש זרע זרעא לתועלת' דעלמ':

זוהר דזרע זרעא ליקריה אמת שבריא' העולמו' היתה לכבודו לשיכירו גודלו ומעלתו וממילא עי"ז יקבלו שכר טוב בעמלם כמ"ש בספר שבר יוסף כשעלה ברצונו לברא העולמות שיכירו גודלו להטיב לברואיו:

דאתחפי לגו ועביד ליה היכלא לקח לו משל מזרע המשי שממנו נעשה היכל המקיף עליו והוא אתחפי לגו כן בנמשל אבא זרע זרעא ליקריה שהם זו"ן כשנתנם גו אימא. ופי' ליקריה מלבושו כי ר"י קרי למלבושיו מכבדות: כי ע"י הזרע הזה שהם זו"ן ניתקן פרצוף אימא שהיא היכל ולשוב אל אבא: הענין הוא כי מילוי יו"ד של אבא ו"ד שהם שרש זו"ן וכאשר הזריע אבא הזריע ד תחלה שהיא נקבה ד של ה ואח"כ יצא הוא"ו ולא מצא מקום לעמוד כי אם תחת הד' וכתב הרב שפרצוף אימא לא נשלם אלא ע"י זו"ן כשהיה בקרבה וזו"ן הם ו"ד שהם צורת ה ומ"ש ועביד ליה היכלא קאי על זרע המשי כי הזרע היא שעושה ההיכל שמקיף עליו והוא תושבחתיה של הזרע ותועלתא דכולא:

בהאי ראשית שהוא אבא ברא ההוא סתימא הוא אריך דלא אתיידע הוא עתיק הנק' רישא דלא אתיידע. להיכלא דא שהוא אימא כי בכח עתיק ומה שלמעלה ממנו שהוא נשמה לאריך ברא האריך אנפין ע"י החכמה שהוא אבא להיכלא דא שהיא אימא:

ורזא דא בראשית וכו' פי' ע"י ראשית שהיא החכמה ברא הבור' שהוא אריך את הבינה הנק' אלהים. זוהר דמניה כלהו מאמרות וכו' אתבריאו פירוש אימא שיצאו ממנה י"ס דזעיר. ברזא דאתפשטותא דנקודה פי' הוציאה אותם בכח אבא. וקראם מאמרות כמ"ש הרב כי עשרה מאמרות הם י' הויו"ת מנקודות שבאים מאבא לאימא. ומשם לזעיר והם רוח דזעיר דזוהר סתים דא הוא אבא:

אי בהאי כתיב ברא לית תוהו פי' עתה מפרש פירוש אחר בפרשת בראשית ברא אלהים ר"ל בכח אבא ברא אלהים שהיא בינה שמים וארץ שהם זו"ן ולכן אמר אי בהאי שהיא בינה כתיב ברא אין תמיהה שהרי מצינו בפסוק אחר ויברא אלהים שהיא בינה את האדם שהוא זעיר. אבל לפי' הראשון שפי' הזוהר לעיל בראשית וכו' באמצעות ראשית שהוא אבא ברא הבורא. שהוא אריך לאלהים שהי' בינה. יש תמיה כי באריך לא שייכא

בו בריאה כי הוא נעלם ונק' אין. זוהר רזא דא בראשית קדמאה דכולא. פי' הוא אבא שנקרא ראשית. אהי"ה שמא קדישא פירוש הוא אבא שעתה מפ' הזוהר אהי"ה הוא אבא. אשר היא בינה אהיה בתראה הוא זעיר. וכן מוכח מסוף הלשון שאמר האי קול דאקרי שמים הוא אהיה בתראה ונראה הטעם שנק' אבא אהיה לפי שיש לו יניקה מצד ימין דגרון אריך שהיא בינה דאריך הנקרא אהי"ה כמ"ש באוצ"ח בדרוש עיבור זו"ן וטעם שנקרא זעיר אה"יה בתראה לפי שנה"י דאימא חזרו עצם מעצמיו ובשר מבשרו לכך נק' אהי"ה על שמה:

גליפא בסטרוי אלהים נחקקה מצדדיו אלהים שהיא תבונה כמ"ש הרב ששם אלהים עיקרו הוא בתבונה גליפ' בעטרא אשר היא אימא שגם היא נחקקה מאבא היכלא טמיר וגניז. אימא עילאה טמירא וגנוזה יותר מתבונה:

שריאותא דרזא דבראשית: פירש אימא עילאה היא הפרצוף הראשון שעשה אבא הנקרא ראשית ונמצא כתוב מחכמי' קדמונים על תיבות גליפא בסטרוי אלהים. ר"ל ס"ת דמילוי אהיה דאלפי"ן עולה אלהים. ועל תיבות גליפא בעיטרא אש"ר נמצא כתוב ר"ל אהי"ה עולה א"ך וך' היא חמש מאות סך הכל אש"ר ע"כ: והכוונה לרמוז שמאבא שהוא אהי"ה יצאו אלהים ואשר. שהם תבונה ובינה. ראש דנפק מראשית פירוש אותיות אשר הם ראש לרמוז שיצאה מראשית שהוא אבא.

וכד אתתקן לבתר נקודה והיכלא כחדא כדין בראשית פירוש הזכרנו אבא בתיבת אהי"ה ואימא בתיבת אשר לרמוז בחינת' כל אחת בפני עצמה קודם שנכללו זה בזה ואחר שנכללו זה בזה כמ"ש הרב באו"צח על פי' הבן בחכמה וחכם בבינה כי אימא עילאה כלולה באבא בו"ד דמילוי יו"ד ויש"ס כלול בחבונה בעוקץ שאחורי הה"א. וז"ש וכד אתתקן נקודה והיכלא כחדא. דהיינו אימא עלאה נכללה באבא כדין בראשית כליל ראשיתא עילאה שהיא אימא שהי' ראשית הבנין. בחכמתא שהוא אבא עילאה הנק' חכמה: ור"ל עיקר תיבת בראשית הוא אבא שהוא נגלה ואימא כלולה בו היא רמיזה בראש דבראשית שהם אותיות אש"ר:

דף טו:

לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא פירש בישׁ"ס ותבונה נתחלפו הדברים התבונה היא הנגלית וישׁ"ס גנוז בתוכה: הרמז במלת בראשית ג"כ על ישׁ"ס ותבונה בי"ת היא התבונה ולכך רמוזה בתחלת תיבת בראשית ובסופה וישׁ"ס שהוא ראש הבית שהיא תבונה גנוז בתוכה וז"ש נקודה עילאה איקרי רא"ש שהוא ישׁ"ס כלול דא בדא כלול ישׁ"ס בתבונה הנקרא' בי"ת: כד איהו כלא כחדא וכו' הם או"א עילאין.

בכללא חדא הם יש"ס ותבונה ופי' הענין כי עדיין אין להם רק ייחוד או זווג בלתי הזרעת הבנים בקרבה רק נכללים זה בזה כמשל איש ואשתו שמתייחדים ומזדווגים ועדיין לא קיבלה זרע של הריון כי כל זמן שלא נתעברה האשה אין יישוב כל כך בבית: אבל אחר שנזרע בה זרע שנוצר ממנו הוולד אז נתחדש חידוש באשה יותר מבאיש ואינם עתה בכללא חדא כי מתחלה הם זה כמו זה אבל עתה שנתעברה יש לה חיבה יתיר' שמחבבה יותר כשעושה לו פירות ואינם בכללא חדא כמאז שעתה נקרא לה שם אלהים מי אלה הבינה נקרא מי הששה קוים הם אלה ועתה נתגלה העיבור בתוכה ונקרא אלהים. ומ"ש אלהים טמירא סתימא לפי שכשהיא נותנת מוחין לזעיר אחר שנולד נקרא ג"כ אלהים הפירושו מי אלה: מ"י היא הבינה הנותנת מוחין לזעיר הנקרא אלה אבל אינה נקראת באותה שעה טמירא שכבר נולד העובר ונתגלה. אבל בהיותה מעוברת ועדין לא נולד אז נקראת אלהים טמירא סתימא. זוהר סתים וגניז וכו' הכוונה בהיות הבנים עדין בגווה לאולדא ועדין לא נולדו נקרא זוהר סתים וגניז כמ"ש באלהים טמירא סתימא:

וביתא קיימא וכו' הוא מ"ש למעלה שעיקר תיקון הבינה הנקראת ה הוא על ידי הבנים שהם דו פרצופין ומהם נתקנה ה וזהו ביתא קיימא בפשיטו דתיקונא דאינון זרע קדש. ועד לא אתעדיאת וכו' כי עד שלא נתעברה מו"ק הנק' אלה. לא איקרי אלהים אלא מ"י. כולא בכללא בראשית ר"ל יש"ס ותבונה נקראים שניהם בראשית שהוא ראש בית. לבתר דאתתקן בשמא דאלהים וכו' ר"ל שנקראת אלהים טמירא סתימא כשהיא מעוברת. ואחר שנקראת אלהים אפיק אינון תולדין שה"ס לידת הו"ק כי גם בלידתה נרמז בה שם אלהים מ"י בינה. אלה הם ו"ק שנולדו:

מההוא זרעא דאזדרע בה כי מהזרע של אבא שהוא ו"ד דמילוי יו"ד משם נתהוו הבנים. מאן הוא וכו' פי' כי בהיותם בתוך אימא עדיין אינם רק אותיו' שהם ס' רבוא אותיות ועדיין לא נצטיירו בסוד פרצוף. וז"ש מאן ההוא זרעא אינון אתוון גליפן רזא וכו' ופי' רזא דאורייתא ה"ס זו"ן בהיותם בסוד זרע לבד נקראי' אתוון גליפן כי אח"כ נתחברו בסוד ג' כלילן בג' בסוד העיבור ואח"כ נולדו ונתפשטו לו"ק ואח"כ ניתנו בהם המוחין ונעשו פרצוף שלם. דנפקו מהאי נקודה כי שרש זו"ן הוא מחכמה הנקרא נקודה חול"ם שור"ק חיר"ק. נמצא כתוב מהקדמונים כי חול"ם רומז למדת חסד שמחלים גופו של אדם חיר"ק למדת גבורה שמחריק שניהם של רשעים שור"ק למדת הת"ת שמקשר המדות האלה ע"כ והכוונה כי הטיפה היתה כלולה מחג"ת:

ואתכלילו דא בדא וכו' כל א' מחג"ת כלול משלשתם ובתיקונים נ"ד אמר חול"ם בכל סטרא דימינא. חיר"ק בכל סטרא דשמאלא ועמודא דאמצעית' איתקרי שור"ק בקישור'

דתרוויהו. ופי' בס' אשל אברהם וז"ל ההיא נקודה דאיהי חכמה זרע בגו היכלא שהוא בינה רזא דג' נקודין שהם חג"ת ורומז לג' קוי זעיר. ונלע"ד חול"ם הוא ת"ת כי נקודת חול"ם הוא ניקוד הת"ת וכולל עמו ח"ג כי הוא המכריע: שור"ק היא יסוד. חיר"ק נצ"ח וכולל עמו הוד כי הוד נכלל בנצח והם ו"ק זעיר כי בעיבור היה בסוד ו"ק חג"ת כלולים בנה"י וז"ש דאתכלילו דא בדא ר"ל חג"ת כלולי' בנה"י א"נ הם חב"ד דאבא שנותן באימא כדי לתקן זעיר. וחולם היא חכמה מלשון והחלימני. וחיר"ק בינה ושור"ק הוא הדעת שמקשר כל הו"ק: ונודע כי תיקון זעיר מטיפת אבא שנותן באימא. ומ"ש ואתעבידו רזא חדא. כי קודם העיבור לא היו רק ס' רבוא אותיו' כל אות עומדת בפני עצמה ובעיבור נקשרו זה בזה וזה בזה ונעשו פרצוף מיוחד ונקדא רשות היחיד גבהו עשרה ורחבו ד' וז"ש קול דנפיק בחיבורא חדא. כי בשעת הלידה יצא קול אחד מחובר ומיוחד:

בשעתא דנפק נפקת בת זוגיה בהדיה וכו' כי כל כך מועיל העיבור אל הנוקבא כמו אל הדכורא כי גם היא נכללו בה כ"ב אתוון. את השמים קול ובת זוגו. את הוא המ' כלולה מאל"ף ועד תי"ו השמים היא זעיר. זוהר דכליל כל אתוון וגוונין. פי' היא בינה שכוללת כל אותיות שנעשו מהם זו"ן. כגוונא דא פי' בענין הזה שנז"ל רזא דג' נקודין קול ובת זוגיה וכו' שהם זו"ן. הוי"ה אלהינו הוי"ה אלין ג' דרגין וכו' ר"ל ה' אלהינו ה' שבק"ש. ובראשית ברא אלהים הכל הוא דבר אחד כי הוי"ה ראשונה הוא אבא. אלהינו אימא. הוי"ה אחרונה הוא מזלא המזווגם שהוא אריך אנפין. אלין ג' דרגין לקביל רזא דא עילאה בראשי' ברא אלהים ומפרש ואזיל האיך דומים ג' תיבות אלו לאלו ואמר בראשי' רזא קדמאה דכולא שהוא אבא. ברא רזא סתימאה וכו' שהוא אריך הוא רזא סתימא ומלת ברא מורה על הנסתר אריך ולא פירש מי הוא שברא:

לאתפשטא מתמן כולא כי אריך ממנו נתפשט כל האצילות או"א וזו"ן כי הוא שרש הכל. אלהים רזא לקיימא כולא היא הבינה שהיא הגורמת פרצוף זו"ן ע"י עיבורה ולידתה והיא המקיימת הכל ע"י המוחין שנותנ' לזו"ן. את השמים דלא וכו' כי את היא מ' כדמפרש כד נטיל אתוון רישא וסופא שהוא את ובכללם כל כ"ב אתוון. ואתקרי אתה כתב הרב כשנמשכים כ"ב אתוון שהם מאל"ף ועד תי"ו למלכו' הנקראת ד אז נקראת המ' אתה. ואת תיקונ' וכו' הארץ דא אלהים הזכיר ענין המ' ג' פעמים. א' את עם ה אתה. ב' ואת תיקונא דזו"ן. ג' הארץ דא אלהים. ויובן במ"ש הרב שהמ' בהיותה ספירה אחת באחורי היסוד או נ"ה או אחורי הת"ת אז נקרא' ה וכמ"ש בדרוש הנקבה וז"ש את רזא אדנ"י שהוא בהיותה ספירה אחת לבד. וכמ"ש בכוונת אתה דברכת אבות. אח"כ כשנעשי' פרצוף שלם באחורי זעיר על זה רמז ואת תיקונא דכר ונוקב'. לכך הוסיף

מלת תיקונ' שניתקנה פרצוף גמור באחור אח"כ חוזרת פנים בפנים ולכך רמז הארץ דא אלהים שהיא מ' כגוונא עילאה כמו ד ראשונה למיעבד פירין ואיבין. בתלת דוכתי הם בינה וגבורה ומלכו'. לכמה סטרין פי' שאף המלאכים נקראים אלהים כמ"ש בסבא דמשפטים. עד הכא רזאדסתרא וכו' פי' ע"כ רמזנו באמצעות ראשית שהוא אבא ברא אריך לאלהים שרומז על פרצופים נסתרים ומכאן ולהלאה מפרש בראשית על ו"ק דזעיר ברא שית וכו'. ובספר שתי ידות יד רמה כתב וז"ל. והמשכילים הם נ"ה הנקראים לימודי ה' ובתוכם יורד השפע וההשכלה לפרצופים שלמטה מהם. יזהירו כזהר הרקיע הוא יסוד. ולא כמוהו עצמו לפי שהיסוד הוא מהגוף וגוף וברית חשבינן חד משא"כ נ"ה דאינון לבר מגופא והם מאירים כמוהו ולא בעינו ממש ועם אותו האור מצדיקי הרבים. פירוש שהעולמות שלמטה יכולים ליהנות ממנו:

ואפשר להם להתקיים ולעמוד בכח אותו האור ואם היו מזהירים יותר מזה השיעור אי אפשר להם להתקיים וזהו כככבים לעולם ועד:

כלומר הככבים הם החסדים כמ"ש האר"י ז"ל בסוד הסוכה ומחמת שהחסדים נתערבו עם הגבורו' ביכ"ה לכן אינם מזהירים ביסוד עצמו ובזה יש קיום לנאצלים למטה ממנו לעולם ועד. ומבשרי אחזה כי נ"ה מבשלים טיפת השפע הזרעית והוא נמשך מהמוח העליון שהוא השכל לכן נקראים המשכילים מפני ששם יורדים ה' טפין חסדים לנצח בימין דהיינו ה' הויו"ת. וה' טפין גבורות להוד בשמאל היינו ג"כ הויות ואח"כ המה טוחנים נ"ה זה בזה כדי שיצא תועלת לתולדה היוצאה מהם וזהו שמסיים המאמר תמן זרע זרעא לאולדא לתועלת' דעלמא. מפני שאם היו יורדות החסדים לבדם או הגבורות לבדם אי אפשר לעולם להתקיים בסוד שאם יפתח א' מהם וכו' והענין כי אם היה העולם מלא גבורות היה נשרף:

ואם היה מלא חסדים לא היה שכר ועונש ולכן מיתקן ושתפן זה בזה כדי שיהיה תועל' לעולם ויתקיים עכ"ל ותשלום המאמר מספרו תדרשנו:

בראשית ברא שית כו' כתיב באוצ"ח כי תיקון זו"ן היה תחלה מזווג נשיקין דאריך חיך וגרון וירדה הטיפה עד היסוד בו וקבלוה או"א ובהם ניתקן זו"ן וז"ש דמתפשטן מרזא עילאה שהוא זווג הנשיקין דאריך. באתפשטותא דבר' שנתפשטה הטיפה עד היסוד דאריך כי ברא הוא אריך. מגו נקודה קדמאה. פירש ויציאת זו"ן מתוך אבא. ואימא כלולה עמו בסוד הבן בחכמה. ברא אתפשטות' דחד נקודה דלעילא. פי' הארת אריך נתפשטה תוך או"א ומשם יצאו זו"ן. שמא דמ"ב פירושו בסמוך:

ובניגונא דילהון אזלין וכו' כי ניגון הטעמים מושך אחריו האותיו' והניקודים ומתנועעים אחר הטעמים כחיילין בתר מלכיהון גופא אתוון גוף התורה וגוף זעיר הנקרא תורה אתוון הם כי גוף זעיר נארג מן כ"ב אתוון ובכלל הגוף היא הנפש כמ"ש בתיקונים נפשא שיתופא דגופא כי בכלל הגוף היא הנפש והם התגין אשר הם תמיד דבוקים עם האותיות:

ורוחא ניקודי פי' רוח התורה ורוח זעיר הנקרא תורה הם הנקודות והם עשרה הויו"ת מנוקדות הנז' בריש התיקונים קמ"ץ פת"ח וכו' והם מן אבא. נטלי במטלנין בתר תנועי שהם הטעמים והם הנשמה והם מהכתר כי טעמים בכתר ונמצא כי עשרה הויו"ת בכתב אשורי באותיות שלנו הם גוף זעיר. ועשרה הויו"ת עשויות מקיבוץ התגין הם בחינת הנפש והם עשרת הדברות והם באים אל זעיר מאימא ועשרה הויות עשויות מקיבוץ הנקודות והם נקראים עשרה מאמרות והם בחינת רוח נמשכים אל זעיר מן אבא. ועשרה הויו"ת מקיבוץ הטעמים הם בחי' נשמה ואלו נמשכים אל זעיר מן אריך. וכשיהיו כל אלו הבחינות שהם כ"ב אותיות ועשרת הדברות שהם התגין בחי' נפש. ועשרה מאמרות שהם הויו"ת דנקודוח שהם בחי' רוח ועשרה הויו"ת של הטעמים שהם בחי' נשמה מן אריך:

אז נשלם ז"א בגוף נפש רוח נשמה ואז נשלם שם מ"ב כי כ"ב אותיות ועשרת הדברות ועשרה מאמרות הם מ"ב. ותמורת עשרת הדברות שהם עשרה הויו"ת דתגין שהם בחי' נפש שלא נזכרכאן לקח במקומם טעמים שהם עשרה הויו"ת דטעמים. ובין הכל הם מ"ב וז"ש לעיל הכא אגליף שמא דמ"ב אתוון ואח"כ אמר והמשכילי' יזהירו וכו'. כי רצה לפרש ענין שם מ"ב היוצא מפסוק בראשית ברא וכו' עד בי"ת של ובוהו. כמ"ש המקובלים ולכן אמר והמשכילי' אינון טעמים וכו' שבכללו' הטעמים והנקודו' והאותיו' הם מ"ב. וז"ס בריאת העולם בשם מ"ב שהזעיר הנקרא עולם נשלם ונגמר פרצופו במ"ב בחינות:

והגם שלא זכרנו בחינת חיה ויחידה הענין הוא כי בדרך כללות אין בזעיר רק גוף שהם כ"ב אותיות ובכללם היא הנפש בשיתופא דאתוון ואינה עולה בחשבון כי נכללת בכלל הגוף ועשרה ניקודים הם בחינת רוח והטעמים הם בחי' נשמה. עכ"ז בפרטות יש בחי' נרנח"י:

ונבאר דרך משל מן הנקודות כי נקודת הכתר דזעיר הויו"ה בקמ"ץ ה אחרונה בניקוד קמ"ץ היא בחי' נפש נתונה בכלי חיצון דזעיר. ו בניקוד קמ"ץ היא בחי' רוח נתון בכלי אמצעי של ז"א ה ראשונה בניקוד קמץ היא בחינת נשמה נתונה בכלי הפנימי דזעיר.

יו"ד בניקוד קמ"ץ היא בחי' חיה אין לה כלי רק היא מתפשטת בתוך כולם. וקוצו של יו"ד בבחינת יחידה אין לו ג"כ כלי רק מתפשטת בתוך החיה. וכן לחכמה דזעיר בניקוד פת"ח. ולבינה דזעיר בניקוד ציר"י וכו' הרי כי העשרה ניקודי' הנקראים רוח יש בכל ספירה וספירה בחי' נרנח"י וכן הענין בעשרה הוי"ות הנקראים טעמים וכן בעשרה הוי"ות הנקר' תגין יש בכל ספיר' וספי' בחי' נרנח"י אבל דרך כללות אין לזעיר רק נפש שהם התגין מן אימא ורוח שהם הנקודות מן אבא וטעמים שהם נשמה מן אריך ולכן תמצא לפעמים כי נה"י דאבא נתונים תוך נה"י דאימא ונה"י דאריך תוך נה"י דאבאוכולם מתפשטים בזעיר ונעשים לו מוחין דנפש מוחין דרוח מוחין דנשמה:

והמשכילים יזהירו אתוון ונקודי המשכילים הם האותיות יזהירו הם הנקודות. כזהר הם הטעמים שהם המניעים את כולם ומ"ש למעלה והמשכילים יזהירו כגוונא דטעמי לא דריש רק מלת כזוהר שהם הטעמים הרקיע אתפשטותא דנגונא וכו' כי הנגון מתפשט והולך כדמיון הרקיע א"נ והמשכילים הם אותיות ונקודות. יזהירו כזוהר. יאירו בהארת הטעמים דבג"כ אשתמע מלה. כי ע"י פיסיק הטעמים מובן הענין ולכך נקראים מצדיקי הרבים. שמזכים הרבים לידע הבנת העכין. באינון שבילין סתימין. כי הנקודים המאירים באותיות הם מן ל"ב נתיבות חכמה. מהאי אתפשט כלא כי כלם בחכמה עשית. ור"ל כי ע"י הנקודות המניעי' האותיות גורם שיאירו ל"ב נתיבות הארה גדולה בכ"ב אותיות וז"ש ונהרין כחדא. קיימין וסמכין הם נ"ה דזעיר אשר ההוא אפריון שהיא המ' כל בניינה ותיקונה אינו אלא ע"י נ"ה דזעיר מתלת פרקין דנצח דזעיר נעשה קו ימיני שלה חח"ן ומג' פרקין דהוד דזעיר נעשה קושמאלי שלה בג"ה וז"ס וכל בניך לימודי ה' אל תקרי בניך אלא בוניך שהם תרין לימודים נ"ה דזעיר:

קיימין וסמכין עילאין שלא תטעה במ"ש קיימין וסמכין דההוא אפריון שהם נ"ה דמ' עצמה אלא אלין נ"ה דז"א שהם עילאין. מסתכלי וכו' פי' למה נקראים משכילים על שמסתכלים בכל מה דאיצטריך למ' ואינם ממתינים עד שישאל האפריון מה שהוא צריך כי יש לה בושה לשאול חלקה בפיה רקהם מסתכלים ומבינים מה שצריכה ועושים לה. והביא ראיה ממשכיל אל דל שהדל יש לו בושה לשאול ואשרי המשכיל מעצמו לתת לו מה שצריך: והנה מילוי המילוי דאדנ"י יש בו ד"ל אותיות ומ"ש בכל מה דאיצטריך ההוא אפריון וסמכין דיליה הם נ"ה דמ'. כי מג"פ תתאין דנ"ה דזעיר נמשך הארה לנה"י דמ' ואבר מחזיק אברמן הרגלים נתקנים הרגלים:

דאי לא יזהרו וכו' פי' המשכילים שהם נ"ה דזעיר יזהירו ויאירו מלמעלה כדי שיוכלו להאיר אל המ' דאל"כ לא יכלי לעיינא בכל מה דאיצטריך:

דף טז.

הרקיע ההוא דקאים וכו' הוא הת"ת דזעיר שהוא ע"ג נ"ה הנקראים משכילים ודמות על ראשי החיה חיה היא מ' וראשי החיה הם נ"ה ודמות על ראשי הוא ת"ת:

זוהר דהוא נהיר לאורייתא זוהר הארת יסוד דאימא דנהיר לאורייתא המאיר לת"ת דזעיר. זוהר דנהיר לאינון ראשי וכו'. פירוש כי נה"י הם בסוד תוספת כנודע ועיקרם ובניינם מהארת חו"ג שיצאו מיסוד דאימא כמו שכתב באוצ"ח דרוש צלם דזעיר פרק ב'. ומסתכלן להההוא רקיע שהוא ת"ת דזעיר. להההוא נהירו דנפיק מתמן פי' אור יסוד דבינה היוצא מן ת"ת דזעיר: נהירו דאורייתא דנהיר וכו' הוא אור יסוד הבינה המאיר לת"ת אי נמי אור הת"ת עצמו נקרא נהירו דאורייתא דנהיר וכו': ובספר אשל אברהם פירש. גופא אתוון. רמז לנוקבא שכוללת כ"ב אתוון. ורוחא ניקודי רמז לדכורא דאיקרי רוחא. וכיון דנקודי אינון מסטרא דחכמה ואתוון מסטרא דבינה וטעמי מסטר' דכתר. לכן אתוון ונקודי נטלין בתר תנועי דאינון טעמי. ושם האריך בספרו משם תדרשנו:

היתה דייקא מקדמת דנא פי' הארץ הזאת שאתה רואה שיש לה צורה ולבוש עתה. הנה היתה תהו מקדמת דנא. שהחומר שלה היה האדם תוהה בו להשיג צורתו ולא יכול כי היה משתנה ומתהפך לצורה אחרת עד שהאדם תוהה בו. וזהו חומר ראשון הנקר' היולי שאין בו תפיסה לשום צורה וכמ"ש הרמב"ן ז"ל בפי' התורה. ובס' אשל אברהם כתב מקדמת דנא פי' קאי על ארעא דאיתעבידת בכמה נהורין כגוונא דארץ עילאה. ולבתר אזעירת גרמה ואזעירת נהורא כמ"ש בזוהר בראשית דל"ט ע"ב ע"ש והשלים פי' המאמר עד"ז ומספרו תדרשנו. תלגא גו מייא. מספר קהלת יעקב נראה כי תלגא היא טיפת החסדים דאבא. וא"כ גו מייא הם גבורות דאימא:

נפקא מניה זוהמא וכו' כי בהכאת טיפה דאבא בטיפה דאימא נפקא מניה זוהמא מטיפה דאימא כי אינו מתברר מטיפה דאימא להתחבר עם הטיפה דאבא רק הטוב והמובחר שבה. כי הטיפה דאבא היא חסד גמור. וטיפה דאימא יש בה קצת דינים בסוד גבורת גשמים. ובכח הכאת הטיפה דאבא שהיא זכה וברה בטיפה דאימא. מתברר מטיפה דאימא הטוב והמובחר שבה ומתחבר עם הטיפה דאבא ומהם נעשה צורת הוולד והזוהמא שבטיפה דאימא יוצאת לחוץ וז"ש בההוא חילא דתלגא במייא:

ואקיש בה אשא תקיפא נודע כי טיפת אבא עם היותה חסד מ"מ כלולה מאמ"ש וכן טיפת אימא עם היותה גבורות היא כלולה מאמ"ש ולכן אמר כי טיפת אימא נתגבר בה חלק האש וז"ש ואקיש בה אשא תקיפא ומחמת הגבורות הדינין מתהווה בה פסולת באותו טיפה של אימא:

ואתעדיאת ואתעבידת תהו גרסי' ופירושו הוסרה הפסולת' ואתעבידת תהואותה הפסולת נעשית תהו שהיא הקליפה ויש גורסין ואתעבידת תהו לבד. הנה ב' דברים גרמו אל הפסולת שבטיפת אימא אחת הוא כת הכאת תלגא במיא לברר הטוב שבטיפת אימא בההוא חילא דתלגא במייא ועוד דבר אחר אקיש בה אשא תקופא והוה בה פסולת כי טיפת אימא כלולה מאמ"ש וכאשר נתגבר בה האש החזק שהם הדינים הוה בה פסולת: כי הפסולת והזוהמא הם משרש הדינים ואותו הפסולת אתעדיאת מטיפת אימא ואיתעבידת תהו ובא להודיענו שרש הקליפות מהיכן היו כי מן הפסולת של טיפת אימא שהיא גבורות נעשה שרש הקליפות ונק' תהו: אמנם הטוב שבטיפת אימא נתחבר עם טיפת אבא ומהם נעשה צורת העובר שהוא זעיר:

גם אפשר לפרש תלגא גו מייא וכו' היא טיפת אבא בהתחברה עם טיפת אימא נפקא מטיפת אבא זוהמא ואקיש בה אשא תקיפא היא טיפת אימא כי מחמת תגבורת הדינים יצאה הפסולת:

עוד אפשר לפרש נפקא מניה זוהמ' קאי על מייא כי מטיפת אימא שהיא מייא נפקא זוהמא מעכירו' המים בההוא חילא דתלג' במיי' בכח הכאת טיפת אבא בטיפת אימא: אקיש ביה גרסי' לפי זה וקאי אתלגא כי בהכאת אש הגבורות דאימא בטיפת החסדים דאבא שהיה תלגא הוה ביה בשלג פסול' ור"ל כי ע"י הכאת השלג במים נפקא מניה מן המים זו המ' בהכא' השלג במים אקיש ביה בשלג אשא תקיפא הכה בו כח הגבורות דאימא והוה ביה פסולת בשלג הנזכר ונמצא לפי זה שיש עכירות בטיפת אבא ונקרא עכירות השלג: ויש עכירות בטיפת אימא ונקרא עכירת המים: ולכן הפסולת שנתברר מן חלק המים קראו זוהמא מזוהם יותר מהפסולת. ומה שנתברר מטיפת אבא קראו פסולת ומהטוב שבטיפת או"א נבררו ונעשו זו"ן דקדושה: ומהפסולת של ב' הטיפות נעשו זו"ן בקליפה כי אין מתגלה בקליפה כי אם זו"ן עם היות שכלולים בהם עתיק ואריך. מדורא דזוהמא נעשה ממה שנתברר מטיפת אימא וקינא דפסולת נעשה ממה שנתברר מטיפת אבא:

ובוהו ברירו וכו' פי' בוהו אינו כמו תוהו כי תהו דבר שאין לו צורה ובוהו דבר שיש לו צורה ואמר דאתבריר מגו פסולת מן הפסולת דאבא נברר ממנה קצת טוב ונקרא בוהו. אמנם מזוהמא דאימא לא נתברר ממנה כלום. פי' ברירו דאתבריר מגו פסולת כי אחר שנתברר הכסף הטוב מן הסיגים גם אותם הסיגים כשאר בהם קצת טוב שאינו טוב בהחלט:

ואתיישיב בה חשך פי' כי הבירור הזה שנתברר מן הפסולת אתיישב בה חשך שהם הגבורות הנקרא חשך והם גבורות קדושים רק שהם דינים קשים: וז"ש רזא דאשא תקיפא כי החשך שהם הגבורות דיצחק הם נדבקים ויש להם חשק להתדבק עם חלק ? הט"כ שבעשו:

וההוא חשך חפי ע"ג תהו פי' עיקר יישובו של החשך היא על ברירו דאתבריר מנו פסולת אמנם ג"כ חשך חפי ע"ג תהו שהוא ההוא פסולת שאין בו שום חלק טוב עכ"ז ההוא חשך חפי על גביה אבל אינו מתיישב בו כמו שמתיישב על בוהו שהו' מה שנברר מהפסולת:

ואתתקנת מניה גרסי' והכי פירוש' דקרא והארץ היתה תהו ר"ל מן הפסול' של עיסת הארץ היתה הקליפה שהיא הנקראת תהו. ואח"כ נברר מן התהו שהוא הפסולת קצת טוב ונק' בוהו. וחשך שהם הגבורות אתיישב ביה ר"ל באותו הטוב של בוהו כי יש חשק אל הגבורות להתדבק עם הטוב שבפסולת שהוא בוהו. וחשך על פני תהום החשך שהם הגבורות על פני תהום שהיא התהו כי בהסדת מ' מן תהום ישאר תהו אמנם חפי עליה לבד ולא אתיישב ביה כמו שמתיישב ע"ג בהו:

מאלהים חיים הבינה נקראת אלהים חיים ודא מרחפת על פני המים שהי' טיפת אימא הנקראת מים שממנה נעשו ז"ון אמנם הגבורות התקיפין דיצחק הם חופפים על פני תהום דהא הוא יצחק דאסבר פנים לרע שהוא עשו דכל מין למיניה אזיל כי רוח אלהים חיים שהיא הבינה מרחפת על פני המים שהם הטוב שבטיפת אימא. וחשך שהיא תחתית הגבורה דזעיר היא הבחינה אחרונה שבה על פני תהום. אבריר דקיקו חד מגו ההוא פסולת נברר מתוך הפסולת דבר דק ואינו טוב ואינו קדושה רק הטוב שבסיגים: כטיסא דזוהמא כד אבריר ואצריף גרסינן ור"ל כשביב ושלהבת הזוהמא כאשר נבררת ונצרפת פעם ושתים וישאר הדק שבה ונראה לך כאלו אין בו זוהמא כלל כי מחמת הבירור והצירוף הזוהמא הגסה נבררת לצד אחד והדק שבה דהיינו הטוב שבסיגי' נראה שאין בו זוהמא כלל. כך ע"י רוח אלהים בינה שהיתה מרחפת על פני המים שהוא חלק הטוב שבטיפת אימא נמשך ג"כ הארה קצת אל הפסולת של טיפת אימא ונברר ממנה החלק הדק והזך שבה עד שנראה שאין בו זוהמא כלל. כד האי תהו אבריר ואצריף נפקא מניה רוח חזק גרסי' והיא קליפה ראשונה מן ד' קליפת שראה יחזקאל והנה רוח סערה וכו' ובאליהו כתיב רוח חזק והיא היא. אבריר בוהו ר"ל חלק הרע שמעורב' בבהו כי בוהו הוא ברירו דאתבריר מגו פסולת כנ"זל שהוא טוב קצת. אמנם בכאן אבריר בוהו

נברר החלק הרע שבו ועם היותו רע הוא דק כי הוא נברר מן הטוב שהוא בוהו ואחר שנברר הרט שבבוהו אבריר ואצריף גם הוא עד שנשאר רק הדק שברע שבו:

ונפיק מניה רעש וביחזקאל נק' ענן גדול והיא הקליפה השנייה ואחר הרעש אש וביחזקאל ואש מתלקחת והיא קליפה ג':

ואבריר חשך ר"ל נבררו הסיגים שבו כי חשך היא גבורה קדושה רק שבסופה יש דינים תקיפים ומהם יוצאים קצת סיגים בסוד דורדייא דחמרא ונברר הרע שבו ונפיק מניה אש שהיא הקליפה. אבריר רוח פי' כי עם היות רוח אלהים קדושה רוח אלהים חיים שהיא בינה שאין בה דינים מ"מ מסטרהא נפקי דינים ומתוקף הדינים ההם יוצאה קליפת נוגה שהיא קליפה ד' קול דממה דקה וביחזקאל נקראת ונוגה לו סביב ואלו ד' קליפות שרשם מד' תוהו בוהו וחשך ורוח אלהים. כד מסתכלין ביה לית ליה דיוקנא כלל כנז"ל שאדם תוהה בו ואין יכול להשיג צורתו. פי לכולא אית לבושא צורת המים צורת האש הוא לבישו. בר האי תוהו:

אבנין משקעין וכו' אח"זל בוהו אבנים מפולמות פירוש לחות מן המים ור"ל שהבוהו יש לו צורת אבנים: וענין האבנים הוא ע"ד מ"ש בס' יצירה ב' אבנים בונות בית אחת: ג' אבנים בונות ו' בתים פי' אבנים הם האותיות הבונים בתים וצירופים משא"כ בתוהו שאין בו אפי' צורת אותיות ואמר אבנין משקען וכו' האבנים האלו הם משוקעים בתוך חקיקת התוהו כאלו התוהו חקוק ובתוך חקיקת התהו משוקע ראש האבן וראשה השני יוצאו ובולט לחוץ והכוונה כי אין בין בוהו לתוהו אלא דבר מועט ושרש הבוהו המשוקע בתוהו גם הוא לתהו יחשב שאין לו צורה כמותו ואין צורה אלא לראש האבן היוצא מן התוהו ולחוץ:

נפקי' גו גליפא דמשקען תמן ר"ל כי ראשם השני יוצא מתוך חקיק' התהו ונראים בו צורה משא"כ ראש' השקו' תוך חקיקת התהו שאין לו צורה כלל: ומתמן משכי תועלת' לעלמא וכו' פירוש אלו האבנים שהם אותיות וצרופים משכי תועלתא לעלמ' כי הבהו התחיל להתראו' בו אותיות וצרופים לשכון זה ומשם נמשך שפע אל העולם כי בבוהו יש קצת ניצוצי אורה ואלו הם אותיות והאבנים שבו: ולפעמים מעלים אותם התחתונים ע"י מעשיהם הטובים בסוד מ"ן ומושכין תועלת גדולה לעולם וז"ש אח"כ משכי תועלת' מעילא לתתא וסלקי מתתא לעילא. הכוונה כי ע"י שהם סלקין מתתא לעילא בסוד מ"ן משכי תועלתא מעילא לתתא ופירוש באיזה ענין משכי תועלת' לעלמא ואמר בציורא דלבושא משכי תועלת' שהיא השפע מעילא לתתא. ולפי שאי אפשר לשום

ענין שיתעורר למעלה כי אם ע"י התעוררות התחתונים בסוד מ"ן לזה אמר וסלקי מתתא לעילא. וע"ד נקיבן כי אלו האותיות של בוהו הם מיין נוקבין ולכן נקראים נקיבן:
ומפולמין ר"ל לחים כי מחמ' קצת לחות שיש בהם הם מיין נוקבין העולים לקרא' מיין דוכרין: תליין באוירא אוירא הוא יסוד דנוקבא שאינו בולט רק אויר כי אלו מעלים מ"ן ביסוד דנוקבא לזימנין תליין באויר' לא בכל זמן הם מעלים מ"ן ליסוד דנוקב' רק לפעמים ולזמנין מטמר' ביומ' דעיבא כי בהיות מעשה התחתונים בלתי טהור מטמרן אלו האותיות וחופה עליהם ענן הקליפה: ומפקי מיין גו תהומא וכו' כי מאלו האבנים יוצא מים ושפע גו תהומא שהוא יסוד דנוקבא דקליפה לאתזנא תהו מתמן ואז באותה שעה לא תליין באויר' שהוא יסוד דנוקבא דקדושה וזש"ל זמנין תליין באויר':
חדוה ושטות' פי' כי אלו האותיו' והאבנים של בהו יש בהם שני דברים הפכיים זמנין דתליין באוירא ביסוד דנוקבא ומעלין מ"ן בסוד הזווג שהוא חדוה וכד מפקי מייא גו תהומ' לאתזנ' תהו זהו שטות':
אתפשע תהו בעלמ' כי ע"י שהוא ניזון מאלו האבנים יותר מהראוי לו אתפשט תהו ושולט בעולם. חשך איהו אשא אוכמא מפרש ואזיל אלו הד' דברים שהם תהו בוהו חשך רוח אלהים וגומר פירוש תוהו ובוהו ומפרש חשך ואמר שיש בו ד' שלהביו' השלהב' הסמוכה אל המלכו' היא הבחינה התחתונה של הגבורה הסמוכה אל המ' נקרא אשא אוכמא בסוד שחורה אני ונאוה. אוכמא תקיף בגוון שחור מאוד. הבחינה ב' הסמוכה לאוכמא הוא אשא סומק' לכן ארז"ל שחור אדום הוא אלא שלקה כי האוכמא הסמוך לסומקא שרשו סומקא אלא שלקה ונמצא שהסומק' הוא למעלה מהאוכמא ואינו דין גמור כהאוכמא:
תקיף בחיזו במראה האדמימות אשא ירוקא זו בחי' ג' למעלה מסומק'. והיא יותר רחמים מהסומקא והוא תקיף בציורא שהירוק מורכב מציור ב' הגוונים לבן ואדום. אשא חוורא דכליל כולא. זו בחי' ד' עליונה הגבורה הסמוכה אל הבינה וזו שרש לכולם רק בהשתלשלותם למטה נעשו הגוונים ירוק סומק אוכם בסוד ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות כי בהשתלשלו' הגבורו' למטה מתעבים ונחשך אורם ולכן הזהב צריך תנופה להעלותם אל שרשו בסוד שם מ"ב סליק לעילא משא"כ שם ע"ב דאיהו נחית לתתא:
חשך תקיף בכל אשין מבאר למה הביא אלו ד' אשות ואמר שאין כוונתו אלא על א' תחתון הנק' חשך והוא הקשה שבכולם ודא אתקיף לקליפה הנקרא תהו הנז"ל. חשך הוא אשא ולאו וכו' פירוש אינו חזק רק כאשר נותן תוקף לתהו אז צריך שיתגברו

הגבורות של הבחינה הנקרא חשך כדי שיתנו תוקף לתהו ואז נקרא' אשא תקיפ'. חשך פני רע דאסביר פנים לרע. שמסביר פנים ונותן תוקף לתהו ועל כן נקרא הוא פני רע על שמסביר לו פנים דשרי עלי' לאתתקפא. ששורה על התהו לחזקו:

רוח היא קול דשארי וכו' כמ"ש חשך אתקיף לתהו כך רוח אתקיף לבוהו ואנהיג וכו' ורזא דא קול שהוא רוח כי הרוח הוא קול שולט על המים שהם אבנים מפולמות שיוצאים מהם מים שהוא בוהו וכן ורוח אלהים מרחפת ושולטת על פני המים. ומשום דק"ל והיכן נזכרו המים בבוהו והלא אין בוהו אלא אבנים ולא מים: ותירץ אבנין משקען גו תהומי דנפקי מייא מנהון ופירוש גו תהומי היינו תהו כמ"של אבנין משקען גו גליפא דתהו. תהים בהסרת מ' נשאר תוהו.

וע"ד איקרון פני המים דא ודא כמה דאיצטריך ליה גרסי' ופירוש לפי שאמר משקען גו תהומי לכן רצה לפרש פני תהום פני המים: דא ודא כמה דאיצטריך ליה. פי' רוח מרחף על פני המים חשך מרחף על פני תהום שהוא התהו. תהו עליה שרי' שם שד"י. פירוש בספר זוהרי חמה כי הכוונה תהו שהיה קליפת רוח גדולה וכו' עליה שרי' שם שד"י לכפותה ולהכניעה כדי שלא תחריב העולם. בוהו שהיא קליפת רעש עליה שרי' שם צבאות לכפותה ולהכניעה: חשך שהיה קליפת אש עליה שרי' שם אלהים לכפותה ולהכניעה. רוח שהיה קליפת קול דממה דקה עליה שריא שם הוי"ה. ומ"ש חשך עליה שריא וכו' ר"ל הקליפה היוצא' מהחשך וכן רוח פירושו הקליפה היוצא' מהרוח שהיא קול דממה דקה שמא דא שהוא שם הוי"ה לא הוי ביה אלא שם שד"י:

וע"ד איקרי בוהו רעש וכו' נלע"ד כיון דשם צבאות שלפ' על בוהו שמשם יוצא' קליפ' רעש וכתיב ואשמע אחרי קול רעש גדול והוא קול הצבאו' של מעלה וכיון ששם צבאו' שולט על בוהו שמשם הרעש על דא איקרי בוהו רעש דלאו איהו בלא רעש כיון ששם צבאות המורה על הצבאות העושים רעש גדול בקולם והוא שולט על בוהו. משם יתחייב שאין בוהו בלא רעש ואלמלא שהבוהו ג"כ אי איפשר להיות בלא רעש לא היה שולט עליו שם צבאות המורה על הצבאות העושים עש:

ארבע פרקין הכא וכו' נל"עד שהם אלו השמות הקדושים הנז' השולטים על ד' קליפות והם שם הוי"ה בת"ת צבאות בנ"ה ושניהם כחשבים לאחד כי הם תרי פלגי גופא. שם שד"י ביסוד שם אלהים במ' הרי הם ד' ספירות ונקראים פרקי גופא ואיבריך ידיעין כי הת"ת הוא אבר הגוף הנקרא ת"ת ונ"ה הם איברי הרגלים יסוד הוא אבר הקדוש המ' היא ספירה בפני עצמה והיא מכלל האצילו' הקדוש:

ואינון תריסר נלע"ד לפי שכל ספי' יש בה ג' פרקים ות"ת יש בו ג"פ ונ"ה נחשבים ספי' א' בסוד תרי פלגי גופא הרי ג"פ שניים והיסוד הוא ספירה אחת נחלקת לג"פ כי העטרה היא פרק ג' הרי ג"פ שלשיים והמ' נחשבת לספי' א' הרי ג"פ רבעיים ואע"פי שהמ' היא פרצוף אינה נחשבת אלא לספי' א' וראיה לדבר מעשר הוי"ות המנוקדות שבעשר ספירות דז"א שהוי"ה האחרוכה היא אל המ' הרי אל הזעיר ט' ספירות ואל המ' ספירה אחת:

שמא גליפא דתריסר אתוון מצאתי בגליוני הראשונים הוא השם השולט באויר ובו היה טס אליהו ע"כ ובזוהר ויקהל דר"א ע"ב וז"ל כדין פרחין אתוון דקיימין באויר' דבשמא קדישא דתריסר אתוון וההוא שמא שליט באויר' דהוה טס ביה אליהו עד לא אסתלק לשמייא והיינו דקאמר ורוח ה' ישאך ע"כ. ואמר המגיה על זה שם בן י"ב בת"ת שולט באויר כי אויר רומז לת"ת עכ"ל ולפי זה מ"ש הכא אשתכח שם הוי"ה ד' פרקין וכו' הכוונה על שם הוי"ה השולט על קליפת קול דממה דקה כי שם הוי"ה זה הוא בת"ת דז"א וד' פרקין היינו ד' אותיות הוי"ה וא"ש דקאמר ד' פרקי גופא כי כל אלו הד' פרקים הם בת"ת דזעיר הנק' גופא ומ"ש ואיבריך ידיען יובן במ"ש הרב בסוד העמידה כי הת"ת דזעיר לבדו יש בו שם הוי"ה מלבד ההוי"ה הכולל' את הזעיר כולו עוד יש הוי"ה בת"ת דזעיר לבדו ונחלקת בת"ת עד"ז יו"ד חכמה שבת"ת זעיר: ה ראשונה היא בינה שבת"ת זעיר ו היא גוף התפארת דת"ת זעיר ד אחרונה היא עטרת היסוד שבת"ת זעיר הרי ד' אברים ידיען:

גם אפשר לומר כי הת"ת דזעיר לבדו יש בו ו' היכלות והם בסוד אור ישר ו' ואור חוזר ו' הם י"ב ולכן אמר הכא שמא גליפא די"ב אתוון ואפשר ששם הוי"ה זה שבת"ת מצטרף לי"ב הוי"ות ומן י"ב הוי"ת נשרשים י"ב אותיות הנקרא שם בן י"ב עכ"ל מורינו ז"ל.

והרמ"ז כתב וז"ל אמ"ז זהו יהָאֶ הֱוָד וְהָנְ הָיְיָ שהוא צירוף יהו"ה הו"הי אדנ"י והוא היה כתוב באדרת אליהו כך מצאתי בכתיבת הר"חו ז"ל ונל"עד שהוא סוד חו"ג כלולים יחד בתוך הצקבה וגם הוא בחינת ב"ן ואד"ני והנקודו' עולות רל"ו שה"ס ד' אותיות וע"ב ס"ג מ"ה ב"ן היוצאים מהם וסוד שם זה הוא ביסוד הנקבה ונל"עד ז"ס המערה שרוות ליסוד כמ"ש במלכים ז' כמער איש ולוויות וה"ס הנרמז בויקהל עכ"ל הרמ"ז:

ורבי בנימין לוי מצא כתוב שם בן י"ב אותיות היא יְהַיְהַ וְהַ וְהַ וְהַ יה עכ"ל:

ופירוש קצר נלע"ד במאמ' זה על פי' מ"ש האריז"ל בפרק ח' דעולם התיקון וז"ל ונבאר עיקריות שבירת הכלים והיא היות כוונתו ית' לברוא עוה"ז שיש בו שכר ועונש ואי

אפשר אם לא ע"י קיסטינר היא מדת הרע להפרע מהרשעים והנה הרע הזה הוא שרש השמרים והסיגים של הגבורות והדינים בסוד מקום המשפט שמה הרשע:
וכדי שיתגלו הסיגים והקליפות א"א רק ע"י השתלשלו' העולמו' ובתכליתם יתבררו ויצאו בפועל אשר כל זה היה ע"י מיתת המלכים אשר כולם היו דינים תקיפים נקבה שם ב"ן שהם הגבורות כי כל אלו הם בחי' נקודות שהם נקיבות בחינת אור חוזר מ"ן והם ניצוצין תקיפין הנז' בפרשת פקודי ות"ח רישא שירותא דמהימנות' בטש בוצינא דקרדינותא:
והנה כאשר זו הבוצינא בטש גו מחשבה מעלה את הבירורין מבחינת שכ"ה ניצוצין ושם מתבררין והטוב שבהם ניתקן והפסולת זריק ליה עד תכלית כל הפרצופין והנשאר נעשה פסולת גמור עכ"ל ולקמיה באותו הפרק עצמו כתב וז"ל והנה כל י"א בחינות נקראים בחי' אחת והיא בתוך הי' קליפין והסי' ונוגה לו סביב והיא קליפת נוגה הנז' בכל מקום שהיא טו"ר ובחי' זו היא בעשייה וכנגדה גם כן ביצירה ובריאה ואצילות וקליפה זו דנוגה נק' ורוח אלהים מרח"פת שאותיותיו מ"ת רפ"ח הם רפ"ח ניצוצי מלכים שמתו וקליפה זו נעשית מרפ"ח הנז' והיא מרחפת על הקליפו' הנק' תהו ובוהו וחשך והיא קליפת האגוז הדקה עכ"ל שם:
ולעיל כתב והארץ היא ארץ אדום שממנה המלכים שמתו ונעשו תהו ובוהו ונשארו רפ"ח ניצוצין מן בחינת אורות שהם הרוח של הכלים וזהו ורוח אלהים מרח"פת רפ"ח מ"ת עכ"ל ובזה נבוא אל הביאור:
היתה דיקא מקדמת דנא פי' כי אלו הד' קליפות שבפסוק היו כלולים בארץ אדום שהיא הבינה בכח ולכך הזכיר פסוק בראשית שיש בו ז' תיבות שהם המלכים שיצאו ממנה. ואח"כ אמר והארץ היתה תהו לומר שהיו הד' קליפות כלולים באותם גבורות שיצאו ממנה ומתבררים בכל פרצוף ופרצוף עד המלכות דעשייה ואז נגלו הד' קניפות בפועל:
תלגא גומייא: השלג הוא סוד הגבורה כמ"ש בזוהר דף ו' ביום השלג וכו' ור"ל הגבורות היו תוך החסדים ונכללי' בתוכם ולא היו הסיגים שבתוך הגבורות נראים שם במקום גבוה: ואח"כ נפקא מניה זוהמא בההוא חילא דתלגא גו מייא פי' בכח הגבורות שהיו שם מסיגיהם יצאו הקליפו' שהם הזוהמא ופירוש נפקא מינ' מארץ הנז' ואקיש בה אשא תקיפא הם הגבורות שהם מבוצינא דקרדינות' שע"י היה הבירור בכל פרצוף עד שיצאו בפועל ופי' ואקיש בה בארץ הנזכר דהיינו בז' מלכים שיצאו ממנה. והוה בה פסולת ואתעדיאת פי' עתה בתכלית הבירור נראה הפסולת הנז' והוסרה מהארץ הנז' דהיינו מהמלכים הנז' שיצאו ממנה וז"ש ואתעדיאת פי' הוסרה הקליפה הנזכרת מקדושת

המלכים שהם מבינה הנז': תהו מדורא דזוהמא עתה מפרש מה היא הזוהמא שהיתה כלולה בכח ויצאה בפועל ואמר תהו היא הקליפת ראשונה בוהו ברירו וכו' פי' כי בוהו יש בו ממש יותר מתהו ר"ל ב"ו הו"א כי קליפת בוהו יש בה קצת טוב יותר מתהו כי הקליפה הסמוכה לצד הקדושה היא טובה יותר מהראשונה:

ואתיישב בה פי' נתיישבה קצת קליפה זו יותר מהראשונה חשך רזא דאשא תקיפא היא קליפה שלישית שהיא יותר טובה מן השנים הראשונים וההוא חשך חפי וכו' פי' חשך שהיא קליפה ג' מאירה לתהו וממנה נתקנת התהו וז"ש ואתתקנת ביה:

רוח דקודשא דנפיק וכו' פי' הם רפ"ח ניצוצות שבתוך קליפת נוגה ורפ"ח הנז' הם מבחינת האורות של ז' מלכים שיצאו ממנה כמ"של ודא מרחפת על פני המים פי' קליפה זו של נוגה מאירה לקליפת בוהו שממנה יוצאים מים כמ"ש לקמן: אבריר דקיקו חדפי' ד' הראשונים שהם תהו בוהו חשך רוח הם בעשייה כמ"ש הרב נעיל והוברר מהם הטוב ונעשה מהם ד' דיצירה שהם רוח רעש אש קול דממה דקה והם ד' קליפות שראה יחזקאל רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה כי מרכבה שראה יחזקאל היא ביצירה כנודע:

תהו אתר דלית ביה גוון פי' מפני שרובו רע ויש בה קצת טוב לכן אין בו שום דיוקנא בר האי דאיתחזי ביה וליתיה גרסי' בוהו להאי אית ליה ציורא פי' בוהו ר"ל יש בו טוב יותר מתהו וזהו בוהו ר"ל יש בו ממש. אבנין משקען גו גליפא דתהו כי' רפ"ח נינוצין שנשארו בתוך הקליפות נקראים אבנים לפי שהם נוקבין בחי' מ"ן כמ"של ואבן היא נקבה והרפ"ח הנז' שנקראים אבנים משוקעים בתוך התהו שנבלעים בתוכה. נפקי גו גליפא דמשקען תמן פי' בתהו אין ניכרים כלל אבל בבוהו יצאו ונראים וניכרים בה ומתמן משכי תועלתא לעלמא: פירוש ע"י הרפ"ח הנז' מבררים אותם ועולים בסוד מ"ן ומהם נמשך תועלתא לעלמא:

בציורא דלבושא משכי וכו' פי' כיון שנראו הר"פח הנז' והוברר עולים בסוד מ"ן ואז בא השפע וז"ש משכי תועלתא שהוא השפע בכח דסלקי מתתא לעילא שעולים בסוד מ"ן: וע"ד נקיבין ומפולמין פי' כיון שעולים בסוד מ"ן לכך נקיבין לרמוז על בחי' מ"ן שעולים דרך הנקב:

תליין באוירא הוא יסוד דנוקבא שנק' אוירא שעולים בסוד מ"ן ביומא דעיבא הוא דין כי מים היורדים מהגבורות הם יורדים ומתעוררים הגבורות לכך אטמרן אותם הניצוצות שלא יינקו מהם הקליפות וכן כתב בפ' צו וז"ל דהא מיא בגבורן נחתן לעלמא ובגין דאינון גבורן לא נחתן אלא בעיבא ויומא דעיבא לא נייחא רוחיהון דקיימי עלמא אלא בגין

דעלמא איצטריך להו מ"ט בגין דעלמא בדינא אתברי עכ"ל הרי מבואר שיום שיורדים הגשמים הוא דין וז"ש כאן לזמנין מטמרן ביומא דעיבא:

ומפקי מיין מגו תהומא גרסי' ופי' אע"פ שמטמרן מפקי מיין מגו תהומא שהוא יסוד דנוקבא דקדושה וכן כתב פ' בא אל פרעה נהיר תהומא ופי' הרח"ו ז"ל בהגהותיו על הזוהר תהומא יסוד דנוקבא דקדושה.

לאתזנא תהו מתמן פי' כיון שנתעוררו הגבורות יש יניקה לקליפת תהו חדוה ושטותא פי' ביום ירידת גשמים יש חדוה לעולם ויש שטותא מצד שיש יניקה לקליפה. חשך אשא אוכמא וכו' פי' כי כל קליפה כלולה ממרכבה שלה שהם חג"תם. חשך אשא אוכמא היא בחי' המ' דילה. ופי' תקיף בגוון שחור הרבה יותר מדאי. וכן סומק תקיף בחיזו שגוונו אדום הרבה וכן ירוק תקיף בציור לפי שיש לו ב' גוונים אדום ולבן ולפי שהוא מכריע לכך תקיף בציורים שבו שהם שני גוונים:

חוורא דכלייל כולא כי חסד כולל כולם: וכן גם בקליפה כך ורזא דא ותכהין עיניו מראות פי' לא כהו עיני יצחק רק בשביל עשו. וכן הכא לא יש בחשך הזה רע גמור רק כשמאיר לתהו. על פני תהום דריש ליה תהו מ' יתירה כמ"ם של ריקם כמ"ש הריקאנטי ז"ל. קול ה' על המים. קול הוא רוח: אבנין משקען גו תהומא פי' רפ"ח ניצונות שהם מובלעים תוך התהו ומהם יוצאים מים לעולם ע"י מ"ן וזהו ורוח מרחפת על בוהו שמשם מים כמ"ש:

פני המים וכו' דא ודא כמה דאיצטריך ליה גרסי' ופי' חשך על תהו ורוח על בוהו. תהו עליה שריא שם שד"י ד' קליפות אלו כל אחת מתלבש בה שם אחד כדי להכניעה בסוד ומלכותו בכל משלה. ברזא דסתרא דתהו פי' בהעלם התהו כדי להכניעה. ד' פרקין הכא. הם ד' אותיות שם הוי"ה כי כל אותי נקראת פרק ואבר ואינון י"ב הם י"ב צרופי הו"יה שבת"ת:

שמא גליפא וכו' פי' מן י"ב צירופים הנז' יוצא שם בן י"ב הוא הוי"ה אהי"ה אדנ"י משולבים כזה יא"א הה"ד וי"נ הה"י וכן כתב בספר שבר יוסף שבו היה טס אליהו כמ"ש בפרשת ויקהל. וכן כתב הרב ז"ל בוידוי של ק"ש שעל המטה ע"כ מה שנל"עד. ובתיקונים ט' שם בן י"ב כל היודעו והזהיר בו כל תפילותיו מתקבלות ומקורו יו"ד ה"י וא"ו ה"י:

ובס' אשל אברהם כתב בסוף פירושו לזה המאמר וז"ל ד' פרקין הכא וכו' הם רזא דתרין דרועין ותרין שוקין דאינון ארבע ואינון תריסר פרקין ג' פרקין בכל א'. והכא שמא גליפא די"ב אתוון וכו' פי' ד' אתוון דשם הוי"ה אינון תריסר בגין דאינון גליפין בד' פרקין דגופא דאינון ב' דרועין וב' שוקין. וכגוונא דאלין ד' פרקין אינון תריסר כן ד' אתוון דהוי"ה

אינון תריסר בגין דארבע אתוון דהוי"ה אינון רזא דארבע חיון דאקרון חיות גדולות ואינון מרכבות דקב"ה ושכינתיה כמ"ש בתיקונים דף נ"ב ע"ב ולכל חיה אית לה ד' אנפין כמ"ש וד' פנים לאחת וע"ד אינון ד' ואינון תריסר עכ"ל והשלים המאמר עד"ז ואנו אין לנו אלא דברי האר"י ז"ל והר"חו תלמידו כי אב הוא דלא להוסיף עליה:

דף טז:

ויאמר אלהים יהי אור מהכא וכו' פי' עכשיו מתחיל הפסוק תיקון חסד דזעיר שהוא אור שהוא ראשון שב"וק דעד הכא הוה בכלל פירש פסוק בראשית אמר בכח ראשית שהוא אבא ברא אלהים שהוא בינה שמים וארץ שהם זו"ן דרך כלל ועכשיו מפרש בדרך פרט סדר תיקון ו"ק והתחיל מחסד ואח"כ גבורה בויהי אור ואח"כ ת"ת וירא אלהים את האור כי טוב:

ובתר אתהדר כלל בפסוק ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים שר"ל א"וא עשו זו"ן דרך כלל הוה כולא תלייא באוירא פי' חסד דז"א וכל הו"ק כולם תלויים בחסד דעתיק הנק' אוירא כמ"ש הרב. ומ"ש מרזא דאין סוף עתיק נקרא אין סוף. והאוירא הוא חסד שלו כמ"ש בזוהר לקמן. אבל לא כתיב ביה ויאמר. דויאמר איהו קיימא למישאל ולמינדע. פי' אע"ג שבראשית שהוא אבא מאמר הוא. אינו אמירה בהדיא. דעיקר אמירה היא באימא כדכתיב ויאמר אלהים שאבא אמר לאלהים וז"ש איהו קיימא למשאל ולמינדע. כי באימא יש בה שאלה כדי למנדע אבל אין משיבין. אבל בו"ק שואלין ומשיבין:

חילא דאתרם וכו' פי' אע"פי שויאמר הוא אבא אומר לאימא הכל הוא א"ס אשר ממנו נברא הכל עד שנתפשט אותו הכח ברזא דמחשבה שהוא אבא ואז נתעורר אבא בכח א"ס אשר בקרבו ואמר לאימא וכאלו אמר הכתוב ויאמר א"ס שהוא העיקר:

יהי אור כל מה דנפיק וכו' פי' כל הבריאה כולה ע"י א"וא שהם י"ה היתה הבריאה שכל העולמות התחתונים מאו"א הם. בסוד כולם בחכמה עשית. אתהדר לנקודה קדמאה פירוש יוד שניה של יהי שרומזת לאבא גם כן. לאתפשט' למלה אחרא אור. פירוש למה הזכיר אבא פעם שנית להוציא אור שהוא חסד דזעיר שהוא ענף החכמה. ויהי אור דכבר הוה. הוקשה לו דהול"ל יהי אור ויהי כן אלא לרמוז שהאור הזה שהוא חסד דזעיר שעליו אמר הפסוק יהי אור היינו אור דכבר הוה ומפרש הענין ואזיל היטב:

אור דא רזא סתימא פי' חסד דזעיר שרשו מחסד דעתיק וז"ש אתפשטות' דאתפשט וכו' פירוש חסד דזעיר נתפשט מחסד דעתיק שנקרא אוירא עילאה ומשום דק"ל האיך חסד דזעיר יצא מחסד דעתיק לכן אמר בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא:

הנה כתב הרב באוצ"ח כי חסד דעתיק נקרא אוירא דכייא ואבא היה גנוז בזה האויר וזהו יו"ד דאויר: וכשיצא אבא משם אשתאר אור והיה חסד דעתיק מאיר בו דרך העלם וגניזה עד שם וז"ש הזוהר בקע בקדמיתא פי' חסד דעתיק שנקרא אוירא בקע והוציא אבא ממנו שהוא יו"ד דאויר: ולפי שתחלה אמר ואפיק חד נקודה סתימא ולא פי' מה היא חזר ופי' דהא א"ס שהוא עתיק יומין בקע מאוירא דיליה שהוא חסד וגלי האי נקודה יו"ד שהוא אבא:

כיון דהאי יו"ד אתפשט פירוש אחר שיצא אבא מה דאשתאר אשתכח אור פירוש מה שהיה נקרא מעיקרא אויר בהיות אבא בתוכו עתה אשתאר אור לבד:

אתגלי לבתר עליה היינו דקאמר הרב לעיל שחסד דעתיק מאיר דרך העלם וגניזא באבא כיון דאתפשט נפק פירוש כיון שנתפשט אור החסד דעתיק שבתוך אבא נפיק חסד דזעיר. ואיהו אור דאשתאר מאויר פירוש חסד דזעיר שרשו מחסד דעתיק והא קיימא פירוש אחר שיצא אבא שהוא יו"ד מאויר הנז' נשאר חסד הנזכר עודד וקיים להאיר לעולמות שתחתיו:

נפיק ואסתלק ואתגניז פירוש שרוב האור נגנז ולא נשאר מחסד דעתיק רק אור מעט להאיר לאבא: נהיר ביה באורח נקודה קדמאה. פי' חסד דעתיק מאיר בחסד דזעיר באמצעות אבא:

כולא אחיד דא בדא פירוש חסד דעתיק מאיר באבא ואבא מאיר בחסד דזעיר בכח חסד דעתיק שבתוכו וז"ש נהיר בהאי ובהאי פי' חסד דעתיק מאיר באבא ומאיר בחסד דזעיר:

כד סליק כולא סלקין פי' כשמתעלם חסד דעתיק גם אור אבא ואור חסד דזעיר מתעלמים ונגנזים: ההוא נקודה דאור אור איהו. פי' אותו המעט שנשאר מחסד דעתיק שמאיר באבא ממנו נעשה חסד דזעיר וז"ש ההיא נקודה דאור שכן קרא לו הזוהר לעיל כמש"ל ואשתאר חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניזו בההיא נקודה ולכן קאמר ההיא נקודה דאור שהוא המעט שנשאר מחסד דעתיק שנקרא אור אור איהו פי' ממנו נעשה חסד דזעיר הנקרא אור בעצם. וכאלו אור אחד הם. ואתפשט ונהירו ביה ז' אתוון פי' שנתפשט ונתקן חסד דזעיר והאירו בו ז' אותיו' דא"ב והם אבג"ד הו"ז בחסד חטי"ך למ"ן בגבורה סעפ"ץ קר"שת בת"ת ואחר כך נכללו כולם בת"ת וז"ש הזוהר דלגו ז' דהאי סטרא היינו ז' דחסדוז' דגבורה ואתכלילו כלהו בההיא רקיע שהוא הת"ת וכמו שאמר הרב ז"ל בכוונת העמידה דשחרית דחול:

אקדיש ההוא רקיע וכו' פי' כי אלו האותיו' שרשם מן רל"א שערים שבמלבוש ונשתלשלו מעולם לעולם עד שנחקקו בקו האמצעי שהוא ת"ת הנק' תורה כי בכאן נחקקו ונתגלמו

משא"כ בהיותם למעלה בסוד המלבוש וז"ש ואגליף חמן אורייתא לאנהרא לבר פי' למלכות ולב"ע דהוא אל גדול פי' חסד דזעיר דנפק מאויר קדמאה פירוש חסד דעתיק: **ויהי רזא דחשך פי' הוא גבורה דזעיר כי כל ויהי הוא צער** אור דאתכליל שמאלא בימינא פי' כאלו אמר ויהי שהוא גבורה נכלל באור שהוא חסד וכדין מרזא דאל הוי אלהים פירוש הים דאלהים היא גבורה ואל דאלהים הוא חסד שנכלל בגבורה וכמ"ש הזוהר בפרשת תרומה וז"ש אתכליל ימינא בשמאל' ושמאלא בימינא היינו ויהי אור ויהי שהוא שמאל נכלל בימין שהוא אור:

ויש דרך אחר בזה המאמר עפ"י מ"ש בספר שבריוסף בשם האר"י ז"ל כי רשימו שהניח א"ס כשנתצמצם נקרא אור קדמון ורשימו שהניח המלבוש נקרא יו"ד וכללות שניהם נקרא אויר וכשירדה יו"ד דס"ג לקחה רשימו דמלבוש שנקרא יו"ד ואשתאר אור וז"ש בזוהר נפק יו"ד מאויר ואשתאר אור עכ"ל וצריך לפרש כל המאמר מראש ועד סוף עפ"י הקדמה הנזכר וממנה מובן כל המאמר:

את האור כי טוב וכו' עם היות שאברהם כלול מן הדין רובו חסד וכן יצחק עם היותו כלול מחסד רובו דין אבל עמוד' דאמצעית' נקרא טוב כיון שחציו חסד וחציו דין רק שהוא נוטה אל החסד ונקרא שלם כי אברהם שרובו חסד אינו שלימות עם היות שיש בו קצת דין הרשעים אינם יראים ממנו כי על הרוב מוחל להם ואין זה שלימו' וכן יצחק עם היות שיש בו קצת חסד רובו דין ואפילו הצדיקים אינם יכולים לעמוד נגדו כי מדקדק עמהם כחוט השערה אבל יעקב שחציו חסד וחציו דין זהו השלימו' כי לרשעים ולצדיקים לפעמים עושה דין עמהם ולפעמים עושה חסד ועושה דין ממוצע כמו פשרה ולכן נקרא טוב וז"ש כי טוב דא עמודא דאמצעיתא:

אנהיר עילא ותתא וכו' פי' היסוד דאימא מגיע עד החזה דזעיר ונפתח יסוד דאימא בתוך גופא דזעיר ויוצאים החסדים מפי היסוד דאימא בתוך גופא דזעיר ואז החסד שבת"ת מגולה ב' שלישים והחסד דנצח מגילה נגלו וכן החסד דהוד ויורדים החסדים עד היסוד דזעיר ומתפזרים הניצוצות לכוכבים וחוזרים ומגדילים את זעיר כי עולים מתתא לעילא וכבר אורם מגולה וכל אור מגולה אורו כפול וכשעולים בוקעים את היסוד דאימא ונגלים גם שני חסדים של חסד וגבורה ואז החסד דחסד כיון שהוא מגולה נכפל לשנים והנה החסד של כל ספירה יש בו ג' שלישים וכיון שנתגלה נכפל ואם כן יש בו ששה שלישים והשלשה שלישים מאירים בג' פרקי החסד דזעיר. והג' שלישים האחרים עולים שני שלישים מהם אל החכמה ושליש א' אל הדעת דצד החסדים. וכן החסד דגבורה נכפל לששה שלישים ג' שלישים מאירים בג' פרקי הגבורה דזעיר והג' אחרים ב' שלישים

מהם עולי' בבינה דזעיר ושליש הג' עולה בחצי הדעת דצד הגבורה וכיון דחצי הדעת דחסדים הוא מצד החכמה הרי ג' שלשים בחכמה כמו שהוא בחסד דזעיר וכן הענין בבינה כיון דחצי הדעת דצד הגבורות הוא מצד הבינה הם ג' שלישים בבינה כמה שהוא בגבורה וכן החסד דנצח כיון שנתגלה נכפל לו' שלישים והג' שלישים מאירים בג' פרקי הנצח דזעיר והג' אחרים מאירים בקו ימיני דנוקבא דזעיר שהם חח"ן שלה וכן הענין בחסד דהוד דזעיר כיון שנתגלה גם הוא יש בו ו' שלישים והג' שלישים מאירים בג' פרקי הוד דזעיר והג' אחרים מאירים בקו שמאלי דנוקבא שהם בג"ה והחסד שבת"ת כיון שנתגלה גם הוא נכפל לו' שליש ם והג' שלישים מאירים בג' שלישי הת"ת והג' שלישי' אחרים שנים מהם עולים אל הכתר דזעיר ושליש השלישי עולה אל כתר דנוקבא. זהו דרך כללות עם שיש פרטות בענין הכתר דזעיר וכתר דנוקביה ע"כ קיצור הדרוש וזמ"ש נהיר עילא ותתא וכו' כי עמוד' דאמצעיתא שהוא הת"ת דזעיר אשר בו נפתח יסוד דאימא שבי החסדים נהיר עילא שהוא ג"ר דזעיר ותתא שה"ס קומת המלכות ולכל שאר סטרין שהם ח"ג נ"ה אבל היסוד אין בו רק כללות החסדי' וקו האמצעי דנוקבא מאירים בו ה"ג כמבואר במקומו. א"נ עילא ותתא הם נ"ה שנקראים מעלה ומטה ושאר סטרין הם ח"ג ויסוד והכוונה שיסוד דאימא שבת"ת דזעיר מאיר לכל הו"ק הוי"ה שמא דאחיד לכל סטרין הת"ת דזעיר נק' הוי"ה הוא אחיד לכל סטרין כמ"ש גם אפשר שכוין גם אל לאה ורחל ויעקב שכולם מאירים בהם החסדים והגבורות דזעיר וז"ש אחיד לכל סטרין:

אפריש מחלוקת למהוי כול' שלים פי' כי עמודא דאמצעית' שהוא הח"ת דזעיר אפריש מחלוקת שבין חסד וגבורה כי החסד רוצה לזכות הבריות והגבורה רוצה לחייבם אבל עמודא דאמצעיתא שחציו חסד וחציו דין לפעמים עושה חסד אף עם הרשעים ולפעמי' עושה דין אף עם הצדיקם וזהו שלימות אמיתי למהוי כולא שלים:

ויקרא זמין ר"ל עשה קריאה והזמנה גדולה כהזמנת אורחים הנקרא קריאה ואינו מזמינם עד שמכין מה שיאכלו כן המאציל העליון קרא וזמין האי אור ולא זמין יתיה עד שתכין לו הארה גדולה ושפע גדול להוסיף בו הארה גדולה כדי שיהיה בו כח להוציא היסוד וז"ש לאפקא וכו' דהוא יסודא דעלמא כמ"ש לקמן ומההיא תוספת דחדוה נפיק יסודא דעלמא ואמר וסליק עד נקודה קדמאה ונטיל ואחיד תמן חילא בתוספת כח להוציא היסוד והגם שבשעת אצילו' הת"ת בודאי שנאצל בו גם היסוד מ"מ לא עמד היסוד לגמרי עד שנתוספה הארה גדולה בת"ת ואח"כ נגמר היסוד ומה גם לפי מ"ש הרב בענין קו המדה כי הלא הזעיר מתחלה לא היה רק ו"ק ואח"כ הגדיל עד עשרה כי עלו ב' שלישי החסד עם פרק עליון דנצח דאימא ונעשית חכמה דז"א מג' פרקים כי לכל ספירה יש

בה ג' פרקים ונשאר פרק תחתון דחסד ועלה אליו פרק עליון דנצח דזעיר ונתתברו עם פרק אהצעי דנצח דאימא ונעשה חסד דזעיר מג' פרקים ונשארו ב' פרקים בנצח דזעיר עם פרק תחתון דנצח דאימא ונעשה נצח דזעיר מג' פרקים וכן הענין בקו שמאלי דזעיר עם הוד דאימא וכן קו האמצעי דזעיר עלו ב' שלישי ת"ת דזעיר עם שליש העליון דיסוד דאימא ונעשה דעת דזעיר ושליש אמצעי מת"ת זעיר עלה אליו שליש העליון דיסוד דזעיר ונתחברו שניהם עם פרק אמצעי דיסוד דאמ' ונעשה דעת דזעיר ושליש הנשאר מת"ת דזעיר עלה אליו שליש העליון דיסוד דזעיר ונתחברו שניהם עם פרק אמצעי דיסוד דאימא ונעשה הת"ת דזעיר משלשה פרקים:

ונשאר ביסוד דזעיר ב' שלישים והנה יסוד דאימא קצר ואינו מגיע רק עד החזה ושם נשלמת עטרת יסוד דאימא:

ונמצא כי הדעת לקח ב' שלישי הת"ת שעלו למקום הדעת עם היסוד דאימא ונעשה הדעת וכן הת"ת לקח שליש תחתון של ת"ת דזעיר עם שליש העליון של יסוד דזעיר שעלה למקום הת"ת ושנתחברו שניהם עם עטרת יסוד אימא ונעשה ת"ת דזעיר:

אמנם היסוד דזעיר לא נשאר בו רק ב' שלישי היסוד דזעיר אבל מאימ' אין לו כלום ולכך היסוד הוא יוסף הוא "יפה "תואר "ויפה "מראה ר"ת יתו"ם מאמו ואין בו רק ב' שלישי היסוד ואי אפשר להיות כל ספירה רק משלשה שלישים. ולכן בהכרח צריך שיתוסף הארה גדולה מלמעלה לעמודא דאמצעיתא שהוא ת"ת דזעיר כדי להוציא היסוד שלם וכמה מיני הארות נתוספו להוציא היסוד דזעיר. א' מ"ש הרב ז"ל שעלו חג"ת דזעיר ונעשו מהם חב"ד ועלו נה"י דזעיר ונעשו מהם חג"ת דזעיר ונשאר זעיר בלתי נה"י ומהארת החסדים והגבורו' שביסוד אימא הנתון בחזה דזעיר נתפשט אורם ונעשה היסוד דזעיר:

ולכאורה זה הדרוש קשה עם הראשון אבל אינה קושיא כי מ"ש עלו חג"ת ונעשו חב"ד לאו דווקא כי לא עלו רק ב' שלישים העליונים דחסד וב' שלישים העליונים דגבורה וב' שלישים העליונים דת"ת וכיון שעלו הב' שלישים העליונים שהם ודאי גדולים מן הנשאר: הוי כאלו עלו כל חג"ת ונעשו חב"ד וכיון שעלו שליש העליון דנצח ושליש העליון דהוד שהוא העליון והעיקרי עם שנשארו ב' שלישים התחתונים דנו"ה אינם נחשבים לערך העליון שהעליון כולל כל מה שתחתיו וגדול מכולם לכן אמר שעלו נה"י ונעשו חג"ת. ומ"ש ונשאר בלי נה"י לאו דווקא אלא שנשארו חסרים ונגמרו ונתקנו מהארת החו"ג שביסוד אימא:

עוד הארה אחרת יש ליסוד שעל ידה נגמר ונעשה מן ברא אבר ובולט והוא הארת מזל ונקה בסוד קונה הכל: כי ע"י הארת מזל ונקה הרמוז בתיבת קונה הוא קונה הכל היסוד הכק' כל וז"ש דזמין והוסיף הארה בעמוד' דאמצעית' וכו'. דעליה קיימי עילאין הכוונה שכל הספירות העליונים אינם יכולים להשפיע אל המ' רק על ידי היסוד ונמצא כי כל העולמות עליונים ותחתונים אינם יכולים לעמוד בלתי יסוד:

ומההוא אור שלים גרסי' יסודא חי עלמין דאיהו יום וכו' ק"ק והלא הח"ת דזעיר נוטה לימין והיסוד דזעיר נוטה לשמאל בסוד יצחק קץ חי וי"ל מ"מ כיון שטיפת החסד תמיד בפי האמה בסוד אור זרוע לצדיק לכן אמר דאיהו יום מסטרא דימינ'. עוד י"ל דלא קרי ליה יום מסטרא דימינא אלא לערך המלכות שאמר בה קרא וזמין מסטרא דחשך. חד נוקבא סיהרא דשלטא בליליא ופי' כמ"ש הרב ז"ל שהחסדים מגדילים זעיר והגבורות מגדילים הנוקבא וז"ש מסטרא דחשך חד נוקבא:

עאל ימינא פי' חסד בההוא עמודא שלים דבאצעיתא והוא הת"ת (ובספר ערוגת הבושם כתב וז"ל קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים דקיימא באמצעיתא. פי' הוא ת"ת חד נהירו דאיהו יסודא דעלמ' ומההוא וכו' פי' כי מהאור שהוא חסד המתרבה בת"ת ממנו יוצא היסיד שכולל ה' חסדים ומההוא אור שלים עמודא דאמצעית' הוא סוד הדעת שמתפשט בת"ת ואח"כ בנה"י שהוא צ דצלם שכולל כל ה חסדים כי הה' חסדים מתפשטים בצ' דצלם כמ"ש בדרושי הצלם וכל הצדיק דצלם עם הה' חסדים כולם יורדים ליסוד ולכן נק' היסוד צדיק כי הוא כולל כל הצדיק דצלם ונקרא יום כי בו מאירים כל הה' חסדים שהם יומא דכולהו. עוד ידוע כי צ דצלם הוא פנימות זעיר ל מקיף מ דצלם מקיף למקיף והצ' היא נה"י דבינה. לחג"ת שלה מ דצלם הוא כחב"ד שלה וכל זמן שהצלם הוא מאיר בזעיר אזי היסוד מאיר ג"כ ברזא דשמש שמאיר ומבהיק באורו הגדול עד שבולט מרוב אור החסד בסוד היסוד ואז גריעו דלילה שהוא יסוד דמלכו' שהוא לילה מרוב הדינים שנקבצים שם וסותמים את פתחה והוא אשתלימ' בתוספת האור שביסוד בחי' מוסף ואז לילה כיום יאיר שהוא יסוד וחשיכה שהם הגבורות כאורה שהם החסדים עכ"ל):

כליל ברזא דשמאלא פי' חסד נכללובו הגבורות ואח"כ נכנס בת"ת עד נקודה קדמאה פי' אבא:

דף יז.

חילא דתלת ניקודין הם חב"ד דאבא כי חול"ם היא חכמה מלשון וההלימני שורק הוא דעת שמקשר הו"ק חיר"ק היא בינה מלשון חרק שיניו ומוחין אלו הם מוחין דגדלות דאבא שמקבל זעיר ולכך אמר עאל ימינא וכו' שח"ג כלולים בת"ת וכאלו חג"ת כולם

עלו לקבל מוחין דאבא חכמה דאבא בקו החסד ובינה בקו הגבורה ויסוד דאבא בת"ת דזעיר ומוחין אלו הם חיי זעיר כמ"ש החכמה תחיה בעליה ובסוד ימותו ולא בחכמה: כשנכנסים מוחין אלו בזעיר הנה יסוד אבא מהחזה ולמטה הוא מגולה מבלי מסך יסוד אימא ונ"ה דאבא ג"כ מאירים בקו אמצעי ומהארתם יוצא היסוד דזעיר עם הארת החו"ג דאימא שמגולים לגמרי וז"ש ואתחבר כולא בעמודא דאמצעיתא. פי' שנתחברו כל ההארות בין דאבא בין דאימא ואפיק יסודא דעלמא שהוא יסוד דזעיר ופירשנו תלת ניקודין דהכא הם חב"ד דאבא לפי שמדבר אחר לידת זעיר דהיינו בעיבור שני דמוחין. אבל לעיל דף ט"ו ע"ב שאמר רזא דתלת ניקודין חול"ם שור"ק חיר"ק וכו' שמדבר בעיבור ראשון כמ"ש שם בשעתא דנפק וכו' פשט הלשון מורה דג' נקודין הם ו"ק דזעיר וחולם הוא בת"ת וכולל עמו ח"ג וחיר"ק בנצח וכולל עמו הוד ושור"ק ביסוד הם ו"ק דזעיר ששרשם מאריך וקבל הטיפה אבא ונתנה לאימא ואז נתקשרו ג' כלילן בג' בתוך אימא וז"ש שם ואיכללו דא בדא ואח"כ נולד זעיר ומ' כלולה עמו:

שמאלא להיט בתוקפא וכו' פי' הגבורות שבזעיר הם דינים תקיפים וקודם שינתנו לנוקבא מתמתקים וז"ש להיט בתוקפא שהם דינים אבל וארח כמו שמריח ריח טוב ושמח כך הגבורות הריחו ריח טוב ונמתקו. ומפרש מהיכן הריחו ריח טוב זה יאמר בכולהו דרגין ארח ריחא. פירוש מהפרצופים העליונים דהיינו מגבורו' דאימא ודאבא ואריך ועתיק: מכח גבורות הממותקים הללו נמתקו גבורות אלו שבזעיר. להיטו דאשא פי' מהארת הגבורות. אפיק האי נוקבא פי' מ' דאצילית שבנינה מהגבורות כנז':

יסודא אחיד בעמודא דאמצעיתא וכו' פי' כנז"ל שיסוד זעיר נעשה מהארת חו"ג דאימא המגולים לגמרי ומהארת מוחין דאבא המגולים מהחזה ולמטה וז"ש מההוא תוספת נהורא דהוה ביה:

דאמצעיתא אשתלים פי' שנשלם באורות דאו"א ועביד שלם לכל סטרין: שמכריע ומקבל מקו ימיני ושמאלי (ובספר ח"י כתב בדף קי"ח וז"ל כיון דההוא עמודא דאמצעיתא אשתלים וכו' ואקרי מוסף' וכו' התבונן בסוד מוסף אשר ביסוד יוסף הצדיק נאדר כמ"ש בזוהר כיון דההוא עמודא וכו' וכן בתיקונים אמר ואיהו תוספתא מסטרא דחי עלמין דאיהו מוסף שבת. ותשכיל באשר עתה סוד מלכות גדילים תעשה לה בעלייתו של בעל ורוזנים נוסדו יחד ישראל ורחל יחדיו שוו בשיעוריהן וישתוו היסודות מוסדות תבל ואומרים במוסף תקנת שבת כמ"ש בזוהר ת רשים רשימו דעתיק יומין דלית דכוותיה כי בסדר תשר"ק כ"ב אותיות אשר היו למאורות במוחא עילאה מתתא לעילא תהיה אות ת בעתיק. ובמוסף צ"ל זכר למעשה בראשית כי עתה ב' היסודות

דזו"ן שוין במעשה בראשית. (וע"ש חיוב חזרת מוסף) וכן בערבית יש לאומרו משא"כ בשחרית שאין לאומרו והטעם ע"ש):

אתוסף ביה נהירו מלעילא פי' מאו"א ומכל סטרין מכל הו"ק קבל הארה בחדוה דכולא ביה פי' היסודות דאו"א נקראים חדוה והם מגולים מן החזה ולמטה ומהארתם יוצא היסוד. כל חיילין לתתא וכו' פי' כל הנשמות והרוחות יוצאות מיסוד ואין לך נשמה שאין יוצאים עמה כמה מלאכים כ מ"ש בזוהר די"ב ע"ב וז"ש חיילין שהם המלאכים שיוצאים עם רוחין ונשמתין. ברזא ה' צבאות. ר"ל הרוחין ונשמתין וחיילין שיוצאים הם ע"י צבאות שהם נה"י. אל אלהי הרוחין היא המ' והכוונה כי ע"י נה"י ומ' יוצאים הנשמות כי נה"י מבשלים הזרע ונותנים ליסוד והיסוד למ':

תיאובתיה לאתכללא בימינא פי' כי הגבורות אחר שנכללו עם החסדים ונחלש תוקפם ונמתקו אזי הולכים לתקן הנוקבא כדמפרש ואזיל כד שרי לאתפשטא האי לילה עד לא אסתיים פי' כשהתחילה המ' להתקן בסוד ה תתאה ובסוד קטנה ועדיין לא נגמר תיקונה אזי הגבורות נכללו עם החסדים שביסוד זעיר שירדו הגבורות שם כדי להתמתק עם החסדים כמ"ש הרב בדרוש הנקבה שתחילה נקראת ה תתאה ואח"כ נקראת קטנה והקטנה היא בת י"ב שנים ויום א' ובשתי שנים הראשונים נכנסו בה פרקין תתאין דנ"ה דזעיר ובשתי שנים השניים פרקין אמצעיים ובשתי שנים השלישיים נכנסו בה פרקין עילאין דנ"ה דזעיר ובשנה הז' חצי שליש חסד וכו' ובשנה ח' יצאו הגבורות מיסוד זעיר אחר שנמתקו שם עם החסדים וירדו אל דעת המ' וע"ש באריכו': נמצא אחר שהתחילה המ' להתתקן מנה"י דזעיר ועדין לא נגמר תיקונה אזי ירדו הגבורו' מיסוד דאימא ליסוד דזעיר להתמתק בחסדים אשר שם. ואח"כ הלכו לדעת המ' להגדילה ולגמו' פרצופה וז"ש כד שרי לאתפשטא וכו'. פי' כשהתחילה המ' להתתקן מנה"י דזעיר ועדיין לא נגמר פרצופ':

ההוא חושך עאל וכו' פי' הגבורות ירדו מיסוד דאימא ליסוד דזעיר להתמתק בחסדים אשר שם:

ואשתאר בגריעו האי לילה פי' ביני ביני קודם ירידתם לדעת דמ' נשארה המ' בגריעו שאין מגדיל פרצופה אלא הגבורות ובהיותם עדין ביסוד דזעיר ולא ירדו לדעת דמ' המ' היא גרועה מבלי הגדלה:

חשך גרע נהוריה פי' אור הגבורות גרוע מאור החסדים אפיק דרגא בגריעו היא המ' דלית לה מגרמה כלום רזא דנקודה עילאה פי' אבא הרמוז ביו"ד דויקרא:

עמודא דאמצעיתא הוא הת"ת הרמוז בוא"ו דויקרא בכל סטרין. פי' הת"ת כולל כל הו"ק: דע"ב אתוון כתוב בגליון מחכמים קדמונים יום עם ו"י דויקרא גי' ע"ב עכ"ל. ועוד נראה דקאי על כל הנז"ל יהי אור הוא חסד ויהי גבורה וירא אלהים את האור זה ת"ת והם ג' ע"ב ע"ב דחסד ע"ב דגבורה ע"ב דת"ת והם ג' ע"ב דויסע ויבא ויט ושרשם ממזל הח' דאריך וז"ש הכא רזא דשמא דע"ב אתוון: ומ"ש גליפא דכתרא עילאה כי חקיקתם מאריך ממזל הח':

יהי רקיע הכא בפרט פי' לפי שאמר לעיל בדף י"ו יהי אור מהכא איהו שירותא לאשכח' גניזין היך אתברי עלמא בפרט שר"ל יהי אור הוא חסד דזעיר שהוא ראשון שבו"ק. אמר ג"כ על יהי רקיע הכא בפרט. שר"ל יום שני הוא גבורה והוא שני שבו"ק ונתעוררה מחלוקת בין חסד וגבורה לפי שהם הפכיים זה מזה והוצרך הרקיע שהוא הת"ת לעשות שלום ביניהם וז"ש הכא בפרט שהוא על גבורה דזעיר יום שני:

רזא לאפרשא וכו' הוא רקיע שמפריש בין מיין עילאין חסד דזעיר ובין מיין תתאין גבורה דזעיר: ומ"ש ברזא דשמאלא קאי על מיין תתאין שהם ברזא דשמאלא שהוא גבורה: בין דא לימינ' בין הגבורות לימין שהוא חסד שלימא דכול' פי' דק"ל הרי כבר נזכרו יהי אור חסד ויהי אור גבורה את האור ת"ת ותירץ ימינא וכו' פי' שחסד יומא דכליל כולהו ולכך בחסד שהוא יום ראשון נזכרו חג"ת דזעיר ואח"כ נזכרו כל אחד ביומו אתער מחלוקת בינו ובין הימין:

אתתקף אשא וכו': פירוש כאשר נתעורר השמאל במחלוקת עם הימין דהנה השמאל הוא דינים תקיפים ומחמת המחלוקת אתתקף אשא דרוגזא כאדם גבור שגבורתו אינה נגלית כי אם בשעת מלחמה ומחלוק' עם היות אש גבורתו תמיד כמוסה בתוכו כן למעלה עם היות שהגבורה היא דינים עכ"ז אין אש הרוגז ניכר ונגלה רק בשעת המחלוקת. כי אשא דרוגזא היה בה מתחלה ובשעת המחלוקת אתתקף:

מההוא מחלוקת גיהינם פי' הגבורה עם שהיא דינים תקיפים אין כח בס"א להתעורר לקבל דיני הגבורות עד דאשא דרוגזא אתתקף ואז מחמת הדינים התחתונים של הגבורה עם שהם דינים קדושים בהשתלשלותם למטה מחמת תוקף המחלוקת הם הולכים ומתמלאים ממילוי למילוי עד אין קץ ומילוי הוא דין ומריבוי מלויים והשתלשלותם יוצאים מהם דינים דלא קדישין קליפה סוד סיגי הזהב והענין כי החסד אעפ"י שמשתלשל למטה אורו זך כבראשונה וז"ס אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית היה אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו כי מן החסד דזעיר עד המ' מתפשטים החסדים ואין בהם עיבוי רק אורם זך ובהיר כבראשונה כמ"ש בזוהר על פ' ויקרא אלהים לאור

יום ולכן לא תמצא שמצריך תנופה בכסף כי הכסף אעפ"י שמתפשט למטה אורו זך ואין בו סיגים כלל:

אמנם גבורה שהיא הזהב נאמר בה תנופת זהב כי צריך להניפו ולהרימו למעלה כדי שלא ישתלשלו ממנו הסיגים כי אם ישתלשלו למטה נפקין מניה דינים דלא קדישין סיגי הזהב בסוד ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות כי קודם השתלשלותו אין בו כיהוי עינים אמנם כי זקן שה"ס השתלשלו' אז נתעבה האור והוכהה ויצאו ממנו דינים עבים ותקיפין ומהם יוצאים. דינים דלא קדישין וכל זה ע"י תוק' המחלוקת ויצא גיהנם שהיא הקליפה המתעורר' משמאלא שהוא שרשה ונדבקת בו לינק ממנו:

חכמתא דמשה וכו' פי' מרע"ה כשראה מחלוקת קרח שהוא לוי מהשמאל עם אהרן שהוא הימין: ראה מעשה ונזכר הלכה ואמר כך היה במעשה בראשית וז"ש בעובדא דבראשית וכו':

יום תליתאי עאל בינייהו וכו' הגם שאמר הכתוב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל עכ"ז לא אבדיל עד דאתא יום תליתאי כמ"ש לקמן ואע"ג דאפריש בין מיין עלאין לתתאין מחלוק' לא אתבטל עד יום ג' וז"ש כאן עמודא דאמצעיתא הת"ת שהוא יום ג' עאל בינייהו בין מים למים בין חסד דזעיר הנזכר ביום א' ובין הגבורה הנזכר ביום ב'. וברמז בעלמא נרמז הרקיע ביום ב' שכיון שבא יום ב' שהוא גבורה ממילא תתעורר המחלוקת בין יום א' ובינו מיין עילאין ותתאין ובא הרקיע שהוא ת"ת לעשות שלום אמנם עיקר השנום לא נעשה עד יום ג' ומחלוקת לא אתבטל עד יום ג':

ואסכים מחלוקת וכו' כי הרקיע הועיל דווקא להפרידם שלא ילחמו זה בזה אבל ביום ג' אסכימו ואתיישבו כל אחד על מקומו בשלום. ומה שנראה מלשון זה האחרון דמיין עלאין הם מיין דוכרין ומיין תתאין מיין נוקבין היינו הך דעיטרא דחסד הם מיין דוכרין ועיטר' דגבורה הם מיין נוקבין וגיהנם נחית לתתא מאחר שנעשה שלום בין ח"ג לא נשאר מקום אל הקליפה לינק מן הגבורה הרבה כבראשונה אלא כדי חיותה: ושמאלא נכנס ונכנל בימין והוה שלמא בכולא. קרח באהרן פי' כי מצד קרח באה המחלוקת ולא מצד אהרן כלל כי כן במ"ב השמאלא בא לעשות המחלוקת עם ימינא. אמר לי אתחזי גרסי' כי משה הוא בת"ת:

ולא בעי שמאלא כי קרח לא רצה להשלים ודאי גיהנם כמו במ"ב דאתתקף שמאלא ונברא גיהנם כן במעשה קרח נתעוררה גיהנם לקראת קרח:

ולאתכללא בימינא מן הראוי היה שהשמאל קרח יהיה נכנע ונכלל בימין הוא לא בעא להיות נכנע לאהרן לכן ייחות לגיהנם:

ואכחיש עובדא דבראשית שאז מיד כשבא יום ג' הסכים ועשה שלום ביניהם אבל קרח גם אחר שבא מרע"ה שהוא כנגד הת"ת לא נתרצה אליו להשלים. ואתדחי איהו לבר פי' מרע"ה נדחה לחוץ כי לא רצה קרח בו ובשלומו לכן ויחר למשה בשביל הפגם המגיע לו מקרח כי הוא שכנגד הת"ת ראוי לו שיעשה שלום על ידו:

מאד על דאכחישו וכו' ששם נכנע השמאל וקרח לא רצה להיכנע לפני אהרן וחטאו לבריות וחטאו לשמים בהצותם על ה':

דף יז:

דאתתקן כגוונא דלעילא וסליק וכו' לפי שקרח נחית לגיהנם דומיא דתחלת המחלוקת של מ"ב שבה נברא גיהנם וכשנכנע השמאל לפני הימין ירד גיהנם למטה כי לא נשאר לו דביקות עם השמאל. כן ע"י מחלוקת קרח נתעורר גיהנם אך קרח לא עשה שלום לבסוף כמו מ"ב שע"י השלום נתרחק הרע שהוא גיהנם לגמרי וירד למטה ונשאר השמאל זך ונקי בלי רע כלל. אמנם קרח לא נפרד מהרע אלא. אדרבה הוא ירד לתוך הרעה שהוא גיהנם:

אבל מחלוקת הלל ושמאי הוא דומיא דמ"ב כי אחר המחלוק' עשו שלו' ביניהם ונכלל שמאלא שהוא שמאי בימינא שהוא הלל וזו היא עלייתו סליק ולא נחית כמו במ"ב כשנכלל השמאל בימין סליק לעילא. כי אותם המילויים שנתפשטו מהגבורו' עד שיצאו סיגי הזהב עתה כאשר נכנע שמאלא לפני ימינא חזרו המילוי' ועלו אל מקורם ונמתקו והוסר מהם הרע וירד למטה כי לא נשאר לו דביקו' עם השמאל. והשמאל עם המילויים עלו ונכללו בחסד. כי החסד גבוה מן הגבורה ועלייה אליו תקרא סליק ולא נחית כאשר בראשונה שהיה משתלשל ויורד ממילוי למילוי עד שלמטה יצאו סיגי הזהב כי הזהב נאמר בו תנופה צריך להתעלות למעלה ולא להשתלשל למטה:

ואתקיים באורח מישור נודע מ"ש הזוהר על פסוק וחכך כיין הטוב הוא חמרא דמינטר. הולך לדודי דא יצחק לחדתא ליה לאתכללא שמאלא בימינא וזהו למישרים. פי' מלת מישרים התכללות שמאל בימין וז"ש כאן ואתקיים באורח מישר מלשון מישרים ואתקיים השלום ביניהם לעולם. אי נמי ואתקיים פי' כל מחלוקת שהוא לש"ש סופה להתקיים כי יצתה ב"ק ואמרה אנו ואלו דברי א"ח כי גם דברי שמאי יש להם שרש למעלה. ועם שאין הלכה כמותם בעוה"ז סופה להתקיים לעתיד. וכמ"ש האר"י ז"ל על משנה זו שלעתיד בזמן המשי' תהיה הלכה כבית שמאי ודברי שניהם קיים ואמת וקדוש ברוך הוא אפריש בינייהו ואסכים לון:

דא היא מחלוקת לש"ש כי כוונת שניהם לקשט המ' בחדושי ודיני התורה ומ' נקרא' שם של שמים שהוא ת"ת דז"א גם לאה נקרא שם. וגם היא תתוקן בתור' אמת:
ושמים שהוא ת"ת דזעיר השלים ביניהם ולכן נתקיימו דברי שניהם כמו במ"ב שיום ג' שהוא ת"ת הפריש ביניהם בתחלה באומרו יהי רקיע ויהי מבדיל. ולבסוף הסכים ביניהם. ועיין בתיקונים דף ט"ו ע"ב שפירש מחלוק' לש"ש שכוונ' שניהם להתקרב למאצילם ולמהוי קדם מלכא. משא"כ בקרח:
מלי דאורייתא שגזרה אהרן דווקא כהן רזא דא בספרא דאדם ענין מ"ב ומחלוק' קרח ומפרש ואזיל שמצא כתוב שם:
חשך כד אתער היא גבורה דזעיר כשנתעוררה להלחם עם החסד בתוקף גבורתו ברא בו גיהנם כי מהגבירו' יצאו סיגים כנז"ל:
דשכיך רוגזא שנכנסו מתווכי שלום ביניהם אתער מחלוק'. בגוונא אחרא גרסי'. ופי' כשני בני אדם שמתווכחים ביניהם ברחימו ובנחת על מה שעבר' וכשמתנצל כל אחד אז נקשרת אהבתם כי לא נשארה טינא בלבם. חד שירותא פי' במ"ב היו ב' מחלוק' אחד באומרו יהי רקיע ויהי מבדיל שהיתה מחלוק' גמורה ובתר דשכיך רוגזא היתה מחלוק' דרחימו וז"ש ויעש אלהים את הרקיע ויבדל. כי גם בהתווכחו' של רחימו צריך מתווך שלום ביניהם שלא יחזרו למחלוק' מתוך שמזכירים מה שעבר ויחרה אפם יאמר המתווך שוב מחרון אפך שכבר מחלת וזה דרך משל מהגשמי אל הרוחני:
וסופא דלהון בנייחא: אף שמתייסרים סופם לישב בעוה"ז בהשקט ומנוחה ולתענוג עוה"ב אי נמי דרך הצדיקים אף על פי שעושים מריבה בקשיו. לבסוף עושים שלום כמו מ"ב: לא כן הרשעים עברתם שמרה נצח. קרח וכו' אלו עשה לבסוף כמו מ"ב ונכנע לפני אהרן הוה סליק לעילא להכלל עם אהרן וגיהנם תפרד ממנו ותרד למטה ולפי שנשאר בתוקף מחלוקתו כמתחלה והוה שירותא דמחלוק' לכך ירד ונדבק בגיהנם:
שמאי סופא דמחלוק' כל מחלוקתו היתה מחלוק' דרחימו שהיתה במ"ב לבסוף בתר דשכיך רוגזא:
ורזא יהי רקיע ויהי מבדיל זוהי מחלוק' דרוגזא כקרח בעו"הז. בעא לאפרשא וכו'. כי כאשר הרקיע שהוא רמז אל הת"ת בעא לאפרשא אתער גיהנם כי לא הועיל הרקיע שנברא ביום ב' ואדרבא כד בעא לאפרשא אתער וכו' כשנים המריבים והמתווך אוחז באחד מהם לשים שלום. ולהיות שאין המתווך אדם חשוב כ"כ נשמט ממנו הלוחם ותבער בו חמתו. עד דרוגזא ותוקפא אצטנן. שהוא ביום ג' זמן האמיתי של הת"ת. וכדין ויעש אלהים את הרקיע:

אתער מחלוק' דרחימו וכו' כמחלוקת שמאי שהיה לעמוד על אמיתת ד"ת הוא קייומא דעלמא אמיתות תורה שבע"פ ועוסקים בה ברחימו וחביבו למתק דיני לאה ולקשט רחל. וכל א' סובר כך נאה קישוט זה לרחל כדי שתשא חן וחסד בעיני זעיר והועילה מחשבתם ועאלת ברחימו וכו' והות בקיומא שלים בזמן שמאי והלל תמיד בקישוטים נאים קייום בלי הפסק. הבדלה איהו ודאי שמאלא. ראיה ליום ב' שהוא רמז אל הגבורה מכריח הענין מאשר נאמרה בו הבדלה שאינה נזכרת אלא בשמאלא כתיב הכא וכו' מה הבדלה דבלוים שהם שמאלא כך של יום שני הבדלה שבו שמאלא גבורה. וזו הצעה להקשות ואי תימא וכו'. בשמעון אצטריך ותירץ לדעת יעקב שהיה משמש עם רחל ראובן אינו נחשב להתחלה ולכך לא סליק בשמא והתחלה היא משמעון ולוי שני ולעולם הבדלה בשני: במוצאי שבת הבדלת מ"ב בין מים עליונים חסד למים תחתונים גבורה ושניהם קדושה רק שזה דין וזה חסד:

כן במוצאי שבת הבדיל בין כחות הקדושה השולטים בשבת לכחות השולטים בחול ולכן נקראים חול סלקא מגיהנם כי בשבת כל הקליפו' אסורים בנוקבא דתהומא רבא ושולטת עליהם שלהבת יה. ואחר הבדלה יוצאים ממאסרם בכח גדול ורוצים לשלוט במעשה ידיהם של ישראל שהם המצות והתפלות. וכשישראל אומרים ומעשה ידינו כוננה עלינו באות' שעה חוזרת הארת השבת להאיר בנשמותינו כמו אור חוזר כי תפלות של שבת העלו העולמות עד מקומם האמיתי ומשם נמשכת הארה לנשמותינו כל יום השבת. ובמ"ש מסתלקת ואנו חוזרים וממשיכים אותה ע"י ויהי נועם וכו' ועוד הארה שנית של ג' סעודו' שנסתלקה במ"ש אנו חוזרים וממשיכים אותה בעשות סעודה ד' וע"י יהי בנו כח להנצל מהקליפה בעת אכילתנו בחול. כי הקליפו' שולטים ומתחזקים בעת האכילה של חול יבכח סעודה ד' חוזרת הארת ג' סעודו' של שבת להאיר בכל סעודות החול. וכן ע"י רהי נועם וכו' ח זרת הארת תפלות של שבת להאיר בכל התפילו' החול בנשמותינו בסוד אור חוזר ועוזרת אותנו להתפלל בכוונה ולכן הקליפה מתקנאת באומרנו ומעשה ידינו כוננה עלינו. וסלקא מגיהנם דאיקרי שאולה:

אי נמי מעשה ידינו הם הבנים הבאים מתשמיש ימי החול כי צריך סיוע גדול שלא תתערב הקליפה במחשבתו בשעת תשמיש ואז ב"מ הקליפה שולטת בזרעו. ולכן מתפלל ומעשה ידינו שהם הבנים כמ"ש בזוהר על פסוק וחבל את מעשה ידיך ועל פ' ילדיו מעשה ידיו יקדישו שמי. בהדס ויין הדס רומז לחג"ת דזעיר. והרב הצריך ג' בדים באגודה א' והאגודה רומזת למ' האוגדת האבות בקרבה ואנו מעוררים ד' רגלי המרכבה ובזה נפרדת הקליפה מישראל. ויין רומז ליין המשומר שהיא הבינה. ועי"ז

ההוא סטרא עאל בשאול דכתיב וירדו וכו'. לדמות הבדלה של מ"ש להבדלה של יום ב' הנז' במעשה בראשית שאז יצא גיהנם כנז"ל עכ"ז כיון שנכנע שמאלא שהוא גבורה ע"י הת"ת שנשלמה פעולתו ביום ג' ועשה שלום והבדל ביניהם ונחית אז גיהנם לתתא. אבל בקרח כשעשו ישראל הבדלה מהם כמ"ש הבדלו אחר שקרח לא רצה בהבדלה ירד לשאול. ולשם יורדים הקליפו' כשעושים ישראל הבדלה במ"ש. והגם שפסוק הבדלו וכו' על כל ישראל ידבר. עכ"ז כיון שבקש מרע"ה רחמים ואמר האיש א' יחטא נאמר העלו מסביב. נמצא שאמירת הבדלו לא נתקיימה כי אם בקרח וסיעתו ולעולם הבדלה בשני הוא לוי כנז"ל:

בשירותא וכו' בתחלת תוקף הרוגז דאתער שמאלא מחמת זה נברא גיהנם ובאותה שעה נבראו המלאכים דמקטרגי בבריאה אדה"ר וכן כל שאר וכו' הם המלאכים הנבראים בכל יום ומתבטלים כמ"ש יוצר משרתים בכל יום ואתאכלו בנורא כי הם דינים תקיפין ולכך מתים כגוונא דא קרח לתתא שקטרג על כהונת אהרן:

אתפשט פשיטו להתיך תיבות המאמר כפי מה שנלע"ד שבסמוך אמר מיין עילאין דכורין מיין תתאין נוקבין בקדמיתא הוו מים במים עד דאתפרשו וכו' והכוונה כי מיין עילאין ותתאין נתערבו יחדיו. ומיין תתאין שהם גבורות ושמאלא הם בעלי המריבה והמחלוקת והם אשר נכנעו בגבול מיין עילאין שהם חסדים ולקחו ממיין עילאין ועירבו אותם עמהם ונמצאו מים במים מעורבים ביחד. כי כאשר נתגברו מיין תתאין ולקחו חלק ממיין עילאין ועירבו אות' עמהם ודאי שאותו חלק אינו נפרד ממיין עילאין אלא עדין הוא קשור במיין עילאין. ומיין תתאין אחוזים באותו החלק כי מיין תתאין רצו שאותו החלק יתהפך מטבעו ויחזור גבורות יען מתרבים עליו מיין תתאין ואחרי רבים להטות ומיין עילאין רצו להחזירו אל שרשו ואל מקומו שהם חסדים. וכוונת מיין תתאין שהם גבורות להתגבר על מיין עילאין שהם חסדים ולמשוך אותם מעט מעט עד שימשכו כולם אצלם ויתגברו עליהם ויתהפכו מטבעם שהוא חסד אל טבע הגבורות שהיא דין ואז לא ישאר מי שיחלוק עליהם. ובוודאי אם כן יהיה תחרב העולם כי הגבורו' מטבעם לחייב האדם בעוברו אפי' על דקדוקי מצוה. לכן בראו' מיין עילאין כן. גברו גם הם מצד החסד ולא הניחו להם אפי' חלק משהו ממיין עילאין מעורב בהם אלא אלו מושכים החלק ההוא לכאן ואלו מושכין אותו לכאן ונמצאו מיין עילאין ומיין תתאין אחוזים זה בזה ע"י החלק ההוא והם מעורבים אלו באלו ע"י החלק ההוא עד שנפרשו ע"י הרקיע שהבדילם והחזיר החלק ההוא של מיין עילאין למקומם. וז"ש אשתמודע מיין עילאין ותתאין. פי' כי מתחילה היו אומרים מיין תתאין אנו הם שראויים להקרא מיין עילאין

ואתם תקראו מיין תתאין. ומיין עילאין אומרים להפך. עד שהפריש הרקיע ביניהם ואז הראה מעלת החסדים ונכנעו הגבורו' והכירו מקומם וערכם וידעו מעלת החסדים. וז"ש עד דאתפרשו לאשתמודעא וכו' ירצה מי הם הראויים להקרא עליונים ומי הם הראויים להקרא תחתונים. וזה ע"י שגזר הקב"ה יהי רקיע בתוך המים דייקא ולא ישארו מעורבים אלא הרקיע יבדיל ביניהם. ולא יהיה זה הענין אלא אם יובדל החלק דמיין עילאין שנתערב במיין תתאין ויחזור אל מקומו ואז יבדיל הרקיע ביניהם. ואמר פשיטו דא מן דא ולא אמר עוד ודא מן דא שאז היה משמע שג"כ חלק ממיין תתאין היה מעורב במיין עילאין. כי זה אינו אלא חלק ממיין עילאין דווקא הוא שנתערב במיין תתאין. ועתה רצה הבורא שיחזרו אל מקומם. ואתפשט פשיטו שהוא החנק המעורב דבר מועט שמשכו אותו מיין תתאין אליהם. עתה חזר למקומו עם מיין עילאין שהם דכורין:

אל קטפא ימינא כמו כתפא ימינא דאריך אנפין שמשם שרש החסדים כנודע. אל גדול. חסד נק' אל גדול:

מן גו מייא לאשלמא וכו' פי' מיין דכורין נקראו אלהים כמ"ש בסמוך ומיין תתאין אדנ"י וכאשר גברו מיין תתאין לקחו הי"ם מאלהים והפכו אותו לטבעם טבע נקבה ונקר' ימה כי הי"ם זכר. וי"מה נקבה ולא נשאר במיין דכורין רק אל מאלהים. ועתה בבוא התיקון ועשו שלום נתפשט הי"ם מן מיין נוקבין ויתחבר עם אל ואז יושלם שם אלהים שהם מיין דכורין וז"ש לאשתלמא שמא אל. כי רצונו שיתפשט פשיטו שהיא הי"ם מן גו מייא שהם מיין תתאין להשלים מיין עילאין ויושלם שם אלהים:

ולאתכללא ר"ל ולאתכללא דא בדא שיוכלל שם אל בדא שהיא הי"ם הנק' פשיטו כנז' ושיעור הלשון כך הוא לאשתלמא שמא דא אל. וע"י מי יהי נשלם ע"י ולאתכללא שיהיה נכלל שם אל בההוא פשיטו שהוא הי"ם ואתפשט מאל אלהים. פי' כיון שנתחברו אל עם הי"ם ונשלם שם אלהים אז הי"ם אלין אתפשטו ואתהפכו למהוי: מיין תתאין ימ"ה כי ימה היא נקבה ונהפכו מזכר לנקבה. דאתפשט בשני פי' כשנברא הרקיע בשני שהבדיל ביניהם. נתפשטו מיין עילאין ונפרדו ממיין תתאין שהיו מעורבים ע"י שלקחו חלק מהם בחזקה כנז' למעלה:

מיין עילאין הי"ם זה הים גדול מביא ראיה כי הי"ם הם זכרים כי תחלה היו מחוברים עם אל ונקראים אלהים זכרים וסימניך זה הי"ם גדול לשון זכר הי"ם מיין עילאין הפוכא וכו' גרסי' ופי' ימה נקבה מיין תתאין הפך הי"ם כיון דאתתקנו וכו' שנכללו וחזרו למקומם שהוא תיקונם באמת אז אתעבידו כללא חדא כי נתחבר שם אל עם הי"ם ונעשו שם

אלהים שם אחד. ואתפשט שמא דא בכמה דוכתי. כי שם אלהים נתפשט אפי' למלאכים שיקראו אלדים. מיין עילאין דכורין כמש"ל דכורין ונוקבין חסדים וגבורות:

מים במים כמש"ל דא אלהים מיין עילאין ומיין תתאין אד"ני גרסינן ולכאורה יקשה איך קרא למיין עילאין שהם חסדים אלהים. הלא הגבורות הם הנקראים אלהים אבל אחר שאמר מיין עילאין ותתאין הם ה עילאה ותתאה לא קשה מידי כי ה עילאה נקראת אלהים חיים והיא התבונה המלבשת אימא מהחזה ולמטה. אשר מבחינ' התבונה נקראת אימא דינין מתערין מינה כמ"ש ומסטרהא נפקי דינין. כי התבונה מסטרהא דאימא כי היא מלבישתה סביבותיה דנקראת סטרהא. אך עדיין קשה איך קרא לאימא מיין דכורין והיא נקבה והתירוץ כי אימא מסתיימת בדכורא שהוא זעיר שהיסוד שלה מסתיים תוך זעיר ולכן נקרא' דכורא כמו החסדי' שהם דכורא והגבורו' שהם יורדים למטה קרי להו אד"ני:

דף יח.

ועכ"ד כיון דאשתלימו מ"ד במ"ן גרסינן ופי' כיון שעשו שלום וחזר החלק שהיה מעורב למטה למקומו ונשלמו מיין דוכרין באותו חלק שלהם שהיה במיין תתאין אזי נשלם שם אלהים. ומתפשט אפי' במלאכים. עד יום תליתאי פי' אע"פי שהת"ת התחיל לעשות שלום בין ח"ג ביום ב' הנה עיקר השלום האמיתי הוא ביום ג' שרומז אל הת"ת:

בדוכתיה כדקא יאות פי' כל א' הכיר מקומו והגבורו' נכנעו לפני החסדים: ובגין מחלוק' דא אעפ"י דאיהו קיומא דעלמא לא כתיב כי טוב בשני דלא וכו' שלא נשלם המעשה עד יום ג'. ולא הוו תולדין בעלמא. כי בזמן שהאשה נכנעת לבעלה אז יהיה שלום ביניהם ויעשו תולדו' מתוקנים. ואשתמודעו שנפרשו מהמחלוק' ע"י שהכיר כל א' ערכו ומקומו. ומחלוק' ביה הוה יום תליתאי אסכים בכולא דהוא שמא וכו' פי' אע"פי שביום ב' התחיל הרקיע להבדיל ביניהם עדין המחלוק' היתה עד יום ג':

בגילופי הוי"ה גרסי' ה' עילאה ה' תתאה ו' בינייהו פירוש ח"ג הם בחינת ה' עילאה יתתאה כמש"ל ורקיע שהוא הת"ת הוא ו' י. ה' רקיעין כתב הרב כי ה' פעמים מים הם ה' גבורות וה' פעמים אור הם ה' חסדים וה' פעמים רקיע הם ה' ספירות זעיר שהם חג"ת נ"ה וז"ש ה' רקיעים כתיבי הכא. וחי העולמים אזיל בהו וכו' פי' מאלו ה' רקיעים שהם חגת"נה נמשך כח ליסוד זעיר ללכת אל המלכות ולהנהיג אותם ולנהלה בכל מה שתצטרך. כלילן דא בדא כל אחד מהקצוות כלול מכולם:

ע"י דאמצעיתא לא וכו' פי' ע"י הת"ת נכללו ח"ג זה בזה ואתיישרו עשו שלום ביניהם ת"ק שנין הם ה' חסדים דאילנא דחיי דביק בהו הוא יסוד דזעיר שהחסדים עיקרם בדעת וכללותם בה' קצוות וכללות כללותם ביסוד ומהם הנשמות באים כמ"ש הרב בליקוטים

על פ' ורוח נסע מאת ה' וז"ש למיעבד איבין ותולדין: מימו דבראשית הם המוחין דאו"א הנק' ראשית אבא ב' בינה תחותוי על ידיה גרסינן אי נמי אילנא דחיי דביק בהו הוא זעיר שמתפשטים בו ה' חסדים בה' קצוותיו: ודוד מלכא נקיט כולא היא המלכות: ויחלק לכל העם וכו' הביא ג' פסיקים לפי שהמ' מחלקת שפע למלאכים ולישראל ולז' נערותיה. כנגד ישראל ויחלק וכו' וכנגד המלאכים תתן להם ילקוטון ולשבע נערותי' ותקם בעוד לילה וכו' וחק לנערותיה: דאתער מחלוקת היא המחלוק' הנז"ל שבין ח"ג:

הורפילא תוקף הדינים: דטיפסא שלהבת הרומז אל הדין: ר"ל ע"י תוקף השמאל נתרבו הדינים ומסיגיהם יצאו הקליפו' וז"ש ונפקו טסירין שהם הקליפו':

ואקרישו וכו' פי' שנקרשו ויצאו מסיגי הגבורו' בלי תערובת החסדי' וז"ש בלי לחותא: והוי דכר ונוקבא הם זו"ן דקליפה כמ"ש הרב שבאצילו' אין שם אלא זו"ן דקליפה בלבד. זינין בישין הם מיני קליפות אחרות שיצאו מזו"ן דקליפה. והכא תקיפו וכו' פי' בכל הקליפו' הנזכר אין תקיף כזו"ן דקליפה שעליהם אמר והכא תקיפו וכו'. רזא דערלה פי' משם אלהים דיוד"ין יונקים שהוא גי' ש עם ה' אותיות אלהים גי' ער"לה. אלין אתתקפר וכו' דכר ונוקבא הנז' אתתקפו במיני זינין תקופין. אפעה הוא דכורא דקליפה נח"ש היא נוקבא דקליפה:

אפעה אוליד לשבעין שנין גרסינן ופי' כי ודאי מין האפעה יש בו זכר ונקבה רק שכללותו נקרא זכר וכן מין הנחש זכר ונקבה שבו כללות שניהם נקרא נקבה. והאפעה שהוא הזכר מוליד לע' שנה כי יש לו ז' ספירות מחסד עד מ' כל א' כלול מעשר הם ע'. והנקבה שהיא הנחש אין בה רק ז' שנים כי היא בת שבע וכשיתחבר הזכר עמה לפי שהוא טפל אליה בסוד יותרת הכבד אזי אינם נגלים רק ז' שנים דנחש:

רזא דגיהנם היא הנוקבא כמ"ש הרב שיסוד ועטרה דקליפה נקראים שאול ואבדון וכולה בכללותה נקרא גיהנם בז' שמהן יצה"ר היא הנוקבא בסוד וחלק משמן חכה. בכמה דרגין וכו' פי' מכח זו"ן דקליפה אתפשטו כמה מיני טומאות שמטמאים בני העולם וכולא מרזא דשמאלא פי' שרש הקליפה מהגבורות:

טב וביש וכו' פי' משמאל שהם הגבורות יש בהם טב שהגשמים ורוב השפע בא מהם ומסיגיהם יצא יצה"ר שהם הקליפו'. ואיהו יישובא דעלמא פי' גם הקליפה הוא צורך גבוה ועל ידה נשמרים בני אדם מלחטוא מיראת היסורין והעונש. אי נמי טב וביש קליפת נוגה היא טו"ר וממנה יצה"ר רצה"ט כנודע וגדול כוחם של צדיקים הנלחמים ביצה"ר ובשבילם באה טובה לעולם וז"ש טב וביש ואיהו ישובא דעלמא:

די"ח אתוון כתב האר"י ז"ל דמוכח מכמה דוכתי שהיסוד יש בו שם שד"י ובו ששה צרופים הם י"ח אתוון ונודע כי ביסוד בא שפע וברכה לעולם בסוד ויוסף הוא המשביר לכל עם הארץ. ובשם זה הקב"ה משפיע ברכה לעולמו עד בלי די וז"ש וברכה ישובא דעלמא. ויש מי שפי' דקאי אדלקמי' יקוו המים באורח קו וכו' עד ומאן איהו חי עלמין ושם זה הוא ששה צירופי יה"ו שהם י"ח אתוון ונמשכים עד היסוד כמ"ש בתיקונים דע"ד ע"ב וז"ל פנה למערב בצדיק דאיהו עירוב דתמן מתערבין כל חיילין ואתכליל בח"י אתוון דאינון יה"ו הו"י וי"ה יו"ה וה"י הי"ו אלין אינון י"ח אתוין דבהון ח"י עלמין אתקרי וצדיק בהון אתקרי ח"י עלמין וכו' ע"ש באורך והכוונה שמתקבץ כל השפע ביסוד וממנו בא לעולם:

יקוו המים וגו' באורח קו וכו' כתב הרב ז"ל סוד קו המדה הם נה"י דאימא המתפשטים בזעיר לעשות מו"ק שלו עשר ספירו' כנודע חילוק פרקים דנה"י דאימא בכל ספירה וספירה מזעיר ונעשו עצם מעצמיו ובשר מבשרו וז"ש יקוו לשון קו המדה. והמים הם המוחין דזעיר הנתונים בנה"י דאימא. ואימא נקראת קו המדה כי היא נותנת מדה וקצבה לכל ספי' זעיר ואומרת לכל ספרה וספירה עד פה תבוא ולא תוסיף. והנה ג' קוים נתפשטו מנה"י דאימ' נצח דאימ' בח"חן דזעיר הוד בבג"ה יסוד בדת"י וכל א' בקו ישר וז"ש למהוי באורח מישור:

נקודה קדמאה הוא אבא שממנו יצאו כל הפרצופים ואפי' אימא הארתה ע"י אבא בסוד כולם בחכמה עשית להיכלא עילאה היא אימא שהיא היכל לאבא כנודע:

בקו מישור לשאר דרגין הוא מש"ל כי נה"י דאימא מתפשטים בו"ק דזעיר אתר חד וכו' הוא יסוד דזעיר שכולל כל הו"ק וכל החו"ג יורדים לתוכו כנודע מדברי הרב ז"ל. דכר ונוקבא כי ע"י היסוד מתחברים ונכללים זכר ונקבה זה בזה. המים דנפקי מלעיל מאת ה עילאה. הם המוחין דזעיר כמש"ל:

ו זעירא פשט הלשון על יסוד זעיר מדבר שנק' ו זעירא אלא דקשה מאי דקאמר אל מקום אחד הוא יסוד דזעיר ולכך נלע"ד ו זעירא הוא יסוד דאימא שגם ת"ת דאימא יקרא שמים ו גדולה ויסוד דאימא נקרא ו זעירא והוא מתחת השמים ופירוש הפ' יקוו המים שהם המוחין דזעיר שהם קו המדה ומהיכן יוצאים אלו המוחין אמר מתחת השמים שהוא יסוד דאימא ששם מתגלת הארת המוחין. כי מהחזה דזעיר ולמטה ששם נשלם יסוד אימא מתגלים המוחין. כי גם נ"ה דאימא הסתומים מכה בהם הארת יסוד אימא ומתגלים כולם מהחזה ולמטה וכן מוכח מדברי הרב בספר הכוונות וז"ל בזוהר בראשית

דף י"ח על פסוק יקוו המים וכו' שה"ס כניסת המוחין ברישא דזעיר בסוד מדידו דמשחת' דקו המדה:

אל פי' כי הלא בינה דאבא היא חכמה דאימא והיא ד' יה"ו במילואם ל"א אותיות וזהו תיבת אל והם גי' מקום וזהו מקו"ם. ונכנסים בזו"ן הנקראים אחד א"ח ד' וזהו אחד עכ"ל. הרי מבואר כי אל מקום הוא רמז אל המוחין. ואח"כ בתיבת אחד הוא רמז כניסתם בזו"ן. ובשלמא אם נאמר מתחת השמים הוא יסוד דאימא א"ש קרא יקיו המים שהם המוחין שיצאו מתחת השמים שהוא יסוד דאימא והם רמוזים בתיבות אל מקום. ונכנסים בזו"ן שהם תיבת אחד:

אבל אם נפרש מתחת השמים הוא יסוד דזעיר לא א"ש ודוק כי נכון הוא. ה תתאה מלכו' דאצילו':

דא אתגלי וכו' כי מ' היא נגלית אבל ד' פרצופים העליונים מכוסים כי אריך נעלם גו או"א ואו"א גו זעיר וזעיר גו מ' נמצא שאין נגלית אלא המ':

קשורא דיחודא דעלמא עילאה פי' עלמא עילאה הוא זעיר והמקשר ומייחד ו"ק שלו הוא יסוד דזעיר:

ה' אחד הוא זעיר ושמו אחד היא מ' וז"ש תרין יחודין חד דעלמא עילאה וכו' פי' כמ"ש הזוהר בפרש' תרומם שצריך האדם לכוין בשמע ישראל לייחד ו"ק דזעיר ולהפרידם מהקליפה. והו"ק רמוזים בשית תיבין דשמע וג"כ יכוין כיחד ולהפריד מהקליפה ו"ק דנוקבא הרמוזים בשית תיבין דבשכמ"לו והם כ"ד וכ"ה דשמע ושניהם עולים מ"ט שערי בינה שהם השרשים של זו"ן ואז נפתחים מ"ט שערי בינה. ובזה נחשב עליו כאלו קיים כל התורה כולה במ"ט פנים. זהו כללות לשין הזוהר שם. וז"ש כאן חד דעלמא עילאה שהוא ו"ק דזעיר לאתייחדא בדרגוי שמייחד אותם ומפרידם מס"א. וחד דעלמא תתאה הם ו"ק דנוקבא ג"כ לייחדם ולהפרידם מס"א:

קישורא דעלמא עילאה עד הכא איהו כמ"ש לעיל שהיסוד כולל ו"ק ומיחד אותם תמן אתבסם ואתקשר וכו'. פירוש שם ביסוד נתקשרו ו"ק כולם ונתייחדו על ידו: ומ"ש אתבסם כנודע מדברי הרב שיורדים ג' חסדים פחות שליש ליסוד זעיר. ואח"כ יורדים הגבורות ליסוד זעיר ושם נמתקים הגבורו' על ידי החסדים. וז"ש תמן אתבסם פי' ביסום הגבורות שם ביסוד זעיר.

כל דרגין וכל שייפין פי' דרגין הם החסדים והגבורות שיורדים ומתקבצים ביסוד זעיר. וכל שייכין הם ה' קצוות שהשפעתם מתקבצ' בו. והוו כולהו ביה חד וכו' הוא מה שאמר לעיל ששם נתבסמו ונמתקו זה בזה:

ולית דרגא וכו' פי' שאין נמתקים הגבורות עם החסדים אלא בירידתם ליסוד ונכנסים בו באורח סתים כי כשיורדים מיסוד אימא ליסוד זעיר הוא בהעלם גדול ובאורח סתים: בתיאובתא חד פי' כשיורדים החו"ג ליסוד זעיר החסדים מתאוים למתק הגבורו' והגבורות ג"כ מתאוים להתמתק ע"י החסדים:

עד הכא בדרגא דא אתייחד וכו' פי' ע"י היסוד מתחבר' המ' עם זעיר וקרא לזעיר עלמא דאתכסייא שהוא מלובש ומתכסה תוך הנוקבא מהחזה שלו ולמטה: עלמא דאתגלייא אתייחד אוף הכי לתתא. פי' מלכו' מתייחד' ג"כ עם חיילותיה. איהו עלמא תתאה וקראה את. פי' את היא מ' וכבוד ה' היא מ' שמלבש' זעיר מהחזה ולמטה שכן ר"י קרי למאניה מכבדות':

כמראה הקשת היא מ' שהיא נגלית כן מראה הנוגה שהם חג"ת דזעיר שהם סתומים וכמש"ל. הוא מראה דמות כבוד ה' קאי על הקשת הנזכר ור"ל כמראה הקשת שהיא מ' כן מראה הנוגה שהוא זעיר: והקשת הנזכר הוא מראה דמות כבוד ה'. ודא איהו וכו' היבשה מלכו':

נתתי בענן מן יומא וכו' בסבא דמשפטים אמר וז"ל ויבוא משה בתוך הענן ענן דא מאי הוא אלא דא הוא דכתיב את קשתי נתתי בענן. תנינן דההוא קשת אשתלחת לבושוי ויהיב לון למשה ובההוא לבושא סליק ומניה חמא מה דחמא ואתהני מכולא עכ"ל. נמצא שפירוש את קשתי נתתי בענן שמלכו' שהי' הקשת מלובש' בענן שהוא לבושה ובאותו לבוש נתלבש מרע"ה ועלה לסיני וז"ל הזוהר פ' בשלח דנ"א מאן עמוד הענן רבי יוסי אמר דא הוא עננא דאתחזי תדיר עם שכינתא ודא הוא עננא דעאל משה בגויה עכ"ל: וכתב הרח"ו בהג"הה דא הוא עננא הוא מיכאל דרגא דחסד ענן יומם נמצא שהלבוש של המ' שהוא ענן הוא מיכאל וכן ענן של משה ג"כ הוא מיכאל וז"ש בכאן את קשתי נתתי בענן הוא מיכאל שהקשת שהיא מ' מתגלו' על ידי מיכאל שהוא לבושה

ועוד נל"עד שהלבוש של המ' הנקרא ענן הוא סוד החשמל המלביש זו"ן מכל צדדיהם וגם מתחת רגליהם וחשמל גי' מלבוש כמ"ש באוצ"ח:

גם מרע"ה יש לו לבוש מהחשמל הנז' כמ"ש בזוהר פ' שמות דחפת ליה למשה בסטרא דיובלא וה"ס החשמל שמגין מהחיצונים וז"ש כאן נחתי מן יומא דאתברי פי' משעת בריאת ותיקון עולם האצילו' עשה המאציל העליון זה הלבוש למ' להגין שלא יינקו ממנה החיצונים וכשמתגלי' הקשת בעו"הז מתגלי' ע"י הלבוש שהוא הענן הנזכר:

דף יח:

אתער שמאלא וכו' פי' כשמעשה התחתונים מתוקן ומעלים ומורידים שפע גדול אז הקשת אינה נראית כדורו של חזקיהו ורש"בי ע"ה. וכשאין מעשיהם מתוקן ואין מי שיעלה מ"ן למלכות אז אתתקף שמאלא שהוא דין עד שקב"ה מקרב צדק מאיליו ומקשט המ' בקישוטין של חג"ת שהם ג' גווני קשת. ואז כשרואה המ' מקושטת מתעוררים הרחמים והדין נמתק:

נפקת רחל ותקש וכו' ז"ל הזוהר ריש פרשת חיי שרה בשעתא דדינא שרייא בעלמא ההוא בי דינא כאתתא דמתעברא וקשייא לאולד' וכד אולידת שכיך רוגזא. נמצא כשהשמאל אתתקף המ' מליאה דינים כאשה מעוברת. ורוצה להריק אותם על העולם להחריבו:

מיכאל בסטרא דא וכו': פי' הם מרכבה של המ' שמתראי' בה הארת חג"ת וענפיהם הם מיכאל גבריאל רפאל שהם ענפי חג"ת:

בגלגולא דחיזו דעינא גרסי' ופי' כן מראה הנוגה הוא זעיר שנוגה אורו זך הוא נהירו דאתכסייא וכו' שאינו נראה אלא בסתימ' העינים ורואה האדם ג' גוונים בדקות גדול כמ"ש בפ' וארא וז"ל ורזא דא סתום עינך ואסחר גלגלך ואתגליין וכו' והם גווני חג"ת כמ"ש הר"חו ז"ל שם בהגהותיו:

יחודא תתאה לפום וכו' פי' הגוונים של המ' תלויים בגוונים של זעיר כשמאירים של זעיר גם של המ' מאירים:

ה' אלהינו ה' הם חג"ת דזעיר ה' חסד אלהינו גבורה ה' ת"ת כמ"ש בכוונ' נטילת ידים. אי נמי ה' אלהינו ה' הם חו"ב ודעת המזווגם כמ"ש הרב בכוונ' ק"ש. ור"ל המוחין שבאים לאו"א. ואתקשרו אל מקים אחד פי' חג"ת דזעיר הארתם יורדת ליסוד שהוא מקום אחד אי נמי הארת המוחין יורדת ליסוד דזעיר כנודע:

יחודא חדא עילאה גרסי' והוא יחוד זעיר גוונין דקשת לתתא פי' מיכאל גבריאל רפאל שהם מרכבה דמ' והם הגוונים הנראים בקשת בעו"הז וז"ש לאתייחדא בהו חוור סומק וירוק פירוש לחבר עמהם הארת חג"ת עם ענפיהם שהם מיכאל גבריאר רפאל שהם נגלים. כגוונין סתימין הם חג"ת העיקרים:

בשכמל"ו יחודא לתתא יחוד ו"ק דמ' מן החיצונים כמ"של יקוו מדידו דקו ומשחתא פי' הם המוחין דזעיר כמ"של:

הכא שית תבין: פי' ז"א יש בו ו"ק וע"י המוחין נגמר פרצופו כנודע והכא שית תיבין פי' בשכמ"לו בהם נרמז פרצוף הנוקבא כמ"ש הרב ברוך חכמה דלאה. שם בינה דלאה כבוד חו"ג דלאה. מלכותו כתר דלאה. לעולם ו"ק דלאה. ועד מלכות דלאה:

משחתא בוצינא דקרדוניתא פי' היא בינה שהיא מודדת כל ספירה וספירה דזעיר ואומרת לה עד פה תביא ולא תוסיף כמ"ש לעיל:

מי מדד בשעלו מים מ"י היא בינה ן' שערי בינה מים הם מוחי ז"ון. יקוו פי' קו המדה. המים הם המוחין כמ"של. הכא שיעורא דיוצר עלמין. פי' קומת זעיר שיצר עולמות התחתונים מ' וביע"ע והוא שם מ"ה שבז"א. קדוש ק"ק דא איהו יקוו המים. כתב הרב ז"ל בכוונת הקדושה כי ק' ק' ק' להעלות חג"ת דזעיר בח"בד. ה' צבאות להעלות נה"י לחג"ת. ה' הוא יסוד. צבאות הם נ"ה עכ"ל עוד כתב בדרוש קו המדה דזעיר. כי חג"ת נעשו חב"ד. ונה"י נעשו חג"ת ונה"י דזעיר באים בסוד תוספת ע"ש: וז"ש ק' ק' ק' דא איהו יקוו המים שהם תיקון קו המדה דזעיר ע"י המוחין שח"גת נעשו חב"ד:

ה' צבאות דא איהו אל מקום אחד פי' כי מקום אחד הוא יסוד וכולל עמו נ"ה והכוונה שנ"הי דזעיר עלו ונעשו חג"ת ונה"י באים לו בסוד תוספת. ברזא דשמא דא. כתב הרב שחכמה דאימא שהיא בינה דאבא היא ד' יה"ו ויש בהם א"ל אותיות במילואם והם גי' מקום וז"ש אל מקום אחד ברזא דשמא דא שהם השמות הנז' ד' יה"ו. אי נמי הוי"ה בהכאה גי' מקום ולסך נק' היסוד מקום. וז"ש ברזא דשמא דא שהוא שם הוי"ה בהכאה: מלא כל דא ותראה היבשה פירוש תיקון המלכות ע"י המוחין ג"כ:

כוזו וכו' כתב הרב כשבאים מוחין לזעיר מתלבשים באהי"ה וכשבאים למ' מתלבשים בחילוף אהי"ה בו"כו עכ"ל וז"ש הכא בז"א ה' אלהינו ה': ובמ' חילופי השמות באותיות הסמוכות באב"גד. תדשא הארץ דשא עשב וכו' השתא אפיקת חילא כדמפרש לקמן שדשא וחצ ר הכל דבר אחד והם הבירורים שאנו מבררים ע"י תפלותינו ועולים בסוד מ"ן למ' ונעשים מהם מלאכים ויש מלאכים שמתים בכל יום ומתחדשים בכל יום כמ"ש יוצר משרתים. שחוזרת המ' ואוכלת אותם והם נקראים דשא וחציר ויש מלאכים שהם קיימים לעולם וע"י תפלותינו אנו מתקנים אותם בשפע גדול שמביאים אליהם מהמ' ועל ידם בא השפע אלינו ואלו נקראים עשב כמ"ש הזוהר לקמן וז"ש השתא אפיקת חילא הם המלאכים שנקראים דשא והמלאכים הנקראים עשב הוציאה אותם המ' אחר שעלו בה הבירורין בסוד מ"ן:

באינון מיין וכו' פי' בכח מ"ד שקיבלה מיסוד הוציאה אלו החיילות הנז' ואתר חד הוא יסוד דזעיר. ונגדין בנויה גו טמירו סתימאה פי' המים הנז' שהם מ"ד נגדין בתוך היסוד מהדעת דרך חוט השדרה כי משם באה הטיפה. טמירין עילאין הם הנשמות:

וחיילין קדישין הם המלאכים שכל אלו כבראים על ידי הבירורין שמעלים בסוד מ"ן למל' והם בחינת שם ב"ן ויורדים מ"ד שהם טיפת החסדים מן המוח עד היסוד ומתערבים מ"ד במ"ן ומהכל יחד נעשו הנשמו' והמלאכים:

מתקנן לון בתיקונא דמהימנותא וכו' קאי אעשב הנזכר בפסוק עשב מזריע זרע. ועל ידי הקרבנות או התפלות אנו מביאים להם שפע מהמ' ועל ידם בא השפע אלינו. אבל חציר בכל יום אוכלת אותם המלכו' כמ"ש לקמיה ועשב דא אזדמין לעבודת האדם וכו' משא"כ חציר:

על אלף טורין ז"ל הרח"ו בפ' פנחס בפסוק מצמיח חציר לבהמה אמר הרב זלה"ה שמלאכים אלו הם מבירורי המלכים שמתו והם זיקין דאתדעכו לאלתר ולכך הם מתים ומתחדשים בכל יום והטעם היותם מנהר דנור כי הוא סוד היכל הזכות וטעם שהם אלף טורין כי אל שד"י במילואו גי' אלף והם חנף הרים בעולם הבריאה עכ"ל הרח"ו ז"ל וז"ל הרב בסידור על פ' המצמיח הרים חציר הם אלף טורין דהיכל הזכות דבריאה מספר אל שד"י במילואו וגם הם מתחדשים בכל יום מנהר דנור וחוזרים ונשרפים והם מאכל השכינה עכ"ל: ועיין לקמן בפרשה זו בדף מ"ג בהיכל ד' שהוא היכל הזכות והם היכלין דאו"א דבריאה שאמר שמהיכל הזכות א תעביד נהר דנור וכו'. וכן אמר ג"כ בפ' פקודי בהיכל הד' שהוא היכל הזכות. והם היכלין דזעיר אנפין דבריאה כמ"ש באוצ"ח ואמר שם שמהיכל הזכות אתעביד נהר דנור וכו' בזה יובן לשון זה. מ"ש בהמה דרביע' על אלף טורין בהמה היא מלכו' גי' ב"ן ואלף טורין הם הבירורין של המלכים שנפלו בבריאה ששם אל שד"י במילואו גימטריא אלף:

אופנים בעשייה חיות ביצירה. כרובים בבריאה כמ"ש האר"י ז"ל כי מט"ט וסנדל הם נקראים זו"ן דבריאה:

וכד אינון מתתקנן בההיא עבודת האדם וכו' כמש"ל שאחר שעלו הבירורין למ' בסוד מ"ן ע"י תפלותינו ונעשה מהם חציר ועשב. החציר שהוא דשא אוכלת אותם המ' שחוזרים להיות חלק מחלקיה לפי ששרש הרפ"ח ניצוצין מז' מלכים דמתו ולכך אוכלת אותם ונעשו עצמותה וחלקיה אבל עשב אחר שנבראו אז ע"י תפלות או קרבנות מביאים להם שפע מהמלכו' וזהו תיקונם: ואח"כ על ידם בא השפע אלינו:

עץ פרי מלכות עושה פרי הוא היסוד וז"ש דכר ונוקבא הכי גרסי' אוף הכא אפיק איהו. וקאי על יסוד. ותימרות מאי תימרו' אלין אינון וכו' ואיקרון תימרו' עשן וכו' גרסי' וכן הוא בזוהר מדוייק: אפי רברבן הם ארגמ"ן שהם שנ"אן. כרובים אנפי זוטרי הם מט"ט וסנדל שנקראים כרובים בכל מקום:

ומצטיירן בהן ציורין גליפין וכו' הם ד' שמות דלקמן שהם האל הגדול הגבור והנורא שהם חגת"ם שמאירים בשנאן ונעשה בשנאן ציורים וחקיקות בחקיקת השמות העליונים שהם חגת"ם:

בד' סיטרי עלמא פי' ארגמ"ן שהם שנאן הם בד' סטרי עלמא מיכאל בדרום גבריאל בצפון אוריאל במזרח והוא נוריאל לפי שהת"ת מכריע בין חו"ג אוריאל מצד החסד נוריאל מצד הדין רפאל במערב וכן שנאן אריה בדרום שור בצפון נשר במזרח אדם במערב שהוא ן' של שנאן:

וכל אנפין מסתכלין לגביה פי' שכל אחד כלול מארבעתם אדם איהו דכר ונוקבא פי' אדם שבמרכבה היא בחי' המ' וכלול עמה הדכורא בגין דלא מתפרשן. ומניה אצטיירן פי' מאדם הנזכר שהם שנאן שנקראים אדם כמ"ש לעיל ולא איקרי אדם בר הני:

דף יט.

דמהני דיוקנין מתפרשין וכו' גרסי' ופי' ומהני שהם שנאן הנז' מתפרשין דיוקנין שהם המלאכים שנאצלו מכל א' וא' כגון מלאכים שמצד ימין מאריה ושמצד שמאל משור וכע"ז אתנהגן ברזא דארבע שמהן וכו' פי' שהארתם והנהגתם באה להם מד' שמות דלקמן שהם האל הגדול הגבור והנורא:

סליק לאתנהגא ולאסתכלא שור לאנפי אדם וכו' פירוש כשמסתכל שור באדם שהם ב' גוונים אז מתעורר שם אחד להאיר להם והוא ג"כ כלול מב' גוונים שור ואדם. ואיהו אל נל"עד הוא בחינת המ' כי גדול גבור ונורא הם חג"ת ואל היא מ' בסוד ואל זועם בכל יום שחג"תם העליונים מאירים בש"נאן:

אתהדר לאחורא פי' תחלה היה מסתכל שור באדם עכשיו חוזר למקומו ונחקק בכסא וז"ש וכרסייא חקיק:

לאתנהגא ברזא דשמא דא לפי שהמ' בניינה מהגבורו'. ושור הוא גבורה לכך מתנהג ע"י שם זה. סליק שמא אחרא וכו' ואיהו גדול. לפי שנשר רומז לת"ת נוטה לצד החסד לכך מתנהג ע"י חסד שנקרא גדול ואיהו גבור נל"עד כדי לאכלל' שמאלא בימינ' לכך אריה מתנהג ע"י גבור': אדם אסתכל בכולהו וכולהו וכו' פי' ע"י הסתכלו' מלאך אחד בלבד באדם נתגלו שמות הראשוני' אבל שם הרביעי שהוא נורא שרומז לת"ת הוא כוללם. לכן

מסתכל אדם בכולם וכולם ג"כ מסתכלים בו ואז מתגלה שם הנקרא נורא הרומז לת"ת. דרתיכין עילאין. הם חג"תם שהם כסא לבינה:

בד' אתוון הוי"ה פי' יו"ד חסד ה' גבורה ו' ת"ת. ה' אחרונה מ' כמ"ש בכוונת הלולב בענין צירופי יה"ו:

אלין ד' שמהן עילאין וכו' מכאן נראה כי אל שרומז למ' היא מ' דזעיר: אבל נוקבא העיקרי' שהיא מ' דאצילו' נקראת כרסייא וז"ש אלין ד' נטלין להאי כרסייא כמו שאמר הרב בכוונ' האתרוג שהיא מ' דזעיר ואינה רחל נוקבא העיקרית:

דמלייא ענפין הם המלאכים איבין הם הנשמו' כדין כתיב עץ עושה פרי פי' ע"י חיבור יסוד ומ' בא השפע לעשב הנזכר ואז מזריע זרע לתחתונים שנותן להם שפע וז"ש עשב מזריע וכו':

על הארץ אשר זרעו בו דייקא פי' שאין הזרע אלא בתוך הארץ שהיא המ' ולא ח"ו לבטלה וז"ש מכאן דלית רשו וכו':

רזא דהכא ל"ג וצריך להיות כמ"ש בזוהר מוגה חציר דשא דהכא לאו איהו מזריע זרע ציורא ודיוקנא דלעילא מצטיירין וכו'. יובן במ"ש הרב בס' הליקוטים כי המלאכים שרשם מזווג נשיקין אבל אינם באים ע"י זווג גופני ולכך אין להם גוף ובזה מתקיימים לעולם אבל הנשמו' אע"פי שיש שהם מזווג נשיקין א"א לבוא לעו"הז אלא ע"י זווג גופני ולכך יש להם גוף ובזה אינם מתקיימי' עכ"ל וז"ש כאן ציור' ודיוקנא וכו' בלא מלבוש' אחרא וכו' ציורא דאדם דלתתא במלבוש' וכו'. והכוונה ששלשה חלוקות יש חציר ודשא אין להם שום דיוקנא. כי מיד אוכלת אות' המלכו' עשב יש להם קיום לפי שהם בציורא ודיוקנ' בלא מלבושא נשמות הצדיקים יש להם ציורא ודיוקנ' במלבושא ולכך אין להם קיום בעו"הז:

דף יט:

רבה אמונתך ודאי רבה דיכל' לנטל' כל בני עלמא ולאכללא לון בגווה גרסי' כבזוהר מוגה: עילאה הם המ"ד ותתאה הם הנשמות שהם בסוד מ"ן וז"ש ורזא דא כל הנחלים הולכים אל הים: שהיא השפעת הקצוות במ' והם מ"ד:

אזלי לגבי ימא וימא וכו' הם הנשמות שהם בסוד מ"ן אמר להאי סטרא כי טוב ולהאי סטרא כי טוב גרסי' דשמא דארבע אתיון הוא שם אד"ני. וסליק לתריסר אתוון הם י"ב אותיות מלוי אד"ני בארבע דיוקנין כל סטרין. פי' כל אות מאד"ני מאירה לצד אחד מהמרכבה:

רשים על כרסייא קדישא פי' אד"ני הנז' הוא על כרסייא קדי שא שהיא המלכות: יהי מארת חסר דאתברי אסכרה לרביי פירוש בשביל מיעוט הירח כמ"ש לקמן וחייכת בהו וקטילת לה ודא איהו בגריעו דסיהרא:

דבתר דאתגניז וכו' פי' בהתגלות החסדים הראשונים שהיה אורם גדול בשביל כך לא נגלית ואחר שנגנזו החסדים הראשונים נתמעט האור ונתגלית הקליפה: ומעיקרא אמר שבשביל מיעוט הירח נתגלית הקליפה והשתא אמר שבשביל גניזת החסדים הראשונים נתגלית הקליפה דהא והא גרמו. אי נמי י"ל דגילוי הקליפה בשביל גניזת החסדים ואסכרה לרביי בשביל מיעוט הירח:

אנפי זוטרי כתב הרב אנפי רברבי הם חסד וגבורה ואנפי זוטרי הם נצח והוד ומ"ש מטת לגבי אנפי זוטרי שהם נו"ה כי רצתה ליינק מהם ולהתדב' בהם לפי שהם לבר מגופא. אי נמי אנפי זוטרי הם מט"ט וסנדל שנקראים כרובים כרבייא אנפי זוטרי:

ונחית לה לתתא פי' היא חוה ראשונה שהביא הקב"ה לאדה"ר והיא מסיגי פרצוף לאה ולכך שלטו בה הקליפו': אבל חוה השנית היא מפרצוף רחל שהיא דבוקה עם זעיר אב"אח ולכך גם חוה זו הות מתדבקא בסטרוי דאדם. ולפי שרחל היא במקום גילוי החסדים לכך לא שלטו הקליפו' בחוה זו השנית כמ"ש כל זה באוצ"ח:

בשעתא דההוא להט אתהפך ערקת פירוש הלהט מתהפך מדין לרחמים ומרחמים לדין ובשעה שהוא דין יושבת אצלו וכשמתהפך לרחמים ערקת:

כד אתייליד קין וכו' פי' אע"פי שקין היה מטיפת אד"הר מעורבת עם טיפת הנחש שבא על חוה כנודע אפ"ה לא יכלה לאתדבקא ביה עד שהרג הבל וגברה בו הקליפה אז נדבקה בו ואתקריבת בהדיה:

עד דאתת נעמה פי' אף על פי שבק"ל שנה היה אד"הר מוליד רוחין בישין לא נתרבה ביותר עד שבאה נעמה ומנה אתפשטו וכו' דחייכת בבני נשא:

עומקא דאנוזא היא הקדושה והקליפה בכללות אחד כי המוח של אנוז היא הקדושה וד' קליפות שעליה הם ד' קליפות. דתענוגית וסגנון הכתוב כך ותענוגות שדה ושדות הוא לבני אדם להתדבק בהם ולהסיתם:

וכולא וכו' פירוש הקליפה היא צורך גבוה שהכל הם יראים מהרצועה ועוד שהיא סותמת הקדושה שלא כל הבא ליכנס יבוא ויכנס כמ"ש לקמן ואתברון קליפין על קליפין לגניזו דמוחא וכולא תיקונא דמוחא. עילא היא אצילות. ותתא הם בי"ע: ובכללם העו"הז:

דף כ.

נקודה קדמאה הוא אבא זכיכו ודקיקו ונקיו ג' לשונות נגד ג' כלים שיש לכל פרצוף פנימיים אמצעיים חיצוניים זכיכו נגד כלים הפנימיים שהם זכים. דקיקו נגד אמצעיים ונקיו נגד חיצוניים. שאעפ"י שיש יניקה לקליפה מכלים החיצונים הנה בכאן אין לה יניקה ח"ו וז"ש ונקיו דיליה. אי נמי נגד ג' פרצופין שתחתיה אימא וזעיר ומלכו':

ההוא היכלא אתפשט וכו' פי' אימא הוציאה חסד דזעיר וההוא פשיטו וכו' כתב הרב שאימא נתלבשה בחסד דזעיר ואח"כ הוציאה ה' קצוות האחרים כדי שיהיו כולם נוטים לצד החסד. וז"ש ההוא פשיטו איהו לבושא להההוא היכלא. דא לבושא לדא ודא לדא דא מוחא ודא קליפה ואע"ג וכו' גרסי' ופירושו כמ"ש הרב שחיצוניות פרצוף העליון נעשה פנימיות לפרצוף שתחתיו אזעירת נהורא ואתברון קליפין: מכאן נראה שע"י מיעוט הלבנה נתגלו הקליפות וכתירוץ ראשון שנז"ל דהא והא גרמו להם:

ה' אלהים אע"ג וכו' פי' שלא אמר הכתוב בהדיא שזו"ן נקראים ה' אלהים. אלא מדקאמר המאורו' הגדולים משמע שנקראו שמא שלים ה' אלהים:

בשמא דא כדא וכו' כתב הרב באוצ"ח כי שרש זו"ן מחו"ג דמוחא סתימאה ונודע כי השערות ממותרי מוחא נפקו וא"כ חו"ג דמוחא סתימאה פאה הימני' נעשית מהחסדים והשמאלית מהגבורות והם ב' שמות מצפ"ץ מצפ"ץ כי פאה גי' אלהים ולהיות שלא נתגלו הדינים באריך לכן אין לעשותם ב' אלהים. וגם לעשותם ב' הויו"ת אי אפשר כיון שפאה גי' אלהים לכן היו ב' שמות מצפ"ץ שהוא ממוצע כי אלהים דיודי"ן גי' מצפ"ץ והוי"ה בא"ת ב"ש מצפ"ץ וזו"ן יונקים משני הפאות דאריך זעיר מפאה ימנית ונוקביה מפאה שמאלית עכ"ל וז"ש הגדולים דאתבריאו בשמא דא כדא. ר"ל כיון שיוקנים משני פאות דאריך אזי נקראים בשם אחד זה כזה ששניהם מצפ"ץ ואינם זה הוי"ה וזה אלהים כי זהו בחינת מאור גדול ומאור קטן. אמנם שרש זו"ן בהיותם פה באלו הב' פאות הם שוים מאורות גדולים שניהם מצפ"ץ ואין ביניהם הפרש זולתי זעיר מימין ונוקביה שמאל כי נוקב' בשמאל אתקשרת:

שמהן עילאין י"ג מכילן דרחמי כתב הרב כי ב' הפאות שהם מצפ"ץ הם משפיעים בי"ג תיקוני דיקנא שהם י"ג מכילן דרחמי שהתחלתם מאל רחום וחנון. ולכן נזכרו ב' הויו"ת קודם אל רחום וכו' כי ב' ההויו"ת ההם הם שני שמות מצפ"ץ שהם ב' הויו"ת באת"בש ומשם נמשכו י"ג מכילן דרחמי שהם אל רחום וחנון וכו' כמבואר בדרוש א"א פרק י"ג ובזה מובן הכל:

הגדולים אילין אתרביאו פירוש שני שמות הם נגדלו' ונתוסף בהם אור גדול. בגין דאינון עילאין וכו'. פירוש לפי שהם מאריך:

כגוונא דא ב' המאורות וכו' הם זו"ן שיצאו מהם אלא דקשה דלעיל אמר ב' המאורות הגדולים הוי"ה אלהים הוי"ה בזעיר אלהים בנוקבא ולבסוף אמר הגדולים דאתרביאו בשמא דא כדא מצפ"ץ. משמע שאין נקראים גדולים אלא כשיונקים משני פאות אריך שאז נקראים שניהם מצפ"ץ ואפשר דמ"ש שמא שלים כחדא ה' אלהים קאי על מ"ש הפסוק את שני המאורות שאינם נקראים מאורות אלא כשהם שמא שלים ה' אלהים. ומ"ש הפסוק הגדולים היינו כששניהם נקראים בשם אחד מצפ"ץ. ולכך בסיפא אמר הגדולים דאתרביאו בשמא דא כדא:

ועי"ל דהא והא איתנהו כשנקראים בשמא שלים ה' אלהים דוגמ' או"א שנקרא ה' אלהים כנודע אז נקראים זו"ן שני המאורו' הגדולים. וכשיונקים גם כן משני פאות אריך שהם מצפ"ץ והם גם הם נקראים מצפ"ץ אז נקראי' ג"כ המאורו' הגדולי' וכוונת הזוהר שעל בחי' ה' אלהי' וכן על בחינת מצפ"ץ מצפ"ץ על שניהם נקראים המאורו' הגדולים:

ופשוט הוא שמ"ש הזוהר לבסוף את המאור הגדול הו"יה ואם המאור הקטן אלהים אינו אלהים דלעיל. דהא אלהים דהכא הוא בבריאה כשמתמעט' ויורדת לבריאה להיו' ראש לשועלים נקראת אלהים גימטריא הכ"סא שהיא הבריאה. ואינו אלהים דלעיל שהוא בגדולתה דוגמת אבא ואמא שנקרא ה' אלהים:

דא אכסיף וכו' חז"ל אמרו שהלבנה היא שקטרגה ואמרה א"א לב' מלכי' וכו' וכוונתה שתמלוך היא ותתמעט השמש. וחזר הדין ונתמעטה הלבנה. אבל השמש לא אמרה כלום. וכאן נראה ששניהם קטרגו זה על זה. ויובן במ"ש בפרדס בשער מיעוט הירח וז"ל בשיר השירים מהזוהר אמר ויברא אלהים את שני המאורו' הגדולים בקדמיתא תרין נהורין הוו דבוקין כחדא והוו בשיקולא חדא לאתקרי תרווייהו גדולים לאו דהות סיהרא בקדמיתא רב ועילאה אלא כל זמנא דסיהרא בשמשא ברזא חדא בגינה אתקריא' גדולה זנבא דאריה אריה. אמרה סיהר' קמי קב"ה א"א למלכא חד לאשתמש' בתרין כתרין כחדא אלא דא בלחודוי ודא בלחודוי אמר לה חמינ' לך דרעותא דילך למהוי ראש לשועלים זיל ואזעיר גרמך ודא הוא דאמרת סיתר' הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה. איכדין אפשר לאנהגא בתרין כתרין כחדא איכדין תנהיג בצהרים דהא סיהרא לית הוא כדאי לאנהרא. דמה נהורא אית לה בצהרים. שלמה אהיה כעוטיה איכדין אהא מתעטפא בצהרים כד נהירו ותוקפא דשמשא ליהוי אזיל ואתתקף. הא אנא מתעטפא בכסופא קמיה ולא איכול לשמשא קמך:

א"ל קב"ה זילי ואזעירי גרמך ותהוי רישא לשועלים עכ"ל ובזה יובן הלשון שסברת רשב"י ע"ה שקטרוג הלבנה הוא מפני שא"א שישתמשו שמש וירח בכתר אחד ביחד שאין ללבנ' אור בפני השמש דשרגא בטיהרא מאי מהני וזה שאמר לא אתיישיב סיהרא לגבי שמשא דא אכסיף מקמי דא פירש הלבנה אכסיף מקמי השמש:

סיהרא אמרה איכה תרעה פי' איכה תרעה כלתך לפכי השמש: אי נמי איכה תרעה אומרת לא"ס ב"ה איכה תרעה אתה בשני כתרי' כא' כיון שהלבנה אין לה הארה לפני השמש:

שמשא אמרה איכה תרביץ שרגא וכו' פי' השמש אומר שטענה זו של הלבנה אמיתית כיון שהי' שרגא זעיר' איכדין נהיר בצהרים שבודאי הלבנה אין לה הארה בפני השמש. ולכך א"ל הקב"ה זילי ואזעירי גרמיך. ואעפ"י דלעיל אמרנו הגדולים דאתבריאו בשמא דא כדא מצפ"ץ משמע שתחלה היו שקולים כאחד וקרויים בשם אחד מצפ"ץ. אפ"ה כיון שהזעיר יונק מפאה ימנית והנוקבא מפאה שמאלית והשמאל אינו כלום לפני הימין. לכך אמרה שרגא בטיהרא וכו'. רקיע השמים חי העולמים דכתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ דא מלכותא דדוד גרסי' כבזוהר מדוייק. ופירש דכולהו תליין ממשלת היום וממשלת הלילה והככבים הנזכר בפסו' כולם חיותם תלויה ביסוד וזהו ויתן אותם אלהים ברקיע השמים ופי' להאיר על הארץ: רקיע הנזכר שהוא יסוד דזעיר מאיר לארץ שהיא מ':

אתתקן ביומא דא רגלא וכו' פי' כי ג' ימים הראשונים הם חג"ת ויום ד' היא מ' רגל ד' של הכסא. אתתקנו אתוון פי' ד' אותיות הוי"ה. כי יה"ו הם זעיר וה' אחרונה מלכות: דאתתקן דיוקנא דאדם: פי' אע"פי שאמרנו שיום ד' רומז למ' עכ"ז רביעי חמישי וששי הם נה"י ג"כ ולכ' ביום ששי שנשלם פרצוף זעיר אזי נשלמה המ' וז"ש ועכ"ד עד יום ששי דאתתקן דיוקנא דאדם שהוא זעיר. לא אתיישב בדוכתיה. פי' המ' לא נתיישבה עם זעיר. כרסייא עי לאה פירוש. זעיר. תתאה מלכות:

דף כ:

דטופסירא דקוטרא פירושו בדרך אמת: כל נהורין וכו' פי' כל האורות שהם מוחין דזעיר וגם הארת הו"ק יורדים כולם ליסוד זעיר להשפיע למלכות. אלין נהורין מציירין ציורא דלתתא. פי' האורות עליונים עם זו"ן הם מציירים נשמות ישראל שנקראים אדם וז"ש דא איקרי אדם רוחא דסטר קדישא:

טסירין דלתתא וכו' כתב הרב בס' ק"י כי נפש הבהמית דישראל ונפש בהמות וחיות טהורות הם מקליפת נוגה ונפש אומות העולם ונפש בהמות וחיות טמאות הם מג'

קליפות האחרות עכ"ל. וז"ש כאן טסירין דלתתא דאתהתך פי' הנשמות מפנימיות הקדושה. והתוך הקדושה שממנו נעשית הרוח היא קליפת נוגה שהיא התוך הקדושה וממנה נעשו בהמות טהורות שור וכו':

כגוונא דא בס"א מסאבא פי' גם בטומאה יש דוגמת זה שאומות העולם נעשו מפנימיות ג' קליפות האחרות והתוך שלהם שהוא חציוניותם משם בהמות טמאות. וז"של טסירין דלתתא דאתהתך בהתוכא דרוחא דא אצטיירן מניה וכו' בעירי מסאבי. ובג"כ לא סליק בשמא דא גרסינן ול"ג לבושא. דכתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים פירוש כאן מפרש ויתן אותם קאי על אורות העליונים שיורדים ליסוד זעיר ומשם למ'. אבל לעיל מפרש על אורות התחתונים שהם ממשלת היום וממשלת הלילה שחיותם תל יה ביסוד זעיר. ויעש אלהים וכו' אינון נהורין דסלקי לעילא איקרו מאורי אור פי' הם חגת"ם לפי שזעיר בנינו מהחסדים וכן הנקבה התכוננותה על ידי החסד בסוד והוכן בחסד כסא לכך חג"תם נקראים מאורי אור:

דסלקי לעילא פי' כיון שהם באצילות נקראים סלקי לעילא אבל במאורי אש שהם נרג"מ אמר נחתי לתתא לפי שהם ביצירה. אי נמי מ"ש דסלקי לעילא לפי שזו"ן עולים בסוד מ"ן לאימא משא"כ בנרג"מ לכך אמר בחג"תם דסלקי לעילא ובנרג"מ דנחתי לתתא אי נמי לפי שזעיר ביום השבת עול' במקום אבא ונוקביה במקום אימא אמר בהו דסלקי לעילא. דהא אתייהיב לון רשו לשלטאה פי' כמ"ש בפ' ויקהל שבלילי שבת נבלעים נרג"מ בתוך המלכות ובמ"ש מוציאתם המ' בריה חדשה ולכך מברכים בורא מאורי האש. וז"ש כאן כד נפיק שבתא מברכין על שרגא דהא אתייהב לון רשו לשלטאה. פנימאין הם חג"תם ואחוריים הם נרג"מ ועיין בפ' ויקהל:

דף כא.

דהא מלעילא נהרין פי' מאימא. וביומא דשבתא קב"ה שליט וכו' כתב הרב כי בו' ימי החול ו"ק דאצילות משפיעים בו"ק דבריאה וו"ק דבריאה בו"ק דיצירה בארץ ישראל ובח"ל מאירים ו"ק דעשייה אבל ביום השבת ו"ק דאצילו' משפיעים בו"ק דבריאה ומשם בא. השפע בשבת בסוד נתעלה וישב על כסא כבודו שהיא בריאה: אבל יצירה ועשייה אינם עולים בשם עכ"ל הרב. וז"ש קב"ה שהיא בינה שלי' בלחודוי פי' בלי יניקת הקליפות: באינון פנים פנימאין שהם חגת"ם על כורסי יקרי שהיא הבריאה. וכלהו אתכללן ביה פי' שגם יצירה ועשייה נכללים בו אלא שאינם עולים בשם: כאינון ל"ג: והחיו' רצוא וכו' פי' בין חיות דאתגליין שהם נרג"מ בין חיות דמטמרן שהם חג"תם כולהו לא יכיל עינא למשלט בהו ולכן אמר קרא: והחיות סתם משמע שעל כולם ידבר:

וההוא טמירא לכל טמירין הוא אריך כי או"א נקראים טמירין שהם בגו ז"ון. ואריך טמיר תוך או"א ולכך נקרא טמירא לכל טמירין. תחות אלין עילאין הם חגת"ם. ברקיע השמים היא בינה. ודמות על ראשי החיה רקיע פי' החיה היא מ' וראשיה הם חג"ת ורקיע שעל ראשי החיה היא בינה. דא הא קדמאה גרסינן:

דאיהו סתים במחשבה פי' אור א"ס ב"ה סתים בתוך אבא ואין מי שישיגהו לפי שאבא אורו גדול מאד טמירא סתימא עילאה כפל ג' לשונות לרמוז טמירא יותר מהמ' שהיא נגלית. סתימא יותר מזעיר. עילאה יותר מאימא. אי נמי נגד ג' כלים שיש לאבא חיצוניים אמצעיים פנימיים. מחשבה דבר נש בכל עלמא לא יכיל לאתדבקא ולמינדע ליה גרסי'. מלין דתליין במחשבה פי' הם הפרצופים שיונקים מאבא כגון אימא וזו"ן. לגו מן מחשבה הוא אריך:

א"ס לית ביה רשומא כלל פי' אד"ק שנקרא א"ס בעצם משא"כ עתיק ואריך שנק' א"ס בהשאלה. מגו סתימא דסתימא פי' אריך. מריש נחיתו דא"ס. שהוא ראשית הגילוי דאד"ק. נהירו דקיק פי' אבא. נהירו מניה פירוש אימא. דאית בה רשימין דאתוון כולהו פי' כי באימא נרשמו האותיות בסוד וייצר. רישא וסיפא דכל דרגין. כי א בצייורה היא יו"ד. י הוא אבא ד' היא מלכות. דאתרשים ביה דרגין כולהו. פי' י של יוד קוץ היו"ד הוא אריך גוף היו"ד העיקרי היא חכמה ובינה כלולה עמו בסוד הבן בחכמה. וד' דיו"ד הם זו"ן נמצא שכל ה' פרצופים כלולים באות א דעילאין ותתאין תליין בי' פי' עילאין א"א ואו"א ותתאין הם זו"ן:

דרזא דמחשבה עילאה וכו' פי' כי ראשית הא ל"ף שהיא יו"ד הוא אבא ואימא כלולה עמו בסוד הבן בחכמה כמ"ש לעיל. שית דרגין כלילד בי' הם ו"ק דזעיר. חד נהירו פי' חסד דזעיר. פתח האהל היא מ' בסוד והוכן בחסד כסא לאתחשכא לעת פנות ערב. פי' שהגבורות בסופם הם דינים גמורים: ויצא יצחק וכו' פי' יצחק תקן בתפילתו השדה שהיא המ' בשביל למתק פנות ערב שהוא סוף הגבורות. דערב היא המ' שהיה יצחק מתקנה ומרחיק יניקת הקליפות ממנה ולכך צריך הסתכלות לתקנה:

וחשיכן כולהו לגביה פי' שבניין מהגבורות שנקראים חשך ולכך יצח' מתקנה בהאי פנות ערב אסתכן יעקב גרסי' ופי' ע"י שינק סמאל מסוף הגבורות נתחזק כתו ומצא קצת שליטה ח"ו על יעקב. נהירו דכליל תרין אלין גרסי' ופי' הוא הת"ת שכולל ח"ג:

כד איתכליל בההוא פנות ערב פי' לפי שקבל הארה ממנא דעשו הנז"ל מפנות ערב לכך נתגבר על יעקב ונעשה צולע על יריכו. ועליה כתיב וגם נצח ישראל. פי' ע"י שמואל הנביא ע"ה הרחיק יניקת סמאל מהנצח דזעיר וז"ש וגם נצח ישראל שהוא זעיר לא ישקר

ר"ל לא יש יניקה ממנו לקליפה הנקרא שקר. כתיב ביה כי לא אדם וכו' פי' שחג"ת נקראים אדם. אבל נצח הוא לבר מגופא לכך כתיב ביה כי לא אדם היא ולכך היה יכולת לסמאל לינק ח"ו ממנו. נצח ירכא שמאלא דיעקב קשה שהרי נצח הוא קו ימין והוד הוא קו שמאל: ואיך אומר נצח ירכא שמאלא. ותו אדרבה היה ראוי להיות להפך שיניקת סמאל תהיה מהוד ולאמנצח דזעיר שהוא קו ימין. ונלע"ד לתרץ כמ"ש בפרדס וז"ל בקיצור ועם היות שהנצח הוא ענף החסד היה יונק מהגבורה בסוד ההמזגה. והשפע הנשפע בו הוא דין. וכן ההוד עם היות שהוא ענף הגבורה היה יונק מהחסד. והשפע הנשפע בו הוא חסד עכ"ל:

לכך בהוד לא היתה יניקה לסמאל כיון שהשפע הנשפע בו הוא חסד אבל בנצח עם היותו קו ימין כיון שהשפע הנשפע בו הוא דין לכך היה בו קצת יניקה. וז"ש נצח ירכא שמאלא ע"ש השפע הנשפע בו שהוא דין קרי ליה בהשאלה ירכא שמאלא ויש סמך לזה ממ"ש באוצ"ח על פ' הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן שאורות הנצח הלכו לצד שמאל ויצאו מהוד דזעיר ואורות השמאליים שהם אורות ההוד הלכו לצד ימין ויצאו מנצח דזעיר. והם בחי' מן וענני כבוד המן מצד ימין וכיון שיצא משמאל שהוא דין לכן קשים מזונותיו של אדם. וענני כבוד מצד שמאל וכיון שיצאו מצד ימין לכן הם בחינת החסד. ע"כ כללות דבריו הרי לך שהנצח יש בו כללות שמאל לפי שיצא אוירו דרך שמאלי ולכך קרי לנצח ירכא שמאלא. ומה שלא נגע באורות ההוד לפי שיצאו דרך צד ימין כמ"ש הרב בענני כבוד שנעשו חסד. אי נמי יובן כמ"ש בס' ק"י עשר ספירות דרוח לא ירדו לכלים שלהם אלא נתחלפו. חסד דרוח בכלי הגבורה. וגבורה דרוח בכלי החסד עכ"ל ונראה שגם בנ"ה כך היה אור הנצח בכלי הוד ואור ההוד בכלי הנצח ולכך קרי ליה לנצח ירכא שמאלא על שם אור ההוד שבו. ולכך לא נגע בהוד בשביל אור הנצח שבו שכן דייק יריכו כתיב ולא יריכיו דמשמע שניהם:

דף כא:

אתא דוד וכלליל ליה בימינא פי' שאותה השפעה של דין שהיתה בנצח מהגבורות בא דוד והחזיר השפעת החסד לנצח כמ"ש נעימו' בימינך ולא כתיב נעימות ימינך נצח דאז היה משמע דנצח היתה עיקר השפעתו מהחסד. אלא כתיב בימינך להודיע שדוד החזירו בימין והשפעתו עתה מהחסד. וראה זה מצאתי בכתבי האר"י ז"ל וז"ל ויגע בכף יריכו. פי' פרק תחתון דנצח דזעיר אשר הוא בנצח דיעקב והוא כנגד הוד דרחל כי הלא הם אחב"א ונמצא הוד דרחל נגד נצח דיעקב כי כן הדרך בגשמי ובזה תבין סוד ירך יעקב שמה שאמר בזוהר בראשית שהנצח נפגם. ובדף כ"ו אומר שעל הוד אתמר והוא צולע

על יריכו. אלו ואלו דברי אלהים חיים שנצח של הזכר נפגם אבל הוד שלו לא נפגם. ומ"ש בדף כ"ו שהוד נפגם הוא הוד דרחל שכנגד נצח דיעקב עכ"ל וז"ש כאן נצח ירכא שמאלא דיעקב קרי ליה שמאלא על שם הוד דרחל שכנגדו מאחור ובדף כ"ו שאמר על הוד אתמר הוא הוד דרחל:

הוו בדינא בשירותא ובסופא פי' ששמואל היה מוכיח לישראל בין בתחילת ימיו בין בסוף ימיו. ותחלה ניבא על עלי ובסוף על שאול: משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא. פי' הם ח"ג אהרן בחסד משה בגבורה דהא שית סטרין אתכלילו אחידן דא בדא כמה דאלין אחידן משה אהרן ושמואל אוף הני אחידן דא בדא יעקב משה ויוסף גרסי'. וכן הוא בזוהר מוגה:

ומני ליה בחייו כתב הרב כי יעקב גרם זווג דזו"ן בחייו גופא בגופ' ובשעת מיתה זווג דזו"ן רוחא ברוח' ומשה אפילו בחייו גרם זווג דזו"ן רוח' ברוח' וזווג דאו"א גופא בגופא ורע"ק כשנהרג גרם זווג דרוח' ברוח' דאו"א ופי' גופא בגופא הוא זווג תחתון. רוח ברוחא הוא זווג נשיקין עכ"ל. וז"ש ומני ליה בחייו כי מה שהשיג יעקב במותו השין משה בחייו: וז"ש לקמן משה זכה בחייו מה דלא זכה ביה יעקב. יעקב שמש בההו' עלמא משה בהאי עלמא. שר"ל יעקב לא זווג זו"ן רוחא ברוחא אלא בההוא עלמא אבל משה זווג זו"ן רוחא ברוחא בהאי עלמא:

וא"ת דגרייעו דמשה היה שלא נכנס לארץ ישראל מסטרא דיובלא הוה ז"ל אוצ"ח הנה בזוהר אמרו כל אנשי דור המדבר מסטר' דיובלא הוו והנה יובלא היא אימא. ומשה ודור המדבר הם מיסוד דאבא ומן לאה הנקרא דור המדבר שהיא מיסוד דאבא ואם תדקדק תבין כי דברי הזוהר נכוחים למבין כי לא אמר מיובל' אלא מסטרא דיובלא ר"ל מצדדי היובלא. והנה היסוד דאימא נק' יובלא ויסוד ידאבא מלובש בתוכו ומקיפו מבפנים מכל צדדיו הפנימיים וזהו מסטר' דיובלא שהוא יסוד דאבא הנתון בסטר יסוד דאימא עכ"ל וע"ש תירוצים אחרים על מסטרא דיובלא א"כ מסטרא דיובלא היא לאה הנק' דור המדבר ששרשם מיסוד דאבא הנתון בצדדי היובלא:

דף כב.

לא עלו בארע' אלא בניהון פי' ארץ ישראל היא רחל שהיא מאימא ולכך הדור של יהושע שהם מאימא נכנסו לארץ ישראל אבל דור המדבר שהם מאבא לא נכנסו כמ"ש בפירוש באוצ"ח:

ליובלא עילאה לאה הנק' דור המדבר וארעא קדישא פי' רחל: לנהרא אלין וכו' פי' הדור של יהושע מקבלי' הארה מדור המדבר שהם מאבא לפי שאימ' צריכה לאבא:

לבתר אתדבק רוחא ברוח' פי' נדבקה רוח יעקב אבינו בשכינה הנק' רוח הקדש ברוחא עילאה פי' פרצוף דור המדבר. כל אינון נהורין עילאין פי' אורות דאצילו' בדיוקנא דלהון וכו' פי' אורות דבי"ע שהם חותם האצילו' לתתא בארעא פי' בני אדם שבארץ הלזו שהם בצלם אלהים כגון דור המדבר דיוקנא דלהון מאבא. ובאי הארץ מאימא. ברקיע השמים. יסוד דבינה. דתרין שמהן וכו' הם ח"ג והשמות שלהם אל אלהים אל בחסד אלהים בגבור' ושכלולא דלהון תלתא הם חג"ת: תלתא גרסי' אי נמי לפי שהזוהר מדבר על פ' ויעש אלהים את שני המאורו' שהם זו"ן נפרש מ"ש תרין שמהן כלילן כחדא הם הוי"ה אדנ"י משולבים שהם זו"ן. ומ"ש ושכלול' דלהון תלתא יובן במ"ש הרב כי הוי"ה אדנ"י שהם זו"ן מתחברים ע"י שם מ"ה בסוד קול ודבור ומחשבה חש"ב מ"ה וז"ש ושכלולא דלהון תלת' השלישי הוא שם מ"ה המשכלל אותם:

נעשה אדם וכו' סבא דסבין הוא עתיק כמ"ש רשב"י לקמן כי או"א נקראים זקנים ועתיק ואריך נקרא סבא דסבין: וקים ליה לרשב"י שהוא עתיק ולא אריך. לעלמא דפירודא פי' העוה"ז:

אמר אומנא: פי' אימא אמרה לאבא נעשה אדם וזהו ויאמר אלהים שהיא אימא אמרה לאבא נעשה אדם משא"כ כל ויאמר אלהים דשאר מאמרות שר"ל ויאמר אבא לאלהים שהיא בינה. כי אבא אומר ובינה עושה. דחובא תלייא באימ' פי' לפי שאימא היא קצת דין יותר מאבא לכך מגיע בה ח"ו פגם. בדיוקנ' דילי המאמר הזה יובן במ"ש הרב ז' ל כי אדה"ר לא השיג רק עד נשמ' דאצילו' שהי' מבינה ולא השיג חיה שהיא מאבא: וכ"ש יחידה ואפשר שז"ש כאן ולא בעא לאשתתפא ביה אבא:

דף כב:

בן חכם דא אדם וכו' הוא זעיר דאצילות אדם דבריאה פי' אדם הראשון: דהא אדם דאצילות דכר ונוקבא פי' הם זו"ן דאצילות זעיר שרשו מאבא ומלכות שרשה מאימא כמ"ש באוצ"ח. להאי לית ביה צלם ודמות: פי' אדה"ר אין עיקרו מאו"א שהם צלם מאבא ודמות מאימא: הוה ליה חד כנוי דסליק לחושבן אלהים: יובן במ"ש באוצ"ח שהפנים של או"א הם ע"ב קס"א: והאחוריים שלהם הם פק"ד וקדמ"ת: והחיצניות שלהם הוא שם אלהים עכ"ל: וז"ש אימא עילאה הוה ליה חד כנוי וכו' וההוא כנוי איהו אור וחשך נראה שאלהים הנזכר כלול מחו"ג שכל ספירה וספירה כלולה מחו"ג: ואדה"ר עיקרו מאור שהם החסדים. וחוה כבראת מחשך שהם הגבורות: וז"ש ובגין ההוא חשך דהוה בההוא כנוי אמר אבא דעתיד למחטי לאדם דבריאה דאיהו אור: ר"ל שחוה שנבראת מחשך גרמה למחטי לאדה"ר שהוא אור כמ"ש לקמן דף כ"ג דעתיד למחטי באתתא

דיליה דאיהי חשך דאור איהו דכורא וחשך נוקבא שמאלא חשך דבריאה עכ"ל: עילת כל עילאין אד"ק נקרא עילת כל עילות:
ההוא דאיתקרי עילת העילות עילת מאלין עילות פי' כשאנו אומרים עילת העילות שייך בכל פרצוף שנקרא כך לפי שהוא עילה לעילות שתחתיו אבל כשאנו אומרים עילת כל העילו' הוא אד"ק שהוא עילה ראשונה לכל הפרצופים כולם כמ"ש הרב בס' הליקוטים בסוף דרוש חטא אדה"ר וז"ל ואמנם דע כי כל מה שלמעלה מעתיק נקראת עילת על כל העילו' כי הוא העיל' הראשונה אשר כל העילו' הם תחתיה ונמצאו ממנה ואמנם דע כי עילת העילו' הוא שם צודק בהרבה מקומות כי כל מדרגה אשר יהיו למטה ממנה עילות אחרו' תקרי אותה מדרגה עילת העילות דרך משל זעיר תקרא אימא בערכו עילת העילות כי אימא היא עילה על העילות דזעיר עכ"ל:
דלית לעילא מניה כי הוא ראשי' הפרצופים ואין פרצוף למעלם ממנו: דעילת העילו' אמר לכתר נעשה אדם פי' אימת אמרה לאבא: וקרי ליה כתר לפי שהוא עליון למעלה ממנה וצריכה אליו. וצריך לומר שהחברים לא דקדקו יפה בדברי רשב"י ולכך אמר להם ולא אמרית לכו שיש חילוק בין עילת על כל העילו' ובין עילת העילו' דנטיל עצה מניה.
פירוש שאין לו נקבה שנקראת אלהים:
דאית אחד בשיתוף כגון דכר ונוקבא: פירוש הוא עתיק או אריך שהם זכר ונקבה בפרצוף אחד כמ"ש הרב דעתיק צד פנים שלו דכורא וצד האחור נוקבא: ואריך צד ימין דכורא וצד שמאל נוקבא:

דף כג.

ויתי יד ימינא דאיהו פשוטה לקבל שבים ודא שכינת': פירוש אעפ"י שהסכימו חג"ת על דינו תבא המלכו' ותצילהו בכח התשובה שעשה. יד ימין מסטרא דחסד פי' ה' אלהינו ה' הם י"ד אותיות וכן בגבורה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו הם י"ד אותיות וכן בת"ת יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א י"ד אותיו' ולכך נקרא' המלכות י"ד שמקבלת מג' ידות אלו אבל מה דאיתמר לעיל' עיל' עילאה דאיהו עילה על כל העילות האי רזא וכו' גרסי' ול"ג והא:
על מלאכי השרת פירוש אלהים דקרא הם מלאכי השרת שנקראים אלהים הוו מקקרגי עליה ז"ל האר"י ז"ל בספר הכוונת דע כי עזא ועזאל מאותם ב' אורות של עקבי לאה הנכנסים בכתר רחל ומשם יניקת בלעם ולכך היה הולך אצלם ללמוד מהם והנה כשח זרת רחל פנים בפנים אז אין עקבי לאה בכתר רחל ואינם לוקחים מהאורות שיוצאים אל האחור להכנס בכתר רחל. והנה תחלה היו זו"ן אח"בא ורצה הקב"ה לברוא אדה"ר

להחזירם פנים בפנים. ולכן היו מקטרגים כדי שלא יברא אדם שמחזירם פנים בפנים עכ"ל:
אמאי כולי האי פי' אמאי ברא הקב"ה יצה"ר אמרו ליה כולי האי אמאי ולא הוה שפיר וכו' פי' חזרו החברים לקושיות הרשב"י דלעיל שהקשה בתר דהוו ידעין דעתיד למחטי אמאי בעו למעבד ליה. ור"ל נחזור לקושייתך דלעיל:

דף כג:

אורייתא דבריאה איהי לבושא דשכינתא כתב הרב כי באצילות יש בה אפי' קבלה ובבריאה אין שם רק משנה תלמוד מקרא. וביצירה אין שם רק משנה ומקרא לבד ובעשייה מקרא לבד. נמצא דאורייתא דאצילות כיון שיש שם קבלה שייכא התורה אפילו במלאכים: כי הסוד שוה בעליונים ובתחתונים אבל מבריאה ולמטה התורה שיש שם לא שייכא אלא בתחתונים ולא במלאכים ויש מפרשים אורייתא דבריאה כלומר התורה שקורים בני אדם שהם נבראים הם עושים מלבוש לשכינה:
שם הוי"ה על רישא וכו' פי' כי התפלה היא אדנ"י כמ"ש לקמן דף כ"ד והתפלין דרישא היא הוי"ה ובשבת נחית קב"ה בג' וכו' קב"ה היא הבינה מתלבשת בחג"ת להאיר למלכות:
מפתחין ז' היכלין הם היכלות דאו"א דבריאה אבל דפ' פקודי הם היכלות דזעיר דבריאה והם נפתחין ביוצר דשחרית דחול. (ובס' ח"י דף קל"ג וז"ל היכלא קדמאה וכו' הנה רבינו האר"י בדרוש מיעוט הירח כתב וז"ל דע כי בבריאה יש בה כל הה' פרצופים כנודע ויש שם ז' היכלות כנגד זעיר דבריאה והם ז' היכלין דכורין ואלו הם דיוצר דשחרית הנז' בפ' פקודי בזוהר. וכנגדן יש ז' היכלין דנוקבא דזעיר והם ביוצר דערבית והרי הם ז' היכלין דכורין וז' היכלין נוקבין והם סוד ז' וז' מוצקות וההיכלות אלו דפ' פקודי הם משמשים בימי החול ומזדווגים אז. ואלו הם נקבות בסוד עלמא דנוקבא מלכות וכנגדו ממש למעלה באו"א דעולם הבריאה עצמה יש ז' היכלות זכרים ונקבות ג"כ בסוד ז' בז' מוצקות. וז' היכלות דאבא הם דכורי' והם ההיכלות דיוצר דערבי' דשבת ואלו הם ההיכלות הנז' בפ' בראשית דף כ"ג ז' היכלין וכו' והנה אלו העליונים שהם מצד הבינה הם נקראים עלמא דדכורא. ונק' ז' סריסים המשרתים את פני המנך. ונקראים סריסים ע"ד כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי כי אלו הם מסרסים עצמן בימי החול ואינם נפתחים אלא ביום השבת בלבד. ועוד יש ז' היכלין עילאין של אריך דבריאה. ועוד תדע כי ז' היכלין של כל אחד ואחד הם כפולים ומכופלים. כי הנה כמו שיש ו'

היכלות מתתא לעילא עד היכל הרצון דיוצר דחול שהם של זעיר. עוד יש בהיכל הרצון עצמו שהוא ת"ת דזעיר:

יש בו ו' היכלין אחרים בתוכו וז"ס ו"ו כפולה וכן בהיכל קה"ק שהם כח"ב שלו יש שם כללות כל אלו. ויש שם היכל אהבה אחר יותר עליון. ונמצא כי יש היכל אהבה תחתון והיכל אהבה עליון. וכן בכל פרצוף מה' פרצופים יש בהם כללות כל הנז': עכ"ל ספר ח"י) דאספקלריא דנהרא הוא נצח ואספקלריא דלא נהרא הוא הוד וכתב הרב לפי שהזעיר בנצח והנוקבא בהוד לפיכך הנצח נקרא אספקלריא דנהרא:

דף כד.

תורה ומצוה הם זו"ן ברחימו ודחילו הם או"א דחילו אבא ורחימו אימא. שמי עם י"ה שס"ה ז"ל הרב בס' הליקוטים טעם שהנשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא לפי שהנוקבא יצאה מחזה דזעיר ולמטה. ובאותו מקום הם דבוקים יחד ומקום ההוא יקרא זמן. כי הזמן היא יום ולילה וזעיר נק' יום ומ' נקר' לילה וכל המצות התלויו' במקום ההוא מהחזה ולמטה נקראים שהזמן גרמא כי שם נק' זמן ולכך נשים פטורו'. כי כיון שהנוקבא נכללה בדכורא אם כן בעשיית הזכר המצו' אין צריך שגם הנוקבא תעשה אותם כי כבר נכללה עמו בעת שעשה אותם כי רמ"ח איברי' שלה נכללים ברמ"ח איברים שלו ומהם נעשי' ולכך פטורה מהם. אבל משם ולמעלה חייבת כי אינה נכללת עמו ונקראים שלא הזמן גרמא אבל מצו' לא תעשה שכנגד שס"ה גידים יש לזעיר שס"ה גידים בפני עצמו ולמלכו' שס"ה גידים בפני עצמה כי הם נבדלים ולכן במצו' ל"ת חייבת בהם בפני עצמה. ובזה יובן לשון הזוהר מ"ש שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח והיה ראוי להיות להפך. אבל הענין כי הלא הגידים אשר בהם בחי' הדם לחיות הגוף הנה הם רמוזים בשם י"ה כמ"ש שמי עם י"ה לפי שחיות הדם נמשך מאו"א הנק' י"ה כי כל החיות נמשך מא"וא אל הגידים. ולכך י"ה עם ב' אותיותיו גי' גי"ד. הרי הגידים והדם שבתוכם נמשכים מא"וא ולכך מצו' ל"ת בי"ה ומצות עשה בו"ה. עכ"ל הרב ז"ל בליקוטים ובס' אור ישראל כתב בשם האר"י ז"ל טעם אחר לשבח למה פטורו' הנשים ממצו' עשה שהזמן גרמא. וז"ל דע כי החסדים הם מצות עשה. והחסדים מן החזה ולמעלה מכוסים וצריכים זמן לירד ונקראים שהזמן גרמא. וכיון שהמלכו' אינה מגעת רק עד החזה ולא יותר נשים פטירו' שאין להם הארה משם אבל החסדים המגולים מהחזה ולמטה שנשלם יסוד אימא. נקראים שלא הזמן גרמא כיון שאין להם כלי שיגבילם אינם צריכים זמן לירד ויורדים במרוצה ליסוד זעיר. וכיון שהם במקום המלכו' ויונקת מהם לכך נשים חייבות ומצו' ל"ת שהם ה' גבורו' שיונקת המ' מכולם נשים חייבו' בכולם עכ"ל:

ואינון רמ"ח תיבין בק"ש ואתייהבו וכו' כתב הרב כי בק"ש נתפשטו חסדים וגבורו' בדעת זעיר ופ' ואהבת הם ה' חסדים. ופ' והיה אם שמוע הם ה' גבורו' וז"ש רמ"ח תיבין דק"ש הם מדחילו ורחימו דאת ה' שהם חסדים וגבורו' דבינה:

באהבה פי' היא אהבה רבה שהיא בינה ואינון כלילן באברהם פי' ה' גבורו' נכללו בה' חסדים ואברהם הוא ה' חסדים ולכך תחלה היה אברם וניתוסף בו ה' שהם ה' חסדים כמ"ש הרב באוצ"ח וז"ש ואינון כלילן באברהם. ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א פי' זעיר שהוא ישראל עולה לאבא ומקבל משם עשרה הויו"ת מנוקדו' והם עשרה אותיו' דשם מ"ה:

זרקא ודאי וכו' מאמר זה אין בידינו הקדמה עליו מהאר"י ז"ל ומה שנלע"ד בפירושו בדרך אפשר הוא בהקדים מ"ש הרב ז"ל בעלייות המלכו' שעולה והולכת עד הכתר של זעיר:

גם עלייה שביעית כשמקבל' המ' פרנסתה שלא ע"י זעיר כנרמז בספר מ"ח דף ב' פ"ב ע"ש וכשהיא עולה לקבל השפע לצורך מזון העולמו' ע"י תפלו' המשכילים בחכמה. עולה עד אין סוף ובתיקונים ז"ח וזרקין לה בדיבורא דצלותא בקירטא דילהון וסלקין לה עד ההוא מופלא וכו' ובפרשת פנחס ולאן סליקת לאתר דאתגזר' מתמן דאיהו א"ס ופירשו בח"י בדף רע"ח ביום ש"ת ע"ש ובתיקונים דף מ' וז"ל זרקא האי תגא איהי י' וחוטא דילה ו' וכו' ובגין דאת י' איהי אבנא מרגלית' יקרא קירטא איהי שפה וכו' האי אבנא כלילא מחמש עד דסליק' עד אין סוף עכ"ל. כי יש לה עלייה פרטות בכל תפלה ותפלה כמ"ש בתיקוני' דנ"ו ע"א וז"ל זכאה איהומאן דסליק לה בצלותיה דמצלי בפומוי לעילא לגבי בעלה. בצלותא דשחרית סלקא בשמא דאיקרי אל האל הגדול ודאי. בצלותא דמנחה סלקא בשמא דאיקרי אלהים בצלותא דערבית סלקא בשמא דאיקרי הוי"ה ורזא דמלה אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ. פי' אל אלהים יהו"ק שהם חג"ת דבר האדם דיבור תפילותיו. וע"י דיבור תפילותיו קורא המלכו' להעלות' לאל אלהים יהו"ק. וכד סלק' שכינתא בצלותא סלקא כיונה וכד נחתא נחתא כנשרא דאיהי מטרונית' דלא דחילת מכל עופין דעלמא. פי' ולא כיונה המפחדת מהנץ. כי בעלייתה דחילת מההוא דמזנב בתר צלותין. ולכל חד נחתא מזונא כדקא יאות ליה וכו' ע"ש:

ולעיתים ידועים שעולה עד למעלה ראש ונזרקת עד אריך הנק' אין סוף אז נקראת זרקא כי היא אבן הנזרקת למעלה בגו קירטא דאיהי שפה ע"י ה' מוצאות הפה כמ"ש בתיקונים סוף דף נ"ח וז"ל זרקא מקף שופר הולך סגולת' קם ונטיל תלת אבנין אינון ייי ואבנא עילאה דאיהי קירטא תגא בחוטא הא ארבע דאינון ארבעים וחוט דסחרא עלה

היינו ב' ורזא דמלה בראשית ב' ראשית. האי נקודה עלה אתמר בעשרה מאמרות נברא העולם. מאי ב' ההוא חוטא דאסחר עלה. והאי נקודא אית לה רישא ואמצעיתא וסופא. ואתעביד' ג' יוד"ין ייי דסלקין לתלתין וההוא חוט ב' תלתין ותרין. תגא דעל חוט י' הא מ"ב לקביל ל"ב אלהים ועשר אמירן דאתברי בהון שמיא וארעא וכל חיליהון וכו'. ואלין אבנין כולהו חד מלכו' קדישא איהי מסטרא דשמאלא איתמר בה אבן שלימה וצדק יהיה לך. פי' שכולם פועלים ע"י המלכות שהיא י' הרביעית תגא דעל חוט. והא איהי אבנא די מחת לצלמא דהות לטור רב ומלאת כל ארעא מאי ומלאת כל ארעא אלא בגינה אתמר מלא כל הארץ כבודו. ועלה אתמר על אבן א' ז' עינים דאינון ז' רועין קדישין דאינון ז' דכוריך וז' נוקבין כולהו כלילן בה ורזא דמלה ז' וז' מוצקות:

כתב הרב ז"ל בפירושו לספרא דצניעותא וז"ל ומסטרא דבריאה נקראת ימא ובהשפיע בה הז' שני' העליונים שהם הז' נחלים ההולכ ים אל הים והם הארזים שנטעו בה והם ז' ימים זכרים. וכנגדם יוצאים ממנה. ז' ימים. ואינון דרגין דילה והיכלותיה. והנה הזכרים הם ימי' רפויים רחמים והנקבות ימים בדג"ש דין ואלו הם ז' בז' מוצקות וכו' ע"ש. והאי אבן איהי חמש אבנין דשוי דוד בקירטא ואתעבידו כולהו חד הה"ד ויקח דוד ה' חלוקי אבנים מן הנחל ואינון חגת"נה דבהון שבח דוד לך ה' הגדולה וכו'. ואלין ה' חלוקי אבנים נטיל לון מן הנחל דאיהו יסוד חי עלמין:

וכד שוי לון בקירטא דאיהי שפה איתעבידו בה חד וטבע במצחא דפלשתאה וקטל ליה

ואינון ה' אבנין דאינון שמע ישראל וכו' וכד שוי לון בקירטא דאיהי שפה דפומא צריך למיעבד לון בה כולהו אחד דבזמנא די ינצח בה קב"ה כל אומין דעלמא וכו'. ודא שפ"ה ודאי דא שכינ"ה בחושבן עכ"ל. כי ע"י כוונת התפלה זורקים אותה למעלה ראש עד המחשבה העליונה כמ"ש בתיקונים סוף דף נ"ז וז"ל פתח ואמר זרקא קדישא שכינתא קדישא אנת היא קירטא קדישא דקב"ה דבה אזדריקו ג' אבנין דאינון סגולתא ג' אבנין יקירין דאינון ג' אבהן ואנת אבן יקרא על כולהו תגא ברישא דכלהו ועלך אתמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה וכו' אבנא די מחת לצלמא:

ואיהי תגא כגוונא דא ם ברישא דחוטא דזרקא אבנא כלילא ומתעטרא כאבנא בריש עזקא. וכד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עילאה. ידעין לזרקא האי אבנא דאיהי בת יחידא להההוא אתר דאתגזרת. בגין דברתא באבא אתעבידת הה"ד ה' בחכמה יסד ארץ שחכמה דאיהו אבא יסד ברתא דאיהי ארץ הדום רגליו. וההוא חוט דילה איהו ו' ואבנא דאיהי תגא עטרה על רישא עטרה דס"ת. ובגינה אתמר ודאשתמש בתגא חלף איהו כתר תורה ודאי דג' כתרין אינון וכתר תורה על גבייהו והאי אבנא איהי

י' בריש א ואיהי י' בסופה עלה אתמר מגיד מראשית אחרית. פי' כמ"ש חכמה בראש וחכמה בסוף ואיהי יו"ד ה"א וא"ו ה"א כליל עשר ספיראן דאינון נעוץ סופן בתחילתן ותחלתן בסופן. פי' כתר נקרא אין ומלכות ג"כ נקראת אני:

וכ' הרב ז"ל על מ"ש בתפילת אליהו ז"ל איהו שם מ"ה דאיהו אורח אצילותואיהו שקיו דאילנא וכו' כי י' אותיות של שם מ"ה מתפשטים בעשר ספי' דאצילות. ואות א' דמילוי ה"א אחרונה היא במ' ולכן נקרא אבן כי יש בה שם ב"ן ועוד לוקחת כללות שם מ"ה באות ו"ו שמקברת ע"י זעיר הרמוז באות ו של שם בחינת שם מ"ה ולכן אות ו"ו של שם ב"ן שבה מתמלאת באות א' ועולה אבן ובזה יותכו תיבות המאמר:

זרקא ודאי אתה נקראת בבואך לסלקא בצלותא דאינון משכילים בחכמה להההוא אתר ידיע שהוא המקום שממנו חונבה כנז"ל:

כמה דההיא אבנא דקירטא שזורקה האדם בקלע בכוונת מכוין למקום ידוע לאדם הזורקה ורוצה שתגיע עד שם כן צריך לסנקא מחשבתיה בצלותיה בההיא תגא שהיא מלכות שנעשית עטרת בעלה תגא דס"ת כשעולה למעלה ראש ונקראת אבן מוכללת מכל שם מ"ה כנז"ל:

ומעוטרת בהשפעת העליונים: דאתמר בה כל הזוקף זוקף בשם שהיא מלכות הנק' שם ה' פי' לכל מקום שירצה לזקוף ולהעלות תפלתו עד שם צריך תחלה לזקוף אותה בשם שיתכוין להעלות המלכות עם תפילתו:

ובההוא אתר וכו' פי' אותה תפלה שמתכוין בה להעלות המלכות ולזווגה לגבי בעלה. אין פחד מהנחש שיפסיק ויעכב תפלתו. מאחר שעולה המלכות בתפלתו ומלכותו בכל משלה ועתה בהתעלותה בההוא אתר אין כח לנחש שהוא גימטריא שד"י ואהי"ה באחורים העולה ד"ם ליינק ודוקא מסוד הקטנות יש לו מעט יניקה כמ"ש האר"י ז"ל ובמ"ח דף כ"ז ע"ב פיסקא ב' אבל עתה בהתעלותה אין לו שליטה לינק ולא יפסיק.

אע"ג דאתמר בה ואתה תשופנו עקב וכו' איתא בתיקונים ריש דף ע"א וז"ל ורזא דמלה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב ובגין דלא ימית ליה חויא דאיהו כרוך על עקבו צריך לחלוץ לגבי נעל דאתתא ואתפטר ההוא חויא מניה: וכולא על ההיא טפה דאיהי י' דפרח מן יעקב בגין דא קנה מניה בכורתא לאחזרא י' לאתריה דאיהי טפה בוכרא דבה חאב אדם ופרח מניה ואשתאר יחיד בלי עזר ובגין דא אמר עון עקבי יסובני וכו'. רווח יעקב מה דאביד דאיהו י' מיעקב וכו'. הכוונה כי ע"י העון שפגם באות י' שהיא מלכות כנ"זל יש שליטה לנחש לשופו בעקב ונשמתקן אות י' ומעלה אותה בתפילתו לגבי בעלה שהיא ההיא אבן דאיהי י מיעקב וכו' לא יעכב שום חטא ועון את תפלתו

מלעלות ולהתקבל: ולא יפסיק חיבור ועליית המלכות אלא תעלה עד אין סוף הוא הכתר הנקרא אריך שהוא סוף עולם הא"ס דעתיק מלובש תוך אריך כנודע מדרוש ג' רישין אתגליפן דא לגו מן דא הם כתר וחכמה דאריך. ודא לעילא מן דא היא רישא דלא אתידע רישא דעתיק ועתיק ואריך שניהם נקראים כתר דאצילות: והוא סוף עולם הא"ס כי כל הכתרים הם בחינה תחתונה של עליון אשר על כן הכתר דאצילו' נק' אין סוף:

וכד נחית לה מליאה שפע וברכה אתמר ביה כל הכורע כורע בברוך שמתייחד ומזדווג בעלה עמה שם למטה במקומה כמש"ל כריכא ביה כעזק' באצבע' דצריך לנחתא לה עד אין תכלית כמש"ל כד נחתא נחתא כנשרא מטרוניתא וכו' ומורידה מזונות לכל העולמות שתחתיה עד אין תכלית. כמ"ש ריש תיקון י' וז"ל בגין דסלקא עד אין סוף דאיהו י' רישא דא' פירוש קוצו של יו"ד רומז על אריך הנקרא אין סוף:

וכאן סליקת בעמודא דאמצעיתא דאיהו ו עטרה על רישא כד סליקת עטרה על רישיה אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה. וכד נחיתת תחותיה אתקריאת בת זוגיה יחודיה. איהי תגא לעילא תגא דס"ת. פי' א י' שלמעלה היא חכמה וקוצה העליון רומז לאריך. י' שלמטה חכמת שלמה. ו באמצע הוא זעיר. וכשעולה המ' ביו"ד העליונה נעשי' לו תגא דס"ת שהוא זעיר. כי ס"ת אין בו לא נקודות ולא טעמים. כי כל אשר לאיש שהוא זעיר. יתן בעד נפשו שהיא מלכו'. כמ"ש הרב בכוונת קריאת ס"ת דשבת וז"ש תגא דס"ת:

כורע בברוך כתב הרב שכל היסודות נקראים ברוך ונרמז בס' מ"ח דף ס"ז פ"ב פיסקא א' וז"ש ולא יפסיק מניה כי תמיד המלכו' כרוכא בזעיר כעזקא באצבעא בין בעלותה בין בבואה למטה וז"ש לא לעילא ולא לתתא לעולם לא יפסיק חיבורה בזעיר כמש"ל ובאן סליקת בעמודא דאמצעיתא. ואתי שפיר נמי כל הזוקף למלכו'. זוקף אותה בשם הוי"ה שהוא ת"ת. וכורע בברוך חיבורה ביסוד וכמ"ש בתיקונים סוף דף ח' וז"ל ת תפארת וכו' וביה כל הזוקף זוקף בשם אבל לגבי יסוד כל הכורע כורע בברוך הה"ד ברכות לראש צדיק. גם בר"מ פנחס דרנ"ז ע"א וז"ל אף ביסוד וכו' כליל ח"י ברכאן הה"ד ברכות לראש צדיק. ובג"ד כל הכורע כורע בברוך. וכל הזוקף זוקף בשם דא שכינתא בשם דהוי"ה ביה צריך לזקפא שכינתא וכו' ע"ש. עוד שם דרנ"ו ע"ב וז"ל ואיהי סליקת בעמודא דאמצעיתא דאיהו תדיר עמה בלא פרודא כלל סליקת. ולאן סליקת לאתר דאתגזרת מתמן דאיהו א"ס ואיהו גבוה מעל גבוה מכל ספירה ובג"ד אוקמוה עולה לגבוה סלקא. וכד איהי סניקת אחידן בה כל ספיראן ואינון סלקין עמה וכו' נחת' מלייא כפרה וכו'. והא סליקו דילה איהו בעמודא דאמצעיתא וכמ"ש בפרשת משפטים בדף ק"ך ע"א. אוף הכי נחיתו דילה איהו ביה וכו' עיין שם:

דסליקת עד אין סוף למשאל מזונ' מעילת העילו' שהיא הכתר וכד נחיתת כחית' מלייא מכל טבין וכו' וז"ש לנחתא לה עד אין תכלית לשיעור השפע שהיא מורידה לעולמות כל אשר תחתיה:

ולזמנין איהו בעלה ו' בצדיק בשית פרקין וכו' איתא בתיקונים דף נ"ד ע"ב וז"ל קום אלעזר ונטיל קורטא דאיהי שכינתא ואקיף לה תגא וכו'. כד סליק' סליק' באימא דאיהי א ועל מאן סליק' על עמודא דאמצעיתא דאיהו ו דאיהו כריכא ביה כעזקא באצבעא. וסליק' בד' מאד"ני דאינון תרין דרועין ותרין שוקין עד דסליק' לאת י' דאיהי אבא חכמה י' עילאה בגין דמתמן אתנטיל' וכו'. ונחית' כלילא מג' טפין. בההוא זמנא אתמר בה הולך סגולת'. פי' זרקא כשנזרק' ועולה למעלה עד חכמה ונכלל' מג' יודי"ן חג"ת שהם מוחין אליה והם סגולתא: והיתה מוקף מוקפ' תגא ומוקפ' מהחוט דאסחר לה כנז"ל. והולכ' ובאה עד מקומה בהארת הג' יודי"ן שהם חג"ת סגולתא:

ואתקדיאת ייי בג' יודי"ן יו"ד עילאה איהי על רישא דא' דאיהי כתר עליון על כל עילאין פי' אריך ולבתר נחית' באמצעיתא ונטלא מתמן באמצע. ולבתר נחיתת לתתא באתרהא יו"ד דאיהו לתתא מן א וז"ש לזמנין איהו בעלה ו' בצדיק פי' כשהיא עומד' נגד יסוד צדיק שהיא בחי' ו'. נחית לגבה ומזדווג עמה זעיר כנגד נ"ה שבהם ו' פרקין. וכשהיא עומדת נגד הת"ת שהוא בחי' ו' בעלה שם מזדווג עמה תרין דרועין שבהם גם כן ו' פרקין:

לזמנין איהו בין או"א כמ"ש הרב בסוד חופה שמעלים או"א לזו"ן בהיכל הבינה ואימא אוזיפת לברתא מאנהא שהם מ"ן שלה ושם בהיכל הבינה הם מזדווגים וז"ש צריך לסלקא לה' לעילא לה' שהיא הבינה:

וכד סלק' תמן לזמנין איהו בהפוכא ו' בין י י איתא בר"מ פ' תרומה דקנ"ח ע"א וז"ל ובג"ד י' דא לזמנין איהו תחותיה לזמנין על רישיה לזמנין באמצעיתא וכו' ואיהו עטרה על רישיה מסטרא דסגולתא. זרקא מקף שופר הולך סגולתא. בההי' זמנא איהי כתר על רישא דמלכא כתר יתנו לך ה' אלהינו ההוא דאתמר ביה במופלא ממך אל תדרוש. פירוש שעולה לכתר כנקודת י' עליונה של א והוא"ו שהוא זעיר למטה ממנה והיא שהיתה לראש פנה עתה עטרה לבעלה כמו שכתוב בתיקונים דף ל"ח ע"ב וז"ל ולזמנין איהי עטרה על רישא דאת ו' וכו' כד סלקא על רישא אתקרי תגא זרקא בההוא זמנא אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה ואתקריא' חולם. וכד נחית' תחותיה אתקריא' חיר"ק וכו'. וכד סליק' לעילא ברישא דכל רישין סלקא. כנז"ל שעולה עד אריך ואז שואלים איה מקום כבודו שהיא מ' כבו"ד גימ' לב:

דף כד:

וכד סליק' לא כגוונא דא שהיה על ראש זעיר כמו י' עליונה שעל ו' שבאמצע א איהי כתר ועטרה על ראשו וכד נחתא לתתא ואתעטר' בכל מיני שפע ומזונות המביאה לכל העולמות שתחתי' נחית' ביה כגוונא דא כיו"ד שתחת ו' שבאמצע א כמש"ל וכד נחתת תחותיה אתקריא' חיר"יק. ואתקרי תגא ברזא דטעמי. פירוש כשהיא עטרה לראש בעלה כטעמים עליונים בסוד טנ"תא תגא דספ' תורה:

וכד נחית' אתקריא' נקודה כמש"ל וכד נחתא תחותיה אתקריא' חיר"ק. וכד מתייחד עמה איהי ז' כלילא מניה אות ברית פירוש כי הזעיר בחי' ו"ק ומ' שביעי' אי נמי היסוד הוא ו ועטר' היסוד שהיא בחי' המ' הכלולה עמו היא שביעי'. וכמ"ש בפנחס דף רמ"ז ע"א וז"ל דלית שית בכל אתר אלא מסטרא דאת ו' ולית שביעי אלא מסטרא דאת י' עטרה על רישיה חכמה עילאה אות היא חכמה תתאה אות היא. ותקינו למגזר לח' יומין דאינון ח' מן חכמה עד יסוד לקבל' בהון י' זעירא לסלקא לה עד כתר למהוי עטרה על ראשיהון: הכוונה כשעולה עד הכתר נעשי' המ' עטרה על ראש כל הספירות. ובתיקונים דקל"ד ע"א וז"ל וכתר ועטרה דאיהי י' איהי עטרה דברית מילה דסליק למאה. עשר זמנין עשר מאה:

האי אבצא היא בניינא דכל עלמין כמ"ש שכל הספירו' פועלים על ידה כמ"ש בתיקונים סוף דף נ"ח ואית אבן דאורייתא דאתמר בה והאבן הזאת וכו' דאיהי מסטרא דעמודא דאמצעיתא. איהי מסטרא דשמאלא אתמר בה אבן שלימה וצדק יהיה לך והא איהי אבנא די מחת לצלמא וכו' איהי מדה בין כל ספירה כי הספירו' כל אחת כלולה מעשר וסוף מדת כל אחת היא מלכות:

וספירה דכל ספירה פי' כי החשבון והמספר אינו כי אם במלכיות של הספירות כמו שכתב הרב ונרמז במ"ח דף י"א פיסק' א'. וכמ"ש על פסוק עיניך בריכות בחשבון:

ורזא דמלה עשר אמות אורך הקרש בין הכל כל א' כלולה מעשר הם מאה י' שהיא מלכות ב ן פ' ופרק ר"ל סוף כל ספירה:

כל מדה איקרי עולם כי כל ספירה כלולה מהכל. ואינון י"ו שיעור ומדה. פי' י"ו מן יהו"ק ו' שיעור ומשקל. הגם שזעיר הוא בן עשרה ספי'. הנה הוא בחינת ו' כי תחילתו הוא בן ו"ק:

מדה דיליה היא מלכות שהיא משלימתו לעשר והיא סוף קומתו ונקראת י' וכר"זל חכמה בראש וחכמה בסוף:

ושיעורא דמדה שהיא המלכות: הגדלתה היא ע"י ה' חסדים וה"ג חמש אמות אורך הם ה' גבורות שמתארכים ויוצאים מזעיר אל המ' לצורך בניינה. וחמש אמות רוחב הם ה' חסדים שנשארים בזעיר אלא שמתרחבי' עד מקום המלכות כדי שתהנה מהם ג"כ:

ואינון לקביל שיעורא דכל רקיע היסוד נק' רקיע. וכל יסוד יש בו ה"ח וה"ג ואינון ה' ה'. הרי לך שיעור קומה באתוון יה"וק. ירצה כמ"ש הרב שסוד שיעור קומה של כלי הספירות דאצילות רל"ו רבבות פרסאות כי גדול אדונינו:

ורב כח מספרו ורמז לדבר וכבוד ה' מלא וכו' מילוי משכן הוא גי' רל"ו ומ"ש באוצ"ח רל"ו הוא בחי' נשמת המקיפים דזעיר דעשייה כבר פירוש הרח"ו ז"ל שג' כלי האצילות נעשו נשמה לבי"ע הכלי הפנימי נשמה לבריאה והאמצעי ליצירה והחיצון לעשייה. כן כלי הפנימי דזעיר דאצילו' נעשה נשמה לזעיר דבריאה והאמצעי לזעיר דיצירה וכלי חיצון לזעיר דעשייה ועיין בח"א דף ר"ה וא"כ היינו הך. והוא ז"ל פירוש רל"ו הנזכר על השמו' שיש בהם שעולה חשבונם רל"ו ועיין בפ' בשלח דף נ"ו ע"ב מ"ש שה ומ"ש שם הרמ"ז ובפ' תרומה דף קל"ד ע"ב ע"ש ומ"ש שם הרמ"ז ובעזר מרומם על כל תהלה בסוד שיעור קומה מאד נעלה ארחיב הביאור ליחידי סגולה במהדורא שנייה להיותו יתד ופינה גדולה לכללו' חכמת הקבלה המפוארה והמהוללה ובעליית המ' גם הזעיר עולה וממלא כל אורך עולם האצילו' המתחיל מחכמה הנקרא' ראשי' עד סוף עשר ספירו' דאצילו' הנקרא אדם דאצילו' בכללו': שכן אמרו בפרקי היכלות דר"י היודע שיעור קומה של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן הע"הב ואיתא בתיקונים סוף דף קמ"ד וז"ל ומאן דידע שיעור קומה דילה איהו ירית עלמא דאתי דאיהו ו' דאתמר ביה מקוה ישראל ה' דאיהו קומה דילה שיעור דילה וכו'. ופירושו כמ"ש בתיקונים סוף דף ל"ז אחר שאמר צדיק איהו רקיע וכו' מבוע' דיליה י' דסלקא באוירא עד אין וסוף ונחתא עד אין תכלית ואיהו עשר וכו' דבהון האי קו (שהוא ת"ת) אזיל חמש מאה שנין פירוש מתגדל בחמשה חו"ג שמקבל מבינה:

וכד נחית לתתא לגבי צדיק איתקרי שיעור וכד סליק לעילא לגבי אימא איתקרי קומה. הכוונה כשמקבל המוחין דאימא ודאבא מלובשים תוך של אימא ועולה עד דיקנא דאריך ששם מתחילים פרצופי או"א ושם הוא ראש עולם האצילות ומתארך לתתא עד מקום היסוד שעטרה שלו מלכות. ותופס כל אורך עולם האצילות זהו שיעור קומה. ואין אלו הפרסאות כפשטן כפרסאות שלנו אלא ר"ל שיעורין מוגבלות לכלי האצילות. כנודע ממאמר רגלי החיות ככולהו. קרסולי החיות ככולהו. וכו' בשלח בדף ט"ו ובתיקונים דף קכ"א ע"ב ע"ש עוד שם בסוף הדף הנז' איהו מקוה ישראל ואיהו שיעור קומה

וכו'. ופירושו כשתופס הזעיר כל אורך עולם האצילות והמלכות עלתה עמו עד אין סוף כמ"של ובאן סליקת בעמודא דאמצעיתא ותפסה גם היא כל אורך עולם האצילות מן י' עליונה של א עד י' שלמטה. אם כן גם היא שיעור קומתה כמוהו. וז"ש דאיהו קומה דילה שיעור דילה. כי בהארות שמאיר בה דרך יסודו היא נגדלת ועולה עמו והמכוון בידיעת שיעור קומה ירצה כל סודות עולם האצילות. ובאומרם שיעור קומה של יוצר בראשית רמוז על זעיר דאצילות בגדלותו כאמור. ונוקביה כלולה עמו. ולכן פירש כל ד' אותיות הו"יה בזו"ן שבהם סוד שיעור קומה. כי י' הוא מלכות בעלותה להיות תגא דס"ת כאמור ו הוא ת"ת שקל ושיעור. ה' ה' ה' חסדים וה"ג שביסודותיהם: ו איהו רקיע הוא יסוד זעיר הנק' שמים:

חמש רקיעין דיליה ה' יסודות של חגת"נה דידיה כי כל אחת היא בת עשר ספירות. חמש אלין של זעיר נקראים ה' שמים:

ה' חמש רקיעין של חגת"נה דמ' דכלילן בשמים כי ממנו נבנו ונגדלו קצוותיה חמש עילאין חגת"נה של זעיר נקראים שמי השמים:

ה' חמש רקיעין של חגת"נה דמלכות אי נמי ה' עילאין חגת"נה דבינה וראשון נכון מיושב על לשון הזוהר

ואינון ה' ה' חגת"נה דידיה וחגת"נה דידה ו רקיע שתיתאה לון. היא יסוד שכללות חגת"נה בו:

י מלכות שביעאה לון שכללות כללותה במלכות:

י שבעה בשבעה כמש"ל הרב בפי' ספרא דצניעותא ואלו הם ז' בז' מוצקות ז' דידיה בז' דידה. עולם קטן מלכות ו עולם ארוך. זעיר:

כי כאן מפרש תמיד י' מלכות אלא לפעמי' היא י' עליונה של א ולפעמים היא י' תחתונה כנזכר לעיל לקצר בתפלה הנוגעת אל המלכות להאריך בתפלה הנוגעת אל זעיר באריכות מ' יום ומ' לילה. י' נקודה באמצע כי באמצעות המלכות עולה התפלה אל זעיר:

כי היא השער לה': **מסטרא דחסד שהוא זעיר** צריך לארכא בצלותא. וגם בשמא קדישא להאריכו כטעם רביע דאיהו רזא דתקיעה חסד. לקצר מסטרא דשברים שהם גבורה. תרועה ת"ת דאיהי שלשלת האוחז ומכריע בין ח"ג שקל הקדש שהוא ת"ת. לקביל רביע דסליק איהו חו"לם שהוא נקודת הת"ת. שברים לקביל שב"א נקודת הגבורה: דא בעא לסלקא קלא בתקיעה שהיא חסד. ודא בעא לנחת' לה שברים שהיא גבורה ומלכות שבניינה מן הגבורות התפלה הנוגעת לה בחשאי. וכשנכללת עם זעיר אז נקראת על שם

המדה שמשפע' בה כמ"ש בתיקונים דל"ח ע"ב וז"ל ולזמנין איהי עטרה על רישא דאת ו' וכו' כד סלקא על רישא אתקרי תגא זרק'. בההוא זמנא אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה ואתקריאת חו"לם. וכד נחתא תחותיה אתקריאת חירי"ק וכו' מסטרא דחכמה אתקריאת חול"ם. ומסטרא דעמודא דאמצעית' אתקריאת שור"ק וכו' ושור"ק איהו טמיר וגניז מסטרא דצדיק דאיהו ברית וכו'. כי שור"ק הוא נקודת היסוד. ומ"ש מסטרא דחכמה איתקריאת חול"ם. ולעיל אמר עטרת בעלה איתקריאת חול"ם היינו הך. כשעולה אלי' עליונה של א שהיא חכמה אז נעשית תגא דס"ת עטרת בעלה ונקראת חול"ם כרמוז בראש המאמר זרקא וכו':

אלה תולדות וכו' תולדין דתהו הם הקליפו' וכן האומות שלא קבלו התורה כמו שאמר לקמן ואומין דעלמא דלא קבילו לה וכו':

דקב"ה ברא עלמא קב"ה שהוא א"ס ברא עלמא הם זו"ן דאצילות שנקראים עולם: ובריי'ה באוריתא הם א"וא כמ"ש הרב בכ"מ שאבא נק' תורה שבכתב ואימ' נקרא תשבע"פ וכן מוכח לקמן שאמר ואלין אינון דאתמר בהון השמים לה' וכו' ואיהי ארץ החיים כלילא מו' ארעי. שהיא מלכות שנקרא ארץ החיים: שכלולה מז' קצוותי' הנה מבואר שעל שמים וארץ עליונים מדבר שהם ז"ון דאצילות בגין דברית כתיב ביה בבראשית גרסינן וכן הוא בספר מוגה:

שמיא וארעא בתריה על תהו הם זו"ן דסטרא אחרא: ולית תמן יסוד' וכו': פי' שאין להם בחינת יסוד שמעורר תאותם בסוד תאות רשעים תאבד וכמרז"ל סירס את הזכר וצינן את הנקבה:

דף כה.

יקוו המים וכו': ופי' הפ' לפי זה יקוו המים שהיא התורה מתחת השמים ששרשה מת"ת דזעיר הנק' תורה: אל מקום אחד הם ישראל לפי שיש להם נשמה מהבינה שנקראת מקום. הריבים ויבשים גרסינן וכן הוא בספר מדוייק. ושם לאו די שצי איהו גרסי':

באלף ה' דאיהו וכו' פי' אלף החמשי הוא הוד כנודע ומלכות אחוזה בהוד ולכך אמר באלף חמישאה דאיהו ה':

מוליך לימין משה פי' הפ' כך בשביל ה' דאברהם שנק' ימין לכך מוליך למשה בגלות ה"ג עמלקי"ם נפילים גבורים רפאים ענקים. סי' ענג רע כדמוכח לקמן. עם מבלעם לק מבלק: פי' לרמוז שהם עם שהלקה אותם השם יתברך על שלא קבלו התורה כמו שאמר לעיל:

ואלין אינון דאשתארו וכו' כתב הרב כי אותם הנשמות של קרי דאד"הר שהוליד בק"ל שנה באו בדור המבול להתתקן ואדרב' חזרו וקלקלו ואח"כ באו בהפלג' ואח"כ (באו באנשי סדום כמ"ש אנשי העיר אנשי סדום ואח"כ באו) לכור הברזל למצרים ואז נתקנו וז"ש ואלין אינון וכו' לומר כי דור הפלגה עצמם הם נשמות של דור המבול. ועינו אותם בחומר ובלבנים: ומהם הושלכו למי היאור: ונל"עד שהסיגים של ישראל שהיו במצרים מהם היו ערב רב ולכך נדבקו בישראל. וכן מוכח ממש"ל ואלין אינון דלא בעא נח רחמי עלייהו ואתמר בהו וימחו מן הארץ. הרי מבואר שדור המבול ודור הפלגה וערב רב כלם אחד:

דף כה:

נשמתהון דערב רב דאינון וכו' פי' ערב רב שנקראים נפילים שבאו מעזא ועזאל שצפלו מן השמים וגם אלו מפילים עצמם לזנות כאבותיהם. דלא יהי לון חולקא תמן. פי' זה המין שנקרא נפילים אפי' יעשו שום מצוה אין להם חלק לעו"הב ומשלם שכרם בעו"הז א"ני"ל נפילים דאפילו וכו' קאי על עזא ועזאל עצמם שהפילו עצמם לזנות ולכך נטרדו ואין להם חלק לעו"הב ונטלו שכרם בעו"הז שהאריכו ימים. ופי' א' נראה עיקר. כי לפי' שני לא הזכיר הזוהר מה עון עושים המין השני כמו שמזכיר בכל מין מהו עונם:

אתברת עבידתא פי' עבודתו יתברך נתבטלה ואין עושים אותה ישראל לפי שגוזלים אותם המין השני הזה:

רפאים יחשבו וכו' המין החמישי שהם ענקים מזלזלים בת"ח ומבזים אותם אבל המין הד' שהם רפאים אמר בהו ומתרפים מאורייתא ומאלין דמשתדלים בה משמע שאינם מחזיקים ביד ת"ח אבל אינם מבזים אותם. ולכאורה נראה שאין להם עון כענקים. ומגיד הכתוב שאף הם יחשבו כענקים:

והארץ היתה תהו וכו' עכשו מפרש והארץ שהיא ארץ ישראל גרמו לה שהיתה תהו ובהו:

עד דיתמחון אלין וכו' פירוש קודם ביאת המשיח שלא נמחו ערב רב לגמרי לא נתגלית הארת התורה (ובס' ח"י בדף צ"ו כתב דחמשה מיני ערב הם נשמות הרעו' של ערב רב המגולגלים בכל דור ודור בישראל. ומה שנשבע הקדוש ברוך הוא על מחיית עמלק. הוא שיתמחו אותם נשמו' רעות יען כי לכל מה שבין אדם למקום מועיל תשובה. משא"כ בין אדם לחבירו דווקא עד שירצה את חבירו. ואלה רשעים קיימין על ישראל כלי חמס ועליהם דבר הרש"בי ז"ל בסוף פר' בשלח דבכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דרא דלית ביה מההוא זרעא וקודשא בריך הוא אגח בהו וכו' עד כאן לשונו של ס' ח"י)

ישראל בבי מקדשא ר"ל כיון שלא נבנית ב"ה העיקרית שהוא לעתיד. ושיעור הפ' כך וכל שיח ועשב השדה שהם יש' שנקראים אילנות ועשבים. טרם יהיה בארץ שלא נתגלית מעלתם והארתם כי לא המטיר וכו' היא התורה שלא נתגלית הארתם ג"כ. והטעם משום דאדם אין שלא נבנית בית ג' שאז יתגלה הכל:

לשון אחרו כל עשב השדה וכו' ע"ב ש תלת עלין דאינון ש יאהד"ונהי בס' אור ישראל כתב על לשון זה. ר"ל כי הלא ג"פ ע"ב אתוון דג' אבות הנרמזים באות ש יעשו מהם ע"ב שמות עכ"ל. ופי' הזוהר לפי זה ש הם חג"ת וכל אחד מהם יש בו ע"ב שהם ויסע ויבא ויט ועושים ע"ב שמות במלכו'. וז"ש ואינון ע"ב ענפין דתליין בהון. פי' הם ע"ב שמות ששרשם בח"גת. ומ"ש כחושבן ע"ב. ר"ל כחושבן ע"ב אותיות של ויסע ויבא ויט שבכל פסוק ע"ב לכך גם השמות הם ע"ב וז"ש ואינון ע"ב ענפין דתליין בהו כחושבן ע"ב:

ולא אתאחדין וכו' פי' שאינם מתחברים במלכו' עד שיבוא זעיר הנקר' אדם שהוא שם מ"ה לתקן המלכו'. יאהדו"נהי ר"ל כיון שהמלכו' היא אחורי ת"ת שנתרה משני שלישי הת"ת כנודע לכך אמר ג' עלין דאינון ש שהם חג"ת הם הוי"ה ואד"ני. חג"ת הם הוי"ה. ומלכו' שאחוריהם היא אד"ני. אי נמי יובן במ"ש הרב בדרוש ר"ה כי הוי"ה בחסד אד"ני בגבור'. יאהדונהי משולבי' בת"ת. וז"ש כאן ג' עלין דאינון ש שהם חג"ת בהם הוי"ה אדנ"י:

ומניה אמת מארץ תצמח פי' מרע"ה כקרא אמת כמ"של תורת אמת היתה בפיהו ור"ל כיון שצדיק העליון צומח גם מרע"ה יצמח ויתעלה מן הגלו'. ות"ח דאינון דשאין לא צמחין בגלות' וכו' זה כמו דבר אחר. שר"ל וכל עשב השדה שהם ת"ת טרם יצמח. מ"ט משום דאדם אין שהוא מר"עה ונמצא ששני פירושים כללם הזוהר. פי' א' וכל עשב השדה שהם חג"ת שהם ש ע"ב ובאים לשדה שהיא מ'. טרם יצמח שלא כתגלו בה עדין מ"ט משום דאדם שהוא זעיר אנפין אין. ופי' הב' וכל עשב שהם ת"ח טרם יצמח מ"ט משום דאדם שהוא מרע"ה עדין בגלו':

דף כו.

בצייורא דתרין יודין י י ו ביניייהו כמ"ש לקמן דתרין תפוחין שבאדם הם ב' יודי"ן והחוטם שביניהם הוא ו (ויש גורסין בעיינין דילה במקום באנפין) מראש צורים פי' בשביל ראש האדם שיש בפנים שבה ציור הוי"ה לכך אראנו לישראל ואשגיח עליהם. אי נמי יש לפרש מראש צורים הוא שם הוי"ה שהיא ראש לכל השמו' והוא מצוייר באדם בזה אראנו לישראל:

בתרין לוחין וכו': **כמ"ש לקמן ששני לוחות הם חכמה בראש וחכמ' בסוף דבת זוגיה וכו'** פי' אבא צייר בכל אחד מישראל בת זוגיה עילאה שהיא אימא שהיא ה' ונודע שחכם בבינה: לכך אמר דבת זוגיה עילאה דא י"ה וזה הציור שצייר י"ה בכל אחד פירושו שאיש ואשתו הם נגד אבא ואמא ובן ובת דאדם הם נגד ז"ון:

ואינון ו יחודא דתרווייהו פי' היא זעיר שמייחד או"א ומזווגם בגנתא דעדן פירוש מ': דביה הוא זמין מזון לכולא דכולא ביה גרסינן ולא צריכין לתתאין גרסינן:

דאינון עץ הדעת וכו' ושיעור הכתוב ועץ החיים שהוא זעיר בתוך הגן שהיא מלכו' לבטל שליטת עץ הדעת שהם ערברב:

ונהר דא ו יחרב בה' תתאה גרסינן ופי' זה כמו דבר אחר בגין דאסתלק מניה נביעו דיו"ד לא"ס פי' שנסתלקו מזעיר מוחין דאבא שבתוכו ועלה אבא לא"ס ב"ה ואינו מאיר לזעיר:

דף כו:

נצח שוקא ימינא קשה שהרי אוריאל בת"ת שהוא מזרח ומפני שת"ת מכריע בין חו"ג לכך נקרא אוריאל מסטרא דחסד: נוריאל מסטרא דגבורה כמ"ש הזוהר דכ"ג ע"ב והכא אמר שהוא בנצ"ח. וי"ל כיון דאיהו בנצח ואיהי בהוד לכך אמר דאיהו בנצח. וטעם שאמר נוריאל שהוא מצד הגבורה ולא אוריאל שהוא מצד החסד. לפי שנצח גם הוא לבר מגופא שהוא דין לכך אמר. נוריא"ל. ומ"ש רפאל בהוד לפי שהמלכו' אחוזה בהוד ורפאל מצד המ':

דעליה אתמר ליעקב והוא צולע וכו' אעפ"י שבדף כ"א ע"ב אמר והוא צולע על יריכו בנצח. שם בדף הנזכר כתבנו התירוץ תבקשהו משם:

תניינא עאל בגיחון כתב בס' אור ישראל וז"ל ובספר התיקונים אית' גיחון ההוא דאתמר ביה ויקבור אותו בגי וכו' עכ"ל. הרי מבואר דקאי על מרע"ה. ולעיל דף כ"ו ע"א אמר דוא"ו איהו כפיל בגלותא בתר ה בתראה וכן משה נמי: א"כ סוד ו הוא בגלו' בסוד הולך על גחון. ולכן ו דגחון רברבא והיא באמצע התורה לרמוז למרע"ה שהוא עמודא דאמצעיתא. עכ"ל ס' אור ישראל וכתב הרב באוצ"ח כי משה הוא יסוד אבא שבתוך יסוד זעיר והוא נגד נקב האחור שהיא נקודה דחורבה להכניע הס"א וזהו מול בית פעור עכ"ל. ובזה יובן לשון הזוהר שאמר תניינא בגיחון הוא אלישע אחר שנטבע בקליפה. ומ"ש ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון ר"ל מרע"ה קבור נגד נקב האחור. ומ"ש כל הולך על גחון ר"ל ו דגחון הוא מרע"ה:

גבריאל ר"ל משה הוא גבר אל כמו איש האלהים לגבר אשר דרכו נסתרה לגבר שהוא משה רבינו עליו השלום דרכו שהוא דרך קברו נסתרה. וצריך לומר מה שייכות דגבריאל

הכא עד שנדרוש אותו על מרע"ה. ונראה כי ד' חכמים אלו כל אחד נכנס ברגל אחד דמרכבה רע"ק בחסד בן עזאי בנצח בן זומא בהוד אלישע בגבורה שהוא גבריאל ולכן דריש גבריאל על מרע"ה. אל תקשה שבן זומא שבהו' נשאר בקדושה: ואלישע שבגבורה יצא לחוץ. שכבר תירץ זה הרב באוצ"ח בדרוש המקיפים שאמר לפי שנ"ה הם בחינת שבילי הזרע הם מתוקים יותר מהגבורה. ועוד שבנ"ה נתגלו החסדים במקומם אבל חסד וגבורה הם במקום הסיתו' א"נ יובן במ"ש הרב בדרו' ד' נכנסו לפרד' כי בן עזאי המשיך מוח חכמה ובן זומא מוח בינה ורע"ק מוח חסדים ואלישע מוח הגבורות וגבריאל הוא מהגבורות כמ"ש:

לחכימא ברמיזא פי' כמ"ש באוצ"ח שמשה קבור נגד פעור וכו' וסוד זה ראוי להעלימו לכך אמר לחכימא ברמיזא:

קלה לדרשא הוא בן זומא שהיה דרשן ובן עזאי הוא פה שונה הלכות שהיה אומר כל חכמי ישר אל לפני כקליפת השום:

בקליפין דאורייתא בפשטי התורה שהם הלכות ודרשות רע"ק עאל במוחא הם סודות התורה. ויובן במ"ש באידרא ואמאי מתו בגין דעאלו ולא נפקו ואלין אחרנין עאלו ונפקו. ופי' שג' חבירים שמתו עאלו ולא נפקו שלא הורגלו הרבה בסודות התורה. ואחרנין שלא מתו עאלו ונפקו שהורגלו בסודות התורה שאם יתקשו בשום קושיא ידעו לתרצה. וכן מ"ש כאן רע"ק עאל במוחא שהם סודות התורה ואחרים בלבושי התורה ולא הורגלו בסודות התורה ולכך ניזוקו:

אבני שיש טהור הם אבא וברתא. והם ב' לוחות התורה הראשוני' שנשברו. דמניהון מיין דכיין פי' החסדים והשפע מהם בא לעולם יצירה דעילאין אבא האציל עולם האצילות:

ויצירה דתתאין מ' האצילה לבי"ע אינון תעלומות מחכמה עילא' פי' חכמה ומלכות שרשם ממוחא סתימאה שתחת גולגולתא דאריך. ונודע כי אבא יונק ממזל הח' שהוא ממוחא סתימאה ואבא יסד ברתא וז"ש אינון תעלומות מחכמה עילאה. דתחות כתר עילאה וקראם תעלומות שהם נעלמים. אבא נעלם בפרצופי האצילות. ומלכות נעלמת בהיכלותיה:

ואמאי נחתו פי' התרין דמעין אחרנין מסטרא דעץ הדעת טו"ר היא יצירה ששם מט"ט:

דף כז.

אבל בעץ דלתתא: הוא מט"ט שהוא ז"א דיצירה ואיהו נטוע וכו' פי' ז"א הנז' נטוע ביצירה שהיא גן של מט"ט שהוא ז"א. דגן עדן דלעילא. פי' אצילו'. ששם אין לקליפו' אחיזה כמש"ה וכבודי לאחר לא אתן:

מעדון דיליה מ' דאצילו' ששם מתעדן גן דיליה פרדס דיליה. פי' יצירה. אדם זעירא מט"ט. שכינתא עילאה בינה. עדן תיובתא. פי' בינה שנקראת תשובה. ועץ החיים הוא זעיר שיונק מאו"א שנקרא חיים. ומ"ש ועלה אתמר קאי על מלת החיים שהיא בינה. נטיל ליה מד' יסודין פי' מט"ט נטלו הקב"ה מד' יסודין שהם ארגמ"ן דיצירה. ושוי ליה בגנתא דעדן היא מ' דאצילות שמשם יניקתו. אי נמי נטיל ליה קב"ה קאי על אדה"ר מד' יסודין הם ארמ"ע. יעביד לבר נש שאר בני אדם שאחרי אדה"ר. ודא עץ חיים פי' שתחלה היו עוסקים בפשטי התורה אזי וימררו את חייהם שאינם מקבלים שפע מזעיר דאצילו' ואחר ששבו בתשובה וחזרו ללמוד סודות התורה אזי מושכים שפע משם מ"ה שהוא שקיו דאילנא שהוא פנימיות זעיר כמ"ש הרב כשעוסק בקבלה יכוין בפנימיות זעיר שהוא שם מ"ה שמשם בא השפע. ואיהי אורייתא דבע"פ פי' כי תורה שבע"פ ג"כ במט"ט ששם טו"ר שהם איסור והיתר. דמחא ביה בטנרא כתב הרח"ו ז"ל בפ' שלח לך וז"ל הבן רז זה כשהכה משה את הסלע ע"י הכאה נתעורר הנחש ליינק ח"ו:

דף כז:

לאת יו"ד פי' יסוד שהוא י' זעירא מני לגביה ה' עילאה ערות אשת אביך פי' ה' עילאה שהיא אימא. היא עצמה תצוה לאדם ערות אשת אביך לא תגלה אני שנקרא' אשת אביך לא תגלה: אחותך וכו' פירוש שהמ' היא אחות לישראל כי זו"ן הם אחים לישראל לפי שיש לישראל נשמה וחיה מאו"א לכך נקראים אחים לזו"ן. וז"ש אחותך בת אביך לפי שאבא יסד ברתא:

אינון ה' ה' פירוש בת בנה היא מלכו' דזעיר ובת בתה היא מ' דנוקבא דאינון תולדין דה'. פירוש שהנקבו' הם מהבינה דא יו"ד. פי' יסוד. תולדה דאת יו"ד פי' שיסוד דאבא בתוך יסוד זעיר. וממנו יונק. אחי אביך. פי' יסוד אח לת"ת שנקרא אביך:

דף כח.

אינון עמי הארץ: בספר אור ישראל פירוש דהכי קאמר ואין עליהם תרעומ' שלא למדו הסוד דאינון נפש חיה הם הת"ח הלומדים הפשט ומניחים הסוד עליהם היא התרעומ' לפי דלא אשתכח עזר בהון בגלות' לשכינתא לפי שע"י סודות התורה שקורא האדם עושה תיקון גדול לשכינה לשכינתא בגלותא גרסינן. תרדמה דא גלותא. פירוש סוד הגלות היא הסתלקו' המוחין מזעיר וז"ש ארמי ליה על משה וישן. ומשה הוא זעיר:

מאלין עולימין דמטרוניתא וכו' כתב הרב ז"ל בדרוש אטב"ח ובדרוש הנקבה כי בגלות נסתלקו מהזעיר ג' ראשונות ומהמ' ט' ספי' ולא נשאר בה רק כתר שנה ובשעת התיקון שתיקנו אותה או"א נתחלקה נקודת הכתר לעשרה נקודו' וכל נקודה נתוספו בה ט'

אחרות ונגמר פרצופה. ותחלה לוקח' חצי שליש שבת"ת וחצי חסד דנצח והחצי חסד דהוד המגולים להגדיל ג' ראשונו' שלה ואח"כ לוקח' ה' גבורו' להגדיל שאר גופה עכ"ל: וז"ש מאלין עולימין דמטרוניתא. פירוש מהספירו' של מ' נטלו או"א חד מנייהו שהוא כתר שנשאר בה:

ואיהו סטרא חוורא פי' הנה תחלה לוקחת החסדים לצורך כתרה וחו"ב שבה בשר דמשה סומק הם הגבורו' דזעיר שהוא משה וז"ש לקמן צלע ודאי מסטרא דחסד חוור מתמן אתקריא' סיהרא ויסגור בשר תחתנה בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה אתכליל בתרווייהו. בההוא זמנא שמאלו תחת ראשי ופי' ואתכליל בתרווייהו קאי על צלע הנזכר שכלולה מחו"ג שהם ימין ושמאל. אי נמי מאלין עולימין דמטרוניתא יש לפרשו ע"פ מ"ש הרב כי מט"ט וסנדל הם מעלים מ"ן למ' ומט"ט מעורר מ"ד וסנדל מ"ן ואחר הגלות וירכב על כרוב ויעף שהוא מט"ט נסתלק למעלה ולא נשאר במ' רק סנדל עכ"ל. ונודע כי סנדל היא בחי' דין וז"ש מאלין עולימין דמטרוניתא ר"ל מנערי המ' שהם משרתיה. ובביאת המשיח בע"ה נטלי או"א חד מנייהו הוא מט"ט שרצו או"א לתקנו ולהחזירו למ' לעורר מ"ד כאשר היה בתחלה קודם החרבן ומ"ש והוא סנורא חוורא. פירוש שהוא מצד החסד לפי שהוא דכורא. ומ"ש בשר דמשה סומק פי' הוא סנדל שהוא דין לפי שהוא נוקבא ור"ל שתקנו גם סנדל להיות עם מט"ט דבר אחר ויסגור בשר בעא לאגנא בה עליה: פי' כשנתקנה המ' אזי היא מגינה על זעיר מהחיצונים לפי שמתלבש' ומכסה לזעיר ונקראת שומר ישראל ישראל עילאה:

מסגרת מתקיימ' פי' כמו המסגרת שעל השלחן שעל ידה מתקיים ונשמר מה שעל גביו. כך המ' הארותיה נסגרים בששת ימי החול שלא יינקו מהם החיצונים וז"ש דבה מטרוניתא יהיה סגור ששת ימי המעשה אייתי ליה לגבי צלע וכו' פירוש מן האדם שהוא זעיר בא אל הצלע שהיא מ' וכאלו אמר הכתוב ויביא האדם אל ה'. וז"ל הרב דע כי יש שרשים של נשמו' שלא יצאו מהקליפה רק הזכרים ולא הנקבות עד המשיח. וכל נשותיהם של שרש חור לא יצאו מהקליפה. ואני מסופק אם אמר מורי ז"ל כי גם אהרך הכהן לא נשא בת זוגו עכ"ל. וז"ש הזוהר בההוא זמנא זכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה. ר"ל אפילו אותם שלא יכלו להוציא נשותיהם מהקליפה. הנה בביאת המשיח אז יצאו הכל מהקליפה ויקח כל אחד בת זוגו:

דף כח:

נטל בת יתרו פי' קין נתגלגל ביתרו כמ"ש הרב וכשנשא מרע"ה בתו תיקנו לחפו' על אביו לפי שקין הוא ברא בוכר' דאדם:

ערום יצאתי וכו' פירוש איוב אומר ברוח הקודש בעד ישראל וכאילו ישראל אומרים פסוק זה ערום יצאתי כשיצאו ממצרים ששם נתקנו כמו עובר במעי אמו היו ערומים בלא תורה וערום אשוב שמה. כששבו אל הגלות היו ערומים. ותיבת שמה אותיות משה לרמוז לו שיהיה עמהם בגלות. אבל לגבי ציצית ויתפרו עלה תאנה. נראה כי תאנה היא מ' כמ"ש בפ' שלח לך על פ' ומן התאנים. ונודע כי ציצית בנוקבא וזהו עלה תאנה שהם ציציו' שבאו מהמ':

דף כט.

ואית ס"מ ואית ס"מ ולאו כולהו שוין ז"ל הרב בספר ק"י דע כי בנוגה יש ס"מ ולילית פנימיים ועליהם אמרו רז"ל שהיה מלאך וגורש מן השמים. וכמ"ש בתיקונים ס"מ דנפיק מקדושתיה. ובג' קליפות האחרות יש ס"מ ולילית רעים וחטאים בכל קליפה מהם. וז"ש בזוהר בראשית ואית ס"מ ואית ס"מ ולאו כולהו שוין עכ"ל:

במלכא דשלמא דיליה פי' זעיר בנוקבא מ'. מלה תתאה בעילאה. פי' המ' נתחברה עם ה' ראשונה וקיבלה המוחין על ידה שלא ע"י זעיר. וז"ש ורזא דמלה דירתא תתאה לעילאה:

היינו בית גרסי' ופי' שהבינה נקרא בית עילאה ומלכו' בית תתאה וכולם הארותיהם מאבא. וזהו טעם לפתיחה זו על תיבת בראשי' שר"ל בראשית ב' ראשית שהם ב' ההי"ן שנקראים בית הם מראשי' שהוא אבא כמ"ש הזוהר לקמן. כתיב אפריון גרסינן:

דעלמא תתאה פירוש מ' מעלמא עילאה פי' זעיר. ובס' ח"י דנ"ד כ' וז"ל מלך שהשלום שלו. יסוד אימא תמיד יסוד אבא בו. ועיין בזוהר שיר השירים דף ד' עכ"ל. ובספר ערוגת הבושם בדף ל"ד כתב וז"ל מבואר בכתבי האר"י זל"הה ושאר המקובלים שמלך שהשלום שלו הוא ת"ת ובהרבה מקומו' בזוהר ובזוהר שיר השירים מבואר שמלך שהשלום שלו היא בינה ובספר כנפי יונה מבואר שמלך שהשלום שלו הוא בכתר. ובזוהר מבואר ששלמה עייל זו"ן לחופה שלהם שהיא בינה. ובזוהר בראשית דכ"ט אמר כל שלמה האמור בש"ה וכו' ורזא דמלה דירתא תתאה לעילאה תרווייהו כחד והיינו בית דכתיב בחכמה יבנה בית. אם תדייק בכל אלו המקומות ובפרט מה שפי' דירתא תתאה לעילאה והוא הבינה כד"א בחכמה יבנה בית. מכל זה תבין שזו"ן עלו למקום או"א. ואז כל הפירושים בקנה א' עולים. כי הת"ת ומ' היו במקום בינה עילאה שהיא מלך שהשלום שלו:

ואז גם הת"ת כל זמנא דאיהו לעילא על כולא מלך עילאה איקרי כנזכר בזוהר ויחי דף רל"ט ע"א כי יש לו כתר מלכו' בראשו שהיא בינה דאריך שהוא כתר אמיתי בערך כללות אצילו'. וכדעת ספר כנפי יונה שפי' מלך שהשלום שלו הוא באריך. וגם

עולה דעת כתבי הרב ז"ל שמלך שהשלום שלו הוא ת"ת. ובזה תבין פי' הפסוק בעטרה שעטרה לו אמו שלשון הפסוק מורה שהיא מכתר' בנה בכתר שהוא לבד הת"ת שלה. כי מעטר' את הת"ת בבינה דאריך שהוא כתר אמיתי דאצילו'. והוא לעילא מכולא ונק' ג"כ מלך עילאה. מלך שלמה וכדעת ספר כ"י שמלך שהשלום שלו הוא בכתר כי מן הכתר האמיתי נמשך האחדו' בסוד כי אחד קראתיו דקאי על אריך לכן אומרים בשבת במנחה אתה אחד. כי אז עולה זעיר לעתיק' ונמשך ממנו האחדו' בכל העולמו' וכו'. וז"ש בזוהר עשה לו המלך שלמה לאחזאה לאודעא דאיהו חד ושמיה חד. נמצא כאשר היה זעיר מוכתר מכתר דאו"א שהוא בינה דאריך ובו מאיר ת"ת דעתיק שהוא שרש אמיתי דזעיר שהוא ת"ת דכללו' האצילו'. והשרשים מאירים לענפים שהוא זעיר וכו'. ועל זה רומז הכתוב להורות הזמן אמיתי היה זה הכתר שמוכתר בכל מיני כתרים. ביום חתונתו שהיא עליי' זעיר לחופה לבינה:

ואז היה ג"כ שמחת לבו כי הת"ת דעתיק שהוא הלב של כל האצילו' האיר השרש לענף שהוא זעיר. ובזה עולה יפה ג"כ מ"ש בגמרא זו מתן תורה. כי ביום שבועו' מקבל זעיר מכתר אמיתי דאריך שאז עולה לדיקנא:

ולכן אמר שעיטרה לו אמו דמשמע שאמו בינה עיטרה לו מדבר הגבוה מעצמותה שגם בערך הבינה נקרא עטרה ומזה תבין שאף אם תדרוש ע"י שלמה ממש ג"כ תדרוש על דרך זה כי הדרש עם הפשט עולה בדרך אחד עכ"ל סע"ה):

דעד לא ברא קב"ה עלמא פירוש קודם שברא א"ס ב"ה עולם האצילו' הוה שמיה סתים בגויה חד פירוש שמותיו ית' שהם הספירו' והפרצופים היו כלולים בתוך א"ס ולא היה נגלה שום פרצוף לא עתיק ולא אריך ולא או"א וזו"ן. ולא קיימי מלה עד וכו' כתיב באוצ"ח מ"ש הזוהר בכ"מ כד סליק ברעותא למברי עלמא ר"ל כשעלו המ"ן במצח הרצון העליון של אד"ק הכוונה היא למברי עלמא עולם האצילו' ע"י שם מ"ה החדש שיצא ממצח דאד"ק אשר על ידו ניתקן כל עולם האצילו' כנודע ופי' רעותא ה"ס מצח הרצון הנזכר כי תרגום רצון רעותא ורעווא:

למברי עלמא והוא תיקון הז' מלכים הנקראים עולם וז"ש לא קיימא מלה ר"ל לא ניתקן שום דבר עד דסליק ברעותא למברי עלמא דהיינו שעלו מן המ"ן במצח א"ק ויצא שם מ"ה החדש שתיקן המלכים שנקראים עולם אי נמי ולא קיימא מלה נודע כי מלה היא בנוקבא הנקרא דבר ושם ב"ן הוא הנוקבא ור"ל לא ניתקן שם ב"ן עד דסליק וכו' כמ"ש:

והוה רשים ובני פי' כשיצא שם מ"ה התחיל אין סוף ברוך הוא לתקן פרצופים הנעלמים כגון עתיק ואריך ולא קיימא עד וכו' פי' אעפ"י שנתקן עתיק ואריך שהם רושם בעלמא

מפני דקותם כמ"ש והוה רשים ובני. אפי' הכי לא היה קיום האמיתי עד שנתלבש אריך באבא. וא"ס ב"ה בתוך אריך ועתיק דאתעטף וכו'. וברא עלמא היא הבינה שניתקנה ע"י אבא. ואפיק ארזין וכו' הם ו"ק דזעיר שהיו באבא כקרני חגבים ושם התחלת צמיחתם: נהורא וזיוא רבא עילאה הוא אבא:

על כ"ב אתוון רשימין כתב הרב בס' ק"י כי כ"ב אתוון הם הכלים והגוף דזעיר ושרשם מטיפת אבא שנתן לצורך תיקון זעיר: וה' אותיות מנצפ"ך הם טיפת אימא שהם נוקבין ועוד נתן אבא לזעיר עשרה מאמרות שהם עשרה אותיות דשם מ"ה והם עשרה הוי"ות מנקודות שהם רוח דזעיר וז"ש ל"ב נתיבות חכמה כ"ב אתוון ועשרה מאמרות הם ל"ב שבאים מאבא לזעיר עכ"ל וז"ש ושוי רתיכוי על כ"ב אתוון רשימין אתגליפו בעשר אמירן ואתיישבו הה"ד מעצי הלבנון. ופי' רתיכוי שזעיר הוא מרכבה לא"וא כמ"ש הזוהר בפ' וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו:

לו לגרמיה דתיבת לו יתירה ופי' לו לגרמיה כי הנקבה צריך להזכר לצורך הזווג כמ"ש הרב כי צורך הזווג הוא למתק הגבורות שהם בנוקבא ע"י החסדים שהם בדכורא:

לו לתקוניה סוד התיקון הוא הלבוש כנודע והנוקבא מלבשת לדכורא זעיר מן החזה ולמטה לו לאתחזאה יקרא עילאה פי' כי הארות זעיר שהם סתומים מתגלים ע"י המלכות:

לו לאודעא דהוא חד ושמיה חד פי' כי זעיר בן ט' ספירות והנוקבא משלימתו לעשרה ואז נקרא אחד א"ח ד' אח הוא זעיר בן ט' ספירות. ד' היא מ' שהיא נגד תנה"י דזעיר שהם ד' ספירות כמ"ש בזוהר בפ' אמור:

אתה שמך ה' לבדך: אתה היא מ' שמך ה' הוא זעיר. לבדך אחדות אחד (ובס' ערוגת הבושם דף ל"ב כתב וז"ל):

לו לגרמיה וכו' הנה רש"י ז"ל פי' אפריון חופה גם לשון הזוהר דפ' תרומה בדף קמ"ה ע"א שלמה זווג לה למטרונית' בזיווגא שלימא לעילא ועאיל החתן לחופה בקדמיתא ולבתר אעיל תרווייהו בהאי עלמא וזמין להו בחדווא דבי מקדשא דבנה להו ומבואר בשער מ"ן שהחופה דזו"ן היא בינה עילאה:

ומלת חופ"ה עם הכולל גי' מאה לרמוז כי החופה היא ס"מ דאפרסמון שהוא סוד בינה ותבונה ונשאר אותיות אפריון לרמוז כי אפריון כלול בתוך הס"מ וכללות שניהם יחד נעשה מהם אפרסמון. כי היו"ד החסר מאפרסמון לרמוז על אפריון הכלול בתוכו הוא סוד המ' שהוא י' דא"דני. והס"מ נעשה בסוד החופה. וחופים על זו"ן וז"ש אפריון עשה לו לגרמיה. כי היא עצמה נעשית חופה לזו"ן. והוא המלך שהשלום שלו. ולפיכך קבילו

שם מוחין גדולים כי כשהמוחין מתפשטים לזעיר למטה ע"י נ"הי דבינה אינו מתפשט רק הארת המוחין ממוחי דא"וא עצמם:

ומתפשטים למטה עד למוחי חו"ב דזעיר והוא דוגמת הענפים המתפשטים משרשים שלהם כמ"ש בשער הנסירה ובשער התפילין משא"כ כשעלו זו"ן בחופה עילאה ושם קיבלו הארת המוחין דחו"ב עצמם לא הענפים בלבד. אלא אפי' השרשים עצמם דחו"ב שלהם ולא הארה בעלמא. וז"ש מעצי הלבנון:

שהוא ל"ב נתיבות חכמה ונו"ן שערי בינה ומקבלים שם מאימא עילאה מעצי לבנון עצמו ולא הארה בעלמא כמו למטה שהוא כמו ענפים. ובמלת לבנון נרמז ג"כ עליות זו"ן כי הל"ב הם פשוטים בלי מילוי. נו"ן שבאמצע הם זו"ן כי נ' כפופה הוא בסוד מלכות ו זעיר. ן פשוטה בינה:

ולכן נקרא לבנון מפני שמלבין עונותיהם של ישראל בסוד בינה שהיא יו"הך ולכך לבנון גי' חקל לרמוז כי הוי"ה אד"ני נתעלו בסוד הוי"ה אהי"ה כי ד' שמות אלו גי' לבנון:

ומתוך דברים אלו תבין מ"ש הזוהר אפריון דא תיקונא דעלמא תתאה מעלמ' עילאה ואפיק וכו' פי' הדבר כי ל"ב נתיבות חכמה מלבנון הוא כ"ב אותיות ועשר אמירן וזה כמ"ש. גם אם תדייק במ"ש ואפיק ארזי לבנון רברבין מהאי זיהרא עילאה. הוא רומז ג"כ למ"ש שמתחלה למטה הם דוגמת ענפים. שאין להם למטה רק הארת המוחין: משא"כ למעלה שהם בסוד ארזי לבנון מההו' זיהרא עילאה שהוא עצמות המוחין. ואיתא בס' מאורי אור ארזי ה"ס ספי' דאבא. והוא כמ"ש שארזי לבנון הוא בסוד זיהר' עילאה שהוא מוחין דאבא במקומם. ונמצא שמוחי או"א שהם חו"ב נרמזו במלת לבנון. ומלת עצי נרמז בו סוד הדעת. כי שם אה"וה שבדעת גי' י"ז ובכללות עשר גי' עצי. עכ"ל ס' ע"ה:

במטון דקלפוי וכו' פי' בהגעת הכאת המקל כמו בקולפא שהיא מקל.

קסטורין ידיעא פי' היכלות ומדריגות עליונים מושגים ונודעים: נטף לסטרא דא לעילא השגיח לצד זה לעילא הוא כתר דזעיר:

נטף לימינא חכמה דזעיר

סטא לשמאלא בינה דזעיר ולהיותה למטה מן חכמה אמר בה סטא.

נחית לתתא הוא דעת דזעיר שתח' חו"ב:

לד' זויין הם חגת"ם: ואחר שפירש פרצוף זעיר חזר להזכיר ו"ק דזעיר שמהם נתקנה המ' ששם התחלתה בין תרין דרועין. וז"ש מלכו אתפרש לעילא ותתא: ר"ל פרצוף זעיר שנק' מלך אתפרש לעילא ותתא הם נ"ה שנקראים מעלה ומטה כנודע. ולד' זויין הם חג"ת יסוד שהם דרום צפון מזרח מערב כנודע מכוונת הלולב:

נהרא עילאה יסוד דזעיר ימא רבא מלכות. דא אפיק: פירש יסוד. ודא שאיב פירוש מלכות. כד אתער גבורה עילאה. ופירוש הכתוב והמלך שהיא מלכות ישמח באלהים. שהוא גבורה דזעיר:

דנהרא דנפיק פירוש יסוד דאימא שהוא נהר שאינו פוסק ויוצא תמיד: בחד שבילא הוא יסוד אבא שנק' שביל. ופי' הניסוק לפי זה והמלך שהי' בינה. ישמח באלהים שהוא אבא וכן כתב באוצ"ח ובעל מערכת האלהות כתב כי החכמה היא דין וישו לו קצת סמך מזה. וכן כתב בספר אור ישראל שאבא נקרא אלהים. וז"ש הזוהר חידו דנהרא דנפיק שהנהר היוצא הוא שמח בחד שבילא וכו' ששמח ביסוד אבא דעייל ביה:

בתרין דאינון חד פי' תרין הה"ין. וע"ד עלמא אשתכלל פירוט אימא תיקנה עולם האצילו'. ומ'. תיקנה בי"ע כמ"ש הזוהר בדף זה ע"ב:

עלמא תתאה חדי בעלמא וכו' זה פי' ג' בפסוק והמלך היא מלכות. ישמח באלהים בינה. ביה שדר חיים לכול'. פי' ע"י שפע שמקבלת מלכות מבינה נותנת חיים לכל העולמות: חיי מלכא איקרון פי' המוחין דאימא באים לזעיר והם חיותו ומשם למלכות ובהם מחייה העולם וז"ש חיי מלכא איקרון שהוא זעיר. דא עיקרא דביתא פי' הבינה היא עיקר הבית שהיא המלכות.

דף כט:

ביתא דא היא בינה בני ביתא דעלמא פירוש בונה המ' שהיא בית דבי"ע ובני עלמא הם בי"ע ב ראשית פי' ב' שהיא המלכו' שהיא ראשית ממטה למעלה. ברא אותה אלהים שהיה הבינה. וז"ש ראשי' חכמה כד כניש כולא לגויה ואתעביד ימא רבא:

עילאה דנגיד היא הבינה. כד מחשבה סליק ברעו וכו'. לשון זה הובא בפרש' פקודי ופי' בו הרח"ו בהגהותיו שם. כד מחשבה הו' מוחא סתימאה סליק ברעו. הוא יסוד דכתר:

מטמירא דכל טמירין פי' מושך הטיפה מדעת דעתיק הגנוז באוירא עכ"ל. פירוש לפירושו vנה נודע כי גולגולת' ומוחא סתימאה הם זכר ונקבה ומזדווגים זע"ז. וז"ש כד מחשבה שהוא מוחא סתימאה סליק ברעו הוא יסוד דכתר שהוא יסוד דגולגת' דאריך. זהו כוונ' דבריו. ויש מפרשים כד מחשבה הוא אבא. סליק ברעו עולה לקבל הארה מאריך שהוא רעו. ומ"ש מטמירא דכל טמירין. שמקבל ג"כ מעתיק הנק' טמירא דכל טמירין:

חד נהר לפירושי הרח"ו ז"ל כמ"ש באוצ"ח אבא יונק מגולגולתא דאריך ואימא ממוחא סתימאה ומהני תרין רישין דאריך נמשך חיותם של או"א ולכך אמר מטי ואתנגיד מגויה חד נהר. ולפירוש י"מ אתי שפיר מאבא יצאה אימא הנקראת נהר:

ראשיתא דכולא פירוש אבא. וב' מלך סתם. פירוש מלכו' מהאי ראשיתא אשתכלל הוא אבא כנודע שאבא יסד ברתא וזה פירוש ב' בפסוק בראשי' ור"ל ב' שהיא מ' נתקנת ע"י ראשית שהיא אבא:

ובחילא דא ברא אלהים פירוש בכח ראשית שהיא אבא ברא בינה שהיא אלהים שמים וארץ שהם ז"ון:

את השמים סתמא פירוש בין שמים וארץ דאצילו' שהם ז"ון דאצילו' בין שמים וארץ דבי"ע שהם ז"ון דבי"ע:

נקודה סתימא פירוש בינה ברא ואפיק קול מגויה פי' הוציאה זעיר שנק' קול.

קול השופר פירש קול שהיא זעיר יצא משופר שהיא אימ' על ארעא פי' מלכו':

בן ישי חי הוא יסוד שאימא נק' יש"י שבה יש עולמו' ויסוד שנק' חי הוא בן הבינה שהיא ישי. ומשפיע לאדמה שהיא מלכות:

דחיים תליין בבן ישי: פירוש שהמוחין מתקבצים ביסוד ובו"או נגדין ליה פירוש שחיים הנז' שהם המוחין ע"י תפארת שנק' וא"ו נגדין ליה שיסוד דאימ' בתוך תפארת דזעיר ומשם באים ליסוד זעיר וז"ש ובו"או נגדין ליה:

ובהו שליט בכולא פי' בכח אותם המוחין שליט בכל העולמות שצריכים להשפעתו והוא משפיע בהם. וארעא מניה אתזנת. פי' מ' מהיסוד ניזונית בסוד ויוסף הוא השליט על הארץ. וא"ו דאתוסף. ופירוש הכתוב ואת הארץ וא"ו שהוא זעיר ממשיך כ"ב אתוון לארץ:

את לעילא פי' את השמים שלא דרש בה כלום עכשיו דורשה. א"ת שה ם כ"ב אתוון מא"לף ועד ת"יו שנותנ' מ' לבינה ובינ' לזעיר והם המוחין כמ"ש הרב בכוונ' ברוך אתה דעמידה דחול שהמוחין הם כ"ב אתוון. וכן החו"ג הם כ"ב אתוון ג"כ וז"ש את לעילא והוא חילא דכללא דכ"ב אתוון דאפיק אלהים ויהיב לשמים שהם המוחין והח"וג וז"ש כמ"דא בעטרה וכו' שהם המוחין:

לאכללא דא בדא ולחברא לון דא בדא הנה נודע כי המוחין דאימא נעשו עצם מעצמיו דזעיר ובשר מבשרו. וז"ש לאכללא דא בדא שהם המוחין שנקראים את בשמים שהוא זעיר.

באינון חיי מלכא וכו' ר"ל מהמוחין דזעיר מתקיימת המלכו' לאתזנא מניה שמים. ר"ל מאת הנז' שהם המוחין משם ניזון שמים שהוא זעיר. שמים וארץ לקיומא הם ז"ון דאצילו'. רזא עילאה נחית לתתא. פי' יסוד דזעיר שנק' רזא כנודע. נחית לתתא למלכו' להשפיע בה:

והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא פי' אחר שקיבלה המוחין מיסוד דזעיר מתקנת זו"ן דבי"ע. אי נמי רזא עילאה היא מ'. נחית לתתא לבי"ע. ומפרש מה היא עושה שם ואמר והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא שהם ז"ון דבי"ע. ופי' ראשון עיקר כמ"ש חד אורח וכו' וחד שביל. ורזא דכולא גרסי' ב' תרין עלמין: פירוש בינה ומלכו':

ובראו עלמין פי' בינה ומ' הנז' תיקנו עולמות שתחתיהם ומפרש דא שהיא בינה תיקנה עלמא עילאה שהיא אצילו' ודא שהיא מ' תיקנ' עלמא תתאה שהם בי"ע באורח דחד דרגא פי' יסוד זעיר. בים דרך. פירוש בים מ' ודרך הוא יסוד זעיר. ובמים עזים בינה.

נתיבה יסוד דאבא שמים וארץ כגוונא עילאה. פי' שז"ון דאצילו' הם כמו א"וא. דעילאי דכר פירוש החסדים שבזעיר הם זכרי'. והגבורו' שבנוקבא הם גבורו' שהם מ"ן וז"ש ותתאי נוקבא:

דף ל.

בעובדא דכולא פי' שמהאותיו' נחקקו כל העולמו' ומפרש בעובדא דעילאה היא עולם האצילו' שנתקנה ע"י בינה ומ"ש בעובדא דתתאה. הם בי"ע שניתקנו ע"י מלכות. ב' ברא ודאי פי' בינה:

בחילא עילאה פי' אבא וז"ש לבסוף כמה דב' ברא הכי א' אפיק אתוון כללא דכ"ב אתוון פירוש הם הכ"ב אתוון שנותן אבא לאימ':

וקבילת לון לאתזנא פירוש המ' מקבלת הגבורו' שהם חלקה מיסוד זעיר ואח"כ מקבלת גם החסדים שהם חלק הזעיר והם רמוזים בתיבת וא"ת ו הם החסדים שהם חלק זעיר. א"ת הם הגבורו' שהם חלק המ' שנק' א"ת ור"ל ו את שהם החסדים והגבורו' קבלתם הארץ שהיא המ':

מטון מלה בקלפוי וכו' כמ"ש בגיליון הגעת הדבר להיותו מושג הוא ע"י הכאת האור מלמעלה למטה ובזה יהיה שכיח ומצוי:

קוסטרא דקוטרא בארע' שכיח פירוש אהל ומדור העשן שרומז על השכינה שהיא מדת הדין הרפה ונקראת אש. ושלוחי הדין הם העשן תמיד הוא בארץ שכיח ומצוי אשא דמלהטא. הם הגבורו' שמתקנים המ':

וסלקא תננא פי' אחר שנתעצמו בה הגבורו' ונשתלשלו מלמעלה למטה עד המ'. נתגלו בהם הסייגים קצת ונעשים תננא שהוא גם ומגושם יותר מהאש והר סיני פירוש מ'. ה' באש פי' שנתן לה זעיר הגבורו' הנקראים אש. דלא לשאלה כדלעילא. פי' כמו שאין שואלים בפרצופי עתיק ואריך. גם באבא אין שואלים וז"ש דחכמה אשתכלל מאין ולא

קיימא לשאלה. אלא לשאלה אתר דנפקן למינדע. פי' ששואלים על הבינה שמשם יצאו ז"ון כדי למנדע לז"ון. אבל על הבינה בעצמה אין בה שום ידיעה וז"ש ולא למינדע ליה: **ראשית מאמר הוא** כתב הרב כי חכמה אומר ובינה עושה נמצא כי האומר הוא המעולה. ולכך אמר ראשית מאמר הוא ר"ל אבא הנק' ראשית הוא האומר ולא בינה הנקרא ב'. או נימא דבראשי' איהו מאמר פירוש יש דרך אחר לומר דבראשית כולה מאמר אפילו הב' שרומזת לבינה. ואומר ששני דרכים אלו אמתיים. אלא עד לא נפק פי' נודע שהבן בחכמה וכשהבינה כלולה באבא בסוד וד' דיו"ד. אזי בראשית איהו מאמר. ר"ל אפילו הבינה שהיה ב' דבראשית איהו מאמר אבל כיון דנפיק וכו' פירוש אחר שנפרדה הבינה ואינה כלולה באבא ואתפשט מניה חיילין הם ז"ון שיצאו ממנה. אזי ראשית מאמר בלחודוי:

במסיבו וכו' דריש עד שהמלך היא בינה במסיבו הוא אבא. ר"ל שנזדווגה עם אבא ששם מקום ההסיבה והחירות העיקרי. והזווג הזה לאתיישבא במלכו תתאה. פירוש להשפיע במ' כמ"ש לעיל דא לקביל דא ודא כגוונא דדא ותרוייהו ב' ומפרש סוד הזווג ואמר דההוא חביבותא דבעדן עילאה שהיא אבא בההוא שביל הוא יסוד דאבא. ואתמליי' מיניה אימא נתמלאת מאבא והזווג הזה הוא לצורך המ' כי כשבונים או"א המ' מזדווגים ואז נכנסים נה"י דאימא בזעיר לעשותה פרצוף ואז היא מעלה מ"ן להזדווג עם זעיר וז"ש נרדי נתן ריחו דא מלכא תתאה וכו'. וסליק ריחא טבא הם המ"ן. אי נמי י"ל שהמלד הוא זעיר. במסיבו הם או"א שמקבל מוחין מאו"א. לאתיישבא במלכו תתאה ר"ל לתקן מ' ובפרשת פקודי הביא הזוהר לשון זה ע"ש:

בתרין גוונין אתברי עלמא פירוש עלמא שהיא מלכות נבנית מחו"ג וז"ש בימינא ושמאלא שהם חו"ג: בשיתא יומין עילאין הם ו"ק דזעיר שנבנית מאחוריהם. ואלין כרון ארחין וכו' כתב הרב כי המלכות מקבלת מאחורי זעיר כ"ב אתוון ומנצפ"ך והם ניר ודלת שביסוד הנוקבא. ומאימא מקבלת ג"כ כ"ב אתוון ומנצפ"ך אחרים שהם ציר ודלת אחר והם ם דלמרבה המשרה עכ"ל וז"ש ואילין שהם הו"ק כרין ארחין ועבדו שתין שהם ציר ודלת שנותנים למ' והם הדרכים שביסוד דידה. וז"ש לתהומא רבא שהוא יסוד דנוקבא:

דנחלי גו תהומא גרסינן שתין משמת ימי בראשית נבראו פירוש הדרכים הנז' שהם ציר ודלת מהיכן באו למלכות מו"ק דזעיר שהם ששה ימי בראשית.

סוספיתא דקמרי מאמר זה אין בידינו הקדמה פרטית מהרב זל"ה עליו ומה שנלע"ד בו בדרך אפשר הוא בהקדים מ"ש הרב כי שם מ"ב דמעשה בראשית הוא מן ב' דבראשית עד ב' של ובהו בחילופי אלפ"א ביתות. והובא גם כן ברבינו בחיי על פסוק לפני ה'

תטהרו ע"ש עוד כתב הרב כי שם מ"ב דאבגי"תץ הוא בז' ספירית דזעיר אבגי"תץ בחסד קר"ע שט"ן בגבורה נג"ד יכ"ש בת"ת וכו' ורמוז ריש תיקון ד'. עוד כתב הרב כי שם מ"ב סגולתו להעלות הנשמה ובו מתעלות הניצוצות והבירורין.

ובזה נבוא אל הביאור דבסמוך אמר ואלין כרון ארחין ועבדו שתין וכו' שר"ל ו"ק דזעיר תיקנו יסוד דמלכות ששייך בו לשון כרייה כי הוא שקוע ולכן נקרא תהומא. והשתין הם ארחין ונקבים לאעלא מיא דנחלי השפעת הו"ק דזעיר גו תהומא שהוא יסוד דמ' דוגמת השתין שכרה דוד בעומק שדרך שם יורדים הנסכים. ואלו השתין דיסוד דמ' משמשת ימי בראשית שהם ו"ק דזעיר נבראו ונתקנו. ואינון הוו שלמא דעלמא כי דרך שם מזדווג עמה היסוד המשים שלום בבית וידוע כי אחר שנתקנה המלכות בכל שלימות פרצופה. אז תיקנה גם היא בי"ע וז' היכלין דבריאה אשר תחתיה עד עשיה דעשיה שהיא העו"הז וז"ש:

והארץ וכו' קודם שהוברר וניתקנה על ידי ו"ק דזעיר היתה הזוהמא שהיא סוספיתא דדהבא כמ"ש בפקודי דר"לו ע"ב טמונה ומכוסה תוך קליטתה. ופי' דקמרי כומונה מלשון בי"ב הקמור בארץ. ור"ל הסוספיתא היתה מכוסה ומעורבת תוך הטוב וקלוטה בתוכו. ולא אתקיימא. ולבתר ע"י שבירת הכלים שהוברר והובדלו הסיגים כי היה מקלקל על מנת לתקן. אז עלתה הבריאה כהוגן. ואתקיימת במ"ב אתוון. שם אבגי"תץ וכו' שהוא בו"ק דזעיר כנז"ל וכן הארץ הלזו היתה מעורבת בסיגיה והוברר וניתקנה על ידי ו"ק דמ' כמ"ש בפקודי דרל"ד ע"א וז"ל במ"ב אתוון וכו' ולבתר נפקו אתוון וברא עלמא לעילא ותתא בעלמא דיחודא הוא עולם אצילות ובעלמא דפירודא הם בי"ע הנקראים עולם הפירוד. והטעם כמ"ש האר"י ז"ל שעולמות בי"ע מהרוח שלהם ולמטה וגם הרוח בכלל אינם אלהות גמור. וכנרמז בס' מ"ח סוף דף כ"ד ע"ש. והמאמר הזה הובא קצתו שם בפקודי דף רל"ד וסיים שם בצלאל עביד לון ברזא דגילופא דאתוון דאתבריאו בהו שמיא וארעא שהוא שם מ"ב דאבגית"ץ כנז"ל:

וכלהו מ"ב אתוון הנז' הם עיטורא דשם הוי"ה כי הוי"ה פשוט בכתר דזעיר מלא בחכמתו ומילוי המילוי בבינה שלו הכל עולה מ"ב אותיות וכמ"ש הרב דשם מ"ב ברישא דמלכא. גם שם ב"ן יו"ד ה"ה ו"ו גי' מ"ב.

כד מצטרפין מ"ב אתוון דאבגית"ץ סלקין לעילא ונחתין לתתא וכו'. ויובן במ"ש הרב ז"ל בסדר נענועי הלולב ונרמז בס' מ"ח דף קכ"ה פרק ו' ובס' ח"י ד' רנ"ח כי דרום צפון מזרח הם חג"ת. מעלה מטה הם נ"ה רחיים הטוחנים מן לצדיקים וכמ"ש בויקרא דכ"ו ע"א וז"ל דטחנין מנא לצדיקייא ומאן נינהו נצח והוד וכו' מאן צדיקים צדיק וצדק יוסף

ורחל והנצח עליון וההוד למטה ואח"כ מערב הוא יסוד המחובר למלכות ובו שם יג"ל פז"ק ובמ' שקוצי"ת שהוא השביעי. וז"ש סלקין אתוון ונחתין בנ"ה שהם בחינת מעלה ומטה ובד' סטרי עלמא שהם חנ"ת"י. כל הו"ק השפיעו במ' ואז יכיל עלמא שהיא מ' לאתקיימא. ואלין ו"ק דמלכות אתקיימין במעשה התחתונים כמ"ש הינוקא דבלק בדף קצ"א ע"א על פסוק גבורי כח עושי דברו. כי דבר ה' היא מלכות:

טופסרא דקילטא בדמות הסיגים שהיו קלוטים ומעורבים למעלה והובררו ע"י ו"ק דזעיר כדמית זה נעשה בארץ הלזו שהובירר סיגיה וניתקנה ע"י ו"ק דמ' וז"ש בהני שכיחי. בהני נמצא ונתהווה זה הענין עצמו:

כחותמא דגושפנקא שממציא חותם הטבעת בשעוה צורה כצורת החותם ממש עאלו ונפקו את ואת. פי' כל אות ואות מן מ"ב אותיות דאבגי"תץ עלו בזעיר ונפקו הוציאו הארתם למ' ותיקנוה. וז"ש ואתברי עלמא כי מ' נקראת עולם. וכן נמי עאלו גו חותמא מ"ב אותיות דבראשית ונצטיירו מן מ"ב אותיות דאבגית"ץ וכו' כמו ע"י חותם כי ע"י חילופי אלפ"א בית"ות נצטרפו כמש"ל בשם הרב ז"ל ובהם נתקיים העוה"ז וז"ש ואתקיים עלמא. בקולפוי דחויא. במקלות בלשון הש"ס קולפא מקל. ופירושו במקלות ובכחות של הנחש הגדול הכו ונכנסו תחת נקבי העפר אלף ות"ק אמות. ירצה כי הקליפה רוצה להדמות אל הקדושה וכשראתה שניתקן יסוד דמ' דקדושה בכריית השתין מקום קבלת מיא דנחלו ע"י ה' חו"ג שנכללו ביסוד וכללות כללותם ירדה במ' ומתרבים החמשה חו"ג זה בזה עד שעולים אלף ות"ק. וכן רצתה לעשות הקליפה. ובקולפוי שהם מקלותיה וכחותיה מתו ועאלו תחות נוקבי דעפרא ירמוז למקום שליטת הנחש ומשכנו במחילות עפר:

אל"ף ות"ק אמין שנתרבו גבורותיה זו בזו עד אלף ות"ק לתקן ח"ו יסוד דמ' דקליפה. ובזה תהומא רבה היסוד הוה סליק בחשוכא בתגבורת הקליפה. וחפי כולא. כי סביב מ' דקדושה רשעים הקליפות יתהלכון כדי להפסיק זווג זו"ן ח"ו או כדי ליהנות ממנו. עד דנפק נהורא ובקע בחשוכא. ר"ל נתחזקה הקדושה ונתגברו זו"ן דקדושה בזווגם. ושברו זו"ן דקליפה בסוד סרס את הזכר וכו' ועל דרך מ"ש הרב ז"ל בפסוק אם תגביה כנשר להדמות לקדושה וכו' והובא בס' ח"י בביאור המגילה דקכ"ה ע"ב ואז זו"ן דקדושה בקע אורם בעולמות שתחתיהם ולא עצרו כח הקליפות להפסיק זווגם ולא ליהנות ממנו. ויוצא שפע זו"ן לעולמות ואתנהיר. וכעין מ"ש בויקרא דף י"ד ע"ב על פ' יעשה שלום לי וז"ל אלא בגין דאתעבר חויא דשריא בנוקבא בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה. ובג"כ יעשה אקדים ולבתר שלום ובפקודי דף רמ"ב ע"ב וכד אתייהיבו אלין

סמכין אשתקעו כולהו דס"טא ועאלו בנוקבא דתהומא רבא וכו' בגין דכל זמנא דקדושה שלטא וסלקא. מסאבא שפיל ומאיך לתתא. מגלה עמוקות מני חשך. פירוש מי גרם לגלות עמוקות מצד החשך שרצה לשלוט ח"ו. ואז נתגלה כח הקדושה שהיה עמוק ומכוסה. ויוצא לאור מקום הצלמות. במקום שרצו להתגבר זו"ן דקליפה הנק' צלמות כמ"ש בפקודי בדף רמ"ב ע"ב וכד מתחברן תרווייהו כחדא איקרו צלמות. והוא סביב מ' דקדושה. שם נתרבה האור כדי לסמות עיני הקליפות ובקע האור בחשוכא ואתנהיר לבי"ע:

אי נמי יש לפרש עאלו ונפקו את ואת א"ת רומז אל כ"ב אותיות מן אל"ף ועד תי"ו כמ"ש בזיהר סוף דף זה כללא דאתוון דאינון את וכו'. וזו"ן שניהם נקראים ואת כמש"ל ריש דף ל' ואת רזא דשמים וארץ כחדא ור"ל דנטיל ו' שהוא זעיר אנפין א"ת שהם כ"ב אותיות מאל"ף עד תי"ו. ואחר שנכנסו ועאלו בזעיר יצאו ממנו למלכות. ומהאותיות נבראו העולמות כי אותיות גדולות בבינה. ובנוניות בזעיר וקטנות במ' כמ"ש הרב ז"ל ונרמז בפקודי דרכ"ח ע"ב וז"ל ת"ח אתוון עילאין דעלמא עילאה הכי נמי אתוון אחרנין לתתא. אתוון עילאין רברבין ואתוון תתאין זעירין. מיא אתקלו בתיקלא:

הת"ת נקרא משקל כי הוא ממוצע בין ח"ג כקנה המאזנים והנה טיפת החסדים בחסד וטיפת הגבורות בגבורה. וטיפה מעורבת משניהם חו"ג בת"ת. והנה ה' חו"ג בחג"ת נ"ה ורמוזים בה' אצבעות דכלהו סלקין במתקלא דחמש חמש לכל סטרא כמ"ש בתיקונים דל"ז ע"א וז"ל ורזא דמלה ועשית בריחים ה' וה' בריחים לקרשי צלע המשכן הב' וה' בריחים לירכתים ימה. לירכתים אינון ירכי קשוט. ימא דא שכינתא עילאה. ופירושו כי החו"ג מתפשטים בחג"ת נ"ה כמ"ש בדף ל"ז הנז' וז"ל מי מדד בשעלו מים דא חסד. בזרת תכן דא גבורה. וכל בשליש דא עמודא דאמצעיתא דאיהו תליתאי בפלס הרים דא נצח. וגבעות דא הוד ורזא דמלה עץ החיים מהלך ת"ק שנה ובין כל חד ת"ק ובעובי דכל חדת"ק כי נבחנים לג' פעמים ת"ק הם אל"ף ות"ק. אי נמי בחג"ת נ"ה הם מתרבים חמש בחמש עד שעולים ת"ק. וכללותם ביסוד ת"ק אחרים וכללות כללותם במ' ת"ק הכל אל"ף ות"ק. וחמש אצבעות היד רמוזים להם אצבע אמצעי הוא ת"ת קו אמצעי. וב' אצבעות מצד זה גבורה הוד קו שמאל. וב' מצד זה חסד נצח קו ימין וכמ"ש ינוקא דבלק דק"פו ע"ב וז"ש אלף ות"ק באצבען. בחו"ג שבחג"ת נ"ה הרמוזים באצבעות. ועיין בפירוש הרמ"ז ריש פרשת יתרו:

תלת נטפי גו תיקלא שהוא ת"ת שקיבל טיפת החסדים מחסד וטיפת הגבורות מגבורה וטיפה הכלולה מחו"ג שבת"ת עצמו הרי ג' נטפי. פלגו מנייהו לקיומא. קיום זעיר ועיקר

בניינו הוא מהחסדים. ופלגו דעאלו לתתא. הם הגבורות שירדו למ' כי עיקר בנין המ' הוא מהגבורות. אלין סלקין הם החסדים בזעיר: ואלין נחתין הם הגבורות במ': כיון דסליק בסליקו דידא: כי ע"י נשיאות כפים בברכה או בנטילה מתעלים הגבורות ומתיחדים עם החסדים ע"י הת"ת שהוא מיושר ביניהם באמצע. הה"ד מי מדד בשעלו מים. הבינה הנקרא מי מדדה מימי החו"ג המגדילים האילן הקדוש מה שראוי לכל ספירה מחג"ת נ"ה במדה ובמשקל שוה כדי שיהיה הת"ת ממוצע ומכריע בניהם: ודרך בו בקו האמצעי יורדים אל היסוד. ונותנם למלכות בזווגו דרך יסודה. וכולא הוה ביה בארעא סתים וכו' להיות עוקר בנין גופה מהגבורות לכן מיא גלידין בגווה. כי השלג נקרש מתוקף הגבורות כנודע ממאמר יומא דתלגא וכו' וכמ"ש בזוהר בראשית דף כ"ט ע"א וז"ל דהא מסטרא דצפון גלידי מיא ומסטרא דדרום שהוא החסד משתרין ונגדין לאשקאה כל אינון חיות ברא וכו':

עד דאנהיר עלה נהורא דלעילא הוא אור החסד דחסד ראשון דזעיר. כי מימי ג"ת נ"ה שנקרשו הפשירם מי החסד. הגדול והכה אורו במייא גלידין שנקלטו ונתקשרו זה בזה ואז אשתריאו ונפתחו כחותיה והראו פעולתם:

ויהי אור דא הוא אור קדמאה מדלא כתיב ויהי כן אלא ויהי אור אור שכבר הוה הוא אור החסד דחסד דזעיר. וכמ"ש בפקודי דרכ"ו ע"ב ע"ש: שזה אינו משתנה כלל בירידתו למטה. אלא תמיד בתוקפו. וככחו אז כחו עתה בהיותו במלכות והוא סגולתו למתק הגבורות ואז נשלמה הפעולה ואפיקת המלכות חילאם לבתר: כיון דנהיר ונחית זה החסד הוא מחזק כל חסדי גת"נה הנחלשים בירידתם. כנרמז בספר מ"ח דף קכ"ד ע"ב פיסקא ד' כי הוא אינו משתנה בירידתו ועדין הוא מאיר מסוף העולם העליון ועד סופו התחתון והוא נקרא אברהם דאזיל עם כולהו יומי לחזקם ומשום חייבי עלמא שאינם ראויים ליהנות ממנו עמד וגנזו לצדיקים צדיק וצדק כמ"ש הרב ז"ל והתמצית היוצא בשבילוי סתימין ולא בגילוי מספיק עתה לקיום העולם עד לע"ל שיזהיר שבעתים כאור שבעת הימים:

דף ל:

חמי אתוון כפום אורחוי וכו' פי' שצריך שיראה תיבת טוב ביושר ע' ואח"כ ב' לאפוקי אם רואה האותיות להפך:

ס תשיעאה פי' יסוד שהוא תשיעי לכתר מעילאה ראשית' פירוש בינה כמ"ש לקמן כד אתנהיר ראשיתא דכול' שהי' בינה אי נמי יש לפרש מעילאה ראשית' הוא אבא לפי שיסוד דאבא בתוך יסוד זעיר. ומלבד שהארה שיש ליסוד מאבא עוד עיקר תיקונו

מאבא שהוא יו"ד: וז"ש ואתעביד בסתימו דנקודה רזא דיו"ד. אבל ממ"של כד אתנהיר ראשיתא דכולא שרומז אל הבינה נראה שפי' ראשון עיקר:

ו' מחיליה נפיק פירוש זעיר שהוא ו' של שם מחיליה דאבא נחיק ביה אתעביד שמים פי' ביו"ד הנז' שהוא אבא אתעביד שמים:

כד אסתיים וכו' פירוש כד אסתיים זעיר שנגמר תיקונו מכח אבא שנק' כקודה כנודע ונגנז תוך המ' בסוד הזווג אז אתנהרא ב' שהיא המ' אי נמי כד אסתיים פירוש כשנגמר זעיר מאבא ואתגניז גו פי' שעלה בסוד מ"ן לאימא. אז אתנהרא ב' שהיא. אימא כמ"ש לעיל תרין הה"ין כל אחת נקראת ב'. מניה נפקו פירוש מאבא. עלאה ותתאה. פירוש תרין ההי"ן כמ"ש. עילאה טמירא היא אימא. תתאה אתגליי' היא מלכות. ברזא דתרין הם ת"ת ויסוד שרומזים בט"ו דתיבת טוב. בחילא דלעילא פירוש בינה. ודא הוא טוב. נלע"ד ב' דטוב היא מלכות ט"ו הם ת"ת ויסוד וז"ש תתאה אתגלייא ברזא דתרין ודא הוא טוב:

דכליל כולא וכו' פירוש שיסוד עולה בסוד הדעת ונמצא דאיהו לעילא ואיהו לתתא בסוד האי משכיל. בגין דנהירו עילאה כלילא ביה. פירוש חסד. כי טיפת חסד בגו היסוד. לכל כתיב יסוד נקרא כל. יומא חד דנהיר לכולא הוא חסד דאיהו יומא דכליל כולהו יומי והוא עליון על כולם כמ"ש עילאה על כולא. ב' ביתא דעלמא פי' מלכות:

לאשתקאה מההוא נהר פי' יסוד זעיר יוצא מעדן פי' אימא. הגן פירוש מ' מעומקא עילאה פי' בינה: לגנתא פי' מלכות: אסתיימו ביה אתוון. הם כ"ב אתוון שבבינה שמקבלת מאבא וז"ש בחד שביל דקיק דגניז בגויה שהוא יסוד דאבא: תרין חילין הם זו"ן שמים לא כתיב אלא השמים פירוש לרמוז שמוחין דבינה שהיא ה' ראשונה באים לשמים סתמא דא פירוש בינה:

מתדבקא בסטרוי פי' שהיו דבוקים בכותל א' לשניהם ראשיתא דכולא פירוש אימא: שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה. פירוש שהיתה מ' באחור מהחזה ולמטה ונסתלקו המוחין מזעיר ונכנסו במ' באחור ונגדלה פרצוף גמור מאחור וז"ש כד אתנהיר ראשיתא שהם המוחין דאימא שנסתלקו מזעיר ונכנסו במלכות. אזי שמים נטלו לה שע"י הנ"הי דאימא שהיו בתוך זעיר שנקרא שמים שנכנסו בה והגדילוה פרצוף גמור מאחור היה בה יכולת לחזור פנים בפנים. ומ"ש כד אתהדרת ארעא למיתב באתרה: פי' הוא חזרתה פנים בפנים אחר שננסרה מאחוריו כמ"ש הרב בכוונת עמידה דחול שמתחילה היתה פרצוף מהחזה ולמטה. ובתיבת מאהבה נסתלקו נה"י דאימא מזעיר ונכנסו בה והגדילוה פרצוף גמור מאחור ואח"כ ננסר' מאחוריו וחזרה פנים בפנים בסוד נקודה. כי כל מה

שהיה לה באחור בהיותה בפנים הלואי תהיה בסוד נקודה: ואח"כ נכנסו בה נה"י דאימא פעם אחרת בהיותה בפנים והגדילוה עכ"ל:

דף לא.

הות תוהה וכו' פירוש כשחזרה נקודה בהיותה בפנים רצתה לחזור לאחור כבתחילה וז"ש כקדמיתא ול"ג בקדמיתא עד דנהורא עילאה וכו'. פירוש שחזרו נה"י דאימא ליכנס בה העם אחרת בהיותה בפנים ואזי נתיישבה במקומה פנים בפנים כמ"ש בספר הכוונות: נפק נהורא בסטר ימינא פירוש הם החסדים שבאים לזעיר שהוא דכורא ונקרא סטר ימינא וחשוכא בסטר שמאלא פי' שהלכו הגבורות לנוקבא:

ואפריש לון לבתר כתב הרב ז"ל כשהיו דבוקים אחור באחור היה להם כותל אחד מהגבורות ובשעת הנסירה שנסתלקו נה"י דאימא מזעיר. אע"פי שהוא ישן עכ"ז נשמתו מושכת לו חיים וחסד מלמעלה אל אותו הכח קיסטא דחיותא הנשאר בגופו. ונתפשט החסד של הבינה בכולו ואז הדינים שבאחוריו היו נדחים מאליהם ונדבקים באחורי הנקבה וז"ש באידרא ובאתרהא שקיע רחמי וחסד. כי כאשר היה נמשך בו החסד היה הדין נדחה ונשאר החסד שקוע במקום הדין עכ"ל. ועיין בכוונת ר"ה וז"ש נפק נהורא לסטר ימינא שהם החסדים דאימא שבאים לזעיר. וחשוכא לסטר שמאלא. שהחסד הנז' היה דוחה הגבורות לנוקבא שהיא סטר שמאלא. וכיון שהם הפכיים זה מזה זעיר יש בו חסדים ונוקביה הגבורות אזי ננסרו כי תחלה היה כותל שניהם מהגבורות. ועכשיו שהם הפכיים ננסרו כמ"ש ואפריש לון לבתר שה"ס הנסירה:

וא"ת הבדלה הוה ממש פירוש וכי ח"ו נפרדה המלכו' שהיא מהגבורו' מזעיר שהוא מהחסדים. ותירוץ אלא יום אתי מסטרא דנהורא וכו' ר"ל אינו פירוד ח"ו כפשטי' דקרא ויבדל. אלא הכוונה שנסרה מאחור כדי לחזור פנים בפנים: ואע"ג דאתא מסטרא דאשא דאיהו חשך פירוש אעפ"י שיש למ' הארת הגבורות עכ"ז לית לה נהורא מגרמה עד שיאירו בה החסדים. כמ"ש אבל חשך עד דאתנהיר מסטרא דיום. ר"א קפץ בקדמית' פי' אע"פ שבסודות הנסירה היו עסוקים עדיין. קפץ ודרש פסוק זה קול ה' שהיא אימא שנקרא' קול גדול ונקרא' הוי"ה. על המים דנגדין וכו'. ר"ל הם ה' חסדים שמתפשטים בה' קצוות דזעיר וכללותם ביסוד וז"ש עד דמתכנשי לאתר חד שהוא יסוד דזעיר. ונודע שהחסדים גורמים הנסירה כמו שאמר לעיל לכך קפץ ודרש פסוק זה שהוא מעניינו: דא סטרא פירוש מלכו':

דאתיא מן גבורה וכו' פירוש שבניינה מהגבורו' דאימא ופי' הכתוב אל הכבוד מלכו' בניינה מהגבורות שנקראים רעם. דא ימינא ופי' הכתוב אל הכבוד שהוא חסד דזעיר.

יצא ממנו השמאל שהוא גבורה שהיתה כלולה בו בסוד שמאלא בימינא פריש פלוגתא. ה"ס הנסירה. אי נמי פריש פלוגתא מפרש סדר ירידת השפע מאימא לחג"ת ומחג"ת לארגמ"ן:

אתר סגיר פי' יסוד דאימא ורשים תרעין גרסינן. ופירוש תרעין הם ן' שערי בינה. וחמשים שערי בינה הם או ה' חסדים או ה' גבורות כל אחת כלולה מעשר הם ן' והחסדים מאירים לזעיר. והגבורו' מאירים למלכו' וז"ש ורשים תרעין לאדלקא בוצינין:

איליו עזקן עילאין פירוש חגת"ם כהני עזקאן גרסינן מתאחד להההוא נהורא עילאה פירוש שבתוך יסוד דאימא נאחז יסוד דאבא הנקרא נהרא עילאה וז"ש דבה מתאחד פי' במסגרת הנזכר מתאחד ההוא נהרא עילאה שהוא יסוד דאבא. ההוא נהרא גרסינן. ולקמן קרא ליסוד אבא נהרא עילאה:

דאינון רתיכין פירוש ארגמ"ן שחגת"ם הם בתים להם שמשם היא השפעתם כמה דאילין ארזין נפקין מן לבנון פי' ו"ק דזעיר שיצאו מאבא שמשם התחלת צמיחתם והיו שם כקרני חגבים כנודע. נפקין מן בראשי' פירוש יצאו ג"כ מאימא שגם היא נקרא ראשית כמו אבא:

דף לא:

ואיקרי ראשי' וכו' פירוש טעם שנקרא אבא ראשית והלא אריך הוא שנקרא ראשית ותירוץ בגין דהאי וכו' ר"ל שכתר אינו מחשבון עשר ספירו' ולכך החכמה נקרא ראשי' כמ"ש באוצ"ח בראשית מאמר פי' אבא. כגוונא דאלין אחרנין. פירוש הם ו"ק שיצאו מאימא. הה"ד ונהר יוצא מעדן. פירוש ונהר הוא יסוד דאבא. יוצא מעדן מאבא להשקות את הגן היא בינה. וז"ש דמשמע בראשית ברא אלהים ודאי על ידא דההוא נהרא. שר"ל שאבא שהוא בראשית ברא אלהים שהיא הבינה ע"י יסוד דידיה שהוא נהרא:

לבתר האי ביה אתברי וכו' פירוש אחר שניתקנה המ' שנקראה א"ת על ידה תקנה אימא בי"ע וז"ש ביה אתברי עלמא לתתא. בתר ראשית אפיק ליה. פירוש דראשית שהוא אבא אפיק לבינה:

כיון דהאי אפיק כולא פי' הבינה שממנה הכל כחד עזקא גרסינן. דא בתרייתא פירוש מ' ובהאי ראשית אפיק נהרא ופירוש הכתוב בראשי' ע"י ראשית שהיא המ' שנקרא' ג"כ ראשית ברא אלהים שהיא בינה שמים וארץ דבי"ע וז"ש ובהאי ראשית שהיא מ' אפיק נהרא ושרי מייא לנגד' לתתא שהם בי"ע: מיומי עיבורא דיליה הזוהר ס"ל כמ"ד שמרע"ה נולד למקוטעים בן ז' חדשים והמצריים מנו לה ט' חדשים:

עאל קמי פרעה נטל ליה קב"ה מניה כתב הרב ז"ל כי אור שברא הקב"ה וגנזו הם חסדים וגבורו' הראשונים שהם גנוזים בצדיק וצדק יסוד דידיה ויסוד דידה. ופירוש מסייפי עלמא עד סייפי ענמא. מיסוד דאימא שמשם יציאתם. עד יסוד דמלכו' עכ"ל ומרע"ה היה לו לבוש מסוד החסד וכשעמד לפני פרעה פרח ממנו אורו ולא חזר עד הר סיני. אי נמי יובן במ"ש הרב בספר ק"י וז"ל דע כי בתיה היא קליפת נוגה. ומרע"ה עשתה לו אמו גופא דחשמל שהוא התיבה חמר מבפנים רמ"ח איברים של זה המלבוש והוא שם הוי"ה. וזפת שחורה מבחוץ והוא שם אדנ"י כי חשמל הוא יאהדונ"הי. וכשנגעה בו בת פרעה פרח ממנו גופא דחשמל ונתלבש בנוגה בתיה ובסנה חזר ותיקן הנעל דבתיה בסוד של נעליך שהוא הרע שבנוגה ונשאר הטוב שבנוגה ונתחבר עם החשמל וז"ס הצרעת ואח"כ שבה כבשרו בשר דחשמל וז"ס המטה שחזר נחש וחזר מטה עכ"ל וז"ש ובתר ג' ירחין עאל קמי פרעה ונטיל ליה קב"ה מניה עד דקאים על טורא דסיני והיינו בסנה שאמר הרב. כי משם התחיל מרע"ה להתנבאות:

דף לב.

נפק מגו חשוכא פירוש בינה שנקרא' חשך. דאתגלפא בקלפוי דטמירא דכולא. פי' שבינה נחקקה בהכאת ובהארת אריך שנקרא טמירא דכולא:

עד דמההוא נהורא דאתגניז וכו' פי' שהחסדים דאימא הנזכר נחקקו והאירו בכח שביל חד שהוא סוד דאבא ואפשר שכאן קרא ליסוד הבינה שביל חד. טמירא לחשוכא דלתתא. פירוש שהחסדים הנזכר טמורים כדי לתתם למלכו' שהיא חשוכא דלתתא:

ונהורא שארי ביה פירוש בשביל הנזכר. מחושך סתים פירוש הבינה. ת"ח כל אינון עמיקין סתימין דנפקין מגו וכו' דבור דחול אסור וכו' בספר ח"י דף פ"ג כתב וז"ל שאלני אדם אחד כי בתורה לא הוזכר אפס איסור עשיית מלאכה כי לא האמין למרז"ל ודבר דבר שלא יהא דיבורך של חול וכו'. והשיבותי לו כתוב בדבר ה' שמים נעשו כי המלאכים שלו היה הדיבור וא"כ כשאמר הכתוב וישבות ביום השביעי היינו ששבת מהדיבור: וממילא שגם כשציוה אותנו לנוח בו. ציוה בדומה לו לשבות ג"כ מדיבור. וכאן בזוהר ביארו טעם סוד הדיבור ת"ח כל וכו'. עכ"ל ספר ח"י:

מני דייקא פירוש אלו כתב מגלה עמוקו' מחשך הוה אמינא מהבינה. אבל כיון דכתיב מני חשך משמע דקאי על המ' שעיקר תיקונה מאימא שהיא חשך:

אי הכי מ"ד ויבדל אלהים פירוש כיון שאמרנו שחשוכא דלתתא היא מלכו' שבניינה מאימא הנקרא חשך א"כ מהו ויבדל דמשמע שנפרדו החסדים מהגבורו' ולא נתחברו ור"ל בשלמא כפי פשטיה דקרא ניחא. אבל לפי הסוד שחשך היא מלכות מאי ויבדל.

ויש מפרשים דהכי פירושו בשלמא אי אמרינן חשך היא הבינה א"ש קרא ויבדל בין האור שהוא חסד ובין הבינה שהיא חשך. כי יש חילוק בין ג' ראשונו' לו"ק. אבל עכשיו שאמרת שחשך היא מלכו' מהו ויבדל וכי יש פירוד בין זו"ן ח"ו:

אמר ליה אור וכו' והאי דכתיב ויבדל בזמן הגלות שבזמן הגלות נפסק הזווג ולא נתחברו החסדים עם הגבורו':

א"ר יצחק עד הכא וכו' פי' ר"י מתרץ תירוץ אחר לעולם זו"ן מחוברים תמיד כאחד. והאי דכתיב ויבדל. ר"ל שהאר' החסדים ניכרים והאר' הגבורו' ניכרים וז"ש בין נהורא ובין חשוכ' אתפרשן דרגין וכו' ואע"ג דאינון חד אתפרשן בגוונין. ולעיל דף ל"א תירץ האי דכתיב וכו' על הנסירה מדבר הכתוב שתכליתה לחזור פנים בפנים: והכל דברי אלהים חיים. ברית פי' יסוד עלמא אתברי פירוש מלכות: קול יעקב פי' ת"ת שמכריע בין ח"ג ולכן נקרא מחצצים בין אינון דשאבין מייא. פי' חסד וגבורה שמקבלים הארת המוחין. חכמה מאירה בחסד ובינה בגבורה:

מהימנותא לאתדבקא פי' מלכות שנקראת מהימנות' ודבוקה אחורי הת"ת בין תרין דרועיך ופי' צדקות ה' הם ספי' המלכות שנקראת צדק. תמן ינקין צדקות ה'. נראה שפי' אחר הוא. ור"ל נ"ה שנקראים צדקות ה' יונקים משם:

צדקות פרזונו דא צדיק גרסינן ול"ג בישרא. וכן נמצא בזוהר מדוייק שערי צדק. פי' כי המילה במלכות ופריעה ביסוד:

דף לב:

מיין עילאין וכו' הם מוחין דאימא שצקראת אם שבאים לזעיר שנק' ישראל:

תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא עאל וכו' יובן במ"ש האר"י ז"ל ג' נפקי מחד הם חב"ד דזעיר שהם טיפות הנמשכות ממוחי או"א. וקאמר תלת שהם חב"ד דמצד אימא. נפקי מחד שהיא אימא:

חד בתלת קיימא חד שהוא זעיר קיומו והעמדתו בתלת הנזכר שנה"י דאימא נעשו עצם מעצמיו אי נמי תלת נפקי מחד הם חב"ד דמצד אבא ומתלבשים בנה"י דאבא. חד בתלת קיימא הוא זעיר שנבנה בתלת הנז' כנודע כי חב"ד דאו"א המתלבשים בנה"י דאו"א נכנסים בזעיר. עאל בין תרין. זעיר הנזכר עאל בין או"א לפי שעולה בסוד מ"ן וגורם זווגם וחיבורם: תרין ינקין לחד. הם או"א הנז' ינקין לחד שהוא זעיר.

ונודע שנה"י דאימא בתוכם נה"י דאבא ושניהם כאחד נכנסים בזעיר לכך כפל תרין שהם או"א ינקין לחד שהוא זעיר חד שהוא זעיר יניק לכמה סטרין. כי בזעיר נתגלה אור השלש ראשונות וממנו יניקת הכל אי נמי תלת נפקי מחד הם חב"ד דזעיר כנז' חד

בתלת קיימא הוא יסוד דזעיר שעולה בסוד הדעת להמשיך הטיפה מן המוחין שהם חב"ד הנזכרי' עאל בין תרין בין נ"ה. תרין ינקין לחד. הם נ"ה הנזכרים שהיסוד ביניהם ינקין לחד היא המלכות שבניינה מנה"י דזעיר. חד יניק לכמה סטרין מלכות היא מאירה לבי"ע אי נמי ג' נפקי מחד. הם נה"י דעתיק שבהם מתלבשים חב"ד דעתיק. נפקי מחד. מעתיק לבנות פרצוף אריך. חד בתלת קיימא. חד הוא אריך בתלת הנז' כבנה. עאל בין תרין אריך הנז' עאל בין או"א שאבא מלביש צד ימינו ואימא צד שמאלו תרין הם או"א הנז' ינקין לחד הו' זעיר חד יניק לכמה סטרין זעיר הנזכר משפיע לעולמות כולם. אי נמי תלת נפקי מחד הם ג' הוי"ות דחוורתי דנפקי מגולגלתא חד הוא זעיר. בתלת קיימא בג' הויו"ת הנז' ניתקן כמ"ש הרב ז"ל דשני הויו"ת דצד פנים נמשכים לצד פני זעיר. והוי"ה דאחור נמשכת לאחור ומכה באחורי זעיר:

אי נמי ג' נפקי מחד הם ג' הויו"ת דדיקנא דנפקי ממוחא סתימאה חד הוא זעיר בג' הויו"ת הנזכרות ניתקן כמ"ש הרב ז"ל שנמשכים ג' הויו"ת דדיקנא דאריך לדיקנא דזעיר. אי נמי ג' נפקי מחד הם ג' הוי"ות דחוורתי דצפקי מגולגלתא כמ"ש. חד הוא רישא תניינא הנקרא אוירא שמשם הנימין והי"ב יודי"ן דחוורתי מאירים באלו הי"ב נימין. וז"ש בתלת קיימא בג' הוי"ות דחוורתי שמהם י"ב יוד"ין אי נמי ג' נפקי מחד הם ג' הויו"ת דס"ג דנפקי מאוירא רישא תניינא:

חד בתלת קיימא חד הוא הדיקנא בג' הנזכרים ניתקן כמ"ש הרב ז"ל שהי"ב יוד"ין דס"ג נמשכים לדיקנא ונעשי' כל יו"ד הוי"ה דע"ב והם י"ב הויו"ת דע"ב שבדיקנ'. אי נמי ג' נפקי מאד הם ג' בחינו' דנה"י דאימא חצוניו' אמצעיו' ופנימיו'. נפקי מחד שהיא אימא לבנו' זעיר. חד בג' קיימא הוא זעיר בג' הנזכרים ניתקן ונבנהכי חצוניו' נה"י דאימא מוחין דעיבור. אמצעיו' נה"י דאימא מוחין דיניקה. פנימיו' נה"י דאימא מוחין דגדלו' כנודע אי נמי ג' נפקי מחד הם ג' בחי' מקיפים שיוצאים מא מא לזעיר אחד מקיף לחיצוניו' ב' מקיף לאמצעיו' ג' מקיף לפנימיו' זעיר. חד הוא זעיר בג' הנז' תיקונו וקייומו. אי נמי ג' נפקי מחד הם ג' בחי' דצלם צ ל ם שיוצאים מאימא לזעיר. חד הוא זעיר בג' הנזכר תיקונו וקיומו. א"נ ג' נפקי מחד הם ג' בחינות דמ' או דזעיר שיוצאים מאצילו' ויורדים לבי"ע. חד בג' קיימא. חד הם בי"ע וקראם חד כי שלשתם הם חיילות המ'. בג' קיימא בג' בחי' הנזכר תיקונם כי הפנימיו' נעשה נשמה בבריאה ואמצעיו' נשמה ביצירה וחצוניו' נשמה בעשייה. אי נמי ג' נפקי מחד הם ג' פרקי חסד דאריך שיוצאת הארתם לבנות פרצוף אבא. פרק ראשון חב"ד דאבא. וב' חג"ת. וג' נה"י דאבא כמ"ש החכם נאגארה באוצ"ח חד הוא אבא בג' הנזכר נבנה. א"נ ג' נפקי מחד ג' פרקי

גבורה דאריך שמהם נבנה פרצוף אימא נפקי מחד מאריך חד היא אימא בג' הנזכר נבנה פרצופה. א"נ ג' נפקי מחד הם חג"ת דעתי' שיצאו מעתי' ונתלבשו בכח"ב דאריך חד הוא אריך בג' הנז' ניתקן. עאל בין תרין הוא דעת דעתיק שנתלבש באויר' בין ח"ג להחיו' תרין רישין כמ"ש הרב ז"ל. תרין ינקין לחד הם ב' פרקין דנ"ה דאריך שעלו בחזה דאימא. הוד הוא העיקר וכלול עמו נצח והם ב' דדים להניק זעיר. חד הוא זעיר משפיע לכל העולמו':

וגם יפורש תרין הם ב' דדי בהמה ב' פרקים תתאין דנ"ה דעתיק שבבריאה שהם הניקו כל פרצוף ופרצוף ופי' לחד לכל חד וחד:

א"נ ג' נפקי מחד הם ג' חלקים שבת"ת אריך חצי ו התחתון חד שהוא זעיר בג' חלקים הנזכר ניתקן א"נ ג' נפקי מחד הם נה"י דאריך שיצאו ממנו לתקן זעיר. חד שהוא זעיר בג' הנז' ניתקן. א"נ ג' נפקי מחד הם ג' חסדים המגולים שיצאו מיסוד הבינה. חד שהוא זעיר בג' הנז' קיומו: כי החסדים הסתומים אין אורם מאיר לעצמם וכ"ש לזולתם. עאל בין תרין הוא חסד דת"ת שנכנס בין חסד דנ"ה. כי חסד דח"ג לא נתגלה: וירד חסד דת"ת עם חסד של נ"ה להגדיל זעיר ולהמתיק הגבורו'. תרין שהם ב' חסדים דנ"ה ינקין לחד שהיא מ' כי חסד דנצח חציו מספיק לנצח וחציו לקו ימין דמלכו'. וכן חסד דהוד חציו להוד וחציו מאיר לקו שמאלי דמ'. חד יניק לכמה סטרין היא מ' מאירה לב"יע א"נ ג' נפקי מחד הם ג' חסדים המגולים שיצאו מיסוד הבינה כנזכר. חד בתלת קיימא הוא יסוד זעיר שניתקן מהם כי לכך נקרא יסוד דזעיר מזלא שניתקן מג' הוי"ות אלו הנזכרים כמ"ש הרב ז"ל: עאל בין תרין. יסוד עאל בין נ"ה דזעיר תרין הם נ"ה הנזכר ינקין לחד היא מלכו':

חד שהיא מ' יניק לכמה סטרין שהם בי"ע. א"נ ג' נפקי מחד הם ג' בחינו' חסדים א' בדעת וא' בת"ת וא' ביסוד שיורדים ליסוד זעיר ולכך נק' יסוד י"ה כנודע. חד בתלת קיימא יסוד זעיר בתלת הנזכר קיומו. עאל בין תרין. יסוד עאל בין נ"ה כדלעיל: ולהיות כל אלו ההקדמו' אמיתיות מהאר"י ז"ל אפשר שרשב"י ע"ה כוונתו לכל אלו הפירושים ואם כוונתו למקצתם יהיו השאר אסמכתא ללשון זה ביען כי ההקדמו' אמיתיות מכתבי האר"י ז"ל.

ז רקיעים אינון לעילא פי' ז' קצוות דזעיר:

בקדושתא עילאה פי' א"וא שנקראים קדש ושמא קדיש' וכו' פירוש מ' שנקרא שמא קדישא בכ"מ בז' רקיעים הנזכרים שהם ז' קצוו' דזעיר נתקנת ונשתכללת: ודא רקיעא פי' יסוד דזעיר. דא רקיע קיימא על גבי וכו' פי' יסוד הנז' עומד ומאיר לארג"מן שבמ' כמ"ש

הרב בהדיא בהגהותיו לפ' ויקהל ע"ש. בין מיין עילאין למיין תתאין פירוש החסדים הם מיין עילאין שמגדילים זעיר והגבורו' הם מיין תתאין שמגדילים המלכו':
ומהאי רקיע שתאן דא הוא גרסינן ול"ג לון דכולהו מייא ביה כלילן שהחו"ג נכללים בו ומשם נפרשי' והחסדי' הולכים אל זעיר להגדילו והגבורו' הולכים אל הנוקבא להגדילה:
להני חיותא פירוש ארג"מן:
דכולא אסתיים ביה פי' שכל הארות של מעלה כלולים ביסוד דנוקבא וטעם שנקראת ג"ן לפי כי שם ב"ן והכולל גי' ג"ן וטעם שנקר' ג"ל כי מילוי המילוי דאדנ"י עולה ג"ל עם הכולל א"כ לפי שיש בה גלין ונהרין כנז' בזוהר במ"א:
דההוא נהר פירוש יסוד ועייל ביה פי' ביסוד דנוקבא ול"ג בהו. רקיעא עילאה. פי' יסוד דזעיר. כחיזו דהאי רקיע פירוש המלכו'. ור"ל יסוד סתים ואינו נודע אלא מהמלכו' אנו יודעים ענין היסוד ת"ש וחיזו דהאי רקיע' עילאה כחיזו דהאי קרח. (ובספר ערוגת הבושם בדף מ"ו כתב וז"ל גן נעול דכולא אסתיים ביה וכו' יובן בהקדמה א' מכוונת יוה"ך וז"ל כל הספירו' דמלכות נעשים מפנימיו' זעיר משא"כ יסוד וע' שבה שאין להם על מה שיסמוכו בזעיר כי אין כנגדם מקום בזעיר להעלו' יסוד ומ' שבה כנגד זעיר וידוע כי זעיר הוא רחמים וכל א' מהספירותיה מקבל ממדה אחת דזעיר. משא"כ היסוד שבה שנעשה מהארת כל המדו' שבה. והיא מן כ"ב אותיו' דכלי פרצופה נעשה היסוד שבה כמ"ש הזוהר דכולא אסתים ואתכליל ביה:
ועיקר הדבר צריך להבין כי הנ"הי דבינה אשר הם לבר מגופה וכל הדינים מתעוררים מהם ומהארותיהם שיש בהם ג' אה"יה דיוד"ין דאלפ"ין דההי"ן. מהם נמשך לעשו' חותם ביסוד המלכו'. וחותם גי' ג' אהי"ה הנזכר ולכן בהנתן בה החותם הוא זמן הדין בנעילה דיוה"ך ובה"ר ואז נקרשים המים אשר ביסוד:
ולכן אומר הזוהר גל נעול דההוא נהר דנגיד ונפיק עייל ביה ולא וכו' כי מהיסוד דבינה שהיא נקראת נהר ושם החותם יוצא ליסוד המלכו' שהוא חותם כל האורו' וצריכים שימור ולכן נחתמים בחותם הבינה שאין לחיצונים אחיזה בהם והמיין נוקבין אשר שם נעשים קרח בסוד מבטן מי יצא הקרח. מבטן מי שהיא בינה יצא הקרח הנורא:
כי מרוח צפונית שהיא גבורה קשה הם וסוד האבנים אשר הם ע"פי הבאר והם סותמים האורות שלא יצאו לחוץ והם בסוד חומות ירושלים חומת אותיות חותם ג' אהי"ה הנז"ל ונעשה בה חומה ונעילת דלת וצירים. כי הדלת הוא אות ד והיו"ד שבאחורי העוקץ הוא הציר שעליה סובב הדלת ציר גי' ש כי מתפשט ביסוד מג' אברין שהם חג"ת הכלולים בנ"ה דבינה והם הידים בסוד באר חפרוה שרים ומהם נעשה שם שד"י ביסוד' וזהו שד"י

שאמר לעולמו די כי הג' אברין הם ש וכל א' הוא יד הגדולה יד החזקה יד רמה. וכל זה נעשה מן ד הנז"ל מהשני ויו"ן המתפשטים לכאן ולכאן עם י' שבעוקץ גימטריא כ"ב אתוון אשר ביסוד המ' סוד החותם הנז"ל ובזה תבין מ"ש בזוהר שמות ד"ד ע"א וז"ל גן נעול מה הגן צריך לשמור ולעדור ולהשקות כך כ"י צריכה וכו' הנה בתחלה אמר לשמור שה"ס החותם כנ"ל ואח"כ לעדור הוא כריית הבאר שה"ס עשיית הכלי מהידים דחג"ת כנז"ל. ואח"כ להשקות כי צריך להוריד מימי החסד שהם המים בסוד רוח דרום דאקיש תוקפיה דהאי קרח:

ואז הקרח אשר ביסודה נעשה מים מרוב חמימות דרום ונקרא' גן כי בה חותם היסוד וחותם המ' ובכל חותם יש כ"ב אתוון דאורייתא אשר כוללים ג"ן סדרים דאורייתא והמלכו' היא בסוד עשייה דאצילו' בחי' מקרא וחותם שבה כולל כל התורה וכו' עכ"ל ספר ע"ה):

לאו הכי פירוש שיסוד לא שייך בו בתוך המים שר"ל במציעות מייא שהם החו"ג כי אדרבה הם כלולים בו:

ההוא דהוה מניה פי' שהמ' שהארתה מיסוד זעיר היא במציעות מייא שהחסדים מגדילים זעיר והגבורות בתוך המ' וא"כ היא בין החו"ג. על רישי דחיותא גרסינן:

קרומא במציעות מעוי דבר נש היא הפרסא שבבטן האדם כמ"ש באוצ"ח שמתחלת מהחזה מצד פנים ושופעת לאחור ויורדת עד כנגד הטיבור ופי' דאיהו פסיק מתתא לעילא שמתחלת מתתא מכנגד הטיבור עד החזה. אינון מיין אעדו ואולידו חשוכא. פי' מהחסדים יצאו הגבורו' שהיו כלולים בהם כללות שמאלא בימינא בסוד יצחק שיצא מאברהם:

והבדילה הפרוכת לכם פירוש יסוד דזעיר הוא הפרוכת שמבדיל בין הקדש שהיא המ' ובין קה"ק שהוא זעיר שנק' קדש ויש בו מוחין דאו"א שנקרא קדשים מיין עילאין פירוש החסדים תקין ביתא. פירוש המ' שהתכוננותה ע"י החסדים בסוד והובן בחסד כסא. ע"ב י"ם פירוש ע"ב שהם הגבורו' בונים המ' שנקרא ים. א"נ יש לפרש המקרה במים עליותיו הם החסדים שבונים זעיר שנקרא בית כנזכר באידרא זוטא. השם עבים רכובו הם הגבורות שבונים המ' שנקרא ים:

רוחא היא מ' דמקדשא עילאה היא בינה. ור"ל שבניינה מהבינה שנים כרובים הם מט"ט וסנדל"פון על כרוב חד הוא סנדל שמעלה מ"ן למלכו':

לבתר איגלי על כנפי רוח פירוש אחר שעלה סנדלפ"ון לעורר מ"ן במלכו' אח"כ עולה מט"ט גם הוא לעורר ע"ד במלכו' כנודע מדברי הרב ז"ל שסנדל מעלה מ"ן ומט"ט

מעלה מ"ד במ' וז"ש ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי ר"ל קודם שעלה סנדל לעורר מ"ן לא נתגלה מט"ט במ' לעורר מ"ד. במדה ממש פירוש היא הבינה שמודדת כל ספירה וספירה דזו"ן ואומרת עד פה תבא ולא תוסיף. ולכך נקרא קו המדה כמ"ש הרב בכ"מ: תיקונא דעלמא הם זו"ן שנקראים עולם: מסטרא דגבורה. פירוש הבינה שבניינה מגבורה דשם ב"ן בסוד ואם בגבורות כמ"ש באוצ"ח: את קדמאה דאתוון. פירוש אל"ף שרומזת לאבא כמ"ש הזוהר לעיל. דקיטרא דכייא פירוש הוא האויר הזך שנקרא טהירו עילאה שבתוכו נצטיירו כל העולמו':

ואתעטר מלרע פירוש שז"ון עולים בסוד מ"ן להמשיך מוחh לאו"א ומלעילא פירוש מפרצופים העליוני' עתיק ואריך שגם הם עיטרו לאל"ף הנזכר שהוא אבא. אי נמי את קדמאה היא בסוד אל"ף בינה. ואתעטר מלרע פי' מזו"ן שעולים בתוכה בסוד מ"ן. ומלעילא מפרצופים העליונים כמ"ש:

דף לג.

ומייא מתגלפים הם החסדים והגבורות ואתכללו חד בחד פי' כל חסד כלול מכולם שכל חסד יש בו בחינת ז' חסדים כמ"ש הרב בכוונת מ"ט ימים דעומר. וכן הגבורות ג"כ כל א' כלול מכולם שכל א' יש בו בחינת ז' גבורות: מיין עילאין פי' החסדים: מתערבין במי"ן תתאין הגבורות. ביתא דעלמא מלכות ב אתחזי פי' מלכות. רקיע הוה ואפריש לון פירוש כמש"ל שהחו"ג יורדים ליסוד ומשם נפרשים החסדים הולכים להגדיל זעיר והגבורות הולכים להגדיל הנוקבא:

ומחלוקת הוה בשני פי' שיום ב' הוא גבורות והיו נלחמים החסד עם הגבורה החסד אומר אני אמלוך והגבורה אומרת להפך. לשם שמים הוה. פירוש החסד שרוצה למלוך כוונתו לש"ש להנהיג העולם ברחמים וימצאו בני אדם שפע במה לעבוד הש"י כי העושר סיוע לאושר: והגבורה שרוצה למלוך כוונתה ג"כ לש"ש להפרע מהרשעים ורוב העולם יריאים מהרצועה ועובדים הש"י ושמים בהא אתקיים פי' הת"ת עושה שלום ביניהם ונכלל משניהם וזהו קיומו. לרקיע שמים. פי' רקיע שהוא ת"ת יש בו אש ומים שהם שמים:

בקטפירא דעלייתה פי' בהתדבקות העליונים שהם הנאצלים בקסטייהו שכיחי ואתקיימו פי' במדתם ועי"ז שכיחי ואתקיימו והכוונה כי על ידי התדבקות פרצופים תחתונים בעליונים ומקבלים הארה מהם. אזי כל פרצוף ופרצוף מצוי במדתו ומתקיי'. מתחת השמים ממש פירוש יסוד זעיר שהוא תחת הת"ת שנק' שמים. דהא איהו אשלים לאחד פי' אח הוא זעיר והד' היא מלכות והזעיר אין בו רק ט' ספירות כמנין א"ח

והמלכות השלימתו לעשר. אתר דכתיב ביה וכו' פירוש יסוד דזעיר. ולפ"ז פירוש הפסוק יקוו המים שהם החסדים. מתחת השמים שהוא יסוד דאימא אל מקום א' יסוד זעיר. וע"ל בזוהר דף י"ח. דא הוא ארץ פי' מה שהיתה יבשה אחר שנמשך לה הארה מיסוד זעיר אזי תראה ותתגלה הארה ממה שהיתה יבשה ולתנא קמא שפי' מתחת השמים יסוד אל מקום א' מלכות ותראה היבשה ר"ל אחר שנשפע השפע למלכות שהיא מקום א' אזי תראה ממה שהיתה יבשה:

וכדין נגדין מייא וכו' פירוש אחר שנתמלאת המלכות מהיסוד אחר כך נמשכים ממנה הארות לבי"ע על ידי הדרכים והנתיבות שביסוד דידה. בית כנישות מיין פי' מלכות: ר"ח אמר דא צדיק פי' ר"ח חזר לחזק סברתו שמקוה המים הוא יסוד. נחלין ומבועין ונהרין כפל ג' לשונות. נחלין הם מוח חכמה מבועין מוח בינה נהרין מוח דעת שכללות ג' מוחין הם ביסוד. אי נמי נחלין הם החסדים מבועין הם הגבורות. ונהרין הם דעת המכריע ביניהם כמ"ש הרב שגם בין תרין עטרין יש דעת המכריע ביניהם. א"נ ונהרין הם הארת הו"ק שנכללים ביסוד. ואיהו מקורא דכולא. נגד מוחין דאימא שמקבל הארה מהם:

ואיהו נטיל כולא נגד מוחין דאבא שג"כ מקבל הארה מהם אי נמי בסוד האי משכיל איהו לעילא ואיהו לתתא לתתא שעולה בסוד הדעת ומושך הטיפה משם כנודע ולכך כפל לשונו מקורא דכולא ונטיל כולא. ובגין דאתרשים וכו' פי' בשביל שנרשמו בו כל האורו' עליונים. איהו אפריש בין יומא קדמאה לתליתאה פי' עשה היסוד הבדל והפרש והודיע לנו מעלת הת"ת על יום א' שהוא חסד וכ"ש על יום ב' שהוא גבורה. ונקט יום א' לרבותא וכ"ש על יום ב'. אי נמי נקט יום א' כמו מן הארז אשר בלבנון עד האזוב וכו' וז"ש ולא אתמר כי טוב בגווייהו. פירוש ביום ב' שרומז אל הגבורה לכן לא נאמר בו כי טוב. אבל ביום ג' נאמר כי טוב. ב' פעמים לרמוז שלא היה התיקון הגמור אלא עד יום ג' שרומז לת"ת שהשפיע ביסוד והיסוד במלכות ואזי הוציאה הארץ פירותיה. וז"ש דהא ביומא תליתאה עבדת ארמא איבין מחילא דהאי צדיק:

איבא דההוא אילנא פי' הנשמו' שבאים מהמלכו' כמש"ל וההוא אילנ' אתעברת וכו':

מאי עושה ארץ דא קב"ה פי' שת"ת מתקן הארץ ע"י יסוד וז"ש עושה ארץ דא קב"ה. בכחו דא צדיק:

דף לג:

ארץ דלתתא פירוש בי"ע דא צדק גרסינן. קוטרי דאתוון כ"ב קטירין וכו' פירוש צירופים של כ"ב אלפ"א בית"ות כנודע שע"י כ"ב אלפ"א ביתו"ת נצטיירו כל העולמו'. תרין אתוון

פי' א"ב. דא סליק ודא נחית. פי' א' רומז לאבא שהוא דכורא ונק' סליק. ב' רומזת לאימא שהיא נוקבא ונקראת נחית:

ודסליק נחית ודנחית סליק פי' כתב הרב בס' הכוונו' כי המוחין דאו"א נתערבו וזה סדרם חכמה דאבא במקומה וחכמה דאימא נעשית בינה דאבא וכן חסדים דאבא במקומם. וחסדים דאימא נעשו גבורו' דאבא כדי שיהיה אבא כולו חכמות וחסדים: ובאימא בינה דאימא במקומה. ובינה דאבא נעשית חכמה דאימא. וכן גבורו' דאימא במקומם וגבורו' דאבא נעשו חסדים דאימא כדי שתהיה אימא בינות וגבורו' עכ"ל האר"י ז"ל. ובזה יובן מ"ש ודסליק נחית הם מוחין דאבא שהלכו לאימא. שהיא התחתונה מאבא. ודנחית סליק הם מוחין דאימא שעלו לאבא. וסי' אך בך אל פי' או"א רמוזים בשתי תיבו' אך בך. אי נמי תרין אתוון הם ב' אותיו' י"ה שהם רומזים לאו"א ומ"ש דא סליק ודא נחית הם או"א אבא סליק ואימא נחית. והכל כמו שפירשנו. וסי' אך בך אל פי' אך היא אימא שנק' אהי"ה גי' אך. בך הוא אבא והוא נקרא ג"כ אל לפי שכ"ב אתוון שרשם באבא ונתנם באימא וזהו ב"ך כ"ב אתוון. וגם שרש החסדים הוא באבא והחסדים כקראים אל בסוד חסד אל כל היום:

טיפסא דשיקלא פי' ת"ת שהוא האמצעי ומאזנים ביה קיימין פי' נ"ה נקראים מאזנים כמ"ש מאזני צדק. פי' נ"ה הם בתוך המ' ומהם בניינה כנודע. וכמ"ש בתפילת אליהו מאזני צדק תרי סמכי קשוט. והרמ"ז כ' וז"ל אך בך אל פסוק זה הוא בישעיה מ"ה. והנה בספר יצירה יש אלפ"א בית"ות והאמצעי שבהם הוא אל בך ג"י ד"ט ה"ח ו"ז וז"ש דא סליק הם אותיו' שבראש כל תיבה שעולים בסך ואותיו' שבסוף הולכים ומתמעטים. דסליק נחית וכו' פי' שהגדול יורד והקטן עולה ונלע"ד שאל בך זה הוא בת"ת שהוא באמצע וכמ"ש טיפסא דשיקלא וכו' ודוק שבכל כ"ב א"ב שבס"י הנז' שזה הוא האמצעי שבהם. לא תמצא בשום אחת מהם שאם תחליף אותיו' הוי"ה באותיות אחרות שיעלו גי' הוי"ה אלא בא"ב זה שהוא אל בך ג"י ד"ט ה"ח ו"ז וכו' שאם תראה חילוף הוי"ה בו הוא גח"זח שעולים גי' כ"ו. וגם ג"י ד"ט הוא כ"ו וכן ה"ח ו"ז הוא כ"ו. ולא תמצא שני סגולות אלו מקבילות לשם הוי"ה אלא באל"ף בי"ת זה. וכוונת ר"י לפרש שכחו הוא ת"ת זעיר שמשם יצאה רחל שכן גילוי הארץ היה ביום השלישי שהוא ת"ת דזעיר ועוד ר"ת אל"ף בי"ת זה עד וא"ו שהוא ת"ת עולה אהי"ה. וסופי תיבו' עולים ד' אהי"ה שכנגד ד' מילויים דהוי"ה והוא בסוד יסוד אימא שמסתיים שם בת"ת זעיר. ואהי"ה מתחלף בשם בוכ"ו ששם זה הוא עיקר בניינה. ואח"כ אומר מכין תבל בחכמתו דתמן סוד אבא יסד ברתא עכ"ל הרמ"ז ז"ל:

שמים דלתתא פי' זעיר אנפין דבי"ע: בדבר שמים דלעילא פי' בהארת ז"א דאצילו'. כולהו תתאי קיימין ברוח דאיהו דבר פי' שכל הצבאות של מעלה שהם המלאכים נעשו מנשיקין דז"א היוצאים מפיו אל המ' כמ"ש הרב ז"ל בס' הדרושים בדרוש הנשיקין ובדרוש המלאכים. והאי ידיעה. ל"ג ובס' מוגה אינו:

משקה הרים פירוש הם היכלות הבריאה שנקראים הרים כמ"ש בזוהר פ' חקת על פסוק בין הרים יהלכון מעליותיו הם ספי' הנוקבא. מפרי מעשיך תשבע הארץ. פי' מהארת היסוד תשבע המ' שהיא הארץ. מארת חסר. פירוש תנא קמא לא פירש הטעם למה מארת חסר ובאו ר"ח ור"י לתת טעם למה המ' היא מארת חסר ו' ר"ח ס"ל לפי שבניינה מהגבורו' שהם דינים גמורים לכך מארת חסר. ור"י ס"ל לפי שממנה יונקת לילית שמביאה אסכרה לרביי עלמא. וז"ש ובה תלייא מארת:

דא הוא רקיעא פירוש יסוד דז"א רי"א ואפילו האי רקיעא וכו' פירוש אפילו המ' נקרא' רקיעא דלא נהיר. מ' שמים. פי' מ' שמקבלת הארה מזעיר שנקרא שמים:

וארץ ישראל פירוש ארץ זעיר שנקרא ישראל וארץ החיים פי' ארץ שיש בה המוחין שנקראים חיים השמים איהו דנהיר להאי רקיע גרסינן. ור"ל יהי מארת היא מ'. ברקיע הוא יסוד ז"א השמים הוא ת"ת. דלא נהרא מגרמה פירוש ר"א נותן טעם אחר למה נקרא המ' מארת חסר בגין דלית לה מגרמה כלום. כעששיתא וכו' שאין בה אור עד שנותנים בה הנר ואז מאירה. כך המלכו' אין בה שום אור עד שמאירים בה ו"ק דזעיר:

ארון איהו אדון פי' גם הארון שהיא מ'. נקראת אדון. ולמה המ' נקרא אדון כיון שעיקר אדון הוא ביסוד. ונתן טעם בגין שמשא דנהיר לה וכו' ומניה נקטא שר"ל שנקראת גם היא אדון על שמו:

דף לד.

ככבים ומזלות בברית קיימין כתב הרב ז"ל כי החסדים נקראים ככבים והגבורו' נקראו מזלות והם יורדים ליסוד זעיר וז"ש בברית קיימין:

זמנייא וחגין וכו' פירוש המועדים פסח ושבועות וסוכו' שנקראים חג וגם ר"ה רוה"ך שנק' זמנייא תלויים בזו"ן כנודע פסח בחסד שבועו' בת"ת סיכו' בגבורה ר"ה ויוה"כ במ' שמתחבר' עם בינה ולכך כפורים תרי כמ"ש בפ' אמור וכן ראש חודש במ' ושבת יום ולינה הם זו"ן וז"ש בהו תליין והוו. וכולא בעבידתא וכו' פירוש וגם זו"ן עצמם תלויים בבינה שהיא עושה. כמש"ל חכמה אומר ובינה עושה:

דשמיה קדישא וכו' זעיר שהוא שם הוי"ה אתאחיד בבינה עלמא עילאה בינה: עלמא תתאה מ' ה' מלך לעילא כתב הרב בס' הכוונו' ה' מלך הוא אריך ה' מלך מאו"א. ה'

ימלוך זו"ן וז"ש ה' מלך לעילא ה' מלך באמצעיתא ה' ימלוך לתתא ובזה א"ש מה בין ת"ק לרבי אחא:

ועד לעילא דתמן ויעודא פירוש הוא יסוד דאימא ששם מתקבצים כל ההארו'. ורביי עלמא בעיין לאסתמרא. פירוש כיון שיונקים הקליפו' ונותן להם שליטה לכך רביי בעיין לאסתמרא. כדין חדוותא דא עם דא כדין סיהרא וכו': צריך להבין במה תלוי זה שכשנתמלא זעיר מהמוחין ושמחו זו"ן זה בזה כדין סיהרא אזעירא וכו'. ונראה שיובן במ"ש הרב בספר הכוונו' כי אחר שחזרה המ' פנים בפנים ונגדלה ע"י בוכ"ו כמוהו חזרו המוחין ונסתלקו ממנה ונכנסו בזעיר ואזי נחסר' המ' ונחשכ' וחזר הזעיר והאיר לה ע"י ו' לגבי ה'. וזה תכוין בברוך אתה ה' מגן אברהם עכ"ל. וז"ש וכד כולהו קיימין ביה. ר"ל שהמוחין והארות כולם ביסוד זעיר ונגדל הזעיר אזי חדוותא דא עם דא ושמחים זו"ן זה עם זה. כדין סיהרא שהיא מ' אזעיר' פירוש כיון שחזרו המוחין לזעיר ונתפשטו בו עד היסוד בו. כדין סיהרא שהיא מ' נחשכת. מפני שהלכו המוחין ממנה להגדיל זעיר:

וכל מה דנטיל בגין לאנהרא לה פירוש אחר שנכנסו בו המוחין האיר לה זעיר מהמוחין שקיבל ועי"כ נתקנה פנים בפנים מהחזה ולמטה כמ"ש הרב שם. ז' יומין דבראשית. פי' שלא היתה בהם שליטה לנחש שעדיין לא חטא אדה"ר:

מיין תתאין דרחשין זינין פירוש הם מ"ן דמ' שהם הגבורות שמתקנים בי"ע. כגוונא דלעילא פירוש אצילו': אינון עילאי. אצילו' ואינון תתאי בי"ע. רח"א עילאי אפיקו פירוש ר"ח פליג וס"ל דישרצו המים דקרא הם מים העליונים שהם החסדים שנותנים נפש לחיה שהיא מ' והיא נפש של אדה"ר:

דף לד:

לא כתיב באלין למינהו פירוש באלו התחתונים לא כתיב למינהו לויתן ובת זוגו הם זו"ן דס"א. השורצ' מ"ל. פירוש אי קאי על המ' שנקרא חיה. השורצת מ"ל ומדקאמר הרומש' ש"מ על לילית מדבר. דכולהו שלטאן וכו' פירוש שהמלאכים אלו שאומרים שירה בלילה. שלטאן בלילה בעת שליט' לילית. כי יש מלאכים אחרים שאומרים שירה ביום כמ"ש בפ' ויקהל. ויומא שתיתאה פי' יסוד. רעותא עילאה פירוש אבא. שירותא דכל נהורין. פי' אימא שהיא ראשי' הבנין:

א"נ דסלקא רעותא עילאה הם זו"ן שעלו בסוד מ"ן לאימא וגרמו זווג או"א ובאו מוחין לז"א וז"ש ונהיר שירותא דכל נהורין שהיא אימא שנכנסו כה"י דידה בזעיר. תרעא דמזרח פי' ת"ת דזעיר:

דהא מתמן נהורא נפיק פי' שיסוד דאימא בתוך ת"ת דזעיר ונפתח אורו שם ומתגלה ודרום פי' חסד דזעיר:

דירית מרישא פי' הוא חסד ראשון מה"ח שמקבל חסד דזעיר ואתתקף במזרח פירוש שכלם מקבלים מיסוד דאימא שבתוך ת"ת דזעיר:

מזרח אתקין לצפון פירוש שגם הגבורה שהיא צפון מקבל' חסד שני מיסוד דאימא שבת"ת ונמצא שכולם מקבלים מהמזרח שהוא ת"ת. בחיל סגי למערב פי' שהשמאל תחת ראש המ' בסוד שמאלו תחת לראשי:

גדרי גנתא פירוש שהוא בין תרין דרועין ובעאת מכלהו. ופירוש ויאמר אלהים היא המלכו'. בד' סטרין הם חג"ת ויסוד ועילא ותתא הם נ"ה. מאתר דבה"מ נפק פירוש המ': קודשא בריך הוא אמר. פי' אלהים דקרא היא הבינה או המ' שנקרא אלהים לאלין תתאי הם המלאכים שבאו מזעיר שנק' ?אדס. אדם מרזא סתימאה עילאה פי' מכל הפרצופים וז"ש דהא אדם כליל לעילא וכליל לתתא פירוש כליל לעילא הם ג"ר ולתתא הם ז"ון:

א' לעילא פי' אריך ואבא מ דאדם היא בינה ד דאדם היא מלכות וז"ש דסתימא במערב. שמערב היא מ' ד שם היא. ומה שלא הזכיר זעיר כי הוא יושב בחיק הבינה ושם עיקר מושבו כמ"ש הרב בספר הדרושים. ובכלל דבינה הוא:

אתתקן לעילא ואתתקן לתתא כמ"ש לעיל אדם רומז לה' פרצופים וכן איתא באוצ"ח שאדם אינו רומז לספירה אחת לבדה אלא לכל ה' פרצופים. באתר דבי מקדשא לתתא. פי' ב"ה בג"ע:

אחת דייקא פירוש היא חוה השנית שרומזת לפרצוף רחל ולכך אמר אחת כמו אחת היא יונתי שהיא הנוקבא ולא אמר א' מצלעותיו וכפי זה פירוש ויסגור בשר תחתנה הם החסדים שתחלה היה כותל אחד לשניהם מהגבורו' ואח"כ ננסרו הגבורו' למלכות והחסדים לזעיר וכמ"ש באידרא ובאתרהא שקיע רחמי וחסד:

דא לילית קדמיתא דהות וכו' יובן במ"ש הרב בספר הדרושים ובאו"צח וז"ל ענין חוה ראשונה וכו' דע כי אדה"ר הוא דמיון זעיר והנה זעיר יש לו שתי נקבות לאה ורחל וכבר ביארנו כי לאה היא דינים קשים עד מאד מפני שהיא אחוריים של הבינה וגם כי היא עומדת למעלה במקום הסתום אך רחל הוא נמתקת כי היא במקום גילוי החסדים. והנה זעיר נקרא אדם כי הוא סוד מ"ה דמילוי אלפי"ן שהוא גימ' אדם:

ונודע כי הפשוט שבו הוא העיקר כי המילוי הוא בחי' הנוקבא כי מילוי גי' אלהים דין שהיא הנוקבא שכולה דינים. וגם נקראת מילוי מפני שכל כח הנוקבא ועצמות אורותיה וכחותיה כולם גנוזים תוך הזעיר כי עטרא דגבורה היא תוך הזעיר ואח"כ יוצאת ממנו

לחוץ באופן שהנוקב' הי' המילוי של זעיר כי המילוי ר"ל עצמות גוף הממולא מן העובר והוולד שבתוכו ולכן סוד המילוי מורה על הנוקבא אמנם מילוי של שם מ"ה הוא גי' י"ט כמנין חוה. הרי איך חוה היתה אשת אדם והיתה בשר מבשרו ואמנם כבר ביארנו כי הזעיר יש בו ב' בחינות. א' הוא עד החזה ושם יש לו בחינת היסוד האחד ששם מזדווג עם לאה וחציו האחר הוא מהחזה ולמטה בסוד הגילוי נמצא שיש בו שני שמות של מ"ה וכנגדו יוצא ממנו שני מילויים שהם שני פעמים חוה:

ואמנם חוה הא' היא לאה וחוה השנית היא רחל והנה להיות בחינת לאה דינים קשים עד מאד אעפ"י שבעולם העליון הוא סוד קדושה עכ"ז בעולם התחתון הזה שהיא חומרי לא יכלה לצאת לאה ממותקת ויוצאה בסוד הקליפ' וזהו חוה ראשונה. ואח"כ יצאה חוה השני' ממותקת והיא נשארה עם אדה"ר אך אחר כך ביעקב שתיקן פגם אד"הר הוא לקח כל השנים לאה ורחל ונמתקה לאה על ידו וז"ס משר"זל כי לאה היתה בחלקו של עשו לולי ריבוי תפלותיה ודמעותיה וז"ש ועיני לאה רכות מן הדמעו'. והנה מצינו כתוב באדה"ר זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי וביארו בתיקונים שהם שתי נשים אחת היא עצם ואחת היא בשר:

והענין כי לאה היא עצם דינים קשים והיא סוד הצלע כי לאה היא אחורי הצלעות ורחל היא בשר מבשרי דינא רפיא במקום גילוי החסדים וכוונת אדם כי שתי נשים היו לו עצם ובשר אך לזאת יקרא אשה ולא לראשונה שאינה נמתקת עכ"ל הרב ז"ל וז"ש בזוהר בספרין קדמאין וכו' פירוש ויקח אחת מצלעותיו היא לילי' שהיא כצגד לאה היוצאת מאחורי הצלעות ולפי שלאה היא דינים קשים לא יכלה להתקן ע"י אד"הר בזה העולם החומרי אע"פי שלמעלה היא קדושה עד שבא יעקב ותיקנה ולכן אסתלקת מניה דאדה"ר ולא הות עזר לקבליה:

עד ההוא שעתא דכתיב לא טוב היות האדם לבדו וכו' ושיעור הכתוב כך הוא ויקח א' מצלעותיו שהיא ליליתּ הראשונה שנק' צלע. ויסגור בשר תחתנה היא חוה השנית שנק' בשר שהלכה חוה הראשונה. וחוה הב' ישבה במקומה:

וכל שיח השדה וכו' זה לשון מורינו אילנין רברבין הם זו"ן. דנטיעו לבתר פי' באבא היו כקרני חגבים. ובאימא נגדלו: וז"ש דנטיעו לבתר פי' באימא. והוו זעירין פי' באבא. אי נמי יובן במ"ש הרב ז"ל שזו"ן היו תחלה אחור באחור עד שהוצרכו לסוד הנסירה ואז חזרו פב"פ. וענין חזרתם פב"פ הוא כמ"ש הזהר דנטיעו לבתר וכמ"ש בסמוך. והוו זעירין כי מתחילה כשהיו אח"בא לא אתרביאו בנהורא. עד דאהדרו אנפין באנפין ואתרביאו בנהור':

דף לה.

דא בסטרא דדא אתבריאו וכו' יובן במ"ש הרב בס' הדרושים וז"ל דע כי זווג הנעשה בבריאת העולם ע"י ת"ת ומ' להוציא אד"הר וחוה היה בסוד אח"בא וסוד הענין כי ודאי שאין מציאות זווג באחור אך הענין מובן במה שנבאר בקיצור מציאות מ"ן מה מציאותם וכו' ואח"כ נחזור לבאר זווג אח"בא:

הנה כאשר ניתקנה נוקבא דזעיר כבר ידעת שהיתה עדיין בסוד אח"בא ואמנם כל שאר החלקים הוברורו ממילא ע"י המחשבה המבררת. ולא הוצרכו למעשה אדם לבררם ע"י תפילותיו לפי שהקליפות אשר כנגדם אין בהם כל כך כח. אך המ"ן של הנוקבא דזעיר הלא היא סוד העשייה אשר שם עיקר ושרש ותוקף כל הקליפות. ולכן לא היה כח לתקן ולברור אלו המלכים שהם החנק הנשאר מהם אל מ"ן שלה. להיותם בעומק הקליפות ולא היה יכולת בהם עד שיבא אד"הר שיתפלל ויעשה מצות וע"יז יתבררו אלו המ"ן של חלקה ג"כ ואז יהיה הכל מבורר כהוגן. ואם אד"הר לא היה חוטא. היו הסיגים תמיד מובדלים מהקדושה. ואמנם כיון שלא היה כח לברור אלו המ"ן של המ' עד שנברא אדה"ר. והנה אז היו ז"ון אח"בא כי אם היו פב"ב היו הקליפות נאחזים באחוריים שלה בהכרח מרוב תוקפם אז קודם הבירור ולכן הוצרכו להיות אח"בא. והנה כדי להזדווג זו"ן אי אפשר אם לא פב"פ וזה א"א כדי שלא יאחזו הקליפות באחוריים ולכן מה עשו א"וא נסרו את המ' והעלוה למעלה בהיכלם ממש ושם העלו את זו"ן בחופה זו שהיא היכלא דא"וא אשר אין כח לקליפות לעלות עד שם ושם נזדווגו זו"ן. וז"ס ויבן ה' אלהים את הצלע וכל פרשה זו מבוארת בהקדמה זו אם תעיין בה וזמ"ש בזוהר בראשית דף מ"ט ע"א ויביאה אל האדם עד השתא בקדמיתא ויביאה אל האדם וכו' לבתר איהו ייתי לגבה וכו' פירוש כי מתחלה היה שזעיר עלה בחיק א"וא ושם העלו הא"וא את הנוקבא בסוד ויביאה אל האדם אך שאר זווגים הם למטה בהיכל המלכות ושם יורד הזעיר ואמנם עדיין לא היו המ"ן של המ' מתוקנים ומבוררים. ואז אחר שכבר עלתה בסוד הבינה המ"ן של הבינה הם אשר שמשו למ'. וע"י מ"ן אלו יצאו אדם וחוה כל כך מעולים ונאחזים עד למעלה ואמנם כאשר ירדו זו"ן למטה למקומם כדי להוליד הנשמות של אדם וחוה שנעשו ע"י זווגם הנה כאשר ירדו חזרו בסוד אח"בא שעדין לא היה בהם כח להיות שם פ"בפ ואז בהיותם אח"בא הוציאה המ' נשמת אדם וחוה וזהו סוד שאנו אומרים נשמת אדם וחוה יצאו ע"י זווג אח"בא. ואין הכוונה כפשוטו כי לעולם אין זווג רק פ"בפ אך הענין כי אם היו יכולין ת"ת ומלכות להזדווג במקומם למטה פנים בפנים היו יוצאים אדם וחוה מתוקנים בתכלית התיקון וכל העולמו' היו שלימים. והנה אם כאשר נוצר

אדם וחוה אח"בא ונסרן הקב"ה והחזירן פנים בפנים להזדווג עם אשתו אם לא היה חוטא. אז ע"י מצות ומע"ט היה מכניע הקליפות והיה מחזיר את זו"ן פ"בפ במקומם למטה והיו מתבררים המ"ן של המ' בירור גמור ואז לא היה שום חרבן בעולם כמו שיהיה בזמן המשיח בע"ה כי זהו סוד בלע המות לנצח כי כאשר יכלו כל נשמות שבגוף אז לא יהיה חיות אל הקליפות וימותו ויתבטלו ובלע המות לנצח כי תתבטל הקליפה מעצמה ותתבלע ותמות. והענין הוא כי אלו המלכים היו מתבררים ועולים בסוד מ"ן שמהם נוצרים הנשמו': ואז יתבררו כולם ויוצרו כל הנשמות ואז לא תשאר שום נשמה קדושה בתוך הקליפה וימותו הקליפות ויתבטלו. הרי בזה תבין מציאות מ"ן מה עניינם כי הוא סוד בירור ניצוצות של אלו המלכים ומהם נוצרים הנשמו' עם חיבור מ"ד ג"כ. ולכן צריך ענין מ"ן מחודשים בכל זווג וזווג כי המ"ן של הזווג ההוא ממנו נוצרו נשמו' וצריך בכל פעם בירור ניצוצו' אלו להעלותם במ"ן להיות נוצרים נשמו' חדשו'. והבן טעם זה ואמנם כאשר חטא אדה"ר גרם שלא יתבררו חלק מ"ן של המ' ולכן הגם שע"י זווג של אדה"ר החזיר את זו"ן פב"פ למטה במקומה הנה לא היה דבר של קיום כי לא הספיקה חזרה זו רק בשעת זווג לבד ואח"כ חזרה המ' תכף בסוד אחב"א ולכן צריך לעשות תיקון בכל זווג וזווג כדי להחזיר המ' פב"פ בעת הזווג ולברור אז כמה ניצוצו' של אותם המלכים ולהעלותם בסוד מ"ן לעשו' מהם נשמו' ואח"כ חוזרים תכף בסוד אחב"א כי אין כח להעלות ולברור כל הניצוצו' ביחד רק מעט מעט עכ"ל לענייננו. וז"ש הזוהר ת"ח אדם וחוה דא בסטרא דדא אתבריאו פירוש אחב"א:

מ"ט לא אתבריאו אנפין באנפין וכו' ה' אלהים על הארץ פירוש או"א שנקרא אלהים לא האירו אל המ' כדי שתוכל לחזור עם זעיר פב"פ:

לא אשתכח בתיקוניה פי' הגם כי כבר היה הזווג רק לא אשתכח בתיקוניה פירוש כמו שכתב הרב ז"ל כי עדיין לא היו המ"ן מתוקנים ומבוררים ועלתה המ' אל הבינה. והמ"ן של הבינה הם אשר שימשו אל המ'. ואמנם כאשר ירדו זו"ן למטה למקומם כדי להוליד הנשמו' שנעשו ע"י זווגם שהם נשמת אדם וחוה חזרו בסוד אחב"א מיד כאשר ירדו. כי עדיין לא היה בהם כח להיות שם במקומם פב"פ. ואז בהיותם אחב"א הוציאה המ' נשמת אדם וחוה וזהו שאנו אומרים נשמת אדם וחוה יצאו ע"י זווג אחב"א ואין הכוונה כפשוטו כי לעולם אין זווג רק פב"ב. אך הענין כי אם היו יכולין ת"ת ומ' להזדווג במקומם למטה פב"פ היו יוצאים אדם ואשתו מתוקנים וכל העולמו' היו שלימים. ולא יכלו להיות פב"פ למטה במקומם כמ"ש הטעם שלא יאחזו הקליפו' באחוריים שלה מרוב תוקפם אז קודם הבירור וכדי להזדווג אי אפשר אם לא דווקא פנים בפנים ולכן

או"א נסרו את המ' והעלוה למעלה בהיכלם ממש ושם נזדווגו זו"ן בחופה זו שהיא היכלא דאו"א אשר שם אין כח לקליפו' לעלות ולא יוכלו אז להאחז באחוריים של המ'. והנה אם זה הזווג שעשו בהיכל א"וא היו יכולים לעשותו למטה במקומם פב"פ היו יוצאים אדם וחוה גם הם פנים בפנים מתוקנים. וז"ש מ"ט וכו' משום דזווגא לא אשתכח בתיקוניה כדקא יאות פירוש פנים בפנים למטה במקומם:

וכד אתתקן האי דלתתא וכו' כמ"ש הרב שע"י זווג אדם וחוה החזיר אתזו"ן פב"פ למטה במקומם:

מנלן מן המשכן וכו' פירוש מנלן שהעליונים תלויים בתחתונים דכתיב הוקם המשכן שרומז למשכן עליון מדלא כתיב הקים אלא הוקם מאליו וא"ש נמי כפל הפסוק ויקם משה את המשכן היינו משכן תחתון כי בהתעוררו' התחתוני' להקים משכן של מטה הוקם משכן אחרא למעלה שהוא משכן הנער מט"ט. אוף הכא כשחזרו אדם וחוה פב"ב למטה גרמו להחזיר זו"ן פב"ב במקומם:

ובגין דעד כען וכו' פירוש כיון שזו"ן לא נתקנו עדין והיו אח"בא גם אדם וחוה לא אתבריאו אנפין באנפין:

וקרא מוכח טעמא מאי כי לא המטיר ה' אלהים א"וא להאיר על הארץ היא המ' לתקנה פ"בפ בשביל שאין שם מי שיעלה מ"ן וגם מאיליהם אי אפשר לעלו' כמ"ש הרב הטעם בשביל שהיו בעמקי הקליפה וכיון שלמעלה היו בלי תיקון והיו אח"בא ג"כ למטה וז"ש ובג"כ ואדם אין דלא הוה בתיקוניה גם הוא ונבראו אח"בא. ושיעור הכתוב וכל שיח השדה שהם ז"ון טרם יהיה בארץ תיקונם רק היו אח"בא במקומם. מ"ט כי לא העטיר ה' אלהים שהם או"א על הארץ שהיא מלכות להאירה ולתקנה והטעם מבואר שאין מי שיעלה מ"ן. ולפי שלא היה תיקון למעלה ואדם אין גם למטה שהיו גם הם בלתי תיקון ונבראו אח"בא אדם וחוה אשתלים אדם. רצה לתרץ הרי אדם היה מתוקן ולא חסר תיקון אלא לחוה. ואיך אמר דלא הוה בתיקוניה. ותירץ כיון שלא נשלמה חוה גם אדם לא נשלם:

לא איתי סמ"ך מבראשית עד ויסגור בשר לא יש ס' דחברייא אמרו הטעם כפי הפשט. אבל לפי הסוד בא לרמוז שלא חזרו ז"ון פב"פ עד שחזרו אדם וחוה פ"בפ והיו עזר זה לזה. דא בדא סמ"ך זה תלוי בזה תחתוני' בעליונים ועליונים בתחתונים. ועולם דא תתאה. הוא אדם וחוה כד אתתקן פ"בפ אזי אשתכח סמוך לעילא שחזרו זו"ן פ"בפ. דהא מקדמת דנא. קודם בריאת העוה"ז היו ז"ון אח"בא מ"ט בגין דלא המטיר א"וא שפע לתקן המ' פ"בפ: תקונא דלתתא הם מ"ן. והשקה הם מ"ד שבאים מזעיר למ' שנק' אדמה:

ד"א מ"ט לא המטיר בגין וכו' לפי' א' טעם דלא המטיר לא הוצרך הפ' לפרשו. ופי' ואדם אין ר"ל גם אדם וחוה אין שהיו אח"בא. אבל לפי' הב' הפסוק נותן טעם למה לא תיקנו א"וא לזו"ן פ"בפ מעיקרא לפי שאדם אין שאין מי שיעלה מ"ן תחלה לכך היו זו"ן אח"בא וזה גרם שגם אדם וחוה היו ג"כ אח"בא וכשחזרו אדם וחוה פ"בפ גם זו"ן למעלה חזרו פ"בפ ופירוש לעבוד את האדמה כמו שהאדם חורש וזורע האדמ' ואח"כ המטר מועיל להולידה ולהצמיחה ואדם לא תקדום החרישה וזריעה אין תועלת במטר על ארץ לא זרועה כמו כן האדמה העליונה אם אין ישראל מנכשים ומנקים אותה מהקליפות ע"י התרחקם ממל"ת. ואח"כ זורעים אות' בסוד העלאת מ"ן ע"י קיום מ"ע. ובלתי זה לא יועילו בה המ"ד היורדים מהשמים זעיר. ולכן לא המטיר לא תיקנו א"וא המ' פ"בפ בשביל ואדם אין לעבוד האדמה העליונה וז"ש לעבדה במ"ע ולשומרה במ"לת:

תננא רומז אל מעשה התחתונים המעוררים את המלכות ומכינים אותה אל הזווג כי עולה רוחניות מע"ט של התחתונים כתימרות עשן ובוקעים רקיעים ועולים עד המ' ומכינים אותה אל הזווג. ואח"כ זעיר יתאוה לה שרואה אותה מקושטת ואז יהיב לה מ"ד וז"ש:

אתחבר לבתר דא בדא. פי' גם זעיר מתעורר אל הזווג ומתחברים שניהם יחד לפי שזעיר עיקר חשקו לינק שפע ביניקה גדולה מהעליונים ואינו מתעורר אל הזווג זולתי בראותו המ' מקושטת בקישוטים נאים שהם בחינת המ"ן ואז מתרצה אליה לתת לה מהשפע שקיבל. תננא דקרבנא אתער וכו' פי' התעוררות רוחניות הקרבן וכוונה טובה שמכוין הכהן ותשובה ווידוי של בעל הקרבן עולים ומעוררים המ' ועביד שלימו ואתחבר כולא דא בדא: פי' גם הזעיר מתעורר אל הזווג ומתחברים זו"ן יחד ועולים אל א"וא בסוד מ"ן ומקבלים משם מוחין וזהו ואשתלימו שבכל פעם מקבלים מוחין חדשים לצורך זווגם ואחר שנמשכים להם מוחין חדשים לצורך זווגם מא"וא אז מזדווגים כי אין זווג אלא מן המוחין כנודע:

כגוונא דא לעילא פירוש כמו שהשכינה אינה מתעוררת אל הזווג עד דשרייא אתערותא מתתא מסוד מעשה הצדיקים שמעלים לה מ"ן. כן הזעיר אינו מתעורר עד שהמ' תתקשט במ"ן שבה ואז יתעורר הוא להשפיע בה מ"ד כמ"ש הרב בשער ב' ח"ג פ"ט וז"ל פי' הענין כי הלא בכל זווג צריך שתחלה תתעורר הנוקב' ע"י קישוטיה הם המ"ן אשר בה ואז הזכר מתאוה לה להיותה מקושטת בקישוטים נאים ומזדווג עמה ואטיל בה מ"ד כי הדכורא כל תאותו להדבק במה שלמעלה ממנו לקבל משם שפע. ואינו מתעורר זולתי בראות נוקבא מקושטת במ"ן ואז מתרצה לה לתת לה ממה שקיבל:

ואין המ"ן עולים זולתי ע"י נשמות הצדיקי' המעלי' אותם ע"י מעשיהם הטובים וכו' ונשמות הצדיקים הנמשכים מאצילו' הם בני זו"ן המעלים להם מ"ן. ועד"ז הנשמות שמבריאה הם המעלים מ"ן בבריאה. ורוחין של הצדיקים ביצירה ונפשו' בעשייה סוף דבר אין זווג בעולם זולתי ע"י העלאת מ"ן וכו' ובכל תפלות התחתונים מעלים מ"ן וכפי כוונתם ומעשיהם בעת ההיא כך גודל תיקונם להעלו' ניצוצו' רבות דמ"ן אם בכמות אם באיכו' ובכל יום מעלים מ"ן ניצוצות חדשות מחדש וזהו גודל התפלות והמצות ואין כל האנשים שוים כי כל א' מעלה כפי בחי' הראויה לו ולכן כל ישראל צריכים זה לזה ולא יוכל אחד מישראל לעשו' מה שיעשה חבירו והבן זה היטב וכ"ז יהיה עד שיבוא המשיח כי אז המלכות תתעורר מעצמה להעלות מ"ן בלי סיוע נשמות הצדיקים רק ע"י מה שימשיך לה הארת החוטם העליון דאריך אנפין עכ"ל:

ובסוף אותו הפרק עצמו כתב וז"ל הלא דוגמת שהנוקבא מעלה מ"ן גם הזכר יהיב אח"כ מ"ד והענין כי כמו שהמ"ן הם משם ב"ן שהם הגבורות כן המ"ד הם משם מ"ה בחדש מלמעלה. ואי אפשר להיות שום זווג ושימשוך הזכר מ"ד אם לא שיקבלם מלמעלה כי אותם החו"ג שלקחתו זו"ן בעת האצילות בפעם הראשונה היו לצורך גופם בלבד ונתפשטו החסדים בגופא דזעיר והגבורו' בגופא דנוקביה אך לא להוציא תולדות ומשם ואילך צריכים לחזור ולקבל מוחין חדשים בכל זווג וזווג מלמעלה להמציא נבראים חדשים. ונמצא כי בהזדווג זו"ן צריך שיעלו הם בסוד מ"ן תחלה עד או"א ואז או"א מעלים מ"ן וכן ע"ז הסדר עד רום המעלות ואז גורם שיושפעו משם מ"ד שהוא שם מ"ה החדש כי גם הוא כולל חסדים וגבורות שהוא הדר ואשתו מהיטבאל ויורדים מזה לזה עד או"א. ואז או"א מזדווגים ומקבלים אותו השפע ונותנים אותו בסוד מוחין חדשים לבניהם זו"ן ואז מזדווגים גם הם כי אי אפשר להמשיך טיפת הזרע אלא מן המוח וכיון שיש להם מוחין מזדווגים ואז הזעיר שלקח פי שנים מהמוחין שהם חסדים וגבורו' שבדעת אשר משם המשכת טיפת הזווג בסוד וידע אדם את אשתו. ונותן הגבורות בסוד זווג לאשתו ונותן אח"כ גם החסדים ואז הנוקבא גם היא מעלה את הגבורו' שבה בסוד מ"ן וכו' וביאור הענין כי הלא כל המוחין שבכל הנקבות שבאצילו' ומה שלמטה בבי"ע כולם מברורי אלו המלכי' דשם ב"ן נעשו ואין שום בירור אלא במוחות הנקבות וכו' ונמצא כי המוח והמחשבה שבנוקבא תמיד היא המבררת בירורי המלכים אחרי היות בנוקבא מוחין חדשים כנז'. ואז אותם הבירורים שנתבררו ע"י מוח הנוקבא יורדים עד היסוד בה בסוד מ"ן. ופירוש הענין כמו שבזווג זו"ן צריך שיקדים אליו זווג או"א. גם הם

בעצמם אין זווגם התחתון נעשה עד שיזדווגו חו"ב שלה בעצמה ומבררים הבירורים ואז יורדים עד היסוד בה בסוד מ"ן:

אז גם הזעיר שיש בו אז מוחין חדשים מוריד כח החסדים משם מ"ה החדש מזווג חו"ב שבמוחותיו ויורדים עד היסוד בו בסוד מ"ד ונותנם ביסוד הנוקבא ומתערבים שם דכורין ונוקבין ומשם מצטיירת צורת הוולד וז"ס הזווג בכל מקום לחבר החסדים עם הגבורו' לתקנם כי הם מהבירורים. עכ"ל לעצייניו:

ועבודת האדמה העליונה יובן ענייניה במ"ש האר"י ז"ל בס' הדרושים וז"ל ואמנם סוד הזריעה והעבודה היא בסוד ואדם אין לעבוד את האדמה כי ע"י האדם נעשית עבודת קרקע העליון: והנה סוד הזריעה היא סוד הנשמות המ"ן הטמונים בארץ בתוכה מהם עולים ממטה למעלה ומתגלי' על פני הקרקע והוא בסוד אור זרוע לצדיק שכבר הוא זרוע מתחלה ועתה עולה מאליו ונזרע כנז' בזוהר ודי למבין גם סוד הקצירה ה"ס הלידה העליונה שהם הנשמו' שהם בעיבור תוך הנקבה והם נקצרות משם וניתנו' בעו"הז אל הגופים. וכדי להבין זה נבאר לך ענין הנז' בזוהר באומרו ורזין אלין לא אתייהבו אלא למחצדי חקלא וכו' והכלל היוצא מזה כי צריך תחלה תפלו' הצדיקים להזריע תחלה אלו הנשמו' ואח"כ לילד אותם שה"ס קצירת שדה העליון והכל ע"י תפלותיהם ומעשיה' ולכן נקראי' החכמי' היודעים סוד התפילו' מחצדי חקלא קוצרים השדה העליון ולוקטים פירותיו עכ"ל האר"י ז"ל ודבריו אלה יספיקו לביאו' מספיק ללשון זה. עץ החיים הוא זעיר:

מהלך ת"ק שנין שמתפשטים בו ה' חסדים וכל א' כלול מעשר וכו' הם ת"ק מימוי דבראשית. פירוש המוחין דאו"א שנקראים בראשי' נהר דנגיד ונפיק פירוש יסוד דזעיר: גנתא ועייל ביה פירוש שנכנס במ'. ומתמן מתפלגין מייא. פירוש מיסוד הנזכר מתחלקים החסדי' והגבורו' וגם הארת המוחין. ונטיל כולא וכו' ולבתר וכו' פי' אחר שמתפשטים במ' יוצאים ממנה לבי"ע. עלמא עילאה בינה. טורין עילאין. הם ו"ק דזעיר ששרשם מאימא שנקראת אפרסמונא דכייא:

מתרין סטרין הם חו"ג ה' חסדים נקרא טוב וה' גבורות מתכליתם יש יניקה לקליפו' ולכך נקרא רע:

ושריא בגווייהו המ' שורה בין תרין דרועין שהם ח"ג אי נמי החסדים הם בתוך זעיר. והגבורו' הם בתוך המ' נמצא חסדים מכאן וגבורו' מכאן והמ' ביניהם שריא בגווייהו: וכל אינון נטיעין שרייא עליה גרסינן ופירוש ו"ק דזעיר. וביה אחידן נטיעין אחרנין עילאין פירוש הפנימיו' דזו"ן ששרשם מאבא הנקרא לבנון כמ"ש הרב ז"ל כי שקיו דאילנא

שהם פנימיו' זעיר הם מאבא וז"ש מאן אינון ארזי לבנון אינון ו' יומין וכו'. אי נמי וכל אינון נטיען הם החו"ג וביה אחידן וכו' הם ו"ק דזעיר.
נטיעות ודאי וכו' פירוש כי ארזי לבנון הם זו"ן אשר היו תחלה אחב"א ולא היו יכולים להזדווג אז אלא בהיכל או"א ואח"כ נסרם והחזירם פב"פ למטה במקומם וזהו ענין הנטיעה שנטעם פב"פ למטה במקומם ואתקיימו כי בהיותם אחב"א לא היה להם קיום והעמדה. אי נמי נטיען ודאי באבא היו כקרני חגבים ואח"כ נתקיימו באימא שפירושו נגדלו. מכאן ולהלאה וכו' פי' אחר שחזרו זו"ן פב"פ נזכרה אות סמ"ך כמ"ש למעלה להורות שהם סמוכים דא לקביל דא מה שלא היה כן מתחלה שהיו אחב"א דא בסטרוי דדא:

דף לה:

ודאי עקרן קב"ה ושתיל לון פירוש זו"ן היו באבא כקרני חגבים ועקרם משם ושתיל לון באתר אחרא שהיא הבינה ונתקנו שם ואז חזרו פב"פ וכן אדם וחוה נגמר תיקונם כשחזרו פב"פ אי נמי עקרן קב"ה היינו סוד הנסירה שנסרן ועקרן זה מזה והשתילה והנטיעה היא ענין חזרתם פב"פ. וכן אדם וחוה עקרן ושתלן נסרם והחזירם פב"פ ואז אתקיימו בקיומא שלים כמו נטיעו' הגן שעוקרין אותם ונוטעים אותם במקום אחר. אחר שגדלו קצת כדי שיגדלו מוצלחים בקיומא שלים:

ביומא דאתנטיעו סרחו פירוש ביום אשר חזרו פב"פ חטאו תנן הנטיעו' כקרני חגבים וכו' פי' תחילה בהיות זו"ן אחב"א היו הנטיעות כקרני חגבים. כי כיון שהיו אחב"א לא היה נמשך להם האור הגדול הראוי להם וכיון שחזרו פב"פ שהוא ענין נטיעה ושתילה אז אתרביאו בנהורא. ואדם וחוה עד וכו' פירוש גם הם קודם שחזרו פב"פ לא אתרביאו בנהורא שלא נמשכה בהם הנשמה עליונה עד שחזרו פב"פ. וכן לא סליקו ריחא דהיינו התעוררו' עליית ריח טוב של מעשיהם הטובים עד שחזרו פב"פ. עכ"ל מורינו ז"ל: דשרייא ליה כולא דליכלינהו ביחודא גרסי' וכן הוא בזוהר מדוייק ופי' שלא נאסר לאדה"ר רק לאכול מעה"ד לבדו אבל אם יחבר עץ הדעת עם עץ החיים שרי לפי שכשמחבר עץ החיים עם עץ הדעת. מחבר זו"ן כאחד ואז אין רגליה יורדות מות אלא כולה עלתה נגד עץ החיים לכן לא נאסר לו אם יחבר שניהם. אבל כשאוכל עץ הדעת לבדו הוי פירודא ח"ו:

ברית קדש מאתריה פי' שמפריד יסוד מן המ' באחרא לא הוי פירי פירוש הנחש ויש מפרשים באחרא הוא היסוד שעיקר הפירות הם בתוך המלכות:

דף לו.

יאות הוא כי הוא כגרזן ביד החוצב בו פירוש שהבינה ע"י המ' תיקנה בי"ע כמ"ש הזוהר דף ל"א ע"ב וא"כ אין כאן שום עון:

רי"א ראייה הוה פי' לא כסברת ר' יצחק שהריחה ריח טוב מהאילן אלא ראתה האילן שהיא המ' ולכן חמדה פירותיו והא כתיב ותפקחנה. פירוש אחר החטא דמשמע קודם החטא לא היה להם פקיחו' עין להשיג מהות הדברים ואיך ראתה האר' המ':

ראייה בשיעורא פירוש ראייה שכלית שהשיגה שיעור האילן וכחו אבל בענייני עוה"ז לא נפקחו בו עיניהם עד אחר החטא וראייה שכלית היתה להם מקודם. ותרא האשה דיקא משמע שמחמת ראייה חמדה. ותרא היא ראייה ממש. חמאת ולא חמאת פירוש ראתה הארת היסוד שהיה מאיר למ'. ולא השיגה אותה הארה יפה כמ"ש חמאת כי טוב ולא אתיישב' ביה ר"ל ראתה הארת היסוד ולא השיגה אותה יפה. מפריו ולא כתיב ממנו. פירוש שלקחה הארת המ' ולא לקחה הארת היסוד וזהו הפירוד:

אתאלם ולא יכול למללא: פירוש קאי על אדם שעושה פירוד בין קול לדיבור ח"ו שגם הוא אתאלם ולא יכיל למללא שהארת זעיר מסתלק' ממנו. וכיון דאשתקל מניה מלולא אתייהב לעפרא. פירוש כיון שנסתלקה ממנו הארת זעיר שהוא הקול אז אתייהב לעפרא כי ימות:

סחטה ענבים כתב הרב באוצ"ח וז"ל פי' הדינים שבעקבי לאה ענבים גי' עק"ב סחטה אותם הדינים ונתנה לו ח"ו נתנה יניקה גדולה לקליפות:

דף לו:

זיהרא עילאה דהוה חפי עליהון כתב הרב בקהלת יעקב וז"ל דע כי אדה"ר היו לו נר"ן דאצילו' ולבוש הנשמה מחשמל דבריאה: ולבוש הרוח מחשמל דיצירה ולבוש הנפש מחשמל דעשייה וכשחטא נסתלקו ממנו רוח ונשמה שהם זיהרא עילאה. והלבושים לקחתם קליפת נוגה. והנפש שנשארה בו ערומה חזר הקב"ה ועשה לה לבוש אחר מנוגה והוא כתנות עור עכ"ל. וז"ש דאבדו זיהרא עילאה וכו' ואשתארו ערומים מניה. שהם ג' חשמלים שנסתלקו ממנה ונפלו בנוגה. ואלביש לון לבושא דמשכא הה"ד כתנות עור שהם מנוגה. ואעפ"י שהרב ז"ל קרא לנשמה ורוח זיהרא עילאה. הכא שאמר אבדו זיהרא עילאה דהוה חפי עלייהו משמע דעל הלבושים מדבר וקרי להו זיהרא עילאה בהשאלה לפי שהם אור גדול. אי נמי קאי אריח ונשמה הנק' זיהרא עילאה בעצם שהיו מלבישים עליהם בהארותיהם ואח"כ נסתלקו:

כתנות אור דהוו משתמשין וכו' פירוש אדם וחוה היו משתמשים בכח אותם הלבושים בעילאי דלעילא שהם הפרצופים העליונים וכמ"ש בזוהר לקמן דף כ"ב וז"ל ועד לא חטאו הוו שמעין קלא מלעילא והוו ידעי חכמתא עילאה וקיימי בקיומא דזיהרא עילאה וכו':

צולמין דההוא אילנא פירוש ע' שרים שיניקתם מהמ': תרין אתו עלה דחוה פירוש ס"מ ואדם שלדעת רז"ל בגמרא קין והבל קודם החטא נולדו כמו שסידרו השעות של יום ו' שבו נוצר אדם מה נעשה בכל שעה ושעה. אבל רשב"י ס"ל שאחר שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא אח"כ נולד קין ולזה הסכים האר"י ז"ל:

ואולידת תרין קין והבל דא נפק לזיניה קין רובו מטיפת הנחש שהיא זוהמא והבל רובו מטיפת אדם:

חמר טב בחמר ביש טיפת אדם נתערבה עם טיפת הנחש ביש אי נמי כמ"ש הרב בספר הדרושים שקין כולו גבורו' והבל יש בו חסדים ויש בו גבורות ושת כולו חסדים ולכן קין שלטו בו הקליפות וכל אינון חצופין ממנו היו. אבל הבל חמר טב בחמר ביש שהם חסדים וגבורות מעורבים ושת כולו חסדים וז"ש ולא אתתקן בהדיה עד דאתא שת:

אהא סתיר מבניינא דילי גרסינן ולפ"ז פירוש ומפניך אסתר ר"ל מפני פנים של זעם מאינון פנים דילך אהא נסתר וכו' פי' מפניך הטובות אהא נסתר דלא ישגחון בי שאין הקב"ה משגיח עליו לטובה ואז כל מוצאו יהרגהו כמו שנקוב והסתרתי פני מהם והיה לאכול וע"ד כל מוצאי יהרגני:

אות חד נכתב בצדו היא אות ט' בשדה דא אתתא פי' היא התאומה שעליה נחלקו. מסטרא דא ירית לקטלא פי' מכח הטיפה של ס"מ שהיתה בקין לכן הרג להבל כדמפרש ואזיל:

דף לז.

ר"ה לעילא הוא מלכות וה' הוא ובית דינו ו' של ו"ה הוא זעיר הו"יה היא מ' בית דינו בקוטרא דפלגא קסטרהא שכיח פי' בחבור ובקשר הקטרוג נמצאת הממשלת. ר"ל כשתהיה המחלוקת המושל מצוי שם לעשות דין ביניה' וכיון שאליך תשוקתו והוא נלחם עמך ואתה נלחם עמו להנצל מידו. אז ואתה שהיא השכינה שנק' אתה תמשול בו היא המושלת לעשו' דין:

מעולם דייקא פי' היא המ' הנקרא עולם ונק' שם רח"א מעולם ממש הוו מעולם דלתתא ונטיל לון קב"ה. פי' ר"ח פליג וס"ל אשר מעולם היא העו"הז שסילקם הקב"ה מהעו"הז וז"ש כגוונא דא כתיב זכור רחמיך ה' שפירש בזוהר בפרשת שמיני רחמיך דא יעקב

וחסדיך דא אברהם וכו' כן אמר כאן מעולם דלתתא נטיל לון קב"ה סילקם למעלה שיהיו מרכבה בעולם העליון. אוף הכא בפסוק זה היא בהפך שסילקם הקב"ה מהעו"הז שלא להחריב העולם:

רי"א מעולם דא מטתו של שלמה פי' ר"י בא להחזיק סברת רבי יוסי שמעולם היא מלכות ר' אחא אמר כלהו בני האלהים איקרו פי' לפי שלמעלה פליגי ר"ח ס"ל בני האלהים הם בנוי דקין. ור"י ס"ל אפי' הנפילים נק' בני האלהים לכך בא רבי אחא להחזיק סברת רבי יוסי דבין בנוי דקין ובין הנפילים כולם נקראים בני האלהים:

כולהו נטיעין הוו סתימין וכו' פי' נטיען הם זו"ן שהיו באבא כקרני חגבים וכפל ג' לשונות סתימין רשימין דקיקין נגד ג' כלים שיש לזעיר ח' א' פ' שכולם לא נגלו. לבתר עקרן מאבא ושתלן באימא ואז נתקיימו:

דף לז:

ספר עילאה פי' בינה מניה נפק כולא כמה מיני הארות לזעיר הארת המוחין והארת חו"ג שמתפשטים בז"ון: נפק מניה כתיבה פי' זעיר שנק' תורה שבכתב. אי נמי יסוד אבא שיצא אחר סיום יסוד אימא ויצא ממנה לתוך זעיר וספר עילאה הוא יסוד דאימא. ספר דאמצעיתא הוא ת"ת. כללא דעילא ותתא פי' בינה ומ' כמ"ש הרב. מקצה השמים וכו' קצה העליון בינה וקצה התחתון מ' ושמים ביניהם:

ואחיד לכל סטריך פי' מכריע בין קו ימין לקו שמאל ואיקרי תורה שבכתב אדם קדמאה פירוש הת"ת נק' כן. ה"ג כללא דעילא ותת' ואחיד לכל סטרין ואיקרי תורה שבכתב אדם קדמאה ספר תליתאה דאיקרי תולדות אדם ותיבות רזא דאדם קדמאה ספר תליתאה ל"ג:

דאיקרי תולדות אדם הוא יסוד דזעיר. דצדיקים גמורים הם ביסוד בינונים בת"ת. רשעים גמורים בדיני הבינה לפי שדינין נפקין מסטרהא:

כדין אתתקן כולא וכו' חד אתכליל בחד גרסי' ור"ל שניתקנו זו"ן למעלה שנק' אדם שהם כ"ו י"ט גי' אדם. וג"כ נתקנו אדם וחוה התחתונים הנק' אדם. וזהו אתתקן כולא לעילא ותתא:

חד אתכליל בחד פי' זו"ן זה כלול בזה וזה כלול בזה ושיעור הכתוב כך ביום ברוא אלהים שהיא בינה אדם שהם ז"ון בדמות אלהים שהיא בינה ברא אותו. וכשנפר' הכתוב על אדם וחוה פירוש ביום ברוא אלקים היא המ' וכן בדמות אלהים היא המלכות:

והרמ"ז כתב זה ספר וכו' זה מלא זי"ן ה"ה גי' מגד"ל וגי' ע"ז ספר גי' ש"ם ומילוי ספר כזה סמ"ך פ"ה ר"ש המילוי לבד גי' ש"ם יה"וה גם זה במילוי זיי"ן ה"א גי' עוז. וזהו השם הוא ביסוד כדכתב הרח"ו ז"ל בס' קרית ארבע. גם שם יג"ל פז"ק שהוא ביסוד עולה ר"ל

גי' אל הוי"ה במילוי אלפי"ן. והסתכל בשמות אלו כי המערכה הראשונה שהוא מב"ש גר"ג דצ"ב לק"ה עולה תש"עט גי' זה ספר במילוי כזה זי"ן ה"א סמ"ך פ"ה ר"ש. והמערכ' השנית היא עו"י וו"ה וד"ו ש"וה גי' ת"ל. וכן זי"ן ה"ה סמ"ך פ"ה ר"ש המילוי לבד גי' ת"ל. ומערכה שלישית היא מי"ץ יצ"ד הי"י ונ"ק גי' תכ"ה שהוא פנים של שד"י. וכן מילוי זי"ן ה"א סמ"ך פ"ה ר"ש כשתוסיף הכולל יעלה שם תכ"ה עכ"ל הרמ"ז.

ודא ספר מאתר וכו' פי' שספר של חנוך שיש בו רזי תורה הוא מיסוד זעיר שכל הסודות הם מיסוד כמ"שה סוד ה' ליריאיו וכו'. והיסוד נק' סוד כנודע:

מארעא אתנטיל פירוש מהיכן זכה חנוך לספר זה שיש בו כל הסודות העליונים ואמר דהא מארעא אתנטיל חנוך וכו'. וכל גנזי עילאי אתמסרן בידיה ומאחר שהראה לו הקב"ה כל הסודות כתב הכל בספרו:

ואלף מפתחן פי' אל שד"י במילואו שהוא בבריאה עולה אלף בגי': מאה ברכאן נטיל הם המוחין כמ"ש הרב ז"ל שמקום הסיתו' הם כחב"ד ח"ג ושליש הת"ת והם גי' ס"ג כי כח"בד ח"ג הם ס'. ושליש הת"ת הם שלשה. ומקום המגולה הם ב' שלישי הת"ת ונה"י גי' ל"ז נ"ז עם ס"ג הם ק' וז"ש מאה ברכאן נטיל בכל יומא כי המוחין מתחדשים בכל יום:

ומן דא אתמסר ספרא פי' ממטט"רון נתגלה הספר הזה: נהרא דנגיד ונפיק פירוש יסוד דזעיר:

רוחא עילאה מאילנא דחיי פירוש רוחא עילאה הם נה"י דאימא שבתוך זעיר שנק' אילנא דחיי והיסוד מושך הארות דאימא שבתוך זעיר ונותנם למלכות ואריק באילנ' דשרייי' ביה מוחא:

ואתמשכן רוחין בגווייהו דבני נשא פי' כי תחלה אע"פ שהנשמו' הם מזווג ז"ון עכ"ז עיקר הנשמה היא מהזעיר וקצת מהמ' ולכך היו מאריכים ימים הרבה:

ואתעדתו לפתח פי' שעלו אותם העונות עד שהגיעו למלכות וח"ו פגמו בה וכמש"ל דף ל"ו ע"ב מאי לפתח דא פתחא דלעילא:

רוחא עילאה מההוא אילנא פ' הארות זעיר נסתלקו מהמלכות שנק' אילנא דמותא ור"ל שמשם ואילך עיקר הנשמה מהמ' וקצת מזעיר ולכך לא היו מאריכים ימים:

נשמתין בבני נשא גרסינן לא ידון רוחי למיהב לעולם פי' לא ידון רוחי לא תמשך הארת הבינה שנקראת רוחא עילאה באדם שהוא זעיר כדי ליתנה לעולם שהיא מ' ומ"ש בשעתא דפרחו נשמתין ר"ל כשיוצאים הנשמות מהמלכו' ובאים בבני אדם לא יהיה להם הארה מזעיר אלא העיקר מהמלכו' וכן מוכח בדף נ"ח ע"א וז"ל לא ידון רוחי וכו'

קב"ה אתער רוחא דלעילא עד דמטו אינון חיין לאתר דיעקב שרייא ביה ומתמן נגדי אינון חיין עד דאתמשך ההוא רוחא להאי עולם דדוד שרייא ביה ומתמן נגדי ברכאן לכל אינון תתאי וההוא רוחא עילאה אתנגיד ואתמשך לתתא ויכלין לאתקיימא בעלמא וכו'.
השתא דחאבו אסתלק כולא בגין דלא ימטי ההוא רוחא דחיי להאי עולם עכ"ל:
וכוונתו מבוארת דמעיקרא היתה הבינה שנק' רוחא דחיי מושכת הארה לזעיר דהיינו שנה"י דאימא בתוך זעיר ומשם למ' שנק' עולם. ולכך היו מאריכים ימים הרבה. ולאחר שחטאו אמר הקב"ה לא ידון רוחי שהיא אימא באדם שהוא זעיר כדי שתנתן לעולם שהיא מלכות. וז"ש כאן הזוהר נהרא דנגיד ונפיק היינו היסוד היה מושך הארת הבינה שבתוך זעיר וגם כן צריך לומר שתחילה היה עיקר הנשמה מזעיר וקצת מהמ'. וכיון שטיפת הדכורא שיש בה הארת אימא היא מרובה על של הנוקבא לכך היו חיים הרבה. ואחר שחטאו היה בהפך טיפת הנוקבא מרובה על הדכורא והיא נק' אילנא דמותא לכך לא היו מאריכים ימים. ודע שאע"פי שפירשנו במ"ש הזוהר אתער רוחא דחיי דלעילא היא הבינה מ"מ שרש החיים היו באים להם מאריך וכמ"ש בתיקונים וז"ל א"ר אלעזר אמאי הוו קדמאי חיין יומין סגיאין. א"ל אריכו דיומין אינון מאריך וכו':

דף לח.

ד"א בשגם הוא בשר וכו' ופירוש והיו ימיו ק"ך שנה לפירוש זה הוא כפשטיה דקרא:
בראשית דכד ברא קב"ה עלמא: **פירוש עולם האצילות** גליף בגילופי דרזא דמהימנותא. פירוש חקק בחקיקת הספירות שנקרא רזא דמהימנותא. אי נמי גליף וכו' חקק העולמות בכח חקיקת רל"א שערים שהם כ"ב אותיו' שנקראים רזא דמהימנותא. גו טהירין פירוש תוך הטהירו עילאה שהו' האויר הזך שעשה א"ס ב"ה ואמר טהירין לשון רבים לפי שיש בו כמה מיני עולמו' שהם זכים ונעלמים וז"ש גו טהירין וגליף לעילא. חקק עולם האצילו'. וגליף לתתא חקק בי"ע. וז"ש ועביד עלמא תתאה שהם בי"ע. כגוונא דעלמא עילאה שהיא עולם האצילות. ז' היכלין מדורין אינון לעילא. הם ז' היכלות שבג"ע העליון. וז' לתתא שבע היכלות שבג"ע התחתון:
ואינון שש היכלות התחתונים וחד טמיר וגניז: הוא היכל הז' הנק' ק"ק אית בהו גוונא דלעילא וכז': פירוש היכלות אלו שהיה בהם אדה"ר קודם שחטא הם בג"ע התחתון: ולכך אינם רוחניים הרבה כהיכלות של ג"ע עליון אבל היכלות אלו יש בהם גוונא דלעילא ויש בהם גוונא דלתתא שהוא עוה"ז:
ובתר דאתתרך מג"ע אתקין לון קב"ה לנשמתהון דצדיקייא לאשתעשעא בהו הוכחה שההיכלו' שהיה בהם אד"הר הם בג"ע של מטה שג"כ אמר לקמן היכלא דא קאים

בדיוקנ' דרז' דלעיל' בגין דכד נשמתין דצדיקייא נפקין מהאי עלמא עאלין גו אינון היכלין דבגנתא דעדן דלתתא וכו'. ואל יקשה לך כי בג"ע של מטה אין שם כי אם הרוחות ולא הנשמות כנודע. ואיך אמר דנשמתין עאלין וכו'. כי תירץ קנשיא זו במ"ש ותמן יתבין כל ההוא זמנא דאצטריכת נשמתא למיתב תמן. וכמ"ש לקמן ואתעדנת תמן כל ההוא זמנא דאצטריכת עד דמטי זמנא לאסתלקא לאתר עילאה: והכוונה שהנשמות הללו עדין לא נזדככו לעלות לג"ע של מעלה שהוא מקומם האמיתי. ואחר שיזדככו בג"ע שלמטה עם הרוחות אשר שם אז עולים למקומם האמיתי בג"ע העליון. ומ"ש באו"צח שההיכלות שבפרשת בראשית הם היכלי א"וא דבריאה והם רמוזים ביוצר דשבת ונקראים שבעת הסריסים שמסרסים עצמם בחול ואינם נפתחים אלא בשבת והיכלו' דפ' פקודי הם דזעיר דבריאה והם ביוצר דחול. דברים אלו קאי על ההיכלו' דלקמן שבדף מ"א ולא על היכלות אלו וזה ברור:

דף לט.

עד דקלא נפיק ומתאחד וכו' פירוש אחר שיצא הקול מלמעלה משיח נאחז באותו הקול ועולה למעלה על ידו:

לגו מהאי היכלא קיימי גו דרגא עילאה אינון עשרה וכו' קשה דלקמן בהיכלא חמישאה אמר תמן קיימין כל אינון דקדשו שמא דמאריהון וקבילו עלייהו מיתה ונודע שהיכל ה' הוא עליון מהרביעי כמ"ש לקמן האי היכלא קיימא על אינון היכלי תתאי וא"כ אחר שכל מי שנהרג על ק"ה הוא בהיכל ה' למה רע"ק וחביריו הם בהיכל ד'. וכן קשה שבהיכל ששי אמר דא היכלא דחסידים והוא היכלא דקיימא על כולא. ורע"ק נק' חסיד כמ"ש בפרשת פקודי וז"ל בר ההוא שלימא חסידא רע"ק והיה ראוי שיהיה בהיכל ששי. וי"ל שיובן במ"ש הרב על מאמר אין לך דור ודור שאין בו כאברהם יצחק ויעקב ומשה והיאך אפשר זה. ותירץ שכל צדיק וצדיק כשמתחיל לתקן עולם העשייה ועולה ליצירה מניח שם קצת ניצוצות מנשמתו וכן כשעולה מיצירה לבריאה ג"כ מניח קצת ניצוצות ביצירה וכן עז"הד וכו' ואחר שמתו אבות העולם ומרע"ה עיקר נשמותיהם באמת עלו מעלה מעלה ואין מי שישיג אותם:

אבל על אותם הניצוצו' שבכל עולם ועולם אר"זל אין לך דור ודור וכו' שע"י מעשיו של אדם כשעושה ג"ח כאברהם ישיג ניצוצות שהניח אברהם מנשמתו בעולמו' התחתונים. וכן עז"הד לשאר הצדיקים עכ"ל וא"כ מ"ש בהיכל ד' הם עשרה ה"מ איפשר על ניצוצות נשמות' שהניחו למטה. אבל עיקר נשמותיהם הם מעלה מעלה. אי נמי איפשר שעשרה

ה"מ הם ממונים ושרים בכאן על אחרים להנהיגם. אבל עיקר מחיצתם היא למעלה וזה שכתב רברבין ממנן:

דף לט:

ושית כולא ברזא דשית פירוש שית היכלין אלו שבג"ע של מטה הם ברזא דשית שהם הו"ק דזעיר שמשם יונקים. וע"ד כתיב בראשית גרסי'. ור"ל שהבורא העליון בראשית ומפרש מהו שית הנזכר. ואמר שית דרגין לעילא שהם ו"ק. שית דרגין לתתא הם שית היכלין:

ב' עילאה פי' בינה:

פתחא תרעין לכל סטרא פי' המוחין דאימ' מתפשטים בז"א בקו ימינו ושמאלו וקו אמצעי. וכן החסדים דאימא שהם ן' שערי בינה מתפשטים בה' קצוות זעיר וז"ש פתחא תרעין לכל סטרא. דכליל דא בדא פי' ה' עילאה בתתאה ותתאה בעילאה:

כדין הוא ראשית לאעלא וכו' פירוש בינה היא ראשית הבנין ולכך נקרא ראשית וזהו בראשית ב' ראשית כללא דדיוקנא דכל דיוקנין: פי' המלכות שכל מראות העליונים מתראים בה:

בראשית פי' המ' ברא בי"ע בכח שית שהם הו"ק וכמ"ש ת"ח וכו' דהא כדין משבח ופירוש עת הזמיר הגיע עת שהמלכות מזמרת:

רח"א דהא כדין וכו' פי' ר"ח פליג וס"ל עת הזמיר הגיע לא קאי על המ' אלא הגיע עת שמזמרים התחתונים וז"ש דהא כדין מטא זמנא לשבחא. עלמא עילאה בינה: דקיימא ברזא עילא': הוא יסוד דאבא שנק' רזא וכשם שהוא סתים כך היא סתומה:

יומא דכל יומין גרסינן ול"ג רומא ופי' ו"ק נקראים ששת ימים ובינה נק' יומא דכל יומין:

עבידתא תתאה פי' בי"ע ברא אלהים פי' המ' שנקרא אלהים את השמים ואת הארץ. הם זו"ן דבי"ע את לאסגאה שמים תתאי פי' שמים שבעוה"ז. דא ארץ עילאה פי' מלכות: היתה דיקא ולבתר אזעירת גרמה פי' ביום ד' שקטרגה הלבנה וחזרה בסוד נקודה. וט' ספי' שלה חזרו לזעיר. אי נמי אחר חטא אדם שחזרה בסוד נקודה. וט' ספירות שלה הלכו לקליפו' כמ"ש הרב בספר הדרושים. ואע"ג דוהארץ היתה תהו ביום א' מדבר הכתוב. רמז מה שיהיה אח"כ. ארבע יסודי עלמא דאשתכללו בה. פי' הם ד' קליפו' שתיקונם ויניקתם מהשכינה אי נמי הם ד' יסודות אר"מע שבעו"הז:

ארעא דלתתא פי' לרבות ארץ הלזו שיש לה שבעה מדורין כמו המלכו' כגוונא עילאה פי' מלכות:

ודא הוא והארץ וכו' אינון מדורי ארעא פי' והארץ הלזו יש בה ז' מדורין ונקיט קרא ארבעה מנייהו ולפי' ראשון והארץ היתה תהו היא מ': ולפי' ר"א היא הארץ שלנו:

דף מ.

עד דאתנשי מכולא פירוש אם יורד שום אדם לשם אין רואה בה חיזו כלל עד שישב שם ימים רבים ונעשה כאחד מהם מפני שהיא תחתונה יותר מארקא. אבל בארקא הסמוכה לתבל אמר אתר דלא אתנשי לפי שאינה תחתונה כנשייה. מדורא קדמאה ז"ל הרב בספר ק"י מדורין שבפרשת בראשי' דף מ' הם נוגה דעולם היצירה ולכן תמצא כי ראשו מלאכים טובים. וסופו רע מהחזה ולמטה עכ"ל ולכן במדורים תחתונים יש מלאכים שאינם קדושים. משא"כ דהו"ז שיש בהם מלאכים טובים:

דף מ:

הוא מיכאל שהוא בחסד ולכן בדרום ולקמן אמר לסטר מזרח רפאל ולסטר מערב אוריאל. ואף על גב דקיימא לן אוריאל במזרח ורפאל במערב. יובן הענין במה שכתב בפרשת פקודי וזה לשונו בסטר מזרח קיימא נהורא אחרא דאיהו קיימא בכל מילי אסוותא בגין לאשלמא אסוותא בפקודא דמאריה והאי נהורא רפאל שמיה. ואע"ג דהא אוקימנא ליה לסטר אחרא ר"ל למערב. ולקמן אמר והכי הוא מסטרא דמערב:

אע"ג דאמרן רפאל מסטרא דמזרח ואוקמוה דסטרא דא דמערב אסוותא וחיין לאו איהו אלא מסטרא דמזרח דהא מתמן אתמשכן לתתא עכ"ל. הרי שתירץ כיון שהמ' שהיא מערב החיים שבאים אליה הם מהמזרח נמצא שהכל אחד. ולהכי אמר בכאן רפאל במזרח כיון שהמערב שהיא מ' תיקונה מהמזרח שהוא ת"ת. א"כ הרפואה שמרפא רפאל באלו מהמערב ומהמזרח שהם ז"ון מביא הרפואה לבני אדם ולכן פעם אנו אומרים רפאל במערב ופעם אנו אומרים במזרח. כן אוריאל שאמר שהוא לסטר מערב כיון שז"ון הם באחדות אחד פעם אנו אומרים שהוא במזרח ופעם אומרים שהוא במערב. אבל בדרך אמת הג"ה מיכאל במזרח והוא כמ"ש הזוהר בפר' בהעלותך שמיכאל לסטר מזרח. אבל רוב המקומו' בזוהר אומר מיכאל בדרום וכן ברפאל הגיה בדרך אמת שהוא לסטר דרום. וזה לא נמצא בשום מקום שרפאל בדרום. ואפשר כיון שמערב שהוא מ' התכוננותה ע"י החסד לכן הגיה רפאל בדרום ויותר טוב נראה שלא להגיה וכמ"ש:

כגוונא דלעילא פירוש כמו היכל ק"ק שיש בו ברכה ונדבה כך המדורא שביעאה אע"פי שהיא בנוגה דיצירה כמו שאמר הרב לעיל עכ"ז יש בו ברכה ונדבה:

לארץ דלתתא דשבעה מדורין וכו' פירוש שהמדורין ארץ השפל כמו המדורין שתחת המ':

דף מא.

אר"ש ז' מדורין וכו' איתּ שבעה היכלין היכלו' אלו שבתוך המדורין אינם ההיכלות שהזכיר הזוהר לעיל דף ל"ח מכמה טעמי. חדא שההיכלות דלעיל הוכחנו מלשון הזוהר שהם בג"ע של מטה. וכאן אמר ז' היכלין בתוך המדורין וכתבנו בשם הרב ז"ל שהמדורין הם בנוגה דיצירה ש"מ דאלו לחוד ואלו לחוד. ועוד היכל ב' וג' שבכאן אינם כמו ב' וג' דלעיל אלא אלו היכלו' אחרים והם בתוך המדורין שהם בנוגה דיצירה:

ותמן מתעדנין אינון נשמתין דחסידי בההוא נהורא נמצא כתוב בזוהר מדוייק שיש כאן חסרון ניכר שחסר היכל ששי ושביעי:

דף מא:

רוחא תתאה ברוחא עילאה פי' רוח של היכל התחתון נכללת ברוח של היכל שלמעלה ממנו וכעז"הד היכלא קדמאה וכו'. כתב הרב באוצ"ח שההיכלות שבפ' בראשי' הם היכליאו"א דבריאה והם היכלות דיוצר דשבת ונקראים שבעה הסריסים. והיכלות שבפ' פקודי הם היכלי זעיר דבריאה והם ביוצר דחול עכ"ל וכבר הוכחנו לעיל שעל היכלות אלו שבדף מ"א מדבר הרב ולא על היכלות שבדף ל"ח ולא על היכלות שבתוך המדורין:

רוחא דאיקרי ספירה כתב הרב ז"ל באוצ"ח שבכל מקום שאומר הזוהר היכל הם גוף הספירה ובכל מקום שאומר חד רוחא הוא רוח הספירה ובכל מקום שאומר חד חיותא הה נפש הספי' עכ"ל. עוד אמר שם כי היכל הראשון נקרא לבנת הספיר לפי שהוא כולל יסוד ומ'. ספיר הוא יסוד. לבנת היא מ' שהיא נוקבא. ור"ל יסוד ועטרת היסוד דאו"א שהיכלות אלו הם דאו"א וא"כ מ"ש הזוהר אית רוחא דאיקרי ספירה הוא רוח דיסוד דאו"א:

נציץ לתרין סטרין פי' כי יסוד יש בו ג"כ הארת עטרת הסוד לכך יש בו שני אורות וז"ש נציץ לתרין סטרין:

וההוא נהורא חוור פירוש כי יסוד הוא רחמים יותר מעטרת היסוד שהיא מלכו' שנק' לבנת עילא ותתא ולד' סטרי עלמא. הם ו"ק כי מעלה ומטה הם נ"ה כנודע. וד' רוחות הם חג"ת יסוד ולפי שיסוד כולל כל הו"ק לכן אמר נציץ לכל סטר עילא ותתא ולד' סטרי עלמא. נהוריה תלייא גרסינן. ד' נהורין נגד ארבעה רגלי המרכבה:

לשמאלא איתּ רוחא דאיקרי וכו' פי' רוח עטרת יסוד דאו"א ולפי שהיא דינים אמר בה לשמאלא. ודא אתכליל ברחא קדמאה פי' כי הנקבה כלולה בזכר. נהוריה סומק וחוור פירוש לפי שגם בעטרת היסוד יש בה הארת היסוד שהוא חוור וז"ש בגין דנפקא מאינון נהורין קדמאין:

תרין רקיעין תתאין פי' יסוד ועטרה דאו"א דאיקרון שמים גרסי' אחר דנפקו מניה היא מ' שממנה יצאו כולם:

ונוגה לאש מ' נקרא אש כמ"ש ה' אלהיך אש אוכלה הוא. חד חיותא רמייא על ארבע אופנים גרסי' שליט על אלף ותלת מאה רבוא. כגד י"ג תיקוני דיקנא או י"ג חוורתי או י"ג נימין. לקשרא קשרין בשלימו וכו' פי' הראשון שמתחלת התפלה לקשר הוא הרוח שבהיכל זה שמקשרת אותה ברוח שבהיכל השני וכעזה"ד:

דף מב.

נהורא אתעטף ביה פירוש הרוח הנזכר שבהיכל זה בכח התפלה מתעטף באור וחדי בה פירוש הרוח הנזכר שמח בתפלה ועולה עמה. רוחא דכליל הוא רוח דאיקרי ספיר לפי שרוח דאיקרי לבנה נכלל בו נקרא רוחא דכליל:

ברוחא אחרא עילאה דעליה פי' נכלל ברוח שבהיכל השני שהוא עליון ממנו: אשא במייא ומייא באשא דרום בצפון וכו' קשה אשא במייא הם חסד וגבורה ודרום וצפון הם ג"כ חסד וגבורה. ויובן במ"ש הרב בספר ק"י וז"ל אשא ומייא הם פנימיות חסד וגבורה. ודרום וצפון הם כלים דחסד וגבורה כרמוז בפ' וארא:

דלא אתערבו גוונוי באחרא ואיהו עצם דלא אשתני גרסי' דא לאו איהו באתגליא פירוש היכל זה גדול מן הראשון וכעז"הד כי ההיכלות הם ממטה למעלה. דא קשי לאתגלייא כסתימו דעינא גרסי'. ופירוש כמו כשאדם סותם עינו נראים לו מראות דקים שאינם נראים רק ע"י סתימת העין. כך היכל זה אין אורו נראה אלא בהעלם ובסיתום:

כקישורא דחוורתא דעינא גו וכו' ר"ל כמו שמתקשר חוור שבעין בגוון אחר שעליו שהוא זך ממנו. כן מתקשר רוחא קדמאה ברוח שבהיכל זה. נטיל נהורא לסטר שמאלא פי' אעפ"י שהיכל זה הוא הוד עכ"ז יש בו כללות ימין ושמאל ולכך יוצא ממנו אור אחר לסטר שמאלא כמ"ש וכד נהורא דא מתגלגל' נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא. רוחא אחרא אתכליל בהדיה פירוש רוח שבהיכל ראשון נכלל ברוח שבהיכל זה. בגוון תכלא וחוור הם דין ורחמים ההוא חוור אתקשר בחוור דא פירוש חוור שברוח הראשון נקשר בחוור שברוח השני:

וההוא תכלא אתקשר וכו' פירוש שלמעלה אמר שמרוח דאיקרי זוהר נטיל נהורא אחרא לסטר שמאל' והוא תחתון ממנו והוא דין ולכך אמר וההוא תכלא פירוש שברוח ראשון. אתקשר בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא כי הוא דין ורמיא על ד' חיון הם השרפים שהזכיר למעלה וכמ"ש בפרשת פקודי בהיכל השני ואעפ"י שהיכלות אלו

הם דאו"א דבריאה ודפ' פקודי הם דזו"ן דבריאה אפילו הכי רוב הדימויים דומים זה לזה דוק ותשכח:

דף מב:

ואסתכיין לאמצעיתא פירוש לסמכא האמצעי כי הוא מכריע ביניהם וכוללם רוחא בעפרא הם פנימיו' ת"ת ומ' מזרח במערב הם הכלים דת"ת ומ' ועיין בפ' וארא:

הכא הכרעה וכו' פי' כדי לעורר היכל זה צריך הכרעה לאתדבק' במאריה כי עי"ז מקשר היכל זה בהיכל שעליו ומושך ממנו הארה. היכל נוגה הוא נצח. ולאו גוון חד מכלהו. פי' אלא אור גדול מכולם:

נהורא דכליל בג' נהורין פירוש לפי שנשלם רוח שבהיכל זה מהיכלות שתחתיו כמ"ש כד אשתלים האי רוחא מכלהו תתאי לכן אפיק מניה נהורא דכליל בתלת נגד ג' היכלות. אחד גדול כנגד היכל זה דנצח ושנים אחרים תתאין מניה נגד ב' היכלות שתחתיו שנכללים בו וז"ש אינון תרין נהורין סלקין ונחתין שר"ל השני אורות שתחתיו שנכללים בו. וכולהו חד נהורא פי' כ"ב נהורין והשני נהורין תתאין כעשו אור אחד ונכללו באור הגדול כמו שאמר ועאלין בגו ההוא חד נהורא:

ואתחזון תתאי כחושבן כ"ב אתוון דאוריית' גרסי': **ופי' שנראים בשני אורות תתאין הנזכר כ"ב אורות כחושבן כ"ב אותיות התורה** וכלילן בההו' נהורא פירוש באור הגדול שבכולם ומפרש ואזיל כיצד הוא הכללות ואמר כל אינון נהורין כולהו כלילן בהני נהורין תתאין שר"ל כל הכ"ב נהורין נכללו בשני אורו' תתאין וכולהו בנהורא דא פירוש אח"כ נכללים כולם באור הגדול הזה שבכולם וה"ג כל אינון נהורין כלהו כלילן בהני נהורין תתאין: וכולהו בנהורא דא וכו' וכן הוא בנוסחא מדוייקת:

דף מג.

הני מגינין כולהו מגיחין קרבא פירוש שהמגינים דוחים בעלי הדין והרוגז כדי לפנות מקום שיעלו ההיכלות ויכללו זה בזה כמ"ש וכדין היכלא סלקא:

אינון שליחין מרהטין לאשלמ' דינין ופורענין צריך להבין למה אלו המלאכים בשעה שמתקשרים הם עושים דין כמ"ש לעיל בשעתא דכל אלין קשרין וכו' נפקין מליין בדינא. ואפשר כיון שמתקשרים ההיכלות ע"י תפלות ישראל ורואה הקב"ה קצת בני אדם שאין מתפללים ואין עושים שום תיקון מעורר עליהם הדין באותה שעה: וז"ש בשעתא דכל אלין קשרין קשירין שהם הצדיקים כולהו נפקין מליין בדינא לנקום נקם מאותם שאינם מתפללים ואינם עושים תיקון זה. כד סלקא צלותא נטיל כל הני נהורין גרסי':

דף מג:

היכלא ד' ארבע היכלין לדא פירוש שהוא כולל ג' היכלות ששחתיו ועמו הם ד' ג' אתוון דאינון יה"ו דכד אלין וכו' פירוש כי היכל זה נקרא זכותיאל. אל היא מ' בסוד ואל זועם בכל יום עם יה"ו הם דכורא ונוקבא. וכן כתב בפרשת פקודי וסיים שם וז"ס ואלה"י לצור מחסי אליה"ו:

תלת בתי דינין פי' וכל ב"ד הם ע"ב הרי ריו עם ע"ב הראשון הם ע"ב ריו ועיין בפרשת פקודי:

דלא אתמסר בהאי היכלא פי' שהנהר דנגיד ונפיק הוא מע"ב גלגלים שבהיכל זה והוא נמשך למטה. ואינו עומד בהיכל זה לפי שיש בהיכל זה ג' אתוון יה"ו שהם רחמים. ולכך האי נורא נגיד ונפיק למטה:

בההוא נהר עילאה פירוש יסוד דזעיר שנקרא מזלא או יסוד דאימא קיימא מלה פי' ששאר דינים הם נידונים בהיכל זה ונחתמים. אבל בני חיי ומזוני הגם דהכא אתדן ג"כ אבל אין נחתם ונגמר על פיהם אלא על פה מזל העליון ועיין בסוף היכל זה ותבין:

דף מד.

היכלא ה' האי חיותא דד' גוונין מרקמן אעפ"י שלעיל אמר ואתכליל בה ירוק וסומק דמשמע שאין בה אלא ב' גוונין ירוק וסומק. אפשר שאלו ניכרים הרבה ולעולם שיש בה ד' גוונין מרקמן:

אתכליל בתרין רוחין פירוש רוחא דכורא הוא ימין וכלול עמו רוח מצד שמאל חד חיותא. היא החיה דלעיל:

דף מד:

דאתוון ד' פירוש כל אחד כלול בחבירו הם ב' שהם ארבע היכלא ו' אתכליל בשית ז"ל הרב באוצ"ח אתכליל בשית עולים ה' שתחתיו ומתחברים עמו ונכלל עמהם להשלים חשבון שית. ופי' וקיימא בשית נגד הששה שיש בתוכו ממש עכ"ל. ובפ' ה' מתיקון זו"ן כתב וז"ל וז"ש בבראשית דף מ"ד כי בהיכל הרצון שהיא כנגד הת"ת יש בו ו' היכלין כלולים בו והענין כי יש בת"ת לבדו בחינת ו"ק כנגד ו' פרקים של חו"ג הנכללים בו כנז' ואלו הם הששה היכלין שבו ואינם הששה היכלין אחרנין הנז' שם עכ"ל:

תריסר נהורין פירוש נגד י"ב היכלות הנזכר: מתתא ומלעילא פירוש משם היכלות התחתונים ומשש שכלולים בהיכל הרצון: ד' חיון קדישין נגד ארבע אותיות אהבה:

אינון זוטי פי' החיות שבחמשה היכלות נכללים בד' חיות שבהיכל זה הששי דגנת אגוז ירדתי פירוש שהזעיר אומר בשביל להזדווג עם המלכות שבהיכל זה ירדתי. אי נמי

הנביא אומר אל היכל הנקרא גנת אגוז ירדתי. ופי' ירדתי כמו ירד פלוני למרכבה: ההוא דאיקרי שמים פי' ת"ת דאצילות. ולפי שהיכל זה הוא היכל הרצון שהוא ת"ת מתחבר עמו ת"ת דאצילות. ישקני מנשיקו' פיהו פי' המלכות יורדת שם וכשנושק אות' זעיר אומרת ישקני וכו':

דף מה.

כל חד וחד נטיל ההוא היכלא וההוא רוחא וכו': **פירוש חסד דאצילות כולל עמו חסד דבריאה** וכן גבורה דאצילות כוללת עמה גבורה דבריאה וכעז"הד:

אברהם הוא חסד דאצילות נטיל היכל אהבה שהוא חסד דבריאה וכן יצחק נוטל לגבורה דבריאה. וכן הנביאים שהם בנ"ה דאצילות נוטלים נוגה וזוהר שהם נ"ה דבריאה:

ואף על גב דכתיב ותחת רגליו בגין וכו' זה לשון הרב בספר אוצ"ח ואף ע"ג דכתי' ותחת רגליו פי' אע"פי שלא הזכירו הכתוב בשמו אלא ברמז ותחת רגליו וכו'. בגין יקרא דמלכא לא פרסמו אלא ברמז את שהוא נתון תחת נ"ה והוא יסוד כי יסוד למטה מנ"ה היא עכ"ל: ולבתר עמודא דא נטיל יתיר פירוש לפי שעמוד זה שהוא יסוד עולה בסוד הדעת כנודע לכך אמר נטיל יתיר וכו' באתר דהיכלא שביעאה:

ה' הוא האלהים פירוש זו"ן רעותא דרוחא עילאה פי' בינה. היכלא ז' פירוש קה"ק. פרוכתא דפריסא וכו'. פירוש המסך שהוא מחשמל דאימא כמ"ש הרב באוצ"ח והוא מקיף על עולם הבריאה:

דלא לאתחזאה תרין כרובים כתב הרב בס' הליקוטים תרין כרובים הם מט"ט וסנדל והם זו"ן דבריאה ונודע כי זו"ן דבריאה הם עולים בסוד מ"ן לאו"א דבריאה והיכלות אלו הם דאו"א דבריאה כמ"ש לעיל. ולכך הפרוכת פרוסה כדי שלא יהיו נראים השני כרובים כשהעולים בסוד מ"ן לאו"א דבריאה. לגו מן דא קיימא כפורתא. הוא בינה דאצילות שנק' כפורת כנודע. נשמתא עילאה פי' בינה:

עלמא דאתי פי' בינה לגבי האי עילאה פי' בינה מאירה להיכל זה השביעי שהוא עליון שבכולם:

רוחא עילאה וכו' פי' בינה סתימא דכל סתימין פי' הבינה עולה לקבל הארה מאריך הנק' סתימא דכל סתימין לפי שאו"א סתומים תוך זו"ן ואריך סתום תוך או"א לכך נק' אריך. סתימא דכל סתימין:

נהירו עילאה פי' בינה קדש קדשים. בינה. ואתמלייא פי' מ' מתמלאת מן השפע:

מהאי היכלא פי' המ' אינה מתמלאת שפע אלא ע"י היכלא שהוא היכל קדש קדשים שנכלל בה עם כל היכלין דבגויה ועולים בסוד מ"ן בה ואז יורד יסוד זעיר ומעלה אותה לאצילות וז"ש ולא אתמלייא אלא מהאי היכלא כהירו עילאה פי' בינה:
אתר דחבורא דזווגא פי' כמ"ש שיורד זעיר ומעלה אותם לפי שהיתה המ' בהיכל קדש קדשים כלולהמכל הני היכלין ויורד יסוד זעיר להעלות' כמ"ש בכוונת סמיכות גאולה לתפלה וז"ש איהו אתר דחבורא דזווגא. לאתחברא שביעאה בשביעאה פי' הרב באוצ"ח שביעאה הם ז' דמ' דאצילות בשביעאה הוא היכל ק"ק שיש בו כח"בד דבריאה ונה"י דמ' דאצילות שהם בסוד כסא שם בבריאה והם ז' עכ"ל. נהורא עילאה פי' אבא:

דף מה.

לגבי קה"ק פי' בינה ההוא דלא אתיידע פי' אריך ונשמתא עילאה פירוש בינה רעוא חדא דמחשבה פירוש אבא. נהירו דלא אתפס פי' אריך. תפיס ולא ידע מה תפיס. פי' אבא עצמו אינו משיג א"א שבתוכו. אלא דאנהיר ואתבסם ההוא רעו דמחשבה פי' אע"ג שאבא עצמו אינו משיג אריך שבתוכו מ"מ מגודל הארת אריך שבתוכו נתוסף בו אור גדול ומתבסם:
דכתיב יהי פי' מדלא כתיב יברא אור אלא יהי אור ש"מ דמעיקר' היו כקרני חגבים אלא שלא נגמרו הוייתן עד שהיו באימ'. ולפי נ"א שבדרך אמת דייק מדלא כתיב ויהי כן אלא ויהי אור משמע כבר היו באבא ושתלן באימא. והיה לא כתיב אלא ויהי פי' דוהיה משמע על ההוה ועל העתי' ויהי משמ' שכבר היה ש"מ שהיו באבא ושתלן באימא:

דף מו.

והוא ימינא לאתעטרא גלופי גלופין בהדיה פי' כי החסד הו' מעטר כל הקצוות בסוד יומא דאזיל עם כולהו: בהאי אתפרשו מיין עילאין ממיין תתאין פי' כי היסוד מפריש בין החסדים ובין הגבורות כי החסדים הם עולים מתוכו להגדיל זעיר בסוד אור חוזר עד הכתר והגבורות הולכים אל המ' משתככין שבבין גרסי':
כל דא היא לעילא פי' תדשא הארץ דשא היא המלכות והוא לתתא בעולם השפל: מאן ויאמר אלהים א"ל אלהים סתם פי' בינה היא אמרה תדשא כו'. ואי תימא פי' כשאנו אומרים תדשא הארץ היא הארץ הזאת. וכי ג"כ אנו מפרשים אלהים היא הבינה: ומשני אלא לתתא איהו תולדות. פי' כשאנו מפרשים הארץ הלזו אז אלהים דקרא היא המ' שהיא תולדות הבינה כי המ' נק' בת והבינה אימא:

דף מו:

וההוא דלעילא אבהן דכולא פי' היא בינה שכולל' חג"ת שנקראים אבהן עד יום הששי גרסינן ול"ג חמישי. אפיקת תיקון חילהא פי' מ"ש ביום ג' ותוצא הארץ היינו בתוך בטן הארץ עד פתח הקרקע ולא יצאו לאויר העולם עד יום הששי:

לעילא פי' בי"ע ותתא עו"הז. על הארץ פי' דאי כתיב בארץ משמע הארץ הזאת ומדכתיב על הארץ משמע בי"ע: והא כמה חושבנין עבדי חברייא לעילא. פי' שגם באריך ואו"א וזעיר יש שמות שיש בהם חשבון. ותירץ אלא חושבנא קיימא בסיהרא: וז"ל הרב באוצ"ח כל החשבונו' במלכות. וקשה אפילו בשמות של שאר הספי' יש בהם חשבון. אך הענין כי בכל מ' ומ' שיש בבחינת השם ההוא שם הוא החשבון של השם. באופן כשאנו אומרים בחינת חשבון בכל שם ושם הנה החשבון ההוא הוא למטה במלכות של אותו השם עכ"ל. מובן שמה שתירץ הזוהר אלא חושבנא קיימא בסיהרא. היינו מלכות שבכל שם ושם: ומתמן ייעול בר נש למנדע לעילא. פי' מהמ' שבכל שם ושם יכנס האדם לידע שאר הספירו' של השם כדמוכח זה הפי' מדברי הרב שזכרנו:

נקודה חד פי' אבא נקודה לעילא אבא. ומשום שר"ל ואית נקודה וכו' ה"נ אית נקודה וכו' לכך כפל הלשון. א"נ מ"ש ואית נקודה סתים. לעילא דלא אתגלייא כלל היא חכמה דאריך שהיא המחשבה הראשונה. דאינון מיין רחישו. פי' מ"ן של מ' שהם הגבורות הוציאו בי"ע:

כגוונא דלעילא אצילו' ועיין בדף ל"ד ע"א. על הארץ דא אליהו דאשתכח תדיר בארעא. זה הלשון נתחבטו בו קמאי וכ"ש לפי מה שקיבלנו ומפורש בדברי הרב ז"ל שאליהו הוא פנחס א"כ איך כתב הזוהר ולא מסטרא דאבא ואימא. אבל יובן כמ"ש בס' הדרושים בדרוש אליהו בארבע מבואר שם שטיפת יתרו ויוסף היא נק' פנחס. ונשמה שבאה מגד ובנימין נק' אליהו ואליהו מושבו בגוף פנחס. כי עיקר הגוף הוא של פנחס ולא של אליהו. לפי שארבעה נשמות היו לו. נשמה מזרע יוסף ומזרע יתרו הם נקראי' אחת כיון שבאו משעת לידה ושל נדב ואביהו הם אחת שהם תרי פלגי גופא. ונשמה מגד ונשמה מבנימין הם שנים אחרים. ושל יוסף ויתרו נק' פנחס. ושל גד ושל בנימין נק' אליהו. ובזה יובן מ"ש הזוהר דא אליהו דאשתכח וכו' ולא וכו' כי לפי האמת נשמת גד ובנימין אינה מאב ואם וז"ש ואיהו טאס עלמא בד' טאסין:

ונודע שנשמת בנימין היא הבאה לעוה"ז לעשות נס לצדיקים והוא טאס עלמא בד':

דף מז.

דאתכליל בו' סטרין פי' אדה"ר היה נכלל מו"ק דזעיר והמ' כלולה עמהם והם נקראים צלם ודמות וז"ש הכתוב נעשה אדם בצלמצו כדמותינו. בכולהו יומי לא אתמר בהו ה"א אלא הכא וכו' ז"ל ספר ח"י בדף ה' בירושלמי ר' אבין הוה ציים בכל ע"ש וכן בגמ' איבעיא לן על הני בר בי רב דיתבי בתענית' במעלי שבתא מהו לאשלומי ומשם למדו אנשי מעשה להתענו' בע"ש ולא לבד הטעם כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב. כי הן לזה יספיק מן המנחה ולמעלה אכן עיקר הטעם על כי יום ו' היא מדה כוללת כל ימות השבוע ובו ימצא עזר להבין ולהתענו' ולפשפש במעשיו של כל השבוע וגם בשבת הכולל כל השבוע ברמז ביומו תתן שכרו ר"ת שבת ובהם נתווך השלום לבין אבינו שבשמים די בהו צדיק וצדק בדרגא חדא כמ"ש בזוהר מ"ש בכולהו וכו' הנה כי ביום ו' נאדר בצדיק יסוד עולם ונלוה אליו אות ה' כי כלתו היא: עכ"ל

ובמה זכי בר נש להההוא נהורא גרסינן דא ג"ע פי' ג"ע הארץ. השמים והארץ לעילא ותתא. פי' זו"ן דאצילו' זו"ן דבי"ע. תורה שבכתב זעיר. בתוקפא דכתב פי' זעיר הוציא הכל בכח בינה הנק' כתב:

דף מז:

דנפיק מחכמתא פי' אימא יצאה מאבא ובפרשת ויקהל בענין אית ספר ואית ספר כתב שם שאימא נק' כתב. יסודא דעלמא פי' וישבות היא בינה שנקראת אלהים שעשתה שביתה ע"י יסוד ונק' שביעי כשמתחילים מן הבינה. דא יובלא ופי' וישבות ביום הז' הוא אבא שעשה שביתה על ידי הבינה ולא קאי על אלהים דרישא דקרא: ונק' הבינה ז' כשמתחילין מיסוד ממטה למעלה:

דא כהן גדול פי' חסד שהוא ז' מהמ' ממטה למעלה בעמודא דאמצעיתא פירוש ת"ת שהוא שביעי כשמתחילין מכתר כחב"ד חג"ת. כמ"ש באוצ"ח:

מאן דהוה לחם עוני גרסי' ול"ג ליה (ובספר ערוגת הבושם כתב וז"ל. מאן דהוה לחם עוני אתהדר וכו' דא כ"י הוא יהיב וכו' וכל קידושין דנפקא מלעילא מרזא דבינה הנק' הוא כי הא בהא תלייא. כשהבינה היא בזווג הפנימי של תענוג זיווגא שלים. גם המ' יש לה יופי הפנים ונעשה ג"כ עמה זווגא שלים. בסוד נועם העליון דבינה. בסוד לא אבוא בעיר. והזעיר אומר לשכינה בחי' נוקבא דאצילו' מה יפית ברזא דיופי דעתיקא שהם שע"ח נהורין והם שע"ח גוונים מיני זוהר שהוא יפה מאד: ומה נעמת בנועם העליון דבינה המבואר בזוהר בראשית מאשר שמינה וכו'. ושיעור הכתוב כך מה יפית ברזא דיופי דעתיקא שהוא ש"ע נהורין עילאין. ומה נעמת ברזא דבינה כמ"ש בזוהר מאן מלך

דא כ"י. שהוא פנימיו' המ' שהוא דומה ממש לבינה עילאה. וכשאת ביופי הבחינו' אלו האהבה שבינינו הוא בתענוגים שאין הזווג נעשה בינינו בחיות המוכרח שהוא אינו של תענוג. רק שיעשה בינינו זווג של תענוג להוליד נשמות מרוב העיטרין קדישין שניתוספו בנו. עכ"ל ספר ע"ה בדף ע"ג ע"ב):

אשר ברא וכו' מכללא וכו' פי' אשר שהוא היסוד כמ"שה מאשר שמינה לחמו ברא המ' שנק' אלהים וז"ש מכללא דזכור נפקא שמור:

והחסד דא אברהם פי' שחסד גנוז בתוך אמת היסוד ולכך אמר הפ' שומר הברית שהוא יסוד והחסד שבתוך יסוד ובזה ניחא דנקט חסד יותר משאר הספירות:

בסטר שמאלא לקבלייהו בזוהר מדוייק גריס לקי בהו וגירסא זו ניחא טפי:

דף מח.

בתר רחייא דנוקבא דתהומא רבא כ' הרב על פסוק אשר אחר הרחיים כי רחיים הם ד' מחנות שכינה. והקליפה היא אחריהם. ולפי מ"ש הרב כי נוקבא דתהום' רבה היא בינה דבריאה. נפרש הרחיים הם מרכבה שלה והמזיקים הם אחר מרכבה דבינה דבריאה דקליפה. ולקמן שאמר בעילא דרחייא דנוקבא דתהומא רבא: איפשר תחלה הם אחר רחייא ולבסוף מכניסים אותם בעינא דרחייא שהוא בתוך המרכבה כדי שיהיו סגורים שם שלא יצאו

סוכת שלום אתפריסא פי' מלכות. (ובס' ח"י דף ל"ו כתב וז"ל מנהג טוב לטעום בע"ש מכל תבשיל ע"ש טועמיה חיים זכו. והמתענה בע"ש עדיף טפי לטעום תחלה ולהתפלל בציבור בלא ענינו משיתפלל יחידי: ומורי היה נוהג לטעום התבשילים ליל שבת וסמוכות שלו ממ"ש בזוהר בליליא דשבתא וכו' משם יתבאר דלא נגעו בה מטעם לבדוק התבשילי' אם הם מבושלי' ומתובלים יפה אפס טעם הדבר לאחזאה דסוכת שלום מכולא אתכלילת: וטובים השנים לטעום בע"ש אם עלה בישולו יפה: ובליל שבת ישוב לטעום מכולם ופנה למעלה לאחזאה דהא סוכת שלום מכולא אתכליל' וכן הוא מנהג ותיקין עכ"ל ס' ח"י) אריקת נשמתין חדתין וכו' בס' ח"י דף ס"ב כתב על מאמר זה וז"ל וביאר הרב ז"ל שהוא מכח תלת פרקין אמצעיים דלמד דצלם דאבא שהם כמו נשמה לגבי אמצעיים דאימא עכ"ל שם. ובדף ס"ד כתב וז"ל:

ההוא תוספת מרזא וכו' כתב הר"חו ז"ל שיש לעמוד כשאומר ופרוש עלינו סוכת רחמים ושלום כמ"ש בזוהר בראשית וההוא תוספת דנשמתא מרזא דדכורא וכו' והמשכיל ישכיל ר"ת הפורש סוכת שלום עלינו. ס"ה מספ' אד"ני ש"ע סוד ש"ע נהורין אשר המה נמשכים אל אדנ"י ומשם ישתלשל עלינו וכו' וצ"ל וע"כ עמו ישראל ושגו המדפיסים

וכתבו ועל עמו ישראל כמ"ש לשון הזוהר בראשית בדף מ"ח אבל בשבת סוכת שלום וכו' מברכין הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים אמאי על ירושלים אלא וכו'. ש"מ תרתי. ש"מ טעמא דלא אמרינן ברכת שומר ישראל בשבת. שאין צריך שמירה. וש"מ שצריך לומר ועל כל עמו ישראל. לתת כנגד היסוד רחובות הנהר שלום. כל לו כל אליו עכ"ל ס' ח"י. דלא יפגים מיכלא חדא ליומא. פי' שלא יאכל ממנו הרבה עד שלא ישאר בו שיעור סעודה ולפי שהסעודה ג' יכול לעשותה אפי' בפירות. לכך אפי' יפגום אותה שרי שאין בה חומרא כשל שחרית:

דף מח:

ואית דאמרי תרי: ס"ל כיון שחובה ב' סעודות ביום לכך לא יפגום ב' סעודות אבל הטעימה כ"ע מודו דצריך לטעום מכל תבשיל כמ"ש הרב ז"ל שצריך לטעום מכל התבשילין שבישל לצורך שבת בסוד טועמיה חיים זכו: וכ"ש אי סליק יתיר ליומא ר"ל אם בישל לסעודת היום הרבה מאכל לכל סעודה שיטעום ממנו שכיון שהמאכל מרובה ישאר לו הרבה אחר הטעימה. אי נמי אם עושה הרבה תבשילין ליום שצריך לטעום מכל מין וישאר הרבה לכל סעודה: ולזעירי בתרי תבשילין פי' מצוה מן המובחר שיטעום מכל תבשיל כמ"ש הרב ולפחות יטעום ב' תבשילין שהם כנגד ב' סעודו' של שבת:

דא תורה שבע"פ דאית בה דרך יובן במ"ש הרב כי ב' ידים דאימא הם כלי מ"ן דרחל בסוד ונתתם חמישית לפרעה וזש"ה אלהים שהיא הבינה הבין דרכה הם הדרכים שביסוד רחל:

מאן מקומה דא תורה שבכתב פי' זעיר הוא מקום המ' שהיא עומדת מהחזה שלו ולמטה: נמצא שזעיר הוא מקומה ששם עומדת המ':

דאית ביה דעת פירוש שהזעיר יש בו דעת שלם אבל המ' אין בה רק חו"ב כמ"ש באידרא ונהירו דתרין מוחין גליפן בה. ולפי פי' זה הכי קאמר אלהים שהיא בינה הבין דרכה דמ'. והוא שהיא הבינה הנז' ידע את מקומה ר"ל המשיך דעת לזעיר שהוא מקומה דמ'. שבדעת עדיף זעיר מהמ' שיש לו דעת ומ' אין לה דעת:

דף מט.

דא עלמא דאתי ופי' הפ' כך אלהים שהיא הבינה הבין הדרכים של אבא אבל לא מקומה: אבל והוא שהוא א"א ידע את מקומה דאבא וכ"ש הדרכים הנמשכים ממנה: ודומה פי' זה למ"ש באידרא. אעפ"י ששם הוא פי' אחר. ואיהי צבייה גרסינן:

אמאי אתעבד שמא דא גרסינן ופי' אמאי המ' אינה נק' בשם אשרה מזבח דאיהו מאדמה. פי' מ' בניינה מבירורי המלכים שנק' אדמה ועיין פ' משפטים בסוד אדמת עפר.

כי עפר הוא כשנתקנת המ'. אי נמי יובן במ"ש הרב באוצ"ח כי אדמה היא התבונה אדם ה' וזהו מזבח אדמה. מזבח שהיא מ' בניינה מהתבונה שהיא אדמה וכן נמי עפר מן האדמה. עפר היא מ' בניינה מן התבונה שהיא אדמה:

ויפח באפיו נשמת חיים אתכלייל וכו' פי' שהבינה שהיא נשמת חיים נכללה בעפר שהיא מ'. בקדמיתא ויביאה אל האדם. ז"ל הרב בס' הדרושים זווג ראשון שממנו יצאו נשמת אדם וחוה היו זו"ן אחור באחור דהיינו שעלו להיכל הבינה והיה שם זווגם והזעיר קדם שם שהוא יושב בחיק א"וא ואח"כ עולה המלכות אצלו וז"ש בזוה' בראשית דף מ"ט בקדמיתא ויביאה אל האדם ולבתר איהו ייתי לגבה שמשם ואילך הזווגים היו דמטה במקומם פנים בפנים והזעיר הולך למקום המ' להזדווג עכ"ל הרב ובזה מובן לשון הזוהר ויביאה אל האדם מהכא אוליפנא דבעאן א"וא דכלה וכו':

דף מט:

ערסי דדהבא המשל יובן במ"ש הרב שזעיר מדורו בהיכל הבינה והוא יורד להיכל המ' להזדווג עמה וערסי דדהבא הם ההארות שבהיכל הבינה ששם מדורו דזעיר. והוא מניח אותם ההארות ויורד להיכל המ' שרוכבת על י"ב בקר שהם י"ב אבנים כמ"ש הזוהר על פ' ויקח מאבני המקום:

אלין לעילא פירוש חסד וגבורה ואלין לתתא הם יצ"הר ויצ"הט שהם ענפים מח"ג:

דף נ:

נוקבא עילאה לתקנה ליה גרסי' וכפל לשון לרמוז לתקנה ליה ה"ס תיקון הפרצוף ע"י חו"ג דאימא ולאעטרא ליה בסוד אור מקיף: ולברכא ליה בסוד ממוחין דאימא:

כד נביע בי גרון פי' כשמאירה חכמה דאריך לגרון שהיא בינה דאריך כנודע שמחיך וגרון ניתקנה אימא: במחשבה דלא אתגלייא. היא חכמה סתימאה שנק' מחשבה. וע"ד אורייתא שרייא בבית וכו' פירוש כי ב' בתיס הם בינה ומלכות. ומ"ש בי"ת ראשית פי' ב' שהיא הבינה היא בי"ת לראשית שהוא אבא וכשנפרש על המ' הכי קאמר בי"ת שהיא המ' היא נק' ראשית בסוד ראשית חכמה יראת ה':

דף נ:

היינו דכתיב ויבן ה' אלהים ופי' הפ' בראשית שהם א"וא ב' ראש"ית ברא אלהים שהיא המלכות שנק' צלע וטעם אומרו ברא ולא בראו לפי שהם אחדות אחד כנודע. היינו דכתיב ויביאה אל האדם פירוש כמש"ל בשם הרב כי תחלה עלתה המ' להיכל הבינה אצל זעיר וזהו את שהיא המ' עלתה לשמי' שהוא זעיר. כמ"דא עצם מעצמי ופירוש

הפ' ואת הארץ ו' שהוא זעיר נותן את. שהם הגבורות הנק' את לארץ שהיא המ' לבנות פרצופה וזהו עצם מעצמי. שהגבורות בונים זעיר ונותן מהם למלכות לבנותה:
ימינא ביובלא שרייא כתב הרב ז"ל שהבינה נתלבשה בחסד זעיר ואחר כך הוציאה ה' קצוות האחרים וז"ש דהא ימינא ביובלא שרייא: וברא עלמא דין פי' עו"הז מן הגבורות כי בי"ע כולם הם חיילי המלכות וצבאיה וכולם מן הגבורות שהוא שם ב"ן:
עד זמנא דאלף שביעאה וכו' פי' כתב הרב כי ז' בחינות יש למ' ובחינה ששית היא בימי שלמה שהיתה המ' כתרה נגד כתרו אבל עדיין היתה צריכה אליו. ובימי המשיח ב"ב תהיה מדריגה ז' דהיינו כתרה נגד כתרו ואינה צריכה אליו אלא שניהם שוים עכ"ל: וז"ש עד ימות המשיח שתהיה בין ימינא ושמאלא בקיומא שלים במדרגה שביעית שאינה צריכה אליו ותהיה בין ימינא ושמאלא רוצה לומר בקו האמצעי בין ימין ושמאל:
וישתכחון שמים חדשים וארץ חדשה פי' כשם שזעיר יש לו מוחין חדשים מאימא גם המ' כן לא תעדי מתמן לעלמין היא עדיפותא אחרת מלבד שהמ' במדרגה ז' עוד זווגה תדירי בלי הפסק משא"כ בימי שלמה שהיה אח"כ חרבן ונפסק הזווג. וז"ש אלא עד זמנא ידיעה דכתיב וכו' שר"ל שלא היה הזווג ושהיתה המ' בימין אלא עד זמן ידוע שהיו האומות כבושים תחת יד דוד ושלמה אבל לא תדיר. את השמים דא שכינתא עילאה פי' א"ת שהיא בינה שכ"ב אתוון דילה מתקנים הזעיר שנק' שמים וזהו את השמים ואת הארץ וכו' פי' הארץ היא מלכות שלוקחת כ"ב אתוון מזעיר הנק' ו וז"ש באתחברותא דכר ונוקבא:
תרי קרא כתיבי כי וכו' פירוש דקשו קראי דאש אוכלה משמע שהמ' אוכלת כל מה שתחתיה וכתיב ואתה הדבקים חיים וכו':

דף נא.

והוא נהורא אוכמ' או גוון תכלא גרסינן לזמנין תכלא או אוכמא ולזמנין סומקא פי' כשהמ' הלאה דינים היא אוכמא שהאוכם גרוע מן האדום כמר"ז שחור אדום הוא אלא שלקה והסומק הוא דין יותר מהתכלת. כדין כולא אתחבר כחדא איהי אתדבקת בנהורא חוורא גרסינן:
לאוספא תרבין ועלוון וכו' זהו סיום התירוץ של הפסוקים שמ"ש ה' אלהיך אש אוכלה הוא הכי הוא ודאי שהמלכות אוכלת הקרבנות וכל מה שתחתיה אבל ישראל אע"פי שהם דבוקים במ' הם חיים וקיימים. דאינון מלה גסה על מה דקיימא ושריא עליה גרסי:
כמה גווני זיני מאמר זה וכו': מפורש בספר הדרת מלך וגם בספר זוהר הרקיע בדף כ"ה ואילך:

דף נב.

אלא מתהלך פירוש שהת"יו כינוי אל הנקבה שהיא מ' בחכמה דנהירו עילאה פירוש אבא. מאילנא דחיי. פי' זעיר. קלא מלעילא פי' זעיר. חכמתא עילאה פירוש אבא. זיהרא עילאה פירוש בינה. דהא אתרחק אהל מבינייהו גרסינן:

דף נג.

צדיק וישר צדיק הוא יסוד וישר היא מלכות בר משה וכו'. הוה בסטרא אחרא עילאה גרסינן: ופירוש שכל אדם שהוא אחוז במלכות נפגם. אבל משה הוא בזעיר ולא הגיע לו הפגם ח"ו. ובזוהר תרומה אר"ש משה לא מת והכתיב וימת שם משה עבד ה': מסטרא דילן קרי ליה מיתה:

דהא שרייא ביה זמן קציב לכל עלמא פי' ר"ש ס"ל כר' אבא דלעיל דדריש אוהל מועד לביש. אית ימינא לעילא פי' בקדושה יש ימין ושמאל שהם חסד וגבורה. וכן בקליפה יש ימין ושמאל שהם ח"ג כי גם זה לעומת זה עשה האלהים. ומ"ש לקמן ודא הוא סטרא דחויא בישא. פי' היא לילית והיא אחוזה בשמאל כי נוקבא משמאל' אתקשרא:

דאע"ג דאיהו נער לתתא פירוש אעפ"י שיהושע זכה למדריגה מט"ט ויעלה על הדעת שלא נפגם אע"פי כן לא ימוש מתוך האוהל שנפגם כמו האוהל:

בקדמיתא הוו מתלבשן וכו' כיון דחאבו וכו' יובן במ"ש הרב בס' קהלת יעקב והובא לעיל וז"ל דע כי אד"הר היו לו נר"ן דאצילו' ולבוש הנשמה מחשמל דבריאה ולבוש הרוח מחשמל דיצירה ולבוש הנפש מחשמל דעשיה וכשחטא נסתלקו ממנו נשמה ורוח דאצילו' שהם זיהרא עילאה ולא נשאר לו רק נפש דאצילו'. והלבושים שלשתם לוקחתם קליפת נוגה עכ"ל הרב ובזה מובן לשון זה. חד מההוא רוח מסאב פירוש קין. וחד כד תב אדם פירוש שת: אבל הבל לפי שמת מיד לא הזכירו:

דף נד.

חד מההוא סטרא מסאבא הוא קין וחד מסטרא דאדם הוא הבל: והוי דמי הבל בדיוקנא דלעילא וקין בדיוקנא דלתתא גרסינן:

דף נד:

כד"א ומפרי העץ פי' עץ הדעת הוא במ' ונצטוה אדם שלא לאכול ממנו לבדו שלא לעשות פירוד ח"ו והוא אכל ממנו לבדו ובזה נתגברה הקליפה כיון שהפרידו אלוף וכן קין נמי הביא מפרי האדמה שהיא מ' לבדה וז"ש ר' אלעזר נמי מפרי האדמה כד"א אוי לרשע רע שר"ל שע"יז הגביר הקליפה:

כי גמול ידיו דא מלאך המות יעשה לו דאתמשך עלייהו ואתדבק בהד לקטלא לון גרסינן ול"ג כי פרי מעלליהם דההוא בצדיקים כתיב. אמרו צדיק כי טוב וכו' ר' יצחק אמר להחזיק סברתו הא' שארץ שהיא תבל לא קבלה אותו אלא ארקא הפך סברת ר' יוסי:

דף נה.

רזא דרוחא דאתאביד פי' כמ"ש הרב שהבל נתגלגל בשת ומשה ור"ת משה שת הבל דהבל מסטרא אחרא. מצד הקדושה: בדיוקנא דלתתא פירוש אעפ"י שהבל יש בו קדושה יותר מקין מ"מ קצת זוהמא יש בו ולכך לא היה גם הוא בצלם אדם אלא שת דווקא:
א"ל ר' יוסי דהא כתיב גרסינן ומביא ראיה לסברת ר' יהודא ובזה אין צריכים להגהת דרך אמת וכן נמצא בזוהר מוגה:
אבל לילית ונעמה וכו' פירוש ארבעה הם ר"ת שלהם אל"מן כמ"ש בס' אמתחת בנימין ומחלת ואגרת בתה נפקי מסטרא דלילית ונעמה:
אוזיף ליה ע' שנין פירוש אדם שרומז לזעיר נתן הארה מז' קצוות לדוד שהי' המ' והם ע' שנה. אי נמי שהמ' היא מהחזה ולמטה ושם שני חסדים המגולים דנ"ה וב' שלישי הת"ת הם ע' ומקבלת המ' הארה מהם ועיין בדרוש המילה בסוד יין. לשית מאה ושבעין נגד אד"ני במילואו שעולה תרע"א שהוא תר"ע עם הכולל: אלף ות"ק מפתחן. נגד ט"ו חסדים כנודע. דמגו רזא דנא פירוש מז"ון אתברי אדם:

דף נו.

על ברית יסוד בריתי יומם ולילה פי' יסוד שעל ידו מתחברים ז"ון שהם יומם ולילה. וקיים עליה עלמא פירוש שמיסוד מתקיימת המלכות שנק' עלמא. דכתיב בראשית בראשית גרסינן והוא היסוד שכולל כל הו"ק כנודע. א"נ שכולל ו' פרקים דנ"ה כמ"ש באידרא וצדיק יסוד עולם דכליל שית. בקרטופ' חדא באת יו"ד פי' יסוד נק' יו"ד זעירא: אודי על חטאוי שקרא שת בלא י"ד לומר שפגם ביסוד איהו בי"ת פי' יסוד נקרא בי"ת לפי שהוא שני למ' ממטה למעל'. אר"י למטה אתהדרו פירוש שלא היה הפגם רק למטה בעו"הז והיו נתקנים האותיות קצת בכל דור עד סיני טרפי אילנ' כחו' חיצונייו'. חמא לון לאינון טרפי אילנא:

דף נז.

אל לבו עציב פירוש מלכות ולא לאתר אחרא פי' זעיר ולפי זה מ"ש הוד והדר לפניו היינו לפני זעיר. כיון דקביל תנחומין ודאי דינא. קשה לדעת ר' חזקיה דאמר לביש וקביל תנחומין על מה דאביד. איך יפרש הפ' וינחם ה' על הרעה וכו' והתם וכי קיבל תנחומין על מה דאביד. וי"ל שר"ח מפרש קיבל תנחומין כאלו נאבדו בשביל הרעה שדיבר עליהם

ואלמלא זכות מר"עה שעלה אח"כ לסיני כמ"ש אעלה אל ה' אולי אכפרה וכו' ואם אין מחני וכו'. לא היו ניצולים. שכבר קיבל תנחומין עליהם:

דף נז:

חס עליה קב"ה וגניז ליה וכו' פירוש ע"י האור שהראה לו הקב"ה יוצא מג"ע למערת המכפלה אז עשה שם מקום קבר לו ולאשתו. ובזה ניחא שתחלה אמר בשעתא דמית סמיך לגנתא. ולבסוף אמר עבד מערתא חדא ואתטמר בה וכו':

דף נח.

רוחא דחוי דלעילא פירוש בינה לאתר דיעקב שרייא פירוש זעיר ששם אחוז יעקב אבינו. להאי עולם דדוד מלכא שרייא ביה: פי' מלכות ששם אחוז דוד: לעולם חסדו פירוש מלכות יש שם חסדים. לעלם בלא ו' פירוש לרמוז אל הנוקבא:

השתא דחאבו וכו' ופירוש הפ' כך הבינה אומרת לא ידון רוחי לא תהיה הארתי נמשכ' באדם שהוא זעיר ומזעיר לעולם שהיא מלכות בשביל שלא יינק הנחש: וז"ש בשגם הוא בשר וע' בדף ל"ז שלשון זה מוכיח על לשון דהתם כדי שלא נא' פליגי ודוק:

זה ינחמנו ממעשינו זה אמאי וכו' בדרך אמת מחקו וטעמו משום דלשון זה עיקרו בפ' נח דף ס' ע"א ושם יפורש בע"ה:

דף נח:

מאי חזו כד"א וכו' גם תיבות אלו מחקם בדרך אמת משום שעיקר' הוא בפרשת נח דף ס':

מפעלות שמא דאלהים וכו' פירוש ר' יהודה מפרש שמות דקרא לשון שממה ור"ל בשביל שם אלהים שהוא דין שממה בארץ:

בין שמא דא וכו' פירוש בין שם אלהים בין שם הוי"ה כולא הוא שבחא ששמות דקרא שהם שמות הצדיקים נח ואברהם. בשמא דרחמי אתקיים עלמא פי' ואז אין אנו צריכים לשמות הצדיקים יהיו בארץ אבל בשביל שם אלהים שהוא דין שם שמות הצדיקים בארץ כדי שלא תחרב. וזהו השלום שעשה ר' יצחק בין ר' יהודה ובין ר"ח דשמות דקרא מפרש אותם שמות ממש כר' יהודה וחילוק יש בין הוי"ה ובין אלהים כר' יהודה. (והרמ"ז כתב וז"ל כוונתו בסוד עולם הניקודים שידוע שהוא מנה"י דאד"ק שעלו אורות דב"ן למעלה ויצאו דרך העינים וז"ש לכו חזו. שכן מהרגלים נתעלה עד העינים והם ממש מפעלות. כי כל נה"י סוד עשייה. ואם תשכיל במזמור ההוא תראה שקודם פסוק זה אמר ה' צבאות עמנו נתן טעמו למה כל עלול תחתון תלוי בנה"י עולתו ואמר שסודו הוא במרומים שכן כל העולמות שרשם מנה"י:

אמנם קשה שהפסוק אמר מפעלות הו"יה תרצתי שקיבלו כל אלו החכמים שסוד הוי"ה זו שבזה הפסוק הוא בנקודת אלהים כמו של יה"וה מלך בסג"ול כנז' בתיקונים. וזה רמז הכתוב באומרו הרפו ודעו כי אנכי אלהים כלומר הבינו כי יה"וה זו היא סוד אלהים. עכ"ל הרמ"ז. וקשה דבזוהר חדש בראשית דף י"ג ע"א במדרש הנעלם איתא דא"ר פנחס מה ראה דוד דאמר לכו חזו מפעלו' אלהים ולא אמר מפעלות יה"וה. אלא בשמא דאלהי"ם אשתכלל עובדא דבראשית וכו' ע"ש: ולקמן דף ס"ג גרסינן ר' אלעזר פתח לכו חזו מפעלות יהו"ה וכו'. ואם הכוונה על הניקוד לבד מאי קא מקשה על דוד שלא אמר מפעלות יהו"ה. ומקושיתו זאת נראה דר' פנחס גירסתו בפסוק היא מפעלות אלהים. וכן ר' יהודא דהכא. וכמ"ש הרמ"ז עצמו בזוהר שמיני דף מ' ע"ב על פסוק ויכון בחסד כסאו ע"ש. גם בזוהר שיר השירים בסופו גריס לכו חזו מפעלות אלהים:

אבל בס' אשל אברהם על מאמר ראשון דפרשת בראשית כתב וז"ל בזוהר אחרי מות דף ק"ז כתב אית הוי"ה דאיהי קדש קדשים. ואית הוי"ה דאיהי קדש וכו'. ונודע דבספירן דאצילו' איהו דיוקנ' דמלכא ממש ודבריאה חותמא דמלכא. ודיצירה ציורא דחותמא בשעוה. ועל הוי"ה דציורא דחותמא אמר בתיקונים דף פ"א על השושנה הרומזת לה וכולא אלהים. רומז שמדבר בהו"יה דרשימו דחותמא דאיהו רזא דאלהים כמ"ש לכו חזו מפעלות. הוי"ה שזאת ההו"יה היא רזא דאלהים עכ"ל:

דף נט:

דנטרין ברית פי' יסוד דזעיר דעלמא אתקיים עליה פי' מלכות שנק' עולם קיומה על היסוד:

חולקא בעלמא דאתי כתב הרב ז"ל שיסוד זעיר עיקרו מחסדים וגבורות המגולים שיצאו מיסוד אימא ולכך ישראל ששומרים בריתם ומתקנים יסוד זעיר עי"ז גם הם יש להם חלק בבינה שהיא עלמא דאתי דוגמת היסוד שעיקרו מחו"ג דיסוד אימא א"נ יובן במ"ש הרב ז"ל שפנימיות יסוד דזעיר עולה בסוד הדעת דזעיר ודעת דזעיר הוא בתוך היסוד דאימא ולשם עולה היסוד ומושך הטיפה משם: ולכך מי ששומר בריתו שבזה מתקן היסוד ונוטל חלק ביסוד גם הוא יש לו חלק בבינה. דוגמת היסוד שעולה עד שם. וז"ש וע"ד ישראל וכו' אית לון חולקא בעלמא דאתי:

לעולם יירשו ארץ ארץ העליונה שהיא הבינה: וע"ז מביא ראיה דאית לון חולקא בעלמא דאתי. ולא עוד אלא דבג"כ איקרון צדיקים מפסוק ועמך כולם צדיקים הרי שנקראו צדיקים: לעולם יירשו ארץ הרי שיש להם חלק בארץ העליונה שהיא עלמא דאתי:

אלה פסל וכו' כמר"ז ואלה מוסיף: ונהר יוצא מעדן וכו' פי' הפ' ונהר הוא יסוד יוצא מעדן מהבינה שנק' עדן. להשקות את הגן היא מלכות ומשם יפרד שמשם יצאו בי"ע וחיילותיהם. והביא הזוהר פ' זה לפרשו גם על נח התחתון שנכנס לתיבה שרומזת למ' אז נתחברו יסוד ומ' מהם יצאו התולדות דכתיב ומאלה נפצה כל הארץ: כמ"ש בגן ומשם יפרד וכדמסיק:

עייל לגנתא פי' מ' ואשקי ליה משקיו דלעילא פי' שממשיך היסוד טיפה למלכות ממוחי א"וא שנכללים בו. איבין הם המלאכים וזרעין הם הנשמות כמ"ש דף ט"ו ע"ב למיעבד פירין ואיבין. וזרעין ופירין הכל אחד:

כדין נייחא לכולא פירוש שע"י האורות שממשיך היסוד למ' שיש נחת רוח לכל העולמות שמקבלים שפע על ידו:

ודא עביד נייחא ג' פעמים הזכיר נייחא לבד הרביעית שאמר נייחא דכולא דקאי על כל העולמות. אבל ג' פעמים נייחא האחרים קאי על נייחא שעושה היסוד למ'. ולהבין עניינם נקדים מ"ש האר"י ז"ל בספר הדרושים וז"ל כשהיתה המ' באחורי זעיר נתן לה הארת ה' גבורות כדי לבנות פרצופה. ואחר שננסרה וחזרה עמו פנים בפנים נתן לה עצם הה' גבורות בביאה ראשונה והם שם ב"ן אחד והוא ההוא רוחא דשבק בה בביאה ראשונה:

והנה ב' בחי' נתן לה היסוד א' שם ב"ן המעלה מ"ן ב' הכלי של המ"ן שהוא ע"ב קד"ם גי' רי"ו אח"כ כשרוצים להוליד נשמות צריכי' זו"ן לעלות בסוד מ"ן לא"וא וא"וא לאריך וכעז"הד עד רום המעלו' ומושכים מהדר ואשתו מהיטבאל חסדי' וגבורו' חדשי'. וזעיר מקבל החסדי' החדשי' ומתלבשים בחסדים הראשונים:

וכן המ' מקבלת הגבורות החדשות ומתלבשו' בגבורו' הראשונים ואח"כ מזדווג עמה זעיר ונותן לה טיפת החסדים שבו ומתערבים החו"ג החדשים עם לבושיהם בתוכה ומהם נוצר הוולד:

וזהו בחי' השלישית שנותן לה היסוד לעשות נשמות עכ"ל והנה לכך כפל ג' פעמים נייחא לרמוז לג' בחינות נייחא אלו שעושה היסוד למ'. וקיצרנו בזה הדרוש כי מי שרגיל בדברי הרב יבין הדברים על מתכונתם:

וישבות ביום הז' פי' השביתה היא ע"י היסוד שנק' שביעי כשנתחיל מבינה הוא אשלים לכולהו פי' שע"י נשלמו ונתקנו כשיצאו מן התיבה. כי שם בתיבה נתקנו ונשלמו כמ"ש לקמן:

הוא הוה שלים מכולהו פי' שהוא רומז לצדיק יסוד עולם ולכך מעלתו יותר מכולם ולא בדרין דעלמא פי' שדורות הראשונים לא היה להם קיום והעמדה ונאבדו כולם אבל מהיכן נתקיימו התולדות מנח:

ת"ח נח אתחזי מיומא וכו' נראה מלשון זה שאפילו לא חטאו דור המבול היה מוכרח נח שיתחבר בתיבה ומשם יצאו התולדות דוגמת המ' שמשם יצאו הכל דכתיב ומשם יפרד. וכן נמי מוכח מדף ס"ב וז"ל ת"ח כל אינון תולדין דג"ע פי' הם הנשמות שמהבינה שנק' ג"ע. לא נפקי מצדיק אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא וכולא גניזין בה ולבתר מינה נפקין. אוף הכי נח לא אפיק תולדות למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתכנש כולא בה והוו גניזין בה ולבתר מינה נפקו למפרי בעלמא. ואלמלא דנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא. מגו תיבה נפקו לעילא. מגו תיבה נפקו לתתא עכ"ל וכן בדף ס"א ע"א וז"ל אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרך מג"ע הוה עביד תולדין מסטרא דרוח קודשא דקודשין כמלאכי עילאי קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא כיון דחטא ואוליד בנין לבר מג"ע ולא זכה לאפקא לון מגנתא לא אתקיימו אפילו לאשתרשא בעלמא דא. עד דאתא נח ועאל בתיבה ומן תיבה נפקו כל דרין דעלמא ומתמן אתבדרו לכל ד' רוחי עלמא עכ"ל. מבואר מכאן שאלו אדם הוציא תולדות מג"ע שהג"ע רומז למ' אזי אותם התולדות היה להם קיום והעמדה ושרש מהמ' והיו נתקנים בתוכה תיקון גדול והיו כמלאכי השרת חיים לעולם. אבל כיון שחטא וגורש והולידם חוץ מג"ע לא היה להם שרש גדול מהמ' והיו כמו נפילים שנופלים מבטן אשה העליונה ולכך לא אתקיימו אפילו לאשתרשא בעלמא ומוכרח שיהיו כלים ויאבדו כולם מדור לדור עד שיאבדו כולם. אלא כיון שהריעו מתו מיתה משונה ונימוחו ע"י המבול. וכשבא נח שרומז ליסוד ונכנס לתיבה שהיא מ' ונכנסו לתיבה כל התולדות אזי חזרו כולם להתעבר תוך בטן המ' ונכנסו בה בסוד מ"ן. ואז נתעורר היסוד העליון ונזדווג עם המ' וחידשם שם חידוש אמיתי ולכך היה להם קיום וז"ש נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למהוי בתיבה שמשעה שראה הקב"ה שחטא אדם והוליד התולדות חוץ מג"ע. מאותה שעה עלה ברצונו שלא יהיה להם קיום עד שיכנס נח בתיבה ובזה מובנים כל לשונות אלו שזכרנו:

ואשקי ליה ז"ס אור הגנוז שה"ס הטיפה הנמשכת מלמעלה מן הדעת שבו היה צופה אדה"ר מסיף העולם ועד סופו שאינו מתעבה. וז"ש משקיו דלעילא ר"ל מאותו שלמעלה ממש. ועביד ליה נייחא. היינו שיסודה מלא גבורות. וכשמקבל טיפת החסדים שהוא ממש שקיו אז מתבסמות הגבורות:

איבין הם נשמו' הצדיקים שהם עיקר הפנימיות ורבי זרעין הם המלאכים כי סתם זרעים הם פרי האדמה וסתם איבין הם פרי העץ ולכן ייחס הזרעין למלאכים מפני שעיקרם מן הניצוצות שהם בחי' המ' מעלמא דנוקבא. והנשמות מעלמא דדכורא פרי צדיק. ועוד י"ל דאיבין קרי למ"ד. וזרעין קרי למ"ן פירוש ניצוצות המתבררות מקליפ' נוגה ומתתקנו' בסוד זווג:

ודא נייחא לה לגנתא פירוש שיש כמה מיני זווגים דיעקב עם רחל ועם לאה: וישראל עם לאה אבל אינם העיקר כי אם ישראל ורחל שאז מקבלת אור יסודות או"א שהם בתוך זעיר ביושר אמצעיות ותוכיות. ויסוד אבא מבריח עד יסוד זעיר:

וגנתא נייחא ביה פירוש אעפ"י שיסודה מלא גבורות והטיפה היא של חסדים לא תימא שיהיה ח"ו איזה פירוד בניהנם כי הגבורות הקדושות משתוקקות להטיב ולהתבסם כדי שיהיה שיעור רחב לשפע. לשיוכלו לקבלו וז"ס עזר כנגדו. פי' מה שנראה שהיא מנגדת לו. הפך לטבעו. זה יהיה לו עזר אותיות זרע. כי בכח הגבורות מתכונן הכלי לקבל הטיפה. והזרע יצמח ויגדל ויוציא פרי וז"ש רז"ל לא זכה כנגדו. ופי' הפ' כך זכה עזר מה שהיה נראה שהיה הפכי לו. ואם לא זכה מה שהיה ראוי שיהיה עזר יהפך כנגדו. כי החיצונים אוחזים בגבורות. ולגירסת הספרים:

ודא עביד נייחא ביה ר"ל ששאר הזווגים הגם שבא השפע מהם ובאות נשמות. מ"מ אינו תיקון ונחת עצמי לנקבה הקדושה כי אינה מתפייסת בהם מחמת חסרונם. ואפילו זווג יעקב ורחל שהוא היותר נבחר מכל זווגי החול. מ"מ קים לן שאין הזווג שלם בשלימות כי מסוד ע"ב שהוא עצמיות הטיפה אין ליעקב כי אם נ"ה מן ע"ב ונשאר י"ז כמנין טו"ב הגנוז לישראל ורחל כנזכר בכוונת קונה הכל. וז"ש. כד"א כי בו שבת פי' דווקא בשבת היא השביתה השלימה כמ"ש בסוד ענ"ג עדן נהר גן:

וראוי לדקדק למה הביא פ' וישבות ביום השביעי והלא ביום הששי היתה השביתה ויובן במ"ש הרח"ו בכלליו וז"ל יסוד גי' י"ה אדנ"י שהוא בחי' יום השבת כנזכר בר"מ פ' יתרו וצדיק איהו ז' כנודע. ואמנם י"ה הוא יסוד עצמו והעטרה היא אדנ"י ע"כ וטעם שקרא יסוד בשם י"ה מבואר בשער התפילין לפי שיש בתוכו עשרה חסדים דאו"א וה' גבורות דאימא. ובדרוש רפ"ח ניצוצין כתוב שבכאן ה"ס זכור ושמור בדיבור אחד דהיינו ברית ועטרה. ונמצא שבבחי' ו"ק דזעיר נק' היסוד יום הששי. ובבחי' פרטיות איבריו דעטרה הדבוקה היא סוף ששי ויום הז' כנודע מסוד הלולב כי ג' הדסים הם חג"ת וב' ערבות נ"ה ולולב יסוד. ואתרוג עטרה. וידוע שדווקא בשבת הוא שיש זווג בבחינת יסוד עצמו דזעיר כנודע אצלנו בכוונת מוסף שאנו אומרים בו זכר למעשה בראשית. ולא

כן בשחרית. ונודע שעיקר שרשה ובניינה דרחל הוא ביסוד זה שהוא כנגד דעת שלה. ולכן זווג זה דשבת הוא העיקרי. כי אז נכנס בה שרשה ממש כתוכיותה וזהו תכלית שלימות מוחותיה בקרבה וזה יפורש ג"כ במ"ש ודא עביד נייחא ביה. כי אז היא נק' גן ממש כי נכנס בה בעלה האמיתי שה"ס א' שבשם ב"ן כזה יו"ד ה"ה וא"ו ה"ה העולה ג"ן וגם היא נק' גן עדן כי אז בה אור יסוד אבא ממש שהוא עדן. ואז מתחברים יחדיו עדן בנהר ושניהם בגן והוא ענ"ג מופלא. ובזה יובן פ' ויכל אלהים ביום הז' שה"ס העטרה. ואח"כ וישבות ביום הז' שה"ס הנייחא והזווג. ואמר ויברך אותו ויקדש אותו הטעם כי בו שבת וכו' פי' לא ברכו וקדשו מפני שבו כלה מלאכתו. אלא מפני כי בו שבת ולכן הביא אחריו פסוק וישבות להורות שאין הכוונה על כלוי המלאכה שזה כבר נאמר בויכל אלהים ביום הז'. ומוכרח שוישבות הוא ענין אחר והיינו הזווג אשר מפני זה נתברך מאימא ונתקדש מאבא. ואמר שהיסוד הזה האמיתי הטיפה הנמשכת בתוכו היא העושה תולדות אמיתיים ועיקריים ולא אחרא. כי כל שאר היסודות הם בערך הארות לגבי גדולת היסוד הזה:

ת"ח כגוונא דא נח קים לן בדברי הרב ז"ל נח זה משה. ומשה הוא יסוד אבא המבריח עד סוף יסוד זעיר. וז"ש כגוונא דא. פי' כמו יסוד האמיתי ועיקרי הזה שבו יסוד אבא. ובסוד שבת קדש כי קודש הוא מאבא. כן נח לתתא. פי' מן החזה ולמטה ששם כנגדו בנין רחל:

קיימא קדישא הוה קדישא דייקא דוגמא דלעילא הוא המקום המכוסה. וכמש"ל בתוספתא דלכל צדיק אית תרין רוחין. והוא ממש כנהר דנגיד ונפיק וכו'. ועיקרו הוא בבחינת נפיק ועייל לגנתא כנז' שהוא מהחזה ולמטה. איש האדמה. ר"ל לבעל שלה. יסוד זה הוא בעלה האמיתי המבסם כהוגן גבורותיה שה"ס הזווג כי רק ביסוד זה יורדת טיפת הדעת ביושר. והנה בדעת יש חסדים מימין וגבורות משמאל. ובחינה ג' המתמצעת ביניהם לחברם ר"ת אי"ש אמצע ימין שמאל. וכן ר"ת אד"ני יהו"ה שד"י שהם ג' מוחין הנז' בסוד האל הגדול הגבור והנורא:

ורזא אוליפנא: סוד גדול ביסוד עצמו והוא מ"ש בפ' תרומה בסוד זווג הצדיקים במ' שהוא בסוד הספיחים דמניה ומגרמיה אזדרע. וזווג זה הוא לקיים העולמות ולא להמשיך נשמות חדשות שאין כח לזה בזמן הגלות שהדינים גוברים מאד:

ובזמן המבול גברו יותר ונאחזו בארץ העליונה ושחתו כל בניה ולולא שנשאר כח נהפך העולם לתהו ובוהו ולכך הוצרך שיבנה התיבה שיפרש עניינה בסמוך. ובכח צדקתו ויחודיו תקן המ' באופן שישארו בה ספיחים להזריעה בימי הרעה הוא זמן המבול. וז"ש:

להתחברא בה הוא כניסתו לתוכה עד שלא יתעוררו הדינים ולקיימא וכו' זהו קיום המינים שהיה משפיע כח לקיום הנמצאות בבחינת הספיחים. ואע"ג דקי"ל דאין זווג או"א תדירי אלא לקיום העולמות היינו בשאר זמנים שאין הדינים גוברים כל כך. אבל בזמן המבול הוצרך נח לתקן תיבתו כאמור:

מאן תיבה דא וכו' דע דאיתא בל"ת פ' תרומה כי סוד ארון הוא התפשטות יסוד אבא מן החזה ולמטה. עוד שם ארון ה"ס מלכות דנוקבא. וב' הפי' אמת כי הכל אחד. כי הלא כל עצמה של מלכות היא מאור אבא בסוד אבא יסד ברתא. והמ' נק' צדק גי' פקד עם י' אותיותיו. כי הארתה מאחורי יסוד אבא. אבל משל אימא אורה פנימי ממש נוקב להבינה ולכן צד"ק עם ס"ג גי' ארון. והברית הוא פנימיות יסוד אבא שה"ס התורה:

ונח ותיבה לתתא כנז"ל שבחינת נח העיקרית היא מן החזה ולמטה שמאיר בתנה"י דזעיר שכנגדם הנוקבא:

נח כתיב ביה ברית וכו' פי' הגם שנח היה בחינת היסוד מ"מ הוצרך שה' יבטחהו שגם בזמן תגבורת הדינים במבול לא יתאחזו בו. והובטח שיהיה תמיד מושפע באור יסוד אבא שהוא המבריח החיצוני' וז"ש והקימותי את בריתי אתך שיתקיים בו. ועד דאתקיים וכו' שהרי התיבה היא סוד מ' ואם לא היה בנח קיום ברית חדש לא יועיל אפי' להציל התיבה שלא יטביענה המים הזדונים שהרי כל כחם ותוקפם הוא להאחז בנוקבא. וכ"ש שלא יהיה לו כח לחיות זרע כנז"ל. ואמר ובאת אל התיבה לשון ביאה וזווג:

וצדיק הוא תיבה וכו' פי' כשנתקיים בו הברית אז נקרא התיבה ארון הברית שהוא אדון כל הארץ ושולט בכל:

תיבה ונח כולא וכו' ירצה שמעשה התיבה ושיעורה וכן מה שעשה בה נח וגם שנותיו ובניו הכל כדוגמא של מעלה שכן בן ת"ק שנה הוליד בסוד מילוי שד"י. וג' בניו הם בסוד נ"הי כמ"ש בדברי הרב ז"ל:

בגין דהאי ברית וכו' פי' זה היה קודם המבול שאז הוליד בנים לאפוקי בזמן המבול דלא עביד תולדות שנאסר בתשמיש המטה. כי לא היה לו כח רק לחיות זרע כנז"ל. עכ"ל הרמ"ז):

דף ס.

משיעורא דתיבותא וכו' פירוש שד"י ואדני גי' ש"ך כחשבון שיעור התיבה לפי ששד"י היא יסוד ואדנ"י היא מ' והוא חיבור נח עם התיבה אי נמי יהו"ה אדנ"י בהכאה י' עם א' הם עשר. ה' עם ד' עשרים ועם עשרה הראשונים הם שלשים אמה קומתה. ו' עם ן' הם שלש מאות אמה אורך התיבה. ה' עם י' הם חמשים אמה רחבה:

אלא לאמר דא אתתא זה דא צדיק פירוש שיסוד ומ' שניהם קראו לו שם נח וז"ש בגין דלא מתפרשן דא מן דא. ואע"ג דלקמן אמר ויקרא את שמו נח דא דרגא תתאה שהיא מ'. היא העיקר לקרות לו שם והיסוד כלול עמה. (והרמ"ז כתב) וז"ל תנינן וכו' הוא לעיל דף כ"ד שאמר אלה פסל תולדין דתהו מפני שלא היה בהם יסוד הוא המלך הדר. אבל בתיקון כתיב ונהר יוצא מעדן שה"ס התלבשות יסודות דאו"א וכן בכאן אלה תולדות פסל תולדות הנזכר בפ' בראשית:

טוב איש דא קב"ה פי' זעיר. ההוא דבר לא אתזן אלא ממשפט. משפט הוא ת"ת דזעיר. וכתר המ' הוא משני שלישי ת"ת דזעיר והיסוד דאימא כלה בחזה דזעיר נגד כתרה. ולוקחת המ' הארה מהחו"ג המגולים שביסוד דאימא. וזהו יכלכל דבריו במשפט:

דקב"ה מתעטר בעטרוי פי' המ'. מתעטר מלעילא פי' מבינה כמ"ש מעמיקא דכולא. ומתתא פי' ע"י נשמות הצדיקים שעולים בה בסוד מ"ן ומקשטים אותה. כמ"ש מנשמתהון דצדיקייא:

אתר מקדשא פירוש מלכו'. ובירא אתמלייא. פירוש יסוד דידה הנקרא ציון כנודע. וימא אשתלים פי' מלכות דידה שנקראתי ירושלים:

אי נמי דקב"ה מתעטר הוא זעיר ופירוש מתעטר מעילא היא הבינה. שנ"הי דידה בתוכו. ומתתא הנשמות של הצדיקים שעולים במ' בסוד מ"ן ומקשטים אותה וכשרואה אותה מקושטת אזי מתעורר לקבל מזולתו שפע לצורך המ' ולפי' אחר דקב"ה היא מ' ניחא טפי מתעטר מנשמתין דצדיקייא שעולים בתוכה ממש ומתעטרת בהם ומתקשטת. וכן מוכח לקמן שאמר ונביע לתתא מנשמתהון דצדיקייא וקאי על המלכו':

והרמ"ז כתב וז"ל בשעתא דקב"ה מתעטר וכו' ידוע שיש ב' מיני שפע א' לקיום העולמות וזה תדירי והשני הוא של הפנימיות והוא אינו אלא לפרקים לפי זכות ישראל ותפילותיהם. ועתה מדבר על זה של הפנימיות. ולפי שאינו תדירי אמר בשעתא דקב"ה הוא זעיר:

מתעטר בעטרוי הם ב' עטרין חו"ג הפנימיים שבפנימיות יסוד אימא שמהם באות נשמות ישראל אז מתעטר מלעילא וכו'

עמיקא דכולא ה"ס יסוד אימא שהוא עמוק בית קיבול דכולא שה"ס כל השפע של העולמות בבחינת הפנימיות:

מתעטר מתתא שהרי בשעת הזווג אז הצדיקים מעלים נשמותם בסוד מ"ן כנודע מכוונת נפילת אפים ואז מעלים ג"כ ניצוצי קדושה שהכל הוא בחינת חו"ג ולכן נקרא גם

כן מתעטר. ועי"ל שנקרא כן מפני שהנשמות עולות ליסוד ועטרה דמ' וכמו כן השפע דלעילא הוא בעטרת אימא:

כדין אתוסף חיין הם המוחין הנקרא חיים נוספים כי בזכות הצדיקים מתרבה השפע ומאיר בנשמותם וגם בניצוצין שהעלו ויש אור גדול ברחל. וידוע שסתם זווגים דחול היותר מעולה הוא יעקב ורחל שהוא אחר חזרת עמידה שאז עולים עד חג"ת ולזה צריך מוחין יותר גדולים ממה שהוא בעמידה דלחש שאז הם כנגד נה"י ועתה מתגלים כל החסדים שה"ס החיים האמיתיים:

אתר מקדשא היא רחל שעלתה עד חג"ת ואז נכללת מחסדי כל הקצוות דזעיר דהיינו כל סטרין: כי בלחש לא היה בה רק חסדי תנה"י:

ובירא אתמלייא ה"ס יסודה הנקרא ציון גי' ו' הויות דו"ק ועוד ניתוסף בה גם חו"ב דזעיר שהרי כל הד' מוחין נכללים בטיפת זעיר והנה ציון שהיא ו' הויו"ת דו"ק דזעיר תצרף לו הוי"ה אהי"ה דחו"ב יעלה באר ומלא ברכת ה':

וימא אשתלים כתוב בס"ה שהים העליון העומד על י"ב בקר הוא היכל ק"ק ונודע אצלנו שהיכל זה העליון ק"ק נכלל בסוד אצילות גמור. ונודע שהיכל זה נקרא אדנ"י גי' היכל כמ"ש על פ' אדנ"י שפת"י והנה שם אדנ"י פשוט ומלא ומלא דמלא כזה אל"ף למ"ד פ"א. דל"ת למ"ד ת"ו. נו"ן וא"ו נו"ן. יו"ד וא"ו דל"ת. הכל ן' אותיות גי' י"ם. ואמר אשתלים שנכלל באצילות שהוא שלימותו:

וכדין יהיב לכולא יובן במ"ש בובא לציון גואל שאחר נפילת אפיים שאז היה הזווג וכשנגמר ובא לציון שאז הוא לידת נוקבא דזעיר וניתן השפע שלה בבריאה שנכללת באצילות. ונמצא שהים הנזכר מקבל השפע תחלה ואח"כ נותן לכל העולמות: שתה מים וכו' סומך הסוד על פ' זה ומדייק מה שקשה בו. א' הכפל ב' שינוי מים לנוזלים. ג' שינוי בורך לבארך ועוד הוסיף מלת מתוך. ולא חש לפרש רק א' שאינה מורגשת והיא אמאי בורך וכו' שאם יש מי באר נובע למה ישתה מבור מים מכונסים. ותירץ אלא כולא אתר חד הוא ואינם ב' מקומות וה"ס נוקבא דזעיר. ותחלה צריך לשתות משך השפע ממש כשהיא מבחי' בור. ואח"כ מבחינת באר. וצריך להקדים מ"ש בספר הליקוטים שבאר נק' רחובות כשנעשה הזווג לצורך הנשמות כי אז גם נשמות הצדיקים מעלים מ"ן ואז יסוד הנוק' נקרא באר מים נובע:

בור הוא עשק וה"ס יצחק גי' בו"ר שהן הגבורות לבדן עכ"ל עוד שם כתוב שבחי' בור הוא כשהיא אחור באחור עכ"ל: ונודע מכוונת שמע ישראל שהוא להמשיך שפע מהזווג דלא פסיק שהוא לחיות העולמות לתת כח בזו"ן שיעלו מ"ן לזווג הפנימיות. אבל יש

חילוק גדול בזה בין זעיר לנוקבא שהזעיר כבר יש לו ו"ק שלכן די לו שיקבל מחו"ג די"שס כמ"ש במלת ישראל שיר אל אבל הנוקבא אז היא חסרת כל הנזכר והיא בור דלית ליה מדיליה אלא:

מה דיהבין בגויה שישראל ממשיכים לה השפע והוא ממש מ"ן דבינה: והיינו שתה מים מבורך כלומר שים כוונתך להמשיך מים לבחי' בור שהוא גי' יצחק בסוד ה' גבורות. ונ"ה דזעיר הם כאחד מבחי' אחורים ולכן הם ד' פעמים ב"ן גי' בור. אבל בנוקבא מתפשטות לחמש בחגת"נה שלה ה' פעמים אלהים גי' ת"ל והוא ה' פעמים אהי"ה אדנ"י דהיינו שמקבלת מים משם אהי"ה שהיא אימא בסודע רבתי של שמע שהם ז"ק דאימא והמ"ן שממשיכים לה הם סוד בנימין בן ימין שה"ס ההוא רוחא דיהב בה בעלה והוא בחי' מים ממש. ואז היא רחמי"ם גי' בור מי"ם. ר"ח גי' יצחק. מים מן החסד וז"ש שתה מים מבורך:

לבתר אתעביד באר פי' אחר שכבר היה בו כח להעלות מ"ן ולהוריד השפע והמוחין אז באה לצד פנים ומקבלת אור הזווג ואז מה שהית' ד נעשי' ה שמקבל' אור בעלה דאיהו ו והמשך הפ' כך בתחלה שתה מים מבורך כאמור: ואח"כ תשתה נוזלים שנוזלים מלמעלה ממזל העליון וגם התחתונים נובעים מלמטה: ונודע שמה שיורד ממזל העליון נוצר ונקה הם חו"ג והיינו ב' נוזלים וזהו מתוך בארך שהוא הוא"ו שבתוך הה"א ובכלל הנוזלים הם גם הנשמות שכל עצמם מחו"ג עכ"ל הרמ"ז:

חד דכלילא בתרי פי' הנשמה שמתלבשת בתוך הרוח והנפש ובמעשים הרעים דוחים אותה אומנא דאומנא היא ג"כ הנשמה:

תוספתא למה נח נח תרי זמנא אלא כל צדיק וכו' ז"ל הרב בס' הדרושים הגה אמר בריש פ' נח דכל צדיק אית ליה תרין רוחין והענין נודע כי הרוח אין לה רק בחי' אחת כי היא מיסוד הת"ת שהוא זעיר: ואמנם הנשמה הבאה מבינה יש לה ב' בחינות א' בהיותה למעלה במקום הסיתום וא' למטה אחר החזה דזעיר שאז הוא מקום מגולה ואז משתנית הנשמה ברדתה לזעיר וז"ש הפ' כי רוח מלפני יעטוף פי' כי אינו רק רוח אחד והיא עוטף ומלביש הנשמה כי בינה מתלבשת בזעיר ולזה לא אמר יתעטף אלא יעטוף לאחרים. והטעם הוא כי ונשמות אני עשיתי פי' כי ב' מיני נשמות עשיתי. א' הוא מה שנמשכת הבינה נגד הסיתום וא' מה שנמשכ' נגד הגילוי ושם במקום הגילוי צריך הזעיר שיעטוף ויכסה אותה כדי שלא תגלה אורה וזהו ונשמות אני עשיתי: ומ"ש בזוהר תרין רוחין לא דק ופירושו תרין נשמתין עכ"ל:

שתה מים מבורך דא דוד מלכא וכו' פי' מצוה לאדם שיתקן מעשיו עד שיזכה לשתות מים מבורך שהוא שפע של המ' וכן יקבל ג"כ מחג"ת שהם ונוזלים מתוך בארך והכוונה שישתדל האדם לקבל שפע מחגת"ם שהם ד' רגלי המרכבה. בארך דא יצחק דאיקרי באר מים חיים פי' שהמ' בניינה מהגבורות:

דף ס:

וכולא אתעביד תיאובתא חדא: כפל ה' לשונות נגד ה' בחי' שמקבלת המ' מזעיר והם נר"נחי כנודע שכל פרצוף תחתון נעשים לו נרנח"י מהפרצוף שלמעלה ממנו כמ"ש באו"צח:

בתרי גווני אמר קרא פי' ותשחת הארץ לפני האלהים שהיו עושים מעשיהם בסתר ולבסוף עשו בגלוי דכתיב ותמלא הארץ חמס:

א"ר חזקיה וכי היך יכלי למעבד תולדין וכו' נקדים מ"ש בש"ס בואו ונחזיק טובה לאבותינו שאלמלא לא חטאו הם לא באנו לעולם ופריך והכתיב פרו ורבו ומשני על תנאי ומסיק דהכי קאמר שאלמלא הם אנו כאלו לא באנו לעולם נמצא כפי קס"ד אלמלא לא חטאו ישראל לא היו תולדות כיון שהם כמלאכי השרת וזו היא סברת ר' חזקיה הכא וקראי דקשו מתרץ להו כדמתרץ להו הש"ס ור' אבא סובר כמסקנת הש"ס ולעולם אפי' לא חטאו לא תתבטל הפריה ורביה: אמאי נשחתה פי' בשלמא בבני אדם שייכא השחתה שהריעו מעשיהם אבל בארץ מאי השחתה איכא ותירץ בגין כי השחית כל בשר ועיקר הארץ הם בני אדם וכאלו הארץ עצמה נשחתה כמ"ש לקמן בריש דף ס"ב וז"ל אי בני נשא חטאן ארעא במה. א"ל בגין דכתיב כי השחית וכו'. ארעא אתתקפת פי' ארץ שלנו שמתחזקת ומקבלת השפע מלמעלה וז"ש וכל חירו אשתכחת בה:

דהא כדין ארעא וכו' היא המלכות שמתקשטת במעשה התחתונים ולעילדקאמר ארעא אתתקפת מוכרח שהיא ארץ שלנו ולא המ' דהא קאמר עלה בגין דשכינתא שריא על ארעא ש"מ דארעא אתתקפת היא ארץ שלנו:

דף סא:

פורפיר' דיליה פי' המלכות פקיד ליה מאינון יומין קדמאי וכו' פי' צוה א"ס ב"ה שתהיה יניקתה והתגדלתה מו"ק דזעיר:

איהי יקרא דיליה ותוקפא דיליה פי' המ' מלבשת לזעיר מהחזה ולמטה והיא מכסה אותו וסוד הלבוש נקרא יקר כי תרגום כבוד יקר ור"י קרי למאני מכבדותי' וסוד התיקון הוא הלבוש כנודע וז"ש יקרא דיליה ותיקונא דיליה. והרמ"ז כתב וז"ל כיון דכתיב ותשחת וכו' שממנו נודע שעשו כל עון חמור שכן השחתה כוללת כל מין עון חמור א"כ למה

אמר לפני האלהים משמע שהם לא היו מכירים בעונתם כי אם ה' לבדו וא"כ לא היתה השחתה גמורה אלא כיון וכו' ירצה שאמרו לפני האלהים הוא הוא עצם ההשחתה וזה שיש טפשים שחושבים להסתתר מלפניו יתברך ובמחשך מעשיהם אבל אלו היה חוטאים בפרסום וזהו לפני האלהים לחלל שמו ברבים. ולפי הסוד נקדים ג' הקדמות א' מ"ש בענין ד' חלוקי כפרה בס' נגיד ומצוה שכל א' מאותם ד' עונות פוגם בעולם א' ממטה למעלה עד שעון חלול ה' פוגם במ' דאצילו' והקדמה ב' ק"ך צרופי אלהים הם מזעיר דבריאה ולמטה דהיינו מהיכל הרצון שה"ס זעיר דבריאה הכולל ו' היכלות כנודע. הקדמה ג' שכסא הכבוד דבריאה הוא סוד מלכות דאצילות המקננת שם כמ"ש בדרוש מיעוט הירח בס' א"ח:

ונראה שלכן האריך להם ה' עד ק"ך שנה שהמתין להם עד שפגמו בכל ק"ך צירופי אלהים והגיעו עד מדת האצילו' בחילול ה'. וידוע שק"ך צירופים הם ה' מדרגות. כי כ"ד צירופים מתחילים מאל"ף וכו' והגיע פגמם עד המדרגה העליונה של שם אלהים. וז"ש לפני האלהים לפני ולפנים. ולפי' רבי יהודה הפ' מורה גודל חטאם יתר על האמור וז"ש כיון דעבדו חוביהון באתגלייא וכו' שהיו מכוונים לחטוא במקום מפורסם בקהל כדין לפני האלהים כתיב. פי' מה שלא נכתב למעלה:

אנא איפכא אמרי כוונתו שאין זה סיום העונות אלא שבדרך כלל הודיע סדר עונם מתחילה ועד סוף והתחילו בצינעא לדחוק רגלי השכינה המצוייה בעו"הז ומתפשטת בכל מקום. ולעומת כן אמר אנא איפכא אמרי. ירצה שרבי יהודה פירש לפני המעלה העליונה של שם אלהים ור' יוסי מפרשו על היותר התחתונה והיא מ' שבמ' דעשייה. וזהו ותשחת הארץ זו התחתונה. לפני האלהים המתפשט בה ולא לפני בני נשא ולבסוף עבדו:

באתגלייא הה"ד ותמלא וכו' ותרי גווני אמר קרא בסתר ובגלוי לכן כפל ותמלא הארץ חמס בגלוי כמו ויחמוס כגן דלדידך קשה למה פרט החמס והלא הכל נכלל בו תשחת. ולדידי ניחא שהכוונה שחטאו גם בגלוי ואין עוד תקוה שישובו:

מיומא דעבר אדם ק' הלא בכל פ' בראשית לא נק' בשם בני אדם רק האדם ונראה דקאי דווק א ע"פ זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלהים אדם ור"ל ביום ברוא אדם באותו יום ממש דעבר על פקודא דמאריה. מאז נתייחסו כל באי עולם אליו בכללו': ולא שנק' כך ממש בשם בני אדם כי זה אינו אלא ממש כשל נח שלא כתוב בכל מקום בני נח על בני העולם. אלא תולדות נח ותולדות בני נח ובזה תדייק פי' הה"גה של הרב שהגיה בני עלמא. כלומר סתמם נקראים בני האדם ר"ל תולדות אדם שכך מייחסם הכתוב כמו

תולדות נח אלה פסל את הראשונים מכאן ואילך הם תולדות נח איש צדיק תמים שקיים העולם. ולא כאדם דאעבר לון מעלמא פירוש מעולם הקדושה והפילם תוך הקליפה והוכרחו למות להתקן:

אלו אפיק אדם וכו' פירוש אילו היה ממתין להזדווג עד שבת שאז היו העולמות נכללים באימא והוה ממשיך הנשמות מא"וא עץ החיים ואז כבר היה מתבטל הרע מעץ הדעת והיה כולו טוב: ולא אתחשך נהורא שהיו ז"ון פנים בפנים בכל קומתם הגדולה: פורפירא דיליה ה"ס מלבוש גי' חשמ"ל השומר את הקדושה שלא תהנה משם קליפת נוגה הסובבת החשמ"ל כמ"ש בשער הקליפות בדף פ"ג ושהוא גי' ו"פ ס"ג והם ימי קדם ר"ל ו"ק דנה"י דאימא והם עילאי על ימי בראשית. ואיתא שם בשער הנז' ששרשם מג' אלהי"ם גי' רנ"ח ועם ק"ך צירופים גי' חש"מל:

וביומא דאתחרב בי מקדשא וכו' בצע ליה ודרך אותה קריעה יצא אור לחיצונים וניתן להם כח לשלוט בבה"מק: יקרא דילי': שבו מתככד לעיני החיצונים. ותיקונא דיליה שלא ישלטו זרים בקודש:

ת"ח מן וכו' נראה שהטעם לזה מפני שמעולם לא היה העולם מתוקן ולא היתה הקדושה נבדלת בעצם מן הקליפה שלא היה בא לחוץ שום ניצוץ מהקדושה שלא היה אפי' שום נקב קטן במלבוש העליון מרוב השגחת הקדושה עליו והיינו דהוה מסתכל ביה לשומרו בל יקרב זר אליו להתחכך בו ע"ד שעושים לת"ח הני מאני דרבנן דבלו מנייהו הוי:

אבל בזמנא אחרא וכו' מפני שהרשעים גורמים קושי הדינים וריבוי הסיגים ומונעים שלימות הזווג העליון שעניינו ביסום הגבורות שהיא השמחה השלימה בסוד יי"ן המשמח הה"ד ובאבוד רשעים רנה. פירוש בטוב צדיקים תעלוז קריה ויש שמחה וזווג וכן ובאבוד רשעים רנה למעלה כי באדם יש כח יפה לעילוי מ"ן שהוא מציאות השמחה והרנה שסגולתה התעלות התחתוני' לעליוני' והגבורות מתבסמות. ולכן אחר עבור המבול נאמר ויעבר אלהים רוח על הארץ רוח תנחומין. ומיד וירח ה' את ריח הניחוח וידוע שכל סוד ריח הוא המתקת חרי אף. ואחרון חביב כריתת ברית הקשת. שכל סודו מיתוק הדינין והקמת הברית. וכן בכל דרא: לא כשהפגם כולל כבזמן המבול אלא אפי' בשאר דורות שהוא פרטי באומה א' יש חדוה לפניו ית' ונוסף תושבחתא מהנותרי' שמשבחי' ברוך המקום שעקרם. וגם יראו ויקחו מוסר להוסיף מעשים טובים:

אלא חדו בשעתא וכו' כשאבד זכרם והשר שלהם מלמעלה. כמ"ש ובאבוד רשעים רנה. ולא אמר וברעת רשעים כמ"ש בטוב צדיקים דבר והופכו שדוקא באבוד רשעים איבוד גמור אז רנה:

והני מילי וכו' כשהגיע זמן שהאריך להם ולא שבו כמ"ש לקמן דף קנ"א וז"ל לא עביד קב"ה דינא בחייבייא עד דאשתנים חובייהו שלא יהיה שום מלמד זכות וכל המדות יסכימו בדין:

בגין דמשתתפי וכו' שבזה גורמים לישראל שהם מהפנימיות להתבטל מתורה ומע"ט ודין הוא שיתבטלו מפניהם או"ה שהם מהחצוניות ר"ל שיש להם אחיזה בחיצוניות:

ארבעים יכנו נגד מ' יום ר' יהודה לטעמיה דס"ל בפ"ג דמכות ארבעים שלימות הוא לוקה ורבנן ס"ל ט"ל נגד ד' מילויי הוי"ה עס"מב שיש בהם ט"ל אותיות. וג' אלהים שהם ג' דיינים יש במילויי' ג"פ י"ג אותיות הם ט"ל: וסוד ההכאות לגילוי החסדי' כמ"ש הרב ז"ל ור' יהודה סבר שבעת רצון יש א' בתוך וא"ו של שם ב"ן והו"ל מ' אותיות. וכשתחלק עשרה אותיות אלו של שם ב"ן בפרצוף רחל תהיה אות א' הנזכר שביעית יו"ד ה"ה ו"או ובערך כת"בד חג"ת תבוא האלף הנזכר בת"ת שהוא אמצע הגוף: ולכן היתירה היה לוקה בין כתיפיו. ולפי סוד ג' אלהים הם כח"ב שלה האל"ף היתירה היא כנגד הדעת שלה ששם מתקבצות כל הגבורות ונכללות כאחד עכ"ל הרמ"ז:

דף סב.

בגין דמיין עילאין ומיין תתאין לא אתחברו כדקא יאות מה אינון חבילו אורחייהו כגוונא דא מיין דכורין ונוקבין לא אתחברו גרסינן וכן נמצא בזוהר מוגה: ופירושו שאם הם לא היו משחיתים זרעם והיו מזדווגים בהיתר עם נשותיהם אזי גם למעלה יתחברו זו"ן והזעיר מוריד מ"ד שהם ה' חסדים והמלכות מעלה מ"ן שהם ה' גבורות: אבל כיון שהשחיתו דרכם גם למעלה גרמו פירוד ח"ו ולכך נידונו במים. ומיין הוו רתיחין פי' מים התחתונים וטעם הדבר לפי שהמיין תתאין הם ה' גבורות שהם אש ולכך היו חמין אבל מיין עילאין שם ה' חסדים ולכך המי' שירדו מלמעלה לארץ היו צוננים:

ונפקו תרין או ג' בניו וכו' יובן במ"ש הרב כי ג' גווני הקשת הם ג' בני נח היוצאים מן התיבה והם ג' מדות חג"ת שמהם מקבלת המלכות טיפה העליונה עכ"ל: ופירושו שח"גת נעשו חב"ד ומשם מהמוחין באה הטיפה כמ"ש הרב בואנחנו עמך בני בריתך פירוש בני היסוד שמושך הטיפה מאברהם יצחק ויעקב וזהו בני אברהם אוהביך והם חג"ת שנעשו חב"ד והם כלי המוחין שמשם באה הטיפה עכ"ל ובזה יובן לשון זה נח הוא היסוד וג' בניו שם חם ויפת הם חג"ת שנעשו חב"ד וכמו שיסוד העליון מושך הטיפה מח"גת למ'. כן נח המשיך נשמות בניו שהם מח"גת בעו"הז והנה שם הוא מחסד וז"ש דא זכאה. וחם הוא מגבורה ונודע כי הסיגים יוצאים מהגבורות בסוד מקום המשפט שמה הרשע ולכן חם שלטה בו הקליפה ונעשה רשע ועליו אמר ודא חייבא. ויפת הוא

מת"ת וז"ש ודא בינוני. ה"נ ג' קטרי דרוחא פירוש מפרש נמי שם חם ויפת על נר"ן. שם היא הנשמה יפת רוח חם הוא הנפש מעשייה ששם מדור הקליפות:

נשמתא נפקת פירוש הנשמה יצאה מבריאה שרומזת לבינה כנודע ואעיל בין טורי פרודא פירוש שירדה ליצירה ששם הפירוד שהם הקליפות יותר מבריאה כנודע ואתחבר רוחא בנשמתא ר"ל שנתלבשה הנשמה שבאה מבריאה ברוח שהוא ביצירה בירידתה שם:

נחית לתתא פי' ירדה לעשייה אתחבר נפש ברוח פי' הנשמה כבר נתלבשה ברוח ואינו נראה רק הרוח וכשירדה לעשייה נתלבש הרוח בנפש והנשמה בתוך כולם:

תוספתא חד דכלילא בתרי פירוש הנשמה שמתלבשת תוך הרוח ונפש ובמעשיהם הרעים דוחים אותה. חד אומנא דאומנא היא הנשמה שהיא מבינה הנק' אומנא ג"כ ורווחין לה שעתא ופלגא. ז"ל הרב בסה"כ מ"ש בזוהר בענין הקדיש דרווחין להו לרשיעייא שעתא ופלגא בגיהנם והק' הוא ז"ל שא"כ בי"ו קדישים יורווחו כל היום שהוא כ"ד שעות: ותירץ שז' מדורין יש בגיהנם והתחתון הוא כפול ונק' ארץ עיפתה ונמצא שהם ח' והשנה היא י"ב חדשי' לח' מדורין דגיהנם וכל אחד כנגד חדש וחצי ולמדור התחתון יורדים אותם שאין חוששי' לענות אמן. ומהדין שנידונים בזה המדור נמלטים בזכות עניית הקדיש ולא משאר הדיני' שבשאר המדורות שא"כ אין גיהנם עכ"ל:

דף סב:

דנחית לאבדון לא סלקין ליה לעלמין כתב הרב כי שאול הוא יסוד דנוקבא דקליפ' ואבדון היא מ' דנוקבא דקליפה עכ"ל:

תרין קיצין אינון חד לימינא וחד לשמאלא פי' קץ הימין היא מ' ונק' קץ לפי שהיא סוף הספירות. ועוד הרב נתן טעם אחר בספר הדרושים לפי שזעיר יש בו ט' ספירות כנודע שהמ' משלימתו לעשר. והמ' יש בה עשרה ספי' עם ט' דזעיר הם י"ט ספי' כל אחד כלולה מעשר הם ק"ץ. והמ' מקבלת גם מט' ספי' דזעיר לכך נקרא קץ. קץ שם לחשך היא לילית שהיא סוף הקליפה כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים והיא מסוספיתא דחשך שהם הגבורות וז"ש קץ שם לחשך ר"ל קץ שם אותה מחשך. א"נ קץ שהיא לילית שם אותה רצועה לחשך שהם הגבורות שברצועה זו מכים הגבורות לרשעים:

והרמ"ז כתב וז"ל נודע שאותיות כמנ"פץ הם נגד ה' גבורות והם ב' בחינות מ"ן צפ"ך מ"ן הם גבורות הראשונות צפ"ך הם ג' גבורות אחרוניות והם גי' קץ וכשאלו ג' גבורות מתמתקות אז ה"ס החיים והטוב ולכן יוסף חי עלמין הוא בסוד ו' הויו"ת ג' חסדים הממתקים ג' גבורות. וזהו קץ הימין סוד קץ חי כמ"ש בל"ת בפרשת לך לך והנה קץ

הימין גי' אלה"ים דיו"דין עם ה' אותיות שה"ס דין ממותק אמנם כשאינם ממותקות אז רגליה יורדות מות קץ הימים גי' צר"ה שהוא אלהים דההי"ן היא המדרגה התחתונה שהיא בהוד ונהפך דוה. ור"ת קץ שם לחשך גי' ת"ל שהם ה' פעמים אלהים ה' גבורות. וכשהם כפולות לפעול הדין אז ולכל תכלית שעולה ב"פ ת"ל ואז אופל וצלמות שהם זו"ן דקליפה מתחזקים:

ויש מפרשים מילוי כל בשר כ"ף למ"ד בי"ת שי"ן ר"ש המילוי עולה תת"צד גימ' חש"ך צלמ"ות וזהו קץ כל בשר פירוש אותיות אחרונות דהיינו המילוי של תיבות כל בשר בא לפני ודאי. הנה שם אלהים האמור כאן ה"ס מדות המ' בהיות הגבורות שלה חזקות וחסר מיתוק ג' גבורות המתמתקו' בג' חסדים בתוך יסוד בסוד יוסף והם ג' בני נח כמ"ש הרב בסוד הקשת. ולכן אמרה מלכות ליסוד שאין תקנה שהוא יכול להעמיד העולם כי חזק כח הקליפה כ"כ עד שקץ כל בשר שעולה צפ"ך ג' גבורות אחרונות בלי מיתוק שמסוספיתא דילהון יונקת לילית והיא צרתה. בא לפני ודאי כי נודע שבהתגבר מאד החיצוני' בר מינן יש להם כח ליהנות מיסודה מהפנימיות. וז"ש בא לפני ודאי. פירוש לפנימיות שלי. והטעם בגין דאינון גרמו:

והענין שכל עצם הס"א הוא בנשמות הנעשקות בתוכה שלכן צריכה ההשגחה העליונה לקיים אותם באור הקדושה ואז הקליפה מחשבת עצמה כמדת הקדש:

והנה ר' יהודה רצה לפרש ענין ב' הקיצין ההפכיים הם ב' מלכיות דקדושה ודמסאבא ג"ע שהוא לימין וגיהנם שהוא לשמאל כמ"ש בדרוש ציור העולמות. תרין ארחין זה לימין וזה לשמאל ובמקום שעולמות הקדושה שבימין נגמרים שם הוא קץ הימים ששם האור כלה ואין עוד ימים כי אם לילות:

מאן הוא חוקר: אמאן קאי הוא ומפרש דמוסב אל קץ החשך הנזכר היא הקליפה שאין כוונתה אלא לכלות הכל בחושבה שבזה יגדל כחה בנשמות שירדו בתוכה ויהיו לה ח"ו כעין הקדושה שהנשמות הן מ"ן לעורר הזווגים כן היא מגמתה שע"כ יתחברו אופל וצלמות שהם ז"ון דקליפה:

מחשיך אפיהון דברייתא הוא אור הצלם המאיר הפנים ובמותם מסתלק ונשארו חשוכים. קץ לימינא כדאמרן. פי' צד הקדושה שהוא בכל צד הימין עד סופו:

דף סג.

לאן אתר וכו': **נסתפק במלה זו שמא יצטרך לשוב להתגלגל עוד אתר מותו להשלים תיקונו** א"ל ותנוח שלא תוסיף עוד להטלטל אלא תנוח כמ"ש הרב בס' הגלגולים שכל אותם החכמי' שאמרו בהם נח נפשיה ר"ל שלא יצטרך לבוא לעו"הז עוד. בזמנא דיקומון

מעפרא כתב הרב בספר הגלגולים שפעמים תשוב הנפש להתגלגל בגוף שני להשלמת הגוף הראשון שהוא עיקר מפני שהרבה לסגל תורה ומע"ט אלא שחסר לו איזה דבר וכמ"ש ברב ששת שהיה גלגול של בבא בן בוטא בבא באת"בש ששת והוא היה אומר חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי מפני שהיה יודע שגוף בבא בן בוטא הוא העיקר. ובענין זה היה מסתפק דניאל אם קדמהו אחר שיהיה עיקר ושאל אם הוא עצמו יקום בין החיים ושלו יהיו כל מעשיו ותורתו. ולזה השיבו ותעמוד אתה בעצמך:

חזר דנסתפק לא ידענא וכו' שהרבה אין להם זכות לעמוד בתחיה וצריכים לסיוע הצדיקים ע"ד מוריד שאול ויעל ושאל שמא יקום עם החייבים לידון עד שיהיו דיראון ויאמרו הצדיקים די ראייה זו ואז תהיה להם מנוחה ע"י סיוע מהצדיקים. ולזה השיבו לגורלך חבלך בנעימים עם הצדיקים ונודע שהוא היה מושרש בקדושת העשייה שסודו מאור המלכות ושמו דניאל שהוא אל אדנ"י המאיר בעשייה ונודע שמ' דאצילות מקננת שם ואיהי בהוד וע"כ אמר דניאל בעת צרתו והודי נהפך עלי למשחית הוד נעשה דוה ונודע שבמדת הוד מאיר שם ה' דאבגית"ן שהוא חק"ב טנ"ע גי' גור"ל וז"ש לגורלך פי' אתה אדוק ומושרש בגורלך שהוא הוד. וענין הגורל רמז למקום שנפלו חבלו ברדת הנשמות מאדה"ר שזו נפלה במקום אחד וזו נפלה במקום אחר:

הא אמרת ואתה לך לקץ ירצה כי במלת קץ נרמזו כל הגמולים טובים שתגמלני שאנוח ולא אשוב להתגלגל ושבפטירתי אתן קץ לביאת העוה"ז ושיהיה לי תקוה ואחרית בזמן התחיה ושלא אזוז מגורלי שהוא הוד דקדושה שהיא ממש המדרגה האחרונה. אבל מ"מ מסופק אני שמא מייתור מלת לקץ לאיזה קץ הוא אם לג"ע או לגיהנם להתברר מאיזה פגם א"ל לקץ הימין ה"ס מ' דקדושה כנ"ל שהיא סוף לימין וראש לשמאל אשר תחתיה שהיא הס"א וגם הוא סוף למ"ד וראש למ"ן: משא"כ בקץ השמאל שאין עוד עולם אחר תחתיו והוא קץ ימים וכולו חושך. וגם לענין התחיה א"ש רמז קץ הימין שאז תגמר ממשלת החסדים ותתחיל הנהגת הגבורות וזהו קץ הימין החסדים שהם בימין. אוף הכי דוד שגם הוא סודו מהמ' ועוד שנפשו לא היו לה חיים לכן גם הוא נסתפק עכ"ל הרמ"ז:

ברתיה דאברהם אבינו ופי' בת גלים כמש"רזל בת גולים שאברהם היה גר בארץ א"נ מה גל זה מסויים בים כך אברהם מסויים בעולם:

כדכתיב גל נעול כאלו אמר דבר אחר ופירוש הפ' בת שיסוד דידה נקרא גל נעול מהחיצונים גלים אינון נהורין פי' ג' הוא זה ומפרש גלים הם ו"ק דזעיר שמשפיעים למ' בת גלים בת שמקבלת מגלים. או משום דכתיב ליש גבור בבהמה או משום דכתיב ליש

אובד מבלי טרף וכולא איהו ליש גבור בשעתא דמקבלא גבורה תתאה מגבורה עילאה. ליש אובד מבלי טרף דא איהו בשעתא דאינון נחלין וכו' גרסי'. ופי' לישה מורה על המ' כשאין לה שפע כ"כ והיא תשושת כח כנקבה. וכשנקראת ליש יש בה לטובה ויש בה להפך ח"ו לטובה ליש גבור בבהמה דהיינו המ' שנקרא ליש מקבלת שפע מגבורה וזהו ליש גבור. ונלע"ד טעם שנקרא המ' ליש שהוא גי' ש"ם והוא שם ב"ן ורפ"ח ניצוצות שיש במלכות כמ"ש בכוונת שמע שם ע'. ולהיפך הוא ליש אובד מבלי טרף:

דף סג:

ברזא דשמא קדישא באינון ד' מינין שבלולב כתב הרב בספר הכוונות כי הדס רומז ליו"ד דהוי"ה ויו"ד במילואה ג' אותיות נגד ג' הדסים. ערבה רומז לה' ראשונה ובמילואה יש בה ב' אותיות נגד ב' ערבות הלולב רומז לו' ולפי שהלולב רומז לדעת ויסוד לכך ו' ו' במילוי. ההי"ן יש בה ב' ווי"ן. אתרוג רומז לה' אחרונה שהיא עטרת היסוד דזעיר ואינה נוקבא דזעיר אלא עטרת יסודו היא האתרוג:

לרצויי ליה לקב"ה עלייהו פירוש זהו שאמר לעיל דכולהו אתיין לרצויי על מייא הם ע' שרים שנקראים מים הזדונים:

דף סד.

בר"ה אתערותא קדמאה איהו בעלמא וכ' הרב בספר הכוונות ענין ר"ה הוא להיות שכל הדברים חוזרים בכל שנה למציאותם הראשון והנה תחלת הבריאה יצאו זו"ן אחור באחור ד"ו פרצופי' ואח"כ ננסרו וחזרו כנים בפנים והנה בר"ה נברא העולם לכן אירע בימים אלו דוגמת מה שאירע בבריאת העולם והוא כי עתה חוזרים אחור באחור וצריכים נסירה וחזרה פב"פ. ומר"ה עד יוה"כ ה"ס שמאלו תחת לראשי שה"ס הנסירות שננסר ספירה אחת בכל יום וביוה"ך האירו ונמתקו הדינים ההם ע"י ה' גבורו' קדושות דאימא. ובחג הסוכות וימינו תחבקני ובשמיני עצרת היה הזווג עכ"ל וז"ש בר"ה אתערותא וכו' שהמ? היא אז כמו בבריאת העולם שהיתה אחב"א ואח"כ ננסרה וחזרה לפנים ובכל ר"ה נעשה ענין זה. ומפרש ואזיל מאי אתערותא קדמאה דא בי דינא דלתתא וכו' פירוש לפי שבימים אלו המלכו' מקבלת הדינים והנסירה מזעיר מר"ה עד יוה"כ והיא דינא קשיא בלי מיתוק לכן דנה בימים אלו העולם וז"ש וקב"ה שהיא המ' יתיב בדינא על וכו': **עד יוה"כ נהרין אנפהא כמש"ל בשם הרב שביוה"כ נמתקו הדינים והאירו ע"י ה' גבורות דאימא** ושעיר דא כההוא שעיר דר"ח דאתעסק ביה ונהירו אנפהא כך בר"ה גרסינן:

א"ל כד סיהרא וכו' פירוש הוא הסוד שלא רצה לגלות להם מתחלה ואחר שידע מעלתם גילה להם הסוד:

דיוקנא שייפי דאדם הם רמ"ח איברים דזעיר ה"נ אית רזא דדיוקנא ותיקונא דנוקבא פי' הם רמ"ח איברים דמלכות וכלא פריש בגוון ה"נ אית לתתא רזא ותיקונא דאדם תתאה גרסי' וכן נמצא בזוהר מדוייק ופירושו כמו שיש זו"ן דקדושה כך בקליפה אית זו"ן: נחש איהו דרועא שמאלא פירוש לילית נקרא נחש וקרי לה דרועא שמאלא לפי שהיא מסיגי הגבורות ויש בה סיגים הרבה יותר מדוכרא דקליפה כנודע:

מאן דרכיב בה פירוש ס"מ הרוכב עליה וקרבא לגבי דסיהרא פי' ליינק מהקדושה ומשיך לה בינייהו דקוטפא פי' ס"מ הנזכר מושך לנחש הנזכר בינייהו דקוטפא בין ההתדבקות שיש למ' למעלה ר"ל להפסיק הזווג ונרגן מפריד אלוף ח"ו: כד מטו לחג מתערי סנורא דימינא כמש"ל בשם הרב שבחג מקבלת המ' חסדים פנימיים ומקיפים דזעיר ע"י הלולב ומקיפים דאימא ע"י הסוכה וז"ש סטרא דימינא:

דף סד:

וה' באתגלייא פי' כשנזכר וה' כגון בסדום אעפ"י שיהיה האדם באתגלייא לא יירא משום נזק אבל במבול שנזכר אלהים בעי סתימו שיסתיר האדם עצמו כמו נח: ישב בלחודוי דלא אתיא עם דינא ז"ל הרב בספר הדרושים וישב יהו"ה מלך לעולם ר"ת פ"ו לרמוז שהוי"ה שהוא רחמים ישב ולא היה רק אלהים שהוא דין וכו' ישב בלחודוי דלא אתי עם דינא:

דף סה.

אר"ש אריכת ידא בצלותין לעילא וכו' לשון זה הובא בסוף פרשת פקודי ושם בהגהות הרח"ו ז"ל פירש אותו ונעתיק לשונו ומה שלא פירש נרחיב ביאורו בס"ד. דכד רעותא כתב שם א"ס ב"ה ונל"עד שלכן כפל לשונו עילאה לעילא לרמוז שא"ס ב"ה הוא עילאה ע"ג אדם קדמון לעילא ע"ג עתיק לעילא ע"ג אריך שהם הפרצופים הנעלמים וא"ס ב"ה נעלם ועליון מהכל: קיימא על ההוא רעותא כתב שם האציל את אדם קדמון: דלא אתיידע נכתב בצדו עתיק ונלע"ד לפי זה מ"ש ולא אתפס הוא אריך ומ"ש רישא דסתים יתיר לעילא הוא א"ק מדקאמר אח"כ וההוא לישא וכו' ונכתב בצדו מהרב הנז' הוא א"ק ש"מ רישא דסתים הוא א"ק ואע"פי שהזכירו תחלה דקאמר קיימא על ההוא רעותא. כיון שהפסיק בתיבת דלא אתיידע שהוא עתיק דלא אתפס שהוא אריך חזר לא"ק הנז' לפרש סדר האצילו':

וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידיע נ"ב וא"ק הוציא את רישא דלא אתיידע ונלע"ד מ"ש ונהיר מה דנהיר הוא אריך שע"י א"ק נתקנו עתיק ואריך. ומ"ש כולא בסתימו ר"ל אע"פי שאדם קדמון התחיל לגלות הפרצופים הנזכרים אפ"ה כולם סתומים: רעו דמחשבה עילאה נ"ב היינו רישא דלא אתיידע הנזכר כאן:

למרדף אבתריה נ"ב דא"ק: חד פריסו אתפרס נ"ב היינו פרסא שבתוך א"ק שמשם התחיל רד"לא: ברדיפו דההוא מחשבה עילאה נ"ב שהשפעת ומרוצה רדל"א: מטי ולא מטי עד ההוא פרסא היינו פרסא דבגו רדל"א גופיה:

וכדין ההוא מחשבה עילאה פי' עתיק נהר בנהירו סתים פירוש בנוקביה דעתיק הנק' ג"כ דלא אתיידע הוא מאיר בנוקביה בהארת יסוד ועטרת היסוד דא"ק שבו וז"ש סתים דלא ידיע:

והאי מחשבה לא ידע פירוש כי עתיק בעצמו אינו משיגו כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע היינו אריך היוצא מהארת רדל"א: בנהירו דפרסא היינו חכמה סתימאה מקבלת משלשה אורות דנהיר ממה דלא ידיע נגד א"ק ולא אתיידע נגד רדל"א ולא אתגלייא נגד כתר עליון. וכדין האי נהירו דמחשבה אריך. בטש בנהירו דפרסא היינו מוחא סתימאה. רעותא דכל תשע נהורין היינו התשע מקוריות:

דקיימי כולהו במחשבה פירוש מוחא סתימאה דאיהי חד מינייהו בחושבנא המשלמת לעשרה. כולהו למרדף אבתרייהו של היכלין הפנימיים בשעתא דקיימי ההיכלין הפנימיים:

במחשבה מוחא סתימאה אלין לאו קיימי אחר שאינם מושגים אמר שגם הם אינם מושיגים לדעת. לאו ברעותא ולאו במחשבה עילאה נלע"ד רעותא הוא אריך מחשבה עילאה עתיק וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עילאה רדל"א. ולתתא כולהו איקרון א"ס היינו אריך שגם הוא נקרא א"ס. עד הכא מטון נהורין כי האצילו' התחיל מאבא. כד נהיר מחשבה אבא ונהיר מאן דנהיר זעיר. ואעיל דא בדא אבא באימא. ומחשבה אתעטר בא"ס אבא מקבל מחכמה סתימאה:

ההוא נהירו דנהיר מניה מחשבה עילאה דלא ידע איקרי א"ס נלע"ד ההוא נהירו הוא א"ק שממנו נהיר עתיק שנק' מחשבה עילאה ומ"ש איקרי א"ס כי א"ס בעצם הוא א"ק אבל עתיק ואריך נקראים א"ס בהשאלה.

ונהיר למאן דנהיר לעתיקא קדישא ולחכמה סתימאה ועל דא כולא קאים הכל קיים על מוחא סתימאה כי הוא מחיה את כולם:

כל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדיר כי בשר סומקא הוא משמות אלהים כנודע ע"כ הגהות הרח"ו בלשון זה מה שחידשנו כתבנו בלשון נלע"ד ומה שהוא סתם הוא מהר"חו זל"הה:

דף סה.

אני כרסייא למה דלעילא וכו' כתב בס' ערוגת הבושם על פסוק שחורה אני שיובן במ"ש בלק"ת על פסוק אנכי כי חיצוניות השכינה נקרא אני והחיצוניות הנזכר שהוא בגלות הוא הנקרא אני וסי' ואני בתוך הגולה. וז"ש הזוהר אני כרסייא למה דלעילא כי החיצוניית הוא מרכבה לאורות הפנימיות. והטעם שנק' אני כי שם ב"ן עם ט' אותיותיו גי' אנ"י ולזה קורא הזוהר אור מלובש בחשך מפני כי שם ב"ן הוא דין לפי ששרשו הוא מהמלכים הראשונים שהם דינים ובפרט מלכות שממנה דינים מתגלים שהוא חיצוניות שלה המכונה לחשך כמ"ש ולחשך קרא לילה וכו' ז"ש שחורה אני מצד הדינים שמבחוץ אבל מצד נקודת הפנימיות שהוא הכתר כ' של אנכי אני ונאוה וכו' ע"ש מ"ש באורך:

הכי אוליפנא וכו' זה שייך עם מ"ש ההוא יודאי משמיה דר' יצחק ב"ר יוסי מחוזאה וגם פתיחה זו אמרה ההוא יודאי משמו:

לאתר צרורא דחיי פירוש המלכות שצוררת אל חי שהוא היסוד בתוכה תמן מתזנן בזיהרא דאספקלריא דנהרא פירוש מתוך המלכות יונקים מהארת זעיר שיש שם במלכות. דנהיר מאתר עילאה דכולא פירוש בינה:

משה לא יכיל וכו' אלא כד אתלבש בלבושא אחרא ע' פ' בראשית דף י"ח שפירשנו ענין הענן שבו נתלבש משה ועלה להר:

דף סו.

חלוקא דרבנן ז"ל הרב בספר ק"י ענין חלוקא דרבנן ה"ס בחי' מוחין דיניקה דקטנות דאלהים אשר הוא חיצונייות כלי האמצעי כי הנשמות באות מן הפנימיות ולכן החיצוניות נעשה לבוש אל הנשמה הבאה מן הפנימיות ונמשך לה משם אל"וה שהוא כלי האמצעי של חסד זעיר כנזכר במ"א ונקרא כסותה כנז' בפרשת משפטים עכ"ל:

דאית מיין מתיקן וכו' כפל ג' לשונות מתיקן צלילין שלם יובן במ"ש הרב ז"ל כי ה' חסדים שורשם בדעת ואח"כ מתפשטי' בגוף ואח"כ כללותם ביסוד ונודע עוד שהחסדים נקראים מים ונכן נגד ה' חסדים שבשרשם בדעת אמר מיין מתיקן כי שם מתוקן ע"י המוחין שיש שם וכנגד התפשטותם בגוף כמים צלולים הניגרים אמר מיין צלילן וכנגד כללותם ביסוד שנקרא שלם אמר מיין שלם ולהיפך בקליפה:

דף סו:

למהוי את ברית בעלמא הוא כמו דבר אחר שמתחילה מפרש והקימותי את בריתי שה"ס הקמ' הברית בסוד זקיפת השרביט הוא ע"י הצדיקים ועכשיו מפרש והקימותי את בריתי אתך למהוי את ברית בעלמא ר"ל שיהיה נח במדרגת היסוד ואח"כ יכנס לתיבה:

ברית קיימא פירוש מלכות מלה היא המלכות שנקרא דבורים לדוכתיה הוא היסוד. דא הוא תקונא דמזבח פירוש י"ב אבנים הם י"ב בקר שתחת המלכות. ברית קיימא פירוש מלכות לאתריה פי' יסוד. ומה איהו שלום ופירוש הפ' הנני נותן לו את בריתי כאלו אמר הנני נותן לבריתי שהיא המלכות ומה אתן לה שלום שהוא יסוד להיותו מתחבר עמה תמיד:

דף סז.

אר"ש אמאי בכולהו וכו' ז"ל הרמ"ז ירצה שביאתו אל התיבה אינה כי אם הרחקת הנזק אבל בצאתו הבטיחו על הקרבת התועל' ויברך אלהים ויאמר אלהים זאת אות הברית וכו' והכל בשם אלהים:

שמא עילאה ה"ס דעת דזעיר ששם יסוד אימא שה"ס אמירם כנזכר בליקוטים פ' יתרו על פסוק כה תאמר רזא איהו פירוש הפ' מדבר בסוד המשכת השפע מן הדעת אל היסוד שהוא רזא משורש נח כידוע:

לקבלא אושפיזא פירוש שיפקח על צרכיה כיוסף בבית המצרי ונודע שבזמן המבול נפגמה המלכות תכלית הפגם עד שלא היה תיקון כי אם לשרש ולהרוס ממנה שרשי נשמות של כל אותו הדור וכל הנמצאים ב"ח וזש"ה והנני משחיתם את הארץ שארז"ל אפילו ג"ט של מחרישה פירוש רמז זה הוא מקום שחורש שם הזווג שלא היה מקום לזווג כלל ולכן נצטווה נח הצדיק לטרוח בכוונה במעשה התיבה לתקן יסוד המ' מחדש להיו' לו לחומה בהסתרו בתוכו. ואח"כ להשפיע בה שפע חדש לקיום העולם וז"ש לאעל' לתיבות' לאיתחברא בהדה שהם ב' עניינים האמורים ולהיות שזה חדוש גמור ולא כיתר ייחודי הצדיקים לכן הי' צריך לרשות בעלה דהיינו שהרשהו וכוננהו לעשות כל היחודים ולהמשיך כל השפע רב על התיבה וזהו בא אל התיבה ביאת ממש ונודע שעיקר בנין המ' הוא בדעתה ודעתה מכוון כנגד עטרת זעיר שהוא חצי יסוד וביסוד יש שד"י שבמילואו עולה תת"יד וחצי תת"ד גי' תב"ה ואמת אמרו בא אתה וכל ביתך לעומת בניו שסודם בנה"י כנודע ואח"כ האירו אורם בקיום העולם בסוד הקשת הנקרא או"ת שהוא חצי שד"י בבחינת עצמו של יסוד ובהם היתה הקמת הברית בסוד ותשב באיתן קשתו:

ולא הוה יאות וכו' הגם שאלהי"ם אמר לו כבר ובאת אל התיבה לא יאות לו אלא בכח שם הוי"ה שה"ס הדעת שבו שרש הו"ק שסודו זעיר בעלה ולכן היה בן ת"ר שנה בבואו לתיבה:

איקרי הכא ה' דייקא מלת איקרי שנודע שהמ' כשמאירה מזעיר נק' הוי"ה ע"ש והנה בכאן כל הפרשה עד ויאמר ה' לנח בא וכו' תמיד כתוב שם אלהים שסודו מדת המ' מצד הדין: ואח"כ ויאמר ה' היא מדת המ' מצד זעיר וז"ש איקרי ירצה מ' נקרא הכא באור הוי"ה הה"ד לבתר ויבוא נח ר"ל שכתב כך אחר אומרו ויעש נח ככל אשר צוהו ה' שה"ס זעיר: מאריה דביתא ולימוד דרך ארץ לב"ה ולאשה ולאורח שלא הכניס בניו אלא ברשות ודרך כללות אומר בסוד זה הדרך ארץ רומז שהצלת נח ובני ביתו היתה בהסכמת כל המדות העליונו' עד כאן לשון הרמ"ז זל"הה:

דא שאר ארעאן פי' חוצה לארץ ולפי דבר אחר שהארץ היא מ' ומלואה הם נשמות הצדיקים פי' תבל ויושבי בה הם בי"ע:

מאן הוא דא קב"ה פי' בינה אלין ז' עמודים פי' ז"ק דזעיר וקאי על ימים דקרא שהם ז' קצוות דזעיר אבל מלת נהרות לא פירשה ובפ' וארא דף כ"ג פירשה שאמר שם כי הוא על ימים יסדה אלין ז' עמודין דארעא סמיכא עלייהו ואינון ז' ימים. ועל נהרות יכוננה מאן אינון נהרות כד"א ונהר יוצא מעדן להשקו' את הגן ובג"כ ועל נהרות יכוננה ופי' שם בהגהות הרח"ו ז"ל הם הגבורות שיוצאים מפי היסוד ע"כ הרי מבואר דהאי דקאמר אנין שבעה עמודין וכו' קאי על ימים דקרא:

ואי תימא הא נח פי' וכיון שהוא צדיק היה לו להגין על כל העולם ותירץ דהו"ל לאגנא על גרמיה דיו להציל עצמו שלא היה צדיק גמור כמרע"ה ולגי' דהו"ל לאגנא על דריה הכי פירושו שהכל בכלל הקושייא שהו"ל להציל כל דורו ותירץ בדור הזה דייקא דמשמע לפי אותו הדור שהיו כולם רשעים נראה שהוא צדיק ולא בדורות אחרים:

דף סז:

דאברהם דאיהו ימינא וכו' ופירוש הכתוב כך מוליך הקב"ה לישראל בהשקט ושלוה בזכות ימין של משה שהוא אברהם שהוא זרוע ימין דזער ואיהו תפארת דמשה כי משה הוא זעיר ותפארת שלו הוא הימין שהוא אברהם וזהו זרוע תפארתו:

ויחל משה בעא רחמין וכו' ז"ל הרב בס' הליקוטים דע כי נח היה משה ולא התפלל על דורו ולכך נק' המבול על שמו ואף שלא התפלל עליהם בזכותו ותלה להם ק"ך שנה כמנין שנות משה כמ"ש בשגם והיו ימיו ק"ך שנה ולכן משה התפלל על דורו לתקן את אשר עוות בראשונה ולכן אמר מחיני נא לשון מיחוי כמו המבול וכל ימיו לא היו

אלא בתפלה על הדור והנה ר"ת יהו"ק למבול ישב יל"י וס"ת הב"ל שהשם הזה מעלה ניצוצות הבל ואותם שחטאו בעגל פגמו בשם זה ואמרו עלה שור וז"ס ישראל לא ידע ר"ת יל"י עמי לא התבונן ר"ת על"ה עכ"ל ובזה יובן לשון זה למה היה משה משתדל להתפלל על ישראל:

רבי יצחק אמר כל זמנא וכו' גרסינן ול"ג ר' אלעזר שכבר הקשה קושיא זו לאביו ותרצה לו והכא מתרצה מעצמו כמי שלא שמעו מאביו ועוד תירוץ דהכא משינה מדלעיל ואי גרסינן ר"י ניחא שאחר שא"ר יהודה מאי הו"ל למיעבד וכו' אח"כ פתח ר' יצחק ואמר קושיא זו. (קרבן לא מיקרב לשמא דאלהים אלא לשמא דה' קרבן לה'). בח"י בדף קע"ז את האלהים התהלך נח בא לתרץ מה שהקשו בזוהר דף ס"א דקרבנא דהקריב לבתר דיקריב ליה מן קדמת דנא דילמא ישכך רוגזא מעלמא. ועל כן כאשר סיפר בשבחו לאמר תמים היה בדורותיו. והיה לזרה מה שלא הקריב קרבנות על דורו לזה אמר את האלהים התהלך נח דכב"יכול ה' למבול ישב ושליט שמא דאלהים כמ"ש בזוהר פ' נח בדף ס"ד ע"ב וקרבן לא מיקרב וכו' ובפר' משפטים על פ' כי לא תח וץ זבח ואתנה וכי לא בעא קב"ה דיקרבון וכו'. וקרבנא לא קרבין לשמא דאלהים אלא לשמא דה' דהא לגבי דינא קשיא מדה"ד לא מקרבין קרבנא וז"ש ר"י בדף ס' מאי הו"ל למיעבד דהא חייבי עלמא הוו מרגיזין קמיה ואיהו יקריב קרבנא:

דכך הוא דינא וכו': פי' ובשביל שידונו דור המבול י"ב חודש ישב נח בתיבה י"ב חודש:

רבי יהודה אמר וכו' א"ל ר' יוסי בתרי דינין וכו' קשה דהכא משמע דר' יהודה לא היה יודע שבמבול היו ב' דינין מייא ואשא ולכך הקשה והכא מייא הוו אמאי י"ב ירחין. ובפ' וירא בדף ק"ז ע"ב אמר שר' יצחק הקשה לר"י ור' יהודה הוא שהשיב מייא קרירן נחתי מלעילא ומייא רתיחן סלקי מלתתא שהוא מייא ואשא וי"ל שאחר ששמע ר' יהודה תירוץ זה מר' יוסי קבלו ולכך כשהקשה לו ר' יצחק תירץ לו ר' יהודה כמו שקיבל מר' יוסי:

דף סט.

מן הארץ דייקא פי' ארץ ישראל שזוכים אליה שאר מתים להתגלגל גופם עד שם ואז יקבלו בה נשמתם ויחיו אבל אלו וימחו מן הארץ שאינם קמים בתחיה:

אפליגו קדמאי ע"ד פי' שיש סוברים שדור המבול יחיו והאמת הוא וימחו כמו ימחו מספר חיים שאינם חיים ור"ש חולק וס"ל דיקומון בדין וקשה דהכא ס"ל לר' אבא שדור המבול אינם קמים אפילו בדין ורבי שמעון הוא דס"ל דיקומון בדין ובפרשת וירא דף

ק"ח ע"א אמר ר' אבא כולהו בני עלמא יקומון לדינא והתם קאי על דור המבול וסדום. וי"ל שאחר ששמע סברת ר"ש קיבלה ולכן בפרשת וירא אמר כסברת ר"ש דהכא:

דף סט:

חד חוטא חוט של חסד ולכך שכיך זעפיה ומ"ש לקמן וההוא גאותא דימא הוא חד חוטא וכו' צריך לומר שהוא חוט אחר מצד הגבורות ויש בו קצת חסד כי שמאלא אתכליל בימינא ולכן אמר מסטרא דימינא וזה החוט שהוא דין מתערין גלגלוי דימא כד נחית לימא. אבל חוט שאמר ברישא הוא חסד גמור ולכך משיך גלגלוי ושכיך זעפיה:

דף ע.

אמאי כתיב אשה וכו' פי' למה אמר אשה שרומז על הנוקבא אש מיבעי ליה דהא אש בעי לאשתכחא תמן. ותירץ בשביל שלא לעשות פירוד בין זו"ן לכך כתיב אשה:

לשון אישים פי' אעפ"י שאז"ל הקרבן צריך להקריבו לשם אישים דכתיב אשה ולשם ניחוח דכתיב ניחוח אפ"ה דרשינן ליה נמי לשון אשה שרומז על מלכות. באתר דדכורא עבד ליה קב"ה פירוש זה טעם אחר למה הקריב עולה ולעיל תירץ בשביל שנח הרהר וכו' וכאן תירץ שנח הוא באתר דדכורא לכך הקריב עולה:

תננא ואשא מחוברים כחדא נראה מלשון זה שהגבורות שהולכים למלכות ומתעצמים בה נקראים תננא והגבורות שעדין בה בזעיר נקראים אשא וז"ש תננא ואשא מחוברי' כחדא שהם גבורות שבמ' עם גבורו' שבזעיר וז"ש לקמן אש נפיק מלגאו ואחיד במלה אחרא דלבר היא מלכו':

ואתאחדן דא בדא וכדין וכו' פי' אחר שנכנסו הגבורו' במ' אז תננא סליק ש"מ שהגבורו' אחר שנתעצמו במ' נקראים תננא וז"ש נמי לקמן דהא תננא אתכניש ועייל וקמיט וכו' שר"ל שנתחברו גבורו' דמ' שנקראים תננא עם גבורו' דזעיר שנקראים אשא ונכנסו אצל המוח להתמתק:

ואתקריב כולא לגו מחשבה ואתעביד רעותא חדא כדי להבין לשון זה נקדים מ"ש הרב בס' הכוונו' וז"ל והנה סוד כוונות הריח הוא כי הדינים המתפשטים חוזרים להתמתק בשרשו ע"י הריח וכשהם מתקבצים ועולים דרך החוטם עד המוח כי שם הדעת ושם שרש הה' גבורו' שם הם מתקבצים ומתמתקים כנודע כי אין הדינים מתמתקים אלא בשורשם והנה הריח בעצמו קודם שיעלה לחוטם ה"ס דינים כי ה"ס אחוריים דאלהים גי' ר' וי"ג אותיות דמילוי אלהי"ם וה' אותיו' דפשוט הם י"ח הרי ג' בחינות אלהי"ם נקראים ריח ואחר שנכנסים בחוטם נקראים ניחוח כי כבר התחיל להתמתק וניחוח מלשון חן והנה ריח זה נכנס תוך שני נקבי החוטם וב"פ הבל גי' ניחח עם ב' כוללים וכבר

ידעת כי חרון אף הוא אדרבה הוצאת הדינים מן האף ולחוץ אך הריח הוא התקמטות' תוך החוטם כנודע. אח"כ עובר הריח באמצע המצח כי החוטם עומד באמצע המצח והנה הדעת הוא ממש נגד המצח ולכן עולים שם הגבורו' כי שם הוא שורש הדינים ושם נקראי' אשה שהוא אלהים דיוד"ין גי' ש' וחמש אותיותיו הרי אשה. אח"כ עולים עד המוחין עצמם ומגיעים שם באותם שני הבלים הנקראים ניחח ומגיעים עד המוחין שהם ד' הויו"ת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם כלולים בארבע אותיו' הוי"ה. והנה ניחוח גי' למ"ד של ליהו"ה עם ב' כוללים והוי"ה עצמה היא המוחין הרי כי ליהו"ק הוא ניחח והמוחין ואז נמתקו עכ"ל הרב ובזה יובן מ"ש הזוהר וחוטמא אתכניש בההוא רוחא לגו לגו עד דאתאחיד כולא וכו' וכדין ריח ניחוח דנח רוגזא וכו' פי' לגו מחשבה הם המוחין שממתיקים הדינים ושאר המאמר מובן:

דף ע:

אזער לה לסיהרא וכו' כתב הרב בס' הליקוטים כי במיעוט הלבנה כשקטרגה ביום רביעי נסתלקו ט' ספי' ראשונו' ממנה והלכו לזעיר אבל בחטא אדה"ר נסתלקו ממנה והלכו לבנו' פרצוף לילית הרשעה בסוד אמלאה החרבה לא נתמלאת צור אלא מחורבנה של ירושלים שהיא המ' עכ"ל וז"ש קב"ה אזער לה לסיהרא היינו ביום ד' שקטרגה וניתנו ט' ספי' ראשונו' שלה לזעיר ובזה שלטא הקליפה כמ"ש ושלטא ההו' נחש. ומ"ש אבל בגין חובא דאדם אתלטייא פי' בחטא אדה"ר נעשה מט' ספי' שלה פרצוף לילית כמ"ש הרב ואמר אתלטייא בגין למילט עלמא שהוא פגם גדול יותר ממה שהיה בקיטרוג הלבנה וז"ש לעיל ההוא ינוקא דהא בההיא שעתא דאתלטיא ארעא בחובא דאדם אתייהב רשו לשלטאה עלה ההוא חוייא בישא שר"ל שהמ' שנקראת ארעא אתלטייא ח"ו שנסתלקו ט' ספי' שלה וחוייא בישא שהיא לילית הרשעה שלטה שנבנה פרצופה והכל סובב על הקדמת הרב שזכרנו:

דף עא:

ר"ש פתח וכו' ד' חיון רברבן וכו' הם ארגמ"ן שביצירה דההיא רקיע מתתקנא עלייהו. פי' המסך שבין בריאה ליצירה והוא פרוס על החיות שביצירה:

אדם אנפי אריה פי' אע"פי שקראם הכתוב פני אריה פני שור פני נשר היינו הבטת אריה והבטת שור ונשר אבל פניהם כולם פני אדם כמ"ש הרח"ו ז"ל בהגהותיו פ' תזריע וכמ"ש הרמב"ם ז"ל וז"ש כאן גליף בכולהו אדם אדם אנפי אריה וכו' שר"ל שאדם חקוק בכולם וכולם פניהם פני אדם:

והאי רקיע דאתרבע וכו' הוא המסך הנז' שתחתיו הם ד' חיות מרובעים א' בכל רוח ד' גוונין אתחזיין ביה ברקיע הנז':

גליפין בארבע פי' ד' אלו שביצירה חקוקים מד' שבבריאה שהם חג"תם דבריאה שהתחתון חקיקתו מן העליון ד' בד' גליפין פי' ארבע שבבריאה ג"כ חקוקים מד' שבאצילו' שהם חג"תם דאצילו' שהתחתון נחקק מן העליון:

רשימין טהירין וכו' פי' שכולם הם דקים ורוחניים ורשימין הם רשימו' דקות טהירין מורה על רוב זכותם כעצם השמים לטוהר. ואמר עילאין שבאצילו' ותתאין ג"כ כולם רשימין טהירין סלקין י"ב פי' כל א' עמו שנים הם י"ב:

ברית דקשת פי' ברית היא מ' ונקראת ג"כ קשת וכאלו אמר ברית שהיא קשת דאתכליל בצדיק פי' שהמ' נכללה ביסוד שנק' צדיק וברי' כמו המ' שנק' בשני שמות ברית וקשת כך היסוד נקרא בשני שמות צדיק וברית:

דא בדא פי' שנתחברה המ' עם היסוד בקשר אחד ושיעור פ' ותשב באיתן קשתו כמ"ש בפ' ויחי דף רמ"ז וז"ל קשתו דא קשת באיתן תוקפא אלבישׁ עילוי דלא אחלשת חילהא דהא ידעת דיוסף לא יסטי בההוא את קיימא דיליה עכ"ל: אנהירו בחמידו דכולא פי' שנמשך להם הארה מתרין דרועין דזעיר שבהם מתחזק יעקב שהוא הת"ת וזהו ויפוזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב כמ"ש בפ' ויחי ששם ביאר הענין היטב. חיזו לכל חיזו פי' מ':

חיזו כחיזו טמירין פי' מראו' שבה כחיזו חג"ת שבזעיר שהם טמירין אבן השתיה פי' מ' דאצילו' ושיעור הכתוב וממעל לרקיע שהוא המסך שבין בריאה ליצירה הנז' וע"י אותו המסך יורד הארת הבריאה ליצירה ולכך אם עשאו בהוצא ודופנא שפיר דמי. כי אם לא יהיה המעקה והמסך אנו מפחדים שמא ירד אור הבריאה ליצירה ויקרא מיתה ח"ו כי כל דבר שיורד ממקומו אל עולם שתחתיו יקרא מיתה ולכן עתה שיש מסך אין האור נופל רק עוברת הארתו דרך המסך והמעקה ההוא והוא סוד דין המעקה כמ"ש באוצ"ח בדרוש המעקה ואמר הכתוב וממעל לרקיע שהוא המסך הנזכר והבריאה כולה כלולה ברקיע ההוא כי הכוונה כדי שיעבור אורה ליצירה דרך המסך ההוא:

כמראה אבן ספיר היא מ' דאצילות: ודמות כמראה אדם הוא זעיר דאצילות וקיימא עלה ק"ק בינה שנק' ק"ק עומד' על המ' ומשפעת בה ומתקנתה: חדוה דכל חדוואן הוא אריך שאו"א יש בהם הארות שנק' חדוואן שאין בהם דין ואריך נקרא חדוה דכל חדוואן:

טמירא סתימא פירוש אריך הנז' סתים חציו העליון באו"א וחציו התחתון בזו"ן סבתא דסבתין פירוש או"א נקראים זקנים שאין בהם דין ואריך נק' סבא דסבין. נהירו דקיק פירוש אבא שהוא יו"ד דשמא קדישא וגם הוא נקרא חדוה דכל חדוואן לגבי אימא וזו"ן.

נהיר לימינא במשח רבות עילאה פי' אריך הצז' מאיר לקו ימיני דזעיר במשח רבות עילאה שהוא אבא שנקרא שמן:
ונהיר לשמאלא בחדוה דחמרא טב פי' מאיר ג"כ לקו שמאלי דזעיר בחדוה דחמרא שהיא אימא שנקרא יין טוב: וא"ת והלא בקו ימיני דזעיר יש בו מח חכמה דאבא ומח חכמה דאימא ובקו שמאלי יש בו בינה דאבא ובינה דאימא ולמה אמר נהיר לימינא במשח רבות וכו' דמשמע דאבא בקו ימיני דזעיר ואימא בקו שמאלי וי"ל שיובן במ"ש האריז"ל בספר הכוונה שאחר שנתערבו המוחין כך הם חכמה דאבא במקומה וחכמה דאימא נעשי' בינה דאבא. וכן בינה דאימא במקומה ובינה דאבא נעשי' חכמה דאימא נמצא כשנכנסו המוחין בזעיר נכנסו חכמה דאבא וחכמה דאימא שהיא בינה דאבא בקו ימיני דזעיר הרי שבקו ימיני דזעיר אין שם אלא הארות אבא וז"ש נהיר לימינא דמשח רבות שהוא אבא. ובקו שמאלי דזעיר נכנסו בו בינה דאימא ובינה דאבא שהיא חכמה דאימא נמצא שבקו שמאלי דזעיר אין שם אלא הארו' אימא וז"ש נהיר לשמאלא בחדווה וכו' שהיא בינה:

דף עב:

נהיר לאמצעיתא וכו' פירוש מאיר לקו אמצעי דזעיר מהארת הדעת שיש בו חו"ג שהם תרין סטרין רוח אתער פירוש זעיר מתעורר להזדווג:
ורוח סלקא פירוש מ' ואתייהיב ברוחא דבקן דא בדא שנתחברה עם זעיר שנקרא רוחא ונדבקו זה בזה:
תלת עאלין בתלת פי' חג"ת דזעיר שנעשו חב"ד והם כלי המוחין כנודע הטיפה שלהם נכנסה בנה"י:
מגו תלת נפקא חד ברית פי' מהארת חג"ת הנז' שנעשו חב"ד יוצא היסוד ברית דבקא בברית פי' יסוד דזעיר דבוק ביסוד דנוקב': אתעברת רוח דסלקא פירוש מ' נתעברה מטיפת יסוד זעיר.
כד אתייהיב' בתרין סטרין פירוש לא נתעברה המ' רק אחר שהיא בין תרין דרועין ושמאלו תחת ראשה וימינו תחבקנה:
רוחא ברוחא הם זו"ן כמש"ל דתלתא עילאין פיר' חג"ת:

דף עג.

זוהמא דדהבא פירוש כי הסיגים אינם יוצאים רק מסוף הגבורות ולכן יצחק כהו עיניו לעת זקנתו אבל החסדים אין בהם שום סיגים אלא הולך ואור ולכן אברהם לא כהו עיניו לעת זקנתו. וכן חם שרומז לגבורה יצא ממנו כנען מסיגי הגבורות:

א"נ נפרש חדווה דכל חדוואן הוא עתיק ששם עיקר השמחה והוא טמירא סתימא יותר מאריך ונקרא סבא דסבתין כי שם הרחמים הגדולים שמורים על הזקנה: חד נהירו דקיק חדווה וכו' פירוש אריך שיצא מעתיק:

נהיר לימינא במשח רבות עילאה איתא באוצ"ח כי אבא מלביש קו ימיני דאריך ואימא מלבישת קו שמאלי דאריך בסוד אבא אחיד ותלי בחסד ואימא אחידא ותלייא בגבורה וז"ש אחיד לימינא פי' עתיק הנז"ל שקראו חדווה דכל חדוואן הוא מאיר לימין אריך במשח רבות שהוא אבא. ונהיר לשמאלא קו שמאלי דאריך בחדווה דחמרא טב היא אימא ששם מקומה. ואין להקשו' איך אמר שאבא מאיר בקו ימין דאריך וכן אימא בשמאל והלא הוא להיפך שאדרבה אריך מאיר באו"א ולא או"א מאירים בו. וי"ל כמ"ש באוצ"ח שאו"א עולים בסוד מ"ן לאריך אבא מעורר מ"ד ואימא מ"ן ונודע שקו ימיני דאריך הוא דכורא לפי שהוא משם מ"ה החדש דקו שמאלי דאריך הוא נוקבא לפי שהוא משם ב"ן וכיון שאין צד ימין דאריך שהוא דכורא מזדווג עם נוקביה שהוא צד שמאלו רק ע"י עליית או"א בסוד מ"ן נמצא כאלו הם מאירים לקוים הנז' וצריכים הקוים הנז' להארת או"א ויפה אמר נהיר לימינא וכו':

נהיר לאמצעיתא וכו' נודע כי זו"ן מלבישים מטיבורא דאריך ולמטה שהוא חצי ת"ת דאריך כנודע וז"ש נהיר לאמצעיתא שהוא ת"ת דאריך בחדווה דתרין סטרין הם זו"ן שמלבישים מחצי ת"ת אריך ולמטה ומ"ש נהיר לאמצעיתא דמשמע שזו"ן מאירים לת"ת אריך ואדרבה איפכא הוא י"ל כיון שזו"ן עולים בסוד מ"ן לאו"א ואו"א לאריך נמצא צריך לאו"א וזו"ן:

א"נ יובן במ"ש הרב בדרוש עיבור זו"ן כי טעם שעיבור ראשון דזו"ן היה ע"י אריך לפי שהיה אריך בלי לבוש ולכך הוצרך לתקן התחתונים להלבישו ולהעלים אורו ובזה ג"כ יתורץ מ"ש נהיר לימינא וכו' וכן כולם כיון שהם מלבישים אורו זהו תיקונו והארתו:

דף עג:

רוח אתער הכל כמש"ל שמדבר על זעיר שמתעורר להזדווג כמש"ל:

ורזא דבת שבע דאתייהיב' לאוריה החתי פירוש ס"ל כאן שאוריה היה גוי ונתגייר הפך דברי סבא דמשפטים דס"ל דאוריה דיוריה הוה בחת ולעולם ישראל הוה:

כד סלקא רעותא דקב"ה פירוש כשעלו המ"ן במצח דא"ק כמ"ש באוצ"ח ועיין במ"ש בדף כ"ט כי שם הארכנו בהקדמה זו:

דף עד.

למעבד יקרא ליקריה פי' לתקן זו"ן שהם מלבישים לאו"א ואו"א מלבישים לאריך כי סוד הלבוש הוא יקר ואו"א הם יקריה וזו"ן הם יקרא ליקריה סלקא מגו מחשבה רעותא לאתפשטא פירוש עלה חפץ ורצון באבא כדי לאתפשט אורו לתקן פרצופים שתחתיו:

ואתפשטת וכו' פירוש מחשבה הנז' שהוא אבא מהיכן התפשטות' הוא ממוחא סתימאה דאריך לפי שאבא יונק ממזל החי' דאריך שהוא ממוחא סתימאה: עד דאתפשטת ושרייא לבי גרון פירוש שאותה הארה שיצאה מאבא לתקן הפרצופים שתחתיו נתפשטה עד הבינה שנקרא גרון כנודע:

אתר דהוא נביע וכו' פירוש בינה הנזכר תמיד נה"י דידה הם בזעיר ומכוונים אותו בסוד כונן שמים בתבונה כונן הוה ולא כנן על משקל יסד ארץ שהוא עבר. איקרי ההיא מחשבה אלהים חיים פירוש אור אבא כשנתלבש בבינה נקרא גם הוא אלהים חיים כמו אימא:

מתמן נפקו וכו': יובן בהקדים מ"ש הרב בספר הליקוטים באוצ"ח וז"ל והנה באצילות כתיב כולם בחכמה עשית כי האצילות כולו נעשה מסוד החכמה וביאור הענין דע כי אור העליון של המאציל ב"ה מתגלה באבא שנקרא חכמה ונעלם בתוכו בלי שום מסך משום דעד הכא אתגלייא א"ס ב"ה עד המחשבה שהיא חכמה ואמנם מחכמה ולמטה אין אור א"ס ב"ה מתגלה. רק אבא הוא המתפשט תוך כל האצילו' אמנם נודע כי אבא מתלבש באימא ואימא בזעיר וא"כ איך אמרנו שאור אבא מתגלה בכל האצילות אך הענין הוא כי אור העליון מגיע עד אבא בהתרחבו' גדול בלתי מחיצות ולכן עד אבא שהוא חכמה נקרא הכל חכמה אך מאבא ולמטה יש שינוי אחר והוא כי מתלבש אבא תוך אימא ואימא תוך זעיר ואמנם אור אבא מתפשט עצמותו ממש תוך אימא ואימא אינה מעברת אל הזעיר האור דרך מסך ומחיצה רק דרך חלון שהוא יסוד דידה הנכנס בזעיר ומשם מתגלה אור אבא ממש רק שאימא נעשית מעבר ודרך אל אבא ונמצא כי אור אבא עצמותו מקבל זעיר וכן הנוקבא מקבלת דרך יסוד זעיר ג"כ שהוא חלון קצר אך אין האור משתנה ונמצא כולם בחכמה עשית כי כל האור העליון באבא ממש בהתרחבות גדול ומשם למטה כולם מקבלים ממנו עד כאן לשונו וזה שאמר עוד בעא לאתפשטא וכו' דקאי על אבא שנתלבש באימא ונתפשט עוד על ידי אימא שנעשית לו מעבר ודרך ותיקן זעיר שנקרא קול עוד אתפשטת האי מחשבה ובטש האי קול ואקיש בשפוון וכדין וכו' פי' שמחשבה שהוא אבא נתפשט עד זעיר לפי שהוא בתוך אימא ואימא תוך זעיר ולא נתעצם אור אבא בהם ואח"כ תיקן זעיר את הנוקבא בכח הארות אבא ופי' ואקיש

בשפוון הם נה"י דזעיר שנקראים שפתים כידוע ומהם נבנית המ' כידוע וכדין נפקא דבור שהוא מלכות:
א"נ נודע מ"ש הרב בס' הליקוטים כי ה' מוצאות הפה שהם אח"הע גבורת ההוד גיכ"ק היא גבורת הנצח דט"לנת גבורת הת"ת זסש"רץ גבורת הגבורה בסוד ש שורקת בומ"ף היא גבורות החסד בסוד ט דוממת נמצא כי ה' גבורות הם ה' מוצאות הפה ונודע כי המלכות בניינה מהגבורות לכן אמר ואקיש בשפוון שהם הגבורות הבונים המלכות שנק' דבור:
דכולא איהו ההיא מחשבה וכו' כמ"ש לעיל כי הכל הוא מאבא שנקרא מחשבה והשאר מובן: (ובספר ע"ה כתב וז"ל):
ובאלו ההקדמות תבין הזוהר בפ' נח דף ע"ד ע"א וז"ל והבית בהבנותו וכו' אר"ש כד סלקא ברעותא דקב"ה למיעבד יקרא ליקריה סלקא מגו מחשבה רעותא לאתפשטא ואתפשטת מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע (פי' הוא מוחא סתימאה דאריך כנז"ל) עד דאתפשטת ושרייא לבי גרון אתר דאיהו נביעו תדיר ברזא דאיהו רוח חיים (פי' הוא בינה דאריך שנעשה כתר לאו"א וכו'). עוד בעא לאתפשטא וכו' ונפק יעקב גבר שלים. פי' הוא זעיר וכו' עד כיון דמטא אתפשטותא דא ואתעביד דיבור בתקיפו דההוא קנא כדין כתיב והבית בהבנותו. הרי בשעת בנין הבית התחיל להאיר בתמידו' הארת מוחא סתימאה כמו שדייק שם כאשר נבנה לא כתיב אלא בהבנותו בכל זמנא וזמנא ומפרש שם כל כלי ברזל לא נשמע אלין שאר דרגין תתאין דכולהו תליין ביה סוד האחוריים שכתבתי לעיל:
עוד מ"כ בשם הרב וז"ל החסדים כשהם בחסד הם ה' שהוא יומא דכולהו וכשמתקבצים ביסוד נעשים בחי' א' וז"ס שיר השירי"ם לשון ה' שירים ה' חסדים. אשר לשלמה הוא מלך שהשלום שלו. ולהיות ששני חסדים הם מכוסים ואינם מאירים אלא שלשה לכן אמר ג' אלפים מש"ל אות מ' בחסד. אות ש' בגבורה אות ל' בתפארת והראש באימא מגדל הפורח באויר. וכל זה כשאין זיווג אבל כשיש זווג לוקח כל החמשה חסדים של אבא בגילוי וז"ש ויהי שירו חמשה שהם חמשה חסדים ואלף הבחי' הכוללת. עכ"ל ס' ערוגת הבושם הנז"ל:

דף עד:

בעטרה מלכות נקרא עטרה שאר דרגין תתאין בי"ע וא"ת הא כתיב ונהר וכו' דמשמע כשעדין הם יונקים מהגן שהיא מ' נקרא פירוד דכתיב ומשם יפרד ותירץ ודאי הכי הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פירודא ופי' ומשם יפרד אחר שינקו מהמ' והלכו להם אזי הוי

פירודא אבל כד אינון כנישין תמן לינקא לא הוי פירודא. ומ"ש לעיל דהא מתמן מתפרשן לכל אינון סטרין ואיהו ריש מלכו לאתבדרא פי' כמ"ש האר"י ז"ל שבבל היא חב"ד דצלם דקליפה בסוד אנת הוא רישא דדהבא:

דף עה.

נתקין באתר דא עיר ומגדל פירוש עיר היא בחי' ציון דכתיב עיר דוד היא ציון והיא יסוד דקליפה דוגמת יסוד זעיר ומגדל היא מ' דקליפה דוגמת המ' שנק' מגדל ועיין בסתרי תורה שאמר ובג"כ הוו מתייחדין למיעבד עבידתא דא בחכמה ס"א דכר ונוקבא ולמעלה מזה אמר עיר דכתיב עיר דוד הא ציון מגדל דכתיב כמגדל דוד וכו':

דף עה:

רבי שמעון פתח כה אמר ה' שער החצר וכו' עד אבל לא אתפתח לאתזנא עלמא מקדושא בר ביומא דשבתא וביומא דחדשא ובזוהר אחרי מות דף ע"ט אר"ש כתיב והיה מידי חדש וכו' ואוף הכי בחדתותי דסיהרא דהא נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא וכו' בח"י דף ך' פשטן של דברים הוא כי ו"ק שבעולם היצירה הם הנקראים ששת ימי המעשה השולטים בחול על העולם והענין כי בשבת ור"ח וי"ט יתגלה אור עליון בלי לבוש בלי אמצעי אלא הוא בעצמו ע"י הבריאה:

ואז נאמר שהקב"ה לובש בגדי מלכו"ת בגדי שבתות ור"ח וי"ט אכן כאשר יצטרך עוד אור של בריאה להתלבש ביצירה ר"ל באור של יצירה. אז נאמר שהמלך לובש בגדי חול אחר שהאור הנמשך אלינו הוא ע"י העבד מטטרו"ן ושער החצר הפנימית שה"ס הבריאה עצמו הוא סגור שלא לערבב ממשלת היצירה הנק' חול עם הבריאה הנק' קודש. אמנם בשבתות ור"ח וי"ט מתגלה הבריאה עצמה שעל ידי זה מאירה האורות בעולם בלי אמצעי:

וז"ש דהא כדין שמושא דקב"ה וכו' ולבאר הדבר יותר בביאו' אמר ת"ח תרעא דא הוא הבריאה אינו נפתח כל ו' ימי החול והטעם שכל ו' ימי החול מתנהגים ע"י היצירה עולם דמט"ט ולא ע"י הבריאה. חוץ מארץ ישראל דכתיב בה ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד וכו': ואין כח לשלוט שם העשייה והקליפה. ואפילו מדת הדין. אלא כל הפעולות הנעשית בא"י תהיינה ע"י היצירה בכח הבריאה. ואפילו המיתה בארץ ישראל אינה ע"י מלאך המות הטמא אלא ע"י גבריאל כנודע. ולפי ששער הבריאה בחוצה לארץ סגור כל ששת ימי החול לכן שולטים ששת ימי המעשה ו' קצוות היצירה חוץ משבתות ור"ח וי"ט כי אז מתגלים ענפי הבריאה בעולם. ואין הכוונה באומרינו ששולטים ו' ימי המעשה ששה קצוות דיצירה שההנהגה על ידם ח"ו. כי עם היות שאמר שער החצר הוא

סגור. אין הכוונה לסגירת ההשגחה ח"ו כי לעולם הוא פונה קדים כקדם בהיותו פתוח רק הסגירה לבד לענין המזון שכל ימי החול אינו נשפע אלא מלמטה כמו שמתבאר מדברי המאמר. כללו של דבר משם מבואר שביום השבת וביום החדש שער הבריאה פתוח להשפיע בעולם והעולמות הם יותר בשלימות מבחול ע"י תוספת קדושתו. וקבלנו מרבינו הקדוש האר"י ז"ל שבר"ח יש הארת נפש יתירה בעת הכתר וע"כ חייב להקביל פני רבו בר"ח כדי שיושפע לו מכח רבו להעמיד קרן האורה וכו' כמ"ש בואתחנן דף רס"ה תנינן דחיובא עליה דב"נ לקבלא וכו'. ובמדרש הנעלם פרש' חיי שרה דף קכ"ז חייב אדם לקבל פני רבו. ובתיקוני' דף י"ז וביומ' דחדשא וביו"ט אתפתח' לקבלא ריחין ובוסמין ולירתא נפש"ין ועינוגין לבנהא וכו'. הנה נתאמ' כל מ"ש הרב ז"ל שגם בר"ח יש הארת נפש יתירה. אלא שאמר בעת הכתר כדי שלא יהיה חולק על מ"ש שם דף י"ח ואיתקראו אילין נפשו' אושפיזין בגין דלא שריין בישראל אלא ביום השבת וכו' דהיינו דלא שרייאן בישראל בקבע כל היום אלא ביום השב'. כי יש עילוי רב למעלה בין שבת לר"ח כמ"ש הרב וזש"ה יפתח ב"פ. כי כל אחד יש לו פתיחה בפני עצמה שאינם שוים בעלייתם. אבל השוה אותם הכתוב מידי חדש בחדשו ומידי שבת בשבתו לרמוז דשוו בנפש יתירה:

דתרעא דא יהיה סגור פירוש המ' שנקרא' שער באינון יומי דחול וכו': פי' בו' ימי החול עלמא תתאה שהיא עה"ז חוצה לארץ ניזוני' מעשייה וארץ ישראל ניזוני' מיצירה וז"ש ושלטין כל אינון ו' יומי דחול שהם ו"ק דעשייה על עלמא שהיא חוצה לארץ. בר בארעא דישראל שא"י ניזונית מו"ק דיצירה:

אבל ביום השב' וכו': פירוש שבשב' ור"ח מ' מגלית הארותיה ע"י הבריאה לבד בסוד נתעלה וישב על כסא כבודו: ויצירה ועשייה כלא הוו ואין הארת הבריאה מתעצמ' בתוכם אלא עובר' בתוכם מעבר בעלמא:

ת"ח הפונה וכו' פירוש שלא תאמר שבימי חול שמאירה עשייה בח"ל ויצירה בא"י אין שם האר' המ' לכן אמר עד לא יקומון לשלטאה איהו אסתכל תדיר בעלמא ופי' הפונה קדים ר"ל השער הזה שהיא מ' פונה להאיר להם קודם שליטתם וכאלו אמר הפונה קודם וז"ל הרב בס' הכוונו' דע כי אע"פי שכל ששת ימי החול פועלים מדות אלו כנודע אין דומה פעולתם בשש' ימי החול לפעולתם במועדים כי בו' ימי החול פועלים ז' מדות אלו ע"י אצילו' בבריאה ובריאה ביצירה ויצירה בעשייה. בריאה ביצירה בא"י ובעשייה בח"ל ואמנם בימים אלו מתגלים הספירו' העליונו' בהתלבשותם בבריאה לבד ומרוב התגלו' האצילו' בבריאה יתבטל אור דיצירה לגמרי וכ"ש אור דעשייה כי שרגא בטיהרא

מאי מהני הא למה זה דומה למעיין הנוטף טיפין טיפין וארובו' השמים נפתחו שאינם ניכרי' אותם טיפין הנוטפין כי נתבטלו בריבוי המים היורדים מן השמים ועד"ז תקיש בשאר המועדים ועיין בהקדמת התיקונים שאמר דביומי שבת וי"ט אלביש לבושי מלכו' דאינון עשר ספי' דבריאה עכ"ל הרב ובזה מובן לשון זה:

דף עו:

סתרי תורה חד אילנ' פירוש יסוד זעיר אבא מצד החסדים ותקיף מצד הגבורו': גו נטיען נטיע אילנא דא פי' ו"ק דזעיר כולם נטיעו' גו או"א ויסוד נטוע היה עמהם:

בי"ב תחומין אסתחר פירוש י"ב גבולי אלכסון שביסוד בד' סטרי דעלמא פרישא רגליה פי' בארגמ"ן שתחת המ' משפיע בהם: ת"ק פרסי מטלנוי פי' הם החסדים שנכללים בו. קם מלעילא פי' מבינה: לגו יומא פירוש מ' דאצילו':

כל מימוי דבראשי' פי' המוחין דאו"א שנקראים בראשית ב' ראשית על ידו מתפלגים ושאר המאמר מובן:

דף עז.

רחימותא דקב"ה פי' שאז היתה מ' בתכלית החסרון כמרז"ל שאברהם הורידה רקיע א' וה"ס התפשטות החסדים בנוקבא כי היו חסרים ממנה ו"ק ואברהם תקן מדת חסדה והיינו רחימותא דקב"ה עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

דכד ברא קב"ה עלמא א"ס כשברא עולם האצילות עבד שמייא מאש ומים וכו' פירוש א"ס ב"ה תקון זעיר שנקרא שמים מחו"ג כנודע שהמ' אין לה רק הגבורות אבל זעיר יש לו חו"ג:

ולא הוו גלדי פי' אעפ"י שקיבל זעיר תחלה חו"ג לצורך תיקון פרצופי עכ"ז לא נשלם פרצופו אלא בכח המוחין דנה"י דאימא שנעשו עצם מעצמיו ובשר מבשרו כמ"ש הרב ששני פרקים עליונים דחסד דזעיר ופרק עליון דנצח דאימא מהם נעשה חכמה דזעיר וכו'. וז"ש ולבתר אגלידו וקיימא ברוחא עילאה שהיא אימא שנקרא רוחא עילאה:

ומתמן שתיל עלמא פי' מזעיר הנז' שתיל עלמא שהיא מ' לקיימא על סמכין הם נה"י דז"א שמהם נבנה פרצוף הנוקבא כנודע:

ואינון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא פירוש שנה"י דזעיר קיומם והעמדתם מאימא כמ"ש הרב שנה"י דזעיר באים בסוד תוספת ועיקרם מהארת החו"ג דיסוד דאימא המגולים בסוד ומבינה נביאים ולזה הביא ראיה מפ' המרגיז ארץ ממקומה וכו' דהיינו כשמסתלקין המוחין דזעיר. אז נה"י דזעיר אין להם על מה שיסמוכו וממילא מ' שנבנית

מהם אין לה תיקון וז"ש ובשעתא דההוא רוחא אסתלק כולהו מרפפין וזעין ועלמא שהיא מלכות אירתת הה"ד המרגיז ארץ שהיא מלכות ממקומה ועמודיה שהם נה"י יתפלצון: וכולא קאים על אורייתא נודע כי יסוד אבא נקרא תורה וכתב הרב כי כשבאים המוחין דאימא לבדם לזעיר נקרא מיתה ח"ו והקליפות יונקים מזעיר אבל כשבאים מוחין דאבא דוחים את החיצונים ומה שאומרים שאימא דוחה את החיצונים היינו אחר שבאים מוחין דאבא וז"ס ימותו ולא בחכמה וז"ס החכמה תחיה בעליה כמ"ש באוצ"ח בדרוש הנגעים: וז"ש וכולא קאים על אורייתא הם מוחין דאבא הנקרא תורה. דכד ישראל משתדלי באורייתא אזי מושכין מוחין דאבא לזעיר ואז מתקיים עלמא שהיא מ'. ואינון קיימין וסמכין קיימין באתרייהו שאין לקליפו' אחיזה בהם כיון שבאו מוחין דאבא:

בשעתא דאתער פלגו' ליליא וקב"ה עאל' וכו' וז"ל הרב בספר הכוונו' דע כי ג"ע העליון נגד הבריאה שהיא בינה גן עליון כנגד נקודת היסוד שבה וגן תחתון בעשייה יסוד דמ' וז"ש רז"ל הקב"ה נכנס לג"ע להשתעשע עם הצדיקים אחר חצות לילה והענין כי לאה בעת ההיא מזדווג' ביעקב אך רחל אין לה שעשוע בעת ההיא אלא בנשמות הצדיקים אחר חצות וז"ס ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת וכו' כי קודם חצות אינה תחת מרגלותיו כי היא עומד' בצדו אך אחר חצות היא שוכב' מרגלותיו למטה ממש. גם פירוש אחר בסוד שעשוע הקב"ה בנשמו' הצדיקים שהוא העלא' נשמותיהם בסוד מ"ן ללאה להזדווג עם יעקב עכ"ל:

נמצא לפי' הראשון קב"ה היא רחל עאל לגנתא דעדן היא בריאה לאשתעשעא בתור' הצדיקים ויש לה נחת רוח בתורת': ולפירוש השני קב"ה הוא יעקב עאל לגנתא דעדן היא לאה לאשתעשעא עם צדיקייא הם נשמות הצדיקים שעולים בסוד מ"ן ביסוד לאה וזה כלל גדול בכל מקום שתמצא בזוהר קב"ה עאל לגנתא דעדן וכו'. יש בו השני פירושים האלו שפירוש הרב זלה"ה:

כולהו אילנין דבג"ע וכו' לפי' א' שג"ע היא בריאה לפרש כולהו אילנין וכו' הם הספירו' דבריאה אומרים שירה ושבח לפני המ' שבאה וירדה לעולם הבריאה. ולפירוש ב' דקב"ה הוא יעקב וג"ע היא לאה נפרש כולהו אילנין וכו' הם הספי' דלאה אומרים שבח לפני פרצוף יעקב שבא להזדווג עם לאה לפי שיש להם הנאה גדולה מזה הזווג:

דעייל רוחא באודנוי וכו' כתב הרב שיכוין האדם לעשות אזניו מרכבה לשם ס"ג אולי בלילה שיונאה נשמתו יזכה לשמוע שמיעה רוחנית ורזין עילאין ע"כ וז"ש באודנוי למשמע:

ועינוי פקיחן למחמי כתב הרב יכוין אדם להיות עיניו מרכבה לחמש הויו"ת שהם גי' עין עכ"ל ועי"ז יזכה לראייה רוחנית.
ולביה פתיח למנדע פי' יעשה לבו מרכבה לל"ב נתיבו' חכמה כדי שיהיה לבו פתוח למנדע רזי תורה:
דרוחא דכל רוחין פירוש בינה שכל הנשמות נמשכות ממנה ורוחין דקאמר הכא הם הנשמות כמו שכתב הרב ריש פרשת נח על תרין רוחין אית להו לצדיקייא ע"ש ומ"ש ארים בסימו דנשמתא פירוש התורה והמצות שעושים הנשמות ביום עולים בסוד מ"ן לאימא כי הנשמות הם מבינה ואומרו ארים בסימו דנשמתא ר"ל בינה הנז' מעלה הבשמים של הנשמה שהם מעשיה הטובים ואומרת לאבא חזי בהאי ברא קדישא אתינא לקמן כדי להזדווג עמו. והגם שכתב הרב כי זו"ן הם מ"ן דא"וא י"ל שגם הנשמה שהיא מאימא וחיה שהיא מאבא עולים עמהם כמו שכתב הרב בכוונת ק"ש:
מתמן נפיק קלא דקלייא פי' מבינה הנז' יוצאים המוחין לזעיר שנקראים קול הקולות שהספירות דזעיר נקראים קולות והמוחין שבתוכם נקראים קול הקולות:
חיילין אתבדרו לד' סטרי עלמא פי' המוחין הנז' נתפשטו לד' רוחות זעיר בפנים שלו ובצד אחור ובצד ימין ושמאל:
חד סליק לסטר חד פי' נצח דאימא שמתפשט בח"חן דזעיר חד נחית להההוא סטר פי' הוד דאימא שמתפשט בקו שמאל דזע יר ואמר בנצח סליק ובהוד נחית כמ"ש הרב כי הנצח גבוה מהוד בסוד והקרנים גבוהות וכו' ובסוד אימא עד הוד אתפשטת שמובן שהוד דאימא מתפשט למטה יותר מנצח ועיין בכוונת הלולב סוד דרום צפון מעלה מטה וכו' שכתב כנז'. ואמר להההוא סטר כיון שנ"ה דאימא כולם תוך זעיר לכך אמר להההוא סטר שפרצוף זעיר כולא חד הוא:
חד עייל בין תרין פי' יסוד דאימ' מתפשט בקו אמצעי דזעיר והוא בין נ"ה דאימא:
תרין מתערין בתלת: פירוש ז"ון מתעוררים ונתקנים בכח ג' הנזכרים שהם נה"י דאימא ולפי' גירסת תרין מתעטרין בתלת ניחא טפי. תלת עיילי בחד פי' נה"י דזעיר נכנסים בג' קוים של המלכות ובונים אותה נצח דזעיר בקו ימיני דרחל והוד דזעיר בקו שמאלה ויסוד דזעיר בקו אמצעי דרחל:
חד אפיק גוונין פי' המלכות הנז' הוציאה היכלות דבריאה שיש בהם דין וחסד. שית מנהון לסטר חד פירוש הם ששה היכלות דזעיר דבריאה ושית מנהון נחתי להההוא סטר הם שש היכלות דנוקבא דבריאה:

א"נ שית מנהון לסטר חד הם ששה היכלות דאבא דבריאה ושית מנהון נחתי להההוא סטר הם ששה היכלות דאימא דבריאה כנודע מדברי הרב זלה"ה כי בכל פרצוף יש בו ז' היכלות שהם עשרה ספירותיו כי היכל קדש קדשים כולל שלש ראשונות ולפי שהוא נעלם לכן לא הזכיר הזוהר רק ששה וכו' ולא הזכיר היכל ק"ק. שית עיילי בתריסר פי' המ' דבריאה יורדת לי"ב היכלות שביצירה כי ששה היכלין הם עיקרים ונגלים וששה אחרים כלולים בהיכל הרצון ומ' דבריאה מתלבשת בתוכם וז"ש שית עיילי בתריסר כי נודע כי מ' של עולם העליון יורדת לעולם שתחתיה:

ותריסר מתערין בעשרין ותרין פי' י"ב היכלות הנז' תיקונם ועשייתם מכ"ב אותיות התורה שמהם נבנו כל הפרצופים כנודע:

שית כלילן בעשרה פי' שית היכלין הנז' יש בהם עשר ספי' עם היכל ק"ק ר"ל הגם שלא זכרתי לך כי אם ו' דע שהם כלולים בעשרה כי היכל ק"ק כולל ג"ר ולהיותו נעלם לא נזכר:

א"נ נפרש שית הם ו"ק דזעיר יש בהם עשרה אחר שנכנסים נה"י דאימא בזעיר ומתחלקים בו כנודע מסוד קו המדה:

עשרה קיימי בחד פירוש עשר ספירות דאצילות קיימי בחד הוא א"ס ב"ה כן פירש מורינו זה המאמר:

דף עז:

דמית בחיי אבוי בר דא פי' כמ"ש לקמן והוה תרח אבוה קאים תמן ופירוש בחיי ר"ל לפניו אבל הבל לא היה אדם מזומן לפניו כשנהרג. אתהדר למעבד רעותיה דאברהם זה כסברת ר' אלעזר דלקמן דף ע"ח ע"ב שאמר ר"א לר"ש אבוי הא כתיב לך לך וכו' וכיון דאתער תרח באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם וכו' הרי מבואר דס"ל לר"א שחזר תרח בתשובה ורצה ללכת לא"י עם אברהם אבל ר"ש ס"ל שכוונת תרח להציל עצמו מן המיתה וא"כ מ"ש כאן אתהדר למעבד רעותיה דאברה' היא הפך מסבר' רשב"י א"נ י"ל ומ"ש את הדר למעבד רעותי' דאברה' ר"ל שרצה לצאת וללכת עם אברהם אבל אברהם כוונתו ללכת לא"י ותרח להציל עצמו:

לאתקנא גרמך פי' שבארץ ישראל זכה לבנים ולהארות גדולות יותר מחוצה לארץ לאתקנא דרגא דילך פי' שבארץ ישראל זכה למדת החסד שהיא מדתו של אברהם כמ"שה הלוך ונסוע הנגבה:

והרמ"ז כתב וז"ל ק' מהבל ולמך שמתו בחיי מתושלח ותירץ דלא חשיב אלא מתולדות נח:

לית אשא שלטא וכו' היו אומרים כן לפי שהיו עובדים לאש כנז' בב"ר ולפי שתרח היה אדוק בה מאד עלה על דעתם שתהיה לזרעו זאת הסגולה ותהיה ע"ז שלהם אש אוכלת אש ועשו הנסיון בהרן שהיה מוחזק להם לחכם וכו' כדמשמע מיב"ע בתרגומו:

בההוא יומא וכו' לפי שמיתתו גרמה קידוש ה' לכן זכה להתעבר באהרן הכהן כמ"ש הרב וגם המשיח יצא ממנו ת"ח מלה וכו' ירצה שהשפע המקיים העולמות לא פסיק לעלמין מ"מ שאני אור הפנימייות שבא מאו"א אינו מתכונן לבוא עד שיתעורר ויעלה מלמטה התעוררות פעולת התחתונים המקבלת להחזיק בתוכה אותו השפע העליון ורזא דמלה המשל נכון לסוד שאנו רואים שאותו האור החשוך שבתחתית הלהב המאיר. אינו שאותו המאיר יתחיל להאיר ושסוף התפשטותו יהיה התחתון הבלתי מאיר. רק הטבע הוא שהחשוך מתחיל להאחז בפתילה ואינו מאיר ואחר כך יושפע עליו מיסוד האש הלהב הבהיר ויאחוז החשוך בו ויחזור להאיר גם הוא. וכך הוא למעלה שהגבורות שסודן מבוצינא דקרדינותא שהן ביסוד הנוקבא אין להן אור עד שהיא תתעורר לעלות ואז יושפע נהורא חוורא שסודו החסדים מאוירא דכייא ויאיר הכל כאחד:

אלהים אל דמי לך היא המ' כנז' ול"זא דוד שלהיותה מיוסדת בגבורות שה"ס נהורא חוכמא שלא תדום מלשבח ומלהתפלל על יחוד החסדים ולכן ר"ת אלהים "אל "דמי "לך אל"ד ככתוב בכוונת תיקון חצות אד"ל הוא קודם הזווג אל"ד אח"כ בסוד הלידה והוא שם י' מע"ב שמות. אל תתרש מלענות ואל תשקוט מלהמשיך שפע החסדים שהם שם אל. וכסדרה של מלכות כך סדרם של בניה הרוצים להמשיך שפע עליהם והיינו המזכירים פי' מושכים שפע החסדים מכח הזכר. וכמה דישרי אתערותא ר"ל שתהיה ההכנה מכוונת לשפע הנדרש ממעלה אם תבקשו חכמה עושר או בנים והביא ראיה מויצאו אתם שהתחיל בפועל היציאה ובכוונה ללכת ארצה כנען מיד נתעורר הסיוע העליון לעוזרו בלך לך וכו': לאתקנא גרמך מובן במ"ש בל"ת פ' נח שתחלה הוצרך אברהם להמסר על ק"ה לעשות זווג עליון דאו"א ולתקן את זו"ן בעבור ראשון דתלת כלילן בתלת. ואחר שנתיישב בא"י ונוספה בו ה' אז עשה זווג ב' בה' חסדים מגולים והוא גדלות ב' עכ"ל וזהו לדעתי לך לך פי' אתה עדין בחינות הרגלים שהם נה"י:

אבל לך לך לתקן גרמך לה' חסדים גי' ל"ך שבזה יתקן מדתו היא החסד דכליל כולהו יומי:

לית אנת למיקם וכו' פי' לא תחשוב שאוכל להכניסם תחת כנפי השכינה ולברר ניצוצי הקדושה שביניהם שהרי הם בעלי עבירות רבות ואין עתה זמן להוציא הבירורים שבקליפה שלהם שזה מוכן ליעקב שיחזור ביניהם להציל כל טובם:

דף עח.

סטרי דישובי עלמא פי' א"י יישוב העולם מקיפה מכל צדדיה והיא אמצע העולם דווקא אמצע הישוב ולכן לא אמר סטרי דעלמא אלא דיישוב:

וידע חילין וכו' איתא בזוהר ויקהל שיש פתח גדול כנגד ארץ ישראל למעלה ואמצעיות תוכיותו מכון על ב"ה אבל כל א"י היא תחת שער זה ונראה בכ"מ מדברי הרב שסיום שער זה הוא על ראש עולם העשייה שהרי ארץ ישראל מתנהגת על ידי היצירה דתמן מט"ט שר צבא ה' שנראה ליהושע בבואו לארץ. וסביב פתח זה יש ע' חלונות שמשם יורד השפע לע' שרים שבעולם העשייה דהיינו מתמצית א"י. וא"א ע"ה ידע חילין דממנן פי' הכח של ע' שרים שהיה בקי בכל אותם החלונות שמשם מושפעים הע' שרים אבל כד מטא וכו' ה"ס ארץ ישראל שבה מתפשט אור עליון בדרך ישר שמקורו מהיכל לבנת הספיר המכוון כנגד הר ציון וה"ס יסוד שבמ' כנז' בדרוש ציור העולמות:

תקיל בתיקלא מעלת האור המאיר בה ושיעורו ולא היה עולה בידו למצוא לו שיעור מוגבל כשאר הארצות עי"ל שאז היתה רחל בבחינת אחור באחור ולא היה יכול ליהנות ממנה וא"ל ה' לך לך שאז נתעלה למדריגות נה"י ששם ב' חסדים מגולים ונתגלה אליו כבוד ה' עכ"ל הרמ"ז. ת"ח דהכי הוא דהא נפקי מאור כשדים והוו בחרן אמאי יימא ליה לך לך וכו' מלשון זה תשובה להרמב"ן שפי' בפי' לתורה שחרן היא ארץ מולדתו דאברהם ולכך אמר לו לך לך מארצך והביא ראיה ממ"ש אברהם לאליעזר כי אל ארצי ואל מולדתי חלך ומצינו שאליעזר הלך לחרן אלמא שחרן היא מולדתו וממנה הלך לאור כשדים ואחר שהוצל מכבשן האש חזר לארץ מולדתו. ודחה דברי רש"י ז"ל שפי' התרחק עוד וצא מבית אביך דס"ל לרש"י דאור כשדים היא מולדתו ולשון זה מסייעו. וכן ממ"ש הזהר לקמן דהא לבתר תאבו בתיובתא תרח וכל בני ביתיה דכתיב ואתה תבוא אל אבותיך וכו' וכן פי' רש"י ז"ל שתרח עשה תשובה. קשה על הרמב"ן שכתב עליו שתרח לא עשה תשובה וקרא דואתה תבוא אל אבותיך בשלום בשביל דברא מזכה אבא. וכתב הרב היפה שמדרש רבה מסייע להרמב"ן ז"ל שאמרו שם תבוא אלא בותיך בשלום בישרו שיש לאביו חלק לעוה"ב תקבר בשיבה טובה בישרו שישמעאל יעשה תשובה עכ"ל ודקדק מדלא קאמר בתרח שיעשה תשובה כמו בישמעאל ולשון הזוהר מבואר שתרח עשה תשובה וגם מדרש רבה דקאמר שיש לאביו חלק לעו"הב יפורש מצד שעשה תשובה אע"פי שלא הזכירה כמו בישמעאל לאו דווקא וכולם עשו תשובה כמפורש בזוהר:

וז"ל הרמ"ז ואעשך בגין דכתיב וכו' קאי אדלעיל לך לך למנדע לך וירצה כמ"ש הרב ז"ל שחייב כל אדם לחקור ולדעת שורש נשמתו כדי שיוכל להשלימה ולהשיבה אל מקורה שהוא עצמות מהותה ונמצא שכל עוד שהולך ומשתלם הולך ומתקרב אל עצמו וז"ש למנדע לך לדעת את עצמך כדי שתוכל לתקן את עצמך ואני מסייע לך: ואעשך לגוי גדול הענין כי אברם היה בבחינ' נצח הוד יסוד גי' אב"רם ולכן היה פסיעותיו ג' מילין כמ"ש במאמ' ?הפסיעו' ונוד' שזה בחי' הקטנות דנ"הי אינון לבר. וה' צוהו להשתדל בתיקונו ובזה יתגדל שנ"הי יעלו לחג"ת וחג"ת לחב"ד וה"ס ג' בחינות זעיר גדלות וקטנות יניקה הרמוזים במלת גו"י ואמר ואעשך לפי שבכל עלייה ממדרגה למדרגה צריך לחזור לקטנות ונעשיה בריה חדשה ותחילתם היתה בבחינת אדם קטן דהיינו סוד נה"י ואחר כך היה האדם הגדול והוא תכלית תיקונו.

ואברכך בגין וכו' זהו הנז"ל מארצך מההוא סטרא וכו' ידוע שבחטא אד"הר נפלו הנשמות בקליפות נוגה שהיא כלולה מט"ור והנה צד הטוב הוא הקרוב אל החיצוניות דקדושה והוא נק' סטרא דישובא שכן הוא יכול להדבק בקדושה ולבוא לכלל יישוב ותיקון. משא"כ צד הרע הקרוב לג' קליפות הרעות שבהם החרבה ושממה וקיימא לן דכל בחינות הקטנות לא יש בה כי אם ב' מוחין וב' אלהים דאלפ"ין ודה"הין ונודע שאין כח לקליפה אלא מן הקטנות ונמצא לפ"ז ששם אלהים דאלפ"ין הוא לצד הטוב כי של ההי"ן גי' צר"ה ולכן אמר שצד היישוב שבו נדבקה נפש אברם הוא ארץ שהוא גי' אלהי"ם דאל"פין ולכן נצטווה שיוציא כל בחינותיו מארצו פי' מצד הטוב שבנוגה שהוא גי' ארץ וה' יעזרהו בצאתו משם בהשפיע עליו ברכותיו מה שלא היה אפשר בהיות בחינותיו דבקות בנוגה שאין אור הקדושה משפיע לו אלא כדי קיומו בצמצום שלא לחזק את הקליפה אבל בצאתו משם אזי יברכהו:

ואגדלה שמיך בגין וכו' אחר שצוהו להשתדל להוציא ניצוצו מתוך נוגה עוד הזהירו לצאת ממולדתו מההוא חכמה דאת משגח וכו' ה"ס הכח המושפע למזלות מע' שרים שהיא מרצונייות העולמות המשתלשל מנה"י דאינון לבר ולפי שאברם תחילתו היה אחוז שם וידע שצריך זכות עצום להנצל מהמזל וכדבר התוספת גבי לאו בזכותא תלייא מלתא לכן חשב שהיה נכנע למזלו וה' א"ל צא מאצטגנינות שלך והבטיחו שישנה שמו בתוספת ה והיינו ואגדלה שמך שזכה למזל העליון שהוא שורש ה' חסדים כי שמ"ך גי' ה"פ חס"ד ותחילה היה אברם בנ"הי ששם ב' חסדים של נ"ה: ועתה נתוספו עליו החסדים הסתומים שנתגלו וניתוספו על המגולים ואז עלה שמו אברהם גי' ח"פ אל בסוד מזל נוצר חסד שהוא השמיני ונודע שבכל א' מי"ג מדות ים שם אל:

והיה ברכה בגין וכו' זה כלפי הנז"ל דלא תשגח בביתא דאבוד ר"ל שלא יהנה כלום משל אביו ושלא יחשוב לברר בירורים מבית אביו מניצוצי הקדושה הכמוסים שם לפי שעדיין לא הגיע זמנם להתקן אלא מעתה והיה ברכה זכי בשלך: עכ"ל הרמ"ז:

דף עח:

דהא יציאה בקדמיתא עבדו דכתיב וכו' פי' כי לשון יציאה מורם על תחילת היציאה ממקום שהיו בי אבל לשון הליכה וילך אברם מורה על היותם כבר בדרך והולכים ממסע למסע ללכת לא"י ולכך בחרן כתיב וילך אברם. וזהו שהקשה לו ר' אבא לקמן:

דף עט.

סיפא דקרא דכתיב בצאתו מחרן אלמא שגם בחרן הזכיר יציאה ותירץ לו ר' אלעזר מחרן כתיב והאי יציאה מארץ מולדתו וכו' ופי' מחרן כאדם הבא בדרך ופגע בעיר אחת ולן בה ויצא ממנה. קרי לה יציאה לגבי אותה העיר שיצא ממנה. אלין גרים וכו' כתב הרמ"ז דע שכל הגרים הם ניצוצות העולות מקליפת נוגה וניתנים בגוף של אותו נכרי ובסגולת קדושת אותו ניצוץ הוא מתעורר לצאת מן הטומאה ומשתוקק לקדושה ואח"כ משפעת מלכות באותו ניצוץ נפש א' מאותם שעושים הנדיקים בזווגם עם נשותיהם וזה היו עושים אברהם ושרה בכל הזווגים שהיו עד הפקד שרה ולכן היה צריך אברם להמשיכה עמו כדי שמצדו תנתן נפש הזכרים ומצדה נפש הנקבות ולהיות שהניצוצות היוצאים מנוגה הם מעורבים מטו"ר לכ"א ואת הנפש אשר עשו בייחוד הקדושה עכ"ל:

דף עט:

בע"ב אתוון גליפין פי' ויע"בור ע"ב רי"ו רי"ו הם ג' ע"ב דויסע ויבא ויט בהיותם אותיותיהם רי"ו ואחר שנתחברו במ' ונעשו שמות כל שם ג' אותיות הם ע"ב שמות וזהו ויעבור אברם בארץ ר"ל שהמשיך הרי"ו והע"ב הנזכרים בארץ שהיא מ':

אעביר כל טובי והוא רמז לקדושה דארעא וכו' פי' הם החסדים שנקראים טוב שבאים מאימא למ' וזהו מאתר עילאה שהיא אימא:

מסטרא דא לסטרא דא פי' שהשפיע במ' הארה מכתר שלה עד מ' דידה שהמ' כתרה בין תרין דרועין שנק' שהם כד"א וישימו על שכם שניהם. וסוף המ' הוא בסוף יסוד זעיר שנקר' מורה לפי שהוא משכיל ומורה שפע למ' כמ"ש הזוהר בפ' משכיל לדוד נמצא שהמ' מקומה מבין תרין דרועין דזעיר עד היסוד דזעיר וז"ש עד מקום שכם עד אלון מורה.

והרמ"ז כתב וז"ל דאתחתים וכו' ה"ס חסד דרום גבורה צפון ת"ת מזרח. מ' מערב. בע"ב אתוון כמש"ל. בשמא דא ע"ב שמות כתיב הכא ויעבור וכו' רומז למ"ש ברעיא מהימנא

דע"ו ע"ב ואיהו גדיל לה פי' למ' בי"ג מכילין דרחמי א"כ רומז למ"ש בס' הכוונות בסוד ד' ובכן שצריך להמשיך בכל א' וא' וא' ג' הוי"ות של י"ג תי' דיקנא וכן התחזק אברם בכח יחודים וכוונות להכניע חויא בישא דאתלטייא והכנעכי אשר אז בארץ:

הכא אתגלייא ליה וכו' כנז"ל דף ע"ח שלא יכול לכוין ולדעת הכח השולט על א"י והטעם מפני שהוא חילא עמיקא הוא יסוד אימא בירא עמיקא שמשם מאיר כתר מלכות. ובג"כ וירא וכו' הטעם מפורש שלא היה יכול להגלות לו בח"ל כי חשך הקליפה היה פרוס על העולמות ושהיתה השכינה רחל מסולקת על ז' רק עין שפי' הרב ז"ל שז' תחתונות של מ' היו מסולקו' לנגד נה"י דזעיר דהיינו כמוסות ונעלמות בכחב"ד שלה וכשבא אברם הוריד השפע לרקיע א' הוא החסד שנגלה ממקום העלימו ונתפשט למטה בגופא. וגם בזה יכון פי' הפ' ויעבור אברם בארץ שאברהם שה"ס החסד שבו ע"ב רי"ו עבר בתוך הארן מ' עד מקום שכם מן הראש נתפשט עד מקום השכם ששם זרוע הימיני ונודע שחסד הוא יומא דכליל מכולהו יומי לכן שכ"ם גי' ה"פ חסד עד אלון מורה ר"ל שנתחזק החסד הזה של המ' בנצח דזעיר שבו היא אחיזתו. ואילון לשון חוזק כמ"ש כאלונים ונצח היינו חוזק. וכדין ויבן שם התחיל לתקן את המ' המתכוננת עם החסד כמ"ש והוכן בחסד כסא ונודע שבנין רחל מתחיל מלב זעיר ששם מסתיים יסוד בינה ובסוד לב מבין והיינו ויבן לשון בינה ובנין ואיתא בס"ה שיש שם ב"ן ביסוד בינה ובבחינה זו נקרא המ' מזב"ח גי' אל הוי"ה שהוא בזעיר. ודרגא דשלטא על ארעא ה"ס תנ"הי דזעיר ועליהם נאמר והארץ הדום רגלי:

דף פ.

ועאל ביה היינו בזה האור המאיר במ' בבחי' המ' ולא בבחינת האור עצמו מסוד הזכר כי לא נכנס בו עד אחר המילה:

ואתקיים ביה פי' אע"פי שיצא אח"כ לח"ל ולמצרים מ"מ לא נסתלק עוד ממנו כיון שכבר זכה בו בא"י: מתמן ידע וכו' משם משורש רחל ידע והשכיל אבל לא נתגלה לו בחינת יסוד אימא שהוא בת"ת זעיר הנקרא הר ה' שהרי חג"ת נק' הרים. חסד נקרא הראל. גבורה הר אלהים ולת"ת יצדק הר ה' ששם הוא סוד הוי"ה כנודע:

וכולהו דרגין ה"ס שורש ח"ג נ"ה הכלולים בו וגם שורש כתר יעקב וכמה בחינות יוצאות משם אהלה בה' ה"ס יסוד אימא ה עילאה. פריש פרישו סוד סוכת שלום:

דקב"ה שליט על כולא שאע"ג שיש עץ החיים ועץ הדעת טו"ר ושממנו שורש לעולמות החיצונים הוא ידע והשכיל שאור הקדושה הוא היחיד השולט על הכל כמ"ש ומלכותו בכל משלה:

וכדין בנה מזבח הוא מזבח הפנימי בסוד לאה כי הנז"ל סודו רחל ולכן כאן לא אמר הנראה אליו כי היא מעלמא דאתכסייא.
וידע חכמה עילאה כי עד עתה היה אחוז בחכמה תתאה תחת עץ החיים אבל עכשיו נתעלה למעלה:
וכולא רזא דחכמתא פי' ב' המזבחות אחוזים ביסוד דחכמה המבריח באמצע א' בדעת וא' בת"ת עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:
ונסוע הנגבה דא דרום וכפי זה הכתובים אינם כסדרן שתחלה ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו שהיא מ' ואח"כ ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה שהוא חסד ואח"כ ויבן שם מזבח לה' סתם וכ"כ הזוהר בדף פ"ג ע"ב וז"ל ת"ח בשעתא דעאל וכו' ובנה מזבח להההוא דרגא פי' מ' לבתר הלוך ונסוע הנגבה דקביל רוח עד דסליק לאתדבקא גו נשמה כדין ויבן שם מזבח לה' סתם:
דלא הוו ידעו ידיעה לקרבא וכו' פי' על דרך באת אלי להזכיר את עוני ה"נ כשבא אא"עה לא"י נתבקר פנקסם לפי דלא הוו ידעי וכו' ולכך בא רעב עליהם.
מנא ידע וכו' פי' מהיכן ידע אברהם דעד כען לא אתתקנת א"י ולא יהיב חילא וכו' ותירץ דכתיב לזרעך ולא לך רק עד דיפקון דרגין ידיען.
אי זכאה חמאן וכו' הק' המ"דל כיון דבזכותא תלייא מלתא פנקס למה: ותירץ דהפנקס הוא תכשיט דבסמוך קרו ליה רדידי: והרמ"ז כתב עליו וז"ל ואני אומר בהקשות קושיא אלימתא דאי דחיין לה לבר מאי אהני ליה פנקס וכן לקמן בעת עלייתה לעדן ונלע"ד דפנקס זה להנהיגה בדרך וכן בסמוך להעלותה עד שערו ג"ע אבל בזכותה להכנס או לאו אינם נטפלים (ע"כ) דנחת אברהם למצרים בלא רשו הקשה המ"דל ז"ל דלקמן פ"ג אר"ש דמוכרח היה אברהם לרדת מצרימה:
והרמ"ז תירץ וז"ל דברי ר"ש עיקר ואיני רואה מקום לקושיתו דפי' דברי ר' יהודה בכאן דנחת בלא רשו שהיה לו לשאול פי ה' שירשהו לבוא שמה ואם יכניס עצמו בסכנה עצומה כזו והגם כי יצא בשלום הו"ל לשאול פי ה' וליטול רשות תחילה. כי לקמן לא אמר שצוהו על כך אלא פי' כוונת אברהם לבא שמה עכ"ל הרמ"ז:

דף פב.

ודאי דרגא דא יקרא דילי פי' כתב הרב ז"ל ג' פעמים אל גי' מגן והם אל ראשון בפן ימין אל ב' בפן שמאל אל ג' בחוטם ומשם נתקנת המ' ולכך נק' המ' מגן ועיין במגן אברהם שבעמידה ועליה קאים עלמא מ' בניינה מהגבורות שמקבלת מיסוד ובגיניה אסתמיך

מצד החסדים שמקבלת ג"כ מהיסוד שהם סומכים אותה ומכוננים אותה בסוד והוכן בחסד כסא:
ועליה אשתיל כתב הרב ז"לכי שם ב"ן נתן היסוד למ' ושם ב"ן זה מעלה מ"ן דמלכות וז"ש ועליה אשתיל כי
השתילה היא ממטה למעלה כגידל האילן כמ"ה בניך כשתילי זיתים וכן שם ב"ן מעלה מ"ן ממט' למעל' ושרשו מהיסוד:

דף פב:
אשקוי ורוי עלמא אשקי מצד מוח חכמה שביסוד ורוי מצד מוח בינה שביסוד כי נודע שהמוחין משפיעים ביסוד והוא משפיע במ' הנק' עלמא. א"נ אשקי מצד החסדים שבו ורוי מצד הגבורות שבו כי הגבורות מרוים למלכות יותר מהחסדים כי עיקר הגבורות אליה. וזן כולא הם בי"ע:
ואיהו אשקי לגינתא פי' שמשפיע בה מ"ד וגנתא אשתקי מניה פי' שהמ' מתאוה לקבל הטיפה ממנו כשם שהוא מתאוה לה כך היא מתאוה לו.
קב"ה אתי לג"ע עיין מ"ש בדף ע"ז בשם הרב ז"ל שקב"ה היא רחל שיורדת לבריאה להשתעשע בנשמות הצדיקים א"נ קב"ה הוא יעקב מזדווג עם לאה ע"י נשמות הצדיקים שמעלים מ"ן ביסוד דידה:
ואפי' אינון דהאי עלמא היאך פי' בשלמא הנשמות שכבר מתו שייך בהם העלאת מ"ן אחר חצות אבל הנשמות דהאי עלמא מאי העלאת מ"ן שייך בהם הרי אחר חצות כבר עמדו וניעורו משנתם לעסוק בתורה:

דף פג.
ולא אתפתא בהו כאדם וכו' אע"ג שבפ' נח דף ע"ו אמר וז"ל יהב חכמתא לאברהם וכו' נפק מניה ישמעאל משמע משם שלא עמד בנסיונו אלא מרע"ה די"ל דלגבי אדם ונח אמר נחית אברהם לעומקייא דלהון וידע לון ולא אתדבק בהו כאדם ונח. אבל מ"מ אינו כמרע"ה דקאים בהימנותא עילאה כדקא יאות:
נפש איהו אתערותא תתאה ודא סמיכא בגופא פי' הבריאה כק' גופא לגבי מ' דאצילות. מאד בסטרא דמזרח פי' מאד גי' מ"ה ושם מ"ה בת"ת שנק' מזרח.
במקנה בסטרא דמערב פי' מקנה הם החיילות ומ' נק' אשת חיל א"נ מקנה היא בהמ"ה גי' ב"ן שהיא מ':
חד רשימו דקסט' דחיותא כתב הרמ"ז וז"ל פירש הרב שהוא הבל דגרמי והוא נפש דקטנות שהוא רשימו דנפש דגדלות הנכנסת כשנולד. ובמ"א פי' יותר ואמר שחלק חיות

זה הוא בחי' העשיה שהוא בחי' חיות המ' שבזעיר וזה נקר' קסטא דחיותא וקיסט' ר"ל מדה וענין זה נתבאר בא"י בדף נ"ז ובשער ז"א חלק ב':

דף פד.

מסטרא דימינא שירותא דעלמא עילא' פי' שהחסד הוא הספירה הראשונה שתיקנה הבינה הנק' עלמא עילאה:

סתימא עמיקא הוא אבא לעילא הוא א"א: עד א"ס כלל כל הפרצופים הנעלמים עד א"ס ב"ה ושיעור הכתוב וילך למסעיו אחר שתיקן אא"עה המ' והעלה אותה עד הבינה אח"כ שנצטרף במצרים ובירר הבירורים המשיך לה הארה מחסד זעיר שניתקן מאימ' ומאורות הראשוני' וזהו וילך למסעיו למסעו כתי' שהיא המ' שתיקנה ופי' הכתוב במה תיקנה ואמר מנגב שהוא חסד שאחר שאורות העליונים האירו בחסד המשיך הארת חסד למ' מלמעל' למטה כדי שתהיה היא כלולה עמהם והניחה שורשה בספירות העליונים ע"י מה שהעלה אותה למעלה ואח"כ ע"י מה שממשיך לה מלמעלה למטה יכלול ספי' העליונות בה ומניחים שורשם בה וז"ש בגין דהיא לא תעדי מאינון דרגין עילאין ואינון לא יעדון מנה:

בשמא דאימא וכו' כתב המ"דל וז"ל שטעם זה חלוש שיותר יכון לומר שהזכיר שם אמו להזכיר זכותה שהצילה את אביו מחטא כשרצה לבוא על שפחתו. וכתב עליו הרמ"ז ק' כי עליה טובא דא"כ ממילא היה מזכיר חטא אביו והוא היה בעוכריו שלא תקובל תפילתו. ועוד דמאן מוכח לדוד על זה אם לא כששרת' עליו רה"ק ואמר הן בעון חוללתי. וכ"ש שכוונת ישי היתה לש"ש כמ"ש בעל עשרה מאמרות בחלק ג' עכ"ל:

דף פה.

בקוסטירא דקוסטא חברייא שכיחי נראה שר"א ור' חזקיה לא באו בבת אחת ללמוד אלא כל אחד לבדו וכשקם ר"א לעסוק בתורה ור' חזקיה קם גביה א"ר אלעזר בקוסטירא וכו':

כתפוח בעצי היער דא קב"ה פי' הוא הת"ת כן דודי דא קב"ה פי' היסוד דזעיר. בצלו דא קב"ה פי' מ' שהיא היתה מדברת בסיני כדכתיב וידבר אלהים וז"ש ביומא דאתגלי קב"ה על טורא דסיני:

דף פו.

ד"א מי העיר ממזרח דמתמן שירותא לאנהרא פי' מזרח הוא ת"ת דזעיר ושם בחזה דזעיר נשלם יסוד דאימא ונתגלו ה' חסדים דאימא. חסד ראשון הלך לחסד דזעיר וחסד

ב' לגבורה וכעז"הד וז"ש דמתמן שירותא דנהורא לאנהרא לפי ששם נתגלו החסדים וגבורות דאימא בלי מסך וז"ש:
בגין דדרום שהוא חסד ההוא תוקפא דנהורא דיליה מגו מזרח איהו שר"ל חסד ראשון של ה' חסדים דאימא שבא לחסד דזעיר הוא מיסוד דאימא שבת"ת זעיר ומת"ת דאימא מתחלקים וז"ש מגו מזרח איהו:
וע"ד מי העיר ההוא נהורא דדרום ממזרח כמ"ש לעיל דאיהו נטיל ואתזן בקדמיתא פי' שת"ת הוא מקבל הארת אימא בראשונה וז"ש ותיאובתא דההוא רקיעא עילאה למיהב ליה למזרח:

דף פו:

ויגד לכם את בריתו פי' בריתו הוא היסוד וכתיב ביה הגדה אלמא הגדה ביסוד ור"א אמר ומגיד מישרים שהגדה בתפאר' הנק' מישרים שמכריע בין ח"ג. איהו דרגא דשלטא על תתאה וכו' פי' אפי' היסוד כיון שהוא למעלה מהמ' כתיב ביה ויגד שכל מדה שהוא גבוה מהמ' בין ת"ת בין יסוד קרי ביה הגדה ולא מפליגינן אלא בין דיבור ובין הגדה שדיבור במ' והגדה בת"ת או ביסוד:
בכולא איהו לאשתאלא איכא גרסי' ופי' שהיסוד ות"ת הנז' מהם מ"ד באים למ' כדי להוליד נשמות שהם הפירות העליונים:
כד סליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא פי' כשעלו המ"ן במצח דא"ק הכוונה למברי עלמא שהוא עולם האצילות שע"י המ"ן שעלו במצח דא"ק נזדווגו ע"ב דא"ק עם פנימיות אזן חוטם פה שהם פנימייות דס"ג ועי"ז יצא ממצח דא"ק שם מ"ה החדש ובזה ניתקן עולם האצילות ובדף כ"ט ע"א הארכנו בזה כל הצורך בהקדמות הרב זל"הה:
חד שלהובא דבוצינא דקרדינותא פי' ה' גבורות דאימא ששורשם מגבורה דעתיק שנקרא בוצינא דקרדינותא:
ונשף זיקא בזיקא פי' כל גבורה מאירה בחברתה חשכת ואוקידת פי' בתחלת הגבורות לא נראה תוקף דינם וכשהם נגלים ומתפשטים אזי נראה תוקף דינם וזהו חשכת ואוקידת.
ואפיק מגו סטרי תהומא חד טיף פי' הם ה' חסדים שהם מטיפת מים שיצאו מאבא ושורשם מחסד דעתיק: וברא בהו עלמא פירוש זעיר הנקרא עולם בסוד אמרתי עולם חסד יבנה בהם ניתקן:

דף פז.

ההוא שלהובא סליק וכו' פירוש הגבורות הלכו לשמאל זעיר וההיא טיף פירוש החסדים בקו ימיני דזעיר כמ"ש הרב שהדעת דזעיר כלול חו"ג חסדים בצד ימיני דזעיר וגבורות בצד שמאלי:

אחלפו דוכתי וכו' דנחית וכו' פירוש כתב הרב על פ' הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן שאור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה וז"ש אחלפו דוכתי וכו' דנחית הוא אור הגבורה הגרוע מאור החסד. סליק ונתלבש בכלי החסד. ודסליק נחית פי' אור החסד שהוא סליק יותר מאור הגבורה נחית שנתלבש בכלי גבורה. א"נ אחלפו דוכתי יובן במ"ש הרב ז"ל כי החסדים דאימא הלכו לאבא ונעשה גבורות דאבא. וגבורות דאבא הלכו לאימא ונעשו בה חסדים דאימא וז"ש אחלפו דוכתי. דנחית סליק הם חסדים דאימא וקראם נחית לפי שאימא גרועה מאבא. סליק פי' שהלכו לאבא ונעשו גבורה דאבא ובזה יש להם סליקו כי היו בנוקבא והלכו לדכורא. ודסליק נחית הם גבורות דאבא שהלכו לאימא ונעשו בה חסדים דידה ומה שהיו בדכורא עתה חזרו לנוקבא לכך אמר בהו דסליק נחית. א"נ י"ל אחלפו דוכתי כמ"ש הרב כי כשיורדים הגבורות ליסוד דזעיר להתמתק ע"י החסדים. ירדו ממעלה למטה תחילה גבורה דחסד ואחריה גבורת הגבורה וכו' וגבורת הגבורה נמתקה בחסד דנצח לפי שהיא דינים גמורים גבורה דגבורה לכך נמתקה בחסד דנצח שהוא רחמים גמורים. וגבורת החסד נמתקה בחסד דהוד לפי שהיא גבורה ממוצעת. וכן חסד דהוד הוא ממוצע ולא ירדו כסדר הקוים שגבודות החסד תרד לחסד דנצח וגבורות הגבורה תרד לחסד דהוד שהוא קו שלה אלא נתחלפו עכ"ל הרב והובא ג"כ בס' הליקוטים בדרוש חו"ג ושם האריך. וז"ש כאן הזוהר דסליק נחית היא גבורות החסד שהיא עליונה יותר מגבורת הגבור'. נחי' לחסד דהוד ונמתק' על ידו ודנחי' סליק היא גבורו' הגבורה שנקראת נחית לגבי גבורות החסד. סליק פי' היה לה סליקו שנמתקה בחסד דנצח. א"נ יפרש מאמר זה במ"ש הרב ז"ל בדרוש התיקון כי אחר שיצא שם מ"ה ממצח דא"ק בירר לו מהמלכים דב"ן וחיברם עמו ונעשה הוא דכורא וב"ן נוקבא והקשה הרב ז"ל שם כיון ששם ב"ן היא הנקודות דס"ג איך יהיה שם מ"ה גדול ממנו והרי בכל מקום ס"ג גדול ממ"ה ותירץ הרבה תירוצים ונזכיר א' מהם והוא לפי ששם ב"ן היה נקודות דס"ג שהיא בחינה פרטית אבל שם מ"ה יש בו טעמים נקודת תגין אותיות ולכן מ"ה נעשה דכורא ושם ב"ן טפל לו ונעשה נוקבא וכל הזכרים של פרצופי האצילות נעשו משם מ"ה וכל הנקבות דאצילות נעשו משם ב"ן עכ"ל בס' אוצ"ח ונבוא אל הביאור כד סליק ברעותא כמ"ש לעיל:

אפיק חד שלהובא הוא שם ב"ן שהוא נקודות דס"ג ונודע כי ס"ג היא בינה דא"ק ונקרא גם היא בוצינא דקרדינותא בסוד שורש דשורש אבל עיקר בוצינא דקרדינותא בעצם היא בגבורה דעתיק:

ונשף זיקא בזיקא כל מלך מאיר בחבירו חשכת ואוקידת פי' תחלה לא נגלה תוקף דינם ולבסוף אוקידת שנראה תוקף דינם:

חד טיף הוא שם מ"ה שיצא ממצח א"ק והוא טיפת החסדים כי החסדים משם מ"ה והגבורות משם ב"ן וחביר לון כחד וברא בהו עלמא פי' ע"י מ"ה וב"ן נבראו כל העולמות כנודע:

ההוא שלהובא סליק ואתעטר בשמאלא פי' משם ב"ן נעשו הנקבות דאצילות שנקראים שמאלא וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא פי' משם מ"ה נעשו הזכרים דאצילות שנקראים ימינא:

אחלפו דוכתי וכו' יובן במ"ש לעיל בשם הרב ששם מ"ה שהוא גרוע משם ס"ג סליק ונעשה דכורא וזהו דנחית סליק ומ"ש ודסליק נחית הוא שם ב"ן שהוא נקודות דס"ג שהוא גדול משם מ"ה נחית ונעשה נוקבא לשם מ"ה. א"נ יש לפרש המאמר במ"ש הרב בדרוש אריך כי אבא מאיר מחסד דעתי' דבגו גולגולת' דאריך ואימא מאיר' מגבורה דעתיק דבגו מוחא דאריך ומהני תרין רישין נמשך חיות דא"וא עכ"ל וז"ש כאן. אפיק חד שלהובא הם הגבורות שבאים מגבורה דעתיק שנקראת בוצינא דקרדינותא:

ונשף זיקא בזיקא הוא כמ"ש לעיל וחד טיף הם החסדים שיצאו מחסד דעתיק דבגו גולגולתא דאריך וחבר לון כחד וברא בהו עלמא פי' ע"י חו"ג אלו ניתקן עולם האצילות: וההוא שלהובא סליק ואתעטר בשמאלא פי' גבורות הנז' שיצאו מגבורה דעתיק הלכו לאימא שהיא בצד שמאל דאריך כנודע:

וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא פי' החסדים שבאו מחסד דעתיק הלכו לאבא שהוא בצד ימין דאריך:

סלקו חד בחד פירוש א"וא הנז' שהם בשני צדדי אריך נזדווגו יחד: אחלפו דוכתי וכו' פי' המוחין דאימא הלכו לאבא מוחין דאבא הלכו לאימא וזה הפירוש דומה לפי' ב' שפירשנו לעיל אלא ששם פירשנו אחלפו דוכתי על חו"ג דא"וא ועתה אנו מפרשים על כל המוחין דא"וא. דנחית סליק מוחין דאימא הלכו לאבא דהיינו חכמה דאימא נעשית בינה דאבא וכן חסדים דאימא נעשו גבורות דאבא ומ"ש ודסליק נחית הם מוחין דאבא שהלכו לאימא דהיינו בינה דאבא נעשית חכמה דאימא וגבורות דאבא נעשים חסדים דאימא:

אי נמי י"ל המאמר כמ"ש הרב שיסוד עתיק הוא צר ויצאו הגבורו' דעתיק תחלה ואח"כ החסדים ועמדו הגבורות בצד שמאל דאריך לפי שיסוד נוקבא דעתיק מגיע עד החזה דאריך והגבורות חציים למעלה מהחזה דאריך וחציים למטה וכן החסדים דעתיק הם בצד ימין דאריך חציים למעלה מהחזה וחצי' למטה אבא לוקח חסדים דיסוד עתיק. ואימא הגבורות דיסוד עתיק: (הקדמה זו קצרה מאוד ועי' בע"ח שער או"א פרק א' ובמבוא שערים) וכתב שם הרח"ו ז"ל שפעם א' שמעתי ממורי ז"ל כי הגבורות נתגלו כולם כמו החסדים אלא כיון שנתגלו תחלה נתגלו היטב יותר מהחסדים וז"ס טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת. ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל שהגבורות נתגלו כולם אבל החסדים חציים מכוסה וחציים מגולה וג"כ ז"ס טובה תוכחת מגולה וכ' עכ"ל. ובזה יבואר אפיק חד שלהובא הם הגבורות שביסוד עתיק:

ונשף וכו' כמ"ש לעיל חד טיף הם החסדים שביסוד עתיק ההוא שלהובא סליקואתעטר בשמאלא. פי' שהגבורות שביסוד עתיק הלכו לאימא שהיא עומדת בצד שמאלי דאריך. וההוא טיף וכו' בימינא פי' כי החסדים שביסוד עתיק הלכו לאבא שהוא עומד בצד ימיני דאריך: סלקו חד בחד הם חו"ג הנזכרים:

אחלפו דוכתי וכו' הגבורות שהם תחתונים מהחסדים נתגלו תחלה והיו מאירים הרבה. ולפירוש ב' שהחסדים חציים מכוסה וחציים מגולה אבל הגבורות כולם מגולים והאירו הרבה מהחסדים. ולשני הפירושים הגבורות שהם תחתונים מהחסדים נתגלו והאירו והיה להם סליקו וז"ש דנחית סליק ומ"ש ודסליק נחית הם החסדים שהם גדולים יותר מהגבורות. נחית שלא נתגלה תחלה כמו הגבורות לחד פירושא. ולאידך פירושא חציים מכוס' ולכך נחית שלא האירו הרבה כמו הגבורות:

אתקטרו דא בדא נפק מבינייהו רוח שלים פירוש כיון שנתקשרו החו"ג הנז' יחד על ידי או"א יצא מביניהו זעיר:

כדין אינון סטרין פי' חו"ג הנזכרים. אתעבידו חד ואתייהיב ביניהו פירוש שהזעיר הוא בתוכם חסד מכאן וגבורה מכאן. שלם לעילא כל הפרצופים העליונים ושלם לתתא בז"ון. א"נ שלם לעילא בזעיר ושלם לתתא במ'. ודרגא אתקיים פי' מלכות אתעטר ה' בו' פירוש בינה מאירה בזעיר ו' בה' פירוש זעיר במלכות. ביומא דכפורי פירוש שביום הכיפורים מקבלת המ' הג' קדושות ועליונות דאימא ובזה נגדלת ונשלמת והקדמות האר"י ז"ל אמיתיות מצד עצמן ואפשר שרש"בי ע"ה כוון ברוח קדשו לכל אלו הפירושים או לקצתם. וצור ישראל יצילנו משגיאות ויראינו מתורתו נפלאות אכי"ר:

ד"א ומלכי צדק דא עלמא בתראה מלך שלם דא עלמא עילאה לפירוש ראשון ומלכי צדק שהיא המלכות נשלמה ונגדלה. וכפי' ד"א מלכי צדק שהיא מ' נתחברה עם אימא שנקראת מלך שלם:

דתרין אליך בה פי' לחם ויין שהם חו"ג הם במ' ומוציאתם לתחתונים משמש עלמא לקביל עלמא. פירוש מלכות שנקרא כהן משמשת לבינה שנקרא אל עליון: והוא כהן דא ימינא פי' כמו דבר אחר הוא:שכהן הוא חסד ואל עליון בינה:

כדין ויברכהו ברוך אברם לאל וכו' פי' ויברכהו למ' והכתוב פי' סדר הברכה כך היא תחלה ברוך אברם לאל עליון שהוא השפע שמביאים לח"גת ומ' עמהם כדי שיוכלו לעלות. וברוך אל עליון הוא השפע האמיתי שמקבלים ויורדים מלאים שפע וכדמסיק הזוהר לקמן:

כד"א ברוך אתה יובן במ"ש הרב בס' הכוונות וז"ל בכל ברכת הנהנין והמצות תכוין כי ברוך הוא יסוד דא"וא ועל ידם אתה מוריד שפע לזעיר כדי שיוכל לעלות והענין כי יש שני מיני שפע הא' היא תחלה לקבל שפע עד שיהיו ראויים ומוכנים לעלות. ואחר שעלו מקבלים שפע האמיתי הראוי להם ולכן בתחלה אנו מורידים שפע ע"י ברוך הנז' לאתה שהוא חסד ואח"כ ליה"וק שהוא ת"ת ואח"כ לאלהינו שהוא הגבורה ואז יכולים לעלות אל הבינה ואז הבינה נק' מלך העולם כי לעולם הג' אבות מתחילים מחסד כמ"ש אמרתי עולם חסד וכשהאבות תוך הבינה אז נקראת הבינה מלך העולם. וכבר ידעת שזעיר אחר תפלה הוא בסוד ו"ק והמ' באחוריו בחזה ולכן ג"ר שלו אז אינם אלא חג"ת והם עולים לאימא ליינק כי התינוק הוא בסוד ו"ק והמ' באחוריו בחזה וכשעלו חג"ת המ' עולה עמהם ואין צריך שיעלו נה"י שאינו יונק רק דרך ג"ר שלו ואחר שעלו שם יורדים ומביאים עמהם שפע ומזון האמיתי לעולמות כולם עכ"ל. וז"א ברוך אברם כד"א ברוך אתה שר"ל ברוך הוא יסו' א"וא אברהם חסד:

לאל עליון ה' אלהינו פי' ד' אלהינו הם ת"ת וגבור' וכן אל ת"ת שהוא נוטה לצד החסד עליון הוא הגבורה כנודע מסדר הספירות שהגבורה עליונה מת"ת. והכוונה שממשיכין מברך שהוא יסוד דא"וא לאברהם ולאל עליון שהם חג"ת:

קונה שמים וארץ מלך העולם פי' אחר שעלו האבות שם אזי נקראת הבינה מלך העולם כמ "ש הרב זל"ה:

ויברכהו מתתא לעילא פי' שהשפע שהרדנו מברוך לח"גת אינו שפע האמיתי רק כדי שיוכלו לעלות מתתא לעילא ליסוד הבינה וזהו ויברכהו מתתא לעילא:

ברוך אל עליון מעילא לתתא פי' זהו השפע האמתי שאחר שעלו אל הבינה וקבלו שפע אנו מורידים אותם מלאים שפע כדי להשפיע בעולמות כמ"ש הרב וזהו וברוך אל עליון מעילא לתתא ופי' זה כפתור ופרח ע"פי הקדמת האר"י זל"הה.
לאתדבקא באתר דקישורא וכו' פי' ויתן למ' מעשר מכל הי"ס וז"ש לאתדבקא שקישר כל הי"ס באתר דקישורא אתקשר לתתא שהיא מלכות חד בסיני פירוש מלכות:

דף פז:

כד ברא עלמא פי' בינה כי אני אני הוא פי' אני שהיא מ' ואי"ן שהוא הכתר הכל אחדות אחד ואין בהם פירוד ח"ו. מלך שלם בלא פגימו זה כמו פירוש ראשון דרש"בי דלעיל. והוא כהן לאל עליון דאשתכח וכו' פי' שהמלכות שנקרא כהן נתחברה עם הבינה הנקרא אל עליון וכמ"ש רש"בי לעיל משמש עלמא לקביל עלמא מאינון ברכאן דנפקי מכל פירוש אא"עה נתן לו א"ס ב"ה הברכות מיסוד הנקרא כל:
קב"ה יהיב ליה מעשרא פי' א"ס ב"ה נתן לאברהם מעשר מכל הספי' והיא המלכות שהיא חד מעשרה:

דף פח.

איהו שמן ואיהו טל פי' שהטיפה שבאה מאבא כלולה מי"הו וי"הו במילוי אלפ"ין גי' ט"ל:

דף פט.

ועד לא אתגזר לא הוו אינון דרגין שראן עלוי למללא תראה כי מלת למללא יתירה וטפילה ויובן בהקדים מ"ש בדף צ"א וז"ל ואי תימא דבג"כ אקרי מחזה בגין דאיהו דרגא חיזו דכל דיוקנין אתחזיין ביה וכדין איקרי מחזה והא אמרת בקדמיתא דעד לא אתגזר אברהם לא הוה ממלל עמיה אלא האי דרגא. פי' שמקשה קודם המילה אמר הכתוב היה דבר ה' במחזה והיא המ' ונקרא מחזה שמתראים בה כל הספירות. והא אמרת בקדמית' דעד לא אתגזר אברהם לא היתה מדברת עמו אלא המ' לבד וספירות העליונות לא הוו שראן עלוי. ותירץ אלא האי דרגא חיזו דכל דרגין עילאין איהו פי' שהו"ק נתראו במ' ובחיזו דדרגין עילאין אתתקן פי' הם ארג"מן שהם חיזו דח"גת בהם נתקנה המ' ואע"ג דבההוא זמנא אברהם לא הוה גזיר וכו' כיון דאתגזר מה כתיב וירא אליו ה'. אתחזון כולהו על האי דרגא. ור"ל שלעולם קודם המילה ו"ק דזעיר היו משפיעים במ' וארגמ"ן תחתיה אבל החילוק הוא קודם המילה לא היה רואה אברהם רק המ' ואחר המילה היה רואה ו"ק מתוך המ'. וז"ש רשב"י בכאן ועד לא אתגזר לא הוו אינון דרגין שראן עלוי למללא שר"ל שהדרגין הם לעו לם במ' אבל למללא לא הוו שראן שלא היה רואה

אברהם כשמדברת עמו רק המ' לבדה וז"ש נמי בסמוך כיון דאתגזר כולהו דרגין עילאין הוו שראן על האי דרגא תתאה בגין למללא עמיה ר"ל שאחר שנימול היה רואה אותם מתוך המ' ומה שהקשה ר' אבא לקמן ותירוצו רמזו הרש"בי במלות קצרות:

ברית קישורא לאתקשרא וכו' פירוש שע"י היסוד נקשרים י"ס דזעיר עם י"ס דמלכות. ובר"ת קישורא דכולא אתקשר ביה פי' שהיסוד יש בו מקום לקבל ה' חסדים ויש בו ג"כ מקום לקבל ה' גבורות דכולא אתקשר ביה חסדים וגבורות וכו' שהיסוד עולה בסוד הדעת ומקשר חב"ד עליונים:

זווגין דבני נשא נראה שלא זכו שישא כל אחד בת זוגו אלא ממעמד הר סיני ואילך ואפי' אחר מעמד סיני עדיין יש שרשים נשמות שלא זכו לבת זוגם עד ימות המשיח. ובפרשת בראשית בדף כ"ח וז"ל בההוא זמנא זכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה וע"ש מ"ש בשם האר"י ז"ל:

דף צ:

ויחשבה לו צדקה דאע"ג דאיהו דינא כאלו היא רחמי האי כה גרסי' וכן הוא בזוהר מוגה ופי' שהמ' נקרא צדק ואא"עה המשיך לה ה' חסדים ובזה נקראת צדקה. צדק ה דקשיר קשרא עילאה בתתאה פי' שקישר זעיר הנקרא צדקה במ' ופי' הכתוב ויחשבה לו צדקה שחישב והמשיך לה צדקה שהוא זעיר:

דף צא.

כגוונא דא כתיב אשר ישנו וכו' פי' במעמד הר סיני כל הנשמות שעתידים לבוא לעולם עד ימות המשיח כולם היו שם כדמוכח לקמן שבמתן תורה מדבר שאמר אלא הכא כד אתייהיב אורייתא לישראל וכו':

הכא אית לאסתכלא דהא וכו' ומשמע הנהו דיפקון מאינון וכו' פירוש דדייק מדלא כתיב ואת אשר איננו פה עמנו עומד דאזי משמע כמ"ש שכל הנשמות שעתידות לבוא בעולם היו עומדים שם בהר סיני. אבל כיון דכתיב איננו פה עמנו היום ולא כתיב עומד משמע שהנשמות העתידות לבוא לא היו שם באותו מעמד אלא פי' הכתוב עמנו היום שגם הם בכלל הברית: אבל לעולם אבותיהם שהם דור המדבר היו עומדים שם ולכך כתיב בהו את אשר ישנו פה עמנו עומד היום. והדורות העתידים לצאת מהם היו גם הם בברית אבל לא היו שם בסיני ולכך לא כתיב בהו עומד ותירץ אלא ודאי כולהו קיימו תמן אלא דלא אתחזו לעילא ולהכי לא אמר בהו עומד אבל לעולם שכול' היו היו שם במעמד סיני: ת"ת עד לא אתגזר אברהם זה הלשון פירשנוהו בדף פ"ט ע"א ואמרנו שם שר' אבא ור"ש דלעיל לא פליגי:

מה כתיב וירא אליו ה' גרסינן וכן נמי בסוף הדף גרסי' פ' וירא אליו ה' הנאמר בתר דאתגזר משא"כ פ' וירא ה' אל אברם שנאמר קודם המילה:

דף צא:

רזא דחכמתא איהו דדוד לית לה וכו' פי' כמו שלמעלה המ' מקבלת הארה מז' תחתונות דזעיר לפי שהיא בין תרין דרועין דיליה שהם ח"ג כך דוד לקח מאד"הר ע' שנה א"נ כתב האר"י ז"ל כי המ' מקבלת מחסדים המגולי' שבנ"ה דזעיר חסד דננח חציו לעצמו וחציו לקו ימיני דמ' שכיון שהוא מגולה הספיק כפלים. וכן חסד דהוד חציו להוד וחציו לקו שמאלי דמ' וכן שני שלישי החסד המגולים שבת"ת לוקחת המ' מהם חצי שליש חסד לכתרה. והנה ב' חסדים דנ"ה הם ב' הוי"ות גי' ב"ן ושני שלישי החסד הם י"ח לפי שהוי"יה שבת"ת שליש המכוסה יש בו שמנה אורות ושני שלישים המגולים י"ח אורות י"ח עם ב"ן גי' ע' וזהו ע' שנה שלוקחת המ' מזעיר וכן למטה דוד לקח מאדם ע' שנה:

א"ר יוסי מאי קא מיירי וכו' פי' למה מכריז הקב"ה מ' יום קודם יצירת היולד בת פלוני לפלוני והא כתיב אין כל חדש וכרוז זה מכריז דבר חדש בת פ' תנשא לפלוני. שאני לעילא פי' דווק' דברי' שתחת גלגל חמה כתיב זה אבל כרוז זה הוא למעלה מגלגל חמה:

מאי כרוזא הכא פי' כיון שביציאתו לעולם אזדמנת לו בת זוגו א"כ כרוז למה דאפיק קב"ה פי' מ' שבה נתעברו כל הנשמות:

כליל דכר ונוקבא פי' במי היו שם כל אחד כלול עם בת זדגו ואח"כ המ' מוסרת אותם בידא דההוא ממנא שהוא גבריאל ונקרא ג"כ לילה בגין דאתי מסטרא דשמאלא כמ"ש הזוהר שמות דף י"א. וזמנין דא אקדים מן דא פירוש ובזה מתרצא קושית ר"י דאם היו נשארים מחוברים אין אנו צריכים לכרוז אבל כיון דאתפרשן ופעמים מקדים זה לזה לכן צריכים כרוז מ' יום קודם יצירתם כדי שיתחברו כבתחלה: ורבי אבא ס"ל ששני כרוזים הם א' קודם יצירת הוולד והשני כד מטא עידן זווגה דלהון מכרזא עלייהו ובג"כ אין כל חדש רבי אבא מתרץ ג"כ קושית רבי יוסי דכיון שהיו במלכות כל א' עם בת זוגו אין זה דבר חדש

דף צב.

עאל בי"ג תרעי וכו': פי' י"ב שערים יש ברקיע כנגד י"ב שבטים שכל שבט נכנס בשער א' והשמש נכנס בכולם וכן כתב בהגהות הר"חו ז"ל פרשת תרומה בדף קכ"ח ע"ב וז"ל הזוהר שם מאן דמזכי לחייביא עאל בי"ג תרעי ולית מאן דימחי בידיה וכתב שם הרח"ו ז"ל י"ב שערים יש ברקיע נגד י"ב שבטים כנזכר בפ' לך לך:

וסיהרא שרי לאנהרא פי' היא לאה שכתב הרב שבתחילת הלילה התחילו נה"י דאימא (שלו) להכנס בה ונגדלת מעט מעט עד חצות לילה שאז נשלם פרצופה לפי שלוקחת ט' ספי' דרחל בהלוואה ואז בחצות מזדווגת עם יעקב מהחזה ולמטה וז"ש וסיהרא שרי לאנהרא:

ומאדי דיבבא פי' מלאכים דיצירה נקראי' מארי דיבבא: ומיילילין מלאכים דעשייה נקראים יללה

כד צפרין מתערין פי' המלאכים שנקראים עופות כגון אכת"ריאל מט"ט סנדל"פון וכמ"ש בזוהר פ' תרומה דף ק"ל וז"ל תלת צפרין מתערין צפצופא לשבחא וכתב שם הר"חו ז"ל אכתרי"אל מט"ט סנדלפון כל א' נקרא עוף.

סטרא דצפון פי' ה' גבורות דאימא שמתעוררים בחצות לילה: אתער ברוח' פי' מאירי' ברוח' דשבק בה בעל' כמ"ש בפ' ויקהל דף קצ"ז וז"ל כדין אתער שלהוביתא חד דבסטר צפין ובטש רוחא חד וכתב שם הרח"ו ז"ל רוחא דשבק בה בעלה:

שרביטא חד דבסטר דרום פי' יסוד שנק' שרביט שיש בו טיפת החסדים וז"ש דבסטר דרום ובטש בההוא רוחא וכו'. פי' יסוד דזעיר בטש בההוא רוחא דשבק בה בעלה שה"ס הזווג ואז שכיך ואתבסם ור"ל שמתבסמי' גבורות שבה כי סוד הזווג הוא למתק הגבורות על ידי החסדים:

כדין אתער קב"ה בנימוסוי לאשתעשעא עם וכו' פי' יעקב מזדווג עם לאה ומשתעשע בצדיקים שביסוד דידה קב"ה וכל צדיקייא וכו' פי' קב"ה שהיא רחל שיורדת לבריאה וכל הצדיקים שבג"ע העליון שהיא בריאה כמ"ש לעיל בדף ע"ז בשם הרב ובס' הכוונות כתב וז"ל במקום אחר אמרו בזוהר כי אחר חצות הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים במה שעוסקים בתורה כמש"ה היושבת בגנים חברים מקשיבי' לקולך ובמקום אחר אומר כי הוא מזדווג עם נוקבא והענין כי יעקב ולאה הם מזדווגים אחר חצות אך זעיר ורחל אינם מזדווגים ואלו הם ששומעים קול העוסקים בתורה אחר חצות. ובזה יובן מ"ש ברישא כדין אתער קב"ה בנימוסוי לאשתעשעא עם צדיקייא בג"ע הם יעקב ולאה. ומ"ש דהא קודשא ברוך הוא וכל צדיקייא דבג"ע כולהו צייתין לקליה הה"ד היושבת בגנים הם יעקב ורחל שיורדים לבריאה ושומעים קול הצדיקים ויש להם נחת רוח:

כד אתער קב"ה פי' יעקב. בגנתא דעדן פי' לאה כל אינון נטיען דגנתא פירוש הספירות דלאה:

אשתקיין יתיר מההוא נחלא פי' שמאירים מן הבינה וכמ"ש הרב כי נה"י דאימא נכנסים בלאה ומגדילים אותה וסיום ההגדלה בחצות לילה. הואיל וכולהו צדיקייא דבגו גנתא

דעדן צייתין ליה. פי' הצדיקים שבג"ע העליון שהיא בריאה ששם יורדת רחל וצייתין קול הצדיקים שעוסקים בתורה ויש להם נחת רוח:

דף צב:

אלא חצות לילה ודאי לקב"ה אמר פי' רחל שיש לה נחת רוח בחצות בתורת הצדיקים וז"ש דהא חצות לילה ממש קב"ה אשתכח וסיעתא דילה והיינו רחל שיורדת ?לבריאה שנק' ג"ע העליון כמ"ש וכדין היא שעתא דעייל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא שר"ל שרחל יורדת לבריאה ויש לה נחת רוח בתורת הצדיקים ולקמן נמי אמר ולהכי קרייה לקב"ה חצות לילה ממש וכו' דהא כל דינין תליין מהכא ודינין דמלכות מהכא משתכחין וההיא שעתא אתקטיר ביה דוד וקם ואמר שירתא שר"ל המ' שהיא רחל שיש בה דינים ודוד אחוז בה כי היא מדתו והמלכות של דוד ממנה.

אבל אין לפרש מ"ש אלא חצות לילה ודאי לקב"ה אמר הכי על לאה דא"כ היכי קאמר אחר כך דהא חצות לילה ממש קב"ה אשתכח שהיא לאאכפי פי' זה: ומאי הואדקאמר וכדין היא שעתא דעייל בגנתא דעדן מה היא ג"ע שנכנסת בה לאה: ואין לפרש נמי מ"ש לקב"ה אמר הכי הוא יעקב דהא אמר ולהכי קרייה לקב"ה חצות לילה ממש דהא כל דינין תליין מהכא. ויעקב אין בו דינים אלא ודאי דקב"ה דהכא היא רחל וכאלו דוד מדבר עם המ' ואומר לה אתה שמתעוררת בחצות לילה ויש לך נחת רוח בתורת הצדיקים אקום להורות לך:

אנא שמענא דהא לילה דינא דמלכותא הוא פירוש היא לאה שיש בה דינים גם היא:

והאי דקאמר חצות בגי ליינקא בתרי גווני וכו'. יובן בהקדים מ"ש הרב בס' הכוונת וז"ל דע כי קודם חצות נקראת לאה ליל ואחר חצות נקראת לילה שנגדלת מחציו דזעיר ולמטה שהוא מקום גילוי החסדים וזהו פי' חצות לילה שלוקחת גם חצי התחתון דזעיר ואז נקראת חצו' לילה עכ"ל ובזה יבואר שמחדש הינוקא שחצות היא לאה ומפרש הטעם בגין דינקא בתרי גווני בדינא ובחסד פי' כשהיא מהחזה ולמעלה אז הוא דין לפי שהיא במקום הסיתום ונק' ליל וכשהיא מתפשטת אפי' בחצי התחתון דזעיר שיש בו גילוי החסדים אז היא חסד ונק' לילה לפי שלוקחת הארת ה' חסדים וז"ש בגין דינקא בתרי גווני וכו'. פלוגתא קדמיתא דינא שהוא חצות הראשון שאז עדיין היא מהחזה ולמעלה במקום הסיתו' ומ"ש דהא פלוגתא אחרא נהירו אנפהא בסטרא דחסד היינו אחר חצות שמתפשטת מהחזה ולמטה במקום גילוי החסדים ואז נהראת לילה ונהירו אנפהא:

חצות לילה כתיב ודאי פי' השתא א"ש הכתוב שאומר דוד ללאה אתה שמתפשטת בחצי התחתון דזעיר ובזה אתה נק' לילה אקום להודות לך כדי לגרום זווג יעקב ולאה וזהו מה שחידש הינוקא ולכך ר' אבא שוי ידוי ברישי' וברכיה על זה הסוד ומכח דברי הרב שבספר הכוונות הוכרחנו לפרש דברי הינוקא על לאה וכן הסכים מורינו ז"ל:

דף צג.

נצר מאינון נטיען וכו' פי' כי הו"ק היו באבא כקרני חגבים ושתלן באימ' ואתרביאו בנהור' ומלכות עמהם וז"ש נצר מאינון נטיען שהם הו"ק דנטע קב"ה הוא אבא. בגנתא דעדן היא אימא האי ארץ חד מנייהו פירוש שהמלכית עמהם.

מהו לעולם כמה דאוקימנא וכו' פי' אימתי הצדיקים יורשים הארץ המ' שנקרא ארץ היינו לעולם הבא שהיא הבינ' והיא נק' עולם ר"ל לעתיד לבוא שהיא בינה אזי ירשו ארץ

דף צג:

למאן למשה פירוש לאפוקי מאן דס"ל ויבקש המיתו לתינוק דנצנצה בה רה"ק ולאפוקי ממאן דס"ל שנדמה לו נחש והיה בולעו עד וכו'.

דף צד.

בגין כך תלי בבעותיה אותו ואת נוהו פירוש אותו הוא היסוד ונוהו היא מלכות:

דאתהדר מלכותא דהאי את לאתריה פירוש הארת ושולטנות היסוד חוזרת למלכות לפי שע"י חטא בת שבע היה קצת פירוד בין יסוד ומ' ולכך גורש דוד מהמלכות. ואח"כ חזר היסוד למקומו:

תו תנינן אלוה הכי הוא פי' לפי שתחלה לא פי' תיבת אלוה ועתה מפרש התכת תיבת אלוה:

דף צד:

בקדמיתא חצריך ולבתר היכלך פי' חצריך הם ציון וירושליים שהם יסוד ומ' ביתך הוא הת"ת שהוא בית למוחי א"וא שמתלבשים בו היכלך היא הבינה שהיא היכל לאבא כנודע וז"ש דא פנימאה מן דא שהת"ת פנימי יותר מיסוד ומ' ומ"ש ודא לעילא מן דא ר"ל הבינה היא עליונה מהת"ת:

דאי כתיב הכי הוה משמע דחכמה בית אקרי פי' דאי כתיב החכמה יבנה בית משמעותו החכמה יבנה כדי שיהיה בית אבל כיון דכתיב בחכמה יבנה בית ר"ל ע"י אבא יבנה זעיר שנק' בית כמ"ש הרב ז"ל כי הזכרים מאבא והנקבות מאימא: ה"י כ"ל האי והאי פי' ה' של היכל הוא בינה יו"ד של היכל הוא אבא הכלול עמה בסוד וחכם בבינה כ"ל דהיכל ר"ל שכל ההארות כולם הם מאו"א שהם ה"י של היכל וז"ש האי והאי שהם או"א:

אשרי תבחר ותקרב וכו' פי' נודע כי מילה במלכות ופריעה ביסוד חציריך הם יסוד ומ' ולכן אבי הבן אומר עד ישכון חציריך ותו לא לרמוז שהוא מתקן יסוד ומלכות:
בקדמיתא ליבעי וכו' שמבקשים רחמים על עצמם באומרים נשבעה בטוב ביתך ואח"כ עליו שאומרים לו כשם שהכנסתו וכו'

דף צה.

את שמי דא מילה נ"ב את שמי במספר קטן מילה כל אינון יומין לא כתיב וירא קשה הרי בריש פ' לך לך כתיב וירא ה' אל אברם וי"ל דהאי דקאמר התם וירא ה' וכו' הוא לרמוז שתחילה לא השיג אברהם רק המ' שנק' מראה ולכך כתב ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו: אבל משם ואילך לא הזכיר וירא עכשיו בשעת המילה שנתגלו בו החסדים ע"י המילה לכך כתיב וירא להורות לנו שתחלה הוה אטים וסתים שהחסדים שבדעת לא נתפשטו בו ולא ירדו ממקומם מפני שהערלה חופפת ע"ג ברית ועכשיו נתגלו וזש"ל דף צ"ח הוה אטים פירוש שלא נתגלו החסדים ולא ירדו מהדעת לתוך גופו כיון דאתגזר נתפשטו בגופו ופי' וירא אליו ה' שנתגלו ה' חסדים באברהם:

דף צו.

ותנא זרעך זרעך ממש פי' יצחק שהוא בן אברהם ממש ולא על ישראל שעתידים לצאת ממנו הכתוב מדבר:
ואיקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא הרמ"ז כתב וז"ל המד"ל ז"ל תמה דמנ"ל הא וכתב דנראה דהיינו דקאמר אמאי ידידי כי אין לזה ראיה אלא מסברא. ונל"עד דאיקרי ידיד בברכת המילה אשר קדש ידיד מבטן והיינו דקאמר ידיד עד לא יפוק לעלמא והיינו ידיד מבטן וזה דלא כר"ת במנחות ובשבת שפי' ידיד על אברהם: ולפי שמה שנק' ידיד הוא ממטבע שטבעו חז"ל ואינו מפסוק לכן הרגיש אמאי ידיד פי' למה לא נק' אהוב כמש"ה אשר אהבת ופי' ע"ד הסוד שרומז לב' ההי"ן דאיתחברו ואולידו לעיל וידוע שציור ה דל"ת יו"ד הרי ידיד י"ד י"ד הם ב' ההין עכ"ל הרמ"ז ז"ל.
דהוה שרי למיעל בה"א וכו' פי' יצחק בעת לידתו לא השיג רק המ' שנק' כה יו"ד את רישא דיצחק דכר יו"ד היא עטרת היסוד שהיא כדמו' יו"ד ונק' ג"כ נוקבא וכפי האמת עטרת יסוד דדכורא היא. ולכן לעיל אמר שיצחק במ' וכאן אמר יו"ד רישא דיצחק דכר:
יצחק אוליד לעילא פי' מה שהוליד יצחק שהוא יעקב הוא בת"ת דזעיר אבל לאולדא הכא אחיד פי' לעולם אברהם מדתו חסד אבל יצחק שנולד ממנו הוא במ'. אלא בן צ"ט שנה לרמוז שיצחק שנולד מאברהם במ' היה לכך כתיב צ"ט שנה שהמ' יש בה ט' אותיות דשם ב"ן לבד וצ' וכן ט' רומזים לט' אותיות אלו:

ולאולדא חסד איקרי שיצא מיצחק יעקב שנוטה לצד החסד דא קב"ה דאיקרי דודי פי' ת"ת ומניה אתנטע כרם פי' ישראל שנקראו כרם חזר ואמר בקרן פי' מלכות נקראת קרן כד"א מגדל עוז פי' יסוד דנוקבא שנק' ציון:

דף צו:

תרעא דצדיק פי' בחינת ירושלים שהיא עטרת יסוד דנוקבא קרי ליה אידי פי' כמו תניא אידך שפירושו ברייתא אחרת וכן אר"א על התינוק הנולד שיקראו לו אידי לפי שגוף הראשון מת בלא בנים וכמאן דליתיה דמי וזה אחר הוא ויעשה תיקון בלידת הבנים שיוליד:

ח"ו דאתענשו אלא בגין וכו' פי' ונתיירא רשב"י עליהם שמא יענשו על גילוי הסוד ולכך אמר שיגלו לבבל ושם ילמדו להסתיר רזי תורה נמצא שכוונתם רשב"י לטובתם:

דף צז.

כיון דאתגזר וכו' דאפיקת האי דרגא תתאה פי' הם ארגמ"ן שתחת המ' דא קול דנפיק וכו' פי' הוא זעיר שנתראה במ' והכוונה כי קודם המילה אע"פ שדרגין עילאין שהם ו"ק דזעיר היו בתוך המ' ודרגין תתאין שהם ארגמ"ן היו מרכבה אליה מ"מ אברהם לא היה רואה רק המ' לבדה ואחר המיל' נתגלו לו כולם וז"ש הנצני' וכו' שהם ארגמ"ן וכן דרגין עלאין שהוא קול התור שהוא זעיר נראו בארץ נתראו לאברהם אחר המילה וכמ"ש הזוהר בדף צ"א הנצנים וכו':

כד ברא קב"ה עלמא וכו' הרמ"ז כתב וז"ל מאמר זה יובן במ"ש הרב בסוד שמיני עצרת שבבריאת העולם נתקנו כל בירורי מלכין קדמאין לבר ממ"ן דרחל שלא נתקנו כדי שאד"הר יתקנם וז"ש יהיב בארעא היינו כל הניצוצות הראיות לה לחלקה. וכולא הוה בארעא שכל בירוריה היו כמוסים בתוכה אפילו אותם השייכים לדומם וצומח ולכן לא אפיקת איבין כמרז"ל שכל הצמחים והעשבים לא יצאו על פתח הקרקע וכמ"ש רש"י ז"ל:

כיון דאתא אדם שה"ס מ"ה ובו תלוי תיקון שם ב"ן שה"ס מ"ן דרחל אז כולא אתחזי בעלמא ר"ל שנגלה בעולם שפע כל ד' עולמות כי אדה"ר היה מגיע עד האצילות והיה בו סוד זיהרא עילאה שידוע שהוא מאצילות.

וארעא גליאת איבהא וחילאה הם שיח השדה ועשב השדה כמ"ש והם אותם דאתפקדו בה שהיו בה בבחינת פקדון כמוסים בתוכה להתעלות בתיקונם. כגוונא דא יובן במ"ש בספר הגלגולים שסוד המטר הוא אור עליון היורד מלמעלה להחיות את הניצוצות שבעמקי הקליפות שהם אסורים שם וחושקים לחזור למקומם לכן אין לך טיפ' שיורדת

מלמעלה שאין טיפיים עולות כנגדה מלמטה מרוב חשקם לעלות משם ובזה תבין איזהו הכח המצמיח פרי הארץ עכ"ל וזה טעם נכון שנז' טל ומטר בברכת מחיה לפי שבהם תלויה תחיית הניצוצות שבקרב מלכין דמיתו ולכן כל עוד שלא היה אדם בארץ ושהיו מ"ן דרחל נסתרים בתחתית הארץ לא ירד מטר שהיה לבטלה כל עוד שלא בא אדם לתקן המ"ן וז"ש וכל שיח השדה שנודע שיש ב' מקומות לקומת רחל. א' כנגד נה"י דזעיר ועז"א שיח השדה שי"ח ש' ח"י בסוד נה"י כמ"ש בליקוטי תורה בסוד ג' גווני הקשת והמקום השני הוא בעלותה עד כנגד חג"ת כמ"ש בחזרת העמידה וה"ס עש"ב ע"ב ש' כמ"ש בפרשת והיה אם שמוע ושיעור הכתוב כך וכל שיח השדה שכל הבחינות של מ"ן דרחל לא היה להם עדין שום מציאות תיקון והטעם כי לא המטיר וכו' שלא ירד אור מלמעלה מן הדעת המתפשט בו"ק שממנו חיות הנוקבא וה"ס חו"ג שסודם ב' שמות אה"וה אה"וי העולי' ט"ל ואם תמלא אהו"ה באלפין ואהי"ה בההי"ן יעלו רפ"ח עם הכולל גי' ט"ל ומט"ר שה"ס המילואים שמהם כח הנקיבה וזהו כי לא המטיר ה' אלהים שהם חו"ג הרמוזים במטר. גם ידוע ששם אלהים בריבוע ר' ושם מ"ה עם ארבע אותיותיו שני השמות הם מטר וז"ש לא המטיר ה' אלהים:

מדרש הנעלם גם אלה להרמ"ז וז"ל אתן טעם לשבח אל שם מדרש זה שקראוהו נעלם: והוא שרוב ענין זה הוא על הנשמה שמקורה בבריאה ששם ג"ע העליון וכ' בפרדס שהדרש הוא בבריאה ומדר"ש גי' תקמ"ד שהוא ריבוע קס"א אמנם יש ב' בחינות א' חיצוניות ואחד פנימייות ומדרש הנגלה ה"ס החיצונייות ומדרש הנעלם ה"ס הפנימיות שהם הנשמות ודרוש זה המיוסד על הנשמה שמו נאה לו מדרש הנעלם: והנה אברהם רומז לנשמה ושרה לגוף כי כך היא המדה שמ' הוא סוד חיצונייות של זעיר אבל קודם שניתוסף ה באברהם הוא בסוד הנשמה קודם שתשלם. ובתוספת ה שה"ס ה ראשונה של השם אז הוא סוד שלימות' לשוב אל הבריאה דתמן ה ראשונה כמ"ש בזוהר חדש פ' לך לך שה' נתן ה משמו בנשמה להיות' צרורה בצרור החיים ע"כ ובזה יובן מאמר זה והוא כי בהיות שעכשו כבר אברהם שלם ומלא לכן דורשו על הנשמה שכבר שלימה ועולה למעלה. שהרי גם נשמת הצדיק עולה כל הלילה להיות שעשועיו של הקב"ה וכמו שאחר שאברהם התקומם וקצץ ענפי הערלה ואח"כ בא הקב"ה לבקרו בחליו. כך הנשמה אחר שטורחת בע"הז להתם חלאת הקליפה מעליה ומקבלת צער המיתה גם הקב"ה מבקרה להניחה מעוצבה וכמ"ש בסמוך. וידוע שכל נשמה היא בבחינת אור פנימי ומקיף. והפנימי ה"ס הוי"ה ולהיות הנשמה מבריאה תהיה ההו"יה במילוי ס"ג.

והמקיף סודו אל מלא העולה הק"ף ס"ג עם הק"ף גי' אברהם ששם אברהם רומז בעצם לנשמה בשני בחינותיה ובשלימותה:

ופתחי רבנן בהאי קרא שרומז בכללות זה הענין כי רי"ח גי' בריאה ששם אוצר הנשמות גם לרי"ח גי' אברהם שה"ס הנשמה. ואמר לריח ולא טעם ולא נועם כי הנשמה נהנית מן הרי"ח. הרי במלה זו נרמזה הנשמה ומקום מושבה ובחי' הנאתה. גם כלי הריח הוא החוטם שה"ס ס"ג ודרך בו הכנסת הנשמה באדם כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים:

שמניך סוד המוחין וסימן וכשמן בעצמותי' ונודע שהנשמה היא מהמוחין הפנימיים שמהם ב' בחינות הנשמה שהם פנימי ומקיף לכן אמר שמניך לשון רבים. ונודע שסוד הנשמה היא מבחינת הדעת שהוא מכוון ממש כנגד החוטם ולכן שייך בו ריח: וידוע כי ב' שמות לחו"ג דהיינו אהו"ה לחסדים אה"וי לגבורות והם גי' טו"ב וטוב"ה ולעומת שניהם אמר טובים:

בשעתא דסלקא פי' אותה שזוכה להתעלות מג"ע התחתון שהוא בארץ ומתעלה עד ג"ע עליון שאז מקושר עדן תחתון בעליון ואז:

קב"ה מבקר לה ה"ס שפע האצילות המתחדש בבריאה לשעשוע הנשמה וקיימא בההוא זיהרא פי' שזוכה לאור אימא דאצילות המקננת בבריאה שנודע שנר"ן דאצילות נקראים זיהרא עילאה:

אר"ש כל נשמתא וכו' והוא קרי ליעקב וכו' מייתי סייעתא למ"ש שהקב"ה מבקר לנשמה העולה לג"ע כמ"ש שהולך עם יעקב וכו':

דחזייא למיתב למעט מי שצריכה לחזור בגלגול או בעיבור להשלים שלימותה א"נ למעט מי שנשלמו רוחם ונפשם בגופות אחרים:

באתר שכינתא יקרא ה"ס אימא דבריאה שהיא ג"ע העליון ולגבי שכינתא תתאה נקראת שכינתא יקרא: א"נ הוא מה שכתוב לעיל זיהרא עילאה ואמר דחזייא למיתב כי צריך שיתעלה עד מקום שרשו. אז קב"ה קרי לאברהם ה"ס שורש הנשמות שבאצילות והכוונה שישפיע אור לאותה נשמה שעלתה לבריאה וקב"ה שהיא אימא קוראה לאבות שהם חב"ד דזעיר המתכוננים מנה"י דידה. וידוע דאימא מקננא בבריאה בנה"י שלה. ואקדימו ליה שלמא מן שמי ר"ל אני חפץ ומתפייס שתקדימו לו שלום גם משלי יתר על מה שתשפיעו עליו מבחינותיכם:

ואינון אמרין וכו' אין הכוונה שהאבות תרע עינם בבניהם חלילה אלא שרוצי' שתנתן להם מעל' וכח לעורר זווג עליון דאצילות ולא שיושפע עליה' אור בלתי התעוררותם

שהוא בחינת אור החיצוניות שניתן לקיום העולמות אלא חפצם הוא ברא אתי למחמי וכו' לעלות ולחזות למעלה בנועם ה':

למתבע וכו' שהוא ממש העלאת מ"ן עד האבות והם יתעלו למעלה ויעוררו את האהבה ואז קרי ליעקב וכו' הענין כי בתחלה מדבר עם האבות בבחינת התעלותם בחב"ד דזעיר ואח"כ מדבר עם בחינת יעקב שהוא פרצוף היורד לבריאה כמ"ש בכוונת עזרת אבותינו וכן בלילה שהזווג בהיכל ק"ק דבריאה ויש שם יעקב ולאה בסוד אילנא דחיי ומותא כמ"ש בדרוש הקליפות ובזה יתיישב שבתחילה נראה שכל האבות הם בהסכמה אחת ושאח"כ נחלק יעקב מהם ואינו כן כי האבות הראשונים הם העליונים בחב"ד ויעקב הנז' אח"כ הוא פ' היורד לבריאה. ודוק אומרו קרי ליעקב דמה ענין קריאה זו והרי שם היה עם אבותינו ובמ"ש אתי שפיר. דהוה לך צערא ירצה שמפני גודל חריצותו להשלים מטתו זכה לכמה מדרגות של בחינות שונות שהרי כל הזווגים הם או סוד ישראל או יעקב ואין זולתו. ולכן אמר ה' שהוא ילך לבקר את הצדיק שבזה יתן לו כח להתעלות ולעורר הזווג באצילות ויזכה לראות פני האבות העליונים כמ"ש הם בראשונה ואמר ואנא אזיל עמך פי' אימא הנמשכת אל הבריאה להאיר אל הנשמה ששורשה ראשון הוא רב:

מבקש לא נאמר שאז היה נראה דקאי על יעקב שהוא מבקש פני ה' אבל מדכתיב מבקשי לשון רבים משמע דקאי אצדיקים שהם מבקשי פני ה' שה"ס האצילות שה"ס הפני' כנודע כי אחור עשיה ושמאל יצירה וימין בריאה ופנים אצילות. ויתכן להיות מלת פניך מושכת עצמה ואחרת עמה ושיעורו מבקשי פניך פני יעקב סלה: אר"ח ר"ל דאפילו אי הוה כתיב מבקש אתי שפיר שהרי אמר דור דורשיו וא"כ משמע שהדור הוא מבקש פני ה' עם של יעקב. והשתא פ' לריח שמניך פירושו הנה העלמות הנז' בסוף הפ' חושקות לריח השמנים הטובים הם ג' אבות שהם מוחי זעיר אבל אין הדבר עולה בידן אלא שמן תורק שמך פי' שמן אחד לבדו הוא המקבל הרקת שפע שמך הוא יעקב המושפע מן ה' וזה רמוז בפ' וירא אליו ה' באלוני ממרא שהוא יעקב הנקרא אלוני ממרא כמ"ש לקמן יעקב אבינו הוא כסא הכבוד:

גוון חד חיזו דאתחזי לעינא הוא אבא שנק' מרחוק וז"ש בסמוך וע"ד כתיב מרחוק ה' נראה לי: עד דנטיל עינא חיזו זעיר בקמיטו דיליה פי' הנביא אינו יכול להשיג אור אבא עד שקומט עיניו מעט כדי שיהיה נכלל האור במקום אחד ואז יוכל להסתכל:

גוון תניין פי' הוא פרצוף אימא גוון תליתאה הוא זעיר ולכך אמר בו ואתחזי בהאי גולגולתא אספקלרייא דנהרא שהוא זעיר כנודע ואין להקשות כי באבא שהוא גדול אמר

עד דנטיל עינא חיזו זעיר וכו'. ובאימא שהיא תחתונה ממנו אמר סתים עינא ופתח זעיר שצריך לסתום עיני ופותח מעט ואז יסתכל. ובזעיר אמר כד איהו סתים בסתימו שאינו רואה כלום עד שסותם עיניו לגמרי וזעיר הוא תחתון מאימא ואדרבא היה ראוי להיות להפך וי"ל כמ"ש האר"י זל"ה כי סוד התיקון הוא העלמת האור וכשיש עליו כמה מלבושים זהו תיקונו שיוצא האור מעט מעט דרך הלבושי' ויכולים התחתונים לסובלו ולכך באבא שיש עליו כמה לבושים אין צריך לסתום עיניו רק בקמיטו דיליה וכו' ובאימא שהיא קרובה אלינו ואין עליה לבושים כ"כ כאבא צריך סתים עינא ופתח זעיר ובזעיר שהוא נגלה יותר מאימא צריך סתימו דעינא:

אתר דאקרי ברית וכו' פי' היא המ' וז"ש לקמן פתח האהל דא תרעא דצדק ור"ל שאברהם זכה למ' שנקראת פתח האהל ומ"ש כחום היום דא רזא דאתדבק ביה אברהם פי' הוא חסד ור"ל שהשיג המלכות כמו שהשיג לחסד שהוא חום היום: ולקמן שאמר כחום היום דא צדיק אין קושיא שטיפת החסד בגו אמת היסוד והכל אחד:

והמשכילים וכו' קא חשיב עשר ספי' ולפ"ז מ"ש הזוהר לקמן זוהר דעביד תולדות הם תרין ביעין שהם בחינת נ"ה שבהם מתבשל הזרע ויורד ליסוד דעביד תולדין. זוהר טמיר וגניז פי' יסוד זעיר לפי שעולה בסוד הדעת ונעלם שם אמר שהוא טמיר וגניז. נליצו דכל נצוצין פי' הגבורות. ושרגין פי' החסדים שהיסוד יש בו חו"ג:

דף צז:

מהו כסא כבוד ינחילם דסתם כסא כבוד הוא של הקב"ה וכל הצדיקים הם למטה ממנו חצובות מתחתיו ואיך ינחלוהו הצדיקים. ותירץ שאינו כסא הכבוד הנודע אלא דא יעקב וכו' ויובן במ"ש באוצ"ח שמרז"ל נובלות חכמה של מעלה תורה ר"ל שמהאחורים של אבא שירבו בעולם התוהו מהם נבנה פ' יעקב ומוצאו במקום יציאת יסוד אבא מן החזה ולמטה ולכן הוא סוד תורה כמש"ה תורה צוה לנו משה שהוא יסוד אבא וזהו מורשה קהלת יעקב ושם הוא שורש התורה שאין לנו נ לוי חכמה של מעלה אלא בתורה שהוא יעקב. כי על עצם החכמה נאמר ופני לא יראו שזה נאמר למרע"ה כששאל הראיני נא את כבודך שהיה רוצה להשיג את החכמה בפנימיות זעיר בלב שלו שה"ס כבוד דהיינו אם תסיר ממלוי ע"ב ד' יודי"ן וממילוי ס"ג ג' יוד"ין וא' נשאר בכל א' מהם ו"ד ה"ו ו"ה גי' כבו"ד ל"ב. ואז נאמר לו וראית את אחורי שה"ס יעקב הפרצוף היוצא כנגד נ"ה דאריך המתפשטי' בנ"הי דזעיר ולכן נק' בשם כסא שהרי הישיבה היא בשוקים ועל הכסא נסמך כל הגוף וכן על יעקב יש כחב"ד חג"ת וע"כ הוא גי' ז' הוי"ות ונקרא כסא הכבוד ע"ש האור היוצא אליו מן הלב כנז"ל וכסא זה לקבלא אולפן וכו' וזו היא

נחלת הצדיקים בבית יעקב אביהם שבו עצם התורה ולכן הנשמות עולות עד כסא יקרו להשתלם בתורתם שהוא כעין הרב המלמד השומע תלמוד תלמידיו ומיישר אותם. ותוכיות ענין זה ה"ס עילוי הנשמה למקורה שהיא עולה שם עם כל הבירורים והניצוצות שלה שנשלמו ע"י התורה והכל לפי מדריגת שלימותה בכל ד' דרכי פרד"ס כי בעלי הפשט ינחלו בית יעקב שבעשיה וכעד"ז בעלי דרך האמת שהיא מדת יעקב המקבל מאבא שה"ס עיקר מהימנותא עילאה יעלו עד האצילות בכל חלקי נר"ן שלהם שה"ס טעם ירידת הנשמה לעה"ז להעלות התחתון לעליון ע"ד עליית העולמות ולאחר התחיה גם הגופות יורכבו ויתעלו כמו שיתעלו חיצונייות העולמות וחלק הגוף ישתלם במעשה בהצטרף לו הכוונה בכל ד' דרכי פרד"ס כי בכל א' מד' דרכי פרד"ס יש פרד"ס ד"מ הנוטל לולב ומכוין לעצור טללים רעים זהו פשט ואם יכוין שלולב רמז לכל התורה המתחלת בבי"ת ומשלמת בל' הם ל"ב דלולב ושאר המקרא מתחלת בו' ויהי אחרי מות ומסיימת בל' ויעל. הם ד' אותיות לולב. זהו דרך רמז. ומדרש רז"ל על הלולב הוא דרש ויש מעלה לבו אל הסוד הרי פרד"ס לצירוף המעשה והן ד' דרכי פרד"ס דפשט. וכן יש פרד"ס לדרך רמז כגון קדוש יהיה דנזיר פשט אותו רמז יורה על ל' יום דנזירות. ואברהם היו יהיה שרומז ל' צדיקים הוא רמז של הרמז. וכל גי' שתמצא בני' נשיאים מזרק אחד כסף גי' תק"ף שנדרש על נח הוא דרש הרמז וכל גימטריא נוטריקון תמורה שהם ע"ד הסוד ה"ס הרמז. גם יש פרד"ס של הדרש פשט הדרש כמו בראשית אין ראשית אלא ישראל ותורה. רמז הדרש הוא גי' ונוטריקון שמביא הרב בעל הטורים לרמוז לדרושי רז"ל. ודרש הדרש כגון אתין וגמין שנדרשי' לריבוי וכל ריבוי ודרש מעניינו את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח וסוד הדרש הוא כל מדרש הנעלם וגם בסוד יש פשט שהוא הסברת הסודות בעוה"ז להסבירם בכח הדמיון ע"ד ומבשרי אחזה אלוה. והוא הסוד לפרד"ס הפשט. ורמז ומדרש הסוד כבר זכרנום. וסוד הסוד הוא השגת העניינים האלהיים בדרך נבואה או רה"ק ובפרט בהתפשטות הנשמה מן הגוף ומעלת הנשמה שאם עמלה לה תשלים חלקיה די"ח נר"ן דחיצוניות ופנימיות בעיון ומעשה וכולם יתעלו למקורם:

וקב"ה אזיל עמיה וכו' כי אז יוסף ביעקב הארה חדשה מיסודות או"א כי בר"ח הוא זמן התעלות נפש אצל רוח ושניהם לנשמה וכו' ואז נהנים מן יקר אספקלריא דשכינתא דמאריה היא אור יסוד אבא המאיר במ' אימא שהיא שכינתא דמאריה כי כן בר"ח יש תוספת הארה כנז' בכוונת ר"ח. עוד יקר אספקלריא ירמוז לאור החסדי' המתגלים בנ"ה דזעיר הנקראים ב' רישי דסיהרא וה"ס אספקלריא המאירה כמ"ש בשער הנבואה ע"ש:

קב"ה קאים עלוהי רומז למה שנודע שבמוסף ר"ח עולה יעקב עד כתר זעיר ואז יסודות או"א מאירים עליו ולפי שאז הוא תכלית גדולתו משבחת הנשמה ה' אלהי גדלת מאד וכו' שמורה תוספת אור והשגחה בכל העולם ומסיים יתמו חטאים וכו' מפני שמדריגת יעקב התמידית היא מן החזה ולמטה ששם שורש עץ הדעת טו"ר אבל כשהוא מתגדל אז כולו טוב יתמו חטאים:

משכחת ליה על גופא ה"ס פקידת הנפש את גופה בכל ר"ח ואז נוסף אור לאותו הבל דגרמי והוא חילוץ עצמות:

וקב"ה אזיל הוא מפני שאין אותו האור הנוסף ליעקב וגדולתו אלא בשעת תפילה ואינו כשל שבתות וי"ט שמתקיימת תוספתם ואורם כל היום ולכן מותר להניח תפלין אחר תפלה והבן זה:

דכתיב וירא וכו' ראיה זו היא מב' צדדין א' מצד ענין המילה שסודו גילוי החסדים ושמהם נבנה פרצוף יעקב ב' מצד הדרש שדורש אברהם על הנשמה. ג' מצד הרמז כי אלוני הם נ"ה שהם תרי רישי דסיהרא לרמוז שהשכינה מתראה אז לאברהם שה"ס הנשמה ושהיא אז אצל יעקב הנבנה ונעשה משם:

מהו ממרא מה תדרש בו ותירץ משום דאחסין וכו' אלו ר' עלמין הם ב' מוחין דידיה חו"ב שלו המאירים מב' חסדים שבנ"ה דזעיר ודריש ממרא מלשון אין ממרים את העגלים לשון בריאות ושומן ולהיות שעיקר אורו הוא מאבא לכן אמר שהם מעדן. א"נ ידוע שד' אחוריים נפלו מאו"א וב' דאבא נבררו ונעשה מהן פרצוף יעקב כמ"ש באוצ"ח ואלו הב' אחוריים הם סוד מאתן עלמין לפי שעולם התוהו הם בסוד הדינים החזקים לכן נקרא ממרא כד"א זקן ממרא:

והוא כסא פי' אור אותם האחוריים הוא הנעשה פ' יעקב הנק' כסא ור' יצח' חידש ממרא גי' וכו' דמלשון ת"ק לא נשמע כן אלא שהיה רומז לעצם הענין בפי' לשון ממרא או לשון בריאות או לשון מרי כמ"ש אבל ר"י הודיענו שמספר ממרא רומז הסוד בעצמו שנתייחדו יחד המאתי' עלמין ונעשו כסא לכן הכל כלול יחד העולמות והכסא:

בזוהר ע"ב ר"א פתח וכו': בתר דאתגזר אברהם לפשט הכתוב שמדבר על זמן האביב כמ"ש כי הנה הסתו עבר וידוע שאברהם נימול בניסן כי ביאת המלאכים אצלו היה בפסח ונודע שחדש ניסן הוא ברישא דנוקבא הנעשה מהבל פה הזכר כמ"ש בריש כוונת ?נ"ה והוא פשט סוד הפסוק הניצנים נראו בארץ הם נ"ה דידיה המכוננים רישא דידה כמש"ל וכל שיח השדה וכו' ועת הזמיר הוא התכוננות דעת שלה להתפשט הגבורות בכל גופה: וכל המזמור הוא בסוד הגבורות דכשהיא מתתקנת בדעתה אז הוא

מזמרת דדעתה בפומא אתגלייא ובסוד ה' מוצאות שהם ה' גבורות: וקול התור הוא הבל הזכר המכונן גולגולתא דידה: וכן הוא בסוד המילה שמתגלים החסדים בתנ"הי דידיה להאיר ברישא דידה:

דעד לא אתגזר כי אברם הוא בסוד סיתום החסדים ולא היה משיג אלא מן המדריגה התחתונה שהיא מן המלכות בהיותה אחורי זעיר וה"ס מחזה דאיהו תרגום:

ודרגין עילאין הם סוד נה"י של הזכר דלא הוו קיימי דייקא קיימי שה"ס הרגלים וקראם עילאין להיותם של הזכר שהוא עליון עליה בסוד לא עלה עליה עול. גם דאיהו בנצח הנק' מעלה כמ"ש בסוד נענועי הלולב ועוד ששם גילוי החסדים שהם עליונים על הגבורו'. ועוד ששם יוצא יסוד אבא שהוא עליון. וידוע דהיא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין אבל כשמאירים בה החסדים אז מאירים לאישון בת עין וז"ש נראו בארץ:

איליין דרגין תתאין הם חו"ב דידה שהם תתאין לגבי נ"ה דידיה ואלו הם הנצנים שנראו ונתגלו בארץ: ואפיקת הוא ענין הוייתם ומציאות בניינם. ואתקינת הוא ענין הארת החסדים בהם ונק' נצנים להיותם שני ראשיה הפורחים ומתנוצצים:

עת הזמיר הגיע הוא תיקון דעת שלה מכח יסוד שלו: וידוע שסוד ע"ת הוא תיקון דעת שלה כמבואר בכוונת עת רצון וכל זה ניתקן בכריתת הערלה מעל היסוד דזעיר כזמורה הנכרתת מן הכרם שהיא בחינת המותרות המעכבות שלא יפרח דאל אחר איסתרס. ובהיות הערלה על יסוד אז נה"י שלו שהם איברי הזרע בסוד הפנימיות הם סתומים והם ג' שני ערלה לפי ששם אחיזה לחיצונים. אבל שנה הד' שהיא כנגד ב' שלישי ת"ת יש לו פדיון. וכשזומרים הערלה מתגלים האורות הנרמזים במלת נראו:

דא קול דנפיק וכו' זהו בסוד הפריע' שאז מתגלה השלי' העליון וניתקן כתר דידה שמאיר גם משליש העליון דת"ת בסוד ושמתי כ"ד כ"ד ואז מאיר כתרה מאורות השייכות ללאה שה"ס מלוי אדנ"י כמ"ש בסוד החרוסת והיינו תו"ר ולפי שהו' מסוד הדעת נקרא קול התור. ודע כי ד' שמות אהו"ה בד' מלוייהם עולים תו"ר ואלו הם סוד חסדים דאבא ולכן אמר קול דנפיק מגו ההוא פנימאה דכולא שהוא אבא ודאי:

וההוא קול נשמע ר"ל שרחל מקבלת אור מן ההוא פנימאה להיות שאז רחל מאירה מבחינות עליונות שאין שם שום אחיזה לחיצונים וז"ש בארצנו בארץ שהיא מיוחדת לנו ואין לזרים חלק בה משא"כ בבחינתה מהחזה ולמטה ששם עץ הדעת טו"ר ולכן בתחלה אמר בארץ ואח"כ אמר בארצנו דא קול וכו':

אלונו תוקפוי הה"ד אביר יעקב כתב הרמ"ז וז"ל יובן בהקדים מ"ש בדרוש ציור העולמות שבאמצע ג"ע התחתון שהוא בינה דמ' יש עמוד א' העולה עד לרקיע והוא בחינת יסוד

שלה המתפשט מן הרקיע שעל ג"ע שהוא בחי' דעת ודרך בו עולות הנשמות מנ"ע בסוד מ"ן ועולות עד עדן שהוא חכמה וכתר דנוקבא דעשייה ואז סלקא תמן מ"ן בסוד המחשבה וכדין צדיק עליון דיצירה אריק בה ברכאן מ"ד והוא שעשוע הנשמות. ועיקר הדבר הוא בפ' ויקהל וכו' ובו יתבאר מ"ש בראש הפ' האי נשמתא דבר נש דסלקא מארעא לרקיעא שהוא דרך זה העמוד וקיימא בההוא זיהרא עילאה הוא עדן הנז' וקב"ה מפקד להההוא שעשוע ע"ד ופקדת נוך. וזה העמוד נק' אלוני לשון חוזק ותוקף כד"א ותשב באיתן קשתו ועמוד זה שהוא בחי' יסוד נק' אביר יעקב כי היסוד הוא האבר הקדוש שבו נמשכת הטיפה שהוא יו"ד אבר יו"ד אבי"ר עכ"ל הרמ"ז:

דף צח.

דגזר מלה פי' בחינת חי מדבר הוא באבא כנודע מד' בחינות דצח"מ ועוד שכמו שיש מילה ביסוד שהוא ענין כריתה גם הדיבור הוא כך וכמו שברית המעור הוא סוד זיווג תחתון כך ברית הלשון ה"ס זיווג עליון בסוד אחע"ה וגיכ"ק בחינת חו"ב קול דכר דיבור נוקבא:

האי דרגא כדקאמרן שכל עוד שלא נימול אברהם היה בסוד חיצוניות שה"ס נה"י גי' אבר"ם ופירוש דרגין עילאין הם חג"ת חב"ד לא הוו קיימי וכו' והטעם מפני שהערלה היתה מונעת גילוי החסדים והגדלות. ולכן לא הועילו כל זכייותיו להגדיל את זעיר רק במצות המילה כי היא העיקר לתקן פגם אדה"ר. וגם אברהם לא זכה שתנתן לו רק אחר כל צדקותיו אשר עשה עד הכנסו לשנת ק' כמ"ש רז"ל זמן היה לעולם שתנתן המילה כי לא זכה שום אדם אליה ולפי שאברהם נתנה לו בזכותו והוא התחיל גדלות זעיר לכן גדל אור גדול עד להפליא באצילות במילתו זאת משא"כ בכל המילות שנעשו מאז ועד עתה כי אין זכיות קודמין אליהם כאברהם וע"כ הפליא תנא דידן לומר כיון דאתגזר וכו' שהיה דבר גדול בו ביום שנימול:

רזא סתימא פי' גילוי יסוד אבא שהוא יסוד הסתום והפנימי וכדבסמוך: להההוא דרגא פי' באופן שה' נגלה לעצמו והיינו שבתוך החצוניות נגלה אור הפנימיות וזה גילוי מניה וביה וא"ת והלא גם קודם שנימול כתיב וירא ה' ומה חילוק יש בין הכא להתם ותירץ דהשתא:

אתגלי קול פי' עכשיו נגלה הפנימיות שה"ס קול ונתחבר בדיבור שה"ס חיצוניות שמתחילה חיתוך האותיות לבד היה רואה כמשל החרש שאין בו כח לשמוע הברת הקול אלא מסתכל בעקימת השפתים ומבין מה שאומרים לו אבל הפקח שומע את הקול ממש:

ולא גלי מאן ר"ל עכשיו שפי' אליו רומז לה' עצמו שנתגלה ונראה לעצמו כאמור א"כ והוא מי הוא אלא ודאי והוא דבר חכמה דכולהו דרגין שרו וכו' כי בכל המילות שבעולם אין תועלת כי אם לגילוי החסדים בו"ק שהם בחינת היניקה אבל בשל א"א ע"ה בגודל זכיותיו זכה להגדיל את החסדים נגד כל פרצוף זעיר כמ"ש בדרוש עליות החסדים והאירו כולם במ' ובכח תפלותיו הגדילו עד הכתר הנק' הוא. ומעתה נתן טעם יפה למה שהברכו' נתקנו בדרך נגלה ונסתר וכללות הענין לכלול ב' הארות פנימי שבתוך הפרצוף והמקיף שעליו שהוא הכתר:

והוא יושב וכו' זה מ"ש שה"ס כתר זעיר והענין שכשנתגלו כל החסדים עד ראש זעיר יתעלה יסוד אימא עד הכתר והיינו והוא שהוא הכתר יושב פתח האהל הוא יסוד אימא כנודע.

כחום היום דהא איתנהיר ימינא הוא הארת וגדולת החסדים בכל הזעיר הנק' היום שכולו הזהיר מאור החסדים כי אור יסוד אימא שהוא עלמא עילאה נתעלה עם הכתר וז"ש דקאים פי' שעמד ונצב לאנהרא עליה דייקא עליה שלא אמר ביה כי הכוונה על הכתר שהוא עליו:

דף צח:

הוה אטים נבואתו היתה סתומה שהרי כל שערי בינה שהם ה' חסדים היו סתומים כנודע מענין הערלה

כיון דאתגזר איתגלי כולא היינו שנתגלו כל ה' חסדים והיינו ה' דאברהם ומכאן ראי' במה שנסתפק הרח"ו ז"ל בסוד עילוי החסדים אם מתגלה רק שליש העליון דת"ת זעיר או כל ה' חסדים ומדאמר כאן איתגלי כולא וגם לקמן בג' אנשים אי"י נראה בפירוש שבהתגלות שליש העליון מתגלים גם חסדי חו"ג והיינו כולא. וסוד הפסוק ביארנו למעלה וירא אליו ה' שנתגלה בעצמו:

ושרא עליה שכינת' מפרש וירא אליו אל אברהם דהא בהא תליא שאברה' זכה להשראת שכינה עליו בגילוי גמור דהיינו בשלימו:

כדקא יאות מיום שגבר גילוי החסדים וזה במה שהחמיר על עצמו במה שלא נצטוה שה' לא צוהו אלא על המילה כדאיתא ביבמות והוא קיים גם הפריעה כמ"ש התוספות והענין כי המילה כחה להוריד החסדים בבחינת יסוד דאימא בחזה דזעיר דהיינו שנגלים בת"נה ומכוסי' בח"ג ושליש ת"ת והפריעה סודה להעלות יסוד אימא עד הדעת ואז מתגלים כל ה' חסדים ומתגדלים כפלים כנודע מסוד הגדלת החסדים באופן שסגולת המילה לכרות אחיזת נוגה ביסוד ונשאר היסוד טוב ואז יורדים ה' חסדים מהדעת ששם שם

אה"וה העולה טו"ב וגם החסדים בהיותם ביסוד אימא נק' טוב כמ"ש בערכי הכנויים וה' פעמים טוב גי' מיל"ה ומילה ופריעה גי' ת"י עשר פעמים מ"ה שהוא גדלותו של זעיר ואברהם בן ק' שנה נגד ק' אותיות דעשר שמות מ"ה. אב"ר מ"ה פי' תוקפו של שם מ"ה: ת"ח והוא יושב וכו' נמשך בסוד גילוי החסדים והענין כי עיקר גילוי זה וכחו הוא בקו האמצעי מהדעת עד היסוד כי יסוד דאימ' מתעלה לדעת בפריעה וא' כל החסדים יורדים ליסוד וז"ש והוא יסוד אימא עילאה יושב פתח האה' הו' דעת שהו' הפת' לו"ק דזעי' כל א' כלו' מו' ופ"ו גי' אה"ל ופתח זה שהוא הדעת נמשך עד היסוד שהוא פתח ליציאת השפע ואז הוא כחום היום וכו' מיד וישא עיניו וירא והנה ג' אנשים וכו' הם חג"ת שבדעת גם נכון לפרש והוא יושב על יסוד אימא כאמור ופתח האהל הוא הדעת שהוא הפתח ללאה לא"ה היינו אה"ל והיא:

עלמא עילאה פי' שמתייחדת לאה עם רחל ואז מתייחדים ב' יסודות להאיר בנקבות יסוד ישראל שבו הפריעה ויסוד ישורון שבו המילה וז"ש תיאובתא דחד צדיק ה"ס יחוד היסודות עם חג"ת שבדעת כנז' והם ג' גווני הקשת המתקשה לדעת וזהו חום היום וז"ש נצבים שבהם סגולת ההתייצבות והקימה להשפיע החיות אל היסוד. וז"ש מיד וישא עיניו ר"ל כשנגלה אליו תיאובתא דצדיק הוא נשא עיניו על מקור תיאובתא וראה ג' אנשים ושאל מאן אינון למה לא קראם מלאכים ומתרץ שהם אי"י כי חב"ד דזעיר נקראים אלקי אברהם אלהי יצחק אלהי יעקב אבל חג"ת שבדעת הם נקראים אברהם יצחק יעקב תרין עטרין חו"ג ות"ת שביניה' המחברם.

יושב אהלים: **דקיימי עליה דהאי דרגא** ה"ס כתר מ' המתעלה עד הדעת כשמתגלה יסוד אימא בגילוי כל חסדים כמ"ש בחזרת העמידה ואז כתר רחל הוא עולה שם ודייק עליה דהאי דרגא פי' כשהוא בערך מדרגה זו שהיא מעלה גדולה שכתר רחל סתמא אהל ועולה ללאה ופותח דעת זעיר שהוא הפתח למוחין שלו ושם יסוד אימא שהוא פתח שלה גם אהל ר"ל אור כמ"ש לשמש שם אהל בהם.

דף צט.

ומנייהו יניק ואתזן בין חסדים בין גבורות:

וכדין וירא וירץ שנתכוון להגדיל החסדים בכל קומת זעיר ושיהיה בן י"ס שלימות בחסדים מגולים בכל י"ס וכמו שהיה אז אברהם בן ק' שנה נגד ק' אותיות שבעשר מ"ה שבי"ס וגם אז מ' מתגדלת בי"פ ב"ן שיש בהם צ' אותיות כשני שרה. וכתוב בס' א"י שתחלת הגדלת החסדים מתחלת מת"ת שנכפל לו' שלישים וכן ח"ג ג"כ ובזה מאירים החסדים עד כתר זעיר וזהו הנרמז בכאן שאברהם שה"ס החסדים ראה גילוי החסדים

בחג"ת כ"ה שאז שלשה אנשים סוד חג"ת שבדעת ששם שורש החסדים היו נמשכים למעה וכנז"ל. אז נתחזק ונתגדל וירץ לקראתם שהם היו נמשכים מלמעלה למטה והוא רץ לקראת' ממטה למעלה: וזה היה מפתח האהל שנראה מיותר אלא שרומז התחלת מרוצתו שאמרנו שהוא מן ת"ת דזעיר ששם פתח האהל בין מן היסוד ובין נקב שבחזה זעיר הנפתח לראש רחל וזה דיוק נכון בדברי הזוהר שלמעלה אמר דקיימי עליה דהאי דרגא וכאן אמר דרגא תתאה והטעם דלעיל מיירי במקום ראש לאה כנז' וכאן רצונו על רחל ואמר שתשוקת דרגא זו להתחבר אל החסדים שבחג"ת דזעיר המושפעים מן הדעת ולפי שהם שם סתומים בחג"ת דזעיר שביניהם מקום ראשה בחזה לכן היא משתוקקת להתחבר עמהם וליהנות מהם:

וחדוותא דיליה לאיתמשכה אבתרייהו פי' ששמחה יתירה שלה שאלו יתגלו ויגדלו וגם יתעלו למעלה בהגדלתם כי בזה היא תמשך אחריהם ממש ולכן וישתחו ארצה הענין כי בזמן שמתעלים החסדים למעלה אז משליש התחתון שבת"ת שנכפל לשני שלישים עולה שליש א' אל כתר זעיר ומשליש האחר נעשה כתר אל מ' וזהו וישתחו ארצה שהמשיך אור משליש העולה אל כתר להאיר אל כתרה של רחל וז"ש לאתקנא כרסיא לגבייהו כי אז נגמר תיקון המ' ולכן מיד אמר אברהם אדני אם נא מצאתי חן וכו'. כי כיון שנשלמה המ' בכתרה אז היא מלכות שלימה באדנותה על כל העולם כמ"ש הרב ז"ל שכתב כשהמ' דבוקה בזעיר היא ביסוד ה' אחרונה של שם אבל כשהיא מתוקנת בפרצופה אז נקרא שם אד"ני או אלהים:

חד סמכא מכרסייא עילאה כאבהן שהיא שוה אליהם דהיינו בזמנא דאיתחבר בהו וזה בהתעלות יסוד אימא לדעת זעיר שאז גם בח"גת שהיו בתחלה החסדים מכוסים בהם. חזרו להיות מגולים ואז יעקב ורחל מתעלים עד הדעת והיא מתחברת לח"גת בהיות כולם מאירים בשוה ואז היא רגל ד' לכרסיא שלימא עילאה יסוד אימא שבדעת ולכן מלך דוד בחברון קרית ארבע ז' שנים בסוד התעלותה עד הדעת. ועי"ל דכרסייא תתאה הוא שקודם שמל אברהם היתה המ' למטה בבריאה ששם מאירים לה תנה"י דזעיר הגנוזים בתנ"הי דמ' שבהיכל ק"ק כמ"ש באו"צח ואז היו חג"ת עליונים עליה וז"ש לאתקנא כרסייא לגבייהו פירוש שחג"ת היו עליה והוא המשיך לה כח החסדים שנתגלו בסגולת המילה סוד ע' אורות הנודעים בסוד המילה ואז העלה את מ' עד שורש כתרה שהוא בחזה דזעיר ונתחברה על חג"ת ונעשית רגל לכרסייא עילאה וע' שנים שלו הם סוד ע' אורות המאירים בחסדי דוד הנאמנים עכ"ל הרמ"ז ז"ל:

דף ק.

זהר דזהיר ואנהיר פי' מ' תלת גוונין אתחזיין לתתא מהאי פי' מיכאל גבריאל אוריאל שהם ענפי חג"ת. תלת גוונין דלעילא פי' חג"ת. מאלין עילאין אתמשך כולא לגבי זוהר דלא אתחזי גרסי' ופי' מחג"ת נמשכת הארה למ'. ונציץ בי"ג נציצין וזהרין וכו' פי' הם י"ב גבולי אלכסון שבמ'. תליסר אינון ברזא דשמא קדישא פי' י"ב גבולי אלכסון שבמ' עם שם הוי"ה המאיר בהם שהוא זעיר הם תליסר:

וגו רזא דא"ס פי' שהזעיר לפעמים עולה לאריך הנק' א"ס כנודע וז"ש וגו רזא דא"ס הוי"ה איקרי לגו זיהרא עילאה פי' זעיר. מתניתין: עילאין טבין דימינא פי' הצדיקים שהם מצד הימין. תשע נקודין פי' עשר אותיות דשם מ"ה שהם רוח דזעיר כמ"ש בס' קהלת יעקב בהדייא:

נפקין ומתפלגין באתוון פי' שהאותיות הם כלים דזעיר שמהם נבנה גוף הזעיר והתגין הם מאימא והם נפש דזעיר ובכלל האותיות הם כי התגין הם בכלל הכלים ורוח של זעיר הוא שם מ"ה שהם תשע נקודות והרוח הוא מאבא ועיין בפ' בראשית דט"ו ע"ב כי שם הארכנו בהקדמ' הרב זלה"ה. ואתוון בהו נטלן פי' שהאותיות אינם מתנועעי' אלא ע"י הנקודות מטלטלן דקיקין ברזי פלטין פי' שהאותיות אורם דק וקטן מן הנקודות ואינם מתנענעים אלא ברזי פלטין שהם הנקודות וקרא לנקודות פלטין לשון פלטייא שהוא לשון תשיבות שהנקודות הם חשובים מהאותיות כנודע:

ואינון קדמאה אהי"ה יו"ד ה"א גרסינן ור"ל אהי"ה בכתר י"ה בחכמה כמ"ש הרב בסדר חילוק הספירות דזעיר וכמ"ש הזוהר בפ' ויקרא אהי"ה אשר אהי"ה פי' אהי"ה בכתר אשר אהי"ה הוא אבא שאותיות אש"ר הוא ראש. יהו"ק פי' הוי"ה בניקוד אלהים היא בבינה:

אל אלהים ה' פי' חג"ת צבאות נ"ה. אדנ"י פי' מלכות שדי יסוד וכן סידרם בס' אוצ"ח. ומן שמא דא וכו' בס' קנה חכמה דף כ"ה גריס ליה ומפרש יו"ד ו"ו דל"ת. ה"א אל"ף. ו"ו ו"ו ה"א אל"ף הרי כ"ב אותיות עם מנצפ"ך הרי כ"ז אותיות התורה. ונרמוז ג"כ בה' אלקינו ה' הם י"ד אותיות ותיבת אחד גי' י"ג הכל כ"ז. אבל האמת יורה. דרכו שאין כאן מקומו כי אינון עשר שמהן קאי אדסמיך ליה.

תוספתא בשעתא דרישא חוורא פי' אריך כמ"ש באוצ"ח אתקין כרסיי' פי' זעיר שהוא כסא לבינה א"נ אריך עשה כסא לזעיר לישב עליו ואותו הכסא הוא מן האבנים שהם י"ב בקר ובין אותם האבנים יש אבן אחת שהיא המלכות נמצא שכללות הכסא מקובץ מהמלכות וי"ב בקר. ע"ג סמכין דאבנין דמרגליטן פי' י"ב בקר שתח' המ':

בין אינון אבנין אית חד וכו' פי' המלכות שרוכבת על י"ב הנז' והזעיר רוכב עליה: ושאר הלשון של התוספתא עיין בזוהרי חמה שפירשו על נכון מכח דברי התיקונים. ואין דרכי לכפול הדברים שכבר הודפסו לאהב' הקיצור:

דף קא.

ז' **יומין דשארי מותנא וכל יומא אתתקף** כתב הרמ"ז וז"ל נראה דבני כפר נורשא היו חכמים והענין לפי מ"ש הרב בס' הכוונות שהמגפה באה כשיש פסול' בתוך הבירורים שלא הוברר והיא המות הממית לאדם במגפה עכ"ל והוא ממש מעין מיתת. המלכים שהיתה מפני שלא הוברר הפסולת כידוע שאז רבו הסיגים משיורי שם ס"ג ולפי שכל עיקרם הם ז' מלכים לכן נצטערו על שהיה המות בעיר ז' ימים ועוד שכל יום הולך וחזק ואחר ז' ימים לא נתבטל שכל זה מורה שאמיץ כחו והודיעו לר' אחא שהיה כח הפסולת מרובה ושלא היה כח בשכינה כב"יכול לבטלו וז"ש שעתא דחיקא השכינה שהיא נקראת שעה דחוקה מתגבורת הבירורים ורצה להציל אותם העשוקים בסגולות המסורות לישראל ואמר אפרישו מנכון וכו'. וכיון לשני ענייני' האחד לד' יו"דין של שם ע"ב שה"ס ד' מוחין דאבא והוא הכח המופלא הנמשך מאור חסד להכניע כל הדינים וד' מוחין הם ח"וב דרום וצפון חו"ג מזרח ומערב. וענין שני הוא מ"ש שם בספר הכוונות שאם יגרום החטא שתתחזק הפסולת חלילה אז אין הארה נשפע' מלמעלה מד' מוחין ע"ס מ"ב אלא מד' מילואיהם מ"ו ל"ז י"ט כ"ו כמ"ש סודם באוצ"ח. ולתיקון זה צוה שיקומו מ' מהצדיקים שבהם כנגד מ' אותיות שבד' שמות העיקרים עם המילואים כי גם שם ב"ן יש לו י' אותיות באלף שבתוך הוא"ו והכוונה לייחד המילואים עם ד' עיקריהם וגם הם לד' זויות. ויאמרו הקטרת:

דקב"ה יהיב למשה: ק' **שאמר במ' שבת שמ"ה מסרו למשה** ונ"ל במ"ש בס' הכוונות כשאמר הקב"ה נעשה אדם כל העולמות הקדושים נתנו חלק מאורם להכלל באדם חוץ מס"מ שקטרג ולא רצה ליתן לו כלום כי אין חפצו לעשות חסד וכשגבר מר"עה בגודל זכותו אז נכנע ס"מ ומסר לו סוד הקטרת שבו תלוי ביטול כחו שבפעולת הקטרת או באמירתו בכוונה מסתלק רשותו שה"ס י"א סימני הקטרת נגד י"א אורות כמ"ש האר"י ז"ל ובהמסר למר"עה סוד זה אז היה חירות ממ"ה ומאותו האור שהיה בתוך הקליפה זכו לב' עטרות נגד ב' בחינות של י"א אורות שהם מאחורי א"וא ומז"ון וכשחטאו ירדו ק"ך רבוא וכו' מפני שהאורות חזרו לתוך הקליפות שבהן הפירוד. והיה נראה שכשהוסרה הסגולה מישראל בחטאם גם משה לא יזכה בה ולא היה כן אלא זכה משה ונטלן ובזה יצדק מ"ש כאן דקב"ה יהב למשה כי מה' היתה לו. ובזה יתורץ מה שהקשו המפרשים

שאמר משה לאהרן קח את המחתה רז זה מסר לו מ"ה וכפר"שי וסמוך לו ויעמוד בין המתים וכו' כתב שמ"ה היה מתחזק כנגדו ובמ"ש ניחא שמ"ה היה מקטרג שלא תועיל למשה אותה סגולה לטובת ישראל. עד שידע שה' רוצה וגזר שיזכה בו משלו וייטב לעמו. וז"ש דקב"ה יהיב למשה:

ועניינא דקרבנא עמיה שהרי סוד הקרבן להעלות העולמות ממדרגה למדרגה עד שמ' דעשייה יעלה פנימיותה ונעשה חיצונייות לחיצונייות נה"י דעשייה ואז מתעלה האור דחיות הקליפ' ונעשה חיצוניות למלכות הנז' שהחיצוניות שלה נעשה פנימיות לאתו האור וא"כ צריך לצרף ענין הקטרת לקרבן ולסמוך לו ענין הקרבן להכין מקום שבו יחול האור העולה ע"י הקטרת עכ"ל הרמ"ז:

אר"ש ודאי כחיזו דמלאכין חמא לון וכו' רש"בי ס"ל שתחלת ראייתו כמלאכים ראה אותם הפך מר' אבא שאמר שראה אותם כבני נשא:

מה דלא הוה חמי מקדמת דנא פי' שקודם המילה לא ראה רק המלכות לבד ולא ראה המרכבה שלה שהם ארג"מן וכן דרגין עילאין שהם הו"ק ואחר המילה נזדכך וראה המ' במרכבתה וכדברי ר' אלעזר דלעיל וכמ"ש הזוהר בדף צ"א:

דף קא:

בקדמיתא לא הוה ידע וכו' הרי זו סברא ג' מדברי הזוהר דר' אבא סבר כחיזו בני נשא חמא לון מתחלה ועד סוף ורש"בי סבר כמלאכים מתחלה וע"ס וזו סברא ג'. שקודם הבשורה כבני אדם ואחר הבשורה ידע שהם מלאכים דאם נאמר שהם סיום דברי רש"בי קשיא רישיה אסיפיה שכבר אמר כחיזו מלאכין וכו' האמנם אפשר לפ' שהוא סיום דברי ר' אבא דלא שבקיה רש"בי לסיומי למלתיה וחלק עליו מיד ועתה חזר ר' אבא לסיומי מלתיה וכפי זה אין כאן אלא ב' סברות דר' אבא ודרש"בי וסבר ר' אבא שאחר הבשורה דוקא ידע דמלאכין אינון:

והרמ"ז כתב וז"ל בקדמיתא לא הוה ידע וכו' קשה דלעיל אמר כחיזו דמלאכין חמא לון ומשמע דמיד חמא לון כמלאכין מדמייתי לה מקרא אדני אם נא מצאתי חן וכו'. ואיך אומר בקדמיתא וכו' ויובן בהקדי' דברי הרב שפי' על תוספתא דנח בענין תרין רוחין דאית לצדיקים ואמר שמה שיורד למטה כירידת מלאך לעו"הז הוא בחי' נפש שלו או ניצוץ ממנו. ולמעלה לא חסר עיקר עצמותו בגילוי מדרגתו וכ"ש אר"גמ רגלי המרכבה והנה הג' אנשים שראה אברהם היו ג' ניצוצי אר"ג שנתגלמו ביסוד ההיולי אבל עיקרם היה במקומם תחת השכינה ומשם מתחת השכינה היו מתנוצצים בג' המגולמים. ואברהם תחלה החשיבם לג' אנשים ממש. אבל חזר וירא ראיה אחרת והיא

התנוצצם באור הג' מלאכים שתחת השכינה ודייקא לישנא כחיזו דמלאכין ר"ל כמראה פני מלאכים. ואחר כך ידע דאינון מלאכין קדישין. והכוונה כי בראיה ראשונה לא ידע אלא שהם בני אדם ובשניה כמראה מלאכים. ולבתר וכו' אחר שגדל אור השפע עליהם ידע שהם מלאכים קדושים ושבאו בשליחות ה' אליו:

בשעתא דאמרו ליה וכו' שזאת הידיעה השלימה ידע כש"אל איה שרה אשתך שרמזו לו רמז מופלא בייחוד ז"ון והודיעוהו שאותו יום נזדזוגו זו"ן כמ"של כחום היום בשעתא דאתקרב דרגא לדרגא בתיאובתא. דדא לקביל דא ושאז הוכנה נשמת יצחק לבוא לעולם. בגין חבורא דדכר ונוקבא שהודיעוהו שבו ביום היה זווג זו"ן:

רזא דמהימנותא פי' זווג שלם של ז"ון ולא של יעקב ורחל וכיוצא אלא ז"ון בבחי' גדלותם בשני יסודותיהם העיקריים שהם סוד רזא כנודע ודע שיש ב' מיני זווג בז"ון בכל קומתם הא' במקומם האמיתי למטה כמו שהוא בליל שבת: הב' כשמתעלים למקום א"וא כמו שהוא במוסף שבת וז"ש ויאמר הנה באהל שזו היא אמירה שנית:

תמן הוא קשורא דכולא ה"ס אימא המאירה על בניה ששם נקשרים או"א וז"ון ותמן אישתכח ר"ל שם נמצא אז הזווג המופלא להוציא משם יצחק. וכי לא הוו ידעי וכו' קושיא זו פשט הפסוק:

דף קב.

ויאכלו ודאי שעשו בירור מופלא כי ניזונו מן אותה הרוחניות שחלה על אותם המאכלים: והמותרות נשרפו וכלו לגמרי ולא נהנו משם החיצונים כלל ומלת ויאכלו מלשון אשר תאכל האש: ולא איתחזי ר"ל שלא נשארה שארית כאפר הנותר מהשריפה: בנין דמסטרא דאברהם אכלי לעילא כמ"ש בס' הכוונות בסוד עינוי יו"הך שהמזון נשפע מחסד שבחכמה וה"ס מז"ון שנאמר חסד אל כמ"ש לעיל אל נהירו דחכמתא והיינו ממש חסד שבחכמה שהוא שם ע"ב כנזכר בס"ה:

כל מה דאכיל וכו' להודיע שאותו הרוחניות המופלא שהושפע על אותו המזון היה בהכנה גדולה מצד אברהם ולכן מיד אכלו ולא נסתפקו בטהרת אוכלים:

דף קב:

טהור דא אברהם דנפק מתרח כמ"ש בפ' תזריע לית טהור אלא מסטרא דמסאב שהיתה עליו טומאה ונטהר ממנה שמלבד טומאת הקליפה שהיתה נשמתו בתוכה שקועה עוד היתה עליו טומאה פרטית והיא שתרח ארתח לקב"ה. והוליד את אברהם בעצם טומאת נדת אשתו כמו שכתוב בספר הגלגולים:

לאתקנא ההוא דרגא פי' לתת כח במדתו שה"ס המים שמצד הגבורות של אבא שנעשו חסדים באימא בסוד התחלפות אורות א"וא זה בזה כמ"ש באוצ"ח וז"ס שנזכר בדברי הרב שצריך ב' טבילות א' לדחות כח הטומאה וזה בבחי' גבורות דאבא והב' להמשיך שפע הקדושה וזה בבחי' חסדי אימא:

אילנא נטע מפרש ענין הטהרות ונלע"ד שהיה עוסק בס' יצירה כמ"ש הקדמונים ובן הבקר אשר עשה בכח השמות ובכל אתר דדיוריה תמן היה מתעסק לנטוע אותו האילן לכבוד יוצרו אבל לא הצליח מעשיו אלא בא"י כי שם היה אור השפע עליו חזק והמשיך אור מע"ח שבת"ת זעיר ששם ב' יסודות א"וא כי סתם עץ הוא ת"ת המסתעף בפארותיו גם אותיות יהו"ה בהכאה י"פ ה' ן' ה"פ י' ן' ו"פ ה' ל' ה' פ ו' ל' הכל ע"ץ עכ"ל הרמ"ז

כגון זיבה או סגירו או נדה וכו' בין דאערע ביה קרי קודם וכו' בין דאערע ביה לבתר גרסי' ופי' בין מי שעובד ע"ז כמ"ש לקמן בין מי שהוא טמא זיבה וכו'. כולם כשישבין תחת העץ ענפוי סליקין והחילוק הוא מי שעובד ע"ז מיין כדקאי קאי אבל הטמא בנידה מיין נגיבין והטמא בקרי מיא סלקין לגביה לרמוז לו שאינו צריך ז' ימים רק יטבול ומיד יטהר:

דף קג.

דהא נוקבא נטלא לברא מן דכורא גרסי' ופירושו כמ"ש הרב בס' הליקוטים בדרוש הנשיקין כי יצחק הוא מנשיקין הראשונים שיוצאים מהדכורא לנוקבא ולכן לא מת. וחבקוק היא מנשיקין שבאו מנוקבא לדכורא ולכן מת מיד. וז"ש דהא נוקבא נטלא לברא מן דכורא ששורשו מנשיקין דדכורא לנוקבא וזהו פי' ראשון שאמר הרח"ו ז"ל בשם האר"י ז"ל ועוד כתב הרח"ו ז"ל שהדרך שנרא' לו אמיתי ששמ' מהאר"י ז"ל הוא להפך שיצחק הוא מנשיקין שבאו מנוקבא לדכורא וזהו סוד והנה בן לשרה אשתך לומר שמתחלה היה משרה שהיא נוקבא ואח"כ ניתן לדכורא ואמחז"ל אזלת בקרתא הליך בנימוסא ולכך כיון שנתעצם בדכורא לא מת. אבל חבקוק היה מהדכורא לנוקבא ולפי שנתעצם בנוקבא לכך מת מיד עכ"ל. ולפ"ז מ"ש דהא נוקבא נטלא לברא מן דכורא ר"ל שאחר שנתעצם בדכורא חזרה הנוקבא וקיבלתו מהדכורא כי הנשמות אין עיבורם אלא בנוקבא:

חד ק' וחד צ' פירוש אברהם שהוא דכורא נגד זעיר שיש בו שם מ"ה שבמילואו י' אותיות כל אות כלולה מי' הם ק' אבל שרה נגד המ' שיש בה שם ב"ן שבו ט' אותיות כללותם תשעים ולפי מ"ש הרמ"ז ז"ל שיש עשר שמות מ"ה בי"ס דזעיר שבהם ק' אותיות. כן במלכות יש בה עשר שמות ב"ן שבהם תשעים אותיות:

קב"ה אסתלק ביקריה וכו' פי' הוא א"ס ב"ה שהוא נעלם ואין מי שישיגהו ולכך מקשה היכי אמר קרא נודע בשערים בעלה ותירץ מאי בשערים בשיעורים. לפום מאי דמשעיר כל חד בליביה. ור"ש תירץ פי' בשערים הם ספירותיו ית' שהא"ס אין לו שם ולא שום השגה אלא ע"י ספירותיו וז"ש טמיר וגניז מכולא אבל וכו':

דהא אתחזי דעד לא נפק וכו' פי' שלא תאמר טעם קריאתו יצחק ע"ש צחוק עשה לי וכו' שהרי עד שלא נולד קרי ליה יצחק:

דאשא נטל מיא יובן במ"ש בס' ק"י כי אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד וז"ש דאשא נטל מיא ר"ל כלי הגבור' לקח אור החס' כמ"ש לקמן דאחלף מייא באשא שהוא אור החסד בכלי הגבורה. ואשא במי' אור הגבור' בכלי החס':

מההוא סטרא נפק מזונ' לכולהו מלאכין יובן במ"ש הרב בספר הכוונו' בדרו' יו"הך כי מזון מלאכי השר' שהו' המן שהיה במדבר בא ממוח בינה דאימא שהיא אהי"ה דיו"דין גי' קס"א ויורד ומתלבש בחסד דאבא שהוא ע"ב שמשם משתלשל וניזונים ממנו מלאכי השרת וישראל כשהיו במדבר. וטעם שנקרא מ"ן שאהי"ה דיו"דין יש בו ג' יודי"ן. וחסד דאבא שהוא ע"ב יש בו ד' יו"דין ועם תרי גדפין דא"לף דאהי"ה הם ט' יוד"ין גי' מ"ן וז"ס והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו שאברהם שורשו מחסד דאבא והוא תחת בינה דאימא שהיא אה"יה דיו"דין גי' קס"א כמנין עץ עם הכולל וז"ש והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו שמשם מזון מלאכי השרת וז"ש כאן דהא מההוא סטרא נפק מזונא לכולהו מלאכין עילאין. ופירוש זה כפתור ופרח:

דף קד.

כיון דאתכשר אברהם ביצחק מה כתיב ויקומו וכו' הרמ"ז כתב וז"ל פי' שכיון שנתבשר אברהם ביצחק מיד מדת הדין העירה כח ב' המלאכים שמקבלים מדין קשה ורפה שהם גבורה ומלכות גבריאל רפאל. ולפ"ז מלת וישקיפו היא כסתם השקפה לרעה כפרש"י וז"ש ויקומו שהיתה להם התקוממות אבל ר' אלזער הרגיש שא"כ לא היה צריך לומר לשון זה של השקפה שאנו רואים המעשה ששולחו לעשות דין. ולכן מפרש בע"א וכדמסיק לרחמי. דיזכי בצדקה שיזכה למקבל הגון וצדקתו בלי שום פנייה אלא כאשר צוהו ה' אלהיו: בשעתא דדינא שהגבורות מתחזקות:

אדכר ליה וכו' שכח החסד שעשה בצדקתו הוא מתעורר וממתק כח הדין בבחינת הצדיק ודייק אדכר ליה שמעורר כח הזכירה שהוא ביסוד ומשפיע בנוקבא אור חסד. ומכאן מוכח שדווקא מצות הצדקה יש לה סגולה זו ולא מצוה אחרת והטעם מובן במ"ש בס' נגיד ומצוה שכל המצות נרשמות במצח האדם באות א' מכ"ב אותיות המיוחדת

לאותה מצוה ובשעת עשייתה מאירה ואחר שנעשית מסתלק אותו הרושם והאור נבלע בפנים אבל האות של הצדקה יש בה כח לקיים אורה כל אותו השבוע מפני שגדל כח מיתוקה משל שאר מצות. וכן כאן מייתי פ' וצדקה תציל ולא כתיב מצלת דהוה משמע הווה בזמן עשייתה אלא תציל לעתיד. אקדים ליה קב"ה וכו' קשה וכי לא עשה אברהם צדקה מימיו עד שיצטרך להקדמה זו וי"ל דשאני הכא שהיתה הצלה לזולת ודייק דיזכה וישזיב ללוט ולכן הוצרך לכח צדקה גדולה:

ויקומו משם וכו' מלת משם היתירה מורה שמאותה סעודה נמשך להם ההשקפה שרומזת רחמים שהשפיע על המלאכים אור הקסד שהוא ממש סגולת הצדקה ולכן גבריאל הסכים בהצלת לוט: ועזרו לצאת מן המקום ורפאל נתעסק בהצלתו שמדתו במ' שהיא הנהנית בעצם מהצדקה:

כל חד וחד כליל כמ"ש בס' א"י שהחסד של הרוח הוא בכלי של הגבורה והגבורה של הרוח הוא בכלי של החסד וא"כ גם של החסד והגבורה הם בכלי של הת"ת הכלול משניהם:

כגוונא דא ויחזו וכו' בא ליישב שא"כ שנאכל באש מה הנאה היתה להם ומפרש ויחזו כמו אותה האכילה שהיתת רוחנית שנהנו מן השכינה ה"נ הגם שגוף האכילה היתה חומרית אבל היה כמוס בה רוחנייות עצום כי סתמן של ת"ח להיות מזונם מחכמה כמ"ש בפרשת בשלח:

מההוא סטרא דאברהם איתזן ביה שהרי לא כל המדריגות שוות לכל ת"ח ואברהם היה ניזון מהמובחרת בודאי וא"כ הנאה גדולה היתה למלאכים באכילה זו כמ"ש בגין דיזכון לאתזנא וכו' כי זכו לאותו השפע בבחינת שרשו למעלה. אמשיך עליה חד חוטא דחסד וכו' איתא בשער אג"א ובס"ה בכוונ' יוה"ך שביסוד אימא יש שם ב"ן שהוא מ"ן שלה ששורשו בחסד שלה ומשם מתבררין ביסו' שלה ומילוי המילוי של שם ב"ן שהיא יו"ד וא"ו דל"ת ה"ה ה"ה וא"ו וא"ו ה"ה ה"ה העולה כ"ג והוא סוד חוט של חסד וכן אמר בשער הציצית בסוד חוט של תכלת ולהיות ששם ב"ן בעלמא הוא גבורה לכן אמר שחוט זה הוא נמשך מסטר ימינא שזה הב"ן שורשו בחסד שלה ובא אל יסודה. והנותן צדקה נק' צדיק שה"ס יסוד המשפיע בה ולכן אמשיך עליה חוטא דחסד מב"ן ששורשו בחסד שלה ובא אל יסודה (במדרש הנעלם ה"ג עוד אומרת שמא אמרו שלשים קדושות בכל שבוע וכו':)

דף קה.
ת"ח דשכינתא לא אעדי מניה דאברהם בההוא זמנא דקב"ה עמיה פי' שהשכינה לא זזה מעל אברהם כשהיה הזעיר מדבר עמו ולכך הקשה לו ר' אלעזר והא שכינתא הוה מליל עמיה ותירץ לו הכי הוא ודאי שבכל הזמנים לא היה מדבר עמו רק המ'. אבל השתא הפסוק מוכיח שהזעיר היה מדבר עמו דכתיב ויאמר ה' וכו' שהוא הכרח שזעיר היה מדבר עמו וטעם הדבר שהיה בצער המילה ואפ"ה זכה עם המלאכים ועשה להם לוייה בזכות זה דיבר עמו זעיר:

דף קה:
מה דאתמר לאברהם פי' כפי פי' ראשון שאמרנו שמדבר עם אברהם מאי עשו עשה מבעי ליה שבאמת אתי שפיר שאברהם היה שם ועמו היה מדבר ומצוה לו. אבל תיבת עשו קשה שמורה על הרבים ותירץ דא אברהם ושכינתא:
מה דאתמר למלאכים פי' לפי פי' שני שלמלאכים אמר באמת ניחא תיבת עשו לפי שהם רבים אבל מאי דקשה מליל עם דא ופקיד לדא בגין דהוו זמינין תמן וכו':
דלא אעדי מיניה מה דאתמר גרסינן ול"ג תיבת עשו: ד"א עשו כתרגומו עבדו גרסינן ול"ג למעבד ולפי זה לעולם לאברהם מנווה ומ"ש עשו כתרגומו עבדו וקאי על סדום:
תלתין צדיקים אזמין קב"ה לעלמ' כמה דאזמין לאברהם כתב הרמ"ז וז"ל אברהם שקיל כשלשים כמ"ש בזוהר חדש דביה כתיב היו יהיה ונמצא בזוהר כ"י שגם לעתיד לא יוכרח שיהיו ל' ממש אלא א' שקיל כל' ובזה דייק כמה דאזמין לאברהם פי' כמו שהזמין ה' את אברהם לעולם כן יזמין כמוהו והמד"ל אישתמיטתיה דברי ז"ח וכתב וז"ל תימא דאפילו עשרה לא מצא. וי"ל שהכוונה שכך הבטיחו עכ"ל ובר מן דין אין קושייתו כלום דאם לא היו בסדום היו בכל העולם מחסידי א"ה או בבית אברהם עכ"ל הרמ"ז:

דף קו.
בסטרא דתותי קלא דברדא הם הדינים הקשים כמ"ש בזוהר בראשית כ"ו ובפ' ויחי לא תירא לביתה משלג דא דינא עילאה ושלג וברד הכל א' ואומרו בסטרא דתותי וכו' הם הקליפות שהם מסיגי הגבורות והם תחתיהם ויונקים מהם סלקין קוטרי הם הקליפות שנקר' עשן לפי שהם חשוכים:
כולהו בכתפ' מתכנשי בחד עיף פי' בגליון הזוה' שהקליפות הם יונקים מאחור בכתפיים ולא מהפנים והם מתקבצים בטיפה א' לעורר הדין. א"נ מתכנשי בחד טיף מתאספים בכח החסדים שהם חד טיף שתאותם לינק מהחסדי' כנודע. ועאלי בנוקבא דתהומא רבא פי' שנכנסים לינק מבינה דבריאה דקליפה שנקרא נוקבא דתהומא רבא כנודע:

אתעבידו חמש בחד ר"ל ששורש הקליפות הם מחמשה גבורות ויש בהם ה' מינים הנז' בפ' בראשית נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים וכשרוצים לעורר הדין נעשים אחד. חד איהו כד צליליו קלין פי' כאשר הקול שלהם צלול מחמת תוקף הדינים. קלא דסליק מתתא פי' קול האדם הצועק בעה"ז מתחבר עמהם וכולם מקטרגים ותבעי דינא ופי' הכצעקתה קול של הקליפה ושל אדם הצועק שנעשו קול אחד:

דא גזרת דינא פי' ר"ש ס"ל הכצעקתה של המלכות כגוונא דא קץ כל בשר וכו' פי' כמו שהמ' תובעת הדין כן קץ כל בשר שהיא הקליפה בא לפני לתבוע הדין. שרא מחמשי' הם ן' שערי בינה ור"ל התחיל מבינה עד המ' שנק' עשרה.

ע"כ מ"ט פי' למה הכניסם לביתו וכי לא נתיירא מסדום ואמאי רהט לקמן מקשי לה אמאי רהט לוט אבתרייהו דכתיב וירא ליט וירץ לקראתם גרסי' וחד אמר שכינתא אתייא עלייהו ר' חזקיה היא דס"ל שכינתא אתייא עלייהו שכן אמר לקמן בהדוא. בגין דאיהו אשגח ביה גרסינן ופי' הפסוק כי הוא שהוא זעיר לקצות הארץ שהיא המ' יביט:

דף קז:

ר' יהודה אוקים להני קראי וכו' ופי' אוקיר אנוש מפ"ז לפ"ז הוא ירמיה ע"ה שצוה עליו נבוכדנצר לשומרו אר"י סדום בדינא דגיהנם אתדן פי' אבל במבול לא היה שם אלא מים ולא אש ועיין מ"ש בפ' נח דף ס"ח ע"ב לתרץ דברי ר"י דהתם עם דבריו דהכא שאמר מבול

דף קח.

וסדום אתדנו במייא ואשא שניהם:

רבי אבא אמר כולהו בני עלמא יקומון וכו' עיין בפ' נח דס"ט ע"א לתרץ דברי ר' אבא דהתם דסבר שאינם קמים בדין עם דבריו דהכא:

כמה דארעא דלהון אתאביד וכו' כתב הז"ח דהיינו כל זמן משך הגלות וכתב עליו הרמ"ז ולא משמע כן מלשון הזוהר ופי' הוא ז"ל שר"ל לא תבנה עוד כמו שהיתה אלא שה' יחדשנה כמו שהית' בזמן הבריאה וז"שה ושבתי לקדמתו. א"נ י"ל שסדום נהפכה מלמעל' למט' וצד התחתון הוא עכשיו למעלה וכך עתידה לחזור ונמצא שהוא גבול סדום ואינה סדום וזה התירוץ נ"ל עיקר עכ"ל הרמ"ז:

דף קי.

ברזא דמים מרוח פי' שאברהם הוא חסד דזעיר וזהו מים מרוח ואתקשרו בההוא סטרא דאתחזי לון פי' כמ"ש בפ' בראשית דף י"ג ע"א דתרין אכסדראין תחות גדפא שמאלא דשכינתא ומתפרשין לתרין אומין דאינון עמון ומואב:

דף קי:

אלא בגין לאתקשרא באתרייהו דאתחזי ליה יובן במ"ש האר"י ז"ל כי הנשמות של דהע"ה ושל שלמה ושל משיח כולם היו טבועים בקליפה ואלמלא נזדווג לוט עם אשתו כיון שהוא זווג של היתר לא היתה הקליפה מניחתם לצאת מתוכה אבל כיון שהוא זווג של איסור עם בנותיו הוציאה אותם הקליפה באותו זווג המאוס ועי"ז נתבררו ויצאו לעולם:

דף קיב.

אחותי בת אבי היא ברתא דחכמתא עילאה פי' החסד הוא ענף החכמה ומ' גם היא מהחזה ולמטה ששם נתגלה יסוד אבא בלי מסך יסוד אימא ומשם נתקנת המ' וז"ס אבא יסד ברתא כמ"ש הרב ז"ל וז"ש אברהם אחותי בת אבי היא ר"ל כמו שאני ענף החכמה שהוא אבא גם היא נתקנת ע"י אבא ולכך נקראת אחותי בת אבי ואמר אך לא בת אמי לבד אלא שגם אבי מייסד אותה:

ולא כתיב נקיון כפים איתא בילקוט א"ל הקב"ה תום לב יש לך נקיון כפים אין לך הדא אמרה משמוש ידים היה שם וכתב הרב היפה על זה אבימלך תרתי קאמר בתום לבבי סבור שהיא אחותו ובנקיון כפי שלא קרבתי אליה והקב"ה הודה לו על האחת אבל על השני. לא הודה לו כי משמוש היה ושלח ידו לנגוע אליה אלא שהקב"ה מנעו מלחטו וכמ"ש רש"י ז"ל: (קיג ע"א)

בשעתא דאתיהיב רשותא וכו' לא אשתזיב זכאה הרמ"ז כתב וז"ל המד"ל ז"ל כתב נ"ל דפליג אמאי דאמר בפ' בלק לא תשחית את עצה עכ"ל ונלע"ד דלא פליג דהתם איירי דווקא בת"ח העוסק בתורה שהיא ע"ח ועוד שנותן עצה ומורה לעם דרך ה' באזהרותיו זה אינו נתפס בעון העיר כי למה יומת מה עשה והרי זה מסומן בתי"ו של חיים דע"כ לא קטרגה מדה"ד באותם דיחזקאל אלא משום שלא עשו את שלהם כדאיתא בשבת ופשוט עכ"ל הרמ"ז:

צרורא דנשמתין צרירן ביה גרסינן ופי' היא מ' שהנשמות צרורות בה:

דף קיב:

יגער ה' בך פי' דאי קאי על זעיר הול"ל הנני גוער בך אבל השתא דכתיב יגער ה' בך פירושו ויאמר ה' שהיא מ' יגער ה' הוא זעיר יגער בשטן:

שור פרה פי' שור ביסוד ופרה במ' עגל ועגלה כתב הרב בס' ק"י שהם דכורא ונוקבא דנוגה. והרי"מ ז"ל כתב שור ופרה הם חו"ב דנוגה ועגל ועגלה הם זו"ן דנוגה:

דף קיד.

לאתערא קול וכו' פירוש קול השופר שבע"הז אתר דכרסייא פי' מ' אתער לעילא: שופר פי' הוא סוד אור מקיף לשבע תחתונות דבינה והנה הבינה תוקעת ומוציאה פנימיות זו"ן לחוץ דרך פיה והם יוצאים ונמשכים משם ולמטה ואז הם עוברי' דרך אור מקיף שלה בשבע תחתולות שלה. ואח"כ הם יוצאים מתוך שופר זה עכ"ל הרב זלה"ה בכוונת השופר:

דף קיד:

נייחא דרוחא בשעיר ז"ל הרב בס' ק"י שנים אנשים מרגלים הם חכמה ובינה דדכורא דנוגה דאצילות ואותו של חכמה נמתק יותר ולשאר גורל א' לה' אך השני מוח בינה דזעיר דנוגה ניתן ביוה"ך שהוא ג"כ סוד בינה. לעזאזל הוא זו"ן דנוגה דבי"ע שנקראים עזים וכללות שניהם נקראים עזאזל כמו צלמות ומצולות צל דכורא מות נוקבא וכשכיתן השעיר לעזאזל שמחים בו הרבה עכ"ל ובזה יובן מ"ש נייחא דרוחא בשעיר:

דף קטו.

ואיהו מזלא דכל ברכאן נועם שנקרא היסוד מזלא כתב הרח"ו ז"ל בס' הליקוטים לפי שביסוד דזעיר יש בו ג' חסדים שממתיקים לשלשה גבורות וכל חסד הוא הוי"ה א' ג' הויו"ת גי' ע"ח נמנין מזלא. ונלע"ד טעם אחר למה נקרא מזלא לפי מ"ש הרב שמזל ונקה מסתיים ברישא דזעיר שהוא בטיבורא דאריך והדיקנא דאריך מגעת עד רישא דזעיר ומכה מזל ונקה בחכמה דזעיר ומשם נמשכת הארה לזעיר ואז בולט יסוד דזעיר ע"י הארת ונקה וז"ס קונה הכל ונקה מתקן כל עכ"ל ולפי שהיסוד דזעיר אינו בולט אלא מכח הארת מזל ונקה לכך נקרא מזלא. ומפשט לשון הזוהר נראה טעם שנקרא מזלא לפי שהוא מזיל שפע למלכות:

ת"ח הנה נחלת ה' בנים וכו' כאלו אמר דבר אחר ת"ח וכו' שלפי' הראשון הכי קאמר במה זוכה האדם לנחלת ה' שהיא מ' ע"י הבנים, והשתא מפרש הנה נחלת ה' נחלת זעיר ופירותיו הם הבנים שהבנים של אדם הם אחסנתא ואיבין של זעיר שנקרא ה':

דף קטו:

אשר מלא את אשפתו מהם וכו' פי' אשרי שיוליד בנים הרבה בעוה"ז שבזכותם ינצל מדינה של גיהנם וז"ש לקמן בגין דמשכונין שביק בהאי עלמא: מה גפן וכו' פי' כמו הגפן שאין מרכיבין אותה באילן אחר ולא אילן אחר בה כך אשתך לא תלך אצל שאינו הגון לה ולא יבוא הוא אצלה

דף קטז.

הרבית הגוי לו הגדלת השמחה פי' שעל הכהנים נאמר הרבית הגוי שהיו מרובים ואוחזים במדת החסד וע"י מעשיהם הטובים נגדל החסד לו הגדלת ר"ל בשבילו הגדל' השמחה. ריש' עילא' דאברהם דאתדב' בהפי' שהשמחה הי' חסד ושני שלישי חסד דזעיר מהם נעשה חכמה דזעיר וז"ש רישא עילאה שחכמה היא ספי' ראשונה דזעיר כי כתר אינו מן המנין ומ"ש דאברהם וכו' ר"ל שא"א ע"ה שם אחיזתו כמ"ש דאתדבק בה: כשמחת בקציר דא כנסת ישראל פי' שביום שבועות היא בזמן קציר חטים ואז נגדלת המ' עד שהיא בכל פרצוף זעיר ואז מזדווגת עם ישראל שהזווג המשובח הוא ישראל ורחל ויש לה שמחה גדולה:

דף קיז.

בזמנא ו' זמנין עשר ה"ג שתין נפש כדין שלימו ו' עשר זמנין ו' שית זמנין עשר ו' סלקא בי' ו' נחתא בה' אשתלים ו' גו י' שית זמנין וגירסא זו נמצאת בספר מוגה: ופי' בזמנא שית זמנין עשר: כי ו' שהוא זעיר מקבל הארה מאבא ששם החיים הנצחיים בסוד החכמה תחיה בעליה וכל קצה מו"ק דזעיר מקבל הארה מאבא שהוא י' דשמא קדישא הרי הם ס' ומ"ש ו' עשר זמנין ו' שית זמנין עשר ר"ל כל החשבונות הם שוים בין אם נחשוב עשר פעמים ו' שאז אנו מושכים מאבא לו' שהוא זעיר הם ס' בין אם נחשוב ו' פעמים עשר שאז זעיר עולה לקבל מאבא הם ג"כ ס' ולכך בכל ששים מתעורר משיח לבוא וז"ש ו' סלקא ביו"ד ר"ל ו' שהוא זעיר עולה לקבל הארה מאבא הנקרא יו"ד ו' נחתא בה' פי' אחר שקיבל הארה מאבא משפיע במ'. אשתלים ו' גו יו"ד שית זמנין פי' כל קצה וקצה מו"ק דזעיר קיבלו הארה מאבא שנקרא יו"ד הם ששה פעמים יו"ד גי' ס' וז"ש:

כדין הוו שתין לאקמא מעפרא: ובשית מאה שנין לשתיתאה פי' אלו זכו ישראל היו נגאלים בששים שנה הראשונים של אלף הששי וכן בכל ששים וששים: ואם לא יזכו סוף הקץ הוא עד שית מאה שנין והכוונה שאז כל קצה מו"ק דזעיר מקבל הארה מאבא שהוא י' וכל י' כלולה ממאה הם שית מאה שנין ואם היו זוכים היה די שכל קצה כלול מעשרה לבד ואז היה בא בששים שנה ועונותינו האריכו קצינו שצריך לכלול כל קצה מעשרה ועשרה ממאה הם ת"ר:

כבר נש דמתקן ביומא שתיתאה מבי ערב שמשא לאעלא בשבתא מכאן נראה שחצי יום הששי הם ת"ק שנה וחצי השני הם ת"ק אחרים ולכך בשית מאה שנין אערב שמשא לאעלא בשבתא כי נכנסנו בחצי יום הששי הסמוך לשבת: ולפי זה ליל ששי אינו עולה בשם כי נהורא עמיה שרי ולפניו כחשכה כאורה והלילה בכלל היום הוא:

ואשתכח קב"ה לגבה גו גלותא כחושבן ו' שית זמנין עשר עשרה זמנין שית שנין מכאן נראה כמ"ש לעיל שהכל א' בין שית זמנין עשר שהם ששה פעמים י' בין עשר זמנין שית שנין שהם עשרה פעמים ו' הכל גי' ששים. אבל בס' זהרי חמה פי' בלשון זה דרך אחרת יעו"ש ולפי דבריו צריך לדחוק מ"ש עשרה זמנין שית שנין כאלו אמר עשר זמנין ששים שנה שהם שית מאה שנין. והבוחר יבחר ע"כ מצאתי פי' חכמי המערב:

אבל ראה זה חדש הוא ואציגה לפניך ראשונה מ"ש רש"י ז"ל על פסוק ומילין לצד עילא' ימלל וז"ל ויש לנו לפותרו כאשר ראיתי כתוב בשם רב סעדיה וכו' שהעיתים הם ת"פ שמיום צאתם ממצרים עד שנבנה הבית וכו' ע"ש והנה הגאון דבר ברה"ק אבל מנה וטעה כדניאל שטעה בחשבון קצר של ע' שנה. ודע שאם לא חטאו היה מרע"ה בונ' ב"ה סמוך לצאת' ממצרים במקום מקדש וחירות משיעבוד מלכיות לעול' והעון עכב בנין בית א' ת"פ שנים. וגם בית א' עמד ת"י וע' של גלות בבל הם ת"פ ולסוף ת"פ לבנין א' נבנה בית ב' כי כן נגזר בעונה נקטינן שכל מועד הוא ת"פ שנים כדברי הגאון והנה עידן ועידנין ופלג עידן הם ג' עידנין וחצי וג"פ ת"פ אלף ת"מ. ופלג עידן הוא ר"מ ואלף ת"מ הכל אלף תר"פ ונשלם חשבון זה לסוף שנת חק"ת לפ"ק עם אלף חמישי ועם עק"ב מאלף הרביעי יעלה אלף תר"פ. וחשבון זה עולה כהוגן עם פסוק עד ערב בוקר אלפים ושלש מאות שמתחיל מגלות עשרת השבטים כמ"ש בש"ס וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה יום מאפיל ומאיר אף עשרת השבטים חוזרים ופי' הפסוק עד ערב אלו עשרת השבטים שהאפיל להם והעריב שמשם עד שיתחיל הבקר להאיר להם יעברו אלפי' ושלש מאות שנים ועיין מ"ש רש"י ז"ל על פ' עד ערב בקר וז"ל והשני שאמר גבריאל למטה בענין ומראה הערב והבקר אשר נאמר אמת הוא. ואם לא רמז החשבון והוא תלוי למה חזר וכפל אותו לומר אמת הוא וכו' ובעבור קץ הדורש נדע כי טעה במדרשו והבא אחריו יתור וידרוש דרך אחרת עכ"ל רש"י ז"ל והרי נבואה נזרקה בפיו שחשבון ערב בוקר אלפי' וש' נאמר לקץ הגלות אבל הוא לגלות עשרת השבטים שמכוין למועד מועדים וחצי שהוא עידן ועידנין ופלג עידן. עוד כתב רש"י ז"ל על פ' לימים אלף של"ה וז"ל מ"ה שנים נוספים על חשבון אלף ר"ץ שעתיד משיח להתכסות אחר שנגלה וישוב ויתגלה כמ"ש במדרש רות וכן יסד ר"א הקליר ויתכסה מהם שבועים ששה עכ"ל. ובזוהר שמות דף ח' ויתגניז בההוא דוכתא דאיקרי קן צפור וכו' גם בס' אור ישראל דף קנ"ב כתב וז"ל וקץ דקב"ה לא תלייא בזכות דלהון עד חק נתן ולא יעבור וכו' כי זה הזמן של הקב"ה הנרמז בתיבת יעבור ע"ב רי"ו זהו ח"ק ולא יעבור ואז וכו' וירם קרן לעמו עכ"ל ע"ש וכן רמז ג"כ בדף קל"ה והגם שהכונה שיתבררו כל רפ"ח ניצוצין כמ"ש

האר"י ז"ל. עכ"ז רמז שזה יהיה בשנת ח"ק כי עלה השחר יתחיל להאיר עמוד השחר אז ומשם תחלת מספר הארבעים שיגנז בהיכל קן ציפור כאמור אשר נשלמים בשנת תקמ"ח ואז יגלה כבודו עלינו מהרה והגם שרשב"י תלה הדבר עד בשנת שש מאות שנה לחיי נח. כבר פירש שבכל ס' שנה מתעורר הגואל וזו תחילת הששים שנה האחרונים כי כלו כל הקוצים זולת זה והדבר תלוי בתשובה. ובז"ח סוף פרשת וישב אלף תקמ"ו כדין יתער פורקנא וכו' ומתחיל מאלף ה' הוד דוה ובפסיקתא ובילקוט ישעיה ז' שנים אחר המבשר יבא בן דוד ז' על אלף תק"מ ובתקמ"ח יגלה רמז פסוק והיו חייך כמ"ש אליהו להרש"בי בז"ח בפרשת כי תבא ע"ש ולא תאמין כי בשנת תייך אחר לילה ויומם שהם אל"ף ת"ק יבא הגואל:

וזמן אינון חיים דהוו תלויין וספיקן יפורש וסוד אינון חיים עתה לא אוכל לפרש:

דף קיח.

וכל אינון דבתר רחייא פי' הם הקליפות שהם אחר מחנות שכינה שהם ארגמ"ן שנקראים רחים כמ"ש הרב זלה"ה בפסוק אשר אחר הרחים. בתר פרוכתא פי' והם אחר המסך שבין אצילות לבריאה. גו טהירין עילאין כתב בס' אוצ"ח בדרוש הקליפות ובדרוש המעקה כי הקליפות הם בין אור מקיף דמלכות ובין אור פנימי דמלכות אחוריהם לאור המקיף ופניהם לאור הפנימי ומפני חשש שלא יינקו מאור פנימי שהוא קטן מאור המקיף. שם המאציל ב"ה המסך מחיצונייות נה"י דאימא על זו"ן כדי שלא יינקו נמצא שהם בין אור המקיף ובין אור הפנימי וז"ש גו טהירין עילאין שהאורות של מעלה נקראים טהירין עילאין והם בתוכם בין המקיף לפנימי:

דף קיט.

ולא בי דינא דלעילא וכו' ולא בי דינא דלתתא שאין ב"ד של מעלה דנים לפחות מבן עשרים וב"ד של מנוה דנים מבן י"ג אבל זה לא נהרג על ידם. שלימו דכל דרגין כחדא פי' אתה היינו אבא כמ"ש באידרא זוטא. הוא בינה כנודע. מלכי הוא זעיר. אלהים מ' וז"ש שלימו דכל דרגין כחדא שהם ד' אותיות הוי"ה או"א וזו"ן:

דף קיט:

ת"ח תושבחן דאבהן יעקב הוה פי' כאלו אמר דבר אחר שלפי' ראשון דר' אבא צוה ישועות יעקב ר"ל שיעשה תשועה ליעקב שהם ישראל מהגלות. ולפי' זה צוה ישועות יעקב דא יצחק ולפ"ז פסוק זה נאמר בשעת העקידה ואח"כ סדרו דוד בתהלים וכן כמה פסוקים:

ויהי אע"ג דלא כתיב בימי טופסי וכו' מלשון זה נראה הפך מ"ש בש"ס ויהי בימי ודאי לשון צער ויהי איכא ואיכא שיש לשון צער ויש לשון שמחה ור"א אמר ויהי בימי צער גדול ויהי קצת צער טופסי כמו טופסי דשערי דומה לצער א"נ טפסי ניצוצו' הגחלת שאינו צער גמור:

בתר דרגא תתאה פי' הקליפה שהיא אחר המ' שהיא הדברי' באה לקטרג על אברהם ומהו הקטרוג כדי שיתנסה בעקידת יצחק כדי שיהיה נשלם שתחלה היה אברהם במדת החסד לבד. ואחר העקידה נכללה גבורה בחסד והיה כלול אברהם גם מהגבורות ויצחק היה כלול גם הוא מהחסדים וכדמסיק:

את אברהם ודאי דבעי לאתכללא בדינא קשה למה לא הזכיר הכתוב יצחק בהדיא רק בריבוי את והלא העקידה היתה לשניהם בשוה שאברהם שהיה חסד נכלל בגבורה ויצחק שהיה גבורה נכלל בחסד וא"כ למה לא היה הקטרוג רק על אברהם כמ"ש את אברהם ולא את יצחק וכו' וי"ל שאברהם יצאו רוב שנותיו שהיה בן קל"ז שנה בשעת העקידה ועדיין לא נשלם ולכן היה הקטרוג עליו, אבל יצחק אין לו אז רק ל"ז שנה ואם לא נשלם עתה עדיין יש לו זמן שישלם אח"כ כדרך הצדיקים שהולכים ונשלמים:

אשתכח מחלוקת כדקא יאות פי' ע"י אברהם שהיה חסד ועשה עצמו אכזרי לשחוט את בנו נתגבר החסד ולקח קצת מהגבורות. וכן ע"י יצחק שהיה דין ואפ"ה הכניע עצמו לפני החסד עי"ז לקחה הגבורה קצת מהחסד וזו היא מחלוקת שהיא לש"ש שסופה להתקיים שנתקיימה ע"י יעקב הכלול מחסד וגבורה והכריע ביניהם:

בד"א מרחוק ה' נראה לי פי' אברהם ראה יעקב שנקרא מקום שבאה לו הארה מאבא שנק' מרחוק וירצה וירא את המקום שהוא יעקב ומקום הנזכר הארתו מאבא שהוא מרחוק. כד אתא יעקב מת הוה אברהם יובן במ"ש באוצ"ח כי תחלה לא השיג יעקב אבינו רק פרצוף יעקב החיצון ואח"כ ע"י מעשיו השיג יעקב הפנימי שבתוך זעיר ונעשה מרכבה לזעיר. והנה אברהם לא ראה יעקב רק בן ט"ו שנה ועדין לא השיג להיות מרכבה לזעיר וז"ש דהא כד אתא יעקב פי' להיות מרכבה לזעיר מת הוה אברהם. מ"ט לא אתיב ליה מיד באמירה ראשונה עד שהצריך שני אמירות:

דף קכ.

בתראה שלים קדמאה לא שלים ז"ל הרב בסידור קדמאה לא שלים פי' קודם העקידה שלא נכלל מהגבורות עדין לא היה שלם. ואחר העקידה שנכלל מהגבורה ונמתקו הגבורות ע"י החסדים אז הוא שלים. וזהו בתראה שלים. ה"נ ובן שנתו היה כד"א כבש

אחד בן שנתו והכי אצטריך ואת אמרת בין השמשות היה. ותו יצחק לא הוה בעלמא וכן הוא בזוהר מוגה. כתיב באלף פי' אריך. וקרי בו' פי' זעיר:

דף קכ:

זווגא חדא כללא חדא וכו' כתב הרב בשחרית בימי החול זווג יעקב ברחל איהו בנצח ואיהי בהוד ובשחרית דשבת מזדווגים יעקב ורחל והם בכל פרצוף זעיר ובמוסף מזדווגים ישראל ורחל וזהו הזווג האמיתי שעולה זעיר למקום אבא ורחל למקום אימא ומזדווגים. ונלע"ד שלכך כפל הזוהר ג' לשונות זווגא חדא נגד זווג יעקב ורחל בשחרית דחול ומ"ש כללא חדא נגד זווג יעקב ורחל בשחרית דשבת שהם נכללים בכל פרצוף זעיר. ומ"ש זווגא שלים כדקא יאות נגד זווג זעיר ורחל במוסף דשבת שהוא הזווג הגדול שבכל הזווגים:

דף קכא.

תנן ים דמיא לרקיע ורקיע לכסא הכבוד פי' ים שהיא המ' דומה לרקיע שהוא זעיר: ורקיע שהוא זעיר דומה לכסא הכבוד שהיא בינה בסוד אימא מקננא בכרסיא. ובג"כ ימא אחיד ביה פי' כיון שהמ' יש לה הארה מהבינה שנקראת כסא הכבוד והבינה דינין מתערין מנה ומהגבורות שבה נבנית המ' ולכך ימא שהיא המ' אחיד ביה שהים רומז לדין:

והרמ"ז כתב וז"ל ים דמיא לרקיע וכו' בחינת ים היא ביסוד הנוקבא והיינו בסוד השפעתה לבריאה וכמ"ש בסוד ים של י"ב בקר שהוו' היכל ק"ק שבו מתלבשת הו"ק דזעיר כמ"ש באו"צח והענין יובן במ"ש דאימא מקננא בכרסיא שהיא בריאה. והוא שמתנה"י שלה משפעת הארתה דרך תנה"י דזעיר אל תנה"י דרחל ומשם אל הבריאה וזהו ים דומה לרקיע הוא סוד רחל מקבלת מזעיר ורקיע שהיא זעיר לכסא הכבוד היא בינה. והנה כל נבואה היא מצד אימא המקננת בבריאה ולכן נבוא גי' ס"ג וים סודו ה' גבורות בכללות עשר ולכן יונה כשרצה לכבוש נבואתו. מקמא ימא ערק פי' ממה שהוא לפני הים וקודם לו דהיינו לפני אימא המאירה בבריאה ולכך שדי אימא ידא ביה גרסינן וירצה ששלחה בו יד החזקה במקומה כי יד וים שוים הם שסודם ה' גבורות עוד רמז ששלט עליו שם אלהים שנאמר וה' הטיל רוח סערה שסודה שם אלהים דיודי"ן שמלואו רו"ח כי בכבישת נבואתו מנע אור אימא מן הבריאה ולכן אתרגיש ימא דווקא:

אוליפנא כד הוו וכו' דע לך שכתב הרב ז"ל שיונה הוא מסוד יצחק מסטרא דנוקבא ובזה תבין טעם שהוצרך למות מיתה גמורה להיותו מגבורות דנוקבא משא"כ יצחק שהיה מובורות הזכר העתידות לינתן לנוקבא ולכן היה די לו בעקידה כמ"ש בס' יודעי בינה שלי ובזה נמצא שייכות לענין זה בכאן שאין לו התקשרות עם הפרש"ה. אלא הוא הדבר

להיות שיצחק נעקד בן ל"ז שנה ואחר העקידה נתקיים יצחק ברוח חדש שבא עליו מעלמא דאתי כנז' בתוספת' דריש פ' נח דהיינו שהושפע עליו מהגבורות שביסוד אימא למעלה מן החזה:

כך נתקיים יונה ע"י אליהו שהוריד עליו מז"פ ס"ג אור מקיף בסוד ודבר ה' בפיך אמ"ת ואמר הרב בדרוש הגלגולים בסוד אליהו בארבע. שאליהו נתן ביונה ניצוץ מצד יוסף ושהוא משיח בן יוסף. וזהו לענ"ד כי יבוא שילה שילה זה משה שהוא משיח בן דוד אך יבא הוא יונה בן אמתי שיבוא קודם אליהו. והענין יונה הוא בסוד מ"ן דרחל והיינו יונ"ה. ו' דשבק בה בעלה בתוך אד"ני שעולה ינ"ה שידוע שיש שם אד"ני ביסוד הנוקבא שהוא הכלי של היסוד. וגם בהיכל ק"ק יש שם אדנ"י כמ"ש בכוונת אדני שפתי תפתח ונרמז בס"ת יונה בן אמתי גי' ס"ה ולהיות שיונה ה"ס המ"ן דרחל לכן הוה ימא שכיך כשהיו משקיעין אותו בתוכו. כיון דאמר שאיני וכו' היתה כוונתו שבכח תשובתו לקבל מיתתו לכפרה תעלה נשמתו עד כסא הכבוד היא אימא שנגדה פשע ובזה תתוקן נשמתו ותרד בכח רב מאימא ליסוד הנוק' לתיקון מ"ן שלה וזהו שאוני והטילוני שאוני למעלה והטילוני בכח אל הים. ולהיות שכוונתו היתה לכבוד ישראל כמרז"ל שחשב שהגוים קרובים לשוב וחשש שיזכו הם לאיזה שפע מאימא שבה התשובה ויגרע כח קדושת ישראל. לכן זכה שנעשית מחשבתו כי פרחה מניה נשמתיה שהיתה פגומה בכיבוש נבואתו וכך היא המידה לכובש נבואתו שמיתתו בידי שמים שנאמר אנכי אדרוש מעמו. אנכי דייקא שה"ס אימא ושם סוד טל המחיה מתים:

ועאל בפומא דההוא נונא הוא יסוד דקליפת נוגה שהוא נגדיי ליוסף שנאמר בו וידגו לרוב כי חשבה הקליפה לשלוט עליו. אבל היה לרעתה כי מת אותו דג וחזר להתקיים והוא סוד תיקונו של יונה כי זכה להחזיר לקדושה אותה קליפת נוגה שהיתה מנגדתו. עכ"ל הרמ"ז:

דף קכא:

לאוטבא ליה על אינון עבין דהשתא ודנין ליה על זכיין דאיהו זמין למעבד מלשון זה דקדק הרב כה"ר שלמה עמאר זלה"ה שהמצות שעשה אותם האדם כבר בזכותם מטיבים לו וכ"ש שבשבילם ניצול. אבל המצות שעתיד לעשות מצילים אותו דווקא אבל לאו לאוטבא ליה וז"ש אלא לאוטבא ליה על אינון טבאן דהשתא וכו'. על זכיין דאיהו זמין למיעבד ובגינייהו אשתזיב. ה"ג ובאבוד רשעים רנה והכתיב החפוץ אחפוץ במות הרשע וכו' אלא וכו':

והרמ"ז כתב וז"ל אי זכאה לאתקיימא אהדרת להאי עלמא כנשמת יונה שחזרה אחר שעלתה והענין שכל נשמה מסתלקת בלילה לעלות ליסוד נוקבא בסוד מ"ן ואיתמנת קמי בי דינא הם סוד הגבורות אשר בסוד רחל והיינו ממש בי דינא שהם מתעוררות לעיין בדין כל א' וא' אם ראוי ליכנס בתוך היסוד הוא ג"ע אם לאו וז"ש אי זכאה לאתקיימא ר"ל אם צד הטוב שבו עדיף חיליה לעמוד נגד צד הרע כי בזה תלוי קיומו שיהיה לו כח לדחות הסיגים לעשות הבירור ואז חוזרת ליכנס בגופה: אבל ק' שהרי כמה רשעים קמים בבקר ולמה אחר שמסתלקת נשמתו בלילה בבקר חוזר וניעור. ולתרץ זה אמר: ודינא הוא בתרי גוונין דהא לא דיינין על בישין דאיהו עתיד וזמין למעבד כפל לשין עתיד ר"ל שיש לו חפץ ורצון לעשות הרע. וזמין שיש לו הכנה והזמנה לעשותו שלא יבצר ממנו להוציאו לפועל אפ"ה לא דיינין ליה עליהו ואין קושיא מבן סורר ומורה שכבר התחיל ברעת זלותו ושלט עליו יצ"הר במעשה ואין ספק ימות חייב:

אלא לאוטבא ליה על אינון טבין דהשתא שגם אם הוא רשע אם יש לו איזה מעשה טוב יועיל לו להחזיר נשמתו לשלם לו על פניו להאבידו כי אותו הטוב המושפע עליו ועודנו בטומאתו מוסיף כח בקליפה והרי זו דין א' מתרי גווני של זה שמחזירי' לו נשמתו. דין ב' דיינין ליה על זכיין. דאיהו זמין למעבד דוק שלא אמר טבין דאיהו זמין כמ"ש בתחילה שאין הכוונה על איזו מצוה שיעשה דלא עדיפא מאותה שכבר עשה שמשלמ' לו להאבידו ואין כחה יפה להגין על העתיד אלא זכיין ר"ל טובה שתבוא לישראל על ידו או שיעשה תשובה שלימה. או שבהתגלגל ההיא טיקלא יפול לו איזה ניצוץ טוב בגורלו דיפוק מניה זרעא מעליא:

הקב"ה עביד טיבו עם כל בריין אפילו עם הרשעים כי צופה עתידות הטוב המזומן ממנו כאמור ובג"כ אתדן ב"נ קמי קב"ה כי הוא מקור הטוב והחסד משא"כ ב"ד של מעלה כמ"ש בישמעאל שהמלאכים וב"ד היו רוצים שימות בצמא. וזהו טעם למה לא מת יונה כדין כובש נבואתו חדא משום משיח בן יוסף העתיד לצאת ממנו ב' מפני שמחשבתו היתה לכבודן של ישראל ובמה שהושלך לים נחה מד"הד העומדת נגדו והוא הים העליון העומד על י"ב בקר כנז"ל. ויעמוד דקאים בקיומיה וכו' שכביכ"ול אין מנוחה למ' העליונה כשיש עון בעולם הראוי לעונש כי שוטרי הדין נאחזים למעלה ע"ד ויבא גם השטן בתוכם וכמ"ש קץ כל בשר בא לפני וכן כאן בים העליון היתה רוח סערה שהיא קליפה ד' שלעומת שם ב"ן הקדוש וסוד ים עם ב' אותיותיו עולה ב"ן ואיתא בכוונת השופר שכשיורדים ב"ן אותיות של שם אלהים בים שהיא המ' רועשים גליהם ומתגעשים ומשם נאחזים החיצונים. אבל כשנעשה הדין בעקרה תפיסת החיצונים מהמ'

ונפרדו הסיגים כמר"זל כשהקב"ה עושה דין שמו מתגדל כי אז מתבסמות הגבורות ונפרד הרע מן הטוב וז"ש ויעמוד הים וכו' כאתתא דמתעברא כי קושי הלידה הוא מחמת אחיזת הנחש בה ומכחו היא מלאה דינים קשים דמי טומאה:

וכד אולידת שכיך רוגזא כי כבר נפרדו הדמים ואין עוד אחיזה לדינים באשה ואדרבם דם נהפך לחלב כן כשעוש' דין ברשעים הוא נייחא דיליה היינו ביסום הגבורות כנ"ל. למיקם בדוכתא שלים שאין הדין יוצא חוץ ממקומו שאינו מתפשט כי אם עד גמר ק"ך צירופיו שהוא עד סוף הקדושה שבעשיה ואז יפה כר' הגבורות ליתן כח להעלות ניצוצי קדושה למעלה וע"כ נאמר ובאבוד רשעים רנה שזהו סגולת הלוים ברנתם להעלות הניצוצות והעולמות ולייחדם:

כד"א החפוץ וכו' ק' שזה הפכי למ"ש ונראה שמקשה הוא בעצמו על עצמו שאמר כד"א שנראה ששני הפסוקים לא קשו ולפשטיה דקרא שאין חפץ במיתתן של רשעים ואיך אמר כד"א ותירץ כאן קודם וכו' וכמ"ש הענין בפ' נח דעלי' קאי מ"ש הזוהר הא אוקימנ' הוא שם בפ' נח ופי' הפ' החפוץ אחפוץ וכי תמיד אני חפץ במות הרשע אין זה מדתי הגם שלפעמים אני חפץ שימות אותו שנתמלאת סאתו. מאי שנא שרה וכו' ר' חייא הבין שר"ל שאין צורך לדעת מיתת הנשים שהם נגררי' אחר בעליהן משא"כ באנשים שיש בו צורך לדעת המשך הדורות וגם להבין מדת כל א' וא' לפי הסוד ולזה הקשה והכתיב ותמת רחל הגם שמחוה עד שרה לא נזכר כלום במיתת הנשים הנה משרה ואילך הוזכרה בנשים חשובות כרחל שלמדו כמה דברים ממיתתה קללת חכם אפי' על חנם ונקברה בדרך ע"פי הדבור או על שבזתה משכב הצדיק ובמרים מיתת נשים צדקניות מכפרת לפי שנסמכה לאפר פרה ובמיתתה חסרו המים שהיו בזכותה והיתה מנהגת הדור כמ"ש ואכחד שלשת הרועים וכו' והקדימם לדבורה לפי שהיו פנות גדולות בישראל:

רבנן פתחי וכו' ז"ל הרמ"ז ק' מה שייכות יש לפתיחה זו עם הפרשה ועם הענין ויובן במ"ש הרב שג' כלי זו"ן יורדים לבי"ע להחיות העולמות ולעלות הבירורים. גם נודע שביום הוא תיקון כולל בכל העולמות בי"ע אבל בערבית הוא בבריאה לבד וז"ש לכה דודי נצא השדה כי השדה הוא מקום הקליפות ושם הוא היציאה ביום. נלינה בלילה בכפרים ה"ס היכלות הבריאה שהם בנות העיר הגדולה מ' דאצילות והיא מתחננת לדודה שילך עמה בכל אותו הדרך של בי"ע לשמרה מכל פגעים רעים עד שתשוב לביתה העליון אחר שתעשה המוטל עליה שהוא בירורי נדחיה מדי יום ביומו וזה בכח הצדיקים כמ"ש בפ' אחריו נשכימה לכרמים שדרשוהו רז"ל על בתי כנסיות ובתי מדרשות וזה

מדרש הנעלם דורש את אברהם לסוד הנפש ואת שרה לבחי' הגוף וידוע שיש למעלה עצמות וכלים באופן ששרה שהיא בחינת הגוף רמז לכלים שהם היורדים לבי"ע:

עוד נודע שהכלים ה"ס האותיות דא"ב ויש א"ב דכורין לכלי הזכר וא"ב נוקבין לכלי הנוקבא ונודע כי טנ"תא מתחלק בכל פרצוף נועמים בכתר נקודות בחכמה תגין בינה אותיות ז"ק והנה באבא שהוא שם ע"ב דאצילות יו"ד ה"י בכח"בד שלו וחצי השם וי"ו ה"י בז"ק שלו שמשם שורש אותיות דכורין והוא צירוף ויה"יו. ובאימא שם ס"ג יו"ד ה"י בכח"בד שלה וא"ו ה"י בז"ק שלה שהם גי' חי"י והרי רמז לכלי ז"ון דכורין ונוקבין היורדים לב"יע:

ולימא להו להני שלשה כאחד בניחותא ומאחר שיכול לכוללה בשאר שאלת צרכיו מוכח שאין בה חתימה בתפלת הדרך דאי הויא בחתימה לא הויא דומיא דשאר צרכיו. גם מכאן משמע דאינו מעכב אחיזתו בדרך ובודאי שזה נעלם מהרב ר' יוסף קארו וע"כ בא"ח סי' ק"י תמה על הרמ"בם ז"ל שלא הזכיר חתימה בתפלת הדרך וגם לא כתב שיתפלל משיאחז בדרך ומכאן סיוע להרמ"בם ז"ל:

וע"פי הסוד ברכה זו הוא בכתר רחל המכוון כנגד מקום יסוד אימא והתחלת יציאת יסוד אבא ושם הוא עיקר כוונת התפלה ששם התחלת המקום הנקרא עמיקא דבירא אשר אליו כוונתינו בתפלתנו כמ"ש בראש סה"כ: ושורש נשמת שרה היא בכתר רחל הנז' כמ"ש בליקוטי תורה. ושם אמר שלכן היו שנותיה קכ"ז כמספר אדנ"י בריבוע עם הכולל שהוא בכתר זה. ויסוד אימא נקרא דרך כמ"ש בספר זוהר ברקיע שהוא גימטריא ס"ג קס"א אשר שם ולכן יכלול תפלת הדרך בשומע תפלה:

כגולם שאינו משגיח כי האדם שאינו משתדל להשתלם בתרי"ג מצות שהם כנגד איברי הפרצוף וניצוציו נשאר גולם ממש בלי צורת פרצוף. והרי הוא בבחי' הקטנות כעין מ' בהיותה בסוד נקודה ועומדת באחו' ואין לה כח ועינים להשגיח בעה"ב ה"ס יסוד אימא שבחזה זעיר והנה זעיר מבינו בה ונוקבת הארת עיניו לעיין במ' כפי הבירורין שהיא מעלה למעלה ולפ הן יהיה שלימותה ובניינה וכן האדם ממש נבנה ונשלם לפי מעשהו:

יעל ספרך מה שהמ' נקרא ספר נלע"ד שהוא אותו השורש שלה שבחזה זעיר שהוא ממש ה אחרונה של שם שהוא בחי' זעיר אלא ששם שורשה של נוקב' ונזכר זה בדרוש הלולב ויכון שם ספר בזה המקום כי ספר בכל מקום הוא היסוד כמ"ש בפ' בראשית שספר הזכרון הוא הרקיע שבו חמה וכו' והוא היסוד כמ"ש ביודעי בינה שלי ולפ"ז יצדק שם ספר בשורש המ' שבת"ת זעיר ששם סוד ד' יסודות או"א וישראל ולאה ושם הוא המשכת אורות עיני זעיר להאיר בשורש מ' ומשם נקיב לאחורו ואז נבנה הגלם

שלה אשר שם באחור. והנה בחזה ה"ס שרי ושרה כי בתחילה היתה נקודה וגולם הארת י' דאתמר בה שחורה אני ונאוה שהיתה טומטום ואח"כ האירה בה ה' אחרונה ונק' שרה. ודוגמת זה יהיה לכל אדם שמעשיו נכתבין בספר הוא שורש של נשמתו שהרי כל הנשמות הן בכנסת ישראל ועינים העליונים מעייני' באותו גולם וכל העניינים כולם בספר יכתבון ליתן עליהם דין וחשבון וב' עיני זעיר ימין ושמאל מעיינים בדין על מל"ת וחשבון שכר מ"ע. אלא מי שהוא גולם נודע שהעון הורס בנין הרוחני וחוזר לזמן התוהו נקודה א' בלי פרצוף אם יש רק מעט פגם אז אין מיעוטה כ"כ כי אם שבמקום היותה שוה לזעיר מתמעטת עד החזה וכמ"ש בגלות בבל בדרוש תיקון המ': וכן יארע לאדם שנשמת הצדיק היא בנויה בתר"יג ניצוציה ולפו ערך עונו היא מתמעטת עד שחוזרת לנקודת הקטנות גולם ממש בלי צורה כבזמן התהו וכמ"ש הרב שהמוציא שז"ל חוזר ומחדש שבירת הכלים ואז נאמר עליו כולו ס"ג ר"ל סי"ג גי' גל"ם:

ולא אדם שאבדה ממנו סגולת התיקון שה"ס אדם דלא מסתכל בנשמתא קדישא יובן במ"ש הרב בענין כרת שלכל אדם יש בחינת נשמה פנימית תוך גופו. ועל ראשו נשמה בסוד מקיף וכשחוטא אז נשמתו הפנימית יורדת למטה בקליפה ולעומת ירידתה של זו הפנימית יורדת ג"כ המקפת ונכנסת לתוכו וברבוי העונות תרד כל הפנימית ושוקעת בקליפה עכ"ל. ונלע"ד זש"ה והאבדתי את הנפש ההיא שהיא אבודה תוך החיצונים ואין לו כח להסתכל בה ואז הוא במדרגת בהמה שהוא ב"ן דחצונייות וז"ש כהאי בעירא באופן שממעלת אדם שה"ס התיקון יורד לשל גולם הקדמון מסוד ס"ג למדרגת בהמה ב"ן דאלהים בחי' החיצונייות:

וכי דוד מתקרי גולם לפי מה שדרשו על בעל עבירות ותירץ אדה"ר אמרו ויש לדוד התייחסות בזה שדוד סודו מאדם כמ"ש אדם דוד משיח ומפני שדוד היה מאותה מדרגה שהיה בה אז אדה"ר קודם קבלת נשמתו שהרי לא היו לו חיים לדוד כידוע לכן יצדק לייחס לעצמו שם גולם בעצם:

ימים יוצרו ר"ל שאלו הו' בני אדם היו מבחי' ו"ק שהם ו' ימים וכמו שהיה אדה"ר באותה שעה בבחינת יניקה שעדיין חסר לו אור המוחין והיא היא בחינת יצירה כנודע אצלנו וז"ש בהאי צורה דדין בהיותו בבחי' גולם:

ולא אחד בהם פי' לא מת שום אחד מהם מיתת עצמו שהם עצמם גרמו מיתתם עם שהיה להם הכנת החיים כמו שהית' לאדה"ר קודם חטאו עכ"ז לקו בההוא ענין שגרמו לעצמם כאדה"ר:

דף קכב.
א"רי בכולהו וכו' כוונתו שנשתנה זכרון מיתתה מהזכרת שאר צדקניות וזמ"ש דלא כתיב הכי מיתתהון באורייתא אלא באופן אחר כי בשרה הודיע ימיה וקבע לה פרשה אחת לעצמה:
אלא רזא איהו וכו' יובן בהקדים דברי הרב שכתב שבחטא אד"הר נפגמו הנשמות וירדו ניצוצותיהן אל הקליפות וכן ירדו ט' אחרונות דמלכות לעולמות בי"ע ונשארה רק נקודה א' במ' דאצילות דהיינו הכתר שלה כמ"ש באוצ"ח בדרוש רפ"ח ניצוצין ולכן גלתה שכינה לאסוף נדחיה הן הניצוצות ואיתא בס' א"י שכפי מספר הניצוצות שיש לכל א' כך הוא מספר ימיו והיום שעשה בו מצוה הוא ניתקן ומאלו הניצוצו' נעשו מלבושים לנר"נחי שלו ונמצא שכל יום שנתקנו נינוצותיו הלא השכינה מקבצתם ומעלה אותם במ"ן להתקן כנודע. וז"ש כאן שימי האדם תלויים בשכינה. ונלע"ד בשרה כל עוד שנק' שמה שרי היתה בבחינת אותה הנקודה של כתר הנשאר באצילות וזהו סוד יו"ד שבסופה ואז היתה בלתי תיקון. אבל אחר צ' שנותיה זכתה ברוב צדקתה להעלות ניצוצותיה עם ט' ספי' דמ' סוד צ' וכמ"ש מעבר לדף מיתת שרה ונחתת וסליקא וכו' ר"ל שבירורה ביריוריה בשלימות וזכתה להבנות פ' שלם כי עלתה עד כנגד החזה ונוסף בה ה כנגד תנה"ים דזעיר ששם התפשטות קומת' מאת שנה כתר שלה ועשרים שנה חו"ב ולפי ששם גילוי החסדים שבהם סוד הייחוד לכן נאמר שנה לשון יחיד. וז' שנים הם ז' קצוות שלה סוד הגבורות לכן הם לשון רבים. עכ"ל הרמ"ז:
דדא היא בתראה כתב באוצ"ח כי שרי בלאה ושרה היא ברחל ולכך אתמנון יומהא ושנהא לרמוז לרחל העליונה ואע"פי ששאר האמהות גם הם רומזים למ' מ"מ שרה היא ראשית האמונה כמו אברהם:

דף קכב:
שעיר דראש חדש בגין וכו' פי' טעם שעיר של ר"ח בשביל להפריש הקליפה הנקראת שדה מהמ' וכאלו אמר בגין דיתפרש: ולא שריין בהאי שדה כאלו אמר ולא ישרון בהאי שדה שהיא הקליפה: ברכאן מהאי מלך שהיא מ' א"נ נפרש בגין דאתפרש ר"ל טעם השעיר של ר"ח בשביל שנפרשה מ' שהיא שדה כמ"ש הזוהר לעיל אית שדה ואית שדה וכו' ממלכא קדישא שהוא זעיר ולא שריין במ' ברכות מזעיר ולכך מקריבים השעיר לייחדה עם בעלה ולפ"ז אין צריך להגיה:
היינו דתנן כל ז' הימים וכו' ג' לבכי ז' להספד וסוד הדבר פי' הרב ז' ימים של אבל לתקן ל"מ דצלם של הנפש שהם ב' מקיפים עליה להגן עליה ולהיות שבהם תלוי קיום הנפש

לכן ימי שנותינו בהם ע' שנה נגד ל"מ דצלם גי' ע' ונלע"ד שכנגדם ז' הקפות שעושים למת ליתן כח למקיפים להתקן ולהתחבר עם הנפש דווקא כי רוח ונשמה הולכים אחר המות למקום הראוי להם אבל ז' מקיפי הנפש הם נפרדים ממנה והיא הולכת לבדה עם הגוף בקבר ומדי יום ביומו מז' ימי אבילות הולך לו מקיף א' להתחבר אל הנפש עד שביום הז' יש לה כל ז' מקיפיה והולכת לה למקום הראוי לה והגוף נשאר בקבר עם הבל דגרמי ולפי שעיקר דין הקבר הוא בז' ימי האבלות לכן נפשו פוקדתו בכל יום ומצטערת בצערו אך בשרו עליו יכאב עליו על עונו שעשה בעה"ז ונפשו עליו על הגוף תאבל כל ז' ימי האבילות:

כהאי גוונא וכו' שכוין לתקנה בכל ז' מקיפיה ותיקון זה יהיה לפי ערך הנושא כי גוף קדוש כאמנו שרה שמתה בנשיקה כנז' לקמן ושנכנסה בעמקי הקליפות ויצאה לשלום וכנ"ל אתת שרה ונחתת וסלקת וכו' ובודאי שפירוד מקיפי נפשה לא היה אלא כרגע יציאתה אבל מיד חזרו לה כדי שגם נפשה תמהר ללכת למנוחתה כרוח ונשמה שמיד מתחברים להם מקיפים והולכים למנוחה שאין אחיזה לחיצונים ברוח ונפש. באופן שסיפור עניינו של אברהם הוא ממש דוגמא לשאר הצדיקים ולנשמתם שאברהם רומז לה וז"ש כהאי גוונא ויבוא אברהם נשמת הצדיק לספוד לשרה זה הגוף של אותה הנשמה הקדושה ועיקר ההספד היינו הזכרת שבחיה לעטרה במע"ט דכדי שלא תצטער על גופה מודיעים לה שיהיה שוכב בשלו' ולא יהיה קנטור בין ד' יסודות שמזה נמשך רקבון אלא כאחאי בר יאשיא וינוח על משכבו כי טבע הבלא דגרמי הנשאר בארץ לנוח שם ע"ד הדגים שחיותם במים הה"ד יבוא שלום שהמלאכים מבשרי' לצדיק שישכון שלום בגופם וגם הבל דגרמי ינוחו על משכבות' ובזה נחה דעתו והולך נכח פני ה' שה"ס ה ראשונה שבשם שה"ס גן עדן וידוע שאמא נקרא עלמא דדכורא ולכן קרינן נכחו:

דף קכג.

קב"ה פי' מלכות דאתכלייל מאתר עילאה וכו' הוא אריך כמ"ש הרב שאו"א נקראים סתימין שהם סתומים תוך זו"ן ואריך סתום בתוך או"א לכך נקרא סתימא דכל סתימין:

במאה פי' כי אריך כולל כל עשר ספירות דאצילות שהם מאה לפי שכל אחד כלול מעשרה ונפקין מכללא סתימאה דלעילא פי' ז' תחתונות אינם בכלל ג' ראשונות שהם חשובות כאחת:

עביד לון לזמרא פי' והיו אומרים המזמור כמו שאומרים אותו בני אדם בחיתוך התיבות דיוקים קב"ה לישראל מעפרא בביאת המשיח.

אלו שאר גופות וכו' איתא בליקוטי תורה פ' לך לך שבני חת הם מהז' מלכים שמלכו בארץ אדום ולכן נק' בני חת לשון שברון עכ"ל. וידוע שהצרות שסובלים הצדיקים בע"הז הם לתקן ניצוצות המלכים ולעשות הבירור להעלותם עד מחשבה העליונה היא חכמה הנקרא יראה כנודע מסוד דחילו אבא ורחימו אימא: וז"ש למען יראת קונם ה"ס החכמה שבה סוד ישראל הנקראים ראשית מטעם הבירור:

ואמאי צריכה להו פי' מהו הצורך לנשמה לדבר עם שאר גופות הצדיקים והלא כל אחד עומד בשלו: כולא במנינא כתיבין ר"ל שהצדיקים שנטהרים מזוהמת חלק הרע שמבחי' עץ הדעת טו"ר ונשאר בהם חלק הטוב והם בסוד עולם התיקון. ומתנהגים זה עם זה בפיוס וכבוד: לא כרשעים שהם בחי' עולם התוהו שהעילה ועלול היה ביניהם פירוד מכח שרש הקליפות שהיה כמוס וגנוז בהם:

דף קכג:

לא אתמר מיומא דאתברי עלמא פי' ואע"פי שכבר אמרו אותו הפרות ודוד המלך יש לומר שהיו אומרים מה שעתידה השכינה לומר בימות המשיח:

והכא שירתא דא איהי חדש ואיהי תחת השמש פי' הפסוק עצמו מתרץ קושיא זו כיון דאין כל חדש תחת השמש וסיהרא היא תחת השמש והיא אומרת שירה חדשה לכך מתרץ בגין דנפלאות עשה ושיעור הכתוב מזמור שהיא השכינה אומרת שיר חדש ואם יקשה לך הא אין כל חדש וכו' כי נפלאות עשה ולכך אומרת דבר חדש:

גר ותושב ר"ל בין גר בעו"הז בין תושב בעה"ב תמיד אנכי עמכם כי בעה"ז עסקתי בתורה ומעשים טובים ובע"הב אהנה בג"ע בשכרי וגם להם ייטב בשפע אשר יושפע עליו ואח"כ אמר תנו לי וכו' כאלו מתנה היא לו מאתם מה שקנה בזכותו. ואולי ירמוז למה שאנו מכוונים באומרנו בברכת על הצדיקים ושים חלקנו עמהם שפירושו כל האורות והשפע שנזכה להרויח בתומ"ט יהיו מופקדים אצל החסידים שבהם נהיה מובטחים שאם ח"ו נעשה איזה עבירה ב"מ שלא נאבד אותם שהחסידים אינם רוצים ליהנות אלא משלהם ומחזירים לכל א' את שלו וכמו שאמר בסה"כ על ישמח משה במתנת חלקו וז"ש תנו לי הרי הוא כאלו מתנה:

דף קכד.

להההוא דרגא דהאי מזמור כאלו אמר דאיהי מזמור: בזמנא דיקומון מתי עלמא פי' ר"ח פליג על ר"י וס"ל דמזמור זה בתחיית המתים אומרת אותו המ'. רבי יוסי אמר בזמנא דיעביד וכו' רבי יוסי חוזר לסברתו שבביאת המשיח הוא שאומרת אותו:

כמה ארבין פי' הם הנשמות הקדושות ואית ארבין וכו' פי' יש נשמות שהם מצד הקדוש' ויש מצד הקליפה. דא בהאי עלמ' השתא דאיהו עקבי יובן במ"ש באוצ"ח שעקבי לאה בראש רחל ומשם ניזונים הקליפות ובעוה"ז אינם מתגברים הקליפות אלא בשביל היניקה שהם יונקים מאותם עקבים וז"ש ואתה תשופנו לישראל בשביל היניקה שאתה יונק מעקב. א"נ יובן במ"ש בס' קהלת יעקב שבשעת החרבן נפלו ט' ספירות דמ' דאצילות בקליפה והם נקראים רישא ומשם היו ניזונים ישראל ומהמ' דנוקבא דאצילות יונקים אומות העולם וזו המ' דמ' נקראת זנבא: וז"ש בפ' במדבר רישא שכיבת לעפרא וזנבא שליט. ומ' דמ' נקראת עקב וזהו ואתה תשופנו עקב תשופנו לישראל בשביל שרישא בעפרא וזנבא שהיא המ' דמ' שנק' עקב שליט. א"נ יובן במ"ש הרב כי זעיר בקטנותו נקרא יעקב לפי שיש בו מוחין דקטנות שני פעמים אלהים גי' עק"ב עם עשרה אותיותיהם גי' יעק"ב ונודע כי בגלות אין לו אלא מוחין דיניקה שהם ב' פעמים אלהים גי' עק"ב ויניקת הקליפה ממוחין דקטנות וז"ש ואתה תשופנו עקב אבל כשזעיר בגדלותו אז נקרא ישראל:

דף קכד:

וע"ד קרי ביומהא ויהיו גרסינן כל חיין נגד מוח דעת שיש בו חו"ג שהם מים חיים וכל נהירו נגד מוח בינה וכל משח רבות נגד מוח חכמה שנק' שמן והכוונה שזעיר ממשיך מהמוחין שלו שהם חב"ד למ':

ת"ח האי נער גרסינן רזא דקרית ארבע ברזא עילאא פי' קריה שיש בה ד' אותיות אד"ני ושמא תאמר מ' לבדה לכך אמר היא חברון דאתחבר דוד מלכא באבהן. א"נ רזא דקרית ד' מלכות בהתחברותה עם חג"ת הם ארבע וז"ש לקמן היא חברון דאתחבר דוד מלכא באבהן ותני והדר מפרש למה נקראת המ' קרית ארבע לפי שהיא חברון שמתחברת עם חג"ת והיא קרית שמשלמ' לארבע ת"ח כד יומין דבר נש אתקיימו וכו' כתב הרמ"ז וז"ל יובן במ"ש הרב זל"ה שיש לאדם שני אורות א' אור מקיף על ראשו וא' אור פנימי בתוכו והנה הצדיק מקיימם במציאותם שמדבק אור העליון המקיף עם הקדושה העליונה שמשם שואב זוהר וחיות אבל הרשע גורם שאור פנימי שלו ישפל וירד לחיצוני' אשר מתחת ואז אור מקיף שלו יורד מעליו ונכנס תוך גופו והוא יורד עד התחתונים. וידוע שיש על זעיר מ"ל דצל' שהם מו"ק דאו"א והם הם ע' שנה כידוע וסוד' מז' יוד"ין של שם ס"ג וע"ב מ' ד' יודי"ן דע"ב ל' ג' יודין דס"ג והנה אלו מ"ל שעל ראש זעיר הם מז"ק דאו"א כאמור והם מאירים בזעיר ממה שהם מקבלים מחב"ד דאו"א שהם ב"פ יו"ד ה"י העולים ע' ואלו מאירים בוי"ו ה"י דע"ב וא"ו ה"י דס"ג העולים ל"ז גי' ויהיו חיי גי' כ"ח

כמנין וא"ו ה"י וזש"ה ימי שנותינו בהם ע' שנה פי' ימי שנותינו שהם ז' ימים של ז"ק דאו"א דהיינו ל"מ שעל ראש זעיר בהם מאירים ומשפיעים ע' שנה דהיינו יו"ד ה"י יו"ד ה"י חו"ב דא"וא שאז יש לנו שנות חיים שאדוקים בשורשם. וה"ה באדם שכשמקיים א"מ שעליו סוד ל"מ דצל"מ שלו אז ימיו מתקיימים אדוקים בדרגין עילאין וכו' שלפי שסודם במקיפי זעיר לכן לא קראם יומין אלא דרגין. ועוד י"ל שב' דרגין הם אור מקיף ואור פנימי ששניהם יורדים ממדריגתם אור פנימי יורד לחיצונים ואור מקיף נקטן ובא תוך הפנימיות:

דף קכה.

בגין דלא אתקיים וכו' פי' תיכף שאור המקיף נבלע בגוף והפנימי יורד להדבק בימי רע עד ששוקע לתחתיות הקליפה הוא דרגא דמותא. וטס עלמא כמ"ש בשעת המגפה ב"מ שגדול כח הגבורות שהן בחו"ג ע"ד שכתוב בסוד כנפי המלאכים ובזה גדול כחו וטס עלמא וכו':

ונטיל נשמתא לא כצדיקים שאין כח למ"ה אלא להוציא הנשמה אבל מיד נדבקת בשכינה: אבל ברשע נוטלה לעצמו שנכנסה לעמקי ממשלתו לדיוטא התחתונה:

וסאיב ליה לגופא כי הנה אור מקיף גדול כחו להגין על הגוף שלא יתאחזו בו החיצונים בחייו וגם במותו שאע"פי שנפרד ממנו כל ז' ימי האבילות שסודם ל"מ דצלם מ"מ אחר ז' ימים חוזר להקיף וזהו ענין שהצדיקים במיתתם קרויים חיים משא"כ הרשעים שאפי' בחייהם קרויים מתים כי סר צלם מעליהם ולכך גופם טמא טומאה עצמית ונשארת דבוקה בהם. אבל הצדיקים שלא נטמאו בחייהם לא אשתאר בהו אע"ג שבז' ימי האבילות הם בלי אור מקיף מ"מ אין הטומאה נשארת דבוקה בהם כי סרה בחזרת המקיף אח"כ. עכ"ל הרמ"ז:

והנשמה אצל ממלה וכו' שיר השירים עניינו הנשמה לגבי הקב"ה שתאותה להדבק בו ושלמה הנז' שם הוא מלך שהשלום שלו וה"ס בינה ואיתא בפרשת ויחי שאע"פי שהיא נקבה לגבי חכמה מ"מ היא עלמא דדכורא והנה הנשמה שמקורה מבינה היא טפלה אליה כסתם נקבה בערך הזכר. והגוף נקבה לגבי הנשמה שהיא הזכר והגוף מנוחתו בג"ע התחתון דעשייה והנשמה מנוחתה בג"ע העליון בבריאה דאימ' מקננא תמן. א"נ הנשמה שמתהוה מזווג רוחא ברוחא תנוח בג"ע שה"ס או"א ולכן מביא זאת המשנה מסוד טפי העדן וגם הנהר הנעשה מהם והיינו ונהר יוצא מעדן וכו' וכל אחד יורש מעלתו

בד' פעמים וכו' ה"ס ד' תקופות השנה שמקורם על י"ב צירופי הוי"ה שכל ג' צירופים מתחילים באות א' משם הו"יה וע"כ תמוז וטבת הם ראש לקור וחום. שה"ס הדינים ובהם התחיל פורענות ישראל ששניהם ראשים לב' חלקי צירופי הוי"ה המתחילים בה' וב' תקופות של ניסן ותשרי הם נגד ב' חלקי צירופי הוי"ה המתחילים ג' ביו"ד וג' בוא"ו וכנגדם י"ב שבטים המתחלקים לד' דגלים נגד ד' חלקי הצירופים וששה מהם על הקללה וששה על הברכה:

בכל יום עדן מנטף פי' בכל יום מצ"א ימי התקופה עדן מנטף מאותה בחינה ששולטת באותו יום ואיתא באידרא זוטא מאן איהו עדן דא חכמה עילאה ודא י' להשקות את הגן דא ו' ומשם יפרד והיה לד' ראשים דא הוא ד' וכולא כליל ביו"ד עכ"ל. ויובן במ"ש שיסוד אבא מבריח בכל קו אמצעי דזעיר בשני בחינות אחת עד הת"ת שלו שהם ו' מדות חב"ד חג"ת שהוא עיקרו של זעיר. ועליו אומר להשקות את הגן שהוא לאה שמקומה באורך הששה מדות הנז' וגם ופ"ו גי' לא"ה: בחינה ב' היא מהחזה ולמטה ששם יוצא להאיר לרחל לכחב"ד שלה שהם ממש ד' ראשים ולפי ששם מתגלה האור ביותר דאבא יסד ברתא לכן אמר והיה לרמוז שמתהוה שם בהו"יה אחרת מאירה יותר וכמ"ש בא"ז הנז' י וכולא כליל ביו"ד כל הסוד נרמז באות יו"ד נקודת י' אבא ו' חב"ד חג"ת דזעיר ד' כחב"ד דרחל ועוד יפ"י ק' ופ"ד כ"ד והכל גי' עד"ן כי ריבוי הי' לבדה יורה על התפשטות עצמות פ' אבא בכל פ' זעיר בגדולתו שאז כל מדה שלו כלולה מעשר והיינו ק' וריבוי ופ"ד ירמוז לאור אבא המאיר בז"ון:

ואומרו מנטף להורות שאין כח בזעיר ליהנות מעצמות אבא אלא מעט מזעיר כדמות טפין וככון לרמוז לאור אבא שהו"יה שלו מליאה יו"דין שהם סוד טפין ויוצא מאותם הטפות וכו' הוא יסוד אימא שבתוכו ניתכים אותם הטפות ועליו נאמר ונהר יוצא מעדן: דמתחלק לד' ראשים הם כח"בד של רחל ואמר מתחלק שכן הוא נחלק ויוצא מן החזה דזעיר לחוץ לרחל לתקונה:

שמנה וארבעים וכו' ה"ס י"ב צירופי יהוי"ה שבהם מ"ח אותיות ולפי שכל אורות אבא בסוד יוד"ין הרי מ"ח טפות ולכן שם יסוד אימא יובל כמ"שה ועל יובל ישלח שרשיו והוא גי' מ"ח. הה"ד ישבעו עצי ה' ק' שכל הבריות אלו הנז' בפ' הרים מעינים וכו'. לא ייחסם לי ית' כי אם אלו העצים. ומפרש שרצונו על אילני הגן הנז' שהוא זעיר ששמו ת"ת ע"ש פארותיו והוא נק' סתם בשם הוי"ה והיינו עצי הוי"ה:

משקה הרים הם חב"ד חג"ת ותנא סתם והדר מפרש מעשיך סוד מעשה ה"ס רחל ולפי ששם נגלה אורו לכך מדבר לנוכח כמ"ש בסוד הברכות וחג"ת חב"ד נק' הרים לערך הארץ שהיא נמוכה:

איזו היא עליה וכו': פי' העליונה שבכולם זהו עדן ואומרו עליות לשון רבים רמז למעלות מ"ח טפות למעלה מערבות ה"ס הדעת שבו מתערבים חו"ג אש ומים כמו שכתוב בפרשת תרומה והכוונה שבחינת עדן הוא למעלה מדעת זעיר:

בערבות הוא וכו' עי' אור יסוד אבא שבתוך הדעת שהוא האוצר העליון והיינו יסוד אימא שבדעת זעיר והוא הנק' ג"ע העליון ושם מושרשים עיקרי השפע דהיינו תרין עיטרין חו"ג שהם עצם הדעת שבו שם אהו"ה העולה טוב וד' פעמים טו"ב גי' חי"ים והיינו חיים טובים בר"כה יסוד בינה ושל"ום יסוד חכמה שהוא הברית התיכון המקשר כל האצילות:

והגנוז העליון הוא הדעת העליון המושפע מתיקון ואמת כמ"ש בס' א"י א"נ ה"ס דעת דאבא הגנוז בשל אימא כמ"ש בראש סה"כ. ועי"ל שנודע שיש עדן עליון ועדן תחתון חכמה ומ'. עדן גי' ע"ב ב"ן לרמוז שמתחיל בסוד ע"ב ומסיים בב"ן ובאמצע כל רקיע מ' דעשייה שם הוא עדן התחתון מכוון כנגד העליון:

גן בארץ וכו' וממנו נפרדים ד' נהרות שבהם אותם טיפות הנז'. מ"ח נביאים וכו'. אמר שכל א' נטל תמצית וכו'. מפני שמדריגת נביא היא באימא דאיהי ס"ג גי' נבי"א לכן לא נטל עצם הטיפה אלא תמצית שלה אבל אין ספק שיש לכל טיפה מעלה מעולה מחברתה והטיפה של מר"עה היתה מעולה ועליונה שבכולם ושורש כולם:

אד"הר שהיה מקבל וכו' שהוא היה בג"ע ונהנה מן הנהר הכולל היוצא מעדן שבו היו כל הטיפין משא"כ אחרי הפרדו לד' ראשים שנחלקו כל הטיפות בארבעתם. עכ"ל הרמ"ז זל"ה:

דף קכו.

והכתיב ולא הלך וכו' פי' דמשמע שיש פעמים שאינו עושה בכח אותם הנחשים שלמד מעזא ועזאל ותירץ:

סטרא תתאה מרוח מסאבא דלעילא פי' וישת אל המדבר פניו רצה לעשות נחשים ולהזיק לישראל בכח הקליפה שנמשכה במדבר ע"י העגל ושורש אותה הקליפה מנחש הקדמוני נמצא שלעולם כל מה שעשה הוא בכח נחשים דעזא ועזאל אלא שתחלה היתה כוונתו להמשיך נחש הקדמוני ולבסוף וישת אל המדבר בכח הקליפה שנמשכה במדבר ע"י העגל וז"ש בכולא עבד חרשוי:

דף קכו:
דהא נשין מסטרא דשמאלא וכו' פי' כמו דבר אחר טעם שהמכשפות מצוי בנשים לפי שהם מסטרא דשמאלא שהזכרים מהחסדים והנקבות מהגבורות ויניקת הקליפות מהגבורות:

דף קכז:
תו בגין דאיהו צלי כל יומא זה הפך ממ"ש הזוהר בפ' בא אל פרעה שכתב שלא היה מתפלל שם אלא יצחק אבל אברהם כבר קבע מקום לתפלתו ולא רצה לשנותו:
חמי מה כתיב ויקם השדה וכו' השדה היא העולם שהיתה קודם ביאת אברהם חרבה כשדה ועכשיו ויקם השדה ופי' והמערה מה שבתוך המערה הוא אד"הר:
מה דהוה טמיר קם ואסתלק פי' האור שהיה במערה היה נעלם מפני עפרון ועתה שקנה אותה אברהם נתגלה אותו האור שהיה גנוז ופי' ויקם השדה והמערה ר"ל האור שהיה בשדה ובמערה. א"נ אד"הר שהיה טמיר וגנוז שם כשבא אברהם נתגלה:

דף קכח:
האי מערתא לאו איהי כפלתא בתמיה וכי אינה כפולה והרי קראה מערת המכפלה שהמערה כפולה וקרי לה לבתר מערת שדה המכפלה דמשמע שהשדה הוא כפול ולא המערה ותירץ
לאו שדה איקרי מכפלה וכו' פי' אין כוונת הכתוב בין במערה בין בשדה על הכפל כפשטיה אלא על הרמז שמכפלה היא מ' והשדה יונק מהמ' שנק' מכפלה:
ת"ח ירושלים וכו' פי' טעם למה נק' המ' מכפלה שירושלים וכל ארעא דישראל אתכפל תחותה תחת מערת המכפלה שהיא פתח ג"ע וכל השפע בא משם לארץ ישראל. ואיהי קיימא לעילא ותתא פי' שמערת המכפלה מקבלת שפע מלמעלה ומשפעת אותו לארץ ישראל שהיא תתא: ה"ג
ירושלים לעילא אחידת בתרין סטרין לעילא ותתא ירושלים לתתא אחידא בתרין סטרין לעילא ותתא ופי' שהמ' שהיא ירושלים של מעלה אחידא בתרין סטרין שמקבלת מזעיר ומשפעת לבי"ע וכן ירושלים של מטה מקבלת השפע ומשפעת אותו לכל העולם ובג"כ כפלתא איהי פי' לפי שהמ' מקבלת מלמעלה ומשפעת לתחתונים נמצא שהיא אחידא לעילא ואחידא לתתא לכך נקראת מכפלה:

דף קכט.

ולא שדה הכפול פי' אם על הכפל מדבר הכתוב הו"לל שדה הכפול ומדקאמר מכפלה ש"מ שהוא שם דבר ר"ל השדה מקבל ממדה הנק' מכפלה שהיא מ'. וכולא קיימא כחד פי' שהמ' שהיא ה' אפרונה מקבלת מן ה' ראשונה:

וכד אמר לבני חת כסי מלה פי' שהאמת פי' מכפלה כמ"ש שעל המ' מדבר ואברהם כשדבר עם בני חת שאינם יודעים הסוד אמר מערת המכפלה כדי שיבינו שעל הכפל נקרא' מכפלה שהיא מערה לפנים ממער' ובזה תירץ ר"ש קראי שכשדבר עם בני חת אמר מערת המכפלה וכשהתורה מספרת הענין אומרת שדה המכפלה לרמוז שהשדה שהוא גדול מהמערה יונק מהמ' שנקראת מכפלה והמערה בכלל השדה לכך כתיב מערת שדה המכפלה:

נפקין כל ברכאן הם החסדים וכל טיבו הם הגבורות שהם יין המשמח א"נ ברכאן הם מוחי חו"ב וכל טיבו הוא מוח הדעת:

חציריך פי' עולם היצירה שהוא עולם המלאכים:

דף קל.

לית ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד פי' כי המ' יורדת לבריאה הנק' בית כמ"ש הרב על פסוק כי תבנה בית חדש בית עילאה רב רבא שהיא בריאה. ולכך אמר נשבעה בטוב ביתך לפי שהוא בחינת המלכות דעיילי לגו פי' לאצילות שהמשכן היא מ' דאצילות כמ"ש הרב זל"ה על כ' בקרקע המשכן שהבריא' היא קרקע מ' דאצילו' הנק' משכן ואמר הכתוב והחונים לפני המשכן דהיינו שחונים לפני המ' דאצילו':

דף קל:

נטל עפריה מאתר דמקדשא פי' מ' ובנה גופיה מד' סטרין דעלמא פי' הם חג"תם. רוחא דחיי פי' נשמה מבינה. מעילא נשמתו מבינה. ותתא גופו מהמ' כמ"ש הרח"ו בהגהותיו פ' וארא. לארקא טלא היא הארת מוחא סתימאה דאריך ונגיד דרך ד' נימין דשערי דאריך. שנמשכים עד רישא דזעיר וז"ש לארקא טלא מרישיה שהוא רישא דזעיר ושרשו ממוחא סתימאה:

מאינון נהורין דלעילא כמ"ש לעיל שהוא ממוחא סתימאה ונמשך לרישא דזעיר וז"ש אורות ממש מאינון נהורין דלעילא שהם אריך וזעיר כמ"ש באידרא רבא וז"ל בהאי גולגולתא (פי' זעיר) נטיף טלא מרישא חוורא (פי' רישא דאריך) דאתמלי מני' תדיר ומהאי טלא זמינין מתייא לאחייא והוא טלא דאתכליל בתרי גווני מסטרא דרישא חוורא חוור בגוויה דכליל כולהו חווריי אבל כד אתיישבן בהאי רישא דזעיר אתחזי ביה סומקא

כהאי בדולחא דאיהו חוור ואתחזייא גוונא סומק' בגוונא חוורא וכו' וכולא כליל בההוא טלא הה"ד כי טל אורות טליך אורות תרי עכ"ל הרי מבואר שהטל של תחיית המתים שרשו מרישא דאריך ממוחא סתימאה שנקרא טלא דבדולחא כמ"ש הרב ז"ל לפי ששרש המוחים הם חב"ד וחב"ד הם יה"ו ויה"ו דאלפ"ין גי' טל ומשם נמשכת הארה דרך הנימין דאריך על רישא דזעיר ומתערבים גווני אריך שהם חוור עם גווני זעיר שהם סומק ולכך כתיב כי טל אורות לשון רבים לרמוז על אריך וזעיר וז"ש כאן דזמין קב"ה לאחייא מיתייא פי' הוא זעיר:

זמין איהו לארקא טלא מרישיה דהיינו רישא דזעיר מאינון נהורין דלעילא שהם אריך וזעיר:

כי טל אורות טליך מאי טל אורות אורות ממש מאינון נהורין דלעילא דבהון זמין לארקא חיין וכו' דלא פסקין לעלמין. בספר ע"ה דף נ"ב ע"ב וז"ל ידוע כי י"ס ותבונה נקראים בינה דאצילות והם מתפשטים בתוך הורידים והדופקים דזעיר בסוד כולם בחכמה עשית בבינה בתוך זעיר כי מהם מתפשט סוד האחוריים שהוא שם קפ"ד אחוריים דאבא ובתוך זעיר שהוא ו' דשמא קדישא נעשה דופק. ובתוך הדופקים מתפשט כל חיותו בסוד הא"ס המתפשט בחכמה ומשם לתוך הדופקים. וזש"ה קול דודי דופק בתוך הצנורות של ג' מוחין שלו ודופק בתוך העורקים הדופקים אשר מהם בא התנועה ומהו אומר הקול דודי. פתחי לי אחותי שהוא החסד כלי החכמה בסוד אמור לחכמה אחותי את. ובסוד ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא:

רעיתי היא הבינה שנעשית מכלי הגבורה כי הבינה דזעיר עם החכמה שלו הם דוגמת או"א עילאין דכללות אצילות שהם רעים דלא מתפרשין ולכן נקרא רעיתי יונתי הוא סוד הדעת ששם הטפה לבנונית כמ"ה הרב בליקוטי ס' יונה:

תמתי הוא סוד הת"ת שהוא איש תם בסוד יעקב ומשם מתחלת קומת המלכות תרגום איש תם גבר שלים כי הזעיר נשלם עם המלכות שהוא ה' אחרונה שלו והיא שלימו דיליה ושם מתחיל קומת הכתר שלה. ולכן אומר לה שראשי נמלא טל הוא סוד טלא דבדולחא בראש זעיר הנוטף ממוחא סתימאה מהטלא דבדולחא שלו. וז"ל זוהר וירא כי טל אורות וכו' ע"ש והנה יש כמה מיני טל יו"ד ה"א וא"ו גי' טל. וגם השם כוז"ו גי' ט"ל. אהי"ה דהה"ין במילוי המילוי גי' ט"ל אותיות. וגם ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן יש בהם ט"ל אותיות. ולכן אומר הכתוב כי טל אורות פי' כי הטל אורות שהוא טל א' הוא טליך שהם טללים רבים הבאים אליו מלמעלה ובהם יהיה תחית המתים וז"ש הזוהר דבהון זמין לארקא חיים לעלמא. ולכן אומר הזעיר שראשי נמלא טל פי' לבד הטל שיש

לי תמיד כי טל לא מיעצר ובכל יום ויום נוטף אצלי זה הטל. עתה הראש שלי נמלא בג' מיני טל הנז' וז"ש שראשי כי כללות הראש כולל כחב"ד וכאן יש ד' מיני טל וטל אחד מתפשט בכל מוח מהכח"בד וכל הראש נמלא בטל אחד לכל מוח ונעשה כבריכה מליאה ואלו הט"ל אורות מבטלים כל ט"ל מלאכות שהם בחינת עשיה מלאכ"ה גי' א"ל אדנ"י כי הטל יורד ג"כ למלכות כמבואר בזוהר שהטל היה יורד לחקל תפוחין קדישין והיה נקרש שם ונעשה ממנו המ"ן שהוא ככפור על הארץ וסודו הוא כי הגבורות שבמלכות הם מגבילים להטל בסוד המזונות שבאים מסט' דגבורה. ולכן המן כשרואה החמה היה עולה כנגדו למעלה בסוד ותעל שכבת הטל: עכ"ל ספר ערוגות הבושם:

דף קלא.

אינון גופין קדמאין להוו כלא הוו יובן במ"ש הרב בס' הגלגולים פרק יו"ד וז"ל צריך אתה לדעת מי שלא זכה תחלה אלא לנפש ופגם בו והגוף השני תקן הנפש מה שלא ניתקן בגוף רראשון וגם תיקן רוח ונשמה. הנה בתחיית המתים נמצא שהגוף הראשון לא יקח רק את החלק מה שתיקן מן הנפש אכן שאר חלקי הנפש שנשארו פגומי' וגם הרוח ונשמה הכל לגוף השני שתיקנם והשלימם ולזה רמז בפ' חיי שרה בדף קל"א ע"א באותן דלא זכו להוו כלא הוו:

והענין שאין לגוף ראשון דלא אצלח זולת חלק קטן מהנפש כפי מה שתיקן וא"כ הרי הם כלא הוו כי עיקר התענוג שלעתיד אחר התחייה הוא לרוח ונשמה וכיון שלא זכה לרוח ונשמה הרי הוא כלא היה ובזה יצדקו שני המאמרים דהא בסבא דמשפטים אמר דאי תימא גופא קדמאה אתאביד אי הכי למגנא אשתדל בפקודייא דאורייתא וכו'. אך הענין הוא שבודאי אותם חלקי הנפש שתיקן יקחם ויקום עמם בתחייה אלא כיון שלא זכה לרוח ונשמה הוא כאלו לא היה בכף הדמיון כלא הוו למיעוט התענוג שישיגו והבן זה עכ"ל הרב:

זמין קב"ה לארקא עליהו רוחין וכו' כמ"ש במדרש הנעלם בפ' זו בפסוק ויוסף אברהם ויקח אשה וכו' שהרשעים בתחיית המתים נותן להם הקב"ה נשמה אולי יזכה בה אחר התחייה במעשים טובים שיעשו אותה שעה וז"ש כאן זמין קב"ה וכו' ואי זכאן בהו יקומון בעלמא כדקא יאות פי' אחר התחייה שנתן להם הקב"ה נשמה בתורת חסד אם זכו ועשו מעשים טובים באותה שעה יזכו באותם הנשמות ויתקיימו בהם. ואם לאו שלא עשו מ"ט יהון קטמא וכו' ולפי דברי הרב דלעיל החילוק שיש בין רבי יוסי לרבי יצחק דרבי יוסי ס"ל כלא הוו דהיינו שאינו קם בתחייה רק באותו ניצוץ הנפש שתיקן. אבל

רבי יצחק ס"ל זמין קב"ה ליתן להם נשמות אחרים בתורת חסד אולי יעשו מצות באותה שעה ואם יזכו ויעשו מ"ט יזכו באותם הנשמות ויתקי מו בעולם ע"י איתם הנשמות: ואינון דלבר גרסינן ול"ג מאינון:

דף קלא:

אנכי דייקא פי' שהמ' נקראת אנכי והיא מתלבשת בתוך רוחניות שיש בתוך הקליפה כדי להכניעה בסוד ומלכותו בכל משלה כמ"ש הרב ומלכותו בכל משלה בקליפות שמתלבשת בתוכם להכניעם וזהו מבנות הכנעני שהיא הקליפה אשר אנכי המ' יושב בקרבו להכניעם וכיון שהם טמאים והשכינה מכניעתם לכן לא תקח אשה לבני מהם: כל חיין כנגד מוח חכמה וכל חירו נגד מוח בינה ששם מקום החירות וכל טוב נגד הדעת ששם החסדי' שנקראים טוב בסוד את האור כי טוב:

דף קלב.

באה מבעי ליה פי' שלגבי אליעזר היא באה אצלו וא"כ באה מ"ל כמ"ש ורחל באה וסימנא נקט בידיה פי' מ"ש לקמן כיון שראה אליעזר שהגיע אצל רבקה בעת מנחה ודאי הקב"ה יצליח דרכו:

שמעה לנוקבא פי' בזה מתרץ קושיא קמייתא דההוא יודאי אמאי לא יפסיק ב"נ בינו לבין הקיר כי הקיר היא המ' ולכך צריך שיסב פניו אל הקיר בלי הפסק. דעבדא מנייהו עטרה פי' שהתפלות של ישראל עולים בה בסוד מ"ן ומתקשטת בהם. ושוי ליה ברישא דצדיק וכו' פי' ע"י התפלות שעלו בה בסוד מ"ן מזדווגת עם זעיר ויורדת הטיפה מהמוחין דזעיר עד היסוד בו ומשם לעטרת יסוד דזעיר שהוא ראש צדיק וז"ש ושוי ליה ברישא דצדיק חי העולמים דכתיב ברכות לראש צדיק:

דף קלב:

לא אהדרו דמעין ברייקנייא הכא תלת דרגין וכו' גרסי' לגבי מלכא עילאה וכו' ז"ל הרב בס' הכוונות הנה הארת יסוד אבא יורדת בסוד דזעיר ומשם מאיר אל המ' שהיא בבריאה להעלותה וז"ש בזוהר ומלכא עילאה נפק לקבלה כי מלכא עילאה הוא יסוד דאבא כי הוא עליון נגד יסוד אימא ולכך צריך לקום מעומד כשאומר תהלות לאל עליון וכו' לכבוד מלכא עילאה דנפיק וכו' שהוא יסוד אבא עכ"ל. וז"ש כיון דעאלת לגבי מלכא עילאה פי' אחר שיורד יסוד זעיר בהארת יסוד דאבא שבתוכו. ומעלה אותה מהבריאה ויש בו ביסוד דזעיר הארת יסוד דאבא נמצא שהיא עומדת אצל הארת יסוד דאבא ואמר והוא אתי לקבלא לה כמ"ש לעיל שיסוד דזעיר בכח הארת יסוד דאבא שבתוכו מעלה אותה:

כדין אינון קיימין קמי מלכא עילאה פי' הוא יסוד דאבא כמ"ש הרב שצריך לקום לכבודו באומרו תהלות וכו': דהא כדין אתחבר דכורא בנוקבא פי' שיסוד דזעיר מתחבר עם המ' וז"ש ובגין דלא יפסוק בין גאולה לתפלה שהגאולה ביסוד ותפלה במלכות:
בשיעורא דסורטא דיוצר כולא פי' שארבע אמות הם נגד ד' אותיות הוי"ה שרמוז בהם ה' פרצופים קוץ היו"ד הוא אריך וארבע אותיות הם אי"א וזו"ן נמצא שד' אותיות הוי"ה הם ה' פרצופים דאצילות שהם שיעור קומה:
צללי ערב פי' שם אלהים יש בו ק"ך צירופים גי' צל ושני פעמים צל הם ב' פעמים ק"ך וזהו צללי ערב כי הקליפות אינם יונקים רק משני אלהים שהם חו"ב דקטנות וז"ש לקמן ונטו צללי ערב דאינון דינא קשיא וטעם שרמז רק ב' אלהים נגד חו"ב ולא הזכיר הדעת לפי שהדעת אינו נגלה בקטנות כמ"ש הרב ואין שם רק חו"ב:
עד זמנא דפלגות ליליא וכו' פי' שלאה אינו נשלם פרצופה אלא עד חצות כמ"ש הרב ובחצות מזדווגים יעקב ולאה וז"ש ואיהי שלטא בחשוכא ר"ל שעדיין לא נשלם פרצופה עד זמנא דפלגות ליליא דאשתעשע קב"ה עם צדיקייא בגנתא דעדן פי' קב"ה הוא יעקב וגנתא דעדן היא לאה והנשמות עולים בה בסוד מ"ן וסוד השעשוע הוא הזווג. א"נ יש לפרשו על רחל שאין לה נחת רוח רק אחר חצות שמשתעשעת בתורת הצדיקים וז"ש ואיהי שלטא בחשוכא עד זמנא דפלגות ליליא דאשתעשע קב"ה שהיא רחל בגנתא דעדן שהיא עולם הבריאה ששם יורדת רחל ויש לה נחת רוח בתורת הצדיקים:

דף קלג.

יעקב משמש במרום פי' יעקב מזדווג עם לאה בחצו' כמ"ש הרב שפי' יעקב משמש במרום הוא זווג יעקב עם לאה

דף קלג:

יצחק ברזא דארבע דסטירו דרבקה ז"ל הרב יצחק גי' ר"ח נגד ג' גבורות ממותקות בג' חסדים הם ג' ב"ן וב' גבורות של נ"ה הם ב"ן רביעי הרי ד' ב"ן וז"ש בזוהר יצחק ברזא דארבע דסכיירו דרבקה עכ"ל:
ברזא דקודשא אברהם בשרה פי' אברהם מצד הקדושה לא היתה לו רק שרה אבל מצד האחר היו לו הגר ושני הפילגשים שר' חייא ס"ל פלגשים ממש ואינם בני קטורה. ת"ח הכא אתכליל מייא באשא גרסי' וכן נמצא בזוהר מדוייק:
ובקדמיתא כחדא אשא במייא וכו' והשתא אתכלילו וכו'. פי' כתב הרב בס' הליקוטים בדרוש מיתוק הגבורות ע"י החסדים וז"ל שתחלה יורדים ליסוד דזעיר ג' חסדים פחות שליש ואח"כ יורדים ה' גבורו' ליסוד זעיר ונמתקים בדרך ירידה ג' גבורו' של חג"ת ע"י

השלשה חסדים ואח"כ כשעולים החסדים בתוך היסוד דזעיר בדרך עלייה נמתקים שני גבורות דנ"ה עכ"ל וז"ש ובקדמיתא כחדא אשא במייא ר"ל שיורדים הגבורות שהם אשא בתוך החסדים שנקראים מייא כדי להמתק ומ"ש והשתא אתכלילו מייא באשא ר"ל כשעלו החסדים בדרך עלייה ומתקו את הגבורות ונכנסו החסדים בתוך הגבורות וזהו מייא באשא א"נ יש לפרשו ע"ד מ"ש ס' ק"י שאור הגבורה בכלי החסד וזהו אשא במייא. ואח"כ נכנס אור החסד בכלי הגבורה וזהו והשתא אתכלילו מייא באשא:

דף קלד.

א"ל קב"ה תהך לביתא בגין וכו' פי' נותן טעם למה ב"ה יתבני בקדמיתא לפי שאומר לה קב"ה קומי מעפרא והיא אומרת ביתאי חרב וכו' לכך הקב"ה יבנה בית המקדש תחלה: לעתיד לבוא הקב"ה מחיה את המתים וכו' ז"ל הרמ"ז הנה אברהם נדרש לנשמה בעה"ז ובעולם הנשמות שה"ס עוה"ב הנמשך ובא כמ"ש בס' א"י. אך יצחק נדרש לסוד הנשמה בתחיה הנק' לעתיד לבא שה"ס בינה עליונה וכמ"ש שם בדרוש שלוח הקן מפני שאורות שלה אינם יורדים עתה אלא על תבונה הנק' עלמא דאתי אבל של בינ' עתידים לבא והיינו דקאמר הכא לעתיד לבא וכו' להודיענו שדוקא במדריגת לעתיד לבא תהיה התחיה וידוע שבחינת תבונה היא שם ס"ג ושל הבינה שם אהי"ה ולכן נקראת לע"ל ר"ל אהיה לעתיד כמ"ש אנא זמין:

מחיה את המתים ולא אמר יחיה את המתים כמ"ש וינער אותם לרמוז עיקר יסוד תחית המתים כמ"ש בס' א"י דרוש בינה ותבונה על מתכונתו כי יש ב' בחינות שם ס"ג א' הוא כללות אימא עילאה שהוא נוקבא דאבא שהוא ע"ב והשנית כשנחלק אימא לבינה ותבונה כי אז תבונה היא שם ס"ג. ובינה ד' שמות אהי"ה שיוצאי' מד' אותיות הוי"ה דס"ג הכוללת הראשונה וידוע שכל סוד התיקון הוא שיצורפו סוגי ס"ג כי אז נאמר בלע המות לנצח ואז תתבטל הארת מ"ה וימלוך שם ס"ג ולכן רמז מחיה שהוא גי' ס"ג לרמוז שסוד התחיה יהיה בשם ס"ג:

וינער אותם מעפרם ירצה שיפריד מעליהם כח קליפת כוגה שהיא נקראת אדמת עפר כמ"ש במרכבת יחזקאל וניעור זה הוא דוגמת חבוט הקבר שהוא להפריד הקליפה כנודע ועפר הוא בחינת הסיגים דז' מלכין ע' פ"ר עוד נודע שעפר הוא כנגד המלכות שהוא היסוד תחתון שבאר"מע ועולם התהו היה מבחינת המלכיות וממנו יתהוה החומר והעביות עד מדריגת עשיה ששם הוא העפר הוא קלופת נוגה ששרשה מבחינות ז' מלכין ואז יתעוררו ש"ך דינים קדושים לנער בכחם ש"ך ניצוצי הקליפה הנרמזים בעפרם עפר של כל א' וא' שנדבק בו לפי מעשיו ובירוריו שבירר ונשאר מה שלא בירר:

שלא יהיו בנין עפר וכו' ודאי שהיה ביכולת הבורא לברוא עולמו באותו השלימות שיהיה אחר התחיה אלא שרצה שישתלשל שפע אורו בקצבה וגבול ומזה תמשך הויית הקליפה שהיא נק' תכלית ויתהוה מציאות יצ"הר ויצ"הט והגם שכל הבירורין נבררו קודם בריאת אד"הר הנה נשארו מ"ן דמ' דבחינת פנים בפנים בלבד שאם היה ממתין אדם מלהזדווג עם אשתו עד השבת היה הכל מתוקן והוא יהיה לעולם וכשפגם במ"ן דרחל הנז' שנשארו לחלקו לבררם הוא שלכן הוכרח שיברא מבחינת שלה שהוא יתקן אותה ויתקן עצמו והוא ביקר בל ילין גרם המיתה אבל בזמן התחיה יהיה סיום ותכלית הבירור ולא יהיה עוד מציאות לבחינת עפר ויחזור שם ב"ן לבחינות שם ס"ג שממנו יצא כמ"ש הרב כי ס"ג נתמעט ונעשה ב"ן שהוא מדרגה תחתונה ולכן נברא האדם מעפר ממש להיות שגופו היה מבחינת המ' שהיו ניצוצי מ"ן שלה בתוך קליפת נוגה והוה גיעולו רב כי לא נברא להתקיים אלא אם יזכך חומרו כשל חנוך ואליהו שזכו לבחי' זיהרא עילאה שהיתה באדם קודם שחטא:

הה"ד וייצר ה' אלהים את האדם עפר ולא כתיב מעפר משמע שיצירתו היא עפר ממש מן האדמה ממדרגה התחתונה ובתחיה:

יתנערו מעפר מאותו הבנין ר"ל שאז יתעלו י"א אורות שחסרו משם ס"ג למקומם ומה שהוא עתה ב"ן יחזור ס"ג וכן הגופות ודאי שיעמדו בגופם ובמומם אלא שאחר כך יתרפאו ויזדככו כחנוך ואליהו וז"ש להיות להם קיומא בלי הפסד מיתה:

דף קלד:

הה"ד התנערי מעפר ה"ס חזרת שם ב"ן למקורו וז"ש קומי שבי כי מתוך נוגה תתנער ותקום ותעלה עד אימא ולהיות שגם בזמנים אחרים עולה עד אימא כבשבת וי"ט. הנה תוזרת בחול למטה אבל אז שבי ירושלים תתעכב שם לעולם:

יתקיימו בקיומם יובן במ"ש בספר הגלגולים שבתחיה תבאנה נשמות חדשות ממש שלא נכללו באד"הר ותהיינה עטרות לנשמות שהיו בכל אותם שזכו לתחיה עכ"ל ולדעתי זשר"זל צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ותחילה יקומו במקומם באותה נשמה שהיתה להם בעו"הז ואחר כך יתגלגלו במחילות שהוא צער להם לסוד איזה בירור שיעשו דרך עוברם במחילות הארץ ואח"כ יעלו בארץ ישראל ושם יקבלו נשמתם ר"ל העטרה נפלאה נשמה חדשה ואז יציף הקב"ה כל מיני ריחין ה"ס שפע נוקבא דפרדשקא דאריך שנתקן ממ' דעתיק דמינה נשיב מחד נוקבא חיין ומחד חיין דחיין וכו' כמ"ש בא"ר. וסוד הריח הוא ביסום הגבורות והוא עצם הע"הב שאז השליטה תהיה לגבורות מבוסמות בשרשן הה"ד:

הדודאים נתנו ריח הגם שעתה אין בהם ריח כלל והמשיל גופות הצדיקים לדודאי' הנקרא מאנ"דראגולי שהם צורת אדם כן יציצו מעיר כעשב הארץ ונתנו ריח שמקבלים ממ' דעתיק המתגלות באצילות בסוד החוטם כי ב"ן יעלה לס"ג גי' חוט"ם:

אלא דדודים וכו' האחדות שתהיה בין הגוף והנשמה שלא יתפרדו לעולם עוד והרמז כי בחי' ו"ה תתעלה אל בחינת י"ה בסוד יהיה ה' אחד ונודע כי דודים הם זו"ן ו"ה וריעים או"א שהם י"ה כמ"ש בפ' אכלו ריעים: רנ"א דודאים ממש שהצדיקים נמשלו לדודאים שסגולתם להוליד אהבה בעולם וענין זה בשני בחינות הא' בסוד יסוד הנשיקין שהוא זווג או"א כמ"ש בפ' תרומה והוא הנק' אהבה כנז' בסוד דודים וריעים. ב' כי ענין אהבה הוא מסטרא דאימא כמ"ש בכוונת דחילו ורחימו. והכל הולך אל מקום א' כי אז יגבר כח שם ס"ג ולא יהיה שום סיג המפריד יסוד העצמים והיא הולד' אהבה מחודשת:

ריח כשרון וכו' לפי שהגופות באים מטיפה סרוחה ובמיתם ג"כ סרוחים וע"כ הנשמה אינה יכולה ליהנות מנועם ה' אבל במ"עט זה כחם להשלים החיצונייות הוא הגוף שיזדככו ויתנו ריח טוב של כשרון מע"ט וכו' וריח טוב יושפע עליהם מטל אורות שיורד על הגופות לצחצחם והוא משם כו"זו שה"ס ט"ל. נתנו שבקו כת ב באו"צח שמלאכי שלום הנז' שהם יותר קרובים לנשמות הם מעלים אותם למעלה בכסא כבודם. ואע"פי שאלו המלאכי' הם שחוצבו עם הנשמות כנזכר בהגה"ה אפ"ה אין להם כח לעלות עד מקום הנשמות אלא עולים עד המקום הראוי להם ומשם ולמעלה הכסא נושא את נושאיו ומעלה הנשמה עד מקומה והיינו ממש שבקו כי עוזבים את הנשמה שאין בהם כח ללוותה עד מקומה וכמ"ש במציעא בגוהרקא דר' חייא דמגרמיה סליק ולתשלום הענין מייתי ג' כתות היוצאות לקראת נשמת הצדיק:

ודומה נותן פתקא דומה היה שר של מצרים וכשהורידוהו מגדולתו כתמנה על המתים כמ"ש בפ' שמות על וירא ישראל את מצרים מת וטעם מנוי זה הוא מפני שהמצרים שרשו בעורף ושם הוא העצם הנשאר מן הגוף כמ"ש לקמן במ"ה שנק' בתואל רמאה:

ומכריז וכו' בהודאה והכנעה אל הקדושה חדשים גם ישנים לא מבעיא חדשים שלא הוצרכו להתגלגל אלא גם ישנים אותם שחזרו בגלגול איזהו פעמים כולם צפנתי לך:

דף קלה.

עתיד הקב"ה לשמוח וכו' כאן התחיל לפרש רמז יצחק לעולם התחיה הוא ענין השמחה שסודה מהבינה שע"כ כתב הרב לאמר בקבלת שבת שחל בי"ט גם בשמחה שיום טוב גי' ע"ג הוא ס"ג עם עשר אותיותיו. וסוד השמחה הוא מן הגבורות הנמתקות ע"ד יין המשמח שמחה שלא יוסיף עצב עמה'

באותו זמן רומז סוד גדול שאז יבא השפע מפנימיות עתיק שה"ס ו"ק דמ' א"ק דהיינו זו"ן שבהם מ"ה וב"ן גי' זמ"ן ויזכו הצדיקים להיות מקדש ומדור אל השכינה:
והכל ישמחו פי' שיגלה אור עתיק בכל העולמות שכולם יהיו נכללים בעולם האצילות במעשיו ירמוז שאז ישתלם שם ב"ן שהוא בחינת עשיה כנודע לברא עולמות וכו' שאז יאיר שם ס"ג שהוא כללות עה"ב וכן דעת עתיק יש בו שם ס"ג כנז' בדרוש ג' רישין והוא מאיר בז' תחתונות שלו וידוע שבשם ס"ג נברא העולם:
והתנן אין כל חדש אע"ג דפסוק הוא אמר והתנן לרמוז לכמה קושיות שהקשו בגמ' ע"ז גבי עתידה אשה שתלד בכל יום עתידה ארץ ישראל וכו' והשיבו בוא וארא דוגמתו בעה"ז ולזה כיון רבי יוסי התינח תחית המתים כבר היה דוגמתה בעה"ז אבל לברוא עולמות לא מצינו דוגמתו ומתרץ:
בעוד שהרשעים בעולם ויובן במ"ש הרב שמקום הראשון של זעיר הוא עתה מקום אריך ואח"כ הורד למקום שהוא בו עתה ולעתיד יחזור זעיר למקומו שידוע שזעיר יש לו כמה בחינות עיבור סוד נה"י. ויניקה בחינות חג"ת וגדלות חב"ד הכל לפי זכות הדור אבל אריך אין בו שנויים דלית שמאלא בהאי עתיקא וז"ש בעשרה מאמרות שהם עשר ספי' נפרדות נברא העולם דהיינו זעיר למטה והלא במאמר אחד שהוא מקום אריך הנק' אחד יכול להבראות וכמו שיהיה לעתיד אלא ליפרע וכו' על שפוגמים בזעיר: וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את זעיר הגם שנברא בי' מאמרות שממשיכים שפע לזעיר עד שמעלים אותו למקומו ובפרט בתורתם שעולה עד עתיק יומין כנז' בפ' בראשית ושם נעשים שמים חדשים וארץ חדשה וכ"ז הוא בעליונים ופ' דאין כל חדש מיירי דווקא תחת השמש אבל למעלה מן השמש הוא אור הגנוז וכשיחזור העולם לשלימותה אז יהיה מקום וכח לברוא עולמות:
ואיש משענתו בידו הכי איתא בפ"ו דפסחים ומייתי לה מפ' ושמת משענתי על פני הנער ונלע"ד שה"ס הוד דעתיק שאז יגלה כחו וכמ"ש בא"ר ונתבאר בס' א"י שאמר שם דזמין קב"ה לאפקא חד רוחא דכליל מכולהו דכתיב מד' רוחות בואי הרוח וכו' ופי' בא"י שה"ס פרק תחתון של הוד דעתיק שהוא כולל כל הרוחות ע"ש יידוע שפסוק זה נאמר בתחית המתים דיחזקאל שהוא היה מבחי' קין כמ"ש הרב וכל תחית המתים הכתובה בתורה באה ע"י הצדיקים שהם מסוד גבורות אליהו ואלישע וידוע ששורש גבורות שבאצילות הוא הוד דעתיק. ואלישע בפרט זכה לענין המשענת שבו היה לו כח להחיות המתים אבל אליהו בתפלה וסוד הדבר נל"עד שבהוד יש ג' פרקים וב' פרקים עליונים הם נעלמים בחזה דאו"א ובגבורה והוד דזעיר אבל הפרק התחתון הוא אשר

יתגלה ממש בימי המשיח שעדין לא נתגלה והנה הוד מלא ה"ה וא"ו דל"ת אותיות אחרונות הם גי' אלישע שזכה לאור פרק תחתון זה ולכן היה לו קירון פנים מופלא שאין שום אשה יכולה להסתכל בו והוד זה ה"ס המשענת שעליו נשען הגוף כולו שזכה לו אלישע:

ודע שבהוד דעתיק שם כמוסה נוקבא דידיה כנז' בשער עתיק בסוד הוד מלכות וז"ש הפסוק עוד ישבו זקנים וזקנות בבחי' הוד דעתיק דכורא ובחי' מלכותו ולפי שהוא עתיק גם הם יהיו עתיקים וזקנים וישבו ברחובות ירושלים שיתגלה אור' וירחיב גבולה ואיש משענתו הוא פרק תחתון דהוד שהוא כולל ד' רוחות ד"פ רוח גי' תת"נו עם ב' כוללים גי' משענת. ועי"ל כמ"ש בס' א"י ששני עקבי אדם קדמין יעמדו על הר הזיתים ששם הוא יציאת המתים ומאור זה יקחו המשענת זקנים וזקנות הנז' שם סוד בחינת זו"ן:

ביומא דחדי השמחה מצד גבורות הנמתקו' ואין לך גבורה נמתקת יותר מגבורה דעתיק שהיא מ' דאדם קדמון וסודו הוא אשר יתגלה כבוד הדר' שסודה שם ב"ן ונקראת אבנא (אבן) די מחת לצלמא ועיין בא"י והוא שם ב"ן עם א' כזה יו"ד ה"ה וא"ו ה"ה ונקודת הוד הואן קב"ץ ושם זה מנוקד קבו"ץ יעלה שנ"ג כמנין שמ"חה ואז יגלה כבוד ה' בעשייה והיינו ישמח ה' במעשיו והיא השראת שכינה עם הצדיקים:

זמינין אינון צדיקייא וכו' יובן במ"ש הרב על תאיבו ישראל לצרפא בלבהון דכתיב היש ה' בקרבנו אם אין ופי' הרב שחשקו להשכיל בפועל בחי' זעיר ובחי' אריך ושישתנה שכלם להבין הנפלאות ע"י אריך וזעיר וכן אמר בפ' בשלח דבמעיכון בעיתון למנדע דא היש ה' בקרבנו אם אין שיהיה להם שינוי מופלא במעלת' דומה לעדן העליון ומשה אמר להם שבפרי הארץ יכירו כדאיתא התם ואם לא שאלוהו בדרך נסיון היתה להם אותה ההשגחה המופלאה מכח מדת הארץ הקדושה ולעומת זה אמר כאן זמינין אינון פי' כבר הם זמינין למנדע ליה בלבהון אבל יתר על כן דסגי סוכלתנו והוא מה ששאלו מתחלה שישתנה שכלם לטובה. ואמר ביום ההוא וכו' ביום שה"ס זעיר יתעלה למקום אריך הנק' הוא הנה אלהינו זה קוינו לו תמיד בתפלותינו עתה הוא יושיענו וכ"ת שהוא במדתו הקדמונית אינו כן כי זה ה' שהוא עתיק שקוינו לו לזכות לאורו. ולכן נגילה ונשמחה בישועתו של עצמו ית':

ויהנו מזיו השכינה מלבד פשוטו ירמוז ג"כ למ"ש בס' הגלגולים שיש ב' מיני נשמות המין האחד אותם שנכללו באד"ה והמין השני גבוה מאד שלא נכללו באד"ה ואלו עתידות לבא באלף הז' להיות עטרה על נשמת הצדיקים שבאו לעולם עכ"ל ונל"ע שז"ס ארז"ל צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ואמנם צריכים הם לשיקדים זווג

פנים בפנים למעלה לשתבאנה להעטיר לצדיקים וזה תלוי בהתעוררות הצדיקים כנז' בפ' שמות ה' תתאה תתמלא מנביעו עילאה לאלקטאה נפשין בתענוגי קדושה ודא איהו אתערותא דרוחין קדישין דעמא דישראל ופי' ע"י כוונות ויחוד ם שיעשו עמא דישראל אז תתמלא ה' בתראה מלכות מנביעו עילאה הוא אור דעת דעתיק כנז"ל והוא זיו השכינה הוא הטוב הגנוז זווג הנעלם וזהו תולדת השמרה והשחוק הזווג שיוליד תולדות הן הנשמות חדשות בן אברהם היא הנשמה שהולידה השחוק שהוא הזווג: עכ"ל הרמ"ז על מדרש הנעלם:

דדא אסתלק גרסי' מי ימלל גבורות ה' דא יצחק פירוש מי הוא שידבר ביצחק שהוא גבורות ה' גבורה דזעיר ויאמר עליו דלא אסתלק ח"ו שהרי יצא ממנו יעקב שהוליד י"ב שבטים שהם קיום העולם וז"ש ישמיע כל תהלתו דא יעקב פי' ישמיע מלשון וישמע שאול את העם שהזעיר שהוא נגד יעקב מקבץ כל ההארות כולם ומשפיעם בסוד הנקר' כל ומשם למ' הנקראת תהלה. א"נ נפרש מי ימלל גבורותיו ית' שהוציא מיצחק יעקב שממנו קיום העולם:

אלא אע"ג דכתיב ויברך אלהים את יצחק בנו שנראה מלת בנו מיותרת פירושה הוא שזכה לברכתו מפני שהוא בנו של אברהם דומה לו צדיק בן צדיק. אבל בן אברהם דהכא ודאי מיותר ותירץ דיוקניה הוה ביה פי' בחיי אברהם היה דיוקנו של יצחק דומה לו וגם אחר שמת נשאר דיוקנו ביצחק וז"ש ואשתאר ביה ביצחק אבל לפירוש ספר זהרי חמה מלת בנו המיותרת לא תירצה ופירושו דחוק.

דף קלה:

לאו רישיה סיפיה וכו' פי' מה שייכות ויברך אלהים את יצחק עם וישב יצחק עם באר לפי רואי: ותירץ כשנקשה קושיא אחרת ובזה יתורץ הכל מאי שנא וכו'. דאביו הו"ל לברכו ותירץ משום דלא יתברך עשו ובזה מתורץ רישא דקרא. ויהי אחרי מות אברהם ונשאר יצחק בלא ברכה בשביל עשו ולכך ויברך אלהים את יצחק וזכה להתברך מפי הקב"ה בשביל שנתחבר עם השכינה שהיא באר לחי רואי ובגין כך ברכיה:

אבל במלה אשתמע פי' שפיר קאמרת שבאר לחי היא השכינה דמלאך קיימא שהוא היסוד אתחזי עלה: אבל התיבות בעצמם מוכיחות ע"ז שבאר היא מ' לחי העולמים שהוא יסוד רואי וז"ש במלה אשתמע:

מעיין גנים דא אברהם שהוא חסד דזעיר והוא יומא דכליל כולהו יומי וז"ש מעיין שכולל חמשה גנים שהם חמש קצוות:

באר מים חיים דא יצחק פי' שהגבורות בונים המ' ונוזלים מן לבנון דא יעקב. פי' שת"ת יש בו יסודות דא"וא שנקרא לבנון.
והרמ"ז כתב: באתר חד תנינן והענין יובן במ"ש באידרא רבא שהצדיקי' ירתי ת' עלמי דכסופין ופירוש בו הרב ז"ל שה"ס ד' חוורתי הנמשכים מאחורי אריך עד רישא דזעיר. ובאידרא רבא אמר שבאותו האורה דפלגותא דשערי נהיר לצדיקים אור גדול שעליו נאמר אז תתענג על ה' ופי' בו הרב ז"ל שהוא אור יותר מעולה אור ממש בלי אמצעי וזוהי השגה שלימה. משא"כ דרך השערות דאינו אלא הנאה בעלמא. ועוד יש לפרש ענין זה בהקדמה הנז' בליקוטי תורה פ' תולדות בשני בחינות שיש בדיקנ' שערות ופנימיות ע"ש. עכ"ל הרמ"ז:

דף קלו.
הולך אל דרום דאיהו ימינא וכו' כתב הרב זל"הה כי ה' חסדים יוצאים מיסוד דאימא שבתוך ת"ת דזעיר והולכים לחסד דזעיר ומניחים שם חסד א' ואח"כ הולכים אל גבורה דזעיר ומניחי' שם חסד ב' וכן עז"הד וז"ש הולך אל דרום דאיהו ימינא ושוי תוקפיה ביה פי' חסד הא' מה' חסדים דאימא נשאר בחסד דזעיר שהוא הדרום. ולבתר סובב אל צפון שחסד שני הולך לגבורה דזעיר:
כד אתא אברהם חביק לה וכו' כיון דאתא יצחק וכו'. ק' דקרא כתיב שמאלו תחת לראשי והדר וימינו תחבקני וא"כ אמאי קדי' אברהם ליצחק ויובן במ"ש הזוהר פ' וארא על פ' לך אכול בשמחה לחמך וכו'. שהשמחה הם החסדים ויינך הם הגבורות והקשה שם הרח"ו ז"ל בהגהותיו וז"ל אע"ג דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני ואם כן למה הקדים בשמחה שהם החסדים ליינך שהם הגבורות ותירץ דהתעוררות הימין קודם בתחלה ה"נ אברהם שהוא חסד קדם תחלה לפי שהתעוררות הימין קודם בתחלה:

דף קלו:
אתכליל יצחק בצפון ודרום באשא ומייא פי' צפון ודרום הם כלים דחסד וגבורה ואשא ומייא הם פנימיות דחסד וגבורה כמ"ש בפ' וארא:
אוליד כן ששים וכו' נל"עד שגם ברבקה שילדה גם היא בת כ"ג שנה לפי שאמר הרב זל"הה שחיה בכלל בהמה דהיינו שם ב"ן גימטר' בה"מה והוא במ' ומילוי המילוי דשם ב"ן הוא גי' כ"ג לכך ילדה בת כ"ג שנה:
אר"י בת ג' שנים הות ועבדת לעבדא כל וכו' פי' מה שהקשית מאי שבח הוה לה שלא למדה ממעשיהם כיון שהיא קטנה אינה קושיא כי בת ג' שנים היה בה דעת כאשה גדולה וא"כ שבח הוא לה שלא למדה ממעשיהם א"ר יצחק אע"ג וכו'. פי' עדין

הקושיא במקומה שאע"פי שעשתה לעבד וכו' אולי מקרה הוא וכשתגדל אפשר שלא יהיו מעשיה הגונים ח"ו וא"כ מאי שבחא דילה:

דף קלז.

ורבקה אתת מסטרא דדינא קשיא פי' שרבקה שהיא מ' בניינה מה' גבורות דאימא שהם דינים קשים:

וחוטא דחסד תלי בה פי' נודע שאד"ני הוא במ' והוא דינא רפיא שאינו כמו אלהים והנה אותיות אמצעיות שבמילוי אד"ני הם גי' ע"ב אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד הם לל"וו וז"ש רפיא הות וחוטא דחסד שהוא גי' ע"ב תלי בה: ובס' אור ישראל פי' כמ"ש הרב ז"ל בכוונת שמע ישראל שמ' נקרא' תמר בסוד תמר בתמרורית' עומדת ולוקחת עיקריו' של שם ס"ג שהוא ייא"י שהם גי' א"ל והם חסד בסוד חסד אל כל היום: וקודם שלוקחת עיקריות שם ס"ג שאז נקראת תמר יש בה דין לפי ששני פעמים ש"ך גי' תמר וזהו כוונתם ז"ל במ"ש תמר בתמרוריתה עומדת ר"ל אע"פי שמתמתקת עדיין יש בה קצת דינים ואחר שלוקחת עיקריות שם ס"ג שהוא גי' א"ל עם תמר גי' תרע"א כמנין מילוי שם אד"ני וז"ש הזוהר רפיא הות וחוטא דחסד תלי בה שר"ל מצד שני ש"ך שיש בה אע"פי שממתיקים אותם נקראת רפיא וחוטא דחסד הוא עיקריות שם ס"ג שהוא רחמים גמורים:

ת"ח כ' שנין וכו' ז"ל הרמ"ז ז"ל נותן טעם למה שהמתין ה' להעתר ליצחק שהדב' לא היה תלוי בטבע כי אם בסגולת תפלת יצחק:

אשתהי יצחק נודע שאעפ"י שזווגו של אדם נגזר מלמעלה בת פלוני לפלוני מ"מ גזרה זו הוא על תנאי אם יהיו שניהם שוים שאל"כ לא תבוא לידי גמר והטעם שהאיש שורשו מהחסדים והאשה מהגבורות ויש בזה כמה בחינות לפי ערך התקבלות הגבורות אל החסדים שימשלו על הגבורות למתקן ולעשות כלי לקבל השפע וזשר"זל זכה עזר וכו': והענין שאם יש בו זכות אותן הגבורות נמתקות בכח החסדים המתגברים בו בכח זכותו ואז היא עזר אליו ונעשה זרע:

ואם לא זכה היא כנגדו וזה בעוצם כח הגבורות שמעכב השפע וממעט כח החסד ונעשה זעיר והפ' סובל ב' דרכים א' שיעשה לו עזר מה שהוא כנגדו שסוד הגבורות הם נגדיים לחסדים ובזכותו תהיינה לעזר. והדרך הב' שמה שהיה ראוי להיות לו לעזר בית קיבול לשפעו יהפך לו כנגדו. והנה נודע כי יצחק נולד מסטרא דנוקבא דהיינו משרשי גבורות הנוקבא שהם בתוך הזכר ולא היה ראוי ליקח אשה. אבל אחר העקידה נאחז בגבורות דכורין כמ"ש ל"ך זר"ע ר"ת ל"ז כי אז היה זרע אברהם ובעקידה פרחה נשמתו ובירידתה הורידה עמה נשמת רבקה כמ"ש ויוגד לאברהם הנה ילדה מלכה וכו': וכמו שאברהם בן

ג' שנים הכיר את בוראו כן רבקה בת ג' שנים היתה ראויה לינשא ליצחק בכל השלימות ואפ"ה אשתהי אתתיה ולא אולידת עד דצלי צלותיה שנתעלה עד י"ג תיקוני דיקנא שבה מקור הדינים המתוקי' כמ"ש בסוד השופר:

בגין דקב"ה איתרעי פי' ממשיך רצון העליון סוד מזל נוצר חסד וזהו איתרעי דהיינו שיסוד דעתיק משפיע ברעוא עילאה דעת דאריך ומשם למזל נוצר חסד: מ"ט ירצה למה לא יקיים בהם טרם יקראו ואני אענה ומתרץ בגין דיתרבי ויתוסף ר"ל שמרויחים בזה שמתרבה השפע גם לכל העולמות. ומש"ה טרם יקראו וכו'. אינו בצדיקים מופלאים כיצחק: שהוא שורש העולם ובתפילתו מטיבין לו ולאחרים לכל מאן דאצטריך כי הם מכוונין להוסיף שפע קדושה במדה הצריכים אליה וכוונתם בעצם לייחד העליונים שזוהי תכלית כוונת התפלות המקובלות לנו מר"זל שכל תכליתם לייחד כחות העליונות.

דף קלז:

ות"ח אברהם לא צלי וכו' בס' יודעי בינה שלי כתבתי מ"ש הרמ"ק והר"חו ז"ל בזה ואוסיף לתת טעם למה לא התפלל א"א ע"ה אם משים שהבטיחו ואעשך לגוי גדול הלא ברכה זו כוללת גם ליצחק בנו כמ"ש כי ביצחק יקרא לך זרע ויובן במ"ש הרב שקודם שנותוסף אות ה' באברהם היה בסוד חסדים סתומים כי הוא היה סתום בערלה ולכן לא רצה להמשיך נשמה לבנו באותו מצב. ועוד שלפי סדר המדות היה לו להוליד גבורה שהיא בן החסד ולכן נתייירא להביאו לעולם בכח תפלתו שמא יבוא קודם זמנו עד היותו בן ק' שנה בסוד י"ס כל א' כלולה מעשר בעשר אותיות שם מ"ה ואז ניתוסף לו ה סוד ה' חסדים בגילוי גמור כדי שלא יגבר כח הגבורה שיוליד ועכ"ז הוצרכה העקידה לכבוש את הדין ואחר שהומתק נולדה בת זוגו:

כמאן דמשתעי קמי מאריה פי' לא נתכוון לעשות יחודים בתפלה בכוונה אלא דרך דיבורו הזכיר צרתו והשליך על ה' יהבו וזה היה במעמד בין הבתרי' בהיותו בן ע' שנה שעדיין לא הובטח בואעשך לגוי גדול ואז הובטח אשר יצא ממעיך וכו'. ולכן א"ל שרה חמשי עליך שלא הזכרתני בדבריך והו"לל ואני ואשתי הולכים וכו' הן לנו לא נתת זרע ותהיה התשובה אשר יצא ממעיכם הוא יירשכם ותהיה גם שרה בטוחה:

הוה ידע רזא דחכמתא פי' ידע סוד הדעת שעיקרו יסוד אבא שבתוכו והיינו רזא דחכמה שידוע שמשם שורש יעקב שה"ס יבקע כמ"ש כי יעקב בחר לו יה ויצאו ממנו י"ב שבטים בסוד ו"ו שבשם שהוא בדעת ודעת אחר בינה ולכן נפק מיני' דיצחק שה"ס בינה

יעקב שה"ס הדעת. ולכן התפלל יצחק והמשיך אור משני מזלות שהם ממש שורשי הדעת ומזל נוצר חסד האיר לו ומזל ונקה לאשתו:

לא ידע אי בהאי אתתא וכו' הנה על מ"ש שהאבות שמשו בד' נשים פירשנו שם שיצחק כוון לכלול ברבקה כל סוד הד' נשים ועתה שראה שלא ילדה רבקה נסתפק אם בזאת הנכללת בכל הד' או באחרת שתהיה פרטית נפרדת ולא כלולה עם האחרות וע"ד לנוכח אשתו וה' הסכים עם תחילת כוונתו שהכליל כל הד' ברבקה וז"ש ותהר רבקה אשתו עכ"ל הרמ"ז:

איהו הוה ידע דיעקב זמין וכו' אבל אברהם לא ידע מיעקב ולכך לא התפלל על שרה. ואע"פי שאמר הזוהר פי' וירא את המקום מרחוק שראה אברהם ברה"ק שעתיד לצאת ממנו יעקב היינו אחר שנולד יצחק ראה אברהם ברה"ק את יעקב אבל מקודם לא ראה כלום ולכן לא התפלל כן תירץ מורינו:

ולא לנוכח רבקה שאז הוה משמע שהיה מתפלל שלא יהיה לו זרע אלא מרבקה משא"כ השתא דכתיב לנכח אשתו מאן דהיא רבקה או אחרת ופליג אמדרש שהיה מתפלל כל בנים שאתה נותן לי לא יהיו אלא מזו הצדקת:

כי ציד בפיו זה כמו ד"א טעם שני לפי שהיה צד אותו בפיו כמרז"ל היאך מעשרין את התבן סטרא דרוכב נחש פי' עשו הוא ס"מ שרוכב על לילית שנקראת נחש: ודא סטרא דרוכב על כרסייא פי' יעקב רומז לזעיר שרוכב על המ':

דף קלח.

דאשרי ליה לתתא בההוא עקב פי' יעקב דחה עשו לקליפה הנקרא עקב כמ"ש בפ' חיי שרה על פסוק ואתה תשופנו עקב ומ"ש שם בשם האר"י ז"ל:

ד"א וידו אוחזת דלא יכיל וכו' פי' וידו היא המ' שהיא ידו של זעיר נאחזת בעקב עשו שהם הקליפות ויונקים ממנה ח"ו:

קב"ה קרי ליה יעקב פי' המ' קראה שמו יעקב כמ"ש לקמן ויקרא סתם היא המ' וזה הפך ממ"ש בפ' נח דף מ' שהזעיר הוא שקראו יעקב:

ויקרא לו אל אלהי ישראל פי' ויקרא לו ליעקב אל ומי הוא שקראו אלהי ישראל היא בינה שהיא אלוה של זעיר הנקרא ישראל. ובתחלה מלכות היא שקראתו יעקב ואחר שהשיג פרצוף זעיר קראה שמו הבינה אל לפי שזעיר נוטה לצד החסד כנודע:

דף קלח:
ביומא דכפורי לאקרבא ההוא שעיר עמ"ש בפ' וירא דף קי"ד על שעיר דיו"הך מה ענינו דעשו דאיהו סטרא דההוא חויא עד לא אתא לעלמא הרי זו תשובה אחת: תשובה שנית שיעקב מאריה דביתא משא"כ אברהם ויצחק:

דף קלט:
כמה עובדוי דקב"ה מתתקנן פי' הרמ"ז וז"ל כל מעשה זעיר מיוסד על מדת רחמים הגם שנראה דין ביסורי הצדיקים כמ"ש ה' צדיק יבחן שכל מדותיו חו"ג מיוחדים משא"כ בדרכי רחל לבדה שהיא צדק ודין: וכל מה דאיהו עביד וכו': לקיים העולם ולטובות הבריות ולא לענוש בדיני רחל לאוקדא עלמא בשלהובוי אבל זעיר גבורות ממותקים וז"ש הצור שהוא זעיר תמים פעלו כי כל דרכיו משפט שהוא המעמיד ארץ ולא דין גמור ונודע שג' מדות הן חסד דין רחמים שהם ג' שמות א"ל אלהי"ם יהו"ק שעולים קמ"ג וג"פ קמ"ג כנגד חב"ד חג"ת נה"י גי' משפ"ט וזהו כל דרכיו כל ט' מדותיו כאחד הן משפט שנכללות בג' מדות עד כאן לשון הרמ"ז:

דף קמ.
צדיק יבחן מ"ט אר"ש וכו' פי' ת"ק מפרש צדיק יבחן שמנסה אותם האברהם בעקידה להרים ראשם ור"ש מפרש צדיק יבחן בייסורין להחליש גופם ולחזק נשמתם:
נשמתא איהי דמיא לנשמתא פי' הנשמה של אדם דומה לאור פנימי שבתוך הכלים של כל פרצוף ופרצוף ואותו האור הוא נשמת הפרצוף. ואע"ג דדיוקנא דגופא ברזא עילאה פי' אעי"פי שגם הגוף של אדם רומז לכלים של הפרצוף שהם נקראים גוף הפרצוף אפ"ה אינו כמו הנשמה:

דף קמ:
ס"ד דקב"ה הוי וכו' פי' וכי זעיר שהוא רחמים שונא לרשע ותירץ אלא ההוא דרגא וכו' שהיא המלכות:
ד"א כד"א נשבע ה' בנפשו פי' כפי פי' א' נפשו דקרא היא נפש הרשע ולד"א פי' נפשו היא המ' שהיא נפש ו'. את דא שכינתא פי' מצחק קאי ארבקה וריבוייא דאת קדריש שהשכינה היתה עם רבקה ומצחק כפשטיה וע"ז אמר ד"א וכי ס"ד דיצחק הוה משמש וכו':

דף קמא.
דלא שרייא שכינתא לבר מארעא קדישא ק' דמשמע שארץ פלשתים אינה בכלל ארץ ישראל וא"כ יצחק שהוא עולה תמימה למה יצא לארץ פלשתים וי"ל כמ"ש רש"י ז"ל

על פ' ויזרע יצחק בארץ ההיא אע"פי שאינה חשובה כארץ ישראל עצמה כארץ ז' עממין עכ"ל וכתב עליו הרא"ם ז"ל טעם שהוסיף רש"י מלת עצמה כלו' כעיקר ארץ ישראל מפני שגם גרר מארץ ישראל כמ"של שאתה עולה תמימה ואין ח"ל כדאי לך אבל גרר אינה ח"ל אלא שאינה חשובה כארץ ז' גוים שהם עיקר ארץ ישראל עכ"ל וז"ש הזוהר לבר מארעא קדישא ארץ ז' גוים ששם גילוי שכינה אבל גרר בינונית אינה כח"ל ואינה כעיקר ארץ ישראל:

דעבד טיבו עם אברהם גרסי' אתתקף ב"נ בציצית פי' ה"ס אור מקיף כמ"ש הרב ז"ל ה"נ בתפלין שהם המוחין פנימיים דזעיר ויוצאים בסוד התפלין: בהאי עלמא ובעלמא דאתי פשוטו בשני עולמות. וכפי הסוד אמאי תמיד ותירץ אלא דא תמיד דבין הערבים שהיא המ' ונשמת האדם עולה שם בסוד מ"ן ונצררת ביסוד דנוקבא וזהו ונחך ה' תמיד:

אתתקף תחות דרועיה דיצחק פי' שהמלכות היא תחת הגבורות ומשם מתחזקת ומאירה:

דא אספקלריא דנהרא: פי' מתוך המ' יזכו הנשמות להארת זעיר ולעולם הם במ': כגן רוה רוה דלא פסיק מימוי וכו' פי' כגן שהיא המלכות שהיא רוה מיסוד זעיר דלא פסיק מימוי:

דף קמא:

דא ההוא נהר פי' יסוד זעיר ושיעור הכתוב והיית וכו' שהנשמה תהיה מאירה כגן שהיא המ' וכמוצא שהוא היסוד מקורא דעייל ולא פסיק לעלמין ק' איך אמר שהיסוד עייל ולא פסיק והלא יש זמן דההוא גננא לא עייל בגנתיה וי"ל דמ"ש דהא ההוא מקורא הוא ההוא רוחא דשדי בגווה ששורשו מיסוד זעיר כמ"ש האר"י ז"ל ואיהו לא פסיק לעלמין מהמ' שאחר החרבן ההוא רוחא הוא שמזדווג עם מ' בסוד יבעלוך בניך דההוא רוחא הוא שרש י"ב שבטים ורמז יבעלוך בניך ר"ת י"ב:

חכמה עילאה וחכמתא זעירא פשט הלשון חכמה עילאה אבא וחכמה זעירא מלכות שנכללת באבא ומשם גמר תיקונה בסוד אבא יסד ברתא ופי' הרב ז"ל שהמ' היא מהחזה ולמטה ששם נשלם יסוד דאימא. ויסוד דאבא מגולה ומשם מאירה וזהו אבא יסד ברתא ולכך אמר וחכמתא זעירא דאתכלילת בה בעילאה:

ושרייא בה פי' שהמ' שורה בחכמה ושם מקום מנוחתה שיסוד דאבא מתפשט מהחזה דזעיר עד עטרת יסוד דזעיר ושם היא קומת המ': נמצא שהמ' שורה וחונה במקום יסוד דאבא ומשם הארתה:

ת"ח חכמה עילאה איהי סתימא דכל סתימין ולא אתיידע וכו' פי' אבא ושאר הלשון מובן ואם נעמיק לפי הקדמות האר"י ז"ל נדקדק שבשבח זה סתימא דכל סתימין וכו' נא' בכמה דוכתי בזהר על אריך והו' הנק' סתימ' דכל סתימין כמ"ש הרב ז"ל לכן נפרש מ"ש אלין חכמה עילאה וחכמה זעירא כמ"ש באידרא רבא חכמות בחוץ תרונה כד נגיד ממוחא סתימאה דאריך למוחא דזעיר באינון נימין כאלו מתחברן לבר תרין מוחין ואתעביד חד מוחא עכ"ל ופירושו הוא כשנמשכת הארת חכמה סתימאה דאריך לחכמה דזעיר ע"י הנימין דא"א אזי נתחברו ב' המוחין בזעיר ונעשו מוח אחד וז"ש כאלו מתחברן לבר תרין מוחין שהזעיר נקרא לבר לפי שהוא מלבוש לאריך ושיעור הכתוב חכמות שהם חכמה סתימאה וחכמה דזעיר בחוץ שהוא זעיר תרונה שנעשו מוח אחד בזעיר. וזמ"ש כאן אלין חכמה עילאה פי' חכמה סתימאה חכמתא זעירא פירוש חכמה דזעיר שנקרא זעירא על שמו. דאתכלילת בה בעילאה פי' חכמה דזעיר נכללה בחכמה דאריך שאחר שבאה הארת חכמה סתימאה לזעיר נכלל התחתון בעליון שהיא חכמה דזעיר בחכמה דאריך וז"ש ושרייא בה. בחוץ תרונה ת"ח חכמה עילאה איהי סתימא דכל סתימין פי' היא חכמה דאריך שנקרא סתימא דכל סתימין כי או"א סתומין בזעיר ואריך סתום בגו או"א וכד אתפשטת לאתנהרא אתנהרא ברזא דעלמא דאתי כתב הרב באו"צח כי מהני תרין רישין דאריך נמשך חיותא דא"וא אבא יונק מגולגולתא ואימא מחכמה סתימאה עכ"ל וז"ש אתנהרא ברזא דעלמא דאתי שהיא בינה ועלמא דאתי אתברי מניה פי' כמ"ש הרב כי מחכמה סתימאה נמשך חיות לאימא וז"ש כדתנן עלמא דאתי אתברי ביו"ד שהוא חכמה סתימתא:

ואתכסי האי חכמה תמן פי' כמ"ש הרב שם שחמשה גבורות באים מהגבורה דעתיק שבתוך חכמה דאריך לאימא ונעלמים בה א"ש ואתכסי האי חכמה תמן:

תו בעיא לאתפשטא ונפיק וכו' פי' חכמה סתימאה הנזכר שנתפשטה עד אימא ורצתה עוד להתפשט ולהוציא זעיר וכדי להבין זה צריכים אנו למ"ש הרב ז"ל בדרוש עיבור ויניקה וז"ל כי שורש זעיר הוא ממ"ה דמיחא סתימאה לפי שיש בה ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וז"ש הזוהר תו בעייא לאתפשטא ונפיק מהאי אתר אשא ורוחא ומייא:

מכאן בעי ב"נ לאתקנא בעבידתיה פי' כי סוד העבודה והתיקון הוא בזעיר שממשיך לו מוחין דאו"א וממנו למלכות:

ולשאלא פי' כי בבינה יש שם שאלה בלא תשובה ובזעיר יש בו גם תשובה מאן רחובות דא ההוא רקיעא פי' הרב בעל ספר אור ישראל הוא יסוד דאימא הנק' רקיע כמ"ש הרב ז"ל. דביה כל ככביא פי' הם ה' חסדים:

כד"א ונהר פי' יסוד דאימא ותמן תתן קולה עילאה ותתאה פי' חכמה עילאה וחכמה תתאה ביסוד דאימא כל אחת תתן קולה שם דהיינו חכמה סתימאה משפעת שם הארתה וזעיר עולה בסוד מ"ן ליסוד דאימא עם חכמה שלו ושם מניח הארתו ולפי פי' קמא שחכמה עילאה הוא אבא וחכמה תתאה מ' אתי שפיר ג"כ שאבא נותן הארתו באימא וכן מ' עולה בסוד מ"ן ליסוד דאימא ושם מנחת הארתה וז"ש ותמן תתן קולה עילאה ותתאה: **להוא שלם קרי ליה רחובות** פירוש שעיקר השלום הוא ביסוד אימא הנקרא רחובות: דא אברהם דאיהו נהורא דיממא כתב הרב ז"ל כי החסדים הולכים ומאירים ואע"פי שמתפשטים למטה אינם משתנים מכמות שהיו אבל הגבורות כשמתפשטי' יוצאים מהם סיגים עכ"ל ובזה יובן לשון זה כי אברהם שהוא החסד לא כהו עיניו לעת זקנתו אבל יצחק כהו עיניו לעת זקנתו. לפי שהגבורות משתנים מכמות שהיו והולכים ונחשכים וז"ס מ"ב סליק ע"ב נחית מ"ב שהם הגבורות סליק שלא יתפשטו וע"ב שהוא חסד נחית לפי שאינו משתנה:

דף קמב:

ויבא לו יין רמז מאתר רחוק וכו' ז"ל הרב זל"ה כי יצחק סוד הגבורות שביסוד אימא והוא יין החזק והנה יעקב באותו יין שהשקה לאביו הטיל בו מים שהם החסדים שביסוד דאבא כי משם שורש יעקב וז"ש בזוהר פ' תולדות מאתר רחיק קריב ליה כי אבא נקרא רחוק בסוד מרחוק ה' נראה לי ומאותו מקום רחוק שהוא יסוד דאבא המשיך המים למזוג היין ההוא כמ"ש בפ' בלק חנוך מט"נו אמר מרמי ליה מייא ביינא וז"ס תר"י טע"מי שהם דמות ב' וי"ן לרמוז שחיבר שני יסודות דא"וא כי יסוד הוא בחינות ו' קטנה כנודע עכ"ל הרב זל"ה ולפי זה ל"ג מההוא אתר דעשו והרב השמיט תיבות אלו ולא כתב רק מאתר רחיק קריב ליה ותו לא. ואי גרסינן ליה יפורש כמ"ש הרב בס' אוצ"ח בדרוש עשו כי עשו שורש נשמתו הוא מיסוד דאבא בשורה החיצונ' שיש בה יעקב באמצע ועשו מכאן וערב רב מכאן ולכך רצה יצחק לברכו לקרבו תחת כנפי השכינה כיון שראה שורש נשמתו מיסוד אבא עכ"ל. וז"ש כאן מאתר רחיק קריב ליה שהוא יסוד אבא ומה שאמר מההוא אתר דעשו ר"ל אתר רחיק הנזכר שהוא יסוד אבא מההוא אתר הוא עשו ששורש נשמתו משם:

מההוא יין דכל חידו פי' רבי אלעזר לא פליג את"ק לפי מ"ש לעיל בשם האר"י ז"ל אלא ת"ק שאמר מאתר רחיק קריב ליה קאי על המים שבו עשה מזיגה ליין ור' אלעזר קאי איין מהיכן הביאו מיסוד דאמא דכל חידו אשתכח ביה ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי:

רזא איהו דמהימנותא עילאה תליא בההוא שופרא פי' מהימנות' עילאה הוא זעיר שהמ' נקראת אמונה וזעיר נקראת אמת מהימנותא עילאה. ומ"ש תלייא בההוא שופרא פי' עיקרו מהמוחין דאימא וז"ש ובג"כ ויהי נועם שהיא אימא שנקרא נועם:
ודא הוא שופריה דיעקב ודאי ר"ל אדם ויעקב הם רומזים לזעיר ושופרא דיעקב ושופרא דאדם הם מהמוחין דזעיר:
כד"א עוטה אור כשלמה פי' הוא אור שמקיף על יעקב כמו בגד וזהו ריח בגדיו:

דף קמג.

ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם פי' כמ"ש בפ' ויצא בזוהר לא ראיתי צדיק שהוא היסוד נעזב מלמעלה. וזרעו כשיהיה הזרע ביסוד אינו מצטרך לבקש לחם שהיא הנוקבא וז"ש ג"כ בכאן ורוב דגן ותירוש שהיסוד יש בו ה' חסדים וה' גבורות שהחסדים נקראים חטים כמ"ש בדברי הרב והתירוש הם הגבורות שהם יין המשמח ובזה לא נעזב מלמעלה שתמיד משפיעים בו חסדים וגבורות שהם דגן ותירוש והוא משפיעם למלכות:
האי קרא שרו של עולם אמרו פי' וכיון שאמרו שרו של עולם ודאי שיש בו סוד גדול כמ"ש בפ' ויצא:
ויתן לך האלהים בינה דא טל עילאה דנגיד מע"י פי' הארת מוחא סתימאה שנקרא טלא דבדולחא ומגעת עד ראש זעיר וזהו טל השמים טל שנמשך לשמים וכן אחר שהגיע למלכות נק' משמני הארץ וז"ש ומתמן לחקל תפוחין קדישין שהיא מלכות:

דף קמד.

ומתלבשין בגופא כגוונא דהאי עלמא ז"ל הרמ"ז כתב המד"ל ז"ל עכ"ז ק' לי וכי אין הפרש בין גוף חומרי לגוף אוירי ואיך אתקיף ביה יעקב ותו למה ליה למלאך לומר שלחני יעזוב בגדו בידו וינוס ויצא שהרי אינו צריך לאותו לבוש עכ"ל ולאו ק' מידי שהרי אם היה בו ממשות להאבק עמו ש"מ דלאו אוירי הוא אלא גוף מד' יסודות כגוונא דהאי עלמא שיש בו ממשות וכ"כ היתה נפשו אדוקה בגוף ההוא כשל אדם בשלו. שלא היה שולט ברוחו לנוס כדברי המד"ל כי מה' היתה לו והזוהר פי' ענין זה בפ' שלחני הגם שבתחילת הענין יש הרגשתו והמתין עד פ' שלחני כדי לתרץ גם קושיא זו שלא היה שולט בעצמו לעוף ולהניח לבושו ושאל שלחני:

דף קמה.

פיה פתחה בחכמה דא כנסת ישראל פי' המ' אינה פותחת פיה לדבר רק ע"י החכמה שהוא אבא המיסד אותה ובזה יש לה כח לפתוח פיה ולדבר:

דא ב' דבראשית פי' מ' וכדמפרש לקמן ב' סתים מהאי גיסא ופתיחא מהאי גיסא בגין לאנהרא אנפהא לגבי עילא ר"ל שמעלה מ"ן לזעיר וכאלו אמר דבר אחר דא ב' דבראשית. וכן דרך הזוהר לומר הרבה פירושים ואין אומר דבר אחר בכל אחד:

לקבלא מלעילא פי' מ"ד ולכך כפל לשון פתיחא חד על העלאת מ"ן וחד לקבל המ"ד פיה פתחה בחכמה בחכמה ודאי פי' התורה פתחה תחילה בתיבת בראשית שהוא חכמה ומ"ש דכתיב בראשית ברא אלהים ר"ל בכח ראשית שהוא אבא ברא אלהים שהיא בינה שמים וארץ שהם זו"ן וזה פי' ג' בפסוק פיה פתחה בחכמה:

דא ה' דשמא קדישא זה פי' ד' ור"ל הבינה שהיא ה' ראשונה עיקרה מאבא שהוא חכמה:

ואיהי סתים וגלייא פי' כשמתחברת עם אבא היא סתומה וכשמתפשטת בזעיר היא נגלית: כללא דעילא ותתא פי' שכוללת הארת אריך ואבא בתוכה שנקראים עילא וכוללת ז"ון בתוכה שעולים בה בסוד מ"ן שנקרא תתא:

רזא דעילא ותתא נודע מדברי האר"י ז"ל שתיבת רזא בכל מקום שנזכרת מורה על היסוד וכאן אמר רזא דלעילא הוא יסוד דאבא שבתוך יסוד דאימא. ותתא הוא יסוד דזעיר שהוא עולה בסוד הדעת בתוך יסוד דאימא שדעת דזעיר הוא בתוך יסוד דאימא:

פיה פתחה בחכמה בגין דאיהי סתימא וכו' זה תשלום פי' ד' ומפרש למה הבינה צריכה להארת אבא בשביל שהוא סתום דלא אתיידע כלל יותר מהבינה: אפיקת קלא פי' זעיר שיצא מן הבינה:

דא ה' בתראה זה פי' חמישי ומפרש המ' עיקרה מאבא כמ"ש בפי' ראשון אלא שהחילוק ביניהם בסיפא דקרא ותורת חסד על לשונה שלפי פי' ראשון אלין אינון ישראל וכו' ולפי פי' זה ותורת חסד הוא זעיר שהוא מנהיג למ' הנקראת דיבור

דף קמו:

דא יעקב פי' זעיר כד הוה בבאר שבע פי' בינה. כד אזל לחרן פי' מלכות.

דף קמז.

טסטרא דמזרח פי' בינה נק' מזרח שמשם זריחת זעיר: ואזיל לסטר דרום פי' כמ"ש לעיל בפ' תולדות דף קל"ו שהחסדים יוצאים מיסוד דאימא והולכים לחסד דזעיר ומניחים שם חסד א' ואח"כ הולכים לגבורה דזעיר ומניחים שם חסד שני וז"ש ולבתר לסטרא דצפון: ומסטרא דצפון לסטר' דמערב פי' כי המ' בניינ' מהגבורו' הנק' צפון:

נפיק מכללא דארעא דישראל פי' ר"ש פליג עם רבי חייא שר"ח ס"ל ויצא יעקב שהוא זעיר מבאר שבע שהיא בינה וילך חרנה למ'. ור"ש ס"ל ויצא יעקב אבינו מבאר שבע

הוא המ' וילך חרנה שיצא ח"ל ששם היא הקליפ' שהיא רשו אחר' הנק' חרנה חרון אף. אר"ח

כד אזיל וכו' ר"ח חזר לחזק סברתו שפי' ויצא יעקב הוא זעיר שיצא מן הבינה כד אזיל שמשא למערב פי' כשהלך זעיר למ'. קב"ה אנח תפילין פירוש זעיר יוצאים התפילין ממוחין דילה:

בגין דנטיל כל כתרין עילאין פי' המוחין דאו"א רזא דאבא עילאה פי' מוחין דאבא ורזא דאימא עילאה מוחין דאימא ונקט בהו עילאה לרמוז אל מוחין דא"וא עילאין לא די"שס ותבונה.

נטיל ימינא ושמאלא פי' תרין כתפין דאריך מהם חסדים וגבורות דזעיר והם תרין עטרין דאחסינו או"א לברייהו ת"ת שתרין עטרין הם בפקדון בתוך ו"ק דא"וא ואינם מתעצמים בתוכם כמ"ש הרב בכוונת עמידה דחול ולכך זעיר נוטל תחלה מוחין דא"וא שהם מחב"ד שלהם ואח"כ תרין עטרין דאריך שהם טמירין בו"ק שלהם. תפארת ישראל נטיל כולא פי' ר"א מוסיף על ת"ק וס"ל מי הוא העיקר שנוטל את הכל הוא ת"ת דזעיר שבו מתגלים יסודות דא"וא:

עלמא דדכורא דקב"ה פי' בינה שנק' עלמא דדכורא משפעת לזעיר עלמ' דנוקבא דקב"ה פי' המ' מתאוה לקבל מזעיר ע"ד מ"ש הזוהר בפ' וארא על פ' עד תאות גבעות עולם.

בשעתא דרישא חוורא הוא אדם קדמון כדמוכח לקמן א' רישא עילאה דכולא הוא עתיק: טמירא דכל טמירין הוא אריך כי או"א טמירין גו זו"ן ואריך טמיר גו או"א. ובא' רמוז עתיק ואריך ששניהם כתר דעולם האצילות כמ"ש הרב. סליקו דרעותא הוי פי' אבא שנקרא רעותא:

אשתכלל מרישא לעילא פי' שכלולו ותיקונו הוא מעתיק ואריך: ונחת לתתא פי' אצל הבינה ל"ב שבילין פי' ל"ב נתיבות חכמה שבו אבני יקר דמתלהטן פי' הם זו"ן וז"ש ואתקשרו באת נ' דאיהו דכר ונוקבא:

תרין רחימין קישורא וכו' פי' או"א שהם תרין רחימין כנודע שאו"א הם ריעים בסוד אכלו ריעים והם קשורא תקיפא לפי שכותל א' יש לשניהם ותמיד הם פנים בפנים כמ"ש הרב. בהו אשתכלל פי' בתוך זו"ן:

ושמא קדישא בהו אתקשר פי' שעיקר שם הוי"ה בזו"ן יה"ו היא זעיר ה' אחרונה מ' מנייהו אשתכח מזונא לכולא פי' שמזו"ן בא מזו"ן בי"ע וע"הז. אשתכללו עלמין פי' מהם נשתכללו בי"ע:

רקיע דיעקב פי' ת"ת בין תרין דרועין פי' ח"ג ואטיל ביני שייפי מלולי פי' שכל ספי' מהקצוות יש בה מ' המשלמת אותה ומ' נקראת מלה. עד דנחת להאי נ"ון דאיהי כפופא וחברו לה וכו' פי' שהמ' היא בין תרין דרועין והשמאל תחת ראשה והימין מחבקה:

ואתמלי מיעקב פי' המ' מתמלאת מזעיר כל עדרי ענא פי' בי"ע וע"ד ויצא יעקב וכו' פי' יעקב אבינו יצא מהמ' הנק' באר שבע וילך חרנה לח"ל ששם הקליפה כמ"ש ר"ש בזוהר. תו מבאר שבע לעילא פי' בינה. דהא מינה נפק פי' זעיר יצא מהבינה לאשקאה לחרנה פי' מ' וזה כסברת ר' חייא בזוהר ע"כ לתוספתא:

דף קמז:

כולא לקב"ה פי' כמ"של שהבינה משפעת לזעיר והמ' מקבלת ממנו רש"א פי' ר"ש חוזר לסברתו שבאר שבע היא המ' וחרנה היא הקליפה. וכד מטא לבית וכו' מה כתיב דיפגע במקום וכו' פי' זה לכ"ע בין לר"ח בין לר"ש אלא לר"ש הכי פירושה ויצא יעקב מהמ' וילך חרנה לקליפה שהיא ח"ל וביני ביני כד מטא לבית אל שהיא מ' ויפגע במקום שהיא מ' וילן שם וכמ"ש לקמן הזוהר. ולר"ח הכי פירושה ויצא יעקב מהבינה וילך למ' שהיא חרנה וכשפגע בה כתיב ויפגע במקום שהיא מ' והיא חרנה שהכל אחד. אבני יקר פי' י"ב בקר. מראשותיו דמאן פי' לא איעקב שהוא זעיר קאי. אלא מראשותיו דמלכות:

על ז' הבלים פי' ז' קצוות דזעיר ועלמא קאום עלייהו פי' מ' והרמ"ז כתב וז"ל הנה ג' ספרים שחבר שלמה הם נגד חב"ד שיר השירים חכמה. קהלת בינה. משלי דעת. לכן יש בו דרכי צדיק ורשע סוד חו"ג ושלמה עיקרו בסוד היסוד כי הוא מבחינת משה כי שלמה אותיות למש"ה שזכה לבינה שהיא יוצאה מבין חדוהי דאבא כמ"ש בס' א"י וידוע שמסוד ז"ק של בינה יוצאים ז' הבלים שהם קיום זעיר בין בפנימיות בין באור מקיף כי הב"ל גי' ל"ז הוא מילוי ס"ג וז' פעמים ס"ג גי' אמ"ת ופסוק תורת אמת היתה בפיהו נדרש בדברי הרב על בחי' הדעת העליון דזעיר הנמשך ממשך שפע תיקון ז' דדיקנא שה"ס תרין תפוחין שבהם מושב ההבלים היוצאים מיסוד אימא שבדעת זעיר ודעת' דמלכא. גניז בפומ' דמלכ'. וז"ש ועלמ' קאים עלייהו ירצה על בחינת ז' הבלים המושרשי' בדעת זעיר שהוא קיום כל שאר גופו שהן ז' תחתונות שלו הנק' עולם. ואח"כ אמר ואינון עמודין וכו' הכוונה על התפשטות ההבלים. בגופא דזעיר וקראם עמודין וסמכין ע"ש תרין תפוחין דאינון נ"ה דיסוד אימא. ועל שם ז"ק דזעיר העומדות על חג"ת נה"ים דאימא והיינו עמודין וסמכין. גם ירצה על שהם קיום דזעיר בין בפנימיות שלו בין בחיצוניות בסוד אור מקיף:

מה גופא וכו' כי קיום גופו של אדם תלוי בהבל שיש בריאה שחלק ממנו יוצא לחוץ ועיקרו נשאר בתוכייותו ובכלל זה העורקים הדופקים וכ"ש הרוח שבתוך הגידים שהם נמשכים מן המוח שגם הם צנורים דקים להמשיך ההבלים המושפעים מהמוח אל הגוף. אוף הכי עלמא כבר הקדמנו ששלמה סודו ביסוד אימא שבתוכה יסוד אבא וידוע שיסוד אימא מסתיים בחזה אבל עיקרו בדעת שמשם יוצאי' ז' הבלים וסדרם על סדר ז"ת כי הבל הבלים הם חג"ת פי חו"ג ב' הבלים ות"ת כלול משניהם וכן הבל הבלים השני בסוד נה"י. הכל הבל בסוד מ' הכוללת הכל. וטעם קדימת הת"ת אל חו"ג ואת היסוד אל נ"ה הוא מפני שלהיות ההבלים יוצאים מן הדעת שהוא באמצע בודאי שיגדל כח קו האמצעי על שני הקוים ימין ושמאל. ועוד ח"ג נ"ה הם סתומים בסוד זרועות ויריכים משא"כ צינור האמצעי. ועוד כי מתחלה יורדים האורות מן הדעת עד היסוד ביושר ואח"כ חוזרים ועולים מן היסוד אל נ"ה ומן הת"ת אל חו"ג ואומרו הא שבע לומר שהן ז' מדות של זעיר ממש. ולא תחשוב שירמוז בהכל הבל אל המ' בהיותה בפני עצמה. אלא אל העטרה כנודע במיני הלולב:

אלא ודאי אלין ז' וכו' ירצה אותם ההבלים שהזכיר שלמה הם קדושים ומקיימים העולם אלא שלהיותם מבחינת ס"ג שממנו נתפשטו הסיגים גם מצדו יתפשט למטה הבלא דגרמי להעמיד החיצונים שוטרי הדין שהם גורמים קיום העולם דוגמת הרופא המכה ומקיז:

ושירותא אמר רזא דשמשא ה"ס יסוד אבא שבתוך יסוד זעיר שבו נכללים ז' הבלים של כל ז' תחתונות נה"י דאבא ששם וי"ו ה"י גי' הב"ל עכ"ל הרמ"ז:

דאית וכו' הבל דכל דינין דעלמא וכו' פי' גבורה דזעיר שמסיגי הגבורות יצאו הקליפות:

מגו סתרא סתימאה פי' בינה: אספקלרייא דנהרא פי' זעיר כלילן בתרין גוונין פי' חו"ג א"נ נפקא זוהר הוא ת"ת כלילן בתרין גוונין הם חסד וגבורה:

כל חיזו דנהורין ביה כלילן פי' שיש בו כל המוחין בין דאבא בין דאימא רצוא ושוב אינון כהורין פי' שאין בהם השגה וז"ש לא מתעכבן למחמי. בההוא זוהר פי' זעיר. בהאי זוהר שארי מאן דשארי פי' או"א שם בזעיר התחלת גילויים. שמא איהו להההוא דלא ידיע כלל פי' אריך:

בדאי אתתזי מהימנותא דכולא פי' בינה כי כ"א פעמים אה"יה גי' אמ"ת ההוא דסתים ולא ידיע כלל פי' אריך שכולם מאירים בזעיר:

בהאי שרייא הוי"ה יובן במ"ש הרב שעיקר שם הוי"ה הוא בת"ת לפי ששלשה כלים שבו חיצון ואמצעי ופנימי כולם הויו"ת שלימו דכל סטרין איהו וכו' פי' שת"ת מכריע בין ח"ג ובין בינה ומ' וז"ש עילאה ותתאה:

יעקב שלימו דאבהן פי' יעקב אע"ה הוא מרכבה לזעיר תרין שמהן וכו' יעקב הוא מ' וישראל הוא זעיר וז"ש סתרא דא כד הוה בקדמיתא בהאי סופא דמחשבה דאיהו פירושא דאורייתא שבכתב והיינו מלכות. באר איהו להההוא דאקרי שבע גרסינן ופי' שהמלכות מגלית הארת הבינה ג"כ שנקראת שבע. ויעקב עאל בהאי רישא קמ"ח ע"א למהימנותא פי' מלכות:

סתרא דרזא דמהימנותא פי' מ': וילך חרנה סתרא דאשת זנונים פי' שירד לקליפה לברר הבירורים:

בכף ירכו דאינהו נדב ואביהו כתב הרב בס' הליקוטים וז"ל דע כי נדב ואביהו שורשם מקין והנה קין נטל מאדם בחינת הנצח וההוד שבו וזה היתה נשמת קין ונ"ה הם בחינת תרי פלגי גופא ולכן כנגד זה היו נדב ואביהו תרי פלגי גופא דלא אנסיבו לטענה זו עכ"ל וז"ש הזוהר דאינהו נדב ואביהו דנפקו מן יריכו דאהרן וכינה אותם הפ' על יעקב לרמז שהם מנ"ה דזעיר. (ע"כ לס"ת)

דף קמח.

תוקפא דשמשא מסטרא דדרום פי' תוקף זעיר ובניינו מהחסדים דאימא: ועלמא לא אתקיים פי' מ' על רוח פי' זעיר:

אלמלא יעקב וכו' פי' אלמלא זעיר אין קיום למ' והיינו מ"ש אחיו הגדול נמי א"נ מ"ש ועלמא לא אתקיים אלא על רוח פי' כל העולמות אינם מתקיימים אלא ע"י שם מ"ה החדש ול"פז מ"ש אחוה זעירא א"ש. קומה ה' למנוחתיך הוא זעיר קומה ה' ויפוצו וכו' היא מ':

כהניך ילבשו צדק וכו' כוונת ד"ה ע"ה למ"ש הרב ז"ל שאור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד ולכך אם הלוים שהם גבורה אומרים שירה והשיר ג"כ הוא מצד הגבורה לא יהיה כללות חסד בגבורה וגבורה בחסד לכך דוד הביא הכהנים עם החסדים לרנן הרינה שהוא בגבורה כמ"ש הזוהר בפ' ויחי ובפ' ויקרא שמחה בצפרא ורננה ברמשא וכשהכהנים והחסידי' אומרים רינה נכלל חסד בגבורה וגבורה בחסד שהכהן שהוא חסד מתחבר עם רינה שהיא גבורה ועי"ז נמתקים הגבורות ע"י החסדים: ולכך קב"ה אוקים מלה כרעותיה כיון שכוונת דוד למתק הגבורות ע"י החסדים:

אפילו במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך לא מבעיא שאיני מבזה מאנין דילך שלא אשתמש בהם אדרבה לא אשתמש במאנין דילי אלא במאנין דילך כדי שיהיה המיתוק והיינו דכתיב על כן יעזוב איש את אביו וכו' זה כמו פי' ר' חייא דלעיל שיעקב הוא זעיר ובאר שבע היא בינה: ד"א ויצא יעקב פי' זה כפי' ר"ש דלעיל.
אפילו אית ליה ערסא דדהבא כתב הרב ז"לכי זעיר עיקר מושבו הוא בהיכל הבינה ששם הארות גדולות וכשבא אצל המ' אף על פי שמניח הארותיו שהם אורות הבינה ומוצא אצל המ' י"ב בקר שנק' אבנים אפ"ה ישבוק דידיה ויבית בהו וז"ש ואיהי מתקנא ערסיה באבנין בארעא:

דף קמט.

קב"ה ידין לך לטב לפי שכל הטעמים שסבר ר' צדוק זוטא כולם למעלת רבי יצחק שדן אותו לאדם גדול וחשוב:
חד בנבואה פי' שהנבואה מנ"ה דזעיר: וחד בחלמא פי' החלום מגבריאל ואמר מה בין וכו' פי' זה דבר שלישי:
בשיתא דרגין נחתא פי' הנבואה היא מנ"ה דזעיר דאצילות וכשאנו חושבים ומתחילים מהוד דזעיר דאצילות שהוא קו שמאלי עד גבורה דיצירה ששם גבריאל שהחלום ממנו והוא ביצירה וג"כ בגבורה לפי שהוא דין. תמצא ששם מדרגות כיצד הוד דאצילות א' בנ"ה דבריאה הרי ארבע ובינה וגבורה דיצירה הרי ו' דרגין מהוד דאצילות שמשם הנבואה עד גבורה דיצירה שמשם גבריאל שהוא דרגא דחלמא. וטעם שאין אנו מונים רק דווקא קו שמאלי לפי שגבריאל הוא בגבורה דיצירה שהיא קו שמאלי לכך אנו חושבים קו שמאלי דווקא ומתחילים מהוד דאצילות שהוא קו שמאלי ג"כ כן פי' מורינו. ונלע"ד נהי"ם דאצילות הם ד' מדרגות ובריאה נחשבת לאחת וכן היצירה נחשבת לאחת הרי ששה דרגין והחלום הוא מיצירה וכן פירש בזהרי חמה:
מאי היה היה לפי הפשט נבואה לשעתא הות וכפי הסוד מאי היה היה ותירץ אלא היה לעילא פי' שהמ' מקבלת שפע מלמעלה וזה היה לעילא ומ"ש היה לתתא ר"ל שגם יש לה שפע ממעשה התחתונים שעולים בה בסוד מ"ן. האי סולם פי' מלכות: בתרין עלמין אתתקף פי' שהמ' יש לה חוזק ממ"ד שבאים מלמעלה וממ"ן שבאים מלמטה:
וע"ד כתיב במראה וארא וירא מ"ט וכו' בג"כ וארא וכו'. פי' שזעיר אומר וארא אל האבות דהיינו שהראיתי דיוקני במ' שנקרא אל שד"י וע"י המ' היו משיגים האבות דיוקן זעיר:

דרגא דשאר דרגין ביה תליין פי' מ' נקרא סולם שבי"ע תלויים בה לינק ממנה והוא יסודא דעלמא פי' כי המ' היא יסוד וקיום דבי"ע. ראשו דההוא סולם פי' יסוד דזעיר:

דף קמט:

וז"ל מורי דרגא עילאה בתתאה פי' מלכות נתלבשה בגבריאל שממנו החלום: מאי עדי עד וכו': פי' עד הוא ת"ת כמ"ש הזוהר על פ' בבקר יאכל עד. עדי היא מ' ודריש עדי מלשון עֲדי שבה הם הקישוטי' וז"ש היינו דכתיב כימי השמים על הארץ שמים וארץ הם זו"ן ור"ל כשם שזו"ן קיימים לעולם כך בניהם ישבו לכסא לך:

חמא דכל דרגין פי' כל הספירות האירו במ' שנקראת סול' ופי' הכתוב והנ' ה' נצב עליו הוא כולל כל הפרצופי' והוא נצב על המלכות. דבר אחר והנה ה' נצב עליו היא בינה שישבה על זעיר והמלכות כלולה עמו:

ואנכי לא ידעתי כמד"א ופני ה' לא חליתי פי' לא ידעתי הוא לשון זווג כמו וידע אדם עוד את אשתו ור"ל ואנכי שהיא המ' לא עשיתי לה זווג:

דף קנא.

אתר דספרי דחייביא וכו' פי' גבורה שהיא דנה את העולם וההוא ספר מעילא וכו' פי' ספר שהוא גבורה הוא למעלה מהמלכות:

השתא לא אצטריכנא לדינא פי' רבי אחא ס"ל שיעקב קודם שובו אל בית אביו לא רצה אלא בשם הרחמים כדי להנצל מלבן ומעשו ואחר שישוב אל בית אביו אזי יכלול אלהים בהויה ויהיה כלול משניהם. ורבי יוסי ס"ל להפך שקודם שובו אל בית אביו לא רצה אלא בשם אלהים שהוא דין שאין הדין מתמתק אלא בשרשו ואין הקליפו' נכנעים אלא מכח שרש הדין:

והאי אבן אתברכא וכו' פי' המ' מתברכת מחסד וגבורה. ואתברכא מעילא ומתתא פי' מתברכת ג"כ מנ"ה ולא הזכיר הזוהר רק ב' הקוים אבל קו אמצעי שהוא ת"ת ויסוד לא הוצרך להזכירו ששם הוא מקום המ' באחורי הת"ת נגד חזה דזעיר בקו אמצעי:

ואי תימא דאבנא דא עילאה פי' ובזה נתרץ קושיא דקראי דבאמת י"ב בקר הם ולכך מאבני המקום לשון רבים והמ' עליהם מלמעלה ועליה נאמר והאבן הזאת לשון יחיד ה"ג האי דכתיב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה עליונה מבעי ליה: ור"ל אף אם נתרץ קושיא דקראי כמ"ש עדיין קשה עליונה מבעי ליה מאי מצבה ותירץ שר"ל שיעקב הקימה והעמידה למ' והמשיך לה הארה מיסוד דזעיר וז"ש בגין דאמר אין זה כי אם בית אלהים דהיינו זה שהוא היסוד יתחבר בבית אלהים שהיא מלכות ולכך אמר לשון מצבה:

אלא בית אלהים סטרא דדינא קשייא אי וכו' פי' רבי אלעזר ס"ל בית אלהים בית גבורה שנקרא אלהים אבל יש בו ב' אופנים כשמעשה התחתונים טובים אזי אלהים הנזכר שהם הגבורות יהיו מתוקים: וכשאין מעשיהם מתוקנים אזי יהיו הגבורות קשים בלי מיתוק וז"ש אי לביש בסטרא דשמאלא אתער ביה דינא קשיא:

דף קנא:

אליהו לתתא מן באר כתב הרב ז"ל כי אליהו הוא משם ב"ן דמ' אליהו גי' ב"ן וז"ש אליהו לתתא:

תוספתא זו באה ג"כ בפ' שמות די"ב ע"ב ושם פירשה הרח"ו ז"ל בהגהותיו וז"ל אינון דאתדבקו בקישורא דמהימנותא פי' בסוד הבינה:

כד סליקו תרין פי' מט"ט וסנדל כשעלו בסוד מ"ן ונפקין לקדמות חד פי' מלכות ועיין מ"ש בדף קנ"ו בסתרי תורה על פ' וילך ראובן בימי וכו': ותבין ענין זה היטב. ומקבלין ליה בין תרין דרועין פי' ח"ג: תרין נחתין לתתא פי' נ"ה והכוונה כי נ"ה דז"א בונים המ' תרין אינון פי' נ"ה חד ביניהו פי' יסוד. מותבא דנביאי פי' שהנביאים הם מנ"ה. חד ביניהו פי' יסוד דאיהו אתחבר בכולא פי' בסוד שורק וקשור והכוונה לפי שהוא מקשר הו"ק ועוד שהוא קשור עם המ'. הוא נטיל כולא פי' שהארת החו"ג שיצאו מיסוד דאימא נכללים בו כנודע ההוא בירא קדישא פי' מ' קאים תחותייהו פי' תחת נה"י:

תקלא פי' מלכות דתפוחין קדישין כתב בסה"כ כי קדישין הם חב"ד ותפוחין הם חג"ת והכוונה כי מ' כשהיא עומדת נגד נה"י נקראת חקל שהוא שדה וכשהיא עומדת נגד חג"ת נקראת תפוחין. וכשהיא עומדת נגד חב"ד נקרא קדישין משתקיין עדרייא פי' בי"ע ?ח"ג תלת קיימין רביעין על האי בירא וכן הוא בפ' שמות ופי' תלת קיימין הם נה"י על האי בירא היא מ':

האי בירא מנייהו אתמלי פי' מנה"י דזעיר נבנית המ' כמ"ש הרב ה"ד כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים בפ' שמות אינו וכן נראה שכאן מדבר על מלכות שנבנית מנה"י כמ"ש האי בירא מנייהו אתמלי וא"כ מאי ראיה מביא מפסוק כי מן הבאר ההיא וכו'. וכפי גירסא זו שבכאן י"ל דקאי על מ"ש לעיל מהאי בירא אשתקיין עדרייא כמ"ש כי מן הבאר ההיא וכו' שמהמ' אשתקיין בי"ע: ע"כ

דף קנב.

עלמא דאתכסייא אפיק שית סטרין פי' הם ו"ק דזעיר שהוציאה אותם הבינה שלאה היא אחוריים דמ' דאימא והיא בחי' אימא וסדרם כך ראובן שמעון לוי ויהודה בחג"תם יששכר זבולון בנ"ה דזעיר: ואינון תרין כרובין:

דתחותה פי' הם מט"ט וסנדל שעולים למ' מט"ט מעורר מ"ד וסנדל מעורר מ"ן וכתב הרב זל"הה שהם זו"ן דבריאה והם יוסף ובנימן כי יוסף הוא בחי' מט"ט ובנימן הוא בחינת סנדל כמ"ש בסתרי תורה על פ' וימצא דודאים בשדה ועיין מ"ש שם בס"ד: ע"כ

דף קנב:

במשה לא כתיב אלא זמנא חדא פי' כי יעקב הוא אחוז ברחל יותר מלאה בסוד ויאהב יעקב את רחל וכיון שרחל נק' בת שבע לפי שמקבלת מז' תחתונות דזעיר לכך כתיב בפ' זו ז' פעמים באר. אבל משה הוא בלאה כמ"ש הרב וראית את אחורי היא לאה שהשיג מרע"ה את לאה וזשר"זל מלמד שהראהו קשר של תפילין וקשר של תפילין היא לאה וז"ש בגין דמשה אתפרש וכו'. שר"ל שפירש מאשתו ויעקב לא אתפרש שעדין אחוז ברחל ותיקון רחל הוא ע"י פריה ורביה לכך לא פירש:

אחת היא לאמה פי' היא לאה שהיא אחורים דמ' דאימא: ואסתלק לעילא כמ"ש שעלה ללאה:

וישב על הבאר פי' כיון שהוא בלאה למעלה מרחל לכך כתיב וישב על הבאר שהוא למעלה מרחל הנקראת באר והטעם שנקראת באר כמ"ש הרב שהוי"ה דב"ן ואהי"ה דההי"ן גי' קנ"א הרי באר. ועוד אחוריים דשם מ"ה גי' ק"ל ואחוריים דהוי"ה פשוטה גי' ע"ב וק"ל הרי באר והשמות אלו הם ברחל כמ"ש בס' הליקוטים ולכך נקרא באר:

ולא כתיב וישב על הבאר פי' כיון שהוא ברחל לכך לא כתיב על הבאר נמצא ששני שינויים בין יעקב ומשה אחד שבמשה כתיב באר אחד וביעקב ז' פעמים באר ב' במשה כתיב על הבאר וביעקב לא כתיב על ובמ"ש יתורצו השינויים שיעקב אחוז ברחל בכל ז' בחינותיה שמקבלת מז"ת דזעיר ולהכי לא כתיב על משא"כ במשה שאחוז בלאה:

א"נ יש לפרש במ"ש הרב ז"ל כי יעקב זווג גופא בגופא דזו"ן שהוא זווג תחתון זווג גופני בז"ת דזו"ן ומרע"ה זווג רוחא ברוחא דזו"ן שהוא זווג דנשיקין וגופא בגופא דאו"א וכן יעקב בשעת מיתתו כי מה שהשיג מרע"ה בחיים הייתו השיג יעקב בשעת מיתתו ורע"ק ע"י קידוש ה' זווג רוחא ברוחא דאו"א עכ"ל הרב ז"ל ובזה יבואר מ"ש ת"ח באר ז' זמנין. ר"ל שיעקב כיון שלא זויג רק גופא בגופא דזו"ן שהוא בז"ת דזו"ן לכן כתיב ביה ז' פעמים באר ומשה לא כתיב ביה אלא זמנא חדא כיון שזווג רוחא ברוחא דזוי"ן שהוא זווג דנשיקין והוא רוחני לכך לא כתיב אלא באר אחד שהרוחניות אחד מכללות זו"ן ואינה נחלקת כמו של ז"ת וז"ש ואסתלק לעילא דהיינו זווג רוחא ברוחא ומ"ש במשה במשה כתיב וישב על הבאר שינוי זה ג"כ במשה שזווג רוחא ברוחא זווג עליון אמר בו על הבאר מש"אכ ביעקב כן פירש מורינו:

קץ דשמאלא פי' יצ"הר הוא מסיגי הגבורות דאית קץ לימינא שיצ"הט הוא מצד החסדים. וכל קדושה דקדישין ביה פי' מהחסדים שמשם בא יצה"ט:
וכל חיין פי' מוח חכמה בסוד החכמה תחיה בעליה וכל חירו פי' מוח בינה ששם מקום החירות:
וכל טבין מוח החסדים שנק' טבין בסוד וירא אלהים את האור כי טוב:
וכל נהורין הם הגבורות שמאירים יותר מחסדים בסוד טובה תוכחת מגולה וכו':

דף קנג.
עזאזל כתב הרב זו"ן דנגה דבי"ע הם עזאזל סליק עד לעילא עד המלכות:
להההוא אתרא דיעקב פי' המלכות מעלה אותה הצדקה בסוד מ"ן לזעיר שהוא מקומו של יעקב אבינו ע"ה:
ואמשיך ברכאן וכו' פי' אחר שהמ' מעלה הצדקה בסוד מ"ן לזעיר אזי מזדווגים זו"ן ועולים בסוד מ"ן לאו"א ומזדווגים ג"כ או"א ע"י מ"ן שלהם שהם זו"ן וז"ש ואמשיך ברכאן להההוא אתר שהוא זעיר ממבועא דכל מבועין שהיא אימא. ודא הוא דכתיב עושה צדקה בכל עת פי' שע"י הצדקה שעושה האדם ממשיך שפע לכל החיילות כולם שנקראים עת:

דף קנג:
אלא דאינון רעיין אמרו ליה פי' לא שהרועים השיבו ויאמרו שלום ותו לא והכתוב היא שמסיי' והנה רחל בתו וכו' אלא שהרועים הם סיימו דבריה' ואמרו לו והנה רחל בתו באה:
בגין דלא יימרון דבגין תיאובתא וכו' שאם כן הו"ל לקצוב זמן קצר אלא ודאי לסוד קא מכוין. וכלהו ז' שנין עילאין וכו': פי' חג"ת נהי"ם דזעיר ששם הוא מקום רחל מהם קיבל יעקב הארה ואח"כ המשיכם לרחל:
כאינון אחדין דלא מתפרשן פי' יעקב היו חשובים בעיניו הז"ת דזעיר שתיקן בא"וא שנקראים אחדים דכחדא שריין ולא מתפרשן:
כגוונא דלעילא פי' כמו או"א: דפתח ואמר טוב תתי אותה לך מדפתח לבן במלת טוב ש"מ שרומז שיעקב שהוא זעיר שבניינו מהחסדים שנקראים טוב הוא ראוי לישא רחל יותר מכל אדם. א"נ י"ל מדקאמר ליה טוב תתי אותה לך מלאיש אחר הוא ראוי לישא רחל יותר מכל אדם לפי שהוא מרכבה לזעיר:
יובלא סתים וכו' פי' לאה קרי לה יובלא לפי שהיא מאחוריים דמ' דאימא: וטעם שאמר בה דלא אתגלייא וברחל אמר שמטה אתגלייא כתב הרב באוצ"ח לפי שלאה היא במקום הסיתום מהחזה ולמעלה לכך נקרא סתים. אבל רחל מהחזה ולמטה במקום הגילוי ולכך

נקראתי אתגלייא. טעם ב' לפי שלאה יש עליה החוורתי דזעיר שהם נה"י החדשי' ועל החוורתי קוצא דשערי דזעיר ולכך נקרא סתימא אבל רחל אין עליה שום דבר ולכך נק' אתגלייא טעם ג' לפי שלאה היא אחוריים דאימא שהיא סתומה ולכך נק' גם היא סתים. ורחל שאינה ממ' אימא נקרא אתגלייא. מן העולם ועד העולם לאה ורחל:

דלא אתגליין לך מן יובלא וכו' ז"ל הרב הנה יעקב לא היה משיג עדיין בכל מציאות פרצוף זעיר רק מן כנגד החזה מקום רחל ולכן אז דיאהב יעקב את רחל ולא ללאה כי לא היה משיג חצי העליון דזעיר ששם היא לאה וז"ש בזוהר פ' ויצא לאה ורחל הם תרין עלמין מן העולם דעד העולם ז' שנין דעלמא דאתכסייא וכו' והוא כי הנה מכח מ' דאימא שבדעת דזעיר יצאה לאה מאחוריו בסוד ד' דקשר תפלין של ראש כנז' ולהיות לאה מבחינה זו לכן ז' שנין דילה אתכסיין והז' הם כחב"ד ח"ג ושליש הת"ת עד החזה דזעיר כי אלו הז' בחינות היו מכוסים בלתי גלויים אל יעקב קודם שנק' שמו ישראל כנז' שאז השיג כל פרצוף זעיר הנקרא ישראל כנודע עכ"ל הרב ז"ל וז"ש דאלין דאינון סתימין דלא אתגלין לך מיובלא אינון בג"כ אסתימו מיעקב הז' של לאה שהם כחב"ד ח"ג ושליש הת"ת ואותה שעה עדיין לא השיג יעקב חצי העליון דזעיר מקום לאה ולכן אסתימו מיעקב שלא ידע כי בלאה עבד ז' שנים ראשונים שבדעתו ברחל הוא עובד והאמת היה בלאה נמצא שנסתמו ממנו אבל הז' דרחל שהם ז"ת דזעיר מחסד ולמטה שהשיגם יעקב ידע שברחל הוא עובד:

עבר שני שמטה דאתגליין פי' ז"ת דזעיר כמ"ש לעיל שית בנין וברתא חדא ז"ל הרב בס' הליקוטים ו' בני לאה הם כחב"ד ח"ג ודינה היא משליש ת"ת דזעיר ששם עטרת יסוד דאימא אבל בשש הראשונות יש בהם נה"י דאימא שהם זכרים וסדרם כך ראובן בחסד ושמעון בגבורה לוי בדעת יהודה בבינה יששכר בחכמה זבולן בכתר עכ"ל וז"ש אולידת ו' בנין הם כנגד כחב"ד ח"ג שיש בהם נה"י דאימא שהם זכרים. וברתא חדא ברזא עילאה נפקת פי' דינה נפקת מעטרת יסוד דאימא שבשליש ת"ת דזעיר:

צדיק לעילא מניה נגדין מיין עילאין פי' יסוד דזעיר שממנו יורדים מ"ד למ' צדיק לתתא מניה נבעא נוקבא מייא פי' הוא שם ב"ן דשבק בה בעלה בביאה א' וה"ס בנימין וזהו צדיק תחתון:

ואנן הכי תנינן וכו' א"ל אית לך אנתו א"ל אין א"ל אית לך בנין א"ל אין ואיך איקרון א"ל על שום אחי גרסינן ויובן במ"ש הרב וז"ל דע כי בנימין הוא רוחא דשבק בה בעלה בביאה א' והו' נפש של המ' ולכן כאשר מתה רחל אז יצאה נפשה הוא אותו הרוח נפש שבה שהוא ב"ן שבה שהוא בנימין וכשראה בנימין יעקב אביו מתאבל על יוסף שהא

יסוד דזעיר ואין זווג בלתי יוסף ונאבד הצדיק בסוד הצדיק אבד. בא בנימין ושמר את מקומו ועלה בסוד הזכר ביסוד דזעיר ושמש במקום אחיו וקרא לבניו ע"ש אחיו ולכן כשהלך אצל יוסף שאל לו יוסף אית לך אינתו אית לך בנין והשיב לו אין שאל לו מה שם קראת לבניך א"ל כך וכך ע"ש אחי ופירוש הדבר ששאל לו יוסף יש לך אחיזה למעלה ובת זווג כי בודאי אם יש לך בת זווג אתה בבחי' זכר ואח"כ שאל ממנו אם האציל ובאיזה עולם האציל והשיב לו על שניהם. על ענין בת זווג א"ל יש לי ואני בסוד הזכר ביסוד דזעיר ולא ביסוד דנוקבא כמו שהייתי אלא עליתי למעלה. ועל מ"ש באיזה עולם האצלתי אם למעלה או למטה תדע שהוא למעלה ששימשתי מטתי וקראתי את כולם ע"ש אחי כי הייתי שומר מקומו בסוד יבם לכן קראתי שמם ע"ש אחי כד"א יקום ע"ש אחיו המת שסבור שמת אחיו וייבם מקומו כמנהג היבם בנימין אותיות נייב"ם ונו"ן פשוטה מיותרת היא בסוד יסוד דזעיר הרומז לנו"ן פשוטה עכ"ל הרב ובזה יבואר ואנן הכי תנינן וכו' שמקשה היכי אמרת דלא שימש ערסיה הא אנן תנן כו' אלמא ששימש והוליד בנים:

ותירץ אלא בההוא שעתא לא הוו ליה ה"ג ול"ג דהא בההוא שעתא וכו' ור"ל לעולם שימש ערסיה והוליד בנים אבל כוונתו ע"ד היבם להקים זרע שסבר שמת יוסף ומה שהיה יוסף מתקן ביסוד זעיר גם בנימין עלה מנוקבא לדכורא בסוד יסוד זעיר דהיה מתקן במקומו כמ"ש הרב וז"ש אלא בההוא שעתא לא הוו ליה לעצמו אלא בשביל יוסף:

ואיתימא ובני בנימין וכו' פי' הכי קראם בניו והיכי אמרת ע"ש אחיו איקרון ותירץ כד עאלו למצרים הכי הוא ודאי ר"ל באמת אחר שלא מת יוסף חזרו למפרע וקראם הכתוב בני בנימין:

דכל זמנא דאתאבל יעקב על יוסף לא שימש וכו' פי' לצורך עצמו אלא לצורך יוסף וכדמסיק אנא אהא נטיר אתריה:

דף קנד.

הדר לביתיה ושמש ערסיה ואוליד בנין פי' לצרכוי ולא כמקודם ששימש בשביל אחיו

והנה המפרשים תירצו תירוצים אחרים מעיונם וסברתם ואנו אין לנו אלא דברי האר"י ז"ל:

והרמ"ז כתב וז"ל פי' הרמ"ק ז"ל בשעה שנפרד יוסף ממנו לא היו לו בנים עכ"ל ולפי זה ההיא שעתא ר"ל הנז' כד איתנטיל יוסף וכו':

ולפי שינוי הגרסאות שהיו לפני הרמ"ק פי' בכמה אופנים: אבל לפי ג רסתנו פי' דלא שימש ערסיה דרך תאוה או בזמן העיבור והיניקה אלא דווקא להוליד בנין בביאה א'

לבד בכל נטיעה ונטיעה. והודה שגם הוא דוחק: ואני נלע"ד שהיותר מרווח לומר שלקח ה' נשים וילדו לו תאומים כמ"ש לקמן שדווקא אפר חזרתו לביתו שמש ערסיה והוליד בנים ובמה שנתקשה הרמ"ק איך יקראם בשם גלות אחיו ומכירתו אחר שכבר נגלה להם וראו גדולתו י"ל אחר שכבר אמר ליוסף שיקראם כך כשיולידם לא רצה לשנות: א"נ להודיע לעולם צערו על אחיו: עוד הוקשה לרמ"ק ז"ל אטו מי שהוא מרכבה ליסוד לא יוליד בנים אדרבה הכובש מעיינו עון יחשב לו יש לתרץ שהוא היה יודע בודאי כמה בנים יוליד כמ"ש בהג"הה אבל בנין זמינין לי וקרוב אני לומר שבנימין ידע ברה"ק ממכירת יוסף כמרז"ל על ישפה יש פה גם ידע שיתמו ימי אבל אביו ואז יוליד עכ"ל הרמ"ז: אבל דברי האר"י זל"הה הנ"זל אב הוא דלא להוסיף עליה שאינם דברי סברא אלא שלמד מפי אליהו ע"ה. כמ"ש בח"י דף קמ"ב בד"ה ז"ל ואם איזה דברים הוסיף וגרע מורינו הרב ז"ל הכל מיד ה' עליו השכיל ע"י אליהו ז"ל וכל יקר ראתה עינו:

דלא נטר ז' יומין אלא וכו' ק' דקרא כתיב מלא שבוע זאת דהיינו ז' ימי המשתה של לאה ואח"כ ונתנה לך גם את זאת מוכח שרפל נשאה אחר ז' ימי המשתה של לאה הפך מ"ש בס' זהרי חמה וא"כ היאך לא עשה יעקב שבעה ימי משתה לרחל ותירץ מורינו דמ"ש דלא נטר ז' יומין פי' שלא שמר אותם בכוונה כמו אותם ז' של לאה שכל יום מהמשתה היה מכוין בו ז' שנים אבל ז' דרחל לא עשה בהם שום כוונה. אלא ז' שנין דפלח לבתר ר"ל בז' שנים היה מכוין להמשיך ז' תחתונות דזעיר לרחל כמש"ל:

שנין דשמטה הו"ל למפלח קודם כמו בלאה שהקדים ז' שנים לזווג כן הו"ל להקדים ז' שנים דרחל לזווג ותירץ כיון דקיבל עליה למפלה? וכו' כ"ל בשלמא בלאה שהוא התחלת התיקון צריך להקדים ז' שנים קודם הזווג אבל ברחל כיון שכבר המשיך הארה מז' עליונות כחב"ד ח"ג ושליש הת"ת לצורך לאה די שיקבל עליה למפלח לצורך רחל: אם הבנים שמחה דא יובלא וכו'. בח"י נ"ח באי בשלום עטרת בעלה כי היא עולה עד הראש. וצ"ל גם ברנה וביום טוב גם בשמחה. והאומר בשמחה בשבת תועה מדרך השכל כי רנה שהיא בסוד המלכות כמ"ש בתיקוני ז"ח דף ל"ב נדרש בשבת מלכתא. ושמחה בסוד אימא אם הבנים שמחה כמ"ש בזוהר ויצא דא יובלא וכו' נדרש בי"ט שהוא באימא כמ"ש הרב ז"ל:

דף קנד:

מהכא דסני בר נש עריין דאמיה ז"ל הרב באוצ"ח מ"ש בזוהר ויצא כי שנואה לאה מהכא דסני וכו' פי' כי לאה היא נמשכת מן מ' דאימא כנז' שהיא אמו של יעקב ולכך אמר עריין דאמיה ועוד כי יסוד דאימא ויסוד דלאה כאשר תחזור עם הזעיר פנים בפנים

להזדווג עמו מתחברים יחד שניהם ונעשים רחם אחד להזדווג בו יסוד זעיר שכבר ידעת כי חצי העליון דת"ת דזעיר היה בתחילה בחינת יסוד כמבואר אצלנו בענין הגדלת זעיר שחג"ת שלו יעשו חב"ד ונה"י שלו נעשו חג"ת הרי כי יסוד נעשה ת"ת והיסוד הזה העליון הוא שמזדווג ברחם הזה וז"ש בזוהר מהכא דסני ב"נ עריין דאמיה כפשוטו עכ"ל הרב ז"ל: בני עלמין וחריב לון פי' הם הדורות שקלקלו:

בכירותא בסוד הת"ת שנקרא בן בכור כהונתא חסד ומלכותא גבורה וכדמסיק:

דף קנה.

מאי ותעמוד וכו' פי' ותעמוד מסיבת לידת יהודה:

ותעמוד בייחודא חד פי' כמו דבר אחר:

צדיק מעלמא תתאה נפיק ועייל וכו' ז"ל הרב בקהלת יעקב רוחא דיהיב בה בעלה נקרא יוסף בהיותו בזעיר וכשניתן בה בביאה קדמאה דבריאת העולם נקרא בנימין והוא נפש שלה והוא שם ב"ן דההי"ן עכ"ל וז"ש צדיק מעלמא תתאה נפיק פי' שם ב"ן שה"ס בנימין מעלמא תתאה שהיא המ' נפיק בסוד מ"ן. ועייל פי' כמ"ש הרב שבהיותו בזעיר נקרא יוסף והוא עייל במ' וז"ש אתבני באתר דא שהוא יסוד דנוקבא:

ועיקרא הוא לעילא פי' שרשו בדכורא ועיקרא הוא לתתא פי' ניתן ביסוד דנוקבא:

ובעלמא תתאה איהו תדיר לעולם פירוש שתמיד שם ב"ן הוא מעלה מ"ן ביסוד דנוקבא:

כד עייל איהו ברזא דיוסף הצדיק כמש"ל רוחא דיהיב בה בעלה בהיותו בזעיר נקרא יוסף ושאר המאמר מבואר בהקדמה זו:

דף קנה:

הכא באתר חד קאמר וכו' פי' פסוק זה לא הזכיר רק לב אחד שהוא החסד כדי לקשר המלכות בחסד:

דף קנו.

בדיבורא פי' מלכות ורוחא זעיר:

נהורא סתימאה פי' בינה:

כל אינון נהורין דאתגליין פי' ו"ק דזעיר שאר נהורין פי' בי"ע: ואיהו עלמא עילאה פי' נהורא סתימאה הנזכר. ועבד אומנא פי' מ'. ועביד עלמא תתאה פי' בי"ע. בעי לאתקשרא לתתא פי' ע"י מעשה התחתונים היא מעלה מ"ן נמצא שהיא קשורה בתחתונים הה"ד מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית פי' חכמה תתאה:

וילך ראובן וכו' לעמוד על אמיתות מאמר זה תדע שמן הזוהר משמע שהדודאים הנזכרי' הם מט"ט וסנדל ומדברי הרב ז"ל משמע. שמט"ט וסנדל הנז' הם זו"ן דבריאה והנה

כל הנשמות של ישראל כשעוסקים בתורה ומקיימים מצותיה עולה ריח תורתם ומע"ט אל מט"ט וסנדל או אל זו"ן דבריאה כדברי הרב ז"ל והנה מט"ט הוא דכורא וסנדל הוא נוקבא וכן זו"ן הם זכר ונקבה ויש בישראל תורה ומצות סגוליות שבהם מעלים מ"ן אל הנוקבא דבריאה או אל סנדל ויש בישראל ג"כ שהם מורידים מ"ד מלמעלה מן זעיר דבריאה או מן מט"ט ע"י תורתם ומ"ע וכשישראל מעלים מ"ן ע"י תורה ומ"ט או מורידי' מ"ד ע"י תורתם אז עולה תורתם עד מנו"ט וסנדל או עד זו"ן ואז הם מתעוררים לשאול מזונות אל בניהם שיוסרו בתורה ומ"ט ואומרים על כל כללות הנשמות של ישראל בהאי ברא אתינא לקמך ועולים עד זו"ן דאצילות ואומרים על כללות הנשמות של ישראל הכלולות בזו"ן דבריאה בהאי ברא אתונא לקמך ואז גם זו"ן דאצילות מעלים אותם לא"וא ואומרים ג"כ בהאי ברא אתינא לקמך כי אין להם מה ליתן עד שיקבלו שפע מלמעלה. ואז גם או"א עולים אל אריך ונוקביה ואז גם אריך ונוקביה עולים עד עתיק ונוקביה וכע"דז עד רום המעלות עד מקום שאין לו סוף כי מה שקיבלו העולמות הוא לצורך גופם לא להוציא תולדות ונבראים כי מה שמקבלים תמיד לצורך חיותם שהוא דבר מוכרח לחיות העולמות אין נותנים ממנו ואין מושפעים משם הנשמות אבל ע"י תורה ומ"ט של ישראל הם מקבליס שפע חדש להוציא נשמות בעולם ולהביא שפע לעול' ואז יורד השפע דרך המדרגות עד ז"ון דבריאה או עד מט"ט וסנדל ואז ז"ון דבריאה או מט"ט וסנדל מקבלים השפע ומחלקים אותו לצבא השמים ולנבראים ונמצא כי הכל תלוי בדודאים הנז' שהם זכר ונקבה זה מעורר מ"ן וזה מעורר מ"ד דז"ון דאצילות ואז מתחברים זו"ן דאצילות ע"י מ"ן ומ"ד שלהם ובא השפע לעולמות דרך המדרנית כנז' והכל ע"י תורה ומ"ט של התחתונים בסוד תנו עוז לאלהים וז"ס הדודאים נתנו ריח כי הדודאים הנז' הם מעלים ריח תורה ומ"ט של ישראל למעלה ואז בא השפע לעולם וז"ש ועל פתחינו כל מגדים:

ונבאר הענין בפרטות כי הדודאים שהם זו"ן דבריאה מעוררים מ"ן ומ"ד ע"י הנשמות העוסקים בתורה ומ"ט וכאשר עולים זו"ן דבריא' לקבל שפע מזו"ן דאצילות אז גם זו"ן דאצילות עולים לאו"א וא"וא עולים לאריך ואריך לעתיק וכן עד רום המעלות עד א"ס ב"ה ואז יורד שפע גדול אל עתיק ונוקביה ומקבלים אותו השפע ומזדווגי' על ידו ואז השפע ההוא ע"י הזכר מוריד מ"ד והנוקבא מעלה מ"ן מכח המוחין חדשים שקיבלו מלמעלה כי כיון שיש להם מוחין חדשי' מחמת השפע שקיבלו הם מזדווגים ואז אותו השפע בא אל אריך ואל או"א ומקבלים אותו השפע ונעשים להם מוחין חדשים ואז מזדווגים כיון שיש להם מוחין חדשים ואז מורידים אותו השפע לז"ון ונעשים להם מוחין

חדשים ואז גם הם מזדווגים ומורידים אותו השפע לז"ון דבריאה ונעשים להם מוחין חדשים ואז גם הם מזדווגים והדכורא יהיב מ"ד והנוקבא מ"ן ומתחברים המ"ן והמ"ד ונשלם הזווג ואז משפיעים שפע גדול לכל העולמות:

וכתב הרב בס"הכ וז"ל ענין שכיבת הלילה טוב הוא שאחר תפילת ערבית ימתין עד ג' שעות מהלילה ואח"כ יישן כי השינה מורה על הסתלקות המוחין מזעיר. וסוד השינה הוא שיכוין האדם שהוא עצמו הוא הזעיר אשר נופלת תרדמה עליו ויישן כדי שיסתלקו ממנו המוחין הנתונים תוך נה"י דאימא והם מסתלקים משם וניתנים ברישא דנוקבא ועל ידי כן נבנית כמ"שה ויבן ה' אלהים את הצלע וכל זה כדי שאחר חצות יהיה לה זווג: גם כוונת השינה כי הלא סוד הדורמיטא דזעיר הוא שיישן ומסתלקים המוחין שלו שהם סוד נשמתו ועולה עד א"וא ושם מעלה מ"ן אל אימא וגורם זווג עליון כדי שירדו המוחין אליו ויזדווג גם הוא בניקבא ואע"פי שבכל הזווגים צריך העלאת בן ובת בסוד ע"ן עכ"ז זהו כשהוא לצורך שניהם. אבל עתה שהוא לצורך הנוקבא בלבד שצריכה תיקון בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע מספיק בהעלאת מ"ן של הזעיר לבד לצורך נוקביה. וסמוך לזה כתב וז"ל ואמנם אחר השינה כבר ביארנו שהמוחין דזעיר הנתונים תוך נה"י דאימא נכנסים תוך הנוקבא לבנותה והנה ראוי לדעת כי נוקבא זו היא לאה ולא רחל כי רחל עומדת למטה מלאה אם כן כשנכנסים המוחין פוגעים תחלה בלאה ונכנסים בה. ודע כי כשנכנסים נה"י דאימא להגדיל את רחל מתחברים ומתערבים יחד לאה ורחל וכו'. והנה כשעיקר הזיוג הוא לרחל אז נותנת ומשאלת לאה בהלוואה הכלים והגוף שלה לרחל כדי שתתאריך וכן להפך לוקחת לאה הגוף של רחל והכל נקרא לאה עכ"ל:

ונמצא כי לתיקון הנוקבא אין צריך שיעלו זו"ן שניהם בסוד מ"ן רק הזעיר לבדו עולה לא"וא כדי לבנות הנוקבא בסוד ויבן ה' וכו' כדי שיהיה זווג בחצי הלילה שהוא זווג יעקב ולאה ונודע כי אבא מזדווג עם אימא בתחלת הלילה לעשותה כלי ומאותו כלי שלקחה אימא נותנת אל הנוקבא לעשותה ג"כ כלי דהיינו שנותנת כח והארה אל הזעיר לעשות כלי אל הנוקבא. וזווג הלילה בין דא"וא בין דיעקב ולאה אינו כי אכז לעשות כלי את האימא ואת הנוקבא כדי שביום יוכלו לקבל טיפת העיבור דהיינו אימא מקבלת בק"ש דשחרי' וז"ון בנפילת אפים וכ"ז הוא ע"י הדודאים שהם זו"ן דבריאה כשבאים אליהם בניהם שהם נשמות ישראל ושואלים מהם מזונותיהם והם אין להם מה ליתן ועולים עד זו"ן דאצילות וזו"ן עולים לאו"א וכן עד"ז עד רום המעלות כמ"של ואז על ידי התעוררות הדודאים שהסמט"ט וסנדל לשאול מזון אל הנשמות אי איפשר לשום שפע לבוא אם לא שתתוקן אימא ונוקבא דזעיר בביאה ראשונה לעשותם כלי ואינו לתכלית

הזווג כי אם לעשותם כלי ואחר שנתקנו בסוד הכלי אימא ונוקבא דזעיר בלילה אז ביום הם מזדווגי' ומקבלים טיפת העיבור וההולדה. אימא בק"ש. ונוקבא דזעיר בנפילת אפים ואז יש להם שפע לתת לז"ון דבריאה שהם מט"ט וסנדל ואז מט"ט וסנדל הם מחלקים שפע לכל העולמות נמצא שכל השפע שבא לעולמות הוא על ידי מט"ט וסנדל שהם הדודאים הנזכרים:

ואיתא בזוהר פ' בלק בדף קפ"ז וז"ל יברך את הנערים כדין יעקב הוה מתקן לביתיה כבר נש דאזיל לביתא חדתא ומתקן לה בתיקונוי ומקשט לה בקישוטוי יברך את הנערים אינון אשתמודען אינון דאתפקדו על עלמא לאתמשכא מנייהו ברכאן תרין כרובין אינון וכתב המגיה על מלת כרובים מט"ט וסנדל:

לבתר דאינן נערים אתברכאן וכו' מה כתיב לעילא ויבדך את יוסף ולא אשכחן ליה הכא ברכאן דהא לבתר בריך ליה דכתיב בן פורת יוסף. אלא כיון דבריך לאינון נערים. ליוסף בריך דהא לא יכלין לאתברכא אלא מגו יוסף עכ"ל שם ובפ' ויחי בדף רכ"ח כתב וז"ל ת"ח קב"ה עביד לתתא כגוונא דלעילא כרובים דיוקנא דלהון בחיזו רביין וקיימין תחות האי אתר מימינא ומשמאלא ואלין אתברכאן בקדמיתא מהנהו ברכאן דנגדין מלעילא ומהכא נגדי ברכאן לתתא וע"ד כתיב המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים דנטיל ברכאן מגוונין דלעילא וכיון דאיהו נטיל יברך את הנערים דא רזא דכרובים דמנייהו כגדי ברכאן מעילא לתתא עכ"ל נמצא שהברכות והשפע באים תחלה אל הכרובים והם מחלקים השפע לכל העולמות והנבראים והם הגורמים תחלה לבוא השפע על ידי שהם שואלים השפע לתת לכל הנשמות התלויים בהם ואח"כ כשבא השפע הם מקבלים אותו תחלה ומחלקים אותו לכל הנבראים:

ובפרשה תרומה דקע"ו ז"ל כתיב ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם היינו דכתיב ועשית שנים כרובים זהב וכתיב יושב הכרובים וכתיב וירכב על כרוב ויעף:

יושב הכרובים כד שרייא לאתיישבא בשלימותא כתיב יושב הכרובים וירכב על כרוב חד דלא אתיישב מלכא בכורסייא יושב הכרובים תרי. א"ר יוסי ווי לעלמא כד חד כרוב אהדר אנפוי מן חבריה דהא כתיב ופניהם איש אל אחיו כד הוי שלמא בעלמא:

א"ר יצחק הא תנינן ערות אביך וערות אמך לא תגלה ווי למאן דגלי ערייתהון כגוונא דא כתיב ביעקב מבריח מן הקצה אל הקצה זכאה חולקהון דישראל דקב"ה משתבח בתושבחתייהו דכתיב ישראל אשר בך אתפאר עכ"ל. והנה ר' יצחק מפרש נערים שריהם הם מט"ט וסנדל ור"ל שהשפע בא לישראל על ידיהם שהם מקבלים אותו תחלה. והקשה והכתיב וירכב על כרוב דמשמע אחד ותירץ יושב הכרובים תרי כשהשכינה בשלימותה

א' למ"ן וא' לעורר מ"ד וכשאינם בשלימותה וירכב על כרוב חד והוא בחי' סנדל שהוא כנגד בנימין בסוד ההוא רוחא דשבק בה בעלה ששורשו מן הדכורא והוא לבדו מעלה מ"ן ומוריד מ"ד כי בגלות ההוא גננא לא עאל בגנתא שה"ס יוסף ולא נשאר רק בנימין וכל הזווגים הנעשים בזמן הגלות הם מסוד ההוא רוחא שה"ס בנימין ומוריד מ"ד לפי ששורשו הוא מהדכורא כנודע. ומעלה מ"ן כי הוא בחי' יסוד דנוקבא:

ונל"עד שלזה פתח בפ' ונתתי נערים שריהם שה"ס ההוא רוחא שבו כלולים שניהם וזה כשאינם עושים רש"מ אבל כשעושים רש"מ יושב הכרובים תרי ומ"ש רבי יוסי ווי כד חד כרוב אהדר אנפוי וכו' זה מדבר כשישנם שניהם ומחמת העון אהדר אנפוי חד מן חבריה. אבל בזמן הגלות אין שם כי אם אחד כנז' ולדעתי זה מ"ש בזוהר אר"ש הא חמינא דאתהדרו אנפין באנפון ובפ' שלח לך דף קס"ב ז"ל תו אמר תרין אינון וחד אתהדר כי תרין אינון הם מט"ט וסנדל ובגלות חד אתהדר כד שליט טס על גדפי רוחא עי' כאשר יש כח בזעיר ע"י מעשה התחתונים שבאותה שעה נק' שליט אז טאס על גדפי רוחא כמ"ש וידא על כנפי רוח והענין כמו שנשמות הצדיקים עולים בלילה לשוטט בארץ החיים כך נשמתו של זעיר עולה על גדפי רוחא ושט במאתן אלף עלמין דאריך כי רמאות בא"וא והאלפים באריך והנה אחוריים דאלהים פשוט עול' ר' ובאריך הם ר' אלף ולפי שהלילה זמן שליטת הדינים נוסף על היות זמן הגלות לכן הוא בסוד אחוריים דאלהים:

וכמו שנשמות הצדיקים עולים לעולמות עליונים בלילה לידע דברים נפלאים כך נשמת הזעיר עולה בלילה לעולמות אריך על עניינים נפלאים:

ומ"ש מן יומא דאתגניז יוסף מאחוי אגניז חד ואשתאר חד לגבי בנימין כי בא בנימין להיות במקום יוסף כי גם הוא שורשו מן הדכורא אגניז חד הוא מט"ט ואשתאר חד לגבי בנימין הוא סנדל: וכשנמצא יוסף חזר מט"ט למקומו:

אמנם בגלות הזה נגנז מט"ט לגמרי ואשתאר ההוא רוחא דשבק בה בעלה והוא משמש במקום שניהם מוריד מ"ד מחמת ששורשו מן הדכורא ומעלה מ"ן לפי שהוא בנוקבא:

נחזור לענינינו כי בתיקון הלילה נעשים שני בחי' אחד לזווג אבא באימא לעשות בה כלי וא' לזווג יעקב ולאה לעשות בה כלי ג"כ וזה בביאה ראשונה שאינה מתעברת ממנה רק נעשה בה בחי' היסוד והרחם אשר יהיה בתוכו אח"כ המ"ן והמ"ד ואז מתעברת מביאה שנייה להוליד נשמות ושפע לעולמות. וביאה שנייה דאימא היא ביחוד ק"ש דשחרית וביאה שנייה דנוקבא דזעיר היא בשים שלום ובנפילת אפים ואז הם מולידים שפע ונשמות בעולם כי אז היא כטיפה הזרעית ממש להוליד שפע ונשמות. וכ"ז ע"י פעולת הדודאים שהם ז"ון דבריאה שבהם כלולות כל הנשמות וכל צבא השמים ותחלה

שואלים מזון בניהם שהם הנשמות וצבא השמים וכשניתן להם מחלקים אותו לבניהם נמצא כי הם הגורמים לבוא שפע לכל מיני הנמצאים מבי"ע ולמטה. ואף העולמות העליונים על ידי הדודאים הנז' בא להם השפע כי מי גורם שתעשה אימא ונוקבא דזעיר כלי לקבל השפע הם הדודאים שמעלים ריח תורה ומ"ט של ישראל וז"ש הדודאים נתנו ריח ואז בא השפע וז"ש ועל פתחינו כל מגדים נמצא שהדודאים זו"ן דבריאה הם הגורמים ביאה ראשונה לאימא ומלכות לעשותם כלי כדי שבביאה שנייה יבוא השפע. ובזה יובן המאמר כוס של ברכה שהיא מלכות לא אתברכא אלא בסטר ימינא שהוא החסד ובג"כ בעוד דאתער ימינא לגבי כוס דברכה שמאלא לא תסייע תמן כלל שלא לעורר הדין:

דהא ימינא אשכח עילה וכו' ואשכח בההוא שדה אינון דודאים הם זו"ן דבריאה כמ"ש שבהם תלויין כל הנשמות וכל צבא השמים ואינון תרין כרובים שהם זו"ן דאינון תקונין דילה כי הם שני בניה של רחל יוסף ובנימין ונקראים תיקונין דילה כי הם קישוטי הכלה ע"י תורה ומע"ט של ישראל הנכללים בהם שמעלים ריח טוב למעלה ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא להשפיע עליהם רב ברכות. אבל השפע של חיות העולמות אינו תלוי במעשה התחתונים ועליו נאמר כטל מאת ה' אשר לא יקוה לאיש וכו' אלא ברצון המאציל העליון ונק' טל דלא מעצר כי הוא חיות העולמות דוגמת לחם צר ומים לחץ אבל שפע רוב ברכות על ידי מעשה התחתונים שפותחים כחודה של מחט ולמעלה פותחים להם אוצרות שמים וז"ש ואינון תרין כרובים וכו' לית תיקונא דאתער לגבי עילא בר כרובים והם סוד כרובים שהיו במקדש ובמשכן כי הם תיקוני השכינה להעלות מ"ן וכו':

סטר דרום אימתי וכו' בשעתא דפליגת חולק שלל וכו' פי' בזמן שהשכינה משפעת לכל הנבראים גם ראובן שהוא החסד מבקש עילה וסיבה לברכא לה ולכן חיפש ומצא הדודאים שמעלים ריח טוב של תורה ומעשים טובים מיד ויבא אותם אל לאה אמו סליק ריחא ואתערו דילהון לגבי עלמא עילאה וכו':

ההוא ריחא נקיט וכו' פי' ריח המ"ן שהעלו מט"ט וסנדל במלכות גם חסד דזעיר נקיט ההוא ריח ומעלה אותו לאימא כדי לעוררה אל הזווג גם היא וכע"ד עד רום המעלות. מיד ועל פתחינו וכל טובה לא חסיר מכולא אחר שבא ריבוי השפע:

דף קנו:

קרי לה בת וכו' מאמר זה לכאורה לא שייך אלא לגבי זעיר קרי לה בת כשהיא מהחזה ולמטה. קרי לה אחות כשהיא שלימה בקומתה כמוהו. קרי לה אם כשעולים העולמות

בשבת ואז הנוקבא עולה עד מקום אימא ולובשת עצמות אימא ואז עצמות הזעיר הראשון נשאר למטה ממנה ולכן נקראת אמו. קרי לה כשמיה כשהנוקבא עולה במקום אבא בסוד כי קדש היא וכל אלו הענינים לא שייכי אלא בזעיר. וכאן מדבר בחכמה שהוא האב שיש לו שית בנין וברתא חדא:

ונלע"ד שיובן במ"ש ולא אבוא בעיר ואר"זל לא אבוא בירושלים של מעלה עד שיבוא זעיר בירושלים של מטה הוא הזעיר במלכות. וטעמא דלא אמרו ולא אבוא אני חכמה בירושלים של מעלה אלא ולא אבוא ביען כי הכל אחדות אחד ואור אחד כי עד כאן נקרא זה האור אבא וכשנתפשט למטה נקרא זעיר והכל אחדות א' ולכן אמרו לא אבוא וכו' עד שאבא וכו'. אף כאן קרי לה בת שנתפשט האור הזה במקום הזעיר. קרי לה אחות כשהיא שלימה כמותו. קרי לה אם כשהיא עולה במקום אימא בשבת ואלו השלשה שייכי בזעיר. קרי לה בשמו חכמה כשעולה במקום אבא כי הכל אחד:

וע"ד עלמא עילאה אמרת וכו' לכן שבועה איהו. צריך ביאור מי נשבע זאת השבועה אם נאמר שברתא היא שנשבעה והרי היא השואלת ומבקשת ממנה וי"ל דרחל היא שנשבעה כפשטיה דקרא ותאמר רחל ור"ל שהמ' מעוררת זעיר בעלה אל הזווג. ובזה צריך לעלות בסוד מ"ן אל אימא וגורם זווג א"וא כמ"ש לקמן ויבא יעקב מן השדה:

שכיבה בכל אתר תיקונה דנוקבא לגבי דכורא הכוונה שאימא תתקן את עצמה להעלות מ"ן אל אבא ע"י שעולה בה הזעיר בסוד מ"ן והיא תתקן עצמה בהעלאת מ"ן לגבי דכורא כדי למיהב לה מ"ד וז"ש לאעלאה בה ציורא דאתוון כולהו ודא הוא יש כ"ב:

יש דא הוא עלמא עילאה שהוא אבא רזא דאורייתא שאבא נק' נקודה טמירא דאתער לגבה כ"ב אתוון ודא הוא ישכב כי תחלה פירשנו ישכב תיקונא דנוקבא לגבי דכורא וכו' והשתא מפרש מלת ישכב כולא באבא ושני הפירושים דא ודא איתנהו:

יש עלמא דאתי דכתיב וכו' לפי פי' זה מלת ישכב מוחלקת יש באימא כ"ב באבא שהוא נקודה עילאה הכולל כ"ב אותיות התורה והרי זה פי' שלישי כי לפי' ראשון ישכב כולא באימא תיקונא דנוקבא וכו'. ולפי' ב' כולא באבא. ולפי' ג' יש באימא כ"ב באבא:

דף קנז:

ויבוא יעקב דא ת"ת קדישא מההוא וכו' הכוונה כי ת"ת בעודו בשדה חקל תפוחין קדישין היה מברך אותו וזהו שדה אשר ברכו ה' שהוא הזעיר כי מתחלה ברכו ה' לאותו שדה כשהיה הת"ת בו ועכשיו ויבוא יעקב מן השדה בערב שבקיה ליצחק אבוי וכו' אמאי בערב וכו' אלא בערב דכתיב ויצא יצחק ל"ג. וה"ג בערב דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה וכו' וכן הוא בזוהר מדוייק:

כיון דאסתלק יעקב מתמן בערב שביק וכו' זהו בשעה שעולה זעיר לא"וא לעשות זווג כדי לבנות את הנוקב' וכמ"ש בשם הרב שאין צריך לעלות כי אם זעיר לבדו כיון שהיא לצורך הנוקבא לבדה לבנותה כמ"ש הכתוב ויבן ה' אלהים את הצלע כי בשאר פעמים בשעת ק"ש עולים זו"ן כיון שהוא לצורך שניהם אבל בכאן שאינו רק בשביל הנוקבא לבדה לבנותה אין צריך לעלות כי אם הזעיר לבדו וכמ"ש בס"הכ בדרוש שכיבת הלילה וזהו ויבא יעקב וכו' ותצא לאה לקראתו אימא עילאה וכו' כיון דנקטא ליעקב תחות גדפהא שהוא העלאת מ"ן שהעלה יעקב לבדו לאימא כדי להזדווג עם אבא ועד (דהא) דזמין לגבה תחות גדפהא מאן דנקיט אינון קידושין וברכאן פי' זעיר לא אתמלי מן נקודה עילאה כי אי אפשר להעשות זווג או"א אלא עד שיעלה זעיר אל אימא בסוד מ"י ואע"פ שבשאר זמנים עולים זו"ן שניהם בסוד מ"ן אל אימא. בכאן שהוא לצורך הנוקבא לבדה עולה זעיר לבדו כמ"ש דא ת"ת קדישא. ותאמר אלי תבא תחות גדפאי כמ"ש הרב שתיקון זה הוא לצורך בנין הניקבא בסוד ויבן ה' את הצלע כדי שיזדווג עמה בעלה בחצי הלילה לעשותה כלי אבא לאימא וזעיר לנוקביה כדי שבזווג שני של ק"ש תתעבר להוליד נשמות ושפע וכן הנוקבא בביאה שניה שבנפילת אפים וכ"ז גרמו הדודאים זו"ן דבריאה שהעלו ריח טוב של תורה ומע"ט של הצדיקים למעלה ואז זו"ן ניתן להם כח לשאול שפע מא"וא וגם או"א שואלים מאריך ואריך מעתיק וכע"דז עד רום המעלות ואז יבוא השפע עד זו"ן דבריאה והם מחלקים אותו השפע לכל הנמצאים. ולהיות שבכאן אינו מדבר רק בבנין הנוקבא שהיא לעשותה כלי וזה לא שייך רק באימא ובנוקבא לכן לא אמר כאן הזוהר שאימ' שואלת גם כן מלמעלה. אבל אה"נ שבזווג שהוא להביא שפע הכל עולים כל אחד למה שלמעלה ממנו עד א"ס ב"ה ויורד השפע עד ז"ון דבריאה והם מחלקים אותו:

ומה שתלה ענין זה בזו"ן דבריאה שהם בחינת הדודאים לפי שההתעוררות מלמטה למעלה אינו אלא ע"י נשמות הצדיקים בכח תורה ומ"ט שעולה עד מט"ט וסנדל והם מעלים הריח טוב של זה ההתעוררות עד ז"ון דאצילות וזו"ן דאצילות מעלים אותו למעלה לפיכך תלה הכל בדודאים שמעלים ההתעוררות תחלת הכל. עכ"ל מורינו זל"ה.

ותאמר אלי תבוא תחות גדפאי לברכא לך ולרוואה לך בתפנוקים ועידונים וכו' לגבי ההוא שדה וכו' בלילה הוא דסתים מכולא. פי' הוא בינה כמ"ש ועבד הלוי הוא. בסע"ה דף ע"ו על פסוק לכה דודי נצא השדה פי' דקאי על בחי' לאה ונקרא אימא מפני שהיא מלכות דבינה ועמה הוא היחוד בכל לילה. וזה בכל ימות החול שהמלכות בערב

מתמלאות מתוקפא דיצחק. לכן אומרת לאה אלי תבוא לרוואה לך כמ"ש בזוהר. משא"כ בשבת אומרת לאה לזעיר שהוא דודה לכה דודי נצא השדה לרחל שנינו יחד כי כבר המלכות מקושטת בכל מיני קישוטין כמ"ש במאמר הר"חו הנדפס בס' חסד לאברהם בסופו כי מלת שדה הוא ראוי לזריעה וש' הוא נה"י דזעיר וד' מורה על רחל שמקבלת משני קוים וה' מורה ג"כ שמקבלת מיסוד זעיר ועיין בכוונת שבת:

ולזה אומרת לאה נצא שנינו יחד לרחל שכבר היא שדה מתוקנת לזכיעה ה' זרעונין שהם ה' חסדים ותהיה רחמים גמורים ולא תתוקד אז מתוקפיה דיצחק בסוד ובער בשדה אחר שהחיצונים אין להם אחיזה בשבת כי כל הס"א הולכת לנוקבא דתהומא רבא. וגם נלינה בכפרים מלת כפ"ר גי' ברחמי"ם וגי' מצפ"ץ וגי' אלהי"ם דיוד"ין וזהו בכפרים לשון רבים שכל הרחמים יש ברחל בשבת כי לא ישלוט תוקפא דיצחק כי רחמי הבינה שנקר' אשכול הכופר לבושין דכפרה אוזיפ' מאנהא לברתא וגם המלכות מלובשת בלבושין דכפרה ולכן האומר ויכולו מוחלין לו כל עונותיו וגם השומר שבת כהלכתו לחבר ת"ת עם מ' שהוא הלכת ו' אז מוחלין לו בשבת לבושין דכפרה שהמלכות מלובשת בהן. ע"כ שייך לס"ת

מושיבי עקרת פי' יעקב:

דף קנח.

לא תקח האם על הבנים פי' שלא נשאל באימא ובו"ק רק שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך:

דף קנח:

אי תמות הכא לא איפוק וכו' פי' שכיון שהשכינה ישבה על י"ב שבטים ונעשה התיקון במקום הזה אינו רוצה יעקב לטלטל השכינה ממקום למקום ולכך מוכרח לישב במקומו לכבוד השכינה:

ולא עוד אלא בארעא דא: זה הטעם הוא מ"ש ר' אלעזר לעיל וא"כ ק' למה ר"ש לא שיבח אלא רבי יהודה כל מלוי דר' יהודה שפיר וכו'. ואיפשר בשביל שר' יהודה הוסיף טעם הראשון שכוונת יעקב שלא רצה להיות התיקון הזה בבית לבן ולטלטל השכינה וכו' לכך שיבחו ר"ש ואיפשר שעתה שמע ר"ש טעם זה מר"י ולא מרבי אלעזר.

פתח ואמר למנצח וכו' טעם פתיחה זו בכאן משום שאמר לקמן דאינון אתוון מעלמא עילאה נינהו דאינון אולידו וכו' נמצא שמה אותיות של זו"ן יצאו כל התולדות וכן בכאן ויזכר אלהים שהוא דכורא וישמע אליה אלהים היא הנוקבא כמ"ש הזוהר לקמן בדף ק"ס ע"ב ור"ל זו"ן מהם נפקדה רחל וילדה נשמות:

סדרא קדמאה וכו' לשון זה הובא בפ' פקודי ופי' בו הרח"ו ז"ל בהגהותיו וז"ל תלת סדרין אינון הייגו אוריאל ושנים אחרים עמו:

דף קנט.

ואינון ט' סדרין פי' כל א' כולל עמו ב' אחרים הם ט' וכולהו מתנהגין באתוון רשימין פי' יה"ו בדרום הו"י בצפון וי"ה במזרח עכ"ל. פי' לפירושו כמ"ש הרב בכוונת הלולב ששה צירופים של יה"ו הם בו"ק דזעיר יה"ו בחסד הו"י בגבורה וי"ה בת"ת יו"ה בנצח הי"ן בהוד וה"י ביסוד:

גו אוירא דרוחא נלע"ד שהוא יסוד דזעיר כי רוחא הוא זעיר כנודע והיסוד נקרא אוירא כנודע וחד את בטש מתתא פי' אות ה' שהיא בנוקבא. ותרין אתוון פרחי עלייהו פי' הר"חו ז"ל י"ו רחמי בדינא פי' י' הוא רחמים ו' הוא דינא לגבי י'. ואינון מעלמא עילאה פי' בינה. ברזא דדכורא פי' מבינה באים לזעיר.

והאי דסלקא פי' אות ה' אתכלילת בתרי סטרי פי' המ' היא בין תרין דרועין שהם ח"ג בר דכד אתברי עלמא כתוב בזוהר מוגה דל"ג בר אלא ה"ג דכד אתברי עלמא אינון אתוון מעלמא עילאה נינהו ולפ"ז אינון אתוון הם י"ו של יה"ו אבל ההה"ן הם מעלמא דנוקבא:

סדרא תניינא דלסטר דרום מיכאל ושנים אחרים עמו: ואתוון אתפליגו הכי לכל סטר פי' כמ"ש לעיל שיה"ו בדרום וכו' סדרא תניינא דלסטר צפון גבריאל ושנים אחרים עמו:

דף קנט:

שלימו דאתוון אינון כ"ז פי' מנצפ"ך: ה"ג ואשתכחו אלין תלת דהאי סטרא דאינון תשע ואלין ג' דהאי סטרא דאינון ט' ואלין ג' דהאי סטרא דאינון ט':

תשע אתוון דאינון ברזא דנוקבי וכו' עם אינון י"ח אחרנין פי' יש ט' יודי"ן וט' ווי"ן הם י"ח וט' ההי"ן דאינון ברזא דנוקבי בצירופים אלו:

הכא בשרה לאו במזלא פי' בתמיה כמה דכתיב ואת בריתי פירוש הוא היסוד שמע מינה שהזכירה הוה מקדמת דנא ולבתר כגוונא דא פירוש שהזכיר פקודת המלכות כמו שהזכיר על היסוד בפ' ואת בריתי אקים את יצחק:

לבתר אתמר ברזא דנוקבא פקידה למהוי וכו' ואין להקשות דברחל למה לא הזכיר רק זכירה דכתיב ויזכור אלהים את רחל. הו"לל פקידה ג"כ כמו בשרה. וי"ל דסיפא דקרא וישמע אליה אלהים היא המ והייגו פקידה כמו שכתוב בזוהר בדף ק"ס ע"ב.

בי"ב תחומי רתיכין קדישין פי' הם י"ב גבולי אלכסין שמקבלת מן זעיר ותריסר חיון פי' י"ב בקר:

בגלותא עמהון במה אתתקנת פי' כיון שהשכינה עם ישראל בגלות במה אתתקנת מה תוקון יש לה הפך מספר זהרי חמה:
אלא פקוד מלעילא פי' אחר שהיסוד פקד המ' העליונה חזרה המ' בכח הארת היסוד שבה ואמרה פקדתי אתכם כי עתה יש בה כח במה שקיבלה מן היסוד:

דף קסּ.
כמה דכתיב בכרתי ולבתר ברכתי ונראה כשלקח יעקב הבכורה השפיל דכורא דס"א הנק' בן בכור כנגד זעיר דקדושה הנק' בן בכור. וכשלקח הברכה השפיל הנ קבא דס"א כי מ' דקדושה נק' ברכה וכנגדה היא נוקבא דס"א. ובמ"ש א"ש שייכות זכירה ופקידה דלעיל עם בכרתי וברכתי
לא יימא עליה זכרכי ופקדני פי' אפילו אם יפרש זכרני ופקדני לטובה כמ"ש הזוהר בר אי איהו זכאה שלים וכו' כגון עזרא שאמר זכרה לי אלהי לטובה:

דף קסּ:
וקב"ה איקרי מלך המשפט פי' רחל כמ"ש האר"י ז"ל שמלך המשפט היא רחל וכולא איהו פי' לו בו"או הוא בניחותא ולא באל"ף הוא בתמיה נמצא שהכל פי' אחד. וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו ומתקשרין בהו אינון שערים פי' הקצוות של הקליפות נקראים שערים.
שאו שערים הם ו"ק ראשיכם הם חב"ד וז"ש ואלין איקרון נהרין ונחלין שית סטרין דעלמא שהם ו"ק.
חד מעלמא דדכורא פירוש ויזכור אלהים הוא זעיר הנקרא אלהים כמו שכתוב באידרא אלהים הבין דרכה:

דף קסּא.
ויהב ליה ואמר ליה טול גרסינן מבועא דכולא פי' בינה: לכולהו דרגין עילאין פי' ו"ק דזעיר:

דף קסּא:
דאינון חולקיה ועדביה פי' שיעקב הוא מרכבה לזעיר אלין דרגין דאינון בי דינא פי' כגון גבורה והוד דזעור שיש בהם דינים. דאעבר מנהון דינא פי' שרצה יעק להעביר מהם הדינים ולמתקם על ידי טייפת המוחין שבאה מחב"ד דזעיר לו"ק דזעיר וע"י הארת המוחין נמתקים הספירות שיש בהם דינים. מההוא מלך אתיין ברכאן לכולהו עלמין פי' שמהבינה שנקראת מלך באים הברכות לכל העולמות ושיעור הכתוב כך הוא מלך שהיא בינה אסור ברהטים ר"ל היא קשורה בחב"ד דזעיר כמ"ש הרב שנה"י דא מא הם

בתוך חב"ד דזעיר וא"כ אימא נאחזת וקשורה בחב"ד דזעיר שנקראים רהטים וכוונת יעקב שהמקלות שהם הספירות שיש בהם דין המשיך להם הארה מחב"ד דזעיר ובזה העביר מהם הדיני' וז"ש אשר פצל ברהטים פי' העביר מהם הדינים בכח רהטים:

ד"א מלך דא אסור וקשור באינון רהטין עילאין פי' מלך שהם ו"ק דזעיר קשורים בחב"ד דזעיר שנקראים רהטים שחיות הגוף תלויה מהמוחין. דמנייהו אשתקיין כולא ממלך עילאה פי' מחב"ד דזעיר בא השפע למ' ולבי"ע והם מהבינה שנקראת מלך עילאה.

בשקתות המים דמתמן אשתקיין כולא שקתות המים אלין אינון נחלין וכו' גרסינן בזוהר מוגה ופי' ששקאות המים הם חב"ד דזעיר ונקראים רהטים ושקתות המים לפי שהם בריכות מליאות מים ומשקים לכל העולמות שתחתיהם. וכפי דבר אחר פי' הפסוק אשר פצל ברהטים היינו שהעביר מהספירות שיש בהם דין הדינים שבהם בכח המוחין שנקראים רהטים ואין חילוק בין פי' ראשון לשני אלא בפסוק מלך אסור ברהטים אבל בפי' פצל ברהטים לכל הפירושים הם חב"ד דזעיר א"נ י"ל לפי' ד"א פי' רהטים הם נה"י דאימא וז"ש מלך דא שהוא זעיר אסור וקשור באינון רהטים עילאין שהם נה"י דאימא שבתוכו ומ"ש ממלך עילאה ר"ל שהרהטים הנז' הם מהבינה שהם נה"י דידה ולפ"ז פי' הכתוב אשר פצל ברהטים פי' שהעביר מהספירות שיש בהם דין הדינים שבהם בכח הארת נה"י דאימא ולפ"ז גם במלת ברהטים יש חילוק בין פי' ראשון לשני:

שקתות המים אילין אינון נחלין דנפקין פירוש הם הו"ק דזעיר דנפקין מהמוחין דזעיר ועיקר שקתות המים הם בחב"ד דזעיר ולפי' השני שאמרנו הם בנה"י דאימא אבל הו"ק שהם נחלין נקראים בהשאלה שקתות המים לפי שגם הם משקים המים למלכות:

לאתר דמתכנשי תמן היא המ' ששם כל ההארות: אלא דאינון כולהו נוקבי פי' האי דכתיב ויחמנה קאי על הנקבות דבי"ע והאי דכתיב ויחמו קאי על הזכרים דבי"ע:

ברהטים בשקתות המים כמה דאוקימנא פירוש כמש"ל שרהטים ושקתות הם חב"ד דזעיר לחד פירושא ולפי' ב' הם נה"י דאימא:

תוספתא קוטרא דקוטרא דכייא הוא אריך שהוא קשר של כל הקשרים שהם הפרצופים שתחתיו כדמוכח לקמן הוה סליק לגו לגו פי' למעלה מזו"ן ולמעלה מאו"א. עד לא אשכח אתר בי מותבא פי' מפני שהוא נעלם אין בו השגה לעליונים ולתחתונים וז"ש ההוא אתר לאו אתר לא אשתכח לעילא ותתא:

מכולא אתאביד פירוש שהוא נעלם מהכל ואין להם בו שום השגה אבדון דכורא פירוש אגב שהזכיר תיבת אבדון הזכיר ענין ס"מ שנק' אבדון. ואיפשר שנק' אבדון לפי שאין לו שום יניקה מאריך ואבוד הוא מאותה הארה של אריך:

סתימא עילאה אתאביד מכולא פי' אריך כנזכר:
מניה נפיק את יו"ד וכו' פי' אריך יצא ממנו אבא מהאי נקודה עילאה נפק כולא פי' מאבא יצאו כל פרצופי האצילות בסוד כולם בחכמה עשית. ועיין בפ' נח דע"ד כי שם הארכנו.
אמשיך ואפיק ה' פי' אבא הוציא בינה:
דאשקי לכולא פירוש בינה משפעת לזו"ן ולבי"ע
מהאי נפיק ו' רזא דשת פי' מבינה יצא זעיר שכולל ו"ק דאחיד לכל סטרין פירוש בין בינה ומלכות
מקל לבנה לח חסד ולוז גבורה וערמון ת"ת כדמפרש:
ואחידו בה' תתאה פי' מ' שהיא בין תרין דרועין כדין תליסר מכילן הוו חד פי' י"ג מדות של רחמים נמשכו עד המ' והאירו בה וכולהו אחיד ימינא חוורא בגווניה פי' שהחסד גובר על כולם וכל הספי' אוחז אותם החסד ונכללים בו וז"ש וסלקא בהו דכתיב מחשוף הלבן שר"ל שהחסד גובר על כולם. דאע"ג דאחיד לתרין סטרין נטל חולקיה לסטר ימינא פי' אעפ"י שהת"ת כולל ח"ג עכ"ז נוטה הוא לצד החסד כנודע והיסוד נוטה לצד הגבורות.
תפלין דרישא פי' הם המוחין דזעיר שנק' תפלין שיצאו בסוד אור מקיף במצח דזעיר:
ברהטים אתר ודוכתא וכו' פי' רהטים הם נה"י דאימא שהם כלים של המוחין והם בתים של תפלין.
דרגי מהימנותא לעילא פי' הם בספירות דזעיר שיעקב מרכבה לזעיר:
בשעתא דזיהרא דנורא וכו' פי' בשעה שמתגלית בהיקות ובהירות השכינה הנקרא זיהרא דנורא.
כל אינון דרגין אחרנין אתכספן פי' ספירות הקליפה אין להם שום יניקה מהארת המ' ואינם יכולים לקרב אליה:
והיה העטופים ללבן פי' הדרגין של הקליפה שהם עטופים מאותה הארה: הם ללבן שהוא (ע"כ תוספתא): ג"כ קליפה

דף קסב.

ראש צדיק וכו': פי' עטרת יסוד דזעיר: אבל הא אוקימנא ברכות וכו': פי' ר"ש חוזר לפרש פי' ראשון שאמר לעיל דא עטרה ולא ביאר יפה למה נקראת עטרת היסוד ראש צדיק והשתא מפ' הענין שאמר נוקבא דקיסטא דחמרא נפיק מניה איהו רישא כך ראש צדיק וכו'

צדיק איהו ראש פי' כמו דבר אחר ור"ל צדיק בעצמו נקר' ראש שממנו יוצאים הארות למ' ולבי"ע:
דשרו דעלמא אמרו וטעם שפעם נקרא זקן ופעם נקרא נער בפסוק זה כתב הר"חו ז"ל בהגהותיו פ' פנחס וז"ל כשעולה לבריאה אז נעשה זקן וכשיורד ליצירה חוזר ונעשה נער וזהו וישב לימי עלומיו:

דף קסב:

רקיעא תמינאה פי' יסוד דאימא: ביה שקיעין כל ככביא פי' החסדים שנקראים ככבים ואיהו תמינאה מתתא לעילא פי מהמלכות עד הבינה נמצאת הבינה שמינית: כד איהו רקיעא תמינאה פי' יסוד דזעיר:
מעילא לתתא פי' כשמתחילין מחכמה דזעיר שכתר אינה מהמנין ומהחכמה עד יסוד הוא שמיני דביה שקיעין כל ככבייא פי' ה' חסדים יורדים מיסוד דאימא ליסוד דזעיר:
כל נהורין פי' הם הגבורות שהם מאירים בסוד טובה תוכחת מגולה
ובוצונין פי' הם הו"ק שנכללים בו כנודע
וזן לעלמא עילאה פי' זעיר
דאיהו ביה פירוש שיסוד דאימא בתוך ת"ת דזעיר
ולכל אינון סטרין עילאין פי' ו"ק דמ' ומפני שרצה לומר בסיפא ולכל אינון סטרין תתאין קרי לו"ק דמ' סטרין עילאין. א"נ י"ל לעלמא עילאה הם חב"ד דזעיר שעיקר אימא היא בחב"ד דזעיר ומ"ש לכל סטרין עילאין הם ו"ק דזעיר. וזן לעלמא עילאה פי' מ' ולכל אינון סטרין עילאין פי' בי"ע:
מאן לבנון וכו' פי' אבא נקרא לבנון. תרין צפרין דקאמרן וכו'. פי' הם לאה ורחל וז"ש לקמן אבל אלין עילאין ונפקי מן לבנון דאיהו לעילא ורזא דמלה וללבן שתי בנות:

דף קסג.

צפרין אחרנין פי' הם תרין צפרין הנז' בפ' ויחי שהם חו"ב דנוקבא דנוגה וז"ל הרב בס' ק"י דע כי לאה היא מן החזה ולמעל' ורחל היא מהחזה ולמטה וזלפה היא אחורי לאה ובלה' היא אחורי רחל ואלו הם בקדושה ויש צפור א' אחורי זלפ' וציפור השני אחורי בלהה ויש ליליתבסוף נהי"ם דרחל ותרין ציפורין הם חו"ב דנוקבא דנוגה ושני אנשים מרגלים הם חו"ב דדכורא דנגה ויש אדם קדמאה נגד ליליתותרין צפרין הם בפ' ויחי ובפ' ויצא בסוד אשר שם צפרים יקננו ובסוד וללבן ב' בנות כי כנגדו יש ג"כ בקליפה במקום וללבן ב' בנות והם תרין צפרין הנז' עכ"ל וזה מבואר במ"ש:

קרינן ליה דכר דכד אתפשט וכו' גרסינן כל טיבו הם החסדים. וכל נהירו הם הגבורות: מניה נפיק פי' שנתגלו מיסוד דאימא. חסידה ברושים ביתה פי' ביכה נק' כן. והרמ"ק ז"ל כתב בס' עבודת יוה"ך יזהר בחסידות בי"ת ואף אם לא ינהוג כך בחסידות ההוא אח"כ והטעם לזה לפי כי בימים האלה אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות וכן י' י"ת תלויים בבינה הנקרא חסידה וכו' ע"ש בס' ח"י דף קנ"ז.

בראשים פי' ו"ק דזעיר כמ"ש לעיל באינון שית בנין עילאין שית סטרין דעלמא לפני דייקא פי' שמקום היא מ' כמ"ש לעיל ויפגע במקום. ולפני הוא זעיר ושם אין עצבות ח"ו: **אלין דינין וגבורן פי' ה'** גבורות שבמ':

מגבורה דלעילא פירוש מהבינה: ואוקים לון ברהטים פי' ארגמ"ן ור"ל כל הגבורות ירדו לארגמ"ן מהמלכות נחלין ומבועין עילאין פי' ו"ק ונקראים נחלין מצד הארות אימא שבתוכם ומבועין מצד הארות אבא שבתוכם א"נ נחלין הם החסדים ומבועין הם הגבורות שהם מים נובעין בסוד מ"ן.

דף קסד.

ואת מלכים לכסא אלין אינון מלכין שליטין פי' הם ארגמ"ן וא"ש מ"ש בסמוך כל אינון רהטין אתמליין וכו'. והחכם השלם כמוהר"ר אברהם אשר נר"ו שליח ירושלים תו"בב אמר לי שמקובל אצלו פי' מאמר זה בהקדמת ק"ך צירופי אלהים אשר מתמעטים והולכים בירידתם עד וכו':

דף קסו.

באינון הוללים גרסינן שכינתא לא שרייא אלא באחסנתיה דאיהי ארעא קדישא פי' וארץ פלשתים אינה כעיקר ארץ ישראל ארץ ז' עממין ששם השכינה שורה הגם שארץ פלשתים אינה בח"ל כמ"ש בפ' תולדות:

וכדין אמר קטנתי וכו' ולפ"ז פ' זה אמרו יעקב אחר שויותר יעקב לבדו ואין מוקדם ומאוחר בתורה. לשני מחנות מחנה שכינה ושל ביתיה פי' מביא ראיה מפסוק קטנתי וכו' שהלכו מלאכי השרת מאצלו ולבסוף חזרו ולכך תחילה כשהלכו אמר קטנתי וכשחזרו אמר ועתה הייתי לב' מחנות מחנה שכינה ושל ביתיה ועם כל דא נטירו דקב"ה גרסינן:

ההוא דאיהו מתכבד יהא עבד לו פי' עשו שהוא מתכבד וחסר לחם יהא עבד ליעקב שעשה עצמו נקלה דאלו הוה ידע עשו וכו' יובן במ"ש הרב כי בחטא אדה"ר נפלו הנשמות בקליפה ולפעמים נשמות ישראלי נפלה בקליפה של גוי אחד ולקחה נשמת הישראלי קצת רע מהגוי והגוי ג"כ לקח קצת טוב מנשמת ישראל ובשעה שאותו הגוי

מכה לישראל לוקר' הישראל קצת הטוב שבאותו הגוי והגוי לוקח קצת הרע שלקחה נשמת ישראל נמצא שחזר ישראל כולו טוב והגוי כולו רע וז"ס יגמר נא רע רשעים ותכונן צדיק עכ"ל הרב. וזמ"ש הזוהר דאלו הוה ידע עשו חכמה דא יקטיל ליה לגרמיה שהכוונה כשהשפיל יעקב עצמו לפני עשו בכח אותה ההכנעה בירר יעקב הטוב שבעשו ולקחו לעצמו וקצת רע שהיה ביעקב לקחו עשו לענמו וזוהי החכמה שעשה יעקב לעשו בזה ואלו ידע עשו זה המעשה שנעשה לו יקטיל ליה לגרמיה וכו' כן פי' מורינו ז"ל.

והרב בעל ספר אור ישראל כתב על זה סוד הענין כי עשו היא נחש דאית ליה ז' רישין ובכל השתחויה דיעקב פסיק ליה לרישיה לכך וישתחו ארצה ז' פעמים וזוהי החכמה שעשה יעקב לעשו שפסק ראשו וחיותו ואלו ידע עשו זה יקטיל ליה לגרמיה וז"ש בזוהר ועליה אמרה חנה ה' יחתו מריביו שסוד הענין זה שבפ' קרי וכתיב מריבו מריב ו' שהוא סטרא אחרא שיונק מן ו' שהוא זעיר נשבר לפני הו' וכן יעקב שהוא רומז לזעיר נשבר לפניו עשו שרומז לנחש עד כאן לשונו:

ועכ"ד לא יכיל ביעקב פירוש ר' יהודה לא הזכיר רק שאע"פי שלבן חכם גדול בקסמים לא יכיל ביעקב ולא אמר שיעקב למד הכשפים של לבן. ור' אבא הוסיף על דבריו שלמד יעקב המכשפות כמ"ש לקמן ואי תימא דלא סליק בידיה כלום ויהי לי שור וחמור כו':

ובזה יובן מ"ש הזוהר לקמן דף קס"ז ע"ב: אמר ליה מפלוני לגיון אנא פי' ובנמשל הוא ס"מ שרו של עשו שפגע בו יעקב:

בעא לאובדא וכו' ה"ד כי לא נחש וכו'. פי' ר' אבא ס"ל שהפסוק כולו מפורש על יעקב אבינו שנקרא יעקב וישראל: ור' יוסי פליג עליה וס"ל כי לא נחש ביעקב היינו יעקב אע"ה ולא קסם בישראל היינו קסמים שעשה בלעם לישראל:

דף קסז.

מקיזפא דמלכותא דלעילא מתעטרין והיא אתקשרת בהו גרסינן ופירוש שכל הקליפות יניקתם וחיותם היא מהמ' והמלכות מתקשרת בתוך ישראל ומביא ראיה מהפסוק ה' אלהיו עמו שהוא זעיר ותרועת מלך בו היא המלכות:

א"ר יצחק יאות הוא ליעקב וכו' מקשה על מ"ש לעיל שיעקב משתבח ואמר לעשו ויהי לי שור וחמור דהיינו שלמד הכשפים ואין זה אות לצדיק.

א"ר יוסי אע"ג דקאמר ר' יהודה שלמד יעקב הכשפים וקאי בשיטת ר' אבא ולעיל אר"ש כל מילוי דר' יהודה שפיר שכל דבריו אמתיים והנה ר"ש מסכים עליהם עכ"ז אנא מסייע לך לר' יצחק דלא יאות לצדיק לומר דאתסתאב בחרשין דלבן:

דף קסז:
דהא כתיב אנכי עשו בכורך פי' מביא ראיה מדפסקא טעמא באנכי ש"מ שאין מכנין על הצדיק שום דבר של טומאה ח"ו.
בגין דאיהו יתיב בתרין משכנין עילאין שזעיר שהוא יעקב הוא בין ב' הה"ין מקבל מן ה' ראשונה ונותן לה' אחרונה. ואסתים להאי גיסא ולהאי גיסא שמכריע בין חסד וגבורה. ואיהו לא אמר וכו'. פי' שאין כוונת יעקב שנטמא ח"ו באותם הכשפים אלא למד אותה כדי להכניע זדים כמו שמצוה על הסנהדרין ללמוד הכשפים להבין ולהורות ולהכניע זדים. אבל מה דקאמר רבי יהודה וכו'. פי' ר' אבא קאמר לר' יצחק ולר' יוסי הקושיא שהקשיתים יאות הוא ליעקב וכו' כבר היא מתורצת דאיהו לא אמר דאסתאב בחרשוי. אבל תימה עליכם למה הזכרתם ר' יהודה בקושיתכם שר' יהודה לא הזכיר לימוד הכשפים כלל רק שהצילו הקב"ה מלבן המפורסם ברעות ולא שייכא קושיתכם כי אם עלי שאמרתי שיעקב למד כשפים:
וכולא הוה פי' אלו ואלו דברי אמת בין מה שפירשתי אני בפ' ויהי לו שור וחמור בין מ"ש ר' יוסי דה"ק א"ל לא תשוי לבך להההיא ברכתא דאבא וכו' שלא נתקיים בי רוב דגן ותירוש אלא שור וחמור רעי עאנא:
ועביד מנייהו עטרה לחי העולמים פירוש שהתפלה עולה בסוד מ"ן למ' ואז מזדווגים זו"ן ומושכין המוחין מא"וא ונמשכת הטיפה עד יסוד דזעיר וז"ש עטרה לחי העולמים שהוא היסוד וז"ש לקמן אתעבידת עטרה ומוחא על רישא דצדיק חי העולמים שהטיפה של המוחין היא בעטרת יסוד דזעיר בסוד ברכות לראש צדיק כמ"ש בזוהר פרשת ויצא:

דף קסח.
מ"ט בגין דלא פלח לאבוי פי' נקט ג' מילי שעל ידם פחד יעקב מעשו כדי לסתור ג' קושיות שהקשה דאדם קדמאה יהב ליה שבעים שנין פי' אדם רומז לזעיר ונתן הארה לדוד משבעה תחתונות א"נ נודע ששלשה חסדים פחות שליש הם מגולים והם גי' ע' ב' חסדים דנ"ה הם ב' הוי"ות וב' שלישים הם ח"י הרי ע' ומשם נגדלת המלכות כמ"ש לעיל באורך. וז"ל הרב זלה"ה הנה טפחות נתת ימי ב' טפחות ב' ידים ה' אצבעות בכל יד ה' גבורות בלאה וחמשה גבורות ברחל וחלדי שהיא רחל כי חלד גי' מ"ב והמ"ב הוא בז' קצוות דזעיר כנודע והם מקום רחל לכך נק' רחל חלד כאין נגדך דלית לה מגרמה כלום. אך הב"ל כל. הם ל"ז שנים כמנין הב"ל שנתן יוסף שהוא היסוד שנק' כ"ל לדוד. ובזה דוד נצב מאדם סלה. אדם נתן לה תחלה ע' שנה לבנינה והאבות נתנו לה לצורך

הזווג והם ה"ג המתפשטים בז' קצוות דזעיר עכ"ל הרב ובזה יתורץ אחר שנתן אדם ע' שנה למה חזרו האבות ליתן שנית:
בגין דדוד מלכא מסטריה וכו' פי' דוד למה אין לו חיים לפי שהוא מחושך וא"כ יצחק שהוא חושך אין לו מה ליתן.
בגין דאיהו חושך וכו' ולית ליה חיים אין להקשות דא"כ גם יצחק שהוא חושך מהיכן היו לו חיים. די"ל שאני המ' דלית לה מגרמה כלום אלא מה דיהבו לה מלעילא ולכך כיון שהיא חושך לית לה חיים אלא מה דיהבו לה. אבל יצחק כליל בחסד שכן חסד כלול בגבורה וגבורה כלולה בחסד ומצד כללות החסד שיש בו יש לו חים: ואי תימא יוסף אמאי. למה נתן לו יותר מכולם

דף קסח:

אמאי לשני מחנות בגין דאמר אם יבא עשו פירוש שלא נאמר שבשעה שחלק אותם לא נתכוון לזה אלא שהתורה מספרת שאחר שחלק אותם אמר יעקב אפלו יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו. אני אלחם עמו ויהיה המחנה הנשאר לפלטה. וכפי זה טעם למה חלק אותם מעיקרא לא נזכר בכתוב. לכך מפרש שהוא נותן טעם למה חלקם מעיקרא לפי שאמר אם יבוא וכו'. ודומה לזה פי' בזוהר ויצא בדף קנ"ג על פסוק והנה רחל בתו באה וכו' ע"ש:
בגין דשכינתא עמהון וכו' זהו טעם שידע יעקב שיהיה המחנה הנשאר לפליטה שהשכינה עם לאה ורחל ובאהליהם
דא היא צלותא דבעי מסכנא קמי קב"ה גרסי':
כתיב הכי תפלה לעני וכתיב התם תפלה למשה פי' כמו דבר אחר על דרך הסוד שפי' תפלה לעני תפלה נדבקת עם העני לפי שאין לו כלום וז"ש לקמן ות"ח תפלה לעני דא תפלה של יד דעני אתדבק במסכינותיה.
ודא תפלה של ראש ופי' תפלה למשה תפלה שהוא זעיר דבוק עם משה
דתלייא בלבא דלא וכו': פירוש מדקאמר אשר לא יספר מרוב ש"מ שאין לו מספר בפה אלא בלב ורומז לזעיר:
א"נ מ"ש ושמתי את זרעך כחול הים ונודע כי חול הים היא המ' ש"מ שזעיר אומר ושמתי את זרעך והיינו מלה דתלייא בלבא: א"נ דייק ושמתי את זרעך והזרע הוא ביסוד שמע מינה שהוא בדרגא פנימאה:
ה"ג כדאמר ר' יוסי לא תאונה אליך רעה דא לילית שהכל פירוש אחד ומביא ראייה מר' יוסי:

חויא בישא פי' ליליתּ נוקבא דס"א ור"ל לא תאונה אליך אתה שהוא זכר רעה שהיא נוקבא דס"א כדי להתעבר ממך ע"י קרי: ונגע דא וכו' פירוש הוא ס"מ לא יקרב באהלך שהיא אשתך לטמא אותה ח"ו כמ"ש האר"י ז"ל על פסוק זה: דהא לית לך מאן דנאים בליליא בערסיה וכו' כתב הרח"ו ז"ל מלשון זה מדוקדק שאין רוח הטומאה שורה על האדם עד שתהיה שינה ולילה כמ"ש בלילא בערסיה ולפ"ז אם היה ניעור בלילה או ישן ביום אין צריך נטילה היפך הש"ע שכתב דבעי נטילה בלא ברכה מספק: בזמנין ידיען היינו בלילה שאין יוצא ואין בא אפילו בשווקים וברחובות משיך עליה רוח מסאבא וז"ש אפי' במתא. באתרין ידיען פי' או באתרין ידיען דהיינו אפי' ילך ביום במדברות וחרבות שממה משיך עליה רוח מסאבא בכל זמנא אפי' ביום א"נ בגין לאמשכא עליה רוח מסאבא הוא דווקא בזמנין ידיען ובאתרין ידיען בלילה ובמקום שמם אבל באחד מהם הגם שיש לו היזק עכ"ז לא משיך רוח מסאבא: וכדי שלא יווזק ישמר מחורבה אפילו ביום ומרחוב העיר בלילה יחידי.

דף קע.

מן אבק מלשון אבק

אבק טפל לעפר פירש אבק היא נוקבא דס"מ עפר מ' דאצילות ואיהו כללא דלעילא ותתא גרסינן ופירוש שהמ' מקבלת שפע מזעיר ומשפעת אותו לתחתונים. מאי מקים מעפר דל פי' כיון שעפר היא מ' מאי מקים מעפר דל הלא כל הנבראי' היא מהמ' כמו שחר איהו וכו'. פי' המ' תהיה תחלה הארתה כמו זווג של קדרותא דצפרא שהוא זווג יעקב ולאה שהוא גרוע מזווג יעקב ורחל שהוא בשחרית כנודע וגרוע ג"כ מזווג ישראל ולאה שהוא בעת מנחה:

ולבתר יפה כלבנה פי' אח"כ יש לה הארה כמו זווג יעקב ורחל שאז רחל מקבלת הארה גדולה וז"ש בגין דסיהרא נהורא דילה נהיר יתיר משחר. ולבתר ברה כחמה פי' אח"כ תהיה לה הארה כהארת זעיר שהוא דכורא ולבתר איומה וכו' פירוש אח"כ תהיה לה הארה כהארת אימא:

דף קע:

לא כתיב כי בא אלא וכו' פירוש דריש השחר לשון שחרות ולכך לא כתיב כי בא דאז כשבא השחרות אדרבה מתחזיק ס"מלכך כתוב כי עלה השחר ר"ל כשנסתלק השחרות והאיר היום אזי נחלש ס"מ ונתגבר יעקב. דאיהו חד מאינון שס"ה מלאכים גרסינן. לאסגאה ט"ב גם תיבת א"ת נוטריקין תשעה אב. והרמ"ז כתב וז"ל דאפי' בהנאה בהנאה. זוהי דעת רשב"י בפ"ק דפסחי' והרבה פסיק כמותו כמ"ש בטור וב"י י"ד סי' ס"ה.

דאיהו מנשא לבני נשא נודע שגיד זה משקץ הנפש לכן אין בו לחלוחית
יצה"ר רביע אולי הוא מפני שהוא סמוך לברית וכמ"ש הציוני ע"ש שכתב כל הנזכר כאן בלשון קצר והוסיף שעונש אוכל גיד הנשה להתגלגל בקדשה הנקרא זונה נשכחה: **וכיון דאתדבק וכו'** שחשב שאחר שיש לו רשות להתקרב ולהדבק בו יוכל להתגבר עשו שהרי מלאכי שמירתו באותה שעה נתרחקו ממנו והכל בחפץ ה' להודיע גבורת צדקתו ובפרט שהיה ליל יום ד' שבו חסרה הלבנה ועיין בילקוט חדש ערך יעקב ואפ"ה לא אשכח אתר וכל שייפי איברי הגוף עליון כולם היו לעזר יעקב אפילו השמאלים כולהו הוו תק פין שכבר היה קרוב לגדלות והראיה שקראו ישראל. דאיהי זיניה ואתריה לפי הנזכר לקמן בו יש אחיזה לס"מ וידוע שדווקא הוד של רחל נפגם כמ"ש בגליון וכל בחי' השוקים היא לבר מגופא ובפרט השמאלית ושל הנקבה:
ודע כי גיד הנשה יש לו עשרה ענפים ואמר הציוני שהם עשר כחות הטומאה ויש להוסיף כי עם הגיד עצמו הם י"א קליפות גי' יו"ד אל"ף סמא"ל:
ולפי יונתן ב"ע המלאך הוכיחו על ששכח לתת המעשר ובזה יצדק דינו שנצטער בגיד הנשה המשכיח מן המצות וז"ש שהוא מינו כי הוא כח יצה"ר המשכיח האדם מעשות טוב גם אין בו לחלוחית דומה ממש לקליפה ובו יש אחיזה לחיצונים והיינו זיניה ואתריה שהוא קרוב לברית כד"א לפתח חטאת רובץ ולכן הסוטה שפגמה ביסוד עונשה ונפלה ירכה כמ"ש בסבא דמשפטים ולכן חשק החיצוני' בירך וכמ"ש הני ברכי דרבנן דשלהי וכו': ומתמן אתי יצה"ר כי הוא מקור השכחה שממנה יתהוו העוונת בשוכחו יום הדין וכו':
שס"ה ימים לעומת שס"ה גידים וכל גיד ויומו יש לו מלאך כי קשה לשמוע טעמא דכי נגע בכף ירך יעקב. אטו אילו לא נגע לא היתה המצוה הזאת. והלא מצוות התורה שורש הם למעלה באיברים דלעילא אלא הטעם כי ס"מ שורשו בגיד הנשה וביום ט"ב ולכן בו ביום גברה ידו על יעקב וכו': ועל כן לא מצא מקום לשלוט ביעקב אפס בגיד הנשה כי הוא שורשו. והנה נודע כי כל אכילה סודה להכניס רוחניות הניצוצות אשר בתוכם ע"י חי מדבר לשורשם ולזה אמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה מצד שורש הנחש ס"מ ותדע איך הוא משורש הנחש. שהרי לא מצא ס"מ להתאחז אלא בגיד הנשה כי הוא שורשו. ובגמ' ויאבק איש עמו אריב"ל מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד. כתיב הכא בהאבקו. וכתיב התם וענן אבק רגלו ואריב"ל למה נקרא שמו גיד הנשה שנשה ממקומו ועלה וכן הוא אומר נשתה גבורתם היו לנשים. הכוונה דאיתא בזיהר פנחס ויאבק איש עמו ירא מלכות אבק דיעקב וכו' והנה היא נקראת הדום כגליו

כי עיקר טומאתה מתחיל מנה"י שלו וזהו וענן אבק רגליו מלכות שנקרא אבק רגליו ואמר העלו אבק מרגלותם כלומר הקליפות הנאחזות ברגליה ירדות מות:

עד כסא הכבוד עד הבינה עלמא דכרסייא והוקשה לו לריב"ל וכי יש בכחו כל כך לס"מ עד כסא הכבוד. לזה אמר ואמר ר"י בן לוי למה נק' שמו גיד הנשה שנשה ממקומו. והוא שאמרו בפרקי ר"א ס"מ היה מן כת השרפים בבריאה והפילו הקב"ה מקדושתו וכו' וידוע דשרפים בבריאה וז"ש למה נק' שמו גיד הנשה שנשה ממקומו שנעתק ונקפץ ממקומו. והוא הנחש שנאמר בו ואתה תשופנו עקב. ונדחה מן הראש עד העקב והיינו דקא מייתי מקרא דנשתה גבורתם לרמז שהיה בסוד הבינה הנקרא בעל גבורות. ונקפץ משם מעלמא עילאה. והיו לנשים למטה עלמא דנוקבא. ונמצא מכח שורשו שנשאר רשימו בבריאה סוד ראש פתנים אכזר כמוס שם. ברזא דראש עשו בעטפיה דיצחק סוד בינה כנודע:

אמרה אוריתא ירצה מאי דשנינו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו שהתורה היא מסוד הזכירה וגיד הנשה מבחי' האחוריים שבהם השכחה ואיתא בפ' גיד הנשה רבנן אמרי מאחוריה אתא ונשייה בתרוייהו ופרש"י הכהו בשתיהן ונשו ממקומ' ולכן אסור בשניהם. וכתוב בל"ת שסודו בנ"ה ע"ש וז"ש כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי ר"ל שכל עוד שהיה ס"מ מתאבק עמו מצד הפנים לא יכול לו עכ"ל הרמ"ז:

דף קעא.

דלית מאן דאסמיך לאורייתא כדקא יאות אינון סמכין חלשין פי' העוסק בתורה הוא אחוז בת"ת דזעיר והמחזיק ידי לומדי התורה הוא אחוז בנה"י דזעיר ולכך כשהיו בני אדם מחזיקים בידי לומדי התורה היו מוסיפים הארה וכח מהארת המוחין דאימא בנה"י דזעיר בסוד ומבינה נביאים. ונה"י דס"א נקצצים ונופלים אבל על עוזבם את תורתי שלא החזיקו ביד לומדיה גרמו ח"ו שנ"הי דקדושה נחלשים וגורמים לעשות סמכין לס"מ ומחריבים העולם וז"ש על מה אבדה הארץ וכו':

והרמ"ז כתב וז"ל דאיתברו סמכין נראה שכל הקליפות ניזונים מק"ב חרובין וה"ס אחוריים דנה"י דזעיר: והנחש הורד עד תחתיות של החיצוניו' שהוא העפר שתחת הרגלי' ולכן נקצצו רגליו שהרי אין לו אחיזה ברגלים העליונים.

ואית ליה וכו' שהוא תחתון מכולם ואין אחר למטה ממנו ואפ"ה שהוא כל כך נבזה: **כד ישראל וכו'** מפני שתומכו התורה הם בנה"י של הקדושה ונ"ה הם תרי פלגי גופא לכך נאמר ותומכיה מאושר לשון יחיד וכשישראל אינם רוצים לסמוך תופשי התורה יהבין ליה סמכין וכו'.

דרכיב נחש הוא שט"ן שעולה א' יותר על נחש והוא ס"מ בעלה דנחש ולפי שאין עושה פרי בהתחברו לנחש אמר רכיב כי אין שם פרי אלא הרכבה בלבד.

איהו הוה ידע שהוא דיבר לו אימתי ישפל ואימתי ישלוט וע"ז אר"י הקול קול יעקב והידים וכו' וסוד הענין ידוע שהקול הוא הפנימיות שמתפשט בתוכיות זעיר שבעה קולות שהם כחב"ד חג"ת דידה שה"ס עצמו של זעיר וכשהם מאירים אז מתעלים ומתיחדים הידים עם הראש כמ"ש כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל כי אז הקול והידים הם של ישראל ואין הנאה לחיצונים משום אור אפילו מבחי' הצפרנים. אבל אם יפסוק קול יעקב. מתרשלות הידים ויהנו החיצונים כנז' בס' אוצ"ח. ואי פסיק קלא דיעקב שבר מינן נפסק השפע הפנימי בדין והידים ידי עשו:

ובג"כ איסתכל וכו' פי' בעבור זה כדי שיוכל להפסיק קול. ואסתם לכל סטרין דהיינו בז"ק שהם עצמו של זעיר כחב"ד חג"ת. לאבאשא ליה בחג"ת שלו ולאפסקא קליה בחב"ד שלו. ובודאי שיעקב לא פסיק פומיה מגירסא ולכן היה מכוין לאפסיקו כדי שיוכל לשלוט עליו וכמו שעשה לכמה צדיקים שהפסיקם מתורתם כדי לשלוט עליהם. אבל יעקב נתאמץ ביחודיו ותורתו וחמא ליה תקיפא בכולא שכל גופו היה מרכבה לקדושה. דרועא מסטרא דא ירמוז לזכות שני אבותיו המושרשים בזרועות ובזה לא הועיל לס"מ מה שאבקו בשני זרועותיו עכ"ל הרמ"ז:

דף קעא:

לאתריה דשכינתא קא כרע פירוש כמ"ש הזוהר בפ' ויחי המטה היא מלכות ראש המטה הוא היסוד על הוא ת"ת וז"ש לאתריה דשכינתא וכו' שמקום השכינה הוא זעיר ששם היא עומדת מהחזה ולמטה:

דף קעב:

רזא דכרובים פי' מט"ט וסנדל:

בשעתא דסליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא פי' כשעלו המ"ן במצח דא"ק הכוונה היא למברי עלמא דאצילות:

אפיק מבוצינא דקרדינותא פי' גבורה דעתיק שנקרא בוצינא דקרדינותא כמ"ש הרב:

חד קיטורא הם ה' גבורות ששורשם מגבורה דעתיק כנודע ואחלהיט מגו חשוכא פי' מכח הגבורות שבהם היו נלהטים באש:

ואשתאר בסליקו פי' אעפ"י שירדו הכ' גבורות מגבורה דעתיק לאימא ומשם למ' לא תאמר ח"ו שנתמעט אורם מכמות שהיה לכן אמר ואשתאר בסליקו במעלתם הראשונה:

ונתתא לתתא פי' למ' להיט במאה שבילין וכו' הם עשר ספי' דזעיר כמ"ש הרב שגם ה' גבורות מתפשטים בגופא דזעיר כמו החסדים ואח"כ באים למ' וז"ש ואתעביד ביתא דעלמא שהיא המ' הנקרא בית מטעם שלוקחת ב' פעמים או"ר משני שלישי הת"ת דזעיר ושורש האלפי"ן נשארו בזעיר וב"פ ו"ר גימטריא בי"ת כמ"ש הרב:

האי ביתא איהו גו אמצעיתא דכולא פי' שהיא בתוך פנימיות ההיכלות של בי"ע שהם חיצונים והיא נקודה האמצעית שבכולם:

תמן מקננן צפרי שמיא המלאכים נקראים צפרי שמיא ומשם יניקתם:

אילגא רברבא הוא יסוד זעיר:

עפייה וכו' הם המלאכים שאינם עיקר הפרי ואנביה הם הנשמות שהם עיקר הפרי סליק לענני שמייא פי' יסוד הנז' עולה בסוד הדעת וז"ש ואתטמר בין תלת טורין שהם חב"ד דזעיר ששם נגנז ונעלם כשעולה בסוד הדעת:

תחות אלין תלת טורין נפיק פי' אחר שעלה עד שם יוצא מלא שפע מחב"ד דזעיר ומושך הטיפה של המוחין מחב"ד הנז' סליק לעילא נחית לתתא יובן במ"ש הרב שיש ב' יסודות בזעיר יסוד העליון מהחזה ולמעלה שבו מזדווג עם לאה ושורשו הוא בת"ת זעיר שהת"ת בעת ההגדלה דזעיר נעשה מפרק תחתון דת"ת ומפרק עליון דיסוד וזהו שורש היסוד שמהחזה ולמעלה שבו מזדווג עם לאה: ויש יסוד תחתון שבו מזדווג עם רחל וז"ש נחית לתתא סליק לעילא ובזה א"ש מה חידש הזוה' בזה דאי על עלייתו לדע' קאמר כבר אמרה לעיל אלא ודאי כמ"ש.

וגניז בגויה כמה גניזין עילאין וכו' פי' היסוד גונז במלכות כמה מיני הארות דהיינו המוחין דאו"א והארת החו"ג וכלי המ"ן והמעלה מ"ן שהוא שם ב"ן שנתן לה בביאה ראשונה נמצא שכמה מיני הארות גונז בתוכה

ברא אתבני האי ביתא ואשתכלל פי' בכח הארות שלוקחת המ' מהיסוד נבנית ואמר ואשתכלל לפי שהחסדים הם מכוננים אותה בסוד והוכן בחסד כסא. אתגלייא ביממא פי' ביום הוא שליטת זעיר:

ואתכסייא בליליא כי בלילה מסתלקים המוחין מזעיר בסוד הדורמיטא שהיא השינה: והאי ביתא שלטא בליליא פי' שהמוחין שנסתלקו מזעיר הולכים ונכנסים במ' ובונים אותה:

ואתכסייא ביממא פירוש כי שרגא בטיהרא מאי מהני:

בשעתא דעאל חשוכה ואתקטיר ביה שלטא פי' בלילה שמקבלת הגבורות אזי היא שולטת:

וכל פתחין סתימין פי' שערי ציון וירושלים שהם יסוד ומ' דידה סתומים שלא יינקו הקליפות ח"ו שאז זמן שליטתם כדין כמה רוחין פרחין באוירא פירוש נשמות של ישראל שעולים בסוד מ"ן ביסוד דידה והיסוד דידה נקרא אוירא וכן נמי יסוד דזעיר נקרא אוירא שאין להם על מה שיסמוכו כמ"ש כל זה בדברי הרב זל"ה ונטלין סהדותא פי' עדות של ק"ש שעל המטה לוקחים אותה בידם ועל ידה הם עולים:

עד דאתער ההוא חשוכה וכו' ואפיק חד שלהובא פי' בחצות מתעוררים הגבורות ויוצא מהם חד שלהובא:

פטישין תקיפין פי' הם הקליפות

ופתח פתחין פי' ציון וירושלים שהיו סתומים אזי נפתחים:

ובקע טינרין פי' מיני קליפות שנקראין טינרין:

דף קעב:

ואתקטר באוירא הוא יסוד דזעיר שגם הוא נקרא אוירא כנודע: מגו עמודא דעננא וכו' פי' כי עמוד ענן הם החסדים ועמוד האש הם הגבורות. והחסדים הולכים ליסוד בסוד טיפת חסד בגו אמת היסוד והחסדים הם מהבינה שהיא מזבח הפנימי וז"ש ההוא אוירא שהוא יסוד דזעיר נפקא מגו עמודא דעננא דבמדבחא פנימאה הם החסדים דאימא:

וכד נפקא אתפשט בד' סטרא עלמא פי' כאשר יוצאים החסדים הנזכרים שהם עמודא דעננא מתפשטים בד' רוחות דזעיר ימין ושמאל פנים ואחור שגם באחור יש שם הארת החסדים לצורך המלכות חד לסטר דרומא חסד דזעיר וחד לסטר צפון גבורת דזעיר:

ואתקטרת בין תרין סטרין הם ח"ג שהמ' היא בין תרין דרועין: עאל מאן דעאל בלחישו פירוש ה"ס הזווג ונלע"ד שזווג זה הוא זווג יעקב ולאה שהוא בחצות:

וביתא מתלהטא בשית נהורין פי' המ' מקבלת הארה מו"ק דזעיר ונהריין דבוסמין נפקין פי' הם הארות אימא:

אם ה' דא מלכא עילאה פי' בינה ועיין בפרשת תרומה:

דאיהו בונה להאי ביתא תדיר פי' שפרקים תחתונים דנ"ה דאימא שבנה"י דזעיר הם בונים המלכות:

ערלה ומסאבא ערלה הוא דכורא דסטרא אחרא ומסאבא היא נוקבא דס"א כי הדכורא אית ביה חד דקיקו דקדושה יתיר מנוקבא כמ"ש בפ' פנחס: א"נ י"ל ערלה היא קליפת נוגה כמ"ש באוצ"ח שערלה שעל גבי היסוד היא קליפת נוגה ומסאבא הם ג' קליפות אחרות שהם טמאים יותר מקליפת נוגה: סכותה אתנטיל לקבלא וכו': פי' שיעקב ה"ס זעיר נסע סכותה להזדווג עם המ' שנקרא סכותה:

שאר סוכות לנטרא לון פי' שעשה סוד החשמ"ל להקיף על חיילותיו שלא יינקו מהם הקליפות ח"ו:
וכתיב ויהי בשלם סוכו פי' אימתי נקרא יעקב שלם כשנתחבר עם המ' הנקרא סוכו: שלם לעילא דאיהו כללא דאבהן פי' שיעקב שהוא רומז לת"ת נכלל מח"ג שהם אברהם ויצחק. שלם לתתא בבנוי קדשין פי' י"ב שבטים הם י"ב בקר שתחת המ' שלם בשמייא פי' שיעקב הוא רומז לזעיר ומקבל הארה מבינה ומשפיע למ' וז"ש שלם בשמייא שלם בארעא שהמשיך השפע למלכות:
מיד מה כתיב ותצא דינה בת לאה פי' כיון שהקליפה ראתה שיעקב שלם מכל מיני הארות אלו נתקנאה ממנו ורצתה ליינק ממנו ולכך ותצא דינה בת לאה לקחה שכם בן חמור:
דהא כתיב לא תחרוש בשור ובחמור גרסי' בקדמית' נשכה חויא פי' לילית ואע"פי שלעיל ד' קע"א אמר ת"ח כמה עקימו וכו' ההוא דרכיב נחש לקבליה דיעקב משמע שס"מ הוא י"ל הא והא איתנהו ונקט הכא חוייא לפי שהיא קליפה יותר מדכורא:

דף קעג.
ודא הוא עטרת מלכם פי' עטרה שהיה מצוייר בה מלכם שהיה ע"ז של בני עמון והיתה אותה עטרת בראש מלך עמון ולקחה דוד מעל ראשו ולכך מקשה מ"ע ותהי על ראש דוד: עטרת מלכם דאיהו מלכם פי' כיון שחקוק עליה ע"ז שהיא מלכם כאלו העטרה היא מלכם ולכך אמר דאיהו מלכם:
ובג"כ איקרי שקוץ זוהמא פירוש טעם למה נק' שקוץ לפי שיש בו הרבה זוהמא שהוא חד חויא לילית שנקרא חוייא:

דף קעג:
ולא כתיב דאסיק עליה נסכין גרסינן
מזבח לה' בפסוק זה לא כתיב לה' אלא נקטיה הזוהר בהשאלה
שמא דא כשמא עילאה פי' מ' נקראת אל והבינה עיקריות שם ס"ג שהוא יי"אי גי' א"ל ולכך המלכות נקראת אל לפי שמקבלת זה השם כמ"ש בכוונת אחד וז"ש שמא דא כשמא עילאה פי' המלכות שנקראת אל הוא כשמא עילאה שהוא אל היוצא מס"ג שהיא אימא כדין כאימא בתה:
דהא שבעין הוו דאינון משתכחי תדיר בהדי שכינתא גרסינן ופי' שבעים שרים נקראים אלהים.

דהא כתיב והנה ה' נצב עליו פי' מביא ראיה למ"ש בגין דאינון לא אשתכחו אלא בשכינתא והיכן נזכרה השכינה שם דלא כתיב רק והנה מלאכי אלהים וכו' לכך אמר דהא כתיב והנה ה' נצב עליו שהיא המ' הנצבת על יעקב.

דאתעביד רתיכא פי' ואלהים דקרא היא הבינה שהיתה רוכבת על יעקב: ויאמר לו אלהים לעילא אוקמוה ישראל גרסינן ופי' ויאמר לו אלהים שהיא המ' אמרה ליעקב מה שקראו לך ישראל אינו בעולם הזה לבד אלא אף לעילא בשמים הסכימו ואוקמוה ישראל שקראו לך ישראל ולפ"ז ויאמר לו אלהים וכן ויקרא שמו ישראל דסיפא דקרא הכל על המלכות. א"נ לעילא אוקמוה ישראל פי' גם הזעיר קרא לו ישראל לפי שיעקב במדריגת זעיר ולפ"ז ויאמר לו אלהים הוא זעיר. וסיפיה דקרא ויקרא שמו היא המלכות: **והרמ"ז כתב וז"ל ויבן שם מזבח וכו'** ויקרא למקום יובן בסוד כוונת מושיע ומגן שהתחלת עיקר בנין רחל שהיא דוד מזבח הוא בגי' אלפ"ין של ג' שמות יי"אי שהם סוד נה"י דאימא כנז' בתפלת ר"ה והם בציור י"וי וג"פ עולים לח"ם ע"ש ואח"כ מתעלין כל הג' אל ומאירים בשני הפנים וא' בחוטם. ואז מתנהרת כאימא ואם תמלא יו"ד וי"ו יו"ד יעלה ס"ב וג"פ ס"ב גי' מק"ום שבהם נעשית מקום ממש ומתגדלת בכל תכונתה וכן מילוי מלכות כזה מ"ם למ"ד כ"ף ו"ו ת"ו עולה מק"ום באופן שסוד מקום רומז לבניינה ואח"כ האירו כל שמות אל בפניה דהיינו ש"ע נהורין שהם ב"פ אל שכל א' עולה קפ"ה שעם הכולל עולה מקו"ם:

כי שם נגלו אליו האלהים ידוע מסוד ע' דשמע שה"ס ז' תחתונות שבבינה שכולם בסוד שמות ס"ג עם עשר אותיותיו הוא ע"ג והנה ד' אותיות יי"אי שהם עקריות הבינה אינם באים בתחלה רק סוד ס"ט מן ע"ג שעם הכולל הוא ע' ככתוב שם ואלו הם ע' סנהדרי גדולה שתמיד מקיפים את השכינה להיות שהוא מסוד זווג החיצוניות שאינו פוסק ולכן קרא בשם אלהים ואלו נגלו אליו בתחלה כי אז כתוב בו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ואז היה בורח מפנים דעשו שה"ס ע"ש משני פנים. ואח"כ כשנשלם המשיך להם גם יי"אי כנז' שהוא עיקריות הבינה למ' שהיא ברתה וזהו אל בית אל כנזכר. ומכאן נשמע לבית לחם שה"ס ג"פ יו"י הנז' וזו היא ירידה כי שם מתה רחל שהוא חזרתה לאחור ומיעוטה הנמשך אח"כ עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

דף קעד.

בזמנא דאסגיאו זכאין וכו': פי' ובזה מתרץ אמאי לא כתיב ה' גבור יצא אלא כגבור דאי כתיב גבור משמע שהוא דין מצד עצמו והשתא דכתיב כגבור משמע פעמים שהוא גבור ופעמים שהוא רחמים כשמעשה התחתונים מתוקנים ולהיפך כשאינם מתוקנים:

הא לא הוה בארעא אחרא פי' ועשו כתיב ביה וילך אל ארץ א"כ לא הוה בין שנאין ולא הוה בארעא אחרא ואמאי קארי ליה יעקב:

א"ל הא בקדמיתא אתמר פי' הדר ביה ממ"ש לעיל כך בזמנא דיעקב לא הוה בין שנאין וכו'. ועיקר התירוץ הוא כמו שהקב"ה פעמים נק' הוי"ה בזמנא דאסגיאו זכאין ופעמים נקרא אלהים בזמנא דאסגיאו חייבין הכי נמי יעקב וישראל. ולא קאמר אלא משום דלא הדר ביה ממ"ש שהקב"ה נקרא הוי"ה ואלהי"ם וכו'. שהוא תירוצא קמא אלא מהתוספת שהוסיף ר' אלעזר כד הוה בין שנאוי יעקב וכו' אמר הדרי בי:

וכולא בדרגין ידיען פי' שלמעלה יש פרצוף יעקב ויש פרצוף ישראל הנקראים זעיר ולכך יעקב אבינו פעמים נקרא יעקב ע"ש פרצוף יעקב ופעמים ישראל ע"ש פרצוף זעיר וז"ש וכולא בדרגין ידיען. א"נ יובן שמ"ש הרב שהזעיר בקטנותו נקרא יעקב לפי שאין בו רק מוחין דקטנות ב"פ אלה"ים גי' עק"ב עם עשרה אותיותיהם גי' יעק"ב ובגדלותו נקרא ישראל וז"ש וכולא בדרגין ידיען:

ת"ח כל שירותא תקיף ולבתר נייחא וכו' פי' שירותא תקיף כגון בר"ה. ולבתר נייחא ביום הכפורים ואומות העולם אתער עלייהו בקדמיתא בנייחא ולבתר אתתקף עלייהו בדינא קשיא ויובן במ"ש באודרא רבא דינין דדכורא תקיפין ברישא ונייחין בסופא. ודינין דנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא וכתב עליו הרב וז"ל דע שהזעיר מהחזה ולמעלה האורות שלו סתומים והם דינין תקיפין ומהחזה ולמטה שכתגלו האורות מיסוד דאימא שנשלם בחזה דזעיר נייחין וז"ס דינין דדכורא תקיפין ברישא ונייחין בסופא. אבל הנוקבא האורות כשהם ברישא דילה נייחין ע"י הארת המוחין שלו. וכשהם בנ"הי דילה אזי תקיפין וז"ס דינין דנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא ונודע שישראל אחוזים בזעיר ולכך נקראים בני ישראל. אבל אומות העולם יניקתם מהמ' דמ' שהיא נקראת זנבא עכ"ל ולכן ישראל שאחוזים בזעיר שירותא תקיף ולבסוף נייחא. ואומות העולם שהם יונקים מסוף המלכות שדיניה נייחין ברישא ותקיפין בסופה לכן זמין קב"ה לאתערא עלייהו בנייחא ולבסוף אתתקף עלייהו והוא כפתור ופרח על דברי הרב זלה"ה:

ולבתר כגבור ולא גבור זה תירוץ אחר למה כגבור שתחלה יתעורר בנייחא ולבסוף אתתקף עלייהו:

כד"א טוב ה' לכל פי' היסוד שנקרא טוב משפיע לכל העולמות

תוקפא דאית ביה ישועות פי' מ' שיש בה ה' גבורות שנקראים ישועות כמ"ש הזוהר לעיל בפ' בראשית ד"א וז"ל ואינון חמש איקרון ישועות ועיין מ"ש שם בשם האריז"ל

ושיעור הכתוב טוב ה' שהוא יסוד דבוק ומחובר עם המלכות שנקראת מעוז אימתי ביום צרה שאז ע"י חיבור יסוד ומלכות נמתקים הדינים:

דף קעד:

בגין דאקדים חובוי דההוא וכו' פי' זה האדם שניתן כופר בשביל שקדמו עונותיו תחלה לכך ניתן תחת זה ואתחלש חולהא גרסינן:

דף קעה.

דהות רחל בה גרסינן

בן אוני דקשיו דדינא דאתגזר עלה פירוש שבנימין הוא מה' גבורות ראשונות שנתן בה בעלה בביאה ראשונה כנודע ולכך קראתו בן אוני:

וקשיר ליה לימינא כי נודע כי שם ב"ן שה"ס בנימין שרשו מהדכור' שהוא נוטה לצד החסד ולכך יעקב קראו בן ימין וז"ש לקמן ואע"ג דאיהו בן אוני מסטרא דדינא קשיא. בן ימין איהו והוא כמ"ש. אבל לאה לא אתגלייא פי' מהטעמים שאמרנו לעיל בשם הרב בפ' ויצא דקנ"ג ע"ב לפי שהיא אחוריים דמלכות דאימא ועוד שהיא במקום הסיתום ועוד לפי שעליה החוורתי דזעיר וקוצא דשערי וע"ש שהארכנו:

דף קעה:

אתער קב"ה חד רוחא דכליל מד' רוחין ז"ל האידרא רבא מד' רוחות בואי הרוח וכי ד' רוחי עלמא מאי עבדי הכא אלא ד' רוחי אתערין תלתא אינון ורוחא דעתיקא סתימאה ארבע והכי הוו דכד יפוק דא נפקין עמיה תלתא דכלילן בגו תלתא אחרנין. וזמין קב"ה לאפקא חד רוחא דכליל מכלהו דכתיב מד' רוחות בואי הרוח עכ"ל ופירש שם הרב זל"ה שרוחא דעתיקא סתימאה הוא שיוצא הארה ממוחא סתימאה דרך נקב החוטם השמאלי דאריך ותלת' רוחין הם חג"ת ונה"י דזעיר ונודע שהם ג' גו ג' דהיינו חג"ת נכללו בנה"י הרי הם ג' רוחות עם רוחא דעתיקא סתימאה הנז' הם ד' רוחות ומכללות הד' רוחות הנז' מביא הקב"ה הארה לרוח של ישראל בתחיית המתים כדי שיתקיימו וז"ש וההוא רוחא דכליל מד' רוחין אזדמן לכל אינון דאשתדלו באורייתא לאחייא לון בהאי רוחא בגין דיתקיים לעלמין לא נחית לקיימא לון בקיומא גרסינן:

דף קעו.

דאהדרו גרמין בההיא שעתא וכו' ס"ל כמאן דאמר לפי שעה היו ולא הלכו לביתם דהא בשמא דא אסתלק גו תריסר דאתכסיין דאינון וכו' פי' כתב הרב כי ת"ת דאריך. חצי הראשון שלו עד הטיבור מלבישים אותו א"וא. והחצי התחתון מלביש אותו זעיר ונודע שהת"ת ה"ס ו' א"כ או"א שלקחו חצי ת"ת העליון דאריך לקחו ו' אחת והיא

כפולה ו"ו הם י"ב גבולי אלכסון. וכן זעיר שלקח ג"כ חצי התחתון הוא ו' והיא כפולה ו"ו הם י"ב גבולי אלכסון נמצא שיש י"ב גבולי אלכסון בא"וא ויש י"ב גבולי אלכסון בזעיר עכ"ל וז"ש הזוהר דהא בשמא דא אסתלק גו תריסר דאתכסיין פי' שעלה זעיר לקבל אותם הי"ב שבא"וא כמ"ש דאינון תריסר נהרי דאפרסמונא דכיא כי אימא נקראת אפרסמונא דכייא:

ויהיו בני יעקב י"ב אלין י"ב שבטין דשכינתא אתתקנת בהו פי' יעקב דהכא היא השכינה כנזכר בכמה דוכתי בזוהר שיעקב היא מלכות:

דף קעו:

בגין דנורא דאדליק אברהם פירוש המ' שנק' נורא אברהם תיקנה והאירה:

יצחק בריה הוה אחיד ביה פי' שהגבורות הם תמיד במ' והגבורות נקראים יצחק:

וכד אתאחדת ההוא נורא בגווה הוה סליק עננא פי' כשאוחזת הגבורות שנקראים יצחק בתוכה אזי הוה סליק עננא ר"ל ענן דקרא שיש בו עשן כדכתיב כתמרות עשן: ולפ"ז מ"ש ההוא נורא אתאחדת בגווה הם הגבורות שנקראים אש ואינו כנורא דרישא דהתם קאי על המלכות.

ובג"כ מכל אבקת רוכל בגין דמאתר וכו' פי' זה טעם ג' למה נקרא יוסף אבקת רוכל לפי שיסוד היא כולל כל ההארות וממנו אשתקיין כולא:

דף קעז.

אבל בעשו מה כתיב ויגוע יצחק וימת פי' שאחר שאמר הכתוב מיתת יצחק אז כתיב ואלה תולדות עשו וכפי האמת אותה שעה לא מת יצחק עד י"ב שנים אחר מכירת יוסף אלא כוונת הכתוב שלא מנה תולדות אלא אחר שהזכיר המיתה:

אחידן בקשרא חדא היא המ'

האי קשרא משחתא חדא ליה פי' המ' נקראת מדה לפי שהיא דינים והגבורות נקראים קו המדה לפי שעל ידם היא המדידה כי החסד מתפשט בלי גבול.

ותלת קשרין להיא משחתא פי' הם חב"ד חג"ת נה"י דמלכות שהם שלש שלש

בכל קשרא וקשרא חד עטרה שכל ספירה שבמלכות יש לה הארה מזעיר חד קפסירא הוא לשון שלטון ור"ל בכל עטרה ועטרה שהם ספירות דזעיר שהם עטרות למלכות יש להם הארה מהבינה שהיא השלטון העקרי.

ואתמנא בעיטורא דלעילא פי' מ' מקבלת מלמעלה ומשפעת לתחתוני' וז"ש ואתמנא ונחית לתתא

דף קעז:

יעקב הא אוקמוה פי' פרצוף יעקב שהוא מהחזה ולמטה מצד פני זעיר ישראל אוף הכי נמי פי' פרצוף זעיר ואע"ג דדרגין חד פי' יעקב וישראל אע"פי שהם שני פרצופים כולם אחדות אחד.

בגין דנטיל שורה להאי סיטרא ולהאי סטרא כתב באוצ"ח שמהחזה ולמטה דזעיר נקרא ישורין כד"א ישור על אנשים ואין שורה פחותה משלשה והם זעיר באמצע ויעקב מצד פנים ורחל מצד אחור. ומהחזה ולמעלה נק' ישראל שיר אל שיר משמאלא שהם נה"י דאימא שבתוכו אל מימינא שהם מוחין דאבא שבתוכו עכ"ל וז"ש ישורון כד"א ישור על אנשים ר"ל שהם ג' פרצופין מהחזה ולמטה. ומ"ש בגין דנטיל שורה להאי סטרא ולהאי סטרא פי' זעיר נטיל פרצוף אחד מצד פנים ופרצוף אחד מצד אחור. ומלת שורה שכתב הזוהר הוא לשון חומה כד"א עלי שור ור"ל נטיל חומה מכאן שהוא פרצוף יעקב וחומה מכאן שהוא פרצוף רחל:

ובגין אינון תרין שורין אקרי ישורון ודא הוא ישראל פי' שכולו פרצוף זעיר רק שמהחזה ולמעלה נקראו ישראל ומהחזה ולמטה נקרא ישורון: ישראל על דנטיל רבו ותוקפא מכולא פי' כמ"ש בשם הרב שישראל הוא שיר אל שהם מוחין דא"וא ומוחין דאבא נקראים רבו ומוחין דאימא נקראים תוקפא לפי שממנה דינים מתערין:

ה"ג ישורון על אינון חולקי תרין סטרין תרין שורין כדקאמרן ופירושו כמו שכתבתי בשם הרב זלה"ה:

דף קעח.

תנינן עד לא יפוק בר נש לאורחא וכו' הנה ר' יצחק בא מעירו וכן ר' אלעזר בא מעירו ונתחברו בדרך ור"י לא יצא מעירו עד שהגיע זמן תפלה והתפלל בביתו ולכך הקשה לר' אלעזר שהתפלל בדרך שסבר שגם הוא יצא מעירו אחר שהגיע זמן תפלה:

דקדרותא דצפרא אשתכח אתתא משתעיא בבעלה פי' זווג יעקב שהוא בקדרותא דצפרא כנודע:

ובג"כ לא בעי ליה לבר נש למפסק מלייהו הרמ"ז כתב וז"ל המד"ל כתב מכאן שטועים המקדימים ועוד הכרח הדבר ממ"ש בסמוך בהדי שמשא אצטריך וכו': ונל"עד שאין זו ראיה דדוקא להקדים תפלת שחרית הוא דקאמר דאין מלכות נוגעת בחברתה תדע דדוקא קאמר בהדיא והשתא דנהיר שמשא הוא עדן צלותא משמע דדוקא בצלותא היא דקא אסר אבל לומר סליחות ובקשות ודאי נאה ומשובח דאין זה הפסק עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

דהא יראה בהדי שמשא אצטריך פי' זווג יעקב ורחל שנקראת יראה שהוא בשחרית דחול אחר שהאיר היום:
מבני בנוי בסטרא דרוחין וכו' שבריות אלו הם מבני קין עם הרוחות שהם המזיקין וכדמסיק:
ואלין קיימא פי' לפי שעה וכמ"ש לקמן וקיימין בגופא זמנא חדא ביומא: דקב"ה בההיא שעתא אתער בג"ע וכו': פי' קב"ה שהוא יעקב מזדווג עם לאה שהיא ג"ע שהנשמות עולים ביסוד דידה בסוד מ"ן: א"כ קב"ה היא רחל שיורדת לבריאה שנק' ג"ע העליון ויש לה נחת רוח בתורת הצדיקים כמ"ש הרב:

דף קעח:
דכד קב"ה אשתכח בג"ע וכו' כולהו צייתין לקליה: זה ודאי קאי על רחל שבבריאה שהיא מקשבת לתורת הצדיקים שבע"הז ויש לה נחת רוח:

דף קעט.
מצר תצרני מעילא ומתתא כתב הרב כי ר"ת אתה סתר לי מצר הוא סמא"ל יג"כ ס"אל הוא ר"ת אתה סתר לי והוא גי' הוי"ה אד"ני לרמוז בכח שמות אלו תצרני מיצר"הר שמקטרג למעלה ולמטה וז"ש מעילא ומתתא:
יסובבוני סלה מבעי ליה גרסינן ופי' אי קאי על הרננות שאומר דוד הו"לל יסובבוני והתירוץ מבואר:
רבי חייא פתח וכו': ת"ח כמה מקטרגין וכו': כתב הרמ"ז וז"ל ידוע מ"ש האר"י ז"ל שבבוא נפש האדם לע"הז מיד מתחברת לה בחינתה שבקליפת נוגה ששם ניצוצי בירוריה שמוטלת עליו חובת תיקונם וזה ע"י הכנעת החומר שהוא בא מן הקליפה וזה אחד מהטעמים העיקרים לגזירת גלות מצרים שהיה לתיקון כולל כידוע ולכן התחיל התיקון מזמן האבות להיותם שרשי כל נשמות ישראל ובפרט יעקב שהוא בחיר שבאבות הוצרך להצטער יותר מכולם ומה גם שהוא מתקן עון דג"ע דאד"הר ותקון ניצוצי קרי שלו אשר על כן ירד תחלה לעומק קליפת לבן הוא בלעם שאחורי הדעת והעלה כללות י"ב שבטים בצער גידול בנים וכשזכה להכניס' לארץ חשב שיכול לישב בשלוה ומיד קפץ עליו רוגזו של יוסף דוקא שה"ס הברית שבו תלוי עיקר התיקון והורד למצרים ששם פרעה האחוז בבחי' העורף כנודע. ואמנם כך הו' המדה בפרטות לכל נשמה ונשמה לעשות גם היא התיקון הראוי לבחינה השייכה אליה:

כי על כן תשולח ממרום לקבץ נדחיה ולבררם מתוך קליפת נוגה הכלולה מטו"ר וז"ס אדם לעמל יולד פי' אם לא היו ניצוצות בקליפה שצריך האדם לבררם לא היה לו הכרח להיות נולד ולעבור כמה מדרגות דקטנות ויניקה וגדלות שמיד יזכה לנר"ן וגדלות:
אבל צריך לו לעמול ולטרו' הרב' ולהתקן ולכן נולד קטן והולך וגדל והנה ידוע שמלכי אדום הם ז' דדכורא וז' דנוקבא וכל אחד כלול מעשר הרי ב"פ שבעים גי' עמ"ל ועיקר העמל והטורח להוציא ניצוצי טהרה המובלעים בקליפת נוגה וז"ש ובני רשף שהם ניצוצות הכמוסות בצלם דנוגה הקרוב לאש מתלקחת ונקרא רשף כי י"פ נג"ה גי' ר"שף והבירורים הם מסוד ב"ן והיינו בני רשף אלו יגביהו עוף שעולים עד יסוד דנוקבא כי עו"ף גי' ציו"ן. א"כ כמ"ש בכוונת ק"ש שעל המטה שאנו מורידים רי"ו ממזל נוצר חסד: וכשיורדים אל הנוקבא הם בסוד ע"ב קד"ם ור"ת ובני רשף יגביהו הם רי"ו ואח"כ נעשים ג' בנים ביסוד הנוקבא והם גי' ציו"ן שעולה עו"ף. ולהיות שנפש האדם יורדת עד העשייה התחתונה לטרוח במלאכתה הרי היא הרועה הנכנס בין חיות היער להציל עדרו ולכן כמה מקטריגין אית כנגדו לעומת בחינתו וזה מיומא דקב"ה יהיב ביה נשמתא לאתקיימא וכו' נודע שיש נשמות הבאות בסוד עיבו' לסייע הצדיקי' ועליה' כתוב במתי' חפשי שאין עליהם שעבוד יצ"הר והן קרובות לשכר ורחוקות לעונש וז"ש נשמתא לאתקיימא וכו' שדוקא לנשמה הבאה להתקיים ולשבת בעולם יש לה מקטרגין שהיא בעלת הגוף הנולד ששליטת היצר היא על החומר ולכן בצאתו לאויר העולם מיד:
לפתח חטאת וכו' ירמוז לפתח רחם האם כי שם הוא חשק אחיזתו מיום בואי על חוה ואע"פי שנחש היא נוקבא דס"מ נקר' בלשון זכר. ור"ת פת"ח פנימי תיכון חיצון ג' כלים שביסוד חדר ועליה ופרוזדור:
ת"ח דהכי הוא פי' דלא תימא איך יתחבר לו יצ"הר והלא אין בו דעת ואינו בן חטא: אלא מיד אסטי ליה שמגמת יצ"הר להרע בכל מה שיכול:
טוב ילד וכו': בא לתרץ למה תצא זאת מלפניו להקדים הרע ליצ"הט שנמצא הרע מוחזק ומוקדם לכן אמר ואוקימנא כלו' דבר זה מוסכם אצלנו שגם שיש ליצ"הר קדימת הזמן מ"מ יצ"הט יש לו קדימת המעלה וגדול כחו לנצח מנגדו לפי שיצ"הט מושפע מהקדושה שיש לה כח להוסיף עזר תמיד עד אין קץ משא"כ יצ"הר ששרשו מצד הטומאה שאין לה אור עצמיי מצנור האמצעי כמ"שה גם בלא דעת נפש לא טוב אבל יצ"הט טוב ילד מוצאו מהיסוד הנק' טוב והוא אבר המוליד וזהו יל"ד והוא גי' יו"ד ה"א ו"ו ה"א שחסר אל"ף שבתוך וא"ו להיותו אד"ם שלם ונודע כי א' זו היא שם אה"יה דהיינו יסוד אימא

שבתוך זעיר והענין שכאשר יגיע האדם לזכות לנשמה שהיא מאימא אז הוא אדם שלם:
ושם זה העולה יל"ד הוא ביעקב מהחזה ולמטה שעליו נאמר ביעקב בנה הקטן:
איקרי מלך להיותו נמשך מכח המלכות שבניינה מהגבורות ושליט בעלמא זו היא העשייה שבה כל כחו וממשלתו:

דף קעט:
זקן וכסיל ששרשו ממלכין קדמאין שהם הזקנים שקדמו לעולם ולפי שרומז לעולם התהו אמר כמה דאוקימנא ולהיותו מבחי' מלכי קדם לכן מקדים לב"כ כד אתיליד שהוא לו זמן הקטנות בחי' עולם התהו וקראו כסי"ל ששרש יצ"הר של האדם הוא מבחי' בירורים השייכים לנפשו ועולה ק"ק נגד ק"ק צירופי אלהי"ם שה"ס הקטנות שכולה משם אלהים ואין לו בחי' דעת וז"ש אשר לא ידע שהוא חסר דעת שאין בקטנות אלא בחי' חו"ב להזהיר לאחרים לא כתי' דאז היה משמע להאיר לאחרים. אלא להזהר שאפי' לעצמו לא יוכל להביא הארה בגין דאיהו כסיל שחסר לו בחי' הדעת. דהא מסוסיתא מעבירות (מעכירות) דקטנות והוא רע גמור שאין לו תיקון:
חכמת המסכן נודע שמלך הדר שהוא שורש החסדים אינו אור יוצא מצנור אלא הארה לבד המאירה במצח א"ק ולכן יצ"הט הנמשך ממנו נק' מסכן פי' לגבי הגבורות שיצאו מצנור אוזן חוטם פה. ולכן חכמת המסכן הנמשך מחכמה כח מ"ה בזויה בעיני יצר הרע ודבריו אינם נשמעים לאדם שקדמו יצ"הר:
למהימנותא פי' שמקבל ע"ז לאמונתו כי הטית משפט הוא מצד החיצונים וא"א שלא יטהו:
כשלין לעלמא דאתי כי לעו"הב שאז בלע המות אז ותמו כל הסיגים משם ס"ג בכח הבירור הנעשה בע"הז: אבל מי שמגביר עליו כח יצ"הר נדבק ברעה וגם הוא יתום ויכלה בזמן שיכלה הרע. וקרא לזה מכשול מפני שטענת יצ"הר הוא להיותו מהתפשטות הגבורות שקדמו לחסדים ושתחזור להן הממשלה ובזה עצמו נכשל החוטא מבלי הבין להבדיל בין הגבורות הממותקות דין קדוש לדין מעוות:
דחיל למאריה היינו יראת הרוממות ששרשה ממוחא סתימאה הנתקנת מגבורה דעתיק והבירורים נעשים בכח הגבורות הקדושות שזו היא סגולתן לתת גבול ומדה להנמצאות לשיוכלו לקבל אור עליון ועל כן נק' יצ"הט חכם להיות כחו מחכמה זו דאריך ומלט את העיר שהוא הגוף שבניינו מגבורות מנצ"פך גי' עי"ר ויצ"הט ממשיך עליו אור ממקור הגבורות הקדושות וזו היא חכמתו ואז נכפים החיצונים כנודע שאין הדין נכפה אלא משורשו כמ"ש בכוונת שו"פר ובזה יצדק תואר גבור לכובש את יצרו המתקנא בו

להתגבר עליו ולעומתו יתעצם הצדיק בתעניות ופרישות וזה טעם למה יסבלו הצדיקים צרות בעו"הז כמ"ש רבות רעות צדיק ולא אמר לצדיק אלא צדיק ר"ל רעות של הצדיק שהיא רוצה בהם ומקבלם בשמחה א"נ ע"ד כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו שפיצונים מתחזקים נגדו שלפי גודל ערכו כך יש קליפה נגדו כלבן נגד יעקב ובלעם נגד משה רבינו ע"ה וצריך לסבול יסורין להכניעה עכ"ל הרמ"ז זל"הה:

ויש מפרשים להזהיר לשון אזהרה לא לשון זוהר אלא לשון להזהר שאפי' הוא לעצמו לא ידע להיו' נזהר מרעתו באחרית:

רבות רעות פי' מי שיש לו רבות רעות ודאי הוא צדיק אשר ה' יבחן א"נ מדלא כתיב לצדיק דהוה משמע שהרעות שילחו לו מאת ה' אלא צדיק דמשמע שהצדיק קורא להם ע"ד בואו אחי ורעי דר"א בר"ש והכוונה להתרחק ולהבדיל בינו ובין יצ"הר:

מגו רחימותא דיעקב לגבי דיוסף וכו' פי' מאהבת יעקב ליוסף שיוסף הוא יסוד דזעיר לכך ירד יעקב למצרים:

בגין דלבתר כתיב ואזכור וכו' ר"ל אעיקרא דדינא פירכא למה הקדים הקב"ה ירידת יוסף למצרים לפי שיוסף הוא יסוד דזעיר ואם לא קדם הוא למצרים תחלה לא תמצא השכינה מי שיהיה מרכבה לה וכשקדם יוסף היה מרכבה לה ועל ידו היתה השכינה עם ישראל ובשבילה ניצולו דכתיב ואזכור את בריתי שהיא השכינה:

דף קפ.

כי מפני הרעה וכו' עד לא ייתי רעה וכו'. פי' אם יהיה הצדיק חי הוא מגין ולכן נאסף כדי שתבא הרעה ח"ו. ד"א עד לא ישלוט רעה וכו'. פי' בשביל שלא יהי' הצדיק ברעה לכך נאסף קודם שאין חפץ ה' שיתייסר הצדיק באותה רעה.

דא יצה"ר פירוש מפני שהצדיק נלחם תמיד ביצה"ר לכך נאסף כדי שישקוט וינוח כמ"ש רז"ל על פ' ושם ינוחו יגיעי כח:

והרמ"ז כתב וז"ל בזמנא דקב"ה אשגח וכו' ידוע מדברי הרב שיש ב' מדות להנהגת העולם א' לאו"ה והיא דחיצוניו' לחיות העולמו' והשנית לישראל והיא דפנימיו' ושל א"ה נקראת הסתרת פנים כי הפנימיות מסתלק וכשהעולם מתנהג בחיצוניות אין העונות פוגמים כ"כ וז"ש חטא חטאה ירושלים כי אומות העולם אין חטאם חטא ולכן בזמן המבול האריך אפו עד כי רבה רעת האדם וכו' דאתמלי קסטא דלהון כנז' בפ' נח ואז אובדין מעה"ז ומעה"ב כי כלתה בהם הרעה: אבל לשל ישראל שהנהגתם היא בפנימיות לכן פגימתם גדולה ולכן אין הקב"ה ממתין להם עד שתתמלא סאתם אלא מקדים ליסרם שבזה כלים החיצונים וארז"ל שבגיהנם באים הקטגורים שנעשו מהעונות ומיסרים

לעושיהם דכלים ואובדים. וגיהנם כלה וכו' וז"ש ר"י בזמנא דקב"ה אשגח בעלמא שהוא בפנימיות המיוחס להשגחה הפרטית. ולא הוי עלמא כדקא יאות דהיינו שהגבורות מתחזקות ואזדמן דינא ב"מ כדין קב"ה במדת חסדיו:

נטיל זכאה דאישתכח בינייהו וכו' כי בעודנו חי מייחד יחודים וממשיך שפע ומחליש תמיד כח החיצונים שלא יוכלו לשלוט בעולם ובזה העונות הולכים ורבים ותסתכן הנשמה. ולכן נח לה שתשלוט מד"הד ליסר העולם ולהתם פשע וזה כאשר יסתלק הצדיק המגין ומיירי בצדיק שאין לו כח להוכיחם וז"ש דאשתכח בינייהו מובלע ביניהם ואינו לראש להם אלא נחשב בעיניהם כאחד מהם ועוד ירמוז שאין לו שייכות שורשו עם בני דורו כמשה שהיה שורש לנשמות בני דורו ושיש כח בו לזכותם ועוד שאינו צדיק גמור שא"כ היה כח בידו ליסר בני דורו ולהתיש כח הקליפה. ולכן במותו:

לא ישתכח מאן דיגין עלייהו שאינו כאיזה צדיקים שגם אחר מיתתם רושם צדקתם מגין כל זמנא דזכאה שרי וכו' מפני שסתם צדיק היא מושרש בקו האמצעי בדעת או בת"ת או ביסוד ויש לו כח לזווג זו"ן פב"פ וכנז' בפ' אחרי מות ובזה לא יוכל הדין לשלוט **מנלן ממשה והגם שהאיש משה גדול מאד** גם חטא העם חטאה גדולה ואפי' אחר מות הצדיק מבקש רחמים על בני דורו. והוא לא ידע בצרה שתבוא כדי שלא יתפלל עליה כדמצינו בחורבן ב"ה שא"זל הלך ירמיה להודיע לאבות ולמרע"ה שנראה ודאי שה' העלים מהם כדי שלא ינעלו דלת בפני מד"הד:

וכדין אתפרע וגבי דיליה הוא מ"ש לעיל שכ"ז הוא לתועלת הנשמות וז"ש וגבי דיליה היא הנשמה שיש לה אופן לחזור לבית אביה. ושיעור הכתוב הצדיק אבד ואין איש מצטער על מיתתו ואנשי חסד בעלי מצות נאספים באין מבין טעם אסיפתם שהוא מפני הרעה שתבוא ב"מ ופי' בזה ג' דרכים א' עד לא ייתי רעה ר"ל קודם שיצאו המשחיתים כי לא נודע איזו גזרה יגזור ה' דבר או רעב וכו' אבל במחשבה עליונה כבר ידועה ולכן אמר הרעה. דרך ב' עד שלא ישלוט הרעה פי' שכבר נגזרה הגזרה ויצא המשחית אבל עדין לא אתמסרו פתקין ולא יוכל לשלוט עד אחר מות הצדיק ולכן נאסף הצדיק כדי שתשלוט מיד במותו: דרך ג' דא יצה"ר והכוונה שזהו תכלית הפטירה לצדיק ולהביא יסורין על העולם דאל"כ יגדל כח יצה"ר ותאבד הנשמה גם הארץ תאבד כמו בסדום ויצה"ר נק' פני הרעה כי הוא פנים של הרעות והיסורין ומלכם ההולך לפניהם:

ת"ח יעקב שלימו וכו' שגדל כחו יותר מאבותיו לכלות הרעב במצרים שאף עפ"י שעליו שט"ח של גלות גדל כחו לכלות הרעב. וע"ד הסוד ידוע שטעם גלות מצרי' הוא לתיקון הדעת דזעיר כמ"ש בראש כוונת פסח ולתקן כל אותם הניצוצות של אדה"ר של אותם

ק"ל שנה וז"ש שלימו דאבהן בסוד הדעת ואיהו קאים לקיימא בגלותא של עני מצרים וכמנין שנותיו בבואו למצרים וקראם רעים שהניצוצות היו אז בבחי' הרע אבל. מגו דאיהו צדיק וכו' צדיק דייקא שבו נמתקו הגבורות עם החסדים ולכן אתעכב דינא שהיה גזור ומוכן לתיקון העולם ונתעכב בשבילו.

דמתקשר ויתיב בההוא אתר דאתאחיד בחשך פי' שיעקב עד עתה בח"ל הי' בחי' הקטנות וזו"ן למעלה היו אחור באחור ואז המ' נקרא אתר דאחיד חשך ר"ל שלא היתה נגד אור פני המלך אלא אחוזה ודבוקה בגבורות שהם האחוריים והנה אז נכנסים בה נה"י דאו"א ונקרא ארץ מגורי אביו של יעקב הוא אבא שיעקב הוא ממנו: ומקום מושב אבא הוא נה"י דאימא ולפי שכניסתם זו במ' הוא דרך עראי כי ישיבתם תדירות בקבע הוא בתוך זעיר. לכן זו הישיבה של האחורים נק'. מגורי. ואח"כ שחוזרין נה"י דאו"א ויוצאים מרחל ונכנסים בזעיר ואז היא נבנית ע"י נה"י דידיה אז וישב יעקב דאיתקשר ביסודו שהוא הקושר והמייחד ויתיב בנ"ה דידיה שבהם בחי' הישיבה:

דא דינא קשיא בסוד מדת הגבורה שלהיות שם החסדים מכוסים הוא דין קשה: א"נ בסוד לאה שאחוזה שם ודינא רפיא מדת הוד חסדי דוד המאירים ברחל שלכן היא דינא רפיא ע"כ מהרמ"ז זל"הה:

בההוא אתר מ' דאתקשר בחשך פי' גבורה. בן י"ז שנה א"ר אבא רמז ליה. פי' טעם שמפרש הכתוב שנמכר בן י"ז שנה לומר שהיה בוכה על שנאבד לו בן מי"ז שנה לכך נתנו לו י"ז שנה של שלוה:

דף קפ:

דהא אבוי דדין זכאה פי' אביו של יעקב א"נ אביו של זה הצדיק שנתייסר.

כי פועל אדם ישלם לו וכו' פי' ר' חייא מתרץ קושיא שנית הא חמינן צדיקי וכו' ומתרץ כי פועל אדם וכו' שבגלגול ראשון עשה שום עון ולכך מתייסר עתה בגלגול שני:

בספרי קדמאי פי' מתרצי תירוץ אחר שהעיקר הוא מי שבאה נשמתו מן המ' בשעה שהיא פגומה ח"ו אפי' יהיה צדיק בן צדיק מתייסר. ומי שבאה נשמתו בעת שלימות המ' גם דיהוי חייבא יהי שלם בכולא בלי יסורין:

דף קפא.

ר' אלעזר אמר וכו' ס"ל כתירוץ ר' חייא כי פועל אדם ובגין לאעברא מניה ההוא זוהמא דקבילת בהאי עלמא דהיינו מה שעשה בגלגול ראשון ולכך נתייסר אפי' יהיה צדיק בן צדיק:

ר"ש פתח ס"ל כספרי קדמאי ולפי שספרי קדמאי ור"ח ור' אלעזר לא תירצו קושיא קמייתא דהא חמינן דשכינתא לא שרייא באתר עציבו וכו' לכך בא ר"ש ותירצה בסוף דבריו שאמר ואע"ג דנשמתין בעציבו ולא בחדוון רזא דמלה שריין כגוונא דלעילא וכו': כולהו קיימין לגו בקורטא דלגו פסיטו קורטא פי' בתוך פנימיות יסוד ועטרת יסוד דמ' שנקרא ציון וירושלי' ולכך כפל לשונו בקורטא דלגו פסיטו קורטא.

כגוונא דלעיל' גופא אתפגים פי' כשם שלמעלה אין יניקה לסטרא אחרא רק מהכלים ולא מנשמת הפרצופים כך למטה גופא אתפגים ולא נשמתא:

ודא כגוונא דדא גרסינן

אהבה זוטא מלכות

מאהבה רבא זעיר שבניינו מהחסדים שנקרא אהבה

ובתוקפא דנהורין עילאין פי' בכח הארת מוחין שבזעיר:

והרמ"ז כתב וז"ל כד ברא קב"ה וכו' הוא ראשית הבריאה שהיתה בגבורות שבהם ניתנה מדה לעולמות ועל דא אתקיים באותה מדה שניתנה לו:

בר דקב"ה בגין וכו' איתא בדברי הרב ז"ל שבתחילת הויית העולם כשהיו שולטות הגבורות דהיינו בעולם התהו היתה בחינת יראה בין העלולים דהיינו ירא התחתון להדבק בעליון וזוהי יראת הרוממות. וכן ירא העליון להתיחיד עם התחתון וזוהי יראת העונש ועל סוד זה תמצא בפקודין דפ' בראשית מקדים מצות יראה לשל אהבה: אבל אח"כ הופיעה הארה באור החסדים ונעשו הפרצופין ולבושין דיקר לכסות האור ונתקנו העולמות ואלמלא התיקון היו העולמות נאבדין לגמרי כמרז"ל בונה עולמות ומחריבן. עכ"ל הרב זל"ה:

ואינון רחמי מעכבי לדינא זהו ביסום הגבורות שנעשה בכח התורה ומע"ט והאור הפנימי מבסם את הכלים והחיצונית שלא ישתרבבו ק"ך צירופי אלהי"ם בכח דין חזק עד למטה כי בזה יתחזק כח אלהים אחרים ויחרב העולם ב"מ:

ואי תימא וכו': פי' אם תאמר שעוד הדין החזק נוהג שהרי מצינו צדיק ורע לו והצדיקים מעונים ביסורין:

הא אתמר פירוש אדרבה זהו פעולת החסד שעל כן נקראים יסורין של אהבה והענין שידוע שהחומר הוא מהחצונית ומבחי' הכלים שכולם דין ובפרט כלים דב"ן דעשייה וכ"ש הגוף שהוא בתחתית העשייה ולכן הם מונעים את הנשמה שלא תוכל להדבק בפנימיות. ולכן כמו שהגבורות הקדושות מכניעות את הקליפות כך מכניעות את החומר: ועוד דקים לן שאחת מסגולת הדין היא להעלות התחתון לעליון ואז ודאי

שמשתנה מדת התחתון להיות יותר רוחניות כדי שתוכל לעלות. כמו כן בסגולת היסורין שמכניעין החומר העכור ומשתנה עכירותו לגשם יותר דק וכמ"ש במרע"ה שהוצרך לק"ך תעניות להתעלות עד פנימיות בינה דבריאה שלמטה ממנה מתחילים ק"ך צירופי אלהי"ם דהיינו מזעיר דבריאה ולמטה כמ"ש באוצ"ח בדרוש השמות ונמצא תועלת יסורי הצדיק לזיכוך החומר כדי שלא ימנע הנשמה לקבל אור העליון בלי מסך העכירות גשמי וז"ש דהא קב"ה רחים עליה וכו' כדי שיהיה מוכן להתקרב ליוצרו משבר כחות הגוף כדי שתשלוט הנשמה ותוכן לקבל אור עליון המושפע אליה:

מתבר גופא ששני סגולות לדין א' הפרשת סיגים ב' התעלות הרוחני להדביקו בשורשו וכנגד זו אמר וכדין אתקריב שמתעל' למעלה ונדבק בעליונים והרי זה ממש כמו שאנו מכוונים בק"ש שבמלת שמע נמשיך אור עליון ובכחו נתעלה באחד ונעשה הייחוד וכל זה הוא בהיכל אהבה שבו נמסרת נפשנו על ק"ה ובזה נכנע כח החומר והוו להו יסורין של אהבה:

גופא חלשא ונפשא תקיפא שכל עוד שיחלש הגוף כך תחזק הנפש נפשא דייקא שהוא הסמוכה לגוף יתחזק כחה לסבול היסורין שלא יבעט כמרז"ל אם תשים אשם נפשו וכו':

כמה דאמרי חברייא רומז הסוד הנודע שגוף צדיק זה יהיה כגופות המלכים הראשונים שבשעת מיתתם נזדככו וזכו לאור הפנימיות. וכך הצדיק בעל יסורין יזכה למדריגת עוה"ב מיתוק הגבורות דב"ן שהוא יהיה אז השולט כנודע ליודעים:

שנאיה דקב"ה כי הרשע כשעושה איזה מ"ט פוגם בשפע החדש המושפע בסגולת אותה המצוה שנבלע באיברי קליפת נוגה וע"ד שכתב הרב ז"ל על בעל העבירות שלא עשה תשובה ועושה איזה מצוה:

אי חדוה לית ביה וכו' כלומר אפי' יהיה איש צדיק וכדמייתי ליה מאלישע ויעקב והשמחה ה"ס גבורות מתוקות יין המשמח שמעלה הנשמה למעלה לקשרה במקורה. אבל העצבון הוא יין המשכר. ומקשה כיון שאין השכינה שורה שם איך יקראו יסורין של אהבה. ועוד דהא חמינן וכו' ולמה לא ישוה ה' את המדות בכל הצדיקים: ומתרץ שיש יסורין הנמשכים בהשגחת ה' ובחפצו ולא זו בלבד אלא שתלויים ברצון הצדיק עצמו וכדאמרינן חביבין עליך יסורין ואמר לא הן ולא שכרם ויש שאומר בואו אחי ורעי לקבולנהו בשמחה וכמ"ש בירושלמי שרע"ק שחק ושמח כשהיו סורקים את בשרו שאין העצבון שולט באלו שעושים מאהבה ושמחים ביסורין ושכינה שורה עליהם. אמנם יש אחרים ביסורי יגון ואנחה ואינם באים להם בשליחות מיד ה' רק נכללים ביש נספה בלא משפט ומ"מ אין לבטל בזה עין ההשגחה כי ע"כ הקדים כי פועל אדם ישלם לו וזה שאם

יש איזה עון ביד האדם הוא מעורר כח תאותו לבא על אשתו בימי הרעה ויולד בן המוכן למועדי רגל. ומפרש הדבר בפרטות חד דאיהו תרין ר"ל חד הוא מ"ש זמנין דסיהרא קיימא בפגימו. ותרין הוא הנמשך מהולדת הבנים באותו זמן. עכ"ל הרמ"ז זלה"ה.

דף קפא:

ירום מסטרא דנהורא עילאה פי' מצד אריך כמ"ש הרב באו"צח שבימי המשיח יתגלה הארת חוטם דאריך למלכות ואריך הוא נהורא עילאה דכל נהורין וכן פי' בס' אור ישראל:

כד"א ויאמר אברהם אל עבדו דא סיהרא גרסינן ול"ג ויאמר אל עבדו זקן ביתו וכד"א.

ממ"ט פי' לפי שהשכינה מתלבשת במט"ט לכך אמר מט"ט דאיהו עבד שליחא וכו'

אבל לעולם עבדו היא המלכות וזעיר מדבר עמה:

עשרה גמלים אלין אינון עשרה דרגין וכו' פי' הם י"ס דבריאה ונקראים גמלים לפי שגומלים חסד לתחתונים.

מגמלי אדוניו דאינון בההוא גוונא ממש פי' י"ס דבריאה מעין י"ס דאצילות:

כל ההוא טיבו רוחין עילאין פי' וכל טוב אדוניו הם רוחות של הצדיקים שביסוד ומ"ש וכל טוב אדוניו ההוא שמושא דשמשא הוא כמו דבר אפר:

דף קפב.

זמינין למיקם ולאחייא וכו' פירוש לעיל אמר מתי ארץ ישראל קודמין למתי ח"ל. וכאן אמר במתי א"י עצמם או במתי ח"ל עצמם יש בהם חילוק שת"ח קודמין להמון העם ובעלי הקבלה קודמין לשאר ת"ח וז"של ואשתדלו למנדע למאריהון ברזא דחכמתא ואינון אתקיימון בקדמיתא

למפלט מנה כל גופין דאינון בגווה גרסינן:

והיה הנערה פי' הגוף והמדבר עם השכינה הוא הבלא דגרמי שבתוך הגוף כמש"ל היא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני ודאי דא הוא גופא וכו':

מהאו עבד דאשתני דיוקניה פי' מט"ט שהמ' נחסר אורה כן משפת מאיש שהוא מט"ט מראהו:

ד"א כן משחת וכו' כדמסיק לקמן ובג"כ משחת מאיש מראהו דא הוא כמה דכתיב הצדיק אבד והיינו יסוד:

והרמ"ז כתב וז"ל

הן אראלים נגזר מארי"אל והם מהמ' ומלאכי שלום הם מת"ת ובזה מכוון מ"ש כאן שגם בעלה לא נהיר נהוריה ומש"ה בכו גם מלאכי שלום ובזה מדוייק מ"ש בחגיג' דאפי' מלאכי שלום בכו והקשה באוצ"ח מאי אפי' ותירץ שהם מלאכים הקרובים אל הנשמות

שהם מפנימיות העולמות. ומלאכים הקרובים לנשמות הם יותר פנימיים מן השאר ע"ש. ולפי הנז' א"ש ומכוון לענין. עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

דף קפב:

אתקריאת בשמא דדכורא פי' שנקרא הוי"ה כנודע:

הכי נמי אתקרי איהו בשמא דילה וכו' פי' שהמ' לפעמים נקרא נער ולפעמים נקרא נערה ולכך גם זעיר נקרא נער כשמה בשביל שיש בו ש"ך דינים שהם בגי' נ"ער:

את בני בלהה ואת בני זלפה וכו' פי' בני בלהה ובני זלפה הם חיילות דבי"ע.

כד סליק צפרא וכו' כעלות השחר ומתחיל להאיר פני המזרח אברהם אחיד ליה ליצחק: ובשירותא דתלת שעי קמייתא וכו' ר"ל כשהתחיל היום ממש אז גם יעקב ממתיק הדין דיצחק:

דף קפג.

חד משתין בנבואה עיין מ"ש בפ' ויצא דקמ"ט בפי' שתא דרגין. בחלמא כדיבו וקשוט ומלה וכו' ס"ל לר' חייא טעם שצריך פשרון הפה שהיא המ'. לפי שהחלום יש בו כדיבו וקשוט ולכך צריך הפשרון מהפה שהיא המ' כדי להפריד הקליפה שנדבקה בחלום שממנה בא הכדיבו ולא ישאר רק החשוט שהוא מהקדושה:

ר' יהודה וכו' פליג אר"ח וס"ל הטעם לפי שהחלום הוא מגבריאל שהוא ביצירה דרגא תתאה ולכך צריך פשרון מהמלכות דאצילות שהיא שולטת על הכל:

לגוונא אחרא איהו גרים וכו' פי' גוונא אחרא הוא שפישר לו פשרון החלום על אמתתו אלא בשביל שאמרו לו המלוך תמלוך בלשון תמיה גרמו שנתעכב החלום כ"ב שנה וז"ש דאי ההוא חלמא מתהפך לגוונא אחרא שעשה בו שום תימא בפשרון איהו גרים ליה לסלקא וז"ש ת"ח דיוסף וכו' וע"ד גרמו ליה לסלקא חלמיה אבל אין לפרש מתהפך לגוונא אחרא היינו שפישר לו פשרון אחר. דא"כ לא יתקיים אלא אותו הפתרון שפשר לו ולא יתקיים אמיתות החלום כמ"ש לקמן דאלמלא אינון אהפכו ליה לגוונא אחרא הכי אתקיים דהיינו אלמלא השבטים אמרו לו פשרון אחר הכי אתקיים כפתרון שלהם. וא"כ איך אמר איהו גרים לסלקא משמע שהחלום יתקיים אבל יתעכב כמה שנים. אלא ודאי כמ"ש:

ואינון אתיבו ואמרו המלוך תמלוך פי' כיון שאמרו לו פשרון האמיתי צריך שיתקיים כמו שפישרו לו אבל בשביל שאמרו בלשון תימא נתעכב כ"ב שנה:

והרמ"ז כתב וז"ל ת"ח כל נבואה וכו' נמשך למה שהקדים שכל העולמות הם בדרך השתלשלות כמ"ש דרגא על דרגא ינקי אלין מאלין וכו': ואמר שכך הם מדרגות הנבואה.

ינקי מסטרא חדא. הוא אור אימא המתגלה בנ"ה דזעיר והן הן דרגין ידיען שהם גלוים ונודעין כי למעלה בחג"ת האורות סתומים אבל בנ"ה הם מגולים והיינו ידיען:

הוו אתחזיין וכו' ר"ל נ"ה דזעיר מתנוצצים בחו"ב דנוקבא העומדת אחריו והיא נקראת אספקלריא שאינה מאירה מפני שהיא גבורות הנקראים חשך אבל מתגלה באור החסדים דנ"ה דזעיר:

במראה אליו אתודע זה נאמר בשאר נביאים שעליהם אמרו כל הנביאים מאספקלריא שאינה מאירה מלבד מרע"ה שאמר בו ומראה ולא בחידות ומראה לשון זכר ללמד שהוא אור נ"ה דזעיר ממש ומצד הפנים והוא אור שאינו מתעבה. שלא היה צריך שיתנוצץ האור במ'. וגם לא נאמר ובמראה אלא ומראה לרמוז שזכה לאור הבינה המגולה שם ולא ע"י כלי נ"ה דזעיר. אבל בנביאים אחרים במראה לשון נקבה. ולכן שואל מאן הוא מראה וכו' שה"ס המ' הידועה ולפי שהיא מקבלת מאחרים מכל המדות העליונות לכן אמר דהיא חיזו דכל גוונין. ונודע כי מראה סודו מ' דבריאה ויצדק בה שם מראה לפי שענין הגוונין והמראות דווקא בבריאה ולא באצילות חלילה כמ"ש בפי' ספרא דצניעותא וז"ש חיזו דכל גוונין:

אספקלריא דלא נהרא ר"ל דוגמת מראה שהיא עשוים להסתכל בה שיש עכירות באחוריה ומתוך כך אינה מראה מעבר אל עבר והצורות מתדמות בה. וכך היא סוד הגבורות שבאחורי הנוקבא שהן עכורות ואין אור החסדים מזהיר מצד האחוריים ולכן מצטייר בה כל שכנגדה עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

דף קפג:

שחברו מבעי ליה פי' שחברו ישראל ירושלים של מעלה שהיא המ': **עם ירושלים של מטה** דהכי משמע פשטיה דקרא ירושלים הבנויה למטה. כעיר שהיא המ' שחברו לה יחדיו עם ירושלים של מטה: אלא דאתחברית אימא בברתא פי' להכי אמר שחברה בה' לומר שהמ' עצמה נתחברה עם בינה ושיעור הכתוב ירושלם של מטה הבנויה. כעיר שהיא המ' שנתחברה יחדיו עם ה' ראשונה ולזה רמז שחברה בה' ויש מפרשים שחברו מבעי ליה פי' כעיר שהיא המ' שנתחברו לה כל ישראל בתוכה וא"כ אמאי קאמר שחברה בה'. והתירוץ כמ"ש אלא אפי' דעלמא עילאה פ' י"ב שבטים הם נגד י"ב בקר שתחת המ' ורומזים ג"כ לי"ב גבולי אלכסון שבזעיר וז"ש אלא אפי' דעלמא עילאה שהוא זעיר.

דאינון קיומא לתתא סהדותא וכו' פי' הם תחת המ' והם קיום העולם והם ג"כ רומזים לי"ב גבולי אלכסון שבזעיר שכשאנו רואים י"ב למטה אנו יודעים ומעידים שיש י"ב ג"כ בזעיר וז"ש סהדותא אינון לעילא:

דף קפד.

ביוסף דאזדבן לעבדא פי' לכך מכרוהו אחיו כדי שיתקיים בו לעבד נמכר יוסף והוא עבד של אחיו וכדמסיק שאחר שיהיו מצרים עבדים ליוסף נמצאו ישראל שולטים על הכל דכל מה שקנה עבד קנה רבו: וישראל כולהו בגלותא נפלו גרסינן: בכולא תועה דאבטח וכו' שהיה סובר שלא יזיקוהו ע"כ תועה בדרך שלא ידע היכן הן כמ"ש ותבע להו ולא אשכח: ד"א מי יתנך כאח לי דא יוסף לגבה דשכינת' ההוא רוחא דשדי בגווה ששורשו מהדכורא שהוא יוסף והוא שם ב"ן ותמיד הוא במ' ובימי הגלות שנפסק הזווג היא מזדווג עמה ולכך אומרת לזעיר מי יתנך כאח לי דא יוסף דאתאחד עמה ואתדבק בהדה והוא ההוא רוחא ששורשו מיסוד שהוא יוסף:

והרמ"ז כתב ברוך אברם לאל עליון פי' זה כתוב בבוא אברם ממלחמת המלכים שעשה דין ברשעים בכח הדינים הקדושים שדוחים ומשפילים את החיצונים והגביר מדת נוצר חסד על מדת לאלפים ואז שם קנ"א שמשם הרוגז נעשה קס"א כמנין אלפי"ם והוא שם קונ"ה העולה קס"א והיא מדת ונקה דהיינו חסד דבתרא עילאה וזהו אל עליון:

דף קפד:

ארחץ בנקיון וכו' האי קרא אוקמוה כפשוטו בנקיון בכל מידי דמנקי:

אבל ת"ח פי' תבין סוד מלה זו

דנשמתא קדישא אסתלקת מיניה הוא בחי' אור מקיף ונפקת מניה אור פנימי. המוחין מתעלי' ביום על הראש כי האור המקיף נתעלה למעלה והפנימי יצא ממנו ונשאר הרשימו מקיף אבל בלילה יוצא הפנימיות דזעיר ומסתלק. ועל דנשמתא קדישא נפקת וכו' כפל הענין לרמוז מאי דקים לן שהמוחין העליונים נכנסים בעת התפלה ואחר ג' שעות מסתלקים ונשאר הרשימו כל היום. ובלילה גם הרשימו דזעיר מסתלק שהוא סוד השינה כמ"ש בענין התפילין בפסוק שימני כחותם וז"ש שבלילה הנשמה הפנימית אסתלקת ואפי' בחי' הרשימו. ואין אז אלא בחי' קסטא דחיי שה"ס הקטנות ולכן שורה רוח רעה על כל הגוף.

וכד נשמתא אתהדרת אז חוזרת בכח חדושה ודוחה את הטומאה ולבד בידים נשארה הטומאה והטעם כי משם ינוקת החיצונים מבחי' הצפרנים שהן עלולות לטומאה וכדר"זל בענין קציצתם וכנרמז בפסוק ויפוזו זרועי ידיו:

לא יעבר ידוי על עינוי ה"ה לחוטם ולאזן כמ"ש בש"ס ולכן יזהר שיעשה ע"י בגד: וכד נטל ידוי כדקא חזי שצריך ליטלם ג"פ בכל א' וא' ואח"כ לשפשפם יחד והכוונה להמשיך שפע מלמעלה להבריח רוח הטומאה ולהעלות הקדושה מתוך הטומאה וזהו הנקיון הגמור שיכרת כח הטמא השור' עליהן וסוד רחיצת ידים כי השפע ה"ס ט' יודי"ן שבעס"מ"ב וג' ידות הן גדולה חזקה רמה ויש מ"ב בכל א' מהם כידוע וג"פ מ"ב הוא קכ"ו וט' יודי"ן צ' הרי ר"ו ג' נקיו"ן גם ט' יודי"ן גי' מי"ם: א"נ ידוע מדרוש רפ"ח ניצוצין שבחג"ת יש ג' ע"ב דע"ב ס"ג מ"ה שעולין נקיו"ן: וכדין אתקדש ואיקרי קדוש פי' בא עליו שפע קדוש מלמעלה ונשאר בו כל היום וז"ש ואיקרי קדוש והיינו כל שלא הסיח דעתו כדפסק הש"ע בסי' קס"ד וז"ל נוטל ידיו שחרי' ומתנה עליהם כל היום: דיתקדש מההוא דלעילא ה"ס המ' שהיא הכלי המקבל כל השפע של מעלה מו"ק העולים ס' גי' כל"י: וכלי התחתון הוא נוקבא דקליפ' שבה נכללת כל הטומאה ואומרו לקבלא מסאבא ירצה שהטומאה מתפרדת כשיתנו לה הזוהמא והטומאה כי הוא חלקה הניתן לה ובזה מתפרדת מן האדם ואז מתקדש בשפע עליון עכ"ל הרמ"ז זל"ה:

דף קפה:

אמר ראובן ישתזיב מן ידיהו וכו': זה כמו דבר אחר שתחלה אמר שכוונת ראובן הוא להציל יוסף מיד בעלי בחירה ורצון. ובבור יתרחיש ליה ניסא ולזמנין זכו דאבהן מסייע וינצל מהנחשים ודאי. וכאן אמר שכל כוונתו להצילו מידם אבל בבור אעפ"י שימות ישאר גופו שלם וישיבנו לאביו לקבל בו תנחומין:

אי ימות לא יכלון ליה גרסינן ר"ל לא יאכלו אותו הנחשים א"נ לא יכלון לשון כלייה לא יכלוהו מהעולם הגם שימות לא ישתצי גופיה:

דף קפו.

כד ברא קב"ה אבא:

עלמא פי' מ': כי כתב הרב באוצ"ח דאצילות כולה נעשית ע"י אבא בסוד כולם בחכמה עשית שאבא נתלבש באימא ואימא נעשית מעבר ודרך ויוצא אור אבא דרך חלון שהוא יסוד דידה לזעיר. ולא נתעצם בה. וזעיר גם הוא יוצא האור ממנו דרך חלון צר שהוא יסוד דידיה למ' והכל הוא אור אבא עכ"ל וז"ש כד ברא קב"ה שהוא אבא עלמא שהיא מ' כדמוכח לקמן כדכתיב חממות נשים בנתה ביתה וכו'

ז' סמכין הם ז"ק דזעיר וכולהו סמכין קיימי בחד סמכא פי' כל הקצוות משפיעין ביסוד

חכמות נשים בנתה ביתה פי' אבא שנקרא חכמה בנתה ביתה שהיא מ' כנודע שאבא יסד ברתא ומ"ש חצבה עמודיה ז' כלו' הבנין שבנה אבא למ' הוא ע"י שחצבה חכמה הנז' עמודיה ז' שהם ז' קצוות דזעיר והם משפיעים במלכות.
ועלמא כד אתברי מההוא אתר אתבכי פי' שכל הארות המ' הם מיסוד דזעיר
נקודה דעלמא ואמצעיתא דכולא פי' שהיסוד הוא בקו אמצעי דזעיר:
מציון שהוא יסוד דזעיר שהוא מכלל יופי בסוד ויהי יוסף יפה תואר:
אלהים שהיא המ' משם הופיע ומקבלת הארה וכן פירש באוצ"ח:
ציון וירושלים פי' יסוד דזעיר נק' כיון והמ' נקרא ירושלים
בנין דיוסף נחתו ליה למצרים פי' וכיון שיוסף שהוא בחי' היסוד ירד למצרים גם יהודה שרומז למ' הורידוהו מגדולתו
תלת בנין וכו' הכוונה לומר אח"כ מאי שנא בברא קדמאה ויקרא וכו'. ובג"כ כתיב ויקרא פי' אע"פי שבנח כתיב ויקרא את שמו נח ודריש הזוהר שם שהיא המ' לפי שנאמר את. וביעקב דלא כתיב את פי' ויקרא שמו הוא זעיר. מ"מ דבר הלמד מענייננו כיון שער הוא רע ודאי את דכתיב ביה הוא ס"א וכתיב ביה ויקרא לרמיז שס"א הוא שקרא לו ער:

דף קפו:
לבתר לא אתבסם אתרא עד דאתא שלה פי' את דכתיב באונן נמי הוא ס"א לפי שלא נתקנה המ' עד דאתא שלה וטעם דכתיב ביה ותקרא לפי שאונן לא השחית זרעו אלא מפני שוידע אונן כי וכו' ואין עונו גדול כ"כ לכן כתב ביה ותקרא שרומז אל המ' אבל ער שהשחית זרעו בלי טעם כתיב ביה ויקרא שהוא ס"א.
דהוה עיקרא מכולהו ול"פז ותקרא את שמו שלה את דכתיב ביה היא השכינה ודבר הלמד מענייננו
ממזרח שמש דא אתר וכו' פי' יסוד דזעיר שמשם זורחים ויוצאים הארות זעיר שנקרא שמש ולכך יסוד נקרא מזרח שמש ששם זריחת השמש שהוא זעיר.
ויבוא סגנים אלין אינון חיליו דעלמ' דאתיין בגין ההוא אתערותא דנשמתין כמו חומר כגוונא דאתער בר נש בגופא גרסינן וכן נמצא בזוהר מוגה ופי' אלין אינון חייליו דעלמא הם המלאכים שיוצאים עם כל נשמה ונשמה וכמ"ש בזוהר בראשית בד' י"ג וז"ש חילין דעלמ' דאתיין בגין ההוא אתערותא דנשמתין.
כמו חומר כגוונא וכו' שיעור הכתוב ויבוא סגנים שהם המלאכים שבאים עם הנשמות כפי התעוררות החומר שהם הגופות שנק' חומר: ההוא דימיש מלמעבד פירין גרסינן.

דף קפז.
אמאי חפץ בגין דיתדכי פי' מלת דכאו דקרא אינו לשון יסורין דא"כ היינו החלי אלא לשון טהרה והכי קאמר וה' חפץ לטהרו ולכך החלי שמביא עליו יסורין. אם ישים אשם נפשו הפ' מדבר בנסתר: נשמתא אהדר מלה פי' שאומר הקב"ה לנשמה אם תשים אשם נפשו אם אתה רוצה להתתקן יראה זרע פי' שישתדל בגלגול זה להוליד בנים.
בנין דההיא נשמתא אזלת ושאטת פי' כיון שמת בלי בנים ב"מ נשמתו נעה גם נדה ואיהי זמינא לאעלא בההוא זרע דאתעסק בה בר נש בפריה ורביה פירוש כשרואה הקב"ה שיש בני אדם שעסקו בפריה ורביה והזריעו לעשות הגוף. אז הנשמה עאלת בההוא גופא לבוא לעולם הזה.

דף קפז:
מאי עדנה כד"א אחרי וכו' ופי' עדנה דקרא קאי אירישא והכי קאמר למה ושבח אני את המתים שכבר מתו פעם אחת וחזרו בגלגול פעם שנית ונתקנו לפי שנתעדנו אבל החיים שעדיין לא באו בגלגול פעם שנית. לא נתעדנו ולא נתקנו:

דף קפח.
דא צרורא דנשמתא פי' מ' ששם נצררים הנשמות לפי שעולים ביסוד דידה בסוד מ"ן: סטרא דעלמא דאתי פי' שיסוד דאימא יש בו חו"ג והחסדים באים לזעיר והגבורות למ' והגבורות הם חד סטרא מאותם תרין סטרין שהם חו"ג וז"ש סטרא דעלמא דאתי:

דף קפח:
איהי איצטריכא לעובדא דא פי' בסוד היבום שהוא באשת המת דווקא.
מקדמת דנא אחין הון פי' פרץ וזרח הם גלגול ער ואונן:

דף קפט.
א"ר אבא בג"כ וכו' פי' מסייע לת"ק דס"ל תאומין הוה מקדמת דנא
רבי שמעון אומר דא יוסף פי' שיוסף הוא חרס שלא יזרח שלא הגיד לאביו על ידי אגרת שהוא במצרים אלין אינון אחוי פי' שהקב"ה חתם דעתם של אחיו שאע"פי ששאל להם יוסף אפילו על עצי עריסותיהם לא ידעו שהוא יוסף:

דף קפט:
דהאי איהו כמאן דסגיד לאלהא אחרא פירוש כששוחה עליה בשעה ביאה כמשתחוה לע"ז: דא גשם דרעותא כתב הרב בכוונת ברכת הנהנין וז"ל דע כי ברוך הוא יסוד דאבא הנק' שביל וצריך לחברו עם יסוד דבינה הנקרא נתיב וזה נקרא ברוך וזה נקרא ברכה שהיא עם הכולל גימטריא ברו"ך ואם תוסיף ד' אותיות של ברוך יהיה גי' רל"ב ולכך

תכוין לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם גי' רל"ב וכולם נמשכים בשביל העליון הנקרא ברוך: והנה פל"א ורל"ב גי' גש"ם שה"ס מ"ן דיסוד הבינה הנק' גבורות גשמים והם גי' גש"ם עכ"ל. נמצא כי גשם הם המוחין דא"וא שבאים למ' וז"ש ובעי לארקא לה ברכאן:

דף קצא:
דההוא רוחא קדישא דעליה ירית ליה לצדיקא דאלישע פי' רוח של נדב והביהו שהיתה באליהו נתנה לאלישע נ"א נוטריקון נדב ואביהו.

דף קצב.
ענבין חוורי פי' הם הארות זעיר: אוכמי פי' הארות המ' ומהמלכות יונקים הקליפות לכן הרואה ענבי אוכמי בחלום סי' רע לו וז"ש אלין צריכים רחמי שהם של מ' כדי להרחיק ממנה הקליפות. ומ"ש ואלין אשגחותא דרחמי הם של זעיר כמ"ש בזוהר תרומה דקמ"ד וז"ל אלא תנינן אילנא דחב ביה אדם קדמאה ענבין הוו דכתיב ענבימו ענבי רוש ואלין אינון ענבין אוכמין. וענבין חוורין מסטרא דרחמי אינון ואוכמי צריכין רחמי דהא מסטרא דמותא אינון עכ"ל וכתב הרח"ו בהגהותיו שם ענבין אוכמין דע כי זרע האשה אדום כיין וזרע האיש לבן כמים וזהו מזיגת הכוס למבין בשיעורו והוא כמ"ש:

דף קצב:
ובג"כ לב טהור ודאי פי' המ' שנק' לב לפי שהיא מתחלת מהחזה ולמטה נגד הלב דזעיר: דא איהו רוח נכון פי' המ' שנקרא לב נקרא ג"כ רוח כמ"של מאי חדש דא חידושא דסיהרא. מ"ט אתענש עליה אחאב פי' רבי יוסי אזיל לשטתיה דבש"ס דס"ל כל האמור בפ' מלך מלך מותר בו אבל ר' יהודה פליג וס"ל דלא נאמרה הפרשה רק לאיים עליהם ולכך נענש אחאב:
קול דברים פי' קול שהיא דברים שהיא מ' והיא היתה הולכות לפני ישראל כמ"ש בזוהר פ' בשלח ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל דא שכינתא וזה שכתב הכא נתן קולו שהוא המלכות לפני חילו שהם ישראל:

דף קצג.
קץ שם לחושך דא איהי קץ דשמאלה פי' קץ היא נוקבא דס"א ונקראת קץ לפי שהיא סוף הקליפות כמו מ' דאצילות שנק' קץ לפי שהיא סוף הקדושה. ומ"ש קץ דשמאלא פי' שהיא מסיגי הגבורות שנקראים שמאלא כנודע. שהגבורות כשמתבררים מעולם לעולם בתכליתם יוצאים מסיגיהם הקליפות. אבל החסדים כשמתבררים יוצאים בתכליתם דינים ולא קליפות כמ"ש הרב וז"ש לקמן דא איהו קץ דאיהו מסטרא דחושך זוהמא דדהבא. ושיעור הכתוב קץ שם אותו המאציל ב"ה מחושך שהם הגבורות:

וקיימא בהאי דאיקרי ארץ עיפתה פי' שמדור הקליפות בחורבה ארץ עיפתה כמ"ש בזוהר תצוה בענין תלת ניקודין:

ואית ארץ לתתא ונקראת אופל וצלמות מאי אופל וצלמות דא הוא קץ וכו' גרסי' ופי' כמ"ש שהמ' היא ארץ החיים ולילית היא אופל וצלמות ונק' אבן ג"כ ולפ"ז אבן אופל וצלמות דסיפא דקרא הוא פירוש לרישא דקרא והכי קאמר קץ שם אותו מזוהמא דחשך וקץ הנז' הוא אבן אופל וצלמות. ענפין ועלין קליפן גופא דאילנא שרשין. פי' הם ה' בחינות כנגד ה' בחינות נשמה שיש לזעיר שהם נ"ר נח"י גופא דאילנא גרסינן ולא נופא:

והרמ"ז כתב וז"ל קץ שם לחשך ידוע שעולמות הטומאה הם לגבי עולמות הקדושה כקוף בפני אדם ויש בכללם ד' בחי' של המרכבה והנה חשך הוא כנגד ג' אבות חמור שור כלב שהוא יוצא מבין שור וחמור שתוכיותם ו' מ"ו גי' כל"ב וע"ז אמרו שור וחמור כלבא בישא נפק מבינייהו. ואמנם לעומת בחי' ד' הנקרא מלכות קץ הימין מפני שעולמות הקדושה הם לצד ימין. כך יש לעומתם קץ הימים שהוא קץ דשמאלא שר"ל מדה אחרונה מעולמות הטומאה המשתלשלים לצד שמאל עד התהום והיא תחתונה להשתלשלות רגלי המ' דקדושה המקננא בעשייה אשר רגלה הימיני הוא בקדושה. והשתלשלות הוד שלה שהוא השמאלי הוא בקליפה והיינו נמי קץ דשמאלא בסוד הודי נהפך וכו'. עוד ידוע שלילית זו היא חוה ראשונה שכולה דינים וי"פ חו"ה גי' ק"ץ והיינו קץ דשמאלא ולכן אמר דאיהו שט בעלמא מפני שכוונתה לדחות רגלי רחל קדושתא ולרשת ח"ו מלכותה בעשייה בטענה שהיא ראשונה וכמ"ש לא יעשה כן במקומנו וכו' ר"ל אין אנו דנים כן בקליפות במקומנו להקדים קדימת המעלה לקדימת הזמן כמו שצד הרע קדם לצד הטוב כי ע"כ יצ"הר נקרא מלך זקן וכסיל והשב לבן שלאה בתו עדיין מתבוססת בטומאתה הראשונה ולא ידע שתפילותיה ודמעותיה עשו פרי למעלה וכמ"ש הרב זל"הה:

ושט לעילא וקיימא וכו' היינו כשיש ח"ו פגם בישראל אז מתגברת לירש מקם גבירתה: ואסטו הוא הטיית השפע לצד שמאל ובזה היא מקטרגת על העולם ב"מ דהא כל עובדוי לאו אינון לטב כי שאר הקליפות יש בהם קצת טוב מעורב אבל זו רק רע כל היום לשיצאה תדיר שאין כוונתה להנאת עצמה ולא מבעיא ששונאה את ישראל זרע קודש אלא גם את בניה ומבקשת לעקור את הכל כמ"ש ולכל תכלית הוא חוקר לכל מיני כליון וחרץ:

אבן אופל וצלמות זהו יסוד שלה מנגד לאבן שתיה שהיא נקודת ציון שה"ס הצניעות והקדושה אכן זאת הטמאה תפסק רגליה לכל עובר והיא אבן מכשול לרשעים. וקיימא

בהאי דאיקרי ארץ עיפתה: האי אבן נגף היא במדור התחתון של גיהנם הנק' ארץ עיפתה כמ"ש בפ' וילך והוא המדוד הז' ואמר שם שהוא כפול וידוע שסתם גיהנם בכללו ה"ס לילית וז' מדורות נגד ז' קצוות שלה א"נ הוא כפול נגד יסוד ומ'. ויתר על כן כמו שמערת המכפלה היא פתח לג"ע והיא שם ב"ן הכפול בכח זכר ונקבה שה"ס אותיות השרש דהוי"ה והמילוי כן יסוד הטמאה כפול ור"ת "אופל "צלמות צ"א וכן ר"ת "עיפתה "כמו "אופל ולכן מי שמבזה עניית אמ"ן נופל לשם כמ"ש בפ' וילך:

דף קצג:

מאי מקץ הו"לל אחר שנתיים ועוד שלא הוזכר התחלה הו"לל ויהי יוסף שם עוד ב' שנים ובקץ שנתים וכו' אתר דלית ביה זכירה ס"א בכלל דאל אחר אסתרס דחסר דעת הוא ואין בו כח זכרות כי הזכירה היא מבחי' הפנים דדעת אסהיד באנפוי דמלכא ולפי שחסר בקליפות לכן אין שום זכירה אפילו בזכרים שלהם.

ודא הוא קץ דשמאלא אע"ג דלעיל פי' קץ דשמאלא על נוקבא דקליפה כאן נוכל לבארו על הדכורא משום דבסמוך קרי לנוקבא קץ דסטרא דחשך והכל לפי הענין כי נודע שהשתלשלות הדינין הוא ק"ך צירופי אלה"ים. ותחתיהם מתחילי' אלהים אחרים אלילי"ם גי' קכ"א א' יתר לרמוז שמתחילים אחר תשלום ק"ך היא הקץ דשמאלא עולם הקליפה:

אלא כיון דאסתכל וכו' כמ"ש יוסף הא ודאי בשורה דחדוא וכו' שאותו חלום מורה היות השכינה בעילוי ויחוד למעלה לכן אמר והאי חלמא דזכירה איהו סוד זווג זכר הממתק דיני הנקבה בסוד זכ"ור ע"ב קס"א:

ואיהו טעה בהאי טעם טעותו הוא במה שנודע שקליפת נוגה על היותה סביב הקדושה ממש ולכן יכולה להתמתק שנכללת עם הקדושה וחשב יוסף שזכה שר המשקים למדרגה זו לכן א"ל כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך י' לצאתך מהרע ולהדבק בטוב כמ"ש הרב ששר המשקים ה"ס מוח חכמה דקטנות ונודע מסוד ב' שעירי יו"הך כי שעיר של שם הוא חכמה דקליפת נוגה שנדבקת בקדושה. ויוסף טעה.

דהא בית בק"בה וכו' פי' שכל אותו הסוד שנרמז בחלום שר המשקה היה דוקא בעולם הקדושה סוד מ' דקדושה שנתייחדה בבעלה והבשילו אשכלותיה ענבי' סוד נשמות הצדיקים. אבל שר המשקים שהוא בקליפת נוגה לא היה לו שום עילוי אלא עדין עם חביריו טבח משקה אופה שר"ת שלשתן טמ"א. ובבקשתו אל שר המשקים כאלו ממנו תמשך גאולתו לכן קם קמיה צד הטומאה והבדילו מהגדולה שהוכנה לו כי הקב"ה מדקדק עם חסידיו. מה כתיב וכו' כתב הרב זכ"ור ע"ב קס"א אור הפנים. תש"כח סוד

פק"ד קד"מת אחוריים דא"וא שמשם השכחה והנה יוסף ה"ס יסוד הזכר ובמילוי כזה יו"ד ו"ו סמ"ך פ"א גי' זכ"ור. ועל שאמר זכרתני אתך נתעוררו נגדו זכר ונקבה דקליפה וז"ש ולא זכר וישכחהו כי אין השכחה עצמית אלא בנוקבא דקליפה: כי הזכר אין בו רק העדר הזרירה כמ"של אתר דלית ביה זכירה. משא"כ נוקביה שבה מציאות השכח' בעצם כמ"ש אתר דביה כשיו ודא הוא קץ דסטרא דחושך כי הזכר נק' קץ דשמאלא כנ"זל. ונוקביה קץ כל הס"א הנק' סטרא דחושך:

מאי שנתים ימים ירצה שעל אומרו זכרתני שה"ס ב' בחי' דע"ב קס"א נתעוררו כנגדו ב' בחי' דאחורים פק"ד קדמ"ת גי' תש"כח וידוע שימות השנה הם שס"ה ובכולם שולט הש"טן זולתי ביו"הך וב"פ הש"טן גי' תש"כח לכן אחר שנתים מיד עלה לדרגא דאית ביה זכירה:

ופרעה חלם ירצה שבזכות יוסף האיר כח החסדים באחורי הדעת ששם אחיזת פרעה כי חל"ם גי' ג' הוי"ות של גדלות המאירות בג' דקטנות ובין כולם גי' יו"סף ו' הוי"ות מלך במשפט דהו"לל מלך שופט: אתקין כולא זה מבואר בהקדמת הרב שבעולם העליון ג"ר לא היה בהם שברון כי מה שירדו אחורי א"וא היה לצורך תיקון זו"ן. וכל מה שהוא בחי' עצם האצילות עצמו אלו לא היה לתיקון עולמות בי"ע לא היה צורך לבחי' כלים שבהם היה סוד השבירה וז"ש שבבריאת עולם העליון היה מתחלה כולא כדקא יאות:

ואפיק נהורין מנהרן וכו' ה"ס יחידה וחיה שאינם מכוסים בכלים וז"ש ואפיק שהם חוץ לכלים מקיפים ולכן הם מנהרן לכל סטרין ששוה אורם לכל צד ושאין להם גבול ומסך כנר"ן שהם בתוך הכלים כנודע:

וכולא איהו חד דקים לן איהו וחיוהי חד בהון וחיוהי דייקא דהיינו בקי' חיה וכ"ש יחידה

וברא שמים וכו' הם זו"ן שהם מחו"ג הצריכים לתיקון ע"י תומ"ט לכן מתחלה עדו עלייהו כמה הרפתקי מימי קדם וזה כדי שיבואו עולמות התחתונים כמ"ש בסמוך:

ת"ח מלך במשפט וכו' נודע כי יש"ס ותבונה הם סוד ה' ראשונה שבשם כנז' בא"י והם הנכנסים בזעיר ונעשים מעצמותו בסוד ברא כרעא דאבוה ועובר ירך אמו באופן שהם התוכנות של זו"ן והנה הם במדריגת מלכות לא"וא עילאין ולזה נק' בשם מלך וז"ש מלך דא קב"ה והוא נכנס בתוך משפט שהוא יעקב בבחי' ה"ג ממותקות וזהו משפט שהוא קיום המלכות והנה יש"ס ותבונה שהם בסוד ה' נכנסים תוך ו' שהוא זעיר:

וע"ד ו' איתזן מן ה' ה"ס ו' שבתוך ה' שהרי תבונה היא בבפי' ד' להיותה מנהי"ם דבינה והו' שבתוכה הוא שורש זעיר הנשאר בקרבה. וכן ה' איתזן מן ו'. כי גם מ' עיקרה ד'

שהיא כנגד ד' מדות תחתונות דזעיר וכשמקבלת ממנו אז היא ה' וכמ"ש ריש פ' חקת ה' ד' הית ע"ש

דקיומא דארעא איהו במשפט נותן טעם למה לא תיזון ה' אחרונה מן ה' ראשונה אלא מן ו' והוא מפני שהגבורות הבאות לה מאימא הן חזקות כנודע מסודות ר"ה אבל הבאו' לה מזעיר הן מתוקות ובהן היא מתקיימ' והוסיף עוד ראיה דהא משפט יעמיד ארץ שכך היא קבלתנו שתיקון המ' הוא מזעיר בבחי' נה"י שלו כד"א ומקום רגלי אכבד ודייק יעמיד שכלי העמדה הם הרגלים ונק' ארץ גי' אלהי"ם דאלפין שהוא דין רפה להיותה עומדת במשפט:

ואיתא בל"ת על פ' ציון במשפט תפדה שה"ג סודן ה' אלה"ים העולים ת"ל וכשנמתקות בזעיר נקראים מש"פט שהוא ת"ל חסר א' והוא בסוד השורש: ומנה שכאשר הזעיר נותנם בנוקבא יחסר עוד א' ואז הם תכ"ח וז"ס שם חתך שאנו מכוונים בפותח את ידיך שה"ס הנסירה שנחתכו אחורי ז"ון וב"פ רוח שהוא מילוי אלה"ים שהכל נתן בה והוא נשאר כולו חסדי' והגבורות בנוקב' והיינו תיקון שמים וארץ הנ"זל והיא פתיחת הידים הימין בזכר והשמאל בנוקבא ואז היא באה לפניו ומקבלת ממנו וז"ש בכל תקונוי שהוא בניינה וזן יתה בשפעו ולכן שם חתך נק' שם הפרנסה. והנה אנו מכוונים לשני שמות פא"י ר"ת "פותח "את "ידיך ושם ס"אל שהוא חת"ך באת"בש: והוא עולה צ"א נגד ת"ת ויסוד דידיה ששם הוא דיבוק ז"ון כנז' בכוונת אמן וב"פ צ"א גי' יע"קב וז"ש במשפט שה"ס חתך דא יעקב. עכ"ל הרמ"ז זלה"ה ונל"עד דתב.

דרגא לדרגא פי' נתחבר זעיר עם המלכות: דאית ביה זכירה פי' השכחה מצד הקליפה וזכירה מהקדושה א"נ כמ"ש הרב זכירה זכ"ר י"ה שעיקר הזכירה היא בפנים דא"וא וז"ש דתב דרגא לדרגא שהם ז"ון דאית ביה זכירה פי' שיש בהם מוחי או"א שנקרא זכירה כד ברא קב"ה פי' א"ס ב"ה:

עלמא עילאה עולם האצילות שהיא על בי"ע: נהורין עילאין פירוש אריך וא"וא: וכולא איהו חד פי' כי הם ג"ר דאצילות שהם חשובות כאחת. וברא שמים דלעילא וארץ דלעילא הם זו"ן:

לתועלתא דתתאי פי' שע"י מעשה התחתונים מעלים מ"ן למלכות ואז מזווגים ז"ון ועולים בסוד מ"ן לא"וא וא"וא לאריך וכן עז"הד עד רום המעלות ונמשכים מוחין לא"וא ומהם לז"ון וז"ון משפיעים לתחתונים וזהו לתועלתא דתתאי: דא קב"ה פי' בינה. דא יעקב פי' זעיר דאיהו קיומא דארעא פירו' מלכות: ד"א מלך דא קב"ה הוא זעיר:

במשפט דא יוסף פי' שזעיר מוריד כויפת המוחין ליסוד שהוא יוסף ועי"ז יעמיד ארץ שהוא מ' ובי"ע כולם . ר' יוסי אמר מלך דא יוסף הוא יסוד. במשפט הוא זעיר ור"ל ע"י השפע שמקבל יסוד מזעיר יעמיד ארץ שהיא מלכות. ולפי כל הפירושי' אלו סיפא דקרא ואיש תרומות יהרסנה הוא כמ"ש הזוהר בפ' שמיני דף מ' שכתוב שם כפי' ראשון דהכא וסיי' שם ואיש תרומות תרומת כתיב כד"א וזאת התרומה ור"ל ס"מ שכוונתו לינק מהמ' שנקרא תרומה. יהרסנה. וע"ש פירושים אחרים בסיפא דקרא.

דא רחבעם דריש תרומות לשון התרוממות שהיתה ברחבעם שלכן אמר אבי יסר אתכם בשוטים וכו' דא פרעה שעשה עצמו אלוה ופי' תרומות ג"כ התרוממות:

חי ה' וכו' האי קרא וכו': הרמ"ז כתב וז"ל בפ' זה רמוז עקריות המשכת השפע ותיקון המלכות שהרי הוא מיוסד על קו האמצעי שבו הוא שרש הנוקבא ושממנו כל תיקונה כי סתם בניינה הוא מת"ת ולמטה ואח"כ מתעלה עד כנגד הדעת כמ"ש בסוד תפלה בלחש וחזרה. ועל כן כוונת אנטיוכוס הרשע היתה לבטל אלו ב' תיקוניה כי ידוע ששבת סודו ש' ב"ת שהוא עולה לאבות חג"ת. ור"ח תרין רישי נ"ה. ומילה נודע שהיא בכל קו האמצעי:

דא חי צדיקא וכו' ידוע שיסוד זעיר יש לו ב' בחינות שרשו בת"ת וסיומו עד למטה ובתוכו יסוד אבא וגם כנגדו עיקריות קו האמצעי של הנוקבא דהיינו כתרה ודעתה. והנה חי ה' הוא ביסוד שבת"ת ששם הלב והחיות של זעיר וזהו חי ה'. ולפי שבתוכו גנוז יסוד חכמה וכתיב והחכמה תחיה כי בה סוד חיה לכן ר"ת ח"י יהו"ק הוא ח"י נוטריקון "יסוד "חכמה הגנוז בתוכו:

חי דעלמין וכו' מפני שהיחוד האמיתי שהוא בעצם חי העולמים הוא יסודו של זעיר בגדלותו המזדווג עם נוקביה בשבת כמ"ש בכוונת זכר למ"ב אבל יסוד זה דקיימינן ביה שהוא המושרש בת"ת זעיר נקרא חי דעלמין מפני שהוא ממוצע בין ב' עולמות עלמא דדכורא שהמחזה ולמעלה. ודנוקבא משם ולמטה:

וברוך צורי דא הוא דכתיב וכו' הוא יסוד התחתון שממנו ניתנו הגבורות לדעת הנוקבא שהן הן חוזקה ותוקפה לצייר אותה ודוד שהוא המ' קראו צורי כי הוא מושרש דוקא בבחי' זו שלכן הוא זכר כנודע ולכן אמר ברוך ה' צורי ר"ל שיש בו גם שם צור הרומז לנקבה שהוא גי' אלהי"ם דההי"ן וגם קס"ו ק"ל שהם אחורי ס"ג ומ"ה הראויים לנוקבא: אבל זה הוא משם הוי"ה כזה יפ"י ק' יפ"ה נ' הפ"ה כ"ה הפ"ו ל' ופ"ו ל"ו ופ"ה ל' הפ"ה כ"ה הכל גי' צו"ר ולהיותו ביסוד התחתון אמר שעליו מתקיים צדיק הנז'. וכל זה הוא בסוד קומת רחל מחדוהי ולמטה: ואח"כ וירום דא עלמא עילאה היא הבחי'

השנית כשמתעלה יסוד אימא עד הדעת דאז הוא אלוהי בו' כמ"ש בכוונת ואלהי יעקב וסוד ו' זו הוא שרש ו"ק הידועים וז"ש השמים שמים לה' פי' ב' בחי' שמים א' השמים שהם ו"ק הגלויים ב' שמים סתם שהם השרש הנעלם באופן שפ' זה מורה על כללות האור המושפע דרך הקו האמצעי שהוא מתחלת מת"ת דזעיר ואח"כ מדעתו ושהרצון בו לתיקון המ' ולזה מביא סיוע ואמר:

ת"ח וכו' והענין יום יום הם יסוד ות"ת ושאח"כ יסוד עולה לת"ת ות"ת לדעת כידוע ואמר שהוא רזא דחכמתא הוא מפני יסוד אבא ועטרה המבריחים בתוכם שגם הם סוד שני ימים:

שנתים ימים הם ת"ת ויסוד הנז' הכלולים זה בזה דגוף ובריח חשבינן חד ויתכן שהם הרמוזים בשנתים אבל יסוד ועטרה דרבא המאירים בפנימיותם הם רמוזים בימים. ואמנם הראש של אלו השנתים הוא הדעת כמ"ש בסוד הלולב שרומז לכל המשך הדעת שהוא עלויו של יסוד ויתכן שאז האיר אור הדעת בכח צדקת יוסף וניתוסף בו אז ה' ונק' יהוסף לרמוז לגילוי ה' חסדים ושלט בע' לשון שמוצאם מבחי' הדעת דאיהו ברית הלשון. וגם יא"ור גי' ז"פ א"ל ונילוס גי' יוס"ף ואז האיר בצד העורף על פרעה המושר' שם וג' שריו שבגרון נמתקו בסוד חלום שהוא ג' הויות בחי' רושם הגדלות המאיר בקטנות שה"ס לח"ם מל"ח ושניהם עולים יוס"ף. ועוד נקדים מ"ש באוצ"ח דאור תנה"י דאצילות מתלבש בהיכל קדשי קדשים דבריאה שהם כחב"ד דבריאה ולפ"ז שנתים שאמרנו מאירים בכתר ודעת דבריאה וידוע שפרעה היא אחורי הדעת וז"ש מקץ שנתים ימים ופרעה חולם שבסוף ב' שנים דהיינו בסוף הדעת באה הארה לפרעה מאור היסוד שבדעת דבריאה ויאור הוא יסוד הנקרא רזא ואמר על היאור כמר"זל שהרשעים עומדים על אלהיהם שכאשר ביניהם איזה ניצוץ של קדושה הם מתגאים שמושלים על אותה קדושה ואינם יודעים אשר ישלוט האדם באדם לרע לו וכן בכאן שהיה יוסף בממשלת פרעה וקליפתו ונתגאה בתלומותיו שעומד על היאור:

דף קצד.

דנהר דא יוסף הצדיק פי' יאור הוא יסוד שיוצא מנהר הגדול ודוקא במצב זה שרומז לאור היסור שיורד לדעת בריאה נקרא יאור

דהא מנהר דא שהיא היסוד דאצילות המגיע באורו עד הדעת דבריאה שתחתיו הם ז' היכלות דז"ון והם דרגין דלתתא ולפיכך קוראים דרגין שהם מעלות הכסא דרגין דכורסיא ממש. בגין דההוא נהר וכו' הוא יסוד אימא שהוא נגיד במקום הסתום ונפיק במקום הנגלה הוא אשקי לזעיר: וזן לכולא לנוקבא: ויוסף איהו נהר פי' בו יש בחי' לברך ולהאיר

למצרים וזה כשיורד אורו למטה אל הדעת של בריאה שבאחוריו אחיזת ז"ון דקליפה פרעה ומצרים כי מילוי פרעה פ"ה רי"ש עי"ן ה"ה גי' מצרי"ם נוקביה.

ות"ח ההוא נהר וכו' ירצה שני בחי' הן המאירות בבריאה א' היא מן תנה"י דזעיר שבק"ק כאמור ויסוד זעיר מאיר בהיכל הרצון ששם באחוריו ה"ס מצרים. שנית היא כללות אימא דמקננא בבריאה כנודע והוא מ"ש ההוא נהר דנגיד ונפיק וסוד החלום ז' שבלים רומזות למדריגת יצירה כי ד' נמצאים שבעול' דצח"מ הם נגד ד' אותיות הוי"ה ולפ"ז הפרות שהן ב"ח בסוד בריאה ה' ראשונ' של שם. שבולים הם צומח בסוד ו' דהיינו יצירה וידוע שר"י ס"ל חטה מין אילן הוא שהוא ע"הד טו"ר ועיקרו בנוגה דיצירה שה"ס הז' מדורין הנז' בפ' בראשית ואיתא בס' א"י שהם בנוגה דיצירה וראשם מלאכים טובים וסופם רע מהחזה ולמטה ע"כ. ונודע שנוגה לפעמים מתחברת לקדושה ונעשית כולה טוב וזו היא בחי' ז' שבלים הטובות

דאינו' מסטרא דימינא ט' ימיני דמט"ט והוא סוד שם הוי"ה במספר קטן העולה טו"ב ולפי שכולן טובות עולות בקנה א' שאין בהם פירוד בהתיחדם לצד ימין. וז' השניות יש בהם בחי' טו"ר ולכן תמצא רק ב' שנים היה רעב גמור אבל משם והלאה התחילו לזרוע כי המדור הג' שהוא בחי' נצח אינה כ"כ רעה כשני התחתונים ולכן היו זורעים וקוצרים:

אלין על אלין היכלות הבריאה העומדות על של היצירה ואלין לקבל אלין לימין ושמאל וכולהו חמא פרעה שהוא באחורי הדעת דבריאה שממנו מתפשטים ז' היכלות והמדורין כל אחד בעולם השייך לו:

כגוונא דלהון חמא ירצה לא ראה אותן ח"ו למעלה במקומן אלא דוקא ההתפשטות המתנוצץ ע"י הפרגוד והמסכים המבדילים בין כל עולם ועולם. גם נכון לומר שנודע שגם בעולם הקליפות יש מדריגות אבי"ע ופרצופים ועיקרו היה ודאי בעולמות הקדוש' כי גזרת ה' היתה להשפיע לבריות שבע ולחזור ולהרעיבן וחלום הפרות היה בבריאה וחלום השבולים היה ביצירה וכשנתגלו לפרעה היה בבריאה ויצירה של הקליפה וז"ש כגוונא דלהון חמא שהן כקוף בפני אדם:

ודע שנמצא כתוב שהחלומות מיוסדים על סוד עולם התהו והתיקון שידעת שהעולם מתוקן כשנולד אדם וזהו חלום השבע ואח"כ חטא וחזר התהו לקלקולו וישראל הקרויים אדם גלו לתקן עולם וסתמא תחלת התיקון ע"י יוסף דאיהו הדר. עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

ד"א ואת ז' הנערות וכו' כתב באוצ"ח דהיכלות ז"ון דבריאה נקראים ז' הנערות והיכלות דא"וא דבריאה נקראים ז' הסריסים לפי שאינם נפתחים אלא ביום השבת כמ"ש בפ'

בראשית וז"ש כד"א ואת ז' הנערות ועל דא ז' פרות וכו' ששבע פרות הטובות שראה פרעה הם ז' הנערות שהם היכלות דז"ון דבריאה: ולקביל דא כתיב ז' הסריסים פי' שהם היכלות דא"וא דבריאה:

רבי יצחק וכו' פליג את"ק דס"ל ז' פרות הטובות הם ז' הנערות אלא ס"ל ז' פרות הטובות הם היכלות דיצירה או דעשיי' דקדוש' שהם עליונים על ז' דקליפה. ר' יהודה מסייע לרבי יצחק שלא ראה פרעה היכלות דז"ון דבריאה שהם עליונים. אלא דעשייה או דיצירה שהם עליונים על ז' דקליפה: ואיהו חמא באינון דרגין דלתתא: פי' לעולם לא ראה רק שבעה דקליפה אבל מתוך נהירו דקיק שבתוך הקליפה ראה כמציץ מן החרכים ז' דקדושה:

דף קצד:

רוצה ה' את יריאיו כתיב ולא ביריאיו פי' זה כמו דבר אחר שתחלה פי' הזוהר רוצה ה' את יריאיו אוהב ה' את יריאיו ולכך מקשה הכא ביריאיו מ"ל ולכך מפרש שמרצה ומפייס אותם. מה כתיב וירצוהו אתפייסו ליה וכו'. פי' שרים של פרעה היו מפייסים אותו במלין דחדווה והקב"ה נתן בלבם לפייסו וכאלו הקב"ה מפייסו. א"נ לפי מ"ש בסיפא ויקרא את יוסף דא קב"ה אתי שפיר מלת ויריצוהו שהם מלאכי השרת שלוחי הקב"ה הנז' בויקרא את יוסף:

ומאן דהוה בבור בקדמיתא אסתלק בהדיה פי' כשירד יוסף לבור גם יסוד העליון שהוא בחי' יוסף ירד ח"ו לבור דקליפה וכשעלה יוסף מן הבור גם יסוד העליון שהיה בבור דקליפה עלה על ידו וז"ש אסתלק בהדיה דהיינו יסוד העליון אסתלק בהדיה דיוסף: אסתלק מן דא שהוא בור דקליפה. ואסתלק בבאר מים חיים שהיא מלכות דקדושה.

והרמ"ז כתב בגין דצדיקייא עבדין שלמא וכו': שהצדיקים שרשם בקו האמצעי בסוד צדיק כתמר יפרח כמ"ש בכוונת הלולב ולכן עושים ב' שלומות ברוחא וגופא. כמ"ש הרב על רע"ק נכנס בשלום ויצא בשלום. ולדעתי צדיק גמור טוב לשמים וטוב לבריות כי המלאכים מתהוים מזווג דנשיקין וישראל מזווג היסוד הנקרא טוב. אבל כדיק שאינו גמור אינו גומר הזווג בגופא אלא דוקא צדיק גמור גומר גם זווג תחתון של היסודות ועושה שני שלומות:

שלמא לעילא הוא סוד הדעת שה"ס יסוד העליון ולפי שהוא אינו ספיר' כשארהם פיר' לכן צריך להעשות וזהו יעשה שלום לי. אבל יסוד התחתון שהוא מדה ממש אינו צריך אלא תיקון וז"ש שלום יעשה לי פי' השלום השני שכבר יש לו מציאות יעשה לי יתקנהו שיהיה לי ראוי להשפיע. ועאלין כלה בבעלה הוא זווג תחתון של צדיק וצדק.

באינון דדחלין ליה זהו יריאיו ועבדין רעותיה הם המיחלים לחסדו ור"ל שיש להם כח להעלות מ"ן בכח הגבורות עד מ"ה ששם שורש הגבורות והוא יראת הרוממות שאין שם אחיזה לעונש ושם נעשה הבירור בכח חסד עליון דכתרא עילאה ואז מאירים תרי מזלי שה"ס הרצון העליון והיינו ועבדין רעותיה ממש עושי' רצונו שהוא נוצר חסד המשפיע בונקה ומשם נתפשט האור בא"וא וזו"ן: אינון דמשתדלי וכו' פי' שהרי הלילה הוא זמן הגבורות שאז השכינה מתפשטת בעולמות לקבץ ניצוצין ולהעלותם למעלה בעלותה אל האצילות וזמן תיקונה הוא אחר חצות ועל כן הלומדים באותו זמן משתתפים עמה לעזרתה:

וכד אתי צפרא וכו' אמר כן ללמדנו שאין לישן אחר התיקון אלא שומרים לבוקר ממש שלא ישנו בעלות השחר שאז רחל עולה בסוד תפלה של יד ולהיות שבאותה שעה היא עליית כתר שלה ויורדים ט' אחרונות החוזרות לעלות בתפלת השחר שלכן כפל ב"פ שומרים לבקר ואז יורד החסד שה"ס ו' שבשם מדת יום כי בלילה שולט ה':

יצוה ה' חסדו להתחבר אלי אבל בתנאי שבלילה יהיה שירה עמי לקרות וקרא לתורת הלילה בלשון שיר מפני שבלילה הוא שיר ה' כי ביום יצוה ה' חסד ו' וצריך ללמוד ברנה כמו שה' נתנה בנעימא כמ"ש במדרש:

ובג"כ רוצה ה' שמשפיע בהם אור רצונו העליון ועושה אותם מושפעים ומלאים מאור רצונו: ודוגמת כן היה ליוסף שטרח לברר בירורים בנקודת ערות הארץ הוא הבור. וזכה שהושפע עליו מסוד נוצר חסד לאלפים ונתעלה לדעת וזכה להיו' שליט על הארץ העליונ' ואז שמח על נפילתו בבור וזהו ויריצוהו ושמחוהו על טרחותיו שהיו לו מן הבור. מ"ט יומם יציה וכו'. גם שתורת הלילה גורמת לחסד שיבוא מ"מ הקדי' החסד מפני שהוא מוכן ומזומן לבוא והוא יצוה בלשון עתיד ובתנאי שבלילה שעברה שיר התורה קדם עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

ויעקב גר בארץ חם אמאי אצטריך האי פי' כיון שאמר ויבא ישראל מצרים ידענא דיעקב גר בארץ חם:

דא קב"ה פי' מלכות ונקראת ישראל על שם בעלה וזהו שאמר לקמן אתייא שכינתא למצרים:

דף קצה.

והא כתיב שלח מלך ויתירהו פי' וקשה קרא דכתיב ה' מתיר אסורים: ועוד אמאי מושל עמים ויפתחהו היינו מלך דרישא דקרא:

ומאן איהו דשלח דא מלאך הגואל גרסינן ופי' שלח מלך שהוא זעיר למושל עמים שהיא המלכות נמצא המשלח הוא זעיר והשליח מלכות:
והרמ"ז כתב וז"ל והא כתיב לאו קושיא דא"כ הול"ל כתיב ה' מתיר אסורים וכתיב שלח מלך אלא בניחותא והכי קאמר כתיב ה' מתיר אסורים שהשי"ת נותן בלב המלכים שיתירו אסוריהם והוא מש"ה שלח מלך ויתירהו:
אבל קשה הכא כתיב מושל עמים וכו' כפל הענין ובמלות שונות מלך ומושל עמים אלא וכו' עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:
דהא שמא דא איהו שליט וכו' ז"ל הרב בספר הליקוטים דע כי פרעה הוא בחי' אלהים דקטנות ומשם אחיזתו ולא מן הגדלות כי לכן אמר פרעה למשה לא ידעתי את ה' ואמר בזוהר על פ' ויחזק ה' את לב פרעה כי פירושו הוא כי שם הוי"ה שהיה יוצא מפי משה היה מחזק לבו והטעם כי כל קיום פרעה הוא משם אלהים וכל ביטולו היא משם הוי"ה ולכן אמר לא ידעתי את ידו"ה כי אין אחיזתו משם ולכן השי"ת כל שליחותו היה בשם הוי"ה כדי להכניעו ולזה אמר לו יוסף אלהים יענה את שלום פרעה ולא אמר שם הוי"ה רק שם אלהים שהיא בחינתו. ובזה יובן לשון זה:
ר"א אמר ת"ח בההוא רשע דאיהו אמר לא ידעתי את ה' הביא ענין זה לתרץ מ"ט אמר יוסף לפרעה אלהים יענה ולא הוי"ה. פתח ואמר מי כה' אלהינו וכו' וענין פסוק זה לכאן יובן עם מה שסיים שם הרב ואמר כשבאים מוחין דגדלות ודוחין מוחין דקטנות אזי רחמי' בעולם וכשמסתלקים מוחין דגדלות מזעיר אזי עולים מוחין דקטנות ורוצים להחריב העולם ח"ו בסוד אלהים ראיתי עולים מן הארץ וז"ש בזוהר המגביהי לשבת דאסתלק מעל כורסי יקריה דהיינו שנסתלקו מוחין דגדלות שהיו יושבים על מוחין דקטנות למתקם והיו מוחין דקטנות כסא להם וז"ש ואסתלק מעל כורסיא יקריה. ומ"ש המשפילי לראות וכו' קב"ה נחית בדרגוי פי' שהמוחין דגדלות חזרו לזעיר ודחו מוחין דקטנות למטה כן פי' מורינו זלה"ה:
וכל אינון תלת לא יכלין לאשלמא כולא פי' לא מבעיא עין ואוזן שאינם ברשות האדם אלא אפי' הפה שהוא ברשותו לא יוכל האדם לדבר בו כל דברים שנעשו בעולם. ובזה נתרצה קושית מ"ט אלין וקושית כל הדברים יגעים וכי יגעים אינון למללא שטעם שהזכיר ג' אלו לומר שאפילו הפה שברשותו אינו יכול להשיג בו כל מילי דעלמא כמו עין ואוזן שאינם ברשותו. ופי' יגעים שמיגעים האד' דלא יכיל למללא כל מילי דעלמא: וקסטורין חכמי' המודדים כל טיפות שבים מרוב חכמתם: בכמה קסטירין תליין. פי' בגליון פחים.

דף קצה:

אזיל בר נש לימינא ההוא עובדא וכו' פי' כל מצוה ומצוה שעושה האדם מתקשרת במדת המ' שנקרא עתו ושיעור הכתיב את הכל כל מצוה ומצוה שעושה האדם מתקשרת במדת המ' שהיא בעתו קישור יפה כמ"ש הרב ז"ל. עת דההוא עובדא פי' מ' שנקראת עת דההוא עובדא שם מתקשר כמ"ש וז"ש לקמן ולאתקנא עובדא בההוא דרגא דאתחזי ליה שהיא המלכות. כולא ברעותהון דבני נשא דכתיב וכו' פי' שעיקר הכל היא המחשבה שמחשב האדם לשמו ית' כי הרי הרשעי' עושים איזו מצות אבל מחשבתם לקבל שכר או ולהתייהר לכך עשה הקב"ה המחשבה עיקר להבדיל בין עובד אלהים לאשר לא עבדו. וז"ש וע"ד אתייהב כולא ברעותהון דב"נ והטעם מבלי אשר ימצא האדם את המעשה. כדקא חזי דאתכליל וכו'. פי' שלא עשה המצוה כתיקונה כדי שתהיה אותה המצוה נכללות במלכות.

אלא כפום רעותא דב"נ אם לא עשאה לשמו ית' אלא להנאתו או לשום פנייה: עתו דההוא עובדא פי' מלכות ששם נקשרים כל המצות שעושה האדם כמה דאתמר את הכל עשה יפה בעתו הוא פירוש ראשון של הזוהר לעיל את הכל שהמצות כולם מתקשרים יפה במלכות הנקראת עתו:

דף קצו.

ואחלף ליה חלמא דרך משל בז' פרות הטובות אמר לו ששה ובז' רעות א"ל שמונה ויסף אסתכל וכו' וחמא ליה דקא טעה שידע שלא יש רק ז' דקדושה וכנגדם ז' דקליפה ומתוך דבריו ידע שטעה מראות אינון שית וכו' פי' הם ו"ק של מלכות שנקראים מראות לפי שמתראים בהם ו"ק דזעיר: חיזו אית ליה היא המ': לאתחזאה ביה גוונין דלעילא מתראים בה ו"ק.

ואית חיזו לחיזו פי' תחת המ' כמה מלאכים שינקים וזה מזה ונקראים חיזו דליליא וכולהו קיימין וכו' ר"ל שיונקים מו"ק דמ' ודזעיר ואיקרון חיזו דליליא שהם מהמ' שנקרא לילה: ובהו מתפרשין כל חלמין פי' במלאכים אלו:

אינון כגוונא דלעילא פי' מלאכים אלו יש בהם הארה כמו אותם מראות של מ' והרמ"ז כתב וז"ל בעא לנסאה וכו'. שחשב שיוסף כאחד מהחכמים הבקיאים בפתרון חלומות כמ"ש לו תשמע חלום לפתור אותו ויוסף השיבו לא מן חכמתי אלא מן קדם ה' וכו' לכן רצה לנסות אם אמת רה"ק בו:

ואחלף ליה החליף תאר במקום מראה וכמה חלופים בסיפורו ליוסף והיינו טעמא של חרטומי מצרים כתיב ויספר פרעה להם את חלומו דרך כללות: אבל ליוסף הזכיר

הסיפור בפרטית ועשה כמה חילופים שכוין פרעה בחילופים לדעת אם רוח ה' דבר ביוסף וכשנתאמת אצלו כי מה' היתה לו: אמר הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו פי' שאין חכמתו תלויה בחוץ ממנו ובשמיעת החלום אלא ברה"ק מניה וביה. וכפי הסוד ידוע שכל החיצונים יונקים משם אלהים שכשהוא ביודי"ן מלוי"ו עולה רו"ח ואיתא בכוונת פותח את ידיך ס"ת חת"ך ב"פ רו"ח ואמר שם שהמילוי הוא יותר מעולה מעיקר השם של אלהים ולכן הודה פרעה שיוסף יותר מעולה מכולם שהרי בתוכו תוכיות שם אלהים שהוא רו"ח אלהים וכשהגיה עליו החלום שהוא ודאי ברוח הקדש גזר אומר שגם הפתרון הוא מרו"ח אלהים ועוד שארז"ל שפרעה חלם גם הפתרון:

אחרי הוית כמ"ש בזוהר ויוסף איהו נהר שפירושו יסוד מאיר בדעת דבריאה שבאחורים שלו זו"ן דקליפ' שהם פרעה ומצרי' וכן מלוי פרעה פ"ה רי"ש עי"ן ה"ה גי' מצרי"ם נוק' דפרעה ע"ד חוה היוצאת מאדם. והנה אלו האחורים הם מבחי' הקטנות שהם ג' בנ"י אלהי"ם ג' יוס"ף וגם היאור המשקה הוא נילו"ס גי' יוסף: וכנגד גי' ב"ן דג' אלהים שהם ממש אחורים דאלהים אמר אחרי הוית שג' ב"ן עולה יוסף. וכנגד אור הדעת המאיר שהוא היאור נילוס העולה יוסף חזר ואמר תמן הוית שכיח עומד על היאור וז"ש אחרי הודיע וכו' כלו' הושפע עליך אור הדעת להאיר באחורים והודה פרעה שחכמת יוסף היתה מהקדושה שלגבי הקליפה היא אחוריה כי הם אחב"א וז"ש אחרי הוית: עכ"ל הרמ"ז זלה"ה:

דף קצו:

יוסף דהוא צדיק גרים עותרא וכו' פי' שיסוד יש בו החסדים שנקראים כסף והגבורות שנק' זהב ולכן ויוציאם בכסף וזהב:

אתקשרת בקיים וכו' פי' שממשיכין מהמוחין דזעיר למ' וכוונת הכתוב כל הימים תמשיך חיים שהם המוחין למ' שנקראים הבלך:

עלמא דא לא שריין ביה חיים פי' הרב אור ישראל ר"ל למה אנו צריכים להביא לה מוחין לפי שאין לה מגרמה כלום וז"ש לא שריין ביה חיים.

שמשא בסיהרא כתב הרב הנז' טעם שנק' זעיר שמש בתיקונים כתב לפי ששם מ"ה יו"ד פעמים יו"ד ה"א פ' ה"א וא"ו פ' וא"ו ה"א פ' ה"א גי' שמ"ש ובאוצ"ח כתב הטעם לפי שיש בו ב' פעמים ש"ך גי' שמש כמו המ' שנקרא תמר בשביל ב' ש"ך שבה:

למיעל בהו לעלמא דאתי פירוש שיקשר מ' בזעיר וזעיר במ' ומעלה אותם בסוד מ"ן לאימא ונשמתו עמהם כמ"ש הרב ז"ל בכוונת שמע יש' וז"ש ודא הוא חולקא דב"נ למיעל בהו לעלמא דאתי:

קב"ה עביד ליה לצדיק שליטא פי' בינה נותנת שפע ליסוד והוא משפיע למ'
רתיכא עילאה פי' זעיר: רתיכא תתאה מלכות:
אשר לו לקב"ה פי' הבינה נתנה ליסוד מרכבת המשנה שלה שהיא המלכות ופרעה הוא בינה כמ"ש הזוהר בפרשת ויגש:
דרגא ידיעא דכל רוחין ונשמתין פי' מ' ולכך מקשה ר"ש ליכתוב קרא ויוצר רוח אדם מאי בקרבו ותי' לפי שהנשמה מצטיירת תוך המ':
גרמא ליה דלא הוה רוחיה וכו' גרסינן
דוד מלכא פי' שאירע לדוד כמו שאירע ליוסף שדחוהו אחיו ונעשה מלך וכן דוד דחוהו אחיו כמ"ש אבן מאסו הבונים ועיין בדף קצ"ח שכתב כן הזוהר בהדיא:

דף קצז:
אלין אינון דרכים דאינון פתיחן מאבהן דכראן בימא רבא ז"ל הרב בס' הליקוטים בדרוש הנוקבא:
ואמנם מאין יש כח אל האשה לקבל אותה הטיפה ברחם שלה ותתעכב שם שלא תפיל ותצא לחוץ ואיך תוכל לצייר הוולד אך הענין הוא כי הלא האברים כולם השאור שבעיסתם הם הכ"ב אתוון שהם סוד האבנים שמהם נבנה הבית והנה כבר ידעת שיש בתורה כ"ז אותיות כ"ב אותיות וה' כפולות ואמנם כשנצטיירה המ' וניתן לה הכ"ב אותיות הנה האירו ונחתמו הכ"ב אותיות ביסוד שלה ושם נשאר רישומן וכן עד"ז כ"ב אתוון דדכורא נרשמו ביסוד שלו כמ"ש וישכב במקום ההוא וי"ש כ"ב אתוון כנז' בזוהר ומשם יוצאה הטיפה כלולה מכל הכ"ב אתוון גם ביסוד דנוקבא נרשמים הכ"ב אתוון דידה ועי"כ יש ביסוד שלה כח לקבל הטיפה שם ולציירה שם ואמנם מן הכ"ב אתוון נעשו דלתות שבאשה של בית הרחם והוא כי צורת ד היא צורת י' ושני ווי"ן כזה יד כי י' היא באמצע ב' ווי"ן ומחברם והוא העוקץ שאחורי הדלת ואמנם הדלתות שברחם האשה היא סוד זו הד' שביארנו והנה אותה הי' שבין ב' הוו"ן היא סוד ציר הדלת שכל הדלת סובב עליו כי אין קיום לשני הווי"ן אם לא באותה הי' שהוא הציר שעליו סובבין ב' הווי"ן וזה נמשך אליה מן האבות העליונים שהם חג"ת וזהו באר חפרוה שרים וה"ס היסוד שבה המעלה מ"ן הנק' באר ולא בור והוא עשוי בחפירה ולא בולט כעין יסוד הזכר רק שקוע בחפירה כדי שיקבל שם טיפת הזרע בתוכו ואמנם נעשה ע"י השרים והנדיבים אלין אינון אבהן שחקקו בה חותמן:
והנה ב' צירים וב' דלתות יש באשה וסוד הענין כי הלא הכ"ב אתוון שאמרנו לעיל הם נעשו ציר ודלת אחד כי בתחלה נמשכו לה ע"י זעיר כי היו עוברים מן אחורי חג"ת

דזעיר ולחוץ אליה ואז נרשמו ביסוד שלה דלת א' וציר א'. עוד יש לה בחינה אחרת והיא כשננסרה המ' ונסתלקו המוחין מזעיר ונכנסים נה"י דאימא עם המוחין בנוקבא וחוזרת ליקח פעם שנית הכ"ב אתוון ע"י הבינה ויש לה דלת אחר וציר אחר וכשתחבר ב' דלתי"ן יחד יהיה צורת ם סתומה כזה # ד וז"ס ם דלמרבה המשרה ואלו הם סוד מ' יום דיצירת הוולד וכאשר נקודת היסוד שלה היא סתומה והוולד הוא בתוכה אז היא צורת ם סתומה וכשיולדת נפתח רחמה ואותן השני דלתי"ן שהיו דבוקות זו בזו נפתחות ואז הוולד יוצא משם הרי ביארנו סוד הדלתות שברחם שהם סוד הכלי שמקבל בתוכו את הוולד. ואח"כ בציור הוולד מצטייר על ידי כל הכ"ב אתוון ולכן אין ציור אלא עד מ' יום כנגד ם סתומה עד כאן לשון הרב זלה"ה:

ונבוא אל הביאור מ"ש אלין דרכים דאינון פתיחן מאבהן פי' הם כ"ב אתוון שהם ציר אחד ודלת אחד שבאים מאחורי חג"ת דזעיר שנקראים אבהן ליסוד דמ' וז"ש דכראן בימא רבא שסוד הכרייה הוא ביסוד דמ' בסוד מש"ה באר חפרוה שרים כרוה וכו':

ומאינון אורחין מתפתחין לכל עיבר ולכל סטרי עלמא פי' מהארת הכ"ב אתוון הנז' שהם סוד המוחין מאירים לב"יע ולכל המלאכים ולתחתונים

והאי נועם ההוא נעימו דנפק מעלמא דאתי פי' שהמוחין אלו שהם הכ"ב אתוון הם מהמוחין דנ"הי דאימא שנכנסו בזעיר ואחר שנכנסו בזעיר יוצאים מאחורי חג"ת דזעיר ליסוד דמ' וז"ש וההוא נהורא דעלמא דאתי דינקין אבהן איקרי נועם שר"ל המוחין של אימא שבאים לזעיר ומקבלים אותה חג"ת דזעיר אח"כ נותנים אותה ליסוד דמ' ושיעור הכתוב דרכיה שהם הדרכים שביסוד דמ' והם הכלי של מ"ן שבה מהיכן הם. ואמר דרכי נועם שעיקרם הם מאימא הנק' נועם אבל יורדים לזעיר ומחג"ת דידיה נותנם ליסוד דמלכו':

דבר אחר עלמא דאתי איקרי נועם יובן במ"של בשם הרב שיש עוד דלת א' וציר א' אחר שננסרה המ' ונכנסים בה נה"י דאימא ונותנת אימא ביסוד שלה כ"ב אתוון אחרים והם ציר ודלת אחרים ע"י אימא וכשמתחברים השני דלתות והשני צירים נעשים ם סתומה דלמרבה המשרה וז"ש דבר אחר עלמא דאתי איקרי נועם ולפ"ז הכי פירושא דקרא דרכיה שהם הדרכים שביסוד דמ' הם דרכי נועם שבאים מאימא עצמה ליסוד דמ': וב' פירושים אלו אמתיים: כי תחלה מקבלת המ' ע"י חג"ת דזעיר ואח"כ ע"י אימא ורמזם הזוהר מה שמקבלת תחלה ע"י חג"ת בפי' ראשון ומה שמקבלת ע"י אימא בפי' שני.

וכד אתער עלמא דאתי כל חירו פי' הם הגבורות שבדעת זעיר שהם יין המשמח וכל טיבו הם החסדים שבדעת בסוד את האור כי טוב:

וכל נהורין פי' מוח חכמה: וכל חירו פי' מוח בינה ששם מקום החירות וד' אלו הם ד' מוחין דאימא:
מאן כתיבותיה אלין אינון שבילין דנפקין מלעילא פי' הם ל"ב נתיבות חכמה שהם יורדים ליסוד כמ"ש הרב וז"ש וכולהו נקיט לון ברית יחידאי לימא רבא פי' מלכות:
כד איהו בתוקפיה פי' קאי על המ' כשהיא נתקנת והיא בכחה ולא ח"ו כשמחלישים אותה א"נ קאי על היסוד בסוד זקיפת השרביט והבן. ובאה הקדמת הרב על מאמר זה כפתור ופרח:
יעקב הוה ליה תברא פי' תקוה:

דף קצח.
עת דאיהו דרגא עילאה טעם שהמ' נק' עת כתב הרב זל"ה בדרוש האונאה כי החסד הוא נקרא משקל כי חסד גי' ע"ב ועשרה פעמים ע"ב יש בחסד נגד י"ס שבו ומילוי שם ע"ב גי' מ"ו עשרה פעמים מ"ו גי' מש"קל ע"ש עשרה אותיות השרש עכ"ל הרב. ובזה יובן הטעם כי המ' כתיב בה והוכן בחסד כסא ולפי שמקבלת עשרה פעמים מ"ו מחסד לכן נק' ע"ת גי' משק"ל:

דף קצח:
לנטלא ידא ימינא בשמאלא הרב ב"י הקשה לשון זה עם לשון דפ' תרומה שכתב שם וז"ל מאן דנטיל מייא בידיה ימינא במאנא קדמאה לארקא מייא בשמאלא איהו ולא משמאלא לימינא. ותירץ שיש חילוק בין נטילת שחרית לנטילה דסעודה דבשחרית כיון שהם טמאות אי הוה נטיל בקדמיתא שמאלא בימינא היה נראה כאלו סטרא דימינא משמש לס"א לכך בעי לנטלא ימינא בשמאלא כמ"ש בפ' מקץ: אבל בנטילה דסעודה שהיא משום נקיות יטול שמאלא בימינא:
עוד י"ל דלעולם בין בשחרית בין בסעודה תחלה נוטל יד ימין מיד שמאל כמ"ש בפ' מקץ: ומ"ש בפ' תרומה מאן דנטיל מייא בידיה פי' שנוטל הכלי של מים ביד ימינו ונותנו ליד שמאלו כדי שיריק מים על יד ימינו עכ"ל הב"י. והרב כתב בס' הכוונות דאפי' בנטילת ידים דסעודה השמאל מריק מים על הימין כשינוייא בתרא דהב"י דמשוה נטילה דשחרית לסעודה. ופי' לשון הזוהר דתרומה הכי הוא מאן דנטיל מיא בידיה ימינא במאנא קדמאה פי' שיטול הכלי בימין תחלה ומ"ש לארקא מיא בשמאלא איהו פי' אחר שקיבל השמאל הכלי מהימין יריק מים על הימין כמ"ש לארקא מייא בשמאלא איהו ולא משמאלא לימינא פי' לא יטול הכלי בשמאל ויריק על הימין: רק יטול הכלי

בימין ויתן אותו לשמא' והשמאל יריק על הימין. ודברי הר' עולים כהוגן עם פי' בתרא דהב"י והכי נקטינן ובכל הנטילות השמאל מריק מים על הימין תחלה:

דף קצט.

בעקב עשו דא הוא עקב פי' הם עקבי לאה שמשם יונקים החיצוני' ולכך נקראים הקליפות עקבין וז"ש ואינון דמסתכלין בהו תדיד בההו' חובא דדש ביה בר נש: ועיין מ"ש בפ' חיי שרה בדף קכ"ד כי אותם הפירושי' שייכי גם הכא:

בתריסר תחומין פי' י"ב בקר שתחת המ' בע' קסירין פי' ע' שרים הממונים על אומות העולים ועיין בפ' ויקהל בשבעה סמכים עילאין פי' ז' ספי' דזעיר לדחלא ולמנדע לוה לקב"ה בגינה ושיעור הכתוב הן יראת ה' ע"י מי ירא האדם מהש"ית ע"י חכמה תתאה שהיא המייסרת האדם וזהו היא חכמה: וכדין אשגחותא דבינה ושיעור הכתוב וסור מרע שהיא הקליפה ואז תהיה לך בינה גדולה לידע ולהשיג סודות התורה שכבודו ית' שידעו בני אדם שיעור קומה וז"ש למנדע ולאסתכלא ביקרא דמלכא עילאה

וצדקה תציל ממות אלין אינון דמשתדלין באורייתא וידעין אורחא לאשתדלא בה דהא אורייתא עץ חיים היא ואיקרי צדקה דכתיב וצדקה תהיה לנו: דבר אחר דא צדקה ממש וכו' גרסי' וכן נמצא בזוהר מוגה:

דף קצט:

לעבדה דא מלכא עילאה פי' שע"י מצות עשה שעושה האדם מתקן זעיר ומושך לו מוחין מאימא:

דא מלכא תתאה שע"י שהאדם שומר עצמו מלעבור מצות ל"ת הוא מתקן המ' ושומרה מן החיצונים ושיעור הכתוב ויקח ה' אלהים את האדם ויניחהו בג"ע שהיא המ' וכמ"ש לקמן עובד אדמתו דא ג"ע ובמה הוא תיקונה פי' ואמר לעובדה ולשומרה דהיינו שישמור עשה ול"ת וע"י עשה מתקן הזעיר וזהו תיקון המ' שאין לה הארה אלא מזעיר נמצא שבתיקונו תתוקן גם היא וע"י מל"ת הוא שומרה מהחיצונים:

אמאי אדכר לון אינון חלומות: קס"ד שפי' ויזכור יוסף את החלומות שנטל הגביע בידו והיה מנחש בי ואומר אני רואה שאחיכם חלם כך וכך ולכך מקשה ומה סגי ליה דאדרבא עי"ז ידעו שהוא יוסף וכתיב כל ערום יעשה בדעת

בגין דלא אדכר כמאן דלא ידע מכאן נראה דחלמא דלא אתפשר אינו מתקיים כלל שהרי הזוהר מדמה חלום דלא אדכר ונשכח מהאדם: לחלום שלא נפתר. ובחלום שנשכח ממנו אמר הזוהר שאינו מתקיים כלל ופשיטא ליה לזוהר דחלמא דלא אתפשר

אינו מתקיים כלל. ותולה בו חלמא דלא אדכר שכן אמר ות"ח בגין דלא אדכר כמאן דלא ידע וזה הפך ממ"ש בפרשת וישב בדף קפ"ג שאמר שם אתקיים ואיהו לא ידע:

דף ר.

מלין קיימין דלא משקרן לעלמין ז"ל הרב בספר ק"י דע כי כשעוסק האדם בתורה ביום כתיב ביה בשכבך תשמור עליך ומגבר יצ"הט ומוליד הנפש אצל המלאכים טובים שבעשייה: וכשיצ"הר שהוא השד גובר אז בלילה מוליך עמו יצ"הט והנפש לקליפת נוגה ורוא' חלום תבן וקש שהם הקליפות וז"ס משר"זל כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד: כי הטוב שבנוגה הוא יצ"הט: ורע שבנוגה הוא יצ"הר. וז"ס ושבע ילין בל יפקד רע: ושבע מן התורה אינו נפקד מן רע שבנוגה עכ"ל

דף ר:

ובזה מובן לשון זה

רעותא פי' אבא ומלה פי' מלכות: דכולהו פלח לע"ז פירוש זהו וכן רבים דקרא כמר"זל על נפשות ביתו: ושיעור הכתוב אם שלימים אף על פי שוכן רבים שעובדים לאלוהות הרבה:

דף רא.

האי אם שלמים דנטרי ליה תדיר נגוזו פירוש מלבד ששמר בריתו שלא טימא אותה ח"ו עוד מל ופרע וזהו נגוזו. וחד מנייהו אשתמיט זה פי' ד' בפסוק והכי קאמר אימתי יקראו הציבור שלמים כשוכן רבים דהיינו עשרה אבל וכן נגוזו דהיינו דאשתמיט חד מנייהו ונשארו בלי מנין ועבר קב"ה ארגיז עליה לפי שביטל הציבור מקדיש וקדושה. מתעברין מנייהו עובדין בישין כדין ועבר ושיעור הכתוב וכן נגזו מן העבירות ועבר בנהר דינור. ויתן ממוכיה לצדקה כדין ועבר זה פי' אחר דהינו שגוזז ממנו לכך ועבר בנהר דינור ואפי' למאן דאשלימו ליה בישין וכו' כן כתב ג"כ במדרש וכתב עליו הרב היפה ז"ל דדיקא לה רז"ל מדלא כתיב עושה רעה תחת טובה דאז משמע דוקא כשעשה לו טובה וחבירו עשה לו רעה תחתיה. אבל השתא דכתיב משיב משמע שעשה לו חבירו רעה תחלה וזה השיב לו רעה תחתיה ואפ"ה לא תמוש רעה מביתו ופירוש תחת טובה ר"ל טובה שראוי לו לעשות לאותו אדם שעשה לו רעה תחלה וכן היא ג"כ כוונת הזוהר כאן:

דף רב.

לגלגלא גלולין על עלמא פי' שגלגל והביא רעב לעולם כדי שכל הכסף שבכל הארצות יביאו אותו למצרים וילקט אותו יוסף וז"ש על ידא דיוסף. לקיימא ההוא גזרה פי' מ"ש

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ומ"ש דגזר כפנא ר"ל על ידי מה ליקט יוסף כל הכסף בגין דגזר כפנא וכמ"ש לעיל בדף קצ"ו:
אתייהב דוכתא לאתר אחרא וכו' סוד הענין אר"זל כי הלוחות שבארון הראה להם חזקיה ונודע שהארון היא המ' כמ"ש בפרשת ויקהל אית ארון ואית ארון וכו' ולוחות התורה הם ה' חסדים וה' גבורות שביסוד דידי' ולכן הלוחות היו ה' דברות בכל לוח ותאות הקליפות לינק מיסוד דנוקבא ואינם יכולים. וכשהראה חזקיה לוחית של ארון לבני בבל אז באתערותא דלתתא וכו'. גם למעלה נתגברה הקליפה וינקה ח"ו מיסוד דמ' ולכך אמר כל מכבדיה הזילו' כי ראו ערותה דייקא שהוא יסוד דידה ולכך לא החריב ב"ה אלא מ' בבל שהקליפה שלהם היא שינקה ונתגברו בזה והחריבו ב"ה: קם מכורסייה ולפ"ז נבוכד נצר הוא בנו אבל לפי ש"ס נ"נ הוא שפסע א"כ אינו בנו של מרודך:

דף רב:
אוף הכא וישא עיניו פי' אע"פי שפסוק זה איצטריך לגופיה אפ"ה מדהא לדרשא הא נמי לדרשא כשם שוירא יוסף הוא ברוח הקדש הכי נמי וירא את בנימין אחיו הוא בר"הק שראה חורבן ב"ה שבחלק בנימין ולכך בכה והביא משא גיא חזיון
דהא כי עלית סגיא גרסינן

דף רג.
בגין דלא ישתארון אינון וחמוריהון נמצא כתוב בגליון זוהר מוגה צמח שמעתי מהרב זל"הה שהשבטים היו מתפחדים שלא ישארו חומר גופיהם עצמם במצרים ולא יקומו לעתיד לבוא לזה כתיב הבוקר של הגאולה אור והאנשים שולחו המה וחמוריהם באותם הגופות עצמם. וכ"ש שעצמותיהם נקברו בארץ ישראל: דא נהורא דההוא בוקר פי' ה' חסדים שבאו מיסוד דאימא לזעיר ומהם הוא תיקונו כנודע שעיטרא דחסד הוא לזעיר ושיעור הכתוב וכאור בוקר כשיאיר הבקר שהם החסדים אזי יזרח שמש שהוא זעיר:

דף רג:
לאו איהו עבות כל כך אלא מנוגה ממטר יובן במ"ש באוצ"ח בדרוש המילה שהחסדים לוקחים בחינה קצת מהגבורות בשעת מיתוקם וז"ש בוקר לאו איהו עבות כ"כ שר"ל שאין בו שום דין אלא מנוגה ממטר פי' כשמתחברים עם הגבורות וז"ש איהו מטרא דאתי מסטרא דיצחק:
ד"א וכאור בוקר כההוא וכו' גרסינן ול"ג בההוא ור"ל בהארת ה' חסדים דאימא שהם זכים ומאירים כך הארת זעיר וכף של וכאור היא כף הדמיון:

לאו איהו חשיך אלא נהיר פי' שהחסדים אפי' כשמתפשטים אינם משתנים כמו הגבורות אלא הולכים ומאירים וז"שה בוקר שהם החסדים לא עבות כמו הגבורות: מנוגה ממטר דא הוא סטרא דיוסף וכו' פי' הארות שנותן היסוד למלכות.
המה אינון מאריהון דדינא דקאמרן וחמוריהון אינון גרדיני נימוסין גרסי':
חד צפרא בספר אור ישראל פי' מלכות:
ושרביטא אזדקף היינו יסוד דזעיר

דף רד:

ז' דרגין לעילא פי' ז"ק דזעיר ורזא דשבעה דרגין דלתתא פי' דמ': וע"ד כתיב ובשמו תשבע מלעילא ותתא פי' שמחבר ז"ק דזעיר במ' הנקרא שם: את השמים אלין אוצרין וכו' פי' את הם ז"ק דמ'. השמים ז"ק דזעיר:
כולהו חד פי' שמתחברים ז"ק דזעיר בז"ק דמ' הא חד מאינון תרין דאתחזין למהוי ביה לית ביה גרסי' ור"ל אעפ"י שג' הם דורון וקרבא וצלותא מ"מ הם לא רצו אלא ב' שהם דורון וצלותא אבל קרבא לא נייחא להו בה כי הם רוצים בשלומו:

דף רה:

עבד עלמא תתאה פשט המאמר עו"הז כעולם העליון ואדם על כולא היינו אדם התחתון שע"י מעשיו הטובים מקיים כל העולמות. וכשנעמיק קצת יפורש עלמא תתאה היא מלכות. כגוונא דעלמא עילאה פי' בינה והיינו תרין הה"ין. וברא אדם על כולא היינו אבא שעיקר שם מ"ה שהוא גי' אד"ם הוא מאבא כנודע מדברי הרב ז"ל וע"י אבא נתקיימו כולם וז"ש דאיהו קיומא דעלמא א"נ י"ל עלמא תתאה בי"ע. כגוונא דעלמא עילאה מלכות דאצילות וברא אדם על כולא היינו זעיר דאצילות שמקיים מ' ובי"ע וז"ש דאיהו קיומא דעלמא.
דא קב"ה פי' בינה שנקראת אל לפי שעיקריות שם ס"ג הוא ייא"י גי' א"ל וזהו האל ה' לעילא לעילא פי' לעילא מהמ' לעילא מזעיר שהבינה עליונה משניהם. ואתקין ליה תדיר בכל זמנא פי' בכל יום נותנת הבינה לזעיר מוחין חדשים כמ"ש הרב ז"ל. הארץ דא היא דיהבא נשמה לכאורה קשה על מאי דקאמר שהמ' יהבא נשמה והלא נודע שהנשמה היא מבינה. ויובן במ"ש הרב שהנשמות באות מבינה אלא שהם דקים כקרני חגבים וכשיורדים למטה בז"ון דאצילות נעשה זווג אחר דז"ון דאצילות מלבד זווג א"וא ומתעברת המ' מהם ומה שהיו תחלה כקרני חגבים נגדלים עכשיו ע"י זויג זו"ן ונעשים נשמות יקרות ונמצא שאינם נגמרים רק ע"י זו"ן עכ"ל הרב ז"ל וז"ש דא היא דיהבא נשמה כי על ידה נגמרת הנשמה ונגדלת.

כולא איהו לעילא פי' קאי על רישא דקרא שהיא הבינה והיינו לפי שעיקר מוצא הנשמה הוא מבינה לכך ניחא ליה לר' יצחק לפרש נוחן נשמה על הבינה ולפ"ז לא פליג'. ר' יהודה ור' יצחק אלא בפירושא דקרא דר' יהודה מפרש נותן נשמה על מאי דסליק מניה דהיינו רוקע הארץ שהיא המ'. ור' יצחק פירשו ארישא דקרא אבל כ"ע מודו ששורש הנשמה היא מבינ' והיא כקרני חגבי' והגדלתה כשהיא מתעברת תוך המ' כמ"ש הרב וז"ש ר"י והאי ארץ נקטא האי נשמתא וכו': מד' סטרין דעלמא פי' חג"תם. באתר דמקדשא לתתא פי' מ' וחג"ת כלולים בה. מבי מקדשא לעילא פי' בינה שאד"הר גופו מהמלכות וחג"ת כלולים בה ונשמתו מהבינה כמ"ש הזוהר בפ' וארא:

דשרייא על נפש לאתעטרא ביה גרסי ד"א כי הנה המלכים דא יהודה ויוסף כפי פי' ראשון טעם יהודה בשביל הערבנות. וכפי דבר אחר בשביל שהוא מלך ויוסף מלך ונאה למלך לדבר עם המלך:

דף רו:

כדין תרין עלמין מתקשרן כחדא פי' הם ז"ון והם המלכים שנועדו וכן פי' הרב בסידור הנה המלכים הם ז"ון:

רח"א רזא דא בתיקונא דקרבנות איהו פי' אימתי הוא זווג זו"ן באמתות הוא כשישראל עוסקים בקרבנות ולא פליג את"ק:

יפה נוף דא איהו יוסף הצדיק ושיעור הכתוב נוף שהוא יסוד יפה:

ובחולקיה קאים משכנא דשילה פי' הר ציון דקרא הוא משכן שילה וקראו הר ציון לפי שהיה בנוי בכתלים ועוד שישב כמה שנים כמ"ש הרמ"בם ז"ל שס"ט שנים ישב משכן שילה ואח"כ נחרב והיה דומה לב"ה לכך נק' ציון ונקרא ירכתי צפון לפי שהמ' יש בה דינים וכתב הרב בס' הליקוטים משכן שילה תיבת שי"לה רומז בה זו"ן ש היא מ' שהיא אלהים דיו"דין נשאר מ"ה מת בת שיל"ה הוא זעיר ולפי שהיא אלהים דיוד"ן לכך נקרא ירכתי צפון:

הר ציון דא ירושלים פי' כמו דבר אחר:

הכי הוא ודאי לעילא ותתא פי' לעילא המ' בניינה מהגבורות ותתא שבע"הז ירושלים נוטה לצד צפון

ולא הוה נאים אפי' בתלתות ליליא גרסינן וכן נמצא בזוהר מוגה ולפי גירסת הספרים ולא הוה אתער ר"ל לא שייך לומר שיהיה נעור אפי' בשליש הלילה אלא מיד יהי נעור משנתו כיון דשתין נשמי הם מועטים

דף רז.

וכי האי מלה דקאמריתו הכי הוא רזא דמלה הכא ז"ל הרב בסידור זמן הקימה בין בקיץ בין בחורף הוא אחר ו' שעות וכן פי' בזו ה' פ' ויגש דפי' שתין נשמי היינו ו' שעות כנגד ו"ק זעיר עכ"ל. ומזה יובן לשון זה כי ר' יוסי ס"ל ס' נשמי כפשטה ולכן תירץ מה שתירץ אבל ההוא בר נש ס"ל כמ"ש הרב ז"ל שהם ו"ק דזעיר כל א' כלול מעשר הם ס' ולכך היה דוד ישן ו' שעות ראשונות מהלילה שהם כנגד ו"ק דזעיר והם נשמי דחיי כי זעיר הוא אילך החיים ומ' ובי"ע כלולים עמו ושינה אינה מזקת לו. ומשם ואילך הוא רזא דמותה שהיא הקליפה ולכך אם ישן מחצות ואילך יטעום טעם מיתה לכך כתיב חצות לילה אקום להודות לך. וזהו שתמה עליהם וכי האי מלה דאמריתו הכי הוא שמדבריכם נראה שלא היה ישן דוד כי אם שתין נשמי בכל הלילה. והאמת אינו כי. ששש שעות היה ישן כמ"ש בשם הרב וקשה איך ש*ש* שעות ראשונות שהם דינים נקראים נשמי דחיי וש*ש* אחרונות שמתעוררים בהם הרחמים נקראים נשמי דמותא ואדרבה ראוי להיות להפך: וי"ל כי ש*ש* ראשונות עולים העולמות לינק חיותם עולם העשייה עולה לינק מהיצירה ויצירה מבריאה ובריאה מאצילות ולהיות שהעולמות עולים לינק חיותם נקראים ס' נשמי דחיי. אמנם ש*ש* שעות אחרונות אחר שנתעוררו העולמות נקראים נשמי דמותא למי שנשאר ישן וטועם טעם מיתה הנשאר ישן בהם וז"ש בזוהר וכד אתפלג ליליא וכתרא קדישא אתער בעא דלא לאשכחא ליה לדוד מתקשר באתר אחרא באתר מותא. כן תירץ מורינו זלה"ה:

א"נ י"ל כי ש*ש* שעות ראשונות כיון שהם ס' נשמי דחיי שהם ו"ק דזעיר אין אנו מפחדים מס"א ולכן נתן הקב"ה שליטה לס"א אז כמ"ש בו תרמוש כל חיתו יער והדינים מתעוררים ואין פחד ח"ו. אבל בש*ש* שעות אחרונות שהם דרגא דמותא אלו היתה שליטה לס"א אז תחרב העולם ח"ו לכך רוח צפון אתער בחצות שמבטל ס"א והדינים נכפים והרחמים מתעוררים ותירוץ זה דומה למה שתירץ הרב זל"ה בענין שערות המ' שהם אדומים ודזעיר הם שחורות: והקשה הרב כי שחורות הם דינים קשים יותר מאדומות והיה ראוי להיות להפך שחורות במ' אדומות בזעיר ותירץ אלו היו השחורו' במ' תחרב העולם ח"ו לפי שממנה יונקים הקליפית ולכך היה הסדר הזה אדומות במ' ושחורות בזעיר כי בזעיר אין פחד מהחצונים עכ"ל הרב.

דס' נשמי חסר חד פי' כדי להרחיק האדם מהקליפות שהם דרגא דמותא לכך לא ישן רק ס' נשמי חסר חד על דרך ועשו סייג לתורה.

וכתרא קדישא אתער פי' לאה שמתעוררת בחצות כדי להזדווג עם יעקב א"נ כתרא קדישא היא רחל שיורדת לבריאה בחצות ויש לה נחת רוח בתורת הצדיקים:

כד ברא קב"ה א"ס. עלמא עולם האצילות. עד דברא אורייתא פי' אבא כי יסוד אבא נקרא תורה כמ"ש הרב באוצ"ח וז"ש דהא בחכמה קיימין כל קיומא דעלמא וכולהו נפקי מגו ה ד"א וכו' עלמא עילאה בינה. לא אתברי אלא מגו אבא: א"נ עלמא עילאה אצילות. מגו חכמה אבא עלמא תתאה בי"ע: מגו חכמה תתאה מלכו' דאצילות: בגין דיעקב תושבחתא דאבהן פי' לפי שיסוד דאו"א מתגלה תוך ת"ת דזעיר לכך נקרא יעקב שהוא ת"ת תושבחתא דאבהן:

לאנהרא לעלמא פי' מלכות:

ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי פי' שעולה בסוד מ"ן לאימא כדי לגרום זווג או"א נפק מניה ענפא חד פי' יסוד דזעיר כי כתב הרב שיסוד דזעיר אינו ניתתקן אלא מהארת החו"ג המגולים שביסוד דאימא. ומהארת המוחין ג"כ וז"ש ובגין דאיהו אסתלק וכו' לקבל המוחין לכך נפיק מניה ענפא חדא שהוא יסוד מהמוחין שקיבל:

דף רז:

אבל אינון ס' נשמי ודאי פי' רבי אלעזר הסכים לסברת ההוא גברא הפך מר' יוסי אבל פליג עליה בהאי שלדעת ההיא גברא נ"ט דווקא ולר' אלעזר ס' שלמים שכיון שהם נגד ו"ק דזעיר שנקרא ס' נשמי דחיי אין צריך לעשות הרחקה:

מאן דמשבח לקב"ה וכו' פי' קב"ה היא רחל כולהו צייתין להההוא דקא משבח וכו' פי' שהמ' ומלאכי השרת הם מקשיבים לתורת הצדיקים שלומדים בעו"הז ויש לה נחת רוח כמ"ש הרב בכוונת ק"ש שעל המטה. ת"ח דוד מלכא כתב ה' אלהי ישועתי הרמ"ז כתב וז"ל אעפ' שהפ' אמרו בשם עצמו אין כוונתו עליו דוקא כי הוא מדה יתירה מעולה היתה בו שלא היה ישן יותר משינת הסוס כנז"ל ולא באלה הדברים בא לזרז כל האדם. לכן אמר כתב כלו' שישאר כתוב לזכר ולמוסר לכל כי הוא ראוי לכל אדם לעשותו להשתדל בשבחא דאורייתא בלילה:

אימתי הוא ישועתי וכו' אמר כן למעט פי' הראב"ע שכתב שיום צעקתי קשור עם הפ' שאחריו תבוא לפניך תפילתי אבל למאמרנו בפ' זה נגמר הענין ור"ל שה' תשועתו ביום שהקדים בלילה לשבחו שאז הוא ית' נמצא אצלו ושומע שבחו וזהו נגדך. גם נודע שמדת לילה היא מ' הנקרא אדנ"י אבל כאן נאמר שם הוי"ה שהוא מדת יום. ויאמר שהוא היה קושר ב' המדות ואז זה השבח שבלילה הוא ישועתי ביום כי אני הקדמתי לכונן ולהמשיך חסדו שיבואני ביום כנודע שעיקר הלילה הוא הכנה לשפע שיבוא

ביום כמ"ש בכוונת ק"ש שעל המטה וסוד קימה בחצות שבהתעלות הנשמה בשינה מתחדשת ומקבלת כח גדול. ובקומו אחר חצות לעשות התיקון אז הגבורו' נמתקות בתורה אור ובבוא היום אז אתקף בתקיפו וכו' וזה בכח החסד המתגבר ביום כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו וכו':

חוטא חד נפקא וכו' איתא בדברי הרב זלה"ה שחוט של חסד ה"ס שליש א' של החסד שהוא כ"ד גי' חו"ט עם הכולל. ואמנם ידוע ששליש של יסוד אבא הוא היוצא מיסוד אימא שבחזה זעיר ומגיע עד יסוד זעיר וידוע שיסוד נקרא ו' זעיר' שהוא מילוי ו' והוא כמין חוט וזה החסד תופר ומחבר כל העולמו' ועוד ידוע שזה השליש מאיר במ' בסוד ה' בחכמ' יסד ארץ ואיתא בליקוטי נביאים שר"ת זה הפ' עולה כ"ג והוא מילוי דשם ב"ן העולה חו"ט עם ג' אותיות. וזהו נפקא מסטרא דימינא. דייקא נפקא מפני שהוא יוצא חוץ ליסוד בינה וגם כי הוא שם באמצע בתוך ת"ת זעיר מ"מ מקורו ועצמותו הוא מסטרא דימינא שכן אבא הוא ראש לכל קו ימין.

וע"ד אמר ה' אלהי ישועתי. אלהי גי' ב"פ חוט והוא מילוי ע"ב שסודו מתפשט בנה"י דזעיר כנודע מכוונת אלהי אברהם וכו' והעיקר הוא הוי"ה הרי ה' אלהי שעולה ע"ב חס"ד וגם בזה יכון לומר נפקא שכן מילוי מ"ו יוצא למטה מתוך הוי"ות שבחג"ת זעיר שה"ס גומל חסדי' טובי' גומל גי' ג' הוי"ות כמ"ש הרב. ובג"כ לא המתים יהללו יה פי' בג"כ שצריך וראוי לאדם להתעורר משנתו קודם שיאיר השחר ואמר לא המתים שהם הנשקעים בשינה שהיא אחד מס' במיתה.

בגין דאיצטריך לשבחא חי לחי הוא אדם הישראלי שהוא מקבל השפע היסוד הנקרא חי ועוד שהצדיק הקם בחצות מאריך היום ח"י שעות.

ומת לפי לאו הכי שתפלות או"ה זבחי מתים ומשם נמשך להם שפעם ואנחנו נברך יה סודו או"א המקננים באצילות ובבריאה ושם חלקי ישראל שנשמתם עולה אל ג"ע העליין ומשם מושכת האור מן האצילות אבל החיצונים אין להם שום אחיזה אלא ביצירה ועשיה ולפעמים ממ' דבריאה. וזשז"ל אין השם שלם ואין הכסא שלם וכו' והנה הא' של כסא אמר הרב ז"ל שהוא מ' דבריאה כי הנה כ' חו"ב ס' ו"ק א' מלכות. והשם חסר ו"ה שהם יצירה ועשיה שחסרה שלימותם מפני החיצונים המונעים התפשטות אורם כראוי. אבל י"ה הוא דוקא לישראל וז"ש לא המתים יהללו יה דהיינו העלאת מ"ן לשם. אבל אנחנו נברך לא מבעיא שנכללנו בהם. אלא גם נברך שהוא להרבות כחם דהיינו סוד ברוך כנודע עכ"ל ז"ל.

דצלותא דיחודא פי' עיקר התפלה הוא להמשיך מוחין מאו"א לזו"ן וליעקב ולאה כמ"ש הרב בכוונת עמידה: ועולם הבא שהוא בינה אין בה אכילה ולא שתייה ולכך אסור לאכול קודם התפלה. ודא ברכתא דמזונא פי' ברכת המזון היא במ' ולכך יברך אחר אכילה ושתיה כדמפרש טעמא:

דף רח.

נפקין מגו האי מזלא לעילא טעם שנקרא היסוד מזלא עיין בפ' וירא בדף קט"ו כי שם הארכנו דהא קריעת ימא פי' מ':

לאפתחא ביה שבילין לעילא איהו פי' ע"י עתיקא קדישא ועיין פרשת בשלח. דהא צדקה דאיהו עביד קאים לעלמא כתב הרב ז"ל כי מצוה ראשונה שעושה האדם ביום נרשמת במצחו וכשעושה מצוה שנייה נבלעת הראשונה ונרשמת השנייה במצחו. אבל מצות הצדקה קיימת לעולם בסוד צדקתו עומדת לעד עכ"ל וז"ש דהא צדקה דאיהו עביד קאים לעלמא וכו' ואיפשר שגם המ' מעלה מ"נ במצות הצדקה תמיד כמו שנרשמת במכח האדם תמיד.

אתו דא כנסת ישראל פי' ולא עמד איש לפני אתו שהיא השכינה שנקראת את ומחוברת עם ו' שהוא זעיר:

אחיו אלין שאר רתיכין פי' הם חיילות בי"ע ושיעור הפ' ולא עמד איש לפני אתו שהיא השכינה בשעה שמשפיע יוסף שהוא היסוד לאחיו שהם בי"ע השפע ע"י המ'.

בזמנא דקב"ה אתי לזווגא פי' ולא עמד איש אתו דזעיר בשעה שרוצה להזדווג עם המלכות: אלא דא לעילא פי' חג"ת ודא לתתא פי' מ'. תוקפהא וחילהא וקיומהא יראה כפל לשון תוקפהא הם הגבורות וחילהא הם החסדים כמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ות"א בחילא נמצא שהימין שהם החסדים נקראים חילא: וקיומהא הם המוחין שקיום הגוף הוא ע"י המוחין:

איהו בשמים פי' ת"ת זעיר שכתרה הוא מהחזה דזעיר ולמטה אחורי הת"ת: דכד יובלא אפתח מבועי פי' יסוד דאימא הנקרא יובלא כמ"ש הרב ז"ל והוא נפתח ומתגלה בת"ת דזעיר וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים כי ה' חסדים נקרא נש"ב וכן ה' גבורות נקראים נש"ב כמ"ש הרב ז"ל והם מתגלים בת"ת הנקראים שמים וז"ש דכל אינין תרעין כולהו קיימי בשמים.

ע"י דצדיק פי' כי כל הארת החו"ג והארת המוחין יורדת עד היסוד בו ועולים ויוצאים דרך נקב האחור שבחזה למ' וז"ש איהו זן ואשקי לה לכנסת ישראל על ידא דצדיק.

דף רט.

כולהו בתיאובתא דתרין סטרין פי' הם המ"ד והמ"ן וז"ש בתיאובתא דנוקבא לגבי דכורא הם המ"ן ולא הזכיר תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא כי הוא מובן מעצמו. וכד תיאובתא דדכורא נפקא בדעותא כדין וכו' פי' כשמעשה התחתונים מתוקנים מ' מתקשטת בקישוטים נאים שאין להם ערך ואז תאות הזעיר מרובה והנשמה היוצאת ע"י אותו הזווג רובה מהדכורא וכמעט הנוקבא אינה עולה בשם ולכך מתקיים ולא שלטא ביה מותא וז"ש ואליהו מההוא רעותא יתיר וכו':

וא"ת ואל האשה אמר פי' הרי האשה שהיא נוקבא אמר בה אל ותירץ כללא דדכר ונוקבא כדין איהי בגו דכורא כדין ואל האשה אמר ר"ל לעולם אל הוא דכורא והאי דאמר ואל האשה אמר היינו שהמ' שהיא אשה כלולה בזעיר שנק' אל: בגין דכולא איהו מאילנא דחיי פי' רובא מהדכורא כמ"ש והנקב' כמעט אינה ניראת וז"ש ולא מגו עפר שהמ' נק' עפר: אתר פנימאה דכולא פי' מלכות:

דף רט:

כמגדל דוד דא ירושלים לעילא כתב הרמ"ז וז"ל ידוע שירושלים היא מלכות רחל והנה כלי האמצעי שלה היא אדנ"י והפנימי הוא א"ד מלא והנה ס"ה עם י"ב אותיות המילוי הוא מגדל הרי שרומז לב' כלים שלה ועוד מ"מ גימ"ל דל"ת למ"ד הוא תרע"א והוא ממש כלי הפנימי שבו שרש הצדיק שהוא יסוד זעיר ובזה נשגב מגדל זה כי אין לו שום אחיזה בזעיר כשאר מדות המ' אבל עכשיו היא מקבלת ה"ח וידוע שסוד ע"ב דמ"ה הוא ע"א דהיינו מ"ה וכ"ו וה"פ ע"א גי' נשגב. ונודע שכל יסוד ה"ס מזל ומגדל גי' מז"ל וכן ע"ז דהיינו שהמגדל הנז' יש לו כח ביסוד דזעיר והיינו ע"ז. גם ס"ת מגדל עז שם הם אותיות מז"ל: עוד מגדל דוד גי' יאהדונ"הי שהוא הפנימי דיסוד זעיר ותרע"א הנ"ל הוא פנימי דיסוד דידה עכ"ל הרמ"ז:

אלף תיקונים דמתתקנן ביה וכו' פי' הם אל שד"י דבריאה והם הבירורים שבבריאה שאל שד"י במילואו גי' אל"ף וז"ש אלין אלף וכו' וידוע שהבירורים עולים בסוד מ"ן ובהם נתקנת המלכות:

מסטרא דדינא קשיא פי' כי כל הבירורים הם משם ב"ן שהוא דין א"נ י"ל אלף תיקונין הם הגבורות שבאים מגבורה דעתיק שנקרא אלהים דההי"ן שאחורים שלו גי' אלף והגבורות אלו שבאים מגבורה דעתיק מתקנים המל' כמ"ש הרב זלה"ה על מ"ש בא"ר ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי ברישא מאל"ף עלמין דחתימין בעזקא דכייא עיין שם. מסטרא דדינא קשיא פירוש כי הם מהגבורות. לאו איהו ההוא קלא דאשתמע פי'

זעיר. קלא אחרא פי' מלכות. וקשה שכאן אמר שזעיר נקר' קלא דאשתמע והמ' קלא דלא אשתמע כמ"ש לקמן אלא לצלאה בלחש בההוא קלא דלא אשתמע ולעיל דף נ' אמר הזוהר תרין אינון דלא אשתמעו ותרין אינון דאשתמעו תרין אינון דלא אשתמעו דא הוא חכמה עילאה וכו' וקול גדול שהם או"א. תרין דאשתמעו קול דיעקב ודיבור שהם זו"ן הרי שקרא לאו"א דלא אשתמעו. ולזו"ן דאשתמעו. וי"ל שלגבי או"א שהם נעלמים הרבה דלגבי דידהו זו"ן הם נגלים לכן קראם דאשתמעו. והכא שמדבר בזו"ן לבדם קרא לזעיר קלא דאשתמע כמ"ש בפ' בראשית דף ל' וקרא למ' קלא דלא אשתמע לפי שאינה עולה בשם בפני בעלה כי שרגא בטיהרא מאי מהני וז"ש קלא דתלייא ביה דא הוא קל בלא ו' שר"ל שאין קולה נשמע כשל זעיר כי היא נקב' וטפלה לבעלה.

דף רי.

והקל נשמע חסר ו' א"ר אלעזר וכו' מכאן נראה דגרסי' לעיל והקול נשמע רבי אבא פתח ואמר נכספה וגם כלתה וכו' כבספרים ישנים: ול"ג רבי אלעזר דא"כ דבריו סותרים זה את זה דלעיל מפרש קל בלא ו' נשמע דהיינו מי שמתפלל בלחש ואינו משמיע קילו בתפילתו נשמע לפי שהתפלה היא לתקן המ' שהי' קל בלא ו' וכאן מפרש והקול נשמע בשעת החרבן שקול השכינה נשמע עד הבינה שנקראת פרעה. אלא ודאי דגרסי' לעיל ר' אבא. וכתיב התם קול ברמה נשמע פי' ברמה נשמע פי' ברמה היא בינה וכדמפרש רבי אלעזר דבריו ולכן חזר ואמר ר' אלעזר אמר קלא בחשאי וכו' שמבאר דבריו היטב: והקול נשמע לעילא בזעיר לעילא בבינה.

דף רי:

לאדמת ישראל קץ פי' מ' שנקראת קץ מפני שהיא סוף האצילות א"נ מפני שבזעיר יש ט' ספי' והמ' יש בה י"ס וכוללת ג"כ ט"ס דזעיר הרי י"ט וכל א' כלולה מי' הם ק"ץ וכן כתב הרב זלה"ה בס' הליקוטים: רמז ליה יוסף ליעקב גרסי'. ואתה צויתה דייקא ובג"כ כתיב בה"א ר"ל שאמר פרעה ליוסף אתה צויתה ליתן העגלות:

רזא דשכינתא פי' רוח יעקב היא השכינה שנסתלקה מן החרם וכשנסתלקה מן החרם זהו קיומה וז"ש ותחי רוח יעקב שהשכינ' היא רוח של יעקב ואחר שנסתלקה מן החרם אז נזדווגה עם זעיר ולכך ויאמר ישראל שהוא זעיר.

מ"ט בגין דסטרא דקדושה דלעילא הכי הוא פי' דקשה ליה אמאי אמר קרא אנכי האל אלהי אביך פשיטא ליכתוב אל תירא מרדה מצרימה ותו לא לכך מתרץ בגין דסטרא דקדושה דלעילא הכי הוא פי' שהמ' וכל סטרא דקדושה מזכירים שמו ית'. אבל סטרא דמסאבא לא אדכר שמא דקב"ה ולכך כדי שלא יחשוב יעקב ח"ו שמא ס"מ בא להטעותו

לכך אמרה לו השכינה אנכי האל אלהי אביך ואז ידע בודאי דסטרא דקדושה הוא. כי ס"א לא אדכר שמא דקב"ה:

דף ריא.

כולהו דשדר יוסף הוו בחושבנא זה תירוץ אחר ג"כ לקושיא דלעיל דר' יהודה שאמר אינון עגלות על פי פרעה שדר לון וכו' וכפי מ"ש כאן ב' מינים הם ל"ק מידי:

אית חיה לעילא מן חיה אית חיה קדישא וכו' גרסי' ור"ל תני והדר מפרש אית חיה לעילא מן חיה וחוזר ומפרש אית חיה קדישא פי' אבא הנקרא קודש. ואית חיה עילאה לעילא על כל שאר חיותא היא בינה ולכך באבא אמר דקיימא על ריש חיותא לפי שהוא עליון מכולם אבל בבינה אמר על כל שאר חיותא:

ואית חיותא לעילא על תתאין פי' מ' שהיא עליונה על בי"ע. וד' סטרי עלמא פי' ארגמ"ן: אנפין נהירין ידיען לכל סטר גרסי':

ואית רקיע לעילא מן רקיע פי' הם אורות מקיפים כי אחר שאמר אית חיה לעילא מן חיה שהם אורות הפנימיים חזר לפרש אורות המקיפים. א"נ י"ל ואית רקיע וכו' הם המסכים שבין כל עולם ועולם שיש מסך בין אצילות לבריאה ויש מסך אחר בין בריאה ליצירה וכן בין יצירה לעשייה: והאי רקיע דשלטא עלייהו פי' הוא אור מקיף דבריאה ששולט על ארגמן שהם ביצירה. א"נ לפי מה שפירשנו שהרקיע הוא המסך. מ"ש והאי רקיע דשלטא עלייהו הוא המסך שבין בריאה ליצירה שהם ביצירה והמסך שולט עליהם: ברזא דשמא חדא. פי' שם ב"ן פשוט יש בו ד' אותיות. מלא יש בו ט' אותיות מלוי המלוי יש בו כ"ג אותיות כמנין חי"ה בסוד חיה בכלל בהמה סך הכל גי' ל"ו ודע שמלוי המילוי דב"ן כתב הרב ז"ל שהווי"ן הם במילוי אלפי"ן שאעפ"י שהוא"ו של מילוי ב"ן היא בלי א' הווי"ן של מילוי המילוי הם באלפי"ן ובזה יש כ"ג אותיות במילוי המילוי.

וכד מתתקני לגבי כרסייא פי' כשהם נתקנים להיות כסא למ' שנקראת גם היא כורסייא לגבי זעיר:

מה כתיב וממעל לרקיע אשר על ראשם פי' רקיע הוא אור מקיף דבריאה והוא למעלה מראשי החיות שהם ביצירה וממעל לרקיע שהוא אור מקיף דבריאה והוא המ' שנקראת אבן ספיר וז"ש הפ' וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר ומ"ש דמות כסא פי' דמות כסא הכבוד שעיקרו בבריאה ומ' נקראת דמות כסא. וכפי פי' השני שהרקיע הוא המסך שבין בריאה ליצירה ובריאה כולה כלולה בו והוא על ראשי החיות שביצירה וממעל לרקיע הנז' כמראה אבן ספיר שהיא המ' כמ"ש לעיל:

דהאי אבן טבא בכורסייא דקיימא על ד' סמכין ז"ל הרב בס' אוצ"ח על מאמר הזוהר שית דרגין לכרסייא וד' רגלין לכרסייא ופי' הרב ז"ל שית דרגין לכרסייא הם ששה היכלות דבריאה שהם מהיכל הרצון ולמטה וד' רגלין לכרסייא הם כחב"ד דבריאה שהם בהיכל קדש קדשים דבריאה והכסא הוא מלבד הדרגין והרגלין והוא אור מתנה"י דמלכות דאצילות שירד ונתלבש ונעשה נשמה בתוך כחב"ד דבריאה ואז המ' דאצילות יושבת על הכסא הזה שהוא הארת תנה"י דאצילות שנתלבשו בתוך כחב"ד דבריאה וזהו כסא הכבוד שבבריאה עכ"ל וז"ש כאן דהאי אבן טבא היא מ' דאצילות. בכורסייא הם הארת תנה"י דמ' דאצילות שירדו לבריאה ונעשו נשמה לכחב"ד והם כסא למלכות דאצילות וז"ש בכורסייא דקיימא על ד' קיימין שהם כחב"ד דבריאה עכ"ל מורינו. על ההוא כרסייא פי' מ' דאצילות. דיוקנא דאדם פי' זעיר. לאתחברא ביה כחדא פי' להזדווג עם זעיר:

דף ריא:

ויאתזו בה אחסנת עלמין פי' ארץ גושן היא המלכות ולכך אמר הזוהר דהא להון אתחזי שאנו בני המלכות וכמ"ש הזוהר לעיל גושנה תקרובתא וכו':

דף רטז.

בפ' זו יש בה הרבה טעיות שלא הגיהם דרך אמת והועתקו מזוהר מוגה ולכן נאריך בהגהת הלשון ואח"כ נפרשהו בע"ה:

ירותת עלמין פי' הם י"ש עולמות שבבינה שהיא עלמא דאתי

יירשו ארץ היא הבינה שנק' ארץ אז תתענג על ה' פי' בינה:

בגופא דמלכא ת"ת דזעיר וכתב הרב שיסוד דאימא מתגלה תוך ת"ת דזעיר ובו הם הי"ש עולמות ומתחלקים אחר שנתגלו מהיסוד דאימא ר"ז כמנין אור לחסד וק"ג לגבורה ועיין בפ' תרומה במ"ש י"ש עולמות אינון תחות עלמא דאתי. וז"ש הזוהר בגין וכו' ר"ל למה זוכים לירש י"ש עולמות שביסוד דאימא ונתן טעם בגין דמתדבקין בגופא דמלכא שהוא ת"ת דזעיר ושם הוא יסוד דאימא שממנו יוצאים י"ש עולמות.

לית מאן דירית לה בר ההוא דאיקרי צדוק פי' כי כל השפע של מ' יורש אותו יסוד דזעיר תחל' ועל ידו נשפע למ':

ענפא מאינון ענפין גרסינן ופי' מ' היא ספירה מכלל הספירות דזעיר שנטע אבא באימא וז"ש דנטע קב"ה שהוא אבא.

ויטע ה' וכו' גן הוא זעיר בעדן היא אימא שתחלה היו ו"ק באבא כקרני חגבים וע"י העיבור בתוך אימא נגדלו. והרמ"ז כתב וז"ל ירותת עלמין הם ב' יסודו' בינ' ותבונה כי מ"ש בעלמא דאתי הוא יסוד דתבונה ומ"ש לאתענגא בההוא עלמא הוא יסוד עילאה:

כמה דכתיב אז תתענג על ה' פי' תתענג בסוד א"ז שה"ס אחד רוכב על שבע והוא ממש על ה' ודאי. ואין ספק שאז יעלו זו"ן אל הבינה ויתקבצו בחי' עדן נהר גן ענ"ג למעלה על מקום זעיר דהשתא. וידוע שבהתעלות תבונה אל בינה ונכללות כא' אז בינה ותבונה סוד ס"מ דאפרסמון פי' ס' בינה מ' תבונה ושניהם גי' ק' והיינו ע"ל ה'. דמתדבקן בגופא דמלכא הוא קו האמצעי שבו שייך דיבוק ויחוד משא"כ ב' הארות ב' הקוים של ימין ושמאל. והוא מש"ה חיים כולכם היום פי' שכל אחד מכם הוא אחוז ביסודות שהם החיים. ופ' זה נאמר אחרי אומרו כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור וידוע מדרוש ג' ניקודין כי פעור היא נקודת האחור ולהיותו מאחורי קו האמצעי היה כחו רב בקליפות וגם מישראל טעו בו לכן נשמדו ואח"כ אמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם שה"ס ב' נקודות הפנים שבזעיר. כי ה' הוא כנגד נקודות הטיבור שהוא בת"ת דזעיר שסתמו הוא הוי"ה. ושם יסוד אימא הנק' ג"ע הנז' באוצ"ח. אלהיכם ה"ס יסוד שמשם בנין הנוקבא כמ"ש הרב בפ' מציון מכלל יופי וגו' והרי שהתדבקותם באימא וזו"ן בחי' היסודות ולכן חיים כולכם היום והרי שישראל מצד שרשם נק' צדיקים:

אמנם רבי יצחק מפרש על זכות בפועל שיש לישראל להקראות צדיקים והיינו מצות המילה ולכן אמר האי קרא רזא עילאה איה. יובן בהקדים סוד המילה שכללותו הוא להפריד החיצונים מן הקדושה בכריתת הערלה ואחר כך בפריעה מגלים אור החסדים. והנה זאת פעולת הצדיקי' במע"ט ותפילותיהם לעשות ב' הבחינות הנזכרי' ולכן נקראים מחצדי חקלא שבמעשיהם רוממו' אל בגרונם קוצרים השדה העליון ויורדים פירותיו לעולמות שהוא מה שנזרע בתורה מיסוד פרי צדיק. שכל סוד הגדה הוא המשכה ואין המשכת הזרע אלא בסוד הגיד שהוא גי' הגד"ה ובשם אהו"ה להיות שממנו היא המשכת השפע ואין זולתו:

דאחסנת ירותת וכו' נודע כי בזכות המילה יורד ע' אורות דחסדים בת"נה דזעיר ובפריעה מתגלה השליש העליון דת"ת ששם יש בחי' יסוד שהיא המזדווג עם לאה כנזכר בדברי הרב ז"ל. נמצא כי נמתקות ע"ח אורות דג' גבורות בע"ח דג' חסדים וה"ס יוסף העולה ו' הוי"ות ונודע שיציאת רחל בסתמות הוא מהחזה ולמטה:

אך בכח גילוי השליש העליון דת"ת אז מתעלה כתר שלה כנגד יסוד העליון וזהו ענין ירותת עילאה דההיא ארץ כי אחיזת הסתמית היא למטה באחור החזה כאמו'. אבל זו

שעכשיו נדבר בה שהוא בשליש העליון זו היא ירותת עילאה וה"ס ראש הלולב כי לולב סודו היסוד והנה כשנפרע גם השליש העליון נמצא כל קו אמצעי גלוי ומאיר בחסד. וגם כי יקרינן ליה ת"ת הוא בודאי יסוד כנודע מסוד הגדלות דח"גת עולה לחב"ד ונה"י לחג"ת ואז מתחדש כח מופלא באותו החסד למתק הגבורות. ובכח זה המיתוק הוא נק' ירותת דההיא ארץ שהוא מאי דשייך לה ולכן אין מי שיזכה לזה אלא ההוא דאיקרי צדיק פי' כל בחי' יסוד שבת"ת. כי התחתון הוא בסוד מילה והעליון בסוד הפריעה. דהא מטרוניתא ביה אתדבקת וכו'. שבסוד המילה ופריעה מתגדל אז כתר דמ' בסוד כד"כד ואז נק' בשם מטרוניתא שאז כתרה גדול מאד בג"פ אור דג' שלישים וג"פ אור גי' כת"ר וז"ס כח"ם היום הנאמר באברהם אחרי המולו. ועוד נלע"ד במ"ש בס' א"י בדרוש אחור ופנים שיש ד' פרצופים לכל פרצוף זה בתוך זה והעליון היותר פנימי הוא פרצוף הכתר והוא נק' מטרוניתא בעצם. והנה דבוקה של מטרונית' ה"ס זווגה דהיינו דבוק עטרא דחסדי' בעטרא דגבורות שה"ס הזיוג וכמ"ש בס' זוהר הרקיע פ' זו:

מ"ט איקרון צדיקים למה זוכים למעלת צדיק ולירש המטרוניתא וזה כולל לכל ישראל והשיב מפני המצוה הכולל' שבהם דאיתגזר היא המילה ועייל בהאי אחסנ' הי' הפריעה. ונטיר להאי ברית זה ענין גדו' שהרי כל מצוה ומצוה כשנעשי' בשעת עשייתה גורם ייחוד וזווג למעלה ואחר עבור יומה בטלה אותה הארה. אבל גדולה מילה שהיא פועל עשוי וחתם בבשר וכל עוד שיהיה נשמר בטהרה ימשיך תמיד אותה הבחי' הפרטיות שנעשית בשעת המילה ולכן עאל בהסרת מסך הערלה ונכנס בתוך המלכות שהיא בסוד השער לה' כי שומר הפתח לא יעמוד בפניו. ואתדבק בגופא דמלכא ה"ס הת"ת מן החזה ולמטה וזה בכח המילה. ועאל האי צדיק הוא צדיק העליון וה"ס רזא עילאה שאמר בתחלת דבריו וגם ירותת עילאה:

ובג"כ איקרון צדיקים פי' שכל אחד נקרא בשם צדיקים שנים לכן לא נאמר ועמך צדיק אלא צדיקים שנים בסוד ב' צדיקים דמילה ופריעה. ואז שם שדי הוא במילואו ותוקפו גי' תתי"ד נגד ב"פ אות של מילה ופריעה: מאי ארץ דא אמר כן מפני ששם ארץ מיוחס גם ללאה וזו עתידה להכלל ברחל לעוה"ב כי דוקא היא נצר מטעי. פי' היא לבדה נקודה עצמית מי' נקודות השרשיות. ולהיות שכל ספי' היו מבחי' ב"ן לכן רמז הפ' גן בעדן מקדם. עדן סוד האצילות דתמן מקנן אבא דאיהו עדן וזה מקדם כמשמעו. גם ירמוז לריבוע שם ב"ן העולה קד"ם ואח"כ וישם שם את האדם הוא הדר. והאי ארץ חד וכו' אלא שבתיקון נעשתה בחי' ארץ נקבה לבית קיבול חסדי אדם הנוצר. ואז יש כח להתפשט ולהבנות בסוד פרצוף וזהו מעשה ידי הם חו"ג: להתפאר שאז מסתעפת לכמה פארות

ומתפארת בקבלה חסדי ת"ת ובפרשת בראשית קורא אל הברית מעשה ידיו ובזה אתי שפיר לענייננו:

יעקב ובנוי דנחתי למצרים וכו' יובן במ"ש הרב שאד"הר לא המתין עד שבת שיבואו זו"ן פב"פ שאז יאיר שם מ"ה וישתלם אדם וכל התלויים בו אבל בהזדווגו בחול הגביר כח האחיר שהוא ק"ל ולכן עמד ק"ל שנים וכו'. ואח"כ בא יעקב שופריה דאדם לתקנו בק"ל שנים שקראם רעים. ונל"עד שביעקב ניתקן אדם בבחי' עצמו. דהיינו השורש של כל אותן הנשמות שנפגמו בעון אד"הר אבל הנשמות שיצאו מזווג אחב"א שלטה בהן הקליפה ובאו בכמה דורות ליתקן ולא נתקנו עד שנגזרה גזרה בין הבתרים בגלות מצרים שהיא נגדיית לארץ ישראל כי א"י היא סוד יסוד ומ' דמ' דעשי' כנז' בדרוש ציור העולמות. ומצרים עם קש. קדל שכמו שישראל הקדושים שורשם הוא בדעת זעיר מצד הפנים שהם פני אדם הלא לנגדם מצרים מצד האחור דהיינו הערף הוא פרע"ה ושם אחיזת לילית שהיא אשת סמ"אל שעולה קל"א דהיינו ק"ל הנודע אחוריים דאד"ם והוא כוללם הרי קל"א והנה מצרים היא ערות הארץ יסוד דנוקבא דקליפה כנז' בדרוש ציור העולמות וגהינם הוא יסוד של מ' דקליפה ולכן שר של מצרים ירד ונעשה שר של גיהנם שהיא מדרגה התחתונה והנה מצרים מצ"ר י"ם שהם שני אותיות של אלהים כמ"ש הרב שמצרים היתה מושפעת משני אותיות אלו שיש בהם מ"ח צירופים דאלקים וזהו אדמת בני חם וי"פ ח"ם היא לילית נוק' דס"א וי"ס היא עטרת יסוד מ' כנודע מסוד חלוק שם אלהים במ' והיינו מצרים ב' מצרים של יסוד ומ' ולכך שם גלו הנשמות שנפלו מאד"הר בזווג האחוריים שהוא ק"ל כאמור ולכן יעקב ובניו ירדו שם לתקנם להיותם מסוד היסודות דהיינו יעקב יוצא מיסוד אימא בסוד ויצא יעקב מבאר שבע. וזרעו הם ע' אורות דת"נה והיינו ע' נפש עד שבא הגואל הטוב כי עד אותו זמן היה הרע מעורב בטוב כמ"ש הרב וז"ש ראה ראיתי את עני' גי' ק"ל וז"ש ועמ"ך גי' ק"ל שירדו שם לתקן פגם הק"ל האמור. כולם צדיקים אחוזים במדת צדיק ולכן היו מסוגלים לתקן הניצוצות שיצאו מאדה"ר כל אותם ק"ל שנים שפירש מאשתו. ואז חזר להזדווג עמה והוליד שת שהוא מצד הטוב וכן בא משה שהוא מסוד שת ובהיותו בן פ' שנה גי' יסו"ד הוציא את ישראל ממצרים ערות הארץ ומתמן סליקו לירית ארעא קדישא הוא יסוד מ' הקדושה:

דף רטז:

אסתימו עיניהון ה"ס אורות החסדים המאירים בנ"ה שנקראים בני ישראל ששם ב' הויו"ת גי' ב"ץ ומשם אור עיני המ' כנודע וידוע שנ"ה מצד האחוריים כחדא נינהו והיינו עולימתא שפירת' דלית לה עייניין פי' אין להם ב' עינים אלא א' ועין גי' ק"ל וכיון שנפטר

יעקב האחוז בת"ת מיד נסתמו עיני ישראל שכן נ"ה נקראים בני ישראל כמ"ש הרב על פ' לפני מלך מלך לבני ישראל:

וכדין נחתו לגלותא נודע מס' הגלגולים שע"ד שיסוד של רחל דקדושה מתעבר מן הנשמות אשר תשפיע לישראל כך המבדיל הנקבה הטמאה מתעברת מאשר נעשקו בקליפה להשפיעם למטה בגופות אנשים: אבל אין זה כי אם כשחסר כח הקדושה ולכן א"ר יהודה כיון שנפטר יעקב אז ירדו לגלות פי' שאז אותם הניצוצות דקרי דאדם הראשון ירדו ביסוד הטומאה לרדת לעולם והיה זה בק"ל שנים עד שנולד משה כי טוב הוא לכן אז התחיל הגלות כשנפטר יעקב ובוודאי שאז לא היה עדין גלות ושעבוד אלא עד מות כל הדור ההוא אבל הענין שאז התחילה ירידת הניצוצות להאסף אל תוך יסוד דקליפה הנק' בור תחתית:

דלא אתחזי לאפרשא בין דא לדא כוונתו כמ"ש בב"ר על סתימה זו שסתם ממנו כל צרות שבעולם שהשי"ת רצה שתהיה יציאתו מן העולם בשלוה כראוי אל הצדיקים שתחלתם יסורין וסופן שלוה וזהו מה אינון קיימי בתפנוקין וכו' וטעם שלא נגזר עינוי על בני יעקב הוא כמ"ש בל"ת פ' שמות שהשבטים היו מבוררים בתכלית הבירור בבחי' פרטות נשמותם וזה בכחו של זקן שהיה שופריה דאד"הר ולא ראה קרי לכן היתה מטתו שלימ' ובהיותם מנוקים מכל סיג:

קבילו ענוגא וכו' כי הנאתם היתה כהנאה ועינוגא דשבת כולה קודש ענוגא לגוף וכסופין לנפש:

וכן יעקב לגרמיה ר"ל קדושה עצומה יותר משל בניו שהם ענפיו ולכן אמר בהם וקבילו שקבלו משרשם שהוא יעקב המושרש בדעת ולכן.

לא אתפרש דא מן דא שאין להפריש הענפים מן המקור יעקב גי' ז' הויו"ת משפיע בע' נפש לכן לא נמנה בינהם לאפוקי מהראב"ע שדברי רז"ל נאמנים:

דהא כל יומוי וכו' כמ"ש הרב שיעקב שהיה שופריה דאדם כל ק"ל שנה היה עסוק בתיקון ק"ל שנים דאדה"ר ומרבה בתעניות וסיגופים וז"ש בצערא הוו נוסף על משרז"ל לא שלותי ולא שקטתי וכו' והיה מתחזק להלחם בקליפות הנקרא' מתים ולא יכון לכתוב עליו ויחי:

אבל בתר דנחת למצרים איקרי ויחי מפני שכבר עברו ק"ל שנים שכננד ק"ל דאד"הר וכמו שהיא אחר ק"ל שנים חזר לאיתנו והוליד בדמותו שת. כן יעקב אחר גמר התיקון המוטל עליו חזר לחיותו וחמא לבריה מלכא יוסף האחוז ביסוד מדת שת בנו של אדם:

חמא לבנ"י זכאין זו מעלה יתירה לו על אדה"ר שהבנים ובנות שהוליד אחרי שת כל זרעם תם במבול לבד נח הבא משת. אבל יעקב זכה לראות כל בנים צדיקים מתוקנים בשלימות. ונתרץ קושיא א' והיא שהרי אותם וק"ל שנים עשה אדה"ר תשובה ואיך אנו אומרים שהיה בהם אותו פגם של כל אותם הנ צוצות. אמנם מצאתי בל"ת פ' שמות שפליטת אותם קריין ותולדותם בבטן לילית ללילין ושדין זה היה קצת תיקון לעונו של אד"הר. והדבר צריך ביאור ונל"עד שידוע שפגמו היה גדול בכללות הנכלל בו מכל הנשמות. ועוד כתב הרב שבזמן שהאדם עושה תשובה החיצונים מתקנאים בו: ואין ספק שאם תשובת אד"הר היתה מאהבה היה מתקן כל הפגם שעשה שזדונות יהפכו לזכיות. אבל היתה מיראה ונדבקוי בו החיצונים והיה צריך ליתן להם חלקם ע"ד שעיר המשתלח והם כל הניצוצות של הקריין אבל זה היה תיקון לאדם שבזה נפרדו הקליפות מכללות נשמתו השרשית.

כל יומא דיעקב ידוע מ"ש בס' א"י שהימים הקצובים לאדם הם כפי בחי' ניצוציו אשר צריך לברר מהקליפות וזה לכל אדם בפרטותו. אבל יעקב היה עצומו של תיקון אד"הר שעיקר פגמו היה בדעת ושם הוא מקור של יעקב ולכן נשלם במדת הצניעות ולא ראה קרי ותקן בזה כל פגימת הקרי:

ומפני שק"ל שנה נתפשט פגם אד"הר נגזרו על יעקב ק"ל שני צער שנתעסק בבירורים מתוך החיצונים בקדמיתא כיון דחמא וכי' נקדים מ"ש הרב שכיון שזעיר מתגדלמזה נמשך תיקון המ' והעיקר בזה הוא תיקון היסוד כי הוא הבונה אותה. עוד נודע שיש ב' בחי' ביסוד הנק' צדיק לעילא הוא יסוד דישראל. וצדיק לתתא במקומו ומב' אורות אלו עיקר תיקון קו אמצעי דמ' מכתרה עד ת"ת שלה. ותיקונה הוא בשם ב"ן שמקבלת מזעיר בסוד ההוא רוחא דשדי בגווה והוא הוא המייחד אהבה בין זו"ן כי נפשו היא. עוד כתב הרב שהרוח שנתן יעקב ברחל לא היה בו אלא להוליד את יוסף כנודע מס' א"י בסוד ויהו בצאת נפשה. ובזה יובן מ"ש כד חמא ליוסף שנולד וגדל עד בחי' צדיק דלעילא וכד מסתכל ביוסף שהוא בו כל בחי' הרוח שנתן באמו והוא ג"פ ב"ן גי' יוס"ף והנה בו תדרוש ג"כ ג' בני נח כי אלו הג' הם בסוד נר"ן שבג' כלי היסוד ומ'. שם נשמה. יפת רוח. חם נפש ואז הוה אשתלים בנפשיה כי ראה כל נפשו בבנו כאלו היתה אמו. דשפירו וכו' ה"ס ג' צלמי נר"ן דנפש דעיין בל"ת פ' ויצא בסוד שם יוסף:

והוה דמי בגרמיה וכו' שהיה שמח בראותו הצלחת תיקוניו כיון שנתקן צדיק העליון בב' בחי' וכד איתפרש וכו' שחשב שכל בניינו נהרס ושיצטרך לרדת שאול ללקט ניצוצי יוסף והוא היה בזמן ההוא בן י"ז שנה בסוד ב' הצדיקים כנ"זל ז' בת"ת ועשרה ביסוד

צדיק טו"ב: עד שבשרוהו ויוסף ישית ידו על עיניך רמז לו כי יוסף השליט על מצרים דתמן העורף זכה להתעלות לדעת זעיר ואז זכה לשם אהו"ה גי' י"ז אחרים מעולים מאד: הא לך י"ז שנין יובן במ"ש בזוהר ע' שנין של דה"עה ה' נתן אברהם כ"ח נתן יעקב ל"ז נתן יוסף ובלי ספק שנתנו מדעתם וחפצם וא"כ כשיעקב היה בן ק"ל שנה שאז א"ל ויוסף ישית ידו על עיני"ך אז ידע יעקב שיהיו לו י"ז בחברת בנו חמודו:

הה"ד ויחי יעקב שלכן פרטם לרמוז שבכוונה רצה ה' שיחיה י"ז שנה בעינוגים. שכינת יקרא ה"ס אור אימא המקננת בבריאה וע"ז אמר אנכי ארד עמך אנ"כי גי' כס"א שהיא עולם הבריאה הנק' כסא הכבוד וז"ש שכינת יקרא: ולהבין זה צ"ל כי מן החזה דזעיר ולמטה ה"ס עה"ר טו"ר ומשם האור מתפשט עד יצירה משל זעיר ועד עשייה משל מ' אבל משם ולמעלה הוא עץ החיים אור אימא ואמר הרב ז"ל שסוד אני היא המ'. ב"ן וט' אותיותיו אבל אנכי הוא לפי גודלה בסוד כתר שלה כ' כתר עשרי"ם גי' כה"ר וה א במקום סיום אימא ששם יסוד ישראל כנודע ושם הוא הרוח של יעקב שהוא בחי' נפש כשהיה בח"ל שירד לעשייה כנז' בזוהר הרקיע בפ' וישלח. וכשחזר לארץ ישראל מיד זכה לרוח ליסוד זעיר המקנן ביצירה ואח"כ נתעלה לבריאה ונגלה לו אל שדי ונקרא ישראל שהיא למעלה מן החזה ולכן אמר ותחי רוח יעקב וסמיך ליה ויאמר ישראל וז"ש ת"ח וכו':

ולא הוה מתכוין לקבל רוחא אחרא וכו' ידוע שנבואה מאימא דמקננא בבריאה ששם סוד נשמה וכיון שנשתלכה הנבואה ממנו נשאר הרוח כנפרד מהנשמה שבה מקור חייו וזה מחמת עצבונו. וידוע מ"ש בתוספתא דריש פ' נח שכל צדיק יש לו ב' רוחין וכו' ואותו דעלמא דאתי שהוא מבינה ה"ס הנבואה והוא חל על הרוח דעלמא דין כשהוא מכווין לקבלו ולכן כשחיה רוחו של יעקב אז קראו ה' יעקב יעקב ב"פ להודיע שב' רוחותיו מיוחדים ושע"כ ירד עמו מצרים וכמ"ש באתר שלים ולא באתר חסר וכו' שלא יהיה פגם בגופא ולא צער ברוחו:

אלא באתר דאתכוון וכו' שיהיה שמח ומתכוון להמשיך עליו רוח מחודש: עבדו את ה' בשמחה היינו שמחה של מצוה ואח"כ בואו לפניו ברננה זו תפלה:

לאפקא דלית פולחנא וכו' ללמדנו דאפילו תימא כר"י מ"מ עיקר המונע הוא העצבון ולכן מייתי ליה מאלישע שלא היה חסר תורה ומ"ט ולא פגים אלא דוקא עצבות:

מנגן ג' זמני שהיה די לומר והיה כנגנו וכו' משלימות דכולא נלע"ד שכוין להמשיך אור מן המוח השלם שה"ס יעקב איש תם יושב אהלים גבר שלים והיינו מן הדעת שהוא המוח המשולש. א"ר אבא תמן תנינן וכו' קשה לקשר מאמר זה עם הקודם ונלע"ד שבא

ליתן טעם לסוד האמור בענין מנגן וגם בו יתישב מ"ש קודם תנא א"ר אלעזר א"ר אבא דקשה איך ר' אלעזר אמר משם ר' אבא דנראה בכל הזוהר דלא עדיף כוותיה. אלא ודאי איזו ברייתא יידע ר' אבא ומסרה לר' אלעזר והיינו דקאמר תנא א"ר אלעזר וכו' והשתא אומר עיקר הברייתא:

מד' סטרין כולא אישתכח זה כלל גדול לכל האצילות ומציאותו בכמה בחי' בין בבחי' כללות עתיק ונוקביה אריך ונוקביה ד' סטרין עתיק ונוקביה פנים ואחור בסוד ב' פנים דעתיק כולו פנים. ואריך ונוקביה ימין ושמאל. ואו"א יש ד' סטרין שהם מלבישים את אריך מגרונו עד הטיבור מכל צדדין ימין ושמאל פנים ואחור וכנז' בס' אוצ"ח והיינו ממש ד' סטרין. וכמו כן ד' פרצופי ישראל ויעקב לאה ורחל מלבישים נה"י דאריך מד' צדדיו ועוד יש כמה ענינים לפרש בהם ד' סטרין דוק ותשכח. והגם שביארנו ד' סטרין בכל כללות האצילות הנה עיקר הדבר הוא על מוחי חו"ב חו"ג שהם שרשין דעלאין ותתאין שכן הן מקור לכל פ' ופ' והם חנר"ן שלהם וזו היא בחי' פרטית לכל א' וא' מהם והם השורש לד' אותיות הוי"ה שיש בהם. ועליהם אמר דא עייל הוא חכמה. ודא נפיק בינה כמש"ה ונהר יוצא מעדן דא סתים ודא פריש הם חו"ג והענין שחו"ג הראשונים שיצאו מיסוד עתיק לתוך אריך בחסדים היתה בחינת סתום ובגבורות גלוי ועליה אתמר טובה תוכחת מגולה שה"ס הגבורות מאהבה מסותרת הם החסדים. והרי סתים ופריש. ובדרך היותר פשוט חסדי הזכר אינם מושפעים אלא כשמסתתרים תוך הגבורות שהיא הנקבה והיא יולדת ומגלה אור בעלה:

אתאחד חד בחברתה וכו' כשמזדווגים הפ' איש ברעהו הם אבות ומקורות לשפע והעוקר במוחין שהם ד' למעלה מראש זעיר ואח"כ הם ג' כשנכנסים בנ"הי דאימא ונכנסים בג' חללי דגלגולתא ומתיחדים שם החסדים בגבורות בחלל א' והיינו חד בחברתה פי' החסד בגבורה אז המוחין נקראים אבות הכל ושרש הכל. ואמנם בכח השיר והניגון מתמתקות הגבורות והיינו בהיותם יחד עם החסדים בדעת זעיר שהוא בתוך יסוד אימא שהוא שם אהי"ה שבהיותו בתוך זעיר אז הוא במילוי אלפ"ין אל"ף ה"א יו"ד ה"א גי' מנג"ן ולפי שכללות המוחין הם ג' לכן נאמר ג"פ מנגן.

באבותיך חשק וכו' הענין שב' מוחין של חו"ב הם דוקא הארה ומתפשטי' משני הקוים ימין ושמאל ואין בהם צינור כמו שיש בקו אמצעי שבו הזרע. ולכן העמים מושפעים מאברהם ויצחק בבחי' חו"ב הנז'. אבל לגבי ישראל אבותיהם הם חג"ת האמורים וזהו רק למעט חו"ב וז"ש ממש תלתא אעפ"י שהוא מוח א' בחלל א' הם ממש ג'. ומלת ר"ק תרמוז ר' סוד חו"ג ק' ת"ת המחברם ובהם יצדק לומר חשק ה' שבדעת הוא חשק זעיר

ובפרט בת"ת שלו שהוא חשוק ודבוק בו שהוא נשמתו. ומאלין מתפרשן וכו' כי מות זה הוא המתפשט בכל הפרצוף בין החסדים דשל זעיר בין הגבורות דשל מ' וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאו:

וסליק שמא לאיתעטרא וכו' נראה שהוא שם הוי"ה בניקוד חול"ם שב"א קמ"ץ ר"ת חש"ק שהוא בת"ת זעיר כי לכן אנו מכוונים בו בשומע תפלה וידוע שבת"ת נכללין חו"ג ולכן מתעלה להלביש את פנימיות חג"ת שבדעת והנקודות הם ממטה למעלה חול"ם ת"ת שב"א גבורה קמ"ץ חסד כמ"ש בתיקונים בסוד וקמץ הכהן. ולהיות שיסוד אימא הוא בדעת וגם בת"ת. וניגון סודו בבינה כמ"ש הרמ"ק בערך מנגן. גם ג' שמות א"ל אלהי"ם הוי"ה שהם בחג"ת עולים מנג"ן. לכן נאמר ג"פ מנגן כי משם נחה רוח אלהים על אלישע וחזרה בו הנבואה שסודה מאימא כנודע. עכ"ל הרמ"ז:

דשפירו דיוסף דמי לשפירו דרחל ק' דבפרשת וישב כתב הזוהר דיוסף דיוקני' כאבוי וכן לקמן בדף רכ"ב כתב דבדיוקנו חד הוו מתחזיין וכו' וי"ל דבצור הפרצוף היה דומה יוסף ליעקב וז"ש דבדיוקנא חד וכו'. ולגבי הלובן וגוון הזהרורית היה דומה לרחל וז"ש דשפירו דיוסף דמי לרחל ולא אמר דיוקנא:

מד' סטרין כולא אשתכח נלע"ד הם חב"ד דזעיר והדעת כולל חו"ג וז"ש מד' סטרין וכל שרשין דעילאין ותתאין בהו אחידן פי' שכל הפרצופים דמ' ודבי"ע מהם מתקיימים. דא עייל פי' נצח דאימא שבו חכמה דזעיר. ודא נפיק פי' הוד דאימא שבו בינה דזעיר ונקט בנצח דאימא עייל ובהוד דאימא נפיק שנודע מדברי הרב כי הוד ארוך ומתפשט יותר מנצח בסוד והקרנים גבוהות והאחת גבוהה מן השנית וכמ"ש בפ' לך לך ד' ע"ז כי שם הארכנו. לכך אמר בנצח עייל ובהוד נפיק שהוא יוצא ומתפשט יותר מנצח. דא סתים פי' ה' חסדים ודא פריש ה' גבירות. בסוד טובה תוכחת מגולה. ואינון אבהן דכולא פי' כי החב"ד נקראים אבהן וחג"ת נקראים בנים ונה"י בני בנים כנז' בזוהר פ' שמיני על פ' עטרת זקנים בני בנים וכמ"ש הרב על פ' זה:

באבותיך ממש תלתא פי' ר"ש פליג את"ק וס"ל שאינם נקראים ד' כיון שמוח הדעת כולל חו"ג נק' מוח א' א"כ אינם רק ג'. וז"ש ר' אלעזר לעיל מנגן מנגן ג' זמני בגין לאתערא רוח משלימותא דכולא שהם חב"ד דזעיר שר"ש ור' אלעזר דלעיל הם בשיטה א' א"כ י"ל מ"ש מנגן מנגן ג' זמני הם חג"ת דזעיר ומ"ש מד' סטרין הם חגת"ם ומ"ש דא עייל הוא חסד ודא נפיק גבורה בסוד טובה תוכחת מגולה מאהבה וכו'. דא סתים ת"ת. ודא פריש מלכות: ור"ש פליג וס"ל דהמ' אינה בכלל אבהן דכולא:

רק באבותיך ממש תלתא שהם חג"ת שנקראי' אבהן אבל המ' אינה בכלל אבות ור' אלעזר דלעיל ור"ש בשיטה חדא:

דף ריז.

תרי גמלי פי' נ"ה שגומלים חסד למ' ולתחתונים דסלקי קטפירא. פי' שעוה המ' שנקרא שעוה ונודע מדברי הרב שנה"י דזעיר הם מוחין דנוקב' ונצח דזעיר עשה ממנו חח"ן דמ' ומהוד דזעיר נעשה בג"ה דמ' ומיסוד דת"י דמ'. שכמו שנה"י דאימא מגדילים זעיר כך נה"י דזעיר מגדילים המ' ומהם נבנה פרצופה וז"ש דסלקי קטפירא: מעלוי דכתפין פי' כי המ' היא בין תרין דרועין שהם הכתפים דזעיר ובימי שלמה היתה לבנה במילואה פרצוף שלם כמוהו פנים בפנים כמ"ש הרב. נמצא שנגדלה המ' למעלה מתרין כתפין דזעיר והיא פב"פ פרצוף שלם כמוהו וז"ש מעלוי דכתפין:

נפל מטולא דקטפירא פי' בימי מנשה ואחז וכיוצא בהם שהריעו מעשיהם ואפי' הכי כד אתו צפרי שהם האומות להציר לישראל מיד יתבקעו: לבתר אתו כמה צפרין פי' בשעת החרבן:

עטרא דעטרין פי' המ' שהיא עטרה של העטרות:

בקדרין שרייא למאריה לבר: פי' בשחרות של ישראל ע"י מעשיהם הרעים השליכו זעיר שהוא אדון על המ' לבר שאינו מזדווג עם המ':

ועד לא גליש למטרוניתא וכו' בסע"ה דף ל"ו עמוד א' וזה לשונו שער באשה ערוה כמ"ש שערך כעדר העזים כי מהשערות של המ' יונקים החיצונים בסוד הצפורים הנז' בפ' ויחי עד דלא גליש וכו' כי שער גי' ב' מנצפ"ך עם י' אותיותיהם:

דינים כפולים ולכן נאמר אצל הלוים והעבירו תער על כל בשרם ומ"כש שערות נשים שהם יותר דינים קשים שער באשה ערוה ר"ע ו"ה כי זו"ן דנוקבא דקליפת נוגה שהם השעיר עזים על ידו יונקים החיצונים מהשערות שלה. ואיתא בלק"ת פ' חיי שרה שבגולגולתא יש שם אדנ"י בריבועו גי' עזי"ם ע"ה ולכן יונקים ממקום השערות שלה שהוא ריבוע והוא דין וזה פי' הפסוק שערך שע"ר ך כי כ' הוא כתר שהוא הגולגולת מקום השערות הוא כעדר העזי' שהוא ריבוע אדנ"י וכמעט שנקרא על שמם מפני שהם יונקים תמיד ממנה. אך בימי שלמה לסבת עליית המלכות במקום הבינה נגלשו ונקרחו ממנה הדיני' ע"י הבינה הנקרא הר בסוד הר ההר גם חג"ת דבינה נק' הרים. ויש שם קטנות שני שהוא כקרא גלעד כי א"ם מאלהים אינם מתחלפים בשם כד"טם ואותיות אמצעיות מתחלפים והם גי' ג"ל והשם כולו גי' ע"ד וזהו ג"ל ע"ד. ואחר גלישת הדינים

אז נעשה בה ז' מיני זהב כשערי דדוד כנז' בזוהר כי כאשר נמתקים בבינה ששם מקום הזהב טוב אז השערות מבהיקים בסוד מיתוק הדין עכ"ל:
אתא לגביה דרבי אבא סח ליה סליק ר' אבא ידוי על רישיה ובכה גרסינן ור"ל סח ליה רבי יהודה החלום הזה ומ"ש לקמן לחיש ליה רבי יהודה בלחישו היינו המראה הראשונה דחמא תרי גמלי וכו': א"ל די למבכי עליה בתמיה וכי בכיה אחת די למבכי על הרש"בי אפי' יבכה האדם תמיד לא יספיק: דכסף ונחשת בחושבנא הוו והכי לא אלא אי לא דגלי בוצינא קדישא וכן' גרסינן. לי הכסף ולי הזהב נאום ה' פי' בינה אומרת שהחסדים והגבורות שלה הם והיא נותנת החסדים לזעיר להגדילו והגבורות למ' וז"ש היינו דכתיב השמים שמים לה' שמים שהוא זעיר לה' הוא שהיא הבינה:
כהן גדול לעילא פי' זעיר: לבושין דיקר לעילא פי' המקיפין דזעיר:
דאינון מאני שמושא לאשתמשא משכנא בהו פי' שהכסף הוא החסדים והם מתפשטים בלי גבול ומשתמשים בהם התחתונים וכן נחושת רומז לקליפת נוגה כמו שכתב בפרשת תרומה ח"ש דנחשת הוא דנורא דנוגה ת' דנחשת היא נוקבא דנוגה והנו"ן היא המלכות שמתלבשת בתוך הנוגה נמצא שהנחשת הוא רומז לקליפת נוגה ולכך בחצר המשכן כתיב מחושקים כסף ואדניהם נחשת לפי שהם מתפשטי' לתחתונים. אבל בבגדי כהן גדול כיון שהם לבושין דיקר לא נעשה בהם כסף ונחשת שמשתמשים בהם התחתונים שאין כבוד למלך שילבש בגדים שההדיוט לובש אותם לכך לא נעשה בהם כסף ונחשת אלא זהב שכתוב בו בפ' ויקהל ויהי זהב התנופה דהב ארמותא דהיינו שאין אנו רוצים שהגבורות יתפשטו למטה וכן התכלת הוא מרחיק ודוחה החיצונים וכן הארגמן הוא ת"ת ואין יניקה לתחתונים כל כך ממנו וכן תולעת שני שהוא בנצח וכן הש"ש שהוא ביסוד כל אלו המינים אינם מתפשטים לתחתונים ולכך עושים מהם בגדי כהן גדול אבל כסף ונחשת שמתפשטים לתחתונים כמ"ש אין ראוין לבגדי כהן גדול וז"ש לבושי דיקר לא בעי לאשתמשא בהו בר נש אחרא בר מכהנא רבא:

דף ריז:
בר"ן עלמין הם ה' גבורות כל א' כלול מעשרה הם חמשים:
וכל א' מה' גבורות כלול מחמשים הרי ה"פ חמשים הם ר"ן והכרוז הזה הוא מהגבורות תאנא עלמא חדא אשתמוד' לעיל' וכו' המאמר הזה פירשו האר"י ז"ל בס' ק"י וז"ל עלמא חדא וכו'. פי' הוא עולם השלישי מהתלת עלמין הנז' באידרא רבא:
וכד כרוזא נפיק פי' ביום הזכרים דס"א יונקי' בחשאי אבל בליל' ניתן רשות לנקבו' דס"א לינק:

וזהו וכד כרוזא נפיק ליתן להם רשות נפקו תרין צפרים פי' אחד אחורי זלפה ואחד באחורי בלהה דאסתלקו מההוא עלמא פי' שנמשכו מן עולם השלישי דמדוריהון תחות חיזו דאילנא דחיי ומותא ביה:

פי' זו"ן דאצילות נקרא אלנא דחיי ומותא חיי מצד הת"ת ומותא מצד המלכות אבל ת"ת ומ' דבריאה נקראים חיזו דאילנא דחיי ומותא:

ונודע כי הקליפות דאצילות הם עומדים תחת היכל קודש קדשים דבריאה דקדושה: וישראל ולאה דבריאה הם עומדים בהיכל קדש קדשים דבריאה וז"ש תחות חיזו דאילנא דחיי ומותא שהם ישראל ולאה הנז': נפקא חד צפרא דסטר דרומא פי' הצפור הראשון הוא חכמה דקליפה והוא יונק מדד הימנית של המלכות דאצילות דקדושה אשר ברחם שלה בסוד דדי בהמה וז"ס חד ציפרא לסטר דרומא וחד ציפרא לסטר צפון הוא הציפור השני מוח בינה דקליפה היונק מן דד השמאלי שברחם המלכות:

חד ציפרא כד נהיר יממא הוא הציפור הראשון חכמה דנוקבא דנוגה ויש בה כח לעלות בקדרותא דצפרא דוקא שאע"פי שהזכרים יונקים ביום והנקבות בלילה. אפ"ה כיון שהוא ימיני יכול לינק בקדרותא דצפרא וכ"ש בחצות לילה הראשון אבל ציפור השמאלי אינו יונק אלא בלילה בחצות הראשון וז"ש וחד ציפרא כד אתחשיך יממא:

לבתר בעו לאסתלקא לאתרייהו פי' הם רוצים להסתלק למקום זו"ן דקדושה לאצילות כי שם מקום המכוון להם ורוצים לעלות בשביל שהיה לכם כח שינקו מן הדדים:

ומשתמטי רגלייהו וכו' פי' נאחזים בבינה דבריאה דקליפה הנקראת נוקבא דתהומא רבא כנודע עכ"ל האר"י זלה"ה:

ומתלכדן בגויה עד דאפליג לילא פי' אבל עכ"ז ציפור הימיני עדיין יונק עד קדרותא דצפרא כמ"ש לעיל בשם הרב:

כתרא קדישא פי' מ': והיא כתרא שביעאה דכולא פי' כשנתחיל מחסד מ' היא שביעית:

ואם מסטרא דגבורה קא אתי פי' כשנתחיל מבינה שדינים מתערין מנה ולכך נקראת סטרא דגבורה:

כתיב ואם בגבורות וכו' פי' ואם נתחיל מהבינה שהיא הגבורות אזי המ' היא שמינית ולכך יחיה האדם פ' שנה:

דכתרא דגבורא תמינאה הוי פירוש היא הבינה שהיא שמינית למ' כמו שהמ' שמינית לבינה: ואי לא אשתכח זכאה וכו' דבעי לאסתאה בנורא דדליק. פירוש שהיה רשע ועבר על לא תעשה לכך נידון בגיהנם למרק החטא כיון שלא ביטל מצות עשה ואי לא אתתקנת. פי' שלא קיים מצות עשה ו"י להההוא רוחא דמתגלגלא כדי לתקנם אבל לא

תעשה היה נזהר מהם וכמ"ש בס' ראשית חכמה שהגלגול הוא למי שלא עשה מצות עשה כדי להתתקן: וגיהנם למי שעבר על ל"ת כדי למרק עונותיו: ותדכר מאינון מלין דאנא אמינא דתימא לון משמי קשה דפשיטא שיאמר אותם משמו וי"ל שמבקש ממנו שכשר"י אומר חדושים של תורה ובתוך הדברים נזכר שחידש ר' יצחק איזה חידוש הדומה לאותם החידושים יאמר אותו כדי להזכיר שם רבי יצחק ודייק כד תימא מילי דאורייתא ותדכר מאינון מלי דאנא וכו':

דף ריח.

כורסיא דמאריה פי' רבי יצחק שהוא כסא של הקב"ה שכל צדיק וצדיק נעשה כסא לשכינה קריבו בגדפוי דר"ש: פי' נתקרב ונכנס תחת כנפוו של רשב"י ולכך ניצול וז"ש לו אביו אילנא רבא ותקיף רשב"י הוא דהא הוא אחיד לך בענפוי: א"נ י"ל כרסייא דמאריה פי' השכינה שהיא כסא דזעיר תמיד היא קריבא בגדפוי דר"ש ולכך כל מה שגוזר מתקיים: אמר לית קופטירא דטיפסא גרסינן: אילנא דחיי דגנתא דעדן גרסינן. דהא שבעין דוכתי מתעטרן הכא דיליה: פי' רשב"י ע"י תורתו היה מתקן ה' פרצופין שבכל עולם ועולם וז"ש ע' דוכתי וכו' שהמלכות נקראת מקום בסוד ויפגע במקום ורשב"י היה מתקן ז' קצוות דמלכות ומ"ש פתיחן לע' עלמין הם ז' קצוות דזעיר בסוד אמרתי עולם חסד יבנה:

ומה שכתב אתפתח לע' רהיטין היא הבינה בסוד ברהטים בשקתות המים שהם נ"הי דאימא כמו שכתוב בפרשת ויצא ומה שכתב אתפתח לע' כתרין עילאין הם ז' קצוות דאבא שהם עליונים על כולם: לעתיקא סתימא דכולא: פי' הוא אריך שהוא סתום בתוך או"א וזו"ן:

והרמ"ז כתב וז"ל כל אינון ל' יומין וכו' נודע שכל נשמות ישראל מושרשות במ' שלכן נקראת כנסת ישראל שכולם מכונסי' בתוכה ואיתא בס' הכוונות שסתם חדש הוא במ' שהיא נבנית מנה"י דזעיר שהם ל' מדות:

ולפ"ז כל ל' יום שקודם פטירת הנשמה מתעורר הקטנות בשורשה כי היא מוכנת לגדלות העתיד לה אחר פטירתה וידוע שקודם הגדלות בא הקטנות ולכן כשעולה למעלה בשינה שהיא נפרדת מן הגוף זוכה לראות מקומה העתיד לה:

אבל ההוא בר נש לא ידע כי כוחות דמיונה וזכירתה אינם מיוחדים עוד בה:

ולא שליט בנשמתיה בשובה למטה תוך הגוף כי מתמעט כח עיונה וחכמתה כמרז"ל שנסתמו ממרע"ה מעיינות החכמה:

אין אדם שליט פירוש אין אדם שליט ברוח לכלאו תוך הגוף שלא יצא וכמו כן אין שלטון ביום המות:

צולמא דבר נש איתחשך ידוע שג' צלמים הם מג' מילואי אהי"ה כנזכר בס"ה וגם בנה"י דאימא קס"א מנצח קנ"א מהוד קמ"ג מיסוד וכבר אמרנו של' יום סודם בנה"י ולכן נחשבים בל' יום:

אתינא לגבך וכו' הענין כי רבי יצחק ור"י הם ח"ג כמ"ש אצלנו בענין החכמים תלמידי רשב"י ותאות הגבורות להתקשר בחסדים להתמתק על ידם ולכן בא לרבי יהודה שיתקן על ידו ולא לחבר אחר. גם מה שבקש שיתפלל על קברו כי נודע שע"י יחודים הצדיקי' מתעוררים ומתקשרים נר"ן שלהם בצרור החיים בסוד מ"נ ומגיע תועלת גדול לשניהם ולכן מבקש ממנו על כך. ותדכר מאינון מלין ר"ל אם תחפוץ לעשותי סניף לך באיזה חדוש תורה בודאי אני יודע שתאמרהו משמי אלא מה שאני שואל ממך שאם יזדמן שבדרושתיך תזכור איזה דבר משלי גם שלא יצטרך לך אומרהו משמי כי בזה יושפע עלי אור החסד:

ז' **יומין שהם ימי דין הקשה כנודע אצלנו** ולא אנהיר לי שזהו סי' קטנות שלי שקודם המיתה כדי שאח"כ אעלה לגדלות וכעין מ"ש במרע"ה שנסתמו ממנו מעיינות החכמה. לשומע תפלה מפני שברכה זו סודה בת"ת דזעיר ששם יסוד אימא ושם כתר רחל והרי שם שורש נר"ן דאימא וז"ון שמהם ג' הצלמים:

כי צל ימינו אע"ג דקרא כתיב ונסו הצללים תרי י"ל דהכא לא רמוז קרא אלא לבבואה דבבואה שישנה רק באדם והוא משם קנ"א כמ"ש בכוונת ר"ה עכ"ל הרמ"ז. א"ל ליה לי רשותא ולא מודעי ליה לבר נש הקשה מורינו הה"ר שלמה עמאר ז"ל דהכא לא רצה לגלות לו מה הוסיפו לו וכן בדוד שאמר לו הקב"ה גזרה היא מלפני שאי מודיעים לאדם קצו. ואלו בפ' בלק בעובדא דר' יוסי דפקיעין הוסיפו לו כ"ב שנה והודיעוהו וכן בחזקיה המלך וכן לר' פרידא שא"ל אי בעי למחיי ד' מאה שנין ולבסוף יהבו ליה האי והאי. ותירץ דבתוספת מודיעין אותו דכיון שלא החמיץ בקץ שקצבו לו ודאי לא יחמיץ בתוספות ולכן בהנהו עובדי לא היתה אלא תוספת אבל בדוד שא"ל גזרה היא מלפני היינו הקץ שקצבו לו. ורבי יצחק אע"פי שזה תוספת היא מאחר שבת קול אמרה תחלה ועמך תיתייה בזמנא דתיעול וכו' ואם היה מודיע לו אביו התוספת כאלו היה מודיע לרש"בי כמה שנים קצבו לו והקצבה גזרה היא שאין מודיעין לכך לא הודיעו אביו אעפ"י שהוא תוספת כי בה נודע קצו של רש"בי ז"ל.

דף ריח:

ה' עשקה לי ערבני פירוש שר"ש נקרא ה' כמ"ש בפרשת בא אל פני האדון ה' דא רש"בי ואמר רבי יצחק כבר הייתי ביד מ"ה שהיה רודף אחרי כמש"ל וחמא למ"ה דרהיט ורקיד קמיה. ור"ש שנקרא ה' עשק אותי מידו וערב לי. א"נ י"ל ה' עשקה לי הקב"ה רצה לעשוק אותי שנתן רשות למ"ה להרוג אותי ור"ש ערבני. ד' סטרין דעלמא קיימין בדינא פי' ד' רוחות שבהעוה"ז קיימין בדינא בבחינת נשמת אותו הנוטה למות ומ"ש ומתערין דינין מד' סטרי עלמא ד' כוחות שבעה"ז מתערין דיניו מחג"תם: וד' קישורין נצן הם ארמ"ע שבגוף. א"נ י"ל ד' סטרין הם ארגמ"ן ומ"ש ומתערין דינין מד' סטרי עלמא פי' ארגמ"ן הנז' מעוררים הדינים מחג"תם שמשם מקבלים: בר' וע' עלמין: פי' כנגד כ"ז אותיות התורה כ"א כלולה מעשר: דתרנגולא אוכמא. פי' גבריאל: חמי מה דלא זכא ביומוי משום וכו'. פי' שלפי שמוכרח האדם בשעת מיתתו לראות השכינה לכך הקב"ה מוסיף הארה גדולה בנשמתו כדי שיוכל לראות השכינה:

וסליק ויתיב ואתעדן וכו' פי' עולה נשמתו עד שרואה מקומה ואח"כ באה משם בז' ימים אלו ואזלא מביתא לקברא ומקברא לביתא ונמ"ש רבי יהודה לקמן ושם מדבר בבר נש זכאה כמ"ש אח"כ תאנא בתר ז' יומין גופא הוי כמה דהוה ונשמתיה עאלת לדוכתה: וכן מ"ש ואי לא הוי זכאה וכו' כיון דאתטמר כמה גרדינין נימוסין אחדן ביה עד דמטא לדומה ועאלין ליה במדורי דגיהנם צ"ל שאחר שנכנס לגיהנם יוצאה משם הנשמה בז' ימים אלו ואזלא מביתא לקברא וכו' כמ"ש בהדיא בדף רכ"ו וז"ל ת"ח כל ז' יומין נפשא אזלא מביתא לקברא וכו' ותלת זמנין ביומא אתדנו כחדא נפשא וגופא לבתר גופא אתטריד ונפשא אזלא ואסתחייא בגיהנם וכו' לבתר תריסר ירחי נייחין כולא הרי בהדיא שהרשע נידון בגיהנם ג' זמנין ביומא ויוצאה הנשמה ביני ביני בז' ימים מביתא לקברא וכו' ואחר ז' ימים יושב בגיהנם עד י"ב חודש:

דף ריט.

ועמודא דג' גווני אזדמן: פי' עמודא הוא יסוד שבגן דתלת גווני שחג"ת מאירים בו לפי שהגן מעצמו יש בו עשר ספי' כמ"ש בזוהר בפ' ויקהל: ציון וירושלים: פי' יסוד דזעיר נק' ציון ומלכות נק' ירושלים: גופא דמלכא. פי' ת"ת. על ה' דייקא: פי' חסד דזעיר שהוא ע"ג הת"ת דזעיר שנק' הוי"ה וזהו על ה'. חסד עילאה פי' חסד דזעיר:

חסד תתאה: **פי' נ"ה שנק' חסדי דוד ולכך כתיב בהו עד שמים שהוא ת"ת ואינם עליו**: **אימא ידיעא** פי' בינה: הבנים מאן אינון: פי' אם הם זו"ן דווקא או שגם בי"ע בכלל: לא תגלה ערותה פי' שיסוד דאימא נסתם תוך זעיר כמ"ש בספר' דצניעותא אתא

מפתחא דכליל בשית ומכסייא פתחהא. פי' זעיר מכסה יסוד דידה. וכשהעונות גורמים ומסתלקת אימא מעל בנין ח"ו מתגלית ערותה: ואימא תאבת. פי' נה"י דאימא חזרו לזעיר ואז מתכסה יסוד דידה: וכסייא על בנין. פי' בסוד החשמל דאימא שמכסה על זו"ן: אר"ש כולא חד: פי' שנועם שהיא בינה היא בתוך זעיר וא"כ כשאנו אומרים על ה' הוא חסד דזעיר הרי בינה שם: משמע דכתיב נועם ה': פי' נועם שהיא הבינה בתוך ה' שהוא זעיר וז"ש דאתייא מעתיקא קדישא שהיא בינה להאי שמים שהוא זעיר:

דף ריט:

עטרא עטרא: **פי' המ' שנק' עטרא שהיא עטרת בי"ע ונק' ג"כ עטרת בעלה** תרין בנין. פי' הם זו"ן והעטרה הנז' היא א' מהבנים: דלא אשתכח מהימנותא בינייהו. פי' שביטלו מצות מילה ובזה נסתלקה השכינה מביניהם: דכתיב וכופר בריתכם את מות ר"ל כיון שביטלו הברית נתחייבו מיתה וגלות. בגווייהו על דא ליבעי ליה לבר נש זה הלשון הובא בפ' אמור וראש הלשון שחסר כאן הוא כתוב שם: דלא לאתערבא צולמא דיליה וכו' פי' הרח"ו ז"ל בפ' אמור שהכוונה שלא להסתפר מן הגוי לפי שצלם הגוי מתערב עם של ישראל בשעה שמגלח לו.

דף רכ.

וגופא דגוי לא סאיב לאחרא פי' שאינו מטמא באהל כסברת רש"בי אבל במגע ומשא מטמא וכדמסיק ביבמות:

האי צלם קדישא ביה אזיל בר נש גרסי ואתעביד ואתרבי מהאי פרצופא דיוקנא דיליה צולמא אחרא ומתחברן כחדא ודא נטיל לדא. ז"ל הרב בס' ק"י חותם בתוך חותם הם יסוד ומ' שבה ומאלו החותמות נעשים תרין דיוקנין אל הנפשות א' רב וא' זעיר כנז' בזוהר בפ' ויחי דר"ך ופ' ויקהל דר"י ובתזריע דמ"ג ובאמור דק"ד הגדול מיסוד דנוקב' והקטן ממ' שבה. ובזה יובן לשון זה. ונסו הצללים תרי גרסי' ור"ל מ"ש הרב בכוונת הושענא רבא כי האדם יש לו צלם א' כדכתיב אך בצלם יתהלך איש ושני צללים דכתיב ונסו הצללים תרי והם מג' אה"יה דאימא שהם דיוד"ין דאלפי"ן דההי"ן שהם גי' תנ"ה וגי' חו"תם והם ביסוד דמ' צלם הוא מאה"יה דיוד"ין שהוא גי' צל"ם ע"ה והצל הא' הוא מאה"יה דאלפי"ן שהוא גי' קמ"ג הסר ממנו אה"יה הפשוט נשאר המילוי גי' בצ"ל והצל הב' הוא מאה"יה דההה"ין שהוא גי' קנ"א צל ואל גי' קנ"א כי ידוע הוא כי אל יוצא משם אהי"ה כי אהי"ה עם עשר אותיות המילוי גי' א"ל הרי א"ל הוא בחי' אהי"ה א"כ צ"ל וא"ל גי' קנ"א ואלו השני צללים הם בבואה ובבואה דבבואה כנז' בגמ' עכ"ל. ואל יקשה לך כי לעיל כתבנו בשם הרב בס' ק"י שהשני צללים הם מיסוד ומ' דנוקבא. וכאן

אמרנו בשם הרב שהם מאהי"ה דאלפי"ן ודהה"ין כי זו אינה קושיא כי האה"יה הנז' הם מאירים ביסוד ומ' דנוקבא ומהם נעשה חותם בתוך חותם דנוקבא וזה פשוט לרגיל בדברי האר"י ז"ל. בעי ב"נ לאתערא תשובה דייתוב מחובוי גרסי'. כולהו באחמתא. פי' במ' שנק' אחמתא שהיא האוצר המקבלת הכל:

אי זכי בתשובה ולאו שלימתא כדקא יאות גרסינן:

עד ההוא יומא בתראה דעצרת ז"ל הרב בכוונת הושענא רבא דע כי מסירת הפתקים ביד השלוחים הוא בליל הושענא רבא אבל עכ"ז לא ניתן רשות באדם לגמרי לפעול הדין הנמסר בפתקים ההם רק עד יום שמיני חג עצרת כי עדין הדבר תלוי אם יחזור בתשובה גמורה יחזרו ליקח הפתקים ההם וזהו סוד הנז' בזוהר אשר הוקשה לרואה אותם שהם מאמרים חלוקים כי במקום א' אומר כי הוא ביום ח' חג עצרת יומא תמינאה דחג ובמקום אחר אומר כי מסירת הפתקים הוא בליל ה"ר. וביאור תשובת קושיא זו עם מה שנבאר כי אחר שנמסרו הפתקים בליל ה"ר עדין הדבר תלוי עד יום ח' חג עצרת אם יחזרו בתשובה ואמנם להיות כי מעט מזער ימצאו מי שלא תיקן עצמו ומי שלא שב בתשובה בר"ה ויו"הך ובכל החג שיתקן עצמו ביום ה"ר ולפי שלא ימצא זה רק מצד ההרחק לכן אמרו בזוהר כי אחר מסירת הפתקין תו לא הדרי לבי מלכא. אבל ודאי אם ישוב בתשובה גמורה שיקרע גזר דינו ודאי כמ"ש בס' הריקנטי באיש א' שלא ראה צל ראשו ושב בתשובה וחזר והתפלל וחזר למקומו וראה הצל שלם עכ"ל הרב זלה"ה ובזה יובן לשון זה. כדין צולמין לא משתכחין כיון דמתעברן מניה וכו' גרסינן וז"ל הרב בס"הכ ודע שיש קושיא א' כי במקום א' אומר הזוהר כי הצלם מסתלק בליל ה"ר ובמקום א' אומר שמסתלק ל' יום קודם המיתה אך שניהם אמת כי מסתלק ליל ה"ר כדי להורות על המיתה שנגזרה עליו ואח"כ חוזר למקומו ומסתלק ל' יום קודם המיתה עכ"ל. ואי משתכחין גריען יעבר עלוי מרעין בישין בגריעותא דילהון גרסינן. ור"ל אם היו הצללים מצויים אבל היו גריען דהיינו דקים הרבה מאוד כאדם שהוא חלוש אזי רומזים על מרעין בישין שיבואו לאדם. כד רישא אגרע פי' שלא נראית הראש של הצל כלל אז רומזים על מיתת האדם ולפ"ז א"ש דברי ת"ק עם ספרי קדמאי והכל אמת:

עץ ארז פי' רומז לת"ת

דף רכ:

דאחידן בשמא קדישא כגון לולב וכו' כתב הרב כי לולב הוא ביסוד והוא כנגד ו' דשם הוי"ה ואתרוג נגד ה' אחרונה והדס נגד היו"ד דאית בה ג' קוצין קוץ עליון וקוץ תחתון וקוץ אמצעי שהוא גוף היו"ד וכנגדם הם ג' בדי הדס. והערבה נגד ה' ראשונה שהיא

צורת ד"ו וכנגדם ב' בדי ערבה וז"ש רז"ל אתרוג זה הקב"ה לולב זה הקב"ה וכו' עכ"ל הרב זלה"ה וז"ש דאחידן בשמא קדישא כגון לולב וכו'. ואע"פי שאמרנו שאזוב רומז ליסוד ועץ ארז רומז לת"ת הרי שגם עץארז רומז לו' דשם הוי"ה התם רמז בעלמא אבל ד' מינים שבלולב יש בהם הארה ממשית מד' אותיות שם הוי"ה ולכך אמר דאחידן בשמא קדישא. לאתערא יקרי בראתיו פי' זה כנגד בריאה שמתקנה האדם ע"י מעשיו. ליחדא לי יצרתיו פי' נגד יצירה. למעבד ביה עובדא אף עשיתיו פי' נגד עשייה:

לאתערא ביה חילא דלעילא פי' נגד אצילות והכוונה שהד' עולמות מתקנם האדם ע"י מעשיו אע"פי שהכתוב לא הזכיר רק ג' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהם בי"ע. הטעם מפני שעולם האצילות היא נעלמת לכך לא הזכירה:

כל הנקרא בשמי היינו דכתיב פרי עץ הדר פי' כי האתרוג היא המ' והיא נקראת שם ולכבודי בראתיו היינו כפות חמרים. פי' יסוד הוא כפות תמרים ול"ב נתיבות חכמה הם ביסוד כנודע וכבוד גי' ל"ב לכך ולכבודי רומז ליסוד:

יצרתיו היינו ענף עץ עבות כי' הא ת"ת שכולל ח"ג וזעיר מקנן ביצירה כנודע לכך ענף עץ עבות רומז ליצירה. אף עשיתיו היינו וערבי נחל. פי' שערבי נחל הם הגבורות דאימ' כמ"ש הזוהר לקמן ופ"ר דינין שהם הגבורו' הם בעשייה ולכך סנדלפו"ן שהוא שר העשייה נק' שר היער יער גי' פ"ר כמ"ש הרב ז"ל ולפי מ"ש לקמן שערבי נחל הם נ"ה כיון שהם דינים מכנה אותם לעשייה שיש בה פ"ר דינים:

ביום הראשון דהוא חמישאה על עשור כתב הרב בס"הכ כי המ' ממוצאי יום כפור ואילך היא מהחז' ולמטה בפנים שלו וכתב עוד כי ה' חסדים דאימא אנו מתחילי' להכניס במ' רשימו דכללות ה' חסדים שביסוד ומ' דאימא בערב יוה"ך וביוה"ך נכנסים במ' שהיא רחל עצמות כללות ה' חסדים שביסוד ומ' דאימא ובד' ימים שבין יוה"ך לסוכות נכנסים בה ד' חסדים דהוד ודנצח ודת"ת וגבורה חסד אחד בכל יום וביום ראשון של סוכות נכנס בה פנימי דחסד דאימא נמצא שמיו"הך עד יום ראשון של סוכות הם ה' ימים ובה' ימים אלו נכנסים בה ה' חסדים דחג"ת נה"י דאימא עכ"ל ובזה יובן מ"ש דהיא חמישאה על עשירי פירוש כי עשר ספיר' דמ' הם מהחזה ולמטה בפנים דזעיר ממוצאי יוה"ך ואילך כמ"ש לעיל בשם הרב ז"ל ובד' (ובה') ימים שבין יוה"ך לסוכות נכנסים בה חסד א' בכל יום נמצא שביום ראשון של סוכות אז נגמרו ה' חסדים דאימא הפנימים ליכנס במשר ספירותיה וז"ש דהוא חמישאה על עשור א"נ י"ל כמ"ש בס' ק"י בדרוש ז' בחינות דמ' (ובחי' ד' היא שהיא בפנים דזעיר מהחזה ולמטה וה' עליונו' אינם מאירים בה) ובחי' חמישית היא שהיא בחנים דזעיר מהחזה ולמטה וה' עליו נות מאירים בה עכ"ל

ולעיל כתבנו בשם הרב שהמ' ממוצאי כפור ואילך עשר ספי' שלה הם נגד תנה"י דזעיר מהחזה ולמטה ולכך אמר הזוהר שביום ראשון דסוכות חמישאה על עשור שבכח הארת החסדים שמקבלת המ' מאירים ה' עליונות דזעיר לעשר ספי' שלה שהם נגד תנ"הי דזעיר מהחזה ולמטה ע"ש בס' ק"י שיש סמך לפי' זה. אלא יום דנפיק ראשון לכולא במבועי דמוין נביעין. פירוש יום ראשון היא הבינה שנותנת למ' ביום א' דסוכות פנימי דחסד דידה ונודע כי החסדים נקראים מים וז"ש במבועי דמיין נביעין. אבל בהאי יומא אברהם שירותא דכולא אי בענני יקר הוא שירות' יובן במ"ש בסה"כ כי ביום א' דסוכות נכנס במ' פנימי דחסד דאימ' ומקיף דחסד דאימא וז"ש אברה' הוא שירות' דכולא שהוא החסד שנקרא אברהם ומ"ש אי בענני יקר הוא שירותא. פי' אי במקיפים שנקראים עננים הוא שירותא שמקיף דחסד דאימא נכנס במ' ביום זה אי במייא הוא שירותא. פירוש אי בפנימיים הוא שירותא שפנימי דחסד דאימא נכנס במ' ביום זה וז"ש דאברהם שהוא חסד דאימא שרי למחפר בירא דמייא שהיא מלכות. א"נ מדבר על חסד דזעיר שנכנס למ' פנימי דחסד דזעיר ומקיף דחסד דזעיר. והכל כמו פי' הראשון. דיצחק אהדר ליה לקב"ה. פי' שע"י העקידה עשה הידור וכבוד לקונו:

וקרא ליה עץ הדר פי' הקב"ה קרא ליצחק עץ הדר לפי שהידר לקונו:

פרי דהאי עץ הדר ידיעא פי' פרי היא המ' עץ הדר הוא יצחק שהוא גבורה ור"ל פרי של הגבורה ובהאי אתמלייא האי באר. פי' ע"י יסוד שנק' כפות תמרים נתמלאת המלכות מגבורת וחסדים וז"ש מבאר מים עילאין נביעין שהם חו"ג שבאים מיסוד דאימא ליסוד זעיר הוא אתמלי בקדמיתא גרסינן ופי' יסוד דזעיר מקבל הארה תחלה ואח"כ נותן למ' וז"ש ומניה אתמליא בירא שהיא מ': עד דאיהו נביעו לכולא פירוש נמשכת הארה לבי"ע:

דא ענפא דאילנא רברבא פי' ענפא הוא ת"ת דאילנא רברבא הוא זעיר:

אתעביד אילנא עילאה פירוש הוא ת"ת דזעיר הנזכר נעשה גם הוא אילנא עילאה:

דאחיד בכל סטרין פי' שמכריע בין חו"ג. ענף דאיהו עץ עבות עץ דאחיד לאבות גרסינן:

אינון תרין נחלין פ.' נ"ה. אבל וערבי נחל ודאי כמה דאתמר. פי' הם הגבורות שבאים מאימא כמו דבר אחר דלעיל:

דא אברהם פי' שהידרו הקב"ה בשיבה ולפי הסוד המלכות שנקראת פרי התכוננותה ע"י החסד:

כפות תמרים דא יצחק פי' שנכפת ע"ג המזבח וכפי הסוד כפות תמרים הוא היסוד והוא נוטה לצד הגבורות כנודע:

דא יעקב פי' שהיה עבות בבנים ולפי הסוד שיעקב הוא ת"ת שמכריע בין ח"ג וכמ"ש לקמן כפת תמרים כפת חסר גרסינן. ואחיד לכל סטרא כמה דאתמר גרסינן. איבא וכנישו דברכאן נפקין מנייהו:

וערבי נחל לא נפקו מנייהו איבא וכו' גרסינן ופירוש שמקשה שכל דבר שהיא רומז למקום עליון צריך שיהיה דומה לו קצת וערבי נחל כפי הסוד הם נ"ה שמהם בא השפע ליסוד ובעה"ז ערבי נחל לא נפקי מנייהו איבא וכו' והיאך יתחבר הפשט עם הסוד וזמ"ש והא אוקימנא וכולא שפיר ר"ל שבמקום אחר תירוץ קושיא זו:

דף רכא.

דהא צדיק כפות הוא בכל סטרין פירוש שכולל כל הו"ק והוא קשור עמהם. וקטיר בכולא. פירוש קשור בת"ת ובמ' בסוד כי כל בשמים ובארץ. דא כנסת ישראל. פירוש מלכות. בגנתא דעדן. פירוש בינה: משקיו דנחלא עמיקא פי' בינה ומפרש השרון לשון שריית מים. כד"א והיה השרון כערבה גרסינן ור"ל מקום שיש בו שריית מים ואינו ראוי לזריעה ולהליכה יהיה כערבה שהוא יבשה.

שושן עדות סהדותא לישראל וסהדותא ליחודא עילאה איתא בס"עה בדף י"ח ע"ב על פ' כשושנה בין החוחים וכו' וז"ל יש להתבונן אם טבע של זה הצומח לגוון אחד מפני. מה משנה את טבעו להרבה גוונים וכו' ע"ש שהאריך ובפ' אני חבצלת השרון הביא ל' הזוהר פרשת ויחי דף רכ"א ע"א ר"ש פתח וכו' עד דבקדמיתא בעדנא דבעיא לאזדווג' במלכ' איקרי חבצלת. בתר דאתדבק' במלכ' באינון נשיקין איקרי שושנה בגין דכתיב שפתותיו שושנים. ופי' בו כי קודם הזיווג שמה חבצלת שעליה ירוקין ככרתי וגוונה נוטה למראה תכלת כי ת"ל שבמלת חבצלת גי' ה' פעמים אלהי"ם ושאר התיבה גי' ק' סוד שם אלהים פשוט עם י"ג אותיות המילוי וכו' ולפיכך קודם הזווג היא ירוקה מפני שהיא עדין סוד הדין ולא נתמתקו גבורותיה ולפיכך הוא משוררת בסוד השיר של הלוים קול צוחה על היין דבעי לארמא קלא. וז"ש השרון. ואומרת שמכל מקום מצד הפנימיות אני נקראת שושנת העמקים. שמצד הפנימיות נקראת שושנה עילאה שהיא בינה כי רוחא מששה קצוות דבינה נכנס בי מצד פנימיותה:

ואז נקראת בשם הבינה העמקים וז"ש הזוהר מההוא אתר דנחלין עמיקין נפקין ולא פסקין וגם היא כוללת כל הי' עמקים שבס"י שהם עומק מזרח מערב וכו' ונקראת שושנה כי אחר הזווג כנז"ל אז היא מקבלת מנשיקין דזעיר גוון חוור וכמ"ש בזוהר בפרשת פנחס שושן עדות שהוא סהדותא ליחודא עילאה כי הוא מורה על יחוד האורות עליונים מתיחדים בשכינה כי היא שלימו דכל ספירה וכל מה שברא הקב"ה לא ברא

אלא לכבודו וגווני השושנה מורה על יחודו ית' שהקב"ה מנהיג את עולמו בסומק וחוור כי השושנה הוא אדום וכשמוצקין אותו חוזר ומתהפך ללבן וכמ"ש בזוהר בס' שמו' דף ב' ע"ש עכ"ל בקיצור דקיימ' בעמיקתא דכולא פי' אבא. חבצלת מההוא אתר דשקיו דנפלין. פירוש הוא הפירוש ראשון אלא שמבארו היטב.

בתר דאתדבקת במלכא באינון נשיקין איקרי שושנת בגין דכתיב שפתותיו שושנים

בסע"ה דף נ"ט עמוד א' כתב הבנת הדברים הוא כי מנח הנשיקין דרוחא ברוחא שהמלכות מקבלת משפתים דזעיר ששם החסד שבגבורות ומשם מקבלת רחמים וחסדים. וזעיר מקבלת משפתיה דין ונעשים שפתים דזו"ן תרין שושנים כי כל אחד כולל דין ורחמים רק כיון שגם הה"ג דמלכות מקבלת מזעיר ולכן שפתותיו הוא שורש לתרין שושנים. ואח"כ אומרת נוטפות מור עובר: כי מבואר בע"ח דרוש בזו"ג כי הה"ג יוצאים מפה זעיר ולחוץ ונעשים מקיפים בסוד תוכחת מגולה. רק שהם נעשים מקיפים לה"ס שהם חג"ת נ"ה ואח"כ יורדים ליסוד בסוד פנימיות: וחז"ל דרשו מור לשון מרירות מפני. שהם ה' גבורות. ולכן מו"ר גי' ב"פ ק"ך צירופי אלהים כמבואר בסוד הקטרת ויש עוד ו' יתירה להורות שהוא מסוד הדעת שהוא סוד ו' כי חו"ב הם סוד י"ה והדעת הוא ו' ודעת גניז בפומא דמלכא וגבו' הדעת נוטף לחוץ על הה' ספירות דזעיר ואח"כ עובר ויורד ליסוד בסוד פנימיותו והחסדים יוצאים לחוץ ונעשים מקיף ליסוד: בסוד והבוטח בה' חסד יסובבנו:

דף רכא:

ושבקו אילנא יחידא וכו' כתב הרח"ד ז"ל בפ' אמור על זה סוד עץ הדעת נוקבא ובזה יבוא על נכון מ"ש בזוהר בראשית שהחטא היה שלא אכל מעץ החיים קודם שאכל מעץ הדעת או ביחד עכ"ל: הא ודאי מותא הוא לקבלך הה"ד רגליה יורדות מות: אכלי מאילנא דא ואתרמיס מכולא גרסינן ור"ל שאכלו ממנו ונרמס מהכל: אלא הכי תאנא וכו'. עי' ומסקנא דתירוצא הוא מ"ש והכא ויקרבו ימי ישראל ודאי בלא כסופא בשלימותא וכו': ובג"כ ימי ישראל וכו' דהיינו בחיים חיותו נקרא יעקב ובמיתתו שנשלם וכל יומוי אתקריבו בלא כסופא לכך נקרא ישראל:

דף רכב.

דיקנא עילאה קדישא פי' זעיר: וכך מ"ש דיוקנא דכרסייא קדישא הוא זעיר ג"כ שהוא כסא לבינה אלא כפל הענין במלות שונות ורזא דמלה דבאבהן לית פרודא כלל גרסינן בשמא אחרא אקרון הרמ"ז כתב בני תמורה: לבנו ליוסף הרמ"ז כתב וז"ל לבנו ליוסף שהיה בנו קודם שבא לעולם ונקרא יוסף:

דף רכב:

אר"י וכו': הרגיש שאם הדבר כפשוטו שהשביעו במילה הז"ל להסמיך לשים ידך ואשביעך כמ"ש באליעזר ועוד שלא נאמר כאן וישם יוסף את ידו כמ"ש שם:

ותירץ דהכא שאני שלערך גודל החשיבות שהיו מיקרים מצות המילה היה די ליוסף רק שישים ידו תחת יריכו כי רק בזה היו מתמלאים יראה וכל מה שיאמרו באותה שעה יקיימו בלי ספק מבלי שיוציאו שבועה מפיהם. דדא חשיבותא ירמוז ענין גדול והוא שהאבות מושרשים בשני מקומות א' בחב"ד ב' בח"גת שבדעת כנז' בכוונת השופר ועל ב' בחי' אלו נאמר למשה בשליחותו הראשון אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב בסוד חב"ד שהן ג' מדות ממש:

ואח"כ בשני אלהי אברהם יצחק ויעקב שם אלהי אחד בסוד הדעת הכולל ג' חג"ת ואמנם כל אלו האורות יורדים ומתקבצים ביסוד שנקרא חשיבותא דאבהן שכולם בסוד אבות כאמור ולכן גדול כח קדושת היסוד. אר"ש וכו' כוונתו לפרש ענין תחת ירכי שהרא"בע מפרש כינוי לתחת מקום אבר המוליד. ור"ש מפרש תחת כל הירך שיגיע בראשי אצבעותיו אל קו האמצעי שבין נ"ה ששם מקובץ כל השפע שהוא ח"ב חו"ג ולכן אמרו בפ' ויקרא שנקרא ה' הצדיק כי הוי"ה צדיק גי' יר"ך:

גם שם הוי"ה כזה יפ"ה ופ"ה גי' יסו"ד וז"ס דרמיזא בשמא קדישא והוא הרמוז בפ' כי כל בשמים ובארץ יפ"ה גי' כ"ל ופ"ה גי' כ"י. בשמים רמז לחבור חו"ב שהם מא"וא דאינון בשמים ובארץ רמז לחבור חו"ג שכוונתם להתפשט בארץ ואורות חו"ג קודמות להיות במ' קודם אורות חו"ב. ואפיק זרעא קדישא וכו'. פי' אע"פי שהוליד ב' שבטים דרך נקב המים כדאיתא בל"ת פ' מטות שראובן מצד שמאל שבדעת וגד מצד שמאל שביסוד ע"ש מ"מ לא היה שם ח"ו עירבוב טומאה אלא הוה זרע קדוש וכמ"ש ראובן בכורי אתה בלי פגם כחי וראשית אוני הגם שיצאת מנקב המים עכ"ל הרמ"ז. ביצחק לא כתיב בגין דנפק מניה עשו ואף ע"פי שגם אברהם יצאו ממנו ישמעאל ובני קטורה אלו היו מן השפחה ולא מן הגבירה משא"כ עשו שהוא מרבק' והרמ"ז תירץ שאני יצחק שהוליד טהור וטמא בעיבור אחד. ועוד כתב דק"ל מה שייך בזה ענין מילה וז"ש מ"ט הכא תינח באברהם שלענין נישואין מתיחסת שבועת המיל' כדי שלא יטמא יצחק בבנות כנען ותירץ מפני שיעקב אע"ה לא נטמא לעולם לכן לא יכון לקוברו בין שטופי זמה שאפי' את"ל שהיו עדיין מלין בגזרת יוסף מ"מ לא היו שומרים אותה בטהרה כמ"ש לקמן דלא נטרי ליה לעלמין ירצה אע"פי שנימולו:

אמר קב"ה אי יוסף אסתלק מהכא וכו' פי' שלא יקשה לך גם יוסף היה ראוי להעלותו ממצרים כמו יעקב ולמה אצטריך לן למרמי ארונא דיליה במיא. ותירץ אי יוסף וכו' לפי שיוסף הוא מרכבה לשכינה ואם יסתלק תסתלק השכינה ח"ו. מלה דכפלתא הוא תרין וחד. פי' שכל דבר הכפול הוא תרין וחד כמו חו"ב והשלישי דעת מכריע ביניהם וכן ח"ג ת"ת מכריע וכן נ"ה היסוד מכריע ביניהם אוף מערתא תרין וחד אברהם ויצחק. ויעקב מכריע ביניהם:

דף רכג.

קבורתה בפרשת אורחין ז"ל הרב ולכן נקברה רחל בפ' דרכים בדרך שהוא מקום הפרש שבין יעקב לישראל שהוא מן החזה ולמטה עכ"ל וזהו הטעם למה נקברה בפרשת אורחין. ודא באתכסייא עמ"ש בזה בפרשת ויצא בדף קנ"ג כי שם פירשנו בהקדמות הרב ז"ל: דהא לאה אתגזר למהוי חולקא דעשו וכו' כתב הרב באוצ"ח כי לאה לפי שהיא במקום הסיתום והוא דינא קשיא אע"פי שבעולם העליון היא קדושה. כשיצאה לעולם הזה אחזו בה הקליפו' וע"י דמעותיה ותפילותי' נמתקה ונתרחק' מהקליפות ובזה תבין שהיתה ראויה להיות בחלקו של עשו עכ"ל:

כל ב"נ דאושיד דמעין קמי קודשא בריך הוא אף על גב דאתגזר עליה עונשא אתקרע וגם בפרשת שמות דף י"ב ע"ב א"ר יהודה וכו' וכ"ש מאן דאושיד דמעין בצלותא דלית לך וכו' עוד שם בדף ב' האי מאן דצלי ובכי וצעיק וכו' ולעולם לא הדרא בריקניא. בה"י דף ר"ו ז"ל טעם הדבר כתב הרב ז"ל כי הדמעות מעוררת לא"ב הרחמים שהוא עליון על שערי התפלה שמעוררת לבד לאם הבנים כנודע ליודעי חן:

אר"ח ושכבתי עם אבותי ר' יצחק פתח מה יתרון וכו' קשה מה חידש ר"ח בפ' ושכבתי. גם מה חידש רבי יצחק בפ' מה יתרון. גם מה שייכות לזה הפ' עם ושכבתי. ונראה שר"ח הוא המספר כל זה משם ר' יצחק ואמר שר"י הקשה איך אמר שלמה מה יתרון יען שכל דברי שלמה בחכמה ואגב זה הזכיר מעלת חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם שהם בני קטורה. ור"י עצמו ספר עובדא דרשב"י ור"א שרש"בי פי' מחכמת כל בני קדם ע"ד הסוד ובין למר ובין למר חכמת שלמה רבה היא ואיך אמר מה יתרון ומסקנ' דתירוצא דר' יצחק הוא מ"ש לקמן תנא מה יתרון וכו' יכול אף עמלה של תורה וכו' ודברי שלמה אינם אלא על עמל דעלמא. ור"ח הוא המספר כל זה ואמר מה ששמע מר' יצחק שגם ר"י היה מספר מה ששמע מר"ש. ושייכות מה יתרון עם ושכבתי לומר שביום המיתה אין יתרון לאדם מכל עמל עוה"ז שהוא תחת השמש אלא עמלה של תורה שבו יזכה לשכב עם אבותיו במנוחה כיעקב אע"ה וכמ"ש ר"א לקמן אי ב"נ קיים אלף שנין ההוא

יומא דאסתלק וכו' ומ"ש ר"ח אף עמלא דאוריתא לאפוקי מר' יצחק ובא להוסיף עליו דאף בעמלא דאוריתא דאיהו עמל בגין בני נשא וכו'. זהו סגנון לשון זה. ונבאר התיבות אחת לא' ע"פי הקדמת הרב מ"ש:

אלף טורין רברבין קמה פי' הם אל שד"י שבבריאה שבמילואו גי' אלף והם הבירורים שבבריאה שעולים במ' בסוד מ"ן כמ"ש בזוהר בראשית די"ח דאבהמה דרביעא על אלף טורין וע"ש בהקדמת הרב שכתנו. אלף נהרין סגיאין לה הם ה' חסדם וה' גבורות דביסוד וכל א' כלולה מי' הם אלף והמ' מקבלת חו"ג מיסוד כנודע וז"ש ובגמיעא חדא גמעא לון ועיין בפ' תרומה בפ' ויהי שירו חמשה ואלף ותראה שיש סמך לזה הפי'. א"נ יש לפרש אלף נהרין הם י"ס דזעיר כל א' כלולה מי' הם אלף והם משפיעים במ'. לאלף וע' עיבר הם י"ס דבריאה ואלף הוא אריך דבריאה שהאלפים באריך כנודע וא"וא הדיקנא דאריך חופפת עליהם ובכלל אריך הם ולכך לא נזכרו. וע' עיבר הם ז' תחתונות דבריאה:

דף רכג:

לכ"ד אלף עיבר פי' לפי שהמ' נקרא כ"ד בסוד כ"ד אותיות דפ' בשכ"מלו לכך מאירה לכ"ד אלף עיבר. חד עולימא. פירוש מטטרו"ן. מרישא דעלמא לסייפי. פירוש כתב הרב כי מט"ט ראשו בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשייה. נפיק בין רגלהא. פירוש שעולה ביסוד דידה בסוד מ"ן כנודע שמ"טט וסנדל עולים בסוד מ"ן ליסוד דמ'. בס' פולסי דנורא. פי' כתב הרב כי ה' גבורו' הם וכללותם ביסוד הם ששה כ"א כלול מי' הם ס' ומט"ט מתבלש בהם:

דא אתמנא על תתאי מד' סטרהא פירוש שמ"טט הוא שר העולם והוא למעלה מאר"גמן. דאחיד תרי"ג מפתחן עילאין פי' רמ"ח מ"ע הם ה' חסדים שס"ה מל"ת הם ה' גבורות כמ"ש הרב והוא לוקח הארה מהח"וג הנז' ומ"ש מסטרא דאימא ר"ל שהחו"ג הנזכרים הם מאימא. בשננא דחרבא דחגיר בחרציה תליין ר"ל שח"וג הנז' הם במ' שנקרא חרב שבה חוגר מט"ט ומתחזק:

מתניתין היא מקשה שמשנה היא ולא ברייתא אוקימנא מלי שם תרצנו קושיא זו. תחותיה תטליל חיות ברא פי' כל חיילות בי"ע. שערהא דסיהרא. פי' הם הדינים של המ' שהשערות הם דינים כנודע מדברי הרב ז"ל:

דשרביט' ממש אפשר שככב' דשרביטא הנזכר בכל מקום בזוהר הם משערות המ' שהם דינים ומ"ש מארי דמארין וכו' יובן במ"ש הרב כי השערו' ממותרי מוחא נפקי וז"ש מארי דמארין הוא מוח חכמה דידה מארי דמתקלא מוח חסדים דידה. מארי דקשיו מוח בינה דידה מארי דחוצפא מוח גבורות דידה שמסופם יוצאי' הקליפות והשערות שלה

הם ממותרי מוחותיה. אחידן בהאי כאריא וכו'. פי' כמו שהארי אוחז הטרף כך המ' כשעולה בה מט"ט בסוד מ"ן אוחזת בו לפי שהוא גורם לה להזדווג עם זעיר וע"י הזווג היא מבררת הברורים מר"פח ניצוצין שנקרא טרף רפ"ח עם הכולל גי' טר"ף וז"ש וע"ד כתיב וטרף ואין מציל ר"ל שמבררת טר"ף שהם רפ"ח ניצוצין מהקליפות ואין מציל מידה. רזא עילאה הוא כמה דכתיב ואלה המלכים וכו' פי' הם ז' מלכים דמתו שהם ב"ן דס"ג ונקראים נוקבין. וחכמת שלמה שהיא מלכות דאצילות הוא יותר מז' מלכים הנזכר שהם חכמת בני קדם. בר מהאי דכלילא דכר ונוקבא פי' שהמלכים כשמתו עדין לא יצא שם מ"ה החדש ולפי שלא היו רק ב"ן דס"ג לכך מתי אבל חכמת שלמה שהיא מ' דאצילות שלקחה מ' דב"ן ומ' דמ"ה כמ"ש באוצ"ח לכך נתקיימה וז"ש דכלילא דכר ונוקבא. לא אתנהירת באשלמיתא עד דאתא שלמה כתב הרב בס' ק"י כי ז' בחי' יש למ' ומדריגה הששית שהיא קומת המ' כקומת זעיר והוא פ"בפ עמו אבל היא צריכה אליו היתה בימי שלמה. ומדריגה הז' בימי המשיח נמצא שמיום בריאת העולם לא היתה המ' שלימה כבימי שלמה עד שיבוא משיח שאז תהיה מדרגה ז'. דבתר ריחייא. פירוש הקליפות הם אחר מחנות שכינה הנק' ריחיים.

דף רכד.

ועאל באינון יומין ואינון לבושי יקר וכו' ז"ל הרב בס' ק"י דע כי אדה"ר היו לו נר"ן דאצילות ולבוש הנשמה מחשמל דבריאה. ולבוש הרוח מחשמל דיצירה ולבוש הנפש מחשמל דעשייה. וכשחטא נסתלקו ממנו נשמה ורוח שהם זיהרא עילאה והלבושים לקחתם קליפת נוגה והנפש לבד היא שנשארה בו וחזר הש"ית ועשה לו לבוש מחשמל הסובב ג"ע הארץ ואח"כ עשה לו לבוש אחר מנוגה והוא כתנות עור והראשון הוא כתנות אור ולכך כתוב בספרו של ר' מאיר כתנות אור על לבוש הסובב אותו שהוא מג"ע הארץ נמצא אד"הר איבד כל הלבושים של כל בני אדם שהיו כלולים בו ולא נתן הקב"ה תורה ומצות אלא לצרף הלבושים שהיו מחשמל ולא לעשותם מחדש: וע"י הכוונה בתו"מט מתברר לבוש הנשמה וע"י עסק התורה לבוש הרוח וע"י מצות מעשיות לבוש הנפש והנה כפי מה שחסר לאדם להשלים הלבוש כך ימים קצבו לו וז"ס הנז' בזוהר בפ' ויחי דמיומין דבר נש נעשה לבוש האדם כי כמספר ניצוצות מלבושו כך מספר ימי חייו והימים שעשה בהם מצות ניתקן ניצוץ אחת של הלבוש שהוא כנגד היום ההוא עכ"ל הרב ובזה מובן לשון זה: וערום אשוב שמה: פי' שסבר איוב שמא נאבדו מלבושיס שלו:

דף רכד:

מההוא נחל פי' בינה. מאי משמע מפסוק זה שהמ' נותנת לו הארה אדרבא מטל השמים הוא זעיר: ותירץ בגין דההוא חקל תפוחין קדישין וכו' ר"ל שהטל בא מזעיר למ' ומתעצם בה ואח"כ נותנת אותו המ' וז"ש ויתן לך האלהים שהוא מלכות מטל השמים שירד וניתן לתוכה. אלף ות"ק ריחין כנגד ט"ו חסדים: רוחא דבגנתא דארעא: פי. משכן הרוח הוא בג"ע של מטה שהיא עשייה כמ"ש הרב: בגו צרורא דחיי: פי' מ': בין פורפירא דמלכא: פי' שהנשמה היא בין החשמל שהוא מלבוש על ז"ון ובין עולם הבריאה נמצא שהיא בתוך הבריאה כמ"ש הרב שג"ע עליון היא בריאה ששם משכן הנשמה: דקיימא בין פרגודא יקירא פי' בין פרגוד שבסוף היכלי יצירה לעשייה נמצא שהיא בעשייה ומשכן הרוח בג"ע של מטה שהיא עולם העשייה:

דף רכה.

סבר אנפוי דאליהו גרסינן ונשמה לקב"ה הרמ"ז כתב וז"ל המ"דל פי' לא שצריך הקב"ה הודעה אלא ר"ל ושנר"ן של הצדיקים המתים עושים יחוד להוריד השפע. ויפה פירוש ובהכי דייק דלא קאמר לשון הודעה בין נשמה לקב"ה גם מדוייק אומרו וקב"ה אתער ר"ל שבעוונות העולם הוא בסוד השינה ובייחוד הצדיקים באים לו מוחין מלמעלה ועיין בפר' תרומה דקמ"א ובפ' אחרי מות דף ע"ב עכ"ל אי אצטריך ס"ת לאגלאה ליה מאתר לאתר אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא חומרא זו שהחמיר הרש"בי זל"הה בגלות ס"ת כן הוא בש"ס ערוך במס' תענית דף י"ו גלינו וכו' א"ב דגלו מבי כנישתא לבי כנישתא ופירש"י והתוס' גלו' איכ' מבי כנישתא לבי כנישת' פרה סי' ליכ' דהא בי כנישתא הוי כמו בצינעא. וה"ה לבי' אחר דלאו בי כנישתא כמ"ש הרב בעל מגן אברהם בסי' תק"עט דלבי כנישתא לאו דוקא אלא ה"ה בית אחר וכו' גלות יש לבני אדם ולס"ת כמ"ש שם כלי צנוע היה לנו ונתבזה בעוונינו אם הוא לרחוב בפרהסיה ואסהוא לבי כנישתא וגלה בעוונינו ופשוט שאין לגרום גלות לס"ת אלא על צד ההכרח הגמור דלא סגי בלאו הכי ועיקרן של דברים בזוהר בפ' אחרי מות דף ע"א גלותא דס"ת אסיר אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא ושם נבאר עומקה של הלכה ואציע דברי הפוסקי' ראשונים ואחרוני' אי"ה וכעת לקצר אני צריך:

שבחא דרב המנונ' סבא ז"ל הרב ר"ה סבא היה גלגול מר"עה ולכן אמר הרש"בי עליו אלו הוו ידעי בבלאי שבחי' דר"ה סבא וכו' והבנתי מדברי מורי ז"ל כי גם רש"בי הוא גלגול מרע"ה אך לא בסוד זיהרא עילאה דמשה בפעם ראשונה רק מבחי' הנשמה שהיתה לו בלוחות שניות וז"ש באידרא אסהדנא עלי וכו' בזמנא תנינא דסליק וכו' כי נתמעטו

ממנו אלף חולקין שהוא אלף זעירא דויקרא עכ"ל מלשון זה מוכח דגרסינן דרב המנונא סבא ולא רב ייבא סבא. ובצערא דחיי לא ידע ולא אשתדל עלייהו גרסינן:

דף רכה:

עאל רוח' א' במערת' דכפלת' פי' הוא הרוח הנז' לקמן ואתער רוח' חד' דכליל בתרין והוא ת"ת דכליל ח"ג: וההוא רוח' נגיד טלא מלעילא וכו'. פי' הרוח הנזכר שהוא מח"גת כנ"זל מושך הטל שירד מאריך לרישא דזעיר דרך שערות של אריך ואחר שאותו הטל מתעצם בחב"ד דזעיר אז הרוח מושך אותו למטה. אבהן עילאי. פי' חב"ד דזעיר שהם האבות העליונים וההוא טלא אסתחי בבוסמין דגנתא דעדן גרסינן: ואתער רוחא חדא דכליל בתרין. פי' הרוח הנזכר כמ"ש לעיל שאחר שהמשיך הרוח לטל עד בוסמין דגנתא דעדן אח"כ מוריד אותו לאבות העולם: מעתיקא קדישא עילאה: פי' אריך נגידו דטלא עילאה: פי' מוחא תימאה שנק' טלא דבדולחא ומטי לרישא דמלכא. פי' חב"ד דזעיר כמ"ש לעיל:

ומתברכן אבהן: פי' חג"ת דזעיר:

מטה דא שכינתא דכתיב הנה מטתו שלשלמה וכו' בסע"ה דף ל"א כתב וז"ל מבואר בזוהר ויחי שמטתו שלשלמה היא השכינה והיא מטה למלך שהשלום שלו. ונ"ל ליתן טעם שנקראת מטה כי מקבל' מכל מ"ט אתוון דיחוד' שהם מ"ט שערי בינ' והיא עצמה ה' אחרונה דשם הוי"ה הרי מט"ה וידו' כי שורש המלכות הוא בעטרת יסוד זעיר בסוד לא זזה שכינה מכותל מערבי אך מה שנתוסף לה הוא ששה בחינות והוא כי ידוע מדרוש העומר ובע"ח שער כללות חו"ג מבואר ג"כ שמהפה דזעיר הנבקע ע"י ריבוי האורות יוצא מהגבורות דזעיר מקיפים למלכות והם בחי' ז' מקיפים. וכולם גבורות. ונמצא כשתקח גבורה אחת מהם שהוא שורשה וכמ"ש בשער רחל ולאה שאינו חושב שם עטרה דזעיר מטעם שהוא שורש רחל ע"ש נשארו ו' וכל א' כלול מי' הם ששים גבורים אשר המה מאנשי השם והם מקיפים וסובבים אותה. או י"ל שבדכורא יסוד ועטרה הכל אחד ונמצא שהם ששים גבורים והם מגבורי ישראל כי יוצאים מפנימיות גבורות זעיר. והנה באשר שידוע שכל מקיף הוא מאה"יה כמ"ש בכוונת ר"ה ואהי"ה בריבוע גימ' ד"ם וה' פעמים דם גי' חר"ב עם י' אותיות בריבוע אהי"ה וזהו חרב מלאה דם. וזה פירוש הפסוק כולם אחוזי חרב ומדקדק האר"י ז"ל למה אמר אחוזי דמשמע שהוא נאחז מזולתו. ואמר מפני שיש עוד בחינ' חרב שהוא שם ס"ג בריבועו ושם אהי"ה בריבועו ושמות אלו באים מבינה והשמות אלו שהם החרב אלו הם מנהיגים את הגבורים שבאים

מהגבורות. וזה נרמז במלת מלומדי מלחמה כי מלומדי הם אותיות מילוי דם עיין בפי' תהלים עכ"ל:

ועל דידע דהא בההוא זמנא סליק בדרגא עילאה קדישא פי' מסקנת התירוץ הוא שאע"פי שלא היה חולה באותו שעה:

בשביל שראה יעקב באותה שעה שהוא במדרגת זעיר כמ"ש ושכבתי עם אבותי ואמר הזוהר לעיל בגופ' בנפשא ברוחא בנשמתא ברתיכא חדא בדרגא עילאה לכך השתחוה לזעיר:

דף רכו.

הוא יבשתא דאקיפו מיא גרסינן:

דף רכו:

נפשא אתצריר פירוש נצררת במקומה בחצר מות ואתנהיר ברוחא במאנא דאתלבש. פירוש שמקבלת הארה מרוח ומשם מאיר הלבוש שלה. רוחא אתענג בגנתא דעדן. פירוש בג"ע של מטה שהיא עשייה. לבושי יקר לעילא. פירוש לנשמה. לתתא: פירוש מלבוש הרוח. להאי עלמא: פירוש לחצר מות שהוא משכן הנפש והוא באויר עולם הזה:

בפסח על התבואה והכי הוא ממש גרסינן ול"ג מלת תו שהכל פירוש אחד אלא שמבאר הענין היטב רמיז לה' קדמאה דשמא קדישא. פירוש מ' שהוא ה' אחרונה וקראה קדמאה ממטה למעלה. אתדן על דינא דה"א ופי' מ"ש בפסח על התבואה ר"ל בפסח נידונים על פי דין המ' שנק' תבואה. דאיהו חד רישא דמלכא. פי' כי רישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן וכתב הרב כי ב' שלישי חסד נעשו חכמה וב' שלישי הגבורה נעשו בינה נמצא שחסד וגבורה הם ב' ראשים דזעיר ולכך אמר ביצחק חד רישא דמלכא: דא הוא שירותא דימינא דמלכא. פי' חסד שהוא חכמה הוא שירותא דמלכא כי כתר אינו מן המנין ומחכמה דזעיר אנו מתחילין:

דף רכז.

דאתחשך שמשא מן סיהרא פי' שהזעיר אינו מאיר למ' בבחי' נשמת': ומ"ש דא נשמתא קדישא רצה לפרש נמי שהשמש היא הנשמה. א"נ י"ל דאתחשך שמשא מן סיהרא הנשמה נחשכה ואינה מקבלת הארה מהמ' ולפ"ז א"ש מ"ש דא נשמתא קדישא. דאתמנעת מבר נש ל' יומין. פי' שאינה מאירה לרוח ונפש אבל אינה מסתלקת מהאדם לגמרי כדמוכח לעיל דף רי"ז ע"ב שאמר כל אינון ל' יומין נשמתיה נפקת מניה בכל ליליא וסלקת וחמאת דוכתה בההוא עלמא. הרי בהדיא שאינה מסתלקת לגמרי שהרי בכל לילה יוצאה ממנו:

דף רכז:

מנלן מאדם קדמאה גרסינן להאי סטרא ולהאי סטרא גרסינן ור"ל שאמר יעקב מי אלה על ירבעם שעתיד לומר אלה אלהיך ישראל ועוד מי אלה על אפרים ומנשה שמא ח"ו יש בהם פיסול לפי שכיון שראה שיוצאים מהם רשעים אמר שמא בשביל פיסול שיש בהם ח"ו יצאו מהם רשעים לכך שאל על אלו ועל אלו:

נתן לי אלהים בזה כמ"ש לקמן דף רכ"ט אחמי ליה רזא דברית דנטר ליה יוסף וח"ו לא היה באפרים ומנשה שום פיסול ואין קפידא מירבעם וכו' שכמה צדיקים יצאו מהם רשעים: דבריך לאתקיימא. פי' מ': רזא דברית פירוש כמו שהיסוד נקר' ברית כך המ' נקראת ברית. דהא מנהון אתזן וינקא ההוא אתר גרסינן להההוא אתר פי' מלכות: ברזא דאלהים חיים. פי' בינה מקורא דחיי. פירוש יסוד דאימא. בעי קב"ה לאתברכא בקדמיתא. פירוש מלכות:

דף רכח.

הכי קיים ברכה לקב"ה פירוש מ'. דכתיב אשר ברכו ה' פירוש זעיר: דכיון דההוא שדה אתקיים בקיומא דברכאן מיד ברכיה ויתן לך האלהים רזא דההוא שדה דנפקי מניה ברכאן גרסינן: פתח ואמר מי אלה מאי שנא דאמר בעבודה דא וכו' גרסינן. ההוא חיויא. פירוש נוקבא דס"מ. ואית מאן דרכיב עליה פירוש ס"מ: רזא דברית רשימא קדישא. פירוש שהמלכות היא עטרת היסוד דזעיר שהיא רושם בעלמא. א"נ מ"ש רשימא קדישא לפי שהיסוד הנקרא ברית הוא רושם מהארות העליונים כמ"ש הרב שהיסוד אין לו על מה לסמוך בזעיר. בריך ליה לקב"ה ובריך לון לבנוי כיון דבריך לקב"ה בקדמיתא לבתר מההוא אתר גרסינן:

דף רכח:

דאתכוון בכל אינון רזא מהימנותא דכלילן באמת פירוש שחזקיה היה מכוין להמשיך המוחין דאו"א שנקרא רזי דמהימנותא לזעיר שנקרא אמת. והטוב בעיניך עשיתי דסמיך גאולה לתפלה. פי' גאולה היא מ' ותפלה הוא זעיר ופי' הכתוב והטוב שהיה מושך טוב שהוא היסוד למ' הנק' עיניך:

ואתכוון מתתא לעילא פי' שהעלה יעקב מ"ן ברחל וזהו ויברך את ועי"ז נזדווגו ז"ון ועלו בסוד מ"ן לאו"א וא"וא גם הם מזדווגים ואימא המשיכה מוחין לזעיר וז"ש כדין אמשיך מעילא לתתא ובספר חמדת ימים דף ק"ט בסוד המגילה כתב וז"ל ויושט המלך לאסתר ה"ס סמיכות גאולה לתפלה כי גאולה מוריד הארה מלמעלה ומעלה את התפלה

סוד המ' באצילות כי על כן לא אמרו הסומך תפלה לגאולה כי כן ראוי שנסמוך ונעלה התפלה אל הגאולה:

אלא הכוונה היא שאנו מורידין הארת הגואל לתתא אל המ' וזהו סמיכות גאולה לתפלה ואח"כ עולה התפלה עם הגאולה עצמה ולא בסוד סמיכות לבד שהיא הארה לבד אלא עצמות גאולה וזה"ס ויושט וכו' עכ"ל. פרושי לא כתיב אלא פורשי גרסינן. כחיזו רביין. פירוש מט"ט וסנדל. והרמ"ז כתב וז"ל פורשים לא כתיב המבין החילוק שיש בין התואר לבינוני הוא יבין זה בעצם כי ההוא לא יאמר רק על מי שפועל באותו זמן המעשה ולשון לעז אז"יין. אבל התואר הוא שם הקנוי על עשיית המעשה שכיון שעשהו ישאר לו אותו התואר גם שעכשיו לא יעשהו כי קנה תואר זה מצד המעשה שעשה משא"כ כשהוא מתעסק בהווה שהרי עדין לא השלימו כדי שיקנהו תואר עושהו. ועד נאמן עושי מלאכה במים רבים המה ראו שנקראים עושי מלאכה ע"ש שכבר עשהו. המכוון מזה שהתואר יתואר על המלאכה שנעשית גם שכבר פסקה עשייתה ועושי מלאכה יתורגם לו"ס אזיינ"טיס וכן בכאן תאמר איספאנדידו"ס ור"ל שיש להם זה התואר מפני שעושים אותו לפעמים ודייק והיו. שאם הדבר כפשוטו:

הו"לל ועשית הכרובים פורשים שיעשם שיהיו תמיד כך אבל והיו הוא תולה הפועל בהם שיעשו אותו לזמנים:

ודע שאין הראיה מהפסוק שזכר ר' אלעזר שהרי בין במלכים בין בד"ה כתוב פורשים אבל ראייתו מפ' דתרומה והיו הכרובים פורשי:

והתחיל בפ' דפורשים דבתריה כתיב ויסוכו הכרובים להורות שהכרובים עשו הפועל מעצמם אח"כ:

וקבע פתיחתו על פ' דמלכים להקיש דבר לדבר כי אותם הכרובים דמלכים אינם אותם של הארון כדמוכח מהפ' וכן הסכימו כל המפ' ומאומרו ויסוכו הכרובים ולא אמר ויתן את הארון ובדיו תחת הכרובים משמע שהם התנועעו ממש כבדי הארון ויאריכו הבדים וכדרז"ל. וכשהם סוככים על הארון ועל בדיו היו ממלאים כל חלל הבית והיכן היו הן עומדים וכמ"ש בבתרא גופא היכא קיימא וכו' וז"ש כי הכרובים פורשים כנפים אל מקום הארון דוקא שכן עשאם שלמה. אלא שאחר כך הכרובים מעצמם ויסוכו על הארון וגם על בדיו. וכדי שלא תאמר שהבדים לא היו ארוכים בכל חלל הבית לכן אמר ויאריכו הבדים עד שהיו נראים מבחוץ כשני דדי אשה בולטים:

וכוונת שלמה בעשיית הכרובים בדביר יובן במ"ש האר"י ז"ל באוצ"ח שער ארון וכפורת שהארון הוא יסוד אבא וכפורת לבוש אימא החופף עליו אחרי יוצאו מיסודה ואיתא

בל"ת בפרשת תרומה שמה שנמצא במקום א' שהכרובים הם או"א ובמקום אחר הם נ"ה ובמ"א הם זו"ן הכל אמת שהם נ"ה דא"וא שנכנסים בתוך ז"ון. וידוע שבזמן מר"עה לא היה תיקון לרחל והיה חבור ביעקב ודור דעה ששניהם מצד אבא והם פרצופי הארה ולא צריך לעשות להם פרצוף קיים אבל בב"ה שהוא בית עולמים אז קיימא סיהרא באשלמותא לכן עשה שלמה כרובים גדולים שהם כנגד פרצופי זו"ן שאז היו בקומתם ממש והיו מאירים בשוה מהארת נה"י דא"וא הנכנסת להם ולזה אמר בכרוב השני מדה אחת וקצבה א' לשני הכרובים כלומר ראה זה חדש שאור הלבנה כאור החמה ב' מלכים משתמשים כאחד ולכל א' מהם ב' כנפים כי היו חו"ג בכל א' ולכן כל כנף ה' אמות ונודע שא"וא הם י"ה ושניהם בסוד יו"ד ה"י דע"ב וס"ג יו"ד פ' ה"י ג' ב"פ כנף של כל אחד. והנה הכהנים שושביני עליון הביאו את הארון אל תחת כנפי הכרובים. ודוק שבכרובי מרע"ה כתיב סוככים על הכפורת שאז היה יסוד אימא יורד אל תוך זעיר. ויסוד אבא מלובש בכפורת. ובשל שלמה כתיב ויסוכו הכרובים על הארון כי אז היו נה"י דא"וא נכנסים בזו"ן בשוה וכמו שזעיר היה מאיר מהם כן רחל. וכן דייק הזוהר שכאן אמר וסמכו על ארונא. ובפ' אחר אמר וחפיין על כפורתא עכ"ל הרמ"ז. הגואל אותי דנטיל ברכאן מגוונין דלעילא גרסינן והם שש קצוות דזעיר:

דף רכט.

דנטר ליה ובגין דנטר ליה אתחזו לאתברכא גרסינן לעומקא עילאה פי' בינה. כל ברכאן. פי' מוח חכמה וביכה: וכל חירו מוח הדעת: א"נ כל ברכאן מוח חכמה וכל חירו מוח בינה. יתיר יו"ד. פירוש אבא מאתר דא לעלמין. פירוש בינה אחיד לעילא ברזא דחכמתא עילאה. פי' בינה אוחזת באבא ואוחזת בזעיר ופי' הכתוב היושב בשמים היא בינה שהיא בתוך זעיר והיו"ד של היושבי הוא אבא שבתוך אימא שנה"י דאבא בתוך נה"י דאימא ונה"י דאימא בתוך זעיר. בע' ותרין נהורין אסתלק עטרה דכל משריין פי' בכח ע"ב שמות נגדלת המ' שהיא עטרה דכל משריין כמ"ש הרב ששלשה שמות ע"ב של ויסע ויבוא ויט הם בחג"ת וכ"א הוא ע"ב אותיו' וכשנתחברו במ' אזי נעשו ע"ב שמות עיגולא דעלמא בע' דוכתי. פי' כי ע' שרים מעוגלים ומקיפים על המ' לינק ממנה. והע' אלו הם קדושים ומהם בא השפע לע' שרים שממונים על אומות העולם: נקודה חדא קיימא באמצעיתא פי' מ' שהיא בתוך פנימיותם. בית קדש הקדשים. פי' מ' ויסוד דידה נקרא בית קה"ק:

דף רכט:

איהו אתר להההוא רוחא דכל רוחין פי' הבינה שהיא רוחא דכל רוחין מאירה למ'. הכא רזא דכל רזין אתטמר בגויה גרסינן. ור"ל כל המוחין כולם שנקראים רזא דכל רזין גנוזים בתוך המ' לפי שהם כלולי' ביסוד דזעיר הנקר' רזא כנודע והוא משפיע למ'. עד דאעבר לון כולהו מקמיה. פי' היינו ג' עונות ראשונים שעושה האדם כמ"ש ביומא פעם אחת מוחלין לו דשנייה ושלישית מוחלין לו רביעית אין מוחלין שנאמר על ג' פשעי וכו':
אינון חובין דאעבר קמיה וכו' פי' כמ"ש בגמ' ועון עצמו אינו נמחק שאם עשה עוד מרביעית ואילך גם הג' הראשונים נחשבים בכלל: בשמח' ורננה פי' חסד וגבורה:
לאכללא כנסת ישראל ביניהו פי' שהמ' היא בין תרין דרועין שכתרה מתחיל מהחזה ולמטה בין חו"ג ולבתר ליחדא יחודא כדקא חזי דכתיב וכו' פי' אחר שהמ' היא בין תרין דרועין אזי גורם לזווג יעקב ורחל כנודע מדברי הרב שזווג יעקב ורחל הוא בשחרית דחול וז"ש יחודא כדקא חזי שה"ס הזווג ומ"ש כי ה' הוא האלהים. פי' הם זו"ן כמ"ש בזוהר בהרבה מקומות והם יעקב ורחל. פולחנא דצלותא וכו' קמי קב"ה בשמחה בס' א"י דף ק"מ וז"ל אף למ"ש בזוהר ויחי פולחנא דצלותא דקא בעי ב"נ למפלח קמי קב"ה בשמחה וברננה וכו' שמחה בצפרא ורננה ברמשא: וכתב מורינו האר"י ז"ל מדקאמר שמחה בצפרא מכאן שאין לבכות בתפלות שחרית רק בתפלת מנחה וערבית עכ"ל: מ"מ היינו דוקא בשאר הימים אבל בר"ה ויו"הך דיומי דינא נינהו ערב ובוקר שוים וכמ"ש מהרח"ו ז"ל וכו' מי שמתעורר בבכיה מעצמו בידוע כי בעת ההיא דנים דינו בב"ד של מעלה וכו' עכ"ל: ולאו שעתא לאתברכא אלא למיהב מזונא גרסינן:

דף רל.

כד אדליק בוצינין הוה מקריב קטרת: פי' שמן הוא באבא וקטרת באימא ואו"א כחדא שריין ולא מתפרשן לעלמין לכך הכהן היה מחבר הדלקת הנרות עם הקרבת הקטרת. ומכאן סיוע להרמב"ם ז"ל דס"ל שהיה הכהן מדליק הנרות בבוקר ובערב דסבר בהטיבו דקרא היינו הדלקה ממש לא הטבה כסברת ש"פ. כי אמר כאן כד אדליק וכו' ומביא ראייה משני הפסוקים בהטיבו ובהעלות ש"מ שגם בהטיבו היינו הדלקה וכמ"ש בפרשת בהעלותך על אהרן שמצא מנורה דולקת במערה כ' הזוהר ומדיליה יהבו ליה דהו' מדליק תרי זמנין ביומ' הרי מבואר כסברת הרמב"ם ז"ל היפך הרשב"א וסיעתו ואנקלוס שתרגם בהטיבו באתקנותיה ובהעלות ובהדלקות. דשליט בהאי זמנא בההוא קטרת דדחי ואעבר קמיה כל רוגזא וכל קטרוג דעלמא מ"ט בגין דאיהי. מנחת ערב

דדינא תלייא בעלמא גרסינן: אמר ליה אפ"ה איהו חד והזיקא אשתכח לעינא אבל אנן תלתא והזיקא לא אשתכח לעינא דאי משום מזיקין גרסינן:

דף רל:

דכד ברא קב"ה עלמא פי' קב"ה היא בינה עלמא הוא זעיר. חמא דלא יכיל למיקם עד דאושיט ימינא עלייהו. פי' הם ה' חסדים דאימא שמהם נבנה זעיר כנודע. ואי לא דאושיט ימינא עלייהו לא אתקיים גרסינן:

בגין דעלמא דא בדינא אתברי פי' שתחלה בעיבור ויניקה דזעיר לא היו בו רק מוחין דקטנות שהם דינים כנודע. ובגדלות אזי נגדל ע"י ה' חסדים דאימא דגדלות ואתמר בראשית פי' ב' של בראשית היא בינה וראשית הוא אבא. כלומר שאו"א שנקראים בראשית הם תיקנו זעיר ואבא נעלם בתוך הבינה ואינה נגלית אלא הבינה שנק' ב': ורזא כללא חדא כמ"ש שתיבת בראשית רומז על או"א שהם כללא חדא. תרין גוונין הכא בראשית. פי' שהמ' נקראת ראשית ממטה למעלה ואבא נקר' ראשית ממעלה למטה. וכשנפרש בראשית על המ' ר"ל ב' שהיא ראשית שהמ' נק' בי"ת ונק' ראשית. וכשנפרש על אבא. פי' בראשית ב' ראשית בי"ת היא בינה וראשית הוא אבא וז"ש אע"ג דאמרן שירותא מתתא לעילא ראשית הכי נמי מעילא לתתא וקאמרינן ב' ראשית כדקאמרינן בי"ת קה"ק. פי' קה"ק הוא אבא ובינה היא בי"ת לקה"ק שהוא אבא וכן בראשית ב' ראשית כמ"ש לעיל. דהאי בי"ת להוא ראשית גרסינן. ומלה כלילא איהי בחדא. פי' או"א שנכללו בתיבת בראשית כמ"ש. ובהאי בי"ת אתברי עלמא דא פי' ע"י הבינה נברא זעיר שנקרא עולם. ולא אתקיים אלא בימינא. פי' כמ"ש שה' חסדים דאימא דגדלות הם בונים זעיר כי ה' גבורות בונים הנוקבא וה' חסדים בונים זעיר. ובג"כ אמרתי עולם חסד יבנה. פי' עולם שהוא זעיר ע"י ה' חסדים דאימא יבנה. ובניינא קדמאה דעלמא ההוא נהורא דיומא קדמאה הוה ביה לקיימא גרסינן ור"ל כמו פי' אחר שמפרש אמרתי עולם שהוא זעיר ספירה ראשונה שנבנית בו חסד שהוא ראשון לו"ק וכן נמי אחר שנגדל זעיר ונעשה בן י"ס ב' שלישי חסד דזעיר עלו ונעשו חכמה דזעיר ומחכמה הוא התחלת הספירות דזעיר שהכתר אינו מן המנין כמ"ש הרב נמצא שחסד שנעשה חכמה הוא ראשון לספירות זעיר וזהו אמרתי עולם שהוא זעיר חסד יבנה שנעשה חכמה. ולבתר ביומא תניינא בשמאלא. פי' גבורה דזעיר שממנה בינה דזעי' כנוד' ששני שלישי הגבור' נעשו בינה. ובהנהו אתתקן שמים דכתיב שמים תכין אמונתך בהם גרסינן ור"ל שבח"ג דזעיר בכם ניתקן שמים שהוא זעיר כמ"ש בזוהר רישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן דהיינו שעלו שני שלישי חסד ושני שלישי הגבורה ונעשו מהם חו"ב דזעיר ומהמוחין

נגמר כל פרצופו נמצא שעל ידם נתקן זעיר וז"ש ובהנהו אתתקן שמים. ד"א שמים באינון חסדים אתתקנו. פי' זה כמ"ש בתחלה שה' חסדם דגדלות דאימא בהם ניתקן זעיר. ורזא דאמונה אתתקנת בהו. פי' מ' שנקרא אמונה נתקנה גם היא ע"י החסדים בסוד והוכן בחסד כסא שאע"פי שבניינה ע"י ה' גבורות התכוננותה ע"י ה' חסדים.

דף רלא.

כרתי ברית לבחירי דא הוא רזא דמהימנותא פי' מ' ולפי פי' זה מ"ש נשבעתי לדוד עבדי הוא דהע"ה כפשטי':

דא איהו צדיק גרסינן ור"ל כרתי ברית לבחירי הוא יסוד שממנו בא השפע למ' ובי"ע. נשבעתי לדוד עבדי דא רזא דמהימנותא פי' מ'. קיומא דעלמא דלא יתפרדון לעלמין גרסינן. בר בזמנא דגלותא. פי' שבזמן הגלות ההוא גננא שהוא היסוד לא עאל בגנתיה שהיא מלכות ואינו מזדווג עמה רק ההוא רוחא שהוא שם ב"ן שביסוד דידה ששורשו מהדכורא כמ"ש בפרשת תרומה. ואתערותא סלקא מתתא לעילא. פירוש כשנתעוררו התחתונים לעסוק בתורה כדין קב"ה וכל אינון נשמתין דצדיקייא עמיה כלהו צייתין וחדיין להההוא קלא וכו'. פירוש קב"ה היא רחל שיורדת לבריאה ויש לה נחת רוח בתורת הצדיקים כמ"ש הרב שיעקב ולאה הם מזדווגים בחצות ורחל יש לה נחת רוח בתורת הצדיקים. בגין דמיומא וכול' פירוש מביא ראייה שנפסק זווג זעיר ורחל ולכך אין לה רק נחת רוח ולא זווג. אומי ?קב"ה. פירוש זעיר דלא ייעול בגו ירושלים דלעילא פי' רחל. האי קרא קב"ה אמר ליה. פירוש בינה:

דכד ברא עלמא פירוש מלכות. אלא על סמכין. פירוש ז"ק דזעיר ואינון סמכין לא אתיידע על מה קיימין וכו'. פירוש שזעיר נבנה מאו"א שנקראים רזא עמיקא וגם נבנה מאריך שהוא סתימא דכל סתימין כמ"ש הרב בכ"מ. ועלמא אתברי. פי' עו"הז. אבנא חדא פי' הארה מהמ' שנקראת אבן. וזריק לה לגו תהומא תהומא היא בריאה והמ' היא יורדת ומשפעת בבריאה. ובהאי נהורא פירוש מ'. קיימא קה"ק פי' בינה שהארתה בתוך המ'. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וכי האי שוי ליה יעקב והא האי אבן אתברי בקדמיתא כד ברא קב"ה עלמא אלא שוי קיומא עילא ותתא גרסינן. ור"ל שיעקב תקן מדת המ' והמשיך הארתה לעוה"ז. דשוי מדורא דלעילא הכא. פי' המשיך הארת הבינה למלכות וזהו בית אלהים בית של הבינה הנקרא' אלהים. על מה אתקריאת שתייה חד דמינה אשתיל עלמא וחד שתיה ש"ת י"ה דשוי קב"ה לה לאתברכ' מנה עלמא בגין דעלמא מנה מתברכא גרסינן והיינו בי"ע ועוה"ז שמתברכים מהמ': הני כרובים פי' כרובים שבעו"הז והם רומזים למט"ט וסנדל. וכדין שראן לנגנא אינון מלאכים פי'. אחר

שהכרובים אמרו שירה אז גם מלאכי השרת שראן לנגנא וז"ש בגין דסליק יקריה דקב"ה מתתא לעילא שהכרובי' שהם בעוה"ז קודמים למלאכי השרת. וכדין איהו שירותא לאינון מלאכי עילאי לזמרא גרסינן ופי' כמ"ש בפ' ויקהל שהמלאכים במשמרה ראשונה אומרים להי' הארץ ומלואה ואינם אומרים הנה ברכו את ה' שאומרים הכרובים:

דף רלא:

ואשתמע קל ניגונא דילהון גרסינן וכדין איהו שירותא לאינון דקיימי בהאי משמרה תניינא לנגנא גרסינן:

ור"ל שמ"ה גם הם אומרים שירה כמ"ש בפ' ויקהל ובשירותא דארבע שעתי אמצעיין פתחי ואמרי על נהרות בבל כדין אינון מלאכין דקיימי במשמרה תליתאה כולהו אמרי שירתא פירוש מזמור הנה ברכו את ה' וכמ"ש בפ' ויקהל נמצא שיש חילוק בין שירה שאומרים הכרובים ובין שירה שאומרים מלאכי השרת. הכי גרסינן דהא אינון. כוכבי נהורא דממנן על שירתא וכו' וכדין נטלי שירתא אבתרייהו ישראל לתתא וסלקא יקריה דקב"ה מתתא ומלעילא ישראל לתתא וכו' ובליליא קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן. פי' הוא זווג יעקב ולאה והנשמות עולים בה בסוד מ"ן. א"נ קב"ה היא נחל שיורדת לבריא' שנקרא ג"ע העליון להשתעשע בתורת הצדיקים. בגין דקב"ה וכל אינון צדיקייא וכו'. פירוש רחל שיורדת לבריאה ומקשבת לתורת הצדיקים ויש לה נחת רוח:

ה"ג ואלין אינון סדרין דאבן טבא בשלמותא דאבן יקרא בגין דאית אבן אחרא וכו' ועל רזא דא כתיב לוחות האבן דאינון לוחות דאתגזרו מהכא:

יובן במ"ש הרב באוצ"ח ובס' הליקוטים כי תחלה רצה הקב"ה ליתן הלוחות לישראל מחג"ת דנוקבא ומפרקים אמצעיים דנ"ה דזעיר לפי שפרקים אמצעיים דנ"ה דזעיר הם בחג"ת דנוקבא וז"ס בעלותי ההרה לקחת לוחות האבנים לוחות הברית: לוחות האבנים מצד חג"ת דנוקבא: לוחות הברית מצד פרקים אמצעיים דנ"ה דזעיר: ואחר שעשו העגל ניתנו לו שתי הלוחות מצד נ"ה דידה מצד יסוד דידיה שהוא כנגד נ"ה דידה עכ"ל וז"ש הזוהר דאינון לוחות אתגזרו מהכא דהיינו מצד נ"ה שבה:

משם רועה אבן ישראל פי' משם מהיסוד רועה אבן ישראל ונקרא המ' אבן כי שם ב"ן שבה ע"ה גי' אב"ן:

אבנין יקרין עילאין פי' י"ב בקר:

ה"ג כמה דאית י"ב שבטים לתתא הכי נמי לעילא תריסר שבטין ואינון י"ב אבנין יקירין הם י"ב בקר:

ה"ג ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל דא ישראל רזא דלעילא ור"ל ששם עלו שבטים הם י"ב שבטים של מטה שעלו נשמותם בסוד מ"ן. שבטי יה הם י"ב בקר שתקת המ' שנקרא' י"ה כמ"ש בזוהר פ' במדבר וכתב שם הרח"ו ז"ל בהגהותיו שהמ' נקרא' י"ה עדות לישראל שנם בזעיר יש י"ב גבולי אלכסון. י"ב שעי ביממא. פי' כנגד י"ב היכלות שבזעיר ששה מהיכל הרצון ולמטה וששה היכלות כלולים בהיכל הרצון כנודע. י"ב שעי בליליא. פי' י"ב היכלות שבמ'. וז"ש ביומא לעילא בליליא לתתא:

ה"ג וכמה ממנן תריסין קיימי תקותייהו:

ה"ג קיימין תרין סדרין מסטרא דא ותרין סדרין מסטרא תניינא ורוחא עילאה נפק ביניהו ופי' הם ארגמ"ן שתחת המ' כל א' נקרא סדראושני סדרים קיימין מסטרא דא ושני סדרים האחרים מסטרא תניינא ורופא עילאה שהוא זעיר נפק ביניהו להאיר להם. וכדין כל אינון אילנין דבגנתא דעדן. פי' הם הספי' דלאה שנקראת ג"ע כנודע. וקב"ה עאל בגנתא דעדן. פי' זווג יעקב ולאה. מלפני ה' כי בא לשפוט את הארץ. פי' שנתחבר משפט שהוא זעיר עם ארץ שהיא מ': כמה דכתיב ושפט בצדק. פי' משפט נתחבר עם צדק בגין דמשפט עאל ביניהו מכאן ראיה דרוחא עילאה הוא זעיר כמ"ש כאן: דמשפט שהוא זעיר עאל ביניהו:

ואתמליא מניה ג"ע פי' לאה. ורוחא דצפון אתער פי' ה' גבורות דאימא שמתעוררים בחצות. וחדוה אשתכח. פי' הוא זווג יעקב ולאה שסוד הזווג נקרא חדוה. ה"ג והוה נטיל כל חד וחד כפום עובדוי דעבד בהאי עלמא אית מאינון דמתכספי מההוא נהירו וכו':

דף רלב.

ופתחן סתימין פי' שערי ציון וירושלים של מעלה שהם יסוד ומ' דידה שהם סתומים שלא יינקו מהם הקליפות. ה"ג סטרא דצפון נחית מעילא לתתא:

ה"ג וכד אתי צפרא כדין דרום וצפון אחידו בה:

סלקין לה בצלותהון ובעותהון לעילא ז"ל הרב בסה"כ כבר נתבאר לך לאה אחר חצות נגדלת בכל אורך זעיר כולו והוא ע"י הט' ספירות שלוקחת מרחל כי הנקודה העשירית של רחל שהוא שורש עצמות רחל זו אינה יכולה להתערב בלאה אמנם הט' ספירות הבאים ע"י תוספת אל רחל אלו יכולים להתערב בפרצוף לאה ועי"כ נגדלת לאה בכל אורך זעיר והנקודה העשירית של רחל שהוא כתר שלה יורדת למטה בחצות לילה אל הבריאה בהיכל ק"ק ושם היא עומדת עד הבקר וע"י עסק התורה שעוסקי' ישראל בעו"הז אחר חצות הם מעלים אותה מעט מעט עד שבאור הבוקר היא נגמרת לעלות באצילות ונקשרת בזרוע שמאלי דזעיר. והט' ספירות שלה שלקחה לאה בהלוואה אזי

באור הבוקר חוזרת לאה למקומה באחור ומתמעטת עד שיעורה ואז הט"ס שלקח' מרחל יורדות לבריאה ואח"כ ע"י התפל' אנו מעלים אותם ומתחברים עם כתר שלה ואז נתקן פרצוף רחל עכ"ל הרב ז"ל.

ובזה יובן מ"ש הזוהר אתאן ישראל לתתא סלקין לה בצלותהון ובעותהון לעילא: פי' היינו לט"ס דרחל שירדו לבריאה וע"י תפלותינו אנו מעלים אותם להתחבר עם כתר שלה ואז נתקן פרצופה. עד דסלקא ואתגניזת בינייהו. פי' בין ח"ג שרחל היא בין תרין דרועין וזווג זה דשחרית הוא זווג יעקב ורחל. ורחל מהחזה ולמטה בין ח"ג:

ונטלא ברכאן מרישא דכל רישין יובן במ"ש הרב כי בק"ש של יוצר אנו מושכים הטיפה של המוחין מחצונייות עתיק שנקרא רישא דכל רישין ומקבלה זעיר ונותנה למ' וז"ש ונטלא וכו' ואתברכא מההוא טלא דאתמשכא מלעילא ה"ס הטל הנמשך ממוחא סתימאה דאריך הנקרא טלא דבדולחא דרך השערות דאריך לרישא דזעיר ומתמן לחקל תפוחין קדישין שהיא המ' כמ"ש בא"ר. כי טל אורות טלך מאינון נהורין וכו'. פי' אורות הם תרי שהם אריך וזעיר כמ"ש לעיל שהטל נמשך מאריך לזעיר ומזעיר למ' וז"ש מאינון נהורין עילאין דנהרין שהם אריך וזעיר כע"ש באידרא רבא. ה"ג כדכורא דאזמין ברכאן לנוקבא:

דף רלב:

ועוז מלך דא קב"ה משפט אהב דא קב"ה גרסינן ופי' ועוז מלך דא קב"ה היא מ'. משפט אהב דא קב"ה הוא זעיר: תוקפא דאתתקף קב"ה פי' מ' אלא במשפנו פי' זעיר: דהא במשפט אתקיים ארעא. פי' שבכח הארת זעיר שנקרא משפט שבתוך המ' הוא מקיים ארעא שהם בי"ע. וז"ש כד"א מלך במשפט יעמיד ארץ. מביא ראייה לכל הנז' מלך שהיא מלכות בכח משפט שהוא זעיר יעמיד ארץ שהם בי"ע: א"נ י"ל דהא במשפט אתקיים ארעא ר"ל ע"י זעיר מתקיימת המ' הנקרא ארעא. ומ"ש כד"א מלך במשפט וכו' ר"ל מלך שהיא הבינה ע"י המשפט שהוא זעיר יעמיד ארץ שהיא מ'. א"נ יש לפרש מ"ש כד"א מלך וכו' מלך היא מ' ע"י משפט יעמיד ארץ שהם בי"ע ולפ"ז ארץ דקרא היא בי"ע ומ"ש הזוהר אתקיים ארעא היא המ'. ופי' ראשון נראה עיקר כדמוכח ממ"ש הזוהר דף רל"ז בפ' מלך במשפט וכו':

ה"ג בגין דמתמן אתזנת וכל ברכאן דנטלא מתמן נטלא:

רזא דתרין כרובים פי' הם מטטר"ון וסנדלפ"ון. ה"ג גלי גנותיה וצבי לגנאה ליה. ה"ג והכא סתים מלה דאמר הללו יה ולא אמר מאן אמרו. והרמ"ז כתב וז"ל שני הערות הן בפסוק אחת דקאמר הללויה ולא פירש מי הם שיהללוהו. שנית שאח"כ אמר הללו

עבדי ה' דקשה משמע שהללויה לא קאי אעבדי ה' הצדיקים. וא"כ ק' דאם לא להם אמר שיהללויה למי אמרו באופן ששני קושיו' הן א' מהבנת המלה עצמה והשני ממ"ש אח"כ הללו עבדי ה' משמע דקמא לאו להו קאמר ולזה אמר הללויה למאן אמרו עכ"ל הרמ"ז אתר דלא סתים פי' מ'. בההוא עילאה וכו' פי או"א קדמאה סתים דלא גלייא. פירוש או"א שהם י"ה דהללויה תניינא סתים וגלייא. פי' מ': ה"ג ובגין דאוהו באתגלייא אמר אינון דקא משבחי. דאיהו יו"ד תתאה. פי' מ'. מטמירא דכל טמירין. פי' או"א. עד דרגא תתאה. פי' מ'. בכל אינון עובדין דלעילא. פי' אור ורקיע ומאורות. ה"ג בגין דרזא דא דאיהו אמשכותא מרזא עילאה סתימא דכל סתימין. ור"ל הארה שהמשכנו מאו"א שנקר' י"ה לא אתקיים אלא במלין עילאי דלעילא שהם אור ורקיע ומאורות.

דף רלג.

ובדא מתברך שמא קדישא בכולא פי' בכח י"ה שהם או"א מתברכת המ' שנקרא' שמא קדישא. וע"ד כתיב יהי שם ה' מבורך. פי' אנו ממשיכים מי"ה ליו"ד דיהי שהיא שם ה' שהיא המ' וזהו יהי שם ה' מבורך. דא אתר עילאה. פי' אבא שנקרא מזרח. ועד מבואו דא הוא אתר קשרא דאתקשר ביה מהימנותא. פי' מ' ששם נקשרים כל הספירות. ומתמן הפקו ברכאן לכולא. פי' יוצאים הברכות מהמ' לבי"ע. ועלמא מהכא אתזן פי' עה"ז. שמא קדישא. פי' מ'. ה"ג בההוא ליליא ניימו עד דהוה פלגות ליליא קמו לאתעסקא באורייתא. ה"ג ותו כולהו לאמר חסר כתיב והכא לאמור בו'. רזא דרגא דאתמנא על ברכאן לעילא. פי' מ': מההוא אתר עילא' פירוש בינה ושיעור הכתוב ביום ההוא ר"ל יום שנקרא ה' נתחבר עם הוא שהיא בינה. ה"ג ולבתר נחית לאמצעיתא לאמור בוא"ו הא אמצעיתא ור"ל תחלה ייחד המ' עם בינה וז"ש ביום ההוא ולבתר נחית לאמצעיתא: שהוא זעיר בתיבת לאמור ולבתר נחית לתתא:

בך היא מ' שהיא כוללת כ"ב אתוון מאל"ף ועד תי"ו שלכך נקראת את יבורך ישראל לא כתיב. פי' אם על ישראל שלמטה מדבר הול"ל בך יבורך ישראל ה"ג בג"כ אפרים מטולא לסטר מערב. ואי תימא מהא דכתיב וכפר בעדו וכו'. פי' כמו ואיבעית אימא מהאי קרא וכפר בעדו תחלה ואח"כ בעד ביתו. ה"ג בגין דמתברכא מניה. אלא קב"ה יהיב תוספת ברכאן לדכור' דנסיב. פי' הקב"ה נותן השפע של האשה ליד בעלה ועל ידו נותן לה. ומ"ש וכן בכל אתר יהב קב"ה תוספת ברכאן וכו' פי' שגם למעלה הקב"ה שהיא בינה נותנת חו"ג לזעיר חלקו וחלק המ' שהחסדים הם חלק זעיר והגבורות הם חלק המ. וכולם מקבלם זעיר ואח"כ נותן הגבורות למ' על ידו כנודע וז"ש וכן בכל אתר וכו':

דף רלג:

ה"ג הכא אתרמיז ברא בוכרא בני בכורי ישראל קצי דא קץ הימין דאיהו מתקשר ביה בדוד. פי' מ' שנק' קץ מפני שהיא סוף האצילות מפני שיש בה י"ט ספירות כמ"ש לעיל. ומדת ימי מה היא דא הוא דאתמני וכו'. פי' מ' והיא קץ הנז' ברישא דקרא ושואל דוד הודיעני ה' ענין המ' וסדר תיקונה והארותיה. א"נ י"ל מ"ש ומדת ימי היא לאה שנקראת מדת לפי שלוקחת ד' אלפי"ן מלאים גי' מד"ת. ודוד הוא מרחל ולאה ושואל על לאה למה יש בה שינוי מרחל הנקרא קץ שאין בכתר לאה רק ד' אלפי"ן פשוטים כל א' כלולה מארבעתם הם י"ו אורות כמנין הי"א וז"ש ומדת ימי שהיא לאה למה היא למה אין בכתרה רק כמנין הי"א ובאוצ"ח האריך בענין זה ע"ש. וע' שנין נהרין לה וכו'. פי' הם הארת ז"ק שמאירים למ' א"נ י"ל שני חסדים ושני שלישים המגולים שמאירים למ' הם ע' שנה. א"נ יובן במ"ש הרב כי ה' גבורות הם בה' קצוות דזעיר וכללותם ביסוד וכללות כללותם במ' הם ע' שנה שנותן זעיר למ' שעל ידו נותנם למ' וזהו ע' שנה שנתן אדם שהוא זעיר לדוד שהיא המ' כמ"ש הרב בכמה דוכתי שע' שנה שנתן אד"הר לדוד הם הגבורות שנתן לה לבניינה:

ה"ג וע"ד בעא דוד לקב"ה למנדע רזא דא על מה לית לה חיין לסיהרא מגרמה: דעלמא סתימא בינה:

ואנא על מה אנא חדל פי' שיעור הכתוב הודיעני ה' קצי שהיא מ' למה לית לה מגרמא כלום ומ"ש ומדת ימי מה היא ר"ל בינה שהיא מדת ימי כי ו"ק נקראים ימים שמשם יונקת המ' ונותנת להם הבינה שפע והארה: ולמה אני חדל אדעה למה חדל אני:

כל ברכאן פי' מוח חכמה. וכל חידו מוח בינה: וכל טיבו מוח דעת: אית לה בכולהו שיור: פי' שהמלכות מנחת רשימו בכל ספירה וספירה והשרש שלה בכל ספירה וספירה כמ"ש הזוהר במקום אחר איהו שלימו דכל הפי' וספי' וז"ש אית לה בכולהו שיור ומ"ש ומכולהו אתמנייא: פ' מלבד שמשלמת כל ספי' וספי': גם מתברכת מכולם.

דף רלד.

ה"ג מאתר דא דכל ברכאן אתמסר ובידיה לברכא: ור"ל מהמ' שבידה מסורים כל הברכות:

כד"א והיה ברכה: פי' שאמר הקב"ה לאברהם הברכות היו ביד המ' ועכשו הברכות יהיו מסורות בידך: כמ"ש מכאן ולהלאה אתמסרו בידך: ה"ג בגין דישראל כליל מכולהו ור"ל מחג"ת:

דף רלד:

ולבתר אהדרו לה בנוי בייחודא דמלייהו: **פי' כמ"ש הרב שמע ישראל היינו שמביאים שפע לז"ון מישראל סבא ותבונה** ה' אלהינו ה' מיחדים או"א ע"י הדעת דאריך: אחד אח ד' שעולים זו"ן בסוד מ"ן לאו"א וע"י ייחוד זה שעשו השבטים תיקנו המ' והחזירוה אצל יעקב ואמר בשכמל"ו. פי' בשכ"מלו הוא תיקון לאה ורחל כמ"ש בסה"כ וז"ש ואתיישבא שכינתא באתרה:

לקיימא לון לעילא ותתא: פי' השבטים הם רומזים לספירות דזעיר כמ"ש בזוהר בפ' ויצא ראובן שמעון לוי יהודה חג"תם יששכר זבולון נ"ה: ד' בני השפחות הם ד' קשרין: יוסף ובנימין הם תרי צדיקי נמצא שהם רומזים לעילא בזעיר: ועוד הם כנגד י"ב בקר שתחת המלכות וז"ש ותתא: לקיימא דוכתיה באתר דאצטריך: פי' מ' כי יהושע במ' ויקרא שמו יעקב: פי' שיעקב הוא מרכבה לזעיר: וכתיב ויקרא לו אל אלהי ישראל: פי' אלהי ישראל שהיא הבינה קראה אותו אל לפי שהזעיר נוטה לצד החסד וז"ש קב"ה שהיא בינה קיים ליה בשמא דא: ול"ג לאתר דא: דהא אסתלק מאתתיה: פי' ולפי שלא קיים פריה ורביה לכך אלף זעירא. ה"ג ואנן הכי תנינן. ור"ל דמסייע לספרי קדמאי. תו אלף זעירא. וכו' פי' לפי ספרי קדמאי דאדרבא שבח יש לו למה אלף זעירא ואמר לפי שמאתר זעירא הוה: ואמרת בלבבך אמירה בחשאי: פי' מ': אלא קיים לון האספו מאתר דלעילא: פי' מכח הארת המ' שנקראת ה' יהיו מתקבצים ומתקשרים בקישורא שלים. בגי"מל דל"ת בלא פירודא: פי' זו"ן. ואע"ג דאית יו"ד לזמנין: פי' יסוד דזעיר: אבל אן ברכתא דלהון. פי' כגון ראובן שמעון לוי שלא מצינו בהם ברכה: אית קץ דימינ' פי' מ' וכמ"ש הטעם לעיל: **קץ לשמאלא** פי' נוקבא דס"א. בגין לאסתמרא ולאתדכאה מערלה. פי' יעקב אע"ה גילה להם ענייני המ' וענייני מ' דקליפה כדי להתרחק מהקליפה וידבקו במ' דקדושה:

דף רלה.

וחמינן דלא ברכיה פי' שמא תאמר טעם שפתח בראובן לפי שהוא בכור הא חמינן דלא ברכיה וא"כ ליפתח ביהודה. לב"נ דהוה ליה וכו'. פירוש זה. מסקנא דתירוצא שלעולם ברכיה והתחיל בו מפני שהיא בכור ובזה תירץ ר"י לר' יוסי מ"ש אן ברכתא דלהון ושמעון ולוי לא תירץ הזוהר בכאן אן ברכתא דלהון. ולקמן דף רל"ו מקשה אותה רב יוסי טעם אחרת ותירצו לו רבי יצחק ורבי יהודה ע"ש. תרין קיימין הכא חד לאתערא מתתא לעילא. פירוש שהנביא העלה מ"ן למ' שנק' רוח וזהו הנביא אל הרוח ר"ל העלה מ"ן למ' שנק' רוח. דאי לא מתערין לתתא לא מתערין לעילא. פי' אם אין נשמות הצדיקים מעלים מ"ן למ' גם מ' אינה מתעוררת. ואמרת אל הרוח מעילא לתתא. פירוש המשיך

מ"ד מזעיר אל המ'. דהא אחילו לעילא. פירוש בזעיר: באתערותא דלתתא נקיט וכו': פי' ע"י התעוררות שמעלה המ' לזעיר מתעורר גם הוא לקבל שפע מאו"א כמ"ש באוצ"ח שאין זעיר מתעורר לקבל השפע מאו"א לצורך הזווג עד שרואה המ' מקושטת:

ורוח אתייא ממערב פי' מ'. באתחברותא דאלין אחרנין פי' חג"ת. אי הכי אמאי נחתו פירוש עדיין לא נתרצה הקושיא שאע"פי דקב"ה נחית לון להאי עלמא לאשתמודעא יקריה מ"מ מה תועלת עושים למעלה ותירץ שתועלת עושים בביאתם לעוה"ז שע"י מ"ט שעשו בעו"הז עולה נשמתם בסוד מ"ן למ' וגורמים זווג לזו"ן. מכל סטרין מתתא בסוד מ"ן. ומעילא בסוד מ"ד. ומכל סטרין. פי' שהמ' כלולה מכל הו"ק. כדין אתער תיאובתא דנוקבא פי' סוד מ"ן. אתחברותא ויסודא ותיאובתא ורעוא וייחודא ה' בחינות אלו נגד נרנח"י דמ' שע"י נשמת הצדיק נשלמים כולם ומזדווגים עם נרנ"חי דזעיר ונעשו הכל ייחוד אחד. דהא בהאי נשמתא דצדיקייא וכו' יובן במ"ש הרב שכל הנשמות לוקחים חלק משם ב"ן שבמ' שהוא רוחא דשבק בה בעלה בביאה קדמאה עכ"ל וז"ש אשתלים ההוא אתר כי תחלה קודם עלות נשמו' הצדיקים בסוד מ"ן ליסוד דידה חסר קצת מההוא רוחא מה שלוקחים נשמות הצדיקים ואחר עלותם בסוד מ"ן ע"י אותם הנשמות שעלו נשלם ההוא אתר דהיינו ההוא רוחא שביסודה ששם עלו הנשמות וטעם פתיחת ר"א בפ' הנבא אל הרוח כי מפרשו העלה מ"ן למ' כמ"ש לעיל והעלאת מ"ן ביסוד דמ' ע"י שם ב"ן שהוא המעלה מ"ן ויש בחינה המעלה מ"ן שהוא שם ב"ן כזה יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. ובחינת כלי המ"ן הוא כזה. י' י"ה יה"ו יה"וה יו"ד יו"ד ה"ה יו"ד ה"ה ו"ו:

יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה שהם ע"ב קד"ם אחוריים דהו"יה פשוטה ואחוריים דשם ב"ן מלא כמ"ש באוצ"ח וכתב הרב שראובן בן יעקב לקח עיקריות שם ב"ן שבלאה כי הוא הבכור והבנים הבאים אחריו טפלים לו וז"ס ראו ב"ן שהוא שם ב"ן של לאה ולכך על פ' ראובן בכורי אתה פתח ר"א הנבא אל הרוח. ובזה יאות ג"כ מה שהביא ענין השאלה של רבי אלעזר לר"ש ופתיחה זו של שתה מים מבורך לפי שכ"ז הוא ענין המ"ן ושייך על פ' ראובן בכורי אתה שע"י שם ב"ן הוא העלאת המ"ן:

דף רלה:

ה"ג אשר דא פתחא עילאה דצדק שהוא היסוד שנק' אשר והוא פתח המשפיע למ' הנקראת צדק וז"ש כד אתברכא וכו' שר"ל כד אתברכא האי צדק לארקא ברכאן בעלמא שהם בי"ע. כל ברכאן וכל חידו וכל טיבו. פי' חב"ד. ה"ג דלא אשתאר בארעא ושדי ליה לבר לקביל דא חד ממנא בתחומא. ור"ל נגד ארץ דראובן יש ממונה א' למעלה על תחומו. ומ"ש מסטרא דמשכנא דלעילא פי' שהוא תחת המ'. תחות ידא דמיכאל. פי'

לפי שראובן בחסד לכך הממונה על תחומו הוא תחת יד מיכאל. ואמרי לה תחות ידא דגבריאל. פי' לפי שיהודה שהוא בגבורה סמוך לראובן וזה כלול בזה לכך ממונה של ראובן הוא תחת יד גבריאל וז"ש ומיכאל הוא רישא בכל אתר מסטרא דחסד וגבריאל מסטרא דגבורה דהיינו מיכאל שבחסד כנגדו הוא ראובן. וגבריאל שבגבורה כנגדו הוא יהודה ומ"ש ויהודה עוד רד עם אל. פי' יהודה עם המ' שנק' אל בסוד ואל זועם בכל יום וז"ש סטר גבורה שהיא מ' בי דינא איקרי וסמיך ליה ראובן פי' שיהודה סמוך לראובן והכוונה דכיון שיהודה וראובן סמוכים זה לזה א"כ זה כלול בזה לכך הממונה של ראובן הוא תחת יד גבריאל כי כיון שכלולים זה בזה אין קפידא:

דף רלו.

א"ר יצחק שמעון לא אתחזי להאי פי' לא אתחזי לברכה כלל אפילו ע"י משה משגיחין דא לקביל דא וכו'. פי' אריה בימין המרכבה ושור בשמאלה ומסתכלים זה בזה דכתיב ופני אריה אל הימין וכו'. אלא טפל ליה משה ביהודה. פי' רבי יהודה בא לחלוק על רבי יצחק דלעיל דס"ל דשמעון לא אתחזי להאי ור"י אמר שגם שמעון נתברך ע"י מרע"ה ה"ג שמעון ולוי אביהון סליק לון למשה מה אבוהון סליק לון למשה אוף אנן נסלק לון לבוצינא קדיש' עילאה שאלו לי' לר"ש אמר כמה חביבין מלין ור"ל שרבי יהודה אמר שיעקב לא ברך שמעון ולוי אלא סליק לון למשה ועדין ק' להו למה לא ברכם יעקב בעצמו ולכך שאלו לרש"בי ותירץ להו בגין דהוו דינא קשייא לא רצה להטריח השכינה לברכם:

דף רלו:

ה"ג ואשתלים בנשוי ואשתלימנא בהו גרסינן ה"ג כך יעקב אמר חולקין דנשין ובנין. אלא לתתא משה לעילא בגין כך סליק לון למאריה דביתא. יובן במ"ש הרב בס' ק"י וז"ל דע כי שני דעות הם בזעיר דעת עליון המכריע בין חו"ב שלו ודעת תחתון המכריע בין תרין עטרין שהם מתרין כתפין דאריך ודעת תחתון מתפשט בגוף זעיר בסוד ולו נתכנו עלילות ולו בו'. ודעת העליון אינו מתפשט בגוף זעיר ולכך לא נתכנו באל"ף. ומרע"ה השיג דעת עליון והיה ממשיכו למ' ויעקב אע"ה השיג דעת תחתון לבד והיה ממשיכו למ' אבל לא השיג דעת עליון עכ"ל וז"ש אלא לתתא. פי' שלא היה ממשיך למ' רק דעת תחתון אבל משה לעילא שהיה ממשיך לה דעת עליון ולכך נקרא מאריה דביתא. א"נ יובן במ"ש בסה"כ בדרוש נפילות אפים כי יעקב זווג גופא בגופא דז"ון ומשה רוחא ברוחא דזו"ן שהוא זווג דנשיקין וגופא בגופא דא"וא:

ורע"ק בשעת מותתו זווג רוחא ברוחא דא"וא עכ"ל ובזה יובן למה אמר כאן משה לעילא כיון שזווג רוחא ברוחא דזו"ן וגופא בגופא דא"וא אבל יעקב שלא זווג רק גופא בגופא דז"ון לכך אמר בו לתת"א. ה"ג רזא עילאה דאורייתא לא יהביה קב"ה אלא לאינון דחלי חטאה ואתגלי לון רזא עילאה דאוריית' ור"ל סודות התורה שהה ביסוד דזעיר הנק' סוד ה' ליריאיו מאי נפשי דא נפש דעאלת ואתאחדת בברית עילאה. פי' מ' הנקראת נפש והיא קשורה ביסוד דזעיר הנק' ברית עילאה:

וע"ד לא בריך לון אבוהון פי' רבי אבא נתן טעם אחר למה לא ברכם יעקב לפי שפגמו היסוד באנשי שכם וכו': ה"ג מהני קראי משמע דלא אתאחיד דא בדא ופי' שהם מפוזרים בישראל כמ"ש אחלקם ביעקב וכו' ואצטריך הכי פי' כצ"ל לפי שהם דינא קשייא לכך צריכים פיזור. ה"ג ואסגיאו מהדרי על פתחייהו דבני נשא הא לקביל הא והוא כמ"ש לעיל לפי שהם דינים לכך צריכים פיזור. סיהרא לעילא וכו' הרמ"ז כתב וז"ל סיהרא לעילא בסוד עטרותיהם בראשיהם וגם שבעולם הנקודים קדמה בחינת מי לת"ת. ועוד דאפילו בזמן הזה אין השמש מאיר לאו"ה שהם אחוזים בכו"מ כי אם בעשייה והיא מדרגה תחתונה והיא תחת מ' קדישתא וישראל אחוזים בזו"ן דאצילות. עכ"ל הרמ"ז:

דף רלז.

אחידי בסיהרא פי' במ'. בשמשא עילאה פי' זעיר. ה"ג ואתאחדו באתר דנהיר לשמשא עילאה:

ופי' בינה שהיא בתוך זעיר שנ"הי דאימא בתוך זעיר וכשישראל אוחזים בזעיר ממילא אוחזים גם בבינה שהיא בתוכו:

יה"ו דא רשימא דשמא עילאה פי' כי עיקר שם הוי"ה בזעיר וכשבאים יהו' למ' שהיא יהודה אז שם הם רשימו בעלמא וז"ש דא רשימא דשמא עילאה ה"ג ובמה אשתלים בד' והיינו ה' בתראה ור"ל במה נשלם שם הו"יה בד' שהיא מ' שנקראת דלה ועניה וכשנגדלת נקראת ה' וז"ש שמא קדישא שלים באתווי שהוא שם הוי"ה וקשר דאחיד לון היא המ'. ודאי יהודה עוד רד עם אל פי' עם המ' שנק' אל בסוד ואל זועם דא כנס' ישראל פי' מלכות. דא דכר ודא נוקבא פירוש זו"ן:

ה"ג היינו בת שבע בת קול דאיהו קול גדול ור"ל כבוד' שהיא מ' היא בת מלך שהיא הבינה וכן נקר' בת שבע בת הבינה הנקראת שבע. וכן בת קול בת הבינה הנק' קול גדול. בגין דאית מלך דלאו איהו לגו כוותיה. פי' זעיר שנק' גם הוא מלך כמ"ש צאנה וראנה וכו'

ואתאחדת בגבורתא עילאה: פי' שבניינה מהגבורות

והאי אוף הכי נמי מלך איקרי: פי' בי"ע
כד"א מלך במשפט יעמיד ארץ: פי' מלך שהיא מ' בכח הארת משפט שהוא זעיר שבתוכה יעמיד ארץ שהם בי"ע ה"ג פתח רבי יצחק ואמר ויגרש את האדם וכו' את האדם דייקא פי' האדם גירש את שהיא המ'. ה"ג ולאתתרכא בבנוי לעלמין. ה"ג וישכן מקדם לג"ע את הכרובים האי לתתא וכמה דכרובים לעילא אית כרובים לתתא והאי אילנא אשרי עלייהו. ור"ל כרובים דלעילא הם נ"ה וכרובים דלתתא הם מט"ט וסנדל שתחת המ'. ה"ג ד"א המתהפכת דא להט אינון טפסי דשלהובא דמלכותא דקאמרן ור"ל המתהפכת לא קאי על החרב. כפי' ראשון אלא קאי על הלהט. ה"ג וכל דא לשמור את דרך עץ החיים:
ופי' דרך הוא יסוד דנוקבא עץ החיים הוא זעיר וכוונת הכתוב לשמור את היסוד דנוקבא שמתחבר עם עץ החיים שלא יינקו ממנו החיצונים ח"ו וז"ש הנותן בים דרך ים שהוא המ' יש בה דרך שהוא היסוד. והאר"י ז"ל כתב בכוונת תענית ב' ימים הסמוכים לר"ח אלול יכוין בפסוק הנותן בי"ם שהיא מלכות. דר"ך היא הארות שם ס"ג וקס"א שהם גי' דר"ך הבאים מבינה למלכות ע"י יסוד זעיר:
עוד כתב דרך גי' ב' פעמים יב"ק וכו' ע"ש בס' חמדת ימים דף קס"ה:
ה"ג רלז ע"ב בגין דמלכותא דירושלים ממלכותא קדישא הוה:
בקדמיתא נער: פי' כשהמ' בסוד הקטנות אז נקראת נע"ר גי' ש"ך לרמוז על ש"ך דינים שבה: ולבתר איש פי' בגדלותה נק' איש. ה"ג ומההוא טרף אסתלקת שכינתא. ור"ל שאין יניקה לס"א מהמ' ח"ו: ה"ג כאריה דאיהו תקיפא. ה"ג באתר אחרא שלה בלא יו"ד. ה"ג דשכינתא תקום בשמא דא ואיהו רזא דמ' כדקאמרינן ור"ל שהשכינה בכח שם י"ה שהם א"וא תקום מהגלות והם מתקנים המלכות. ומה שהזכיר הכתוב מי שהיא הבינה ולא הזכיר אבא לפי שאבא טמיר בגו אימא. ה"ג בידא דדומה דאתמסר ממנא על גהינם: הה"ד ישמור את נפשך: טעם פתיחה זו על פ' אוסרי לגפן לומר כשם שהצדיקים הקב"ה שומרם מלרדת לגיהנם כן אוסרי לגפן עירה ע"י המלכות שנק' גפן מכננע הקב"ה לקליפה הנק' עי"ר שלא יזיקו לישראל כשעושים רצונו של מקום:

דף רלח.

עץ עושה פרי פי' יסוד: ד"א עץ פרי: פי' מ': ה"ג דכר ונוקבא כחדא נשמתהון דצדיקייא אינון פרי הגפן כדקאמרן בורא וכו' דא סטר גבורה דינא קשייא. פי' גבורה דזעיר: אילנא לתתא פי' מ' ה"ג ויינא אסתמר בדם ענבים ור"ל הגבורות הנקראים יין הם נשמרים מן החיצונים בהיותם במ' ולכך יש שם חותם בתוך חותם שהם יסוד דידה לשמור היין

שהם הגבורות: ד"א עלתה נצה לעילא ההוא דרגא דקיימא עלה: פי' עלתה המ' ע"י נצה שהוא היסוד המגדילה ומתקנה:

דף רלח:

אשר זרעו בו על הארץ פי' כמ"ש בפ' בראשית אשר זרע ו' בו שהוא טיפה של זעיר בתוך היסוד והוא משפיעה לארץ שהיא המ': ה"ג ואית גפן דאיקרי גפן סדום גפן נכריה ואמרין וה ולבתר אמרין וי פי' וה הוא לשון שמחה כמ"ש במדרש איכה בין וה לוי נמלט ר"י ן' זכאי ולכך הרשעים כשהיו באש תחלה ואח"כ באו לשלג שמחים שנתקררו מחום האש: ואח"כ אמרי וי כשמזיק להם השלג יותר מהאש:

מטיט היון וכו' מאתר דאמרי וה וי: פי' מלת היון יש בה וה וי כי ו' משמשת עם ה' ויו"ד: ת"ח לא תירא לביתה משלג דא כנסת ישראל: פי' כמו דבר אחר שהמ' לא תירא לביתה שהם היכלותיה כנודע שיש בחי' חיצוניות ובחי' פנימיות והמ' לא תירא לביתה שהם חיצוניותה:

משלג שהם הדינים הקשים שמא ח"ו יינקו החיצונים לפי כי כל ביתה לבוש שנים שיש לה לבוש מהגבורות ובזה דוחה את החיצונים מהם שאין הדין מתמתק אלא בשרשו:

כמה דאמרן דכתיב חמוץ בגדים כדפי' לעיל בפסוק כבס ביין לבושו כד"א מי זה בא מאדום וכו'

תו כי כל ביתם וכו' דהא מסטרא דדינא קשיא קאתיא: פי' כיון שבניינה מגבורות דאימא כנודע לכן לא תירא וכו' שבזה דוחה את החיצונים. אלין שניס קדמוניות וכו'. פי' ובכח הארת ו"ק שבה דוחה את החיצונים:

דף רלט.

תו סיפא דקרא וידבר ה' אליו מאהל מועד: פי' מסיפא דקרא נמי מוכח שעל המ' מדבר מדקאמר מאהל מועד שהיא מ' א"כ א' זעירא היא המ':

למלכא דהוה יתיב בכרסייה וכתרא דמלכותא עליה איקרי מלך עילאה וכו' אבל וכו' ותחלה צריך להבין שמבואר בכתבי הרב ושאר כתבי המוקבלים שמלך שהשלום שלו הוא ת"ת ובהרבה מקומו' בזוהר ובזוהר דף ש"ה מבואר דמלך שהשלום שלו היא בינה ובספר כנפי יונה מבואר מלך שהשלום שלו היא כתר. ובזוהר מבואר ששלמה עייל זו"ן לחופה שלהם שהיא בינה ועיין בדף כ"ט מה שכתב בשם ספר ערוגת הבושם ביה שרייא חושבנא לממני ומאן איהו סיהרא עיין מ"ש בפ' בראשית דף מ"ו ע"ב מ"ש בשם האר"י ז"ל: לאמר בגין לגלאה פי' שהמ' על ידה מתגלה הכל. וידבר ה' לעילא: פי' בינה: באמצעיתא פי' זעיר: בתרייתא פי' מלכות. ה"ג בגין דיחמי אי איהו כההוא משכנ' דחמ'

דף רלט:

קרבן לה' דאקריב כולא וכו' פי' שמקרב המ' ומחברה עם זעיר לאחזאה אדם ובהמה: פי' זעיר נק' אדם גי' מ"ה ומ' נק' בה"מה גי' ב"ן: כיון דאמר מן הבהמה יכול מכולא. פירש לפי שהמלכות יונקים ממנה בין סטרא דקדושא ובין סטרא דמסאבא כמ"ש הזוהר בפ' משפטים על פסוק גדי בחלב אמו והוה אמינא שגם הקליפות יש להם ח"ו שום יחוד ע"י הקרבן לכך פרט מן הבקר ומן הצאן לרמוז על בי"ע דקדושה שהם דוקא שמתייחדים ולא ס"א:

קרבן לה' אדם: פי' שמקרבים המלכות ומחברים אותה עם זעיר הנק' אדם כמ"ש לעיל: קרבנכם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן ה"ג וז"ל שמביאים שפע מעילא לתתא מהמ' הנקר' בהמה לבקר וצאן שהם חיילות בי"ע. בטורסקא. פירוש בריאה נקרא טורסקא עילאה לעילא לעילא. פירוש שהבריאה היא למעלה מן היצירה ולמעלה מן העשייה: וכרסייא אתתקן על ההוא טורסקא. פי' מלכות דאצילות היא על כסא הבריאה: ומלכא עילאה על כולא. פירוש זעיר יושב על המלכות שהיא כסא לזעיר: אכלו רעים היינו מן הבקר ומן הצאן: פירוש רעים היינו חיילות בי"ע כמ"ש הזוהר בפ' ויקרא באחד מהפירושים שיש שם:

דף רמ.

אסחי לבושיה בחמרא עילאה פירוש בינה: דא חמרא עילאה דמרוי גרסינן והוא הבינה: דאורייתא מניה שתי היא המ' שהיא תורה שבע"פ מהבינה שותה כמ"ש הרב שהזכרים מאבא והנקבות מאימא. ולבן שינים מחלב דהא וכו' כתב הרב כי אבא נקרא תורה שבכתב. ובינה תורה שבע"פ והם יין וחלב שאבא נק' חלב לפי שהוא רחמים גמורים. ואימא נק' יין המשמח ולפ"ז שיעור הכתוב כך הוא חכלילי עינים פי' האדמימות שבמ' שנקראת עין כנודע הם מיין שהיא הבינה. ולבן שנים הוא זעיר שהוא בן שַנים החסדים שבו הם מאבא הנק' חלב וכדר"זל אל תקרי ולבן שנים אלא לבן. שָנים: דאיקרי שמן. פירוש אבא. חדווה. פירוש בינה. וסופיה דינא. פי' כשיורדים הגבורות דאימא למלכות מתגלים בהם הדינים בג"כ להצהיל פנים משמן. פי' כדי למתק הדינים אנו ממשיכים מוחין דאבא הנק' שמן. לחם עלמא סמיך. פי' מלכות הנק' לחם סומכת לבי"ע הנקראים עלמא: אמר בריה דרב המנונא סבא. פירוש התינוק כששאלו אותו ר"י ורבי יצחק אמר להם אנא בריה דרב ה"ס. ה"ג ולא יכיל עלמא לקיימא והיינו המ' שנקרא עלמא. ול"ג ביה:

דף רמ:

עילאה יובלא פירוש תיקון הבינה שהוא זעיר כמ"ש לקמן וחד תיקונא לתתא פירוש י"ב בקר שהם תיקון המלכות וכדמפרש לקמן: חד עובדא לעילא: פירוש בינה תיקנה זעיר. וחד עובדא לתתא. פירוש מ' תיקנה י"ב בקר שתחתיה וז"ש דא עבד עלמא עילאה שהוא זעיר ודא עבד עלמא תתאה שהם י"ב בקר. כגוונא דא. פירוש כעובדא דבראשית ולפי שהביא הזוהר עובדא דבראשית חזר לדבריו הראשונים תרי תיקוני דנוקבי וכו': בתיקונא עילאה דשמא קדישא. פירוש זעיר ששם הוי"ה עיקרו בזעיר. בתיקונא תתאה. פירוש י"ב בקר שתחת המלכות תיקונא עילאה תיקונא סתים וגלייא. פירוש זעיר שהוא תיקון של הבינה הוא סתים וגלייא וכדמפרש רישא סתים הוה. פירוש חב"ד דזעיר הם סתומים ואינם נגלים. דרועין וגופא. פירוש חג"ת דזעיר. שוקין סתימו. פי' נה"י דזעיר. ה"ג תיקונא אחרא תתאה תיקונה דכלה. בי"ב שבטין דאינון תחותה. פירוש הם י"ב בקר שתחת המלכות כמ"ש לעיל.

דף רמא.

שלשה פונים צפונה פירוש לפי שהם תיקון של המלכות שבניינה מהגבורות לפיכך גם י"ב בקר התחילו מצפון. כיון דחמא יעקב תיקונה עילאה פירוש אברהם יצחק ויעקב שהם חג"ת והם תיקון של הבינה. לאשלמא תיקונהא. פירוש בי"ב בניו שהם כנגד י"ב בקר:

ג' שבטין דרועא ימינא פי' ג' שבטים הם בחסד דמלכות לפי שיש בו ג' פרקים וכן האחרים הם בספירות המלכות וז"ש וגופא דשכינתא עלייהו שהוא ת"ת דמלכות. פתח רבי אבא וכו' ג' שבטין בדרועא ימינא וכו' בח"י דף ב' כתב וז"ל וגורי האר"י ז"ל פירשו בחינתם בסדר זה. ראובן שמעון לוי הם בח"גת כסדרן. יששכר זבולן נצח והוד שלה נפתלי ואשר בחי' פרק התחתון והעקב שבנצח דידה. דן וגד בפרק התחתון והעקב שבהוד דידה. יהודה במלכות דידה בנימין ביסוד דידה. ויוסף ביסוד דזעיר וכן ב' בניו בבחינת אביהם הצדיק. ולפיכך מר"ח ניסן טוב לכוין בכל יום בקריאת פרשת הנשיא השבט והמדה אשר הופקד אתו. ה"ג כולי האי אן הוא. דלית לון חושבנא כמש"רזל לא מת יעקב עד שראה ס"ר. קיימא על י"ב. פירוש ו"ק כ"א כליל מחברו כדמפרש הזוהר:

ואע"ג דאיהו חד: פירוש פרצוף זעיר האי חד אשלים לכל סטר. פי' שיש בו ו"ק שהם ו"ב כדמפרש. מאן גופא דא יעקב. פירוש אינו כמו י"ב דמלכות שהמלכות שהיא גופא היא על י"ב בקר והם י"ב בלא גופא אבל בזעיר מאן גופא דא יעקב שהוא ת"ת דזעיר והוא בכלל הי"ב. ותירץ אלא רישא וגופא בחד קיימי פי' שיסוד דאימא הוא בת"ת דזעיר

כנודע וא"כ הם י"ב ויסוד דאימא רוכב עליהם ואימא נק' רישא. וגופא קיימא עלייהו. פי' וגם לפירוש זה צריך לומר כמ"ש שהיסוד דאימא הוא בתוך ת"ת דזעיר וא"כ היא רוכבת על י"ב. בי"ג מכילן אורייתא אתפרש. פי' י"ג מדות של רחמים שהם י"ג תיקוני דיקנא שנמשכים לזעיר כנודע והעליון שהוא נוצר חסד הוא כולל כולם כנודע והוא ע"ג הי"ב:

דף רמא:

האי אתר אשתלים לכל סטר פירוש שזעיר רמוז לכל י"ב שאמרנו לעיל. ושבעה עייניו עילאין שהם ז"ק דזעיר: בתרין ימין שרייא הם יסוד ומלכות ולפי שיסוד דזעיר תמיד עם המלכות לכך קרי ליה תרין ימין. רבי יוסי אמר כל שאר ימין וכו'. פירוש כל הקצוות משפיעים במלכות. אתר דכל ארבין פי' הם הנשמות שהם במלכות ומ"ש למעבד סחורתא. פירוש שהם גורמים להביא לה שפע:

ירכתיה דיליה פירוש שנודע שישכר בנצח וזבולון בהוד כמ"ש הזוהר פ' ויצא וז"ש ירכתיה דיליה שהוא הוד מטי על ספר צדון שהוא המ' כמ"ש הרב שהמלכות בהוד. ופרקמטיא דכל מארי סחורתא סחרין ותייבין בסחורתייהו להוא אתר פירוש שכל השפע מתקבץ במלכות: הכי גרסינן ואי לאו הוי מלחא לא יכיל עלמא למסבל מרירא ור"ל שהמלח הוא היסוד. וטעם שנקרא מלח לפי שבו כמתקו ג' גבורות ע"י ג' חסדים כמ"ש הרב בכוונת המוציא כשמטבל אותו במלח יכוין לח"ם הם ג' חסדים שהם ג' היו"ת גימטר' לח"ם וממתיקים לג' גבורות שהם מלח והם ג' הוי"ות ג"כ ואחר שנמתקו ג' גבורות ביסוד אזי נותנם למלכות וז"ש ואי לאו הוי מלחא שהוא היסוד לא יכיל עלמא למסבל מרירא. פירוש הדינים של המלכות: דעלמא קיימא ביה פירוש מלכות. ברית אלהיך ברית הוא יסוד אלהיך היא מלכות:

צדק למדו יושבי תבל פירוש כשנמשך הארת זעיר למ' אזי בני אדם יכולים לסבול דינים של המלכות הנקרא צדק. דא מלחא בימא. פירוש יסוד במלכות. ים חד הוא ואיקרי ימים פירוש רבי אחא מתרץ תירוץ אחר למה נקרא ימים כמ"ש לחוף ימים. לפי שהמלכות יש בה מיני מים מיין צלילין הם החסדים ומיין מתיקן הם הגבורות מתוקים מיין מרירין הם הדינים הקשים בלי מיתוק. מאי קא בעאת מנייהו פירוש כפי הסוד קא מקשי: דהא אינון יהבו לה מה דלא בעאת מנייהו. פי' כפי הסוד ג"כ מקשה שהיא אמרה אות אמת שהוא זעיר והם השיבו לה את תקות חוט השני שהיא מלכות: אלא הכי אוליפנא היא בעאת סימנא דחיי וכו' פי' כתב הרב בספר הליקוטים שכוונת רחב שיביאו לה נשמה מהת"ת הנק' אמת ולא מקליפת נוגה כמו הגרים שנשמתה מקליפ' נוגה ואמרו כי מרע"ה מת

ויהושע מכניס ולכך את תקות חוט השני רמזו לה שהם מעלים אותה עד היכל הרצון דנוקבא עכ"ל ובזה מובן לשון זה:

דף רמב.

ומודיען למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא פירוש לפי שנשמות של הצדיקים עולים בסוד מ"ן למלכות ומקשטים אותה ואז זעיר כשרואה אותה מקושטת מתעורר בקבל שפע מזולתו כדי לתת אל המלכות נמצא שנשמות הצדיקים כאלו הם מודיעים לזעיר אהבה שאוהבת המ' לזעיר ואומרים לו שרצונ' להזדווג וז"ש לקמן ובההוא ייחודא דעביד גרים לאתפייסא מלכא במטרונית' ואודע ליה למלכא רחימות' דילה לגביה:

וכי מאן קריב למלכ' כמו כ"י דאיהי אמרה אם תמצאו את דודי וכו' כשלהוב' דאתקשר' בטופס' וכו' רחימות' דיל' לגביה. בסע"ה ד' נ"ו וז"ל על פסוק השבעתי אתכם בנות וכו' מבואר בזוהר תרומה שעיקר היחוד להעלות המ"ט שערים דזו"ן לשרשם שבבינה ולזה בא הרמז כי חולת אהבה חול"ה גימטרי' מ"ט שעיקר החולה בא מחמת חסרון שער הנ' שהוא למעלה בחכמה כמ"ש בסוד ביקור חולים ולכן אהבה גי' אח"ד שזהו עיקר היחוד כדי לקשר המ"ט שערים שבזו"ן עם השער האח"ד שגי' אהב"ה:

שמכח זה השער נעשה אהבה בין זו"ן גם אני גי' ס"א שהוא ר"ת א"ס כמ"ש הזוהר ולאקשרא כולא כשלהבת בגחלת שהוא העשר ספירות עם הא"ס ומכל זה אני חולת אהבה ליחד אותנו ע"י הא"ס שנרמז במלת אני. גם במלת אני נרמז כח"ב א' כתר י' חכמה נו"ן בינה ואומרת השכינה כי אני חולת אהבה מחמת שאני רוצה להשיג לג"ר הנרמזים במלת אני. וכל זה השכינה משבעת להנשמות הנקרא בנות ירושלים מפני שהם באות ממציאות מ"ן דמ' שהוא השם ב"ן ובסוד אשה כי תזריע וילדה זכר ועיקר בריאתם הוא מכח שהשכינה מעוררת הזווג קודם. ואז משיב אליה השם הוי"ה ב"ה עם הנשמות של הצדיקים וכו' מה דודך. מה שאת חולת אהבה על דודך הוא בא מצדנו שאנחנו דודים ואנחנו מעלים המ"ן מחמת אהבתך:

כי אנחנו צדיקים במדרגת צדיק יסוד עולם וכל זה עושים אנחנו מרוב אהבתך ועוד שככה השבעתנו כנז"ל בזוהר וצריכים אנחנו לקיים השבועה. וכל זה אומרים הצדיקים גמורים ולפיכך השכיכה משבעת אותם מפני שהם דבוקים בהקב"ה עד שהקב"ה אושפיזא אצלם בכל יומא וכמש"ל מאן קריב למלכא אלין נשמתיה דצדיקייא וכו' עכ"ל אלין י"ב שבטין. פי' י"ב היכלות שבבריאה שתחת המ' ששם היכלות מהיכל הרצון דלמטה וששה היכלות כלולים בהיכל הרצון בעצמו:

ומאן דאמר על ז' לא קאמר לאשלמא שלימו פירוש לעולם הם י"ב כמ"ש לעיל ומאן דאמר ז' הם קצר ולא רצה להזכיר כולם ולעולם לא פליגי דאית ז' פי' ז' היכלות ואית ארבע הם כחב"ד דבריאה שבהם מתלבשים הארת תנה"י דמ' דאצילות בסוד כסא כמ"ש לעיל בסוף פרשת ויגש:

ואית י"ב פי' כמ"ש ששה כלולים בהיכל הרצון וששה מהיכל הרצון ולמטה וכדין אתקרי חיה פי' ז' וד' וי"ב סך הכל כ"ג כמנין חי"ה והוא מילוי המילוי דשם ב"ן כמ"ש הרב בדרוש חיה בכלל בהמה אלא ליקרא דרביה גרסינן:

דף רמב:

תוקפין דשאר עמין פירוש הם השרים של א"ה שבהם מתחזקים האומות: וכל חילין דלהון פירוש החיילות שתחת יד השרים כולה אתכפיין. וישראל אזדמן וכו' פירוש ישראל מזדמנים על אותם השרים והחיילות כדי לסלקא לון על כולא: מאריהון דאורייתא היינו וכו' הכוונה שת"ח הם בחינת זעיר ובזה יובן מ"ש בתנא דבי אליהו עפר אני תחת רגליכם הפשט ידוע וע"ד הסוד א"ש לפי שהמלכות תחת רגליו דזעיר בסוד ותגל מרגלותיו בגלות. ואליהו הוא משם ב"ן דמ' אליהו גי' ב"ן ולרמוז לת"ח על זה כדי להתפלל על הגלות לכך אמר להם עפר אני תחת רגליכם. שאתם בחינת זעיר כנזכר. ואי לאו חמור גרמה לון וכו' ושיעור הכתוב כך יש שכר למי שעוסק בתורה ואז הוא מעולה על הכל. ואם אינם עוסקים בתורה אזי חמור גרם עד שמרביץ אותם בין המשפתים שה"ס הגלות:

דף רמג.

אינון מלין סלקין וכו' פירוש התורה שלומד האדם ביום היא עולה בסוד מ"ן ליסוד דנוקבא: דעאל קב"ה. פי' יעקב: לאשתעשעא עם וכו'. פי' להזדווג עם לאה שנקרא ג"ע ע"י הנשמות שעולים בה בסוד מ"ן וז"ס השעשוע עם הצדיקים: אפיקת לון קמיה כמ"ש בתיקונים חזי בהאי ברי אתינא לקמך. כדין קב"ה מתעטר וכו'. פי' זעיר כשרואה המלכות מקושטת מקבל המוחין מאימא ובא להזדווג עם המ' וז"ש וחדי במטרוניתא: דרועא דאתכליל וכו' פי' שיהודה בגבורה כמ"ש לקמן והיה כלול מראובן שהוא חסד שהוא קו ימיני לפי שהוא סמוך לו אכלול מת"ת שהוא יששכר שהוא קו אמצעי וכליל מזבולן שהוא הוד שהוא קו שמאלי וז"ש בחילא דכל סטרין שהם ג' קוים דזעיר: ה"ג דן ידין לשבטי ישראל או דן ידין וכו': ואי תימא זבולן דאיהו עאל ונפיק. פירוש זבולין שהוא בהוד למה הוא עם יהודה והרי הוא בירך שהוא הוד וא"כ עם שבט דן היה ראוי להיות ותירץ אלא ודאי יהודה אתכליל מכולא כמ"ש לעיל שיהודה כלול מכל הקוים

וכדמפרש: מגופא הוא יששכר שעוסק בתורה שהוא ת"ת קו האמצעי. מירכא הוא זבולון שהוא בהוד והיינו קו שמאלי וז"ש לקמן. ואתכליל בימינא ובגופא ובירכא. ובימינא הוא ראובן שהוא קו ימיני א"כ מוכרח שהיה זבולון עם יהודה כדי שיהיה יהודה כלול מג' קוים: ה"ג וישב שלמה על כסא ה' למלך מלך סתמא הוא ופי' כמו שהמ' יושבת על כסא הכבוד שבבריאה כך שלמה ישב על כסא המלכות שהוא דוגמת כסא של המלכות:

דף רמג:

הכי נמי לעילא דא הוא נחש אחרא פירוש הוא יסוד דקטנות שנק' נחש כמ"ש הרב שיסוד דקטנות הוא שד"י ויונק מאחוריים דשם אהי"ה שבאימא שהוא גי' מ"ד עם שד"י גי' נח"ש והוא דין קשה לפי שהוא מן הקטנות: מהכא נפקי אינון דכמאן לבני נשא. פי' כיון שהוא דין יוצאים ממנו אינון דכמאן וכו' שהם בעלי הדין: אר"ח נפש הקדמוני לעילא עד לא אתבסם בחמרא דחידו. פירוש מסייע לת"ק שהוא יסוד דקטנות שהוא דין וז"ש עד לא אתבסם וכו'. פירוש שלא נתבסם בגבורות דגדלות שהם מתוקים. כמה דאית דרך לעילא: פי' יסוד זעיר הנקרא דרך. הכי נמי אית דרך לתתא ופירוש יסוד דנוקבא. ומתפרשא ימא לכמה ארחין פירוש המלכות מפשטת הארותיה לכמה ארחין.

נונין בישין לזניהו: פי' כמו שהמלכות מגדלת מלאכים קדושים כן מגדלת מלאכים רעים ונקראים נונין בישין: ואלמלא וכו' ובדר לון לאחורא וכו'. פירוש שאין הדין מתמתק אלא בשרשו ולכך אף ע"פי שנחש זה הוא דין דוחה אותם הנונין ומבדר לון לאחורא:

אכחיש פמלייא דלעילא פירוש כיון שהוא דין:

ההוא דרך עילאה פירוש יסוד דזעיר כמ"ש לעיל אית דרך לעילא הנותן בים דרך. פירוש יסוד דזעיר שמחובר עם המלכות הנקרא ים:

כאילו אזיל וכו' פי' שיונק מיסוד דזעיר הנקרא דרך עילאה הכי נמי הנושך עקבי סוס בגין לנטרא ליה וכו'. ופירוש הכתוב יהי דן כמו הנחש שמבדר אותם הנונין כך הוא מרחיק הקליפות מדרך העליון שלא יינקו ממנו ח"ו וז"ש בגין לנטרא ליה וכו':

דף רמד.

ת"ח באתערותא דלתתא אתער וכו' פי' בעשייה: ובאתערותא דלעילא ה"נ לעילא מניה. פירוש ביצירה:

עד דמטי אתערותא וכו' פירוש מעוררים ג"כ הבריאה עד שמגיע התעוררות למלכות דאצילות שהוא אתר דבעיא בוצינא לאדלקא ואדליק ה"ג וכד האי אדליק כלהו בוצינין אחרנין נדלקין. ור"ל כיון שהמ' מקבלת הארה כן כל הו"ק מקבלים הארה: ומתברכין מניה כולהו עלמין פי' בי"ע מתברכים מהמלכות. מתערי לאתחברא שמאלא בימונא.

פי' שע"י הכהן ולוי שבקרבן מתמתקים הגבורות ע"י החסדים ונכללים הגבורו' בחסדים ונכפים תחת ידם אבל הכי שמענא כהני ולואי וכו' פירוש ר' חזקיה פליג וס"ל שאין הכוונה בכהן ולוי שבקרבן כדי לכלול הגבורות בחסדי' רק לעורר החסד דזעיר ע"י הכהן והגבור' דזעי' ע"י הלוי ואז יהיה שמאלו דזעיר תחת ראש המ' וימינו מחבקה ואז יהיה הזווג:

דף רמד:

רפ"א כדכתיב והוא יחל וכו' פירוש ר"ח סתם דבריו ולא פירש מהו להושיע את ישראל אם ישראל בני יעקב או אם יעקב אע"ה שנקרא ישראל שהוא בחי' זעיר. ה"ג א"ר אחא וכי אמאי קויתי והא סליק יעקב מעלמא בההוא זמנא מכמה שנין אמאי אמר דאיהו מחכה להההיא ישועה אלא ודאי רזא דמלה כדכתיב והיה כאשר ירים משה ידו וכו' ור"ל שר' אחא הבין מדברי ר"ח להושיע את ישראל הם בני יעקב שהושיעם שמשון מיד פלשתים ולכך מקשה אמאי אמר יעקב לישועתך קויתי והא אותה שעה כבר מת ותירץ אלא רזא דמלה וכו' שפירוש להושיע את ישראל היינו זעיר ויעקב אבינו הוא בחינת זעיר ולכך אמר לישועתך קויתי ופי' תשועה זו לזעיר שתחלה היו הקליפות יונקים ממכו וכשבא שמשון הרחיק הקליפו' מזעיר ע"י משפט צדק שהיה עושה כמ"ש הזוהר לעיל דן ידין עמו וכו' שהיה דן אותם כיחודו של עולם שהוא הקב"ה ובזכו' זה הרחיק יניקת הקליפו' מזעיר:

אר"ח ודאי הכי הוא ושפיר פי' עכשיו ביאר דבריו ר' חייא ואמר לר' אחא גם אני כך היתה סברתי וכן הוא האמת:

גי"מל פירוש יסוד. דל"ת. פירוש מלכות. אלמלא דהוה גד בבני השפחות שעתא וכו' ז"ל הרב בספר הליקוטים דע הנה יעקב כשהוליד ראובן חשב שהיה יוסף ולפי שלבן הטעה אותו בלאה לא ירדה אז טיפת הבכור רק פחז כמים פירוש כי הנה בדעת העליון שבין חו"ב גם בו יש ב' נקבים אחד יוצא ממנו זרע ואחד יוצא ממנו מים ואותה טיפה של ראובן יצאה בסוד נקב המים ונימיחה שם וזהו פחז כמים וכבר ידעת כי ניצוץ המים האלו של נקב השני הוא יוצא לחיצונים ולכך יצא ראובן לחוצה לארץ וסוד זה רמזו הזוהר בפרשת ויחי דף רמ"ד ע"ב ע"ש וזהו ביאור הכתוב אחי בגדו כמו נחל כי הנחל העליון שהוא הבינה סוד האל"ף החסרה היא בגדה בי שלא ינקה נשמתי מנקב הזרע רק מנקב המים וזהו כמו שאירע לראובן כך אירע לגד ביסוד השני שלמטה בין זעיר לנוקביה וזהו בגדו כמו נחל כי ב' בגידות היו וזו התחתונה היתה דוגמת העליונ' ולכן ב' שבטים אלו יצאו חוצה לארץ:

ואמנם שרש גד הוא בעקב ימין בסוד והוא יגוד עקב וסוד העקב הוא דינים לעולם ולכן גרם לצאת מנקב המים היוצא לחיצוכים ואמנם סוד מנשה הוא מנקב הזרע של היסוד רק כי גם הוא חציו מים ולכן לא יצא רק חצי שבט מנשה לבדו עכ"ל הרב זלה"ה:

וז"ש הזוהר בגין דההוא נהר דנגיד אסתלק בהאי שעתא וכתיב בגד חסר אל"ף שהיא הבינה כמש"ל בשם הרב ובזה יצאה נשמת גד מנקב המים וכן בראובן אומר פחז כמים דאסתלקו מיין ולא נגידו ובזה מובן כל לשון זה. ואין להקשות שהרב אמר בשביל שגד מעקב ימיני לכן יצא מנקב המים. וכאן אמר הזוהר אלמלא דהוה גד מבני שפחות שעתא קיימא לי' משמע בשביל שהיה מבני השפחות לכך יצא מנקב המים:

די"ל דהא והא גרמו דאי משום דהיה מבני השפחות הרי ג' שבטים אחרים היו ג"כ בני השפחות אלא ודאי בגין דהוה מעקב ימיני:

ואי משום עקב ימין לבד לא היה מספיק לזה אלא משום דהוו תרתי

והרמ"ז כתב וז"ל המד"ל נתקשה בזה למה נפגם גד ולא אשר אחיו: ולא זכר מ"ש האר"י ז"ל בל"ת פ' מטו' בטעם שנשא' בח"ל שהדבר תלוי בדרך יציאת נשמתו שהית' דרך נקב המי' ומייתי לה מקר' אחי בגדו כמו נחל ע"ש עכ"ל הרמ"ז זל"הה:

ה"ג דעאלו קמי תוקפא דשמשא:

ה"ג אבל ליליא חד הוינא קאים קמי אבא: אלא בנשמתהון דצדיקיא פי' שעולים בה בסוד מ"ן וז"ש דאינון מתערי נביעו דמייא תתאי וכו': שלימו דרעותא בדביקו חדא. פי' וע"י מ"ן הנז' מזדווגים זו"ן להוליד נשמות וז"ש למעבד פירין: באתר חד פירוש בשעוה וכיוצא מניח שם רשימו של האותיות החקוקות בחותם וז"ש הא אשתאר רשימו בההוא אתר:

הא אתדבקנא בך פי' בשחרית שאז הוא הזווג. אע"ג דאתעדי מנך ואזיל בגלותא ז"ל הרב בסה"כ דרוש התפילין דע כי אחר התפלה מסתלקים המוחין מזעיר ויוצאים מראשו ועומדים בסוד אור מקיף על ראשו אמנם כבר נתבאר אצלנו כי כל דבר רוחני של הקדושה אע"פי שהוא מסתלק נשאר חד רשימו תמן תדיר והנה אלו המוחין אע"פי שמסתלקים למעלה בסוד מקיפים עכ"ז נשאר רשימו שלהם בתוך זעיר כל היום כולו והמוחין של רחל הם ג"כ יוצאים בסוד מקיפים והרשימו נשאר בה תדיר כל היום ואמנם כשמתחלת הלילה אז יוצא אפילו אותו הרשימו ומסתלק מזו"ן ואמנם הרשימו של זעיר יוצא בליל' בסוד אור מקיף על רישא דזעיר והמוחין עצמם שהיו ביום אור מקיף נסתלקו למעלה יותר כי כן ביום כאשר המוחין יוצאים בסוד אור מקיף הנה המקיפים הראשונים העיקרים עולים יותר למעלה וכן עתה שעלה הרשימו בסוד אור מקיף עולי'

המוחין יותר למעל' והמקיפי' הראשונים האמתיים עולים למעל' למעל' באופן כי בלילה עול' הרשימו למעל' מריש' דזעי' בסוד אור מקיף ואמנם הרשימו דרחל נכנס תוך גופא דזעיר ממקום שיצא משם שהוא בחזה ששם נתון לבו של זעיר. ומשם הוא מאיר אל הנוקבא וזה החילוק שבין זעיר לנוקביה. כי הרשימו דזעיר מסתלק לגמרי ויוצא על ראשו. והרשימו דנוקבא נשאר תוך זעיר ממש במקום החזה ששם ניתן לב זעיר ומשם הוא מאיר אל המלכות. א"כ נמצא שהנוקבא לא הפסידה כ"כ כמו הזעיר. והנה שאלתה הדבר הזה לשיהיה כך נרמז בפ' הזה שימני כחותם על לבך:

והנה נודע כי בלילה אז הוא זמן פירוד הזעיר מן הנוקבא וכשרואה הפירוד אשר ביניהם שואלת ואומרת שימני כחותם על לבך. פי' כי אע"פי שאתה מסלק הארת המוחין ממנו עשה באופן שזה הרשימי ישאר במקומו במקום החזה על לבך ולא יסתלק לגמרי אל המקום אשר בא משם כמו שעשו המוחין שלך שנסתלקו לגמרי עכ"ל הרב. ובזה יובן לשון זה מ"ש אמרה כ"י הא אתדבקנא בך בתפלת שחרית דחול שאז הוא הזווג:

אע"ג דאתעדי מנך ואזיל בגלותא ר"ל אע"פי שבלילה הוא זמן הפירוד של זו"ן כמש"ל הרב והרשימו של זעיר עולה על ראשו. היא שואלת על רשימו דילה ואומרת אע"ג דאתעדי מנך ונפסק הזווג:

ואזיל בגלותא לפי שהגלות הוא שגרם זה כי בזמן שב"ה קיים היו זו"ן מזדווגים תדיר בין ביום בין בל לה:

בגין דאשתאר כל דיוקני בך פי' הוא רשימו של המוחון דרחל שאומרת שלא יסתלק לרישא דזעיר כמו הרשימו דזעיר שעולה על ראשו כן הרשימו דרחל לכאורה כיון שעיקרו ממוחין דזעיר. כי מוחין דמ' הם ממוחין דזעיר כנודע היה ראוי שיעלה גם הוא בסוד אור מקיף לרישא דזעיר בלילה. אבל היא שואלת ואומרת שימני כחותם על לבך שישאר נגד לב דזעיר במקום החזה ששם הוא ראש רחל כדי שיהיה מאיר לה: וז"ש כהאי חותם דאשתאר כל דיוקניה בההוא אתר דאתדבק ביה. כן הרשימו שלה ישאר בלב זעיר מקום שיצא משם כי כל הארותיה הם מנקב החזה כנודע.

דף רמה.

ה"ג ולית תקיפו כיומא דפריש רוחא מן גופא כך תקיפו דרחימו דכנסת ישראל קשה כשאול קנאה כל מאן דרחים וכו'. פי' כל מי שאוהב לחברו ועשה לו חבירו קצת רעה צריך להוכיחו ויתקנא על אותה רעה. ובזה חבירו יאמר התנצלותו שלטובה נתכוון ועי"ז יוסר הכעס והשנאה מלבו. ואם לא יוכיחנו תשאר השנאה וטינא בלבו וז"ש כיון דקני

הא רחימותא אשתלים וכמ"ש לקמן מאן דקני הוא תבע וכו' וכדין קישורא דרחימותא אתקשר ביה:

דבעי בר נש לקנאה לאתתיה וכו' פי' צריך האדם שיקנא לאשתו מלדבר ולהסתתר עם איש אחר שאם לא יאמר לה אל תסתרי עם איש פלוני ויניחנה שתלך אחר שרירות לבה תהיה שנואה בעיניו ומפני כך יתן עינו באשה אחרת כמ"ש דהא מגו כך לא יהיב עיניה באנתו אחרא:

דא שלהובא דאתוקדא וכו' פי' הגבורות שיוצאים מיסוד דאימא הנק' שופר ובאים אח"כ למ' ונקראת אימא י"ה בסוד וחכם בבינה וזהו שלהבת י"ה: ה"ג הה"ד שמאלו תחת לראשי דא אוקיד שלהובא דרחימו תלת נשמתין אינון. פי' אריך הוא נשמה עילאה נשמה שנית היא המלכות נשמה שלישית היא נשמת הצדיקים דכדמפרש ואזיל. ומה שלא הזכיר או"א לפי שהם כלולים בדיקנא דאריך ובכלל אריך הם כמ"ש הרב בהרבה מקומות ועל דאינון תלתא ד' אינון. פי' אם נחשוב גם זעיר יהיו ד'. והטעם שאמר ג' ולא אמר ד' מתחלה לפי שזעיר הוא גנוז בתוך המלכות. והנוקבא מלבשת אותו מהחזה ולמטה ולכך אין אנו מונים אלא ג' ואם נחשיב זעיר יהיו ד':

חד נשמתא עילאה פי' אריך. דלא אתפס ולא אתער ביה גזברא דקרטיטאה עילאה. פירוש הנה היסוד דזעיר נקרא גזבר כמ"ש הזוהר בפ' ויגש בדף ר"ח וז"ל וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה וכו' וכן יסוד דאבא מכ"ש שנקרא גזבר אלא שהוא עליון מאד וכולם אינם משיגים אור אריך מפני דקותו והעלמו וז"ש דלא אתפס שאין בו שום השגה ולא תפיסה: ולא אתער ביה וכו' הוא יסוד אבא שהוא גזברא עילאה אפילו הכי אינו משיג אור אריך:

כל שכן תתאה פי' יסוד דזעיר: והאי נשמתא לכל נשמתין. פי' אע"פי שאו"א נקראים נשמתין אפילו הכי אריך הוא נשמה להם: והוא סתים. פירוש שאו"א מלבישים אותו מגרון עד הטיבור וזו"ן מהטיבור ולמטה: ולא אתגלייא לעלמין וכו' מפני גודל אורו:

וכלהו ביה תליין פירוש כל הפרצופים משם יונקים חיותם. והא אתעטף בעטופא וכו'. פי' אריך המתלבש באו"א שנקראים זיהרא ונקראים כרמלא לפי שהם כר מלא מכל טוב. בגו זהירותא פירוש הם אור גדול הרבה:

ונטיף טפין מרגלאן כתב הרב כי עיבור א' דזעיר היה ע"י אריך לפי ששרש ו"ק דזעיר הם מאריך אבל נתלבש אריך בתוך או"א ואח"כ הוציא ו"ק דזעיר ותחלה היו בסוד רשות הרבים זו על גב זו ואח"כ נתקשרו ג' כלילן בג' דהיינו חג"ת נתלבשו בנה"י בסוד קוים

בסוד רה"י. וז"ש ונטיף טפין טפין מרגלאן שהם טפות שנעשה מהם זעיר ומ"ש ואתקשרו כולהו בחד ר"ל שנתקשר חג"ת בנה"י בסוד רשות היחיד כמ"ש הרב:

ומ"ש בקשרין דשייפי גופא חד פי' כי הו"ק נקראים גוף דזעיר ונתקשרו זה בזה כמו האיברים של גוף האדם שהם קשורים זה בזה:

והוא אעיל בגווייהו ואחזי בהו עבידתיה פירוש אתר שנתקנו זו"ן נתלבש אריך בתוכם כמש"ל שהם מלבישים אותו מהטיבור ולמטה ועל ידם מגלה הארתו. וז"ש ואחזי בהו עבידתיה:

הוא ואינון חד הוא ולית בהו פרישו פירוש אע"פי שזו"ן הם רחוקים מאריך לא תטעה לומר שיש בהם ח"ו פרוד ואינם כאור אריך לכך אמר הוא ואינון חד הוא ולית בהו פרישו האי נשמתא עילאה טמירו דכול' פי' כמ"ש שאריך הוא טמיר בגו או"א וזו"ן:

נשמתא אחרא דמטמרא בגו חילהא פי' היא מלכות שהיא גנוזה בתוך בי"ע שהם חילהא. והיא נשמתא להו. פירוש שהמ' היא נשמת בי"ע ומכייהו אחידא גופא. פי' מזו"ן אחידא גופא שהם בי"ע שנקרא' גוף:

דף רמה:

לאחזאה בהו עבידתא לכל עלמא פי' שע"י בי"ע משפיעים הארתם לכל בני העו"הז. ואלין כגוונא דאינון קשירין טמירין דלעילא. פי' זו"ן הם כמו או"א שהם קשורים תמיד ותמיד מזדווגים והם טמירין בגו זו"ן.

נשמתא אחרא פי' זו נשמה שלישית. ה"ג ובג"כ נשמתהון דצדיקייא עילאין. נשמתהון דצדיקייא לתתא מתערין לה. בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא. זהו מסקנא דתירוצא למה שהקשה לעיל דלית שבחא לנוקבא למרדף בתריה דדכורא. דכיון שהנשמות של הצדיקים שהם מסטר' דדכורא הם מעוררים אותה א"כ אדרבה דכורא רדיף בתר נוקבא שהוא המעורר אותה על ידי נשמות הצדיקים שהם ממנו:

כהאי גוונא תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין וכו' פירוש כמו שהתעוררות הנוקבא הוא ע"י נשמות הצדיקים כן העלאת מ"ן בשעת הזווג הוא ע"י נשמות הצדיקים. וע"ד וצדיק יסוד עולם כתיב סתם:

פי' צדיק העליון שהוא יסוד דזעיר הוא יסוד עולם שהיא מ' שממנו יונקת וכן צדיק תחתון שהם נשמו' הצדיקי' הם יסוד עולם שהיא מ' שעולי' בה בסוד מ"ן וז"ש ורזא דכולא צדיק איהו יסודא דלעילא שהוא יסוד דזעיר ומ"ש ואיהו יסודא לתתא. פי' צדיק תחתון שהם נשמות הצדיקים:

וכנסת ישראל אתכלילת מצדיק מלעילא ומתתא פירוש שהיסוד מוריד בה מ"ד:

ומתתא שהצדיקים מעלים בה מ"ן וז"ש צדיק מהאי סטרא וצדיק מהאי סטרא ירתין לה ה"ג הה"ד צדיקים יירשו ארץ:

ורזא דכתיב מאשר שמנה לחמו פירוש מאשר שהוא יסוד דזעיר שמנה לחמו היא המ' שהיא לחם של ו' והוא יתן מעדני מלך. פי' אשר הנזכר שהוא היסוד יתן מעדני מלך שהיא מלכות:

ועכ"ד מלה אחרא וכו' פי' מאשר היא הבינה. וע"ד אמרה לאה באשרי. פי' לאה היא אחוריים דמ' דאימא והיא בחינת הבינה ואמרה באשרי נמצא שאשר היא הבינה:

ות"ח מעלמא דאתי אתמשך ונגיד להאי צדיק למיהב וכו' פי' כמו דבר אחר ושיעור הכתוב מאשר שהיא הבינה שמנה לחמו שהיא המ' לחם של ו' והוא אשר הנז' שהיא הבינה יתן מעדני מלך שהיא המ'. וכל זה ע"י יסוד. שהבינה משפעת ליסוד דזעיר ומשם כמשכת הארה למלכות הנקראת לחם:

דף רמו.

מאשר שמנה לחמו דא הוא אתר דכולא וכו' שמנה לחמו מאן גרסינן וזה פי' ג' בפ' מאשר. ושיעור הכתוב לפי פי' זה מאשר שהיא הבינה שמנה לחם שהוא ו' שהבינה מעטר' לזעיר והיא יתן מעדני מלך לחם הנז' שהוא זעיר יתן מעדני מלך שהוא המ'. ומהכא לשאר דרגין דלתתא פירוש בי"ע: וכולהו כגוונא דלעילא. פירוש יש לבי"ע שפע כמו אצילות: בספרא דרב המנונא וכו' ר"ה ע"ה מפרש מאשר שמנה לחמו. פי' לחמו הם ז"ון שנקראי לחם. זעיר נקרא לחם מן השמים ומ' לחם מן הארץ הבינה מאירה לשניהם וז"ש מאשר שהיא הבינה שמנה לחמו שהם ז"ון. ואפשר שר"ה ע"ה מפרש לחמו לחם ו' לחם היא מ' ו' הוא זעיר ושניהם יונקים מהבינה: ותו הוה אמר לחם משנה דשבת. פי' ז"ון. נקיט משבת עילאה. פי' בינה:

ובכל אתר לחם נוקבא פי' לחם בעצם הוא בנוקבא ואי תימא והלחם אזל וכו'. פירוש הרי שגם זעיר קרוי לחם ותירץ שאר מזונא לחם קרינן ליה. פירוש זעיר נקרא שאר מזונא לפי שאינו נק' לחם בעצם: ולחם בעצם היא מ' וז"ש ואשתמודען מילין מאן וכו' שר"ל לחם ממש היא מ' שהיא נקראת לחם בעצם אבל זעיר נק' לחם בהשאלה. לחם דלעילא בכל אתר דכר פי' בהשאלה לחם תתאה נוקבא. פי' לחם בעצם ואנא אשכחנא דזמנין כתיב דכר ולזמנין וכו'. פי' ר"ש ס"ל שכשם שהמ' נק' לחם בעצם כן הזעיר וז"ש וכולא חד מלה האי כהאי. ורשים לתתא בתיקוני כלה גרסינן. ורזא דמלה אתתקן לעילא. פי' מי נתקנת למעלה ע"י י"ב בקר ואתתקן לתתא בארעא ע"י י"ב שבטים וכדמפרש אתתקן לעילא בתיקונין ידיען וכו' פי' מ' נתקנה בי"ב בקר כמו ה' ראשונה שנתקנה בי"ב ספירות

שבזעיר כמ"של דף ר"מ תרין תיקונין דנוקבי אמר שלמה וכו' ע"ש. ואתתקן לתתא בהני תריסר שבטין וכו' פי' נתקנה בי"ב שבטים כמו בי"ב בקר:

דכתיב וטובל בשמן רגלו פי' שמן היא באבא ואימא כלולה עמו נמצא שגם אימא תקרא שמן הרי שאשר היא באימא:

דף רמו:

רישא דגופא נוקבא פי' בינה. עד דנחית לסיומא. פי' יסוד דזעיר אבל הכא רישא וסיפא נוקבא פי' מלכות ובי"ע כולם נקבות. דהא חמינן דיעקב בריך ליוסף בגו אחוה הקדים ר"ש הקדמה זו שלא תאמר כמ"ש רבי יוסי בפ' מקץ דף ר' וז"ל א"ר יוסי ודאי לא אדכר שמיה דיוסף באינון דגלים וכו' בגין דאתגאי על אחוי וכו' לכך סתר ר"ש סברא זו ואמר דהא חמינן דיעקב בריך ליוסף בגו אחוהי ואי משום דאתגאי על אחוי לכך לא נמנה בדגלים א"כ גם בברכות לא ימנה ומדברכיה יעקב ש"מ שהוא צדיק כאחיו א"כ למה לא נמנה בתוך הרגלים וז"ש לקמן אי תימא בגין חובוי לאו הכי דהא זכאה איהו. יוסף רשימו דדכורא הוה. פי' שיסוד דזעיר אין לו על מה שיסמוך בזעיר כמ"ש הרב ז"ל ומרשימו של הארת חו"ג נעשה יוסף שהוא בחי' יסוד וז"ש רשימו דדכורא הוה:

בן פורת עלי עין פי' מ' נקראת עין לפי שאין לה רק ה' גבורות שהם ה' הוי"ת גי' עי"ן שעולה ק"ל בסוד נשים דעתן קלה ויסוד הוא על גבי מלכות וזהו בן פורת עלי עין. ה"ג בגין דאיהי עלמא דנוקבא: דכתיב מדברך נאוה בגין וכו'. פי' נפתלי הוא רומז לזעיר וכשמתחבר עם המ' נקרא נוקבא כמוה וכשמתחבר עם הבינה נקרא דכורא כמוה. ודא קול נפקא מדרום. פי' זעיר יצא מאימא שנקראת דרום לפי שיצא ממנה חסד דזעיר כמ"ש בפרשת ויצא על פ' חסידה:

לעילא דכר לתתא נוקבא פי' כמ"ש לעיל כי זעיר כשמתחבר עם הבינה נקרא דכר וכשמתחבר עם המ' נקרא נוקבא:

מחשבה פי' אבא לאתר דרוחא שרייא. פי' בינה ששם חונה ושירה זעיר הנקרא רוח:

האי רוחא אתפשט פי' בינה ונקרא רוחא לפי שיצא ממנה זעיר שנקרא רוח:

ואפיק קלא פי' זעיר. הוא מחשבה הוא בינה וכו':

והיא היא מחשבה וכו' פי' כי מאבא נאצלו כל פרצופי האצילות בסוד כולם בחכמה עשית:

אתקשר באין פי' אריך. ה"ג דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין תרי זמני אמאי בן פורת לעילא. פי' כשעולה בסוד הדעת. בן פורת לתתא. פי' כשהיסוד במקומו כמ"ש הרב בפ' משפטים על מ"ש הזוהר האי משכיל איהו לעילא ואיהו לתתא. אי נמי בן

פורת לעילא הוא יסוד שבת"ת כמ"ש הרב שת"ת דזעיר נעשה משליש תחתון דת"ת ומשליש עליון דיסוד דזעיר וע"י היסוד הזה מזדווג עם לאה. בן פורת לתתא הוא יסוד דזעיר במקומו. כמ"ש באוצ"ח פרק ה' דעולם התהו. אי נמי בן פורת לעילא כשהיסוד במקומו. בן פורת לתתא כשנכנס ביסוד דנוקבא:

דף רמז.

ועלמא עילאה איקרי שבע שנים פירוש בינה נקראת ז' שנים. לפי שיצאו ממנה ז"ק דזעיר וז"ש בגין דכולהו ז' שנים בה. ויבנהו ז' שנים דא עלמא עילאה: פי' שהמ' נבנית מאימא שנקרא ז' שנים כמ"ש לעיל.

ואברהם ששת ימים איקרי: פי' לפי שחסד כולל ו"ק בתוכו ונקרא יומא דכליל כולהו יומי ושיעור הכתוב כי ששת ימים וכו' פי' ע"י חסד דזעיר שנקרא אברהם נתקנו שמים וארץ שהם זו"ן. כי כתב הרב ז"ל שאימא נתלבשה בחסד דזעיר והוציאה ה' קצוות האחרים נמצא זעיר נעשה ע"י חסד דזעיר ועיין בספר הליקוטים מ"ש הרב ז"ל על מאמר הזוהר האי ימינא ביובלא שרייא: וכן המ' כתיב והוכן בחסד כסא וזהו כי ששת ימים וכו' ע"י חסד דזעיר בינה שנקראת הו"יה עשה שמים וארץ שהם ז"ון דאצילות. ה"ג כגוונא דא ויבנהו ז' שנים ואלין איקרון עלמא דדכורא וביה אתבני עלמא ופי' עלמא היא הנוקבא. לתתא אית ז' שנים רזא וכו'. פי' ז' היכלות דבריאה שהם תחת המ': אלא לאחזאה עלמא עילאה. פי' ז' קצוות דזעיר שנקראים ז' ימים ועלמא תתאה: פי' ז' היכלות דבריאה: אלין דכורין פי' ז"ק דזעיר: ואלין נוקבין פי' ז' היכלות דבריאה וז"ש אלין נוקבי האי עלמא עלייהו שמ' היא עליהם: כד"א לויתן זה יצרת לשחק בו: פי' יסוד כשמזדווג עם נוקביה אזי יש שמחה בעולם וז"ש למחדי עילאי ותתאי כד"א לויתן וכו' שיסוד נקרא לויתן:

בעלי חצים פי' חצי האהבה ומרוב חצי האהבה של המ' אינו יכול לסבול ולכך אומר לה הסבי עיניך מנגדי. תוקפא אלבישת עלוי. ר"ל השכינה בטחה בו שלא יחטא ח"ו וזהו פי' מלת באיתן: ה"ג מאן קשת דא בת זוגו ה"ג מאי מאל אביך ולבתר ויעזרך:

מאל אביך דאיהו אחסנא עילאה וכו' פי' אם לא נאמר רק אל אביך הוה אמי נא מ' שהיא אלוה של יעקב אע"ה לכך נאמר מאל אביך ר"ל מאותו אל הידוע שהוא זעיר וז"ש בגין דלא יחלף האי אתר לאתר אחרא ר"ל שלא נפרש שעל המ' מדבר ולכך הוסיף ו' בויעזרך לבאר הענין יפה שעל זעיר מדבר: ואת לאתכללא יום בלילה: ושיעור הכתוב ו' שהוא זעיר מחובר עם את שהיא המ' שנקראת שד"י:

דף רמז:
כללא דאורייתא פי' כ"ב אתוון שמתחילין מאל"ף ועד תי"ו וכדמפרש: ואת הארץ כללא דכ"ב אתוון פי' ו' שהוא זעיר נותן א"ת שהם הכ"ב אתוון להארץ:
ושמים כליל כולא כחדא פי' שהזעיר נוטל חלקו וחלקה ואח"כ על ידו נותן לה הכ"ב אתוון:
ברכות אביך ודאי דהא יעקב וכו' ושיעור הפ' ברכות שנתברך אביך יותר מברכות שנתברבו הורי שהם אברהם ויצחק וכולם תהיינה לראש יוסף. מרישא לעילא. פי' שיוסף עולה בסוד הדעת ומושך הטיפה מן המוח. תו מעדן מחכמה עילאה נגיד כולא. פירוש אבא הנקרא חכמה ונמשכת הארתו עד היסוד בו ויסוד דאבא מסתיים ביסוד דזעיר. וז"ש לאתמשכא ועביד נהרא הוא יסוד דאבא שמתפשט ביסוד דזעיר כמ"ש ואתמשכא עד דמטי להאי דרגא שהוא יסוד דזעיר. האי עד תיאובתא דאינון גבעות עולם גרסינן תיאובתא לינקא מאימא עילאה פירוש עד שהוא זעיר מתאוה לקבל מה' ראשונה ולהשפיע לה' אחרונה:
אבל בפרשת וארא פירש עד תאות גבעות עולם גבעות עולם שהם תרין ההי"ן הם המתאוים והא איתנהו כי הוא מתאוה להם והם מתאוים לו. ה"ג בג"כ כולהו תהיינה לראש יוסף. ושבת עד ה' אלהיך. פי' מ' נקראת עד והיא תשובה תתאה. ה"ג לא הוה אכיל קרבנא אחרא. ההוא אתר דאיקרי עד ואיהו וכו' לפי פי' זה עד הוא זעיר שהוא כסא לבינה. ה"ג וזמן אכילה בצפרא הוא והאי עד הכי נמי לעילא הכי אתקרי דכתיב בטחו בה' וכו' ור"ל מלבד שמלת עד יש בה שני פירושים שקדמו עוד יש בה פי' ג' שפירוש ע"ד היא הבינה והוא אכד"טם שהוא בבינה עילאה ושם הוא הבטחון כמ"ש הרב זלה"ה. היינו קרבן לה' פירוש שמקרבים המ' לזעיר הנקרא ה'. תננא סליק. פירוש התעוררות מ"ן מן התחתונים. וקיימא דא לקביל דא. פירוש המ' עומדת נגד זעיר פנים בפנים:

דף רמח.
ושרגא דליק פירוש מ' ואנהיר בהאי אתערותא דלתתא פי' בכח מעשה התחתונים שהם מעלים מ"ן. ה"ג נקטין לה שמאלא וימינא ומקשרין לה בגופא. ור"ל שהמ' היא בין תרין דרועין אחורי הת"ת דזעיר הנקראת גופא. וכדין נגיד משחא עילאה ולקטא וכו'. פי' יורד שפע אבא ליסוד זעיר לפי שעטרת יסוד דאבא בתוך יסוד זעיר כנודע ה"ג עד יאכל ואתקשר בקישוריה בקדמיתא. שמא קדישא פי' זעיר. והיינו בבוקר יאכל עד פי' זעיר שנקרא עד כמש"ל בפ' עד תאות גבעות עולם. ה"ג כל אלה שבטי ישראל אלה שבטי

ישראל מבעי ליה מאי כל. ואתחברת בהדייהו הה"ד שנים עשר וזאת פי"ב שבטים הם כנגד י"ב בקר והשכינה מחוברת עמהם והיא רוכבת עליהם דכתיב שנים עשר וזאת באתר דא דיבור שרייא פירוש במ' אי נמי באתר דא שהוא אשר שהיסוד נקרא אשר. דיבור שרייא שהיא מ'. מתתא לעילא פירוש שנים עשר וזאת הם מתתא לעילא אשר דבר הוא מעילא לתתא שהיסוד משפיע למ' כדמפרש ואזיל. דכר ונוקבא כחדא. פירוש שתחלה קישרם עם השכינה שנקראת זאת דכתיב שנים עשר וזאת. ואח"כ המשיך שפע מאשר שהוא היסוד למ' וזהו אשר דבר. ולבסוף קשיר לון בזו"ן בשניהם דכתיב איש אשר כברכתו. אשר הוא היסוד ברכתו היא מ'. ר"ל כל איש ואיש מהשבטים קשור עם אשר כברכתו שהם זו"ן. לאשקאה לגנתא פירוש מ':
ומאן הוא ציון פי' יסוד דזעיר:

דף רמח:

ואבהן היך יקומון עד דייתי דוד מלכא פירוש מביא ראייה שאד"הר הוא בחינת המלכות דאל"כ אבות העולם היך יקומון מי השלים המרכבה קודם שנולד דוד ע"ה כי הרי הם בחי' חג"ת ג' רגלי המרכבה רגל ד' היכן הוא אלא ודאי אדה"ר הוא השלים המרכבה שהוא בחינת המ'. זכה לאתריה פירוש דוד שהוא בחינת המ' נקבר בציון שהיא בחינת יסוד דזעיר שהוא אתריה:

אית מדורין תתאין פירוש בי"ע מדורין עילאין אצילות. ה"ג בעילאין לאו שרייא תמן ופירוש בעילאין שהיא אצילות אין הנפש שורה שם אלא בבי"ע שנקראים חצרות ה' לפי שהם נוקבין והנפש היא נוקבא לגבי הרוח. בתי גוואי פי' אצילות. בתי בראי בי"ע. דהא איהי אתאחדת בתיאובתא שלימתא. פי' שהנשמה עולה בסוד מ"ן למ' ושם נקשרת. ה"ג יעקב לא מת בג"כ לא אתמר ביה מותא. דאתכניש שמשא לגבי סיהרא. פירוש שמשא הוא יעקב שעלה בסוד מ"ן למלכות הנקרא סיהרא כמ"ש לקמן בשעתא דאתכניש יעקב אתנהיר סוהרא לפי שעלתה נשמתו בסוד מ"ן למ' ומ"ש ותיאובתא דשמשא עילאה אתער לגבה ר"ל ע"י יעקב שעלה בסוד מ"ן למ'. נתעורר זעיר להוריד מ"ד למ'. עלמא דדכירא פי' בינה. אתקשר בתתאה פי' במ'. חד מתתקן בדכורא פי' בינה נתקנה ע"י זעיר שהוא דכורא.

וחד בנוקבא פי' מ' נתקנה ע"י י"ב בקר כמ"ש בדף ר"מ ע"ב במ"ש תרי תיקוני דנוקבי אמר שלמה וכו' דא שבע פי' בינה שהיא שביעי' מתתא לעילא כשנתחיל מהיסוד. ודא בת שבע פי' מ' שהיא בת הבינה. דאאיקרי אם שלמה פי' בינה נק' אם שלמה שהוא זעיר. ודא איקרי הכי פי' מ' נקרא אם שלמה. כדכתיב צאינה וכו' פי' קאי על הבינה

שהיא אם זעיר. ה"ג כתיב דברי למואל מלך. דברים דאתמר בגין אל. פי' דברים שנאמרו בשביל המ' שנקראת מלך ונקראת אל כדמפרש ור"ל שהמ' היתה מוכיחתו שילך בדרכי ה' ויעשה מה שמצוה אותו.

דף רמט.

ה"ג אבל גבורתך דהיא גבורה תתאה ידברו דכתיב וגבורתך ידברו ישמיע וכו' אט"ד בגי' י"ד פי' ה' גבורות שהם רומזים בה' אצבעות היד כנודע: ר"ש פריש פרשתא פירוש פסוקי הפרשה דלעיל.

דף רמט:

ה"ג מהאי צבא העבודה מחיילין דלעילא דקיימין לנגנא:

האי עבודה פי' מ': שמא קדישא פי' מ': דתנינן אית לעילא חיילין ומשריין וכו' מכאן ראיה למ"ש הרמב"ן ז"ל בפ' ומבן ן' שנה ישוב מצבא העבודה ופירש רש"י ז"ל עבודת משא בכתף אבל חוזר הוא לנעילת שערים ולשיר ולטעון עגלות. והקשה עליו הרמב"ן דאם אחר ן' שנה אינם פסולים הלוים אלא לגבי עבודת משא בכתף א"כ תינח בני קהת. אבל בני גרשון ומררי דבלאו הכי אין להם טעינת כתף אלא השיר ועגלות. אמאי אמר בהו מבן שלשים ועד בן חמשים אלא ודאי שמבן חמשים פסולים לשיר. וכן אמר כאן ומבן ן' וכו' ואי נמיך ולא יערב לאודנין וכו' תו בת גלים כדכתיב גל נעול פירוש בת שגל שלה שהוא יסוד דידה נעול. וז"ל הרב בס"הכ מ"ש בספרא דצניעותא אתא מפתחא דכליל בשית ומכסי פתחהא לעילא ותתא הענין הוא כי כבר הודעתיך כי הת"ת אינו אלא ו"ק וזהו מפתחא דכליל בשית ונכנסו בגולגולתיה נה"י של הבינה ויסוד שלה שהוא בית הרחם שלה אז בהיותה תוך גולגולתו היא סתומה וסיום האי מפתחא הוא נה"י שלו ונכנסים בנקודת ציון שהוא יסוד של המ' ה' חסדים וה' גברות ואז הם סתומים בשנים עריין של אימא וברתא ואין הדינים נמשכים אמנם כשישראל חוטאים אז ח"ו מסתלקת הבינה מגולגולתא דזעיר ונמצאת ערותה מגולה גם הת"ת יסתלק לעילא ונמצאת ערות המ' מגולה ואז יורדים הדינים מאימא וברתא בפתיחת רחמיהם עכ"ל האר"י זל"הה וז"ש כאן בת גלים כדכתיב גל נעול דהיינו בת שהיא מ' גל שלה נעול ומפרש ובמה הוא נעול ואמר ומבועי כולהו נפקי מעלמא דאתי. ר"ל כמ"ש הרב שע"י ה' חסדים וה' גבורות דאימא שיורדים מיסוד דזעיר ליסוד דנוקבא בזה הוא נעול. כד"א ליש גבור בבהמה. פי' מ' נקראת ליש לפי שיש בה רפ"ח ניצוצין ושם ב"ן כמ"ש הרב ז"ל בכוונת שמע שם ע' ש"ם גי' לי"ש. והאי לישה גבורה וכו'. פירוש ליש ולישה כמו נער ונערה. כמ"ש לקמן כדכתיב חוק חוקה. ה"ג בגין דכל אינון בני כפר הוו קלישין בעינייהו דעמא. וא"ת וכי

התענית בכל אשר וכו'. פי' מדקאמר ליה וכי התענית וכו' משמע דאיש מות כפשטיה אלא לא המיתו בשביל שהתענה וכו' אבל לפי מאי דאמרינן כי איש מות ר"ל שאביתר מעלמא דנוקבא שהיא אילנא דמותא מאי וכי התענית וכו' ותירץ אלא אביתר וכו' ר"ל אתה אין ראוי אלא להתענות כאשר התענה דוד אבי ואינך ראוי להיות עמי שבימי לבנה במילואה ואין בחינתי כבחינתך. ה"ג ולזמנא דשלט שלמה. ה"ג והוה בחדוותא:

ה"ג וירמיה דקנה ליה ה"ג ושלמה נטל ליה. ה"ג דבהך עותרא שלט על כל מלכי:

דף רנ.

ה"ג ויתן המלך את הכסף בירושלים כאבנים דהא עפר דלעילא וכו': עד שלמה טעה בהאי דהא חמא דאתקרב סיהרא בשמשא וימינא מחבקא ושמאלא תחות רישא וכו' עד מיד מטא שמשא וכו' פירשו בס"ה דף כ"ז ע"ב על פסוק עד שיפוח היום. וז"ל ובזה מבואר כי השכינה אומרת עד שיפוח היום. ר"ל עד שיתפשט תוקף השמש שנקרא יום ואז שרייא סיהרא לאתחשכא כי מחמת ריבוי הדינים בהסתכלות השמש בעפר העליון שהוא דינים אז מתפשט החום יותר מדאי כמ"ש רש"י במלת שיפוח. ואז ונסו הצללים שהוא צל החכמה וצל הכסף לי הם נוחים כמו צל אל השמש וכמ"ש המתרגם שצללים אלו הם ענני כבוד. כי ידוע שמחסד שהוא אהרן הכהן יוצאים ממנו ז' ענני כבוד שהם ז' חסדים:

וכמו שהענן תענוג אל השמש כמו כן החסד מקרר חום הגבורות משא"כ כאן בסוף ימי שלמה שהתחיל לאתחשכא מתוקף הדינים. ונסו הצללים שהם צל החכמה וצל הכסף שהוא חסד שממנו הצללים ושניהם הם קו הימין מפני ששלמה דחה לימין ולכן אמרה השכינה סוב דמה לך דודי לצבי. פי' צבי הוא יסוד כמ"ש צבי לצדיק וידוע כי שורש הי' חסדים הוא באבא כי ה' חסדים דאימא נעשו ביסוד אבא ה' גבורות והיתה השכינה מליצה על ישראל ובפרט על שה"עה:

ולכן היתה אומרת קודם שיתפשט חום הגבורות דומה לך לצבי ר"ל תמשיך לחסדים דיסוד אבא אצלך עד שתהא דומה אצלו בסוד איש לרעהו. ובפרט כאשר תמשיך החסדים אצלך תהיה דומה לו בסוד מה שמו ומה שם בנו כי שם מ"ה הוא בחסדים. ואז יהיה אצלך צל החכמה וצל הכסף. כי צל החכמה הוא סוד ע"ב הענן כי שם הוא שם ע"ב ובחסד הוא שם אל ומתפשט ביסוד בפום אמה ונעשה ממנו סוד צ"ל א"ל כי צב"י גי' שם ע"ב ושם אל עם הכולל. ואומרת עוד או לעופר האילים שהוא לשון חוזק כמו ואת אילי הארץ כי בבריאה הנק' עפר הוא תוקף הדין בסוד ובורא חשך ושם מתעוררים הדינים מבינה המקננת שם. ונק' הרי בתר כי בריאה היא טורי דפירודא וקראה בזוהר

ויצא עולם הפירוד ובהזדווג אצילות עם בריאה יומשך עליה אור החכמה ויומתקו דיניה ותהוי ארכא לשלוות ירושלים עכ"ל. ה"ג לא יהיב ליה לבר נש אחרא אלא איהו אקדים ונטיל ליה בתרי ידוי ומברך. ור"ל המברך כשיטול הכוס יטלהו בשתי ידיו אבל בשעת הברכה מניחו בימין לבד כמ"ש האר"י זלה"ה:

מאינון ישועות דלעילא פי' ה' גבורות דאימא שבאים למ'. ה"ג ובעינן לברכא ליה בימינא ולא בשמאלא:

ה"ג כוס של ברכה בהאי אתגלייא מלין עילאין:

דף רנ:

ה"ג דהא חמו גורן כד"א וכו': ושרגא חד דליק פי' מ':

דף רנא.

ברית לתתא פי' ששמר בריתו:

ברית דלעילא פי' יסוד דזעיר.

ובארון לעילא פי' מ' וכדמפרש. ויישם בארון הרמ"ז כתב וז"ל. ויישם הוא משורש ישם כמ"ש רד"ק בשרשים. וא"כ כפי הדקדוק אינו פעול כי אם מהקל ע"ד ויקץ נח וירמוז הכתוב שהוא היה השם את עצמו בארון שלמעלה ואם כתוב ויושם לא היינו צריכים לדרוש אחר המשים שאין קפידא כמו ויוגד למלך מצרים ואין שום חסרון בפסוק. אבל כשאומר ויישם בהכרח חסר השם אותו. וכן היה שהקב"ה שם נשמתו בארן שלמעלה. וארון זה ידוע שהוא יסוד דמלכות. והכתוב אומר שמת בן ק"י שנים דהיינו מ"ה וס"ה שריבועם ק"ל קכ"ו עם הכולל גי' ארו"ן והרי יחוד גמור עכ"ל הרמ"ז זל"הה:

דכל צדיק ירית ארעא קדישא פי' צדיק העליון היא יורש חלק המ' ועל ידו יורד השפע למ'. וכן צדיק תאתון הוא במדרגת היסוד ועל ידו גם הוא יורד השפע למ' דכתיב ועמך כולם צדיקים במדרגת צדיק:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

כרך ב

דף א.

והמשכילים יזהירו וכו' משום דקשיא ליה את יעקב אתו מבעי ליה ולכן מפרש בנ"י הם גבולי אלכסון שהם בני זעיר הנק' יש' שבאו עם השכינה הנק' יעקב וכדמסיק. לכן פתח בפ' והמשכילים ודרש בו דרשות אחרות. ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש: אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא העוסקים בחכמת הקבלה:

נהרין ונצצין וכו' פי' שמקבלים הארה מהחסדים שנקרא אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז"ש נהרין מצד החסדים ונצצין מצד הגבורות:

בזיוא דחכמתא עילאה פי' החו"ג הנז' הם של אבא הנק' חכמה עילאה לגבי יש"ס הנק' אבא סתם ולא עילאה:

כזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן נכתב בצדו היינו הארת יסוד הבינה בחו"ג שבו עכ"ל והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד יזהירו ויאירו מחו"ג של אבא כמו שמאירים מחו"ג של אימא. לפי שהארות אימא מגולים יותר משל אבא ומשיגים אותם בעלי הסוד. ואומר הכתוב שיקבלו ג"כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים:

רזא סתימא דאיקרי הרקיע פי' יסוד דאימא כמ"ש האר"י ז"ל שיסוד דאימא נק' רקיע:

ביה קיימין ככביא נ"ב החסדים:

ומזלי נ"ב הגבורות:

שמשא וסיהרא נ"ב זו"ן והכוונה שזעיר נבנה מהחסדים שביסוד אימא. ונוקביה מהגבורות אשר שם וז"ש ביה קיימין וכו' שקיומם והעמדתם מיסוד אימא. בוצינן דנהורא הם בי"ע שג"כ קיומם מיסוד הבינה. זוהר דאקרי רקיע נהיר בנהירו על גנתא:

הארת יסוד הבינה מאיר בתוך גופא דזעיר הנק' גן: ענפוי חפיין נ"ב בסוד חשמ"ל:

דיוקנין וכו' דיוקנין הם הנשמות של צדיקים ואילנין הם המלאכים ובוסמין הם הפרצופים אי נמי אילנין הם חצוניות העולמות ובוסמין הם פנימיות העולמות:

במאנין דכשראן נ"ב קאי אדיוקנין הם המ"ן של כל אחד עכ"ל. כתב כן משום דקשיא ליה שאילנין ובוסמין אינם עולים בסוד מ"ן לכלי המקבל מ"ן שנק' מאנין דכשראן לכן כתב קאי אדיוקנין שהם נשמות הצדיקים שעולים בסוד מ"ן. חיות ברא הם המלאכים שנק' חיות ונקראים צפרי שמייא כולם יונקים ונהנים מהחשמל:

זוהר נ"ב ת"ת איבא דאילנא יהיב חיים לכולא. פי' שפע הזעיר הוא המחייה ומקיים כל העולמות:

קיומיה לעלם ולעלמי נ"ב עיבור ויניקה וגדלות עכ"ל. ר"ל שבשלשה אלה היה קיום לזעיר שבעיבור א' נתקשרו ונתלבשו חג"ת בנה"י וביניקה נתפשטו הו' קצוות ובגדלות באו הג' מוחין שהם חב"ד דזעיר בסוד תוספת. ואז נגמר פרצופו כמ"ש האר"י ז"ל. ס"א לא שרייא ביה. פי' שהמלכות רגליה יורדות מות שיש קצת יניקה לקליפות ממנה. אבל זעיר אין שום יניקה לחיצונים ממנו. זכאה חולקהון אינון דטעמין מניה קיימין אינון לעלם ולעלמי עלמין. ז"ל הרב בס' הליקוטים דע כי דוגמת מה שביארנו בזעיר כן הענין בצדיקים כי הם הולכים וגדלים ותחלה יש להם נשמה ומוחין מאלהים דעיבור ואח"כ מן

הקטנות אח"כ מן הגדלות וכו' עכ"ל וז"ש קיימין אינון לעלם וכו' דהיינו שגם הצדיקים יש להם מוחין מעיבור ויניקה וגדלות. אי נמי יובן במ"ש הרב שעיבור הוא עשייה ונק' נפש. והיניקה נגד היצירה ונגד הרוח. והגדלות נגד הבריאה ונגד נשמה. נמצא שעיבור ויניקה וגדלות נגד נר"ן. ונר"ן של הצדיקים יש להם קיום גדול אחר המיתה הנפש בחצר מות והרוח בג"ע של מטה והנשמה בג"ע של מעלה וז"ש קיימין אינון וכו' שנר"ן שהם בחי' עיבור ויניקה וגדלות יש להם קיום והעמדה כל א' וא' בפ"ע. וחיים לעלמא דאתי כדרז"ל צדיקים אפי' במיתתם קרויים חיים. אבל כשנדקדק שלא אמר חיים בהאי עלמא בבי"ת נראה שיובן במ"ש הרב זלה"ה שנפש ורוח של הצדיק עולים בסוד מ"ן למ' הרוח מעורר מ"ד והנפש מעורר מ"ן. ונשמה וחיה של הצדיק עולים בסוד מ"ן לאימא הנשמה מעוררת מ"ן והחיה מעוררת מ"ד וע"י כל זה באים מוחין לזו"ן ומזדווגים ובאים מוחין לא"וא ומזדווגים וז"ש אילין איקרון חיים לעלמא דאתי. פי' שגם לא"וא גורמים חיים שהם המוחין שנק' חיים והזכיר עלמא דאתי שהיא הבינה ולא הזכיר אבא לפי שאבא גנוז בגו אימא בסוד וחכם בבינה. וחיים להאי עלמא הם זו"ן שנק' עולם והצדיקים גורמים להם חיים שהם המוחין. זוהר נ"ב יסוד אילנא דא פי' יסוד הנז'. זקפא לעילא לעילא. פי' היסוד עולה לת"ת לעילא ואח"כ עולה לדעת וזהו לעילא השנית. ת"ק פרסי הילוכיה נ"ב הם ה' חסדים עכ"ל ור"ל שה' חסדים נכללים בו ויש בו מקום לקבל כל חסד וחסד בפ"ע:

שתין רבוא איהו בפשיטותיה נ"ב בסוד ו"ק עכ"ל ור"ל שהיסוד כולל כל הו"ק כנודע:

חד זיהרא נ"ב מלכות:

זוהר נ"ב יסוד: כל גוונין קיימין ביה פי' החסדים והגבורות וגם הו"ק שהם הרבה גוונים כולם נכללים ביסוד:

לא מתיישבי בדוכתא אחרא בר בההוא אילנא פי' שגילוי החסדים והגבורות באמיתות אינו אלא ביסוד דזעיר לפי שיסוד דאימא נשלם בחזה דזעיר ומתגלים ביסוד החו"ג של יסוד דאימא: וגם יסוד דאבא מסתיים ביסוד דזעיר. ומגלה שם הארתו בעצם אבל כשהולכים מנקב החזה לבנות המ'. הארתם לבד היא שהולכת לבנות המ' ושרשם נשאר בזעיר וז"ש כד נפקי מניה לאתחזאה בגו זוהר דלא נהרא מתיישבן ולא מתיישבן לפי שגילוים האמיתי הוא בזעיר ולא במ'.

נפקו י"ב שבטין נ"ב י"ב גבולי אלכסון ע"כ ונקראים שבטים לפי שנשמת י"ב שבטי' הם מי"ב גבולי אלכסון הנז':

נחתו בהאי זוהר נ"ב מ' ההי"ד ואלה שמות בני ישראל. פי' בני ישראל הם י"ב גבולי אלכסון שהם בני זעיר הנק' ישראל. הבאים מצרימה את יעקב היא השכינה שנק' יעקב כמ"ש הזוהר לקמן וז"ש כאן ואינון נחתו בהאי זוהר דלא נהרא לגו גלותא דמצרים:
והרמ"ז כתב וז"ל דיוקנין ואילנין וכו' כתב מהר"ר יעקב צמח ז"ל וז"ל פה מדבר אחר התיקון וזהו דיוקנין עשויים קוים. ובוסמין במאנין דכשראן ר"ל שהכלים הראשונים נשברו להפריד מהם הרע שהיה מעורב בהם טו"ר קליפה וקדושה ששבירתן היא טהרתן ולכן אז לא היה ביסום מצד הרע המעורב בהם ולא היו מאנין דכשראן אבל אחר הבירור שנעשו דיוקנין בקוים אז היה ביסום ונקראים כלים כשרים שכשנשברו נפרד המות מהם ונתקנו ונשארו כשרים. ואז זוהר יהיב חיים לכולא עכ"ל. ואמר והמשכילים וכו' שידוע שד' מעלות דפרד"ס הם בסוד אבי"ע והסוד הוא באצילות דתמן מקנן אבא ה"ס יו"ד של הוי"ה ועיקר הארתו הוא בסוד יסודו המתפשט בתוך האצילות עד יסוד זעיר. עכ"ל הרמ"ז: והנך רואה שלפי' זה שדיוקנין הם קוים לא יתכנו שאר תיבות המאמר: ואנו אין לנו אלא דברי הרח"ו ז"ל. שפי' דיוקנין הם המ"ן של כל אחד וא' שר"ל הנשמות ובזה פירוש כל המאמר כפתור ופרח ואב הוא דלא להוסיף עליה כי כל דבריו בקבלה מאיש אלהים קדוש האר"י זלה"ה:

דף ב.

אלא ודאי יחזקאל נביאה מהימנא וכו' פי' ובזה מתורצת גם קושיא קמייתא היה היה תרי זמני דר"ל שהיה מה שלא היה שאע"פי שאין ראוי לנביא לגלות מצפוני המלך. יחזקאל ברשות הקב"ה גילה לצורך שעה כל מה דחמא.
עם יעקב בהדי שכינתא נ"ב שהשכינה נק' יעקב כי אשה כבעלה:
על כנסת ישראל אתמר פי' על המ' שכונסת הארת ישראל בעלה וכן כתב הרח"ו ז"ל בפ' אמור:
מן ההוא עדונא עילאה נ"ב חכמה:
מן שמשא נ"ב זעיר:
נהורא ונציצו נ"ב חו"ג ע"כ ור"ל שביציאת מצרים קבלה המ' הארה מאבא הנק' לבנון לפי שבשאר הימים הגדלתה מהחו"ג שבזעיר ועתה נגדלה גדלות גדול ע"י אבא. וז"ש מן ההוא עדונא עילאה קא אתת וכו' דאשתלימת מן שמשא שר"ל כמו שנגדלת מזעיר בשאר הזמנים עתה נגדלה מאבא גדלות גדול. והטעם לפי שרצו ישראל לקבל התורה שהיא מיסוד אבא. לכן עתה קבל' המ' הארתה מאב' וז"ש אתי מלבנון תבואי בגין לקבלא בניך אורייתא: והרמ"ז כתב וז"ל אי יחזקאל נביאה מהימנא וכו' ידוע שבזמן שליטת

הקליפות צריך להעלים סודות התורה אם לא כבזמן הרש"בי שגדלה מעלתו מאד וכעין זמננו זה שמצוה לגלותם לראוים כמ"ש הרח"ו ז"ל:

אלא ודאי וכו' ירצה דעדיף חיליה דיחזקאל לבל ייראו מגלות הרזים בק"ל מכמה טעמים א' כמ"ש במכילתא והובא בילקוט היה שנדבר עמו בארץ. היה שנדבר בק"ל וכיון שכבר זכה לנבואה בארץ יש' היה כוחו יפה להשפיל הקליפות. שע"י שהיה בארץ ויצא ח"ל הלא בחי' נר"ן שהיתה בארץ אינה מסתלקת ממנו אלא מתלבשת בנר"ן דסנדל השולט בח"ל ועיין בס' חסד לאברהם וה"ס היתה למ"ס מט"ט סנדל ולכן בכח נר"ן דיצירה שהיה ליחזקאל לא פחד וז"ש נביאה מהימנא הוה פי' שכבר זכה לנבואה נאמנה וזהו היה היה ב"פ:

טעם ב' וכל מה דחמא במהימנותא איהו ויובן במ"ש בס' זוהר הרקיע פ' יתרו שהשגת יחזקאל היתה בנ"ה דיצירה ששם נתגלתה לו שכינה דבריאה. ונלע"ד שז"ש ותשאני רוח כי הוא עלה עד היצירה שהם בחי' הרוח אמנם גדלה השגתו משם להשיג דרך שם עד מ' דבריאה והיא נק' כבוד ה' וידוע ששבח ברוך כבוד ה' אומרים אותו האופנים וחיות הקודש שהם מעשיה ויצירה. ולפי שהשגתו דיחזקאל היתה עד מ' דבריאה לכן נשארו החיות ואופנים אחריו ואז שמע אותם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו ואז נבואתו היתה במקום מהימנותא לאפוקי עשיה שרובה רע וכיון שהיתה נבואתו ממקום הקודש גדול כחו להבריח החיצונים וז"ש היה היה שנודע דאימא מקננא בבריאה וזעיר ביצירה ומ' בעשייה. גם נודע שכמו שד' אותיות הוי"ה מאירות בד' עולמות כן הוא ממש בד' אותיות אהי"ה וא"כ בי"ע הם אותיות הי"ה ולפי שיש בהם ב' בחינות דהיינו אימא וזעיר ומ' דאצילות שהם סוד בי"ע דאצילות. וגם יש בחי' בי"ע עצמן שבהם מתלבשים בי"ע דאצילות לזה אמר היה היה. טעם ג' אמר וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי ונקדים מה שידוע מסוד עקב ענוה שד' אלפי"ן מלואים מד' אהי"ה שייכי ללאה בסוד מדת ימי ונשארו לרחל ד"פ היה שמילואם עולה עק"ב והנה הם מאירים בכתר רחל שכנגד החזה ונודע מדרוש הנוקבא שבגלות בבל לא ירדה רחל עד למטה כמו שהוא עתה בעו"ה אלא שנתמעטה עד החזה ולכן היה עדין כח בקדושה להכניע החיצונים והיו נביאים בכח אור זעיר המאיר בכח"ב דנוקבא שסוד כתר שלה מסוד היה ולכן הורשה יחזקאל לגלות:

וכולא איצטריך פי' ג' טעמים שנאמרו כולם הוצרכו בין מבחי' יחזקאל שהיה נביא כבר ובין מבחינת נבואתו שהיה בסוד בי"ע. ובין מסוד האצילות שהיה עדיין כח בקדושה כנ"ל:

ואמר ר"ש וכו' נותן טעם למה הרשה ה' את נביאו לגלות אותה המראה ולמה באה לו מתחילה והוא לנחם לבם של ישראל שלא יתיאשו מן הרחמים: כד נחתו לבבל קב"ה וכל פמליא שלו אז ברוב האור שהאיר שם: איתפתחו שמיא ה"ס היצירה שהאירה בעשיה: **ושראת רוח קודשא היא מ' דבריאה וחמא כל מה דחמא** פי' הגם שהיה בח"ל ראה כל מה שראה פעמים אחרות וזה היקש היה היה: וא"ל לישראל הא מאריכון הכא הוא אור זעיר ואין ספק אצלי שזכות היום גרם שהיה יום שבועות דכתיב במ"ת מן השמים דברתי עמכם וידוע שהר סיני הוא במקום חיות יסוד אימא. וארא וארא ג"פ א' על חיות שהם ביצירה. ב' על האופנים שהם בעשייה. ג' כעין חשמל וכו' הוא מראה דמות כבוד ה' על שהשיג משם למ' בריאה.

כיון דחמו שאמר להם סדרי המרכבה והתלבשות הקדושה חדו וכד שמעו וכו' פי' שידוע כשיש התגברות הקליפות אסור לגלות סודות פן ירבה אור בהן וידוע מ"ש הרב שיחזקאל משרש קין שהוא גבורה לכן כששמעו ישראל הדברים בגלוי ומפי יחזקאל ידעו שלא היתה תגבורת הדינין קשה לפיכך שמחו בסיעתא דמאריהון. בני ישראל וכו' הם אותם המלאכים הנז' בפ' בהעלותך שהם מרכבות יצירה. כדמשמע התם שקבעו אותו ענין על פ' ובלכת החיות. ולכן נק' בני ישראל שהוא זעיר המקנן ביצירה והם י"ב ראשים כנגד י"ב דגלים ע"כ תמצית דברי הרמ"ז. וגם כאן דברי הר"חו ז"ל שכתב על נפקין י"ב שבטין נ"ב י"ב גבולי אלכסון. מתוקים מדבש בהתכת כל המאמר כמין חומר. בשעתא דנפקו וכו' הרמ"ז כתב וז"ל מובן ענין זה בדרוש פסח והעומר ותמצית הסוד הוא שבליל פסח באו לזעיר מוחין עליונים מא"וא עילאין והכל בא ברגע א' והוא הנס הגדול של יציאת מצרי' שהאיר אור האצילות בכל העולמות עד שאמר בפ' בא שהיה הלילה מזהיר כתקופת תמוז. והנה לבנון סודו ביסודות או"א ל"ב נו"ן שנכנסים בדעת זעיר ושם מאירים כל הד' מוחין חו"ב הו"יה אה"יה. וחו"ג הו"יה אד"ני וארבעתם גי' מצ"ה עם ג' אותיותיה וגי' לבנו"ן ובגודל אורם נכנע הערף הוא פרעה וידוע שעיקר אור של יוצאי מצרים היה מיסוד אבא והוא הוא עדונא עילאה עדן העליון כי יסוד אימא נק' ג"ע ולכן תמצא שבפ' תפלין כתיב כי הקשה פרעה לשלחנו ס"ת יהה"ו שהם תפלין דאבא והיו אז ז"ון בשלימותם וע"כ קראה כלה ר"ל כלילת כל אור שלימתא. וידוע שבחי' או"א עילאין הם בסוד יו"ד י' אבא ו"ד אימא. ויש"ס ותבונה הם סוד ה' שיש י' בצדה של ה' כמ"ש בשער התפלין הרי יו"ד ה"י ועם יו"ד גי' כל"ה לכן על הים שבחו עזי וזמרת י"ה. וכל זה היה אז בחסד עליון אך אח"כ במ"ט ימי הספירה שאז ספרו ישראל כנז' במדרש והביאו הר"ן בשלהי פסחים אז חזרו להמשיך כל אותם האורות כמ"ש בסוד

ספי' העומר ולעומת כן חזר ואמר אתי מלבנון בגין לקבלא וכו' ר"ל שבכח תיקוני של ישראל תיקנו זו"ן לקבל אורות או"א שמשם התורה שנק' חכמתכם ובינתכם:
ואזי תקבלי תקרובתא מובן במה שציין הרב ז"ל בכאן ובפר' בלק דקצ"ב ושם כתוב שס"מ אמר לשי"ת שיקח מאור כל חיל השמים ומשלו ויתן לישראל כדי שיקבלו התורה. וכן אמר רהב גם הוא: וזה פי' מוציא אסירים בכושרות הן ניצוצי אור שהיו אסירים בתוך החיצונים אך סוררים וכו' הם כל חילי החיצונים שסרבו בהם ובראש ס"ם רה"ב וזהו המנחה שקבלה השכינה בעבור בניה והיו מאז מוכנים יש' להיות בני חורין ממ"ה ומשיעבוד מלכיות ומן אותם האורות זכו לס"ר מלאכים שקשרו להם ב' כתרים כנגד נעשה ונשמע והקדימו נעשה שכנגד עשו כי ה' הקדים לדבר תחלה לס"מ ואח"כ עם רה"ב ור"ת שמותם ס"ר וכן כתיב וזרח משעיר וכו':
אתי מלבנון מן האי עידונא עילאה קא אתית כלה שלימת' כהאי סיהרא דאשתלימת מן שמשא בכל נהורא ונציצו וכו' בסע"ה דף מ"ב ע"א ז"ל סודו כי ת"ת ישראל משבח אותה לתכלית האהבה ואומר לה הלא שורשינו מיוחד בתכליתה יחוד בחכמה עילאה בסוד ו"ה דמילוי יו"ד דשם הוי"ה וכמו שפני זעיר הוא סהדותא דאו"א עילאין נרמוז בסוד לבנון שהוא סוד ל"ב נתיבות חכמה ונ' שערי בינה כמו כן אתה כוללת ל"ב נ"ח והן ש"ב של לבנון ונרמז במלת כלה שהיא גי' ן' שערי בינה כ"ל מכלה. וה' מכלה במילוי גי' ט"ו ועם הג' מילואים שיש לאות ה' שסימנם יה"א עולה ל"א ועם הכללות גי' ל"ב נתי' חכמה וזה שהלבנון נרמז במלת כלה. ומ"ש לה אתי מלבנון כי כל כ"ב אתוון הנשרשים בך כולם באים מן י' דהוי"ה שהוא סוף מעשה במחשבה תחלה וזהו את"י. גם כלה כ"ף למ"ד ה"ה גי' קפ"ד אחוריים דשם ע"ב דחכמה: וס"ת את"י מלבנון כלה גי' אד"ני להורות שנעוץ סופו בתחילתו ולפי דברי הזוהר שאמר דכד דכור' אתא לאתחברא עמה איקרי כלה כידוע בכוונת תפילת י"ח כי משם ע"ב דיוד"ין מאבא עילאה משפיע ברחל נ"ה אורות כמנין כל"ה וטו"ב אורות נשארים ביסוד וז"ש אתי מלבנון שהוא שם ע"ב שהוא בחכמה הנק' לבנון וממנו נעשית כלה אתי מלבנון תבואי כביכול אומר לה המעלה גדולה שיש לנו שאנחנו מקבלים מפה דאריך הבל ואורות מקיפים להאיר אותנו כמ"ש בפי' י"ב משער אריך. והנה מבואר בשער הולדת או"א כי לעולם הטיפה יוצאת משם ע"ב והוא יו"ד ה"י וי"ו שהוא חב"ד. ומתלבשת בשם יו"ד ה"א ו"או. עוד בשם ב"ן יו"ד ה"ה ו"ו: והי"הו דב"ן גי' מ"ב והוא סוד מ"ב זווגים דחיך וגרון. והנה יה"ו דע"ב גי' ז"ן וי"הו דמ"ה גי' ט"ל. ושניהם גי' צ"ו ועם יה"ו דב"ן שגי' מ"ב כולם גי' ח"קל מנין לבנ"ון וכאשר יורד למלכות נעשית חקל תפוחין. וז"ש אתי מלבנון עליון שהוא פה דאריך. ולכן

אמר תבואי. שהוא הבאה חדשה הבא מכ"תר עליון. והיא משלמת לחקל העליון שהוא יה"ו כנז"ל כי היא משלמת לכל ההוי"ות. וז"ש מן ההוא עדונא עילאה קא אתת כלה שלימתא כי היא שלימו דכולא:

דף ג.

עושי דברו לשמוע וכו' שהמלאכים מקדימים עשייה לשמיעה וכן אמרו ישראל: שניר וחרמון דא טורא דסיני וכאלו אמר תשורי מראש שניר וחרמון ונק' סיני שניר וחרמון כדר"זל שניר שונא ניר העוסק בתורה פורק ממנו עול מלכות ועול ד"א וחרמון מה חרמון זה כל טובו גנוז בתוכו כך הר סיני. ממעונות אריות תשורי גם ממעונות אריות וומהררי נמרים שלא רצו לקבל התורה ונטכ הקב"ה חלק מאורם ונתנו לישראל ומהם נתעטרה השכינה:

וכי אית בכון מותא וכו' ובמס' שבת אמר שמשה אחז בכסא הכבוד והחזיר להם תשובה ר' יוסי אוקים וכו' ופי' הפ' לר"י כמ"ש הזוהר בדף ה' שמפרש הכתוב בשעת ירידת השכינה בגלות מצרים:

קול אומר לדבור נ"ב קול זעיר לדבור מ':

דעיקרא דתרווייהו מלבנון קא אתיין נ"ב מטיפת אבא ור"ל זו"ן שרשם הראשון מטיפת אבא בסוד ו"ד דיו"ד:

דא איהו גרון נ"ב בינה

מרזא דלבנון סתים וגניז נ"ב מסוד החיך יסוד אבא: ור"ל ששרש זו"ן בטיפת אבא ואח"כ נתנם באימא שהיא גרון וז"ש הזוהר דמתמן נפקא רוחא לאשלמא כולא דהיינו תכלית שלימותם הוא באימא אבל השרש הוא מאבא וז"ש מרזא דלבנון סתים וגניז ואע"פ שעיקר חיך הוא ביסוד דמ"ס כמ"ש באוצ"ח ובכ"מ ג"כ יסוד אבא נק' חיך בהשאלה:

דא איהו לישנא נ"ב סוד מזלא ר"ל שתחלה הזכיר הכתוב זווג או"א שמהם יצאו זו"ן ולכך אמר אתי מלבנון קול אומר לדיבור וכו' ועיקרא דתרווייהו מלבנון שהוא אבא ואחרי הנתנם באימא אמר תשורי וכו' דא איהו גרון. ומפני שכלל בידינו שכל מקום שיש זווג תחתון צריך שיקדים אליו זווג עליון דנשיקין שהוא בפה דכל פרצוף לכך אמר הכתוב מראש שניר וחרמון שהוא הלשון שנק' דעת ונקרא מזלא שמזווג חו"ב שבפה כמ"ש הרב ז"ל שחיך וגרון הם בחי' חו"ב ומזדווגים ע"י הלשון שהוא הדעת:

אלין אינון שניים ז"ל הרב בסה"כ בדרוש ה' ענויים דיוה"כ דע כי הכתוב אמר ממעונות אריות ופי' הזוהר בפ' שמות דף ג' שהם רומזים על השניים. ופי' הענין כי השניים עם שורשם שהם החניכיים הם ב"פ ארי"ה ריי"ו וזהו ממעונות אריות כיצד האחוריים

של אלהי"ם. בחניכיים העליונים הוא ר' עם הי"ו שניים העליונים הרי ריי"ו א' עליון וכנגדו הם למטה הרי ב"פ ריי"ו עכ"ל נמצא כשקדם זווג דנשיקין דאו"א לצורך זו"ן צריך להעביר אורות אלו שהם זו"ן דרך החניכיים שהם שרשן השניים כדי להמתיקם ואח"כ יתמתקו ג"כ ע"י השפתים וז"ש הזוהר מהררי נמרים אלין אינון שפוון ונ"ב מהררי נמרים גי' שפת"י עם ד' אותיות והכולל ונמר גי' פ"ר עם י' אותיות דמנצ"פך כפול והם סוד בחי' פ"ר דינים הנרמזים בשפתים:

דאשתלים בהו דיבור נ"ב נמר בא"ת ב"ש טי"ג גי' כ"ב אתוון והיינו דאשתלים בהו דיבור ועוד יש לפרש מאמר זה כמ"ש באו"צח פ"ז דעיבור ויניקה וז"ל ונבאר עתה איך אחר התלבשות הזה נזדווג אריך לתקן ז"ון ותחלה נזדווג אריך זווג עליון דנשיקין ודע כי החכמה דאריך יש בה י"ס והיסוד שבה הוא החיך והמלכות שבה הוא הגרון ובכ"מ שיש י"ס יש בהם ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ומזדווג החכמה בסוד החיך עם הגרון שהיא בינה בע הפרצוף ויצאה הטיפה משם ע"ב ועברה מעבר בעלמא דרך שם ס"ג וירדה למ"ה וב"ן של זו החכמה ומשם שרש זו"ן זעיר משם מ"ה ומ' משם ב"ן. והנה אין לך טיפה יורדת מלמעלה שאין תרין טפין עולים כנגדה ולכן כמו שבמ"ס יש שם ג' יה"ו ונכללו ב' יה"ו העליונים ביה"ו האחרון. כך בגרון שהיא בינה דאריך יש שם ו' אהי"ה ונכללו ב' אהי"ה האחרונים בשני אהי"ה העליונים ואח"כ ירדו טיפות אלו ליסוד דאריך ומשם למ' דאריך ומשם לאבא ומש' לאימ' ושם באימא נשארו בסוד עיבור ונתקנו לגמרי ואח"כ נולד זעיר ונתגלה שם הו"יה עכ"ל הרב ז"ל וז"ש כאן דעיקרא דתרווייהו מלבנון קא אתיין כמ"ש הרב ששור' זו"ן ממ"ה וב"ן ומ"ס הנק' לבנון בעצם ששם הוא לובן האמיתי. ומ"ש תשורי וכו' דא איהו גרון היא בינה דאריך שגם היא מעלה מ"ן ו' אהי"ה הנז': ומ"ש דמתמן נפקא רוחא מרזא דלבנון וכו' ר"ל שעיקר שלימות זו"ן הוא בגרון שהיא בינה דאריך. אבל שרשם ממ"ס שהוא רזא דלבנון. ומ"ש דא איהו לישנא כיון דזווג זה הוא זווג דנשיקין שבפה דאריך צריך שיזדווגו חיך וגרון שבפה דאריך ע"י הלשון שהוא בחי' הדעת אשר שם כמ"ש הרב זווג דנשיקין שבכל פ' ופ'. ואע"פי שלא הזכיר הרב דזווג זה דנשיקין שבפה דאריך הוא ע"י הלשון מובן ממוצא דבר ויגיד עליו ריעו. ומ"ש אלין אינון שניים ר"ל כמו שנשיקין שבפה אימא לצורך זו"ן ההארות עוברים דרך השניים והשפתי' להתמתק כן באריך ג"כ וילמד סתום מן המפורש:

אל תלחם וכו' הרמ"ז כתב וז"ל כתב הרב בדרוש הניקודין שחוש העין מוציא ניצוציו לחוץ גם נודע כי חוש הראות קרוב לחוש הדעת יותר משאר החושים ולכן מקבלת כח גדול מהנשמה שהיא בדעת. ולכן אם הנשמה קדושה יזיל רוב טוב דרך מעיין העין ואם

טמאה היא יצאו מהעין ניצוצים רעים המזיקים ובלעם יוכיח שהיה מסיגי הדעת ועינו רעה להשחית בה מאד והיה משתבח שהיה סתום העין ויודע דעת עליון ויובן במה שתרצו בא"ר כתיב עיני ה' וכתיב עין ה' אל יריאיו ואמרו כאן בזעיר כאן בעתיקא שהוא עין אחת אבל בזעיר ב' עינים חו"ג המושפעים מן הדעת ומשם נמשך עץ הדעת טו"ר והמ' נק' עולימתא שפירתא דלית לה עייניו תרין אלא א' שהם הגבורות וידוע שעין זה נעשה מעקב ענוה ועיין בל"ת פסוק עקב אשר שמע אברהם בקולי. ובלעם היה מושפע מהגבורות ולכן לא היה לו כי אם עין א'. אבל הוא היה מתגאה שהיה דוגמת דעת עליון. ונק' רע עין שנפשו פגומה שחסר ממנה אור הדעת שעליו נאמר גם בלא דעת נפש לא טוב אבל האיש השלם נק' טוב עין גי' אהו"ה שהוא שם הדעת ומושפע מעין ה' אל יריאיו כאד"ר קודם שחטא אך אח"כ נפגם ונאמר ותפקחנה עיני שניה' ובתשובתו ק"ל שנה החזיר אור עי"ן ה' עליו ותיקן פגמו יעקב אע"ה באותם ק"ל שנה שקראם מעט ורעים ישראל היה להם צירוף ע"ני מצרים ק"ל שנה עד שנולד מרע"ה שטוב הוא. והיה להם העינוי הגדול על שאכלו לחם רע עי"ן כי סוד העינים דזעיר הם סוד חו"ג שהם ה' חסדים העולים ה' הויו"ת ק"ל ועם ה' כולליהם שביסוד קל"ה וכן הגבורות וב"פ קל"ה הוא ר"ע שבהיותם מיוחדים בזעיר לא ינום. אמנם למטה בקליפות שאין שם אלא גבורות הוא רע עי"ן והנה מן הדעת בא שפע המזון לח"ם מן השמים ובקליפות נהפך מל"ח סדומית מסמא את העינים והוא לחם רע עין כי הלחם עצמו של רעה העינים והנה מצרים שהם באחורי הדעת היה כחם גדול להרע לכן שלטו על ישראל כי לא נזהרו מלחם רע עין:

דדחיין שכינתא ידוע שעיקר פגם בני אדם הוא בשכינה לפי שאורה מתפשט בעה"ז כמ"ש הרב רחל מקננא בעשייה ואז מסתלק גם אור הזעיר המקנן ביצירה כי בהתמעט אור מ' נאמר בזעיר משחת מאיש מראהו כמ"ש בס"הכ. וז"ש דדחיין שכינתא וכו' שמתעל' ומסתלק זיווה וגורמים וכו' הוא הסתלקות אור זעיר מן העולם מפני שנהרס בית מושבו שהרי נאמר ונתתי משכני וכו' והתהלכתי בתוככם וכמ"ש בזוהר בפ' בחוקותי וכשיש הפסק בין ו"ה לי"ה ח"ו אז לא תקובל התפלה שהכוונה לאו"א כנודע וז"ש ובני נשא צווחין כי בני אדם הם מסוד מ"ה וב"ן והקול ה"ס ע"ב ס"ג:

תקיף בעלמא וכו' הטעם כי הקליפות תקיפים כשמתעצם אחיזתם בנוקבא וכ"ש כשהוא בפנימיות כמו שהוא בעון זה שידוע שיש ברחם האשה מקור ה' גבורות דוגמת יסוד הנקבה העליונה וכשהן מכוסות בתוכי אין לחיצונים אחיזה. אבל בצאתם לחוץ שזה מורה חולשת הכח ופגם המקור אז היא נדה נ"ד ה' כי נדות הה' גבורות ויוצאות לחוץ וכל מי שיטמא בהם גורם שנד ה' של שם מן העלם ונותן אחיזה עצומה לחיצונים

ומגביר ומבלבל טו"ר בדעת וגוברים הדינים התקיפים על החסדים ולכן גורם רעה לו ולזרעו ובכל שייפין יסתאב שכן הנדה יוצאה מן הרחם המסתעף מכל רמ"ח איברים גם מטמא בריתו ראש הגוייה וברית העליון אורכיה רמ"ח עלמין כמ"ש בא"ר ואברהם דאיהו אב"ר מ"ה ובסוד רמ"ח נולד בדם נדות כמ"ש בספר הגלגולים שרצתה הקליפה לטמאו ע"ש. קשיא מכל מסאבו כי הנדה מזקת הרבה בזמן נדותה ושאם תזרע שום דבר לא יצלח ומוכנת לכישופים כמ"ש בזוהר בפ' ויחי אי תעביד חרשין אצלחו בידהא יתיר מזמנא אחרא. אסתאב איהו שכן הוא מטמא אדם במגע ובמשא. בכל אתר אפי' בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ששם שכינה קבועה אתדחייא כי נדה נד ה':

דליג עלוי כמ"ש ותהי נדתה עליו אפי' יבעלוה ביום אחרון אינו עולה לרגל כמ"ש בגמ' והביאו רש"י בחומש:

וכל יומוי יהיה במסאבו דבנדה כתיב ואחר תטמא אבל בבועלה כתיב וטמא שבעת ימים ולא כתיב ואחר יטהר עכ"ל קיצור דברי הרמ"ז ז"ל:

משכין עליו רוח מסאבא נ"ב צרעת:

בר קנאה דברית נ"ב קנאה גי' יוסף ולו נוגע הדבר: דשמא קדישא הוא זעיר והיסוד הוא קיימא דיליה ומ"ש ורזא דמהימנותא הוא מ' שנק' אמונה ור"ל שהיסוד הוא קיימא בין לזעיר בין למ' שהוא מקבל שפע הזעיר ומשפיעו למ' כי הוא עולה בסוד הדעת ומושך הטיפה לכל קצוות הגוף דזעיר לכן קרי ליה קיימא דשמא קדישא שהוא זעיר:

והוקע אותם נ"ב דריש כמשמעו והוקע לראשי העם ה"ג ועליה אתמר כי שמש ומגן ה' אלהים:

אלהים אחרים על פני נ"ב והם דברי הקב"ה שלא יהיה לנו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות.

לא תשתחוה להם וכולא קנאה חדא נ"ב כי תיכף שפחה תירש גבירתה ובעת הביאה משתחוה ללילית אל אחר וממליך אותה במקום השכינה ח"ו:

בשמא דקב"ה נ"ב שכינה נק' שם ביה במלכא בזעיר מכל הני תלתא סי' ג' אלו הם בעו"ן בצעו וכו'.

בת אל נכר עוברא נדה ר"ת בעו"ן:

דף ד.

ה"ג א"ל אי ניחא וכו' הא שמענא מבוצינא קדישא נ"ב אחורי הדף ר"ל מ"ש ר"ש בדף זה ע"ב אר"ש כד נחתת שכינתא וכו' וכלהו נחתו עם יעקב למצרים ובא לשלול שלא

נאמר מ"ש ר"ש לעיל דף ב' דהתם מפרש את יעקב היא השכינה וכאן ר"י מפרש יעקב כפשטיה ולכך הגיה שהוא מ"ש ר"ש אחורי הדף:

אישוביתו באו נ"ב ת"ת ומ' ור"ל המלאכים שמן הזעיר והמלאכים שמן המ'.

פתח ר"א וכו' נ"ב מביא ראיה שהמלכות נקראת בית ה':

אי בגין שלמה איתמר לאו הכי נ"ב דמה מצוה השמיענו שבח שלמה בבנות לו בית:

דא בה"מ נ"ב מ':

דא ק"ק נ"ב בינה:

דהוא מלך עילאה נ"ב בינה:

נקודה עילאה נ"ב חכמה.

כתיב בהו איש וביתו באו נ"ב שמ' נק' בית ה'. ונלע"ד דר"א שהביא ראיה מפסוק זה כוונתו על האי דקאמר ואת בית המלך היא הבינה:

ואע"ג דאיהו מלך עילאה איהו נוקבא וכו' ואע"ג דאיהו נוקבא איהו דכורא וכו' כלומר הרי הבינה נקרא נוקבא לגבי אבא לפי שמקבלת ממנו וכל המקבל נק' נוקבא וכשמשפעת לזעיר נקרא דכורא לפי שמשפעת לאחרים וזהו ראיה להא דתנינן כל המקבל מאחרא איהו ביתא מההוא דיהיב ולכל הפירושים יש חילוק בין בית ה' ובין בית המלך. בית ה' היא המ' שהיא בית לזעיר הנק' הוי"ה. ובית המלך הוא הבינה שנק' בית ומלך וכאלו אמר בית שהוא מלך שהוא גן נעול פי' שיסוד דידה נעול בשני צירים ושני דלתות שיש שם והם ם סתומה של למרבה המשרה שסתומה יסוד דידה כמ"ש הרב. ה"ג מה הגן הזה צריך לשמור ולעדור ולהשקות ולזמור כך כנסת ישראל צריכה לשמור ולעדור ולהשקות ולזמור ור"ל לשמור השכינה מן החיצונים. ולעדור לשון חפירה כלומר שיתקן יסוד דידה שהיא עשוי כחפירה ולהשקות שימשיך לה שפע המוחין דזעיר שהם מים חיים העליונים. ולזמור היינו שיעשה ייחודים כדי להכרית הקוצים מן הכרם ע"ד מ"ש הזוהר מחצדי חקלא וההפרש שבין לחפור ולעדור יובן במ"ש הרב בפ' באר חפרוה שרים כרוה וכו' שיש סוד חפירה ויש סוד כרייה ביסוד דנוקבא. ז"ל סע"ה גן נעול מה הגן לריך לשמור ולעדור ולהשקות כך כ"י צריכה וכו' הנה מתחלה אמר לשמור שהוא סוד החותם כנ"ל ואח"כ לעדור הוא כריית הבאר שה"ס עשיית הכלי מהידים דחג"ת כנ"ל ואח"כ להשקות כי צריך להוריד מימי החסד שהם חמים בסוד רוח דרום דאקיש תוקפיה בהאי קרח. ואז הקרח אשר ביסודה נעשה מים מרוב חמימות דרום. ובזה יבואר הפ' אומר לה זעיר גן נעול את בשני חותמות חותם היסוד וחותם המלכות ובהחותם יש כ"ב אתוון דאורייתא אשר כוללים ג"ן סדרים דאורייתא ולכן נקראת גן כי

המלכות היא בסוד עשייה. דאצילות בחי' מקרא. וחותם שבה כולל כל התורה כולה בסוד מכל מלמדי השכלתי ולכן נעול גי' קנ"ו גי' יוסף שהוא יסוד שבה בסוד צדיק עייל וצדיק נפיק. ואומר לה הטעם על שהיא גן נעול מפני שאת אחותי כלומר שאוגדת פתחה לבעלה כי היא סוד בתולה ואיש לא ידעה. גל נעול מעיין חתום מדבר על אחר הזיווג שכבר קיבלה מ"ד שהוא טיפת חסדים וגבורות זכרים וכו' ע"ש. חיה חדא דשמה ישראל הוא זעיר הנק' ישראל שירד עם השכינה לכבודה בגלות וז"ש בדיוקנא דההוא סבא שהוא יעקב אבינו התחתון שהזעיר הוא בדיוקנא דיעקב התחתון. והרמ"ז כ' וז"ל דא בית המקדש ידוע שכללות ארץ ישראל הוא מושפע מעולם היצירה דזעיר מקנן תמן וירושלי' היא מושפעת ממלכות דבריאה המתלבשת ביצירה מכוון לדעת מהר"ן שפירא ז"ל בס' טוב הארץ. ואמנם בהמ"ק כולו בסוד הבריאה בכללו אבל ב"ה נחלק לשני חלוקות א' שאינו משמש אלא אחד בשנה כיו"הכ והוא קודש הקדשים והב' לשאר ימות השנה וזאת החלוקה נקראת בפרטות מקדש שהוא פעול מן הקדש דהיינו אימא מקננא תמן והחלק הראשון הנק' קדש הקדשים ובפסוק נק' בית המלך והעזרות וכו' נק' בית המקדש. וידוע שבכל עולם יש ה' מיני פרצופים וכנגדם ה' בחינת היכלות דאריך וא"וא וז"ון. עוד נודע דמאי דאמרי' דאימא מקננא בבריאה היינו בתנ"הי שלה שהם בכח"בד דבריאה ומשם מתפשט אורם בכל הבריאה. ודע שיש חילוק בין ת"ת דאימא לנה"י שלה כי ת"ת שלה הוא כתר דזעיר מצד אימא כמ"ש בעוטר ישראל בתפארה אבל נה"י דידה נכנסים בתוך זעיר ונעשים עצם מעצמיו בסוד מ"י שממית עצמו עליה. וכתר דבריאה שבו ת"ת דאימא שהוא מדידה שם היכלי אריך הנק' בשם אכת"ריאל גי' בס"תר שעליו נאמר יושב בסתר עליון ולכן נק' בית המלך שאימא נק' מלך העולם ועוד ששם עתיק דבריאה שבו מתעלמת מ' דאצילות והוא ק"ק פי' אריך קדש הקדשים א"וא כי כן נק' לפני ולפנים אבל משם ולמטה נק' בית המקדש והם שאר חלקי הבית כגון עזרות וכו' דהינו היכלי או"א יז"ון ונק' בית ה' לפי שבהם ד' אותיות הוי"ה כנודע ועוד שבהם מתפשטים נה"י דאימא כנודע שהם נכנסים תוך זעיר ונחשבים כמוהו כאמור משא"כ בכתר דבריאה שסודו מת"ת דאימא הנעשה כתר דזעיר ואינו נחשב מעצמותו כנודע. והנה עזרות הן בסוד הנוקבא הנק' חצר ולשכות נגד זעיר כמ"ש ובדעת חדרים ימלאו. ואולם ודביר א"וא:

כד נחתת שכינתא היא מ' היצירה שהיא דבוקה בראש העשייה כנודע מסוד שם מ"ב דקרבנות והיא שדברה עם יעקב במראות הלילה שהיא בחינת מלכות זו והיא השולטת על ארץ ישראל. באופן שמלכות דיצירה ירדה לשל העשייה והיא הבטיח' ליעקב אעלך

גם עלה דהיינו בעלותה למקומה ליצירה ובהעלותה ליעקב לארץ ישראל: חיה חדא דשמא ישראל דע שבעולמות בי"ע יש נר"ן והנפשין נקרא חיות ולפי שחיה זו מעולם היצירה דתמן מקנן זעיר לכן שמה ישראל והיתה צורת יעקב בזקנותו שאז נקרא ישראל וזהו ההוא סבא ובחיה זו נתלבשה השכינה לירד לעשיה שהיא בחינת נפש:

ומ"ב שמשין הם היוצאים משם מ"ב שסודו במ' דיצירה וכל חד וחד וכו' ר"ל שכל א' וא' מתחיל באות א' משם מ"ב ע"ד שכתב הרמ"ק בפרדס שער פרטי השמות שהביא ב' מיני שמות של מלאכים המתחילים באותיו' שם מ"ב וכולהו נחתו עם יעקב. שה"ס זעיר המקנן ביצירה והוא גי' ז' הוי"ות בסוד נשמת שם מ"ב כידוע והכוונה על המ"ב שמשין של חיה הנקרא ישראל ואלה גי' מ"ב וידוע שמלכות היצירה היא שם שקו"צית הנכלל עם ששה שמות האחרים:

והכי אמר אבא פירוש לא שכל מלאך תחתון נקרא נקבה לגבי העליון. אלא הענין כמו שהוא בפרצופין ובהיכלות שכל מדות פרצוף הזכר נקראים זכרים ושל הנקבה נקבות וכן הוא בהיכלות שיש ז' היכלי מ' וכולם נקראים נערות נקבות. ושל זעיר נקרא זכרים וכך הוא המדה במלאכים שכל אותם שהם בהיכלי הזכר נקרא זכרים מפני היותם בדרגא עילאה דהיינו היכלי זעיר אבל אותם שהם בהיכלי המ' בדרגא תתאה נקראים נקבות ודוק אומרו תתאה מנהון ללמדנו שהמלאכים של היכל ק"ק שהוא כולל כח"ב של הפרצוף הם זכרים לשל ק"ק דהיכלות הנוקבא כי של כתר הזכר הם המשפיעים בשל כתר הנקבה וכן כולם והיינו דקאמר בדרגא תתאה מנהון. ר"ל לפי סדר מדריגתם ובזה מדוייק הפ' איש וביתו דהו"לל עם בתיהם באו דר"ל כ"א וא' בפרטות מעלתו בא עם ביתו הפרטית אליו וטעם סדר זה מפני שגם במלאכים יש זווג בלילות לתיקון העולמות כמו שזווגי ישראל הם לתיקון הפנימיות ולכן הוצרכו לרדת זכרים ונקבות לברור הבירורים השייכים אליהם עד כאן לשון הרמ"ז:

דף ד:

ומ"ב שמשין נ"ב ואלה גימ' מ"ב:

ומ"ב שמשין קדישין הם אדיריו"ן ביהרר"ון גיהרר"ון יוגב"ה י"ה תלמ"יה והשאר עכ"ל ושמות אלו כן הובאו בפרדס שער פרטי השמות ע"ש

את קדישא עמיה משמא קדישא נ"ב פי' משם מ"ב אבגית"ץ וכו': וכולהו נחתו עם יעקב ושיעור הכתוב ואלה שמות בני ישראל שהם המלאכים מ"ב שמשין הנזכר בני זעיר הנקרא ישראל הבאים את יעקב אבינו הפך מ"ש בדף ב' ע"ב את יעקב היא המ' הנקרא יעקב:

שאל ר' יהודה וכו' פי' קושיא שהקשה ר' יוסי לעיל לא שמע תירוצה ר' יהודה לכך חזר והקשה אותה לר' אלעזר והתירוץ כדלעיל:

מלאכי עילאי נ"ב מלאכי ת"ת ה"ג א"ל שכינתא נחתת למצרים א"ל ולא והכתיב אנכי וכו' ונראה שר' אלעזר הוא שאמר שכינתא נחת' למצרים וא"ל ר' יצחק פשיטא מאי קמ"ל בהדיא קרא כתיב והשיב לו ר' אלעזר שהחידוש הוא שת"ר אלפים מרכבות וכו' ולכך בסוף הגיה הר"חו א"ר יצחק ק"ו וכו' ול"ג רבי יהודה שר' יצחק הוא שהיה עם ר"א ואחר ששמע מה שחידש ר"א הודה לדבריו. אבל אין לפרש שרבי יצחק הוא שדבר תחלה והקשה לו ר"א קרא בהדיא כתיב והשיב לו רבי יצחק שכוונתי על החידושים ת"ר אלף רתיכין וכו' דא"כ מאי אמר ר"י ק"ו והרי הוא המדבר ועוד שדרך הגדול לומר חידושים לקטן ולא קטן לגדול ור"א גדול מר"י:

דף ה.

דאיתקרון בני ישראל ממש נ"ב ר"ל שהם המלאכים הנאצלים מישראל ת"ת ר"א פתח פתיחה זו לתרץ איך יעקב נקרא ישראל על שם זעיר אדם הגשמי יקרא ע"ש הפרצוף הרוחני ולכ"א אשר שם שמות וכו' ישראל ולאה ורחל ויעקב:

קוזמיטון נ"ב שלטונין:

דגליפין בקונדיטא נ"ב מפתח ור"ל שהם החקוקים מזעיר שנקרא מפתח כמו שאמר בספרא דצניעותא אתא מפתחא דכליל בשית וכו' הם מקיפים וסובבים למלכות שהוא מקומו דזעיר וכסא שלו כדמפרש הזוהר ואזיל:

קוזמטין בשביעאה נ"ב מ' השביעית:

גליפין בשתיתאה נ"ב בת"ת:

ה"ג הה"ד ששים גבורים סביב לה הנה מטתו וכו' ול"ג דבר אחר שהכל פי' אחד:

מלכא דשלמא דיליה נ"ב ת"ת שהיסוד שלו דגוף וברית חשבינן חד. תלת פלוגתן הכא ג' קושיות בענין זה:

דף ה:

דאשתדל באורייתא נ"ב ת"ת:

עובדין טבין נ"ב במלכות ששם המעשה עלמא שלימא נ"ב ת"ת וטעם שנקרא זעיר עלמא שלימא לפי שהמלכות כלולה עמו כי מילוי מ"ה גי' י"ט כמנין חו"ה שהיא מ'. א"נ לפי שדעת זעיר שלימא מחו"ג משא"כ המ' שאין לה אלא גבורות לבד: והתנן וכו' דקס"ד מ"ש ולא עביד עובדין טבין היינו שלא עשה תרי"ג מצות שלימים הגם שעשה

מקצת מהם לא ירית האי ולא האי לכך הקשה והתנן ומתרץ ר"י לא תנן אלא מאן דלית ליה עובדין טבין כלל:

קרא קב"ה פי' זעיר:

לפמליא דיליה פי' מ' וחיילותיה:

כולכון חותו למצרים פי' אתם הקדימו תחלה לרדת למצרים ואח"כ אני ארד ואתחבר עמכם ולכך אמרה שכינתא אית צבאות בלא מלכא דהיינו איך אפשר לירד אנו תחלה והזעיר שהוא המלך אחרינו:

מאתרא דעדן פי' אבא לפי שזו"ן שרשם מאבא ולכך אמר זעיר למלכות שאנחנו מניחים הארות אבא ויורדים עם ישראל בגלות:

בי מקדשא דלעילא נ"ב בינה:

והלא ללבנון עולה נ"ב פי' שהרי משמע שמדבר ת"ת למ' בעת פיוסה לזווג ואז היא למטה וא"כ ללבנון מבעי ליה שאז עולים לאבא הנקרא לבנון:

אלא אמר ר' אבא בשעתא וכו' נ"ב ופי' מלבנון שאני יורד מלבנון צריך שתהיה אתי ללוותך:

רבי יצחק אמר אתי מלבנון כלה דא הוא שכינתא ופי' מלבנון הוא אבא כסברת רבי יהודה דלעיל ולא פליג עמיה אלא בתשורי מראש אמנה שרבי יהודה מפ' מרישא דבני מהימנותא ור"י מפרש שהמ' תשורי מהבינה שהוא מקדשא דלעילא מן המקדש שלמטה ע"י הקרבן. וכן במראש שניר וחרמון שר"י מפרשו על הר סיני ור' יצחק מפרשו על כל בית המדרש שיוצאה ממנו תורה לעולם. ואע"פ שאמר הזוהר ואמר רבי יהודה וכו'. רבי יצחק מביא ראיה מדברי ר' יהודה שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו' כדי לפרש תשורי מראש אמנה ולעולם ר' יהודה בפ' תשורי פליג עליה אע"פ שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו'.

בי מקדשא דלעילא פי' בינה:

בי מקדשא דלתתא פי' בהמ"ק שבנה שלמה. שהמלכות מקבלת תשורה מהבינה ומהקרבנות וממעשה התחתונים שעושים בב"ה שלמטה. רבי יודן אמר פליג על רבי יהודה ור"י בפי' ממעונות אריות דלדידהו הם אומות העולם שהם אריות ונמרים. ולרבי יודן הם הת"ח העוסקים במעונות המדרשות וכו' ולדידיה קאי על תשורי שר"ל תשורי מראש אמנה ותשורי ממעונות אריות דהיינו מתורת ת"ח ולדידיה נמי מפרש מראש שניר הוא הר סיני וחרמון הוא הר סיני שתשורי ממנו. ומ"ט ע' פי' קושיא אחריתי הוא.

א"ל לקביל ע' אומין פי' ובזה מתורצת קושיא בתרייתא ומ"ש ותו א"ל הוא כדי לתרץ קושיא קמייתא:
קלדיטין דנהרין נ"ב מפתחות ור"ל י"ב גבולי אלכסון דזעיר שנקרא מפתחא כמש"ל:
ענפין יתבין במטוליהון נ"ב הם י"ב שרים שבהיכל הרצון. ור"ל שי"ב שרים הם יונקים מי"ב גבולי אלכסון והי"ב שרים ממונים על ע' שרים דע' אומות:
גליפין קטורין נ"ב י"ב גבולי אלכסון והם הקלדיטים הנז' לעיל:
למתקלן לד' רוחי עלמא נ"ב ג' פונים ימה וג' פונים צפונה וכו' עכ"ל וא"כ צ"ל מ"ש דאסתחרן קאי על הי"ב שרים לא על י"ב גבולי אלכסון:
למספר בני ישראל נ"ב י"ב והיינו טעמא די"ב שרים ממונים על ע' דע' אומות: דאינון קיימין בגין ישראל מדכתיב כארבע ולא בד' לומר כשם שא"א לעולם להתקיים בלא ד' רוחות וכמ"ש במס' תענית דף ג':
זורעי על כל מים נ"ב טעם פתיחה זו משום דק"ל ויקם מלך חדש על מצרים ולא על ישראל ותירץ שאין ישראל תחת ממשלת שור וחמור של הקליפות:

דף ו.

דזרעין לצדקה נ"ב שגורמים שיתגדל ויצמח צדקה שהוא ת"ת ע"י העלאת מ"ן לבינה: מעל שמים על כל מים איהו הוי. נ"ב מעל שמים בינה על כל מים חסד עכ"ל ור"ל בינה שהיא מעל שמים זעיר הנק' שמים. ומים הוא חסד ועל כל מים הוא בינה שרוכבת על חסד:
ממזלא קדישא תלייא מלתא נ"ב בינה עכ"ל וטעם שנק' בינה מזלא לפי שיונקת ממזל הי"ג ואבא יונק ממזל ח':
על כל מיא איהו נ"ב חסד:

דף ו:

לא הוה ליה שולטנותא על וכו' מלשון זה נראה דס"ל דאינו חדש ממש אלא בתחלה היה מלך על מצרים לבדה ועכשיו מלך על כל האומות בשביל ישראל כמו השר שלו:
עילאי עילאי טסי דקיקין לימינא פי' המלאכים שהם עליונים וטסים בדקות ובהעלם והם לימינא דהיינו בצד הקדושה והעוף היה אומר למה"ש תלת זקפין וכו' א"נ יש לפ' עילאי הם הצדיקים שהם טסים בהעלם בלינה בסוד השינה להעלות מ"ן למ' ופי' זה נכון דאי למה"ש מה צורך להודיעם:
נפיק דמא מנחירוי פי' לרמוז על גזירות שהיה לישראל ושופכים דמם. ונפיק אשא אוכמא לרמוז שנחשכה מלכות מצרים כמ"ש שולטנא דמצרים אעדיאו א"נ יש לפרש

על נהר דנור ששם מעבירים הממונה שעברה ממשלתו ה"ג וזמין חד מלכא דרומאי לאעברא בכל ארעא דמצרים ולמנאה רברבי תריסין וסתיר בנין ובני בנין רמא לון וכו':

דף ז.

רח"א חדש ממש הוה דהוה מחדש גזרין מדקאמר חדש ממש משמע דס"ל דהא והא הוו חדש ממש וגם מחדש גזירין. אבל מדקאמר ועביד גרמיה וכו' נראה דס"ל נתחדשו גזירותיו:

מה דהוה שפיל קם ס"ל כמ"ד חדש ממש וכן דעת ר"ש שאמר כגוונא דאחשורוש:

בגלותא דאדום בעי קב"ה לאתיקרא פירוש אע"פ שהיו דור שכולו חייב אפילו הכי בשביל כבוד השכינה יורד הקב"ה בכבודו ובעצמו להקימה:

דף ז:

ווי מאן דאזדמן בההוא וכו' וזכאה מאן דיזדמן וכו' קשה דבדף זה סדר ר"ש ענין משיח בענין זה דהיינו עמודא דאשא קאים ארבעין יומין ובההוא יומא אתגלי משיחא מקן צפור בארעא דגליל וכו' ולקמן בדף ח' סדר ר"ש סדר אחר ותירץ מורינו שהעיקר כמ"ש בדף ח' כי שם פתח בקרא כי יקרא קן צפור והסדיר ענין המשיח אחד לאחד ומ"ש בדף ז' שייך בדף ח' ע"ב כמ"ש שם מההוא יומא עד תריסר ירחין אתייעטון וכו' כמה דאתמר בדף ז' וכמה עקתין וכו' ובסוף דף ח' אמר וישרי בארעא דגליל וכו' יתגלי מההוא נהירא דקן צפור כמ"ש בדף ז' יתער מקן צפור ויתער בארעא דגליל נמצא שהסדר העיקרי כמ"ש בדף ח' אלא כאן הזכיר הענין דרך כלל ולקמן בדף ח' דרך פרט:

יקום מסטר מזרח חד כוכבא רומז על ישראל ומשיח וז' כוכבין אחרנין רומזים לאו"ה כי כל אחד כלול מי' הם ע' אומות הנלחמים עם כוכב של ישראל: לבתר י"ב ירחי יסלקון ליה וכו' הם י"ב ירחי הנזכר למעלה:

דף ח.

האי קרא אוקימנא ליה ואיהו וכו' הוא הפי' שפי' בו הרב זלה"ה בס' הליקוטים דרוש קן צפור ע"ש:

ואזדעזע וכו' הרקיע מזדעזע לאלף ות"ק רבוא וכו' ונ"ב כמנין ט"ו חסדים עכ"ל ר"ל שהחסדים שורשם בדעת הם חמשה אחר כך כשמתפשטים בגוף הם ה' חסדים אחרים. ואח"כ כשנכללים ביסוד הם ה' חסדים אחרים כמ"ש הרב בכמה דוכתי.

לגו כרסייה עילאה מ' דאצילות: להההוא ציפרא הוא סנדל או מט"ט לפי שכתב הרח"ו ז"ל בפ' תרומה דק"ל ע"ב על מ"ש הזוהר שם תלת ציפרין ופי' הרח"ו אכתריא"ל מט"ט

סנדל. מדבר הזוהר בג"ע שלמטה שהיא בחי' עשיה כמ"ש הרב א"כ הוא סנדל שבעשיה או מט"ט ששולט על עשיה:

יו"ד בה"א וא"ו בה"א פי' שאבא משפיע לאימא ונותנין מוחין לזעיר וזעיר נותן למלכות שהיא ה' אחרונה א"נ יובן כמ"ש בסה"כ בכוונות אל עליון גומל וכו' שכשמתרבים האורות בזעיר מכים זה בזה דהיינו יו"ד בה"א גי' ק"ך וא"ו בה"א גי' ע"ח הכל קצ"ח גימ' א"ל עליו"ן ע"ה עכ"ל והנה גם בביאת העשיח יתרבו האורות בזעיר וז"ש יו"ד בה"א וכו':

חד כוכבא נ"ב זהו דרך כוכב ונראה זהו משיח בן יוסף אבל משיח בן דוד הוא שבט מישראל כדמפרש לקמן.

חד שלהובא נ"ב סמא"ל:

ההוא כוכבא לסטר דרום מצד החסדים מתגבר הכוכב על השלהובא:

דף ח:

ש"צ רקיעין כמנין שמי"ם או שכינה כן פי' הרח"ו בפרשת ויקהל:

מחקקא בשמהן קדישין נ"ב זש"ה תשית לראשו עטרת פז מ"ה ומ"ב דמ"ה:

דף ט.

לא תקח האם על הבנים דהא ביה לא קיימא מלה ופי' הכתוב לא תקח האם שהיא השכינה על הבנים שהם ישראל דהיינו מלבד שיקבץ נדחי ישראל מגלותם עוד יקים השכינה מעפר שנמצא שלקח האם תוספת על הבנים. אלא שלח תשלח את האם לבעלה שיקים אותה ואת הבנים תקח לך וז"ש לקמן לבתר ייתי בעלה ויוקים לה בההוא יומא מלכא משיחא שארי ויכנוס גלותא. דאיקרי צבאות הם נ"ה שנק' צבאות:

שאר חיילין וכו' פי' בי"ע:

תרין דמעין לגו ימא רבא פירשנו אותם בפרשת בראשית דף ד' ע"ש:

שירותא דרזין עילאין נ"ב עצם שם הוי"ה:

דמתמן נפקי כל נהירו דשרגין פי' ששם הוי"ה כולל כל הפרצופים:

כל רזא דמהימנותא נ"ב ת"ת:

כללא דכ"ב אתוון נ"ב פירוש כי שם כ"ב הוא זעיר ושמך הוא מלכות ואנו מזכירים השם שהיא מ' אדנ"י לבד בך כלומר שלא נשלם ב"ך כי יש בעו"ה פירוד:

בך יברך ישראל פי' ע"י זעיר שנק' בך יברך א"ס ישראל של מטה:

דף ט:

דכל זמנא אנן עבדי פירודא וכו' פי' שכל שעה אנו מתפללים בגלותינו הקם שכינתך מעפר נמצא שמזכירים השכינה בר מבעלה. א"נ יש לפרש דבמקדש היו מזכירים השם

ככתבו. אבל עתה אין מזכירין אותו אלא בכינוייו שהוא אדנ"י שרומז למ' לבדה אבל שם הוי"ה כולל שניהם כי יה"ו הוא זעיר וה' אחרונה מ'. ופי' ראשון עיקר שהרי גם בזמן ב"ה במדינה חוץ מהמקדש היו מזכירין אותו בכינויו. וביו"ת א' הוא רזא דה' קדמאה וא"ת כיון שבה"מ ראשון ג"כ הוא המ' למה מכנה אותה לה' ראשונה ובית ב' לה' אחרונה. וי"ל בהקדים מ"ש הרב בס' ק"י וז"ל מ"ש הזוהר בפרשת שמות בית א' לקבל ה' עילאה ובית ב' לקבל ה' תתאה הענין הוא שבבית א' היו זו"ן פב"פ בבחינה הששית וה' עליונות מאירים בה בסוד ט"ו לחדש ה' על י' ונמצא כי בהיותה שם למעלה נקרא גם היא ה' ראשונה. אך בבית ב' שהיתה פב"פ בד' תחתונות והיא ה' להם אז נקרא ה' תתאה. עוד טעם אחר כי בבית א' אימא עילאה נתפשטה עד הוד שני דזעיר ואז גם המ' היתה יונקת ממנה כי שם מקומה אך בבית ב' לא נתפשטה הבינה רק עד הוד ראשון דזעיר שהוא בחי' הגבורה של עתה ונמצא כי המ' בבית ב' בימי החול אע"פ שהיא פב"פ בבחי' רביעית מהחזה ולמטה אינה יונקת מאימא עילאה ולכן נקרא ה' תתאה ושמור הקדמה זו עכ"ל הרב:

ולקבל ע' שנין דילה להבין ענין ע' שנים דאימא נקדים מ"ש הרב בס' הליקוטים וז"ל גלות ע' שנה הוא כי נצח דאימא הוא בחח"ן והוד דאימא בבג"ה דזעיר ויסוד דאימא בדעת דזעיר הרי הם ז' ספירות ואלו הם ע' שנה דגלות בבל כי אותם ז"ס של אור הבינה נסתלקו מזעיר וינקו מהם החיצונים והכתר והדעת א' הם ולכך לא נמנה הכתר. והת"ת אין לו התפשטות של בינה ולכך לא נמנה עכ"ל. ובזה מובן לשון זה מ"ש ולקבל ע' שנין דילה הם ז' אורות שהיו מתפשטים בזעיר כמ"ש בשם הרב ז"ל.

וכדין יו"ד רזא עילאה נ"ב חכמה

ובית א' עלאה קדישא נ"ב בינה:

לא נביע נביעו דמיין חיין הם נה"י דידה שנעשו מוחין לזעיר שנסתלקו אחר החרבן דהא מקורא דילה אסתלק פי' יסוד דאבא שממנו יונקת אימא

ויבנהו ז' שנים פי' ויבנהו למלכות שהיא בית המקדש ומי בנה אותה ז' שנים שהיא הבינה ונקרא כך לפי שיצאו ממנה ז' אורות ונתפשטו בזעיר כמ"ש בשם הרב.

ואי תימא וכו' נ"ב וה"ו שהפגם הוא לא"וא דהא אין פגם נוגע שם:

ותתאי קדישין נ"ב ת"ת ומ'

וההוא מבועא עילאה נ"ב יסוד אבא

דהוא נביע נ"ב להוציא נשמות

כדין אינון ע' שנין לא הוו נהרין פי' הז' אורות של אימא שהיו בזעיר נסתלקו ממנו כמ"ש:

י"ב שבטין דילה הם י"ב בקר שתחת המ'

ונביעו עילאה פי' יסוד דאבא.

אבד ההוא נביעו וכו' פי' מיסוד דאבא מסתיים תוך יסוד דזעיר וכשנסתלקו המוחין מזעיר ממילא היסוד דזעיר אבד ההוא נביעו דיסוד אבא.

ורזא דא כל הנפש הבאה ליעקב ששים ושש ואיהו ו' נפש דבית שני פי' ששים הוא ת"ת שהוא ו' גדולה כל אחד כלול מעשר גי' ששים. ושש הוא יסוד שהוא ו' זעירא ושניהם הם נפש של המלכות שהם נפשה ורוחנייותה והתכת הכתוב כך הוא כל הנפש הבאה ליעקב שהיא המ' שנקרא יעקב הם ששים ושש כל הנפש הבאה לבית יעקב ס"ו. ששים לאתערותא דיעקב ושש לאתערותא דיוסף בסע"ה דף ס"ה כתב מבואר מזה שביסוד הוא ששים ולא שש. ובתיקונים די"ח בראשית וכו' ברא שית אינון שית דרגין דנבואה דאתמר בהון שוקיו עמודי שש וגו' ואינון שית סלקין לשתין באן אתר ביסוד חי עלמין ולכאורה זה קשה אך לפי מה שנתבאר בכוונת פסח שיש שני זווגים אחד מיסוד לבדו בסוד ד"י. ואח' מת"ת שמשפיע ביסוד והוא צורת ד"ו. ונמצא שהזווג ד"ו יוצא מת"ת אל היסוד. והששים שהיו בת"ת הם ביסוד או בסוד הגדלות שעולה השליש דיסוד ונעשה ממנו ת"ת סוד הששים והוא סוד היסוד מה שמזווג עם לאה מכלי שלישי דיסוד שעלה למעלה בת"ת ונמצא כל דברי חכמים קיימים ששים בת"ת וששים ביסוד וז"ס אין פוחתים לפאה שהיא מ' סוף השדה של אצילות. פא"ה גי' אלה"ים. ואין פוחתים משש שהוא השפעת היסוד וז"ש בתיקון י"ג וסלקא ה' באות ו' ולבתר סליק ו' ביו"ד לשית זמנין עשר עד דסליק לשתין ואינון אתוון הדבקות בק"ש דבגינייהו אתמר כל המשים ריווח בין הדבקים מצננים לו גיהנם וכו' ולקבלייהו ששים המה מלכות וידוע כי קומת המ' מתחל' מת"ת והיא עומדת כנגד היסוד ומחוברת עם זעיר בק"ך צירופי אלהים וכל העושה ריוח בין הדבקים עושה נסירה ביניהם ונוטלת ששים צירופים משמות אלהים וגם מקבלת מאורות הששים דעצמות אורות ת"ת ויסוד וז"שה ששים המה מלכות ר"ל מהששים שבת"ת או דיסוד המה נעשים מלכות או לכתר שלה שהוא כנגד הת"ת או בדעת שלה שהוא כנגד היסוד. ותשלום הפסוק ע"ש. בחבורא חדא ורזא חדא נ"ב גו"ף ובריית חשבינן חד עכ"ל והטעם שלא אמרו בכל הספירות שהם חד רק בגוף ובריית לא אמרו בקו ימין דזעיר שהם חסד ונצח וכן בקו שמאלי שהם גבורה והוד תירץ הרב באוצ"ח וז"ל כלל דבריו הנה בזעיר בתחלה לא היה בו רק ו"ק ואחר שבאו לו נה"י

דאימא ב' פרקים דחסד עם פרק עליון דנצח אימא נעשו חכמה דזעיר ופרק תחתון דחסד עם פרק עליון דנצח דזעיר עם פרק אמצעי דנצח אימא נעשו חסד דזעיר וב' פרקים דנצח דזעיר עם פרק תחתון דנצח אימא נעשו נצח דזעיר וכעז"הד בקו שמאלי ובקו אמצעי והנה ת"ת דזעיר נעשה מפרק תחתון דת"ת דזעיר ומפרק עליון דיסוד דזעיר והנה יסוד דזעיר אין בו רק פרק א' ועטרה ואותו הפרק נחלק חציו לת"ת וחציו ליסוד דזעיר ומפני שהחלק שנוטל ת"ת מיסוד אינו פרק בפני עצמו כמו שאר הקוים לכן גוף ובריתי חשבינן חד עכ"ל:

דף י.

ורזא דא ה' ה' עילאה ותתאה פי' קל"ב הנזכר סודם כן מאהיה סוד תרין הה"ין בכללות גדול הם ק' ל"ב הם ל"ב נתיבות חכמ' שכלולים בזעיר שהוא ו' וז"ש וכל אינון שבילין דאינון ל"ב דכלילן ברזא דאת ו' ומ"ש הו"ה רזא דשלימו דקל"ב הוא כמ"ש תרין ההי"ן הם ק' ו' הוא ל"ב וכדין אתער סתימו דנביעו עילאה את יו"ד. פי' סוד קל"ב השניים הוא כך עשינו משם הוי"ה הו"ה ונשארה יו"ד שהיא ק' עם ל"ב נתיבות חכמה של אבא שהוא י' הרי קל"ב וז"ש ואתקיימין ל"ב שבילין לנגדא לתתא ואיתקיימין אתוון בקיומייהו הוי"ה. ואע"פי שהזכרנו ל"ב בהיותם בזעיר עכ"ז נרמזו בשרשם שהוא אבא גו ה' בתראה ודא איהו לסוף תשלום קמ"ד אחרנין שכיון שנמשכה הארה מאבא עד המ' והמ' היא שם ב"ן שאחורים שלו קמ"ד לכן התשלום העיקרי הוא אחר קמ"ד שנים אחרות כל דא בחושבן חית ואע"פי שכללות הכל הוא אלף ושש מאות וח' שנים שהרי י"ב שבטים הם י"ב מאות עם ת"ח הם י"ו מאות וח' וזהו תשלום העיקרי. אבל מסוף קל"ב השניים אתחזן אתוון דשמא קדישא והגם שלחשבון זה עבר הקץ יש לומר שרצונו ית' שתהיה הגאולה ומבועי דחכמתא בבת א' כדי שלא יבואו אותם הצרות על ישראל דוגמת מ"ש בתיקונים ובר"מ דבגין משיח בן יוסף דלא ימות האריך הקב"ה הקץ של ישראל הכי נמי בשביל שלא יבואו אותם הצרות על ישראל האריך הקץ עד תשלום ת"ח ועקב שנשאר באלף הרביעי לא חשיב ליה הזוהר כמ"ש הזוהר בסוף פרשת וירא דף קי"ו עכ"ל מורינו. ועיי"ן מ"ש שם והנה טעם להריגת משיח בן יוסף הוא כמ"ש בר"מ פ' כי תצא דף רע"ו ע"ב וז"ל אנת סבילת בגינייהו כמה מכתשין בגין דלא יתקטל משיח בן יוסף וכו' דבחוביה דירבעם דעבד ע"ז הוה הוא לאתחלל' בעע"ז וזרעיה הוא בגין דירבעם בן נבט מזרעיה איהו ובגיניה אתמר כך והוא מחולל מפשעינו וכו' ובחבורתו נרפא לנו:

עד דיהא שבת לה' פי' מלכות הנק' שבת מתחברת עם הוי"ה שהוא זעיר לאלקטא נפשין וכו' כל ההוא אלף שביעאה ז"ל הרב בס' הגלגולים דע כי יש נשמות שנכללו באדה"ר ויש נשמות שהם גבוהים ומעולים והם לא נכללו באדה"ר וכמו שאותם הנשמות שנכללו באדה"ר יש בהם נרנח"י כן אותם הנשמות שלא נכללו באדה"ר הם ממש על דרך זה ואלו הנשמות החדשות שלא נכללו באדה"ר לא יבואו בעולם רק עד אלף השביעי כנזכר בזוהר פרשת שמות דף יו"ד. ובאלף השביעי יתעטרו אלו הנשמות שנכללו באדה"ר באותם הנשמות שלא נכללו היותר גבוהים מכל חלק וחלק עם הדומה לו עכ"ל הרב. ובזה נבין לשון זה מ"ש עד דיהא שבת לה' ללקטא נפשין וכו' כל ההוא אלף שביעאה דהיינו המלכות מקבלת אותם הנשמות החדשות מזעיר וניתוסף בהם אור ע"י זווג זו"ן: לאתלבשא לבתר שבת באנפין אחרנין מכח דברי הרב שכתבנו שבאלף הז' יבואו אותם הנשמות החדשות לעה"ז ויתעטרו הנשמות הישנות באותם נשמות החדשות וכו' צריך לפרש מ"ש הזוהר לאתלבשא לבתר שבת בגופין אחרנין שההתחלה היא ביום השבת שהוא אלף הז' ואזי יבואו הנשמות החדשות לעוה"ז וישארו חיים כך עד לבתר שבת בגופין קדישין לפי שאז בלע המות ננצח. חדש ודאי רבי יוסי ס"ל כמ"ד חדש ממש כסברת רבי יהודה ור"ש דלעיל דף ז':

דהא מאתר דפירודא הוו נ"ב שהיה מצד הקליפה דסיים בפירודא:

נהרא דמצרים פי' הרב שמצרים הוא כתר דקליפה:

אתר דכל ייחודא נ"ב שכל הייחוד נעשה על ידו.

נהירו דסטרדרום נ"ב שהוא בחי' חסד:

איילתא דשחרא פי' לאה:

נהירו אוכמא נ"ב לאה:

לאתחברא ביממא נ"ב יעקב:

ונהיר יממא פי' יעקב שאז יש בו מוחין להזדווג עם לאה:

ושאיב בגויה להההוא איילתא נ"ב לאה ור"ל שאז זווג יעקב ולאה בסוד ויהי בבוקר והנה היא לאה

אמר דוד שירתא נ"ב שהוא היה ג"כ מבחי' לאה בסוד ועריכת נר לבן ישי:

דף י:

אלי אלי נ"ב והיינו בחי' חסד:

על ז' הבלים נ"ב ז' ספירות דזעיר:

דעלמא קיימא עלייהו נ"ב מ':

וילון רקיע וכו' על מלת וילון לא הגיה כלום ועל רקיע נ"ב יסוד ושחקים נ"ה זבול ת"ת מעון חסד מכון גבורה ערבות בינה עכ"ל ונראה שוילון הוא עטרת היסוד דזעיר שהיא מ' דזעיר:

הבל הבלים פי' הבל חד הבלים תרי הרי ג' הבל הבלים הכל הבל הם ד' אחרים:

כמה דאינון ז' רקיעים נ"ב שהם בחי' זעיר:

אחרנין דדבקובהו נ"ב ז' דנוקבא:

אית הבנים אחרנין דמתפשטי ונפקי מאלין פי' הם הספי' דבי"ע וכן של הקליפות שנקרא ג"כ הבלים:

יש הבל נ"ב היינו בחי' היסוד:

ואתקיים בקיומיה נ"ב בסוד זקיפת השרביט:

עובדי ארעא נ"ב בסוד אתערותא דמ"ן. ודא אתמנא נ"ב יסוד:

על ארעא נ"ב מ':

וכל תוקפא וקיומא דיליה באינון נשמתין נ"ב והקמתו בסוד החסדים ע"י הנשמות. ה"ג ומתו בההוא גוונא (ול"ג ובההוא) ור"ל בשעה שמתו רע"ק וחביריו במיתות משונות אזי שאל רבי יוסי לר' מאיר וכו':

מטי עלייהו דינא כאלו עבדו וכו' וה?כת הכתוב כך אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם דינא דלעילא והרואה אותם יסבור כאלו עשו מעשה הרשעים וכן בסיפא שאמר ויש רשעים שמגיע אליהם הטובה והרואה אותם יסבור כאלו עשו עובדין דצדיקייא וכפי זה מה שאמר הזוהר כאלו עבדו בין ברישא בין בסיפא הוא פי' של כמעשה הרשעים כמעשה הצדיקים:

דף יא.

כד"א הצדיק אבד נ"ב שהוא אובד השפע שמקבל בסוד פקדון לארץ:

לא מטן לגביה נ"ב ליסוד:

אינון ברכאן עילאין נ"ב דת"ת:

לגנו דא כנסת ישראל נ"ב לאה וא"כ מ"ש הכתוב דודי ירד לגנו הוא יעקב שהוא זווג יעקב ולאה בחצות:

דעלמא דאתי נ"ב דאימא אוזיפת לברתא מנהא בסוד יסוד דלאה שהוא יסוד דאימא:

כולהו יהבי ריחא נ"ב בסוד מ"ן:

ההוא רוחא בליט בגנתא דארעא כתב הרב כי הלבוש של הרוח בג"ע הוא מד' אותיות אדנ"י שהם בד' רוחות הגן ובהם מתלבש הרוח דוגמת הגוף שהיה לו בעוה"ז עכ"ל וז"ש ההוא רוחא בליט בגנתא דארעא וכו' ועיין במה שנכתוב לקמן דף י"ג בס"ד:

מה חותם גליף בגילופא לגו פי' כשתעשה החותם בתוך השעוה החותם הוא לגו והצורה לבר:

אוף הכי איהו רוחא דהוה מסטרא דיליה נ"ב לשון זה מסכים עם הסבא דף צ"ט שכתב דנפש רוח הם מנוקבא ונשמה מזעיר שכן אמר כאן רוחא מסטרא דילה נשמה מאילנא דחיי וכמה שיישב הרי ענין הסבא יתיישב זה עכ"ל וישוב הרב הובא בספר הליקוטים וז"ל דברי הסבא איירי קודם חטא אדה"ר שהיה הזעיר בחיק הבינה ומ' במקום זעיר ולכך נשמה מזעיר ורוח ממלכות. ובמקום אחר איירו אחר חטא אדה"ר עכ"ל:

אוירא דתמן בליט ההוא גילופא פי' כמ"ש בשם הרב שהלבוש הוא מד' רוחות שבגן ד' אוירים שיש שם:

דף יא:

דאתיא מסטרא דשמאלא נ"ב כי בניינה מהגבורות:

ויקח את בת לוי דא נשמתא פי' לוי הוא מ' ונקרא לוי לפי שבניינה מהגבורות ובת היא הנשמה:

וכל מאן דאתי מסטרא דשמאלא הכי איקרי נ"ב נקרא לילה:

דא עמרם נ"ב בלשון השאלה עמרם הוא מלשון עמר נקי כי הוא בחי' אבא דיניק ממזל הח':

דא יוכבד נ"ב גי' מ"ב אימא עילאה:

ותרא אותו נ"ב אותו אות שלו:

בזיהרא עילאה עד ג' ירחים נ"ב כי ניסן אייר סיון הם חג"ת:

תיבת גמא נ"ב גמא עם הכולל מ"ה והוא הלוחות זעיר דלא הוו פקודי דאורייתא חומרי למעבד עד דעאלו ישראל לארעא שאז נתחייבו אפילו במצות התלויות בארץ משא"כ במדבר שלא נתחייבו רק במצות שהן חובת הגוף:

על שפת היאור על מימרא וכו' אחר זה שייך מ"ש בסוף די"ב ע"א ותתצב אחותו דא הוא חכמה והוא סיום הרמז שהתחיל בו הזוהר ומ"ש לעיל ד"א וילך איש דא קב"ה עד על כל שאר נביאי עלמא הוא סתרי תורה והביאו הזוהר בתוך הרמז ולכך בהגהות הרח"ו עשה לו מסגרת בפני עצמו והתחיל לפרשו:

דא קב"ה נ"ב ת"ת מבית לוי:

דא קב"ה נ"ב בינה:

ולא מתפרשן לעלמין נ"ב ולכן נקרא לוי חכמה על שם שהוא מלווה תמיד בזוגתו. ונלע"ד ג"כ לוי גי' מ"ו מילוי ע"ב שהוא בחכמה. ה"ג מבית לוי דאשרי לויתן כל חידו בעלמא ונכתב על לויתן חכמה ועל בעלמא בינה:

אתר דנהירו נ"ב מ' ור"ל שהקב"ה הוא אבא וקאי על לוי שמלווה תמיד בזוגתו ובת היא מ' שאבא יסד ברתא וז"ש דא קב"ה אתר דנהירו דסיהרא נהיר דהיינו אבא שממנו מאירה המ' הנקרא סיהרא אבל אין לפרש דא קב"ה היא מ' דא"כ מאי אתר דנהירו דסיהרא נהיר והרח"ו ז"ל לא הגיה על קב"ה מ' כמו שהגיה על קב"ה ראשון זעיר ועל השני בינה רק על דסיהרא נהיר הגיה מ':

והרמ"ז כתב וז"ל מאי כי טוב הוא דהול"ל ותראהו דריש אותו לשון אות המילה ולר"י אותו מורה עצם הפועל וידוע שמשה ביסוד דאו"א פק"ד קס"א גי' מש"ה וכן הוי"ה אהי"ה גי' כ"י טו"ב:

דאתיליד מהול כי הנולדים קודם לו היו מצד טו"ר והיתה הערלה דבוקה בהם וכארז"ל שלא היו מצרים מניחין את ישראל שימולו מפני ששורש הערוה היה עדיין אחוז ביסוד עד שבא משה המושרש שם וכן א"ל שד"י גי' מש"ה ולכן היה פגמו גדול במעט התרשלות במילת בנו:

נהירו דשכינתא ה"ס אור הגנוז כנודע אצלנו שהאור קודם התפשטותו נקרא טוב והוא בהיותו עדיין ביסוד הבינה שהוא השכינה העליונה המאירה במשה שהוא סוד הדעת דאיהו אהו"ה גי' טו"ב:

וכולא הוה פי' בין למעלה בדעת בין למטה ביסוד כמבואר בסוד מש"ה שהיה שלים וכולל אור החסדים המכוסים וגם אור המגולים בלי הפסק:

מאי קא מיירי מה הכוונה להודיענו זה גם לא אמר ג' חדשים הלא רמז הוא והענין שידוע שאורות חג"ת הם מכוסים ומשה שרשו בדעת ששם שורש התורה מ"ע ומל"ת חו"ג ומשם עד מקום גלוי החסדים ג' מדות ולכן היה צפון ג' ירחים ולפי שאותו המקום המכוסה שייך ליסוד אימא ששם סוד העיבור לכן נקרא בשם ירחים. והרמ"ז המופלא הוא לגבי משה היה ראוי שיתגלו האורות מן הדעת ולמטה. אבל לגבי מציאות העולם הוצרך להתאחר ג' חדשים עד נתינת התורה כי מז' דאדר שבו נולד משה וז' דניסן וז' דאייר וז' דסיון הם ג':

תורה על ידוי שסודה בת"ת זעיר עכ"ל הרמ"ז:

דף יב.

שכיח הוה איהו לעילא פי' שמ"ש ותצפנהו היינו לנשמת מרע"ה שאחר שנתעברה בה השכינה ותצפנהו מפני הקליפות:

דחפאת לה בסימנהא נ"ב שהתיבה היא בסוד המ' כנודע וגמא גי' מ"ה עם הכולל רמז שמאדם לוקחה זאת:

ה"ג בחפו דסטרא דיובלא יקירא ור"ל שהשכינה כסתה לנשמת משה בלבוש החשמל שהוא מן הבינה לפי שהבינה דוחה את החיצונים ופי' ותצפנהו באותו עולם קודם שנולד ואחר שנולד ולא יכלה עוד הצפינו והיתה יראה עליו כשעלה לקבל התורה מפני החיצונים ולכך ותקח לו תיבת גומא וכו':

דתרין גוונין חוור ואוכם נ"ב חסד וגבורה:

ואנח ליה למשה נ"ב ת"ת ור"ל שב' גוונין הם שהם חסד וגבורה ומשה הניחו המאציל העליון ביניהם לפי שנשמתו מן הת"ת אי נמי חוור ואוכם קאי על החשמל הנז' שכתב הרב שהוא מחצוניות נה"י דבינה ונודע שנ"ה הם ענף החסד והגבורה נמצא שבחשמל יש שני גוונים רחמים ודין והלביש למשה בו וז"ש ואנח למשה בינייהו:

מסטרא דשמאלאי נ"ב הנה נודע כי פרעה היינו בינה ובת פרעה היא מ' וז"ש מסטרא דשמאלא כי בניינה מהגבורות:

ולא על הים נ"ב המ' נקרא ים והבריאה נק' יאור ושם סוד נהר דינור ובאותו היאור הלכו לרחוץ: ה"ג דמחא אהרן:

ונערותיה הולכות נ"ב הם ז' הנערות הראויות לתת לה שהם היכלותיה שהם באים לרחוץ מן הדינים הקשים שם ולהשליכם על ראש רשעים יחול:

דוא"ו ה"א נ"ב שיש היכר בחותם פניו שבא מת"ת ומ':

אחותו דמאן פי' עכשיו שדרשת על הנשמה.

אחותיה דההוא קרא וכו' נ"ב ואינו ענין לפסוק אלא אחותו של אח הידוע שנאמר מי יתנך כאח לי:

כד"א מרחוק פי' שהמלכות מקבלת מאבא בסוד אבא יסד ברתא וז"ל הרב בכוונת העמידה דע כי בהיות נה"י דאבא בחג"ת דזעיר דהיינו פרקין תתאין דנה"י דאבא ורחל היא בנה"י דזעיר ואז נה"י דאבא רחוקות מרחל מדרגה אחת ואז יכולה לקבל מהם הארה בהיותם מרחוק וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ. אך כשפרקי' תתאין דאבא בנ"הי דזעיר אינה יכולה לקבל הארה מהם לפי שהם מוכנים כנגדה אבל מקבלת מפרקין אמצעיים דאבא שעומדים בחג"ת דזעיר שהם רחוקים ממנה וז"ס ותתצב אחותו מרחוק כי אחותו דא כנסת ישראל ומרחוק דא חכמה כד"א מרחוק ה' נראה לי. גם נראה גי' ע"ב קפ"ד

שהוא אחוריים דאבא ולכן נקרא חכמה מרחוק עכ"ל. ובאוצ"ח כתב עם אחר וז"ל הנה רחל היא אחור באחור בכותל אחד לשניהם אבל יעקב שהוא עומד בפני זעיר יש אויר פנוי ביניהם והארת יסוד אבא עיקרה ליעקב ומה שמאיר לזעיר הוא העברה בעלמא ולכן אין יעקב צריך להדבק עם זעיר אלא מרחוק וז"ס מרחוק ה' נראה לי וביארו בזוהר כי מרחוק הוא חכמה כנז' בפרשת שמות ובפ' בהעלותך על פ' ותתצב אחותו מרחוק כי כל האורות אבא הם מרחוק ולא מקרוב עכ"ל. ובזה תבין מאמר זה אתמשכו מאתר עילאה פי' מזווג ז"ון וחיה ונשמה שלהם מזווג א"וא וז"ש ורזא דמלה וכו' ומשמע דכל סטרין וכו' ר"ל שכל הפרצופי' התחתונים כולם נעשו מזווג זכר ונקבה שעליהם וכן המלאכים והנשמות כולם מזכר ונקבה וזהו מה שחדש הזוהר במ"ש ומשמע דכל סטרין בין לעילא בין לתתא וכו':

נפשא דא"ק עילאה פירוש נפש שקיבלה המ' מן הזעיר אי נמי שקיבלה המ' מן אבא שנק' חיה סתם כנודע שחיה מן אבא. ה"ג ותתצב אחותו דא הוא חכמה ולא גרסי' דבר אחר לפי שהוא סיום הרמז דלעיל וכן הוא בזוהר מוגה:

דא היא חכמה נ"ב מ' חכמה תתאה חכמת שלמה ונקראת כן לפי שבניינה ע"י חכמה עילאה בסוד ה' בחכמ' יסד ארץ אבא יסד ברתא:

ותתצב אחותו מרחוק דא חכמה בס"עה דף פ"ג כתב המלכות נקר' אחות לחכמה בסוד אמור לחכמה אחותי את וגם בסוד ותתצב אחותו מרחוק דא חכמה וזעיר נק' אח בסוד אח מאחד והיא נק' אחותו לזעיר בסוד לא זז מחבבה עד שקראה אחות והנה משמע בא"ז דף רצ"ו ע"א שעל הגלות מדבר לזה החכמה אומר אחות לנו שהשכינה נק' אחותינו. והיא קטנה. כי בכל יום ויום השכינה יורדת וגבורותיה מתגברים בסוד חבלי משיח ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו בסוד הגבורות ודינים דקטנות. וז"ש אחות לנו קטנה כי החסדים נקראים גדלות. והדינים נק' קטנות והיא בתכלית הגבורות ושדים אין לה שדים ר"ת "שמאל "דוחה "ימין "מקרבת ועדין בגלות המר הזה השיב אחור ימינו מפני וכו' ושדים אין לה ר"ל שני שדים שהם במקום החזה אין לה חסד וגבורה. רק השמאל דוחה בכל יום ומשליך לארץ תפארת ישראל. והיא יונקת גבור' מים הזדונים גוברים והקדושה הולכת ומתמעטת. מה נעשה וכו' באיזה נחמה ננחם אותה על מה שסבלה בגלות עכ"ל ופשט נעים עפ"י משר"זל יצר תינוק ואשה לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת. וכאן ישראל נכללו מעמד שלשתן וז"ש אחות שהיא אשה לנו היצר. קטנה כמשמעה ואם באחד לבד צריך ימין מקרבת כ"ש בהיות שלשתם ולכן תמה ושד"ים שמאל דוחה וימין מקרבת אין לה עד מתי קץ הפלאות:

ה"ג וכדין ותתצב אחותו מרחוק כד"א מרחוק ה' נראה לי נ"ב שמלת מרחוק שם רומזת על החכמה. ופי' כשנצבת אחותו שהיא נק' מרחוק. ור"ל כשהיא נצבת לצד א' התורה ואין עוסקים בה עכ"ל. ופי' לדעה מה יעשה לו אזי המ' מחשבת מה יסורין תעשה לו:

נחתת מדה"ד פי' בת פרעה היא מ' כמ"ש לעיל שהיא בת הבינה:

אלין אומיא פי' שלוחיה שכל הנבראים עושים שליחותו יתברך:

(מתניתין) כד סליקו תרין וכו' הרמ"ז כתב וז"ל מהרי"ץ כתב וז"ל כאן מדבר בענין ו"ק דזעיר ביציאתו מרחם אמו והם חו"ג:

דסליקו לקדמות חד מקבלין ליה שהוא הדעת המכריע ביניהם והוא בין תרין דרועין שהם חו"ג:

תרין נחתי לתתא הם נ"ה שהיו בתוך ח"ג:

חד ביניהו היינו היסוד ודבוקה בסופו מ':

חקלא דתפוחין קדישין מותבא דנביאי נ"ה חד ביניהו יסוד חבורא איהו שמתחברים בו החו"ג ואיהו נטיל כולא עד כאן לשונו:

דף יב:

בגין דמשה ויעקב אע"ג וכו' עיין מ"ש בפ' ויצא דף קנ"ב ובפ' ויחי דף רל"ו ותבין מעלת משה על יעקב כי שם הארכנו:

איברי פומא דיליה נ"ב ר"ל שבליל שבת נתקן היסוד דנוקבא וזה הבאר ראה משה:

דף יג.

מההוא אתר נ"ב בינה דאתחם בסמכוי בד' סטרין דעלמא הם חג"תם שהם כסא לבינה. ופי' הכתוב מד' רוחות של הכסא דבינה דהיינו חג"תם משם יבוא הרוח: ה"ג אי אתלבש בלבושא דדיוקנא דגופא דהאי עלמא. ור"ל כיון שהקדמ' בידינו שהרוחות בג"ע מתלבשי' בחלוקא דרבנן שהוא דיוקן הגוף שבעה"ז א"כ מג"ע מ"ל:

לגו כרסיא פי' בינה:

דקיימא על ד' סמכין פירוש חג"תם:

דאתנטיל מד' סטרי דכורסייא נ"ב חג"תם אר"מע יסודות עליונים:

אילנא חד נ"ב ת"ת:

וחד מערתא נ"ב מ' ור"ל שהאילן הזה רומז לת"ת והמערה רומזת למ':

דף יג:

ומה דשמעת פי' ההברה של הקול ששמעת הוא הקול של הרוחו' שיושבים בג"ע וכשעולים נשמות הצדיקים ע"י שינה לג"ע הם שמחים בהם ומשמיעים קול וז"ש מנייהו הוא דקיימי בגנתא וכו':

ד' רוחין דאינון אוירין דגנתא פי' ד' אותיות אד"ני שיש בד' רוחות של הגן ומהם נעשה הלבוש של נשמת הצדיקי':

מאינון ד' דאתלבשת וכו': ופי' הכתוב מד' רוחות וכו' שיפשיט הלבוש שנעשה מד' רוחות שבגן שהרוח הוא בתוכו ויבוא לע"הז:

כיון דבירא נ"ב מ':

מייא אשתמודעו נ"ב סוד מ"ן:

למאריהון נ"ב לזעיר: מה בין משה ליעקב כלומר מ"ט דמשה שהציל בנות יתרו וכן יעקב אמאי גלגל את האבן וצריך לתת טעם לכל א' שיעקב בשביל שראה רחל וכן משה בגין צפורה בת זוגו א"נ יש לפרש מה בין משה ליעקב ר"ל אחר שהצד השוה שבהם דתמן אזדווגת להו בת זוגייהו מה הפרש ביניהם ואמר יעקב ראה בת זוגו ממש וראה אותה והכירה שהיא רחל שעליה בא לישא אותה. אבל משה לא ידע צפורה לפי שז' בנות היו ולא ידע ששם בת זוגו אלא ע"י רוח הקודש או ע"י שעלו המים לקראתה:

כיון דחמא וכו' דע"ז וכו' פי' הטעם של משה לא מפני בת זוגו עשה כן אלא מפני קנאת ה' כדמסיק:

דף יד.

ואכל בשרא והנמשל שאלמלא המצרי שע"י ברח משה למדין לא היו הם ניצולים ולכך אמרו איש מצרי וי"מ שצפורה ברחה אצל משה מהרועים והוא הצילה ונשאה:

דא כנסת ישראל ישראל שלמטה בגלות:

בנות ירושלים נ"ב הם בסוד עולימתאן דירושלים דלעילא ופי' בנות ירושלים ישראל אומרים להיכלות המ' שחורה אני ונאוה:

הא דאמר ר"ש כל כסופא וכו' רבי אבא שסדר הזוהר כתב כן שר"ש הוא שאמר ברח דודי דר"ש עצמו לא שייך לומר הא דאר"ש וכו':

אי עילאין וכו' הרמ"ז כתב וז"ל מכאן מוכיח מהרי"ץ ז"ל שאותו קול ששמע ר"ח היה של השכינה שהיתה אומרת להק"בה ברח דודי וכן מוכח נמי ממ"ש הא דאר"ש תאותם וכו' שבודאי אינם דברי ר"ש ומ"ש תחלה שמע דהוה אמר היינו לפי מאי דהוה ס"ד מעיקרא שישמע דבר מפי רש"בי. ועוד אני אומר שאפשר שהיה איזה רוח קדוש שמתהוה מקולו של רש"בי כדאיתא בשער הנבוא' ולכן חשב ר"ח שהיה רשב"י עכ"ל הרמ"ז כמו הצבי

כתב הרב שהכוונה היא על סוד הוי"ה באחוריים שבכל פעם אנו חוזרים לראש כמו הצבי שמחזיר ראשו למקום שהניח והכוונה כשהאור רוצה להסתלק אנו אוחזים בו:
אי אנא קלינא כחולא לא קלינא פירוש אפי' אם אני נשרף כחול שהוא עוף אחד שיוצאה אש מקנו ושורפתו אפ"ה איני מרגיש בזה וכאילו לא קלינא ולפ"ז מלת קלינא כמו אשר קלם מלך בבל. אי נמי יש לפ' מלת קלינא כמו קלני מראשי ור"ל אפי' מצטער על ר"ח שהוא בחוץ אפ"ה כחולת אהבה שהיא השכינה לא קלינא שהיא מצטערת יותר ממני כן פי' מורינו:
עד לא סמכין נ"ב באידר' נסמכו הסמכין עכ"ל ור"ל שבעץ חיים כתב מ"ש ר"ש עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא ר"ל שתחלה היו החברים עוסקים בעולם התהו שהיו הספירות זע"גז בסוד רשות הרבים ובאידרא גילה להם הרש"בי עולם התיקון שיש הרבה סמכין קו ימין וקו שמאל וקו אמצעי ולכך אמרה בת קול לר' אלעזר כיון שעדין לא נתקנו הסמכין אין ראוי לר"ח ליכנס:
ותרעין וכו' נ"ב באידרא נפתחו נש"ב:
ה"ג ומזוטרי וכו' ונ"ב ור"ל שעדין קטן הוא בשנים ואינו ראוי:
חמא עינא מה דלא חמינא פי' שעין של ר"ח השיגה לראות מראות אלהים עתה מה שלא ראה מקודם ולא רצה לכנות הדברעל עצמו לומר חמו עינאי וכו':
איזדקף דלא חשיבנא פי' שנתעלה במעלה רמה מה שלא חישב מעולם ומפני ענוה שבו לא רצה לכנות הדבר על עצמו:
באשא דדהבא נ"ב בינה אש הגדולה והיינו רבי שמעון בן יוחאי שנשמתו מסוד הבינה בסוד משה:

דף יד:

לש"ע רתיכין אריך שהרתיכין הם א"וא שהם כסא לאריך כמ"ש בר"מ ואינון כרסייא וספסל לגבך ומפני שיש בהם הארת ש"ע נהורין דאריך לכך הם ש"ע רתיכין. ור"ל שחדושים של רש"בי הם עולים במעלות רמות עד א"וא ומשם לאריך ששם ה"ס האלפים שהמאות בא"וא והאלפים באריך כמ"ש הרב וז"ש וכל רתיכא לאלף אלפין אתפרש ורבוא רבוון ומשם לעתיק וז"ש עד דמטון לעתיק יומין דיתיב על כרסייה הנה באידרא רבא כתב הרב צמח שכרסייא דשביבין הם שמות אלהים שהם בחוץ של כל ספירה וספירה וכורסייא סתם הם המקיפים של הפרצופים ועתיק יומין יתיב על השני כסאות. ובכאן שאמר על כרסייא סתם הם המקיפים וכרסיא מזדעזע לס"ר עלמין פי' מכח הארת עתיק שמקבלת מזדעזעא לס"ר עלמין ונ"ב כמספר עשר הו"ויות. לאתר עדונא דצדיקייא

הוא יסוד דנוקבא ששם מתעדני' הצדיקים ור"ל שעולים חדושים של רשב"י עד עתיק יומין וחוזרים בסוד אור חוזר מעתיק עד המ' כל כרסוון וכל רקיעין וכו' הם בי"ע הבריאה נק' כסא והיצירה רקיע בסוד זעיר מקנן ביצירה ועשייה שם הם חיילות ורתיכין:

שית דרגין נחתו נ"ב ו"ק:

שית דרגין לישראל הם מ"ש בסמוך ובני ישראל פרו וישרצו וכו':

שית דרגין לכרסייא נ"ב זעיר כסא לבינה ופי' שית דרגין הם ו"ק דזעיר ופירוש כרסיא היא הבינה שהיא כסא לאריך וכמ"ש הזוהר בדף י"ג כרסיא דקיימא על ד' סמכין והיינו בינה שרוכבת על חג"תם:

לכרסיא דלתתא נ"ב מ' ושית דרגין דידה הם ששה היכלות דבריאה שהמ' היא בהיכל ק"ק א"נ יש לפרש שית דרגין לכרסיא דלעילא. הזעיר נקרא כסא עליון לגבי המ' ושית דרגין הם ו"ק דידיה:

ושית דרגין לכרסיא דלתתא הם ו"ק דמ' שהיא כסא תחתון:

והא הוו ז' נ"ב חג"ת נהי"ם:

ע' לאו מהכא פי' שר' חייא הוקשה לו למה לא יש רק ששים והא חג"ת נהי"ם הם ע' הנודעים כגון ע' פנים לתורה ע' שמות הבינה וכיוצא ותירץ ע' שיש לנו לאו מהכא הוא דהכא אינם רק ו"ק והמ' אינה מכללם כדמפרש וא"כ אינם רק ס' ומה שיש לנו ע' הוא מענין אחר:

ה"ג הא כתיב וששה קנים יוצאים מצדיה ג' קני וכו' וקנה הא' לאו בחושבנא ופי' שהמ' היא אחורי הת"ת בקו האמצעי והיא נקראת מנורה וחג"ת מאירים לה מלמעלה ונה"י מלמטה והמ' אינה מן החשבון א"כ נשארו ו"ק שהם שית דרגין. אי נמי יש לפרש שהמ' היא אחורי הת"ת ושלשה שמצד ימין הם חסד ונצח וחצי ת"ת ימיני וחצי יסוד ימיני הם ג' ספי' וג' ספי' כנגדם מצד השני והמ' אינה מן החשבון הרי הם ו"ק:

ס' המה מלכות נ"ב ס' מלכות הם בבריאה ששה היכלות ופ' פלגשים ביצירה ועשייה עכ"ל ור"ל שביצירה יש ד' פרצופין שאריך נעלם שם וכן בעשייה ולכן אין בכל עולם מהם אלא ד' פרצופים:

אינון גברייא דלעילא נ"ב הם סוד ס' גבורים שסביב למטה והם יונקים משש היכלות דבריאה:

דנפקא מתריסר ה"ג ונ"ב הם סוד י"ב פרקין של הזרועות והשוקים עכ"ל ור"ל שהמ' יונקת מח"ג ונ"ה שיש בהם י"ב פרקים וקאי על אחת דקרא שהיא המ'. ומ"ש הזוהר זיהרא דזיהרא היא הבינה וקאי על מלת לאמה דקרא:

עבד קב"ה בארעא נ"ב כשם שהמ' היא פנימית מכל הממונים ומ"ש דא היא שכינת יקריה קאי על תיבת לאימא דקרא ואחת הם ישראל: רבות בנות הם בחינת ההיכלות שהם נוקבין:
וכד תסתכל תלתא אינון נ"ב חב"ד ור"ל שאע"פי שבי"ס נברא העולם שהוא זעיר: מ"מ עיקר הם חב"ד שהם מוחין דיליה:
עבד לאברהם נ"ב כלי החכמה שנעשה משני שלישי החסד:
ליצחק נ"ב כלי הבינה שנעשה משני שלישי הגבורה:
ליעקב וכו' נ"ב כלי הדעת שנעשה משני שלישי הת"ת
ובדעת חדרים ימלאו נ"ב הם ה' קצוות:

דף טו.

י"ב שבטין הם י"ב בקר מ' תעניתא אלו התעניות היו רצופים דאלו ב' וה' לא משכח' להו בימו' החורף שהרי זמן רביעה ראשונה בי"ז בחשון ואין מתענין רק עד מ' יום ומשיצא רוב ניסן ג"כ אין מתענין:
י"ב טורי נ"ב הם י"ב אורות דדיקנא
עאל ההוא דלביש חושנא נ"ב הוא זעיר שיש בו חשן ואפוד לאה ורחל ועלה להתפלל על הגשמים:
י"ח טורי נ"ב הם סוד העלאת מ"ן ביסוד הבינה שנקרא חי העולמים והם י"ח טורי אפרסמונא שהם החסדים הבאים מן הבינה הנק' אפרסמון עאלין נשמתהון דצדיקייא. פי' בסוד מ"ן. ומ"ט ריחין סלקין הם מ"ט שערי בינה שאימא מעלה מ"ן לאבא וז"ש עד ההוא אתר דאיקרי עדן ונ"ב חכמה:

דף טו:

מ"ט יומין קדישין עילאין הם מ"ט גבורות דמ' כי נודע שה' חסדים הם מ"ט לפי שז' חסדים הם וכ"א כלול מכל הז' וכן ה' גבורות הם מ"ט כמ"ש הרב בדרוש העומר ומ' בניינה מהגבורות וז"ש מ"ט יומין וכו'. ומ"ש יתבין קיימין למיטל רשותא וכו' ז"ל האר"י בדרוש השופר וא"ת הא כתיב תרדמה על האדם ויישן ולא על הנוקבא וכשמסתלקים המוחין מזעיר גם נה"י דזעיר שהם מוחין דמ' מסתלקים אם כן גם היא ישינה והתשובה כי אז מאיר דל"ת של קשר של תפלין שהיא לאה בסוד מוחין עכ"ל וז"ש קיימין למיטל רשותא מאבנין זהירין דגליפין בההוא חושנא שר"ל מ"ט של המ' מקבלים מן המוחין שחקוקים בלאה שנק' חושנא. א"נ יש לפ' מ"ט יומין הם ז' היכלות דבריא' שכל א' כלול

מהז' הם מ"ט והם מקבלים ממוחין דלאה לפי שהבריאה מכונה של אימא ולאה היא בחי' אימא כנודע. וההוא דלביש חושנא הוא זעיר שמתלבש בלאה:

יתיב בכורסייא פי' יושב על המ' שנק' כסא. ומ"ש דארבע סמכין הם ארג"מן שסובבים המ': קיימין מסתכלין בחושנא קאי על ד' סמכין שהם ארג"מן שמקבלים הארה מן לאה זהו מה שנלע"ד לפי שיטת הרח"ו. אבל בפ' פקודי דף רל"א כתב הזוהר דחשן הוא זעיר ואפוד היא מ' ולפי זה מ"ש י"ב טורי וכו' הם י"ב הארות דדיקנא כמ"ש לעיל ומ"ש עאל ההוא דלביש חושנא ואפודא היא אימא שעלתה לדיקנא דאריך להתפלל על ישראל והיא לובשת ז"ון שהם חושן ואפוד. ושאר הלשון כדלעיל חוץ ממ"ש מ"ט יומין קדישין וכו' הם מ"ט דמלכות כדלעיל הם מקבלין מאבנין דגליפין בחושנא שהם מוחין דזעיר שנק' חושן: ומ"ש וההוא דלביש חושנא היא אימא. ומ"ש דיתיב על כרסיא קדישא הם חג"תם שהם כסא לבינה וז"ש דארבע סמכין. ומ"ש קיימין מסתכלין בחושנא וכו' קאי על מ"ט יומין הנז"ל שהם מ"ט דמ' והם מסתכלים בחושנא שהוא זעיר:

על מימריה וכו' שאין אשה עושה כלום בלא רשות בעלה:

בת"רך נ"ב כמספר תר"ך אורות:

ושמא קדישא הוא שם המפורש שחקוק בציץ:

קטירי בסטרוי דימינא קדישא פי' קשורים בקצוות דזעיר. שהוא ימינא לפי שבניינו מהחסדים:

דשמאלא נטיל בידוי סמכי שמיא פי' דשמאלא שהיא המ' שבניינה מהגבורות נטיל בידוי נה"י דזעיר שהם סמכין דזעיר הנק' שמים ומגלה אותם לפי שהנה"י דזעיר מתלבשים בתוך המ' והיא מגלה הארותיהם:

הה"ד ונגולו כספר השמים פי' יתגלו כספר שהיא המ' שהיא נגלית כן השמים שהם סתומים יתגלו והיינו נה"י דזעיר שמתגלים ע"י המ' כן נל"עד:

גנתא נ"ב מ':

דנפקא מעדן נ"ב אבא

ד' רישי דנהרין פי' ארג"מן:

הו"לל לאגוז ירדתי פי' שהאגוז היא המרכבה ולמה הזכיר הגנה שהיא מ' ותירוץ משום שהוא שבחא דאגוזא לפי שאין האגוז שהם ארג"מן משתבחים אלא בגנה שהיא המ' ולכך הזכירה.

מה אגוזא וכו' מפרש במה דומה מרכבה לאגוז עד שנמשלה לה:

דאורייתא לא גלי ליה נ"ב אע"פי שלא הזכירה התורה אותה הדקה מובן מאיליו הוא כי אחר שיש ד' נהרות א"כ הלכלוך הוא הד'. ה"ג וכן במטה אהרן ויגמול שקדים. ה"ג ומן תיבותא ממש אשתמע ור"ל התיבה עצמה מורה שהוא דין ה"ג ר' אליעזר ה"ג דאיביה אתעביד עופא דפרח מניה:

בר מתפוחין נ"ב שאינם במ' אלא בזכר ור"ל אבל פירות שאר האילנות הם במ' כל אינון דלא עבדי פירין נ"ב הם היערים דס"א.

בר מערבין דנחלא פי' שהם בנ"ה כנודע:

בר מאזובא נ"ב הרומז ליסוד:

מאימא חדא נ"ב סנדלפ"ון דעשייה:

דף טז.

אף כאן בני יעקב נ"ב כפשוטו לא מלאכים ממש כדברי ר' יהודה ור"ל שר' יוסי קאי אריש הפרשה שאמרנו ואלה שמות בני ישראל הם המלאכים בני זעיר הנק' ישראל ולכך מקשה אלו נאמר אלה משמע דהכי הוא אבל כיון דכתיב ואלה מוסיף על הראשונים מה הראשונים הנזכרים בפרשת ויגש הם השבטים אף כאן הם שבטים ולא מלאכים והיינו נשמות השבטים שירדו עם נשמת יעקב אבינו בשעת השעבוד וכדמסיק לקמן שאמר אתחזר פרשתא דא למ"ש ר' יוסי בר יהודה:

כד נחתו אלין נ"ב וא"כ לעולם אמלאכים קאי:

א"ר יהודה מה כתיב לעיל פי' ר"י מחזיק סברתו דאמלאכים קאי.

א"ל אי הכי יעקב וכו' פי' ר"י בר יהודה קא מקשה לר' יהודה.

א"ל ומהו דכתיב פי' רבי יוסי קאמר לר' יהודה כיון שמת יעקב כבר אמאי קאמר הבאים את יעקב ובשלמא לדידי ניחא שנשמות השבטים ירדו עם נשמת יעקב אביהם בגלות כדלקמן אלא לדידך אמלאכים והמלאכים לא ירדו בגלות אלא אחר מיתת יעקב אמאי כתיב את יעקב:

ולא אמר קרא היורדים פי' דמשמע שמשעה שירדו לא עלו אלא אמר הבאים דלשון הבאים משמע באו לפי שעה ועלו.

ומ"ש דעד כען וכו' פי' וטעם שלא אמר הכתוב היורדים מלבד שבא להשמיענו קושטא דמילתא שבאו ועלו. ועוד לפי דמשמע משעת ביאת יעקב למצרים היתה ירידה וזה אי אפשר:

דאתו עמיה דיעקב ושיעור הכתוב ואלה שמות בני ישראל שהם המלאכים הבאים את יעקב לכבודו בשעת ירידתו למצרים ועלו אח"כ עתה בגלות איש וביתו באו בקבע ובא ר' דוסתאי לפ' הבאים בכל יום ויום לא בשעת ירידה לבד:

כולהו הוו מתין בההוא זמנא ונחתו אלין ואלין פי' ר' דוסתאי מקיים דבר שניהם שירדו נשמות השבטים והמלאכים וכן ר' יוסי ור' אלעזר סברי הכי וז"ש הה"ד איש וביתו באו שהם המלאכים וכתיב ראובן שמעון לוי הם נשמות השבטים:

אתחזר פרשתא דא וכו' פי' שירדו נשמת השבטים כסברת רבי יוסי בר יהודה:

כאבא דבנין לאו בלאותא דעלמא דין פירוש צער של בנינו שמצערים אותם המצריים בעו"הז:

זרעא לארעא אזלא נ"ב זרע לארץ הולך כי עתה יכו את בנו עד למיתה ונקבר בארץ:

דף טז:

שרי קברא נ"ב שנשבע בשר הממונה על הקברות:

דדיירי עם בנוהי פי' העלה הקב"ה יעקב מקברו לראות המלאכים הדרים עם בניו במצרים והיו שמחים ממלאכים אע"פי שהיו בגלות והיינו קודם שיצאו ממצרים. א"נ כדכתיב יצאו כל צבאות ה' והיינו בשעת יציאה ומ"ש וכתיב ששם עלו שבטים. פי' שהביא ראייה תחלה שעלה מקברו ולא פירש על מה היתה עלייתו ולזה הביא פ' ששם עלו שבטים לומר שעלייה זו היתה כדי לראות בשמחת בניו בג"ש דעליה עליה. א"נ בא לומר שגם השבטים עלו מקברם לראות בשמחת בניהם:

ובני ישראל פרו וישרצו הא ז' זה פלג"ג אמ"ד לעיל דף י"ד שהם שית דרגין והתם חשיב מאד מאד כאלו תיבה אחת והכא חשיב להו שני תיבות.

שמיה חד ונתפרש בע' נ"ב הם שבעים שמות הבינה:

דף יז.

דהוא הר המור נ"ב נקרא יסוד ועטרה דנוקבא חדר ופרוזדור עכ"ל ור"ל דהר המור שהוא ירושלים היא העטרה וגבעת הלבונה שהוא ציון הוא יסוד כנזכר בדברי הרב. אלא עם בני ישראל ממש. פירוש שחשבו שישראל הם תחת המלאכים שנקרא בני ישראל בני זעיר ולכך אמרו הנה עם בני ישראל עם שתחת המלאכים וכתיב ויקוצו מפני בני ישראל. פי' לא היו מתפחדים אלא מהמלאכים שהם מושלים על ישראל כפי דעתם כמ"ש בזוהר דף י"ח ע"א ויקוצו מפני בני ישראל דהוו מתעקצי ממלאכי השרת. ואחרים פירשו כי זו"ן הם בני יש"ס ותבונה כי הם הוציאו אותם כמ"ש בפ' ויחי תרין בנין אית ליה לקב"ה

ואינון ת"ת ומ'. והיהודים נק' עם של זו"ן שהם בניו של ישראל וז"ש דחשיבו מצראי שהיהודים הם עם של בני ישראל שהם זו"ן. ולא עם הוי"ה שהוא יש"ס אבא:
ויקוצו מפני זו"ן ואין פי' זה מחוור:

דף יז:
מסכנא בעי לנטרא דיליה פי' לפי שאין בני אדם יראים ממנו אבל העשיר הכל יראים ממנו ולכך לא נטיר. ובנמשל ג"כ כל הנוגע בישראל מפחד ממנו יתברך שעתיד לנקום נקמתם:

דף יח.
אינון מעשרה כתרי מלכא פי' בתי גוואי הם עשר ספי' דאצילות. ובתי בראי הם בי"ע: ה"ג אית מארי דדינא קשיא ואית מארי דדינא דלא קשיא ואית מארי דדינא רפיא ורחמנותא ונ"ב מארי דינא קשיא מנאכי גבורה.
דינא דלא קשיא מלכות דינא רפיא של ת"ת:
ואית מארי רחמנותא וכו' נ"ב מלאכי או"א מאתן וארבעין דרגין נ"ב גי' מ"ר וסי' מר יבכיון:

דף יח:
וברא את השמים נ"ב ת"ת בימינו נ"ב בחסדים:
והארץ בשמאלו נ"ב מ' בגבורות:
הממונים בחסדו ביום נ"ב מלאכי הזעיר
הממונים בלילה נ"ב מלאכי השכינה:

דף יט.
הה"ד ושרות נ"ב שגם יש מלאכים שהם כוחות נקבות ונקרא שרות:
ולא נזכר שמו פי' לא אמר קרא וילך עמרם אלא וילך איש: בן שזכה לקול גדול קול גדול בינה:
כי טוב הוא נ"ב היינו יסוד והוא יסוד אבא בחי' משה:
א"ר יוסי לאו מלה ברירא היא פי' ענין שתי דמעות לא ידענו פירושם דהא א"ל וכו' דהיינו ששאלתי לאובא טמיא על פי' ב' דמעות ונמצא שקרן ולכך א"ל ר"א לאו בתר וכו' דמלה ברירא היא ואמרו בפ' הרואה דנ"ט רב קטינא הוה עבר אפתח' דאובא טמיא שמע רעש אמר כלום ידע אובא טמיא מאיזו סיבה הרעש בא וא"ל אובא עמיא קטינא קטינא בשעה שהקב"ה זוכר את בניו בגלות מוריד ב' דמעות לים הגדול ומהם בא הרעש. א"ר קטינא א"ט הוא כדיב ומילוי כדיבין דא"כ למה לא יהיה הרעש ב' זמני זה אחר זה נגד

ב' דמעות. ואמר הש"ס ולא היא דתרי זמני הוי הרעש אם כן אמאי אמר רב קטינא דהוא כדיב. כי היכי דלא ליטעו בני עלמא אבתריה דא"ט עכ"ל. משמע שדברי א"ט אמת אלא כי היכי דלא ליטעו וגם רב קטינא מודה בענין ב' דמעות אלא שאמר שאינו ענין לרעש דא"כ יהיה ב' פעמים. ואיפשר לפרש שר"ק אינו מודה בענין ב' דמעות ולכן אמר דהוא כדיב וכו' ולפי זה פי' דברי הזוהר א"ר יוסי לאו מלה דברירא היא ר"ל שענין הב' דמעות אינו אמת ומביא ראיה מרב קטינא שאמר לא"ט דהוא כדיב בענין הב' דמעות נמי. ומ"ש הש"ס ולא היא ר"י לא ס"ל הכי אלא כדס"ד מעיקרא והגם שר"ק אמורא ור' יוסי תנא ולא ראו זה את זה איפשר שאירע מעשה כזה בימי ר' יוסי.

ור' אלעזר השיב לרבי יוסי לאו בתר א"ט וכו' לא ממנו למדנו ענין ב' דמעות אלא רבותינו אמרו זה ומלה ברירא היא כדמפרש:

דף יט:

תרין דמעין והן ב' מדות דין נ"ב נצח והוד וכבר פירשנו ברישׁ פ' בראשית: כלומר נתאנחו לו למעלה גרסי' ור"ל ויאנחו מלאכי השרת בשביל בני ישראל התחתונים ור' ברכיה אמר שבני ישראל הם המלאכים שנתאנחו:

אנחה לא עבדו משמע דכתיב ויאנחו וכו'. פי' ר' יהודה סובר כת"ק ויאנחו העליונים בשביל בני ישראל:

דף כ.

עלו במחשבה א' פי' אבא:

נטה ימינו וברא עולם של מעלה פירוש ע"י החסדים ברא זעיר נטה שמאלו וברא עו"הז ע"י הגבורות נבנית המ' ואח"כ חזר לפשט ואמר ועשה עו"הז. ה"ג במה אתיין לשאבא מניה ור"ל כשאינם עוסקים בתורה שהם מי באר במה יכולים לינק השפע של תורה:

ז"ל ספר ערוגת הבושם דף י"ח ע"ב ומובן ע"פי הנז' בתוספת ביאור כי פנימיות המלכות שהוא סוד כלת משה הוא מדריגת הבינה ולפיכך יש בשושנה י"ג עלין שהוא סוד הי"ג מדות שהמשיך משה לכלתו ומבואר בכוונת שבי"ג תיקוני דיקנא יש בכל אחד מהם שם ע"ב והוא י"ג פעמים ע"ב גי' תת"קלו והוא גי' שושנ"ת כי ק"ך היתרים הוא להודיע שקודם הזיווג המלכות מלאה דינים ק"ך צירופי אלהים. ואחר הזווג מתמעטין ולא יש יותר מה' אותיות אלהים והם רומזים על ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה ונקראים ישועות כי הם מושיעים לנערה לבל ימשול בה זר ובזה מובן מאמר שמות דף ך' הנז"ל כי בתחלה היא אדומה סוד שושנה אדומה ראיתי שהוא דין. אח"כ כשמוצקין אותו בסוד הי"ג מדות אז הפך לבן טהור מסטרא דבינה ולזה אמר הקב"ה שהוא ת"ת כשם

ששושנה התחתונה שעומדת על י"ב בקר שהם י"ב עלין דסחרין לשושנה והים שעליהם מלמעלה הרי י"ג גי' אח"ד שהיא סהדותא דיחודא עילאה מפני שמורה על זווג דגופא בגופא ונעשי' אחד. כן רעייתי שהיא כלת משה ג"כ בין הבנות ונקראת רעייתי מפני שפנימיות זעיר שהוא רוחא דאבא מתייחד עם רוחא דמלכות שהיא רוחא דאימא והם רעים דלא מתפרשין ולכן נקראת רעייתי דוגמת אימא עילאה ואז תהיה שושנת העמקים בי"ג נהרי דאפרסמונא ותהיה שושנה עילאה חוור וסומק. וכשם שיהיה זווג חיצוניות גופא בגופא כמו כן ע"י כלת משה שהוא רוחא דבינה דבגווך יהיה זווג רוחא ברוחא למטה במקומנו ע"י שאני מוריד לך רוחא של הדעת שלי שהוא פנימיות רוחא דאבא עילאה. וע"כ יהיה זווג רוחא ברוחא. והשם ב"ן ד' ההי"ן שבה הוא סוד ד' נשים. וכולם נקראים על שם ב"ן בנות וגם כי אצל הבינה שהיא רעייתי נקרא כולם בנות כמבואר על פסוק בנות צעדה עלי שור:

עוד פי' אחר כשושנה מלכות כשהיא למטה בין החוחים הם החיצונים ואין לה יחוד עם ת"ת ישראל כן רעייתי שהיא בינה עילאה יורדת למקום התבונות שלה שנקראים בנות ור"ל שבינה עילאה גם כן אין לה זווג בסוד לא אבא בעיר שאין הקב"ה נכנס לירושלים של מעלה עד שיכנס לירושלים של מטה עכ"ל:

הרואה בשושנים המנהיג עולמו בשש שנים נ"ב ששנים כתיב חסר ודרש שש שנים:

דף כא.

להרחיקם אחר המדבר סיני מפני קדושתו דלג עליו הה"ד ויבא אל הר האלהים חרבה מפסוק זה משמע שמשה הוא שדלג על ההר וא"כ מ"ש האי אבנא וכו' הוא משה וכשראה הר סיני שהוא פרזלא דלג עלוי על הר סיני א"נ יש לפ' אבנא הוא ההר שדלג על הפרזלא שהוא משה ומ"ש כך משה והר סיני כשנראו וכו'. ר"ל מפני שקדם הר סיני ונתרגש לקראת משה לכך דלג משה עלוי וסיוע לפי' זה ממ"ש רבי אבא אותו היום נתרגש ההר למול משה ש"מ שההר נתרגש לקראת משה תחלה:

דף כא.

מאן דקריב לאשא נ"ב מ':

מאן דאתמשך מן מייא נ"ב שהוא מן החסדים דאבא:

ולא נאמן ביתי נ"ב שהיה משמע שהוא נאמן מהבית שהאמינתו ועשאתו נאמן שלה ואינו כן אלא שהוא למעלה ממנה וכל מה שעושה בביתו נאמן הוא שכן הבעל יש לו רשות באשתו:

דף כב.

בהקב"ה נ"ב במ':

אי הכי מהו עדי עד פי' אא"ב קרא כפשטיה שיבטח האדם בא"ס ב"ה אתי שפיר עדי עד ר"ל כל ימי חייו. אבל השתא דמפ' בה' היא המ' מהו עדי עד ומתרץ עד הוא הת"ת ואומר הכתוב שיבטח האדם במ' ויוסף בבטחון עד שיגיע לזעיר ויבטח בו ג"כ כי ז"ון הם אחדות אחד. אבל או"א ואריך אין שום נברא יכול להשיגם:

לסטרא דא ולסטרא דא נ"ב לבינה ולמ':

תיאובתא דכולא ביה נ"ב בינה ומ':

תרין אמהן נ"ב בינה ומ' לאעטרא ליה הם סוד המקיפים דזעיר שבאים מאימא ולנגדא עליה ברכאן פי' מוח חכמה ובינה:

מבועין הם החסדים מתיקין הם הגבורות שנמתקו ע"י החסדים:

והוא אתר גניז וסתים פי' י"ה הם או"א והוי"ה אריך שאין שום אדם יכול להשיגם:

דף כב:

עלמא דין ועלמא דאתי פי' הם תרין הה"ין מ' ובינה מלכות נבראת בה"א ראשונה. ובינה ביו"ד שהוא אבא שאע"פי שבינה מקבלת הארתה מאריך כמו אבא עכ"ז צריכה עוד לאור אבא כמ"ש באוצ"ח פ' ה' דשער התיקון. וזהו כי ביה הוי"ה צור עולמים הוי"ה הוא אריך. ור"ל בי"ה ואריך מתלבש בתוכם על ידם צייר עולמים:

אתברון עלמין פי' העו"הז שהיא מ' נבראת בה"א ראשונה ועו"הב שהיא בינה נבראת ביו"ד שהוא אבא: הוי"ה שהוא אריך בי"ה שהם א"וא צייר עלמין שאריך מתלבש בתוכם:

עלמא דא בדינא אתברי נ"ב מ' ע"י בינה בראשית ברא אלהים נ"ב היינו מ' הנקרא ראשית חכמה יראת ה' ואלהים היינו בינה עכ"ל ולפ"ז פי' הכתוב בראשית שהיא מ' ברא אותה אלהים והיינו טעם פתיחה זו בטחו בה' וכו' משום מאי דמסיק שהמ' ברינא אתברי והיא דין ונקרא אלהים כדי לפרש מ"ש וידבר אלהים היא מ' שהיא גזירת דינא:

דרגא אחרא עילאה נ"ב ת"ת: ה"ג אמר ליה ולאו אנא מלכא:

כד איהי בביתי נ"ב היינו כשהיא בבריאה הנקרא אל שד"י ולא עלתה לעולם האצילות ליקרא בשם ה' אחרונה:

ארעא קדישא נ"ב מ':

דישראל נ"ב ת"ת:

עלמא כולא נ"ב שאר העולמות:

למלכא דהוה ליה ברתא לפרש מאמר זה ולהליץ בעד מרע"ה יובן במ"ש הרב ז"ל במאמר שושנה דריש הקדמת הזוהר והוא שכמו שיש יעקב מלבר ומשה מלגאו בסוד הדעת כן יש כנסת ישראל מלגאו והיא סוד הצלע נקוד' י' והיא כלת משה ולהיותה פנימי' ונעלמת לכן לא אמר ר"ח שם שיש בה גוונים רק דינא ורחמי. פי' איהי דינא מעצמה אבל היא בזווגה נקטא רחמי בסוד הנשיקין וז"ס שפתותיו שושנים נ"ה איהו בנצח ואיהי בהוד והנה בחי' זו היא שם אלהים דאית ביה ה' עלין וי"ג מכילן בסוד י"ג אותיו' דאלהים דיו"דין עוד אמר שם בפי' מאמר הנצנים שבעת המיעוט ירדה זו הפנימית למקום החיצונה היא רחל והחיצונה ירדה ליסוד ע"ש ופי' ענין זה בדרוש י"ח נשים כי כלת משה היא מלכות אבא שבתוך יסוד אימא בעת גדלות זעיר נמצא שזווגו של משה הוא בסוד רוחא ברוחא דפנימיות וז"ס פנים אל פנים וז"ס זווג קול ודבור פי' שכמו שזווג תחתון מוציא שפע דרך היסוד כן הפנימי מוציא הקול דרך הפה ולהיות בחי' זו הנעלמת חלקו של משה לכן נאמר בו וישמע את הקול מדבר אליו ואז"ל שלא היה הקול יוצא רק היה מדבר מניה וביה מבינו לבין עצמו. אמנם האבות לא היה להם חלק זה רק כל עצמם היו מבחי' זעיר בעצמו שהוא מתחבר עם רחל היא השושנה החיצונה והיינו אברהם בסוד קו ימין שהוא המשיך החסדים. ויצחק שהוא המשיך המוח השני ויעקב שהיתה מטתו שלמה זכה לדעת תחתון שהוא חו"ג המתפשטים בזעיר וכל נשותיו היו מסוד החיצוניות ונמצא א"כ שהיו מקבלים שפעם מצנור היסוד דאימא והיינו מסוד הנקודה הפנימית שהיתה בתוך יסוד אימא ובזה נפרש מאמר זה. מלכא הוא יסוד אבא:

דברתיה היא זו הנקודה פנימית כבודה בת מלך פנימה דלא אתנסבא עדיין כי אבות העולם נשאו השושנה החיצונה ולכן כשהיה המלך מדבר עמהם שהם סוד ההוא רחימא היה מדבר ע"י בתו הצנועה כי כן הם היו מקבלים השפע ממנו על ידה:

אתא זמנא וכו' זה משה שנשאה כאמור שכן מיסוד אבא מלגאו ר"ל בתוך יסוד אימא וידוע שבחי' דור המדבר היתה מיסוד אבא ממש שנבקע בתוך זעיר ויוצא ומאיר ביעקב שהיא עיקר הארתו וז"ס אנכי עומד בין ה' וביניכם פי' שמשה עומד בתוך זעיר והיינו בין ה' וגם בתוך דור דיעה והיינו וביניכם וכמ"ש העם אשר אנכי בקרבו ובתוכו ממש נמצא א"כ שע"י משה באה ההשפעה לדור המדבר במקום שהיתה באה מקדם לאבות ע"י השושנה הפנימית וז"ש אנא אימא לבעליך שמשה קבל תורה מאבא והשפיעה לקהלת יעקב הוא דור המדבר והנה מר"עה נתמרמר רוחו על צרת עמו בראותו שפרעה הוסיף להרע להם ולכן חשב שמא אותה שושנה פנימית ירדה לקום החיצונה כי שם יש אחיזה

לרע ולכן קראה בשם אד"ני למה הרעות. ובאה לו התשובה וידבר אלהים היא הנקודה הפנימיו' ועד דהיא שארת למללא:

נטל מלכא מלה הוא אבא ועליו הכתוב אומר ויאמר אליו אותו הסתום. ומה אמר לו אני ה' כלו' דע כי זו השושנה היא היא בתוספת וז"ש אני ד' ר"ל מדת אני הוא בתוך ד' והוא אני בעצמי. ואתה לא טוב כוונת בחשבך שיוכל צד הרע ליהנות וכ"ש להתאחז בה כי עליה נאמר וכבודי לאחר לא אתן וא"כ איך מלאך לבך לחשוב עליה כזה. חבל על דאבדין כי הנה האבות לא זכו כי אם לשושנה החיצונה וקבלו הפנימית וז"ש וארא אל אברהם אל יצחק ואפילו אל יעקב דהוא שלימו דאבהן לא זכה אלא באל שדי ה"ס אותה נקודה בהיותה גנוזה ביסוד דאימא ונקרא באל שדי: כד איהי בביתי כי יסוד אימא הוא בית לאבא וממנה קבלו האבות בהיות חלקם ברחל החיצונה הנראית ושאינה מקבלת מן הפנימיות רק מן החיצוניות ואע"ג דבחיצונה יש אחיזה לרע מ"מ לא נתרעמו ולא זכו למדרגה שלך ושמי שם י' שהי' אותה נקודה לא נודעתי ולא אמר הודעתי דהוה משמע שהוא דבר חוץ ממנו משא"כ בסוד(י) כ"י זו כי (זו) היא מאבא בעצמו.

דף כג.

ז' **עמודים נ"ב הם ז' בחינות הזכר המשפיעים בה** וים כנרת נ"ב מלכות עכ"ל ולפ"ז מ"ש שלטא עלייהו ר"ל שלטא בכח הארתם ולכך א"ל ר' יהודה הלשון אינו מתוקן.

ועל נהרות יכוננה נ"ב הם גבורות שיוצאים מפי היסוד

אמאי לא שליט על דא כמשה נ"ב להיות זוכה לבחי' ת"ת:

ביתא דלתתא פי' רחל התחתונה:

ביתא דלעילא פי' רחל העליונה שאינו נק' איש האלהים מאריה דביתא כמר"עה:

בי"ב שבטין וכנגדם הם י"ב בקר שתקן להיותם מרכבה למ':

בע' ענפין פי' וכנגדם הם ב' חסדים וב' שלישים המגולים שהם גי' מ"ל שממשיך למ' לפי שהם מאירים כנגדה מהחזה ולמטה:

משה נטל ביתא דלעילא נ"ב לאה ר"ל שצפורה היא אחת מבחינות לאה כמ"ש הרב ז"ל ולכך משה השיג לאה בסוד וראית את אחורי היא לאה שבאחורי זעיר ויש חילוק בין ביתא דלעילא דלעיל לדהכא:

דאיהו עילאה נ"ב ת"ת ולפ"ז אע"פי שיעקב הוא במדריגת זעיר כמו מר"עה עכ"ז הפרש יש ביניהם בענין הנבואה יעקב היתה נבואתו ממי שהיא אל שדי ומשה מזעיר:

וגם הקימותי את בריתי אתם נ"ב שהם היו גורמים הקמת הברית להיות זוכים בשפע המ':

ארעא נ"ב מ'
אלא צדיק נ"ב יסוד:
איקרי צדיק פי' דכתיב על מכרם בכסף צדיק:
גוונין דמתחזיין פי' גוונים של המ' שהם נגלים:
ודלא מתחזיין הם של זעיר לא זכה בהו בר נש נ"ב פי' שהם מראות הנראות במ' על ידי השפעת הספירות של הזכר בה:
וגוונין דלעילא סתימין נ"ב היינו מראות הת"ת:
מגו אינון דאתגליין נ"ב ע"י המ':
רקיעא דמשה נ"ב היינו ת"ת:
וקיימא על ההוא רקיעא נ"ב מ':
כזוהרא דאינון גוונין סתימין נ"ב וז"ש יזהירו כזוהר שנתראה במ' מן הרקיע שהוא ת"ת
תלתא מנייהו נ"ב חג"ת:
נהורא דנהיר הוא חסד דזעיר נהורא דזיהרא הוא גבורה דזעיר.
ומ"ש ואינון נהורין בנהירו דשמיא פי' שעיקר גלוי יסוד דאימא הוא בת"ת דזעיר ולכך הוא מאיר הרבה ולזה אמר הזוהר שגם חו"ג מאירים כמו הת"ת:
נהורא דארגוונא פי' ת"ת:
נהורא דלא נהיר נ"ב מ'

דף כג:
בעינא אית גוונין דאתגליין נ"ב שהם חוור ירוק סומק ואבהן הוו חמאן גו אלין גוונין דאתגליין אינון סתימין וכו' כ"ב מן המלכות היו רואים בחי' הת"ת עכ"ל ולפ"ז ג' מדרגות יש שאר נביאים לא היו רואים אלא המ' לבדה. והאבות היו רואים של זעיר מתוך המ' ומרע"ה היתה נבואתו מזעיר: והנה יקשה שהרי כתב הרב בספר ק"י בדרוש הנבואה שמשה נבואתו מהפנים דפרקין עילאין דנ"ה דזעיר ומוכרח שתעבור הנבואה ע"י המ' ולכך הזעיר נקרא אספקלריא דנהרא כי שם אספקלריא היא המ' וכן כל הנביאים כולם מנ"ה אלא שיש בהם בחי' שונות כמ"ש הרב שם. וא"כ היכי קאמר הכא שאר בני עלמא בההוא אספקלירא דלא נהרא ואבהן הוו חמאן וכו' וי"ל שלעולם הנבואה היא מנ"ה דזעיר כמ"ש אלא שאר נביאים היה אור הנ"ה מתעצם במ' ולא היו רואים אלא המ' לבדה אע"פי שבודאי אור הנ"ה הוא בתוכה מ"מ הם עצמם לא היו רואים אלא אור המלכות והאבות היו רואי' גם אור נ"ה מתוך המלכות אבל היה מתעצם בתוכם ולמר"עה היה

עובר אור הנ"ה מעבר בעלמא בתוך המלכות ואינו מתעצם בתוכה ולכך אמר הזוהר שנבואת מרע"ה הוי מזעיר כיון שאינו מתעצם בתוכה ודוק:
בגין לקשרא קשרא דמהימנותא נ"ב ו' ת"ת עם אתה מ' עכ"ל ולפ"ז מ"ש ואתה שלום ר"ל אתה שהוא המלכות קשורא עם הו"או ועם השלום שהם גוף ובריתשתחילה קשרה דוד עם היסוד לבדו כמ"ש כה לחי ועתה קשרה עם שניהם:
והרמ"ז כתב וז"ל אלא יומא טבא דר"ה תמה המד"ל דא"כ איך שמו לדרך פעמיהם השלוחים ודוד ואביגיל ולא תירץ כלום. ואיני מוצא מקום לתמיהתו די"ל דהשלוחים הלכו בראש השנה כמה מילין ע"י בורגנין מע' אמה לע' אמה ואותו היום עשו שליחותם וחזרו אל אדוניהם ממחרת דאל"תה תקשה ליה טפי דדוד חגר חרבו הוא ועבדיו וכו' אלא ודאי דבד' בתשרי הוה כדמוכח מהש"ס דיום השליחות היה בר"ה כמ"ש בפ"ק דר"ה ויהי בעשרת הימים אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליו"הך ומסתמא שהתחילו מיום השליחות שבו הקשה נבל להטיב: ואוריכו ליה עשרה ימים בשביל עשר לגימות וכו' עכ"ל הרמ"ז:
מעפרא דמקדשא דלתתי פי' מלכות שגוף אד"הר הוא מהמ':
וד' סטרין דעלמא פי' הם כלים דחג"תם שאר"מע הם פנימיות חגת"ם וד' סטרין דעלמא הם חיצוניות וכלים דחגת"ם כמ"ש בס' ק"י וז"ש ואינון ד' סטרין אתחברו בד' וכו' דאינון אר"מע וכו' שר"ל שהכלים נתחברו עם פנימיותם. ומ"ש ואתחברו ד' סטרין אלין בד' סטרין דעלמ' לכאורה הוא מיותר אלא ר"ל שאר"מע שהם פנימיות נתחברו עם הכלים ונתחברו זה בזה וזה בזה:
מעלמא דא תתאה ומעלמא דלעילא נ"ב גוף מן המ' ונשמה מן הבינה:
זהב נ"ב הוד וכסף נצח ונחשת יסוד וברזל מ':

דף כד.

ותחות אלין מתכאן אחרנין וכו' פי' בביי"ע ג"כ יש כיוצא באלו:
וקיימין בד' אלין צפון וכו' פי' אר"מע שהם הפנימיות הם בתוך הכלים שהם צפון ודרום ור"ל וקיימין בארבע אלין. פי' צפון וכו' שהם הכלים קיומם והעמדתם הוא ע"י אר"מע:
אינון תריסר פי' אר"מע הם פנימיות חג"תם עם הכלים שלהם הם ח' וזהב וכסף ונחשת וברזל שהם נה"ים הם י"ב וצפון איהו קר ולח אשא חם ויבש פי' ב' מיזגים עשה המאציל העליון. המיזוג א' שעשה האש בסטר צפון להתחבר חם ויבש דאש עם קר ולח דצפון ומ"ש אחלף לון לסטר דרום ר"ל שבצפון היה הכלי קר ולח והאש שבתוכו הוא חם ויבש. אבל בדרום נתחלפו שהכלי שהוא הדרום חם ויבש והמים שבתוכו קרים ולחים

ומ"ש נפקין מיא מדרום הוא מיזוג השני שהמי' אע"פי שהם בדרום אינם יוצאים אלא מצפון והאש אע"פי שהיא בצפון אינה יוצאה אלא מן הדרום וכתב הרב בק"י סוד מיזוג השני הוא כי זעיר יש בו ששה כלים וכשבא לו רוח מאבא חסד דרוח נכנס בכלי הגבורה וגבורה דרוח נכנס בכלי החסד ע"ש באריכות וז"ש דנפקי מייא מדרום ועאלין בצפון שהוא אור החסד בכלי הגבורה ומ"ש נפקא אשא וכו'. היינו אור הגבורה בכלי החסד.

אשא מסטרא דא נ"ב גבורה:

מים מסטרא דא נ"ב חסד

עאל רוח בינייהו נ"ב ת"ת:

הה"ד ורוח אלהים נ"ב על מלת אלהים בינה ולפ"ז הכי קאמר ורוח שהוא ת"ת שבא מאלהי' מרחפת על פני המים שהוא החסד:

דהא אש קאים לעילא נ"ב בינה ור"ל מביא ראיה כשם שרוח מכריע בין בינה ומ' כך הוא מכריע בין חו"ג:

ומים קיימי נ"ב חסד:

על אפי ארעא נ"ב מ':

ואחיד לתרין סטרין נ"ב לבינה ומ':

עפר נ"ב מ':

מיא וכו' נ"ב חסד

ורוחא נ"ב ת"ת:

ואשא נ"ב גבורה

רוח חם ולח וסטרא וכו' פי' שרוח הוא פנימיות ת"ת ולכך מכריע בין הפנימיים שהם אש ומים פנימיות ח"ג ולקמן מזכיר הזוהר דרום אתאחיד במזרח וכו' שהוא הכרעת מזרח שהוא כלי הת"ת. עם דרום וצפון חצוניות ח"ג. בגין דמערב אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש וסטרא דאיהו קר אחיד בצפון דאיהו קר ה"ג וכן הוא בזוהר מוגה ומדוייק והזכיר הזוהר המערב שהוא כלי המ' עם כלי חו"ג שהם צפון ודרום ואה"נ שהעפר שהוא פנימיות המ' הוא מכריע בין מים ואש אלא שקצר הזוהר וכבר נאמר גבי רוח ומזרח: השתא אשתכח דרומית מזרחית פי' חם עם חם. מזרחית צפונית. פי' לח עם לח. צפונית מערבית. פי' קר עם קר: מערבית דרומית. פי' יבש עם יבש צפון עביד דהבא צפון שהוא גבורה דזעיר דאצילות עביד דהבא שהיא גבורה דבריאה וזה ע"י המ' וז"ש דאש אתאחיד בעפר ואתעביד דהבא שר"ל גבורה דאצילות האירה במ' הנק' עפר ועשתה גבורה דבריאה:

שנים כרובים זהב פי' ז"ון דבריאה נקראים כרובים כמ"ש הרב אבל אין לפרש דהבא היא מ' שא"כ היכי קאמר שאש אתאחיד בעפר ואתעביד דהבא היינו עפר היינו דהבא אלא ודאי כמ"ש:

מים נ"ב חסד:

אתאחיד בעפר פי' חסד דאצילות האיר ועביד כסף שהוא חסד דבריאה:

דף כד:

נחושת קלל נ"ב שהוא ג"כ בת"ת עכ"ל ונל"עד שהוא בת"ת דבריאה שנעשה מת"ת דאצילות ע"י המ' נפיק ברזל פיי מלכות דבריאה והגם שאמרנו לעיל שזהב וכסף ונחשת וברזל הם נהי"ם וכאן אמרנו שהם תג"תם דבריאה אינה קושיא ע' פנים לתורה והם רומזים לדבר זה ולדבר זה ומ"ש ועביד ואוליד עפרא אחרנין כגוונא דלהון. פי' חג"תם דיצירה ועשיה וזה כפי הסוד אבל פשט הזוהר ידוע. ומדקאמר ת"ח אר"מע וכו' ולא הוי בהו פירודא ועפר דא כד איהו אוליד לבתר לא מתקשרן דא בדא כאינון עילאין מוכח כמ"ש שאר"מע הם חג"תם דאצילות שאין בהם פירוד והאחרים הם שנקראים פרודא:

ד' נהרין פי' ארג"מן:

אינון י"ב פי' כי כל א' עמו ג' הם י"ב:

גם בלא דעת נפש לא טוב נ"ב פי' כי הדעת נשמת הת"ת שהוא רוח וז"ש החכם יענה דעת רוח.

מעפרא דמקדשא דלתתא פי' מ' שגופו ממנה כמ"ש:

דמקדשא דלעילא פי' בינה וטעם פתיחה זו אשרי אדם וכו' משום האי דקאמר בסוף ת"ח משה אשתלים וכו' והיינו לפי שנשמתו אין בה שום סיג: והרמ"ז כתב וז"ל:

דף כה.

מהימנין וכו' פי' לא היו מאמינים שהנסים מאת ה' אלא היו מיחסים אותם לאיזה חכמה כשל החרטומים. אבל כשלמדם מר"עה שורש סיבה ראשונה ושממנו יתברך יעשו להם נסים אז נעשו להם הנפלאות שאל"כ מה יועיל ה' בם ובזה נתישב מה שהקשה המד"ל וז"ל קשה לי שנכנס במהימנין ויצא בדאתעבידו עכ"ל הרמ"ז:

ואי תימא דהא יפקון חילהון וכו' פי' כמו דבר אחר שלפירוש זה הפסוק כסדרו:

וכדין הוה עאקו דרוחא פי' המ' שנק' רוח בתראה. לא קבלה הארה מן בינה וזהו מקוצר רוח שהוא המ' וכפי נ"א שהביא בד"א רוח הוא זעיר.

בעוד דמלה דילי פי' ומ"ש עתה ואני ערל וכו' היינו על הסוד שמ' הנק' פה היא בגלות:

שתיף קב"ה נ"ב שהוא שושבינ' דמטרונית' שהוא בחי' דבור עכ"ל ולפ"ז מה שהקשה משה תחלה ואמר לא איש דברים אנכי תירץ לו הקב"ה אהרן אחיך דבר ידבר הוא. ומה שהקשה עתה שהמ' בגלות תירץ לו ג"כ באהרן שהוא שושבינא דיליה: ומ"ש לקמן ופתח באורייתא דהכי אתחזי נ"ב שאז ת"ת ומ' ביחד ומ"ש ואי תימא כי אמר אלהים נ"ב דקאי אשכינה והרמ"ז כתב נ"א דעד לא יהיב ליה יובלא ברכה וכו'. אהרן דהוא שושבינא וכו' מז"לן היינו משום דאהרן גי' שקוצ"ית בן' רבתי ואיהו הוה שושבינא דמטרונית' וכד אשתתף למשה כאלו אתחבר קול לדבור: כי דבר אלהים יובן במ"ש בסמוך ופסק ושתיק ולכן אי הוה אמר כי דבר אלהים פן ינחם וכו'. הוה קשה דהא אשלים דבורא אבל השתא דקאמר אמר א"ש עכ"ל הרמ"ז:

מאי בכללא למנדע דאית שליטא עילאה הכוונה ידיעה כללות קודמת לכל שאין יכולת להבחינה בפרטות אלא בדרך כללות והעלם והיינו כתר דאצילות בכללו ג' רישין דאריך גולגולתא ואוירא ומוחא. ולפי שאינו מתלבש אלא עומד בסוד יחידה החופף ומכתיר לכן אמר עילאה שהוא על כל האצילות. ולפי שרישא הנק' אוירא הוא מסוד הדעת דעתיק ובו עיקר החיים והכח לכן אמר למנדע לרמוז וידעתם דאיהו רבון עלמא הוא עולם האצילות:

וגם בכללות זה נכלל בינה דאריך שגם היא עליונה על האצילות שכן היא כתר לא"וא וכעין זה יש לדרוש כאן שם הוי"ה בכלל דהיינו ג' אותיות י"הו בג' רישין כמבואר בדרוש ג' רישין שיש בהם ג' מילואי ע"ב ס"ג מ"ה דהיינו ג' אותיות י"הו. ובבינה דייחס לה ה' אחרונה ושם ב"ן בינה ב"ן י"ה. הרי כאן שם הוי"ה וד' מילואים העולים רל"ב עם שם הוי"ה כ"ו הרי רנ"ח גי' רב"ון ונודע שד' פרצופי האצילות אחוזים באריך כי א"וא מלבישים חג"ת דאריך וז"ון לנה"י דאריך וגם בהם ד' מילואי הוי"ה וד' אותיותיה. ונודע שסתם עולם הוא ז"ק וא"כ בבחי' זו נק' כל האצילות סתם עולם וזהו רבון עלמא. ולפי שכולו סוד אצילות ממש לכן לא יתכן לומר בו וברא עלמא. אבל וברא עלמין סוד בי"ע שבהם יצדק בריאה. ונודע שמחכמה סתימאה נמשכים ג' שמות. אל שד"י אל הוי"ה אל אדנ"י וז"ש וברא עלמין כולהו שלשתן. שמייא וארעא וכל חילהון ירצה לא לבד ג' עלמין בבחינת רוחניותם שגם כל א' ה"ס ז"ק דהיינו עלמין אלא גם שמים וארץ הגשמיים הנראים לעין. ודא איהו בכללא דהיינו שכל האורות והכחות נכללים בכתר כאמור:

דף כו.

קלא איסתלק ה"ס זווג הפנימיות של גדלות ושל היניקה דהיינו שם י"ה דהוי"ה שהם מוחי הגדלות ושם י"ה דאלהים שהם מוחי היניקה ולא נשאר כי אם של הקטנות וה"ס

נאלמתי דומיה כנז' בסוד הקדיש וי"ה במילוי אלפ"ין העולה הוי"ה סודו קול כזה י"פ ו"ד ה"א פ' ה"א הרי קו"ל וה"ס קול ה' וקול אלהים וז"ש קלא איסתלק דהיינו י"ה. ומלה אישתכך שנשאר אל"ם. ואי איתער כמ"שה קול דודי דופק. ואיתא בס' א"י ששני בחי' הם לז"ון א' הנק' גוף וה"ס ג' בחי' דג' כלים מסוד ב"ן והב' נק' רוח ג' בחי' הפנימיות משם מ"ה וכשמזדווגים פ"בפ אז הוא זווג דרוחא ברוחא ששם מ"ה הוא הרוח. וכשהיא אחור באחור נק' יונת אלם כי של פ"בפ הם קול ודיבור ע"ש. והענין שכשהוא פ"בפ אז יש מציאות לזווג דנשיקין פה אל פה דדעת גניז בפומא דמלכא וזווג הפנימי הוא מסוד הדעת בחי' משה ואז אפי' הזווג התחתון נק' פנימי מפני שאור הדעת מתפשט בפנימיות עד היסוד בהם ולכן אמר בגמ' מאי מדברת מזדווגת אבל בהיותם באחור אז הוא זווג מן החיצונייות והנה פ' אני ישנה מדבר על גלות מצרים כנז' בפ' אמור שאז היתה שכינה באחור בלי מוחין וזהו ישנה. וכשהתחיל זמן הגאולה נאמר קול דודי דופק שהאירה בחי' משה הפנימית. אבל כשנתרעם משה כנ"זל נתעוררה מד"הד ואמר דודי חמק עבר דהיינו סבב לאחור ונתעלם הפנימיות. וזהו וידבר אלהים שה"ס הדיבור בן זוגו של הקול שפסק ולא דבר כלום:

איסתלק קלא ופסקא מלה ואז הקול השלים שהוא הרמוז בויאמר דהיינו בפנימי לשון אמרתי אני בלבי

שלימו דאבהן כי בת"ת שהוא יעקב מושרשים חו"ג והוא כוללם אבל חו"ג עצמם נפרדים ולכן לא יש ביניהם ו' החיבור שאין חיבורם מצד עצמם אלא ע"י הת"ת ולזה רמזה ו' של ואל והו' שבואלהי יעקב שהוא בדעת נשמת הת"ת. ואכליל ליה יעקב ביצחק דע שכשהק"בה מייחד שמו על צדיק בקבע כמ"ש באבו' הנועם הוא מפני שנתעלו ונשתרשו במוחין חב"ד כנודע מסוד אלהי אברהם. ואיתא בתוספתא דפרשת נח שלכל צדיק יש ב' רוחין חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי ושיצחק בעקידה נפקת נשמתיה דהות ביה בהאי עלמא ותבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי ובג"כ תשכח דלא ייחד קב"ה שמיה אלא על יצחק דאיתחשב כמת וע"ד רמז קרא הן בקדושיו לא יאמין ע"כ. והענין שהרוח שמע"הז הוא מגופא ששם יש קצת אחיזה לחיצונים משא"כ במוחין והנה עתה יעקב הוה קיים ולא יכון לייחד השם עליו לכן הכלילו ה' ביצחק בבחינת שהוא אחוז ביצחק שעל בחי' זו נקרא הת"ת נורא כמ"ש בכוונת העמידה וע"כ אמר יעקב מה נורא המקום הזה:

אתא מלה באתריה פי' אלהי אברהם בחכמה אלהי יצחק בבינה אלהי יעקב באמצע בו' שהוא מקומו להיותו מחבר חו"ב. ואל יקשה לך למה לא הכליל ה' את יעקב באברהם

ולא ביצחק שהרי יעקב נוטה כלפי חסד. די"ל כמ"ש הרב שבימי אברהם היה גובר החסד והזווגים היו מבחי' ח"וג דבחכמה. ובימי יצחק מחו"ג דבבינה שהיא היתה אז גוברת ולכן הכליל יעקב בו כי אז היתה שליטתו של יצחק. הה"ד וארא אל וביעקב ואל בתוספת ו' לחברו עם ב' אבותיו. ע"כ:

לאנהגא ביה יקר הטעם שכל דבר תחתון תלוי בעליון וכיון שפרעה זכה להיות מלך מצרי' שסודו באחורי הדעת ודאי שהיה בו חלק קדושה שלכן נעלה על כל החיצונים שמפני כך תיקנו לנו רז"ל שיברך על מלכי או"ה ברוך שנתן מכבודו לב"ו שהוא בחי' החצוניות ומלכותו בכל משלה ולכן נחלק כבוד למלך האומות על אודות ניצוץ הקדושה אשר בו ומזה נמשך פחד ומורא לפרעה שלא להרע למשה ואהרן שניצוץ הקדושה שבו היה כופה אותו ובכבוד שהיו נוהגים בו היו מחזיקים ניצוץ הקדושה. אלין דאתחמי שה"ס ו"ק שבדעת ו"פו גי' אל"ה שמשה כולל אותם והם היו ס"ר שרשים כמ"ש בס' הגלגולים ולהיותם מסוד הדעת נק' ראשי בית אבותם כי בדעת יש ג' בחי' חג"ת כמ"ש בכוונת השופר והם ג' אבות כלולים בבי' אחת. ור"ח נתן טעם למעלתם ואמר דכולהו לא שקרו ר"ל שהחזיקו בד' דברים שאמרו רז"ל שבזכותם נגאלו א' שלא שינו את לשונם: ולא איתערבו זהו הב' שלא היה בהם שום א' פרוץ בעריות. וכנגד השלישית שלא היה בהם לה"ר אמר דקיימו בדוכתייהו ה"ס הדעת שהמוציא לה"ר פוגם בו דדעת גניז בפומא דמלכא. ומ"ש ולא שקרו לאתערבא זה הד' שלא שינו את שמם:

דאינון איתחזון לאפקא שהם מיסוד אבא ששם הגאולה. ולמללא להכניע בהארת הדעת ולדכאה באור היוצא מת"ת בסוד המטה:

מאן חרב פי' דאי חרב ממש לא יכון לגור מפניה אלא מהמכה בה שהיא דומם ולא תוכל להתנועע חרב נוקמת היא מ' בקבלתה הגבורות מלמעלה לעשות דין וה"ס אחורי א"וא כי קס"ו וד"ם שהם רבוע ס"ג ואה"יה וגם רבוע ע"ב עם כ"ו אותיותיו גי' חר"ב.

הה"ד כי חמה וכו' לכן בעגל שכוונתם היתה להתיר להם העריות כמר"זל נאמר אז להשיב חמתו. ובשטים השיב את חמתי. ועוד נראה שהלא ד' קליפות הן עון משחית אף וחמה כנגד ארבע אותיות וכנגד ד' מיתות ב"ד ורש"בי סבר במשנה כי מיתת סייף היא הרביעית וחמ"ה כנגדה גי' ב"ן עם א' שבוא"ו. וגם שם ב"ן ה"ס חרב פיפיות כמ"ש בק"ש שעל המטה. ודע כי חמה היא לילית חרב של סמ"אל באופן שכאשר מ' דקדושה מליאה רוגז פוקדת ע"י חמה וז"שה גורו לכם מפני חרב שהרי חמה מתעוררת להעניש על העונות הראוים לדין חרב ועונש זה מקביל מפני שהפוגם בברית מחסיר שפע ממ' ולוקחתו שכנגדה והיינו שפע חיצוני ופגום. וכשישראל זוכים אז כל המדות חושקים

להשפיע והיסוד מקבל מכולם שלכן נק' כל ומשפיע לכלתו. אבל כשיש פגם בברית. פריש תיאובתא ח"ו מפריש ומבדיל התאוה של המשפיעים.

ולא נטיל הוא יסוד שנוטל הכל ולא יהיב לאתריה היא כלתו. דהא לא איתער וכו' מפני שחסרה התעוררות שלו שאין לה מ"ן להעלות אליו ואינה מתקשטת נגדו ולכן השפע הוא מועט ומהגבורות הקשות:

וכל מאן דנטיר וכו' היינו המקדש מחשבותיו שבזה הברית נשמר מרע הקרי וכ"ש שאר עריות

גרים לאתערא להאי ואיתער להאי ברית לאתריה כן גריס הרב ז"ל ור"ל שהאיש הקדוש גורם שהמוחין העליונים ובפרט מוח הדעת יתעורר להשפיע להאי ברית הוא יסוד שפע קדוש למקומו האמיתי שהוא הצינור הימני שביסוד:

ואתברכן עילאין ותתאין כמשמעו שהמוחין העליונים מקבלים שפע מלמעלה וגם העולמות תחתונים מבורכים בשפע הקדוש משא"כ כשפוגם הברית שאז פריש תיאובתא כנ"ל ואין השפע בא אלא ממיצוי מדת היסוד ומחצוניותו דרך צינור השמאלי מאן איתער וכו' השתא מיירי בע"א והוא מי זה הזוכה לעורר זווג הפנימי בנקודת ציון ואמר כד אישתכחו זכאין בעלמא. פי' לא מבעיא אם דור כולו זכאי אלא אפי' כשיש קצת זכאין מצויים בעולם ולזה שואל מנלן חדוש זה ומביא ראיה מהאבות שכל העולם עע"ז היו ואפ"ה כתיב וגם הקימותי את בריתי אתם שזכו להקמת הברית באיתנו על ידי צדקתם והיינו אתם ר"ל עמהם ועל ידם. לתת להם את ארץ כנען ארץ הקדושה העליונה ארך הכנעני גי' מל"כות. וניתנה להם לבת זוגם להיות שהם גורמים להשפיע בה והרי הם במקום בעלה ואר"זל הבעל יורש את אשתו.

מאי מגוריהם וכו' בגין וכו' כי כל עצמה גבורות וכשחסר מי שימתיק אותם אזי כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא ונעשות חזקות. אבל צריך לפרש מהו אשר גרו בה וכו' גרו ממנה מ"ל ולכן אמר מיומא דאיתקריבו מלשון דיר' שמתחיל' חייהם מיד נתקרבו אל יוצרם:

דחילו בה דחילו וכו' פי' חששו שלא לפגום גבורותיהם חלילה אלא קיימו אותם בה לתיקונה. ועוד השפיעו עליה החכמה העליונה מוחא סתימאה על ידי חכמה שהוא אבא ששם סוד יראת הרוממות והוא דחילו עילאה וז"ש מגוריהם לשון רבים כנגד ב' יראות ע"כ:

דף כו:

ת"ח ואלעזר וכו' נמשך למ"ש שמשה ואהרן זכו לשליחות זה יותר משאר צדיקים שבאותו הדור ולפ"ז ק' למה לא השוה אותם ה' לשלח שניהם בתחלה יחדיו אלא שלח

משה עיקרי ועוד אומרו בפ' זו הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן דבתחילה הקדים את אהרן ולתרץ הקדים ת"ח וכו' כדמסיק שאהרן היה ראוי להדחות מפני טעם אחר ובזה יתיישב למה לא נמנה תחלה בחברת משה אבל מפני זכות פנחס חזר ונרצה לפני ד' ובהזכירו פינחס וצדקתו ותיקונו אז הקדים אהרן למשה.

וכי אלה ראשי וכו' מדייק למה אמר ראשי מה שלא אמר בשום א' מהנז' ועוד שאמר אלה משפחות מררי אלה משפחו' הקרחי ועתה כשאומר אלה ראשי אין לומר שיוסב לכל הנז' אלא בע"כ מוסב אפנחס ואיך יכון שם ראש לפנחס שהוא בן בנו של אהרן ואיך אמר בו ראשי לשון רבים. ותירץ אלא בגין וכו' קיים לראשי אבהן ליואי וכו' הוא מ"ש לקמן שבזכות פנחס שתיקן ענין של נדב ואביהו והחייה את ישראל נתקיים אהרן בגדלותו של שממנה זכה להיות כהן הוא ובניו דאם לא היה כך היה הוא ובניו ראשי אבות הלוים. וז"ש לראשי אבהן ליואי פי' אהרן ובניו כשהיו לוים. ולכן סתים ביה מלה בפנחס ותראו ברמז ראשי אבות הלוים:

תו ותלד לו וכו' זה פי' אחר קרא את נדב ואביהוא ראשי אבות הלוים להיותם מנ"ה דאימא ששם שורש הלוים כנודע:

אובדא דרישי פי' אלה פסל את הראשונים הם נדב ואביהו עצמם שאבדו גדולתם ופנחס זכה אליה בתוקף זכיותיו:

טסטוקא דתרווייהו פי' תבנית וציור של שניהם והוא מ"ש אח"כ שזכה לצורה שלהם היא נפש אדה"ר:

וחזר ואמר אובדא וכו' הוא פי' ב' למלת אלה שמורה על דבר מה וכן היה בכאן שאותם הנשמות של נדב ואביהו שהיו כעין אבודות משרשן חזרו ונגלו בו:

אמאי אדכר הכא שהרי עדין לא נולד וכמ"ש בפרשת פנחס:

פתח רבי אלעזר וכו' ענין פתיחה זו הוא שסוד קימה אחר חצות הוא לייחד מדת לילה ביום דהיינו ייחוד דין ורחמים. וגם לזה ירמוז הפ' וידעת היום דע מציאות היום ערב ובוקר יום אחד. זכאה הוא שגדול כח התורה להכניע יצה"ר ליצ"הט וכדר"זל מושכהו לב"ה. אז בנקל יכיר ויתבונן בהתכללות אי נמי זה פי' למ"ש וידעת היום שמי שעוסק בסודות התורה יודע בחכמתו התכללות וייחוד ה' אלהים שעיקר' של התורה מ"ע ומל"ת והוא בסוד הדעת הכולל חו"ג שה"ס שני העדות ויודע מקורם ויחודם דלא יצטרך לנסיון כלילות יצ"הר ויצ"הט ולפ"ז יאמר הפ' שני דברים א' וידעת היום דעת ממש. והיום שעברו מ' שנה שבהם סתם אדם עומד על סוף דעת רבו שהרי כל י"ג שנה הוא עומד במדריגות הנוקב' שאין לו כי אם נפש לבד ובהכנתו למצות שהוא אחר י"ג זוכה לרוח

ונכנס בת"ת זעיר בסוף שליש השני וממנו עד הדעת כ"ז שנה ואז יש מ' שנה והיינו סוף דעת רבו שהוא תחלת יסוד בינה במקומו שכל החסדי' מגולים והיינו נמי בן מ' לבינה. והדבר השני הוא מה שהתחיל ת"ח והשבות כו': א"נ אפשר לפ' שאמר משה יש לך ב' בחינת לדעת יחוד ה'. אלהים הא' בסודות הדעת והשני למטה ממנו בשל הלב זו ידיעה שכלית וזו מוחשת ונגלית וכן מקשה בכ' דהו"לל אל לבך שכיון שהגיעו לדעת והורגלו בנסי ה' במדבר ודאי שאין מציאות ליצ"הר אלא אמר משה וכו' הענין שישראל באותו הדור היו רוצים לנסות העניינים העליונים בחוש המיחוש וכמ"ש היש ה' בקרבנו אם אין שהיו חפצים לבחון בעצמם אם הם מושגחים מזעיר או מאריך וכנז' באדרא פ' שלח וכגון זו שאמר משה לישראל אי את בעי למיקם על דא. פי' אפי' כל יחיד ויחיד לעמוד על הענין בנסיון:

והשבות אל לבבך פי' ששני מיני ידיעות הן א' בלימוד והשכלה שמלמד הרב לתלמידו החכמות והשני שחוזר להראותם לו במוחש והוא כעין שמוש חכמים וז"ש וידעת היום בסדר לימוד שכבר למדתיך. ואתה תשוב ותשיב הדבר למין השני שהוא מה שתבחין מלבבך דסתם בן אדם יש לו ב' יצרים שנראים הפכיים מן הקצה אל הקצה ובכל זווג יש כח באדם לייחדם עד שאמרו טוב מאד על ב' יצרים וסוד הדבר במה שנודע שבמקום הלב שם הוא תחלת עץ הדעת ט"וו ומשם שרש יצ"הר ויצ"הט מן החו"ג והנה בעת רצון שיש זכות בישראל אז נכללות הגבורות בחסדים להתמתק ומשניהם יחד יורד שפע כאחד ואז יצ"הר נעשה מלאך שומר האדם כמ"ש בס' א"י וז"ש דאיתכליל ואיהו חד למנדע מלה כפל זה מלמדנו עוד ענין אחר והוא שיש אופן לאדם התחתון לדעת מה פועל אל למעלה כי אם רואה בעצמו התכללות ב' היצרים ביחוד. ידע שגם במקורו למעלה יש יחוד ואמר מאי פגימותא ירצה איך יתיחס פגם למעלה חלילה. ומשני דשמאלא לא אתכליל בימינא דהיינו שיש אחיזה שם בראש רחל שהיא כנגד הלב בעקבי לאה אשר שם ויוצא במ' כח דינין לס"א. והראיה דיצ"הר לא איתכליל וכו' שהם גורמים שלא תוכלל קליפת נוגה בקדוש' וחלק הרע גובר.

אבל ופגימו לא עבדי וכו' כאומרו שחת לו נראה שכ"ביכול יש שם איזו השחתה: והוא דלא אתמשך עלייהו וכו' וא"כ אינה השחתה עצמית רק מניעות הורדת השפע שהוא ית' עוצרו שלא ירד למטה ומשום הכי שחת לו מה שהוא ית' פועל ברצונו שהרי השפע נמשך בעליונים כל מה שצריכים לעצמם. אבל לא נטלי לאמשכא לתתא שהדינים והקליפות סותמים כל אותם הצינורות הממטירי' למנוה וז"ש דודאי מומם וכו' ר"ל שנפגמו שורשיהם למעלה שגרמו תוקף הדין עד שאלהים עולה מו"ם לגבי דידהו

מורה חוזק הגבורות ואחיזת הקליפות שמה וע"כ כתיב שחת לו לא כלו' כעין השחתה שנראה שהיא לו ואינו כן א"נ לו מקרה ולא בעצם וזהו עבדי ולא עבדי:
תו לו בו"או וכו' היינו זעיר שה"ס החסדים וההשחתה היא לא באלף והכוונה שחת לו שלילות מונעת המתקת הגבורות להשפיע זהו הנק' השחתה.
מאן גרים וכו' דור עקש ופתלתול שמפרישין יצ"הר מיצ"הט ואינם חפצים במיתוקם אלא נדבקים ביצ"הר לבדו וזהו רק רע כל היום:
ואי אתער מה כתיב פי' קאי על הזעיר שהוא הקול. א"נ קאי על המלה שהיא המ'. ואומר הפסוק שאמרו ישראל כשראו המ' מדברת וידבר אלהים וכו': קמתי אני לפתוח לדודי ומיד דודי חמק עבר שפסקה מלה:
שדין כתיב נ"ב מ':
פריש תיאובתא נ"ב תאות המ'
מאן דנטיר נ"ב יסוד:
לאתריה נ"ב מ'
את בריתי אתם נ"ב פי' בסבתם:
אני ה' פי' מ' עם זעיר:
רישי בית אבהן אינון יובן כמ"ש הרב בס' הגלגולים שדור המדבר שהיו ס"ר הם ס"ר שרשים וכל שורש כולל כמה נשמות:
ר' אחא וכו' פי' בא לחלוק על ת"ק שאלה ראשי קאי על משה ואהרן אי נמי יש לומר שר' אחא בא לתרץ למה לא נתייחסו רק ראובן שמעון לוי ולא יותר ותירץ וכו'. וכן הוא במדרש. והוא קיים לראשי אבהן ליואי. קשה אם הם נדב ואביהוא היינו פי' שני. אלא יובן במ"ש רז"ל שמרע"ה נענש ולא ידע איש את קבורתו בשביל שנתרשל בעון זמרי. וא"כ משה ואלעזר ואיתמר וראשי הלוים כולם היו נענשים בשביל שלא מיחו ופינחס קיים אותם:
פרישו את קיימא מאתריה נ"ב יסוד דאבא מנוקביה:
רוחא במיא נ"ב ת"ת בחסד
מייא ברוחא נ"ב חסד בת"ת עכ"ל ור"ל כיון שהקדים אהרן למשה בפ' הוא אהרן ומשה ואהרן הוא חסד ומשה ת"ת א"כ חסד כלול בת"ת.
יצה"ר ויצ"הט נ"ב הם משורש ה' חסדים וה' גבורות
ואיהו חד נ"ב ת"ת ומ':
ועצר את השמים וכו' נ"ב ועצר המאציל את השמים שהוא ת"ת שלא ישפיע למ':

ולא עבדי דהא שמיא וכו' פי' מ"ש הכתוב לו לא ר"ל שהשחתה לישראל שלא נמשך להם השפע וזהו לו בו"או. ולא באל"ף היינו לגבי זעיר אין לו השחתה ח"ו דהא שמים נטלי לון לגרמייהו ברכאן מה דאצטריך:

תו לו בו' דלא אתכליל ימינא בשמאלא נ"ב נמצא גם למעלה כ"ביכול מגיע קצת פגם עכ"ל ולפ"ז זהו מה שחידש בפי' שני שלפי' ראשון למעלה ליכא פגם כלל אבל לפי' זה קצת פגם יש למעלה ג"כ וזהו לו בו"או ולא באל"ף היינו פגם גמור. והפגם הגמור הוא לתתאי וז"ש דהא לא נטלי לאתמשכא לתתא דהיינו לתתא לא נמשך אבל לעצמם נטלו האורות גמורות ולכך לא באל"ף לומר שלמעלה אינו פגם גמור:

והרמ"ז כתב "פנחס "אלה "ראשי "אבות "הלוים ר"ת גי' פנח"ס נד"ב אביה"ו ומ"ש דאינון פרישו אות קיימא מאתריה נראה שהוא על יסוד אבא שכן היתה כוונתם לתקן המ' רק באורות אימא עכ"ל הרמ"ז:

דף כז.

מסטרא דשמאלא נ"ב מצד הגבורה לאה:

ואתדבק בימינא נ"ב בנצח:

בכל לבבך דא ימינא ושמאלא נ"ב לכלול הגבורה בחסד:

דא נפש דוד נ"ב לכלול המ' עמהם:

באתר דלית ביה שעורא נ"ב לכלול חגת"ם בחב"ד:

מאדך דא יעקב נ"ב מאד גי' מ"ה ת"ת ולפי שתחלה אמר שהמ' כלולה בח"ג לכך אמר מאדך לומר שכלולה ג"כ עם הת"ת הנקרא מאד:

הוא אהרן נ"ב חסד מצד נצח:

ומשה נ"ב גבורה מצד הוד

הוא משה נ"ב חסד נצח:

ואהרן נ"ב גבורה והוד עכ"ל ודבריו קשו אהדדי דתחלה בפסוק הוא אהרן ומשה אמר שאהרן בחסד ונצח ומשה בגבורה והוד. וכאן הוא משה ואהרן אמר להפך. אבל יובן במ"ש באוצ"ת הקשה הרב שבעל ההושענות סדר משה בנצח ואהרן בהוד ובמ"א אמרינן אהרן שהוא כהן בחסד ומשה שהוא לוי בגבורה ותירץ שמשה הוא מהחסדים של יסוד דאבא מצד ימין ויצאו דרך צד שמאל נמצא שהוא בנצח ולכן בעל ההושענות אמר משה בנצח אבל כיון שיצא מצד שמאל דרך הוד דזעיר ולכך הוא לוי בגבורה והוד ואהרן הוא מהחסדים דיסוד דאבא שבצד שמאל ויצא דרך ימין ולכך הוא כהן אבל שרשו הוא מהוד עכ"ל הרב. ובזה נבין דברי הרח"ו שפסוק הוא אהרן ומשה מדבר על יציאתם מגופא

דזעיר. ופ' הוא משה ואהרן מדבר על שרש נשמתם. ונלע"ד שבזה יובן ע"ש רז"ל הלא אהרן אחיך הלוי ראוי היה משה להיות כהן ואהרן לוי וע"י שאמר שלח נא ביד תשלח היה להפך. וקש' אם משה נשמתו מהחסד ואהרן מהדין ולכך היה ראוי להיות משה כהן וכו' א"כ היאך חזר הדין וכו'. והתירוץ שתחלה רצה הקב"ה לעשות כפי שורש נשמתם ואחר החטא עשה כפי יציאתם:

והרמ"ז כתב וז"ל בכל לבבך ידוע שמן החזה דזעיר ולמטה נקרא עץ הדעת טו"ר ומשם שורש ב' היצרים הנתונים בשני חללי לבא. והשתא א"ש מ"ש אח"כ דא נפש דוד שהוא כתר דמ' וכדאמרי' בהושענות נחתם בכתר מלכותך ושם שם נתונ' בין תווני לבא:

ובכל מאדך לאכללא וכו' לאפוקי חטא אד"הר שהפריש עה"ד מעץ החיים עכ"ל הרמ"ז:

מה אהבתי תורתך נ"ב בלילה שעסק בתורה ת"ת. מאי כל היום היא שיחתי. פירו' וכי אפשר לדוד שלא יאכל ולא ישתה:

בג"כ כל היום היא שיחתי נ"ב ביום עוסק בדיני' והמ' היא שיחתי:

בלילה אשתדל בשירין נ"ב לכלול מ' בת"ת:

חיתו שדי נ"ב י"ב בקר

תנינייא רברבין נ"ב מט"ט וסנדל נק' תנינים:

דף כז:

א"ל אלעזר בסטרא ימינא עילאה וכו' המאמר הזה עמוק והרח"ו ז"ל לא הגיה בו כלום ומורינו פירשו ע"פי הקדמות הרב וז"ל בסטר ימינא עילאה פירוש בצד הקדושה לאפוקי צד הקליפה דמפרש לקמן:

נפקין י"ג הם י"ג תיקוני דיקנא מבואין עילאין עמיקין כפל הענין יובן במ"ש הרב שמזל השמיני שהוא נוצר חסד הוא דכורא וממנו יונק אבא ומזל הי"ג שהוא ונקה הוא נוקבא וממנו יונקת אימא וז"ש מבואין עילאין נגד נוצר חסד שיונק ממנו אבא. נהרין עמיקין נגד ונקה שיונקת ממנו אימא וז"ש אלין סלקין הם הארות ונקה מ"ן. ואלין נחתין הם הארות נוצר חסד מ"ד:

עייל כל חד בחבריה ה"ס הזווג הנודע:

חד אפיק רישיה הוא אריך שאחר שהשלים הדיקנא חזר לפרש סדר התלבשות אריך: והנה ראשו של אריך מגולות וגופו מתלבש באו"א וז"ש חד אפיק רישיה שגופו לבד מתלבש בא"וא וראשו נגלית וז"ש ואעיל ליה. פי' לגופי':

בתרין גופין פי' או"א:

חד גופא דנהרא פי' זעיר שנקרא גוף ויונק מבינה הנקרא נהרא:
נטיל מימין לעילא הם ה' חסדים שמקבל זעיר הנקרא מים:
אפריש לתתא פי' אחר שמקבלם מחלקם לתחתונים:
אלף יאורין הם ה' חסדים וה' גבורות שהם ת"ק ות"ק:
נפקין לד' סטרין פירוש שמתפשטים בקצוותיה ימין ושמאל פנים ואחור. וכאן בקדושה אלף שלמים ולקמן בקליפה אלף חסר חד:
מאינון נהרין מתפרשין י"ג פי' מי"ג דקדושה יונקים י"ג דקליפה:
עאלין ונקטין מייא פי' יונקים מה' חסדים אשר שם. תצ"ט ופלגא הנה יניקת הקליפות אינה אלא מנ"ה לבד שהם לבר מגופא ונה"י בהם שם צבאות כנודע וז"ש תצ"ט ופלגא וכו':
אשתאר פלגא הוא הפלגא שנשאר מלבד התצ"ט ונתחברו יחד ונעשה מהם יאור שהוא כלי דאריך דקליפה שכל היאורים הם הכלים ומפרש סדר אריך דקליפה. רישא סומקא הוא כתר. קשקשוי הם חב"ד גדפוי חג"ת. ולא הזכיר נה"י משום שקצץ רגלי הנחש:
כד סליק זנביה הוא יסוד הטמא בטש לשאר נונין הם הקליפות
פומיה מלהטא אשא הם הדינים שיוצאים מפיו
מזדעזען שאר תנייניא פי' תנינים שבתוך היאורים הם האורות שבתוך הכלים.
ערקין ועאלין בימא פי' מצולות ים שתחת המ'.
רביץ לסטרא פי' פעם בתצ"ט אלו ופעם רובץ בתצ"ט אלו.
פסותא דאשא פי' פסת יד של אש ומתפשט בקליפות ומכח זה עושים דין וז"ש כולהו זעפין וקיימין וכו':
וגלגלין נטלין הם ד' רגלי המרכבה אשר לו:
זקיף זנביה הוא יסוד הטמא אזדקפו סבתין היא ליליתוכחותיה כמ"ש בדרך אמת:
נוקבא דתהומא רבא היא בינה דבריאה דקליפה כמ"ש האר"י ז"ל:
כדין אהדרי ליה לנהרוי פי' אחר שנשבר ואינם יראים שמא יחריב העולם אזי מחזירים אותו לנהרוי:
חד לע' שנה נגד זו"ן שהם ו"ק ומ' הרי ע'. אתרין דרקיעין הם נה"י דזעיר שמשם יונק.
ועליה כולא אודן פי' בשביל שנשבר הכל משבחי' להקב"ה. תניניא הם מט"ט וסנדל תוספתא בפרשת וארא דף כ"ז ע"ב איתא בס' ע"ה וז"ל דף ט"ז על פסוק אשכול הכופר אשכול דא אימא עילאה עד מלכות להנו החרב המתהפכת למידן בה לרשיעייא וכו'. סודו מבואר שיש אשכולות מרודות מהדינים דיסוד דקטנות שהוא שם שד"י ושם אהי"ה בריבועו הם גי' אשכו"ל עם הכולל:

מדין הזה נמשך המיתה והעונשים וז"ש רבקה למה אשכל גם שניכם ביום אחד ויהיה דין גדול וסתם אשכול יש בו ב' ענבים שהוא ד' פעמים אלהים. וכשהמלכות מקבלת ח"ו מדינים אלו אז היא להט החרב המתהפכת מרחמי לדינא. משא"כ אימא עילאה שהיא ג"כ אשכול. שהכל תלויין בה כאשכול וכשהיא מאירה במלכות בעת רצון וכמו שהיה בימי שלמה. אז מלכות ג"כ בבחינת אשכול הכופר כי אימא אוזיפת לברתא מאנהא סוד הקישוטין דכפרה כי כופר הוא כ"ו פ"ר כי כשהיא לוקחת הפ"ר שהם גבורות דגדלות והם בסוד הוי"ה זהו כ"ו מכופר. אז הדינים דשכינתא תתאה מתהפכים לרחמים גמורים כי הפ"ר דינים דינים מתוקים כמ"ש בלק"ת בפ' וישב ולכן המלכות אומרת כי למעלה אמרתי כי מהצרור המור נמשך הדודי לי שהוא מיסוד אבא כנ"זל גם מאשכול הכופר שהיא אימא עילאה גם ממנה נמשך הדודי לי שהם סוד השני זיווגים נמתקים בבחי' לבושי דכפרה. ומכ"ש בימי שלמה שאז זיווג היסוד שהוא צורת ד"י נעשה ממנו צורת ד"ו כי נעשה ג"כ ו' עילאה סוד גוף וברית חשבינן חד וממשיך הטיפה ממוח חכמה עילאה וידוע שהיה תיקון גדול לכל העולמות בימי שלמה ולכן היה היסוד מאיר הארה גדולה במלכות עד שהמתיק ג"כ השני מוחין דקליפה שהם בסוד גדי עזים כי תמיד נותנים עיניהם לינק ממלכות עד שצריך אור מקיף לסמות את עיניהם וכו'. עתה אפילו בעין גדי הוא שלום והפנימיות מאיר ג"כ מבחוץ לתוכו כברו. ואז תבאנה ב' נשים זונות אל המלך מלכא עילאה ושאר הקליפות לא היה להם מבוא לינק מהקדושה כי עיקר יניקתם הוא ע"י קליפת נוגה ואז גם היא נמתקה כמו בשבת וכו' ע"ש:

דף כח.

בגנתא עילאה היא דור המדבר ששני המטות הם בשני צדדי דור המדבר והם מיסוד דאבא וז"ש בשמא קדישא שהוא אבא:

לשאבא ליה נ"ב שבלע אותם ונכללו בו ואם היה במטה משה גם למעלה היו נכללים במטה:

ההוא שירותא לאלקאה פי' תנין הוא אריך דקליפ' והוא ראש לקליפות ומשם יונק פרעה ולכך רצה הקב"ה להלקותו תחלה על ידי מטה אהרן שיבלענו.

ה"ג דהא לעילא מניהו מטה אהרן דייקא נ"ב שבלעם בשעה שהיה מטה תנינא עילאה נ"ב היינו הנחש יסוד דקטנות

מכלהו דרגין אינון פי' שחכמת מצרים היא הקליפה התחתונה אשר תחת הקליפות. אבל כופין הקליפות התחתונות בכח הקליפות העליונות כדי לעשות רצונם וז"ש חכמתא דלהון בדרגין תתאין ואכפיין לון:

ומשתלשלין בתנינייא ר"ל אע"פי שהם למטה עכ"ז הם עולים ומשתלשלים עד אריך דקליפה שהוא התנין שמשם יונק שר שלהם
אחר הריחיים נ"ב הם ד' מחנות שכינה: וס"א אשר אחרי הריחיים
חד דאיהו אעא יבישא וכו' פי' והשני הוא שאחר שנעשה מטה בלע את מטותם:

דף כח:

כחמירא בעיסה מיין תתאין. פי' מ"ן. ה"ג מתפרשן לכמה סנורין ומיין עילאין מתכנשי ור"ל הם המ"ד:
בבי כנישו מיא נ"ב יסוד דדכורא:
יקוו המים פי' יקוו החסדים מתחת הת"ת אל מקום אחד שהוא היסוד:
ולמקוה המים הוא היסוד כמ"ש בפ' בראשית:
ההוא רקיעא נ"ב יסוד דכורא
שמשא וסיהרא ככבייא ומזלי פי' שהארות הזעיר בתוכו וגם הארות המלכות הם בו ומשם מקבלתם וחסדים וגבורות שהם כוכבייא ומזלי מתקבצים בתוך היסוד. ופליג לון לכל עיבר נ"ב כנזכר בפ' בראשית דדוד מלכא פליג לון:
מן ההוא רקיעא נ"ב צינור הימני:
לאלקאה לון הוה דמא פי' מפני הדינין שנתנה המ' ביאור מצרים ומשם היה הדם:
דרגא דיליה נ"ב מ'
אלהי המלך נ"ב מלכות
ולעאלא ליה פי' למלכות ומ"ש לנהורא עילאה פירוש לחברה עם זעיר:

דף כט.

ובעצים ובאבנים נ"ב ואלהיהם הם עץ ואבן וממילא היו נובעים דם:
שלימתא בימינא ובשמאלא נ"ב ואע"ג דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כבר יישב הרב דהכל אמת והא והא איתא עכ"ל וישוב הרב הוא בליקוטים שאמר אע"ג דכתיב שמאלו וכו' עכ"ז צריך התעוררות הימין בתחלה:
האי מלה שבקנא בגינך פי' סוד זה הייתי רוצה לאומרו ובשבילך שאתה קטן לא אמרתי אותו:
תתאה דכל דרגין פי' כתב הרב כי מכת הדם היתה בכתר דמ' דס"א וצפרדע במוחין דמ' וכנים בקרקפתא של מ' הרשעה מקום השער שבראשה ובעטרת יסוד דסמאל בעלה והמכות האחרות כולם לסמאל וז"ש תתאה דכל דרגין אתמחי בקדמיתא שהיא ליליתּ ואח"כ סמאל וידא דיליה. פי' מ' דאצילות הנקרא יד ה'.

מחא בכל אצבעא ואצבעא פי' עשר ספירותיה בכל מכה היתה ספירה אחת מספירותיה מכה לס"א וכד מטא דרגא עילאה הם ג"ר דקליפה כמ"ש הרב במכת בכורות בכ"ר ר"ת בינה כתר ראשית חכמה דקליפה:

דף כט:

תרין עלמין נינהו כבר כתבנו ביאורם בפר' ויצא ע"ש באריכות בפרשת אורחין באתגליא ז"ל הרב ולכן נקברה רחל בפרשת הדרך שהוא מקום הפרש שבין יעקב לזעיר שהוא מהחזה ולמטה עכ"ל. ובזה תבין לשון זה.

ירושלים לעילא פי' בינה:

דף ל.

האי קרא כולא אתקיים בפרעה קדמאה פי' אע"פי שרמז לשלשה פרעה וכו' עכ"ז פשט הכתוב מדבר בפרעה הא'.

כד אינון נחלין עאלין לגו ימא פי' הם ו"ק דזעיר המשפיעים למ' ושאיב כל מיא פי' בתחלה קודם שבא הדרום כמ"ש ההוא גלידו שאיב כל מייא:

אל מקום שהנחלים הולכים פי' הוא היסוד דזעיר כמ"ש בפ' בשלח דף ן' אל מקום דא יסוד.

נהר דנגיד נ"ב יסוד דזעיר

ונפיק מעדן נ"ב מהמוח וע"ד מיין שבין ללכת פי' כשהלכו החסדים הראשונים למ' מיד באים אחרים ליסוד:

בין תרי סטרי פי' בין דרום וצפון שהם חסד וגבורה כנודע שמ' בין תרין דרועין:

ובגינייהו קיימא פי' שעל ידם הוא הזווג בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

וארבין אזלין פי' הם הנשמות. כד מלכא אתי לערסיה פי' יעקב בא להזדווג עם לאה בחצות:

דף ל:

אינון מיין מרחשן אלין פי' נהר של מצרים מגדל צפרדעים וכן למעלה נילוס העליון מגדל מלאכים בעלי כשפים ומהם היתה חכמת מצרים וכן אמר לעיל בפ' שמות דף י"ח רוב מימיו כדוגמתן במרום וז"ש לקמן והכא נהרי דמצראי מגדלין מארי דחרשין נונין בסיטין בעשרה דרגין דחרשין וכו' קלין בלא תועלתא פי' שלא היו אותם המלאכים אומרים חכמה כמו בתחלה אלא קולות לבטלה:

דהני דאשתכחן בארעא וכו' פי' ערוב שהיה במצרים למטה.

בידא חדא היא המלכות דאצילות כמ"ש לעיל:

דלא הוו מצראי יכלי וכו' פי' כיון שערבב הקב"ה מלאכים של מעלה אזי המצריים לא יכלו לעשות דבר בחרשייהו שכשמשביעים למלאכים בשמות הטומאה אומרים שאינו עתה ממונה על אותו ענין ע"ד חלל ממלכה ושריה ז' רקיעין לעילא הם ז' היכלות דזעיר. ז' תחומי ארעא לעילא הם ז' היכלות דנוקבא.

ואינון ז' תחומי ארעא כל חד וכו' פי' כל ספירה וספירה שבמ' אתחלקת לע' בחינות ואותם הבחינות הם ממונים על ע' שרים של ע' אומות לפי שכל שר ושר יש לו חיות מהמ' בסוד ואתה מחיה את כולם:

דאהרן הוה מחי נ"ב פי' כי משה גמלה עמו חסד שכסתה על המצרי וזה כפי הפשט אבל כפי הסוד בגין וכו':

דא כל עפר הארץ וכו' פי' אע"פ ששם כתיב לזפת וכו' במצרים היו כנים ת"ח מלכותא קדישא לא קביל מלכו שלימתא עד וכו'. בח"י דף ל"ב קבלנו מרבינו האר"י ז"ל שלא לקדש הלבנה עד ז' למולד לעומת כחב"ד חג"ת דזעיר אשר מהם ולמטה מתחיל בנין המלכות סוד הלבנה כמ"ש בזוהר וארא ז"ל ת"ח מלכותא קדישא וכו' מזה ישכילו טעמו של דבר שלא לקדש את הלבנה עד אחר ז' ימים ואף אם חל מוצאי שבת אחר ד' וה' מהמולד לא יקדשוה כל שלא עברו עליה ז' ימים וכן ראיתי הבאים בסוד ה' לא חששו לטעם שלא להחמיץ המצוה ולא לטעם שרוב הצבור מתקבצים אז ולא לטעם שהם מבושמים ומינה לא תזוע. ואין לקדשה אלא בלילה ממש שניכרת זריחתה ע"ג קרקע ונהנין מאורה כמ"ש בר"מ בפ' כי תשא:

דף לא.

ויבנהו שבע שנים עיין מ"ש בפר' שמות דף ט' ע"ב:

מאן ששת ימים דא אברהם פי' לפי שהחסד יומא דכליל כולהו יומי ושיעור הכתוב כי ששת ימים וכו' ר"ל על ידי חסד עשתה בינה שמים וארץ שהם זו"ן כמ"ש הזוהר במ"א שאימא נתלבשה בחסד והוציאה ה' קצוות והמ' עליה נאמר והוכן בחסד כסא:

ולדוכתיה אזל פי' כלב גי' ב"ן והוא במ' ולכך הלך לחברון:

דרכיה דרכי נועם לשון זה הובא בפ' מקץ דף קצ"ז ושם ביארנוהו:

דף לא:

והכא כולהו ה' אצבען פי' הם ה' גבורות שכל אצבע הוא גבורה:

דבר אתוון דהוו בניחותא פירוש שאותיות דבר עשו להם מותנא בניחותא אבל כשנהפכו ונעשו ברד אזי היו מתים מיתה משונה על ידי הברד:

ואעשך לגוי גדול לשון זה הובא בפרשת לך לך:

דף לב.

פתח ר' אבא טעם פתיחה זו משום דבפ' זו עשה הקב"ה מפלה במצרים ולעתיד תהיה בכל האומות כמ"ש כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה:

דא אתגזר כדקא יאות פי' יצחק עשה מילה ופריעה כתיקונו היינו לח' ימים מתדבקין כי לח' יומין שעושים מילה ופריעה לח' ימים:

רחיקין מני פי' שאינם עושים פריעה ועוד שאינם מלים עד אחר כמה שנים ויפלון בידייהו. פי' הרומיים יפלו ביד אומות האחרים:

עד דיתכנשון כל בני אדום עלה פי' ואז יצילו עצמם מיד אומות האחרים:

בגין דשמא קדישא פי' מ' התכוננותה ע"י החסד:

ואורייתא בימינא פי' זעיר ג"כ שנק' תורה בניינו מהחסדים:

דף לב:

אשרי העם יודעי תרועה נ"ב סמיכות פסוק זה כאן יראה דרך דרש כי משה צפה שהשטן היה מקטרג על יציאת ישראל ממצרים וזה היה בר"ה ומסיבת זה לא היה משה רוצה ליכנס לפרעה ואמר השם למשה בא אל פרעה ואל תפחד מקטרוג השטן כי כפרך נתתי בר"ה ואיהו איוב כנז"ל ולכן אמר אשרי העם יודעי תרועה בר"ה ודרש ענין אחר שכן דרכם של רז"ל במדרש ובסוף המדרש הזה:

א"ל ר"ח אי הכי נ"ב פי' אי אמרת בשלמא זה המלאך לזכות רשע בא ניחא דצריך מלאך לסייעו ולהצדיקו ואי כדבריך דבצדיק קאמר א"כ מלאך למה לי והלא בצדיקים כתיב כי ה' יהיה בכסלך שמר וכו' ודרז"ל אפילו עושה מעשה כסלות. ואין לומר שהוצרך המלאך להודיע להקב"ה זה אינו דהא עיני ה' צופות בכל מקום הממנו יפלא כל דבר:

א"ל ר' יהודה כולא הכי הוא ודאי פי' האמת שהקב"ה יודע הכל:

ואצטריך מלאך דלהוי סניגורא עליה כי יש צדיק שמקטרג עליו השטן ונמסר בידו וז"ש אבל הא כתיב וכו' דהא רשו אתמסר לס"א וכו':

ולכל אלין ארחין טמירן קמי קב"ה ר"ל ואם תקשה אעיקרא דדינא פירכא כיון שהוא צדיק גמור למה ימסר ביד המקטרג לז"א.

ולכל אלין ארחין וכו' נ"ב ה"ס הגלגול כי איוב מגולגל היה עכ"ל וז"ל האר"י ז"ל וירא אליו יהו"ה באלוני ר"ת איו"ב ה' גאלוני ממרא ר"ת יב"ם וז"ש בר"מ איוב בן יבמה היה ולכך אמר ונחמתי על עפר ואפר לפי שאיוב הוא גלגול תרח וכיון שיצא ממנו אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר זהו נחמתו עכ"ל וטעם שרמז בפ' וירא ענין איוב לפי שביום ג' למילתו היה ואותו היום נתבשר ביצחק וקטרוג השטן היה מסיבת יצחק שנתחלף באיל ולכך רמז לו איוב שהוא ינתן ביד השטן תחת זרע אברהם: עלייהו דישראל אבל בפ'

פנחס תירץ תירוץ אחר שתחלת הקטרוג שלהם הוא על ה' ר"ל דברים הנוגעים לכבודו ית' כגון מאן דלא חייש ליקרא דאורייתא וכו':
גם לאסגאה עלייהו נ"ב מלבד שהע' שרים הם מקטרגים הוא מתרבה עלייהו ומקטרג יותר מהם:
והרמ"ז ז"ל מ"ש בזה תמצאנו בסוף הפרשה מסודר בפני עצמו כדי ליתן ריוח בין זה לזה ולא יתבלבל הקורא להבדיל בין דברי הרח"ו ז"ל ובין דברי הרמ"ז:

דף לג.

לסטרין אחרנין נ"ב לע' שרים:
דילטורא עלייהו דישראל פי' כיון שישראל הם ראויים לארץ ישראל והיא שלהם כשאמר השטן משוט בארץ אשגח קב"ה דעל ישראל מקטרג ואע"פ שעדיין לא נכנסו לארץ ישראל כיון שקרויה על שמם והיא שלהם כנכנסו לה דמי:
מכל זרעא דאברהם בסטרא אחרא נ"ב מצד אחר שהוא איוב שהוא מזרע אחר של אברהם שהיא מלכה ולא מיוצאי יריכו ממש:
הנה ילדה מלכה גם היא נ"ב כמ"ש הרב שאיוב בן יבמה היה דהיינו שאשת עוץ היתה אם איוב בארץ עוץ פי' באשת עוץ. א"כ אתי שפיר כאן הנה ילדה מלכה. פי' אל תצטער אברהם שאנסך שנית למיהב מזרעך חלק לס"א שהרי הנה ילדה מלכה את עוץ ושם יבא איוב שהוא חלק לס"א מזרעך. ודייק לשון הנה שנאמר למי שמצפה שום בשורה ובשורה זו היתה אחר העקידה:
דינא הו"ל על אברהם וכו' קשה הא בהדיא א"ל הקב"ה אל תשלח ידך אל הנער והפה שאסר הוא הפה שהתיר וי"ל דה"ל לאברהם להשיב כתיב לא יחליפנו וכו' ומדשתק ש"מ שהיה מצפה להצלת יצחק:
ולא יקריב בסטרא אחרא צד אחר דהיינו יוצאי ירך אברהם: ה"ג ותסיתני לבלעו חנם לא כתיב אלא ותסיתנו בו:

דף לד.

איהו דחה לקץ ימין פי' קין דחה למ' שנקרא קץ מפני שהיא סוף הספירות א"נ כמ"ש הרב שזעיר בן ט' ספירות והמלכות בת י"ס והוא כוללת הכל הם י"ט ספירות ובכללות גדול הם ק"ץ:
לקץ הימים פירוש מלכות דס"א:
וע"ד דוד הוה דחיל ואמר הודיעני ה' קצי וכו' פירוש ואמר לו הקב"ה שב לימיני וכן כתב הזוהר במ"א:

ויהב חולקא לס"א כמד"א ומחלביהון פי' שהבל הקריב שלמים כמשז"ל ומחלביהון דבר שחלבו קרב והיינו שלמים. והקליפות נהנים משלמים:
תנינא חדא עילאה נ"ב אריך דקליפה:

דף לד:

דא לויתן ובת זוגו פי' דכורא דאריך ונוקביה:
בגין דקטל לנוקבא נ"ב נוקבא דאריך דקליפה הרגה וסלקה לצדיקים פי' הבירורים שהיו בה נסתלקו ממנה ולקחום הצדיקים. ס"א ומלחה לצדיקים כמ"ש בש"ס ור"ל עשה תיקון לבירורים שהיו בה שיהיו ראוים ליהנות מהם הצדיקים:
תשע יאורין נ"ב ט"ס של הקליפות והם הכלים של הספירות:
והתנינים הם האורות שבתוכן וחד יאורא הוא הכלי של כתר דקליפה:
מתברך ההוא יאורא וכו' פי' כשמקבל מהמ' שנקרא גן תלת זמני נגד ג' רגלים בשנה אזי מתברך יפה וכשמקבל תרי זמני מתברך קצת ולאו כל כך וכשמקבל פעם א' אזי הוא גרוע לגמרי:
ובלע נונין נ"ב הם הנשמות:
כמה אילנין ועשבין פי' הם בחינות מלאכים ונשמות:
יאורא קדמאה נפקא וכו' פי' כלי כתר דקליפה מהיכן נעשה ואמר נפקא סטרא דשמאלא דהיינו אחר שיצאו תלת טיפין מצינור השמאלי ונעשו מהם ט' יאורין ומה דאשתאר מאינון טפין נעשה ממנו היאור הנזכר וכדמפרש:
נפקא סטרא שמאלא נ"ב היינו סוד טיפת בני חי"ת ולא בני זיי"ן עכ"ל ור"ל בני חי"ת הם ז' מלאכים עם הדעת שגם הוא נשבר הם ח'. ובני זיי"ן הוא הדר שהוא שם מ"ה לפי שהוא ו' מלכים החדשים ואשתו מהיטבאל היא מ' החדשה הם ז' כמ"ש באוצ"ח פרק ב' דעולם התיקון:
בחד צינורא דנגיד פי' הוא צינור השמאלי שביסוד:
תלת טפין נ"ב ענן גדול ורוח סערה ואש מתלקחת:
יאורא חדא הוא הכלי של הספירה:
אשתאר טיפה חדא נ"ב היינו נוגה:
דנפקא בשכיכו נ"ב כי זה בלחש בחשאי ואינו משמיע קול והם יוצאים תחלה ואח"כ הוא כי המלכים מלכו תחלה ח' שרשים:
ואתעביד מיניה יאורא חדא הוא הכלי של הכתר דקליפה:
כד ההוא נהר דנגיד ונפיק היינו בני ז' אברהם ולא בני ח': ה"ג טפין אחרנין דברכאן:

ונפל בההוא יאורא וכו' פי' יאור הנז' נעשה מנוגה שהוא שיור צינור השמאלי שיש בו קצת טוב לבד ולא טוב גמור:

יאורא דעדיף מכלהו נ"ב כתר דקליפה:

וע"ד מ' בבל נ"ב רישא דדהבא:

ופישון הוא מ' בבל פי' פישון רומז למצרים כמשז"ל וגם רומז לבבל כמ"ש ז"ל ע"פ ופשו פרשיו. וכפי הסוד מצרים כתר דקליפה ובבל חב"ד דקליפה נמצא שניהם אחד:

חד תנינא הוא פנימיות הספירה:

נקיב נוקבא ברישיה פי' יש נקב בראשו שמשם יונק חיותו ועל ידו הוא נתפס כמש"ל בההוא נוקבא דאתמחא ביה:

נפחין רוחין לגבי עילא נ"ב כי ראש פתנים א"ך ז"ר והוא יונק מן העליונים מן הקדושה ואינו משלו הלא הוא כמוס:

עשר אמירן נ"ב י"ס דקדושה:

עשר יאורין נ"ב עשר ספירות דקליפה.

חד לע' שנין וכו' פי' לפי שיונק מז' מלכים שהם ע' שנה:

בהאי התנין הגדול נ"ב כי כן אריך דאצילות כולל כל הפרצופים כולם:

כדין אתמלייא נ"ב שאז תנין זה דכורא דנוגה חוזר להתמתק ואז כל הג' קליפות בטלים:

ושטיפו דעיך ניצוצין נ"ב בסוד המלכים בני ח' ואז הוא מברר מע' שנים ההם דהיינו מז' מלכים וחלזון הוא יוצא לע' שנה והוא מהם עצמם ולכך תכלת מרחיק החיצונים:

אינון תנינין וכו' פי' הם האורות שבתוך הט"ס של הקליפות.

בר לע' שנין וכו' פי' מתגבר חוץ מפעם א' לע' שנה לפי שיונק מז' מלכים שהם ע' שנים העליונים:

הארץ היתה תוהו פי' מ' הנק' ארץ קודם שהרג הקב"ה נוקבא דאריך דקליפה היתה תהו. ואחר שהרג נוקבא דקליפה היתה בוהו כי בוהו יש בו קצת ממש יותר מתוהו והתיבה מורה על זה בוהו:

תהומא לתתא נ"ב יסוד דנוקבא:

דהא התנין הגדול נ"ב בסוד תגבורת בני ח' וביטול המלכים:

ועבד רוחא אחרא נ"ב היינו הדר בחי' רוח:

ובטש בההוא רוחא פי' ברוח של התנין:

ורוח אלהים וכו' פי' ורוח אלהים שהוא הדר ואלהים הוא שם ב"ן הנק' אלהים והדר הוא רוח שלו כי הדר זכר וב"ן נקבה:

מרחפת על פני המים הם מים הזדונים שהוא התנין לדחותו:

דף לה.

ואסתלק מעל תהומא נ"ב היינו מן המלכים שנתבררו ונשאר רח"פ מ"ת והשאר נברר ואיהו אסתלק פי' התנין.

כדין הוה נהיר פי' תהומא שהוא יסוד דנוקבא דקדושה הוה נהיר

דא נהיר על רישיה פי' אור שהם החסדים הנז' היה מאיר על ראש המ'.

ומיא הוו נפקין וכו' הם ה' גבורות שהיו עולים בסוד מ"ן ממלכות.

ורוחא נשיב לעילא פי' הדר הנז' ומ"ש ונהיר מנהירו דא היא המ' הנז'.

נחית נהוריה פי' נהוריה דהדר ונ"ב בסוד חסד דאתגלי בפום אמה שיצא בהדר.

זרועא בחד צדיק נ"ב היינו יסוד דא"ק טיפת לובן

דזרע בגנתא בגניזו בטמירו נ"ב במ' הנעלמת בו שתיקנ' התהו עכ"ל ור"ל שכתב האר"י ז"ל בליקוטים וז"ל הנה ז' מלכים תיקונם לא היה עד שיצא מלך הח' הדר שהוא שם הוי"ה והוא יסוד דא"ק ומילה נתנה בשמיני והוליד טיפת לובן. ונק' חסד והטיל במ' שבו שיש בה טיפת אודם וכדין עלמין אתבסמו בזיווג יסוד במ' דא"ק וז"ס ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים שיתף רחמים בדין ואז נתקן האצילות עכ"ל ובזה תבין דברי הרח"ו ז"ל:

לסטרא אחרא נ"ב לינק מהגבורות

ואנהיר ביה ברבו דזרועא דא נ"ב היינו ע"י רוח' דשדי בה ועי"כ היא מעלה מ"ן ונזרעת אסתלקו למלכו אחר' נ"ב מלך המשיח

ואסתלק סנפירוי נ"ב פי' שסברה הקליפה ע"י הנוגה לאחוז בגבורות ולא בחסדים כי כבר נתבטל יניקתם ביהי אור. ה"ג ואשתכך ביה חשך קדמאה ובטש על רישיה פי' גבורות הקשים הכו אותו על ראשו שאין הדין מתמתק אלא בשורשו.

בין ההוא נהירו דאור דא נ"ב ואז הקב"ה הבדיל בין מים למים ואז מנע ג"כ יניקתו מן הגבורות

ובין ההוא חשוכא פי' שהבדיל בין החושך שהם גבורות הקשים שמשם יניקתו ובין החסדים והגבורות הקדושות שנק' אור שגם הגבורות נק' אור.

ואתפרשו נונין לזנייהו אלין מאלין פי' נבדלו המלאכי' הקדושים מאותם שאינם קדושים.

דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים פי' בין מים קדושים למים שאינם קדושים וכדמסיק בסמוך.

נשיב רוחא בההוא נוקב' פי' נקב שעל ידו יונק חיותו כמ"ש.

ומרפרפא לגבי עילא נ"ב לא היתה יכולה ללקוט והיו הנפילי' בארץ כל אינון עשבין הם הנשמות

עד דרוחא עילאה פי' הדר.

נפקין בעירין נ"ב שור הבר:

בר לזמנין דרוחא עילאה לא נשיב נ"ב פי' כשאין החסדים יורדים וממתקים בגבורות.

בההוא נוקבא דלעילא: **פירוש בנקב שבראשו שעל ידו יונק חיותו**

תב לאתריה נ"ב היינו שחוזר חס ושלום לקליפה ונהפך ממטה לנחש:

דף לה:

דא נחש בריח עיין בפ' פקודי דף רמ"ד ע"ב דמוכח משם שנחש בריח ת"ת דקליפה ונחש עקלתון מ' דקליפה וז"ש הזוהר בכאן בגין דסגיד לתרין סטרין דהיינו שמכריע בין ב' הצדדים כמו ת"ת דקדושה. עד דאביד גשמיה קשה היאך נחש עקלתון שהיא מ' דקליפה הורג תנין שהוא אריך דקליפה וי"ל דנחש בריח ונחש עקלתון הם ת"ת ומ' דקליפה דיצירה ותנין הוא אריך דעשייה דקליפה כמ"ש הרב בסידור. ה"ג דדא אזדמן לגביה ההוא דמייא ול"ג ודא לא אזדמן לגביה:

הוו שכיחי ziינין פי' היו מצויים שם מיני כשפים דמתקטרי וכו' שעל ידי אותם הכשפים היו מתקשרים המצריים באינון כתרי שמשם הכשפים ומעוררים רוח הטומא' בתוכם באינון כתרין נ"ב הם י"ס דנוגה כי שם הכשפים.

ובג"כ ופסח ה' וכו' פי' שבזה תירץ ב' קושיות דלעיל אמאי בתלת דוכתי כדי לרמוז לחג"ת ואמאי לבר בגין ולא יתן המשחית דבעובדא דלתתא אתער אשגחותא דלעילא לטב ואע"פי שכתוב ועברתי אני ולא מלאך היינו שהקב"ה יורד בכבודו ולא ישלח מלאך אבל ודאי כשירד באו עמו מ"ח כדי להזדווג למצרים. ורש"י פליג וס"ל שהדם היו בפנים ולא בחוץ דכתיב והיה הדם לכם לאות ולא לאחרים לאות.

דמילה נ"ב ה' חסדים

ודפסחא נ"ב ה' גבורות לקבל תרין כתרין דאתערו לעילא גרסינן ונ"ב הם ז"ון.

חד כתרא נ"ב מ':

דף לו.

דשמא קדישא נ"ב מ' ה"ג אוף הכי אתחזי בהאי שעתא דינא. ה"ג כך בעי לאתחזאה.

בההוא ממש דאשתכח דינא למצראי פי' ע"י המ' שהיא עשתה דין במצראי כן על ידה עשתה רחמים לישראל כי כל ספי' כלולה מדין ורחמים:

משום דאיהו פתחא וכו' פי' היסוד דזעיר:

הוה אטום וסתום פי' קודם המילה אינם מתפשטים החסדי' אלא נשארים בדעת בשורשם כמ"ש הרב בדדוש המילה

משום דאתגליא יו"ד פי' עטרת היסוד דזעיר נק' יו"ד ושיעור הכתוב והוא שהוא אברהם שהוא החסדים יושב בפתח האהל שהוא היסוד שהוא פתח המ' הנק' אהל:

פתח האהל דהיא צדק ר' אלעזר פליג וס"ל פתח האהל הוא מ' שהיא פתח האצילות וכן ר' אבא לקמן וההפרש שביניהם הוא שרבי אלעזר מפרש כחום היום כששולט החסד שנק' יום ורבי אבא מפרש כחום היום בכף הדמיון ור"ל כמו שהחסד ידוע שהוא של אברהם אבינו כך האיר ומבסם למלכות: ברך את אברהם בכל פי'. הוא מ' בכל גי' ב"ן שהיא מ'.

דף לו:

ואני תפלתי לך ה' עת רצון: יובן במ"ש הרב שבחצות לילה מתגלה יסוד דעתיק שהוא במצח דאריך הנק' רנון וז"ש עת רצון דהיינו בחצי לילה:

אם אלו לא הוו רישין לעמא וכו' ב' פירושים מפרש בפסוק לא אדונים וכו' אם אלו לא היו אדונים לישראל אלא שישראל הלכו לבדם להלחם עם רמות גלעד ודאי שישובו איש לביתו לשלום ופי' שני הוא מ"ש כולהו משתזבן אי רישיהון מתפסן אם אדונים אלו נתפסו בעונם ומתו אזי ישראל ישובו בשלום.

בשעתא דקב"ה הוא יעקב אתחזי על גנתא פי' לאה

כל גנתא אתכנש ולא אתפרש מעדן פי' שחוזרים לאה ורחל פרצוף אחד ולוקחת לאה מרחל ט' ספירותיה בהלואה כמ"ש הרב בכוונת שמע שעל המטה וז"ש כל גנתא דהיינו לאה ורחל שנק' גנים. ולא אתפרש היינו שנה"י דאימא נכנסים בהם כמ"ש הרב ואימ' נק' עדן שבלילה מסתלקים נה"י דאימ' מזעיר ונכנסים בלאה ורחל. צרורא דחיי שצורת אל חי בתוכה שהוא היסוד.

דתמן מתעדנין צדיקייא פי' שעולים בסוד מ"ן:

דף לז.

כאין דלא אתדבקו וכו' נ"ב ככתר דקדושה מחשיבים אלהיהם ושיעור הכתוב כל הגוים מחשיבים אלהיהם כאין נגדו יתב' שאומרים כשם שכתר היא חשוב בעיניו ית' כך אלהיהם והאמת מאפס ותהו נחשבו לו.

ימיניה וברא שמיא נ"ב החסדים בונים זעיר והגבורות בונים הנוקבא וז"ש וסטא שמאלא וברא ית ארעא:

אף ידי יסדה ארץ פי' הבינה אומרת כן.

ס"ד שמיא וארעא פי' דא"א לומר עליהם יעמדו יחדיו דמשמע תמיד הם עומדים יחדיו וא"א לומר כן שהרי הנוקבא פעמים נפרדת ממנו בגלות.
את הא דאמרן פי' חו"ג שנק' את ואת. נכללים במ' שנק' כל וזהו את הכל.
דאתקרי זאת דכלילא מאת ואת נ"ב והת' נבלעת בחברתה וכן הא' כי כן היה בחשן עכ"ל ור"ל שבחשן האותיות הצריכות לשואל היו בולטות והאחרות נבלעות גם כאן אעפ"י שלא אמר הכתוב אלא את הכל ולא אמר ב"פ את.
אחת נבלעת בחברתה אבא לאשתאבא בכתרא עילאה פירוש שהזעיר עולה לאריך הנק' כתר דאצילות.
נהירו על כל בוציני פי' שכתר אורו על כל הספירות:
כתרין ועטרין פי' הפנימיים והמקיפים מאירים ממנו כי כתרין הם הפנימיים ועטרין הם המקיפים ולפ"ז הפסוק מדבר כגון בשבת שזעיר עולה לאריך.
מכתרא לכתרא נ"ב אה"יה ור"ל שהאור יורד בכתר דאריך לכתר דא"וא ומשם לכתר דז"ון ונודע שהכתר נק' אה"יה.
מנזרא לנזרא נ"ב הוי"ה ור"ל מת"ת לת"ת של כל הפרצופים
מנהירו לנהירו נ"ב צבאות
מבוצינא לבוצינא נ"ב אד"ני ה"ג כחצי מב"על או כחצות וכו':

דף לז:

איש זה וזה איש כפל לשון כנגד ב' פסוקים שהביא האיש הזה לעומתו אמר ואיקרי איש זה וכנגד פ' כי זה משה האיש אמר וזה איש. זה נקרא איש.
ועוד דהאי לילה אי לא אתפלג פי' טעם האחד הוא לפי שבחצות יש בה חוור ואוכם וטעם הב' הוא מפני שאז עת שליטתה כמ"של בזמנא דאיהי שלטא. ויחלק עליהם לילה זה הפך מר"זל שאמרו חצות הראשון היה של אברהם והניח לבניו חצות השני הכא ס"ל שגם אברהם בחצות השני היה.
עורי צפון פי' התעוררות הגבורות קודמים תחלה בסוד שמאלו תחת לראשי. ואח"כ מתעורר הימין בסוד וימינו תחבקני וזהו ובואי תימן ומ"ש הפסוק הפיחי גני יזלו בשמיו כתב הר"חו בפ' תרומה דקל"ג ע"ב וז"ל כל ריח בושם הוא מ"ן כטעם יזלו בשמיו דכתיב גבי הפיחי גני עכ"ל וז"ש הפיחי גני שאומרים ללאה הנקרא גני לפי שהיא אחוריים דמ' כנזכר גני גי' ס"ג שהיא אימא ואומרים ללאה העלי מ"ן ואז יבוא דודי שהוא יעקב להזדווג עם גנו שהיא לאה שזווג יעקב ולאה הוא בחצות לילה מהחזה ולמטה. ומש"ה ויאכל פרי מגדיו. פי' שמשתעשע בנשמות הצדיקים שעולים בלאה בסוד מ"ן וז"ש

הזוהר מאי ויאכל פרי מגדיו אלין קרבנין דאתקריבו קמיה מנשמתין דצדיקייא האי בפלגות לילא ולפ"ז מ"ש הזוהר תחלה וה' הכה כל בכור בשעתא דקב"ה בג"ע וכו' היינו יעקב שבא להזדווג עם לאה ולא על רחל מדבר שהיא אין לה זווג בחצות אלא נחת רוח בתורת הצדיקים כמ"ש הרב ז"ל. כמ"דא ויפן אהרן. פי' שהיה מצורע תחלה ונתרפא מיד וכשראה עצמו שנתרפא נפנה לבו מהרהור על ענין הצרעת אוף הכא ויפן פרעה דאפני לביה וכו' ועיין בפ' פקודי דף רכ"ד ע"ב.

כתרא תתאה וכו' הם חב"ד דס"א.

עד בכור השפחה כתרא שמאלא וכו' הם חג"ת דס"א וכל בכור בהמה תתאין וכו' הם נה"י דס"א וז"ש לקמן עשרה כתרין אינון וכולהו סתימין בתלתא וכו' והאבות התירו הקשרים.

דמלכותא דלעילא פי' קליפה הא' היא יונקת ממלכות ושנייה מכתר ד' ריחיין שהם ארגמ"ן ועיין בפרשת בשלח דף נ"ו ע"ב אבל בס' אור ישראל מפ' תלת אלה הם חח"ן בג"ה דת"י ואתי שפיר שאברהם שהוא קו חכמה התיר חח"ן ויצחק קו הגבורה התיר בג"ה ויעקב קו אמצעי התיר דת"י. ולפי דבריו קרי לדת"י דס"א תתאין מתתאין שכן סדר האבות אברהם תתלה נגד חח"ן יצחק נגד בג"ה יעקב שהוא אחרון נגד דת"י:

דף לח.

גליפין עילאין ותתאין פי' ספירות העליונים דאצילות ותתאין שהם בי"ע כולם באים להם האורות בגין רשב"י וז"ש זקפין רישא בגינך ומ"ש כגוונא דלעילא. פי' ירושלים דלעילא שהיא מ':

דף לח:

אתקרי נער פי' ש"ך דינים גי' נע"ר ולכך כשאין במ' רק גבורות נקרא נער וכשמקבלת החסדים מזעיר נקרא נערה וז"ש מדקבלת אתקריאת נערה:

ואי לא לא אשתכח פי' אם לא יתובון אין שם צדיק שיבקש עליהם רחתים שהצדיק שהי' בעיר כבר מת והאריך הקב"ה להם אולי ישובו:

קהלת נגד כולם פי' מ' ולכך אמר לקמן קהלת יעקב:

דף לט.

שיר השירים לקבל חסד אבל בפרשת אחרי מות אמר שהם נגד חב"ד והיינו הך שחג"ת הם ענפי חב"ד:

והוא הבל דנפיק מפומא נ"ב ז' הבלים שורשם מבינה מז' תחתונות הם ז' קולות עכ"ל ור"ל שז' מלויים דס"ג שכל מילוי גי' הב"ל הם בז' תחתונות דבינה ויוצאים

מפיה ומתקנים זעיר ונוקביה שהם ז' קולות וז"ש בסמוך ורזא דהבל דנפיק מפומא קלא אתעביד מניה שהוא זעיר:
ותנא אין העולם מתקיים וכו' הביא ענין זה לומר שגם הבל תינוקות נעשה ממנו קול כדמפרש ודוקא שלא חטאו ממש שלא טעמו טעם חטא:
הוא הבל הוא קלא פי' כיון שהבל דאימא נעשה ממנו זעיר לכך הם אחד.
קלא ממש קאי וכו' פי' אע"פ שזעיר ג"כ מתקן המ' מ"מ בינה היא העיקר שנותנת לו חלקו וחלקה ולכך אמר דלא לאפקא אחרא:
וההוא הבל דהוה אחסנתיה דאבוי נ"ב זה תבין ממ"ש מורי ז"ל ענין הפרש נבואה ורה"ק דוד הוא ראשון לכל בעלי רה"ק והוא מבחינת הבל. אך נבואה קול ודבור וזהו הפרש בין נבואה לרה"ק:
תאנא כיון שנכנס יעקב וכו' קשה דזה אינו שייך לתירוץ הקושיא שהקשה כתיב ריח בגדיו וכתיב ריח בני ועיקר התירוץ הוא לקמן אחורי הדף שאמר ת"ח וירח את ריח בגדיו בתחלה וכד ארגיש אמר ראה ריח בני וכו'. וא"כ מה שייך ענין זה לכאן. וי"ל כדי שלא נאמר דלמא בגדים אלו הם דאדה"ר כמרז"ל ולא אתי שפיר האי שינויא דלא שייך למימר וכד ארגיש אמר וכו'. שהרי בבגדים עצמם יש בהם ריח טוב כיון שהם עובדוי דקב"ה לכך מפרש שהבגדים אינם של אדה"ר מכח קושיא דלקמן במאי אתקברו ס"ד דראמו מנהון זיהרא עילאה וכדי שלא יאמר האומר דלמא כתנות עור שעשה הקב"ה הם עלה תאנה ולכך אינם ראויים לכלום לכך אמר ואי תימא דכתיב וכו' וכ"ז לחזק שהם לבושים דיקר כדי שתחול קושית ס"ד דראמו וכו' ומכח זה מוכרח שאינם לבושי אדה"ר אלא לבושים בעלמא מבוסמים ואתי שנוייא שפיר וכד ארגיש וכו':

דף לט:

ה' אלהי וכו' הוד והדר לבשת פי' לבושים אלו מהחשמל דבינה שבו מתלבשו זעיר לשומרו מן החיצונים כמ"ש הרב וז"ש הוד והדר לבשת. הוד כפשטיה. והדר נצח כמ"ש הרב והם נ"ה דאימא שמהם החשמל ועיין בפ' בשלח דף ס"א ע"א:
כתיב עוטה אור כשלמה פי' בינה נתלבשה בחסד דזעיר והוציאה ה' קצות דזעיר כדי שיהו כולם נוטים אל החסד כמ"ש הרב בספר הליקוטים וז"ש מלמד שנתעטף הקב"ה באור וברא שמייא ושיעור הכתוב כך שכעוטה אור כשלמה וקאי על הבינה שנתעטפה באור שהוא חסד ואז נוטה שמים שהוא זעיר כיריעה וכוונת ר"ש בפרק אלו שמביא ראיה שהלבוש הוא סוד החשמל ועוד שהוא סוד חסד דזעיר ומשם היו הלבושים דאדה"ר:

ואברהם אמאי לא הוי מצלי תמן וכו' זה הפך ממ"ש בפ' חיי שרה שאברהם היה מתפלל שם: ה"ג ויאות הוה לאתברכא ול"ג מלה:

דשירותא דסיהרא הוי פי' שהמ' היא השער. דהא בקב"ה אתקשר מלה זהו מסקנת התירוץ שבהקב"ה שהוא זעיר מתקשרת המ' שנקרא דבור וא"כ אינה עולה בשם כדי להתחיל בה:

ולא קשיא דלא כתיב זאת פי' מתרץ קושיא אחריתי אמאי לא כתיב החדש הזאת. לכם תרי זמני למה פי' בשלמא החדש לכם צריך לגופיה כדרז"ל לכם כמותכם שיהיו גדולים בתורה וסמוכים כמשה ואהרן ואז יהיו ראויים לקדש החדש אבל לכם תניינא למה לי ותירץ לכם ולא לשאר עמין. א"נ בשלמא לכם דרישא קאי על זו"ן ועמהם מדבר שמתחדשים על ידי מועדי ישראל אבל לכם ב' למה לי ותירץ וכו':

יובלא לסיהרא ושיעור הכתוב בעשור שהוא יוה"כ שהיא בינה מאירה לחדש שהוא מלכות כתרא חדא תתאה. פי' ת"ת דקליפה שכלולים בה כל הקליפות כמ"ש בדף מ' ע"ב שת"ת דקליפה נק' צאן:

דף מ.

מלה דא ליה ע"י דאברהם פי' הוא טעם אחר למה בין הערבים לפי שבין הערבים נאמר ענין גלות מצרים לאברהם:

ומ"ש אימא כתרא חד וכו' הם ג' קליפות ששעבדו בני ישראל במצרים והם שהפיל הקב"ה בכח אבות העולם כמ"ש הזוהר לעיל:

וכלהו חד רשו וכו' שאור ומחמצת חמץ וכולא חד. יובן בהקדים מ"ש הרב בסה"כ וז"ל דע כי שאור מחמיץ לאחרים והוא יותר דינים תקיפים מחמץ ולכן יש בו יותר יניקה לחיצונים. והנה שאור הוא במוחין דאימא ש' אלהים דיודי"ן ר' אלהים באחוריים א' דשאור כנגד מוח הדעת דאימא שהוא באלפי"ן ולפי שהמוח הג' הוא קטן מכולם אין ניכר בו רק הוראת אות אל"ף אבל חו"ב הם ש' ר' והכי ג' מוחין דקטנות מצד אימא. אמנם החמץ הוא במוחין דקטנות דאבא. וכ"ז הוא בהיותם עדיין תוך הזעיר שגם משם יש יניקה לחיצונים. אמנם ממה שיוצאים ממנו אל לאה נקרא מחמצת חמץ מת כי לאה נקרא תם. ומה שיוצא מצד מוחין דאבא אליה נקרא מחמצת. ומה שיצא ממוחין דאימא אליה נקרא משארת שאר תם עכ"ל ובזה מובן לשון זה:

דאתאחדא בשמא קדישא פי' מ' קשורה עם זעיר הנק' יהו"ה:

דף מ:

כד אתא נימוסא להאי דרגא פי' כשהאירה הבינה במ' והבינה היא עשור בסוד יוה"ך וזהו בעשור ממשיכים אותה לחדש הזה שהיא מ':

לחדש הזה דייקא נ"ב פי' מסטרא דיובלא נפקי ע"י הארתה במ':

תלת קשרין אינון דג' קשרין פי' כמש"ל בדף ל"ח שהם חב"ד חג"ת נה"י. א"נ חח"ן בג"ה דת"י:

דכל שאר מתקשרי בהו פי' שכל שאר הספירות מתקשרי בג' הנז'.

ובהאי דאתקרי צאן אתקשר כולא נ"ב ת"ת דקדושה נקרא צאן ולעומתו ת"ת דקליפה עכ"ל ור"ל שבת"ת דקדושה נתקשר הכל בין חב"ד נה"י לפירוו' ראשון ובין חח"ן בג"ה כולם קשורים בקו אמצעי:

צאן כצאן צאן דקדושה שהוא ת"ת אחז בת"ת דקליפה עד שהרגו וז"ש ולא יכול לאתפרשא מקטלוי גרסנינן ול"ג מקטרוי:

ובהאי אתקשרו פי' שגם ישראל קשרו אותו דכתיב והיה לכם למשמרת:

דף מד.

אלישע זכה בהאי עלמא וכו' אין הכוונה על הנבואה שהרי כתב הרב בליקוטים דרוש הנבואה ששמואל ואחיה השילוני ואליהו הם גדולים מכל הנביאים ואפי' מאלישע שמשה הוא מפנים דפרקין עילאין דנ"ה דזעיר דאצילות ומשם היא נבואתו ואחריו שמואל מפנים דפרק עליון דנצח וכלול עמו הוד אבל העיקר הוא נצח ולכך מפני שכלול עמו הוד שקול כמשה ומפני שאינו הוד ממש כמשה. משה גדול בסוד ולא קם נביא וכו'. ואחריו אחיה מאחורים דפרקין עילאין דנ"ה דזעיר. ואחריו אליהו מאחורים דהוד לבד ואחריהם הם שאר נביאים. אלא הכוונה על מעשה ניסים שעשה יותר מכל הנביאים. וז"ש ועכ"ד לא בעא לאטרחא למארי ר"ל אע"פי שהי' גוזר והקב"ה מקיים לא בעא לאטרחא למארי' שיתן לו עושר ולא יצטרך לאתרים וז"ש מה כתיב ויהי היום וכו':

גדולה על כל שאר נשי עלמא נ"ב נ"ל לפי שהיתה גלגול חוה והוא נק' האדם הגדול והיא נק' אשה גדולה.

הכי הוה ובה ידעה נ"ב פי' הא והא איתיה.

נעשה נא עליית קיר וכו' ד' אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכ"י והכי וכו' בס' ח"י דף מ' כתב הנה מבואר כי ד' תיקונים אלו הם בסוד הכלה ונבארם וכו'. ובדף מ"א הביא לשון תקון מ"ז ושבת צריך לתקנא ביה פתורא בד' רגלין וכו' ונר דליק לימינא וכו' וכתב כי כן היה מנהג הרב ז"ל לאכול בשולחן של ד' רגלים ארכו י"ב טפחים ורוחבו ו' וגבהו

ט' כמש"ה אמתים ארכו וכו'. ויכוין עריכתה בצפון כמ"ש במאמר הנז' אבל לא יניחנה לשבת שם בצפון. שעתה אין לנו כח שתוכל לשבת שם בצפון בלתי פחד מהקליפות. רק לקחת השלחן מן הצפון ולהניחה אל תחת המנורה. ויכוין לכלול רחל ולאה שהיא מנרתא דסתימא בדרום וישיבתו תהיה אחוריו לצפון ופניו לדרום מול פני המנורה. וסוד י"ב ככרות וארבע קרנותיו מבוארים בס"הכ. לאו אינון כתיקון שמושא וכו'. פי' שתחלה כשבא מיד יושב על הכסא ואח"כ כשרוצה לאכול הוא שולחן ואח"כ בלילה היא מנורה להשתמש לאורה. ואח"כ כשישן היא מטה. ותירץ דחביבה עליה. ולפ"ז בכולם נקט קרא החביב:

בג"כ אצטריכנא לעיינא ביומא דא וכו' פי' כיון שעשתה לו עליית קיר להתבודד בה לבדו ימצא מקום לעיין יפה וכדמסיק:

דף מד:

ומאתר דנוקבא אתקשר כתב הרב כי חבקוק הוא מנשיקין דדכורא וניתנו לנוקבא ואזלת בקרתא הליך בנימוסהא ונעשה נוקבא וז"ש את חובקת בן. את חובקת אותו מן הדכורא. ויצחק היה מנשיקין דנוקבא שניתנו לדכורא ונעשו דכורא וז"ס והנה בן לשרה אשתך. פי' שהיה משרה מתחילה שהיא מ' ואח"כ ניתן לדכורא ולכך כתיב שוב אשוב אליך שהוא דכורא עכ"ל. וכתב הר"חו שפי' זה עיקר כמ"ש בליקוטים ובזה מובן לשון זה. ובפ' חיי שרה הארכנו על פ' והנה בן לשרה אשתך ובפ' בראשית בענין חבקוק.

דהכא הוא דוכתיה פי' בבית המדרש שלו בשדה שהנביאים עמו: השתא וישם פיו על פיו. פי' עתה שרצה להחיותו המשיך לו נשמה מזעיר.

ולא יכיל לאעקרא ליה וכו' פי' שלא עקר אלישע נשמ' שהית' לו ממ' והמשיך לו של זעיר לבדה. אלא המשיך לו של זעיר תוספת על אותה של מ' שהיתה בו:

עד ז' פעמים נ"ב נראה שנתן בו אלישע ז' מקיפים ז' הבלים מז' תחתונות דזעיר:

דף מה.

בין להאי סטרא בין להאי סטרא פי' בין לפי הפשט בין לפי הסוד תרין חבוקין הוו ביה של מ' ושל זעיר. ולפי הפשט של אמו ושל אלישע: כד"א שגיון לדוד ושיעור הכתוב תפלה לחבקוק שהתפלל על עצמו ותפלתו היתה על כלי זמר כמו שגיון לדוד והתפלל ואמר ה' שמעתי וכו' פעלך וכו'. ה"ג דאיהו קם בליליא ממש כמה דליליא קטל בוכרין והיינו מ' הנק' לילה:

דף מה:

איהו אתי ונשיך ליה בספרים ישנים גרסינן איהו אתי ונשיך לחבריה ולפי גירסא זו אתי שפיר הנמשל:

לתקנא אורחא לאתריה נ"ב פי' לקרוע הים:

גרימו דאתברו אינון לוחי קדמאה פי' ובזה גרמו שכחה לת"ת כמ"ש ז"ל שאלמלא לוחות ראשונים היו קיימין אין אדם שוכח מה ששונה:

דף מו.

צויתם כתיב יובן במ"ש הרב בס' ק"י כי שלמה רצה לתקן נוקבא דנוגה ולכך נשא נשים נכרית ולא הועיל כלום. ומר"עה רצה לתקן דכורא דנוגה ולכך גייר ערב רב ולא הועיל כלום וקליפת נוגה היא פרה אדומה וז"ש רז"ל פרה אדומה משה ושלמה לא יכלו לעמוד עליה עכ"ל. א"נ יובן במ"ש באוצ"ח כי ערב רב הם בצד ימין דפרצוף יעקב והם ניצוצות דיסוד אבא שהוא משה כי משה נשמתו מיסוד אבא ולכן השתדל משה לגיירם עכ"ל: חד מחמשה א' מישראל וד' מערב רב וכן א' מישראל מ"ט מע"ר:

אמאי סליק גרמוי פי' אמאי סליק גרמוי משה כי הוא לא נשבע לו וישראל שנשבעו לו הם שצריכים להטפל בו או בניו של יוסף. ותירץ בגין דהוה רישא לגלותא ולכך הוצרך משה להטפל בו בעצמו:

קב"ה עאל בגנתא דעדן פי' יעקב עאל לגנתא דעדן שהיא לאה:

לאשתעשעא עם צדיקייא פי' שעולים בסוד מ"ן א"נ קב"ה היא מ' שיורדות לבריאה הנקרא ג"ע להשתעשע בתורת הצדיקים כנודע:

היושבת בגנים דא כ"י נ"ב שכינה השרויה בג"ע עליון ותחתון ב' גנים וכתב הרב שהם בריאה ועשייה: זכאה חולקיה מאן דאשתתף בהדה ושיעור הכתוב כך היושבת בגנים שהיא מ' עם הצדיקים המשתתפים עמה ועוסקים בתורה בע"הז. חברים שהם הקב"ה שהוא זעיר והצדיקים שבג"ע מקשיבים לקולך דהיינו לקול השכינה ולקול כל צדיק וצדיק שבע"הז: א"נ יש לפ' מ"ש הזוהר הה"ד היושבת בגנים הם הצדיקים שבעו"הז שהם עוסקים בב' גנים תורה שבכתב ושבע"פ. חברים שהם הקב"ה וצדיקים שבג"ע ומ"ש אח"כ היושבת בגנים דא כ"י. הוא כמו דבר אחר ומפרש היושבת בגנים דא כ"י חברים קב"ה שהוא זעיר והצדיקים שב"גע מקשיבים וכו'. כנסת ישראל אתיא ומשתעשעא ביה בקב"ה ה"ס זווג יעקב ולאה בסוד ויהי בבקר והנה היא לאה וז"ש בסמוך וע"ד אילת השחר איקרי ועיין בפ' שמות דף י' שאמר אילת השחר היא לאה שנק' איילתא דשחרא:

אתחשך ואתקדר נהורא פי' כדי לכלול המ' שהיא דין עם בחינת היום שהוא זעיר:
אתחברת אתתא בבעלה פי' זווג יעקב ולאה.
כד בעי שמשא למיעל אתנהיר פי' בערב בשקיעת החמה מתנוצץ אור לכלול זעיר שהוא אור עם בחינת לילה שהיא מלכות וז"ש ואתא לילה ונטיל ליה ר"ל לילה שהוא מ' היא נוטלת אותו האור שהוא בחינת זעיר:
תרעין סתימין פי' ציון וירושלים דנוקבא:
שארי מלכא למיקם ה"ג ונ"ב פי' ויקץ כישן ה' בסוד הדורמיטא ומטרוניתא לזמרא רחל ואתי מלכא פי' יעקב:
ואקיש לתרעא דהיכלא נ"ב יסוד דלאה דא ניחא ליה לקב"ה מכולא נ"ב כתב הרב כי נחת רוח הוא לז"ון שאינם מזדווגים אבל יעקב ולאה עסוקים בזווג.
מלכא ומטרוניתא פי' יעקב ולאה:

דף מו:

באבהתא נטלא ושיעור הכתוב וה' שהם ז"ון כי הוי"ה היא מ' ו' זעיר. שניהם היו עמהם והכתוב מפרש הענין היטב ואמר אלו הם. הולך לפניהם יומא דא אברהם וכו' שהם חג"ת ומ' והם זו"ן הנזכר:
יתקע בשופר גדול נ"ב נראה כי השופר הוא יסוד הבינה ויתקע היינו לשון נתקע ביבמתו והיינו שיהי' זווג או"א ויכנס הקב"ה בירושלים של מעלה:
כמה דכתיב וה' נ"ב סתם הוי"ה בזעיר
ולילה הוה נהיר בסטרא דא ובדא נ"ב בחסד וגבורה: ן' יומין שלמין יומי וליליי הם נש"ב שהם ה' חסדים וה' גבורות כמ"ש הרב שה"ח הם נש"ב וה' גבורות נמי הם נש"ב ולכך היו הולכים יומם ולילה ן' יום עד מתן תורה לרמוז שז"ון שהם יומם ולילה קבלו הארת נש"ב שהם ה"ח וה' גבורות והאירו לישראל. וא"ר אבא כתיב ויהי כי זקן יצחק הביא ענין זה משום מאי דמסיק ביצחק אתכליל לילה ולכך כתיב ולילה בעמוד אש שלילה שהיא מ' נכללה ביצחק שהוא עמוד אש.
לקבל דרגין עילאין תריך וחד פי' כמו הספירות דקדושה שהם חו"ב והדעת מכריע ביניהם וח"ג ות"ת ביניהם ונ"ם ויסוד ביניהם. כן בקליפה ושלישים על כולו.
והיינו בחור פי' ס"מ נקרא בחור שודד. וזהו ויקח ממנא דמצרים שש מאות רכב בחור:

דף מז.

ימי עולם דא קב"ה פי' זעיר הנקרא ימי עולם. וקראת לשבת עונג מב"עי. פי' שיכין מב"עי לצורך הלילה שהיא מ' ולקדוש ה' מכובד דא יום שהוא זעיר וז"ש תרין דאינון חד:

דף מז:
שמא קדישא באתוון רשימין נ"ב כלו' שיוצא שם א' מפסוק זה שהוא יל"י עכ"ל ואע"פי שפסוק ה' ילחם לכם ר"ת יי"ל והוא שם א' משם ע"ב כתב הר"חו שם זהו שם י"לי לפי שהוא שם המעלה ניצוצות מתוך הקליפה כמ"ש הרב בפ' ה' לאורך ימים ובפ' ה' למבול ישב ר"ת י"לי ונודע שחיות הקליפות הם הניצוצות שבתוכם וכשמעלים הניצוצות מתוכם מיד מתים ועושה בהם הקב"ה מלחמה וז"ס כוונת הקטרת ג"כ כנודע:
ותתערון מלהא אחרא נ"ב ר"ל מד"הד עכ"ל וזה טעם אחר הפך מטעם הראשון דלעיל שאמר מפני שאבות העולם עבדו אתערותא לעילא ולכך אתם תחרישון והכא קאמר בגין דלא תתערון מלה אחרא:

דף מח.
כד"א והדגה אשר ביאור מתה זה הפך מר"זל שהדג פלטו ובלעתו דגה דהוה קשיר ביה. פי' מ'. אלי דייקא. פי' זעיר וז"ש לק' דהא כולהו באתר חד קיימו דהיינו שהיו מתפללים לזעיר וא"ל בעתיק' תליא שהוא אריך. ה"ג דלאו עדנא הוא אלא בעתיקא תלייא מלתא.
ונטה את ידך בסטרא חדא פי' שכל צד וצד מהמט' היו חקוקים בו שמות נוראים ולכך אויר הקב"ה למשה ונטה את ידך בצד אחד של המטה. כי הצדדים האחרים צריכים לפעם אחרת. תרי הוו יובן במ"ש הרב באוצ"ח כי שני המעות הס בצדדי פרצוף דור המדבר מטה שבצד ימין נקרא מטה משה שהיא מטה ה' ושבצד שמאל נקרא מטה האלהים עכ"ל וז"ש תרי הוו.
דכולא חד פי' בין מטה הימין בין מטה השמאל כולם מיסוד דאבא כמ"ש הרב ז"ל ולכן אמר רש"בי על ר"ה סבא שפיר אמר דכולא חד וכו'.
עבד ניסא גוניסא וכו' פי' שמים התחתונים קפאו עד שנעשו יבשה והעליונים נבקעו ולכך כתיב בתוך הים ביבשה:

דף מח:
נטל לאברהם פי' ה' חסדים נטלתם הבינה ומהם נבנה זעיר וז"ש וקיים ביה עלמא נטל ליצחק נ"ב גבור' דנוקבא עכ"ל. ומ"ש ושתיל ביה עלמא לשון שתילה לפי שהיא מעלה ימ"ן ממפה למעלה דוגמת האילן שגדל ממטה למעלה כשתילי זיתים:
נטל יעקב נ"ב פרצוף יעקב.
ואותבי' קמיה פי' שאימא נתלבשה בזעיר ופני' נגד פני זעיר ויעקב הוא בצד פנים דזעיר כנודע נמצא שהוא עומד בפני אימא לכך אמר ואותבי' קמי':
ישראל אשר בך וכו' פי' הוא פרצוף יעקב שנק' ישראל בהשאלה:

ות"ח יעקב אחיד פי' יעקב אבינו התחתון:
ודא הוא חיותא עילאה פי' זעיר כי יעקב מרכבה לזעיר:
וכד סליק ימא גלגלוי כתב הרב כי שם ב"ן הוא במ' הנקרא ים וסוד גלי הים הם שם ב"ן דאלהים פשוט ומלא ומלא דמלא עכ"ל וז"ש וכד סליק ימא גלגלוי.
כלהו ארביך פי' הנשמות.
ונוני ימא פי' המלאכי'
רשימא עלייהו פי' רושם העונות:
וכל ארבין לא נטלין וכו' כי' אימתי הנשמות לא נטלי מאתרייהו עד דאתי חד דברא בימא שהוא יסוד דזעיר שממתיק דיני המ':
זה דייקא נ"ב יסוד
וכל אינון חיון וכו' פי' הם הספירות דאצילות שנקרא חיון סתם שמחים במ' ומשפיעים בה שפע.
ומ"ש וחיון חקלא וכו' הם ספירות בי"ע שהם תחת המ' הנקרא שדה חקלא וגם הם שמחים במ' שמקבלים שפע ממנה:
ת"ח כגוונא דלעילא אית לתתא פי' כל מה שיש בעולם עליון יש בעוה"ז. כגוונא דלתתא אית בימא כל מה שיש ביבשה יש בים.
כגוונא דלעילא אית לעילא בימא עילא' פי' כל מה שיש בפרצופי האצילות כגון אריך וא"וא וז"ון יש במ':
כגוונא דלעילא אית לתתא כל מה שיש באצילות יש בבי"ע
כגוונא דלתתא אית בימא תתאה פי' כל מה שיש בבי"ע יש במ' דעשיי' שנקרא ים תתאה.
אוקמוה חברייא ברזא עילאה פי' כמה מיני בחינות יש במ'.
וירכתו פי' לרמוז שהוא בירך שהוא ינצח. ומ"ש על צידון נראה היא מלכות שבנצח שמשם הוא זבולון והוא על צידון שהיא מלכות להשפיע בה.
על חד סמיך גלגלא דאתפקד עלייהו נ"ב קצץ רגלי הנחש כי אופני המרכבה הם נ"ה והם תרי פלגי גופא ונקראים אופן אחד. ה"ג כולהו רתיכין אתעדו משלטניהון:

דף מט.

ובג"כ ויסר את אפ"ן נ"ב אפ"ן גי' סמאל וזה פי' ב' כי לפירו' ראשון אפן קצץ רגלי נחש. תו ת"ח ויסר את אופן זה פי' ג' שמפרש אופן היא השכינה כדמסיק בסמוך: הה"ד ובו תדבק לפי שאמר לעיל ג' ענינים הביא ראיה לכל אחד מהפסוק נגד מ"ש אתרעי בהו לאתדבקא בהו הביא פ' ובו תדבקון ואתם הדבקים. וכנגד ולמהוי להו חולק הביא כי

יעקב בחר לו יה ר"ל יעקב בחר לעצמו יה וכנגד ולמהוי אינון חולקי' הביא כי חלק ה' עמו. ה"ג על ממריה נטלין ועל ממריה שראן:

דף מט:

דנהרא עמיקא נ"ב יסוד דאימא:

למינגד מניה על השמים נ"ב זעיר עכ"ל ור"ל מ"ש הרב וז"ל דע כי כל השפע בא מיסוד דאבא ליסוד דאימא ומשם לעטרת יסוד דאימא ששני בחינות אלו הם ציון וירושלים וסוד זה רמוז בפסוק אשר תנה הודך על השמים כי יסוד דאבא נק' ראש ויסוד דאימא נק' אשר. ואמנם עטרת יסוד שבה נקרא תנ"ה לפי שנעשית מג' שמות אה"יה שהם גי' תנ"ה ושם בעטרה שלה יש ה' גבורות הנקרא הודך לפי שהגבורות מתפשטים מחסד עד הוד ולכן נק' כולם הודך וז"ש אשר תנה הודך וכו' כי מן אשר נמשך לעטר' שלה הנקרא תנ"ה הודך כנזכר. ומשם אל הזעיר הנקרא שמים כי מן העטר' הנזכר יוצא השפע ומתפשט עד ד' מקיפים של המוחין דזעיר עכ"ל. ובזה מובן לשון זה גם בס' אור ישראל פירש מאמר זה על הקדמה זו. כד"א אהיה אשר אהיה. זה כמ"ש בפרשת בראשית דף ט"ו דאהיה קדמאה הוא אבא. אשר היא בינ' אהיה בתרא' הוא זעיר ועיין מ"ש שם.

א"ל בדופקא דמעברא דקוטיפא דהאי חברותא אבעי פי' במעבר הדרך הזה שאתם רוצים לילך בה צריך חברותא דהיינו שלא ילכו בה אלא חבורת אנשים שלא יסתכנו מהלסטים הנחבאים שם כמ"ש בסמוך:

בההוא אורחא אחרא הוא הדרך הראשון שהיו בו תחלה ובג"כ עוד היום בנוב לעמוד נ"ב ר"ל חטא נוב. וכל ספיר' נקרא יום ליום יביע אומר:

דף נ.

דאשכחנא לך וכו' כוונתם בפ' זה להגדיל שבחו שהוא מקור החכמ' והתבונ'

אנפוי דשכינתא פי' שהצדיקים מחזירים ז"ון פב"ב: א"נ לפי שהשכינ' מתלבשת בתוכם והם פניה הנגלים. וי"מ כי המ"ן הם תכשיטין בפני הכלה ובגדי צבעונים להתנאות לבעלה נמצא שהצדיקים הם פני השכינ' המייפין אותה. אלא לדוד מזמור ובספר בראשית תירץ לדוד מזמור קדם דוד וכו'. מזמור לדוד קדמה שכינתא והכא מתרץ תירוץ אחר.

ואחידת בדינא דעלמא נ"ב תב"ל גי' ב"פ רי"ו עכ"ל ועלמא דלעילא היא מ':

ההוא ממנא דשליט עלייהו זה פי' ד' במלת אפן שהוא שר של מצרים:

אר"י האי מלה קשייא פי' אם נפרש ויאמר מצרים הוא השר ק' דמשמע שרדף אחר ישראל ועכשיו הוא אומר אנוס' וכו'. והרי כבר אעברו ליה משולטנותי' לכך מפרש

ויאמר מצרים הם המצריים שתחלה שרדפו אחר ישראל לא ידעו שהשר שלהם אעברו לי' משולטנותי'. ועתה שידעו מיד אמרו אנוסה וכלהו אחרנין לתתא עיין בזוהר בפ' בראשית שאמר או"ה הם תחות גדפין דשכינתא נטלי לה בגופא דאילנא. פי' שישראל אחוזים בת"ת דזעיר ומחברי' אותה בפני הת"ת הנק' גופא דאילנא:

בא ממרחק פי' מאבא ועיין בפ' שמות בדף י"ב ע"א ומה שכתב האר"י ז"ל שם ותבין היטב פי' התוספתא:

תוספתא ויסע וכו': **עד לא אשתקע אוירא דכייא** נ"ב יסוד דאבא:

ולא נהרין אבנין נקיבן נ"ב גבורות שבאימא.

תלת רוחין וכו' נ"ב זעיר אנפין

הוו שקיען נ"ב שלא נבררו:

ומיין סתימין נ"ב מיין נוקבין.

בע' ותרין אתוון נ"ב חסד עכ"ל.

והנה דברי הרב המגיה צריכים ביאור כי הם סתומים וכדי לפרשם אקדים מ"ש הרב באוצ"ח דרוש עיבור א' של זעיר פרק ו' וזה כללות לשונו. דע כי שורש ז"א להמציא לו מציאות הראשון לעשותו בחינת תלת כלילן בתלת היה ע"י זווג דא"א ואח"כ היה עיבור ב' של המוחין ע"י זווג א"וא:

ואל תתמה איך המוחין הגדולים נעשו ע"י זווג או"א ובחינת ג' כלילן בג' נעשה ע"י זווג א"א בעצמו שהוא למעלה מהם הענין הוא כי עיקר הכל הוא להוציא עיקר ושורש הז"א שהוא הששׁ קצוות ולכן נעשה ע"י א"א כי מכחו נעשה כל מציאות האצילות ובו נתלים כולם ומלבישים אותו כנודע אבל הג' מוחין שבו הם בסוד תוספת טובה ולכן הם ע"י א"וא. ודע כי אע"פי שאמרנו כי זה עיבור הראשון היה ע"י זווג א"א הכוונה היא כי בעיבור הראשון עיקר הזווג הי' בא"א אמנם להיות מדריגות א"וא גדולה על ז"ון אי אפשר לז"ון לקבל הארת א"א אלא על ידם. ולכן אחר שעיקר הזווג נעשה בא"א ומשם נמשך העיקר אח"כ נעשה זווג גם בא"וא וקבלו אותו המציאות שנעשה בזווג א"א ומהם ניתן לז"ון על ידם גם הם וזה סדר העיבור. תחלת אסף א"א את רגליו למעלה ר"ל כי נה"י שלו שעדיין היו מגולי' כנודע עלו למעלה עם ג' אמצעיות חג"ת דא"א עצמו המתלבשים תוך א"וא וקודם זה גם עתיק יומין התחיל לאסוף שני פרקים אמצעים שלו שהיו מלובשים תוך נ"ה דא"א:

נמצא עתה כי בפנים מן הכל ב' פרקי' ראשוני' דנ"ה דעתיק שהם מלובשי' בחסד וגבור' דא"א ועליה' הלבישו שני פרקים אמצעיים דנ"ה שלו על ב' פרקים הראשונים

הנזכר. ועליה' הלבישו חסד וגבור' דא"א. ואח"כ הלבישו נ"ה דא"א לח"ג שלו עצמו. ובקו האמצעי בפנים מן הכל יסוד דעתיק שהוא מסתיים בחזה דא"א ועליו הלבישו ב' שלישים העליונים דת"ת דא"א. ועליהם הלביש שליש התחתון של הת"ת שבו והיסוד דא"א הלביש את שליש התחתון דת"ת דא"א הנז'. ועלתה העטר' שהיא מלכות דא"א והלבישה ליסוד דא"א עצמו. ואחר כך עלו חג"ת דזעיר אנפין והלבישו לנ"ה ולעטרת יסוד דא"א. ואחר כך עלו נה"י דזעיר והלבישו לח"גת דזעיר עצמו. ואח"כ נקודת הנוקבא שהיא לא יצאה ממנה רק כתר שבה ונקוד' זו בסוד עטרה עלתה והלבישׁ' ליסוד דזעיר. ואחר כל זה באו א"וא והלבישו לז"ון. ולקמן באותו דרוש פ' עשירי כתב וזה כללות לשונו:

הנה בתחלה נזדווג אבא באימא ואבא הוציא טיפת מ"ד ובכח הטיפה ההיא בירר מהז' מלכים כל מה שיכול לברר אורות ניצוצות וכלים. ובכח הטיפה ההיא נתקשרו מחצית זו"ן אשר באבא בסוד תלת כלילן בג' והנה ביום הראשון של הקליטה נתחברו יחד אותם החצאים בתוך אבא. ונכלל נצח בחסד וחצי ימיני דיסוד בחצי ימיני דת"ת. וחצי ימיני דמלכות בחצי ימיני דיסוד והרי נתקן קו ימיני וחצי ימיני דקו האמצעי. ואח"כ ביום ב' של הקליט' ע"י הטיפה שנתנה אימא דמ"ן בעת הזווג ביררה ע"ד הנז' ועל ידה נתקשרו ונתאחדו החצאים שבתוך אימא זה בזה בבחינת קיום הוד בגבורה וכו'. והרי נתקן קו שמאלי וחצי השמאלי של קו האמצעי אח"כ ביום הג' נתקשרו יחד אותם שבתוך אבא עם אותה שבתוך אימא ונמצא ז"א כולו נתון בתוך אימא לבדה ונשלם בגוף אחד קשור נה"י כלולים בחג"ת עכ"ל. ואחר שהצענו לפניך דברי הרב ז"ל נפרש התוספתא מ"ש עד לא אשתקע אוירא דכייא ר"ל קודם שנעשה זווג א"וא שהם הגורמים בירור ו"ק דז"א לבחינת אורות וניצוצות וכלים ע"י הטיפות שלהם וז"ש עד לא אשתקע אוירא דכייא שהוא יסוד דאבא כמ"ש. דהיינו בשעת הזווג נכנס יסוד דאבא בתוך יסוד דאימא ואז יסוד דאבא אשתקע בתוך יסוד דאימא. וקודם שנזדווגו שייך לומר עד לא אשתקע וכו'. ולנ"א דגריס עד לא אשתכח אוירא דכייא היינו נמי הך שר"ל קודם שלא המציא עצמו יסוד דאבא כדי להזדווג עם אימא:

ולא נהרין אבנין נקיבין הם גבורות שבאימא כמש"ל. והם טיפה של אימא כמ"ש הרב באותו דרוש הנז' בפרק י"א וז"ל וטיפת אימא היא ה' גבורות הנמשכים מאימא והם סוד ה' אצבעות היד עכ"ל. ובשעת הזווג מתמתקים ה' גבורות שבאימא ע"י ה' חסדים של אבא שהם טיפת מ"ד כמ"ש הרב בדרוש א"א פ' ב' וז"ל דע כי כל החסדי' נמשכים משם מ"ה החדש שבא לתקן האצילות וכל הגבורות משם ב"ן של בירורי המלכים. וז"ס

הזווג למתק גבורות הנוקבא שם ב"ן המתבררות עתה מחדש בכל זווג וזווג בסוד מ"ן ע"י החסדים הנמשכים משם מ"ה החדש עכ"ל ולכ"א הזוהר בכאן כי קודם שנעשה זווג א"וא אזי ולא נהרין אבנין נקיבן שהם ה"ג שבאימא שמיתוקם הוא ע"י החסדי' דאבא בשעת הזיווג. ופי' מלת נקיבן יובן במ"ש הרב ז"ל בדרוש עיבור ז"א הנז' בפרק ט' וז"ל אמנם יש אבנין נקיבן כנזכר בפ' בשלח תוספתא דויסע ויבא ויט. כי בהיותם נקובות האור שבהם יוצא ויורד דרך הנקב עד למטה וגם עולה אור חוזר ממטה למעלה דרך הנקב ההוא עכ"ל. נמצא כי מלת נקיבן תורה כי האור של הגבורות הנז' יורד ומתפשט למטה וגם עולה בסוד אור חוזר דרך הנקב לפי שהם בחינת מ"ן שהגבורות הם בחינת מ"ן.

הוו סתימן פי' שכיון שלא נמתקו ע"י החסדים דאבא בסוד הזווג לכך הוו סתימן שלא נתגלה אורם. ואי גרסינן ולא נהיר א"ש ג"כ וקאי על יסוד דאבא ור"ל קודם שהאיר יסוד דאבא הארתו אזי אבנין הוו סתימן וכמ"ש.

תלת רוחין וכו' פי' נה"י דז"א שנכללו בחג"ת דז"א הוו שקיען דהיינו שלא נבררו כמ"ש. ואל יקש' לך דכיון דאירי קודם הזווג דא"וא כמ"ש הזוהר עד לא אשתקע וכו'. א"כ היאך אמר ג' רוחין וכו' שהם ג' כלילן בג' והלא ג' כלילן בג' היו בתוך אימא אחר שנעשה זווג א"וא. אבל במ"ש בשם הרב ז"ל שתחלה אסף א"א את רגליו וכו'. תבין שקודם זווג א"וא הלבישו נה"י דז"א לחג"ת דזעיר. וחג"ת דזעיר על נה"י דאריך. אבל עדין לא נבררו כי גמר בירודם הוי ע"י זווג א"וא שע"י טיפת אבא נתבררו מחצית ז"ון הימני וע"י טיפת אימא נתבררו מחצית ז"ון השמאלי. ולכ"א עד שלא נעשה זווג א"וא נה"י שנכללו בח"גת ע"י אסיפת א"א את רגליו הוו שקיעין שלא נבררו כראוי.

ומיין סתימאן תחות נוקבי פי' מ"ן שהם הארת הגבורות היו סתומים תחת אותם הנקבי' שבאבנים לפי שהגבורות בעצמם נקראים אבנים נקובות והאור שלהם שהוא יוצא דרך אותם הנקבים ולא נתגלה ויצא לחוץ וז"ש ומיין סתימאן תחות נוקבי.

בע' ותרין אתוון אתהדרו לאתרייהו פי' ע"י טיפת אבא שהי' בחינת חסד וחסד גי' ע"ב נתקנו ו"ק דז"א וז"ל הרב בדרוש הנזכר והנה טיפה הנמשכת מן החכמה שהוא ע"ב דיו"דין. והנה ע"ב גי' חסד ונודע כי החסד בחי' מים הרי איך נתפשטה ונעשית בסוד החסד הנק' מים:

והענין כי הנה עתה הוא בבחי' ג' גו ג' ואלו הג' הם סוד ויסע ויבא ויט שמהם יוצא שם ע"ב וזה נרמז בתוספתא בפ' בשלח על פ' ויסע וכו' ג' רוחין דכלילן בג' הוו שקיען וכו' בע"ב אתוון אתהדרו לאתרייהו וכו'. והבן עתה ענין שם ע"ב אשר בחסד מה ענייננו והענין כי כל שם ע"ב אע"פי שנחלק לג' בחי' כי הרי פ' ויסע הוא בחסד ויבא בגבו'

ויט בת"ת עכ"ז שם ע"ב הזה הוא בחסד כי הוא בסוד חסד שבחסד והחסד שבגבורה והחסד שבת"ת. כי עם היות שם זה בחג"ת הנה הוא בחינת חסד שבכל אחד מג' אלו ולכן שם ע"ב הוא כולו חסד. והנה אלו המים היה בהם בחינת ע"ב מיני מים שיצאו מבחינת שם ע"ב דיו"דין כנז"ל וכל ע"ב מיני מים ההם כולם מעורבים יחד בטיפה ההיא. והבינה נעשית בחינת משורש והם ע"ב גשרים שבאימא כי הגשרים הם בחינת צינורות בית קיבול אל המים ההם בסוד מי מדד בשעלו מים וכו'. ויש באבא ג"כ חמשים מיני מים ובבינה ן' שערים ג"כ לקבל ן' מיני מים שבאבא ונעשית משור' אליהם בסוד נש"ב שבה שמקבלים ן' מיני מים שבאבא. וביאור זה נל"עד כי טיפת הזכר היא החסדים הנמשכים מע"ב שבאבא ולהיותם משם הם בסוד ע"ב מיני מים כמנין שם ע"ב וכמנין חס"ד: ובבחינת היותם נחלקים לה' חסדים וכל אחד כלול מעשר נעשים ן' מיני מים. וטיפת הנקבה היא ה' גבורות הנמשכים מאימא והם סוד ה' אצבעות היד ואלו נקראים שעלו שהוא החופן של האדם ע"י ה' אצבעותיו. ואלו ה' גבורות נעשו בית קיבול אל ה' חסדים. ונודע כי החסדים מגדילים את ז"ון ולכן נחלקים לכ"ה כ"ה. כ"ה לדכורא אינון כ"ה אתוון דשמע ישראל וכ"ד לנוקבא שהוא בשכ"מלו. וכד הוה משכנא בשלימו אשתלימת אף היא לכ"ה עכ"ל באותו דרוש הנז' בפרק י"א:

דף נ:

ומ"ש אינון אבנין בתר ע"ב דרגין אתבקעו ואתנקיבו אבני פי' הגבורות של אימא הנק' אבנים אחר שבאו ע"ב מיני מים מאבא אליה אז יגלו הארתם וז"ש אתבקעו ואתנקיבו אבני. ואע"פי שכבר אמר לעיל אבנין נקיבין ומהו שאמר ואתנקיבו אבני דמשמע השתא הוא דאתנקיבו אינ' קושיא שע"י ריבוי האור היוצא ומתגלה מהם נתרחב הנקב כמו שכתב הרב ביסוד דאימא שעל ידי ריבוי האור היוצא ממנו נתרחב וכו':

תחות צרורא דהוו חקיקן נל"עד הוא יסוד דאבא שבו כלולים כל האורות ומשם חקיקת' בסוד כולם בחכמה עשית וז"ש תחות צרורא דהוו חקיקן שמשם חקיקתם. ואי גרסינן דאיהו חקיק היינו הך שאבא הוא חקק כל האורות.

ואתכנפו דרגין ואתעבידו וכו' פי' ע"ב דרגין הנז' שהם ע"ב מיני מים שהם טיפת אבא נתקבצו כולם בתוך אימא בע"ב גשרים שבה כמ"של בשם הרב:

לבתר אתפלגו ואתעבידו תרין דרגין: פי' אחר שניתנו באימא ע"ב מיני מים הנז' אזי נחלקו המים הנז' חצי אל ז"א וחצי אל מלכות כמ"של בשם הרב וז"ש לבתר אתפלגו ואתעבידו תרין דרגין שהם ז"ון:

פלגותא מיא אגלידו פי' חצי המים נגלדו במקומם בתוך ז"א והחצי של צורך המ' צריכין לירד ליסוד דז"א ומשם עולי' בסוד אור חוזר ויוצאים דרך נקב שבחזה למלכות כמ"ש באוצ"ח שכל הארת המ' בין ה' חסדים בין ה' גבורות כולם יורדים ליסוד ז"א. ועולים בסוד אור חוזר למ' וז"ש פלגותא אשתקעו דהיינו שירדו ליסוד דז"א. וז"ש אלין סליקו הם דז"א:

ואלין נחתו הם של מלכות וז"ש מהכא שרא עלמא לאתפלגא פי' הנה ז"ון שניהם נקראים עולם ז"א בסוד עולם חסד יבנה. ומ' בסוד מן העולם ועד העולם. לכך אמר מהכא שרא עלמא לאתפלגא דהיינו שנחלקו זו"ן וננסרו. צרורא אחרא אית לעילא. הוא יסוד דאימא שהוא מהחזה ולמעלה דז"א.

והוא גליפא בע"ב תחומין פי' הם ע"ב גשרים שבאימא שכל א' הוא תחום בפני עצמו וצנור בפני עצמו:

דגושפנקא תקיפא פי' אימא נקראת עזקא כמ"ש הרב בדרוש א"ר פרק ששי ומפני שדינין מתערין מינה אמר דגושפנקא תקיפא.

ובהו שקיען גלגלוי דימא פי' שביסוד דאימא ששם הם ע"ב גשרים. שם ג"כ הגבורות דידה שהם נקראים גלי הים כי ים היא מ' והגלים הם הגבורות כנודע ואע"פי שע"ב גשרים הם בחינת גבורות ג"כ וא"כ מאי קאמר ובהו שקיען גלגלוי דימא שהם גבו' ג"כ. אינה קושיא שהרב' מיני גבורות יש ואותם שנמשכים למלכות נקראים גלי הים:

כד נטלין אתפלגו לד' זויין פי' כשיוצאים הגבורות מיסוד דאימא מתפלגים ומתפשטים בחג"ת נ"ה והם ב' גבורות גבור' בנצח וגבורה בהוד וז"ש פלגו חדא סליק ופלגו חדא נחית כי נצח והוד הם בחינת ריחים זה למעלה מזה כמ"ש הרב פלגו חדא לסטר צפון וכו' הם ב' גבורות המתפשטים א' בגבורה וא' בחסד וזהו לד' זיווין דקאמר תחלה וטעם שלא הזכיר גבורות דת"ת לפי ששם יסוד דאימא והניח גבו' שם בת"ת. ומפני שהם לצורך המלכות כמ"ש גלגלוי דימא לכך התחיל בגבורות דנ"ה שהם כנגד המלכות ששם מקומ' כנודע ולכך נמי הקדים סטר צפון לסטר דרום לפי שהמ' בניינ' מהגבורה:

כד מתחברן כחדא גומרין דלהטין קיימין וכו' פי' כשנתחברו הגבו' כולם ביסוד. כי כתב הרב באוצ"ח שגם הגבו' נתפשטו לחג"ת נ"ה דז"א וכללותם הוא שירד ליסוד וז"ש כד מתחברן וכו'. פי' כשנתחברו כללות הה' גבורות ביסוד יוצאים משם דרך נקב שבחז' דז"א לדעת דנוקבא לפי שבדעת דנוקבא אין שם אלא הגבורות לבד וז"ש קיימין בלהט שננא דחרבא דמתהפכא שהיא המלכות הנקרא להט החרב המתהפכת.

חד קיימא נ"ב יסוד ז"א: נעיץ בגו ימא בתוך המ' הנק' ים:

דרגא שליחא דאפרכא עילאה פי' יסוד הנזכר הוא דרגא שליחא שהוא שליח של הבינ' הנקרא אפרכא עילא' לשון ממשלה לפי שכל הארות הבינה נותנתם ליסוד והוא שליח המחלק השפע למ' ולבי"ע.

סליק בההוא קיימא נ"ב דעת עכ"ל והכוונה שיסוד הנזכר עולה בסוד הדעת וז"ש לעילא לעילא דהיינו שעולה לעילא לת"ת לעילא לדעת לפי שהוא קו האמצעי ולכך אינו עולה אלא דרך קו האמצעי. למרחיק. פי' שגם יונק מחכמה דז"א הנק' מרחוק ומכ"ש מהבינה דז"א נמצא שמקבל מחב"ד דז"א כולם. ואי גרסינן אשתכלל ר"ל שכלול היסוד דז"א הוא מחכמ' דז"א הנקרא מרחוק:

קטורא דארבין דשאטין בימא נ"ב קשר הנשמות עכ"ל. ור"ל הנשמות כולם קשרים ביסוד שהם באים למלכות הנק' ים.

מאן חמי גלגלין דסלקין ונחתין פי' הם הגבורות שבמ':

ורוחא דנשיב בהו הם החסדים הבאים משם מ"ה הנקרא רוח כדי למתקם:

ונוני ימא וכו' פי' הנשמות הנק' ארבין אחר שיצאו מהמ' המלאכים מוליכים הנשמות בכל סטר עלמא דהיינו הנשמות הבאים מבני אדם שהם בדרום העולם ובצפון וכו' והמלאכים נקראים נוני ימא:

ההוא דרגא פי' יסוד הנזכר כד נחית מההוא קיימ'. נלע"ד דגרסינן כד נחית מההוא קיימא. ור"ל יסוד כשיורד מהדעת הנק' קיימא:

אלף מימיניה וכו' פי' הנה היסוד דז"א יש בו חו"ג שביסוד דאבא ויסוד דאבא בתוך יסור זעיר וזהו אלף מימיני' שאבא קרא ימין:

ואלף משמאליה שיש ביסוד ג"כ ה"ג דאימא והארת ה' חסדים דאימא הם אלף אחרים. ואימא נקראת שמאלא לגבי אבא:

הוה תב ויתיב באתריה פירוש כשיורד מהדעת אזי מתיישב במקומו:

כמלכא בכורסייא ההוא דרגא פי' כמלך היושב על הכסא. בין (כן) יסוד יושב על המל' הנק' כסא:

דכד שאט' ימא וכו' פי' כשהמ' מחלקת שפע לארגמ"ן הנק' ד' סטרי עלמא בכח היסוד היא מחלקת וז"ש עמיה נפקת ביה תבת דהיינו ע"י היסוד יוצאת ליתן שפע ועל ידו חוזרת למקומה:

הוא תב בקיומא דמלכא פי' יסוד הנזכר ישובו ע"י הדעת הנז' הנקרא קיימא דמלכא כי ז"א הוא מלכא והדעת שלו שהוא נשמתו נקראת קיומא דמלכא. ולכ"א הוא תב בקיומא דמלכא:

מאן מארי דעיינין פי' הם הצדיקים שמסתכלים בעיניהם לאפוקי בני ארם האחרים דשינתא בחוריהון והצדיקים זוקפים עיניהם לעילא לעילא עד הדעת:
מאריהון דגדפין וכו' דאנפין פי' המלאכים שיש בהם בחינות ונקראים מאריהון דגדפין ואחרים נקראים מארי דאנפין כולם חפיין לון ליסוד ומ' הנזכר מפני החיצונים שלא יסתכלו בהם:
עד דנטיל במטלנוי פי' עד שנוסעת המ' לדחות הקליפות כמ"ש ויסע מלאך האלהים להפרע משונאיהם של ישראל שהם הקליפות. ואז ישראל ניצולים מאויביהם:
נחלין הם ה' חסדים ומבועין הם ה' גבורות לפי שה' גבורות עולים בסוד מ"ן דמיון מבועין שנובעים מתתא לעילא. א"נ נחלין הם הארת הו"ק ומבועין הם החו"ג.
אל מקום שהנחלים הולכים פי' יסוד לעילא לעיל' פי' ביסוד דאבא ואימא שהו' לעילא מהמ' ולעילא מזעיר. אז תתענג על ה' נ"ב היינו א"וא: מארי דאנפין עילאין ז' בחינות מנה הזוהר כאן ונראה לפי שיונקים מז' היכלות דנוקבא לכך הם ז'.
בשתין אנפין נ"ב ששים שרפים שיש בהיכל הזכות עד כאן לשונו ולפי זה ס' אנפין הם ס' מלאכים ולא פנים ממש. ה"ג קמה נפקין וקמה עיילין:

דף נא.

היכלא קדישא הוא ציון של מטה היכלא עילא' קדישא הוא ציון של מעלה שהוא יסוד דנוקבא. קרתא קדישא היא ירושלים של מטה:
קרתא עילאה ירושלים וכו' היא עטרת היסוד דנוקבא הנק' ירושלים:
כחיותא לקביל האי נ"ב ר"ל בבריא'
אמר ס' המה מ' עיין בפ' שמות דף י"ד ע"ב כי שם פירושו וכאן נ"ב אי לאו דמסתפינא אמינא ששבח הוא לנוקב' דאצילות היורדת בבריא' וס' מלכות הם אותם שבשש היכלות דנוקבא עשר בכל א'.
רומחין וסייפין וכו' נ"ב עשרה כלי זיין הם
כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא וכו' כל אינון מאני מגיחי קרבא הה"ד הנה מטתו שלשלמה וכו'. בסע"ה דף ל"ט ע"ב וז"ל כמגדל דוד צוארך כי היסוד דמלכות שהוא ציון שהוא מגדל דוד שם יש שם אדנ"י במילואו וגי' אד"ני עם י"ב אותיות מילואו גי' מג"דל וגי' ע"ז וזהו מגדל עז שם ה' כי במגדל הזה יש כל הכלי זיין של הגבורות כמבואר בזוהר בפ' בשלח וז"ל אפיק מלכא כרוזא כל מלין דמלכא בידא וכו'. עד אשתכח דכולא וכו'. והנה בחינת קשת הוא ביסוד כמ"ש בתיקונים קשת דא יסוד. גם שיסוד הוא עיקר כל הגבורות ולפיכך מרוב הגבורו' שהוא הצימצום נעשה היסוד דמ' שקוע. ונמצא היסוד

דמלכות הוא המגדל עז עם כל כלי זיין והטעם הוא מפני שכל אחיזת החיצונים היא ביסוד כמ"ש ערו ערו עד היסוד בה. וכל מגמתם לבא נחש על חוה:

ולכן הכלי זיין אשר שם מגרשי' החיצונים ולכן יוצא מפסוק מגדל ע"ז שם ה' וכו' שמות גדולים להגן מן אחיזת האיצונים. ולכן מדמה הפסוק כמגדל דוד ששם צריכים השומרים לעמוד על תרע"א דמלכא. כמו כן הוא צוארך ששם מקום הדינים ושם כל תכשיטי אשה כמ"ש בזוהר בפ' ויגש ומבואר הפ' בנוי לתלפיות ופי' בתיקונים תל דא צדיק שהכל פונים בו. פיות דא נצח והוד. וסודו כי נה"י דאבא אשר ממנו נתייסדה קומת המלכות כמ"שה ה' בחכמה יסד ארץ כי קומת המ' מתחלת ממקום שמסתיים יסוד אימא. ויסוד אבא מתפשט עד סוף יסוד זעיר ובפרט בימי שלמה שאז נאמר ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומפרש בתיקון יו"ד שהיתה בסוד חכמה ולכן אמר שלמה בלשון זכר שיר שהוא שר י' וכמ"ש בפירושי זוהר שמות כי יו"ד דאד"ני הוא נשמת המלכות והוא זיו זוהר חכמה עליונה שהוא יו"ד שבראש שם הוי"ה והיא יו"ד שבשם אד"ני. פי' הדבר שיסוד אבא שהוא בריח התיכון מראש אצילות עד יו"ד שכ אד"ני. והוא תל שהכל פונים אליו בסוד ד' יו"דין דשם ע"ב דאבא ושם הוי"ה פשוט עם ד' אותיותיו הכל גי' ת"צ. וכל הפנות פונים אליו פה העליון הוא בינ' ופה התחתון דאצילות היא מ' וז"ש בנוי לתלפיות כי מהיסוד דאבא מקבלת י"ג תיקוני דיקנא שהם רחמים גמורים והם הממתיקים לדינים שבצוארה וגם כל התכשיטין מאירים בצוארה. שמקבלת מז' תחתונות דזעיר השבעה שמות דמרגלאן וג' שמות היוצאים מיה"ו שהוא בנה"י דזעיר הוא גי' זי"ת שהוא יסוד הכותש את החסדים המגולים וממנו יוצא שמן למנורה שהיא מלכות וכנ"זל תל דא צדיק. ויסוד הוא כנגד קו אמצעי שלה ויוצא ומאיר בצווארה הז' שמות דמרגלאן עם שם אהי"ה דההי"ן גימטריא אל"ף וזהו אלף המגן מן החיצונים. כי כשאלו השמות מאירים בה יוצאים החיצונים לנוקבא דתהומא רבא ואמר הכתוב הטעם שאלף המגן תלוי עליו כדי להכניע כל שלטי הגבורים שבגרונם שהם שמות אלהים ומהם יוצא הצואר שהוא אלהים דההי"ן כמ"ש בתיקון ו' מתיקונים אחרונים כמגדל דוד צוארך דא ירושלים. וסודו כמבואר בלק"ת בפ' וישב כי במציאות הגרון לא נמצא בעשר ספי' כי ג"ר הם סוד הראש והזו"ת הם קומת כל הגוף תרין דרועין וכו'. וביאר שם כי אבר הגרון נעשה ממוחין דקטנות שיורדים שם ומהם נתהוה אבר הגרון וז"ש בתיקונים צוארך דא ירושלים כי במלת ירושלים נרמזו כל המוחין דשמות אלהים ש' אלהים דיודי"ן רי"ש שם אלהים באחוריים ושאר אותיות גי' פ"ו אלהים פשוט

וידוע בזוהר ובכתבים שבנוקבא הה' גוברת בכל השמות ולכן ניכר אצלם אלהים דההי"ן גי' צואר:

את הוי נטרא לי גרסינן ונ"ב ר"ל שלא יכנס אדם בלי רשות. הה"ד ויקח שש מאות רבוא רתיכין אלא שהכתוב קיצר ולא כתב רבוא:

בחור נ"ב ס"מ נק' בחור שודד הפך הקב"ה שנקרא בחור כארזים:

דף נא:

נחל קדומים היא מלכות ור"ל נחל קישון גרפם בכח נחל קדומים

ה"ג רי"א דא הוא עננא וכו' ונ"ב מיכא"ל דרגא דחסד ענן יומם:

רא"א כתיב וה' הולך לפניהם וכו' פי' דמשמע שהקב"ה הוא שהולך לפניהם ולא מיכא"ל שהוא מלאך. אלא סיועא דצדיק. הוא דרשימו דיליה גרסינן. ור"ל החסדים דבגו אמת היסוד הם ענן יומם וז"ש סיועא דצדיק שסיוע בא להם מצדיק והארה לבד באה לישראל וז"ש דרשימו דיליה רובם בעלמא:

וענן אחרא אזיל בליליא פי' הם הגבורות שמהם נבנית המ':

רש"א וכו' פי' מסייע לר' אבא שעמוד ענן הם ה' חסדים ועמוד האש הם ה' גבורות כמ"ש ומה דאמר רבי אבא הכי הוא דעל ידא דהאי דרגא אשתכחו שר"ל ע"י היסוד:

בע' גליפין נ"ב הם ה' חסדים דאבא מסטרא דאימא עילאה. נ"ב ז' גבורות דאימא:

דלביש מלכא עילאה קדישא נ"ב דעת המכריע עכ"ל ור"ל פ' ויסע שיש בו ע' אותיות הם ז' חסדים דאבא: ואע"פ שהם ה' כללותם ביסודו וכללות כללותם במ' דאבא הרי ז'. ופסוק ויבא נגד ז' גבורות דאימא כי הם ה' וכללותם ביסודה וכו'. ופ' ויט נגד דעת המכריע כמ"ש הרב שיש דעת המכריע בין החו"ג: ומ"ש דירית ברא קדישא הוא זעיר שיורש ג' בחינות הנזכרות:

והאי אתר אתגליף חד בחד פי' במ' נתחברו ונעשו שמות וז"ש ואסתלק שמא קדישא וכו': ומאן דאיהו חכימא אע"ג דחמי אנפי דמלכא נהירין אמר מלכא ודאי שלים הוא מכולא דעתיה שלים. (פי' ע"פ מ"ש האר"י ז"ל כי שורש הה"ג הוא בדעת זעיר שאל"כ היה גם זעיר דעת ק"ל כמו המ' ולכן אמר שהוא שלים עם הה"ג) אנא חמי דבהאי נהירו דינא יתיב ואתכסייא אע"ג וכו' בסע"ה דף נ"ט ע"ב וז"ל מראהו כלבנון מבואר בע"ח שאור החיה הבא מחכמה עילאה מאיר ג"כ באחורים דזעיר ולפיכך כשבא אור החכמה לזעיר אז ננסר ממ' לפרצופים נפרדים לפי שאז אין להם פחד מהחיצונים לעמוד אחב"א לפי שאור החיה מאיר מעבר לעבר וחכמת אדם תאיר פניו וז"ש מראהו כלבנון:

בחור כארזים כי אע"פ שהוא הוי"ה בתכלית הגדלות. הדין נסתר בפנימיותו בסוד ה' איש מלחמה שאע"פ שהוא הוי"ה בתכלית הרחמים הוא ג"כ איש מלחמה כמ"ש בזוהר ולכן אמרה אע"פ שהוא מראהו כלבנון בתכלית הרחמים הוא ג"כ בחור כארזים ולכן מלת ארז מורה על דין שהוא בזמן היניקה ימי הבחרות שהוא דין כמ"ש ביחוד שובבי"ם וז"ל הזוהר בפ' בשלח ומאן דאיהו חכימא וכו'. פי' כמו שאמר כאן אע"פ שהוא מראהו כלבנון. הוא בחור כארזים. אלא שהדין נסתר בתוכו. ומכל מקום יש ליראה ממנו תכלית היראה לכל העולמות:

דף נב.

אבל לא אתחזיא אלא בנהירו דאנפין פי' שהת"ת אע"פ שיש בו חו"ג הוא נוטה לצד החסד הפך היסוד שנוטה לצד הגבורות כמ"ש הרב: ה"ג לא דליגנא לאתר אחרא:

אחסין לים בכתרין קדישין נ"ב כי התרין עטרין מתרין כתפין דאריך שעתיק נקרא אריך עכ"ל ואף שאמרנו לעיל שג' ע"ב אותיות הנזכר הם חסדים דאבא וגבורות דאימא ודעת המכריע וכאן אמרנו שהם בתרין כתפין דאריך אפשר כיון שתרין כתפין דאריך הם גנוזים בתוך או"א עיטרא דחסד בגו אבא ועיטרא דגבורה בגו אימא א"כ הא והא איתנהו ששורשם מאריך והם בגו או"א. א"נ ג' ע"ב הנז' באו לזעיר מחו"ג דאו"א ומדעת המכריע ביניהם ובאו ג"כ מתרין כתפין דאריך. ולפ"ז מ"ש לעיל שפ' ויסע הוא חסדים דאבא. ופ' ויבא הם גבורה דאימא אינם אותם עטרין דאריך הגנוזים בתוכם אלא החו"ג שלהם:

כד מטאן לגביה מתעטרי אבהתא פי' כשבאו לזעיר מתעטרים חג"ת שלו הנקרא אבות:

וכד מתעטרא מכוצהו ז"ל הרב בסה"כ מ"ש בפרשת בשלח דף נ"ב וכד מתעטרא מכולהו וכו' כלומר שנצטרפו האותיות ויעשו תיבות בה כדין אתברכא וכו'.

בתקיעותא דרב נ"ב כבר כתבנו דרב תנא הוא וחי ת' שנה והוא רבי אבא עצמו כמ"ש ג"כ ביונת אלם:

תלת ובכן ובכן ובכן ז"ל הרב בסה"כ בזוהר בפרשת בשלח שלא הזכיר רק ג' ובכן שם מדבר נגד האותיות קודם שיבנו בתים ויעשו תיבות. ובתיקונים שהזכיר ד' ובכן שם מדבר אחר שנעשו מהם שמות כי זה במלכות המתעטרת עם כולם עכ"ל:

בהאי שמא קדישא פי' בע"ב שמות הנזכר:

גופא דאילנא אני פי' שם ל"ז הוא אני המתחיל חצי האחרון. ה"ג רישא דכל ענפי אילנא וה"ו וה"ו ור"ל שם וה"ו הוא ראשון לע"ב שמות וה"ו האחרון הוא שם מ"ט המתחיל כ"ד השלישי:

ומ"ש כללא דענפין ונופא ושרשא במ"ח תיבות פי' ענפין הם שאר השמות

גופא הוא אנ"י ושרשא הם וה"ו וה"ו ומ"ש במ"ח תיבותא כיון שוה"ו שהוא מ"ט סמוך לשם מ"ח לכך אמר במ"ח תיבותא:

בתלת עלמין עילאין פי' חג"ת ובתלת עלמין תתאין נה"י. כמ"ש הרב שיש ע"ב שמות בחג"ת וע"ב שמות בנה"י:

קדוש לעילא פירוש בחב"ד. קדוש באמצעית' בחג"ת. קדוש לתתא בנה"י:

קדוש חסד פי' עוד כוונה אחרת ק' ק"ק בחג"ת:

דף נב:

אלי דייקא בעתיקא תלייא כולא עיין מ"ש הרמ"ז ז"ל. ותאנא בספרא דצניעותא אלי דייקא וכו'. אלי דייקא בעתיקא תלייא כולא וכו'. בספר ערוגת הבושם דף י"ג על פסוק לסוסתי כתב וזה לשונו ליתן טעם שלפי דברי הזוהר השכינה נק' ג"כ בחינת סוס והוא המ"ן שלה ולפיכך היתה מראה השכינה להמצריים כדמות סוסיא נוקבא לפי שבחינת מ"ן לבד הוא בחינת דינים ששם אדנ"י הוא דין וכשהוא בריבועו הוא דין גדול ולפיכך בו עשתה שפטים על הים. והנה גם בזעיר יש שם סו"ס שהוא גי' שם ע"ב ושם מ"ה עם י' אותיותיו כי אימא רוכבת על זעיר כמבואר בסוד אל מלך יושב על "כסא "רחמים "ומתנהג "בחסידות ר"ת כרו"ב שכל ספירה נעשית לעילתה הגבוה ממנה דוגמת סוס לרוכב כמבואר בזוהר ובתיקונים. וידוע כי בקי"ס היה זווג אך שאינו גמור. וגם הזיווג הזה היה מהתעוררות עתיקא שהיה מאיר בו כי לולא זה לא היה מזדווג בדינים דקטנות וכמבואר בזוהר מה תצעק בעתיק' תלייא מלתא דבר אל בני ישראל ויסעו ר"ל שיתפשט נצח הוד דעתיקא הנקראים בני ישראל בזעיר אנפין ואז יזדווג עם המ' אף כשהי' מלאה דינים עדין מכח השפעת עתיקא שהוא השם ע"ב ושם מ"ה עם י' אותיותיו שהוא זעיר שמקבל השפעתו ושני שמות אלו גי' קכ"ו עם הכולל והוא הבחינת סו"ס דאימא עילאה המתפשטת בפנימיות זעיר כי השפעת עתיק' בזעיר וזעיר בנוקביה ע"י כן היתה קריעת ים סוף ע"י היסוד דזעיר. וזה פי' הזוהר ומדרשים מה ראה ארונו של יוסף ראה כי יוסף שבכאן הוא השפעת עתיק' ביסוד זעיר. שנחשב אצל השפעת עתיק' כארון שהוא חיצוניותו של יוסף יסוד דעתיק' קדישא. ולפיכך מרחמי דעתיקא קדישא העביר על מדת הדין שקטרגה ואמרה הללו עע"ז וכו' כי באמת פסל מיכה עבר בים וברחמי עת"ק שהוא תכלית הרחמים היה עושה עמהם לפנים משורת הדין וניצולו. ומבחינת דינים דמלכות שהוא הס"וס דנוקבא שהוא מ"ן שלה מכחו נטבעו המצריים בים. וכמבואר סוד זה בזמן המבול וז"ל הזוהר בפ' נח:

ומאן אינון מיין עילאין בינה ומיין תתאין מ' ה' עילאה וה' תתאה וכד אינון מחבלין אסתלק ו' דהוא דכר ואשתאר ה"ה בה"ה מיין במיין. רק בזמן המבול נתחברו השני מ"ן דבינה ודמלכות ולפיכך היה מבול על כל העולם. אבל בקי"ס שהיה צורך להציל ישראל לעבור דרך ים היה מביא רחמי דעתיקא קדישא והיה קורע את כל הדינים ולפיכך היה נס מפורסם כי לעולם המ"ן מכלה את כל העולם וכאן מכח השפעת עתיקא ניצולו ישראל וכו'. ובאמת הקליפה של מצרים היא הכתר של הקליפה התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו והיה אוחז באריך דאצילות וכדי להמיתו ולהעבירו היה משפיע מרחמי דעתיקא קדישא ששם לא יש שבירה כי עתיקא הוא מה' ראשונות דכתר דשם ב"ן ששם לא היה שום פגם ולפיכך השפיל לקליפת מצרים וכו' ובאמת על הם השפיע זעיר במלכות כל הע"ב שמות דויסע ויבא ויט שהוא בא ג"כ מעתיקא קדישא וכו' ע"ש:

חד איילתא עיין בס"הכ דרוש קריעת ים סוף כי שם מפורש סוד זה מ"ש בו האר"י ז"ל ונרמז בספר משנת חסידים דף ק"ו ע"ב פרק ב' משנה ג': ובספר חמדת ימים בסדר ליל שביעי של פסח דף ס"ג ע"ב:

תאנא בס' דצניעותא אלי דייקא בעתיקא תלייא כולא ובג"כ קשיא קמיה קודשא בריך הוא כלא כק"יס וכו' מ"ט בגין דק"יס בעתיקא תלייא עכ"ל בס' ח"י בדף ס"ג כתב ולסוד הנכתם הזה נכתב ונחתם בר"ת "מה "תצעק "אלי אמ"ת כמ"ש בזוהר דאמת תלייא בעתיקא ועל כי היה הקטרוג רב בשמים ממעל על כל עדת ישראל ויסגור ה' בעדם והוא יענם מה תצעק אלי כי המקום אשר אליו קראו ישראל בתפלתם בעת ההיא הוא היה אל מקום המשפט בחינה כוללת דינא ורחמי. ע"כ אמר אליו דבר אל בני ישראל ויסעו ויסעו לעיל כי בפעם הזאת יעתירו לזעיר בעתיקא קדישא. כי הוא כסא של חסד עליון ורחמים פשוטים ונתן לכם רחמים ועל כן הוצרך גילוי האור הגדול להאיר עליהם ברחמים לעתות בים צרה. ואולם למשכילים בחכמה יש בסודה תעלומות חכמה והארה זו המחרבת ים מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבור גאולים. פנה למעלה בסתר עליון ועין המשכיל בסוד אילת אהבים תשכילנו כי סגר ה' בעד רחמה צר"ה כמבכירה שלטי הגבו"רים סביב לה. וכאי"ל תערוג על אפיקי מי"ם. וכח אין ללידה מפני אויב. והנה ד"ם הבר"ית כבוד אהי"ה בתוכו מעיל קט"ן תעשה לו אמו: ובצל שד"י יתלונן: דרך נח"ש עלי צור ומכסה עתי"ק הן יפרש עליו אורו ושם חביון עוזו. ונער קט"ן נודע בה לאישה: והוא נחש ינחש בה. את מקורה הערה ויפתח את רחמה ובטרם תחיל ילדה ויגרש מפניה אויב ויאמר השמט: ועל סוד הנעלם הזה נחתם נס קריעת ים סוף סופא

דכל דרגין כנודע: ודי לנו במקום שאמרו לקצר ופורץ גדר ישכנו נח"ש ועל כי סוד הארה הגדולה הזאת עובר עלינו תמיד בעצם יום ז' של פסח. יאר לנו עם ברוכי ה' עכ"ל.

ואשתלים ידא דאתכליל ביה בימינא פי' עתה בים סוף נשלמו ה' אצבעות שהם ה"ג שנכללו ביד ימין שהם החסדים לפי שבמצרים היו עשר מכות באצבע א' שהיא גבורה א' כמ"ש כמה לקו באצבע עשר מכות ועל הים לקו ן' מכות נגד ה' גבורות. לא אתקיף לבא דפרעה אלא שמא דא כתב הרב בליקוטים שפרעה יניקתו מן הקטנות שהם שמות אלהים וכשבאין מוחין דגדלות שהם הוי"ה דוחין מוחין דקטנות למטה ואזי מתבטלת יניקת פרעה ומצרים ולכך שם הוי"ה היה מחזיק לבו:

רב עתה פי' כמ"ש רז"ל טול הרב שבהם שהוא אבישי בן צרויה אלמא שהצדיקים נתפשים בעון הדור

איוב מלה אמר ולא אגמר מלה פי' איוב אמר ת"ם ורשע הוא מכלה ולא פי' הטעם שהצדיקים נתפשים בעון הדור:

הה"ד תם ורשע וכו' פי' תם הוא איוב כדמפרש ר"ח:

דף נג:

הגדולה דכלילן בה ה' אצבעין אחרנין פי' יד ימין נכללים בה ה' גבורות דיד שמאל ואז יד שמאל עצמה נקרא גדולה:

סליק לחושבנא רבא פי' כל אצבע הוא עשר והם ג' מדות שבים:

דבחמש אצבען קמאי כתיב ויחזק לב פרעה נלע"ד דחמש קמאי הם נגד ה' חסדים ולכך היה הדבר ברשותו. אבל בה' אחרונות שהם ה' גבורות לא הוה מלה ברשותיה. ואף שאמרנו שעשר מכות שבמצרים היו באצבע א' שהוא גבורה א' מ"מ כל גבורה וגבורה כלולה מהחסדים וגבורות:

ממה דאפריש יעקב מבנוי לקב"ה נ"ב לוי שהוא מעשר:

במשח רבות קדישא פי' בשמן העליון שהוא אבא: רוחא קדישא נשמת מרע"ה:

וזריז ליה וכו' פירוש זריז למרע"ה בהמנויי קדישי אימא הנקרא אמת אהי"ה פעמים אהי"ה גי' אמ"ת והיא נקרא מהימנותא רבא וזעיר נקרא אמת ומ' נקרא אמונה נמצא דזריז ליה בהרבה אמונות:

דאב טבא היא מלכות אע"פ שנשמת מרע"ה שרשה מיסוד אבא מוכרח הוא שתעבור ע"י המ':

ברמ"ח עטרין נ"ב ברמ"ח איברים דאבא:

ומ"ש וקיימי קמיה פי' רמ"ח אלו דאבא שכלולים בנשמת משה קיימי קמי קב"ה:

קע"ג מפתחן נ"ב נלע"ד כי משה גי' ד' אלהים דמוחין דעיבור דאו"א וכלולים שמם בשנים נמצא שהם ב' אלהים גי' עק"ב עם הכולל גי' קע"ג עכ"ל. א"נ יובן עם מ"ש באוצ"ח כי ק"ך צירופי אלהים מתחילים בבינה מת"ת שבה והם ד' ספירות תנה"י וכל ספירה יש בה ל' צירופים הם ד"ל וכל בחינה ובחינה נקרא אלהים אחד נמצא שהם ד' אלהים והם גימ' מש"ה וז"ס בשגם הוא בשר והיו ימיו ק"ך שנה עכ"ל ובזה מובן שד' אלהים הם וכלולים ב' בשנים כי נ"ה הם אחד ות"ת ויסוד הם א' כי גוף ובריתי חשבינן חד הם גימ' עק"ב והכולל גי' קע"ג:

בה' עטרין הם ה' חסדים דאבא:

סליק ואנהיר באלף עלמין פירוש שחסדים דאבא מאירים לחו"ג דאימא שכל אחד כלול מעשרה ועשרה ממאה הם אלף וז"ש דנהרין ובוצינין נהרין הם ה' חסדים ובוצינין הם ה' גבורות. ומ"ש דגניזין בגנזייא דמלכא פירוש שחו"ג דאימא הם בתוך זעיר:

בכל בוצינין דבגנתא דעדן פירוש בכל ספירות הבינה הנקרא ג"ע:

ואעליה בהיכליה פירוש מלכות:

מ' פתיחה נ"ב אימא:

בשכ"ה עטדין נ"ב היינו שכ"ה דינים:

סטרא דסטרין סטר שכולל בו כל הסטרין שהוא משה שכולל בו כל הסטרין שהם או"א וזו"ן:

דף נד.

ש דאבהתא נ"ב זעיר:

ה' סלקא נ"ב נוקבא:

וקבילת ליה מן מלכא נ"ב וקבלה אותו בשעת הזווג מן זעיר:

בארבין דשטאן וכו' פירוש עם כל הנשמות שבמלכות:

מתנן זיונין נ"ב גבורות:

תכ"ה בוצינין נ"ב שם תכ"ה:

אתנהרא ה' באנפוי נ"ב ראתה עמו שכינה ונתמלא הבית אורה:

אנקיב בחשוכי פי' שהאור דאריך בקע בעיגוליו שנקרא חשוכי בסוד ישת חשך סתרו ונהיר לכל עיבר פירוש לאו"א ולזעיר:

וכד אתחבר וכו' פי' אחר שהגיע אור אריך עד המ' אזי נקרא אז וכפי זה תני והדר מפרש שתחלה אמר כד אתנהיר נהירו דעתיקא קדישא בעטרוי גליפין רשימין באז. ומפרש סדר יציאת האור ואמר אנקיב בחשוכי וכו'. א"נ אנקיב בחשוכי הם הקליפות שסובבים עלהקדושה נקב האור בתוכם וירד:

לאחייא בגופא פירוש כמ"ש בפרשת חיי שרה שהצדיקים חיים תחלה קודם שאר ישראל לכך נקט צדיקייא:

אמאי יחית לון קב"ה בארעא כיון שעלו לצרור החיים אין לך שכר יותר מזה וא"כ יהיו כמו מלאכים בלא גוף חומרי ותירץ פוק ואליף מזמנא קדמאה דהיינו תחלת ביאתם לעוה"ז הגם דלא שייך אז לישרא לעקימ' באו בגוף כ"ש השתא: לישרא לעקימ' לתקן אשר עוותו ולזה הק' ד' שמתו בעטיו של נחש אמאי חיים ותירץ בגין דייהון מארי עיטא וכו':

דף נד:

שירתא דמטרוניתא נ"ב שירתא של הנוקבא הנקרא זאת:

את לאעלא פי' לרבות כל השירות האחרות:

אנהיר לה מלכא אנפהא פי' שנתן מוחין דילה שמאירים פניה:

דכל אינון משחין פי' הארות אבא הנקרא שמן:

דא הוא רישא דנצח והוד ז"ל הרב דע כי חצי יסוד נאחז בגוף עצמו אך חצי השני נשאר בין הירכים שהם נ"ה שבו עכ"ל ולכך נקרא היסוד רישא דנצח והוד מאחר שחציו תקוע תוך הת"ת למעלה מנ"ה.

דא הוא רישא דכתרי מלכא וכו' פי' שהיסוד עולה בסוד הדעת עד המוחין להמשיך הטיפה משם וז"ש רישא דכתרי מלכא וכפי האמת הוא סיומא:

אשמרת כתיב חסר פי' המ' נקרא כך והיסוד ראש לה:

ודא הוא לה' פי' זעיר:

לה' דא הוא נהרא וכו' פי' בינה ומביא ראיה מדכתיב בסיפא אשירה לה' ואם לה' דרישא דקרא הוא זעיר א"כ אשירה לו מב"על אלא ודאי לה' דרישא היא בינה ודסיפא הוא זעיר:

נשיר מב"על פי' הנו"ן מורה על הריבוי כמ"ש נשיר את שיר ה'. דתושבחתא דמטרוניתא ז"ל הרב בסדור אשירה היא לשון יחיד היא הנוקבא דזעיר עכ"ל ור"ל שהשירה שמשוררת מ' לזעיר אמרוה ישראל:

דסליק ואתעטר וכו' פי' כתב הרב ז"ל כי גאות הם באריך ששם ת"י נימין גי' גאות וכן או"א נקרא גאות כי ת"י נימין חופפין עליהם ז"ש כי גאה גאה דסליק ואתעטר וכו'. דהיינו שזעיר עולה לאריך ואו"א הנקרא גאות לקבל המוחין משם וז"ש לאפקא ברכאן הם מוח חו"ב וחילין הם החסדים שמשם באים הנשמות כמ"ש הרב בפ' ורוח נסע. נסע הם החסדים וכו' והרוחות הם משם. וגבורין הם ה' גבורות. שולטנותא דלתתא כתב

הרב סוס היא פלונית ורוכבו הוא ס"מ וז"ש הזוהר שולטנותא דלתתא ודלעילא. ומ"ש דאחידן בהו פי' המצריים אוחזים בפלונית וס"מ:

דף נה.

והוה דמי לעילאין ותתאין יובן במ"ש הרב שהאדם אינו רומז אל בחינה פרטית כמו אל זעיר לבדו או אל מלכות לבדה. אלא הוא רומז אל ה' פרצופים דוגמת אריך וז"ש דמי לעילאין הם ג"ר אריך ואו"א ותתאין הם זו"ן. א"נ לפי שבו יחידה חיה נשמה מכח"ב נ"ר מזו"ן וז"ש לעילאין ותתאין. א"נ לעילאין אצילות תתאין בי"ע שאדה"ר היה כולל אבי"ע:

טרוצטבולין נ"ב חופות. ה"ג ואחמי לי כל גנזייא:

מאתר דשאר נשמתין וכו' פי' הם או"א כנודע שחיה מאבא ונשמה מאימא וז"ש ר' יהודה אמר מהכא כדמפרש ואזיל:

מההיא אתר פי' מ' שהמקדש רומז אליה:

נפש חיה סתם פי' אבא לפי שחיה ממנו וז"ש דא נפשא דאדם קדמאה דכלא:

מדכר ונוקבא פי' זו"ן והם צלם ודמות:

וא"ת האדמה אשר לוקח משם פירוש דמשמע שהוא ממ' לבדה הנקרא אדמה ותירץ דקב"ה אשתתף עמה והזכיר הכתוב המ' לפי שהיא נגלית והזעיר מתלבש בתוכה.

וע"ד ויהי לי לישועה פי' יה הנזכר שהם או"א הם לי לישועה:

דבג"כ מלכא קדישא וכו' פי' בשביל הארות או"א הנזכר לכך מלכא קדישא שהוא זעיר מושך שפע למ' ולבי"ע:

ודא הוא מקדשא נ"ב יסוד דנוקבא:

אתר דליואי פירוש גבורה דזעיר שהיא אלוה לוי בן יעקב:

דא מלכא קדישא פי' זעיר ופליג את"ק שאמר ויהי לישועה קאי על יה הנזכר:

דף נה:

ה"נ לוקמא לך מאומין ר"י אמר וכו' פליג על רבי חזקיה דלעיל שפירש יולד קאי על הצרה. ור"י מפרש יולד קאי על הקב"ה וה"ק ואח שהוא הקב"ה בעת צרה יולד דהיינו יתעורר להנקם מהאויבים: ה"ג קארי ליה קב"ה רחימא ה"ג האי קרא בעולות ושלמים. והאי בחטאות ואשמות ור"ל בהם הוקר רגלך אבל בעולות אל תעזוב וכו':

וכתיב השתא ריעך וכו' פי' עכשיו אנו מתרצים תירוץ אחר:

הוקר רגליך נ"ב דריש רגליך לשון מרגל שהוא יצה"ר:

כד"א אלהי אברהם פירוש אבא שהוא אלוה של החסד.

דהא אלהי אברהם לעילא הוא פי' ואינו צריך הרמה אפ"ה פי' גם אבא צריך הרמה להעלותו לאריך: ה"ג סליק מלכא קדישא לציון ופי' שיסוד נכלל בת"ת ואינו מזדווג עם המ'. ה"ג סליק ליה לגביה. כמה רזין וכו' ד' בחינות אלו כנגד נר"נח. אבל יחידה נעלמת בסוד קוץ היו"ד ולא נזכר' א"נ הם כנגד פרד"ס:

דף נו.

אתר איתּ ליה לקב"ה וכו' פירוש מ'.

בסופא דדרגין ואקרי והב פירוש המ' נקרא בשמות אלו בסופא לפי שהיא סוף הספירות ונקרא והב בשביל הגבורות שבה. ומאמר זה פי' אותו האר"י ז"ל ואף על פי שהוא ארוך בשביל רובו התועליות שבו נעתיקנו כי כמה מאמרי הזוהר בהקדמ' זו. וז"ל האריז"ל הנה בק"ש נכנסו מוחין דו"ק דאימא ואז מתגלים הארת הגבורות מיסוד דאימא ומתפשטים בזעיר כנודע אע"פי שלא נכנסו עדין תלת פרקין קדמאין דאימ' עכ"ז ממקומ' מאירים ויורדי' תוך זעיר ובברכת אבות נכנסו תלת פרקין קדמאין דאימא ותלת פרקין תתאין דאב' בבת א' והנה האר' הגבורו' הוא שירדו תחלה אך הגבו' עצמם דאימא שצריכים לירד ברחל לצורכה כנודע עדין לא ירדו מפחד הקליפות שלא יתאחזו בהם כשירדו בגבול רחל לבנותה ואע"פי שנכנסו ג"פ תתאין דאבא עכ"ז לא יספיקו למנוע יניקת הקליפות מהגבורות התקיפין אלו דאימא כי אין כח בתלת פרקין תתאין דאבא הנשארים למעלה בראש זעיר לבטל הקליפות למטה במקום רחל ולכן כיון שאינם יכולים לירד למקומם נשארים למעלה ברישא דזעיר עליו ולא נכנסו בזעיר והנה צריכים אלו הגבורות לירד למטה לתיקון רחל ויש להם פחד לירד לכן מה עושים חוזרים אל ח"ג דאימא ומצטרפי' עם ה' גבורות דיסוד אבא ועולים אלו העשר' בסוד מ"ן עד מקום או"א ועושים זווג שני דאו"א ומוציאי' ה"ג דאבא וה"ג דאימא שהם עשרה. ונודע כי הקדושה עושה רושם תמיד וא"כ ל' גבורות הם כי עשרה הם הראשונות ונשאר רשימו שלהם טרם עלותם אח"כ עלו בסוד מ"ן הרי עשרים. אח"כ ירדו בסוד זווג הרי עשרה אחרות הם ל' גבורות. ואחר הזווג השני הזה שבאו עשרה אחרות נתערבו עם הראשונות ונתבסמו יחד ואין פחד אז מהחיצונים ואז ירדו בזעיר עד רחל ובנו פרצופה וסוד זה הוא מ"ש הזוהר בפ' בשלח דף נ"ו ואת הנחלים וכו' כי זווגא עילאה השני של או"א נקרא ארנון אשר על ידו נתקנה רחל שהיא מואב וז"ס כי ארנון גבול מואב כי כל גבולה ופרצופה ע"י הגבורות דאו"א ובזה תבין כי שם בזוהר כל כוונתם בפ' הזה רמזו על כח הגבורות וכמ"ש את והב בסופה כמ"דא לעלוק' שתי בנות הב הב. בסופה ים סוף והיא רחל אשר שם הגבורות ואחרי אומרו ארנון זווגא עילאה אמר ובדא משתרשין שרשין

לאושטא קרבוי וכו'. והענין כי ע"י נחלים אלו שהם ה"ג דאבא וה"ג דאימא והם הנחלים שבשני יסודות הנקרא גם הם נחלים ואלו יוצאים מזווג שני דאו"א הנקרא ארנון וע"י נתקנה מואב וירדו בה השלשים גבורות וז"ס את והב בסופה הם הגבורות היורדות שם. ושם ארנ"ן חסר ו' גי' ש' והם סוד שלשים גבורות הנזכרות כל א' כלולה מעשר הם ש' ואלו הם הנחלים היורדים מארנון עילאה אל מואב שהיא רחל.

וז"ס על כן יאמרו המושלים הם או"א השולטים העליונים בואו חשבון פי' אומרים להג' הראשונות בואו בסוד זווג וביאה עליונה של או"א בסוד מ"ן אלא מחשב' עילאה וז"ס בואו חשבון אב ועי"ז תבנה ותכונן עיר סיחון שהיא רחל כנז"ל כי אש יוצאה מהחשבון הם השלשים גבורות כל א' כלולה מעשר הם אש עם הכולל כי כולם דינים ואש זו יצאה מחשבון מחשבה עילאה כי מזווג השני הנקרא ארנון יצאה האש הזו ואחר שנכנסו ברחל שהי' עיר סיחון אז יצאה להבה מקרית סיחון ואכלה ער מואב הם הקליפות הנקראים ערוה הנאחזות במלכות הנקרא מואב וכולם בעלי במות בעלי רמות ופסילים בגבור' היוצאים מארנון עילאה:

ונחזור לענין כי המ' נתקנה ע"י חשבון אבא עילאה שהוריד הגבורות מטיפ' דיליה ומיתקו הגבורות הראשונים וע"כ נבנית רחל וע"כ נק' מואב כי תיקונ' מאבא וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ ושמור כלל זה בכל מקום שנזכר בחינת הארה מיסוד אבא אל רחל בסוד ותתצב אחותו מרחוק מרחוק ה' נראה לי וז"ס רשפיה רשפי אש שלהבת יה כי הגבורות שהם רשפים וגחלים הם אש ל' גבורות שהם גי' א"ש ומהיכן יצאה אש זה. משלהבת שיצאה מי"ה שהם או"א עכ"ל האר"י ז"ל. ובזה מובן מ"ש הזוהר בכ"מ שהמ' היא מאבא כמ"ש בפ' שמות בדף י"ב ע"א בפ' ותתצב אחותו ולעיל בדף נ"ו ע"ב הנה שם ה' בא ממרחק. ובפ' מצורע רשפיה רשפי אש שלהבת יה כל זה מובן בהקדמה זו. ובסה"כ כתוב כשעולה מ' לאבא כגון בשבת ז"ס ה' בחכמה יסד ארץ. ואיתא בסה"כ בכוונת אמן דע כי מילוי שם ע"ב שבאבא גי' מ"ו וז"ס הטיפה של אבא כי שרש הבן מהאב והנה מכח מילוי זה נעשה הזעיר שם מ"ה דאלפי"ן עם הכולל גי' מ"ו וכשהזעיר מגדיל למ' נותן לה המילוי שלקח מאבא שהוא מ"ו ומילוי שלו של מ"ה שהוא י"ט כמנין חו"ה שהי' נוקביה שממנו יצאת תחלה מן המילוי שבו וכשנותן לה ג"כ מילוי דאבא שהוא מ"ו אז נעשית הנוקבא שם אדנ"י גי' מ"ו י"ט וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ כי ה' שהוא זעיר נשתתף עם החכמה וע"י שניהם יסד ארץ בנה הנוק' הנק' ארץ כי הוא נתן לה י"ט וחכמה מ"ו יסד ה' שהוא זעיר את הארץ שהוא המלכות עכ"ל:

ה' איש מלחמה מלכות ה' שמו זעיר וכן וה' המטיר על סדום מ' המטירה מאת ה' זעיר כדין אתברו דרגין עלאין ודרגין תתאין גרסינן. ופי' חג"ת דקליפה הם דרגין עילאין ונה"י הם דרגין תתאין והם רמוזין בפ' מרכבות פרעה הם נה"י שהם מרכבה לחג"ת. וחילו הם חג"ת שעליהם: אבל חב"ד הם ומבחר שלישיו כמ"ש הזוהר לקמן וז"ש בדף שאחר זה וכמה חיילין וכו' מנהון אחידן וכו' עד הה"ד מרכבות וכו'. שכל הפסוק יפורש על הקליפות שיש בהם עליונים ותחתונים:

ירה בים הוא המלכות ויפורש ג"כ על פרעה וחילו וים של מטה וז"ש בים סתם דהיינו ים העליון שהיא מ' וים של העוה"ז:

פורקנא דקינטא קשוט פירוש גאולה של ישראל שיעברו בים ולא ימות אמת אבל המצריים למה ימותו וז"ש מ"ש אלין מאלין למה יומתו המצריים היה לך לדחותם מעל ישראל ולא ימותו. ה"ג אמר לי' קב"ה קטול כל אינון אוכלוסין לבתר חפי עלייהו הה"ד מרכבות פרעה וכו' לבתר ארמי לון לבר:

דף נו:

באתר עילאה פי' בזעיר:

במלכותא דלעילא פי' בנוקבא:

ד' כרסוון פירוש ארגמ"ן. ה"ג וכולהו אתמסרו בידה דמלכותא. ומבחר שלישיו הא אתמר ושלישים וכו' כתב הרב מבחר שלישיו הם חב"ד דקליפה שחג"ת הם ג' וכן נה"י וחב"ד הם מבחר שלישיו. ד"א חדא דעשר אצבען. י' מ' הכתה בעשר ספירות שלה לס"א.

עשר אמירן דקב"ה פירוש עשר ספירות דזעיר:

האי דימא תקיף נ"ב דקריעת ים סוף היה על ידי עתיקא:

ורומיה ת"ק שנין פירוש עובי הרקיע.

הילוכו באורכיה נ"ב לפי שכולל בו ג' רקיעים כל אחד ת"ק עכ"ל ולפ"ז רקיע ערבות אורכיה ת"ק שנין אבל הרקיעים האחרים הם מאתן שנין ולפי שכולל ג' רקיעים של ת"ק הם אלף ות"ק. לעילא מערבות רקיע פירוש הוא המסך שבין עשייה ליצירה שהחיות הם ביצירה וכן מ"ש לקמן רקיע לעיל מקרני החיות הוא המסך שבין יצירה לבריאה.

כ"ה אלפין חולקין וכו' נ"ב משיעור הנז' במקום אחר שהוא ר"לו אלפים רבוא רבבות פרסאות לחשבון הזה יהיה שיעור זה כ"ה אלפים מן הר"לו עכ"ל:

והובא בפרק ב' מפרקי היכלות כל פרסה ופרסה של הקב"ה אלפים באמה והאמה שלו ד' זרתות. וזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנאמר מי מדד בשעלו מים. וז"ל הרב באוצ"ח שם יו"ד ה"י ו"ו ה"י בגי' רל"ו והוא שיעור קומתו של הקב"ה רל"ו אלפים

רבבות פרסאות כמנין גדול אדוננו ורב כח כי שם הנזכר בריבועו הפשוט והמלא גי' ע"ב קס"ד כזה י' י"ה יה"ו יהו"ה יו"ד יו"ד ה"י יו"ד ה"י ו"ו. יו"ד ה"י ו"ו ה"י גי' רל"ו והוא בחי' נשמת המקיפים בזעיר דזעיר דעשייה עכ"ל. הנה מבואר מ"ש הזוהר משיעורא דקב"ה דהיינו רל"ו וכו'. אין הכוונה על א"ס ב"ה כי אין לו שיעור ולא גבול חלילה וחס אלא הכוונה על שם זה שהוא נשמת המקיפים דזעיר דעשייה ושיעורו רל"ו אלפים וכו' והחיות הם חלק משיעור הנזכר כי החיות הם מלאכים. אבל שם זה הוא אלהות שהוא נשמה למקיפים. ומכאן יקיש האדם לשמות אחרים שביצירה ובבריאה. ושבאצילות שאין קץ לשיעורם ולחשבונם:

ד' נחתין בדרגייהו הם ד' מחנות שכינה מלרע:

כמה רתיכין בימינא ושמאלא פי' מלאכים שהם מימין כגון מחנה מיכאל וכן משמאל כגון מחנה גבריאל וז"ש מתחות ימא שטאן שהי' המ'. ומ"ש כולהו נוני ימא הם המלאכים כולם מתקבצים ע"י האור שממנו יונקים כגון צד ימין מחסד וצד שמאל מגבורה.

וז"ש אתכנפו בזיוהון מסטר שמאלא תתאה. עכשיו מדבר על הקליפה:

ואיילתא קיימא פי' לאה עיין בפ' שמות דף יו"ד.

ועאלת במאתן היכלין דמלכא הם או"א שכל אחד הוא מאה שעשר ספירות דאבא הם מאה וכן דאימא ולאה מקבלת מהם בלילה כי עמה הוא הזווג ובבוקר הוא השלמתו בסוד ויהי בבוקר והנה היא לאה:

דף נז.

ותיאובתא דאילתא דא פירוש לאה שכוונתה להזדווג וליתן שפע לעולם וז"ש אתי עמה וכו' שעולה בסוד מ"ן:

כמה דאוקימנא תתן אמת ליעקב פירוש שממשיך המוחין לזעיר: ה"ג דידע ליחדא שמא קדישא בעלמא כדקא יאות ודא פולחנא דשמא קדישא ומאן דידע ליחדא שמא קדישא אוקים אומא יחידא. ה"ג טמירין בעמקא באתר חשוכא דכתיב ישת חשך סתרו. ור"ל שהקליפות סובבים הקדושה וע"י תפלות ישראל מבקעים אותם:

כל נהיר היינו מוח חכמה וכל ברכאן מוח בינה וכל חדוה מוח דעת. אלא בגין דאקדים שמאלא וכו' כ' הרב בחטא אד"הר נתפשטו הגבורות תחלה וכן בחורבן ולעתיד יתפשטו החסדים תחלה:

דף נז:

ה"נ כדין כתיב נאדרי בכח תרי ול"ג תרעין דבר נש אשתכח דאתפלג פירוש שננסרה חוה מאחוריו כדי להזדווג עמו כך ימינך אשתכח דאתפלג. פי' זעיר שבניינו מהחסדים גם הוא ננסרה המ' מאחוריו כדי להזדווג עמו וז"ש מ"ט בגין לקבלא עמיה שמאלא שהיא המ' שבניינה מהגבורות כולא חד בחד. פי' ז"ון הם אחדות אחד:

הה"ד ימינך ה' פי' אע"פי שמלכות היא שעשתה נקמה כמ"ש הרב מ"מ כל מה שעושה בכח זעיר שהיא אחדות אחד עמו נמצא כאלו הימין שהוא זעיר רען אויב:

בההוא זמנא פירוש בזמן החרבן ה"ג ת"ח לא אשתאר מבני עלמא וכו'.

באינון תרין חולקין נ"ב היינו מילה ופריעה לאפוקי ישמעאלים שמלים ולא פורעים

באלין תרין דרגין פירוש מילה במ' ופריעה ביסוד והם ציון וירושלים.

ואי נטיר להההוא קיים פירוש שעושה מילה ופריעה ושומר בריתו מלטמאה:

ונחלתי ישראל כתב בזוהר מוגה שיש כאן חסרון וה"ג וכי אשור ומצרים קריבין אינון לקב"ה אלא על גלותא דיפקון ממצרים ומאשור אתמר. ואי אתמר על מצרים ועל אשור על אינון חסידין דילהון דאהדרו בתיובתא ואשתארין למפלח לישראל ולמלכא משיחא דכתיב וישתחוו לו כל מלכים וכתיב והיו מלכים אומניך וכו' א"ל מאי דכתיב דרכיה דרכי נועם א"ל כמה טפשין אינון בעלמא וכו':

אורייתא ואורחוי נ"ב תורה שבע"פ יסוד דידה הנק' דרך:

מההוא נועם אתיין נ"ב ע"י יד הבינה עכ"ל ור"ל כמ"ש הרב באוצ"ח שידים דאימא הם כלי מ"ן דרחל וז"ש ונתתם חמישית לפרעה ע"ש באורך.

נפק נהורא מההוא נועם נ"ב מאימא

ואתעטר נ"ב תרין עטרין

קב"ה נ"ב זעיר עכ"ל ונלע"ד ואתעטר ביה קב"ה הם המוחין כולם חב"ד דאימא שבאים לזעיר דכולהו עלמין הם העולמות בעצמם: דכולהו רקיעין כפשטן:

דכולהו כתרין פי' הם פנימיות העולמות והם הפרצופים שבתוך העולמות א"נ דכולהו רקיעין הם המקיפין דכולהו כתרין הם הפנימים:

דף נח.

בההוא עטרה פי' במוחין דאימא:

בכרסיא דיליה פירוש מ' ונ"ב ציון אוה למושב לו:

קמו"אל שמיה נ"ב רוח דא"וא דעשייה נק' כך: בי"ב אתוון גליפין כתב בספר שבר יוסף כי שם בן י"ב הוא אה"יה הוי"ה אדנ"י:

הדרני"אל שמיה נ"ב נשמה דא"וא דעשייה:

במאתן אלף רקיעין נ"ב חכמה ובינה נק' כך בזוהר: ה"ג וכו' אנת הוא דאסגית מלין וכו':
סנדלפון נ"ב אריך דעשייה נקרא כן וכן נקראת נשמה דנוקבא דזעיר דיצירה
בתר פרגודא נ"ב פרגוד שבסוף היכלי היצירה:
ואותביה קמיה נ"ב ביצירה והיה אוחז בכסא הכבוד דהיינו בריאה:

דף נח:

גרמו לקב"ה סליק וכו' נ"ב פנימיות זעיר עולה לאריך עכ"ל וז"ש לעילא לעילא שפירושו לעילא מן אימא ולעילא מן אבא עד אריך:
כדין כתיב וברוב גאונך פי' כשעולה זעיר למקום הגאות שהוא אריך ששם ת"י נימין שהם גי' גאו"ת כמ"ש הרב בפ' ה' מלך גאות לבש:
בשעתא דאתלבש קב"ה גאותא וכו' עד דכתיב יושב בשמים ישחק כתב בספר אור ישראל שמאמר זה יובן במ"ש האר"י ז"ל וז"ל יושב בשמים ישחק למה נכתב ישחק בשי"ן ולא בצד"י כי זה מדבר על הגאולה שאז תהיה התשועה ע"י בינה עילאה באמצעית הגבורה וביכה נק' שי"ן שורקת שהי' נתלבשה ביצחק שהוא הגבורה לעשות נקמה בגוים עכ"ל האר"י ז"ל ולפ"ז מ"ש דאתלבש קב"ה גאותה הם הארות אימא שבתוך זעיר ומתלבשת אימא בגבורה דזעיר וזהו שסיים דכתיב יושב בשמים ישחק כמ"ש הרב:
טורי עלעא נ"ב הם האבות:
אילנא חד פירוש זעיר ומפרש באלים לשון אילן כדמסיק:
בי"ב תחומי הם י"ב צירופי הוי"ה ובספר אור ישראל פי' י"ב גבולי אלכסון שבאריך בת"ת דידיה והם באים לזעיר לפי שזעיר מלביש לאריך מטיבורא דלבא דיליה ולמטה שהוא חצי הגוף ואו"א מלבישים לאריך מטיבורא ולמעלה. ויש י"ב גבולי אלכסון בחצי ת"ת העליון דאריך לאו"א וי"ב אחרים ג"כ בחצי התחתון לזו"ן כמ"ש באוצ"ח:
בד' סטרי עלמא פירוש חגת"ם א"נ הם חו"ב ח"ג הבאים מבינה לזעיר:
ע' אנפין וכו' פירוש ע' שרים כמ"ש לקמן שחיותם הוא מזעיר בסוד ואתה מחיה את כולם:

דף נט.

ה"ג גופא דאילנא בעי לנטרא לון: דאיקרי קודש פי' בינה וז"ש ואיקרי כח ה' שהיא כח זעיר כנודע וכן נועם שבא לזעיר הנק' הוי"ה:
מאי תימא בהאי דכתיב הכא הכל הבל פירוש כיון שאמר ורעות רוח גבי מלת הבל ש"מ הבל דקרא לאו מאינון הבלים דלעילא. והא מלתא דא קושיא אחריתי היא דמדכתיב תחת השמש ש"מ שאינו הבל דקדושה:

הבל אתעביד מניה לעילא פי' מלאך קדוש.
ומ"ש ולית לך הבל דלית ליה קלא פירוש שהמלאך יש לו כח הדיבור שמלמד סנגוריא על האדם שעשה המצוה.
לעילא מן שמשא פי' מן שמש שבעו"הז.
ומה שמיה צדקה פי' כיון שהמצוה שהאדם עושה היא עולה בסוד מ"ן למ' כדי לעורר הזעיר הנק' צדקה לזווג לכך נקרא מלאך שנוצר ממנה צדקה ושיעור הכתוב זרעו לכם. פי' זרע שלכם שמו צדקה:
באתרא דכבוד דלעילא אשתכח פי' שנשמת הצדיק עולה אחר המיתה למ' בסוד מ"ן ושם במ' הארת הזעיר שנקרא כבוד דלעילא וצרור החיים הוא המ' כנודע שצוררת אל חי בתוכה. ולפ"ז כבוד ה' יאספך הי' מ' ואינו זעיר כמו כבוד שהזכיר הזוהר ולכך הוסיף הזוהר דכבוד דלעילא לרמוז על זעיר אבל הכתוב אמר כבוד ה' דהיינו כבוד של ה' שהיא מלכות שבניינה מזעיר א"נ י"ל באתרא דכבוד היא בריאה ששם היא המ' הנקרא כבוד דלעילא שהיא ע"ג בי"ע ונודע שג"ע של מעלה היא בריאה ולשם עולה הנשמה ומ' היא שם והנשמה נצררת ביסוד דידה הנקרא צרור החיים ולפי זה כבוד שהזכיר הזוהר הוא כבוד דקרא:

דף נט:
ה"ג ושמה ממש צדקה אתקרי ור"ל שלעתיד תקרא על שם בעלה. ה"ג ואור פניך כי רציתם בחסדיך דכתיב כי ימינך דא גדולה.
דחילו דשכינתא נ"ב כלומר אימת ה' עכ"ל ופחד דקרא היא גבורה וכן כתב הרב זלה"ה דהיינו שיתעוררו הדינים של מלכות וגבורה עליהם.
על אינון דרא בתראה וכו' פי' לאפוקי אותו הדור שבאותה שעה לא היו פרועים שלא נעשו פריעה אלא במרה וכיון שבאותה שעה שזכו לגילוי שכינה כמר"זל ראתה שפחה על הים וכו' לא היו פרועים אע"פי שפרעם במרה מ"מ כיון שלא זכו באותה שעה שיהיו פרועים לכך לא נכנסו לא"י:

דף ס.
רשותא אחרא נ"ב ס"מ בא להטעותם:

דף ס:
דא"א אין עץ אלא הקב"ה בספר אור ישראל כתב נק' זעיר עץ כי הוי"ה בהכאה כזה יו"ד בה' ה' ביו"ד ו' בה' ה' בו' גימטריא ע"ץ. א"נ ס"ג מ"ה ב"ן גי' ע"ץ לפי שזעיר מכריע בין תרין ההי"ן. א"נ עץ עם הכולל גימ' אה"יה דיו"דין לפי שזעיר מקבל מוחין דאימא

שהיא אה"יה. אמר מלה על ההוא חוטרא קדישא. ר"י מפרש ושם נסהו על המטה שבו עשה הקב"ה כמה נסים וטעם שהזכיר ענין זה במרה לפי שאמר ויורהו ה' עץ שבו מתק המים ואגב אמר ושם נסהו על המטה שבו נעשה כל האותות:

קב"ה אמר פירוש זעיר הוא האומר. ומ"ש לקול ה' אלהיך היא המלכות. אמירה סתם פי' מ' ולפ"ז לקול ה' אלהיך הוא זעיר.

קול דעאלו ביה פי' מ' והיינו כדעת ת"ק שהוא רבי אבא.

באלין תרין חולקין אחרנין פי' בנצח והוד.

עד מלכא קדישא פי' ת"ת: ה"ג באסתמרותא מן נדה.

ומהאי אחידן ומתקשרן מלין אחרנין פירוש במצוה זו כששומר עצמו מן הנדה אחוזים ומתקשרים סודות אחרים ר"ל כמה מיני תיקונים עושה למ' שע"י מתקשרת עם בעלה:

דף סא.

דכתיב הוד והדר לבשת נ"ב ר"ל כי נ"ה דבינה הם נעשים חש"מל בבחינת מלבושים ע"ג זעיר.

פקדין עליה אפטרופא וכו' פי' שאומר הקב"ה למלאך אחד שיליץ עליו טובה דהיינו שיבקש כל זכות שיש לו ויליץ עליו בהם:

דף סא:

ויהביה בידו דרש"בי ואישתזיב פתרון החלום הזה הוא מ"ש בפ' ויחי שר' יצחק בא אצל רבי יהודה לצוותו וכו' ומשם הלכו אצל רשב"י ע"ה וראה מ"ה רודף אחריו והתפלל עליו וניצל וזהו פי' החלום שע"י אותה צדקה שנתן לאותו עני נתן הקב"ה בלבו של רבי יצחק שילך אצל רשב"י ועל ידו ניצול.

דאכלי מזונא דרוחא ונשמתא כפי הסוד רוחא ונשמתא הם זעיר ובינה ונודע שהם ניזונים מחכמה נמצא שת"ח הם אוכלים מזון של זעיר ושל בינה וז"ש דאכלי מזונא דרוחא ונשמתא. וכן נמי לעיל במזון שבא משמים שהוא זעיר אמר דעייל יתיר לנפשא שהמ' היא נפש. וכולא כגוונא דלעילא הוא כמו שאמר תחילה דאשתלימו ישראל כגוונא דלעילא:

דף סב.

אשלים לה את חד ואתעביד צדקה כתב הרב בס' ק"י כוונת הצדקה היא שהמ' נק' צדק וע"י הצדקה ממשיך לה ה' חסדים ונקרא צדקה וז"ש אשלים לה את חד ואתעביד צדקה.

גומל נפשו איש חסד פי' מי הוא שגומל חסד עם המ' הנקרא נפש הוא איש חסד שעושה חסד עם העניים ומרחם עליהם וגומל דקרא הוא לשון גמילות חסדים שגומל

עם המלכות ומפרש ולמה צריכה מ' לג"ח דידיה. ואמר דהא בדינא שרייא ר"ל לפי שהיא דינים שבניינה מהגבורות ואשלים ליה חסד שהוא ה' חסדים ואתעביד צדקה. גרים דיתברך כל יומא ה"ג גרים דיתברך כל יומ' ע"י ההוא אילנ' ור"ל שגור' ע"י תפילתו להמשיך שפע למלכות שממנה המזונות יוצאים כמ"ש בפ' תרומה דף ק"ע ע"א שהמ' זנה לכל העולם וכו' ומביא ראיה מפסוק ברוך ה' יום יום ר"ל ה' דקרא היא המ' ומתברכת בכל יום ע"י האדם בגין דישתכחו עמיה ברכאן בכל יומא ויומא לעילא שבשבילו יבואו בכל יום ברכות למ' וז"ש בסמוך ברא דבגיניה משתכחן ברכאן לעילא. מעתיקא קדישא הוא אריך שמצח הרצון דיליה ממנו בא השפע:

דף סב:

דאתלבש בתפילין ה"ס המוחין שבאים לזעיר על ידי מצות שעושים ישראל למטה דמתחברן גוונין אתפאר' גוון חוור וסומק וירוק הם ג' קווי זעיר שמתקשרים זה בזה ע"י ישראל.

ויבואו אלימה וכו' פירש דריש ליה לשון אילן כבר פירשנוהו לעיל בדף נ"ח ע"ב.

ומההוא טלא דנהורא עילאה קדישא פירוש הטל דאריך שהוא נהורא עילאה קדיש' ובספר אור ישראל פירש ומההוא טלא היא מוחא סתימאה שנקרא טלא כמ"ש האר"י ז"ל.

ומ"ש דנהורא עילאה קדישא היא גבורה דעתיק שבתוכה:

דף סג.

מה השד אתחזר לכמה גווני כמ"ש בש"ס שהשדים מהפכים גופם לצורה שירצו חוץ מהרגלים שהם כתרנגולים ואין יכולים להופכם וכמעשה דאשמדי כשישב במקום שלמה. כן המן מתהפך להם לטעם הדבר שירצו.

יניקא דמשחא פי' אינו נלוש כשמן כת"ק אלא אחר הלישה מטגנים אותו בשמן ויונק מהשמן: ה"ג א"ר ייסא כתיב ערב וידעתם ול"ג רבי חייא

רבי חייא אמר איפכא מה כתיב לעילא וכו' פירוש בשביל שהיו מתלוננים על הבשר אתער ערב שהוא דין ובשביל רחמיו ית' כלל עמו החסד למתקו וזהו וידעתם כי ה' הוציא וכו' וכדמפרש:

ומ"ש ובוקר וראיתם וכו' פירוש כשנתעורר בוקר שהוא חסד כלל עמו הדין שהוא המלכות שנקרא כבוד ה' וכל זה למתק דינא ברחמי כדי שלא יקטרג השטן על ישראל שהיו מתלוננים וז"ש הזוהר וכ"כ למה בשמוע ה' את תלונותיכם וז"ש רבי חייא אמר איפכא שלדעת רבי ייסא כל אחד בפני עצמו ערב שהוא דין וידעתם כי ה' הוציא וכו'

בכח אותו הדין ובוקר שהוא רחמים וראיתם את כבוד ה' שמאותו החסד נתן לכם מן לאכול אבל לרבי חייא הוא סוד המזוג כמ"ש:

א"ר ייסא לא שני קב"ה נמוסוי פירוש ר"י בא לתרץ קושיא אחת לפי דעתו שאמר שנמוסי קב"ה בצפרא חסד וכו'. שהרי לפעמים שגם בבוקר יש דין כדור המבול שהיו נימוחים ערב ובוקר לכך אמר לא שני קב"ה וכו' בר אינון חייבי עלמא וכו'.

זמינין צדיקייא וכו' קשה דלעיל אמר רש"בי שת"ח ניזונים בעוה"ז מחכמה והאיך איפשר שלעת"ל יהיו ניזונים מבינה הנקרא נועם ואיפשר שבעוה"ז ניזונים מחכמה הארה מועטת. ולעת"ל הם ניזוני' מבינה ואבא כלול עמה בסוד וחכם בבינה מזון עיקרי ועצמיי:

דף סג:

ומי אמר דוד הכי פי' וכי דוד צריך לומר זה הפסוק והלא כבר אמר בכל לבי וכו' וא"כ פסוק ממעמקים מיותר:

מעיקרא דכל עקרין פירוש הם א"וא ומפרש סדר ההמשכה ואמר לאמשכא ברכאן מעומקא דבירא. וכתב בספר אור ישראל שהמאמר הזה פירשו האר"י ז"ל בעצמו וז"ל מ"ש בפ' בשלח דף ס"ג ע"ב ביאור הדברים כי האדם יכוין בתפלתו בשרש כל השרשים כי יכוין להמשיך שפע וברכה מעמקי הבאר והוא נתיב הבינה הנקרא עומקא דבירא כדי שע"י כוונה ימשיך ברכות ממבועא דכולא שה"ס דעת העליון נתיב הזכרות כי כאשר נתעורר הנתיב התחתון שבתוך הבינה ע"י הצדיק בסוד מ"ן מתעורר הנתיב העליון שהוא מבועא דכולא לאושדא מ"ד ולא נגדא ברכאן לקבל מ"ן שעלו מנתיב התחתון שבבינה וזה בדרך היסוד עם המ' ומשום דקארי ליה זמנין עומקא דבירא וזמנין מבועא דכולא קבעי מאי הוא ואמר שהוא המקום היוצא ממנו אותו נהר היוצא שהיא בינה כנודע והמקום הזה נקרא עדן ועדן יש בו שני בחינת אחד בחינת הזכרות אשר בעדן וזה נפיק מניה ההוא נהר כי עדן זכר. ובינה נקבה יצאה ממנו ונאצלת ממנו. ולכך אמר ואשתכח מניה. וכנגד שתי בחינות אלו הביא שני פסוקים:

כנגד בחינת הזכרות כתיב ונהר יוצא מעדן כדפרישית וכנגד בחינת הנקבות נהר פלגיו כי משם יתפלגו מים העליוני' כד"א ויהי מבדיל בין מים למים ומיין נוקבין אלו נמשכים מ"ן למ' וזהו ישמחו עיר אלהים. ולכך נקרא עמקא דבירא שממנה נמשכים מ"ן לבאר התחתון ומקום זה נקרא ממעמקים קראתיך שהוא שני עמקים עמקא דבירא ועמקא דכולא. עמקא דבירא נוקבא ועמקא דכולא זכר וז"ש שם ודא איקרי ממעמקים עמקא דכולא ועמקא דבירא. עכ"ל האר"י ז"ל.

כד עתיקא וכו' פירוש אריך:
עמקא עילאה פירוש יסוד אבא:
בירא דנחלין ומבועין וכו' פי' יסוד דאימא שנמשכים ממנו חו"ג שנקרא נחלין ומבועין.
מההוא עמיקא דכולא פי' יסוד דאבא.
יומא עילאה פי' בינה.
שית יומין פירוש ו"ק.
מיומא שביעאה פי' בינה
ויומא שתיתאה פי' יסוד זעיר. מ"ד יום הששי למה ה' יתירה:
לסדרא פתוריה בליליא דשבתא ז"ל הרב ז"ל בסידור יסדר שלחנו כל ליל שבת במפה פרוסה גם פתיתין על השלחן ולא פת שלם משום העורכים לגד שולחן עכ"ל. ובח"י דף פ"ח הכריע שיניח פת שלם ודקדק כן מהזוהר בפ' יתרו וע"ש טעם לשבח:
מההוא מקום וכו' פי' אלפים אמה:
ודא איהו מקום פירוש מ':
דאשתמודעא יקרא עילאה פירוש שע"י המלכית ניכר בחינת זעיר ושיעור הכתוב ברוך כבוד ה' פירוש במה ניכר כבוד זעיר ע"י מקומו שהיא מלכות וכן הוא בפ' ויקהל דף ר"ז ע"א שהלשון הזה כפול שם ופירש אותו שם היטב. ה"ג בגין דאי בפומיה מלולא דחול יפוק מניה דהיינו שידחה מן המ':

דף סד.

נחש הא אתידע כתב הרב כי נחש הקדוש הוא יסוד דקטנות שהוא גי' שד"י ויונק מאחורים דאה"יה שהוא גי' מ"ד שד"י ומ"ד גימטריא נח"ש כד"א הצור תמים:
פעלו פירוש מלכות נקרא צור וזה הפך ר' אבא ור"ש דלקמן דמפרשי הצור תמים על הוי"ה דגבורה שבזעיר וכמ"ש לקמן:
ותמן ידע משה היך דקאים נחש עלי צור פירוש נחש הקדוש יונק מהמ' שנקרא צור כמ"ש לקמן למה נק' המ' צור:
דלית לך כל שמא ושמא וכו' נ"ב כי ב' בצור ב' השימוש ר"ל עם הצור עכ"ל ור"ל שע"י צור שהיא גבורה דזעיר שהיא הוי"ה בהכאה יכה במ' שנקרא סלע וצור ותוציא מים וכדמפרש לקמן והקשה לו עוד מפסוק הן הכה צור וכו' דפסוק זה מוכח בהדיא שהכה לצור ממש:
פטישא חריפא וכו' פירוש החכם החריף מן הקושיא שמקשה ניכרת חכמתו ופירוש בקטרוי בקשר הקושיא. וההוא גבורה מחי ולקי וכו' ז"ל הרב בק"י דע כי בזעיר יש בו שם הוי"ה ונוקביה שם אלהים במילוי הה"ין עם הכולל גי' צו"ר והם דינים. ולהמשיך

אור מזעיר אליה צריך להכות בצור שיכה אור יו"ד דהוי"ה דזעיר ויהיה יפ"י ק' יפ"ה נ' הפ"ה כ"ה הפ"ו ל' ופ"ו ל"ו ופ"ה ל' הפ"ה כ"ה. הכל גי' צו"ר ואז יוצא הארה מזעיר לצור דאלהים דהה"ין שבמ' עכ"ל הרב ובזה יובן לשון זה מ"ש בכל אתר צור גבורה. פירוש הוא הוי"ה בהכאה שבזעיר שהיא גבורה. ומ"ש ואי לאו דאתער האי.

צור פי' צור דזעיר. ומ"ש ולקי באתר דאצטריך. פי' בצור דאלהים שבמ' ולפ"ז הן הכה צור הן הכה ע"י צור שהוא הוי"ה בהכאה כמו והכית בצור דלעיל שהבי"ת שימוש. ואיך להקשות דכיון דגם המ' נקרא צור כמ"ש בשם הרב א"כ הו"ל להניח קרא כפשטיה שההכאה היתה בצור דאלהים שהוא המלכות. וי"ל דודאי הפסוק מעלים הסוד ולא יאמר שההכאה היתה בצור דאלהים דאינו כבוד וכו' לכך זכר המכה ולא זכר המוכה מפני הכבוד:

מסטרא דצור עילאה נ"ב אימא

נפק צור אחרא נ"ב זעיר בבחינת גבורה עכ"ל ור"ל כמ"ש בשם הרב שהוי"ה בהכאה שבזעיר היא גבורות והיא בגי' צו"ר:

דף סד:

ה"ג וע"ד בצור עילאה אפיקמייא מאתר דלתתא ור"ל בכח צור שבזעיר שהכה במ' הנק' סלע הוציאה מים.

דאתהפך צור פירוש צור. שהיא גבורה דזעיר שהיא אותה הוי"ה שבהכאה נתהפכה ונעשית חסד:

רש"א פירוש מסייע לת"ק: ילדך כלומר עולימך פי' צור שבקטנותך היה תמים עכשיו לא אתהדר תמים וזה הפך ר' אלעזר דלעיל שפירש צור הוא בינה. שילדתה לזעיר ור"ש מפרש צור שהיא הוי"ה דגבורה שהיתה בקטנותך תמים:

עתה תשי וה"ג דבגינך לא אשתכח תמים וכו':

דכתיב ויחנו שם על המים פירוש הם מים הזדונים כדמפרש:

דף סה.

דאיקרי כלב נ"ב אותיות אמצעיות דשור וחמור שהם ו' דשור מ"ו דחמור גי' כל"ב. וכתב בספר אור ישראל שהם נקרא חשך חמור שור כלב:

עדי אובד דכתיב כי מחה אמחה כחיב תמחה את זכר עמלק הה"ד ואחריתו וכו'. פי' שני פסוקים הללו זה מגיד על זה וזע"ז.

ה"ג מאי לא תאונה בגין דאתיא בתסקופא וכו' נ"ב דריש תאונה לשון תואנה ועלילה. אלא ולא ישליטנו בגין דאיהו הימניה וכו' ושיעור הכתוב איש אשר יתן לו האלהים

עושר ונכסים כדי שאינו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה וכיון שלא רצה להוציא ממונו בין לצדקה בין לעצמו לכך ולא ישליטנו וכו' אבל בפרשת בהעלותך דף קנ"ו ע"א תירץ תירוץ אחר אינו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה בתאות העוה"ז אבל במצות של עוה"ב אינו רוצה לעשות שום מצוה לכך ולא ישליטנו וכו':

דף סה:

להוא קרבא דלעילא פירוש כי עמלק הוא בדעת דקליפה ומרע"ה הוא בדעת דקדושה כנודע ולכן מרע"ה היה נלחם עם דעת דקליפה שמשם שורש עמלק:

לקרבא דלתתא פי' כשיצא עמלק להלחם עם ישראל בא ס"מ לסייעו ולכך יהושע שהוא בחינת מט"ט נלחם עמו כדמסיק לקמן:

בגין דכל סטרי דקב"ה הוה נ"ב כי עמלק נגד הדעת דקליפה ונמצא מחלוקת בכל הו"ק היתה:

ירושלים דלעילא ושיעור הפ' עיניך תראינה הם עיני אריך ולכך עינך חסר יו"ד שמסתכלים בירושלים שהיא מלכות ונוה שאנן הוא אריך כמ"ש בא"ר:

דף סו.

ה"ג ויהי ידיו אמונה אמונה מהימנותא ודאי ולא ככתוב בדרך אמת:

אהרן וחור דא וכו' וא"ת הא בסוף פרשת בהעלותך אמר אהרן ונחשון בן עמינדב וי"ל דאחר שמת חור חזר נחשון במקומו לפי שכולם בחינת אחת מיהודה שהוא בחינת גבורה. ועיין בפרשת ואתחנן דף ר"ס כי שם הארכנו:

יהושע הוה חולש וכו' פירוש כדלקמן שהביא עמלק אומות אחרים. בעל כרחם ולכך היה חולש וכו' מי ראוי למות:

מחא לעילא דעת דקליפה ומ"ש אמחה לתתא פירוש שבעוה"ז. ומ"ש לקמן אתון מחון וכו' היינו שההתחלה תהיה ע"י ישראל ועיקר המוחה עמלק הוא הקב"ה:

דף סו:

לכפרא עלייהו נ"ב על שאמרו היש ה' בקרבנו אם אין.

ה' נסי כמ"דא ושם נסהו וכולא מלה חד פירוש נסי ונסהו הכל דבר אחד והכוונה על הפריעה שעשו במרה:

אל אלהי ישראל פי' מי נקרא אל והוא אלוה של ישראל שבעו"הז. ומ"ש הכי תנינן פירוש מסקנת התירוץ הוא לקמן שאמר ראו המ' מלובשת במ"טט כמ"ש ר' יוסי ור"א וכאלו לא ראו רק מלאך מט"ט ואגב הביא ענין הקשת וכו'.

מלהטן לכל עיבר נ"ב שראו השכינה מלובשת במ"טט

ואתא פסידא פירוש שר ההורג ומפסיד אותם והרגו לילד:
נהירותא דספיר הוא יסוד כמ"ש הרב לבנת היא מלכות וספיר יסוד לע"ב עיבר נ"ב הם ע"ב שרים סובבים רגלי הכסא מה עצם השמים וכו' היא המלכות שהיא עצם הזעיר כמש"ה עצם מעצמי. בע"ב ענפיך פי' ע"ב שרים שסובבים הכסא.
אוף הכא חיזו דההוא עצם וכו' פירוש מראה המ' כמראה הזעיר. ור"ל בלבד שיש בה ע"ב שרים שסובבים הכסא כמו זעיר שיש לו ע"ב. עוד הארותיה כולם כמו של זעיר וז"ש אוף הכא חיזו דההוא עצם וכו' וכאלו אמר הכתוב ועצם השמים:
ר' יהודא וכו' נ"ב מחזיק סברת רבי יוסי שהוא מט"ט והא שיתין אינון פי' ואת אמרת שהם ע"ב ותירץ ששים עם י"ב תחומין הם ע"ב וכדמפרש
ונהירו בתריסר תחומין פי' י"ב צירופי הוי"ה שבזעיר מנהרין ביה בנהירו דמטרוניתא. פירוש מאירים במט"ט ע"י המלכות.
רשימין ביה בההוא נער וכו' פי' לעיל אמר על הי"ב תחומין שמאירים למט"ט וכאן אמר על ששים גבורים שרשימין ג"כ במט"ט:

דף סז.

ה' נסי ממש אמאי וכו' פירוש שקנא על המילה כמ"ש לעיל.
מדור דור חסרין פירוש לפי שהקליפות תמיד אינון בגריעו:
שמא קדישא פי' מ':
ואתברך מתתא פי' בסוד מ"ן. ה"ג מההוא פרישו דידין דלעילא:
אתברכא מעילא פי' בסוד מ"ד. רתיכין פנימאין הם ספי' דאצילות ורתיכין דלבר הם דבי"ע:
עשרה שליטים דקאמרן אינון עשר אמירין לתתא פירוש עשרה שליטים שהם עשר ממנן הם יונקים מעשרה ספי' דמ' וז"ש לעיל ואינון עשרה שליטים אשר היו בעיר:
ברזא דאתוון רשימין פי' שם ב"ן שבמ':
כגוונא דלעילא נ"ב שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ה"ג אית מלך וכו':

דף סז:

ה"ג כיון דהוה אשתדל באורייתא בההיא שעתא:
כדין רוח צפון אתער הלשון אינו מדוקדק שרוח צפון הוא קודם לדוד ומנשב בכנור והכנור מנגן מאיליו ואח"כ היה דוד מתעורר לעסוק בתורה כמ"ש רז"ל וכן אמר הזוהר בסמוך דוד כד הוה קם וכו' ש"מ שהוא אחרון:

דק"בה אתער פירוש מלכות והיינו אלהים יחננו כי המ' נקרא אלהים ומ"ש כד אתער רוח צפון וכו' הם ב' גבו' דאימא הבאים בחצות.

יודוך עמים כולם פי' ג' פסוקים אלו עד ארץ וכו' ומ"ש בסמוך אסתכל בכולא האי קרא דכנורא. פי' הפסוק שאומר הכנור הוא יותר מכולם שמורה על יכולתו ית' וכדמפרש:

דף סח.

ע"ד כתיב יודוך עמים אלהים נ"ב פי' כשיודוך עמים שעשו עצמם אלוהות הם פרעה וחביריו כ"ש שיודוך עמים כולם. מאן ירחם על ר"א לאשלמא מילוי מכאן נראה שר' אלעזר הוא שאמר פתיחה זו וא"כ במקום רבי חזקיה צריך לגרוס רבי אלעזר:

רזא דא אשת מדינים פי' מדין לשון מדינים הוא ואם כן לעולם כהן און הוא כהן מדין והכל קליפה אחת וז"ש וכולא חד רזא: א"נ כהן און הוא דכורא דס"א וכהן מדין הוא נוקבא דס"א וז"ש רזא דא אשת מדינים ומ"ש וכולא רזא חדא ר"ל ז"ון דקליפה אחד הם:

ולבתר כתיב הוציא ה' פי' פתח באלהים וסיים בהוי"ה. ותירץ אלהים היא מ' שהגינה עליהם בגלות. ומ"ש כי הוציא ה' היא בינה שהאירה במ' ויצאו ישראל ממצרים וז"ש דהא שמא קדישא שהיא מלכות דאפיק לון ממצרים ברזא דיובלא הוה.

ד"א את כל וכו': פי' לפי פי' ראשון בגין דלא אתעדי ממשה וישראל בגלות: ולפי ד"א משה בחי' בפ"ע וישראל בחי' בפ"ע כדמפרש.

ו' סטרין פי' נגד ו"ק דזעיר.

ומ"ש האי לקביל וכו' הוא כמו ד"א:

ג' פורקנין דישראל בר פורקנא קדמאה דמצרים וג' פורקנין הם מדי בבל אדום ויון לא נקרא גלות כי ב"ה היה קיים בימי יון:

פדות שלח לעמו כד פריק קב"ה לישראל וכו' פי' כמו ד"א שעכשיו מפרש הפ' כולו על גאולת מצרים:

דף סח:

ד"א אלהים חיים נ"ב בינה:

בכללא חדא עילא ותתא פי' אצילות וב"יע:

וירא אלהים את כל אשר עשה בכל עובדא דבראשית וכו' נכתב על מלת אלהים מ' ולפי זה הוא פירוש אחר:

אלהים לתתא נ"ב מ'

אלהים לעילא נ"ב בינה ולפ"ז וירא אלהים כי טוב היא בינה וירא אלהים את כל אשר עשה לפי פי' זה היא מ' שעשתה בי"ע.

ד"א כולא איהו אלהים חיים פי' עכשיו מפרש שגם וירא אלהים את כל אשר עשה הוא בינה כפי' קמא:

תוספתא בטמירו דטמירין

פי' א"א כי א"וא הם טמירין בגו ז"ון וא"א טמיר בגו א"וא כמ"ש בא"ז האי אב ואם כולהו בהו סתימין. ופי' הרב ז"ל באוצ"ח דרוש עתיק פרק א' בהו סתימין. פי' בתוך ז"ון ואינון סתמין למזלא קדישא. פי' א"וא גם הם סותמים לאריך עכ"ל. נמצא שא"א נקרא טמירו דטמירין וז"ש בטמירו דטמירין דהיינו בכח א"א אתרשים רשימו חד שהוא אבא. ולפי שאבא נעלם מאד לכך קרי ליה רשימו שאינו רק רושם לבד:

דלא אתחזי ולא אתגליא כפל הלשון להורות על גודל העולם הבא אי נמי לפי שיש באבא אור פנימי ואור מקיף מבחוץ ונגד אור פנימי אמר דלא אתחזי שאינו נראה לתחתונים ונגד אור מקיף אמר דלא אתגלייא. ור"ל אע"פי שהוא מקיף מבחוץ אינו נגלה לתחתונים אי נמי י"ל דלא אתחזי נגד אור פנימי שבתוך הכלי.

ולא אתגלייא נגד הכלי המקיפו: שכל פרצוף יש בו אור פנימי וכלי מקיפו ועליו אור מקיף מבחיץ כמ"ש הרב ז"ל:

ההוא רשימו רשים ולא רשים כתב הרב בס' הליקוטים שאבא רשים רשימין שהם ו"ק דז"א כשהיו באבא היו רשימות דקות כקרני חגבים ואחר שהיו באימא נעשו אותיות ולכך נקודת צי"רי היא באימא שציירה ז"א ולכ"א ההוא רשימו רשים. ומפני שהם דקות כקרני חגבים לכ"א ולא רשים שאינם נראים וכאלו לא רשים. א"נ מ"ש רשים ולא רשים ע"ד מ"ש לקמן קיימא ולא קיימא דקאי על אבא. ה"נ רשים ולא רשים קאי על אבא שניכר קצת אבל אינו ניכר הרבה:

מארי דס לתנו וכו' הם החכמים כרש"בי וחביריו בעלי דעה ועיניה' פקוחות להסתכל בקדושה ואפ"ה לא יכלין למיקם ביה באבא:

איהו קיומא דכולא יובן במ"ש הרב באוצ"ח דרוש המעקה וז"ל כתיב כולם בחכמה עשית ביאור הענין אע"פי שאבא מתגלה באימא ואימא בז"א אמנם עצמות אור אבא ממש מתפשט תוך אימא ואימא נעשית מעבר ודרך לעבור בה אור אבא לז"א דרך חלון שהוא פי היסוד דאימא נמצא שהאור עצמו אינו משתנה כלל:

וכן ז"א נותן למ' דרך חלון שהוא יסוד זעיר אלא שהוא חלון צר וז"ס כולם בחכמה עשית כי כל אור העליון הוא באבא ממש בהתרחבות גדול. ומשם ולמטה מקבלים ממנו כולם דרך חלון עכ"ל. וז"ש איהו קיומא דכולא:

ההוא רשימו איהו זעיר נ"ב י' ר"ל שאבא הוא יו"ד דשמא קדישא והיא קטנה מכל כ"ב אתוון להורות שאבא נעלם מאד:

ומ"ש דלא אתחזייא וכו' קשה שכבר אמרה חדא זמנא ואפשר שר"ל שאע"פי שהוא קיומא דכולא דהיינו שאור אבא מתגלה לאימא ולז"ון עכ"ז לא אתחזייא וכו'.

קיימא ברעותא לקיימא כולא פירוש עלה ברצון אבא לקיים הפרצופים שתחתיו ופי' מהיכן מקבל אבא הארה שבה מקיים הכל ואמר לנטלא מה דנטלא ממה דלית ביה רשימו שהוא א"ק שאפילו רושם בעלמא אין שם לרוב העלמו. ומ"ש ולא רעותא נגד עתיק. ומ"ש דלא אתחזי ה"ג והוא נגד אריך. ונכתב ע"ג דלא אתחזי קוץ היו"ד שהוא א"א כנודע:

ההוא רשימו בעיא לחפיא גרמיה פי' אבא רצה לעשות מלבוש כדי להתכסות בו ועבד ליה וכו'.

חד היכלא נ"ב ה' והיינו בינה:

ההוא היכלא אפיק ליה מגרמיה יובן במ"ש הרב באוצ"ח פרק ה' דעולם התיקון וז"ל הנה מיסוד דא"א יצאו חו"ג והחסדים לקחם אבא והגבורות לקחתם אימא ואבא נתן ג"כ מהחסדים שלו לאימא ונעשה בה בחינת אור פנימי ואור חוזר לה לבדה ואור ישר וכו' ואינה לוקחת מאבא אור הימין רק אחר שנתערב בו ונעש' עצמותו ונתעבה שם. אז מתמציתו נותן לאימא קצת מהימין וגם כיון שהיא לוקחת אותו מעורב באור אבא וכבר אינו נק' בשם אור דא"א אלא בשם אור אבא ע"כ וז"ש ההו' היכל' אפיק ליה מגרמי' ר"ל שנתן לאימ' מהחסדי' שהם נחלקו ונתערבו עם אורות אבא ולא יחשבו רק אור אבא:

ומתח ליה מתיחו רב נגד אור פנימי שנעשה באימא מהחסדים שנתן לה אבא וסגיא נגד אור חוזר שנעשה לה ג"כ באור אבא ולפי שהוא גדול מהפנימי אמר וסגיא:

לכל סטרין פי' שמתפשט אור אימא לזו"ן ולבי"ע:

אוקיר ליה בלבושי יקר פי' נגד אור מקיף הגדול הנעשה לאימא מאור אבא:

פתח ליה נ' פתחין הם ה' חסדים שבאימא וכל א' כלולה מעשר הם נש"ב וכן ה"ג נמי הם נש"ב כמ"ש הרב בכמה דוכתי שה"ח וה"ג כולם נקר' נש"ב.

לגו בגו אתטמר ואתגניז ההוא רשימו פי' שאבא טמיר וגניז בגו אימא:

כיון דאתגניז ביה וכו' אתמלייא נהורא פי' שהבינה נתמלאה מאור אבא:

מההוא נהירו נבעין נהורין יובן במ"ש הרב בס"הכ אחר עירוב המוחין אבא כולו חכמות וחסדים דהיינו חכמה דאבא במקומה וחכמ' דאימא נעשית בינה דאבא. חסדים דאבא במקומם וחסדים דאימא נעשו גבורות דאבא. וכן באימא כולה בינות וגבורות דהיינו

בינה דאימא במקומה ובינה דאבא נעשית חכמה דאימא. גבורות דאימא במקומם. וגבורות דאבא נעשו חסדים דאימא עכ"ל. ולכ"א מההוא נהירו שהוא אבא נבעין נהורין שהם החסדים הנקראים אור.

וניצוצין נפקין מאינון תרעין פי' הגבורות יוצאים מהגבורות דאימא הנקראים ן' שערים לפי שאימא כולה גבורות.

ונהרין כולא פי' מאירים החו"ג הנזכרי' לעולמות התחתונים:

ההוא היכלא וכו' לשון זה פירשו האר"י ז"ל עצמו בספר הליקוטים וז"ל הבינה נתלבשה בחסד דז"א ואח"כ הוציאה ה"ק דז"א כדי לעשות ז"א דוגמ' אור קדמאה תוכו חסד מטה כלפי חסד וז"ש בראשי' דהאי ימינא ביובלא שרייא ולפיכך נק' יומא דכולהו כי אינו עובר האור להם אלא דרך אור קדמאה. ונמצא כי הם ששה עמו והם ה' כי הוא עובר בכולם. וכיוצא בזה יתבאר בס' שמות בפרשת יתרו דף ס"ח בתוספתא ההוא היכלא אתחפייא בשית יריען והיא בינה כנזכר שם וקאמר כי אינון שית יריען אינון ה' וכו' עכ"ל והתכת התיבות הם כך ההוא היכלא שהיא בינה אתחפייא בשית יריען הם ו"ק דז"א כי הז"א מלביש לבינה.

אינון שית יריען אינון ה' פי' שהחסד אין למנותו לפי שהיא מלביש לבינה ועל ידו עוברת להם הארה וז"ש לגו בגו אינון יריען קיימא חד מרקמא שהוא חסד דז"א.

בההוא יריעה וכו' פי' שאימא נתלבשה בחסד וע"י עובר האור לה"ק ולתחתונים וז"ש מיניה אשגח וחמי לכולא: פי' שאימא נתלבשה בחסד וע"י עובר האור לה"ק ולתחתונים וז"ש מיניה אשגח וחמי לכולא:

ההיא היכלא איהי פקיחא דעיינין איתא בזוהר ויגש על פ' כונן שמים בתבונה שאימא תדיר מכוננת לזעיר:

לכך כתוב כונן ולא כנן וכן כתיב ושמים לא זכו בעיניו וכו' ע"ש. נמצא שהבינה עיניה פקוחות להאיר לזעיר תמיד ולתחתונים וז"ש איהו אשגח תמיד לאנהרא לתתא. מגו נהירו דההוא רשימו ר"ל שאימא נותנת לתחתונים אור אבא שבתוכה כמ"של הרב בסוד כולם בחכמה עשית.

ההוא סוכלתנו חכמתא טמירתא פי' אבא טמיר בבינה:

בעו דבעותין פירוש שכל תפלותינו וברכותינו הם להמשיך מאבא לאימא ומשם לזו"ן. בסוד ברוך יסוד או"א. אתה חסד. ה' ת"ת. אלהינו גבורה וכו' נמצא שאבא נקרא בעו דבעותין. ולגירסת רעו דרעותין מובן במ"ש הרב על מ"ש הזוהר רעווא דרעוין וזה כללות לשונו כי חסד נקרא רצון בסוד נוצר חסד אותיות רצון וכל שאר החסדים נקראים

רצון והנה העליון שבכולם נקרא רעווא דרעוין ר"ל רצון שכל שאר הרצונות נאחזים בו ומתגלה בהם ע"כ. ולכ"א על אבא רעו דרעותין שעיקר החסדים הם מאבא. וכל שאר הרצונות שהם החסדים נאחזים בו.

בריך הוא מטמיר דטמירו פי' שבא לו השפע מא"א הנקרא טמיר דטמירו כמ"ש. ע"כ שייך לתוספתא:

על תיקונא דדינין הכי איצטריך ז"ל הרב בליקוטים הנה סדום כפרו בדינים והיו בהם נשמות מקין והבל ומר"עה היה מתקן אותם. כי דור המדבר הם מבול הפלגה סדום. ולכך וישב משה לשפוט את העם לתקנם שנתגלגלו בם הסדומים והודו בדינים. ובפרט אם יבוא אותו הדין שעוותו אותו תחלה ועתה ידונוהו לאמתו ואמ"ל יתרו הניחא של הבל יתתקנו אבל של קין מי יתקנם שאתה גלגול הבל ולכן נתן לו עצה שירבה בדיינים כי אז יהיו גם של קין ויתוקן הכל מה שכפרו בדינים עכ"ל הרב. ובזה מובן לשון זה שיתרו הוא גלגול קין ולכך תיקן הדינים:

דף סט.

כ"ש אינון מלין עילאי' פי' הקדושה

אסתכלותא דמרחיק הוה מסתכל בגו ההוא טיפסא פירוש שבלעם היה שקוע תוך הקליפה ומתוך הקליפה היה רואה זהרורית מועטת של קדושה:

דהא בסטרא וכו' פי' שבתוך הקליפה יש נהירו דקיק שהם ניצוצי הקדושה שבתוכם שהוא נשמתם וע"י אותם הניצוצות היה רואה בלעם קצת מאור הקדושה וז"ש ובדא אסתכלותא זעיר הוה מסתכל מרחיק:

דף סט:

הסנה ודאי פי' לבת אש היא הקדושה והסנה היא הקליפה מלה קשוט בניה ודאי פי' על דרך אני עבדך בן אמתך. ה"ג לבתר דאתפרש ונפיק לגבי חמוי כדין כתיב ויבא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה רש"א וכו':

ויתרו אמר למשה אני וכו' פי' סדר הפסוקים כך הוא ויבוא יתרו חותן משה ובניו וכו' ויאמר אל משה אני וכו' לכך מביא ר"ש ראיה לדבריו שבניו דקרא הם בני יתרו ולא בני משה. דא"א לקרותם בניו כלל מפני כבוד השכינה שהרי אחר פסוק ובניו כתיב ושני בניה. ולדעת ר"ש ניחא אבל לר"א בניך מבע"ל כמו ובניו של פ' הקודם. וכפי פי' ר"ש ואשתו דקרא ג"כ היא דיתרו:

דף ע.

הר לשאר עמין נ"ב מ' ירושלים בסוד עמים הר יקראו.

בית לישראל פירוש ציון והם יסוד ומ' דנוקבא:
אל המדבר פי' מ' וכמ"ש באידרא.
ספר לעילא פי' ביצה.
ספר לתתא פי' מ':
דההוא זכרון נ"ב יסוד ה"ג יחודא חדא כתיב זה ספר אינון תולדות אדם ודאי פי' שזו"ן נקרא אדם לפי שהזעיר הוא הוי"ה גי' כ"ו והמ' היא י"ט שניהם גי' מ"ה והנשמות באות מזו"ן ולכן נקרא תולדות אדם ושיעור הכתוב זה ספר הם יסוד ומ' והבנים שיוצאים מהם נקרא תולדות אדם:
דאשקי ההוא נהר פי' היסוד:
דא אדם דלתתא פי' אד"הר וחוה היתה עמו כי ד"ו פרצופים היו כמר"זל:

דף ע:

בהאי חיזו וכו' פי' מ' והיינו בדמות אלהים שהיא מ' הנקרא אלהים ד"א בדמות אלהים דיוקנא דשייפין דכר ונוקבא. פי' שמ' נקרא אלהים וגם הזעיר נקרא אלהים כמ"ש באידרא רבא.
אחור לעובדא דבראשית פי' שהוא סוף הבריאה כל מה שברא הקב"ה.
ומ"ש וקדם לעובדא דמרכבה פי' שבתחלה עלה במחשבה להבראות קודם הכל.
תו ספר וכו' ענין השרטוטים אלו אין להם הבנה נכתב בגליון הזוהר זו היא חכמת הפרצוף שהיה ידוע האר"י ז"ל ואנו אין אתנו יודע עד מה
:בת עינא דלגו אחזי כל דיוקנין וכו' חייביא חמאן לון חייכין רחמי וכו' לבתר תוקפא ודחילו וכו' בסע"ה דף ל"ה ע"ב וז"ל הנך יפה עיניך יונים מבואר בזוהר פ' ויחי שז' עיני ה' הם ע' סנהדרין ובסוד הפנימיות שהוא רזא דבינה הוא סוד סנהדרי גדולה שהוא שם מ"ה עם הוי"ה פשוט וד' אותיותיו גי' ע"א ולכן הסנהדרין הם ע' כי הם עיניה ונקרא יונים ע"פי מ"ש בזוהר יתרו בת עינא דלגו וכו'. והוא סוד הנזכר כי הע' סנהדרין המאירים בהיכל הזכות לדון את האדם בהשגחה פרטית. ואע"פי שנראה שהם דין מ"מ הם גי' שם מ"ה ושם הוי"ה שמורה ג"כ על רחמים גמורים. ולכן אומר הזוהר שהם מקרבין ומרחקין ומכח העינים נענש שלמה המלך כמ"ש בזוהר שיר השירים וז"ש עיניך כיונים:

דף עח.

לא למראה עיניו ישפוט נ"ב ואתה תחזה כמשה ולא למשמע אזניו כשלמה ששמיעתו מחיות נושאי כסאו אלא והריחו מצד ריח החוטם עכ"ל. ומ"ש ואתה תחזה כמשה היינו לפי דעת יתרו אבל כפי האמת רוח הקדש הוה אתי לגבי דמשה כמ"ש הזוהר לעיל.

וכלהו אית לון וכו' פי' כל רבוא ורבוא יש לו מפתח אחד
מההוא נהירא פי' זעיר.
דנפיק מגו חשמל וכו' פי' בינה:

דף עח:
תליין ביה שעיקר שם הוי"ה הוא בזעיר:
תם דתמן סיומא וקשרא דתפלי כתב הרב טעם שנק' לאה תם לפי שלוקחת ד' אלפין דארבעה אהי"ה שהם לבושי המוחין והם גי' מד"ת וד' אורות נשארים בזעיר ולוקחת ד' פעמי' ל"ף גי' ת"ם והתפלין הם מהמוחין ושם בלאה הוא סיומם. ה"ג ובדיוקנא קיימא רזא דחשמל וכו'. ור"ל בתוך פנימיות הזעיר הם נה"י דאימא.
וכל נהורין סתימין וכו' פי' המוחין דאבא ובתוכם של אריך ועתיק כולם נקיט זעיר הנז'.
ומ"ש וההוא נהורא כליל בתרין נהורין פי' זעיר יש בו חו"ג דאימא שהם חוור וסומק דבסמוך. ומ"ש נהורא קדמאה וכו' הוא חסד ונהורא תניינא גבורה.
ומ"ש ואתכלילו תרין נהורין וכו' פי' שנכללים בו חו"ג הנז'.
ומ"ש וע"ד שלטא ביה ההוא מזלא וכו' פי' סיון הוא ת"ת ויש בו מזל תאומים של מעלה בת"ת.
ומ"ש ומכאן אתמשכן דרגין וכו' פי' נמשך חותם מן הנחתם עד המזלות שמנהיגים העולם הזה ולכך יש בעולם הזה בסיון מזל תאומים.
ומ"ש ופה ולשון פי' פה מ' ולשון יסוד שהת"ת כולל יסוד ומ'
ומ"ש ובכולא סליק תאומים פי' מכל צד יקרא ת"ת תאומים או לפי שכולל חו"ג או לפי שכולל פה ולשון שהם יסוד ומ': ה"ג אי תימא בגין תרוויהו וכו'.
ומ"ש אסתלק מתמן אל"ף פי' בתמר שהיו צדיקים תאומים באל"ף אבל הכא בשביל שלא יהיה עשו בכלל לכך אסתלק אל"ף:
דרגין תליתאין פי' חג"ת:
לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא פי' לעיל בפ' בשלח דף נ"ח כתב הר"חו שם כי משה היה ביצירה ואחז בכסא הכבוד שבבריאה עכ"ל וז"ש כאן לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא שהיא בריאה:
דגלופי מלכא עילאה מתיישרן באתרייהו פי' בשעה שהספי' משפיעים זה לזה בדרך יושר אזי עלמין כולהו בחידו:

דף עט.

דכתיב ומלא חפניו ונראה לפי שהקטרת היא מבררת הבירורין שמהם רוחות של ישראל לכך אמר אסף רוח בחפניו:

והוא אמר מי עלה שמים דא קב"ה נ"ב בינה ור"ל מי שהיא בינה נתעלית בשביל שמים שהוא זעיר שכשעולה זעיר לבינה בסוד מ"ן גורם זיוג לא"וא ולזה הביא ראיה עלה אלהים בתרועה משמע שאלהים שהיא בינה הוא שעלה.

מי אסף רוח בחפניו נ"ב בית קבול ביסוד דנוקבא

דא קב"ה נ"ב מ' עכ"ל ור"ל שידים דאימא הם כלי מיין נוקבין דרחל בסוד ונתתם חמישית לפרעה ובתוך כלי זה עולים נשמות הצדיקים בסוד מ"ן וזהו שרמז הכתוב מי שהיא בינה אסף רוח שהם נשמות הצדיקים בחפניו שהם ידי הבינה שבתוך יסוד דנוקבא וז"ש דכתיב אשר בידו נפש כל חי ר"ל אשר שהיא בינה בידים שלה הם נפשות של כל ישראל:

מי צרר מים בשמלה דא קב"ה נ"ב זעיר עכ"ל ור"ל מי שהיא בינה מדדה מים שהם ה' חסדים שמהם נוצר זעיר בסוד מי מדד בשעלו מים:

מי הקים וכו' דא קב"ה נ"ב אבא עכ"ל ור"ל שאבא באמצעות הבינה הקים וכו' לפי שאבא גו אימא:

א"ל שפיר קאמרת והכי הוא פי' הכל אמת מי עלה שמים היא בינה שנתעלית ע"י זעיר. ומ"ש בפירושא קמא דא משה היינו הך שמשה זכה לבינה כמ"ש הרב. ומ"ש בפי' ג' ארבע קטירי עלמא אר"מע אש היינו בינה האש הגדולה מי אסף רוח בחפניו הוא אהרן שושבינא דמטרוניתא וז"ש בפי' ב' דא קב"ה שהיא מ' והיינו עפר שבפי' ג':

מי צרר מים בשמלה היינו אליהו ששרשו מזעיר כמ"ש בפ' ויגש וילך אל נפשו ולא כתיב את נפשו. והיינו מ"ש בפי' ב' דא קב"ה שהוא זעיר. ובפי' ג' רוח:

מי הקים כל אפסי ארץ היינו אברהם שהוא ענף החכמה והיינו מ"ש בפי' ב' דא קב"ה שהוא אבא ובפי' ג' מים נמצא כי ג' פירושים אלו של רבי יוסי כולם אמת:

יומא דא אדכרנא אותה ההקדמה דאוליפנא קמיה דמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם וכו' כמ"ש הזוהר לעיל וכיון שהתחלת לומר לי קצת מההקדמה מיד זכרתי מה שלמדתי בפעם אחרת. גם עתה מיד אני זוכר החלום ה"ג והא איקרי בנו. אדהכי לא זכר ר' ייסא החלום:

דף עט:

באמירה והיינו מסטרא דדינא נ"ב לפי שהאמירה היא מצד הנוקבא בצע אמרתו:

ומה דלא אמר אלהינו וכו' אבל במקום אחר תירץ לפי שאותו הדור שנכנסו לארץ היו אחוזים במ' ומשה למעלה ממנה ולכך אמ"ל אלהיך ולא אלהי כי הוא אחוז בת"ת.
דהא יעקב נ"ב מלכות:
וישראל נ"ב ת"ת
ובדרגא חד סלקין נ"ב אחדות שלים:

דף פ.

כל ב"ן בעי לאשתעי בבר נש אחרא כפים אורחוי פי' הכיר בהם שהם חכמים גדולים לכך אמ"ל שמפני חכמתם צריך לנהוג בהם כבוד ואגיד לכם הענין:
אורחוי דכל עשבין דבהון קשוט אמתיות הענין שבכל עשב ועשב: ה"ג ומעינא דההוא ריחייא. ודליק דליקה מדורה של אש להאיר ולרוב החשך לא הספיק לו אור הנר. ה"ג ולא תשתעון מדי. ואתעקר ריחייא כי רצו לצאת הנחש והגברא ואין מקום לצאת כי עין הריחיים צר מהכיל גוף שניהם:

דף פ:

אדם דכליל וכו' פי' הוא בחי' מלכות כי אריה חסד שור גבורה נשר ת"ת: אדם מלכות:
מאי אתעביד מנה פי' שאומר הקב"ה כשפורחת נשמתם מהם מה נעשה להם מוכרח להחיותם:
בההוא ליליא נגהי תלתא יומין פי' ליל שלשה ימים שלא שמשו מטתם ור' יוסי אזיל לשיטתיה בש"ס דס"ל בד' צוה אותם על פרישה ופירשו ליל ה' וששי ושביעי למחר ניתנה תורה. אבל רבנן ס"ל בה' עביד פרישה ופירשו ליל ששי ושביעי למחר ניתנה תורה ועיין במס' שבת פרק רבי עקיבא:

דף פא.

ביום השלישי ודאי פי' ת"ת שהוא רחמים ומ"ש דבג"כ ישראל אקרון. פי' כי ישראל הוא סוד ת"ת וישראל אחוזים בת"ת לכך נקראו ישראל.
הא אי הוה עבות פי' שיש בו דינים והיינו קודם שהאיר הבקר הרבה רק בקדרותא דצפרא אזי יש דינים.
בעלמא תתאה פירוש מלכות:
ויריעו כל בני אלהים דריש ויריעו לשון שירה ור"ל שכיון שהככבים עדין ברקיע אזי נשארו הדינים וז"ש כיון דאתעברן אינון ככבייא:
רותא ממייא פי' ת"ת מחסד לפי שהחסד הוא כולל כולם כנודע:
ומייא מרוחא פי' חסד מת"ת שהת"ת כולל חסד וגבורה כנודע:

תרין דאינון חד וכו' פי' זה כמו ד"א שמפרש קולות היינו חג"ת וז"ש תרין דאינון חד הם ח"ג. וחד דכלילא ביה תרי היינו ת"ת. ובספרים ישנים גריס בהדיא תנינן תרין דאינון חד וכו':

קלת חד פי' בינה

קלא אתפסקת פי' מלכות:

והאי קלא פי' בינה:

אלא מסטרא דרוחא ומייא פי' ר"י מסייע לת"ק דלעיל דקולות הם רוחא ומייא:

וקלא עביד קלא פי' ת"ת הנקרא קול עשה למלכות הנקרא קול ג"כ ונכללו זה בזה.

שלהובי בעטרי וכו' פי' הגבורות קשורים בחסדים באהבה שאינה מתבטלת לעולם ושיעור הכתוב ברקים שהם הגבורות למטר שהם החסדים עשה המאציל שתמיד הגבורות קשורים בחסדים:

אשכחן שמאלא דאתחזר לימינא פי' מפסוק ראשון דכתיב מימינו אש דת למו למדנו שהגבורות נכללו בחסדים ומ"ש וימינא לשמאלא היינו מפסוק ב' דכתיב ימינך ה' נאדרי בכח הרי שהימין חזר להיות שמאל ועושה דין ומ"ש הא גבורה לימינא חוזר לענין ראשון שהשמאל נכלל בימין.

עננא תקיף פי' גבורה כמ"ש כמד"א ויהי בשמעכם את הקול מתוך החשך ונודע שחשך היא גבורה ושיעור הכתוב וענן כבד על ההר שהיא גבורה ומה יצא ממנה קול שופר חזק מאד:

תלת חשוכי הוו חמאן פי' היה יוצא הקול מהבינה שהיא פנימית יותר מכולם אבל כשבא לגבורה מתעצם שם ולכך אמר לעיל מגו דעננא תקיף הוה נפיק ההוא קלא. א"נ י"ל עננא תקיף היא בינה והיא נק' חשך כמ"ש בס' בראשית והקול יוצא ממנה וז"ש תלת חשוכי וכו' שהם גבורה הוד מ' והקול יוצא מהבינה שהיא פנימית מכולם.

ומאן הוו חמאן פי' ע"י מי היו רואים:

דף פא:

ואת קול השופר תני ר' יצחק כתיב וכו' דבריו סתומים ולא פי' מהו קול השופר ואפשר שר"ל קול ושופר שהוא זעיר ובינה ולכך הביא פסוק שתים זו שמעתי לומר שהם שתים. א"נ ר"י מפרש קול השופר היינו חו"ג וז"ש כמ"דא אנכי ולא יהיה לך ונודע שעשה ול"ת הם חו"ג:

ר"י אמר קול השופר בשופר מב"על פי' אם נאמר ששופר היא בינה וקול הוא זעיר שיצא ממנה קול בשופר מב"ל דמשמע קול שהוא זעיר נעשה בשופר שהיא בינה אבל כיון

דכתיב קול השופר משמע שהוא מדה אחת והוא זעיר שנקרא קול ונק' שופר שהוא לשון יופי כדמפרש ר"י בעצמו בסמוך:

והעברת וכו' ביום הכפורים פי' בינה שנקרא יום הכפורים כנ"ל בדא איתברי שופר פי' ע"י הבינה נברא זעיר הנק' שופר ושיעור הכתוב והעברת שופר תרועה שהוא זעיר. וע"י מי תהיה העברתו ע"י בעשור לחדש ביו"הך שהיא בינה:

מה שופר וכו' פי' שופר שבע"הז.

אף הכא וכו' פי' בינה וס"ל לר' יוסי קול שהוא זעיר יצא משופר שהיא בינה. וכן דעת ר"א שאמר קול דנפיק משופר.

השפר כתיב חסר נ"ב היינו מקום התפארת והיופי

אתרא דקלא נפיק מניה איקרי שופר פי' כסברת ר' יוסי ור"א

תו אר"ש וכו' אתרא דקלא פי' בינה שמשם יצא זעיר שנקרא קול. פי' ה' דא קול השופר פי' בינה נק' קול השופר: ושיעור הכתוב כי ע"י האורות שיוצאים מפי הבינה יחיה האדם שהוא זעיר ולפ"ז מ"ש ר"ש אתרא דקלא אינו מפרש קול של הפסוק. דקול השופר דקרא היא בינה כמ"ש בסוף דבריו. אלא מלתא באפי נפשה קאמר שהבינה אתרא דקלא שהוא זעיר שיצא ממנה. אבל לעולם פי' קול השופר דקרא לפי' זה השני של ר"ש היא הבינה. נמצא לר' יהודה קול השופר הוא זעיר קול שהוא יפה. ולר' יוסי ור"א ולפי' קמא דר"ש קול השופר קול שהוא זעיר יצא משופר בינה ולפי' השני דר"ש קול השופר היא בינה.

נהירו בוצינא וכו' פי' היא הבינה נק' נהירו ונק' בוצינא לפי שיש בה ה' גבורות הנק' בוצינא וה' חסדים נקראים נהירו:

רוחא רבא דאיתער בנימוסי גבורה דלעילא פי' בחינת גבורה אחת שיצאה מהבינה שנק' צפון

מצפון לא כתיב פי' דאי כתיב מצפון הוה אמינא גבורה דזעיר ורוח סערה שהיא בחי' גבורה באה ממנה אבל כיון דכתיב מן הצפון בה' הידיעה ש"מ שמהבינה באה:

דהוה אחיד ביה ולא אחיד פי' שגבורה דזעיר היא ענן גדול שהיא גבורה תקיפא ונק' ג"כ אש מתלקחת שר"ל שאחוזה בבינה ואינה אחוזה:

ויאמן מבסם ליה וכו': פי' מי ממתיק הגבורה הזאת היינו החסדים הנקרא נוגה כנודע שתמיד הגבורות נכללים בחסדים:

ומתוכה ומגווה פי' שלא נפרש שהחשמל הוא בתוכה כנשמה בתוך הגוף אלא ר"ל ומגווה דהיינו מחיצה לפנים ממחיצה.

כעין החשמל ולא כחשמל פי' שלא ראה יחזקאל אלא כעין.
בתר ד' דרגין דכתיב ורוח סערה וכו' זה כמו פי' אחר שמפרש רוח סערה וכו' הם ד' קליפות והחשמל פנימי מכולם. א"נ י"ל מ"ש לעיל רוחא רבא וכו' היינו קליפה שנק' רוח סערה ושרשה מן הצפון כמ"ש הרב שהקליפות מסיגי ז' מ' שיצאו מהבינה.
ומ"ש ומה מבסם ליה וכו' ר"ל מי ממתיק הקליפות הקשות: שהם רוח סער' ענן גדול ואש מתלקח' הוא הנוגה שרובו טוב' כנודע ולפי זה הכל פי' אחד:

דף פב.

ההוא דכתיב ביה ואש מתלקחת פי' מתוך קליפה שלישית שהיא אש מתלקחת הוא החשמל ואע"פי שיש עוד נוגה שהיא ד' וא"כ הו"לל כעין החשמל מתוך הנוגה. י"ל כיון שהנוגה הוא בחי' קליפה הנאכלת עם הפרי בכלל הקדושה יחשב וכאלו החשמל מתוך האש.
ה' דרגין דקלין פי' חג"תם ובינה וז"ש דרגא ה' הוא דכתיב קול השופר שהיא הבינה שנק' קול השופר וסברא זו של ר' יוסי בר יהודה היא כפי' שני של ר"ש דלעיל שקול השופר היא בינה שנקרא קול גדול ונקרא שופר:
איתגליאו בחד פי' שכל הספירות נכללו במלכות:
רישא הם חב"ד וגופא הם חג"ת ויט שמים וירד. פי' שמים אש ומים היינו חו"ג ונודע כי רישא דמלכא בח"וג אתתקן כמ"ש הזוהר בפ' משפטים וז"ש ובאתר דאית רישא אית גופא:
ידא ולא גופא פי' מ' הנקרא יד.
יד ה' עילאה מ' דאצילות
יד ה' תתאה מ' דבי"ע:

דף פב:

ד' חיון איתי פי' חג"תם דאצילות וז"ש דאינהו בגו לגו היכלא קדישא שהם פנימיות האצילות:
ואינון קדמאי עתיקין פי' שיצאו מעיני א"ק כנודע שעשרה ניקודים יצאו מעיני א"ק ומהם חג"תם וז"ש דעתיקא קדישא. שעיקר שם עתיקא קדישא הוא א"ק כמ"ש הרב.
ומ"ש כללא דשמ' עילאה פי' חג"ת הם יה"ו וה' אחרונה מ': ה"ג ולשאר נביאים במראה אליו אתודע במראה ולא מראה. ר"ל שהנביאים הם מהמ' שהיא נוקבא אבל משה נבואתו מזעיר שהוא דכורא:

דזכי לאחסנא פי' שיזכה שיהיה ה' נחלתו ולכך אמר זכי בה בעלמא וכו': כגון לוי שזכה בעו"הז כל שכן בעו"הב:

דף פג.

מאי על ה' אתר דעילאין ותתאין פי' אריך הוא על ה' שהוא למעלה מזעיר וטעם שלא הזכיר א"וא לפי שהם נכללים בדיקנא דאריך כמ"ש הרב: ה"ג וההוא אתר דאקרי במתי ארץ היינו שמים. ור"ל ארץ היא מ' במותי ארץ הוא זעיר. על במותי ארץ היינו אריך שהוא למעלה מכולם. ויש בחי' עונג ובחי' הרכיבה ובחי' אכילה דסיפא דקרא שכולם מיני הארות: אר"א אז תשיב לא כתיב דאז משמע שמדבר על אריך שהוא יושב ע"ג הזעיר אבל השתא דכתיב אז תתענג על ה' ר"ל עונג דידיה אמאן רמייא ואמר על ה' שהוא הזעיר שמשם בא עונג לצדיקים:

ציון וירושלים דאיקרון במותי פי' יסוד ומ' דידה שנקרא ציון וירושלים כנודע ומלה דאמר ר"ש הכי הוא. פי' אע"פי שהפסוק מדבר על ז"ון שהם שמים וארץ. גם פי' ר"ש שמפרשו על אריך אמת.

דנפיק מעתיקא לזעיר פי' ויתן לך האלהים שהיא מ' מטל הבא מאריך לשמים שהוא זעיר.

חד גבורה עילאה פי' בינה.

נ' תרעין פי' ה"ג שנק' נש"ב

מנהון ימינא פי' כגון גבורה דחסד וגבורה דנצח. ומנהון שמאלא כגון גבורה דגבורה וגבורה דהוד.

וכל חד וחד גבורה אתקרי פי' אע"פי שאמרנו מנהון ימינא. כולם הם גבורות אלא לגבורה דחסד ודנצח קרי להו ימינא:

גברת ה' חסר כתיב פירוש בינה

דא הוא שכינת זיו יקריה פי' דרש ישמיע לשון קבוץ כמו וישמע שאול שר"ל יקבץ כל הגבורות הנז' במ' בנוי שהיא בנינה מגבורות דאימא שהם חמשה וז"ש ישמיע כל דהיינו הב"ל בתהלתו שהיא מלכות. ומ"ש והני ד' מההוא נהר וכו' כתב הרב בס"הכ ונהר בינה יוצא מעדן מאבא. הגן הוא זעיר ומשם דהיינו מבינה הנז' יפרד והיה לד' ראשים שהם ד' ראשים דזעיר עכ"ל ובזה מובן לשון זה.

מ"ט לא ימיש וכו' פי' כיון שזעיר ישלח שרשיו על יובל שהיא בינה לכך לא ימיש מעשות פרי תמיד דהיינו נשמות הצדיקים.

בד' רוחי עלמא פי' חג"תם.

מטורי דאפרסמונא דכייא פי' מנה"י דבינה:

דף פג.

וחמשין כתרין חסר חד נ"ב בזה יובן כי לפעמים אומרים ע' פנים לתורה ופעמים אומרים מ"ט פנים טהור וכו' כי תרוויהו איתנהו והוא כי ב"פ מ"ט גי' צ"ח והם כ"ו ע"ב עכ"ל ור"ל ע' ענפין הם ע"ב כי שנים שהם שני סופרים אינם בחשבון כנודע וכן ב"פ מ"ט. הם כ"ו ע"ב נמצא שהכל אחד. דבר אחר וידבר אלהים חד פי' בינה:

ה' דרגין אחרנין פי' חג"ת נ"ה שבהם מתפשטת הבינה:

כל דא ודא פי' מתקשר גבורה בחסד וחסד בגבורה. א"נ היינו ת"ת שכולל חו"ג והיינו שאמר כל דא ודא.

הא אלין אינון דאיתגליין: פי' נה ים כי נה"י נק' לבר מגופא ומ' נגלית ד"א כל אר"י לאכללא אברהם פי' כל היינו חסד ולפ"ז את כל כולם על החסד. ואלהים שהיא גבורה נכללה בחסד.

שאר כתרין דאתכסיין פי' בח"בד

אינון דאתגליין פי' נה"י

לאמר פי' מ'

אלא מסטרא דיובלא הוה פי' דמסטרא דיובלא נפקי על ידי הארתה במ' כמ"ש לעיל בפ' בא אל פרעה:

דף פד.

וכנהו אתחזיאו בהו פי' הקולות העליונים שהם חג"ת נה"י היו נראים בקולות התחתונים שהם חשך ענן וערפל כמ"ש לעיל דף פ"א ע"א הוו מתגלפי בחשוכא ענגא וקבלא וכו' אבל מ"ש לעיל חשך ענן וערפל הם גבורה הוד מ' דאצילות. הכא אי אפשר לסבור כן שהרי אמר חמשה קלין שהם חג"ת נ"ה דאצילות היו נראים על ידי חשוכא וכו': אלא יסבור חשך ענן וערפל הם נה"מ דבי"ע:

ואתעטרו בדא פי' ישראל נתעטרו בקולות אלו:

אעטר בעטרוי לקב"ה פי' בינה נתנה מוחין לזעיר

ויובלא אתעטר וכו' פי' שגם בינה קבלה מוחין מאריך כנודע ולכך נקט בחדווא נגד מוח חכמה ששם השמחה ורחימו נגד מוח בינה כי בינה נק' אהבה רבה. בשלימו נגד הדעת ששלימותו ע"י הדעת:

ווי למאן דגלי ערייתהון פירוש שמסלק נה"י דא"וא שהם מוחין דזעיר שהזעיר מכסי פתחהא:

בחוורא וכו': פי' הם גווני חג"ת חוור סומק ירוק והזעיר נתעטר באינון גווני: אבל ר' יהודה מפרש על המוחין ממש ולכך אמר בעטרה שעטרה לו אמו:

תננא דסיני הוה נפיק: פי' מ' הנק' תננא שהיתה בסיני כמ"ש בסמוך כשהיתה מגלה הארותיה סליק אשא שהם הגבורות דאימא ומתעטר בתוך התננא דהיינו שמקבלת הארה מבינה: מקוטרת מר הוא חסד כמ"ש הרב בכוונת הקטרת והיינו חוור. ולבונה אור מקיף שהוא דין כנודע והיינו סומק. מכל אבקת רוכל היא המ' שכלולה מהכל והיא אוכם:

ירד עניו ה' באש: פי' שירד זעיר להר סיני עם המ' שנק' אש ועיין דף פ"ו ע"א שאמר כן הזוהר בהדיא:

מתחזיין בתרין סטרין: פי' שמצד זה קורא מה שבצד האחר:

והא כתיב מימינו וכו' פי' שהימין הוא העיקר

מעשה אלהים המה ודאי פי' ר' יהודה ס"ל אבן טובה בראה הקב"ה מחדש וממנה עשה הלוחות וז"ש מעשה אלהים המה ודאי משמע מחדש רבי יצחק אמר של סנפירנון הוו ס"ל של ספיר היו ונפח בהם וכו' ולא בראם מחדש:

דף פד:

רבי יהודא אמר וכו' פי' מחזיק סברתו מדכתיב מעשה אלהים המה משמע מחדש בראם.

א"ל א"ה וכו' פי' רבי יצחק א"ל אפי' לדידי דאמינא דספיר הוו וכי דספיר בלאו עובדא דקב"ה אינון. במאי אוקימנא מעשה וכו' רבי יהודא מקשי לר' יצחק דהמה משמע בריאה מחדש. ואם הם ספיר כדבריך בלאו הכי כל הספיר עובדא דקב"ה אינון ומאי המה:

א"ל ת"ח וכו' פי' רבי יצחק מתרץ לפי סברתו אלו כתיב והאבנים הייתי אומר בריאה מחדש. השתא דכתיב והלוחות על התפשטותם קאמר מעשה אלהים המה.

אר"ש כולא חד הוא פי' אלו ואלו דברי אלהי' חיים אבל נרא' יותר כדברי ר' יהודה שברא' מחדש מטל דאריך וכדמפרש.

לדעתייהו דאינון דאמרין נקובין הוו אם היו נקובים בלוחות מב"על. וכך לכולהו פי' בכל ה' שבצד ימין היה קורא ג"כ אותם ה' דמצד שמאל. וכדין מסטרא אחרא בה' דמצד שמאל קורא ג"כ אותם דימין. וה' ראשונים הם נגד ה' חסדים אע"פי שיש בהם עשה ול"ת. וה' אחרונים נגד ה' גבורות:

דף פה.

דכתיב דגל מחנה יהודה מזרחה פי' יהודה שהיא מלכות נתחברה עם הת"ת שהוא מזרח כמ"ש לעיל דקריב שמשא לגבי סיהרא א"כ יהודה שהיא מ' התחילה להזריח כמ"ש לעיל ושארי לאנהרא סיהרא.

ויהודה עוד רד עם אל פי' יהודה נתחבר עם המ' שנקרא אל.

דא קב"ה פי' זעיר.

אורייתא מחכמה דלעילא נפקת פי' שהמוחין דאבא הם בזעיר ומהם נתקן.

מבינה נפקת פירוש מוחין דאימא הם בזעיר ומהם נתקן ולכך א"ל ר' יהודה הכל אמת שמוחין דא"וא הם בזעיר וז"ש אורייתא מחכמה ובינה איתכלילת.

דא שכינתא פי' מ':

דא כנסת ישראל פי' בינה:

דף פה:

ביתא קדישא וכו' פי' מלכות שאבא יסד ברתא.

במאי אוקימנא הני קראי: פי' פעם מקדים שמים ופעם מקדים ארץ ותירץ הא תנינן וכו' שנטה הקב"ה שהיא הבינה קו ימינו שהם ה' חסדים ובראו זעיר. ונטה קו שמאלו שהם ה' גבורות ובראו מ' נמצא דכחדא אתבריאו. בקדמיתא את השמים זה כמו ד"א ויובן במ"ש הרב שכשהיו זו"ן בתוך אבא היה הזעיר יונק מו' ראשונות דאבא. והמ' מד' תחתונות בסוד ו"ד דיו"ד וכשניתנו לבינה התחתון יוצא ראשון לכך מ' היתה יונקת מד' ראשונות דאימא והזעיר מו' תחתונות בסוד ד"ו ד' על ו' וז"ס אשת חיל עטרת בעלה בעלמא דאתי וז"ש לעתיד לבוא שהיא בינה צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם עכ"ל הרב. וז"ש הזוהר בקדמיתא דהיינו בהיותם באבא את השמים ואת הארץ קודמים ולבתר בהיותם באמא ארץ ושמים. א"נ יובן כמ"ש הרב בכוונת ברכת אבות שתחלה אנו מתקנים זעיר ואח"כ המ' ובמלת מלך עוזר אנו מתקנים המ' תחלה ואח"כ זעיר. ובספר אור יש' כתב בשם האר"י ז"ל כתוב אחד אומר את השמים ואת הארץ וכתיב ארץ ושמים. אלא בעולם הבריאה שמים קדמו כי באותו עולם גוברת הקדושה והרוחניות. ובעולם העשייה הארץ קדמה כי שם גובר היותר חומרי כי כל כוונת עולם העשייה היה להגשים הדברים. וז"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בעולם הבריאה היה וכן בראשית ברא אלהים את השמים ואת. וכו' אבל ביום עשות דהיינו עשייה היה ארץ תחלה ואח"כ שמים עכ"ל האר"י ז"ל ובזה מובן לשון זה.

אתי חד נהרא קדישא משחא וכו' פירוש שיסוד עולה בסוד הדעת ומושיך הטיפה מן המוח שהם מוחין דאבא ואמא הנקרא שמן שגם אימא נקרא שמן על שם אבא כנודע:

דף פו.

וכדין כתיב על הר סיני וכו' פי' וירד ה' שהוא זעיר להתחבר עם המלכות שהיא עומדת על הר סיני:

מהכא וידבר אלהים את כל וכו' פי' מ' נקרא אלהים ונכללו בה כל הספי' אלמא שנתחברה עס זעיר.

עאל בברית פי' יסוד הנקרא כל

בגופא דמלכא פי' ת"ת.

פרי אדם פי' יסוד שהוא ענף הזעיר הנקרא אדם.

כל פרצופין שרי גרסינן דגליפא גוגליפין נ"ב פי' צורה שלמה ופי' רבי יהודה משל למרגליות צרורה בכלי ודפוס. פי' כשתצייר צורת אדם הוא כמו כלי ודפוס לצורה העליונה. וע"כ אסור לצייר צורת אדם:

דף פו:

דהאי סלקא עד כורסי יקרא דמלכא פי' עולה עד הזעיר שהוא כסא לבינה ומ"ש ואתעטר ברישיה. היינו שגורמת מוחין לרישיה דזעיר.

ה"ג וקב"ה משתבח בההו' צלותא מלה עלאה היא פי' הם תפילין של ראש שהם מוחין דזעיר כדמפרש ומה שחידש בפי' זה הוא במלת תפלה שלפי' הראשון מפרש תפלה ממש של עני עולה עד זעיר. ולפי' זה תפלה הם תפלין ש"ר שהם מוחין דזעיר ומשם באים למ' וזהו תפלה לעני. ה"ג לא אתחזי ברישיה.

פנים דנהרין וכו' נל"עד שה' פרצופין הם בקדושה וכנגדם בקליפה ולכ"א עשרה פנים ה' לכאן וה' לכאן א"נ כנגד נרנח"י דקדושה ודקליפה:

דף פז.

באתר דשלטא על כל אינון פנים רחיקין וכו' הה"ד על פני וכו' פי' עכשיו מפרש על פני כל אחיו הם אותם שלא נתגיירו שהם אחוזים בפנים רחיקין ותתאין. אבל לקמן שאמר ע"פ כל אחיו ישכון דאי שאר קריבוי איתגזרו וכו' מפ' שהוא ביסוד והם במלכות וקאי על הגרים שהוא מעולה מהם ומ"ש כ"ש דלא אתגזרו וכו' הוא כמו פירוש הראשון שמפרש על אותם שלא נתגיירו. וכ"ש ההיא דאתניסבת לגוי מעיקרא:

דף פז:

בנים אתם ממש כתב אור ישראל שיובן במ"ש הרב כי מי שזכה לחיה ונשמה הם בנים דחכמה ובינה ואחים לזו"ן ומי שיש בו נפש ורוח הם בנים דזו"ן וז"ש בנים אתם ממש.

על פתוריה חד נהמא וכו' פי' בתחלת הסעודה יסדר נהמא חד או יתיר כדי שישאר בשעת ברכת המזון פת שלימה לברך עליו ברכת המזון דאינו אסור אלא להביא פת שלמה בשעת הברכה משום העורכים לגד אבל אם היתה שם אין חשש כמ"ש ב"י בא"ח והש"ך בי"ד סימן קע"ח. ובח"י דף פ"ח הנריע שיניח פת שלם ואין קפידא בזה.

דשמא קדישא משמן נפקא נ"ב זעיר יצא מאבא

כמ"דא כשמן הטוב על הראש פירוש אבא שהוא על רישא דזעיר.

אלין טורי דאפדסמונא דכייא פי' שמן היא בינה ונקרא שמן על שם אבא. כמה טבא שמא עילאה פי' זעיר:

דף פח.

מהו ברכה שמא קדישא פי' מה היא כוונת ברוך אתה וכי אפשר לברך להקב"ה אלא בגין דמניה וכו' ר"ל שמתעלה זעיר ונמשך ממנו שפע לכל העולמות.

ביומא שביעאה תליין פירוש בינה. ובג"כ מאן דאיהו בדרגא דמהימנותא בעי לסדרא פתוריה וכו' וברכאן לא אשתכחו על פתורא ריקניא וע"כ וכו' חזר עוד לקמיה ואמר ובג"כ בעי לסדרא פתוריה ג' וכו' ולא ישתכח פתורא ריקניא ותשרי ברכתא וכו'. בח"י דף פ"ח כתב ממאמר זה דקדקתי שיש לסדר ערך לחם חדש מליל שבת אחר הסעודה על השלחן וכל יום השבת כולו. שאחר שביאר ערך השלחן לצורך הלילה. חזר עוד ואמר ובג"כ וכו'. חדא לעיקר כבוד השבת שהוא ההכנה מבערב לסעודה. וחדא לאחר הסעודה כדי להשאיר ברכה עליו כל שאר יומי שבתא. ויהיה זה התעוררות לשלחן העליון להסתפח בנחלת ה' לחם מן השמים להשפיע לתחתונים בשאר הימים. וכל המסדר שלחנו בזה הענין השלחן העליון ישפיע עליו מלחם השמים וכל שלחן שהיא ריקנית בשבת לאתחול עליו ברכה שלא תחול ברכה על דבר ריקן כמ"ש הזוהר. ובשבת לא חשו חכמים משום העורכים לגד שלחן. כי יש במה לתלות טעם לדבר ולמ"ש הלבוש לית דחש לה. גם הט"ז בי"ד סי' קע"א השיג עליו בדברים של טעם. המסכימים למאמרי הזוהר:

בעי לסדרא פתוריה לעיל בפ' בשלח דף ס"ג כתב מעין לשון זה וכתב עליו בס' אור יש' מ"ש הזוהר בפ' בשלח בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא היינו אחר סעודת הלילה ולזה כיון הט"ז בי"ד סימן קע"ח על מ"ש רמ"א שם יש מקומות שנוהגים לערוך שלחן

ולשום עליו מיני מאכל בלילה שלמחר מלין התינוק ויש בזה איסור משום העורכים לגד שלחן וכתב הלבוש שמטעם זה יש לאסור המנהג שנוהגים לערוך שלחן בליל שבת בפת שלם כל הלילה שנתפשט מחוק העורכים לגד שלחן ולא נהירא לענ"ד דדוקא בלילה שקודם המילה שעושים כן למול התינוק יש בו שייכות העורכים לגד שהוא מזל. מש"אכ בליל שבת שמניחים לחם משנה הוא בשביל כבוד שבת שכבדו ה' בלחם משנה ואין בזה משום מזל ואין בו איסור כלל. ונל"עד יפה כיון הט"ז הגם שבסידור הא"רי ז"ל כתב תניח השלחן במקומה בליל שבת ומפה פרוסה עליו ויניח בכוס של ברכת המזון מעט יין ותניחה על השלחן להשאיר ברכה מליל שבת. גם פתיתין על השלחן ולא פת שלם משום העורכים לגד שלחן כמ"ש בב"י עכ"ל הסידור אבל לפי משמעות הזוהר דקאמר לסדרא פתוריה משמע כדברי הט"ז ואליו תשמעון הלא מביא משאת בנימן בתשובה שאם יהיו כל חכמי ישראל בכף א' וס' הזוהר בכף ב' מכריע את כולם. עכ"ל הרב בעל ס' אור ישראל. ונל"עד שדברי הרב הם עיקר כדעת הלבוש וב"י. ודברי הזוהר בפ' בשלח אינו הפך דברי האר"י ז"ל כי נוכל לפרש דבריו מ"ש לסדרא פתוריה היינו בפתיתין ומפה פרוסה ולא פת שלם. ואף על פי שבפ' יתרו אמר ועל כן בעי לסדרא פתוריה בליליא בנהמא ומזונא התם מיירי בסעודת הלילה כדמוכח מסוף הלשון שאמר ובגין כך בעי לסדרא פתוריה תלת זמני מכד עייל שבתא. ולהכי הרב אור ישראל עצמו לא הביא ראיה מפרשת יתרו רק מפ' בשלח ודוק. וכן כתב מורינו שהעיקר כדברי הסידור אמנם יש מי שפירש שלצאת ידי כל הסברות בתחלת סעודתו יניח פת הרבה. כל מה שיש לו לג' סעודות כדי שיברך בר"המ על כל הפת הנשאר על השלחן. ואין חשש משום העורכים לגד. מאחר שאין עורכים אותו מחדש אלא שייורי ברכה.

א"ל ר"א לאבוי אילין סעודתי היך מתקנן א"ל ליליא דשבתא וכו' בסעודתא ג' דא היא סעודתא דזעיר וכו' בח"י דף ס"ז טעם שנז' בפסוק והרכבתיך על במותי ארץ שהוא סוד סעודת הלילה אחר אז תתענג על ה' סוד סעודת שחרית לרמוז כי הכלה מקבלת שפע מן הע"ק קודם שתשפיע עלינו. ופי' הכתוב הוא כך אז בלילה הכלה תתענג בע"ק שהוא על ה' ושוב תשפיע לנו. ובכן כתיב והרכבתיך על במותי ארץ. והסדר הנכון הוא המסודר כאן בפ' יתרו. ומה שכתב בפ' האזינו חד סעודתא דמטרוניתא וחד סעודתא דמלכא וחד סעודתא דע"ק:

ענין הסעודות הוא מונה ולאו סדר הסעודות קא חשיב רק חד וכו' שנה ולא פירש בסדר זמנים כמו בפ' יתרו ושם דיבר בקדשו בסדר המדות מלמטה למעלה כדרכו בכמה מקומות ובפרק י"ז אבאר אמיתתן של דברים כמ"ש מרן האר"י ז"ל ההוא אמר סעודה

א' חק"ל תפוחין ובסעודה ההיא היא האוכלת. וסעודה ב' דעתיקא קדישא. ובסעודה ההיא הזעיר אנפין הוא האוכל. וסעודה ג' דזעיר אנפין ובסעודה ההיא ע"ק הוא האוכל. אשר לעומת סוד האוכלים הוא הסדר אשר סידר הרש"בי בפ' האזינו סדר הסעודות ואמר חד סעודתא דמטרוניתא וחד סעודתא דמלכא קדישא וחד סעודתא דע"ק. וסדר השנוי בפ' יתרו סעודה א' חקל תפוחין וב' ע"ק וג' זעיר אנפין. דיבר על בעל הסעודה ההיא מי הוא העיקר בה להזמין את האחרים אתו ובכן נאמנו מאד דברי הרש"בי בשתי המקומות וסרו תלונות המפרשים:

דף פח:

ביה בליליא מתברכא מטרוניתא וכולהו חקל תפוחין ז"ל הרב בסידור בסעודת הלילה יאמר דא היא סעודתא דחקל עמידתה נגד נה"י: תפוחין עמידתה נגד חג"ת. קדישין עמידתה נגד חב"ד ונקראת סעודה זו כן כי היא אוכלת מפומא דזעיר וב"סהכ הביא פירוש זה ועוד כתב למה נק' סעודת הלילה סעודת' דמטרוניתא לפי שמזדווגים חיך וגרון דידה שהם בחינת חכמה ובינה על ידי הלשון דידה שהוא הדעת ואנו אוכלי' בלילה פה המלכות מזווג הזה שבפיה.

ביומא דשבתא בסעודתא תניינא כתיב אז תתענג על ה' על ה' ודאי דההיא שעתא וכו'

ז"ל הרב בסידור בשחרית היא סעודתא דעתיקא תכוין כי א"וא ניזונים מפה העתיק' מהאורות היוצאים. גם אריך גופה עולה וניזון מעולם העקודים היוצאים מפה א"ק עכ"ל. וב' הפירושים האלו הובאו ג"כ בס"הכ:

דא היא סעודתא דזעיר ז"ל הסידור במנחה היא סעודת הזעיר תכוין שעולה הזעיר בדיקנא דאריך עד מזל הח' והוא נהנה מהשפעת פומא דאריך ולכך נק' סעודתא דזעיר. ובס"הכ הביא פי' זה. ועוד כתב שבשחרית מזדווגים חיך וגרון דזעיר ע"י הלשון נמצא שהאכילה היא מפה הזעיר. ובמנחה מזדווגים חיך וגרון דאריך ע"י הלשון והאכילה היא מפה עתיקא עכ"ל. והנה המקובלים מקשים מ"ש הזוהר כאן עם מ"ש באידרא זוטא חד סעודתא דמטרוניתא וחד דמלכא קדישא וחד דעתיקא קדישא וקשה סידורא דהכא עם סידורא דהתם. ולפום ריהטא נאמר שבאידרא לא הזכיר בהדיא כל סעודה של מי היא. ובפ' יתרו פרט כל אחד ואחד דהיינו שחרית סעודתא דעתיקא ובמנחה דזעיר וילמד סתום מן המפורש. אבל בדברי האר"י ז"ל שכתבנו יתורצו אלו ב' המאמרים. האמת שסעודת שחרית היא דעתיקא לפי שא"וא שיונקים מפה אריך. א"נ שאריך גופיה יונק מפי א"ק. ובמנחה דזעיר לפי שיונק מפומא דאריך וזה מ"ש בפ' יתרו. ומ"ש באידרא חד דמלכא קדיש' דהיינו שחרית יובן במ"ש בס"הכ שבשחרי' מזדווגים חיך וגרון דזעיר

והאכיל' מפה זעיר. ובמנחה דעתיקא לפי שבמנחה מזדווגים חיך וגרון דעתיקא ע"י הלשון והאכילה היא מפומא דעתיקא ואלו ואלו דברי אלהים חיים ולתירוץ זה צריך לומר שהכוונה היא כמ"ש בפ' יתרו אע"פי שהבחינה האחרת גם היא אמת היא הארה בעלמא אבל ההיא דפ' יתרו היא הארה ממשית. משא"כ ההיא דבאידרא ומ"ש הכא מתברכא מטרוניתא וכולהו חקל תפוחין. פי' חקל תפוחין דהכא הם בי"ע.

מבני מלכא עילאה פי' זעיר היכלא דמלכא מלכות: חומרא דתלת מלי עונש של שלש סעודות שביטל ומהו העונש דינא דגיהנם. א"נ חומרא דג' מלי עונש גיהנם שיש בו ג' דברים אש ושלג ושרביטא דאשא שיש שם כמ"ש בפ' תרומה וז"ש דינא דגיהנם וכו':

כשאר זמנין וחגין פי' יש לו עונש אבל לא כמועדים וכן כתב בס' אור ישראל:

נשמתא אחרא וכו' הזכיר הזוהר ג"פ נשמתא ויובן במ"ש הרב ז"ל בלילה יכוין לקבל נר"ן מצד הנוקבא דהיינו כשיאמר בואי בשלום יכוין לקבל נפש מצד הנוקבא וכשאומר ש"ץ ברכו את ה' המבורך יכוין לקבל רוח מצד הנוקבא. וכשאומר ופרוס עלינו וכו' יכוין לקבל הנשמה מצד הנוקבא. וביום יכוין ג"כ לקבל נר"ן מזעיר דהיינו בנשמת כל חי יכוין לקבל נפש מזעיר. וכשסומך גאולה לתפלה יכוין לקבל רוח מזעיר. ובשמע ישראל דמוסף יכוין לקבל הנשמה מזעיר עכ"ל ולכך הזכיר ג"פ נשמה כנגד נר"ן דמ' שהם ג' או כנגד נר"ן דזעיר ואע"פי שלא אמר הזוהר נר"ן כן דרך הזוהר להעלים הדברים. סעודתא דאברהם יצחק ויעקב: כי סעודת הלילה היא של מ' נגד יצחק שהמ' בנינה מהגבורות. ושל שחרית שהיא דעתיקא היא נגד אברהם שבעתיקא הם החסדים הגדולים. ושל מנחה היא דיעקב שהוא זעיר.

אורייתא מתעטרא בעטרין שלימין פי' זעיר מתעטר במוחין שלימין מא"וא.

אשתמע בר"ן עלמין כתב הר"חו ז"ל כי ה' חסדים כל א' כלול מכולם הם כ"ה:

וכן ה' גבורות ובכללות גדול הם כ"ה פעמים עשרה הם ר"ן ועתיקא קדישא גלי רצון דיליה כתב הרב שבמנחת שבת מתגלה חסד דעתיק שבגו יסוד דעתיק שהוא במצחא דאריך וז"ס ואני תפלתי לך ה' עת רצון. אבל בשבת כד מטא שעתא דצלותא דמנחה רעוא דרעוין אשתכח וכו' קל כרוזא נפיק וכו' בח"י דף קמ"ה מאמר זה מבואר כי לאחר שיתגלה מצח הרצון דע"ק אח"כ מכריז הכרוז על עסק סעודה ג' ולכן צריך לעשותה אחר מנחה ולהזהר בה כי זכותה מצלת מגוג ומגוג. וכתב בדף קמ"ד כי מקובל אצלנו שט' חדשים תהיה עת צרה עד עת יולדה והיום האחרון יכבד הצרה מכל שלפניה ויום שבת יהיה הצרה עד עת מנחה ואז ישראל יהיו נענין ברצון בשעת מנחה ומיד יתפרסם משיח וזש"ה בעת רצון עניתיך דהיינו בעת גלוי מצחא דאריך כמש"ל:

דף פט.

ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתיה ז"ל האר"י משה גי' קפ"ד קס"א גם משה גי' נוצ"ר ונ"ו דנוצר גדולה כי מדת נוצר חסד היא בבינה דדיקנא ולכך נו"ן גדולה נגד נ' שערי בינה ומשה הוא בבינה ולכך נכנס בהיכל הרצון שרצון ונוצר אותיות שוות וז"ש בזוהר שמות דבההוא היכלא אתכנש משה עכ"ל ובזה מובן לשון זה. דע' ענפין דנהורא הם ז"ק דזעיר ומ"ש דזהרין מכל סטרא וסטרא פירוש שיש להם הארה מאריך ומאבא ומאימא:

מאן חמי ענפין דנפקין וכו' פי' שכל ספי' וספי' מתחלקת לכמה ספי' עד אין קץ ד"מ חסד כלול מי"ס וכל א' מהי"ס כלול ממאה וכע"זהד עד אין סוף.

ה' קיימין בגו אילנא פי' הם ה' חסדים שמתפשטים בזעיר וז"ש כלהו ענפין בהו אחידן שהז"ק דזעיר הנק' ענפין אחוזים בחסדים הנז':

מאן חמי אינון תרעין וכו' הם ה' חסדים הנז' שנק' נש"ב וכן ה"ג נק' נש"ב ג"כ כנודע ור"ל מאן חמי אינון תרעין שהם ה' חסדים וה' גבורות שמאירי' לכל קצה וקצה דזעיר וז"ש דמתפתחן בכל סטר וסטר.

ונהרין בההוא נהורא פי' שהארתם בבינה:

ורוחא דא מענוגא דההוא עתיקא מתפשט פירש שנשמה יתירה באה מאריך למ' ונשאר חצייה תוך המ' וחצייה יורד לבני ישראל כמ"ש בפ' ויקהל וזה שאמר דמתפשטא לכולהו בני קדישין:

קפוטקאה שהיה מקפוטקיא חמרך קטיר בטופסא חמורך קשור אותו באילן ולא כמ"ש בגיליון או אפכי לאחורך וכו' פי' או לא תרד מעל החמור אלא חזור לאחוריך ולך אחרי.

ובתריה דמר וכו' פי' כדרך הב' שאמרת לי כן אעשה אלך אחריך כדי להסתכל בך וכאלו הסתכלתי בשכינה. ומסרסי גרמייהו כל ו' יומין ז"ל תלמידי האר"י זל"הה מהתיקונים תבין כי כל אזהרות שעל הזווג מע"ש לע"ש הוא במשמש לשם הריון כי צריך לבנים וצריך אז להיות הזווג משבת לשבת כדי שיהיה בההיא טיפה נשמה קדושה ועליונה מיחוד עליון אמנם אם אשתו כבר מעוברת או מניקה אין לחוש על כך עכ"ל. ובספר משנת חסידים דף מ"ט פ' י"א הביא סברת תלמידי האר"י ז"ל והנה בספר חמדת ימים דף צ' בענין עונת שבת הביא לשון התיקונים ומאמרי הזוהר הנוגעים לענין זה וכתב ואנכי קבלתי מרבותי דעונש זה לאו דוקא במשמש לעיבור ונתעברה אלא אף אם בלתי משמש לעיבור אסור כי הנה אף שאינו מוליד בפועל הוא מוליד בכח ועביד בן לעילא בחיצונים דוגמא דמוציא שז"ל וכו'. וכתבתי זה כי ראיתי בשם הרב ז"ל וז"ל כל אזהרת רז"ל על הזווג מע"ש לע"ש הוא במשמש לשם הריון אמנם אם אשתו מעוברת או מניקה

אין לחוש כ"כ והטעם כי כל עצמה של אזהרה זו אינו רק לבל ישפיע נשמות צדיק ורע לו. רק נשמות השבת ואם כבר היא מעוברת ומניקה בטלה זאת הטענה ע"כ וזה הפך מכמה מאמרי הזוהר שזכרנו שלא לבד היה הטעם לבל ישפיע נשמות חצוניות בחול רק להיותנו בצלם אלהים דוגמת עליונה ופנה למעל' לצורך הייחוד עליון כמבואר במאמרים שזכרנו:

ואנכי ראיתי במכת' הקדש מהר"חו עצמו כתב וז"ל אמר לי מורי כי כל אזהרו' הזוהר על הזווג מפלגו' לילה ואילך הם אף בלילי שבת זה במשמש לשם הריון אמנם אם אשתו מעוברת ומניקה אין לחוש ע"כ:

והתלמידים התחכמו ללמד משם אף לימי החול ומצאו און להם דברי התיקונים הנז"ל דקאמ' ההוא בן דעביד עליה אתמר צדיק ורע לו וכו' דמשמע דוקא במשמש להריון. וכבר כתבנו כי אין הכונה על הבנים הנולדים בפועל רק על הנולדים בכח אף אם לא תתעבר. ולא יתכן שדברי התיקונים יהיו הפך מכמה מאמרי הזוהר ומאמרי התיקונים עצמם:

ואולם להתיר בליל טבילה או כשבא מן הדרך בימות החול יש להם שרש גדול בזוהר בראשית דמ"ט וז"ל כל בר נש וכו' ושם נאמר וע"ד בעי לכוונא בחדווא דא כמה דבעי בחדוותא דשבתא הנה כי שתיהן יש להם שרש למעלה וכולם שוו בשיעוריהן כזווגא דשבת. ושמענו מן החברים כי בליל שבועות אחר שקראו בבית הרח"ו ז"ל בא חבר אחד ושאלו למה לא בא פ' הלילה והשיב הרח"ו אולי נזדמנה לו טבילה של מצוה והוא מטעם דברי הזוהר הנזכרים דטבילת מצוה מותרת בזמן איסור הזווג ע"כ תמצית דברי ס' חמדת ימים. בשעתא דמטרוניתא אזדווגת למלכא. כתב הרב כי בחצות ראשון דחול מזדווג יעקב ולאה מן החזה ולמעלה ובחצות השני מזדווגים יעקב ולאה מן החזה ולמטה ובחצות ראשון דליל שבת כמו חצות אחרון דחול. ובחצות השני דשבת הוא זווג ישראל ורחל שהוא מבחר כל הזווגים עכ"ל ובזה מובן לשון זה

דף פט:

בביתי פי' מ'

ובחומותי פי' יסוד ומ' דידה הם חומות בסוד חומת בת ציון חומת ירושלים

וההוא יד חולק וכו' פי' מפרש יד לשון חולק כמו חמש ידות. באשלמותא טב. הוא פירש של ושם טוב דקרא ושיעור הכתוב ונתתי להם יד שהוא לשון חולק. וזה החולק הנז' הוא שם טוב דהיינו באשלמות טוב והוא מלא מבנים ומבנות:

ששת ימים ודאי פי' ו"ק דזעיר שכל אחד היה משמש ביומו כמ"ש בכמה דוכתי:

דף צ.

ונהר דא נביעו דמבועא פי' אבא

משתקייא כל גנתא דעדן פי' אימא ושיעור הכתוב ונהר הוא אבא יוצא מעדן שהוא אריך להשקות את הגן בינה:

עדן ממש איקרי אב פי' וא"כ הנהר הוא אימא להשקות את הגן הוא זעיר דא קב"ה פי' זעיר

דא כ"י פי' מלכות.

את דייקא לאכללא שכינתא עילאה פי' את דאביך לרבות בינה שנה"י שלה נעשו עצם מעצמיו דזעיר. וגם את דאמך לרבות אבא כי אבא יסד ברתא:

אביך סתם: פי' אימא וזעיר:

אמך סתם פי' אימא וברתא:

את לרבות כל מה דלעילא ותתא פי' לרבות פרצופים עליונים ותחתונים.

האי דאמר רבי אבא פי' ר"י בא לסייע לר' אבא שעדן הוא אבא ואינו אריך לפי שהוא נק' אין:

רח"א ודאי כולא חד כבד וכו' פירש ר"ח מפרש אביך ואמך הם ז"ון ומביא ראיה מדתנן אר"ש בנים אתם לה' אלהיכם שהם ז"ון שנקראים בנים דא"וא ואתם ג"כ הם בניהם וז"ש כולא חד שהם אב ואם העליוני' שהם ז"ון ואב ואם התחתוני' לאכללא כולא דלעינא ותתא. פי' ז"ון ואביו ואמו התחתונים:

דף צ:

בשמא וכו' פי' מ' ומ"ש בק"בה ממש פי' זעיר. א"נ בשמא שמותיו ית' בק"בה א"ס:

אר"י מ"ט פי' למה הזכיר הכתוב כסף וזהב ליכתוב לא תעשון אלהים אחרים ותירץ משום דכתיב לי הכסף ולי הזהב ור"ל אע"ג דכסף וזהב רומזים לגבורה וחסד. אפ"ה אין עושים אותם אלוהות: וה"ג ואע"ג דלי הכסף לא תעשון אתי כלומר אותי. באתר חד הוא. ת"ת הנק' ישראל וכולל ח"ג.

ומ"ש מעיל צדקה וכו' פי' ישראל אומרים מעיל צדקה דהיינו בגדים של ת"ת הנקרא צדקה יעטני והם חסד וגבורה שנכללים בו וז"ש כחתן הם החסדים וככלה הם הגבורות.

תרין חדוון ברחמי פירש כשיש הרחמים אזי יש ב' שמחות וכשיש דינים אין שם רק חדוה א' לבד.

דעלמא עילאה פירש בינה שמתלבשת בזעיר וז"ש ברזא דשמא קדישא י"הו שהוא זעיר.

אנכי אתגליא פירש מלכות ואתגניז. פי בינה כי אנכי רומז למ' ובינה:

דף צא.

בשביל אוריתא פי' יסוד

דאבא דנפק מגו רזא עילאה פי' שיוצא מאבא.

וסי' אני פרעה פי' פרעה היא בינה והיא עלמא דאתי

דתרין כרסוון פי' בינה שניהם נק' כסא בינה כסא לאריך ומ' כסא לזעיר. ומפרש הזוהר כיצד נרמזו השני כסאות באנכי ואמר אני כ' דכרסייא אחרא עילאה ור"ל אני היא מלכות וכ' היא כסא העליון שהיא בינה:

ה"ג א' לייחדא רזא דשמא קדישא בדרגוי למהוי חד ורזא דיליה ו' ונ"ב א' מתחלפת בו' כשתכתוב וא"ו במילואה:

נ' רזא למדחל קב"ה פי' שהנ"ון היא מ' שנקרא יראה והיא ה' אחרונה שבשם:

דכרסייא עילאה פירש בינה

על גבי חיון עילאין פירש חג"תם.

אלין אינון תריסר פקודין פי' חשבון מצות התלוים באנכי עולים י"ב:

דכלילן רל"ו פקודין פי' להשלים רמ"ח.

ואת דא לא אתחלף פי' הי"וד דאנכי לא נתחלפה:

י"ב מכילן פי' ג' הוי"ות בדיקנא דאריך נגד י"ב תיקוני דיקנא שכל הוי"ה היא ד' הרי י"ב והוי"ה הכוללת הם י"ג וז"ש וחד דשלטא וכו' והיא נגד ונקה הכולל כולם: כנודע. מגדלא דפרחא באוירא יראה היא נוקבא דס"א שיונקת מיסוד דנוקבא דקדושה שמשם חיותם ויסוד דנוקבא נק' אוירא כנודע.

ורזא דא אנכי פי' שגם לא יהיה לך שהם ל"ת נגד ה"ג הם כלולים בה' חסדים שהם אנכי:

כללא דעילא ותתא פי' בינה ומ'. ועילאין ותתאין הם כפשטם וחיון הם חג"תם דאצילות:

דף צא:

אב ובן שלישי ורביעי חד הוא כד לא מתתקן ולא חייש לאתתקנא וכן בהפוכא דא לאילנא דאיהו אתתקן כדקא חזי וקאים על קיומיה כדין ועושה חסד לאלפים גרסינן: ר"ל כמ"ש הרב שפ' פוקד עון אבות וכו'. הוא באדם אחד שנתגלגל ג' פעמים. עם פעם ראשונה הם ד' פעמים ואינו מתגלגל רק אלו הד' פעמים דוקא ותו לא. וכל זה אם לא עשה שום תיקון בד' גלגולים הנזכר אבל כשעושה שום מצוה בכל פעם אזי מתגלגל אפי' עד אלפים פעמים וז"שה פוקד עון אבות וכו' שפעם א' נקרא אב ופעם ב' נקרא בן וכו' עד רבעים דהיינו ארבעה פעמים דוקא וכל זה אם הוא לשונאי. אבל ועושה חסד דהיינו אם בכל פעם עושה שום מצוה יתגלגל עד לאלפים עכ"ל בס' הגלגולים ובזה מובן לשון זה:

ר"מ פקודא לאומאה בשמי' ובאורח קשוט הרמב"ם ז"ל ובה"ג מנו מצוה זו של ובשמו תשבע ממנין המצות. אבל הרמב"ן ז"ל כתב מש"ה ובשמו תשבע אינה מצוה אלא רשות דאף מי שיש בו כל אותם המדות את ה' אלהיך תירא וכו'. אפ"ה בשמו תשבע רשאי לישבע. אבל אינה מצוה. עוד כתב הרמב"ן או יהיה לאו הבא מכלל עשה לנשבע בשם ע"ז דכתיב ובשמו תשבע וסמוך ליה לא תלכון אחרי אלהים אחרים ור"ל בשמו אתה רשאי לישבע ולא בשם ע"ז ולאו הבא מכלל עשה עשה עכ"ל. ורעיא מהימנא קאי כשיטת הרמב"ם ובה"ג שמצוה לישבע באמת וז"ש פקודא לאומאה בשמיה וכן דעת האר"י ז"ל כמו שנעתיק לשונו לקמן.

ומאן דאומי שבועה הוא כליל גרמיה ז"ל האר"י סוד השבועה הוא סוד ז' תחתונות דז"א בסוד אור מקיף שלו וזה נמשך לה מפה דז"א כי מסוד אותו ההבל הנמשך משם הוא מקיף אל ז' ספירות תתאין דמ' והם סוד ז' הבלים דקהלת שיוצאים מפה הז"א ומקיפים את ז' תחתונות שבה כי השבועה היא במ' אך שנמשך לה מז"א אישה יקימנו:

אמנם הנשבע באמת הוא גורם להלביש את גוף המ' שהם ז' ספי' תתאין דילה ע"י ז' הבלים דפומא דז"א ולכן מצוה גמורה לישבע באמת דכתיב ובשמו תשבע וזהו פי' שבועות אמת כי אמת הוא ז"א ומניה עושה שבועה זו להקיף המ' בהיותה נגד החזה כנודע. גם כל המקיף הוא מסוד שם אהי"ה ואהי"ה פעמים אהי"ה גי' אמ"ת. וזהו שבועה אמת. והנשבע לשקר מונע ממנה אותם ההבלים דקדושה וכ"ביכול מלביש אותה על ידו הבלים טמאים שעליהם נאמר גם זה הבל ורעות רוח עכ"ל:

ונבוא אל הביאור מ"ש הוא כליל גרמיה באינון ז' דרגין עילאין הם ז' מקיפים דז' תחתונות דז"א שעל ידי שבועת אמת שנשבע מושך ז' מקיפים דז' תחתונות דז"א מפה ז"א להקיף ז' תתאין דמ'.

ומ"ש דשמא דקב"ה אתכליל בהו היינו מלכות הנקרא שם ה' נכללה ונתלבשה באותם המקיפים

ומ"ש והא שעתא אינון פי' שאינם רק חג"ת נה"י שהם ו"ק דז"א אבל מ' דז"א שהיא עטרת יסודו אינה נחשבה שבכלל יסוד היא ואם כן שיתא אינון ותירץ איהו בר נש דאומי וכו' כליל גרמיה בהו והוא שביעאה דהיינו שעל ידי שבועת אמת שנשבע האדם הוא נכלל עם הו"ק הנז' והם שבעה ונל"עד שר"ל שע"י תיקון שעושה בשבועת אמת מגדיל מקיף של מ' דז"א שהיא עטרת יסוד דז"א עד שתהיה נחשבת בכלל הספירות דז"א ותהיה כא' מהם וממשיך אותם הז' מקיפים דז"א למ' שהיא נוקבא דז"א נמצא באלו הוא השלים חשבון הז'. וא"ש מ"ש הרב ז"ל שיכוין להמשיך ז' מקיפים מז"ת דז"א

לשבעה תתאין דמ'. לקיימא שמא קדישא בדוכתיה כמ"ש הרב שע"י שבועת אמת גור' להלביש גוף המ' שהם ז' תתאין דילה ע"י ז' הבלים דפומא דז"א ואז היא עומדת במקומה נגד החזה דז"א. וע"ד כתיב ובשמו תשבע מביא ראיה לב' דברים שהזכיר מ"ש פקודא לאומאה דכתיב ובשמו תשבע. ועל מ"ש ומאן דאומי וכו' כליל גרמיה באינון ז' דרגין וכו' דכתיב ובשמו שהיא מלכות תשבע תמשיך לה ז' תתאין דזעיר על ידי שבועת אמת: גרים להההוא אתר דלא יתקיים בדוכתיה כמ"ש הרב שהנשבע לשקר מונע ממנה הבלים דקדושה וכ"ב יכול מלביש אותה הבלים טמאים שעליהם נאמר הבל ורעות רוח לכ"א גרים להההוא אתר שהיא מ' דלא יתקיים בדוכתיה שכיון שממשיך לה הבלם טמאים ע"י שבועת שוא ממילא מתמעטת משיעור קומתה וחוזרת בסוד נקודה ואינה עומדת במקומה. ונל"עד זש"ה ורעות רוח ר"ל שע"י הבל טמא אזי ורעות רוח כי מ' הנקרא רוח הקודש משברה וממעט קומתה.

אומאה לקיימא פקודא דמאריה פי' כגון שנשבע לקיים המצוה כמ"ש דהע"ה נשבעתי ואקיימה וכו'.

כד ההוא יצה"ר מקטרג לבר נש ומפתה ליה למעבר על פקודא דמאריה דא איהו אומאה דמאריה ישתבח בה ואצטריך ליה לבר נש וכו' גרסינן. ור"ל אם יצה"ר מפתהו ונשבע ליצרו זו היא השבועה שחפץ בה הקב"ה מכל השבועות הנזכר. שהראשונה שנשבע באמת אינה כ"כ וכן מי שנשבע לעשות מצוה אינה כ"כ כזו ובזו בלבד קב"ה משתבח. נדר איהו לעילא ואינון חיי מלכא. ז"ל הרב ז"ל בדרוש הנז"ל:

ואמנם ענין הנדר הוא למעלה בסוד המוחין דידה ולכן הוא מכונה לבינה כי הלא מוחין של זעיר נעשו מנה"י דבינה ומהמוחין דזעיר הם מוחין דמ' נמצא כי הנדר תלוי באימא עילאה. אך לפי האמת שורשו במוחין דזעיר המאירים בנוקבא. והענין כי הלא אחר שעל ידי השבועה נעשה כל גופה אז נשלם ג' ספי' עלאין דידה ע"י הנדר ואז היא בשוה עם ז"א והוא מאיר בה כי הוא מסתכל במצחא כי שם מוחין דילה ואז יסתכל מצחא דיליה בסוד מוחין אל מצחא דילה בגו מוחין דילה ומתנהרין כי א"א מאיר ממצחא דיליה אל מצחא דזעיר ומצחא דזעיר אל מצחא דילה וז"ס הנדר שהם רמ"ח איברים דילה וג' מוחין דילה:

ועוד הארה הנמשכת מג' מוחין דיליה אל ג' מוחין דילה הרי נדר בגי' ואף על פי שאין בה אלא תרין מוחין כי דעתה קלה. עכ"ז בזווג ראשון ובביאה ראשונה נותן לה סוד רוחא דשדי בגווה שהוא שם ב"ו כנודע שהוא דעת שלה שבחוץ כנודע ואז נשלמו בה שלש מוחין וז"ס משר"זל חומר בנדרים מבשבועות שהשבועה כנשב' במלך עצמו פי' כי הוא

הבל היוצא מז"א עצמו להקי' ז' תחתונות דנוקבא. והנדרים כנודר בחיי המלך שהם המוחין דבינה הניתנים לז"א ונקראים חיי המלך כנודע ומאלו מאיר לנוקבא במוחין דילה עכ"ל:

ונבוא אל הביאור נדר איהו לעילא ואינון חיי מלכא כמ"ש הרב שהנדר הוא להמשיך מנ"הי דבינה מוחין דזעיר להאיר לנוקבא במוחין דילה ולכך הנודר כאלו נדר בחיי המלך שהם נה"י דאימא שבתוך זעיר שהם חיים דילה ומשם מאירים למוחין דנוקבא. רזא דרמ"ח שייפין. כמ"ש הרב כי נדר הם רמ"ח איברים דילה וג' מוחין דילה ועוד הארת ג' מוחין דיליה שמאירי' בג' מוחין דילה הכל גי' נד"ר. והכא כתב הזוהר ותריסר קטירון בחושבן ונדר הכי גרסינן והרב ז"ל לא הזכיר הששה הנוספים מה הם. ונל"עד שיובן במ"ש הרב לעיל שהארת ג' מוחין שבמצחא דאריך מאירים בז"א וכשמסתכל במצח זעיר וא"כ רמ"ח אברים דילה וג' מוחין דילה עם הארת ג' מוחין דזעיר הם ששה. והארת גי' מוחין דאריך שמאיר לג' מוחין דז"א הם ששה אחרים הכל גי' ונ"דר ששלשה מוחין דזעיר נחשבים פעמים כשמקבלים מג' דאריך נחשבים עם אריך והם שש. וכשמשפיעים למ' נחשבים ג"כ עם ג' דמ' הם שש אחרים וז"ש כאן רזא דרמ"ח שייפין וי"ב קטירין שר"ל י"ב קשרים שכל מוח מאלו הנזכר בין דא"א בין דזעיר בין דמ' הוא קשר בפני עצמו:

וע"ד חמיר משבועה כמ"של בשם רז"ל:

חיי מלכא אלין דיהיב חיין לכל אלין שייפין גרסינן ור"ל שמנ"הי דאימא שהם חיים לז"א נותן חיים לאיברי המלכות:

ואיקרון הכי בגין דאינון חיין נחתין מעילא לתתא להההוא מקורא דחיין גרסינן ור"ל שהמוחין דזעיר שהם נה"י דאימא נחתין מעילא דהיינו מבינה לז"א והיכן מתקבצים אותם המוחין כדי נלכת למ'. ואמר להההוא מקורא דחיי שהוא יסוד דז"א. ומההוא מקורא שהוא יסוד דזעיר יורדים להאיר לאברי המלכות. ואקדים מ"ש הרב בספר הליקוטים וז"ל דע כי אורות הנמשכים מזעיר למ'. אינם יוצאים ועוברים דרך דופני מחיצות הז"א אל המ'. דא"כ ברגע אחד היו ניתנים בה כל המוחין. רק יורדים תחלה ליסוד דזעיר ומשם עולות כולם עד החזה ששם הוא הנקב שעשה בוצינא דקרדינותא בחזה דז"א לעבור משם אל האחורים ודרך שם יוצאים כל האורות ונעשים צלם א' אל הנוקבא וחוזר ויורד מן הכתר עד למטה בסיום גופה. נמצא אחר שעלה חוזר להכפל ויורד. וז"ס אותה בעיא בפרק הכונס בב"ק על אש נכפפת שהזיקה כי זה שביארנו נק' אש נכפפת וכבר ידעת כי המ' כולה היא מן הגבורות שהם אש ולכך נקראת אש נכפפת עכ"ל. ובאוצ"ח כתב

ג"כ שכל האורות הבאים אל המ' הם ע"י יסוד דז"א בסוד מציון מכלל יופי שהוא יסוד הנקרא יפה תואר בסוד ויהי יוסף יפה תואר:

אלהים שהיא מ' הופיע דהיינו מקבלת הארתם מיסוד הנקרא ציון. וז"ש כאן בגין דאינון חיין נחתין מעילא וכו':

שבועה לקיימא דרגא דלתתא רזא וכו' כמ"ש הרב ז"ל שהשבוע' של אמת לתקן גוף הנוקבא ע"י ז' מקיפים דז"א שהולכים ומקיפים שבעה תתאין דמ' וז"ש רזא דשמא קדישא שהיא מ' הנקרא שם וצדקו דברי הרב ז"ל שכתב להקים ז' תחתונות דנוקבא עם מ"ש הזוהר לקיימא דרגא דלתתא וכו'. ודא איקרי מלך עצמו דרוחא עילאה וגופא דיליה למשרי בגויה ולדיירא ביה כרוחא דשארי גו גופא וע"ד איקרי מלך עצמו דרוחא עילאה תאיבא למשרי בגויה עצמו. דההוא דסתיר לעילא גרסינן. וכן הוא בזוהר מוגה ור"ל שהשבוע' להמשיך מז"א עצמו למ' כמ"ש בשם הרב כי זה הוא סוד משר"זל חומר בנדרים מבשבועות שהשבועה כנשבע במלך עצמו כי הוא ההבל היוצא מז"א עצמו לקיים ז"ת דנוקבא עכ"ל. וז"ש ודא איקרי מלך עצמו שהוא ז"א.

ומ"ש דרוחא עילא' וגופא דיליה למשרי בגויה פירוש ז' מקיפים של ז' תחתונות דזעיר נקראים רוחא עילאה כי זעיר נקרא רוח והמקיפים דיליה נקראים רוחא עילאה ור"ל להמשיך המקיפים דזעיר הנקרא רוחא עילאה ולהמשיך ג"כ הארת ז"ת דז"א הנקרא גופא דיליה למ' וז"ש למשרי בגויה וכו' דהיינו בתוך המ'. כרוחא דשארי בגופא כרוח האדם השורה בתוך גופו. כן הארת ז"א הנקרא רוח שורה בתוך המלכות:

וע"ד איקרי מלך עצמו דרוחא עילאה וכו' הוא ז"א שממשיכין המקיפין שלו הנקרא רוח' עילאה למ'. שהנדרים הם חיי המלך שהם המוחין דידיה למוחין דידה. אבל השבועה במלך עצמו שממשיך מהמקיפין דיליה לז"ת דידה. וז"ש דרוחא עילאה שהם מקיפין דידיה תאותם לחנות בתוך המ' וז"ש תאיבא למשרי בגויה.

ומ"ש עצמו דההוא דסתיר לעילא פי' עצמו של ז"א שהוא מסותר למעלה בתוך הבינה כמ"ש הרב ז"ל שזעיר מדורו בהיכל הבינה. וזהו שדקדק הרב ז"ל כי הוא ההבל היוצא מז"א עצמו:

אח"כ מצאתי במקום אחר שכתב הרב וז"ל השבועות כנשבע במלך עצמו היא המלכות והנדרים כנודר בחיי המלך שהיא הבינה וז"ס למה נדרים חלים על דבר מצוה משא"כ בשבועות לפי שהנדרים עליונים מבינה וגבוהים מן המצוה לכן חלים עליהם. אך השבועות הם במלכות ולכך אינם חלים על מצוה עכ"ל. ולפ"ז אפשר לפרש שבועה לקיימא דרגא דלתתא וכו' ודא איקרי מלך עצמו. היא מ'. ומ"ש ורוחא עילאה וכו' הוא

כמו פי' הראשון ומ"ש וע"ד איקרי מלך עצמו היא מלכות. ומ"ש דרוחא עלאה תאיבא הוא כמו פירוש ראשון ומה שכתב עצמו דההוא דסתיר לעילא. פירוש מלכות היא עצם הזעיר שהוא מסותר לעילא כמו שאמר הכתוב עצם מעצמי. ושני הפירושים אמתיים כי הם מיוסדים על הקדמות הרב ז"ל.

הוא מקיים להההוא אתר פירוש למלכות כמ"של.

וכד קאי האי אתר מקויים פי' כשהמלכות עומדת במקומה ומקבלת מקיפים דז"א ואינה מתמעטת כל העולם מתקיימת. וז"ש מקיים כל עלמא. נדר שרייא על כולא מובן במ"של בשם הרב שהנדרים באימא ולכך חלים על דבר מצוה והשבועה במלכות לכך אינה חלה על דבר מצוה: עד כאן שייך לר"מ

דף צב.

קיימין כל מקורין דשייפי גופא פי' שביסוד נכללים כל הו"ק ולכך נק' כל שכולל כולם. ובר"מ יומא דנייחא דעלמא גרסינן ול"ג דוכרא ואית ספרים דגרסי דוכרנא:

מאן דאדכר למלכא אצטריך לברכא ליה ומאן דאדכר לשבת צריך לקדשא ליה גרסינן וכן נמצא בזוהר מוגה ור"ל ומאן דאדכר למלכא שהוא זעיר אצטריך לברכא ליה דהיינו להמשיך לו ג' מוחין מא"וא. ומאן דאדכר לשבת ג"כ צריך לקדשא ליה בקידוש הלילה ובקידוש היום ולקדש עצמו בטבילה וברחיצה בחמין כר"י בר אלעאי: זכור לדכורא ז"א. שמור איהו לנוקבא מ'.

יום השבת רזא דכל מהימנותא פי' שביום השבת אנו מקבלים שפע מכל הספירות הנק' רזא דכל מהימנותא וז"ש דתלייא מרישא עילאה שהוא א"א עד סופא דכל דרגין שהיא מ':

תלת דרגין אינון פי' בינה וז"א ומ'. וז"ש שבת עילאה שהיא בינה. שבת דיומא שהוא זעיר. שבת דליליא שהיא מ'. ונל"עד שענין זה לא קאי על שלש סעודות של שבת שהג' סעודות הם עתיקא קדישא שהוא א"א וז"א ומ'. כמ"של דף פ"ח אלא הכא קאי על ג' תפלות של יום השבת שהם רומזים לשלש שבתות הנז' וכן מוכח מויקהל דף ר"ה וז"ל ג' צלותין אשתכחו בהאי יומא לקבל ג' שבתי ונ"ב בינה יסוד מלכות. וז"א הנז' הכא היינו יסוד הנז' התם דגוף ובריתי חד הוא:

וכל חד כד איהי שלטא פירוש כל א' מג' ספירות הנזכרות כששולטת מזמנת לספירות שהם חברותיה וכדמפרש כד אתי ליליא וכו'.

ומ"ש ואתעמר בהדיה פי' כי ז"א מתלבש במ':

שבת עילאה אתמשך עליה פי' בינה מתלבשת בזעיר וכולם בהיכל המ'. וז"ש וכולהו גניזין בהיכלא דליליא:

סעודתא דליליא חמור כדביממא פי' אע"ג דתניא כבוד יום עדיף מכבוד לילה ובש"ע סי' רע"א קידוש הלילה עדיף מקידוש היום. אבל כבוד היום עדיף מכבוד לילה. עכ"ז צריך ליזהר בסעודת לילה כמו בסעודת היום וחמור כדביממא:

כד אתי יממא הוא זעיר. דרגא עילאה פי' בינה. ודרגא תתאה מ' וז"ש דא דאנהיר ליה היא בינה.

ודא דאתנהיר מניה מלכות. תורה שבכתב. פי' נגד בינה כמ"ש בפרשת ויקהל דף א' אמר שם כתב היא בינה. ותורה הוא אבא שבתוך הבינה וזהו תורה שבכתב והיינו שבת עילאה דלעיל שהיא בינה ואבא כלול עמה. ונביאים הם נה"י דז"א נמצא שרומזים לז"א. וכתובים הם במ'. א"כ ג' דרגין הנז' הם תנ"ך:

תרין מרגלין אינון פי' בינה ומ' וכן מוכח בסוף המאמר לקמן:

וחד סיכתא פי' זעיר שהוא יתד המבריח בין בינה ומלכות וסיכתא לשון יתד מלשון יתדות המשכן ותרגומו סכי משכנא: בהדייהו פי' זעיר המחובר עם בינה ועם מ'.

בגווייהו פי' שזעיר מדורו בהיכל הבינה וגם כשעולה בסוד מ"ן הוא בתוך הבינה ונה"י דידיה הם בתוך המ' בסוד מוחין וז"ש בגווייהו.

ומ"ש דקאים בין האי ובין האי פי' שמבריח בין בינה ובין מ' כי קצה העליון בינה. וקצה התחתון מ' ושמים הוא ביניהם.

מרגלא עילאה פי' בינה:

לית ביה גוון פי' מפני שנעלמת אין ניכר בה שום גוון לא חוור ולא סומק ולא ירוק

לית ביה חיזו באתגלייא פי' הארות המתראים בה אין שום א' מהם נגלה: והנה נכתב ע"ג לית ביה גוון אהי"ה יה"ו ונל"עד שהוא ט"ס ואין שם מקומה אלא על מ"ש הזוהר בסמוך נהרין ז' אתוון שם שייך לומר אה"יה יה"ו.

גליפין בלטין כפל הדברים כי כתב הרב שאהי"ה יה"ו הם חג"ת נהי"ם. כי אה"י הם חג"ת. יה"ו הם נה"י ה' אחרונה דאהי"ה היא מ'. ולפי שהיא אחורי הת"ת: לכך היא סמוכה ליו"ד דאה"יה שהוא ת"ת ולכ"א גליפין נגד החסד שהוא א' דאהי"ה כי החסד יומא דאזיל עם כולהו ועל ידו נחקקו כמ"של בתוספתא דף ס"ח לכך אמר גליפין. בלטין נגד גבורה בסוד טובה תוכחת מגולה. ונצצין נגד הת"ת שהוא מאיר הרבה לפי שיסוד דאימא נתגלה בתוכו ובקעין בקיעין נגד נ"ה שבהם חסדים המגולים: וקסטירין נגד יסוד שיש בו כמה מיני הארות. ונהרין נגד מ' שהיא מקבלת מכולם. וז"ש ונהרין כל חד וחד:

אינון תרין שמהן הם אה"יה יה"ו שיש בהם ז' אותיות:
מחקקין בההוא מרגלא פי' חקיקתם מאימא הנקרא מרגלא:
וביומא דשבת נצצין מצד הגבורות ונהרין מצד החסדים:
ופתחין פתחין הנה יסוד ומ' דאימא נקראים ציון וירושלים כמו של מלכות כמ"ש הרב בכמה דוכתי וז' אתוון אלו יוצאים מהבינה ופותחים יסוד ומ' דידה ויוצאים. וז"ש ופתחין פתחין ונפקי ושלטי:
מתנצצי אתוון פי' האותיות מגלים הארתם:
ובנציצו דילהון עאלין דא בדא כתב הרב בס"הכ א' דאה"יה שהוא חסד מכה ביו"ד די"הו שהוא נצח ואזי יוצאים ב' שמות יהו"ה בניקוד צבאות מחסד. ואל מנצח. וכן ה' דאה"יה מכה בה' דיה"ו והם גבורה והוד ויוצאים מהם ב' שמות יהו"ה בניקוד אלהים בגבורה ואלהים בהוד. וכן יו"ד דאהי"ה מכה באות ו' דיה"ו שהם ת"ת ויסוד ויוצאים מהם שני שמות מצפ"ץ אחד בת"ת ואחד ביסוד. ואות ה' אחרונה דאהי"ה היא במלכות ויש בה י"ה אד"ני. ואלו הז' שמות הנזכרים נקרא ז' שמהן דמרגלאן עכ"ל:
ונבוא אל הביאור מ"ש וכד עאלין דא בדא נהרין וכו' פי' חסד ונצח שהם שני אותיות ראשונות דאה"יה וי"הו שהם א' יו"ד. חסד הוא חוור ונצח לפי שהוא דין קצת ונקרא לבר מגופא כי נ"ה כולם לבר מגופא לכך קרי גוון סומק. וכן גבורה והוד ג"כ שהם ב' ההי"ן דאה"יה יה"ו גבורה מתוקה קצת יותר מהוד שהוא דין קשה בסוד כל היום דוה הוד הפוך. ולכן נחרב בה"מ באלף החמישי שבו היה עיקר השמד והגלות. וכן ת"ת ויסוד שהם יו"ד דאהי"ה ואות ו' די"הו ת"ת נוטה לצד החסד ויסוד נוטה לצד הדין כנודע ולכן ת"ת גוון חוור ויסוד גוון סומק. ומאינון תרין גוונין אתעבידו תרין שמהן. כמ"ש הרב שמכל ב' אותיות יוצאים ב' שמות עד דסלקין אתוון נ"ב של אהי"ה יה"ו:
לשבע שמהן הם ז' שמהן דמרגלאן הנ"זל.
אלף נפיק ונציץ ועאל באות ו' נל"עד שצ"ל באות יו"ד לפי דברי הרב הנ"זל ולפי מ"ש המגיה בסמוך על מ"ש הזוהר ואינון תרין שמהן חד איקרי יהו"ק. נ"ב חסד.
וחד איקרי אל נ"ב נצח עכ"ל. ונצח הוא יו"ד די"הו. וכן מ"ש לקמן ואינון תרין שמהן חד איקרי יהו"ק רזא דאלהים. נ"ב גבורה: והיינו הוי"ה בניקוד אלהים שהיא בגבורה כמ"של בשם הרב.
וחד איקרי אלהים נ"ב הוד. ומ"ש יו"ד עאל ביו"ד ונהרין ונצצין כחדא עד אינון יהו"ק יהו"ק מצפ"ץ מצפ"ן. נ"ב ת"ת ויסוד עכ"ל. לפי זה גם בכאן צ"ל יו"ד עאל בו' שהם ת"ת ויסוד כנודע לפי דברי הרב המגיה שאמר יהו"ק יהו"ק הם ת"ת ויסוד. וגם על מ"ש הזוהר

ענפין סלקין מהאי סטר ומהאי סטר ואינון חד סרי ענפין. נ"ב נ"ל פשוט כי מאחר שת"ת ויסוד נקראים מצפ"ץ והם קו אמצעי מאירים לענפין שבצדדים שגבורה וחסד נחשבים להו"יה א' ד' אתוון. ואל אלהים ז' אתוון הרי י"א וזרועות ושוקים נקר' ענפי הגוף עכ"ל. מכל זה מוכח שדברי הרב המגיה סובבים על ההקדמה שאמרנו בשם הרב ז"ל שחסד ונצח הם מכים זה בזה והם הוי"ה בניקוד צבאות ואל. ולפי זה צ"ל א' באות יו"ד וכן גבורה והוד מכים זה בזה והם ב' הה"ין דאהי"ה יה"ו. וכן ת"ת ויסוד מכים זה בזה והם יו"ד דאהי"ה ואות ו' דיה"ו ולפי זה צ"ל יו"ד עאל באות ו' כמ"ש. ודע כי יש דרך אחרת ג"כ בס"הכ בשם הרב וז"ל וצריך שתחשוב איך יוצאים ז' שמות מז' אותיות אלו כנז' בר"מ פרשת יתרו על פ' זכור את יום השבת ותכוין בז' שמות היוצאים מהם וסידורם כך הוא. א' של אהי"ה היא חסד ויורדת עד ה' אחרונה של אהי"ה שהיא מ' ואז עולה ו' די"הו באות ה' זו אחרונה של אהי"ה והוא סוד היסוד ויוצאים ב' שמות יהו"ק בניקוד צבאות ושם אל אח"כ יורדת ה' ראשונה של אה"יה באות ה' אחרונה והיא הגבורה ואז עולה ה' די"הו בה' אחרונה זו של אהי"ה והוא סוד ההוד ויוצאים ב' שמות הוי"ה בניקוד אלהי"ם ואלהים. ואח"כ יורדת יו"ד של אהי"ה בה' אחרונה של אהי"ה ועולה יו"ד די"הו שם ואז יוצאים משם שני שמות מצ"פץ שהם ת"ת ונצח כי כבר ידעת כי בחינה חיצונה דת"ת הוא הוי"ה ובחינת הפנימית של נצח הוא הוי"ה ג"כ. וכ"ז בז"א ואלו השני שמות הם ב' מצ"פץ הנזכר עכ"ל:

ולפי זה נפרש דברי הזוהר על דרך זה השני שכתב הרב ובלי שום טעות:

א' נפיק וכו' באות ו' שהם חסד ויסוד ויוצאים מהם הוי"ה בניקוד צבאו"ת ו"אל שלפי דרך זה אל הוא ביסוד. וב' הה"ין הם גבורה והוד ויוצאים מהם יה"וה בניקוד אלהי"ם ואלהים. שאלו לא ישתנו לכל הפירושים ומ"ש יו"ד עאל ביו"ד הם ת"ת ונצח ויוצאים מהם ב' שמות מצ"פן מצ"פץ. שלפי דרך זה מצ"פץ בנצחי ולפי זה מ"ש לעיל גוון חיור הוא חסד. וגוון סומק הוא יסוד לפי שנוטה לצד הגבורות. וכן בגבורה והוד הם חוור וסומק כמ"ש בפי' הא' שאלו לא ישתנו לכל הפירושים. ות"ת ג"כ הוא חיור לפי שנוטה לצד החסד. ונצח גוון סומק לפי שהוא לבר מגופא. ועוד בהדי הוצא לקי כרבא:

ולפי דרך זה מ"ש

ואינון חד סרי ענפין פירוש לפי שקו האמצעי הוא ת"ת ונצח אע"פי שהנצח הוא קו ימין. כיון שהוא דין לגבי ת"ת כמ"ש גוון סומק ושמאלא אתכליל בימינא. א"כ באלו הוא קו האמצעי כיון שנכלל בת"ת והענפים הם גבורה והוד. וכן חסד ויסוד אע"פי שיסוד הוא בקו האמצעי. כיון שהוא דין נכלל בחסד וכאלו הוא ימין ולכך שניהם חסד ויסוד

נקרא ענפין. וא"כ שני הו"יות דחסד וגבורה נחשבים לד' אתוון כמ"ש הרב המגיה. ושם אלהים שבהוד ואל שביסוד הם ז' אתוון הרי הכל י"א אתוון וז"ש ואינון חד סרי ענפין: והנה בקבלת שבת כתב הרב שאה"יה יה"ו הוא מ"ב דבריאה ואה"יה יה"ו וז' מרגילאן הם בז"ת דבריא' כמ"ש הרב ז"ל. ועכ"ז נראה מדברי הרב שגם באצילות הם ג"כ שהרי בכוונת התפלות כתב הרב שיכוין בכל תפלה בג' ראשונות אה"י ובשמות היוצאים מהם ובג' אחרונות רצה ומודים ושים שלום שהם נה"י יכוין ביה"ו. ובברכה אמצעית יכוין במ' דהיינו ה' אחרונה דאה"יה ובשם י"ה אדנ"י. ולכ"א הזוהר כאן שמבינה מתנוצצים הם. והם בז' תחתונות דאצילות שהם חג"ת נהי"ם:

וז"ל הרב בס"הכ ענין אהי"ה יה"ו צריך לכוין בכל ז' ברכות של כל תפלה ותפלה ודע כי כפי עליית ת"ת ומ' דרך המדריגות כמו שהודעתיך כן אלו האותיות הנזכרות צריך לכוין בהם כפי המדריגות אשר עלו שם בבחינת אלו עצמם שהם למטה הרי בהדיא שגם למעלה יש אהי"ה יה"ו וז' שמות מרגילאן: אי נמי י"ל שדברי ר"מ דהכא והשמות שהזכיר מדבר בבריאה לפי שמבינה יוצאים ומתנוצצים אורות אלו לבריאה. וז"ל הרב בס"הכ תכוין לקבל שפע מן האלף עולמות היוצאים ונוצצים מן הבינה ואלו האלף הם סוד ז' מרגילאן שהם סוד ז' שמות הרמוזים בבריאה באהי"ה י"הו שהם סוד שבת כנודע כי הם תת"מט ועם הכוונות שכונת בטבילת ע"ש בשם אה"יה יה"ו שהם סוד המקוה והוא גי' קנ"א עם תתמ"ט של עתה הרי אלף עכ"ל. ואין בידי להכריע אם המאמר הזה מדבר באצילות או בבריאה: ומ"ש ברזא דתליסר מכילן דרחמי פירושו במ"ש הרב ששני פאות דא"א הם מצפ"ץ ומהם באה הארה לי"ג תיקוני דיקנא דאריך הנק' י"ג מכילן דרחמי.

ואלין תרין אתוון כד מתחברן דא בדא וכד וכו' נ"ב קו האמצעי מתגבר ועולה עכ"ל והיינו יו"ד דאהי"ה ואות ו' דיה"ו שהם ת"ת ויסוד לפי דרך הראשון שכתבנו. ולפי דרך השני הם שני יו"דין דאה"יה יה"ו שהם ת"ת ונצח. ומ"ש ונהרן ונצצן על כולא באינון חד סרי ענפין " הם ב' הוי"ות ושם אלהים ושם אל לכל הפירושים הנזכר לעיל:

דף צב:

ה' דאשתאר וכו' גרסינן והיינו מ' כמ"של

כיון דאלין שלטי נפק ההוא מרגלא וכו' פי' היא בינה כמ"של

ואתיישב שמא אחרא תחותיה ואיהו י"ה פי' נתיישב שם אחר עם אד"ני ופי' תחותיה במקומו והם י"ה אד"ני שבמ'. ונלע"ד שלפי שהמ' נהירו דתרין מוחין גליפן בה כמ"ש באידרא שהם חו"ב שלה. אבל הדעת שלה ירד בין הכתפים שלה לכך אין בה רק שם י"ה שהם חו"ב שלה. ועיין. בכוונת הקטורת על פ' בד בבד יהיה.

ואשתאר ההוא מרגלא עילאה ביה פי' בינה מאירה במ':
ומתעטר ההוא נציצו דנציץ בהאי שמא פי' האורות שנתנוצצו מן הבינה מאירים במ' וז"ש בה שמא.
לבתר דבטש בהני שמהן גרסינן שבעין ענפין פי' כל שם יש בו עשר ספירות הם ע' והם שם ע"ב כי השני כוללי' לא חשיב להו כמ"ש הזוהר ויקהל דף ר"ב ע"ב.
ואתעביד רתיכא פירש זעיר שהוא כסא לבינה:
ושלטא בעטרוי מלכא בכורסייא ביומא דא פירוש שהבינה מתעטרת מא"א ויושבת על ז"א שהוא כסא דידה כי מלכא הוא בינה וכרסייא הוא זעיר:
ואינון תרין אתוון סלקין ונחתין ונהרין ומתעטרין בכ"ב אתוון כללא דאורייתא גרסינן וכן הוא בזוהר הנזכר ונע"ג תרין אתוון ש"ת ור"ל שש"ת שהם סוף כ"ב אתוון מתעטרין בכ"ב אותיות.
ואח"כ בטשי בתרין אתוון קדמאי ונ"ב א"ב.
ומ"ש וסלקי לחד לשית שבטין וכו' פירש שש"ת כל א' ישבה ו' תיבות ביוצר דשבת שבח יתנו כל אלו וכו'. והם נגד י"ב גבולי אלכסון שבז"א וז"ש ואלין אינון י"ב שבטין דישראל עילאה. תו אלין תרין אתוון. הם א"ב. ומלת קדמאי דלעיל שבדרך אמת כאן מקומה:
וסלקי חד בחמש דרגין פי' א"ב הנז' הם ה' תיבות ביוצר דשבת:
ואינון עשר אמירן פירש יו"ד שבא"ב הנז' הם נגד יו"ד אמירן:
לשכללא לכ"ב אתוון פירש י' וי"ב הנז' הם כ"ב.
י"ב שבטין בתרין אתוון קדמאין פירוש הם בש"ת מכח שהכו בתרין אתוון קדמאי כמ"ש לעיל ועשר אמירן בתרין אתוון דסופא גרסינן. ור"ל שעשרה הם בא"ב בכח שהכו בתרין אתוון דסופא הא כ"ב אתוון דסופא דאורייתא. פי' שהכ"ב אותיות כולם נכללים בש"ת שהוא סופא דאורייתא.
מרגילא עילאה פירוש בינה. בהאי כרסייא דע"ב. פירש ז"א שיש בו שם ע"ב:.
ונהרין כ"ב אתוון פירש כ"ב אתוון הנ"ז והיא כ"ב אתוון דבינה כמ"ש בפרשת תרומה דף קל"ב ע"א.
מרגלא תתאה פי' מלכות.
דהוה בחשוכא פירש שיש בה דינים
מסתכל בההוא נהירו פירוש מסתכלת באור הבינה בכח אותיות אדנ"י שהמלכות נרשמה בהם: ו"ש בחילא דתוקפא דאינון אתוון דאתרשים בהון דאיקרון אד"נ':

וכדין אתנהיר וסליק ההוא נהורא פי' האור שבמלכות עולה ומקבל כ"ב אותיות שבבינה וז"ש ונטל כל אינון כ"ב אתוון עילאין.

ונהיר נהירו וכו' פירוש מקבל ג"כ מהאור שנתנוצץ לע"ב עיבר הנ"זל

ומ"ש ונהיר נהירו כאלו אמר ונהיר מנהירו וכו' לאינון אתוון בהדה כדין מרגלא עילאה גרסינן ופי' כיון שהמלכות מקבלת כ"ב אתוון של בינה אזי בינה נמשכת עמהם ונדבקה בינה עם מ'.

ודא איהו רזא דתושבחתא נ"ב אל אדון. והיינו כמ"ש.

דא איהו סיכתא פי' חג"ת נה"י שהם אה"י יה"ו. הם שבין מרגלא למרגלא שהם בינה ומ': וחג"ת נה"י אלו לדרך הראשון דלעיל הם באצילות. ולדרך השני הם בבריאה. ומלכות היא ה' דאה"יה.

רזא דשמא קדישא מ"ב אתוון פירש אהי"ה יה"ו גי' מ"ב כמ"ש הרב.

וברזא דשמא קדישא דע"ב אתוון וכו' פירוש ע"ב שמות שיש בז"א כמ"ש נפקי מנייהו ע' ענפין מאהי"ה יה"ו. והם שם ע"ב כי שני כוללים לא חשיב כנ"זל.

וכולא האי והאי איקרי שבת פירוש. מ"ב וע"ב הנזכר הוא סוד השבת. כמ"ש הרב ז"ל בכל תפלה והקדישין יכוין באה"יה יה"ו שבהם רמוזים מ"ב וע"ב כמ"ש. ג' דרגין אינון דכולהו איקרון נשבת. שבת עילאה שבת דיומא שבת דליליא וכו' וכל חד כד שלטא נטיל לחברוי וזמין להו בההוא שולטנא דיליה וכו' כיון דהאי אתיא שבת עילאה אתמשך עליה וכולהו גניזין בהיכלא וכו' בח"י דף ס"ח מורי כתב שצריך בכל סעודה לזמן שלשתם יחד ובעל הסעודה בראש כולם בלילי' יאמר דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין וז"א וע"ק אתיין לסעדא בהדה ובשחרית אתקינו וכו'. דא היא סעודתא דע"ק וחקל תפוחין וז"א אתיין וכו'. ובמנחה דא סעודתא דזעיר אנפין וע"ק וחקל תפוחין אתיין לסעדא בהדיה. וסמוכות שלו ממ"ש בפרשת יתרו ג' דרגין וכו':

דנקיט כל שייפי דעלמא עילאה פירוש יסוד כולל כל הו"ק דזעיר הנקרא עלמא עילאה כנודע.

ולתתא איהי שכחה פירוש במ' יש קצת יניקה לס"א ולכך יש שם שכחה כי השכחה היא מצד הקליפה.

ותמן אגליף רזא דשמא קדישא יה"ו פי' ביסוד נחקקים חג"ת שנק' יה"ו כמ"ש הרב בכוונת הלולב:

דף צג.

כגונא בכל עלמא עובדין שראן פירוש שבני אדם משבחין אותו בשביל מעשיו הטובים ואז יש שמחה לאביו ולאמו.

יומין לעילא וכו' פי' ו"ק דזעיר.

באינון יומין עילאין פי' ו"ק

מבועא דכולא פי' בינה:

דף צג:

ברשותא דבר נש איהו פי' שאריכות ימים היא על ידו כשמתקן מעשיו א"נ והארכת ימים הם ו"ק דזעיר שנקרא ימים שהאדם מתקן אותם ויכול להשיגם כמ"ש ואת הבנים שהם ו"ק תקח לך.

על דא צלי דוד פי' אפי' שלא תהיה בכוונה על זה התפלל דוד שתקובל תפילתו:

ה' מלך גאות לבש כתב הרב שביום שבועות זעיר עלה לאריך וז"ש גאות לבש גיא"ות גי' ת"י נימין דאריך:

דף צד.

אלין אינון חדודין דגלגולא גרסינן והם דקדקי הגלגול. וכן בסמוך גרסי טמירין דגלגולא ור"ל סודות הגלגול שהם טמירין:

גלגולין דילה לא מתחייבא וכו' פירוש אם הנשמה שרשה ממט"ט שביצירה ששם מקנן הזעיר שהוא בחינת ו"ק לכך אינה מתגלגלה להיותה תחת יד ס"א היונק ממנה אלא ו' שנים לתקן ו"ק ויותר מזה אינה משתעבדת לס"א. אבל אם נשמתא היא מסטרא דשכינתא פי' אם הנשמה הבאה לעה"ז היא מהמ' אין יניקה לס"א ממנה ואינה נפגמת וזהו ובשביעית. פי' אם היא מהמ' שהיא שביעית אזי יצא לחפשי מן הס"א:

דף צד:

א"ל א"ה רבי מה תוספת לנשמתא וכו' פי' מה תוספת לנשמה שהיא מהמ' יותר משל מט"ט הרי הכתוב השוה אותם דכתיב אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך. וקס"ד דהכי קאמר אין יניקה לס"א בין מהנשמה שהיא מבן ובת שהם זו"ן בין מהנשמה שהיא מעבד ואמה ובהמה שהם בריאה יצירה ועשייה כדלקמן:

ואת שאיל דא וכו' ופי' הכתוב לא תעשה כל מלאכה דהיינו שאין יניקה לס"א מנשמה שהיא מהמ' לא מבעיא אם יש לה לבוש מבן ובת שהם זו"ן. ולא מעבד שהוא יצירה. ואמה שהיא בריאה. אלא אפילו אין לה אלא לבוש מעבד ואמה שהם יצירה ובריאה אפ"ה אין יניקה לס"א ממנה:

ובעירן דאינון אופנים פי' עשייה ששם האופנים:
או בכל חיון פי' שחיות ביצירה כמו עבד שהוא ביצירה:
לא תעבוד בו עבודת עבד פירוש אינו נפגם כמו נשמה שהיא ממט"ט שנקרא עבד שנפגמת ביד ס"א:
אבל סבא וכו' פי' כיון שהנשמה מהמ' היאך כתיב אם אחרת וכו' דמשמע שיתן לו הקב"ה נשמה אחרת ולא נשמתו שהיא מהמ' ותירץ הבדלה חולו של שבת. פי' לעולם הנשמה היא מהמ' והאי דקאמר קרא אם אחרת וכו' קאי על לבוש דילה שהוא ממט"ט שנקרא הבדלה חולו של שבת דהיינו צריך להבדיל בינו שנקרא חול נמ' שנקרא שבת וכדמסיק:
ומ"ש א"ל דא אמתא וכו' פי' הוא מט"ט וקראו אמה בהשאלה שעיקר אמה הוא בבריאה וז"ש בסמוך דא מט"ט והאי גופא איהו אמה:
דאינון מסטרא דעבד כמ"ש הרב בליקוטים שני אלפים תורה הוא ביצירה ששם מט"ט ומשם היו דור המדבר
ותלת אלין אינון אמה עבד ושפחה פי' אמה בבריאה עבד ביצירה שפחה בעשייה:
ה"ג זכה יתיר יהבין ליה רוח אצילות מסטרא דעמודא דאמצעיתא והנה הרב בס' הגלגולים הקשה מאמר זה עם מ"ש בדף צ"ח ע"א דהכא תלה הדבר בזכות לבד ולא בשנים ובדף צ"ח אמר כד זכי לי"ג שנין ולהלאה איקרו בן לכ"י ובן עשרים ולהלאה איקרי בן לקב"ה דהיינו שהנשמה שהיא מהמ' ישיג אותה האדם כשהוא בן י"ג ושל זעיר מבן עשרים משמע דבעינן זכות ושנים. ותירץ ששני בחינות יש. יש נשמות חדשות שלא נכללו באדה"ר ויש בהם מעלה וגרעון. המעלה היא שבפעם הראשונה שיבוא לעולם יכול להשיג עד יחידה דאצילות וגרעון שצריך זכות וגם שנים וז"ש דף צ"ח. ומ"ש בכאן זכה יתיר דמשמע דבזכות לבד תליא מלתא. איירי בנשמות של קין והבל שיש בהם ג"כ מעלה וגרעון. המעלה היא שדי לו בזכות לבד בלא שנים. והגרעון הוא שאינו משיג בפעם ראשונה שיבוא לעולם רק עד נפש דאצילות ומשם ואילך אינו יכול להשיג רוח דאצילות בפעם הראשונה רק אחר שימות ויבא בגלגול וכעזה"ד עכ"ל ס' הגלגולים. ולענ"ד קשה אמאי קאמר הזוהר הכא זכה יתיר יהבין ליה רוח דאצילות וכו' זכה יתיר יהבין ליה נשמתא דאו"א וכו'. וכיון דאיירי הכא בנשמות קין והבל אינו משיג בפעם ראשונה רק עד נפש דאצילות ותו לא כמ"ש. ואפשר שמ"ש הזוהר זכה יתיר יהבין ליה רוח דאצילות וכו' היינו אחר שימות ויבוא בגלגול: ויש מתרצים מ"ש זכה יתיר יהבין

ליא רוח דאצילות וכו'. היינו רוח דמ' דאצילות. וכן מ"ש נשמתא מסטרא דאו"א היינו חו"ב דמ' דאצילות וכן מ"ש הוי"ה בשלימו היינו יחידה דמ' דאצילות:
בכל רקיעין הוא המקיפין אופנים בעשייה שרפים בבריאה חיון ביצירה כמש"ל:

דף צה.

מאן הוא נחשא וכו' פירוש הרב בליקוטים שהוא הס"א הנקרא נחש':
דפרח באוירא הרב לא פי' מלת באוירא ומורינו פירש במ"ש הרב באוצ"ח שהקליפות הם בין אור מקיף ובין אור פנימי וז"ש דפרח באוירא שפורחים באויר שבין המקיף לפנימי. עוד נלע"ד לפי שהקליפות מדור שלהם במדברות שאין בהם יישוב אלא אויר לבד אמר בהו דפרח באוירא. א"נ לפי שהקליפות יונקים מיסוד דנוקבא הנקרא אוירא כנודע ומשם נפרדים וז"ש ואזיל בפרודא כמ"ש בפ' בא אל פרעה דהא התנין הגדול הוה נשיב על תהומא ועבר רוחא אחרא שהוא הדר ובטש בההוא רוחא. א"נ דפרח באוירא לפי שהחיצונים יונקים מיאהדונה"י שנק' אוירא כמ"ש הרב ועיין מה שנכתוב בדף ק"ה ע"ב ובפר' פקודי דף רמ"ו ע"ב:
אית נייחא לחד נמלה היינו הנשמה שהיא בתוך הקליפה כנודע דטיקלא עשיקת נשמתין וכיון שנשבר ונחלש כחו אית לה ניחא:
שרי בחבורא וסיים בפרורא פירש הרב בספר הליקוטים הנה המ' דאצילות היתה אחב"א עם זעיר מחוברת עמו וננסרה ואח"כ חזרה עמו פנים בפנים והס"א עשתה כן שהיתה אחב"א נוקבא דס"א עם בעלה. ואח"כ ננסרה אך כאשר ננסרה ונפרדה אז בא יום השבת ונשארה בפרודא ולא יכלה עוד להתיחד פנים בפנים וז"ס שרי בחבורא וסיים בפרודא עכ"ל:
נשרא דקא מקננא וכו' פי' הרמ"ק ז"ל נשרא היינו היבם שמייבם אשת אחיו שאינו בת זוגו וז"ש נשרא דקא מקננא באילן דלא הווה:
ומ"ש בנוי דאתגזלו ולאו מן ברייו וכו' פי' שהבנים שהוליד היבם אינם נקראים על שמו אלא ע"ש אחיו המת. ולאו מן ברייו שלא נאמר שהבריות גזלו אותם לכן אמר ולא מן ברייו אלא דאתבריאו באתר וכו'. דהיינו שנולדו ע"י אשת אחיו שאינו שלו:
כד סלקין נחתין וכו' לקמן דף ק' פירש הסבא בעצמו שמדבר על הגוף הראשון שמת בלא בנים דנחתין ליה לגו אדמה ואתדן תמן ובתר סלקין ליה להאי תבל השתא נחית השתא סליק:

תרין דאינון חד פי' השני גופות הם נשמה אחת שרוחא קדמאה דשבק באתתיה הולך לגוף הראשון בתחית המתים ובההוא רוחא יקום ההוא גופא. ורוחא ערטילאה היא באה בגוף השני שהוא בן היבם וז"ש תרין דאינון חד:

וחד דאינון ג' פי' גוף השני יש בו ג' רוחות רוח דאעיל תמן ההוא פרוקא הוא במקום לבוש הגרים ורוחא ערטילאה. ונשמתא עילאה דאמשיך עליה קב"ה וזהו חד דאינון ג' וכן פי' הסבא עצמו דף ק':

עולימתא שפירתא דלית לה עייניו פי' האר"י ז"ל כי הזעיר יש לו ב"פ ק"ל שהם ה' הוי"ות דחסדי' גי' ק"ל וה' הוי"ות דגבורו' ק"ל אחרי' והם ב' עינים כי עין גי' ק"ל. אבל המ' אין לה אלא ה' הוי"ות דגבורות שהם גי' ק"ל עין אחת וז"ש דלית לה עייניו שנים: עוד פי' האר"י זל"הה וז"ל דע כי הכלה הכלולה נאצלה בין תרין דרועין ונמצא חו"ב שבה במקום חו"ג שלו וחו"ג שלה במקום נ"ה שלו. ונ"ה שלה אין להם על מה שיסמוכו ולכך רגליה יורדות מות ונאחזים בה הקליפות. וגם בראש שיש נ"ה הפטמיים הרמוזים בעינים אין לה ולכך צריך ליתן עינו בכוס של ברכה להמשיכם לה מהזכר העליון וז"ש בפ' משפטים דלית לה עייניו עכ"ל האר"י ז"ל בליקוטים:

בסבא דמשפטים השכינה עולימתא שפירתא דלית לה עייניו בסע"ה דף ע"ב ע"א כתב הטעם שהיא מסטרא דיצחק קאתיא בסוד ותכהן עיניו מראות. ובעינים שבה של דינים גדולים כנ"זל בפ' הסבי עיניך מנגדי. והדינים דעייניו יש יורדים להיכל זכות ונעשה מהם ע' סנהדרין עין תחת עין ששם מקום הדין והחשבון. אבל באצילות היא עולימתא שפירתא דלית לה עייניו. כי כל הדינים שבה יורדים לבריאה. ובפרט שידוע שמוחין דאלהים דקטנות יורדים לבריאה. ונשארה באצילות כולה יפה. ומו"ם שם אלהים אין בה. וזה שיעור הכתוב עיניך שהם הדינים גדולים הם בריכות בחשבון בריכות לשון בריכה שיורדים למטה כמים הניגרים ארצה להיכל זכות. מקום הדין וחשבון ושם הוא שער בת רבים. כי בעולם האצילות הוא רה"י גבוה עשרה שם מ"ה. ורחבו ד' אותיות הוי"ה. משא"כ עולם הבריאה שם מתחילים הקליפות שהם שער בת רבים. שבהיכל זכות שם מקום הדין והחשבון וכפי אשר נפסק שם לרעה ח"ו אזי לוקחים הקליפות כח מהגבורות ההם לאשר ולקיים כל הפסקי דינים אשר נפסק שם משא"כ באצילות יש שם מיתוק הדין. ותשלום הפסוק עד"ז ע"ש באורך:

(**עולימתא**) **שפירתא דלית לה עייניו** בח"י דף ע"א סוד מ"ש שלחן בצפון מנורה בדרום הם סוד לאה ורחל. מנרתא דסתימא היא לאה שהיא עלמא דאתכסייא שדיניה תקיפין ואנו ממתיקים אותה בדרום ונודע כי עיני לאה רכות יאין לפי שמאירים בה בעינים שלה

נ"ה דאימא. משא"כ רחל שהיא עולימתא שפירתא וכו' כי אין מגיעין אליה נ"ה דאימא וע"כ היא רמוזה לשלחן. שלחן גי' ב"פ צדק"ה וצדקה היא מלכות בשתי בחינותיה בחי' לאה שבה ובחינת רחל שבה ולכן הוא בצפון דמסטר' דמנורה קא אתיא אבל לאה אע"פי שדיני' תקיפין מ"מ השמן של המנורה סוד נ"ה דאבא הכלולים בנ"ה דאימא. כי השמן שבתוך הזית הוא נ"ה דאבא והזתים עצמן הם נ"ה דאימא וכו' ואפשר שכינה אותה בלשון סתימא לפי שהארה הבאה אליה היא ג"כ סתימא דכל סתימין כדרך שסידר הרב בלשון התפלה יהא רעוא מן קדם סתימא דכל סתימין עתיקא דכל עתיקין סתימא דכולא. דהיינו חוט הא"ס הנכנס תוך א"ק ומאיר בכל האצילות ומגעת הארתו עד לאה ורחל אלא שלאה שדיניה תקיפין אנו צריכין למתקה בשרש החסדים שהוא הדרום ועל זה כינה אותה סתימא. מפני שסתימא דכולא נהיר בה:

(**וגופא**) **טמירתא ואיתגלייא** פי' ביום היא גנוזה ובלילה נגלית לפי שאז עת שליטתה ופי' איהי נפקת בצפרא כמ"ש בפ' בשלח דף מ"ו כד אתי צפרא כדין מלכא ומטרוניתא בחדווא ויהיב לה מתנן ולכל בני היכליה:

אתקשטת בקישוטין דלא הוו פי' שהמ"ן שבהם מתקשטת המ' הם מהבירורין שנבררו ואותם בירורין לא היתה להם הוי"ה מעולם:

תרין אינון תלת פי' תחלה היה הסבא עם ר' יוסי הם שנים ועתה שבא ר' חייא הם ג' והג' הם חד כי האחדות בחברים:

אנא טייעא אתעבידנא ומיומין זעירין ז"ל הרב בס' ק"י דע כי מי שהוא צדיק וחסיד הרבה באים צדיקים אחרים מאותו עולם לגלות לו רזי תורה וז"ס כל העוסקים בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ומגלים לו רזי תורה והבן שלא אמר ונגלים לו רזי תורה אלא ומגלים לו ע"י נשמות הצדיקים אחרים. וענין גלוי נשמת הצדיק לבוא אל האדם לגלות לו רזי תורה הוא באופן זה כי אין לך נשמה שאין לה לבוש א' הנקרא כסותה ונק' חלוקא דרבנן הנעשית ע"י המצות וכמו שמלאכי אברהם נתלבשו ונתגלו אליו כן אלו הצדיקי' מתלבשים בההוא חלוקא דרבנן ומתגלים לאדם לגלות לו רזי תורה ואמנם כאשר לא נשלם אז מתגלים הנשמה או הרוח או הנפש. אמנם אם השלים הצדיק כל שלימותו אזי נשמתו נעשית מרכבה אל הבריאה ואינה זזה משם אחר שהיא שלימה. והרוח אל היצירה ואינה זזה משם:

והנפש אל העשייה והיא הבאה ללמד רזי תורה לצדיקים אם הם משרשה וכשאינו מתלבש רק בחינת הנפש אזי נגלה אל האדם בחינת טעין חמרי כמ"ש בפ' בראשית ובפ' משפטים כרב ייבא סבא שאמר לר"א ור' יוסי בכל אתר דאנא אשכח רבנן אנא טעין

אבתרייהו ודע כי אין יכולת בשום צדיק בעולם להתלבש בההוא חלוקא דרבנן אם לא שבתוך נשמתו יתלבש ניצוץ א' ממרע"ה עכ"ל האר"י ז"ל ובזה מובן לשון זה:
ברא חד זעירא לא ידענו כוונתו בזה ואפשר שרומז על הנפש כמ"ש הרב בסוד טעין חמרי שהיא נפש של הצדיק שיש בה ניצוץ מרע"ה וז"ש ויהבית ליה בבי ספרא דהיינו שע"י תורתו חובר נפש שלו עם ניצוץ מרע"ה ואו"א נקרא ספר כמ"ש בפרשת תרומה ע"פ השמים מספרים כבוד אל. ומשה גי' קפ"ד קס"א אחורים דאבא ופנים דאימא וז"ש ויהבית ליה בבי ספרא: ובעינא דאשתדל באורייתא כי כל מגמתו לזכותם דברי תורה וסודותיה כמ"ש הרב שלכך בא מאותו עולם:
ה' לי לא אירא וכו' כתב הרמ"ק ז"ל לפי שרצה לגלות להם רזי תורה לכך הזכיר ט' תיקוני דיקנא דזעיר שנרמזו בפסוקים אלו כי הדיקנא כופה הדינים והחיצונים:
כמה טבין וכו' ד' לשונות אלו נגד חו"ב חו"ג א"נ נגד פרד"ס א"נ נגד נרנ"ח שבתורה ויחידה נעלמת:
היכי אימ' קמי רבנן פי' שאינו דרך ארץ להתחיל עד שיתחילו הם:
אקרא אחרא סמוך לקמן בדף ק"א ע"ב נפרש כוונתו בזה:
ועל אורחא דא הוה איש כהן וכו' פי' איש כהן במ' והוא בחינת נפש. סגן בזעיר בכללותו והוא בחי' רוח. כהן גדול בינה והוא בחי' נשמה. כהן דלאו איהו גדול הוא בחי' חסד דזעיר כמ"ש לעיל ובת כהן דא נשמתא עילאה ברתיה דאברהם אבינו ש"מ כהן סתם הוא בחסד שהוא אברהם. וז"ש לקמן וע"ד אית נשמתא ואית רוחא ואית נפש שהסגן שהוא בזעיר וכהן דלאו איהו גדול שהוא בחסד דזעיר כולם בחינת רוח. וצ"ל בעוה"ז היאך היו ד' מינים אלו וי"ל דאיש כהן הוא כהן הדיוט. כ"ג כפשטיה סגן כפשטיה. כהן דלאו איהו גדול הוא הכהן שהיו מזמינים ביוה"כ שאם אירע קרי לכ"ג ישמש הוא. אבל אין לומר כהן סתם הוא מרובה בבגדים שלא נמשח בשמן המשחה כהני בבית שני. דההוא כ"ג ממש הוא:

דף צה:
מאתר עילאה פי' בינה:
דאילנא דחיי פי' זעיר ומפרש ואזיל ע"י מי באים הנשמות מהבינה לזעיר ואמר וכד רוחא דכהנא נשבא ויהיב באילנא דא דהיינו שעל ידו באים הנשמות מן הבינה לזעיר כמש"ל ואיהו משיך להאי נשמתא מאתר עילאה:
באוצר חד פי' מ':

משיכי בהדי יצה"ר פי' שמחשב בשעת תשמיש שום מחשבה זרה ובזה גורם שיהיה הגוף של בנו בנינא דאיש זר.
דאתבני מערלה וכו' פי' ואחר מיתה אינו זוכה למעלת צדיקים שבישראל. אית טיקלא חדא בהאי סטרא כתב הרב בסה"כ בדרוש ק"ש שעל המטה שהטיקלא דעשיקת נשמתין הוא קליפת נוגה:
מאזני צדק פי' הוא הטוב דנוגה. מאזני מרמה הוא הרע דנוגה:
ואתעשקת מניה פי' שנעשקה מסיבתו ור"ל שהוא עשק אותה מהקדושה:
באילנא דדעת טו"ר פי' היא קליפת נוגה בכללה:
אתעשקן מסטרא אחראי פי' מסיבה ס"א שהוא עשקם מהקדושה: ה"ג וחשוב בעלמא:
בכה האי סבא נ"ב לפי שהזכיר שליטת אדם באדם והוא פגם ששולט אדם בליעל על אדם דקדושה לכך בכה:

דף צו.

חדו חברייא ובכו נ"ב על תגבורת אלהים על הוי"ה בגלות עכ"ל. ובאלו השני בכיות מצא הרב טעם מספיק אבל כל הבכיות שבכה הסבא מכאן ואילך לא נתן טעם להם. והדבר ידוע שמרוב יראת שמים שבו היה בוכה כמ"ש בדף ק"ב ע"א כל הני בכיין דבכינא לאו בגינייכו הוא אלא דדחילנא ממארי עלמא כו'.
דא נשמתא בגלגלוי על עובדין בישין דעלמא פי' שנעשקה הנשמה ביד האמה בשביל עובדין בישין דעלמא כמ"ש הזוהר לעיל וכד אתנהגן בסטרא דרע וכו'.
כל נשמתין הוא עשוק לון ונטיל לון: לא תצא כצאת העבדים פי' כמ"ש לקמן בפסוק לעם נכרי לא ימשול למכרה שלא יקחו אותה חסידי או"ה או ממזר ת"ח אלא לישראל בלחודייהו שפסוק לא תצא ופי' לעם נכרי שניהם כוונה א':
ויחמצון בחומץ דא פי' שהנשמה זו נעשקה פעם א' ע"י הטיקלא באותו עולם ואח"כ פרחת מן ידה ובאה לתינוק הזה ומשום חיבור הטיקלא שהיתה נשמה זו שם מחמצת. מה עושה הקב"ה מסלק התינוק הזה קודם זמנו:

דף צו:

אי אתקיים בה פי' אם יתקיים האיש הזה בעוה"ז יחמיץ לכך מסלקו קודם זמנו:
אי תימא דהא בההוא סטרא וכו' פי' שלא תאמר מיום שברא הקב"ה לנשמה זו גזר עליה שתהיה נעשקת ביד ס"א לכך אמר לא באל"ף:
והשתא בגלגולי טיקלא פי' בעון הדור נעשקה בידה והיינו לו בוא"ו.

כמה דאמרו לחסידי שאר עמין פי' הסבא פליג אספרי קדמאי דלעיל וס"ל שלא יקחו אותה אלא ישראל לבד:

אלא נטלת לה פי' אחר שנעשקה.

בטיקלא פרחת מן ידה ועאלת בההוא אתר שהוא ינוקא עד דלבתר נטיל קב"ה נשמתיה פי' כיון שרואה הקב"ה שסופו יחמיץ נותן לה הקב"ה רשות להורגו ונוטל הקב"ה הנשמה ומניח לה הגוף ועיין בדף קי"ג ע"א שאמר כן הסבא בפי' שאחר שנעשקה הנשמה בטיקלא פעם א' עוד אחר שבא לעוה"ז מת התינוק קודם זמנו כן פי' מורינו וכן כתב הרמ"ק שהסבא פליג עם ספרי קדמאי. ושיעור הכתוב וכי ימכור וכו' דהיינו שנעשקה ביד ס"א שהיא אמה לא תצא וכו'. פי' שלא יקחוה חסידי או"ה או ממזר ת"ח אלא פרחת מן ידה ובאה לתינוק ישראל גמור. ואזי אם רעה דהיינו אם תחמיץ והפדה ע"י המיתה קודם שתחמיץ אשר לא יעדה ר"ל לא תעלה על דעתך דגזר עליה שתעשק ביד ס"א מיומא דהות אלא השתא בעון הדור לו יעדה בוא"ו:

לעם נכרי הוא רמז לא תצא וכו' שאין לחסידי או"ה חלק בה:

בבגדו בה בעוד דלבוש יקר וכו' זה פי' שני במלת בבגדו בה דלעיל בדף זה פירש בבגדו בה דעשיק לה בעשיקו דגלגולא דטיקלא שמפרש בבגדו לשון בגידה אבל כאן מפרש בבגדו לשון בגד:

להוא סטרא בה נ"ב לצדיק זה שמסתלק קודם זמנו:

דף צז.

ה"נ בתיובתא דגופא פדה נפשו מעבור בשחת נ"ב ס"ת תורה. פירוש ע"י התורה יהיה הפדיון:

היכל אהבה נ"ב בבריאה והיינו תתת כסא הכבוד שהוא ק"ק והיכל אהבה תחתיו עכ"ל ולפ"ז מ"ש בגו טינרא תקיפא רקיעא טמירא היא בריאה:

הכי גרסינן אשלים לה עשייה אחרא ונ"ב כי העשייה בבינה והשמיעה במלכות:

דף צז.

בחורבן בי מקדשא נ"ב עפר נק' נחש והארץ היתה משועבדת לו ובחרבן חזר לשלוט עליה

ומתפשטן וסלקין לעילא פי' בג"ע של מטה הם מתלבשים בנשמות הגרים וכשעולים לג"ע של מעלה נפשטים מאותו הלבוש וסלקי לג"ע של מעלה וכמ"ש בזוהר דף צ"ח ע"ב וכד סלקין לעילא מתפשטן מניה וטעם שהביא הסבא פ' וישוב העפר וכו' לפי שרצה לפרש הכתוב אחר שישוב העפר על הארץ כשהיה דהיינו אחר המיתה. אזי

בשבתות וימים טובים והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה דהיינו שעולה הרוח למקום הנשמה שהנשמה היא צרורה בצרור החיים שהיא המ' שנק' אלהים. ודרש בו דרשה אחרת תחלה ואח"כ חזר לעניינו כדרך המדרש וכולהו בעלמ' דאתי ואתמשכן מתמן יובן בהקדים מ"ש האר"י ז"ל בסה"כ וז"ל דע כי שני אכילות הם בא"וא שנ' אכלו ריעים. אכילה א' עתיק המתלבש בגולגולתא דאריך נמשך ממנו שפע עד פה דאריך ומשם יוצא לחוץ לפי שאינו יכול לסובלו בתוכו ומשם לדיקנא דאריך ומשם לפה דא"וא ומקיף עליהם. ומשם שואבים ג"ר דא"וא: אכילה שנית נמשך השפע ממוחא סתימאה דאריך לפה דאריך לגרון דאריך שהוא כתר דא"וא ונמשך עד פה דא"וא ונכנס בגרונם עד ו"ק דפנימיות א"וא ומזה ניזונים ו"ק דפנימיות או"א וז"ס ה' קולות דפנימיות שהמ' ניזונית מהם ביו"הך:

ושני שתיות בז"ון שנ' שתו ושכרו דודים א' לג"ר דז"ון שהוא ממוחא דאריך כדלעיל. שנית ממוח בינה דאימא שהוא שם אהי"ה דיו"דין לפי שהוי"ה בנקודת אלהים היא הבינה. ויו"ד חכמה שלה אהי"ה דיו"דין וה' בינה שלה אהי"ה דיו"דין ג"כ. ו' ו"ק שלה אהי"ה דאל"פין. ה' האחרונה אהי"ה דההי"ן מ' שלה. ונמשך השפע מאהי"ה השני בינה דאימא ונתלבש בחסד דאבא ונמשך עד חסד דאימא ומתלבש בו לפי שהחסד אינו מתעבה ומשתנה לכך השפע מתלבש בו ומשם ניזונים ו"ק דז"ון:

והנה אה"יה דיו"דין שהוא מוח בינה דאימא וחסד דאבא שהוא הוי"ה דע"ב יש בהם ז' יו"דין וב' גדפי דא' דאהי"ה הנזכר הם מ"ן שהוא סוד האכילה שאכלו ישראל במדבר והוא מאכל מלאכי השרת כי אע"פי שהוא שתייה השנית נק' ג"כ אכילה נמצא כי האכילה נמשכת מאה"יה דיו"דין והוי"ה דע"ב ויש בהם ז' יו"דין ושרשם מהוי"ה בניקוד אלהים שהוא ז' יוד"ין ג"כ וז"ס מ"ש בסבא שארה הוא הוי"ה בניקוד אלהים הנמשך מעלמא דאתי וכיון שמזון נמשך מבינה שהיא אלהים לכך נרמז אלהים במזון הזה. ש' אלהים דיוד"ין א' כללות אלהים ר' אלהים בריבוע ה' חמש אותיות אלהים. וגם עונתה הוא כזה ג"כ כי ענתה חסר והזווג אינו כמו המזון שנמשך מאה"יה ומע"ב לבד אבל טיפת הזווג נמשך מע"ב ומכל ד' אהי"ה הנזכר:

והנה ז' יוד"ין דאה"יה ודע"ב הם ע' דענתה וג' אה"יה הנשארים הם תנ"ה דענתה והנה טיפת הזווג נמשך מנ"הי שה"ס תרי ביעי ואמה ונ"ה נק' צבאות ואמה הוא הוי"ה והם הוי"ה צבאות לרמוז שטיפת הזווג נמשכת מנ"הי דאימא אל זעיר ונ"הי דאימא הם ג' מילואי אהי"ה שהם תנ"ה ומתחברים עמהם אהי"ה דיו"דין והוי"ה דע"ב שהם ע' דענתה ונמשכים שם ונעשים גם הם הוי"ה צבאות שהם כמנין ענתה והנה כשם שיש עונה

באו"א כך יש עונה בז"ון לכן שני ענתה גי' תשמיש עכ"ל הרב: ובמקום אחר כתב האר"י ז"כ וז"ל אכתר"יאל בכתר. י"ה באבא הוי"ה צבאות באימא כי שם סוד עונה בסוד צבאות כנזכר בסבא ע"כ שארה כסותה ועונתה עונה טמירא בסוד שם צבאות עכ"ל ובזה מובן מאמר זה:

סתימין עילאין דאילנא דחיי נ"ב יסוד דזעיר. דביה עונה טמירא פירש ביסוד דאימא כמ"ש בשם הרב וז"ש דמתמן נפקת:

וכלדא בעדונא וכו' פי' כל ג' אלה שארה כסותה עונתה הם מהבינה.

טינרא דעלמא סמיך עליה פי' הרמ"ק ז"ל הוא רש"בי יומא דתלגא הוא רע"ק שהיתה זקנו לבנה כשלג ורש"בי ורב ייבא סבא היו תלמידים דר' עקיבא: פולין לנ"ב גוונין פירש שהיו מפלפלין בשם ב"ן עכ"ל הרמ"ק: והרח"ו ז"ל בהגהותיו בפ' פקודי דף רס"ח ע"א כתב יומא דתלגא היא בינה וא"כ הכי פירושה כשתלכו לרש"בי אמרו לו דידכר יומא דתלגא דהיינו פלפול שהיו עושים בשם ב"ן שביסוד דאימא כמו שאמר הרב בליקוטים:

דף צח.

דהא נפקת מרשו דס"א פי' שיצ"הר היה שולט באדם בהיותו פחות מבן י"ג ומי"ג והלאה יצא מרשות ס"א ולכך אחר י"ג שבאה הנשמה לאדם נפקת מרשו דס"א שעתה אינו שולט באדם כמקודם ומ"ש דאזדמנת ליה. קאי על הס"א וכן מ"ש ינוקא דקאי ברשו דערלה. א"נ יובן במ"ש האר"י ז"ל בליקוטים וז"ל מתשעה שנים ויום א' אזי הזעיר עולה בסוד מ"ן אל הבינה כמו התינוק התחתון שעולה נשמת הצדיק בסוד מ"ן אל המ' מי"ג שנים ויום א' וטעם ההפרש שביניהם כי זה עולה מט' שנים ויום אחד וזה עולה מי"ג ויום א' הוא כי הלא זעיר אחר שנשלמו לו ט' שנים ויום א' שראוי לביאה כבר הוא ראוי לעלות ואז פוגע תכף במקום המילה העליונ' שהם נה"י דא"וא ונעשים לו מוחין אך תינוק התחתון כשמתחיל לעלות מט' שנים ויום א' פוגע בערלה שהם הקליפות ולכן ג' שנים עומד כנגד שני ערלה ונשלמו לו י"ב ויום א' ושנת י"ג פריו קדש הלולים ומי"ג שנה ויום אחד אז עולה בסוד מ"ן למ' עכ"ל. ובזה מובן מ"ש דקאי ברשו דערלה.

תנינן בכל יומא ויומא וכו' ושיעור הכתוב כך הוא ואם לבנו יעדנה שהיא הנשמה הבאה לצדיק זה הנק' בנו מי"ג והלאה מהו עושה לו כמשפט הבנות דהיינו כמו שהיה עושה לו בהיות הצדי' זה פחות מבן י"ג דהוה מתבר לס"א ולכן הקב"ה היה מקשט נשמתו בגן עדן כך עתה מבן י"ג ואילך אע"פ שנשבר כח יצה"ר אפ"ה מקשט לה כמו שהיה עושה לה בתחלה:

מגו אילנא דחיי נ"ב יסוד זעיר:

דאזלין מתמן פי' זו"ן. הם קב"ה וכנסת ישראל הנז'.
ההוא סטרא דטוב אתגבר ואסתלק לעילא פי' הניצוצות שבקליפת נוגה מתבררים בכח תורת הצדיק ועולים בסוד מ"ן למ' ובאי' להם מוחין מאו"א וז"ש וקב"ה וכנסת ישראל מתעטרן בההוא טוב. ה' אלהי כ"ב א"וא:
דא שירותא דמהימנותא פי' או"א נקראי' שניהם ראשית.
סליקו דמחשבה פי' אבא:
דעלמא דאתי פי' בינה: גדלת כ"ב חסד:
בדי ערבות נ"ב נ"ה:
אילנא דחיי נ"ב ת"ת:
ענפא מרירא נ"ב ס"מ:

דף צח:
הכא אתכליל שמאלא נ"ב שמים אש ומים כלולים בת"ת:
נהר דנפיק מעדן פי' יסוד דאימא וכתב הרב שמחסדים וגבורות שביסוד אימא נתקנו נה"י דזעיר בסוד ומבינה נביאים וז"ש הזוהר ואשתרשו ביה במימוי אינון תרי בדי ערבות שהם נה"י ולכך הביא ראיה מפ' ועל יובל ישלח שרשיו ונודע כי יובל הוא יסוד אימא ושיעור הכתוב ועל יובל שהוא יסוד דאימא ישלח זעיר שרשיו שהם נה"י שלו.
אלין עבים נ"ב פי' כי זה ע"ב דחסד וזה ע"ב דגבורה דהיינו האחוריים ונקראים שניהם עבים:
כולהו פרחין מגו גנתא דעדן פי' ג"ע דלתתא וכן מוכח לקמן בדף צ"ט ע"ב שנשמו' הגרים הם יוצאים מג"ע שלמעה.
לאן אתר תייבין פי' בא הסבא לשלול שלא נאמר שחוזרים למקום שמשם יצאו דהיינו ג"ע של מטה.
ומתלבשן בהו וסלקין פי' ביני ביני דהיינו באויר שבין ג"ע של מטה לג"ע של מעלה אבל בג"ע שלמעלה מפשיטין אותם כמ"ש הזוהר בסמוך.
ונחתו גו גנתא בלבושא דא פירש בג"ע שלמטה:
אתהנין מריחא דקא אריחו מגו לבושיהון אלין פי' שנשמות הגרים כבר באו בעה"ז ונשמות אלו של ישראל שעדין לא באו לעול' הזה יש להם הנאה מנשמות הגרים שכבר עשו מצות ומ"ט והכירו וידעו ענייני העולם הזה:

דף צט.

ה"ג דבגין דאתלבש מיד לא הוה מאן דאשגח בה: פתח ההוא סבא טעם פתיחה זו לומר כשם שמרע"ה בההוא לבושא אתהני מכולא כך הנשמות של ישראל ע"י נשמות הגרים הם נהנים ובההוא לבושא:

סליק משה לטורא כתב האר"י בס' א"י שה"ס החשמ"ל:

ודא איהו הגדה ז"ל האר"י זלה"ה טוב ללמוד אגדה בכל לילה שרוב רזי תורה רמוזים באגדה והיסוד המתקשר במ' נק' אגדה עכ"ל וכתב בספר אור ישראל שבשביל כך שבח הזוהר אגדה יותר מהדרשה כמ"ש בסבא דמשפטים:

דף צט:

בר נש שלים נ"ב הא למדת שכל מי שאינו לומד קבלה אינו בעל תורה שלים כל נשמתין מאילנא רברבא ז"ל הרב בליקוטים זה מיירי קודם חטא אדה"ר שהיה הזעיר בחיק הבינה ומלכות בסוד זעיר ולכך נשמה מזעיר ורוח ממ' ובמ"א איירי אחר חטא אדה"ר.

ההוא דנפק מתמן פי שנשמות הגרים הם מגן עדן של מטה:

ובכולהו שרייא בהאי עלמא פי' כשבאה הנשמה לעה"ז מתלבשת בכולם ברוח ובנשמות הגרים:

דלא אתרבי נ"ב שלא הניח בנים:

אתי בגלגולא בעלמא פי' מתגלגל ומטלטל ממקום למקום עד שיבוא היבם ליבם אשתו:

דקא נפיק מניה פי' רוחא דשבק באשה שרשו מרוח ערטילאה:

דף ק.

ה"ג לבתר דא איהו רוח ול"ג דאיהו ה"ג לאתרבאה ולמזכי ה"ג ההוא פרוקא דקא פריק ההוא רוח דיליה:

ההוא רוח דאעיל תמן ההוא פרוקא וכו' כאן משמע שרוח של היבם דאעיל בהאי אתתא הוא במקום נשמות הגרים ולעיל בראש הדף אמר שרוח קדמאה היא במקום נשמות הגרים. די"ל שאחר ביאת היבם מיד ההוא רוחא קדמאה דשבק בהאי אתתא רדף בתר רוח דיליה ובני ליה בדוכתיה ואזי רוחא קדמאה הוא במקום נשמות הגרים כמ"ש בראש הדף. ואחר שנבנה הולד ברחם היבמה אזי רוחא קדמאה אסתלק להההוא גופא קדמאה.

ורוח דאעיל היבם בהאי אתתא הוא במקום נשמת הגר כן פירש מורינו

חד דאינון תרין דקא אמינא לעיל תרין דאינון חד דהיינו ששני גופים יש בהם רוח אחד:

דף ק:

דאיתמר ביה דאטמר בטינרא פירש שאמרו עליו שיהיה נטמן בטינרא.

לא עאל בארבא נ"ב פי' בשכינה

לימינא ולשמאלא פירש הם דרום וצפון שהם חסד וגבורה.

לאורכא ולפותייא פירש למזרח ולמערב והם ת"ת ויסוד כנודע:

לעומקא ולרומא היינו נ"ה שנק' מעלה ומטה ור"ל שהיה משוטט בכל הו"ק

ותו דהא כבוד דיליה פירש בא לחזק הקושיא הראשונה שהזעיר לא שייך בו ראיה כלל דהא אפי' המ' נעלמת ושואלים מלאכי השרת עליה איה מקום כבודו כ"ש הזעיר בודאי אין עין יכולה לראותו. אבל המ' אפשר לצדיקים לראותה. וזהו מה שתירץ בעטרה כתיב ולא ובעטרה. דאי לא תימא הכי כמ"ש א"כ מה תירץ הסבא בקושייא בתרייתא.

מאן דחמי ההוא עטרה נ"ב שהיא מ' והיינו וראית את אחורי כי מ' ות"ת נקראים אחור וקדם:

שעטרה לו אמו הא תנינן וכו' ושיעור הפ' בעטרה שהיא מ' שעטרה לו להיות אמו כן פי' מורינו:

קרי לה אם טעם פתיחה זו משום האי דקאמר קרי לה אם וכו' ודומה לזה מ"ש בת זוגיה איתעבידת אמיה לכך הביא פ' זה. וכולא איהו יובן בהקדים מ"ש האר"י בס"הכ וז"ל סוד משר"זל בעטרה שעטרה לו אמו לא זז מחבבה וכו' הוא כי בהיותה שוה אצלו היא אחותו וכשעולה למקום אימא כמו במוסף שבת היא עטרת בעלה ונק' אמו להם עכ"ל.

ונל"עד כשהיא מהחזה ולמטה ומקבלת מאחורי חדוי אזי נק' בתו כי הוא לוקח הכל ואח"כ נותן לה:

דף קא.

בדא הוה בקדמיתא פירוש כי תחלה היה בן המ' ואחר כן חזר במדרגת דכורא שהוא הזעיר וז"ש ואתעביד איהו מעלמא עילאה שהוא הזעיר.

ומ"ש וזכי לבינה פי' שנ"הי דאימא הם בתוך זעיר. ה"ג ברחמי אערע בחד נוקבא דעד כען וכו':

בית אביה פירש בית זעיר שהוא אב לנשמה כנודע כי זכר ונקבה הם אב ואם לנשמתא:

דף קא:

וע"ד לא אכיל קדש נ"ב טיפה דדכורא:

באינון זמנין דפקדין לבי קברי: פי' שאמר בפ' שלח לך דף קס"ו ע"ב דהא מטא זמנא דילן לפקדא כל חד וחד לגו קבריה עד פלגות ליליא. וכתב הר"חו שם כי הם פוקדים קבריהם כל לילה ועושים זווג נפש ברוח ע"כ:

אינון לא פקדין נ"ב זה א' מאופני כרת שאין לה עונה:

אפי' בההוא תרומה לא אכיל פירש רצה לפ' ובת כהן כי תהיה לאיש זר דהיינו שלא ניתקנה אזי אפי' בתרומת הקדשים שהיא מ' לא תאכל. וזהו נמי סיפא דקרא קמא וכל זר לא יאכל בו והיינו דקאמר הסבא לעיל האי קרא אקרא אחרא סמיך. ה' לא גבה לבי כתב בס' אור ישראל ע"ש האר"י ז"ל ענוה גימט' סמ"אל לרמוז מי שיש בו ענוה אין סמ"אל שולט בו. וכתב רבי אברהם הלוי ז"ל ולכן מזמור ה' לא גבה לבי הוא מזמור קל"א לרמוז ע"י כי מי שאין בו גאוה אין סמ"אל שעולה קלא שולט עליו. וז"ס מ"ש בש"ס בירא דשתית מיניה מיא לא תשדי ביה קלא. בירא היא מ' הנק' באר. לא תשדי ביה קלא היינו שלא יגרום בעונו שינק סמ"אל שעולה קל"א מן המ' ח"ו עכ"ל:

דף קב.

ה"ג ואי אעבר דא דעאל להההוא דהוה קדמאה דא קדמאה נפיק: דמתרין ולהלאה פי' שהאיש השני שמת ודאי רוחא קדמאה נצח ליה וכיון שהוחזק רוחא קדמאה שנוצח מפני שהיא בת זוגו כמ"ש הזוהר לקמן: לכך לא תנשא לשום אדם משם ואילך:

ואנא חמינא יקרא דחד מנייכו בההוא עלמא מכאן סיוע למ"ש האר"י ז"ל בס' ק"י שצדיק זה בא מאותו עולם דליכא לפרושי מ"ש ואנא אמינא בר"הק קאמר דא"כ מאי קאמר ואחרא וכו' לא גלי קמאי. דכיון שבר"הק ידע למה לא ראה רק חד מנייהו. אלא ודאי ראה ממש אותו בג"ע. ולאחר לא ראה לפי שכל צדיק יושב עם בני מחיצתו שהם משרשו ולכך חד שהיה משרשו ראהו. ואחרא שאינו משרשו לא ראה. וכן כתב הר"ש בן אלקאביץ בספר שרש ישי שצדיק זה בא מאותו עולם:

דף קב:

ארמלתא דלא נסיבת וכו' פי' מסקנא דתירוצא הוא. ור"ל דלעולם זווג זה השני מקב"ה הוי ומה דאמרן דאתתא דא גרמא ליה דליהוי לאי בעלמא כן הוא דאם לא רצתה להנשא לא מפקדא:

לבתר י"ב ירחי נפיק מתמן מכאן נראה שאחר י"ב חדש שמת בעלה מי שנושא אותה אינו מסוכן כל כך יען שכבר הלך משם ההוא רוחא:

ההוא רוחא נפיק ואתלבש בההוח רוח דיליה פי' רוחא קדמאה שהניח בה בעלה הוא מתלבש ברוח דילה בסוד נקבה תסובב גבר:

דף קג.

מ"ט בגין דמתחברן תירוכין פי' רוחא ערטילאה שהיה מגורש למעלה ועכשיו שנשא זו המגורש' נתחברו התירוכין בהדי הדדי וז"ש לקמן ותירוכין מתחברן כחדא תירוכין דההוא עלמא ותירוכין דהאי עלמא. ולפי זה בשני דברים המגרש אשתו ראשונה פוגם במ' ח"ו. א' כיון דכולהו נשי אינון בדיוקנא דהאי מזבח קיימין. א"כ כיון שגירשה מגיע פגם קצת למעלה. ב' כיון שהמגורשת מתחברת עם המגורש מתחברן תירוכין וכו'. א"כ אשה זו שהיתה נשואה למי שהוא במדרגת זעיר. עכשו היא נשואה לדוקנא תתאה. ובזה ג"כ יש פגם למעלה ח"ו. וז"ש הזוהר בסמוך ומה דהות ההיא אתתא בדיוקנא עילאה הא קא אשתעבדא לדיוקנא תתאה. ולעיל שאמר שנושא ברחמים והיינו שאמרו שמא יקדמנו אחר ברחמים הא והא איתא פעמים נושא ברחמים ופעמים נושא המגורשת:

דהא כל בניינא נפל וכו' פי' אע"פי שהגוף הראשון מת וחזר בגוף השני. מ"מ לגבי הנשמה איהו הוה מה דהוה וז"ש דהא כל בניינא נפל ואתהדר לעפרא:

ולכולא קב"ה אזמין תקונוי פי' שתיקון הקדושה הוא להיות פרה ורבה ותיקון הקליפה הוא דאסתרס ולא עביד פרי.

ולית ליה תאובתא לעלמין נ"ב דייקא נמי דכתיב ועץ חיים תאוה באה. משמע דהקליפה אין לה תאוה. וכתיב תאות רשעים תאבד עכ"ל. וכתב האר"י בס' ק"י וז"ל דע כי הזעיר יש לו חב"ד ומ' אין לה רק חו"ב בלא דעת והקליפות אפי' הזכרים אין להם רק חו"ב בלא דעת והדעת הוא המחבר חו"ב ולכך בקדושה שיש בזעיר דעת בא הרוח מזעיר ונפש ממ' אבל הקליפות יש להם נפש מהמ' דס"א אבל הרוח כיון שאין לזעיר דס"א דעת המזווג חו"ב אין להם רוח וז"ש בסבא דמשפטים ואל אפר אסתרס כי אל אחר הוא זכר דס"א ולכן אמר לשון סירוס ולא צינון כי צינון הוא במ'. וז"ס גם בלא דעת נפש לא טוב ר"ל הקליפות שהם לא טוב אלא רע. אין בהם רק נפש לכי שאין להם דעת עכ"ל:

מאי לא יוכל פי' דמשמע שאינו יכול להחזיר גרושה זו מפני שפוגמת נשמתו:

דף קג:

ה"ג לא יהא ליה בה חולקא וכו' דהא תרין דחת וכו' פי' לא נתיישבה עמהם שהראשון גירשה והשני גירש או מת.

חיוכא איהו לבתר פי' מי שנשאה אחר שנדבקה עם אחר ושיעור הכתוב ותצחק פי' יהיה לשחוק מי שנושא אותה שנדבק' באחרון.

בגופא דאילנא פ' מ'.

דאילנא אחר' עילאה פי' זעיר:

ועובד דא אתתקן ונפק מגו חקל בישא דגובין בישין ז"ל הרב בס' הגלגולי' דע כי הנה נפש דוד היתה מאותם נשמות שנשרו מאד"ה ואותו הפעם היה הפעם הראשונ' שיצאה מעמקי הקליפות והנה מקום נפשו היתה מסטרא דנוקבא דקליפה ולכן יצא מרות המואביה שהיתה שקועה בקליפת מואב כי כבר ידעת כי עמון ומואב הם ב' קליפת נגד בינה ומ' עכ"ל ובזה מובן לשון זה:

פרץ הכי הוה פי' שכתב בפ' וישב ער ואונן נתגלגלו בפרץ וזרח. ומ"ש האר"י ער ואונן נתגלגלו. במחלון וכליון צ"ל שאחר שנתקנו בפרץ וזרח נשאר להם קצת תיקון ונתגלגלו במחלון וכליון. אבל מחלון נתקן לגמרי וכליון נאבד. ומ"ש

אבל בהני אתעכל רע וכו' פי' ע"י פרץ ועובד הנזכר נפק טוב וכו':

מחלון אוף הכי כתב הרב ז"ל כי מחלון וכליון הם ער ואונן:

בשירותא דכולא מעיקרא וכו' פי' בתחלת הכל מח"גת העליונים נשתרשו שרשים של ישראל והם ראובן שמעון ולוי חג"ת:

ויהודה מה כתיב ביה וכו' פי' שיהודה שהוא מ' כתיב ביה ב' פסוקים הפעם אודה וכו'. וכתיב ותעמוד מלדת והכוונה למ"ש לקמן שתחלה היתה המ' באחורי זעיר ולא כתקנה כדי להיותה עמו פ"בפ וזהו יה"ו דיהודה שהם חג"ת ומ' שהיא ד' דיהודה היתה אחורי חג"ת ולזה הביא פסוק ותעמוד מלדת שמורה שעדין לא נתקנה ואינו ראויה לילד. ואחר שננסרה וחזרה עמו פ"בפ אזי היא סוד ה' דיהודה דנפקא ממסכינו לעתירו כמ"ש לקמן ולזה הביא פ' הפעם אודה את ה' כי אז המ' פ"בפ ולכך אומרת המ' אודה את ה'. ושיעור הכתוב אומרת המלכות הפעם אודה ולמה הודאה זו לפי שתחלה באחור ותעמוד מלדת ועכשיו שחזרה פ"בפ רני מה שהיתה עקרה ולא ילדה תחלה בהיותה אב"אח עמו עכשיו שחזרה פ"בפ רני וכדמסיק:

לאו על לאה איתמר פי' אע"ג דפשטיה דקרא הוא על לאה. כפי הסוד על המ' מדבר שהיא רקל:

דף קד.

ותעמוד מלדת דהא לא אתקנת פי' כמ"ש לעיל בפ' ותעמוד מורה בהיותם באחור קודם הנסירה סיגא דדהבא בהדיה פירוש שהגבורות יש בהם סיגים: ה"ג יהודה נוקבא בהדי דכורא מתדבקא. הא נפקת ס"א בהדה פירש ד' דיהודה מורה על היותם אח"בא ויש קצת יניקה לס"א ולכן אמר אתה שבירר הקדושה מס"א. ה"ג כיון דיודוך אחיך על שמא דא ול"ג ועל שמא דא.

דהא הכא אתקשר כוס של ברכה בימינא פי' בפ' זה נתקשרה המלכות שהיא אתה עם החסד שהוא כהן:

בועז אתחזי דהוה ביה שנוייא פי' כי בפרץ יהודה הוא אבא קדמאה וכו': אבל בעובד יש שינוי כי אלימלך אבי מחלון ובועז אבי עובד.

אבצן הוא בועז פי' ולמה נק' שמו בועז כיון ששמו אבצן אלא ודאי לדרשא הוא דאתא בו עז דהיינו יהודה שנק' אריה נתגלגל בבועז וז"ש כד אתער לעובד' דאביה הוה ומפרש מאן ר"ל מי הוא זה שנתלבש כבועז ואמר ההוא תקיף כאריה וכליתא שהוא יהודה ביה הוה. וז"ל האר"י זל"ה בועז הוא יהודה ממש שהוא מ' הנק' עוז לעמו יתן וזהו תיבות בועז בו עז עכ"ל:

דף קד:

דהוה נטיר ליה פי' אחיו שהיה שומר אותו ומרחם על אחיו עכשיו רצה לישא אשתו לכך רוח המכשכש זמין לאחרא שהוא רוח ערטילאה שיעורא דירך דידיה עד צידון. מ' נק' צידון והיא אחוזה בהוד שהוא זבולון וז"ש וכשיעורא רברבא דהיינו כשמתפשטת הארת הוד עד המ'. בנימין אשתאר לעילא בין ברכין. פי' בנימין הוא שם ב"ן שהוא רוחא דשדי בגווה ושרשו הוא מיסוד דדכור' כמ"ש הרב בכמה דוכתי וו"ש אשתא' לעילא בין ברכין שר"ל שאע"פי שניתן שם ב"ן שה"ס בנימין למ' הניח שרשו ביסוד דזעיר שהוא בין נ"ה:

דהא יוסף הוה דיוקניה פי' שיוסף הוא יסוד דזעיר והוא דיוקניה דבנימין שגם הוא מיסוד דכורא כמ"ש לעיל:

ולאשתמשא בעלמא דא פי' שמזדווג עם המ' הנק' עלמא ועמיה אשתמש משה. פי' שגוף וברית חד הם. בנימין אסתלק לעילא וכמ"ש ששורשו הוא מיסוד דכורא.

ומברכין לתתא וכו' פירוש ישששכר וזבולון הם בפרקין קדמאין דנ"ה. לתתא שהם פרקים שניים שלישים הם דן וכו'. כדמפרש דן בפרק ב' דהוד. נפתלי בפרק ג' גד ואשר בנצח וכו' ומ"ש כל אלין אינון דיוקנין וכו'. פירש השבטים כולם בספירות שלמעלה דהיינו ראובן שמעון לוי יהודה בחג"תם ישששכר זבולון עם דן וכו'. בפרקין דנ"ה. יוסף יסוד דזעיר. בנימין שרשו מדכורא וניתן למ' וז"ש באלין תריסר פרקין וכו' ששה אוחזים בפרקין דנ"ה וששה אחרים בספירות שאמרנו. וקראם לשבטים פרקין לפי שיש פעמים שאומר הזוהר י"ב שבטים כולם בי"ב פרקין דחו"ב:

דף קה.

לאתמתחא שמא דמי פירש אלה הם ו"ק דזעיר ונ"הי דאימא שבתוכו נק' מי עם אלה הם אלהים ומ"ש למהוי ישראל בכללא וכו'. פירוש אלה דאלהים הם ו"ק דזעיר וישראל אחוזים בו"ק דזעיר. נמצא שאלה דאלהים הם ישראל וז"ש אלה איהו ישראל בכלל.

מי ברא אלה פירש בינה ברא ו"ק דזעיר.

כי שרית עם אלהים פירש שיעקב שהוא ישראל הם אלה דאלהים נמצא שהוא שורה עם אלהים.

לעילא בתיקונא וכו' פירש היא בינה שהוא בנין הראשון:

כל אלה ודאי וכו' פירש כל אלה שבטי ישראל והם אלה דאלהים וז"ש בניינא קדמאה וכו':

מאן שמיה רבא ההוא קדמאה וכו' פירש בינה שנק' שם הגדול כמ"ש ומה תעשה לשמך הגדול ואנו מתפללים שיתגדל שמיה רבא שהיא בינה הנק' שם הגדול דהיינו שע"י הגלות נסתלקו נה"י דבינה מזעיר ולעתיד יחזרו ויתחבר מי עם אלה שהם נה"י דאימא בזעיר ואזי השם שלם:

ברא חד פירש הוא דעת דזעיר שנקר' מספר:

דנהיר מסייפי עלמא עד וכו' פירוש מבינה עד מ' כי נודע שגבורות של דעת דזעיר מתפשטים הנה:

אית ליה לק"בה פירוש בינה

מטי לציית שמייא פירוש הנה הדעת דזעיר מתלבש ביסוד דאימא ויסוד דאימא תלוי בת"ת שנק' שמים וזהו רישיה מטי לציית שמייא שהוא ת"ת דאימא.

וסופיה מתחין שורשוי וכו' פי' כמ"ש שגבורות דידיה יורדים למ' שנק' עפר.

ומספר שמיה פירש דעת נק' מספר.

ותלייא בשמים עילאין פירש ת"ת דאימא

וחמש רקיעין תליין מניה עד האי מספר פירוש ה' גבורות שמתפשטים בח"גת נ"ה דזעיר. מתפשטים עד המ' שנקראת ג"כ מספר וז"ש עד האי מספר. וז"ל האר"י בליקוטים דע כי הדעת נקרא מספר דג"כ המ' שכנגדו מהחזה ולמטה נקר' מספר וז"ש בסבא דמשפטים ברא חד אית ליה לקב"ה ואיקרי מספר וטעם שנק' הדעת מספר כי הדעת יש בו ה' חסדים וה' גבורות עשרה הוי"ות יש בהם מ' אותיות הרי מ' של מספר וכשתמלאם כל הוי"ה יש בה עשרה אותיות הרי מ' של מספר וכשתמלאם במלוי המלוי כל הוי"ה כ"ח אותיות עשר פעמים כ"ח הם פ"ר של מספר עכ"ל.

אלין אנון אבנין קדישין פי' ספי' המלכות שנקר' אבנים ובינה שנק' מ"י מונה אותם וזהו מי מנה עפר יעקב שהמ' נק' עפר ומספר דאיהו מונה תניינא מנה לרובע. פירש הדעת שנקר' מספר הוא מונה למטה שהיא הבריאה שיש שם י"ב בקר.

דף קה:

ה"ג מאן הוא מונה לככבים מספר מונה לככבים ה"ג ולא אתאביד כלום. אדמת עפר אינון אתוון פירש אדמת עפר הם אע"ד פמת"ר.

בניינא תניינא עפר פי' גוף השני שהוא בן היבם נק' עפר.

קדמאה אדמת' פירש גוף הראשון ומפרש הטעם למה השני נק' עפר והראשון נק' אדמת ואמר תניינא דאתתקן עיקר לכך נק' עפר.

קדמא' פסולת לגביה לכך נק' אדמת וז"ל הרב בספר ק"י אדמת עפר הוא הנוגה עכ"ל ולע"ד כי אדמת הוא נוקבא דנוגה ועפר דכורא דנוגה ולכן עפר טוב מאדמת ומ"ש טסין באוירא לפי שיונקים מן יאהדו"נהי שנק' אוירא כמ"ש הרב בס' ק"י ונעתיק לשונו בפרשת פקודי בדף רמ"ו ע"ב וגוף הראשון שנקרא אדמת הוא מנוקבא דנוגה. והשני מדכורא דנוגה שרובו טוב.

ה"ג ואי אעקר גרמיה מפולחניה פירש שלא רצה לפרות ולרבות וכן מוכח לקמן.

ואתמסר לבר נש דאיהו משית סטרין פירש יהיה עבד לאדם שהוא מו"ק דזעיר שלפי שזה עקר עצמו מהם לכך עונשו כך ואע"פי שאנו רואים איש זה שלא עסק בפריה ורביה ולא היה עבד איפשר שנשמתו מתגלגלת באדם שמוכר עצמו להיות עבד ושיעור הכתוב כי תקנה עבד דהיינו אותו שלא רצה לעסוק בפריה ורביה והיה עבד לאדם אחר שהוא מו"ק דזעיר ויפלח שית שנין עד שנת השביעית שלו ואז מ' הנק' שביעית פריק ליה וחוזר לעלמא דנוקבא. ואם לא רצה פירוקא דיליה אזי יהיה נרצע ביד ס"א עד היובל שרומז לבינה ואז בינה מחזרת אותו לגלגול ופריק ליה מיד הס"א ונדבק במ' וכל זה אי עביד תולדין וז"ש בתולות אחריה וכו' דהיינו היכלות של בי"ע הם מעלים נשמתו למלכות וזהו מובאות לך. ואי לא זכה אזי אם בגפו יבוא דהיינו אם הלך יחידאי בלא נוקבא לאותו עולם. אזי בגפו יצא דהיינו ע"י סמ"אל שהוא ג"כ יחידאי נשיב ביה ומיד יצא לשוטט בעולם וזהו בגפו יצא כאלו אמר על ידי מי שהוא יחידאי יצא:

דף קו.

דטנרא תקיפא פירש הקליפה נק' כך.

מאי יצא בגפו הא אתמר פירש כמ"ש לקמן בדף ק"ט ע"ב שכיון שגרע ההוא מבועא לכך האשה וילדיה תהיה לאדוניה והוא יצא בגפו נפיק מהאי עלמא בלחודוי יחידאה

ולאהדרא ליה בגלגולא ולמסבל עונשין בהאי עלמא. וק"ו הוא השתא ומה התם שמדבר על מאן דאשתדל בקדמיתא ולא יכיל אפ"ה נענש. כ"ש הכא שמדבר על מאן דנפיק יחידאי בלא נוקבא כלל שאע"פי שהוליד בנים בגלגול שני עם הגרושה שבודאי ענוש יענש על דגרע ההוא מבועא בקדמיתא וז"ש הזוהר מאי יצא בגפו הא אתמר כן פירש מורינו ז"ל

אבל תו רזא וכו' פי' כיון שעשה תשובה ועסק בפריה ורביה דרשינן נמי והוא יצא בגפו ר"ל יזכה למעלה רמה:

דף קו:

כדין איקרי בעלי תשובה פירש כיון שהוא אחוז בזעיר לכך נק' בעל המלכות.

בעל תשובה ממש פי' שהוא עולה לאבא ונק' בעל הבינה:

דף קז.

דיהבין גט זמן לאתתיה בפ' במה בהמה יוצאה בדף נ"ו אמרו כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו. ופירש רש"י ז"ל גט כריתות על תנאי שאם ימות תהיה מגורשת מעכשיו עכ"ל וכתבו התוספות וצ"ל לפירושו שאף על גב שאוריה בא מן המלחמה. התנאי היה אם לא ישוב בסוף המלחמה שיהיה גט אך קשה דתנן מה היא באותם הימים ר' יהודה אומר הרי היא כאשת איש גמורה. ונראה לר"ת שהיה מגרשה לגמרי בלי שום תנאי ולפ"ז הפי' של הסבא כאן הוא פי' ג' שהיו כותבי' גט על זמן ולאחר עבור הזמן היא מגורשת ומעשה בת שבע היה אחר עבור הזמן. ואפשר להסכים ולכלול פירש זה בכוונת רש"י ור"ל שאם ימות או יתעכב ולא יחזור לזמן שקבעו תהיה מגורשת. והגם שהוא גט זמן הנה בסופו נעשה גט כריתות ובזה ג"כ יסכים פי' הסבא עם מ"ש בזוהר בראשית בדף ח' וז"ל ותו בהיתרא הוה כל מה דהוה דהא כל אינון דעאלו לקרבא לא עאל חד מנייהו עד דאפקר בגט לאנתתי' וכו' עד יתיר מתלת ירחי אוריך. ולא קשה אהדדי דהאי דאמר עד דאפטר בגט ר"ל כשיעבור הזמן שקבעו נפטרה בגט ולא חש לפ' שתחלתו היה לזמן מה כי אין נפקותא מזה לענינינו כי באיזה אופן שהיה בזמן המעשה היתה מגורשת גמורה כי אוריך ג' ירחי והזמן שקבעו חלף הלך לו ודייקא בהיתרא הוה מה דהוה. ובזה סרו קושיות התוס' מעל רש"י ז"ל כי במקום שהגיהו בדברי רש"י וכתבו וצ"ל לפירושו וכו' התנאי היה שאם לא ישוב בסוף המלחמה שיהיה גט. הו"לל שאם לא ישוב לזמן פלוני שיהיה גט. ואף שחזר אח"כ אוריה כיון שלא חזר בתוך הזמן שקבעו הי' גט כריתות עתה ומגורשת לגמרי. גם בזה יבוא הכל על נכון מ"ש דוד לאוריה רד לביתך ורחץ רגליך כי איתא בזוהר בראשית בדף ח' אוריהו שמי חתים בהדיה דלא

שמש בה לעלמין. ובודאי כשמצאה דוד בתולה הגידה לו הענין שאוריה סריס חמה נכן א"ל רד לביתך כי ידע נאמנה שלא יגע בה. אלא לחפות על עצמו משום חילול ה' דלאו כולי עלמא דינא גמירי וידעי שקבלה גט זמן ועבר הזמן. וזה הסבא קדיש' שפתיו ברור מנלו באמרו ולבתר דעבר זמן ופטורה לכלא נטל לה דוד ובהתירא עבד כל מה דעבד ושפתים ישק כי לכן לא נאסרה עליו בדין וכו' ואדרבה נתבשר על שלמה הנולד ממנה שיהיה ה' לו לאב:

דף קז:

מה דלא אתחזי לך למנדע נ"ב שהראה כתב זה דענין אוריה לכל העם להתנצל מאשמתו שנתן את אוריה במקום שהוכה ומת. וזש"ה וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב וכו' גם אתה שאין ראוי לך לידע ענין זה של בת שבע אמך ידעת אותו כי יואב פרסמו.

ועוד אשר עשה לשני וכו' ולא אתחזי לך למנדע משום כבוד בת שבע אמך שמזה יש לחוש שלא היתה תחלת לקיחתה בהיתר עכ"ל:

ולא יפוק לבר נ"ב ואיהו דאפסיד אנפשיה:

דף קח.

ומלה אחרא דן שלמה פירוש חידוש אחר שיש בזה הענין אבל אינו תירוץ לקושיא דלעיל וכי שמעי טפשא הוה דלא תירץ כלום בזה וז"ש לעילא תרין מלין הכא פירש שני חדושים ולא לשמא דאלהים ק' הרי ביתרו כתיב עולה וזבחים לאלהים ובשלמא למ"ד קודם מתן תורה בא ניחא אלא למ"ד אחר מתן תורה בא מא"ל וכתב הרמב"ן ז"ל בפירושו לתורה וז"ל ואמר עולה וזבחים לאלהים בעבור שיתרו עדיין לא ידע את ה' כי משה אמר אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים ויצילם ה' אבל יתרו הקריב לאלהים וככה לא ימצא בכל הקרבנות שבתורה עכ"ל ודבריו אלו קרובים לדברי הרב זלה"ה שאמר שפרעה לא היה יודע רק שם אלהים שמשם יניקתו אבל שם הוי"ה לא היה יודע וכן יתרו ג"כ קודם שנתגייר. והגם דכתיב ברוך ה' וכו' עתה ידעתי כי גדול ה' הוא לפי מה שהיה שומע ממשה. אבל עיקר ידיעתו הוא שם אלהים. עוד נלע"ד לפי שעדיין לא נצטוו בקרבן לא ידע יתרו שהקרבן הוא להוי"ה ולא לאלהים:

אתחזי דהא טיבו אית בה פירוש מדהול"ל בנה ברצונך את ציון כמ"ש תבנה חומות ירושלים ואמר הטיבה משמע שהיא בנויה כבר ויש בה טיבו וחסר לה השכלול והיינו תיקון יתר על בנין שבה. ואמר כן הוא שב"ה בנויה למעלה וחסר לה הארת רצון העליון שהוא יסוד דעתיק שבמצחא דאריך הנקרא רצון ולכך לא אשתכלל. לכ"א הטיבה ע"י רצון העליון:

דף קח:

כמה אלהים יסלקון אודנין נ"ב ק"ך צירופים האחרים:

אבל השתא אני אני הוא ואין אלהים עמדי נ"ב היינו סמא"ל אלהים אחרים:

על גפא חדא דלויתן פי' על בירורים שיש בסמא"ל:

דף קט.

ודלא עביד תולדין ולא בעא זה הפך ממ"ש בדף ק"ו ע"א על פ' אם בעל אשה הוא שפי' שם אם בעל אשה היינו דאשתדל באתתיה שלא יכיל אבל הכא מפ' דנסיב ופירש או מצדו דלא בעא למעבד תולדין או מצדה דלא בעאת והסכים לה בעלה.

וכן פסוק אם אדוניו וכו' פי' זה אינו כפירוש דלעיל דלעיל פירש אם אדוניו וכו' היינו מי שלא נשא כלל וקב"ה חס עליה ויהיב גרושה וכו'. והכא מפ' אם אדוניו היינו מי שנשא אשה ולא הוליד ממנה כלום ויהיב ליה קב"ה אתתא ברחמי שראויה להוליד. ואחר שהוליד ממנה בנים גבי מניה קב"ה מה דגרע ההוא מבועא תחלה ולכך האשה וכו':

והוא יצא בגפו הא אשתדל בקדמיתא בגין לאסגאה וכו' קשה דלעיל אמר בדף ק"ו אי אשתדל ולא יכיל מה כתיב ויצאה אשתו עמו תרווייהו אתיין בגלגולא וזכיין לאתחברא כמלקדמין ולא הזכיר שום עונש. ויש לומר דשני מיני השתדלות הם הם ולעיל מיירי שנשתדל בכל מאמצי כחו מה שהיה ביכולתו:

דף קט:

אמור יאמר כתיב נ"ב ר"ל שהם נחשבים למלה אחת והם י"ג מלין ואלו הם י"ג דלוגין הנזכר וצ"ע מה כיון הסבא בדילוגים אלו:

בימא תקיפא אנת הוא המ' שכל הסודות שהזכיר הסבא הם במ' כגון ההוא רוחא דשבק בה בעלה וכמ"ש בדף ק' דבר נש אחרא בכל דרא לא עאל בארבא. ופי' הרח"ו שם הוא רחל מ':

פגעת באינון טורין וכו' פי' הם חג"ת ונה"י דזעיר שבתוך המ':

תרי קראי כתיבי פי' ולמה כפל הרים ב' פעמים ועוד למה בחד כתיב ריב ה' תלה הריב בהקב"ה ובחד כתיב קום ריב את ההרים שתלה הריב בנביא ובתירוץ שאמר הזוהר יתורץ הכל שחג"ת דזעיר תלה הריב בהקב"ה לפי שהם גדולים. וחג"ת דנוקבא תלה הריב בנביא לפי שהם קטנים: טורין רמאין חג"ת דזעיר טורין תתאין חג"ת דמ':

דהא רדיף מצותין אית לגבייהו פי' סמא"ל רודף לינק מהם ולפי זה קום ריב את ההרים היינו במי שיונק מן ההרים שהוא סמא"ל ולקמן בדף קי"ב. פי' קום ריב את ההרים לפי

שישראל היו יודעים השמות שבחג"ת והיו משביעים בהם למלאכים כדי לעשות רצונם ולכן אמר קום ריב את ההרים ע"ד חלל ממלכה ושריה:

לגבי אינון טורין רמאין איקרון גבעות נ"ב חג"ת דנוקבא הם נה"י בערך דכורא:

דף קי.

תלת עילאין נ"ב חג"ת: תלת לתתא נה"י:

מוסדי ארץ פי' שנה"י דזעיר מהם נבנית המ' כנודע:

איתן דא בקר דאברהם נ"ב יסוד בחמשה חסדים שבו:

הבוקר אור פי' בוקר הוא יסוד:

אור ה' חסדים שבו ה"ג היכי מגיחין קרבא:

איתן כמה וכו' ופי' הכתוב משכיל שהוא איתן מקבל מן אזרחי:

ותו ממילך יאות וכו' פי' כיון דאמר משכיל לאיתן ולא כתב משכיל איתן א"כ מדבריך דהיינו מהפסוק עצמו שאתה עוסק בו יאות דתפוק מן חקלא וכו':

אלו כתיב משכיל לדוד וכו' פי' ביסוד דזעיר מדבר.

משכיל לעילא פי' כשעולה היסוד בסוד הדעת מוח העליון מושך לו הטיפה ליסוד הנזכר הנקרא איתן ומשכיל אותו ע"י חסד דזעיר שנקרא אזרחי שכתב הרב שהטיפה צריכה שתתלבש בחסד לפי שאינו מתעבה ואינו משתנה:

משכיל לתתא פירוש יסוד בהיותו למטה ואינו עולה לדעת:

דף קי:

ה"ג אתתקן בתיאובתא לגביה ואתילדו ביה הרים ואיתנים וכו'. פי' שנולדו בו אבות העולם שנקרא חג"ת ובנים שהם השבטים שהם נה"י כנודע שאבות נקראים חג"ת ובנים נק' נה"י ולפי שחג"ת סתומים ונה"י נגלים לא הזכיר הכתוב רק איתנים שהם נה"י וכפי האמת נולדו בתשרי אבות ובנים אלא הזכיר הכתוב השבטים שהם נגלים. ומש"רזל שנולדו בו איתני עולם והם האבות. אין כוונתם על איתנים דקרא אלא קושטא קאמרי שנולדו בו האבות שכלולים בבנים הנקרא איתנים: ה"ג כד מטא לתשעה וחמשין ונ"ב ע' פנים ז"ת ועטרת היסוד מפתח ס' והוא נ"ט עכ"ל ור"ל שחמשי' הם חג"ת נ"ה שכל אחד כלול מעשרה הם חמשים ויסוד יש בו ג"כ עשרה ומפתח נ"ט הוא יסוד שביסוד. ועטרת יסוד דזעיר שהיא מ' שביסוד הוא מפתח ס'. ומפתח ס' שהוא עטרת יסוד ששם מתגלה כל שפע היסוד הוא שנגנז ממשה.

מתורה שבכתב איהו אודע ליה ומשכיל ליה פי' תורה שבכתב שהוא זעיר אודע ליה ומשכיל ליה ליסוד והיינו כמ"ש לעיל שהמוחין דזעיר כשעולה יסוד בסוד הדעת נותנים

לו הטיפה ומושך אותה מן המוח. ה"ג וכד אתתקנת תורה שבע"פ לגביה איהו מפתחא דכולא ומפתחא דיליה ודאי כדין משכיל לדוד ור"ל שהיסוד גם הוא משכיל ונותן הטיפה לדוד שהיא מ'. ה"ג

מאן הוא דיכול למיקם בריב דקב"ה בישראל מצותא תניינא דנצח קב"ה פי' כמ"ש לעיל שהשמות שבהם החליפם הקב"ה בשביל ישראל. ומ"ש

כל אלין ריבות לישראל וכו' פי' אע"פי שאתה מנצח וריב לה' עם יהודה כולם כאבא דאוכח לבריה. ה"ג וכי עוקבא עבד בבטן אין ודאי אבל בכולא דחה יעקב לעשו וכו'. הג"הה דקה שבזוהר הוא סיום ענין זה ובסופה גרסינן. בדמותו כצלמו דהוה מהיל וכד אתא ממנא דעשו לגביה דיעקב כבר אתילד תוקפא דיעקב דאיהו יוסף ודא הוא ובאונו שרה את אלהים שם בהג"הה.

אחוה הא תבע וכו' פי' עשו אחיו לא הקפיד אלא על הבכורה וברכה לפי ששאל מיעקב שיתן לו מה שיאכל משום ומבשרך לא תתעלם ולא רצה יעקב עד שמכר לו הבכורה אבל מה שעשה לו בבטן לא ידע זה רק סמ"אל. ה"ג וארמי ליה לאחורא מאי אסורא וכו' ור"ל שהעו"הז נקרא אחור לגבי עו"הב ונקרא עקב שהוא לשון סוף לגבי עו"הב וזהו בבטן עשה לאחיו שיקרא עקב. וסוד הענין שמוחין דקטנות הם שני אלהים גי' עק"ב ויעקב דחה לעשו לינק מהקטנות לבד שהם דינים:

דף קיא.

דהא כמה דאקדימו וכו' פי' הנשים שהקדימו הטבילה קול הנחש מתאחר אצלם. ונשים שמאחרים הטבילה והנחש מקדים להם. לעשות להם הפך מעשיהם.

ואתתא אתחממת בהו פי' לילית:

דף קיא:

ה"ג ואזיל אבתריה ור"ל חטאת הנזכר שהיא לילי"ת מדלגת אחר הקול האחרון של האשה ואזיל אבתריה לראות כששולח הקב"ה המפתח וכשבא המפתח היא באה עם המפתח עד הגיעו אצל האשה ונכנסת בפנימיות בטנה ומצערת לאותה אשה. וענין זו. עושה אותו לכל אשה מפני קנאה כיון שלקחו ממנו אבל ענין הראשון שמתערב קול האשה בקול הנחש אינו אלא לאותם שלא שמרו הנדה וכו'.

מאי בחלישו נ"ב פירש כי לצורך עצמו אין כאן חולשא ח"ו. ה"ג אלא ולצבות ונצבתה מב"על:

כמאן דאשדי גרמא לכלבא פירש ולנפיל ירך כאלו אמר הפל ירך זה לכלבא:

דף קיב.
אלא לאולפא מלה דא פירש ללמד לנו פשט הדברים שמדבר על אדם שבעו"הז שבכל עמלו אין יתרון ח"ו ותירץ דיש סוד בדבר. דאדם זה הוא סמ"אל.
בשעתא דהאי אדם אשתדל בביש וכו' פירש יכיון שס"מ כוונתו להחריב העולם לכך לא נין לו וכו' שלא יטשטש העולם.
אלא אדם אית בעלמא נ"ב סמ"אל:
כד"א יגיע כפיך נ"ב הבן סוד יגיעה זו כי הוא סוד כתיש כתישין:

דף קיב:
דאיקרון בתולות וכו' פירש עכשיו מפרש גבעות הם בי"ע הפך לעיל ברכי דשלהי מנייהו הוא מהקליפות הוא שהם מיגעים ברכי דרבנן. וטעם שאינם מיגעים ומצערים בטן דרבנן שגם הבטן דקדושה היה שלהם ולקח יעקב מהם ולמה לא רע בעיניהם רק על הירך. קושיא זו תירצה הזוהר לעיל בדף קי"א ע"ב באומרו ומכולא לא אבאיש קמיה אלא דגזל מניה ירך בגין דאיהו יגע ולאי עליה ורווח ליה ואפיקו ליה וכו' ור"ל שהבטן לקחו הס"א מהקדושה בחנם בלי יגיעה לכך כשנלקח ממנו לא צר לו עליו. אכל הירך כל אותה הלילה שהיה נלחם עם יעקב יגע עליה ורווח לה לכך צר לו עליה ומדילהון הוו. פי' לפי שברכי דקדושה היו שלהם מתחלה לכך מתקנאים מברכי דרבנן וז"ש ומנהון נעלי עילה ר"ל מסיבת הירכים דקדושה שהיו שלהם.
נטלי עילה לשלהי ברכי דרבנן וממה דהוו מנייהו כמ"ש לפי שהיו שלהם מתחלה. לכך בעאן לרבנן שהם רומזים ליעקב וז"ש דאינון כללא דההוא יושב אוהלים:
עמודא דאשא נ"ב נוקבא דס"א
עמודא דעננא דכורא דקליפה נשרא. נ"ב בינה.
גדפא ימינא ע"ג עמודא דאשא וכו' פי' כדי לעשות כללות היה ענין זה ולכך הימין במ' דס"א והשמאל בזעיר דס"א.
וסגדין לקמיה נ"ב כי הקליפות נכנעים לפניו שישב על כסא ה':

דף קיג.
וכי ס"ד דכל העשוקים וכו' פי' דק"סד העשוקים היינו הנגזלים ולכך הקשה שא"א לשלמה לראות כל מי שנגזל ותירץ מאי עשוקי' היינו תינוקות ור"ל מיני תינוקות שנעשקי' ביד הס"א כל א' מסיבתו כולם ראה שה"עה דהוה איהו עשיק בקדמיתא כדמפרש לקמן שכיון שהוא עשוק בדם נפש נעשק הוא ביד הס"א בנו או בן בנו עד דור רביעי וז"ש או מתלתא לאחרא. ומ"ש

או בנו פי' מלבד שנעשק הוא עוד נעשק בנו או בן בנו כדין אתעשק גופא איירי אם יחמיץ ומ"ש בסמוך ולא נעשקו בגופין איירי אם לא יחמיץ דאז הרוח שלו נעשקה כבר בטיקלא אבל אחר שבא לעו"הז לא נעשק והרי היא כשאר נשמות ישראל שלא עשקתם הטיקלא כמובן מדף צ"ו.

כמה דהני הכי אינון עשוקים וכו' פירוש כמו שהממזרים נעשו בגוף בעו"הז הכי נמי אותם שנעשקו ביד הקליפה ונפשו בגוף בעו"הז עושקת אותם פעם אחרת ומת והקב"ה לוקח הנשמה וז"ש ולבתר עשקין לון מניה פי' מיד הס"א:

עד י"ג שנין פי' ולפעמים כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד עושקת אותו הקליפה ולכך אמר אנא בר יומא הוינא שאותו היום שאחר י"ג הוא בן המ'. ואע"פי שבן י"ג ויום א' יצא מרשות אביו. זה לא מת בעון אביו אלא לפי שכבר היה בערלה ושמא יחמיץ כמ"ש הסבא לעיל ולכך מת

דף קיג:

ממזר כד נפיק מעלמא וכו' פי' כשמת נשמתו נבדלת מעדת ישראל ומקבלת שכר בפני עצמה:

בשם אלהים במעשה ולא לבתר דכתיב וכו' פי' מדכתיב מעשה אלהים שהזכיר ועשייה ושם אלהים לבד ולא אמר ה' אלהים ש"מ היינו בע"ש בין השמשות דליכא למימר קודם ע"ש נבראו דא"כ ליכתוב אלהים ולא ליכתוב עשייה שהיא בע"ש. וליכא למימר נמי דאחר ע"ש נבראו דהיינו אחר אלף שטן לבתר כדמקשי מעיקרא דא"כ ליכתוב ה' אלהים כי אחר ע"ש שניתקין הכל כתיב ה' אלהים והכא דכתיב אלהים ועשייה ש"מ בע"ש היו.

בעי לשטפא עלמא אע"פ שנשבע הקב"ה שלא יביא מבול הני מילי מן השמים דומיא דנח ולא ס"ל כמ"ד דכל דבר המשחית נשבע עליו. א"נ יש לומר דעלמא לאו דוקא ור"ל לישראל לבד.

דעד כאן לא הוה להו בירא פי' לא היו שותים מן הבאר רק עד מדבר מתנה אבל תחלה אם היו צריכים מים מוציא להם מצור בדרך נס ולוקחים עמהם מים בנאדות על גבי גמלים ובהמות:

דף קיד.

אשא אוכמא על גבי אשא חוורא פי' ה' גבורות הם אשא אוכמא וה' חסדים הם אשא חוורא כמ"ש בפרשת יתרו שהם ימינא ושמאלא. א"נ כמ"ש באידרא רבא אשא אוכמא הם הארות הזעיר ואשא חוורא הם הארות מוחא סתימאה דאריך. שהדיקנא דזעיר שחורה ודאריך לבנה והם ממותרי מוחא דאריך ודזעיר. אי נמי אשא אוכמא מ' שבנינה

מהגבורות. ואשא חוורא בינה והם תרין ההי"ן. ולכולהו פירושו הבינה היתה כותבת דכתיב מכתב אלהים הוא וכתיב ועבד הלוי הוא:

שימני כחותם וכו' עיין מ"ש בפ' ויחי כי שם פי' באורך:

שלהבתיה עיין בפרשת בשלח בדף ל"ו מה שכתבתי שם בשם האר"י ז"ל בפסוק ואת הנחלים ארנון וכו' ויובן ענין זה:

דף קכא.

ממלכת כהנים פי' מלכות:

וגוי קדוש דהוא יתיר פי' יסוד.

כי עם קדוש אתה פי' ת"ת:

עד דקרא לון ואנשי קודש פי' או"א:

אורייתא מחכמתא נפקת פי' זעיר יצא מאבא. מאתר דאיקרי קדש הקדשים:

אבא יצא מאריך וישראל כלילן מנייהו כתב בס' א"י שיובן על מ"ש הרב שישראל יש להם חיה ונשמה מאו"א:

הנשאר בציון והנותר בירושלים פי' יסוד ומלכות הם נקראים קדוש:

דף קכא.

בשדה טריפה נ"ב טרף רפ"ח ניצוצין שהם דין:

לכלב תשליכון אותו נ"ב נוקבא דס"א נקרא כלב הפך בכל:

דהא נבלה מסטרא דישראל אתעביד פי' שהנבלה חמורה מהטריפה שהיא מטמאה במגע ובמשא ולכך בנבילה כתיב כי עם קדוש לומר כיון שהיא חמורה אפילו תהי' במדרגת קדוש לבד לא תאכלו אותה. אבל בטריפה שהיא קילא כתיב ואנשי קודש תהיון לי לומר אלמלא אתם במדרגת קודש שהם או"א איני מצוה לכם על הטריפה כיון שהיא קילא. כן פי' מורינו:

התם לעילא לעילא פי' או"א שנקרא קודש. והמדבר הוא זעיר שאמר ואנשי קודש תהיון לי שנה"י דאו"א הם בזעיר ואתם ישראל יהיו במדרגת קודש שנודע שתורה שבכתב הוא זעיר והוא המדבר. אבל בפ' כי עם קדוש אתה לה' אלהיך שהיא מלכות לא אמר לי. כיון שהזעיר הוא המדבר ולא מלכות:

אתעבידו חד ביתא פי' חג"ת נקרא בית כמו בינה הנקרא בית וז"ש והאי ביתא שהיא בינה קודש איקרי: ה"ג האי מלה לא יהיב לכו. ה"ג וכתיב ואנשי קודש תהיון לי מהו ואנשי ולבתר קדש. ולא כהגה"ה שבגיליון. ור"ל ב' פסוקים יש פ' א' ואנשי קודש ופ'

שני קודש ישראל לה' ולכך הקשה שפעם קורא אותה אנשי קודש דמשמע שהם אנשי קודש ולא קודש ממש ובנביא קורא אותם קודש ממש וכן מוכח לקמן:

בנין דיליה כתב בספר אור ישראל שר"ל מצד הנשמה שהיא מבינה נקראת ישראל בנים דאו"א ואחים לזו"ן וז"ש בסמון וע"ד זכו ישראל לאתקרי אחים לקב"ה ומ"ש לבתר איקרון קודש ממש פי' מצד חיה שהיא מאבא שנקרא קודש ונקרא ראשית עכ"ל:

דף קכב.

כמראה אדם ולא מראה אדם פי' ועל דמות הכסא שהיא מ' דאצילות שהיא כסא לזעיר והוא דמות כסא שבבריאה יש עליה כמראה אדם שהוא זעיר שהוא כמראה אדם שהוא אריך ואינו אריך ממש וז"ש ולא מראה אדם.

ומ"ש כתפוח ולא תפוח פי' אינו תפוח הגשמי ח"ו אלא מדמה ליה לתפוח לגבי גוונין שבו:

ומ"ש כדוד ולא דוד פי' וכי דוד ח"ו נכשל עד שמדמה הנכשל לדוד. אלא להכי מדמה ליה לומר כשם שדוד אמר ואני בעניי וכו' והכין כמה ככרי זהב ואמר על עצמו בעניי וכו'. כך מי שיקרא נכשל שהוא עני. עניותו היא כדוד.

משקר בתיקוני מלכא וכו' דכתיב עושה חסד וכו' פי' ששני שלישי חסד נעשו חכמה. ומשפט היא בינה כמ"ש הרב ז"ל בפי' ההגדה מה העדות והחקים והמשפטים וכו'. בסוד משפט לאלהי יעקב. וב' שלישי גבורה נעשו בינה. וצדקה ב' שלישי ת"ת הנקרא צדקה נעשו דעת. נמצא שהם תיקוני מלכא שהוא זעיר:

אלין אינון תיקוני כורסייא פירוש זו"ן הם כסא לאו"א וז"ש דכתיב צדק ומשפט מכון כסאך. א"נ י"ל צדק ומשפט כשעושה האדם צדק ומשפט בעוה"ז נתקנים זו"ן שנקראים כסא. וז"ש ואלין אינון תיקוני כורסייא:

דף קכב:

רישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן ז"ל הרב בספר הליקוטים. ב' שלישי חסד נעשה מהם חכמה וכו' משני שלישי גבורה נעשה בינה. ומה שלא הזכיר ת"ת וכו' ומשני שלישיו נעשה דעת כיון שהוא מכריע נכלל ביניהם. והרח"ו ז"ל כתב לכאורה נראה תרין פרקין דח"ג דאריך הם חו"ב דאו"א ומהם חו"ג דזעיר. וב' פרקין תתאין הם תרין עטרין דזעיר. והקשה לעצמו הרב ז"ל דא"כ הול"ל ח"ג אתתקן ברישא דמלכא. כי סוד תיקון הוא התלבשות. וח"ג דאריך נתמעט אורם ע"י רישא דמלכא. אלא ודאי כדפירשנו דרישא שהם המוחין נתמעט אורם ע"י ח"ג דזעיר שמהם נעש' כלי חו"ב דזעיר ע"כ כללות דברי הרב אע"פ שאינו לשונו ממש:

בחוורא וכו' ואסתחו כולהו עיינין בההוא חלבא בחוורא דעתיקא מחלבא וכו' ואסתחן וכו' בסע"ה דף ל"ז כתב וז"ל על פסוק שניך כעדר הקצובות זעיר משבח השכינה ואומר לה כשם שהעינים מתלבנים מסומקי ואוכמי וכל אינון מארי דאשגחותא מארי דדינא מתלבנים מחלבא דנהיר עתיקא באימא ומשם יורד לעיני זעיר ואסתחיין מכל הגוונים של אדמימות כמו כן השנים שלך הם כעדר הקצובות שעלו וכו' כי בחי' עדר מבואר בזוהר בפ' ויצא דף קנ"ב שהם חיות הקודש והם סוד עיני ה' המשוטטים בכל הארץ והם סוד ז' מארי אלפי מארי דאשגחותא וזה נרמז במלת עדר כי הם ע' ד"ר דרים וחיים מחיותם הנמשך להם מעינים העליונים ומשם מקבלים כל ההשגחה. והם נרחצים מחלבא דעתיקא דאתמלייא אימא עילאה מיניה ומשם באה הרחיצה בסוד המוחין יו"ד פעמים ה"י גי' רח"ץ כי שני השרשים נשארים במוח חכמה כנרמז זה בכוונת פסח וכמו שהעינים נרחצים מסומקא שלהם כך השניים שהם ל"ב נתיבות חכמה הנרמזים בא' דאדנ"י שהוא ש"ך דינים עשר פעמים ל"ב נ"ח כולם הם מתלבנים מחלב דאימא עילאה כמ"ש בזוהר משפטים ואסתחיין כולהו עיינין וכו' עד מחלבא דאימא כי מבינה באים כל הרחיצות לרחוץ את זעיר מכל מיני דינים מג' כלים שלו:

אידרא זו דפרשת משפטים עם אידרא רבא ואידרא זוטא וספרא דצניעותא יבואו בחיבור אחת בפני עצמם בס"ד כי דבריהם עמוקים וצריכים כמה הקדמות. ומישך שייכי אהדדי גם נחבר עמהם פירוש רעיא מהימנא בע"ה איה"ב:

דף קכד.

דביה אחידא מלה פירוש מצוה היא מלכות הנק' דבר:

כולהו אחידן בשמא קדישא עילאה פירוש מלבד שמצה במ'. עוד פסח חסד. סוכות גבורה שבועות ת"ת כנודע והם חג"ת דזעיר הנק' הוי"ה:

מבועא דנחלא פי' בינה:

כברכת ה' אלהיך פי' ברכה שבאה מבינה למ' שנק' אלהיך.

וכתיב אל פני האדון פי' בינה:

רבי יהודה אמר אדנ"י וכו' פי' חוזר לסברתו שהאדון הוא מלכות:

דף קכד:

ה"ג למאי מראת לשלימו דכולא יו"ד ה"א וא"ו ה"א מראת איהו אדנ"י ולזמנין תתאין איקרון בשמא דעילאין פי' מ' נק' הוי"ה כמו זעיר שנק' הוי"ה כמ"ש הזוהר בכ"מ.

האדון ה' בשמא עילאה הוה פי' בינה. ואע"ג שר"י ס"ל לעיל שאדון היא המ' היינו מלכות נק' אדון בעצם ובינה נק' אדון בהשאלה כמ"ש הזוהר ולזמנין וכו'. א"נ י"ל לזמנין עילאין וכו' היינו זעיר שנק' בשם המ'.

ומ"ש ולזמנין תתאין פי' שהמלכות נק' בשם זעיר כמ"ש הזוהר בפ' וישב על פ' והוא נער. ומ"ש האדון ה' בשמא עילאה הוה בזוהר מדוייק הגיה בשמא עילאה אדנ"י הוא ר"ל האדון שהיא מ' נק' הוי"ה על שם בעלה וז"ש בשמא עילאה אדנ"י הוא פי' מ' שהיא אדנ"י נק' בשמא עילאה שהוא הוי"ה. והשתא א"ש רבי יהודה כסברתו דלעיל.

ה"ג תנינן אמאי נקוד וכו' ותירוצא הוא:

מאי קא מיירי פירוש אמאי סמך הנה אנכי שולח מלאך לפסוק לא תבשל גדי וכו' ותירץ דגדי הוא ס"א והזהיר לנו הכתוב שלא יהיה יונק הגדי מחלב אמו שהיא השכינה בשביל מעשינו הרעים:

והוי פרישותא ח"ו וכן הנה אנכי שולח מלאך ידע משה דפרישותא הוא ולכך סמך זה לזה:

דף קכה.

באתר דא לא אמר משה מידי סדר הפסוקים כך הוא בפ' משפטים כתיב הנה אנכי שולח מלאך וכו' כי ילך מלאכי וכו': ושתק משה לא אמר כלום. ובפ' כי תשא כתיב פני ילכו והניחותי לך ושלחתי לפניך מלאך ויאמר אליו אם אין פניך הולכים וכו' וז"ש ר"ש באתר דא לא אמר משה מידי. לפי שמלאך הנז' בפרשת משפטים היא השכינה וכדמסיק אשר אדבר דייקא לכך לא אמר משה מידי. אבל בפ' כי תשא שא"ל פני ילכו שהם פני השכינה ילכו ולא יהיו מנהיגים אתכם אבל והניחותי לך ע"י המלאך והיינו ושלחתי לפניך מלאך אז אמר משה אם אין פניך הולכים עמנו וכו':

ואית דמתני איפכא פי' מלאך דפ' משפטים הוא מלאך ממש ועליו שם אמר משה אם אין פניך הולכים ואע"פ שהוא בפ' כי תשא אין מוקדם ומאוחר בתורה. אבל בפרשת כי תשא א"ל פני ילכו עמכם והניחותי לך ואז לא אמר משה כלום:

ולאו הכי פירשוה קדמאי פירוש שהקדמאי הם כסברת ר"ש:

ה"ג בזמנא דאמר ושלחתי לפניך מלאך סתם ולא פירוש מלה ור"ל בפרשת כי תשא שאומר מלאך סתם ולא פריש שמלאך זה היא השכינה. שם אתיב משה ואמר אם אין פניך הולכים. אבל הכא בפ' משפטים אע"פ שאמר מלאך חזר ופירש שהיא השכינה כמ"ש ועשית כל אשר אדבר וכמ"ש ואיבתי את אויביך דקאי על השכינ'. ותרין אינון חדא לימינא וחדא לשמאלא. ז"ל הרב בס' ק"י שנים אנשים מרגלים הם חו"ב דזעיר

דנוגה דאצילות. וגדי היונק מחלב אמו הוא בינה דזעיר דנוגה דאצילות. ובזה מובן לשון זה ונשים משלו בו ז"ל הרב שם שתים נשים זונות הם ב' מוחין דבי"ע דנוגה בין דדכורא בין דנוקבא או בשעתא חדא אע"פ שהם ב' סעודות. או בסעודתא חדא אע"פ שהם שתי שעות:

ומכאן ראיה לרמ"א שאמר והמנהג להמתין אחר אכילת בשר שעה א' ואוכלין אח"כ גבינה מיהו צריכים לברך ג"כ ברכת המזון אחר הבשר דאז הוי כסעודה אחרת וזה כמ"ש כאן דאם היו שני סעודות ושני שעות אין לחוש. ולדעת ש"ע דס"ל דבעינן שש שעות אחר אכילת בשר. צ"ל דמ"ש בשעתא חדא או בסעודתא חדא היינו לגבי מ"ש מ' יומין אתחזי גדיא מקלסא בקלפוי. ובאמת כל הענינים אלו שהזכיר הזוהר אינם אלא בשעה א' אע"פ שהם ב' סעודות או בסעודה אחת אע"פ שהם ב' שעות אבל אם היו ב' סעודות וב' שעות אין לו עונש זה אבל סובר הש"ע איסורא מיהא איכא:

דף קכה:

ויכיל לאתזקא דהא צולמא דבר נש אתעבר מניה כתב הרב רבי חיים הכהן שז"ס סמיכות לא תבשל גדי בחלב אמו עם הנה אנכי שולח מלאך וכו' לומר לא תבשל גדי שהוא אכילת בשר בחלב ואז הנה אנכי שולח מלאך שלא תיזוק כמ"ש הזוהר הכא. ה"ג כמה דכתיב ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה'. ור"ל שמשה עלה למ' הנק' אלהים וקרא לו זעיר הנק' הוי"ה והם ב' מדות: הכי נמי ואל משה אמר השכינה אמרה לו עלת אל ה' שהוא זעיר:

אלא על המזבח דייקא פי' אותה שהיא על המזבח שבנה והיא המלכות. א"נ הוא היסוד שהוא על המזבח שהיא המלכות לפי שעשו פריעה שהיא ביסוד.

כד"א מרחוק ה' פירש אבא נקרא מרחוק וכן ותתצב אחותו מרחוק שמקבלת המלכות שהיא אחות זעיר מרחוק שהוא אבא ושיעור הכתוב והשתחויתם כדי להמשיך הארה למלכות מאבא הנק' מרחוק. ומפרש רבי אבא למה הוצרך להביא שפע מחכמה למ' ואמר דקיימא סיהרא בפגימותא לפי שהיו מילה בלא פריעה ועכשיו שפרעו המשיכו הארה מאבא ואי גרסינן דקיימא סיהרא בשלימותא א"ש:

דף קכו.

ודא את הוא מרחוק פירוש קבלה הארה מאבא הנקרא מרחוק:

את לאכללא מה דבגויה פי' זעיר שבתוך המלכות. והכתיב היא החיה בניחותא ומביא ראיה כי את היא מלכות:

חיה זוטרתי פירוש הרמ"ק ז"ל שהיא המ'. וחיה עילאה זעיר וחיה זוטרתי דזוטרתי בי"ע:

דאתרעי בהו נ"ב נשמה
ובעא לאתדבקא בהו נ"ב רוח ולאתקשרא עמהון בסוד נפש:
ועבד להון עמא נ"ב חיה:
יחידאה נ"ב בסוד יחידה
ואינון אתרעו ביה וכו' הה"ד פירש מביא ראיה דאינון אתרעו ביה מפ' זה שיעקב בחר לעצמו יה. ומ"ש כי חלק ה' עמו הוא ראיה דאתרעי בהו ולכך הביא ב' פסוקי' אלו אבל הרב ר' חיים וויטל ז"ל כתב על פסוק בחר לו מ'. ועל כי חלק ה' עמו ת"ת ויראה לפי דבריו שמביא ראיה על מ"ש דאתרעי בהו ופי' כי יעקב בחר לו יה יה בחר ליעקב כמו פ' כי חלק ה' עמו והביא ב' פסוקים א' על מ' וא' על זעיר ששניהם בחרו לישראל וכן כתב הזוהר בפ' ויצא יה בחר ליעקב והביא ראיה מפ' כי חלק ה' עמו:

דף קכו:
מי זאת פי' בינה ומ' תרין עלמין בחבורא חדא כתב הרב שפרקים תחתונים דנ"הי דאימא הם בנ"ה דזעיר ומשם נבנית המ' וז"ש לקמן על ידא דיעקב שלימא דחבר לון כחדא שנה"י דאימא הם בתוך נה"י דזעיר ומהם נבנית המ': הנשקפה. פירוש מדלא כתיב הנשקפים אלא הנשקפה ש"מ שהם מחוברים כאחד:
מי זאת וכו' דרגא תתאה וכו' ותרוייהו בחיבורא חדא בקישורא חדא.
הנשקפה וכו' מתחברן תרוייהו כחדא בס"עה בדף ס"ז ע"א ז"ל. בתחלה קרא אותה אחת היא יונתי שהיא מדה אחת. ואח"כ מתגדלת מעט מעט כמ"ש בזוהר בפ' בלק עושה דברו מעט מעט היא נתגדלת ע"י מי זאת כמ"ש זוהר תרומה זאת דרגא תתאה והשתא וכו' ופירושו כמ"ש שם שבינה מתחברת עם מ':
וזה נרמז במלת הנשקפה כי אותיות שפ"ה גי' שכי"נה ושאר אותיות קנה שהוא קנה בינה מה שמקבלת בינה מן ש"י עלמין שבכתר שלה הרי בתיב' הנשקפה נרמז חיבור בינה ומ' ואז כשמאיר' בה בינה נעשית כמו שחר שהיא לאה שעמה היחוד עלות השחר כי לאה נוטלת הט' מדות של רחל. ועתה כשמתקבלת רחל הארת בינה. היא נעשית כמו לאה שהיא שחר. כי היא מוכנת לקבל ט' מדותיה בתוספת אור. ואח"כ נעשית יפה כלבנה סוד נעוץ תחלתן בסופן. שהפ"ז שהוא בראש אריך מ"ב מ"ה. הוא ג"כ במ' שהיא שם אדנ"י ומקבלת י"ג ת"ד מאריך וט' תיקוני זעיר שהם כ"ב תיקונים ועם שס אד"ני שבה גי' לבנ"ה וז"ש יפה כלבנה. ואח"כ נעשית ברה כחמה שנעשים בה בתכלית הזיכוך עד שאין לחיצונים בה אחיזה כמו בבינה וז"ש ברה כחמה שהיא בינה כמ"ש בסוף התיקונים וז"ס והיה אור הלבנה כאור החמה. ור"ל כי כשמתגדלת המל' נעשית

במדרגת הבינה ולכן אומרים חזרת עמידה בקול רם מפני שמגעת עד חג"ת דזעיר ששם הבינה וז"ש ברה כחמה גם כחמה הוא אותיות כ"ח מ"ה שהוא בינה כח החכמה ואח"כ איומה כנדגלות. וז"ל הזוהר.

איומה כנדגלות תקיפא לאגנא על כולא דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו למעבד חילא ונטלא חילא מעלמ' עילאה ע"י דיעקב שלימא דחיבר לון כחדא ומתמן נפקין תריסר שבטין קדישין כגוונא דלעילא וע"פז נוכל לפרש איומה כנדגלות לשון דגלים שהם י"ב שבטים ג' לכל צד. כי אחר שמקבלת י"ג ת"ד שהם סוד י"ב שבטים כמ"ש בל"קת בפ' ויצא ואז היא תקיפ' לאגנא על כולא בסוד שהדינים נמתקים בשרשם שהוא הדיקנא ואז מתפחדים החיצונים בסוד מ"ש בזוהר המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה וכו' אחר התפלה שאז מקבלת סוד י"ג ת"ד בסוד המבואר בברכת כהנים ע"ש עכ"ל:

אנהיר כסיהרא פי' שבעו"הז ור"ל שעולה המ' במדרגות זו ע"ג זו תחלה כשחר. ואחר כך כסיהרא שהיא יותר מן השחר כך המ' עולה למעלה גדולה יותר מהראשונה.

חבר לון כחדא לעילא פירש כמ"ש וזעיר הוא בחינת יעקב אע"ה.

וחבר לון כחדא לתתא פי' שלאה היא אחוריים דמלכות דאימא ורחל היא המלכות.

שאר בני נשא וכו' פי' בינה ומ' נק' אחתן בגין דאינון באחוה וכו' כמ"ש הזוהר לקמן ונמצא כשנושא ב' אחיות פוגם בבינה ומלכות וז"ש גרים דבבו בתרין עלמין ומ"ש ואי תימא ותקנא רחל וכו': שגם ברחל ולאה היתה קנאה ביניהם ותירץ שהקנאה היא ע"ד הסוד שקינאה המ' להיות בבינה ומ"ש ולמירת דוכתה' פיר' ליקח מ"ן דילה כמ"ש הרב שפעמים אוזיפת לברתא מנהא כמ"ש בפרשת בראשית. א"נ כבשבת שעולה מ' למקום בינה וז"ש למירת דוכתהא.

דאית ספר ואית ספר נ"ב ב' יסודות שלהם:

משיכו דחכמתא נ"ב סוד הטיפה: ה"ג וע"ד יעקב אשלים לגבייהו כדקא חזי:

רזא עילאה לעילא: פירש יעקב רומז לזעיר בקטנותו כי ב' אלהים עם עשר אותיותיהם

גי' יעק"ב כמ"ש הרב וישראל רומז לזעיר אחר גדלותו. ולסגולתו הם סג"ול זעיר באמצע ויעקב מכאן ורחל מכאן וז"ש נטיל כולא בכל סטרין:

ונטיל לעילא פירוש שמקבל מנ"הי דא"וא שבתוכו:

ונטיל לתתא פי' בסוד מעשה התחתונים שעולים בסוד מ"ן:

גליף בגליפוי דרזי מהימנותא פירש חקק חקיקת הספירות שנק' רזי מהימנותא:

גו טהירין פירש בתוך עולם העהירו:

וגליף לעילא פי' הפרצפים שלמעלה מאצילות. וגליף לתתא אב"יע כולו:

עלמא עילאה פי' בינה עלמא תתאה מ'. נקודה עילאה אבא. דנפקא מגו דסתים וגניז דלא ידיע פי' אבא יצא מאריך:

ולא קיימא למנדע פירש עתיק ולא אתידע כלל. פירש א"ק והיינו שאמר סליקו דרזא דא"ס:

ומגו סתימו פי' מגו אריך

נהיר נהירו חד פי' אבא. כליל בגויה כללא דכל נהורין בסוד כולם בחכמה עשית.

ובהאי נהירו סתים פי' אבא:

בטש ביה מאן וכו' פי' אריך:

אפיק חד נהירו פי' בינה:

עדונא לעדונא פי' שיסוד דידה מזומן ליכנס בו יסוד דאבא הנק' ג"כ עדונא.

נהירו דקיק פי' אבא.

בגו ההוא נהירו פי' בינה והאי נהירו דאיהו עדונא לעדונא פי' בינה שהיא עדונא לאבא שנקרא ג"כ עדונא:

שית רשימין פירש ו"ק היותם באימא.

והאי נהירו פירוש בינה:

דנפיק מגו נהירו דקיק פירש שיצאה מאבא.

ואתעביד עלמא חדא: פירוש אימא

שית רבוא אלף פי' ו"ק:

דף קכז.

כדין ישראל לסגולתו בספרים ישנים ל"ג כדין אלא ישראל לסגולתו ור"ל שיעקב אע"ה שהוא רומז לזעיר מקבל מאו"א שנק' י"ה אבל ישראל התחתונים אינם משיגים כי אם מ' הנק' סגולתו ומפרש לסגולתו על המ' הפך מ"ש לעיל שהם ס"גול. ולספרים דידן דגרסי כדין הכי פי' כיון שיעקב שהוא בחי' זעיר קבל מא"וא ונתקן כדין ישראל בניו התחתונים השיגו למ' הנק' סגולה:

אלא מאה נ"ב אד"ני גי' ה"ס ומילוי המילוי ל"ה הרי מאה עכ"ל ולפ"ז ממש בגין דכל דרגין וכו' הוא טעם אחר שנק' מאה לפי שנכללים בה י"ס כל א' כלולה מי' הם מאה. ובג"ד מה פי' ולזה נק' מה בשביל ג' טעמים אלו:

רב טובך דא הוא יסודא דעלמא פירוש יסוד נק' רב וטיפת החסדים שבו הם טובך:

והכא כלילן דכר ונוקבא כחדא פי' מה היא מלכות ורב טובך הוא יסוד:

בראשית ברא נ"ב יסוד אבר שית עכ"ל ושיעור הכתוב בכח בראשית שהוא יסוד ברא אלהים שהיא מ' שמים ומ"ש

ברזא דא וכו' פי' ע"י היסוד ג"כ נעשה המשכן שבע"הז ולכך עשאו בצלאל שהוא ביסוד כנודע:

בדיוקנא דעלאין דלעילא פי' בינה:

דעלמא תתאה פי' מ' שמשכן רומז לבינה ורומז למלכות כמ"ש הזוהר בפ' פקודי. א"נ עלמא דלעילא היא מ' ועלמא תתאה הוא מט"ט:

לי תרומה נ"ב יסוד מ'

אפריון דא היכלא דלתתא פי' מלכות.

כגונא דהיכלא עילאה פי' בינה וקב"ה קרי לה גנתא דעדן נ"ב יסוד דנוקבא עכ"ל ולפ"ז קב"ה הוא זעיר:

דלית לון גופא וכו' פירש שכבר מתו ועלתה נשמתם ליסוד דמ' אבל נהנים מבינה הנק' אפרסמון שבאה להם הארה מבינה עד המ' שהם שם.

נועם ה' נ"ב בינה

היכלא עלאה פי' בינה אלא בשעת' דסתים ואתגניז. פי' בשעה שעולה בינה עילא' ונסתמ' תוך אבא וז"ש ואתגניז בגויה דאב' כמ"ש גו נקודה עילאה שהוא אבא כמ"ש באוצ"ח מ"ם בתבונה סמ"ך בבינ' עילאה ונודע כי בינה עילאה כלולא באבא בסוד ו"ד דיו"ד שהיא נגולה באבא וז"ס הבן בחכמה וטעם שנקרא סמ"ך לפי שהבינה היא מהחזה ולמעלה שהס ו"ס. ומכה אבא הנק' יו"ד בהם ונעשים פ"י גי' ס' וכמ"ש הזוהר לקמן והרב ז"ל נתן טעמי' אחרים והזוהר קצר כדרכו.

דהדרא ויתבא רביעא על בנין פי' היא תבונה שהיא רובצת על הבנים להניקם והיא נק' מ"ם ואע"פי שכתב הזוהר ובשעתא דהדרא וכו' דמשמע שהכל ספירה אחת. כן דרך הזוהר להעלים הדברים אבל ודאי שהם ב' פרצופים ס' בבינה ומ' בתבונה: לגו ד' סטרין דעלמא הם ד' מוחין דזעיר שנק' עולם ונה"י דתבונה הם שנכנסים בזעיר כמ"ש הרב לכך היא מ' נגד ד' מוחין כל אחד כלול מעשר הם מ':

דף קכז:

רזא דברית פי' יסוד דזעיר שמקבל הכל ונותנו למ' שית סטרין דנפקי מאת ס' כתב הרב טעם שנק' ס' לפי שהבינה היא נגד ו' ראשונות דאבא שהוא י' דשמא קדישא ומכה י' שהיא באבא בששה ראשונות דאימא ונעשים פ"י הם ס': ד' סטרין דעלמא הם ד' מוחין דזעיר כמ"ש לעיל.

דעקר לון קב"ה פי' עיקר לון מאבא ושתלם באימא

סדורא קדמאה נ"ב כל זה מדבר בעולם הבריאה שנעשו ע"י הקצוות דאצילות ע"י יסוד דזעיר בשימושו בנוקבח ולפי זה סדורא קדמאה הוא חסד דבריאה ולכן אמר אתנגיד מסטרא דימינא שהוא חסד דאצילות שנמשך ממנו חסד דבריאה ע"י שהאיר חסד דאצילות ביסוד ויסוד במ' ויצא חסד דבריאה וכן סדורא תניינא היא גבורה דבריאה שנמשך מגבורה דאצילות וכן כולם:

חד דיוקנא פירש חסד דבריאה:

מהו ויהי אור הו"לל ויהי כן דההוא אור נ"ב כי התורה שלנו מדברת בעולם הבריאה.

פרישו דמייא בנגידו דאשא וכו' פי' נפרשו החסדים מכח המשכת הגבורות כי הם הפכיים זה מזה ולכך נפרדו איש מעל אחיו.

המים אשר מתחת לרקיע פי' הי"ג שהם במ' תחת יסוד דזעיר שנק' רקיע. ומ"ש ובין המים אשר מעל לרקיע הם ה' חסדים שמתפשטים בזעיר להגדילו והם למעלה מיסוד. ואשתאר דיוקניה תמן לא כתב הזוהר זה אלא בת"ת לפי שת"ת ומ' הם אחדות א':

עד יומא חמישאה נ"ב נ"ה תרי פלגי גופא דאפיק האי אפריון ההוא שמושא דנהירו דעל ביה ביומא רביעאה מכאן משמע שביום ד' בעצמו האיר הנצח ביסוד והיסוד נתנו למ' ולפי זה מ"ש ולא עביד שמושא עד יומא חמישאה היינו לומר גמר השמוש הוא ביום ה' שהוציאה המ' הארת הנצח שבתוכה:

חד משיכו דרחישו דמייא: לפי שהחסדים הנק' מים וגם הגבורות שנק' גבורות גשמים הם מתפשטים מחסד עד הוד כנודע לכן אמר בהוד משיכו דרחישו דמייא:

דף קכח.

עד יומא שתיתא' נל"עד שאעפ"י שאמר לעיל בכל סדורא וסדורא ואפיק ההוא אפריון חד דיוקנא וכו' היינו בכח אבל בפועל לא הוציאה המ' כל מה שגנוז בה עד יום ז' שהוא בחי' היסוד וכן אר"זל כולם היו בפתח הקרקע עד יום ו':

אף הכי איהו אתתקן פי' שגם היסוד נתקן.

דאיהו שבת נ"ב בינה נייחא דכולא תיאובת' וכו' כפל ג' לשונות אלו לפי שנ' כלים יש במ' חיצוניים אמצעים פנימיים. ובעיבור א'. באים מוחין מכלים החיצונים דאימא לכלים החיצונים דזעיר ומשם לכלים החיצונים דמ' וביניקה באים מאמצעים דאימא לאמצעיים דזעיר משם לאמצעיים דמ'. ובגדלות מכלים הפנימיים דבינה לכלים הפנימיים דזעיר ומשם לכלים הפנימיים דמ' א"נ לפי שיסוד דנוקבא יש בו כלי המ"ן ועוד שם ב"ן המעלה מ"ן ועוד המ"ן עצמם שהם הבירורים לכן אמר ג' לשונות.

ה"ג זכי בכולא זכי למיתב בנייחא בצלא דק"בה גו ההוא אפריון פי' בצל הזעיר שהוא בתוך המ':

בצלא אחרא פירש גם הו"ק דזעיר שבתוך המ' ימשיכו עלינו הארת הבינה שהיא צלא אחרא. דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא. הטעם לפי שעסק התורה הוא בזעיר ואין שם שליטת החיצונים ולכך זכי ביה בלא אגרא. אבל עובדא הוא במ' ורגליה יורדות מות ולכך צריך לשבר הס"א בקנין המצוה:

לך אמר לבי כתב הרב טעם שהמ' נק' לב לפי שיוצאת כנגד הלב דזעיר ה"ג בחדווא ברעותא דלבא:

זכאה בעי למרדף בתר חייבא בח"י דף קל"א עוז הדר המוכיחים לרבים בזוהר תרומה זכאה בעי וכו' עד כמאן דרדיף בתר חיין והתועלת לאביו דאדכר בגיניה לטב. והוא הפעולה עצמה אשר תפעל כשהבן מחדש איזה חידוש בשבת אשר קבלנו מרבינו האר"י זל"ה שמעטרים בגינו את אביו באותו עולם ואסמכיה אקרא דכתיב כבד את אביך זכור את יום השבת איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. ואולם בסגולת הודיע לעם חוקי ה'. מעתה לא יצטרך לחדש דבר. כי בו יבנה נפש לקברו וכו' וב"זח פ' לך לך ביארו עוד עוצם שכרו א"ר אבהו בא וראה כמה שכרו של אדם המחזיר חבירו בתשובה וכו' עד אשר מגן צרך בידך אלו הרשעים שזכיתם בתשובה ועשית את נשמתם הנה הוא שוה לו ית' מה הוא עביד נפשאן וכו' ואשתזיב מן דינא כמ"ש בפ' בלק דף ר"ב לא תשחית את עצה דא ת"ח דיהיב עיטא לתתא וכו'. ובתנא דבי אליהו יודע היה אהרן וכו'. ורבינו האר"י ז"ל הגיד מעלתו וז"ל הנה הנשמות מאחר שהם מטוב ורע ולפעמים חלק הטוב שבאדם ניתן אל רשע א' ולכן תמצא לפעמים רשעים שעושים קצת מצות בתיקונם כמו הצדיקים. ובשאר ענייני' הם רשעים גמורים וכן לפעמים בהפך שיהיה צדיק גמור ויהיו בו קצת עבירות שאינו יכול להפרד מהם. וזה לסיבת חלק הרע שבו המתאוה לאותה בחינה שיש אל הטומאה ואל העבירה ההיא וכל זה הוא כפי תערובת הנשמות שקנת טוב של צדיק מתערב ברשע. וקצת הרע של הרשע נתערב בצדיק: ואם הצדיק מוכיח את הרשע והוא אינו שומע לדבריו אז הם נבררים שהטוב של הרשע יתחבר אל הטוב שבצדיק והרע שבצדיק יתחבר אל הרע שברשע. וז"ס ואתה כי הזהרת רשע וכו' הוא רשע בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת. כלומר בעונו לבד שהוא הרע ולא עם הטוב שהיה בו. כי הטוב חלף הלך לו. ואתה את נפשך הצלת שהיה בה חלק הרע הפרשתו ממך מלשון ויצל אלהים. וכתב עוד שהנשמות שהם משורש אחד לא די להם מה שסובלים עונשים זה על זה. כי אף אם תקנו בזמנם כל הצריך להם אינם

נק' שלימים ומתוקנים עד יתוקן גם פגם אותו שבשורשיהון. ובפ' ג' דתמיד אר"ש ב"ן אר"י כל המוכיח חבירו לש"ש זוכה למקומו של הקב"ה שנ' וכו' וחיוב זה מוטל על כל מי שיש ספוק בידו להוכיח וכמ"ש הרמ"בם פ"ד מה' תשובה. ובתנא דבי אליהו שכל דמים שנשפכים בישראל נשפכים על ידו. ובזוהר רות דף ו' דיינא אית ליה למרדף למינדע עובדי מתא ואי לאו איהו אתפס בחובייהו ולא יימא וכו'. תנן בעקבות משיחא חוצפא וכו' ואין תוכחה. ופי"רשי שאין לך אדם שיוכל להוכיח שכולם נכשלים בחטא ויאמר לו טול קורה וזו היא חכמת המסכן מתו"מט בזוייה לא חכמתו של רבי עקיבא כשהיה עני כי תוכחת היוצאה מהלב תכנס בלב. ואשר לא יצאה כי אם מהפה לא תעבור האזן: לכן התקוששו ואח"כ וקושו. כי הנביא קרא למוכיח דובר תמים כמ"שה שנאו בשער מוכיח ודובר תמים יתעבו: ועיקר דרשותיו ללמד משפטי הדינים ולהודיע עונשי החטאים יום המיתה וגיהנם וכו' כדרש ר"מ תלתא שמעתתא הוא דינים תלתא אגדתא פשטים תלתא מתלי דרכי מוסר כמשלי שלמה כמ"ש בסתרי תורה בפ' לך לך וירדוף עד דן רדיף אבתרייהו ואודע לון דינא דההוא עלמא וכו'. ובפרט עונש מחללי שבת כמ"ש בזוהר תרומה דף ק"ן ובז"ח דף ס"ו תוספת עונשם באופן אחר ושקול שבת ככל התורה. וכל מאן דמקני לקב"ה לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה עליה: ובזוהר בפ' כי תזריע דף מ"ו עונש המונע תוכחת. ושכר המוכיח בדיני שבת שומר שבת כמקיים כל התורה.

יתיר משבחא אחרא פי' משבח הראשון שאמר דבעי למרדף בתר זכאה

בתריסר ה"ג ונ"ב י"ב שערים יש ברקיע נגד י"ב שבטים

באידרא עילאה נ"ב יסוד דנוקבא

תלת סטרין גוונין נ"ב תלת טפין דסג"ול עכ"ל ובאוצ"ח כתב הרב שתלת טיפין דסג"ול הם טיפת נה"י דזעיר ואינון להטי גו שלהובא חדא הוא רוחא דשבק בגווה שהוא שם ב"ן והם ה' גבורות הראשונות שביסוד דנוקבא.

נפקא מסטרא דדרום פי' כי שרש ההוא רוחא הוא מן הדכורא שנקר' ימינא.

חד סליק לעיל' פי' נצח. וחד נחית לתתא הוד כנודע שנ"ה הם שני הקרנים והא' גבוהה מן השנית כמ"ש הרב ז"ל:

וחד דאתחזי וגניז פי' יסוד שהוא גניז ביסוד דנוקבא.

ועאל בההוא שלהובא פי' בתוך הכלי של מ"ן שהוא שם ב"ן:

דעבדי טוב נ"ב יסוד

והטוב בעיניך עשיתי פי' יסוד הנק' טוב היה מחברו עם המ' שנק' עין וז"ש דסמיך גאולה לתפלה שהם יסוד ומ'.

ברחימו וכו' הוא בסוד שמאלו תחת לראשי שחימום הגבורות מעוררים האהבה כמ"ש הרב ז"ל. חביבו היינו וימינו תחבקני שהחסדים מוסיפים חבה ביותר. בחדוה ה"ס המזווג וסימניך שמחת עונה. ברעות' הם נשיקין שבתוך הזווג כ"ש לקמן בנשיקין דרעות' א"נ נגד ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שמתקבצים כולם ביסוד בשעת הזווג.

ובוצינין נ"ב הנקבות

נהרין ומתלהטין נ"ב במ"ן ה"ג וקיימא מלה בחבורא דבאידרא כוין עביד שמושא נ"ב הכנסת העטרה

ההוא נהר פי' יסוד דזעיר:

באידרא דא פי' ביסוד דנוקבא:

דף קכט.

בגין דההיא שעתא שעתא דשמושא נ"ב גמר הזווג ה"ג ולחפייא אנפוי בנפשין ורוחין נ"ב ממ"ן ומ"ד ה"ג קאים ואחיד בשפולי יהודי"עם עיין בדף קמ"ב ע"ב:

מסרין ליה ההוא דיוקנא פי' כדי לשומרו יותר מכל האדם ולנהוג בו כבוד ע' מפתחן נגד המוחין ולבושיהם ומ"ש לע' עלמין גניזין. פי' נגד ז"ק דאצילו' שהם זו"ן הנק' עולם:

מלכא בריך להההוא דיוקנא נ"ב מקבל שפע ממ"ד

לד' משריין עילאין פירש ארג"מן.

לקדושה דסדרא פירש קדושת ובא לציון. דהא מסיימי ישראל עד לא ישגחון מלאכי פירש שאין אומרים הקדושה כמו של עמידה שאומרים ג' פסוקים זה אחר זה כולם בל"הק אבל בקדושת ובא לציון אומרים וקרא זא"ז. ומתרגמין אותו וכן הפסוקים אחרים כדי שלא ישגיחו בהם מ"ה שאינם משגיחין בלשון תרגום לכך מפסיקים בכל פסוק בתרגומו. א"נ שאין אומרים נקדישך וכו' באריכות כמו בעמידה רק הפסוקים לבדם בקיצור כדי שלא ישגיחו מ"ה:

דף קכט:

ותברא מנעולין וכו' ז"ל הרב ז"ל דע כי הקדיש נתקן בלשון תרגום כנז' בזוהר תרומה דף קכ"ט ע"ב דאיהו מתבר שלשלאין דפרזלא. והענין כי כל תרגום הוא אחוריים של הקדושה והוא קדושה ג"כ אלא שמשם יונקים החיצונים ואמנם כל הקדישים הם להעלות העולמות עשייה ליצירה וכיוצא ואנו יראים לבל יתאחזו החיצונים ע"י עליית העולמות ויעלו גם הם ויינקו ולכן נתקן בלשון תרגום דלא משתמע למ"ה כי אם מצד פנים ומדברים בל' הקדש. אך החיצונים מבינים בלשון תרגום כי משם יניקתם ובאומרנו השבח הזה הגדול בלשון תרגום נכנעים החיצונים ואינם עולים למעלה ואמנם סוד

הקליפות נמשכים מסוד עשתי עשרה יריעות והם י"א סמני הקטורת שהם אחוריים שלמעלה שירדו במיתת המלכים. ונתבטלו וירדו האחוריים דא"וא במקום ז"ון שהם סוד ב' אותיות ו"ה של הוי"ה שהם בגי' י"א ואמנם כ"ז בכלל ז"ון הוא ולכן תמצא כי אין הפגם מגיע רק עד ז"ון ולא בא"וא.

ולכן אותיות יתגדל ויתקדש הם י"ח כנגד י"א ניצוצי הקדושה שבחיצוני' כי החיות שבתוכם מעלים אותם מתוכם ויתגדל ויתעל' למעל' תוך הקדוש' וז"ס ויתקדש שיכנסו בקדוש'. וע"י הסתלקות זה מתוכם ימותו הקליפות כמו ענין הקטרת עכ"ל הרב ובזה מובן לשון זה.

מלין דכתרא וכו' פי' מלין שעושים כתר למלכות דאצילות ה"ג וההוא הבל דפומא:

לסטרא עילאה פי' כפי הסוד. לסטרא תתאה כפי הפשט:

בסטרא אחרא פי' בצד אחר דהיינו הפשט שהוא לבד מן הסוד:

כד ברא קב"ה פי' בינה.

עלמא פי' זעיר:

מסטרא דכספא פירוש כי הזעיר מתחיל מחסד:

ובעובדא דמשכנא פי' מלכות מסטרא דשמאלא פירוש כי המלכות בניינה מהגבורות ואח"כ מקבלת החסדים והם סוד התכוננותה בסוד והוכן בחסד כסא.

ולבתר מסטרא דימינא וזאת התרומה וכו' פי' מביא ראיה מפסוק זה שהתחיל מזהב ואח"כ כסף שתרומה היא מלכות: ה"ג כתיב ערב וכו'. וצהרים אתר דאיקרי חשך איהו דאחיד בערב גרסינן ור"ל שהצהרים היא גבורה שאחוזה עם המלכות הנקרא ערב:

דף קל.

כולהו הוו מתזנין ז"ל הרב בס' ק"י העשן של הקרבנות ניזון מהם קליפת נוגה כי משם נפש הבהמית דישראל ובהמות טהורות עכ"ל.

לאגנא עלן מגו פחד בלילות פי' כשעולים הנשמות בלילה מקטרגים עליהם המלאכים ולכך אנו מתפללים שומר את ישראל לעד אמן. פחד דכמה סטרין המזיקין והמקטרגים המצויים בלילה להזיק היוצא חוץ לבית. לכך אנו אומרים ושמור צאתנו ובואנו. פחד דגיהנם ולכך אנו אומרים והוא רחום והשלשה פעמים פחד שהזכיר כאן הם השלשה דלקמן. פחד דקטרוגא דנשמתין גרסינן ול"ג ופחד. ה"ג ועם כל דא.

כד רוח צפון אתער פירוש דאימא.

טינרא תקיפא נ"ב סטרא אחרא:

דף קל:

בוקר שלטא פי' יסוד.

בוקר דאור קדמאה פי' יסוד שבו טיפת החסדים הנקרא אור.

אשקי לגנתא פי' מ'.

שית יוד"ין פי' יברכך יהו"ד ר"ת ב' יו"דין וכן יאר ה' וכן ישא ה' הם שית יוד"ין ותלת וי"ן וישמרך ויחנך וישם.

ועל ותלת וי"ן נ"ב כי הם מכריעים

כד אתי האי בוקר נ"ב הוא זווג קדרותא דצפרא א"נ עמוד ענן דחסד עמודא חד נעיץ בסטר דרום הוא בחי' יסוד שבגן ויש בו טיפת החסדים ולכן אמר בסטר דרום לגו מתיחא דרקיעא. פי' רקיע הוא ת"ת והיסוד מחובר עם הת"ת דתלת גוונין. פי' הארת חג"ת שמאירים ביסוד.

ענפא חדא פי' מ' שבגן.

תלת צפרין נ"ב אכתרייאל מטטר"ון סנדלפ"ון כל א' נקרא עוף:

כבר נהירנא להו בגאולת מצרים לפולחני במעמד הר סיני: ה"ג וכד תבעיון בה היא תימא וכו'. ה"ג וברזא דהאי קרא כתיב משא דומה ורזא דא בשית דרגין דנבואה אתמר לנביאי ונ"ב אולי הם ו' פרקים אשר בנ"ה אתר דנביאי מהימני ינקי מתמן ונראה כי משא הוא פרק אחרון דהוד שה"ס העקב.

אי נביאה מהימנא פי' כדמפרש במסקנא. ה"ג אבל נבואה דא.

דף קלא.

ולא כתב וזרח לשעיר בפ' בלק תירץ וזרח לישראל משעיר שלא קבלו התורה וכאן מתרץ ע"ד הסוד.

מסיני בא דרגא דהוה טמירא פי' מ': ולבתר ואתה מרבבות קדש הם נ"ה דזעיר שמשם הנבואה ה"ג לילה ליל מה בין האי להאי. ובג"כ שומר מה מלילה שומר מה מליל. ושיעור הכתוב משא דומה אמר הנביא שנבואה זו היא מפרק אחרון דהוד שהוא משא והיא בלחישו נבואה זו באה ובקעה בקליפות הנקרא שעיר וזהו אלי קורא משעיר. ומה היא הנבואה שומר מה מלילה דהיינו שאומרים ישראל למט"ט הנקרא שומר ב' בחי' אלו של המ' הנקרא ליל ולילה מתי יהיה תיקונם וייחודם. והשיב להם אמר שומר אתא בוקר שהוא זעיר וגם לילה שהיא מלכות. שע"י תפילות ישראל מתייחדים זו"ן וכדמסיק.

אף הכי קב"ה וכו' פי' כמו שהאב מקבל בניו ומרחם עליהם כך בוקר וגם לילה שהם זו"ן אומרים ג"כ לישראל אתו י"ו ובס' ראשית חכמה פי' פירוש אחר בזה:

דף קלא:

אבל אי אינון בני מתא לא אתיין פי' שלא באו י' כאחד ומ"ש וחד לא אקדים פי' לפחות היה להם להקדים אחד לדבר עם המלך. והם לא באו כאחד ואפילו אחד מהם לא הקדים לדבר אל המלך.

ואין עשרה לא כתיב אלא ואין איש פי' ומש"ל תניין בשעתא דקב"ה אתי ולא אשכח תמן עשרה מיד כועס היינו לבסוף.

דרגא גו דרגא ההוא שומר קרי וכו' פי' מט"ט קורא בכל יום ויום אתא בוקר וכו' ועובר קולו דרך הקליפות כמש"ל.

ומאן דמשתעי בבי כנישתא וכו' היינו מברוך שאמר ואילך כדמוכח ממ"ש דהא בשעתא דישראל מסדרי בבי כנישתא סדורא דשירין ותושבחן וסדורא דצלותא:

אינון עולימתאן עילאין נ"ב הם רוחות ז' היכלין דבריאה ז' נערות עכ"ל והיינו בשעה שאומרים היוצר ומשרייתא קדמאה הוא בשעה שאומרים ישראל הזמירות. והשנית היא בשעה שאומרים קדוש. ה"ג אלא מתורה שבכתב משום הכי אצטריך לומר לה בשירותא דתיקונהא:

דף קלב.

גופא בשמהן קדישין בפ' שמות דף ח' כתב הרב שהם מ"ה ומ"ב דמ"ה.

נרד וכרכום וכו' אלו הם י"ג דשבת אבל בחול הם אל רחום וכו' כמ"ש הרב בסידור ה"ג ומלכות הא תליסר.

דא מלכא עילאה דשלמא כולא דיליה פי' בינה:

למלכא דשלמא דיליה פי' למ' שהשלום שהוא היסוד הוא שלה. ה"ג תיקוני דעלמא עילאה אל אדון. אל ברוך תיקוני דעלמא תתאה. אינון רברבן בגרמייהו:

כד אתיין יחידאין וכו' הם אותיו' גדולות וז"ש דכד לא פשטן יתיר שר"ל אפילו לא נתפשטו מהם תיבות מכל אחד ואחד. ומ"ש

אינון אתיין כל את ואת ברתיכא דאיתחזי ליה פי' מלבד שהם אותיות גדולות עוד כל אות ואות יש לה רתיכא בפני עצמה כדמפ'.

נ' תרעין דעלמא דאתי פי' ה' חסדים דאימא.

שית סטרין דעלמא דאתי פי' ו"ק דאימא.

ברזא דרתיכא עילאה פי' חג"ת ששם הוא שם ע"ב.

דקב"ה מתעטר בהו פי' זעיר.

דף קלב:

דאינון עטרה דל"ב שביליו פי' כ"ב אתוון עם עשרת הדברות הם ל"ב:

רזא דשמא קדישא פי' כ"ב עם י' דברות ועם י' מאמרות הם מ"ב וכמ"ש לקמן. כשמך אלהים כן תהלתך ל"ג וכן נמצא בזוהר מוגה.

שמא דמ"ב פי' כ"ב אתוון עם י' דברות שהם נפש דאימא ועם עשרה מאמרות שהם רוח דאבא הם מ"ב

וע"ד סליק ולא נחית פי' כיון ששם מ"ב רמוז באלב"ם דהיינו ב"ם דאל"בם כמ"ש לקמן לכ"א סליק וכו'.

ורזא דיליה סליק ונחית פי' כיון ששם ע"ב הוא רמוז באתבש ואתב"ש סליק ונחית כדמפרש לכן אמר בשם ע"ב ורזא דיליה סליק ונחות כגוונא דא מצפ"ץ. פי' שהוא חילוף הוי"ה באתב"ש ואתב"ש סליק ונחית לכך גם שם זה סליק ונחית:

שמא דתליסר מכילן דרחמי פי' כתב הרב ה' ה' הם שני מצפ"ץ והם בשני פאות דאריך ומשפיעים לדיקנא שהם י"ג מכילין דרחמי. אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא דנפקין מחד דשרייא עלייהו יובן במ"ש הרב שנוצר חסד הוא כולל כולם וכן מזל ונקה כולל כולם. נמצא שהי"ב האחרים יוצאים ממזל הח' או ממזל ונקה.

לרתיכא עילאה פי' חג"ת כמ"ש לעיל שע"י מ"ב חג"ת עולים לאימא.

ואימא לאבא ומ"ש לרתיכא תתאה פי' כמ"ש דוד שהיא מ' עולה עד לחג"ת.

למלכא דשלמא דיליה פי' בינה.

בגין דתתעטר ביה לסלקא לעילא פי' מ' ע"י שבח זה תעלה למעלה כמ"ש לקמן:

ופריחו דכ"י דמתעטרא לסלקא וכו' תרגום אתייא למיעוטא נ"ב דתרגום היינו לשון לבן הארמי:

בשעתא דקא מייחדי ישראל יחודא וכו' יובן מאמר זה במ"ש הרב בס"הכ דרוש ק"ש וזה כללות דבריו הנה תחלה אנו עושים זווג דאו"א עילאין שהוא זווג דפנימיות בק"ש כדי שיבואו מוחין לזו"ן ויזדווגו גם הם בעמידה. והנה אי אפשר לעשות זווג בלא העלאת מ"ן דזו"ן. ולכן צריך להעלות שניהם בסוד מ"ן זה מעורר מ"ד וזו מעוררת מ"ן רק שאין בהם כח לעלות מכח הגלות. לכן אנו צריכים לתת להם הארה תחלה מזווג דיש"ס ותבונה. שהוא זווג דחיצוניות והוא נעשה מעצמו ולא פסיק האי זווגא תדיר ואין צריך למ"ן דזו"ן ומשם נותנים הארה לזו"ן. מ' הנקרא ש"ם מקבלת מע' שהם ז"ת דתבונה. וזעיר הנקרא ישראל מקבל מחסד וגבורה דיש"ס. ובכח הארה זו יכולים זו"ן לעלות בסוד מ"ן לאו"א עילאין עכ"ל. והנהת הרח"ו בזה היא כך:

דעלמא עילאה נ"ב אבא:

חד נהירו נ"ב יסוד:

בוצינא דקרדנותא נ"ב אימא:
לע' נהורין נ"ב ז' תחתונות.
בע' ענפין נ"ב זעיר ובמ"ש מובן לשון זה דמ"ש מגו סתימו דעלמא עילאה הפי' הוא יש"ס:
ומ"ש חד נהירו פי' יסוד דידיה ומ"ש בטש גו בוצינא דקרדינותא. פי' שהיסוד דידיה מזדווג עם אימא הנקרא בוצינא דקרדינותא. ומ"ש
ואתפלג לע' נהורין פי' הם ז' תחתונות דאימא. ומ"ש
ואינון ע' להטין בע' ענפין דאילנא דחיי פי' ז' תחתונות דאימא האירו בז"ק דזעיר ומ"ש **כדין ההוא אילנא סליק ריחין ובוסמין** פי' אחר שעשינו זווג דיש"ס ותבונה שנעשה מעצמו ומשם נתנו הארה לזו"ן כדי שיוכלו לעלות בסוד מ"ן אזי עולים זו"ן בסוד מ"ן לאו"א עילאין וז"ש כדין ההוא אילנא שהוא זעיר סליק ריחין ובוסמין שר"ל שעולה בסוד מ"ן ומ"ש
וכל אילנין דגנתא דעדן כולהו סלקי ריחין פי' גם עשר ספי' דמ' כולהו סלקין בסוד מ"ן ולכך הגיה הרח"ו ז"ל על מ"ש הזוהר סלקין ריחין וז"ל כל ריח ובושם הוא מ"ן כטעם יזלו בשמיו דכתיב גבי הפיחי גני ואע"פ שכתב הזוהר בע' ענפין דאילנא דחיי ש"מ שבאים לזעיר. והאר"י ז"ל כתב ע' דאימא למ' אינה קושיא שתחלה באים לזעיר ואח"כ למ' שהמלכות מקבלת ע"י זעיר: וכמ"ש בסה"כ בדרוש ק"ש שעל המטה וז"ל שמע הכוונה להמשיך ז"ק דבינה תתאין שהם ע' שנים עילאין ולהמשיכם מן הבינה למ' ע"י זעיר וזהו שמע שמ ע':
דהא אתתקנת מטרוניתא לאעלא לחופה פי' ע"י המוחין שקיבלו בק"ש אנו מכינים אותה להזדווג בשים שלום דעמידה:
כל אינון שייפין עילאין פי' ו"ק דזעיר:
הא בעליך ייתי לגבך פי' שמע שהיא מ' כי שם שהיא מ' מקבלת מן ע' אומרים לה הא ישראל שהוא זעיר בעליך ייתי לגביך:
ה' אלהינו ה' אחד ביחודא חדא פי' הם ו"ק דזעיר הרמוזים בששה תיבות דשמע ישראל:
ד' מפתחין דנטיל מד' סטרי עלמא פי' ד' מפתחות אלי הם הארות מחגת"ם:
אנח לה פי' מפתח זו שהיא ה' אחרונה אנח לה תחות אילנא דחיי שהוא זעיר:
אתעבידו חד פי' שיה"ו הם בחי' זעיר:
עיילין לאינון תרין מפתחין גו גנתא פי' אלו הב' מפתחות שהם בחינת זו"ן עיילין לגן גו גנתא שהוא יסוד דאימא וז"ש וכולהו מיחדין בגוונא דלתתא. פי' כמו שאנו מייחדים זו"ן ומעלים אותם בסוד מ"ן ליסוד דאימא כך עושים המלאכים: ה' דא רשימו דאת י'

כתב הרב כי אבא הוא ה' דע"ב ומקבל מיו"ד דאריך עכ"ל וז"ש ה' שהוא אבא נרשם מיו"ד דאריך שכל הפרצופים שורשם מאריך: ומ"ש
רישא עילאה דבשמא קדישא קאי על י' שהזכיר שהיא ראש שם יהו"ק שבאריך וכן מ"ש לקמן
את תניינא וכו' קאי על ה' דהוי"ה דאריך שכתב הרב בסה"כ ה' אלהינו ה' שהם או"א ודעת המזווגם והם הוי"ה דע"ב ואהי"ה דיודי"ן והוי"ה דע"ב כולם נמשכו מיה"ו דהוי"ה דאריך דהיינו הוי"ה דע"ב דאבא נמשכה מיו"ד דהוי"ה דאריך וכן כולם:
אלהינו דא איהו רזא דרשימו דאת ה' פי' שאימא מקבלת מן ה' דאריך וז"ש דא איהו רזא דרשימו וכו' שנרשמה מה' דאריך:
ה' דא משיכו דאתמשך לתתא כתב הרב ה' הוא דעת המזווג או"א ומשם ירידת הארה לדעת דאבא ומשם ליסוד דאבא ונודע שיסוד דאבא הוא דעת דזעיר וז"ש
ה' דא משיכו דאתמשך לתתא שנמשך עד זעיר ומ"ש ברזא דרשימו דאת ו' פי' כמ"ש הרב שהוי"ה זו השנית דע"ב שהוא דעת המזווגם מקבל מן ו' דאריך נמצא שנרשם מן ו' דאריך. ומ"ש
דאינון תרין אתוון אתמשכו למהוי באתר דא פי' י"ה הנזכר נמשכו לאתר דא שהוא זעיר הנזכר שכיון שי"ה הנזכר קבלו אותם או"א ונתנום לזו"ן עם המוחין שנותנים להם:
מרישא דמבועא פי' אבא:
ומהיכלא פנימאה פי' אימא וז"ש וירית לאו"א:

דף קלג.

דעלמא עילאה פי' זעיר דאהדורי צלותא חזרת עמידה.
קדושה אחרא נ"ב היא קדושת ובא לציון
דא איהו עלמא עילאה פי' זעיר דאיהו יתיב על כרסי יקריה. פי' מ':
הא מטה נ"ב בהיכל ק"ק דבריאה
הא שולחן נ"ב נקודה תחת היסוד
הא כסא נ"ב פרצוף
הא מנורה נ"ב פב"פ: בשפיראה הם חו"ב שהם מוחין דידה שמייפים אותה בחדווהא הם דעת דידה שאין בו אלא ה"ג בסוד דעת נשים קלה כמ"ש הרב והגבורות הם יין המשמח. בחזווהא הם המקיפים דידה שהם נראים. מטה אתיהיבת ליה ליעקב צ"ע יעקב שהוא בחיר שבאבות למה לא תיקן רק מטה שהיא בהיכל ק"ק דבריאה. ויצחק תיקן מנורה שהיא פנים בפנים: וכן דוד שהוא האחרון למה לא תיקן רק שלחן שהיא

נקוד' תחת היסוד וכן אברהם תיקן כסא שהיא אחב"א. ויעקב ודוד האחרונים לא תיקנו כמותו:

והוכן בחסד כסא פירוש מלכות התכוננותה על ידי החסד:

דף קלד.

וע"ד איהו אחד בחילופי אתוון כי אל"ף מתחלפת בו' באותיות אהוי. ח' מתחלפת בע' באותיות אחה"ע: ה"ג ויתעבר מעלמא:

באתגלי' בהדיא פי' שכתב הרב ז"ל במלת מלכותו שמביאי' לה עשרה אהי"ה בחשאי כמנין צי"קי קדרה אבל כשתהיה בסוד אחד מביאים לה עשרה אהי"ה ולא בלחישו אלא בהדיא. ועד איהו אחד בחילוף. והכי מכריזין דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא וכו' כד"א צאנה וראנה בנות ציון וכו' איתא בס"עה דף ל"ד ע"א וז"ל להבין אומרו בנות ציון ולא בנות ירושלים כמ"שה תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים. ויובן במה שידוע שכל מלאך וכל בריה מצבא השמים אי אפשר לילך ולעלות חוץ מגבולו המוגבל לו. וידוע כי כח המגביל גבולים לכל אחד ואחד הוא כח הדין היוצא מבולינא דקרדינותא כי מחמת גדר הדין שנגבל כל אחד ואחד אינו יכול לצאת חוץ מגדרו פן ישרפנו אש הדין המגביל אותו ולכן נאמר שרפים עומדים ממעל לו כי כל הקרב לצאת חוץ מגבולו ליהנות מזיו המרכבה. הם שורפים אותו. וזה מלא בזוהר ובדברי המקובלים. ועוד תבין כי ע"י הגבורה המגביל את כל אחד ואחד אינו רואה בספירות עליונות אלא כפי ההגבלה והצמצום מהגבורה המקפת עליו כי הדין סותם הראיה בסוד ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות. משא"כ כשהחסד מתפשט מחכמה עלאה אז ממתיק את הגבולים אשר גבלו ראשונים ועולים ויוצאים כל אחד מגבולו במעלה גדולה ורואה מראות אלהים בהארה נפלאה כמו עליית העולמות בשבת שאז מתגלות חכמה עילאה דשבת איקרי קודש ומכח זה עולים כל העולמות חוץ מגבולם. הרי נתבארו שני מלות צאנה וראנה. כי החסד והשמח' שיש למעלה כשהמלך חפץ ביקרו להראות כתר ישועה שלו כמבואר בזוהר תרומה והכי מכריזין וכו' פ קי למחמי ביקרא דמלכא כדין ס"א לא ניחא ליה למחמי ואתפרש עכ"ל. והוא כי מכח הרשות שיוצא ע"י הכרוז שיבואו לראות ביקרא דמלכא: זו ההכרזה נותנת כח וקיום להעלות העולמות כמ"ש בפירושי זוהר בראשית ולכן אומר בנות ציון. כי ידוע בכוונת ר"ה כי ציון הוא כלי אמצע י' דיסוד דמלכות והוא רחמים כי היסוד הואפנימיות משא"כ ירושלים שהוא כלי החיצונית דיסוד סוד מקום הפתוח שסודו מבואר בדרוש מוחין דקטנות. ולכן נשאר פתוח מפני האחיזה שיש לחיצונים בכלי החיצון. ולזה בקריאת הכרוז אשר יוצא אל בנות ציון בזה פורש

הס"א כי לא יחפוץ כסיל בתבונ'. וכאשר אומרים בנות ציון הוא מיחד לכל הקדושה שיש בעולמות דמלכות שכולם נקראים בכותיה מפני שיוצאים מיסודה משא"כ הס"א שאינו יוצא מיסוד שלה רק נתהווה מסיגי המלכים ומן הפסולת ולכן אסרתס הס"א ולא עביד פירין. כי אין לו חלק בקדושה ומכ"ש ביסודה שהוא ציון שבה. שבזה הקדושה מצויינת מה"סא שאין לו יסוד. ונמצא בכח ההכרזה שאומר בנות ציון ממילא פורש הס"א בסוד ותגזר אומר ויקם לך כמ"ש בל"קת בפ' בראשית בסוד חטא אד"הר. והכרוז יוצא לראות במלך שלמה בעטרה שעיטרה לו אמו עכ"ל:

חדווא דימינא נ"ב סוד חיבוק הכי גרסינן בגין דלא ישתכח ברגלו צעדהא רמז דסטרא בישא:

דף קלד:

וע"ד אדכרו תרין לבבות פירש שאמרו לו השבטים כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא א' נמצא שהזכירו ב' לבבות.

ויקחו לי תרומה עילא ותתא נ"ב לי ת"ת. תרומה מ': והם עילא ותתא יקח את תרומתי עכשיו שפירשנו תרומה היא מ'. יקח את תרומתי מבעי ליה:

מארי מדין נ"ב החכמים שדורשים ענין המדות שהם הספירות:

דף קלה.

ה"ג אבל קב"ה לאו הכי כתיב וזאת התרומה דא כנסת ישראל ה"ג מתמן תקחו את תרומתי.

ה"ג מאי מאתם תרין שמהן אלין ופ' הם כל איש הנזכר בפסוק שהיסוד נק' בשני שמות כל ואיש.

מאתם מאת מ' נ"ב היינו דעת יסוד הבינה

ה"ג ד"א מאתם מאינון זמני וכו' והם רומזים לו"ק דזעיר ה"ג ותולעת שני זהב וכו' ול"ג וששו ועזים

עד הכא תשעה פי' עורות אלים ועורות תחשים חשיב לשנים וכן אבני שהם ואבני מילואים קא חשיב לשנים אבל בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים הם א'. ט' עם ו' הנז' הם ט"ו מינים וז"ש הזוהר דף קל"ט ע"א י"ג זינין אינון בר אבנין יקירין נמצא שעם האבנים הם ט"ו וזה הפך מדברי רש"י שאמר י"ג מיני' הם וכתב הר"אם ש"רשי קחשיב תכלת וארגמן ותולעת שני כאחד שכולם מין צמר.

כגוונא דאינון וכו' פירש ו"ק דזעיר.

קב"ה אחד לעילא נ"ב ת"ת

כורסייא דיקריה פירש מ':
רזא דשבת נ"ב מ':

דף קלה:

וכלהו מתעטרין בנשמתין חגת"ן כדין שירותא דצלותא לברכא לה בחדוה ולומר ברכו את ה' המבורך וכו' והוא בחי' תוספת הרוח שסודו מח"גת דכלם דאימא והמה נקראין נשמתין על שמה כנודע ובופרוש סוכת שלום עלינו תנוח תוספת הנשמה כמ"ש בזוהר בראשית דף מ"ח ע"א.
צלותא דמעלי שבתא דהא אתאחדת כרסיא יקירא קדישא ברזא דאחד וכו' ואתפרשא מס"א וכו' ואתעטרת בכמה עטרין למלכא קדישא בח"י דף ס"ד בעמיד' דערבית דשבת אז עלתה הכלה ונתפרש' מהקליפ' כמ"ש בזוהר תרומה ז"ל צלותא דמעלי שבתא וכו' משם יתבאר תרתי לטיבותא דאתפרש' מס"א:
ועוד דאתעטרת בכמה עטרין ועל כן כדי להורות על שלימות זה הנמצא בה ואמר ויכלו השמים וכו' והוא לשון שכלול וכו' כי הכלה היא עתה בערך שנשתכללה בזמן הבריאה דכתיב ויביאה אל האדם דקשיט לה בכ"ד קישוטין כמספר ויביאה וכו' ולעומת זה תקנו ז' ברכות כי לעולם הכלה מתברכת בז' ברכות בסוד ויבנהו ז' שנים כמ"ש בזוהר דכ"י בז' סליקת. ורבינו הקדוש האר"י ז"ל כתב טעם למה שתקנו ג' תפלות משונות בשבת אתה קדשת הם הקדושין של הכלה שנתן לה החתן בסוד ז' ברכות. ואז היה נקנית לבעלה ואסורה לחיצונים: וג"פ ויכלו הם ג' עדים. ישמח משה הם סבלונות. תקנת שבת סוד מאכל ומשתה. אתה אחד הוא יחוד חתן וכלה: וע"כ בלילה אנו אומרים וינוחו בה ככלה בבית אביה שעיקר השמחה בה. ובשחרית אומרים בו ככלה בבית חמיה שעיקר השמחה בו ובמנחה אומרים בם כי אז שניהם עיקר. ביחודא שלים: ה"ג ואתדחקת בהו אתר קדישא.
ממקורא דחיי פי' יסוד הבינה.
ובגין דאיהו מקורא ברזא דאת קיימא פירש בשביל שיסוד דאימא הנק' מקורא דחיי משפיע ביסוד דזעיר ולכך קרינן ליסוד דזעיר המבורך. וז"ל הרב בסידור ברוך יסוד דאימא. ה' ת"ת שהוא זעיר. המברך יסוד זעיר. לעולם מ'. ועד יסוד דידה ובזה מובן לשון זה:

דף קלו.

באלין נשמתין קדישין דמתעטרין בהו פירש כיון שיש להם נשמות יתרות שהם קדושות בליל שבת לכך זווגם של ת"ח בליל שבת כדי להמשיך נשמות קדושות לבניהם מנשמות יתרו'

ואע"ג דהא אוקימא פי' במקום אחר נתן טעם למה זווג של ת"ח בליל שבת דוקא מפני שבחצות דליל שבת הוא זווג ישראל ורחל שהוא זווג המעולה שבכולם. ולכך מקשה דהכא אמרנו הטעם הוא בשביל שיש בליל שבת נשמות יתרות וכו' והתם אמרינן טעמא מפני שאז יש זווג ישראל ורחל.

ותירץ כולא חד פי' שכל הטעמים אמת וז"ש ובכל אתר דתשכח לחכימין בהאי מלה בסטרא דא ולזמנין בסטרא דא כולא חד הוא:

בשעתא דאתפליג וכו' פירש רצה לפרש הטעם השני שאמר במקום אחר לפי שבחצות דליל שבת הוא זווג ישראל ורחל וקב"ה בעי לאעלא בגנתא. יובן במ"ש הרב בס"הכ וז"ל בחצות דחול הוא זווג יעקב ולאה מן החזה ולמטה: ובליל שבת בחצות הראשון זווג יעקב ולאה מהחזה ולמטה כמו אחר חצות דחול. ורחל עולה להיכל הבינה להתגדל שם ע"י הבינה. ובחצות השני יורדת רחל ואז הוא זווג ישראל ורחל עכ"ל ובזה יובן מ"ש וקב"ה בעי לאעלא בגנתא דלעילא הוא זעיר המזדווג עם רחל וקראה גנתא דלעילא לפי שנגדלה מאימא הנק' גנתא דלעילא: א"נ קרא לרחל גנתא דלעילא לפי שהיא מעשר נקודות דעולם הנקודים. אבל לאה היא מאחוריים דמ' דאימא ביומי דחול קב"ה עאל בגנתא דעדן דלתתא. פי' בחצות דחול קב"ה שהוא יעקב מזדווג עם לאה וקראה גנתא דעדן דלתתא לפי שלא נגדלה מאימא כמו רחל. ובשבת קב"ה די ברזא דמקורא עילאה פירוש זעיר שיסוד דאימא הנק' מקורא עילאה הוא בתוכו. ומ"ש עאל בגנתא דלעילא היא רחל שנגדלה מאימא כמ"ש בגין דביומי דחול. פי' חוזר על מ"ש לעיל שנשמות יתרות באים לישראל ומפרש הענין היטב.

ומתמן אזדמנן רתיכא קדישא פי' לפי שמלאכים שבג"ע דלתתא העלו הנשמות עד הרקיע של הגן דוקא לכך באים ארג"מן שסובבים המ' ומעלים אותם לג"ע שלמעלה:

נשמתין אזלין וכו' פי' אזלין וסלקין קאי על הנשמות שבג"ע של מטה שעלו לג"ע שלמעלה ומ"ש נשמתין אתיין הם הנשמות שהיו בגיהנם שבאו לג"ע של מטה. ומ"ש ונשמתין נחתין הם נשמות יתירות שבאות לישראל. וכפל הזוהר אזלין וסלקין משום מ"ש נשמתין אתיין ונשמתין נחתין שהם שני בחינות:

כד אתהדרו ביומין דחול פי' ואין מקום מספיק לקבלם. ותירץ כמה אתמשכן וכו' וה"ג. ה"ג לעטרא לעמא קדישא.

נטיל ההיא נשמתא פי' נשמה של חול:

בפלגות ליליא דמעלי שבתא דחכימין מתערין לשמושא דילהון ההוא וכו' כגון רוח ה' אלהים עלי וכו': בח"י דף פ"ט בחצות הלילה של שבת קודש הזיווג יכין לבו במקראי קדש אלה שהם סוד אתערותא דחכימי לעורר הנפש לשרות עליו. רוח ה' אלהים עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים שלחני לחבוש לנשברי לב לקרא לשבויים דרור ולאסורים פקח קוח. בלכתם ילכו וכו' אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו וכו' ובקריאה זו יעלה למעלה עליונה עד שיהיה בסוד החתן ובת זוגו ואז יתקדש בזיווג השבת והנולד מן הזווג הקדוש הזה נותנים לו נשמה קדושה מן הזעיר לנוקביה ומנוקביה לשרפים ומשרפים לחיות הקודש ומחיות הקדש לאופנים ומשם לשכר פרי הבטן ולא יפגע בה שום שטן ופגע רע כי כולם טמונים בנוקבא דתהומא רבא ואז יתעורר לקיים עונתו בקדושה כמ"ש בזוהר תרומה בפלגות לילא דמעלי שבתא וכו' ממאמר זה נקח כי כל מי שלא נתכוון להמשיך על עצמו הנשמה והנפש היתירה בקריאת מקראי קדש אלה לא תמשך עליו הנשמה ולא נפש יתירה. ויקדש עצמו בעונתן של ת"ח מליל שבת לליל שבת כמ"ש בפ' אע"פי אכן אם הוא פוגם מו' ימי החול לערב קודש בחול. אז אין הפרש אצלו בעונ' ליל שבת לעונת ימי החול וכמה אזהרו' בזוהר על זה:

בפ' אחרי מות דף ע"ח ערות כלתך וכו' ובתיקונים דף צ"ג ובשבת וכו' ובג"ד ת"ח זווגייהו מלילי שבת וכו' דגרים דאתעביד קדש חול וכו' וטעם הדבר כי כיון שבימו' החול אין זווג דצדיק וצדק לפיכך כשהצדיק פה למטה מזדווג בחול גורם לצדיק העליון להשתעבד לאפקא נשמתין לחיצוני' והוא מעין פגם מוציא שז"ל. ומחלל אות שבת יום הז' היינו אות ברית וקבלתי מרבותי דעונש זה לאו דוקא במשמש לעיבור ונתעברה. אצא אף אם בלתי משמש לעיבור אסור. כי הנה אף שאינו מוליד בפועל. הוא מוליד בכח. ועביד בן לעילא בחיצונים דוגמת מוציא שז"ל ודיקא נמי דקתני ההוא בן דעביד. ולא קתני אי עביד בן ש"מ דפסיקא ליה דעביד בן. וכן מוכח מהרבה מקומות בזוהר שחומר איסור זה לת"ח הוא אף אם היא מעוברת ומינקת. כל זמן שאין זווג בדודים למעלה כמ"ש בפ' יתרו דף פ"ט כה אמר ה' לסריסים וכו' עד דהא אינון כבעירי דיאות וכו'. ראה והתבונן סוד הייחוד הקדוש הזה ראשו מגיע השמימה וכל זמן שאין צדי"ק בא"רץ פגול הוא לא ירצה לא שנא משמש לשם הריון או מעוברת או מינקת. כל זמן שאין היחוד למעלה. וכן פי' בזוהר בפ' נח השער הזה יהיה סגור האי קרא אית לאסתכלא ביה דאיהו רזא וכו' דא

עתו דצדיק דאיהו ליל שבת וכו'. וכתבתי זה על כי ראיתי כתוב בשם הרב ז"ל וז"ל כל אזהרה דחול על הזיווג מע"ש לע"ש הוא במשמש לשם הריון. אמנם אם אשתו מעוברת או מניקה אין לחוש כ"כ והטע' כי כל עצמה של אזהרה זו אינה רק לבל ישפיע נשמות צדיק ורע לו רק נשמות השבת ואם כבר היא מעוברת או מניקה בטלה זאת הטענה עכ"ל. (וכן כתב במשנת חסידים דף מ"ט.)

ואני אומר דלאו מר בריה דרבינא רבינו הקדוש חתים עלה שהוא הפך מכמה מאמרי הזוהר הנזכר שלא לבד הטעם לבל ישפיע נשמות חיצוניות בחול. רק להיותנו בצלם אלהים דוגמא עליונה ופנה למעלה לצורך הייחוד העליון כנזכר במאמרים הנז'. ואנכי ראיתי במכתב הקדש מהר"חו עצמו ז"ל כתב אמר לי מורי כי כל אזהרו' הזוהר על הזווג הם אף בלילי שבת וזה במשמש לשם הריון. אמנם אם אשתו מעוברת ומניקה אין לחוש עכ"ל והתלמידים התחכמו ללמוד משם אף לימי החול ומצאו און להם דברי התיקונים הנ"זל דקאמר ההוא בן דעביד עליה אתמר צדיק ורע לו וכו' דמשמע דדוקא במשמש לשם הריון וכבר כתבנו שאין הכוונה על הבנים הנולדים בפועל רק על הנולדים בכח אף אם לא תתעבר. ולא יתכן שדברי התיקונים יהיו הפך כמה מאמרי הזוהר וכמה מאמרי התיקונים עצמם:

ואמנם להתיר בליל טבילה או כשבא מן הדרך בימות החול יש להם שורש גדול בזוהר בראשי' דף מ"ט כל ב"ן בעי לאשתכחא דכר ונוקבא וכו' עד וכולהו טעמי כדקאמרן בחד דרגא סלקין עכ"ל: הנה כי שתיהן יש להם שורש למעלה וכולן שוו בשיעוריהן כזווגא דשבת כמ"ש וע"ד בעי לכוונא בחדוה דא כמה דבעי בחדוותא דשבתא וכו'. ושמענו מן החברים ה"י כי בליל שבועות אחר שקראו בבית הרב חיים וויטל ז"ל בא אותה הלילה חבר אחד ושאלו למה לא בא הלילה פלוני. והשיב הרח"ו אולי נזדמנה לו טבילה של מצוה והוא מטעם דברי הזוהר הנ"זל דטבילת מצוה מותרת בזמן איסור הזווג. ולא נאמרו כל השיעורין הללו אלא ליראי ה' אשר תמיד יראת ה' עליהם ויצרם מסור בידם להסיחו מדעתם וכו':

ומנהג הרב בליל טבילה להיות ניעור עד חצות ועוסק בתור' ואח"כ משמש מטתו וקורא ק"ש ויישן ויאחוז צדיק דרכו וסימניך יפה ת"ת עם דרך ארץ. ומי שכובש את יצרו בענין זה הוא הנקרא צדיק יסוד עולם ושמור מן המזיקין ומחיות רעות בכלי זיינו אשר עליו אתמחו גברא אתמחי קמיעה סי' לדבר כי עם אבני השדה ברי"תך וחית השדה השלמה לך. סוף דבר אין ניכר מעלת האדם וקדושתו ופרישותו אפס בהתקדש עצמו בענין האבר הקדוש הזה. והתועליות הנמשכות מזה גם שאר אזהרות הצריכים לקדושת

הזווג בח"י דף צ' צ"א צ"ב ע"ש ובדף צ"ד כתב על זוהר ויצא כי בא השמש מאן דמייחד באתתיה צריך בליליא למכבי שרגא וכו' וכתב מהר"חו דאיסור זה נוהג אף אם אשתו מעוברת עכ"ז יהיו בניו נכפים ואמר כי עכ"פ אותם שאירע להם דבר זה אפילו בזקנותם תבוא להם הכפייה אם לא בא להם בבחרותם. ושומר נפשו וכו' יזהר גם מלשמש מטתו בגילוי הגוף כמ"ש בזוהר ויצא הנז'. וכתב הרוקח סי' שי"ז המשמש לאור הלבנה או לאור השמש הו"ל בנים מצורעים ומוכי שחין. וכתב בספר חסידים סי' צ"א שמי שאינו יכול להזדקק לאשתו רפואתו לאכול עדשים מבוטלים בלא מלח. ושם נאמר כי התקנה לאכול שום בע"ש היינו דווקא שומים צלוים שמרבים הזרע:

אבל שומים חיים מבטלים התאוה והסימנים שמסר יעקב לרחל שתאחז בהן רגלו הימני ואח"כ בוהן ידו הימני ואח"כ תנוך אזנו הימני וסדרם מהתחתון לעליון סימניך עולה עמו ואינה יורדת. והזוכה לאשה כשרה ירגילה שהתשמש יבא ע"י התעוררותה שתאחז בהן רגל בעלה ובהן ידו ותנוך אזנו הימני. ויתקדש בזווגו במחשבה בדיבור ובמעשה:

דף קלו:

שמים דשמא עילאה איתחזי בהו היא אימא.

ושמא קדישא אתרשים בהו הוא אבא ולפי שהוא נעלם אמר בו אתרשים דנהרין מצד החסדים ונציצין מצד הגבורות: ומאן איהו ספור כתב בס' אור ישראל בשם הר"מק כי ספר וספר וספור הם חב"ד עכ"ל וכמ"ש בפרשת משפטים בשם הרב בדף ק"ה שהדעת נקרא מספר. ובזה יובן מ"ש הכא דכליל בנהירו דשלימו בספר עילאה ומאן איהו ספור דהיינו א"וא שנק' ספר ודעת הנק' ספור מקבל מהם הזעיר.

ובג"כ סלקין בשמא שלים פירש זעיר נק' ספר כמו א"וא:

ונהרין בנהירו וכו' פי' מצד החסדים. ונצציו בנציצו מצד הגבורות. ונהרי לכל כבוד וכבוד דמתדבקן ביה ה"ג ור"ל שזעיר מאיר לכל ספירה וספירה מספירות המ' הנדבקים בו וכתב בספר אור ישראל טעם שהמ' נק' כבוד לפי שאבא יסד ברתא ול"ב נתיבות חכמה יש באבא כמנין כבוד לכך המ' נקראת כבוד.

כל עזקא פי' ספי' המ' נקראים עזקא

ההוא טלא עילאה דנהיר מכל סטרין גניזין פי' הטל ששורשו נמשך ממ"ס הנק' טלא דבדולחא כמ"ש לקמן וכד נגיד ומשיך ההוא טלא דבדולחא וז"ש דנהיר מכל סטרין גניזין.

דאיהו מעשה ידיו פי' לפי שהטל נמשך מהמוח. והדעת יש בו חו"ג שנק' שני ידים לכך אמר דאיהו מעשה ידיו:

דאיהו מבועא דבירא פי' יסוד דזעיר. וז"ש לקמן לאשקאה שקיו דחדותא למעלי שבתא שהיא מ': ה"ג לאשקאה ולברכא לתתא יום ליום יומא ליומא וכו'. ה"ג להאי כבוד והיך נגיד ומשיך ההוא רקיעא נגידו דטלא עילאה ואמר יום ליום וכו'.

כד"א מבע אתעביד פי' לשון מהירות כדמתרגם וחש עתידות למו ומבע וכו'. וז"ש אוחז לאנהרא דא מן דא.

ר' רישא בוכרא נ"ב היינו יסוד אבא שממנו דעת בן בכור עכ"ל ושיעור הכתוב יום ליום כל ספירה וספירה של זעיר ממהרת לקבל הארה מן אמר.

ואנהיר לתתא פי' למ'.

למיעבד תולדין בדיוקנא דאינון שמים פי' שהמלכות ג"כ עושה ו"ק דבריאה שהם דוגמת ו"ק דאצילות שנק' שמים כמ"ש בדף קכ"ז ע"ב סדורא קדמאה וכו':

דף קלז.

רתוכא דילה פי' ספירותיה נק' לילות. וספירות זעיר נק' ימים. ה"ג חוה וחיה במלה חדא סלקין וע"ד אסתלק יו"ד ועייל ו' דאיהו כדקא יאות דהא ו' איהו חיין ודאי וע"ד חוה חויה י"וד זעירא נכילא חיין מן ו' ור"ל המ' שנק' יו"ד זעיר מקבלת מן ו' שהוא זעיר.

דעת דא איהו רזא דשמים פירש לפי שנשמת הו"ק דזעיר הוא הדעת כנודע לכך זעיר נקרא דעת:

אוף הכי שית סטרין פי' הם ו"ק דבריאה כמ"ש לעיל.

ולא כשאר אמירן פירש אמר דהכא אינו בזעיר ומ' שנק' אומר ודברים דאינון קלא דמשתמע כתב הזוהר בפ' בראשית דא"וא נקרא קלא דלא אשתמע וז"ון נקרא קלא דמשתמע.

וכל בני עלמא משתעו וכו' פי' שהחכמים שבכל דור ודור מספרים ועוסקים בדרושי א"וא וברא בוכרא.

דאיהו משכנא מאינון דרגין עילאין קדישין פי' שהזעיר הוא האהל שנכנסים בו נה"י דא"וא והזעיר הוא אהל המקבלם. ושיעור הכתוב לשמש שהוא זעיר. שם אותו המאציל העליון אהל שנכלל בהם ומתלבשיס בו.

והוא כחתן פי' זעיר

דא עדן פי' בינה:

ונהר יוצא מעדן פי' ונהר שהוא זעיר יוצא מעדן שהיא בינה להשקות את הגן שהיא מ':

ישיש מסטרא דאור קדמאה נ"ב ב"פ אל בכללות עשרה הם ישיש:

דאמתיק דינא בחסד פי' שהגבורות נמתקו על ידי החסדים.

ועל דא לרוץ אורח פי' יסוד דנוקבא נק' אורח.

בים דרך פירש יסוד דנוקבא נקרא דרך.
מסייפי אלין שמים עילאין וכו' פי' יסוד דזעיר מסוף ת"ת דזעיר יצא: וז"ש ובההוא אתר אשתמודע בין דכר לנוקבא.
קצה השמים דא עלמא עילאה פי' שמים הוא זעיר וקצה העליון בינה וקצה התחתון הוא יסוד דזעיר והכתוב מתחיל ממטה למעלה ולמקצה השמי' שהוא יסוד דזעיר י' עד קצה השמים שהוא יסוד דאימא וז"ש קצה דא עלמא עילאה ולמקצה דא מלכא דשלמה דיליה שהוא יסוד דזעיר. ומביא ראיה מפסוק זה שמה שאמר מקצה השמים מוצאו דא יסוד דזעיר כמה דהאי נטיל וכו'. פירש יסוד דאימא.
אוף הכי האי נטיל פי' יסוד דזעיר
ותקופתו דסחרא בכל אינון סטרין קדישין פי' הארת היסוד דזעיר היא מקפת וסובבת על כל הקנוות של מלכות ליתן להם הארה:

דף קלז:
ואין נסתר לית מאן וכו' ופי' הכתוב ואין נסתר מספירות המלכות שלא לקבל הארה מיסוד דזעיר אלא כולם מקבלים ממנו שית סטרין עילאין. פירש ו"ק דאימא.
עילא ותתא פי' עילא זעיר ותתא היא מ':
ואיהו מרזא דספור פי' שהזעיר ג"כ מקבל מדעת הנקרא ספור כמ"של בשם הרמ"ק דתלת שמהן אלין פי' ספר וספר וספור שהם א"וא ודעת:
בגין רזא דשמא עילאה פירש זעיר שמקבל חו"ג וז"ש דקא נהיר בנהירו ונציץ בנציצו:
ההוא נהר פי' יסוד דזעיר.
ברזא עילאה פי' אבא:
ומקורא דחיי פי' בינה שיסוד דאימא נקרא מקורא דחיי ה"ג כולא כדקא יאות ביומא דא ולבתר סיהרא וכו' ודא איהו לדוד בשנותו. ושיעור הכתוב לדור שהיא מ' בשנותו את טעמו לפני אבימלך.
אבימלך פירוש שנתגדלה ונעשית פנים בפנים עם זעיר הנק' אבימלך אזי ויגרשהו לס"מ וילך:
בכ"ב אתוון פי' הם כ"ב אתוון שיש במזמור בשנותו את טעמו:
תפלה למשה פי' תפלה שהיא מ' נתחברה עם משה.
סליק ואתעטר בעטרוי פי' זעיר ביום השבת נתעלה וקיבל העטרות מאבא.
וסלקין ברזא דשמא קדישא פי' שנקרא ספור כמו א"וא כמ"ש לעיל.

למהוי חד ברזא דכבוד אל פי' שבת להזדווג עם המ' שנק' כבוד אל כמ"ש הרב שהמלכות ביום כבוד הפנימי שלה הוא ס"ג גי' כבו"ד א"ל ולכך כק' ביום השבת כבוד אל עכ"ל:

דף קלח.

עלמא תתאה פי' מ' משבח לגבי עלמא עילאה. פי' זעיר.

לא סליק בשמא פי' לא הזכיר מי הוא המשבח אלא אמר מזמור סתם.

ולגבי דרגא עילאה איהו לא סליק בשמא פי' כיון שנזכר זעיר שהוא יום השבת אין המ' עולה בשם.

לברכא להאי אתר פי' למלכות:

אינון נשמתין פי' נשמות יתירות. ה"ג כחושבן אמ"ה מנשמת כל חי עד והאחרונים.

אע"ג דלא קיימא תמן מלה בחושבנא פי' כי כל החשבונות בסיהרא אינון כן כתב בספר אור ישראל.

תשלומא דכולא פי' מ'.

וחד רתיכא פירש ארג"מן שהם כסא דידה ואף על פי שכבר עשינו רמז למ' במ"ה תיבין הראשונים מ"מ חוזרים ועושים תיקון פעם אחרת שהם סוד המאה תיבין א"נ י"ל תשלומא דכולא הוא זעיר שכל ספי' כלולה מעשרה הם מאה. וחד רתיכא היא מ':

דף קלח:

לאיתעטרא בבעלה פי' שהמלכות מתחברת עם זעיר ומ"ש וכולא בעלמא עילאה. פי' שאח"כ עולים זו"ן שניהם לבינה.

ברזא דזהב פי' שהמלכות בניינה מהגבורות:

ונחשת דא איהו גוון מגוונא דזהב פי' מ' נקראת נחשת והיא כגוונא דזהב שהם הגבורות.

בגין דאצטבע מגוון זהב ומגון כסף פי' שיש בה הארת חו"ג שנקרא זהב וכסף:

דף קלט.

דא איהו תכלת דציצית פי' מ' ולפי שיש במלכות הרבה בחינות לכך נקראת בשם נחשת ובשם תכלת ובשם תולעת שני כדלקמן כרסייא דיינין ביה דיני ממונות. פי' זעיר:

ואש מתלקחת פי' שיש בה גבורה. אבל ונוגה לו סביב שע"י החסדים הנקראים נוגה מתמתקים הגבורות:

וארגמן דא כנופייא דכליל כל גוונין נ"ב ת"ת:

ותולעת שני נ"ב מ'

אלא הא איהו גוון פי' מ':

שנים כד כלהו כלילן וכו' פי' כשנכללים בה כל הו"ק.

שני דנפיק מכרסייא עילאה פירוש שיצאה המ' מזעיר שהוא בניינו מהחסדים וז"ש מסטרא דימינא נמצא שתולעת היא מלכות אלא כשמקבלת מהו"ק כולם נקרא תולעת שנים. וכשמקבלת ע"י החסד נקר' שני ומ"ש שנים כד כלהו כלילן וכו' אינו ר"ל תולעת שנים. שאין בשום פסוק תולעת שנים. אלא קאי על פסוק כי כל ביתה לבוש שנים. תולעת שני תרין גוונין זה כמו ד"א ומפרש תולעת הוא חסד כי תולע גימטריא אבגי"תץ שהוא חסד. שני הוא גבורה:

וששׁ פי' יסוד שכולל ו"ק:

ובאלין תרין כלילן תרין אחרנין פי' בח"ג נכללים נ"ה וקאי על תולעת שני שהם ח"ג. ועזים גבורן תתאין וכו' כתב הרב בס' ק"י כי עזים הם זו"ן דנוגה דבי"ע כנזכר בפ' תרומה דף קמ"ז ע"ב ולפי שזו"ן דנוגה דב"יע נקרא עזים לכך בניהם שירדו לעו"הז נקראים עזא ועזאל לשון עזים עכ"ל וז"ש גבורן תתאין דלבר לחפייא על פנימאי:

דהא מסטרא דדהבא קא אתיין פי' שהם יונקים מסוגי הגבורות כנודע:

ועורות אלים מאדמים משיכו דתרין סטרין וכו' כתב הרב בק"י עורות אלים מאדמים הם תרין מיחין דחכמה דנוגה ותרין מוחין דבינה דנוגה והם עורות אל זו"ן דנוגה דאצילות שהם שומרים אותם כי בכל קליפה מד' קליפות יש בה עון משחית אף וחימה שהם חו"ב וז"ון כמ"ש והוא רחום יכפר עון וכו' עכ"ל ור"ל שגם בחכמה דנוגה יש בה ד' וכן ג"כ בבינה וכו'. וז"ש משיכו דתרין סיטרין דימינא ושמאלא כי עורות אלים מאדמים הם חו"ב דחכמה דנוגה ונודע שחכמה היא ימינא ובינה שמאלא. ועורות תחשים כתב הרב שם הם זו"ן דנוגה דאצילות. אצטבע בהא גוון יובן בהקדים מ"ש הרב בק"י וז"ל דע כי ג' קליפות רוח ענן ואש מתלקחת הם ג' עורות מילה ופריעה ואטיפו דדמא ובתוכן הבשר עטרת הגיד והוא החשמ"ל ונקרא בשר כי אלהים דיו"דין גי' ש' ובריבוע ר' ושני כוללים הרי בשר וזה החשמ"ל הוא חיות אש כי הוא אלהים ע"ה ועל זה החשמ"ל סובב הנוגה קליפה ד' והוא העור הדק שעל עטרת הגיד. וכשהמ' רוצה לזין החיצונים מפרנסתם ע"י קליפת נוגה וז"ש בזוהר דאצטבע בההוא גוון למיזן לון ונ"ון דנחשת היא המ' שבתוך הקליפות. ח"ש דנחשת הוא זכר דנוגה ת' היא נוקבא דנוגה וז"ס עורות תחשים שהם זו"ן דנוגה דאצילות תחש עם הנו"ן הרי נחשת עכ"ל. ובזה תבין לשון זה.

אתמשך עלייהו רוחא חדא פי' בחי' אחד מן המ' המחייה אותם. ומ"ש

וכד האי מזבח אסתלק בסליקו אוירא פי' כשמתעלית למעלה ואינה מתלבשת בתוך הנוגה. אזי נשאר הנוגה בלא נ' דנחשת שהיא המ'. ומ"ש
ואשתאר רוחא דאלין טורי נחושת פי' אע"פי שהמ' שהיא הנו"ן אינה מתלבשת בתוך הנוגה עכ"ז אותה בחי' המחייה אותם נשארה בתוכם וז"ש ואשתאר וכו':
ואת תחש פי' שאותו עם נמשך מנוגה:
משיכו דמשח רבות נ"ב שמן למאור:
יסודי דמקדשא נ"ב שנים עשר מלאכים נושאי הכסא:

דף קלט:
ה"ג מאהל מועד לאמר הא כ"ה אתוון לקביל כ"ב אתוון פי' הם החו"ג ותורה ונביאים וכתובים הם תנ"הי דזעיר:
ברזא דכ"ה אתוון כתב הרב באוצ"ח כי טיפה דאבא הם ע"ב מיני מים ויש באימא ע"ב גשרים לקבלם ומפני שהטיפה היא ה' חסדים יש בה ג"כ חמשים מיני מים. ויש באימא ג"כ חמשים גשרים והחסדים מבדילים זו"ן החצי לזעיר וחצי למלכות והם כ"ה וכ"ד דפ' תרומה עכ"ל הרב ובזה מובן לשון זה.
מי רזא דעלמא עילאה פי' בינה:
תו מי טמירא דכל טמירין פי' בינה דא"ק כמ"ש הרב על מ"ש הזוהר מי דקיימא לשאלה היא בינה דא"ק:
גלי יקריה לאשתמודעא מההוא אתר דאיקרי מזרח פי' הוא זעיר שנקרא מזרח והוא מגלה כל האורות שלמעלה. ושיעור הכתוב מי שהיא אימא או בינה דא"ק העיר הארתו וגילה אותה ע"י מזרח שהוא זעיר.
ושולטניה דקב"ה פי' מ' מגלה ממשלת הזעיר הנז' שהוא מזרח וז"ש צדק יקראהו לרגלו כי צדק היא מלכות קוראה ומכרזת ומגלה גבורת הזעיר. וכל זה להודיע גדולת הזעיר וזהו לרגלו בשבילו:

דף קמ.
איהי קארי תדיר פי' מלכות קוראה לזעיר שהוא מזרח הנזכר בסוד אלהים אל דמי לך. ומ"ש לרגלו ר"ל והיכן היא עומדת לרגלו שהיא כנגד נה"י וז"ש וצדיק קאים תדיר לרגלוי. ה"ג אלא אי איהו לא מכוין גרמיה ור"ל שאפילו קדמה השכינה כמ"ש מזמור לדוד צריך דוד תחלה לקדש עצמו וא"כ החילוק שביניהם כשאומר מזמור לדוד מיד שכיון גרמי' באה לו השכינה הנקרא מזמור ואח"כ התחיל לשורר. וכשאומר לדוד מזמור אחר שהתחיל לשורר אז באה לו השכינה הנקרא מזמור: תלת דרגין הכא הוא כמו ד"א

שתחלה היה מפרש אלהים שהיא מ' אלי אתה ר"ל דרגא שלי והשתא מפרש אלהים בינה אלי זעיר. אתה מ'. ומ"ש

ואע"ג דאינון ג' וכו' פי' אע"פי שהם ג' ספירות שהם בינה וזעיר ומלכות עכ"ז כולם כלולים בבינה הנקרא אלהים חיים. לפי שנ"הי דאימא בתוך זעיר ופרקין תתאין דנ"הי שבנ"הי דזעיר בתוך המ' נמצא שכולם כלולים בבינה וז"ש חד דרגא איהי ברזא דאלהים חיים:

ואע"ג דכולא חד ובשמא חד סליק פי' שכולם נקראים בשם אחד שהוא אלהים שהזעיר נקרא אלהים כמ"ש באידרא ומלכות נקרא אלהים:

דף קמ:

אלף ות"ק רבוא פי' נגד ט"ו גבורות.

מה אדיר שמך נ"ב מ' בגויה רוחא זעיר.

לגו מניה איהי קליפה קלישא פי' היא קליפה שלישית אבל הנוגה לא חשיב ליה דבכלל המוח הוא. ומ"ש ואחיד בכל סטרוי קאי על הפרסא הנזכר דאחיד בכל סטרוי דפתיחו הנזכר וזה שכתב בסמוך חופאה קלישא אחיד ביה בכל סטרוי:

דף קמא.

מגו משיכו דפרוכתא קדישא דלעילא דנטיר ההוא אתר גרסינן ור"ל שפרכת זו היא מן החשמ"ל דבינה שדוחה החיצונים עד דנפקי מכל ארעא קדישא פי' שעשה הקב"ה נקב בצד צפון ומשם יוצאים נשמות או"ה שמתים בא"י לח"ל. ומשם נכנסים ג"כ נשמות ישראל שמתים בח"ל לא"י כמ"ש הרב ז"ל.

ומההיא פתיחו אתזנו פי' מפתח א"י הנזכר א"נ היינו נוקבא דצפון. ה"ג כמה דגופא דרשיעייא אתמשך בהא בתר ההיא קליפה תקיפא והנאין וענוגין דיליה ומתיקין דיליה:

דף קמא:

בשלימו דנהורא עילאה פי' זעיר.

די"ב שבטין פי' י"ב בקר. ובע' נפש הם ב' חסדים ושני שלישים המגולים שהם גי' מ"ל והם סוד ע' נפש כמ"ש הרב.

ותו דאיהו גופא וכו' פי' מלבד שערסיה יש בו הארת זעיר כנזכר עוד שיעקב אע"ה הוא דיוקן זעיר.

ה"ג נפש ול"ג ונפש גו קברא פי' בחצר מות שהיא באויר בית הקברות ושם משכן הנפש.

והרוח תשוב אל האלהים פי' בשבת ובמועד הרוח תשוב למקום הנשמה שהיא במקום המלכות הנקרא אלהים כמ"ש בסמוך שהנשמה היא בסוד מ"ן למלכות.

אתצהירת נ"ב ע"י התעוררות מ"ן
בוצינא נ"ב מ' ה"ג ועד דהאי לא סלקא:

דף קמב.

כגוונא דלעילא ברזא דנר"ן פי' נפש מ'. רוח זעיר נשמה בינה.
נפש לית לה וכו' פי' מלכות:
ביתא דא איהו גופא פי' עולם הבריאה.
אלין אינון שייפין פי' הה י"ב בקר רוח דא איהו. פי' זעיר גו נביעו דעתיקא וכו'. פי' שבינה עולה בסוד מ"ן לאריך כמ"ש הרב שאו"א עולים בסוד מ"ן לאריך.
רוח דא פי' זעיר
לא עאל בגנתא דעדן פי' מ'.
נפש דא פי' מלכות
גו גופא לתתא פי' בריאה:
אלא גו ההיא קליפה תקיפא נ"ב סוד מלכי אדום שמתו עכ"ל ור"ל שהמלכות היא בתוך הניצוצות שבקליפת נוגה
האי נפש בשעתא דרוח נחתא וכו' הלשון הזה אינו מדוקדק דמשמע שהנפש לא עלתה עם הרוח למקום הנשמה בשבת ומועד והאמת הוא שגם הנפש עולה עם הרוח וכמש"ל בעמוד שני דף זה בשעתא דנשמתא מתעטרא לעילא וכו' ואתגלימת בדיוקנא דהות גו גופא בקדמיתא וכל אינון גרמין וכו' בח"י דף כ"ב גודל עילוי הנשמות באורות עליונים ומתקשרת הנשמה ברוח ורוח בנפש עד שהם בקישור אחד בציור רוחני כמו שהיו בציור גופני בעו"הז כמ"ש בזוהר בשעתא וכו'. והענין הוא. כי בשעה שהרוח יורד מג"ע העליון לג"ע התחתון אז מוליך עמו אור גדול שקיבל למעלה ומאותו האור יורד ג"כ אור בהיר מאד לנפש אשר בקבר ומתלבשת הנפש באור הזה כצורת הגוף ממש. ואז מתחברים העצמות יחדיו ידובקו ומצטיירים בצורת הגוף שהיה בעו"הז ועולים מהקבר ואומרים שירה לפני הקב"ה וז"שה כל עצמותי תאמרנה אומרות אין כתיב אלא תאמרנה. ומבואר שם בזוהר דאילולי אתיהיב רשות לעין לראות היה רואה בלילי שבת ור"ח דמות צורות עומדות על הקברים. ה"ג חמי בליליא דעייל שבתא ור"ל שבתחילת ליל שבת עולה הנפש ורוח למקום הנשמ' ויורדות מיד ואזי הנפש אתגלימת בדיוקנא וכו'.
בליליא דנפקא יומא דדינא וכו' במסכת ברכות ממעשה דאותו חסיד עם ב' רוחות וכו' מוכח דבליל ר"ה עצמה משטטא לדעת מה נגזר. והכא אמר בליליא דנפקא יומא

דדינא. וי"ל דבליל ב' דר"ה איירי התם בגמרא דאי בליל א' אין דין לישראל. כי או"ה דינם בלילה וישראל דינם ביום וא"כ מ"ש בליליא דנפקא וכו' היינו ליל ב' דר"ה:

דף קמב:

בכתב מפרש ידומיעם לעיל בדף קכ"ט ע"א כתב הזוהר שהוא יהודיעם ובהגהת דרך אמת הביא דברי הרמ"ז שנתעורר בזה ובודאי שיש טעות דא"לכ דבריו סותרים מ"ש בדף קכ"ט למ"ש הכא. ה"ג ואית נפש דאשתיצאת עם גופא והאי דלית ליה נייחא האי איהי דכתיב ביה וכו'. ההיא נפש מתקשרא בההוא רוח מכאן נראה שכשעולה הרוח במקום הנשמה. הנפש מתקשרת ועולה עמה מגו סוף מחשבה נ"ב מ':

דף קמג.

ברזא דחמשין שנין נ"ב בסוד ועבד הלוי הוא וידוע כי הוא היא בינה ובה ן' שערים ולכך מבן ן' שנה ישוב מצבא העבודה.

רתיכא קדישא פי' חג"תם. ה"ג א"ל לר' יוסי אנת דנא וכו'. ה"ג פליגן בהאי מתי איתמר. תו רזא דשיר רזא דדוד מלכא דאיהו רזא לסלקא בשיר.

ובספר ערוגת הבושם פי' על שיר השירים שנדפס בשנת תק"ה לפ"ק בדף ד' פי' מאמר זה וז"ל פתח רבי יוסי וכו'. להבינך מ"ש ועלמין כולהו אשתלימו עילא ותתא בשלימותא חדא וכו'. מבואר בע"ח שער מיעוט הירח כי ת"ת ומלכות היו בזמן הבית מאירים פנים בפנים בין בחול בין בשבת בתכלית כל הגידול וקומתה היתה מתחלת מח"בד דזעיר עד סוף האצילות שוים בקומתם והיו מאירים עליה גם ה' ראשונות דזעיר מקום שבינה מתלבשת בו והיתה במדרגת ה' עילאה וכמבואר בזוהר שמות שבית א' היה ה' ראשונה שבשם הו"יה כי המ' היתה מגעת להארת הבינה ולפיכך זו השירה מעולה מכל השירים שבעולם כי העליונים כשאומרים שירה עולים למעלה ושמש בגבעון דום יוכיח שהשתיקה מלומר שירה וכמ"ש בסוד אלהים אל דמי שקאי על השכינה שתמיד אומרת שירה כדי לעלות במעלה. וכאן שהיתה העליה גדולה כי עלתה עד למעלה ראש לפיכך היתה השירה ג"כ גדולה מכל השירים שבעולם כי היתה כאימא בתה. והיו בחול כמו בשבת שאחר הגלות ולפיכך השירה הזאת נקראת קודש קדשים כי היתה מגעת עד הבינה שהיא בסוד היכל השביעי דעולם האצילות שהוא ק"ק וידוע כי מבינה מתעוררים הדינים ובמ' נגמרים בפועל. ולפיכך הם שני ההי"ן כפולים כאימא בתה משא"כ כשה' אחרונה מגעת לה' ראשונות בסוד ותלכנה שתיהן ולא בגלות. אז סוף הדינים שבמ' נבלעים ונמתקים בשורשם:

ודבר זה שכתבתי מעליות המ' נרמז בזוהר תרומה תו רזא דשיר רזא דדוד מלכא דאיהו רזא לסלקא בשיר ונמצא שיעור הכתוב עד"ז שיר השירים שהיא המעולה שבשירים. והטעם הוא אשר לשלמה מפני שעלייתה היתה בסוד הבינה שהיא מלך שהשלום שלו: כי הטעם הוא שבבינה היא רחמים גמורים. אף שמסטרהא שהם הקצוות שלה שהם נה"י דינים מתערי' מהם הטעם הוא לגודל חבור' עם היסוד דאבא שהוא תכלי' הרחמי'. ותכף כשמתעוררי' בה הדינים נמתקים עם החסדים דיסוד אבא וזהו למלך שהיא הבינה כמבואר בסוד מלך העולם שהשלום שלו. שיסוד אבא תמיד בקביעות עמה והוא נתיב לא ידעו עיט ולא אתידע אם הוא לעילא בחכמה. או אם הוא לתתא בבינה לרוב דיבוקו עמה. וכשהגיעה המ' לגודל רחמי הבינה שהיא הבית א' ה' ראשונה דהוי"ה. אז אומרת שירה מעולה מכל השירים ג"כ כפי עלייתה כך אומרת השירה וז"ס אין אומרים שירה אלא על היין שהוא יין המשומר דבינה כשהיתה מגעת עד היין דבינה. כי גם היא היתה מקבלת משורשי החסדים מיסוד אבא בסוד ה' בחכמה יסד ארץ. והחסדים הם הכספים שאין להם שמירה אלא בקרקע שהיא מ':

וז"שה ותרב חכמת שלמה מחכמת וכו' כנרמז בתיקון י' כי מתחלה היה בדעת שלה שם ב"ן ושם קד"ם שהוא ריבוע ב"ן וזהו בנ"י קד"ם. משא"כ עתה שהיא מקבלת שמות ע"ב וס"ג ושם ס"ג עם ה"יא עולה חכ"מה וכן ע"ב עם הכולל וזהו ותרב חכמת שלמה שהוא שמות אלו דע"ב וס"ג מחכמת כל בנ"י קד"ם שהם שמות ב"ן וקד"ם שהם אחורים ודין: וכל המוחין נקראים על שם החכמה כי היא שורש כולם וכולם מקבלים על ידה ולכן לא נזכר רק חכמת שלמה ועתה בבנין ב"ה כי אז היתה מגעת עד חכמת זעיר. וכל קודש הוא בחכמה ולפיכך היתה נקראת בית המקדש. והיה בה קודש הקדשים:

כי כל הקדשים שהם סוד כל החכמות כולם נכנסו בה בסוד כ"ג שהוא חסד העליון של אבא עילאה נכנס בה ביסודה שהוא ק"ק קודש שנכנס בו כל הקדשים כנרמז דבר זה באידרא זוטא ולפיכך כשהאירו בה החסדים הגדולים דאבא אז נאמר כל כלי ברזל לא נשמע וכו'. כי מלת ברזל מורה על אחורים ודין כי בר"זל ר"ת "בלהה "רחל "זלפה "לאה. ובסוד הנאמר בעו הנה ערשו ערש ברזל והם דינים כנרמז בפירושי זוהר בפ' חוקת משא"כ עתה היה מיתוק גדול בכל העולמות ובפרט כיון שהמ' נתגדלה בסוד מוחין דאבא וידוע מ"ש בשער טנ"תא כי המוחין דאבא שהוא חיה מאירים ג"כ באחוריים ואז נמתקו ג"כ האחוריים. ואז תבאנה שתים נשים זונות אל המלך שלמה שהם תרין מוחין דנוקבא דזעיר דקליפה דבריאה כי כל עולם הבריאה היתה אז בעולם האצילות כיון שהיה אז בחול דוגמא כמו בשבת של עתה לאחר הגלות. ומכ"ש שהאחוריים דעולם

האצילות נמתקו ואז כל כלי ברזל שהוא אחוריים ודין. לא נשמע בסוד צווחה על היין שהדינים מוציאים קולי קולות והכל נמתק באור החכמה אשר קבלה מ' ממנו והיתה בעצמות הבינה ה' עילאה כמבואר כל זה בזוהר חדש דש"ה וז"ל בגין דכל רחימו דעלמא תתאה לאו איהו אלא לאתחברא בעלמא עילאה עלמא דאתי ועל דא כל תושבחן איתע' עלמ' תתאה לגבי עלמא עילא':

ובזה מובן מ"ש הזוהר בסמוך דף קמ"ד ע"א וכלא אתער לגבי מלכא דשלמא דיליה ובהאי אסתלק רעותא לעילא לעילא עד רז"א דא"ס ויובן במ"ש בזוהר ש"ה וז"ל שיר רזא דיחודא הכא שיר דא איהו ישראל. השירים ה' אלהינו ה' אחד וכולא חד ביחודא חד והכא יחודא דעלמין כולהו. ופי' הדבר כיון שמ' נתעלית ברזא דבינה סוד מקדש ראשון וזעיר עלה לאבא. כי שלמה הע"ה עייל חתן וכלה לחופה שלהם והיו מתייחדים במקום א"וא. וידוע בכתבי האר"י ז"ל כיון שאחד עולה כל הפרצופים עולים למעלה ממקומם ונמצא שכאשר ז"ון עלו למעלה ממקומם למקום א"וא ואז או"א ג"כ עלו למקום ח"וב דאריך ששם עיקר מקומם ונמצא כי כל העולמות נתקרבו אל הא"ס והיו אליו מרכבה שלימה. והנה ידוע שיסוד עולה למעלה בסוד ז' פעמים הכל דתפילת שבת. וסוד השיתין הם ביסוד שבו נפתח ברוחניותו מקורין עילאין. ובזה תבין ג"כ מ"ש בזוהר ש"ה בשעתא דאתפתח האי שית ר"ל יסוד. נפקין ברכאן לעלמין. אימתי אתפתחת כד אעדיעו מינה חד עקים דיתיב לרגלו ומן שית אתעביד שיר פי' מגודל העלייה שנתעלו העלמות בימי שלמה כי היסוד הקדוש יוצא ממנו צינור השמאלי וממנו משפיע לחיצונים וזהו חד עקים דיתיב לרגלוי. ומכונה היסוד לבחי' רגל בסוד דרוסת איש. וכמ"ש ואץ ברגלים חוטא זה הבועל וכו': כיד נאחזים בו החיצונים בסוד הערלה על הברית ויונקים מצינור השמאלי. משא"כ בזמן שנתעלו מהעולמות בימי שלמה ואז היה כמו סוד שבת שאין לחיצונים אחיזה בו:

הא לך ראיה שהיו אז ז"ון בתמידות פנים בפנים ואז אין יראה מהחיצונים ואז מן שית אתעביד שיר וס"א ירדה לנוקבא דתהומא רבא ואז גם הצינור השמאלי נמתק ועלה בסוד שיר שעולה תמיד למעלה כנ"זל וזהו ישראל עלה במחשבה כי שם אל מישראל אין צורך לרמוז אותו כי מכיון שהדין נימתק ועולה מכ"ש אל מישראל שהוא החסד פשיטא שעלה. ואין כסף נחשב בימי שלמה כי גם הגבורות שבצינור השמאלי היו מים מתוקים וצלולים ומן שית נטשה שיר וזה השיר הוא מישראל. הרי שנרמז ישראל שהוא ת"ת בשיר. גם המ' נרמזה במלת שיר. כי הדינים שבה שהם רמוזים בשמות אלהים במילוי יו"דין גי' ש' ואלהים בריבוע ר' והיו"ד רומז כי שם מ"ה בעשר אותיותיו המתיק אותם

וז"ש הזוהר שיר רזא דיחודא. כי בשיר שהיא אומרת מתקרבת אל מקורה ומתייחדת עמו. השירים רומז על ה' אלהינו ה'. כי בתיבת השירים נרמזו אותיות מ"י וי"ש שהם חו"ב. גם השירים גימ' תק"סה ת"ק הוא בסוד ה' חסדים היוצאים מדעת דא"וא והם מתפשטים בזעיר כי זעיר עיקרו חסדים. וס"ה היא מלכות הרי בתיבת השירים נרמזו כל יחוד א"וא. וז"ון כי מכיון שז"ון היו במקום א"וא מה שהיו ה' אלהינו נעשה ה' אחד הכל ברזא חדא חו"ב ות"ת ומ'. וע"דז נוכל לפרש למלך שהשלום שלו בדרך עמוק יותר והוא כי מכיון שז"ון עלו למקום א"וא בהכרח שא"וא ג"כ עלו למעלה כנ"זל ועולים לחו"ב דאריך והוא המלך שהשלום שלו:

וצריך להציע לך הקדמה רבת התועלת הובאה בע"ח שער הולדת א"וא כי כל אצילות חו"ב דאצילות נעשה מח"וג דאריך והנ"הי שלהם נעשו ע"י כפיפת שני המזלות נוצר ונקה וע"י הכפיפה מתרבה הארתם עד שנעשו הנ"הי לא"וא עילאין. ובזעיר נתהוה היסוד שלו ממזל הי"ג שהוא ונקה סוד קונה הכל כי מן קונה שהוא אותיות ונקה נעשה הכל שהוא יסוד זעיר. הרי נתבאר שהיסודות וזעיר דאו"א שמהם בא קיום והעמדה לכל העולמות אינם בסוד עיקר כי אם בסוד תוספת הארה שבא להם מאריך. ובזה מיושב מ"ש בתיקונים שגם ה' עילאה אתתרכת מאתרהא ופסק הזיווג מא"וא:

האר"י זל"ה זיווג פנימיות שיוכל לפסוק בעת החורבן כמו שתירץ עם שהוא "הימ"מ קשה להבין טעם לזה כי הלא אין הפגם מגיע שם. אך בזה תבין כי כיון שהיסודות דא"וא באו בסוד תוספת אף שאין הפגם מגיע שם מ"מ יוכל להסתלק כשאין העולם כדאי לקבל הארתם. כמו ג' ראשונות דזעיר שאין פגם מגיע שם ומסתלק. כי כל מה שבא בסוד תוספת הוא מסתלק ואינו נשאר כי אם מה שצריך להכרח קיום העולמות. וגם פשיטא שמסתלק מזעיר סוד בחי' אב"ר ח"י לשרשו מזל הי"ג כיון שהוא בסוד תוספת משא"כ באריך שהיסוד שלו סוד צדיק כתמר יפרח דלא סליק דכר בלא נוקבא ושם הזיווג מניה וביה ואינו פוסק שהוא כנהר שאינו פוסק כי היסוד שלו הוא מעצמותו ואינו בסוד תוספ' רק מהארת עיקר פרצופו. וזהו מלך שהשלו' שלו שהשלום שהוא היסוד הוא שלו ואינו בסוד תוספת. ומכיון שעלו או"א עד מוחא סתימאה דאריך שהוא נקרא אין סוף כמ"ש בכתבי האר"י ז"ל עפ"י דברי הזוהר לכן אמר הזוהר דסליק רעותא עד א"ס ודוק עכ"ל. בית ראשון אחרא אתבני עמיה עיין מש"ל בפ' שמות דף ט' בשם הרב למה בית א' היא כנגד ה' ראשונה ותבין. ומ"ש דמנגנן לקב"ה. פי' ת"ת כמ"ש לקמן למלכא דשלמא וכו':

דף קמג:

ושרגא דלא נהרא נ"ב מ'

מלכא דשלמא דיליה נ"ב ת"ת:

ש' מאתוון רברבין נ"ב ג' ענפים:

על עלמין פי' חג"ת:

ועאל בגנתא דעדן נ"ב יסוד דנוקבא

גנתא דעדן שארי לנגנא: פי' זה הפך מ"ש לעיל שהמלאכים הם שאמרו שירה

אתהדר לאחורא פי' שבחורבן הוא כמו חטא אד"הר בסוד והמה כאדם עברו ברית ובחטא אד"הר נתפשטו הגבורות תחלה ונמצא שהימין שהם החסדים אתהדר לאחורא. א"נ יובן במ"ש הרב שבמוחין דקטנות הגבורות קודמין לחסדים. ונודע במשחרב ב"ה אין לזעיר רק מוחין דקטנות. ואף על פי שבשעה התפלה באים אליו מוחין דגדלות. אחר התפלה מיד חוזר לבחי' היניקה:

דף קמד.

ועטורא דשמא קדישא וכו' פי' שהזעיר נתעטר בח"וג שנקרא רחימו וחדווא. ה"ג אשר הא תלת:

לגבי מלכא דשלמא דיליה פי' בינה שחג"תם משבחים לבינה:

אשר לשלמה רזא מאן דרכיב וכו' נ"ב בינה עכ"ל ולפי זה חגת"ם משבחים לבינה והיינו כפי' הא' אלא דהתם בינה לא נזכרה בפסוק והכא נזכרה וזה הפך מש"ל שמלאכי השרת משבחים או גנתא דעדן שהיא מ':

למאן דידיע ולמאן דלא אתידע נ"ב אריך ולית מאן דקאים למנדע ביה א"ס ב"ה: וע"ד אתמר האי בד' תיבין פי' חזר לפי' הא' שד' תיבין הם חגת"ם:

ואלין אינון ענבין אוכמין נ"ב דע כי זרע האשה אדום כיין וזרע הזכר לבן כמים וזהו מזיגת הכוס למבין בשיעורו עכ"ל. ור"ל מ"ש בגמרא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא נמצא שחלק היין הוא א' מארבעה במים כי שלשה חלקים מים והוא חלק רביעי. והסוד הוא שמ' היא רביעית לחג"ת:

ענבין אוכמין פי' מלכות וענבין חברין פי' זעיר:

כגוונא דעלמא דלעילא פי' כל מה שיש ועולם שלמעלה יש בעו"הז. וכן כל מה שיש בעו"הז יש שם. ה"ג לעילא מאי:

דף קמד:

ה"ג דכורא מאי

ואי נימא דסיהרא וכו' פי' תחלה הקשה דאפי' נאמר נחש דגרים מותא לעילא היינו דגרע נהורא דסיהרא קשה הניחא אתתא דכורא מאי שלמט' גרם נחש מות' לאדם וחוה וא"כ לעילא דכורא שהוא זעיר מאי. ולבסוף הקשה וא"נ וכו' שאפילו המ' לא גרע נהורא בשביל הנחש אלא בשביל שאמרה וכו' ומ"ש ונחש בכולא אתקין גריעו. פי' בנה עולם הטמא דהיינו אבי"ע דס"א:

אתעביד חד גופא רזא דאדם פי' הם דכורא ונוקבא דנוגה שנקראים אדם:

ואינון שייפי ממנן נ"ב סוד מלכים שמתו בבחי' נוגה עכ"ל ור"ל שהמלכים הם ניצוצות הקדושה שנשארו מהז' מלכים תוך דכורא ונוקבא דנוגה. ולפ"ז מ"ש הזהר דמקרבין לאשא ומתין ומהדרן כמלקדמין ר"ל שנברריים הניצוצות ונעשי' מלאכים ונבלעים בשכינה וזהו מיתתן ומתחדשים אחרים בכל יום כמ"ש הרב ביוצר משרתים וכו'. א"נ י"ל מ"ש שייפין ממנן הם הניצוצות שבנוגה והוא הטוב שבנוגה. ומ"ש דמקרבין לאשא וכו' הם ג' קליפות החיצונות כשמתערב הטוב דנוגה בהם אז נקרא מת וחוזרים ומבררים אותו וזהו ומהדרן כמלקדמין וכמ"ש בשם הרב בסמוך:

ודא בגין דאינון אתקריבו לגבי האי חויא פי' למה אנו צריכין לבררם בשביל דאתקריבו לגבי דהאי חויא שהם ג' קליפות החיצונות שיונקים מהם ע"י הנוגה.

ואיהו אדם קדמאה דאתפתא גו משכנא דהאי חויא ז"ל הרב בק"י אדם קדמאה דפ' תרומה הוא הטוב שבנוגה וכשמתערב ברע שהם ג' קליפות חיצוניות נעשה רע ומת כמיתת המלכים עכ"ל והיינו כמ"ש הרח"ו שהם המלכים שמתו בבחי' נוגה שהטוב שבנוגה הם ניצוצות הקדושה שנשארו בנוגה מהז' מלכים. וכתב הרב עוד בק"י א"נ אדם קדמאה וכו' הם ג' חשמלי"ם דבי"ע שהיו מלבושים לנר"ן דאד"הר ונפלו בקליפת נוגה עכ"ל. ור"ל ששלשה חשמלי"ם הנזכ' נפלו בנוגה ומהם יונקים ג' קליפות חיצוניות באמצעות הנוגה וכמ"ש בס' א"י על מ"ש הזוהר בפ' ויקהל דף ר"ג וז"ל בהאי נוגה מפתי נחש לאתתא לכטלא נהורא וכתב הרב שהם ג' חשמלי"ם שבנוגה והם נקרא נוגה. ע"ש באריכות. ולפ"ז משכנא דהאי חוויא לכל הפירושים הם ג' קליפות חצוניות אלא במ"ש אדם קדמאה הוא שיש ב' פירושים. והכל אמת כי ניצוצות הקדושה שנשארו בנוגה מהז' מלכים. וג' חשמלי"ם דאד"הר שהפיל בנוגה כולם אנו מבררים אותם ומהם נעשים מלאכים וכו' כמ"ש באוצ"ח:

בכל אתר דכר ונוקבא איהו פי' אפילו בנוגה יש בו זכר ונקבה שנקרא אדם כמו הקדושה שיש שם זכר ונקבה הנקרא אדם.

אבל אדם דאיהו קדישא פי' זו"ן דאצילות שנקרא אדם:

ועכ"ד בכולא מנע נהורא פי' אע"פי שבז"ן דאצילות אין מיתה ח"ו מ"מ מנע מהם האור כמ"ש הרב שנסתלקו מזעיר ג' ראשונות שהם חב"ד ומהמ' ט' ספירותיה ונשארה בסוד נקודה.

נוקבא דההוא אדם מת פי' נוקבא דנוגה וכן מ"ש ודכורא מת הוא דכורא דנוגה.

ושליט על ההוא אתר פי' ששבר הקליפה שיונקת מן המ' שהם ענבין אוכמין.

ואפילו באתר דא איקרי ענבים פי' שגם הזעיר נקרא ענבים אע"פי שעיקר שם ענבים הם במלכות והביא ראיה מפסוק כענבים במדבר מצאתי ישראל שהוא זעיר: ה"ג דאינון מעלות דרגין אמרו. ור"ל שמעלות הם דרגין שהם מ"ה שמבקשים טרף מדוד שהיא מ'.

תו שיר וכו' פי' מפרש מעלות הם בי"ע כד"א על עלמות שיר ופי' לדוד היינו שמשבחים לזעיר בשביל דוד שהיא מלכות:

לגבי מלכא עילאה דשלמא כולא דיליה נ"ב בינה:

ואעיל החתן לחופה בקדמיתא שלמה זווג לה למטרוניתא בזיווגא שלימא לעילא ואעיל החתן לחופה בקדמיתא ולבתר אעיל תרווייהו בהאי עלמא וזמין להו בחדוא דבי מקדשא דבנה בספר ע"ה ז"ל דף ל"ב ע"א ומבואר בשער מ"נ שהחופה דזו"ן היא בינה עילאה. ומלת חופה עם הכולל. גי' מא"ה לרמוז כי חופה היא ס' מ' דאפרסמון שהוא סוד בינה ותבונה ושאר אותיות אפריון לרמוז כי אפריון כלול בתוך הס"מ וכללות שניהם יחד נעשה מהם אפרסמון כי הי' החסר מאפרסמון לרמוז על אפריון הכלול בתוכו הוא סוד המלכות שהוא י' דאד"ני והס' מ' נעשה בסוד החופה וחופים על זו"ן וז"ש אפריון עשה לו לגרמיה כי היא עצמה נעשית חופה לזו"ן והיא המלך שהשלום שלו ולפיכך קיבלו שם מוחין גדולים כי כשהמוחין מתפשטים לזעיר למטה ע"י נה"י דבינה. אינו מתפשט רק הארת המוחין ממוחי דאו"א עצמן ומתפשטים למטה עד למוחי חו"ב דזעיר והוא דוגמת הענפים המתפשטים משרשים שלהם כמ"ש בשער הנסירה ובשער התפלין. משא"כ כשעלו זו"ן בחופה עילאה ושם קיבלו הארת המוחין דחו"ב עצמם לא הענפים בלבד. אלא אפילו השרשים עצמם דחו"ב שלהם. ולא הארה בעלמא וז"ש מעצי הלבנון. שהוא ל"ב נתיבות חכמה ונ"ון שערי בינה ומקבלים שם באימא עילאה מעצי לבנון מצמו ולא הארה בעלמא כמו למטה שהוא כמו ענפים. ובמלת לבנון נרמז ג"כ עליות זו"ן כי הל"ב הם פשוטים בלא מילוי. נו"ן שבאמצע הם זו"ן כי נ' כסופה הוא בסוד מלכות. ו' הוא זעיר ו' פשוטה בינה ולכן נקרא לבנון מפני שמלבין עונותיהם של ישראל בסוד בינה שהוא יוה"ך ולכן לבנון גי' חק"ל לרמוז שהוי"ה אד"ני נתעלו בסוד הוי"ה אהי"ה כי ד' שמות אלו גי' לבנו"ן. ומתוך דברים אלו תבין מ"ש הזוהר

אפריון דא תקונא דעלמא תתאה מעלמא עילאה ואפיק ארזי לבנון רברבין מהאי זיהרא עילאה ושוי רתיכוי על כ"ב אתוון רשימין ואתגלפו בעשר אמירן ואתיישבו הה"ד מעצי הלבנון. פי' הדבר כי ל"ב נתיבות חכמה מלבנון הוא כ"ב אתוון ועשר אמירן וזה כמ"ש גם אם תדייק במ"ש ואפיק ארזי לבנון רברבין מהאי זיהרא עילאה. הוא רומז ג"כ למ"ש שמתחלה למטה הם דוגמת ענפים שאין להם למטה רק הארת המוחין משא"כ למעלה שהם בסוד ארזי לבנון מההוא זיהרא עילאה שהוא עצמות המוחין. ואיתא בס' מאורי אור שארזי ה"ס ספי' דאבא. והוא כמ"ש שארזי לבנון הוא בסוד זיהרא עילאה שהוא מוחין דאבא במקומם ונמצא שמוחי דאו"א שהם חו"ב נרמז במלת לבנון. ומלת עצי נרמז בו סוד הדעת כי שם אה"וה שבדעת גי' י"ז ובכללות עשר גי' עצ"י עכ"ל: מ"ש בקדמיתא פי' לגבי מ"ש אח"כ ולבתר אעיל לתרווייהו בהאי עלמא דהיינו שאחר שזווג זו"ן למעלה בקדמיתא אח"כ הביאם לעו"הז:

דף קמה.

בר שלמה מלכא נ"ב והוא גופו גילגול ניצוץ מרע"ה:

בחמישאה איהו פי' שיר השירים אשר הם חגת"ם. לשלמה היא בינה וזה פי' ג' בפ' שיר השירים:

שמח בחור בילדותך והוא נער פי' מורינו שהוא מורה על יסוד דזעיר בהיותו בסוד הקטנות ויטיבך לבך היה רועה את אחיו בצאן. פי' מורה על יסוד בהיותו בסוד הגדלות והיא ספירה כשאר הספירות דזעיר וז"ש היה רועה את אחיו:

בימי בחורותיך את בני בלהה וכו' פי' מורה על יסוד כשמזדווג עם המלכות לפ' שהיסוד יש לו שני בחינות להזדווג עם לאה ורחל כמ"ש באוצ"ח שיש יסוד עליון ויש יסוד תחתון כדי להזדווג עם לאה ורחל.

ודע כי על כל אלה ויבא יוסף את דבתם פי' בשעה שישראל אינם הגונים אזי יוסף העליון מביא דבתם לפני א"ס ב"ה ודריש אלה כמו אלה אלהיך ישראל.

יביאך האלהים במשפט אלה תולדות יעקב יוסף פי' באותה שעה יסוד נכלל בת"ת וז"ש יביאך האלהים שהיא בינה במשפט שהוא ת"ת וז"ש הזוהר יוסף אתכליל ביעקב. ומ"ש לעיל האי קרא דקהלת איהו משל לחכמתא דקרא לכאורה קשה מה חדש לנו שלמה בזה אלא. שהכתוב הוא שלא כסדר שהתחיל אלה תולדות יעקב יוסף שמורה כשישראל אינם הגונים שנכלל יוסף ביעקב וחזר את אחיו בצאן שמורה בהיותו ספי' כשאר הספירות ואח"כ נער מורה על הקטנות. לכך שלמה סדר הכל על נכון. עכ"ל מורינו. לתלת אלף משלים. נגד חג"ת:

דף קמה:

וכולהו בהאי משל פי' משפיעים ביסוד:

ה' אינון תרעין פי' הם ה' חסדים המתפשטים בזעיר שנקרא מלכא דשלמא דיליה.

ואינון ה' מאה שנין דאילנא דחיי פי' חג"ת נ"ה דזעיר ומ"ש ג' שנין דיובלא הם ה' חסדים דאימא המתפשטים בהם וחמשה דקרא הם חג"ת נ"ה דזעיר:

הוא אילנא דחיי פירש הוא יסוד דזעיר. ויהי שירו ה' ואלף שירו הא שיר השירים ודאי הכי הוא. ה' אינון תרעין ופתחין דמתפתחין במלכא דשלמא דיליה ואינון ת"ק שנין דאילנא דחיי וכו' יוסף זכאה דאקרי על שמא דסיהרא וכו' בח"י דף נ"ב כתיב מבואר ממאמר כי ה' וא"לף הם סוד עץ החיים מהלך ת"ק שנה ולפי כי הוא יוצא מאות ה' ראשונה נהר היוצא מעדן היינו אות פ'. וא"לף הוא בסוד יוסף הצדיק יומו של הקב"ה אלף שנים ונק' אלף כמ"ש הנהו דרדקי בפ' הבונה אל"ף בי"ת אלף בינה. ולכן שיעור זה שהוא אל"ף ות"ק אמות צריך להוסיף מחול על הקודש להמשיך לכלה נאה וחסודה. סוד יוסף שהוא אל"ף והוא הנמשך אליו כל השפע של ת"ק אמה שאימא עילאה מתפשטת בעץ החיים: והיינו בין השמשות כד"א כי שמש ומגן דא ברית קדישא כמ"ש בזוהר: ואומרם ז"ל שיעור זמן בין השמשות ג' רביעי מיל שהם מהלך אלף ות"ק אמות קודם הלילה סוד שירו וכו' כמ"ש בזוהר תרומה הנזכר:

יומיה דק"בה אלף שנין נ"ב לפי שכולל ה' חסדים וה' גבורות.

ה' דרגין אינון בהאי קרא פי' נגד חג"ת נ"ה וזה. פי' ד' בפ' שיר השירים כי עתה מפרש שיר חד השירים תרין הרי תלת אשר לשלמה ב' אחרים הרי ה' תיבות נגד חג"ת נ"ה:

בטמירו דגושפנקא דחכמתא עילאה פי' שיסוד דאבא הוא בתוך יסוד דזעיר:

ואעיל רזא דקדש הקדשים פי' מ' נק' קדש וזעיר הנק' קדשים הכניסה שלמה להיכל ק"ק שבעוה"ז:

ירתין חתן וכלה פי' מ' נקרא קדש כמו אבא וזעיר נקרא קדשים כמו אימא וז"ש ואהדרו אחסנת ירותא בגוונא אחרא:

ירתא ברתא צריך להבין ענין זה איך המ' יורתה מאבא והזעיר מאימא ויובן כמ"ש בק"י ז"ל שם ב"ן במילוי המילוי יורשת אותו המ' מן אבא להיות לה מ"ן שבשם ב"ן שבה: וג"כ יורשת ממנו ריבוע אדנ"י קכ"ו: וזעיר יורש מאימא שם ע"ב דיו"דין וגם יו"ד ה"י וא"ו ה"א חציו ע"ב חציו מ"ה ושניהם כמני"ן כונ"ן וזהו כונן שמים בתבונה עכ"ל:

ובזה מובן לשון זה שיר לגבי קדש. פי' אבא:

השירים לגבי קדשים פי' אימא:

הא איתמר למלכא דשלמא דיליה פי' ממשיכים שיר השירים שהם מוחין דא"וא במלכא דשלמא דיליה שהוא זעיר. ה"ג איהו סלקא ול"ג וסלקא.
כד מתתקנן דכר ונוקבא פי' ז"ון.
תחות מלכא עילאה פירש בינה שז"ון עולים בתוכה בסוד מ"ן כנודע.
כדין ההוא מלכא פי' זעיר הנ"זל בסמוך שאמר למלכא דשלמא דיליה:
ואתמלי מכל קדושין וכו' נ"ב מחכמה ומכל ברכאן נ"ב בינה.
דמלכא עילאה פירש זעיר: הכי גרסינן וע"ד איהו צלותין ובעותין דיתתקנן ואיתמליא ההוא מבועא עילאה והיינו זעיר: ה"ג מה דאיצטריך צלותין ובעותין דיתנהיר ויתתקן וכו' והיינו זעיר.
עלמא תתאה פי' מ'.

דף קמו.
ויקחו לי תרומה וכו' הוא סיום הלשון של הזוהר ואינו מסתרי תורה ותיבת ס"ת בטעות נכתבה.
דסתרא דכל סתרין פי' אריך:
יקרא ליקריה פי' ז"ון שהם מלבישים לא"וא הנק' יקריה.
אנשיב רוחא פי' מלכות.
מנקודה עילאה פי' מאבא כי אבא יסד ברתא.
ושוי תיקוניה לאתייישבא בהאי עלמא פירש שתיקון המלכות הוא על ידי מעשה התחתונים.
אתמלי מסטרא חדא נ"ב זהו פי' עיקר שכינה בתחתונים
חיזו דעלמא עילאה פי' ודא זעיר:
איהו אשר לשלמה פירש זעיר: אלין אינון זהב גבורה כסף חסד. נחשת ת"ת. שכולם נכללים במלכות הנקרא תרומה.
עלמא עילאה נ"ב זעיר:
לעלמא תתאה נ"ב נוקבא:

דף קמו:
ונשקה בפומא יובן בהקדים מ"ש בס' הליקוטים וז"ל זווג גופא בגופא הוא ת"ת וזווג דרוחא הוא ג"ר דז"ון וחו"ב דזעיר מזדווגים ע"י הדעת שלו שהוא הלשון וכן ח"וב דמ' שהם חיך וגרון דידה מזדווגים על ידי הדעת דידה שהוא הלשון וארבעה הם והם מה

שנותן זעיר למ' ושרש שלו נשאר בו. ומה שנותנת מלכות לזעיר והשרש כשאר בה עכ"ל ובזה מובן לשון זה.

וכד האי רוחא סליק פי' אחר שבאה הרוח שהיא מנשיקין דז"ון לעו"הז כשעולה למעלה מהעו"הז איתער להוא היכלא וכו' דהיינו אחר שעבר על המלאך שהוה אכתרי"אל אח"כ מעורר היכל אהבה דאצילות. כדמוכח ממ"ש בסמוך דפגע במלאך אכתרי"אל וכתב הרב שהוא בכתר דבריאה. י"ה בחכמה ה' צבאות בבינה.

קאים לגביה פי' הרוח קאים לגביה דרב משריין ולא יכיל רב משריין לעכבא ליה.

ומ"ש ולאעברא בהו פי' ואזי הרוח עובר בתוכם.

עד דאעיל לגבי היכל פי' היכל אהבה דאצילות ה"ג כיון דאזיל סליק ההוא אהבה והיינו הרוח הנק' אהבה.

מאן ישקני ההוא דסתים וכו' פירש אריך ולכך הקשה וכי אריך ביה תליין נשיקין ונושק ולמ'

נהירו חד דקיק פירש אבא.

בחד שביל פי' יסוד אבא:

דנפקין ביה תליין פי' שאריך גו אבא:

דף קמז.

ובמה בההוא רתיכא עילאה פירש הוא מסקנא דתירוצא וקאמר המ' ישקני אריך באמצעות זעיר וזהו מנשיקות פיהו.

יין דמנטרא פי' בינה.

דאיקרי הוי"ה נ"ב ז' יו"דין דע"ב ס"ג גי' יי"ן ומ"ש תו מיין לפי' הראשון מיין היא הבינה. ולפי' זה מיין הוא השם קדוש זה:

ה"ג אבל רזא דקרא ברזא דלתתא פירש אם תרומה היא מ' דבי"ע קשיא.

ומ"ש ואי ברזא דלעילא פי' אם היא מ' דאצילות ולכך אמר רזא ב' פעמים.

שפיר פי' דמשמע שמצוה לישראל שיקחו תרומה שהיא השכינה אצלם ומ"ש תקחו את תרומת קשי'. פי' דמשמע מאת כל איש שהם ישראל מתמן תקחו את תרומת ש"מ שהיא אצל ישראל ומהם אנו לוקחים אותה וכן מ"ש הזוהר מאתם קשיא ה"נ פירושו. ומ"ש ודאי כולא עילא ותתא כחדא פי' פשט וסוד ותירץ מאת כל איש אשר ידבנו לבו הם י"ב מלאכים שנושאים הכסא והם ארג"מן וכן מאתם מאת ארג"מן ולפ"ז לא קשה מדי:

זהב דאתכליל בגבריאל פי' זהב היא בינה וגבריאל יונק מהגבורות דידה

וז' זיני זהב וכו' פי' הם שבע גבורות כנודע:

וכסף לעילא פירש חסד:

ונחשת לעילא פי' גבורה.
ונפקא מן זהב פי' מן בינה הנק' זהב.
בגין דזהב ואשא וכו' פי' זהב שהיא הבינה ואשא שהם הגבורות הנמשכים מבינה לגבורה וז"ש אשא אפיק נחשת שר"ל אשא שהם הגבורות דבינה.
אפיק נחשת שהם הגבורות דזעיר ותכלת: פי' הוד ומ"ש
שרייא בדא: פי' בגבורה שהיא נחשת ובבינה שהיא זהב כי קו שמאל הם בג"ה וכן פירשם ר"א עצמו לקמן:

דף קמז:

ותולעת שני נצח ושש יסוד שיש בו דין ורחמים שהם זהב וכסף:
רזא דשבעה עמודין וכו' פי' ז"ק דזעיר בתוך ז"ק דמ'.
ועזים הא אוקימנא כבר כתבנו פירושם לעיל בדף קל"ט בשם הרב ע"ש. ה"ג מארי תריסין עיינין וכו': ה"ג כמה דאמרן וכו'. ה"ג באנתו אחרא רזא דתחש. ור"ל שהבנים שהוליד אברהם פעם שנית עם הגר הם מקליפת נוגה שנק' תחש וז"ש
רזא דתחש כמה דכתיב ואת תחש פי' שגם הוא מקליפת נוגה כמ"ש הזוהר לעיל בדף קל"ט
דהא נהורא קדמאה מנפץ וכו' נ"ב ומפסולת המים דהיינו חסד אור קדמאה עכ"ל: ור"ל משם היה הנוגה
צדיק וצדק נ"ב יסוד ומ':
ה"ג הא אתמר ואראה וכו' והיא תירוץ
שמן המאור איהו עילאה וכו' נ"ב נ"ל שהם חכמה ומ':

דף קמח.

וה' בוסמין אינון לגו שמן וקטרת נ"ב פי' שהמ' סמים שהיו בשמן המשחה היו נכנסים ג"כ במנין סימני הקטרת אבני שוהם כל הני תליסר וכו' זה הפך מ"ש בדף קל"ה. ודבריו כאן הם כדברי רש"י ז"ל דחשיב י"ג מינים:
ואסתלק זהב לעילא מניה פי' קס"ד שזהב היא גבורה דזעיר ולכך מקשה למה הקדים קרא זהב לכסף זהב סליק יתירא: פי' בינה.
מאן דאיקרי זהב פי' מ' אימתי נק' זהב ה"ג וכד איהו בדינא כדין אישתני וכו'.
ושש דא נהר וכו' נ"ב וסי' ביוסף וילבש אותו בגדי שש
כגוונא דא לתתא פי' גם במלכות יש בה ו"ק:
הא הכא ז' דיובל' פירש ז"ק דזעיר שיצאו מבינה:
ואינון ז' דשמטה פי' והם נגד ז' דמלכות.

ואע"ג דאינון שית פי' אין בזעיר רק ו"ק וכן במ' אין בה רק ו"ק ואמאי אמרינן ז' בזעיר וז' במ'.

ה"ג אינון תליסר בשביעאה ופי' באמת אינם רק ו"ק בזעיר וו"ק במ' ועם הבינה שהיא רישא דילהון הם י"ג

רישא דקיימא על כל גופא לתתא פי' מ' שהיא ראש לבי"ע

רישא דקיימא על כל שייפי גופא פי' בינה שהיא למעלה מכל הו"ק דזעיר איהו זהב שניהם נקראים זהב ואמר מה בין האי להאי ר"ל כיון שנק' שניהם זהב א"כ שוים הם מ' כבינה. ותירץ הפרש ביניהם שאע"פי שנקרא זהב בשניהם יש חילוק בין זהב לזהב וכדמפרש. ונמצא בזוהר מדוייק מה שחסר כאן. הוא בזוהר חדש דף פ"ב. וא"ת הא ירמיהו נראה שמקשה על מ"ש תחלה שלא זכה אדם לנבואה ולכהונה והרי ירמיהו כהן ונביא. ה"ג שמואל לא שמש בכהונה:

דף קמח:

דקיימין בהו משה ואהרן פי' אהרן בחסד ומשה בגבורה.

כרובים אינון זהב פי' כרובי' הם נ"ה והם מבינה שנקרא זהב בסוד ומבינה נביאים.

תו נחשת פי' ת"ת כי זהב גבורה וכסף חסד.

זהב וכסף ונחשת פי' הם חג"ת:

זהב דאתהדר לכסף: פי' גבורה נתחברה עם החסד ונכללו זה בזה בדוכתא חדא פי' במלכות נכלל הכל.

בתלת גווני אתהדר פי' ג' גוונים יש במ' כשמקבלת מבינה היא גוון זהב וז"ש כד איצטריך לחדוותא ולא דינא זהב שהיא בינה לפי שזהב יש בו שני פירושים או בגבורה או בבינה וכשמקבלת מחסד הוא גוון כסף וכשמקבלת מגבורה הוא גוון נחשת וז"ש כד איצטריך תוקפא דדינא נחשת. שנחשת ג"כ יש בו שני פירושים או גבורה או ת"ת. נחש נחשת כתב בק"י כי הם דכורא ונוקבא דנוגה עכ"ל ועיין מ"ש דף קל"ט.

אתר דהתוכא דזהב בההוא נחשת פי' שבינה משפעת לגבורה.

ואתריה הוה ידיע פירוש נחש שהם ז"ון דנוגה מקבלים מגבורה שנקרא נחשת.

על ההוא רשימו דהוא לעילא פי' הוא עטרת היסוד שהוא בחינת מל' ומשם יניקת ז"ון דנגה. ה"ג לאתתקנא גרמה כגוונא דילה ולא יכולת. ה"ג ואת דילה איהו את ה'.

ואת דילה ק' נ"ב בולטת יותר הערלה ע"ג ברית קדש ה"ג את דלא אתתקנת בתיקונא דאת ה'.

דהוה אתר דיוריה וכו' פי' אד"הר היה בג"ע של משה:

דף קמט.

ה"ג מאי הענן חד חוטא הוה הכי גרסינן ומההוא יומא לא אתגלי ור"ל משנתגלה כשהוקם המשכן מההוא יומא לא אתגלי.

ולא אתגלי אורייתא פי' שלא גילה שלמה סודות התורה אבל עכ"ז פתח לה פתחין דהיינו שפתח בתורה פתיחות קטנות גילוי מועט:

דף קמט:

מההוא נוגה פירוש חלזון שממנו צובעים תכלת והוא עולה לע' שנה וסודו הוא מבירורי ז' מלכים ולכך גם הוא לע' עולה אלא לע' שנה. ולכך תכלת מרחיק החיצונים ועיין בפרשת בא דף ל"ד:

האי רקיעא אתברי בשני פי' יסוד הנקרא רקיע נתקן מגבורה שהוא יום ב' ונודע שהיסוד נוטה לצד הגבורה. הפך הת"ת שנוטה לצד החסד. ה"ג ונטיל האי יומא.

יומא קדמאה כל מה דעבד וכו' יובן במ"ש הרב שאור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה ולכך יום א' שהוא בחינת חסד היה בו אור שהוא אש שהוא בחינת גבורה ויום ב' שהוא בחינת הגבורה שמש מים שהוא חסד לרמוז שאור החסד בכלי הגבורה.

ודא הוא אלהים פי' גבורה:

וירית גוון דדהבא פי' בינה. שתכלת שהיא מלכות מקבלת מגבורה ומבינה:

ה"ג ועאל לגו ההוא אתר וכו' פי' שאורות גבורה דזעיר ירדו למלכות ואז נעשו גוון תכלת ומ"ש

ודא הוא אלהים פי' מ' אבל אינה תקיפא כגבורה.

ומ"ש אוכם גוון דא וכו': **פי' היא קליפ' שהיא מסיגי הגבורה כמ"ש הרב ז"ל** ומ"ש

ולא אוכם אלא חשוך יתיר פי' אינו אוכם קצת ומזהיר אלא חשוך יתיר:

דף קנ.

בשמא שלים פי' ה' אלהים.

כגוונא עילאה וכו' פי' כמו ג"ע של מעלה הכי גרסינן ואינון זמינין למיתי להאי עלמא ור"ל שב"גע יש שם גם כן נשמות שעדין לא באו לעולם הזה והם מזומנים לבוא: הכי גרסינן כגוונא דהאי עלמא:

דף קנ:

דלא נפקי מתמן לעלמין הלשון הזה אינו מדוקדק שהרי לקמן אמר כיון דגופא אתעכל דינא דרוחא אשתכך וא"כ מ"ש הכא דלא נפקי מתמן לעלמין וכן מ"ש בסמוך כל אינון אתדנו תמן לדרי דרין היינו בעוד שהגוף קיים אבל כיון שנתעכל הגוף ונעשה עפר דינא

אשתכח מכולא ואיפשר שיש שכפי רשעתם נידונים לדרי דרין וכמרז"ל גיהנם כלה והם אינם כלים:

דף קנא.

ושבחא דמשה אהרן ומרים הוה יתיר וכו' הוה מצי לתרוצי דהם מתו על פי ה' בנשיקה ועדיפי ממתי ארץ ישראל שמתים ע"י מלאכא דרחמי. אלא לסברת רבי יצחק דמדמי להו אהדדי קא מתרץ. ומ"ש

דלא מתו אלא ע"י דקב"ה פי' מלאכא דרחמי דקרי לי' הכי וכן בסמוך אמר אלין מתין דבארעא קדישא דאינון מתין דיליה. הרי שגם מתי א"י קרי להו מתים דיליה:

דף קנא:

הכא אינון תרין אתוון ח' ט' פי' בגיהנם.

לא הוו כתיבין גו אבני בורלא פי' באבני האפוד אבל באבני החשן היו כתובי' כמר"זל אברהם יצחק יעקב שבטי ישורון כתוב שם:

בצלאל הוה ידע לצרפא אתוון נ"ב מסכים עם מ"ש בפ' בשלח בצלאל רביעא' איהו לנהורין יע"ש אבל משמע מדברי הרב כי בצלאל הי' מיסוד ומשמע שהיה מאריך ולכך הולידו אבותיו לבן ח' ויובן מאמר זה בו קצת.

דאיהו יתיב בצל אל פי' ביסוד יש בו טיפת החסד הנקרא אל עליון:

ההוא אל נטיל שית סטרין פי' שחסד כולל ו"ק שתחתיו:

ההוא צדיק נטיל לון פי' שגם היסוד כולל הו"ק:

ההוא אל כללא דכולהו שית סטרין פי' שנשרשים בו הארת הו"ק מלבד שכולל ו"ק שתחתיו ג"כ נשרשים בתוכו הארת הו"ק וכמ"ש הרב ז"ל בהיכל הרצון וכתבנו לשונו בהיכלות דפרשת בראשית: ה"ג בן אורי בן אור קדמאה.

בן חורי דכולא פי' בינה והיסוד הוא מהארות הבינה ולכך נקרא היסוד בן חורי.

בן חוור מכל גוונין פי' אריך ששם רחמים פשוטים וכמ"ש בהגהות הרח"ו דלעיל.

ודא אתמנא למטה יהודה פי' יהודה במ' ובצלאל הוא היסוד:

דף קנב:

דכרובים מהדרן אנפייהו פי' מט"ט וסנדל מזדווגים ועולים בסוד מ"ן למלכות. ה"ג מתהפך גוון ירוק לגוון חוור: עא"כו דנטלי מזונא פי' או"ה:

דשנת בשמן ראשי דא רישא דסעודתא נ"ב הבן כי השמן ששון עיקרו אליה והמותר יוצא עם מי רגלים בסוד טפין דברכאן. ועיין בפרשת בא דף ל"ה:

דף קנג.

מוחא נ"ב חכמה

ולבא נ"ב ת"ת וכבדא מלכות:

ביומא דבר נש אתער בתעניתא אתער לעילא כגוונא ההוא ממש פי' כשם שבעו"הז מתחילים מהכבד ואח"כ הלב כך ביום התענית למעלה הכבד שהיא המלכות נוטלת חלב ודם ואח"כ מקריב ללב שהוא זעיר וכמ"ש בסמוך.

וביומא דשבעא לאו הכי פי' שלמעלה ביומא דשבעא מוחא נטיל ברישא וכו' וכמ"ש בסמוך בזמנא אחרא מוחא נטיל בקדמיתא:

ובתר כל עמא ואינון דאכלי עם מלכא בשעתא דאיהו אכיל פי' שאר בני אדם אוכלים אחר המלך. אבל אלו שאוכלים בשעה שהמלך אוכל אע"פי שאוכלים לבדם חביבין יתיר ובזה יתורצו קושיות דלעיל:

לא יברך ליה לקב"ה פי' ואינו כן שאפילו לא שבע צריך לברך ולהכי מקשה במאי נוקים ואכלת ושבעת. דמשמע דוקא עד שישבע ותירץ ושבעת היינו רצון וכדמסיק. ורבי חזקיה דבסמוך מתרץ תירוץ אחר על קושיא זו דפי' ושבעת היינו אפילו יהיה שיכור מברך והיינו אסמכתא בעלמא אבל מן התורה אינו חייב עד שיהיה שבע.

דף קנג:

דצלותא סלקא לעילא לעילא פי' שבתפלה אנו מושכים המוחין מאו"א ועושים זווג או"א בק"ש וזווג זו"ן בעמיד' ונודע שבאו"א אין שם אכילה ושתייה. אבל ברכת המזון היא לתקן המלכות ושם יש אכילה כנודע:

שולחן דא הרמ"ל כתב כי יסוד דנוקבא נקרא שלחן בסוד שלחן ערכתי לו:

שולחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא וכו' ואסיר לברכא על ההוא שולחן מכאן דקדק הרב בעל ראשית חכמה שצריך דברי תורה זולת ברכת המזון שלא כדברי רש"י ז"ל דס"ל דב"ה היינו ד"ת.

שולחן איהו דקא מסדרא קמיה דקב"ה פי' מ':

ואיהי לקיט לון בגויה פי' שעולים במ' בסוד מ"ן:

שלחן דקיא צואה נ"ב שלחן אותיות לנחש

ואתעטר קמי מלכא קדישא נ"ב בסוד מ"ן

ה"ג ובגין דנבואה יהיב ליה קב"ה ור"ל שאחר שנתבשר במ' א"ל שמואל ומצאת חבל נביאים וכו' ונתנבא עמהם ואותה שעה עדיין לא היה מלך. וכשהיה מלך לא היה נביא והנביאים שתמהו הגם שאול בנביאים סלקא דעתייהו דכיון שנתבשר שיהיה מלך כאלו

היה מלך לכך תמהו. והאמת אינו כן. ואף על פי שמצינו שנתנבא שאול פעם אחרת כמ"ש בקרא. י"ל שכבר נגזר עליו ואמר לו קרע ה' את וכו' ונתנה לריעך וכאלו אינו מלך:

דף קנד.

דלא לקטרגא בהו יצ"הר נ"ב כי אין אחיזה בבינה וכ"ש שזה השפעת המזלות לאכפייא לדיניך

ה"ג ובתר קריב לה ימינא לגביה ור"ל אחר שנתעורר השמאל תחלה אח"כ הימין מקרב השכינה אצלו

מאן דנטיל מייא בידיה ימינא במאנא קדמאה פי' שהימין יטול הכלי תחלה ונותנו לשמאל ומ"ש

לארק' מייא בשמאלא איהו פי' שהשמאל מריק תחלה המים על הימין ומ"ש

ולא משמאלא לימינא פי' שאינו נוטל הכלי בשמאל כדי להריק על הימין עד שיקבלו מהימין ועיין בפרשת מקץ דף קצ"ח עמוד ב':

דף קנה.

אפילו רגעא חדא לא יתיב בלא מזונא להבין טעם הדבר ולהבין ג"כ מ"ש בסמוך אינון תריסר נקדים מ"ש בליקוטים וז"ל סוד לחם הפנים י"ב חלות ותמיד היה חם הענין הוא כי יש זווג א"וא הנעשה ע"י מזלא דדיקנא דאריך ולחם גי' מזל"א ואמנם הוא בסוד ו' שהיא כפולה ו"ו והם י"ב חלות. והנה י"ב אלו נמשכו מסוד ג' שמות הוי"ה אשר במז"לא אשר בהם י"ב אותיות וג"פ הוי"ה הם בגי' לח"ם שעולה גי' מז"לא: ואמנם לפי שזווג או"א לא פסיק תדיר לכן היה המזל הזה שהוא הלחם שעל השולחן תמיד מעוררן אל הזווג העליון בלי הפסק ולכן היה חם וג"כ לכן היה תמיד על השלחן עכ"ל ובזה מובן לשון זה. ומ"ש

דאינון רזא דפנים פי' הם ג' הוי"ות אשר במזלא הנקרא פנים ומ"ש

לחם דא איהו פנימאה דכולא איהו ברזא עילאה פי' שה"ס מז"לא דאריך ומ"ש

ושרייא על ההוא פתורא פי' שנמשכת הארת המזלא עד המ' הנקרא שלחן ומ"ש חום הוה מתקרב הוא כמ"ש הטעם בשם הרב.

ולכבודי בראתיו דייקא פי' שידע סודות התורה. ומ"ש

ורזא דא הוא פי' אחר. ומ"ש

בעמודין תקיפין פי' ו"ק דזעיר ומ"ש

ולקשטא ליה היינו מ"ן:

כגוונא דכבוד עילאה פי' זעיר וטעם שנקרא זעיר כבוד לפי שמקבל מן ל"ב נתיבות דאבא שהם גי' כבו"ד. ה"ג בריאה לסטר שמאלא יצירה בימינא כמ"דא יוצר אור ובורא חושך עשייה באמצעית כמ"דא אני ה' עושה כל וכתיב עושה שלום ובורא רע וכתיב עושה שלום במרומיו וע"ד בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ע"כ וכן הוא בזוהר מוגה.

דכבוד עילאה דאית ביה אוף הכי בריאה פירוש שכתוב הרב שעיבור א' דזעיר נקרא עשייה והיניקה בחי' יצירה. והגדלות דמוחין דאימא נקרא בריאה וגדלות דאבא נקרא אצילות נמצא שבזעיר יש בו כללות אבי"ע עכ"ל ובזה מובן לשון זה וטעם שלא הזכיר הזוהר בחינת אצילות לפי שמוחין דאבא נעלמים בגו אימא דכתיב יוצר אור ובורא חשך טעם שהיצירה אמר בה אור ובריאה חושך כתב הרב בליקוטים וז"ל סוד יוצר אור ובורא חשך כי הבריאה להיותה סתומה נקרא חושך והיא גרועה מן היצירה המגולה הנקרא אור עכ"ל. א"נ לפי שהבריאה בחינת נוקבא והיצירה בחינת דכורא לכך אמר בבריאה חשך וביצירה אור ומ"ש לעיל בריאה שמאלא יצירה ימינא הוא מטעם זה. אדם לתתא אית ביה ג' אלין יובן במ"ש בליקוטים שהצדיקים בעו"הז יש בהם ג"כ עיבור ויניקה ומוחין דוגמת זעיר כי הולכים וגדלים ויש להם נפש מעיבור שהוא עשייה. ורוח מיצירה שהוא יניקה ונשמה מבריאה שהיא גדלות נמצא שהמלכות מקבלת מכבוד דלעילא שהוא זעיר מ"ד ומקבלת מאדם התחתון מ"ן.

ההוא משחא נ"ב שפע אבא

מרזא דעלמא דאתי פירש שאבא נמשך לזעיר באמצעות הבינה וז"ש מרזא דעלמא דאתי:

דף קנה:

או נעשה וכו' פי' כיון שעת היא כפשטה ליכתוב נעשה לה' בלא מלת עת. עת. איהו לעילא זה לשון הרב בס"הכ על פ' ואני תפלתי לך ה' עת רצון. ג' בחי' הדעת שבמלכות שהם ע"ב ק"ל. וע"ב וב"ן גי' ע"ת עכ"ל ועיין בס' בראשית שכתבנו שם טעם אחר לפי שעשרה פעמים מ"ו מילוי ע"ב עם י' אותיות גי' משק"ל והמ' מקבלת מי"ס דחסד שיש עשרה מ"ו בהם עם עשר אותיות דע"ב גי' ע"ת.

למרחם לה' פי' לחבבה עם בעלה ונל"עד דגרסי' למרחם ליה דומייא דסיפא למשנא ליה וכמ"ש עת לאהוב וכן ואהבת את שמצווה האדם על אהבת השכינה.

דאיהו רזא דאלהים אחרים נ"ב ס"מ נקרא אל אחר וליל"ית נקראת אלהים אחרים כנגד השכינה שנק' אלהים:

דף קנו.

אתר דאיקרי גאולה בכאן מפ' הזוהר גאולה הוא מ' ותפלה היינו תפלה של ראש כדין איהו עת רצון נ"ב רצון אותיות צנור.

ומ"ש עת חד פי' מ' רצון חד פי' יסוד.

ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בצלותא דמנחה דשבתא אלא יאות איהו וכו' עת רצון כליל כולא כחדא ודינא אתבסם וכו' בח"י דף רנ"ב ביום השבת בשעת מנחה יוצאת מד"הד לפעול פעולתה כמנהגה בימי החול ואז מוציא השי"ת מדת הכתר עליון ה"ס הרחמים הגדולים ופושטת כנפי הרחמים על העולם ותכנע מד"הד מלפניה משל לשור שעסקיו רעים מציירים לפניו דמות אריה להפחידו ולהכניעו ולזה. נק' אותה שעה עת רצון ועת מנוחה. והיא מעין עו"הב ולולא זה המצח הקדוש אין מי יוכל לעמוד נגד הדין. כי אם תעורר מד"הד ביום השבת יצאו כל הקליפות אשר הם טמונים בניקבא דתהומא רבא ויצאו עת גבורתם ויבער בקרב' הכעס שהיו טמונים כל יום השבת. וח"ו ישחיתו כל העולם. ולכן יוצא ומתגלה בעת ההיא מד"הר ויכנעו לפני ה' כל הדינים והקיטרוגים ואין לך בעולם שעת רצון ושעת רחמים כאותה שעה וע"כ אנו אומרים בה ואני תפלתי לך ה' עת רצון וכמ"ש בזוהר וא"ת אמאי אתמני האי קרא וכו' ובזוהר בפ' נשא כד אתגלייא מצחא.

אר"ש לר"א בריה אימתי אתגלייא א"ל בשעתא דצלותא דמנחה דשבת וכו' ועת רצון מעתיק יומין לגלאה מצחא ובג"כ וכו' ממאמרים הנזכרים מבואר טעמו של דבר שנתקן במנחת שבת. ומכ"ש כשחל שבת ביו"הך שהוא יותר שעת רצון שראוי לאומרו. ואף שהפוסקים כתבו שלא לאומרו אף כשחל יו"הך בשבת: הם כתבו לפי הפשט עפ"י מ"ש ישיחו בי וכו'.

ואני תפלתי או"ה כשמשתכרין יושבין ומגננים ואני אע"פי שאני אוכל ושותה תפלתי לך ה' וכו' ולכן תקנוהו לאומרו בשבת במנחה לאחר שאכלו ושתו. וזה לא שייך ביו"הך. אמנם ע"פי סודן של המאמרים הנזכרים. בשבת ויו"הך שהוא יותר עת רצון ראוי ונכון לתקן לאומרו ולא יאבד טובה הרבה מלעשות הייחוד הקדוש כי שם אמרו בזוהר ז"ל הכא רזא דיחודא ואני דא דוד מלכא אתר דאקרי גאולה. תפילתי דא תפלה והכא איהו סמיכת גאולה לתפלה ואיהו חד כד איהו סמך גאולה לתפלה כדין איהו עת רצון. עת חד רצון חד אתכלילו דא בדא והוי חד. ודוד מלכא בעא לייחדא בהאי קרא יחודא חדא וכו'. ולכן ראוי לאומרו ליותר ביו"הך ושבת. ואם שאר הקהל לא יאמרו אותו ראוי ונכון לאומרו בינו לבין עצמו. ואל תשיבני וכו' ומהר"חו במנחה של יו"הך שחל בשבת היה

אומר מי כמוך אב הרחמים יורה כי עת רצון הוא. והאומר אב הרחמים ואינו אומר ואני תפלתי טועה וכו'.
עת רצון כליל כולא כחדא וכו' מאן תרעין ננעלו תרעין דבי מדרשא בגין לאדכרא למשה רעיא מיהמנא וכו' בח"י דף קמ"ד מטעם זה יש למנו' לקבוע מדרש מן המנחה ולמעלה שלא יקבעו רק לפני המנחה מיהו זה דוקא לענין הציבור:
אבל ללמוד כל א' בביתו לא אסרו אדם מעולם ואפילו ללמוד שנים שנים מותר כמ"ש בי"ד סימן ש"ד נשיא שמת שכל בתי מדרשות בטלים ואפ"ה התירו שם להתחבר ב' ב' וללמוד בבתיהם ומאין הרגלים לאסור איסר קביעות היחיד בביתו.
בשעתא דעת רצון אשתכח פי' שבמנחת שבת מתגלה חסד דעתיק שבגו יסוד דעתיק שהוא במצחא דאריך ושם נכללה נשמת מר"עה ועיין מ"ש בפ' יתרו דף פ"ט בשם האר"י ז"ל.
תלתא אינון דאסתלקו מהאי עלמא בהאי זמנ' וכלהו כלילן במשה חד משה וכו' בג"כ ג' צדוקי דינא וכו' בח"י דף קמ"ד משם בארה טעם הני ג' צדוקי דינא במנחה והם במקום נפי' אפים להעלות מ"ן ע"י ג' צדיקים הרמוזים בהם ע"ד הנעשה בעמידה בסוד ועל מנוחתם יקדישו את שמך. וטעם היות פסוק כהררי אל ביוסף כי הוא סוד צדיק יסוד עולם יוסף. גי' ה' פעמים אל אשר שם חביון עוז ה' חסדים הנקראים כל אחד אל. והכוונה צדקתך סוד היסוד. כהררי שה"ס חג"ת נ"ה אשר בהם אל סוד ה' חסדים שנוטל הצדיק. ומש"פטיך תהום רבה ירמוז לה' גבורות דתהום רבה סוד יסוד דנוקב' אשר שם יורדים. ובכן אדם שהוא שם מ"ה שבזעיר. ובהמה סוד שם ב"ן שבנוקביה תושי"ע בש"ע נהורין המאירים בהם וצדקתך אלהים על משה איש האלהים. ואחר כך צדקתך צדק על דוד צדק מלכותא קדישא. ולפי כי מקראי קדש אלו המה במקום נפילת אפים לכן אם חל שבת ביום שאם היה חול לא היו אומרים בו במנחה נפילת אפים. אין אומרים בו צדקתך וכ"ש בשבת שחל בו ר"ח כי כבר יש בה מציאות הת"ת עצמו שהיו צדיקי' אלו הנרמזים בפסוקים אלו עומדים בשאר השבתות במקומו להעלות מ"ן לא"וא ולכן אינה צריכה אליהם.
וכלהו כלילן במשה נ"ב כי גוף וברית יחד אינון נמצא שלקח משה עצמות יוסף ודוד עטרת היסוד כלול ביוסף נמצא שהכל נכלל במשה.
דאיהו בלחודוי כהררי אל נ"ב כללות החסדים
כולהו טורין נ"ב ה' חסדים עכ"ל ולפ"ז פירש הכתוב צדקתך שהוא יוסף וכאלו אמר צדיקך הוא כהררי אל ה' חסדים. וכן פ' וצדקתך אלהים עד מרום כאלו אמר וצדיקך

שהוא משה עלה לת"ת הנק' מרום. גדולות הם חו"ג. וכן צדקתך צדק ר"ל צדיקך שהוא דוד אחוז בצדק:

דף קנו:

ה"ג כד הוה כך גזרו בך דא דהוה כנישו יתיר אתתקף משה וכו' ושיעור הכתוב החכמה שהיא התורה תעוז לחכם שהוא משה מעשרה וכו'. הם עשרה ממונים של מ"ה שהם שליטים על צבאות מעלה והם עשרה נגד י"ס. ופי' אשר היו בעיר היא מ' שמשם חיותם.

אינון עשר אמירן פי' י"ס דזעיר שנודע שעשרה מאמרות הם י"ס דמ"ה שבתוך זעיר והם מאבא: ופי' אשר היו בעיר שמשפיעים למ' הנק' עיר.

בשמא חד דכ"ב אתוון גליפן ה"ג ונ"ב שם בן כ"ב אנקת"ם וכו' ונודע ששם בן כ"ב בזעיר כמ"ש בפ' שמות וז"ש רזין דעלמא דאתי שזעיר יונק מבינה: ה"ג פתורא דבר נש מזכי ליה: ואתמשך מרזא דעלמא דאתי עיין מ"ש בפ' משפטים דף צ"ז בענין שארה ותבין לשון זה שהמן הוא ממוח בינה שהוא אה"יה השני.

ומ"ש דנהירו משח רבות פי' אבא שגם מאבא באה הארה לאימא.

דכבוד עילאה לעילא פי' אבא כי ל"ב נתיבות חכמה גי' כבו"ד וז"ש איהו רוח לרוח ונשמתא לנשמתא שר"ל שאבא מתלבש באימא שהיא נשמה ובזעיר הנקרא רוח עד שמגיע הארתו למ':

דף קנז.

ה"ג ויתרון ארץ בכל היא מאי בכל היא האי כל איהו רוח להוא גוף.

כגוונא דההוא רוח דשלטא על גופא פי' כמו שהיסוד שולט על הגוף שהיא המ' ונקרא כל כן הרוח שבגוף האדם נק' כל.

בגוונא דא לא אצטריך פי' בח"ל משמע שאין צריך לברך.

ארעא קדישא אמצעיתא דעלמא פירש אמצע הישוב בלבד כמ"ש באוצ"ח.

ובאמצעיתא דארעא קדישא איהו ירושלים אין הכוונה שירושלים היא באמצע ארץ ישראל כי משנה ערוכה היא במסכת תמיד שמיריחו לירושלים אין שם אלא מהלך יום אחד אלא הכוונה שכל השפע של ארץ כולה הוא מירושלים אי נמי ר"ל באמצעית. פירש בתוך א"י היא ירושלים ואינה באמצע ממש.

בההוא מדברא שלטא ס"א ז"ל הרב בס"הכ דע כי מקום הקדושה נקרא בית ועיר ומדינה כי שם היישוב ומקום נה"י כשעולים למעלה בסוד תוספת שבת נשאר אותו המקום פנוי והוא נק' שדה שאין בו יישוב. ומקום הקליפה נק' מדבר כי ס"א הוא במדבר עכ"ל:

דף קנז:
איצטריך לאשגחא ביה בעינא עיין בפרשת משפטים דף צ"ה עולימתא שפירתא וכו' ומ"ש האר"י שם:

דף קנט.
משכנא עילאה נ"ב בינה
אתבני על תריסר וכו' פי' הם ו"ק דזעיר כל אחד כלול מחבירו. ונ"ב נוסחא אחרינ' תליסר והם י"ג אתוון אל אלהים אלהינו שהם נגד חג"ת והם כסף זהב נחשת עכ"ל.
תלת שמהן פירוש חג"ת.
א' איהו קדמאה נ"ב חסד ראשון אור
וקא משמש לגו פי' בתוך הבינה:
בהדיה ל' נ"ב בינה
לאו דתמן אגלים פי' לא שבבינה נגלמו האותיות אלא אחר שיצאו ממנה.
ונטיל האי שמא לגביה פי' אל שהוא בימין:

דף קנט:
הא אקדים שמאלא ברזא דעלמא דאתי פירש השמאל צריך להקדים שהוא אלהים מפני שאלהים רומז לבינה שהיא עלמא דאתי ואמאי הקדמנו אל לשם אלהים. ותירץ ודאי הכי הוא שבינה קודמת. אבל כד נפקו דרגין וכו' דהיינו שאנו אומרים אחר שיצאו מאימא.
בעא שמא דא פי' אלהים שהוא בגבורה.
על ההוא אתר פירש בינה שנק' ג"כ אלהים א"נ ה"ק היה לנו להקדים אותיות הי"ם לשל א"ל לפי שהוא שמאל קו הבינה שהיא עלמא דאתי ותירץ כדי שיהיה בגבורה שהיא ענף מן הבינה שם אלהים כמו בינה הנק' אלהים.
אתכליל גו שמאלא פי' הי"ם דאלהים הוא בשמאל ואל שהוא הימין נכלל בו ונעשית אלהים.
ההוא דנפק מתמן נ"ב ת"ת
ואיקרי אלהינו פי' אל הוא חסד ה"י דאלהינו הוא גבורה כמ"ש לקמן שמאלא נטיל תרין ואינון ה"י נ"ו דאלהינו הם מ' ות"ת כי ו' הוא בחינת הת"ת. והנו"ן כפופה הוא בחינת המ' שהיא דבוקה תמיד באחורי הת"ת
שרא עליה שמא וכו' פי' שעיקר שם הוי"ה הוא בת"ת.
עילא ותתא פירוש נ"ה שנק' מעלה מטה.
ימינא ושמאלא פירוש ח"ג.
ולכל סטרין אחרנין פירוש ספירות קו האמצעי.

ימינא כליל בגויה פי' הימין נכלל בתוך השמאל דהיינו אל שהוא הימין הוא אל דאלהים.

שמאלא שמא אל פי' לרמוז שבשמאל נלן אל שהוא החסד

ואיהו הי"ם פי' השמאל הוא הי"ם דאלהים אמאי הכי פי' למה השמאל נק' הי"ם נטיל שמאלא תרין אתווי ה"ג ור"ל ה"י ימינא נטיל חד. פי' מלכות. שמאלא תרין ואפי' הי"ם נל"עד דגרסינן ואיהי ה"י. ונטיל לאת בתראה מ'. וכל מהבינה לקח החסד מ'.

ונטיל י' דהוה בשמאלא פ' משני אותיות ה"י שהיו בשמאל לקח הימין י' מ איהו בשלימו: פירש מ"ם ומילואה היו"ד שלקח כזה עם מהשמאל הם מים. נמצא שהשמאל שהוא ה"י נכלל בימין שהוא מ"ם.

לבתר אתבנון אתוון כו' מכאן ואילך במאמר זה אין לנו שום הקדמה לצירופי אותיות אלו.

דף קס:

נפתח בעירין פי' מלשון ויפתח הגמלים ואית דגרסי נפתח בעידנין ור"ל בעת הראוי לעסוק בתורה. עילאה בינה ותתא מלכות כי שמע מקבלת מן ע' וז"ש שמע שם ע':

דרתיכא עילאה פי' בינה שהיא כסא לאריך.

ולבתר ישראל בכלל פירוש זעיר הנק' ישראל.

למהוי ישראל בכללא חדא פי' ישראל זוטא שהוא הזעיר מקבל מי"שס שהוא אבא כמ"ש הרב בכוונת ק"ש.

ישראל קא מייחד תלת סטרין: פירוש הם א"וא שהם ה' אלהינו ודעת המזווג א"וא שהוא מזלא דדיקנא דעתיקא הוא הוי"ה השנית וע"י הזעיר שעולה בסוד מ"ן הם מתייחדים ומזדווגים: ה"ג אחד למהוי כולא חד.

וכולהו בדרגא תתאה אתדבקו פירוש במ' הנקרא שמע ושיעור הכתוב ישראל שלמטה שהם אחוזים במ' הנק' שמע אתה עובר היום וכן נמי צריך לפרש שמע ישראל היום הזה נהיית לעם.

ובכל אתר רזא לקבלא עלייהו עול מלכות שמים פי' בין בקריאת שמע דשחרית ובין דערבית:

דף קסא.

ה"ג הא כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד הכא תלייא כל רזא דמהימנותא. פי' בה' אלהים שהם ז"ון תלייא כל רזא דמהימנותא שהם פרצופים העליונים הנעלמים וז"ש למנדע רזא דכל רזין מגו דא וכו':

דכד ברא הקב"ה עלמא פירש כשרצה אבא לברוא אצילות ובי"ע.
בה באורייתא פי' בינה כמ"ש הרב בס"הכ כי בינה נקרא תורה שבע"פ וז"ש לקמן מלכא שוי באינון פלטרין מחשבה כך קב"ה בעא למברי עלמא אסתכל באומנא וכתב בס' בראשית שמלכא הוא אבא ואומנא היא אימא וכמ"ש הרב ז"ל כולם בחכמה עשית חכמה אומר ובינה עושה.
ה"ג כי ברא קב"ה עלמא דעד לא אתברי עלמא וה"ג ואורייתא לקבליה ולגביה אומנא דכתיב ואהיה אצלו אמון ור"ל שהתורה היא כמו כלי אומנות:

דף קסא:

דאשתדל למנרע ליה פי' שידע סודות התורה שעל ידם יכיר האדם שיעור קומה וכל פרצופים העליונים.
כללא דכל רזא דמהימנותא פי' שז"ון שהם ה' אלהים נקראים אמת ואמונה
כללא דעילא ותתא פי' שזעיר הוא עילא ומלכות היא תתא.
כללא דכל אורייתא פי' ז"ון נקרא תורה שבכתב ותורה שבע"פ וכדמפרש ה"ג ושמו אחד בשכ"מלו:
ה"ג דאי כתיב ה' ושמו הוא אחד ור"ל דהוו"לל פעם אחת אחד כפ' ה' הוא האלהים שאין בו רק פעם אחת הוא. או כדי שיהיו שני פסוקים שוים הו"לל ה' הוא וכו' ויהיו ב"פ הוא דומיא דב"פ אחד. ותירץ תחלה בפ' ה' אחד ושמו אחד עשינו תיקון לזעיר לבדו ולמלכות לבדה. ואח"כ בפסוק ה' הוא האלהי' אנו מייחדים כולם כאחד: כללא דכל אורייתא וכן מ"ש בסמוך כללא דעילא ותתא חוזר לפרש ענין ראשון.
דעלמא עילאה פי' זעיר:
דעלמא תתאה פי' מלכות:

דף קסב:

בגין דק"ש דערבית חובה פי' וכיון דק"ש היא חובה גם התפלה היא חובה:
וקב"ה אתייחדא בליליא פי' מ'.
כמה דאתייחד ביממא פי' זעיר. א"נ קב"ה הם זו"ן שמתייחדי' בלילה במו ביום:
בגין אמורין ופדרין פי' בשלמא שחרית ומנחה יש כנגדם שני תמידין ולכן הם חובה אבל ערבית שאין שם אלא אימורין ופדרין לכך היא רשות:
אתכליל כולא ימינא וכו' פירוש שנכנסו בזעיר חו"ב וחו"ג: אבל התם בכלל והכא בפרט זה הלשון כפול בפ' ואתחנן ופי' בו הר"חו ז"ל שם שיובן על מ"ש האר"י ז"ל כי

בשמע חו"ג היו כלולים בח"וב. ובואהבת והיה מורידים אותה לדעת חד נקודה קדמאה:
פי' פרשה אחת שהיא קדש לי היא כנגד מוח חכמה דזעיר ומ"ש
וחד רזא דעלמא דאתי: פירוש והיה כי יביאך היא מוח בינה ומ"ש
וחד ימינא וחד שמאלא ר"ל שמע והיה אם שמוע הם חו"ג ותפילין אלו הם של אימא שהם דרש"י אבל של ר"ת שהם מוחין דאבא הם י"ה ה"ו.
ה' קדמאה פי' אבא אלהינו בינה. ה' בתראה דעת המזווגם: ומ"ש לעיל ואינון כגוונא דאינון ד' פרשיות היינו לומר כשם שד' פרשיות הם חב"ד כן ה' אלהינו ה' הם חב"ד. אבל אינם דומים לגרמי דהתם חב"ד דאימא הבאים לזעיר. והכא א"וא בעצמם ודעת המזווגם שהוא דעת דאריך תפלין דדרועא כללא דכל הני כחדא פי' ה' מוחין שהם בתפלה של ראש שבאים לזעיר נכללו ג"כ ברחל הנקרא תפלה של יד כנודע שהמלכות מקבלת מהארת המוחין דזעיר וז"ש הכא כללא דאינון תפלין דרישא דאתכללו גו תפלין דדרועא:
רזא דנקודה עילאה כתב הר"חו זל"הה היא חכמה דלאה.
שם דא עלמא דאתי פירוש בינה דלאה:
כבוד דא כבוד עילאה הם חו"ג דלאה עכ"ל וכלהו כלילן בהאי תפלה של יד דאיהי מלכותו. פירוש כמו שלאה מקבלת מד' מוחין דזעיר כן המלכות שהיא רחל הנק' תפלה של יד מקבלת מהם:
אבל סדורא דתפלין דא איהו וכו' אין כוונת הזוהר לומר שסוד התפלין הוא גדול מייחוד ק"ש שהרי כתב הרב שהתפלין הם רשימו של המוחין של אתמול: וק"ש הם מוחין חדשים ממש. אלא הכונה לפי שאמר דהא בד' גווני אתסדר יחודא וכו' וכלהו רזא דיחודא שר"ל שכולם אמת: לכן אמר שהיחוד הזה שאמרנו שק"ש היא כמו תפלין של יד ושל ראש הוא יחוד העיקרי: ה"ג ומאן איהו רחימו דאתער ימינא מאן דרחים ליה וכו':

דף קסב:
בתלת גווני נ"ב כנגד ג' פרקי הזרוע
על דרגא דיליה פירוש מ' שהיא לאדו"ני דקרא
וג' פקודין נ"ב גי' אה"בה היכל חסד:
וסימנא דא אם ברישא פי' לעיל דף קל"ו ע"ב אמר א' הוא אבא. מ' היא אימא ונודע שאבא אחיד בחסד ואימא בגבור' ולכך הפרש' מתחל' בתיב' אם לומר הרי הימין והשמאל לפנינו אם יזכו ישראל השמאל נכלל בימין. ואם להפך הימין נכלל בשמאל א"נ י"ל אם ברישא כאלו אמר אם בחוקותי ברישא כלומר שהתחיל הכתוב בברכות

ואח"כ בקללות לומר שאם יזכו השמאל נכלל בימין והרי הברכות. ואם לא יזכו הימין נכלל בשמאל והרי קללות ח"ו. ה"ג דמשמע דתרי גווני אינון.
לבא ונפשא תרין אינון פי' לבא הוא זעיר ונפשא היא המ':

דף קסג.

לבבך אינון תרין וכו' קשה בכל ל"ל וי"ל שיובן במ"ש הזוהר בפ' בראשית אית ס"מ ואית ס"מ וכתב הרב ז"ל שר"ל שיש ס"מ של רוח סערה ויש של ענן גדול ושל אש מתלקח' ושל נוגה. לכך אמר בכל לבבך אפילו ביצ"הר הקשה שהוא של רוח סערה. תהיה אוהב לה.:

דף קסג:

בגין דשכינתא אינון דקריבין לה פירוש הוא כמו דבר אחר שתחלה פי' למה נקראים אנפי שכינתא לפי שהם פנים הנגלים והשכינה מסתתרת בתוכם ועכשיו מפרש לפי שמקשטים אותה וכמ"ש ומאן אינון דאיהי אתתקנת וכו'. לאתחזאה לגבי מלכא עילאה. כתב הר"מל כי המ"ן הם תכשיטים בפני הכלה וצבעים נאים להתנאות לבעלה ונמצא שהצדיקים פני הכלה ומייפים אותה וכן כתב הר"חו בביאור הזוהר דף קמ"ו ובזה יובן מאמר זה עכ"ל. ומורינו פירש טעם שנקר' אנפי שכינתא לפי שמחזירי' אותה פנים בפנים עם בעלה.
והכא איתי לאסתכלא פי' יש להתבונן ולפרש פירש אחר דהיינו כי עלה השחר היינו השחרות של לילה נסתלקה ואתי צפרא ואין לי שליטה:
דהא בכל אתר דבר נש אתקשר פי' מי ששרשו מצורת נשר שבמרכבה דומה פניו לנשר וכן מי שהוא מצורת שור וכו' וכמ"ש בתיקוני' ואנפין דלכון דאינון אנפין דיליה. זה פי' אחר באנפי שכינתא שפניכם כפנים דילה דף קס"ד ע"א דהא דוד מלכא אמ"ל בגין שלמה בריה עיין בפ' פקודי ד' רכ"ו ע"א שאמר ר"א בעצמו שם שמזמור אם ה' וכו' האי קרא שלמה מלכ' א"ל:
למלכ' דשלמא דיליה פי בינה:
מאריה דביתא פי' בינה.
ומנו צדיק פי' והוא שומר הנזכר בפ' ושיעור הכתוב אם ה' שהיא הבינה לא יבנה בית שהיא המלכות שוא עמלו בוניו בו שהם ז"ק דזעיר. אם ה' שהיא הבינה לא ישמור עיר שהיא המלכות שוא שקד שומר שהוא היסוד.
ומה שומר דא וכו' נער מט"ט פי' זה כמו דבר אחר ששומר הנזכר בפסוק הוא מט"ט:
קרו עליה כתיב כי מלאכיו יצוה לך גרסינן:

דף קסד:

מתחת רזון ולא מחתת מלך פי' רזון הם שרים של מעלה מלשון ורוזנים יחוקקו צדק. ומלך דקרא היא מ' שנק' מלכא משיחא.

בגין דתיקונא דמשכנא בעשרה איהו פי' תיקון של המ' הנק' משכן ע"י עשר ספירות דבריאה שהם היכלותיה וכסא דילה וכמ"ש בסמוך ושיעור הכתוב ואת המשכן וכו' שהיא מ'. תיקונה ע"י י"ס דבריאה.

ומ"ש דחסיר מנהון ה' פי' כגון הכא דכתיב עשר יריעות וחסר ה' דלא כתיב עשרה: ה"ג דסגי האמנון ר"ל ולא האמינון.

דכד ברא קב"ה פי' בינה. עלמא עולם האצילות.

אתעטף בההוא אור קדמאה וברא ביה שמים פירוש בינה נתעטפה בחסד ראשון והוציאה ה"ק כדי שיהיו כולם נוטים אל החסד וכמ"ש הרב בליקוטים.

ודא איקרי יריעה יריעות פי' שהזעיר נק' יריעה על שהוא ו' ונק' יריעות ע"ש י"ס דידיה שנתפשטו הה"ד ואת המשכן וכו'. פי' זאת המשכן שהוא מלכות תיקונה ע"י י"ס דזעיר הצק' עשר יריעות וזה פירש אחר הפך מ"ש לעיל:

ושבע רקיעין פי' ז"ק דזעיר וחד רקיעא דקיימא עלייהו. פי' בינה:

מהאי רקיע ולמעלה פירש למעלה מהבינה אין שם ידיעה והשגה:

עשר יריעות אינון פי' י"ס דזעיר ופירוש יריעות דמשכנא שמתקנים המלכות:

דף קסה.

בר תרין אינון דקיימן בימינא ושמאלא פירוש הם תרין ביעין דדכורא שהם בחינת העליונה דנ"ה נעלים מאד וכמ"ש הרב בדרוש תרין אודנין דאריך וז"ש ואינון גניזין בהדי שכינת': שנ"הי דזעי' הם בתוך המלכו':

ט' יאורין אינון פי' הם ט' ספי' דזעי' ור' יוסי פליג את"ק דלעיל וס"ל שהזעי' אינו נמנה אלא לט' ספירו' והמלכו' משלומתו לעשר ולפי דבריו שיעור הכתוב ואת המשכן שהיא מלכות תעשה ע"י עשר יריעות של זעיר וקראם עשר עם המלכות המשלימתם:

דקיימא על עשר פי' שקיומה והעמדתה על י"ס דזעיר.

ז' רקיעין אינון לתתא פי' ז"ק של מלכות

ז' רקיעין וכו' פירוש ז' רקיעים שבעו"הז.

שביעאה עדיף נ"ב חסד

בר תמינא נ"ב בינה

דא רקיעא שביעאה נ"ב כי הזעיר מתחיל מחסד ואימא רוכבת בו בסוד רוכב שמים ואיהו מעורב מתרין סטרין כי בזעיר יש בו חו"ג הפך המלכות שאין בה אלא הגבורות:

מאן יהיב ירכין בגופא פירוש שפעם אנו אומרים שערבות הם חו"ג של זעיר ופעם אנו אומרים שערבות הם נ"ה. ונודע שחג"ת נקראים גופא: ונ"ה נקראים ירכין ולכ"א מאן יהיב ירכין בגופא וכו'.

חד אש וחד מים פירוש שנ"ה נק' ערבות לפי שהם ענפי חו"ג שנקרא ג"כ ערבות נמצא שהכל אמת שערבות בחו"ג דזעיר וגם בנ"ה שהם ענפי ח"ג.

ואיהו שביעאה פי' זעיר:

ובגין דערבות איהו כללא דכלהו שית נ"ב זעיר בכללו קרוי כן:

רזא דרתיכא עילאה פירוש זעיר כסא לבינה.

וקב"ה אתרעי בהאי רקיעא פירוש בינה חפצה ותאוותה לתקן זעיר.

דהא מלפניו לית מאן וכו' פירוש אבא שהוא מלפני הבינה:

וההוא צל תת עלאת קמי מלכא קדישא פירוש בינה כדין ההוא אתר. פירוש מלכות. וכמ"ש לקמן:

דההוא עלמא עילאה פירוש בינה.

לגבי האי אתר פירוש מלכות. כד מלכא עאל לגבי מטרוניתא גרסינן ור"ל כשהבינה נכנסת אצל המלכות לתקנה מוצאה אותה עצבה ואזי הבינה חייס על ההוא בר נש א"נ י"ל כד מלכא וכו' היינו כשנכנס הזעיר אצל המלכות ונה"י דאימא בתוכו. נמצא כאלו הבינה היא שנכנסה.

דף קסה:

שלטא ההוא רקיעא עילאה פירוש בינה:

דהא בההוא אתר פירוש בבינה. שמא דא אתכליל פי' שם י"ה לפי שאבא טמיר וגניז בגו אימא ולכך אימא נקרא י"ה:

לרוכב על ערבות וכו'. פי' שמלת על מורה על הבינה שהיא רוכבת על הזעיר. אבל בערבות מורה על פרצוף שאינו רוכב על הזעיר ממש אלא סמוך לו. ועוד בי"ה הוא מב"ל מאי שמו שמורה על אריך שאו"א הנקרא י"ה הם שמו.

ובמה איהו רוכב בערבות ביה פי' סולו לרוכב בערבות שהוא אריך הרוכב על זעיר ומפרש הכתוב האיך אריך רוכב על זעיר והלא הוא בגו או"א ותירץ הכתוב ביה שמו דהיינו באמצעות או"א שהם שם לאריך הוא רוכב על זעיר.

לאו דאיהו הוא וכו' החכם השלם כה"ר שלמה עבאדי נר"ו שלוחא קדישא דא"י תו"בב בעוברו דרך פה לונדריס אמר לי קבלה מידם שפירושו לא שזעיר נקרא י"ה אלא י"ה

בג' מילואי יה"א עולה צ"א גי' יהו"ה אדנ"י שהוא יהו"ה בכתיבתו וקריאתו רומז על זו"ן ולכן נקרא זעיר י"ה הכוונה י"ה בג' מילואיו וז"ש אלא איהו הוא.

ועולה אמ"ן וכו' ועיין מ"ש הרמ"ז קרוב לפי' זה

פרוכתא דאתפרשא פי' בינה:

ואבא גנוז בתוכה איהו רתיכא דיליה. פירוש שאו"א הם כסא לאריך.

שמא דלאו איהו כ"כ גדול פירוש מלכות הנק' אדנ"י.

דא איהו שמא רבא פי' שם י"ה הוא הגדול. ה"ג ר"ח ורבי יוסי:

דף קסו.

חד שרגא לאנהרא ליה פירוש ע"י המצוה מתקן בחינת א' מהמלכות הנקרא נר ושיעור הפסוק כי נר מצוה על ידי המצוה מתקן הנר שהיה המלכות. ותורה אור על ידי התורה מושך אור לנר הנזכר. דמקבל בר נש לאעדאה גרמיה מאורח ביש פירוש התעניות והסיגופים שאדם מקבל על עצמו כדי להתרחק מדרך רע.

תו וכו' עכשיו מפרש תוכחות מוסר הם היסורין שמביא הקב"ה על האדם א"נ י"ל אינון תוכחות דמקבל בר נש היינו כשמוכיחו שום אדם במלי דשמיא מקבל אותם בשמחה ובס"פי.

ד"א כי נר מצוה תיקונא דשרגא וכו' פירוש לפי ד"א שיעור הכתוב כך הוא כי נר שהוא מצוה שהיא מ' תיקונה ע"י הזעיר הנק' תורה שבכתב ואיהו אור. דאמינא בדילוגא דא. ז"ל הרב בס"הכ החכם הזה פגם בחיבוק ולכך נפל מן הגג לענות אמן לתקן החיבוק כי על ידי עניית אמן הוא החיבוק. אחר כך על ידי סודות התורה שאמר תיקן הנשיקין. אח"כ עשה הזווג עכ"ל:

דף קסו:

איהי פתחת לגבייהו תרין דרועין דילה נ"ב ה"ס אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני כי היא חובקתו ומנהיגתו מאחוריו אליה.

ה"ג ותורה אור ול"ג תחות כרסייא עילאה טמירא וכו' פי' יש עולמות הם המוחין דזעיר המתפשטים בג' קוים שלו ואחר שנתגלו מיסוד דאימא אז מתגלית הארתם בחג"ת דזעיר. כרסייא עילאה הוא יסוד דאימא ובח"גת שהם תחתיו שריין אינון עולמות שהם המוחין. ובסמוך נכתוב דברי הרב בזה.

ה"ג מסטרא דההוא ימינא מאה ותלת אינון בסטרא דשמאלא נ"ב זה"ס ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו מנחה גי' ק"ג הביא לו מנחה מצד שמאל והשיב לו עשו. יש לי ר"ב שאפילו אותם ר"ז שהם מצד ימין עם ק"ג של שמאל הכל יש לי מכח הקטרוג השיב

שלמה בשמו ית' להנחיל אוהבי יש אפילו אותם ק"ג שהם מצד שמאל יומתקו עם ר"ז שהם מצד הימין וינחלו אותם אוהביו ית' ומכח ק"ג של שמאל יצא עגל שעולה ק"ג ולכן אמר משה לאהרן קח לך עגל וכו' למתק אותם בצד הימין. י"ש אלין תלת מאה ועשר עולמות גניזין תחות עלמ' דאתי ז"ל הרב בס"הכ דע כי יש עולמות הם בבינה והם כ"ב אותיות המתחלקי' בחג"ת דזעיר כמ"ש בפ' בראשית וז"ש בזוהר פ' תרומה בדף קס"ו ע"ב כי יש עולמות אלו שריין תחות כרסייא תחות עלמא דאתי. וכבר הודעתיך כי עלמא דאתי היא תבונה שתמיד בא השפע ממנה תוך זעיר ואמנם עיקרם בג"ר דזעיר אך הארתם יוצאות לחוץ אחר כלות יסוד הבינה אשר בחזה דזעיר ואז מתחילים הג' קוים ונמצא כי עיקר הארתם בחג"ת דזעיר וז"ש בזוהר שהם תחות עלמא דאתי שהוא בסיום יסוד הבינה בחזה דזעיר. גם פירושו שהם אחר הבינה דזעיר עצמו עכ"ל. ובזה מובן לשון זה. גננא דגנתא גרסינן.

זרעא דקשוט נ"ב שור"ק כולו זרע אמת ניקוד היסוד שור"ק בספוקא דההוא גננא דאיקרי צדיק דלא שכיך גרסינן:

דף קסז.

וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ז"ל הרב משחרב הבית רוב הזווגים הם ע"י ההוא רוחא דשבק בה בעלה שהוא שם ב"ן ששרשו מן הדכורא והוא מזדווג עם המלכות ומשם הם נשמות הצדיקים המזדווגים ג"כ עם המלכות בימי הגלות בסוד יבעלוך בניך ר"ת י"ב עכ"ל ועיין בפ' בראשית דף ו' בענין שלום לרחוק ולקרוב כי שם הארכנו בדברי הרב.

ה"ג כד אתגלי רזא דעשו ועובדוי בהאי ויהי הוה דכתיב ויהי עשו וכו' ועיין בפ' בראשית כי שם נתבאר דרוש היטב.

כתיב אור חמש זמנין פי' ה' חסדים הנקרא אור.

ה"ג ברזא דמים דנטיל מימינא מים ה' זמנין פי' הם ה' גבורות בסוד גשמים וכמ"ש באוצ"ח.

רקיע ה' זמנין פי' הם ה"ק דזעיר שבהם מתפשטים החו"ג דדיוקנא דאדם. פי' זעיר דאיהו אור בקדמיתא: פי' כשהיתה הטיפה באבא לצורך זעיר נקרא אור.

לבתר מים פי' בהיותה באימא נעשית מים.

לבתר אתפשט בגוויהו רקיט פי' אחר שנעשית הטיפה מים באימא נקרש ונעשה רקיע כגוונא דגליפו ציורא דדיוקנא דאדם פי' אדם התחתון.

בקדמיתא זרע דאיהו אור פי' כשהיה כלול במוח אביו נקרא אור.

אתפשט ואתעביד מים פי' כשאביו נתן הטיפה לאשתו נעשית מים.
פשיטו דגופא לכל סטרין פירוש אחר כך נקרש ונעשה גוף הוולד:

דף קסז:
כיון דאצטייר ואתגליף צורה דיוקנא דגופא פי' עכשיו חוזר על זעיר לפרש אחר שנקרש שנקרא רקיע. ומנהון אתעביד פסולת ?מקנרנא כתב הרב באוצ"ח פ"ח כי אחר שנתברר זו"ן מטיפת אימא מה שנשאר נקרא פסולת לגבי זו"ן שאינו ראוי לעשות ממנה זו"ן ומשם ממה שנשאר נעשה עתיק דבריאה. ומעתיק דבריאה נעשה אריך דבריאה וכעזה"ד עד המ'. וממה שנשאר ממנה נעשה מהם הקליפות. וז"ש הזוהר ומנהון אתעביד פסולת מקטרגא דהיינו בתכלית הבירור בסוף מ' דעשייה.
דכר ונוקבא פי' זו"ן דס"א.
ואתהתכו לתתא פי' כמ"ש שלא יצאו הקליפות רק ממה שנשאר בסוף מ' דעשייה.
והיו למאורות בשלימו פי' זו"ן דקדושה הם שלמים כל א' מי"ס.
בההוא רקיע השמים פי' יסוד דזעיר.
רזא דאדם פי' זעיר.
באור דאיהו זרע פי' כשהיתה הטיפה באבא נקרא אור כמש"ל.
לגו מעוי דאתתא פי' בינה שזו"ן היו בתוך בטן אימא ושם היה תיקונם.
והכא אי אלין ה' דרגין אינון דיוקנא דאדם נ"ב הקושיא על או"א עכ"ל ור"ל שמ"ש אלין ה' דרגין וכו' פירושו היא שאבא הוא מה' חסדים דאריך כמ"ש באו"צח פ"ה דלעולם התיקון ולכן מקשי הזוהר אי אלין ה' דרגין שהם ה' חסדים וה' גבורות דיסוד דאריך שמהם נעשו או"א שהם דיוקנא דאדם היכן נצטיירו או"א באיזו נוקבא היה עיבורים.
דא עלמא דאתי פי' בינה דאריך ונאמר ששם היה העיבור של או"א לאו הכי כי שם לא היה שום הגלמה לאותיות עד אחר שיצאו.
ותו דהא וכו' פי' וכיון שהוא אומנא ש"מ שהעיבור היה במקום אחר לא בה.
ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור פי' לגבי או"א נפרש אלהים דקרא היא בינה דאריך
אי תימא בנוקבא דלתתא פי' בינה דאצילות ולכאורה נאמר שבתוך אימא היה תיקון אבא ולכך מקשה לאו הכי דכד נפק האי דיוקנא דאדם שהוא אבא נוקבא נפקת בהדיה שהיא אימא שבבת אחת תיקונם. והחכם הזה שרצה לומר שבאימא היה תיקון אבא. הוא בדרך המקשה ששולל אפי' דבר פשוט שלא יעלה על הדעת כדי לחזק קושייתו:
אלא דא רזא אדם קדמאה וכו' יובן בהקדים מ"ש הרב בפ' אידרא זוטא והנה הולדת או"א ובריאתם ובריאת זו"ן נרמז בפ' תרומה דקס"ז ע"ב בסוד אדם קדמאה דאתגליף

ציורא דיליה גו משחתא שהוא או"א תוך השערות דאריך דרישא ודיקנא יקירא הנקרא משחתא. אך אדם תניינ' הוא זעיר והיה ע"י זווג נה"י דאריך תוך הבינה עכ"ל הרב. ובזה מובן לשון זה. אדם קדמאה הם או"א שנצטיירו בלא נוקבא וכדמפרש היכן נצטיירו. אדם תניינא הוא זעיר שנצטייר גו נוקבא שהיא אימא. ומ"ש אדם קדמאה גליפו וכו' הם או"א.

ואצטייר ואגליף לתת' מעלמ' דאתי פי' תחת בינה דאריך כמ"ש הרב באו"צח שמגרון דאריך שהיא בינה שלו נעשו ב' הכתרים דאו"א בסוד קנה חכמה קנה בינה וגופם נעשה מחג"ת דאריך שהם תחת הגרון שהיא בינה דאריך וז"ש לתתא מעלמא דאתי.

אינון אתוון אגלימו גו משחתא פי' האותיות שמהם נעשה פרצוף או"א והם אוכ"ל מספר"ת הם פנים דאו"א בד"ק חי"ה הם אחוריים דאו"א כמ"ש באו"צח נגלמו גו משחתא דהיינו תוך השערות דאריך של רישא ודיקנא החופפים על או"א שהדיקנא חופפת עליהם מצד פנים דאריך. ושערות דרישא חופפים עליהם מצד אחור.

רזא דאדם פי' או"א:

מרזא דאור קדמאה כתב הרב על מ"ש הזוהר אבא אחיד ותלי בחסד הוא חסד דאריך שממנו נעשה אבא וז"ש מרזא דאור קדמאה שהוא חסד דאריך משם היו אתוון שמהם נעשה אבא:

גו משחתא הוא כמ"ש שערות דיקנא ורישא

אתפשט רקיע פי' גוף או"א שנקרש ונעשה רקיע.

ואתהדרו אנפין באנפין כתב הרב שתחלה היו או"א אח"בא ואח"כ חזרו פב"פ כמ"ש באוצ"ח

האי דיוקנא דאדם פי' אבא

עאל בתיאובתא לגבי נוקבא פי' אימא.

ואצטייר כגוונא דיליה פי' בתוך אימא נצטייר הזעיר שהוא דוגמת אבא.

האי אצטייר גו נוקבא פי' נצטייר גו אימא.

מה דלא הוה ההוא קדמאה פי' או"א שנצטיירו גו משחתא כמ"ש.

כגוונא דא לתתא פי' באד"הר התחתון.

דהא קבילת זוהמא ס"ל הפך מרז"ל שעלו למטה שנים וירדו וכו' היה קודם החטא. אלא שאחר שבא נחש על חוה נולד קין ולכך נקרא קין קינא דמסאבותא.

אבל מקטרגא תשש וכו' פי' שהבל הוא מתוקן יותר מקין ותשש כח הס"א:

דף קסח.

שת תיקונא דכר ונוקבא פי' ש יש בה ג' ענפים שהם חג"ת ונק' זכר והת' מורה על הנקבה.

אתר דאיהו סיום שמיה פי' נו"ן של אנוש היא אחר מ"ם בחל"ף בי"ת. ומ"ם היא סיום אדם. ה"ג ה' לתיקונא דאתוון דהבל.

ובגין דלא הוה חייבא כקין לא אתחלפו אתוון וכו' קשה דמשמע דאי הוה חייבא כקין היו מתחנפים אותיות שמו והרי קין שנתגלגל בקינן לא נתחלף ממנו שום אות. וי"ל שהבל ניתקן במהללאל לגמרי ולכך אי הוה חייבא כקין היו מתחלפים וכו'. אבל קין אע"פי שנתקן קצת בקינן לא נתקן לגמרי ולכך לא נתחלפו אותיות שמו.

לשמשא בה בלא חובא שאין לו עון בדבר כי הוא חכם באמת:

דף קסח:

מעלמא דאתגליא פי' מ'.

ואי אכתיב בשמא איהו בה' כגון האל פי' אע"פי שאמרנו כל מלין דאינון מרזא דעלמא עילאה אין שם ה' ודוקא במלין דעלמא דאתגליא יש שם ה' היינו דוקא בתיבות שאינם שמות אבל אי אכתיב בשמא כגון האל הגדול. וע"פי שהאל רומז ללאה שהיא בחי' אימא וכמ"ש הרב בכוונת האל וכן הגדול הוא בחסד ואינם במ'. כיון שהם שמות יש בהם ה'. ה"ג והכא דאיהו באתגלייא. ה"ג ובצורכי סעודה שפיר ואצטריך לאתעסקא במלין דאוריית' דהא כד אתאמרו מלין דאורית' על פתורא וכו'.

לגבי עתיקא דעתיקין פי' בינה

וע"ד איהו באורח סתים פי' שאנו אומרים שאכלנו משלו. וכמ"ש הרב בכוונת נברך שאכלנו משלו נברך את המ' מהבינה שאכלנו משלה ולכך הוא בלשון נסתר.

ובטובו דא ימינא פי' חסד.

ומטובו דא דרגא אחרא פי' נצח שהוא ענף החסד:

טוב איהו כד כליל כונא בגויה ז"ל הרב בכ"הכ דע כי אבא הוא הוי"ה דיוד"ין ויסוד דאבא מסתיים ביסוד דזעיר ושם ביסוד דזעיר ע"ב דיוד"ין של אבא והוא גי' חס"ד ובמנין הכל יוצא מיסוד דזעיר ליעקב והשאר שהוא גי' טו"ב נגנז ביסוד דזעיר ואינו מתפשט וז"ש בזוהר אך טוב וחסד ירדפוני טוב כד לא אתפשט וחסד כד אתפשט עכ"ל ואע"פי שאמרנו לעיל טו"ב הוא חסד אינה קושייא שחסד גם הוא בחינת ע"ב וכן חסד גי' ע"ב. ובמ"א כתב הרב שהחסדים כשמתפשטים למטה נק' חסד וכשאינם מתפשטים נק' טוב וז"ש הזוהר טוב כד לא אתפשט וחסד כד נחתת לתתא עכ"ל:

ברוך אתה י"י אמ"ה הזן את העולם כולו בטובו כך היא הגרסא האמתית

בב"ה ברית ותורה פי' יסוד נק' ברי' ות"ת נק' תור' והמלכו' מהם תיקונ' דבההוא טוב אתזון ברי' ותור' פי' שיסוד ות"ת ניזונים ממה שנשאר משם ע"ב שהוא גי' טו"ב כמש"ל בשם הרב. דאיהו תיקונא דהאי טוב גרסינן ור"ל שיסוד ות"ת הם מכסים ומלבישים לאותו האור של ע"ב הנק' טוב כי נודע כי סוד התיקון הוא הלבוש.

אתפשטותא דטוב איהו הודאה איתא בפרדס שער ירך יעקב פ"ד פי' זה המאמר וז"ל בקיצור אתפשטות' דטוב. פי' מה שנתפשט מהחסד הנק' טוב הוא הוד דזעיר כי ברכה שניה נגד הוד שהיא הודאה והוא התפשטות החסד ולכך מקשי הא כתיב נעימות בימינך נצח דמשמע נצח הוא קו ימין אבל לא הוד ואיך אמרת שהתפשטות החסד הוא ההוד ותירץ לאו הכי לא כמו שסברת שהוד נמשך מחסד אלא אחזי על וכו'. ור"ל ששרש ההוד ההוא בחסד ע"ד המים הרו וילדו אפילה. ומ"ש ואי תימא נצח בימין ר"ל שהכתוב אמר דוקא נצח בימין. אבל הוד אפי' שורש בחסד אין לו ותירץ הא כתיב נעימות בימינך שהם שנים וראייה שההוד קרוי נעים כתיב נעים זמירות שהוא דוד שאחוז בהוד ע"ד איהו בנצח ואיהי בהוד: ומ"ש ודא שמאלא לעולם ההוד בשמאל ממש שהוא קו הגבורה אבל נכלל בימין והודאה הוא על שרש הימין שמשם שרשו ע"ד המים הרו וכו'. עכ"ל:

דף קסט.

ואי לית זוהמא פי' אם לא היה אוכל התבשיל שמוליד הזוהמא בידים אלא היה אוכל פת חריבה אפ"ה צריך מים אחרונים ליתן חלק לס"א מההוא מאכל שנגעו בו ידיו ובשבת דלא אשתכח דינא למהוי נצח והוד וכו' אומר רצה וכו' דהא רצה ומודים אינון חסדי דוד. בח"י דף פ"ח כתב ר' מנחם עזריה זל"ה דניצוצות הקדושה נפלו בחטא אדה"ר אל תוך דומם צומח חי מדבר. ומזון הרוחני מאותן הנשמות ניצוצות הקדושה הוא מזון לנשמה. והגשמי לגוף. ובימות החול אין לנשמה יתירה שום הנאה. ונשמה דחול נהנית מניצוצי הקדושה אשר בתוך המאכל. אבל אינו יכול לתקן נשמת שבת בזה. אמנם בשבת יורדת הנשמה יתירה ממקו' עליון עולם האצילות ונהנית מעונג שבת ועם זה יש לה תוספת אור ונהנית מהמאכל מניצוצי הקדושה אשר בקרבו ומעלה אותם הניצוצו' למעל' לעולם העליון ואלה הניציצות עולות ע"י ברכת המזון שמברכים על המאכל בכוונה:

וכתב עוד שבב"ה דשבת יש תוספת טובה עוד מביתר הימים שבשאר הימים אמרו בזוהר שע"י בה"מ אתהני שכינת' מגו אילין מילין דסלקין מגו שבעה. דגרמין לעורר שפע על השכינה שבתחתוני': ובבה"מ דשבת ע"י הנשמה יתירה אשר בתוכנו שמברכת עמנו בה"מ יש לנשמה יתירה זו כח בברכותיה להוריד שפע מע"ק דכל עתיקין להמשיך השפע משם על השכינה וז"ס עונג שבת שהוא לעדן הנשמה יתירה שתעשה בעצמה

מצוה רבה לכבוד השכינה דהיינו מצות בה"מ מצוה שאינה נוהגת בעליונים כלל. והעולם בכללו מתברך בזכותיה כל ו' ימי המעשה. לכן יתאמץ האדם בכוונתו להזכיר קדושת היום ברצה והחליצנו כי רבה היא מאד לעתור ולרצות שישלפנו ויחלצנו מהנהגת מטטר"ון השולט בימי החול ויהא עתה בשב' הנהגתינו ע"י הקב"ה כמ"ש בזוהר בפ' נח דף ע"ה בסוד וביום השבת יפתח. ובזוהר תרומה ביאר עוד בסודו ז"ל ובשבת דלא אשתכח דינא וכו':

רצה והחליצנו נ"ב רצה נצח והחליצנו הוד

ושים שלום דקאמרן בצלותא וכו' הטוב והמטיב וכו' פי' הטוב והמטיב היא כנגד שים שלום שהוא יסוד.

למשרי בההוא חופה רוח עילאה פי' זעיר שאבא אצל הכלה לתוך חופתה כדי להזדווג עמה.

דא סלקא בז' ברכאן פי' מ' מקבלת מז"ק דזעירי.

ודא סלקא בז' ברכאן פי' כלה התחתונה מברכים לה ז' ברכות

ירתא כלה מרוחא עילאה וכו' פי' מ' מקבלת מבינה ולכך אמר אתר דכל ברכאן נגדין מתמן והיא מבינה שממנה כל הברכות:

דף קסט:

אלא שביעאה פי' בינה.

יין עביד פירין נ"ב בינה

גפן נטיל כולא נ"ב מ' עכ"ל ולפ"ז פי' הברכה בורא שהיא הבינה כמ"ש הזוהר לעיל בורא השמים דאסתחרת ה' ומבינה נמשכים הפירות עד הגפן שהיא מ'.

וההוא אילנא דחיי נ"ב המ"ד יורדים

באתערותא דא נ"ב במ'

רזא דברית קדישא נ"ב יסוד דזעיר וכבודו היא מ' ור"ל שהכל הוא היסוד ברא אותו המאציל לצורך כבודו

ודא מסטרא דימינא פי' שבברכה ראשונה אמר לעיל ואתערו דחדווה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי נמצא שהיא בחינת השמאל. ובברכה שניה אמר ודא מסטרא דימינא שהוא החסד. א"כ ב' ברכות הראשונים הם בחינת ח"ג וברכה ג' ת"ת שכולל חו"ג וברכה ד' נצח וה' הוד ששית יסוד ומ' שהם ריעים אהובים. וברכה ז' היא בינה המקיימ' כולם.

בעיקר' דביתא פי' מ'

ומ"ש דירכא אחרא פי' נצח.
ומ"ש בין ברכין נ"ה ובאינון תרין דנביאי' שריין פי' בנ"ה ששם הנביאים.
בגווייה חדוה וכו' פי' היסוד הוא בין נ"ה
לא עבדין איבא ופירין פי' אין בהם פירות מצד עצמם.
וכנישו דבנין לגבייהו אינון פירין ואיבין דלהון פי' הטיפה שנמשכה מהמוח לצורך הנשמות שהם נק' בנים היא מתקבצת בנ"הי.
ולא אתערו כנישו דבנהא לגבהא בר נביאים פי' אחר שהטיפה היא בתוך נה"י שממנה נוצרים הנשמות שהם הבנים אח"כ על ידם יורדת למ'. ור"ל מי מושך הטיפה למ' בר נביאים שהם נ"ה וכן פי' בס' אור יש'.
כללא דעשר אמירן פי' בינה כוללת י"ס דזעיר ששון ושמחה חתן וכו' זהו דוקא נוסח הברכה ואין להוסיף רינה חדוה כי י' ולא י"ב.
ה"ג וחמא לון תרין יומין וחד ליליא פי' שבלילה הראשונה היה הינוקא קורא עמהם וכן למחר ובלילה שניה היה עסוק בבעילת מצוה. ולמחר בודאי לא נפטר מהם אלא מתוך ד"ת והם תרין יומין וחד ליליא:

דף קע.

דא פקודא דקודשא בריך הוא ועשית את הקרשים פי' שמצווה הק"בה למשה על הקרשים שהם דוגמת השרפים של מעלה וז"ש כולא כגוונא עילאה. כגוונא דאינון שרפים בהאי אתר ר"ל כאלו עשינו שרפים בהאי אתר שהוא במשכן.
ולזמנין אלין איקרון שרפים ולזמנין סלקין בשמא אחרא פי' קס"ד תחלה ששרפים הם מין א' של מלאכים הנק' שרפים ולכך הקשה וכי אותו המין דשרפים הם שעומדים והלא כל חיילי דשמייא אינון עומדים ותירץ דשרפים אינו מין של מלאכים לבדו אלא כל מלאך ומלאך נק' שרף וכשעושה שום פעולה שעליה ראוי להקרא שרפים נק' שרפים ולפעמים נק' בשם אחר.
ד"א ה' רועי פי' ה' שהוא זעיר הוא רועה אותי כי המ' אין בידה כלום כדמסיק.
כמה חייבין וכמה חטאין פי' בני אדם שעושים במזיד או בשוגג:

דף קע:

ואלין בגילוי עריות כתב הרמ"ק ז"ל באשגרות לישנא נקט ליה דהא כתיב גן נעול ואחת היתה ופרסמה הכתוב א"נ י"ל דבגויה לא חטאו אבל שאר עריות חטאו בהם. וכמרז"ל בוכה למשפחותיו שהיה קשה להם לפרוש מהעריות עכ"ל. ובמסכת יומא פרק יו"הך תירץ הש"ס גן נעול היינו באשת איש ובוכה למשפחותיו בפנויה:

כדין אהדר ימא וערקו מיין מקמייהו דישראל דכתיב וישב הים פי' וישב הים היינו ששב לאחוריו וערק מפני ישראל ושיעור הכתוב למה וישב הים וערק ונקרע בשביל לאיתנו שהוא התנאי ובשביל אברהם הנק' איתן. ובזה תתורץ קושית המפרשים הראב"ח והר"ש יפה שהקשו למה לא כתב לאיתנו בקריעה אלא בוישב הים דהיינו ששב על המצריים ותירצו לפי דרכם ולדברי הזוהר הכא ל"ק מידי וה"ג כדין אתקרע ימא וע"ד קשה הוה קמיה קריעת ים סוף.

ומה דאתערו לפני נ"ב מלכות וזהו טעם שני למה קשים וכו'.

ולא מלפני נ"ב בינה

קמי דקב"ה פי' ה' הוא זעיר

לפני ה' היא מ' מלפני ה' היא הבינה ואע"פי דלעיל דף קס"ח כתב הזוהר מלפניו לא כתיב אלא לפניו היא אימא ומלפניו הוא אבא: אינה קושייא דהתם מדבר על הבינה כדכתיב סולו לרוכב בערבות שהיא הבינה ולכך מלפני' הוא אבא. אבל הכא מדבר במ"ש לפני ה' ולכך לפני היא מ' ומלפני היא בינה שהיא למעלה מזעיר.

נהר דלא פסקין נ"ב יסוד דזעיר ה"ג ומאינון עדונין עילאין תשתיצי:

נועם ה' תמן נ"ב כי החסדים שריין בפום אמה: ודא איהו מלפני ואע"ג דלעיל אמרנו מלפני היא בינה ועכשיו אנו אומרים על היסוד אינה קושיא שלכך הוסיף הזוהר ודא איהו דנטיל כל עדונין דעלמא דאתי וכו' דההוא נועם ה' תמן וכו' נמצא כאלו היא הבינה: גפן פוריה דא שכינתא נ"ב גפן גי' חק"ל:

דף קעא.

אינון תרין דרגין דנביאים פי' והם בבינה בסוד ומבינה נביאים נמצא שמלפני ה' שפירשנו על נ"ה כאלו היא הבינה:

קראן ואמרי קדוש נ"ב הנה עשר כתות מלאכים הם נכללי' בסוד הספירות ג"ר ג' אמצעיות ג' אחרונות א"כ כוונת קק"ק בסוד חב"ד חג"ת נה"י וקרוב לזה כתב הרב קדוש חכמה קדוש ת"ת קדוש יסוד הרי ספירה אחת בכל קדוש אחד מג"ר ואחת מגו' אמצעיות ואחת מג' תחתונות:

שתי ידות וכו' פירוש לרמוז שכלל שכ"א יש בו שלו ושל חבירו לכך הם שתי ידות לקרש

מקורין עילאין פירוש נ"ה דזעיר.

נאות מדבר פירש נ"ה דנוקבא הנק' מדבר כמ"ש באידרא רבא והנה על פני המדבר היא המלכות אלא דשא מאינון נאות פירש כאלו אמר הכתוב בנאות שהם נ"ה משפיעים

לדשא שהיא מלכות: וא"ש קרא אחרינא דכתיב תדשא הארץ דשא כי דשא הוא במלכות:
דאתיליד ואצמח מנייהו נ"ב הם נ"ה דדכורא בחינות ביעין שבילי הזרע:
דהנחה פירוש ה' חסדים הנק' מים שהם באים מיסוד למלכות: הכי גרסינין גו גנא דעל ימא:

דף קעא:

בדרגא תתאה קאמר: פי' וא"כ לא יקשה וכי לא ידענא דקב"ה גדול דכיון דקאי על המלכות אשמעינן רבותא שאע"פי שנקרא עיר קטנה אפ"ה גדול אדונינו:
בכל ככביא ומזלי הלשון אינו מדוקדק וכאלו אמר כל ככביא ומזלי כולהו אתמנון נגידין
ה"ג רוב משריין: דהא משמשי כל ליליא כל הלילה כולה:
ולא חפייא אלא דנגיד עליה: פירש אין המים חופה עליהם תמיד אלא נמשך המים עליהם ומיד מתגלים: ה"ג ולא סגי בהאי עד דאעבד וכו'

דף קעב.

ה"ג נ' אינון באינון נ' חלונין ונ' אינון באינון חלונין אחרנין אינון ירוקין: פי' לפי שהת"ת שהוא מזרח הוא קו ירוק:
אינון סומקין פי' לפי שהגבורה כלולה בחסד שהוא דרום:
בהו אתאחיד סיומא דמשכנא פירוש שהמשכן הוא בחינות מט"ט ביצירה והארת היצירה מאירה להם שהם בעשייה:
וכן כגוונא דא בסטרא אחרא: פירוש כד אושיטו לצד אחד כגון למערב או לצפון אבל בדרום שם הם:
רקיע אית לעילא פי' רקיע העליון שהוא רומז לג"ר שיש שם בעשייה:
וחותמא דגושפנקא דמשכנא שלטא על האי רקיע: פירוש המשכן שהוא ביצירה משם הוא שולט על הרקיע העליון שבעשייה
אידרא דמשכנא פירוש שמ' דיצירה מתלבשת שם והיצירה נקרא משכן כמ"ש הרב שמ' דיצירה בהיכל ק"ק דעשייה:
ובהאי רקיע כל אינון חלונין: פי' ז' חלונין דלקמן שהם ברקיע זה שהיא ג"כ דעשייה אבל מאה חלונין דלעיל הם ברקיע שני ששם כל הככבים כמ"ש הזוהר לעיל:
שית חלונין: פי' כנגד ו"ק:
וחד סתים: פי' כנגד בינה:

חלון זיהרא נ"ב כי הוא נגד אריה סוד החסד וסי' אריה יהודה פני אריה אל הימין ולכך מבטל כח כשפים וס"א וממנו יונק כוכב צדק:

דף קעב:

חלון טופרא נ"ב הוא נגד גבורה וז"ס וכצפעוני יפריש וממנו יונק מאדים ה"ג אי עביד חרשין.

חלון חושנא נ"ב נגד ת"ת חושן על הלב ולכן הוא טוב גמור וממנו יונק חמה דאיקרי גביע נ"ב נגד יסוד. גביע כסף של יוסף והיינו אשכול איש שהכל בו ולכן מרבה שלום בסוד היסוד המרבה שלום וממנו יונק כוכב.

דאיקרי באר נ"ב נגד נצח סרטן גדל במים ולפי שלפעמים צולע על יריכו לא יכלין למוקם באורח קשוט וממנו יונק נוגה.

דאיקרי נגהא נ"ב נגד הוד גזר דין והודי נהפך עלי למשחית וממנו יונק שבתי חלונא ז' נ"ב נגד מלכות בסוד בינה מלך משיחנו ישי בן לאה וממנו יונק לבנה בגין דדא הוא דקא משבחת תדיר ושיעור הכתוב ולא אמר איה אלוה עושי כדי להיות עוסק בתורה כמו המלכות שנותן זמירות בלילה:

דף קעג.

ואתפרשא ס"א ר"ל מתפשטת בעולם לפי שביום היו בנוקבא דתהומא רבא ותבעי וכו' פירוש רצונם לינק ממלכות לכך הקב"ה מפיל שינה על ישראל כדי שיהיו נפרשים ממדת המלכות ויורדים למטה. וז"ש כיון דההוא ס"א אתער וכו'. ה"ג דשינה חד מס' דמותא. ה"ג דמסאבו אתפרשא מלעילא. דמלאכין עילאין כד בעאן לאתאחדא במאריהון לא יכלין עד דדחיין לס"א לבר וכו' ואפילו שינתא על כל בני עלמא וכו' ומקבלין מסאבו מינה בח"י דף ר' ז"ל רבים חכמים בעיניהם התירו לעצמם ליטול ידיהם בשחרית יוה"ך כדרך שעושים בימי החול באומרם שאם באמת צריך נטילה כדרך שעושים בימי החול. שצריך להיות עד הפרק שאחר שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג. ומדוע ירחצו עד קשרי אצבעותיהן. ואם אין צורך בנטילה בהיום הזה לא ירחצו ולא כלום. ולא ידעו כי טעם הדבר ברור כי כבר נודע כי נטילת ידים שחרית הוא מטעם הס"א השולטת בלילה ומקבלי מסאבותא מינה. והנה בודאי א"א לומר כי ליל כפור אינה נמצאת ס"א למטה בארץ. שהרי טעם עיקר שליטתה בלילה אינו אלא מטעם שאמרו בזוהר בפ' תרומה דקע"ג דמלאכין עילאין וכו'. הרי כי לא יתכן למלאכי השרת להתייחד עם הקב"ה עד שדוחים אותה למטה. ולפ"ז הטעם ודאי גם בליל יוה"ך יהי כן בלי ספק. אמנם ההפרש הנמצא בזה הוא כי הנה בכל השנה היא שולטת. בתגבורת על בני אדם ומקבלים

מסאבו מינה. אמנם ליל יו"הך לא כן הוא כי אין לה לשלוט בתגבורת על האדם מפני רוב הקדושה המתפשטת בתחתונים. כי בערך העליה שעולה הקדושה מלכות שמים למעלה כך הוא שיעור הקדושה המתפשטת למטה לא כן בכל הלילות כי אדרבה מלכות שמים יורדות בעולמות שלמטה ולכן מתגברת הס"א בכל היד כולה אמנם ביו"הך כי אפס כח הס"א כי אם מלאה זו חריבה זו. ולכן בלילה הזה שמלכות שמים מתגברת ועולה לבית אימה. לכן בערך העליה של הקדושה כך הס"א יורדת פלאים ואין לה כח להתפשט ולהדבק רק בסוף הידים לפי כי שם הם הצפרנים ומשם יונקים ולכן צריך לרחוץ במים מקום זה עד קשרי אצבעותיו בלבד. וכל המשנה ידו על התחתונה כי ביו"הך לא תעמוד הרשעה בגבורתה כשאר הימים. חד חוייא תקיפא כתב הרב בס' ק"י הם זכר ונקבה דנוגה.

דקיימין לבר נ"ב ביצירה דקיימין לגו נ"ב בבריאה

רוח ברוח לא עייל דא בדא פירוש רוח מסאבו ברוח הקדש שהם יצירה אינו נאות ליכנס זה בזה וכדמפרש אבל של בריאה שהם אש אינם יראים מס"א ואדרבה הם דוחים אותה:

דף קעג:

ה"ג איהו כנור דדוד ד"א ולא אמר וכו'. פירוש לעיל פירש אלוה אל ו"ה שהם זו"ן שבניינם מחסד שגם המלכות כתיב בה והוכן בחסד כסא. אבל השתא מפרש אלוה העושים אותי שהם זו"ן ואינו מחלק התיבה לשנים אל ו"ה.

א"ה הא בסטרא דדרום וכו' פירוש כ"ש שדרום שהוא חסד שידחה אותם ואמאי משטטי בסטרא דדרום ואדרבה היה ראוי להיות בהפך שלא יהיו משוטטים רק בחצות השני שאז אתער רוח צפון שהוא בחינתם. ותירץ אלא ודאי וכו' ור"ל אלו ניתן להם שליטה בחצות השני שיש רוח צפון בעולם יחריבוהו ח"ו. לכך משטטי כשיש רוח דרום שגוברים החסדים ואינם יונקים אלא די חיותם. ומ"ש שבחצות ראשון יש רוח דרום הוא הפך ממ"ש במסכת ברכות פרק א' חצי היום רוח מזרחית חצי השני דרומית: חצות לילה הראשון מערבית חצות השני צפונית. ה"ג בסטר רוח דרום דקא שלטא.

דקב"ה פירוש יעקב

עאל גו אינון צדיקיא וכו' פירוש מזדווג עם לאה והצדיקים הם שם בסוד מ"ן וכמ"ש בסמוך:

דכ"ב אתוון נ"ב הם יו"ד ה"א וא"ו ה"א אל"ף ה"א יו"ד ה"א. אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. שיש בהם ל"ב אתוון.

כללא דשמא קדישא פירוש הלל היא המלכות שגי' אד"ני והיא ה' אחרונה. וי"הו הוא שאר אותיות הו"יה הרי שם הו"יה בתיבת הללויה:

דף קעד.

בסוד ישרים הם בעלי הסוד וז"ש באינון דרזא דקב"ה הוו ידעי מהאי גופא קדישא. פירוש מלכות.

ומאן אתר פירוש מהיכן הוא השרש שלהם שבאים אח"כ למלכות.

פריש מלה דא פי' ענין.

אבא בחד מפתחא פי' יסוד אבא וכן מבואע לאתר דא פירוש שמשם הוא יסוד אבא וכשמת חזר לשרשו.

ואת זרעך פירוש מה זרעו בחיים כמ"ש רבי יצחק לקמן:

ושב יעקב לאתקרי בשמא אחרא פירוש שיעקב מורה שלא השיג רק פרצוף יעקב או על זעיר בקטנותו. אבל ישראל מורה על זעיר בגדלותו.

לאתר דאתנסיב מתמן פי' ושב יעקב אחר המיתה לשרשו שהוא זעיר אבל לפירוש הראשון הכתוב מדבר בחיים חייתו שהיה יעקב ועלה למדריגת ישראל ופסוק זה נאמר באותה שעה:

דף קעד:

ההוא יומא אתחזר שמשא עשר דרגין בפ' חלק אמרו שאותו היום שנתרפא חזקיה היה בו כ"ב שעות נמצא שנתוספו עשרה שעות והיינו עשר דרגין.

בד' שעתי פירוש מסיום האכילה בסוף ד' שעות וישן עד סוף ט' נמצא שישן ה' שעות. ואותו היום כשניעור מצא השמש בסוף ד' שעות נמצא שישן באותו היום עשרה שעות שניתוספו דהיינו מה שהלכה השמש מסוף ד' עד סוף ט' הם חמש ומה שחזרה השמש מסוף ט' לסוף ד' הם חמש אחרים הרי עשר. אבל ההליכה השנית מד' עד סוף ט' מוכרח להיות כדרך כל הימים ולפ"ז א"ש מ"ש הזוהר וההוא יומא נאים עד ד' שעתי דהיינו שמצא השמש בד' שעתי כדמפרש. ואי גרסינן עד ט' שעתי הכי פירושו לפי דעתו היה סבור שישן עד ט' כדרך כל הימים. והאמת לא היה כן:

דף קעה.

ותלתות יומא נ"ב וכדי שאחלש ברעב ואמות נתכוונתם

וקם מכרסייה זה הלשון הוא ג"כ בפ' מקץ שם תעיי"ן מ"ש

ג' מלכין נ"ב נבוכדנצר אויל מרודך בלשצאר

דליהוי קספירא דדהבא ברישיה פירוש כדי שיהיו כל האומות שהם כלולים בצלם נכנעים תחתיו.
אדכר שמא קדישא ז"ל האר"י ז"ל ויהי כל הארץ שפ"ה אח"ת גי' לשון הקד"ש ודברים אחדים הם שמותיו יתברך שהם אחדותו ית' ורצו לילך בשרירות לבם הרע להתעדן בתאות העו"הז בכח שמותיו ית' והגדול שבהם היה נמרוד והיה חכם גדול. ונ"נ היה גלגול נמרוד וצלם שעשה בכח שמות הקדושים שהוא ציץ של כ"ג להטעות בני אדם כמו כוונת נמרוד עכ"ל ובזה מובן לשון זה.
והוצאתי וכו' פירוש ובזה תירצו ב' קושיות בלעו הוא הציץ. וקושיא קמייתא ב"ל הוא הצלם ואינו ע"ז שלו שעליה נאמר די שמיה בלטשצאר כשום אלהי.
דאיקרי שמים נ"ב האיש מעלה מזונות לאשה כד"א כעת יאמר בימי המשיח אז יהיו ניזונים מזעיר והיינו בעת יאכלו:

דף קעה:

בההוא קדדותא פי' שעדיין לא האיר היום כ"כ ועדין יש קצת חושך דהינו שאין להם אלא מזון כל שהוא.
דאחיד להאי ואחיד להאי פי' שהת"ת מכריע בין חו"ג
לעתיקא קדישא ולזעיר פירוש כי כתב הרב שיסוד דאימא כלה ומסתיים בת"ת דזעיר ויוצאים ה' חסדים או ה' גבורות ומתחלקים בה' קצות דזעיר וז"ש כאן כי הת"ת שהוא יעקב מכריע בין בינה ובין זעיר כי ע"י הת"ת הם מתחלקים.
שלים לחסד עילאה וכו' פי' שמכריע בין חו"ג דזעיר. א"נ שמקבל הארות אבא שנקרא חסדים. והארות אימא שנקרא גבורות.
ומ"ש ואשלים להאי ולהאי פירוש שנתמזגו זה בזה חסד עילאה כלול מגבורה עילאה וגבורה כלולה בחסד עילאה:
וכניף ברוחא למייא פירוש כתב הרב שטיפת זו"ן כשהיתה באבא היא ה' חסדים דאבא והיא נ' מיני מים וכשנתנה לאימא יש באימא כ' גשרים כנגדם וז"ש וכניף ברוחא דהיינו בכח שם מ"ה שבאבא ומ"ה נקרא רוח קבץ הנ' מיני מים שהם ה' חסדים דאבא.
ומ"ש ואתכנפו לאתר חד פירוש כשנתנה באימא.
ומ"ש ואתפתחו נ' תרעין דבינה הם נ' שערים שבאימא לקבל אותה הטיפה עשרה כתרין נ"ב הם י"ס פנימיות דמ"ה עכ"ל ור"ל שבאים מאבא לזעיר. ואשתארו כ"ב פירוש כשתסיר עשרה מן ל"ב נשארים כ"ב.

נ' תרעין דבינה נ"ב אותיות מנצפ"ך עכ"ל ולפ"ז א"ש מה שכפל הזוהר שחמשין תרעין דבינה הראשונים הם נ' גשרים. ואלו הם ה' אותיות מנצפ"ך.

כ"ב בחמשין תרעין פירוש הנזכר עם ן' תרעין הם ע"ב וז"ש ואתעטרו בע"ב אתוון ונ"ב מאבא אליה.

כ"ב כתרין דרחמי: פירוש י"ג דאריך וט' דזעיר הם כ"ב.

דכלילן בעתיק יומין פירוש שגם הט' דזעיר הם מאריך שנקרא עתיק:

במ"ב אתוון נ"ב מבינה לגבורה ור"ל חמשים כשתסיר מהם ח' הם מ"ב ונודע כי מ"ב הוא גבירה וח' היתירים הם ח' אתוון דרחמי שהם נגד ב' הויו"ת של ה' אל רחום וכו'.

דנפקא מעתיקא לזעיר פירוש אל רחום הם הארות הדיקנא דאריך היורדת לזעיר. משא"כ במי אל כמוך שהם בחי' אריך שלא ירדו לזעיר ונודע כי ב' הויו"ת הם פאות דאריך המשפיעים באל רחום שהם הארות הדיקנא שיורדת לזעיר וז"ש דנפקא מעתיקא לזעיר.

באלין כתרין קדישין וכו' פירוש בדיקנא דאריך הנזכר מתחברים או"א עילאין שיונקים משם חסד עילאה. פירוש חסד דזעיר וכן גבורה דזעיר. ויעקב שהוא ת"ת מכריע.

יעקב לאו שלימותא פירוש יעקב בסוד הקטנות:

וישראל בסוד הגדלות י"שי עילאה. פירוש בינה ששם יש עולמות ומ"ש אין לנו חלק בדוד ר"ל מלכות. ובן ישי הוא זעיר נמצא שהם זו"ן. מאן כתרא שארי מההוא דאתקרי ביצה גרסינן. מאן מים דא הוא בינה. רבי אלעזר מתני הכי דא חסד ז"ל הרב באוצ"ח הטיפה היתה באבא אור ובבינה נעשית מים. ואימא מדדה אותם עכ"ל ולפ"ז מ"ש דא היא בינה קאי על אימא המודדת ומ"ש ר"א דא חסד קאי על המים הנמדד וז"ש ר"ש כולא בחד מתקלא סלקא.

ושמים בזרת תכן פירוש שה' חסדים שהם זרת מתפשטות בה' קצוות דזעיר.

דא הוא גבורה פירוש מלכות שנקרא ג"כ גבורה ושיעור הכתוב וכל בשליש שהיא ספי' שלישית שהוא הת"ת עפר הארץ שהיא מלכות שדבוקה באחורי הת"ת.

טורי דאפרסמונא וכו' פירוש נ"ה שהם מבינה הנקרא אפרסמונא דכייא.

אלין שאר רתיכין פירוש מלכות ובי"ע.

מאן שליש רחמי נ"ב ספירה שלישית:

דף קעו.

ה"ג אחירן דא מן דא והם ה' גבורות. ומ"ש וחד אחיד וכו'. פי' ת"ת ה"ג דהא בהאי לעילא:

כולהו בוציני נהירין מחד פי' א"ס ב"ה שהוא אחד בלי שתוף:
שנים כרובים זהב נ"ב מט"ט וסנדל וכשיש זווג בזו"ן הם מזדווגים ואם לאו יש פירוד בין מט"ט וסנדל ואז רוכב על כרוב א' נער א' לבד מט"ט:
וכתיב וירכב על כרוב פירוש וקשה פעם אומר כרובים ופעם אומר כרוב. ותירץ יושב הכרובים כשעולים מט"ט וסנדל בסוד מ"ן ומ"ש וירכב על כרוב כשיש פירוד ח"ו כנזכר. ועיין מ"ש בס"ת בפרשת ויצא:
ערות אביך נ"ב היינו זו"ן שהחשמ"ל שהוא לבושם מסתלק מהם ונשארים מגולים:
מקטרי קיימין עילאין פירש מורינו הם חג"ת:
איקרון ווין העמודים פי' הם נה"י אשר יניקתם מח"גת וכל אינון דלתתא תליין מאינון ווים. פירוש מלכות ובי"ע יניקתם מנ"הי דזעיר שהם מוחין דנוקבא:
שיתא בגו שיתא פירוש ו' פרקים דח"ג בתוך ו' פרקים דנ"ה וז"ש ומשתקיין מחוטא דשדרה וכו'. אי נמי ו' פרקים דנ"ה דזעיר בתוך ו' פרקים דנ"ה דנוקבא:
אי כלילן הני מכלהו עדיפי פירוש כיון שהחמשה פרקים אלו כוללים כל הסודות א"כ לא יתעסק האדם רק בספרא צניעותא לבד.
ספרא דצניעותא פירושו עם האידרות בכרך אחד בפני עצמו:

דף קעט:

ה"ג מ"ש הכא ובכל אתר:
לאכללא שכינתא בהדיה פי' שמר"עה הוא בחי' זעיר ואתה היא מלכות שנקרא אתה ולכך א"ל הקב"ה לכלול עמו השכינה:
ואיקרי ואתה פי' רבי יצחק פלי"ג את"ק וס"ל שמלת ואתה רומזת על זו"ן שהוא ו' אתה:
חכמה ותבונה בהמה פי' חכמה ותבונה שהם או"א בזו"ן וזהו בהמה:
להוא לבא מלאתיו רוח חכמה פי' למ' הנק' לב יש בה הארת הזעיר הנקרא רוח חכמה שנ"הי דאבא בתוכו וז"ש דשרא שמשא בסיהרא:
רוח קודשא פקדא עלייהו נ"ב ת' תצוה כינוי לנקבה ואתה וה"ק מי שקרוי אתה היא תצוה
ואתה ה' כולא חד נ"ב זו"ן ע"כל ור"ל ואתה היא מלכות ה' הוא זעיר:
יו"ד נקודה קדמאה ז"ל הרב באוצ"ח הנה הוי"ה העשירית שהיא בלי ניקוד היא נשמה בתוך הלבושים דנוקבא והנה ה' אחרונה של הוי"ה הנזכר מתלבש' בתוך לבוש החיצון שהם י"ס דאחורים ואות זו נקרא נפש המ'. ואותו' של הוי"ה הנזכר מתלבשת תוך עשרה ספירות האמצעיים ואז זו נקרא רוח המ' ואות ה' ראשונ' של הוי"ה הנזכר מתלבשת תוך י"ס הפנימיים ואות זו נקר' נשמת המלכות ואות יו"ד של הוי"ה הנזכר היא בתוך כולם

ונקרא נשמה לנשמה ודע כי כל אות מאלו הד' אותיות הוי"ה הנזכר. מתחלקת לעשרה והוי"ה זו היא אותה הוי"ה הנזכר בזוהר ריש פרשת תצוה בסוד אותם הסמכין שיש לכל אות ואות. ואותם הסמכין שבכל אות ואות הם מתחלקים בי"ס שבכל לבוש ולבוש מאלו הג' של נוקבא דזעיר דאצילות עכ"ל. וא"כ לפי דברי הרב ז"ל ז"ל מ"ש הזוהר יו"ד נקודה קדמאה היינו חכמה דנוקבא שהיא יו"ד של הוי"ה דנוקבא:

דף קפ.

על ט' סמכין פירוש הם ט' ספי' שלה כמ"ש בשם הרב ז"ל.

לד' סטרי עלמא פי' כמו שמצייר אותם לקמן בשלשה נקודות הם לכל צד:

דסופא דמחשבה פי' ה' אחרונה של הוי"ה הנזכר שהיא מלכות דנוקבא.

קיימא לד' סטרי עלמא פירוש הם ארג"מן שתחתיה.

בר דהאי דכר פי' יו"ד שהיא חכמה דידה היא זכר. וה' אחרונה דידה היא נוקבא וז"ש ואיהו נוקבא:

והאי קיימא בלא גופא פי' מורינו לפי שה' אחרונה דהוי"ה הנזכר היא בתוך לבוש החיצון והוא באמצעי וה' ראשונה בפנימי אבל היו"ד אין לה לבוש וז"ש והאי קיימא בלא גופא שאין לה כלים להתלבש בהם:

ברזא דאת מ' בלא עיגולא פי' כשתצייר הנקודות ג' לכל צד הם ם מרובעת:

לעילא אינון בריבועא וכו' זה תמוה שאדרבה לפי דברי הרב סמ"ך שהיא בעיגולא היא למעלה בבינה ומ"ם שהיא בריבועא היא בתבונ' תתאה. והיכי קאמר לעילא אינון בריבועא לתתא וכו'. ואע"פי שהרב בעל ס' אור ישראל פי' בו פי' אחר מסברא דנפשיה. כיון שהוא הפך דברי הרב שזכרנו שכתב שהוי"ה זו היא בנוקבא. ובספר הנזכר מפרש יו"ד בחכמה דאצילות וה' בבינה וכו' לכך לא כתבנוהו כי דברי האר"י ז"ל אב הוא דלא להוסיף עליה כי קבל מאליהו ז"ל. ואיפשר לומר עיגולא וריבועא הם יסוד ומלכות דידה שהם ציון וירושלים כמ"ש בפ' בראשית. והארת חכמה דידה שהיא יו"ד יורדת עד יסוד ומ' דידה כדרך המוחין שיורדים עד היסוד וז"ש לעילא אינון בריבועא לתתא בעיגולא: ה' ניקודין ואינון ט' שכפי האמת אינם כי אם ח' כמו שציירה המדפיס אבל נראים כמו ט' כשנמשיך ניקוד' מהשנים שבאמצע לצד א' ובאלו ג' נקודות לכל צד מג' צדדים הם ט'. ובסמוך דחשיב להו י"ב ניקודין היינו כשנמשיך השני נקודו' שבאמצע אחד לצד זה וא' לצד זה יהיו מכל צד ג' לד' צדדים הם י"ב:

מרזא דבוצינא פי' אימא הנקרא בוצינא מאירה להם:

ודא איהו רזא דאת יו"ד וכו' פי' כמו ששורש היו"ד יש בה ג' נקודות קוץ עליון ותחתון וא' באמצע כן בכל צד יש בו ג' נקודות וכמדפרש ואזיל:

דט' נקודין דאורייתא פי' ט' אלו הם נגד ט' נקודות התורה שהם קמ"ץ בכתר פת"ח בחכמה צי"רי בבינ' סגו"ל בחסד שב"א בגבורה חו"לם בת"ת חיר"יק בנצח קבו"ץ בהוד שורק ביסוד דאתוון דשמא קדישא נ"ב יא"הלוהה"ים. ה"ג ח' אתחזון ואתוון ט' ר"ל שהנקודות אינם רק ח' כמ"של ואתוון דה' אלהים הם ט' דע"ב אתוון כדמפרש בסמוך כשנמשכים הי"ב נקודין הרמוזים ביוד לתתא לו"ק שלה הם ו"פ י"ב גי' ע"ב: דתלת גוונין הם חג"ת כי שורש ע"ב הוא חג"ת כנודע שהם ויסע ויבוא ויט: ואינון י"ב נקודין כמ"של ג' לכל צד מד' צדדים הם י"ב:

ומהכא נחתין לתתא בתריסר וכו' פי' כמ"של י"ב נקודות שרמוזים בי"וד כשיורדים לו"ק שלה הם ע"ב:

ברעותא דסמיכו דמחשבה פי' הכל תלוי בחכמ' שלה הנק' מחשבה:

וקיימא ברזא דבוצינא פי' בכח הארת הבינה לקבל מגבור' דעתיק הנקרא משחתא כמ"ש באוצ"ח שגבורה דעתיק היא מודדת כל המדידות:

את דא היכלא קדישא איקרי פי' בינה דידה שהיא ה' ראשונה דהו"יה.

לגו נקוד' דקאמרן פי' חכמה דידה שהוא היו"ד נעלם בתוך הבינה:

כגוונא דא דקאמרן נ"ב הציור הוא כך נמצא ששנים הם למעלה ואחד למטה ומ"ש תרין איתעבידו תלת וכן חד אתעביד תרין וכו' לא ידענו טעם בדבר:

דף קפ:

ד' גניזין אינון בחד נקודה וכו' נ"ב הציור הוא כך # כמה דה' לתתא פי' ה' אחרונה דהו"יה קיימא על ד' הם ארג"מן:

בגין דהאי נקודה עילאה פי' הנקודה שבתוך ה' ראשונה נק' נקודה עילא'.

חד בלחודוי פי' אותם חמשה נקודות שהם מיו"ד כמ"ש בסמוך

תרין לעילא וחד לתתא וכו' וחד בטמירו פי' אותם החמשה שרומזים בה' כמ"ש לעיל איתעביד בגניזו וכו' וקיימא על ה' אחרנין: ה"ג קיימא ה' דא על סמכין:

ואינון הוו י"ג מכילן דרחמי פי' ב' ההי"ן במילואם כזה ה"א ה"א הם י"ב ועם היסוד דאתוסף עלייהו הם י"ג נגד י"ג מדות של רחמים. זמנין אינון מ"ב כדמפרש בסמוך ע"ב כשתסיר מהם ל"ב נשארו מ' ועם תרין אודנין שהם בחי' נ"ה הרי מ"ב: ה"ג אשתארו ארבעין.

אתוון רברבן פי' אותיות גדולות בבינה וקטנות במ' והכא שהוא ה' ראשונה שהיא בינה דמ' לכך הם גדולות לגבי ה' אחרונה מ' שבה.
ואילן ח' וק' פי' משם יונקים החיצונים וז"ש בסמוך וע"ד בתהלה לדוד וכו' בר מן אלין תרין וכו' שר"ל שבכל פסוק שבתהלה לדוד יש ו' בחצי השני של הפסוק. אבל ח' וק' שהם חנון ורחום ה' קרוב ה' לכל קוראיו אין שם ו' בסמיכו:
אתוון דשקר פי' מלבד שיונקים מן ח' וק' יונקים מאותיות שקר לסלקא לצ"ב: פי' שם ע"ב עיקרו הם ע' שמהן כי שנים אינם נמנים כמ"ש הזוהר בפ' ויקהל דף ר"ך ע"ב ועם כ"ב אתוון הם צ"ב.
בר תרין אדונין פי' הם בחינת נ"ה כמ"ש הרב בדרושי אריך תרין אודנין דעתיקא.
ואם שרה פי' שרה מ' ויש בה צ' הנז':
וכד אתוספף דרגא דרזא דברית: פי' היסוד שהוא ספי' ח' כשנתחיל מחכמה שהיא ראשית עם צ"ב הנז' הרי מאה:
בתרין נונין נ"ב צורתם כך #
וע"ד ו' קיימא בינייהו פי' נו"ן במילואה יש ו' בין ב' נונין כמ"ש כגוונא דא נו"ן דהכא איהו אתריה. פי' בבינה שם מקומו של זעיר הנק' ו' כדי לקבל מוחין ממנה.
איהו נקוד' חדא דקיימא ברזא דנון פי' ה אנו עושים אותה כמו נו"ן כפופה והנקודה באמצע.
על י"ב רתיכין פי' ו"ו מליאה היא י"ב אינון כ"ד רתיכין. פי' דרועין וירכין יש בהם י"ב פרקים: והגוף שהוא בחינת ו' שיש ו' אחרת במילואה ושניהם י"ב הרי כ"ד וז"ש לקבל דרועין וירכין וכו':

דף קפא.

וגופא קיימא בכלהו כ"ד פירש כדמפר' הראש יש בו שני אזנים ב' עינים וחוטם ופה הרי ו'. והגוף יש בו י"ח חוליות השדרה הכל כ"ד: ה"ג אינון י"ח לכל סטר וסטר ור"ל ששם ע"ב שהוא בגוף מתחלק לד' פעמים י"ח שהם גי' ע"ב וז"ש ואע"ג דכל רתיכין דהיינו שם ע"ב הנק' רתיכא אינון י"ח לכל סטר וסטר וא"כ איך אמרנו שאין בגוף רק י"ח. ותירץ בכולא קיימא גופא שר"ל כל הי"ח כלולים בגוף ונקרא י"ח אחד כן פי' מורינו:
תמני סרי חוליין דקיימא רישא פירש י"ח חוליות השדר' עליהם עומד הראש: ה"ג כדין כל סטרין בישין:
איהו חד פשיטו למלייא לה' פירש הוא יסוד שמאיר למלכות:

ואיהו רזא דא"לף פירש כמ"ש בפ' תרומה חמשה ואלף. אלף הוא היסוד שיש בו ה"ח וה"ג העולים אלף וז"ש

וכד נהיר לסיהרא ברזא דו' נהיר לה פירש בכח הארת הת"ת שבו מאיר למ':

וכן שיעורא דיליה כגוונא דא נ"ב צורתה כך הוא י חד פשיטו רזא דברית הוא היסוד:

דרועא בגופא פי' זרוע ימין שהוא אהרן נכלל במשה שהוא גופא:

אלין כל אינון רתיכין פירש המרכבות שתחת החסד:

ו' דכליל כולא בחד פשיטו למהוי חד פירש חסד שהוא אהרן. וגבורה. שהם הלוים כלולים בת"ת שהוא ו' וז"ש בחד פשיטו שהוא ת"ת הנק' ו' וז"ש וע"ד אשתכח יחודא בהאי ימינא ושמאלי ואמצעיתא שהם חג"ת שנעשו א' בת"ת:

ה' בתראה פירש מ' דנוקבא. שהיא בה' אחרונה דהוי"ה דידה.

ו' בין תרין נקודין פירש ו' של הוי"ה הנז' היא בין נקודה שבה' ראשונה ובין נקודה שבה' אחרונ' עלמא עילאה בעלמא תתאה. פירש שני ההי"ן דהוי"ה הנזכר שהם בינה ומ' דידה:

ולא כתיב נביאי פי' ומדלא כתיב נביאי ש"מ שנ"ה שהם בחינת נביאים נכללו בת"ת ואינם עולים בשם.

ברזא דנ"ון נ"ב צ"ל ברזא דו' ה"ג לשמושא דאת דא. לשימושא דיליה ודאי ושיעור הכתוב לכהן ו' שהוא זעיר ליו"ד זעירא שהיא המ' וזהו לכהנו לי:

דף קפא:

או יחודא לא הוי פירש שע"י הקרבן או ע"י היחודים שעושים הצדיקים מושכים השפע לכל העולמות:

קב"ה לא נסי לאיוב לשון זה הוא כפול בפ' בא דף ל"ד ע"א עיין מ"ש שם:

לקץ ימין נ"ב נוקבא דזעיר

לקץ ימים נ"ב נוקבא דס"מ ה"ג לאסגאה כולא דא בדא אבל קרבנא דהבל ועיקרא דיליה וכו' הכי גרסינן ויהיב חולקא לקב"ה:

דף קפב.

ה"ג בבהילו עד דההוא ס"א וכו'

פסח הוא לה' נ"ב פסח נק' המ' והיא לה' ור"ל אין לנחש חלק בה: ה"ג מאן דאכיל חמץ בפסח כמאן דפלח לע"ז וכו'. ה"ג וכי אזהיר ליה לבר נש לאתמנעא.

ואנא אוקימנא לי' בקרא אחרא פירש ולדעת רז"ל שאמרו חדלו לכם קאי על המשכים לפתח חבירו מפרשים פ' מברך רעהו על אורח שמשבח בע"ה הרב' שאסור כדי שלא

יתגרו בו העניים והאורחים ויעני. ולרבי יהודה דמפ' קרא על המשכים וכו' דריש אותה דרשה דאורח מקרא אחרינא. או תרתי יליף מניה:

עד לא קיימא בקיומיה למנדע מאן איהו פירש אע"פי שיש לו נר"ן עדיין ולא בדקנוהו דשמא יחמיץ ויפסידם ובמה נבדק בכעס אם יכעס דאי אין בו ממש. ה"ג או בגין וכו'.

דא איהו בר נש כדקא יאות וכו' כפל ג' לשונות כנגד נר"ן שהזכיר לעיל. ה"ג למשרי באתרהא א"ס:

דף קפב:

רוגזא דרבנן טב איהו כתב הרב כה"רר יעקב מאראגי ז"ל בשם האר"י ז"ל שלפעמים כשיכעוס האדם מסלק ממנו חלק הרע שבו וישאר בו זולתי הטוב והיינו כשיהיה הרוגז לש"ש כמ"ש הזוהר הכא רוגזא דרבנן טב איהו וכו'. ה"ג לקרבא בהדי' דהאי. ה"ג כדין ולואי דיתקדש ול"ג כהן ולוי.

ההוא אל זר נ"ב שמעתי כי אל זר גי' רח"ל והיא הקליפה שכנגד רחל דקדוש':

דלא יכיל למעבד יתיר פירש שאין אותה הטומאה יכולה לטמא האדם יותר דהיינו גם נפשו אלא גופו לבד כדמפ':

דאינון עילאין נ"ב מצד הבינ'

ואלין תתאין נ"ב מצד המ': **ה"ג ועל דאינון לתתא וכו'** א"ג ואי תימא כיון דחג המצות אתקדש.

אמאי נחתא פירש שבליל פסח נכנסו כל המוחין בזעיר ומשם למ' וא"כ אמאי אח"כ אנו עושים חשבון העומר להתחיל ממטה למעלה: ה"ג מאן דיכפר אצטריך עליה וכו':

בעי לכפרא על ביתי' פי' היכלות המ'. ה"ג ובמה מקדש לון בישראל דלתתא בחושבנא דעומר ור"ל ע"י מי מתקדשים היכלותיה ואמר ע"י ישראל שסופרים העומר יומין עילאין. פירש הארות זעיר:

דף קפג.

ה"ג בקיומא על קיומא: ה"ג נטלא קדישא יומא חד דאלין תתאי ור"ל שהספי' דנוקבא שהם יומין תתאי כל ספי' מקבלת משבוע א' לפי שכתב הרב שהגבורות כל אחד הם ז' והם ז' שבועות שהם ז' גבורות וכן החסדי'. ונודע שבשבוע ראשון מכניסי' חסד א' שיש בו ז' לחסד דזעיר. וכן גבורה א' שיש בה ז' לחסד דזעיר ומשם חסד דנוקבא משום שמאירים מזעיר שהוא זכר לנוקבא נמצא שבכל שבוע נתקנת ספיר' א' מחג"ת נה"י דמ' וז"ש כאן דבכל ז' יומין מאלין יומין עילאין שהם ה' חסדים וה' גבורות דאימא שהם

ז' שבועות שהם מ"ט ימים נטלא קדושה יומא חד דאלין תתאי דהיינו ספירה אחת מספי' המלכות.
אשתכחו לתתא ז' יומין פי' ז"ק דמ' שכל א' נתקנה בז' ימים שהם מהארת חסד א' ומהארת גבורה א' וז"ש וכל חד איקרי שבוע דעאל באינון שבע.
יומא דחמשין פירש בינה שממנה יצאו ז' שבועות שהם ז' חסדים וז' גבורות
אפיק אורייתא פירש זעיר שנק' תורה שבכתב שיש בה מ"ט פנים. ה"ג כל שאר קרבנין נהמא איהו עיקר:

דף קפג:

מקרבון חמץ לאתוקדא על מדבחא ק' מ"ש הרמ"בם ז"ל שתי הלחם דשבועות אחד נוטלה כ"ג ואחד לשאר הכהנים. וי"ל שמ"ש לאתוקדא על מדבחא הכוונה על יצ"הר הנק' חמץ שע"י הנפת שתי הלחם והקרבת הכבשים ז' שעליו היה נשרף חמץ יצה"ר כ"ח ס"מ ע"ג המזבח ר"ל בכח הארת המ' הנקרא מזבח. וז"ש ומקריבים תרין נהמין אחרנין כחדא וחמץ אתוקדא ביניהו. ש"מ שחמ"ץ אתוקדא וכו' לא קאי על שתי הלחם. ה"ג לאן הוא הוא ארעך ור"ל היכן היית יושב.
חדתין עתיקין דנטעתון וכו' בכאן רמז עתיקין לומר שסודות התורה הם מעתיק יומין כמ"ש הזוהר בפ' בראשית וכל מלין דעתיק יומין כולהו רזין עילאין. דנטעתון לרמוז שע"י חדושי התורה עביד אילנא דחיי סחרני' דגנתא כמ"ש בפ' קדושים ולכך אמ"ל הסבא בשאלתא דא ידענא דחכמתא גבך. ה"ג ובמדבר אשר וכו' ול"ג בזה:

דף קפד.

שתין רבבן פי' נגד ו"ק: ה"ג וכדין אתכפייא ה"ג ושולטנו דס"מ חייבא:
דאיהו דיליה ממש אתעיין בפ' תרומה דקנ"ז מ"ש שם בשם האר"י ז"ל בסוד בית שדה מדבר
דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא פי' הם הבירורים שנבררים מהקליפות הנקרא חשך: ה"ג ולאסתלקא לבתר בטוב:
פתח ההוא סבא ואמר תקעו בחדש שופר וכו' אתקינו כרסיא דדינא וכו' וההוא ז' עילאה דאיקרי עלמא דאתי מניה נהרין וכו' עד דסליק להההוא טינרא תקיפא דחפי לסיהרא וכו'. רחמי ברחמי באתערותא דלתתא בס' ח"י דף קל"ז ז"ל פשטי הדברים בנקל כי הכוונה לומר כי עתה בר"ח תשרי אז מתחיל להתעורר תוקף הדין כי אז זמנו יען תחלת חדש הז' הוא ממשלת מלכות שמים שהיא הז' לשש קצות והיא ראש השנה ממש כי סוד שנ"ה הוא ספי"רה במספר ור"ל ראש הספירה ממטה למעלה וז"ס ראש השנה. וכאשר מגיע

חדש הז' שאז התעוררותה להתחזק בדין הק' שהוא דינא עילאה תקיפא סוד הגבורה כמ"ש שמאלו תחת לראשי. ואז כאשר הוא מתעורר מתעוררת גם הקליפה סט"א עמו. באופן שהם מקטריגים על בני העולם ועולים למעלה ומתפשטים סביב גבול הקדושה ומכסים בענן הזה את אור מ' שמים שלא תאיר לעולם התחתון. וכל מה שיושפע רוצים לשלול. ואז היא נקרא כסא על כי היא מכוסה מהקליפה. ומ' שמים טועמת ממרירות הדין רחמנא ליצלן:

וכל העולמות תלויים אז בדין כי על כן צריך תיקון גדול להסיר הקליפות שהם העננים שרמז עליהם ירמיה סכות בענן לך. והדין מתגבר והולך עד שהכרוז הולך בכל הרקיעים לתקן כסא דין לדון את כל העולם. וע"י השופר שמעוררים ישראל למטה בוקע הבל השופר עד למעלה למעלה עד שאם הבנים שהיא השופר גדול דבה כל חירו ורחמי מתעוררת בשפעה אל הגבורה מדת יצחק ענף שלה ומתהפכים כולם לרחמים וקטיגור נעשה סניגור והכל בהתעוררות קול שופר. ותבין טעם לר"ה ב' ימים וכו':

דינא עילאה תקיפא פי' גבורה:

למאריה דכולא פי' בינה. ומ"ש

דאיהו בעי למידן: פי' ע"י המ' כמ"ש הסבא עצמו לקמן דף קפ"ו:

וההוא שביעאה פי' בינה: ה"ג מגו תתאי אי אינון כשרן ואי לאו כשרן: כדין קיימא מלה דלא נהיר וכו'. ה"ג אמאי לא מסרה לון בידא דמקטרגא:

טינרא תקיפא נ"ב ס"א:

דף קפד:

שופרא אחרא נ"ב יסוד דאימא

ואפיק קלא פי' זעיר.

קלא בקלא פי' קול שעולה מהעו"הז עם אזעיר ה"ג ואי תימא היך יכיל קלא דלתתא וכו'. ור"ל היך אפשר דע"י קול שופר תחתון מעורר קול שופר עליון שהוא זעיר היוצא מהבינה הנקרא שופר וז"ש לאתערא וכו' ה"ג.

עלמא תתאה פי' מלכות וז"ש והוא איקרי אבן טבא ומ"ש

ועלמא עילאה פי' בינה:

חדווה דבר נש נ"ב מכאן שהעצבות מדה מגונה מאד ה"ג כמה דאיהי אתערת הכי אמשיך מלעילא.

בתרין נקודין אתפרשת מלכו דשמייא וכו' זה המאמר פירשו האר"י ז"ל בעצמו בסוף אוצ"ח ומפני שכתב הרב שם כבוד אלהים הסתר דבר לא העתקנוהו והרוצה לעמוד עליו יעיין שם.

באמצעיתא דג"ע קיימא נקודה חדא פי' יסוד דאימא.

וחד עמודא נעיץ מתתא לעילא הוא יסוד דזעיר שעולה בסוד הדעת עד יסוד דאימא ומתמן נבעי מיא הם החסדים דאימא: לד' סטרי עלמא הם ד' צדדים דזעיר ימין ושמאל פנים ואחור:

דף קפה.

הה"ד לפני ה' תטהרו פי' בינה כמ"ש בפ' אחרי מות כד אתי מלכא עילאה פי' בינה כמ"ש לעיל כד עלמא דאתי אעל להיכלא דעלא תתאה. ומ"ש

דהא שמא עילאה לא אתקיים בקיומיה פי' שאלהים אלה הם ו"ק דזעיר ששם אחוזים ישראל. ומי דאלהים הם נה"י דבינה שבתוך זעיר ואם יאבדו ישראל ח"ו אזי אלה מאלהים נפגמת ולא נשאר רק מי וזהו ומה תעשה לשמך הגדול וכמ"ש בסבא דמשפטים: ה"ג כדין נהירו דאנפין וכל חידו אשתכח וישראל נפקי וכו': ה"ג לקרבא שער ולא מלה אחרא ור"ל שהיה לנו להקריב פר או כשב. אמאי לא עז שהוא גדול ולא שעיר שהוא קטן: ה"ג וע"ד שעיר דלא אתחבר בנוקבא בסטרין דילי' כולהו עז כד אתחבר בנוקבא. ור"ל שעיר שלא נתחבר עם הנוקבא בצדדים שלו כולם. דהיינו כל הס"א רוצים בסטרין דיליה. במה דלא אתחבר בנוקבא נ"ב דאל אחר אסתרס ולא עביד פירין עכ"ל ולפ"ז מ"ש ובגין דאיהו מלכא וכו'. ולא יהיב חיליה לאחרא וכו' הוא טעם אחר שהטעם האחד הוא שהשעיר עדין לא עביד פירין ואל אחר לא עביד פירין. והטעם הב' כהוא כיון דאיהו מלכא יהבין ליה האי דלא יהיב חיליה לאחרא:

ות"ח אע"ג וכו' פירוש הוא טעם ג' כי עז שערא דיליה תלייא ולא שעיע שהם דיני' קשים אבל השעיר שערא דיליה לא תליא ולא שעיע ולכך יהבין ליה האי שעיר שאין בו טומאה כל כך:

דף קפה:

יכפר וינקי בקדמיתא וכו' פי' תחלה אנו מתקנים מדת המ' שנקרא יום הזה ואח"כ ישראל ולפי' שני מלת עליכם ר"ל למה צריכ' המלכות כפרה בגיניכון. ה"ג מאן יכפר אלא דא הוא עלמא עילאה דנהיר ונקי לכולא.

מצולות ים פי' שהם מסיגי הגבורות שבמלכות. ה"ג ולמיהך יחיפי רגלין כמלאכין עילאין. ה' עינויין בגין לאסתייעא מחמש סטרין עילאין דיומא דכפורי אפיק לון ואינון

תרעין דילה. ואי שתיה קא חשיב דאיהו מסטרא דיצחק הא שית וכו'. בח"י קצ"ח יכוין לכל אחד מה' עיניין למדתו העליונה. שעל ידי התעוררות הה' עינויים אלה פה עמנו היום מתעוררות התשועה לישראל לכפר עליהם מה' מדות עליונות אשר בהם התפשטות אם לבינה אם הבנים דבה חירו דכולא. והיא מוציאתם אל הגלוי למטה ומעשה ידינו כוננה עלינו. וע"י עינוי האכילה ושתיה מתעוררים חסד לאברהם ופחד יצחק וע"כ שתיה בכלל אכילה כי שתיה מסטרא דיצחק וצריך לכלול אותו בימין לעולם כי זהו סוד העקידה אברהם הוא איש החסד ויצחק ה"ס הגבורה אש ממים וכדי להמתיק אותו שלא חיריב העולם בא ענין העקידה כדי שיהיה לעולם נכנע ונקשר אל החסד ולכן אמרו שתיה בכלל אכילה והם א'. והרחיצה ליעקב והסיכה לנצח ונעילת הסנדל להוד ותשמיש המטה לצדיק יסוד עולם והדברים אלו מבוארים בזוהר תצוה ה' עינויין בגין וכו'. וענוייא בתרייתא תשמיש המטה איהו ובדרגא שתיתאה שכיח ולקבליה וכו' ובכל עינוי מאלו הה' יכוין לתקן את אשר עיוותו וכו' ואף גם זאת בתתי אל לבו מעשה ידי אדם אשר בעפר יסודו כי ידמה לעליון כי הנה ה' דברים אלו אכילה ושתיה ורחיצה וכו' הם למעלה בשאר ימות השנה הארות עליונים שמקבלת שכינת עוזינו במספר שמות קדושי' אשר עולה מספר השמות ההם כמספר כל א' מאלו הה' אכילה וכו' אך ביום הזה יתעלה אמה ונאדרת בתאומת' יחד אימא ובתה. ותעני' אימא ואינה מקבלת ה' דברים אלו ממנה וכנגדה אנו אסורים ג"כ בה' דברים גשמיים אלו למטה. ואולם היא מקבלת ביוה"ך הארותי' גבורות פחדה מאימא לפני ח"ה א' גבור' גשמים פנימיים שממדת חסד אימא עד הודה. בקול ה' תפלות שאנו מתפללים היום. בערבית גבורת חסד דאימא. ובשחרית גבורת גבורה. ובמוסף גבורה שבתפארתה. ובמנחה גבורה שבנצח ובנעילה גבורה שבהודה.

מחמש סטרין עילאין פי' ה' גבורות באימא שבאים למ' ביוה"ך

הא שית פי' נגד ו"ק דאימא.

ובדרגא שתיתאה שכיח פי' ביסוד שמאימא אנו מושכים ליסוד דזעיר כמ"ש בפ' משפטים בסוד עונ' טמירא.

כל דרגין עילאין אתיין וכו' פי' י"ס דאימא משפיעים למ' וז"ש כדין כולא חד ואיקרי יו"הך.

זכור ושמור נ"ב שהוא מקור:

וכן עשור ר"ל מספר עשיריות ה"ג א"ל לר"ש. ה"ג דאי בעשירי יאות. ור"ל אלו כתיב בעשירי יאות דקרא כפשטי' אבל כיון דכתיב בעשור דרשינן מספר עשיריות שהם מאה.

אמאי סליק למאה והא כד מעשרי לשביעא' עשר זמנין דהיינו י' פעמים ז' הם ע' ואמאי הם מאה תרין רזין הכא. פי' הכל אמת אנו דורשים עשור מספר עשיריות דהיינו מאה ועוד אנו עושים עשר פעמים ז' שהם ע' והיא בינה שנקרא ע' וז"ש

ובדרגא דע' ונ"ב בינה וביאור הענין היטב שדורשים עשור לשון מקור שהם מאה שמשפיעים בה י"ס דאימא ודורשים ג"כ ע' לרמוז שעלתה המ' וקיבלה ו"ק דזעיר ואח"כ עלתה עד הבינה שנקרא ע' ולפ"ז סדר העלייה הוא ע' תחלה לרמוז שאחזה בזעיר שהוא ו"ק ועלתה עד הבינה וז"ס ע' ואח"כ סוד עשור שהיא מאה לרמוז שמקבלת מי"ס דבינה. ה"ג לית לה רשו:

דף קפו.

לא שלמא בהו פי' כיון שאנו אומרים שהיא בדרגא דע' שרומז לבינה א"כ התינוקות שהם פחות מע' אינה שונטת בהם ותירץ שכל הנשמות מתחלת לידתם עד סוף ע' הם ברשות' לפי שכל הו"ק עד הבונה שנקרא ע' מקבלת מהם הארה ונותנת לישראל. ה"ו. מאן אחד ביחודא דע' שנין.

לפרשא חטאוי ז"ל הרב בס"הכ בפ' תצוה בדף קפ"ו ונראה שאסור להתודות בר"ה ובפ' פנחס דרל"א אמר דבעי לפרשא חטאוי. והנה הכא שאוסר הוא בקול רם. ומקום המתיר הוא בלחש בעת תקיעת שופר. וקשה דהכא ביו"הך מדבר. ונראה שהרב ז"ל מפרש מ"ש ביומא דא וכו'. קאי אדסמיך לי' פתח ואמר עד שביעא' דילי איהו וע"ד איהו בכסא ולא באתגלייא ונודע שר"ה עלי' כתיב בכסא ליום חגנו והכריחו לזה ממ"ש נטלי ההוא מלה ועייני לקטרגא ואי ביו"הך אין לשטן שליטה ועוד אי ביוה"ך איירי אתי דלא כמאן דאפי' לר"עק אין צריך לפרט ואם רצה לפרט הרשות בידו אפי' בקול רם והכא אוסר. אלא ודאי בר"ה איירי ותירוץ הרב דהכא מיירי בקול רם דייק מלשון הזוהר ממ"ש דחציפא איהו קמי כולא משמע בקול רם.

דילכון איהו באיתגלייא פי' מ'

שביעאה דילי פי' ביכה:

דאיהו י"ב נ"ב י"ב בחשבון קטן ג'.

ואיהו א"ב ג' פי' כיון די"ב דאביב הם ג' א' וג' עם א"ב דאביב הכי אב"ג. מסופא דאתוון תשרי גרסי' ומ"ש

אתוון מתתא לעילא פי' שישראל הם במלכות שהוא ניסן שרמוז בא"בג והם עולים ממטה למעלה מא' לב' מב' לג' וכו'. אבל בינה היא מסודל תשרי שהם מעילא לתתא. בחמש קדמאי וכו' אבן במ"ש האר"י ז"ל כי בר"ה ננסרים הדינים שהם הגבורות

הראשונות שבזעיר למ'. וביוה"ך מקבלת ה"ג אחרים מאימא ובט"ו לחדש מקבלת תשלום ה' חסדים דאימא לכי שנכנסו בד' ימים שבין יו"הך לסוכות ד' חסדים של הוד ונצח ות"ת וגבור' וחסד דחסד הגדול שבהם נכנס בט"ו לחדש ולכך הוא י"ט ונכנסים ג"כ של זעיר ומתחילים להכניס מיום א' שהוא י"ט ה' חסדים דזעיר ע"י הלולב וע"י ההקפ' נכנסים המקיפים דזעיר ושל אימא נכנסים המקיפים ע"י הסוכ' עכ"ל נמצא שבר"ה נכנסים הה' גבורות הראשונות שהיו בזעיר למ' וביוה"ך מקבלת ה' גבורות דאימא. ובט"ו לחדש נכנסים ה' חסדים ונשלמים ומתחילים ג"כ דזעיר ולכן אמר כאן בחמש קדמאי ובה' אחרנין ובה' תליתאי ומפרש בקדמיתא וכו' הם הג' הראשונות ומ"ש בעשרה דירחא וכו' הם ה"ג דאימא ביוה"ך. ומ"ש בט"ו דירחא וכו' הם חמש חסדים דאימא וחמש חסדים דזעיר:

מעלמא עילאה פי' בינה.

ה"ג כדין גילוייא איהו בחדתותא וע"ד איקרי ראשון פי' על שם הבינה הנק' ראשון. ה"ג מכאן נחתי לרזא תתאה וכו' והיינו מ'.

דינא דעלמא דאין לעילא פי' בינה.

מדינא דיצחק פי' גבורה:

אשא דלתתא פי' מ':

מעלמא תתאה פי' מלכות:

ובגין דאיהו דרגא שביעאה פי' מ' שהיא ז' לחסד: הכי גרסינן אי הוא שביעא' אמאי מעשרין:

דף קפו:

אלא על תליסר דלתתא בארעא דאינון כרסיא לגביה נל"עד דה"יג אלו הם נגד י"ב בקר שהם כסא למ' עם הכללות הם י"ג ושבע של המ' הרי עשרים וז"ש בגין דשבקין ז' שנין לשביעאה שהיא מ' שהיא שביעית לחסד. ומ"ש מאינון ז' שנין דלתתא. פי' ו"ק דזעיר שהם חג"ת נה"י ומלכות שביעית להם וכולם נכללים בה פרי וכו' פי' מ' וז"ש דאיקרי עץ פרי כי עץ עושה פרי ביסוד ועץ פרי במ':

ואשתכח ביה פרי נ"ב שהאשה יולדת:

ה"ג קלא לאו עמיה כדכורא והדורא דקלא אתפסק מיני' ונ"ב כי הסריס קולו משונה **הכא אתכלילת** פי' מדלא כתיב פרי עץ הדר וכפות תמרים אלא כפות ש"מ שהם אחדות אחד. ושיעור הכתוב פרי עץ של הדר שהיא המ'. שיניקתה מיסוד הנק' עץ הדר מחוברת תמיד עם כפות תמרים שהוא היסוד הנזכר:

וענף עץ עבות תלתא פי' חג"ת:

וערבי נחל תרין פי' נ"ה:

כחוטא דשדרה דקיימא בגופא ז"ל הרב בס"הכ והנה הלולב רומז אל היסוד והוא הממשיך הטיפה מן הדעת דרך חוט השדרה ולכן צריך שיהיה אורך הלולב טפח על הדס וערבה כי כן הדעת הוא טפח למעלה מן חג"ת עכ"ל. וז"ש כאן ומה דנפיק לבר טפח הכי הוא בגין לאשלמא ולאפקא כולא.

אינון כל שאר חיילין פי' העלין של הלולב הם כנגד החיילות

שתחת היסוד על עלמא עילאה איתמר פי' בינה:

בסוכות תשבו וכו' האי קרא על עלמא עילאה איתמר פי' בינה בח"י רנ"ב תכוין סוד כוונת הסוכה מה היא ומה נעשה בה ולהשיג בנעלמים אשר צריך לדעת כי הסוכה היא בסוד אם הבנים אם לבינה כמפורש בזוהר בפ' תצוה האי קרא על עלמא עילאה איתמר וכו'.

וההוא משכנא עילאה אפיק ו' סטרין פי' משכנא עילאה היינו בינה.

אפיק ו' סטרין הם סוד חג"ת נה"י סוד ו' דנפקין מן לבנון וכדין וכו' דא משכנא תתאה פירש היינו מ'

דאיהי בעששיתא וכו' וכד איהו חסר סכת דא עלמא תתאה בהני ז' יומין קדישין וכו'

הרי מבואר סוד הסוכה שהיא מן אם לבינה: והם סוכה עליונה הנק' סוכת שלום סוד הבינה. וסוכה תחתונה רמז על מ' שמים עלמא תתאה סכת שלם חסר וז"ס דין סוכה שתחת סוכה תחתונה פסולה והעליונה כשרה. לפי שישראל צריכין לישב תחת עלמא עילאה בצל סוכה העליונה ולא בסוכה התחתונה מלכות שהרי הז' ימים של סוכה הם ז' ימים הנרמזים בפסוק לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת וכו' והממלכה היא האחרונה. ומורינו האר"י זל"הה הרחיב כוונת הסוכה מס' הכוונות תדרשנו:

חכמה עילאה נ"ב אבא

מאתר דלא ידיע נ"ב מזלא עכ"ל ור"ל שאבא הוא ממזל הח' דדיקנא דאריך

חד משחתא נ"ב בוצינא דקרדנותא דאימא עכ"ל ור"ל שמאבא נעשית אימא ועיין באוצ"ח

ברזא דמשכנא עילאה נ"ב בינה

אפיק שית סטרין נ"ב ו"ק דזעיר עכ"ל והיינו שאבא האיר באימא ובכח הארת אבא הוציא' הו"ק כמ"ש כולם בחכמה עשית.

דא משכנא תתאה פי' מלכות.

מעלמא עילאה לתתא' פי' ז"ק דזעיר שהם מהבינה עד המלכו' ושיעור הכתוב שמדברת הבינה עם הז"ק ואמרה להם בסוכות תשבו. כאלו אמר ז' ימים שהם ז"ק דזעיר תשבו בסוכות שהיא מ'.

כלהו בסכת חד שלים פי' כפי המסורת כלם סכת כתיב חסר ו' חוץ מאחת שהיא מלאה ו' לרמוז על הו"ק דזעיר.

ותו כלהו איקרון סוכות בשלימו פי' עכשיו דריש המקרא שנקראים כולם מלאים לרמוז על הקצוות דזעיר ומ"ש

וכד איהו חסר פירש כפי המסורת:

דף קפז.

חד מחברנא גרסינן: ובגין דיתעדנון גרסינן איהו יומא תמינאה. פירוש מלכות שהיא ח' עם ז"ק דזעיר. ה"ג ולית שמיני אלא מגו שבעה. ור"ל המ' שהיא שמינית מקבלת מז"ק דזעיר: מ"ב קשה וכו'.

ולבתר רך פי' שהמלכות שירותה קשה וסופה רך כמ"ש לקמן דינא אחרא דתתא שהיא מ' שירות' קשה וסופה רך והנה מאמר זה קשה עם מ"ש בספר' דצניעותא וז"ל דינין דנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופ' ותירץ הרב ז"ל בס"הכ מ"ש בזוהר יהי שם ה' מבורך רישיה קשה וסיפי' רך. כי ביום ר"ה ננסר ראש הזכר וראש הנקבה. והנקבה לוקחת כל דיני הזכר וז"ס מ"ב של מבורך כי שם מ"ב היא בראש ולכן רישיה קשה:

אבל סיפיה רך משום שכשמחממין אות' הדינים אזי הוי נוקבא דתקיף חילאה ואחר שמשלמת לפעול הדינים שלוקחת מן הזכר אח"כ אין עוד בה מה ליתן ולכן סופיה רך ובזה ידעת כי לשון זה אינו חולק עם ס' דצניעות' האומר להפך כי הנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא כי התם ה"ס הדינים בעצמם שהם נה"י של הזכר שהם מוחין שלה והם נייחין ברישא אך בסיפא נה"י שלה אינם נעשים מוחין והם תקיפין. אבל הכא אינו מדבר בדינים עצמם רק בבחינת שלוקחת מן הזכר שבת לה קשים ואח"כ כשאין עוד בה מה ליתן הם נייחין עכ"ל שם. ובאוצ"ח כתב מ"ש בפ' תצוה דינין דנוקבא קשים ברישא היינו משום שעקבי לאה הם בראש רחל והם דינים קשים עד מאד ולכך דינים דנוק' שהיא רחל תקיפין ברישא ונייחין בסופא לפי שאין שם עקבי לאה עכ"ל.

דינא עילאה פי' גבורה

דינא תתאה פ' מ'

ההוא תיבותא פי' היא מלכות שיכולה לסבול דיני הגבורה.

ה' למבול ישב: פי' שם הרחמים שהוא ה' נתעורר כשהיה המבול כדי שיהיה לעולם קצת קיום ע"י נח ובניו וזה הפך ממ"ש בפ' בראשית ה' למבול ישב כביכול ישב בלחודוי דאלמלא חשוכא לא אתידע נהורא. פי' שמהקליפות שהם חשך נבררים הבירורים שנקראים נהורא:

עד דאתכניש כל ההוא כופרא פי' מקבצים כל השקלים בארגז אחד ומברכים ישראל קודם המנין ואחר שמונין השקלים חוזרים ומברכים:

אלא דמרגלא דנהיר כוונתם אלוה שעושה המרגליות דנהיר שמשא עד לא יפוק: פי' כשהתחיל להאיר השמש בעובי הרקיע ועדין לא יצא גוף השמש לאויר העולם. אותו ממונה שעל השמש הוא קודם לצאת עד שלא תצא השמש והוא עומד בזהרורית שיש סביבות השמש ועובדים אותו בני אדם ואזי מוצאים אבנים טובות וזהב כי הוא ממונה עליו:

אלו כל בני עלמא וכו' פירש אם כולם היו עובדים לע"ז של עץ ואבן היו נרקבין מיד. אבל יש שעובדים גם כן לכוכבים יאבד של עץ ואבן יאמרו האחרים שלא נאבדו יש בהם ממש. ואם יאבד הכל נמצא מאבד עולמו מפני השוטים:

דף קפז:

מניה ידענא דלא לאחזאה פי' שהוא לא אמר לי שמו עד ששאלתי אותו מה שמך וא"כ ממנו למדתי שאין לאדם לגלות שמו מעצמו עד שישאלוהו. וטעם שהביא מעשה זה של ר' נהוראי בפ' זו משום ענין יו"הך שבו וכתי' בסוף הפ' וכפר אהרן וכו' מדם חטאת הכפורים לזה סמך לו מעשה זה בסוף הפ':

דף קפח.

שפת אמת פי' אמת הוא זעיר ושפה דיליה היא מ'. שפת שקר קיימא היא נוקבא דס"א:

ושפת אמת שכיב לעפרא פי' שהמ' בגלות ירד' לבריאה שנק' עפר מן המשכן:

דאמת יקום על קיומיה פי' שבאים מוחין לזעיר ונעשה בסוד הגדלות על ידי אימא וז"ש **ומגו ארץ תצמח מכח ארץ העליונה שהיא בינה כמה בישין בגלותהון** נ"ב לכן מצוה לקרות נחמות הנביאים:

אנו חרידים תדיר אל דברו: פי' חרידים תמיד מדיני המ' הנקרא דבר:

ה"ג כמה דתלי וכו' שלפי' הא' רה"ק אמרה להם והם יבושו ולפי' זה הם המדברים ותלו הקללה באחר שלא לכנות את עצמם:

בגין דאינון אמרי פירש בשביל שהם אמרו שיבושו כפי פי' זה. לכך גם השכינה אמרה להם שיבושו והיינו מ"ש בפי' הא' שרה"ק אמר' להם כן וכוונת הזוהר לומר ששני

הפירושים אמת שהם אמרו וג"כ רה"ק אמר' להם. א"נ י"ל מ"ש ובג"ד רוח קודשא וכו' היינו בפסוק הן יבושו וכו' וז"ש וע"ד הן יבושו וכו'. הכי גרסינן דיכלון השתא:

דף קפט.

ה"ג א"ר יוסי במה סתמת ה"ג ואע"ג דלא אעבר עלה אלא יומא חד אתחשיב עלה וכו': ה"ג ואי תימא בההוא זמנא לא קאבו ור"ל וא"כ אין המשל דומה לנמשל:

דף קפט:

לא הוו וכו' פירש זהו טעם ב' שקודם גלות מצרים היו נשמות ישראל מעורבים בסיגים יותר מדאי ובמצרים נבררו ונצטרפו:

ודא ארחא כדקא יאות פי' יש בה רוח טוב הרבה:

ועל דעבר הכי: פי' מפני שנשאו נשים נכריות לכך קב"ה אמר וכו'

ה"ג ואי לאו סתים קצא וכו' ור"ל אם לא עשו תשובה אזי יסתם קצה:

אר"ח ודאי הכי הוא פי' חזר מסברתו קמייתא והודה לר' יוסי:

ה"ג ודא הוא ונשא מגבעות מגבעות מאי הוא שיעורא דזרת פי' מלכות היא אחורי הת"ת וא"כ תנה"ים דזעיר הם ה' אצבעות שבינה ובין בי"ע שנקראים גבעות ה"ג משיעורא דגבעות דאינון ריעותיה: ה"ג ושמש דפלח וכו':

דף קצ.

ד"א ונהרו וכו' פי' שלפי פי' הא' אינם חייבים רק לאתבא אמן ונ"מ אם היו אוכלים הנשים לבדם אינם חייבים בכוס של ברכה ולפי' זה חייבים גם אם הם לבדם:

ה"ג אי האי אחרית הימים איהו ממש הר בית ה' הו"לל הכי והיה אחרית הימים נכון יהיה בראש ההרים ור"ל כיון שאחרית הימים היא מ' והר בית ה' היא מ' ג"כ תרתי למה לי.

דהוא אילנא דטוב ורע פירש כשאמר אחרית הימים האילן שלם שגם הרע שהיא הקליפה בכלל ולכך אמר הר בית ה' שהיא הקדושה לבד: ה"ג מגו אילנא דאיהי אחרית הימים ודא איהו כוס:

מנהירו דבוצינא קדישא על ההיא מלה דא חמי וכו' פי' מ"ש הניחה לי שרמז לו שאינו רוצה להשחיתם:

אמר מאריה דעלמא פי' רצה לתרץ למה כתיב באליהו ויבוא וישב תחת רותם אחת מאי נפקא לן מזה ותירץ שאליהו טען להקב"ה ואמר שדבורה שהיתה יושבת תחת תומר והיינו רותם דקרא דאותיות דדין כדין ואהדרת לון למוטב ואנא לא יכילנא וכו':

ומקני על ברית פי' מלכות:

כמה בקדמיתא וכו' פי' כמו בתחילה היתה המ' הנקרא ברית שלי והנחתי הקינוי לך גם עתה שהיא שלך הוה לך למשבק קנוייך לי:
פומך יתברי באתר דההוא פומא פי' הארות השכינה שבאו לפינחס ע"י אותה קנא' שקינא לה' חזרו למ' לשרשם ומלכות נק' פה:
למתבע מתמן פירש ממר"עה מה יעשה כדי שיחזור לו ההוא נבזבזא. ושיעור הכתיב ויבוא עד משה רבינו ע"ה שירש בהר האלהים שהוא הר חורב ברית שהיא המלכות כדי לשאול מה יעשה:

דף קצ:

גרמין דלא ליהך באורח מישר פי' כיון שאינם אוהבים זה לזה מקנטרים זה את זה ואינם יורדים לאמת' של תורה. סימן באנפייהו וא"ל הכי א"ל ודאי רוח נבואה שרייא על בוצינא וכו'. ק' במה ידעו החברים שרוח נבוא' שריא עליה ותירץ מורינו כשא"ל דהא אורייתא רחימו ואחוה וקשוט אית בה ש"מ שהבין ר"ש בקושייתם ורמז להם התירוץ בדברים אלו שצריכים ישראל להיות אוהבים לשכינה והם לא עשו כך ולכך לא תפסה הרצועה כנהוג: ה"ג והכי איצטריך לן ול"ג לון:
ריש מתיבתא פי' מט"ט וכמ"ש הרב חיים וויטל בפרשת שלח לך:

דף קצא.

ה"ג ואיהי ברזא דיוקנא וכו' ומ"ש אמר למשה הניח' לי כדי שיתפוס לו הרצוע' כיון שהמלכות לא תפסה כנהוג מפני שפגמו בה. ומ"ש בני רחימאי דברי רש"בי לחברים בלשון חבה: הא דרשינן ביה כמ"ש האר"י ז"ל בליקוטים שרצו אלו הרשעי' להעלות נשמת בעור אבי בלעם מתוך הצומח שהיא עשב לבעל חי שאינה מדבר:
מתמצית דלחם פי' שאין לקליפה חלק בקדושה רק מתמצית: דברא לא ינדע דקא רצועה אתקנת יש מפרשים שנתקנ' ונמתקה הרצועה שלא תזיק להם והנראה שהכוונה דברא לא ינדע ענין זה אלא אדרבה ישאר בסברתו דהא רצועה אתתקנת תמיד מוכנת להפרע מהרשעים כדי שיפחדו מהדין וק' דהכא משמע דריש מתיבת' גילה לרש"בי דבר זה בלחיש'. ומצינו שהחברים אמרו דבר זה כמ"ש לעיל בגין דבעיטא הוו תרווייהו איהו דאגזים ואיהי דאחידת בימיני' הרי שידעו זה מקודם ולא הוה קשה להו רק בענין העגל אמאי לא תפסה מדת המ' הרצוע' כנהוג. ותירץ מורינו שבודאי ריש מתיבתא הוא שגילה הסוד לר"ש ובזמן אחר גילה רש"בי לחברים קצת מהענין דבעיטא חד וכו'. ולא סיים להם הכל וכשהיו החברים עוסקים בתורה בדרך הזכירו גם מה ששמעו מרש"בי

והוקשה להם למה לא תפסה הרצועה בעגל וכשבאו אצל רש"בי השלים להם הענין כל מ"ש לו ריש מתיבתא:

ה"ג משירותא דז' שעות ומחצ' עד שירותא דט' ומחצה ור"ל אחר שעברו ז' שעו' וחצי השמינית אזי מתחילים הכשפים שלהם בתחלת חצי שעה מהשמינית נמצא שהכשפים שלהם הם ב' שעות. חצי השמינית וט' וחצי העשירית. ומ"ש הזוהר משירותא קאי על חצי הח' ולפי שעדין לא נתגלו הדינים הרבה לכן חרשין עילאין שהם חכמים ביותר הם שעושים כשפים בשעות אלו אבל מחצי שעה העשירית עד חצות לילה הדינים מרובים ולכך אפי' חרשין זעירין עושים כשפים. תתק"צה דרגין נגד אלהים דההי"ן באחורים גי' אל"ף. וחמש אותיות השרשיי' אינם יונקים מהם לכך הם אלף חסר ה':

ורוחא דלהון נ"ב ז"ון של קליפה היו משוטטים:

דף קצא:

ובכל סטרין בשית הוה פי' בשש שעות הראשונות של יום אינם יכולים לעשות שום דבר מפני שהם רחמים ועוד שרומזים לו"ק דזעיר שהם בחינת משה: ה"ג מיד ויקהל העם על אהרן אמאי על אהרן וכו': ה"ג אתכנשו על אהרן ויאמרו קום עשה לנו אלהים ת"ח כל זמנא וכו':

דף קצב.

חד תרין בידא דחד פי' שני שלישים:

חד נטל תרין וחד שליש נ"ב יונוס ויומברוס נגד ב' זרועות שהם אהרן ומשה והחסד לוקח שני שלישים סוד ר"ז והגבורה בסוד ק"ג עלמין שהוא גי' עג"ל ור"ז גי' אור:

קמו לקביל שמשא בשית שעתין פי' אע"פי שערב רב הם מז' ומחצה כדלעיל עכ"ז הם התחילו לעשות העגל מסוף ו' שעות: ה"ג ומנלן דמידא דתרווייהו מכל חד נטל ולא יתיר ור"ל מדלא כתיב ויקח מידיהם אלא מידם דריש הכי.

רישא דימינא נ"ב כי תאוותם לינק מהחסדים:

דף קצב:

ה"ג ביש בתר ביש: ברא יחידאה וכו' נ"ב אהרן הכהן נולד להוא רישא חוורא שהוא כהן של מעלה וכד ייתון מבשרא דחמרי הם ערב רב שיצאו ממצרים שנאמר עליהם אשר בשר חמורים וכו'. יטעון ליה הטעו את אהרן במעשה העגל ולא הרגיש בטעותם כההוא דעייל מרגלן כמו שמתעסק בלא דעת ומכניס המרגליות בפעמונים של זהב בלא דעתא דיליה. כך אהרן עשה את העגל והיה דעתו לצייר בו ציורים בחרט ולעכב אותם וביני ביני יבוא משה. והם הטעו אותו ועשו כשפים בקולמוס אנוש חייבא ויצא העגל

בכח הכישוף עכ"ל ומורינו פי' ברא יחידא הם ישראל כמ"ש בני בכורי ישראל: אתייליד להההוא רישא חוורא הוא זעיר שבניינו מהחסדים כנודע. מבשרא דחמרי הם ערב רב. יטעון ליה פירוש הטעו אותו בההוא דעייל מרגלן כגירס' הזוהר בההוא וו"ל הטעו ערב רב לישראל ע"י אהרן שהיה נכנס להיכל בפעמוני זהב ומרגליות בתוכם. והוא ח"ו לא נתכוון לכך וז"ש בלא דעתא דיליה עכ"ל ולפי פי' זה לא א"ש מ"ש הזוהר דעייל מרגלן בזגין דדהבא. דהו"לל בההוא דעייל במרגלן ובזגין וכו'. ומפני דקדוק זה בחר הרח"ו בדרך הראשון.

וכולא הוה פי' דרשינן ויצר אותו בחרט שהיה מצייר ציורין בחרט אנוש שנתנו לו ערב רב. ועוד דרשינן בחרט היינו הכיס שבו הכניס הזהב וכסי ליה מעינא:

ה"ג מלה דאצטריך באתגלייא לאתגלאה לבתר איצטריך טמירו וכיסוייא בקדמיתא ור"ל דבר שרצינו שיתגלה לבסוף צריך תחלה לכסותו מעיני כל חי שלא תשלוט בו עין הרע. ולכך כשיתגלה לבתר יהיה בקיום חזק:

ומלה דאצטריך בכיסוייא לבתר וכו' פי' ודבר שרצינו לכסותו לבסוף יהיה נגלה תחלה כיון שרצינו לכסות לבסוף אפילו יתגלה תחלה אין היזק:

מחילא דתרין אלין אתעביד פי' מכח שני דברים אלו שעשה. אחד שויקח מידם. ויצר אותו בחרט דכסי ליה מעינא נעשה העגל. ולכך אע"פי דכתיב ואשליכהו באש ויצא וכו'. ולא יתיר. חשיב עליה קרא כאלו עשאו אהרן. ומ"ש

כב"יכול הוא עביד ליה מפני כבודו של אהרן פירש כ"ב אותיות התורה הם שיכולים לומר דאהרן עביד ליה: ה"ג אבל מאן גרים דיתעביד:

חד מדכר וחד מנוקבא כתב בס' א"י הם דכר ונוקבא דנוגה כמ"ש הכתוב עשו להם מסכה

עגל נגד דכר דנוגה וכתב ה"ר צמח שם נל"עד כי עגל כמנין ק"ג והם ק"ג אותיות שיש בד' שמות באחוריהם. מסכה גי' אחורייי"ם דאד"ני והיא נוקבא דנוגה עכ"ל ובזה מובן לשון זה:

קכ"ה קנטרין פי' ק"ך צירופי אלהים עם ה' אותיות אלהים גי' קכ"ה:

דף קצג.

חג למעבד בכו דינא נ"ב לשון שברון כמו והיתה יהודה לחגא לשון שבירה חד ויגוף ה' את העם וכו' פי' עדים והתראה בבני לוי. עדים בלא התראה ויגוף בלא עדים בלא התראה בדקם כסוטות כמ"ש רש"י ז"ל: ה"ג ת"ח ההוא מזבח דקדושה הוה דכתיב וירא וכו'.

הא ישראל הוו פי' וכיון שהם ישראל וכי נתכוונו להגביר ס"א ח"ו. אבל ירבעם חטא והחטיא ולא כמה דאמרו. פי' רז"ל אמרו שכוונת ירבעם בשביל שרחבעם היה יושב בב"המ והוא עומד ונתיירא פן יזלזלו במלכותו לכך עשה עגלי זהב נמצא לדעת רז"ל אין כוונתו להגביר ס"א ח"ו לכ"א ר"ש האמת הוא ירבעם חטא והחטיא:

דודאי חובא בישא עבד נ"ב ובמ' חטא.

לאמשכא להההוא סטר פי' מ' דאצילות.

דף קצג:

דכר ונוקבא אינון כתב הרב בספר א"י שני עגלי ירבעם הם זכר ונקבה דנוגה ה"ג דכר הוה בבית אל נוקבא וכו'. דבתלת ניקודין דמלכא ידע בכל חד מנייהו באן אתר אתתקף. פי' בכח חכמתו בכל תיבה שא"ל הקב"ה ידע על מי רומזת. ועתה הניחה לי רמז על אברה"ם ששם הרחמים ונחת רוח. ויחר אפי רומז על יצחק שהוא גבורה לגוי גדול על יעקב שהוא מכריע בין ח"ג וכוללם ולכך נק' גוי גדול.

ובכרסייא דמלכא רשים פי' שעולים למ' בסוד מ"ן. ת"ח עד לא חטא אדם לשון זה הוא ג"כ בסוף פרשת בראשית ושם פי':

דף קצד:

הוה בכל סטרין לעילא ותתא פי' שעמלק הוא דעת דקליפה ונמצא מחלוקת בכל הו"ק היתה וס"מ נחית לתתא לסייעא לעמלק ועיין בפ' בשלח ד' ס"ה עמוד ב'. פרשת ארחין אוף הכי וכו'. הם שני שבילין שביסוד:

ואי תימא הא כתיב אלהים פי' דמשמע שאלהים ממש הוא שדבר עמו ולא ס"א ותירץ אלא קב"ה אזמין ליה וכו' כלומר שאלהים הנז' בפ' הוא הקב"ה. והקב"ה שלח לו ס"מ שהוא קרי וטומאה וזהו ויקר אלהים:

את קיימא יסוד מאתריה מ':

בפקידה נ"ב כי פקידה בנוקבא:

תמן אתרמי' רזא דאת קיימא פי' שבמ' כלול היסוד שנקרא את קיימא. ה"ג מדבר יהודה ומתמן שרו וכו'. לבתר סטא זינא לזיניה עיין בפ' פקודי דף רכ"ד שאמ' הפך זה רבי אבא פתח הקהל את העם. פי' פליג אר"ח דלעיל דס"ל ויקהל משה דכניש לון מע"ר ורבי אבא מפ' ויקהל כמו הקהל את העם:

ומשה הוה ידע נ"ב ופירוש וישמע יהושע לשון הבנה אי הכי מאי ברעה דמשמע ששמע קול תרועה ואין פירושו וישמע הבנה. אלא ברעה בה' כתיב. ופי' וישמע הבן שהקול הוא ברעה עד כאן לשונו:

דף קצה:
קלא אתער פי' מ'.
בין קלא לקלא פי' בין מ' לזעיר:
דקלא דלעילא פי' זעיר:
לקלא דלתתא פי' מלכות: וע"ד
שמע יהושע ולא משה וכו' פי' זה כמו ד"א דלעיל אמר יהושע דלא הוה ידע מעיקרא עכשיו הבין אבל משה היה יודע כבר לכך לא הזכירו הכתוב. אבל לפי פי' זה טעם שאמר הכתוב יהושע לפי שהוא בסיהרא וכשנפגמה אז ידע והכיר. אבל משה הוא למעלה בזעיר ולא הגיע לו שום פגם לכך לא שמע: בריכו ברכתא הנותן לשכוי בינה:
דקב"ה עאל בגנתא פירש זווג יעקב ולאה: ש"צ רקיעין כמנין ש"מים וכמנין שכינה. ואוריד תרין דמעין נ"ב הם ש"ך ופ"ר בים החכמה דהיינו מלכות דחכמה עכ"ל ועיין ריש פרשת בראשית שנזכר שם ב' פירושים אחרים: ולא אתחשיבו מליליא בר תריסר. כתב הר"ר נתן בס' ש"צ מלשון זה נראה בחורף שהלילות ארוכים אינם נחשבים מן הלילה רק י"ב שעות והמותר שייך ליום וה"ה להפך בקיץ נמצא שחצות לילה תמיד אחר ו' שעות בלילה חורף וקיץ זמנם שוה עכ"ל. ולפי דבריו בחורף שיש בלילה י"ח שעות וביום ו' שעות א"כ יקרא התיקון חצות בשליש הלילה אחר ו' שעות הראשונים אבל בו' שעות האחרונים של הלילה לא יקרא לפי דמימא אינון. וכן בקיץ שהוא להפך שהיום י"ח שעות והלילה ו' שעות לא יקרא התיקון בחצי הלילה כי אז הוא אחר ג' שעות ואין אנו חושבין רק י"ב שעות ובין בקיץ בין בחורף לכן יקרא התיקון סמוך לבוקר שהיא אחר ו' שעות. ודוקא לענין זה אמרינן הכי אבל לענין ק"ש לא יוכל לקרוא ק"ש של שחרית בו' שעות אחרונים של ליל החורף אע"פי שמיום נחשבים:
דאונין דילה נ"ב י"ב אותיות אד"ני:
דא הר הבית נ"ב בריאה:
דא עזרת ישראל נ"ב מלכות כנגד נה"ים:
ומתמן עאלין לגו ההוא אתר דאיקרי מקום קדשו פי' מלכות:
דנשמתין קיימין תמן פי' במלכות:
קדש הקדשים נ"ב יסוד דנוקבא:
ותמן רשימין נ"ב בסוד מ"ן:
תרי שעתי עד דאתפלג ליליא פי' השני שעות שקודם חצות. ומ"ש **ובשירותא דארבע שעתי אמצעין נ"ב צמח נל"עד דגרסינן דתרי שעתי** הפך דברי הר"מל שכתב שיש לומר התיקון תמיד קודם חצות עכ"ל. נמצא דהרב צמח גריס ובשירותא

דתרי שעתי והכריחו לזה לפי שכיון שאמר הזוהר ולא אמרי שירתא בר תרי שעתי וכו'. דהיינו השתי שעות שקודם חצות. א"כ היכי קאמר בתר הכי ובשירותא וכו' פתחי על נהרות בבל הרי השירה היו אומרים לכך גריס ובשירותא דתרי שעתי. ולדעת הרמ"ל דס"ל שהבכייה היא בשירותא דארבע שעתי מפרש מ"ש בסמוך ולא אמרי שירתא וכו' היינו ב' שעות השניים שמחצות ואילך והכי פירושא ולא אמרי שירת' בר תרי שעתי ומפרש הזוהר מתי הם אלו התרי שעתי ואמר עד דאתפלג ליליא דהיינו חצות השני:

דף קצו.

תריסר אלפי עלמין נ"ב י"ב הויו"ת:

שלהוביתא חד דבסטרא דצפון נ"ב גבור' שביסוד דנוקבא:

ובטש רוחא חד נ"ב רוחא דשבק בה בעלה:

ושט בעלמא נ"ב מתפשט בעולמות וההור' שעתא אתפלג ליליא מכאן מוכח כדברי הר"מל שהבכייה והבעיט' ברקיעין הוא קודם חצות ואח"כ איתער שלהוביתא וכו' ואזי הוא חצות לילה. אבל לדברי ר' צמח הרי לא פתחי על נהרות עד שירותא דתרי שעתי דהיינו אחר חצות. ויש לדחוק לפי דעתו מ"ש וההיא שעתא אתפלג ליליא אכל הנזכר לעיל קאי ובא לגלות שהאמת הוא שאפילו פתיחת על נהרות הוא בשירותא דתרי שעתי:

דתרנגולא נ"ב גבריאל

לגגתא דעדן נ"ב יסוד דנוקבא דלאה:

בנשמתהון דצדיקיא נ"ב בסוד מ"ן עכ"ל וכפי זה

קב"ה הוא יעקב אילנין דגנתא פי' הספירות דלאה:

שאו שערים נ"ב שערי ציון עכ"ל והיינו ציון וירושלים שהם יסוד ומלכות דידה:

מי זה מלך וכו' נ"ב מיראת מלך זקן וכסיל.

ויריעו כל בני אלהים הכא דריש ליה לשון שירה הפך מ"ש במ"א:

דהא אוקימנא להאי קרא פי' שמצוה להתפלל עם הנץ החמה וזהו יראוך עם שמש אבל ר' אלעזר מפרש שישראל משבחים עם השמש היא למעלה והם למטה:

נהר יממא הגם שכפי הנראה דברים מעוטים כאלו יספיק להם זמן מועט ודאי שהיו מפרשים כל ענין וענין ע"פי הקדמותיו ונמשך הזמן עד דנהר יממא:

דף קצו:

אי תימא דעל מיתא ויקרא דילי' איהו לא במועד קטן אמרינן למאן דתני שית מאה שופרי משמע דלכבוד המת הוא השופר ואיפשר דהא והא איתא. כי לדחות ס"מ די בשופר א':

דא הוא המלאך המות נ"ב השכינה נקרא מלאך הגואל ונוק' דס"א נקרא שליח של המות:
גוברין אלין דכניש לון זה פי' ג' למה ויקהל היינו מן הנשים אלא לבתר כתפייהו פי' הנשים היו אחורי האנשים ופי' הכתוב האנשים קודם הנשים:
פחות מז' ולא פחות מעשר נ"ב היינו כנגד היכלות הטומא' שהם ז"ת ואז הוא קטרוג אך אם אין הסכמת ג' ראשונות אין מיתה וז"ש ואין פחות מעשר שהוא הסכמת היכל הז' גם כן שכולל ג' ראשונות:
ובאורחא באיתגליא פי' שס"מ נגלה בדרך עם הנשים וז"ש בסמוך ובגין דאשתכח בינייהו באורחא וכו':

דף קצז.

דלא נחתי עלה מי טופנא דע שהרמב"ן ז"ל בפי' התורה כתב וז"ל שאפילו למ"ד לא ירד מבול לארץ ישראל אפ"ה המים נכנסו לה מן הצדדים ולכך כתיב ויכוסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ואפילו דא"י וכתב עליו הרב יפה ז"ל ואישתמיטתי' להרב סוגייא פ' פרת חטאת שאמר שם לרבי יוחנן דס"ל שלא ירד מבול לא"י מהבלא מתו ש"מ שלא היה בה מים אפילו מהצדדים ע"ש באורך ולשון זה של הזוהר מוכח כדברי הרב יפה:
מה שמו ה' פי' אבא:
ומה שם בנו ישראל פי' זעיר
דעאל גו עננא פי' היינו סוד החשמל ועיין בפ' משפטים דף צ"ט ע"א.
דעאל בההוא סערה פי' שהפשיט גופו החומרי ונתלבש בלבוש סערה כדי שבאמצעות סערה יוכל לעלות לשמים וז"ש בסמוך ואשתלל מגופי' ואשתאר בסערה:
וגופא דנהורא אחרא וכו' פי' הוא חלוקא דרבנן נמצא שג' לבושים היו לו גוף החומרי א' ואח"כ הפשיטו ונתלבש בסערה כדי שיוכל לעלות לשמים. שלישי הוא מלבוש העיקרי שהוא חלוקא דרבנן:
דאשתאר בההוא עלמא פי' גוף החומרי הניחו בגלגל חמה וכשיורד לעו"הז מתלבש בו:
ובגופא אחרא אתחזי לעילא פי' הוא חלוקא דרבנן אבל לבוש סערה לא היה אלא לפי שעה כדי שיוכל לעלות לשמים:
ונחית לתתא פי' נשמת בנימין שהיתה בו כמ"ש הרב ז"ל בדרוש אליהו בארבע שנשמה שיורדת לעו"הז היא נשמה מבנימין כמ"ש אליהו לחכמים מבני בניה של רחל אני: יונה מחיליה דאליהו קא אתי כמ"ש שם הרב שחלק יוסף שהיה באליהו נתנו ליונה לפי שד' נשמות היו בו חלק יוסף ויתרו הם נשמה אחת לפי שהיו בו בשעת שנולד ונדב ואביהו

נקראים נשמה אחת לפי שהם תרי פלגי גופא ואחת מגד ואחת מבנימין והחלק שהיה בו מנשמת יוסף נתנו ליונה ויונה בן הצרפית היה.

אליהו סליק פי' נשמה שהיתה בו מגד כיון שעלתה שוב לא ירדה.

בשמלה דא אליהו פי' וב' נסים קא חשיב קרא אחד מי צרר מים והב' בשמלה וכדמפרש:

דף קצז:

רוחא דבר נש ולפי זה בחפניו היינו בתפלה שנשא כפיו לשמים:

כד סליק לעילא אליהו פי' נשמה שהיתה בו מגד:

כד נחית לתתא וכו' פי' נשמת בנימין שהיתה בו שהיא יורדת לעשות נס לצדיקים. א"נ כד סליק קאי ג"כ על בנימין ונקרא שמו. וכד נחית שמתחלק לכמה ניצוצות נקרא בנו:

דא קב"ה פי' זעיר שעלה לבינה הנקרא מי וז"ש וכולהו תלי' דהיינו חג"תם בההוא אתר עילאה דאיקרי מי דהיינו בינה. א"נ י"ל דא קב"ה היא בינה וקאי על מי ושמים שהוא זעיר עלה למי כפי' האחד:

דרעותא קמי קב"ה פי' בינה:

לייחדא רתיכא עילאה: פי' חגת"ם הנזכר:

למהוי כולא חד פי' לזווג זו"ן יחד שהם חג"תם הנזכר: ומ"ש

כדין קלא וכו' פי' בינה רומזת לזעיר שרצונה לעשות זווג זו"ן יחד ואז זעיר אומר קחו מאתכם וכו' והוא משה שהוא זעיר:

דאיקרי שמים פי' זעיר:

אלין תריסר משריין נ"ב י"ב נושאי הכסא:

יקרא דכרסייא קדישא פי' מלכות שהיא כסא עליהם:

לסלקא לעילא פי' ליחדה עם בעלה וז"ש תחלה כד קיימא שעתא דרעותא קמי קב"ה לייחדא רתיכא עילאה שהם חג"תם שהכוונה היא לייחד מ' עם בעלה

אינון רברבין עילאין נ"ב כי אע"פ שיש כמה שרים תחתיהם עכ"ז הם הנושאים ולא אחרים:

באינון בתולתן פי' י"ב הנזכר:

אלין ד' משריין נ"ב ארגמ"ן עכ"ל ושיעור הכתוב ויקהל משה שהוא זעיר את כל עדת בני ישראל שהם י"ב נושאי הכסא ויאמר אליהם קחו מאתכם תרומה שהיא מ' שאע"פי שיש כמה משריין תחתיהם י"ב הם העיקר ומש"ה כל נדיב לב ר"ל בי"ב עצמם ארבעה הם העיקר שהם ארגמ"ן שנקראים נדיבים כמו חג"ת שנקראים נדיבים:

כליליין כל אינון שאר משריין פי' הם שארית הי"ב שנכללים עם ארגמ"ן:

אלא יביאה פי' לשון יחיד לומר שכולם אחדות אחת: וכן יביא לא כתיב אלא יביאה פי' ה' יתירה לרמוז שמעלים אותה לגבי בעלה מעלה אחר מעלה כדי להזדווג. וי"מ דמדכתיב יביאה דרשינן לשון ביאה לומר שכוונתינו היא לצורך הזווג שנקרא ביאה: את לאסגאה כל אינן משריין וכו' פי' אע"פי שיאמר הכתוב כל נדיב לב שהם ארגמ"ן לא יעלה על דעתך ששארית הי"ב אינם נכללים עמהם לכן אמר קרא את לרבות שארית הי"ב שנכללים בד' שהם ארגמ"ן וז"ש בסמוך

אלין תריסר משריין עילאין דכלילן כולהו בחדא בכללא דארבע ונ"ב כי מיכא"ל כלול מג' וכן כולם:

זהב וכסף וכו' זה הפך ממ"ש בפ' תרומה והכא חשיב מין עורות לחד ונמצא ג' מחלוקות בדבר מ"ש רש"י: ודברי הזוהר דפ' תרומה דף קל"ה. ומ"ש הכא. ועיין מ"ש שם בתרומה דף קל"ה וקמ"ח ע"א אמר כל הני י"ג אינון כפי' רש"י ז"ל והכא חשיב י"ד מינים סלקין לכרסייא נ"ב מ':

קדישא נ"ב בבריאה:

לאעלא לה לעילא לאצילות לאתחברא בבעלה יחוד:

בגין למהוי כולא חד זווג: בגין דאשתכח עמה ביקרא עילאה סוד הטיפה הנק' יקר שקיבל גם הוא מלמעלה עכ"ל:

מלכא עילאה פירוש זעיר.

על כרסייא קדישא פירוש מלכות:

למהוי כולא חד נ"ב יאהדו"נהי.

וכדין איהו חדוותא דכולא: נ"ב גם באריך:

הכא שארי לממני פי' במלכות שהיא המשכן:

זהב בקדמיתא פי' לפי שהחסדים מתפשטים תחלה בזעיר ואח"כ הגבורות

כל לאכללא כל שאר רתיכין פי' כל המחנות שתחת הי"ב שכולם נכללים עמהם.

ודא איהו לבא דכולא נ"ב מלכות יוצאת כנגד הלב:

דף קצח.

לעילא נ"ב בבריאה

וסלקין לה לעילא נ"ב באצילות:

איקרי תרומת ה' נ"ב אשת המלך:

בגניזו בטמירו ביקרא נ"ב כנגד חב"ד

שתין מקורין נ"ב ו"ק דזעיר

מעם גנזא דחיין נ"ב יסוד הבינה:

לאהנאה עלמא נ"ב מ' עכ"ל ושיעור הכתוב וכל חכם לב בכם שהם ו"ק דזעיר המשפיעים למ' הנקרא לב יבואו דהיינו יקבלו הארה מיסוד דאימא ולבתר ויעשו יתקנו המ' ואע"ג דהא אוקימנא פי' שאז"ל ואת הנפש הם הגרים שהיה מגייר אבל רבי יהודה מפרש ואת הנפש הם העניים שהיה מחזיר נפשם במזונות שנותן להם וכאלו ברא אותם. ואוקים ברישא דדרא לר"ש לכן פתח ר' אבא בפ' לא בחרתי בעיר וכו' כדי להודיע שבח רשב"י ובזהר מוגה הגיה וכדין אסתכל קב"ה בעלמ' וכו' ואוקים ברישא לדוד הה"ד ואבחר בדוד עבדי מלתא חדתא וכו' עכ"ל. ור"ל שרבי אבא מסיים בענין דוד שהתחיל. ומה שנל"עד הוא מה שכתבנו ואין צריך הג"ה. אל תקרי שברו אלא שברו כתב בס' א"י שר"ל אל תקרי שברו לשון בטחון שהוא בש"ין שמאלית אלא שברו לשון שברון בשי"ן ימינית:

דף קצח:

ואמרו לי מה שמו מה נ"ב ס"ת הוי"ה ה"ג ותזכון לחיי עלמא דאתי.

אבל אתון קדישין עליונין קחו מאתכם וכו': **נ"ב כבר היא שורה עמכם וצריך שתקחוה מאתכם ותרימוה לה'**

מאן דשרי לארמא נ"ב כי על ידי עסק התורה מעורר מ"ן ה"ג בההוא יומא אתני עמיה דחשך לשמשא במצרים. ה"ג ועבר מההוא כנישו וכו':

דף קצט.

דא איהי נשמתא פי' יונה היא הנשמה כדמפ' והספינה היא הגוף והים הוא עו"הז:

ה"ג כספינה בגו ימא רבא ההיא סערה דאיהי גזרת דינא נ"ב נקרא גוף הנחש קליפה קדמאה והנחש בסדר הקליפות נקרא עון רוח סערה. וז"ס אין מיתה בלא עון וכנגד אף שהוא ענן גדול אמר הכתוב סכות באף וכו' סכות בענן. ועון הוא א' בפסוק והוא רחום יכפר עון וכו':

גזרת דינא אזיל וסעיר נ"ב של מ' הנקראים עכ"ל ואע"פי שלעיל אמרנו שהים הוא עו"הז ירמוז ג"כ דיני המלכות:

דף קצט:

וכד עאלין ליה לבי קברי דהוא אתר דדינא ופי' הכתוב ויטלוהו ביד גזר דין של המלכות הנקרא ים

אשכחנא מלין לאסוותא פי' כמו שהדג הזה היה חי ואח"כ מת ואח"כ חיה כן האדם היה חיה ומת ואח"כ בתחייה חי.

לאתערא בקדמיתא פי' שמתי ארץ ישראל הם חיים תחלה ומ"ש ולבתר וארץ רפאים תפיל היינו אחר שמתעוררת א"י ע"י הקול הנזכר לעיל. כמ"ש וזמינא קלא חדא וכו'

ואח"כ וארץ רפאים תפיל והיינו תח"ה וכמ"ש לעיל. כיון דאיתער ההוא קלא ביני קברי כדין כל קברייא יקיאו לאינון מיתייא דבהון הה"ד וארץ רפאים תפיל. א"נ י"ל לאתערא בקדמיתא היינו מתי ארץ ישראל. ולבתר וארץ רפאים תפיל היינו מתי חוצה לארץ:

דף ר.

דהיכלא עילאה דקב"ה אורייתא איהי פי' שהמלכות הנקרא תורה שבע"פ היא היכל לזעיר וכן הבינה הנקרא ג"כ תורה שבע"פ היא היכל לאבא.

ספר לעילא פי' אבא.

ספר לתתא פי' מי' מלכות

זכרון אתר קיימא קדישא פי' יסוד כל חיין דלעילא. פי' כל המוחין נכללים בו.

ספר זכרון תרין דרגין נ"ב ויסוד

וכולא מלה חדא פי' ספר זכרון כמו שם ה' שהם יסוד ומלכות.

שם לעילא נ"ב חכמה

אתרשים ממה דלא ידיע פי' מאריך

ולא אתרמיז בידיעה כלל פי' מעתיק יומין.

נקודה עילאה נ"ב חכמה

מקצה השמים וכו' פי' שמים הוא זעיר וקצה העליון הוא יסוד דאימא וקצה התחתון הוא יסוד דזעיר. והביא פסוק זה לומר שקצה השמים שהוא יסוד הוא זכרון.

דאיהו שם מההוא זכרון פי' שמלכות מקבלת מיסוד.

דנטיל כל חיין דלעילא נ"ב מוחין דקיימא בחושבנא פי' שכל החשבונות בסיהרא אינון.

דא הוא ולחושבי שמו פי' שכשמו שהיא מ' יש בה חשבון.

חד מלה הוא בכל סטרין פי' חושבניה דדין כחושבניה דדין ש"ם ספ"ר הם חשבון אחד.

נקודה דא נ"ב מלכות

באמצעיתא נ"ב ע"ג היכלות סטרין נ"ה ו' היכלות:

בספר תתאה נ"ב מ' עכ"ל ור"ל היכלות הבריאה חיותם מהמ'.

ולא קיימא אלא בכתב נ"ב בינה עכ"ל ולפ"ז תורה שבכתב הוא אבא הגנוז בכתב שהיא בינה

מאן איהו עלמא דאתי פי' קאי על כתב ומאן איהו על פה וכו' נ"ב פ"ה ע"ה גי' הכס"א הם ההיכלות שהנוקב' רוכבת עליה' בגין דלאו אינון בכללא דכתיבה דלעילא פי' בי"ע אינם בכלל זו"ן דאצילות שתיקונ' הוא מאימא הנקרא כתב וז"ש דלאו אינון בכללא דכתיבה ותורה דא נ"ב מלכות.

קיימא על פה פי' הם ההיכלות כדלעיל.
ותורה עילאה נ"ב חכמה
אתעביד היכלא לגביה פי' בינה הנקרא כתב נעשית היכל לאבא.
ואיקרי על פה פירוש באו"א שהם אחדות א' אנו אומרים תורה שבכתב דהיינו אבא בנו אימא. אבל היכלות הבריאה שנודע שב"יע כולם נקרא עלמא דפירודא. אנו אומרים תורה שבע"פ ולא תורה שבפה.
בגין דלא איתיהיבת פי' קאי על רתיכהא הנזכר שהם היכלות שאינם בכלל אצילות שיונקים מהבינה הנקרא כתב. ה"ג לא איתעבידו היכלא להאי נקודה.
דקיימא עלייהו נ"ב על י"ב בקר
אינון עשר דרגין פי' ט' ספירות דזעיר ומלכות המשלימתו הם עשר. סלקין למאה כל ספי' כלולה מעשר.
אלא לה ולבעלה ואינון תרי מאינון מאה נ"ב יסוד דזעיר ויסוד דנוקבא אחדות א' עכ"ל ור"ל יסוד שביסוד זעיר ויסוד דמ' הם תרי ממאה א"נ אינון עשר דרגין הם עשרה נקודות שיצאו מעיני א"ק והם י"ס דאצילות כי שלשה נקודות ראשונות הם או"א ואריך. וששה נקודות הם ו"ק. ונקודה עשירית היא מ' הם מאה בכללות גדול' ותרי הם יסוד דיסוד ויסוד דמ' כי ביסוד עצמו יש י"ס וכן במלכות כפירוש הראשון.

דף ר:

אתקינו עולימתהא נ"ב היכלותיה
לגבי מלכא עילאה פי' יסוד דאבא דבגו יסוד דזעיר כמ"ש הרב ז"ל סמיכות גאולה לתפלה היינו שסומכים היסוד הנקרא גואל והארת יסוד אבא בתוכו. כדי להעלות התפלה שהיא המלכות מבריאה לאצילות ולכך צריכים אנו לעמוד מקמי מלכא עילאה שהוא יסוד דאבא דנפיק לקבלה עכ"ל ס' הכוונות. וז"ש הזוהר ואיהי נטילת גרמה לגבי מלכא עילאה שהוא יסוד דאבא שבכחו היא עולה לאצילות. ומ"ש כיון דמטו לגאל ישראל כדין מלכא קדישא וכו'. הוא יסוד דאבא הנזכר ומ"ש
ואנן מקמי מלכא בעינן לקיימא פי' הוא יסוד דאבא הנזכר ופעמים קורא אותו הזוהר מלכא עילאה ופעמים מלכא קדישא עילאה.
אושיט ימינה לגבה פירוש בברכת אבות:
ולבתר שמאליה פירש באתה גבור דשוי לה תחות רישה כמ"שה שמאלו תחת לראשי ואין להקשות דקרא כתיב שמאלו ואח"כ וימינו. ובתפלה אנו מקדימים הימין תחלה

ואח"כ השמאל כבר תירץ הרב ז"ל בליקוטים שצריך התעוררות הימין תחלה. ועיין מ"שב וארא דף כ"ח:

אתחבקו תרוייהו פירש באתה קדוש.

באינון נשיקין פירש הם האמצעיות שהם סוד הנשיקין.

לתלתא אחרנין פי' רצה ומודים ושים שלום שהם סוד נה"י מורים על הזווג וז"ש לאתערא חדווא דטמירו דהא מאלין תלת אתברכא בדביקותא אחרא.

בחדווא גניזא דאלין תלת נ"ב כי שלשה ראשונות סוד החיבוק והאמצעיות סוד הנשיקין. והאחרונות סוד הזווג.

לממסר נפשיה פירש שמעלה נשמתו בסוד מ"ן בנפילת אפים

צרורא דחיי נ"ב צוררת אל חי שהיא היסוד בתוכה

ה"ג דאי בההיא שעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין וכו' וז"ל הרב בס"הכ סוד נפילת אפים תכוין להפיל עצמך מהאצילות עד העשייה ותכוין לברר מ"ן מן העשייה ותכוין להוריד נפשך שתלקט אותם ותעלם ליצירה. וע"י רוחו שהוא מיצירה יברר בירורין שביצירה ויעלם לבריאה וע"י נשמתו שהיא מבריאה יברר בירורים שבבריאה. וכל אלו הבירורים יעלם לאצילות ביסוד דנוקבא דזעיר. ויכוין להכניס נר"ן שלו עם אותם הבירורים בתוך יסוד הנוקבא ואז כשירדו מיין דכורין אז הקב"ה מוריד שפע גדול לנפש האדם הזה שגורם זה וז"ס הנזכר בזוהר כי האדם המכוין בנפילת אפים נוטל חלק ברכתו תחלה עכ"ל. וז"ש הזוהר דאיהי נקטא נפשין ורוחין שהם נפש ורוח דבי"ע ומעלה נפשו גם הוא שם. וכן לקמן אמר דאינון נפשין ורוחין ונשמתין דאיהי נקטא. ואף על פי שבמקום אחר אמר הרב ז"ל שהנפש עולה בנ"א והרוח באשרי ונשמה ביענך. תירץ הר"חו ז"ל שבנ"א מעלה נפש בבי"ע. ובאשרי רוח בבי"ע וביענך נשמה דבי"ע. ונפש דיצירה תקרא רוח ונפש דבריאה תקרא נשמה. נמצא שהכל אמת עכ"ל. ואין לפרש שהזוהר שאמר נר"ן הוא ע"י אשרי ויענך דזה אינו שהרי אינו מדבר רק בנפילת אפים:

לאתכללא מכל סטרין פירש ממ"ד וממ"ן וז"ש מלכא ומטרוניתא שר"ל שהמלך יש בו מ"ד: והמ' יש בה מ"ן וכשמתחברים זו"ן נותן לה גם המ"ד ונמצא שהיא כלולה ממ"ד ומ"ן.

מלעילא ומתתא פי' מ"ד ומ"ן אי נמי יש לפרש מ"ש מלכא ומטרוניתא ר"ל גם הזעיר נכלל ממ"ן ומ"ד כי כתב הרב ז"ל שהרוח שעולה במ' הוא מעורר מ"ד. ונפש מעוררת מ"ן ומלת לאכללא דלעיל קאי על מלכא ומטרוניתא:

בנשמתין מלעילא פירש נשמות שכבר מתו. ומה שכתב בנשמתין מתתא הם נשמות החיים שעולים בה בסוד מ"ן:
כגוונא דההוא שלם דלעילא פירש יסוד שהמשיך לה מ"ד כן נשמת הצדיק התחתון שהוא עולה בה בסוד מ"ן נקרא גם הוא שלם.
יבוא שלום פי' יבוא הצדיק הזה הנקרא שלם:

דף רא.

חכם הא אוקמוה וכו' פי' במ'.
נבון כמה דרגין וכו' פירש ביסוד.
בלב חכם ולא באתר אחרא פירש שחכם הוא בלב שהיא המ' ולא באתר אחרא שהוא היסוד. וז"ש בגין דקיימא בלב כי חכם הוא בלב.
ונבון לעילא ותתא פירש ביסוד ומ' כיון שנבון הוא יסוד והוא משפיע למ' א"כ אחז בשניהם. וז"ש לעיל יודע צדיק נפש בהמתו שהיא מ' הנקרא בהמה גימטריא ב"ן וז"ש אסתכל בדיליה ובאחרנין.
אית פולחנא דקב"ה וכו' כדי להבין מאמר זה אקדים מ"ש הרב בסוד א"י וזה כללות דבריו דע כי כל מצות מעשיות כתפלין וסוכה ולולב כיוצא הם בחיצוניות העול מות אע"פי שיש בהם מוחין הם בחיצוניו'. וכל המצות שהם בדיבור לבד כתפלה ועסק התורה הכל הוא בפנימיות. ונמצא כי בכל ה' פרצופים שבכל עולם מאבי"ע יש בהם חיצוניות ופנימיות וכל המעשה הוא וברכותיו הוא בחיצוניות. אור פנימי מהמעשה. ואור מקיף נגד הברכה אכן כל דבר התלוי בפה כמו התפלות ועסק התורה הוא בפנימיות. ואמנם הכוונה במחשבה היא הנשמה בין לחיצוניות כגון כוונת עשיית המצות. בין לפנימיות כגון כוונת התפלות. כי יש נשמה לחיצוניות ונשמה לפנימיות וז"ש בפ' ויקהל ענין המעשה והדיבור זה בחיצוניות וזה בפנימיות: שהם תריסר איברים פנימיים הכוללים עשר ספי' דכלים פנימיים ונתבארו בפרש' פנחס. ודע כי כל החיצוניות הוא משם ב"ן וכל הפנימיות הוא משם מ"ה שהוא רוח דזעיר שבא מאבא ונקרא שקיו דאילנא עכ"ל הרב:
ובזה נבוא אל הביאור מ"ש אית פולחנא דקב"ה פי' שהוא תיקון חיצוניות העולמות.
דקיימא בעובדא דגופא וכו' פי' שתיקון החיצוניות של העולמות הוא ע"י מצות מעשיות כמ"ש הרב ז"ל.
ואית פולחנא דקב"ה דאיהו פולחנא פנימאה יתיר פי' הוא פנימיות העולמות. ולכך אמר

פנימאה יתירו קיימא בההוא פולחנא פנימאה פי' שתיקון העולמות תלוי בתפלות ועסק התורה שהם תלויים בדיבור ולא במעשה.
בגופא אית תריסר שייפין פי' מורינו הם שתי ידים ושני רגלים שני אזנים שני עינים הפה החוטם והגוייה והראש הם י"ב דקיימי בעובדא דגופא:
ופולחנא דקב"ה דעובדא קיימא בהו פי' חצוניות העולמות תלוי בהם שעל ידם נתקן.
פנימאין לגו מן גופא נ"ב עיין בפרשת פנחס דף רכ"ב עד דף ר"ל ביאור על זה עכ"ל וכוונתו על מ"ש בשם הרב לעיל ונתבאר בפ' פנחס וכתב שם הזוהר שהם קנה ושט ריאה קיבה איצטומכא וכו' ע"ש:
לאתתקנא בהו תיקונא דרוחא פירש ע"י הדיבור שהם התפלות ועסק התורה נתקנו י"ס הפנימיות דזעיר שהם רוח דזעיר כמ"ש לעיל בשם הרב. וז"ש נמי בסמוך צלותא דבר נש איהו פולחנא דרוחא:
דשולטנהון ביממא פירש מלאכי זעיר.
דשולטנהון בלילייא פירש מלאכים מהמלכות:

דף רא:

כדין שכינתא קדמה ונחתא נ"ב ט' נקודות יורדות בבריאה עכ"ל ור"ל כמ"ש הרב זל"ה שבתחילת הלילה לוקחת לאה מרחל ט' ספי' שלה בהלוואה וכתר של רחל יורד לבריאה. ובחצות השני ע"י עסק התורה בעו"הז מעלים הכתר מעט מעט עד אור הבוקר שנקשר בזרוע שמאלי דזעיר וט' נקודות דילה יורדות לבריאה ואח"כ אנו מעלים אותם ע"י התפלה לאצילות ע"כ קיצור לשונו. ובזה תבין מ"ש הר"חו ז"ל ט' נקודות יורדות לבריאה.
דמצוה וקדושה נ"ב ציצית ותפילין
גזרדי"א שמיה נ"ב עם האותיות והמלה גי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והת"ת כולל כולם מזרח להההיא מלה דצלותא פירש התפלות שמתפללים כל ישראל. אבל המתפלל על שונא שיש לו או אם יש לו שום צרה ענינה לקמן.
עד ההוא אוירא דרקיעא פירש המלאך הזה הממונה לסטר מזרח מעלה אותה עד אויר הסמוך לרקיע ומשם באים ממונים אחרים ליטלה כמ"ש בסמוך דתריסר אתוון כתב הרב הוא שם אהי"ה הוי"ה אד"ני משולבים הם י"ב אותיות. והאי איהו שמא דשליט באוירא נ"ב שם ב"ן י"ב בת"ת שולט באויר כי אויר רוח ת"ת: וסלקין בההיא מלה אע"פי שאמר לעיל שמלאך הממונה בסטר מזרח הוא שמעלה התפלה. וכאן אמר שהאותיות

הם המעלים אותה. י"ל שהמלאך בכח י"ב אותיות הנזכרי' הוא מעלה אותה נמצא שהכל אמת וז"ש וההוא ממנא וכו'. כולהו סלקין ביה עד רקיעא.
פסגני"ה שמיה נ"ב עם האותיות והמלה גי' א"ל אל"ף למ"ד חותם דרום חסד אל: דאינון ד' אתוון הם ד' אותיות הוי"ה ובכחם הממונה הזה שהוא לסטר דרום מעלה התפלה הזאת שמתפלל האדם על איזו צרה שיש לו:
פתחי"ה שמיה נ"ב עם האותיות והמלה והכולל גי' תק"י אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם א' א"ל אל"ה אלה"י אלהי"ם וכולל של ב' אלה"ים והיינו חותם צפון וז"ש מצפון תפתח הרעה פת"חיה. ונטלי כולהו האי מלה בכאן לא הזכיר הזוהר שם המעלה אותה.
רקיעא קדמאה פירש מ' דעשייה לסטר מערב נל"עד שכל התפלות הללו הם עולים לסטר מערב לפי שמערב היא המ' שכוללת כולם.
ט' פתחין פירש נגד ט' אותיות דב"ן וכן כתב הר"חו לקמן.
זבול"יאל נ"ב עם האותיות והמלה והכולל גי' א"ל אדני דעשייה בחינת מערב:

דף רב.

רקיעא תניינא נ"ב נגד יסוד
תריסר תרעין נ"ב נגד יסוד וזה שער השמים. י"ב מזלות דיסוד י"ב הוי"ות.
ענ"אל נ"ב עם האותיות גי' יו"סף שהוא רקיע זה
על כמה משריין נ"ב שיסוד נקרא צבאות
עזר"יאל סבא נ"ב גי' שד"י עם ג' אותיות והכולל והוא חסד דשרי בפום אמה
מארי דגדפין נ"ב כנף גי' קנ"א דיסוד מארי דמשריין נ"ב צבאות
מליין עיינין נ"ב אור עיינין תלוי ביסוד
מאריהון דאודנין נ"ב ב' ביעין בחינת אזנים
בעלמא עילאה פירש בינה ולכך אמר דלא איצטריך למשמע שא"וא נקרא קלא דלא אשתמע וז"ון קלא דאשתמע
ה"ג בר תרין קצין וכו' קלא ודיבור חד: פי' נגד ז"ון.
רקיעא תליתאה נ"ב רקיע זה נגד נ"ה
חד שרביטא הוא בחינת היסוד הנקרא שרביט:
בטש בההוא שרביטא בתר דסגיד פירש אחר שמשתחוה השרביט לתפלה אזי מכה הממונה באותו שרביט בטינרא תקיפא דזהיר וטינרא זו היא קדושה ולכך אמר הזוהר דזהיר ולא אמר טינרא תקיפא סתם כמ"ש בפ' תצוה. דהתם קליפה והכא קדושה. שע"ה חיילין הם נגד מש"ה עשה חסד. שע"ה חסד דלא תחות גרסינן:
ולא נפקין בר ההוא זמנא פירש כדי לראות מעלת ישראל ותפילתם.

רקיעא רביעאה נ"ב ת"ת
שס"ה משריין נ"ב גי' ה"פ חסד עם ה' כוללים
דבוסמין דגנתא דעדן נ"ב השפעת יסוד הבינה עכ"ל ונל"ע עד לפי שיסוד הבינה הוא בת"ת זעיר ורקים זה הוא בחינת הת"ת רקיעא חמישאה נ"ב כנגד גבורה:

דף רב:

רקיעא שתיתאה נ"ב נגד חסד
לשבעין תרעין נ"ב הם נגד ע' שמות דע"ב כי הב' הם כוללים
רקיעא שביעאה נ"ב היכל ק"ק רקיע שביעי
וסנדל פירש הוא שר העשייה:
לגו ז' היכלין פירש דיצירה.
וברכות לראש צדיק נ"ב השפעת היסוד
נטלא ברכאן כנסת ישראל נ"ב עת הזווג:

דף רג.

ה"נ אתא רבי אבא ונשקיה אמאי כניש לון בגין לממסר לון שבת כמלקדמין. פירש זה טעם ד' לויקהל משה כי רבי חייא בריש הפרשה ס"ל דכניש לון מע"ר לומר קחו מאתכם ולא מע"ר. ורבי אבא ס"ל שם ויקהל כמו הקהל את העם וכו' אנשים ונשים וטף. ור"ש ס"ל ויקהל כניש גוברין לחודייהו ור' יצחק דהכא ס"ל כניש לון בשביל השבת לתת השבת להם לבדם כדמפרש.
ודא איהו דלא נטירו אינון ע"ר פירש למה לא נטירו וכו' מפני ששמעו שאמר ה' ביני ובין בני ישראל נתקנאו ועשו העגל ויצאו מדת התורה וז"ש ודא איהו דלא נטירו וכו' שהשבת הוא כנגד כל התורה כולה ולא רצו בשמירת השבת ובכל התורה:
ה"ג ביומא שתיתאה בשעתה דמטי זמנא דערב כוכבא חד מסטרא דצפון נ"ב ס"מ של אש מתלקחת:
ע' כוכבין נ"ב ע' שרים:
סחרנייהו דאלף טורין נ"ב היינו נוגה ועיין ענין אלף טורין בפ' בראשית שהם נגד אל שד"י במילואו
גוונין אחרנין דלגו מניה נ"ב אלו הגוונין דנוגה:

וההוא חוורא על לגו פירש זה המדורא מושך אותו אליו והוא נכנס לפנים מפני שלא ינק ממנה ועכ"ז נוצחו ונכנס המדורא לפנים ממנו וקריב לגבי ההיא נקודה נ"ב יסוד דנוקבא.

חמא להאי חיזו: פירש לס"א

בתיקונא דלא קיימא וכו' פירוש בתיקון שאין לו קיום עד דשליט ההוא כוכבא היינו ס"מ של אש מתלקחת וכלולים עמו ע' שרים ואזי הקליפות יש להם קיום. אבל רוח סערה דא איהו ההוא כוכבא: עכשיו מפרש פסוק והנה רוח סערה כולו על ס"מ של אש מתלקחת שהוא כוכבא הנזכר: ולא כמבואר במקום אחר שהפסוק מדבר על ד' קליפות. והכל אמת כי ע' פנים לתורה

מן ההוא סטרא קא אתיין פירש מסיגי הגבורות הנקראים צפון וז"ש סוספיתא דדהבא.

דקיימא בחורבא נ"ב נתבאר בפר' תצוה כי שם שליטתם

שליט בגו נקודה דיישובא נ"ב ח"ו בעת שליטתו על השרים עכ"ל ואיירי בשעתא דחבו ישראל כמ"ש בסמוך ולכך שולט בא"י שהיא נקודת היישוב אבל כשעושים רש"מ אין לו שליטה בא"י וז"ש וכל מלין דיישובא בר ארעא דישראל דהיינו כשעושים ר"שמ כדמפרש כד שראן ישראל בגווה איהי לא שלטא עלייהו ולבתר דחאבו ישראל שלטא על ארעא קדישא. ו

ה"ג שלטא וכו': דא איהו עננא דחשוכא פירש כוכבא הנזכר הוא ענן חשוך:

דף רג:

האי איהו עננא דנהיר פירש חסד ראשון שנקרא ענן יומם דכליל כונהו יומי וז"ש וכל נהורין איתחזון גו ההוא עננא.

כיון דשליכו פי' מפני ששולט על ע' כוכבים שהם ע' שרים לכך נקרא גדול.

לא אעדי מניה לעלמין פי' שהדינים הקשים תמיד הם בו.

אע"ג דכל האי קיימא ביה פי' אע"פ שיש בו דינים קשים הנזכרים עכ"ז ונוגה לו סביב דהיינו ניצוצות הקדושה שבתוך הנוגה שמשם חיותו.

ההוא נוגה לו מגו פי' שהנוגה הוא לפנים מג' קליפות אחרים.

מתוכה דההוא נוגה כעין חשמל וכו' כתב הרב בספר ק"י כי ג' קליפות רוח ענן ואש הם מילה ופריעה ואטיפו דדמא ובתוכה הבשר עטרת הגיד והוא החשמל ונקרא בשר כי אלהים דיו"דין שי"ן ובריבוע ר' וב' כוללים הרי בשר וזה החשמל הוא חיות אש כי הוא אלהים דיו"דין ש' עם הכולל. ועל זה החשמל סובב הנוגה קליפה ד' והוא העור הדק שעל עטרת הגיד עכ"ל. וז"ש הזוהר חיון דאשא ממלא. כד ערלה שארי על קיימא קדישא.

ז"ל הרב באוצ"ח דרוש המילה הנה נתבאר בזוהר בפ' ויקהל ענין הקליפות ואיך יש קליפה דקה הנקראת קליפת נוגה בסוד כעין החשמל מתוך האש כדין איקרי חשמל חש ואיתגלייא מל כד"א מל יהושע ואע"פי שאין כאן ביאורו נאמר בקיצור ענייננו הנה בתחלה טרם שיתפשטו החסדים הנה אז הערלה שהיא קליפת נוגה חופפת ונאחזת שם ביסוד שלו סביב ובהיות ערלה זו חופפת על היסוד אין החסדים יורדים עד היסוד שלא יינקו הקליפות מהם. ולא די שאינם יורדים עד היסוד אלא אפילו במקום המגולה למעלה שהוא בשני שלישים התחתוני' דת"ת דזעיר ובנ"ה ולכן נשארים למעלה בשרשם בדעת דזעיר ואח"כ כשנימול וכורתים הערלה ההיא ומסתלקת משם קליפת נוגה הנזכר ואז יורדים החסדים ומתפשטים במקומם בשני שלישי הת"ת ובנ"ה דזעיר. והנה ב' הוי"ות דנ"ה הם גי' ב"ן וי"ח שבת"ת הם גי' מ"ל מן חשמל כנזכר בזוהר בפר' ויקהל דכד איתעבר קליפה נוגה איקרי מ"ל עכ"ל. ובזה נבין דברי הזוהר מ"ש כד ערלה שארי על קיימא קדישא היא קליפת נוגה הסובבת על היסוד.

לסאבא מקדשא פי' שיונקת מהמלכות הנקרא מקדש. א"נ י"ל מקדשא הוא הדעת שממנו מתפשטים החסדים.

אתעכב מלגלאה וכו' פירש מפני שלא תינק קליפת נוגה מהחסדים המגולים שעולה בהם מ"ל כמ"ש הרב. לכן החסדים לא די שלא ירדו ליסוד אלא גם במקום המגולה לא ירדו ונשארים בשרשם בדעת. ומ"ש

וכד האי נוגה עאל לגו פירש טוב של נוגה נתברר ונכנס בקדושה. והרע של נוגה עם ג' קליפות האחרות נפרשו מהקדושה וז"ש ואפריש בין ערלה ובין מקדשא. וז"ש

ההוא מקדשא אתעכב מלגלאה וכו' ר"ל מקדשא שהיא מלכות או הדעת מעכבים שלא ירדו החסדים ליסוד בשביל שלא ינקו הקליפות ומ"ש

ח"ש ואיתגלייא מ"ל פירש אחר הפרד הקליפה מהקדושה מיד מתגלים השני חסדים ושני שלישים שהם גי' מ"ל. א"נ י"ל כמ"של בס' ק"י ג' קליפות הם שהם מילה ופריעה ואטיפו דדמא. וקליפת נוגה היא העור הדק שעל הבשר. ולפ"ז נראה כד ערלה הם ג' קליפות ובשבילם אין החסדים יורדים: ומ"ש וכד האי נוגה וכו'. פירש אחר שהוסרו ג' קליפות והנוגה הבדיל בין הקדושה ובין הג' קליפות אזי מתגלים מ"ל שהם הע' חסדים הנזכר:

וכד איתגלייא חשמל איתעבר נהוריה פירש תחילה היה האור של הכוכבא איתחזי ולא איתחזי וכד איתגליא חשמל אזי איתעבר נהוריה לגמרי. ופירש חשמל לפ"ז היינו לומר חשמל ר"ל חש האור וכרת הקליפה לגמרי ומל לשין כריתה.

איהו ברזא דקרא פירש שהפירוש הראשון מיושב היטב על המקרא יותר מהשני.
בהאי נוגה מפתי לאתתא לנטלא נהורא כתב הרב בספר א"י אותם השלשה לבושי החשמל של אד"ה אחר החטא לקחתם קליפת נוגה כמ"ש בפ' ויקהל בהאי נוגה מפתי לאתתא לנטלא נהורא והם הנהורין של זה החשמל. כי מהמוח אינו יונק כלום ח"ו רק מהחשמל עכ"ל: וז"ש כאן
בהאי נוגה מפתי ר"ל באמצעות הנוגה מפתי הס"א שהם הג' קליפות החיצונות לאתתא שהיא המ' לנטלא נהורא שהם הג' חשמלים שלה שנתנה לאד"ה ונפלו בנוגה ומשם יונקים הג' קליפות: שוי ההוא נהורא הא קליפת נוגה:
לקבליה דברית היינו המ' ובג"כ מפתי ליה ונטלא נהורא היינו אור החשמל:
לאעלא גו גווינין פירש של נוגה.
חד שלהובא נפיק כתב הרב בס"הכ שהוא כח הגבורות העליונות שבאים מא"וא הנקרא י"ה והם שלהבת י"ה:
ת"ת ביומא ו' כד מטא זמנא דערב דלי"ג וכו' כיון דבטש ביה מתגלגל וכו' בח"י דף ל"ב ביאר הדברים שביום ו' בא כוכב אחד מצפון ועמו ע' כוכבים אחרים וההוא כוכב מכה באותם כוכבים ונעשו כולם כאחד ואותו כוכב מתפשט ונעשה כמדורא חדא מלהטת בכל העולם וכו'. ולערב קופצת ההיא מדורא ורוצה לעלות וכיון שישראל מתקנים כבוד השבת כל א' וא' לפי תיקונו אז יוצאת שלהבת א' מצד החסד ומכה באות' מדורא ואז היא בורחת ונטמנת בנוקבא דתהומא:
ורבינו הקדוש האר"י ז"ל ביאר כי אותה מדורא ה"ס נוגה חצי טוב וחצי רע: והיא רוצה לעלות לקדושה שידובק שם הטוב שבה ולפי שהרע שבה שאין בו טוב כלל רוצה ג"כ לעלות עמה ואין חפץ הוא ית' ברע הגמור לכן שולח השלהבת של אש מצד החסד להכות בה כמ"ש אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו ועי"ז נפרד הרע ונטמן בתהום רבה והטוב עולה ולפיכך לעומת ההוא שלהובא נפל החיוב לרחוץ הפנים וידים ורגלים במים חמין להבריח הרע והזוהמא של הרוח הטומאה השורה שם. ויעש בריי"חים כמ"ש בזוהר בפירוש שעל עיקר זה הוא ענין הרחיצה זו בחמין להעיר ההוא שלהובא באשא ע"י מש"ה אש שלהבת י"ה ע"י השמות הקדושים היוצאים מלמעלה כמנין שלהבת כמ"ש בס' מ"ח דף פ"ח ע"ב ע"ש ולפיכך אפי' טבל צריך לרחוץ עוד אחר הטבילה פניו ידיו ורגליו בחמין:
בנוקבא דתהומא רבא פי' בינה דבריאה דקליפה כמ"ש הרב ז"ל.
איהו מסטרא דימינא: פי' מהמוחין דאו"א הנקרא ימינא כמ"ש הרב

ושליט על ההוא מדורא פי' אע"פי שיוצאים מנוקבא דתהומא רבא עכ"ז שולט השלהובא על המדורא כל ליל מוצאי שבת.
אלא כד עאל שבתא מסקנא דתירוצא הוא לקמן בדף ר"ח שאמר שם וז"ל בגין דכל אישין אחרנין איתטמרו ואיתגניזו ביומא דשבתא בר אשא חד דקדושה עילאה דאיתגליא וכו': **וכד האי אשא איתגלייא כל אישין אחרנין איתטמרו וכו' ור"ל שאש המזבח שהם גבורות המ' אדרבה הם דוחים החיצונים** ולכך היה האש של המזבח דולק ביום השבת.
אלא שר' יצחק הביא עניינים אחרים של שבת ואח"כ חזר לתרץ הקושיא כי כן דרך המדרש:

דף רד.

דלסטר ימינא ואיתלבשן ביה נ"ב הוא שם אלוה שבחסד ולכן הוא דימינא כי זהו לבוש הנשמה ולכן גוונו לבן סוד חסד.
לאסחאה גרמייהו משמושא דחול כתב הרב שצריך לטבול בע"ש ב' טבילות א' לפשוט בגדי חול מעליו והשני' להמשיך תוספת שבת עליו עכ"ל וז"ש כאן בגין דבחול רוחא אחרא אזלא דהיינו לבושין דחול. ומ"ש לנפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עילאה היינו נשמה יתירה שמקבל ע"י טבילה השנית.
כל אינון שית יומין כתב הרב ששת ימי המעשה בא"י מאירים בה ו"ק דיצירה. ובח"ל מאירים בה ו"ק דעשייה וכולם יונקים מהמ' עכ"ל וז"ש כאן כל אינון שית יומין שהם ו' ימי המעשה שמקבלים בני א"י מיצירה ובני ח"ל מעשיה קיימא מלה דכולא איתאחדא ברזא דחד נקודה קדיש' שר"ל שכולם יונקים מהמ' הנק' נקודה קדיש' וז"ש וכולהו יומין איתאחדן בה.
ואית יומין אחרנין וכו' פי' שו' ימי המעשה או"ה יונקי' מו"ק דס"א וז"ש דקיימין לבר בסטרא אחרא:
ואית שית יומין אחרנין נ"ב ו' היכלות נאחזים בנוקבא
לגו מעיגולא קדישא העיגול הסובב האצילות הוא החשמל כמ"ש הרב ז"ל וו' היכלות דבריאה נכללים במלכות דאצילות והם לפנים מהעיגול וז"ש
ואתאחדן בנוקבא קדישא וכל אינון דמתעסקין בקדושה. פי' חיילות של מעלה בספר חמדת ימים חלק ב' דף א' כתב וז"ל בזוהר בפרשת ויקהל דף ר"ד ע"א כתב וז"ל: ישראל קדישין וכל אינון דמתעסקן בקדושה כל יומין דשבתא אתחדן כל אינון שית יומין באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההוא נקודה וכו'. פי' שבת הוא נקודת המרכז שעליו תסוב עגולת הו' ימים והיא נקראת נקודה אמצעית כי כל נקודה יש לה ו"ק והנקודה קו

האמצעי ועל כן מצוה לממני יומי ע"ש השבת יום א' בשבת יום ב' בשבת כמ"ש בזוהר בפ' פינחס דף ע"ה וכולהו יומין כולהו אתדבקן ביומא דשבתא ואתזנו מתמן ובפ' ויקהל ישראל קדישין וכו'.

כל יומין דשבתא פי' שאר ימי השבוע.

איתאחדן כל אינון שית יומין ע"י ישראל וע"י החיילות של מעלה שעוסקים בקדושה כל ימי השבוע מאחיזים כל אינון שית יומין שהם ו"ק דיצירה שמאירים בא"י ושש קצוות דעשייה שמאירים בח"ל באינון שית יומין דלגו דהיינו ו"ק דבריאה שאחוזים גם הם במ' כמ"ש לעיל וז"ש

דאיתאחדן בהאי נקודה איתאחדן בהאי בגין לנטרא לון פי' טעם שאחוזים זה בזה וזה בזה בגין לנטרא לון המ': כולהו טמירין בגווה כמ"ש לעיל שאוחזים ו"ק דיצירה ועשייה בו"ק דבריאה. ובריאה במ' דאצילות נמצא דכולהו טמירין בגווה..

ת"ת איתי ימים וכו' בא לפרש הענין הטיב שלאו"ה ימי חול הם של ס"א. ולישראל הם של קדושה כמ"ש לעיל.

שבת פי' בת שהיא המ' עלתה לחג"ת הנקרא ש. ואינון בעלמא דאתי. פי' שגם חג"ת עולים ומקבלים שפע מהבינה ביום השבת ובס' אור ישראל פי' כי המלכות היא בתרין דרועין בשליש דת"ת כמצא שהמלכות מתעוררת מחג"ת ונודע שיסוד דאימא מסתיים בחזה דזעיר ונמצא שחג"ת הם מתעטרים בעלמא דאתי שהיא בינה עכ"ל. ולפירושו קשה שא"כ גם בחול כך הוא ואיפשר דבשבת מקבלת הארה גדולה יותר מהחול ופירוש ראשון נראה עיקר:

ואיהו לעילא נ"ב בינה עכ"ל: ור"ל בשלמא במלכות שייך לשון שבת דהיינו בת לש: אבל בינה הנקרא שבת הגדול האיך אתי לשון שבת:

איהו היכלא להההיא נקודה עילאה פי' בינה היכל לאבא הנקרא בת:

וכד איהו קיימא ונטלא בגדפאה לאברן לאתעטרא לעילא איקרי כולא שבת פי' כשהבינה נוטלת לחג"ת כדי להתעטר מאבא איקרי כולא שבת דהיינו ש עלו לאבא הנקרא בת. ומפרש הענין היטב ואמר וכד אבהן מתעטרן לעילא בגו נקודה איקרי שבת הגדול והיינו מ"ש בסמוך אלא שמפרשו היטב:

נקודה תתאה וכו' פי' היינו שבת סתם שר"ל בת שהיא המלכות עלתה לש. ובספר אור ישראל פי' מה שאמר וכו' איהו קימא וכו'.

איקרי כולא שבת ר"ל שהמלכות היא בין תרין דרועין ומתעטרן מחג"ת וחג"ת מאימא וזהו שבת הראשון שבת שהיא מ' עלתה לש'. וש' מתעטרין בעלמא דאתי ומ"ש

וכד אבהן וכו' הוא שבת הגדול שעולים חג"ת לאבא הנקרא נקודה עילאה ע"כ ואזיל לשיטתיה דלעיל: ה"ג דההוא רוחא נחית:

שתין רתיכין נ"ב נגד ו"ק:

רזא דרזין ליודעי חכמה זכאין אינון כד האי רוחא וכו' האי רוחא אתהני מהנאותן דישראל ומענוגא דילהון. ולמיהב ליה ענוגא במיכלא ובמשתייא וכו' חולק אחסנא אית לן בהדה וכו'. בח"י הנה משם תתבונן כי אותו תוספת רוח הנמצא באדם עתה. ההנאה שלו אינה אפס באכילה ושתיה. ולא יחוש שיהיה לו שינוי ווסת: ולא יאבד תוספת שבת ממנה בשגם ימצא לו עונש גדול כי הוא פוגם רוח עילאין קדישין וזש"רזל כל המענג את השבת. ולא אמרו כל המענג עצמו בשבת כי בהתענגו לשם כבוד השבת הוא מוסיף התרבות הארה בבחי' השבת.

ההוא רוחא קדישא וכאלו את השבת עצמו אנו מענגים כי אור הכוונה עולה עד למעלה. ובזוהר בפ' יתרו ר"י אמר בעי לאתענגא בהאי יומא ולמיכל ג' וכו'. וכן בזוהר בפ' פקודי דף רנ"ב הפליגו בשבת המענג השבת. והעונש להופכו וכו'.

האי רוחא איהו איתפשטותא דהאי נקודא פי' שאמר לקמן דף ר"ה ע"א שהרוח הזה שורשו מאריך ויורד למ' ומתחלק חציו נשאר בה וחציו יורד לישדאל וז"ש אתפשטותא דהאי נקודה שר"ל מהמ' בא הרוח לישראל. וע"ד

כתיב בההיא נשמה יתירה שמירה וכו' דאיצטריך לנטרא ליה הואיל וקיימא עמיה דבר נש בח"י ד' ס"ד באומרו ושמרו בני ישראל וכו'. לומר שהוזהרנו לשמור את הנשמה יתירה שצריכה שימור כמ"ש בזוהר בפ' תרומה וע"ד כתיב וכו'. וכן בפ' ויקהל דף ר"ה ע"א

ובעי דינטרון ליה להאי עיטרא קדישא דאתעטרו בה והכוונה שהוזהרנו לשמור הנשמה יתירה שלא תסתלק מאתנו ע"י איזה חילול שבת או איזה חטא. ולפיכך קבעוהו אחר ופרוס עלינו שקבלנו הנשמה יתירה שקודם זה לא שייך להזהיר ולומר ושמרו בני ישראל כי עדיין אין להם מה לשמור:

דף רד:

וע"ד כתיב כל שומר שבת מחללו כך גריס בזוהר מוגה והאמת אתו כי דריש מלת כל כמו את השבת שהם לרבות דתלת דרגי מהימנותא. פי' שהם נגד עתיקא וזעיר ומ':

מרוחא עילאה דעתיקא וכו' פי' כיון שהוא מאריך כל ששת ימי החול יונק משם:

וביומא דשבתא כיון וכו' פ' בתחלת הלילה שירד נתענג מסעודה ראשונה של שבת.

והאי דאמר וביומא וכו' ליל ויומו חד הוא:

מעילא מאריך ותתא מישראל: קדושן וברכאן נ"ב מחו"ב עכ"ל וכוונת הזוהר כשבאים מוחין למ' אזי נהנית רוח יתירה מהמוחין בין החלק שנשאר במל' בין החלק שיורד לישראל וז"ש איתפלג לעילא ונהיר דהיינו חלק הנשאר במ' ומ"ש ואיתפלג לתתא ונהיר היינו חלק שיורד לישראל.

ביני ובין בני ישראל פי' המ' אומרת שהרוח הזה הוא ביני ובין בני ישראל חציו לי וחציו להם.

מעינוגא עילאה קדישא פי' א"וא:

ואיתהני מזיווא עילאה: פי' אריך:

כל שאר יומין יהיב חילא לכולא פ' בששת ימי המעשה המ' מחלקת שפע לכל העולמות ולישראל.

וכדין ההוא נפש פי' נפש של חול.

יתירה בריבויא וכו' פי' יש לה יתרון:

אמר ודאי זווגא אישתכח בלילי' דא פי' בליל שבת הוא זווג ישראל ורחל משא"כ בלילות החול שאין בהם זווג ישראל ורחל:

דף רה.

לא אשתכח ביומא אחרא: פי' בימי החול אין זווג לישראל ורחל אלא בליל שבת וז"ש **בכל חדוה בלא ערבוביא אלא בגין דא דהיינו בליל שבת שאז זווג ישראל ורחל בגין דאינון נשמתין** פי' למה בליל שבת יש זווג ישראל ורחל כדי ליתן אותם הנשמו' שהם מזווג עליון לת"ת ובזה נתרצה הקושיא דלעיל שפעם אומרים ותקם בעוד לילה וגו'. נקטא ביממא ויהבא בליליא ומשמע שאין זווג. והשתא אמר מר דזווגא אישתכח בהאי ליליא. והכל אמת שלגבי זווג ישראל ורחל אינו בחול דוקא בליל שבת. ומ"ש **ותו בכל ליליא ולילי' זווגא אשתכח** פי' שגם בחול אע"פ שאין שם זווג ישראל ורחל. יש שם זווג יעקב ולאה וז"ש זווגא אשתכח ודאי כמ"ש בספר הכוונת:

אבל בכל סטרין פי' מכל צד צריכין ת"ח לשמש בליל שבת דווקא א' מטעם הנז' שאז זווג ישראל ורחל. ב' מפני שאז יש באדם נשמה יתירה וז"ש מ"ט בגין דכל יומי דשבתא אית לון וכו':

וקב"ה כד עאל שבתא מעטר לכל חד וחד מישראל ובעי דינטרון להההיא עטרה וכו' בח"י דף ס"ב פי' כי בשבת יתוסף הרוח ונשמה מבחי' הלילה כל א' במקומו הראוי לו כי בהכנסת כלה הנפש לו תמלא כמ"ש בפ' ויקהל כד עאל שבתא וכו'. והוא תוספת

הנפש יתירה שסודה מג' פרקין תתאין דצלם דאבא שהם בחינת נפש כנודע ובברכו תנוח עליהם הרוח.

נשוב מעתיקא קדישא פי' כמ"ש לעיל ששורש הרוח הוא מאריך וסוכת שלם פי' מ' א"נ בינה.

וכיון דכולהו מתבדרן: פי' אגב הליכתם מזיקים לאדם יחידי:

ואי הכי גריעותא וכו' פי' כיון שמזיקים לאדם יחיד א"כ גריעותא הוא לשבת ח"ו:

ובעי דינטרון ליה לההוא עטרה: פי' שצוונו הקב"ה לשמור נשמה יתירה שנא יצא החוצה בשביל שיש לה פגם ואדם זה שיצא בליל שבת הוא פשע בעצמו שלא שמר ההיא עטרה קדישא ולכך יתחזון ליה ויתרע מזליה:

סוכת שלום פי' מלכות א"נ בינה:

דעטרין שבעין פי' המוחין ולבושיהם שהם ד' הוי"ות וג' אהי"ה הם ע' אותיות כמ"ש הרב בכוונת הקדיש. יומא דשבת' חדוה איהו לכל וכו'.

ונקודה תתאה פי' המלכות שהיא בסוד נקודה נהרא לסלקא לעילא בשפירו דעטרין שבעין חולקין יתיר וסבא דכל סבין פי' ע"ק אתער וכו'. בח"י דף ע' ועטרין שבעין לה. כן הוא לשון הזוהר בפ' פנחס יומא דשבתא וכו'. וסוד ע' עטרין הם נמשכים מסוד ז' תתאין דעתיק יומין המתלבשים בז' תיקוני רישא דאריך. וכלפי זה אמר ועטרין ע' לה כמ"ש במאמר ונקודה תתאה נהרא לסלקא בשפירו דעטרין ע' וזה בא לה ממלכא דלעילא רישא דאריך שעכשיו יתעטר כולא בקדיש קדישין כמ"ש וסבא דכל סבין אתער:

וסבא דסבין איתער פירש אריך:

יומא דנשמתין איהו פירש שהנשמות מקבלים הארה מלמעלה:

דצרורא דנשמתין פירש בינה:

ורוחא יתירה עילאה קדישא פי' גם הרוח יתירה יש לה עונג מלמעלה:

דף רה:

צלותא דשבתא דעמא קדישא ג' צלותין אשתכחו בהאי יומא לקבל ג' שבתי וכו' בח"י דף ס"ה הביאור שג' שבתות מפורסמות בעולם. שבת בראשית. שבת מתן תורה שבת העתיד לבוא. ולעומתן יסדו ג' תפלות. אתה קדשת רמז לשבת בראשית וכן משמעות ענינה תכלית מעשה שמים וארץ וכו'. ישמח משה בשחרית והוא כנגד מתן תורה וכמ"ש כליל תפארת בראשו נתת לו בעומדו לפניך על הר סיני וכו'. ובשחרית שבת ניתנה תורה כמ"ש פ' רע"ק. אתה אחד במנחה של שבת העתיד להיות ה' אחד ושמו אחד.

אברהם יגל וכו' כולם לעתיד לבוא ונתקן במנחה לעת ערב כי כן אנו מצפים והיה לעת ערב יהיה אור וכן נתקנו ג' סעודות בג' זמנים אלו לעומת אלין ג' שבתות:

תלת שבתין נ"ב בינה יסוד ומ':

ההוא צרורא דנשמתין פי' בינה: בג"כ

משתבחי בתושבחן וכו' כי תושבחא דנשמתא היינו שבח שאומרת הנשמה והיינו נשמת כל חי תברך את שמך ה' שאנו אומרים שהנשמה מברכת להקב"ה:

אלא בסטרא דנשמתא ורוח פי' שהנשמה ורוח הם השבחים ולא הזכיר נפש לפי שהיא בכלל הרוח:

תושבחתא דדרגא וכו' פי' אנו אומרים שבח זעיר שבניינו מהחסדים וממנו נהנים וניזונים הכל וז"ש רזא דנהורא דנהיר דמניה אתזנן וכו':

תושבחתא דעלמא דאתי פי' שאנו משבחים לבינה הנקרא עלמא דאתי.

דמתעטרן באבהן פי' חג"ת.

וברתיכא עילאה פירש בינה. שהיא כסא לא"וא שאותיות גדולות הם בבינה. וחג"ת עלו לבינה כמ"ש ונטלא בגדפהא לאבהן.

דיומא שביעאה פי' זעיר.

למלכא עילאה יוצר בראשית פי' בינה א"נ יומא שביעאה בינה למלכא עילאה יוצר **בראשית** פי' אבא.

שתין רתיכין נ"ב כי אותיות אמצעיות ע"ב והם בחינת ו"ק והיינו ג"ר ועיין בפרשת תרומה:

רזא דכרסייא פי' מ'.

סילוקא דתתא ועילא פי' שבמוסף מ' עולה לאימא וזעיר לאבא.

דרגא דעיטרא דאבהן פי' ת"ת

עדבא דיליה פי' מ' וז"ש כד סליק כרסייא לגביה.

ה"ג חדוה דאורייתא דלעילא וכו' והיינו זעיר ומ"ש

דחדי באורייתא דלתתא פי' מ':

ברזא דס"ת ביומא דא וכו' וכל אינון טעמין ומסורת כולהו עאלין בגניזו ואתרשימו בגו כרסייא קדישא וכו' בעי לסלקא ז' גוברין וכו': בח"י דף קי"א ז"ל ואשר הוא מחכמי המדע יכוין בראייתו בס"ת כי הס"ת ה"ס זעיר ואין בו רק אותיות ואין בו טעמים ונקודות כי כל יש לו נתן לנוקבא הנקרא בית הכנסת ולא נשאר לו בלתי אם גוויתו בסוד וכל אשר לאיש יתן בעד נפ"שו היא הנוקבא נפש דוד. ובבחי' האותיות והתגין שבו יתבונן בקדושת מחשבתו כי האותיות הם סוד הכלים שנשברו וחוצה להם על ראשם להאיר

להם עומדים האורות והם סוד התגין. ויאמר וזאת התורה אשר שם ה"ס יסוד אבא כנודע. וסוד ז' העולים בס"ת המה לעומת ז' תחתונות דעצמות דזעיר המלבישים הב' פרקים תחתונים דנ"הי דא"וא אשר עתה יאיר אל עבר פניהם מאור הגדול ז' תחתונות דאבא. שבחינת הכלים דזעיר עד פה עלו בסגולת הדר התפלה וישים עין שכלו עליהם איש על דגלו. הכהן חסד דזעיר שבו פ"ב דנצח דאבא הלוי גבורה דזעיר שבו פרק ב' דהוד דאבא. הישראל ת"ת דזעיר שבו פ"ב דיסוד דאבא וכתב הרב שהג' אורו יותר גדול מן האחרים יען שב' שלישים דפרק יסוד זה דאבא המה מאירים בגילוי רב יותר מאימא.

אמנם השנים אחרים אשר המה לעומת נ"ה דאבא המה עלמים ונגנזים בנ"ה דאימא וכן הרביעי שהוא נצח דזעיר שבו פ"ג דנצח דאבא. וכן החמישי שהוא הוד דזעיר שבו פרק ג' דהוד דאבא. ואולם השישי אורו יותר גדול מאד כי הוא סוד יסוד דזעיר כולו מגולה מיסוד אימא כנודע שיסוד אימא קצר מיסוד זעיר ואינו מגיע אפס עד ת"ת דזעיר. והשביעי הוא סוד עטרה דזעיר אע"פ שאורה מגולה להיותו בסוד נקבה היא גרועה מכולם כי על כן אמרו הכל עולים למנין ז' אפי' נשים כי הם סוד הז' הזה כמ"ש הרב ז"ל: וכולא רמיזא בזוהר בפ' ויקהל ז"ל רזא דס"ת ביומא דא וכו' ש"מ תרתי: ש"מ שתכלית הראות בס"ת כל העם הוא להורות על היסוד כנזכר במאמר ולאחזאה בבי כנישת' דהא אתברכא כרסיא מרזא דתורה שבכתב וכו'. וש"מ טעם היות ז' לקבל ז' קלין וה"ס השבעה תחתונות דזעיר דאיקרון קלין כידוע:

דאינון פסוקי פי' הפסק שבין פ' לפרשה ובין פסוק לפסוק:

וכרסייא קדישא פי' מ' ה"ג כולהו עאלין בגניזו:

דף רו.

ובהו איתעברת כאתתא וכו' נ"ב פי' כי הטעמים והנקודות הם בע"ב וס"ג והתגין שהם מ"ה והב"ן שהם אותיות אחים ולא יתפרדו. אך ע"ב וס"ג אין גופם בו רק מוחין מהם. ובכל זווג מושך מחדש ע"ב וס"ג א"כ הטיפה כבר ניתנ' לנוקבא והם שמורים שם לו בו עכ"ל. ולכך הטעמים והנקודות אינם בס"ת אלא תגין ואותיות שהם בחינת זו"ן:

ז' קלין פי' נגד ז"ק זעיר:

חמש פי' נגד חג"ת נה"י דזעיר:

שית פי' נגד חג"ת נה"י דזעיר וז"ש וכולא רזא חדא:

מדרגא האויר קדמאה לתתא פי' מחסד עד הוד הם חמש וחסד נקרא אויר קדמאה:

בגין שמשא דנהיר נ"ב א"כ יהיה רביעי ומלכות המקבלת הגבורות עכ"ל והג' הם נה"י:

בשית דרגין פי' ו' היכלות דבריאה כמ"ש באוצ"ח על ענין שית דרגין לכרסייא ודרגא חד. פי' היכל ק"ק ששם אור מתנ"הי דמ' ונקרא כסא והמ' יורדת לשם ועליה הוא הזעיר שהוא הס"ת ונמצא בסידור הרב ז"ל וז"ל וצריך שתהיה התיבה שית דרגין בסוד ו"ק דמ' שבהם מתייחדים ו"ק דס"ת שהוא ת"ת והתיבה עצמה דרגא שביעאה עכ"ל. ור"ל שהתיבה הוא היכל ק"ק דידה שהוא כח"ב דידה:

ולית רשו לעמא ולא לאחרא למפתח פומיה באורייתא וכ"ש במלה אחרא אלא כולהו וכו' ואזני כל העם אל ספר התורה. פי' שכוונת העם היתה להמשיך סוד הטעמים שבחינתם מהאזן דא"ק שהם עיקר כל מיתת ז' תחתונות כאשר לא קבלו אור האזן: אבל ג' ראשונות קבלו אור האזן ולעומת זה אזני כל העם אל ספר התורה למשוך את אור האזן. ואסיר למקרי בס"ת בר חד בלחודוי וכו' כולא שתקין וכד קרי:

ח"י בדף קי"ב כתב בשם התוספות דפ"ק א"ב שצריך העולה לקרות עם הש"ץ כדי שלא תהא ברכתו לבטלה אלא שצריך לקרות בלחישה שלא ישמיע לאזניו וכ"ש שיש לצבור שלא לקרות עם הש"ץ הפרשה כי אם לשמוע אותה מפי ש"ץ כמ"ש בזוהר ולית רשו לעמא וכו' נקוט מהא גודל העונש לקרוא עם הש"ץ דגריעותא אשתכח ברזא דמהימנותא ח"ו ומונע הרבי' מלשמוע מפי ש"ץ. וש"מ נמי גדול החיוב על ש"ץ שיהיה בקי בטעמי' שלא יצטרך אחר שיקרא עמו מתוך החומש אלא יסדר אינון מילין בקדמיתא בביתיה ובתיקונים דף קל"ט אינון שלוחיי' דציבורא צריכין כד קראן ס"ת דיחתכון אינון מילין ולא ימרון להון בהלעטה וכו'. ובפ' פנחס אמרו שעל זה נאמר אבנים שלימות תבנה את מזבח ה' אלהיך בה' מוצאות הפה. גם קריאת ההפטרה מצלת האב מדין גיהנם כי כן הובא במדרש הנעלם שאמר לו תנוח דעתך וכו". כי בשעה שאמר בני ההפטרה בקהל נושעתי מדין אש הקוצים ע"ש. וזהו כבוד אב ואם אף לאחר מיתה:

בקלופה ומוחא פי' שהתרגום הוא סוד אחורים וממנו יונקים הקליפות וזהו קליפה. ומוחא הוא לשון הקודש שהוא הפנימיות:

רזא דעלמא דא פי' נגד התרגום:

רזא דעלמא דאתי נגד לשון הקודש

דף רו:

מנלן מההוא דבור פי' מ' נקרא דבור שהיא דברה בהר סיני. כמ"שה וידבר אלהים:

כיון דאשלימו הני למפסק פי' כיון שנשלמו הפרשיות של כל השנה ונפסקו לפני הקב"ה בשמים אז בההיא שעתא קרא ליופיא"ל וכו' ולנ"ג רתיכין וכו'. צ"ע שחשבון זה

של ג"ן אינו לא בשנה פשוטה ולא במעוברת כמ"ש בעל ש"י בחריזו היה שובת בג"ן ז"ה נ"א בפשוט. בעיבור ה"ן ובב"חה ד"ן שמורים.

על כרסייא קדישא פי' מ' שעולים בה בסוד מ"ן כדבסמוך בהו איהי סלקא לאתיחדא לעילא תרי זמני בשבתא שחרית ומנחה של שבת

דהא נחתין דרגין לתתא כתב מורינו שיובן במ"ש בס"הכ וז"ל בשחרית דשבת ז' עולים הם לגלות חג"ת נהי"ם דאבא שעלה להם זעיר כי ספר תורה הוא אחר תפלת שחרית שהיה הזעיר חב"ד שלו בחג"ת דאבא והשיג ז' תחתונות דאבא וע"י הס"ת מגלים אותם הרבה ובמנחה של שבת מגלים פרקים ראשונים דנ"הי דאבא. בח"בד דזעיר ומדרגה זו היא קטנה מן הראשונה ובשני וחמישי מגלים פרקים תתאין דנ"הי דאבא שבנ"הי דזעיר שהם כנגד יעקב ורחל עכ"ל: וז"ש כאן בב' וה' וכו' נחתין דרגין לתתא ר"ל ג' עולים כנגד נה"י דזעיר שבהם פרקין תתאין דנ"הי דאבא וז"ש דאינון כללא דאורייתא ואבא נקרא תורה שבכתב ולכן הקשה ואי תימא הא נביאין מתפרשן לתתא שר"ל שהנביאים הם בנ"הי דזעיר וא"כ למה אנו קורים התורה שהוא אבא בב' וה' היה לנו לקרות נביאים שהם בנ"הי דזעיר. ותירץ

אלא הכי הוא ודאי פי' לעולם ב' וה' הם בנה"י דזעיר ומפני שפרקין תתאין דנ"הי דאבא כלולים בנ"הי דזעיר כל פרק בספירה אחת כנודע. לכן אנו קורים תורה שהיא אבא. וז"ש אבל הני דלתתא דהיינו נה"י כולו כללא דאורייתא: דהיינו שאבא הנקרא תורה כלול בהם. ומ"ש וכל חד וחד כליל לכל חד וחד הוא כמ"ש שכל ספירה מנ"הי דזעיר כוללת פרק אחד.

אלין דרגין עילאין פי' חג"ת נהי"ם דאבא שנגד ז' עולים דשחרית דשבת שהם קורים פרשה שלימה. וזה שאמר אינון איקרון פרשתא חדא:

ורזא דמלה אלין דרגין עלאין אינון אקרון פר' חדא ולבתר נפקין מנייהו ט' דרגין ט' גוברין וכו' בח"י דף קמ"ג תפלתי לך ה' עת רצון. אז ואיר ויהל אור חביון עוז מצח רצון דארוך אשר בו מתגלה יסוד דעתיק ושם חביון עוזו דחסד דעתיק. ויודד בגולגולתא ואוירא ומוחא סתימאה דאריך ומתגלה ומזריח במצחו ומשם יורד לדיקנא עד מזל העליון נוצ"ר ואור המופלא ההוא יבהיק במצח הדר בלי הזעיר בעלותו שם וממנה תהיינה פורחות האורה אל מצח הדר עצמותו וממנו תהיינה קרנו"ת קרניים מידו כבוד הדר המלכות כצנה רצון יעטרנה ויתבקע יסוד או"א שבתוך מצח זעיר עם ה' חסדים וגבורות שלהם ונתגלה אורותם החוצה בחב"ד דזעיר להאיר בעולם הבריאה העומדת אז שמח. והרב ז"ל פירש מה ענין אלה העולום שבהבקע יסוד דאו"א שבתוך מצח דזעיר

עם החו"ג שלהם יתגלה אורן לחוץ בחב"ד דזעיר וואורו לעולם הבריאה אשר שם. בג' העולים לס"ת שהם חב"ד דעצמות זעיר. הכהן חכמה דזעיר שבו פרק עליון דנצח דאבא. הלוי בינה דזעיר שבו פרק עליון דהוד דאבא. ישראל דעת דזעיר שבו פרק ראשון דיסוד דאבא. ט' דרגין. פי' הם ג' עולים שבמנחת שבת הם כנגד חב"ד דזעיר. וששה עולים שבב' וה' שהם כנגד נה"י דזעיר. כי בשני אנו מגלים הארת נח"י וכן בחמישי נמצא שנחשבים לששה אע"פי שב' וה' הם נה"י. און תפלת יום זה דומה לחבירתה עם ג' דמנחה דשבת הרי ט' כדמפרש הזוהר:

רזא דשמאלא פי' שבעת המנחה הדינים מתעוררים אבל במנחת שבת נמתקים ע"י הארת אבא הנקרא תורה וז"ש ונקודה תתאה בההוא סטרא דשמאלא מקבלא רזא דאוריותא:

דף רז.

שית דחול פי' כמ"ש הרב שהם נה"י דזעיר בב' וכן בה' ותלת בשעתא וכו'. פי' הם חב"ד דזעיר שבהם פרקים עליונים דנה"י דאבא:

ואיהי מתעטרא בהו בתלת סטרין פי' בנ"הי רזעיר שבשני וחמישי ובחב"ד דזעיר במנחת שבת.

כגוונא דתלת סטרין עילאין פי' חג"ת דאבא שמגלים אותם בשחרית דשבת ונה"ים דאבא כלולים עמהם. והזכיר הזוהר חג"ת דאבא שהם עיקר עכ"ל מורינו.

ליקרא דשבתא נ"ב לכבד השבת: כתיב אל יצא איש זה הלשון כפול בפ' בשלח דף ס"ג ע"ב ועמ"ש שם

מההוא אתר דאיתחזו למיהך פי' אלפים אמה. וצ"ל דאסמכתא בעלמא הוא דע"כ לא פליגי רע"ק ורבנן אלא בי"ב מיל אי הוו דאורייתא או דרבנן. אבל אלפים אמה דכ"ע דרבנן:

ודא איהו מקום פי' מלכות:

דאישתמודע ביה יקרא עילאה פי' שע"י המ' נכרת ונודעת מעלת הזעיר ושיעור הכתוב ברוך כבוד ה' ע"י מי נודע כבוד ה' שהוא מקור הברכות ע"י מקומו שהיא מ'.

כבוד ה' לעילא פי' זעיר:

דא כבוד דלתתא פי' מ':

דא איהו מקום טמיר פי' יסוד דאימא. וכפי זה זעיר הוא המדבר ואמר הנה מקום אתי שיסוד דאימא הוא עמי בתוך ת"ת דידי:

אתר עילאה נ"ב יסוד דאימא

היכלא עולאה נ"ב כי שם השיג משה הנבואה והוא נקרת הצור
אתר לתתא פי' מ"ו ר"ל שאע"פי שהנה מקום אתי הוא יסוד דאימא. עכ"ז ממקומו דקרא דא איהו המ' וז"ש ודא איהו מקום דאיתפרש לעיל' ואיתפרש לתתא שר"ל שמקום אנו מפרשי' אותו ביסוד דאימא ומפרשים אותו במ':
הכי גרסינן אבל אלפים באמה דירתא תרין סטרין וכו' ור"ל שהמ' תמיד היא בין תרין סטרין פעמים במקום נ"ה אחורי היסוד פעמים אחורי הת"ת בין ה"ג פעמים אחורי הדעת בין חו"ב וז"ש ואיהי מתעטרא תדיר בתרין סטרין בין לעילא בין לתתא:
תרין מתעטרין עליה פי' שמליצים עליו זכות
רוחא אחרא דלעילא פי' חלק הרוח שנשאר במ' כמש"ל:
אלא כיון דאישתלים זמנא אחרא פי' כיון שנשלם זה הרוח בשבתות אחרות ע"י האדם הזה לכך אע"פי שבשבת זה לא נשלם אין לו עונש:

דף רז:
אשתלים גו ממנן אחרנין וכו' פי' ע"י עונג שעשו כל ישראל נשלם מעונג של מעלה אף על פי שזה התענה מפני החלום ולא התענג בשבת. מ"מ הממונה נשלם ע"י עונג שעשו אחרים:
שבעין שנין עילאין פי' ז"ק דזעיר. דאיתגזר מאינון ע' שנין וכו' עיין דברי האר"י ז"ל שהבאתי סוף פ' אמור כי שם הארכתי.
ביומא קדמאה דחול פי' אם יכול להתענות ואם אינו יכול יתענה למחר כמ"ש הש"ע:
לא חשיב לבני נשא פי' כיון שגזל בפרהסיא לא החשיב להק"בה ח"ו ולא לבני אדם לכך אינו משלם כפל. אבל הגנב מחשיב לב"א יותר מהקב"ה ח"ו לכך משלם כפל:
בע' עטרין פי' מלכות מתעטרת מהמוחין ולבושיהם שהם ע' אותיות כמ"של:
ושמא עילאה פי' זעיר
אישתלים בכל סטרין פי' קבל הארה מא"וא וגם מאריך.
דמעלי שבתא נ"ב נוקבא מל"ב שבילין ז"ל הרכ בס"הכ תכוין בויכולו כי יש בו ל"ה תיבין כנגד ל"ב נתיבות חכמה וג' היתרים הם שלשה שבועי שהם נה"י דזעיר שנעשו לה מוחין וזה בויכולו דעמידה אחר כך בויכלו שלאחר העמידה תכוין ג' שביעי הם חג"ת דזעיר שהאירו בנ"הי ומקבלת הארה מחג"ת ואינה עולה להם. ובויכלו דקידוש תכוין שמאירים בה חב"ד דזעיר והם ג' שביעי כי אז מאירים בנ"הי כי לעולם כל ז' הוא בנ"הי ודע כי חג"ת נקראים תפוחין וחב"ד נקראים קדישין עכ"ל הרב וז"ש הזוהר דהא אתקדש מל"ב שבילין. פי' שהמ' מקבלת מל"ב נתיבות חכמה ומ"ש ותלת דרגין

דתפוחין קדישין. פי' הם נה"י דזעיר שנעשו לה מוחין והאירו בהם חג"ת וחב"ד הנק' תפוחין קדישין כמ"ש לעיל בשם הרב. ותלת דרגין דאיתכלילן בהו. פי' הם נה"י הנזכר. תלת דרגין דאינון שביעי שביעי שביעי הם נה"ו שאמרנו בשם הרב שיש בהם הארת חג"ת וחב"ד הנק' תפוחין קדישין:

רזא דעלמא עולאה פי' בונה. דעלמא תתאה. פי' מ'. דכל מהימנותא. פי' גבורה וכדמפרש הזוהר חד עלמא תתאה שהוא מ' וחד פחד יצחק שהיא גבורה וחד עלמא עילאה שהיא בינה: וטעם שקרא לגבורה מהימנותא לפי שעל ידי הרצועה של הגבורה מאמין האדם באלהותו וגדולתו יתברך.

סלקין לע' תיבין פי' והם כנגד המוחין ולבושיהם שהם ע' אותיות. דהאי יומא קאים לקדשא ליה. פי' יומא שהוא זעיר מקדש למ' שהיא הכוס. דאנן צריכין לקדשא ליה בהני מלי: פי' שבלילה אנו מקדישין לכוס שהיא מלכות ע"י הע' תיבין הנזכר. ויומא איהו קא מקדשא ליה. פירש אבל ביום השבת שהוא דכורא נגד הזעיר הוא מקדש למ' ולכך אין אנו אומרים אלא בפ"הג ולא יתיר:

וישראל בצלותין ובעותין פי' גם ישראל מקדשים למ' ע"י תפילתם. לאפרשא בין קודש להול. פי' כשאנו מברכים המבדיל בין קודש לחול. לממנן דלתתא. פי' הע' שרים והקליפות ששולטים בימי החול על העולם ובמעשה העולם וז"ש לשלטא על עלמא ובכל עובדין דעלמא. לאחזאה יהודא וכו'. פי' כשאנו אומרים המבדיל מיחדים הקדושה לבדה ומפרישים הע' שרים והקליפות לבדם שלא ינקו ממנה:

דף רח.

בר אשא חד דקדושא עילאה דאיתגלייא זהו מסקנא דתירוצא אקושיא שהקשה הזוהר לעיל אשא אמאי והאי אשא דעקידה דיצחק פירש הגבורות שבאו מהגבורה למ' וז"ש דאיתלהט' על גבי מדבחא שהיא מ'. והאי אשא פי' מ' דנפיק מההוא' אשא. פי' גבור' אשא דסביל אשא. פי' מ' סובלת הגבורות כמ"ש בפ' תצוה: שאר אישין אחרנין נפקין פי' הע' שרים וכל הקליפות שכל א' ממונה בעו"הז ד' רתיכין נ"ב נר"גם:

מההוא אשא מברכא פי' מלכות: ה"ג לאכפייא ד' אצבען דידא דימינא: ואינון אצבען רמז וכו' פי' נר"גם נהורא דשרגא נ"ב נוקבא ה"ג ובגין דאינון דרגין לתתא והיינו ארג"מן:

דההוא נהורא פי' מ'. דדרגין עילאין. פירש חג"תם דזעיר: דשמא קדישא אתעטר בהו ואתקדש בהו. פי' שהמ' שהיא שמא קדישא מתעטרת ומתקדשת מהם:

מגו בוצינא עילאה פי' בינה: דרגין דלתתא פי' נר"גם:

דנהרין מגו בוצינא לעילא פי' מ' דאצילות שהיא עליונה על בי"ע. דאינון נהורין עילאין נ"ב חג"תם דזעיר. דקיימן בההוא אור קדמאה נ"ב חסד עילאה: ור"ל שהחסד הוא כולל כולם וממנו נשפעים. ה"ג ובג"כ מברכין וכו':

הואיל וקא נהרין מההוא אש וכו' פי' כיון שנרג"ם הארתם מהמ' הנקרא אש היה לנו לברך מאיר מאורי האש או נהיר מאורי האש שהכוונה שמאיר הקב"ה שהם נרג"ם מהמ' הנקרא אש ואמאי אמרינן בורא דמשמע דחשתא איתבריאו ותורץ אלא כיון וכו'. ור"ל שנר"גם בכל ליל שבת נכללים במ' ובמוצאי שבת מוציאתם בריה חדשה ולכך אמרינן בורא:

כיון דעאל שבתא כל וכו' כיון דנפק שבתא אפיק לון וכו' כדין אתברכא דאי שרגא וכו' בח"י דף קנ"א יתבונן לברך על הנר העליון בסוד ערכתי נר למשיחי כמ"ש בזוהר בפ' בלק דף ר"ד כי צריך תיקון לענין נר זה ומהו התקון לעשות אותו בסוד נ"ר הוא מ"ש בזוהר בפ' תרומה נר מצוה מה נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין והיא פתחא תרין דרועין דילה לגבייהו כמנין נ"ד ובהתברך על הנר יומשך עליה אור מלמעלה כמ"ש ראיתי והנה מנורת וגו' ז' וז' מוצקות וכו' ולכן מברך בורא מאורי האש להמשיך עליה מה' מיני אש עליונים כמ"ש בזוהר בפ' צו דף כ"ז חמש אשים הוו נחתין על קרבנא וכו' ודא בינה ה' מראות דילה מלכות בת יחידה ומראה כבוד ה' כאש אוכלת. ולכן מברך בורא מאורי האש היינו אש עליון ה' מיני אש שהם מאירים על נר זה של הכלה:

ולכן נמי נמשך ממנה אור להאיר לתחתונים כמ"ש שם בפ' דקהל:

והכא בעינן לאכפייא אצבען קמי שרגא בגין לאחזאה דרגין דלתתא מנהרין מגו דרגא לעילא ומהכא שלטין ונהרין מינה ואיקרון מאורי האש וכו' ולא אמרי מאיר וכו' כיון דנפק שבתא אפיק לון וכו'. אשר משם למדנו כי מה שמברכים בורא מאורי האש ואין אומרים מאיר להיות כי כן לכל אותם הבחי' שהם בעולמות בכל מוצאי שבת כאלו הם נבראים מתחלה והם מאירים מאש של השכינה. ולכן צריך להמשיך אליה מתחלה מאותם מאורי האש העליונה דאימא. ועי"כ בורא אותם דרגין דלתתא אש דשכינתא ומאיר עליהם:

וממ"ש אזדמנין ד' רתיכין ד' משריין וכו' בג"ד בעיין לאכפייא ד' אצבען ידא דימינא וכו':

תשכיל שאין לכפות רק ד' אצבעות שהם רמז למרכבה עליונה:

ושם נאמר אצבען לגו וכו': ולא יראה כי אם אחורי האצבעות דוקא כמ"שה וראית את אחורי וכו':

אלא ההיא נקודה בלחודהא נ"ב כי ההיכלות הפנימות נכללות בגווה:
אינון דרגין עילאין: פי' חג"תם דזעיר הנ"זל:
בוצינא עילאה פי' בינה. ה"ג ואעיל לון בגווה. ופי' שבלילה הם עולים בסוד מ"ן לבינה כמ"ש הרב שבלילה בסוד השינה עולה נשמת הזעיר בסוד מ"ן לבינה. יוצר המאורות נ"ב דיצירה דכר עכ"ל ור"ל שבחג"תם שהוא דכורא אנו אומרים יוצר המאורות שהוא לשון זכר דיצירה דכר אבל בנר"גם שהם למטה בעלמא דנוקבא אנו אומרים בורא. שבריאה היא נוקבא והיצירה דכר. ואצבען להודייהו לגו: פירוש שהאצבעות שהם לגו הם רומזים לחג"תם מש"אכ טופרי' דאחורי אצבען הם נר"נם:

דף רח:
לא איצטריכו לאכפיא לון פי' אינו צריך לפשוט אצבעות ידיו כדי להראות הפנים שלהם נגד הנר רק אחורי האצבעות דוקא:
ה"ג טמירין אינון ומטמירו איתנהרין פנימאין אינון וכו'. טעם ג' לשונות אלו נגד ג' כלים דזעיר שמקבלים מהבינה מג' כלים דידה כמ"ש הרב שבעיבור נתקנו כלים חיצונים דזעיר מכלים חיצונים דבינה. ולינ'קה אמצעיים דזעיר מאמצעיים דבינה ובגדלות פנימיים דזעיר מפנימיים דבינה:
איתעדי מניה ההוא לבושא יקירא כתב הרב בספר א"י כי ג' חשמלים דאד"הר שהם בבי"ע הם צפרנים העליונים שהיו על אד"הר ולא נשאר מהם רק ראש אצבעות שמהם יונק קליפת נוגה כמ"ש בפ' ויקהל ונקרא כתנות אור ואחר החטא חזר הקב"ה ועשה לו מלבוש מחשמל הסובב ג"ע. דעשיי' ואח"כ עשה לו מלבוש אחר מקליפת נוגה והם כתנות עור. וכנגד הלבוש דכתנות אור דג"ע הארץ היה כתוב בספרו של ר"מ כתנות אור עכ"ל וז"ש הזוהר כד חב אדם איתעדי מניה ההו' לבושא וכו' דהיינו לבוש החשמל שהיה לו:
אלביש ליה בלבושא אחרא פירש מהחשמל הסובב ג"ע דעשיה ולבוש אחר מקליפת נוגה כמ"ש הרב:
הוה מאינון לבושין מאינון רתיכין דאיקרון אחוריים פירש משלשה חשמלים דב"יע והם מקיפים וסובבים על בי"ע ולכך קראם אחוריים:
ה"ג כיון דחב ואיתעדו מניה אינון לבושין ואיתלבש בלבושין דחול ממילין בישין והיינו כמ"ש הרב ז"ל אלא אינון ראשי טופרין דאצבען פירש שלא נשאר מהלבוש הא' אלא הצפרנים של האצבעות שהם מהחשמל הראשון וקראם ראשי טופרין לפי שהלבוש

האחד כולו נקרא צפרנים העליונים כמ"ש הרב וצפרני האצבעות שנשארו הם ראשי טופרין:

דטופרין הוא מה דאשתאר מאינון לבושין דנהורא קדמאה וכתב רבינו האר"י ז"ל שלא תטעה ח"ו שהצפרנים הם מצד הטומאה דא"כ מאי רבותיה דאד"הר שהיה לבוש בצפורן אלא שהם דינים קדושים ומצד שהם דין יש אחיזה לחיצונים לינק ומה שהוא על הבשר הוא קדושה גמורה ומה שיוצא חוץ לבשר משם יונקים החיצונים ולפיכך איסור גדול יש בהנחתם כי גורם לקליפה לינק מהקדושה של הבשר ע"י שורשם שהיא קליפה זכה של הצפורן הדבוקה בבשר עצמו. ומהר"חו ז"ל היה נוטל צפרניו כסדר ולא חש לדברי האבודרהם וכו' אכן אני נזהר שלא ליטול דיד ורגל ביום אחד כי כן אמרו במסכת נדה ארש"בי ה' דברים העושה אותן דמו בראשו וכו' גם יהא נזהר שלא לקוץ אותן על בגדיו ולקולטן שם כי הוא גורם רעה לעצמו. ואם אשה נדה תעשה ככה ביום טהרתה. לקוץ אותו על בגדיה מעולם לא תצא מידי דופיה של טומאתה. ותגרום להפיל ולדותיה ושומר נפשו יקבץ קציצה על הארץ ואחר שישרפם או יקברם יטול ידיו נטילה גמורה ואז ושאנן מפחד רעה

דסחרין לון לטופרין וכו' כתב הרב ז"ל שהאור המתפשט בידים ורגלים אינו מוצא מקום ליכנס ובוקע בסיומי האצבעות. ולכך הניח הקב"ה בסיומי האצבעות אותם הציפרנים כדי להגן על האור שלא ינקו ממנו החיצונים יותר מהצורך להם. כי בהכרח משם מקום יניקתם אלא הכוונה כדי שלא יינקו יותר מדאי ולכן מבחינת זו היו הלבושים של אד"הר בג"ע לשומר ומן החיצונים וכשנפשט מהם נשאר ערום ויירא ויתחבא מפני המזיקים. ומה שהוא נגד הבשר הוא תכלית הזיכוך. ומה שעודף מכנגד הבשר של האצבע צריך לחתוך אותם כי שם נתלים החיצונים ויונקים בתכלית וז"ש בזוהר בפ' ויקהל ובג"כ לא ניבעי ליה לבר נש לרבאה אינון טופרי וכו' והוא מה שעודף מנגד הבשר עכ"ל באו"צח ובזה מובן לשון זה:

ובג"כ לא ליבעי ליה לאיניש לרבאה אינון טופרין דזוהמא דהא וכו' דלא יעבר וכו' כתבו המקובלים שמלבוש אד"הר היה צפורן ולא היה דבר רע יכול לקרב אליו וכיון שחטא נסתלק ממנו אותו לבש ולא נשתייר אלא מה שבראשי צפרנים והזוהמא סובבת בהם ולפי שאין להביא טומאה במקדש צריך כל אדם ליטול צפרניו בכל ע"ש ולפיכך לא יזרקם כי הם דינים שבהם שלימות העולם כי האלהים עשה שיראו מלפניו וע"כ השורפן שגורם שלהם ורחמים בעולם ומטיב לעצמו ולאחרים זו היא מדת חסידים וקוברם ג"כ צדיק שגם אם לא העביר הדין מן העולם לגמרי מ"מ הרים מכשול והשקט הדין. אבל

לא כמו החסיד ששורפן ומעבירין מכל וכל וזורקן רשע שהוא גורם שימשך הדין בעולם ואמרו בגמ' שאם תעביר עליהם אשה תפיל ואולי זהו עונשה כי היא גרמה שיתפשט אד"הר ממלבושיו היקרים והיא סבה שמה שנשאר בם יהיה מקום אחיזה לזוהמא לפיכך היה עונשה בכך:

אסגי עליה קסטורא נ"ב פירש פסולת:

דהא לכולהו אחוריים סחרא ס"א פירש שהקליפה סובבת לינק מחיצוניות הקדושה:

ולא איצטריך ליה באתר דעלמא פירש אין אנו מניחין אותו לינק יותר מדאי. בין למעלה בין למטה:

לבושין אחרנין פירש מחשמל הסובב ג"ע דעשייה וז"ש מטרפי אילנין דגנתא דעדן דארעא:

מאינון אחוריים דגנתא דלעילא פירש שלבוש הא היה מג' חשמלים דבי"ע ונודע שג"ע של מעלה היא בריאה כמ"ש הרב ועשייה ויצירה הם בכלל בריאה:

דהא קיומא דאתר קדישא וכו' הדס איהו פי' שהד"ס הוא בחג"ת דזעיר ומזעיר באים הנשמות למ' בסוד ממני פרייך נמנא:

ודא איהו קיומא דנפשא פי' כשמתעלף האדם משיב נפשו בריח טוב כהדס. כגוונא דלעילא שח"גת שהוא ההדס מקיים המ' שנק' נפש: ה"ג מההוא ערטולא דאישתארת:

והדם איהו קיומא דנפשא פי' הדס התחתון מקיים נפש האדם כגוונא עילאה וכו' כמו הדס העליון שהם חג"ת שמקיים הנפש שהיא המ':

ההוא רוחא עילאה פירש נשמה יתירה שמשמחת נפש האדם.

כדין קיימא נפשא דב"ן וכו' פירוש ביום השבת שנהנית הנאה גדולה מנשמה יתירה אזי הוא כמו עונג שמתענג בעו"הב:

דף רט.

והשתא אינון ג' נהורין פירש שהי' ר' יצחק ור' חייא ור' יוסי:

לגו כרסייא עילאה פירש בינה וכן מוכח לקמן מהגהות הר"חו. א"נ י"ל כרסייא עילאה מ'.

מאריה דאנפין נ"ב מט"ט

שתין רתיכין נ"ב ו"ק

ליקרא דכרסייא נ"ב לאימא

דקב"ה וכל צדיקייא וכו' פירש רחל וכל הצדיקים שבג"ע של מעלה שהיא בריאה צייתין לקליהון וכו' כמ"ש האר"י ז"ל.

שמים לתתא פירש דעשייה כמ"ש לקמן.

וארץ לתתא פירש הארץ הלזו.
שמים לעילא וכו' פירש הם זו"ן שבכל עולם ועולם וז"ש וכל דרגין דעילאין ותתאין וכו'. אינון עשר יריעות כתב הרב בספר ק"י וז"ל דע כי ז' רקיעים שבעו"הז הם ט' ספירות דעשייה כי רקיע א' כולל ג' רקיעים והם י' רקיעים הנזכרי' בפ' ויקהל דף ר"ט שהם ט"ט דעשייה ונוסף בהם וילון הוא עטרת היסוד עכ"ל. ובזה מובן לשון זה.
תשיעאה פי' חכמה דעשייה.
עשיראה פירש כתר דעשייה ונ"ב גלגל השכל.
עד שביעאה פירש בכל הרקיעים ממטה למעלה עד החסד שנקרא שביעאה יש בכל א' משריין ממנו:
משביעאה והלאה פי' מחסד ולמעלה דהיינו ג"ר מתפשט אור מהמלכות דאצילות ומאיר לכתר דעשייה ומשם לחכמה דעשייה וז"ש מגו כרסייא עילאה דהיינו מ' דאצילות נהיר לעשיראה שהוא כתר דעשייה. ומ"ש
יהיב לתשיעאה נ"ב חכמה
ואיהו לתמינאה נ"ב בינה גלגל המזלות
ההיא נהירו קיימא פי' בינה.
המוציא במספר צבאם נ"ב בינה עכ"ל והיינו דעשייה כמ"ש הרב ז"ל והא מטרא וטלא וכו' פירש לחזק הקושיא שאדרבה אנו רואים שהמטר יורד מן הרקיע כמו ח"ל

דף רט:

ה"ג מחילא דאית ליה להוא רקיע אית פתחין ידיען. פירוש כל שר ושר יש לו פתח הידוע לו ואינו שולט על פתח חבירו. וז"ש אית פתחין ידיען דשולענו דכל ממנן דה"ג: ומ"ש מפתחא לפתחא רשימ' הוא כמ"ש שכל שר הוא שולט מפתח שלו עד פתח של חבירו ומשם ואילך אינו שולט וז"ש ומההוא פתחא וכו':
באמצעיתא דכלהו רקיעין אית פתחא חדא פירש באמצע הרקיעין של הישוב ולא של כל העולם כי א"י היא אמצע הישוב אית פתחא חדא וכו'. כתב מורינו שהרקיעים הללו של א"י הם כמו האהל שהוא רחב מלמטה ועולה ומתקצר עד שבראש האהל למעלה יש פתח קטן הנקר' גבילון והוא נגד כסא הכבוד ופתח התתתון שהוא בשיפולי הרקיע של ארץ ישראל הוא הנקרא מגדון וז"ש הזוהר אית פתחא חדא דאיקרי גבילון הוא פתח העליון שאמרנו.

איתע' פתחין פירש נגד ע' שרים הקדושים וז"ש וע' ממנן נטרין מרחיק וכו' שר"ל שהע' אלו הם קדושים ויש ביניהם ובין פתח גבילון אלפים אמה מפני קדושתו והאור שבו עד דמטא לגו כרסייא עילאה. פירש מ' דאצילות כמ"ש שפתח זו הוא מכוון נגד כסא הכבוד שעליו היא המ':

ומההוא פתחא לכל סטרין דרקיע פירוש מפתח זה מתפשט האור לכל צדדי הרקיע עד הפתח שנקרא מגדון שהוא בסיום הרקיע של א"י ה"ג וכל אינון ע' פתחין רשימין בכרסייא קדישא. פירש מ'. וז"ש קרינן לון שער צדק.

וקב"ה פקיד וכו' זהו תירוץ קושיא דלעיל היך שרייא למגנא וכו' שלעולם השפע בא מכוון מאת ה' מפתח גבילון עד פתח מגדון ועובר דרך הרקיע בהעברה בעלמא ולכך אף על פי שאנו רואים דמטרא נחית עלה מרקיעא העברה בעלמא הוא כמ"ש.

אינון ע' ממנן פירש הע' שרים הקדושים.

ממנן אחרנין פירש ע' שרים הממונים על עו"הז.

אש ומים מגו כרסיה יקריה להבין מאמר זה אקדים מ"ש הרב בק"י דע כי מלכות דעשייה כוללת עשרה ספירות והם ז' ארצות שבעו"הז לפי שארץ שלנו שהיא תבל כוללת ג"ר שהם כח"ב דמ' דעשיה:

וכתר וחכמה דמ' דעשייה נעלמים תוך הבינה דמ' דעשייה נמצא שעיקר הארץ הזאת היא בינה דמ' דעשייה וא"י היא יסוד דבינה מלכות דעשייה וג"ע הארץ היא בינה דבינה דמ' דעשייה. וג"ע ושהיא בינה דבינה דמ' דעשייה יש בה עשר ספירות. קרקע ג"ע הארץ היא מ' דידה ונהר יסוד דידה. עץ החיים ת"ת דידה ורקיע של הגן דעת דידה. ועדן שבגן חכמה דידה וכולם עשר ספי' דבינה דבינה דמ' דעשייה. והרקיע שבעו"הז נעשה מאש ומים דבריאה. ורקיע ג"ע מחו"ג דאצילות וז"ש בפ' ויקהל אייתי אש ומים מגו כורסי יקריה וכו' ובג"ע אמר אייתי אש ומים משמים עילאין. ובזה הרקיע ד' גוונין חוור בדרום סומק בצפון ירוק במזרח אוכם במערב. ובאלו הד' גוונים שבד' רוחות הרקיע יש ארבע פתחים ובכולם יש נהורין ונמשכים כל הד' נהורין מפתחא חד דאמצעיתא כמ"ש שם הזוהר והוא יסוד דדעת ובתוך הנהורין גנוזים שם כל אחד מהם אות אחת והם ד' בחינות חיות הקודש של אותו רקיע שהם חג"תם דדעת והם אות ב' במזרח ולזמנין אות ר'. לפי שהמזרח כלול מדרום וצפון וכאשר גובר בו החסד נקרא רפאל:

וכשיונק מן הדין נק' בו"אל ומזה הרקיע נמשך עמודא ה"ס חוט השדרה היורד מיסוד שבדעת שהוא פתחא דאמצעותא וזה העמוד יורד עד עץ החיים שהוא ת"ת ומשם לנהר שהוא יסוד ונמשך עד קרקע הגן שהיא המ' ובו ג' גווני הקשת כי היסוד קשת איקרי

הכלול בח"גת שהם גוונים אלו ובעת הזווג מתגלים ג' נהורין מח"גת שבדעת להאיר בג' גוונים דבהאי קשת שהוא העמוד עכ"ל ובזה מובן מ"ש כד עבד קב"ה רקיעא. פירש שאר הרקיע חוץ מרקיע ג"ע:

אייתי אש ומים מגו כורסיה יקריה הם חו"ג דבריאה עד דמטו להההוא אחר דגנתא דעדן

ויתבו פירש היה מתפשט הרקיע מכל צד עד שהגיע לאויר שכנגד ג"ע ושם נפסק:

נטל משמים עילאין וכו' אש ומים וכו'. פירש מחו"ג דזעיר דאצילות

עבד מנייהו מתיחו דרקיע פירש רקיע שכנגד הגן לבד:

ומתחבר גו רקיעא אחרא פירש נתחבר עם הרקיע הראשון:

ד' גוונין וכו' הם מ"ש הרב חוור בחסד סומק בגבורה ירוק בת"ת אוכם במ'

לגבי הני גוונין איתי ד' פתחין פירש בתוך הגוונים הם הפתחים כמ"ש הרב.

מאינון אש ומים וכו' פירש מחו"ג דזעיר דאצילות שמהם נעשה רקיע' הגן מפתחת בד' פתחים ד' אורות ומפרש ואזיל היאך הם ואמר לסטר ימינא וכו' ר"ל פתח הדרום והמזרח נק' סטר ימינא לפי שהת"ת נוטה לצד החסד ומאיר בתוך ב' פתחים אלו הארה מהמים שהוא חסד דזעיר דאצילות ה"ג בההוא פתחא מגו מתיחו.

דסטר מייא והיינו כמ"ש שבשני פתחים שהם מזרח ודרום מהארת החסד שנק' מים מאירים ב' אורות באלו ב' פתחים וז"ש בפתחא דימינא ופתחא דאיהו לגו שר"ל פתחא דימינא הוא הדרום ופתחא דאיהו לגו הוא פתח מזרח שהמזרח נק' פנים והמערב אחור כנודע. וז"ש נפקא נהורא ואיהי אנפין שהמזרח נקרא פנים.

איתרשים אתחד פירש בתוך האור שבפתח דרום נרשמת אות אחת:

מגו ההוא נהורא פירש שאות המ' מקבלת הארה מאור החסד שהוא בפתח דרום. וכן צריך לפרש נמי מ"ש לקמן באות ד' ונציץ בנציצו גו ההוא נהורא ר"ל שמאיר מאותו אור שהוא החסד וכאלו אמר מגו ההוא נהורא כמו הראשון.

ואיהו את מ' פירש כנגד מי"כאל כמ"ש הזוהר לקמן: ה"ג גו נהורא דנהיר:

בסטרא דאיהו לקביל אנפין פירש בפתח המזרח הנקרא פנים: ואיהי את ר' נגד רפאל: ולזמנין איתחזי ב' כמ"ש הרב לפי שהמזרח כלול מחו"ג וכשגובר בו החסד נק' רפאל וכשיונק מן הדין נק' בו"אל:

ונחתין מעילא תרין רתיכין פירש אחר שיוצאים האותיות שהם ענפים שלהם אח"כ יוצאים המרכבות שהם השרשים:

דף רי.

כדין אינון תרין סלקין פירש אחר שהרתיכין הנז' עשו פעולתם שאמר' לנשמה שלום בואך אזי מסתלקים האותיות למקומם משא"כ בשני האותיות האחרים כדבסמוך:

ה"ג תרין פתחין אחרנין ופי' פתח המערב ופתח הצפון:

מנהירו דאשא פירש מהארת הגבורות שברקיע מאירים בשני הפתחים ב' אורות וז"ש חד לשמאלא שהוא הצפון ואחד לאחורא שהוא המערב.

חד ג' פירש גבריאל

חד נ' פי' נוריא"ל כדבסמוך

אתוון קדמאי פירש מ' ר"ב הנ"זל רתיכא תניינא עיין מ"ש לעיל בשם הרב שד' חיות הקדש שבכאן הם חג"תם של אותו רקיע שהוא הדעת דבינה דבינה דמ' דעשייה. ואתוון מתהדרן לאתרייהו פירש קודם שעשו הרתיכין פעולתם הפך ב' אותיות הראשונות שלא עלו עד שעשו הרתיכין פעולתם:

כדין כל אינון אתוון נחתין פירש הד' אותיות כולם יורדים בשביל הרתיכין שרוצים לעלות בארבעתם לכך הד' אותיות יורדים לכבודם.

ההוא רקיעא פי' של הגן.

דהאי רקיעא אחרא פי' רקיע של כל העולם כולו.

לא נפיק לבר מגנתא פי' שמגלגל הרקיע כמו הריחים ולכ"א לא נפיק לבר מגנתא כ"ב אתוון נ"ב כ"ב אתוון דיסוד

נטיף טלא נ"ב יה"ו דח"בד

מגו אתוון דרשימן פי' כ"ב אתוון שברקיע הנז' וע"ד

אינון נגדין עלא וכו' נ"ב ז"ש כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו

יערוף כמטר לקחי פי' לקחי שהם מלין דאורייתא גורמים שיערוף טפין כמטר מן כ"ב אותיות שברקיע. וכן נמי תזל כטל וכו' הכי פירושו וז"ש לעיל אינון מלין רשימין וכו' שהם מלי דאורייתא שהיה עוסק בהם בעה"ז והם רשימין בגנתא דעדן וסלקין עד ההוא רקיעא ונוטלם מכ"ב אותיות הנזכרות ט"ל כדי לזון מהם הנשמה.

קיימא פתחא חדא עיין מ"ש בשם הרב לעיל שהוא יסוד דדעת דבינה דבינה דמ' דעשייה

לקבל פתחא דהיכלא דלעילא פי' שפתח זה הוא בג"ע דארעא שהיא עשייה והוא נגד פתחא דהיכלא וכו' שהיא יצירה.

חד עמודא דנעיץ נ"ב הוא חוט השדרה הנמשך מיסוד שבדעת שהוא פתחא דאמצעיתא וזה העמוד יורד עד עץ החיים שהוא ת"ת ומשם לנהר שהוא יסוד ומשם לקרקע הגן שהוא מ'.

גו רקיעא בההוא פתחא וכו' פי' בפתח האמצעי שהוא יסוד דדעת שהוא הרקיע.

תלת גוונין דנהורא פי' הם חג"ת שבדעת שהוא הרקיע ומאירים אלו בג' גווני דבהאי קשת שהוא העמוד כי היסוד קשת איקר שכלול מחג"ת:

ה"ג בגנתא דעדן לתתא כדסלקא נשמתא. פי' לג"ע שלמעלה ששם מתלבשים הנשמות בלבוש הנעשה מהכוונה:

מאן דמתעטרא פי' מ' מתעטרת בכוונת התורה והתפלה:

דף רי:

מעובדין טבין דעביד ב"נ בהאי עלמא מתעטרא וכו' ודאשתאר אתעביד מניה לבושין להאי בר נש וכו'. בח"י דף ס"ה כל מעשה האדם אשר בעפר יסודה הוא עושה היחוד למעלה ומאותו היחוד עצמו נמשך לו הארה ממנו כמ"ש בזוהר בפ' ויקהל בגין וכו' אשר משם ראיה ברור' כי העושה המצוה יהיה לו חלק ממנה כפי הבנתו וצריך להזהר שלא להחליף תפלות של שבת של זו בזו וכו'. כי בכל תפלה עולה במעלות יותר עליונות עד שבתפלת המנחה נאמר בה ושמרתם את השבת כי קדש היא היא עצמה נעשית קדש עליון בסוד חכמה בסוף וחכמה בראש ואין ראוי לקלקל הסדר:

להשקות את הגן ואוקמוה פי' שהנהר הוא יסוד דאימא מעדן הוא אבא להשקות את הגן שהוא זעיר. ועוד יש בו כמה פירושי' עז"הד אבל בהאי וכו' ר"ל עתה אנו מפרשים הכתוב ונהר שהוא יסוד שבגן יוצא מעדן מחכמה שבגן. להשקות את הגן היינו קרקע הגן שהוא מ' כמ"ש בשם הרב לעיל.

דהאי נהר דנפיק פי' יסוד דבינה דמ' דעשייה כמ"ש הרב.

באן אסר בעדן פי' חכמה דבינה דבינה דמ' דעשייה

רזא עילאה איהו פי' חכמה שבגן כמ"של בשם הרב.

דעדן עילאה קדישא פי' חכמה דאצילות שהיא נקרא עדן.

כמה דהאי נהר איתפרש ונפק מגו עדן לאשקאה לגנתא כתב הרב בדרוש הנ"זל ר"ל כמו שהנהר שהוא יסוד תחתון הוא כולל כל הד' בחי' ולכן מתפשט לד' נהרין בגנתא כן האי פתחא דאמצעיתא שהוא יסוד דדעת שהוא הרקיע גם הוא חד נהורא שם באמצעו ומשם יפרד ד' נהורין בד' פתחין האחרות עכ"ל. אבל בהגהות הר"חו ז"ל כתב לאשקאה לגנתא דלעילא הוסיף תיבת דלעילא ולפ"ז הכי פירושא כמה דהאי נהר היינו יסוד דאצילות

נפק מגו עדן חכמה דאצילות לאשקאה לגנתא דלעילא מ' דאצילות שהיא לעילא מן בי"ע. הכי נמי מגו ההוא פתחא וכו'. הוא כמ"של שבזה אין חילוק בשני הפירושים: וההוא נהורא דאיתפשט לד' נהורין כמ"של שהאור נחלק לד' אורות בד' פתחים הנז' בד' אתוון דנציצין. פי' שהד' אותיות הנזכרו' הם בתוך האורות כמ"ש הזוהר לעיל נפיק מעדן ה"ג ור"ל שהאור שבפתחא דאמצעיתא הנז' יוצא מעדן שהוא חכמה שבגן.

אתר דזהרא נקודה וכו' פי' שבעדן שהוא חכמה שבגן שם מאירה מ' דאצילות. וההוא נקודה פי' מ' דאצילות:

והאי נקודה תתאה פי' מ' דאצילות.

איהי גנתא וכו' פי' אע"פי שנקראת עדן לגבי התחתונים נק' גן לגבי חכמה דאצילות הנק' עדן.

שמא דא איתפרש פי' על ענין זה מפורש הכתוב שר"ל עין זולתך לא ראתה לעדן שבגן חוץ מאלהים שהיא מ' דאצילות. וז"ש אלהים זולתך דא נקודה תתאה וכו'. אלהים זולתך דא עדן עילאה. זה פי' אחר בפסוק וה"פ עין זולתך לא ראתה למ' דאצילות חוץ מאלהים שהוא אבא הנק' עדן עילאה. כי אבא נק' אלהים ג"כ כמ"ש בפרשת בראשית בפסוק והמלך ישמח באלהים וכן כתב בספר אור ישראל.

דאיהו רזא דעלמא דאתי פי' אבא נק' רזא דעלמא דאתי ולכך לא אמר הזוהר דא עלמא דאתי וז"ש דאיהו אחיד לעילא עד אין סוף שאבא עולה לאריך ולעתיק עד שמגיע לא"ס ב"ה.

והאי נהר דנפיק מעדן לתתא פי' נהר שבגן:

ומלה דא איתפרש לעילא ותתא פי' מש"ה עין לא ראתה וכו'. איתפרש למעלה באבא הנק' עדן ואיתפרש למטה במ' דאצילות הנק' עדן ג"כ.

צמא מאינון צחוח פי' צמא לינק מאינון צחות.

ההוא נהר עילאה פירש יסוד דאצילות.

לגו גנתא פי' מ' דאצילות:

ה"ג בריחא דמייא ור"ל כשיושב אדם על הנהר ונכנס בו ריח המים של הנהר נפשו מתיישבת.

ה"ג דהא מעיקרא כגוונא דא נפקא ור"ל כמו ששורש הנשמה הוא מיסוד דזעיר הנקרא נהר כן יש לה נחת רוח כשיושבת על נהר המים:

בההוא עמודא נ"ב חוט השדרה:

כד בעי קב"ה פי' מ' דאצילות.

לאיתקנא וכו' פי' להתתקן ולהתקשט בנשמות הצדיקים שעולים בה בסוד מ"ן: ובזמני הם ר"ה ויו"הך וחגי הם ג' רגלים.

בר אינון נשמתין וכו' פי' כדי שלא יתביישו האחרים שלא זכו לעלות לכך אין שומעים הקול אלא הנשמות שראוי' לעלות.

מתכנשין תמן פי' בהיכל דרור.

ואלין תרין איקרון מכון הר ציון ומקראיה פי' ב' הקדמות אלו שאמרנו שהמלכות רוצה להתקשט ולכך ד' אנפין דנשר יהבין קלא וקורים לנשמות הראוים לעלות רמזם הכתוב במ"ש מכון הר ציון ומקראיה:

מכון הר ציון ר"ל שרוצה המ' להתקשט ולהתכונן ומקראיה ר"ל שנקראים הצדיקים לעלות למעלה ע"י אנפין דנשר נפקין כל אינון נשמתין. פי' שנשארו בגן שאינם ראוים לעלות. כדין נשמתין סלקין פי' הנשמות הראוים לעלות לגו עיגולא פי' עטרת יסוד דנוקבא שנק' עיגולא וכמ"ש בפ' בראשית בסוד עיגול' ורבועא ע"ש:

דסחרא בהאי נקודה פי' מלכות דאצילות:

כדון אלביש קנאה וכו' בהגהות הר"חו ז"ל הגיה מנהורא חד צדיק עילאה ונראה שכוונתו לפ' שיסוד דזעיר שהוא צדיק עילאה אלביש קנאה וקבל הארה מהאורות עליונים וז"ש הזוהר כדין אלביש קנאה מנהורא חד צדיק.

וסליק לה לגביה פי' כדי להזדווג עמה וז"ש ונהיר נהורא בנהורא אבל בספר ק"י בדרוש הנזכר כתב וז"ל מ"ש בפ' ויקהל כדין אלביש קנאה מנהורא דחד צדיק עילאה. פי' שהנשמות עולות שם דרך ההוא עמודא לפתחא דאמצעיתא עד העדן שכוא חכמה שבגן: וסלקין תמן מ"ן בסוד המחשבה ההיא וכדין צדיק דיצירה אריק בה מ"ד וז"ש בזוהר כדין אלביש קנאה מנהורא דחד צדיק עילאה כי יסוד דיצירה הוא נהורא מיסוד עילאה כנודע דשית ספירן מקננן ביצירה וההוא נהורא של צדיק עילאה אלביש קנאה בה להזדווג עמה עכ"ל: ולפ"ז כאלו אמר הזהר כדין אלביש קנאה נהורא דחד צדיק עילאה והיינו יסוד דיצירה ההוא נהורא של צדיק עילאה שהוא יסוד דזעיר. והיסוד דיצירה הוא שמזדווג עם חכמה דבינה דבינה דמ' דעשייה שהוא עדן שבגן. ולפי פי' זה שבספר ק"י מש"ל עד דסלקי לגו עיגולא דסחרא בהאי נקודה. פי' שעולים הנשמות בעטרת יסוד דחכמה שבגן הנקרא נקודה שעדן שהוא חכמה נקרא נקודה. כל מקום לפי מה שהוא וע"ש בספר ק"י באורך רקיע דלתתא נ"ב יסוד דזעיר.

ע"ג חיון נ"ב שבמלכות:

ומתמן איתפשט וכו' פי' מיסוד נתקנה המ'

רקיע דלעילא נ"ב יסוד דאימא
ע"ג חיון עילאין פי' חגת"ם
ומתמן איתפשט וכו' פי' מיסוד דאימא נתקן זעיר:
חד איקרי קצה השמים פי' יסוד דאימא:
וחד איקרי מקצה השמים פי' יסוד דזעיר ועיין בפ' תרומה דף קל"ז ע"א:
אינון ד' חוון פי' ארג"מן:
דאינון רשימין עילאין וכו' פי' שהם גדולים יותר מהאותיות שרשומים בפתחים שהאותיות הם ענפים שלהם לבד.
הכי הוא ודאי פי' שהחכמה שבגן נק' עדן:
אבל כלא ורזא עילאה איהו פי' שעיקר עדן הוא חכמה דאצילות:

דף ריא:

כמה דאית ליה חולקא לעיל' פי' במ"ד חולקא לתתא פי' בנשמות שבגן שעולים בה בסוד מן וכדמפרש:
מההיא נקודה דאיקרי עדן פי' מהמ' הנקרא עדן לגבי התחתונים כמ"ש הזוהר לעיל:
חד אריא וכו' מכאן נראה שארג"מן הם שנ"אן שתחלה קראם ארג"מן וכאן שנ"אן:
ה"ג דמטוליהון לכרסייא קדישא. לא איסתחיא ההוא לבושה אלא בנורא כמ"ש רש"י ז"ל בפרק העור והרוטב שמסיקין אש ז' שנים בעצי הדס וכו' ויוצאת סלמנדרא ועושין מצמרה בגד וכן הובא במ' רבה בכ' כי תבא.
וצוחין לגבי אינון ממנן וכו': **פי' שהמלאכים הקדושים שבג"ע אינם מוליכים אותה לגיהנם שלא יתטנפו** אלא ממקומם צוחין לממונים של גיהנם כדי לקחת אותה נשמה. ה"ג אינון שליחן. ול"ג ממנן:
ה"ג ובזמנא דאיהי איתלבנת אינון ממנן וכו' לגבי פתחא דג"ע פי' כי מלאכים שבגיהנם מביאים אותה עד פתח ג"ע לפי שתאותם לינק מן הקדושה. ה"ג עד כען לא איתפרשת בההוא נהר דינור זהו מעלת ר' יוסי דפקיעין ע"ה שלא הוצרך לכל זה אלא מיד עשה טבילה בנהר דינור ורצה לעלות למחיצתו הראויה לו

דף ריב.

חומת ירושלים הם ציון וירושלים דנוקבא שנקרא חומות: ר' אלעזר בארעא הוא ר"א בן רש"בי שהיה אומר ליסורין בואו אחי וריעי.
ההיא נקודה קדישא פי' מלכות לאשתעשע לעילא. פי' בנשמות הצדיקים שהם כבר בג"ע:

לאשתעשעא לתתא וכו' היינו הצדיקים שבעו"הז שעולים בה ג"כ בסוד מ"ן הכי נמי בפלגות ליליא וכו'. פי' כמו שהאם משתעשעת בבניה הכי נמי בחצות לילה מ' משתעשעת בנשמות הצדיקים שבעו"הז רקיע דאמרן. פי' הוא דעת דבינה דבינה דמלכות דעשייה:

ואינון ד' אתוון דקאמרן פי' ד' אותיות ארגמ"ן שאמר לעיל רקיעי דהאי נקודה דלעילא. פי' יסוד דזעיר.

קיימא על אינון ד' חיון פי' ארג"מן שבמלכות.

וההוא רקיע כגוונא דא מן דא פירוש רקיע הוא כמו יסוד דזעיר.

כהאי רקיע פירוש של גן.

פתחא חדא וכו' פירוש הם כנגד ארבע אותיות אדנ"י וכדמפרש הזוהר:

דף ריג.

שמא דאיתכליל לתתא פי' הוי"ה שבמלכות וז"ש בגין דרזא דא איתכליל לעילא דהיינו שיש הוי"ה בזעיר. ואיתכליל לתתא שיש הוי"ה במלכות.

איהו ו' פי' זעיר נקרא ו' ומ' ה' נמצא זו"ן רמוזים בו"ה ונשלם שם הוי"ה. אבל הוא לתתא שמא שלים ולא שלים בהוי"ה אלהים שהם ט' אתוון שאז ניכרים שני שמות בהדיא הוי"ה אלהי"ם וז"ל הרב בס"הכ דע כי הוי"ה אצילות ור"ת המברך את עמו ישראל גימטריא אלהי"ם שהוא בריאה כי בריאה היא הכסא גי' אלהי"ם ויצירה ועשייה נכללים בה וז"ס שמא שלים של הוי"ה אלהי"ם גימ' יב"ק והוא שמא שלים הכולל כל העולמות ולכן נקרא שם זה שמא שלים יותר משאר השמות עכ"ל עוד כתב בס"ה למה הוי"ה אלה"ים נקרא שמא שלים לפי שרמוזים בהם ג' שמות אהי"ה הוי"ה אד"ני.

רקיעין דלתתא דלסטר קדושה: פי' ספירת המלכות:

יריעות עזים עיין מ"ש בפ' תרומה בדף קמ"ז ע"ב שהם ז"ן דנוגה דבי"ע

רקיעי חיון דמשכנא קדישא פי' ספי' המלכות הנקרא משכן.

ואינון סטרין דתיאובתין פי' שתאותם בענייני הגוף שהוא חומרי:

רקיעין דלגו פי' של מלכות:

לשמא דא דלתתא פי' שמים לה' הם של מ' הנקרא הוי"ה ג"כ

רקיעין אחרנין וכו' פי' חגת"ם דזעיר וז"ש דאינון רזא דשמא קדישא שעיקר הוי"ה הוא בזעיר ברזא דחיון רברבן עילאין. פי' חגת"ם דזעיר:

רקיעא עילאה תמינאה נ"ב בינה

דחמאן מגו רקיעא תתאה פי' מהמ':

האי רקיעא עילאה נ"ב בינה:

מתחות דא פי' מתחת בינה:
כל אינון רקיעין וכו' דאיקרי שמים פי' ספירת המ':
ואלין דשמא קדישא פי' של זעיר:
אינון שמא עילאה פי' בינה שנקרא ה' היא בתוכם ולכן נקרא השמים בה'.
אינון דשמא קדישא פי' אבא הנקרא קודש ועיין בפ' תרומה דף קל"ו ע"ב וע"ד כתיב השמים וכו'. פי' זעיר הנקרא השמים ומ' הנקרא שמים הם לה' שהיא בינה. וזה פי' אחר הפך מ"ש לעיל לשמא דא דלתתא:

דף ריג:

מכאן ולהלאה פי' מבינה ולמעלה.
בר נהירו חד זעיר: פי' אבא:
אינון רקיעין תתאין נ"ב דעשייה
דשמא חדא תתאה פי' מלכות מקננת בעשייה.
לעילא לעילא נ"ב בריאה אצילות
רקיעא דא תתאה פירוש רקיע שבגן.
ברזא דהאי נקודה פי' כמו שהמלכות שנקרא נקודה שמקבל ממנה הארה.
ההוא רקיעא איהו כלול וכו' פי' מנכות שיש בה מ"ד ומ"ן וכדמפרש.
נפשא אזלת וכו' פי' שחוזרת למקום אצילותה
למשרי עלוי פי' שהס"א מתלבשת בתוך הגוף כדמפרש הזוהר.
בההיא נקודה פי' מלכות
דאשתדלת בה ביממא נ"ב גודל מעלת העוסק בתורה ביום שזוכה על ידי כן להעלות מ"ן בלילה:

דף ריד.

וע"ד נקטא אחרנין מלעילא ביממא פי' נשמות אחרות מקבלת אותם ביום מבעלה ע"י זווג שעושין בנפילת אפים ה"ג הא אוקמוה חברייא באידרא קדישא והיינו אידרא דמשכנא.
ארון דא פי' מלכות:
תורה שבכתב פי' זעיר ואיתגניזו ביה שית: פי' ו"ק דזעיר הנגנזים במלכות.
ואינון שית לוחין פירוש שית עם הכפורת שהוא רומז ליסוד דאימא וה' לוחין הם בחינת המלכות הנק' ה'.
כדין הוא גופא חד פי' הוא גוף המלכות שנכנס בה זעיר הכולל ו"ק.
ואינון חמש פי' מחסד עד הוד:

אינון שית בחד דרגא פי' עם היסוד הם ששה.
ברזא דתשע דרגין נ"ב ט' אותיות הוי"ה אלה"ים
ה"ג קיימא לוחא חדא דחפייא על כולא נ"ב כפורת יסוד הבינה.
אית ארון נ"ב יסוד הבינה עכ"ל ולפ"ז מ"ש הזוהר ואית ארון הוא יסוד דמלכות ועוד י"ל מ"ש אית ארון ואית ארון מלך דקדושה נק' ארון וכן מלכות דקליפה שגם את זה לעומת זה עשה האלהים וכדמפרש ואע"ג דחברייא אוקמוה. פי' שר"זל אמרו ארונה המלך היינו שר היבוסי ואינו מלך ממש והניחו אותם ישראל למס עובד ולא היו מז' עממין דכתיב בהו לא תחיה וכו' אלא מזרע פלשתים היו וכמ"ש ג"כ רד"ק בספר שמואל: אמאי קנה בכספא פי' כיון שירושלים היא שלו אינו צריך לקנות מהזולת:
אף הכי דוד פי' שאותו המקום כיון שהוא של ארונה הוצרך דוד לקנותו ממנו:
אלא ודאי ארונה וכו' פי' זהו כפי הפשט אבל כפי הסוד ארונה המלך היא הקליפה: טול הרב זה אבישי בן צרויה ששקול כרובה של סנהדרין כמרז"ל:

דף ריד:
דלא כתיב שנים אלא שני פי' ואפ"ה יש בו תוספת קדושה דשכינתא לאו איהי בחושבנא נמצא שהם י"ג עם השכינה ועיין בפ' תרומה בדף קס"ד ע"ב. הפך הס"א שהמוסיף גורע כדמפרש:
ברית בברית פי' יוסף התחתון נתחבר עם יסוד דאצילות ושניהם כקראים ברית.
וז"ש רזא דלתתא ברזא דלעילא ונ"ב רזא דלתתא יוסף ברזא דלעילא יסוד דאצילות: ועאל בקרתא נ"ב מלכות:
ולמפגם ארונא פי' שכיון שהוא רשע ונכנס בארון כאלו מכניס צלם בהיכל: רזא דאיצטריך לאתחברא באת קיימא קדישא שהוא ראוי לה ולא עם יסוד הטמא ח"ו. וז"ש דהא ארונה לא איתחבר אלא בצדיק.
וי ליה דפגים את קיימא קדישא פירוש שפגם ג"כ ביסוד הנקרא את קיימא. א"נ את קיימא היא המלכות וכשהוא רשע ונכנס בארון פוגם אותה.
שבט הרשע נ"ב הוא יסוד דקליפה על גורל נוקבא דקדושה גורל גי' רחל ע"ה.
והשתא פגים ארון דברית דיליה פי' מלכות ה"ג ודיינין ליה ומפקי ליה לבר מכללא דאדם.
ויהבי ליה לההוא ארון נ"ב יסוד דקליפה ומכאן ראיה למ"ש לעיל אית ארון ואית ארון וכו':
בגיהנם נ"ב יסוד דקליפה עד כאן לשונו ור"ל יסוד דנוקבא דקליפה: הכי גרסינן אינון דאישתארו מכללא דאדם:

דף רטו.

ולאו על כל אתר איהו פי' לא הצדיקים פתחו כל הדרך מתחילתו אלא אע"ג וכו':

דאיתארח ביה אושפוזא פי' ואורח כמו אורח אושפיזא שהיא השכינה הנקרא ב"ן:

הנותן בים דרך נ"ב בסוד דרך נחש ח"ו

אורח איזדמן לגבייהו פירוש מלכות:

דאיקרי דמות נ"ב מלכות

ברזא דשמא עילאה הוי"ה פירוש שנקרא הוי"ה כמו הזעיר:

דכתיב בחמשה עשר יום פירוש ה' שהיא המלכות נתחברה עם עשר שהם עשר ספירות דבינה וזהו בחמשה עשר חמשה עם עשר.

וכתיב אך בעשור וכו' פירוש עשר ספירות דבינה מאירים למלכות הנקרא חודש הז' וכדמפרש ורזא דא י"ה פי' ה' שהיא המלכות נתחברה עם י' שהם עשר ספירות דבינה.

ה"ג מלא ברזא דאשלמותא וכו'

ואפיק רוח נ"ב ו"ק של אבא

עביד היכלא נ"ב בינה:

ההוא רוחא אתפשט וכו' פי' ו"ק דאבא באמצעות הבינה עשו ו"ק דזעיר וז"ש ואיתעביד שית סטרין

ההוא רוח איתפשט וכו' פי' ו"ק דאבא באמצעות אימא וזעיר.

הוציא המלכות כמ"ש הרב על פ' כולם בחכמה עשית ועביד היכלא לתתא נ"ב נוקבא

דף רטו:

ואיתעביד רזא דשמא קדישא פירוש מלכות נקרא הוי"ה כמ"ש לעיל ואזי נשלמה:

יהושע מלא רוח חכמה פי' מלכות יש בה הארת ו"ק דאבא הנקרא רוח חכמה:

בגין כי סמך משה פי' זעיר שעל ידו מקבלת כל ההארות

בההוא חילא דאישתתף גו דמא לאיתקיימא גופא ז"ל הרב בספר ק"י דע כי אחר השינה הרוח עולה בסוד מ"ן בסוד בידך אפקיד רוחי והנפש נשארה למטה עם הגוף. אמנם מה שהיתה הנפש מתפשטת תוך שס"ה גידים שהוא דם בסוד כי הדם הוא הנפש עתה מסתלק משם ונסגרת היא וכוחותיה תוך הלב מפני המזיקים כי הנפש יש לה אחיזה בקליפות ובזה תבין למה אין מתעורר האדם תכף משנתו. כי אין הנפש יכולה לדפוק ע"י הדם כשאר האיברים ואזי אין האדם יכול לקום מאיליו עד שיקראוהו ויעוררו נפשו להתפשט באיבריו בחוזק כח הקריאה עכ"ל ובזה מובן לשון זה. וז"ש בגין דבלילא נשמתא סלקא וכו' היינו שעולה בסוד מ"ן ומ"ש ואישתאר ב"כ בההוא חילא דאישתתף

גו דמא ר"ל מתקיים האדם ע"י הנפש שנסתלקה משאר האיברים ונשתתפה בתוך הדם שבלב כדי לקיים הגוף:

ועכ"ד וכו' פירוש אע"פי שעדיין הנפש נסגרת תוך הלב אפ"ה טעים טעמא דמותא שהשינה אחד מס' במיתה. בר חילא דמא בלחודוי דאיקרי נפשי דהיינו שהנפש מתפשטת בדם שבלב וז"ש ההיא דאתפשטא בדמא תדיר. דהיינו הנפש המתפשטת תמיד בדם הגידים עתה בעת השינה היא בתוך הלב כדין מתיישבא חילא דדמא באתריה. פי' אחר התפלה חוזרת הנפש להתפשט בתוך שס"ה גידים.

ואיתגבר חילא דנשמתא: פי' גם הנשמה והרוח חוזרים להתפשט באדם והנפש היא מרכבה להם וז"ש ואתיישבא על ההוא אתר

ודא איהו נ' כתב בס' א"י נ' של עונן היא כמו נ' של נחשת של פרשת תרומה ור"ל שעונן הוא נוגה. ונ' היא מלכות. המתלבשת שם בנוגה.

תיקונא דגרמיה פירוש שלובש ציצית ותפילין וקורא סדר הקרבנות וכדבסמוך:

תיקונא דהאי עלמא פירוש בברוך שאמר.

תיקונא תליתאה וכו' פירוש בהללויה

תיקונא דשמא קדישא וכו' היינו יוצר ותפלה כדמפרש:

דף רטז.

מההוא אתר דאיתחבר וכו' פירוש מלכות ולכך כתיב מאלהיך ולא אלהיך דאי כתיב אלהיך איפשר לפרש על זעיר לכך כתיב מאלהיך דהיינו מלכות שסובב ומקפת על כל פרצופי האלהות.

מגו דינא דלעילא פי' גבורה.

תלת גווני אשא הכא פירוש גבורה הוד מ'.

איהו אשא דקבל אשא בחידו פירוש גבורה שמקבלת מהבינה הנקרא חידו

אשא תניינא וכו': פירוש הוד והיינו דקאמר איהו אשא דכתיב ביה ונוגה לאש שאש הוא הוד ונוגה הוא הנצח כמ"ש הרב ז"ל שהיכל הנוגה הוא הנצח ונצח מחובר עם ההוד וזהו ונוגה לאש.

דקיימא גו אשא פנימאה בחידו פירוש שנה"י הם מבינה בסוד ומבינה נביאים נמצא שההוד הוא מאשא פנימאה שהיא בינה. ה"ג אשא דלבר דסחרא להההוא נוגה. ור"ל מלכות שהיא אחורי נה"י כנודע בסוד נקבה תסובב גבר.

דארבעה גווני אשא פי' עם הבינה שגם היא נקרא אש הם ד' גווני אשא:

ומניה איתפשט אשא לבר פי' היא הקליפה הסובבה על הקדושה. ה"ג כד גרים דאיתחבר בהא. ה"ג כיון דשארי יראה על רישיה דבר נש איתער לבתר אהבה איתדבק באתר עילאה לעילא. פירוש בחסד הנקרא אהבה.

בקדושה דעלמא דאתי פי' כיון שהשיג לחסד השיג גם לבינה כמ"ש במ"א האי ימינא בי' ובלא שרייא.

אלא אהבה רזא דימינא פירוש שהחסד הנק' ימין מאיר למ' הנק' יראה וליחדא שייפין ודרגין פי' ו"ק דזעיר וו"ק דמ':

לאעלא כולהו באתר דאיצטריך פי' להעלותם בסוד מ"ן ליסוד הבינה כמ"ש הרב:

ודא כללא חדא פירוש שם שהיא מלכות מקבלת מע' שמהן דאימא:

בגין דאית זוטא פי' זעיר נק' ישראל זוטא ומקבל מישראל סבא במלת ישראל:

רזא חדא בכללא חדא פי' ישראל זוטא מחובר עם ישראל סבא:

איתתא בבעלה פי' שמע היא המ' שנקר' שם וישראל הוא הזעיר כמו שכתבתי

דף רטז:

ולחברא תרין משכנין פי' או"א.

כולהו שייפין פי' ע"י ז"ון שעולים בהם בסוד מ"ן מזדווגים א"וא.

יו"ד ליחדא וכו' פי' אבא הנק' יו"ד מזדווג עם אימא הנק' ה'. ה"ג דאיהו היכלא פנימאה אתר גניזו וכו' ר"ל שאימא היא היכל לאבא הנקר' נקודה עילאה.

ה' אלדינו פי' א"וא.

ולאכללא כל שייפין בההוא אתר פירש להעלות ז"ון ליסוד דאימ' שמשם יצאו עד ההוא אתר דשרשא דברית. פירוש יסוד הבינה משם יצא יסוד זעיר הנקרא ברית. וזה שאמר עד ההוא אתר דשרשא שהוא יסוד הבינה הנק' שרשא דברית.

יו"ד איהו רזא דברית פי' יסוד נק' יו"ד עם ה' אחרונה היינו זווג ז"ון ה"ג איהו היכלא אתר גניזו דהאי רזא דברית קדישא דאיהו יו"ד ור"ל שהמ' נק' ג"כ היכל לגבי יסוד.

ואע"ג דאיהו ו' תניינא פי' שהיסוד נק' ו' זעירא.

אבל יו"ד רזא דיליה לייחדא לון כחדא פי' שהיסוד נק' ו' אבל כשמתיחד עם המלכות נק' יו"ד וז"ש ליחדא לון כחדא:

אחד לייחדא מתמן ולעילא פי' כמ"ש הרב שבמלת אחד אנו מעלים ז"ון בסוד מ"ן לא"וא ואו"א עולים למעלה וכן עז"הד עד כל הפרצופים כולם ומורידים מוחין חדשים מא"ס ב"ה וז"ש הזוהר דלא ישתבק רעותא וכו'. בא"ס וכו'.

ויחודא בתיקונא פירש הוא יחוד והו' תיקון:

מעילא לתתא: פי' כמ"ש הרב שתחלה אנו מורידים הארה לז"ון כדי שיוכלו להעלות מ"ן וזה במלת שמע ישראל שבמלת שמע אנו מורידים הארה מן תבונה למלכות: ובמלת ישראל מורידים הארה מישראל סבא לזעיר וז"ש מעילא לתתא. ומ"ש ומתתא לעילא היינו אחר שקבלו הארב עולים בסוד מ"ן כמ"ש בס"הכ באורך ובמ"ח דף ל"ו:
אבל ברזא דא יהיה סימנא בעלמא ר"ל י"ה הם א"וא שנזדוגו והורידו מוחין לז"ון ואז ז"ון נק' י"ה כמו א"וא.
למהוי ד' רזא עילא ותתא לד' סטרין דעלמא: פי' שר"זל אמרו שבד' דאחד צריך להמליכו מעלה ומטה וד' רוחות העולם וז"ש למהוי ד' רזא עילא ותתא וכו'. ומ"ש הכי הוא לייחד' עילא ותתא. פירוש עילא הם א"וא שמזדווגים כאחד כמ"ש הרב ותתא הם ז"ון שרמוזים באחד ומתיחדים יחד כמ"ש הרב: וכדי שלא נאמר מתיחדים ז"ון אבל אינם עולים לא"וא בסוד מ"ן לכך אמר ולד' סטרין דעלמא וכו' שהכוונה שחגת"ם שהם בחינת ז"ון עולים בסוד מ"ן לא"וא מלבד שאנו מייחדים אותם במקומם בסוד יאהדו"נהי כמ"ש הרב. עוד אנו מעלים אותם לא"וא בסוד מ"ן וז"ש אלין אינון רזא דרתיכ' עילאה כלומר להעלות חג"תם לכלול אותם בא"וא וא"וא במה שלמעלה מהם עד א"ס. א"נ י"ל מ"ש למהוי ד' רזא עילא ותתא וכו': פי' שאר"זל שצריך להמליכו במעלה ומטה וד' רוחות העולם בד' דאחד וסודם הוא שמעלה ומטה הם נ"ה. וד' רוחות הם חג"תם דהיינו להעלות מ"ן לא"וא וז"ש רזא דרתיכא עילאה וכו' שז"ון הם כסא לא"וא.
עלמא תתאה פי' מ'.
בעלמא עילאה פי' זעיר:
ולאיתחזאה חירו וכו' פירש כי מהארת הבינה נשלמו ז"ון ביציאת מצרים גאולה לתפלה כתב הרב ז"ל גאולה היינו הארת יסוד דאבא שבתוך יסוד זעיר. לתפלה היינו מלכות. ולזה יכון המתפלל כשאומר בא"י גאל ישראל ה' שפתי תפתח יכוין גאל הוא היסוד להמשיך ממנו הארה לאד"ני שהיא מ'.
ואי תימא והא בגלות' איהי וכו' עד והא שכינת' לא איתחזי בבית אחד וכו' פירוש מביא ראיה שאין השכינה גרושה ח"ו. שאלו לא גלתה השכינה רק אחר החרבן אזי אנו אומרים שנתגרשה ח"ו אבל כיון שהלכה השכינה בעוד בה"מ קיים בימי אמון ומנשה ויהויקים ש"מ שאינה גרושה רק הלכה מפני עון ישראל. ואחר החרבן חזרה להגין עליהם אבל אינה גרושה ח"ו:

דף ריז.

ארבעה אמת נ"ב לאפוקי מנוסח האשכנזים שיש בו ששה פעמים אמת בלבד.

דגושפנקא דמלכא נ"ב כי אמת הוא חותמו של הקב"ה:
כל זמנא דליהוי גלותא לא איתחברת וכו' פי' מפני שהיא גרושה ח"ו ולכך הקב"ה מיציאת מצרים התיר קשרי גלותא וכאלו היא בת חורין.
מארי מדין פי' ת"ח העוסקים בספירות הנק' מדות.
אלא נדברו לעילא וכו' פי' שהרתיכין והחיילות הם מעלים החידושים שמחדשים החברים ולכן אמר נדברו וז"ש בסמוך וכמה אינון דמקדמי ונטלי לון קמי מלכא קדישא:
ואיתעטר בהו פי' שע"י אותם החידושים באים מוחין לזעיר וז"ש ואינון סלקין על רישיה ומ"ש ונחתין ויתבן על חיקיה וכו'. פירוש אתר שבאים מוחים לזעיר יורדים בסוד טיפה עד היסוד בו.
ומתמן סלקין על רישיה פי' בסוד אור חוזר.
יראי ה' לעילא פי' שהחידושים שמחדשים החברים נעשים בדיוקן החברים שחדשו אותם ומשתעשע בהם הקב"ה וז"ש יראי ה' לעילא.
יראי ה' לתתא: פי' החברים עצמם שחדשו אותם בההוא רקיע' לתתא פי' רקיע שעל הגן דהא ברקיע דלעילא פירוש יסוד דזעיר לית מאן דיסתכל ביה וא"כ אי אפשר לפרש וממעל לרקיע אלא ברקיע שעל הגן: הכי גרסינן ומלעילא מניה קיימ' ההו' אבן ספיר ור"ל מלכות דאצילות שהיא ממעל לרקיע שעל הגן.
מרגלית טבא נ"ב גימטרי' אד"ני במילואו וי"ב אתוון
ולא כתיב דמות הכסא פי' דאי כתיב הכסא בה"א הידיעה משמע דקאי על הבינה. ופירש הכתוב אבן ספיר שהי' מלכות דמות הכסא שהי' בינה. לכך כתיב כסא סתמא בלא ה' לומר דקאי על הבריאה. ואע"ג דאמר בסיפא דקר' ועל דמות הכסא בה' כיון דגלי קרא ברישׁ' אין חששׁ:
הכי גרסינן כסא סתמ' דא כסא לתתא דא איהו רזא עילאה וכו' פי' הוא זעיר שנק' כבוד עילאה לפי שיש בו ל"ב נתיבות חכמה כמנין כבוד.
דיוקנא דאדם פי' זעיר הוא דיוקן אריך הנק' אדם ה"ג אבל הוא דאתוסף במראה לאכללא אינון דיוקנין וכו' ור"ל שהחידושים של החברים נעשים בדיוקן החברים עצמם והם עומדים עם זעיר ושיעור הכתוב וממעל לרקיע שע"ג הגן אשר על ראשם של ארג"מן כמ"ש הזוהר לעיל כמראה אבן ספיר שהי' מלכות דאצילות והאי דקארי ליה דמות כסא היינו דמות הכסא שבבריאה שעיקר הכסא הו' בבריאה ועל דמות הכסא הנזכר דמות כמראה אדם הוא זעיר:

דף ריז:

א"ל יוסי לפי שהרהר במלי דעלמא א"ל יוסי ולא רבי יוסי א"ל ר' יוסי השת' אנת שלים עכשיו קרי ליה רבי יוסי ה"ג ואי הוה זכאה ההוא דקיימא קמיה. הוי חמי נהירו דאתוון פי' היו נראים במצח האדם המסתכל בציץ כמין אותיות.

אי תימא בגין אינון לקטין כל אינון אחרנין פי' שמא תאמר האי דכתיב והלכת אחריהם דהיינו אחר הלוקטים שהיו מלקטים שם. א"כ ולקטת אחריהם מבעי ליה. ה"ג דהוו גרמין ברכאן סגיאן והלכת אחריהם בתר עיניך:

דף ריח.

דתיאובתיך לאתדבק' וכו' פירוש אם תאותך להנשא לאחר כדי להקם זרע.

ושתית מאשר וכו' נראה דנערים הם מט"ט וסנדל ר"ל שתזכה לקבל הארה מהם

דא אוטיב ללביה פירש מלכות. ה"ג ומאן איהו דכתיב וכו' ה"ג איתהני מההוא שבעה וחידו. והכא איתהני מההוא ברכה דשבעה מ"ט וכו': ולא כהגהה וז"ל הרב בס"הכ דע כי כל מה שאדם אוכל בחול הרוב הולך לחיצונים. ואין רוחניות כי אם מה שהוא הכרחי למזון הנפש כדי שלא תתפרד והמותר מוסיף כח לחיצונים וליצ"הר וכל מה שאוכל בשבת הוא רוחני אף על פי שאוכל יותר מן הצורך הכל נבלע באיברים וג' ימים אחר הקבורה נבקע הכרס ואומר לו טול מה שנתתי בי. וזהו למי שעושים בחול כמו בשבתות וי"ט. ואל יחשוב האדם שהקדוש ברוך הוא רוצה שיאכל להנאת גופו אלא לתקן כי בחטא אד"הר ערב טו"ר ונתקלקל אפילו דומם וצומח. והעירוב הוא שהניצוצות של הקדושה נתערבו אפילו בדומם כמ"שה ארורה האדמה בעבורך ולכן סדר ה' בעולמו כי מן הדומם וצומח יתקיימו הב"ח. וכשהאדם אוכל הב"ח ישאר בו הרוחניות:

ואז הניצוצות שנאבדו בזמן אד"הר חוזרים לו במדריגות אלו ולכן באכילה מרויח האדם ומוסיף כח בנשמתו על ידי הברכות שמברך ברכת הנהנין: שע"י הברכה ההיא לוקחת הנפש חלק הרוחני והוא מזון הנפש ולכן כל מה שאוכל אדם בחול יותר מקיום נפשו כמ"שה צדיק אוכל לשובע נפשו המותר נק' פרש חגיכם ומוסיף כח לחיצונים. ומה שאוכל בשבת וי"ט הכל הוא רוחניות ונבלע באיברים וזה היה טעם שמאי שהיה לוקח ביום א' וכשהיה מוצא ביום ב' יותר נאה היה אוכל הראשון לפי שהי' סובר כיון שלקחו לכבוד שבת חל עליו קדושת שבת: ואפילו שהיה אוכלו בחול נבלע באיברים. ועיין בפ' ויקהל דף רי"ח ע"א וז"ל בחול לא מתהני אלא מאינון מלין דסלקין מגו שבעה ובשב' איהו רזא אחרא במזונא ממש ובההו' חדווה דמצוה דשבת עכ"ל ובזה מובן לשון זה.

קשה קמי קב"ה פי' מ' ול"ג ההוא אתר ד' רתיכין נ"ב ארבעה ברכות שיש בבה"מ עכ"ל ור"ל שד' רתיכין שהם ארג"מן נהנים מד' ברכות של בה"מ ג"כ כמו שנהנית השכינה א"כ ד' רתיכין וכו' הם מוחי חכמה ובינה וחו"ג דנוקבא שנתקנים ע"י ד' ברכות דבה"מ כמ"ש הרב בכוונת בה"מ. וע"ד כתיב טוב עין הוא יברך. פירש כמר"זל אל תקרי יבורך אלא יברך ור"ל שיברך בה"מ בעין טובה. דאי לת"ה פירוש אלא הפסוק כפשטיה ולא אמרי' אל תיקרי וכו'. א"כ לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה דריש' משמע מפני שעינו טובה יבורך שהוא ראוי לברכה אף על פי שלא נתן כלום ובסיפ' משמע כי נתן מלחמו לדל: אלא ודאי אל תקרי אלא יברך שיברך בה"מ בעין טוב והטעם כי נתן מלחמו לדל שעל ידי אותה ברכה משפיע לחם ושפע למלכות הנק' ד"ל שהיא מילוי המילוי דאד"ני שעולה ד"ל ולכן צריך טוב עין:

דף ריח:

בטנך ערימת חטים פירוש שהמ' יש בה כ"ב אתוון שהם גימט' ח"טה.
הוה חמי אתוון דרזא דשמ' קדיש' כתב מורינו שפירוש הרב דהיינו הבירורים שבתוך קליפת נוגה שעולי' ע"י הקטור' והם דמות אותיות: בפ' ויקהל האריכו בענין הקטרת בכח סגולתו לבטל כל סטרין בישין וכתב בספר ח"י וז"ל וכן בפסוק ושחט אותו על ירך המזבח צפונה. אמרו שיש לכוון בו שצפון הוא מד"הד כמ"שה מצפון תפתח הרעה. ושיהיה נשחט ונכנע לפני מד"הר ולכן אז"ל כל האומר פסוק זה ומכוון בו הקב"ה זוכר לו עקידת יצחק. לפי כי הכוונה בו היא כעין מעשה העקידה כי יצחק שהוא דין נעקד ע"י אברהם שהוא חסד. וכן ענין הקטורת סגולתו לבטל כל סטרין בישין:

דף ריט.

ה"ג ועשית מזבח וכו' ה"ג דאיהו פנימאה. ה"ג דאיתכפייא וערק ול"ג ואיתכפייא ה"ג כיון דכתי' מזבח אמאי אקרי וכו' דנטלי מהאי אתר לאתקטר' וכו' ה"ג ור"ל שבכח הקטרת שעושים במזבח הפנימי קושרים הקליפה כמו שעשה אהרן שעקד מלאך המות: ה"ג דהא אסיר לאקטר' באתר אחר' קטרת בר ממחתה דיו"הך. ופירש שביו"הך היו מקטרין במחתה בין בדי הארון. אבל בשאר הימים היה נותן גחלים מהמחתה ע"ג מזבח הקטורת ואח"כ משים עליהם קטרת ומשנה שלימה היא במסכ' תמיד:
מאן האי דדינא רדיף אבתריה אצטריך להאי קטורת וכו' לאסתלקא דינין מניה בח"י דף ר"ז כתבו חכמי האמת כי כל הבקשות שמבקש האדם מהש"ית לולי המקטרגים והמונעים שיש באותה הבקשה היתה בקשתו נעשית בין שיהיה צדיק או חוטא אמנם בהגיע המתנה או הבקשה ההיא דרך צפון ששם מעבר כל השאלות. אותם הכוחות

מערערי' ואומרי' נעמוד לדין עליה. ואם אינו ראוי לא ישיגהו והיא צפונה שם לצדיק שנאמר וצפון לצדיק חיל חוטא. ואלמלא עקידת יצחק אין אחד מהנבראים יכול להפיק רצון שאלתו מרוב דקדוק הדין במקום הזה וכן הקטרת עושה פעולה זו לכבוש את הדין כמ"ש בזוהר בפר' ויקהל מאן דאינא רדיף וכו' ולכן בפרט ביו"הך צריך לאומרו בכוונה יתירה. ובפרט למי שבא בסוד ה' להבין סוד ג' מנים יתרים שמהם מכניס כ"ג ביו"הך שהם ג' מדריגות עליונות שעלתה מלכות שמים לבית אמה ותשב בפתח עינים. ולפי שאין היום כשאר ימות השנה שנמשכים הארות ושפע עליון למלכות שמים למטה אלא היא העולה שמה. לפיכך היתה דקה מן הדקה ה"ג ואידכי משכנא:

דף ריט:

ד' איתחבר בה' כתב מורינו שפירש הרב כשעולים הניצוצות מתוך הקליפה אותם ניצוצות נק' ד' וזהו ד' איתחבר בה' ר"ל ד' שהם הניצוצות נתחברו עם ה' שהיא המלכות וכפי זה אין צורך להג"הה. ה"ג ואי לא זוהמ' לא אתעבר אישתכח דכולא וכו' ור"ל ואם לא קראו הקטורת זוהמ' לא איתעבר כדבעינן לתקנא תיקונא וכו'. פי' כשאנו רוצים לתקן כל העולמות ממטה למעלה הוא ע"י הקטרת וז"ש בההוא קטורא עילאה ומ"ש כדבעינן לתקנא תיקונין דלתתא היינו כשאנו רוצים לתקן המלכות לבד צריך לתקן ד' אותיות הוי"ה שבזעיר כדי לקשרם עם המלכות וז"ש בעינן לתקנא.

כתיקונא דאתוון וכו' דדא איהו רזא עילאה וכו'. פי' ואל האשה היא השכינה א"כ איך שייך הרבה ארבה עצבונך וכו'.

חיה חדא פירוש מלכות דאצילות.

אלף מפתחן פירש אל שד"י שבבריאה.

חויא עילאה היינו נחש הקדוש כמ"ש הרב שיסוד דקטנות נקר' שד"י ויונק מאחורים דאהי"ה גי' מ"ד ושד"י עם מ"ד גי' נח"ש. ועיין בדרוש העומר ביאור הדברים באורך.

בעצב דא רזא דחויא פי' נחש הקדוש' ולפי שהוא דינים קרייה קרא עצב.

כמ"דא על אפיקי מים פירוש שיש לה תאוה לינק מהחסדים דזעיר. ה"ג אלא דא פתח אורחא לנחתא כל אינון נשמתין בעלמא דאלמלא לא פתח אורחין לנחתא לתתא לא ישרי בגוויה דבר נש מה כתיב לפתח חטאת רובץ מאי לפתח להההוא פתח דאתעתדא לאולדה וכו' ור"ל שהנחש הקדוש הוא גורם שירדו נשמות לעולם כמ"ש הרב בדרוש העומר.

לא ישרי בגויה דבר נש פירש הנשמה אינה שורה בגוף האדם.

לההוא פתח פירוש פתח יסוד דנוקבא שמשם יוצאות הנשמות.

איהו קאים לגבי ההוא פתח נ"ב היינו פתח לבנת הספיר שם חטאת רובץ לינק שיורי הזוהמא ה"ג ואי לאו האי חיויא נשיך אסתאב ההוא אתר וכו':

דף רכ.

דדא איהו על גופא פי' נחש הטמא:

ודא על נשמתא נחש הקדוש והכא בשית נ"ב נראה שהוא בשנת שש מאות שנה לחיי נח הנאמר במקום אחר

בגין דאיהו חולקיה דיוסף פי' ששמר בריתו והושם בארון שהיא המ' ולכך יקומון בארעא דגליל שהוא חלק של יוסף כדבסמוך ומ"ש ותמן אתברו בקדמיתא הוא טעם אחר לפי שגליל נחרב ראשונה לכך תמן יקומון לאתגלאה מכל אתר.

וירושלים אתמשך וכו' פירוש לפי שבקיבוץ גליות נמשכה ירושלים כדי לקבל ולהכיל כל ישראל ובתחיית המתים תהיה נמשכת יותר ממה שנמשכה בקיבוץ גליות. ה"ג תהא עד רמתא דרומא:

דנחלין ומבועין קדישיך פי' הם ו"ק דזעיר ונקראים נחלין ומצד האורות אימא שבהם:

ומבועין קדישין מצד הארות אבא ה"ג דאתמליין נפקין לאנהרא וכו'.

ימא רבא פירש מלכות

חיוון ברא פי' בי"ע:

המשלת מעיינים וכו' פירש א"ס ב"ה משלח מעיינים שהם מוחי א"וא בנחלים שהם ו"ק דזעיר. ה"ג ולבתר ישקו כל חיתו שדי אלין אינון וכו'.

אפיק מיין לסטרא אחרא פי' לצד אחר דהיינו בי"ע

ובג"כ אלה פקודי המשכן פי' מלכות נקרא משכן והיא מוציאה אותם במנין:

דף רכ:

דדחיין רגלייהו מגו גלגלא פי' גלגלא היא מ' שהיא סובבת על האדם והיוצא ממנה נופל לס"א. א"נ גלגלא הוא סוד החש"מל ששומר האדם ומקיף עליו והיוצא ממנו לחוץ נופל לס"א.

דא הוא אור פי' החסדים הראשונים שגנוזי' בצדיק וצדק כמ"ש בפ' בראשית.

ההוא נהורא דאברהם פי' ה' חסדים.

כגוונא דא אומנותא דמשכנא פי' שהמשכן כמו העולם וז"ש דאיהו אומנותא כגוונא דעלמא אלא שביאר הענין היעב וכתיב התם אלה תולדות וכו'. פי' מה אלה דהתם באברהם שהוא החסד כך אלה פקודי דהכא ע"י החסד וז"ש בסמוך בחילא דההוא נהורא דגניז דהיינו החסד:

בההוא חילא נפקו פי' ע"י החסד
ומשה דהוה בינייהו פי' שמשה הוא ת"ת והוא בין ח"ג והוא מתקן המ' כד מחשבה נ"ב מוחא סתימאה.
סליק ברעו דחדווא נ"ב יסוד דכתר עכ"ל ור"ל מ"ש הרב כי כתר וחכמה דאריך הם דכר ונוקבא כתר הוא דכורא. ומוחא סתימאה היא נוקבא דידיה. וז"ש כד מחשבה שהוא מ"ס סליק ברעו דחדווה דהיינו יסוד דכתר דאריך והכוונה שעולה מ"ס להזדווג עמו:
מטמירא דכל טמירין וכו' נ"ב מושך הטיפה מדעת הגנוז ברד"לא:
גו מחשבה נ"ב אבא עכ"ל ור"ל שאבא הוא מכתר דאריך ולכן אמר הזוהר מטי ההוא חדוה שהוא כתר דאריך ובטש גו אבא באתר דעאל נ"ב יסוד דאבא.
היכלא עלאה נ"ב בינה ונלע"ד שיש לפרש כד מחשבה הוא אבא סליק ברעו דחדווה ר"ל שעולה לקבל מיסוד דכתר אריך כמ"ש הרב דמהני תרין רישין דאריך שהם כתר וחכמה נמשך חיותם דא"וא. אבא מכתר אריך ואימא ממ"ס. ומ"ש
מטמירא דכל טמירין הוא כמ"ש הר"חו ז"ל שמושך הטיפה מדעת דעתיק ומ"ש מטי ההוא חדוה וכו': פי' אחר שעלה אבא לקבל מכתר דאריך יורדת הארת כתר ובטשת בגו מחשבה הנז' ושאר הלשון כמ"ש הר"חו ז"ל ועיין בפ' בראשית בדף כ"ט שהובא שם ג"כ לשון זה. ה"ג כל נהירין לימינא דנטיל בקדמית' ולבתר נטלי כולהו:
דהא קב"ה פי' בינה:
אתקון להההוא כרסיא בחסד פי' בינה תקנה למ' ע"י החסד:
דאיהו תיקונא דחותמא דכולא פי' זעיר נחתמים בו הארות אריך ואו"א והיא נקרא אמת.
ולא יתיב על ההוא כרסייא פי' בינה אינה יושבת על כרסיא שהיא מ' אלא באמצעות זעיר וז"ש אלא בחותמא דא דאיהו אמת שהוא זעיר:
באהל דוד דאיהו בי כרסייא לתתא פי' ירושלים של מטה שבעוה"ז שהיא נקרא אהל דוד והיא נק' ג"כ כסא למ' א"נ י"ל דאיהו בי כרסיא לתתא היא מלכות שנקרא כסא תחתון לגבי זעיר שהוא כסא עליון. ומפני שאמר וישב עליו ולא פירש על מה הוא יושב. לכך אמר באהל דוד שהיא מלכות.
ומהיר צדק: **וכו'** פי' מ' שהיא בין חסד וגבורה: הכי גרסינן לא אתתקן אלא בגוונא דא בסטרא דא דחסד:

דף רכא.

כד ברא קב"ה א"ס ב"ה: א"נ אבא עלמא פי' מ':

כגוונא דלעילא פי' בינה כדמפרש וכד בעא קב"ה פי' א"ס א"נ אבא למברי עלמא. פי' זעיר.

אשגח באוריתא פי' בינה הנקרא תורה שבע"פ כמ"ש בפ' תרומה

וברא ליה פי' באמצעות הבינה ברא לזעיר.

בשמא קדישא כללא דאורייתא פי' הוי"ה שבבינה. א"נ י"ל באורייתא הוא אבא הנק' תורה שבכתב ששם מ"ה הוא שקיו דאילנא ובא מאבא לזעיר ולפ"ז מ"ש וכד בעא קב"ה פי' א"ס ב"ה.

וקיים עלמ' פי' זעיר.

בתלת סטרין וכו' פי' חב"ד שמצד אבא שהם מוחין לזעיר הנק' עלמא וכן מוכח לקמן.

ה' בחכמה וכו' פי' ה' שהוא זעיר בכח חכמה יסד ארץ שהיא מ' ש"מ שזעיר מקבל מחכמה ונותן אח"כ למ'.

אתבני משכנא פי' מלכות.

את השמים היינו דכתיב ובדעת פי' את הוא דעת ושמים זעיר.

אלה פקודי המשכן נ"ב פק"ד קס"א אבא דא רזא דתבונה נ"ב כי בינה נקרא משכן כנז' בתיקונים ובדף זה ע"ב.

דא רזא דדעת נ"ב יסוד אבא עכ"ל ומכאן תבין מ"ש לעיל שהם חב"ד דאבא:

בגין דכל מה דברא קב"ה בעלמא דין פי' בעוה"ז שעכשיו חוזר הזוהר לענין הפשט שכן דרכו שמתחיל בסוד ומסיים בפשט וברא ליה לעילא. פי' בעולם העליון:

בעבידת משכנא משכן שעשה בצלאל וכל חד וחד הוה עביד דיוקנא דיליה בדיוקנא דאיהו לעילא. פי' משה ובצלאל היו עושים כל אחד כדיוקן שהוא למעלה.

ומ"ש וכל חד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא דאיהו איתעביד בארעא פי' שכל אחד וא' היה מתקן אותו משה ובצלאל כמו דיוקן שעשה בעו"הז כמ"ש הזוהר בפ' תרומה דף ק"ט ע"א ולא הוה משתדל בקיומי' עד דאתקם משכנא לתתא וכו'.

אמ"ל קב"ה למשה חמי משכנא כולא מתעכב עד דאתקם הכא לתתא נמצא שהעליון בעצמו לא נתקן כראוי עד שעשה משה התחתון. ואזי כל אחד ואחד היה נתקן כמו דיוקן התחתון.

אתא רזא דאספקלרייא דלא נהרא וכו' נ"ב דריש מראה כמו מראה תואר לנקבה שהיא מראה בהר למשה תבנית המשכן עכ"ל.

ובג"ד אלה פקודי המשכן פי' משכן שהיא המ' היתה עושה מנין זה. וז"ש דהא רוחא קדישא הוה אחזי וכו'. ה"ג ובעא לאפקא מהימנותא וכו'.

דתמן איתמנו ואתפקיד ופי' אשר פוקד על פי משה שהיה אסור על מאמר משה עד שעשו חשבון המשכן:

דף רכא:

חד לעילא נ"ב בינה

וחד לתתא נ"ב תבונה עכ"ל ולפ"ז פקודי המשכן היא תבונה משכן העדות היא בינה כדמפרש. ונל"עד מ"ש תרי זמני כתיב הכא משכן ר"ל מלכות ובינה המשכן סתם היא מלכות. משכן העדות היא בינה.

מאן עדות נ"ב בינה:

שמא דא איהו עדות לישראל פי' י"ה שהם א"וא הם עדות לזעיר שיש בו מוחי א"וא כמ"ש הזוהר בא"ז ואסהיד בא"וא גווני דאנפוי. ור"ל שכל הרואה הארת פני זעיר יעיד שיש בו מוחי א"וא. עדות שם י"ה פי' י"ה נק' עדות שהם או"א. ומ"ש ביהוסף איהו עדות ודאי יובן במ"ש הרב שיסוד דאבא מגיע עד יסוד דזעיר והארות יסוד הבינה שנשלם בחזה יורדים ליסוד זעיר נמצא שיש ביסוד הנק' יוסף מוחי א"וא וז"ש ביהוסף איהו עדות ודאי. כי י"ה מעידים שמשפיעים ביוסף שהוא יסוד.

על רזא דשמא דא קדישא נ"ב בינה:

אי האי משכנא פוקד או האי עדות פי' לפי דברי הרח"ו י"ל אי האי משכנא היא תבונה. או האי עדות היא בינה. ולפי מה שנל"עד אי האי משכנא היא מ'. או האי עדות היא בינה.

דאיהו שמא דעדות דקיומא דשמייא וארעא פי' בינה הנק' עדות מקיימת זו"ן הנק' שמים וארץ.

ותמן אתפקד שמא דא ע"פ משה פי' שא"ל אהי"ה שלחני אליכם שהיא בינה שמשם יצא זעיר הנק' הוי"ה כמ"ש ה' אלהי אבותיכם שפירש הרב ז"ל שהראה הקב"ה למשה עיבור ז"ון בבינה.

דאיקרי הוא נ"ב בינה

ובג"ד עבודת הלוים ודאי פי' שהלויים שהם בגבורות עובדים לבינה שהיא נק' הוא. דא עבודת הלוים דאינון נטלין וכו' ולפ"ז עבודת הלוים קאי על המשכן שבעו"הז שהיו בני קהת נושאים אותו. שרשא דאילנא דחיי נראה הוא יסוד זעיר כדמוכח לקמן שאילנא דחיי הוא זעיר ושרשא דיליה הוא יסוד כמו האילן ששרשו למטה וענפיו למעלה שהיסוד הוא מושך הטיפה מהדעת ועל ידו נעשה הזווג.

ומש"ה שורש ישי כתב בספר אור ישראל בשם האר"י ז"ל כי תר"ך עמודי אור בכתר ונחלקים י"ש לחכמה וי"ש לבינה. ומפני שא"וא כחדא נפקין לכך שניהם נרמזים בתיבה אחד ישי שהש"ין עולה לכאן ולכאן עכ"ל. ובזה נבין למה נקרא שורש ישי לפי שיסודות דא"וא הם ביסוד זעיר והם נק' ישי וזהו שרש שיש בו ישי. א"נ י"ל שרשא דאילנא דחיי הוא ת"ת דזעיר שאילן החיים הוא זעיר ות"ת דידיה הוא שרשא:

דהא איהו קיימא לניסא ולאת לרזא דשמא קדיש פי' שהיסוד הנז' הוא עומד ומשפיע על המ' הנק' נס עמים. שהע' שרים שהם עמים היא עומדת עליהם כנס הזה. ומ"ש הזוהר לרזא דשמא קדיש' נע"ג לרזא יסוד. ויראה שהוא יסוד דנוקב' הנק' שמא קדיש'.

אליו גוים ידרושו דתמן וכו' פי' ביסוד הנזכר תמן רזא דקיומ' דשמא קדיש' שהיא המ' וע' שרים יונקים מהמ' ולכך אל יסוד הנקרא שורש ישי. גוים שהם ע' אומות ידרושו לקבל הארה מהמלכות הדבוקה עמו ולכך מביא ראיה מפ' והלכו עמים וכו' ונעלה אל הר ה' שהיא מלכות ולפי מ"ש בפי' שני ששורש ישי הוא ת"ת אתי שפיר ג"כ שהמ' דבוקה בו בת"ת ולכך אליו גוים ידרשו לקבל הארה מהמ' הדבוקה עמו. ומנוחתו דההוא שורש ישי איתקרי כבוד ה' פי' מלכות הנקרא כבוד ה' היא מנוחתו דיסוד הנק' שורש ישי. ולפי' שני מלכות מנוחתו דת"ת הנק' שורש ישי.

עד דאקשר ליה משה לעילא פי' שחברו עם בינה הנקרא משכן העדות ועם המ' הנק' משכן סתם:

דף רכב.

ע"פ משה אתתקן ואתפקד בכולא פי' שמשה שהוא זעיר מינה למלכות הנקרא משכן על כל דבר ולכך היה גוזר עליה והיא עושה.

ועביד ליה פקודא לנפקא מן גלותא ולפ"ז אשר פוקד ע"פ משה הוא פירוש אחר שמשה שהוא זעיר עביד ליה פקידה לנפקא מן גלותא בצלאל הא אוקמוה בצל אל. פי' בצלאל הוא היסוד כמ"ש בפ' שלח לך והוא בצל אל שטיפת חסד בגו אמת היסוד וז"ש ומאן איהו בצל אל דא ימינא:

ותו מסטרא דא וכו' הוא מיותר שכבר אמר לעיל דהא בצלאל מסטרא דימינא הוה והוא אתקין וכו' אלא הוסיף בכאן וירית חכמתא וכו' דהיינו בכח החסד שבו אתקין כולא וירית חכמתא שהחסד הוא ענף החכמה וכיון שזכה לחסד זכה לחכמה וז"ש וירית חכמתא וכו'.

למהוי בין ימינא ושמאלא פי' מ' הנק' משכן היא בין תרין דרועין.

יפה נוף נ"ב הר"מל כתב כי הכלה בלשון יון נינפי ויפה ינוף ר"ל כלה יפה ויריכותיה ויסודיה נק' ירכתי צפון וקרית מלך רב כי היסוד בא אל הבית והוא מלך רב ולכך נק' צבאות ובזה מובן המאמר הזה:

כד ברא קב"ה עלמא פי' עוה"ז.

אשדי חד אבנא וכו' פי' חלק מהמ' הנקרא כסא וז"ש מתחות כורסי יקריה וזוהי אבן השתייה ושקע עד תהומא התהום שבעו"הז וראשה העליון הוא למעלה בבה"מק:

דף רכב:

אתפשטותא קדמאה פי' ירושלים כדמפרש. ותניינא הוא א"י כולה: ותליתאה חוצה לארץ וכדבסמוך:

נוף גופא דאילנא פי' מ' שהיא נוף דזעיר הנקרא אילנא.

האי קרא כ"י אמרה ליה פי' לא כמ"ש שהארון אמר פ' זה אלא המ' אמרה אותו. ורבי חזקיה פליג וס"ל שהק"בה שהוא זעיר אמרו על המ'.

קב"ה יתיב על כרסי יקריה פי' זעיר על המ' הנקרא כסא.

ויכל אלהים ביום הז' פי' דמשמע שהיה נעשה מאיליו. ומ"ש ויכל אלהים ביום הז'. ותירץ לעולם הכל היה נעשה מאיליו.

ומ"ש ויכל אלהים ביום הז' פי' העולמות לא נשתכללו אלא עד יום השבת:

דף רכג.

למקבע עתין לה איצטריך באמונה ופי' הכתוב עתך שאתה קובע לתורה יהיו לשם שמים לתקן המלכות הנקרא אמונה ולחברה עם זעיר הנק' שמים. וז"ש דרעותא דיליה יתכוין לק"בה יתכוין לש"ש.

בגין דאמונה להכי אתכוון פי' אמונה שהיא מ' הכי כוונתה ג"כ שיעסיק האדם לש"ש: חוסן ישועות נ"ב חוסן גבו' ישועות חסד:

שראן דא על דא פי' חכמה היא על הדעת ומה הכא איצטריך לאחזאה אמונה. פי' קאי אמאי דסמיך ליה שאמר ואשגח לאפקא כולא בחושבנא וע"ד איקרי אמונה. ור"ל שהמ' עושה הכל בחשבון להורות שהיא נאמנת ועושה הכל ביושר ולכן אמר ומה אי הכא איצטריך לאחזאה מהימנותא אע"פי שאין שם חשש ח"ו לשום חשד. לשאר מלי דעלמא שיש חשש חשד ח"ו עאכ"ו שיעשה חשבון א"נ י"ל ומה אי הכא במשכן כ"ש בשאר מלי דעלמא. ובספר אור ישראל פי' דקאי אדלעיל שיעסוק בתורה לש"ש ולכן אמר ומה אי הכא וכו'. שרוצה לומר אם בלימוד תורה צריך שיהיה לש"ש כ"ש במלי דעלמא: הכי גרסינן וסטא לשמאלא:

דף רכג:

בצלו היינו בצלאל פי' כאלו אמר הכתוב בצלאל דהיינו המשכן שעשה בצלאל אליו חמדתי וישבתי.

וכ"י יתבא בצלא דא פי' של היסוד שהוא בצלאל ובצל המשכן שעשה בצלאל והמלכות היא האומרות בצלו של היסוד חמדתי לתת לי הפירות. וג"כ אומרת שחמדתי לישב בצל המשכן שעשה בצלאל.

ודא הוא דעביד פירין וכו' פי' היסוד עושה פירות במ' ממני פרייך נמצא. פי' היסוד אומר למלכות ממני פרייך שהם נשמות הצדיקים ממני נמצא.

תקונא דמשכנא ע"י דבצלאל נ"ב נתבאר בפ' שלח לך דבצלאל רביעאה איהו לנהורין עילאין עכ"ל. ור"ל יסוד שהוא רביעי חג"ת יסוד בן אורי דא נהורא דשמשא. פי' החסדים הנקראים אור שמהם נבנה זעיר הנק' שמש: ה"ג בן אורי דא ימינא בן חור דא איהו שמאלא. פי' גבורות ודריש חור לשון חרון אף וה"ג בן חור בן חורי. והכוונת שבצלאל שהוא היסוד יש בו חו"ג הנקרא אורי וחור:

וע"ד אישתלים ביה דינא דקב"ה פי' כיון ששם חור מורה על הדינים לכך נעשה בו הדין בעגל. ה"ג אמאי סליק ליה מחייביא: וכהאי אילנא קציצא דנציץ הוסיף הזוהר זה כדי לפ' מש"ה ויציצו כל פועלי און דקאי על אילן הנקצץ ואח"כ מוציא פארות מצדדיו וזהו ויציצו:

דף רכד.

כחושבן מ"ב פי' פר ואיל היה מקרב בלעם בכל מזבח א"כ י"ד קרבנות בז' מזבחות וג"פ י"ד הם מ"ב. ויפן אחריו אחורי שכינתא ופירוש הכתוב ויפן אותו שהוא אחורי השכינה שהיא הס"א:

אקדים לון להההוא דהבא דיהבו לעגלא וכו' קשה אימתי הפרישו הזהב לנדבת המשכן הרי מ' יום שהיה משה בהר לא ירד עד שעשו העגל ומתי ירד לצוותם על נדבת המשכן. וי"ל שביום מ"ת אחר עשרת דברות צוהו הקב"ה על נדבת המשכן וירד וצוה לישראל והפרישו כל הזהב שהי' להם למשכן ועדיין לא התחילו לעשותו אלא הזמנוהו למשכן ובסוף מ' יום נעשה העגל וז"ש דהאי דהבא דמשכנא אקדים לון להההוא דהבא דיהבו לעגלא. ולפ"ז הפרשיות שלא כסדר כי פ' תרומה ותצוה היו ביום מ"ת וסמוך לו ויקהל משה וכו' ויבואו כל איש אשר נשאו לבו שהפרישו נדבת המשכן והיתה מונחת. ובפ' כי תשא בסוף המ'. ואח"כ עשיית המשכן שבסוף פ' ויקהל. זהו לפי מ"ש כאן. אבל בדף קצ"ה ע"א כתב הפך מזה ולפימ"ש הפרשיות הם כסדרן. שבפ' תרומה ותצוה נצטווה

בהר ואמ"ל מאת כל איש אפילו מע"ר. ובפ' כי תשא היא בסוף המ' ולמחרת יו"הך נתרצה להם ואז ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ואמר להם קחו מאתכם דוקא ולא מע"ר:

סלקא דעתך דכד עבדו וכו' זה הפך מ"ש בפ' כי תשא שכוונת אהרן שא"ל פרקו כדי לעכבם עד שירד משה ולכך אמ"ל אשר באזני נשיכם. והרשעים ערב רב פרקו אשר באזניהם נמצא כי לא מפני שלא היה להם זהב עשו כך. ומה שאמר התם הוא כפי מה שאמר בפ' ויקהל. ה"ג וע"ד דהבא דארמותא לכפרא:

דף רכד:

דאסתכל לאחורא זה הפך מ"ש לעיל בפ' ויפן אחריו שהיא הס"א שאחורי השכינה והכא מפרש ויפן אחריו ר"ל הסתכל בתכלית שלהם אם יחזרו בתשובה אם לאו.

אסתכל בהו אי אתענש פי' כמו ד"א שההסתכלות היא אם יענש עליהם:

דאתפלי מצרעתיה פי' שגם אהרן היה מצורע לפי שעה ומיד נתרפא ולכך נפנה לבו מפחד הצרעת אוף הכי אלישע אתפני מעונש' דלהון אסתכל מאחורי שכינתא הוא כמו פי' ג' ור"ל שבאה אליו הנבואה:

דהא אית הכי לתתא פי' שסיגי הזהב שהם הגבורות הקשים הם למטה ולכך כתיב זהב התנופה שהגבור' כשמתפשטים יוצאים מהם סיגים מתכליתם ולכך מרוממים אותם למעלה אבל הכסף שהם החסדים אינם מתעבים כלל ולכך לא כתיב ביה תנופה ואמר מורינו שז"ס מ"ב סליק שהוא גבורה. ע"ב נחית שהוא חסד.

כי שמש דא קב"ה פי' זעיר ועיין בפ' מקץ למה נק' שמש מ"ש שם כמה טעמים:

ומגן דא קב"ה פי' מלכות וטעם שנק' מגן כתב הרב במגן אברהם שלשה פעמים אל. שמקבלת המ' גי' מג"ן. חן וכבוד חן הוא זעיר כי יש בו שם יו"ד ה"י וא"ו ה"ה גי' ח"ן שהוא שם שכולל מד' שמות עס"מב.

וכבוד פי' היא מ' שאבא יסד ברתא ויש בה ל"ב נתיבות חכמה.

למיהוי כולא רזא חדא פי' חבור ז"ון: ה"ג ולא לאסתלקא בההוא דהבא:

דף רכה.

כולהו דרגין פי' י"ס דזעיר:

ממקורא דכולא פי' יסוד הבינה:

כל בוצינין דלתתא פי' מ' וביע"ג גם הם יונקים מיסוד דזעיר:

איהו חושבן דרגין וכו' דאתאחדן בסטרא דימינא הם י"ס דזעיר כל אחד כלולה מעשר הם מאה שבניינם מהחסדים

אוריכו להו פירוש ר"א וחביריו המתינו לרבי אלעזר ולר"ח עד שבאו:

דף רכה:

ה"ג אמ"ל הא ישראל אינון קודש: קודש דאיהו באיתגליי' פי' ישראל נקרא קודש הם נגלים:

מה ההוא קודש פי' אבא:

קודש אחר' לתת' נ"ב מ':

אוף הכא ישראל פי' כמו שאבא הנק' קודש אין בוחשבון רק במ' דקיימ' תחותיה הכי נמי ישראל שהם קודש אין בהם חשבון רק בפורקן דילהון:

אילנ' דקיימ' לגו פי' זעיר שעולה לאבא הנקר' קודש וישראל הם בחינת זעיר.

פורקנא אחרא קיימא לבר פי' שקלים שנותנים הם רומזים למלכות שיש בה חשבון:

אית מדידו טמיר פי' בינה:

ואית חושבן וכו' פי' מ"ש שם הוא החשבון:

והאי קיימ' במדידו פי' קו המדה הוא בבינה: והאי קיימא בחושבן שכל החשבונות בסיהר' אינון:

דף רכו.

ככרין חושבנ' חד' פי' מן הזעיר ולמעלה והוא בכלל יש בחינת ככרים.

ומ"ש שקלים חושבנ' חדא פי' במ'

וז"ש בגין דאית עילאין וכו' ויהי מאת ככר הכסף לצקת. פי' י"ס דזעיר שהם מאה כמ"ש לעיל משפיעים למלכות הנק' אד"ני וז"ש אליך אדנים. האי קרא שלמה מלכ' אמ"ל זה הפך מש"ל בפרשת תרומה דף קס"ד ע"א שדוד מלכא אמ"ל בגין שלמה ור' אלעזר בעצמו הוא שאמר כן לעיל:

בראשית ברא אלהים פי' בכח ראשית שהוא אבא. ברא אלהים שהיא אימא שמים וארץ שהם זו"ן. וז"ש דהא קב"ה דהיינו בינה ברא ואתקין להאי עלמא דהיינו מ'.

דאינון נהרין פי' ו"ק דזעיר.

רזא דעלמא עילאה פי' בינה.

אם ה' וכו' פי' הוא זעיר שעליו כתיב עיני ה' אלהיך שהוא זעיר בה במ'.

ואע"ג דכתיב הנה מטתו וכו' פי' אע"פ שיש לה כמה שומרים שהם ס' גבורים אפ"ה אם ה' שהוא זעיר לא ישמר עיר שהיא מ' שוא שקד שומר שהם ס' גבורים וזה הפך ממ"ש ר"א עצמו בפ' תרומה דף קס"ד ע"א וג"כ הפך ממ"ש לקמן שה' היא בינה ושומר הוא מט"טרון ואע"ג דכולהו קיימי בנהירו דמחשבה דלא אתידע זה הלשון עצמו הובא

בפ' נח ולקמן בדף רס"ח ע"ב ג"כ אלא שחסר מכאן תחלת הלשון ועיין פירושו בפ' נח. וכוונת קושית הזוהר שאמר ואע"ג וכו' ר"ל אע"פי שכל הספירות יש להם קיום מאריך הנקרא נהירו דמחשבה דלא אתידע כמ"ש בפ' נח וא"כ למה צריכה המ' שמירה מאת הזעיר או הבינה.

לכ"א ואע"ג וכו' ר"ל עכ"ז צריכה שמירה אחרת מזעיר או מבינה מפני שרגליה יורדות מות ה"ג וכדין האי נהירו דמחשבה וכו'. ה"ג תשע היכלין והיכלין וכו'. ה"ג כולהו למרדף וכו'. ה"ג וברזא דקרבנ' כד סליק כולא אתקשר:

כיון דאנהיר ואתפשטו מניה חיילין פי' כיון דאנהיר אבא הנקרא מחשבה ונתפשטו ממנו הספירו' ההוא מחשבה שהוא אבא אסתים ואגניז:

רזא דעלמא עילאה פי' בינה.

שאלתא ההוא דברא אלה פי' בינה שברא אלה שהם ו"ק דזעיר

סופא דכל דרגין פי' מ': למבני לתתא פי בבי"ע.

וכולא עביד וכו' פי' כמו הבינה שמאירה לאצילות כך המלכות מאירה לבי"ע.

דף רכו:

ה"ג האי פשיטו וכו'

דאיהו שומר ישראל פי' מט"ט הנקרא שומר ישראל ושיעור הכתוב אם ה' שהיא בינה לא ישמור עיר שהיא מ' שוא שקד שומר שהוא מט"ט וזה כמו ד"א דלעיל פי' שומר הם ס' גבורים וה' הוא זעיר. וכאן מפ' ה' בינה ושומר מט"ט וכן פי' בפרשת תרומה דף קס"ד כאחד מן הפירושים.

תכלת וארגמן חד פי' תכלת מ' וארגמן ת"ת:

באשא חוורא ע"ג אשא אוכמא בכל הזוהר אומר אשא אוכמא ע"ג אשא חוורא והכל אמת שכשאומר אוכמא על חוורא היינו זעיר קיומו על הבינה הנקרא חוורא: וכאן שאמר חוורא וכו' ר"ל בינה היא עומדת ע"ג זעיר הנק' אוכמא ומשפעת לו:

ואת קדמאה דאוריית' ופי' הפ' ואת האלף שהוא אלף הראשונה שבא"לפא בי"תא אתפליג לשבע מאה וכו':

לכל סטר פי' לכל צד מד' רוחות יש חשבון הנזכר בפסוק:

ואלין ווי"ן פי' בחי' הת"ת הנקרא ו':

קיימין על עמודין פי' בחינת נ"ה.

קיימין על ניסא פי' יסוד הנקרא נס ונ"ה עליו.

בגין דרז' דאוריית' על ו' קיימ' פי' שהתורה היא בחינת ת"ת הנק' תורה שבכתב:

ואינון ווי"ן וכו' ז"ל ספר ע"ה דף ל"ג ע"א בפסוק עמודיו עשה כסף יש לדקדק למה אמר עשה בעמודים ולא ברפידתו וכו' ולתרץ זה כי ידוע כי עמודים הם נצח והוד כמ"ש בזוהר בפ' פקודי ואינון.

ווי"ן דאינון רז' דמהימנות' דאוריית' כולהו על אינון עמודין קיימין דאינון רזין דנפקין בהו נביאים וכו' מההוא קלא פנימאה דאיקרי קול גדול. ר"ל שהיא בינה. הרי מבואר שהוו"ין של העמודים הוא סוד ת"ת עם יסוד או"א שבתוכו שה"ס רזא פנימיות התורה שה"ס זעיר. והעמודים עצמם הם סוד נ"ה והם לבר מגופא והם נקראים ווי העמודים ולפיכך יש אחיזה לחצונים בהם יותר מבשאר הספירות גם מכח מ"ש בשער רפ"ח ניצוצין לפי שבכליהם לא נשאר שום ניצוצי קדושה בעת השבירה לכן הם עצם הדין. ולכן כשבנה שלמה ב"ה שהוא עליית ה' תתאה בה' עילאה כנזכר בזוהר בפ' שמות ותרומה ופקודי כי היא חופה לזו"ן. לפיכך גם המלך שלמה שהשלום שלו עשה עשייה מחדש לתקן עצי הכלים דנ"ה וכמו שעשה שה"עה ב' עמודים יכין ובועז שסודם נ"ה. וזה פ ' הפסוק עמודיו עמודי ו' שהם נ"ה עמודים של ת"ת עשה כסף: כי אף שחסדים מגולים מתפשטים בהם תמיד: מ"מ עצם הכלים שלהם הוא דין. משא"כ עתה שהוא זמן בנין ב"ה והיה בנין חדש גם למעלה ועשה לשני העמודים עצמן יכין ובועז בעצם הכלים שלהם עצמן של כסף והיא עשייה מחדש לבד התפשטות החסדים בהם. גם לפי המתרגם שפי' שהעמודים הנזכרים כאן קאי על הארון עם התורה שבתוכו יובן עם מש"ל כי ווי העמודים הם סוד רזי דאוריית' קול גדול כנז' בזוהר והוא סוד יסוד אבא בתוך זעיר. והוא דיוקנא דברית שהוא צורת ו' והוא סוד ארון התורה ע"ב קפ"ד גי' ארו"ן. כולל בתוכו ה' החסדים שהם ה' חומשי תורה וז"ש עמודי ו' שהוא יסוד אבא. עשה כסף כי יסוד אבא נאצל משני מזלות דדיקנ' יקירא דאריך. והדיקנ' יוצאה ממוחא סתימא' ששם גבורה דעתיק והוא שורש כל הגבורות ועתה נמשך בו מהחסד שבגלגלת' שהוא בכתר דאריך שהוא רצון העליון. והוא רעווא דרעוון שהוא שרש כל החסדים והוא כסף מזוקק וכתרגומו דיקירין מן כסף מזוקק. כי אף שבחסדים דיסוד אבא אין החיצונים נאחזים בהם כי הוא כמו כסף מזוקק. מ"מ זה החסד דעתיק יקיר מן כסף מזוקק עכ"ל. ותשלום הפסוק ע"ש נפקא מההוא קלא פנימאה. פי' שהזעיר הנקרא תורה יצא מהבינה הנק' קול גדול. ודא הוא מלך במסיבו פי' מלך שהיא הבינה במסיבו שהוא הר סיני וז"ש בסמוך שהמלך דא מלך עילאה:

נרדי נתן ריחו דא כ"י איתא בס' ע"ה על פ' זה בדף ט"ו וז"ל ואיתא בזוהר עד שהמלך במסיבו בההו' חברותא ותפנוקא דעדן עילאה בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתיידע

ואתמליי' מניה נרדי נתן ריחו דא ים תתאה כ"י ת"ח בשעתא דההוא נרדי נתן ריחו כדין חביבותא אתקשרא וסלקת האי נרדא לאתאחד' לעיל'. ואז באותו הפעם כשהמלך הוא במסיבו נרדי נתן ריחו שקאי על יסוד דנוקב' כמבואר בזוהר בפ' פקודי נרדי נתן ריחו דא כ"י שהוא יסוד דנוקבא שמעלה מ"ן שהוא הריח הטוב. כי המ"ן הוא מוכן ומזומן תמיד מהצדיקים אשר היו בארץ ובפרט מדוד הע"ה שהיה תמיד מתקן מ"ן להעלות השכינה כמ"ש בזוהר על פסוק לדוד אליך ה' נפשי אשא שנפשי קאי על השכינה שהוא היה מעלה אותה אל שם הוי"ה שהוא זעיר. ולכן נרמז השם ב"ן בר"ת "נפשי "אשא "אלהי שהוא סוד המ"ן אשר העלה כמבואר זה בסוד נפילת אפים. ולכן אומרת כיון שנרדי הוא נותן כל כך ריח בעליית מ"ן יש בו די להמשיך בו המיין דוכרין והשפע בהתמדה ויהיה השפע אצלי כמו צרור המור שהם החסדים כי מור נקרא אברהם כמ"ש בסוד הקטרת. ויהיו החסדים מקושרים בי בקשר לבוש דק הנמשך מאבא ואימא ויהיו צרורים בשמלותם לבלתי יתאחזו בהם החיצונים וכו'. ולכן אחר שנרדי שהוא היסוד נתן כ"כ הרבה מ"ן בימי דוד קודם בנין ב"ה ונעשו ריבוי החסדים כמו צרור המור ואז אפי' בין שד"י שהוא מקום הגבורות יהיו מתוקים כמו החסדים כמ"ש בזוהר בפ' נח דף ע"ב וז"ל ושלמה ישב על כסא וכו' מאי שבחא דא אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עלה קדש הקדשים וכדין ותכן מלכותו מאד עכ"ל ומלת ק"ק מבואר בזוהר בפ' תרומה וז"ל ק"ק איהו לעילא רזא דחכמתא עילאה יובלא רזא דאבא ירית ברתא ואיקרי אוף הכי קדש וכו' ע"ש הרי שמלת קדש קדשים הוא יסוד דאבא שהוא הצרור המור המשיכו שלמה על אבן השתיה שהיא מלכות ולכן כיון שהריבוי החסדי' מיסוד אבא נעשה גם בקו האמצעי שלה כולו חסדים ולכן אין כסף נחשב בימי שלמה שכל זה גרם ריבוי החסדים עכ"ל:

דף רכז.

וריש‌יהון חפא בדהבא פי' ו' שהוא זעיר יש בו חו"ג בדעת שלו בראשו הפך הנוקב' שאין בה אלא הגבורות. ועוד שהם בגופה ולא בראשה ולכן הוו"ין של כסף שהם החסדים וריש‌יהון חפא בדהבא שהם הגבורות להורות על זה. שבראשו יש כסף וזהב שהם חו"ג: ולית ו' נ"ב ת"ת:

אלא דהבא וכספא נ"ב כולל חו"ג:

דאינון עמודים פי' שרוכבים על העמודים שהם נ"ה:

מה להלן האל"ף חול פי' שקליפת נוגה יש עשר ספי' והם גי' אל"ף ושלמה הי' מתקן אותה כמ"ש הרב שלכך נשא נשים נכריות וכמו שכתבנו בפ' בשלח. נמצא שהאלף לך שלמה הוא חול שהיא קליפת נוגה.

והכא כתיב האלף ושבע המאות וכו' פי' שכולם רומזים לספי' כמו שנפרש בסמוך.

ה"ג האלף דהתם חול ונ"ב י"ס דנוגה: והרב בס' א"י כתב וז"ל דע כי בחטא אד"הר נתפשטו הגבורות תחלה בזעיר וקליפת נוגה היתה נאחזת בהם בחו"ג ולקחה אותם האורות וז"ס אלף יומין דחול הנז' בפ' פקודי כי החסדים הם ת"ק והגבורות ג"כ ת"ק הרי אלף ובהיותם בנוגה נקרא אלף יומין דחול עכ"ל בקינור שאלף יומין הנז' היא קליפת נוגה אלא למה נקרא אלף בזה יש ב' פירושים להר"חו נגד י"ס דנוגה כל אחד כלול מעשר ועשר ממאה הרי אלף. ולפי' א"י נגד חו"ג שבנוגה שהם ת"ק ות"ק ואלו ואלו דברי אלהים חיים:

בין קודש לחול בין הקדושה ובין קליפת נוגה. ולהבדיל בין הקודש ובין החול בין הקדושה ובין קליפת נוגה הנקרא חול. ומ"ש ובין הטמא הם ג' קליפות האחרות:

חולקא חדא אית ליה בקדושה פירוש הבירורים שבקליפת נוגה:

דף רכז:

אלף יומין דקדושה פי' עשר ספירות דקדושה.

אלף יומין לס"א פי' עשר ספירות דנוגה.

בהני אלף שנין איתמשכון פירוש אעפ"י שהיו בגלות יותר מאלף שנים עכ"ז הכוונה היא לברר הבירורים שבקליפת נוגה הנקרא אלף:

כל שלמה וכו' קודש פי' הקב"ה שהוא מלך שהשלום שלו.

בר מהאי דאיהו חול פי' שלמה ממש שהיה מתקן קליפת נוגה

רחמי ודינא כחדא פי' ו' של וה' הוא זעיר הוי"ה היא מ'

דינא בלחודוי פי' מ'. וה' באיתגלייא:

פי' כסדום שכתוב וה' אפילו יהיה האדם באתגלייא לא יפחד אבל במבול דכתיב אלהים בעי סתימו וכו' ועיין בפ' נח. וה"ג אלהים בעי סתימו ובעי לאסטמרא.

עד שהמלך במסיבו בההוא חברותא ותפנוקא דעדן עילאה פי' עד שהמלך שהיא בינה כמ"ש לעיל הזוהר במסיבו שהוא אבא שנק' עדן עילאה. ומפ' ע"י מ' נתחברה בינה באבא ואמר דהא בההוא שבילא דסתים וכו' שהוא יסוד דאבא הנכנס בתוכה. וזה שכתב ואתמלייא מניה שהבינה נתמלאת שפע ממנו: וצ"ע תיבת במסבו כי ההסבה מורה על

מקום החירות שהם א"וא הנק' חורים עכ"ל והיינו כמ"ש ומ"ש ונפקא בנחלין ידיעין פי' הם ו"ק דזעיר הנק' נחלים ור"ל הבינה מוציאתם מלאים שפע:

דא ים בתראה נ"ב אותיות ירדן והוא יסוד דנוקב'

דברא עלמא תתאה היא בי"ע שנבראו ע"י המ' הנקרא ים

כגוונ' דלעיל' פי' כמו שהבינה האירה לאצילות

וסליק ריחא טבא נ"ב מ"ן

ונהיר בנהורא עילאה פי' מאירה בכח נהורא עילאה שהוא זעיר.

כולהו סלקין ריחין פי' שגם ההיכלות שלה העולים בסוד מ"ן בתוכה כמ"ש הרב ביוצר דחול ברבו משח לעילא. פי' שמקבלים מאבא הנקרא שמן.

וכולהו נפקין ברזא דה' פי' ההיכלות דבריאה הנק' עולמות יצאו מהמלכות הנקרא ה':

דאיהו חושבן שלים הוא אריך שהאלפים הם באריך כמ"ש הרב ושבע מאות הם ז"ק דאבא

וחמשה פי' ה' ראשונה.

ושבעים פירש הם ו"ק דזעיר ומלכות היא ז'.

עשה ווים פירש הווים שעשה משה הם מהארות אלו:

דף רכח.

כל דא נחתא לתתא ז"ל הרב בס' ק"י דע כי צלם דנבוכד נצר הוא הנוגה ולכך ממראה מתניו ולמעלה טוב גובר. אבל מהחזה ולמטה מקום המ' דנוגה שם רע גובר עכ"ל וז"ש נחשת הוא בקליפת נוגה ולכן אמר כל דא נחתא לתתא שהיא הנוגה שהיא בדיוקן הקדושה וז"ש בדיוקנ' עילאה וכו'.

כגוונא דא וכו' פי' כמ"ש הרב שצלם נ"נ הוא הנוגה.

איהו לא עביד הכי פי' שהוא לא עשה הצלם רישיה דדהב' טב וחדוהי דכסף וכו' שרומז לקליפת נוגה. אבל בחלום ראה אותו.

בתלת תלת פי' כסף וזהב ונחשת שהם חג"ת.

כגון תכלת נ"ב מ' וארגמן ת"ת ותולעת גבורה ושש חסד

ה"ג וכגון ד' טורי אבן מנהון בתלת פי' הם זהב וכסף ונחשת שהיו במשכן והם נגד חג"ת ומ"ש מנהון בד' הם בגדי כ"ג שהיה בהם תכלת כמ"ש. מנהון בתרין כגון ווי"ן שהם כסף וזהב מחופה על ראשיהם מנהון חד כמו המעיל שכולו תכלת ומנורה שכולה זהב וכיוצא. תלת סדרין אינון זה הלשון הובא בפ' ויקהל ג"כ ושם פירשנוהו:

דף רכח:

במ"ה זיני גווני וכו' זה הלשון הוא בפרשת בראשית דף נ"א עיין שם

דף רכט.

דאיקרון הרי נחשת פי' הם ז"ון דנוגה דאצילות ועיין בפ' תרומה דף קל"ט ע"א מ"ש שם.

ואלין קיימין תרעין פי' כי קליפת נוגה היא השומרת הקדושה

וסחרין לון כל אינון דקיימין לגו פי' הקדושה שהיא בפנים מקליפות נוגה היא הסובבת הנוגה מבפנים.

כל אינון מאנין דמדבחא פי' כלי נחושת של המזבח הם מקליפת נוגה מטוב שבה.

קשורא דדהבא בדהבא פי' הזהב שעשו במשכן קשור בזהב של מעלה שהוא גבורה. וכן הכסף בכסף שהוא החסד וכן נחשת שהיא קליפת נוגה בנחשת שלמעלה שהוא ת"ת וז"ש אלין דנחשת דלתתא נטלי חילא מנחשת דלעילא.

קרסי זהב וכו' פי' שהיו מחברים יריעות עזים:

מגו נהורא דלעיל' נ"ב זעיר:

בגו איספקלרי' דלא נהרא נ"ב מ'

וכד בטש האי ארגמ"ן פירש הארת הזעיר הנק' ארגמ"ן.

בההוא נהורא חשוכא פי' מ'.

נציצו אחרא נ"ב תכלת

ואתערבו דא בדא פי' ארגמן ותכלת שהם בחינת זו"ן

דהוה מתלבש בעננא פי' סוד החשמל כמ"ש הרב.

איקרון בגדי שרד נ"ב ר"ל שריד ופליט עכ"ל ולפ"ז הוא הפך מר"שי ז"ל שפירש בגדי שרד הם כסוי הכלים:

הוי"ה נ"ב ארג"מן:

אלהים נ"ב תכלת

תולעת שני אינון גווני סומקא נ"ב שצ"ל איהו גוונא סומקא עכ"ל והיינו גבורה

ותכלא וארגוונא פי' מ' ות"ת.

דאיהו כליל בכל אינון גווני פי' הכהן היה מתלבש באלו הגוונים.

ואיקרון בגדי קדש נ"ב צמח נ"ל שצ"ל ואיקרון בגדי קודש כד שראן ביה וכו':

דף רכט:

כהנים לויים וישראלים פי' חג"ת

ואיהו לבושא דנהורא עילאה נ"ב חשמ"ל דבינה

אור דההוא נהורא עילאה דשמש בג"ע נ"ב דשמש ביה בג"ע.

בגין דהא גנתא דעדן נ"ב בינה עכ"ל ונלע"ד כי הוא ט"ס ותיבת בינה שהגיה הר"חו צ"ל על תיבת נהורא עילאה וכמ"ש נמי לעיל לבושא דנהורא עילאה שכתב ע"ג חשמ"ל דבינה. ש"מ דנהורא עילאה היא בינה ולפי"ז מ"ש דשמש ביה בג"ע ר"ל דאדה"ר קודם החטא היו לו מלבושים מג"ע שלמעלה כמ"ש בפ' ויקהל דף ר"א ע"ב ונודע שאימא מקננא בבריאה וז"ש הזוהר אור דההוא נהור' עילאה שהיא בינה דשמש בג"ע שהיא בריא' וכן מ"ש בגין דהא גנתא דעדן שהיא בריאה נהורא עילאה שהיא בינ' משמש ביה דאימא מקננא בכרסייא שהיא בריאה. ולבושי אד"הר קודם שחטא היו מחש"מל דבריאה וכלולים עמו יצירה ועשייה.

איצטריך למלבושא אחרא נ"ב אחוריים דתבונה עכ"ל ועיין בפ' ויקהל דף הנז"ל מ"ש שם:

משכי נהורא מזיווא עילאה פי' מג' חשמל"ים דבי"ע שמהם הם לבושי הצדיקים בג"ע כמ"ש לעיל בשם הרב וז"ש לבושא לאתתקנ' ביה שהוא חלוקא דרבנן.

בהאי עלמא דלתתא פי' גוף שבעו"הז:

ובעלמא דלעילא פי' חלוקא דרבנן.

אפוד וחשן כחדא הוו פי' אפוד מ' וחשן ת"ת:

דהא באתר דהוא קיומא פי' חשן שהוא ת"ת

וכולהו תריסר תחומין נ"ב י"ב צירופי הוי"ה עכ"ל ולפ"ז מ"ש לעיל כל אינון תריסר אבנין וכו' הם י"ב צירופי הוי"ה:

כולהו ברזא דשבטי ישראל פי' הם י"ב כמו השבטים:

י"ב שבטין עילאין לעילא פי' י"ב צירופי הוי"ה דאינון שבטי י"ה פי' שיצאו מא"וא הנק' י"ה.

דהא שמא עדות פי' י"ה שהם א"וא הם עדות לזעיר כמש"ל

תרי זמני כתיב שבטים פי' בתמיה ולפי דבריך שבטים דקרא וכן שבטי יה הם י"ב צירופי הוי"ה

שבטין דלתתא פי' הם י"ב בקר:

שבטין דלעילא פי' י"ב צירופי הוי"ה

דא רזא דשמא וכו' פי' בינה.

ואינון תריסר שבטין וכו' אינון תריסר וכו' פי' י"ב צירופי הוי"ה.

וע"ד אינון קיימין לתתא פי' י"ב אבנים שהיו בחשן הם כנגד י"ב צירופי הוי"ה וי"ב בקר שלמעלה וז"ש כגוונא דלעיל' גליפין באינון אבנין. פי' באבנים שבחשן.

אלין תריסר אבנין קדישין נ"ב י"ב מלאכים י"ב בקר:

באבנא חד קדישא עילאה פי' מ':

דף רל.

בית אלהים פי' בית בינה ובית גבורה כמ"ש בפ' ויצא.

תריסר עילאין נ"ב ו"ק דזעיר עכ"ל ור"ל שו"ק כל אחד כלול מחבירו הם י"ב א"נ י"ב צירופי הוי"ה שבו"ק דזעיר.

דאתגניזו ברזא עילאה פי' בינה.

רזא דאורייתא פי' זעיר הנק' תורה שבכתב:

מקול חד דקיק נ"ב בינה

תריסר אחרנין נ"ב דבריאה עכ"ל ור"ל י"ב בקר:

דא שכינת' דאיקרי אבן בוחן וכו' ושיעור הכתוב וירא והנה באר בשדה היא ציון וכמ"ש במדרש רבה בפ' ויצא ג' עדרי צאן הם כהנים לויים וישראלים שיונקים משם השפע וזהו כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים שהם ישראל והאבן גדולה זו רוח הקודש שהיא ע"פ הבאר שהוא ציון כי שם צוה ה' את הברכה:

ונאספו שמה כל העדרים הם ישראל שהיו מתקבצים שם בג' רגלים ומחמת עונם וגללו את האבן לגלות לח"ל וזהו מעל פי הבאר.

ומ"ש והשקו את הצאן ר"ל ע"י התורה של ישראל:

אזי והשיבו את האבן למקומה בימי המשיח ב"ב:

א"נ ונאספו שמה וכו' הם ו"ק דזעיר שנקראים עדרים ואינם עדרים דרישא דקרא כמ"ש בזוהר ויצא וגללו וכו' ע"ד השליך משמים ארץ ומי השליכה ת"ת ישראל שהוא זעיר וכן כתיב בני אמי נחרו בי והם ו"ק דזעיר כמ"ש בפ' אחרי מות. ואם ישראל והשקו את הצאן אזי והשיבו העדרים הנזכרים את האבן למקומה בסוד ו' יקים לנ"ון כפופה:

אית אבנין יסודי ביתא הם י"ב צירופי הוי"ה שמייסדים המ' הנק' בית ואית אבנין עילאין יקירין פי' י"ב בקר ה"ג ואינון תריסר ואינון ד' סדרין וכו':

ובאתוון כולהו לא הוי אתוון ח"ט פי' באותיות השבטים כולם לא היה בהם ח"ט אבל באבני אפוד היו כתובים אברהם יצחק ויעקב שבטי ישורון כמר"זל:

דסמיכין תרין אתוון אהדדי נ"ב פי' החי"ת חופפת על ט' בסוד ערלה ע"ג ברית.

דהא את ט' גניז וטמיר נ"ב יסוד דאימא לפעמים נק' כן עכ"ל ולפ"ז מ"ש ואיהו נהיר נהירו דכולהו היינו שהבינה מאירה להם:

מגו אכסדרה דא נ"ב יסוד הבינה עכ"ל ולפ"ז החילוק שבין פי' ב' לג' שלפי' ב' הטעם שלא נכתבה ט' בשבטים מפני שהיא רומזת לאימא שגנוזה וטמירא ומאירה לכולם.

ולפי' הג' מפני שיצאו ממנה. ונל"ע עד מש"ל דהא את ט' גניז וטמיר הוא חסד שמאיר לכולם כנודע בסוד יומא דכליל כולהו. ובזה א"ש מה בין פי' ב' לג'.

ובדא אשתמודע כהנא אי זכאה הוא פי' כשמאירים פני הכהן אזי אנו יודעים שהכהן הוא צדיק ואם לאו בודאי שאינו הגון:

דף רל:

לקבל דא אורים נ"ב לשון אספקלרי' דנהרא

תומים דאשלימו וכו' נ"ב ז"ון ולא יזח החשן מעל האפוד.

ושמא עילאה וכו' פי' זעיר הנק' הוי"ה:

ואיקרי באתוון אלין פי' נכתב הוי"ה ונקרא אד"ני.

דכל אורחוי דאורייתא וכו' פי' גם בתורה יש בה סוד ופשט.

הכא שאילו רזא דאיהו באתגלייא למנדע פירש שאלו לו הדבר הנגלה אם הוא מזרע יוסף או יעקב כדי לידע אם הוא ירא שמים או לאו וכדבסמוך.

ומ"ש מיד הירדן יסוב לאחור פי' שגם הירדן בזכות יוסף יסוב לאחור. ושיעור הכתוב הים ראה אותו דכתיב ביה וינס ובכח זה וינס גם הוא וגם הירדן יסוב לאחור בזכות יוסף ג"כ וכמר"זל.

אלא מלה באתגליי' ובאתכסייא למנדע ביה פירוש הם שאלוהו דברים הנגלים אם הוא מזרע יוסף או מזרע יעקב ומה מלאכתך וכו'. לידע דברים המכוסים אם הוא ירא שמים אם לאו

ומ"ש ואיהו אתוב לון כולא באיתגלייא פי' שאמר להם הכל בגלוי עברי אנכי מזרע אברהם אני ואת ה' אני ירא:

דף רלא.

שמיה דאתכסייא נ"ב בינה

על כרסי יקריה פירוש זעיר שהוא כסא לבינה:

דהאי תכלא אתקשר בכולא פי' שהתכלת שהיא מ' דמ' כמ"ש הר"חו בהגהותיו בפ' בהעלותך היא מקשרת אפוד וחשן שהם זו"ן.

מה כתיב פעמון זהב ורמון נ"ב פעמון זהב מלכות ורמון ת"ת

וכולא איהו ברזא עילאה פי' חבור ז"ון

קלא דאשתמע פי' ז"ון נקרא קלא דאשתמע כמ"ש בפ' תרומה ברזא דחשן ואפוד נע"ג חשן הוי"ה וע"ג אפוד אד"ני וז"ס שכתוב בהם לכבוד ולתפארת האפד לכבוד והחשן לת"ת

וכולא חד נ"ב יאהדו"נהי
נהורא דכרסייא נ"ב מ'
דנהירו חיוורא נ"ב ת"ת:
ואתלבש בלבושין אינון פי' בלבוש מיכאל שהוא חסד והם לבוש הבדים:
אתמנא שליחא בהאי עלמא ולפ"ז לבוש הבדים אינם לבוש דמיכאל אלא לבוש שבו מתלבש בעו"הז נק' לבוש הבדים וכדמפרש
האי מעילא דאפודא לחפייא עליה כד לביש לון פי' האפוד מחפה על המעיל כמ"ש רש"י בחומש. ומקרא מלא הוא וילבש אותו את המעיל ויתן עליו את האפוד וכו'. ה"ג דכורא לקמא.
מרזא דזוהמא פי' מטיפת ס"מ. ומ"ש ומסטרא דלתתא הם טיפות של אדם וחוה וז"ש לעיל והוה דיוקנא דלעילא ותתא:

דף רלא:

בגין דהא בקדמיתא פי' חוזר לענין ראשון שאמר שהיו אדם וחוה אח"בח עד שנסרם הקב"ה והחזירם פנים בפנים ונותן טעם למה הוצרך הקב"ה לנסור אותם ולהחזירם פב"פ ואמר בגין דהא בקדמיתא וכו' דהיינו שתחלה היתה לו חוה ראשונה ולא היה בה ממש: לכך עשה הקב"ה חוה שנייה כמ"ש האר"י ז"ל.
ואע"ג דתיקונא דדא לאו איהו וכו' פי' שהתיקונים של המ' הנקראים אפוד אינם כתיקוני הזעיר שהוא החשן
בד' עזקן פי' ארג"מן שמקשרים זעיר עם המ' וז"ש ואינון רזא דאינין רתיכין דמתקשרן בהאי סטרא דלתתא שהיא המ' לאינון דלעילא שהם הארות הזעיר.
ברזא דאופנים וחיות פי' שהאופנים בעשייה והם בחינת המ'. כי מ' מקננא בעשייה וחיות ביצירה וזעיר מקנן ביצירה והם תמיד מחוברים כמש"ה בלכתם ילכו ובהנשאם וכו'.
כגוונא דא אתעביד וכו' פירוש המשכן כמו העולם. ה"ג כגוונא דעלמא תתאה עבד כגוונא דעלמא עילאה: ור"ל שהמלכות היא כמו הבינה.
וכל עובדוי דעבד כגוונא דלעילא פי' כל מעשה שעשתה המ' בבי"ע הוא כמעשה הבינה באצילות: ה"ג כגוונא דעלמא ול"ג עילאה ור"ל שהמשכן כמו העולם.
דלעילא ותתא פי' המשכן רמוזים בו פרצופים עליונים ותחתונים:
כגוונא עילאה: פירוש שג"ע שלמטה הוא כמו ג"ע שלמעלה וכגוונא תתאה פירוש עוה"ז:

זקיף עינוי לעילא ויחמי כמה חיילין ושיעור הכתוב שאו מרום עיניכם ותראו כמה חיילין ומשריין ואזי תשאלו מי ברא אלה:
רזא דמי ברא אלה פי' השאלה והתשובה רמוזה במי ברא אלה שהשאלה הוא מאן ברא אלה והתשובה מי שהיא בינה ברא אלה:
דקיימא מרום גניז פי' בינה:
דההוא אתר דאיהו טמיר פי' בינה.
ברזא דקול דנפיק משופר פי' זעיר שיצא מבינה הנקרא שופר ולפ"ז מ"ש הכתוב המוציא במספר הוא זעיר הנקרא מספר וכן כתב הרב שדעת זעיר כקרא מספר.
ומתמן אשתכח רזא דמהימנותא עילאה פירוש מהזעיר נראים הארות הבינה הנקראים מהימנותא עילאה.
בכל אינון סטרין עילאין פירוש ג' קוי הזעיר ימין ושמאל ואמצע.
ואתמשכן לתתא פירוש למלכות.
איש לא נעדר סטרין דנגדין מתרין עברין נ"ב ת"ת ואם כן חג"ת מנה הזוהר כאן:

דף רלב.

ואסתכל לעילא ותתא ופי' שאו מרום עיניכם ר"ל שאו לשמים עיניכם וראו ג"כ במשכן ותמצאו שזה כזה ואז תשאלו מי ברא אלה. ה"ג בנהירו דככבייא.
רזא דשמא קדישא פי' זעיר:
כגוונא דרזא דשמא וכו' פי' זעיר. ה"ג על עשר מינים והם עשר ספירות הנרמזים בהללו אל בקדשו.
על שבע פי' ז"ק הנרמזים בהללו את ה' מן השמים:
בשמא קדישא פירוש בזעיר.
איהו שירותא וכו' פי' ת"ת בסוד היכל הרצון שהוא ראשון לששה היכלות.
לאתפשטא לתתא פי' להאיר למ' ולב"יע.
דקיימא לשאלא פי' שאלה ותשובה שבזעיר יש שאלה ותשובה אבל בבינה שאלה בלא תשובה כנודע.
אתר טמיר פי' בינה
ומ"ש לאו קיימא לשאלא פי' שאלה ותשובה. ובזה יתורץ מש"ל בדף רכ"ו ע"א דבינה קיימא בשאלתא.
אלא תרין סטרין פי' חו"ג.
תרין קיימין פי' נ"ה:
דא איהו אתר דנפקי פי' יסוד.

הללוהו שמש וירח ביה קיימא רזא דא פי' ע"י היסוד מתחברים ומזדווגים שמש וירח.
ואיהו שמשא לאנהרא פי' יסוד נקרא שמש וכמ"ש בזוהר בפ' שמות ג' מה שמש זרח ואנהיר כל עלמא אוף הכי ברית קדישא וכו'.
וביה קיימין כוכבייא ומזלי וכו' פי' ביסוד יש חו"ג הנקראים כוכבים ומזלות
לבתר אהדר לעילא פי' לבינה: ה"ג ותמן תקיעו דכולא הללוהו שמי השמים והיינו בינה.
דאתמשכן מרזא עילאה פירוש כוכבים שלמטה נמשכו מכוכבים שלמעלה שהם החסדים
לאנהגא ביה עלמא דלתתא מניה פי' כל עולם ועולם מתנהגת ע"י הככבים שברקיע שלה.
לאינון כוכבייא דלתתא פי' שבעו"הז לברתא דיעקב. פי' מלכות.
ואוקים לה מעפרא פי' מברי' בסוד העפר אשר יהיה בקרקע המשכן.
דא ירושלים לעילא: פי' מלכות
בנהורא דלעיל' פירוש חסד.
יהיה שבעתים כאור ז' הימים כתב בספר אור ישראל פי' ז' הימים היינו סוד ז"ת דעתיק המתלבשים בז' תקוני רישא דאריך דהיינו שיתגלה אורם שהיה סתום עד הנה:

דף רלב:

ובמה יתקן לה פי' חסד העליון במה מתקן המלכות ואמר באינון לבושין דהיינו ע"י הלבושים שלבש כהן שלמטה שכל חוט שבהם כלול משש שהם בחינת ו"ק וז"ש באינון לבושים וכו'.
ויתנהיר עלמא פי' מלכות.
רוחא עילאה פי' בינה:
וכל בוצינין נהרין פי' י"ס דזעיר.
שית אינון בכל סטרין וכו' פי' למעלה יש ו"ק דזעיר ולמטה כהן לובש בגדים שיש בהם שש כמש"ל.
צעיר אנכי ונבזה פי' שאמר לעיל ר' יהודה מאן דאיהו רישא וכו' לכך ר"א הקטין עצמו ואמר צעיר אנכי ונבזה וז"ש לקמן השתא אנא אפתח ברישא שר"ל אחר שהקטנתי אתעצמי אנא אפתח ברישא:

דף רלג:

למיעבד דינא וכו' איקרי לבוש הבדים זה הפך מש"ל דף רל"א שלבוש הבדים הם לבוש החסד וכו'.

דאיקרון הרי נחשת נ"ב נוגה נקרא כן עכ"ל והיינו זו"ן דנוגה דאצילות כמ"של וגבריאל מתלבש בלבוש הנוגה ולכ"א מראהו כמראה נחשת.

בוצינא דקרדינותא נ"ב בינה דאצילות

האי קנה לתתא נ"ב מלכות דבינה מתלבשת בבריאה בהיכל ק"ק

דאתגליד מגו נהירו וכו' פי' מלכות שהיא קנה הנזכר נעשית מהארה שהניחה הבינה כשעלתה למעלה להתחבר בגו אבא וז"ש כד אסתלקת לעיל' ואתגלפת גו ספירו דנציץ ולא אתיידע א"נ ספירו דנציץ הוא אריך:

דקיימא לתתא נ"ב בבריאה עכ"ל ור"ל שהמקדש שהי' מודד יחזקאל בקנה הוא רומז לבריאה ולכך היה מודד בקנה שהיא מ' דבינה המתלבשת שם.

ולזמנין קנה המדה נ"ב בבריאה ולזמנין קו המדה פירוש במשכן שהוא רומז למ' המודדת הוא קו המדה שהיא מ'.

וע"ד פתיל וקנה פי' פתיל היא המ' כמו שנפרש לקמן וקנה היא מ' דבינה שגם במקדש היתה מ' אלא שהקנה גובר וכן במשכן היו שניהם אלא שהבן גובר כמ"ש הר"חו לקמן: בההוא קנה המדה נ"ב דהיינו בינה דאהיה מתחלף בשם בו"כו שהוא יד"ך וכל קנה בן ששה אמות כי האהי"ה הוא צורת ווי"ן.

כולא הוה בקו המדה נ"ב דהיינו מ' שם ב"ן בחינת אמה בלבד

דההיא פתילה נ"ב מלכות נקרא כן כי י"פ ב"ן גי' פתיל ועם ה' שבה הרי פתילה עכ"ל ולפ"ז בחינות בחינות יש במלכות ולכ"א קו המדה כגוונא דההוא פתילה.

בכל אמה חד קשרא פי' כשמודדים כל אמה ואמה עושים קשר א' לסימן.

ואיקרי אמה פי' שם ב"ן נקרא אמה והוא המודד ובג"כ שמנה ועשרים נ"ב פי' כי ו"ד ה' ו' ה' שהו' מילוי שם ב"ן עם יו"ד וא"ו דל"ת ה"ה ה"ה וא"ו וא"ו ה"ה ה"ה כ"ח אותיות ופותייא ד' באמה נ"ב היינו ד' אותיות שם ב"ן.

והאי נפקא מרזא דבוצינא פי' מ' יצאה מבינה.

דמדידו דהאי לתתא נ"ב בו"כו עכ"ל ור"ל שכתב הרב שאה"יה הוא בבינה וחילופו הוא במ' והוא בו"כו

מהאי מדידו דלעילא נ"ב אהי"ה

אלף וחמש מאה סטרין נ"ב אין לי לומר כי אם מאחר ששם ב"ן היה במשכן הוא הנקרא קו המדה אך עכ"ז המדה היתה ע"י שם קנ"א רק שבמקדש גבר קנ"א על ב"ן כי המקדש בינה אך המשכן מ' ולכן גבר ב"ן ונמצא כי שם ק"נ היה במשכן כי המשכן הי' ק"נ אמה מאה אורך נ' רוחב והנה שם ב"ן היה המאיר בו ולכן היה החשבון כאן אלף ות"ק שהם

ק"נ בכללות גדול. ולפי שהמלכות נקרא אד"ני ויש בו י"ב אתוון כל סטרא י"ב אלף ואלף זו מצד אלף דק"נא הנותרות עכ"ל.

וע"ד אמה חד נ"ב שם ב"ן שמנה ועשרים באמה מילוי ומילוי המילוי דב"ן.

איהו אורכא בחד אמה פי' שהמדידה היא ע"י שם ב"ן הנקרא אמה.

ופותיא ד' נ"ב הוי"ה

אשתכח אמה חד פי' ב"ן.

ל"ב שלישים נ"ב כי הנקבה נקרא שליש עכ"ל:

ונלע"ד טעם שנקרא שליש לפי שהיא יוצאה מאחורי שליש ת"ת דזעיר ששם נגמר יסוד דאימא כמ"ש הרב ולכך נקרא שליש ומ"ש וכל בשליש עפר הארץ פי' כל בשליש העליון דת"ת דזעיר עפר הארץ שהיא המ' שכל הארותיה מקבלת מיסוד דאימא שנשלם שם. א"נ נקרא המלכות שליש לפי שהיא בחינת עטרת יסוד דזעיר כנודע וכתב הרב בפ' וכל בשליש עפר הארץ ר"ל וכל שהוא יסוד. בשליש שלו שהוא העטרה עפר הארץ שהיא מ'.

ואינון ל"ב פי' כ"ח של אורך וד' ברוחב הם ל"ב

איהו ד' סטרין וכו' פי' כשתחלק הכ"ח באורך על ד' חלקים יהיו בכל צד ז' אמות. וז"ש וכד אתעביד משחתא דאורכא בהאי מדידו איהו ד' סטרין ההוא אורכא ונ"ב נגד ד. אותיות הוי"ה הפשוטים עכ"ל.

ומ"ש וכל סטרא ז' אמין נ"ב כי הנקבה נקרא בת שבע:

בגין דשבע איהו רז"א עילאה פי' שמקבלת מז"ק דזעיר.

ברזא דשמא קדישא פי' זעיר א"נ ברזא דשמא קדישא הוא הוי"ה שבו רומז ל"ב בפשוט ומלוי המילוי וכמ"ש בדף זה ע"ב.

הכתיב מדה א' וכו' פירוש דמשמע אין שם אלא מדה א' והיכי אמרינן שהם ד"פ שבעה ותירץ ודאי מדה א' וכו'. ר"ל לעולם המודד הוא שם ב"ן שהוא מדה א' ואף על פי שנתפשטו ממנו כמה אמות.

וכולא ברזא דבוצינא וכו' פירוש מלכות מודדת בכח הבינה.

בחושבן דל פירוש יריעות עזים שיש בהם שלשים באורך וד' ברוחב הכל ד"ל:

דף רלג:

לחפייא על דא פי' שיריעות עזים הם זו"ן דנוגה דב"יע כמ"ש בפ' תרומה דף קמ"ז ע"ב.

אשרי משכיל אל דל פי' שמתקן בחינת נוגה הנקרא דל

ימלטהו ה' שהוא ל"ב שם ב"ן פשוט ומילוי ומילוי המלוי

רזא דגוונא דיליה פי' כמ"ש הרב שהם ז"ון דנוגה דבי"ע שהיא קליפה ואנו נותנים לה חלק בקדושה וז"ש למיהב דוכתא ברזא דקדושה.
עשר יריעות פי' ולא כתיב עשרה ואפי' הכי אין שם גירעון ח"ו.
גרע בסליקו פי' באותו גריעו יש בו סליקו וז"ש דסליק לרזא דל"ב.
דא סליק וגרע פי' דל סליק בחשבון אבל גרע שהוא לשון דלית
ומ"ש ודא גרע וסליק פי' לב גרע בחשבון אבל סליק שהוא לקביל ל"ב נתיבות חכמה. אלין תלת תלת וכו' נ"ב כי השני קרשים משולבים זו בזו ותחת שני אדנים עם חבירו נמצא כל ג' אמות שני אדנים והם כל קרש תלת תלת וחד דשרייא הוא הנשאר מהם והם כנגד הספירות ג' קוים וכתר עליהם נמצא כי בכל ג' מהם היו ט' אמות עכ"ל ודבריו סתומים ונל"עד כוונתו לומר שכל שני קרשים משולבים זו בזו כמ"ש רז"ל שהטבעת היתה אוחזת בשני קרשים מלמעלה כמ"ש ויחדיו יהיו תמים אל ראשו אל הטבעת הא' וכיון שהם משולבים זו בזו יחשבו לקרש אחד ואע"פי שיש לכל קרש שני אדנים עכ"ז כיון שמשולבים זה בזה כאלו אין כאן אלא קרש א' ויש בה שני אדנים וז"ש כי השני קרשים משולבים זו בזו ותחת כל קרש שני אדנים עם חבירו נמצא כל ג' אמות ב' אדנים כי רוחב כל קרש אמה וחצי וג' אמות הם שני קרשים שנחשבי' לקרש אחד ובאלו אין בהם אלא שני אדנים.
ומ"ש והם תלת תלת וחד לשרייא הוא הנשאר מהם פי' כיון שכל שני קרשים יחשבו לאחד א"כ כל ג' קרשים הם ששה והם ט' אמות כמ"ש בסוף הג"הה נמצא בכל ג' מהם היו ט' אמות. וא"כ עשרים קרשים של צפון או של דרום הם כך תלת תלת שכל ג' קרשים הם ששה כיון שמושלבים הם י"ח קרשים ושני קרשים הנשארים לאחד יחשבו וז"ש וחד דשרייא:
ונלע"ד לפרש פי' אחר במ"ש הזוהר אלין תלת וכו' קאי לעשר אמות אורך הקרש ומבאר הזוהר סוד אלו העשר אמות ואמר ג' ג' ג' שהם כנגד ג' קוי הספירות או נגד חב"ד חג"ת נה"י וחד דשרייא וכו' הוא הכתר ואלו הם י' אמות של הקרש.
חד סרי ופלגא פי' עשר אמות של אורך ואמה וחצי של רוחב הם י"א ופלגא.
דסלקין ולא סלקין פי' אלו היו י"א הם גרועים מאד כי י"א הם נגד י"א ארורים דכי תבוא י"א סימני הקטרת. וכיון שיש י"א ופלגא סלקין. אבל לא סלקין הרבה כיון שלא השלמנו עד י"ב שהם נגד י"ב צירופי הוי"ה:
בגין דגרעין מאינון אופני נ"ב קארי אופנים לקרשי המערב עכ"ל ולפ"ז כוונת הזוהר לומר למה לא סלקין ויש בהם גירעון קצת ואמר שהגירעון בא להם מסיבת קרשי המערב

שהם בחינת אופנים. ששאר הקרשים הם בחינת שרפים שהם מעולים וקרשי המערב שהם אופנים מסיבתם לא סלקין עד י"ב.

להאי סטרא עשר ולהאי סטרא עשר פירוש עשרים שבצד צפון מחלק אותם כך עשרה לצד מזרח ועשרה לצד מערב:

אינון מאתן ותלתין נ"ב הנה כל קרש עשרה אמות עשר קרשים מאה אמה נמצא שבעשרים קרשים הם מאתים וברוחב של עשרה הם ט"ו ב"פ ט"ו הם ל' הרי ר"ל לעשרים קרשים והם כנגד רל"ב דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן חסר חשבון קומה ורוחב ב' הרי ר"ל.

רזא דארונא נ"ב יסוד דנוקבא ממה דאיהו נטיל נ"ב נראה שהוא יסוד דזעיר

וממה דאיהו קביל נ"ב נ"ה:

וממה דאית ביה נ"ב יסוד עכ"ל ונלע"ד שר"ל יסוד דידה שכולל יסוד ועטרה דידה וכן מוכח לקמן ומפרשם הזוהר ואמר ממה דאיהו מקבל דאיהו תרין סטרין וכו'. וגרסינן ממה בלא ו' דהיינו נ"ה דזעיר שהמלכות מקבלת מהם:

דף רלד.

ופלגא דיליה נ"ב נגד היסוד דידה עכ"ל ור"ל יסוד דמ' אמתים מתרין סטרין פי' אמתים רומזים לנ"ה וחצי רומז ליסוד דידה בלא עטרת היסוד דידה חד מההוא סטרא יתיר דקא נטיל. פי' מלבד שלוקחת מנ"ה דזעיר עוד לוקחת יותר מיסוד דזעיר שהוא בחי' אמה וז"ש חד מההוא סטרא יתיר דקא נטיל:

כגונא דימינא ושמאלא נ"ב וזהו אמה שהוא יסוד אמה כנגד חו"ג שני חצאים עכ"ל ור"ל שיסוד יש בו הארת חו"ג שהם ב' חצאים החצי של חסד וחצי של גבורה הם אמה וז"ש כגוונא וכו' ר"ל כמו חו"ג דזעיר כך יש ביסוד הארתם:

פלגא דיליה נ"ב עטרה עכ"ל ור"ל עטרת יסוד דידה נמצא ממה דאיהו קביל שאמר לעיל הם נ"ה כמ"ש הזוהר אח"כ.

ממה דאיהו נטיל דלעיל היינו יסוד דזעיר כמ"ש הזוהר אח"כ חד מההוא סטרא דקא נטיל נקט מלת נטיל: והיינו יסוד זעיר כמ"ש וממה דאית ביה דלעיל היינו יסוד ועטרה דידה שהם בחינתה. והיסוד דידה נמנה עם נ"ה דזעיר והם אמתים וחצי. ועטרה דידה נמנה עם יסוד דזעיר והם אמה וחצי דקומה ורוחב.

לא שרייא מלה נ"ב יסוד הזכר אלא על מלה נ"ב יסוד דנוקבא

מחפייא בדהבא נ"ב נגד גבורה שבה:

דמדיד בההוא שיעורא קדמאה פי' שם ב"ן המודד במשכן כמ"של:

ברזא דאורייתא פי' הארון שיש בו לוחות התורה:

כולהו במדידו דאמה פי' שם ב"ן הנקרא אמה כמ"ש לעיל:
דאיהו זרת יסוד הבינה הנקרא ג"כ חצי אמה ברזא דשש פי' שש קצוות דזעיר.
וקנה המדה בההוא מדידו דיחזקאל נ"ב חוזר לענין ראשון למה היה ביחזקאל קנה המדה:
בגין דההוא ביתא לאתקיימא באתרי' נ"ב נגד הבינה:
אבל לזמנא דאתי פי' לע"ל בימי המשיח אזי משחתא ההיא מה כתיב בה וכו' שתתעלה ירושלים לעילא לעילא:
ורחבה ונסבה למעלה ואעפ"י שרש"י פי' פ' זה על הצלעות עליונה ותיכונה ותחתונה כפשט הכתוב. הכא מפרשו על ירושלים שתתעלה למעלה למעלה:
דכתיב ובדמשק מנוחתו ופי' רש"י על פ' זה בזכריה שעתידה ירושלים שתתפשט עד דמשק דכתיב ודמשק מנוחתו. ואין מנוחתו אלא ירושלים שנאמר זאת מנוחתי עדי עד. ולזה נתכוון הזוהר במ"ש למהוי אתפשטותא דביתא בכל סטרין וכו'.
דכתיב ודמשק מנוחתו כלהו קיימין בהאי עלמא פי' במלכות ששם כל החשבונות ומ"ש ברזא דגוונא דלעילא פירוש שתהיה המ' כמו בינה:
ההוא רזא עילאה וכו' פי' יסוד דזעיר שהוא גניז וסתים אינם יודעים אותו אלא יראי ה'.
ומ"ש ואינון אתחזין לאינון רזין עילאין פירוש לסודות שהם ביסוד דזעיר
רזא דאיהו קיימא נ"ב יסוד דנוקבא עכ"ל ולפ"ז מ"ש בברית קיימא ר"ל יסוד דמ' קיומו ביסוד דזעיר ומ"ש רזא דאיהו קיימא שהוא יסוד דמלכות בברית קיימא שהוא יסוד דזעיר.
באתגליא למינדע פי' ובריתו שהיא מלכות להודיעם. אפילו לכללות ישראל ולא ליראיו לבד דאינון רזין דקיימין בדחילו וכו'. ושיעור הכתוב לפ"ז סוד ה' שהם סודות התורה ליריאיו דווקא אבל פשט התורה שנקרא ברית להודיעם לכל ישראל.
עטרא דשמא קדישא פי' שם ב"ן מ"ב סלקין באתווי לעילא לאצילות ונחתין לתתא בי"ע.
בארבע סטרי עלמא פירוש בד' מוחין דזעיר כי שם מ"ב ברישא דמלכא.
ולבתר נפקי אתוון וכו' פירוש אחר שנצטרפו האותיות כמ"ש לעיל נפקי אתוון וברו עלמא לעילא שהיא אצילות ותתא בי"ע וז"ש בעלמא דיחודא ובעלמא דפירודא ומ"ש לעיל לעיל' ותתא. חזר ופירש אותו:
טורי דפירודא נ"ב היכלות בריאה:

דף רלד:

וכדין מיא נגדין נ"ט טיפת החסדים
כד מחשבה נ"ב מוחא סתימא סליק ברעו דחדוה נ"ב יסוד דכתר ועיין בפ' זו דף ר"ך

חד זיהרא יובן במ"ש הרב בענין מ"ב זוגין שירדה טיפה משם יה"ו דע"ב דמ"ס וירדה דרך ס"ג מעבר בעלמא ומשם לי"הו דמ"ה דמ"ס ומשם לי"הו דב"ן דמ"ס שהוא גי' מ"ב ושורש זו"ן הם ממ"ה וב"ן דמ"ס ובזה נבין מ"ש מטי ונגיד מגוויה חד זיהרא ר"ל שממ"ס נגיד הארה זו דהיינו מן יה"ו דע"ב דמ"ס וכו'. וז"ש מתקרבין דא בדא דהיינו יה"ו דע"ב בי"הו דס"ג וביה"ו דמ"ה ובי"הו דב"ן דמ"ס כמ"ש הרב ואינון מ"ב אתוון פי' יה"ו דב"ן דמ"ס גי' מ"ב כמ"ש הרב.

ובאינון אתברי עלמא עילאה ועלמא תתאה פי' מהארות אלו נבראו זו"ן זעיר נקרא עלמא עילאה ומלכות עלמא תתאה

דא רזא דאתוון וכו' פירוש אותיות שבמלכות וז"ש בגלופי באתגלייא:

רזא דאספקלריא דנהרא פירוש זעיר שיש בו שם מ"ב כנודע דשם מ"ב ברישא דמלכא.

דאינון רזא דשמא קדישא פי' שבמלכות נעשו האותיות ע"ב שמות.

כד אינון אתוון פירוש מ"ב וע"ב הנזכר.

כד אינון אתוון משקען תמן פי' אותיות שם מ"ב וע"ב הנזכרים שהיו משוקעים בין כפלי החשן.

בההוא עילא נהרין אתוון וכו' פי' בכח שמות אלו מאירים האותיות שהיו באבני החשן שהם שמות השבטים. וזה סיוע למה שפירש הרמ"בן ז"ל שאורים ותומים הם שמות שירדו מן השמים והיו בין כפלי החשן ובכחם היו בולטים האותיות. וכתב עוד משר"זל שבבית שני חסרו אורים ותומים היינו השמות הנזכרות שנגנזו אבל הח' בגדים אי אפשר לכ"ג שיהיה חסר מאחד מהם אפילו בבית שני:

ואינון אתוון דשמהן קדישין פירוש מ"ב וע"ב הנזכרים.

אינון אתיין על רזא דאורייתא פירוש מ"ב ברישא דזעיר הנקרא. תורה שבכתב. וע"ב במלכות הנקרא תורה שבע"פ.

ב' ברא ודאי פירוש בית שהיא בינה ברא לז"ון בכח אבא שבתוכה וז"ש בחילא עילאה תקיפו דרזא דאינון אתוון שהם האותיות שמהם נבראו ז"ון.

בנוקבא פירוש בינה.

א' דכורא פי' אבא:

ה"ג א' אפיק אתוון פירוש אבא הוציא כ"ב אתוון לתקן ז"ון ודריש בראשית ברא אלהים. פי' ב' של בראשית שהיא בינה ברא. ובכח מי בכח א' של אלהים שהוא אבא שהוציא את שהם הכ"ב אתוון. ה' זווגא חדא בשמים גרסינן ופי' אחר שדרש ד' תיבות ראשונים של פ' בראשית עכשיו דריש השמים דהיינו ה' שהיא בינה נותנת מוחין לשמים שהוא זעיר.

ו' **והארץ** פי' ו' שהוא זעיר נותן כ"ב אתוון להארץ שהיא מ' ודריש ואת הארץ וז"ש בסמוך ו' ואת כללא דכ"ב אתוון וכו'.

בגין דמההוא סטרא פי' של מר"עה.

איתער דרגא אחרא עילאה פי' זעיר שהוא בחינת מר"עה

אלא כגוונא דמשכנא עילאה פי' מ' דאצילות:

דף רלה.

תושבחתא דכ"י פירוש מלכות דאצילות:

דק"בה חדי לה וכו' פי' זעיר נותן לה הגבורות שנקרא עוז ושיעור הכתוב ה' שהוא זעיר בעזך שהם הגבורות שלך בהם ישמח מלך שהיא מלכות ובישועתך מה יגל הם החסדים וז"ש הזוהר דא ישועה דימינא:

יו"ד יתירה פירוש יסוד דזעיר שהוא חדוה דכולא.

בר דאדם קדמאה יהיב ליה מדיליה עיין מ"ש בפרשת וישלח דף קס"ח:

ועכ"ד איקרי גדול פי' אפילו אחר שנתמעטה הלבנה שהיא מ' עכ"ז עדיין נק' גדול:

וכתיב התם ויחד יתרו: פי' דריש תחדיהו לשון חדוה ור"ל זעיר משמח המ' ע"י החסדים הנקרא שמחה

ולחדתותי לה חדתותא דסיהרא פירוש כמו ד"א שמפרש תחדהו לשון חידוש כמו הלבנה המתחדשת וזעיר מחדש המלכות ע"י החסדים הנקראים שמחה.

את פניך למהוי קמך פירוש אחר שנתקנה ונתחדשה חוזרת פ"בפ עם זעיר ושיעור הכתוב תחדהו בשמחה ואזי היא את פניך.

והא בתולות אחריה וכו' פי' י"ב בקר שמעלים המ' למשה שהוא זעיר:

דף רלה:

בגין דתכלא איהו גוונא לאתעטרא ברזא דכל גוונין כתב הרב ז"ל שהתכלת הוא מרחיק החיצונים ולכך התכלת הוא בכל גווני**ן**:

ברזא דמשכנא פירוש מלכות

ברזא דשמא קדישא עילאה פירוש זעיר ור"ל שהמלכות מקבלת מזעיר.

האי איהו רזא דמשכנא פירוש מלכות.

רזא כגוונא עילאה פירוש זעיר.

רזא דארונא פי' מלכות וכדמפרש א איהו יו"ד כתב בספר אור ישראל כי א' דאד"ני היא יו"ד וא דאהי"ה היא יו"י לכך קאמר א' איהו יו"ד: ד איהו רזא ה'. פירוש כשמתחבר יסוד דזעיר עם ד' נעשית ה'.

ברזא דמשכא עילאה פי' מלכות:

ברזא דמשכנא אחרא עילאה פי' בינה:
אוקים משכנא אחרא לעילא פי' מ'.
דעלמא עילאה דאיהו סתים וגניז פירוש בינה.
על ידא דרזא דמשה: פי' זעיר:

דף רלו.

ימינא ושמאלא וכל שאר סטרין פי' ו"ק דזעיר
דאינון אורחין ושבילין וכו' פי' שהם נקראים נחלים כדכתיב כל הנחלים הולכים אל הים שהיא מ'
ואינון עבדו משכנא לעילא פי' מ'.
אתבטל לא תימא פי' שהרי כבר עשו את העגל.
אתפרש ס"מ וכו' מעל תוקפא דחיויא בישא פירוש נפרד ס"מ מעל נוקביה הנק' חיויא בישא ונ"ב בסוד יתפרדו כל פועלי און.
אמאי איצטריך למיכתב באורייתא פי' שאין ממנו נפקותא. ומ"ש אי בגין דחמא וכו' היא קושיא אחרת.
איהו גמל לתתא פי' נקבה דס"א נקרא גמל.
כד אסתכל דינא קשיא פי' גבורה שהיא מדת יצחק אבינו
ואשמיטת גרמה וכו' פי' שלא יינק ממנה.
משלם גמול לאויביו מההיא זוהמא פירוש דריש גמול לשון גמל. ור"ל מההיא זוהמא דפלונית משלם פורענות לאויביו:

דף רלו:

מסטרא דדהבא נפקא סוספיתא פירוש מסיגי הגבורות יצאו הקליפו' דאיהו רזא דברית רשימא קדישא נ"ב עטרה עכ"ל ור"ל שהמ' בחינת עטרת יסוד דזעיר.
וכן זה ה' נ"ב יסוד ובג"כ כתיב גם אלה תשכחנה. פרוש אעפ"י שאלה שהם ז"ון דקליפה תשכחנה. אנכי שהיא המ' לא אשכח אותה. ולשון זה הובא בפ' ויחי ג"כ.
דאיהו סטרא אחרא דיליה פירוש שהזהב הם גבורות שמסיגיהם הם הקליפות נמצא שהקליפות מלבד שיש להם אש לינק ממנו. ג"כ יש להם צד אחר שהוא הזהב וז"ש דאיהו סטרא אחרא דיליה דכליל איהו בתוקפא דאשא.
באינון ז' יומין קדישין פירוש ז"ק דזעיר. ה"ג בגין דאהרן איהו ימינא ואיהו תוקפא דשמשא ודהבא משמשא. ור"ל שאהרן שהוא איש החסד הוא תוקף זעיר שמהם נבנה זעיר וכן הגבורות הנקרא דהבא הם משמשא שהוא זעיר. ה"ג ומניה עגל:

דף רלז.

ה"ג ובג"כ האי רוחא מסאבא ול"ג כד.

דאלמלא אהרן פי' זה תירוץ אחר למ"ש הכתוב ויעשהו עגל מסכה דמשמע שאהרן עשה העגל לפי שהוא ימינא וכו'. לבד מה שתירץ בפרשת כי תשא שמפני ב' דברים שעשה ויקח אותו מידם ויצר אותו בחרט העלה עליו הכתוב כאלו עשאו ח"ו.

סתום העין כולא חד וכו' פי' כמ"ש רש"י עינו נקורה וחור שלה פתוח כלשון משנה כדי שישתום ויסתום ויגוב.

אקרב עגל מההוא סטרא ז"ל הרב בק"י דע כי זעיר דנוגה הוא עגל שעשה אהרן דכתיב קח לך עגל וכו': ונוקבא דנוגה היא פרה אדומה בסוד מנצ"פך ה' דמים טהורים וה' דמים טמאים גי' פר"ה. וכשנשרפת מתבררת ונעשית אפר עפר שריפת החטאת שעליו נאמר הכל היה מן העפר ולכן היה מחוץ למחנה כי שם מקומה וכוונת משה ושלמה היה זה להביא זכר דנוגה ערב רב וזה להביא הנשים ולא יכלו לעמוד עליה לתקנה עד יבוא משיח. ואז הרע יוקדין ליה בנורא ועיין בפ' פקודי עכ"ל. דא מ' מדי כמ"ש רז"ל שמלכי מדי תמימים היו: דאמ' יון כמ"ש רז"ל שאלכסנדרוס מוקדון כשראה שמעון הצדיק קם מפניו.

דלא סליק עליה עול פי' עולו של הקב"ה ובזה נתרצה קושית רבי אבא שאף על פי דפרה היא קליפת נוגה עכ"ז רמוזים בה ד' מלכיות:

דף רלז:

דא איהו טהור דנפיק מטמא פי' כמ"ש בשם הרב ז"ל שאחר שנשרפת ונותנים עליה מים מתבררת והוא טהור דנפיק מטמא שקודם שנתבררה נקרא טמא.

על ההוא אפר מים פי' מים שהם החסדים מתקנים הנוגה.

שהוא אפר מי חטאת פי' המים מתקנים חטאת שהיא קליפת נוגה. ובגין דאיהו פתח חטאת רובץ ודאי ר"ל כיון שהמלכות נקרא פתח לכך חטאת שהיא קליפת נוגה רובץ כדי לינק ממנה מי נדה מים שהם ה' חסדים מטהרים נדה שהיה בה תחלה: ה"ג ולית רשו לאנהגא ביה קלנא. דבעינן גו רזא דתפילין גרסינן. ובי דינא קדישא יתיב ודן כל עלמא וההוא ס"א וכו' גרסינן. והיינו מ' שדנה את העולם:

דף רלח.

ה"ג והאי אחרא דאיהו תדיר במסאבו דא איהו רקיעא דקיימא עלייהו פי' הוא הרקיע שבין אצילות לבי"ע. א"נ רקיע שבין בריאה ליצירה כי החיות הם ביצירה והרקיע על ראשם:

בגו חד אוירא דבטש בהו פי' יסוד דנוקבא. וכן מוכח לקמן. ה"ג לא זקפין רישא. בגין דההוא רוח החיה פי' הארת במ' הנק' חיה:

ובהנשא החיות וכו' פי' שהמ' מאירה בחיות.

וחיות באופנים ולכך כתיב כי רוח החיה באופנים כאלו הארת המ' גם באופנים.

ההוא אוירא פי' יסוד דנוקב' כמ"ש הרב שהיסוד נק' אוירא.

לאלין ד' פי' ארג"מן שתחת המ'.

לגבי זיהרא עילאה פי' זעיר.

ה"ג ולא זזי מן חיה דא דאיהו כורסייא וכו' דכתיב לא ידון רוחי וכו' בשגם גי' מש"ה ור"ל באדם הוא בשגם ושיעור הכתוב כמ"ש בפ' בראשית לא ידון וכו' בינה אומרת לא ידון רוחי שהם המוחין הבאים לזעיר שהוא באדם בשגם כדי להמשיך לעולם שהיא מ' לפי שהם בשר וכו'.

אלין כל שייפין דגופא פי' ארג"מן.

דכל אינון דקשרי יחודא וכו' פי' הצדיקים שעושים כוונות ויחודים על ידם עולה המ' להתייחד עם זעיר לגבי משה פי' זעיר:

ממקורא דחיי פי' יסוד הבינה.

רווחי ברכאן מאתר דמשה שרייא ביה פי' מבינה המשפעת למשה שהוא בחינת הזעיר ושיעור הכתוב ויברך אותם משה מהבינה שמשם הוא יונק:

דף רלח:

מאתר דכל ברכאן נפקין פי' בינה לאתתקפא מרזא דלעילא. פי' מזעיר ה"ג איצטריך ההוא משכנא:

גו שמשא פי' זעיר.

פתח ואמר זאת תורת וכו' לשון זה בפ' צו דף רכ"ו ושם פי' אותו הרמ"ז ונכתוב בכאן מ"ש עליו הר"חו ז"ל. ה"ג אר"ש כתיב אדם ובהמה תושיע ה'. ופי' כמ"ש לקמן שהפרצופי' הנקראים אדם נתקנים ע"י כוונת האדם שהם כהן לוי וישראל. והניצוצים של הקליפות הנק' בהמה. מתבררים ע"י הקרבת הבהמה.

עולה סליקו וקשירו נ"ב שעולים ט' נקודותיה מן הבריאה

לעילא נ"ב שמתקשרת פב"פ בזעיר ואח"כ עולים שניהם ליסוד הבינה בסוד מ"ן כדי לקבל מוחים חדשים וז"ש הזוהר ודבוקא דיליה בגו עלמא דאתי.

איקרי עולה קדש קדשים פי' כמו שהבינה נקרא ק"ק גם המ' נקרא כן.

למיהוי חד בקישורא חדא בחידו נ"ב כל הד' פרצופים א"וא וז"ון.

ובגין דסלק' נ"ב מ'

לעילא נ"ב זעיר:

לעילא נ"ב אימא

רזא דכר ונוקבא נ"ב ת"ת ומ' עכ"ל ור"ל זאת מ' תורת זעיר העולה שעולים לבינה דסלקא גו עלמא דאתי: פי' שעולים ז"ון בסוד מ"ן ליסוד דאימא ושיעור הכתוב זאת שהיא מ'. תורת שהוא זעיר הנק' תורה שבכתב העולה שעולים שניהם בסוד מ"ן לבינה. ה"ג דאיהו סטר שמאלא ור"ל שהבינה היא קו הגבורה. ה"ג דהאי תורה שבע"פ לא סלקא בחביבותא ונ"ב שניהם למ"ן.

אלא כד אתער סטרא דצפון נ"ב זרוע שמאל גבורה דזעיר

ואתעטרא בימינא נ"ב חסד דזעיר

ואתחברת באמצעיתא נ"ב ת"ת דזעיר

מרזא דקודש הקדשים נ"ב יסוד דאימא נקרא ק"ק כדאיתא בפ' אחרי מות

ודא מגו רזא דאדם נ"ב פי' זה הענין נעשה בסוד אדם התחתון

ברעו דכהנא נ"ב חסד כהן

ובצלותא נ"ב ישראל ת"ת

ובשירתא נ"ב לוי גבורה:

ה"ג והא אוקימנא דעולה ק"ק ונ"ב שמתקשרת באימא ברזא דרוח עילאה פי' בינה הנקרא רוח עילאה.

בגין דתלת רוחין וכו' פי' מלכות וזעיר ובינה וכדמפרש.

רוח תתאה נ"ב מ'

רוח דלגו וכו' נ"ב ת"ת

דאיקרי רוח חכמה ובינה נ"ב שהת"ת נמשך מחכמה ובינה

וכן איקרי רוח תתאה נ"ב ג"כ רוח חכמה ובינה לפי שגם היא נמשכת מא"וא. אבל הטעם שהת"ת. נקרא רוח כי הוא רוח האמתי כלול מאש ומים חסד וגבורה והוא כוללם וז"ש הזוהר אבל האי איקרי רוח דנפיק מגו שופר שהיא הבינה הנק' שופר כליל באשא ובמיא.

רוח עילאה נ"ב בינה

דביה קיימין כל רוחין קדישין נ"ב שעל ידו חיים. ובג"כ אהדרת עולה רוח ממש נ"ב כי עי"כ מ' עולה עד בינה הנק' רוח. וזהו פי' והעול' על רוחכם כי המ' עולה עד רוח העליון אימא עי"כ. וז"ס מי זאת עולה פירש פעולת העולה היא לקשר מי וזאת.

ולבתר מרזא דבהמה מסתפקי נ"ב פירש אבל אח"כ בסוד רזא דבהמה היינו ע"י הקרבת הבהמה היא פעולה אחרת שעי"כ היו לוקחים החיצונים חלקם. ועי"כ היו מוציאים

הרוחנייות שגזלה הקליפה ומשיבים אותו ע"י עולה למקומו. כנזכר בשער פנימי וחיצון: בסוד ההיכלות. ואע"פי שבעולה אין ניצוץ לחיצונים בה כמ"ש לקמן. עכ"ז ע"י הקרבנות הבהמה היו נבררים הניצוצות:

לאתקשרא רוח אחרא וכו' נ"ב ניצוץ הקדושה שבלעה הקליפה זה היה עולה על ידי הקרבת החלבים ובעולה היה כולה כליל ולא היה בה ניצוץ לחיצונים:

ולאתנהרא מגו רעותא וכו' נ"ב כל שאר הקרבנות היו נהנים מהם החיצונים קצת ולכך נק' קדשים קלים:

בגין דלא מתעטרא פי' מ': לעילא פירוש לזעיר:

לעילא בקדש הקדשים פי' לבינה: ורוצה לומר שבשאר הקרבנות אין ז"ון עולים בסוד מ"ן ליסוד דאימא:

דף רלט.

ה"ג **דכל עובדהא קודש** והכי סלקא רזא דאדם וכו': פי' פרצופים הנקראים אדם מתעלים ע"י אדם התחתון:

בהמה מסטרא דבהמה פי' הניצוצות שבקליפות הנקרא בהמה מתבררים ע"י הקרבת הבהמה אדם ודאי. פירוש אדם שלמטה מקשר אדם שלמעלה:

ולבתר מן הבהמה וכו': פירוש ע"י הקרבת הבהמה מבררים הניצוצות:

עבד אדם ובהמה: פירוש פרצופים הנקראים אדם והקליפות הנקרא בהמה והא כתיב ועוף יעופף וכו': פירוש ומה תיקון נעשה ע"י העופות:

דא איהו ימינא וכו': פי' תורים מצד הימין ובני יונה הם מצד השמאל מלשון ולא תונו וכו' לפי שהגבורות דנים האדם. רוח הקודש נ"ב מ' שבבריאה. ושמאלא מעטר וזיין לתתא וכו': פי' גברי"אל שהוא שמאל מעטר לחיילות שתחתיו מצי' שמאל וכן מיכא"ל לצד ימין מסכנא לא יהיב חולקא וכו'. פי' ספרי קדמאי ס"ל שקרבן עני שהם תורים ובני יונה אינם נהנים ממנו התחתונים ולכך אר"ש אבל כולא לעילא ותתא וכו' שר"ל שהאמת הוא שנזונים בין העליונים בין התחתונים. אתקשר בקדש הקדשים וכו'. פירוש שעולים זו"ן בסוד מ"ן לאימא הנקרא ק"ק. עד היכן איהו סלקא פירוש כוונת הקרבן והתדבקות כהן ולוי וישראל עד איזה פרצוף מגעת. עד א"ס נ"ב הרמ"ל כתב דהא"ס נקרא לפעמים עולם הנאצלים שע"ג האצילות. לאצנעא בההיא צניעו וכו'. פי' א"ק שהוא נקרא א"ס בעצם כמ"ש הרב ז"ל. ולאו למיעבד סוף. פי' מ'. ולא למעבד ראש פי' אבא הנקרא ראש. כמה דאין קדמאה וכו'. פי' שאריך הוציא אבא וברתא הנקרא ראש וסוף אבל א"ק לא

שייך בו זה מפני התעלמותו. נקודה עילאה. פי' אבא י דקיימא גו מחשבה. פי' שאבא יונק ממ"ס הנקרא מחשבה כמ"ש הרב. סוף דבר נ"ב בסוד ד' של יו"ד:

א"ס לאו רעותין פי' בא"ק הנקרא א"ס לא שייך בו שום רעותא מפני רוב התעלמותו. לאו נהורין נ"ב חסדים. לאו בוצינין נ"ב גבורות ור"ל לא שייך בו לא חסדים ולא גבורות כי הכל נעלם בדקות גדול. תליין לא תקיימא בהו. פי' החסדים והגבורות שבפרצופים שתחת הא"ס הם תליין לאתקיימא בהו בא"ק ובפרצופים הנעלמים שע"ג האצילות. אבל יהיו מתדבקים כדי לידע מהות'. אינם יכולים וז"ש ולא קיימין לאתדבקא. מאן דידעי ולא אותם בין הצדיקים היודעים סודות התורה אל אמתתם בין ידעי פי' שאינם יודעים אלא קצת. סתימאה דכל סתימין נקרא אין. פי' שאין לשום אדם בו השגה אלא נקרא אין כי אין מי שיבינהו. נקודה עילאה ועלמא דאתי פי' או"א לא ידעי בר ריחא. פי' שאינם משיגים רק ריח טוב לבד. ובס' ערוגת הבושם דף ח' על פ' לריח שמניך טובים. כתב וז"ל אמרו בזוהר שיר השירים לריח דא איהי נקודה עילאה דקיימא בסתימו מגו ההוא סתים דכל סתימין דלא אתיידע כלל והאי נקודה איהו ריח מהאי סתימא דכולא:

ופירוש הדבר שנקודה עילאה הוא חכמה ושורשו הוא מכתרא דאריך ושם הוא חסד דר"דלא ומשם הוא מקבל דרך הדיקנא ממזל הח' ונמצא הקיום שלו הוא בסתימו שהוא המזל הח'. והמזל הח' מקבל מחסד דר"דלא שהוא סתים דכל סתימין כי הוא בכתר דאריך. כי הכתר בעצמו הוא פנימיות דכל האצילות ונמצא שחכמה הוא סתים מאד והיאך הוא מגלה את אורותיו באצילות. הוא ע"י יסודו שנקרא נקודה בכל מקום ועל ידי בינה שמרוב זיווגו עמה מגלה אורותיו על ידה וז"ש והאי נקודה איהו ריח מהאי סתימא דכולא. ועל דרך שכתוב בזוהר בפ' צו וכד נקודה עילאה ועלמא דאתי אסתלקו לא ידעין בר ריחא וכו'. עוד שם ובגין האי ריח כל אינון שמנין ובוסמין כולהון נהירין ואיקרון טובים: ואי לאו לא איקרון טובים בגין דכד האי ריח עילאה עאל בסתימו לגו נחלי עמיקא ואמלי ליה כדקא יאות כולהו דרגין איקרון טובים. והוא כמ"ש כי האורות דחכמה עילאה מתגלית הארתם כמו הריח על ידי הבינה שבה האפרסמון והבשמים כנז"ל ונעשים בשמים ראש כשנכנסים בראש זעיר וז"ש הזוהר ואיקרון טובים שהם מוחין דזעיר. וכו' ע"ש שהאריך ולקצר אני צריך:

ותחלה כתב שם פי' אחר וז"ל כתב הרב זל"הה שהמלכות תמיד בקו האמצעי לפי ששם הארת מוח הדעת מגולה בכלות יסוד אימא בחזה ונתגלה הארת יסוד אבא והארת חו"ג דבינה. משא"כ ב' קוי ימין ושמאל הם סתומים וכו' ושיעור הכתוב לריח שמניך שהוא קו ימין דזעיר שהוא קו החכמה הנק' שמן וקו הבינה נקרא ג"כ שמ"ן כי שמן בא"ת

ב"ש בי"ט גי' אה"יה שבבינה ומב' קוים הללו שהם השמנים אינה מקבלת מהם רק כמו ריח כמ"ש בזוהר בפ' צו מאי שהוא נעלם הוא כמאן דארח ריחא מפני סתימת' בקוים ואע"פכ הם טובים וכו' שמן דאבא תורק בשמך שהיא אימא וממנה תורק ג"כ בשמך שהיא מ' ע"י זעיר ונמשך לעלמות ז' נערותיה.

ולאו דא נייחא פי' דלא שייך שם נייחא.

ריחא דרעותא דכל הכי וכו' פירוש בחג"ת שהם סוד כהן לוי וישראל שם שייך ניחוח ורעותא:

דף רלט:

לית צו אלא ע"ז פי' צו שהיא הס"א מבערים אותה מן העולם ע"י הקרבן. ה"ג ולאעברא ליה מגו קדושא.

צו דא ע"ז וכו' לאמר דא אתתא וכו' פי' צו שהיא ע"ז הכניעו אותה. לאמר שהיא המלכות סלקו לה לעילא.

ברזא דאדם ובהמה פי' שע"י כוונת האדם התחתון מעלים המלכות למעלה וע"י הקרבת הבהמה מבררים הניצוצות מן הקליפה ואז נכנעת.

מאי עליהם יחיו אלין אורחוי דאורייתא פי' המצות שהם על האדם כתפלין וציצית וכדומה. ושיעור הכתוב אם ה' עליהם שהם המצות עליהם דישראל יחיו בעו"הז ובעו"הב. ה"ג א"ר חייא האי קרא אוקימנא ליה וכו'.

זאת תורת דא כנסת ישראל פי' מלכות הנק' זאת תורת עולה עד אימא הנק' ק"ק.

ד"א זאת תורת דא כנסת ישראל פירוש כנסת ישראל שהיא מלכות העלו אותה למעלה למעלה ומחשבה רעה שהיא הקליפ' לאוקדא ליה בנורא כמ"ש הזוהר.

ה"ג מאן לילה דא כנסת ישראל פי' שהמ' נקרא לילה ונק' ג"כ מזבח כי בחינות בחינות יש במ' ובהם הס"א נשרפת וזש"ה על מוקדה על וכו'. ה"ג דהא סליקו דילה כד איתכפייא האי והיינו כמ"ש שמצוה משה לישראל להעלות השכינה ולהשפיל הס"א. ה"ג היא קמת מגרמה ולא אוקים לה קב"ה. ה"ג ולא הוה תיאובתא דקב"ה:

דף רמ.

ה"ג ולא עבד לה נסין משכנא אחרא עמיה. פי' מלכות:

ומשכנא עילאה פי' בינה. ה"ג אוקים וסעיד.

וקיומא לאו איהו וכו' פי' שהקיום לא שייך עד שיתן את קרשיו ואדניו וכו'. וא"כ ויקם משה את המשכן הו"ל בסוף הענין ולא בתחלה.

בהני תלת סטרי אוקים משה משכנא פי' בפרשת ויקרא כתב הר"חו ז"ל הוקם המשכן הוא פרצוף הנוקבא שנבנה ונתקן עכ"ל. וא"כ ויקם משה את המשכן היא בחינת אחת שנתקן פרצופה ונבנה: ויתן את אדניו היא בחינת שנית שתיקן נה"י דידה שנק' סמכין שבאים בסוד תוספת ובכח זה יתרפו סמכין דס"מ כמ"ש הזוהר לקמן. וישם את קרשיו היא בחי' שלישית שאחר שתיקן הפנימיות של המלכות תיקן החיצוניות שהקרשים הם השרפים כמ"ש לעיל בזוהר והם חיצוניות ההיכל וז"ש הזוהר ובהני תלת סטרי אסתלק משכנא ושיעור הכתוב ויקם משה את המשכן שהוא פרצוף הנוקבא. ומפרש במה היתה הקמתו ואמר ויתן את אדניו וישם את קרשיו בכח ג' אלה נתקן. את פרציה מב"על פי' כשהכתוב מדבר על ירושלים וא"כ וגדרתי את פרציה מב"ל.

ממאן מאינון חייבין פי' ע"י מי יהיה גדר פרצה. ותירץ דהיינו אחר שימותו הרשעים שבהם אזי יהיו נגדרים פרצותיהם שאין שום משטין יכול ליגע בהם. ממאן מרודפים ע"י מי והריסותיו של ישראל אקים מסכת דוד שהיא מלכות. היינו דכתיב והיה אור הלבנה כאור החמה. פירוש וכן פסוק ובניתיה כימי עולם ר"ל ובניתיה למ' עד שתהיה כימי עולם שהוא זעיר.

אמאי ויתן פי' הו"לל וישם את אדניו כמו וישם קרסיו. ותירץ בעל כרחו דס"מ. וכמ"ש אחורי הדף.

ומאן אינון ספירין א"וא ודעת הנקרא ספר וסופר וספור ומשם יהיו נתקנים נה"י דמלכות כדי שיהיו נדחים החיצוני':

דף רמ:

ה"ג ואלין אינון ספירין דינהרון לעילא ותתא דבגין דבההוא זמנא יתוסף נהירו עלאה לעילא ותתא ואי תימא אינון וכו' דיכחול בר נש עינוי בההוא פוכא. פי' כשרוצה האדם להסתכל בדבר שהוא מבהיק מאד אינו יכול עד שיכחול עיניו בפוך. וכן ביסודי בהמ"ק אין האדם יכול להסתכל בהם רק ע"י פוך ולכן אין עין הרע שולט בהם. קב"ה סליק ליה לעילא כמש"ל שנגנזו ולא שליטו בהו שאר עמין. ה"ג דכתיב בשוב ה' ציון ור"ל שהק"בה ישיב ציון למקומה. ובג"כ הנה אנכי מרביץ בפוך וכו' ושיעור הכתוב הנה אנכי מרביץ לאתקנא תבירא ואותם אבנים לא יסתכל בהם רק ע"י שיכחול עיניו בפוך.

מאי ויתן פי' הו"לל וישם את אדניו כמו וישם את קרסיו ותירץ אלא וכו' ויתן בתקיפו דהיינו בע"כ של ס"מ הקים סמכין דקדושה והפיל של ס"א.

בדיקולא נ"ב סל ה"ג סליק לאיגרא תנינן והיינו כמ"ש בגמרא בניסן אע"פי שרואה האדם השור אוכל בסל. עכ"ז יברח ויעלה לגג שלא יזיקנו מפני שהוא מועד בימי ניסן:

דף רמא.

אתקם אחרא פי' מ'.

משכנא עילאה פי' בינה.

הא תלת משכנין הכא פי' והם נגד בינה ומ' ומשכן מט"ט ולמה באחד מהם לא נכתב בית אלא משכן וז"ש אמאי משכנא ולא בית דרגין ידיעאן נ"ב כהנים לויים וישראלים כגוונא דלעילא. פי' שהם נגד חג"ת.

עילא ותתא פירוש עולם העליון ועו"הז שלנו

דא רקיעא דיעקב שריא ביה פי' זעיר ששם יעקב אבינו שורה וז"ש דאיהו דיוקנא עילאה לכרסייא עילאה קדישא. שר"ל יעקב אע"ה הוא דיוקן לזעיר הנקרא כרסייא עילאה קדישא כי זעיר כסא לבינה.

דא רקיעא דדוד וכו' פי' מלכות ששם דה"עה שורה. ה"ג דא בנין בית מקדשא והיינו ירושלם

ומ"ש ואיזה מקום מנוחתי דא בית ק"ק **דלתתא** פי' בית קה"ק שבעו"הז. ה"ג מאי משכנ'.

באשא חיוורא פי' נגד חסד:

אוכמא פי' נגד מ'. סומקא נגד גבורה ירוקא נגד ת"ת.

לא בעא משה למיעבד פי' מפני ענותנותו. וכן מ"ש בסמוך אלא משה אע"ג דאסתלק מן משכנא מעבידתא וכו'. נ"ב היינו מצד ענוה שבו סילק עצמו מלעשות המשכן. ומ"ש ד"א משה אסתלק מן דא לפי ד"א הנועם שלא עשה המשכן משה מפני שאין כבוד למלך לעשות איזה דבר וז"ש בסמוך אי יקרא דא הוה דמשה דאיהו יעביד ליה. שמע מינה שכפי ד"א הוא מלך ואינו לפי כבודו:

דף רמא:

ה"ג דבבו דמלכו חייבא במלכו קדישא ה"ג מה דלית לה הכי למלכו אחרא דכיון דתפול וכו':

בגין דאופנים וחיות כחדא אזלין פי' שחיות ביצירה ואופנים בעשייה והם בחינת זכר ונקבה מחוברים תדיר

משקופין דמטרנין פי' כ"ד פתחים שיש בהם כ"ד משמרות אחד לכל פתח.

גו משקופא חדא פי' פתח שבצד מזרח וז"ש להאי פתחא וכו'. שיש בו כ"ד משמרות אחרים לפי שהוא כולל כולם כנודע שהת"ת שהוא מזרח כולל כולם.

טמירין גו תוקפא דשלהובא פי' כ"ד הנזכרים הם סתומים תוך הגבורה של מלכות לפי שבי"ע כולא הם משם ב"ן שהוא דין כנודע וז"ש דשלהובא דעטרא שהיא מ' הנקראת

עטרא ה"ג וסחרא לגו ההוא משקופא דההוא סטרא וכו' ור"ל שסובבים על אותו הפתח כ"ד סמכין וכו'.

ואלין אינון דאיקרון עומדים פי' לכך הביא ענין זה לכאן לומר שאלו עומדים הפך החיות והאופנים דכתיב בהו בלכתם ילכו.

ואשגחן עייניו פירוש משגיחים בעיניהם על כל מי שעושה שום דבר

דף רמב.

אוף הכא חיות אינון נטלין לאופנים פירוש שחיות שהם ביצירה שהם עליונים נטלין לאופנים שבעשייה שתחתיהם ולכך הקשה ואי תימא כי רוח החיות באופנים מבעי ליה. ותירץ הכא נמי דא חיה וכו' ר"ל חיה היא המ' המשפעת בד' חיות הקודש שתחתיה שהם ימין ושמאל פנים ואחור ומהחיות האיר הארת המ' באופנים נמצא שהכל תלוי במ' ולכך כתיב כי רוח החיה באופנים שחיה מאירה בחיות וחיות באופנים. וז"ש דא היא חיה ואלין אינון חיות. ה"ג ולסטר קמא ולסטר אחורא.

דא היא חיה דמרבע וכו' פי' מ' שמאירה לארג"מן שתחתיה:

דקיימא כורסייא לדיוקנא דאדם פי' מ' כסא לזעיר.

וכולא להההוא דרגא עילאה וכו' פי' זו"ן שניהם הם כסא לבינה הנקרא אלהי ישראל אלוה זעיר שנקרא ישראל.

ודא חיה דלתתא פי' מלכות:

תחות כולהו חיון עילאין פי' חג"ת

כרסייא דתחות אלהי ישראל וכו' פי' זעיר שהוא תחת הבינה הנקרא אלהי ישראל **דא דיוקנא דדוד וכו' פי' מ' שמאירה לארג"מן שהם ארבע סטרין רוחא נפיק מלעילא** פי' מהמ' דאצילות ומאיר לבריא' ומשם ליצירה ששם החיות ומשם לעשייה ששם האופנים וז"ש ואתמשך מדרגא לדרגא וכו'.

ובההוא גוונא ממש אתתקן לתתא פירוש כמו המלכות שמאירה לבי"ע כן משה לתתא וכו'. וז"ש מה כתיב לעילא כי רוח החי' באופנים שהיא מ' שמאירה באופנים וכן לתתא מה כתיב ויקם משה את המשכן. ה"ג למאי למהר רוח דההוא דרגא דלתתא בההוא דיוקנא דההוא רוח עילאה. ור"ל שהכוונה שיוקם משה את המשכן כדי שיהיה משה הנמשך מהמ' שהיא ילדתו וז"ש למהוי רוח דההוא דרגא דלתתא שהוא משה כההוא דיוקנא דההוא רוח עילאה שהיא מ' דאצילות שהיא עילאה על בי"ע. ולכך אמר היא החיה אשר ראיתי וכו' שהיא המ' כמ"ש לעיל וז"ש ומהאי חיה נפקא רוחא וכו'. הכי נמי משה היא החיה וכו' וצ"ל שאע"פי שאמר הכתוב היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי

ישראל אינו ר"ל שהמ' היא תחת בינה שהרי אינה אלא תחת זעיר וזעיר תחת בינה. אלא ר"כ תחת דתחת.

ברזא דההוא דרגא עילאה פי' ת"ת.

ברזא דההוא נהר פי' יסוד דזעיר

דא אתקין בחד דרגא פי' משה תיקן ע"י הת"ת המשכן.

ומ"ש ודא אתקין בחד דרגא פי' שלמה תיקן בה"מק ע"י היסוד.

דיוקנא דהאי בהאי פי' דיוקן ת"ת ביסוד כמר"זל דיוקן יעקב היה יוסף וז"ש אלה תולדות יעקב יוסף שיעקב נכלל ביוסף ומריק בו השפעתו.

דנקודה דקיימא באמצעיתא פי' מ' שהיא תמיד בקו אמצעי דזעיר כמ"ש הרב ז"ל:

ולבתר לכל אחרא וכו' פירוש היכלותיה וז"ש ואם האי נקודה לא אתתקן כל מאי דאתפשט מינה לא יכיל לאתתקנא ומ"ש וכולהו הוו מאה לחושבנא. פירוש לפי שנ"ה הם תרי פלגי ולאחד נחשבים ויש בהם י"ס לכך הם מאה אדנים:

דף רמב:

לשואה עלייהו מה דאיצטריך פי' ליתן על האדנים שהם נה"י דידה פרצוף הנוקבא רישא דנקודה דקיימא תחות דרגין

די בס"א פי' דכורא דקליפה שהוא עומד תחת ג"ר וז"ש איהו ריש דרגא דלבר רישא דדכורא:

וקיימא רכיב על חד גמל פי' נוקבא דס"א הנקרא גמ"ל.

אתפשט ההוא תננא פי' שמתוקף הדינים נעשו דכורא ונוקבא דקליפה: וז"ש דא על דא ודא רכיב ושליט על דא שהדכורא שליט על הנוקב':

מגו רוגזא בדחיקו דחדא נקודא לאתפשט' פי' דכורא דקליפה שנעשה מתוקף הדינים תחלה ואח"כ נעשית נוקבא דקליפה. וז"ש ולבתר אתפשט תננא הרוגזא בעקימו בחד חויא וכו' שהיא נוקבא דקליפה:

רישא דנפקא לאתפשטא וכו' פי' דכורא דקליפה וז"ש לקמן צל צלא על אתר אחרא דאיקרי מות שהדכורא נקרא צל והנוקבא נקרא מות.

איהו שירותא דנקודה וכו' פי' שהדכורא הוא שירותא לנוקבא דידיה הנק' נקודה תתאה דלבר דמרחקא מנקודה קדיש' וכו'. פי' נוקבא דקליפה היא מרוחקת מנוקב' דקדושה שהיא בקו האמצעי דזעיר. והאי איהו נקודה לא קיימא נל"עד שכמה מיני קליפות יש וזו עליונה ונעלמת. ומינה אתפשט פשיטו לבר שהיא קליפה אחרת:

האי איתפשטת לתתא לימינא ולשמאלא פירוש עכשיו מפרש סדר הפרצוף של זו הקליפה ואמר לימינא ולשמאלא הם ח"ג שלה. ומ"ש ואתפשטת באמצעיתא היינו ת"ת דידה:

גו חשוך קבל פי' הפך ת"ת דקדושה שיש בו גילוי הארת יסוד אימא שהוא אור גדול. והכא בקליפה הוא חשוך קבל. אלף ומאה נגד י"א ארורים שבפרשת כי תבוא ולכך הם י"א מאות. ה"ג תרין סמכין מתגלפין.

והיינו נ"ה דידה אתפשט חשוכא וכו' פירוש יסוד דידה.

ומ"ש ולא אוכם דהא לית ליה גוון לאתקיימא בי' פי' אע"פי שאמרנו שהוא אוכם ממש וניכר גוון אוכם שמפני החושך שיש שם אין ניכר שום גוון וז"ש דהא לית ליה גוון וכו'. וז"ש בה הוא פשיטו קיימין חשוכין אינון דשמשו במצרים. שר"ל הפך היסוד דקדושה שיש בו הארת החו"ג אבל כאן קיימין חשוכין וכו':

דף רמג.

נפקא חד זיהרא פי' קליפה אחרת וסידר ג"כ פרצופה: ה"ג והא איהו ערלה דאנהיג דכר לנוקבא ור"ל יסוד דקליפה הנקרא. ערלה. דרגא קדמאה הם ג"ר דקליפה ולכך יש בו שלשה גוונין ה"ג איקרי קצפ"יאל רברבא: ה"ג יסודא דכל שאר גוונין למעבד בהו בניינא:

דף רמג:

ה"ג והכי איקרי רוגזא תבירא: רוגזא רביעאה פי' וזה חלוש יותר מהשלישי שהשלישי לא אתבר עד דאתגלי אבל הרביעי תחלתו תקיף וסופו רך וז"ש בסמוך האי איהו סטרא תבירא מכולהו:

דרגא תניינא הוא חסד דקליפה: תלת מאה סטרין הם כנגד ג' פרקים שבו כל פרק מאה. סטרא דרקיע' חדא דאיקרי וכו' היא בינה דקליפה שתחתיה הוא חסד דקליפה. על כל אינון דרגין. פי' בחינות שבחסד דקליפה וז"ש ואלין איקרון דרועין דהאי סטרא שר"ל שכולם נכללים בזרוע ימין דקליפה ונקראים דרועין דהאי סטרא. תחות אלין מתפשטין לתתא דרגין. פי' תחת חסד דקליפה מתפשטים בחינות של גבורה דקליפה וז"ש עד דמטו לגו דרגא תליתאה שהיא גבורה דקליפה. בגין דאלין דבדרגא תניינא. פי' שבחסד דקליפה:

רקיעא אוכמא פי' מבינה דקליפה. אלין דימינא וכו' פי' של חסד דקליפה יש בו ג' פרקים. וז"ש ואלין דשמאלא וכו'. פי' של גבורה דקליפה יש בו ג"כ ג' פרקים. והאי קשרא איהו כפוף ה"ג והיינו פרק עליון של הזרוע שהוא כפוף. ולא אתכפייא בר בזמנין ידיעאן. פי' אינו נחלש ונשבר רק בשעה שישראל עושים הקרבנות כדבסמוך. ה"ג האי

איקרי עברה. בגין דכד אתחבר בדרגא אחרא. פי' כשמתחבר זה של ימין עם השמאל דקליפה הנקרא דרגא אחרא כדי לחבק לנוקבא דס"א בסוד שמאלו וכו' וימינו וכו'. ולכך אמר דכד אתחבר בדרגא אחרא ולא אמר בקשרא קדמאה ש"מ שדרגא אחרא היא גבורה דקליפה. דהא לא יכילו וכו'. פי' למה אין יורדין צערין ודוחקין רק אחר שנתחבר הזכר עם הנקבה ואמר לפי שאין הזכר שולט אלא בהתחברותו עם הנוקבא וכדבסמוך:

דף רמד.

דא יהיב חילא פי' זכר דס"א. ודא עביד וכו'. פי' נוקבא דס"א:

וסלקא מאן דסלקא פירוש מלכות. לאתעטרא לעילא. פי' מזעיר. ולאתברכא מעמקא. פי' מבינה. דרגא רביעאה הוא ת"ת דקליפה וז"ש והאי איקרי אמציעא דאיהו גופא האי נביע לנוקבא. פי' כמו הת"ת דקדושה שמשפיע למ' כך האי נביע לנוקבא דידיה ונפשא לא עביד אומנותא וכו'. פי' וכן נמי הכא סמא"ל הוא הנפש שמשפיע בגוף שהיא נוקביה: ה"ג וכל תקיפו. ה"ג דכולהו אתנהגן בגינייהו וכולה דאתנהגן בגינייהו ולהו לתתא די אינון חיילין די בנוקבא ורוצה לומר שהחיילות הנזכרים מתנהגין בגין העליונים ואמר ומי הם אלו החיילות שמתנהגים ע"י העליונים. וז"ש וכולהו דאתנהגן בגינייהו כולהו לתתא דהיינו שהחיילות שבנוקבא דקליפה מתנהגין ע"י הדרגין שבדכורא דקליפה:

היכלין ידיעאן וכו': פי' כמו שיש בקדושה היכלות הנוקבא שנכללים עם הדרגין עילאין שבדכורא דקדושה: וז"ש לאתכללא אלין באלין דהיינו היכלי הנוקבא בדרגין דדכורא ומ"ש הכי נמי לתתא בהפוכא בסטרא אחרא ה"ג. ור"ל שבקליפה הוא להפך שהדרגין דדכורא דקליפה נכללים בהיכלי הנוקבא דקליפה. וז"ש אית דרגין לגבי היכלין דנוקבא לאתכללא אלין באלין ונלע"ד טעם הדבר שבקדושה מעלים בקדש ולכך היכלי הנוקבא נכללים בדרגין דדכורא ובקליפה מורידין. ולכך הדרגין דדכורא נכלליים בהיכלי הנוקבא. ה"ג בהאי דרגא דאיהו רביעאה קיימין דינין בישין:

ולאתמסרא לאינון דעבדין דינא פי' נמסרים הדינים למלאכי חבלה שעושים אותם. ה"ג ובג"כ כל הני דרגין כליל בהו בכל אינון היכלין וכו'. והיינו כמ"ש לעיל שבקליפה הדרגין דדכורא נכללים בהיכלין תתאין דנוקבא. דרגא חמישאה הם נ"ה דקליפה ה"ג האי דרגא אתפלג לתרין סטרין.

אינון לימינא פי' ג' פרקים שבשוק ימין דקליפה.

אינון לשמאלא פי' ג' פרקים שבשוק שמאל דקליפה. וז"ש ואלין קשרין דהיינו ג' קשרים שבשמאל. ומ"ש ואינון קשרין דקאמרן הם ג' שבשוק ימין. ה"ג מסתכלן לאחורא:

דף רמד:

כולהו ברזא דאדם פי' פרצופי הקדושה הם בסוד אדם שאחוריהם ביתה. אבל הקליפה הם ברזא דבהמה שקשרי אחוריהם לאחור.

אדם ובהמה תושיע ה' פי' כמ"ש של פרצופי הקדושה נקראים אדם והקליפה נקראת בהמה תושיע ה'.

דא בסטרא דאדם פי' פרצופי הקדושה הם בסוד אדם ופרצופי הקליפה הם בסוד בהמה וז"ש ודא בסטרא דבהמה.

וקרבנא הכי סלקא אדם ובהמה פי' כוונת כהן לוי וישראל שהם אדם והקרבת החלבים של הבהמה דרגא שתיתאה הוא יסוד דקליפה וז"ש האי איקרי ערלה.

גו רזא דנחש בריח פי' ת"ת דקליפה והוא יונק ממנו וכמו שהת"ת דקדושה נק' בריח התיכון כן זה נק' נחש בריח.

והאי יניק להאי נחש עקלתון פי' יסוד דקליפה יניק למלכות דקליפה שהיא נחש עקלתון:

באינון היכלין דאינון קיימין לסדרא סדורא דשבחא דקב"ה פי' שכל אלו ההיכלות בהם מסדרים שבחו ית' כי יוצר דשחרית דחול הוא היכלות דפ' פקודי ויוצר דשבת הוא היכלות דפ' בראשית כמ"ש הרב ז"ל.

דקיימא במלה פי' כמו התפלה דקיימא

ברעותא פי' כוונת האדם. ה"ג בגין לאתכללא תתאי בעילאי והיינו ע"י היוצר אנו כוללים היכל תחתון בהיכל עליון עד שעולים כולם להיכל ק"ק שהוא העליון.

דקיימא לעילא: פירוש בזעיר:

בגין דקיימא לתתא פי' מ':

דף רמה.

ה"ג וע"ד כולהו סידורין לאשראה וכו' ור"ל שהסידור של היוצר דחול ויוצר דשבת ויוצר דערבית כולם לאשראה שכינתא בעלמא: ה"ג נבראים דקיימין.

ז' **חופות** פי' נגד ז' קצוות דזעיר.

דנועם עילאה פי' בינה:

ז' **רקיעין לעילא** פי' ז' קצוות דמ':

רקיעין עילאין פי' של זעיר. ותתאין הם של מ' ואע"ג דאוקימנא התם גו כללא היינו בפ' בראשית שהזכיר רש"בי ז' היכלות דא"וא דבריאה וא"כ משם נלמד להיכל זעיר דבריאה שהם היכלין הנזכרים כאן ולמה שנאם כאן. ותירץ דהתם כלל הדברים ולא פירשם כמו הכא. היכלא קדמאה ז"ל הרב באוצ"ח היכלות דפ' פקודי הם של זעיר דבריאה

והם ביוצר דשחרית דחול ודפרשת בראשית הם היכלי א"וא דבריאה והם ביוצר דשבת. והיכלות נוקבא דבריאה הם יוצר דערבית ולא נזכרו בשום מקום. והיכלות הטומאה דפר' פקודי הם בבריאה. וז' מדורין דפ' בראשית הם היכלי הקליפה שביצירה. כי דיצירה נקראים מדורין ודבריאה נק' היכלין עכ"ל:

ויהאי איהו שירותא וכו' פי' הוא היכל לבנת הספיר שכולל יסוד ועטרה דזעיר דבריאה והיינו לבנת הספיר כי לבנת עטרה וספיר יסוד כמ"ש באוצ"ח:

דחמא מגו דרגא דא שירותא דכל דרגין פי' שהיכל זה הוא התחלת היכלות דזעיר דבריאה.

ומ"ש וסופא דכל דרגין וכו' פי' היא הקליפה שהיא בסוף מדריגות הקדושה וז"ש בסמוך ובגין דהושע וכו' סופא דכל דרגין שהיא הקליפה. איצטריך לנטלא אשת זנונים: ה"ג דאסתאבו בהו ישראל ואתדבקו:

דף רמה:

וצלי צלותא אחרא זכאה כתב הרב שאין צריך האדם שיתפלל י"ח ברכות כולם בכוונה. ואזי עלו התפלות שאינם הגונים עמה. אלא אפילו בכל תפלה ותפלה אם כיון באחת מכל הברכות עד שמראש השנה עד ר"ה צירף הקב"ה י"ח ברכות בכוונה מכל תפלותיו. אגבן עולים כל תפלות של כל השנה שאינם הגונות עכ"ל. וזהו כוונת הזוהר בכאן:

נטיל ההוא ממנא וכו' האי צלותא פי' תפלה הנדחית: ה"ג ולזמנין אתדחייא ההיא צלותא בגין דההוא בר נש וכו'.

אית רוחא וכו' פי' שכתב הרב באוצ"ח כי ההיכלות הם כלי הספירה והחיות הם נפש הספירה. והרוחין הם רוחות וכן בכל היכל והיכל כך הם.

והאי איהו חיזו ספירא פי' רוח זה הוא רוח דיסוד דזעיר דבריאה הנקרא ספיר דקיימא לתרין סטרין פי' לפי שכלולה עמו העטרה שנקרא לבנת: ה"ג בנציצו דשרגא:

דף רמו.

ה"ג בסטרא דימינא והיינו כמ"ש שרוח זה הוא רוח של יסוד דזעיר דבריאה הנק' ספיר ונק' ימין לגבי עטרה דידה שהיא שמאל:

רקיעא עילאה וכו' פי' יסוד דזעיר דאצילות.

גו היכלא שביעאה פי' מ' דאצילות שהיא שביעית כשנתחיל מחסד.

נפקא רוחא אחרא לשמאלא פי' הוא רוח של עטרת יסוד דזעיר דבריאה הנק' לבנת ולכך הוא לשמאלא.

ואיתכליל בהאי רוחא קדמאה: פי' שהנוקבא כלולה בדכור' הוא מעטרת יסוד שהוא נוקבא

לאתדבקא בההוא נהר פי' ביסוד דזעיר דאצילות:

דסלקא מתתא לעילא פי' בסוד מ"ן:

מעילא לתתא פי' בסוד מ"ד:

עביד דכורין פי' מ"ד גוברים על מ"ן ולכך הוא זכר וכן מ"ש עביד נוקבין היינו שהמ"ן גברו על המ"ד ולכך הוא נוקבא.

מגו ההוא היכלא פי' מ' דאצילות אינון נשמתין נוקבין נקטה לון ההוא רוחא. פי' לפי שהוא בסוד עטרת יסוד כמ"ש לכך נקט הנוקבין והרוח הראשון שהיא בחינת היסוד נקט הדכורין:

ופרחאן מהאי היכלא פי' מלבנת הספיר דזעיר דבריאה:

ואינון תרין כרובים הם מט"ט וסנדל שמט"ט ביצירה וסנדל בעשייה והם עולים להיכל זה שבבריאה

ורוחא עילאה דאתכליל על כולא פי' מלאכים הנז' שהם סטטורי"ה ואדירי"ה הם שולטים על הכל:

וכל אינון מלין דאוריית' פירש כל דיבור ודיבור של תורה הם מונים אותו ועולים לפני הקב"ה בחשבון:

באתר דרקיעא וכו' פי' יסוד דזעיר שיש בו חו"ג הנקראים כוכבים ומזלות כמ"ש בכ"מ: בקישורא חדא אינון פי' ספר היא המ' וזכרון הוא היסוד והם מחוברים כאחד ולכך כתיב ויכתב ספר זכרון לפניו להורות שכולם כאחד:

אהני"אל נ"ב א"היהם מתבונה מת"ת שבה: ני"אל הם משם א"ל אד"ני שבמ':

קדו"מיאל נ"ב ק' ביו"ד דאי"ק ד' דאד"ני ו' דמיליו יו"ד דאד"ני מ' בו' דנו"ן דאד"ני בומ"ף י' יו"ד דאד"ני

יאהונה"י נ"ב יוצא משם הו"יה ואד"ני משולבים עכ"ל ולפ"ז חסר ממנו הדל"ת ושם הד' נמי חסר ממנו הא"לף אבל כולם הם הוי"ה אד"ני משולבים דשמא קדישא. פי' שם הוי"ה:

דף רמו:

ברזא דאתוון אד"ני פי' שיונקים אלו הד' מלאכים מד' אותיות אד"ני:

משתמש בהו פירוש בד' אותיות אד"ני. אלין ד' אתוון פרחן באוירא ז"ל הרב בק"י דע כי יאהדו"נהי הוא כלי הפנימי דיסוד דזעיר דאצילות. והוא נעשה נשמה ביסוד דזעיר דבריאה והוא המשפיע ביסוד דנוקב' דבריאה שהוא היכל לבנת הספיר ומשם משפיע

לז"ון דנוגה ואז כשיונקים נקראים נחשת. ושני רוחות הנז' נק' הרי נחשת. לזה אמר בפ' פקודי כי שם הו"יה ואד"ני סליק באוירא כי הוא אלהות ולכך נק' אוירא א"כ אוירא הוא רוח וזה שהוא נשמה סליק עליה. א"נ הבינה נק' אויר' בסוד התר נדרים פורחים באויר ונשמה מבינה לכך נק' אויר' וכאשר הרוח של היכל זה הנכלל לשכים זכר ונקבה ביסוד עצמו משפיע לחוץ לזכר ונקבה דנוגה וכאשר יונקים נק' נחשת ושני רוחות הנז' נק' הרי נחשת עכ"ל:

ואל יקשה לך דברי הרב שכאן אמר שהיכל לבנת הספיר הוא נוקבא דזעיר דבריאה ולעיל אמרנו בשם אוצ"ח שהו' זעיר דבריאה. שהרי כתב הרב במ"א שנוקבא דבריאה כלולה עם זעיר דבריאה. וא"כ היכלי אלו הם של ז"ון דבריאה וכן אין להקשות שלעיל אמרנו הרי נחשת הם ז"ון דנוגה וכאן כתב הרב שהם תרין רוחין שבהיכל זה. כי שני הפירושים אמת ז"ון דנוגה נק' הרי נחשת. ורוחות אלו ג"כ נקראים הרי נחשת ר"ל הרים המשפיעים לנחשת שהיא הנוגה ובזה נבין לשון זה.

מ"ש פרחין באויר' פי' ביסוד דזעיר דאצילות הנק' אויר' שמשם הם הוי"ה ואד"ני משולבים. וז"ש דההוא אויר' כליל באתוון דשמא קדישא וכו' שהם ד' אותיות הוי"ה ונכללו ד' אותיות אד"ני בהם. וז"ש ואתכלילו אלין באלין.

ואלין ארבעה נטלין לון וכו' פי' ד' גלגלים הנז' נוטלים ד' אותיות אד"ני ע"י המלאך הנק' בז"ק. וז"ש ברזא דההוא בזק:

ואלין ד' עאלין בד' פי' ד' דאד"ני בד' דהוי"ה:

ברזא דההוא רוחא דכליל פי' שבהיכל זה יש רוח של הימין וכלול עמו של השמאל כמ"ש לעיל ולכך נק' רוחא דכליל והוי"ה ואד"ני משפיעים ברוחות אלו שבהיכל זה דהם משפיעים לז"ון דנוגה. וז"ש ולשלבא אלין באלין שהם. אד"ני בהוי"ה ויוצאת הארתם. ברזא דההוא רוחא דכליל שהם השני רוחות הנז' שבהיכל זה שמקבלים הארת הוי"ה ואד"ני.

וז"ש דכליל ברזא דשמא וכו' דכליל שמא דא בשמא דא פי' אד"ני בהוי"ה.

דכולא בהאי היכלא וכו' פי' התחתונים כולם מקבלים שפע מהיכל זה ע"י הרוחא דכליל שהם רוחות הנז' שיש בהם הארת הוי"ה אד"ני וז"ש וכולא בהאי היכלא מתנהגי ונטלי בההוא רוחא ברזא דשמא קדישא וכו':

מגו דאיהו רוחא ברוחא פי' לפי שיש בו שני רוחות שהם לבנת וספיר כמ"של לכך יש בו כללא דתרין שמהן שהם הוי"ה. אד"ני משולבים

וכד שמא דכליל פי' הוי"ה אד"ני משולבים.

ברזא דרוחא ברוחא פי' משפיע בשני רוחות הנז'.
וכליל דא בדא פי' שמאל בימין:
כדין נהיר כולא פי' לנוגה ולתחתונים.
כד רוחא דא נהיר בשמא דא פי' שרוח הנז' שכלל משני רוחות בכח שם זה שהוא הוי"ה אד"ני משולבים הוא נהיר כדין עאלין וכו'. פי' התחתוניים נכללים זה בזה בכח הוי"ה ואד"ני.
היכלא תניינא פי' הוא היכל עצם השמים שהוא הוד תלת פתחין נ"ב יה"ו
וכדין נטיל לון וחקיק לון בפורפרוי פי' אחר שהעלה אותם המלאך כולם למעלה אזי נוטל הקב"ה לקטולי שאר עמין וחוקק אותם בפורפירא דיליה:

דף רמז.

ה"ג בגין דאית ביה רוחא דאיקרי וכו' וקיימא בנהירו סתימא דנהיר מלעיל' ז"ל הרב בק"י דע כי השני הוי"ות דחוורתי שבפנים דאריך מהם ש"ע נהורין כנודע עם ח' חוורתי עצמם הם שע"ח והם נמשכים עד היכל השני דהוד הנק' עצם השמים ושם ההוא רוחא דידיה הנק' אור פני"אל ואותו הרוח של ההיכל ההוא נקרא כן כנזכר בפ' פקודי לפי שאלו השע"ח נהורין דא ריך הנז' נמשכים שם והם גימ' אור פני"אל. וגם ההבנה שלו נחלקת כך אור פני"אל אור הפנים העליונים של אל כי אל ב"פ מלא גי' ש"ע גם נק' חשמ"ל כנז' שם בזוהר וגם הוא גי' שע"ח עכ"ל. ובזה נבין לשון זה. מ"ש וקיימא בנהירו סתימא דנהיר מעיל' ר"ל קיומו של מלאך זה הנק' אור פני"אל בכח שע"ת נהורין דאריך **ומ"ש בנהירו דנהיר לתת'** פי' קיומו ג"כ במ"ן של התחתונים שמאירים למ' הנק' תתא וז"ש וכד בטש נהירו דלתת' וכו'. דהיינו כשעולים מ"ן מלמטה ובוטשים בנהירו עילאה שהם הארות שבאים מלמעלה והם בסוד מ"ד אזי נהיר האי רוחא.
ה"ג דכד מתגלגלא וכו' דההוא רוח קדמאה פי' רוח שבהיכל הראשון:
נטיל לעילא ונטיל לתתא: פי' כמ"ש מקבל מלמעלה מהשע"ח דאריך והמ"ן של התחתונים ומה דאמר חמוקי ירכיך פי' שהוא לשון רבים.
דכלילן באש ומים פי' שרוח קדמאה שבהיכל הזה שני הוא בחינת מים שהוא חסד והאי רוחא דשמאל' הוא בחי' אש שהוא גבורה וכלולים זה בזה.
חש"מל אור פני"אל דקאמרן פי' חשמ"ל עם אור פני"אל הם חשבון א' כמ"ש הרב:
דזכותא נפקא פי' מהיכל הזכות שהוא גבורה שהוא היכל הרביעי.
וארכותיה דא לדא נקשן פירוש בהיכל זה שהוא הוד שהוא ארכובה יש בו דינים וזהו נקשן. ה"ג ולקיימא קמיה וכו'. ה"ג בההוא לבישא.

מכללא דא וכו' פירוש מכללות זה שנכללים רוח השמאלי הנזכר ברוח הימני משם נבראו השרפים:

דף רמז:

ה"ג לאינון דמזלזלי ול"ג ולאינון וכו'

לייחדא יחודא דמאריהון פי' שאותם המשניות שקורים כוונתם לייחד שכינה בבעלה. ה"ג למתבע אגרא מעם קב"ה למיהב לכל אינון דרדפי בתר כל מאריהון דחכמה ואפילו מכל בר נש ואולפו חכמתא למנדע למאריהון וההוא אגרא דיהיב לבני נשא דרדפי בתר חכמה וכו'. ור"ל השכר שנותן לכ"א שרודפים אחר החכמה. הוא זה שמפרש דלא שביק כל אינון גרדינין נימוסין למקרב בהדיה. ה"ג בגין דלית אגרא בההוא עלמא.

רוחא דא פי' אור פנ"יאל הנז' ומ"ש וכל תד וחד בתלת סמכין פי' כל אחד מארבעה מלאכים שתחת החיה הנז' יש לו ד' גלגלים וכל א' מד' גלגלים יש לו ג' סמכין נמצא כל מלאך יש לו ד' גלגלים וי"ב סמכין:

כלהו אסתכיין לאמצעית' פי' לסמכא האמצעי:

ממנן בשירתא לא פי' הזוהר מה שירה אומרים האמצעיי'

קדוש לעיל' וברוך לתתא פי' קדוש בח"גת וברוך במלכות אומרים בהיכל זה קק"ק וכו' וברוך כבוד ה'.

דנביאים ינקי מלעיל' פירש מנ"ה דזעיר דאצילות.

ינקי מהכא פי' מהוד דזעיר דבריאה

מעילא ותתא פירוש שהיכל זה מתחבר עם של אצילות והנביאים יונקים מהם:

דף רמח.

מאתר דכל נהורין פי' בינה. ה"ג ומטא לדרגיה ור"ל לזעיר שהוא מדת משה: מה דלא הוה כדין לכולא לכל שאר נביאי גרסינן ור"ל שמשה נביאתו מנ"ה דאצילות בלי התחברות היכל זה דבריאה: אבל שאר נביאים יונקים מנ"ה דאצילות בחיבור זה ההיכל דבריאה.

בלא חבורא דלעילא פי' מהיכל זה דבריאה לבד בלא חיבור אצילות

על ידא דדרג' אחרא וכו' פי' הוא גבר"יאל שביצירה שהוא ממונה על החלום ועל המראה.

הוא לעילא בהאי דרגא תתאה פי' שבהיכל זה שבבריאה.

היכלא תליתאה פי' הוא היכל נוגה שהוא הנצח:

די בהיכלא קדמאה פי' היכל א' דקדושה שהוא לבנת הספיר:

דף רמח:

עד דרגא רביעא בהיכלא תליתאה: פי' אסכרה הוא בפתח הרביעי שבהיכל השלישי דס"א

ואחיד לה האי ממנא פי' קפצי"אל שממונה על פתח זה השלישי.

דקיימא על היכלא רביעאה פי' מעלה אותה לממונה שבהיכל הד' שהוא גבורה.

בידא דהאי חוייא דאיהו מלאך המות פי' שלי"לית היא ההורגת בני אדם ולכך נק' מלאך המות שהוא שליח של מות כמ"ש בפ' ויקהל דף קס"ו ע"ב ואע"ג דלעיל דף רמ"ג ע"א אמר סטרא דדכורא אושיד דמין למגנא וסטרא דנוקבא לאגחא קרבין ולקטלא. י"ל דהתם מדבר במיתה מקרי' ועושה חילוק ביניהם שמיתה מקרית של קרבין היא ע"י ליל"ית ואותם של למגנא כגון מי שנפלה עליו מפולת וכדומה הוא ע"י הדכורא. אבל מיתה טבעית ליל"ית היא ההורגת שנקרא מלאך המות. אח"כ ראינו בספר אור ישראל שכתב בשם האר"י ז"ל וז"ל. כתב הרב כי העיקר בהריגה הם כוחות זכרים והנקבה כלולה עמהם: והעיקר בפיתוי הם הנקבות והזכרים כלולים עמהם ובזה מתורצים מאמרי הזוהר שפעם אומר ליל"ית הורגת ופעם אומר הזכר הורג והנקבה מפתה והכל אמת עכ"ל ועיין בדף רס"ז ע"א:

דף רמט.

דלא אתנטיר כד הוה רבייא דקיק כדקא יאות פי' כמ"ש בפ'. ויקרא שאין לשמש מטתו בעוד שהתינוק ניעור והאשה לא תניק בנה מיד אחר התשמיש וכ"ש בשעת תשמיש שכל זה שמירה לתינוק מס"א וזה נא אתנטיר וכו'. ולכן שלטה בו ס"א. ומ"ש וחמי ביה סימן דאתפגים לבתר הוא טעם אחר:

אעיל נשמתא וסלקא לה לעיל': פי' לא כמו התינוקות שמתים פחות מי"ג ע"י אסכרה שנוטל נשמתם ממונה שבפתח זה ומעלה אותם לממונה שבהיכל הרביעי שהוא גבורה ואותו הממונה שבהיכל הרביעי הוא מעלה אותם להק"בה:

אבל אלו שמתים מי"ג עד עשרים מלאך זה בעצמו מעלה נשמתם לפני הקב"ה: ה"ג ובג"ד אלין ד' פתחין וכו'.

מההוא משחא דרבות וכו' פי' מהארת אבא שבאה ע"י אימא.

בגין דהאי איהו סידורא וכו' פי' רוח זה הוא מסדר ולמעלה ההיכלות ממטה למעלה שהתחתון נכלל בהיכל שעליו וכן עז"הד בכח הארות הבאים עליהם מלמעלה. ה"ג לאמשחא לכל אינון נשמתין. ה"ג וכד נשמתא. ומ"ש קמיה דההוא רוחא פי'.

זהרי"אל דלעיל האי נהורא כליל בנ' נהורין פי' מלאך ששמו אהד"יאל כלול מג' אורות נגד אותיות יה"ו וז"ש בגין דההוא וכו':
האי נהורא פי' אהד"יאל הנז'
וכל אינון נהורין פי' כ"ב נהורין הנז'
איתכליל בהאי רוחא פי' ברוח שבהיכל זה הנק' זהר"יאל.
והא רוחא כליל ביה: פי' שגם הרוח נכלל בנהורא הנז':

דף רמט:

ארבע אופנים פי' בהיכל א' אמר הזוהר לעיל שיש בו אופנים ובהיכל השני שרפים ובג' דהכא אופנים גם כן ה"ג ואנזיפו ומנדין. ה"ג על חובא פלוני דעבד:

דף רנ.

נפק חד אוירא דלעילא פי' הארה מיסוד דנוקבא הנק' אוירא מאירה בהם ועל ידו נעשו מגן אחד כמו המ' הנק' מגן כמש"ל בדף רכ"ד ע"ב בפ' כי שמש ומגן וכו'. ה"ג על כל אינון מארי דצערא דצערי לון שאר עמין. הכי גרסינן דכד האי צלותא שראת לאסתלקא וכו'. הכי גרסינן ולאו בלילי' באינון אחרנין:
הני חברים פי' י"ב הנז"ל שנק' חלונות.
ואלין פי' ד' סמכין שבכאן:
ואלין איקרון אראלים פי' י"ב הנז' וד' סמכין הנז' נק' שניהם אראלים לפי שארבעים ממנן דלעיל נקראים חשמ"לים אבל אלו נק' ארא"לים:
עיר"יה קיימא וכו' לא ידענו למה לא פי' הזוהר מלאך עי"נאל על מה הוא ממונה ומה היא פעולתו לבדו
אלא ביומא דשלטא ההיא רעה וכו': ופי' ימלטהו ה' לאדם הזה שמחזיר החולה בתשובה ועי"ז ניצול מהמיתה כך גם הוא ביומא דשלטא וכו'. למיסב נשמתיה ימלטהו ה'. ה"ג יומא דאתמסר דינא להההיא רעה וכו'. ולבתר משגיח מן החלונות ולפי זה פי' הכתוב משגיח מן החלונות שהם י"ב הנז' אחר שמציץ מן החרכים שהם ארבע סמכין:
קול עילאה פי' זעיר ושופר בינה

דף רנא.

ה"ג דאיהו דינא קשיא דכולא אתדנו ביה הכי נמי לתתא. פי' כמו שבב"הכ של מעלה שהיא מ' יש בה י"ב חלונות ה"נ לתתא בה"כ שבעו"הז צריך שיהיה בה חלונות: כנסת הגדולה מ'. אית בה. י"ב חלונות עילאין הם כנגד י"ב אותיות של אד"ני מלא שבמ'.
היכלא רביעאה פי' היכל הזכות שהוא גבורה.

אשתמודע' שולטניה וכו' פי' שע"י הגבורה שבהיכל זה ניכרת ממשלתו יתברך בעולם. למיטר אורחו.
דאורייתא פי' שע"י הרצועה שומרים בני אדם התורה והמצות. כלילן בה ארבע היכלין לפי שנכללים בו השלשה שתחתיו ועמו הם ד'. ה"ג ד' היכלין משניין דא מן דא וכולהו חד היכלא:
והאי איהו אל פי' שיש בו הארת המ' שנק' אל זועם ולכך נק' גם הוא אל. ואיהו שליט על ההוא אסכרה דרביי ואע"ג דלעיל אמר שהמלאך הממונה על האסכרה אסכרה שמיה. והכא אמר סנסניה שמיה. י"ל לעולם אסכרה שמיה אבל מפני שמקבל ממלאך הקדוש הנק' סנסניה נק' גם הוא על שמו וז"ש ובגין דנטיל מניה איקרי על שמיה סנסניה.
והאי ממנא עילאה וכו' פי' מלאך הקדוש שבהיכל זה.
מנייהו נפקי תרין נהורין פי' שהם שני סופרים שלפני הדיינים כמ"ש לקמן: ה"ג ואלין פנימאין אינון קדמאי ור"ל שהפנימיים שזכרנו שהם ית' דהיכלא לגו הם הראשונים ממעלה למטה:
מאתן ושיתסרי נהורין פי' ג' ע"ב הנז' גי' רי"ו.
דאינון יה"ו פי' יה"ו הם בבחי' דכורא ומתחברים עם אל שבהיכל זה שהוא בחינת נוקבא:

דף רנא:

ואלהי לצור מחסי פי' בתיבת ואלהי יש בה אלי"הו.
תרין היכלין לאלין תרין סטרי נהורין אחרנין פי' אותם שני ע"ב שבימין ושמאל. אבל האמצעיים הפנימיים הם לגו באמצעית' דהיכלא. דשמיה איקרי גזר"יאל. קשה דבדף זה אמר שפתחא קדמאה חד ממנא אשר שם סנסציה שמיה והכא אמר גזר"יאל שמיה. ובדרך אמת הגיה דה"ג דשמיה איקרי גזר"יאל לפתחא קדמאה דשמיה דכולא סנסני"ה דמניה נטיל האי ממנא אחרא ההוא ממנא איהו לגלאה דינים וכו' וכן הגיה בזוהר מדוייק ורצה לתרץ דסנסני"ה הוא הממונה הגדול ומניה נטיל האי ממצא אחרא דאיהו גזר"יאל ולכך אמר לעיל חד ממנא לבר וכו'
ומ"ש וכדין אודיע מלה להאי ממנא דלבר פי' למלאך סנסניה שהוא לבר כמש"ל:

דף רנב:

חד לימינא הר"אל שמיה וכו' ואלו אינם שבפתח השני והשלישי: וכדין האי רוחא דאיקרי זכות"אל גרסינן:

דף רנב:

ה"ג ד' שרפים מלהטא שרפי"אל וכו' דהא במזלא תלייא מלתא פי' יסוד דזעיר והוא שורשו ממזל ונקה שהוא מזל הי"ג כמ"ש הרב בקונה הכל ולכך נק' מזלא:

דף רנג.

אי אתדן לחיים לאו דחיין תליין הכא: פי' **שגם דין של חיים הכא אתדן** אבל גזר דין של בני חיי ומזוני הוא מלמעלה משא"כ בשאר דברים דאפילו גזר דין שלהם הוא בהיכל זה היכלא חמישאה. פי' היכל אהבה שהוא חסד:

שומר ישראל פי' ת"ת הנקרא ישראל:

שומר הברית פי' יסוד הנק' ברית:

בקיומא דנשיקין עילאין פי' ששורשם הוא מזווג נשיקין. ה"ג וכל רוחין דזמינין לנחתא:

מההוא נהר פי' יסוד דזעיר:

אתער היכל דא לעילא פי' היכל אהבה הנזכר ואתער היכלא לתתא פי' היכל הזכות שהוא גבור' אשר תחתיו וז"ש בסמוך אלין איקרון ש"די דהיינו אלו שבהיכל זה ואל דלתתא וכו' היינו אל שבהיכל הזכות:

והאי אל נטיל מאתר דא פי' מהיכל אהבה ואינון מסטר שמאלא. פי' היכל זה אע"פי שהוא חסד עכ"ז כלול בו השמאל:

דף רנג:

ה"ג באינון שדים וכו' ה"ג ודא איקרי שבע והא איהו דממנא על עלמא. גפנים. פי' נגד המ' הנק' גפן. ורמונים נגד הזעיר הנק' רמון.

וכד איתער רחימו מתתא לעילא פי' בסוד מ"ן. ומעיל' לתתא בסוד מ"ד.

גו אהבה עילאה פי' חסד דאצילות.

מעל שמים חסדך פי' שחסד הוא למעלה מת"ת הנק' שמים:

היכלא שתיתאה פי' היכל הרצון שהוא ת"ת.

וישק יעקב לרחל סימן פי' שבהיכל זה הוא זווג נשיקין דיעקב ורחל כמ"ש הרב בס"הכ כי פרצוף יעקב ירד לבריאה והוא בהיכל הרצון ששם היא רחל ג"כ ונושק יעקב לרחל.

כדין איקרי עת רצון פי' עת שהיא מ' נתחברה עם רצון שהוא יסוד.

קיימין שית פתחין פי' לפי שהיכל זה כולל ו' היכלות ככודע.

לד' סטרין דעלמא פי' נגד חג"תם.

וחד לעילא וחד לתתא פי' כגד נ"ה.

מפומא לפומא ממללן פירוש שאינם נאמרים רק מפה אל פה ברמז ומ"ש דנשיקין דא לדא. פי' יסודות אלו והם מנשיקין דז"ון יחד.

בהאי היכלא אתכניש משה עיין מ"ש בשם האר"י בפרשת יתרו דף פ"ט ותבין:
משה ידבר פירוש משה שהוא זעיר משבח למלכות ואומר לה הנך יפה רעיתי והאלהים שהיא מלכות גם כן משבחת לו כמו שאמר הזוהר לקמן:

דף רנד.
הנך יפה דודי וכו' וכתיב שפתותיו וכו' פי' הוא משבחה ביופי ובשפתים ולכך גם המ' משבחת לזעיר בהם:
אפיק תריסר נהורין פירוש י"ב מלאכים נושאי הכסא וכמ"ש לקמן.
בד' סטרין וכו' פי' ד' נהורין וכו' הם ארג"מן.
ויהיב לממנא דפתחא פי' לממונה שבפתח הזכות ונטלי דינא פי'. מהממונה שבפתח הזכות. ה"ג בכל מיני דאסוותא ולמיעל קמי מאריה:
ואע"ג דאוקימנ' ליה לס"א פי' שרפאל הוא במערב עכ"ז הא והא איתנהו שהוא במזרח וגם במערב וכמ"ש לקמן דסטרא דא דמערב אסוותא וחיין לאו איהו אלא מסטרא דמזרח דהיינו שהמ' הנק' מערב מקבלת מת"ת הנק' מזרח.
ובהאי סטרא נהורא חד פי' במערב נור"יאל שמיה. פי' כשמקבל דין ונק' אור"יאל כשמקבל חסד.
ואית ליה תלת סטרין פי' שלשה הנז' שהם דרום וצפון ומזרח שהם בחינת חג"ת. בגין דכל חד וכו' פי' שגבר"יאל כלול במ"יכאל הרי אחד ות"ת כלול מיסוד שהוא מערב הרי שנים נמצא שאינם רק שנים:

דף רנד:
דאינון ד' יסודי תתאי פי' ארג"מן.
מאילון ד' יסודי וכו' פי' מחג"תם אינון ג' לכל סטר. פי' שמי"כאל עמו שנים וכן כולם.
האי היכלא לעיל' וכו' פי' היכל הרצון שבבריאה ששם היא המ' בבריאה כנודע. מחברים אותו עם זעיר דאצילות הנק' שמים
וז"ש באתר דאיקרי שמים לאתחברא נשיקין וכו' תחות אלין וכו' פי' תחת ארג"מן יש כמה מלאכים שיונקים מהם:
דא בסטרא דאשא פי' אלישע אחר.
ודא בסטרא דמייא פי' רבי עקיבא שהוא מן החסדים ודא בסטרא דרוחא. פי' בן זומא:
ודא בסטרא דעפרא פי' בן עזאי כדבסמוך צריכא איהו לדבקא ליה. פי' צריך לדבק היכל זה שבבריאה ששם היא המלכות עם אהבה רבה שהוא חסד דאצילות. ה"ג בהיכלא

דלעיל' באהבה רבה בדין אשתלים ברזא דמהימנות' ואיהו סליק ואשלים אהבה זוטא באהבה רבה כדקא חזי וכו':

עאל בשלם ונפק בשלם יובן בהקדים מ"ש הרב בס' א"י וז"ל נלע"ד שצריך להגיה בזוהר בפ' פקודי כך בגין דר"ע סליק לעיל כדקא יאות עאל בשלם ונפק בשלם דוד שאיל שאלתא ולא אתפרש וכו'. דהיינו שדוד המלך שאיל שאילתא בהאי פסוקא ממתים ידך ה' ולא אתפרש תשובת שאלה זו והשאלה היא כי הנה מה שהיו ראוים למות בנשיקה מידך ה' איך נתחלפו הדברים והיו ממתים מחלד ביד בני אדם במיתות אכזריות. ומ"ש חלקם בחיים ר"ל ר"ע חלקו בחיים העליונים שנכנס בשלום וכו' ולא כבן עזאי ובן זומא שחלקם נאחז במות דהציץ ומת הציץ ונפגע ואחר נדבק בקליפה. אך ר"ע שחלקו בחיים הוא וחביריו. אתקטלו בקטולי עלמא. והוו צדיקי זכאין דלא חאבו חובא בגין דיתענשון:

ואמנם ענין תשובה זו רמוזה ג"כ בפסוק והענין כי הגוף הפנימי של אדם אם הוא צדיק ונעשה בקדושה זוכה להההוא חלוקא דרבנן דיליה ותהיה טוב ולא רע במדריגת החש"מל בסוד ויבא משה בתוך הענן ואתפרש מההוא גופא קדמאה כדכתיב של נעליך וכו' שהוא מקליפת נוגה טו"ר ואמנם אלו העשר' הרוגי מלוכה הם י' טיפין דזריק יוסף מצפרניו ואלו הי' טפין הם לבושי נשמתם ולא נשמתם ממש ונמצא כי אותם הלבושים הנק' גופא דלהון חלוקא דרבנן הם מט"ור דנוגה. ונודע כי עץ הדעת הוא השיריים שלא נתבררו מאותם המלכים שהם סוד ש"ך ניצוצין דאזדריקו במחשבה עילאה והבן סוד זה הנפלא כי הנשמות הקדושות של עשר' ה"מ נתלבשו בחלוקא דרבנן שהם גופם הפנימי הנעשה מטיפת קרי שהיא סוד הנוגה עה"ד טו"ר ונמצא כי נשמתם היא תכלית הקדושה דוגמת אורות של המלכים אך גופם חלוקא דרבנן הם מס"א דעץ הדע' והם דוגמת כלים של המלכים וכמו שבכלים הית' שבירה כך אלו הגופי' הוצרכו להריגה כדי לברר הסיגים שבהם ואחר שנתבררו הסיגים שבהם ע"י ההריג' אז נבר' הטו' שבהם וחזר להתתקן למעל' במקו' שירדו שהוא במחשבה עליונ' דוגמת כלים של המלכים שעלו בסוד מ"ן בהחשבה לתקן אותם הגופים דלהון דהוה בהו פסולת דס"א ונמצא כי מצד נשמתם היו צדיקים גמורים טוב ולא רע ולכך לא שלט בהם ס"א וז"ס ממתים ידך ה':

אמנם מפאת גופם הנעשה מע"הד שלט בהם הס"א החלודה והפסולת שע"ג הזהב וזהו ממתים מחלד ועי"כ עלו ונתבררו בסוד מ"ן ומ"ד עד או"א וז"ס חלקם בחיים. עכ"ל הרב ז"ל ולפ"ז מ"ש הזוהר דו"ד שאלתא שאיל ולא אתפרש. פי' אינה מפורשת בהדיא בקרא אלא ברמז כמ"ש הרב ז"ל: וגם ענין תשובת השאלה רמוזה בפ':

תא חזי נשמתא דאלין לאשלמות' וכו' ז"ל הרב בליקוטים בימי עשר' הרוגי מלוכה גם מ"ן דבינה נפלו למטה בסוד ובפשעכ' שולחה אמכם ולכך הוצרכו אלו ליהרג ונשמותם העלו מ"ן לבינה וגופם העלו מ"ן למ' מתוך הקליפות ולכך ניתן גופם לס"א להורגם כדי להעלות מ"ן מתוך הקליפות כמו סוד הקרבן שמקשרים זה בזה וכו' כך עשו הם עכ"ל ומ"ש הזוהר ת"ח נשמתא דאלין לאשלמותא דרוח' קדישא דהיינו להעלות מ"ן לבינה ע"י נשמתם וז"ש דילהון. עשרה רוחין מתתא כדקא יאות.

ומ"ש וגופא דלהון אתמסר וכו' היינו שע"י גופם שנמסר לס"א העלו מ"ן מהבירורין שבתוך הקליפות למ' כמו הקרבן וכו' וז"ש ומהכא רזא דקרבנין:

ות"ת רישא שירותא דמהימנות' פי' הרב באוצ"ח הוא אריך הנקרא שירותא דמהימנות'. גו מתשבה מ"ס:

בטש בוצינ' דקרדינות': **פי' גבורה דעתיק שבגו מ"ס וסליק גו מחשבה** פי' שעלו הבירורים במ"ס ואפיק ניצונין ונציצין זריק לש"ך עיבר ה"ג ור"ל ע"י בטישת גבורה דעתיק במ"ס נבררו ש"ך ניצוצין מתוך הפסולת. אוף הכי אלין בהו אשתלים מאן דאיצטריך ה"ג. ופי' כמ"ש הרב שהבירורים שבלבושיהם חזרו להתתקן למעלה במחשבה העליונה דוגמת כלים של המלכים ונברר הטוב מהפסולת ועלו בסוד מ"ן למ'. וכן הבירורים שביררו ע"י גופם שנמסר לס"א מהקליפות הכל עלה בסוד מ"ן למלכות וז"ש בהו אשתלים מאן דאיצטריך:

כך סליק במחשבה ה"ג ור"ל שהבירורים עלו למחשבה שהוא מ"ס כמ"ש הרב בס"הכ ושם כתב בזה סוד נפלא וז"ל מ"ש הק"בה למר"עה על ר"ע שתוק כך עלה במחשבה דע כי זווג העליון הוא סוד א יו"ד למעלה בסוד מ"ד וי' למטה בסוד מ"ן ו' באמצע בסוד דעת העליון המזווג או"א. וזווג התחתון הוא בסוד יאהדו"נהי י' בראש מ"ד י' בסוף מ"ן וששה אותיות באמצע ה"ס הת"ת. והנה הצדיקים הנהרגים על ק"ה עולים עד המ' והם מ"ן דילה ועולים עד הבינה והם מ"ן דילה כדי לעלות במחשבה שהוא אבא וזווג התחתון שהוא יאהדו"נהי הוא כ' כפופה וזווג עליון שהוא בסוד א הוא ך' פשוטה י' ממטה למעלה י' ממעלה למטה. ור"ע שנהרג על ק"ה עשה שני זווגים כ' כפופה ך' פשוט ולזה א"ל כך עלה במחשבה וז"ס ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום שהם שני שלומות עילא ותתא עכ"ל. וכתב בספר אור ישראל בשם האר"י טעם שזו"ן הם כ"ף כפופה לפי שאינם מתפשטים מפני החיצונים אבל או"א הם ך' פשוטה שאינם יריאים מן החיצונים:

דף רנה.

ה"ג ולאחזאה חדוותא בההיא זמנא בגין וכו':

אתר אחרא דקדושה פירוש מ' ע"י גופם: ה"ג עד סוף כל דרגין:
כללא דכל אינון היכלין תתאין פי' שכתב הרב שבהיכל הרצון כלולים חמשה היכלות שתחתיו ועמו הם ששה ואלו הם היכלות שמפרש הזוהר בכאן היכלא קדמאה וכו': ה"ג דבגו היכלא דא קדים ועאל ואתכליל בגו ההוא תניינא ברוח' תניינא דביה ור"ל שרוח של היכל הראשון נכלל ברוח של היכל השני אינון קר"עיאל. פי' אחד מהם שמו כך והשני הוא שמעי"אל דלקמן וז"ש דא לימינא שהוא קרעי"אל ודא לשמאלא שמעי"אל:
אינון כולהו ממנן על קיומא דעלמא ה"ג ור"ל אלין התרין סמכין דלסטר מזרח והתרין דלסטר דרום הם ממונים על פעולה זו וכן הממונים דלסטר צפון ודלסטר מערב הם ממונים על פעולה אחת. וכן בכל ההיכלות דלקמן כך הם מזרח ודרום הממונה שבהם שם על פעולה אחת. ושל צפון ומערב הם על פעולה אחת:
ולא אינון דכתיב בהו מאזני צדק עי' שאותם המאזניים הם בפתחא רביעאה שבהיכל הרביעי והם ממונים לשקול זכוון וחובין אבל אלו שבהיכל זה תחתם הם ועיין בדף רנ"ב ע"א בפתחא רביעאה:

דף רנה:

ושקיל דא יתיר מן דא פי' שיש פעמים שהזכר צדיק יותר מן הנקבה וכן להפך. ה"ג ואינון יתדות המשכן כאלין אחרנין: ה"ג ולא אתדבקו בעלה ואתתא כחדא: ה"ג כמה דאתעדו מאתר אחרא ור"ל מהמ' שיש בה שבעה ברכות ג"כ:

דף רנו.

תלתין ותרין יתדות עילאין נראה לפי שכל א' מד' היכלות אלו יש בו ח' יתדות וזה ההיכל הרביעי כולל כל מה שתחתיו ולכך הם ל"ב יתדות ה"ג בהאי מאה מאה אחרנין דקיימי לבר ובג"כ כלהו ממנו על דא. פי' ד' הנזכר שהם מעולים מכולם שממונים על זה. אבל הל"ב יתדות הם ממונים על פעולה אחרת כמ"ש הזוהר:
ומ"ש ואלין אחרנין וכו' הם ת"ק אלף שתחתיהם הנ"זל:
דרגין עילאין פירוש אצילות ותתאין בי"ע:
לאנהרא נגידו עילאה בתתאה פירוש שפע זעיר.
דכדין נגידו אתמשך וכו' פירוש הארת אריך ואו"א לזעיר וז"ש דלא אתיידע ולא אתגלייא. ה"ג בגין דיתקרב ויתייחד דא עם דא:

דף רנו:

ה"ג רוחא דקיימא לקבלה רוחא דאיהו לתתא והאי רוחא דאיהו לעיל' קיימא לקבלא רוחא עילאה דכל רוחין קיימין ביה דא איהו יעקב דאיהו רוח וכו': ור"ל רוחא דקיימא הוא זעיר:

לקבלא רוחא וכו' היא מ' שהזעיר מעלה אותה אצלו כדי להזדווג

והאי רוחא דאיהו לעילא פי' זעיר קיימא לקבלא רוחא עילאה פי' בינה. דא יעקב דאיהו רוח וכו' קאי על מ"ש רוחא דקיימא שהוא זעיר.

איהו נטיל האי היכלא שתיתאה פי' יעקב שהוא זעיר דאצילות נוטל היכל הו' שבבריאה שהוא היכל הרצון והוא ת"ת דבריאה והמ' היא בבריאה. וכשנוטל היכל זה זה והמ' בתוכו אזי מזדווג עם המ'. וז"ש דאינון נשיקין לאתדבקא רוחא ברוחא עילאה. וה"ג דהיינו המ' שנקרא רוח תתאה עם זעיר שהוא עילאה:

כמ"דא ישקני פי' מ' אומרת שהזעיר נושק אותה

רוחא ברוחא פירוש מ' בזעיר:

כדין רוחא עילאה וכו': **פי' בינה** רוחא עילאה דכל רוחין קיימין ביה ודא איהו יעקב וכו':

ועד דלא אתער לאתדבקא רוחא ברוחא רוחא עילאה לא שריא על רוחא דאמצעיתא פי' בס"ה דף ע"ח שהשכינה אומרת לזעיר מי יתן שג' עולמות בי"ע יעלו ויהיו אצלי ולא ח"ו שארד אליהם בסוד המיעוט. ואף שעתה בגלות אתה יורד ג"כ לעולם הבריאה כמ"ש בע"ח. וגם שם אמצאך בחוץ לעולם האצילות גם שם אשקך שהוא בחינת הנשיקין שבהיכל הרצון כמ"ש בזוהר ששם נאמר וישק יעקב לרחל ונרמז בזוהר בפ' פקודי רוחא עילאה וכו' וז"ש אמצאך בחוץ חוץ לעולם האצילות בהיכל הרצון דעולם הבריאה שם אשקך. ובזה יש לו ב' טובות א' שגם לא יבוזו לי להיותי נדחת מעולם האצילות כי גם אתה שם ועוד אנהגך אביאך אל בית אמי כמ"ש הזוהר ועד דלא אתער מלתתא: רוחא ברוחא שהוא ת"ת עם מלכות:

רוחא עילאה סתימאה לא שריא על רוחא דאמצעיתא פי' רוח עילאה שהוא רוח הבינה שהוא עילאה. ואז אנהגך וכו' אביאך בעולם האצילות עצמו אל בית אמי שהוא בינה דאז תלמדני כמ"ש בכוונת סוכה מכל מלמדי השכלתי שהמ' אומרות דבר זה שהיסוד מלמד אותה ומה שמלמד אותה הוא תורה שבכתב ושבע"פ שהוא ממשיך אליה טיפה מחו"ג דאבא שהוא תורה שבכתב ומחו"ג דאימא שהוא תורה שב"עפ ועיין בזוהר בפ' פקודי סוד זה וז"ש מכל מלמדי כל מלמד אותה להשכיל וכאן מאמרה תלמדני ג"כ אשקך מיין

הרקח ר"ל מהאורות המתנוצצים בהיכל אהבה דבריאה ששם יין הטוב ששם מחצב הנשמות בסוד בינה המקננת שם שממנה הנשמות והוא יין המשומר ומההיכל ההוא בא כל ההתעוררות בסוד למען שמו באהבה וז"ל הזוהר בפ' פקודי דף רנ"ה ע"ב בהיכלא דא אית תרין ממונין נהורין דקיימים על אלף ורבוא רבבן דאיקרון גפני' וכו' דאיקרון רמונים וכו' כדין אתמלייא האי היכל' מכמה חסדים מכמה טבין וכו' ולכן אומרת השכינה אשקך מיין הרקח שהוא כמו מרקחת מכמה מעשים טובים מנשמות טהורות הבאות מבינה שהוא היין. גם מאותם גפנים אשר שם ומן מתיקות הרימונים אשר שם אשר בא מיחודי הצדיקים שהם מייחדים אותנו לילך אל בית אמנו עכ"ל

שייפי תתאי מתערי וכו' פי' מלכות מתעוררת תחלה בסוד מ"ן:

כדון איקרי בשמא קדישא וכו' פי' שנקרא ו"ה שהוא בחינת זעיר והוי"ה היא בחינת הנוקבא כמ"ש בסמוך וכן כתב בפ' ויקהל ד' ר"ג ע"א ו"ה שמא שלים ולא שלים בט' אתוון דאינון הוי"ה אלהים וז"ש הכא ואי תימא שלימא דכולא וכו' כדין איקרי. כולא בשמא שלים ה' אלהים דהיינו כשמתחברים ההיכלות כולם אזי הוא שמא שלימא דכולא שהוא ה' אלהים אבל כשמתחבר יעקב שהוא ת"ת דאצילות עם היכל הרצון שבבריאה אזי הוא וה' שאינו שלים כמו ה' אלהים.

כדין אשתלים כולא מעילא ותתא פי' נתחבר זעיר עם המ' ונהירו דעילא ועילא וכו'. פי' בינה:

נטיל ד' נשין פי' לאה ורחל בלהה וזלפה והם ד' פרצופים כמ"ש הרב.

דאיהו קיימא בין תרין עלמין פירוש שיעקב שהוא זעיר הוא בין בינה ומ' שהם סוד לאה ורחל. וא"כ סותר למ"ש שיעקב נטיל ד' נשין דמשמע שהם נשיו.

לכך אמר ואע"ג דאוקימנא וכו' ר"ל שהכל אמת שלאה ורחל רומזים לבינה ומ' וגם הם נשיו דיעקב שהוא זעיר

אלין אינון ד' רישי נהרין פי' ד' רישי נהרין הם רומזים לד' נשים הנז'. ה"ג נטיל לון יעקב כדקאמרינן וליה אצטריך ואיהו נטיל היכלא דא.

וכדין איקרי האי היכלא וכו' פי' כמ"ש לעיל כשמתחבר יעקב עם היכל זה אזי הוא ו"ה:

וכד אתחבר יצחק וכו' פירוש כשמתחבר יצחק שהוא גבורה דאצילות עם היכל הזכות דבריאה שהוא בחי' גבורה ג"כ:

וסימניך ובהגיע תור אסתר פי' כמ"ש שמ' דאצילית היא בהיכל זה דבריאה ויעקב שהוא זעיר מזדווג עמה והיא נקראת אסתר כנודע: וכל זה שפירשנו שיעקב הוא זעיר לפי מ"ש הרב בסידור שזעיר דאצילות יורד ג"כ להיכל הרצון. אבל בס"הכ משמע

שיעקב הוא שירד להיכל הרצון דבריאה. ולפ"ז י"ל מ"ש יעקב איהו נטיל וכו' הוא פרצוף יעקב והוא הנושק לרחל וכל הלשון תפרשהו כך. ומ"ש וכדין רוחא עילאה וכו' שארי על האי רוח דאמצעיתא. כתב הרב שם שיורדת הארה ממוחין דאימא שהורדנו לזעיר בק"ש ליעקב ונותן מהם לרחל ולפי שיעקב הוא בקו אמצעי דזעיר לכך נק' רוח דאמצעיתא ודא הוא עת רצון. פי' המ' שנק' עת נתחברה עם היסוד הנק' רצון.

אלין באלין פי' כל ההיכלות נקשרו זה בזה ולכ"א אף ע"ג דתנינן דרומית מזרחית דמשמע שחסד שהוא דרום הוא לבדו נתחבר עם הת"ת שהוא מזרח אלמא שלא נתקשר רק היכל אהבה שהוא חסד בהיכל הרצון שהוא ת"ת. עכ"ז כל ההיכלות כולם נקשרו זה בזה עד היכל הרצון שהוא ת"ת וז"ש וכולא איהו כחדא שרוצה לומר כל ההיכלות נקשרו זה בזה.

דאיקרי אהבה רבה פי' אברהם הוא חסד דאצילות הנקרא אהבה רבה:

דאיהי נטיל היכלא וכו' פירש היכל אהבה דבריאה

מגו רחימו עילאה פי' מחסד דאצילות:

דף רנז.

וכד איתגלי אברהם בהאי היכלא כדין אמר לעלמא די הא ספוקא לאתזנא מניה וכו'

גרסי' ופי' בהאי היכלא היינו היכל אהבה דבריאה. ה"ג אל שדי לכולא ביה לאתזנא מניה ת"ח היכלא דא זמין קב"ה וכו'. ה"ג בגין דאית אלהים חיים דאיהו לעילא לעילא סתים מכולא ואית אלהים דאיהו בי דינא דלתתא. והיינו בינה וגבורה ומ':

שופטים בארץ פי' מביא ראייה מדלא אמר שופט בארץ אלא שופטים ש"מ שהם ג' אלה"ים.

בהאי היכלא פי' היכל זכות דבריאה וה"ג כל דינין דעלמא דלתתא דכולהו קיימין בהאי עיר פי' שיונקים מן המ' הנק' עיר. ה"ג כל אינון היכלין כל חד וחד איקרי עיר ור"ל שכל ההיכלות בעצמם דבריאה שהם גופא הספירות שנק' היכל נקרא עיר וכן אלו הפנימיים שבתוך ההיכל נקראים גם כן עיר וז"ש ואלין אינון עירין.

האי היכלא פי' היכל הזכות דבריאה. ה"ג בגין דימינא אכליל לשמאלא. ה"ג ולאשתכחא שמאלא כליל בימינא ולאשתכח' ימינא על שמאל'.

דא בדא פי' אברהם נכלל מן דינא ומ" ש ודא בחסד. פי' יצחק נכלל בחסד.

דינא בזכותא פירש יצחק נקרא דינא שהוא גבורה ומלכות היא בהיכל הזכות דבריאה וכשנוטל יצחק שהוא גבורה דאצילות היכל הזכות דבריאה מתחבר יצחק עם המ' שבהיכל זה וזהו דינא בזכותא וכמ"ש לקמן.

מזעירא פי' שהוא נגד מ' שהיא עיר קטנה ומ"ש ומעילאה פי' נגד גבורה שהיא עילאה. **דא לעילא פי' גבורה שהיא דינא ודא לתתא** פי' מ' הנק' זכותא. ה"ג ובג"כ יצחק ורבקה כחדא אינון. ור"ל יצחק הוא גבורה ורבקה היא מ' הנק' זכותא:

דף רנז:

אלא קטרוגא במה דאיהו קטרוגא פירש שהוא מקטרג בדבר שרוצה לקטרג עליו כדי להרוג האדם בד' מיתות ב"ד וזהו ואינון ד' מיתות: ה"ג כולא איהו שלים שלם ואמת וכו'. ה"ג סטרא אחרא בדינא שלטא בקטרוגא. ה"ג דקטרוגא בישא.

תרין ירכין סמכין לאורייתא קדישא פי' נ"ה דזעיר שעליהם סומך הזעיר הנק' תורה שבכתב ושם הם הנביאים.

אינון נטלין להיכלא וכו' פי' היכל נוגה שהוא נצח והיכל זוהר שהוא הוד שהוא עצם השמים דבריאה. וז"ש ואינון תרין ירכין לתתא דהיינו נ"ה דזעיר דבריאה כמ"ש בשם הרב.

לסמכא לאינון היכלין דלעילא וכו' פי' שנ"ה דבריאה הם סומכים לנ"ה דמ' דאצילות הנקרא תורה שבע"פ שנ"ה דמ' הם עומדים עליהם.

כמה דאית סמכין וכו' פי' נ"ה דזעיר דאצילות.

כך אית סמכין וכו' פי' נ"ה דזעיר דבריאה הנז' אתכלילו דא בדא פי' נ"ה דזעיר בנ"ה דמ'. ונ"ה דמ' בנ"ה דבריאה. וז"ש כדין אלין תרין סמכין דלתתא וכו' ומאן איהו מראה קשה דהכא משמע דמראה הוא כשמתחברים נ"ה דבריאה באצילות ולעיל בסוף היכל השני אמר דמראה וחלום הוא מנ"ה דבריאה בלא חיבורא דלעילא וכו'. ובנבואה הוא שמתחברים ואיפשר שלעונם מתחברים נ"ה דבריאה באצילות בין בנבואה בין במראה. אלא שבנבואה אצילות עיקר. ובמראה נ"ה דבריאה עיקר ומ"ש לעיל בלא חיבורא דלעילא היינו הארה מאצילות לבד. וכיון שאינו מעיקר האצילות קרי ליה בלא חיבורא דלעילא.

כדין שליט על האי אתר שמא קדישא דאיקרי צבאות פי' שם צבאות כשמתחברים נ"ה דאצילות בנ"ה דבריאה ולכך אמר ואע"ג דקא אמרינן וכו' דמשמע דצבאות הוא ביסוד. עכ"ז גם נ"ה דבריאה כשמתחברים עם נ"ה דאצילות נק' צבאות וז"ש ועכ"ד ירכין דאינון קיימין לבר קרינן על שמא דא דה"ג. וכן הוא בזוהר מדוייק.

דאלין אינון וכו' פי' נ"ה אלו דבריאה נק' ברייתות לפי שהם לבר:

ה"ג דהא ברייתא לבר ממשנה מתניתיו קיימא לגו ברייתא ואיקרון ירכין בתי בראי כגוונא דלעילא מתניתין איהו רזא וכו' ר"ל שהמשנה היא במלכות דאצילות ולכך היא לגו מברייתא שהברייתא בבריאה

ומ"ש ואיקרון ירכין בתי בדאי וכו' פי' נ"ה דבריאה הם בתי בראי והם דוגמת נ"ה דאצילות וז"ש כגוונא דלעילא. ה"ג וע"ד תנאי ור"ל שהתנאים שהם המשנה הם במ'. ה"ג ורזא דא.

אנהגך אביאך אל בית אמי פי' ישראל אומרים ליסוד דזעיר אנהגך אביאך אל בית אמי שהוא יסוד דנוקבא ואזי תלמדני שמקבלים השפע וז"ש אל בית אמי דא ק"ק שיסוד דנוק' נק' ק"ק דכד עאל דא נהר וכו'. פירוש כמ"ש כשנכנס יסוד דזעיר ביסוד דנוק' אז ישראל מקבלים השפע. ה"ג ולבר כד אתמשכא אקרי ברייתא הכי גרסינן לקביל עלמא עילאה ואיהו איקרי בית ראשון.

אתר דאשתמש ביה שמשא בסיהרא פי' שבק"ק שהוא יסוד דנוקבא שם משמש הזעיר הנק' שמש:

דף רנח.

ומנייהו אהדרו ושארו בבית ק"ק ה"ג ופירושו שבית שני קצת מישראל עלו שם וקצתם נשארו בבבל וז"ש ואינון אחרנין אשתארו בברייתא. שאותם שעלו הם במ'. ואותם שלא עלו הם בנ"ה דבריאה הנק' ברייתא ה"ג והנה עיקרא דילהון מתניתין ופי' אע"פי שלא עלו לבית שני עיקר השפע בא להם מהמ' ה"ג ואתנהיגו מנ"ה ה"ג כהנין זמינין בגויה: ה"ג ולהאי איצטריך מלה לקטרגא.

לחמוקי ירכין לתתא פי' לסוף פרקים ראשונים דנ"ה דבריאה שנק' ירכין. ה"ג עד דשארון לתתא ברגלים ז"ל הר"ב בספר הגילגולים דע כשחטא אד"הר ערב טוב ברע של ס"מ אדם בליעל. וכן הטוב של חוה ברע של חוה ברע של לי"לית. וכמו שנשמות של ישראל היו כלולים באד"הר ברמ"ח איבריו. כן ברמ"ח איברים של אדם בליעל היו כלולים כל נשמות הרע. ובחטא אד"הר נתלבשו אותם הנשמות הטובות הנאחזים באיברי אד"הר באותם שבאיברי אדם בליעל כל אבר תוך אבר כמוהו כיצד ראש תוך ראש רגלין ברגלין וכן עזה"ד וכמו שהשכינה נכנסת בגלות פי' שמתלבשת תוך עשר ספי' דס"א ביסוד ומלכותו בכל משלה. כן נשמות הצדיקים גלו ונתלבשו תוך הרע כנ"ל וכפי בחי' אבר השכינה המתלבשת שם כן יהיה בחינת הנשמות המתבררות ויוצאות משם בזמן ההוא פעמים מאבר הראש ופעמים ממקום אחר עד שנמצא כי בדור האחרון המ' עומדת ברגלים וכל הנשמות היוצאות הם בחי' נשמות דרגלי אדה"ר שבתוך רגלי

אדם בליעל. וכשיגמר להתברר כדין אתי משיח וזה נרמז בפ' פקודי עד דמטו רגלין ברגלין עכ"ל: ה"ג ועלמא בכולא יתנהיג:
אלין לגו פי' תנאים במ' כמ"ש לעיל ואע"ג דבסבא דמשפטים אמר שהם בנ"ה דזעיר אינה קושייא כי נה"י דזעיר הם במלכות כנודע נמצא שהכל אחד.
ואלין לבר באינון חמוקי ירכין ה"ג: ופי' ברייתי הם בפרקין קדמאין דנ"ה דבריאה כמ"ש לעיל ה"ג ואלין לבר לתתא מירכין ור"ל שהאמוראים הם בפרקין אמצעיים ובפרקין תתאין דנ"ה דבריאה:
בההוא עין יעקב פי' במלכות שהוא עין זעיר הנקרא יעקב ונודע שמלכות נקרא עין לפי שאין בה רק ה"ג שהם ק"ל גי' ע"ין.
יוסף הצדיק וכו' פירוש יסוד דאצילות שהוא בחינת יוסף נטיל להיכל לבנת הספיר שהוא יסוד שבבריאה. ולפי שיסוד טמיר לכך אמר היכלא טמיר וגניז: ה"ג איהו נטיל ברשותיה:
היכלא שביעאה פי' מלכות שהיא ז' מחסד
ואע"ג דקא אמרן וכו' פי' שהיכל לבנת הספיר דבריאה ברשותיה קיימא דמשמע היכל זה דווקא אין הדבר כן אלא כולם נכללים בו וכמ"ש בסמוך יוסף הצדיק איהו שלימא דכולא איהו נטיל כולא.
נביאים דקא אמרן פי' נ"ה דאצילות כמ"ש כד מתחברי לתתא. פירוש בנ"ה דבריאה יוצאים מהם מראה וחלום. ומ"ש וקיימי בירכין קאי על המראה וכדמפרש שהיא בחמוקין דהיינו סוף פרקין ראשונים דנ"ה דבריאה. אבל מחמוקי ירכין ולתתא דהיינו פרקין אמצעיים ותחתונים דבריאה שם הוא החלום נמצא שהברייתות והמראה בחמוקי ירכין והאמוראים והחלום הם בפרקין שניים ותחתונים:
מירכין ולתתא וכו' נ"ב צ"ל מחמוקי ירכין ולתתא:
ותמן קאים היכלא תתאה וכו' פי' שאחרי נ"ה הוא היכל לבנת הספיר שהוא יסוד:
כולא ירכין וכו' פי' שנכללים נ"ה דאצילות בנ"ה דבריאה: ה"ג דהא מתמן נפקי ושראן ואתעביד מנייהו מראה ושראן על האי אתר וכו' ור"ל הארה יוצאת מנ"ה דאצילות ושורה על פרקין קדמאין דנ"ה דבריאה ומשם היא המראה ואח"כ שורה בפרקים שניים ושלשיים דנ"ה דבריאה ומשם הוא החלום. ה"ג כדין מתערי כולהו לנטלא וכו'.
וצדיק יסוד עולם פי' יסוד הוא מתקן המלכות הנק' עולם וז"ש ועל האי יסוד קאים האי עלמא:

האי לבנת הספיר: פי' לבנת הספיר שבבריאה ה"ג דא הוא יסודא דכולהו בניינא והיינו יסוד דאצילות:

דף רנח:

ה"ג דהות מסטרא דאחור' ור"ל שהמלכות היתה באחורי זעיר ונסרה וחזרה פנים בפנים

אבל ויבן וכו' פי' אע"פי שפירשנו מלת ויבן לשון בנין אבל פי' העיקרי ויבן לשון הבנה וכדמסיק:

בההוא דרגא פירוש זעיר:

דעלמא עילאה וכו' פי' שנ"הי ובינה בתוכו:

למהוי דא כגוונא דא פי' כדי שתהיה המ' כמו זעיר ובזה הנערה פי' מ'. אל המלך הוא זעיר: ה"ג וכד האי עלמא אתנהיג בהו בני נשא וכו':

אתחבר עילא בתתא פי' אצילות בבריאה:

ויעקב נטיל היכליה פי' ת"ת דאצילות נטיל היכל הרצון דבריאה שהיא ת"ת. ומלכות היא בבריאה ואז מזדווגים ז"ון ונקראים ה' אלהים:

יסודא דעלמא בהיכלא פירוש יסוד דאצילות בהיכל לבנת הספיר דבריאה:

גופא בגופא פי' ת"ת דידיה עם ת"ת דידה:

מאתר דסיומא דגופא פי' יסוד דידיה ביסוד דידה לבד. ומ"ש באינון היכלין פי' עם ההיכלות דבריאה.

ומ"ש ובכולא דלתתא פירוש יצירה ועשייה.

ורזא דא בית ראשון ובית שני פי' בית א' הוא נגד השם הראשון שהוא גופא בגופא ונודע שיסוד דאימא הוא בת"ת דזעיר ובית א' בחי' אימא. ושם השני הוא נגד בית שני שהיא המלכות.

כל שאר דלתתא פי' בי"ע:

היכלא שביעאה פי' מלכות אמת מארץ תצמח. אמת הוא זעיר. מארץ היא בינה משם צמיחתו.

וצדק משמים פי' מלכות בניינה מת"ת דזעיר כי משם התחלת בניינה מהחזה ולמטה:

היכלא שביעאה פי' היכל ק"ק דזעיר דבריאה:

האי איהו רזא אתר לאעלא תמן בגו אינון צינורין דלעילא ה"ג ופי' שע"י היכל זה עולים כל ההיכלות לאצילות שהם צינורין דלעילא כי כל ההיכלות כלולים בהיכל זה והוא כלול במלכות דאצילו'.

רוחא דכל רוחין פי' רוח שבהיכל זה כולל כל רוחין שבהיכלות אחרים לכך נק' רוחא דכל רוחין. רוחא דחיי בהאי ה"ג. והג"ה שנפל בה טעות בדפוס בדרך אמת אנו מתקנים אותה. ופי' בינה הנקרא רוחא דחיי משפעת בהיכל זה הנקרא ק"ק:

אתר לקבלא האי נשמת' עילאה גרסינן ופי' שהיכל זה מקבל הארת הבינה הנקרא נשמתא עילאה לאיתאה עלמא דאתי לגביה גרסינן. ור"ל שהארת הבינה באה להיכל זה.

האי עלמא עולם איקרי פי' מלכות הנקרא עולם בסוד מן העולם ועד העולם. ומפרש הטעם שנק' עולם לפי שעולה המלכות ונשלמת בבינה הנק' עלמא עילאה. ה"ג ואסתחר בגווה ואתעלם בה. ולא כמ"ש בדרך אמת וכן נמצא בזוהר מוגה אתגלייא בסתירה. פי' מלכות שהיא נגלית נעלמת בבינה שהוא נסתרת:

דף רנט.

ה"ג דסליק איהו בכל אינון וכו' ור"ל מ' עולה עם כל ההיכלות שנכללו בה לבינה שהיא נק' סתירו עילאה. ה"ג עולם עילאה סליק וכו'. ור"ל שגם בינה נסתרת באריך הנק' רעותא עילאה ונק' טמירו דכל טמירין לפי שהוא טמיר בתוך א"וא הנק' טמירין לפי שהם בגו זעיר דלא אתידע כלל. פי' עתיק יומין.

ולא איתגלי פי' א"ק

ולית מאן דידע ליה פי' א"ס.

פרוכתא דפרסא וכו' ה"ג ופי' הוא המסך שבין אצילות לבריאה וה"ס החש"מל הסובב על כל האצילות וז"ש חפיא גו טמירו סתים דה"ג. ור"ל חופה על עולם האצילות הנק' טמירו סתים.

כפורתא פריסא פי' הוא החש"מל הנז' ששורשו הוא מבינה דאצילות כמ"ש הרב באוצ"ח בדרוש המעקה ונודע שבינה נק' כפורת.

לאסתמא סתימין פי' כמ"ש בשם הרב שהמעקה הזה שבצדדי פרצופי האצילות ושמתחת רגליהם הוא לסתום האורות שלא יפלו לבי"ע ויקרה להם מיתה ח"ו כמו מיתת המלכים שירדו לבריאה וז"ש הזוהר לאסתמא סתימין דהיינו לסתום אורות האצילות הנק' סתימין: ומ"ש דהא טמירין וסתימין ירצה שלכן צריך לסתום אורם שלא יצאו לחוץ לגו מן פרוכתא לפנים מן המסך שבין אצילות לבריאה. ולפ"ז פרוכתא וכפורת' הכל אחד.

אית אתר וכו' פירוש מ' דאצילות

משח רבות עילאה פי' הארת אבא הנק' שמן.

רוחא דחיי פי' הארת אימא.

על ידא דההוא נהר וכו' פירוש יסוד דזעיר ה"ג וההוא איקרי נהר מבועא דבירא. ור"ל יסוד דזעיר הנק' מבועא דבורא.

כל ההוא רבות קודשא וכו' פי' המוחין דאימ' ובתוכם מוחין דאבא וז"ש מאתר דקדש הקדשים דהיינו אימא הנק' ק"ק ובתוכה אבא שהוא רבות קודשא.

נהירו דנחית ואתי גו אינון צינורין פי' אותה הארה יורדת תוך הצינורין שביסוד.

האי אתמלייא מתמן פי' מלכות דאצילות מתמלאת מהיסוד.

ה"ג קבילו דקביל כל אינון רוחין ונשמתין וכו' דהיינו היכל זה שיש בו כל הנשמות. ה"ג ואתעכבו תמן וכו'.

ויסתפקון כל אינון נשמתין פי' כשבא משיח כבר כלו כל הנשמות שבגוף וכמר"זל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף והוא מלשון כאשר כלו הגמלים לשתות ות"א כד ספיקו:

ה"ג וכדין יחדי קב"ה כמלקדמין כד"א ישמח ה' וכו' דאשתעשע קב"ה בגנתא דעדן פי' יעקב ולאה שמשתעשעים בנשמות הצדיקים שעולים בסוד מ"ן. ה"ג ולמהוי כולא חד קשורא דכולא ביחודא חדא הכא קיימ'.

מתחברן בשייפין עילאין פי' שייפי המלכות שמתחברים בשייפי הזעיר שהם עילאין לאשתעשעא עילא ותתא כחדא. פי' ז"ון שהם עילא ותתא.

ומ"ש ומקבלא כולא נהירו דבוצינא עילאה פי' היא הארת הבינה.

היכל דא איקרי ארון הברית פי' שהמלכות דאצילות היא בהיכל ק"ק דבריאה.

ולאמשכא יחודא דק"בה מעילא לתתא פי' שהמלכות מקבלת הנשמות מזעיר:

ה"ג ויהב לצדיק והיינו צדיק שבעו"הז וז"ש בגין דנפקי מצדיק שהוא יסוד דזעיר ומשם למלכות ועיילי בצדיק שבעו"הז ולבתר נפקי מצדיק שבעו"הז ועיילי באתר דנפקי מתמן למ' שמשם באו לצדיק הזה. ומפרש הענין היטב ואמר הא אינון ארון הברית וכו' נקיט כולא מצדיק. פי' מיסוד דזעיר. ולבתר נפקי ועיילי בצדיק דלתתא שבעו"הז:

למהוי כל נשמתין כלילן מעילא ותתא פי' מזעיר ומלכות.

למהוי שלים מכל סטרין פי' קאי על ארון הברית שהיא מלכות שמקבלת מיסוד זעיר שהוא צדיק עליון בסוד מ"ד. ואח"כ כשעולים בסוד מ"ן מצדיק שבעו"הז נמצא שהוא שלים מכל סטרין. וז"ש והאי ארון הברית נקיט מצדיק אינון נשמתין מתרין סטרין.

מבועא דביר' פי' יסוד

וע"ד האי אתר פי' היכל זה שהוא היכל ק"ק:

הכא איהו יחודא פי' בהיכל זה שהוא ק"ק למהוי עילא ותתא חד. פי' זעיר ומ' מאן דשמש ערסיה מאחור". פי' אפילו במקום שכדרכה: כיון שהוא דרך אחור אכחיש תיקונא וכו'. ה"ג תרין אינון יעקב וכו'.

חד היכלא שתיתאה פי' יעקב שהוא בהיכל הרצון שהוא ששי.

היכלא שביעאה פירוש יוסף שהוא בהיכל לבנת הספיר שהוא שביעי מלמעלה למטה:

דף רנט:

רוחא דחיי פי' בינה

מסטרא דיעקב נטיל רוחא דחיי דלעילא גרסי' ופי' מ' ע"י יעקב מקבלת הארת הבינה

דאתדבק ביה באינון נשיקין פי' שמ' דבוקה עם זעיר ע"י הנשיקין וז"ש ועייל רוחא דחיי דלעילא ביה. פי' שיעקב הנז' מכניס רוחא דחיי שהיה בינה במ'. ויניק להו לאינון מלאכין קדישין יובן במ"ש הרב בליקוטים שהמלאכים הם מנשיקין ולכך אין להם גוף כיון שהוא רוחא ברוחא והנשמות באים מזווג תחתון שהוא גופני לכך יש להם גוף עכ"ל וז"ש ויניק להו לאינון מלאכין קדישין לפי שמסטרא דיעקב הם הנשיקין כמ"של ולכ"א בסטרא דיוסף ועביד נשמתין ורוחין כיון שהוא זווג גופני דא לעילא: פי' למלאכים:

ודא לתתא פי' לנשמות בני אדם

ומהאי רוחא דחיי דאתדבקותא דיעקב נחית לתתא פי' מהמוחין דבינה שבתוך זעיר הנק' יעקב נחית לתתא היינו ליסוד זעיר והמ' דבוקה ביסוד וז"ש וביה אתדבק האי ארון הברית.

רוחא עילאה דכולהו דאיהי נקודה וכו' פי' מלכות דאצילות שהיא גנוזה בהיכל ק"ק דבריאה כגוונא עילאה. פי' כמו הבינה שהי' סתומה תוך ז"ון. כך המלכות דאצילות סתומה בהיכל ק"ק דבריאה.

וסימניך אגוזא יחודא בקישור' דכולא פירש שבאגוז מיוחד ומקושר הכל כי באגוז רמוז המוח שהוא פנימיות והקליפה הסובבת עליו:

ה"ג קרבנא סלקא לייחד' יחודא ולאסתפק' כל חד וחד: היכלא בהיכלא רוחא ברוחא פי' היכל התחתון קשור בהיכל שלמעלה ממנו. וכן הרוח שבהיכל התחתון. קשור ברוח שבהיכל העליון.

שייפין עילאין בתתאין פי' ו"ק דזעיר במ'.

נשמתא עילאה פי' בינה.

וההוא דלא אתידע ולא עאל וכו' פי' עתיק ואריך גם הם משפיעים לפרצופים שתחתיהם

כדין כולא סליק עד א"ס פי' ע"י הקרבן עולים העולמות עד א"ס. כדמפרש ובסים ההוא רעותא לגו לגו בסתימו פי' כמ"ש שעתיק ואריך מאירים לפרצופי' שתחתיהם בסתימו: **נהירו דנשמתא עילאה: פי' בינה** ה"ג בגו דהאי נהירו אעיל סתימו דמחשבה ור"ל בתוך הבינה גנוז אבא הנק' סתימו דמחשבה.

ובגו לגו בההוא רעו דמחשבה פירוש בתוך אבא.

אנהיר ואתבסם פי' אריך.

ותפיס ולא תפיס פי' אבא תופס באריך ואינו תופס מפני דקותו: ה"ג ולסלקא האי רעו דמחשבה לתפסא ביה דהיינו שאבא עולה לאריך ומ"ש וכד האי סליק נהירו דלתתא תפיס ביה. פירוש כשעולה אבא לקבל מאריך גם אימא וז"ן עולים גם הם לינק.

ומ"ש וכן כולא וכו' פירוש גם בי"ע ופרצופים עולים לקבל הארה משם ונקשרים זה בזה וז"ש וכדין אתקשר דא בדא וכו'.

נהירו עילאה בנהירו דסתים וכו' פי' בינה מתקשרת בחכמה שהיה גנוזה יותר ממנה ומ"ש וההוא דגניז כליל במה דגניז יתיר ה"ג ופירוש אבא ג"כ כליל באריך שגנוז יותר ממנו. ה"ג כד איצטריך לארכא אריך ולקצרא קציר כמה דאוקימנא אל נא רפא נא לה תנינן מאן דאריך בצלותיה ואיסתכל ביה לסוף אתי לידי כאב לב. ותנינן מאן דמאריך בצלותיה מאריכין ליה יומיה רזא דמלה מאן דאריך באתר דבעי לקצר' אתי לידי כאב לב מאן לבדא הוא וכו'. ולא כהגהת דרך אמת שיש בה בלבול וטעות המדפיס.

ומ"ש ובעי דלא לאמשכא ליה פי' שלא להמשיך מ' לבד אלא לקשרא ליה וכו':

דף רס.

וכד אריך באריכו באתר דאצטריך פירש כשמתכוין בתפלתו לשמות שהם בזעיר אם האריך מאריכין לו ימיו אבל כשמכוין לשמות שהם במלכות אם האריך בא לידי כאב לב הכי גרסינן היכל' דא קיימא נקודה חדא טמירתא. ור"ל בתוך היכל ק"ק שם היא טמירא מלכות דאצילו':

איהו רוחא לקבלא רוחא פירש מלכות מקבלת זעיר כדי להזדווג עמו. הכי גרסינן עבדא דנפיק מהאי שלימו ההוא איקרי מעשה מרכבה. ור"ל כשמתחברים ז"ון ואתרכיב דא בדא אזי על ידם יוצאת הנשמה של האדם ונק' מעשה מרכבה שר"ל מעשה שיצא מהרכבת ז"ון זה בזה.

ה' אלהים פירש זו"ן

את האדם פירש נשמת אד"הר וכן כל נשמות ישראל יוצאים מהרכבה ז"ון וז"ש ואדם איהו עובדא דהאי מרכבה איתפרש לעילא. פירש בבינה.

ואיתפרש לתתא פי' במ'

שמא דא איהו לעילא פי' בבינה שנקרא ג"כ הוי"ה.

שמא דא איהו באמצעית': פי' בזעיר איהו לתתא במ'.

ה' דאיהו רזא דשמא קדישא איהו חד רזא דכולא עלמא עילאה פי' הוי"ה שבבינה הנק' עלמא עילאה

בסתימו דסתימותא דעליה פי' בהארת אבא שהוא על הבינה ומזדווג עמה. וז"ש דאשתתף בהדיה ואיהו חד.

עלמא תתאה פירוש מלכות

בסתימו דאמצעיתא רזא דרתיכא וכו' פירוש בחיבור הזעיר שהוא כסא לבינה:

מהאי גיסא ד' רתיכין נפקין פי' מהבינה יצאו חג"תם.

ומהאי גיסא ד' רתיכין נפקין פי' מהמלכות יצאו ארג"מן ולכך אמר לעיל שמא דא איתפרש לעילא ואיתפרש לתתא דהיינו מלכות ובינה שרוצה לדמות המלכות לבינה ומה שעשתה זאת עשתה זאת. בגין דכל חד וחד מתפרש לד' כמ"ש שהבינה הוציאה חג"תם ומ' ארג"מן וז"ש כל רתיכא ד' אינון.

וכן כולהו ד' בד' ברזא דשמא קדישא דאיהו אד"ני פי' גם בכל בי"ע יש ד' ד' מרכבות שיונקים מד' אותיות אד"ני.

באינון רתיכין דקיימי ונטלי בשמא פי' ד' גלגלים הנז"ל בסוף היכל ראשון דקדושה והם מקבלים מד' אותיות אד"ני כמ"ש שם הזוהר.

ואינון איקרון הרי נחשת פירוש ד' אלו נק' הרים ומשפיעים לנוגה הנק' נחשת הרים עילאין. פירוש חג"ת דזעיר. והרים תתאין חג"ת דנוקבא וז"ש ואינון בתלת סטרין קיימין דהיינו שחסד הוא קו ימין. וגבורה קו שמאל ות"ת קו אמצעי.

ונפקי מגו זהב וכסף ונחשת פי' חג"ת אלו דנוקבא יוצאים מחג"ת דזעיר שהם זהב וכסף ונחשת. ה"ג נחשת לתתא ואינון רתיכין דנפקין מגו אד"ני וכו' ור"ל כשם שנחשת לעיל' שהוא ת"ת כן יש נחשת לתת' שהוא הנוגה.

ומ"ש ואינון רתיכין וכו' ר"ל ד' גלגלים הנז' שיצאו מתרין רוחין שהם סטטורי"ה ואדירי"ה סטטורי"ה ימין שהוא רוח דיסוד זעיר דבריאה. אדירי"ה שמאל שהוא רוח דעטרת יסוד דזעיר דבריאה. וז"ש דנפקין מגו אינון תרין רוחין ימינא ושמאלא וכו':

אלין תרין רוחין וכו' ואינון הרי נחשת. פירש ב' רוחות הנז' הם הרים שמשפיעים לנחשת שהוא הנוגה כמ"ש בסוף היכל ראשון בשם הרב ז"ל. ואע"פי שלעיל בסמוך כתב שד' גלגלים הם נק' הרי נחשת אינה קושיא שכיון שד' גלגלים בעצמם יונקים מב' רוחות אלו הנז' כמ"ש הזוהר א"כ שייך לומר בהו ג"כ הרי נחשת שגם הם הרים שמשפיעים

לנחשת שהוא נוגה וז"ש הזוהר מאינון תרין רוחין דאיקרון הרי נחשת נפקי אינון ד' רתיכין וכו' ברזא דסוסוון ורתיכין. פי' שגם הם יש להם מרכבה תחתיהם כמו הסוס שהוא מרכבה לאדם וז"ש בגין דאית רתיכ' על סוסוון דנטיל ליה.

ודא שמא קדישא פירוש שם אד"ני אתכליל ביו"ד ה"א. פירוש בשם הוי"ה וקיצר הזוהר ולא כתב אלא חצי השם וז"ש ואיהו יאהדו"נהי.

אלהים לא איתכליל בשמא אחרא ענין זה לא ירדנו לעומקו מפני שהוא קשה רישא אסיפא שהרי בסוף כלל אלהים בא"דני ודברי הרב ע"ז אין בידינו:

דף רס:

דאינון רוחין וקיון פירוש רוח ההיכל ונפש ההיכל שנק' חיה כמש"ל

כרובין וחיות ואופנים פירוש כרובים הם בבריאה כמ"ש הרב שז"ון דבריאה הם בחינת מט"ט וסנדל וחיות ביצירה ואופנים בעשייה.

כלהו בגדפין פירוש כולם יש להם גדפין.

ומ"ש וידין תחות וכו' פירוש הם שמות שיש להם תחת כנפיהם כדי לקבל התפילה כדמפרש אתרין ודוכתין וכו'.

ידי אדם אתרין ודוכתין פירוש דריש ידי כמו ויד תהיה לך שפירש מקום:

דאיקרון ידי אדם דקיימי לבני נשא פירוש ידים העליונים שהם שמות הקודש על ידם עולה תפלת בני אדם וזהו וידי אדם. ידים המתקנים האדם ומעלים תפילתו. וז"ש דבגין דבהון עאלין בני נשא בצלותהון וכו'.

ואלין שמהן קדישין ופירוש ידיך עשוני הם שמותיך

ידך אתרך פי' אמר הקב"ה למשה המשיך הארת זעיר לשמים של עו"הז כדי לעשות פעולתו.

וישנה ואת נערותיה פירוש כתב הרב דהיכלות דבראשית נק' ז' הסריסים ודפ' זו נק' שבע נערות אסתר וז"ש וישנה למלכות ואת נערותיה שהם היכלותיה. וז"ש בסמוך ואת ז' הנערות וכו':

היכלא קדמאה פירוש הם היכלות הנז' וכאן מסדר אותם רש"בי על סדר היוצר. נהירו דאבן טבא היא עטרה הנק' לבנה. ואבן טבא היא המלכות שהיא עטרה.

ספירו דאבן טבא פי' שהספיר הוא היסוד. ואבן טבא היא עטרת היסוד והם לבנת וספיר שבהיכל זה וז"ש ספירו דאבן טבא ר"ל ספירו שהוא היסוד הנק' ספיר. שבו אבן טבא שהיא עטרה שלו.

וז"ש נציץ לתרין סטרין ונ"ב הוי"ה אדנ"י שם יאהדו"נהי ימין ושמאל שבהיכל זה והם יסוד ועטרה.

לימינא ולשמאלא פירוש שיסוד נקרא ימין ועטרה נק' שמאל והם אור וחשך המלך המרומם לבדו מאז שמא קדישא יאהדו"נהי גרסינן. ור"ל שהמ' דבריאה שבהיכל ק"ק דיצירה עלתה ונתחברה עם יסוד דבריאה והם יאהדו"נהי. וז"ל הרב בס"הכ. המלך המרומם לבדו מאז ביאר בזוהר שהוא שם יאהדו"נהי: וענין דברים אלו כי הלא היכל זה הוא יסוד דבריא' וכבר עלו עשיה ויציר' והמלכות דבריאה אשר כולם תלויים בה היא עלתה עתה להיטל הזה ונתחברה מ' ביסוד וז"ס שם יאהדו"נהי כנודע כי שם זה הוא ביסוד כשמתחבר עם המלכות להעלותה אל הת"ת כמו שאנו עתידים לעשות בעמידה. ולכן כוונת שם זה הוא באומרך המלך המרומם לבדו מאז שהם שמנה אותיות של שם זה כמנין א"ז וזה נתבאר בזוהר בכמה מקומות כי אז הוא כינוי לשם זה עכ"ל:

ודא הוא סליק באויר' עיין מ"ש בסוף היכל הראשון בדברי האר"י ז"ל ותבין מ"ש סליק באויר' דכליל אתוון זעירין וכו'. פי' בהיכל זה יש כ"ב אותיות דאב"גד וכו' שהם אל ברוך גדול דעה וכו' והם כ"ב אותיות זעירין שבמלכות כמ"ש הזוהר בפ' תרומה דף קל"ב.

ולקשרא שביעאה בשביעאה ז"ל הרב באוצ"ח שביעאה בשביעאה הם ז' היכלות דמ' דאצילו'. בשביעאה הוא היכל ק"ק שיש בו כח"בד דבריאה ואור מתנ"הי דמ' דאצילו' הם ז' עכ"ל. ודעת אינו נמנה כנודע.

מתתא לעילא פירוש לקשר מהיכל הראשון ולמעלה זה בזה

ולבתר מעילא לתתא פירוש להמשיך השפע מלמעלה למטה דהיינו מהבינה ולמטה

וז"ש ממקורא דחיי דאיהו שביעאה שהיא הבינה

ומ"ש לעילאה ודא שכינתא פי' ממשיכים מהבינה למלכות שהיא עליונה ע"ג בי"ע. ה"ג ברעותא דלבא.

דשבע שמהן וכו' פירוש השמות שיש בכל היכל והיכל:

דף רסא.

היכלא שביעאה פירוש הוא היכל ק"ק הנז'.

דאיהו מקורא דחיי פי' קרי להיכל זה מקורא דחיי לגבי היכלות שתחתיו.

מעילא לתתא פירוש היכל זה הוא ראשון מלמעלה למטה

ולנטלא שביעאה מתתא פי' היכל לבנת הספיר שגם הוא היכל הז' וז"ש לאתחברא דא בדא שביעאה בשביעאה דהיינו היכל לבנת הספיר בהיכל ק"ק. ברוך וכו' היא מלכות דאצילו'. ה"ג כלילא בחיזון ושרפים ואופנים. ור"ל שמ' כלולה מיצירה ששם חיות.

ומבריאה ששם השרפים ומעשיה ששם האופנים ומ"ש כולהו היכלין. פירוש מלבד שכוללת פרצופים שבב"יע שהם הפנימיות גם כוללת החיצוניו' ששם ההיכלות.

רבויא דרזא בק"ק דשריא בגויה בגניזו פירוש כמ"ש הרב בס"הכ וז"ל והנה מה שעולה עתה אל האצילו' הוא סוד ט' ספירות דמ' האצילו' הנתונים בהיכל ק"ק דבריאה ועולים יחד למעל' באצילו' וכל שאר העולמו' כלולים זה בזה עד שנמצאו כולם כלולים בהיכל ק"ק דבריאה והוא כלול במ' דאצילו'. אבל כתר דמ' דאצילו' כבר עלה בבוקר ע"י תורת הצדיקים כנודע עכ"ל. ולכך אמר רבויא דרזא דק"ק דהיינו היכל ק"ק וכל העולמות כלולים בו הוא בתוך המ' וז"ש דשריא בגויה בגניזו.

וכדין איקרי ברוך וכו' פי' כשנכללים בהיכל אלו הנז' נק' ברוך דכולהו כ"ב אתוון ודא הוא את וכו' פירוש אתה את שהם כ"ב אתוון מביאים אותם לה' אחרונה: ה"ג דכליל לון מעילא האי ה' וכניש לון בגויה. ור"ל שמקבלת כ"ב אתוון מבינה כנודע:

בההוא נהר דאחיד בה: פי' יסוד דזעיר שהוא מעלה אותה מבריאה לאצילות כמ"ש הרב בכוונת סומך גאולה לתפלה

ובזה הנערה באה פי' ע"י יסוד הנק' זה הנערה שהיא מ' באה אל המלך שהוא זעיר להזדווג עמו.

וכדין את כל אשר תאמר וכו': פי' כ"ב אתוון הנק' את שהם מא' עד ת' שאומרת ומבקשת לקבל':

ינתן לה ודא איהו רזא ברוך אתה: פי' שהמ' היא באחורי היסוד במלת ברוך של תפלה כמ"ש הרב ומקבלת כ"ב אתוון במלת אתה ה' אלהינו דא איהו קשורא וכו' פי' ה' היא מ' שמקבלת מבינה הנקרא אלהינו וז"ש דא איהו קשור' דמלכא עילאה לעילא שהיא בינה. בהאי שהיא מ' הנז'.

דא רזא דאבהן לברכ' ליה פי' חג"ת המברכים השכינה:

לנטרא לון פירש שהיא הפתח ושומרת זעיר בסוד שומר ישראל: ועיין בפ' בשלח דף נ"א ע"א. ובגין דיתברכון כל חד מנה כתב מורינו שהכוונה שאמר ר"ש באבות בכאן היא כוונה אחרת זולת מ"ש האר"י ז"ל בסה"כ כי ע' פנים לתורה ומ"ש הזוהר ובגין דיתברכין כל חד מנ"ה קאי אבינה ור"ל הנ"זל בשביל שיהיו חג"ת מתברכים מהבינה לכך בעי לאדכרא לה וכו' דהיינו שאומרים אלהי אברהם וכו' שהבינה היא אלוה אברהם יצחק ויעקב שהם חג"ת. ולכן בכל אחד אנו מזכירי' אותה בסוד אלהי:

ולבתר יתכנשון כולהו פירוש אחר שמתברכים מהבינה כדי שיכולו לעלות אח"כ עולים אליה לינק ממנה. ה"ג ומתעטרי בהדה.

בקדמיתא מעילא לתתא פירוש בתחלה באלהי אברהם וכו' מביאים הארת הבינה שהיא אלוה לאברהם כדי שיוכלו לעלות:

ומ"ש והשתא מתתא וכו' פירוש כמ"ש אחר שקבלו הארה עולים ממטה למעלה ונכללים בה. שהאל היא הבינה כנודע שעיקריות שם ס"ג ייא"י גי' אל. והגדול הגבור והנורא הם חג"ת הנכללים בה וז"ש דכיון דאמר האל הגדול וכו'. ה"ג ובההוא השתחואה דאמר וכו'.

בכללא דא דימינא פירוש שברכת אבות היא כנגד החסד.

ת"ח היכלא שביעאה פירוש בינה. וז"ש דמלכא עילאה שהיא בינה מתעטרין בה אבהן שהם חג"ת.

איהו היכלא דא פירוש עדין הם בבינה שהיא היכלא שביעאה ולכך אמר וכד אפיק וכו' דהיינו שהוציאתם הבינה לחג"ת הנזכר הטעם הוא בגין האי נערה שהיא מלכות כדי לתקנה. ה"ג וכד אפיק לון מתברכן:

ואע"ג דהא איתכלילו היכלין בהיכלין פירוש היא תמיה עומדת ור"ל אף על פי שנכללו היכלין תתאין בהיכלין עילאין עכ"ז צריך ברכה מהבינה. וז"ש והשתא איתאחדו באינון ברכאן וכו'.

חד היכלא שביעאה: פי' בינה כמש"ל:

ברזא דשמא וכו' בו"כו וכו'. פירוש שאימא היא אה"יה. ואותיו' שאחרי אהי"ה הם בו"כו ברכה וחסד כח ומשפט: פירוש הם חג"תם ברכה מלכות. חסד כפשוטו כח גבורה משפט ת"ת. ה"ג ורזא דא הוא רזא דאהי"ה ופירוש כמ"ש בו"כו הוא אחורים דאהי"ה.

בגין דאלין אתוון כללא דכולא פירוש אותיות אהי"ה.

בגין דאלין אתוון אפיקו לון פירוש אותיות אהי"ה הוציאו אותיות בו"כו.

כללא דאבהן ודא איהו דמתחברא וכו' פירוש כמ"ש שהם חג"תם.

דא אחידת ברכאן מנייהו ברזא דהיכלא חמישאה: פירוש במגן אברהם מקבלת המלכות ברכות מח"גת ע"י החסד כי מגן היא מלכות כמ"ש לעיל דף רכ"ד ע"ב ואברהם הוא החסד שהוא היכל אהבה: אמר המסדר כאן נתבקש בישיבה של מעלה מורינו ורבינו כמוהר"ר אברהם אזולאי זצו"קל ונגנז ונשבה ארון הקדש ע"ש קודש ח' לאב רחמן שנת רא"ש המדברים לפ"ק: זכותו יגן עלינו ומגן אברהם יהיה בעזרינו אכ"יר:

בקדמיתא היכלא בהיכלא וכו' פירוש תחלה ביוצר מקשרים היכל התחתון בהיכל העליון ועתה בתפלה מקבלים ההיכלות הברכות כסדר מעילא לתתא מהיכל אהבה שהוא מגן אברהם יעד לבנת הספיר בשים שלום וז"ש והשתא נטלי ברכאן וכו' ואע"ג דאיתנטיל בקדמית' פי' אע"פי שלקחו הארה תחלה כשנכללו מתתא לעילא. עכ"ז צריכים עתה ברכה.

אתה וגבור תרין דינין פירוש אתה במ' וגבור בגבורה אתכליל ברחמי פי' גבורה נכללה בחסד.

ומ"ש בההוא סטרא פי' בגבורה הנזכר ומ"ש כולא כחדא מחיה וכו'. פירוש אחר המיתוק עושה פעולות אלו שהזכיר הזוהר וז"ש מחיה מתים וכו'. ופי' כיון שנכללה גבורה ברחמים לכך היא מחיה מתים וסומך נופלים וכו':

ודא איהו ברזא וכו': פי' סומך ע"י שם אכד"טם כמ"ש הרב ז"ל

דשמא דאיקרי אלהים פירוש כמ"ש הרב ז"ל אם דאלהים היא אם דאכד"טם לה"י דאלהים הם כד"ט דאכ"דטם שהם אותיות הקודמו' להם באב"גד: ה"ג לאתעטרא לעילא אלהים חיים ולא כהגהת ד"א. והוא כמ"ש הרב ששם זה הוא בבינה ובשבילו היא נקרא אלהים חיים:

וגרע באתוון פירוש ל' דאלהים נעשית כ' וכן ה' נעשית ד' וכן י' נעשית ט' ונמצא שגרע באתוון. א"נ י"ל שעיקר השם הם כד"ט שהם גי' ג"ל כמ"ש הרב ולכן אמר וגרע באתוון שהיו ה' אותיות אלהים ונעשים ג' שהם כד"ט.

לאחדא בגרייעו פירוש שכתב הרב שאותיות אלהים הם דינים יותר מאותיות אכד"טם שהוא ברחמים: ולכ"א לאחדא בגרייעו ר"ל שרצונו לאחוז בשם שהוא גרייעו לפי שהוא רחמים:

דף רסא:

ה"ג לנטלא מגו אלין אתוון וכו' ור"ל ע"י שתפשנו בשם אכד"טם שהוא רחמים מכחם אנו נוטלים ג"כ שם אלהי"ם אע"פי שהוא דין שכבר נמתק.

וז"ש לנטלא מגו אלין אתוון וכו' ופי' הזוהר הענין היטב ואמר ולסלקא מאלין אתוון בשמא דאלהים:

בחמישאה ורביעאה פי' היכל אהבה שהוא ה' באבות והיכל הזכות שהוא גבורה באתה גבור. ה"ג שארי ואחיד באמצעית' דהוה היכלא שתיתאה ואחיד ברכאן האי ור"ל אתה קדוש הוא בת"ת שהוא היכל הו' היכל הרצון ומ' קבלת ממנו. וז"ש ואחיד ברכאן האי בהאי ירצה האי שהיא מ' בהאי שהוא הת"ת ומ"ש ואתכליל אתה בקדוש פי' מלכות

נכללה בקדושה יתירה ובג"כ אתה בכולהו. ה"ג ולבתר כולא מעילא ומכולהו אבהן וכו' ור"ל שהמלכות מקבלת מבינה ומחג"ת והיינו בא"י וכו'. פי' אתה שהיא מלכות מקבלת מברוך שהיא בינה. ומת"ת שהוא הוי"ה והוא כולל חו"ג:

למנדע במלין דמאריה פירוש בבא"י חונן הדעת

דשמא קדישא עילאה אתעטר ביה פי' שכתב בסידור שהו"יה דבא"י חונן הדעת יכוין אותה בחלוף כו"זו והוא גי' ט"ל דהיינו יו"ד ה"א וא"ו שיושפע לך משם זה חכמה בינה ודעת להבין ד"ת בזכות שתשפיע ט"ל זה למ' ה' אחרונה עכ"ל וז"ש דשמא קדישא עילאה איתעטר ביה שר"ל שם זה שהוא קדיש' עילאה שהיא כו"זו מתעטר בו האדם שמשם באים לו חכמה ובינה ודעת ולכך ישתף עצמו בקדושה הנזכר:

ואלין אתוון אחרנין נפקין מניה פי' כמ"ש ששם זה הוא חלוף ההוי"ה:

הני אתוון אחרנין פירוש שם כוז"ו.

חבורא דהני פירוש מתחברים עם שם הוי"ה.

כחבורא דדכר ונוקבא פי' שהוי"ה בזכר וחילופו בנוקבא

והני קדישין עילאין פירוש הוי"ה ולכך אמר אלין אחרנין וכו' שהם כו"זו.

רזא דחשבנא דאתוון פי' כמ"ש הרב יה"ו דאלפ"ין עולה ט"ל.

דהכא לתתא: פירוש במלכות

אשא במיא וכו' פי' פנימיות חסד וגבורה דרום בצפון וכו' פי' חצוניות חסד וגבורה ועיין בפ' וארא דף כ"ג ע"ב. מזרח במערב. ת"ת במלכות. ועם אשא ומייא הנזכר הם חג"תם שנקשרי' זה בזה. ה"ג אתקשר כולא כחדא. פי' שגם כל הפרצופי' מתקשרי' זה בזה:

הוכלא תליתאה וכו' הוא נוגה שהוא הנצח וברכת רצה היא בנצח דאצילות כמ"ש הרב חבורא דנביאים ומראות פירוש כמ"של דף רנ"ח ע"א שמראה היא בפרקים ראשונים דנ"ה בריאה. ונביאים הם בנ"ה דאצילות. ומתחברים נ"ה דאצילו' בנ"ה דבריאה: השתפ"א הוא חילוף צבאות בא"ת ב"ש:

דא סליק: פי' צבאות: ודא נחית השתפ"א שהחלוף גרוע מצבאות:

דא נביאים פירוש נ"ה דאצילות הנקרא צבאות רזא דברייתי. פי' כמ"ש בדף הנז' שג"כ הברייתות הם בחמוקי ירכין דנ"ה דבריאה:

והא הכא אהדרו ברייתי למתניתין: פי' כשאומר המחזיר שכינתו לציון נכלל הכל ביסוד דנוק' הנק' ציון ושם היא המשנה כמ"ש בדף הנז':

היכלא תניינא: פי' היכל עצם השמים שהוא הוד וברכת מודים היא הוד דאצילו':

דף רסב.

לאתחזאה בחיזו דחלמא בינת החלום להוד דאיתא בפ' ויצא כי שית דרגין דחלמא הם מתחילים מהוד דאצילו' עד גבורה דיצירה ששם גברי"אל הממונה על החלום ומודים הוא בהוד דאצילו' בם במוכן בם הוא חלוף אל: במוכן הוא חלוף אלהים באבג"דהו וכתב הרב שברצה יכוין חלוף אל שהוא בם: ובמודים יכוין במוכן.

דנפקי מנייהו: פי' אלו הב' שמות יוצאים מן אל אלהים: ה"ג דנפקי מנייהו ולתתא רזא דחלמא ולא כד"א ור"ל שהחלום הוא לתתא מהמראה שהוא מחמוקי ירכין ולתתא כמ"ש בדף רנ"ח:

רזא להההוא אתר לאעלא בהו נשמתין: פי' הוד הנז' כמ"של היכלא תניינא לתתא דאיתפקדו ביה נשמתין היכלא תתאה וכו': פי' הוא היכל לבנת הספיר שהוא ברכת שים שלום:

שלום לעילא: פי' ביסוד דזעיר שלום לתתא: פי' ביסוד דנוקבא שגם הוא נק' שלום שלום בפמליא דלעיל' באצילות שלם בפמלייא דלתתא בבי"ע וז"ש ודא איהו בפמלייא דלתתא דאיהו היכלא דלתת'. דהיינו היכל לבנת הספיר דבריאה ודא בחבורא חדא בפמלייא דלעיל' גרסינן ור"ל היכל לבנת הספיר זה דבריאה הוא מתחבר עם אצילות שהיא פמליא דלעילא:

ומהכא נגיד לכל אינון חתאי דלבר: פי' מהיכל זה דבריאה נמשכת הארה ליצירה ולעשייה ולחיילותיהם:

ואישתלם וכו' פי' עילאה הוא זעיר: ותתא מ' וז"ש לאשתלמא שם מלא שכתב הרב שיכוין בב"אי המברך הוי"ה אלהים שהוא חבור ז"ון הנק' הוי"ה אלהים:

הכא אישתלים כולא לעילא ותתא: פי' ע"י התפלה נתקנו אצילות עם בי"ע שהם עילאה ותתא:

רוחא דשמא קדישא וכו' פי' שם השולט לעילא הוא מצפ"ץ חלוף הו"יה בא"ת ב"ש והם. ב' פאות דאריך המשפיעים לי"ג תיקוני דיקנא שהם אל רחום וחנון וכו':

לאיתקדשא באתווי בבי עשרה פי' י"ג מכילן דרחמי אין לאומרם אלא בי'.

בקדושה דיחדאי בצלותא פי' שהתפלה אפילו יחיד רשאי לאומרה. בתר דסיים קאים על רגלוי לכפרא על חובוי. מכאן דקדק הרב ז"ל שצ"ל בכל יום אחר העמידה הוידוי אבל חטאנו וכו' קודם נפילת אפים.

ואפילו חולקא דכולא וכו': פירוש לכל נותנת חלק בין לקדושה בין לס"א וז"ש חולקא אחר' דס"א:

דף רסב:

ה"ג ואי ההוא בר נש תב לסורחני דחובוי ולא כד"א. מחשבה נ"ב י' ורעותא דלבא נ"ב ה' וקלא ו' ומלה דשפוון ה' אחרונה.

כגוונא דאיהו לעילא פי' כשם שלמעלה יש יחוד בין או"א שהם י"ה ובין ז"ון שהם ו"ה. כך ע"י תפלתו שיש בה הנז' שהם מחשבה וכו' הוא עושה יחוד בין א"וא וז"ון ה"ג אלין ד' מקשרין קשרין. לבתר דקשרין קשרין כולא כחד' איתעבידו כולהו רתיכא חדא לאשרא' עלייהו שכינתא כולהו ד' סמכין. ובהגה' ד"א יש בלבול ופי' ד' הנז"ל של אדם שהם מחשבה וכו' מקשרים הקשרים שלמעלה שהם א"וא וז"ון שנק' גם הם כך. לבתר דקשרין וכו' ר"ל אחר שקישר הקשרים הנז' אז. כל הד' של אדם הנז' ביחד נעשו מרכבה אל השכינה.

לאתעטרא בהו פי' השכינה הנז' מתעטרת בהם ונסמכת עליהם כמ"ש ושכינתא איסתמיך עלייהו מחשבה אפיק רעותא רעותא דנפיק מגו מחשבה אפיק קלא ה"ג. ור"ל מחשבה שהוא אבא הוציא הבינה הנק' רעותא. ובינה שיצאה מאבא הוציאה זעיר הנק' רול.

קלא דאשתמע סליק וכו': פי' זעיר הנק' קול הנשמע עולה בסוד מ"ן לא"וא וז"ש סליק לקשרא קשרין מתתא לעילא:

היכלין תתאין בעילאין פי' ז"ון הם היכלין תתאין שעלו בעילאין שהם א"וא:

קלא דאיהו קשיר קשרין וכו' פי' שקול האדם שבעו"הז שמכוין בתפלתו סמיך אלין ד' מחשבה וכו' דהיינו סומך אבא הנק' מחשבה: ובינה הנק' רעותא וז"ון הנק' קלא ומלה.

סמיכו בסיומא דקישור' פי' במלכות נכלל הכל וז"ש אתר דכולא אתקשר ביה כחדא ה"ג וגרמת מיתה לגרמך:

דוד הוה קיומא ונעיץ במקורא דמיין נבעין פי' דוד הוא בחינת המלכות הנק' ג"כ דוד: ונודע כי המ' התכוננותה משני חסדים וב' שלישים המגולים שהם גי' ע' כמ"ש הרב בסוד ע' שנה של דוד וז"ש נעיץ במקורא דמיין נבעין שהם החסדים הנזכרים נמצא שדוד העליון שהיא המלכות יונק מהחסדים וכן דה"עה יונק מהחסדים:

אע"ג דנחית מדרגוי לדרגא תתאה פירוש לחוצה לארץ הנק' דרגא תתאה שהיא בחינת עשייה כנודע. אפ"ה קם בקיומיה ולא עאל לס"א אע"פי שבעשייה שם הם הקליפות:

דף רסג:

שבע שמהן אינון ליה פי' מלבד שנק' נחש עקלתון מלאך המות. עוד יש לו ז' שמות אלו רע טמא וכו' ונע"ג שטן א'. טמא ב' שונא ג' אבן מכשול ד' ערל ה' רע ו' צפוני

ז' עכ"ל ועשה הסדר הזה ממ"ש לקמן בהיכלא תניינא האי איקרי שחת לקבל שמא דאיקרי טמא בגין דהיכלא קדמאה איקרי בור לקביל שמא דאיקרי שטן. ש"מ שטן היא בהיכל ראשון וטמא בהיכל ב' וכן תמצא בכולם שהזכיר בהם שם יצ"הר כמו שסידר הרב בהג"הה:

לקבל ז' דרגין דהיכלין: פירוש ז' שמות אלו הם נגד ז' היכלות דס"א דבסמוך: והם נגד אינון דאיקרי בהו גהינם כי ז' היכלות אלו הם ז' מדורי גיהנם אלא שפירש הענין היטב. כולהו קיימין לסאבא לון לבני נשא מאן דיקריב בהו וכו' פירוש שהממוני' הנזכרי' קיימי לסאבא לכל הקרב אליהם ונמשך אחריהם. כתיב מי גבר יחיה רוצה לפרש פ' זה כדבסמוך מאן איהו בר נש דלא וכו':

תריסר ירכין דרגין קדישין: פירוש י"ב צירופי הוי"ה שבזעיר וי"ב אותיות אד"ני שבמלכות וי"ב בקר כן לס"א יש לה י"ב.

איקרי בור נ"ב הפך יסוד ועטרה דקדושה הנק' באר מים חיים היכל לבנת הספיר לית בה סמך לטב נ"ב הפך הקדושה שיסוד סומך למלכות.

ודומה שמיה פירוש שני דומה הם שהיכל הג' דגיהנם נק' דומה כמ"ש לעיל ומלאך זה הממונה בהיכל זה נק' דומה גם כן. ה"ג והאי איהו שרי לגביה. ובהאי אתר איתדנת נשמתא פירוש בקבר:

דף רסג:

האי רוחא קיימא וסלקא ואשתתף וכו' פירוש רוח הנז' בסמוך שהוא גמגומא משתתף עם ס"מ שהוא עליון על כולם:

ולא כתיב ויבא השטן אלא גם פירוש דאם השטן לבדו שהוא ס"מ הוא מקטרג הו"לל ויבא השטן ומדכתיב גם ר"ל רוח הנק' גם עם השטן. כל אלין מלין דזריק בר נש מידוי אם הוא בכעס וז"ש בסמוך נקיט האי מלה דזריק וכו'.

היכלא תניינא נ"ב מקביל להוד דקדושה היכל עצם השמים עסטירי"א נ"ב גי' ש"ס כמנין ה' פעמים חסד:

על כל אינון דמחבלי אורחייהו נ"ב לנקום נקם על ה' חסדים של יסוד שפגם בהם המוציא שז"ל לאושדא זרעא על ארעא כמו דש מבפנים וזורה מבחוץ: דלאו כאורחא שלא כדרכה אבל אם הוציא זרע בעריות או בבהמה הוא בפתח השני כדלקמן:

דף רסד.

טסקופה נ"ב עם ו' אותיות גי' ר"ע והם גי' כ"ז פ' עשר והם כ"ז אותיות כל א' כלולה מעשר לנקום נקמת היסוד כי המוציא זרע לבטלה נק' רע. ה"ג וחד איקרי קובעת ואלין

תלת טיפין נפלו וכו' ולא כמ"ש בד"א נפקו תרי שלהובין. פירוש ונעשו מהם שני רוחות דחייכן בבני נשא:

דף רסד:

היכלא תליתאה וכו' קשה דאיתא באוצ"ח דרוש הקליפות שהקליפ' הם הפך הקדושה שבקדושה פרצוף העליון הוא הקדוש ביותר והקליפו' להפך שהפרצוף התחתון הוא הטמא ביותר והעליון יש בו קצת טוב עכ"ל: וא"כ היכלות אלו הא' בור שהוא נגד לבנת הספיר והשני נגד הוד דקדושה והג' נגד נצח דקדושה והיה ראוי שהיכל בור שהוא יסוד ומלכות דס"א יהיה אפל וחשוך יותר מפני הטומאה שבו והשני לא יהיה אפל כמוהו ומכ"ש הג'. וכאן אומר היכלא איהו חשוך יתיר על היכלא קדמאה: וכן בהיכל הג' אמר היכלא דא אפיל יתיר מן קדמאי וכן בהיכל הז' אמר לעיל בדף רס"ג ע"א שהוא ארץ תחתית וכן לקמן בדף רס"ח ע"א ובפרשת וילך אמר שארץ תחתית הוא טמא מכולם ושם יורדים אותם שאין חוששים לענות אמן. וצ"ע היכלא תליתאה נ"ב הפך היכל נוגה סוד נצח דקדושה והפך נוגה אופל וחשך הפך אור: ה"ג בחברותא דההוא נחש:

על כל אינון דשמעי נזיפה ממאן דלעי באורייתא ואיתרחצן ביה וכו' הלשון הזה אין לו הבנה ואית דגרסי על כל אינון דשמעי נזיפה על מאן דלעי וכו' ואתרינן ביה: ור"ל הרוחות אלו ממונים על השומעים נזיפה בת"ח ונתרצה הדבר בעיניהם ולא נתקנאו על זה: ה"ג כד חאבו ישראל ונחית מן טורא ה"ג דאתערי בלישנא:

דף רסה.

נחש עקלתון פירוש נוקבא דקליפה: נחש ברית דכורא דקליפה כמש"ל בדף רמ"ד ע"ב. ה"ג כדין כל גופא איתער קשקשוי אלין אינון וכו': דהיינו שמפרש הזוהר מה הם קשקשוי ואמר שהם החיילות שלו.

וכל אינון קשקשין בההוא גלדא וכו' נ"ב הם הכחות שהוא מתלבש בהם שאז פושטם והוא לבדו עולה במדורין נגד ההיכלו' ושם מעורר המדנים:

בגין דאיתפרש מזוגיה דאלמלא וכו' פירוש ראה הקב"ה שאם לא יופרד מבת זוגו יחריבו העולם ח"ו ע"י לה"ר של התחתונים לכך מפרידו מבת זוגו כדי שיהיה קצת תיקון לתחתוני' לשון מההוא קודש. פירוש מלכות היא לשון שיש לה הארה מאבא:

מיין עילאין נ"ב שפע זעיר מה' חסדים מ"ד מעילא

מיין תתאין נ"ב שפע נוקבא מהגבורות מ"ן מתתא עכ"ל והא דקרייה חובא כי נודע שמצות עשה הם בזכר ול"ת במלכות. וזהו ראשונים מצוה שהוא מ"ע שנק' מצוה: ואחרונים שהם ל"ת חובה.

ומזון באמצע נ"ב היינו השפע המתהווה מהזווג אלא במים ראשונים נ"ב שאם אין הזכר משפיע מ"ד אין פעולת מ"ן דנקבה פעולת דאיקרי חובה נ"ב. הפך היכל הזכות סוד הגבורה דקדושה והפך חובה:

דף רסה:

ה"ג ודא הוא הן לחיים וכו' ה"ג וכל דכיין מתדבקין ביה יקרא וקב"ה יתיב אוף הכי אל נ"ב אל תתמה על החפץ על שם אל הנז' כאן המקביל לגבורה. כי זה האל הנז' הוא אל דאלהים דעליה אר"זל ואל זועם בכל יום:

דף רסו.

בהפוכא איהו נ"ב ר"ל שכול בנים הפך בני ומיתה הפך החיים. וקפחת פרנסה הפך מזוני אף ע"פי שהמקביל בקדושה היינו היכל הזכות ולא בזכותא תליין אלא במזצא. לפי דליכא מזלא להם כנודע בסוד עשו אדרת שער לא יש תיקוני שערות לאריך שלהם עכ"ל. ה"ג ובההוא היכלא אחרא קדישא ולא כהגהת ד"א כי כל מה שהגיה בדף זה אין לו מקום כי דברי הזוהר נכוחים למבין וישרים ואפשר שאלו ההגהות היו בגליון מאיזה מגיה והמדפיס הכניסם בכלל: וכן נמצא בזוהר מוגה כדברינו.

ולבתר יקבוהו אוררי יום פי' לגופו:

היכלא חמישאה נ"ב היכל זה נגד היכל אהבה סוד חסד דקדושה.

רזא דערלה נ"ב הפך המילה שהיא בסוד החסד:

איקרי איבה נ"ב הפך היכל אהבה

ואיהו שוד ושבר נ"ב הפך השדים והדדים שבחסד שודד שני פעמים שוד. ה"ג כדין אלין תרין רוחין מתבסמין לשאר עמין. הה"ד שמוני גרסינן:

דף רסו:

את קיימא לברייהו נ"ב כי הם מעכבים גלוי החסד בפום אמה

דלא עביד תולדין ואיבין לעלמין נ"ב הפך הקדושה כי החסד גורם הזווג אבל בכאן אל אחר אסתרס.

לאו איהו עפרא קדישא וכו' פי' כמו המ' שנקרא עפר.

והאי איהו כליל במי המרים המאררים נ"ב הפך מימי החסד הזכים ובהירים.

והאי עפר איהו מההוא אתר דאיקרי קרקע פי' שהוא מהבירורים שנפלו בבריאה שנק' קרקע המשכן כמ"ש באוצ"ח שמשכן היא מ' דאצילות וקרקע המשכן היא בריאה ושם נפלו כלי המלכים והאי עפר מההוא קרקע איהו נ"ב הנה שייכות עפר למים כי המ' היא בת אברהם אבינו בכל שמה.

מיין דכיין עילאין נ"ב סוד מימי החסד
ואע"ג דהא אוקימנ' מים ראשונים מצוה הכי איקרון וכו' פי' אע"פי שלעיל בסוף היכל ג' דס"א אמרנו שמים ראשונים הם מ"ד ומים אחרונים הם מ"ן עכ"ז פשט הענין מים ראשונים הם בקדושה ומים אחרונים הם דס"א וז"ש והא אוקימנא על תרין סטרין אלין דא סטרא דקדושה דאיקרי מצוה. ודא ס"א איקרי חובה.
חולקא נטל פי' חלק ס"מ הם מים אחרונים
היכלא שתיתאה נ"ב היכל זה נגד ת"ת דקדושה שגורם זווג הקדוש והוא היכל הרצון שעולה למעלה מכל הזווגים בסוד ת"ת על חו"ג עכ"ל. ור"ל שהיכל הרצון הוא למעלה מהיכל אהבה וזכות שהם חו"ג ברזא דמהימנות' ד' סטרין נ"ב חג"תם נשיקות שונא נ"ב הפך הנשיקין שבהיכל הרצון דקדושה וישק יעקב לרחל:
מהאי עלמא ומעלמא דאתי נ"ב כי הת"ת מבריח בין ב' הקצוות מקצה השמים ממעל בינה ומקצה הארץ מתחת מ' והם עו"הז ועו"הב:

דף רסז.

בקשוטוי דספירו נ"ב ת"ת
תליין כל תאובתין דעלמא נ"ב בסוד הקדושה נק' עץ חיים תאוה באה וז"ש תיאובתין דעלמ'
וכל אינון עינוגין נ"ב בסוד עונג נמשך מכתר עליון לת"ת
דאיהו שתיתאי נ"ב ת"ת ששי ממטה למעלה עכ"ל ור"ל שהיכל הרצון שהוא ת"ת הוא ששי ממטה למעלה ואצל כל פנה תארוב כד נטיל נשמתא כתב בספר אור ישראל וז"ל כתב הרב כי העיקר בהריגה הם כחות הטומאה זכרים והנקבה כלולה עמהם. והעיקר בפיתיו הם הנקבות והזכרים כלולים עמהם. ובזה מתורץ מאמרי הזוהר פעם אומר שהנקבה ליל"ית הורגת ופעם אומר כי הזכר הורג והנקבה מפתה. והכל אמת עכ"ל:
וירוקין אנפוי נ"ב בקדושה נק' ת"ת קו ירוק הכי גרסינן לגו דהאי היכלא ולא כהגהה. כל אינון דאחזיו כדיבין נ"ב הפך ת"ת דקדושה הנק' אמת: והפך ת"ת הנקרא חולם חלום אמת:

דף רסז:

כדין אנת עמיה דההוא בר נש וכו' פירוש שמניח פלונית עם האדם להזיקו.
איתער ההוא רוחא דחיזו בישא בהדה דליל"ית פי' מתעורר אותו הרוח הנז' דעאל בנוקבא דלתתא וסליק מתמן לליל"ית כמ"ש הזוהר לעיל ובכל ר"ח מתעורר אותו הרוח עם ליל"ית כדי להזיק האדם.

ההוא חיזו דמראה נ"ב הפך הת"ת הנקרא מראה בסוד במראה אליו אתודע זבחי שלמים עלי נ"ב הפך הת"ת הנקרא שלם המכריע בין חו"ג בסוד השלם ממש שלמים מתרין סטרין נ"ב מחסד וגבורה:

מאן איהו מקטרגא אלא ההוא וכו' פי' מי היא המקטרג אינו אלא יצ"הר. ועתה היא בשלם עם הימין הנמתק וז"ש דישתכח בשלמא בימינא. וע"ד זבחי שלמים עלי צ"ל עלי דייקא כמ"ש בדרך אמת וזהו החילוק שבין פירוש ראשון לד"א שלפי' ראשון השטן אומר זבחי שלמים עלי ר"ל עיקר זבח שלמים בשבילי שלא אקטרג על העול' אבל לפי ד"א אומר לו זבחי שלמים עלי ר"ל אני בשלום עמך ולא אקטרג עליך: ומ"ש עד כאן אנת רבייא ר"ל פחות מי"ג שנים. ומ"ש כד תהי סיב פי בתמיה. דלא שרייא הכא בגווך ולא איהו זמכא. כמ"ש שהוא פחות מי"ג שנה לכך משטהו השטן ואומר לו שיצ"הט אינו בא לכל אדם הפך האמת: צרור הכסף לקח בידו לסלקא לעילא ולאתעכבא תמן. ולא יתענגא ה"ג. ומלת ולאתענגא קאי על האדם שכיון שעולה השטן למעלה ומניחו למלאת תאותו אזי מתענג. ונראה דדריש כסף מלשון כיסופין שהוא לשון עונג. ואומר צרור הכוסף והתענוג לקח בידו. כי השטן למעלה והניחו בידו. ליום הדין יבוא להנקם ממנו כדמפרש.

היכלא שביעאה נ"ב מעץ חיים שער הקליפות פ"ב היכל זה נראה משם שהוא סוד זלפה שפחת לאה בחינ' לאה וירדה במקום רחל כי אין לה אחיזה למעלה נמצא כי ראשה במקום עקבי לאה הקדושה שהם סוד ענבים ויין חמר. ונק' כאן יין המשכר ולכן זכר הזוהר כאן סחיטת ענבים.

כל אינון נשמתן מסאבין נ"ב כי בחינת הנשמה מבינה ולכן בכאן נגד לאה סוד בינה:

דף רסח.

דאיקרי צפוני נ"ב נגדי ומקביל לבינה הנקרא וצפונך תמלא בטנם מצפון זהב יאתה דאיקרי ארץ תחתית נ"ב הפך ארץ החיים נקודה חדא דקיימא לגו בגו. כמו שבהיכל ק"ק דקדושה מלכות דאצילות גנוזה שם כך היכל זה שהוא ז' גנוזה בו מלכות דס"א.

זיקין נציצין פירוש הם הבירורים שבתוך הס"א והם רפ"ח ניצוצין שהם ד' ע"ב כמ"ש הרב.

דנפקי מגו תהומא רבא ואיהו האי היכלא כתב הרב בינה דבריאה דקליפה נק' נוקבא דתהומא רבא ובהיכל זה הוא כח"בד דקליפה נמצא שבינה היא שם ולכך נק' תהומא רבא.

ואיקרי נסירא נ"ב הנה לעיל אמר הרב שכאן נרמזו הרפ"ח ורפ"ח וש"ך הכל אחד כנודע והנה נסירא גי" שכ"א והוא ש"ך ניצוצין וא' יתירה בסוד כל המוסיף גורע. והנה ש"ך ניצוצין שורשם בבינה בסוד שכ"ה עכ"ל. ומ"ש שכאן נרמז רפ"ח ר"ל כמ"ש לעיל זיקין ניצוצין וכו' והם הר"פח שבתוך הס"א.

דאיהו אשא ותלגא נ"ב כי השלג בסוד בינה יומא דתלגא ג' אלפי"ן דאהי"ה ד' פתחין נראה לפי שיש בו כחב"ד דקליפה כמו היכל ק"ק דקדושה לכך יש בו ד' פתחין. שית פתחין לפי שהוא מקביל להיכל ק"ק דקדושה שכולל היכלות שתחתיו כמ"ש הרב ולכן גם בהיכל זה יש בו שית פתחין.

מתקני למלכי שאר עמין נ"ב והסוד כי מלך נק' בינה בסוד המלך המשפט עכ"ל ונל"עד שצ"ל המלך הקדוש. כי כתב הרב שהמלך המשפט הוא ברחל והמלך הקדוש הוא בלאה שהיא בחינת בינה. ה"ג או דחיקו לון:

דף רסח:

עפר איהו ולא חומר פי' עפר היא מ' כנודע לכך נק' עפר ולא חומר.

וייתוב לעפרא פירוש שיחזור לשורשו למלכות הנק' עפר. ה"ג לבתר דחטא איתעביד מזונא לנחש. ובג"כ כתיב עפר. פירוש בפ' ועפר תאכל וכו'. ומדלא כתיב אדמה או חומר אלא עפר ש"מ שעל האדם מדבר שנק' עפר לפי שהוא ממ' הנק' עפר.

סטרא דרכיב עליה פי' על הנחש שהוא פלונית והרוכב הוא ס"מ. חשך דאיהו אפילה פירוש חשך שהוא דכורא דס"א מחובר עם נוקבא דס"א הנק' אפילה לכך אמר חשך דאיהו אפילה.

יומא חד הוה יתיב ר"א זה המאמר הובא בפ' נח דף ס"ד ע"ב ושם ביארנוהו ע"פ הגהות הר"חו ז"ל אבל תיקון הלשון הוא כך. ה"ג מטולא על חד תרין. ובדף רס"ט ה"ג האי נהירו וכו'. הכי גרסינן ואתעביד ט' היכלין והיכלין לאו אינון נהורין ולאו אינון רוחין ולאו אינון נשמתין ולא אית מאן דקיימא בהו. ה"ג וברזא דקרבנא כד סליק כלא איתקשר דא בדא: ה"ג כדין קיימו כולהו בסליקו. הכי גרסינן מחשבה עילאה דלא אתידע איקרי א"ס דמניה וכו':

דף רסט.

ה"ג ויכס הענן את אהל מועד דהא כד חפא עננא וכד' רוח מסאבא איסתלק פירוש שנחלש כחו ונשבר ע"י המשכן שעשו ישראל אבל לא נסתלק לגמרי שהרי כבר עשו העגל ובביאת המשיח דמטו רגלין ברגלין ובלע המות לנצח ותתעלה הקדושה אז ישראל ישכון לבטח:

כרך ג

דף ב.

וידעין גו אתוון עילאין פי' אותיות גדולות שהם בבינה וגו' אתוון תתאין. פי' אותיות קטנות שהם במ' כמ"ש הזוהר בפ' תרומה: דחיוון עילאין קדישין. פי' י"ב מלאכים הנושאים הכסא. וז"ש וכולהו חיון וכו' ופרחין גו אוירא דנחתא דהיינו ליסוד דנוקבא הנקרא אוירא:

מגו אוירא עילאה דקיק דלא ידיע פי' יסוד דאימא שכל היסודות נק' אוירא. וכתב הרב זלה"ה בליקוטים שג' אהי"ה שהם בנה"י דאימא באים ליסוד דמ' והם גי' חותם ולכן יסוד דנוקבא נקרא חותם עכ"ל וז"ש גו אוירא דנחתא מגו אוירא וכו'. אתוון רברבן פי' שהם ביסוד הבינה. ואתוון דקיקין שהם ביסוד דמ' וכדמפרש הזוהר: דא את ו' פי' שכתב הרב בליקוטים שכוונת רחב שיביאו לה נשמה מת"ת הנקרא אמת. ולא מקליפת נוגה כמו הגרים שנשמתם מקליפת נוגה ועיין מ"ש בפ' ויחי דף רמ"א ע"ב: אות משמא קדישא פי' ששם הוי"ה כולל כל הה' פרצופים קוצו של יו"ד באריך וד' אותיות באו"א וזו"ן ולכך אמר ישעיה ע"ה לאחז שאל לך אות מעם ה' אלהיך דהיינו אות א' משם הויה. העמק שאלה שהיא ה' אחרונה שבשם. או הגבה למעלה היינו יו"ד שהיא אבא:

ומשכנא קאים על דא פי' משכן שהוא רומז למט"ט קאים על הוי"ה. א"נ משכן שבעוה"ז קאים על הוי"ה זו:

דף ב:

תרי ענני הוו חד דעאל ביה משה נ"ב סוד ענן מ' וחד דשארי על משכנא נ"ב בינה עכ"ל ור"ל שענן שהיה בהר שנכנס בו משה היה ענן שלמ'. וענן שהיה במשכן דכתיב ביה ולא יכול משה לבוא וכו' הוא ענן הבינה:

מִלָּא לא כתיב אלא מלא פי' דאי כפשטיה דקרא שכבוד ה' שהוא מ' מלא למשכן א"כ מִלָּא מבעי ליה ומדכתיב מלא ש"מ שכבוד ה. שהיא מ' נשלמה ונתמלאת מן הבינה ואח"כ באה למשכן שבעוה"ז וז"ש דהוה שלים לעילא ותתא עם משכנא דלתתא ונע"ג לעילא בינה וע"ג ותתאי מ' והיינו כמ"ש שמ' שהיא תתא נשלמה ונתמלאת מהבינה הנקראת לעילא ואח"כ באה למשכן שבעוה"ז:

תיקונא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא פי' הארת הבינה שירדה למ' ומשם נתקנה:

ארבע סטרין אתגניזו נ"ב פי' בהיכל הרצון: מאינון ד' משריין כולא עד דאתתקנו פי' תיקון הראשון מאותם ד' מחנות כולם אחר שנתקנו הוא צדקיא"ל וז"ש רישא לסטר

ימינא צדקיא"ל. ועמיה הוו מתתקנן וכו'. פי' עמיה דצדקיא"ל: על ארבע תלת פי' ד"פ שלשה שהם י"ב. ולא ידענו למה לא הזכיר הזוהר שם הממונה הזה כמו שהזכיר שם הממונים דלקמן:

ארבע לתתא פי' ארבע תלת דלעיל הם לתתא ומ"ש בגין דכל וכו' פי' דקשה ליה למה לא הזכיר שם הארבע כמו שם מיכא"ל ורזיא"ל. ותירץ שד' שהם לתתא משתנה שמם ולכך לא הזכיר שמם אבל רזיא"ל ומיכא"ל שאין שמם משתנה לכך הזכירם: והוא א' זעירא נ"ב כי צדק היא המ' ולכך נקרא צדקיא"ל וא' זעירא: לגו מנייהו רזיא"ל. כלל הדברים כדי שיובן הענין הוא שמיכא"ל יש תחתיו ד' מלאכים סי' צדי"ק צדקיא"ל רזיא"ל יופיא"ל קדומיא"ל וכל אחד יש לו ממונה תחתיו הממונה על י"ב מלאכים: והוא את ר' נ"ב היא ר' של רזיא"ל: והיא אתק' נ"ב ק' של קדומיא"ל: חד דחפי לאת א' פי' ר' חופה לאת א' הסמוכה לה ומ"ש וחד דחפייא על י' ר"ל ק' חפייא על י' הסמוכה לה וכמ"ש לקמן. דאיהו לבתר פי' היו"ד הוא אחר הק' כשנתחיל מאל"ף דויקרא למפרע. ואיהי את יו"ד נ"ב. פירוש יו"ד דיופיא"ל וצ"ע מפני מה לא היה אות יו"ד ע"ג משריין דחכימיא"ל שהוא תחת יד יופיא"ל ולא אות דקדומיא"ל עם היות כי זה סדרסמתתא עכ"ל:

דף ג.

אות ק' כדקאמרן נ"ב קדומיא"ל: חפייא על האי את י' נ"ב יופיא"ל:

ר' חפייא נ"ב רזיא"ל עלא' נ"ב צדקיא"ל עכ"ל. ולפי זה הגדול חופה על הקטן לשומרו לפי שהם מתחילים ממטה למעלה. צדקיא"ל הוא הקטן. והגדול לפנים ממנו הוא רזיאל וכן האחרים כמ"ש הזוהר לגו מניה רזיא"ל וכו' לגו מניה יופיא"ל הרי בהדיא שהם עולים ממטה למעלה ולכך ר' חופה על א' שהוא רזיא"ל על צדקיא"ל וכן ק' קדומיא"ל חופה על י' שהוא יופי"אל שהגדול חופה על הקטן:

לגו לגו באתר דאיקרי קדש פירוש בתוך פנימיות המ' הנק' קדש. ואיהו את ו' פי' שהארת הזעיר הנק' ו' בתוך המ': מגו אתר דאיקרי קדש. נ"ב מ' דאצילות: את א' ירא לאעלא בגו טמירא וכו' ר"ל את א' שהיא בחי' צדקי' אל יראה להכנס בתוך פנימיות המ': ויהב דוכתא לאת א' פי' ו' נתן מקום לא' כדי להתחיל ראשונה בתיבת אוקיר וכדמפרש: לגו ו' דבתריה פי' כשנתחיל מתתא באותיות ויקרא ו' היא אחר א':

וסי' צאו שלשתכם וכו' פי' הרי שהיו בשלשתם אבל בשעת הדיבור לא דיבר אלא עם אהרן ומרים כדי שלא ישמע מר"עה שבחו: לתרעא דמשכנא נ"ב כי המשכן בריאה ושם משכן השכינה ומאירים תוך המשכן והמלאכים שיש שם ימיניים כהנים ושמאליים לויים ופתח המשכן סוד פתח היסוד והשוערים שומרים הגבורות שלא יצאו:

דף ג:

והיא את ד' נלע"ד שד' זו מתחלפת בש"ין לפי שהיא שי"ן דמשה: בההוא את ר' דקאמרן ק' דבסמוך קרי לה ד' והכא קרי לה ר' ולקמן חזר וקראה ד' שאמר ואינון ד"ה באלין אחרנין דלסטר ימינא. פי' באותיות ויקרא שהם של מיכ"אל כמ"ש הזוהר. ועם אותיות אל משה שתחת יד גברי"אל הם ויקרא אל משה. ה"ג בתר דאיהו אכל היאך יזמין לאחראה: המשכן סתם נ"ב סוד פרצוף הנוקבא שנשלמה עתה מן פגם העגל. דא ג"ע דלעילא. פי' שנזדווג זעיר עם לאה. ועכשו מספר לרחל באתי לגני גני גי' ס"ג הוא יסוד לאה: דא כ"י נ"ב רחל: זווגין בכולא נ"ב בלאה ורחל:

בההוא ג"ע פי' לאה: משקיו דנחלא נ"ב מיסוד הבינה: ואתקשרו כל חד בחבריה הה"ד אריתי מורי וכו'. פי' שנקשר חסד עם נצח שהם מורי ובשמי וכן גבורה עם הוד והם יערי עם דבשי. ונקשר ת"ת עם יסוד והם ייני עם חלבי כמו שכתב הרב ז"ל:

דף ד.

ממבועא דנחלא פי' יסוד הבינה:

כל אינון דלתתא פי' בי"ע ובזה תתרצה קושיא דלעיל בתר דאיהו אכל היאך יזמין לאחרא: דכיון שהכתוב מדבר על ו"ק דזעיר מוכרח שיקבלו הם הארה ויאכלו מיסוד הבינה ואח"כ בי"ע. ולכ"א אכלו ריעים אחר אכלתי יערי:

כולהו ענפין פי' ו"ק דזעיר: כד אלין אתברכו לעילא נ"ב א"וא: ר"ל שגם ו"ק דזעיר אי אפשר לקבל מזון וברכה אלא עד שגם א"וא מתברכים גם הם מאריך:

כדין כולהו עלמין וכו' פי' בי"ע ומתברכן לעילא. פי' א"וא דאצילות גם הם מתברכים: ד"א באתי לגני וכו' ר' יצחק אמר לא אזדווג וכו' כפי פי' זה זעיר אומר לרחל באתי לגני שהוא יסוד דאימא כי גנ"י גי' ס"ג. דהיינו אחר שקיבלתי הארה מיסוד דאימא אח"כ אחותי כלה ירצה אח"כ יהיה הזווג. וז"ש לא אזדווג קב"ה בכנסת ישראל וכו' משקיו דאילנא. ונ"ב יסוד הבינה. מארי דיבבא. פי' ביצירה ויללה בעשיי' כמ"ש הרב ז"ל בכ"מ. ור' יהוד' פליג את"ק שמפרש אכלו ריעים וכו' היינו בי"ע והוא מפרש אכלו ריעים היינו מארי דיבבא ויללה. שמתבסמים מהדינים שבהם: ה"ג בשעתא דמלכא אתחדי וע"ד מלכא אתחדי וחדי למטרוניתא: אלין אינון שית. פי' ר' אבא פליג ומפרש סברא ג' בפ' אכלו ריעים דקאי על ו"ק הנז' ברישא דקרא ומפרש בסיפא סדר קבלתם. ואמר אכלו ריעים דהיינו שמקבלים מאכילה עליונה של או"א שתו ושכרו דודים היינו שמקבלים מיין של הבינה. והפסוק ר"ל כי ו"ק הנקרא ריעים ודודים מקבלים מאכילה ושתיה עליונה וז"ש מההוא יין דרוי לכולא. ונ"ב יין המשומר בענביו יסוד הבינה:

כל אינון דלתתא פי' בי"ע כסברת ת"ק דלעיל שאמר כל אינון דלתתא:
מאן אינון לעילא ומאן וכו' פי' שיש לפ' מ"ש ר"ש אכלו ריעים לעילא הם או"א ודודים הם זו"ן. או יש לפרש אכלו ריעים לעילא הם זו"ן ודודים לתתא הם בי"ע לכן שאל ר"א וכו': אוקים האי קרא בקרבנין. פי' הפך ת"ק דלעיל שאמר ת"ח בשעתא דנחתא כ"י וכו' קב"ה אמר ליה להאי קרא: ר"א אוקים האי קרא וכו'. פי' מסייע לת"ק דלעיל:

דף ד:
אליך אינון נטיען וכו' פי' ו"ק דזעיר שעקרם א"ס מאבא ושתלם באימא כמ"ש בפ' בראשית. וכפל ארץ קדישא וכו'. פי' ארץ קדישא מצד קבלתה מאבא הנקרא קדש כך המלכות נקרא קדש תתאה. ארץ עילאה מצד קבלתה מאימא הנקרא עילאה ומ"ש ארץ ודאי. פי' שכתב הרב שאהי"ה דאלפי"ן גי' ארץ ומצד אהי"ה דאלפי"ן שבאימא נקרא המ' ארץ וז"ש ארץ ודאי: דא ארץ דלתתא. פי' א"י ובזה מתורץ הכפל דמ"ש ברישא הנצנים נראו בארץ היינו ו"ק נראו במ'. עת הזמיר הגיע שהגיע עת כריתת ממשלת ע' שרים והיינו כשהוקם המשכן. ומ"ש בסיפא וקול התור בא להשמיענו כשנכנסו לארץ ובנה שע"ה בהמ"ק נתגלית הארת זעיר ביתר שאת יותר מבראשונ' עד שהגיעה לארץ ישראל התחתונה:
אתעטר קב"ה בעטרוי פי' זעיר קבל מוחין מאימא: דא תורה שבע"פ. פי' ספרא דאגדתא פלי"ג עם רשב"י וס"ל קול התור היא המ': ה"ג כד"א ויקר ויקרא דא שלימו: ואנא אוקימנא כמה דאתמר והכי הוא ור"ל כמו שיש הפרש בין ויקרא לויקר כן יש הפרש בין תור ובין תורה. ומ"ש ואנא אוקימנא וכו' ר"ל אנא ס"ל הפך זה ולעולם וקול התור היינו זעיר כמ"ש לעיל:
כלת משה חסר ו' פי' והיא בחו"לם לבד ומפרש למה היא חסרה ואמר כלת משה ודאי דהיינו השכינה היא כלת מר"עה ומ"ש אבל רזא דמלה וכו' ר"ל כלת משה היא כלת זעיר הנק' משה: אשלים מהימנותא בארעא. פי' שע"י ישראל נתגלית אמונתו ית' בעולם. וישראל שלימו דשמא קדישא אינון. פי' שע"י מעשיהם הטובים גורמים ייחוד בין ז"ון ונודע שי"הו הוא זעיר וה' אחרונה היא מ' נמצא שעל ידם נשלם שם הוי"ה וז"ש בסמוך דא סליק ודא נחית ישראל לעילא סליק וכו': אשתאר, כביכול שמא קדישא בלא שלימו והיינו כמ"ש שהמ' שהיא ה' אחרונה של שם נפרדה מזעיר שהוא יה"ו ונמצא שם הוי"ה ח"ו לא שלים:

דף ה.

קרבן מאינון כתרין קדישין וכו' פי' לקמן דף ח' ע"א אמר קרבן דקריב עלמא עילאה בעלמא תתאה וכולא חד. ונודע שנ"ן פשוטה היא בבינה כמ"ש בשם הרב ז"ל בפ' פקודי דף רנ"ד ע"ב וכן ז"ן הם נו"ן פשוטה כמ"ש הרב ז"ל נמצא שהנ"ן של קרבן היא לרמוז שבינה הנק' נו"ן פשוטה ואבא כלול עמה בסוד נה"י דאבא תוך נה"י דאימא מתקשרים עם זו"ן להביא להם מוחין. וז"ש מאינון כתרין קדישין שהם או"א וזו"ן דמתקרבין כולהו כחדא ומתקשרן דא בדא עד דאתעבידו כולהו חד ביחודא שלים דהיינו שאו"א בתוך זו"ן ועשו ייחוד אחד. ומ"ש לתקנא שמא קדישא כדקא יאות. ר"ל תכלית היחוד הזה שאנו עושים הוא לתקן זעיר שהוא שם הוי"ה ולהביא לו מוחין מאו"א. וז"ש קרבן דאינון כתרין קדישין לה' הוא. לאתקנא שמא קדישא וכו':

ושמא קדישא אתעטר בעטרוי פי' שבאים לו מוחין מאו"א: זבחי אלהים כתיב בסבא דמשפטים תירץ תירוץ אחר זולת זה:

למיקם על מדבחא ברוח נשברה פי' רוח נשברה דקרא דרשינן ליה להכא ולהכא. דהיינו רוח האדם תהא נשברת. ובזה ההוא רוחא תקיפא תהא תבירא דהיינו תוקף הדינים יומתקו עי"ז:

לאפוקי אדה"ר וכו' פי' לרמוז שאדה"ר גם הוא הקריב קרבן לכך אמר מכם לומר שכבר היה אדם שלא היה מכם אלא יציר כפיו ית' וגם הוא הקריב קרבן וז"ש לאפוקי אדם אחרא דלא הוה מכם:

אלהינו מאי בעי הכא פי' שאלהינו הוא בבינה והכא הכתוב מדבר במ'. ותירץ האי עיר דחלא אלהינו. שר"ל האי דכתיב אלהינו לפי שצריכים אנו ליירא ממנה:

מאי משמע פי' מאי קמ"ל קרא בהאי דאמר גדול ה' ומהולל מאד. דהיינו אימתי איקרי גדול עם עיר אלהינו ותירץ אשתמע דמלכא וכו' שר"ל השמיענו הכתוב טובא דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולאו הוא גדול וכו'. אבל אין לפרש מאי משמע ר"ל מהיכן למדנו זה דא"כ מה זו שאלה שהרי מן הכתוב למדנו זה גדול ה' וכו'. ועוד מה תירץ. ועיין בדף ח' ע"א ותבין:

תושבחתא דא בשני פי' שיום שני הוא בחי' נוקבא. ויום ראשון הוא בחי' דכורא לפי שזעיר נבנה מהחסדים שהם יום א' והמ' מהגבורות שהם יום שני:

בגין דזמינין לאתפרשא פי' להנסר וכל זמן שלא ננסרו כאלו אין כאן נקבה ויקרא זעיר לבדו וז"ש הזוהר רזא דמלה לא טוב היות אדם לבדו. ועיין בפ' תזריע דף מ"ד ע"א שאמר כן ר' אבא בעצמו בהדיא:

דא קב"ה ודא צדיק פי' כאלו אמר נוף יפה בסוד ויהי יוסף יפה תואר:
אלין אינון נ"ה פי' נ"ה דזעיר שמהם מקבלת המ' הטיפה ע"י יסוד דזעיר ושיעור הכתוב אלהים שהיא המ' בכח ארמנותיה שהם הנ"ה דזעיר נשגבת ונגדלת:

דף ה:

אלין כל כתרי מלכא בכללא חדא פי' י"ס דזעיר עם י"ס דנוקבא נתקשרו יחד כדי להזדווג: ולאתר אחרא מלין אלין סלקין. פי' בפ' ויגש ביאר אלו הפסוקים באריכות שכתב שם כשמזדווגים זו"ן שהם המלכים. אזי עברו יחדיו. דהיינו שמוחלים עונות בני אדם ע"ש:
לאפוקי מאן דלא אתנסיב פי' הכהן המקריב קרבן אם הוא בחור אינו משמש:
אע"ג דאוקמוה לנדב ואביהוא פי' שרבותינו נחלקו למה מתו וכל אחד נותן טעם לדבר:
הכי הוא ודאי פי' שכולם אמת אבל טעם העיקרי הוא זה שמפרש. אבל קטרת עילאה וכו':
ואי תימא ותצא אש וכו' פי' אמאי המ' הרגה אותם. ותירץ לבר נש וכו':
מן הבהמה כלל פי' אלו כתיב מן הבהמה ולא כתיב מן הבקר ומן הצאן שהוא פרט הוה אמינא אפי' בהמה טמאה תהיה ראויה לקרבן כמו החלב שע"פ שאסור באכילה מקריבין אותו לגבוה. לכך חזר ופרט מן הבקר ומן הצאן לומר דדוקא אלו שהם טהורים וז"ש לבתר אלין דכשרין למיכל דוקא כמושפירש הכתוב:
ולאתר אחרא אסתלקו כמ"ש הרבזלה"ה שבהמות טהורות ונפש הבהמיות דישראל הם מקליפת נוגה ובהמות טמאות ונפש דאו"ה הם מג' קליפות האחרות. ונודע שאין בירור אלא בקליפת נוגה שיש בה טו"ר וז"ש ולאתר אחרא וכו'. א"נ י"ל מן הבהמה כלל פי' אלו כתיב מן הבהמה לחוד הוה אמינא אפילו חיה שהוא בכלל בהמה ראויה לקרבן. לכך פרט מן הבקר וכו' ומיעט חיה וז"ש לבתר בין אלין דכשראן וכו' ירצה לאחר שפירט הכתוב בקר וצאן. א"כ בין אלין דכשראן למיכל כגון חיה. בין דלא כשרין למיכל שהם הטמאות אסור לקרבא ומ"ש ולאתר אחרא הוא כמ"ש בפי' הא':
מחשבה דקב"ה פי' אבא. אתפשטו ארחין ושבילין פי' ל"ב נתיבות חכמה:
לאשתכחא שמא קדישא וכו' פי' זעיר: שקיו דגנתא דעדן נ"ב אימא: קיימין עילאין ותתאין. פי' פרצופי האצילות ופרצופי בי"ע כולם קיימין ע"י הארות אבא: תורה שבכתב ותורה שבע"פ נ"ב זו"ן והם ו"ד דיו"ד:

דף ו.

מן הבקר ולא בקר פי' מקצת בקר ראוי לקרבן עולה לאפוקי נקבה כמ"ש זכר תמים: רבי יצחק אמר לא פליג אר' חייא אלא מפרש הענין היטב: מאן דקאים על הלב נ"ב הלב נוקבא והזכר עליה:

אי הכי באתר דמחשבה עילאה וכו' פי' כיון שהעולה היא רומזת למחשבה שהוא אבא. א"כ היה ראוי להקריב דבר שרומז לאבא שהוא מחשבה ואמאי מקריבין מן הבקר שהוא רומז ליסוד:

וסיומא דההוא מחשבה אתר דאיקרי בקר פי' יסוד דזעיר שבו נסתיים היסוד דאבא כמ"ש הרב זלה"ה שיסוד דאבא מסתיים ביסוד דזעיר:

ה"ג ועל דא להההוא אתר דמחשבה וכו' ור"ל כיון שאבא שהוא מחשבה נעלם וסיומא דיליה הוא ביסוד לכך אנו מקריבין עולה מן הבקר שהוא רומז ליסוד ומחשבה שמחשבין על הקרבן ההיא מחשבה עולה לאבא והקרבן עצמו שהוא סיום עובדא עולה ליסוד שהוא סיומא דמחשבה:

בתולה דאתברכא מן שבע פי' מ' מתברכת מז"ק דזעיר: והאי דקאמר כולהו חברייא וכו'. פי' שרז"ל אמרו דפסקינן לקרא. וה"ק נפלה לא תוסיף אלא קום בתולת ישראל. ולכך הק' ר"י כיון שהכתוב אומר שא קינה וכו' א"כ פי' זה אין מתיישב:

והא הוה קשיא לי פי' ר' אחא אמר לר' יהודה שקושיא זו כבר הקשיתי אותה אני. והלכתי לרשב"י ואמר לי מחיזו דאנפך וכו': נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב. ולפ"ז שפיר קאמר שא קינה על שלא תוסיף קום מאליה:

דף ו:

ותבא בת שבע מ' אל המלך החדרה שנכנסה אצל זעיר כדי להזדווג עמו:

לפייסא לך פי' מהגלות שסבלה השכינה עם ישראל:

לאקמא לך פי' בסוד הקמת פרצופה כמ"ש הזוהר לעיל הוקם המשכן סתם:

לאשלמא לך בכולא פי' מהמוחין דאו"א:

לאעלא לך להיכליה פי' כדי להזדווג כמ"ש הזוהר: כמד"א וארשתיך לי באמונה. פי' הזעיר אומר למ' וארשתיך לי באמונה. ודריש באמונה כמו ותקעתיו יתד במקום נאמן דהיינו זווגא דלא פסיק וז"ש זווגא דעלמין כמ"ש וכו': אנפי שכינתא עיין פירושו בפ' תרומה דף קס"ג:

קול חד השופר תרי פי' זעיר שיצא מן הבינה הנק' שופר:

ומאן דדייק פי' כמ"ש קול הוא זעיר ושופר היא בינה והאי דקאמר ומאן דדייק אע"פי שהוא הפי' הראשון: מ"מ כיון שרצה ר' אבא לומר ומאן דדייק בסיפא. נקט נמי ברישא מאן דדייק.

קול דאיקרי שופר פי' בינה שנק' קול גדול ונק' שופר.

אורייתא מהכא נפקא פי' זעיר יצא מהבינה. כד"א כל הנחלים הולכים אל הים. וא"כ לפ"ז פי' הכתוב כך הוא ויהי קול השופר דהיינו לכל חד כדאית ליה הולך אל המ': כלי מחזיק. פי' מ"ש וחזק מאד מלשון כלי מחזיק וכו': ארבעים סאה נ"ב והלוחות משקלם מ' סאה ם סתומה שאז היו מכח הבינה הנק' ם כמד"א מעשה אלהים המה:

וחזק מאד דלית לך וכו' פי' הוא כמו ד"א:

דף ז.

בההוא קול דאחידביה משה פי' זעיר: דכתיב וידבר אלהים. פי' אלמא שהמ' הנק' אלהים היתה מדברת וכמ"ש הזוהר בפ' וארא דף כ"ה. והכא כתיב משה ידבר: בגין דלא אשתכח מלה באורייתא מפומא דמשה בלחודוי פי' שתחלה וידבר אלהים שהיא המ'. ואחר שאמרו לו ישראל דבר אתה עמנו. אזי משה ידבר. ובשביל שלא יהיה נראה שהתורה נאמרה מפי משה לבדו לכך והאלהים שהיא מ' יעננו בקול שהוא זעיר שהיה מתחבר קול זעיר עם הקול של מרע"ה. הללו מפי הגבורה. פי' של תורת כהנים הם ממ' הנק' אלהים ונק' גבורה תתאה ולכך הם קשים יותר משל משנה תורה כמרז"ל:

מפי ההוא קול דאחיד ביה פי' הוא זעיר ששם אחוז מרע"ה: ובספרא דאגדתא דבי רב. לפי מ"ש בשם הרב בפ' בשלח שר' אבא הוא רב צ"ל מ"ש ר' אבא הכא דבי רב הם בעלי הישיבה כולה מפי עצמו של משה כמו כן אתמר. פי' גם של ת"כ שהם מפי הגבורה. ג"כ נאמרו מפי זעיר:

משה ידבר דא קולו של משה פי' זה תירוץ אחר לקושיא דלעיל ופי' הכתוב משה ידבר היינו זעיר. והאלהים שהיא גבורה תתאה שהיא מ' נכללה עמו. ולפ"ז מ"ש וידבר אלהים ומ"ש משה ידבר הכל א'. וידבר אלהים היא גבורה תתאה שלפי שאורייתא מסטרא דגבורה אתייהיבת כמ"ש בפ' יתרו לכך וידבר אלהים אבל נכללה עם הזעיר שנמתקה וזהו משה שהוא זעיר ידבר:

כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל כגוונא דלעילא פי' שיש בהם י"ב שבטים נגד י"ב בקר. וע' נפש נגד ע' חסדים המגולים. וס' רבוא נגד ו"ק כל קצה כלול וכו'. ומ"ש וההוא אדם וכו'. פי' התחיל מאד"הר שהוא ראשית תיקון ישראל. שלים כגוונא דלעילא. פי'

כמו שלמעלה יש בכל פרצוף פנימיות שהיא בחינת הנשמה. וחיצוניות שהם בחי' הגוף כך האדם יש בו גוף ונשמה:

דכר ונוקבא למהוי שלים פי' כמו שהזעיר המ' הוא משלימתו כמ"ש הרב זל"ה כן באדם התחתון נוקבא דיליה משלימתו:

בן ובת וכו' פי' שכתב בר"מ שאדם ואשתו אחר שמולידים בן ובת. נעשו הם בחי' או"א. ובן ובת שלהם בחינת ז"ון וז"ש וכדין הוא בר נש כגוונא דלעילא דהיינו כשם שיש לעילא או"א וז"ון כן הוא האדם ואשתו ובן ובת שהולידו שהם בחינת א"וא וז"ון כגוונא דשמא קדישא עילאה כמ"ש שא"וא הם י"ה וז"ון הם ו"ה נמצא שארבעתם הם שם הוי"ה וכן האדם ואשתו ובן ובת. ובת כהן דא. נשמתא וכו'. פי' הנשמה ע"י החסד שהוא כהן היא יוצאת ממקומה ובאה לעולם כמ"ש בסבא דמשפטים:

ושבה סתם לאתתקנא כמלקדמין פי' דריש ושבה לתרי אנפי דהיינו ושבה בגלגול בגוף שני ועוד דריש ושבה לשון תיקון כמו לשון תשובה דהיינו שבגלגול זה ישתדל להוליד בן ובת לתקן אשר עוות וז"ש הזוהר ושבה סתם וכו': וכדין ושבה אל בית אביה. פי' ע"י תיקון שעשתה בגלגול שני לכך ושבה אל המ' שהיא נק' בית אביה שזעיר הוא אב לנשמה ומ' היא בית זעיר שהוא אביה. ומ"ש דא קב"ה פי' מלכות:

מעינוגא דלעילא דאית ביה אכילה פי' אין לו חלק בהארות א"וא שנק' אכילה כדכתיב אכלו ריעים שהם או"א וזה מפני שלא תיקן בגלגול זה מה שעוות. אבל מי שתיקן והוליד בן ובת. אע"פ שהכתוב אומר ושבה אל בית אביה שהיא המ' עכ"ז משם ישיג הארות או"א לפי שמגיעים עד המ' וכדמפרש. אכילה דלעילא ענוגא דק"בה הוי פי' הארות א"וא שנק' אכילה הם עונג זעיר שמהם מתענג וז"ש עינוגא דקב"ה הוי:

דף ז:

שרייא באתר דשרייא פי' הארת א"וא מגעת עד המ': דאשתכח מזונא לתתא וכו'. פי' ע"י הקרבן שעושים ישראל למטה גורמים שימשך שפע גם למעלה. דא סעודתא דידהו מריחא דקרבנא. פי' שע"י הקרבן גורמים ישראל מזון למעלה וכשמתקן המלך מזונא דיליה גם לישראל מתקן מזון נמצא שהקרבן גרם הכל וז"ש בסמוך ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים:

מאתר דעינוגא דעתיקא אשתכח פי' שגם מאריך ממשיכים הארה ע"י הקרבן ואריך נק' עתיקא כנודע. קרא לון קב"ה עבדין. פי' מצד מט"ט הנק' עבד: לבתר קרא לון בנים פי' מצד רוח ונפש שיש בהם ולכך נק' בנים דז"ון כמ"ש הרב ז"ל. שבת אחים גם יחד. פי' אימתי טוב ונעים הדבר כששבת אחים גם יחד שהם הקב"ה עם ישראל שנק' אחים:

ובוצינא קדישא רש"בי מפ' הנה מה טוב הם החסדים. ומה נעים הם הגבורות כמ"ש בפ' אחרי מות דף נ"ט וכן פי' שם הר"חו ז"ל בהגהותיו ואחים הם ז"ון:

ואיש אשר יקח את אחותו פי' איש הוא זעיר. אחותן היא מ' וז"ש ובספרא דרב ייבא סבא וכו' שרב ייבא סבא ביאר הענין היטב וכן הוא דעת רש"בי ע"ה ששניהם לדבר א' נתכוונו. חסד הוא ודאי ז"ל הרב בס"הכ. ואמנם עיקר הנסירה היא כי הלא כשנדבקו הדינים יחד הנה כדי להחזירם פ"בפ היה צריך להמשיך כל הדינים בנקבה כדי שתוכל להפרד מן הזכר וכל אותם הדינים שבאחוריו כולם ננסרו וניתנו לה והוא נשאר בסוד החסד והיא בסוד דינים. ואמנם כדי לדחות אותם הדינים שבאחורי הזכר ליתנם אל הנקבה זה נעשה בכח החסד העליון של הבינה וז"ס כי יקח את אחותו חסד הוא. ובזוהר אחרי מות דף ע"ז ע"ב פי' כי ע"י החסד אתפרשו גזעין שהוא סוד האחורים שלהם ואז לקחה לאשה. ופי' הדבר כי הלא כבר ידענו שאע"פי שהאדם ישן עכ"ז נשמתו מושכת לו חיים וחסד מלמעלה אל אותו הכח קיסטא דחיותא הנשאר בגופו. והנה אע"פי שעתה הזעיר נרדם בשינה עכ"ז נשמתו מושכת אליו מסוד החסד של הבינה ונתפשט בכולו ואז הדינים שבאחוריו היו נדחים מאליהם ונדבקים באחורי הנקבה וז"ש באידרא דף קפ"ב ע"ב ובאתרה' שקע רחמי וחסד והענין כי הלא כאשר היה נמשך בו החסד היה כדחה הדין ונשאר החסד שקוע במקום הדין וז"ש ובאתרהא שקע רחמי וחסד עכ"ל ובזה תבין לשון זה וע"ד הנה מה טוב וכו' ושיעור הכתוב אימתי מתחברים טוב שהם החסדים עם נעים שהם הגבורות כששבת אחים יחד שהם זו"ן לפי שהזעיר נבנה מהחסדים ומ' מהגבורות וכשמתחברים זו"ן אזי גם החו"ג מתחברים. ישראל דלתתא שריין בחדותא גם אינון בקב"ה פי' שנפשם ורוחם של ישראל עולים בסוד מ"ן למלכות נמצא בשעה שהמ' מזדווגת עם זעיר והיא שמחה גם ישראל יש להם שמחה שגם הם מזומכים לאותו זווג:

מהו אחד דא כ"י וכו' פי' כמ"ש הרש בדרוש ק"ש שאחד הם אח ד' אח הוא זעיר דל"ת היא מ' ובזה מובן לשון זה:

סליק לעילא לעילא פי' זעיר עולה לאו"א וזהו לעילא ועוד עלה לאריך וזהו לעילא שנית. ועיין בפ' בשלח דף נ"ח ע"ב: ושמא קדישא לא אשתכח שלים כמש"ל שה' אחרונ' אתרחקת מיה"ו:

דא משחרבות וכו' פי' אבא שיצא מאריך הנקרא עתיקא קדישא:

בההוא נהר עילאה פי' בינה:

וההוא משח נגיד ברישא דמלכא פי' הארת אבא נמשכה בראש זעיר תתלה ואח"כ לדיקנא דזעיר ואח"כ נמשכת לכל ספירות הזעיר כמ"ש הרב ז"ל שנה"י דאבא מתחילים ליכנס בראש זעיר ומתפשטים בכל גופו וז"ש ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר:
מלכא אתלבש בהו פי' פנימיות הזעיר שהם נשמתו הם מתלבשים בחיצוניות הזעיר שהם ג' כלים דזעיר כמ"ש באוצ"ח:
דשמיה קדישא אשתכח בהו פי' ששם הוי"ה הוא בזעיר כמ"ש הרב ושיעור הכתוב כשמן הטוב שהוא אבא שנמשך ברישא דזעי"ר וזהו על הראש ומשם ירד לדיקנא דזעיר וזהו יורד על הזקן ומשם מתפשט בכל גופו דזעיר ועל ידם נמשך השפע לעולמות התחתונים וזהו שיורד על פי מדותיו:

דף ח.

דפולהנא דלתתא הוה סליק פי' קטורת שהיו עושים למטה:
שמן וקטורת ישמח לב פי' שמן שהוא אבא וקטרת שהיא אימא ישמח לב שהוא זעיר וכן פי' הרב בליקוטים: ואיתימא ויאמר אליו האלהים וכו' מחטוא לי וכו' ש"מ שהקב"ה הוא שאמר לו כן שמנעו כדי שלא יחטא לפניו. ואם נפרש אלהים הוא ס"א אין הכתוב מתיישב. ולכך מקשה ואי תימא וכו' ותירץ הכי הוא ודאי ר"ל לעולם על הס"א מדבר כמו אלהים הנאמר בבלעם וכל הפסוק מפרשו על הס"א: ה"ג בגין דחטאה לאו ביה קיימא. ור"ל ששני הכרחים יש שלא נפרש מחטוא לשון חטא כי הוא חסר א'. ועוד בגין דחטאה וכו' דהיינו כיון שהס"א הוא המדבר איך יאמר מחטוא לי ל' חטא דהא לאו ביה קיימא א"כ עכ"ל שאינו ל' חטא אלא הכי אוליפנא שהוא לשון מחט:
מאי משמע פי' מה תועלת למדנו מזה ומאי קמ"ל ותירץ דבחובי וכו' ר"ל דאשמועי' טובא כמ"ש מחטוא לי שהוא לשון מחט ללמדנו שבחובין דלתתא פוגמים לעילא במקום שהם אחוזים בו כגון אבימלך שאחוז בס"א הזיק לס"א. וישראל פוגמים ח"ו בקדושה:
אן הוא שמחה אן הוא רננה פי' שמחה בחסד רננה בגבורה. בגין דאיהו רחיקא מן דינא תדיר. פי' שהכהן אינו עושה רק דברים שגורמים הרחמים כקרבנו' וכדומה אבל הדין רחוק ממנו כמ"ש הזוהר בפ' נשא שאפי' שחיטת הקרבן זר שוחט. וכהנא אסיר ליה למיעבד דינא ולכך שמחה שהוא חסד בכהנא אתקיים: ומ"ש ועוד דהא כתרא וכו'. פי' מלבד טעם הראשון עוד מפני שמדתו חסד לכך שמחה היא בכהנא:

דף ח:

כדין כתיב דעו כי ה' הוא האלהים פי' למתק גבורה שהיא אלהים ע"י החסד שהוא הוי"ה. שני פתחים ס"ד. והלא כמה ב"ה יש שאין לה אלא פתח א' שיעור ב' פתחים פי' שלא ישב סמוך לפתח אלא יכנס שיעור ב' פתחים:

שירותא דדרגין חסד ופחד פי' כמ"ש הרב ששני שלישי החסד נעשו חכמה דזעיר. ושני שלישי הגבורה נעשו בינה. ונודע שכתר אינו מן המנין נמצא שחסד וגבורה הם שירותא דדרגין:

דא שלימו דילה פי' שהמ' בניינה מהגבורות הנק' רננה:

דשמחה בלב ורננה בפה פי' שמחה היא מ' והיא בלב שיוצאת נגד לב של זעיר כמ"ש הרב ז"ל בכמה דוכתי. ורננה שהם הגבורות הם בפה כמ"ש הרב בליקוטים שהגבורות הם ה' מוצאות הפה דזעיר וז"ש הזוהר ורננה בפה:

כדין דעו כי ה' הוא האלהים פי' לזווג זעיר הנק' הוי"ה עם המ' הנק' אלהים וז"ש דבעי לבתר לייחדא שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא דא בדא דהיינו לייחד יה"ו שהוא זעיר עם ה' אחרונה שהיא המ' ולכ"א ולייחדא שמא קדישא. ומ"ש ולקשרא דא בדא. פי' לקשר מ' עם זעיר: אי כולא חד אמאי שנייא דא מן דא פי' אם כל אדם בין עני בין עשיר יכול להקריב אפי' מן העוף לעולה. למה עשתה התורה ג' פרשיות מן הבקר ומן הצאן ומן העוף כיון שאפילו עשיר יכול להקריב אפי' מן העוף ותירץ שהעשיר מן הבקר דוקא ומינה מן הצאן לבינוני ומן העוף לעני:

א"ר אלעזר כמה דהוה חטאה וכו' פי' ר"א פליג אר' יוסי שאמר שהתורה צוותה לפי הממון אלא הטעם לפי החטא כדמפרש:

דף ט.

וכדין קב"ה פקיד על עלמא ואתייא מותנא פי' שאחר מיתת העניים ברעב ממית העשירים שגורמים מיתת העניים: או כפנא לעלמא רעב של כלייה שמכלה גם העשירים. ובזוהר מדוייק גריס וכדין קב"ה פקיד על מה אתי כפנא לעלמא. ור"ל שהקב"ה פוקד על העשירים עונם שהם גרמו לבא רעב לעולם:

דעבדו קינא במדברא פירוש מדבר יהודה וכדמפרש שהניחו דושנה של יריחו ועלו למדבר יהודה אצל יעבץ ללמוד תורה כמרז"ל וז"ש בסמוך נטלו למדברא מיריחו:

אמאי קא אתא הכא מלה דא פי' מדכתיב ואתה עשית חסד וכו' משמע בשביל זה הוא שניצול. והלא בלא"ה אינו חייב מיתה כי הם צדיקים ואין צריך לטעם חסד שעשה עם משה ועוד שיתר פ' אחת בתורה. ותירץ דעשית חסד לא קאי לטעם פן אוסיפך. אלא על

לכו סורו וכו' וקאמר להו שאול אין אתם ראוים להיות שכנים לעמלק דהוא עבד ביש לישראל ואנת אקדימת להו שלם ועבדת חסד עם כולהו ואינך ראוי להתחבר בהם:

דף ט:

ה"ג וכל כך למה ולא כהגהה:

ואנן בעינן לקרבא האי קרבנא ממש פי' קרבן זה שהוא גרמייהו ונפשייהו. ועכ"ד קורבנא דכולא עדיף. פי' הקרבן ממש: וכי מציון הוא ברוך פי' קס"ד ברוך ה' הוא הזעיר הנק' הוי"ה ולכך מקשי וכי מציון שהוא היסוד הוא ברוך והלא מנהרא עמיקא וכו' שהוא יסוד דאימא איהו ברוך. ותירץ אלא ברוך ה' וכו'. ור"ל שה' דקרא היא המ' ולכך אמר ברוך ה' שהיא מ' מציון שהוא יסוד: ה"ג הכי איהי איתקריאת הוי"ה. ויש טעות בהגהה:

דכתיב וה' פי' היא המ' ומ"ש מאת ה' הוא זעיר:

ד"א וכו' לפי ד"א לעולם ברוך ה' הוא זעיר ור"ל ע"י מי נכרת ברכת הזעיר ואמר ע"י היסוד כי היסוד הוא מגלה הארת החו"ג נמצא שעל ידו אנו יודעים שברוך ה' שהוא זעיר. ז' רקיעים לעילא. פי' רקיעים שבעוה"ז: קב"ה בשביעאה ערבות:

כגלדי בצלים אלין לתתא ואלין לעילא ז"ל הרב בס' א"י דע כי כל העולמות הם בבחינת עיגולי' זה בתוך זה כגלדי בצלים וכל הקרב אל הא"ס ב"ה הוא עליון ומשובח יותר מחבירו עד שנמצא כי עו"הז החומרי היא תיכונה תוך כל העיגולים כולם והוא מרוחק מן הא"ס הרבה וזה נזכר בזוהר ויקרא דף ט' וכן בפ' בראשית י"ט וז"ל וכולא מוחא לגו וכמה קליפין חפיין על מוחא וכו' ואע"פי שמשם נראה שיותר פנימי הוא המוח והחופף עליו הוא הגרוע ממנו י"ל כי שם מדבר בערכנו אנחנו אשר היותר קרוב אלינו נקרא קליפה בערך המוח אשר לפנים ממנו וכע"ז אשר נמצא כי הא"ס ב"ה לפני ולפנים והוא המוח הפנימי לכולם. אבל בבחי' העולמות בעצמם הפנימי שבכולם היא הקליפה והסובב עליו הוא המוח עכ"ל. ובזה תבין לשון זה. ומ"ש הזוהר מנהון בשית גדפין ומנהון בד' גדפין נלע"ד שבזה יתורץ מה שהקשו בגמ' דחגיגה כתיב שש כנפים וכתיב וד' כנפים ותירצו שש קודם החרבן ד' אחר החרבן כביכול נתמעטו וכו' ובתנחומא תירץ ד' קודם העגל. ושש אחר העגל לכסות רגליהם שלא ייראו. ולפי מ"ש כאן שיש מלאכים בשית גדפין ויש בד' לא קשה מדי:

דף י.

וביניהו ג"ע וגיהנם נראה שכל ארץ וארץ יש לה ג"ע וגיהנם לאותם היושבים בארץ ההיא:

אחידא ברקיעא דלעילא פי' בערבות לפי שתבל היא עליונה שבארצות וערבות הוא עליון ברקיעים:
בשמא עילאה פי' מ' וז"ש הה"ד והוא ישפוט תבל בצדק. כסא דקב"ה פי' מ' דאצילות:
מקסטורא דארעא פי' מלחות הארץ יוצאים כמו תולעים: ולאו למפלגי תחומין נ"ב שמחלקים העולם לז' חלקים. ואינו כן כי אם זה ע"ג זה ובזוהר חדש בפ' בראשי' דף ט"ו ובמדרש הנעלם דעלמא גלגל הוא ככדורא דא וכד נפיק שמשא ממזרח אזיל בסגלגלותא עד דמטא לתחת וכו' ע"ש שבלילה נהיר לאינון דדרים תחות לן לפי כדור היישוב ההוא רקיעא. פי' יסוד דזעיר:
דאתפריש בין מיין עילאי לתתאי פי' מיין עילאין הם החסדים שיורדים עד היסוד בו ועולים בסוד אור חוזר להגדיל זעיר ומיין תתאין הם הגבורות שיורדות ליסוד ויוצאות ממנו אל הנוקבא דרך נקב שבחזה דזעיר. נמצא שע"י היסוד נפרשים מיין עילאין מתתאין הוה פליגו בעלמא מנייהו. פי' לפי שמנגדים זה לזה אלו חסדים ואלו גבורות:

דף י:

אבל האי רקיע עביד שלמא בינייהו פי' שביסוד דזעיר נמתקים הגבורות ע"י החסדים ויש שלום ביניהם:
ועלמא לאמתקיימא אלא על שלום פי' מ' אין לה קיום אלא ע"י יסוד הנק' שלום. ת"ח קב"ה איקרי שלום. פי' ת"ת גם הוא נק' שלום: והוא שלום פי' הוא היסוד:
ושמיה שלום פי' המ' הנק' שם גם היא נקראת שלום ע"ש בעלה. ואתקשר כולה בשלם. פי' ביסוד נקשר הכל ולכך נק' כל שכולל כל הו"ק אתקשר בתלת קשרין. פי' ביו"ד יש בה ג' פרצופים שהם אריך ואבא ויסוד דאבא שהוא דעת דזעיר והם ג' קוצין שמפרש הזוהר. כתרא עילאה נ"ב כתר: דהוא רישא דכל רישין כתב בס' אור ישראל טעם שהוסיף הזוהר דהוא רישא וכו'. לפי שיש ה' פרצופים אריך וא"וא וז"ון וכל אחד יש לו כתר לכך אמר באריך רישא דכל רישין שהוא ראש לכל הכתרים כולם:
חד קוצא באמצעותא פי' אבא: וע"ד קוצא דבאמצעיתא נ"ב חכמה:
דנפיק מקוצא דלעילא פי' אבא יצא מאריך:
לכל שאר רישין פי' הוא ראש לפרצופים שתחתיו. ומ"ש לאתבנאה שמא קדישא פי' שאבא שהוא יו"ד דשמא קדיש' ממנו מתחיל שם הוי"ה להבנות כי יו"ד שהוא אבא הוא ראשון לד' אותיות הוי"ה: רישא אחרא תתאה נ"ב דעת רישא לאשקאה לגנתא. פי' לזעיר הנק' גן שיסוד דאבא שהוא דעת דזעיר הוא מתפשט תוך זעיר:
והוא מבועא דמיין פי' שהחסדים הנק' מים יוצאים מיסוד דאבא:

דכל נטיען אשתקיין מניה פי' כל הו"ק דזעיר הנק' נטיעות אשתקיין מניה: ודא הוא יו"ד בתלת קשרין נ"ב וזהו עצמו סוד קוצא גזעא ושבילא עכ"ל ור"ל קוצא הוא אריך וגזעא הוא אבא ושבילא הוא יסוד דאבא שהוא דעת דזעיר. וצ"ע שהרי בפ' בלק דף ר"ג ע"ב אמר הזוהר ואתייחד ברישא וגזעא ושבילא ופירשם הזוהר שם וכן הרח"ו בהגהותיו שרישא הוא אבא וגזעא היא בינה ושבילא הוא דעת. וא"כ היכי הגיה הכא וזהו עצמו סוד קוצא גזעא ושבילא ואיפשר שיש חילוק בין כשאומר ריש' גזעא ושבילא. ובין קוצא גזעא ושבילא:

חכמתא דרזין עילאין פשט הלשון ידוע והרב בעל אור ישראל פי' חכמתא הוא אבא דרזין עילאין הם אריך שבגו אבא ועתיק שבגו אריך וא"ק בגו עתיק. וכולם נק' רזין עילאין וחמא אילנא דגנתא דעדן אילנא הוא זעיר. גנתא היא מ' עדן היא בינה שהזעיר מכריע בין בינה ובין מ': חכמתא ברזא עילאה חכמתא היא מ' חכמה תתאה. ברזא עילאה ר"ל שמחוברת עם היסוד הנקרא עילאה עכ"ל. ה"ג מטון די בקטפורא דתלתא. והיינו ג' פרצופים הרמוזים ביו"ד:

חד דחילו דכולא נ"ב כתר עליון חד סתים שבילין נ"ב חכמה בנתיבותיה:

חד נהרא עמיקא נ"ב יסוד דאבא עכ"ל ולפ"ז רבי אלעזר מביא ראיה למ"ש מספרא דשלמה מלכא:

ה"ג לבתר פרט באתוון ביתא בשכלוליה יו"ד ה"א בניינא דכולא ופי' ביתא בשכלוליה היא בינה ולכך אמר לבתר פרט באתוון וכו' דהיינו אחר היו"ד דהוי"ה פרט באותיות הוי"ה הנז' ביתא וכו' שהיא בינה. ומ"ש יו"ד ה"א בניינא ר"כ י"ה שהם א"וא מהם בנין הכל. ושלימו דשמא קדיש' פי' זעיר הנק' שמא קדישא מאבא ואימא נשלם. ו בן דאוליד ונפיק מניה פי' אבא הוליד והוציא לזעיר כי יו"ד במילואה יש בה ו"ד לרמוז על זעיר הנק' ו' ועל מלכות הנק' ד' ששרשם מאבא וז"ש ה"א יו"ד שלימו ונ"ב פי' יו"ד במילואה: בכולהו עלמין פירוש בבי"ע:

ועילאין ותתאין וכו' פי' עילאין בי"ע תתאין הם בני עו"הז: ושמא קדישא אשתכלל ביה נ"ב כלי ההוי"ה עכ"ל ונל"עד שצ"ל כל ההוי"ה. ור"ל ו"ד דיו"ד כתב הרב שהם צורת ה שהיא בינה וג"כ ו"ד רומזים לז"ון כמ"ש הזוהר הכא נמצא שכל הה"ויה כלולה באבא שהיא יו"ד. אפיק ההוא נהר. פי' בינה:

אפיק תרין בנין פי' ז"ון:

לבתר נפקין תרין בנין פירוש אחר שנתקנו א"וא אימא הוציאה זו"ן והיינו מש"ל וההוא נהר אפיק תרין בנין. אלא כפל הענין לומר וברתא אתזנת מן בן וכו'. א"נ וההוא נהר

אפיק וכו' היינו בהיותם בעיבור בתוכה כמ"ש הרב שה' צורת' דו ד' היא מ' ו' זעיר ונקט לשון אפיק לפי שתחלה בהיותם באב' הי' נעלמים מאד אח"כ באימא נגלמו קצת ויצאו לפועל. ומ"ש לבתר נפקין וכו' הוא בסוד הליד' ודוק

בחכמה יבנה בית פירוש ע"י אבא נבנה כל פרצופי האצילות ואצילות לקרא בית כמ"ש הרב שאבי"ע הם ד' בתים זה ע"ג זה:

תנן עשר שמות וכו' פי' הם עשר ספי' דזעיר שהיו באבא ונתנם אח"כ לאימא כנודע:

יו"ד דהיא עשיראה דאתוון פי' באבג"ד וכו': ה"ג יו"ד כליל. דו קרינן לון. פי' שכתב הרב ז"ל באוצ"ח שזו"ן בהיותם באבא הם בסוד ו"ד דכורא על נוקבא ובהיותם באימא שהיא ה הם דו נוקבא על דכורא עכ"ל וז"ש דו קרינן לון בהיותם באימא. וז"ש בסמוך ו"ד מעילא לתתא דו מתתא לעילא וכולא חד מלה:

י"ג מכילן תליין ביה פי' י"ג תיקוני דיקנא דאריך משפיעים לאבא שאבא הוא מגרון דאריך עד הטבור והדיקנא חופפת עליו כנודע:

לקביל עשר אתוון פי' עשר אותיות של שם מ"ה שכתב הרב בק"י כי עשר אותיות דשם מ"ה הם באים מאבא לזעיר והם רוח דזעיר:

תמניא אינון פירוש כשנתחיל מבינה הם ח' ספירות ממנה ולמטה ותרין דרגין פירוש שני ספי' דזעיר הנשארים הם לקבל שני רקיעים שהם אבא ואריך שהם נעלמים:

עשרה פי' כשנתחיל מכתר ותשעה כשנתחיל מחכמה. ותמניא כשנתחיל מבינה. ושביעאה כשנתחיל מחסד. קדמאה י"ה פי' חכמה לפי שכתר אינו מהמנין: כליל ה' כתב בס' אור ישראל כי יו"ד חכמה ומילויה ו"ד היא בינה. ומן ו"ד נעשית ה וז"ש דיו"ד כליל ה':

חכמה יה איקרי פי' לפי שאימא כלולה באבא בסוד הבן בחכמה כמ"ש באוצ"ח:

תניינא הוי"ה דאיקרי אלהים פירוש בינה:

דדינין מתערין מניה פי' כתב הרב ז"ל היינו דינים שבתבונה וכל מקום שתמצא שם אלהים בבינה הוא בתבונה. ולא אלהים דינא. פירוש לא יש אותיות אלהים ממש כמו הגבורות שנקראו אלהים אלא אותיות דהוי"ה וניקוד אלהים:

דף יא.

תליתאה אל פי' חסד ד' אלהים פי' גבורה: ה' הוי"ה פירוש ת"ת שכתב הרב ז"ל באוצ"ח ששם הוי"ה הוא בת"ת לפי ששלשה כלים שלו כולם הוי"ה כנודע: כללא דכל שלימו וכו'. פירוש שהת"ת כולל חו"ג ומכריע ביניהם:

צבאות פירוש נ"ה דזעיר: בצפוני לבא. פי' למה עולות נשחטות בצפון לפי שמכפרים על המחשבות שהם בצפוני לבא. ומ"ש ובאתר דדינא בגין דמחשבה אשתכח בלילה הוא טעם אחר למה נשחטות בצפון לפי שמכפרים על מחשבה שהיא בלילה עת הדין כמו הצפון שהוא דין ומ"ש ורוח צפון מנשבא הוא טעם שלישי:

ואלין שלימו דסטרי עלמא פי' שעושים של"ם כדין הקצוות דזעיר הנקרא סטרי עלמא ומקשרים אותם זה בזה:

שלימו דכולא וכו' היינו שממשיכים לזעיר מאו"א וז"ש שלימו דכולא מסטרא דמהימנותא ונודע כי אמת הוא באימא בסוד אהי"ה פ' אהי"ה גי' אמ"ת ואבא כלול עם אימא:

ה"ג ת"ח שלמים בכולא וכו' עשרה שמהן כתיבו. פירוש הם י"ס שהזכיר רבי אבא לעיל אלא שהוא התחיל מחכמה ור' אלעזר התחיל מן הכתר:

קדמאה אהי"ה פי' כתר: לבתר אשר אהי"ה. פירוש אשר הוא חכמה אהי"ה הוא בינה ומ"ש דזמין לאתגלייא באינון כתרים. פירוש הם זו"ן שבתוכם מתגלים או"א הנקרא אהי"ה אשר אהי"ה:

לגילוייא דשמא קדישא פירוש הוא זעיר שיצא מבינה כדמפרש הזוהר:

לבתר אהי"ה בתראה וכו' פירוש אהי"ה השני הוא בינה המזדווגת עם חכמה הנקרא אשר ואהי"ה בתראה מורה על אימא כשהיא מעוברת בזעיר ואע"פ שאהי"ה אשר אהי"ה הם אריך ואו"א וכאן הוא מונה עשר ספי' דזעיר כדלעיל. אינה קושיא. שהתחיל למנות כתר דזעיר שהוא אהי"ה כמ"ש הרב ואגב הזכיר אהי"ה אשר אהי"ה שהם אריך ואו"א לומר שכתר דזעיר הוא אהי"ה כמו אריך שנקרא אהי"ה:

דא שלימו דכולא פירוש זעיר שיצא מאימא והוא יהו"ד אלהי אבותיכם:

תניינא יה פירוש חכמה. אפיק ה'. פירוש כמ"ש לעיל שו"ד דיו"ד היא בינה שהיא ה רישא דכל בניינא הוי י' יו"ד אפיק ה' וכו' בח"י דף קע"ו ז"ל הכוונה כי בתחלה היה יו"ד וממילוי יו"ד וד נעשה ה בינה והם סוד דו פרצופים זו"ן שאז היה זעיר בחינת קטנות ו זעירא בלי מוחין והוא נמשך מן שש ספירות ראשונות דחכמה והמלכות סוד ד מן ד' ספירות תחתונות דחכמה. ולכן נרמז זעיר באות ו ומלכות באות ד ושניהם באות יוד ואז בהיותם בסוד חכמה היה ו קודם לד' כי שם עלמא דדכורא והזכר גובר. וכאשר נכנסו ב' אותיות וד בבינה נכנסה תחלה ד מלכות ואח"כ ו סוד הת"ת. ונמצא שבהכנס ד תחלה ואח"כ ו לא מצא מקום כי כבר יש שם הנוקבא וירד למטה בשש ספירות שהם ו"ק שבה. והוא ו שבצורת ה העומד תחת ד של ה שהוא נעשית לו אז מקיף ועטרה על

ראשו. והיינו לפי שבבינה עלמא דנוקבא שם נוקבא שליט על דכורא. וז"ס עוה"ב שה"ס הבינה. צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם כי שמה מלכות שיעור עוביו והקיפו סוד נקבה תסובב גבר ואח"כ כשיצאו משם ולחוץ יצא ו תחלה וישב לו אחר אות ה דבינה ואח"כ יצא אות ד נקבה נמצא אשה מזרעת תחלה ילדה זכר. איש מזריע תחלה ילדה נקבה וז"ש בזוהר כי תחלה היה י' והמילוי יו"ד ו"ד נעשה ה ראשונה וממנה נעשה עצמות זו"ן ועל כן לא נרמזו זו"ן ביו"ד אפס במילוי. ובבינה שם ה' נרמזו באות ה עצמה השרשית ולעומת זה באו הכתובים מכוונים. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים פי' כשהאציל חכמה לבינה ארץ יצא תחלה ואח"כ שמים. אבל בראשית ברא אלהים סוד הבינה כשהולידה היה שמים תחלה ואח"כ ארץ ובזה תבין סוד גן בעדן מקדם שביארו בזוהר בראשית עדן היינו בינה גן היינו מלכות ע"ש והכוונה ויטע ה' אלהים כשנטע חכמה לבינה אז היה גן בעדן מקדם קודם הת"ת ואח"כ וישם שם את האדם סוד הת"ת:

וסתים ביה וכו' פירוש שאימא כלולה באבא בסוד הבן בחכמה כמש"ל דכתיב ונהר יוצא. פי' מדלא כתיב ונהר יצא אלא יוצא ש"מ שתדיר הוא יוצא: כהאי גוונא #י כך ציירה בזוהר מדוייק ור"ל כמו שיו"ד יש בה י"ה לפי שו"ד.. דיו"ד הם ה' והם א"וא עילאין כהאי גוונא ה יש בה עוקץ באחריה שהוא צורת י' והוא יש"ס שכלול תבונ' בסוד וחכם בבינה. ועיין באוצ"ח כדי שתבין היטב:

לבתר י"ה דלא מתפרשן וכו' פי' שבה' רמוז י"ה בציור הנז': כהאי גוונא גם בכאן ציירה כדלעיל:

הרי יו"ד וההוא נהר וכו' פי' הרי ביארתי לך ענין יו"ד שהוא אבא. וענין ההוא נהר שהיא בינה שרמוזה בה' דהוי"ה. ומ"ש ולתתא תרין בנין וכו'. פי' הם ז"ון שיצאו מאו"א:

מסטרא דאבא יו"ד נפיק בן פי' כמ"ש הרב באוצ"ח שהזכרים זעיר ויעקב יצאו מאבא והנקבות לאה ורחל יצאו מאימא וז"ש מסטרא דאבא י' נפיק בן:

ואחיד בההוא נהר פי' אע"פי שהזכרים יצאו מאבא עכ"ז נה"י דאב' ונה"י דאימא הם בתוך זעיר והוא מקבל משניהם ומסטרא דאימ' נפקת בת כמ"ש הרב שהנקבות יצאו מאימא:

והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו פי' אחר שנזדווגו א"וא אזי מאותו הזווג יצא זעיר:

דף יא:

ירית לאבא ולאימא פירוש כמ"ש לעיל שנה"י דא"וא בתוכו. י' בקדמיתא. פי' יכתוב יו"ד תחלה שהיא ראשונה בשם הוי"ה ויעשה בה ג' קוצין וכדמפרש:

קוצא חד לעילא פירוש כמ"ש הזוהר בדף י' ע"ב שהם כתר ואבא ודעת לבתר י"ה נ"ב כזה #י- והיינו יש"ס ותבונה שרמוזים בה':

אב ואם בן ובת פירוש שא"וא הם י"ה ובן ובת הם ז"ון והם רמוזים בו"ד די"וד וב"דו דה' וז"ש בגין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכולא אב ואם בן ובת וביאור הענין היטב יו"ד דהוי"ה. ו"ד של המילוי היא צורת ה רומז לאימא בסוד הבן בחכמה וכן ג"כ ו"ד רומזים לז"ון הרי ביו"ד רמוזים א"וא וז"ון ובה' דהוי"ה ג"כ יש עוקץ לאחריה כמו שציירנו לעיל הרי י' ה. וד"ו ג"כ רומזים לזו"ן. הרי בה' דהוי"ה ג"כ יש בה א"וא וז"ון וז"ש הזוהר בגין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכולא אב ואם בן ובת שר"ל י"ה בשניהם יש בכל א' שלימות הכל שהם אבא ואמא וזו"ן: כגוונא דא י"ה נ"ב כזה# יה: תרין בנין מכללא חד וכו'. פירוש זו"ן יצאו מאו"א שהם כללא חד: כצוונא דא ו"ה נ"ב כזה ה הרי ו וההוא אתפשטותא דנפיק מניה. פירוש כשנעשה ה אחרונה בציור הנזכר רמוז בה זעיר שהוא ו' ומלכות שנתפשטה ממנו:

כגוונא דההוא נהר דנפיק מן יו"ד פירוש כמו שאימא יצאה מאבא כך המ' יצאה מזעיר. בגין דמניה אתזנת ו' פי' מאימא הנק' נהר ניזון הזעיר שהוא ו'. בגין דפקדונא דאבא הכי. פירוש שר"ש צוה לר"א שיכתוב שם הוי"ה בציור הנזכר כי ר"א היה סופר מובהק ובקי בכל מיני חכמה כמ"ש במדרש כשמת ר"א בר"ש קראו עליו מכל אבקת רוכל: שתיתאה הוי"ה רחמי שלימו דכולא. פי' שהת"ת מכריע בין חו"ג:

עיקרא דכולא פירוש שיסוד דאימא מתגלה לגמרי בת"ת דזעיר ויסוד דאבא מתגלה בלי מסך יסוד דאימא:

קשרא דמהימנותא אחיד לכל סטרין פי' שהת"ת קשורים בו כל הו"ק א"נ עיקרא דכולא הוא יסוד אבא שבתוכו קשרא דמהימנותא הוא ביסוד אימא שבתוכו שהבינה נק' אמת: אחיד לכל סטרין מקשר כל הו"ק: עשרה למעשה בראשית טעם חיבור י' מאמרות עם י' הדברות כפי הסוד לפי שכתב הרב שעשרה הוי"ות בצורת תגין הם נפש דזעיר והם עשרה דברות ובאים מן אימא לזעיר. ועשרה מאמרות הם עשרה הוי"ות מנוקדות והם עשר אותיות דמ"ה והם רוח דזעיר שבאים לו מן אבא. וא"וא כחדא נפקין וכו' ולכך אתקלו כחדא עשרה עשרה.

דף יב.

דאחדין בההוא אתרא דאיקרי שמים פי' ולכך נק' ישראל רקיע:

יקוו המים מתחת השמים פי' **הם החסדים שבאים מיסוד שהוא תחת הת"ת הנק' שמים** אל מקום א' היא המ': ואין אלוף אלא קב"ה. פירוש בינה. אל מקום א' כדקא חזי. פי' אל

המ' דוקא ולא לס"א וזהו לא תשא את שם וכו' ר"ל לא תשא הארות של שם ה' אלהיך שהיא המלכות לשוא שהיא הס"א:
ברקיע השמים הוא יסוד דזעיר שעל ידו מתחברים ז"ון:
ישרצו המים וכו' פירוש החסדים יהיו ממשיכים רחש של נפש חיה שהם הנשמות דישראל:

דף יב:
ד"א עושה שלום וכו' ל"ג ד"א אלא עושה שלום וכו' ועיין בדרך אמת היכן גרסינן מ"ש הזוהר עושה שלום וכו' דא יעקב וכו'.
שלים לעילא וכו' פירוש מכריע בין בינה ובין מ'. עליה דייקא. פי' בשביל שפגם במ':
ועל מה אתיא מצת פירוש מצה היא במ':
וחלת כתיב חסר וכו' פי' למה היא חסירה בשביל שפגם בה למאי קא רמיזא. פי' רקיקין דקרא וע"ד כולא סולת בלולות בשמן. פי' מביאים מאבא למ' ולמתק להט החרב.
ודא הוא יין לנסך פירוש שא"וא הם כחדא שריין ולכך יין ושמן הם בא"וא בשניהם ולכך אע"פי שמדבר באבא שהוא משח רבות אמר ודא הוא יין לנסך. והא אוקימנא רביעית ההין. פירוש לתיקון המ' שהיא רגל רביעי: ובאתר חד תלי יין ושמן. פי' בא"וא הם מינים אלו:

דף יג.
בכנסת ישראל פי' רחל שהיא משבחת בלילה אבל לאה היא מזדווגת עם יעקב. ורוח צפון אתערפי' ה"ג דאימא:
ההוא איילתא וכו' פירוש רחל:
היושבת בגנים פי' רחל היושבת בשני בנים גן עליון וגן תחתון שהם בריאה ועשייה והצדיקים שבעו"הז בם הם משבחים עמה: ומ"ש חברים מקשיבים הם הק"בה ומלאכי השרת כדמפרש:
למלכא קדישא פי' זעיר: אתעטרו ליה. פי' שע"י תורתם ממשיכים מוחין לזעיר: מתעטרא ביה פירוש בסוד מ"ן: אתר עילאה. פי' אבא: דמבועא וכו' נפיק מניה. פי' בינה:
ולא עוד אלא וראה בטוב ירושלים פי' מלבד שיקבלו הארה מציון שהוא יסוד זעיר. עוד יקבלו הארה מחלק שקיבלה מ' לעצמה מיסוד דזעיר:
שלום על ישראל סתם פי' שיסוד דאימא נק' שלום כמ"ש הרב ושלום על ישראל היינו שנמשכו המוחין לזעיר הנק' ישראל. ושיעור הכתוב וראה בנים לבניך ואז ודאי שלום נמשך על ישראל שהוא זעיר שע"י ריבוי המוחין נתרבו הרחמים ואריכות ימים בעולם

עד שרואה בנים לבניו. וז"ש דכד הוא זכי לכולי האי אסגי שלמא לעילא ותתא וסוד הענין שכתב הרב ז"ל שנה"י נק' בני בנים ואינם באים אלא ע"י תוספת המוחין. ולכך כשיהיו המוחין לזעיר ונתקנו נה"י דידיה שהם בני בנים. גם למטה יזכו לבני בנים. וז"ש וראה בנים לבניך. בודאי נדע שכבר היה שלום על ישראל: באלף וח' עלמין אלף הם חו"ג שהם ת"ק ות"ק כנודע והם עשה ול"ת ותמנייא הם שורש ה' חסדים וה' גבורות שהם ב' הוי"ות שבהם ח' אותיות. נמצא שעולמות אלו הם נגד תרי"ג מצות התורה ולכך אעבר בהו כדי לראות מעלת התורה א"נ י"ל באלף היא בריאה שיש בה אל שד"י שבמילואו גי' אלף וח' הם יצירה ועשייה שהם זעיר ומ' שבהם הוי"ה אד"ני והם ח' עולמות הנשארים: **נפקא וקיימא וכו' ולבתר הכי וכו'** נל"ע"ד שצ"ל לבתר הכי בלא ו' ור"ל נפקא מאותם העולמות הנז' וקיימא קמי מלכא לבתר הכי: בדיוקנא וכו' דהיינו שעומדת אחר שיצאה מאותו עולם בלבוש יקר שהוא בדיוקנא דהאי עלמא. ובס"י ל"ג ולבתר הכי אלא גרסי' נפקא וקיימא בלבוש יקר בדיוקנא דהאי עלמא:

דף יג:

בשבע עטרין הם ד' מוחין שהם ד' הויו"ת דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ולבושיהם הם ג' אהי"ה כנודע והם ז' עטרין א"נ הם ז"ק דזעיר: חד רברבא וחד זעירא ז"ל הרב בק"י. חותם בתוך חותם הם יסוד ומ' שבה ומאלו החותמות נעשים תרין דיוקנין אל הנפשות א' רב וא' זעיר כמ"ש בזוהר בכ"מ. הגדול מיסוד דנוקבא והקטן ממ' שבה עכ"ל ובזה מובן לשון זה. ועיין בפ' ויחי מ"ש באריכות: אלא כל דינין דלעילא וכו' נ"ב פי' כל דינים של מדת זאת הנקבה באתנו. והשתא א"ש דנקט באתנו לשון נקבה: דפריש כפיו לרשותא אחרא. נ"ב אל זר נוק' דקליפה. והפורש כפיו היינו בועל נכרית. כפיו הם ה' חסדים וה' גבורות ונותנם לאל זר.

דף יד.

ואת בריתי פי' דריש בריתי להאי גיסא ולהאי גיסא בשביל בריתי שעם יצחק. וג"כ בריתי שהיא התורה אקים את יצחק וז"ש וע"ד אורייתא איקרי ברית. דיגין על חובי ירבעם. נ"ב כי הדינים אינם מתמתקים אלא בשורשם: דהאי ברית. פירוש יסוד. בתרין דרגין נ"ב נ"ה. וזווגא דפרה שור איקרי נ"ב יסוד: הדר לו ודאי נ"ב כי הסריס אין לו זקן. והוא יש לו הדר: אינון תרין דרגין עילאין פי' נ"ה: דרגא עילאה פירוש יסוד שעולה עד הדעת יותר מכל הספי' כולם וז"ש על כל אחרנין:

וחד בנו פי' ירבעם כדמפרש והאי דלא קאמר הזוהר יהושע בן נון לפי שירבעם נמשכה מלכותו הוא ובנו ובן בנו. ועוד יהושע נביא היה ורבן של ישראל ולא מלך. ומלך הראשון

של ישראל הוא שאול וכמר"זל: ובג"כ כתיב ובן שמנת ימים וכתיב ואם בגבורות וכו'. פירוש מביא ראיה למ"ש אתקשר בשכינתא מפסוקים אלו דכתיב ואם בגבורות וכו' והיא הבינה דדינים מתערין מינה וממנה עד המ' ח' ספירות ולכך רמז לנו הכתוב ובן שמנת ימים וכו' דהיינו כשימול לח' ימים יזכה למ' שהיא שמינית מהבינה. ועוד מביא ראיה למ"ש ובשעתא דדינין וכו' אשכח קב"ה וכו' המכוון בפסוקים אלו לומר ע"י מילה שהיא בן שמנת ימים ניצול העולם מהגבורות של הבינה שהיא שמינית ממטה למעלה. ומהגבורות של המ' שהיא שמינית מלמעלה למטה: תרין כתרין ז"ון. פתחא דכל שאר כתרין. פירוש ששם מתגלים אריך וא"וא. חד דינא. פי' מ' שבניינה מהגבורות:

וחד רחמי פירוש זעיר שבניינו מהחסדים:

בגין לאתבסמא דא בדא פירוש שכתב הרב כי סוד הזווג הוא למתק הגבורות דנוקבא ע"י החסדים דזעיר וז"ש בגין לאתבסמא דא בדא. והאי ברית אחיד בהו ביומם ולילה. פי' שע"י מתחברים ז"ון נמצא שאחיד בשניהם:

בדינא בקדמיתא פי' שהמ' מעלה הגבורות בסוד מ"ן תחלה. ומ"ש לבתר שרייא ביה בחסד היינו אח"כ יורדים החסדים בסוד מ"ד ליסוד ונותנם אל המ'. א"נ י"ל בדינא בקדמיתא ר"ל שהיסוד נוטה לצד הגבורות כמ"ש הרב נמצא שהדין היה ביסוד תחלה ואח"כ קיבל החסדים שנכללים בו. וז"ש לבתר שרייא ביה בחסד: ה"ג כחום כד נהורא דחסד חולק עדביה כמה דיתיב בהאי יתיב בהאי ור"ל כמו שאברהם חסד דזעיר הוא מדתו. כך יתיב בהאי שהיא המ' שנותן לה החסדים לבסמה ודריש כף של כחום כף הדמיון. ופסח ה' וכו' נ"ב. ופי' פסיחה לשון רחמים ויתגלה פסח זה על הפתח.

דף יד:

כד מתברכאן אבהן שלום יעשה לי וכו' ובג"כ שלם קדים פי' כשמתברכים חג"ת ויורדת הטיפה מהמוח לח"גת צריך שיקדים שלום שהוא היסוד תחלה. לפי שהוא עולה בסוד הדעת והוא מושך הטיפה. ומ"ש אלא בגין דיתעבר חירייא וכו' ובג"כ יעשה אקדים. נ"ב ר"ל כשנכרת הערלה ונראית ראש העטרה. אזי יעשה שלום לי ר"ל יתקן הברית ואזי שלם לי עכ"ל ור"ל שקודם המילה החסדים סתומים בתוך הדעת ולא ירדו ליסוד הנק' שלום. ואחר המילה אזי יורדים החסדים ליסוד ונותנם למ' ושיעור הכתוב אומרת המ' יעשה שלום לי דהיינו כשמתקן הברית אזי שלם לי שהחסדים ירדו ליסוד ונותנם לי. ומ"ש שלם יעשה לי היינו בשעת הזווג שמתברכים חג"ת כבר שלום קדים. שהמשיך הטיפה מהמוח לחג"ת:

דף טו.

ולא בעא רחמי על עלמא ז"ל הרב בליקוטים נח היה משה ולא התפלל על דורו ולכך נק' המבול מי נח על שמו ולכן משה חזר להתפלל עליהם לתקן את אשר עוות: ולכך אמר מחני לשון מחוי כמו המבול כי כל ימיו לא היו אלא בתפלה על דורו עכ"ל ועיין בפ' נח כי שם הארכנו:

כלומר ליה מאן דאשגח פירוש אין שם צדיק שהוא משגיח לבקש רחמים על הדור ולכן כשרואה הק"בה שאין איש הוא עושה למען שמו וז"ש אלא ליקרא דשמי:

דאחיד ליה פרגודא פירוש שמר"עה אחז פרגוד של מעלה בטענות אמתיות עד שביטל הגזרה ודריש ויחל חלה את המר כדר"זל. ובהג"הה גריס פודא"גרא שמרוב טורח התפל' חלה בחולי פוד"אגרא: פנים דבני עלמא. של בני אדם שבעולם:

בעיין למבעי רחמי עלייהו פירוש הצדיקים צריכים לבקש עליהם רחמים. ושיעור הכתוב ישר שהם הצדיקים הנק' ישרים יחזו פנימו דהיינו פנים של בני אדם כדי לבקש עליהם רחמים. ולכך הקשה ר"א ישרים יחזו מב"על או ישר יחזה ותירץ לו רש"בי שכוונת הכתוב לרמוז ג"כ סוד גדול שר"ל בדרך ישר יחזו פנימו פנים דאריך בפנים דזעיר: אר"א מאי ישר יחזו פנימו פנינו מ"ל. או ישרים יחזו. א"ל רזא וכו' בח"י דף מ"ב כתב וצריך ליזהר בעריכת י"ב כיכרות בע"ש שיהיו ב' שולי הככרות חוברות אשה אל אחותה. ויהיו נראים ב' הפנים שלהם מכאן ומכאן כאלו הם לחם אחד ובו ב' פנים בסוד לחם הפנים והעיקר כדי להמשיך עליהם האור מן הפנים העליונים כמ"ש בזוהר ויקרא מאי ישר וכו' משם מבואר כי עיקר ההארה היא בסוד הפנים. ובס' דצניעותא עד לא הוה מתקלא לא היו משגיחין אפין באפין ומלכין קדמאין מתו וכו' לכן צריך להזהר שלא ישים הככרות זה עג"ז שגורם למעלה שהדכורא מחזיר פניו ח"ו מן הכלה. באנפין סתימין. פי' בפנים דאריך שהם נעלמים וסתומים:

דף טו:

דמשקיין לכולהו אחרנין לאוקומי בקיומייהו פי' שכרסוון הם חג"ת שמשקים לספירות התחתונות מימי השפע כדי שיהיו עומדים על עומדם:

דאימא פירוש מלכות שיונקים ממנה הקליפות והם יונקים מהגבורות:

הנועדים על ה' פי' שיונקים ומתגברים על החסדים הנק' ה'. ושיעור הכתוב לכן אתה וכל עדתך גרמתם שנתעוררו אותם העומדים על ה' שהם הקליפות:

ושלטן על ההוא בישא וכו' פי' שהרחמים שולטים על הקליפות שיונקים מהגבורות וכד בני עלמא מכשירין עובדייהו לתתא מתבסמין דינין ומתעברן ומתערי רחמי וכו' דכתיב

אם הבנים שמחה וכדין אתקרי יו"הך דכתיב לטהר וכו' ומתפתחים ן' תרעי דסטרין גליפין. בח"י דף קפ"ד ביוה"ך הדינים מתבסמים ושבים אל מקום העליון אימא עילאה כמ"ש בזוהר ויקרא וכד בני עלמא וכו' וכדין וכו' הנה מבואר כי ביו"הך מתמתקים הדינים וחוזרים למעלה לאם הבנים ונפתחים ן' שערי בינה: וינחם ה' על הרעה וינחם לשון תנחומין דהיינו שיש חדווה וניחומים לפניו ית' לפי שנתגברו החסדים שהם הוי"ה. על הרעה שהיא הקליפה:

תב בקיומיה פי' כל ספירה מאירה לחברתה אריך מאיר לאבא ואבא לאימא ואימא לזעיר וזעיר למ' וז"ש וכד תייבין כל חד וחד לאתריה וכו'. ומ"ש אימא בקלדיטי בפ' שמות דף ה' ע"ב. פי' הרח"ו קלדיטי מפתחות והם ו"ק דזעיר הנק' מפתחא. וז"ש ומתבסמא אמא בקלדיטי. דהיינו שנה"י דאימא בתוך זעיר ואזי תייבין לסטרהא: שתחלה ספירות הזעיר היו רחוקים מן אימא ועתה תייבין לסטרהא:

וישיב לא כתיב אלא והשיב פירוש דאם ואשם דקרא הוא לשון חטא. א"כ ליכתוב וישיב דהיינו התיקון שלו ישיב את הגזלה ומדכתי' והשיב ש"מ ואשם דקרא הוא לשון תיקון. וה"ק והיה כי יחטא יעשה התיקון וזהו ואשם. ואחר שעשה התיקון אזי והשיב את הגזלה דהיינו אותם הארות של החסדים שהיו נמשכים לספירות וע"י חטאו נמנעו. עתה כל אחת תשוב למקומה וכמ"ש בדף שאחר זה דאמר בגין דיתיב מבועי מיא לאתרייהו וכו': קלא אתפסיק פירוש מ' ועיין בריש פ' ויקהל:

וארבע זויין דעלמא סלקין ונחתין פי' שבעוה"ז:

בתי בראי פי' בי"ע כמ"ש בפ' שמות:

נשבע הק"בה פי' זעיר בירושלים דלעילא מ' ור"ל שלא יזדווג זעיר עם המ' עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה:

הא אם גלה ערייתה פירוש כשמסתלקים נה"י דאימא מזעיר הוא גלוי ערוה לפי שזעיר סתים פתחהא:

וכד איהי איתגלייא כל אינון בנין אתגליין פי' כשמסתלקת אימא מעל ז"ון גם החש"מל שעליהם מסתלק. כסוי חטאה. פי' שיסוד דאימא נתכסה בתוך זעיר הפך חטאה שהיה תחלה שאז היה יסוד דידה מגולה. א"נ כסוי חטאה ר"ל שיסוד דידה מתכסה מפני הקליפות הנק' חטאה:

דף טז.

על שמים פירוש חסד דזעיר שהוא על הת"ת. אבל מעל שמים היא הבינה ושיעור הכתוב כי גדול וכו'. פירוש שהמלכות עולה עד הבינה הנק' מעל שמים לקבל משם

חסדך שהם חסדים דאימא. ואלו כתיב על שמים הוה אמינא שאינה עולה רק לחסד דזעיר ולכך אמר דסלקא לעילא וכו': נפש כתיב פי' שהחטא אין עושה אותו אלא הנפש:
דסליק דכר ונוקבא פירוש הוא טעם אחר למה המשיל הצדיק לתמר לומר מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא אף היסוד כך ומ"ש לע' שנין לומר דרשינן האי והאי לומר צדיק סליק דכר ונוקבא כמו התמר. ואימתי יהיה מזדווג עם המ' נע' שנה כמו התמר. ארז דא קב"ה. פירוש זעיר: דיתיב על כרסייא דיעקב שלימא פי' שיושב על יעקב אע"ה שהוא לבדו כסא לזעיר כמ"ש בפרשת וירא במד' הנעלם:
בלבנון פירוש אבא שנק' עדן:
עין לא ראתה וכו' פירוש שום עין אינה יכולה לראות אבא חוץ מן הבינה הנק' אלהים: ומתמן נפיק מבועא ונהורא דמייא לאשקאה פירוש מלבנון שהוא אבא יצא יסוד דאימא הנק' נהרא:
ישלח מדון כמה דאמרן חייביא וכו' פירוש מפרש מדון לשון דין שהו"ק הנק' נטיעות שהיו יונקים מהרחמים עתה יונקים מן הדין אבל בסיפא דקרא הפירושים שוים וז"ש כד"א ונרגן וכו' כמה דאמרן וכו' ובפירוש ראשון נמי אמר דא קב"ה שהוא זעיר דהיינו שמפריד זווג ז"ון שהיו אחדות אחד:

דף טז:

באתר עילאה פי' בינה וז"ש באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן דהיינו בינה שהזעיר השקאתו היא משם:
אבדה ולא נאבדת פי' שאבדה לבעלה שאינו מזדווג עמה. א"נ אבד השפע שהיה בא לו תחלה:

דף יז.

אוקמוה חברייא במשה פירוש שמרע"ה אמר להק"בה הגידה לי אתה שאהב' נפשי אותך איכה תרעה דהיינו מי הוא שאתה ממנה אותו פרנס על הציבור:
ותנינן דעל גלותא פירוש כדמפרש ות"ח דהני קראי וכו':
ישאג על נוהו פי' שואג על המ' שהיא נוהו שהחרבתי את ביתי וכו'. פירוש בחי' ירושלים נק' ביתי. ובחי' ציון נק' היכלי והם יסוד ומ' דנוקבא כנודע:

דף יז:

מעמיקא דנחלא פירוש בינה: מנהירו דעדן עילאה אבא: היך תיזון לכל אינון אחרנין וכו'. ולפ"ז איכה תרביץ דהיינו כמו המכבד והמרבץ דהיינו שממתיק הדינים שמתעוררים בצהרים. ובזה ממשיך זעיר שפע לכל הספירות ולמלכות ולבי"ע: משכנות

הרועים אלין בתי רבן ולפ"ז פי' הכתוב ורעו את גדיותיך ורעי בשביל תינוקות שב"ר שעוסקים בתורה שהם יהבין חילא לכנסת ישראל בגלותא. ועוד ורעי על משכנות הרועים החכמים הגדולים הרועים בהוראות ה"ג דאשתכח אורייתא בהון תדירא. ת"ח בשעת' דצדיקייא וכו' וכן הוא בזוהר מדוייק. לפי דהיינו פי' קמא ומאי דבר אחר אם הכהן המשיח. פי' מ' לאשמת העם ודאי ולא וכו'. פי' אם הכהן שהוא מלכות נגרע ממנה הארותיה וזהו יחטא. היינו בשביל אשמת העם: ולא לאשמה דיליה ר"ל אינו כמו קטרוג הלבנה שהיא גרמה לעצמה לשיגרע אורה: ה"ג ד"א אם הכהן המשיח דא קב"ה ור"ל זעיר: יגרע מן כ"י וכו' פירוש שהזעיר סלק הארתו ממ' ובי"ע:

וע"ד לא פליג פי' לא אמר וליצחק בו' דהיינו שיצחק אינו נכלל באברהם אלא תמיד כלולה הגבורה עם החסד:

לאבהן דלעילא בדא פירוש הם אבות העולם שנשבע להם הקב"ה בחג"ת דזעיר כדמפרש והאי דאמר דלעילא לפי שהם עליונים על כל הצדיקים שהם ראשית האמונה. א"נ לאבהן דלעילא הם חג"ת ונשבע להם בח"בד וז"ש באינון דלעילא באינון דעמך. אשר אמרת מבע"ל. פי' קס"ד שהם דברי מר"עה שאמר להקב"ה וכל הארץ וכו' וא"כ אשר אמרת מ"ל: ותירץ אלא הקב"ה אמר דהיינו מ"ש וכל הארץ הזאת אשר אמרתי משה אומר נוסח דבריו שלהק"בה שהיה אומר לאבות העולם בלשון הזה וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אליכם כמה פעמים אתן לזרעכם:

ה"ג עולם דלעילא דאחידת ביה וכו' והיינו זעיר הנק' עולם ומ' אחוזה בו וניזונת ממנו ושיעור הכתוב ונחלו לעולם היינו ארץ הנזכר שרומזת למלכות מחברים ומאחזים אותה עם הזעיר הנק' עולם וזהו ונחלו לעולם:

ואי האי ארץ אתברכת וכו' פי' רבי יצחק ס"ל אם הכהן המשיח היא מ' כפירושא קמא דלעיל:

דף יח.

כהנא רבא פירוש כ"ג הוא בבינה. וכהנא אחרא שהוא כהן הדיוט במלכות והסגן הוא בזעיר ועיין בסבא דמשפטים דף צ"ה:

וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר ביה פירוש עד ספי' שקשו' בה כהן זה האחר ואינו יכול לעלות למדריגת כ"ג ולכך מכפרים חובו כיון שרואים שאין ביד כהן זה לתקן מה שמתקן כ"ג כדמפרש:

לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה פירוש לכהן המשיח:

דלאו איהו חכים למתקע וכו' פירוש שאינו יודע סוד השופר. ה"ג וחדא כסדרא גבורה בינייהו והיינו תש"ת: פסקא סלקא הם השברים וההפסקות של תקיעת שופר שהשברים הם בלאה שנק' דינא קשייא. ומ"ש קומטרא נחתא היא התרועה שקומט פעם אחר פעם ברוחו אליו והיא ברחל שהיא דינא רפייא כמ"ש בס"הכ שתוקעין תחלה תש"רת להמשיך מוחין ללאה ורחל שהם שברים ותרועה. ומפני הספק שמא אין העיקר אלא ללאה לכך תוקעין תש"ת. ושמא עיקר הכוונה היא לרחל לכך תוקעין תר"ת עכ"ל. וז"ש כאן פוסקא סלקא קומטרא נחתא. שהשברים שהם בלאה קרי להו סלקא. ותרועה שהיא ברחל קרי לה נחתא. וז"ש חד תקיפא וחד רפייא:

ואינון תשע פי' דשברים ותרועה דתש"רת אחת הם וז"ש חד כללא דכולא:

מתעטרא יצחק פי' שהגבורות דנים את העולם. יצחק אתעקד ועקידת כולא. פירוש שהגבורה נכללה בחסד וכל הדינים כולם גם הם נמתקו בחסדים:

ושרה מיללת פירוש מלכות הנקרא שרה מיללת בכח הדינים: ואתקשר בההוא דלעילא. פי' בחסד דזעיר שהוא לעילא מגבורה שהיה אחוז בה שכתב הרב כי בעקידה אברהם נכלל מן הגבורה ויצחק נכלל מחסד. וז"ש לקמן בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם דהיינו שגבורה נכללה בחסד:

כי אלהים שופט וכו' פי' שהגבורה שהיא אלהים נכללה בזעיר הנק' ז"ה כי יש בו י"ב גבולי אלכסון ושיעור הכתוב כי אלהים שהיא הגבורה שופט ולא לבדה אלא זה ישפיל וזה ירים שזעיר נק' זה והוא שדן את העולם ומשפיל לזה ומרים לזה והגבורה כלולה עמו כמ"ש הרב בכוונת וקרא זה אל זה. זה הוא יעקב כנגד י"ב פרקים שבו וכו'. וז"ש כאן דאעבר דינא באתר דיעקב וכו' כי באש ה' נשפט. פי' אש שהיא גבורה נכלל בה' שהוא זעיר:

דף יח:

להההוא רקיעא עילאה דמלכא קדישא שארי ביה פירוש בינה שהזעיר הוא שורה שם:

וכדין כרסוון רמיו פירוש כסאות של הדין. צלותא דקל שופרא. פירוש שבתוך סדרים של שופר יש תפלות עם וידויים שתיקן הרב לאומרם בין סימן תש"רת לת"שת וכו':

דף יט.

מנוקבא דתהומא עילאה פי' בינה דבריאה דקליפה כמ"ש הרב ז"ל בכמה דוכתי: אלף רוחין נל"עד לפי שיונקים מאלהים דהה"ין באחוריים לכך הם אלף: עד דגער בהו קב"ה פירוש ע"י עננא חד שאמר בסמוך. כליל מתרין סטרין פירוש מזעיר וממ':

לנפש חיה ממש פירוש זעיר הנק' חיה והנוקבא נק' חיה ג"כ כדמפרש. ומ"ש לא כתיב לנפש החיה. פי' דמשמע הוא זעיר הידוע ולכך החיה ה' הידיעה ומדכתיב חיה ש"מ שעל שניהם מדבר ולפ"ז פירוש הכתוב דלעיל ויאמר אלהים היא בינה:

תוצא הארץ היא מ' נפש שקבלה מזעיר. וז"ן אלו הם חיה והנפש היא משניהם. ככלה לחופה. פירוש כמ"ש בפ' בראשית ויב"אה גי' כ"ד קישוטי כלה. כיון דחמאת לי"לית דא ערקת. כתב הרב ז"ל שחוה ראשונה היא מלאה ולכך שלטו בה הקליפות. וחוה השנית היא מרחל שהיא דינא רפייא: אבל עד לא קמת האי נפש עמיה דאדם כדקא יאות הוה מזדווג עמה וכו'. פירוש קודם שלא ננסרה חוה זו השנית הנק' נפש. היה מזדווג עם חוה ראשונה: עטיפא בקטפא וכו' כתב הרב בסידור פירושו עטיפא המעוטפת בסדין אזדמנת שמזדמנת ליכנס בסדין לעשוק הטפין:

שרי שרי פירוש תתיר עטיפה וקישור שלך. ואמר ב"פ שרי א' נגד שלשה קליפות והשנית נגד קליפת נוגה:

לא תיעול פירוש בסדין. ולא תנפוק הנשמות לחוץ לעשות מהם שדים ח"ו. לא דידך. פירוש כי הם של הקדושה ולא יהים לך כח לעשוק אותם הנשמות. ולא בעדבך. פי' שאינם בגורלך אפילו לפי שעה. ואף אם יצאו יחזרו שנית להיות קדושה:

תוב תוב פי' חזור לנוקבא דתהומא רבא. ואמר ב"פ א' לזכר ואחד לנקבה דס"א: ימא ארגישת היא אימא עילאה בשם אחוריים דאהי"יה גי' ד"ם חו"ל גבול לים. ועי"כ תחזור לנוקבא דתהומא רבא. גלגלוי ליך קראן. פי' גלי הים לך קוראים והם דין בסוד גלים והם קוראים לרצץ מוחך. בספר ח"י דף צ"ה גריס בחקלא ע"ש:

בחולקא וכו' היא נוק' דזעיר ואשתו דוגמתה:

בקדושה דמלכא וכו' פי' בסוד טלית. שת"ח מאפיל בטליתו כדי שלא יאחזו החיצונים. ויכוין שהוא דוגמת זעיר. ויכוין תיבות הלחש כ"ו גי' הוי"ה האותיות קי"ו נגד י' י"ה יה"ו יהו"ד גי' ע"ב. א' א"ה אה"י אהי"ה גי' ד"ם הכל קי"ו ע"י שמות אלו תבריח הקליפות עכ"ל:

עד ג' יומין לקליטה ס"ל לר"ש שאין האשה מתעברת אלא סמוך לטבילת' אלא שאין אנו יודעים אם נקלטה הטיפה ביום א' או ב' או ג'. ולכך אינו מחפה ראשו הוא ואשתו רק עד ג' ימים שאם לא נקלטה אז ודאי נסרחה וכמ"ש בש"ס שבת דף פ"ו ואז אינה מתעברת עד טבילה אחרת:

ה"ג ונטורא דכולא לבתר וכו' פירוש מלבד מ"ש בשעה שרוצה להתעבר השמירה מעולה מהכל אחר הלידה היא זו מאן דינקא וכו':

מתעטר בעטרוי דשמא קדישא פי' מתעטר במוחין דזעיר:

דף יט:

דאינון נשים דלעילא זמינין לשלטאה עליהון פירוש שכתב הרב ז"ל בק"י שהם חו"ב דנוגה דבי"ע והם שתים נשים זונות:

לאו דאינון חרב המתהפכת' פי' שהם אינם נקראים חרב שהמ' היא החרב אלא הם להט של המלכות הנק' חרב. והם מתהפכים לזמנין גוברין וכו' והמתהפכת דקרא קאי על הלהט:

ובאתר אחרא אוקימנא להאי קרא פירוש בפ' שלח לך דף קס"ז ע"ב שפירשו שם הרוחות לר"ש נשים שאננות הם היכלות של בתיה וכו':

אבל לא אתמר וכו' פירוש שהפירוש העיקרי הוא שמדבר על הלהט שהם נשים הנזכרות: והפסוק הזה נאמר כמו בדור שהיתה דבורה שופטה את ישראל שלא היה בהם שום איש שיודע תורה ומשפט אלא חד נוקבא ולכך אמר להם נשים שאננות קומנה לעורר הדין:

כגון מקים מעפר דל פירוש מ' כי ד"ל הוא מילוי המילוי דאד"ני. ועפר הוא בריאה כנודע. ומ"ש מאשפות וכו' שיש פעמים שיונקים הקליפות מיסוד כבזמן הגלות והקב"ה מרים אותו מהם שלא יקבלו ממנו שום הארה: אביון יסוד נק' אביון כנודע: ה"ג ד"א להושיב עם נדיבים ניבאה על שמואל:

בשעתא דכולא דעתיקא קדישא וכו' פי' בשעה שנמשכים שערי דרישא דאריך עד רישא דזעיר ומזילים טל ברישא דזעיר הנק' שמים וזהו עליו בשמים ירעם ר"ל בכח שנמשך הטל מאריך שהוא עליו עד שהגיע לזעיר שהוא שמים. כזה ירעם לקליפות:

דא קב"ה פירוש זעיר. והנותן הוא א"ס ב"ה: כמ"דא משיח וכו'. פירוש מ' נק' בשני שמות קרן ומשיחו. א"נ משיחו הוא דה"עה. וקרן הוא השכינה:

דף כ.

תודת שלמיו פירוש ת"ת ויסוד כמ"ש הזוהר לעיל דא לעילא פירוש באימא: לעילא. פירוש באבא וז"ש אתר דעתיקא קדישא שרייא שא"וא בהם מתלבש אריך הנק' עתיקא קדישא ולפ"ז ואתה הם א"וא כמ"ש באידרא זוטא שאבא נק' אתה ואימא כלולה עמו בסוד הבן בחכמה. וכתב בספר אור ישראל שלפי מ"ש הרב בכוונת סלה ס' הם חב"ד חג"ת ל' הם נה"י: ה' היא מלכות וכללות המלה בעתיקא עכ"ל. א"כ אתי שפיר מ"ש הכתוב ואתה נשאת עון חטאתי סלה. שאריך נרמז בסלה וזה שאמר הזוהר בגין כך האי קרא אחיד בכולא דהיינו בכל הפרצופים כולם:

דף כ:

על האי כה אמר ה' פירוש על המלכות הנקרא כה אומר זעיר שהוא ה'. וז"ש הזוהר אמר ה' קב"ה דהיינו זעיר הנקרא קב"ה. ומפרש ומה אמר הזעיר על המלכות הנקרא כה ואמר קול ברמה נשמע דהיינו קול של המלכות נשמע עד הבינה הנקרא רמה:

לעילא עד אתר דמלכא וכו' פי' לבינה ששם שורה זעיר: בגין דמלכא קדישא הוה סליק לעילא. פי' לאימא:

לעילא פי' לאבא וכדמוכח בסמוך:

מאי רחל מבכה פי' אם היא רחל העליונה או רחל התחתונה שבעו"הז: ד"א כי איננו כמה דאתמר איננו גדול וכו' פי' הוא יסוד שהוא יוסף והיינו מה שבין פי' הא' לב' שלפי הא' כי איננו היינו זעיר ולפי' זה היינו יסוד:

מקרוב מבע"ל פירוש דהיינו מזמן קרוב: אבל מרחוק כההוא דכתיב מרחוק וכו'. פירוש אבא נק' מרחוק וז"ש ומאן הוא עמיק' דנהרא שהוא אבא שממנו יצא יסוד דאימא. וז"ש אתר דההוא נהר נגיד ונפיק. והזעיר בחרבן עלה עד אבא ולכ"א כי הנני מושיעך מרחוק דהיינו ממקום רחוק שהו' אבא משם אושיעך כדי שתחזור להזדווג עם המ' וז"ש דתנינן קב"ה סליק לעילא דהיינו אימא. לעילא דהיינו אבא. ואע"פי שאמרנו לעיל שזעיר עלה לת"ת. י"ל כיון שאריך גו אבא נמצא הכל אמת:

דף כא.

אסתלק יסוד פי' עולה למעלה בשביל הקליפות שלא יינקו ממנו ומ"ש פחדו בציון חטאים פירוש פחדו אתם החטאים בשביל ציון שלא יעלה ע"י עוונכם:

לרחוק דאתעביד קרוב פירוש שהם היו רחוקים מתחלה ואח"כ נעשו קרוב שנתקרבו אצל ר' חייא ור' יוסי: דא קב"ה בייחודא דהאי עלמא דאיקרי טוב. פירוש קב"ה היא מלכות שמתייחדת עם יסוד ושיעור הכתוב ואקוה שמך שהיא מלכות לייחדה עם טוב שהוא יסוד: וכד אלין חסדי דוד אתמליין מההוא טיבו וכו'. פי' שהבינה נק' עתיקא קדישא בהשאלה. ונודע ששני חסדים המגולים יורדים מיסוד הבינה לנ"ה דזעיר הנק' חסדי דוד. ומשם יורדים אל היסוד והיסוד נותנם למ'. וז"ש וכד אלין חסדי דוד שהם נ"ה דזעיר אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא ר"ל מהחסדים של אימא כמ"ש כדין איקרי יסוד טוב ר"נ אחר שנמשכים אל היסוד נק' טוב ומ"ש כמה דאיהו ביה הוא מבסם להאי עלמא בתראה. פי' שנותנם היסוד למ'. א"נ יש לפרש מ"ש דנגידו דעתיקא קדישא יובן במ"ש הרב בסה"כ שנ"ה דזעיר יש בהם נ"ה דעתיק ודאריך ודא"וא. וכשאנו

אומרים איהו בנצח ואיהי בהוד היינו כל הנצחים כולם וכו' א"כ א"ש שהארת נ"ה דאריך בנ"ה דזעיר הנק' חסדי דוד:

לא ידענא מאי הוא מפני ענוה שבו אמר כן דאם לא היה גברא רבא לא יוכל לידע אותם הסודות אות באות כמו שאומרם רבי שמעון בשמיעה בעלמא:

דף כא:

דשמא דא אתקין ביתא למלכא פירוש היא בית דזעיר בסוד בית יעקב בית זעיר:

וביתא דמקדשא בהמ"ק של מטה והם קשורים זה בזה אם יהיה בה"מק של מטה המלכות נתקנת. אז זעיר יש לו מנוחה דכתיב זאת מנוחתי וכו' ולכך אמר למען אד"ני שלא תהי' לבר ויש לך היזק ח"ו. א"נ י"ל שתחל' קס"ד למען אד"ני היינו בשביל כבוד אדנ"י. ולכך הקשה מאן חמא וכו' אבל השתא מפרשים למען אד"ני לחון בשביל צער אד"ני שהיא לבר מאתרה דהא בגבורה אחידא תדירא. פירוש דקשה ליה למה קרא למלכות אלהים הו"ל אלי אתה לחוד שהיא מדתו. ולכך אמר דהא בגבורה וכו' ולכך קראה אלהים:

איקרי לבר מאתר דשכינתא פירוש שעיקר שכינה בירושלים ולכך מדבר יהודה קרי לבר אע"פי שהוא מארץ ישראל:

אילת השחר דא כנסת ישראל פירוש לאה המקבלת מהיסוד הנק' שחר: א"נ שחר הוא החסד ולאה מקבלת מהחסד:

פתחין סתימין פירוש יסוד ומ' דנוק' שנק' ציון וירושלים. דעילאי ותתאי משתכחי. פירוש עילאי הם מלאכים קדושים ותתאי הם שאינם קדושי' ולכך פתחין סתימין שלא יינק מהם: רוחא חד דלסטר צפון. פי' ה"ג דאימא:

דף כב.

בכנור דדוד פי' מ' שהיא רחל משבחת בלילה וז"ש ושבחת למלכא. וקב"ה משתעשע וכו'. פי' יעקב מזדווג עם לאה והצדיקים הם שם בסוד מ"ן: אלא דאלין איקרון אחים וריעים ליה. פי' שכתב הרב שהצדיקים מפני שיש להם חיה ונשמה מא"וא נק' אחים וריעים לז"ון ואינו זוכה לקום בתמידות בחצות אלא מי שיש לו מן נשמה ולמעלה דאצילות וכן איתא ג"כ בספר ראשית חכמה:

דכתיב למען אחי וריעי וכו' פי' זעיר אומר למ' למען אחי וריעי למען הנשמות העולות בך שהם אחי וריעי שעולים בסוד מ"ן בשבילם אדברה נא שלום בך שהוא היסוד:

איקרון חברים וכו' פי' חברים של מעלה הם הק"בה והצדיקים שבג"ע שמקשיבים לקול תורת הצדיקים שבעו"הז ומדקרי להק"בה והצדיקים שהם חברים ש"מ שישראל שבעו"הז נק' גם הם חברים:

ה"ג בשעת' דכ"י אתערת לגבי מלכ' באורית' אתקיף חילהא וכו':

אנת דאיקרי שומר פי' יסוד כמ"ש בפ' תרומה וז"ש אן שמירה דביתך ולכך אמר אתא בוקר שהוא זעיר וגם לילה שהיא מלכות: לעילא היא אימא לעילא הוא אבא כדלעיל וזה שאמר וסליק להההוא אתר דאזדמן ביה וכו'. שהזעיר מדורו בהיכל הבינה:

דף כב:

אלא ויריעו הא אתבר תוקפא דדינין קשיין וכו' נ"ב ואף ע"ג דויריעו פועל יוצא והול"ל וירועו דהוא כמו ויתרועעו אלא שהיה מן הקל עכ"ז אינה קושייא דפירושו ויריעו לקליפות שתחתיהם וח"ו שהם מתרועעים עכ"ל ומורינו זל"הה פי' ויריעו קאי אכוכבי בוקר דרישא דקרא שהם החסדים כנודע והם ממתיקים את הגבורות הנקרא בני אלהים: ואתי למנטע אשל בבאר שבע. נ"ב הנה אין רחוק שיהיה נטיעת אשל בבאר שבע היא הכנסת העטרה:

בבאר שבע ודאי פי' מ' נקראת באר שבע שהיא ז' לו"ק. ובאר הוא יסוד דידה. ליליא הא ידיעא נ"ב נוקבא:

בוקר אור ידיעא פי' בוקר הוא היסוד: אור הוא טיפת החסדים שבו וז"ש והוא דרגא עילאה ונ"ב יסוד:

כד נהיר שמשא פי' ת"ת דזעיר ששם מתגלה היסוד דאימא וז"ש והוא דרגא עילאה דמבסם לכולא:

והאי בוקר אור נ"ב יסוד נהיר משמשא פירוש מת"ת דזעיר:

דף כג.

ה"ג עמיקתא דאורייתא ואורחהא :

בגין דצחותא דתורה שבכתב תורה שבע"פ פי' מ' שהיא תורה שבע"פ מגלה הארת זעיר: דאתער רוח צפון הם ה' גבורות דאימא המתעוררים בחצות:

גדפי דתרנגולא פי' גברי"אל:

אסתכי ביה פי' גבריא"ל מביט בשלהובא הנז':

בגין דאתער בשלהובא דגבורה פי' שלא נתעורר גבריא"ל בלילה רק ע"י השלהובא ומ"ש בסטרא דגבורה. פירוש ששרשו הוא מגבורה של מעלה: וע"ד איקרי שכוי נ"ב גימטריא מלאך גבריא"ל:

אשגחא פי' דריש שכוי לשון הבטה כמו הבט נא תרגומו איסתכי:

דף כג:

ולא אמר איה אלוה עושי וכו' שיהיה נותן זמירות בלילה יעסוק בתורה בחצות כדי לסייע למלכות המשבחת בחצות גם כן וזה שאמר לסייעא ליה באינון תושבחן:

שבקא דמאריה פירוש מאריה עזב אותו. דומיא דנזיף דמאריה. או הודע אליו כמאן דפקיד לאחרא נ"ב או גי' ז' היא נוק' שביעית: במה דאתקשר נ"ב היא נוקבא: לקבליה דמלכותא קדישא. פירוש שפגם במלכות: ולגבי ירושלים קדישא. פירוש שירושלים היא בחינת המלכות:

דף כד.

ה"ג בכמה עיטרין דבר עליה דבריה דיפת תואר נ"ב נוקבא דנוגה. בן סורר נ"ב בא מקליפת נוגה: אית דרגא דאשתמודעא לעילא לקבל האי חטאה גרסי' ונ"ב נ"ל שמדה זו הוד והולך ומונה עד לחסד והם בחינת ה' חסדים שעל הרוב הפגם בהם: הא שמאלא נ"ב אז הה"ג עומדיס על ה' חסדים ופי' ולאתכללא ביה הימין בשמאלא:

חמש בגו חמש נ"ב ה' חסדים בתוך ה' גבורות: וידוי מתיישרן לאחזאה מלה בלא כוונה דבר נש פי' האדם בלא כוונה כולל הימין בשמאל להורות שגברו הדינים עליו מחמת עון:

וע"ד כתיב ימינך ה' פי' שכפל הכתוב ב"פ ימינך נגד יד ימין ויד שמאל שנכללו ביחד דהיינו הימין בשמאל ולכך קראו הכתוב ימין ולפ"ז מ"ש לאתכללא שמאלא בימינא ר"ל שהימין הסכים על דין האדם כמו השמאל אבל לא נכלל השמאל בימין שאדרבה הימין הוא שנכלל בשמאל כמ"ש הר"חו בהג"הה:

וכדין הוא קיימא דכולא פי' כשנאבדו המצריים שהיו מצירים לישראל אזי היתה תקומה לישראל שהם קיום העולם וז"ש וכדין הוא קיומ' דכולא ומ"ש וע"ד כד בעא וכו'. פי' גם לע"ל הוא כך שאו"ה נאבדים וישראל יהיה להם קיום: ודא הוא פרי עץ הדר נ"ב כי הנקבה פרי הזכר הנק' עץ הדר:

דסליק לע' שנין נ"ב גדל לע' שנין הוא יסוד כולל בו ז"ס ה"ח ויסוד ועטרה: ואתקשר לעילא נ"ב בזעיר ותתא נ"ב בנוקבא: ר' יוסי אמר פרי עץ הדר דא מזבח נ"ב היינו יסוד דנוקבא והוא העושה פירות ממה שמקבלת מיסוד דכורא הנק' עץ והדר עכ"ל ולפ"ז זהו החילוק שבין ר' יהודה לר' יוסי שרבי יהודה מפרש פרי עץ הדר היא הנוק' בכללותה ור' יוסי מפרש פרי עץ הדר הוא יסוד דנוק'. ועודחילוק אחר שר' יהודה מפרש עץ הדר הוא זעיר שנק' אדם כמ"שה כי האדם עץ השדה. ור' יוסי ס"ל עץ הדר הוא יסוד הנק' עץ והדר: ואע"פי שכפות תמרים הוא יסוד ג"כ. תחלה אמר קרא פרי עץ הדר לומר שיסוד

דנוקבא עושה פירות מיסוד זעיר ועיקר הכתוב על המ' ואח"כ הזכיר הכתוב יסוד בהדיא בכפות תמרים: דכל ע' שנין נ"ב ע' חסדים עכ"ל. ור"ל ז' חסדים כל א' כלול מי' הם ע': בכולא חטי נ"ב גם ביסוד דזעיר:

דהא כפית לקבליה פי' שקשיר עם המ'. ההוא דכפית לעילא ונ"ב פי' יסוד הקשור בת"ת קשור גם בו: וע"ד אתקשר דא בדא פרי עץ וכו'. פי' שהכתוב קשר המ' עם היסוד במ"ש כפות ולא וכפות. אלא זאת דא מזבח נ"ב הפירוש כך הוא כי בניו הם למעלה מן היסוד. ונמצא שאהרן יסוד דאבא מושח בשמן את מדת זאת. וזאת הנז' נמשחת בשמן בניו שהם נ"ה דאבא כי נ"ה דאב' הם אלעזר ואיתמר משפיעים ביסוד הנז':

ומשחת את מזבח העולה פי' מ' היא מזבח החיצון והיא נמשחת מנ"ה דאב' שע"ג יסוד דאבא. וז"ש ומשחת זו משחת בניו דהיינו שנמשחת מבניו שהם נ"ה דאבא וממילא גם מיסוד דאב' נמשחת. ופי' כל כליו הם חיילותיה:

דזמין אושפיזין פי' הם ע' שרים שמקבלים הארות ע"י הקרבנות שמקריבים עליהם ישראל:

דף כד:

אמר מזבח נ"ב יסוד דנוקב': ז' יומין עילאין נ"ב ז' ספירות דזעיר:

ז' חלקין בכל יומא נ"ב כל חסד כלול מז' עכ"ל:

ואע"פי שכתב על מלת שבעה יומין ז' ספירות דזעיר והכא אמר כל חסד וכו' דמשמע שמקבלת החסדים וא"כ הו"ל לפרש ברישא ז' יומין הם ז' חסדים י"ל כיון שז' חסדים הם מתפשטי' בז' ספירו' דזעיר כנודע א"כ הז"ס שהם ז' יומין הם המברכים למ' ונותנים לה מהחסדים שבתוכם בכל יום חסד א' כלול משבעה. ר' יוסי אמר ע' חולקין פי' שכל יום נכנס חסד כלול מז' וכ"א מאותם ז' כלול מי"ס הם ע'. וקשה שהרי ר' יוסי אמר פרי עץ הדר דא מזבח דעביד פירין וסיים דרשתו עד ויהבין לך ז' חולקין בכל יומא וא"כ מאי קאמר רבי יוסי אמר ע'. וי"ל שעיקר הפתיחה של פרי עץ הדר ר' יוסי פתח לה כדלעיל. ופי' רבי יהודה שנוקב' דזעיר בכללותה היא פרי עץ הדר ורצה לסיים הענין של ד' מינים שבלולב ולא שבקיה ר' יוסי לסיומי מלתיה וחלק עליו ואמר פרי עץ הדר הוא יסוד דנוקבא כדלעיל ואח"כ חזר ר' יהודה לדבריו ואמר כתיב זאת משחת אהרן ומשחת בניו לומר שהמ' הנק' זאת ונק' מזבח נמשחת ע"י אהרן ובניו. וסיים עד ויהבין לך ז' חולקין בכל יומא. ור' יוסי חלק עליו גם כן בדבר זה ואמ"ל ע' חולקין בכל יומא וחזר ר' יהודה לדבריו שאמר ז' וסיים דרשתו. מאתר דמשח רבותא אשתכח. פי' שביום הו"ר מקבלת המלכות מבינה ששם מצוי הארת אבא הנק' שמן וז"ש מאתר דמשח רבותא אשתכח:

ולבתר ז' זמנין פי' אחר שעושים הקפה בכל יום לסוף ביום הו"ר אנו עושים ז' הקפות כדי לקבל מכללות ז' חסדים. בגין לקיימא לה ברכאן מן מבועא דנחלא דנגיד. נ"ב כי ביום ה"ר אז כללות ה' חסדים דיסוד אימא עכ"ל. והכוונה כי ע"י הקפה שבכל יום נכנס חסד א' עד יום הו"ר בהקכה ראשונה הגענו לבינה ולכך אמר לעיל ולסוף ז' יומין מתברכ' מאתר וכו'. אח"כ ע"י ז' הקפות שבהו"ר אזי מתברכת ג"כ מן הבינה: ולכך אמר לעיל ולבתר ז' זמנין לקבל כל אינון ז' בגין לקיימא לה ברכאן ממבוע' דנחלא. וכן אח"כ פי' הדברים היטב ואמר אשתכח דאתברכ' וכו' ממבוע' דנחלא. וכן זמנא אחרא ז' זמנין כחדא ואתקיימו ברכאן לבתר מאתר עילאה וכו':

דאתברכא מז' בכל יומא פי' שכל יום מקבלת מחסד אחד והוא כלול מז'. וסליק לחושבן עילאה. פי' שביום הו"ר אזי נכללת מהז' חסדים כולם שכל אחד כלול מז' נמצא שישראל הולכים וגדלים ואו"ה הולכים ומתמעטים וז"ש אלין אומין וכו' ולבתר מתמעטים וכו'. דא ומתמעטים וז"ש חנין חומין וכו' ונבתר מתמעטים וכו'. דא מלכא קדישא דאחיז לתרין סטרין. פירוש ת"ת שכולל חו"ג:וערבי נחל אלין תרין קיימין. פירוש נ"ה. ונ"ב צ"ע איך נ"ה בחינת ערבות משפיעים ליסוד והרי אין בהם לא טעם ולא ריח עכ"ל. וקושיא זו הקשה אותה הזוהר בפרשת ויחי דף ר"ך ע"ב ע"ש ואמר ובאתר אחרא אוקימנא מלין דהיינו שבמקום אחר תירץ אותה קושיא ולא הזכיר התירוץ בזוהר:

כפות תמרים פירוש יסוד דזעיר.

אחיד לעילא פי' בת"ת דזעיר:

ואחיד לתתא פירוש במלכות כמ"ש לעיל:

אתרוג נפקא מגו כובין וכו' נ"ב בסוד סבוני כדבורים: כפות תמרים ה"ס וכו' נ"ב כי ע' תמרים הם ע' שרים והיסוד באמצע בסוד וסביביו נשערה מאד. ונמצא דקאי ביני כובי:

כל מה דנפק מעלמא מהכא נפקא פירוש מז"ון יוצא כל מה שצריך לעולמות. והיינו באר דיצחק. פירוש מלכות הנק' באר נבנית מהגבורות הנק' יצחק ולכך נקרא מזבח האלהים. מזבח דאלהים שהיא גבורה. ולזמנין מזבח ה'. פירוש כשמקבלת מהחסדים. וע"ד ירתין עלמין וכו' דינא ורחמי. פירוש הדין מצד הגבורות שבמ' ורחמים מצד הרחמים שבמלכות. בהאי סטרא נ"ב חסדים. ובהאי סטרא נ"ב גבורות:

והא אוקמוה מלה נ"ב כי יסוד דנוקבא יש בו לפעמים חסדים לפעמים גבורו' נפש ודאי נ"ב כי אחיזת החיצונים אינם אלא בה כי רגליה יורדות מות משא"כ ברוח ולכך ייחס החטא לנפש ולא לרוח. את ה' אלהיך. פי' הנפש הקשורה במ' וזהו את ה' אלהיך וכדמפרש לקמן נפש קשור ברוח רוח בנשמה נשמה במ' ומ"ש חולק' עלאה בקב"ה פי'

מ' ומ"ש חולקא קדישא בקידושי מלכא היינו מוחין דזעיר ור"ל שזוכה לנפש דמ' ולרוח דזעיר וכדמפרש. נשמתא קדישא אחסנא דק"בה וכ"י. פירוש רוח ונפש דאצילות שהם מז"ון. וקראם נשמתא כי לפעמים הזוהר קורא הרוח נשמתא. וז"ש ואלין דאיקרון בנין לק"בה שר"ל שמצד נפש ורוח שיש לצדיקים נק' בנים לז"ון. נפש חיה סתם. פירוש זעיר הנק' חיה כמ"ש רז"ל חיה א' וכו' ושמה ישראל וכן המלכות נקרא חיה ולכ"א חיה סתם וכמ"ש הזוהר בפרשה זו דף י"ט ע"א ושיעור הכתוב תוצא הארץ שהיא מ' נפש שהיא מחיה סתם דהיינו מהזעיר ומהמלכות ומההוא חולקא ירית דוד מלכא נ"ב בסוד נפש דוד: אע"פי שמשם עד נפש דעשייה הרבה מדרגות עכ"ז היה הכל בבחינת נפש דאצילות בלבד כנודע. ואתקשר בקשורא עילאה נ"ב בסוד רוח דזעיר:

דף כה.

דנפש אתקשר ברוח פירוש שנפש האדם קשורה עם רוחו והרוח בנשמה. ונשמה במלכות וז"ש ונשמה בק"בה שהנשמה היא בסוד מ"ן למ' וכמ"ש הזוהר בפ' תרומה דף קמ"ב ע"ב ע"ש. מקדש ה' טמא נ"ב כי שורשו של כל נפש ביסוד דנוקבא והוא הנקר' מקדש ובמעל אשר מעל טמא אותו ואיקרי צרורא דחיי. נ"ב. פי' צרור החיים של חי העולמים בתוכה. רבי אלעזר אומר שכינתא וכו' נ"ב. ויהיה פירוש צרור החיים שצרור בגווה ג' ווי"ן דויס"ע ויבו"א וי"ט גי' ח"י: כולא אתעביד חד עטרה. פי' ח"גת נעשו עטרה א' ומ"ש ושמא קדישא שהיא מ' אתחזי בגווייהו שנכללת בהם ונעשו בה שמות:

כתפוח בעצי היער וכו' פירוש כמו שהתפוח יש בו ג' גוונין כן דודי שהוא זעיר יש בו ג' גוונין דחג"ת שהם חוור סומק ירוק. ובג"כ האי שמא וכו'. פי' שם בן ע"ב שהם ע"ב שמות ומ"ש ואית ביה לטב ולביש. פי' בע"ב שמות יש מהם שסגולתם להטיב לבני אדם ויש מהם שסגולתם לכלות האויבי' וזהו לטב ולביש:

האי מאן דלא זכי יתיר פי' שאין לו אלא נפש החייונית ולא נפש דעשייה שהיא גדולה ולכך כד איהו נאים מודעין לוה מלין מנהון כדיבין וכו' שהם מהמדרגה האמצעי' ולזמנין דחייכין ביה היינו מדרגה תתאה דחייכן בבני נשא כמ"ש הזוהר בסמוך ומ"ש וע"ד אומין וכו' עד לזמן קריב פירוש שאו"ה משיגים גם מדרגה האמצעית:

ה"ג אית תלת דרגין וכו' ומפרשם הזוהר דרגא עילאה דילהון פי' הם הגדולים שבהם. דרגא תתאה פירוש התחתוני' שבג' דרגין אלו ומ"ש ואית דרגא עילאה עלייהו פי' הם האמצעיים שהם עליונים על התחתונים וז"ש דאינון מעילאי ותתאי שר"ל שיש בהם בחינה מהעליונים ובחי' מהתחתונים ולכך אלו האמצעיים מודעין ליה לבר נש מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט דהיינו מלין כדיבין הוא מהבחינת שיש בהם מהתחתונים

ומלין דקשוט הוא מהבחינת שיש בהם מהעליונים. וז"ש וההוא דרגא מאינון דתליין באוירא וכו':

ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש פי' שלא השיג הרוח דיצירה אלא נפש דעשייה וזה גדול מהראשון שלא השיגה ולכך זה אערע באינון דאוירא שהם אומרים מלין דקשוט ולא כדיבו וז"ש ואינון מודעין ליה מלי מנהון קריבין ומנהון רחיקין יתיר. משמע שהכל אמת אלא יש מהם קרובים ויש רחוקים:

נפקא מה דנפקא מההוא נפש פי' שקצת מהנפש נשאר בתוך הגוף ואינה יוצאה כולה מהגוף ולכ"א נפקא מה דנפקא: בין מלאכי נ"ב כי הרוח הוא ביצירה ששם המלאכים:

סלקא לעילא לעילא נ"ב בכסא דתמן אימא בין אינון צדיקייא דצרירן בצרורא דחיי פי' כיון שיש לו נשמה עולה עם הצדיקים ליסוד דנוקבא הנק' צרור החיים:

ענוגא דמלכא פי' המלכות יונק מעונג זעיר:

מן זיוא עילאה פי' מא"וא וכ"ז ע"י המ': איילתא קדישא נ"ב לאה: ברוח זצפון נ"ב בחמשה גבורות המתעוררות בחצות:

נחתא וקם ההוא כאה פי' שיורדת הנשמה מהמ' שהיתה שם ובאה לגופה הישן ואז קם הצדיק הזה לעסוק בתורה:

דף כה:

דא חוטא דאברהם נ"ב חוט היורד דרך השדרה מחסד שבמוח שירתא דכ"י פי' לאה כדלעיל: דקאמרי בגלותא אלי אלי וכו'. פי' שירה שאומרת המ' בגלות שהיא אלי אלי למה עזבתני גם אנו אומרים אותה בגלות ודה"עה אמר בר"הק זה על הגלות:

מארי דנשמתא פי' שיש בהם נשמה מבריאה:

מארי דאורייתא פי' שיש בהם רוח דיצירה ששם מקנן זעיר הנק' תורה: בני פולחנא. פי' שיש להם נפש ממ' ששם פולחנא ומ"ש דמלכא קדישא פי' שע"י עבודה שבמ' משיג לזעיר הנק' מלכא קדישא. ומ"ש לא זכי לא ברוח ולא בנשמה פי' אבל נפש דעשייה יש לו ועכ"ז נענש לפי שלא זכה לתורה כדי שישיג רוח ונשמה ולכך נדבקים בו זינין בישין שהם דרגא דתלייא באוירא שהוא הא' מתלת זינין בישין דלעיל וז"ש לקמן וישראל דקיימי בדרגא יתיר אי איהו לא בעי למזכי יתיר עונשיה סגי:

בדרגא קאים עליה פי' אע"פי שאין לו אלא נפש יכול לעלות במדריגות העליונות ע"י מעשיו הטובים לקנות הרוח ונשמה וכדמפרש הזוהר:

דקני נפש תחת נפש פי' אחר שנימול קונה נפש הקדושה תחת נפש הטמאה שהיתה בו:

מאתר אחרא נ"ב פירוש שזוכה לבחינת נפש משעשוע הצדיקים בג"ע עכ"ל. ות"ח אית בני נשא דאתדבקן בהאי סטרא. פי' שנדבקים בס"א ומפרש הטעם בגין ההוא נפש דלא זכאן יתיר. פי' שיש בו נפש ולפי שלא זכה לרוח ונשמה לכך נדבק בו ס"א כמ"ש הזוהר לעיל דאערע באינון דתליין באוירא שהיא דרגא עילאה דתלת זינין בישין:

בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא יובן בהקדים מ"ש בזוהר בפרשת שמיני דף מ"א ע"ב וז"ל ואיתימא האי עז דשרייא עליה לגו לאו הכי דאי רוח מסאבא שרייא ביה אסיר לן למיכל אלא אעברן בגווייהו ולא שריין לדיירא בהו עכ"ל. וכתב הרב בק"י כי עזים הם ז"ון דנוגה דבי"ע וז"ש בפ' שמיני דף מ"א ע"ב עכ"ל. ובזה מובן לשון זה מ"ש דאתי מההוא סטרא היינו שהם מן ז"ון דנוגה דבי"ע ועוברת בתוכם רוח מסאבא מהג' קליפות האחרות שמהם בהמות טמאות אבל עוברת מעבר בעלמא ולכך שרי לן למיכל:

ובאתרא דשארי רוח מסאבא כגון ישראל מת אע"פי שהוא טהור כיון שעוברת הטומאה בתוכו אחר מיתה כתיב ביה לא תלין וכו' הכי נמי האי עז כיון שעוברת בתוכם רוח הטומא' של ג' קליפות החיצונות אמאי מקריבין ליה. ומ"ש ואתי מסטרהא פירוש מז"ון דנוגה דבי"ע. ותירץ לו רשב"י שהשכינה שהיא אש אוכלת אכלה להההוא סטרא מסאבא שבתוך העז ולא נשאר בו אלא הנוגה ונעשה כמו בהמות טהורות דעלמא ומקריבים אותם ע"ג המזבח:

ואינון מתבטלי וכו' פי' שנבלעים במ' לפי שהם מבירורי המלכים: אשא דמדבחא נ"ב ה' גבורות שבנוקבא נק' אש המזבח: מאי הרעיפו כמ"דא יערוף וכו' נ"ב פי' רעיפת הטיפה מן המוח והוא הנק' ממעל כי הרי הדעת ממעל לשמים הנק' ת"ת. כך היה נראה לפרש ופי' בו כי ממעל הוא יותר גבוה והוא מזלא דאריך:

ואי תימא דביה תלייא פי' חוזר לקושיתו הראשונה: כתיב ממעל וכו'. פי' אלו כתיב הרעיפו שמים מעל הוה אמינא על הדעת דזעיר. אבל כיון דכתיב ממעל שמע מינה שרעיפת הטיפה היא מאריך וז"ש בסמוך אלא ממעל דייקא:

דף כו.

נצח והוד נ"ב תרי ביעי: כדין תפתח ארץ לתתא נ"ב בסוד מיעכה באצבע: לארקא ברכאן מעילא לתתא פי' מא"וא וז"ש ממעמקים וכו' וכדמפרש הזוהר לייחדא שמא קדישא. פי' זעיר הנק' שמא קדישא וע"י המוחין שבאים לו מא"וא מתייחד עם המ':

כדין ברכו ה' לנגדא מניה ברכאן לתתא. פי' המשיכו ברכות לתחתונים מה':

ר"ש פתח וכו' לשון זה הובא בפ' פקודי דף רל"ח ע"ב ושם פירשנוהו. על פי הגהות הר"חו. ועוף יעופף על הארץ הא אוקימנא דאינון רזא דרתיכא ובהו וכו' בח"י דף קל"ט נודע כי הנצח והוד הם הרחיים הטוחנים מן לצדיקים שהם צדיק וצדק יוסף ורחל:

ונודע ג"כ שהיסוד דזעיר והיסוד דנוקבא כל אחד נק' עוף אך ההפרש הוא כי היסוד דזעיר נק' עוף ע"ש שיש לו ו' הויות שהם ג' גבורות וג' חסדים מגולים. והחסדים ממתיקים הגבו'. אבל כשיורדים ביסוד דנוקבא אז נקרא היסוד שלה יעופף שהוא מיעוט רבים שנים ב"פ עוף אחד שלה וא' של הזעיר וז"ש הזוהר בפ' צו ועוף וכו' דאינון רזא דרתיכא ובהו וכו'. ורזא דמלה עו"ף הוא יו"סף בגי' גם יעופף הוא בנימין יסוד דנוקבא וז"ש בזוהר ויצא רחל אולידת תרין צדיקים וכו' והכי אתחזי דבין תרי צדיקי יתבא וכו' ר"ל בעת שמתחברת הנקבה עם הזכר אז היא יתבא בין תרי צדיקי יוסף ובנימין וז"ש ועוף יעופף על הארץ ר"ל בעוד שהג' ב"ן הם עדיין ביסוד דזעיר אז נק' היסוד עו"ף גי' ג' ב"ן כמספר יו"סף אבל בעת שהנוקבא מקבלת אותם הג' ב"ן ביסוד שלה אז היסוד נקרא יעופף ששם ביסוד שלה נעשים הג' ב"ן כפולים ומתרבים לאין קץ כמ"ש האר"י ז"ל וז"ש יעופף על הארץ בתוך הנוקב' שנק' ארץ בסוד אסתר קרקע עולם היתה. אזי נק' היסוד שלה יעופף. וז"ש ודא רזא דרתיכא שה"ס המרכבה איך רוכב הזכר על הנקבה ובהו תסתלק רוח הקודש שהיא המלכות. לסלקא לעילא כדי להתגדל הנוקבא שתוכל להזדווג פנים בפנים שוה בשוה. ז"ש עוף לימינא דא מיכ"אל דהוא חסד ירצה שהיסוד דזעיר נק' מיכ"אל כי מי"כאל שר ישראל. וז"ס שמביא ר' אליעזר מגרמיזא בעל סוד רזייא שג"פ מיכ"אל כתיב בדכ"יאל כנגד יעקב ישראל ישורון וכו'. אבל הפרצוף דנוקבא היא נבנית בסוד הגבורות ולכן גברי"אל גי' יעו"פף שהוא ביסוד הנוקבא הנק' יעופף ושם מתקבצים כל הגבורות ביחד כמ"ש בסוד תרנגול לבן בעי"הך ע"ש. וז"ש עוף לימינא שהוא זעיר ודא מיכ"אל. שהם החסדים. יעופף לשמאל דא נוקבא ודא גברי"אל שהם הגבורות. וע"י שניהם אתקשרת אתתא בבעלה למיהוי חד:

דף כו:

ר"א שאיל וכו' נודע מ"ש הרב בפי' מאמר זה בפרשת פקודי דף רל"ח ע"ב ובס' ערוגת הבושם. פירש קצתו והעתקתי לשונו שם ומשם תדרשנו:

בההוא א"ס כל אילין נהורין ובוצינין תליין וכו' וכד נקודה עילאה שהיא חכמה ועלמא דאתי אסתלקו לא ידעין בר ריחא כמאן דארח ריחא לאתבסמא בס"עה דף ס"ח ע"א וז"ל ידוע כי עתיקא שהוא הכתר דאצילות (ביה) קרא גרמיה א"ס כמ"ש בר"מ בפ' בא דף מ"ב ע"ב ולפיכך נק' רישא דלא אתיידע שהוא אינו נישג לשום ספירה אלא כמאן דארח

ריחא לפי שהוא דבוק עם הא"ס ולכן נק' ע"ק על שם הא"ס שהוא עיקר קריאת שם עתיקא וידוע בא"ר שהאי רישא עילאה דלא אתיידע אחזי נהורא בהאי אוירא שהוא על הקרום ולכן נק' קרומא דאוירא. ומזה המוחא סתימאה הנק' אוירא ממנו נמשך סוד הרוחא דשבק בגווה לעשותה כלי כמבואר בסוד ק"ש על המטה:

ומזה הרוחא הוא נפש של המ' וז"ש השכינה ולא ידעתי נפשי שהוא בא ממקים גבוה מרישא דלא אתיידע ובסוד נעוץ סופן בתחלתן כי הוא בא למעלה ממדרגתי מעתיק' ולרוב גובהו אינו ידוע לי כי אם בסוד מאן דארח וה"ס משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה ומביאים לה בחשאי שה"ס בשכ"מלו הנאמר בק"ש שעל המטה וגם בעת ההיא מריחה ציקי קדרה על סבה שהוא ממקום גבוה כמאן דארח ריחא ועיין שם תשלום הפסוק:

דף כח.

ר"ח פחת ויאמר וכו' מה שפי' בו הרמ"ז תמצאנו בדף ט"ל ע"א עיין עליו:

דף כט:

בר"מ ת"ח בנוי דמלכא אתקריאו שבתות וי"ט וכו': **ולאוקרא לון בלבושין וכו' עד אתקריאו קדש קדשים** בח"י דף פ"ד ענין המצוה הזאת לייחד אנשים לעבוד ה' ולעסוק בתורתו כמו שהיה הענין בכהנים שנאמרו להם לכו עבדו את ה'. וכל מחסורכם עלינו רק לא ימוש ספר וכו' ויהיו בעינינו דוגמת הכהנים אז נגלות חרפת מצרים מעלינו כמ"ש כי חק לכהנים וכו' ובר"מ נתן טעם לזה ת"ח בנוי דמלכא וכו' ויתר השכר למחזיקי' בה בפ' ויחי דף רמ"ו מאן דסעיד למארי דאורייתא נטיל ברכאן מעילא וכו'. ובפ' דייני גזירות אמרו ע"ה אינם חיים וכו' מצאתי להם תקנה מן התורה ואתם הדביקים וכו' עד דף פ"ב מאמר פ' ע"ש:

דף ל.

רוח גדולה דאמרן עיין בפ' בראשית דף י"ו ע"א מ"ש שם באריכות שהם נגד ג' קליפות רוח סערה ענן ואש מתלקחת. וכן אלו הם ג' רוח גדולה רעש אש:

ודמות החיות פירוש שהחיות הם בקדושה לפנים מהד' קליפות ומ"ש הוא מתהלכת בין החיות פירוש המ' מתהלכת בין החיות שהיא המחיה אותם כמ"ש בפ' בראשית. ומ"ש ונוגה לאש פי' שהנוגה הוא לפנים מן האש שהאש היא קליפה ג' ונוגה הוא רביעי: ומ"ש ומן האש יוצא ברק פי' בהיקות הקדושה הוא מתגלה מתוך האש וטעם שלא אמר שהוא מתגלה מתוך הנוגה לפי שהנוגה הוא קליפה דקה ויש בה טוב. בכלל המוח חשיב לה וכמ"ש בפ' יתרו על פ' ומתוכה כעין החשמל מתוך האש ומתוכה ומגוה ומ"ש

ואחר האש קול דממה דקה. פי' המ' נק' קול דממה דקה. כדמפרש הזוהר והיא אחר האש. ומה שלא הזכיר נוגה הוא מטעם הנז"ל א"נ י"ל מ"ש רבי יצחק ודמות החיות בא לפרש אש שאחר הרעש הם החיות שהם כגחלי אש. וא"כ רוח גדולה ורעש ג"כ הם בחי' דקדושה ולפ"ז הכא הפך מ"ש בפ' בראשית שהם ג' קליפות: דממה מגרמה. פי' דלית לה מגרמה כלום אלא מה דיהבי לה וז"ש וכד מתכנשי עלה וכו':

דא אשו דיצחק פי' הגבורות שבאים מהגבורה הנק' יצחק למ' שהיא המזבח:

והעצים אלין עצים דאברהם פי' החסדים שבאים מחסד הנקרא אברהם. ומ"ש הכתוב הנה האש והעצים. ר"ל שהגבו' נתחברו עם החסדים להמתק:

לד' זויין דמדבחא פי' שהגבורות סובבים המ' מכל צדדיה ימין ושמאל פנים ואחור: במדבחא אית כבש חד פי' יסוד דמ' שאותיות כבש הם שכ"ב שהוא יסוד דידה:

ודרגא תתאה מטי וכו' פי' מיסוד דידה משתלשל השפע עד שיורד לבריאה הנק' תהומא עילאה: מגו שית חד. פי' הם שבילין שביסוד דידה: חד זיקא אתער. פי' בחי' גבורה וכולהו מתלבשי אפודא. פי' שיש להם לבוש מהמ' הנק' אפוד כמ"ש בפ' פקודי גלגלי ימא. פי' ים היא המ' שהיא שם ב"ן דהוי"ה. וגלי הים הם שם ב"ן דאלהים פשוט ומלא ומלא דמלא ונמשכים אותם גלי הים עד מקום ששם מלאכים אחרים שאומרים ברוך כבוד ה' וכו'. ומ"ש ובשעתא דמטי אשא דיצחק וכו'. פי' כשבאים גבו' מגבורה דזעיר הנק' יצחק למ' הנקרא מזבח אזי כמה זיקין שהם מיני גבורות מתעוררים ומתלהטים מהם כמה מלאכים שיניקתם מהגבו' וז"ש כמה תקיפין וכו':

אתער רוחא חדא מלעילא פי' הוא בחי' החסד והוא ממתק האש שבצד ימין דחיות ומבסם אותם. וז"ש נשיב ויתיב בההוא אשא ומתלהטא ומתבסמא:

מסטרא דשמאלא פי' של החיות: אתער רוחא אחרא תקיפא. פי' גבורה מהגבורה של מעלה:

ויתיב בההוא אשא פי' שמתחבר עם הגבורה שבצד שמאל של החיות כדין אתלבש מניה ההוא מסטרא דשמאלא. פי' הגבו' שבשמאל החיות מתלבשים באותה גבורה של מעלה. וכולהו מתבסמן בשעתא. דכהנא וכו'. פי' שהכהן הוא בחי' החסד וע"י החסדים מתבסמים הגבורות: חד פנימאה. פי' בינה:

דף ל:

קשורא דמהימנותא פי' ע"י הקטרת מתקשרים הספי' כולם: וכהנא עילאה. פי' חסד דזעיר. וחד מדבחא אחרא. פי' מ' דאצילות: איקרי קול דממה דקה. פי' הכא מפ' קול דממה דקה היא בינה לפי שהיא נעלמת יותר הפך מ"ש לעיל שהיא מ' על מזבחֶך תרי.

פי' מדלא ניקדו בפ"תח ש"מ תרי: וכתיב על מזבחי לרצון פסוק הוא בישעיה סימן נ"ו וזבחיהם לרצון על מזבחי. ויליף לה מהניקוד כמו בפ' א' מדלא נקוד מזבַחי אלא מזְבָחִי: לקביל ההוא פנימאה בנה האי פי' נגד הבינה בנה מ' שמר"עה כשהיה בונה מזבח בעו"הז היה מתקן מדת המ' שהיא נגד בינה:

דרשים רשימא דאת קיימא פי' מ' עשתה רושם והעמידה למילה ע"י הנקמה דעמלק. וז"ש בשעתא דעמלק וכו': ומשה בנה לקביל האי וכו'. פי' כנגד הבינה בנה המ' ומ"ש ואיקרי ה' ניסי. פי' ה' שהיא מ' נתקנאה ועשתה הנקמה בשביל המילה הנק' נס ומ"ש ודא הוא מזבח הפנימי וכו' פי' קאי על הבינה כדלעיל ולזמנין קיימא כגוונא דא. פי' כשיש בה גבו' נקראת אד"ני וכשיש בה חסדים נקרא בשמא דהוי"ה:

ר"ש אמר וכו' פי' מסייע לר' אבא:

בגין דעלמא על דינא איתברי וקיימא פי' שהעו"הז על דין המ' היא עומדת שהמ' דנה את העולם:

ודא נהירו דחכמה פי' שחסד הוא קו החכמה: דלא כלילן חדא בחברתה פירוש שגם החסד יש בו כללות הגבורות לכך אמר אל זועם ואל גבור שהרשעים הפכו אותו להיות דין גובר בו וז"ש וע"ד חייבא מהפכי וכו':

דף לא.

אי זכאין בני עלמא הא אל קיימא והוא חסד ופי' הכתוב שבכל יום עומד על שני צדדים או לעשות החסד שהוא אל. או לעשות הדין שהוא זועם: אבל מלה שפיר. פי' אבל ע"ד הסוד אתי שפיר: נהירו רב חכמתא עילאה. פי' שהחסד הוא ענף החכמה:

אבי עד דא יעקב פי' שהת"ת נק' עד כמ"ש הזוהר בפ' ויחי על פ' בבוקר יאכל עד לפי שהוא יונק משם אכד"טם שהוא באימא והוא גי' ע"ד שר שלום דא צדיק והא דלא הזכיר נ"ה לפי שהם בכלל הגוף שהוא ת"ת ולכך נקר' תרי פלגי גופא: דאיהו שלמא דעלמא שלמא דביתא וכו' היא המ' שנק' עלמא ביתא מטרוניתא והזכיר ג"פ שלמא לרמוז שהיסוד מתקן ג' כלים של מ' החצוניים ואמצעיים ופנימיים ושלמא דמטרוניתא נגד הפנימיים וכו'. א"נ י"ל שלמא דעלמא הם יצירה ועשייה שהיסוד ממשיך להם הארה. שלמא דביתא היינו בריאה הנק' בית כנודע: שלמא דמטרוניתא כפשטה. א"נ י"ל על ג' בחי' שנותן היסוד למ' והם רוחא דשדי בגווה שהוא כלי המ"ן שנית שם ב"ן המעלה המ"ן שלישית שם ע"ב שהוא טיפה זרעיית שממנו נוצרים הנשמות וז"ש שלמא ג"פ:

קארין להאי חברייא כולהו דכורא פי' מיסוד שנק' ציון קורים לו החבירים כולם ואומרים שהוא דכורא: בגין דאיהו רחמי פי' שטיפת חסד בגו אמת היסוד: והכא קרא נוקבא

קארי ליה. פי' דכתיב זאת מנוחתי וכו' וקאי על ציון דקרא דסמיך לה דכתיב כי בחר ה' בציון וקס"ד ה' היא בינה שבחרה ביסוד לתת לו שפע: הכי שמיע לי מן בוצינא קדישא פי' ששמעתי מרש"בי שהוא דכורא כמ"ש ומאי דקש' לך דקרא נוקבא קארי ליה:

אבל בשעתא דזווגא וכו' פי' לפי שהנוקבא כלולה עמו בשעת הזווג לכך קרי ליה לשון נקבה: וע"ד למושב לו כתיב. פי' שנוקבא היא בית מושב לדכורא: בציון דייקא בההוא דאית בגוויה וכו'. פי' אלו אמר לציון משמע שעל היסוד לבדו מדבר ומדכתיב בציון משמע שעל הנוק' מדבר שהיא כלולה עם היסוד וכל מוחותיה והארותיה הם בתוך זעיר ועל ידו מקבלתם כמ"ש הרב ז"ל וז"ש דשרייא ביה. ולפי זה ה' דקרא הוא זעיר שבחר בנוקבא שהיא כלולה בציון:

חד לדינא וחד לרחמי פי' שלכך כפל הכתוב איש ואיש לומר שבציון שהוא היסוד יש בו דין ורחמים לפי שהנוקבא כלולה עמו בשעת הזווג ומצד המ' שהיא ירושלים הוא דין. ומצד היסוד שיש בו טיפת החסדים הוא רחמים וז"ש חד לדינא וחד לרחמי כד מזדווגי בזווגא חד כדין ציון אקרי וציון בירושלים אשתמודע. כן פי' מורינו ז"ל:

דף לא:

מלה אחרא לעילא פי' מ':

ואינון ז' פי' שהדס הוא ג' בדים וב' ערבות ואתרוג ולולב הם ז': אתערו ז' אחרנין לעילא. פי' ז"ק דזעיר והיינו ז' בחי' חסדים שהם בז"ק דזעיר שמעלים אותם לדעת ומקבלים שפע משם וממשיכים אותם לחזה לתת הארה לרחל העומדת אצל החזה בפנים דזעיר ממוצאי יו"הך ואילך כמ"ש הרב בס"הכ: ואע"פי שאמר הזוהר שאתרוג היא כ"י רמז בעלמא הוא שאתרוג היא עטרת היסוד דזעיר כמ"ש האר"י ז"ל: כ"י אע"ג דאיהי בכללא פי' שאתרוג שהוא פרי עץ הדר רומז למ' כמ"ש הזוהר לעיל נמצא שהיא בכללם:

ומנחלא דמבועא וכו' פי' בינה: וינקא לבת. פי' בינה נותנת שפע למ' הנק' בת: דהא בגין דאיהי בת. פירוש שהמלכות היא בת הבינה: ותתאה אתברכא וכו'. פירוש בי"ע ובכללם העוה"ז כולם מתברכים:

ואתערותא דלהון פי' של השרים הממונים על מינים אלו וכן האילנות בעצמם כולם תלויים בקדישי מלכא שהם ז' ספירות דזעיר:

וכד ישראל נטלי וכו' פי' ע"י ישראל מתעורר הכל לפי שנוטלים מינים התחתונים ומעוררים ז"ס דזעיר העליונים: ועלמא מתברכא הם בי"ע: וכ"י היא מ': וכולהו מתגדלי על מיא. פי' ז"ק גידולם הוא ע"י החסדים דאימ' הנק' מים כמ"ש הרב בליקוטים:

ונהר יוצא מעדן פי' בינה יצאה מאבא להשקות זעיר: וערבי נחל תליין בהו. פי' שהגבו' תלויין בנ"ה לפי שנ"ה נקרא ערבי נחל והם דינים לכך הגבו' תלויים בהם: ולסחרא ז' מינין מכאן ראיה למ"ש האר"י ז"ל שביום הו"ר אין מקיפין את התיבה אלא בלולב ומיניו דוקא ולא בערבה: והערבה סגולתה להכות בה על הקרקע ה"פ וז"ש בסמוך ובג"כ בעינן לבטשא לון בארעא:

דף לב.

בארת כתיב חסר פי' מ' ור"ל שהגבו' תיקנו מדת המ': ויצחק קיימא על כרסייא וכו'. פי' שהגבורות דנים את העולם: ה"ג ובהאי יומא וישב יצחק וכו' ויומא דעיבא לא ניחא רוחהון דקיימי עלמא. פי' כמר"זל שמעתא בעייא צלותא וכו':

מ"ט בגין דעלמא וכו' פי' ולמה המים אינם יורדים לעולם אלא ע"י הגבו'. ותירץ בגין דעלמא בדינא וכו': ערבה דדמייא לשפוון. פי' ערבי נחל הם נ"ה הנקראים שפתים כנודע:

בהאי יומא מאי היא פי' ביום הו"ר מה רמז בזה ואמר אע"ג דלדרשא וכו' ור"ל אע"פי שאין בו אלא דרשא בעלמא כדמפרש עכ"ז הכי הוא ודאי דהא בהאי יומא בשפוון תלייא דהיינו העיקר הם התפלות שמתפללים ישראל בשפתותיהם. ונ"ב ס"מ רוצה לקטרג ישראל בתפלות:

דהא ליומא אחרא פי' שמיני עצרת: אי לתתא דא בכולא פי' זאת דכתיב באשם ובמנחה וכו' אי לתתא דהיינו שמפרשים זאת היא התורה כמש"ה זאת התורה דא בכולא דהיינו שהתורה היא במקום הקרבנות שבעולם כדמפרש: ומ"ש אי לעילא. פי' אי מפרשינן זאת היא המ' שנק' ג"כ תורה שבע"פ גם היא כוללת הכל וז"ש דא בכולא א"נ י"ל דקאי על תורת האשם תורת המנחה וכו' ור"ל אי לתתא דהיינו תורה כפשטה שהתורה היא במקום כל הקרבנות. ואי לעילא דהיינו תורה של מעלה שהוא אבא דא בכולא שכולם בחכמה עשית:

בכנורות דאתיין מסטרא דאורייתא פי' כנור היא מ' ומ' שהיא כנור בניינה מזעיר שהוא תורה שבכתב ומ"ש ואתייהיבת מסטרא דילהון אורייתא היינו שהתורה היא מהגבורות כמ"ש מימינו אש דת למו וכמו שכתוב בפרשת יתרו:

דף לב:

מגו מייא אפיק לון פשטו שהעולם היתה מים וכתיב יקוו המים ותראה היבש': ומ"ש ועביד רקיע וכו' הוא הרקיע שבין מים העליונים למים תחתונים: וסוד הענין שמים העליונים הם החסדים מ"ד. ומים תחתונים הם הגבו' מ"ן. ורקיע היא היסוד שמבדיל

בין מים למים: ועלייהו אתקין וסדר עילאי קדישי מגו טפי טפי. פי' שהמלאכים ונשמות הצדיקים שהם עילאי קדישי כולם נתקנו מאותם הטפות של מים העליונים ומים התחתונים שהם חו"ג:

ברוחא דאתגזרת כבוסיטא פי' בכח המ' שנק' רה"ק: ואית תהומא עילאה ותהום' תתאה הם בריאה ועשייה: מתננא דמדבחא. פי' שהוא נגד מ' דאצילית: מדבחא עילאה: פי' בינה. ואינון קרבין להכא. פי' ליהנות מהמ. ועשן זה הוא עשן הקרבנות דסליק בלילה ועקים לצד צפון כדי ליהנות ממנו החיצונים ולכן אמר וכולהו מתהניין מתננא דמדבחא: ותננא אחרא סליק היינו של יום דסליק באורח מישר ואין לחיצונים הנאה ממנו. וז"ש והא אוקימנא לכל חד וחד:

ה"ג הא איתמר דמדבחא סלקא ול"ג והא ור"ל רעותא דכולא וכו' דהיינו רצון שעולה למעלה שהוא נחת רוח לזעיר הנק' מלכא קדישא: הא איתמר דמדבחא סלקא דהיינו ע"י הקרבנות שבמזבח עולה נחת רוח הנז': וכד ישראל לא אשתכחו זכאין וכו'. מכאן נראה שבבית ראשון עצמו כד לא הוו זכאין או אין הקרבן כדקא יאות מצד המקריבו אז היה דמות כלב על המזבח. ומ"ש רז"ל דבבית ב' היה דמות כלב אבל בבית א' היה דמות ארי' שהוא אורי"אל מלתא דנהיגא על הרוב נקטו אבל אה"נ אפי' בבית א' לזמנין כדלא הוו זכאין וכו' היה דמות כלב: וסוד הענין של כלב ואריה עיין בפ' בראשית דף ו' ע"ב ומ"ש שם בשם הרח"ו:

דף לד.

זאת ודאי משיחותא דאהרן פי' מ' הנק' זאת משח אותה אהרן מהארות אבא לפי שאהרן הוא יסוד אבא כנודע והיא מוצקת סתם. פי' מלכות בכח הארות אבא שהוא שמן עשתה לאשת עובדיה הנס:

ותעמוד מבע"ל פי' כיון שהיא נוק' דהיינו המ'. ותירץ אלא ויעמוד וכו' שר"ל שהיתה כדכורא בקיום והעמדה. ושיעור הכתוב המ' היא שויעמוד כדכורא והית' עושה נס. ובכח מי בכח השמן שהוא אבא:

בקרן בן שמן פי' מ' נק' קרן ומקבלת מאבא הנק' שמן:

שמן תורק שמך פי' שמן שהוא אבא יורד עד המ' הנק' שמך. וכתיב כשמן הטוב על הראש. פי' כשמן הטוב שהוא אבא הנמשך ברישא דזעיר ומשם על פי מדותיו עד המ' כמ"ש בפ' ויקרא דף ז' ע"ב:

דא שמן עילאה פי' אבא: דשרייא בגו חכמה עילאה דכולא. פי' שאבא יונק ממ"ס דאריך כידוע שאבא יונק ממזל הח' דדיקנא והוא ממ"ס: עמך שרייא. פי' שאומרים לאבא כי עמך מקור חיים שהיא אימא:

לאפקא חיים וכו' פי' הם המוחין הנק' חיים שבאים לזעיר והם גי' חיי"ם שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה כנודע גי' חיי"ם: ולכך זעיר נק' עץ חיים עץ שיונק מהמוחין שהם חיים:

דף לד:

ד"א כי עמך וכו' דא קב"ה פי' זעיר. ולפ"ז אומרים לזעיר כי עמך מקור חיים שהיא אימא שנ"הי דאימא בתוך זעיר: בגין דאחיד וכו' סחרניה דגנתא. פי' שאימא אוחזת זעיר ומעטרת אותו במוחין והוא סביב הגן שהיא המ'. ולפ"ז מ"ש לעיל במציעות גנתא היא מ' שהזעיר הוא בתוכה שהיא מתלבשת אותו מהחזה ולמטה ומ"ש דאחיד לכל סטרין. פי' זעיר מכריע בין בינה ובין מ' בסוד עד תאות גבעות עולם:

דא כהן גדול לעילא פי' חסד דזעיר. ומקור חיים פירושו כדלעיל: אנגיד כהנא משח רבות עילאה. פי' שהחסד מושך הארת אימא הנק' משח רבות ע"ש אבא הנק' שמן: כ"ג שלים בשלימו דז' יומין עילאין. פי' שהחסד הוא כולל כל הז"ק בסוד יומא דכליל כולהו יומי. א"כ כ"ג הוא חסד שלים בשלימו וכו' הם ז"ק של הבינה. ולכ"א לאתעטרא על כולא שבהם מתעטר החסד:

בגין דישתלים כהנא וכו' פי' כהן שלמטה שרומז לחסד יהיה נשלם בשאר הספירות וז"ש בשאר יומין:

בגין דהוא ברא דההוא אתר וכו' פי' מר"עה הוא בחי' הת"ת והוא בן הבינה:

וכתיב מוליך לימין משה פי' שאהרן הוא בימין משה לפי שהוא בחי' החסד. א"נ מביא הזוהר ראיה שמשה כולל חג"ת דכתיב מוליך לימין שהוא החסד. זרוע הוא גבורה. ת"ת כמשמעו נמצא שכולל חג"ת:

ואלין אינון אור תורה וכו' פי' והם כנגד ז"ק דזעיר וראוי לסדרם על סדר הז"ק: ז' נהורין וכו'. פי' ז"ק דזעיר כלולים באהרן לפי שהחסד כוללם: ההוא דשרייא תחות כורסי יקרא קדישא. פי' המ' היא עפר שתחת זעיר שהוא כסא לבינה. ור' ייסא פליג וס"ל העפר אתר דכניש כולא והוא הנוגה כמ"ש הרב בס' ק"י ולכך ר"א חזר ואמר אלא מן העפר דבי מקדשא קדישא שהיא מ' ורצה לחזק פי' הא' שלו שהוא הפך רבי ייסא סבא. ומ"ש והאי עפר מעפרא עילאה. פי' מ' נתקנת מבינה והביא ראיה מעפרות זהב לו שעפר שהיא מ' היא מזהב שהיא בינה. וז"ש ואוקימנא עפר עפר דבי מקדשא ומ"ש דעלמא דא בה'

אחברי. פי' עו"הז ע"י המ' נברא שהיא ה' דבהבראם ולכ"א בסוף מאן עפר ההוא דשארי וכו' דהיינו מ' שתחת זעיר שהוא כסא לבינה כפי' א' שלו:
ע"ב שמהן פי' שהשני סופרים הם כנגד שנים הנשארים מע"ב שמות: כדין איתקרי על שמהון פי' כיון שהכהנים מברכים המ' נק' המ' על שמם כמש"ה ממלכת כהנים. ור"ש חלק על זה ואמר אלו כתיב מלכות כהנים הוה אמינא הכי. אבל כיון דכתיב ממלכת ר"ל מי גרם לה שהיא ממלכת על כל גנזי המלך כהנים. ומ"ש אבל מ' כהנים לא איקרי ר"ל ולמה לא אמר הכתוב מלכות ונפרש שנק' על שם הכהנים. ותירץ דהא מן השמים איקרי מלכות. פי' שלא תקרא אלא ע"ש בעלה הנק' שמים. ולכן אנו אומרים מ' שמים ולא ע"ש הכהנים:

דף לה.

ה"ג כד אזדווג מלכא לקבלה ור"ל כשהזעיר מקבל כל המוחין ונותנם לה נק' ואגודתו ור' יצחק ס"ל ואגודתו הם חג"ת:
ברוך ה' מציון פי' כמ"ש בפ' ויקרא ד' ט' ע"ב ברוך ה' היא מ'. מציון יסוד דזעיר שוכן ירושלים היא ירושלים של מטה שמשפעת לה שפע. ולפ"ז מביא ראיה למ"ש דאתברכא כ"י וכו'. וגם פי' השני שפי' שם בדף הנז'. ברוך ה' במה ניכרת ברכת זעיר הוא ע"י יסוד ששוכן במ' הנק' ירושלים א"ש שמביא ראיה שמ' מתברכת ומברכת לתחתונים:
וברוך שם כבוד מלכותו וכו' פי' מתברכת המ' הנק' שם כבוד מלכותו ואזי וימלא כבודו וכו' ומביא ראיה מפ' זה ג"כ למ"ש לעיל. דישראל איקרון בשמא דציון ולפ"ז הכי פי' הכתוב ולאמר לציון שהם ישראל עמי אתה אל תיקרי עמי בפ"תח אלא עמי בחיר"יק כמ"ש בפ' בראשית דף ה' ע"א: מה אנא במלולא דילי עבדית שמייא וארעא אוף אנת כן:
וחמינא דכ"י איקרי וכו' פי' מפסוק ציון במשפט תפדה מוכח נמי שמ' נק' ע"ש ציון דכתיב ציון שהיא מ' על ידי משפט שהוא ת"ת תפדה. ושביה שהם ישראל ע"י הצדקה שהוא זעיר כי כמהשמות יש לזעיר. א"נ בצדקה כפשטה:
דא סהדותא דדוד פי' מ' הנק' תעודה:
צור היא קישורא פי' שהמ' תמיד נקשרת עם זעיר כדמפרש. ושיעור הכתוב צור תעודה ר"ל תעודה שהיא מ' קשורה עם זעיר. וע"י מי ואמר חתום תורה בלימודי דהיינו הטיפה יורדת מהמוח דזעיר לנ"ה שלו שהם למודי. ומשם ליסוד דזעיר ומשם למ': רבו ומשחא. פי' רבו הם מוחין דאימא. ומשחא הם מוחין דאבא: וקישורא דמהימנותא דכולא. פי' שז"ון נקרא אמת ואמונה והם תורה שבכתב ושב"עפ. וגם הבינה נק' מהימנותא ואבא

כלול עמה. וא"וא ג"כ נקראים תורה שבכתב ושבע"פ נמצא ע"י התורה משיג א" וא וז"ון וז"ש דרכי נועם שהוא בינה ואבא כלול עמה:

לריח שמניך טובים פי' ע"י הריח שמניך שהם הספירות טובים ומהיכן בא להם הטוב ואמר שמן וכו' שהוא מאבא: אתקיים חולשא דנפשא פי' שהדס הם חג"ת ומ' שהיא נפש מתקיימת מחג"ת ונפש האדם ג"כ מתקיימת ע"י ריח ההדס:

דף לה:

וע"ד בעי רוחא בתר רוחא פי' רוח של האדם מחזר אחר ההדס שה"ס חג"ת דזעיר הנקרא רוח כדי לקבל ריח טוב ואזי מתחבר עם הנפש שהוא בחינת המ' ג"כ: ה"ג אי להיט בר נש האי בוצינא דלתתא ההוא תננא דסליק להיט ההוא בוצינא עילאה. ור"ל אם היו ב' נרות וכבתה א' העשן מדליקה ומדלקת השלהבת ע"י העשן ונדלקת חברתה מהתחתונה. וכן העשן של הקרבנות שבעו"הז מדליק ספי' העליונים:

אשה הא אוקמוה פי' לשון אשה שהיא המלכות המתקרבת לבעלה כמ"ש בפ' נח. א"נ מלשון אישים שהם נהנים מהקרבן:

לאודאה לשמא קדישא פי' זעיר הנק' ה' אלהי. ומ"ש הפ' ארוממך וכו' מדבר לא"ס ב"ה ולכך אמ"ל כי עשית פלא וכו' שהוא אבא:

מעמיקא דכולא פי' אבא: **עצות מרחוק** פי' שהבינה הנקרא עצות מקבלת מרחוק שהוא אבא. וממשכת למ' הנק' אמונה אומן

ובאורייתא עלמא פי' בבינה שהיא אורייתא נברא עולם האצילות וביע"ע והיא האומן כמ"ש בפ' בראשית דף כ"ב ע"א:

ובאורייתא אתברי ב"נ פי' בבינה הנק' תורה שבע"פ כמ"ש הרב ז"ל בס"הכ:

ויאמר אלהים פי' אבא אמר לבינה הנק' אלהים וכאלו אמר ויאמר לאלהים וז"ש אמר קב"ה שהוא אבא לאורייתא שהיא בינה. בעינא למברי אדם והיינו נעשה אדם. אמרה בינה קמיה דאבא:

אמר לה אנא ואנת פי' אבא אמר לבינה וזה הפך ממ"ש בפ' בראשית בדף הנז' שויאמר אלהים נעשה אדם בינה אמרה לאבא נעשה אדם. ואמר לה זמין לארגזא קמך וכתיב ובן כסיל תוגת אמו ואמ"ל בינה בתר דחוביה תליין באימא וכו' ע"ש: תורה שבכתב ותורה שבע"פ פי' פליג את"ק ואמר שז"ון הם בראו האדם: רבי יוסי אמר וכו' פירוש מסייע לרבי חייא:

דף לו.

(**בינה**) **חד לשמייא וכו' נ"ב** (**ת"ת ב עכ"ל**) **והיינו חד לשמייא היא בינה** (מלכות) וחד לארעא מ'. וקב"ה אחיד הוא ת"ת: תלת נהרין אינון וכו'. פי' הם ג' הנז' ובא ר"א לסייע לרבי יהודה:

דאינון משתתפי בשכינתא: **פי' רחל שהוא משבחת בלילה והם עמה** וכן מ"ש לקמן בשעתא דכ"י וכו' היא רחל מאי ויריעו כמ"ד רועה וכו' עיין מ"ש בפ' ויקרא דף כ"ב ע"ב בזה: אשכחיה לר' פנחס דהוה אתי פי' שנתקרבו זה אצל זה אבל עדיין לא ראו זה את זה וכדמפרש: דבג"כ אתברכא ציון פי' שיסוד אינו מקבל השפע רק כדי ליתן ממנו למ' הנקרא ירושלים ומ"ש כל עלמא אתברכא פי' בי"ע ועו"הז:

חסידין קדישין כדין שלם על ישראל וכו' פי' כשהאדם הוא צדיק ובניו ג"כ צדיקים גורם שממשיך מוחין הנק' שלם לזעיר הנק' ישראל ועיין מ"ש בזה בפ' ויקרא דף י"ג ע"א:

בנים הא אוקימנא פי' חג"ת ואבות הם חב"ד ובני בנים הם נה"י כמ"ש הרב ז"ל בפי' ההגדה אנו ובנינו ובני בנינו ע"ש. ושיעור הכתוב עטרת זקינים שהם או"א הנק' זקינים כנודע הוא כשיהיו בני בנים שהם נה"י שמריבוי המוחין נתוספו נה"י בזעיר כמ"ש הרב ז"ל. נמצא כשיהיו בני בנים שהם נה"י הוא מורה שבאים מוחין מא"וא לז"ון. ואז יש הדור ועטרה לזקנים שהם א"וא לפי שהתחתונים צריכים להם ועל ידם נתקנים. וזהו עטרת זקנים בני בנים:

כד"א ותפארת בנים אבותם נל"עד דל"ג כד"א אלא שתחלה. פי' הזוהר רישא דקרא עטרת זקנים וכו' והשתא מסיימו. ולא שייך להביא ראיה מסיפא דקרא ארישיה. ובדוחק יש לפר' דה"ק כמו ותפארת בנים אבותם היינו התפארת של חג"ת היא באבותם שהם חב"ד שמהם באים להם המוחין כן עטרת זקנים הוא כשיהיו בני בנים שהם נה"י:

ומביא ראיה מדבר הפשוט דהיינו ותפארת בנים אבותם שודאי חג"ת יש להם תפארת באבותם שהם חב"ד לדבר שאינו פשוט דהיינו גם א"וא הנק' זקנים יש להם עטרה בהמשך מוחין לבניהם ז"ון ויתוספו להם נה"י:

דבנין לא מתעטרי וכו' פי' חג"ת אינם מתעטרים מיסוד אימא הנקרא שקיו דנחלא אלא בזמנא דאבהן שהם חב"ד מתעטרן:

דף לו:

ומה כל כך מדקדק קב"ה בצדיקייא פי' מדקדק בהם לשומרם וכדמפר': בין לעלמא כולא פי' היינו יחד דקרא דהיינו כל העולם כולו: בין לעמא חד פי' היינו על גוי דקרא

בין לחד בלחודוי היינו על אדם דקרא. א"ר אלעזר מנלן שאין ישראל נופל ביד ישראל חבירו אלא דוקא רשע ביד צדיק כמו שאמרת:

אמ"ל אינון בימינא פי' בתחלה השיבו ר' פנחס מסברא לפי שישראל אפי' יהיו רשעים הם בימינא ואין הימין שולט בימין. וא"ל ר"א הביא לי ראיה והביא לו מפילגש בגבעה: וע"ד לזמנא אחרא אתעברו. פי' קאי על השמאלא דהיינו בזמן המשיח אתעברו כולם שאז הימין שולט ולא השמאל. א"נ י"ל מ"ש לזמנא אחרא אתעברו ר"ל לזמן אחר דהיינו בימי פלגש בגבעה שבאו ישראל להנקם מישראל אתעברו ישראל שבאו להלחם עם בנימין. ואח"כ פי' הענין היטב דפלגש בגבעה:

דף לז.

ואע"ג דזכאין אינון וכו' פי' אע"פי שישראל היו נקיים מחטא פלגש בגבעה ובאו לקנאת ה' צבאות אפ"ה כיון שהיו בהם עונות אחרים כמר"ז שלא מיחו על מיכה שהיה עונה עשן ע"ז מביתו לכך לא יכלו לבנימין לפי שהם רשע ברשע חבל אחר שמתו ולא נשאר בישראל אלא הצדיקים שאין בידם שום עון אזי ניתנו בידם שאז היה רשע ביד צדיק וז"ש אלא לאינון דאיתייהיב דהיינו אותם הצדיקים שנשארו בישראל שאין עליהם שום אשם מפסל מיכה וזולתו:

כד שקילו עלמא וכו' פי' כשהיתה עו"הז דוגמת עו"הב כשבני עו"הז צדיקים דוגמת בני עו"הב: וההוא זמנא לא אשתכחו וכו': פי' כשבאו להלחם עם בנימין פעם ראשונה ושנייה ולכך לא יכלו להם:

בשבעת ימים מב"על פי' כפי הפשט הו"לל כי בז' ימים ימלא את ידכם דהיינו שנותן טעם למה לא תצאו ז' ימים לפי שימלא את ידכם בז' ימים אלו. לכך מפ' ע"ד הסוד שאמר להם למה לא תצאו לפי שהבינה הנק' ז' ימים ימלא ידכם: ומשיחין במשח רבות פי' בשמן המשחה:

משחא אחרא וכו' פי' בינה שיצאו ממנה ז"ק שהם ז"ון ולכן נק' ז' ימים וז"ש דמשקי לכל ז': כללא דכל ז' פי' בינה הנקרא משח רבות ע"ש אבא הנק' שמן כוללת כל הז' שהם ו"ק דזעיר ומ': ותנינן שיתא אינון זה כמו פי' אחר שמפרש ו"ק עם בינה הם ז' ולכך נק' הבינה ז' ימים ה"ג בת שבע בת מההוא שבע וכו' ור"ל שהמ' בת השבע שהם בינה ושש קצוות נמצא שהמ' היא שמינית. לכ"א בסמוך דאיהי תמינאה שלימו דאמוני ישראל: בגין איל דיצחק. פי' הגבורות שבאים מיצחק למ':

דף לז:

כולהו קשרין קדישין פי' לקשר המ' עם הספי' כולם ע"י הקטרת ומ"ש ואינון אתו וקשירו כל אינון אחרנין וכו'. פי' שקישרו כל הספי' והניחו המ' שלא קישרוה עמהם: מלה אחרא הקליפה: וחד דלא הוה שעתא. פי' דבבוקר כתיב. ומ"ש נפק נימוסא דילהון פי' ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו:

דף לח.

ואני אברכם פי' ס"ל ואני אברכם לכהנים כרבי ישמעאל וכמ"ש הזוהר בפ' נשא דף קמ"ז ע"ב ואני אברכם לכהנים: אבל יצחק למעבד קרבין קיימא וכו' פליג את"ק שאמר שיצחק לא הזכירו הכתוב בגין דאשתאר לאתפרעא וכו'. אבל ר"ח ס"ל לפי שיצחק הוא גבורה לכך לא בעינן ליה לגבייהו שהם חסדים:

דכד ברא קב"ה עלמא פי' כשברא א"ס ב"ה העולמות: נטל יצחק. פי' שם ב"ן נטל אברהם וכו'. פי' שם מ"ה בסוד מתחילה ברא הקב"ה את העולם במד"הד שהוא שם ב"ן ולבסוף שיתף עמו מדר"ח שהוא שם מ"ה כמ"ש הרב ז"ל: נטל ליעקב. פי' הוא חיבור מ"ה וב"ן בכל פרצוף ופרצוף כמ"ש הרב ז"ל כי יעקב כולל דין ורחמים: וע"ד באברהם ויעקב אתקיים עלמא כמ"ש שע"י שם מ"ה שהוא אברהם ויעקב אתקיים עולם האצילות: ובג"כ כי מעולם המה. פי' שהם תיקון העולמות כמ"ש: באינון ז' יומין. פי' בינה וששׁ קצוות דזעיר: יומא תמינאה. פי' מ' שהיא שמינית כדלעיל בעייא לאשתלמא מן ז' וכו':

על ידא דכהנא פי' מ' הנז' בעייא לאשתלמא מבינה וו' קצוות דזעיר שהם ז' ימים וזה ע"י הכהן שלמטה: לא אתחזי לקרבא מינה לגבה. פי' פרה היא מ' ובקר ביסוד ולכך בן בקר ולא בן פרה: איל דאיהו תרי נראה ה"ס ב"פ מנצ"פך פשוטים וכפולים שמקבלת המ'. א"נ יובן במ"ש האר"י ז"ל בס"הכ וז"ל בקיצור וכאשר נוריד מוחין דזעיר הנה כל בחי' העליונות שהם מן המוחין עד סיום יסוד דאימא שהוא בחזה דזעיר כאשר ירדו למ' הנה יבואו מתלבשים עד סיום הבינה ג"כ. וג"כ כאן הם סתומים עד החזה של המ' ומן החזה ולמטה של המ' הם מגולים ונמצא שמגולים ג' גבורות פחות שליש. והנה הגבורה של ת"ת צריכה לגוף הת"ת לפי שאין בו מוחין. אבל ב' גבורות דנ"ה כיון שיש בנ"ה דידה מוחין אינם צריכים שם והם מוציאים יסוד ומ' דידה מרוב הארתם המגולות וז"ש ת"ח מרבים שלום שהם גבור' דנ"ה מרבים שלום הוא יסוד ומ' דידה עכ"ל. ובזה מובן מ"ש איל דאיהו תרי הם ב' גבורות שבנ"ה דידה וז"ש וע"ד גבורות תנינן וכו':

דסליקו גוונא דרעותא מניה פי' אע"פי שלא עבדוהו אפי' במחשבה אלא כשראוהו היה יפה בעיניהם לפי שהיה בתבנית שור. הכא אתדכן:

דף לח:

בגין דשור שלים איהו פי' שור ביסוד בסוד בכור שורו הדר לו: דההוא שמנא קדישא פי' בינה כדלעיל. ומ"ש מניה אתעטר בנגידו דמשחא. פי' כהן העליון שהוא חסד מתעטר מבינה הנק' שמן כשנמשכת הארתה למטה. וז"ש בנגידו דמשחא. ומ"ש ובג"כ כהנא וכו' הוא כהן של מטה שיש עליו שמן המשחה שרומז לבינה שנק' שמן ג"כ לכך בעי לאחזאה חידו וכו':

לא יתער איניש גרמיה למלה בעלמא פי' שלא יאמר שום דבר ולא יעשה שום דבר שמעורר הדינים: ודא הוא יעקב נ"ב פי' קול דנפיק משופר: דאסתלק במחשבה דאבהן נ"ב מחשבה אבא עכ"ל ור"ל שהת"ת היה בתוך אבא שממנו יצאו חג"ת הנק' אבהן ואבא נתנם לאימא ואחר כך הוציאתם לחוץ. וז"ש הזוהר ונפקו כחדא מגו שופר שהיא בינה. דהא שופר אפיק מייא ואשא ורוחא כחדא גרסינן ור"ל כשם ששופר שבעו"הז מוציא הקול שכלול מאש ומים ורוח. כך אימא עילאה שהיא בינה אפיק לאבהן שהם חג"ת: ומ"ש ומגו מחשבה אסתלקו היינו כמ"ש שתחלה היו באבא ואח"כ נתנם לאימא:

ודא יעקב דכליל לאבהן פי' ת"ת הכולל חג"ת. ותרי קלי נינהו נ"ב ת"ת ויסוד: דהא מגו קלא נפיק קלא: פי' מת"ת יצא יסוד: אבל קול חד דאיקרי קול השופר. פי' שעיקר הקול הוא בת"ת שיצא מבינה ולכך נק' קול השופר קול שיצא משופר: ומהכא נפקו שאר קולות מגו ההוא שופר. פי' מבינה יצאו שאר הספי' דזעיר הנק' קולות ג"כ וז"ש וז' קולות נינהו שהם ז"ק דזעיר:

דף לט.

לבסמא לה פי' שאהרן שהוא חסד מבסם גבורות שבה ומ"ש למחדי לה היינו ע"י ה' חסדים שנותן לה בסוד תחדהו בשמחה וכו'. ומ"ש לחברא וכו'. פי' כי חסד הוא שושבין המזווג זו"ן יחד:

ר' אבא אמר מאתר חד נפקו יין ושמן וכו' פי' מא"וא יצאו אלו המינים: דהא עובדוי בחשאי אינון. פי' זה טעם שלישי למה נאסר היין לכהני' דלעיל אמר ב' טעמים א' שסופי' עציבו ועוד דיין מסטרא דליואי אתי וכאן מפרש טעם ג'. ומ"ש ועוד דעובדוי וכו' וחמרא מגלה רזין הוא טעם רביעי:

אתער לעלמא דאתי פי' זהו מש"ה הולך לדודי למישרים: ומ"ש ויזכה לאחייא וכו' זהו מש"ה דובב שפתי ישני' דהיינו הישן שהוא המת יחיה ויהיו שפתותיו דובבות. ור'

יהודה מפר' דאפי' בעו"הז דובבות שפתותיו בקבר כמר"זל ונקט בההוא עלמ' לפי שר' יצחק קאי אזמן התחיה לכך אמ"ל אפי' בההוא עלמא שהוא עו"הז שנק' כך לגבי עולם התחייה שבה עסיק ר' יצחק:

אי כתיב וחכך מיין הטוב וכו' פי' כיון שאמרת מאן דמרוי מיינא דאורייתא א"כ מיין הטוב מב"על שר"ל וחכך כשהוא מרוי מיין הטוב שהיא התורה אז הולך לדודי וכו':

דף לט:

שפוותיה מרחשן אורייתא פי' ס"ל בפי' דובב שפתי ישינים כר' יהודה דלעיל. ולא כר' יצחק:

אי קב"ה פי' זעיר. הולך לדודי הולך אלי מ"ל וכו' בסע"ה דף ע"ה וחכך כיין הטוב גיכ"ק וחי"ך גי' קס"א כי ג' מוצאות מהפה יונאים מן ג' אהי"ה כמ"ש בע"ח שער חו"ג וידוע כי מבינה מתעוררים הדינים מסטרהא ר"ל מקצוותה שהם הנ"הי ברזא דתבונה מה שא"כ בבינה עילאה וידוע כי בבינה עילאה הוא שם אהי"ה דיו"דין ובתבונה שם ס"ג ולכן אמר וחיכך שהיא גי"כן וחי"ך גי' קס"א הוא כיין הטוב שהוא מרזא דבינה עילאה ששם אפילו התעוררות דין לא יש והכל טוב ואע"פי שאתה רוצה ברחמים יותר מבדין אע"פי כן אתה הולך לדודי שהוא יצחק הנקרא ידיד מבטן כמ"ש בזוהר בפ' שמיני:

הולך אלי מ"ל אלא דקאי על יצחק ור"ל שאתה הולך מקודם לדודי שהוא יצחק שממנו בא ההתעוררות בסוד שמאלו תחת ראשי ואח"כ אתה הולך למשרים שהוא יעקב סוד ת"ת הנקרא משרים שהוא מישר להאי גיסא ולהאי גיסא כמ"ש בזוהר בפ' בשלח ששם נתמזג הדין עם החסד במזג השוה או יאמר כמ"ש בזוהר ש"ה כי ה' אותיות מנצ"פך נקרא מש"רים כי מנצ"פך גי' א"פר שממנו בא החימום וההתעוררות ועל זה אתה הולך לדודי שאתה רוצה לקבל הה"ג מקודם וכוונתך הוא למישרים שהם ה' אותיות מנצ"פך כי מה' אותיות מנצ"פך משם יוצאים חמשה מוצאות הפה ומהם בא הדיבור. ולכן אמר שאתה הולך לדודי כדי שידובב שפתי ישנים שעד פה נאמר נאלמתי דומיה. ועתה בא הדיבור מהשפתים שהם בחי' נה"י שבראש. כי בראש יש קומה שלימה מי"ס. ומה' אותיות דמנצ"פך מהם נפתחים בפיה הפתוחי חותם וזהו דובב שפתי ישנים דהוא חמרא דמנטרא. פי' יין שבא מבינה שהם הגבורות של הבינה. הולך לדודי דא יצחק ושיעור הכתוב אומר זעיר למ' וחכך הוא כיין הטוב שהם הגבורות דבינה שהולכים לדודי שהוא יצחק לפי שיצחק הוא קו הבינה כנודע למישרים שנתמתקו הגבו' ע"י החסדים וז"ש כמ"דא אתה כוננת מישרים. שר"ל שאח"כ ירדו הגבורות לת"ת הנק' מישרים. והכוונה כדי שיתמתקו ע"י החסדים בירידתם ליסוד דזעיר כמ"ש הרב ז"ל:

ועלמין כולהו משתכחי בחדו ופי' דובב שפתי ישנים ר"ל העולמות שהיו ישנים עכשיו מתעוררים בכח הברכות שקבלו:
רבי ייסא סמכוהו לקרא אותו בשם רבי: יתיר תהא שכיח בעלמא ברכה אחרת מברכים אותו שיהיה חי יותר מר' ייסא ע"ה שנסתלק בא"ר:
כל יומא תלת מלין דאורייתא פי' יום הו' בחי' זעיר לכך היה אביו מלמדו ביום פשטי התורה שהם במ' כדי לכלול ז"ון יחד. ובלילה שהיא בחי' הנוקבא מלמדו רזי דחכמתא שהם בחינת זעיר כדי לכלול ג"כ ז"ון שכל מגמת חסידים הראשונים הוא לייחדא קב"ה ושכינתיה:
אי לאו הכי הוה אעילנא וכו' אלו לא היה כך אלא היה אותו בע"הב ירא חטא הוה אעילנא וכו':
כל אתר דדינא אלהים איקרי פי' כגון בינה וגבורה ומ' שכולם נקראים אלהים:
וההוא אתר עילאה וכו' פי' בינה. אלין אבהן. פי' חג"ת:
דא נפש דההיא ארץ עילאה וכו' פי' נשמת אד"הר. הוציאתה המ' מן הבינה שהיא חיה עילאה ושיעור הכתוב ואת כל נפש של אד"הר שקיבלה אותה המלכות מן חיה הרומשת שהיא בינה:
תוצא הארץ נפש חיה דא נפש וכו' פי' תוציא הארץ שהיא מ' נפש של אד"הר שקיבלה מן חיה שהיא בינה: אשר שרצו המים. דההוא נהר וכו'. פי' שבינה קיבלה הנשמה מן אבא בסוד זווג ונתנתה לזעיר ומזעיר למ' וז"ש דההוא נהר עילאה נגיד ונפיק מעדן שהוא אבא הנק' עדן. ומ"ש ואשקי להאי אילנא. פי' הוא זעיר. ומשם למ' והמים דקרא הם החסדים דאימא שמשם הנשמות כנודע מדברי הרב ז"ל: דא הוא דוד מלכא. ולפ"ז פי' הכתוב ואת כל נפש של אד"הר שהיא מחיה הרומשת שהיא מ': דלאתר עילאה אסתלק פירוש שעתיד להיות רב גדול בישראל:

דף מ.

דההיא חיה עילאה על כולא ר' יצחק ס"ל כפי' קמא דלעיל שפי' ההוא רבייא ע"ה: סמכוני מהו וכו'. ז"ל מורינו זצו"קל דע כי היודע לייחד יחודים משפיע שפע רב אל המ' שהיא כמעט נופלת בגלות וע"י יחודים סומך אותה ומעמידה לפי שמושך לה שפע מהבינה בסוד סומך ה' לכל הנופלים וס"מך היא הבינה וז"ש הה"ד סומך ה' וכו'. ובג"כ כ"י דנפלה וכו' ומאן דידע ליחדא שמא קדישא וכו': אשישות אלין אבהן חסד וגבורה. ובח"י דף נ"ג אשישות ב' אשות אש לבנה ואש שחורה חסד וגבורה כמ"ש בפ' שמיני אשישות אינון אבהן:

אבל רזא דא אשישה עייל חמרא וכו' ואשישה א' פי' רד"ק ורז"ל אמרו גרבא דחמרא א"כ מ"ש כאן אשישה עייל חמר' הוא גרבא אבל רש"י ז"ל פי' סמכוני באשישות סולת נקייה א"כ מ"ש כאן אשישה עייל חמרא ר"ל כשאכל אדם אשישה מסולת נקייה אז עייל חמרא משא"כ אם לא יאכל לא יוכל לשתות יין הרבה:

תפוחין לכוונ' רעות' דלא יזיק חמרא פי' כי בעל הייחודי' ממשיך שפע גדול מהבינה אל המ' אבל צריך ליזהר שלא יקלקל ח"ו. כי אם לא תהיה הכוונה טובה מלבד שאינו מביא השפע אלא אדרבה מגביר הדינים ומזיק למ' ח"ו ולכן צריך המייחד להמשיך ב' מיני שפע. א' להמשיך שפע גדול למ'. וכדי שלא יינקו הקליפות מהשפע צריך לכוין ייחוד אחר כדי להכרית יניקת הקליפות. כמ"ש בספר ק"י ונל"עד שזהו אשישה עייל חמרא שהוא השפע הבא ע"י הייחוד וכדי שלא ינקו הקליפו' צריך לעשות ייחוד אחר להכריתם וזהו השפע השני שמכרית הקליפו' וזה נק' תפוח דמכוין דעתא שלא יזיק חמרא עכ"ל מורינו. ונל"עד פי' אחר מ"ש אלין אינון אבהן דאינון וכו'. פי' הם חג"ת שמתפשטים בהם הגבורות דאימא הנק' חמר טב כמ"ש הרב ז"ל שגבורה דחסד וגבורה דגבו' וגבו' דת"ת הם בח"גת ואנו יראים שמא יינקו מהם החיצונים לפי שתאוותם לינק מהגבורות. לכך ממתיקים אותו היין שהם הגבורות ע"י ג' חסדים המתפשטים בחג"ת גם נמצא שאשישות ותפוחים כולם בח"גת וז"ש כאן רפדוני בתפוחים כולא חד כדקאמרן אבל אשישה רומז על הגבורות המתפשטים בחג"ת כמ"ש אשישה עייל חמרא. ותפוחים רומזים על החסדים המתפשטים בחג"ת שממתיקים היין שהם הגבורות שלא יזיק. כמו התפוח שכשהאדם מריח בו אפיק חמרא ומכוין רעותא. ועניין זה נעשה כשמייחד האדם המ' עם בעלה וז"ש ומאן דמייחד שמא קדישא שה"ס הזווג בעי לייחדא דינא ברחמי שסוד הזווג הוא למתק הגבו' שהם דינים. ע"י החסדים שהם רחמים:

והיא אמרה סמכוני למאן לישראל בנהא דאינון וכו' ובמה באשישות וכו' מאמר זה הובא בס"עה דף כ' ופי' בו כי בינה עילאה נקראת סמ"ך והיא סומכת לתבונה עם ז"ון ע"י שם אכד"טם חלוף שם אלהים והוא גי' ע"ד וזה פי' הפ' בטחו בה' עדי עד כי המלכות בוטחת על זעיר בעלה כבי"כול שהוא יסמוך אותה ע"י בינה שנק' ע"ד שבח"גת דבינה הוא זה השם. וזה פי' מאמר הזוהר:

סמכוני באשישות אלין אבהן פי' אבהן בינה שירדה לאבהן דזעיר שהם חג"ת שלו ויסמוך אותה וזה פי' מה שנתבאר בתיקונים באשישות תרין אישין אשא חוורא ואשא סומקא שה"ס חסד וגבורה דבינה ובתיקון ס"ד מבואר בראשית ברא אלהים תמן איש תמן אשה ועליה אתמר סמכוני באשיש"ת כי כב"יכול השכינה יורדת בבריאה לפעמים

כידוע ואז צועקת סמכוני באשישות. כי כשהיא אצל זעירי למעלה באצילות אז היא מקבלת מחזה דזעיר ולמטה יסוד אבא המגולה אחר סיום יסוד אימא שמסתיים בחזה ומקבלת ג"כ מהוד דזעיר ששם עומד הוד דבינה כי אימא עד הוד אתפשטת. ואז נסמכת באיש שהוא יסוד אבא. ואשה היא אימא ולכן אמרה סמכוני באשישות כי בנה"י דבינה יש ק"ך צירופים דאל"הים ואל"הים גי' א"ש במילוי יוד"ין עם הכולל. ולכן אמרה באשישות והיא רוצה שלא תרד עוד למטה. ורוצה מישראל שיסמכו אותה סמיכה הגונה ולכן אמרו בזוהר בפ' וירא כיון שהגיע ר"א הגדול כשדרש לרע"ק פסוקי ש"ה לסמכוני באשישות בכה ולא יכול לדבר כי מדבר בש"ה במעלות גדולות ורמות כמבואר שירד למטה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. ויש לדרוש ג"כ לשבח כי בימי שלמה היתה עמידתה עם זעיר בחול במדרגה הששית שהוא פנים בפנים עד חב"ד דזעיר. ואמרו שהיתה בבינה דאצילות ויש סמך לזה הרבה מהזוהר והתיקונים ונמצא בשבת בהכרח תעלה יותר מבחול. ובימי שלמה היתה אומרת סמכוני באשישות מזהירה לישראל שאל יורידוה משם רק שתשאר במעלתה בבינה וזהו סמכוני באיש ואשה ועל זה רומז ג"כ בתיקונים סמכוני באשא חוורא ואשא סומקא שהם חסד וגבורה דאריך שמתלבשים באו"א כידוע:

גם בפנימיות חסד וגבורה דאריך יש שם נ"ה דעתיק וידוע כי בנ"ה יש שמות צב"אות גי' תפו"ח ולכן אמרה רפדוני בתפוחים וכמ"ש בתיקונים רפדוני בתפוחים אלין ירכי קשוט. ואמרה טעם על זה שיסמכוה באיש ואשה שהם א"וא הטעם כי חולת אהבה אני כי ידוע שסיבת החולה הוא מפני שחסר ממנו שער הן' מן' שערי בינה מפני ששער הן' הוא באבא ולכן היא רוצה שיסמכוה באיש ואשה. ונמצא שתקבל ג"כ משער הן' שבאבא ואז לא תהיה חו"לה גי' מ"ט כי תקבל משער הן' וכו'. גם אמרה רפדוני בתפוחים עד"ז כי רמזה על תרין תפוחין קד שין דאריך ששם שע"ח נהורין גי' חש"מל העליון והוא ט' פעמים מ"א שערים גי' ש"ע ולכן צריכה לקבל מהתפוחין כדי להשלים שער הן' שבה ר"ל שהיא רוצה לקבל משער המ"ב שכולל כל הן' שערים כמ"ש בע"ח ולכן אמר הזוהר תפוח אפיק חמרא כי חמרא דבינה כשיורד למלכות אז נעשה דין משא"כ התרין תפוחין שעושים רחמים גמורים ומוציאים דיני היין ממנה עכ"ל:

ויין דישראל וכו' פי' כששומר האדם יין שלמטה גם הגבורות דאימא הבאים לזעיר הנק' ישראל משתמרים. עע"ז דאינון מסאבין וכו' בח"י דף ע"ג פי' כי השורש שלהם הוא מן סט"א שמשם באים נשמותיהם כי כל הע' אומות משועבדים תחת ס"מ שהוא ראש לכל ע"ז ונק' אל אחר. ומאן דקריב בהדיה יסתאב כד יקרב ביין דישראל הא אסתאיב ואסיר

כ"ש וכו' עד דמקדשי למלכא בנטירו עילאה דא. והענין הוא שבעת שהוא מטמא עצמו ע"י שתיית יינם של גוים נכנס בו רוח הטומאה ומטמא גופו ונשמתו עד אשר הנחש העליון יש לו רשות לחטוף ולהוציא אותו השורש והחלק המגיע לו מזה היין המשומר בענביו ונשאר חלקו בגיהנם וע"ז נאבד ממנו חלקו באותו היין שהוא עיקר החלק שיש להם לישראל בעו"הב ולכן אחרי מותו אין לו חלק בזה היין וגם לעתיד לבוא בסעודת לויתן. ופי' רבינו האר"י ז"ל סוד משר"זל על חוה שסחטה ענבים ונתנה לו הכוונה היא כי שורש של הדינים והגבורות הוא שם אלהים בבינה וב"פ אלהים גי' ענבי"ם והדין קדוש אשר בתוכו ה"ס יין המשומר בענביו ונודע שאין החיצונים ניזונים אלא מפיסול היין ומן השמרים שבו שהם שיורי הדין הקדוש והנה זה השפע שיונקים הוא דין קשה והוא יין עכור מלא שמרים והוא בלוע תוך דין הקדוש דמיון היין הבלוע תוך הענבים. וחוה סחטה אותן הענבים כי ע"י השמרים יש כח לחיצונים לינק גם מהיין עצמו. וכוונתה היתה שע"י הסחיטה ההיא יצאו השמרים הבלועים שם ואז לא יהיה עוד כח לחיצונים לינק משם. ומפני שהאלהים עשה שיראו מלפניו ולכן ברא החיצונים ליסר בם הרשעים כי החיצונים הם צורך גבוה כנודע ולכן לא עלה ברצונו לבטל החיצונים. וחוה חפצה לבטל אותם קודם זמנם וסחטה ענבים וכו'. ומן היין ההוא שתו אדם וחוה שהוא כוס התרעלה חלק החיצונים הנק' סטרא דמותא וכאשר המשיכה עליה זה השפע של יין נסך שהיה מעורב טוב ברע גרמה שבא עליה הנחש והטיל בה זוהמא כנודע ואז תכף ומיד פירסה נדה ואז נזדווג אד"הר עמה ג"כ בנדתה ולכך נענשו בעונש מיתה. ונתנה לאישה כוונתה אולי יהא יותר כח בו לתקן זה היין להוציא השמרים ממנו יותר ממנה כמבואר סוד זה למקובלים. ואמרו שגרם חטא זה היה על שהוסיפה בדבריה ואמרה לא תגעו בו ועי"ז גרמה שבא ס"מ ונגע באילן ונעשה יין נסך כי טמא אותו ולכן גזרו שמגע גוי עושה נסך ואוסר בהנאה כיין נסך ממש ורזא דמלה כי יניקת ס"מ הוא מאותם ענבי"ם ובאגדה בפ' האזינו אילן שאכל ממנו אד"הר רי"א ענבים היו שנ' וענבמו ענבי ראש אשכלות מרורות אותן אשכלות הביאו מרורות לעולם וענבמו חסר יו"ד להורות מי גרם המרירות ענבי רוש ר"ל אש תראה בראש של אותיות ענ"בם באל"פא בית"א תמצא קודם עי"ן סמ"ך וקודם נ' מ' וקודם ב' א' וקודם מ' ל' הרי בראש של ענ"בם הוא סמ"אל ומאתר שסמ"אל הוא קרוב לאותיות ענ"בם שלמעלה ואין חסר לו אלא הנגיעה בלבד ותכף הוא מטמא היין שבתוך הענבים ועושה אותו נסך ולכן גם הגוי שהוא מסנו' דס"מאל הנוגע ביין שהשפע שלו בא מאותה הבחינה הקדושה של מעלה מטמא אותו

ומטמא לשותה וז"ש בזוהר כד יקרב ביין דישראל הא אסתאב ואסיר. נסך גי' סמ"אל. וכן מגע גוי גי' סמ"אל ע"ה:

וכבר השיבני אדם א' על זה לאמר אם איסור סתם יינם חמור כל כך למה לא אסרתו תורה בפי': גם מ"ש בזוהר ומאן דשתי וכו' לית ליה חולקא בעלמא דאתי וגזרה זו הוא מי"ח דבר שגזרו ב"ש וב"ה כמ"ש במס' שבת ולדורות הראשונים לא היה אסור א"כ ח"ו לית להון וכו' והשבתי לו שכל זמן שהיו ישראל במעלה עליונה לא היה כח בטומאת הגוים להטיל טומאה ע"י מגען ביין ובאמת כאשר חטאו בשיטים בשתיית סתם יינם שהביאם לזנות אמרו בפרקי ר"א פ' מ"ז ר"א המודעי אומר עמד פנחס והחרים על ישראל בג' מאות שופרות ובסוד שם המפור' ובכתב שעל הלוחות ובחרם ב"ד התחתון שלא ישתה אדם מישראל מיין של גוים. וכוונתו היתה כי ע"י שתייתם נתנו כח לחיצונים ליינק משוד תנחומי גבוה ברית העליון וזה גרם להם שנכנס היצ"הר בהם לזנות ולע"ז. ואח"כ כשהרגו ל"א מלכים והכניעו כל החיצונים וכו' והותר להם אפי' קדלי דחזירי הותר ג"כ סתם יינם ונסתלק חרם פנחס. והטעם כי בזמן שנכנסו ישראל לארץ והכניעו כל הקליפות. קליפת נוגה נכנסה תוך הקדושה ונעשה הכל קדושה ואז לא יכלו החיצונים לזון ולפרנס עצמם מהקדושה. ומכ"ש שלא יוכלו לשתות מאותה הבחי' הקדושה אשר משם שורש היין ולכך משנכנסו לארץ הותר סתם יינם וכל זמן השופטי' ומלכי בית דוד ומלכי ישראל כמ"ש בחולין דף ד' על יהושפט שנהנה מסעוד' אחאב ז"ל הכי השתא סתם יינם של גוים הוא ועדין לא נאסר הרי דבשתיה היה מותר ומכ"ש בימי שלמה שישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו כי אז נתקן חטא אד"הר שאכל מעץ הדעת דיש אומרים גפן היה וי"א תאנה וכל א' מישראל היה יושב תחת יין המשומר החלק הנוגע לו באותו יין המשומר והיו יושבים לבטח בארצם ארץ העליונה והיה שלום בארץ החיים מן החיצוני' ולא היה אז יכולת בחיצוני' לטמא סתם יינם אלא במה שהיו מנסכים לע"ז שלהם:

אח"כ חטאו י' השבטים כמ"ש בב"ר בפ' נח לא גלו אלא בשביל היין ובגמ' חמרא דפורגית' וכו' קפחו י' השבטי' וכן שבט יהודה ובנימין לא גלו אלא בשביל היין שנ' גם אלה ביין שגו והכוונה שהם גרמו ע"י עונותיהם שהחיצונים יהיה להם כח לטמא היין של מעלה וזה היה רק לפי שעה. ואח"כ ירדו ממדריגתם לנוקבא דתהומא רבא ואותם שגרמו לחיצונים לטמא היין סבלו עונשם אבל היין נשאר בקדושה תמיד כל זמן שב"ה היה קיים. וכשירדו ישראל לגלות בבל קם דניאל וגזר על סתם יינם כמ"ש בגמ' והענין היה עפ"י מ"ש בזוהר פ' כי תשא מה עבדו ישראל וכו' נסבו נשים נכריות ואולידו בנין

מנהון וכו'. הנה זה גרם להם ששתו מסתם יינם כמו בענין שטים וכן כמה עבודות זרות שעבדו בבבל כמו שהוכיחם יחזקאל. ואמרו בגמ' דניאל גזר עליו בעיר ואתו שמאי והלל וגזרו אפילו בשדה כי הם היו בסוף בית ב' קודם החרבן והמה ראו שגברו החיצונים בעולם וכו' לכן גזרו גזרה זו וגזרתם היא קיימת בכל תוקף עד כי יבוא שילה ובכל דבר יכול ב"ד לבטל דברי ב"ד חברו חוץ מי"ח דבר שאפילו יבוא אליהו וב"ד אין שומעין לו פי' אם יבוא פנחס וירצה לבטל איסורו כמו שביטל גזרת החרם שלו כי אז הכניעו ל"א מלכים ולא היה כח לשום חיצוני לינק מאותו היין לכן הותר החרם דפנחס אבל בזמן הגלות הזה הארוך שאין בנו כח להכניע החיצונים לכן אין כח ביד אליהו להתיר סתם יינם בזמן הזה עד עת בלע המות לנצח ואז ביום ההוא יטפו ההרים עסיס ותרגומו ירבון טורייא חמר. והענין כי מה שהיה בגלות יין נסך יין המשכר לעתיד לבוא יהיה נקרא עסי"ס גי' יי"ן נס"ך להורות כי יין נסך יתהפך ליין עסיס המשמח אלהים ואנשים שאז יצא יין דמנטרא וישפיע שפע ברכה בכל העולמות וכמו שהאריכו עוד בזה המקובלים וכו': ובזוהר שמיני דף מ' ע"א ת"ח ישראל קדישין כל חיי עלמא דירתין כולא תלייא בההוא עלמא דאתי. פי' בינה. והוא אתר דיין דמנטרא שרייא ואיקרי יין וכו' ויין דישראל לתתא כהאי גוונא. פי' שהיין שאנו שותים למטה השפע שלו בא מיין של מעלה. וא"כ לא יקשה עלינו לנהוג בו כל החומרות לשמור את דרך עץ החיים. וביותר ביין שמקדש עליו כי בו מקדש הכלה כנז"ל:

ובג"כ איקרי עץ חיים וכו' פי' עץ הוא זעיר שמקבל מהמוחין דאימא הנק' חיים:

דף מ:

מאן מלך דא קב"ה פי' בינה: דא יעקב. פי' זעיר ולפ"ז יעמיד ארץ היא מלכות: תרומת כתיב ר"ל ואיש שהוא ס"מ היונק מתרומה שהיא המ' יהרסנה. ואיש תרומות דא עשו זה פי' אחר וכן מ"ש ואיש תרומות דלאו איהו משפט. הוא פי' ג'. דהיינו שמרומם משפט שהוא זעיר ואינו משפיע למ' שהיא דינים ולכך יהרסנה: ואיתימא הא דוד וכו'. פי' שדה"עה מדתו היא צדק. ולכאורה יאמר האומר למה אחז בצדק שהוא דינים ולא אחז בזעיר. לכ"א שדוד אחז גם בזעיר והיה ממשיך שני חסדים המגולים שבנ"ה דזעיר למ' ולכך נקרא ע"ש חסדי דוד. א"כ כמה דאתדבק בהאי אתדבק בהאי דהיינו כמו שאחז במ' אחז בזעיר אלא שעיקרו ממ':

לא בגין דבעיין יין אלא מיין דמנטרא וכו' פי' מ"ש יין ללואי וכו' לא יין המשכר שהוא גבורה. דא"כ הלוים הם גבו' והיין הוא גבורה ואדרבה יהיה דין קשה אלא יין שאמרנו הוא יין דמנטרא שהיא הבינה שהוא יין המשמח:

דאתדבק בתשובה פי' בינה:
אתר דיין ושמן משתכחי פי' שהיין הוה בבינה וכן השמן ג"כ מקבלת אותו מאבא:
דא תורה שבכתב פי' זעיר:
ותורה שבע"פ פי' מ': אלא הורתם דתורה ומצות נ"ב בינה: דכל כתיבה דספר עילאה נ"ב הוא יסוד דאבא:
תמן שרייא פי' שיסוד דאבא הוא בתוך אימא. ומתמן נפקא תורה. פי' מהבינה יצא זעיר הנק' תורה: וע"ד קרינן תורה שבכתב. פי' תורה שהוא זעיר שרשו מיסוד דאבא הנק' כתב: תורה אחרא. פי' מ': דקיימא על פה וכו'. פי' שיסוד דא"וא הוא דעת דזעיר כנודע וז"ש מאן איהו פה דא איהו דעת שהוא דעת דזעיר. ומ"ש דאיהו פה דספר וכתיבה. פי' שיסוד דאימא הנק' ספר ויסוד דאבא הנק' כתיבה שניהם נקר' פה שהם מוציאים הארות א"וא דוגמת הפה ומהם נעשה דעת דזעיר ולכ"א מאן איהו פה דא איהו דעת דאיהו פה דספר וכתיבה ולפ"ז מ"ש דקיימא על פה ר"ל קיום המ' והעמדתה הוא ע"פ שהוא דעת כמ"ש הרב ז"ל שהמ' בניינה מהגבורות שבדעת דזעיר:
ותורה דא היא תורה אחרא פי' מ' וכפל הענין לפרש היטב: דאיהי קיימא על ההוא פה דאיהי תורה שבכתב. פי' כמ"ש שהמ' קיומה ע"פ שהוא דעת דזעיר הנק' תורה שבכתב זהו מה שנל"עד: אבל בהגהות הר"חו ז"ל כתב תורה אחרא הוא ת"ת דאבא: דקיימא על פה דעת שהוא יסוד שלו: דאיהו פה דספר וכתיבה נ"ב דעת שלהם: דאיהי קיימא על ההוא פה. נ"ב נקראת בינה פה: דאיהו תורה שבכתב נ"ב כי הנתיב נעלם בו עכ"ל ונראה מדבריו שמפרש ב' פירושי' בתורה שבע"פ הראשון תורה הוא ת"ת דאבא דקיימא על פה הוא יסוד דאבא שהוא דעתדזעיר. ות"ת דאבא עומד עליו שהוא למעלה ממנו ופירוש השני תורה הוא ת"ת דאבא ג"כ דקיימא על פה היא הבינה הנקראת פה ויסוד דאבא הוא בתוכה:

דף מא.

שמא דמלכא קדישא דאחידא באינון יומין עילאין פי' שם הוי"ה שהוא בו"ק דזעיר כנודע שעיקר שם הוי"ה הוא בת"ת:
דמסאב לנפשא זהו פי' נצור לשונך מרע שהם מאכלות אסורות שהם רעים לאדם:
וינטר פומיה ממלין בישין וכו' הוא פירוש ושפתיך מדבר מרמה ובזה מיושב כפלהפסוק אתר אחרא עילאה. פי' פה במ' ולשון ביסוד: לאתדבקא בשמי בברירו דההיא בהמה וכו' ולפ"ז פי' הכתוב. במה אתה זוכים להדבק בשמי שהיא המ' הנק' חיה לפי שהיא מילוי המילוי דב"ן הוא ע"י שתאכלו בהמה טהורה וכו' ומ"ש מכל ודאי

דאיהו רזא דשמא קדישא פי' שכל הוא יסוד שתמיד מחובר עם המ'. ונ"ב מכל ע"ה גי' אמ"ן עכ"ל. שר"ל שהוא חבור יסוד ומ' הנק' הוי"ה אד"ני משולבים. ומ"ש תו זאת החיה וכו' לפ"ז פי' הפסוק כך הוא זאת החיה שהיא מ' קיימא להנקם מכם אם תאכלו בהמה טמאה. ולשלם שכר אם תאכלו בהמה טהורה. ולפי' ר' אלעזר הכי קאמר בהמות טהורות שהם אחוזים במ' הנק' חיה תאכלו. וטמאים שהם אחוזים בס"א לא תאכלו:

דף מא:

האי עז דשרייא עליה רוח מסאבא כתב הרב בק"י כי עזים הם ז"ון דנוגה דבי"ע וז"ש בפ' שמיני דף מ"א ע"ב עכ"ל. ומ"ש דשרייא עליה וכו' ר"ל שמתלבשת בתוכם רוח מג' קליפות האחרות שמהם בהמות טמאו' כמ"ש האר"י ז"ל. ולכך הקשה שלא נאכל אותם מפני זה ותירץ דאי שרייא ביה אסיר לן למיכל אלא אעברן בגווייהו וכו' ולא שריין לדייר' בהו ולכך הותרו כמו בהמות טהורות שהם מנוגה. ועיין בפ' ויקרא דף כ"ה ע"ב:

עבר רוחא חדא פי' רוח מצד הקדושה:

וחמאן רשימין דילהון פי' רואים שהם מפרסת פרסה שהוא סימן טהרה והוא מורה שהם מקליפת נוגה שיש בה טו"ר ולכך רוח מסאבא שבתוכם שהיא מג' קליפות שרובם רע מיד אתפרשן מנייהו:

ולא אסיר לן למיכל פי' ולכן לא נאסרו באכילה אע"פי שרוח מסאבא עוברת בתוכם ומ"ש בין בבעירי בין בחיותא הוא דבוק אמאי דסמיך ליה. וה"ק בין בבעירי וכו' בכולהו אתחזון ימינא ושמאלא וכו': וע"ד רוחא קדישא דישראל לא אתערב בהו וכו'. פי' שכתב הרב בק"י כי נפש הבהמית שבישראל ובהמות טהורות הם מקליפת נוגה. ובהמות טמאות ונפש של או"ה הם מג' קליפות אחרות עכ"ל ובזה מובן לשון זה:

ברך ה' ממש פי' ה' שהוא זעיר ישראל הם בניו לפי שרוח ונפש דישראל הם מז"ון ולכך כיון שהם זרע שלו לכך בירך אותם וז"ש ברך ה" ממש: ברך ה' בכולא ר"ל שמברכם מהמוחין דא"וא שבו ונטמתם בם פי' שמטמטמים האדם האוכלם ובורחת הקדושה ממנו ונעשה געלא דמאריה:

דף מב.

מים טהורים פירוש החסדים דאימא שעל ידם נטהרים ישראל: קדש איקרון. פי' כמו א"וא הנקרא קדש גם ישראל כך:

דף מב:

ר"א פתח על משכבי וכו' טעם פתיחה זו לפי שרוצה לפרש אשה כי תזריע קאי על השכינה דהיינו כשמעשה התחתונים הגונים אזי המ' מתקשטת בקישוטים נאים ואז

הזכר מתעורר ע"י אותם הקישוטים הטובים ותאוותו מרובה והמ"ד גוברים ולכך וילדה זכר כמ"ש לקמן דף מ"ה ע"ב ולכך הביא פסוקים אלו שמדברים על השכינה פסוק זה דעל משכבי וכן אשת חיל דלקמן שכולם מדברים על השכינה: במשכבי מבע"ל שר"ל כשהייתי שוכב במשכבי בלילה וכו': מהו על משכבי. נ"ב שפירושו על ענין משכבי: **ושכיבת לעפרא** פי' שירדה לבריאה הנקר' עפר. בסוד העפר אשר יהיה בקרקע המשכן. ולפי' זה על משכבי ר"ל המ' אומרת על שכיבתי בעפר בגלות שנק' לילות בקשתי וכו'. אבל ר' יצחק דלק' מפ' על משכבי הוא על ענין הזווג שנפסק בגלות ולכך בקשתי וכו': רי"א על משכבי אתרעמנא קמיה דהא מזדווג עמי למחדי לי וכו' דהכי תנינן מזווגא דמלכ' בכ"י כמה צדיקים ירתי ירותא אחסנתא קדישא וכמה ברכאן משתכחי בעלמא וכו' בס"עה דף כ"ח פי' מאמר זה וז"ל נודע שבלילה הזווג עם לאה. ורחל היא תחת המטה ומשכבה הוא בבריאה. וזעיר מזדווג עם לאה בכל קומתו דהיא יורשת גם מקומה של רחל. וידוע כי רחל היא עקרת הבית מדה העשירית של אצילות. משא"כ לאה שהיא פרצוף הארה. ולכן עיקר הנשמות יוצאים מרחל. לכן השכינה אמנו רחל מתרעמת מה שהוא על משכבי בלילות שהוא אחר חצות ואז אני צריכה לירד לבריאה. והזיווג הוא על משכבי באצילות ועל זה אני מתרעמת בגלות ואומרת הטעם כי אם היה עמי הזיווג היה יוצא ממנו נשמות לכמה צדיקים כמ"ש בזוהר משא"כ כשהזווג הוא עם לאה אין יוצאים נשמות כי לפיכך הזווג אסור לת"ח בימי החול אפי' אחר חצות לילה. ובבריאה בקשתי את שאהבה נפשי כי ביסוד יש כל כ"ב אותיות בסוד וישכב במקום ההוא ויש כ"ב. והכ"ב אותיות שביסוד ממתיק להה' גבורות שבו שהם נפשי. וזה פירוש את שאהבה נפשי שהם הכ"ב אתוון האוהבים את נפשי. ולא מצאתי שיתייחד עמי. ועל כפל לשון שאמרה ב"פ בקשתי וכו' נראה כי הארת היסוד אע"פי שאינו מזדווג עמה בייחוד מזדווג עם לאה בהיכל ק"ק דבריא' כמבואר בכוונת השכיבנו. ואז מקבלא ג"כ ממנו הארה מועטת משא"כ הארת הת"ת שהוא ו' דשם הוי"ה לא מצאתיו כלל ולא קבלתי ממנו שום הארה וזהו בקשתיו ולא מצאתי ו' של שם הוי"ה. ולכן מקודם אמרה בקשתי ועתה אומרת בקשתיו בוא"ו וע"פי דרך האר"י ז"ל המבואר בפי' האגדה שאומ' שם על משכבי בלילות שהו' עולם העשייה ושם לא יש זווג וצריך לתרץ עד"ז סיפא דקרא כי מבואר בס"הכ שג' כלי זעיר דאצילות מתלבשים בג' עולמות ובעולם העשיה מתלבש כלי החיצון דזעיר ומלכות מקננת בעולם העשיה ולכן אומרת מתחילה את שאהבה נפשי בקשתי. פי' אע"פי ששם אותו שאהבה נפשי שהוא מתעלם שם אעפ"כ אינו מזדווג עמי

שם וז"ש בקשתיו ולא מצאתיו וכמו שכתב הזוהר דלאו אורחיה לאזדווגא עמי אלא בהיכליה עכ"ל:

קראתיו ולא ענני הוא פסוק אחד ומביאו הזוהר באגב: אשת חיל דא כ"י פי' כמ"ש הרב ז"ל שטעם שנק' המ' אשת חיל לפי שלוקחת הארה משני שלישי החסד שבת"ת המגולים שהם ב"פ כ"ד גי' חי"ל כמ"ש באוצ"ח: דהיא גבירתא מכמה חיילין נ"ב דריש חיל לשון חיילות. ולפ"ז בהא פליגי רבי יוסי ור' אבא דר' יוסי ס"ל טעם שנק' המ' אשת חיל לפי שלוקחת ב"פ כ"ד כמ"ש ור' אבא ס"ל לפי שהיא ממונה על כמה חיילות:

עטרת תפארת פי' שביום השבת עולה המ' לאימא וזעיר לאבא ועצמות הזעיר נשאר במקומו כמ"ש בס"הכ נמצא כיון שהיא במקום אימא ועצמות הזעיר תחתיה היא עטרת בעלה. והיא ג"כ עטרת תפארת שהכל כוונה אחת וז"ש וכולא חד:

כמה דאת אמר אשר ימצא אתכם וכו' מביא ראיה מה אשר ימצא אתכם דהתם קאי על המ' דכתיב באחרית הימים והיא המ' שהיא סוף האצילות. גם מי ימצא דהכי קאי על המ' והיא הנק' אשת חיל: מקחה מב"מל פי' שר"ל יותר מפנינים שקשה לאדם לקנותם. מקחה של המ' גדול מהם לפי שמי יוכל לזכות בה וא"כ מקחה מב"על: היא מכרה לון נ"ב ומכרה כמו מכירתה עכ"ל. ושיעור הכתוב מי שהוא רחוק מפנינים שהיא התורה ומצותיה. מוכרת אותו לאו"ה וע"ד ושלל לא יחסר נ"ב שמוציאה ניצוצות הקדושה מן הקליפה שהיה תחלה שלול בידה כמ"ש ושבית שביו שבי ששבה הוא: זמינת טב לעלמא. פי' לעו"הז:

להיכלא דמלכא פי' לבי"ע ולבני היכליה. פי' לשרפים וחיות ואופנים שבבי"ע: ועץ הדעת טו"ר פי' היא המ' שרגליה יורדת מות הנק' רע: דאינון ימי השמים נ"ב ו"ק דזעיר: ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע פי' אע"פי שהיא עץ הדעת טו"ר עכ"ז כשנמשכים ו"ק אליה אז היא טוב ולא רע ונותנת לתחתונים שפע טוב וכאלו נותנת לזעיר ולכ"א גמלתהו וכו':

הא תנינן דקב"ה גזר וכו' פי' כמש"זל מ' יום קודם יצירת הוולד המלאך מביא הטיפה לפני הק"בה וגוזר מה תהא עליה וכו'. אלמא שהקדוש ברוך הוא גוזר אם יהיה זכר. ואת אמרת אשה מזרעת וכו':

ובגין דאבחין ליה גזר עליה נ"ב המלאך אינו יודע מי הזריע תחלה ולכן שואל טיפה זו וכו':

דף מג.

ובחכמה נטיל כולא כחדא נ"ב היינו בהארת חכמה דא"ק שנתלבשה במלכות א"ק ונאצלו כל העולמות כמ"ש בע"ח בשער סדר האצילות כי שם נדרש פסוק זה על כך וז"ל הרב ז"ל בליקוטים דע כי הא"ס ב"ה נתלבש בחכמה דא"ק ועי"ז האציל עולם האצילות וז"ס כולם בחכמה עשית וחכמה הנז' נתלבשה במ' דא"ק וזאת המ' נתלבשה תוך י"ס דאצילות והיה זה כדי לקשר א"ק באצילות. והמ' הזאת היא נק' עתיק יומין וג"ר שבה נשארו במקומם והז' תחתונות שהם ז' ימי בראשית הם שנתלבשו בי"ס דאצילות. וזהו הבחי' נק' עתיק יומין שהם ז' ימים עתיקים דמ' דא"ק. וזה העתיק הוא נשמה לאריך וגם הוא מתפשט תוך האצילות כנודע שא"א מלבישים אותו עד הטיבור וז"ן מהטיבור ולמטה עכ"ל. ובזה מובן מאמרנו:

וכולהו סתימין בחכמה פי' אבא. ור' אבא פליג את"ק דס"ל כולם בחכמה היינו חכמת א"ק. ור' אבא סבר כולם בחכמה הוא אבא: אלא בשבילין ידיעין נ"ב יסוד דאבא עשית בבינה. פי' חכמה אומר ובינה עושה:

כלי"ל דכר ונוקבא פי' לפי שיצאה מז"ון שהם זכר ונקבה לכך גם הרוח כלולה מזכר ונקבה ולכך הרוח יולד פעמים זכר פעמים נקבה:

לחד שלוחא פי' גברי"אל. הלילה אמר וכו'. פי' המ' אמרה לגברי"אל פלוני תתעבר אשתו בבן זכר וז"ש הורה גבר מפלנייא: כדין רוחא נחתא וחד צולמא עמיה. ז"ל הרב בס' א"י. כשהאדם נולד הנפש שלו צריכה לברר הניצוצות המגיעים לחלקה שנפלו ממנה בחטא אד"הר בקליפת נוגה אשר זו היא כוונת לידת האדם בעו"הז. והנה ע"י המצות מברר אותם החלקים שנפגמו ונפלו שם אמנם כבר ידעת שאין הנפש באה באדם עדומה רק בחד דיוקנ' הנק' צלם דקאים תמן בעת יצירת האדם כנז' בזוהר והענין כי האב והאם המביאים אותה הנפש הם בזכותם יוציאו אותה הנפש מלמעלה כי כפי הזכות והמצות של האיש והאשה ימשיכו נפש לוולד ההוא המתייחס אל אותם המצוות שעושים או ג"כ שהם דומים אל שורש נשמתם וגרמו ג"כ במעשיהם הטובים לברר קצת ניצוצות מקליפת נוגה שיעשה לבוש אל הנפש ההיא עכ"ל ובזה תבין לשון זה שאמר שהרוח כשבאה לוולד מתלבשת בצלם שבירר לו אביו ואמו ומ"ש הזוהר כדין רוחא נחתא וחד צולמא עמיה היינו הנפש כמ"ש הרב ז"ל ה"ג ובאינון חרשין דאיהו יימא ויזמין לון לצולמי וכו': על ההוא טיבו עילאה נ"ב נפשו.

וכד נפקין דכר ונוקבא נפקין פי' כשיצאו מהמ' יצאו זכר ונקבה ומ"ש ולבתר אתפרשן באורחייהו פי' כשבאים לעו"הז הם נפרשים:

תוצא הארץ ודאי נ"ב מלכות דא רוחיה דאדם קדמאה. פי' רוח של אד"הר הוציאה אותה המ' מזעיר ופי' נפש חיה. נפש שקיבלה מזעיר הנק' חיה כמש"זל חיה ושמה ישראל. וכן המ' נק' חיה נמצא שהנפש היא מז"ון כמ"ש בפ' ויקרא דף י"ט ע"א: ומפרי העץ דא קב"ה: פי' זעיר אשר בתוך הגן נ"ב שם ב"ן ע"ה גי' ג"ן:

כפום אורחוי דעלמא דאינון גרמי ליה פי' לסברא זו וילדה זכר היינו שאין שם אלא זכר ולא כלול דכר ונוקבא מפני עונות הדור שגרמו שלא נכללו הגבו' עם החסדים ובזה יהיו זכר ונקבה כלולים כאחד בתוך המ'. אבל הם גרמו שלא ילדה המ' אלא זכר ולכך ר"א חלק עליו ואמר שלעולם א"א שלא יהיו כלולים במ' זכר ונקבה אלא כשמעשה התחתונים הגונים אזי נכפים הגבו' ונכללים בחסדים והזכר שהוא מהחסדים גובר ולכך כתיב וילדה זכר שהנוקבא אינה עולה בשם. אבל כשאין מעשה התחתוני' הגונים אז מתגברים הגבורות ושולטים על החסדים וממילא הזכר שהוא מהחסדים נכפה לפני הנקבה ונכלל בה לכך כתיב ואם נקבה תלד שהזכר כלול בה ואינו עולה בשם ובזה מובן כללות לשון הזוהר. ומ"ש ודכורא אתכפייא בימינא דלא שלטא ר"ל הדכורא נכפה מסיבת הימין שהם החסדים שאינ: שולט על הגבו' אלא אדרבה הגבו' שולטים. א"נ יש לפרש וילדה זכר היינו מ"ה וב"ן דמ"ה שאז הנקבה כלולה בדכורא. ואם נקבה תלד היינו ב"ן ומ"ה דב"ן וז"ש דכר ונוקבא מסטר שמאלא וכו' דהיינו מב"ן. וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוק' מסטר שמאלא וכו' דהיינו מ"ה דב"ן ולכך אינו עולה בשם שבכלל הנוקבא הוא כיון שעיקרו מב"ן:

לא איקרון נפשן פי' שאינם בכלל הנפשות דישראל שהם ניזונים מהמ': לא עאלין רוחין לגבה ולפ"ז וטמאה ז' ימים קאי על הנשמה לפי שעדין לא קבלה הארה מן המ':

תחת אמו פי' תחת המל' ששבעת ימים אלו עדין לא נתקשר במ' אלא תחתיה: דלאתקשרא בה ובדכורא. פי' שהנשמה נקשרת במ' ובזעיר ע"י המילה:

דרבייא כאיב פי' וכיון שג' ימים אלו מצטער מפני המילה לכך עדין אין לו הארה הרבה מהמ' אלא קצת. טהרה סתים ולא אדכיר ה' בתראה נ"ב דריש אם למסורת דמי טהרה כאלו נקוד שב"א בה' והיינו דם טוהר דם טהור של ה"ח דמיל' דאתגליין בפום אמה וכאלו אין כאן מפיק וז"ש לא אדכיר ה' בתראה עכ"ל. ולפ"ז פי' הכתוב ושלשים יום וג' ימים וכו' ל"ג ימים אלו התחילו החסדים להתגלות ע"י המילה והם דם טוהר והנשמה מקבלת הארה מהם. אבל אינה נקשרת בעצם במלכות עד אחר ל"ג אלו הנזכרים כדמפרש הזוהר:

דף מד.

בתר ל"ג יומין נ"ב כי אחר ל' יום יוצא מחזקת נפל עכ"ל. ולפ"ז מ' יום אלו שמנה הכתוב הם כך וטמאה ז' ימים היינו ז' ימים מאלו השלשים יום שעדין לא יצא מכלל נפל הנשמה אינה מקבלת ג"כ מהמ' וכן ג' ימים שאחר המילה דכאיב רבייא אינה מקבלת ג"כ מהמ' רק הארה קצת הרי עשרה ימים. ול' שיצא מכלל נפל הרי מ' נמצא כפי הסוד אין כאן אלא שלשים יום אבל קחשיב ברישא ז' ימים ואח"כ ג' ימים הנז' ול' הוא כללות הכל כדי שיצא מכלל נפל: ה"ג משמע דאיכא קדוש אחרא: ודא הוא כי אין בלתך אין קדושה דלהון בלתך ושיעור הכתוב אין קדוש כה' ושמא תאמר והרי מה"ש קדושים גם הם לכ"א כי אין בלתך שמה"ש אין קדושתם בלתך אלא הכל ממך אבל הקב"ה אינו צריך לאחרי' ח"ו: אל צור חוצבתם נ"ב בינה: והכית בצור נ"ב ת"ת: על הצור בחורב נ"ב מ' עכ"ל. וטעם שבינה ומ' נק' צור לפי שכתב הרב ז"ל בקי' שאלהים במילוי הה"ין גי' צו"ר ע"ה. ונודע שבינה ומ' נק' אלהים. וטעם שהת"ת נק' צור כתב הרב שהוי"ה בהכאה כזה יפ"י יפ"ה. הפ"ה הפ"ו. ופ"ו ופ"ה הפ"ה הכל גי' צו"ר. ועיין בפ' בשלח דף ס"ד ע"א: **ואין צור בכלהו כאלהינו** פי' כבינה הנק' אלדינו: קלא חד לסטר צפון לעילא וקלא חד לתתא. פי' שכולם לסטר צפון. אלא שקול א' היה למעלה בצד צפון והשני למטה בצד צפון וז"ש לעיל שמעו תרי קלי בתרי סטרי:

דף מד:

אסתמרותא דנוקבא פתיחא פי' שבחצות הראשון נוקבא דתהומא רבא פתוח לפי שהקליפו' יש להם שליטה. ובחצות השני יש שמירה על נקב הפתוח שאין יוצא ואין בא: **קב"ה עאל לגנתא** פי' יעקב נכנס אצל לאה: בצדיקייא די בגנתא. פי' שמשתעשע בנשמות הצדיקים שעולים ללאה בסוד מ"ן. והכא א"א לפרש פי' השני שאמרנו בשם הרב ז"ל בכמה דוכתי שרחל יורדת לבריאה הנקרא גנתא כדי להשתעשע בתורת הצדיקים שבעו"הז. דא"כ הו"ל לאשתעשעא בצדיקייא סתם. ומדקאמר די בגנתא משמע ודאי שעל יעקב ולאה מדבר:

דאתערות' דכ"י פי' לאה: במלכא קדישא. פי' יעקב: לא אתחברת כ"י בק"בה אלא מגו שירתא. פי' אין לאה מזדווגת עם יעקב אלא ע"י השירה שמשבחתו והגם שכתב הרב שרחל היא המשוררת בחצות השני. עכ"ז לאה ג"כ משבחתו בשעת הזווג כדי לעוררו אל הזווג. אבל רחל אין לה זווג אלא החצות כולו משבחת לזעיר:

עד דאתי צפרא וכו' פי' שאז הוא עיקר הזווג בסוד ויהי בבוקר והנה היא לאה: אמאי פתח קרא הכי לא טוב היות וכו': דזמין אדם לאתפרשא נ"ב להנסר. וכתיב לא טוב

וכו'. פי' שיום א' הוא חסד שהוא דכר ויום ב' גבורה שהיא נוקבא. ולכך ביום שני לא נאמר כי טוב לפי שעדיין לא ננסרה הנוקבא כדי להזדווג עמו ולכך כתיב לא טוב לומר שעיקר הטובה הוא אחר הנסירה שאז ראויה להזדווג: וקמו תלת כחדא בספרים ישנים גריס שבע דהיינו אדם וחוה קין ותאומתו הבל ושני תאומות וכן אר"זל: ה"ג בשעתא דאתתקנת לגביי אדם: ואית ליה לקבלא עונשא. פירוש אע"פי שעשה תשובה מוכרח ליענש בגיהנם וכן הוא דעת רבי אלעזר גם כן:

דף מה.

אלא לדידיה גבה פי' שיעקב נשא שתי אחיות והיה קצת פגם ח"ו בירך שלו ולכך ס"מ לא היה לו קצת כח אלא בירך יעקב: ונהרא פסיק בגוון. נ"ב כי השדים אינם עוברי' הנהרות: וכ"י משתעי ביה בק"בה הוא זווג יעקב ולאה כמ"ש לעיל: והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא. פירוש כמ"ש בריש הפרשה שכשמעשה התחתונים הגונים המ' מתקשטת בקישוטים נאים והזכר מתעורר מאליו אל הזווג והמ"ד גוברים ולכך וילדה זכר:

וכד קב"ה אתער חביבותא וכו' פי' בסוד קרב צדק מאליך כשאין מעשה התחתונים הגונים אלא הזעיר מתעורר לזווג בלי העלאת מ"ן תחלה. אזי הדינים מתגברים ולכך ואם נקבה תלד:

דף מה:

ולאו בזמנא דאיהו אתער נ"ב זה סוד גדול ולזה רמזו אשה מזרעת וכו' עכ"ל. והכוונה כמ"ש דהיינו כשאין מעשה התחתונים הגונים. ומ"ש ולאו בזמנא דאיהו אתער ר"ל כמ"ש בפ' ויחי דדכורא רדיף בתר נוקבא ולכך כשמתעורר לרדוף אחריה והיא יש בה קשוטים נאים בסוד מ"ן אזי וילדה זכר. וכשמתעורר לרדוף אחריה והיא אין בה מ"ן עד שצריך הזעיר לקרב צדק מאליו לזווג אזי ואם נקבה תלד:

דאסתלק מני שמשא פי' שהזעיר הנק' שמש אינו מאיר למ' ומ"ש וחד דבני אמי נחרו בי וכו' פירוש הם מוחין דקטנות שהם ג' אל"הים וכל אל"הים פשוט ומלא ומילוי המילוי הם ב"ן כמ"ש הרב בליקוטים על פ' בני האלהים. וכשיש מוחין דקטנות אזי המ' מלאה דינים וז"ש וחד דבני אמי וכו': נחר גרוני נ"ב נחר גי' ג' אל"הים:

על צוארינו פי' בשביל המוחין דקטנות שהם בצואר ועל ידם נתגברו הדינים לכך נרדפנו. ומ"ש וריחין על צואריהון אחר שפי' הזוהר סוד הפסוק חזר לפשט: דפטירא דקטיפא נ"ב אילן של קטף יפה משמח הלב: ארעא קדישא ארץ ישראל שבעו"הז. שאר ארעא ח"ל כפשטה:

דתבל בצדק תלייא פי' שח"ל יש בה דיני המ' שנק' צדק אבל בא"י יש בה הארת המוחין הנק' חיים ועל כן נקרא ארץ חיים:

ומלואה מאי היא פי' ר' חייא קפריך לר' יוסי לדבריך שהארץ היא א"י א"כ מאי ומלואה ויושבי בה מבע"ל כסיפא דקרא. אלא ודאי הארץ דקרא הוא מ'. ומלואה הם נשמות הצדיקים הממלאים אותה בסוד מ"ן. ותבל הם בי"ע עם הארץ הלזו וכדמפרש. א"ר יוסי אי הכי וכו'. פי' אא"ב הארץ הוא ארץ ישראל א"ש קרא דכי הוא על ימים יסדה. אבל לדבריך שהיא המ' מאי על ימים. תירץ לו ר"ח דגם המ' על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. ונ"ב ימים ז' היכלות דדכורא. נהרות ז' היכלו' נוקב' עכ"ל: ור"ל ז' היכלות דכור' דבריאה וז' היכלו' נוקב' דבריאה. נהר עילאה פי' יכוד דזעיר:

ובהו אתתקנת פי' שעל ידם מתתקנת המ' כדי להזדווג עם בעלה וז"ש לאתעטרא במלכא קדישא. אבל אין לפרש שר' יוסי דאמר דא ארעא קדישא היא מ' ותבל הם בי"ע ור' חייא לא בא לחלוק אלא לפרש מלת ומלואה. דא"כ מאי אי הכי דקא"ל הרי כולהו בשיטה חדא קיימי אלא ודאי כמ"ש עכ"ל מורינו זצוק"ל: ונלע"ד די"ל כפי' שני. והאי אי הכי אין בה אא"ב. ור"ל כיון דפי' הפ' כך הוא צריך לדעת מהו על ימים: אלא כולה חד מלה. פירוש כפי המסורת נפשו כתיב היינו המלכות הנקרא נפש ו' וכפי המקרא דקרינן נפשי דוד אמר על המלכות דקרי לה נפשי:

דף מו.

הא ג' זינין הכא פי' שכתב הרב באוצ"ח שאור אחד יוצא ללאה ושני אורו' יוצאי' לרחל מאימ' וזה דוקא כשבאים מוחין דאבא לזעיר עם דאימא. אבל כשאין בזעיר אלא מוחין דאימא אזי נעשה מהם ח"ו ג' קליפות. שאת נגד האור של לאה. ספחת ובהרת נגד השנים של רחל עכ"ל. וז"ש הזוהר הא ג' זינין הכא צרעת סגירו סגירו בכולא. דהיינו כשנסגרים אורות דאבא ואינם יוצאים לזעיר אזי הוי נגע. וכתיב והובא אל הכהן פי' שע"י כהן של מטה ימשיך מוחין דאבא ומתבטל הנגע:

אבל אינון דאתחזון לבר פי' אחר שהזכיר הסוד בתוך דבריו חזר אל הפשט דהיינו אם יהיו בעור האדם ולא בפניו אינו טמא מוחלט. אבל אם וראהו הכהן אזוטמא אותו: א"ר יוסי מנלן. פי' צריך להביא ראיה בהדיא כי מוראהו הכהן אין הכרח: אי ההוא תוכחת מאהבה וכו'. פי' כשהיא תוכחת מאהבה אזי מסותרת מבני אדם ושיעור הכתוב טובה תוכחת אע"פ שהיא מגולה אבל איזה היא תוכחת שמאהבה זו שהיא מסותרת מבני אדם:

תחות תותביה פי' תחת בגדיו: יקטרגו בכו. פי' כי בניו חכמים גדולים ויוכיחו אתכם על עון זה שאמרתם לי ודאי חטאה איהו: מן מייא ואשא ורוחא. פי' מקבלת מחג"ת: והאי נטיל כל משח ורבו דלעילא. פי' יסוד הנק' כל יש בו כללות המוחין דאו"א הנקרא משח ורבו: ואתמלי וכו'. כפל ד' לשונות אלו לפי שהיסוד מושך הטיפה מהמוח שיש שם חו"ב חו"ג ולכן אמר ואתמלי מצד החכמה. ורוי מצד הבינה ואתמלי מצד החסדים ורבי מצד הגבורות:

דף מו:

בההוא סטר דאתדבק ביה פי' לפי שהרשע נדבק בקליפה לכך מאריך בשלוה: ומחי בידן דלא נגרי בהו ברשיעייא והוה אמר לן לדוד וכו' גרסינן. והיינו בצדקו דקרא שהוא סובר שמצוה קא עביד מקיים קרא אל תתחר וכו'. ולא כן פי' אמיתות הכתוב אלא כמ"ש בגמרא אל תתחר במריעים להיות כמותם: חד לקבל מייא וכו'. פי' שיצה"ט ויצה"ר ענפי החו"ג:

ה' אלהים שם מלא פי' הם זו"ן הנקרא ה' אלהים כמ"ש בפ' תרומה ובכ"מ: כליל דכר ונוקבא. פי' שאדה"ר היתה זוגתו מאחוריו: מאינון חיים דלעילא. פי' הנשמה היא מבינה שמשם החיים שהם המוחין: בנפשא קדישא מחיה עילאה. פי' הנשמה שבאה מהבינה וקרי לה נפשא בהשאלה ושיעור הכתוב ויהי האדם לנפש חיה שבא מחיה עילאה שהיא הבינה: ה"ג נפש דהאי חיה עילאה. ושיעור הכתוב תוצא הארץ שהיא מלכות נפש שקבלה מחיה עילאה: ודא הוא דאמר דוד מלכא. פי' שאמר פנה אלי כי היה מצורע ומבקש שיתרפא:

דף מז.

מהו פנה אלי נ"ב כי דוד נצטרע ו' חדשים והק"בה טהרו: מכאן תנינן באורחא דבר נש וכו'. פי' מדאיצטריך דוד לומר להק"בה אל תט לבי וכו' מכלל שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו ולשמא ח"ו בשום פעם ירצה לילך לדבר רע. לכך מבקש שיעשה ה' עמו לפנים משורת הדין ולא יניחהו ע"ד רגלי חסידיו ישמור:

אלא דוד אזהר ללביה פי' ר' יצחק פליג אר' יוסי ומפרש שדוד ללביה קאמר. אבל ר' יוסי לא קאמר ליה קושית ר' יצחק וכי קב"ה אסטי ליה וכו'. דכוונת דוד לומר אע"פי שבדרך שאדם וכו' כמ"של:

סגירו דסגיר ולא פתח פי' כמ"של בשם הרב שנסגרו אורות דאבא ולא באו לזעיר. באדם ממש. פי' זעיר הנק' אדם: ומכאן נחית למאן דנחית פי' לאדם שבעו"הז. נאר מקדשו. פירוש מקדש של מטה בשביל עונות ישראל מטמאים אותו וז"ש מאי טמא

משום דאסתלקת שכינתא מניה. דהיינו אחר שנסתלקה השכינה מהמקדש אז שלטה בו הקליפה ונטמא: מסתלקי' סמכין נ"ב הם נה"י דזעיר שנכנסו בנוקבא מסתלקים כדי שלא יהיה בהם פגם ע"י הנוקבא. וכדין אשתכח מקדשא מסאב מ' הנק' מקדש: בבית ארץ אחוזתכם נ"ב ירושלים ולא ציון:

אל האשה ממש וכו' פי' כי חוה רומזת למ' כמ"ש הרב שהמלכות היא מילוי שם מ"ה שהוא גי' י"ט כמנין חו"ה וז"ש דאתר מקדשא שהיא המלכות אתאחיד בגויה:

השרופים לא כתיב וכו' פי' כמ"זל שהנחשים שהיה הענן הורג החייה אותם הק"בה ושלחם בישראל. לכך הקשה הו"לל השורפים דמשמע הנחשים שורפים אחרים. או השרופים לרמוז למר"זל. ותירץ מאן שרפים דכתיב ראשי תנינים וכתיב שרפים עומדים ונ"ב והכוונה על שנים אנשים מרגלים חרש המתעלי' לטמא מקדש עכ"ל. ובק"י כתב הרב ז"ל ששני אנשים מרגלים הם חו"ב דדכורא דנוגה עכ"ל. ולכ"א הזוהר חד אתאחד לעילא שהוא מוח החכמה. וחד אתאחיד לתתא הוא מוח בינה:

דף מז:

שיתא יומין לעילא פי' ו"ק דזעיר: שביעאה עילאה עלייהו. פי' בינה: שיתא יומין לתתא נ"ב בבריאה עכ"ל והיינו ששה היכלות דבריאה. שביעאה עלייהו. פי' היכל ק"ק דבריאה: שיתא דרגין לכרסייא. כי ו"ק דבריאה והכסא הוא אור מת"נהי דמ' דאצילות שמתלבש בכח"בד דבריאה וה"ס הכסא והמ' רוכבת על הכסא וז"ש הוא על כרסייא כמ"ש באוצ"ח:

ז' **כתרין דיומין לעילא** פי' הו"ק ובינה וכנגדם ז' שמות דשלמה וקהלת כנגד בינה:

ז' **הבלים נ"ב מקיפים וז' הבלים אמר לקבל ז' כתרין דלעילא** פי' הם ז' מלויים דס"ג הנז' ומהם נתקן דעת זעיר. וז"ש וכל הבל קלא אתעביד מניה:

בז' הבלים וכו' הם ז' מלויים דס"ג הנז' ומהם נתקן דעת זעיר:

דעלמא מתקיימא בהו העו"הז מתקיים ע"י אותם הבלים ומפ' כיצד הוא הענין ואמר בהאי הבל דמתקיים ביה עלמא דהיינו שהמ' מקבלת מאותם הבלים והיא מקיימת העולם וז"ש והאי הבל דמתקיים ביה עלמא. מהבלי' דלעילא קא אתי והיינו כמ"ש שהמ' מקבלת ז' הבלים הנז' ועל ידם מתקיים העולם ובהבלים דלעילא כתיבכי על כל מוצא פי ה'. פי' שז' מילוים הנז' יוצאים מפי הבינה ועל ידם יחיה זעיר כמ"שה יחיה וכו' זהו מה שנל"עד. אבל הרח"ו ז"ל כתב על מ"ש הזוהר ותנא בז' הבלים אתקיימן עילאין ותתאין. נראה לי שהם ז' הבלים היוצאים משני עינים ושני אזנים ושני נקבי החוטם והפה ומכל א' מהם יוצא הבל. וזה בכל פרצוף עכ"ל. ולפ"ז מ"ש דעלמ' מתקיימא בהו

ר"ל שהעו"הז מתקיי' ע"י ז' הבלי' שבכל פרצוף. ומ"ש בהאי הבל וכו' ר"ל שהמ' מקבלת מהבלי' שבכל פרצוף ועל ידה מתקיים העולם. וז"ש והאי הבל דמתקיים ביה עלמא מהבלים דלעילא קא אתי שהם ז' הבלים שבכל פרצוף. ולפ"ז מ"ש ובהבלים דלעילא כתיב כי על כל מוצא פי ה' פי' ז' הבלים שבכל פרצוף נקראים מוצא פה ה' בין דאזנים בין דעינים בין דחוטם. ופי' יחיה האדם הוא הפרצוף כן נראה כוונת הר"חו ז"ל:

חיובא הוא על כל בר נש וכו' פי' צריך האדם לפרש תחלה הפי' שנשמר' ממנו רש"י ז"ל או תוספת ואח"כ יפרש האמת. וכן בכל ענין בין בזוהר בין במדרשים: לחכמה סתם. פי' מלכות: אלא בגין שטותא. פי' שע"י הבירורים שנבררים מס"א הנק' שטותא מתעטרת המ' וז"ש ואלמלא האי דהיינו הבירורים נהירו ורבו סגי ויתיר לא ליהוי: וכך לתתא. פי' כמו שהמ' אינה מתקשרת אלא מן הבירורים שבקליפה שנק' שטותא כך לתתא בעו"הז אלמלא לא הוה שטותא וכו'. לא הוה חכמתא וכו' והיינו כמ"ש משום דהיא תקונא דחכמתא וכו' ושיעור הפ' יקר מחכמה ומכבוד ר"ל תיקון החכמה וכבוד שלה הוא ע"י סכלות מעט:

רי"א יקר וכו' רבי יוסי פליג וסבירא ליה דהכי פירושא יקר דחכמה שהיא מלכות ויקר של הכבוד שהוא זעיר הוא על ידי סכלות מעט. ומלת יקר חוזרת על חכמה ועל כבוד:

דף מח.

בצלם אלהים עשה את האדם וכו' ז"ל הרב בק"י אחר שבאו מוחין לזעיר נקרא אדם שלם בי"ס ואז הצלם נק' צלם אדם. ובהיות זעיר כן ו"ק נק' איש והצלם של אז נק' אך בצלם יתהלך איש. עכ"ל ובזה מובן לשון זה: כד יתיב קב"ה בכרסייא. נ"ב שמזדווג בנוקבא שהיא כסא לבעלה ואז חוה עם שם הוי"ה משלמת מספר אדם: ובג"כ איקרי איש נ"ב כי אז היה זעיר בזמן הקטנות כבפסח ואז נק' איש. ובזמן הגדלות נק' אדם:

והא כתיב ואדם אין וכו': פי' ומי דרכו לעבוד את האדמה הוא מי שאינו חשוב והו"לל ואיש אין לעבוד וכו'. ומתרץ דכל מה דבעלמא לא הוי אלא בגיניה דאדם וכו' ור"ל שהמטר לא ירד לגדל האילנות והעשבים לפי שאדם שהוא מתקן המ' הנק' אדמה. אין לעבוד וכו': שנשלם הכסא. פירוש מ' שהיא כסא לזעיר:

שהוא ראוי לישב על הכסא פי' שאדם שהוא דוגמת זעיר שהוא יושב על המ' הנק' כסא כמ"שה ועל דמות הכסא דמו' כמרא' אדם: פני אדם כללא דכולא נ"ב מכאן ומתיקונים משמע בהדיא סברת הרמ"בם ז"ל כי החיות הם צורת אדם דוקא. והכוונה בשור ונשר ואריה הוא על היות להם הבטה כעין שור ונשר אריה ולעולם הם דווקא צורת אדם

עכ"ל. והא כתיב ופני ואריה וכו'. פי' קס"ד שפני אריה ממש וכו' ולכך הקשה על ר' יוסי שאמר שכולם הם צורת אדם:

דף מח:

ה"ג אמר ליה כולא אפי אדם הוו ור"ל כמ"ש שפניהם פני אדם. ומ"ש ופני אריה היינו הבטת אריה וכו': משום דאתתקן בגיניה דאדם מדרגא אחרא וכו'. פי' שתחלה היה נק' אנוש או גבר ועכשו נק' איש שהיא מדרגה מעולה מהם הסמוכה לאדם: תרין רוחין וכו' מימינא ושמאלא וכו'. פי' רוח אחד מצד החסדים הנק' ימין ורוח אחד מצד הגבורות הנק' שמאל:

והוה אזיל ונחית וכו' פי' אד"הר הוה נחית מעילא לתתא דהיינו שירד לג"ע הארץ ששם היה. ולא אתיישבא בהדי אחרא. פי' אותו רוח השמאלי לא נמתק ע"י הימני שמצד החסד לפי שחטא אד"הר באותו יום שנולד ולכך גרם שלא נמתק השמאל בימין. ואלו לא חטא היה נתקן הכל. וז"ש כד הוה עייל שבתא חאב אדם אתעבידו מההוא רוחא וכו'. בדכורא ובנוקבא באדם ובחוה:

מבוצינא דקרדינותא נפקין פי' מבינה הנק' בוצינן דקרדינותא בהשאלה נפקין שכ"ה ניצוצין וכתב באוצ"ח שהם ש"ך ניצוצין עם ה' אלפין דאהי"ה הממתקים אותם גי' שכ"ה:

ומתאחדן כחדא מסטרא דגבורה פירוש מהבינה הנקרא סטרא דגבורה: וכד עיילין אלין בגופא איקרי איש נ"ב היינו בזמן קטנות זעיר: א"נ לנוקבא קרא בשם איש: ה"ג ולא איש דתנינן איש תם וישר וכו' ור"ל איש זה שאמרנו אינו כמו איש תם וישר וכו' שמורה על הרחמים. אבל איש דהכא איש מלחמה כתיב: ה"ג דכולא סליק דינא וכולא חדא:

א"ר יהודה אמאי פי' מי גרם לקטנות הזה שבשבילה נק' איש. והשיב ר"ש משום דדינין תתאין מתאחדן ומתחברן בשערוי דהאי איקרי הוא דינא קשיא. דהיינו בשביל הקליפות היונקות משערות הזעיר ולכך הוא דין קשה: ושערי סומקי בגו סומקי נ"ב מכאן משמע דאיירי בנוקבא. דלת ראשך כארגמן דאלו בזעיר הם שחורות. אלא דקשה שהקליפות נאחזות בזעיר בשערות ולא בה כנודע עכ"ל:

ואתגליש מחסד עילאה פי' מכח החסדים שנמשכים לזעיר מתבטל יניקת הקליפות מהשערות: אלא כד תלי שערא. פי' כמו הנזיר שרומז לאריך קווצותיו תלתלים: והאי איקרי טהור מסטרא דתליין לתתא מניה. פי' מצד הקליפות שהיו יונקים ממנו ונטהר מהם לכך נקרא טהור. ת"ח רישא דהאי איש וכו' וכל מאן דאיהו מסטרא דדינא וכו' לא אתדכי עד דיתעבר מניה שערא. ח"י בדף כ"ו כתב הנה מבואר ממאמר זה כי שערות הראש הם מורים על הדינים. ומי שאינו מגלח ע"ש נותן כח לזרים לשלוט

עליו. ועיקר הדבר לכוין לסוד הנאמר בפ' ויחי עד לא גליש דא רישא דמאריה ועד לא מריט למטרונית' אשר להיותנו בצלם אלהים הוזהרנו לגלחן. דוגמת העברת השערות השחורות שנאמר בהם קווצותיו תלתלים שחורות כעורב כנודע לבאים בסוד ה' כי ע"כ נאמר וסביביו נשע"רה מאד:

דף מט.

בהאי איש אגח בהו קרבא וכו' נ"ב כאן משמע שעל המ' מדבר וכן פי' חכם אחד שמו מהרי"ב זל"הה שיורי טלא דבדולחא. פי' הארות של מוחא סתימאה הנק' טלא דבדולחא: הכא מי חטאת נ"ב מיין דכורין מיים חיים עם הארת ה"ג הקדושות אל כלי יסוד נוקבא הנק' חטאת הרי מי חטאת והם שיורי טלא:

מים טהורים נ"ב מיסוד אריך עצמו:

ובס' אור ישראל פי' לשון זה בקצ' עומק (שייך לדף מ"ח ע"ב) וז"ל תנא מן בוצינ' דקרדינות' נפקין שכ"ה ניצוצין. כתב הרב ז"ל כי הגבו' דעתיק הנק' בוצינא דקרדינותא היא מבררת הבירורין של ש"ך ניצוצין ושם הם דינים ושמרים אלא שבמ"ס הם נחים ושקעים ונכפי' שם כמ"ש באידרא דהאי מוחא שכיך ושקיט כחמר טב על דורדייה. וש"ך ניצוצין אלו ה ז' פעמים אדם שהם ז' מלכים גי' שט"ו ושרשם שהם ה' דבינה הם ש"ך שנבררים במוחא סתימאה ע"י גבורה דעתיק המתלבשת בה. וכן חכמה סתימאה יש בה ל"ב אלהים שהם ל"ב נתיבות חכמה וכל אחד מל"ב כלול מעשר הם גי' ש"ך. והיותם שכ"ה עם ה' אל"פין דאהי"ה הממתקים אותם הם גי' שכ"ה עכ"ל הרב בקיצור וז"ש מן בוצינא וכו'. ומ"ש ואתגליש מחס"ד עילאה. פי' כי חסד דעתיק שבגולגולתא דאריך שנמשך לאבא ומשם נמשך לזעיר כמ"ש הרב והוא ממתיק דינים דזעיר וז"ש ואתגליש ע"י חסד עילאה:

אי אתקרי על שמיה קדוש איתקרי פי' כי הלא חסד דעתיק הוא בגולגולת' דאריך ושם הם ת"י נימין שהם כמנין קד"וש וש כמ"ש הרב ז"ל שד' יוד"ין דע"ב שבגולגולתא דאריך עם עשר אותיות דמילוי ע"ב הם גי' ת"י. וכיון דזעיר מקבל מחסד הנז' קדוש איתקרי. ותירץ דקדוש לא איקרי אלא כד תלי שערא פי' כי הנזיר ה"ס אריך ולכן אסור לספר שער רישיה וז"ש הפסוק קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו א"כ במקום אריך ששערותיו הם תלוים נקרא קדו"ש גי' ת"י. אבל בזעיר איקרי טהור לפי דאתעבר מניה שערא ואתדכי מהחיצונים וז"ש מסטרא דתליין לתתא מניה:

דהא ליואי דאתו מסטרא דדינא פי' שהלוים הם בגבורה שהיא ענף הבינה ולכן לוים גי' אלהי"ם והבינה מקבלת מגבורה דעתיק שבמוחא סתימאה הנק' עלא דבדולחא ושם

במקומו הדינים נכפים ונחים ושקטים לאפוקי כשמתפשטים למטה הם דינים גמורים. וז"ש שיורי טלא דבדולחא שהיא מוחא סתימאה: בעי כהנא דאתי מסטרא דחסד עילאה. פי' מחסד דעתיק שמשם נמשך לאבא ומשם לזעיר כמ"ש לעיל. מי חטאת שיור טלא דבדולחא. פי' כמ"ש לעיל שממ"ס הנק' עלא דבדולחא נמשך לאימא ומשם לגבורה דזעיר שהיא בחי' הלויים. עכ"ל אור ישראל: וסומקא לא אתעבר נ"ב זה יורה על תוקף הדינים שלא הספיק הלובן להעביר אדמומיתו:

דחוורא לא אתחזו אלא בסומקא פי' ר' יוסי פליג על ר' יצחק דס"ל לר' יצחק כיון שתחילה היה הנגע אדום ואח"כ ראה בו הלובן אע"פי שאותו הלובן הוא זך בלי חועים אדומים כיון שלא הספיק להעביר אדמימותו עדין הוא עמא. אבל ר' יוסי ס"ל הלובן בעצמו מעורב בו האדום לכך הוא טמא: משמע לדידיה שאם היה הלובן שנראה כנגע זך לגמרי אע"פי שלא הספיק להעביר אדמימותו שבצד האחר טהור. ר' יצחק אמר וכו' חזר לחזק סברתו וכד אתחוור כולא רחמי וכו' נ"ב כולו הפך לבן טהור הוא:

וכתיב נגע היא חד דכר וכו' בתמיה פעם קורא הנגע לשון זכר ופעם לשון נקבה ותירץ אלא כד נוקבא וכו' דהיינו כשנפגמת המלכות ח"ו כתיב נגע היא וכשזעיר לא אתדכי כתיב נגע הוא ובזעיר לא שייך בו ח"ו טומאה לכך דוקא בנוקבא אמר ואסתאבת ובזעיר לא אתדכי:

דף מט:

דא קב"ה: פי' המ' ששומעת תפלות של ישראל ולכך הקשה רבי חזקיה שומע תפלות מ"ל ותירץ אלא תפלה דא כ"י א"כ השומע הוא זעיר ששומע קול המ': ואני תפלה כולא חד. פי' אני שהיא המ' היא תפלה:

והובא אל הכהן דא קב"ה פי' זעיר. אי הכי דא קב"ה. פי' מורינו זצו"קל שר"ל שכיון שאמרת הכהן סתם הוא זעיר היכי קאמר קרא כי תהיה באדם התחתון והובא אל הכהן שהוא זעיר. וכי אדם התחתון עולה לזעיר ותירץ אין דביה תלייא וכו' ור"ל כי רפואתו תלוייה בזעיר:

והועלה מבע"ל פירוש לשון עלייה שתעלה נשמתו לזעיר. ותירץ כמ"דא והובא את בדיו. ור"ל טעם שאמר והובא ולא והועלה לרמוז סוד אחר שהאורות שיצאו מזעיר ונעשו נגעים יחזרו למקומם בזעיר כמ"ש באוצ"ח עכ"ל. ונל"עד דהכי פירושו כי תהיה באדם הוא זעיר כמ"ש הזוהר לעיל. א"כ מאי והובא אל הכהן שהוא זעיר ש"מ אל הכהן אינו זעיר. ותירץ אין וכו' ר"ל לעולם אל הכהן הוא זעיר. ופי' והובא אל הכהן מכניסים האורות בפנימיות הזעיר שהוא הכהן:

והועלה מב"על פי' שהוא לשון כניסה. אבל לשון והובא משמע שמביאים אותו אל הכהן ואינו מלשון דעייל דא בדא. לכך הביא לו חבר כמו והובא את בדיו דעייל דא בגו דא. ה"נ והובא אל הכהן לשון כניסה דיכנסון לכהנא וכו' דהיינו כמ"ש הרב שמחזירים החסדים למקומם בזעיר:

נגע הוא דינא תקיפא פי' כשיש אורות דאימא לבדם בזעיר:

סגירו דנהירו עילאה פירוש שאורות אבא עדין לא באו לזעיר ולכך אוחזים החיצונים באורות דאימא ונעשים נגעים:

באדם סתם פי' בזעיר. ומכאן סיוע למ"ש שנל"עד לעיל: דא כהן דלתתא. פי' שהכהנים הם מצד אבא וע"י ממשיכים מוחין דאבא לזעיר ומתבטל הנגע:

קב"ה עאל בגנתא דעדן פי' יעקב ולאה מזדווגים: וכ"י משבחת. פי' רחל היא משוררת כמ"ש הרב בכ"מ: בשעתא דזווגא אחרא אשתכח פי' שבחצות דשבת הוא זווג ישראל ורחל ועיין בפרשת יתרו דף פ"ט מ"ש בשם הרב ז"ל שם:

דף נ.

נגע דייר בביתא פי' היא הקליפה שהיתה בבית משעת הבנין:

נגע אחרא תקיפא פירוש הוא נגע הקדוש:

דף נ:

אלא בשעתא דהאי עייל אחרא אתגלייא פי' דהאי עייל הוא נגע הקדוש שדוחה את הטמא שהיה כבר בבית וזהו אחרא אתגלייא. ומ"ש ההוא דמתכסי אתגלייא היינו הטמא שהיה מכוסה בכותל נתגלה עתה בשביל שנכנס הטהור לכותל ודחה אותו: ודאתגלייא הוא הטהור עליו כתיב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ וכו' והיה מגולה אתכסי נכנס לדחות את הטמא. ומ"ש לבתר אתחזי ליה וכו'. פי' אחר שנתכסה אתחזי ליה בדיוקנא דנגע דביתא. דהיינו אחר שנתכסה בכותל נתגלה בדיוקן נגע הטמא והלך הטמא לגמרי וז"ש ואתכסייא אחרא נמצא כלל הדברים נגע הקדוש ניתן בכותל מבחוץ תחלה ואח"כ נכנס לפנים ודחה את הטמא לחוץ ונתכסה הוא בכותל ונתגלה הטמא ואח"כ יצא הטהור לחוץ ודחה את הטמא לגמרי. ומ"ש הכתוב כנגע נראה לי פי' כנגע הקדוש שאתם רואים כך נראה לי הטמא עכ"ל מורינו זצו"קל: בר חיור חד סאיב וכו' צ"ע שאם נפרש חיור חד הוא שער א' ותרין הם ב' שערות. א"כ היכי קאמר תרין תרי סהדי ודכייא. הא אם היו שני שערות לבנות בנגע טמא מוחלט ואפשר שהוא בתמיה וכי תרי ודכייא:

דף נא.
מזוהמא דדהבא מסיגי הגבורות: בזוהרא דדהבא שהמ' בניינה מהגבורות ודוד הוא ממלכות:
בכולא שרייא: פי' שהצמר הוא בחינת החסדים והפשתים הוא בחי' הגבו' והנגע שולט בכולם לפי שכשאינם באים מוחין דאבא לזעיר ואין בו אלא מוחין דאימא אזי נעשים מהם הנגעים כמ"ש הרב וזה בין בחסדים בין בגבו' שהם בחינת צמר ופשתים

דף נא:
וירחיק ביתא מאתריה תרי טפחים: נ"ב דין זה לא נזכר כלל בגמרא:

דף נב:
שדין כתיב פי' מ' וכמ"ש בפ' וארא: הבו יקר לבריה וכו' נ"ב כי התורה סוד התפארת ולכן העוסק בה נק' בן לקב"ה וזוכה לכינוי זה של בן. ובפ' משפטים אמר שבחי' הרוח נקרא בן לקב"ה. דתנן חרב אית ליה לקב"ה נ"ב חרב נק' שם ב"ן דנוקבא כמ"ש בדרוש חרב פיפיות בק"ש והנה ע"ב קד"ם דנוקבא גי' חר"ב. וחרב הוא מכח ב"ן זה כמ"ש בדרוש ק"ש. וחרבי תאכל בשר נ"ב לשון נקבה: דביה דאין לחייביא ושיעור הכתוב כי חמה עונות חרב ר"ל כי חרב שהיא המ' מלאה חמה על עון זה הנזכר ברישא דקרא שהוא לשון הרע. ותרעין סתימין נ"ב דג"ע ור"ל יסוד ומ' דנוקבא שהם ציון וירושלים: נוקבא דתהומא רבא. פירוש בינה דבריאה דקליפה כמ"ש הרב ז"ל:
וקב"ה עאל וכו' פי' יע"קב ולאה. א"נ קב"ה היא רחל כמ"ש בכ"מ. ותרעא דאברהם נ"ב פתח היסוד פתח האהל ואברהם יושב שם בסוד טיפת לובן דאיתגלייא בפום אמה. ויטע אצל בבאר שבע. פירוש הכנסת העטרה במלכות כמ"ש בפ' ויקרא דף כ"ב ע"ב ע"ש:

דף נג.
כקורבנא נ"ב מ"ן על מדבחא. נ"ב יסו' דנוקבא כהנא עילאה נ"ב מיכ"אל המקריב אותה: בר מההוא לישנא בישא. נ"ב רבי יהודה לקמן פליג אהאי וס"ל דיש לו תשובה עכ"ל. אבל בראשית חכמה כתב שגם ר' יצחק שאמר בר מההוא לישנא בישא ר"ל שתשובתו קשה ועכ"פ התשובה מועלת לו. ולפי דבריו לא פליג ר"י דלקמן. מאן דהות מהימנא וכו' פי' ירושלים שבעוה"ז ומפ' מלאתי משפט צדק פי' שהיה בה הארת זעיר והארת המ: רוחא דקטולי נ"ב זה רוח עועים במקום רוח הקדש ולעתיד כתיב ושפכתי את רוחי על בית דוד בסוד ההוא רוחא דשבק בגווה וזהו ורוח נכון חדש בקרבי. זאת תהי' ודאי נ"ב נוקבא:

לקבלי' לאתפרעא מני' נ"ב כי לה"ר פוגם בתבונ' כנודע מסוד ד' כתות אינם מקבלים פני שכינה וז"ש לקבלי': דהא ההוא עץ ארז לא אשתרש נטיעוי נ"ב עץ ארז נק' הזעיר כי הו"ק הם כנטיעות שהיו בלבנון והזעיר כוללם עכ"ל: אזוב למה. פי' בשלמא עץ ארז שרומז לזעיר יש בו מוחין דאבא שהוא לבנון שייך למצורע להביאו לפי שאין הנגעים באים אלא בהסתלקות מוחין דאבא מזעיר כמ"ש הרב לכך כשנטהר מביא עץ ארז שהוא מלבנון לרמוז שיחזרו מוחין דאבא לזעיר וידחו הצרעת ובזה נטהר. אבל אזוב למה ועוד ומאי איהו דהיינו לאיזה ספירה רומז:

דף נג:

קב"ה שארי עלוי פי' זעיר: קב"ה אתרחק מניה פי' זעיר: חיות ממש. נ"ב כי השני צפרים יונקים מסוד דדי בהמה שהם נ"ה ונק' חיות נ"ה בכ"מ בזוהר עכ"ל. ועיין בפ' ויחי מ"ש שם בשם הרב כי שני צפרים הם חו"ב דנוקבא דנוגה והם יונקים משני דדים שביסוד דמלכות. ובזה תבין דברי הרח"ו שבכאן: ושיעור הכתוב שתי צפורים שהם יונקי' מחיות שהם בחי' נ"ה שני דדים שביסוד מ'. והכוונ' שנמתקו ב' צפרים הנז' ונעשו טוב וז"ש בזוהר לקביל אתר דינקי מנייהו נביאי מהימני וידוע שהנביאים יונקים מנ"ה: דא ו' זעירא פי' יסוד: ובג"כ עץ ארז ואזוב. נ"ב גוף ובריתי: ר"י ור' יצחק הוו אזלי הביא האי עובד' בפ' זו משום מ"ש עץ חיים וכו' שנודע שהצרע' באה מחסרון מוחין דאבא ורפואתו היא ע"י התורה שהוא רמז ליסוד דאבא שבתוך זעיר בסוד זאת תהי' תורת המצורע. ועוד בשביל מ"ש ר"י לקמן וע"ד הוה קאים לדכאה לכל אינון דעאלין וכו' עד ובג"כ ולקח למטהר:

עץ חיים דא אורייתא פירוש זעיר. דלא אתיידע נ"ב כי הארת יסוד דרדל"א שבחיוורתי דאריך משם מאירים תרי"ג אורחין שבזעיר תרי"ג מצות ואתגליין בזעיר וז"ש דלא אתיידע. דכל חיון דעלמא דלעילא וכו'. פי' מוחין דאו"א הם בזעיר: לאינון דאחדין בה. פי' שאיחז בתורה ועוסק בה כל היום:

לנביאי מהימני נ"ב כי תומכי גופא הם נ"ה:

ותומכיה זכי לנביאי מהימני וכו' דיתחזון לנביאי מהימני בח"י דף פ"ב פי' כי עי"ז מושך הנהר דנגיד ממוחא ליחדה עם המ' בהסיר הקליפה מהירכים וז"ש דביה תליא מהימנותא כל הייחודים. ונמצא כי בתמוך בסמכין דאורייתא ואורייתא איתתקפת. אז נגיעת הנחש הוא עשו בטל משם כי הוא המכסה אור הנבוא' מנביאי קשוט לכן מדה כנגד מדה זוכה לבנים נביאים ובזה תבין מ"ש איש יודע ציד מתרגמינן נחש"ירכן ש"ם

רמז בסוד נחש ירכין דעשו אחז בכחו שהוא נחש בירך. ויעקב יושב אוהלים בין שני אהלי' ב' הה"ין אהל לאה ואהל רחל בסוד נהר היוצא הנז' וזהו זבולון לחוף ימים ישכון: כי יסוד מלכות מתכנה י"ם והוא מקבל מן ים העליון דבינה ומשם כל הנחלים הולכים אל הים וסוד הירכין נקראים חוף הים. ובכן במה שהחזיק בירכי הקדושה משך מים מן ים העליון דנגיד לים התחתון ונהר יוצא וכו' וזהו לחוף ימי' ישכון. ועתה תשכיל דברי הזוהר שם לחוף ימים בעו"הז. לחוף אניות בעו"הב שהן ב' ההי"ן. ועת לדרוש תיקון זה בח' ימי חנוכה ופורים אשר הוצק יסודם בתרי ירכי קשוט נצח והוד כנז"ל. ואמרו המקובלים כי כפי מה שיתקרב האדם אל החכמים עובדי ה' כן הוא מתדבק בסוד החיים הנצחיים. כי אם יתדבק במארי מקר' יתדבק בסוד ה' דהוי"ה עולם העשיה ואם יתדבק במארי משנה יתדבק בסוד ו' דהוי"ה עולם היצירה. ואם יתדבק במארי תלמוד יתדבק בסוד ה' עולם הבריאה:

ואם יתדבק במארי קבלה יתדבק בסוד י' עולם האצילות כמ"ש בר"מ בפ' צו דף ל"ה ת"ח לית לון מדידהון ואי עם הארץ סביל לי' בממוניה וכו' אתקיים ביה אדם ובהמה תושיע ה' יושיע ליה משוד וכו'. ובזוהר בפ' וישלח דף קע"א הפליגו בעונש הדבר ת"ח כמה גרים תובא דא וכו' וגרמין לאתתקפא להההוא דלית לי' שוקין וכו' ותוכחת על זה מהר"מ לונזאנו בדף פ"ג. ומורי היה אומר שיש תיקון במחזיקי לומדי התורה למי שפגם בגלגול זה או בגלגול אחר בנשג"ז ביות' בימי חנוכה וטעמו כמ"ש בזוהר בפ' בשלח דף ק"ז נטירו דכ"י אסתמרות' דנדה נטירו דצדיק אסתמרות' דשפחה נטירו דנצח אסתמרותא דבת ע"ז. נטירו דהוד אסתמרותא דזונה עכ"ל דא אדם שלימו דכולא. פי' זו"ן יחד נקראים אדם ולכן א' רבתי ולא א' זעירא שרומז למ' לבדה:

אהרן שושבינא דמטרוניתא ז"ל הרב בליקוטים וטעם שנק' אהרן שושבינא דמטרוניתא כי הלא כתיב ה' בחכמה יסד ארץ כי כל תיקון המ' אינו אלא יסוד דאבא שהוא אהר"ן גי' ע"ב קפ"ד עכ"ל:

ולבתר וידבר ה' אליו פי' זעיר:

על דברתי מלכי צדק נ"ב פי' לצורך דברת הנוקבא הנק' צדק ותהיה יו"ד של דברתי נוספת וכן יו"ד של מלכי שפי' על דברת מלך צדק:

או כמו נסכתי מלכי על ציון וסרה קנאת אפרים והיתה לראש פינה עכ"ל:

דף נד.

הא יצחק דאתי מסטרא דחמרא כתב הרב שהתשועה שלע"ל תהיה ע"י בינה עילאה באמצעות גבורה ובינה נקרא ש שורקת והיא תתלבש ביצחק שהוא גבורה לעשות נקמה

ולכך יושב בשמים ישחק נכתב בש' ולא בצד"י לרמוז על זה עכ"ל. ועיין בפ' בשלח דף צ"ה ע"ב וז"ש הזוהר כאן דא יצחק דאתי מסטרא דחמרא שהוא גבורה ששרשה מהבינה והבינה מתלבשת בה והיא עושה נקמה בגוים. ולא כתיב יושב שמים נ"ב אלא יושב בשמים אחד מבחינת ו"ק הנקרא שמים כמד"א יושב העיר שפירושו אחד מיושבי העיר עכ"ל ור"ל אלו כתיב יושב שמים הוה אמינא שעל הבינה מדבר כמו רוכב שמים אבל כיון דכתיב יושב בשמים על הגבורה מדבר:

אלא שכבר בא פי' מלכות: תרין יומין אינון לקב"ה נע"ג לקב"ה אימא: חד שארי עמיה נ"ב ת"ת. וחד אתי לקמיה נ"ב מ'. וכד האי יומא נ"ב מ': בההוא יומא אחרא נ"ב בינה עכ"ל ונלע"ד לפ' תרין יומין הם בינה ומ'. אינון לקב"ה. פי' לזעיר שהבינה משפעת בו והמ' מקבלת ממנו בסוד עד תאות גבעות עולם כמ"ש ריש פ' וארא וז"ש חד שארי עמיה שהוא בינה שנה"י דידה בתוכו. וחד אתי לקמיה היא מ' שהיא לפני זעיר כמ"ש הזוהר בכ"מ לפני ה' היא מ'. וא"ש מ"ש וכד האי יומא שהיא מלכות אזדווג ביומא אחרא שהיא בינה. שלדברי הרח"ו ז"ל קשיא רישא אסיפא דברישא כתב תרין יומין הם זו"ן ובסיפא משמע תרין יומין הם מ' ובינה. שאמר אזדווג בההוא יומא אחרא שהיא בינה וטעם פתיחה זו הנה יום בא לפי שמפרשו על המ'. וכן ואשה כי יזוב זוב דמה היא המ' ג"כ כמ"ש הזוהר לקמן:

מלאה דם נ"ב י' אהי"ה בריבוע הם י' דמים דגבורות בכללות הגבור' בגווה עכ"ל ור"ל אע"פ שי' דמים הם לבושי ה' חסדים וה' גבורות מ"מ כיון שהם אהי"ה בריבוע דרך כלל הם גבו'. ולכן אמר י' דמים גבו' ר"ל שכולם גבו' כיון שהם באחוריים ודוק: אוסיף דינא על דינא. נ"ב כי כל היום אלף שנים נגזר שתהיה דוה בנדתה. ופשענו האריכו קיצנו: ר"ח הוה יתיב קמיה דר' אלעזר. שייכות ענין זה לפ' זו משום מאי דמסיק ת"ח הכי ילפינן מנגע דביתא:

דף נד:

וכמה סיפייא אתערו נ"ב על הגורמים זה המעשה: מ"ט וכו' פי' מ"ט אמר לו ותגדיל חסדיך וכו' הא כיון שיצא מסדום כבר ניצול וא"כ מהו הגדלת החסד. ותירץ דבגין דבכל אתר וכו' ור"ל כיון שניתן רשות למחבל אפי' בסחרני דמתא ניתן לו רשות ומן הראוי היה נענש לזה אמר ותגדל חסדיך:

כחותם על לבך דא חותם של תפלין פי' כתב הרב שביום באים מוחין לזעיר ואחר התפלה מסתלקים המוחין על ראשו והרשימו של המוחין לבד הוא שנשאר. ובלילה עושה רשימו דזעיר למעלה על ראשו ורשימו דמ' בתוך החזה דזעיר כנגד הלב ובבוקר

עולה כתר דנוקבא ליד שמאל דזעיר ונקשר שם ונכנס בו רשימו דמ' שהוא כנגד הלב. ואז זעיר מתקנא גם הוא ושואב רשימו דיליה וז"ס התפלין שהם רשימו דמוחין דאתמול עכ"ל ועיין בפ' ויחי דף רמ"ה ע"א מ"ש שם וז"ש דא חותם של תפלין שהוא רשימו דמוחין של מ' שהם תפלין של יד:

דא יד כהה וכו' פי' כתר דנוקבא שהוא קשור בזרוע שמאל דזעיר ובו נכנסים רשימו דמוחין: כאינון תפלין דרישא. פי' שהרשימו של המוחין דנוקבא הם ברשימו דמוחין דזעיר שהם תפלין של ראש: כשאול דנחית וכו' נ"ב יסוד דס"א: אבדון נ"ב מ' דס"א עכ"ל ור"ל ששאול הוא קשה מן הראשונים ואבדון קשה משאול: ומאן דקני להההוא דרחים וכו'. פי' המקנא לאשתו הוא מפני אהבתה אינו רוצה שתהא יצאנית ופרוצה אבל היא קשה הדבר בעיניה וזהו קשה כשאול קנאה כמה דשאול קשה לחייביא כך מאן דקני להההוא דרחים. קשה בעיניו זאת הקנאה יותר משאול שקשה לרשעים:

דא אשא דנפיק מגו שופר פי' הגבו' שיוצאים מבינה ונקר' שלהבת שהם דינים ונק' א"ש לפי שהם שלשים גבו' כ"א כלולה מעשר הם ש' וע"ה הם א"ש ועיין בפ' בשלח דף נ"ו ע"א ומ"ש שם:

דא דרועא ימינא פי' חסד דזעיר ושיעור הכתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה היינו הגבורות שבה שמחממים אותה לזיווג. ולכאורה כשמאיר בה חסד דזעיר אנו אומרים שכבים הגבו' הראשונים שגורמים האהבה כמ"ש הרב ז"ל משל למעיין הנוטף טפין טפין וארובות השמים נפתחו עליו שאינם נראים אותם הטיפים. ולפי דבר אחר מים רבים הוא בינה. יתפרש ג"כ על ענין זה. וכמ"ש בפ' ויצא שאפילו הוו ליה כסותי מרקמן וכו' שפירש שם שהאורות של המ' נקראים תבן ולבנים לגבי הארות הבינה ולכך אמר לא יוכלו לכבות וכו': דא הוא נהר עילאה נ"ב בינה. מים רבים וכו' דא הוא נהר עלאה דמניה נפקין נהרי לכל עיבר וכולהו נגדין ואתמשכן מניה בסע"ה בדף פ"ב ע"ב יש לפרש תחלה ע"פ פשוטן של דברים כי הה"ג מתעוררים מסטרהא שהם הנה"י שלה שנקראים סטרהא. וידוע שהחכמה שהוא סוד החסד שנעשו ממנו חכמה הוא מקבל תחלה כל השפע וממנו יוצא הדעת מזיווגו עם הבינה שנמצא שהחסד שה"ס החכמה שם המים רבים שהם גבורות בינה כמ"ש בספר מאורי אור וחסד נקרא אהבה. וזהו מים רבים גבורות דבינה. והטעם שנקראים מים רבים מפני שעל ידי ההשתלשלות למטה נאחזים בגבורות ההם החיצונים שהם נקראים רבים וזהו מים רבים. גם חסד הוא הוא שורש לחג"ת וכולם מקבלים על ידו וכמה רבים תלתא. וז"ש מים רבים דגבו' הבינה לא יוכלו לכבות את האהבה דחסד ואינו בטל מציאות האהבה שיש בו. או יש לפרש כמ"ש

שעיקר האהבה והשלהובין דרחימו באים מהתעוררות הגבו' בסוד שמאלו תחת לראשי וממנו באים השלהובים דרחימו ואהבת דודים. והוה אמינא כיון שבאים הה"ג דבינה אז בטל מציאות השלהובין דרחימו הבאים מגבורה כי אין הדין נמתק אלא בשרשו ואז בטל מציאות אישין דרחימו. לכן אומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבאה מחמימות הגבו' דמלכות:

ואדרבה כשבאים הה"ג דבינה במלכות מוסיפים הבל חמימות אהבת שלהובין דרחימו בסוד אהבה רבה:

שהאהבה שבבינה אינה נפסקת סוד רעים כי' ש"ך דינים שהם השלהובין דרחימו כמ"ש בליקוטי שיר השירים ואמר אח"כ ונהרות לא ישטפוה כי כל היסודות נקראים נהרות ובפרט יסוד דאריך נק' נהר שאינו פוסק. והיסוד דאבא כולו חסדים לכן נק' ונהר יוצא מעדן לשון הוה שיוצא בתמידות כנהר שאינו פוסק. וז"ל התיקונים וכמה נהרות משניין דא מן דא. אית נהר דנהור' דלעיל'. פי' הוא יסוד דאריך. ואית נהר דאתקרי נהר דמיא דאוריית' דאתמר ביה תורת חכם מקור חיים. פי' הוא יסוד אבא. ואית נהר דאתקרי נהר פלגיו דכמה פלגין עמיקין תליין מניה דאתמר ביה פלגי מים לב מלך. פי' הוא יסוד אימא שמסתיימת בחזה דזעיר מקום הלב. וזהו לב מלך והנה יש זמן שנפתחים אלו הג' נהרות ויוצאים מהם מים למלכות וזה פי' המשנה האשה נקנית בג' דרכים. שהיסוד נק' דרך. והנה עיקר מציאות המ' הוא מהגבו' כנודע. והוה אמינא כיון שנפתחים מקורות עליונים שהם בסוד נהרות כנז"ל והם ח"ו ישטפו את בנין המלכות שהוא מהגבו' בסוד לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שני' כי אין לה פחד מהפשרת השלגים העליונים הבאים מסוד הבינה בסוד יפה תלנא לטורא. והטעם הוא כי כל ביתה לבוש שנים כי בעולם התיקון נתן מאציל העליון ב"ה כל כך כח במלכות דאצילו' בבחונת תיקונה שאף בהתרבות בה החסדים מנהרות עליונים שישאר מציאותה קיים והן הן גבורותיו והן הן תהלותיו שיתגדל מלכותו בסוד להאריך ימים עליונים על ממלכתו ואמר אח"כ אם יתן איש את כלהון ביתו באהבה וכו'. בזוהר בפ' מצורע הנז"ל מפרש שם אם יתן איש דא קב"ה את כל הון ביתו כמ"דא כל הון יקר ונעים. באהבה דכ"י לגביה ולא לאתקשרא בהדה בוז יבוזו לו כל אינון אוכלוסין וכו'. והנה יש לפ' דברי הזוהר איש דא קב"ה שהוא חכמה שהוא נק' איש בסוד איש לרעהו. וגם נק' קדוש בסוד קדש העליון שיש בו שורש הת"ת שהוא ו' דשם הוי"ה. וחכמה נק' קדש ודבוק עם בינה הנק' ברוך הוא. שהם רעים דלא מתפרשין. ואם יתן איש הנז"ל את כל הון ביתו כד"א כל הון יק"ר שהם ש"י עולמות שיש בו ל"ב נתיבות חכמה וכל א' כלול מי' גי' ש"ך. רק שהנתיב הראשון

הוא כתיב לא ידעו עיט והוא נעלם נשאר ש"י גי' יק"ר ונעים נק' אורות הבינה שדרכיה דרכי נוע"ם גי' קס"א אורות דבינה. ושיעור הכתוב אם יתן איש שהוא חכמה. את כלהון ביתו הון יק"ר ונעים הנז"ל. באהבה דלא לאתקשרא עם מלכות כדי שת"ת יעלה למעלה. או שהמלכות תהיה למעלה הכל בוז יבוזו לו שעל כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו ואז יהיה שם הוי"ה כסדר וגם האוכלוסין עליונים אינם רוצים שיתעלמו למעלה שאינם משיגים אותם בסוד איה מקום כבודו להעריצו. כי הם רוצים שיהי' אצלה סמוך ונראה כי הם אינם יכולים לקבל שלא בהדרגה עכ"ל:

מקולות מים וכו' פי' ה' חסדים שמשמיעים קול כשיוצאים מיסוד הבינה כמו המים המשמיעים קול. ונהרות הם ה"ג ועיין בפ' וארא דף נ"ג ע"א שאמר שהנהרות הם ה' גבו': יבוז לו מב"על. פי' אם הוא כמ"ש בפ' פנחס איש דא ס"מ וה"פ אם יתן איש הוא ס"מ את כל הון ביתו הוא החלק שבקדוש' שהוא חיותו באהבה דכ"י לקב"ה לכ"י כדי להיות לו יניקה משם. א"כ בוז יבוז לו מבע"ל שהזעיר מבזה אותו כמ"ש וכבודי לאחר לא אתן. ותירץ דפי' אחר יש בכתוב אם יתן איש הוא הקב"ה שהוא זעיר. את כל הון הם הארות שיש לו למלאכי השרת ולתחתונים באהבה שאוהבת אותו המלכות. אבל לא יהיה הזווג ח"ו. בוז יבוזו לו כל אינון אוכלוסין שתאוותם הוא להזדווג ז"ון ביחד כדמפרש הזוהר:

דף נה.

הה"ד אמרת ה' צרפתהו פי' שהמ' בחנה בדברי יוסף ובתפלתו ומצאתו צדיק ואזי שלח מלך ויתירהו זה פרעה א"נ כמו שכתוב בפ' מקץ שלח מלך הוא זעיר. מושל עמים הוא מ' שזעיר שלח למ' להתיר יוסף ממאסר:

נפש אדוני סתם פי' מ' שהיא צרורה בצרור החיים שהוא היסוד שיש בו מוחין דאו"אה: קרא חוים: ה"ג אבל בשעתא דרוח מסאב' אתער לתתא אתער רוח מסאבא וכו': שדר נגע צרעת בבית. פי' נגע הקדוש כמ"ש בפ' תזריע:

דף נה:

עד דאתעבר מעלמא נ"ב היינו היסורין הנשפעים על האדם לטהרת עונותיו: וע"ד כתיב רא"ם נ"ב ר"ת רפ"אל אור"אל מיכ"אל הרי ג' קוים דהיינו רפ"אל בבחי' קו הגבו' ממותקות כך שמעתי עכ"ל:

אי תימא דיעקב טיפה קדמאה פי' כמז"ל שיעקב הוא מטיפה א' ועשו מטיפה ב' משל לשפופרת וכו' א"כ ויצא ראשון מב"ל מאי הראשון בה' הידיעה דמשמע דעשו מלבד שהוא פטר רחם ג"כ הוא ראשון ליצירה. ומ"ש דאי יעקב הוה בוכרא ההיא טפה

קדמאה ר"ל עוד הכרח אחר אם יעקב הוא ראשון לטיפה כדרז"ל א"כ היכי נפקא הכי סומקא דהיינו טיפה של עשו למה היא סומקא כיון שיצחק אבינו הוא גבו' מסתמא כל הרתיחות והגבו' שבו יהיו בטיפה ראשונ'. א"כ טיפה ראשונ' ראוי שתהי' סומקא ולא שנייה שהוא' עשו. אלא האמת הוא שעשו ראשון ג"כ לטיפה. ולכך ויצא הראשון אדמוני בה' הידיעה וסומקא הפך מדברי רז"ל. וא"ת לפי סברת הזוהר ראוי היה יעקב שיהי' פטר רחם כמשל השפופרת. וי"ל שזה יתורץ במה שתירצו המפרשים קושיא אחרת בענין ראובן ותאומתו שהקשו רז"ל מי היה טיפה ראשונ' אם נאמר ראובן א"כ תאומתו תהי' פטר רחם כמשל השפופרת. וקרא כתיב ראובן בכורי אתה. ואם נאמר התאומה היתה טיפה ראשונ'. היכי קאמר קרא וראשית אוני. כי התאומה היא ראשית אונו. ותירצו דהני מילי בשלייא אחת לשניהם אזי יהיה כמו שפופרת אבל בשתי שליות יכול להיות ראשון לטיפ' וראשון לפטר רחם. ובזה יתורץ ג"כ קושייתנו דיעקב ועשו בשתי שליות ועשו ראשון לטיפה וראשון לפטר רחם. ואני מצאתי כתוב להפך דהני מלי בשתי שליות אז הרחם הוא כשפופרת והשליה הראשונ' יוצאת אחרונ' כי הרחם צר ואין מקום שיתהפכו השליות עליונה למטה ותחתונה למעלה. אבל בשליה א' יכולה הטיפה להתהפך ותהיה טיפה ראשונה פטר רחם כי בשליה א' אז העובר יכול להתהפך כשמפרכסים לצאת. ודייק קרא אחי רבקה אם יעקב ועשו מה בא ללמדנו. אלא להודיע שהיה דרך פלא כי התאומים כל א' בשליתו ויעקב ועשו שניהם שליה א' ודריש אם יעקב ועשו כמו ניטלה האם שלה שפי' מקום שנקלט בו הזרע. וכן היה ג"כ בראובן עם תאומתו. ובזה הכל עולה כהוגן ודוק:

אבל טיפה תניינא הוה פי' יעקב:

דף נו.

אלא אתכוון בקדושה פי' שיצחק בשעת תשמיש היה מהרהר באילן הקדוש וכשסיים והיה מהרהר בקליפה שהוא סיום הקדוש' אזי יצאה טיפת עשו. ואח"כ חזר להרהר בקדושה ואז יצאה טיפת יעקב שהיא שניי'. ומכאן ראיה למ"ש הרב ע"ש א"ח שמותר להרהר בדברי תורה בשעת תשמיש ודקדק כן ממ"ש בגמרא בכל מקום מותר להרהר חוץ מב"ה ובית המרחץ וק' בכל לאתויי מאי אלא לרבות אפי' בשעת תשמיש אבל יזהר שלא יגע בבשרו: עם יפה עינים וטוב רואי נ"ב היינו בסוד התיקון סוד מהיטבאל אבל עשו סוד מלכין דמיתו בלי תיקון בסוד עשו הוא אדום:

אלא דכוונה דרעותא וכו' פי' כיון שיצחק היה מכוין באילן הקדוש שהוא בחי' יעקב נמצא שיעקב הוא בוכרא במחשבה:

זמינא ירושלים פי' מלכות: עד כורסי יקרא נ"ב בינה: והיה אור הלבנה נ"ב מ': כאור החמה נ"ב בינה: ואור החמה יהי' שבעתיים. פי' הרב בס' אור ישראל דהיינו ז"ת דעתיק. ועיין בפ' תזריע דף מ"ג ע"א שכתבנו שם בשם הרב ששבעת ימי בראשית הם שבעה תחתונות דעתיק ע"ש:

ויקרא אל משה פי' מ'. וידבר ה' אליו הוא זעיר ואל משה אמר מ' אמרה לו עלה אל ה' לזעיר. דרגא חד. פירוש מלכות שהדיבור במלכות ואמירה בזעיר:

דף נו:

יראת ה' קב"ה הכי איקרי נ"ב מ' עכ"ל. ולפ"ז לא קשו קראי אהדדי דיראת ה' היא מ' וכן שמחה היא מ' בסוד כי בשמחה תצאו:

ר' אלעזר אמר פי' בא לסייע לתירוץ ר' אבא: ת"ח בני אהרן הא אוקימנא וכו'. פי' שפגמו במ' במה שהקריבו אש זרה שהיא הס"א כמ"ש הזוהר לקמן דף נ"ז ע"ב וזהו סיבת מיתתם ולכ"א לאהרן בזאת יבוא אהרן שהיא השכינה הנק' זאת שהיא שירותא לאעלא בר נש מתתא לעילא ולא יעשה כבניו. וז"ש הזוהר ביראה הוא שירותא מתתא לעילא ת"ח בני אהרן הא אוקימנא וכו':

אלא מכאן שירותא לאזהרא וכו' פי' שלא ימות כשם שמתו בניו: שיר דאיהו כפול נ"ב זווג דז"ון: דקא מזמרי בני קרח שנתבצר להם מקום גבוה בגיהנם ועליו היו אומרים שירה על אביהן ודתן ואבירם שנשארו בגיהנם וז"ש על אינון דיתבי על פתחא דגיהנם ומאן אינון אחוהון:

ביום שני אתמר פי' שנבראת בו גיהנם:

הבכור נדב וכו' אלא שקול הוא אביהו וכו' ז"ל הרב בס' הליקוטים נדב ואביהו הם נ"ה דאימא והם מגולים. ואלעזר ואיתמר הם נ"ה דאבא. והם סתומים וז"ש הזוהר בפ' אחרי מות ונדב ככולהו עכ"ל ור"ל שנדב שהוא נצח דאימא שהוא מגולה שקול כשלשתם. ואביהו שהוא הוד דאימא המגולה גרוע קצת מנדב ואינו שקול אלא כתרי אחוי: הבכור נדב דא בלחודוי נ"ב י' במספר הקדמיי כמנין נד"ב עכ"ל. ור"ל כשתחשוב האותיות מאל"ף ועד יו"ד גי' נ"ה ועם הכולל נ"ו גי' נד"ב: ואביהו בלחודוהי נ"ב ג' מילויים ה"י ה"ה ה"א עכ"ל. ור"ל ואביהו גי' א"ל כמנין ג' מלויים של אות ה' והכוונה שנדב שורשו מיו"ד דהוי"ה ואביהו מה' דהוי"ה. וצ"ע ליישבו עם מ"ש בשם הרב שנדב הוא מנצח דאימא. ואפשר כיון שבינה דאבא נתלבשה בנצח דאימא אחר עירוב המוחין כמ"ש הרב ז"ל נמצא שנדב שהוא נצח דאימא יש בו בינה דאבא שהוא יו"ד דהוי"ה. א"נ נדב

ואביהוא הם בשם י"ה של הוי"ה דאימא כנודע שכל פרצוף יש בו שם הוי"ה שלו: לקביל ע' סנהדרין. נ"ב ע' סנהדרין ו"ה. שש קצוות ומלכות:

דף נז.

תרי מיתות הווי פי' אחרי מות כפשטה: וימותו שמתו בלא בנים וכדמפרש:

דף נז:

אלה והא פנחס בלחודוי הוה והול"ל זה ראשי וכו' ועוד קושיא אחרת דלא כתיב ראש הלוים א"ו רומז על פנחס שנתעברו בו נשמות נדב ואביהוא לכך כתיב אלה ל' רבים אמור מעתה אע"פ שנדב ואביהו מתו בלא בנים לא מתו מיתת נפשיהון כיון שנתקנו בפנחס. ולפ"ז מיתרצא סמיכות ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר וכו' שר"ל אע"פ שלא היו להם בנים הרי נתקנו ע"י אלעזר שהוליד לפנחס שבו נתעברה נשמות נדב ואביהו:

תרי זוג פינחס נ"ב פני היינו יעקב פני"אל: חס אברהם. פינחס גי' יצ"חק עכ"ל ופירוש תרי זוג שני זוגות היו לו לפנחס דהיינו יעקב שהוא פ"ן ואברהם שהוא חס הרי זוג אחד. וזוג השני שהם נדב ואביהו רמוזים גם הם במלת פינחס שר"ל פני חס דהיינו ע"י פנים אלו שהם נדב ואביהו שהיו גדולי ישראל חס על ישראל והצילם מן המיתה ועיין בר"מ דפ' פנחס דף רל"ח ע"א. אבל יצחק לא חשיב ליה בשני זוגות שכיון שקנא קנאת ה' צבאות נשתתף ביצחק לפי שיצחק גם הוא מסר עצמו למיתה נמצא שפינחס הוא עצמו יצחק שגי' ר"ח: יו"ד זעירא. פי' מ':

וכל מאן דמצטער וכו' פי' כיון שיש לו צער בלבו על מיתת הצדיקים אעפ"י שלא הוריד דמעות. וג"כ או אחית דמעין:

דף נח.

דההוא נהר פי' יסוד אימא: ועל יובל ישלח שרשיו פי' ועל יובל שהוא יסוד אימא ישלח זעיר שרשיו ונראה שיש רמז בזה. יובל גי' מ"ח הוי"ה אהי"ה עם הכולל שהם א"וא ונודע שיסוד אבא בתוך יסוד אימא לכך יסוד אימא נק' יובל: דמתמן נפקין חיין. פי' שיסוד דאימא מסתיים בחזה דזעיר ומתגלים החו"ג שבו ומאירים לזעיר. וגם המוחין שבשני קוים דזעיר ימין ושמאל מתגלים ע"י הארת חו"ג דיסוד אימא ומוציאים הארתם לחוץ. נמצא שעיקר המוחין תלויין ביסוד דאימא. ולכך אמר הזוהר דמתמן נפקין חיין וכו':

ההוא נהר אפיק נחלין עמיקין במשח רבות פי' שכתב הרב זל"ה שיסוד דאבא בתוך יסוד דאימא וז"ש הזוהר אפיק נחלין עמיקין הם הארות אימא: במשח רבות הם הארות אבא. א"נ יובן במ"ש הרב שאחר עירוב המוחין יש ביסוד אימא גבורות דידה. וגבו'

דאבא שנעשו חסדים דאימא. וז"ש אפיק בחלין עמיקין הם גבו' דידה. במשח רבות הם גבו' דאבא שנעשו חסדים דאימא:

לאשקאה גנתא פי' קו אמצעי דזעיר. א"נ לאשקאה גנתא הוא זעיר והיינו בסוד עיבור ויניקה. ומ"ש ולרוואה וכו' פי' שהו"ק היו נטיעות באבא כקרני חגבים. ובאימא נעשו אילנין והיינו בסוד הגדלות. ולכך נקט ולרוואה שהוא לשון שביעה: ומביא ראיה מפ' ישביעו עצי ה' שהם ו"ק דזעיר. א"נ אילנות הם הנשמות שהם גדולים מהמלאכים הנק' נטיעין. ולפ"ז מ"ש הזוהר דכתיב וכו' קאי על מ"ש לאשקאה גנתא שהוא זעיר: יכין ובועז נע"ג יכין הנה יכין ושם מ"ה גי' נצ"ח עכ"ל. וצ"ע כי נצח יש בה י"ג יתרים. וי"ל דקא חשיב עשרה אותיות דשם מ"ה וד' אותיות יכין וא' יתיר אין לדקדק: ובועז נ"ב ע"ה גי' אלהי"ם:

אל מקום שהנחלים פי' למ' ששם הנחלים הולכים תמיד הם שבים אליה: תרין קיימין נ"ה. נ"ב תרין ביעין ללכת בהאי צדיק. ושיעור הכתוב אל מקום שהיא המ' שהנחלים הולכים אליה הם שבים תחילה לנצח הוד כדי ללכת ליסוד ומשם למ'. לוייתן זה. פי' יסוד: דהאי כל מבסם לעתו. ושיעור הכתוב עיני כל אליך ישברו ר"ל העינים אליך ישברו אתה היסוד הנק' כל כדי לתת אכלם בעתו שהיא המ': וינקא האי עת עיין בפ' תרומה דף קנ"ה ע"ב טעם למה המ' נק' עת: דרעווא אשתכח נ"ב אדר ניסן אייר סיון: דדינא אשתכח נ"ב תמוז אב טבת שבט. דדינא אשתכח ותלייא. נ"ב אלול תשרי חשון כסלו: זמנין אית בירחי נ"ב במלוי החדש:

דף נח:

וזמנין אית בירחי נ"ב י"ד ימים אחרונים וזמנין אית בשבועי נ"ב אג"דו: וזמנין אית בשבועי נ"ב ב"ה: דזמנין אית ביומי נ"ב עד חצות היום:

וזמנין אית ביומי דדינין וכו' נ"ב מחצות היום ואילך: וכתיב מרחוק וכו' ר"ל אעפ"י שהק"בה מתרחק ממני עכ"ז נראה לי:

ואל יבוא בכל עת פי' אלא בעת רצון וזה כפי הפשט ולכך ר"ש חלק עליו ואמר שהכתוב מדבר ע"ד הסוד וכדמפרש: לא יטעי לחברא עת אחרא נ"ב ע"ת גי' לי"לת: ה"ג ואתמסר בידוי לא יחיד ביה לקרבא ליה לקודשא. ור"ל אעפ"י שיראה הכהן שפעמים מצד מעשה התחתונים נמסר העולם ביד עת דס"א. אע"פכ לא יחיד ביה לקרבא לקודשא. וז"ש ואל יבוא בכל עת כי אם בזאת שהיא מ' דאצילות את הכל עשה יפה בעתו. פי' כל שהוא יסוד מחובר עם עתו שהיא מ': כמה דכתיב והאבדתי וכו'. ופי' וכיון שבעדת קרח ר"ן איש שהקריבו הקטרת כתיב בהו ויאבדו ה"נ ח"ו נימא בנדב ואביהו שהקריבו הקטרת

ויאבדו ח"ו. והשיב רשב"י דהיכא דגלי קרא דווקא. אבל נדב ואביהו לא כתיב בהו אבידה. והיה להם תיקון בפנחס כמ"ש הזוהר לעיל:

א"ל כתיב ואל יבוא בכל עת וכו' כתב מורינו ז"ל שר"א הוא שאמר לר"ש כתיב ואל יבוא בכל עת וכו' שהוא דבר ראשונה והשיבו רשב"י וחזר עוד לקושיא אחרת אמאי לא כתוב במה זמנא יעול. ולפ"ז ה"ג א"ל אלעזר הא אתמר וכו' דהיינו שרש"בי השיבו שכוונת הפסוק כמש"ל ואל יבוא בכל עת דהיינו עת אחרא. כי אם בזאת שהיא המ'. ולא בא הכתוב לומר ואל יבוא בכל עת כי אם ביו"הך שזה כבר היו יודעים אותו הכהנים. וז"ש וזמנא הוו ידעי כהני אלא כוונת הפ' ע"ד הסוד כמ"ש. וז"ש ואנא הכי סברנא וכו' שר"א השיג שכן ס"ל אלא בגין לאתיישבא מלה בעינא רציתי לשמוע מאדם גדול לראות אם כוונתי לדעתו. אבל אם רשב"י הוא המדבר איך יאמר לאתיישבא מלה בעינא וכי הרב אומר לתלמיד כך. הו"לל ולחידודך בעינא. אלא ודאי ר"א הוא המדבר עכ"ל מורינו:

וכד סליק ההוא ריח וכו' נ"ב מ"ן. לאתקשרא בההוא משח רבות נ"ב מ"ד והכוונה שהבינה הנקרא קטרת מעלה מ"ן. ואבא הנק' שמן מוריד מ"ד: וכדין אלין משיחן טבאן לאנהרא פי' כשנתחברו או"א יחד מאירים לפרצופים שתחתיהם: כד"א לריח. פי' לריח שהוא מ"ן של הבינה: כשמתחבר עם שמניך שהוא מ"ד דאבא. אזי הם טובים לאנהרא לספי' שתחתיהם: באינון דרגין דאיקרין שמא קדישא. פירוש יורדת הארת אבא הנק' שמן להאיר בספירות הזעיר הנק' הוי"ה:

עולמות ממש פי' בי"ע ד"א על כן עלמות וכו' נ"ב היכלות ז' כערות אסתר. ובספרא דר"ה סבא. פי' מביא ראיה לדבר אחר שעלמות הם ההיכלות. וז"ש ונערותיה הני עלמות דהיינו ההיכלות הנקראות נערותיה בסוד שבעה נערות אסתר הם בעצמם נקראות עלמות:

דף נט.

מאן דאמר על מות נ"ב אפי' אותם הממונים על מות אהבוך. ובגין דהאי קטרת. פי' אימא אתקטר במשחא פי' אבא. אמרה כ"י אנא בקטרת ואנת במשחא. פי' מ' אומרת שגם אני מעלה מ"ן לזעיר כמו אימא המעלה מ"ן לאבא. ואנת במשחא. פי' זעיר הוא כמו אבא שגם הוא מוריד המ"ד:

אנא וכולהו אוכלוסין יובן במ"ש הרב בסה"כ וז"ל ברוך של ברכת אבות הכוונה היא כי הנוקבא ט"ס שלה הניתונים בהיכל ק"ק דבריאה עולים יחד למעלה באצילות וכל שאר העולמות כלולים זה בזה עד שנמצאים כולם כלולים בהיכל ק"ק דבריאה והוא כלול במ' דאצילות עכ"ל. וז"ש דהא כולהו בי אחידן. ואם יעול לי מלכא באידרוי פשט

הלשון הוא על זעיר ומלך דקרא הוא זעיר. אבל נדקדק הביאני המלך חדריו הוא נסתר נגילה ונשמחה בך הוא לנוכח אבל יובן במ"ש בסה"כ כי בליל שבת עולה רחל להתגדל בהיכל הבינה. ואח"כ יורדת להזדווג עם זעיר. וא"כ המלך דקרא היא הבינה. ואומרת המ' לזעיר אם יעול לי מלכא באדרוי שהיא הבינה נגילה ונשמחה בך. כי בענן אראה וכו'. פי' שאומר זעיר שאני מתלבש בענן שהיא מ' ומתראה על הכפרת. נמצא שהענן שהיא מ' היא לבוש הזעיר. ומרע"ה נתלבש בה גם הוא דכתיב ויבוא משה בתוך הענן שהיא מ'. פורשי ולא פרושי. פי' דאלו כתיב והיו הכרובים פרושי כנפים סכוכים משמע משעת עשייתם היו כך אבל כיון דכתיב פורשי סוככים. משמע שבדרך נס היו פורשים כנפיהם לפעמים:

מה בעא הכא כי בענן פי' שאומר זעיר ואל יבוא בכל עת הכהן אל הקדש מפני שאני מתלבש בענן שהיא המ' ומתראה על הכפרת. ולכך מקשה וכי הכהן היה רואה השכינה והא כהנא לא הוה חמי שכינתא. וכן ג"כ בפ' בזאת יבוא אהרן קשה דמשמע שאהרן היה רואה זאת שהיא השכינה. והא לא הוה וכו' ותירץ אלא עננא וכו'. וקליהון הוה שמע כהנא במקדשא. ולפ"ז לעולם לא היה רואה השכינה אלא מן שמיעת קול כנפי הכרובים היה יודע ששם השכינה:

תרין כרובין דכר ונוקבא פי' מט"ט וסנד"ל. ושיעור הכתוב ידין לאומים במישרים אפי' או"ה דן אותם בשעה שהכרובים הם פנים בפנים. וכדי שיהיה תיקון לעולם שלא תחרב: צדיק וישר הוא. פי' יסוד ומ':

דף נט:

כמד"א ופניהם איש אל אחיו פי' כשהכרובים שהם מט"ט וסנד"ל הם פנים בפנים אזי מורה שגם זו"ן הם פנים בפנים. ולכן אמר הכתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים שהם זו"ן הנק' אחים: כתיב מה טוב. נ"ב חסדים. ומה נעים גבו' עכ"ל ושיעור הכתוב אימתי מתחברים טוב ונעים שהם חו"ג כששבת אחים שהם זו"ן יחד בלא משפט פי' כשמסתלק זעיר הנק' משפט ואינו מזדווג עם מ' אזי יש נספה:

צדק ומשפט מכון כסאך פי' זו"ן שהם כסא לבינה: דאתהדרו כולא למשרי אנפין באנפין. פי' שיחזרו זו"ן פב"ב ואז ירדו גשמים ויהיה שבע בעולם וז"ל הרב בליקוטים: דע שהרעב נמשך כאשר הוי"ה ואלהי"ם הם בסוד אחוריים. ולכן הוי"ה באחוריים גי' ע"ב של רע"ב. ואלהים באחוריים הוא ר' של רע"ב. אבל כשהם פב"פ אזי הוא שבע דהיינו אלהי"ם דיודי"ן שי"ן של שבע והוי"ה דיודין גי' ע"ב של שבע עכ"ל. וז"ש כאן דאתהדר כולא למשרי אנפין באנפין: אלין רברבן ממנן ל"ב ע' שרים:

ד"א בני אמי וכו' פי' ו"ק שהם בני הבינה הנק' אם המ' ולפ"ז המ' אומרת ששזפתני השמש דהיינו ת"ת דזעיר ששם מתגלה יסוד דאימא המשפיע. כי עתה בעונות אינו מסתכל להאיר לי. ועוד בני אמי הם הו"ק דזעיר בכלל. ניחרו בי וירדתי לבריאה להתלבש בתוך קליפת נוגה. מ"ט בגין דכרמי שלי לא נטרתי. פי' מי גרם לי ששמוני נוטרה את הכרמים דהיינו שאני מתלבשת בתוך קליפת נוגה כדי לשמור הע' שרים הנקראים כרמים. בגין דכרמי שלי שהם ישראל לא נטרתי. שלא החזרתם למוטב ולא יסרתם כשהיה בית המקדש לשמור מצות ותורה. וכמ"ש בזוהר בפ' זו דף ע"ד ע"א וו"ל מטרוניתא אתרחקת עמהון מ"ט בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסטא להאי בר לאלקאה ליה למהך בארח מישור בגין דמלכא וכו' שביק כולא בידא דמטרוניתא וכו': לאלקאה ברא ולדברא ליה באורח מישור וקשוט. ולזה נתכוון הזוהר בכאן במ"ש בגין דכרמי שלי לא נטרתי:

אחותו מרחוק פי' אחותו שהיא מ' נתרחקה מזעיר: כמד"א ואף גם זאת. פי' גם דהכא כמו דהתם מה התם אומר הכתוב ואף גם זאת דהיינו מלבד זאת שהיא בגלות. גם זעיר ואו"א יש להם חסרון ח"ו בסוד נשבע הקב"ה שהוא אבא וכו' כמ"ש הרב ז"ל. הכי נמי גם יחד דהכא אומר הכתוב כששבת אחים שהם זו"ן פב"פ. גם פרצופים העליונים שהם או"א ואריך גם הם מזדווגים ומשפיעים מוחין זה לזה. שכשיש שמחה לזו"ן יש שמחה גם באריך וכמ"ש בזוהר בפ' ויקהל דף קצ"ז ע"ב וז"ל כדין יתיב מלכא עילאה על כורסייא קדישא ואתחברת אתתא בבעלה למהוי כולא חד. וכדין איהו חדוותא דכולא. ונ"ב גם באריך וז"ש כאן בזוהר כיון דכתיב גם לאכללא כל אינון דלעילא וכו' שהם או"א ואריך ששם היא עיקר הממשלה והשליטה:

דף ס.

דאתחזי דיתורא איהו פי' בריש פ' זו תירץ דהכא דרגא חד. ויאמר ה' אל משה דרגא אחרא. והכא ר"א בא לתרץ תירוץ אחר כדי להורות שצריך האדם לחלוק כבוד לאביו ולרבו ולא ידבר בפניהם. ואגב אורחיה תירץ הכתוב: ומלה דא גרים להון דטעו ביה. כתב מורינו זצ"ל שר"ל על דבר דאקדימו בחיי דאבוהון וכו' גרם להם שטעו ועשו עון גדול מזה שהקריבו אש זרה. וז"ש בסמוך מאן גרים להון טעותא דהיינו שמרע"ה היה תמיה מי גרם להם טעות זה שהקריבו בו אש זרה ואמר לו הקב"ה בקרבתם וכו' שדחקו שעתא בחיי אבוהון הוא גרם להם טעות זה שהקריבו אש זרה: דא כרסי יקרא נ"ב מ' היורדת בבריאה ונעשית כסא לאצילות: דכתיב בה בטח בה וכו'. נ"ב שלא יאחזו בה החיצונים כי הוא מאצילות: מלכא דשלמא דיליה. פי' זעיר: ס' גבורים נ"ב ה"ג המתפשטים בו"ק

ונעשים בה ס' והם ה' עלין תקיפין עכ"ל. ור"ל שה' גבורות מתפשטים עד הוד וכללותם ביסוד הס ס' ומשם ניתנו אליה: דההוא נער נ"ב מט"ט זעיר בסוד ו"ק: בע' אלף נ"ב. פי' ע' סנהדרין ז' נקודות אֱלֹהִים: מאינון גבורן תקיפין נ"ב גבורות האצילות:

דההיא גבור' עילאה דקב"ה פי' שורש ה' גבו' אלו הם מהבינה המתלבשת בזעיר וז"ש דההיא גבורה עילאה שהיא בינה המתלבשת בזעיר שהוא קב"ה ומ"ש הה"ד מגבורי ישראל. פי' שאימא נותנת הגבורה לזעיר וע"י באה למ' ולכ"א מגבורי ישראל. א"נ י"ל גבורה עילאה דקב"ה גבורה דזעיר: כד ינקא מסטרא דימינא פי' כשמקבלת המ' מצד החסדים דזעיר. אזי מחלקת המזון לתחתונים. ואי גרסי' מסטרא דדינא א"ש ג"כ: מאי טרף נ"ב ר"ל שנותנת להם כח הגבורות עכ"ל. ור"ל טרף הם רפ"ח ניצוצות ע"ה טרף שהם גבו'. ומ"ש וטרף ואין מציל. פי' שהמ' מבררת רפ"ח הנז' ואין מציל מידה: מארי דיבבא ויללה. נ"ב כי מהם מקבלים יצירה ועשייה הנקרא יבבא ויללא: חגור חרבך על ירך גבור. חגור חרבך שלא ינקו הקליפות מהיסוד הנק' ירך ובפרט מיסוד דנוקבא כמ"ש הרב שתאותם לינק משם. ואז תהיה גבור. וז"ש נמי איש חרבו על יריכו. דהיינו כל אחד בידו חרב שהוא כח א' מהשכינה הנק' חרב כדי לשמור הירך. ומ"ש על ירכו לפי שכולם יונקים מהיסוד הנק' ירך נמצא שהוא שלהם לכן אמר איש חרבו על יריכו:

מפחדא דגיהנם נ"ב כדי שלא יתאחזו החיצונים בחרב עליון בסוד גבורה דאצילות:

מההוא אתר דאיקרי פחד פי' גבורה דזעיר:

בלילות בזמנא וכו' ושיעור הכתוב איש חרבו על יריכו ומהיכן קבלו גבו' אלו אמר מפחד שהיא גבו ה דזעיר ומ"ש בלילות ר"ל אימתי שומרים שמירה זו בלילות שהוא זמן הדין:

ובסע"ה דף ל"א כ' וז"ל ונל"עד לתרץ הדקדוק במ"ש בזוהר בפ' אחרי מות דף ס' ע"א שדורש שם זה הפסוק ואמר שם ששים גבורי' סביב לה דאתאחדן בסטרהא מדינא קשיא ואיקרון שתין פולסי דנורא. וסודו הוא כי יש סוד ק"ך צירופי אל"הים שהם נמשכין ממוחין דקטנות וכאשר המוחין דשמות אל"הים יורדים ליסוד נעשים ששים. והם השתין פולסין דנורא. ששם אל"הים מדתו של יצחק שם אלהים דינא קשיא. ולפיכך נעשה מהם הח"רב כי ר"ח מחרב גי' יצח"ק ויורד לבי"ת שהיא מלכות אין בית אלא אשה ונעשה חר"ב. וכאשר אלו הס' גבורים יורדים ליסוד משם מאירים למלכות כי הדעת של המ' הוא מכוון כנגד היסוד. וכאשר מאירים בה בסוד עמוד האש שהם גבו' שומרים אותה וזש"ה הנה מטתו וכו' ולכן אמר בלשון זכר כי הם מגבורי ישראל שהם ביסוד שהוא זכר: אך ידוע כי הם יורדים למטה ואינם נשארים ביסוד בעת הגדלות. לזה

אמר כולם אחוזי חרב ומבואר בזוהר שם וכל דא מאן אתר נטלין אלו הס' פולסי דנורא. מפחד שהוא גבורה קשה כי סוד גבורה הוא היד העליונה שנתגלו שם הה"ג גבו' קשות בסוף האצבעות. כמ"ש באידרא:

וזה היד שהיא גבורה דזעיר אוחז אלו הס' גבורים בהכרח באיזה מקום שיהיו הס' גבורים בהכרח הם אחוזים ביד זעיר שהיא גבורה קשה וז"ש אחוזי חרב. ומ"ש מלומדי מלחמה. שלא להגבורים המלחמה כי הם כמו כלי זין ביד המלך רק שהם יודעים רמזי טכסיסי מלחמה כמו חיל המלך. וכמו שהראש מלמד אותם תכף הם עושים וכן בכאן הם מלומדי מלחמה כביכול המלמד אותם ומנהיג אותם בהכרח. אמר עוד איש חרבו על יריכו הוא ירך שמאל כמ"שה חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך כי עיקר אחיזת החיצונים היא בהוד בסוד כל היום דו"ה ששם כל הדינים. לזה צריך שבחי' החרב יהיה מלובש שם כי החרב שהיא גבורה קשה אין להם בה אחיזה ואדרבה הם נשברים לפניה. כי אין להם אחיזה רק בגבו' חלשות ולפי מ"ש האר"י ז"ל שהחרב הוא מבינה וידוע דבינה עד הוד אתפשטת וזהו חרבו על ירכו מפחד בלילות לפי מ"ש בזוהר שהכתוב מורה לנו מאיזה מקום הם אלו הגבו' הם מפחד. ומלת בלילות מפרש שם הזוהר בזמנא דאינון אתפקדן למיעבד דינא. והוא על דרך מש"ה ואל זועם בכל יום זועם על מארי דדינא. כי השכינה אומרת שמריני מידי פ"ח. כי ח"ו כשמסתלק משם מ"ה א' שבתוך וא"ו נשאר ד"ם וזו הא' היא אהי"ה בריבועו ג"כ גי' ד"ם והשכינה כשמקבלת ש"ו מבחי' אלו אזי היא דלה ועניה לכן אומרת שומרני מידי פ"ח ועם ד' שלה נעשה פחד ואז נאחזים מארי דדינא והשומרים שהם הס' גבורים צריכין לגרש אותם. וז"ש איש חרבו על ירכו מפחד זה שהם בלילות שרוצים לעשות דין כמ"ש הזוהר עכ"ל:

זממה שדה פי' זממה להיות בחי' שדה זרועה פנים בפנים. ותקחהו לה כי כן היה: וכל חית השדה נ"ב היא עולם הבריאה ישחקו שם להיות מ"ן למ' דאצילו'. שם אניות. נ"ב הנשמות. ממרחק ודאי. נ"ב מהמוח. מריש' דמוחא פי' חכמה דזעיר שהיא ראש המוחין דזעיר:

ומעילא דרישא נ"ב כי הוא יונק מהמוחא דע"ג קרומא עכ"ל ור"ל מאוירא דע"ג קרומא שנק' גם הוא מוחא עילאה וכמ"ש באוצ"ח. תביא לחמה נ"ב לחמה ג' הוי"ות עכ"ל ור"ל לחם גי' ג' הוי"ות: אלף ות"ק. נ"ב בסוד א"ל שד"י אל"ף ושד"י עכ"ל. ור"ל א"ל שד"י במילואו גי' אל"ף ומילוי שד"י לבד הוא ת"ק הכל אלף ות"ק. ונל"עד שהם ט"ו גבו' שהגבו' שרשם בדעת ומתפשטים בגוף וכללותם ביסוד הם ט"ו גבו'. כל אחד כלולה מעשר ועשר ממאה הם אלף ת"ק:

מארי תריסין נ"ב מגן בריאה מארי דשולטנותא נ"ב אין פועלים דין רק שומרים: ד' **מפתחן רברבן** נ"ב ח"ג כ"ה דיצירה: תנינייא אזלין פי' י"ב מלאכים הנושאים הכסא: תחות ספינה דהאי ימא רבא נע"ג ימא רבא תחת מ' דבריאה עכ"ל. ונל"עד שהספינה הוא המסך שבין בריאה ליצירה שהוא שומר אורות הבריאה שלא יפלו ליצירה. וי"ב מלאכים אלו הם ביצירה והם תחת מסך הבריאה וז"ש תחות ספינה דהאי ימא רבא:

דף ס:

דא אזיל לסטרא דא וכו' נ"ב זה פונה צפונה וזה פונה נגבה ד' חיזו דאנפין אתחזיין בהו פי' שכל אחד כלול מארבעתם משור נשר אריה אדם: וכד אתכלילן בחד כתיב ודמות וכו' פי' שכולם הם פני האדם שהוא העיקרי:

אפי רברבי נ"ב ח"ג אפי זוטרי נ"ה תרין סלקין ושאטין נל"עד הם שנים אנשים מרגלים כדלקמן: אלף טורין נ"ב נוגה דבריאה נקרא אלף טורין כי אל שד"י בבריאה: משקיו דההוא ימא נ"ב רחל: וסלקין לימא אחרא נ"ב יונקים מלאה עכ"ל וז"ל שע"י יניקה שיונקים מרחל ולאה הם מתבררים ועולים. בשערהא נ"ב הם הדינים שנא' מי ימלל גבורות ה' דסגיאין אינון:

תרין בנין וכו' נ"ב שני מוחין דדכורא דנוגה דאצילות: וישלח יהושע בן נון וכו'. פי' הרב בס' ק"י וישלח יהושע בן נון היא מ' דאצילות. שנים אנשים מרגלים הם חו"ב דזעיר דנוגה דאצילות שנתנה להם רשות לינק מהקדושה ביום. ולפי שהיום הוא רחמים ואין בו דין כמו הלילה לכ"א חרש דהיינו בחשאי אבל תרין צפרין שהם חו"ב דנוקבא דנוגה דאצילות הם יונקים בלילה בגלוי כמ"ש בפ' ויחי עכ"ל: תרין בנות נ"ב תרין מוחין דנוקבא דנוגה עכ"ל. והיינו תרין צפרין הנז' בפ' ויחי ע"ש: אז תבאנה שתים נשים זונות כתב הרב בס' ק"י כי השתי נשים הם ב' מוחין דנוגה דבי"ע בין דדכורא בין דנוקבא עכ"ל. ולפ"ז מ"ש הזוהר והיינו דתנינן דכתי' אז תבאנה וכו' אינו ר"ל דתרין בנות הנז' הם שתים נשים זונות. שהרי תרין בנות הם חו"ב דנוקבא דנוגה דאצילות: ושתים נשים זונות הם חו"ב דנוגה דבי"ע כמ"ש הרב ז"ל. אלא כוונת הזוהר שמביא ראיה כמו שאלו השתים נשים זונות שבאו לשלמה הם קליפה דנוגה. גם בנות האדם דקרא הם קליפה דנוגה:

ולא מקדמת דנא כי אז נכנעו ונשים משלו בו. פי' שתים נשים זונות מושלים בישראל ע"י עונם. ועיין בפ' ויקרא דף י"ט ע"ב: ע' ענפין נ"ב ע' שרים: בין נוני ימא נ"ב חיילים שביצירה: כולהו סומקי נ"ב בעלי רוגז. ענפא חד סומקא נ"ב סמ"אל:

וכולהו אתחפיין בשערהא פי' שיש להם יניקה מהשערות שהם דינים דמ': מארי דלישנא בישא. פי' כולם מדברים לישנא בישא ומקטרגים: מקפץ על טורין נ"ב היכלות

זכרים: מדלג על טינרין נ"ב היכלות נוקבין. עייל בנוקבא דתהומא רבא. פי' בינה דבריאה דקליפה כמ"ש הרב: מארי דרומחין נ"ב כוחות הטומאה: סחרנייהו דאינון שתין עילאין. פי' אלו מלאכים שמצד הדין סובבים על ס' גבורים ומ"ש דסחרניה דהאי ערסא. ר"ל והששים גבורים סובבים על המ': מקמיה יקומון פי' מכח הארתו יש להם קיום: אחידן בד' סטרי עלמא. פי' ארגמ"ן. כולא עאלין וכו'. פי' הכל נכלל במ' הנקראת מטה. וז"ש דאשתכח לעילא ותתא שהמלכות אשתכח לעילא ותתא: וע"ד כתיב הנה. פי' הנה מטתו שלשלמה:

דף סא.

חולק שמא קדישא הוא זעיר הנק' הוי"ה: ומהאי אתר נפקי מבועין הוא חכמה ונחלין מוח בינה. א"נ מבועין הם ה' חסדים. ונחלין ה' גבורות: ומתערין מינה רזי אורייתא כדין וכו'. פי' שעיקר סודות התורה הם בפרצופים העליוני' שנק' קדש באמיתות כמ"ש הזוהר וכל מלין דעתיק יומין רזין עילאין אינון. ולכך המ' כשמוציאה רזי תורה נק' לשון הקדש דהיינו לשון שהיא המ' מקבלת מפרצופים העליונים הנק' קדש: תרין קיימין נ"ב אל תתמה ייחס תרין ביעין בלישנא דתרין קיימין. כי כן הדרך בזוהר: חכמה זעירא נ"ב מ': לשון למודים פי' לשון שהיא המ' מקבלת מנ"ה הנק' לימודים. וקשה שהרי הנבואה גדולה מרוח הקדש כנודע: וא"כ איך אמר הזהר רוח הקדש שמקבלת מאבא שהוא גדול. ולשון לימודים כשמקבלת מנ"ה ונפיק לקדישי עליונין שהם הנביאים. ונ"ה הם אור קטן מאבא. וי"ל כשאבא מאיר במ' הוי הארה בעלמא כיון שהוא אור רחוק. אבל מנ"ה שהם קרובים אליה מקבלת מהם אור גדול:

וכי מה בין האי להאי פי' מאי סמיכות ויהי שלום וכו' לוה' נתן חכמה לשלמה דמשמע שע"י חכמה שנתן ה' לשלמה היה שלום בינו לבין חירם. ותירץ שבחכמתו הורידו לגיהנם וכו' ושדר ליה פתקין וכו':

דיוקניהון אתחקקן לעילא ולפ"ז מ"ש הכתוב הראני את מראיך השמעיני את קולך הם הצדיקים העוסקים בתורה שדיוקניהון אתחקקן לעילא וקב"ה משתעשע בהו ושומע קולם והאי דאמר מראיך וקולך כיון שהצדיקים הם בניה כאלו הם מראיה וקולה. ומתעטרא בכתרא קדישא פי' תורתו עולה בסוד מ"ן למ' הנק' כתרא קדישא שהיא כתר לבי"ע: וחריב לון בסוד עולם התהו:

דף סא:

אתתקן הוא בתיקונוי כתב הרב ז"ל כי סוד התיקון הוא המעטת האור כדי שיוכלו התחתונים לקבלו: הה"ד מה שהיה כבר נקרא שמו. זה פסוק אחר הוא בקהלת ו'. וההוא

חולקא קדישא נראה שהוא המלבוש שהיה להם קודם בואם לעוה"ז שאי אפשר שיהיו שם ערומים א"נ חלק הטוב שהיה להם בנשמותם קודם בואם לעוה"ז. האי נהרא. פי' יסוד הבינה: ה"ג בשעתא דמזדווג עמיה. זווגא בההוא נתיב. פי' יסוד דאבא. כדין כתיב עד שהמלך במסיבו. פי' עד שהמלך שהוא זעיר מקבל המוחין דאבא הנק' מסבו. אזי נרדי שהיא היסוד נתן ריחו במ':

דף סב.

בהאי דרגא קדישא הוא ר' אלעזר שהוא דוגמת היסוד שמקבל מלמעלה והוא משפיע למ' ולבי"ע. כך ר' אלעזר כל מה שלמד מאביו עכשו יאמר אותו כדי לזרז את החברים: **וז"ש ורבי אלעזר בריה לימא וכו'** אלין אינון נצח הוד יסוד. פי' נה"י דזעיר שמהם נבנית המ' הנק' באר כמ"ש הרב ז"ל שנצח דזעיר ממנו נעשה קו ימני דנוקבא שהוא חח"ן. ומהוד דזעיר נעשה קו שמאלי דנוקבא שהוא בג"ה. ומיסוד דזעיר נעשה קו אמצעי דנוקב' שהוא דת"י:

אתזנו עילאין נ"ב בי"ע ותתאי נ"ב עולם התמורות. דקיימא עלה מסטרא אחרא. פי' מצד אחר שהיא צד הדין. אלין אינון שית וכו'. פי' עדרים דהאי קרא אינו כמו עדרים דקרא דלעיל מניה. דכתיב כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים וכל אחד לפי עניינו. מבועא דנחלא. פי' בינה. בי"ג מכילן אתקשר וכו'. פי' י"ג תיקוני דיקנא דאריך הם משפיעים הארה לכל פרצופי האצילות. ומ"ש וכל מהימנותא דקב"ה בתלתא אסתימו. פי' הם אריך ואו"א. שאו"א הדיקנא דאריך חופפת עליהם והם בכלל אריך. והם משפיעים שפע לכל העולמות. ושמא קדישא וכו'. פי' זעיר. כברכתו דכל מכילא ומכינא. פי' כל אחד מהשבטים מקבל שפע מי"ג תיקוני דיקנא. ומתעטרן ונייחין ברישא חדא היא רישא דזעיר. שהאורות של י"ג מכילין נייחין עכ ראשו בסוד אור מקיף. ומ"ש ותמן מתעטרין ברישא דמלכא. פי' אח"כ נכנסים בתוך פנימיות זעיר. וחכמה דזעיר שנעשית מחסד דזעיר בסוד ב' שלישי החסד שעלו ונעשו חכמה דזעיר כנודע. היא מקבלת הארה תחלה וז"ש ותמן מתעטרין ברישא דמלכא ההוא דאיקרי בדרגא עילאה דחסידות. וחסידים ירתין כל ההוא כבוד דלעילא. פי' החסידים מקבלים הארת הזעיר הנק' כבו"ד לפי שמקבל מל"ב נתיבות חכמה. והוא קשרא עילאה. פי' כבוד הנז' שהוא זעיר. הוא הנק' קשרא עילאה:

ונקט ג' לשונות אלו נגד עיבור ויניקה ומוחין דזעיר א"נ נגד ג' כלים שבו א"נ נגד חב"ד שבו. א"נ קשרא עילאה נגד אבא שמקבל זעיר ממנו. קשרא קדישא נגד בינה בסוד יובל

היא קדש תהיה לכם. קשרא דמהימנות' נגד מ' הנק' אמונה שהזעיר מכריע בין בינה ומלכות בסוד עד תאות גבעות עולם:

דף סב:

פרשתא דא למה פי' ענין הגורל שכתוב בפ' וענין והשעיר יעמד חי וכו' וענין ביד איש עתי וכו' מה עניינם ולמה נכתבו בתורה. שכל אלה תירצם לקמן ר"ש במתק לשונו. דאינון מאללי ארעא בכל יומא ויומא. ז"ל הרב בס' ק"י שנים אנשים מרגלים הם חו"ב דדכורא דנוגה דאצילות ואותו של חכמה נמתק יותר ונשאר גורל אחד לה'. אך השני מוח בינה דדכורא דנוגה ניתן ביוה"ך שהוא ג"כ בחי' בינה לעזאזל שהם ז"ון דנוגה שנק' עזים בפ' תרומה וכללות שניהם נק' עזאזל כמו צלמות ומצולות צל דכורא מות נוקבא. וכשניתן השעיר לעזאזל שמחים בו ואז נאמר ותשליך במצולות ים כל חטאתם כנז' בפ' אחרי מות בד' ס"ג ע"ב יען הם מצולו' דנוקבא דקדושה עכ"ל הרב ז"ל ובזה מובן לשון זה. דכתיב כי חלק ה' עמו. פי' שהזעיר לקחם לחלקו. על במתי ארץ דייקא. פי' במתי ארץ הם ציון וירושלים שהם יסוד ומ' דנוקבא. ועל במתי הוא זעיר שהוא למעלה מהם כמ"ש בפ' יתרו דף פ"ג לחד פירושא. נמצא שהם דבוקים בזעיר. דהא אינון אתאחדן לעילא לעילא. פי' לעילא במ' לעילא בזעיר על דייקא בגין דיתבסם מטרוניתא. פי' כדי לבסם המ' שהיא למעלה משני שעירים שהם חו"ב דדכורא דנוגה דאצילות:

אמאי חד לה' פי' שכיון ששני שעירים הם חו"ב דדכורא דנוגה אמאי חד לה' היה לנו לשלחם שניהם לעזאזל שהם ז"ון דנוגה דבי"ע. ואמאי א' לה'. ?ותירץ ח. שהוא חכמה הממותק יותר נשאר לה'. ובינה שהוא דין שולחים אותו לעזאזל וכדמסיק. יתיב האי גבאי. פי' חכמה שהוא מתוק יותר נשאר גורל א' לה' והשני שהוא מוח בינה דזעיר דנוגה דאצילות יזיל וישוט בעלמא. האי שעירא אחרא פי' שעיר שמשלחים ישראל לעזאזל שהוא דוגמת מוח בינה הם':

דף סג.

וההוא גרדינא דנפיק וכו' פי' מוח בינה הנז': כהנא יהיב עדבין לעילא פי' חסד מטיל הגורלות על חו"ב דזעיר דנוגה שהם שני שעירים שלמעלה א"נ כהנא הוא מיכא"ל. דקב"ה אסתכם על ידוי נ"ב דקב"ה עשר ספירות על ידוי עשרה אצבעות. והכוונה שעשר ספי' הסכימו שהעונות של ישראל יהיו על ראש השעיר: החי דייקא לאכללא ההוא דלעילא. פי' מוח בינה הנז' שהוא נגד השעיר שמשלחים לעזאזל. ואשתאר עליה כל ההוא חובה. פי' על אותה הבהמה שהיא קרבן תודה נשארו עונות אותו אדם שהקריב התודה. ושיעור הכתוב והתודה אשר חטא. והיכן ישארו אותם העונות עליה. והא

כתיב ולא יזבחו וכו'. פי' ושליחות זה שמשלחים השעיר לעזאזל נראה כמקריב קרבן לחיצונים ח"ו. ותירץ דהתם היו מקריבים לשעירים. והכא לקב"ה אתעביד והקב"ה אמר לנו שנשלח אותו שוחד לעזאזל. ומ"ש ובג"כ לא כתיב וכו' פי' דאלו כתיב זבחיהם שעירים הוה משמע אפי' שעיר עזאזל בכלל לא יזבחו. אבל כיון דכתיב לשעירים משמע דוקא כהאי גוונא שהיו מקריבים קרבן לשעירים הוא דאסור. אבל הכא שמקריבין אותו להקב"ה ואח"כ משלחים אותו לעזאזל אינו בכלל זה:

דף סג:

שתום העין פי' מלשון משנה כדי שישתום דהיינו לשון פתיחה וכמ"ש רש"י ז"ל והיינו שפותח עין אחד שהיתה לו להזיק לאדם. וז"ש בכל אתר דעיניה שלטא אתלטייא מכחלא עינא פי' עיניו נראית כמו שמכחל אותם בכחול. ומ"ש ולא מסתכל במישר הוא סימן אחר שהסתכלותו אינה ביושר. לאתר דאתקרי מצולות ים פי' הם זו"ן דנוגה דבי"ע שהם נק' צלמות. צל דכורא מות נוקבא כמש"ל בשם הרב:

דף סד.

באן אתר הוה מתקשרא פי' שהוא כנגד מוח חכמה הנז' והקדושה של חכמה שבנוגה מתברר ועולה למלכות. ולבתר דא מתקרבין הני. פי' אחר שעושים השני שעירים של מטה אזי מתקרבים שני שעירים העליוני' ומתבסמים. שיר השירים חכמה זה הפך ממ"ש בפ' בא בדף ט"ל ע"א שיר השירים לקבל חסד וכו' ונלע"ד שהכל אמת שחג"ת הם ענפי חב"ד. שיר השרים לקבל חכמה שבו רזי תורה ואהבה כנגד חכמה שהיא רחמים. קהלת יש בו דברי כבושין ננגד בינה שהיא דין. אלא משלי במה הוא רומז לדעת. אלא כל אינון קראי בתרי גווני וכו'. פי' חצי הפסוק הוא לטובה כמו החסדי' וחציו. לרעה רומז לגבורות. הכי הוא ניחא דרוחא כמו מים קרים. פי' כמו הגשמים שהם הנאה ושמחה לעולם כך שמועה טובה שהיא אשת רשב"י שנתרפאת היא שמחה ורשב"י ע"ה תלה הקטנה בגדולה שהגדולה היא הגשמים שהם מים קרים. והקטנה היא שמועה קטנה:

דף סד:

מההוא אתר מקדימן ליה שלם וכו' ושיעור הכתוב אם עוסק בתורה אזי שמועה טובה באה לו מהמ' הנק' ארץ שהיתה רחוקה ממנו תחלה. וכתיב מרחוק ה' נראה לי. פירוש כיון שעוסק בתורה בלילה ה' נראה לי בסיהרא פי' בלילה כדמוכח לקמן. בין הערבים בעת מנחה:

מארי דיבבא נ"ב הם ביצירה בסוד יוצר אור:

משבחן במילי תושבחן פי' אותם המלאכים שהם אלף ות"ק וחמשים רבוא הם משבחים להקב"ה בבקר והם מארי דיבבא שהם מיצירה. ור' יוסי בא לפרש דברי ר' יהודה ולסייעו:

אתער לאברהם פי' החסדים שהם בחי' אברהם שמתעוררים בבקר. מארי דילולה נ"ב דעשייה:

דאתער קב"ה ליצחק פי' שבין הערבים הוא שעת המנחה שהיא בחינת גבורה שהוא יצחק דעברין על פתגמי אורייתא נ"ב נידון משפט הרשעים בלילה עכ"ל: ור"ל שמעת מנחה מתחילי' הדינים נדון הרשעים בלילה:

ויומא אתפני פי' שחצות היום הראשון הוא בחי' חסד. ומחצות ואילך בזמן המנחה הדינים מתגברים. בצלותא דמנחה וכו' מכאן ראיה למ"ש בסמוך שאלף ות"ק ותשעים אלף רבוא שהם משבחים בין הערביים הוא זמן מנחה. בזמנא דמטי ליליא מכאן ג"כ ראיה שאלף ות"ק וארבעין ותמניא דלעיל שמשבחים בסיהרא הוא בלילה. משמרה ופלגא דעת הזוהר כדעת ר' נתן דס"ל בש"ס דברכות שלש משמרות הוי הלילה ולא כרבי דס"ל ד' משמרות הוי הלילה:

כד רעוא אשתכח בצפרא פי' ר' יהודה פליג על ר' יוסי שאמר מחצות לילה ואילך אומרים תהלות. ור' יהודה ס"ל שאין אומרים תהלות רק בבקר. תהלות ה' מבשרין נ"ב אומרים שירותדמ' תהלים. א"ר יוסי פי' חזר לסברתו שמחצות אומרים תהלות. תנא א"ר אבא. פי' בא לסייע לר' יוסי ולפרש ענייני הג' כתות הנז' היטב. והממונה אשר עליהם חוץ ממ"ש ר' יוסי לעיל בשעתא דמטי ליליא אינון אלף וכו' ואמריו שירתא וכו'. ואלין אמרין שירתא עד דאתפליג ליליא וכו' ור' אבא פליג וס"ל שבחצות הראשון שכיך כולא ופטרא לא אשתכח עד דאתפליג ליליא. משמע שלדעתו אין אומרים שירה רק מחצות ואילך ובחצות הראשון דוממים. ומבשרי תהלות מחצות ואילך אומרים תהלות כסברת ר' יוסי דלעיל:

ועאל לשמשא נ"ב כי בחול הזווג ע"י מט"ט:

דאשתעי מטרוניתא במלכא פי' הוא זווג יעקב ולאה בסוד ויהי בבקר והנה היא לאה. א"נ זווג זה הוא זיווג יעקב ורחל הנעשים בשחרית דחול כמ"ש הרב זלה"ה:

דף סה.

חוטא דברכאן נ"ב כי הוא יורד תוך החוט. בשעתא דאושיט מלכא ימינא וכו' גם בכאן יש לפרש הב' פירושים הנז' כי הלשון יסבול ב' פירושים. והשתא אחרית הוא דילה דמסתלקין דינהא וכו'. לפי' הראשון שעל לאה מדבר. ר"ל שעיקר הזיווג הוא בקדרותא

דצפרא שאז מסתלקים דיניה. ולפי' הב' שעל רחל מדבר ר"ל שבחצות ממש יורד כתר רחל לבריאה וט' ספי' דידה לוקחת אותם לאה בהלואה כמ"ש בסה"כ בדרוש ק"ש שעל המטה. ולכך הם דינים. וע"י תורת הצדיקים שעוסקים בתורה מחצות עד הבקר אזי מעלים כתר דידה ונקשר בזרוע שמאלי דזעיר ואח"כ בתפלת שחרית מעלים ט' ספירותיה ומתחברים עם כתר דידה ונגמר פרצופה ואז מזדווגת עם יעקב בנפילת אפים כמ"ש הרב ז"ל:

וז"ש דכד אתפלג שירותא הוה דהיינו מחצות ואילך מתחיל כתרה לעלות מבריאה לאצילות ע"י עסק התורה דמחצות ואילך ועדיין הוא דין. אבל בשחרית הוא אחרית דילה וז"ש והשתא הוא אחרית דילה דמסתלקין דינהא וכו'. ה"ג לכרשא עלה גדפוי ונ"ב כמד"א ופרשת כנפיך על אמתך. וע"ד דבר ויקרא ארץ. פי' שחג"ת הנז' נמשכים למ' הנק' ארץ. ושיעור הכתוב אל אלהים ה' שהם חג"ת דבר ויקרא ארץ דהיינו שנמשכו לארץ שהיא מ'. ודבר לשון הנהגה שמנהיג הקב"ה את חג"ת למ' הנק' ארץ. ומכאן משמע כפי' השני שעל רחל מדבר שהיא נק' ארץ כנודע. וא"כ מ"ש וקב"ה מליל עמה בהו הוא פרצוף יעקב וכן מוכח נמי בפ' בהר סיני בדף ק"ח שאמר שם כיון דאתי צפרא אשתכחו משתעיין ברזא ונ"ב זיווג יעקב ורחל. א"כ הכא נמי שאמר כד אתי צפרא ומטרוניתא אתחברת עם מלכא וכו' הוא זווג יעקב ורחל ג"כ:

ר"א הוה יתיב וכו' קשה מה ענין זה לפרשה זו וכן מ"ש לעיל ר"י פתח דבר ויקרא ארץ וכו' מה שייכות יש לו. וי"ל ויצא אל המזבח וכו' היא המ' וכדמסיק בדף ס"ו ע"א. לכן הביא פ' דבר ויקרא ארץ שהיא המ'. וכן ענין ר"א שאמר ג' דרגין אינון וחד מינייהו היא המ' וכדמסיק. ה' הוא האלהים. פי' דין ורחמים מחוברים כאחד. ולהורות לזה לכך הוי"ה היא בניקוד אלהים. ולזמנא באתר דאית רחמי וכו'. פי' כשיהיה הדין ודאי שם הרחמים שהקב"ה רחום בדין אבל כשיש רחמים פעמים יהיו רחמים פשוטים בלי דין. ופעמים יהיה בו דין. ולכך ברישא אמר ידענא דבאתר דאית דינא אית רחמי. ולא אמר לזמנא דבאתר וכו'. ובסיפא אמר ולזמנא באתר וכו':

א"ל ת"ח פי' כשהקשה לו על תירוץ א' חזר לתרץ לו תירוץ אחר שהוי"ה בניקוד אלהי"ם הוא להורות שהרשעים מהפכים רחמים לדין וזה כפי הפשט. אבל ת"ח רזא דמלה הוא כפי הסוד. תלת דרגין אינון. פי' בינה גבו' ומ' וכדמפרש. ומתקשרי בחד נ"ב בא"ס המייחדם. ולא מתפרש דא מן דא פי' שכולם בחי' גבורה ולכן אינם נפרדים זה מזה: כולהו נטיען הם פרצופי הזכרים ובוצינין הם פרצופי הנקבות שהם משם ב"ן שהוא דין.

וכל זה באבי"ע: כולהו נהירין נ"ב בחסד. ומתלהטן נ"ב בדין. ומשתקיין נ"ב לצורך חיות. ומתברכן נ"ב לצורך זווג.

מההוא נהרא וכו' פי' יסוד אימא דכולא כליל ביה. פי' שיסוד דאימא כולל כל מוחין דאימא לפי שהוא אמצעי ומכריע ביניהם. וכללא דכולא ביה נ"ב יסוד דאבא. לגנתא נ"ב זעיר: בגין דעדן פי' אבא:

ופתחין בה פתחן נ"ב פי' נש"ב: הא מסטרהא דינין מתערין איתא באוצ"ח כל מקום שתמצא בבינה דינין נפקין מסטרהא הוא בתבונה שהיא מהחזה ולמטה דבינה. הו"יה הא דרגא חד. פי' הוי"ה בניקוד אלהי"ם שהיא בינה. דרגא תניינא פי' גבורה. מסטרא דהאי קדמאה נפיק. פי' גבורה יצאה מבינה והאי איקרי אלהי"ם באלין אתוון. פי' שבגבורה הם אותיות אלהי"ם ממש ולא הוי"ה בניקוד אלהי"ם כמו בבינה. ושירותא חד נ"ב נ"ל משום דרישא דמלכא בח"וג איתתקן ונמצא שהגבורה שירות' חד מזעיר בסוד כלי הבינה. וביה אתאחיד. פי' בינה אחוזה בגבורה. ז"ש ובגין דאתאחד האי בהאי כתיב ה' הוא האלהים שה' הוא בינה ואלהי"ם הוא גבורה. א"נ י"ל וביה איתאחיד גבורה אחוזה בבינה הנז'. והאי שמא וכו' פי' אדנ"י. א"נ שם אלהי"ם שהוא בבינה וגבורה ונשלם במ' שגם היא נקראת אלהי"ם וז"ש באתר דא אישתלים:

דף סה:

אהי"ה דא כללא דכולא פי' אריך ועיין פ' ויקרא בדף י"א ע"א: בתר דנפקי מניה שירותא וכו'. פי' אחר שיצאו מאריך אבא הנקרא שירותא וההוא נהר שהיא בינה נתעברה בזו"ן. כדין איקרי אשר אהי"ה שהם או"א אשר אב"א שהוא ראש. ואהי"ה בינה: אהי"ה זמין לאמשכא ולאולדא כולא. פי' כמ"ש הרב שאהי"ה מורה על העיבור. ומ"ש אהי"ה כלו' השתא אנא הוא וכו'. פי' חזר לפרש הענין היטב שאהי"ה הא' הוא אריך. אשר אהי"ה הם או"א. ואימא נתעברה: ולאתגליא שמא עילאה. פי' זעיר הנקרא הוי"ה. אהי"ה דא הוא פרטא. פי' בינה. ואהיה הג' הזה מורה על זמן הלידה דזעיר שאימא ילדתו כדמפרש בסמוך ולכך קראה פרטא. ואי גרסי' הוי"ה דא הוא פרטא א"ש שהוא זעיר הנק' הוי"ה: אשר בקיטורא דעידונא. פי' בקשר העדון שהוא אבא הנק' עדן. קסטירא עילאה שהיא אימא בחברותא אשתכח. דהיינו שמתחברת עם אבא ומזדווגים ומתעברת מזעיר. ולכך נכתב ע"ג בקיטורא קשר וע"ג קסטירא אוהל כי אהל היא בינה:

כמד"א באשרי פי' שבינה נק' אשר על שם שמתחברת עם אבא הנק' אשר שהוא ראש:

אהי"ה זמינא לאולדא פי' אהי"ה הג' מורה על זמן הלידה וכדבסמוך. ה"ג לבתר אפיק ההוא נהרא דאיהו אימא עילאה. ור"ל שאריך הוציא אימא המזדווגת עם אבא ומתעברת

בזעיר. ואמר הוי"ה דא פרטא פי' זעיר הנק' הוי"ה. איזדהר דלא למיכתב שמא קדישא. פי' ר"א היה כלול בכל והיה סופר מובהק לכך אמר לו אביו איזדהר וכו'. כללא דדכר ונוקבא. פי' ו"ד דיו"ד הם זו"ן נמצא שהיו"ד שהוא בחי' אבא הוא כולל זכר ונקבה. קוצא דיו"ד הוא אריך. לבתר יו"ד אפיק לקמיה ההוא נהר. פי' אחר שאריך רמוז בקוץ היו"ד. עוד יו"ד אפיק ההוא נהר ור"ל ו"ד דיו"ד הם ג"כ צורת ה שהיא בינה שכלולה באבא בסוד הבן בחכמה וממנו יצאה:

ואעפ"י שאריך הוציא או"א מ"מ יגם אבא נותן הארה לאימא כמ"ש הרב בדרוש המקיפים באוצ"ח יוצא ולא יצא פי' שזווג או"א תדיר ולא פסיק. והא הכא ג' פי' אימא וזו"ן כולם יצאו מאבא. ואיך אמר ונהר יוצא. דמשמע אימא לבד היא שיצאה מאבא. ותירץ הכי הוא ודאי וכו' ר"ל באמצעות אימא יצאו זו"ן מאבא ולפי שהעיקר שיצא מאבא היא בינה לכך כתיב ונהר יוצא וכו'. דינקא לון אימא ואתעברת מנייהו. הקשה האר"י ז"ל שהעיבור הוא קודם היניקה ואיך אמר דינקא להו ואתעברת מנייהו. ותירץ הרב ז"ל בליקוטים דאירי בעיבור שני דמוחין שהוא אחרהיניקה. ולכ"א דינקא להו אימא ואתעברת מנייהו. כגוונא דא #ה בציור זה לרמוז על יש"ס ותבונה. אחסנתא דאו"א פי' הם המוחין שלקחו או"א לחלקם שהם פרקין עילאין ופרקין אמצעיים דחו"ג דאריך ומשם יורש זעיר מוחין דיליה וז"ש והאי ירית אחסנתא דאו"א. ומ"ש וירית תרין חולקין. פי' הם תרין כתפין דחו"ג דאריך שהם תרין עטרין דזעיר ולא לקחו אותם או"א לחלקם אלא הם מונחים לצורך זעיר בפיקדון וז"ש וירית תרין חולקין. ו' #ה' כחדא נ"ב הציור הוא כך #ה כמה דה' קדמאה י"ה כחדא. פי' שבה' ראשונה דהוי"ה יש בה י"ה בניור כזה #י"ה לרמוז על יש"ס ותבונה בסוד וחכם בבינה כמ"ש באוצ"ח דרוש יש"ס ותבונה. אוף הכא וה כחדא. פי' שגם בה' אחרונה דהוי"ה יש בה ו"ה כזה #ה. הדר ואמר מציון נ"ב יסוד דדכורא ואתר חד דאיקרי ציון עלה פי' ציון שבנה דוד שהיא בתוך ירושלים ממנו מתברכת ירושלים. ובהאי אתר דציון פי' יסוד דזעיר. שארי עלמא לאתבנאה פי' מלכות. אלהים הופיע. פי' מ' הנק' אלהים הופעתה והארתה מציון שהוא יסוד דזעיר:

דף סו.

לא אתברכא ירושלים נ"ב מ' אלא מציון נ"ב יסוד. וציון מעילא נ"ב יסוד מת"ת. אל המזבח סת"ם נ"ב יסוד דנוק' עכ"ל ואמר הזוהר סתם לפי שבינה ג"כ נק' מזבח הפנימי. אבל סתם מזבח הוא במ'. כהנא דלעילא פי' חסד. כ"ש לבתר נ"ב אחר הגלות. אשר לפני ה' סתם נ"ב הוא ת"ת עכ"ל וסתם הוי"ה הוא בת"ת לכך אמר לפני ה' סתם. וכפר עליו לבתר דריש ליה לשון קנוח כמו לכפורי ידיה בההוא גברא והוא הזווג וכדבסמוך:

לאסתאבא מקדשא פי' מ' כתרא קדישא דיליה. פי' חסד. ומכאן משמע שכהנא דלעילא דלעיל הוא חסד ולא מיכ"אל: דהיא רישא דמלכא. נ"ב כי הטיפה של חסד היא עכ"ל. ונלע"ד פי' אחר שמ"ש דהיא רישא דמלכא ר"ל כי חסד הוא חכמה שהוא רישא דמלכא כנודע ששני שלישי חסד נעשו חכמה. כל שמשין וכל בני היכלא. נ"ב כנז' בפרקי היכלות שאמרו המלאכים כשאורות השכינה מאירים אנו שמחים: ההיא שעתא וכפר בעדו וכו' נ"ב וכך אמרו במ"א כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו כל חובין: ותבת עמהון מן גלותא. פי' בבית שני:

דף סו:

כנסת הגדולה ודאי נ"ב כי הקטנה חזרה להיות גדולה:

דיעקב כללא דאבהן פי' שיעקב הוא ת"ת דזעיר שבו מתגלה יסוד דאימא. ולכך הוא כולל לאבות. וא"ו באתוון וכו' פי' וא"ו גי' י"ג לרמוז שהזעיר הנק' ו' יש בו י"ג תיקוני דיקנא דאריך ומקבל מהם הארה. וא"ו אמאי כלול וא"ו פי' וא"ו יש במלוייה א"ו. לכן שואל מה עניינם ומה סודם ומשיב אלא ו' דיתיב על כרסיא פי' ו' שהוא זעיר יושב על המ' הנק' כסא. ומביא ראיה מפ' ועל דמות הכסא שהיא מ' דאצילות שהוא דמות כסא שבבריאה כי עיקר הכסא הוא שם כנודע. דמות כמראה אדם שהוא זעיר עליהם. ומ"ש א' סתים בגויה. פי' אריך סתום בתוך זעיר. ונ"ב היינו נה"י דאריך בגויה ולא איתגלי. בי נשבעתי נ"ב נזכר באידרא שזו שבועה באריך דבגו זעיר. כתיב ולא איקרי נ"ב שאינו נרגש במבטא האל"ף רק ב' ווי"ן. מ' פתוחה נ"ב נוקבא. ה"ג דהוא כד איתחבר דכר עמה והיינו זעיר דהא סתימין ארחהא נ"ב כי הבינה מעיינה סתום בזעיר ואית דמתני בהאי. נ"ב שהכל בנוקבא לחוד. מעין חתום. נ"ב ואז נק' ם סתומה עכ"ל. ור"ל שהכל במ' מ' פתוחה ומ' סתומה שפעמים היא סתומה כגון בלילה דתרעין דילה סתימין שהם יסוד ומ' דידה כמ"ש הזוהר בכ"מ. ופעמים היא מ' פתוחה כגון ביום. בגין שמיה אתהדרת מטרוניתא נ"ב שהם אינם ראויים לכך. כדין כתיב וכל אדם וכו' נ"ב כי אין מעורר מ"ן. כך כהנא וכו'. פי' פ' וכל אדם יפורש על ב' עניינים א' בביאת משיח כשאין ישראל ראויים כתיב וכל אדם וכו'. כי אין מעורר מ"ן ועושה הק"בה למען שמו. וכן נמי הכהן כשנכנס להיכל וכל אדם לא יהיה. וז"ש כך כהנא. כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד. נ"ב כי הרי כל הדוגמא מסורה לתחתונים:

עאל בדרגא חד פי' כשלובש בגדי זהב שהם רומזים למ': אסחי גופיה פי' עושה טבילה: לדרגא אחרא. פי' כשלובש בגדי לבן שרומזים לזעיר. אחיד שלמא בהאי ובהאי. פי' אוחז במ' ובזעיר. ובעי לאתחזאה לבושוי. נ"ב עבודת פנים בבגדי לבן דכורא ועבודת חוץ

בבגדי זהב נוקבא ממשבצות זהב לבושה. יו"ד בגליפוי אתוון בסטרין אתקשרן ביו"ד. נ"ב כי האותיות כולם נקשרו בראשונה. יו"ד אזיל ליו"ד. ?נע"ג יו"ד ראשונה חכמה. ועל יו"ד שנייה א"ס עכ"ל. והיינו שאבא עולה לא"ס. יו"ד נ"ב חכמה: סליק ביו"ד נ"ב מוחא סתימאה עכ"ל. ר"ל שאבא עולה נמוחא סתימאה שפעמי' עולה לא"ס ופעמים למוחא סתימאה: ה"ג יו"ד אזיל לוא"ו: נ"ב לו"או לת"ת עכ"ל. ור"ל יו"ד שהוא אבא משפיע לת"ת שהוא זעיר. ה"ג ומתכנשי בהו ר"ל שהאורות אבא מתכנשים בתוך ספירות זעיר. ומכוון דעתא פי' הכהן צריך לכוין בזה. א"נ ע"י מתכוננת דעתו דזעיר אתחבר ה' בו' נ"ב ה' בינה ו' ת"ת:

אחיד בתרעוי נ"ב נש"ב. אחדא בנהירי. אלף ות"ק וע' אכסדראין ירמוז על מוחין דאימא שבאים לזעיר שאל"ף הוא מוח חכמה כי חכמה נק' אל"ף:

ות"ק הוא מוח בינה שנק' ה' ראשונה ובבכלות גדול הם ת"ק וע' הם החו"ג שידוע שבין החסדים ובין הגבורות כל א' הם ע'. ואע"פי שהם ה' חסדים וה' גבורות. הנה כללותם ביסוד וכללות כללותם במ' הרי ע'. ופי' אחדא בנהירי שהבינה אוחזת באורות אלו. א"נ י"ל אל"ף ות"ק הם הגבורות. וע' הם החסדים. שנודע כי ט"ו גבורות הם לכך הם אל"ף ות"ק:

והחסדים הם ע' שכללותם ביסוד וכללות כללותם במ' הם ז' ובהתרבותם הם ע' וכפי פי' זה לא הזכיר הזוהר רק החו"ג שבאים מאימ' לזעיר. וטעם שהגבורות אמר בהם אלף ות"ק והחסדים ע'. לפי שנודע שהגבורות הם שלהביות ומתפשטים לכמה בחינות כמ"ש הרב בדרוש אטב"ח בענין ק"ץ שהצ' היא תת"ק וק' מאה ולפי שהם גבורות הם מתפשטים לכמה בחינות. סליק ה' ואיתעטר נ' זמנין וכו'. פי' ה' ראשונה שהיא אימא בכללות גדול היא נ' כנגד נש"ב הבאים מאימא לזעיר. קיימין דקיימין. פי' שהספירות נקרא קיימין שהם מעמידין העולמות. ונ' תרעין שהם נש"ב הם קיימין דלהון וז"ש קיימין דקיימין. ו' איתפשט לע"ב גליפין. פי' כנגד שם ע"ב שמקבל זעיר מאבא. מעטר ה' לו' בשבעין אלף ות"ק וכו' נלע"ד ע' אלף הם הגבורות. ות"ק הם החסדים כי הגבורות מתפשטים לכמה בחי' כנז"ל. והגם שלפי פי' שני דלעיל כבר אמרם. התם אמר שבינה אוחזת באורות אלו ולא הזכיר למי נותנתם והכא אמר למי נותנתם שהוא זעיר לכך אמר מעטר ה' לו' וכו'. ואע"פי שלעיל הזכיר בט"ו מאות וכו' וכאן אמר ע' אלף הרבה בחי' יש בהם ונק' כך ונק' כך:

ובס' ע"ה כתב בדף ל"ה וז"ל מעטר ה' לו' בע' אלף ות"ק כתרין דמתעטר' בחד כתרא הה"ד בעטרה שעטרה לו אמו ובמ"ש הוא מובן כי הת"ת דעתיק כולל ע' אלף כי שם

האלפים ונכלל י' מי' עד ע' אלף. עוד נוכל לומר כי בעתיק יש ז' כתרים דז"ת דאצילות כמ"ש בע"ח והוא בסוד ז' אלפים. וכשזעיר בסוד הארת עתיק ע"י בינה דאריך קבל מהם הארה. וז"ס ישמח משה שהוא זעיר במתנת חלקו שהם הז' כתרים שקיבל מפנימיות הכתר שהוא דעתיק ע"י בינה דאריך ובינה דאריך כולל הה' חסדים שיורדים ממנה לחמשה ספי' דאריך מחסד עד הוד כמ"ש בשער אריך. וההּ חסדים אשר בבינה דאריך הם ת"ק כתרין ועל זה רומז הכתוב להורות הזמן אימתי היה זה הכתר שמוכתר בכל מיני כתרים. ביום חתונתו שהוא עלית זעיר לחופה לבינה. ואז היה ג"כ שמחת לבו כי הת"ת דעתיק שהיא הלב של כל האצילות. האיר השורש לענף שהוא זעיר: ובזה עולה יפה ג"כ מ"ש בגמרא זו מתן תורה: כי ביום שביעות מקבל זעיר מכתר אמיתי דאריך שאז עולה לדיקנא ולכן אמר שעיטרה לו אמו דמשמע שאמו בינה עיטרה לו מדבר הגבוה מעצמותה שגם בערך הבינה נק' עטרה ומזה תבין שאף אם תדרוש על ימי שלמ' ממש ג"כ תדרוש על דרך זה כי הדרש עם הפשט עולה בדרך א' עכ"ל:

ו' **בתרין רישין גליפא וכו'** פי' שעיקר ו' הוא בת"ת שכולל חו"ג נמצא שהו' הם חג"ת ויש לה קוצא חד לעילא וקוצא חד לתתא. שכתב הרב באוצ"ח כי ו' בלתי ראש היא רומזת לו"ק וכשיש לה ראש אזי יש בה ג' קוצים והוא כי היא י' לעילא וגוף באמצע ועוקצה לתתא הרי ג' בחינות. י' העליונה היא ג"ר שנייה היא חג"ת:

ג' היא נה"י עכ"ל הרב ז"ל וז"ש ו' בתרין רישין שעיקר הו' הוא בת"ת שכולל ח"ג ותרין רישין שיש לה הם קוץ עליון וקוץ תחתון שהם י' לעילא י' לתתא שהם חב"ד ונה"י. ו' נחית לו' פי' אבא מאיר לזעיר הנק' ו'. בגווייהו ע' אנפין וכו' פי' תוך ספירות זעיר הם ע' שמות דבינה ביה טאסין גביעין. ופרחין פי' שהגביעין הם כוסות שרומזים למ' הנק' כוס וכן פרחין הם שושנים כמו כפתור ופרח דקרא. והשושנה רומזת למ' ג"כ. נמצא שבין פרחין ובין גביעין כולם בחי' המ': אלא שיש בה בחינות שונות כנודע. וז"ש ביה טאסין דהיינו בו' הנז' שהוא זעיר. כלולים בו גביעין ופרחין שהם בחי' המ'. ומ"ש דא סליק ודא נחית פי' שפעמים טאסין גביעין ויורדים פרחים. ופעמים להפך. מתגלפין חד בחד פי' כל ספירה כלולה בחברתה כדמפרש ואזיל. איתקשר יו"ד בה' וכו' דהיינו שאבא מקושר עם אימא. ואימא עם זעיר וזעיר עם המ' שאלו הם ד' אותיות הוי"ה. ותשב באיתן קשתו נ"ב קישוי לדעת עכ"ל ולפ"ז איתן הוא יסוד כנודע שהוא מזדווג עם המ'. ונלע"ד שסיום הפסוק כך הוא ויפוזו זרועי ידיו הם חו"ג שנודע שהחו"ג יורדים ליסוד ומשם נותנים למ'. ואמר מהיכן באים אלו החו"ג ופירש מידי אביר יעקב דהיינו מאימא שממנה מתחזק הזעיר הנק' יעקב. וכתיב איתן מושביך פי' יסוד הנק' איתן. ושים בסלע

קניך נ"ב בסלע מ'. עכ"ל והכוונה שיסוד מזדווג עם מ' כמ"ש הזוהר כדין אתקשר כולא חד בחד:

דף סז.

נהרין מתפתחן פי' נש"ב א"נ י"ל כדין איתקשר כולא חד בחד וכו' פי' אחר שאמרנו שאיתן הוא יסוד מזדווג עם המ' הנק' סלע. א"כ בודאי גם או"א מתקשרים גם הם ומזדווגים גם הם כי אין זווג תחתון נעשה עד שנעשה העליון ואז נהרין מתפתחן שהם נש"ב שבאים מאימא לזעיר. לפני ה' ממש פי' בינה:

למארי דדינא פי' בינה. למלכא קדישא פי' בינה. לפני ה' ממש נ"ב בינה: אר"י לפני ה' ממש דתניא מרישא דירחא וכו' בההוא יומא סלקין דינין כולהו למארי דדינא ומתקנין כרסיא למ"ק וכו' ההי"ד לפני ה' תטהרו בס' ח"י דף ק"מ ז"ל מצאתי בזוהר בפ' אחרי מות שבר"ה אין הב"ה דן בו בעצמו אלא ב"ד של מעלה יושבין ודנין בו. אבל ביוה"ך הקב"ה בעצמו דן את ישראל שהם חלקו ונחלתו וז"ל הזוהר אר"י לפני ה' ממש וכו' וז"מש רז"ל כי עמך הסליחה הסליחה מופקדת אצלך וכו':

כהני אחוי ומכל שאר עמא פי' אלו הם שלשה שורות אחד של כהנים ואחד של אחיו ואחד מכל שאר עמא כולהו ברכאן קמיה. פי' מברכין אותו: וקטרא דדהבא נ"ב שלשלת נטיל תלת פסיען. לא נודע מהו סוד ג' פעמים שהזכיר הזוהר ג' פסיען. ואקישן גדפין פריש לון לעילא פי' שעל ידו הכרובים פורשים כנפיהם כמ"ש הזוהר לעיל ונמצא כאלו הוא פריש לון: מריחין דטורי אפרסמונא דכייא. פי' מריח טוב דנה"י דאימא הנקראת אפרסמונא דכייא. ר' חייא פתח נפשי אויתיך בלילה טעם פתיחה זו משום דכתיב תענו את נפשותיכם בפסוק זה לכך הביא פ' נפשי אויתיך ופירשו. והביא ג"כ אח"כ עובדא דר' אבא ור"ש שגם הם פירשו פסוק נפשי אויתיך. ואח"כ חזר לפסוק תענו את נפשותיכם. אותך בלילה מבע"ל פי' אִוָּתְךָ הוא לנסתר כמדבר על הזולת ואומר נפשי היא שאִוָּתְךָ חבל אויתיך הוא לנוכח כמדבר בעדו ותירץ הקב"ה רוחא ונפשא וכו' דהיינו שישראל אומרים להקב"ה אתה נפשי ורוחי ולכך אויתיך ואשחרך. גופא אמר לנפשא וכו' פי' לדעת ר' יוסי מפרש שאחר השינה שיצאה הנפש והרוח מהגוף אזי אומר הגוף לנפש ורוח שלו. נפשי ורוחי אויתיך ואשחרך כדי לחזור אלי.

דף סז:

בעוד דאנא בגלותא וכו' ושיעור הכתוב לפי דבר אחר ר"ל בעוד שאני בגלות ונפשי מנועה מן העבירות והיא ברשותי. אויתיך להחזירני למקומי ודריש בלילה לשון גלו' שהוא דומה ללי'. אף רוחי בקרבי אשחרך ר"ל אע"פי שאני בגלות עכ"ז רוחי בקרבי

רוח הקדש לא אתעדי מנאי ולכן אשחרך: ר' יצחק אמר ר"י מפרש שישראל אומרים בעוד שנפשי בי דהיינו קודם שאישן אויתיך בלילה. לפי שהשעה צריכה לכך שאזי עולה הנפש למעלה. אף רוחי וכו' פי' בבוקר שבאה לי הרוח אשחרך ונקט רוח ביום ונפש בלילה שכן הוא ע"ד הסוד:

בזמנא דמשפט וכו' ושיעור הכתוב כי כאשר נמשך הארת זעיר הנק' משפטיך לארץ שהיא המ' אזי צדק למדו יושבי תבל דהיינו שבני אדם יכולים לסבול דינים דצדק שהיא המ' כיון שנמתקו דיניה ע"י זעיר: דא כ"י פי' נפשי היא המ' ואומרים ישראל אתה המ' הנק' נפשי אויתיך בלילה ואומרים לזעיר הנק' רוח אף רוחי בקרבי. אתה הנק' רוח. ואתה בקרבי אשחרך:

קב"ה אתי לאשתעשעא וכו' יש בו שני פירושים כמ"ש הרב בכ"מ דהיינו או הקב"ה הוא יעקב המזדווג עם לאה הנק' גן עדן. ונשמות הצדיקים עולים בה בסוד מ"ן או הקב"ה היא רחל היורדת לבריאה הנק' ג"ע ומשתעשע' בתורת הצדיקים:

מההוא שקיו דנחלא פי' שהק"בה והצדיקים מקבלים הארה מיסוד דאימא: וכל מאן דאשתדל באורייתא בעו"הז: זכי לאשתעשעא וכו' פי' מקבל הארה מיסוד דאימא עם הצדיקים שבג"ע:

דף סח.

משקיו דמבועי דנחל' וכו' פי' שהמ' נק' אי"ל נעשית ערוגת הבושם ע"י הארת יסוד דאימא שיורדת לנ"ה דזעיר הנק' אפיקי מים ומשם ליסוד ומשם אליה וכדמפרש מבועא חד לעילא פי' יסוד דאימא. דכתיב ונהר וכו' פי' יסוד אימא יצא מאבא הנק' עדן להשקות את הגן שהוא זעיר ומתמן וכו' ומשקי לגנתא פי' מזעיר בא שפע למ' הנק' גנתא ואמר וכל אינון נחלין וכו'. השתא מפרש ירידת השפע מיסוד דאימא. ומתכנשין בתרין מבועין כמ"ש לעיל. וה"ג ואלין איקרון אפיקי מים בההוא דרגא דצדיק דנגיד ונפיק מניה. והיינו שיסוד נגיד מזעיר ומשפיע למ'. וז"ש ומשתקי גנתא. וא"ש גנתא דסיפא דומיא דרישא שכולם על המ': ובג"כ איל וצבי נ"ב עטרת ויסוד נק' איל וצבי עכ"ל. ר"ל איל היא המ' וצבי הוא היסוד בסוד צבי לצדיק: אילת כתיב חסר נ"ב מ': דא אילות השדה פי' מ' וע' שרים הסובבים עליה נק' כולם אילות כדמפ':

כל אינון אילת' וכו' נ"ב הם ע' שרים עכ"ל ואע"פי שלא אמר הכתוב רק ס' גבורים. עשרה פנימיים לא הזכירם וכמ"ש בסוף פ' וישלח:

חוללה ידו נחש בריח נ"ב הם החיצונים:

וינקא לון כאימא וכו' ולפ"ז פי' הכתוב קול ה' יחולל אילות דהיינו החיצוני' הנק' אילות נותן להם שפע ומתקן אותם. ומפרש מהיכן היא יניקתם ואמר ויחשוף יערות דהיינו הדינים הנק' דבש כמ"ש הרב דב"ש גי' ש"ו דהיינו ש"ו משופר. והק"בה מגלה אותם הדינים הנק' יערות שהם יערות הדב"ש שמשם יניקתם וז"ש וינקא לון כאימא דינקא לבנין ויחשוף יערות כד"א ביערת הדבש וכתיב אכלתי יערי וכו' בסע"ה דף ן' פירש כי פ"ר דינים דמלכות יש בהם אחיזה אל החיצונים בסוד רגליה יורדות מות. ולכן צריך להמתיקם בשרשם ע"י פ"ר דינים דאימא עילאה:

ואז נעשה עץ היער שהוא במלכות בחינת עשיה ונעשה עצו ופריו שוים בסוד האתרו' שהוא ירוק מראה הבינה קו ירוק דאסחר עלמא. ולכן יער"י שהוא אילנות גי' פ"רי להורות שבחי' העץ עם הפרי שוים במספר כיון שנמתק היער בשרש' שבבינה. ולפי שהדינים שבבינה שהם פ"ר דינים נמתקים ע"י י' דשם הוי"ה שהיא באבא. לפי שהם ריעים דלא מתפרשין. ונעשה מן פ"ר דינים פר"י בצירוף יו"ד דאבא. ועושה פירות מעוטרין בכל מיני עטרות להכתיר את בנה בסוד בעטרה שעטרה לו אמו. ובזה תבין מ"ש ביהונתן כי טעמתי מעטיערת דבש ויאורו עיני וסודו הוא כי יהונתן הוא זעיר ולכן היה אוהב את דוד אהבה גדולה ונרמז בשם יה"ו נ"תן. יה"ו משם יהו"ה דזעיר ונ' שערי בינה בכללות עשר גי' נת"ן דיהונתן ותכף כשטעם מיערת הדבש ר"ל כי הי"ער נמתק בסוד הפר"י. ובחי' הדינים דעטרה דגבו' שבו. עם שם הוי"ה שהוא רחמים אשר הוא ג"כ בעטרה דחסדים. ועם יער גי' דב"ש וזהו יערת דבש:

וכאשד נמתק הענורה דגבורה שלו אז מהדעת אשר שם ה' הוי"ות חסדים וה' הויו"ת גבורות גי' ס"ר ומהס"ר יוצא אל הראיה לחוץ כמש"ה כי ס"ר לראות. ואז כאשר טעם חזר מאור עיניו. וז"ש כאן אכלתי יערי עם דבשי. כי לפעמים האכילה מהבירורים של מטה ולפעמים האכילה מפירות חדשים הבאים מלמעלה. ולכן אומר אכלתי יערי עם דבשי המיוחד לי מלמעלה ופירש"י אכלתי יערי עם דבשי אכלתי הקנה עם הבשם הראוי עם שאינו ראוי. והוא כמ"ש כי ע"י המיתוק נעשה הבחי' יער שהם העצים. מוטעמי' כמו הפרי עצמו שהוא רחמים גמורים:

ואז גם הזעיר שהוא עץ החיים עצו ופריו שוים כי באצילות אף הגבורות שהם בסוד החיצוניות שהא בחי' עצי ארזים הכל הוא אלהות וזהו עצו ופריו שוים והצדיקי' אשר הם פרי האילן מצד נשמתם והם דומים במעשיה' ליוצרם שהוא עץ חיים וזה ג"כ. עצו ופריו שוים וכמ"ש בזוהר מה הוא מחיה מתים אף אליהו וכו'.

אשר בידו נפש כל חי פי' ובשביל כך כיון שביד הקב"ה נפשנו ורוחנו. לכך ישראל קורין להקב"ה נפשי ורוחי ואומרים לו אויתיך ואשחרך:
ת"ח נפשא ורוחא אשתמודע וכו' הוא כמו פי' אחר ודומה למה שפי' ר' חזקיה לעיל שנפשי ורוחי הם זו"ן הנק' נפש ורוח ולהם אומרים ישראל אויתיך ואשחרך:
ולכך אמר נפשא ורוחא אשתמודע וכו' לרחמא ליה להקב"ה רחימותא דנפשיה ורוחיה וכו' הה"ד נפשי וכו' פי' זה תירוץ ג' למ"ש נפשי אויתיך דהיינו שאומרים ישראל להק"בה אתה שאהוב בעיני כנפשי ורוחי אויתיך ואשחרך:
זעירין אינון דבההיא שעתא וכו' פי' מועטים הם שעומדים לפניו ית' לפי שרוב נשמות הצדיקים כשיוצאים מהמ' הם יורדים תכף לעוה"ז. קצת נשמות יקרות אחר שיוצאים מהמלכות הם עומדים ומשמשים לפניו ית' כמלאכים דקיימי בקיומייהו לפניו ית'. וז"ל בס' הגלגולים יש נשמה שתכף אחר עיבורה במ' יורדת לעו"הז. ויש שיורדת לעולם הבריאה ושם עומדות ומשמשות לפניו ית' כשאר המלאכים עד זמן קצוב ויש אשר נשארות ביצירה ויש בעשייה וז"ס חי ה' אשר עמדתי לפניו. כי אליהו ז"ל נתעכב שם בעולם הבריאה בצאתו מעיבור דמ' דאצילות ושמש שם לפניו ית' כמלאכי השרת ולזה רמזו בזוהר בפ' אחרי מות דף ס"ח בענין אליהו ז"ל עכ"ל:
מנייהו איתעכבו וכו' פי' כמ"ש שיש נשמות שיורדות תכף לעו"הז ויש מהם שמתעכבים לפניו ית' כמ"ש הרב וז"ש מנייהו איתעכבו וכו':

דף סח:
וסליק לאדריה נ"ב ויעל אליהו בסערה השמים:
בגין דלא קיימו קודם לכן כאינון אחרנין פי' שאותם שעמדו לפניו ית' קצת זמן הם מתים. אבל אלו ששמשו לפניו זמן רב הם חיים כאליהו:דכל רוחין קדישין דלעיל' עבדו שליחות' פי' הם הנשמו' הקדושות שאחר יציאתם מהמ' ועומדות בבי"ע זמן מועט כולם עושים שליחות ויוצאים מזו"ן וז"ש מתרין דרגין וכו' ובג"כ הם סלקין יתיר פי' הם גדולים מאותם הנשמות שתכף ביציאתם מהמ' יורדות בעוה"ז וכל אינון דהוו טמירין וכו' פי' הם הצדיקים שהיו משמשים לפניו ית' בבריאה זמן רב כחנוך ואליהו ודומיהם. מאה ועשרין וחמש וכו'. נ"ב כי בצלם אלהי"ם עשה את האדם והם ק"ך צירופים וה' אותיות השרש. דרגין לצדיקייא פי' קכ"ה אלף מדריגות יש לצדיקים כל א' למעלה מחבירו. וכלום עלו ברצונו ית' להבראות קודם שנברא העולם והק"בה מזמינם בכל דור ודור:
בצרורא דחיי פי' ביסוד דנוק' נפשותיכם קאמר פי' שעיקר העינוי הוא לנפש. אעפ"י שגם הגוף יש לו עינוי ביוה"ך. אישתכח בעשיראה עינויא דנפשא בתרין חולקין:

ואין להקשות דהכא משמע טעם שציונו ה' לאכול ולשתות הרבה בתשיעי כדי שיהיה לנו עינוי ביו"הך בתרין חולקין ואלו במדרש הביאו בטור א"ח באדם שקנה דג בתשיעי וכו' משמע איפכא שהטעם כדי שלא יזיק התענית ביוה"ך ולקמן בדף ס"ט ע"ב הקשה בזוהר קושיא זו ותירץ שהכל אמת ע"ש מ"ש:

היו' הזה מבעי ליה פי' אם בינה שהיא יוה"ך היא המכפרת הול"ל כי היו' הזה יכפר עליכם מאי כי ביום הזה ותירץ ביום הזה וכו'. ור"ל כמ"ש הרב ז"ל בסידור שפי' הכתוב כי ביום הזה היינו באמצעות הבינה שהיא יוה"ך. יכפר עליכם אריך הנק' עתיקא קדישא. וז"ש דביה איתגלי עתיקא קדישא וכו': דבר אחר תענו את נפשותיכם וכו'. קשה מה פי' בתענו את נפשותיכם לפי דבר אחר. ועוד ענין פתיחה זו עיר קטנה וכו' ועובדא דרש"בי דבסמוך מה שייכות יש להם בפרשה זו:

ונלע"ד משום דבפ' זו כתיב והיתה לכם לחוקת עולם ומסיק לקמן שהיא המ' הנק' חקת עולם לכך הביא פ' עיר קטנה שהיא מ'. ועובדא דרשב"י כמו שפי' גילי מאד בת ציון וכו' שהיא המ'. ולכך מסיים לקמן בדף ס"ט ע"א ת"ח כתיב והיתה לכם וכו' שהיא המ'. ומה שחידש בתענו את נפשותיכם לפי ד"א הוא מ"ש בדף ס"ט ע"ב ותנא בהאי יומא כל חידו וכו' תליין באימא עילאה וכו' וע"ד תענו את נפשותיכם דלפי' ראשון טעם עינוי הנפש בגין דיתכפר להו חובייהו ולפי ד"א טעם העינוי לפי שכל חידו תלוי באימא עילאה והיא בחי' יוה"ך. והיא מבסמת כל הדינים. כמ"ש הרב שה' עינויים דיוה"ך הוא כדי להמשיך ה"ג דאימא שהם ה' קולות ענו"י גי' קו"ל לכך כתיב תענו את נפשותיכם: א"נ מ"ש דבר אחר תענו ר"ל המ' נק' נפש וכדי לקבל הארה ממנה לכן גם אתם תענו את נפשותיכם כדי לקבל מנפש העליונה שהיא מ'. ולכן הביא פ' עיר קטנה שהיא מ' ופ' גילי מאד וכו' שהיא מ' וסיים בפ' והיתה לכם לחקת עולם שהיא המ'. לומר שלכך תענו נפשותיכם כדי לקבל הארה ממנה:

עיר קטנה זעירא היא נ"ב מ':

דהיא בתראה מכולא פי' שהיא ה' אחרונה שבשם. ומ"ש תתאה מכולא פי' שהיא סוף האצילות: שורוי רברבין תקיפין קדישין. פי' אעפ"י שקראה הכתוב עיר קטנה עכ"ז שורוי רברבין וכו' וטעם כפל ג' לשונות אלו יובן במ"ש הרב כי יסוד דנוקבא נעשה מג' אהי"ה דאימא א' דיו"דין וא' דאל"פין וא' דה"הין. וכן מלכות דידה ג"כ נעשה מג' מילויים דאהי"ה הנז' שהם גי' מש"נה. ולכך קורים משנה תורה בליל הו"ר עכ"ל. וז"ש שורוי רברבין וכו' שיסוד ומ' דידה הנק' ציון וירושלים והם חומת בת ציון חומת ירושלים וחומות אלו הם מג' אהי"ה הכז' לכך אמר ג' לשונות. א"נ לפי שפרצוף הנוקבא יש בו ג'

כלים עשרה חיצוניים עשרה אמצעיים עשרה פנימיים לכך אמר ג' לשונות אלו. ושורוי הם כליה כמו חומת העיר שמגינה על העיר כך שלשים כלים דידה מגינים על האור וסותמים אותו: דא קב"ה פי' זעיר: וסבב אותה פי' בסוד המקיפים של המ'. וכל יקרא דמלכא נ"ב יקר היא הטיפה:

בג"כ ואנשים בה מעט: **פי' בשביל הארות אלו שיש בה לכך מועטים הם הזוכים לה**: **כד"א ויבן ערי מסכנות** דריש מסכן לשון אוצר כמו מסכנות לפרעה וכדמפרש מתעטר בעטרין תקיפין וכו': בהאי חכמה נ"ב מ' רוח הקדש. כמו אמלטה נא. פי' לא כפשט הכתוב שאדם מלט העיר אלא האדם הצדיק הזה הוא שנמלט עם העיר וזכה להיות עמה וז"ש אמלטה נא וכו':

דף סט.

ואפי' מכל בר נש הגם שיהיה קטן ממנו לא תהיה לו בושה לשמוע דבריו כמש"ה מכל מלמדי השכלתי והטעם כי עדותיך שהיא התורה שיחה לי והיא המדברת לי ולא המלמד. כי ממנה אני עושה עיקר לימודי: תחת עבד כי ימלוך עיין בסה"כ דרוש ראש השנה ויוה"ך ותבין המכוון כי הוא ענין נסתר: כתרא נוכראה נ"ב מ' הרשעה: אחר הריחים הוא יתבא וכו'. פי' אחר מחנות שכינה ועין בפ' בא מ"ש על פ' זה: כלו' צדיק וכו'. נ"ב יסוד: עני דלא כקדמיתא פי' שבזמן הבית היה היסוד עשיר בכמה מיני הארות. ובגלות הוא בעונות עני ח"ו: וקיימי עליה פי' ו"ק משפיעים ביסוד הנק' צדיק: ועלמא בהאי אתקיימא פי' מ' מתקיימת ע"י היסוד: וצדיק יסוד עולם פי' יסוד הנק' צדיק הוא יסוד המ' הנק' עולם: צדק ילין בה נ"ב מ': ה"ג מאן הא דאמר לחקת עולם: גזרה דמלכא נ"ב מ':

דף סט:

בעשור דייקא נ"ב מ' עכ"ל ולפ"ז מ' קראה בג' שמות לחקת עולם היא מ' בחדש הז' היא מ' הנק' חדש בעשור לחדש היא ג"כ מ' שהיא ספי' עשירית כי כמה בחי' יש במ' ונלע"ד דיש לפ' בחדש הז' היא מ' והיא מקבלת מהבינה הנק' בעשור לחדש שהוא יוה"ך שרומז לבינ' וז"ש בעשור דייקא ועיין בפ' בא בדף מ' ע"ב שאמר כן בהדי' שעשור היא הבינה וממשיכים אותה לחדש שהיא המ'. והאי והאי מלה חדא פי' שודאי ביוה"ך יש לו עינוי בתרין חולקין בשביל שהורגל באכילה מרובה בתשיעי. אבל עכ"ז ע"י האכילה ההיא ימצא כח לסבול העינוי: ראה ביתך דוד פי' וצריך להבין מאי קאמר. ומשני בית דוד איקרי שהמ' היא בית דוד המלך: בית יעקב. נ"ב אשת זעיר. באור ה' פי' הם המוחין דאו"א הבאים לזעיר הנק' הוי"ה וכדמפרש. אך עשור מבע"ל פי' כיון דמעט התשיעי

א"כ אך עשור מבע"ל ומשני דבעשור תלייא מלתא ר"ל שעיקר התיקון של ישראל הוא ע"י הבינה שהיא יוה"ך וזהו בעשור לחדש. א"נ בעשור היא המ' כדלעיל:
אכפר עליכם מבע"ל פי' כיון שהזעיר שהוא תורה שבכתב הוא המדבר הול"ל אכפר ותירץ יכפר הוא יובלא שהיא הבינה ושיעור הכתוב הזעיר אומרכי ביום הזה שהוא יוה"ך שבו מתענים ישראל:
יכפר עליכם הבינה וזה פי' אחר הפך דלעיל: אמליך באורייתא היא מ' הנק' תורה שבע"פ והזעיר נמלך עמה. וז"ש בסמוך אמר לה לתשובה אנא בעינא למברי ב"נ וכו' ונודע שהתשובה היא הבינה אמור מעתה מ"ש אמליך באורייתא לא קאי על הבינה אלא על המ' כמ"ש:

דף ע.

והוא עמיקא דבירא פי' יסוד דאימא הנק' עמיקא דבירא כמ"ש בפ' בשלח בדף ס"ג ע"ב וכתב הרב שהבינה נק' עמיקא דבירא לפי שממנה נמשכים מ"ן לבאר התחתון. נחלין ומבועין הם חסדים וגבורות דיסוד דאימא: וההוא עמיקא דעמיקתא איקרי תשובה. פי' לפי שאבא נק' עמיקא גם הוא. ואימא נק' עמיקא דעמיקתא שהוא עומק דאבא הנק' עמיקתא: קב"ה אפיק. נ"ב הוא הא"ס ב"ה: עשר כתרין וכו' נ"ב עשר ספירות דאצילות: דמתעטרא בהו. נ"ב באור מקיף: ומתלבש בהו נ"ב באור פנימי: דחד עטרא קדישא. נ"ב מ': הדא לא אתעדי אלא מטלא דשמיא וכו'. פי' השער הזה אין הדינים נפרדים ממנו ואינו מתמתק אלא מכח טל שבא מזעיר למ':
בכולא ברכיה פי' לא בירך אותו משפע הזעיר הבא אל המ' לבדו. אלא בירך אותו מהזעיר וגם מהמ': אמר למעבר דא גרסי'. ור"ל למתק השערות שהם דינים ולהעבירם הוא בכח הארות המ' הנק' משמני הארץ: ה"ג אתעבר האי זוהמא בתרייתא דאינון כתרין. נ"ב מ' הרשעה: חד צולמא דבר נש. נראה שעושים אותו בצלם אותו אדם שרוצים להכניס אותו צפירא בקרבו:

דף ע:

תלת דרגין אינון כגוונא דלעילא פי' צר"ן הם נגד מ' וזעיר ובינה:
דא היא נשמתא עילאה דאדם קדמאה עילאה פי' נשמה לנשמה שנק' חיה הבאה מאבא. וז"ש תוציא הארץ שהיא המ' נפש שקיבלה מאבא הנק' חיה וז"ש דאדם קדמאה עילאה. ואית נפש עילאה מנפש פי' שיש נפש דעשייה ונפש דיצירה ונפש דבריאה:
עטרא חד דאיקרי רוח פי' רוח מזעיר דאצילות וז"ש לאסתכלא בנימוסי דמלכא קדישא שהוא הזעיר:

בכתרא קדישא פי' נשמה מבינה:
אלא שכבר מתו פי' אלו נאמר ושבח אני את המתים לחוד הוה אמינא אפי' רשעים. לכך כתיב שכבר מתו דהיינו שממיתים עצמם על עבודת קונם. תלת מדורין עבד קב"ה וכו' פי' הנפש בחצר מות והרוח בג"ע שלמטה שהיא עשיה. והנשמה בג"ע שלמעלה שהיא בריאה:
חד דזכו אינון צדיקייא מפרש ג' שהזכיר. ואמר חד דזכו וכו' והיא הנפש שבחצר מות ואינה כמו של רשעים דכתיב בהו ונכרתה הנפש וכו': ואתייעטו בהון וגזרין גזרה וכו'. הלשון אינו מדוקדק דמשמע שנפשות הצדיקים כשיש צער ב"מ בעולם נכנסות למערת המכפלה אצל האבות ומעוררים אותם וכולם נכנסים לג"ע הארץ ששם רוחות הצדיקים ואתייעטו בהו ומבטלים הגזרה. ולקמן לא אמר כך אלא שהנפשות אחר שעוררו לאבות והודיעו אותם נכנסים כולם לג"ע נפשות הצדיקים ונפשות האבות והנפשות שלהם מודיעים לרוח שלהם. והרוח לנשמה ונשמה להקב"ה ומבטלים הגזרה. וצריך לומר שבכאן קיצר הזוהר:
מדורא תליתאה וכו' פי' הוא בריאה שהוא ג"ע העליון ששם מדור הנשמה:
דאיקרי צרורא דחיי פי' מ' הנק' צרור החיים היא בבריאה ולכך מדור זה שהוא בריאה איקרי צרורא דחיי:
והאי אתדבק לאתענגא בעידונא עילאה פי' הנשמה מתענגת מהבינה:
אז תתענג על ה' פי' הבינה היא על ה' שהוא זעיר אינון דאתחזו לאודעא להו וכו'. להבין לשון זה נקדים מה דאיתא בס' ק"י וז"ל ענין השתטחו' על קברי הצדיקי': והתדבקות רוחא ברוחא בהם. הנז' בזוהר בפ' אחרי מות דף ע' ע"א כמ"ש ר' חייא תוהנא אי אית מאן דידע לאודעא להו למתייא בר אנן. דע כשהצדיק נפטר מן העולם הנפש דגדלות דעשייה נשארת חופפת על הגוף מרחוק בסוד ונפשו עליו תאבל עליו דייקא ולא אמר בו וכל זה כל זמן שבשרו קיים. ולאחר עיכול הבשר אז הנפש דמוחין דגדלות דעשייה עולה למעלה ולא נשאר בקבר כי אם הבלא דגרמי שהוא נפש דקטנות דעשייה שנשארת שם תמיד עד התחיה והרוח דיצירה עולה בגן עדן הארץ שהיא העשייה:
ונשמה דבריאה עולה בג"ע העליון שהוא הבריאה שבבריאה גן עליון ועשייה גן תחתון בסוד בינה ומ'. ונרנ"ח דאצילות עולים אל שרשם באצילו' אל או"א וזו"ן דאצילות. ומייחדים ועושים זווגים עליונים. כי חיה ונשמה מזווגים או"א בסוד מ"ד ומ"ן. ורוח ונפש מזווגים זו"ן בסוד מ"ד ומ"ן. וכאשר משתטח על קבר הצדיק בפישוט ידים ורגלים גורם כי נפש דעשייה תשתטח גם היא ותתפשט תוך גוף הצדיק ממש ואז יוכל לדבר עמו

כל אשר יחפוץ ובהיותו משתטח עליו יעשה יחוד שירצה ואז יתפשט נפשו בעצמותיו ויגיד לו תעלומות חכמה. ודע כי אין כל אדם זוכה לזה אלא אם יהי' צדיק וחסיד הרבה כדי שלא יתדבקו בו הקליפות ח"ו וצריך האדם שיחבר נשמת הצדיק בנשמתו בעת היחוד הנז'. כי אם יודע שיש לו נר"ן יכוין להדביקם עם הצדיק ההוא. ואם אין לו נשמה אז יעלה נשמת הצדיק בסוד מ"ן לבדה. ואח"כ כאשר תכוין להעלות רוח ונפש של הצדיק אז תדבק רוח ונפש שלך בהם. ואם אין לו אלא נפש. אז יעלה רוח ונשמה של הצדיק לבד. וכשתכוין להעלות נפש של הצדיק אז תדבק נפשך עמו בסוד מ"ן עכ"ל הרב. ובזה מובן לשון זה:

דף עא.

אפקי אורייתא סמוך לבי קברי משמע שמוציאים ספר תורה סמוך לקברות ולא יכניסוהו לתוך הקברות וכן דקדק מורינו ז"ל ופעם א' היה עצירת גשמים והוציאו ספר תורה. והיו מוליכים אותו מקבר צדיק זה לקבר לדיק אחר. ולא נענו ואמר להם מורינו לא נכון לעשות כן והיינו טעמא שלא נענו. וכמה פעמים אחרות היתה עצירת גשמים והוציאו ס"ת ואמר מורינו שלא יכניסו לבין הקברות רק סמוך לקברות כפשט לשון הזוהר ושבח לאל מיד נענו והיה קדוש שמו ית' בעולם:

כולא אתלת תעניתא פי' הכל תלוי עד שיתענו ג' תעניות: ו' יתיר בההוא קרא דושוסעת שסע שתי פרסות הנה בפ' שמיני כתיב ושסעת שסע פרסת חסרים. אבל בפ' ראה כתיב ושסעת שסע שתי פרסות והיינו האי קרא דמייתי הזוהר הכא ובס"ת כתיב ושסעת חסר. פרסות מלא ש"מ ו' יתיר היתה במלת ושוסעת שצריכה להיות חסרה ונכתבה מלאה ר"א בר"ש דהוה קביר עמנא כאן ס"ל כאגדה ירושלמית שאמר במדרש קהלת שר"א בר"ש היה קבור אחר מותו במערה א' ובא להם הרשב"י בחלום וכו' אח"כ העלוהו למערה שהי' קבור בה רשב"י וז"ש בסמוך ומן יומ' דסליקו ליה לר"א מבי קברא דא ואתיהיב לגבי אבוה וכו' אבל בגמ' בבלית בבבא מציעא בהשוכר את הפועלים איתא שאחר מותו היה ישן בעלייתו. עד שבא להם רש"בי בחלום ואז העלוהו אצל אביו:

אישתמיט ר' יסא וכו' אמר ר' חזקיה ח"ו וכו' בפי' האידרא שכתב ר' צמח ז"ל כתב וז"ל כתוב בגיליון מהרב ז"ל צריך עיון מ"ש בפ' אחרי מות בדף' ע"א ע"א עם מ"ש באידרא ג' חברים מתו בחיי הרשב"י ור"א בנו והם ר' חזקיה ור' יסא ור' יוסי בר יעקב עכ"ל:

דף עא:

גדפא דצפרא דעדן נ"ב ר"ש כנף מו הבינה שהיא צפור דעדן: ולבתר אשתכפ בתלת עלמין פי' כמ"ש לעיל שהנפש בחצר מות והרוח בג"ע של מטה ונשמה בג"ע של מעלה: נשמת

אדוני מבע"ל פי' שהנשמה היא שעולה בסוד מ"ן למ' הנק' צרור החיים ותירץ שנקשרים זה בזה ונמצא שגם הנפש עולה עד המ': אלא בגין דדוד זכה נ"ב מ'. לאתקשרא ברתיכא קדישא נ"ב חג"ת עכ"ל. ולפ"ז מ"ש למעני ולמען דוד עבדי למעני הם חג"ת ולמען דוד עבדי היא המ': שמא קדישא סתים וגליא פי' הוי"ה הוא סתום ואד"ני הוא גליא:

היך מדבר בהאי עלמא עם בני נשא פי' הק"בה מתנהג עם בריותיו כדי להצדיקם ומי שמת בלא בנים הק"בה מתקן לו סוד ה בום. ולכך תמר שידעה זה נשתדלה לתקן ער ואונן והקב"ה סייע בזה וז"ש ובגין דאיהי ידעת קב"ה אוקים מלה על ידהא: וכן כתב בסמיך בדף ע"ב ע"א: כמה דתנינן אזדמנת וכו' פי' כמו בת שבע שמוכרח שלא יצא שלמה אלא ממנה כי בת שבע היא מלכות. ושלמה מלך ישראל כך תמר אי אפשר שיצאו פרץ וזרח שהם תיקון ער ואונן אלא ממנה:

דף עב.

מאי תמנתה פי' ותמונת ה' יביט הוא פרצוף זעיר שהיה מסתכל מר"עה בו כמ"ש בפ' ואתחנן בדף רס"א ע"ב נמצא שהמ' שהיא על פתח עינים על דרך תמנתה שהוא זעיר לשמור הפתח: תמר אוקימת מלה לתתא. פי' כמ"ש לעיל שהיא תקנה ער ואונן וממנה נשתלשל מ' בית דוד: ויהודה עוד רד עם אל. פי' יהודה הוא בחינת זעיר ומחובר עם המ' הנק' אל כד"א כן דרך אשה מנאפת. פי' מלאה דינים. וז"ל הרב באוצ"ח כן דרך אשה וכו' פי' פסוק זה יובן כי שמות אל"הים של הקדושה משתלשלים עד הקליפות הנק' אלהים אחרים וכאשר העון גורם נכללים זה בזה עד שאותם הבחינות של אל"הים דקדושה נכנסי' ביסוד דידה בסוד הגבורות שביסוד דידה. זהו כללות קיצור לשונו והענין באריכות משם תדרשנו. וח"ו הקליפות יונקים מאותם שמות אלהים שביסוד דידה וזהו כן דרך אשה וכו': מ"ט בגין וכו' פי' מ"ט אוקידת עלמא ובני אדם לא הכירו זה ואינם נשמרים ממנה. ואמר בגין כי כסתה פניה ולית מאן דידע ארחהא לאשתזבא מינה. ושיעור הכתוב ויחשבה לזונה דהיינו כן דרך וכו' ואוקידת עלמא. ולמה בני אדם לא ידעו זה ואינם נשמרים ממנה הטעם כי כסתה פניה:

חוורא בסומקא פי' זעיר יש בו חסדים והנוקבא יש בה גבורות. ובשעת הזווג מתמתקים הגבורות על ידי החסדים הבה בכל אתר. פי' לשון הזמנה:

כי כלתו היא דעלמא פי' שמכלה העולם:

מתרגמינן וכו' ר"ל כך צריכים אנו לתרגם ארי שצייתה דעלמא היא א"נ י"ל מ"ש כלתו היא דעלמא וכו' ר"ל הכלה שבכל מקום בתורה תרגומה שצייתה וגם כאן נפרש אותה שצייתה לשון כליה:

בגין דהא מנהרין אנפהא וכו' פי' ולכך אע"פי שהיא דינים אינם נראים מפני שאנפהא נהירין:

ד"א כי כלתו היא דא כלה ממש ושיעור הכתוב לפי פי' זה. כי לא ידע בענין הנז' דהיינו ויחשבה לזונה שיש בה דינים וכו'. ומ"ט לא ידע זה בשביל כי כלתו היא שתמיד היא כלה. ומלת לא' ידע לא ירדנו לעומקה כי איך אפשר שהזעיר לא ידע זה. ואפשר דפי' כי לא ידע לא חשש לזה אע"פי שהיא מלאה דינים. ברא דאמהול ס"מ:

חותמך נ"ב יסוד ופתילך נ"ב נצח ומטך נ"ב הוד עכ"ל:

וז"ש וכלה מהכא מתברכא ?כהני דזעיר שמהם נבנה פרצופה כנודע ובס' אור ישראל כתב וז"ל בספר נוף עץ חיים איתא מה תתן לי אמרה לו המ' כי אני שם אד"ני ולכך שם מ"ה תתן לי. והשיב לה אנכי אשלח גדי עזים אתריך לס"מ מן העולם אמרה לו מה הערבון אשר תתן לי עד שלחך שם מ"ה כי תחלה מקבלת לבושי המוחין שהם גי' תנ"ה. ואח"כ המוחין עצמם. והנה סוד הלבושים גי' חו"תם והוא גי' ?תנ"ה ולזה אמרה חותמך כי הם לבושי המוחין שהם חותם. פתילך גימט' חו"תם ואד"ני והוי"ה. לומר שאהי"ה אני כלולה בהם עכ"ל ס' אור ישראל. ונלע"ד שדברי הזוהר יפורשו ע"פי הקדמה זו מ"ש אלין אינון סימנין דמטרוניתא הם לבושי המוחין שהם ג' אהי"ה דיו"דין בנצח דהה"ין בהוד דאל"פין ביסוד:

ירחא רביעאה פי' תמוז שאז הובקעה העיר:

והיא ינקא מסטרא אחרא פי' מדינים קשים שהם שמות אלהים הנז' שמהם יניקת הקליפות:

לאיש אשר אלה ממנו לא כתיב פי' דאי כתיב הכי הוה משמע שבאים על ידו למ' ואינם שלו ממש:

לכך כתיב אלה לו לומר דיליה אינון הסימנין הנז' ומה שאמרה אנכי הרה פי' שדינים אלו שיש בי שלו הם ונתנם לי:

והודה לה ואמר צדקה ממני וז"ש ושמא גרים שר"ל ששמה שהוא צדק מורה על הדינים. ומאן גרים לה שמא דא ממני שאני נק' צדיק והיא נקראת צדק. וזה שכתוב ממני ירתא שהזעיר נוטל פי שנים שהם חו"ג ומניה ירתא ברתא:

חמיה באתר עילאה תלי פירוש אבא שהמלכות היא כלתו והיא קוראה לו חמיה:

דף עב:

קדישי עליונין פי' שהחכמים המקובלים הם שיודעים רזי התורה: ואתגלייא בשאר בני עלמא. פי' פשכו התורה שהוא נגלה הוא שהשיגו שאר בני העולם: עביד קדש חול. פי'

נשמתו שהיא קודש יצאה מהגוף בח"ל וזהו קודש חול. וחול בקודש היינו הגוף שהוא חול העלוהו ליקבר בא"י שהוא קודש: לאתבא פקדונא וכו'. נ"ב כלו' תלמוד תורה עדיף מא"י עכ"ל. ור"ל כיון שמצא הכנה לעסוק בתורה בח"ל יותר מא"י: תורה עדיפא. לכך לא הלך אלא סמוך למיתתו לאתבא פקדונא למאריה ולא קודם לכן:

דף עג.

קב"ה דרגא על דרגא סתים וגליא פי' הזעיר סתים שהוא מתלבש בתוך המ' מהחזה ולמטה והמ' גליא: ישראל הכי טמי דרגא על דרגא. פי' יעקב הם בעלי הפשט וישראל הם בעלי הסוד. ובעלי הפשט אחוזים בפרצוף יעקב שהוא נגלה ובעלי הסוד אחוזים בדרגא עילאה שהוא זעיר: ואפילו מלאכי עילאי נ"ב דיצירה: ועילאי דעילאי נ"ב דבריאה: ואלף ות"ה רבבן. נ"ב דאינון את"ה עכ"ל והם ה' פעמים מנצפ"ך גי' אלף ת' עם ה' כללותיהם את"ה. וכן ה' חסדים הם אלף ות' כי ורב חסד גי' פ"ר וה' פעמים פ"ר גי' אל"ף ת' עם ה' דכללות כמ"ש הרב בכוונת אתה גבור: כולהו תליין בקוצא דאל"ף בקוץ העליון:

כורסייא יקרא פי' מ': מסטרא חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאל"ף פי' בוא"ו שבתוך האל"ף כי א צורתה קוץ למעלה וקוץ למטה ו' באמצע: ושבילין סתימין נ"ב ל"ב נתיבות חכמה: ונהרין עמיקין. נ"ב נש"ב: ועשר אמירן. פי' עשר אותיות דשם מ"ה שבאים מאבא לזעיר והם רוח דזעיר כמו שכתוב בשם הרב בכמה דוכתי: הכי גרסינן שארי לאתפשטא אל"ף בבי"ת:

דף עג.

לקשרא קשרא דמהימנותא דא בדא פי' לקשר זו"ן יחד הנקרא אמת ואמונה: ומאן דאתגזר. פי' שכתב בויקרא דף י"ד מאן דאתגזר אחיד ביום ולילה שהם זו"ן וז"ש הכא: בההוא קשרא דמהימנותא שהם זו"ן: בגין דכולא אתקשר דא בדא פי' ישראל בהקב"ה: ויזכור להם בריתו והא אתידע. פי' יסוד הנק' ברית: קב"ה מלכא דעלמא כולא דיליה הוא. פי' בינה שכוללת זו"ן הנק' חוק משפט. וז"ש דהוא מלכא קדישא שהיא בינה: באתר דתרין חולקין אחידן דא בדא. פי' שע"י הבינה זו"ן אחוזים זה בזה ומזדווגים. וז"ש ועל דא כתיב צדק ומשפט מכון כסאך שזו"ן הם כסא לבינה:

דף עד.

סלקא רחין טבין פי' מעלה מ"ן מכח מעשה התחתונים: ואנפהא נהירין. פי' ע"י המוחין שקבלה מבעלה: ואנפהא חשוכן. נ"ב שק תלוי על הפתח השיב אחור ימינו שבחטא אדה"ר ובחרבן קדמו הגבורות תחלה קודם החסדים:

דף עד:

ה' אחרא מנעת לון מכולא פי' שבירה עולה לאריך הנק' א' כמ"ש לקמן בסוד או"י ונפרדת מה' אחרונה וזהו מלת אה"ה וז"ש בסמוך אתר אחסנת וכו'. שהיא בינה שמשקה לזעיר ונגלות בפסק ולבשו שמים שהוא זעיר קדרות: ורישא דהאי יסוד יו"ד הוא נ"ב היינו הטיפה שבראש היסוד הוי"ה דיודי"ן: נטיל ו' עילאה להאי רישא דיסוד. פי' שהת"ת מושך הטיפה שהיא הוי"ה דע"ב שבראש היסוד אצלו. ואינו מורידה ליסוד כדי ליתנה למ': ו"י לעילא. פי' ו"י זה הוא לעילא. ומ"ש דכולא דעילאין ותתאין. פי' ו"י זה הוא לכל העליונים ותחתונים. אי הכי או"י או הו"י או ו"ה מהו גרסינן:

דף עה.

וההוא עילאה טמירא פי' אריך שהוא נק' א': ה"ג דהא א' סליק לגביה ו' יו"ד: רברבי ממנן. פי' ע' שרים שיונקים מק"ך צירופי אלהי"ם שהם גי' צ"ל וזהו צללי ערב: תנא סליק ו'. נ"ב פנימיות זעיר: לעילא כ"ב לאימא: לעילא נ"ב לאריך: כדין ו"ה. איתנגד חד לקבל חד. פי' זו"ן הנקראים ו"ה נעשו מנגדים זה לזה. דהיינו שחזרו אחור באחור מפני חסרון המוחין דאימא: הכא כולא באתגליא ידיעה. פי' פשט התורה ידוע מ"ש ערות אשת אביך לא תגלה. ומ"ש סתים במה דאוקימנא היינו כפי הסוד פירוש אשת אביך כמה דאוקימנא דהיינו כדמפרש שהמלכות בגלות נקרא אשת אביך:

דף עה:

דהאי דבר פי' מ' נק' דבר ופי' ערות דבר ערוה שפוגמת בשכינה הנק' דבר. ומ"ש דאי הכי ושב מאחריך ודאי. פי' שבפ' שלח לך דף קס"ו ע"א אמר אם יהיה האדם צדיק השכינה לקמיה ואיהו אבתרה כשר איהו ועל דא כתיב וה' הולך לפניהם יומם: ובתר דחטאו ישראל מה כתיב וילך מאחריהם. ובזה יובן מ"ש דאי הכי וכו' שר"ל אם יראה בך ערוה ח"ו אזי ושב מאחריך דהיינו השכינה שהיתה לפניו תשוב ותהיה מאחריך: תנא על ג' מילין מתעכבי ישראל בגלותא. על דעבדין קלנא בשכינתא וכו' בח"י דף ר"ג הביא פי' החסיד בר"ח. דעבדין קלנא בשכינתא הם המדברים שיחת חולין בבה"כ וראיה מ"ש בזוהר בפ' תרומה מאן דמשתעי בבי כנישתא אנהיג קלנא בתיקונא עילאה וכו'. ומ"ש דאהדרו אנפייהו משכינתא הוא הפוסק ד"ת על דברים בטלים כי בעוסקו בתורה אז פניו נגד השכינה כמ"ש שפכי כמים לבך נוכח פני ה' וכיוצא בזה הפוסק באמצע תפלתו או בזמירות ומחזיר פניו להסתכל בצורכי עצמו כי נוגע בכבוד השכינה ועל דמסאבי וכו' ע"ש:

דף עו.

אי לא יתובון פי' שאביהם לא שב. א"ל אלעזר וקרינא עליה אלעזר אחרא. פי' תחלה היה שמו אלעזר ואח"כ קראתיו אלעזר אחרא. לפי שנעשה אחר ע"י תשובה שעשה וע"י התורה שלמד ולגי' עלי הוא קרא עצמו אלעזר אחרא: א"ל בת שבע אם שלמה איתקרי. פי' שפרה אדומה היא במ'. ולעיל קאמר חדא תורתא סומקא אית לי ולכך א"ל אליהו בת שבע איתקרי שהיא המ' והיא תהיה עמך אם תזכה בתשובה כמו שכתב אם תזכה לכפרה. וזה החכם לא ידע שהיה אליהו ולא הבין מ"ש לו:

דף עו:

בג"כ כתוב בה כולא בשבע פי' בפרה אדומה שהיא המ' כתוב בפ' כל עניינה בשבע לרמוז שמקבלת מז' קצוות דזעיר דהיינו ז' פרות וכו' שנזכרו בפ' פרה ז' פעמים פרה. וכן כל מה שהזכיר הזוהר:

קב"ה אקדים לי שלם פירוש שאמר לו אי תזכה לכפרה שרמז לו שיחזור בתשובה. ר' יוסי אמר משעתא דאיתגזר וכו'. פי' פליג על ר' חייא שאמר שלא פירש אדה"ר מאשתו עד שמת הבל. ור"י ס"ל משעה שנגזרה עליו מיתה פירוש דהיינו מיום שנולד:

פלגותא אית בהו מבני נשא דלתתא וכו' פי' לפי ששדין ורוחין הם מקין וקין היה בו טיפת ס"מ שבא על חוה. וטיפת אדם וחוה ולכך יש בהם ג' דברים כבני אדם ושלשה כמלאכי השרת כמשז"ל:

וכן כד אתילידו מאדם פירוש מה שהוליד אדם עם תרין רוחין נוקבין הנז"ל היו בהם ג"כ פלגו מעילאי ופלגו מתתאי לפי שיש בהם טיפת אדם וטיפת רוחין נוקבין:

בתר דאתילידו מאדם וכו' פירוש אחר שנולדו השידים והרוחין מאדם ע"י ב' רוחות נוקבין דלעיל עוד אוליד מאינון רוחין שנולדו ממנו בנתן דדמיין וכו' וצ"ל שבנות האדם הנז' מתגשמו ולכך טען כולא אבתרייהו. ונעמה אחות תובל קין להפך היתה גשמית ונעשית רוח ולכך היא מתחממת מבני אדם בחלום. ה"ג ולאשתאבא בהדייהו וכן מ"ש לקמן אישתאבת בשי"ן גרסינן:

ואזדמנן תמן תלת רוחין קדישין נ"ב הם ס"נוי סנ"סנוי סמנ"גלף ה"ג ותמן מתאלפי קמיה ונ"ב לומדים ממנו:

אמאי שלטא לקטלא להו פי' אלו הי' מסטרא דמסאבא לא היו המלאכים נטלין ההוא רוחא מניה אלא ודאי שקידשו עצמם א"כ אמאי שלטא לקטלא להו הו"ל למלאכי השרת לשמור הילד שלא ימות כמ"ש לעיל וז"ש הזוהר הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו אמאי שלטא וכו' ותירץ אלא האי וכו' וכפי זה ג' חילוקים יש מי שמקדש עצמו בשעת

תשמיש אין הוולד מתייראי משום דבר רע. ומי שמחשב בדבר של טומאה גם הרוח של הוולד תופסת אותו הס"א. ומי שלא חשיב לא קדושה ולא טומאה. ס"א שולטת להורגו אבל מזדמנים התלת רוחין הנז' ונטלין ההוא רוחא מינה. ה"ג ואיתער משינתיה ואחיד באנתתיה אלף ות' וה' נ"ב ה' פעמים מנצ"פך עם ה' כוללים ועיין בדף ע"ג ע"א:

לאתיישבא בעלמא כגוונא דלעילא פי' כמו שלמעלה מ' יצאה עם זעיר כן למטה זוגתו איתילידת עמיה ונושא אותה. ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא וכו'. ז"ל הרב בס"הכ בדרוש ר"ה ואמנם ענין הנסירה הוא כי הלא כשנדבקו הדינים יחד הנה כדי להחזירם פנים בפנים היה צריך להמשיך כל הדינים בנקבה כדי שתוכל להפרד מן הזכר. וכל אותם הדינים שבאחוריו כולם ננסרו וניתנו לה והוא נשאר בסוד החסד והיא בסוד דינים וכו'. ונחזור אל הענין כי הלא כדי לדחות אותם הדינים שבאחורי הזכר ליתנם אל הנקבה:

זה נעשה בכח החסד עליון של הבינה וז"ס ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא ובזוהר בפ' אחרי מות דף ע"ו ע"ב. פי' כי ע"י החסד איתפרשו גזעין שה"ס האחורים שלהם ואז לקחה לאש'. ופי' הדבר כי הלא ידענו כי אע"פי שהאדם ישן עכ"ז נשמתו מושכת לו חיים וחסד מלמעלה אל אותו הכח קיסטא דחיותא הנשאר בגופו והנה אעפ"י שעתה הזעיר נרדם בשינה עכ"ז נשמתו מושכת אליו מסוד החסד של הבינה ונתפשט בכולו ואז הדינים שבאחוריו היו נדחים מאיליה' ונדבקים באחורי הנקבה וז"ש באידרא ובאתרהא שקיע רחמי וחסד. והענין כי הלא כאשר היה נמשך בו החסד היה נדחה הדין ונשאר החסד שקוע במקום הדין וז"ש ובאתרהא שקיע רחמי וחסד עכ"ל הרב בס"הכ. וז"ל הרב בליקוטים. כדרך שעולים החסדים בזעיר מן היסוד שבו עד כתר שבו להגדילו. כן הגבורות עולות בנוקבא מתתא לעילא עד הכתר שבה להגדילה עכ"ל. ובזה נבין לשון זה מ"ש ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא ר"ל מי גרם לזעיר שיזדווג במ' שהיא אחותו. הוא ע"י החסד דאימא שעל ידו היתה הנסירה. ומ"ש ובתר דשארי חסד וכו'. פי' שלקמן בדף זה ע"ב אמר אתא חסד ופריש לון. דהיינו שע"י חסד דאימא היתה הנסירה. ומ"ש שם ונפקו גזעין מתחות לעילא. פי' הם הגבורות שהיו באחורי זו"ן שלקחתם המ' לבדה ועלו מן היסוד שבה עד הכתר שבה להגדילה כמ"ש בשם הרב. וז"ש ונפקו גזעין מתחות לעילא. ומ"ש ואתפשטו ענפין. פי' הם הקצוות דמ' שנתקנו וז"ש ואסגיאו ואיתעבידת ה' תתאה. ובזה נבין ג"כ מ"ש בדף זה ובתר דשארי חסד. פי' אחר שהחסד גרם הנסירה אזי גזעין נפקין מתחות לעילא שהם הגבורות שלקחה המ' ועלו בה מן היסוד שבה עד כתר שבה להגדילה. ומ"ש ואיתפרשן ענפין. פי' הם הקצוות שבה שנתפשטו ומ"ש

וקריב אתרחק. פי' אחותו שהיתה מותרת לו נאסרה עליו ממתן תורה ואילך ומ"ש כדין ענפא אסגי וכו' פי' מ' נגדלה ע"י הגבורות ונזדווגה עם זעיר פנים בפנים. ומ"ש האי בקדמיתא פירוש תחלה היתה אחותו מותרת לו. אבל ממתן תורה ונכרתו וכו' כי הבא על אחותו בכרת:

דף עז:

אלא במזלא תלייא חבורא דלהון פי' שא"וא מזדווגים ע"י מזלא דאריך שאבא מקבל ממזל הח' ואימא ממזל הי"ג כנודע: יהיה ה' אחד ושמו אחד. פי' שיתייחדו זו"ן ויזדווגו ה' הוא זעיר ושמו הוא מ': בכמה עטרין נל"עד הם המקיפים דקנונות ובכללם הפנימיים: בכמה זיהרן הם מוחין דגדלות ומ"ש בעטרין קדישין עילאין הם מקיפים דגדלות: מה כתיב והיה ה' למלך: ה' אחד ושמו אחד. נ"ב ס"ת דוד. דא ישראל לתתא. פי' שהם את לזעיר הנק' אביך ומצוה לכל אחד מישראל שלא יגרום על ידי עונו גלות ישראל: ואחות אמך וכו'. פירוש ירושלים היא אחות המלכות הנקרא אמך: ה"ג שנאמר למען אחי ורעי אדברה נא וכו' אר"י אי אחי למה רעי וכו':

דף עח.

מאן הוא בית דאיתבני בחכמה הוי אימא דא נהר וכו' פי' בינה הנק' בית נבנית ע"י אבא הנקרא חכמה. ומ"ש או מולדת חוץ כד נפקת מן ו'. ר"ל שהזעיר נק' חוץ כמ"ש הזוהר חכמות בחוץ תרונה ושיעור הכתוב ערות אחותך שהיא מ' בת אביך שהוא אבא לפי שאבא יסד ברתא. או בת אמך היא בת הבינה שבניינה הוא ע"י אימא כנודע מולדת בית היינו שהכתוב מפרש בת אמך שאמרנו היינו מולדת בית. שאימא הנק' בית ילדתה או מולדת חוץ שפעמים נתקנת ע"י זעיר הנק' חוץ. וזה כפי' ר' אבא. אבל לת"ק מש"ה מולדת בית או מולדת חוץ חזר הכתוב לפרש מ"ש ברישא בת אביך או בת אמך ואמר דהיינו מולדת בית שיצאה מאבא הנק' בית. או מאימא הנק' חוץ לפי שהיא נגלית יותר מאבא: בגין דאזדווג בה מלכא משית סטרין וכו' ושיעור הכתוב ירושלים הבנויה שהיא ירושלים של מטה כעיר שהיא מ' שנתחברו בה ו"ק דזעיר יחדיו ע"י היסוד שכולם משפיעים ביסוד והיסוד משפיע בה:

אלין תריסר תחומין פי' י"ב צירופי הוי"ה או י"ב גבולי אלכסון שבזעיר ששרשם מא"וא: משפר סהדותא וכו'. פי' מעדות היפה שהעיד זעיר דהיינו כמ"ש באידרא ואסהיד בא"וא גווני דאנפוי ור"ל כל הרואה פני זעיר מאירים ידע שיש לזעיר מוחין מא"וא. ושיעור הכתוב ששם עלו שבטים שהם י"ב הנזכרים והם שבטי יה וי"ה הנז' הם עדות לישראל שהזעיר מעיד עדות יפה שיש לו מוחין מא"וא הנק' י"ה:

וכל כך למה להודות לשם ה' פי' שנמשכים מא"וא לזעיר ומזעיר למ' הנק' שם ה'. בג"כ כי שמה ישבו וכו' פי' כי שמה במ' ישבו כסאות וכו' שדוד וזרעו ירשו המ' מכח שנדבקו במדת המ': דא בגין אינון דידעין אורחין דאורייתא. פי' בעלי הסוד מפרשים ערות כלתך היא המ' הנק' כלה אבל המק העם ההוא דאתגלייא כלתך ממש:

תנא איתגליף שמא קדישא וכו' לא ידענו ענין צירוף אלו האותיות על נכון: כולהו מתגלפי ביו"ד פי' כולם נחקקים ע"י אבא הנק' יו"ד: ה"א כלול ביו"ד נ"ב בינה כלולה בחכמה: כדין מתעטרין לאבהן נ"ב חב"ד דזעיר: איתפתחת ה' בנחלוי נ"ב נש"ב: ואעטר לרישא דו'. פי' הם כלי המוחין דזעיר שהם חג"ת שנעשו חב"ד כנודע:

דתמן שריין אבהן פי' שהמוחין שרויים שם והם נק' אבהן כנודע: ו' כליל שית אתוון. פי' זעיר כולל ו"ק: בתריסר אתוון נ"ב היינו י"ב אתוון הפשוטות שבת"ת: מניה נפקו עשר אמירן נ"ב היינו אמ"ש בג"ד כפר"ת י"ס דזעיר: וכולהו שבילין דאורחא עילאה וכו'. פי' ל"ב נתיבות שבאבא ומלת ארחא הוא יסוד דאבא ששם הם ל"ב נתיבות. ואי גרסי' דאורייתא עילאה א"ש: כדין ה' אחרא נ"ב נוקבא: גליפא מסטרא מתיחא. נ"ב יסוד זעיר: איתגליפו כולהו במ"ב אתוון. נ"ב כי כשתצרף עשרה שמות המנוקדות עם ט' נקודות וכ"ב אתוון והכולל יהיה מ"ב: וכולהו סלקין ברישא דמלכא. נ"ב כי שם מ"ב ברישא דמלכא ר"ל הוי"ה פשוט בכתר ומלא בחכמה ומלא דמלא בבינה הם מ"ב אותיות בכח"ב דזעיר וג' שמות ע"ב אותיות בחג"ת ושם ע"ב תיבות במלכות: שבע שבתין שלמין נראה הם ז' חלוקות שנחלק שם ע"ב כמ"ש בפרשת בהעלותך דף קנ"א ע"א:

מתפרשן בע' אתוון פירוש הם ע' אתוון דפ' ויס"ע ויב"א וי"ט שיש בהם ג' ע"ב אותיות. ושנים אינם מן החשבון כי עיקר השם הם ע': ע' ותרין איסתלקו נ"ב כי הי"ב שבראש מאירות בגוף שהוא ו"ק ונעשה ו' פעמים י"ב הם ע"ב איסתלקו באת ו'. פי' שמאירים לזעיר שהוא ו' דהוי"ה. רשימין בפ' ויהי בשלח בקרא. נ"ב היינו ויסע ויבא ויט: וז' רשימין וכו'. ז' איסתלקו מניה. נ"ב כי הם ז' חלוקות שנחלק שם ע"ב כנזכר בפרשת בהעלותך דף קנ"א ע"א:

דף עח:

כולהו מתפרשן בהני עשר אמירן פי' כ"ב אותיות התורה הם מתחלקים בי"ס כל ספי' יש בה אותיות ידועות לה:

איתכסיא באתוון אחרנין פי' הוי"ה מלובש באד"ני דהוה גליף בתריסר אתוון. פי' שם בן י"ב ועיין בפ' בשלח דף נ"ח ע"א:

ותמן בת בנה ובת בתה פי' בת בנה היא מ' דזעיר בת בתה היא מ' דנוקבא כמ"ש בפ' בראשית:

בת שבע דידיה הוה פי' ראויה היתה בת שבע לדוד כמר"זל:

ודידיה נטיל פי' שכל היוצא למלחמת בית דוד היה כותב גט כריתות לאשתו כמ"ש בסבא דמשפטי' ובזוהר בפ' בראשית דף ח'. ומ"ש דאוריה יהיב גט זמן לאתתיה שם פירשנו דעובדא דבת שבע הוה אחר שעבר הזמן שקבע שאם לא בא בזמן הנז' הוי גט. שאז כשהגיע הזמן ולא בא הוה ליה גט כריתות. ובזה לא קשו מאמרי הזוהר אהדדי דקרי ליה גט זמן. וקרי ליה גט כריתות דאמר אפטר בגט לאנתתיה. גם קושיות התוספות על רש"י ז"ל יתורצו שכיון שעבר הזמן הוא גט כריתות ממש ובהיתרה הוה כלא. גם במ"ש לאוריה רד לביתך וכו' לא חטא. להיות כשמצאה בתולה והגידה לו שאוריה מעולם לא נגע בה כי מן השמים לא נתנוהו לנגוע אליה. וידע ודאי הגם שירד לביתו לא יגע בה בחושבו שהוא סריס או לאיזו סיבה אלא סבר לחפות על עצמו משום חלול ה'. כי העולם יאמרו שמבעלה אוריה נתעברה. ודייק קרא רק בדבר אוריה שהרגו בחרב בני עמון. אבל בדבר בת שבע אין לו עון אשר חטא כי שלו היתה ולא של אוריה. ומ"ש דהא מת בעלה. פי' דאלו לא מת אוריה אע"פי שעבר הזמן והוה ליה גט כריתות. מסתמא כשחוזרים מהמלחמה חוזרים ומקדשים נשותיהם. והשתא דמת לא נשאר חשש:

דף עט.

ביעא דקושטא וכו' נ"ב ביעא דקושטא היא הי"וד שהיא כביצה שאין לה פה אלא סתומה מכל צדדיה. כך עולם האצילות שהיא היו"ד והיה סתום באויר הסתום הקדמון הנק' כתר עליון כמ"ש הזוהר בטש ביהמאן דלא בטש ונתפשטה נקודה ונשאר אור ומכח הגבורות נתבקעה הנקודה לד' אותיות תרין סלקין הם י"ה וחד מאיך היא ה' אחרונה וחד נביע הוא ו' המשפיע תמיד דרך היסוד:

עבדת קמיה דר"ש וכו' נ"ב ר"ל שדימה עולם המחשבה לעוף לפי שרש"בי היה דבוק עם השכינה פה אל פה אדבר בו:א"ל עד לא יתבקע ביעא. נ"ב ר"ל קודם שיתגלה הסוד שבאידרא יסתלק עכ"ל. ואי גרסינן וחד רביע נמי א"ש שיסוד מזדווג עמה:

הכא כתיב סוד ה' ליריאיו פירוש הוא הסוד שמפרש לקמן כמ"ש דתנינן בשעתא דחויא תקיפא וכו' והוא סוד גדול. קכ"ה זיני מסאבותא. פי' ק"ך צירופי אלהים וה' אותיות השרש. והם גי' מסכה: וכ"ז רברבין. פי' נגד כ"ז אותיות התורה: מתאחדן בנוקבי. פי' אשה שבעוה"ז. ההוא שערא דרבי עיין בפ' פנחס דף רמ"ח ע"ב שאמר ומזעיר מריט בשערא בגין דבעי לאסרקא רישא וכו' משמע משם דהיינו השער שניטל בשעה שסורקת

שערה. ולישנא דהכא לאו דוקא: אלף וד' מאה וה' זינין. פי' ה' פעמים מנצפ"ך עם ה' כוללים הם אלף ת"ה:

דף עט:

עלי ודאי פי' הביאו כפרה לדחות הקליפה שעלי שלא תינק מהמ' ודריש עלי סמוך לי והביא ראיה מפ' שרפים עומדים ממעל לו ומפסוק הנועדים על ה': אלא כולא בחד דרגא סליקו וכו'. פי' מדי חדש היא המ' ומדי שבת הוא זעיר: ליום השבת ממש שבחא דקא משבח קב"ה. פי' זעיר שהוא יום השבת. משבח לפרצופים העליונים: וע"ד על עולת התמיד דייקא. פי' עולת תמיד במ' ועולת שבת בזעיר שהוא ע"ג המ': בגין דבנין במזלא קדישא וכו'. פי' במזלא דאריך וזהו על ה' כיה' הוא זעיר ואריך הוא עליו: וכן השלך על ה' יהבך הוא אריך ג"כ שהוא ע"ג זעיר:

על זאת ודאי פי' זאת היא מ' וזעיר הוא על המ' ולו יתפלל כל חסיד והביא פ' זה אגב פ' על ה' אע"ג דהתם באריך והכא בזעיר. אבל לעת מצא כמה דכתיב דרשו ה' וכו' דהיינו בעשרת ימי תשובה שהתשובה היא באימא. ונה"י דאימא בזעיר. ולכן אמר הכתוב על זאת שהוא זעיר יתפלל כל חסיד לעת מצא דהיינו בעשרת ימי תשובה שאזי מתגלית אימא ונה"י דאימא בזעיר:

ד"א לעת מצא בשעתא דנהרין וכו' פי' הארות אימא היוצאים מיסוד דידה בתוך זעיר ומאירים לחג"ת וז"ש ומסתפקי אבהן שהם חג"ת:

רק לשטף דא עמיקא וכו' פי' לבינה עצמה אין מי שישיגנה והיא נק' שטף מים רבים ולכך אליו לא יגיעו רק לזעיר שבתוכו הארות אימא ולכך אמר הכתוב ברישא על זאת דהיינו לזעיר שהוא ע"ג המ' ונה"י דאימא בתוכו:

ה"ג זכאין אינון צדיקייא דכמה גניזין וכו': **בנועם ה'** פי' הארה שבאה מאריך לאימא הנק' נועם ואימא נותנת לזעיר הנק' ה' וזהו נועם ה': אלא יעשה ודאי וכו'. פי' בני חיי ומזוני הם במזלא דאריך. ויעשה שהוא נסתר הוא באריך ולכך הביא ג' פסוקים. יוסף על ימיך וכו' היינו חיי. השלך על ה' וכו' היינו מזוני. ותתפלל על ה' היינו בני וכולם במזלא דאריך תליין וכן כתב בזוהר בפ' ואתחנן דף רס"ז וז"ל יעשה למחכה לו תעשה מבע"ל וכו': נועם ה' ההוא דאתיא מעתיקא קדישא דההוא נועם מעתיקא עילאה נפקא. וכתב הרח"ו שם הבינה נק' נועם בקבלתה מן הכתר והנועם העליון וסיים שם הזוהר יעשה מאן הוא עתיקא סתימאה דכולא דהא ביה תליא עכ"ל. הרי בהדיא שיעשה למחכה לו הוא אריך לכך לא אמר תעשה דמשמע לבינה אומרים הנק' אלהים אלא יעשה הוא אריך:

דף פ.

אורייתא ביה אסהידת נ"ב קורא התראה בלשון עדות. וכמו העד העיד בנו האיש: מהו ואמרה אלא לאכללא ולאתוספא אורייתא דלעילא. נ"ב וצכן כתב הו' שגם הו' תורה שבכחב דכורא אומר כן עכ"ל. ר"ל שאלו כתיב חסר לב אמרה לו. הוה אמינא המ' לבדה היא שאמרה לו חסר לב לכך הוסיף ו':

מארי זנותא נ"ב ו' דברים נאמרו בסוס ואחד מהם זנאי. דאי הכי כתיב הכא אין הבין וכו' ושיעור הכתוב אל תהיו כסוס כפרד דאם תהיו כמותם מתגרים בכם מלאכי חבלה שהם כלבים עזי נפש והם אין הבין: מאי טעמא משום דלא ידעו הבין שאינם מקדשי' עצמם בשעת תשמיש וכדבסמוך:

דף פ:

קדושים תהיו דייקא פי' אלו אמר היו הוה משמע לשון צווי. אבל תהיו משמע שמבשר אותם שודאי תהיו קדושים א"נ קדושים משמע שמצוה לגדולים ואינו מזהיר על שעת תשמיש. אבל תהיו משמע משעת תשמיש דהיינו משעה שמתהוים בעולם:

לגלאה עמיקתא מגו מסתירתא פי' היינו סוד הבירורים שנבררים מתוך הקליפות שנק' חשך וז"ש בסמוך דמגו טב נפיק ביש ומגו רחמי נפיק דינא. דהיינו אחר הבירור נפרדת הקדושה לבדה והקליפה לבדה א"נ י"ל עמיקתא מגו מסתירתא היינו או"א שנק' ממעמקים כמ"ש הרב. מגו מסתרתא היינו אריך: ונהורא וכו' הם הבירורים:

ה"ג כדין מתערין גדפין למפרש לון ולאשתאבא בדינא קשיא פי' שאותם המלאכים שואבים הדין הקשה מאמ' כדי לעשותו בעולם:

כדין כתיב הוי ארץ וכו' נ"ב הוי בזמן שהארץ העליונה מצולצלת מהכנפים מאותם מארי גדפין דתבעין דינא נכן אמר צלצל בסוד ק"ך צירופי אל"הים שמתגברים שעולים צ"ל צ"ל: א"ל יראת ה' כתיב ולא תורה. דאי כתיב תורה הו"א שהתורה מטהרת האדם אבל כיון דכתיב יראת ה' מהיכן למדנו שהתורה מטהרת האדם. ומשני דהא אורייתא מסטרא דגבורה דהיינו שהתורה שהיא מ' בניינה מהגבורות נמצא שיראת ה' הוא התורה שהיא המ':

א"ל ומהתם נפקא וכו' פי' וכי מהתם למדנו משום דאירייתא מסט' דגבורה נפקא. שיראת ה' היא התורה. מהכא נפקא דכתיב ראשית חכמה יראת ה' דהיינו ראשית חכמה שהוא אבא היא יראת ה' שהיא הפתח הראשון כדי לעלות לחכמה אלמא שהמ' שהיא תורה שבע"פ נק' יראת ה'. וכתיב יראת ה' טהורה אלמא שהתורה מטהרת: קדושה איתקרי דכתיב כי קדוש אני ה'. פי' אני שהיא המ'. והוי"ה שהוא זעיר נק' קדוש בשניהם

וממילא כל העוסק בתורה מתקדש. שז"ון הם תורה שבכתב ותורה שבעל פה וזה שכתב ודא אורייתא דהיא שמא קדישא עילאה שהם ז"ון שנקראים הוי"ה אדנ"י:

דף פא.

וגוי קדוש וכתיב אלה הדברים פי' שמי שעוסק בתורה מתקדש: קדושה דאורייתא. פי' שבכתב ושבע"פ שהם ז"ון:

וקדושה דחכמתא עילאה פי' אבא: לאו אורייתא בלא חכמתא. פי' זו"ן אי איפשר להם להתקיים אלא מכח אבא הנקרא חכמה. ולאו חכמתא בלא אורייתא. פי' שאבא גם הוא אי אפשר לגלות אורותיו אלא ע"י ז"ון נמצא שזה צריך לזה וזה לזה:

והאי איהו דכתיב והתקדשתם וכו' נ"ב ר"ל אחר שחטא לדרוס בגנת חבירו חטא יותר ששבר ענפי אילן שעבר על לא תשחית כי עבירה גוררת עבירה הפך והתקדשתם והייתם קדושים עכ"ל. ולפ"ז מ"ש בלקינטא דקונטא היא גנה זרועה והג"הה זו רשם עליה מהר"חו ז"ל לפי שיש בספר זה הגהות מר' צמח והר"מל ור' ישראל אשכנזי לכן רושם על כל אחת שם אומרה: ובדרך אמת פי' פירוש אחר ע"ש:

קב"ה אשתכח בג"ע פי' בחצות דחול הוא זווג יעקב ולאה: בכ"י לשבחא וכו'. פי' לשבח עם רחל שהיא משבחת בחצות דחול ואינה מזדווגת:

לאפקא רעותא דקב"ה וכ"י פי' שבחצות דשבת הוא זווג ישראל ורחל שהוא זווג המעולה: בנים אתם לה' אלהיכם. פי' שאתם בנים דז"ון שהם ישראל ורחל וע"ד תפלין דרישא נ"ב דכר ותפלין דדרועא נ"ב נוקבא: כגוונ' דלעיל' נ"ב ז"ון: ולאשתכח חד שלים נ"ב זכר ונקבה: אלא כד איהו שלים נ"ב ת"ת ומ' ביחד:

בשלימו דכולא פי' שיש בו מוחין דא"וא: בשלימו דאבהן. פי' שחג"ת נכללים בו. בשלימו דכנסת ישראל. פי' שנכללת בו ולכך נק' אחד שא"ח הוא זעיר וד"לית היא המ': אנח תפלין ואתחפי וכו'. נ"ב אין ראיה מכאן דהנחת תפלין קודמת דלא דק הכא. כי לעולם ציצית קודם כנודע מדרוש הציצית: ליתי אחד וכו' פירוש הקדוש ברוך הוא שהוא' אחד יבוא ויתחבר עם האדם שנקרא אחד כדמפרש:

דף פא:

מקיש דחילו דאו"א לשבתותי אלא אמר רבי יוסי וכו' פי' שאביו ואמו רומזים לז"ון וכן שבתותי רומזים לזו"ן: מ"ט כמה דאוקמוה אימא דאית רשו בידהא גרסי'. וכן הוא בזוהר מדוייק: קודש היא לכם נ"ב לשון נוקבא: זכור את יום וכו'. נ"ב לשון דכורא: כתיב הכא איש אמו ואביו וכו' פי' שהם ז"ון וכן שבתותי הם ז"ון כמ"ש לעיל: מהו מקדשי כמשמעו נ"ב דהיינו מקדש אד"ני דהיינו נוקבא עכ"ל. ולפ"ז שבתותי הוא כפשטיה.

ונל"עד שבתותי הם ז"ון כמ"ש לעיל. ומ"ש מקדשי כמשמעו היינו פפשטיה כמר"זל שצריך ליירא מן המקדש שלא יכנס במנעלו וכו':

דף פב.

אלין אינון דמקדשי גרמייהו וכו' ולפ"ז מצווה לבנים שיראו מאביהם ואימם שקדשו עצמם בשעת תשמיש. וז"ש כתיב הכא איש אמו ואביו וכתיב התם את שבתותי וכו'. לומר שבכל פסוק מצווה על אביו ואמו ליירא מהם ועל שבתותי דאינון זווגא חד בגופא פי' שאביו ואמו קידשו גופם בליל שבת בשעת תשמיש לכך מצוה ליירא מהם. וז"ון שהם שבתותי נתנו לו נפש בליל שבת וז"ש ואת שבתותי וכו': אינון מזמנים לנפשא גרסינן. ול"ג מזדמני:

דבר אחר ואת שבתותי וכו' ולפ"ז הכתוב מצווה לאביו ואמו שיסרסו עצמם עד ליל שבת: איש אמו ואביו דא גופא וכו'. ז"ל הרב בליקוטים כיבוד אב ואם וכבוד שבת אחד הוא כי כיבוד אב ואם בגופא. וזה בנפשא שהם ז"ון. וזהו איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי שהם ת"ת ומ' שני שבתית עכ"ל. וז"ש איש אמו ואביו תיראו דא גופא. פי' ליירא מאביו ואמו התחתונים הנק' גופא. ומ"ש ואת שבתותי דא נפשא. פי' הם זו"ן שנקרא כפשא:

דף פד.

רישיה גולגולתא דדהבא כתב הרב כי ברישא דנוקבא אין בדעת שלה רק ה' גבורות הפך הזעיר שדעתו שלימה בחו"ג וז"ש רישיה גולגלתא דדהבא:

אתרקימת בשבעה וכו' נודע שה' גבורות הם וכללותם ביסוד. וכללות כללותם במ' עם ז' זינין דדהבא שהגבורה נקרא זהב: וחביבותא דקודשא בריך הוא. פירוש זעיר:

לקבליה פירוש למלכות: ומסגיאות רחימותא דיליה גביה. פי' מדוב האהבה שאוהב הזעיר למ'. אמ"ל לק"בה פי' מ' אומרת לזעיר כיון שיודעת שאוהב אותה דיהדר עינוי לקבליה והיינו פנה אלי דקרא שהמ' אומרת לזעיר פנה אלי:

הסבי עיניך מנגדי פי' שהזעיר אומר למלכות הסבי עיניך מנגדי שמרוב חיצי האהבה שזורקת בו המ' אינו יכול לסבול ואומר לה הסבי עיניך מנגדי. ומביא ראייה על רוב האהבה שבין ז"ון עד שהוצרך לומר לה שאינו יכול לסבול חיצי האהבה ולכך הסבי עיניך וכו'. ואומר ריח בני פי' אגב שפירש פ' פנה אלי שאינו כפשטיה אלא על דוד אחרא שהיא מ'. מפרש נמי משר"זל שג"ע נכנסה עם יעקב שאינו כפשטה אלא על המלכות הנק' ג"ע. וכן מ"ש אני ה' אלהי אברהם אביך מפרש משר"זל שנתקפלה לו הארץ אינה כפשטה אלא על המ' מדבר:

דף פד:

ובג"כ אל תפנו אל האלילים הכא אתא לאזהרא להו לישראל כקדמיתא לקבל וכו' פי' פ' זה דאל תפנו בא להזהיר לישראל על ע"ז והוא כנגד מה שכתב להם בעשרת הדברות לא יהיה לך ולא תעשה לך פסל שהזהירם על ע"ז והכא נמי הזהירם על ע"ז:

ותמן אתבחינו אבהתנא וכו' פי' משני סיבות אמר הכתוב ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. חדא שאע"פי שהיו באותה עבודה קשה לא שינו דתם ח"ו וניכר שה' אלהיהם. ומ"ש בסמוך ובגין דכולהו חמו כמה נסין וגו' אמר ואנכי וכו' הוא סיבה אחרת ג"כ לפי שהכירו אלהותו ית' באתגלייא לכך אמר ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים: דלא תימרון אלהא אחרא הוא דמליל עמנא וכו' פי' שלא תאמרו אותו שדיבר עמכם בים סוף אינו ח"ו אותו שנגלה עליהם במצרים אלא אנא הוא וכו' וזה כמו פי' ג'. ושיעור הכתוב ואנכי ה' אלהיך שראיתם במצרים ולא אחר ח"ו וזהו ואלהים זולתי לא תדע:

דלא תתכניש בגינוי ושיעור הכתוב לא תבא עליו השמש. לא תבא בשבילו השמש דילך דהיינו שימות בלא זמנו:

דף פה.

ואליו הוא נושא את נפשו דייקא פירוש אע"פ שהשכיר הוא עשיר כיון שהשכיר עצמו למלאכה זו הרי הוא בבל תלין וכו': אלא הא איקמוה פי' כמשז"ל בגמ' לא תלין וכו' בשכיר יום הכתוב מדבר שנתן לבעל הבית י"ב שעות אחרות כדי להמציא מעות ולכך אינו עובר עד שילין פעולת שכיר עד בקר. ופ' ולא תבא איירי בשכיר לילה ולכך אינו עובר עד שתבא עליו השמש. והא דאתמר לא תלין. פירוש כאלו אמר הכתוב לא תלין נפשך שאינה עולה בלילה בשביל פעולת שכיר. וכן פ' ולא תבא עליו השמש ר"ל לא תבא שמש שלך בשביל פעולת שכיר. נמצא שפסוקים אלו כולם לדרשא לכך לא קשו אהדדי: מאן דאזיל באורח מישור באורייתא. פי' שמה שלמד מן רבותיו הוא אמת. ומ"ש ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות היינו עיונו זך ונקי מסיק שמעתתא אליבא דהליכתא לכך יש לו חלק בבינה הנק' עלמא דאתי:

בנהרא דעלמא דאתי פי' ביסוד דאימא: ואתקבל ביה ואשתאיב בגוויה. פיי שעולה בסוד מ"ן ליסוד דאימא: ואתענג סחרניה דההוא נהרא אילנא עילאה. פי' שגורם ע"י תורתו שהזעיר שהוא אילנא עילאה קבל מוחין מאימא. ואדם שבעו"הז שגרם זה גם הוא יקח חלקו מהמוחין הנז' וז"ש ואתעטר ביה בההוא בר נש:

ומאן דלעי וכו' פי' שלמד מרבו דבר שאינו אמת לכך כולא דחיין להההיא מלה וז"ש מאן גרים ליה האי ההוא דסאטי ליה מאורח מישור דהיינו רבו ועיין בפרשת בראשית דף ד' מה שכתבתי לתרץ לשון זה דהכא עם לישנא דהתם:

דף פה:

אלא חד רחמי וחד דינא פי' זעיר הנק' משפט הוא רחמי ומ' הנק' צדק היא דינא: מ"ט בגין דצדק לא דאין לדא ושביק לדא וכו'. לא תשא פני דל וכו' ושיעור הכתוב לא תעשו עול ע"י שאתם דנים במשפט לבדו שהוא רחמים לפי שכיון שהוא רחמים ישא פני דל ויהדר פני גדול. אלא יהיה הדין בצדק שהוא דין ואז לא דאין לדא ושביק לדא. ושמא תאמר אם יהיה הדין בצדק לבדו יחרב העולם לכ"א תשפוט דהיינו לחבר צדק ומשפט שהם ז"ון ועל ידם יהיה המשפט:

דף פו.

ועבדי אשר בחרתי דא יעקב פי' שיעקב כתיב ביה אשר בך אתפאר והוא עבדי אשר בחרתי אבל לאית דאמרי פסקינן לקרא ועבדי הוא דה"עה. אשר בחרתי דא דוד עילאה שהיא מ': דתנינן קרא קב"ה ליעקב אל וכו'. נ"ב ור"ל פרצוף יעקב אומר לפני לא יש פרצוף אחר שהוא אל. ודוד שהוא פרצוף רחל אומר ואחרי לא יש עוד פרצוף אחר וזהו ואחרי לא יהיה עכ"ל ומורינו זצו"קל פי' שהאומר הוא הזעיר וה"ק אע"פי שאתה רואה שיש פ' יעקב לפני ופ' רחל לאחרי לפי האמת כיון דאנא הוא אינון ממש וכולנו אחדות אחד הוי כאלו לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה עכ"ל. ומ"ש לקמן ואחרי לא יהיה דהא דוד הכי איקרי ולאו אית בתריה אחרא הוא מסייע לפירוש הרח"ו ז"ל שאמר דוד הוא רחל ואומרת ואחרי לא יהיה שלא יש עוד פרצוף אחר. לכך אמר הזוהר ולאו אית בתריה אחרא. אבל לפי' מורינו ז"ל שפי' שהזעיר הוא שאמר לפני וכו' מאי קאמר דהא דוד הכי איקרי ולאו אית בתריה אחרא:

וכל מה דעבדין בכל חד וחד פי' כל הפעולות שבני אדם עושים בכל עשב ועשב הוא בכח המלאך שהוא ממונה עליו מלמעלה. ומ"ש וכל מה דכל חד וחד עביד שכל מה שעושה העשב בעצמו דהיינו הגדלתו וענפיו שמתפשטים לכאן ולכאן היא גם כן בכח המלאן הממונה עליו: גזירין מדינא. פירוש מכח המ' שהיא דינא עושים פעולתם כמ"ש בסמוך:

דף פו:

כלאים מניעותא פי' כמו דבר אחר ונ"ב מלשון לא תכלא רחמיך ממני:

כלאים ערביביא זה פי' ג' במלת כלאים:

על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחדא יובן בהקדים מ"ש הרב ז"ל בליקוטים וז"ל הנה הפשתן היא עץ כמ"ש ותטמנם בפשתי העץ וה"ס ההוא רוחא דשביק ת"ת במ' כשעשאה כלי שהוא שם ב"ן שהוא ביסוד דידה ולכן נקרא עץ. והנה קין שהקריב פשתן מה שחטא הוא כי הלא שם ב"ן זה הוא לעולם שם להעלות מ"ן כדי לקבל אור עליון מ"ד ושניהם ישארו בה וקין לא העלה מ"ן רק רצה לעקור שם ב"ן משם ולהחזירו למקומו לזעיר עצמו בסוד הפשתים שמכחיש כח הקרקע בז' שנים והוא שם ב"ן שהוא כח הקרקע שהיא מ'. וכל מציאות ז"ס תתאין שבה מכחיש כחן. והם ז' שנים הנז' בש"ס. וז"ס ויבא קין מפרי האדמה. פי' פרי אחד שהוא יונק כל כח האדמה ועקרו משם והעלהו מנחה לה' שהוא זעיר והחזירו לשורשו ונשארה המ' חסרה משם ב"ן אמנם הבל בא לתקן חטא קין והביא צמר. והענין כי הלא דעת זה שהוריש א"וא לזעיר כנודע הוא מחמת דעת עליון דמזלא דאריך המזווג א"וא ומשם ניתוסף כח לזעיר ואז מזדווג עם המ' ויהיב בה ההוא רוחא נמצא כי עתה צריך לחזור כח דעת עליון שמשפיע בזעיר וגם הוא יחזור להשים בה ההוא רוחא דעקר קין ולכך הביא מבכורות צאנו וכו'. והנה סוד הדעת הוא נקרא יסוד וה"ס הכבשים כי כבש הוא שכ"ב. והנה דע כי דיקנא תתאה דאריך ממנה נעשה דיקנא עילאה דזעיר וז"ש מן המצר וכו' שהיא דיקנא דזעיר שיצא מסוד אותו צמר כבשי' שהוא ביסוד דאריך ולכן אותיות מ"צר צ"מר. נמצא כי בהקריב הבל הקרבן הזה נתעורר דעת עליון וניתוסף כח בוסוד דזעיר והחזיר שם ב"ן למ' עכ"ל. ובזה נבין מ"ש ודרש על צמר ופשתים וכו' שהפשתים מורה על עקירת שם ב"ן מהמלכות ואז מתגברים הקליפות ח"ו. והצמר מורה על חזרת שם ב"ן למ' והקליפות אז אין להם שום שליטה. ולכך כיון שמנגדים זה לזה אסרה תורה כלאים. אבל בציצית וכן בבגדי כהונה שהכהן משמש בהם במקדש הותר הכלאים. לפי שאז גם הקליפה יש לה יניקה לפי שהיא צורך גבוה. ולכ"א הזוהר וציצית הא אוקמוה דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח ולא עביד מדי. וכן אמר בדף פ"ז ע"א וכד עייל למקדשא אתר דשלימות' אשתכח וכו' אע"ג דאתחברו לית לן בה כמה דאמרן בציצית וכו' וז"ש הזוהר לא יעלה עליך ס"א לשלטאה בך. ש"מ שהקליפות מתגברים כשלובש האדם כלאים מטעם שאמרנו ע"פי הקדמת הרב:

דף פז.

קרבנא דקין הוה פשתן ז"ל הרב בליקוטים הנה אמרו רז"ל החוכר שדה מחבירו פחות מז' שנים לא יזרענה פשתן. לז' שנים יזרענה שנה ראשונה כי הפשתן לוקח כח הקרקע עד שבעה שנים ומכחישו וז"ס ויבא קין מפרי האדמה וכו' פרי א' שהוא יונק כל כח

האדמה ומזה הוציאו רז"ל לומר שפשתן היה עכ"ל. ולכך מחק הרב תיבות אלו שאמר מכאן ידיע דהא פשתן מס"ת וכו'. דאינו כן אלא כמ"ש הרב דמנחה כתיב ולא קרבן ועוד דגם בהבל כתיב מנחתו וכו' אלא כמ"ש בשם הרב: ה"ג לאו דא כדא וכו':

דהא אילנא לא עביד פירין אלא בארעא פי' אילן שנוטעים בארץ אינו עושה פירות אלא בכח הקרקע שבו נטוע. ומ"ש וארעא לא עבדא פירין וכו' היינו ע"ד הסוד שארעא היא מ' ונ"ב נוקבא אינה יכולה לעשות פרי אם לא יש מ"ד דזעיר. וחילא אחרא היינו זעיר: כמה דנוקבא אשה שבעוה"ז:

בתר תלת עידואן פי' ולכך שלישי לבטן הואטוב כמ"ש בש"ס עגלא תילתא:

בתר דנפיק וכו' חזר לדבריו דאילן אין בישולו נשלם רק עד ג' שנים: תושבחן לשבחא ליה לקב"ה וכו'. פירוש קודש הילולים הוא לשון שבח: ומ"ש עד הכא. פירוש זה הפשט מכאן ואילך רזא דמלה:

דף פז:

מאן שנה דא קב"ה פי' שנה סתם הוא זעיר כמ"ש בפרשת בהעלותך דף קנ"ב ע"א וז"ל חדש דא סיהרא שנה דא שמשא עכ"ל והכא דכתיב שנה הרביעית היינו המ' וז"ש ותנינן שנה הרביעית דא כ"י. ונ"ב שנה גי' ספירה. ושיעור הכתוב ובשנה הרביעית שהיא מ' ספירה הרביעית היא קידש והילולא להוי"ה שהיא זעיר דהיינו שמזדווגת עם זעיר ולכן בשנה הרביעית לנטיעת האילן שהוא רומז למ' שהיא שנה הרביעית אזי ג"כ כל פריו מעלים אותו לירושלים לאוכלו שם והיינו נטע רבעי ומשם ואילך כיון שהפרי נתברך מזו"ן מותר לאוכלו:

בגין דאיהו קאים וכו' רומז לזעיר ומ"ש ורמז לכהנא וכו' פי' חסד דכתיב והדרת פני זקן דאיהו בעלמא פי' שת"ח שנקרא זקן צריך לעמוד מפניו שגם הוא רומז לזעיר. מכאן רמז לתורה שבכתב וכו' נ"ב והדרת פני זקן. והדר סוד היסוד ועטרה והם תורה שבכתב ותורה שבע"פ עכ"ל. נמצא שר"ש שאמר רמז לתורה שבכתב מפיק לה ממלת והדרת. ומורינו ז"ל כתב נלע"ד שר"ש דריש לה כמ"ש בס' הליקוטים מפני שיבה תקום אריך. והדרת פני זקן זעיר. ויראת מאלהיך מ'. וז"ש רשב"י מכאן רומז לתורה שבכתב ותורה שבע"פ דדריש לה מוהדרת ומויראת מאלהיך שהם זו"ן.

דף פח.

א"ר יוסי מ"ט דא לקבל דא פי' למה הוזהרו עכשו הכהנים על טומאת מת מה שלא נצטוו עד עכשו ומתרץ אחר שכבר הוזהרו ישראל מטומאתם חזר עוד להוסיף קדושה לכהנים שלא יטמאו עצמם במת הפוגם הנפש דומיא דאוב שפוגם הנפש:

בגין דאהרן אורחוי וכו' נ"ב ר"ל אע"פי שהוא משבט לוי עכ"ז עלה למדה עליונה יותר מהלוי מגבורה לחסד:
לאסגאה שלמא בעלמא נ"ב וחסד בפום אמה שרייא ושלם יסוד כנודע ולכן זכה לכהונה:
וגניז ליה וכו' עיין בפ' בראשית ואחד מן הפירושים שכתבנו שם הוא שה' חסדים דאימא נגנזים ביסוד דידיה ודידה וזהו לצדיקייא. ע"ש באורך. מרישא דעלמא לסייפי דעלמא. פי' מבינה עד המ':
דפקדוניה אתיב למלכא וכו' נ"ב שלול ממעשים רעים:
קסטר בקטרין בקומטא נ"ב בקשר היסודות:
והרמ"ז כתב ריש פרשה זו בדף פ"ח א"ר יוסי מ"ט ירצה מה טעם למצווה זו דווקא לכהנים ומתרץ דא לקביל דא וכו' ופשוטו שיש שייכות לב' מצות אלו זו עם זו. כי אוב וידעוני טומאתם בטומאת מת. האוב נודע. גם ידעוני הוא נק' אדנ"י השדה בכלאים ותנן מטמא באהל כאדם. ונל"עד כי אוב וידעוני הם זכר ונקבה. דקליפת אוב נוק'. ולכן נמצא בנקבות כמש"ה בקשו לי אשה בעלת אוב. או"ב גי' ט' ידו"ע גי' צ' כי הנקבה היא עשירית הזכר בקומת שורשה. גם צורת הידו"ע היא צורת אדם כמ"ש הר"ב בספ"ח דכלאים וגם מצות הכהנים שהיא בטומאת מת שייכא לקודמת. ולבא לענין הסוד אמר משמע דכיון דאזהר וכו' ואקדים מ"ש האר"י ז"ל שב' מיני אורות והמשכות השפע יש בקדושה להשפיע בעם הקדוש. א' דרך צנור. וב' דרך בקיעה. אמנם שניהם יחדיו הם מבחינת אור הדעת. והנה של הבקיעות הוא מבין הפרקים ומבקיעי הצפרנים. ומצינו בילקוט שהמלאך שדבר ליהושע היה צועק מתחת צפרני רגליו. וידוע ענין יוסף בותשב באיתן קשתו. ומצינו בפרשיות הקודמות שתחלה הוזהרו על המאכלות אסורות בפ' שמיני. ואח"כ על לשון הרע שעליה בא הצרעת. והרי שתיהן בסוד ברית הלשון והפה וה"ס הקנה והושט המושרשים בגרון והם נמשכים מכח החו"ב הנז' בדרוש שרי פרעה המשקה והאופה וה"ס קנה חכמה קנה בינה ומצינו בכללות קדושת הפה שנזכרה שהוא בין המשכת האור לחוץ. בין לפנים כנודע מכוונת האכילה ובכוונת יו"הך. ואח"כ באה מצות העריות ברית המעור. ובזה נמשכה ג"כ בפ' קדושים ומתחלת בקדושים ומסיימת והייתם לי קדושים. וסמיך ליה ענין אוב להורות שגם בזה יש קדושה אבל לא בשנים הקודמים שהם סוד צינורות ממש:
אבל דשל אוב וידעוני הוא פוגם באורות הבוקעים ולכן האוב מדבר מבין הפרקים. וידוע עצם מדבר מאיליו. לכן באה אזהרה על שניהם אל תפנו אל האובות ואל הידעונים:

דף פח:

יהיב חלישותא בשייפוי דרתיכא פי' שגוף האדם ואיבריו רומזים למרכבה העליונה וכשמעלי' המת נכנסים בו הקליפות: וב"מ כאלו יהיב חלישותא בשייפוי דרתיכא א"נ בשייפוי דרתיכא כי האדם עצמו הוא מרכבה לז"ון:

ומעכב עבידתא וכו' זה טעם שני. זמנא חד ותרין זמנין נ"ב אמור ואמרת: והוא כגוונא דלעילא קאים לתתא. פירוש שהכהן רומז לזעיר ולכך לנפש לא יטמא וכו':

דא משח רבות וכו' נ"ב שפע חכמה אבא:

מאתר דנהרא עמיקא נ"ב הנמשך מיסוד דאימא: מרישא דכל רישין נ"ב משערות אדם העליון אריך: רישא דאדם קדמאה נ"ב זעיר נק' ב"ן:

דא דיקנא יקירא פי' דיקנא דזעיר: דא כהן גדול דלעילא נ"ב שהם ח' תיקונים בתראין נק' כהן גדול עכ"ל. ור"ל שהם מתחילים מורב חסד שהוא תיקון הששי. או מכי חפץ חסד הוא. זהו מ"ש בהגהות הר"חו ז"ל אבל הר"ר צמח בפירושו לאידרא רבא כתב מרישא דכל רישין וכו' הוא יסוד דעתיק שמתלבש במצחא דאריך ונודע שעתיק נק' רישא דכל רישין: רישא דאדם קדמאה. פי' רישא דאריך הנק' אדם קדמאה: דא דיקנא יקירא. פי' דיקנא דאריך. דא כ"ג דלעילא. פי' דיקנא דזעיר הנק' כהן גדול ושיעור הכתוב כשמן הטוב שהוא הארת יסוד דעתיק על הראש דאריך. יורד על הזקן דיקנא דאריך. זקן אהרן דיקנא דזעיר. עכ"ל שם באידרא:

דף פט.

ונחית לתתאי נ"ב למלכות ולעולימתהא: לאו רישיה סיפה רישיה לשון רבים וסיפיה לשון יחיד:

אלא על ההוא כהן עילאה וכו' פי' הא דאמר בסיפא לנפש לא יטמא לשון יחיד מדבר על כ"ג שבא להזהיר עליו בכלל אחיו הכהנים ולכך פריך ר' יהודכו והכתיב והכהן הגדול מאחיו. ר"ל שכ"ג בהדיא כתיב אזהרה בפ"ע. אלא ודאי הכי הוא כמה דאתמר ור"ל שעיקר התירוץ למה נקט בסיפא לשון יחיד הוא כמ"של שהכהן הוא רומז לזעיר ולכך אמר לכהנים אם אתם תטמאו למת גורמים פגם לזעיר ולכך נקט לשון יחיד לנפש לא יטמא: ומורינו ז"ל. פי' אלא על ההוא כהן וכו' היינו זעיר ור"ל שלא יגרום פגם בזעיר ח"ו לכך נקט לשון יחיד. ומ"ש אר"י. פי' רבי יהודה בא לסייעו שלא נפרש לנפש לא יטמא קאי על כ"ג של מטה דא"כ הרי בהדיא כתיב והכהן הגדול. אלא ודאי כמה דאתמר דהיינו כמ"ש שעל הזעיר מדבר עכ"ל:

מה כתיב לעילא כי אם לשארו פי' מה שארו דהתם היא אשתו: ה"נ ולאחותו דהכא היא אשתו שהיא המ' כדמסיק ודריש לה מג"ש דקרוב וקרובה:

פתח ואמר אני מדבר בצדקה פי' אמ"ל ישעיה ע"ה אני מדבר על זעיר הנק' צדקה והוא יעשה כל הנז': ההוא דכתיב ביה אוהב צדקה ומשפט פי' לפי שהזעיר נקרא צדקה ומשפט לכך אוהב מי שיעשה צדקה ומשפט:

ואיהו צדקה ממש נ"ב קרא כאן צדקה לת"ת: לא יקרחה בה"א נ"ב הנה נודע כי הכהן סוד החסד והבינה אימא עילאה היא המעטרת כהן זה תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא. והבינה נק' הוא כנודע גם כהן האמיתי הוא הזעיר והיא אוהבת בנה בסוד כונן שמים בתבונה לכן כתב בה"א לרמוז על אימא הנק' ה':

דאיהו משח רבות נ"ב בינה. לכל ז' יומין נ"ב ז"ון. דכתיב כי ז' ימים פירוש בינה הנק' ז' ימים שיצאו ממנה ז"ון:

דף פט:

ע' שנין בחלמא פי' ע' שנה של גלות בבל היה זעיר בסוד הדורמיטא כמ"ש הרב וז"ס בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים, כהנא אתעטר בשבע וכו' נ"ב בסוד יומם יצוה ה' חסדו יומא דאזיל עם כולהו יומי. נמצא דאתעטר בשבע עכ"ל. ופשט הלשון נראה אתעטר בשבע היא בינה שבה עסיק בתחלה וז"ש בסמוך אי פגים רישיה ההוא שבע דאיהו כללא וכו'. ובג"כ כהנא בעי וכו' פי' שר' יוסי ס"ל דאפי' כהן הדיוט אי פגים רישיה פוגם בה' ראשונה ולכך לא יקרחה בה' שהיא ה' ראשונה. לכך בא ר' אבא לחלוק עליו ולומר כאן בה' עילאה כאן בה' תתאה: כהנא אחרא בה' תתאה נ"ב בסוד מיכ"אל כהנא דמ"טט:

כמד"א לך ה' הגדולה פי' לך ה' שהיא בינה. הגדולה והגבורה וכו' הכי נמי לך ה' הצדקה ר"ל לך ה' שהיא בינה חפצך הוא הצדקה דהיינו שהזעיר מקבל המוחין ויגדל אבל אנו בעונותינו ולנו בושת הפנים. ונ"ב בושת הפנים מלכות בלי זווג והארץ חנפה תחת יושבה:

אלא כולא כגוונא דלעילא נ"ב סוד זעיר שאין בו גלות כשמשפעת בו הבינה שאז נקרא גדול והוא ברחמים:

דף צ.

הה"ד שאל אביך ויגדך וכו' נ"ב מעשה דינה כי נבלה עשה בישראל עכ"ל וכתב מורינו ז"ל ונל"עד שעל המ' ידבר שהיא נק' בתולת ישראל שהוא זעיר הנק' ישראל וסוד זה יודעים אותו הזקנים והחכמים ולכ"א הה"ד שאל אביך וכו' עכ"ל הכי נמי בבתוליה וכו'.

פי' מלבד הפשט עוד דרשינן ליה בבתוליה ולא תיפוק וכו'. ה"ג טרף נתן ליריאו אלין אינון זכאין דחלין דק"בה:
בשעתא דכנסת ישראל אתערת נ"ב שרחל נותנת זמירות אז לקונה ועי"כ היא זוכה לעלות ביום כי אז מתעלים ט' נקודות שבבריאה כנז' בדרוש הכולל:
דכתיב ממרחק תביא לחמה נ"ב היא חכמה דכתיב מרחוק ה' נראה לי: דכתיב יזכור לעולם בריתו מאן דאסתכל באורייתא וכו' נ"ב והכי פירושו יזכור לעולם ר"ל ישפיע לעולם שהיא מ' בריתו. מי שגורם שישפיע ברית הנז' לעולם שהיא מ' זה זוכה לטרף הנז': ומ"ש ולא עוד אלא שהוא במעשיו זוכה להיות במדרגת היסוד. כי כשם שהיסוד משפיע בה כך הוא ע"י מ"ט גורם שפע להשפיע בה שהוא עושה פעולת צדיק העליון ולכן תרוויהו ירשו ארץ. לא יגורך רע נ"ב כי הנה נודע כי טיפת הזרע ה"ס כ"ז אותיות התורה כמ"ש בכוונת תיקון חצות וא"כ המוציא שז"ל פוגם בכ"ז אותיות התורה וכל אות כלולה מעשר י"פ כ"ז גי' ר"ע ולכן לא יגורך רע:
ה"ג דלא אפגים זרעיה דמאן דאפיק זרעיה: ה"ג ולא ישתכח ביה פגימו ובג"ד אני ה' מקדשו וכו':

דף צ:
ברנש אחרא אשתמש וכו' פי' שלא יתן לו מים ליטול ידיו אלא מי שהוא טהור כמ"ש והזה הטהור על הטמא:
הה"ד ושב ה' אלהיך את נ"ב והשיב לא נאמר אלא ושב שהוא ג"כ ישוב אתנו מהגלות:
זילגא דבקסטירא בעינא שכיח פי' שהיו עיניו של ר' אלעזר זולגות דמעת מצד חולי עינים:
אמר חמוי נשאל להאי פי' מה רפואתך. אמ"ל ר"א פגים הוא ואין דבריו כלום אמר נשאל בהדיה. פי' אמר חמוי נשאלנו על דבר אחר ונדע אם הוא מהימנא אם לא: אמ"ל טופקא מאן הוא בעלמא נ"ב. פי' תקיף: אמר עתירא נ"ב עשיר עכ"ל. ור"ל שאלוהו מי הוא התקיף שבעולם אמר להם העשיר ה"ג אבל דישליף בהדיה אנא מכלהו. ונ"ב ר"ל שיודע שישאר בהדיה. דלאו מהימנא גביה. פי' כיון שאמר מי שישאר בהדיה הממון אני אוהב אותו יותר מכולם ש"מ שאין לו בטחון ולאו מהימנא:
דתמן אתצרר צרורא דחיי נ"ב נק' צרור החיים תמיד צרור עם המלכות הנק' תעודה צדיק וצדק כחדא אזלי כי זעיר ב"ן ט"ס והיא משלימתו לעשרה. וז"ש למהוי כולא חד יסוד ומ' ומתחת המ' דאצילות שם סוד עולם הנפרדים כנודע:

והיה לד' ראשים נ"ב ארגמ"ן אורחין בעלמין כולהו פי' בבי"ע בלימודי נ"ב נצח הוד.
בקיומא לגופא לשית סטרין נ"ב תלת פרקין לכל אחד הרי שוקיו עמודי שש:
ומלכי צדק מלך שלם נ"ב כי היא משלמ' הבנין לעשרה:
ויהי בשלם סוכו פי' המ' שנק' סכו שהוא גי' אלהי"ם היא משלמת לזעיר:
האי אתר שלים יתיר מכולא ולא פסל ה' אלא בעל מום אבל מאיך גרמיה אדרבא משובח:
למשרי עליה גאותא דכולא גאותא עילאה כפל לשון גאותא דכולא הם ז"ון וא"וא שמקבלים מת"י נימין גי' גא"ות כמ"ש הרב. גאותא עילאה הוא אריך ששם הוא שורש ת"י נימין:

דף צא.

ה"ג אי בעיתו לשלוחי למלכא ואי גרסי' דשלומי פירושו לעשות שלום בין העם ובין המלך:
דאינון תיקונא דגופא וכו' ושיעור הכתוב ויתיצבו שלימין מכל מום כמו הלבוש שהיא תיקון הגוף והוא שלם:
דבר אחר וכו' ולפ"ז פי' הפ' יתיצבו ויקומו בתחייה כמו הלבוש שבו נקברו:
צדק כתרא וכו' נ"ב מ':
כאינון טורין עילאין פי' הם נה"י דאימא: טורי דאפרסמונא דכייא נ"ב בינה:
ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו וכו' פי' והייני צדקתך כהררי אל שכיון שהמ' עולה ומהקשרת בנ"הי דאימא א"כ היא כמותם מה הם דינים כך היא דין. אבל משפט שהוא זעיר כשמשפיע לעולם אזי הארתו יורדת עד העו"הז הנק' תהום רבה:
ושוי לגרמיה כבהמה נ"ב שאינו משיב למי שעולבו:
דין אחד וכו' פי' הוא כמו דבר אחר: דרגא עילאה דאיקרי קודש נ"ב בינה שמינית למלכות:

דף צא.

אתרגיזת ארעא קדישא פי' מלכות: כורסייא כורסייא פי' מלכות:
משקר בתרי קיימי פי' קיימא דאורייתא וקיימא דצדיק. והזוהר תני והדר מפרש: בקיימא דאורייתא נ"ב ת"ת:
ר' אבא אמר וכו' פי' שלת"ק לא הזכיר נצח והוד רק ת"ת ויסוד ומ' ולכך ר' אבא אמר משקר בתלת דוכתי:

משקר בתורה וכו' נ"ב בתורה ת"ת בנביאים נ"ה בכתובים יסוד ומ': ה"ג שכיכת ארעא: רוחא דלעילא נ"ב שאינו קונה אפי' נפש דעשייה עד דאתגזר ואז קונה הנפש. כיון דאתגזר איתער עליה רוחא וכו'. פי' נפש דעשייה כמ"ש:

איתערותא יתיר נ"ב רוח דיצירה אתערותא יתיר נ"ב סוד נשמה דבריאה כדין ההוא בר נש שלים מכולא. פי' שמשיג עד אצילות:

בתר דאתגזר אתער עליה רוחא עילאה פי' נפש דעשייה כמ"ש הרח"ו ז"ל לעיל. וכנסת ישראל וכו' ואתערת עליה וכו'. פירוש שמ' מקננת בעשייה ויש לו הארה ממנה ג"כ:

דף צב.

יוד תלת אתוון שלימותא דכולא פי' ו"ד דיו"ד הם זו"ן. ועוד ו"ד דיו"ד רומזים לי"ס דבינה שכלולים באבא בסוד הבן בחכמה וזהו שלימותא דכולא שהיא שלימות הכל לפי שנכללים בה אימא וזו"ן:

ראשיתא דכולא פי' כמ"ש בתיקונים אין ראשית אלא חכמה. וכתב הרב ז"ל שכתר אינו מהמנין וחכמה הוא ראשית והוא יו"ד דהויה:

יו"ד עילאה דכולא פי' עתה בא לפרש תלת אתוון הרמוזים ביו"ד ואמר יו"ד עילאה דכולא שהוא אבא ו' אמצעיתא וכו' הוא זעיר:

ד' גנתא פי' מ'. את דא סתימא דכל סטרין. פי' שהיא נעלמת וסתומה מכל הפרצופין שתחתיה:

כדנפיק וכו' פי' בסוד המילוי שיש בה תלת אתוון כנז"ל. תב לבתר יו"ד בלחודוי. פי' כשהיא בלי מילוי:

ה"א שלימותא דכולא פי' כמ"ש לקמן: א' היא יו"ד. פירוש א' שבמילואה של ה"א היא יו"ד כזה צורתה א יו"ד למעלה דל"ת למטה ו' באמצע:

ה"ג דאינון ברישא סתימין ביו"ד והא אוקמוה: שלימו דשמא קדישא פי' שהתלת אתוון שהם יו"ד יש בהם כללות שם הויה. י' הרי היא בהדיא. ו"ד דיו"ד רומזים לה' דהוי"ה שהיא בינה וגם רומזים לזו"ן שנקראים ו"ד והם ו"ה דהוי"ה וז"ש הוא שלימו דשמא קדישא:

אתחזי ביה שלימו דכל שמא גרסי':

ויו"ד ה"א אתמר פי' כמש"ל שבתלת אתוון דיו"ד רומז כל שם הוי"ה:

ואע"ג דלאו איהו באל"ף פי' שהיא בלי מילוי אל"ף ג"כ היא שלימו דכל שמא קדישא: הא אתמר בדיוקנא נ"ב כזה # י- יד"ו עכ"ל. ור"ל שיד"ו הם שלימו דהוי"ה כמ"ש ביו"ד

א' הואי. שלימותא דכולא פי' א של מילוי ה"א בציורה יו"ד כמ"ש הזוהר לעיל וביו"ד נרמזים כל שם הויה:

ו' בין בסטרא דא וכו' פי' ו' דהוי"ה בין שתהיה מלאה כזה וא"ו בין שהיא פשוטה היא שלימו דכולא כי אם היא מלאה באלפי"ן או ביודי"ן הרי יש התלת אתוון שהם יו"ד והם שלימו דהוי"ה כמ"ש לעיל. ואם היא ו' פשוטה ג"כ היא שלימו דהוי"ה כמ"ש הרב באוצ"ח ו' שיש לה ראש יש בה י"ס שהם חב"ד חג"ת נה"י נמצא שיש בה כללות שם הוי"ה שהם י"ס: וא"ו ה"א שלימו יתיר פי' שהם זו"ן: ה"א אוקמו' דכול' חד. פי' שכל אות ואות משם הוי"ה יש בה שלימו דכולא נמצא שכולם אחד:

אתגליפו אתוון ו"ה פי' הם ו"ה של הויה שהם זו"ן שהזעיר הוא ו"ק והמ' היא שביעית וז"ש הא ז' יומין אתכלילו בחד: י"ה ז' ימים כדמפרש יו"ד הוא אחד וה"א היא בינה וזו"ן כשהיו בתוכה בסוד העיבור שהם ג' עם היו"ד הם ד':

וברא חד תרין אבהן ביה כלילן פי' שהזעיר יש בו תרין עטרין עם הארבעה הם ששה וז"ש היא שתא. ומ"ש ברתא נוקבא חד פי' אחר שיצאה מאימא ונגדלת חושבים אותה פעם אחרת שתחלה כשהיתה בסוד העיבור חשבנו אותה עם הבינה ועתה כשיצאה ונגדלה חושבים אותה פעם אחרת אשתמע דה' עילאה כללא דשיתא. פי' כמש"ל דהיינו בינה וז"ון הם ג' ותרין עטרין שבזעיר הם ה' וברתא בתר דנפקת מאימא הם שיתא:

י"ה הא ז' ימים פירוש כשתחבר יו"ד שהוא אחד עם ה' שיש בה ששה כמ"ש הם ז':

תחת אמו אתעטרו ז' ימים פי' תחת הבינה נתעטרו זו"ן שהם ז' ימים כמ"ש לעיל: דכתיב לך ה' הגדולה וכו'. פי' לך ה' שהיא בינה הגדולה וכו' שהם ו"ק ומ':

וע"ד ז' ימים לתתא וכו' פי' ז' היכלות שתחת אמו שהיא המ':

ליקרא דאימא עילאה פי' ז' אלו שתחת המ' לרמוז כשם שתחת המי שהיא נגלית יש ז' היכלות כן אימא שהיא נעלמת יש לה ז' שהם זו"ן:

תחת אמו לתתא וכו' פי' כמ"ש שתחת המ' יש ז' היכלות ומביא ראיה מפ' עד עקרה ילדה שבעה שהמ' שהיא עקרת הבית ילדה ז':

אלין ז' יומין דחג הסכות פי' שהם כנגד ז' היכלות שתחת המ'. והרמב"ן ז"ל כתב על פ' שלח תשלח את האם כי אם לבינה תקרא ואת הבנים שגדלה ומאי נינהו ז' ימי סוכה ודיני ז' ימי השבוע וכו' ע"ש באורך:

והיה זרעך כעפר הארץ פי' שישראל אחוזים במ' שנק' עפר:

ככוכבי השמים פי' שעולים ליסוד שבו חסדים הנק' כוכבי השמים כמ"ש הרב:

ולבתר סלקין על כולא פי' לת"ת וז"ש הה"ד ואתם הדבקים בה' שהוא ת"ת: אית מאן דשרי דאיכא דס"ל דניכוס להאי בביתא חד וכו'. ור' יוסי ס"ל שהאמת אינו כן וז"ש ולאו הכי:

דף צב:

ושארי בההוא יומא ואתעטר וכו' פי' שאותו היום נתעטר בחסד בשביל האדם:

ר"ש פתח וירא יעקב וכו' טעם פתיחה זו להביא ראיה למ"ש בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא ולכך אמר יעקב לבניו למה תתראו וכו' דהיינו לאחזאה שבעא. דהא אתחזי פגימו לעילא וג"כ הביא ראיה מפ' וישא אהרן את ידיו ומפ' והעברת שופר וכי' ולכך צונו הקב"ה ולא תשחטו ביום אחד שלא לעשות מעשה אכזרי:

דאיהו פשיט ולא כפוף פי' שיוה"ך של יובל צריך שיהיה השופר פשוט ולא כפוף וע"ד שופר ולא קרן. נ"ב שופר בינה קרן מ':

דף צג.

יהי אור דכבר הוה עיין בפ' בראשית דף ט"ז ע"ב שפי' שם שתחלה היה אבא גנוז בחסד דעתיק הנקרא אויר ויצאה יו"ד מאויר ואשתאר אור. ואח"כ מהארת חסד דעתיק נעשה חסד דזעיר. ופירוש חסדדא נקרא אור אור דכבר הוה. דהיינו חסד דעתיק הנק' אור אחר שיצאה יו"ד ממנו:

איתימא אור דאיהו יום בלחודוי פי' שמא תאמר שהזעיר שנבנה מהחסדים הנק' אור הוא לבדו ניתקן ולא נתקנה הנוקבא הדר ואמר ולחושך קרא לילה שגם המ' שנבנית מהגבורות נתקנה: ואיתימא כל חד בלחודוי נתקן אבל אינם מזדווגים.

הדר ואמר ויהי ערב וכו' יום אחד לומר שהם זווגא חד:

דף צג:

דקב"ה וכנסת ישראל איקרי אחד נ"ב זעיר נקרא אחד שיש בו ספי' ונוקביה נקרא דל"ת שאין לה רק ד' ספי' תנה"י:

דאינון זמינין כגוונא דלעילא במה יקרון אחד נ"ב שעד עתה אינם נקראים אחד ולעתיד יקראו אחד:

בזווגא דהאי ארץ כגוונא דלעילא נ"ב שישראל דלעילא ת"ת כשהוא בארץ דלעילא מ' נקראים אחד כך הם אינם נקראים אחד אלא בארץ ישראל:

דוד מלכא אמר בגין כנסת ישראל: פי' מה שצריכה המ' לומר לזעיר דוד היה אומרו בשבילה:

דאיהו אחיד ביה נ"ב כי דוד מרכבה למ' דדא בגין מלכא עילאה אמר נ"ב מלכות עכ"ל ולפ"ז קאי על דוד שבע"הז היה אומר בשביל המ' כמש"ל דוד מלכא אמר בגין כנסת ישראל. ונל"עד בגין מלכא עילאה הוא זעיר ור"ל שהמ' מזהרת בני אדם בשביל זעיר הנק' מלכא עילאה כמש"ל בגינך אמר לבי:

אלין עטרי מלכא פי' הם המוחין דזעיר והא דקאמר בקשו פני כיון שהמ' מזהרת לבני אדם על זעיר הו"לל בקשו פניו. י"ל כיון שהמוחין דזעיר מהם כעשו ג"כ מוחין דנוקבא כנודע לכ"א בקשו פני שהם ג"כ פני המ':

דאיהי אחיד בהו פי' הר"ים שר"ל שהזעיר אחוז במוחותיו וז"ש דאיהו אחיד בהו. ומ"ש ואינון ביה. פירוש שהמוחין מתפשטים בכולו שנצח דאימא מתפשט בקו ימיני דזעיר והוד בקו שמאלי יסוד בקו אמצעי וז"ש ואינון ביה עכ"ל הרי"ם:

אינון שמיה כתב הרב שעשרה שמות דשם מ"ה באים מאבא לזעיר ולכך נק' זעיר שם מ"ה וז"ס אינון שמיה שהמוחין שהם שמות מ"ה שבאים מאבא לזעיר הם שמיה שבשבילם נק' שם מ"ה. ומ"ש ואיהו שמיה מלה חדא הוא פי' הוא ושמותיו הכל אחד. א"נ יש לפרש אינון שמיה שהמוחין הם ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והם ד' מילויים שבזעיר ואיהו שמיה וכו'. פי' הוא ושמותיו הכל אחד. והרי"ם פי' אינון שמיה שהמוחין אלו ג"כ נמשכים למלכות שנק' שמיה. ומ"ש ואיהו שמיה. פי' זעיר עם המ' שהיא שמיה כשנמשכים להם המוחין אזי הם מלה חדא דהיינו שמזדווגים ונעשים אחד עכ"ל. אלין זמנייא וחגייא נ"ב ספי' התחתונות עכ"ל: והיינו החילוק שבין דבר אחר לפי' הראשון שלפירוש הראשון בקשו פני הם המוחין. ולפי' זה בקשו פני הם ספירות התחתונות שהם ו"ק שהם זמנייא וחגייא:

אתר דאקרי קודש נ"ב בינה שנק' קדש מזמנת את ו"ק דאצילות בגין לעטרא לון פי' בינה מעטרת לו"ק דאצילות:

מההוא עמיקא דעמיקתא נ"ב סוד יסוד אבא הנתון תוך יסוד אימא הנק' עמיקא דעמיקתא:

זמינין דקדש נ"ב חכמה ומ"ש וכד מהאי זמינין. פי' אחר שאבא הזמין אותם. ג"כ זמינין מנחלא דנגיד ונפיק ונ"ב בינה. ולפ"ז ר' אבא פליג על ת"ק שת"ק סובר שעיקר ההזמנה היא על ידי אימא וממילא יונקים ג"כ מאבא. ור' אבא ס"ל שעיקר ההזמנה היא ע"י אבא וממילא יונקים ג"כ מאימא:

למלכא דזמין וכו' כתב החכם הנז"ל ובנמשל הוא אבא הנק' מלכא: מכל זינין מיכלא דעלמא ובנמשל לפי של"ב שניים הם סוד האכילה הם באבא שיש בו ל"ב נתיבות חכמה.

ומ"ש אפתח להו גרבי דחמרא. פי' אחר שהזמין להם האכילה שהיא מאבא נתן להם יין שהוא מאימא עכ"ל:

כיון דזמינין אינון מקדש דלעילא פי' כיון שהו"ק הם זמינין מאבא:

דף צד.

בכל סטרי קדש לעילא ותתא פי' שאבא הנקר' קודש הזמין לו"ק ואנחנו ג"כ הנקראים קדש מזמינים אותם מה' אינון. נ"ב ר"ל שהעיקר הוא הת"ת נק' הוי"ה וממנו הם מקוראים כי הוא גוף האילן ונמצא כי בו קשורים והוא עולה עמהם אל הקדש שהם א"וא עכ"ל. ולכך אמר ד"א אלה מועדי ה' שלפי' זה מה' אינון שממנו הם מקוראים ואח"כ עולים לאו"א:

מתתא לעילא פי' נ"ה קשורים בת"ת. ומעיל' לתתא פי' ח"ג קשורים בת"ת:

כמה דמלכא ירית לאבא וכו' פי' כמו שהת"ת שהוא גוף האילן יש בו יסוד דא"וא. וז"ש ירית לאבא ואימא ואחיד בההוא קדש שהם א"וא ואתעטר בהו דהיינו בא"וא כך כל הקצוות שאוחזים בת"ת גם הם מתעטרים מאבא וז"ש בג"כ כל אינון דאחידן וכו'. ולבתר מקראי קדש. פי' אחר שהם מקוראים מת"ת שהוא גוף האילן. ג"כ מקוראים מאבא הנק' קדש. דהא בהו אתעטר במלכא. פי' הרי"ם ז"ל ר"ל ע"י שנכנן ת"ת עם קצוותיו. יתעטר במלכא שהוא אבא:

חולקא עילאה אית לישראל נ"ב שנ' קדש ישראל לה' כל שאר יומין וכו'. ובנמשל הם ששת ימי המעשה:

בר ההוא יומא דילי פי' ובנמשל הוא יום השבת ששומרים ישראל. זמינת אושפיזא עילאה ויקירא ובנמשל הוא יום טוב כדבסמוך:

קב"ה אמר נ"ב נראה שהמדבר הוא ת"ת. ואמר על השכינה שהוא בעו"הר כל ששת ימי השבוע כאורח נטה ללון. ועכשו במועד היא אושפיזא:

אמרי ולאו דילך הוא מההוא אתר. נ"ב שחו"ב הזמינו אותם: דאיקרי קדש נ"ב חכמה:

ה"ג וכי לאו ישראל קדש נינהו: אושפיזא דילי פי' מ': דבקים בי נ"ב בת"ת: וחד מסטרא דקדש נ"ב חו"ב:

תלתא אינון זמינין מקדש פי' שבג' רגלים הנז' הו"ק זמינין מהקדש שהוא אבא. וכי שבח וכו' פי' ולמה לא הזכרת רק ג' רגלים. וכי בשבת לאו הזעיר זמין מקדש. א"ל ר' אבא וכי שבת לאו מקדש הוא זמין א"ל לאו בתרי סטרין חד וכו' בח"י דף ס"ה יש אומרים חמדת ימים עונג אותו קראת. ויש אומרים קודש אותו קראת ומתעתעים במטבע שטבעו חכמים כ"ד תיבות עד זכר כמעשה בראשית כי בם המלכות תמלא כד"ה ותעל

כ"ד קישוטיה. ואומרינו חמדת ימים אותו קראת על השבת סוד המלכות ידבר בסוד נחמד העץ עץ הדעת והיא חמדת הימים. א"נ כמ"ש בזוהר בפ' אמור א"נ ר"א כי שבת וכו'. ובז"רד בפ' כי תשא בדבור לא תחמוד ביארו סוד החמדה באבא. וז"ל לא תחמוד לקבל דרגא סתימאה עילאה דכל מחשבין ביה תליין וכו' וכלפי זה יאמר וקדשתו חמדת ימים אותו קראת. והיינו מה שקרוי קדש אוצר כל כלי חמדה כמ"ש בזוה' הנז'. לפיכך לא ישנה ממטבע חכמי' עכ"ל ס' ח"י. ותירץ לאו בתרין סטרין שר"ל שכן הוא האמת שבשבת לאו זמין משני טעמים חד דאיהו ודאי קודש וכו'. ויובן בהקדים מ"ש הרב בס"הכ וז"ל הפרש שבין שבת לי"ט הוא כי בשבת בחזרת מוסף הזעיר עולה באבא ומ' באימא. אך בי"ט נכלל אבא גו אימא וכשעולים ז"ון זעיר מלביש חצי הימני של אימא ואבא נעלם בתוכה. ומ' חצי השמאלי דאימא ואבא נעלם בתוכה. עוד הפרש אחר כי בי"ט אינם באים מעצמם רק נה"י דאימא לבדם ולכן אין הי"ט נק' קודש. רק מקרא קודש כי קודש העליון שהוא אבא אין מתגלה בו בעצמו רק אימא לבד. ואח"כ על ידי תפלותינו ומעשינו אנו קוראים ומזמינים הקודש שהוא אבא שיכניס בתוך בינה. וזהו מקראי קודש ולא קודש גמור וזהו את מועדי ה' ר"ת א"מי. אל בני ישראל ר"ת אב"י שתחלה נכנסים מוחין דאימא ואח"כ דאבא כי המועדים כולם מצד אימא לבד ואין הארת אבא מתגלית בעצמה בהם כמו בשבת אך אח"כ ע"י מעשינר אנו קוראים את הקודש העליון שהוא אבא ומתחבר שם גם הוא. וזהו אשר תקראו אתם חסר ו' כי ע"י מעשינו וקריאתנו תנוי דבר זה ולכן אותם במועד' ר"ת א"ב כי אבא תלוי על ידי מעשינו וקריאתנו הרי הפרש ב' בין שבת לי"ט עכ"ל הרב ז"ל. ובזה נבוא אל הביאור מ"ש. חד דהוא ודאי קודש איקרייה ינו הפרש ראשון שכתב הרב ז"ל שבשבת זעיר מלביש אבא ומ' מלבשת אימא. אבל בי"ט ז"ון אינם מלבישים רק לאימא ואבא נעלם בתוכה. ומ"ש וחד דשבת לאו זמין הוא וכו'. היינו הפרש ב' שכתב הרב כי בי"ט מוחין דאימא באים ממילא. ודאבא באים ע"י מעשינו וקריאתנו בהזמנה אבל בשבת גם דאבא באים ממילא ואינם בהזמנה. ואע"פי שהרב אמר שם ב' הפרשים אחרים שבין שבת לי"ט ולא הזכירם הזוהר אינה קושיא שהם נמשכים מכח הפרש השני והם בכללו:

אי נמי י"ל מ"ש חד דהוא ודאי קודש וכו' היינו כמ"ש שבשבת זעיר עולה לאבא וכו' כפי' הראשון ומ"ש וחד וכו' מלבד שעלה זעיר לאבא. עוד אבא עצמו לא עלה כולו למעלה. רק הניח פנימיותו. וזעיר מלביש לעצמות אבא וז"ש דשבת לאו זמין הוא אלא ירותא ממש שורש עצמות אבא:

כלהו זמינין בקדש פי' הו"ק בי"ט זמינין בקדש שהוא אבא ומ"ש ומתקשרים בשבת וכו'. פי' שביום שבת אינם זמינין רק מתקשרן באבא ומתעטרן ביה:

בהאי יומא שביעאה אתעטר ביה פי' שביום שבת זעיר אתעטר באבא. למלכא דהוה ליה וכו'. פי' הוא אבא:

יהיב ליה שושבינין פירוש הם הקצוות של זעיר:

זמין להו להני שושבינין פי' הרי"ם ז"ל שר"ל פסח הוא נגד החסד. וסכות נגד גבורה כנודע. ובמועדים מזמין אותם קודש שהוא אבא הנקר' מלכא:

ברא לא אתחזי לזמנא וכו' פי' קו האמצעי שהוא גוף האילן וכולם נכללים בו נק' הוא ברא. שבשבת עולה לאבא בלי הזמנה: וז"ש בשעתא דאיהו בעי דהיינו בכל שבת ושבת עכ"ל:

דף צד:

כי ששת ימים נ"ב שהם ששת יומין עילאי' ו"ק דזעיר שכל אחד עשה פעולתו המתייחסת לו. וז"ש וכל יומא ויומא עביד עבידתיה:

אתנהיג עלמא על ידא דשלוחייהו נ"ב שהוא מט"ט ו"ק דיצירה ששת ימי החול עכ"ל ור"ל כמ"ש הרב שבששת ימי החול יום א' חסד דאצילות מתלבש בחסד דבריאה: וחסד דבריאה בחסד דיצירה ומשפיע בארן ישראל. ובח"ל מתלבש חסד דיצירה בחסד דעשייה ומשפיע לח"ל. לפי שא"י יונקת מיצירה וח"ל מעשייה וז"ש על ידי דשלוחייהו ולכן נק' חול:

ומאן דלא איקרון קודש חול איקרון נ"ב ר"ל אפי' שיהיו ו"ק דאצילות עצמן הואיל ונעשה בהם מלאכה חול איקרון. ואי אשתכח נטירו בהו. נ"ב יום טוב בששת ימי המעשה:

כד זמינין מקדש נ"ב ואינם חול והכל נק' קדש:

בגין דהא יומא אתעטר בא"וא נ"ב פי' שלוקחים ז"ון כל שיעור קומתם:

דהא הוא קודש וכו' נ"ב פי' שהוא במקום אבא. ויש לו מוחין מאבא בהיותו במקום עליון:

מלא ברכאן נ"ב מא"וא הנק' ברכות:

באתר דקודש עילאה שארי פי' הם א"וא הנק' קודש. ונ"ב ר"ת ע"נג "עדן "נהר "גן שהוא השפעת חכמה לנהר בינה ומשם לגן ת"ת:

אז תתענג על ה' פי' מא"וא שהם על גבי זעיר הנק' הוי"ה וז"ש דהאי ענג על ה' הוא שהענג הוא מא"וא:

ה"ג והאי יומא דהוא הלולא דמלכא: שבקין ליה או לאו שבקין ליה: כתב מורינו ז"ל דאיירי כשחל יום טוב בשבת ומחרתו יום א' בשבת וכגון בר"ה שאפי' בא"י עושים ב' ימים:

או בשני ימים טובים של גליות ושאל ר' אלעזר סעודה ג' מבטלין אותה או לאו. אי לא שבקין וכו' דהיינו שאין אנו מבטלים אותה א"כ הוא שבע מסעודה ג' של שבת ואינו אוכל בליל י"ט שני כלום. וא"כ אשתכח אושפיזא דחייא וכו'. ואי שבקין ליה דהיינו שמבטלים אותה א"כ אשתכח פגימו בסעודתא דמלכא והשיב לו ר"ש שמבטלים אותה. והאי דקשיא לך אשתכח פגימו וכו' אינה קושיא וזה דומה למלכא דאערע ביה אושפיזא וכו' והמלך הוא שנתן לו זאת הסעודה ומ"ש וכל דא בגין דהוה אושפיזיה דמלכא פי' אימתי מבטלים הסעודה. היינו בכה"ג שחל יום טוב ראשון בשבת שהוא אושפיזיה. אבל אם חל יום טוב ביום ראשון ושני. אין מבטלים הסעודה כיון דלא הוה אושפיזיה דהיינו שלא חל י"ט בשבת עצמו:

ובבי רב המנונא סבא פי' ר"ה ס"ל דגם כד הוה אושפיזיה דהיינו שחל בשבת עצמו אין מבטלים ולא חיישינן לאושפיזא: בהאי יומא מלולא אסיר אגב שהזכיר ר"ש ענין סעודת שבת הזכיר ענין זה:

כל מהימנותא אתקשר ביה נ"ב והבינה נק' שתיקה בסוד סייג לחכמה שתיקה ובינה נק' מהימנותא. אהי"ה פעמים אהי"ה גי' אמ"ת:

אמר ליה ר' אלעזר וכו' מקשה על סברת ר"ש אביו שאמר כשאינו אושפיזיה עושים סעודה ואין מבטלים אותה למה לא יבטל הסעודה כמו י"ד שחל בשבת שמבטלים אותה אע"ג דלאו איהו אושפיזיה. וכ"ש שיקשה ג"כ על רב המנונא שאמר גם באושפיזיה אין מבטלים מי"ד שחל בשבת דאע"ג דלאו אושפיזיה מבטלין. ור"ה אמר דאפי' באושפיזיה אין מבטלין. אבל לר"ש לא קשה ליה אלא בחדא דהיינו בדלא הוה אושפיזיה:

א"ל הכי אמינא פי' ר"ש פירש דבריו היטב ואמר דאי איהו אושפיזיה כל ההוא יומא יכלא לסלקא ליה. דהיינו שמבטלים אותה. ואי לאו דהיינו כשאינו אושפיזא לא סלקא ליה דהיינו שאין מבטלים אותה. ודקשיא לך מי"ד שחל בשבת שאני פסח וכו': והר"מע פי' דאיירי כשחל י"ט ביום ראשון ודייק מדקאמר כד אערע וכו' דמשמע שפגעו זה בזה זה נכנס וזה יוצא. ולעיל שחל י"ט בשבת אמר וכד אזדמן ביה חגא או זמנא וכו'. ושאל ר"א אם מבטלים וכו' והשיב לו ר"ש שמבטלים וכל דא בגין דהוה אושפיזיה. שר"ל שנכנס בו כחוט השערה ולכך מבטלין. ורב המנונא ס"ל שאין מבטלין והקשה ר"א לדעת רב המנונא מי"ד שחל להיות בשבת. ומ"ש אע"ג דלאו איהו אושפיזיה ר"ל שלא

חל י"ט בשבת לכך קרי ליה דלאו איהו אושפיזיה ולעיל שקרא ליה אושפיזיה בשביל שנכנס בו כחוט השערה כמ"ש. ומ"ש הכי אמינא דאי איהו אושפיזיה וכו'. ר"ל אם חל י"ט בשבת שהוא אושפיזיה באמיתות סובר רב המנונא שמבטלין ואם לאו דהיינו כשחל יום ראשון אין מבטלין. ודקשיא לך עליה מי"ד וכו' שאני פסח וכו' עכ"ל. ופי' זה דחוק מכמה טעמים חדא שתחלה אמר וכל דא בגין דהוה אושפיזיה ובסמוך אמר דלאו איהו אושפיזיה. ומה שתיקן הרב בזה שינוייא דחיקא הוא. ותו שמפרש קושית ר"א לרב המנונא. ופשטיה לא כן הוא ותו שאמר ר"ש הכי אמינא משמע שסברתו קאמר. והוא פירש הכי אמינא אליבא דרב המנונא. ותו מ"ש דאי איהו אושפיזיה היינו כשחל י"ט בשבת וזה דוחק גדול דמאן דכר שמיה:

ותו דקאמר וכל דא בגין דהוה אושפיזיה דהיינו כשחל בא' בשבת שזה נכנס וזה יוצא לאפוקי כשחל באמצע השבוע שאינו אושפיזיה שאין מבטלין וזה פשיט' וא"כ מה בא למעוטי בתיבות אלו שאמר וכל דא בגין וכו' אלא מחוורתא כפי' מורינו ז"ל:

דף צה.

דאשתכח תאיבא פי' אם יאכל בשר ודגים ופירות א"כ אינו תאב בלילה למצות ומרורים ומ"ש וחד בגין פסח. פי' כיון שהוא פסח שהחמץ לא שכיח א"כ אי אפשר לעשות סעודה. וז"ש והא נהמא לא אשתכח וכו':

דלא בטילנא סעודתא דשבת פירוש כדמפרש ר' אבא בסמוך שהיה קורא מעשה מרכבה ועולה במקום סעודת שבת אבל אי אפשר לפרש דלא בטילנא כפשטיה דא"כ הרי אמר לעיל דבאושפיזיה מבטלים הסעודה אלא ודאי כמ"ש. ובמה שתירץ ר"ש קושיא דר"א לסברתו גם רב המנונא יתרץ ג"כ עכ"ל מורינו ז"ל:

והאי יומא קישורא הוא דאורייתא נ"ב שמתקשר תורה שבכתב זעיר עם תורה שבע"פ נוקבא:

כגוונא דעלמא דאתי נ"ב שיש לכל צדיק תוספת עילוי נשמה:

דיין חדוותא דאורייתא פי' יין שהיא הבינה היא משמחת לזעיר הנק' תורה:

והאי יין מעטרא למלכא וכו' נ"ב סוד המוחין הבאים מבינה לזעיר עם הלבושים שלהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קס"א קמ"ג קנ"א ע' אותיות כמנין י"ין וזהו יין המשמח המשומר בענביו כמ"ש בכוונת הקידוש:

אני ישנה בגלותא דמצרים נ"ב בסוד דורמיטא שהוא הסתלקות המוחין כן היתה נוקבא בסוד נקודה בלי מוחין וזהו אני ישנה:

דא קב"ה פי' זעיר בג"כ פתחי לי פתחי לי ודאי. נ"ב ר"ל שהיא שומרת הפתח והכניסה. נמצא פתחי לי ר"ל כשיבואו לך נמצאו באים לי וזהו לי בשבילי. כדי שימצאוני בעת ? יבקשוה:

שראשי וכו' בגין לאזדווגא עמך נ"ב דהיינו טל סוד טיפת ההזרעה הנמשכת מטלא דבדולחא שהוא המוח:

והוה רשים על פתחא רשימא דמהימנותא נ"ב עיין בפ' בהעלותך מ"ש בענין רשימו זה עכ"ל וז"ל הר"חו ז"ל שם. בהגהות הרמ"ק כתב כי ג' טיפות הם תלת יו"דין והם שם השני דע"ב ו"ו"ו י"י"י ולי נראה שהציור הוא כזה ה שהם בסוד ה אחרונה דהוי"ה בסוד נערה עכ"ל שם בד' קמ"ט ע"א:

דף צה:

במצה קשורא קדישא נ"ב המ' נק' מצה כי אין לה רק שני מוחין חו"ב ע"ב וס"ג גי' קל"ה כמנין מ"צה גם רמז שדעתה קלה ולכן מצה גי' קל"ה: והנה היא סוד קישורא קדישא כי כל קשר האצילות אינו אלא בה:

יהב להון קישורא באתר עילאה פי' בזעיר. מן השמים דייקא נ"ב שנכנסו למדריגת עלמא דדכורא הנק' שמים:

בארביסר בשעתא דזיווגא דסיהרא אשתכח פי' בי"ד בין הערבים שהוא זמן שחיטת פסח אזי מתחיל תיקון הכלה כדי להזדווג בלילה שעיקר הזיווג הוא בלילה וכן אמר בסמוך ובג"כ תיקונא דכלה בההוא יומא ובלילא אשתכח יישובא דביתא:

דהא בחדתותי דסיהרא וכו' פי' בתחלת החדש שאז מתחדשת הלבנה. זינין בישין משתכחין:

ובשעתא דזווג' דסיהרא אשתכח וכו' פי' בליל פסח:

לאזדווגא אוריית' כחדא נ"ב תורה שבכתב ותורה שבע"פ: ה"ג מאי שמורים תרי זווגא דסיהרא בשמשא: וכדין מתעטרין חתן וכלה בעטרוי דאימא עילאה. נ"ב עם היות שבליל פסח נכנסים כל המוחין דא"וא עכ"ז בבחינת י"ט עצמו אינו רק סוד חסד דאימ' כי היום טוב עצמו באימ' והשבת באבא ולכן לא אמר רק בעטרוי דאימ' עילאה עכ"ל. ונל"עד שיש תירוץ אחר ממ"ש הרב בס"הכ למ"ש הזוהר בעטרוי דאימא ולא הזכיר אבא. וז"ל שם עיקר ליל פסח הם ד' כוסות שרומזים למוחין דאימא. אך גדלות שני דאב' לא נכנס רק דרך רמז מועט בסוד המצה כנז' לעיל אחר שנכנסו המוחין עכ"ל ולכך לא אמר הזוהר רק בעטרוי דאימא שנכנסו בזעיר בעצמות ממש ולא דרך רמז כאבא:

דאינון ד' דרגין נ"ב נהי"ם עכ"ל ור"ל שהמ' מקבלת מנה"י דזעיר שמשם בניינה ואח"כ מזדווגת עם זעיר כמ"ש בסמוך:

דרגא בתראה נ"ב מ': דרגא אחרא עילאה דקיימא. נ"ב היסוד נק' גואל בסוד אם יגאלך טוב יגאל:

אלא באלין תרין דרגין נ"ב תרין ביעין דעליה שהם למעלה מיסוד בבחי' נ"ה:

בהאי ליליא דזווגא אשתכח פי' בליל פסח נכנסו כל המוחין כולם שלא כטבע כמ"ש הרב ואז יש זווג ולכך אומרים הלל גמור. ומ"ש אבל באינון דרגין עילאין וכו' בשאר ימי פסח שאזי נכנס מוח חכמה דזעיר בשבוע ראשון כמ"ש הרב וכן ג"כ בשבוע ראשון נכנס בו ז' בחינות דחסד הראשון כמ"ש הרב ז"ל נמצא שדרגין עילאין שהם אותם הארות משתכחי. אבל ישראל עדין לא נתקשרו בהם ולכן אין גומרין הלל בשאר ימי הפסח י וז"ש בסמוך אע"ג דאשתכחו כל ז' לאו איהו באתגלייא וכו' בסטרא דזווגא ולא בסטרא דישראל. פי' שישראל לא גרמו ע"י מעשיהם שיעשה הזווג בליל פסח אלא מאיליו נעשה כמ"ש הרב ולכך אסור הזווג בליל פסח: כיון שלא נעשה על ידינו וז"ש ולא בסטרא דישראל: תרין דרגין נ"ב נ"ה:

דף צו.

הא כל גופא אשתכח פי' ת"ת שהוא קו האמצעי. ביומא אחרא פי' בשמיני עצרת אתחזון יתיר מכולא נ"ב כי הוא היום טוב היותר משובח:

דכל קשירי דעילאי ותתאי פירוש פרצופים העליונים שלמעלה מזעיר וכן פרצופים התחתונים שלמטה ממנו כולם מתקשרים בו:

ועוד דאתקשר במה דלעילא נ"ב א"וא ואתקשר במה דלתתא נ"ב ו"ק שכלולים בו:

ואתקשר בכ"י פי' במ' וז"ש בסמוך ובאתר דאשתמודעא מהימנותא שר"ל באתר דא שהוא הת"ת אשתמודעא מהימנותא שהיא בינה ואבא כלול עמה בסוד וחכם בבינה ומ"ש וקשורא שלימא הם ו"ק שנקשרים בו. ומ"ש ויחודא עילאה. ה"ס הזווג שמזדווג עם המ'. וע"ד איקרי כולא אחד: פי' א"ח ד' אח הוא זעיר ד' נוקבא:

איקרי הכי פי' שגם ישראל הנקשרים בת"ת נק' אחד ויומא דיליה וכו' פי' יום שבועות: בתוך ממש במציעות נ"ב כי ת"ת בצייור האילן הוא באמצע ומכריע בין ב' זרועות:

וע"ד פסח נ"ב חסד: וסכות נ"ב גבורה: והוא באמצעיתא נ"ב סיון ת"ת: כליל התקדש חג דייקא נ"ב שמתקדשת המ' הנק' חג בסוד קידושין:

אקריבו ישראל תבואת הארץ נ"ב כי השעורים סוד הגבו' בסוד ב"פ מנצפ"ך גי' שער"ה. והמ' נק' הארץ וזהו תבואת הארץ. ואתקשרו בההוא קישורא. פי' במ': דאיהו קדמאה

מכל שאר תבואה: פי' והגבו' שהם השעורים מקבלת המ' בפסח תחלה ואח"כ החסדים בשבועות בסוד החטה חטה גי' כ"ב שהם החסדים כי כ"ב אתוון הם החסדים ומנצפ"ך הם הגבורות:

דף צו:

הקנאה הכא אתאחד פירוש יסוד הנקרא קנאה מתאחד עם המלכות:

קנאה אתערת עליה נ"ב קנאה גי' יוסף: מנופה בי"ג נפה כמ"ש הרמב"ם ז"ל שעומר שעורים דפסח בי"ג נפה וסלת חטים דשבועות בי"ב נפה מפני שהיא מנחה חדשה. וסלת של שאר ימות השנה שהוא דגן ישן בי"א נפה:

ודא ז' שבתות וכו' נ"ב ע"ב ס"ג בהם ז' יודי"ן ז' שבתות:

כל אילין אילנין דמבכרי וכו' נ"ב הם סוד המלאכים שהם בחיצוניות העולמות ונקראו אילנין המבכרים פירותיהם בשבועות שאז נשלם ג"כ אילנא דחיי בכל פרצופו:

חידושא דכולא הכא פי' שמתחדשים זו"ן ומזדווגים:

קישורא דכולא דעילא ותתא פי' שבת"ת מתקשרים ח"ג הנק' עילא ונ"ה הנק' תתא ועיין ריש דף צ"ד ע"א ומ"ש קישורא דמהימנותא הם או"א וכמ"ש לעיל:

אתעטר בעטרוי נ"ב שנכנסים בו כל המוחין ונק' יעקב שלימא:

על ההוא אילנא דארעא פי' יעקב אע"ה שהוא דוגמת זעיר:

בי"ב תחומין נ"ב סוד הת"ת הנק' אילנא דחיי שבו י"ב צירופי הוי"ה וסביב לו ע' ענפים עכ"ל. וכנגדו יעקב אע"ה יש לו י"ב שבטים וע' נפש. ה"ג ואתעטר בבנוי: לכל אחי זמינת ויהבת וכו'. פי' שבמ"ט ימי העומר אנו מתקנים כל פרצוף זעיר ולכך אומרת לאו"א שהם נק' מלכא: מארי לכל אחי זמינת וכו' ולי לא יהבת וכו':

כנסת ישראל מכולא נטלא חולקין פי' שמקבלת חלק מכל ספי' זעיר דמלכא קדישא נ"ב הוא זעיר:

אשתכח בעטרוי נ"ב שיש לו כל המוחין בשלימות כנסת ישראל בעטרין עילאין. נ"ב שאז ג"כ יש בה מוחין שלימים. קישורא דלעילא רישא וגולגלתא ומוחין נע"ג גולגלתא כתר. וע"ג מוחין חב"ד עכ"ל וצ"ל מהו פי' רישא ונלע"ד שיובן במ"ש הרב שעיקר הכתר הוא בסוד אור מקיף על רישא דזעיר והוא נעלם. וחיצוניות הכתר הוא שמלביש על המוחין שהם חב"ד ע"כ קיצור דבריו ולכך אמר הזוהר רישא וכו'. רישא הם עיקריות כתר שעל רישא דזעיר וגולגלתא ומוחין הם חיצוניות כתר שמלבישים על חב"ד:

קשורא אחרא פי' שקשר העליון הם כחב"ד וקשר האמצעי הם חג"ת וז"ש תרין דרועין. ונ"ב חסד וגבורה. ומ"ש דאחידן מחילא דרישא. פי' שחג"ת הארתם מחב"ד:

בתרי קשירו דאבהתא וכו' פי' בשני קשרים הנז' שהם חב"ד וחג"ת שנק' אבות קשורים עמהם נה"י וז"ש תרין קיימין דלתתא. ונ"ב נ"ה. ומה שלא הזכיר הזוהר ת"ת ויסוד לפי שת"ת הוא בכלל ח"ג והיסוד בכלל נ"ה: דאתמשכו בקיומא בתרין דרגין נע"ג בתרין דרגין סוד תרין ביעין עכ"ל ור"ל שנ"ה נמשכו ונתקיימו ע"י תרין ביעין שבהם מתבשל הזרע וז"ש לאכנשא זרעא:

לאפקא בדרגא אחרא נ"ב יסוד:

אילנא דא נ"ב ת"ת:

כולא מתקשרן ביה פי' כל הקצוות כולם מתקשרים בת"ת שהוא קו אמצעי: והוא בהו פי' שגם הוא מתקשר בהם. ונ"ב שלכך נק' ת"ת ע"ש שיוצאים ממנו פארות וענפים כנז' על פ' אשר בך אתפאר:

כדין איהו אח"ד נ"ב א"ח ד'. דכולא מתקשרן כחדא איקרי עצרת. פי' שביום שבועות כל המוחין נתקשרו בזעיר ולכן נק' עצרת. הכא דאיקרי עצרת מ"ט. פי' בשמיני עצרת. מאן עצרת אלא בההוא אתר דכולא מתקשרן כחדא איקרי עצרת כנופייא פי' מלכות:

ואי תימא הכא דאיקרי עצרת מ"ט פירוש מ"ט היום הזה נק' עצרת דהא ליכא למימר כי כל המדות העליונות באים אצלה שהרי נודע כי מזומנים לקדש עילאה. אלא בכל אינון יומי וכו' חדוותא דאילנא ממש פי' הוא ת"ת עץ החיים:

וחדוה דאורייתא פי' היא מלכות תורה שבע"פ: ובגיני' הוא יומא חד עצרת חדוותא דאורייתא ודאילנא: בס' ח"י דף ער"ה ז"ל בזוהר בפ' פנחס דף רכ"ו פירשו עצרת לשון מלכות מלשון זה יעצור בעמי רמז למלכות שמים שמתייחדת עם דודה ביחודא שלים. וע"כ כתב האר"י ז"ל שזהו הטעם שאנו מזכירים בשמיני עצרת משיב הרוח ומוריד הגשם. כי אז הוא סוד הייחוד והורדת גבורות גשמים וה"ס למנצח על השמינית על המילה שניתנה בשמינית כי מלכות נק' דרגא תמינאה כמ"ש בפ' חוקת ובזוהר בפ' אמור ג"כ מאן עצרת אלא וכו' ועל כן עצרת כי עצור עצר ה' בעד כל רחם שמתייחדים יחדיו. וע"ד לית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכ"י וישראל מעוררים הייחוד של החתן והכלה ובג"כ עצרת תהיה לכם ולא לזולת:

דף צז.

חדוותא דגופא דאילנא פי' זעיר: וחדוותא דאורייתא. פי' מ' שנקרא תורה שבע"פ בג"כ עצרת תהיה לכם. נ"ב שאז זווג ישראל ורחל כמו בשבועות:

על פירות האילן פי' שהת"ת נק' אילנא דחיי: ה"ג דכולא אחידן בה והיינו במלכות:

וכן באילנא פי' בזעיר אחידן ענפין. פי' ע' שרים הסובבים סביב ת"ת כמ"ש לעיל:

נהרא עמיקא נ"ב יסוד הבינה שבו יסוד דאבא הנק' עמיקא:
ועל יובל ישלח שרשיו נ"ב קרי ביה יובֵל סוד יובל בינה: כמד"א באשרי וכו' נ"ב ר"ל שתומכיה של התורה שהם נ"ה שתומכים הת"ת הנקרא תורה נמשכים מבינה הנק' אש"ר והמ' שימוש כמו מְאֻשָּׁר וז"ס באשרי כי אשרוני בנות שזה מדבר על הבינה כי אהי"ה במילוי יודין בריבוע עולה אש"ר:
מאי קא מיירי נ"ב ר"ל מיום הביאכם מיותר שהרי כבר אמר ממחרת השבת. א"כ מאי קא מיירי מאי סימן זה ומה צודק בו עכ"ל. ונלע"ד מאי קא מיירי ספירה זו מאי עניינה ומה סודה. והתירוץ מבואר בסמוך:

דף צז:

וספרה לה ז' ימים נ"ב וא"כ שפיר קאמר מיום הביאכם וכו' דהא ערקת אשת זנונים כמ"ש בר"מ:
במיין עילאין קדישין פי' חסדים דאימא: במיין דההוא נהר. נ"ב שהוא מטהר זו"ן בליל שבועות בסוד וזרקתי עליכם מים טהורים:
ז' שבתות נפקו מיניה פי' ז"ק: אי נמי ז' מיני מוחין כמ"ש הרב בכוונת שבעה שבועות:
על המחנה כתיב פי' הם ישראל שהם מחנה שכינה שירד עליהם הטל של מעלה בליל שבועות:
כד קריבו ישראל לטורא דסיני נ"ב והיינו על המחנה דויחן שם ישראל נגד ההר:
ודאי כל הנחלים הולכים אל הים נ"ב כל ספי' הזעיר הולכים אל הים להטה מיסוד הבינה הנק' ים:

דף צח.

אורייתא דבע"פ נ"ב עיין בפ' בראשית דף ח' דקאמר תצ"ך. ואולי רל"ל דג"כ תורה דבע"פ צריך ללמוד עכ"ל. וכן כתב הרב שבחצות א' דליל שבועות ילמוד תנ"ך שהם כ"ד ובחצות השני יעסוק בקבלה לבד שהיא תורה שבע"פ:
ממבועא דנחלא פירוש מיסוד דאימא בגין דאשתכח למחר בתכשיטהא עיין בפ' בראשית דף ח' שכתבנו שם שהם כ"ד קישוטי כלה כמ"ש הרב קישוט א' לנוקבא דזעיר. ותכשיט היינו קישוט ותיקונהא נל"עד הם כ"ד צירופי אד"ני שצריך לכוין צירוף בכל ספר וספר בסופו כמ"ש בדף ח' בפ' בראשית:
ואנהיר עטרהא פי' הם המוחין שבאים למ': אתיית לדכאה לה למטרוניתא נ"ב בסוד אותו חצי חסד סהוא המקוה מים טהורים וזרקתי עליכם מים טהורים: בע' אבני יקר. נ"ב סוד המוחין עם המלבושים שהם ע' אותיות הם נקראים אבני יקר:

ה"ג ואעטרת ליה פקודא בתר דא וכו' וצריך לקרבא ליה כגוונא דתוספת כתובה ומתנה וכו' בח"י דף ס"ד ויש להרבות בשמחה בי"ט ב' של גליות כי י"ט ב' הוא כמו המוסיף לכלם מתנות כמ"ש בזוהר וצריך לקרבא וכו' הנה מבואר כי י"ט ב' הוא כתוספת ומתנה לכלה. ועוד מבואר כי ב' ימ ם של שבועות הם רומזים לשני אותיות י"ו ומאחר כי י"ט זה ניתן לשמח את הכלה צריך להרבות עוז וחדוה במקומה כי היא אומרת לישראל בניה סמכוני באשישות. וכמה מהעונש יגיע לאשר חטא על נפש דוד ומחלל כבוד י"ט ב' כי כאשר חטא בכלה הנעימה הוא גורם הסתלקות ופירוד בין ב' הימים וגורם העדר לאותם המזומנים למעלה הנקראים קריאי מועד כמ"ש בזוהר שקודש עילאה מזמין למדות עליונות. וכן מלכות מזמנת לכל חילהא שהם בכל העולמות התחתונים וכאשר מגיע איזה פגם מן התחתונים. אז מגיע להם העדר לפי כי מדה' זו כפי המעשה של התחתונים כן מתראה בה:

דף צח:

אפיקת לבושין פי' הם המקיפים דזעיר: דקא מתקני עטרהא. פי' הם המוחין דמ'. ולבושהא. פי' מקיפים דידה:

ותכשיטהא פי' כ"ד קישוטים הנז': ה"ג הא אתקינית בי טבילה אתר דמיין נבעין:

וכל חד פועל צדק איקרי נ"ב שתיקן ופעל את קומת המ' שנק' צדק. מאן איהו פועל צדק אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בעטרהא וכל חד פועל צדק איקרי וכו'. בס"ה דף מ"ג ע"ב. סודו כי הצדיקים אשר דיוקנא שלהם חקוק במלבושי השכינה כמ"ש בתיקונים במאמר קם חד סבא וכו' ע"ש בדף פ"ח וס"ט ע"ב והצדיקים במעשיהם הטובים ובפרט מי שלומד מחצות לילה ואילך אז מעלים במ"ט ובתורתם את כל הכלים דמלכות מכל ג' עולמות בי"ע כי עשרה כלים שלה יש בכל עולם בי"ע:

וכאשר הם מעוררים במעשיהם אז הכלים מאירים ומבריקים כברק דנציץ לעיינין ועולים לאצילות ואז גם הספירה הנשארת באצילות מתחלקת לט' חלקים ונעשה מהם קומה שלימה מעשר ספי'. ואז הדיוקן של הצדיקים שהם הפועלי צדק מאירים מאד בלבושים של השכינה וזש"ה מה יפו דודיך שהם הצדיקים שהם דודים לשכינה. והם נעשים יפים מהאור הזורח בדיוקן שלהם החקוק בה. גם הצדיקים מעוררים ליסודה שבו נובע המ"ן. והוא שם ב"ן והה"ין הראשונים דשם ב"ן ציורם ד"ו וההי"ן השניים בציור ד"י ונעשה דו"די מהתעוררות וז"ש מה יפו דודיך. גם כי ל' כלים שלה מה שהם מעלים מעולמות בי"ע ופועלים בצדק לבנות אותה בסוד פרצוף עם הט' חלקים מספירה

השורשית הנשארת באצילות. וכלים העונים הם ל' כנז"ל ועם ט' חלקיה גי' דד"יך שהוא גימ' ט"ל ע"ה והוא אומר לה כי כל היופי נאה לך להיותך אחותי כלה עכ"ל:

דף צט.

ההוא נהר דאשתמודע פי' יסוד דאימא: אלא ההוא נהר עולם איקרי נ"ב יסוד הבינה עכ"ל ושיעור הכתוב בעבר הנהר שהוא נקרא מעולם דהיינו יסוד הבינה שם ישבו אבותיכם שהם חג"ת. וע"ד בעבר הנהר ישבו אבותיכם נ"ב שסוד העיבור ג' כלילן בג' ואז אין ניכר רק חג"ת בבטן האם: כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא נ"ב ודיבקתי אברהם בחכמה ויצחק הנחתי דבוק בנהר בינה שהוא קו הגבורה עכ"ל. ור"ל שאברהם שהוא חסד בקו החכמה ולא בקו הבינה. ולכך אמר הזוהר אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר. אבל יצחק הוא דבוק בבינה שהוא קו הגבורה ולכ"א הזוהר כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא. אבל בס"הכ בדרוש השופר כתב הרב ומ"ש בפ' אמור אברהם לא אתדביק ביה בההוא נהר וכו'. פי' כי חכמה וחסד יצאו והקיפו לרישא דזעיר משא"כ ביצחק שנסתלק עם הנהר בינה עכ"ל ועיין שם באריכות ואפשר שגם כוונת המגיה הוא כמ"ש האר"י ז"לדינין נפקין מסטריה נ"ב הוי"ה בניקוד אלה"ים:

ה"ג וכד יצחק אתתקף בבנוי ור"ל שע"י ישראל שממשיכים שופר העליון שהיא בינה אזי יצחק יש לו קיום והעמדה לפי שנמתק וכמ"ש לקמן:

וכרסייא דדינא אתתקן עיין בפ' בהעלותך דף קמ"ט ע"ב שפי' הרח"ו שם שני פירושים הא' כרסייא דדינא הוא זעיר. אי נמי כרסייא דדינא היא מ' והיושב על הכסא הוא בינה. זהו קיצור לשונו. דבזה מובן ג"כ לשון זה. שופר ולא קרן נ"ב קרן היא מ':

ות"ח כד ההוא שופר עילאה וכו' ז"ל הרב בס"הכ ההוא שופר עילאה וכו' הם נה"י דאימא אשר בתוכם המוחין ומ"ש אסתלק ר"ל שנ"הי נסתלקו עם המוחין למעלה ויצאו מרישא דזעיר ובזה לא נהיר לבנין שהם חג"ת שנעשו חב"ד והם כלי המוחין שהם ישנים עכ"ל. ודא שופר אילו דיצחק וכו'. פי' שופר שהם צה"י דאימא הם התוקף דיצחק שהיא גבורה הנק' יצחק שמהם מקבלת הגבורה:

דף צט:

תושבחתיה דאבהן פי' שופר הנזכר שהם נה"י דאימא הם תושבחתיה דאבהן שהם חג"ת:

וההוא קלא סליק פי' קול שופר שבעו"הז:

כדין אתער שופרא אחרא פי' אור מקיף דז' תחתונות דאימא שהוא סוד השופר כמ"ש בס"הכ. ולפי זה שופר רומז לנ"הי דאימא כמ"ש לעיל ורומז ג"כ למקיף ז"ת דאימא.

ולאפקא בהאי שופר אינון קלין. פי' בשופר שבעו"הז מוציאים על ידו קולות השופר להורות על פנימיות ז"ון שהיו באימא ואנו מוציאים אותם דרך הפה אור מקיף דז"ת דידה שהיא סוד השופר וז"ש הזוהר לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא כלילן כולהו בההוא שופר עילאה. ונ"ב שאז ז"ון בסוד קולות דשופר עכ"ל והיינו כמ"ש באריכות בשם הרב:

סדרא קדמאה וכו' כתב מורינו זל"הה שג' סדרים הנז' קדמאה ותניינא ותליתאה הם תר"ת כי תש"רת ר' אבהו תיקנה ותש"ת דברייתא אבל תר"ת היא דמתניתין. וכן סדרים דלקמן הם תר"ת ג"כ כי ג"פ תר"ת צריך לתקוע כדתנן סדר תקיעות ג' של ג' ג' ולכך ר"ש תנא הוא הזכיר רק ג"פ תר"ת עכ"ל:

ומטי לגבי דאברהם ושרייא וכו' ז"ל הרב בדרוש הנז' מ"ש הזוהר מטי לגבי דאברהם ר"ל מגיע עד כלי החסד שהוא חכמה אשר הוא ישן ואח"כ עולה לעיטרא דחסד שנשאר בסוד אור מקיף והוא נק' רישא דאברהם וז"ש ושרייא ברישיה ומ"ש ואתער הוא וכו' ר"ל וכד מטי להתם אז אתער הוא דהיינו זה המוח עטרא דחסד ואז מושך אליו שני מוחין דבינה וגבורה שעלו למעלה עם הבינה ובזה כל הד' מוחין בסוד אור מקיף והוא עתה בסוד כסא בד' רגלים וז"ש ואתקן לכרסייא. והנה ענין תקיעה זו גורם שיזדווגו או"א ועי"כ ירדו בינה וגבורה שני מוחין למטה וזהו תקיעה תקע י"ה עכ"ל הרב ז"לובזה מובן לשון זה:

ובספרא דאגדתא וכו' פי' מביא ראיה למ"ש. ה"ג בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק אתער אברהם וכו': פקדין עליה או"א זו הוא הגירסא נכונה כמ"ש בשם הרב שע"י תקיעה זו גורם שיזדווגו או"א וכו'. וזהו מה שכיוון הזוהר בזה. ושלא כמי שהגיה דלא גרסינן ואימא:

סדרא תניינא פי' תרועה דתר"ת כמש"ל:

יודעי תרועה ודאי נ"ב ר"ל יודעים לשבר כח הדין ותרועה לשון תרועם בשבט ברזל:

סדרא תליתאה פי' תקיעה אחרונה דתר"ת כמ"ש לעיל:

דף ק.

סדרא אחרא וכו' פי' הם תר"ת השנית: סדרא בתראה דבעייא לסלקא לון לאתרייהו. ז"ל הרב ז"ל בסה"כ תשר"ת הם בלאה ורחל ותש"ת בלאה ותר"ת ברחל. וג' פעמים הם א' באצילות וא' בבריאה וא' באצילות ג"כ וז"ש הזוהר סדרא בתראה דבעי לסלקא לון לאתרייהו וכו' עכ"ל הרב. ולפ"ז ר"ש שהזכיר כאן ג' תר"ת לבד תר"ת הראשון באצילות והשני בבריאה והשלישי באצילות ולכ"א לסלקא לון לאתרייהו זהו כללות הלשון אבל פרטי כל תיבה ותיבה ומה הוסיף הזוהר בסדר זה יותר מחבירו לא ירדנו לעומקו:

סדרא קדמאה וכו': **סדרא תניינא וכו'** בס' ח"י דף קמ"ה ז"ל מבואר הדבר למתחילים בחכמה כי שורש השופר הוא אם הבנים הנק' בינה דבה חירו דכולא. וזה הוא שורש הדבר שישראל צריכין עתה ביום הדין לתקוע בשופר לעורר שופר העליון היא הבינה להפוך הדין לרחמים אך בשופר בלבד ולא בקרן אחר שכל קרן רמז אל מדה"ד דינא דמלכותא. ואין לנו עסק בדין אפס לעורר הרחמים להפוך ממשלת הדין לרחמים ע"י התרועה ולכך אמר הכתוב יום תרועה יהיה לכם ר"ל לכם ניתן התעוררות של מעלה שאתם תעוררו וזולת התעוררות שלכם לא יהיה שום התעוררות למעלה. והכוונה בזה לפי שהבינה שהיא סוד השופר הגדול מסתלקת למעלה ומסתרת את עצמה מלהניק ולהשפיע אל הבנים שהם ו"ק הבנין. ואז הגבורה פחדי צחק מתחזקת להתעורר בדין הקשה ומכין את עצמו לדון העולם ועל כן צריכים אז להתעורר פה למטה בשופר ולחזור בתשובה שלימה שזה הוא סוד תשובה תשוב ה' ר"ל להשיב ה' עליונה סוד הבינה על הבנים ו"ק הבנין וגם לתקוע בשופר לעורר אותה כנז': ובסי' תשר"ת תקיעה א' לעורר החסד מדת אברהם שהוא קול פשוט חסד ורחמים פשוטים. והתעוררותו לתקן הכסא כסא של רחמים ופוקדין עליו ברחמי א"ב הרחמים ואם על בנים כמ"ש בזוהר:

ושברים הוא לשבר תוקף הדין שבגבורה פחד יצחק ולהמזיגו במדת החסד לאברהם:

ותרועה הוא לעורר הת"ת מדת הרחמים הממוזג חסד ודין יחד כי אחר שנכנעה הגבורה שהוא דין והחסד הולך וגובר צריך להם הכרעה והוא הת"ת מדת יעקב להכריע ביניהם להעמיד העולם בקו הרחמים שהוא קו הממוצע. ובתרועה זו מתעטר הת"ת בבחינתו העליונה בסוד הדעת כנזכר בזוהר. ואז הדין הוא כפוף באמצע דהיינו אברהם מצד ימין הת"ת ויעקב מצד אחר ויצחק באמצע ואז החסד והרחמים מאירים לספי' התחתונות והרצון מצוי בעולם. ותקיעה אחרונה היא כדי לעורר הרחמים בתחלה וסוף:

ותש"ת הוא בכוונה אחרת כי בתקיעה א' מתעורר החסד ואנו ממשיכים אותו ממקומו העליון אל המלכות למתק הדין שבמלכות שבה ושברים לשבר תוקף הדין שבמלכות ב"ד של מטה ולהמזיגו במדת החסד לאברהם. ותקיעה אחר שנכנעו כחות הדין של מטה ע"י התגברות מדת אברהם בתוכה אז בתקיעה זאת אחרונה עולה התעוררות אל הת"ת מדת יעקב להמשיך אותו מבחינתו העליונה למטה אל המלכות ואז מדת הדין היפה שבמלכות עומדת באמצע בין חסד לת"ת ואז פני הרחמים מאירים למעלה ולמטה ולכל צד כראוי. ותר"ת הוא ליישב האבות העליונים אל מקומן כי אחר שסידרנו ב' סדרים כל אחד מתקיעה שברים תרועה כדי להכניע כח הגבורה למעלה וכח דינא דמלכותא למטה כנז' אז אנו צריכים לסדר סידור ג' תר"ת שעל ידי זה מתיישבים מדות

העליונים על מכונם. ולהיות פחד יצחק שמדתו הגבורה כלול בין החסד והרחמים הנרמזים בשני תקיעות אלו של תר"ת. והגבורה עתה בסימן זה היא בסוד התרועה אשר היא יושבת עתה בין חסד לת"ת. ולסיבת התישבות זה נרמזה הגבורה עתה בתרועה שהוא הכנעת דין הרפה כי איננה בגבורתה כמתחלה אחר שכבר נכנע תוקף דינה בשני סימנים הראשונים כאמור. ובכן ע"י התיישבות זה מתחברת הבינה השופר הגדול אם על בנים ומוציא קול שהוא שפע וברכה בכל העולמות. וכסאות הדין מושלכים מאין יושב עליהם ומתהפך הכל לרחמים. זהו קיצור כוונת התקיעות למתחילים בחכמה. והן הן פשוטי דברי הזוהר בפ' אמור סדרא קדמאה וכו' וזכאה חולקיהון דישראל דידעין לנגדא ולאמשכא למאריהון מדינא לרחמי ומתתקני כל עלמין על ידייהו:

ואשר בתעלומות חכמת מורינו האר"י זלה"ה סוב"ר הרזים יבין לכוין עמקי סודות התקיעות לעורר הרחמים והסליחות כי על כל אלה תקנתי נוסח תפלה כוללת בקיצור נמרץ כל כוונת הרב בתקיעות וכו' ע"ש כל ההפרש שבכוונת תש"ת לתשר"ת ותר"ת:

דף ק:

ת"ח לקבל דא תלתא ספרין וכו' פי' נגד חג"ת שהצדיקים חסד לכך נחתמים לחיי' לאלתר והרשעים בגבורה ובינונים בת"ת:

כד קיימא עיבא פי' ה"ס הדינים:

ושמשא לא נהיר פי' שמרוב הדינים גם הזעיר לא המשיך הארתו למלכות ובמה נהיר כולא בתיובתא וכו' פי' ע"י התשובה והשופר שהם באימא אז נדחים הדינים ונמשכים המוחין לז"ון ונהירין. ה"ג והאי יומא נהירו דאימא נטלא ונ"ב שאז נעשה תיקונה בבינה בסוד ויבן ה' אלהי' את הצלע. בהאי יומא דר"ה אתכסיא סיהרא ולא נהיר עד בעשור לחדש דישראל כולהו תייבין בתיובתא שלימתא ובינה עילאה תבאת ונהרת לה. והאי יומא נהירו דבינה נטלא ואשתכח חידו בכולא וע"ד חידו בכולא. בח"י דף רכ"ח להבין לשון הזהב דרב כד תחמי שמשא בריש דיקלא כי נודע סדר המדריגות ביו"הך כי מ' שמים התחילה לעלות בלילה כי אז זמנה עד חזרת מוסף שאז היא בכתרה של אימא. ועדיין ת"ת ישראל לא עלה כי עיקר יום זה הוא לצורך בנין מ' שמים ותיקונה מבית אימא כמ"ש בזוהר בפ' אמור בהאי יומא דר"ה אתכסיא וכו'. ואח"כ מתחיל לעלות ת"ת ישראל מן המנחה ולמעלה עד חזרת הנעילה שאז אם הבנים עם בניה תעלה למעלה ראש האצילות לכתר עליון וכל האצילות העליון נק' אילנ' רברבא שה"ס דיקלא בסוד אעלה בתמר וראשו ה"ס הכתר עליון רישא דאיננא ולרמוז זה אמר כד תחמי שמשא ההוא שמשא קדישא דהיינו ת"ת ישראל הנק' שמש כנודע בריש דיקלא כי אותה שעה

עולה עד שם הוא זמן תפלת נעילה כי הוא רחמי דכולא. כי שם נאמר כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי משא"כ במקום ת"ת ישראל שיש דין דכתיב ביה מאת ה' מן השמים אש ומים ובפ' נשא ג"כ אמרו רחמי דעתיק דעתיקין אינון רחמים גדולים. רחמי דזעיר איקרון רחמים סתם משום דאית ביה ימינא ושמאלא רחמי ודינא עכ"ל:

בוצינא עילאה פי' בינה. בוצינא תתאה פי"מ:

מנהורא עילאה נהיר נ"ב בינה: ולא מנהורא דשמשא נ"ב ת"ת:

בכסה ליום חגנו פי' בינה שהארותיה מכוסים שנק' בכסה מאירה למ' שהיא יום חגנו. א"נ יש לפרש דקאי על מ"ש לעיל וע"ד בכסה ליום חגנו בה"א דאתכסייא סיהרא ולא נהיר עד בעשור לחדש וכו' ולכך אמר כאן ובג"כ בכסה ליום חגנו כתיב דהיינו שבר"ה המ' נכסית ולא נהיר עד יו"הך: זווגא דכנסת ישראל נ"ב רחל במלכא קדישא נ"ב בישראל:

אחותי בת אבי היא נ"ב כשיש בה ה' חסדים דאבא כמו פסח שבועות סוכה אך לא בת אמי. נ"ב לא כשהבינה נותנת הגבורות לבד במ' כמו בר"ה ויו"הך עכ"ל ולפ"ז מש"ה אחותי בת אבי ר"ל אפי' בת אבי שהוא מוחין דאבא יש לה וכ"ש דאימא אך לא ביו"הך ור"ה שהיא בת אמי לבד:

מאי קאמר פי' שר' חייא לא הבין מה שרמז ר"ש בהאי קרא אחותי בת אבי וכו' שלח לר"ש ואמר אימתי זווגא דכנ"י במלכא קדישא שלח ליה וגם אמנה אחותי בת אבי היא בסע"ה דמ"ד וז"ל ומבוא' שם כי אינ' מזדווג' כ"א עד אשר כשמאירי' בה אורות עליונים מאבא ומצדו נקרא' אחותי כמ"שה אמור לחכמה אחותי את כי בחכמה הם דו פרצופי' בסוד מילוי יו"ד ו"ד שבו משם יוצאים ז"ון ועתה כשהיא בסוד פרצוף בגדלות נעשית כל"ה גי' שם ב"ן עם ג' מוחותי' המאירי' בה ולפי שהיא כלה מקבלת מנו' וקישוטי' מכל ג' עולמות גם מקבלת בסוד עישור נכסים מכל הספירו' מאריך ומא"וא ומזעיר כמ"ש בע"ח ובתיקונים וזל"ה אינון דמתקנין למטרונית' בתכשיטה' הם סוד כ"ד קישוטי כלה ממה שמקבלת מא"וא ממלכות שלהם:

ובלבושהא סוד הל' כלים מה שעולה מבי"ע:

ועטרהאי היא סוד מה שמקבלת מאריך או מה שמקבלת התרין עטרין ועד"ז אומר לה מה יפו דודיך אחותי כלה כי כולם נעשים לה דודים ליתן לה מתנות ונעשית כלה בהוד יפיה עם הכתר מלוכ' כמש"ל בזוה' בד' צ"ח ע"ב ע"ש גם כמו שמבואר בד' צ"ו ע"ב: אמר לה חייך ברתי מנא דילך ישתכח על חד תרין הא כולא יתנו לך מחולקהון

כך כ"י מכולהו נטלית וע"ד איקרי כלה כלולה ככלה דכולהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין והוא מובן כמש"ל עכ"ל:

דף קא.

כי עמך הסליחה פי' בינה שמשם היא הסליחה כי עמך מקור חיים פי' כי עמך שהוא זעיר מקור חיים שהיא בינה. ועילאה הללויה לפי שיש בו הוי"ה הלל גי' ה"ס שהוא אד"ני והאותיו' אחרו' כפשטם:

מייא דאחכימו לאינון דשתו להו נ"ב אותיות מי שכל:

משכיל על דבר וכו' נ"ב סוד היסוד דבינה נק' משכיל עכ"ל ויש לפ' ג"נ שמשכיל הוא היסוד דזעיר כמ"ש בס"הכ בדרוש הלולב משכיל על דבר וכו' מי שממשיך יסוד הנק' משכיל על המלכות הנק' דבר ימצא טוב אלא שהרב המגיה פירש על יסוד הבינה משום מ"ש בסמוך תלייא ביה סליחה חירו דחירין ומוכח משם שעל יסוד הבינה מדבר.

מכוסה חטאה מבעי ליה פי' לפי דברי רז"ל שאמרו כסוי חטאה היינו שעונות שעשה להקב"ה מכוסים מבני אדם שלא ידעו אותם א"כ מכוסה מבע"ל שר"ל שעונו מכוסה מבני אדם וכן לפירוש ר"ח ג"כ מכוסה מב"על שר"ל אשרי מי שאין בידו אלא עון אחד ואזי עונו מכוסה מבני אדם שאין הק"בה מפרסמו. ותירץ כסוי של הצדיק הזה מהמצות של חטאה: ולפי' ב' כסוי חטאה חטאה שלו יש עליה כסוי דהיינו מצולות ים. ה"ג וחד דאתחפי ההוא חטאה דהאי זכאה באינון דאיקרון מצולות ים ור"ל שכתב הרב בס' ק"י כי ז"ון דנוגה דבי"ע הם נק' מצולו' ים והם עזאזל כי הם מצולות נוקבא דקדושה הנק' ים עכ"ל ועיין בפ' אחרי מות דף ס"ב ע"ב:

דף קא:

מאן מצולות ים אלא רזא יקירא הוא פי' כמ"ש בשם הרב שהם ז"ון דנוגה דבי"ע:

ר"ש אמר וכו' ר"ש מפרש הענין היטב. דאתו מסטרא תקיפא פי' הם ז"ון דנוגה דבי"ע הנז'. ומ"ש ואתאחדו פי' בקליפות שתחתיהם:

כך האי מאינון מצולות ים הוא פי' כמו הזפטא דכספא וכו' כך האי שהוא עזאזל מאינון מצולות ים שהנוגה של אבי"ע כולם הם סיגי ים העליון שהיא מ' ועזאזל שהו' ז"ון דנוגה דבי"ע הוא ממצולו' הנז' ולכך אמר הזוהר כך האי מאינון מצולות ים:

ונטיל גרעונא דגופא ודנפשא פי' העונות שעשו הגוף והנפש ה"ג האי מצולו' ים זוהמא דנפשא והיינו כמ"ש בשם הרב שהוא מסיגי המלכות הנק' נפש ונטול זוהמא דגופא. פי' העון שעשה הגוף ומ"ש דא יצ"הר. פי' שע"י יצ"הר נעשים העוצוות ובגין דלא יהא

ליה פטרא פי' כדי שלא ימצא פה לקטרג על ישראל לכין אנו עושים לו מעלה ע"י הגורל וז"ש בהאי עדבא הוא סלקא ביה:
עליו ודאי נ"ב עלה עליו מעצמו שדילג עליו:
ולאו אנת הוא דאמרת וכו' פי' קושיא אחריתי היא שתחלה הקשה מה אלו אף אלו ועוד הקשה שלא נשלם הקץ:

דף קב.

ולבתר אימא ליה ואחזי ליה וכו' פי' ר' יצחק בא להוסיף על תנא קמא שאע"פ שמראה האדם כל העונות שעשה לס"א עכ"ז ע"י השוחד שקיבל הוא משבחו:
קב"ה אמר לע' שרים וכו' חמיתון האי דלטור' וכו' פי' שס"מ הוא עליון על כל הע' שרים והם ע' מלבד ס"מ כמ"ש בריש פ' בא אל פרעה:
אחת בלחודהא פי' הוא אריך כמ"ש הרב שאחת הוא הכתר וטעם שהזכיר הזוהר ה' שבחים באחת לפי שה' פרצופים הם באצילות וכל פרצוף יש לו כתר ואריך הוא כוללם כנודע:
לבתר אחת ואחת פי' הם או"א וז"ש דאינון שריין כחדא וכו':
ומני ואמר אחת ושתים פי' כמ"ש הרב בסידור שאחת היא בינה ושתים הם ח"ג:
אחת ושלש פי' אחת היא בינה ושלש הוא ת"ת וארבע הוא נצח וחמש הוד ושש יסוד ושבע מ'. ואחת שבכולם היא בינה המאירה להם. אבל בזוהר מוגה הגיה על מ"ש דהיא אימא דכולא מכאן שרי לממני וכו' וז"ל פי' סוד הבינה אימא עילאה מקשטת ז"ת דנוקב' דאצילות עכ"ל. ומדברי הרב בסידור לא משמע הכי אלא הם ו"ק דזעיר ומלכו' שאימ' מקשטת אותם:
בגין לאמשכא וכו' דהיא אימא עילאה בדרגין ידיען ה"ג ור"ל להמשיך הארת אימא דרך ו"ק דזעיר עד המ' הנק' אימא תתאה. וע"ד יומא דא תרין נהורין נהרין כחדא אימא עילאה נהרא לאימא תתאה וע"ד יום הכפורים תרי כתיב. בח"י ד' ק"פ וז"ל המקובלים פירשו כפורים לשון רבים יען נאמר ובפשעיכ' שולחה אמכם דא כ"י. נמצא דיש כפרה מעלה ומטה. ובזוהר אמר שנק' כן להיות היום הזה נאחז בשני מדות עליונו' שמהם תמשך הכפרה וז"ל הזוהר בפ' אמור וע"ד יומא דא ב' נהורין וכו' הנה מבואר סודו לבאים בסוד ה' במשוך היובל בת קמה באימ"א כחדא נפקין כחדא שריין כאמא בתה וגם ליל יוה"כ כיומו לכל דבר ולילה כיום יאירו ב' המאור' הנז' לכן בלילה מתעטפין בטלית להורות על אימא החופפ' על בתה בעונה ההיא ועל כי היא עלתה מאליה ולא במעשה ידינו לכן אין מברכין עליו וכו' ע"ש:

דף קב:

אמאי הוא בהאי אתר פי' במ'. ומ"ס בדרגא דמלכא שארי. פי' בינה ששם שורה זעיר כנודע:

ת"ח בין לעילא בין לתתא כל חד וחד באורחיה נטלא ז"ל הרב בס' ק"י דע כי בגלות מצרים היתה המ' בבחינה שנית שהיא מהחז' ולמטה באחור וה' ראשונו' אינם מאירים בה ובהגיע תור גאולת מצרים לקחו פסח בעשור להורות כי אז היתה פרצוף שלם בעשר ספירות אחב"א ולכן מקחו בעשור ואח"כ המתינו עד ה' ימים והאירו בה ה' ראשונו' ואז היה ליל פסח שהוא בט"ו לחדש וז"ש בזוהר בפ' אמור דף ק"ב ע"ב על פ' ובחמשה עשר יום לחדש. כדין קיימא סיהרא באשלמותא ה' על עשר פי' בהיותה אחב"א היא בחי' י"ס ושיעור קומתה אינה רק ד' תחתונו' דזעיר וה' ראשונות דזעיר גבוהים עליהם וכאשר נגדלת למעלה ולוקחת מקומם נמצא שהיא עתה בבחו' ה' על י' וזה היה בליל פסח שהוא בט"ו לחדש כי אז חזרה פנים בפנים עמו בבחינת הששית ולכן אומרים הלל גמור בליל פסח עכ"ל. נמצא ששלשה בחי' היו תחלה היתה אחב"א מהחזה ולמטה וה' ראשונות אינם מאירים בה. ובחי' ב' בעשור לחדש שהיתה פרצוף שלם בי"ס אחב"א בחי' ג' בליל פסח שחזרה פנים בפנים עמו בבחי' הששית. ואפשר שלכך אמר הזוהר כל חד וחד באורחיה נטלא ובאורחיה יתבא וכו' כנגד ג' בחי' הנז'. וצריך לדעת שיש חילוק בין ט"ו לחודש דפסח ובין ט"ו לחודש דסוכות. שבט"ו דפסח חזרה בבחי' הששית אבל בט"ו דסוכות לא חזרה פנים בפנים בבחינת הששית עד שמני עצרת שהרי כתב הרב בסה"כ ממוצאי יוה"כ ואילך המ' היא מהחזה ולמטה בפנים שלו ואינה מזדווגת עם ישראל שהוא זעיר עד שמיני עצרת הרי מבואר כמ"ש:

ואחר שהצענו דברי הרב הנז' מובן לשון זה דמ"ש האי עשור מכ"י אינון פי' הם י"ס דמ' שהם כנגד תנה"י דזעיר:

ויומא עשיראה וכו' פי' בינה שהיא יום עשירי שהוא יוה"כ מאירה במ' וז"ש בעשיראה קיימא:

וע"ד בעשור לחודש הזה פי' בעשור שהיא בינה משפעת לחדש הזה שהיא מ':

והאי יומא הוא דילה פי' בינה שהוא יוה"כ היא של המ' שממנה נתקנת:

ה' יומין וכו' פי' ה' ראשונות דזעיר שהם כח"ב ח"ג שהם למעלה ממנה ומאירים בה מיוה"כ עד הסכו' לפי שממוצאי יוה"כ היא מהחזה ולמטה בפנים דזעיר. וה' עליונות מאירים בה וז"ש וה' יומין אחר מן דמלכא הוא ההוא יומא דאתייא עלה שהוא זעיר: דהא חמשאה ביה יתיב מלכא בתרעא. פי' חמישא' שהיא מ' שהיא ספי' חמישי' לתנה"י וז"ש

דהא חמישאה ביה יתיב מלכא בתרעא שמלכ' שהיא זעיר משפיע למ' שהיא חמישאה ע"י היסוד הנק' תרעא בסוד וזה שער השמים:

ובכל אתר בעשור וכו' פי' כמ"ש שי"ס דמ' הם כנגד תנה"י דזעיר:

חמשא עלייהו וכו' פי' כמ"ש שה' ראשונות דזעיר הם למעלה ממנה:

ואיתימא שביעאה פי' למה אנו אומרים שמ' היא חמישית לתנה"י והלא ח"ג כלולי' בת"ת וא"כ כשנתחיל מחסד דזעיר המלכות היא שביעית ולא חמישית. ותירץ בזמנא דתרין אבהן וכו' ור"ל כשח"ג כלולים בת"ת אזי המ' נק' שביעית לחסד. אבל כשאנו מוני' מת"ת לבד שהם תנה"י אזי המ' חמישית וז"ש וחד מלה שביעאה וחמישאה:

ת"ח חמישאה דיליה הוא וכו' פי' מ' הנקראת חמישית היא של זעיר:

חמשין תרעין פי' נש"ב:

לאנהרא לחמי שאה פירוש למ' ואי תימא שביעאה. פי' כמו ואיבעית אימא שביעאה:

היינו בגין דמלכא בשלימו דאבהן ר"ל כשח"ג כלולי' בת"ת אזי נק' שביעי' נמצ' שהמ' ה' וז' והכל אמת:

ועטר' ירית משביעא' פי' זעיר יורש מוחין מבינה הנק' שביעאה ג"כ לפי שזעיר הוא ו"ק ובינה שביעי' וז"ש וע"ד בשביעא' שהיא בינה הוא יומא דמעטר' מלכ' בעטרוי. ועוד יש לפר' דהא חמישאה ביה יתיב מלכא בתרעא. חמישאה הוא ת"ת שהוא חמישי כשאנו מונים כחב"ד דזעיר והת"ת שהוא ענף הדעת הוא חמישי ולכך לעיל אמר וה' יומין אחרנין וכו' שהם כח"ב ח"ג שעל המ' כמ"ש. והקשה לו למה לא מנינו הת"ת שהוא חמישי לכתר כמ"ש. ואמר דהא חמישאה שהוא ת"ת ביה יתיב מלכא שהוא זעיר בכללותו בתרעא שהיא מ'. או כפי ס"א בכורסייא שהוא מ' ור"ל שהת"ת אין אנו מונין אותו מפני שבאמצעותו נותן זעיר השפע למלכות שכתרה הוא מהחזה ת"ת ומשם מקבלת הארתה:

חמשה עלייהו פי' כמ"ש בפי' ראשון ואי תימא שביעאה וכו' פי' מקשה למה ת"ת אנו קורים אותו חמישי הרי שביעי הוא כשנמנ' כח"בד ח"ג נמצא שת"ת הוא שביעי:

ותירץ בזמנא דתרין אבהן וכו' פי' שנכללים ח"ג בת"ת אנו קורים לו שביעי. וכשמונים ת"ת בלבד עם כחב"ד הרי הת"ת חמישי והכל אמת:

ג' תרעין לאנהרא חמישאה פי' שנ"שב שביסוד דאימא נפתחים בת"ת הנק' חמישי:

ואי תימא שביעאה פי' כמ"ש בפי' ראשון שאינה קושייא אלא מפרש הענין:

וירית משביעאה פי' בינה כמש"ל ואין בין פי' זה לפי' ראשון אלא בפירוש חמישאה ושביעאה:

דף קג.
אשר עין בעין נרא"ה אותיות אה"רן לרמוז שבזכות אהרן היו ענני כבוד דכתיב בסיפא דקרא ועננך עומד עליהם: מה להלן ז' פי' ז' מקיפים דז"ת דזעיר שבאים מאימא לזעיר:
דאהרן רישא וכו' פי' שחסד הוא יומ' דכליל כולהו יומי ולכך מקיף דחסד שרומז"ל אהרן הוא ראש לכולם והוא כוללם:
אינון מתנות דהוו בקדמיתא וכו' פי' והכתוב משבח למרע"ה בשני דברים א' עלית למרום שבית שבי כשעלה לקבל תורה והשני אחר מיתת מרים ואהרן וזהו לקחת מתנות באדם:
בגין דכתיב בצלו חמדתי וכו' פי' הם המקיפים שבאים מאימ' לזעיר והם סוד הסוכה ואנו יושבים בהם ולכך אמר הזוהר בגין דכתיב בצלו חמדתי וישבתי. וז"ש להם בסכות תשבו ז' ימים דהיינו שאומר הק"בה לישראל ז' ימים תשבו במקיפים דאימא שבאים לזעיר הנק' סכות:
אלא וייראו פי' שנסתלקו המקיפים ונתגלו ישראל: יושב הנגב ודאי פי' שהוא עמלק כדמפרש.

דף קג:
בסכת תשבו חסר חדא דכולהו וכו' נ"ב פי' למדנו בחסרון הו' כי הסוכה העיקרי' הוא הראשון כי הששה נופלים לו כי הוא כולל כולם והרי כמו שאמר בסוכ' אחת תשב ואני מעלה עליך כאלו ישבת בכל הז' סכות כי הראשון הוא העיקרי ולכן בסוכת לשון רבים חסר ו' כאלו כתיב בסוכה אחת לשון יחיד:
דא הוא ענננ דאהרן פי' מקיף דחסד:
ענננ חד נטיל עמיה ה' אחרנין פי' שחסד א' כולל חמשה שתחתיו ובעמוד אש לילה. פי' מקיף המלכו':
דא ענן' דאהרן פי' מקיף דחסד:
דנטלא בחמש אחרנין פי' שקשור עם ה' מקיפים שתחתיו:
דאשתכללו לך וכו' שבאים למ' אח"כ ומקשטים אותה: שכינתא פרש' גדפהא וכו' נ"ב או אימא עילאה או נוקבא דזעיר בחינת מקיף שלה:
שבעת ימים כתיב נ"ב שהם הו"ס עצמן עכ"ל. ולפי זה הקב"ה מדבר עם הו"ק שנקראים שבעת ימים ואמ"ל אתם הנק' שבעת ימים בסכות תשבו עם ישראל. וז"ש בסמוך בקדמיתא תשבו לאושפיזי. תניינא לבני עלמא ישבו ובעי ב"נ למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אילין בזוה' בפ' אמור דקדק הר"מק ז"ל במ"ש בכל יומא ויומא ולא אמר דרך כלל בשבעה יומין אילין. להראות שבכל יום ויום צריך שיהא שמח שמחה

בפני עצמה שהרי הז' ימים הם הם ז' אושפיזין נמצא שבכל יום ויום יש לו אושפיזא בפני עצמו וצריך להראות לו שמחה. עכ"ל ח"י בדף רנ"א. ובד' רנ"ד כתב כי הא דרב המנונא כד הוה עייל לסוכה וכו' וצריך בכל לילה ולילה מהז' להזמין האושפיזין איש יומו. ואח"כ יכלול השאר עמו. וצריך להקדי' הצדיק ביומו ואח"כ לכלול חביריו עמו:

דף קד.

מאי קא מיירי בגין דדוד שאל לנבל וכו' פי' מה ענין עשרת ימים אלו ומה שייכות לפסוק זה שאמרו דוד על זה שלא נתן חלק לעניים ותירץ בגין דדוד וכו':

דאשלים ליה ביש יתיר מנבל פי' שנבל לא זמין ליה אבל זה זמין ליה ולא יהיב ליה חולקא ולכן רעתו גדולה מנבל:

אלא רישא דכולא דאושפיזין וכו' ובפ' בראשית דף י' איתא שבכל המועדים צריך האדם ליתן לעניים חלק האושפיזין ולא בסוכה בלבד כפשט הזוהר דהכא: קארי ליה בשמיה נ"ב אדם גי' מ"ה וכתיב מה שמו בצלם ודמות. פי' צלם בדכורא ודמות בנוקבא:

דף קד:

לאתערבא צולמא דיליה וכו' נ"ב יש מפרשים שהכוונה שלא להסתפר מן הגוי מתל למלכ' וכו' פי' הם א"וא שזימנו ז"ון הנק' אושפיזין:

יעקב הוא ריש' לחדוות' פי' ת"ת דזעיר שהוא קו האמצעי שהוא העיקר ומ"ש וכל אינון אושפיזין חדאן עמיה. פי' כל כללות הו"ק:

ה"ג הא אוקמוה אמאי אסמיך קב"ה פרשה דא לפ' מועדי': כולהו בוצינין עילאין פי' ו"ק דזעיר:

כולהו בוצינין לאדלקא משח רבות וכו' פי' שהו"ק מגלים הארת אבא הנק' שמן ובזה תירץ סמיכות הפרשיות שבמועדים מזמנים ו"ק ומקבלים מאבא הנק' קדשיוכן בפרשה זו שמן זית זך הו"ק מקבלי' מאבא הנקראי' קדש ומגלי' הארתו:

דף קה.

קורעין לו גזר דינו של ע' שנה ז"ל הרב בליקוטי' מ"ש הזוהר כל המתענה בשבת וכו' העניין הוא כי קר"ע גי' ש"ע כי ש"ע נהורין עילאין דאריך המתגלי' בשבת קורעין גזר דין של ע' שנה שהם שמות ע"ב ס"ג שבהם ז' יוד"ין גי' ע':

ש"נה גי' קפ"ה קס"ו אחוריים דע"ב ס"ג עם ארבע אותיות והכולל וע"י ש"ע הנז' קורעים גזר דין של אלו האחוריים של ע' שנה עכ"ל הרב. ובזה מובן לשון זה מ"ש ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי וכו' וכדין אתקרעו וכו' דהיינו בכח ש"ע נהורין דאריך הנק'

עתיקא קדישא נקרעים הדינים ולכך אמר אע"ג דאסכמו כל אינון ע' וכו' דהיינו הדינים שבאחורי ע"ב ס"ג שבה' ז' יו"דין. אפי' הכי נקרעים ע"י אריך:

דף קה:

א"ר יוסי כתי' ממצו' חפצך וכו' מהו ודבר דבר פי' חוזר לחזק מ"ש תחלה דדוקא דיבור הוא דאסור אבל הרהור לא ממש"ה ודבר דבר דהו"ל ממצו' חפצך ומדבר דבר. מהו ודבר דבר אלא עד דיגזר מלה כדקא יאות וימלל ליה ודאי וכו':

דף קו.

כיון דכתיב ויקוב נקיב שמא דאמיה פי' קודם שעשה פעולה הרעה לא הזכיר אמו. ואחר שויקוב הזכיר אמו לומר ארור שזה ילד וכו'. א"נ י"ל מ"ש כיון דכתיב ויקו' נקיב וכו' לומ' שאמו גרמה לו עד שויקויב את ה' כדבסמוך שאיש הישראלי אמר מלה מאמיה מגו קטטה ולכך ויקוב וכו' לכך לא הזכיר הכתוב אמו עד דכתיב ויקוב לרמוז על זה:

ולייט לאגנא על אמיה פי' שאיש ישראלי חרפו מאמו שזינתה עם המצרי לכך הוא ויקוב וכו' לאגנא על אמיה וכמ"ש בסמוך ורזא דמלה כן דרך אשה מאנפת. וסוד הענין עמוק מאד וכבר רמזנו בו קצת בפ' אחרי מות דף ע"ב ע"א ע"ש ובאוצ"ח באותו דרוש העמיק יותר והרחיב הענין ע"ש באורך:

ה"ג אי צדיק גמור הוא לא אתער מלה: ר' יצחק אמר וכו' בעלה דשלומית וכו' פי' הפך מ"ש ר' אבא לעיל. ור' יהודה שאמר בריה דבעלה דשלומית וכו' מסייע לר' אבא דלעיל:

ה"ג אמאי לגבי למשה ור"ל אמאי הביאוהו למשה הרי היו שם שרי אלפים וכו' ותירץ בגין דקטיל לאבוי בשמא קדישא והתחיל במצוה יגמור אותה וז"ש ואבא וברא וכו':

דף קו:

א"ר יהודה אי הכי אמאי ונשא וכו' ונסלח חטאו מבע"ל הלשון הזה אינו מדוקדק וה"פ א"ר יהודה הכי הוא ודאי שמ"שה כי יקלל אלהיו סתם יכיל למטען דלייט למהימנותא בישא דשרייא עליה לזמנין כדלעיל. דאי לת"ה ותפרש כי יקלל אלהיו היינו שקלל בהדיא לע"ז שהיתה אלהיו תחלה ונסלח מבעי ליה. וז"ש אלא כגון דאמר אלהי וכו' סתם ולא פירש כיוצא בזה פי' מורינו זל"הה לעיל בדף פ"ט ע"א מ"ש שם הזוהר א"ר יהודה והא כתוב והכהן הגדול מאחיו דלא קאי על מ"ש הזוהר: אלא על הפירוש שיעלה על הדעת לפרש. ודוחהו הזוהר והכי נמי הכא:

ר' חייא אמר וכו' פי' מסייע לתנאים הראשונים וכולם שיטה אחת חוץ מר' אבא דבסמוך שמפרש כי יקלל אלהיו היינו השרים ולכך כיון שמבזה לון ונשא חטאו:

ר"ש הוה אזיל באורחא תימא מה שייכות עובדא זו בהאי פרשתא ולא עם שום פסוק ממנה. וי"ל שר' אבא שסידר הזוהר מייתי ראיה למ"ש ונשא חטאו על מאן דלייט לרברבי עלמא ומבזי לון. מהאי עובדא דרש"בי ע"ה שאמר לר' יוסי אסיר לך שמשא דעלמא הוא ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא דקודשא בריך הוא כמ"ש בסמוך בדף ק"ז ע"א ולכך הביא האי עובד' הכא:

דף קז.

ר"ש פתח אני חבצלת השרון לשון זה כפול בפרשת ויחי דף רכ"א ושם פירשנוה ומה שכתוב הכא השרון דהיא נטרת וכו':

הכי גרסינן דאיהי שרת ומשבחת וכו' :

דף קז:

בהר סיני רבי אלעזר פתח וכו' דהיא סלקא ומתחברא וכו' נ"ב ממקימה בהיכלות דבריאה היא סלקא לאצילות בזווגא שלים: נ"ב דהיינו זווג שלים שהוא באורך כל קימת זעיר וזה נקרא זווגא שלים. א"נ זוגא שלים הוא זווג פנים בפנים שהוא להוליד נשמות כי בזמן שבה"מ קיים היתה תמיד רחל כשיעור כל קומת זעיר פנים בפנים וז"ש בזווגא שלים. ת"ח כיון דעאל ליליא. נ"ב עכשיו בגלות עכ"ל. ור"ל בגלות תרעין סתימין בלילה ודינין מתערין וכו' אבל בזמן שבה"מ קיים אין חילוק בין יום ובין לילה שהקליעה בטילה אפילו בלילה:

ותרעין סתימין נ"ב של ג"ע העליון. דינין תתאין מתערין וכו' משמע מהכא שאתני וכלבי גם הם אזלין ושאטן ובסמוך אמר וכלבי ואתני לא שאטן ולא אזלין ודוחק לומר שמ"ש לעיל ואזלין ושאטן קאי על חמרי אבל אתני וכלבי לא יש לפ' שמ"ש לעיל ואזלן ושאטין היינו קצת ומ"ש בסמוך לא שאטן ולא אזלין היינו לא שאטן הרבה. והנכון שמ"ש ואזלין ושאטין קאי על מ"ש דינין תתאין וכו' שאותם הדינים אזלין ושאטין ולכך אחר חצות שנתעוררו הרחמים אמר בסמוך ודינין תתאין אתכנשו בנוקבייהו. משמע שתחלה דינין תתאי' הוו אזלין ושאטין ובחצות אתכנשו בניקבייהו ומ"ש וחמרי ואתני וכלבי ר"ל שמתעוררים שלשה מינים אלו בתחלת הלילה ומפרש סדר עניינם ואמר חמרי הא אוקימנא ונ"ב משמרה ראשונה חמור נוער וכלבי ואתני לא שאטן וכו':

מזבח תתאה נ"ב מלכות איתוקד נ"ב מזבח הנחשת מלכות מלאה דינים:

ומההוא מזבח תתאה וכו' נ"ב נ"ל הדברים אלה דקאמר ומההוא מזבח וכו' הם פי' אתערות רוח צפון כי יראה בו התעוררות גבו' דמ"נ והיינו שלהובא דאשא עכ"ל. ונל"עד

שיש לפרש אתער רוח צפון הם חמשה גבורות דאימא. ומ"ש ומההוא מזבח וכו'. נפיק שלהובא דאשא הם ה' גבורות שביסוד דנוקבא שעולים בסוד מ"ן:

דף קח.

דתרנגולא נ"ב גברי"אל כדין קב"ה וכו' פי' יעקב שמשתעשע בתורת הצדיקים שעולים בסוד מ"ן ?בנאה אשתכח בין צדיקיא נ"ב כי הוא נכנס להשתעשע בתורת הצדיקים שבג"ע: וכ"י משבחת נ"ב רחל. ליה לק"בה נ"ב בסוד אל"הים אל דמי לך ובסוד איה אלהי עושי וכו':

כיון דאתי צפרא נ"ב בתשלום השחר משתעיין ברזא חדא נ"ב זווג יעקב ורחל וכדין אתער אברהם. נ"ב סוד אילת השחר חוט של חסד וכ"י הוה בה בנייחא נ"ב נ"ל לגרוס הוות יתבא בנייחא ור"ל בארעא הנז' הה"ד כי תבואו אל הארץ פי' פסוק זאת תורת העולה וכו' מדבר בזמן הגלות שהמלכות בלילה מלאה דינים וז"ש זאת תורת שהיא מלכות שעלתה מבריאה לאצילות.

היא העולה פי' מ' הנז' על מוקדה על המזבח ר"ל הדינים הם בה והיא ג"כ נק' מזבח כי כמה בחינות יש למ' וכל זה כל הלילה עד הבוקר שבבוקר היא עת רצון ודינין אשתככו אבל בזמן ב"המ קיים כתיב כי תבואו אל הארץ וכו' שהיא ארץ ישראל שרומזת למ' אזי ושבתה הארץ שהי' המ' יש לה נייחא מכולהו בין ביום בין בלילה. שבת לה' ממש נע"ג שבת מ'. ועל ל"ה ת"ת. דאית ביה רשימא קדישא וכו' נ"ב כי צדיק שהוא סוד הברית וצדק שהוא סוד שמיטה תמיד כחדא אזלין מי שיש לו ברית יש לו שבת כי שביתה ונייחא כחדא:

נייחא הוא דרוחא וגופא נ"ב אשרי המחכה והמדקדק בדברי הרש"בי ז"ל שדקדק באומרו נייחא דרוחא וגופא ולא אמר דנפשא ורוחא או דנשמתא וגופא כי בשביעית אין עלייה בסוד בינה דתמן נשמה רק במ' שמשם נפש ואולי גם הרוח ולכן דקדק באומרו רוחא לא נפשא כי אם היה אומר נפש היה משמע דדוקא בחינת נפש ולא רוח ואין זה אמת כי השלילה אינה רק על הנשמה להכי קאמר דרוחא לשלול דווקא הנשמה עכ"ל. ולכן לא אמר. דנפשא ורוחא דא"כ הוה אמינא הוא הדין הנשמ' אבל כיון דנקט דרוחא וגופא משמע שהשלילה היא על הנשמה כמ"ש ודא יובלא נ"ב גי' מ"ט:

ובג"כ ובשביעית יצא וכו' פי' בשביעית שלו שהוא רומז למ' אבל אין פי' ובשביעית היא השמיטה דהא מבואר בהרמב"ם ז"ל דאין עבד יוצא בשמיטה אלא ודאי כמ"ש עול בקדמיתא. פי' מ': והאי עול לא שרייא וכו' נ"ב אולי מה שנק' המ' עול לפי שהיא עול על צואר הי"ב בקר שתחת הים חיות נושאות הכסא גם עו"ל גי' ק"ו ואולי הוא בסוד ציור

שם ב"ן דההי"ן בו"וין עולה גי' ק"ו כמנין עו"ל עכ"ל. ודבריו סתומים וכתב הרב בסידור כוונת נשמת כל חי צריך לכוין בשם אטמו"ן שהוא גי' ק"ו ויוצא משם ב"ן בציור וי"ן דהיינו ד' ההי"ן כל ה יש בה ג' וי"ן כזה # ה הם י"ב וי"ן ד' של הי"וד ב' וי"ן עם ו' של מילוי יו"ד הם ט"ו וי"ן גי' צ' עם יו"ד של הוי"ה הם ק' ושני וי"ן של ו' דהוי"ה נחשבים לאחת הכל גי' ק"ו וזהו מ"ש הר"חו ז"ל בהג"ה זו ויש ציור א' שעולה ק"ד וכתבו הרב בכוונת לעד ולעולמי עולמים לע"ד גי' ק"ד והיינו ציור שם ב"ן דההי"ן ד' ההי"ן הם י"ב וי"ן ושני וי"ן של ו"ו דהוי"ה עם ו' של מילוי יו"ד הם ט"ו וי"ן גי' צ' והיו"ד ודל"ת של מילוי יו"ד הם ק"ד. וע"ד עבדין פטורין וכו' לאו דוקא שעבד עברי חייב בתרי"ג מצות אלא הכוונה כיון שיש עליו רשות אחרים אינו עושה המצוה כתקונה כמ"ש במ' ברכות שהפועלים מקצרים בב"המ:

אוף הכא יצא לחפשי חנם ושיעור הכתוב עתה יצא לחפשי ממה שהיה תחלה חכם דהכי נמי אלהים איקרי נ"ב אלהים מ' דינא תתאה דינא מלכותא דינא:

ולאן אתר אתקרב לגביה אל הדלת פי' שהמ' היא נק' דלת לפי שהיא נגד ד' ספירות תנ"הי דזעיר מהחזה ולמטה כנודע וזהו אל הדלת:

דף קח:

ומזוזה איקרי: נ"ב מזוזה גי' אד"ני עשיה לעילה נ"ב בינה. שמיעה בהאי שמיטה תלייא: נ"ב יש לתמוה דבכ"מ מהזוהר משמע שהשמיעה בבינה כי אז"ן גי' ס"ג והעשייה במ' וכאן כתב להפך וצ"ע עכ"ל ויש לתרץ שעיקר השמיעה היא בבינ' כמ"ש או"זן גי' ס"ג ועיקר עשיה במ' לפי שנק' עלמא דעובדא. ולפעמים השמיעה במ' בהשאלה ועשיה בבינה בהשאלה. ודומה לזה תירץ הרב בפ' פקודי כמ"ש שלפעמים אומר שכוחות הזכרים הם הורגים: והפתוי בנוקבא דס"א ולפעמים אומר הזוהר בהפך וכו' ע"ש. אתפגים שמיעה דיליה נ"ב יש לתמוה מאד כי רציעת האזן אינו פגם בשמיעה והפגם הזה הוא בתנוך וזה דבר שאינו נוגע לשמיעה. והיה לנו לעשות לו סם שיפגום שמיעתו עכ"ל ואפשר לתרץ שלא רצה הקב"ה לפגום שמיעתו לגמרי רק רמז בעלמא לעורר לו אוזן ולומר שכיון שפוגמי' אותו באוזן שתלוי בו השמיעה די לו. מ"ט ואכלו אביוני עמך. פי' אמאי נקט קרא אביוני והלא הפקר לכל היא לעניים ולעשירים. ותירץ בגין דמסכיני וכו' ומ"ש ובג"כ שביק לו למיכל לאו דוקא אלא ר"ל ולכך נקט אביונים:

יהיב שלמא בכ"י פי' מושך הארת יסוד הנק' שלם למ': **ויהיב חדו וחילא וכו'** נ"ב שמחה מימין מצד החסדים וכח מצד שמאל שהם הגבורות שאז כולל שניהם שאז מריק ברכה ע"י היסוד הנק' ברוך דאתקרי צדקה. פי' ת"ת. לכ"י נ"ב ר"ל המ' הכונסת הארת ישראל

בעלה. ובינה איהי אחת ומלכות שבע. בסע"ה דף ס"ו אחת היא יונתי וכו' הנה הזעיר משיבה לשכינה אע"פי שאתה לפעמים נקודה אחת. מ"מ אתה יונתי שהוא מלכות של כל הספירו' שלי ואתה תמתי שמבלעדיך לא נשלם שם הוי"ה ואתה שלימו דכל ספירה וספירה ונמצא שאע"פי שאתה נקודה אחת מ"מ אתה נתגדלתה מכל הו' מלכיות דכל עשר ספירות כמ"ש בדרוש אט"בח ובכוונת ר"ה ומה שאת נקראת אחת. היא לאמה שבערך אימא עילאה אתה ספירה אחת שהוא בבחי' לאה שהיא מלכות דאמא כמ"ש בזוהר בהר בינה איהי אחת ומלכות שבע רומז למ"ש והוא ע"ד מ"ש בכוונת אחת ואחת עד אחת ושבע שהיא אחת בינה ושבע מלכות:

ונמצא בערך בינה הוא ספי' אחת שהוא מלכות שלה בערך לאה או מלכות דנה"י חדשים שנעשה כתר למלכות אף בבחי' רחל. אך בערך עצמך את יונתי תמתי שלימו דכל ספי' וספירה. וזה נרמז במלת היא באומרו אחת היא לאמה כי בבחי' לאה נוטלת ששה עשר אורות מד' אנ"פין דארבע שמות אהי"ה לבושי המוחין וכל אחד כלול מכולם והוא גי' הי"א גם היא ה' אחרונה דהוי"ה שיש לה ג' מילואים שסימנם יה"א ה"י ה"ה ה"א וזהו אחת היא אות ה' בג' מילואים והטעם הוא מפני שהיא לאמה ה' ראשונה דהוי"ה וכעובדא דאימא כך עובדא דברתא כידוע שלכן ה"ה כפולה בהוי"ה כי ה' ראשונה היא שם ס"ג והוא כללות שם ב"ן שנעשה אחר התיקון משם ס"ג ב"ן. ונמצא ה' ראשונה היא אחד עם ה' אחרונה כי שם ס"ג נעשה ב"ן ה' אחרונה וזהו אחת היא לאמה שהיא בחינת ח' עם אמה ה' ראשונה ותשלום פי' הפסוק עד"ז משם תדרשנו:

דף קי:

וכביכול אתון תעבדון להון פי' ע"י מעשיכם הטבים אתם מתקנים ז"ון כמ"ש בפ' בחקותי דף קי"ג ע"א: וע"ד ועשה טוב כתיב. פי' שאתם על ידי הצדקה מתקנים טו"ב שהוא היסוד:

וכולא חד פי' ארץ ואמינה הכל במ': ואי לא תתער לקבלה וכו'. פי' אם לא תביא לה הארה מהיסוד ע"י מעשיך הטובים התרחק ממנה כפי שהיא מלאה דינים ומיתוקם הוא ע"י החסדים שביסוד שנותן למ' ולכך אתרחק מינה וכו' לרעותהון בכל יומא נ"ב ושכינה עושה מה שהם גוזרים: אינון דמתערי האי טוב: נ"ב סוד התעוררות מ"ן לכן מתעורר אז היסוד להזדווג עמה ע"י הצדקה שעושה: ועשת ועשתה מיבעי ליה. נ"ב לא הבנתי כוונת הזוהר שהרי כל כך רומז לנוקבא ועשת בלא ה' כמו פעלת. כמו ועשתה בה' ועוד מאי רמז זה דלא עביד עבידתא הרי הוא עושה לשלש שנים משפע המ' בהכרח שעל ידה בא אלינו. וחלילה ע"י זונתה:

וא"כ מאי לאפקא וסביר הייתי שהשפע יבוא ע"י היסוד לבד הנק' ברוך והיינו ברכתי ומלת ועשת נקבה תכזב זה. גם זה אי אפשר לומר שהיא ע"י יסוד זולתי המ' עמו דצדיק וצדק כחדא אזלין עכ"ל. ונל"עד דחדא קושיא מתרצה חברתה שבשאר השני' בא השפע מיסוד למ' ומתעצם בה נמצא שהעיקר היא המ'. אבל בשנה הששית העיקר הוא היסוד והשפע עובר מעבר בעלמא למ' ולכך אמר קרא ועשת בלא ה' לומר שאינו מתעצם במ' אבל עכ"ז הוא עובר על ידה ולכך ועשת בלא ה' הוא כינוי נמי לנוקבא: ביום הששי פי' יסוד בשנה הששית פי' יסוד שהוא ששי לחסד:

דף קיא.

חד טפסא בשלהובי נ"ב הר"חו ז"ל כתב שרץ והר"מק כתב חיה רעה: קסטר ברישיה טפסא נ"ב הרח"ו ז"ל כתב הפך ראשו והלך לו טוב מדידיה לאפוקי מגזל:

דף קיב:

קסם נחש תרין דרגין פי' קסם היא נוקבה דנוגה ונחש הוא דכורא דנוגה כמ"ש בפ' בלק דף ר"ז ע"א ועיין דף רי"א ע"א מ"ש שם באורך: קסם תלייא בעובדא נ"ב וסי' וקסמים בידם. נחש לא תלייא וכו' ז"ל הרב ז"ל בליקוטים דע כי בלעם הוא מהארות יסוד אבא שבוקע ביסוד דאימא מאחורי הראש דזעיר ואותם ?הארות הם בלאה ומתפשטי' בה עקבי לאה שהם בכתר דרחל. והנה בלעם הוא מאותם האורות דיסוד דאבא הנמשכים עד מקום זה ולכן היה שקול כמר"עה ובלק ה"ס העקבים שבוקעים ובולקים בתוך כתר רחל והם מאימא ולכך בלעם הוא בנחש ובלק בקסם כי המעשה הוא באימא כנודע עכ"ל. ובזה מובן לשון זה:

מ"ט ה' אלהיו פירוש זעיר:

ותרועת מלך פי' מלכות:

מאי דא לקביל דא פי' מה ענין שטים לגלגל שהשטים הוא בעבר המזרחי והגלגל היא בעבר הירדן המערבי ותירץ וכו':

דף קיג.

ה"ג ואי תימא הא ביממא אשתכח לגבי כד הוה לגבי בלק ור"ל היכי אמרת שלא היה בא אצלו ס"מ רק בלילה דקבלי לה הלא כשהיה אצל בלק בא ס"מ אצלו ביום. ותירץ אלא ודאי בנחש וכו' ר"ל שהסתכל ות בעלמא היה מסתכל ע"י דכורא דנוגה הנק' נחש ולעולם לא היה בא אצלו ס"מ ביום דא אתר דגזרין דאירייתא וכו' נ"ב השכינה נק' חוקה חוקה חקקתי גזרה גזרתי דהא כל דינין ומארי קרבא דמלכא אתפקדו ובידהא כמד"א ואת חוקותי תשמורו וכו' נ"ב ה"ג את חוקותי תשמרו בלא ו' עכ"ל והיינו פ' דפר' קדושים

את חקותי תשמורו בהמתך וכו' ואת משפטי תשמורו נ"ב בפ' בהר סיני הוא פסוק זה ונכתב כאן בטעות. ולעיל באותו פסוק נדרש דרשה זו את חקותי תעשו ואת משפטי תשמרו ומ"ש דא הוא אתר אחרא עילאה. פי' זעיר הנק' משפט עכ"ל ונלע"ד דאין אנו צריכים לכל זה אלא פסוק זה הוא באחרי מות את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו ללכת בהם וכו' ורוצה הזוהר לחבר רישא דהאי קרא עם סיפא דההוא קרא וסיפ' דהאי קרא עם רישא דהת' ולכך אמר תחלה אם בחקותי תלכו וכו' כמ"דא ואת חקותי תשמורו דהיינו סיפא דההוא קרא. ומ"ש ואת משפטי תשמרו היינו סיפא דהאי קרא דכתיב ואת מצותי תשמרו וכיון שחברנו אותו עם רישא דההוא קרא דכתיב את משפטי תעשו. כאלו כתיב הכא ואת משפטי תשמרו דהיינו זעיר הנק' משפט ולכך אמר הזוהר ואת משפטי תשמרו דא הוא אתר אחרא עילאה שהוא זעיר:

ועשיתם אותם אתם כתיב ודאי הואיל וכו' נ"ב כי אתם מתקנים ועושים אותם חוק ומשפט הנ"ל דהיינו נוקבא שהיא נקודה עושים אותה פרצוף. וזעיר שהוא ב"ן ו"ק בלבד עושים אותו ב"ן עשר ע"י מע"ט וא"כ שפיר קאמר ועשיתם אותם. ?נ"ב יכול עשה שם לעילא. פי' שדוד ע"ה ע"י מעשיו הטובים תקן המלכות ועשה אותה פרצוף:

דף קיג:

עד דסליק שמא קדיש' דכורסיי' נ"ב שע"י עסק התורה מעלה את המ' מעולם הבריאה ולכלול בנקודה שתחת היסוד את ט' חלקיה שבבריאה בכורסייא שבאצילות כי בלילה יורדת לבריאה בסוד ותתן טרף לביתה עכ"ל ולפי זה בכורסייא היא מ' שתחת יסיוש הוא באצילות ונלע"ד לפרש עד דסליק שמא קדישא בכורסייא ר"ל עד שזווג זעיר הנקרא שמא קדישא עם המ' שנק' כורסייא שהיא כסא לזעיר ונקט מלת דסליק לפי שהוא סוד הזווג שהוא סליקו:

כמ"דא ויקוב וכו' פי' מביא ראיה מה שם דהתם היא המ' כמש"ל סוף פ' אמור אף שם דהכא היינו המ':

כל חד וחד יתן חילא דיניה וכו' פי' חוק ומשפט הנז' שהם ז"ון כל אחד ואחד מהם ישפיע מהארתו עניכם:

ושמא קדישא אשתכח שלים פי' הוי"ה ואדנ"י משולבים שהוא חיבור ז"ון. א"נ כמ"ש הרב שי"הו הוא זעיר וה' אחרונה היא משלמת שם הוי"ה. וע"י הצדקה שעשה שרומז לה' אחרונה ונשלם שם הוי"ה:

דהא באתר דמותא היא שכיח נ"ב שהשכינה נק' אילנא דמותא כנודע:

אילנא דחיי שרייא עלוי פי' מדה כנגד מדה לפי שנתן צדקה ועשה עצמו בסוד זעיר שמשפיע למ' גם הוא אילנא דחיי שרייא עלוי:
דלא יפיק מנייהו מלה לפימיה נ"ב ר"ל שלא יזכיר שם אחד מהם בלילה וכמ"ש הרב במצות לא ישמע על פיך. מה כתיב ונתתי שלום בארץ. נ"ב יסוד במ'.

דף קיד.
ולא כפית להו לישראל נ"ב נל"עד לגרוס ולא חשיד עכ"ל ור"ל דא"א לומר שיאשיהו המלך לא כפית להו לישראל דהא קראי בהדיא שהשבית את הכומרים והוציא עצמות העובדי ע"ז מקבריהם ושרפם וארז"ל בגמ' שהיה שולח זווג של ת"ח לכל בית ובית לבער ע"ז: אלא הכוונה דלא חשיד להו לישראל שהיה סובר שאחר שביער ע"ז מארץ ישראל כולה חזרו ישראל בתשובה ולא היה חושד אותם שעדיין עובדים ע"ז: וכפי האמת היו חולקים ע"ז לשנים כמר"זל על פ' ואחר הדלת והמזוזה וכו' וירמיה היה אומר לו שעדיין ישראל עע"ז ולא הימין ליה דחשיב דכלהו זכאי כותיה:
ובעייא לאסתמא נ"ב בסוד ואת עיני צדקיהו עור משכונא דילי דאיהי אתמשכנא וכו' פי' המ' היא ממושכנת בגלות בעון ישראל:

דף קיד:
כך ישראל אע"ג דאינון נפקו וכו' המשל אינו דומה לנמשל דהתם כעס על המטרונה והניח הבן אצלה בשביל שעדין רצונו בה ובנמשל כעס על ישראל והניח השכינה עמהם. אלא הכוונה שדבר החביב יניח אצל שאינו חביב.

דף קטו.
בנוקבא דתהומא רבא נ"ב שנוטלין כח להרע מהיכל הז' שלהם הנק' נוקבא דתהומא רבא כנודע.
בת שבע איקרי נ"ב כשמתחברת בבינה שהיא ז' מתתא לעילא. אזי המ' נקה בת שבע ברתא דאימא עילאה:
אף אני הא אתער לקבלייכו וכו' פי' מלבד שאני מייסר אתכם ע"י דממנן אחרנין אף אני שהוא זעיר המדבר מייסר אתכם ואף המ' הנק' שבע וזהו שבע על חטאתכם. ומ"ש למלכא וכו' פי' הוא כמו דבר אחר שמפרש ויסרתי אתכם למיהך בגלותא. ושמא תאמרו אתם לבדכם. אף אני וגם שבע יהי' עמכם בגלית ומי גרם זה על חטאתיכם בשביל חטאתיכם.

דברי גבורה מבעי ליה פי' כיון שהם תוכחות הו"לל דברי גבורה. מאי דברי הברית. ותירץ הא אוקמוה וכו' שקללות שבתורת כהנים הם מפי הגבור' שהיא המ' שנק' גבורה תתאה ושבמשנה תורה הם מפי הזעיר כמ"ש בפרשת ויקרא דף ז' ע"א:

דף קטו:

מלי ברית הוו דהא טב וביש ביה תליין פי' אף על פי שבתורת כהנים הם מפי הגבור' כיון דכתיב אלה דברי הברית כולם הם ע"י יסוד ומ' שנקראים שניהם ברית כדמפרש הזוהר טב מצדיק וביש מצדק דאיהו שלמא דארעא שלמא דביתא שלמא דעלמא יובן במ"ש הרב ג' בחי' נותן יסוד למ' א' בחי' רוחא קדמאה שהוא שם ב"ן המעלה מ"ן בחי' ב' כלי המ"ן שהוא ע"ב קד"ם בחי' ג' טיפה הזרעית שהיא שם ע"ב שממנה נוצר הולד: **ולכך אמר ג' לשונות אלו ולפ"ז ארעא וביתא ועלמא כולם במ' לפי שיש בה בחי' שונות** א"נ י"ל לפי שיש במ' ג' כלים חיצון אמצעי פנימי וכולם תיקונם מהיסוד לכך נקט ג' לשונות אלו א"נ י"ל שלמא דארעא היא מ' הנק' ארץ שלמא דביתא הוא בריאה הנק' בית. שלמא דעלמא הם יצירה ועשייה ועוה"ז ואף כמ"דא אף אני. פי' שהוא זעיר כמ"ש הזוהר לעיל. גם לרבות כ"י ושיעור הכתוב ואף שהוא זעיר כמ"דא אף אני. וגם זאת שהיא המ' כולם הם עמכם בגלות וז"ש בהיותם בארץ אויביהם בהיותם כולא כחדא. הא בריתי פליג פירוש כיון שהשכינה היא עמכם בגלות ויסוד ומ' שניהם נק' ברית כמ"ש הזוהר לעיל א"כ אי לא איפרוק להו הא בריתי פליג ויש פירוד בין יסוד גמ' לכך אפרוק להו בשביל שיתחברו יסוד ומ' ויהיה השם שלם ע"ד ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

דף קיז.

רבי אבא פתח ויברא אלהים וכו' טעם פתיחה זו משום דק"ל בפסוק במדבר סיני באהל מועד למה הוצרך סימן בתוך סי'. ומתרץ במדבר סיני הוא התורה שרומזת לזעיר. ובאהל מועד הוא המשכן שרומז למלכות. ובא להשמיענו שישראל הם חיילין דאורייתא שהוא זעיר וחיילין דמשכנא שהיא המלכות ולכך הביא פ' בצלמו בצלם אלהים שהם ג"פ ז"ון שבצלמו הוא זעיר בצלם ו'. בצלם אלהים היא המ' והאדם הוא משניהם יחד וכדמסיק לקמן. עבד ליה בדיוקנא דעילאי הם אריך וא"וא. ותתאי הם ז"ון. והאדם שבעו"הז כולל כולם וז"ש והוא כליל מכולא. א"נ י"ל בדיוקנא דעילאי היא הנשמה שהיא מפרצופים העליונים. ותתאי הוא הגוף א"נ בדיוקנא דעילאי הוא צלם הדק של האדם. ותתאי הוא הגוף החומרי ועיין בפ' בשלח דף נ"ה ע"א מ"ש שם:

תרין דרגין דכלילן דכר ונוקבא נ"ב בצלמו בצלם ו' דכר. בצלם אלהים וקבא. ואע"ג דנוקבא אחידת בסטרוי הוא נמי כליל מתרין סטרין. פי' שאדם הוא מבחי' מ"ה וכלול עמו ב"ן דמ"ה. וחוה ג"כ היא ב"ן וכלול עמה מ"ה דב"ן נמצא שכלול מכל סטרוי. אוליד בנין מעילאי ותתאי. פי' לפי שבא נחש על חוה. ואח"כ בא אדם ג"כ על חוה נמצא שאותם הבנים מטיפת המלאך ומטיפת אדם וז"ש מעילאי ותתאי:

ולא אתיישבו דא ודא נ"ב שנימחו כל זרע קין והבל מן העולם ולא נתקיים העול' רק ע"י שת ובניו:

ועכ"ד עלמא תתאה לא אשתלי' וכו' פי' אע"פי שנולד שת שממנו הושתת העולם עכ"ז לא היתה שלימות בעולם כראוי וטעם שאמר ג' לשונות לא אשתלים. ולא הוה שלים. ולא אשתכח בקיומיה אפשר נגד עיבור ויניקה ומוחין שעל ידם היה השלימות בעולמות כולם. אבל לא אשתלים עד דאברהה וכו'. שבתחלת ימיו של אברהם שעדיין לא הפיג מדת החסד עדיין לא נשלם העולם. ואחר דאשתכח ביה בעלמא ואחיד בימינא דהיינו שהשיג מדת החסד ע"י מעשיו הטובים כמ"ש הזוהר בפ' לך לך על פ' ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה. שהיה אא"עה עולה מדרגה אחר מדרגה עד הנגבה שהוא החסד. אזי תקן העולם כמאן דאחיד מדרגה עד הנגבה שהוא החסד. אזי תקן העולם כמאן דאחיד בימיניה:

תריסר שבטין פי' שהם נגד י"ב בקר ונגד י"ב צירופי הוי"ה:

וע' נפשאן פי' שהם כנגד החסדים המגולים שהם שני חסדים ושני שלישים והם ע' כמ"ש הרב בכוונת המילה ואז אשתלים עלמא. כדין אתקיימו עלמין. פי' אבי"ע בבחי' העולמות. ומ"ש ואתבסמו עילאין הם הספירות שהם פנימיות העולמות. ותתאין הם המלאכים ובני אדם א"נ עילאין הם פרצופי אצילות ותתאי הם פרצופי בי"ע בבחי' פנימיות העולמות:

דף קיז:

כמה חיילין אינון דאורייתא פי' ישראל שהם חיילות הזעיר הנק' תורה וחיילות המ' הנק' משכנא. ולא מתפרשי דא מן דא כגוונא דלעילא. פי' כמו שז"ון למעלה אינם נפרדים ח"ו. כן אורייתא ומשכנא לא מתפרשי דא מן דא שתמיד ארון התורה הוא בתוך המשכן:

ובג"כ חייליהון עאלין בחושבנא פי' אותם שהם מבן עשרים שנה ומעלה.

ומ"ש בר אינון אחרנין פי' פחות מבן כ' והנשים והטף:

בהאי ובהאי פי' ישראל יש להם אחיזה בזעיר הנק' תורה ובמ' הנק' משכנא. בא' לחדש השני בשנה השנית כולא חד פי' שחדש הב' ושנה השנית כולם ביסוד שהוא הנקרא חדש ושנה, והוא שני למ' שהיא ראשונה והיסוד שני לה וז"ש והאי איקרי חדש זיו רמז להההיא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא. שר"ל שהיסוד הוא חדש זיו בסוד ויהי יוסף יפה תואר. והוא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא שהיא המ'. דהא כדין עלמין כולהו אשתכחו בשלימו. פי' כיון שיסוד ומ' מזדווגים. ודאי שגם פרצופים העליונים מזדווגים גת הם. לפי שאין להם ליסוד ומ' ממי לקבל טיפה אלא מפרצופים העליונים מהם וכע"זהד כל פרצוף הגבוה מחבירו מזדווג עם נוקבא דיליה כדי ליתן לפרצוף שתחתיו נמצא שבהזדווג יסוד ומ' ודאי כל פרצופי האצילות שלמים וכן ג"כ בי"ע כשמזדווגים יסוד ומ' בא להם שפע ואשתכחו שלמין. לאשתמודעא דהא כד נפקי ישראל ממצרים בחודש הא' הוה קשה מה בא להשמיענו הרי זה פשוט בפסוק שבניסן נגאלו. ויש לומר שכוונת הזוהר לומר שמפסוק זה ידענו שיציאת מצרים היתה ע"י המלכות כמ"ש הרב ז"ל שהבינה האירה במ'. ומ' הוציאתם ולכך אמר הכתוב בשנה השנית לצאתם מארץ. לומר שהיסוד נק' שנה שנית לגבי המ' שהיא ספי' ראשונה שהוציאתם מארץ מצרים. וז"ש בא' לחדש הב' וכו'. את בית אהרן הכי נמי נשין וכו'. פי' מתיבת את דריש הנשים של הכהנים:

דף קיח.

בחד אילנא עילאה קדישא נ"ב יסוד דזעיר. היה מתברך מאתר דכל ברכאן וכו'. נ"ב יסוד הבינה. וביה אתנטעו ואשתילו שרשוי. פי' כי ע"י יסוד הבינה נמשכו ה' חסדים וה' ג' ליסוד דזעיר. מאתר דכל אינון ברכאן נפקי ביה מיסוד דזעיר שכל הברכות מתקבצים שם:

על הררי ציון נ"ב נ"ה הרים על יסוד הנק' ציון: חיים עד העולם נ"ב משפיעים למלכות:

ודא איהו נהירו דעלמא פי' מ. ובי"ע מציון מכלל יופי. פי' מיסוד שהוא יפה בסוד ויהי יוסף יפה תואר. אלהים שהיא המ' הופיע. האירה ממנו:

כולא הוא בחביבותא: **היינו שכל הפרצופים מתעוררים ע"י הגבורות שהם מעוררים האהבה בסוד חמים האש הצפוני** ומ"ש כולא הוא ברחימותא ר"ל ע"י החסדים הנק' רחימו והכוונה שתחלה שמאלו תחת לראשי. ולבסוף וימינו תחבקני. ומ"ש כולא הוא בשלימו היינו סוד הזווג. כדין הוא שלמא דכולא. פי' שיש זווג בכל פרצופי בי"ע. שלמא דעילא. פי' שיש שלום ושפע למלאכים שהם עילא. ותתא פי' שיש שלום גם לבני אדם התחתונים. ר"א פתח שמחו את ירושלים: טעם פתיחה זו על פ' איש על דגלו וכו' משום

שמפרש בסמוך שירושלים היא המ' ונק' שמחה. והמ' היא על ד' דגלים שהם נגד ארג"מן שהם כסא למ':

בכל המקום אשר אזכיר את שמי: נ"ב וכל התורה כולה שמותיו של הק"בה ונק' שמו: ועביד שלמא לעילא יסוד דזעיר. ותתא יסוד דנוקבא וכדמפרש בסמוך:

יעשה שלום לי לעילא נ"ב יסוד דדכורא. שלום יעשה לי לתתא. נ"ב יסוד דנוקבא עכ"ל וטעם שביסוד דכורא הקדים מלת יעשה. הוא כמ"ש הזוהר בפ' ויקר' דף י"ד ע"ב וז"ל מ"ט לא אקדים שלום הכא אלא בגין דאתעבר חוייא וכו':

ובג"כ יעשה אקדים וכו' וכתב שם הר"חו ז"ל בהג"הה וז"ל ר"ל כשיכרות הערלה ונראית ראש העטרה אזי יעשה שלום לי ר"ל יתקן הברית ואזי שלום לי עכ"ל. ובזה יתורץ הענין שביסוד דזעיר הקדים מלת יעשה לפי שכבר הוסרה הערלה כשנעשה יסוד דדכורא. דתמן אתחברת אתתא בבעלה: נ"ב ואז שורה ת"ת בארץ ישראל מלכות:

וכדין חדוותא דכולא וכו' פ' זהו כמש"ל כמ"ש הזוהר שלמא דכולא שלמא דעילא ותתא:

דבר אחר עבדו את ה' ביראה דא כ"י פי' בשמחה וביראה כולם רומזים על המ' אלא בזמן שבית המקדש קיים נק' המלכות שמחה ובזמנא דאיהי בגלותא נקראת יראה:

ושכיבת לעפרא פי' בבריאה כמ"ש העפר אשר יהיה בקרקע המשכן משכן היא מ' דאצילות וקרקע המשכן היא בריאה. והבירורים שנק' עפר הם שם והמלכות יורדת לבריאה ללקט הניצוצות. ולכ"א ושכיבת לעכרא:

וכדין בשמחה תצאו ודאי: פי' וא"כ מה שנק' שמחה הוא אחר שבא המלך והקימה מעפר והיינו אחר הגאולה כמד"א ההרים נ"ב מלאכים מצד הת"ת והגבעות נ"ב מלאכים מצד המ'.

דף קיח:

איש על דגלו באותות פי' הוא סיום דברי רבי אלעזר שפתח לעיל שמחו את ירושלים וכו' ועכשו מפרש ד' מחנות שכינה ולכך אמר לקמן שמע חמוי ונשקיה לר"א ש"מ שכל זה הוא דברי ר' אלעזר:

אלין ד' משריין פי' ד' דגלים של ישראל שבעולם הזה וז"ש דאינון תריסר שבטין וכו'. כולא כגוונא דלעילא נ"ב ג' לכל צד עכ"ל והיינו ד' מחנות שכינה שהם ארג"מן שכל אחד יש עמו שנים ששם עלו שבטים אלין י"ב שבטין וכו'. פי' י"ב שבטים שבעו"הז:

שבטי יה הא אוקמוה פי' י"ב מלאכים שתחת המ' הנק' י"ה כדמפרש:

בגין די"ה עדות לישראל נ"ב קרא המ' י"ה כי בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא. וג"כ נק' חכמת שלמה חכמה זעירא:

ובג"ד הראובני וכו' פי' י"ה בכל אחד מהשבטים שהיא המ' שמעידה על ישראל שלא טמאו בריתם כמ"ש גן נעול:

אבל ודאי הכי הוא פי' באמת כן הוא כמו אבל אשמים אנחנו. ומביא ראיה למ"ש שיש י"ב למטה בעו"הז ויש י"ב תחת המ' וכולם נשרשים מי"ב שבזעיר וז"ש אבל ודאי הכי הוא וכו'. דהא אילנא עילאה קדישא אחתם בחותמוי והיינו י"ב צירופי הוי"ה שבזעיר:

ה"ג כתיב ודמות פניהם פני אדם ול"ג דכתיב והשתא מפרש ד' מחנות שכינה:

דיוקנא דאדם אתכליל בכולהו פי' שאע"פי שהם פני שור פני נשר פני אריה היינו הבטת שור ונשר ואריה אבל לעולם הם צורת אדם דוקא וכמ"ש הזוהר בפ' תזריע דף מ"ח ע"א וכמ"ש הר"חו שם:

ואפין הוו לד' סטרא דעלמא פי' שכל א' יש לו ד' פנים וכמ"ש וד' פנים לאחת:

ומתפרשן בדיוקנהון ר"ל שהם פני שור פני נשר פני אדם בכל א' ומ"ש וכולא כלילן ביה באדם הוא כמ"ש שכולם פני אדם אלא על הבטה של כל א' הוא נקרא שור או נשר או אריה. תרין מכאן ותרין מכאן נ"ב ב' זרועות ובהם ו' פרקים ו' שבטים דרום צפון: ואפ"כ יוצאת המ' בחזה ואח"כ ב' שוקין ו' פרקים ששה שבטים אחרים:

תרין מכאן ותרין מכאן וי"ה ביניהו פי' המ' נק' י"ה כמש"ל. זהו כפי הג"הת הר"חו ז"ל ועי"ל מ"ש אלין ד' משריין דכנסת ישראל הם י"ב מלאכים שתחת המ' ומ"ש דאינון תריסר שבטין תריסר תחומין וכו כבר נודע שי"ב מלאכים הנז'. קורא אותם הזהר י"ב שבטים בכמה מקומות. ומ"ש כולא כגוונא דלעילא ר"ל י"ב שתחת המ' הם כמו י"ב שבזעיר. ומ"ש ששם עלו שבטים וכו' פי' הם י"ב שתחת המ':

ומ"ש שבטי יה הא אוקמוה פי' הם י"ב שבזעיר ששורשם מא"וא הנק' י"ה. ומ"ש בגין די"ה עדות לישראל. ר"ל י"ה שהם א"וא מעידים על ישראל שהוא זעיר שיש לו מוחין מהם כמ"ש באידרא זוטא ואסהיד בא"וא גווני דאנפוי. דהיינו כל מי שרואה פני זעיר מאירים מן המוחין יעיד שהם מא"וא. והם מעידים ג"כ על ישראל של מטה כמש"ה הראובני וכו' וז"ש אבל ודאי הכי הוא שר"ל באמת יש י"ב שבטים בזעיר. דהא אילנא קדישא שהוא זעיר אחתם בחותמוי שהם י"ב שלו ומ"ש כתיב ודמות פניהם וכו' עכשו מפרש י"ב שבמ' כמ"ש לעיל. וממ"ש הזוהר בסמוך תרין מכאן ותרין מכאן וי"ה ביניהו נראה מדוייק כי י"ה היא המ' כמ"ש הר"חו ז"ל:

ולבתר אינון תרין אחרנין פי' דן ואפרים:

ארבע משריין אינון לד' סטרי עלמא פי' ארג"מן שתחת המ':

וז"ש אוף הכי לתתא וכו' שהם ד' דגלים שבעו"הז:

לקבל משרייא דאורי"אל פירוש שאורי"אל במזרח נגד יהודה
לקבל משרייא דמיכ"אל פי' מיכ"אל בדרום נגד ראובן מזבח ה"נ דרומית מזרחית. פי' כמו שלמעלה מיכ"אל ואורי"אל מחוברים כאחד שהם דרום ומזרח לכן במזבח כנגדם דרומית מזרחית. וכן צפונית מערבית נגד גברי"אל ורפ"אל שהם ג"כ מחוברים:
דאיהו שירותא דכולא וכו' נ"ב ד' חלוקות אלו נגד הוי"ה שירותא דכולא ראשית חכמה יו"ד: עילאה דכולא בינה ה': קדישא דכולא ישראל ו' כולא אתכליל ביה מ' דכלילן בה כלהו.
יו"ד מזרח פי' אבא הנק' מזרח והוא י"וד דשמא קדישא. הוא שירותא דנהורא. פי' שאבא נק' שירותא כנודע שממנו התחיל הגילוי ה"ג ואפיק לדרום. והיינו חסד שיצא מאבא כנודע שחסד הוא קו החכמה:
ותלייא בשירותא דמזרח פי' שדרום הנז' תלוי באבא הנק' שירותא ונק' מזרח וכאלו אמר בשירותא שהוא מזרח. אי נמי ואפיק לדרום היא בינה שיצאה מאבא וטעם שנק' דרום משום דנפיק מינה דרום כמ"ש לקמן. ה"ג ה' דרום מינה נפיק דרום דעייל יו"ד שירותא דמזרח ואפיק ליה ומן ה' תלייא דרום וצפון וההוא די בינייהו. והכי פירושו דרום היא בינה ומפ' למה נק' הבינה דרום ואמר מינה נפיק דרום. ומ"ש דעייל יו"ד וכו' ר"ל בינה שהוציאה חסד הנק' דרום כיצד היתה סדר יציאתו ואמר שנזדווג אבא שהוא יו"ד והוא שירותא ונקרא מזרח. עם אימא ואז הוציאה לחסד הנז'.
ומ"ש ומן ה' תליין וכו' פי' הם חג"ת כי דרום וצפון הם ח"ג וההיא דבנייהו היא ת"ת. וכולם מהבינה: וע"ד תנינן מאן דיהיב מטתו וכו'. בש"ע א"ח סי' ר"מ כתב יזהר ליתן מטתו ראשה ומרגלותיה זה לצפון וזה לדרום כי כן מפ' בין צפון לדרום אבל האר"י ז"ל כתב בס"הכ ר"ל ראשה למזרח ומרגלותיה למערב וצדדיה בין צפון לדרום עכ"ל ומלשון זה מוכח כדבריו שכתב דהא בן דכר איהו בין צפון לדרום. וידוע שהת"ת שהוא בן דכר ראשו למזרח שהוא אבא ורגליו למערב שהיא מ' וצדדיו בין צפון לדרום:
ברזא דיו"ה פי' יו"ד הוא בחי' החסד. ו' ת"ת ה' גבורה והם חג"ת הנז': ועיין במ"ש הרב בכוונת הלולב בצירוף ששה יה"ו:
ה' בתראה מערב פי' מ':
אחיד ותלייא חסד פי' שחסד הוא קו החכמה. וכן גבורה היא קו הבינה:
דדרום תוקפיה במזרח: נ"ב חסד מאבא הנק' מזרח:
דאיהו שירותא דשמשא והזעיר נקרא שמש:

ותוקפא דשמשא לא שרייא אלא בשירותא פי' תוקף הזעיר והארתו אינה אלא מאבא הנק' שירותא. כמ"ש הרב שכשבאין מוחין דאבא לזעיר הם דוחין החיצונים בסוד החכמה תחיה בעליה. כיון דדרום נטיל תוקפיה דמזרח הוא אנהיר לצפון נ"ב גבורה עכ"ל. ופי' מזרחית צפונית ר"ל אחר שהחסד קיבל הארה ממזרח שהוא אבא. אזי מאיר לצפון שהוא גבורה וכולל אותו עמו וז"ש וצפון. אתכליל בדרום:

צפונית מערבית וכו' פי' שהמלכות מקבלת מהגבורות הנק' צפון בסוד שמאלו תחת לראשי ואח"כ מקבלת מהדרום שהוא החסד בסוד וימינו חחבקני. וכללות לשון המשנה כך ובא לו לקרן דרומית מזרחית. השתא לא דייק הזוהר מלת לקרן עד לקמן דף ק"ך ע"א. ודרומית מזרחית ר"ל חסד מקבל מאבא הנק' מזרח. מזרחית צפונית ר"ל אחר שהחסד קיבל מאבא הנק' מזרח מאיר לצפון שהיא גבורה וכוללו עמו. צפונית מערבית. היינו שהמ' שהיא מערב מקבלת מצפון בסוד שמאלי וכו' מערבית דרומית. בסוד וימינו וכו':

לגבי קב"ה דאיהו בין צפון לדרום כמש"ל שהת"ת הוא בין צפון לדרום:

ה"ג ולגבי כנסת ישראל דאיהי בין צפון לדרום ור"ל שהמלכות שנק' מטה היא אחורי הת"ת ראשה למזרח שהוא אבא ומרגלותיה למערב שהוא יסוד שגם הוא נק' מערב כמש"ל דף קי"ט ע"ב וצדדיה בין צפון לדרום שהם ח"ג. ולכן אמר הזוהר לעיל אוליפנא קב"ה יהיב מטתיה וכו'. שהזעיר הנק' קב"ה יהיב מטתיה שהיא מלכות שהיא באחורי הת"ת. בין צפון לדרום ומכל זה משמע כפי' האר"י ז"ל ולא כדברי הש"ע:

דף קיט.

ויולד חכם ישמח בו גרסי' ול"ג וישמח בו עכ"ל: לפי שהמקרא הוא ויולד חכם ישמח בו והמסורת הוא יולד חכם וישמח בו. והזוהר קא דריש מקרא ולא מסורת כמו גיל יגיל וכו' שהוא המקרא ולא המסורת שהוא גול יגול:

בתוספת ו' וכו' נ"ב דהו"לל יולד חכם ישמח בו מאן דאפקיד בידא דמלכא מדי: נ"ב והרי הכל הוא שלו ומה שקנה עבד קנה רבו וא"כ מה פקדון הפקיד בידו כיון דעאל ליליא אילנא דמותא שליט בעלמא. נ"ב בסוד ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ואילנא דחיי וכו': נ"ב זעיר נסתלק בגו אימא עילאה בסוד השינה והדורמיטא עכ"ל ור"ל נשמת הזעיר עלתה בסוד מ"ן לאימא. ונל"עד שלכך אמר הזוהר אסתלק לעילא לעילא. שר"ל שנשמת זעיר נסתלקה ממנו ועלתה למעלה וזהו אסתלק לעילא. ומ"ש לעילא פעם שנית היינו שנסתליק לאימא:

ת"ח לאו כדאי הוא האי אילנא דמותא וכו': נ"ב ר"ל אין כח ורשות בידה לוותר כי היא מדת הדין ושורת הדין נותנת הנפש החוטא' היא תמות:
ושביק ואהדר ההוא אילנא דמותא וכו' פי' אע"פי שהיא מדת הדין ומפני העונות צריך שימות האדם: ועכ"ז שביק אותם העונות ואהדר פקדונא למאריה:
לראות היש משכיל פי' כדי שיוכר בין הצדיקים העומדים בלילות ובין אותם שאין עומדים לעסוק בתורה. כגוונא דאית לעילא אית לתתא אית וכו': תני והדר מפרש מ"ש דאית לעילא היינו ימינא ושמאלא ומה שכתב דאית לתתא היינו ישראל ועמין:

דף קיט:

עד דתליין מן רישא כדי להבין לשון זה נקדים מ"ש הרב בקהלת יערב וז"ל מ"ש הזוהר בפ' במדבר דף קי"ט ע"ב על פ' קולה כנחש ילך ועל פ' נפלה לא תוסיף קום שהוא ענין זנבא ורישא וכו' והענין הוא כי הנה לא נשאר בנוקבא דזעיר דאצילות דקדושה רק בחי' מלכות שבה שהיא בחי' העשירית התחתונ' שבה ושאר הט"ס עליונות שבה שבאו לה מט' ספירות עליונות דזעיר כנודע אלו ירדו למטה בנוקבא דקליפה ואלו הט' ראשונות נקראי' רישא אשר היא שכיבת לעפרא כי נתונה בין הקליפות בסוד עפר המשכן אבל בחי' אחרונה שבה נק' זנבא היא לבדה נשארה באצילות והיא השולטת עתה בזמן הגלות וגם אומות העול' שהם זנבא יש להם שליטה ותגבורת בגלות הזה לפי שניזונים מן הזנבא השולטת עתה. אבל ישראל שהם רישא וניזונים מן הרישא והנה רישא שכיבת לעפרא ולכך ישראל בגלות הזה הם נכנעים ושפלים תחת א"וה הנק"י זנבא עכ"ל. וז"ש עד דתליין מן רישא דהיינו שיונקים מט' ספירות דמ' שנק' רישא. שאע"פי שהקליפות ואומות העולם יונקים מזנבא שהיא מ' דנוקבא עכ"ז חיותם הוא מהרישא. לפי שגם המ' שהיא זנבא משם חיותה. וז"ש בסמוך וכגוונא דרישא וכו' נטיל זנבא וכו' מ"ט בגין דאחיד ביה דהיינו שהזנבא שהיא מ' דנוקבא. מהרישא שהם ט' ספירות דנוקבא היא יניקתה:
מה אקוב לא קבה אל דאיהו רישא פי' שהמ' נקרא אל וט' ראשונות שלה הם רישא ובמדבר לא אשתכח בדינא. ולכ"א בלעם היאך אקללם והמ' נקרא אל אין בה דין. ואע"ג דהאי אל אוקימנא פי' שאל הוא בחסד וא"כ איך אמרנו שהמ' נק' אל. ותירץ האי מלכותא קדישא נטיל שמא כגוונא דכולא. דהיינו שמ' נק' בשמות הספירות שעליה ולכך נקרא אל כמו החסד:
והאי טב וחסד פי' שאל הוא חסד בסוד חסד אל. ומ' שנקרא ג"כ אל היא טוב וחסד דבי"ע שמשפעת להם שפע וז"ש והאי טב וחסד דהאי עלמא ובג"כ איקרי אל. פי' כיון

שהיא טב וחסד לבי"ע לכך נק' אל. אל שד"י הא אוקימנא וכו': פי' שד"י הוא היסוד דביה ספוקא דעלמא שהם מ' ובי"ע שניזונים על ידו:

דהא קאי אל היא דאזדווג ביה פירוש מלכות הנקרא אל מזדווגת עם היסוד הנקרא שד"י ובג"כ איקרי אל שד"י וכו'. אל שהיא מ' מזדווגת עם שדי שהוא היסוד:

בג"כ כגוונא דאתער רישא וכו' פי' עתה חוזר לתרץ קושיות ר' יהודה למה אומות העולם מתערין בלילייא. ואמר כגוונא דאתער רישא שהם ישראל שיונקי' מן רישא: הכי נמי אתער תתאה שהם או"ה שיונקים מזנבא. ה"ג מאן עביד לזנבא דאסתלק לעילא ושליט ומחי. רישא דאתכפייא לתתא. ולא כהגהה וכן הוא בזוהר מוגה. ור"ל שזנבא של הנחש היא השולטת כיון שרישא אתכפייא לתתא. ועכ"ז מאן מדבר לזנבא אלא האי רישא דיליה ואחר שפירש הזוהר ענין הנחש שהוא המשל חוזר ומפרש הנמשל: ואמר בגין דא השתא שאר עמין דאינון אחידן בזנבא וכו': דהיינו שכיון שאחוזים במ' דנוק' שהיא באצילות לכך גם הם שולטים: ומ"ש ורישא כפוף לעפרא כמ"ד נפלה וכו' היינו הט' ראשונות של הנוקבא ירדו לקליפה ואזי גם ישראל שהם רישא הם בגלות.

ומ"ש ועכ"ד האי רישא וכו': **פי' שאע"פי שהט"ס דנוק' הם בקליפה** עכ"ז מדבר לזנבא שהיא מלכות דידה. ולא"וה האחוזים בה וזהו שהביא ראיה מפ' שמוני נוטרה את הכרמים שהם או"ה הנק' זנבא היונקים ממ' דנוקבא הנקרא זנבא ג"כ:

איקרון סגולה בין לעילא בין לתתא: פי' שח"נת הם סגו"ל ואברהם יצחק יעקב למטה הם ג"כ סג"ול: היינו שכינה שרויה במערב נ"ב רחל ביסוד הנק' מערב:

ישראל סבא: ופי' הכתוב בך שהיא המ' שנקרא בך לפי שיש בה הארת כ"ב אתוון ולכך נק' ג"כ את על ידה יברך ישראל שהוא זעיר לתחתונים:

מאי קמ"לן פי' מי הכריחך לפרש ישראל הוא ישראל סבא: ודילמא ה"פ בך שהיא מ' יתברכו יש' התחתונים:

ותירץ אלא בך וכו' ור"ל שא"כ ית' יש' או יבורך יש' מבעי ליה מהו יברך ישראל אלא ודאי כדאמרן:

דאנת במערב נ"ב יסוד נקרא מערב:

וכתיב אני אל שד"י: פי' מלכות הנקרא אל מתחברת עם שד"י שהוא היסוד כמש"ל:

אלא ימינא הוה זקיף שזקף ימינו יעקב אע"ה כדי ליתנו על הבכור שהוא מנשה שכן ראוי להיות. אבל סטי ליה שכינתא כלפי אפרים וארח ריחא דשכינתא על רישא כדין אמר בך יברך ישראל: ובזה מתורצת הקושייא דלעיל שאמר אוליפנא דחמא עמיה שכינתא וכדין אמר בך יברך ישראל. ולכך הקשה והיאך חמא וכו'. ועכשו מתרץ שכיון

שהריח ריח השכינה על ראשו כדין אמר בך יברך ישראל. ולא מפני שראה בעיניו. ודריש שכל לשון השכלה:

וחמא דאיהו למערב: פירוש אפרים הוא במערב והוא רומז לשכינה שהיא במערב שהוא היסוד לא חברא בגופא פיריש שהמלכות היא אחורי הת"ת. וכדין כולא חד. פירוש זו"ן מתייחדים יחד לאתברכא עלמא פי' בי"ע:

דף קכ.

מקבל עליה עול מלכות שמים: פירוש עול השכינה ומפ' ואזיל במה מקבל עליה עול השכינה ואמר מסדר שבחא וכו' דהיינו ע"י הזמירות שמשבח לקונו:

דעשרה תושבחן דעשרה כתרין קדישין וכו' פירוש שכתב הרב בס"הכ הללי נפשי וכו' היא מלכות דיצירה הנקרא נפש הלליה כי טוב וכו' הוא יסוד דיצירה ולפי שתוקף הדינים הוא ביצירה לכך אין מזכירים נ"ה בפירוש רק רמוזים ביסוד וז"ש לא בשוקי האיש ירצה וכו'. הללו את י"י מן השמים ת"ת. הללויה שירו לי"י שיר חדש חסד וכלול עמו הגבורה הללו אל בקדשו ג"ר דיצירה: הרי חמשה הללויה כוללים כל עשר ספירות דיצירה עכ"ל: ובזה נבין מ"ש דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא שנידע כי זעיר מקנן ביצירה הנקרא שמא קדישא:

לבתר סיים בעשרה וכו': פי' מלבד שמזמור זה הללו אל בקדשו נגד ג"ר דיצירה: גם נרמזו בו עשרה שבחים כנגד עשרה פרטיות כמ"ש הרב בסידור.

לבתר אשרי לה בחסד בסיומא דצלותא פי' באשרי שאחר העמידה נמצא בתהלה לדוד שאומרים קודם עמידה ואחר עמידה אנו מחברים המ' בחסד. וע"י תהלה לדוד שבמנחה אנו מחברים אותה עם הגבורה וז"ש ולבתר בצלותא דמנחה תלייא וכו'. דאתייהבת בין צפון לדרום. פי' שבשחרית שהוא בחי' החסד ובמנחה שהוא דין על ידם שורה בין חו"ג שהם צפון ודרום והגם דכתיב שמאלו תחת וכו'. ואח"כ וימינו. וכאן בתפילה מקדימים הפסד קודם הגבורה. כבר תירץ הרב שהתעוררות הימין קודם לשמאל.

ברזין קטירין נ"ב בסודות הקשורים

ובדא תעלון וכו' נ"ב כי המ' היא ראשונה בקשורא קדישא דדרום נ"ב חסד.

ובדרום תקיפו דוכתא וכו' נ"ב ואח"כ תייחדוהו ותשאר דבוקה בחסד עכ"ל ור"ל שמערבית דרומית היינו מ' דבוקה בחסד הנק' דרום. א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עליה וכו'. פי' ר' אלעזר לא דקדק מלת לקרן כמש"ל בדף קי"ח ע"ב בפירוש המשנה שפי' ר' אלעזר לעיל ולכך הקשה והא לא יכיל וכו'.

דהא ובא לו לקרן וכו' פי' המ' נק' קרן כנודע דתמן הוא אילנא דחיי. פי' דרומית הוא זעיר שבניינו מהחסדים הנקרא דרום ואנו מחברים אותו עם אבא הנקרא מזרח וזהו דרומית מזרחית. דתוקפא דדרום במזרח. פירוש תוקף הזעיר הנקרא דרום לפי שבניינו מהחסדים הוא ע"י אבא הנקרא מזרח:

ומזרח דאתקשר בצפון פירוש אבא הנקרא מזרח מתקשר עם אימא הנקרא צפון והיינו מזרחית צפונית. ומלי נחלין ומבועין. פירוש החסדים הנקרא נחלין ומבועין שהם מהגבורות מאימא יוצאים א"נ נחלין הם הו"ק דזעיר: ומבועין הם הספירות דנוקבא שנובעין מ"ן מתתא לעילא:

דאיהי טמירא עילאה פירוש ולכך נקרא צפונית מלשון אשר צפנת ליראיך. ומ"ש ומסטרא דיליה נפיק צפון: הוא טעם אחר למה נקרא צפונית: לפי שיצא ממנה הגבורה הנקרא צפון ומ"ש ודינין מסטרא דילה מתערין. הוא טעם ג' למה נקרא צפונית לפי שדינים הנקרא צפון מתערין ממנה דהשתא אתקשר בצפון סתם: פירוש צפונית מערבית: מלכות הנקרא מערב מתקשרת עם אימא הנקרא צפון:

לבתר בעי לקשרא לה בדרום: פירוש מערבית דרומית: לקשרא המלכות עם זעיר הנקרא דרום דתמן הוא קשורא דכולא: פירוש שבזעיר מתקשרין מוחין דאריך ודאו"א. וגופא ביה אשתכח: פירוש ת"ת דזעיר הנקרא גופא ומלכות שם היא דבוקה כנודע:

ולבתר הכי לקשרא לה בתרי דרועי פירוש צפונית מערבית הוא לחברה עם השמאל הנקרא צפון: מערבית דרומית הוא לחברה עם הימין הנקרא דרום: ואעפ"י שאמרנו שצפונית מערבית הוא חיבור אימא בברתא. ומערבית דרומית הוא חיבור מלכות בזעיר: הא והא איתנהו וזיל הרב בסידור. ובא לו לקרן נוקבא דרומית מזרחית מייחד אבא עם זעיר: דרום הוא זעיר מזרח היא אבא מזרחית צפינית. אבא באימא: מזרח אבא צפון אימא: צפונית מערבית אימא בברתא. מערבית דרומית נוקבא בזעיר עכ"ל. והיינו כפירוש רש"בי ע"ה ולא כפירוש ר' אלעזר לעיל דף קי"ח ע"ב במשנה זו:

דף קכ:

כלהו שלמין והאי חסרה דלא אית בה ו' נ"ב צ"ע שהרי גם באשרי חסר נ' וגם בכאן חסר ב"ק ולמה הקשה על ו' יותר מן ב"ק:

מעטר בטוטפי נ"ב לאו דוקא כי הציצית קודם:

בקדמיתא עובדא וכו' ז"ל הרב בס"הכ בקיצור סדר עליית התפלות בחול הכל כדי לתקן ד' עולמות אבי"ע ע"י מעשנו וכוונת תיקון זה הוא לתקנם במקומם עצמם לעשות שלא

יתדבקו ויתאחזו בהם הקליפות אשר סביבותיהם כמו בלילה. תחלה כשאדם יטול ידיו יכוין כי הקליפות של ג' אחרונות דעשיה נפרדים משם מסוד החיצוניות:

אח"כ יפנה ובזה מתקן ג' אחרונות דעשיה הפנימיות שלהם וע"י טלית קטן פנימיות ג' אחרונות דיצירה וע"י טלית גדול מתקן חצוניות ג' אחרונות דיצירה. וממילא נתקנו חיצוניות ז' ראשונית דעשיה. וע"י תפלין של יד נתקנו חיצוניות ג' אחרונות דבריאה וממילא פנימיות ז' ראשונות דעשיה. וחיצוניות ז' ראשונות דיצירה. וע"י תפלין של ראש נתקנו חיצוניות ג' אחרונות דאצילות. וממילא נתקנו פנימיות ז' ראשונות דיצירה וחיצוניות ז' ראשונות דבריאה. אבל פנימיות בריאה אין צריך לתקנם וכן ז' ראשונות דאצילות בין פנימי בין חיצון אין צריך תיקון. וכן פנימיות ג' אחרונות דאצילות. הרי בארנו כל סוד המעשה. ועתה נתחיל בסוד הדיבור כמבואר בזוהר במדבר בדף ק"ך ע"ב וז"ל ת"ח רזא דמלה אע"ג דצלותא תלייא במילולא ובדיבורא דפומא. כולא תלייא בעובדא בקדמיתא וכו'. ונאמר כי עד עתה תקננו העולמות כדי לסלק מהם אחיזת הקליפות כדי שאח"כ ע"י תפלותינו נוכל לכלול עולם בעולם ולהעלותו למעלה עכ"ל בקיצור. ובזה מובן לשון זה ומ"ש ידכי גרמיה וכו' פי' ע"י הקרבנות אנו מעלים עשיה. וע"י הזמירות יצירה. וע"י היוצר בריאה. וע"י העמידה אצילות:

ואי פגים עובדא מילולא לא אשכח אתר וכו' פי' אם לא עשה המעשה תחלה כדי להרחיק הקליפות מאבי"ע שלא יתדבקו בהם. גם הדיבור לא הועיל כלום. כי היאך יעלו העולמות ע"י מלולא והקליפו' אחוזים בהם. וז"ש ואי פגים עובדא מלולא לא וכו': דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא וכו'. מכאן מוכח כדברי הרב ז"ל שמיד אחר העמידה יתודה ויאמר ויעבור ויפול על פניו מיד ואפי' בב' וה' ולא כנוהגים לומר כל הסליחות בב' וה' ואח"כ ניפלים ע"פ. דהא כתב הזוהר דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא בעי וכו' משמע שמיד אחר הוידוי נפילת אפים:

דף קכא.

מאי לא יכון פירוש הו"לל לא יבוא לנגד עיני:

לאו רישא סיפיה נ"ב דרישיה משמע שיש לו עון אלא שאין הק"בה חושבו לו וסיפיה משמע שאין לו עון דכתיב ואין ברוחו רמיה א"כ מהי תיתי שיחשוב לו הקב"ה עון:

בגין לקבלא ליה לליליא פי' שהגבורה מקבלת המ' הנק' לילה ונותנת לה הארה:

אתער שמאלא וכו' פי' ה"ג דאימא שמתעוררים בחצות.

וורדא קדישא סלקא ריחין נ"ב רחל שירדה בבריאה. וכדין סלקא ושרייא רישא לעילא בשמאלא. כתב הרב בס"הכ שבחצות לוקחת לאה מרחל בהלואה ט"ס שלה וכתר רחל

יורד לעולם הבריאה. ואחר חצות ע"י תורת הצדיקים מעלים הכתר של רחל ונקשר בזרוע שמאלי דזעיר והוא שואב הרשימו של המוחין של רחל והם תפלה של יד דזעיר. עכ"ל וז"ש כאן. וכדין סלקא ושרייא רישא וכו'. דהיינו שכתר שלה הנק' ראש נקשר בזרוע שמאלי דזעיר.

דף קכא:

זכאה חולקיה מאן דאתער לזווגא זווגא דא: פי' דיעקב ולאה שנעשה בחצות הב': כדין זווגא דכולא אשתכח כחדא נ"ב זווג לאה ורחל הוא נעשה בעת העמידה זווג לאה בויעבור וזיוג רחל בנפילת אפים:

אימתי כשאין ברוחו רמיה פי' ובזה נתרצה קושיא דלעיל לפי שהנשמה היא מעידה על האדם כל העונות שעשה. ואם הוא צדיק שהנשמה לא עשתה שום עון ביום עליו הכתוב אומר אשרי אדם לא וכו' שר"ל שלא עשה שום עון שיחשוב לו ה'. ואימתי יהיה זה כשאין ברוחו רמיה דהיינו כשנשמתו עולה בלילה אין בה שום רמיה ושום עון כדי לחשוב לו:

וחבר הקיני וכו' ופי' הכתוב וחבר שהוא מזרע יתרו שנק' קיני וזהו שהביא ראיה כד"א ויאמר שאול אל הקיני ושאול היה מדבר עם זרע. יתרו וקראם קיני אלמא שיתרו נקרא קני ולכך שאל אמאי איקרי קיני. ותירץ והא אוקמוה דהיינו לפי דעבד קינא במדברא. וכפי הסוד יש טעם אחר לפי שקין נתגלגל ביתרו והיה בו טוב ורע וחלק הרע לקחתו אותה אומה הנק' קיני. וחלק הטוב נשאר ביתרו. וז"ל הרב בליקוטים דע כי יתרו הוא שרש קין וחבר הקיני הוא מיתרו ולכך נק' קיני שהוא קין. והנה קין היה מעורב מט"ור ונתברר אוכל מתוך פסולת ביתרו ושם נפרד הטוב מן הרע. והרע הלך אל הקליפות והטוב נשאר ביתרו וזהו וחבר הקיני נפרד מקין עכ"ל. נמצא ששני טעמים יש א' כפי הפשט וא' כפי הסוד:

ואיתמר דעבד קינא במדברא וכו' פי' עכשיו מפרש טעם הפשט שאמרו רז"ל ולכך אמר ואיתמר דעבד וכו'. ומ"ש נפרד מקין אתפרש מההוא עמא וכו'. פי' הוא כפי הסוד שכתבנו שקין נתגלגל ביתרו וקין היה מעורב טו"ר ונתברר אוכל מתוך פסולת והפסולת הלכה לקליפה לאותו עם שנקרא קני והטוב נשאר ביתרו וזהו שכתב נפרד מקין אתפרש מההוא עמא דהוה בקדמיתא והוא כדברי הרב שכתבנו:

רעיא מהימנא דאוקימנא לעילא. הוא בפ' בהר סיני דף ק"ט ע"ב פקודא לירא מן המקדש דהא כהן איהו מקריב וכו' יובן בהקדמ' אמיתית והיא כי עיקר עה"ד טו"ר הוא מהיצירה ולמטה בסוד ו"ה ז' מלכין ובהם עיקר הבירורי' אבל מ"מ גדולה מעלת

היצירה מן העשיה כי היצירה חציה טוב וחציה רע והעשיה רובה רע. וידוע שארץ ישראל מושפעת מהיצירה וכל הבירורים הם מהיצירה ובפרט בזמן שב"המ קיים שאז בלי ספק היתה בחי' העשיה כלולה ביצירה נגד תנ"ה דזעיר דיצירה וכמ"ש הרב ז"ל בסוד מז"בח גי' א"ל הוי"ה:

ולכן הקרבנות היו מבחי' ד' חיות הקודש הכלולות בת"ת כמ"ש בסי זוהר הרקיע בפ' ויקר' דף קכ"א ע"א ועיין בפ' פנחס דף ר"מ ע"ב ולכן ר"ת ד' חיות שור נשר אריה אדם גי' קרב"ן והוא היה נעשה על המזבח שה"ס ראש מ' היצירה שכנגד ת"ת זעיר ולכן היה של נחושת שסודו בת"ת והיה ל"ב על ל"ב כי יציאתה מכנגד לב בעלה. ואולם דע לך שמלבד אלו הד' חיות שכלולות בת"ת עוד יש כנגדם בד' מקומות בח"ג נ"ה וכ"כ בהדיא שם בזוהר הרקיע. וגם צריך שתדע שמן הת"ת ולמטה הוא שיש עירוב דטו"ר כי שם גילוי האורות אבל משם ולמעלה כולו טוב ולפ"ז מיכ"אל וגברי"אל הנז' כאן הם דחסד וגבורה דיצירה והם העושים הקרבן ובעבור זה תראה שבפ' פנחס דף ר"מ ע"א אחר שדיבר בד' חיות של הקרבן. נמשך ודבר על הכהנים והלוים. שמזה תדין כי בחי' הכהן והלוי אינה בכללות שבת"ת. והנה כל הבירורין מסוד רפ"ח ניצוצין סוד ע"ב ריי"ו גי' חס"ד גבו"רה. והם כהן ולוי ובסוד פרח מטה אהרן לבית לוי. ויתר ע"כ הקרבן בעצמו שבו בחי' ד' חיו"ת גם הוא סוד הרפ"ח ניצוצין. שהנה כל חיה סודה בחי' נפש כמ"ש בזוהר הרקיע הנז"ל וסי' נפש חיה. שה"ס כ"ג אותיות של מילוי המילוי דשם ב"ן בסוד חי"ה בכלל בה"מה כמ"ש הרב ז"ל. והנה הבהמות הטהורות הוא בחי' הטוב. שבקליפת נוגה כנז' במרכבת יחזקאל ובסגילת הקרבן ניתנות ע"ג המזבח שהוא ראש רחל דיצירה ששם ד' החיות. ואולם הקרבן נעשה על ידו שעל ידו מיתוק הניצוצין בסוד מ"ה שהוא החסד הממתק. אך ידעת שלכל מיני תיקון צריכות ב' מיני שפע אחד הוא הנמשך מבחי' החסד דחיציניו' העולמות והיא הנותן כח לשיעלו הניצוצות והעלאה זו היא ע"י הגבורות. ולכן הכהן מקריב הקרבן שהוא ההכנה לשיתעלה ולוי הוא גברי"אל צריך לנגנא להעלות בסוד השיר ואח"כ נשפע השפע הפנימי הוא מ"ש:

ורזא דמלה יומם וכו' כי כ"ג הוא באצילות וסגן בבריאה והדיוט ביצירה וזהו דמפרש בלשון רזא משום דחסד הפנימי גניז בפום אמה שהוא היסוד הנק' רזא. והוא כ"ג המשמש מטתו שלשלמה. דמי"כאל איהו כהן הדיוט למאריה. מיכ"אל גי' כה"ן ה'. ר"ל עבד לחסד ה' יומם. והנה הוא מבחי' החיצוניות שה"ס נפש כאמור ולכן הוא המקריב כנז': ועכ"ד דהדיוט איהו בא ליתן טעם שכיון שהקרבן הוא מכללות כל ד' החיות כנז' איך יש כח למי"כאל לבדו לעשותו שנראה שהיה צריך שיתייחדו כל הד' מג"אר

לעשותו. לזה אמר מלך דחיות הקדש איהו ירצה שיש לו כח מעין של מעלה. כי חסד נק' יומם דכליל כולהו יומי וכמו כן מיכ"אל הוא מלך של כל החיות והוא כולל כולם וכח כולם בו. ויתר ע"כ:

וברכת הדיוט וכו' וכתב הרב שהדיוט הוא במ' וגי' שם בו"כו עולה ד"ל ושם זה מאיר בה כשהיא באחור ולכן אנו מכוונים בו בנתינת הצדקה בויברך דוד כדי להביא לה כח שתעלה מ"ן ותוכל להתתקן ולצאת מכלל ד"ל בבואה פנים בפנים. ועוד אני אומר ששורש מיכ"אל שבאצילות שהוא זעיר בעל החסד. הוא שם אהי"ה שעם נקודותיו גי' מיכ"אל דיצירה הוא הדיוט שהוא חילוף אהי"ה דהיינו שם בו"כו. והנה מיכ"אל הדיו"ט גי' קל"ה ואר"זל אע"פי שהיא קל"ה אל תהי קלה בעיניך כי יפה כחו לתיקון החיצוניות ואולם שלכן אר"זל מאמרם זה על ב' הדיוטות שברכו לב' גדולי עולם דוד ודניאל ומדכתב קרא ברכתם בא ללמדנו שעשתה פרי גם שאין כחם יפה בפנימיות אלא בבחי' שפע החיצוניות וכמו כן של מיכ"אל בבחי' זו שנק' הדיוט לגבי מאריה ותועיל ברכתו לשיעלה מ"ן וימשך הפנימיות. ובודאי שגם בו מתרבה שפע החיצונייות כגון בפירות הארץ וכל ענייניה. והאי איהו יומם יצוה וכו'. ר"ל שבזה מדוייק לשון יצוה ולא אמר ישלח וכיוצא אלא שהוא לשון צוות וחברה כלומר שיתחבר חסד עליון אל התחתון הפנימי והחיצון יחד. ודע כי שם בו"כו בריבועו עולה חס"ד שהוא המאיר במי"כאל שר החסד:

שירה עמי דא גבורה עכשיו ידבר על בחינת גברי"אל ודייק שירה:

בכור שורו וכו' ב' דיוקים הם איך אמר שירה דקאי אל ה' שהוא בעל החסד ואיך יתייחס לו השיר שהוא גבורה. וגם למה נכתב בה'. ולזה תירץ בשני הפסוקים דהיינו בכור שורו הנאמר ביוסף שהוא ביסוד. ופני שור שהוא בגבורה וידוע שבטיפת השפע יש חסדים וגבורות דהיינו עיבור ע"ב רי"ו. והנה מן החסד אל היסוד הם ששה מדות ולכן נאמר חסדו בו'. אבל מן הגבורה עד היסוד הם ה' וזהו שירה בה'. ובזה מתיישב הדיוק השני דכיון דמיירי בגבורה הנמשכת אל היסוד ממילא היא גבורה ממותקת ששם ביסוד נחברים יחד. ועוד כי שיר שרשו שור כנודע והענין לרמוז אל שם אבגי"תץ העולה שו"ר ובו אנו מכוונים בפ' עולת תמיד והוא חסד שבגבירה כנז' בס"הכ ושמעת מינה תרתי א' שה"ס הגבורה היותר ממותקת דהיינו החסד שבגבו'. והב' דגם מדה זו בבחי' הגבורות היא כוללת כל חברותיה דוגמת החסד. וכנז' במיכ"אל וגברי"אל שלוחיה. ולכן הוא מתייחד עם מיכ"אל להליץ יחד על ישראל ולכן גברי"אל גי' מו"ר הוא אברהם. וגם מו"ר דקטרת הוא בחסד כמ"ש בס"הכ וצריך לשורר וכו'. ואקדים מה שידוע שבחצות

יורד כתר רחל לבריאה להיכל ק"ק וכתר שלה הוא מת"ת זעיר שבו אוצר התורה בשני יסודות א"וא אשר שם ולכן תיקון גדול לשכינה ללמוד אז בתורה המשמחת לב שהוא ממש שרש כתר המלכות ובודאי שמשם תצא אורה גדולה להאיר הכתר ההוא ולהיות לו כח לחזור לעלות קודם אור הבקר כמ"ש הרב. והסתכל שהרב הגיה מן לשלמא עד לאתעסקא. וממנו תלמוד שגם לת"ח נכון לומר אז תחנונים אחר לימודו:

יקיים קומי רוני וכו' בפ' בשלח דף נ"ד דייק בראש אשמורת לא כתיב אלא לראש. ופי' שם שאשמורות הם נ"ה וראש אשמורות הוא עליהם דהיינו בת"ת בשורש היסוד אשר שם. וכוונת הפ' לשכינה שתרון ותתפלל לאותו מקום ששם אורות א"וא. ואמר קומי שהוא התחלת התעוררות שלה בקום אח"כ בכח האור שתקבל משם. וכמו כן יתקיים האדם שיתן קיום וסיוע לשכינה בתפילותיו:

סליחות ותחנונים וכו' סדר הסדר הנכון והוא תחלה הסליחות הם הוידויים וכמנהג המקדימים הוידוי אחר העמידה והוא ע"פ הרב ז"ל שבזה מבטל כח המקטרגים. והתחנונים הם הזכרת מדותיו ית' כגון אל מלך יושב וכו' וכמרז"ל במר"עה דכתיב בו ואתחנן שסידר שבחו של הק"בה תחלה ואח"כ שאל שאלתו והיינו בקשות בגרוניה דאיהו כנור. הנה בגרון יש מציאות ג' מוחין דקטנות שהם ג' פ' אל"הים והם המעלים את הקול הפנימי בסוד השיר שהוא בגבור' ואם תצרף לג' אל"הים ט"ו אותיותיהם שעולים רג"ע ועם ג' כוללים גי' כנו"ר. וג' הבחי' הם רמז לפרצוף של אלו המוחין שהם ט' כענין צ' דצלם. לאפקא ביה קלא הוא האור הפנימי. ותחלה אפרש מציאות ענין זה והוא להעלות את יסוד אימא מן החזה עד למעלה בדעת ואז יוצאים ההבלים לחוץ בבחי' אור מקיף. וזה נעשה ע"י ייחודים בחיך עם הגרון שה"ס יסוד ומ' בבחי' אחת. וחו"ב בבחי' אחרת כמ"ש הרב ואז מאותם ההבלים יש הארה לנוקבא כנז' בסוד השבועה:

וגם יורדת הארה למטה לעולמות התחתונים כמ"ש בז' קולות של קבלת שבת והנה קול זה יוצא בשית כנפי ריאה. הם ששה חדרים שבעטרת יסוד אימא. והקנה הוא היסוד. ושית עזקאן הם ששה אותיות של מילוי ס"ג ודיא"וי שה"ס הבל היוצא. א"נ אפשר שהקנה ה"ס התפשטות הדעת דזעיר דאיהו ו'. ושית עזקאן הוא כללות שש קצוות שבדעת. ולכן אמר בשית עזקאן דקנה ודא ו'. כלו' ששניהם בחי' ו' דהיינו העזקאן במספרם שהם ו' והקנה בצורתו שהיא ו'. שית כנפי ח"ג תנ"ה וורדא יסוד. וקנה סודו ו' יסוד אימא שש קצוות שלה המתפשטים לו' כנפי ריאה עטרת אימא ופ"ו הן ל"ו וכל אי כלול מכולם. ו"פ ל"ו גי' רי"אה. ועוד ויפיק ליה מלבא וכו' גם שם ב' בחינות ו' האחד הוא ת"ת ו' של שם. והב' הם ו' אותיות מילוי ס"ג העולה ל"ז גי' לב"ה. שהוא

לב בלשון נקבה כמ"ש מה אמולה לבתך. וממנו הב"ל מלמטה למעלה. ושם הוא סיום יסוד אימא. ומפני כך הלב מבין ששם מאיר האור בכח גדול. ואז יפוק בן מבי"נה מב"ן י"ה. ואקדים מ"ש בדרוש שלוח הקן שכאשר אימא רובצת תוך זעיר אז אותו אור נחשב כשל עצמו ושאז יש בו ו"ק בלתי מוחין ואז נק' אפרוח שיש לו גדפין. וכתוב שם משם הר"חו שהגדפין הם מוחין דמקיפים דיניקה עכ"ל. וידוע שמוחין אלו דיניקה הם שם י"ה דאלה"ים שקודם לזה היה מתעלם שם י"ה ואז כתיב נאלמתי דומיה. ואמנם בהשתלם מדריגת היניקה אז הוא מדבר. וזה בכח ו"ק שבו שלע"דן שהוא מילוי דס"ג שה"ס ו"ק בלתי מוחין שהם ד' אותיות הוי"ה ול"ז עם י"ה גי' ב"ן וז"ש יפיק ב"ן שה"ס ב' בחי' הנז' מבינה שהיא מסתיימת בלב זעיר ושאז היא מתחשבת כמוהו ונעשית ב"ן י"ה דאיהו ו' דאיהו אפרוח פי' ב"ן זה ה"ס ו' שבתוך ה"ה שאין לו ראש והוא ממש הנק' אפרוח כנז' שה"ס ו"ק בלתי מוחין. לאפוקי ו' של שם שיש לו ראש שה"ס פרצוף זעיר בשלימות אבל עכשיו הוא בחי' אפרוח ו"ק לבד שהוא מילוי גי' אלהי"ם והוא מילוי דס"ג שהוא הב"ל הפורח למעלה בכח מוחין דמקיפים שהם משם י"ה דאלה"ים כנז' בק"ש דשחרית וממנו שית גדפין בסוד מקיפין. יו"ד ה"י. י"פ ו"ד ק'. ה"פ. י' נ' הרי כנ"ף וגם אם תרבה מילוי דס"ג שהיא זה ודו"אוי ופ"ו דפ"ד וכו' יעלה אפ"רח ועם ו' אותיות אפר"וח:

ויסלק ליה וכו' יעלנו מהלב דרך התפשטות ו"ק שבדעת שהם שית עזקאן ונק' כן לפי שו"ק אלו בהם חתם ה' עולמו בסוד ו' צירופי יה"ו:

וב' כרסיין וכו' הם ב' המקומות למושב אימא והם הלב בהיותה רובצת והפה בהתעלותה וז"ש כסא כב"וד שעולה ל"ב הוא מרום שמתרומם מכח הראשון א"נ מפני הראשון כלומר שלהעשות מציאות ראש מתרומם הכסא כבוד. ולכן צריך שבכל דיבור שידבר האדם יהיו פיו ולבי שוים. וכ"ש בתפלה דהויא עבודה שבלב ושניהם רמוזים בפסוק א' ומפרשם ר"מ ממטה למעלה. גם שהם בפ' ממעלה למטה ואמנם מלחמה לה' בעמלק בה רמוז ל"ב "לה' "בעמלק. כי הלב הוא בת"ת שבו שם הוי"ה העולה כ"ו והוא המכניע הכבד שג"כ עולה כ"ו ושם בת"ת הוא כסא כבוד:

בר"מ דכסא גי' פ"ה והוא הכסא העלידן ה"ס י"ה ולהיות שעמלק הוא מאחורי הדעת והת"ת לכך נרמזו כאן ב' הכרסוון. כי השפלתו ומחייתו הוא בהבלים היוצאים משני הכסאות. הה"ד תקעו בחדש וכו' ירצה שלכן תוקעים בשופר ביום הדין להבעיר. השטן. והדר מפרש מאי שופר קנה ו'. שהקנה הוא חלול כשפופרת. וארוך כמו ו'. וה"ס התפשטות יסוד אימא מן הדעת עד תוכיות הת"ת ששם הריאה שפנימיות שלה הוא הקול שסודו ו': דסליק לגבי פומא שהוא ס"ג וכ"ב אותיות גי' פ"ה. ואף על גב דחמשה

מוצאות הם בפה. אינו מונה של הלשון. דאינו משמש להוציא הקול אלא לדיבור: ושל הגרון היינו הקנה ולכן מבחין בחינות החמשה בשלשה מוצאות המשמשות לקול ואז ו' עולה אל ה' והו"ל וי"ו ה"י גימטריא הב"ל הוא הקול:

דף קכב.

ואע"ג דאיקרי קני לבתר פי' שמצינו שהתורה קראה אותו קני לאחר שעשה תשובה ולכן לא יעלה על דעתך שנשאר בו חלק הרע של קין שהוא הקליפה אינו כן אלא נפרד מקין דהיינו מחלק הרע של קין ולא נשאר בו רק הטוב שלו כמ"ש הרב וז"ש הזוה' ואע"ג דאיקרי קני לבתר דהיינו לאחר שעשה תשובה. נפרד מקין ודאי דהיינו חלק הרע ולא נשאר בו רק הטוב של קין ומצדו נק' קיני. ה"ג משמע דכל מאן דאתדבק וכו'. ול"ג מאי. כל מאן דאעבר על פקודי אורייתא כב"יכול פגים לעילא. פגים לתתא פגים לגרמיה פגים לכל עלמין מתל לאינון מפרישי ימא קם שטיא וכו'. בס' ח"י דף קס"ט כתב ז"ל אל תתמה על החפץ לומר איך יצדק לאמר כי יחטא איש ואשם לרמוס חצריו ית' ולפגום במדות העליונות ומה לתבן עם הבר ח"ו. כי לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה אחרי הודיע אלהים אותך שורש ומקור נשמותנו מאין המה. כי הנשמה והרוח ונפש מציאותם מלמעלה ממדות העליונות. וכשנשתלשלו משם ולמטה בכל מדה ומדה ישאר שורשה ודיוקנה שם. וכן משתלשלת ונחתמת בכל העולמות העליונים עד בואה לעולם השפל הזה. ואם לה' יחטא איש פוגם כל אותם השרשים שנשתרשה שמה נשמתו. ובעוברו א' ממצות ה'. אשר לא תעשינה משליט באותו מקום אשר המצוה תלויה בו במדות העליונות כח הקליפה מצד נשמתו. כי על ידי שממשיך בעצמו הקליפ' למטה. ימשיך אותה ג"כ למעלה. ולא שתכנס ח"ו הקליפה אל הקדש פנימה רק שהקליפה תובעת דין לאמר זו משלי ותהיה עשוקה ורצוצה ורצונ' למסר בע"כ הנשמ' הטהורה להכנס בקליפ' ולהיות יונק מרורת פתנים כדי להשפיע לקליפה ע"י צנור נשמתו. ועי"ז נשפע אל מקום אחיזת נשמתו וכל המדרגות הקדושות אשר היא נכללת בהם ממרורים ההם. ומשפיע את המר. ההוא הנמשך ממנו אל מקום הקדוש ואין לך פגם גדול מזה. וזוקק מדריגת הקדושה לינק מצד המרורי' ההמה מי המרים המארירים ולהשפיע אל הקליפה ע"י צנור נשמתו וכו'. וכן פירשו חכמי האמת בטעם הפסוק ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי כי הואיל הלוך אחרי צו והכניס עצמו בקליפה. כשהוא עוסק בתורה הוא משפיע אל הקליפה בהכרח והקליפה תובעת דין ואומרת תפלותיו ותורותיו של פלוני לנו הם ונוטלת השפע הבא ממנו ושפחה כי תירש גבירתה. ומעתה אל תתפלא איך יאמרו המקובלים מי שחטא כך וכך פוגם בשם פלוני ובמדה פלונית כמ"ש הרב ז"ל. כאשר

תביט שורש נשמתך למעלה תחת כסא הכבוד ומה שבתוך גופך היא מאשר יתפשט משרשה העליון כחוט משוך ממנו כדמיון סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. וכמ"ש הרב ז"ל בענין ד' חלוקי כפרה. כי האדם כלול מכל העולמות וכו' וכל צדיק כפי גדולתו כן תוקף פגם שלו בחטאו. וצריך תיקון גדול לתקן שורשו עכ"ל:

אתקין לעילא נ"ב תשובה בינה. אתקין לתתא נ"ב תשובה מלכות:

ת"ח אפי' כ"י תשובה איקרי פי' לא מבעיא הבינה שודאי נקרא תשובה כמ"ש הזוהר במקום אחר תשוב ה' על הבנים. אלא אפי' מ' נק' תשובה ולכך הקשה ואיתימא:

בר"מ פקודא דא היא מצוה פי' מצות והתוודו היא מ"ע כוללת לכל אדם שחטא להתודות על חטאו וכמ"ש הרמ"בם במנין המצות סי' ע"ג ומייתי לה מפ' והתודו וכו' לא אשתאר וכו'. פי' ואין לנו קרבנות כי הם בפנימיות העולמית ואין בנו כח לתקנו כי אם במקיף לבד. שאין כח לחיצונים בו. וכמ"ש הרב ז"ל בסוד ספירת העומר שהוא דוקא במקיף בבחי' דבור ע"ש. ודא מלכות בסוד קול ודיבור כי כל דבר הוא במלכות כנודע וכמ"ש בערכי הכינויים: ומאי בינה ב"ן י"ה זו הקדמה למה שר"ל והאי בן ו' איהו ודאי כי כח שרשו מן הבינה שסודה ו' של מילוי יו"ד ו' בינה ד' תבונה ולפי שבבינה סוד התשובה לכך וכל מאן דחזר בתיובתא וכו' כי ו' שרשו מבינה משפיע כח בה' להעלותה אליו. ואע"פי שהיא בגלות מעלה עליו הש"ית כאלו חזר ה' לאת ו' ששם הוי"ה שלם י"ה חו"ב ו' דזעיר ה' דמלכות הרי הוי"ה שלימה לכן ודו"י גי' הוי"ה לרמוז שנשלם בוידוי הדברים:

ודא איהו תשובה תשוב ה' וכו' כי דווקא אות ה' בה' הפגם בעצם והיא היורדת לבין החיצונים והיא הצריכה לשוב להתייחד אל ו' כאמור. דאת ה' ודאי איהו וכו' כלו' דאין לומר דמאן לימא לן דמיירי בודוי לבד דילמא שתשובה כוללת כל ענייני התשובה התענית וסיגופים. לזה אמר דאת ה' ודאי איהו וידוי דברים שהוא העיקר לתשובה והוא הנרמז בפ' קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. ירצה הנה החוטא פוגם בשכינה ובנשמתו ומשפיל אותה לקליפה ולכן הרוצה לעשות תשובה צריך שהוא ישוב וישיב ה' ליחודי וז"ש קחו עמכם. פי' קחו הדברים עמכם. ר"ל שגם את עצמכם תקחו את הדברים. ושובו אל ה' שבזה נשלם ה' כמ"ש אשתלים ביה הוי"ה. וא"ת דילמא דברים ר"ל ענייניים שונים כמ"ש אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות שר"ל פעלים ומעשים. זה אינו שמיד הוא אומר אמרו אליו. וא"כ דברים כפשוטו אמרים ומלות דהיינו ודוי דברים:

ונשלמה פרים שפתנו זהו עיקר רזא דמלה של פ' זה והוא מ"ש למעלה מדמיון ספירת העומר. שעצם הכוונה הוא על תיקון המקיף שהוא הבל הפה. אבל אנו מסיימין הרחמן

יחזיר עבודת בה"מ למקומה כמ"ש בס"הכ. שאמת הוא שעיקר הספיר' היא בסוד אור המקיף. כי הפנימי הוא נמשך ע"י מנחת שעורים ועתה שאין לנו מקדש אנו אומרי' הרחמן יחזיר וכו' ובזה ניתקן קצת אור הפנימי והוא ממש הנרצה בפסוקינו. והעיקר היא קחו עמכם דברים דהיינו סוד המקיף אבל גם בזה נתקן קצת את הפנימיות של העולמות בחי' הקרבנות ובזה ונשלמה פרים שפתינו:

גרים לאתרחקא ה' וכו' כפל דברים אלו ליישב מה שקשה בענין זה שהרי אמר בס"הכ שכשנתמעטה המ' בסוד נקודה. גם הזעיר נאמר עליו כן משחת מאיש מראהו. גם אר"זל מיום שחרב ב"ה דיו לעולם שישתמש בשני אותיות. וא"כ יקשה למה מיחס ומיחד הפגם דוקא לה'. לכן אמר לבד בה' יש הפגם בעצם שמתרחקת מאות ו' ויורדת למטה. אבל אינו כן זעיר רק שמסתלק ועולה כי אין המ' מעלה מ"ן ואין הזעיר משפיע בה. וזהו משחת מאיש כי חסר כח האישות ובהסתלקו למעלה ותשש כחו כי אין ו' שהוא הדעת מתגלה ונשאר בחי' הקטנות דהיינו שאין בו רק ב' מוחין חו"ב שה"ס הקטנות הגדול וזש"רזל דיו לעולם שישתמש בשני אותיות ובזה נמצא שאין אור ו' מאיר. אבל אות ה' הוא אשר נפגם בעצם ולכן אתחרב בי מקדשא הוא ה' כידוע. כל מאן דעביד תשובה וכו'. פי' כי הצדיק בצדקתו מתקן למעלה בשרש נשמתו בפרטות מה שיהיה ניתקן בכל הכללות אם יזכו ישראל בכללם וז"ש גרים לאחזרא ה' לאת ו':

ופורקנא בדא תליא ובזה לא לקתה מדה"ד ובג"כ הכל תלוי בתשובה. פי' בין דיחיד בין דרבים אעשה למען שמי שישתלם בשלימות:

ועוד אעשה פי' גם למען ו' שנפרד מן ה' וכנ"זל: שקשין גזרותיו משל פרעה ובפ' חלק אמר משל המן. ור"מ דייק טפי חדא כי של פרעה היו צרות בפועל. ושל המן היו כעין הגזמות וכמר"זל הם לא עשו אלא לפנים וכו' ועוד כי גלות מצרים היה תיקון לחטא אד"הר שפגם באות ה' וכמש"ה איכה א"י כ"ה אבל גלות בבל היה יותר קל כי לא היה הפגם שרחל תחזור לנקודה כמו שהוא עתה בעו"הר ולכן הוצרכו הצרות הגדולות להביא גאולתם:

אמאי איקרי קני מז"לן הקדמה י"ל ענין זו יתרו נראה שאין לה שייכות עם פ' מכל חטאת האדם אבל נל"עד שהכוונה ללמדנו שדוקא עון אד"הר הוא המושרש בכל הדורות כי הוא לבדו נמשך עד תיקון העולם. משא"כ עון של קין הגם שהיה גדול מאד מ"מ אין לו שליטה מוכרחת על כל הבאים משרשו. כי יכולים הם להשתלם בבחינות כל אחד ואחד כמו שהעידה רוח הקדש על יתרו. ולזה התחיל ואמר אמאי איקרי קני שהרי עירו היתה

מדין. והשיב לזה ג' תשובות א' והא אוקמוה הכוונה על מ"ש כל המקובלים והובא בזוהר בכ"מ שהוא רמז לשורש נשמתו שהיתה מקין וכאלו אמר מן קין. תשובה ב':
וכתיב את הקני וכו' שהוא א' מג' עממין מן העשרה שהבטיח ה' לאא"עה לתת לבניו ותרגומו שלמאי וכן תרגם וירא את הקיני דבלעם. ואיתא בל"ת בפ' לך לך שהי' עממין הם כנגד י' הקליפות. והז' התחתונות יכלו ישראל לכבשם אך לא הג"ר והם קיני כנגד בינה קניזי כנגד חכמה קדמוני כנגד כתר ובזה תבין למה ישב דוקא בין אותו העם הנק' קיני לפי שידוע כי קין מצד הבינה:
וית"רו גי' קס"א קס"א קנ"א קמ"ג באופן שבהיותו בגיותו היה ממש בקליפה שכנגדו בקדושה והתשובה ג' דעבד קנא וכו' וזהו להשלים תיקונו כי קין הביא זרע פשתן והיתה כוונתו להחריב שדה תפוחין ולעשותה מדבר בלתי מ"ן להזרע. ולכך הלך יתרו למדבר דוקא לתקן בסיגופיו ותורתו. והרי ג' עניינים על שם קני א' לרמוז לשורש נשמתו. והב' להורות עיר מושבו המכוונת לעומת שרשו. והג' התיקון שעשה לנשמתו. ואולי שאמר כעופא לרמוז שהוא אמר להבל שהארץ היתה שלו ושהוא יפרח באויר ולנגד זה טלטל עצמו כעוף. וגם התורה קראתו צפור וכמ"ש בזוהר בפ' בלק בן צפור. וירמוז כי מה שהפסיד קין דכתיב בו ואל קין ואל מנחתו לא שע"ה כי נסתרו ממנו ש"ע נהורין עתה זכה אליהם. כי סוד צפור לא דרשינן ליה חסר בסוד קן צפור כי הו' סוד הפנים דזעיר כנז' בס' א"י ואתפרש מן מתא אין הכוונה על ארץ קני כי זה אמרו אח"כ אתפרש מההוא עמא. אלא ירצה על מ"ש בזוהר חדש בפ' בראשית דף כ"א על פ' ובני קני חותן משה עלו וכו'. שהוא מה שעשה אחר התגיירו והיותו בארץ ישראל שעזב התענוגים וכו' ע"ש:
ואתדבק ביה בק"בה נפרד מקין. ירמוז בכפל זה כי יצא מתוך הקליפה נפרד לגמרי מקין דאיהו קנא דמסאבותא. וזכה להדבק בקדושה כולו טוב:
זכאה בר נש וכו' היינו מי שזכה בחלקו בתורה בקדושה ואתדבק באורחותיה בלתי לכת אחרי חכמות חיצוניו' חלק רע ממש. ואינו במעלת יתרו שנפרד מכל רע. כי איש כזה תורתו מעורבת מט"ור וזהו גרעון גדול:
משיך עליה רוחא וכו' היינו רוח חכמה ובינה אשר בדעת זעיר ומקורו מדעת עתיק המתפשט עד יסודו של עתיק והוא על ראש זעיר. וזהו ענין עירוי רוח. כי אין יסוד נוקבא דעתיק מגיע אלא עד חזה דאריך. ומשם הוא מעורה ממש על ראש זעיר והוא מלובש ביסוד א"וא כשהם על רישא דזעיר. וכד בר נש וכו' הוא שפונה עורף אל פני הקדושה ונזור אחור אז הוא משיך רוחא מאחור חלף אורח ישר:

והוא סטרא מסאבא כי עור"ף יורד עד פעו"ר ושרשו מסטרא דנוקבא דתהומא רבא היא בינה דקליפה כמ"ש הרב כי נוקבא דתהומא סתם הוא מלכות דקליפה. ובתוספת רבא היא בינה של הקליפה. שהנה היא אם זעיר דקליפה וביסודה מגדלתו. והבן מעצמך. והוא הוא סטרא דקין בקליפה כנודע מכ"מ. כי הבל מחכמה וקין מבינה ויתרו בקדמיתא כומרא. כי ידעת שאל הגבורות תאות קדימת המעלה. וכמ"ש הרב בספר הגלגולים על פ' והכהנים הלוים. כי הנה בזמן הזה ניתנה הכהונה לכהנים מפני שהחסדים הם שמתקנים. אבל לעתיד שיתוקנו סיגי ס"ג תחזור לבכורות. ולכן הקליפות שמכחישות כח התיקון כתנו הכהונה לבחי' קין כי הוא הבכור ומצד הגבורות. ולכן היה יתרו כהן מדין כי דווקא החסד הרבה שלום בעולם אבל בעולם התהו היה הכל מדי"ן ריב ומצה וגם מדין גי' ב' ב"ן כי אותו העולם סודו משם ב"ן ויתרו הבכור היה נוטל פי שנים:

ולההוא סטר הוה פלח היינו סטרא דההוא נוקבא סתימא ממש בחי' המנגדת לבינה דקדושה ולכן שם היתה נשמת צפורה שקועה שהיא בחי' לאה כמ"ש הרב וגם על כן נק' חותן משה כי משה זכה לבינה. ח"תן גי' תנ"ה עם ג' כוללי קס"א קנ"ג קמ"א. וגם משה מלא מ"ם שי"ן ה"א גי' תנ"ה. הרי חותן משה:

ואע"ג דאיקרי קני דמשמע שעדיין היו מעורבים עמו ניצוצי חלק רע לבתר נפרד. כלומר אמת שכשיצא מתוך הקליפה היה בו עירוב טו"ר אבל לבתר בכח צדקתו וחשקו בתורה נפרד לגמרי מקין והיה כולו טוב ושלם עד שזכה להדבק בהק"בה אשר לא יגורהו רע. מאי משמע נראה דחוזר למעלה כלפי מה שהפליג בשבח ההולך בדרכי ה'. ולנגדו הנוטה מדרך היושר ומייתי דיתרו וכו'. ועכשיו שואל מנ"ל כלומר מאי קראה ומאיזה טעם אתה אומר כן. ומשיב דכל מאן דאתדבק שזוכה להפרד מצד הרע עד שמתדבק בטוב לבד וזה בתו"מט כבי"כול הוא לבדו מקיים עולם העליון שהוא עולם הזכר ועולם התחתון עולם הנקבה. וזה בעיון ובמעשה והוא למד מפסוק ועשיתם אותם אתם כתיב ור"ל אתם הם העושים כל מעשה האלהים. ואי ל"ג אתם כתיב אלא ועשיתם אותם כתיב. מובן במר"זל אם תשמרו המצות מעלה אני עליכם כאלו אתם עשיתם אותם. והענין שידוע שכל המצות הן בעצמם עצם המדות העליונות. ומי שמקיימן מתקן ונותן הכנה לאותן המדות לקבל ולהשפיע. ואמר הק"בה שלא לבד יחשוב להם שכר ההכנה והתיקון. אלא עוד יעלה עליהם כאלו הם מאצילי אותם המדות הקדושות. וכאלו הם המהוים אותם:

וע"ד איש וכו' חטאת האדם פי' בזה דייק מה שקורא אל חטא אחד חטאת האדם כאלו הוא חטא כולל שעשאו כל מין האדם יחד. והענין מובן שכולם מרגישים בפגם שפגם

אותו היחיד: ת"ח והמה כאדם וכו' עד וההוא חובא תלייא וכו' בא לתרץ דלפי האמת כך היא זו המדה דטוביה חטא וכו'. ומתרץ שפגם זה נמשך מהפגם הכולל שנפגמו כל באי עולם בחטאו של אד"הר שהיה כולל את כולם. ומפני אותו הפגם הנשמות מוטבעות בקליפות. והיא הספינה הטוענת כולם. והיינו התייחסות שיש לכולם עם כל א' וא' ואלמלא היה חטא אדם היו העולמות מתוקנים וכל הרע היה מתברר ונמצא שהוא היה סיבה לכל החטאות שנעשים בעולם. ולכן כולם מתייחסים אליו:

דף קכב:

פתח רבי יהודה אבתריה פי' ענין זה נוסף על מ"ש רבי יצחק שהוא הורה מציאות התשובה וכח סגולתה: ובא ר' יהודה ולמד איזוהי מדריגת התשובה המעולה שהיא הנעשית ברחיצה קרובה לחטא כי מדת ארך אפים ממתנת לו שישוב והוא דבר הלמד מפסוק שדבר בו ר' יצחק והתודו את חטאתם אחר כי יעשו מכל חטאת האדם ור"ל מיד בקירוב זמן יתודו ויתקנו עד לא יחרה אף ה' והסמיך הדבר אל פסוק בצר לך ומצאוך ור"ל דע והבן שהרעות והצרות שהעידותי בך כי אבוד תאבדון והפיץ ה' אתכם וכו' לא תבאנה עליך כי אם בצר לך שהצרה תחול עליך ויצרו צינורות הרחמים. ובזה אינו מיותר פסוק זה כי מלמדנו שאע"פי שירבו העונות הראויים. לכל העונשים הנז' עכ"ז לא יבאו לפועל אם יקדימו התשובה עד לא תחול גזרת הצרה בעולם. כי סי' הוא שעוד זהרי החסר מאירים שלא נשתרבבו כחות הדין ושעדין לא נשתקעו בקליפה שעל כן יקל להשיבם למקורם. לא כמו במצרים שניצוצי אד"הר נשקעו בעמקי הקליפה והוצרכו הצרות הגדולות וכח גדול וזרוע נטויה להעלות אותם העשוקים ולהביאם אל התיקון:

כיון דשארי דינא וכו' הענין הוא שידוע שכל חוטא פוגם בנפשו ובמקורה. ולא עוד אלא שמשליט עליה הקטיגור והמשחית שברא בעונו שלכן צריך החוטא להתמרק במיני התשובה והסיגופים המוכרחים לכפרתו. כי בהם מכלה אותו הקטיגור ומתקן פגמי נשמתו. כי כן כוונת העונשים שבתורה היא להתם הפשע וכמ"ש בפ' שופטים ולעומתם היסורים המוקבלים בסודם לנגד ד' מיתות ב"ד. ואמנם אם החוטא מקדים לעשות דין בעצמו ברפואות התשובה הלא היא התשובה המעולה הנז"ל בתחלת דברי רבי יהודה ואז אין צורך למד"הד לשלוח הצרות. ואם לאו מד"הד שופטת ותדין עד שיגמר המיתוק:

בתר דאשתלים וכו' ונמחו שוטרי הדין והקצף ויתר על כן עבד תשובה זכו. מה כתיב בתריה. פי' כיון שזה כמשך מיד אחר כי יפתח הו"ל לקצר ולומר כסף ישיב דודאי הוה קאי אפותח הבור. אלא למד משר"זל שאע"פ שאינו ברשותו קראו בעל הבור ומניה ק"ו:

ומה על דא כך פי' אע"פי שיש לומר שכל א' יפקח על שלו שלא ינזק וכיון שלא עשה כן נאמר איהו דאפסיד אנפשיה:

מ"מ הפותח נקרא בעל התקלה כ"ש הגורם רעה למי שאינו יכול להשמר. וזה כשאחד חוטא מזיק לכל העולם. וא"כ תימה הוא איך יקובל בתשובה גם שהזיק לעולם כמ"ש מכל חטאת האדם שכולל כל מין חטא וגם בילקוט נדרש כן. ואע"פכ נאמר והתודו. פי' שכל העולם יתודו וכמנהג ישראל להתודות בלשון רבים. אבל והשיב היחיד שחטא הוא יעשה תשובה אלא ודאי דא מהנייא להו. דייקא להו ור"ל שזה והשיב הוא המועיל לכל העולם שהרי המשיב מתקן את הכל. ובזה יכון מר"זל גדולה תשובה שמביא רפואה לעולם ירצה דוקא מפני גודל סגולת התשובה יש בה כח לרפאות כל מה שהזיק לעולם דאם לא היה כחה גדול לא היה נמלט החוטא מן העונש. ק"ו מבור אלא דזו סגולתה לתקן כל המעוות ממש וביתר שאת בגין דעביד וכו' מדייק לשון עשה תשובה דהו""לל שב בתשובה. אלא כבי"כול עושה וממציא מציאות עצום לאימא הנק' תשובה יותר ממה שעושה צדיק גמור. וטעמו דהא מה דפגים לעילא וכו' הענין הוא שאד"הר גרם באותו מעשה לחזק כח קליפת נוגה שהיא עה"ד ט"ור שנפלו לתוכה כמה ניצוצי קדושה מבחי' כל הנשמו' שהיו כלולו' בו. אשר לכן ניתנו המצות לצרף את הבריות וכמר"זל בב"ר בפ' מ"ד מה איכפת ליה להק"בה למי ששוחט מן הצואר או מן העורף הרי שלא ניתנו המצות אלא לצרף בהן את הבריות. והכוונה שהנה עיקר התורה הוא הלימוד והעיון עד שאר"זל שמי שתורתו אומנותו פטור מכל המצות וא"כ למה הוצרכו המצו' ואומר לצרף בהן את הבריות. ודוק שלא אמר לא ניתנה תורה אלא המצות וסוד הדבר שסגולתן במעשה חומרי בסוד מרע במ"לת להפריד הפסולת מן האוכל. ולעשות טוב להחזיר טוב מקליפת נוגה ולהעלותו למקורו. ולהוריד השפע לעולמות. וזו היתה תשובת מר"עה למה"ש יצ"הר יש בניכם. ור"ל שאין לכם שייכות לעשות הצירוף והבירור. שזהו פועל הצדיקים להבדיל הניצוצות מקליפת נוגה ולהעלותם למקורם אל הקודש. ומקצה מזה הרשע מחבר נוגה אל ג' קליפות הרע"ת. ומשפיל הניצוצות שמה. והטוב נכנע אל הרע ב"מ ובזה פוגם למעלה פגם גדול. והוא כי כל הטוב שבתוך הס"א הוא מתקיים בשפע הקדושה וה"ס גלות שכינה וישראל כמ"ש בס' א"י. ואין ספק שאין פגם הקדושה בהשפיעה לטוב שבתוך נוגה שהיא קרובה לקודש. כפגם השפיעה לתוך הקליפות הרעות. האמנם כשהרשע ישוב בתשובה כראוי מוריד כח עצום על נשמתו ומחזיקה להעלות ניצוציו מבור תחתיות ולא ישובו לנוגה אלא עולים לקדש ממש למקורם. וגורמים יחודים מופלאים שנעשים בחשק גדול. ע"ד איש ואשתו שהיו רחוקים זמן

רב וחזרו להתייחד ויהי למשל אור המופלא שהושפע ביציאת מצרים לפדות הקדושה והזווגים העליונים שנעשו במתן תורה. אבל ודאי שצריך לזה תשובה מאהבה שעיקרה כוונה עצומה להמסר על קידוש ה' וזה היה ענין אלעזר בן דורדייא שזכה להשיב נדחיו. וגם לכל קדשי יוחנן כ"ג כנז' בדברי הרב ז"ל. ובזה דייק המאמר דהו"ל דהא אתקין מה דפגים לעילא. ואמר דהא מה דפגים לעילא אתקין ר"ל שפגמו הוא סיבת תיקונו הגדול ובמה בתשובה שגורם זווג עצום. הרי שהפגם נהפך למצוה:

ותשובה אתקין כולא וכו' זו היא עדיפות התשובה שעושה תיקון כולל לעילא תשובה תשיב ה' עליונה על ו': לתתא תשוב ה' אחרונה להתחבר אל ו'. אתקין לגרמיה הוא השבת כל נדחי ניצוציו בכלל ופרט למקומם העליון. אתקין לכל עלמא שמלבד שיסיר מעליו פגם עונותיו. עוד מחסיר כח הס"א בהעלות מתוכו גם השפע שמחייהו וזהו שלום שלום לרחוק הם הניצוצות שנפלו לג' הקליפות שהן רחוקות. ולקרוב לאותם שבנוגה הקרוב לקדושה:

דף קכג:

תשובה עילאה בכל אתר לא שכיח שר"ל תשובה באמיתות לא שייכא אלא בבינה מטעם שאמרנו אבל במ' לא שייך בה שם תשובה. וגירסת תשובה מעליא נכונה יותר. ותירץ שגם מ' נק.. תשובה משום דהיא תבת על כל אינון אוכלוסין שהם בי"ע וינקא לון:

דף קכד.

אלא כמה דכתיב למעול מעל בה' פי' והיינו שייכות פרשה דלעיל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת וכו' עם פרשת סוטה דהתם כתיב למעול מעל בה'. והכא כתיב ומעלה בו מעל ודרז"ל ב' מעילות א' בבעלה וא' בהקב"ה. אלא הא אוקמוה פי' ב"פ איש היינו באיש של מטה ובאיש של מעלה שהוא הק"בה. דכהנא אסיר ליה בדינא. פי' הזוהר סבירא ליה דשחיטת קדשים אסורה בכהן אלא זר שוחט מפני שהכהן אסור לעשות דין. אבל רז"ל ס"ל דאפי' זר שוחט וכ"ש כהן אלא לאפוקי מקבלה ואילך שאסורה בזר. קמ"לן קרא דשחיטה מותרת אפי' בזר: בשבע ברכות נגד ז"ק שמהם מתברכת המלכות:

איש איש מאי האי לגבי האי כי ומעלה בו מעל מיותר דהו"ל כי תשטה אשתו ושכב איש אותה ומה שייכו' יש למעילה. ומשיב כמה דכתיב וכו' ירצה שהכוונה להסמיכה לפ' דלעיל למעול מעל בה' שהוא הנשבע על שקר שחוטא בשם ה'. אף זו חוטאה נגדו ולכן ס"ת "כי "תשטה "אשתו "ומעלה הוא שם הוי"ה. וג"כ סופה לישבע על שקר למעול בה': בחד סגי דאי למר"ל שפוגמת גם בה' איש מלחמה. די במ"ש ומעלה בו מעל וכנז':

איש דאיהו איש ירצה שכוונתו להמשיך נשמה קדושה בזווגו. וגם מיסוד הנוקבא הנק' בור שה"ס דין ולבסוף נעשה באר בנוזלים מן הזכר לתוכו. ואז הוא איש בעלמא שכן ראוי שיקראיהו העולם שהוא איש ולא בהמה. ואיש ואשתו שהוא מיוחד בה ואוהבה. שאז אם תשטה היא נענשת. וכמ"ש בפ' ונקה האיש מעון וכו'. חד לכנסת ישראל וכו' פוגמת בשני יחודים של קדושה. א' הוא תמידי והיא כנסת ישראל ששם זה מורה יחוד עצום דז"ון כי שם ב"ן כשמקבל משם מ"ה אז יש א' בו"או שלו ועולה ג"ן כנסת ישראל גי' כח"ב גג"ת נהי"ם. הרי שהיא נעשית גן לכל הי"ס. וחד לבעלה הוא ענין אותו רוחא דשרי בגווה מרוחניות נפשו. בג"כ והביא עליו מוטל להביאה להשקותה. כי כן סוד השמות הנכתבים להמחות הם שנים. א' ישר שה"ס הזכר. וא' הפוך שה"ס הנקבה וכדלקמן. רזא דמלה. דסתם כהן משמש אחוז ביסוד זעיר וממשיך לה השפע ממנו:

ושחט אחרא אע"ג דאמרינן שחיטה בזר דמשמע דסתמא נעשית בכהן אלא שהיא כשרה בזר. מ"מ ס"ל לר"א שהיא מצוה והכי מוכח ממתניתין דפסחים שאט ישראל וקבל הכהן. ואפילו במצורע תנינן בפרקא בתרא דנגעים בא לו אצל האשם וסמך שתי ידיו ושחטו וקבלו שני כהנים את דמו. והטעם לזה שאע"פי שהשחיטה היא הכנה לקרבן. מ"מ רוב הדם הנשפך יוצא לחוץ ויש בו אחיזה לחיצונים משא"כ בדם המתקבל בכלי שנקרב לקדושה ומתקן את הנפש. וגם לפי הפשט כל הוצאת נפש היא פעולת דין. ואת אמרת והביא וכו' שבודאי חושדה למזנה והיכי מביאה להעשות בה דין. ואין זה כדאי לכהן פן יפגום מקור שרשו שהוא החסד. אם יפעול דין ימשיך דין על החסדים. מתברכן בכ"י. שכל א' מהן מושרשת במ' וכשהיא מקבלת שפע יגיע חלק לכל הנשים:

בז' ברכות בס"הכ פי' שהב' ראשונות הם בשני יסוד ת דא"וא שהם בת"ת זעיר וה' האחרות הם בתנה"ים דזעיר שמהם כל בנין רחל כנודע. ואחידן בה וכו'. ירצה שכח וסגולת הז' ברכות גורמת לה אחיזה פרטית בכל כ"י כמו שהברכות הם בכל קומתה. משא"כ קודם נישואין שאז אין אחיזה אלא לפי בחי' נשמתה אם בחסד אם בגבורה וכו':

לאתקנא מלי דמטרוניתא נל"עד לדייק שתחלה וסוף אמר מטרוניתא. ובאמצע אמר כנסת ישראל והענין שמטרוניתא סודה בכתר מלכות שכל עצמו לא נעשה כי אם מן החסד המאיר בת"ת כנודע. אי נמי ירמוז לכח"ב שלה שבהם מאירים ג' חסדים וכן כהן מלא כ"ף ה"ה נו"ן גי' רי"ו ג' פעמים חסד. והכהן המוכתר בכתר כהונה עיקר סגולתו להאיר בכ"חב שלה. ולכ"חב שהוא הראש שלה קורא מטרוניתא. ולכל הפרצוף קורא כנסת ישראל. לאסגאה שלמא כמר"זל לשים שלום בין איש לאשתו. ולאסגאה חסד

שתרבו החסדים ויתפשטו בכל כנסת ישראל ואל זה היתה כוונתו העיקרית ולכן היתה הפעולה במים שסתמן בחסד:

אסגי שלמא בהו באיש ואשתו ואפשר שהוא מברך אותם: דמתעברא בברא דכר שבריבוי החסדים מתרבים זכרים בעולם. ואתעביד שלמא על ידו. כלו' שלכן היתה הפעולה על ידו ולא ע"י הלוי כי אין לו כח לזה:

ההוא שמא קדישא ואע"פי שהן ב' הוי"ות אינו אומר אינון שמהן משום שהדין עושה הוי"ה ההפוכה כדלקמן. ולכן נאמר בתת ה' את יריכך נופלת ולא אמר תפול יריכך ותצבה בטנך שהית' קללה מאת הכהן ודוק כמ"ש שב' הוי"ות היו א' ישרה וא' הפוכה וזו היא הב' שהיא השולחת הקנלה. ומ"ש יתן ה' אותך לאלה כוונתו על הישרה. ור"ל יעזוב שתהיה לאלה כלו' מדת חסדו לא תאחז במשפט לשלא יעשה דין אלא החסד יסתלק וכדלקמן. ובזה דייקא מה שהיה נראה דהו"ל להקדים תחלה בתת ה' את ירכך וכו' ואח"כ יתן ה' אותך לאלה שכך הוא הסדר שאחרי העשות העונש ישאר הזכר ממנו. אלא הטעם כי אם לא יסתלק החסד לא יוכל הדין לפעול וכמ"שה ואברהם שב למקומו ואח"כ ויבואו ב' המלאכים סדומה. ת"ח כהנא לא עייל וכו' זהו סיום ענין הדרוש שאמר שעיקר כוונת הכהן היתה לטובה. ומוכיח מהקדמת דבריו לפתותה שתודה ולא תשתה ולא תמות ושתעשה לכבוד ה' הגדול שלא ימחה בעבורה. ואם היא עומדת חזקה בדבריה שלא נטמאה ואין לה פחד שתמות כי טהורה היא. אז האדם רואה לעינים ויחשוב ודאי שהיא טהורה כי יקשה להאמין שהאשה שמטבעה רכת הלבב תתאמץ כ"כ. וא"כ בסברא זו הכהן מתחיל לפעול המעשים עד שמיגעה ומנוולה כדי שתודה ואם היא סובלת הכל נראים הדברים שהיא נקיה ואפשר לומר שגם בקצת דבריו היה מכוין לטובה באומרו ובאו המים האלה במעיך לצבות וכו' שיתבאר שתתעבר שאז הבטן נפוחה ולנפיל ירך בשעת הלידה כדתנן שמשנפתח הקבר מצטנני' יריכותיה ואינה יכולה להלך ובזה יתיישב שבתחילה הקדים הירך לבטן מפני שהיא קללה. ואח"כ הקדים הבטן לירך לרמוז לברכה:

ולא היה אומרו בפי' שמא אע"פי שהיתה טהורה תרצה לשתות כדי שתתעבר או ירוח לה:

דף קכד:

חד זמנא באורח מישור פי' הוי"ה כסדרה. לבתר כתיב ליה למפרע הו"הי:

דינא בדינא וכו' נ"ב יהו"ה הוה"י והי"ה הי"הו כי תשטה אשתו ומעלה סופי תיבות יה"וה הוא וביד הכהן יהיו ר"ת הו"הי עכ"ל. וז"ש הזוהר דינא בדינא הוא הוה"י. רחמי

ברחמי הוא יה"וה. רחמי בדינא הוא וה"יה שהזכרים שהם וי' על הדין שהם הנקבות דינא ברחמי הוא הי"הו לפי שהנקבות שהם ב' ההי"ן הם על הזכרים שהם רחמים:

מיד ויורהו ה' עץ וכו' דא שמא קדישא פי' הוי"ה בהכאה כזה יו"ד בה' ה' ביו"ד ו' בה' ה' בו' גי' ע"ץ כמ"ש הרב ז"ל בפי' ההגדה:

שמא קדישא חד זמנא להוריד השפע להטיב לה אם זכת' ולבתר כתיב ליה למפרע לעורר הדין אם טמאה והוא צירוף הוי"ה ואם תשכיל תמצא הישר הוא בחסד כי יה"ו משפיע בה' אחרוכה והב' בגבורה צירוף הו"י משפיע בה' אחרונה כנז' בצירופי יה"ו הו"י בסוד הלולב וזהו יהו"ה הוי"ה והוא יד הכהן ויד האשה המחוברות להניף כעין יד אחת. ועוד נלע"ד כי הישר יהו"ה ה"ס ת"ת זעיר. וההפוכה להעלות שם המלכות וע"ד האמור בזקיפת יהו"ה שבעמידה ע"ש. ואמנם יהו"ה הישרה שבת"ת י"ה א"וא ששם ב' יסודותיהם ו"ה ת"ת ושרש המלכות אשר שם. וההפוכה הוי"ה היינו ה' עולה לגבי ו' ושם י"ה ב' יסודות. א"נ ה' עולה אל ו' וי"ה ב' מוחין שלה ח"ב וכעין מ"ש בכוונת שמע בשם והיה אם שמוע. אתוון סריטין בטהירין. פי' שאותיות הכתובות למפרע היה מכוין שאותן אותיות הן חקוקות בלבניניות של ד' אותיות הוי"ה הישרה כזה# י ה ו ה ה ו י ה וטהורין ר"ל צחים דהיינו לובן חלל האותיות. וסוד הענין שהיה עושה יחוד מופלא בתוך ת"ת זעיר דהיינו גבורה דאימא בברתא ה' ה' דינא בדינא. ואח"כ רחמי ברחמי שהוא רחמי אבא בברא י"ו שעיקר הכוונ' היה לכוין בלמפרע בשני הו"יות ואח"כ דינא ברחמי ה' ו'. ולבסוף רחמי בדינא י"ה. ונל"ע שרש זעיר הוא באבא חכמה כ"ח מ"ה ושרש רחל באימא בינה ב"ן י"ה. וזהו ענין ב' חלוקות הראשונות ה"ה ו"י שז"ון מושרשים בהם ומעורבים א"וא:

ועוד ידוע ה' בחכמה יסד ארץ וכו' וזהו ענין האחרונות אלא שהן הפך הכתוב בפסוק מפני שכל הכוונה באור חוזר:

אתוון רחמי אשתכחו וכו' משמע מאומרו אתוון רחמי. ולא סגי ליה לומר רחמי אשתכחו. נראה שאע"פי שהיה מוחק לגמרי כל האותיות. מ"מ אם היתה זכאה היו חוזרות ומתראות במגילה אותיות הוי"ה הנכתבה ביושר.

אמאי כתיב הכא וכו' קשה לו שאם כוונת הכתוב למש"רזל מכמה מצות שנצטוו במרה מה שייכות יש למקום ההוא באותם מצות שאמר שם שם. וחזר ואמר ושם נסהו. ועוד למה נאמר ושם נסהו שנראה ששם לבד נסהו. ואם כפי' המפרשים ששם נסה ה' את ישראל את קשי ערפם הלא גם בים אמרו קשה מזה מה זאת עשית לנו וגם בים עצמו כתיב וימרו על ים בים סוף וכו' רזא דמלה דהכא על מיא הוה. ולכן יכון לומר שם ושם

והענין כמו שנמשך ואמר שה' רצה לעשות בהם מים המרים ולבודקם כסוטה להסיר החשד שהיו חושדים לנשותיהם. וגם בדק אותם להורות להם טוהר כל אחד ואחד. והנה ידוע שרק במים היה הפירוד שנעשו העליונים זכרים התחתונים נקבות וזה רמז מי"ם שגם המילוי מ"ם יו"ד מ"ם הוא מספר מי"ם וסודו ט' יו"ד"ין דד' שמות עס"מב וגם הם מילואם כעיקרם: ולכן היו המים בודקים אותה ואותו: וכן בכאן נבדקו נשים ואנשים. ולפי שענין זה הוא בסוד היסוד כנז"ל לכן אמר רזא דמלה שכל רז הוא ביסוד: **ויבואו מרתה** וכו' אמרו במכילתא הובא בילקוט בפ' בשלח ר' יהושע אומר מרים היו לפי שעה ונמתקו ר"ל שלא היו מרים מטבעם אלא לפי שעה: ואח"כ כשנמתקו נשארו מתוקים כטבעם. וזהו אצלי מ"ש ולא יכלו לשתות וכו' כלו' הם דווקא לא יכלו לשתות מים: משא"כ לשום אדם שעבר שם. על כן קרא שמה מרה פי' על שינוי הטבע הנעשה שם אבל בתחלה לא היה נק' כן ולכן וילונו ואמרו מה נשתה. ר"ל אם כן יהיה בכל המקומות שיהפכו המים למרים מה נשתה: ועל כן ויצעק משה כי לא ידע טעם הדבר עד שא"ל:

כמה חביבין וכו' הם המקטריגים ומשטינים על ישראל על קדושת זרעם באומרם שודאי נשיהם והם נטמאו במצרים וראוים הם למים המרים כסוטה ולכן אני רוצה לבודקם להסיר מעליהם כל שם רע וחשד. כתוב שמא קדישא הוא הנז"ל. ומצאתי כתוב עוד שהוא בסוד שני הוי"ות ישרה והפוכה ושתיהן נרמזו בפ' סוטה:

כי תשטה אשתו ומעלה ס"ת הוי"ה "היא "וביד "הכהן "יהיו ר"ת הו"הי. ומ"ש לעיל אתוון סריטין בטהירין ר"ל אותיות חקוקות בצחים. הם חללי האותיות שהם לבנים כי בתוך חללי הוי"ה הישרה היה כותב את ההפוכה והיה מכוין מלמטה למעלה כאלו גם הישר' היתה הפוכה דהיינו ה' על ה' היינו דינא בדינא. י' בי' ראמי ברחמי ה' של ו"ה בו' של ה"ו דינא ברחמי. ו' בה' רחמי בדינא ואם תשכיל סדר כוונה זו תמצא שהיא בסוד הי"הו והיינו בבחי' האותיות העולות ולכן תמצא גם הוי"ה זו רמוזה בפרשה "המשכן "יקח "הכהן "ונתן. ואמנם הש"ית הודיע כאן למשה סוד זה בסוד ע"ץ שה"ס זעיר וידוע שבו כל שם הוי"ה בי"ב צירופיו. ואם תכתוב שם יה"וה ותרבה אות באות יעלה גי' ע"ץ כי יפ"ה נ' הפ"י נ' ופ"ה ל' הפ"ו ל' הכל גי' ע"ץ ויהיה הריבוי שמלמטה למעלה בסוד תגבורת הדין ולכן אר"זל שהיה הרדופני הו"הי ובו נמתקו המים כי מד"הד היתי' רחמים גמורים. ואז שנתגלה טוהרם נצטיו על הפריעה כנז' בפ' אמור דף צ"ו. וזהו חק ומשפט חק הוא יסוד משפט ת"ת בסוד ב' יסודות שמתגלים במילה עם הפריעה. ועתה תבין ע"פ הסוד ב' הוי"ות הנזכרות הם בסוד ז"ון מ"ד ומ"ן והם מ"ה ב"ן:

דף קכה.

מאן העפר הא תנינן פי' מ' שנק' עפר ולכך הקשה לו ר' יוסי אלו כתיב ומן העפר ולא יתיר הוינא אמר הכי וכו'. אלא כתיב יתן כעפר חרבו וכו' והיינו קליפת נוגה שבבריאה ששם הם כל הבירורים של המלכים וז"ש בסמוך ממשמע דכתיב בקרקע המשכן. וכתב הרב משכן היא מ' דאצילות. וקרקע המשכן היא בריאה והעפר היא קליפת נוגה אשר שם ופי' הפסוק יתן כעפר חרבו מדבר על אברהם אע"ה כמרז"ל וקאמר יתן כעפר שהם דינים שבנוגה שהם דינים קשים. כך חרבו של אע"ה היתה דין קשה לעשות נקמה בגוים:

כמה נהרין מתיקין עאלין בגווה פי' כמה מינ. חסדים יש במלכות אבל כיון שבניינה מהגבורות. הגבורות מתגברין לכך מימוי מרירן:

דף קכה:

מהו פוריה כד"א פורה ראש פי' שהוא לשון ענף ושיעור הכתוב אשתך אם היתה כגפן דלא מקבלא עלה אלא ההוא בר זוגה. אזי תהיה פוריה דאפיקת ענפין לכל סטרא ובתנאי שתהיה בירכתי ביתך צנועה ולא יצאנית:

ההוא אתר דאקרי ברית פי' מלכות: ואתתא דאפיקת משערא דרישא לבר לאתקנא ביה וכו' נראה דאין העונש הזה הנז' בזוהר אלא אם האשה מוציאה שער ראשה כדי להתקשט בו כדרך הנשים יצאניות. אבל אם נתגלה קצת משערה ע"י שהיה נקב בצעיפה ודאי לא מחמירינן כולי האי ודייקא לאתתקנא ביה:

דף קכו.

שלום על ישראל יש"ס קדישא עיין בפרשת ויקרא דף י"ג ע"א ובפ' שמיני דף ל"ו ע"א ואין להאריך כאן. ולא ייתי פסקי פסקי וכו' וקשה דבפ' תרומה אמר דאפילו חד אי קדים לבי כנישתא קב"ה אשתעשע בהדיה דכתיב מדוע באתי ואין איש ואין עשרה לא כתיב אלא אין איש. והכא אמר דבעי דישתכחו עשרה בזמנא חדא ודוחק לומר שזה חולק עם מ"ש שם דר"ש הוא דאמר שם כך ור"א בנו הוא שאמר הכא ולא ייתי פסקי וכו' ובודאי אינו חולק עם אביו. ואפשר דמצוה מן המובחר קאמר הכא אבל ודאי אפי' אי אקדים חד אין הקב"ה כועס:

דף קכו:

בגין דההוא עובדא וכו' כתב הרב ממעשה המצוה או העבירה נברא מלאך בצורת אדם והם מעידים עליו וז"ש וקיימי לאסהדא עליה. הכי הוא ודאי דהא כמה בני נשא חמו מלאכא בשוקא וקיימי קמיה וכו' פי' שבאמת שהוא מלא עינים שהרי כמה תנאים

ואמוראים הנז' בגמ' ראו אותו מלא עינים ומ"ש ושאר בני נשא לא חמאן ליה. קאי אמ"ש לעיל אדהכי חמי ליה קמיה וכו' ורצה לפרש דוקא החולה רואה אותו אבל שאר בני אדם שאצלו אינם רואים אותו. א"נ י"ל מ"ש דהא כמה בני נשא וכו' ר"ל שמביא ראיה למ"ש אדהכי חמי ליה קמיה וכו' דמשמע שהחולה לבד רואה אותו. ולא האחרים היושבים אצלו. ואמר דהא כמה בני נשא וכו' דהיינו כמה צדיקים רואים המלאך בשוק ושאר בני אדם שבשוק אין רואים אותו הכי נמי הכא. אי אקדים אסוותא עד לא מטא האי שעתא פירוש לא יועיל לו אלא אם עשה תשובה קודם המיתה דחיל ההוא בר נש וכו'. פי' בשעה שרואה מלאך המות דחיל ובעי לאתטמרא:

דף קכז.

דרוחא אזלא ושאט בעלמא ולא אשכח אתר פי' שמקלעים אותה בתוך כף הקלע כמ"ש הרוחות שהיו מתעברים בבני אדם להא"רי ז"ל ואמרו לו שהם מטולטלי' מגבעה אל הר. אבל הגלגול שמתגלגל בעו"הז לא חשיב ליה הזוהר שאדרבא זהו תיקונו:

אילנא דחב ביה אדם פי' מ'. יין לעילא. פי' בינה. שכר לשמאלא פי' גבורה. ה"ג ענבים דכניש כולהו לגבה. והיינו מ':

כולא בחד סטרא אתאחד פי' שכולם גבור': ואיתימא דשביק ממהימנותא כלום. פי' שלא תאמר כיון שאסרה תורה יין לנזיר ושכר וענבים שהם בינה וגבורה ומ' יעלה על דעתך שהכוונה היא שאינו רוצה בהם. לכך קאמר לאו הכי אלא הכוונה שאסרה תורה ג' אלו מפני שהוא רמז לא"א שכולו רחמים גמורים ולכך אסור לו ג' מינים אלו שהם מסטרא דשמאלא. בגין דכולהו סטרא דשמאלא ולא תליין שערא. פי' מפני שהשערות הם דין וג' אלו הם סטרא דשמאלא ולכך לא תליין שערא. אי הכי אמאי וכפר עליו. פי' כיון שהוא רומז לאריך דתלי שערא. אמאי צריך כפרה. הרי הוא במקום יותר עליון שהוא אריך. ותירץ בגין דהשתא קאתי לאתחברא בהדייהו דהיינו אחר שהתיר נזירותו ולכך צריך כפרה כדמפרשי

דף קכז:

כיון דאתפרש מהאי סטרא איקרי קדוש פי' ת"י נימין הם באריך והם גי' קדו"ש ולכך הנזיר שהוא רומז לאריך נק' קדו"ש ולא טהור כבר כתבנו בפ' משפטים שהאידרות וספרא דצניעותא יהיו בכרך א' לבדם כי הם עמוקים וצריכים הרבה הקדמות:

דף קמד:

ואתקשרו בההוא פרסא מז"לן שה"ס הפרסא דאיתיה באמצעותא דגופא בסוד יהי רקיע וכו'. במקום סיומא דיסוד אימא שעד שם החסדים סתומים. ולפי שאלו הג' חברים הם תנ"ה כנז"ל במקום החסדים המגולים נתעלו למעלה להתקשר במקורם:

אר"א אנן שתא בוציני וכו' איתא בס' הגלגולים ח"ב בדף י"א וז"ל הנה בעין יש ז' גלדים וג' גוונים. וכנגד אלו הי' היה ר"ש והחברים שנכנסו לאידר'. והג' שמתו היו כנגד הג' לחות. והז' שנשארו הם הז' גלדים ור"ש היה הפנימי מכולם ולכן א"ר אבא אנן שתא בוציני וכו' עכ"ל. ונל"עד שידוע שב' עיני זעיר הם בסוד ה' חסדים וה' גבורות כי כל עין סודו ק"ל ג' ה' פעמים הוי"ה. ועוד יש בחי' ששית בסוד היסוד כנז' בכוונת הלולב בסוד ו' צרופי יה"ו וגם נודע משם שיש ב' בחי' בחסדים דהיינו ששה השרשים המושרשים בדעת. וששה ענפים המסתעפים בג"גת נה"י והרי הם י"ב הוי"ות בר"ת ש"בי שהיה סוד הדעת כנז"ל בריש האידרא והוא כולל כל הב' בחינות ונל"עד שבזכות הסתכלותו עם תלמידיו בהני רזי קדישי זכו להתעלות לז' בחי' של עין ימין דזעיר המתהוה מנצח אבא. וגם זכו לאור באור ע"ק שיש בו ז' בוציני כנז"ל בדף קכ"ט ע"ב דחוור קדמא' אדליק ג' בוציני הוד והדר וחדו' שהם הוד וגבורה ויסוד וחוורא תניינא אדליק ג' בוציני נצח חסד ת"ת. וחוורא תליתאה בטש בבוצינא אמצעיתא וכו' שה"ס הדעת וכ"כ הר"חו והוא הוא בסוד רש"בי:

דהא לית קיומא וכו' שכן הוא מקיים את כל הששה ועוד דכולא תלי בשביעאה שכן גם בחי' הענפים היא תלויה בו. עכ"ל הר"מז ז"ל:

דף קמה.

כמה גדולה היראה פי' רחל שנק' יראה ומי שהוא ירא שמים אחוז בה שבכלל היראה ענוה. כי כתב הרב לאה נק' ענוה. ולכך מי שהוא עניו אחוז בלאה בסוד והאיש משה עניו מאד. ולכך צפורה שהיא א' מארבע בחי' לאה היתה אשת משה וז"ש הזוהר שבכלל היראה ענוה שמרחל הנק' יראה עולה ללאה הנק' ענוה:

ובכלל הענוה חסידות פי' החסדים שבאים מאריך עיר זעיר ומשם משפיעים ללאה ורחל וכדמפ' לקמן. ענוה עדיף. פי' שרומזת ללאה שהיא מהחזה ולמעלה ע"ג רחל הה"ד עקב ענוה יראת ה'. פי' כמ"ש הרב שעקבי לאה בראש רחל: כמה דאתתקן באידרא קדישא עולם חד ועולם תרין פיו אריך וזעיר. ונל"עד טעם שנק' עולם לפי שאריך מתעלם בתוך פרצופי האצילות. וזעיר מתעלם בתוך הנוקבא:

מן העולם ועד העולם מבעי ליה פי' כיון שהם אריך וזעיר א"כ צ"ל מן העולם ועד העולם בה' הידיעה שהם אריך וזעיר. ותירץ תרי עלמי נינהו ואהדרו לחד. ר"ל שאריך מתלבש בזעיר ונעשים א'. ואי כתב העולם אות ה' הפסיק הענין ומשמע דכל א' לבדו. לכך כתיב בלא ה' לומר שהם אחדות אחד ואע"פי שיש פ' אחר דכתיב ביה מן העולם ועד העולם. מ"מ כיון שרמז בפ' זה שאמר עולם בלא ה' שהם אותיות אחדות א' די ואין צריך לרמוז כן בפסוק אחר:

עד מתי תסתום דבריך פי' ר' יצחק לא פירש בהדיא שהם אריך וזעיר ואמ"ל ר"א תפרש דבריך שמן העולם ועד העולם הם אדם דלעילא ואדם דלתתא שהם אריך וזעיר. ומ"ש היינו עולם ועולם. פי' בין פסוק מן העולם ועד העולם ובין פ' מעולם ועד עולם כולם רומזים לאריך וזעיר. וכתיב ימי עולם וכתיב שנות עולם. פי' כי שנות עולם וימי עולם הם בזעיר והיינו דקאמר והא אוקמוה באידרא וכו' שכן כתיב בא"ר דף קל"ח ע"ב שנים קדמוניות אינון ימי קדם. שנות עולם אינון יי עולם וכו' נמצא ששנים קדמוניות וימי קדם הם באריך שנות עולם וימי עולם הם בזעיר. והביא הזוהר ראיה על זעיר שנק' עולם. ועל אריך לא הוצרך להביא ראיה שכיון שהוא נעלם ביותר ראוי שיקרא עולם. א"ר יהודה והא תנינן אדם כללא דדכר ונוקבא. פי' ולעיל אמר דכל מאן דאיהו דחיל חטאה איקרי אדם. ולכך הקשה הא תנינן בהפך דאין נק' אדם אלא מי שהוא כליל דכר ונוקבא. ותירץ ודאי הכי הוא והכל אמת שלעולם אדם לא איקרי אלא מאן דאתחבר דכר ונוקבא וכדין דחיל חטאה נמצ' דתרווייהו איתנהו אמרתי עולם חסד יבנה. פי' שחסד על ידו נבנה העולם ואי אפשר להבנות האדם אם לא יהיה זכר ונקבה שאז יולידו בנים ובנות וזהו בנין העולם וז"ש ולא יכיל לאתבנאה אי לא אשתכח דכר ונוקבא. וכתיב וחסד ה' מעולם ועד עולם על יריאיו וכו'. פי' חסדים שבאים מאריך עד זעיר. ומזעיר ג"כ הם משפיעים אל יריאיו:

וצדקתו לבני בנים משום דזכה לבני בנים: פי' כיון שזכה לבני בנים ודאי בכח השכינה הנק' צדק שהיא שרוייה עמו וזש"ה וצדקתו לבני בנים בשביל צדקתו זכה לבני בנים. ולכך הקשה ר' יהודה וחסדו מבעי ליה שע"י החסד הוא שזכה לבני בנים. מאי וצדקתו שיש בה דין. ותירץ ר"ח היינו רזא דתנינן בזאת וכו' ר"ל שמלכות נק' זאת ונק' צדק והיא בת זוג דזעיר הנק' איש ונקרא חסד. וכיון שהשכינה שרוייה עמו ודאי גם הזכר שהוא חסד שורה עמו. וכאלו אמר הכתוב וצדקתו וחסדו לבני בנים. שבשביל המלכות הנק' צדק ובשביל זעיר הנק' חסד זוכה לבני בנים. ולכך הביא ראיה מהכהנים דכיון דשרת בהו שכונתא שרא בהו חסד. יברכוכה כאלו אמר יברכו כה וכן כה תברכו ר"ל לכה

תברכו. האי צדק איקרי כה. כתב הרב בס"הכ בדרוש ברכת כהנים טעם שנק' השכינה כה לפי שבפסוק ישא ה' יש כ"ה אותיות. ותכוין לשם כ"ב העליון שהם מ"ה ואד"ני. כי מ"ה וס"ה יש בהם כ"ב אותיות במילואם כי עתה מתמלאים ע"י נה"י דתבונה שהם ג' מוחין הרי הכל כ"ה ולכך המ' נק' כ"ה בסוד כה תברכו שהם כ"ה אותיות שבפסוק ישא ה' שהם כ"ב אתוון דשני שמות הנז' וג' פסוקים שבברכת כהנים שהם נגד ג' מוחין הרי כ"ה עכ"ל. ה"ג מהו מכה רבה כלו' מכה מן כה. ור"ל שהדינים הם מן כה שהיא המייסרת לאדם:

תלת עלמין וכו' בח"י דף ל' כתב האר"י ז"ל בדרוש הקליפות פרק ד' בענין תרין צפרים שהם תרין מוחין דנוקבא דזעיר דאצילות דקליפה. והציפור הראשון שהוא זלפה שפחת לאה שהיא בחי' בינה. יצא ממנה צפור א' שהוא מוח א' של חכמה של נוקב' דקליפה. וזה הציפור יצא מן העולם הראשון מן התלת עלמין של פ' נשא דף קל"ב ע"ב. ומן העולם הג' שהיא בלהה שפחת רחל יצא ממנה צפור ב' שהוא מוח ב' של הבינה דנוק' דקליפה. ואמנם דע כי זה הציפור א' שיצא מהעולם הא' זלפה שפחת לאה לא נשאר למעלה במקומו כנגד זלפה. אמנם ירד למטה כנגד בלהה ושם נתחברו יחד ב' הציפרין הללו של זלפה ושל בלהה ונעשו ב' מוחים הנק' ח"ב של הנוק' דקליפה אשר שם כנגד שפחת רחל והצפור העליון הוא חכמה שבה. והציפור התחתון הוא בינה שבה. ואלו התרין צפרין הם ב' בנות לוט והם נק' נע"מה כנגד עמון זלפה ואג"רת כנגד מואב בל"הה. והנה הנוק' דזעיר דקליפה דאצילות היא לילי"ת סבתא ונקרא ושתי אשת אחשורוש שהוא זעיר דקליפה דאצילו'. והנה בעת ששלח אחריה להביאה לפניו והיא לא באה מאחר שלא היה בה כח להזדווג עמו והוא לא ידע. אז שאל לחכמים כדת מה לעשות במלכה ושתי. והשיבו מיום שחרב ב"ה שהוא ט' ספירות דמלכות דאצילות וגלינו מארצנו שהוא מעולם האצילות. ונפלו הט' ספירות בנוקבא דזעיר דקליפה דאצילות ולכן אין אנו יודעים לדון דיני נפשות שהיא סקיל' שריפה הרג וחנק לדון אותם לס"מאל כמ"ש בפ' שופטים דף רע"ד. אבל עתה שהוא נתגבר עלינו אין בנו כח לדון אותם דיני נפשות הנז' שם בר"מ. ומכ"ש לנוקבא שלו שיש לה יותר כח מהזכר שלה. בסוד יותרת הכבד כידוע. ולכן השיבו החכמים אם אתה רוצה לדון ללי"לית שהיא ושתי זיל לגבי עמון ומואב שהם תרין צפרים מוחין דנוקבא דזעיר דקליפה דאצילות דיתבי אדוכתייהו כחמר דיתיב על דורדייא שהוא סוד הציפור הא' עמון שהוא חכמה דנוק' שהוא בסוד חכמה סתימאה שהגבורות שבו שם הם יושבים במקומם כחמר טב דיתיב על דורדייא כנז' בא"ר דף קכ"ח ע"ב וז"ל והאי חכמתא סתימאה שקיט ואשתכיך באתרי' כחמר

טב על דורדייא והיינו דאמרי סבא דעתוי סתים ומוחיה סתים ושכיך עכ"ל. כך כנגדו בקליפה החכמה דנוק' הנק' עמון הוא דיתיב על דורדייא. אבל מואב יש לו יותר חכמה מעמון וז"ש שאנן מואב וכו'. כי מזמן שיצא עולם הג' שהיא בלהה שפחת רחל הנק' מואב. מאז תכף נעשית בינה דנוק'. ועד עתה היא יושבת במקומה אבל עמון שהוא עולם הא' שיצא כנגד זלפה שפחת לאה. לא נשאר במקומו הראשון שיצא משם. כי אין מקום להיות קליפה כנגד הבינה. אלא ירדה למטה כנגד בלהה ונתחברו ביחד. אבל מואב שוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי שהוא מבינה אל מלכות. ובגולה לא הלך בגלות שירד מעולם האצילות אל הבריאה שהוא נק' גלות כנודע כמו עמון. על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר שלא החליף ריחו מג"ע העליון בינה. אל ג"ע התחתון מלכות כמו עמון. ולכן לא הזכיר עמון בפסוק אלא מואב בלבד עכ"ל:

דף קמו.

אמאי לא כתיב תאמרו אלא וכו' פי' לפי פי' א' דייק מדלא כתיב אמרו להם אלא אמור ש"מ דיש פעמים שמגלים שם המפורש. ויש פעמים דאמור סתם ולפי ד"א דייק מדלא כתיב תאמרו להם כמו כה תברכו דרישא דקרא. ש"מ דאם זכו מגלים להם שם המפורש וז"ש זכו להם לא זכו אמור סתם. לכך כתיב אמור ולא תאמרו דאי כתיב תאמרו משמע שבכל זמן תאמרו להם:

אי הכי אתעביד קדש חול פי' שהם שהיו נביאים נעשו חול שלא ראו את המראה ומ"ש והא כתיב לא ראו וכו'. היא קושיא אחרת:

רתיכא קדישא עם אבהתא פי' שהיא רגל ד' כמו האבות שהם ג' רגלי הכסא ומ"ש כתרין עילאין קדישין דכלא דאחסינו אבהתא. פי' הם חג"ת שירשו הארתם אברהם יצחק ויעקב שבעו"הז: הוא סביל ואחריני לא סבלי. פי' בכאן מתרץ קישיא הב' אמאי דחילו כיון שלא ראו. והתירוץ הוא כמ"ש בגמ' אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזא וז"ש הזוהר ואחריני לא סבלי שנשמתם לא יכלה לסבול הארת השכינה אע"פי שהם לא ראו כלום מזלם ונשמתם ראו ולא יכלו לסבול:

ונהרין מעמימקא דבירא פי' עשר ספי' דמ' מאירים מיסוד דזעיר הנק' עמיקא. ולכן אמר כל כתרין קדישון דלעילא שהם י"ס דמ' מתערין וכו' ונהרין מעמיקא דבירא:

דאתמשך להו מההוא עומקא וכו' פי' מיסוד דאימא שהוא נגיד ולא פסיק א"כ י"ל כל כתרין קדישין דלעילא וכו' הם עשר ספי' דזעיר ודמ'. מעמקא דבירא הוא יסוד דאימא כמ"ש בפ' בשלח דף ס"ג ע"ב וכתבנו שם בשם הרב ז"ל שיסוד דבינה. נקרא עמקא דבירא ומ"ש מההוא עומקא דנפק וכו' הוא יסוד דאבא: מאן כנסת ישראל כנסת ישראל

סתם. יובן במ"ש. בדרוש ברכת כהנים וז"ל בקיצור בברכת כהנים נכנסים מקיפי אבא שהם למ' דצלם דאבא בסוד פנימיות בתוך זעיר לצורך הזווג. ואז ע"י כניסת המקיפין אלו ניתוסף אור גדול במוחין דזעיר ואז נבקע יסוד דאימא וע"י ריבוי האור נעשה זווג דישראל ולאה בויעבר. ודיעקב ורחל בנפילת אפים עכ"ל בקיצור. ואפשר שמ"ש כנסת ישראל סתם שע"י ברכת כהנים שנכנסים למ' דצלם דאבא גורם לזווג לאה ורחל ולכן אמר כנסת ישראל סתם:

והוא ימשול בך פי' זעיר שהוא נבנה מהחסדים שהוא ימין. ימשול במלכות שנבנית מהגבורות שהוא שמאל:

דף קמו:

דהא כהן דלא שלים לא בעי וכו' פי' דאם הוא כהן דאין בו מום מאי חזית שיתן לכהן אחר ליטול ידיו: והרי שניהם קדושים ואם יטול ידו מכהן פגום אדרבא נפגם על ידו וז"ש דהא כהן דלא שלים וכו':

בעי דלא יתחברון אצבען דא בדא מכאן משמע הפך מ"ש הש"ע שצריכים הכהנים לעשות ה' אוירים וכאן אומר שכל האצבעות יהיו מפורדות זה מזה כדמפר' הטע': ה"ג דלא לאערבא דא בדא ולאתכוון באינון מלין:

בעי קב"ה דיתברכון וכו' פי' מברכת העליונים אנו מתברכים ומ"ש ויתברכון עילאי וכו' פי' תחלה ע"י מעשינו הטובים מתברכים העליונים ובא להם שפע. ואח"כ מהשפע ההוא מתברכין תתאי ג"כ:

מאי דעת דעת סתם יובן בהקדים מ"ש הרב בס"הכ בדרוש ברכת כהנים וז"ל ואמנם שם הוי"ה זו שביברכך היא במילוי יוד"ין ובניקוד חו"לם צי"רי קמ"ץ צי"רי עכ"ל. ואיתא באוצ"ח בדרוש המריפים כי כלי הפנימי של דעת הוא הוי"ה דע"ב. והנשמה של דעת היא בניקוד חו"לם צי"רי קמ"ץ צי"רי כזה יהֲוָהֵ עכ"ל. נמצא שהוי"ה שבפ' יברכך היא בניקוד הדעת וז"ש הזוהר כי שפתי כהן ישמרו דעת דעת סתם דהיינו הוי"ה הנז' שהיא בניקוד הדעת. והכהנים שומרים וממתינים לעשות כוונה זו. ומורינו ז"ל. פי' שיובן במ"ש באוצ"ח באותו דרוש עצמו. שניקוד הדעת הוא חו"לם צי"רי קמ"ץ צי"רי והוא שם המפורש הנז' בכל מקום עכ"ל הרב ז"ל. ולכך אמר ישמרו דעת וכו'. שנודע שהכהנים היו שומרים שם המפורש. וכיון שכתב הרב ששם המפורש הוא ניקוד הדעת הנז' נמצא שהיו מכווכים בניקוד הדעת ולכך אמר ישמרו דעת עכ"ל עוד י"ל במ"ש הרב ז"ל בדרוש לאה ורחל שטעם שהידים הם מפורדים מנ"ה דזעיר הוא לסיבת פרצוף לאה כדי שיוכל זעיר להגביה ידיו לעשות חו"ב דלאה בב' צדדי הדעת דזעיר וזה נעשה ע"י

נשיאות כפים של ברכת כהנים בעת ברכתם ועי"ז הזעיר מגביה ידיו למעלה כנגד ראשו ואצבעות יד ימינו יהיו מצד ימין של הדעת ואצבעות יד שמאלו מצד שמאל של הדעת. ואז יצאו האורות בסוד אור חוזר ממטה למעלה ונעשים בחי' חו"ב דלאה בב' צדדי הדעת ע"כ קיצור דברי אוצ"ח. ולכן אמר הכתוב כי שפתי כהן ישמרו דעת דעת סתם שכל מגמתם ע"י נשיאות כפים הוא לעשות חו"ב דלאה בב' צדדי הדעת וז"ש ישמרו דעת שמזהירם הכתוב שיגביהו ב' ידיהם בב' צדדי הדעת דוקא ולא לממלה מראשו. ולא כאותם שעושים אחורי ידיהם נגד פניהם אלא יגביה ידיו בב' צדדי הדעת:

תורה סתם פי' ז"ון שהם תורה שבכתב ושבע"פ וכדמפרש שהם גורמים לעשות זווג ז"ון:

שמא קדישא אתגליא ואתכסייא אתגלייא היא זעיר. ואתכסייא הוא אריך וז"ש דאתגלייא וכו' שנודע כי שם מ"ה הוא בזעיר. ומ"ש דאתכסייא כתיב באתוון אחרן. פי' אריך ונל"עד שהוא שם אהי"ה: ה"ג ומה הוא דאתכסייא:

אתכסייא באתוון אחרן פי' זעיר מתלבש במ' הנק" אד"ני:

בגין ההוא טמירא וכו' פי' כדי שיהיה אריך טמיר תוך כולם:

ולמיחת רחמי כולהו דכלהו כלילן בכ"ב אתוון יובן במ"ש הרב בדרוש הנז"ל יברכך יש בה ג' תיבות נגד ג' רישין עילאין הנז' באידר' זוטא. וט"ו אתוון נגד תרין רישין עילאין המאירים בי"ג תיקוני דיקנא היוצאים מרישא תליתאה חכמה דאריך. בפסוק יאר יש בו ה' תיבות נגד ג' מוחין הבאים לזעיר מא"וא נמצא א"וא וג' מוחין הם ה' תיבות ויש בו כ' אותיות להאיר מן ד' תיקונין עילאין דדיקנא דאריך. לט' תיקונים דזעיר שחסרים לו ד' תיקונים ולכן תכוין להאיר מאותם ד' לט' דזעיר ונעשים י"ג ואח"כ תאיר בהם מז' תיקוני דגולגולתא דאריך וא"כ הם עשרים:

ישא יש בו כ"ה אותיות תכוין לשם כ"ב העליון מ"ה ואד"ני שיש במילואם כ"ב אתוון ועתה מתמלאים ע"י נה"י דתבונה שהם ג' מוחין הרי הכל כ"ה ולכן תכוין באומרך שלום להוריד כל השפע הנז' בכח ב' שמות הוי"ה במילוי אלפי"ן ואדנ"י במילוי י"ב אותיות כנודע והה כ"ב אתוון ובזה נכללים י"ג דעתיק וט' דזעיר ונכנסים בתוך המ' ונעשים כ"ה בסוד כ"ה אותיות שבפסוק זה כ"ב אתוון דב' שמות הנז' וג' פסוקים שהם כנגד ג' מוחין הרי כ"ה עכ"ל:

ובזה נבין לשון זה מ"ש ולמיחת רחמי דכלהו כלילן בכ"ב אתוון פי' כמ"ש הרב להוריד כל השפע שהם ג' רישין שהם רחמים גמורים וכל האורות הנז' הם כלולים בשני שמות מ"ה ואד"ני הנז' שיש בהם כ"ב אתוון וז"ש דכולהו כלילן בכ"ב אתוון:

ומ"ש בתרין כתרין דרחמי פי' שהשני שמות הנז' שבהם כ"ב אתוון הם כתרין דרחמי ובסידור כתב מ"ה ואד"ני הנז' שורשם הם בדיקנא ולכן קראם הזוהר תרין כתרין דרחמי עיין פ' בלק דף קפ"ה על פסוק אדנ"י מי יעמוד.

ומ"ש ובהני אתוון דהאי שמא פי' כ"ב אותיות שבשני שמות הנז' שהם מ"ה ואד"ני בהם נכללים כ"ב רחמי ומפ' מה הם הכ"ב רחמי ואמר י"ג דעתיקא וכו' ט' דאתגליין וכו' שהם י"ג דאריך וט' דזעיר. וה"ג ב"ב רחמי י"ג דעתיקא וכו'. ול"ג וי"ג. ומ"ש ומתחברן כולהו בצירופא דשמא חד וכו'. נראה הם השמות שיוצאים מברכת כהנים שהם אנק"תם וכו'. ולכך אמר בצירופא דשמא חד וכו'. בכ"ב אתוון גליפן שאותם השמות יש בהם כ"ב אותיות כנודע:

דף קמז.

י"ג מכילן דעתיקא וכו' פי' הם אל רחום וחנון שאמרם מר"עה כדי לכפות את הדינים וז"ש באתר דדינא אשתכח לאכפייא להו לפי שאז חטאו בעגל ורצה משה לכפות הדינים וכמ"ש באידרא רבא:

ט' מכילן וכו' הם ה' ארך אפים וכו' דפרשת שלח לך שהם נגד ט' תיקוני דיקנא דזעיר והם מקבלים הארה מאריך. וז"ש ונהיר מעתיקא וכו':

דמתברכין כולהו עלמין בסטרא דרחמי דאמתשכן מעתיקא וכו' פי' כי כל העולמות מתברכים על ידי הרחמים שאנו מושכים מאריך בברכת כהנים כמ"ש הרב שאנו מושכים תלת רישין שהם רישא דלא אתידע וגולגולתא ומוחא דאריך ומ"ש וכל הני כ"ב אתוון מכילן סתימן. פי' שגם הכ"ב אתוון שהם שם מ"ה ואד"ני הנז"ל אנו מושכים אותם מהדיקנא דאריך כמ"ש בסידור. ומלת דאתמשכן קאי נמי על הכ"ב אתוון ור"ל דמתברכין כולהו עלמין בסטרא דרחמי דאתמשכן מעתיקא וכו' דהיינו האורות הנז' שאנו מושכים מאריך. ולא זו בלבד אלא גם כל הני כ"ב אתוון מכולן סתימן שהם מ"ה ואד"ני הנז"ל:

יברכך וכו' אלין ג' קראי פי' והם כנגד נה"י דתבונה שהם ג' מוחין כמ"ש הרב ז"ל ומ"ש ותלת שמהן וכו'. פי' ג' הוי"ת שבג' פסוקים הנז' שיש בהם י"ב אתוון הם נגד ג' מוחין ג"כ ובכולם היה הכהן מכוין כדי לבסם העולמות וז"ש יברכך וכו' אלין ג' קראי שהם ג' מוחין הנז' וג' שמהן וכו' כלילן לקבליהון היינו נגד ג' הנז' ובכולא אתכוון כהנא כדי להמשיכם. א"נ י"ל מ"ש וכל הני כ"ב אתוון מכילן סתימן וכו' ר"ל כ"ב אתוון של מ"ה ואדנ"י שהם מהדיקנא דאריך הם כוללים כל השפע הבא ע"י ברכת כהנים שיש ג' פסוקי' יברכך יאר ישא וג' הוי"ות. וז"ש וכל הני כ"ב אתוון וכו'. יברכך ה' וישמרך וכו'

אלין תלת וכו' כלילן לקבליהון דהיינו להודיענו שג' פסוקים של ברכת כהנים וג' הוי"ת שיש בה ג"כ כל השפע שבא ע"י הוא כלול בכ"ב הנז': מתבסמן כ"ב אתוון דסתימן בהני ג' קראי. דע ששם כ"ב שהוא אנק"תם וכו' היוצא מברכת כהנים איתא בפרדס מהר"מק שהוא יוצא מפסוק יברכך ה' וישמרך שיש בו ט"ו אותיות ומשני תיבות יאר ה' שכולם גי' כ"ב אותיות. ובחילופי אל"פא בי"תות הם אנ"קתם וכו' הנז'. אבל נל"עד מדברי הרב ז"ל שכתבנו לעיל שאמר תכוין לשם כ"ב העליון שהם מ"ה ואד"ני וכו' ובהם ככלל כל השפע הנז'. ובהם נכללים י"ג דעתיקא וט' דזעיר. מ"כח בהדיא ששם כ"ב הם הב' שמות הנז' שהם מ"ה ואד"ני שאותיותיהם כ"ב ומתחלפים בא"ב והם אנק"תם וכו'. וז"ש הזוהר מתבסמן בכ"ב אתוון דסתימן וכו' שהם ב' שמות מ"ה ואד"ני הנז' שבהם נכלל כל השפע שאנו ממשיכים בג" פסוקים הנז' ולכן אמר בכ"ב אתוון דסתימן בהני קראי וז"ש לקביל כ"ב אתוון מכילן דרחמי שהם י"ג דעתיקא וט' דזעיר הנכללים בהם ג"כ אבל לדברי הרמ"ק ז"ל מאי קאמר דסתימן בהני ג' קראי הרי כ"ב אתוון אינם אלא בפסוק יברכך וב' תיבות מפסוק השני. ובמ"ש ניחא. אמור חושבן רמ"ח יובן במ"ש הרב בדרוש הנז"ל וז"ל אמור גי' רמ"ח ע"ה כי למ"ד ומ"ם דצלם דאבא כל א' יש בו רמ"ח איברים מצוייר בהם דוגמות הצ"די שהיא מתפשטת בר"מח איברי הגוף וז"ש רז"ל אמור גי' רמ"ח ע"ה כיוונו לזה שביארנו עכ"ל. ובזה נבין דברי הזוהר שבברכת כהנים נכנסים למ' דצלם דאבא ובכל א' יש בו רמ"ח אברים ורומזים במלת אמור. ומ"ש מ"ט דבחד תליין כולהו הוא אריך שהוא נעלם ולא נזכר בכלל הרמ"ח שממנו הם הרמ"ח הנז' כי אריך ממנו יונקים כל הפרצופים:

זכו אדם יבוא להם שפע גדול כי הם במדריגת אדם ואם לאו נמשל כבהמות נדמו ואמר לו זהו הפשט. אבל רזא דמלה בעינא אדם כגוונא דלעילא. פי' דוגמת הפרצופים כגון אריך וזעיר הנק' אדם. וקרא להו בהמה. פי' דוגמת המ' הכק' ב"ן גי' בה"מה וישראל יש בהם ב' בחינות הנז' י ומ"ש ועוד רזא דמלה זכו וכו'. פי' אם זכו יבוא להם שפע הפרצופים הנק' אדם. ואם לאו. הלואי יבוא להם שפע מן המ':

ה"ג בג"כ כתיב אמור להם סתם לאתברכא עילאין ותתאין יברכך ה' לעילא דכתיב כה תברכו וכו' עד כחדא וישמרך לתתא. יברכך ה' לעילא דכתיב כה תברכו. בתחלה פי' שהכהנים מדברים עם המ' ואומרים לה יברכך ה' שהוא זעיר וכשאתה מתברכת בתחלה אזי אנו אומרים לישראל וישמרך וז"ש וישמרך לתתא. וכן יאר ה' לזעיר ואח"כ ויחונך לישראל וכן ישא וכו':

ולא והכתיב ישא וכו' פי' קס"ד כפשטיה שהק"בה ישא לנו פנים א"כ קשה דמשמע שיש דין בעולם ולכך הוצרך הקב"ה שישא לנו פנים. ואת אמרת דלא אשתכח בהו דינא. ותירץ ישא יסלק ויעבר וכו':

דף קמז:

יו"ד יו"ד יו"ד לאתברכא זעיר מעתיקא: ג' יו"דין אלו הם נגד ג' הו"יות דחיוורתי שכולם יו"דין כמ"ש הרב אי נמי נגד ג' הוי"ות דאווירא שהם ס"ג או דמוח' שהם מ"ה ולכך נכתבו ג' יוד"ין לרמוז על ג' הוי"ות הנז' וכולם אנו ממשיכים אותם מאריך לזעיר: ובג"כ יברכך ה' לעילא כאן מפרש שהכהנים מדברים עם זעיר ואומרים לו יברכך ה' שהוא אריך מג' הוי"ות הנז' ואח"כ ימשך שפע לתחתונים וזהו וישמרך הכא לתתא: למען לאינון כהני כסברת ר' ישמעאל ולא כר' עקיבא:

מהו מלחמו כמה דאוקימנא וכו' פי' ג' הוי"ות הנק' לחם שנמשכים מאריך וא"וא לזעיר ומשם למלכות ואריך וא"וא נק' קדש הקדשים ולכך אמר הכתוב טוב עין הוא יבורך שצריך שהברכה תהיה בטוב עין משום כי נתן מלחמו שהם ג' הוי"ות הנזכרות לדל שהיא המלכות כי אד"ני יש בו ד"ל אותיות במילוי המילוי:

דף קמח.

או אברהם לק"בה פי' הכתוב לפי זה והאמין בה' ויחשבה לו למ' אע"פי שהיא דין תקנה ועשאה צדקה שהמשיך לה ה' חסדים ולכך נק' צדקה צדק ה'. ולא אתיישבא בלבאי פי' מכח הקושיא דלקמן לכך פירוש זה לא נתיישב לו לרבי זירא ואמ"ל רבי אבא הכי אוקמינא ולאו הכי. שהסכים לו שאותו הפי' אינו נכון אלא שאמת הוא שאברהם חשבה לק"בה: ויחשב לו לא כתיב אלא ויחשבה. פי' מלת ויחשבה היא נקבה ובשלמא אי אמרינן דאברהם תקן מדת המ' ועשאה צדקה ניחא. אבל אם נאמר שהק"בה חשב על אברהם כאלו עשה מצוה ויחשב לו צדקה מבעי ליה:

לאו ההוא אורחא למנדע שמי פי' לא מאצטגנינות תהיה יודע שמי שאצטגנינות אין ממנה מבוא לידע שמותיו ית' ולכך אמ"ל כה יהיה זרעך שהיא כתרא עשיראה למנדע שמי שע"י המ' הנק' כה ישיג האדם שמותיו ית':

זרעך ממש פי' שיצחק תחלה היה אחוז במ' ואח"כ עלה לגבורה כמ"ש סוף פ' לך לך:

א"ר יצחק כה כתרא וכו' פי' בא לסייע ר' אבא:

בכל כמד"א כי כל וכו' פי' היא מ' הנק' בכל שהיא גי' ב"ן ועוד שיש בה ה' גבורות שהם גי' כ"ל וז"ש כי כל בשמים ובארץ שכל שהיא מ' שולטת בשמים ובארץ וז"ש וכתיב כה תברכו:

יברכך ה' מציון פי' שלעת"ל אנו מתברכים מיסוד ולא מהמ' לבד:
ברוך ה' מציון וכו' פי' במה נכרת ברכת ה' שהוא זעיר ע"י ציון שהוא יסוד וציון הנז' שוכן ירושלים שבע"הז והפ' מדבר לעת"ל:
במאי אוקמינא ביום כלת משה פי' וכי היא כלת משה כלת זעיר מבעי ליה שעמו נכנסה לחופה וא"כ משה אמאי אדכר הכא ותירץ שע"י משה נכנסה. ושיעור הכתוב מי עשאה כלה משה:
כלת של משה ודאי עכשו מפרש. פי' אחר שהמ' היא כלת משה ממש:
אזדעזע ההר פי' הר סיני שהיה סמוך אל משה כשדבר הק"בה עמו בסנה. באדם לא כתיב אלא בָאדם. פי' זעיר ושיעור הכתוב לקחת מתנות שהיא המ' שהיתה מחובר' באדם עם זעיר הנק' אדם וכדמפרש מתנת כתיב:
של נעלך דלא אתפרש אלא בזמנין ידיען פי' כתיב במשה של נעליך לשון רבים לפי שפירש מאשתו לגמרי אבל ביהושע כתיב נעלך חסר לומר שלא פירש אלא בזמנין ידיען:
יומין דלעילא פי' י"ב בקר שהם נגד י"ב שבטים שבעו"הז. וי"ב בקר הנז' מתברכין באינון תריסר תחומין המפורשים שהם י"ב צירופי הוי"ה שבזעיר. אי נמי בתריסר תחומין הם י"ב גבולי אלכסון שמקבל זעיר מאריך כנודע. וי"ב בקר מתברכים מהם וז"ש וכל חד אתתקן. פי' כל א' היה מתתקן ע"י י"ב נשיאים שלמטה וזהו נשיא א' ליום וכו' כל אחד היה מתקן יום שכנגדו:

דף קמח:

כולהו מתברכין בגין מדבחא דלעילא פי' י"ב בקר הנז. מתברכים ע"י המ' שהוא המזבח החיצון אי נמי מדבחא דלעילא היא בינה מזבח הפנימי. ואפי' תתאה. פי' עו"הז:
ששים גבורים פי' ה' גבורות וכללותם ביסוד הם ששים לפי שכל אחד כלול מעשרה ולכך אלים ששים כנגדם: כף אחת עשרה זהב הם י"ס: והר"מז כתב ריש פרשה זו וז"ל: ת"ח בשעתא דצלותא דמנחה וכו' מז"לן שיובן במ"ש בס"הכ בסוד יש עולמות דתחות עלמא דאתי הנז' בתרומה דף קס"ו ע"ב שהם נחלקים לב' בחי' או"ר ק"ג. ובסוד או"ר פי' בספר זוהר הרקיע שה"ס מילוי של ריבוע דמ"ה שהוא ק"ל והמילוי גי' פ"ה. ומילוי אה"יה דאלפ"ין קמ"ג המילוי קכ"ב ועם פ"ה הרי או"ר. וה"ס חסד כי כן אמר שם בתרומה מאתן ושבע אינון בסטרא דימינא. אבל בשל שמאל שהם ק"ג לא מצאתי בדברי הרב ז"ל כלום. ונל"עד שה"ס ריבוע ס"ג העולה קס"ו ובהסיר השרש שהוא ס"ג נשאר ק"ג והרי סוד יש עולמות ימין ושמאל. ואמר בל"ת פ' וישלח שה"ס מנ"חה גי' ק"ג שהם אורות

השמאל המתעוררים אז וז"ש דינא שרייא בעלמא. ובס' השרשים איתא ששם מנחה שרשו נחה והמ' נוספת וירמוז כי שורש סוד המנחה שהוא משם ס"ג העולה נח"ה:

ויצחק תקן צלותא דמנחה איתא בס' לוחות הברית שמצא כתוב כשהעלה אברהם את האיל לעולה אמר יצחק מה זה שלא יש כאן מנחת סלת. עמד ותקן תפילת מנחה ולכך נק' תפלה זו מנחה. ונל"ע שהיה רוצה לתקן גם את המלכות שהיא מנחת סולת גי' מלכ"ות. כי ידוע שהעולה היא סוד לאה ומנחה סוד רחל ולכן להי"ת שיצחק הוא שורש כל הגבורות רצה לתקן גם את רחל והנה על"ה ומנ"חה גי' יצ"חק כי רצה לתקן את שתי הנקבות יחד:

וגבורה עילאה שלטה ה"ס ו"ק דאימא שנכנסים בזעיר שנק' עולם וכנגדם מתפשטת לאה והנה כל קצה כלול מכולם וה"ס אלה דהיינו אותיות לא"ה. ו"פ לא"ה גי' גבו"רה. ולהיות שאז מאירים ק"ג אורות דשמאל הם ממילוי קס"ו העולה עלי"ון. לכן אמר גבורה עילאה:

ופתח רבי אבא בפ' אשרי אדם וכולי דקשה רישיה לסיפיה וכולי דאם יש בו עון למה לא יחשוב לו ה'. ואם אין בו מאי רבותיה שלא יחשוב לו פשיטא. ומסיפיה משמע שאין ברוחו שום רמיה. א"כ ודאי לא יחשוב לו. ועוד הו"לל ואין בו רמיה מאי אירייא רוחו. ומתרץ במאי דמסיק שאם האדם עושה איזה עון או מוצא מפיו דבר שאינו הגון. אותו העון עולה ועומד שם עד הלילה ואינו מורגש שאין האדם נידון עליו עד עלות רוחו למעלה בסוד בידך אפקיד רוחו ואז רוחו מעיד עליו. ונמצא שכל היום מעת עשיית העון עד זמן השינה הרוח יושב ודומם. וכאלו מרמה את האדם שאינו מרגיש ומתפעל מעונו. ולפי זה יש אדם שיש לו עון ואינו נחשב לו דהיינו כל היום עד שישן. וא"כ אי הוה כתיב אשרי אדם לא יחשב לו עון לבד הוה אמינא שנכלל גם זה בכללו. לכן אמר שאין זה מאושר. אלא דוקא אותו שאין ברוחו רמיה. ר"ל שאין הרוח יושב כאורב לו ומצפה להלשינו בעלייתו. והא גופא קמ"ל קרא שאין העון נחשב אלא עד שיעלה הרוח. ונפקא מינה למתודה קודם שישן. שאז אין צורך להלשנת רוחו שהרי הוא הודה כבר בפיו. ולפ"ז פ' דאשרי נשוי פשע מיירי במי שעשה תשובה ופ' דאשרי אדם אשמועינן רבותא שגם יקרא מאושר אותו שעשה עון ולא יחשב לו דהיינו כל שהות היום. וגם אין ברוחו רמיה שכבר הקדים הוא להעיד על עצמו קודם עלות רוחו. וא"כ אין עוד רמיה בו. ונל"ע שהקדים תחלה כל הנז' כאן. דלכאורה היה די במ"ש לקמן בעדות הרוח על מעשה האדם. ומה לו לכל הקודם אלא נראה שכיון לחזק מ"ש שאין העון מורגש למעלה עד עלות הרוח דוקא. שאם תאמר שאין הדבר תלוי בזה אלא משום דחסד אל כל היום

ואין פתחון פה לבעל דין לחלוק. לכך הקדים שאין זה אמת שהרי מחצות ואילך דינא שרייא בעלמא. ואעירך על כללות הענין והוא שד' זווגים יש ביום ג' מהם בסוד לאה ואחד בסוד רחל דהיינו דוקא דשל שחרית אבל במנחה הוא דישראל ולאה. דערבית יעקב ולאה מהחזה ולמעלה דחצות יעקב ולאה בכל אורך זעיר. והתחיל מהמנחה ואמר שאז גבורה עילאה שלטא. היא לאה גבורה עליונה. לאפוקי רחל שהיא תחתונה. בגין לקבלא וכו' פי' בעבור החשיך את הלילה. כי קבל הוא לשון חשך וימש חשך ת"א קבל ליליא. ובסנהדרין דף צ"ב הוי קבל וקיים פי' רש"י הוי שפל ואפל. פי' עניו ותחיה. והענין כי מזמן מנחה ואילך כל הזווגים הם בלאה:

אמנם עד הלילה יש בזעיר רשימו דמוחין שה"ס החסדים המאירים אך בלילה מסתלקין לגמרי ואז הוא לילה גמור. כי כן לאה סוד קשר של תפלין שאינה כי אם חיצוניית מלכות דתבונה. ודוק שבכל ג' זמנים דלילה וחצות ושחרית אמר לישנא דאתער מה שלא אמר כן במנחה. והטעם לפי שבכל ג' הזמנים הנז' יש מוחין חדשים בק"ש. כי ק"ש שעל המטה היא לזווג חצות. ושחרית וערבית יש בהם ק"ש משא"כ במנחה. כי אין אז רק רושם מהמוחין של שחרית. ונודע שלכל זווג דק"ש צריך שהזעיר יתעורר להעלות מ"ן והיינו לישנא דאתער. ומ"ש בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא כמלקדמין. ר"ל כבין הערבים במנחה והכוונה שלא תחשוב ששליטת לאה בלילה אחת היא מתחלת הלילה ועד סופו שאין הדבר כן שהרי בחי' זווג דערבית אינו מתקיים רק עד ג' שעות בלילה שלכן כתב הרב ז"ל שאין לאדם לישן עד שעה שלישית. וא"כ נמצא שאותה הבחינה מתבטלת. וחוזרת לאה להבנות כאלו היתה הפעם הא'. אי נמי עיקר אצלנו שבחצות ה"ס ויבן ה' את הצלע דהיינו נה"י דא"וא נכנסים בנוק' העומדת באחורי זעיר ומגיעין עד סוף האצילות שנעשית לאה ארוכה בשלה ובשל רחל וזה מעין מה שנעש' בבריאת העולם. אלא שאז היה הכל בסוד רחל ובחצות הכל בסוד לאה. אבל מציאות ענין כניסת נה"י דא"וא בנוק' ושינת זעיר הכל אחד. ועל כן אמר כמלקדמין. ונודע שאז נקודת רחל העיקרית נדחית למטה בהיכל קה"ק דבריאה. והיא היא הוורדא קדישא דסלקא ריחין וזה בכח הנשמות של הצדיקים שעולות אליה בפקדון. ובמעשיהם סלקא רחין. וגם היא מעצמה משבחת בזמירות וארימת קלין על החרבן ובכח כל האמור יש לה כח לחזור אל האצילות ולהיותה נתונה בזרוע שמאל דזעיר כנודע מסוד פ' כחותם על זרועך. אבל מ"ש וכדין סלקא. אינו ר"ל אז בחצות שאין זמן עלייתה אלא באור הבוקר כידוע מסוד תפלה של יד. אלא וכדין פירושו ואז בכח השבח והרמת קולה בסוד הנותן זמירות בלילה. בזה עולה ושריא רישא לעילא:

דייקא לעילא שר"ל למעל' ממקומה העיקרי שהוא מהחזה ולמטה אבל נקודה זו עולה עד גבורה דזעיר. ואמר רישא מפני שנקודה זו שירדה בחצות ועלתה בשחר היא הכתר שלה כנודע אצלנו. והיינו רישא דוקא. וקרא לנקודה זו וורדא קד"ישא פ' כשושנה בין החוחים שהוא רמז לגלות שכינה. א"נ רמז כי שושנה גי' אס"תר דהיינו אד"ני מלא חסר י' וכן היא עכשיו חסרה חב"ד גג"ת נה"ים שלה שאלו נשארו ללאה להתלבש בהם כנודע. וגם שושנה עם הכולל גי' אכתרי"אל שה"ס כתר הבריאה ששם יורדת רחל ושם משבחת ואירמת קלא. ומלבד האמור עי"ל דמשבחת במה שאז מחלקת מזון לעולמות בי"ע כמד"א ותקם בעוד לילה וכו' ואז כל רתיכין דילה פתחי שירה כנז' בפ' יתרו דף ס"ז ע"ב ואירמת קלא מפני שאז יש כח לחיצונים לינק ממנה ואין ספק אצלי ששני הדברים האלי תלויים במעשה התחתונים שנשמותיהם עולות למעלה ומעשיהם נכתבים על ידיהם ואז בכח התורה ומע"ט היא משפעת שפע לעולמות ומשבחת. אבל מפני עבירות הרשעים יונקים החיצונים והיא אירמת קלין ולפ"ז יש שייכות נכון לכל זאת ההקדמה שהקדים ר' אבא לפרש פ' ואין ברוחו רמיה ובמ"ש דייק מ"ש ת"ח בשעתא וכו' שבא ליתן טעם למה שאמר מזויג דאחר חצות. דהרגיש תינח בשאר הזמנים ערבית ושחרית יש התעוררת התחתונים שהם ניעורים אבל דחצות מהיכן בא התעוררות ולזה אמר ת"ח וכו' ור"ל שאז נערכים מעשיהם של התחתונים להכתב ולהחתם. וזהו הכח וההתעוררות לאותו הזווג:

אורייתא דקשוט זעיר נק' אמת. אילנא דחיי פי' שיש בו מוחין דא"וא הנק' חיים: ואחיד בה לאפוקי שנה ופירש וכדמפרש: אחיד מעילא לתתא. פי' שהזעיר מקבל מבינה ונותן למ' בסוד ע"ד תאוות גבעות עולם: והוא שמשא דאנהיר לכולא זעיר נק' שמש כמ"ש בתיקונים לפי שהוא שם מ"ה יו"ד פ' יו"ד ה"א פ' ה"א. וא"ו פ' וא"ו ה"א פ' ה"א גי' שמ"ש א"נ כמ"ש באוצ"ח לפי שהזעיר יש בו ב' פעמים ש"ך והם גימ' שמ"ש. ובפ' מקץ כתבנו מזה ע"ש. דאנהיר לכולא למ' ולבי"ע:

ונהורא דיליה פי' המוחין שבתוכו שארי מרישא. פי' שתחלה מתפשטים ברישא דזעיר כנודע. בגופא דאילנא. פי' אחר שהתחילו להאיר בראשו מתפשטים אח"כ בת"ת דזעיר הנק' גופא דאילנא כמ"ש הרב שיסוד אימא מתגלה בת"ת דזעיר:

תרין סטרין אחידן ביה פי' חסד וגבורה אחוזים בגוף הנז' שהוא ת"ת דזעיר. בשעתא דשמשא נהיר פי' כשהזעיר מקבל המוחין אזי מההוא גופא דאילנא שהוא ת"ת דזעיר שבו יסוד הבינה יוצאים ממנו ה' חסדים והולכים לחסד דזעיר ומכיחים שם חסד ראשון ואח"כ הולכים הד' חסדים לגבורה דזעיר ומניחים שם חסד ב'. וכן הכריע

הר"חו ז"ל בספר הליקוטים. וז"ש הזוהר מההוא גופא דאילנא אתקיף לדרועא ימינא ואנהיר בתוקפי' דהיינו חסד דזעיר מאיר בכח החסד שנתפשט בו. ומ"ש ומתוקפיה נהיר שמאלא הוא כמ"ש שמן הימין שהוא חסד הולכים לגבורה שהוא שמאל. וז"ש ואתכליל בנהוריה. שהשמאל נכלל בימין כנודע. דא איהו רישא דכל נהורא. פי' בינה. מקצה השמים. בינה נק' מקצה השמים כי שמים הוא זעיר וקצה העליון היא בינה וקצה התחתון היא מ' וז"ש ודא שירותא דכולא:

וכדין נפיק כחתן ממש פי' כחתן שבעו"הז וז"ש כהאי גוונא והוא כחתן וכו' שזעיר נמשל לחתן שבעו"הז. א"כ יש לפרש מש"ל ונהורא דיליה שארי מרישא. פי' המוחין שלו מקבלם מהבינה שנקראת רישא לגבי ז"ון. והמוחין הנז' מתפשטים בת"ת דזעיר וז"ש ואתפשט בגופא דאילנא. ושאר הלשון כמ"של. ואין חילוק ביניהם אלא בפירוש שארי מרישא: לגבי מערב פי' מ': וזויג ליה באתריה פי' שע"י הגבורות שהוא שמאלו מתחברת עם בעלה:

לרוץ אורח לאנהרא סיהרא יסוד דנוקב' נק' אורח:

איליו בוצינין עילאין פי' ספי' המ' שהם עילאין על בי"ע כמ"ש הרב ז"ל שהמנורה היא מ'. וז"ש דכלהו נהירין כחדא מן שמשא:

דף קמט.

כגוונא דקדושה עילאה פי' כמו שהזעיר נק' בן בכור כך ישראל קראם הקב"ה בני בכורי: וכל בכור דלעילא ותתא נ"ב בכור אדם דכורא בכור בהמה נוק' עכ"ל והם דכורא ונוק' דס"א. ועל דא לא בעי קב"ה מלאך וכו'. פי' כיון שהק"בה הרג בכור דכורא ונוק' דקליפה. אי אפשר למלאך לעשות אלא הקב"ה שהוא מושל בכל:

ידע לאבחנא פי' שאי איפשר להבחין בין טיפת הבכור לשאינו בכור אלא הק"בה. וזהו שחדש בטעם ב' שלפי' הא' הטעם הוא שאין מלאך שולט בעילא ותתא. ולטעם זה לפי שאינו מבחין וכו'. ומ"ש ולאו אינון ברשותא דשליחא אחרא. פי' חוזר לטעם ראשון: שירתא אחרא נ"ב הלל דאכילת פסחים:

רוח צפון נ"ב הם הגבורות שביסוד נוק' נ"א שביסוד דאימא. ולכך נק' רוח צפון כי הם בסוד ההוא רוחא דשבק בגווה. ולכך נק' רוח ונק' צפון. כי צד צפון הם הגבור' כמ"ש מצפון תפתח הרעה. והתעוררות גבו' אלו הם לזווג יעקב ולאה שאחר חצות. ואז כתיב מצפון זהב יאתה לזווג:

בגין דאיהו רשימא קדישא: נ"ב הר"מק כתב בג' טיפות הם ג' יודין והם שם ב' דע"ב ו' ו' ו' י' י' י' ולי נראה שהציור הוא כזה # ה שהם בסוד ה אחרונה דהו"ה בסוד נערה עכ"ל:

וה' הוא ובית דינו: פי' מ' וחילותיה ולכך כיון שהחילות היו שם לכך כתיב ולא יתן המשחית:

כגוונא דא ע"ג מדבחא פי' זריקת דם שע"ג המזבח:

ובמה בשופר פי' בשופר שבעו"הז כדי לעורר שופר העליון שהוא אור מקיף דז' תחתונות דבינה כמ"ש בס"הכ וז"ש לאחזא' שופר ולאתערא שופר אחרא ומ"ש ואנן מפיקין בההוא קלא וכו'. פי' שאנו מוציאים בשופר שבעו"הז תקיעה ושברים שהם. רחמי ודינא כדי לרמוז שגם השופר העליון שהוא אור מקיף דז"ת דבינ' מוציא הקולות שהם ז"ון הניתנים בו: וז"ש כמה דהאי שופר עילאה אפיק קלא דאיהו כללא חדא שהם ז"ון שנכללים יחד ועיין בדרוש השופר. נהרין מהאי גיסא ומהאי גיסא. נ"ב ר"ל ב' הקוים ימין ושמאל כולם נהפכים לרחמים:

כדין באור פני מלך חיים נ"ב יובן במ"ש האר"י ז"ל כשיתאדמו פני התוקע יכוין שמאיר פני אריך לזעיר ואז פני זעיר מאירים וזהו באור פני מלך חיים:

כדין בוצינין עילאין נהרין פי' ספי' ז"ון מקבלים הארת מא"וא שהם שמן וקטרת ששמן הוא אבא וקטרת היא אימא וז"ש הה"ד שמן וקטרת שהם א"וא ישמח לב שהוא זעיר הנקרא לב לפי שיש בו ל"ב נתיבות חכמה וכן המ' נק' לב לפי שיוצאת מכנגד הלב דזעיר. דהא אורייתא דאיהי כללא. פי' שהתורה כולה מליאה סודות ואע"פי שהראה בשום פסוק שנראה שהוא סיפור בעלמא. עכ"ז לא אתי על ההוא סיפור שאתה רואה בעיניך אלא עוד יש בו סוד: לאחזאה ודאי לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הסוד שהוא הכלל כשאר כללות התורה שכולה סודות. וזש"ל אלא לאחזאה על ההוא כללא עילאה דאורייתא דהיינו הסוד. א"נ י"ל אע"ג דנפק מינה וכו' לא ללמד ע"ע וכו'. פי' שפסוק זה יש בו סיפור ויצא מכללות התורה שהיא דינים והלכות. ודאי לא ללמד על עצמו שהוא הפשט אלא ודאי יש בו סוד: וכיון שזה יצא מכלל דיני התורה יש בו סוד. גם על התורה כולה אע"פי שהיא דינים והלכות יש בה סוד:

דף קמט:

דכתיב הנחמדים מזהב ומפז רב ואלין אינון וכו': פי' שאלו שהם פקודי ה' ישרים עדות ה' נאמנה הם מילין דאורייתא. וא"כ למה נכתבו מלין דעשו ומלין דהגר וכו'. אלא ודאי שגם בהם יש סוד: וקב"ה יתיב על כרסייא דדינא נ"ב מהתיקוני' משמע כי בינה נק' תיבה וכפי זה יובן הענין כי קב"ה יתיב על כרסייא היא בינה וכרסייא דדינא הוא הזעיר שנסתלקו ממנו המוחין בסוד הדורמיטא כמ"ש בס"הכ דר"ה. אי נמי כסא דין היא המ'

וקב"ה דיתיב על כרסייא דדינא היא הבינה שמסתלקים נה"י שלה מן הזעיר וניתנים אל הנוקבא בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע עכ"ל. ה"ג כולהו ספרים דפתיחו תמן אתגניזו:

והאי כרסייא לא אתתקן פי' כסא זה שהוא זעיר או מ' לא אתתקן כדי לישב עליו הבינה אלא בתשרי שהוא חדש הז':

אלין סמכי כרסייא פי' חיילות שתחת הכסא.

דיבבא ויללה פי' יצירה ועשייה: ויעביד מלה בחכמתא. נ"ב אר"זל תקיעת שופר חכמה היא ולא מלאכה עכ"ל. ור"ל שכפל הזוהר שאמר ויכוין בה בתרועה היינו על כוונות הצריכים לשופר. ומ"ש ויעביד מלה בחכמתא. לאשמועינן שתקיעת שופר חכמה היא ולא מלאכה ואשכחו חד מערתא עאלו בגווה. והמערה היתה גדולה מאד ולכך אר"א ליעול חד גו מערתא דהיינו תוך פנימיות המערה: ונכנס ר' יוסי ומצא שם מערה אחרת תוכה:

שמע חד קלא נ"ב או בת קול או קול העוסקים בתורה עכ"ל וכן נראה שהוא קול החברים שהיו שם במערה כדמוכח לקמן וגם הר"חו לקמן פי' כפי ב' משמע דהדר ביה מפי' א'. הכא נטלא כ"י נהורא נ"ב כי לשון בהעלותך נדרש על עלמא עלאה בינה כדלקמן שמקבלת ממנה המ' הגבורה ע"י אהרן בסוד ה' בחכמה יסד ארץ ואפשר שהיו עושים פעולה זו ע"י עסקם בסודות התורה. ואימא עילאה מתעטרא. נ"ב כתב הר"מל כי פי' מתעטר בכל מקום בזוהר ר"ל מזדווג:

דף קנ.

תרין טופסירין דקיקין נ"ב ר"ל ב' שלהביות דקות עכ"ל: וי"מ שהם ב"פ פר שבאימא מנצ"פך כפול ופשוט פרחין שושבינין. נ"ב הכוונה על אותם שהיו עוסקים בתורה לש"ש והיו מקשרים אימא תתאה באימא עילאה. בסוד שושבינין לעורר מ"ן עכ"ל ולפ"ז מ"ש וכולהו קטרין לגבי עילאה. פי' שהיו מקשרים ומושכים הארת עתיק ואריך ואבא לבינה ומתמן לתתאה שהיא מ' שהיו מקשרים אותה עם אימא. אי נמי כולהו קטרין וכו' מקשרים ע"י תורתם מ' באימא וז"ש וכולהו קטרין לגבי עילאה ומ"ש ומתמן לתתא. פי' אח"כ מושכים שפע לתתא שהם בי"ע. ובני אדם בצל וכו' נ"ב הם השנים:

קמו אלין וכו' פי' אלו הב' חברים שהיו שם עמדו לכבוד ר"א וחביריו ואח"כ ויתבו כולהו. ה"ג ויתבו כולהו וחדו כולהו. א"ר יהודה כולא חד מלה. נ"ב מ"ש בהטיבו ובהעלות הכל רומז בענין א'. בהטיבו רומז על יסוד הבינה הנקרא טוב ובהעלות רומז על יסוד הנוקבא שהוא נובע מתתא לעילא.

דודיך מיין נ"ב יין המשומר בענביו יסוד הבינה:

הטבה ממש נ"ב מצד יסוד אבא שמן הטוב טוב לב נ"ב נתיבות ואתרויין משקיו דנחלין נ"ב יסוד דאבא. ומ"ש המגיה בזה. והנה דבריו סותרין זה את זה שמ"ש רבי יהודה לעיל כולא חד מלה. פי' בהטיבו יסוד הבינה ובהעלות יסוד דנוקבא. ור' יהודה לקמן שאמר הטבה ממש פירש בו היינו יסוד דאבא וא"כ דברי ר' יהודה סתרי אהדדי. ועוד רבי ייסי שאמר בהטיבו יסוד הבינה מה בא להוסיף על רבי יהודה ומה חדש ר' יוסי. ואפשר לתרץ על הרב המגיה שרבי יהודה מפרש ב' פירושים בתחלה אמר כולא חד מלה דהיינו בהטיבו יסוד הבינה. ובהעלות יסוד דנוקבא. והיינו שיסוד הבינה מאיר ליסוד דמלכות ונעשו אחד וז"ש כולא חד מלה. ובא רבי יוסי לסייעו ואמר בהטיבו כמד"א כי טובים דודיך מיין דהיינו יסוד הבינה. ואח"כ חזר רבי יהודה ופי' פי' אחר שבהטיבו הטבה ממש דהיינו יסוד דאבא אבל נל"עד שמ"ש רבי יהודה ברישא כולא חד מלה ר"ל בין בהטיבו בין בהעלות כולם ביסוד דאבא ובא רבי יוסי לחלוק עליו ואמר בהטיבו היינו יסוד הבינה ובהעלות מודה לרבי יהודה. ומפני שרבי יהודה לא פירש דבריו חחלה לכן חזר לפרש דבריו ואמר הטבה ממש דהיינו יסוד דאבא ובהעלות ג"כ יסוד דאבא:

וטעם ששינה ואמר ובהעלות לומר שיש עלייה גדולה שהעולמות כולם מתרוים משקיו דנחלא שהוא אבא ואזי עליון וברכאן משתכחי ורבי אחא ס"ל שבין בהטיבו ובין בהעלות מורה על יסוד או"א ביחד וז"ש רבי אחא אמר בשעתא דעמיקא דכולא נהיר. ונ"ב יסוד דאבא. נהירין בנחלא. נ"ב יסוד דאימא הנק' נחלא כדין כתיב בהעלות. בגין דהא מעומקא דכולא וכו'. פירוש יסוד דאבא. וכולא חד מלה. נ"ב שפע יסוד הבינה ויסוד החכמה כולא חד מלה. בית זבול ודאי. פירוש מ' הנקרא בית היסוד הנקרא זבול. וז"ש ורקיע חד וכו' שהוא היסוד ה"ג דהא דא אשכח לקבלאה ברכאן. והוא היסוד הנזכר שנותן שפע למ'. שמח זבולון בצאתך. נ"ב יששכר בנצח זבולון בהוד והם תמכי אוריתא נ"א יששכר בהוד זבולון ביסוד עכ"ל:

ופירוש קמא נראה כדמוכח ממ"ש הזוהר בסמוך שזבולון אנ"ח קרב"א דהיינו לפי שמלכות בהוד והיא העושה מלחמה כמ"ש בזוהר בפרשת בשלח ויששכר לעי באורייתא היינו לפי דאיהו בנצח נמצא שיששכר הוא בחינת זעיר וזבולון הוא בחי' מ'. וע"ד אשתתפו כחדא וכו' דהיינו חיבור זו"ן שהם יששכר וזבולון. וגם המגיה לקמן תפס כפי' קמא. ואם יקשה לך שלעיל אמר ורקיע חד דאיקרי זבול והיינו היסוד. ואח"כ הביא ת"ח כתיב ולזבולון וכו' דמשמע שזבולון ביסוד. שמכח קושיא זו פי' הרב המגיה נוסחא אחרינא וכו'. זו אינה קושיא שאגב שהביא מלת זבול הביא פסוק ולזבולון דלשון נופל

על לשון. אבל לעולם הא כדאיתיה והא כדאיתא אי נמי יש לתרץ טעם שהביא ולזבולון אמר וכו' משום מ"ש רבי אבא בסוף הענין:

ודרגא דא שתיתאה וכו' ואחסין לה לכ"י וכו' וע"ד כל קרבין דמלכא בידהא והיינו שהכל ביד המלכות ובא לסייע למש"ל בית זבול ודאי כד אתפקדו בידהא כל גנזי מלכא. ים כנרת לעילא נ"ב כי פרצוף המלכות ים כנרת בבחינות המ' ותכלת היא המ' עכ"ל. ור"ל שפרצוף הנוקבא בכללות הוא ים כנרת. ותכנת היא מ' דנוקבא. וז"ש וכולא באתר חד דהיינו ים כנרת ותכלת כולם בנוקבא. זבחי צדק ודאי נ"ב מ'. כי שפע ימים. פי' המ' הנקרא ים. ולפי שיש בה כמה מיני מים קראה ימים כמ"ש בפ' ויחי ע"ש. וע"ד אשתתפו כחדא. נ"ב ישששכר בהוי"ה וזבולון אדנ"י שיתופם יחד הוי"ה אדנ"י עכ"ל. ומכאן מוכח שפי' קמא דלעיל הוא העיקר. ודרגא דא שתיתאה נ"ב יסוד. יהיב אגר אורייתא ואחסין לה לכנסת ישראל. פי' שישששכר שבנצח הוא בחינת זעיר. וזבולון שבהוד הוא בחי' המ' והזעיר אינו נותן למ' אלא ע"י היסוד שבו. אחסין חיוורא לתכלתא. נ"ב חיוורא חסדים שביסוד. לתכלתא גבו' שביסוד שלה תכלת:

באר דא כ"י נ"ב יסוד שלה חפרוה שרים דא אב"וא וכו' זה המאמר פי' אותו הרב באוצ"ח וזה כללות לשונו: הנה הנוק' רחל בהיותה אחורי זעיר מהחזה ולמטה. הפה שלה הוא נגד יסוד דזעיר. ואח"כ חזרה פנים בפנים עמו בכל שיעור קומת זעיר. ואותה הבחי' שהיה לה מקום הפה שלה חזר עתה להיות פה היסוד שלה. ונמצא יסוד שלה מכוון עם יסוד שלו. וכל זה היה ע"י א"וא שעל ידם חזרה פנים בפנים וזהו באר חפרוה שרים שהם א"וא שחפרו הפה שלה ונעשה יסוד שלה. ואח"כ כרוה נדיבי העם הוא בחינת נתינתם המ"ן בתוך הבאר ההוא. וענין זה יקרא כרייה וזה היה ע"י חסד וגבורה דאימא שהם ה' אצבעות יד ימין ויד שמאל שלה שירדו לנוקבא ונעשו בחינות מ"ן ביסוד דידה בסוד ונתתם חמישית לפרעה עד כאן לשונו ובזה מובן לשון זה. ופירוש אבהן דקאמר הם ח"ג דאימא שנקראו גם הם אבות:

דף קנ:

כדין איקרי באר דיצחק נ"ב שהם הנבוע שנובעים בסוד המים גבור' גשמים. כדין איקרי ים נ"ב ר"ל שה' חסדים כ"א כלול מי' הם גי' י"ם שהם מיין חיוורין. דנחלין אזלין לגבה פירש ה' חסדים דאבא. הצדיק אבד. פי' אבד השפע:

נהר עילאה נ"ב יסוד דזעיר. ויקירא נ"ב כי הטיפה נק' יקר כנודע ולפי שהטיפה היא ביסוד לכך נק' יקירא:

נהרין ונחלין נהרין הם ה' גבור' דאימא. ונחלין הם ה' חסדים דידה. וז"ש דנגדין מנגידו דההוא נהר קדישא: ונ"ב יסוד הבינה: א"נ י"ל נהרי"ן הם ה' גבורי דאימא. ונחלין הם ה' חסדים דאבא וגילוים הוא ע"י אימא. לפי שיסוד דאבא הוא בגו יסוד דאימא:

ולכן אמר דנגדין מנגידו וכו' והיינו שאבא נתגלה ע"י אימא:

ירחין עלמין פי' בי"ע שיורשים שפע מהמ': וכן מ"ש עלמין כולהו מתברכאן. בסיועא דאבהן נטלא: פי' שלשה ע"ב דוי"סע וי"בא וי"ט מקבלתם המלכות ונעשים בה ע"ב שמות. נמצא שבכח חג"ת שנק' אבהן. היא עושה דין במצריים:

וכד אינון משתכחין לגבה כולא משתכחין פי' כשמקבלת מח"גת שהם ג' ע"ב הנז'. גם נהי"ם נכללים עמהם ומאירים לה וכמש"ל:

ז' קישורין אינון וכו' ג' אבהן וד' אחרנין והיינו חג"ת ונהי"ם: דכתיב יומם יצוה ה' חסדו נ"ב חסד דייקא. אינון דאתו מסטרא דאברהם לא וכו'. פי' לא נתקרבו אותם דאברהם שהוא החסד עם אותם של יצחק כדי למתקם מפני שהיו הפכיים זה מזה ויעקב הוא המחבר אותם שהוא הת"ת וקודם שבא יעקב לא קריבו דא בדא:

בגין דהאי באר אתדבקא נ"ב שהוא שהשכינה נתמלאת אז מהגבורה בסוד נחש דנשיך בערייתה ליל ז' של פסח כנודע אצלנו ונמצא שאותו באר נדבק ביצחק:

שאר צדיקייא וכו' פי' הם משה ואהרן יוסף ודוד שהם בנהי"ם: וכלולים באברהם יצחק ויעקב שהם חג"ת:

לסטרין אחרנין: נ"ב פי' שמכל אות ואות יוצאים כמה שמות שיש צדיקים מרכבה להם:

וגלגלין תקיפין נ"ב בסוד גלי ים הנעשים משם ב"ן כשנכנס במלכות שהיא שם ב"ן סתם כנז' בכוונת השופר.

דף קנא.

אברהם אתי לקבליה פי' לקבליה דיצחק: ויט משה וכו' ושיעור הכתוב וינו משה שהוא ת"ת בחי' יעקב.

את ידו על הים פי' גלי הים שהם ב"ן דאלהים. ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה. פי' הוליך אותם הגלים בכח רוח קדים שהוא הארת ת"ת הנק' מזרח. והם תקיפים לכפות הדינים.

וישם את הים לחרבה: פי' שינאו אותם הדינים מהמ' כמ"ש הזוהר אריק ימא וכו' ויבקעו המים היינו שנתגלו ונפרדו החסדים שמצד אברהם שהוא החסד ושמצד יעקב שהוא ת"ת. אבל הדינים כבר הורקו מהמ' וז"ש ואתפלגו מיא וכו' וכל זה כדי להגביר החסדים ולגלותם:

בשמא קדישא בזווגא דאבהן נ"ב שהוא קשר כל הג' פסוקים חג"ת:
לדינא ולרחמי וכו' פי' שיש שם משמות ע"ב שהוא מסוגל לעורר הדין על האויב שיש לאדם. ויש שם שמעורר הרחמים. וכן יש שם שמסייע האדם וז"ש לסייעא וכו'. ומ"ש לדחילו לאורייתא: פי' שיש שם שהוא מסוגל ליראת ה' ויש שם להבין התורה. ונל"ע עד שעשרה אלו הם כנגד י"ס הכלולים בע"ב שמות:
שבעה קישורין אינון פי' שם ע"ב יש בו ז' קשרים שהם כנגד חג"ת נהי"ם וז"ש דמתקשרי בהו ג' אבהן. נו"ב חג"ת. וד' אחרנין נ"ב נהי"ם: רישא נ"ב וה"ו ואמצעיתא נ"ב אנ"י: בקישורא נ"ב כמ"ש אצ"י וה"ו: ואלין אינון דחפרו נ"ב ז' קשרים בכללותם: בירא דמיא נ"ב מ' נק' באר כשמקבלת מיצחק ונק' ים כשמקבלת ממדת הפכמה עכ"ל. ולפי זה חג"ת נהי"ם הנז' הם שחפרו בירא דמיא ר"ל מ' דזעיר. והו"ק דזעיר הם שחפרו בירא דמייא שהיא מ' נוקבא דזעיר. תניינא זה אל זה. נ"ב פי' שם השני כה"ת והולך עד שם י י והם שני קשרים גבורה ות"ת ולהיות כי ה' של כה"ת היא ה' של זה אל זה אמר תניינ' זה אל זה:
ומ"ש ואינון פי' כל השמות הם קישורא חדא כי יעקב כולל יצחק בגוויה ולכן אמר ואינון קישורא חדא בתלת יוד"ין שהוא השם שאחרי י"ד שמות המתחילים מכ"הת שכתב הא"רי ז"ל עליו שהוא הגבורה עכ"ל. תליתאה שלימוד כל מהימנותא. פי' שם י י שהוא נגד ת"ת:
רביעאה תרין קיימין נ"ב הוא שם המתחיל מן מל"ה עד שא"ה עכ"ל והוא נגד נ"ה שנחשבים לאחד לפי שהם תרי פלגי גופא:
חמישאה טב וביש נ"ב מן ר"י ואילך עכ"ל: וקשר זה הוא כנגד יסוד ולכך אמר נהרא דנגיד אילנא דחיי ומותא. שהיסוד נקר' נהר ונק' אילנא דחיי. ומפני שהוא נוטה לצד הגבורות ועוד שעטרת היסוד היא בחינת המ' לכך נק' ומותא:
עמיקתא דכולא נ"ב ז' שמות עד אנ"י עכ"ל ור"ל שז' שמות יש עד אנ"י בלא שם רי"י. אבל אם תחשוב שם רי"י עמהם הם שמנה שמות עד אנ"י: שתיתאה דינא ברחמי נ"ב שם אנ"י עכ"ל והוא נגד המלכות הנק' אנ"י:
שביעאה בקדמיתא אתמר בההוא רישא דאמר פי' לפי שלא מנה הזוהר אלא ששה קשרים והם נגד ששה ספי' שהקשר הא' שהוא משם וה"ו עד כה"ת הוא נגד החסד. והקשר הב' שהוא מן כה"ת עד י י י הוא הגבורה ושם י י י בעצמו הוא הת"ת והוא הקשר השלישי. והקשר הדי הוא משם מל"ה עד שם שא"ה והוא נגד נ"ה דהקשר החמישי הוא שם ר י י עד שם אנ"י והוא נגד היסוד. והקשר הששי הוא שם אנ"י שהוא נגד המ' והם

זי קשרים וא"כ הקשר הז' להיכן הוא רומז. ולכך אמר שביעאי בקדמיתא אתמר בההו' רישא דאמרן דהיינו וה"ו שהוא ראש הכ"ד השלישי של ע"ב והוא נגד החסד שהוא הקשר הראשון ג"כ:

נמצא שקשר א' וקשר ז' רומזים לחסד וכולם אחד שהוא שם וה"ו ונלע"ד לפי שע"ב הוא בחי' החסד כי חסד גי' ע"ב לכך קשר א' וקשר ז' רומזים לחסד כדי שיהיה ראשו וסופו חסד. ומ"ש בגין דאיהו אמצעיתא דכולא. פי' רצה לתקן למה שם אנ"י הוא במ'. ולכך אמר בגין דאיהו אמצעותא דכולא דהיינו המ' הוא בקו האמצעי תדיר כמ"ש. הרב בכ"מ ולכך נק' אמצעיתא. ולפי שהיא אמצעיתא דכולא לכך נקראת אנ"י:

לפי ששם אנ"י ג"כ הוא אמצעי דע"ב שמות שהוא שם ל"ז שהוא אמצעי של השמות וז"ש ובגין דאיהו אמצעיתא דכולא איקרי אנ"י. וכן בזוהר בפ' בשלח קרא לשם אנ"י גופא דאילנא להיותו באמצע ועדין צריך לתת טעם למה בקשר הראשון שהוא משם וה"ו עד כה"ת יש ז' שמות ובקשר השני שהוא נגד גבורה שהוא כה"ת עד י י י שהוא נגד הת"ת יש ט"ו שמות ולא פירש הרב אלו הט"ו אם ז' לגבורה וח' לת"ת או להפך. וקרוב אצלי שז' לגבו' וה' לת"ת וסיוע לזה יש בפרשת בראשית שחלק הכ"ב אתוון ז' לחסד וז' לגבור' וח' לת"ת לפי שהת"ת מכריע לכן יש בו ח'. והקשר הד' הוא משם מל"ה עד שם שא"ה ואין בו רק ששה שמות ולמה היה כך והקשר הז' שהוא מן רי"י עד אנ"י יש בו ח' שמות. ולמה ח'. וקשר הששי הוא מן א"גי עד וה"ו ויש בו י"ב שמות ולמה. והגם שאפשר ליתן טעם בעייון. כיון שאין בידינו הקדמה ברורה על זה מדברי הרב ז"ל. הנה הסברא בזה סכנה עצומה. עד יראינו ה' מתורתו נפלאות:

שבעה דרגין אלין: פי' ז' קשרים הנז' מדרגא חדא וכו' פי' כל השמות שיש בקשר זה עד הקשר האחר כולם הם רתיכא חדא וכן עד"ז. ואלין ז' עננים וכו'. פי' ז' מקיפים שהקיפו על ישראל במדבר:

כד נטלא שכינתא באבהתא וטלא פי' חג"ת. כולהו דרגין אחרכין וכו'. פי' נהי"ם: אלא יהודה נטל מלכות כולא. פי' מדת המלכות בכללה לקחה יהודה. אבל זבולון לא לקח רק חלק אחד מהארותיה. א"נ מ"ש יהודה נטל מלכות כולא. פי' בחיילותיה ובהיכלות אלא כיון דנשיאים וכו'. פירוש לפי שי"ב נשיאים הקריבו קרבנם. ואהרן שהוא נשיא שבט לוי לא הקריב כלום לכך בא הכתוב וספר ענין המנורה פעם שנית לומר שאהרן יותר מכולם ולכך סמך ענין המנורה לענין הנשיאים. תריסר אינון וכו'. פי' י"ב שבטים הם שנחלקו לד' רוחות ג' לכל צד והם ד' דגלים וז"ש לארבע סטרין ארבע דגלים. וכולהו

תריסר נ"ב סוד י"ב פרקין שיש בתרין דרועין ותרין שוקין. וכולא כגוונא דלעילא. פי. י"ב שבטים נגד י"ב בקר שתחת המלכות:

דף קנא:

מנרתא אתמני בז' בוצינין לאדלקא וכו' ז"ל הרב בליקוטים דע כי המנורה היא סוד רחל העומדת אחורי זעיר. וז' הנרות הם ז"ק שלה שהם גופא מחסד עד המ' ובזה מובן לשון זה. מנרתא על את קיימא. פי' מ' הנקרא מנורה קיומה על היסוד. ומדבחא פנימאה נ"ב בינה: ומנרתא נ"ב מלכות:

שמן וקטרת פירוש מ' שהיא המנורה שיש בה שמן וקטרת שהיא הבינה ישמח לב. פי' לב שהוא בי"ע ועו"הז:

חד פנימאה: פירוש בינה:

קיימא לחדוותא נ"ב בינה נקרא שמחה בסוד אם הבנים שמחה. וחד לקרבא קרבנין. נ"ב מל':

ומהאי נפיק להאי נ"ב מבינה למלכות אד"ני יְהֹוָ"ה. נ"ב אד"ני מלכות הוי"ה בינה לא אתקרב קטורתא. נ"ב תיקוני נוגה עכ"ל ור"ל שהקטורת היא בינה ועל ידה נבררו בירורי נוגה. אלא בשעתא דשמן. נ"ב תיקוני מנורה מ' עכ"ל. ואע"פ שלעיל פירוש שמן וקטורת הם או"א. וכאן פירוש שמן וקטורת הם מ' ובינה. ע' פנים לתורה: דדינא מהאי דלבר אשתכח נ"ב מהמ' שם אדנ"י. מההוא פנימאה דכולא ביה קיימא. נ"ב שהוא בינה חירות העליון: בפי דלא ירבי שערא נ"ב כי השערות אור חוזר והם דין כנודע: מ"ט פרים אלא אינהו כפרים. פירוש ב"פ פ"ד ה"ס מנצ"פך פשוט ומנצפ"ך כפול וע"י נתקנת המלכות. ופרים שהקריבו הלויים הם רומזים לשני פ"ר הנזכר. דאקרי פרה אדומה נ"ב נוקבא דזעיר שבניינה מה' גבורות פ"ר מנצ"פך. וגופא עקרא הוא דכולא נ"ב כי המכריע תמיד כולל ב' צדדים. בר כ"ה שנין יפלח. פירוש יתחיל ללמוד הלכות עבודה. אבל אינו עובד עד בן שלשים כמ"ש רז"ל ומשיתחיל ללמוד הלכות עבודה כאילו הוא עובד ולכך אמר בר כ"ה שנין יפלח ונלע"ד שרמז כ"ה שנין אלו שיעבוד. שהרי מבן נ' שנה ישוב וכו'. הם נגד ה' גבורות שכל א' כלולה מחמש הם כ"ה כמ"ש הרב. והלוים הם בגבורה כידוע:

ה"ג בר חמשין שנין סליק לדוכתיה ואתעטר ור"ל שחמשים שנה הם נגד ה' גבורות כ"א כלול מעשר הם נ' כי ב' בפי' יש לה' גבו' בחי' כ"ה ובחינת נ' ולכן כיון שהשלים ה' גבור' סליק לדוכתיה. ומשם ואילך ישוב מצבא העבודה. משום דנחית מן תוקפא דאפא דביה כדמפרש. דזמרא לא אתקשר בהדיה כ"כ. עיין מ"ש בסוף פרק ויחי שמכאן סייוע לדברי הרמב"ן ז"ל שמבן נ' שנה פסול לשיר הפך דברי רש"י ז"ל. והא אתמר. פי'

כבר צותה תורה על פסח בפר' בא ולמה חזר וצוה עליו. לאו איהו אלא במצרים. ואע"ג דכתיב וחגותם אתו חג לה' לדורותיכם היינו על קרבן החגיגה. אבל פסח חשבו ישראל דלא אזהר להו אלא במצרים. ופ' ושמרתם את היום הזה לדורותיכם וכו' קאי על המצות דכתיב ברישא דקרא ושמרתם את המצות כי וכו':

דף קנב.

ואע"ג דהא אזהר להו במצרים: קשה הרי כבר תירץ דישראל חשבו דהא פסח לאו איהו אלא במצרים: וי"ל משום דקאמר התם ושמרתם את הדבר הזה לחוק לך ולבניך עד עולם: והתם על הפסח קאי כדמוכחי קראי:

וכתיב נמי והיה כי תבואו וכו' ושמרתם את העבודה וכו והיינו פסח כדמוכח מקרא. הרי שמצות פסח נוהגת לעולם. וזהו מה שהקשה ואע"ג וכו'. ותירץ השתא פקיד לון וכו' פירוש כיון שכל המצות נצטוו בסיני ששם היו יסוד ומ' לכך גם מצוה זו נכפלה בסיני: וז"ש וע"ד בשנה השנית וכו' כי שנה השנית הוא יסוד כנודע שהוא שני למלכות כמ"ש ריש פר' במדבר: וחודש הראשון היא מלכות שהיא ראשונה לספירות:

חד שנה וחד חדש נ"ב שנה נקרא זעיר תמיד. כי שס"ה ימות החמה הם מן זעיר הנקרא שנה: וכ"ט ימים מהלך הלבנה הנקרא חדש כנודע עכ"ל. ואע"פי שאמרנו ששנה שנית הוא יסוד שהוא שני למלכות. ואל יקשה לך ממ"ש בסוף פ' קדושים ובשנה הרביעית היא מ'. דהתם הוסיף מלת רביעית וכמ"ש שם באורך:

גופי תורה הלכות ודינים נקרא גוף. בנשמתא סודות התורה בנשמתא דנשמתא דאורייתא. סודות העמוקים הרבה:

דא איהו עתיקא קדישא פירוש ג"ר הנקרא עתיקא והם נשמה בתוך זעיר:

מאי ויעשו הו"לל וישחטו בני ישראל את הפסח:

דף קנב:

ה"ג דאתרחק מלמקרב לכון משמע דכתיב או. פירוש ולדבריך לא נתרחק אלא מפני הטומאה. וא"כ מאי או. ותירץ כאן עד לא וכו'. ור"ל כי יהיה טמא היינו שנטמא קצת ועדיין לא נתרחק ומ"ש או בדרך רחוקה. היינו אחר שנטמא הרבה שאז מסאבין ליה וקרא קאמר זו ואצ"ל זו דהיינו כי יהיה טמא. וכ"ש אם יהיה בדרך רחוקה. הא בירחא תניינא עביד. פירוש ואם הוא עדין טמא למה עושה פסח שני. ותירץ אי לא מתקן גרמי לא וכו'. ור"ל שפסח שני הוא כשיעשה תשובה והיינו ע"ד הסוד:

ואי תימא דבדרגא עילאה וכו' פירוש שהחדש השני שהוא אייר הוא כנגד יסוד ולכך נקרא חדש זיו. וא"כ נמצא חוטא נשכר שמי שלא חטא עושה פסח א' שהוא כנגד מלכות. וזה שחטא עושה פסח בחדש השני שהוא רומז ליסוד והתירוץ מובן:

דף קנג.

אבל כולא נטל אפי' בירחא תניינא: פי' שלא כדברי ת"ק שאמר שמי שעושה פסח בחדש השני אינו נוטל רק יסוד והתירוץ הוא שמי שעושה פסח בזמנו נטיל מתתא לעילא. ונ"ב שהוא קודם כניסת שום מוח כלל. אבל עכשו אחר פסח נכנסו כל בחי' המוחין קטנות וגדלות וכאשר עשה פסח שני להכניס הקטנות הוא יורד ממדרגת הגדלות ומתחיל מהקטנות אשר כבר נכנסו עכ"ל. ופשט הזוהר ידוע שמי שהוא עושה פסח בזמנו שהוא במ' עולה ממטה למעלה ומעלין בקודש וכו' אבל זה שעושה אותו בחדש השני שהוא יסוד נחית מעילא לתתא וירידה היא לו:

דף קנג:

מאי ונוסף אלא ההוא אתר וכו' פירוש דאי קאי על האדם המפזר הו"לל יש מפזר ויוסיף עוד. אבל כיון דכתיב ונוסף משמע שעל המלכות מדבר כי נ"ון רומז למלכות. הוא גרים ליה פי' אותו האדם גורם שמושך מהמוחין העליונים הנקראים חיים למלכות:

דף קנד.

ההוא קרן תרום נ"ב כאן משמע קרא את המ' קרן בסוד וירם קרן משיחו ור"ל לאפוקי מ"ש בדף קנ"ו ע"א קרן יסוד. ובמה בכבוד דלעילא. נ"ב חכמה משם הטיפה יורדת עכ"ל. ולפ"ז מ"ש דהאי בר נש גרים לחברא לון כחדא. פי' שע"י הצדקה שעשה מושך המוחין לזעיר. ועיקר המוחין הם מאבא שנק' חיים בסוד החכמ' תחיה בעליה. ועי"ז מתחברים ז"ון יחד א"נ י"ל מ"ש כבוד דלעילא הוא זעיר שגם הוא נק' כבוד כמ"ש בפ' תרומה וז"ש דהאי גרים לחברא לון וכו':

דמשכנא אתקם נ"ב שנבנה פרצוף המלכות:

ומשח רבות וכו' נ"ב שפע אימא:

בהנהו בוצינין נ"ב כן נק' הנקבות בס' הזוהר עכ"ל. ור"ל שכתב הרב שהזכרים יונקים מאבא והנקבות מאימא. ולכך שפע אימא בהנהו בוצינין: גרים ליה בההוא עלמא דאתי. פירוש גורם לעצמו טוב' בעו"הב שהוא עולם הנצחי. ושמא תאמר בעולם הזה אין לו שום הנאה. לכ"א דאשתזיב בהאי עלמא וכו' שגם בעו"הז יש לו הנאה:

חיים בעלמא דאתי נ"ב כמו שהוא המשיך שפע הבינ' שהיא עו"הב כן יהיה לו:

דהאי לעילא לעילא פי' שלא נאמר שחיות אלו הם חג"תם דאצילות שגם הם נק' חיות. לכן אמר לאו לתתא דהיינו ביצירה. שהחיות ביצי' ואופנים בעשיי' ולכך ובהנשא החיות ינשאו האופנים.

אלא כגוונא פי' שחיות אלו שביצירה הם כגוונא דאצילות:

האי מקמי אנפין פי' מיכ"אל. והאי לבתר אנפין רפ"אל. כי מיכ"אל במזרח הנק' פנים. ורפ"אל למערב הנק' אחור. זיקא מד' זיקין. פי' כל אחד הוא רוח והם ד' רוחות שהם שנ"אן הנק' רוחות וכל אחד הוא רוח א' מד' הנז'. ומ"ש בד' מדורין. פי' שהם בד' מדורותא' בדרום וא' בצפון וא' במזרח וא' במערב. ובד' סטרין פי' כל אחד ואחד יש לו ד' צדדים בסוד וד' פנים לאחד:

דאתברון וכו' פי' שנבראו מכח זוהר והדור פנים של מעלה. אי נמי זיקא מד' זיקין פי' הארה שבאה מד' רוחות שהם חג"תם דאצילות: ומשם נעשו ד' שביצירה וז"ש זיקא מד' זיקין ואותה הארה היכן היתה. ואמר בד' מדורין שהם ד' שביצירה. ומ"ש ובד' סטרין. פי' שכל אחד הוא בצד א' אחד בדרום ואחד בצפון וכו'. ומ"ש דאתברון וכו'. פי' שנבראו מהארת פנים העליונים כשנזדווגו ז"ון:

בג"כ כעין כמראה וכו' ה"ג ור"ל הנביא לא היה רואה אותם ממש אלא כעין כמראה החיות שהוא אור המתנוצץ מהם מהזוהר שבהם:

אדם דכליל כולהו פי' אדם רומז למ' שכוללת חג"ת. ושור נשר אריה הם בחי' חג"ת ולכך אדם שבמרכבה ג"כ כוללם. מזרח שירותא דשמשא. כאן עשה מיכ"אל ואריה במזרח נגד יהודה. ואורי"אל ונשר בדרום נגד ראובן אבל בכל הזוהר מיכ"אל בדרום ואורי"אל במזרח. ומ"ש שירותא דשמשא. פי' לפי שהמ"זרח שהוא ת"ת הוא התחיל לגלות הארת זעיר הנק' שמש. לפי שיסוד אימא מתגלה מהחזה ולמטה בתוך זעיר:

חד לאורייתא נ"ב פי' כך נק' שר התורה יופי"אל: וחד למהך בשוקא נ"ב צדקי"אל ממונה להצליח בעושר כמו זבולון:

וכולא חד לסטר שמאלא פי' לצד שמאל של אריה. לפי שכל א' יש לו מרכבה שלו ימין ושמאל פנים ואחור: שמשא אזיל ונהיר פי' זעיר מאיר להם: ש"ע אל"ף נ"ב כמנין ב"פ א"ל מלא שהוא חסד פני אריה: ונחית באלף ות"ק דרגין. נ"ב סוד חלף ת"ה גבורן עכ"ל. וקשה שא"לף ת"ה הם כחשבון את"ה. והכא אל"ף ות"ק קאמר. ונל"עד שצ"ל סוד אל"ף ת"ק גבורן והם ט"ו גבורות לפי שהגבו' שרשם בדעת ומתפשטים בגוף וכלולים ביסוד הם ט"ו גבו':

ארבע גדפין לכל חד פי' כמש"ה וד' כנפים לאחד: מאשא חוורא וכו' נ"ב כי החסדים סוד אש לבנה: ופני אריה אל הימין:

כל אפין דחזור ושושן פי' הם כפתור ופרח: וכתב הר"חו ז"ל בפ' שלח לך דף קס"ה שחזור הם גבו' ושושן הם חסדים עכ"ל. ואם כן אע"פי שהם מאריה עכ"ז יש בהם חזור ושושן שהם גבו' וחסדים לפי שהשמאל נכלל בימין:

ה"ג בחוורתא דההיא אשא שקיען ור"ל מהלבנוניות של האש הנז' כמש"ל מאשא חוורא וכו' וע"י נשקעיס כל א' במקומו:

ד' אנפין וכו' כמש"ה וד' פנים לא':

לד' סטרין פי' שד' פנים אלו הם לד' רוחות א' לדרום וא' לצפון וכו': כולהו נהירין בחוורא דשמשא. פי' כולם מאירים מהחסדים דזעיר. חד לסטר מזרח וכו'. פי' ד' פנים הנז' עכשיו מפרש כל אחד ואחד לאיזה צד הוא:

ה"ג וחד לסטר מערב דא כניש נהוריה ור"ל לפי שהמ' נקראת אספקלרייא שאינה מאירה. ולכך גם זה שהוא במערב שרומז למ' כניש נהוריה:

חושבן דאזלין עמיה פי' המספרים שהולכים עם מיכ"אל שהוא נגד דגל יהודה: וכשם שבדגל יהודה יש ג' שבטים. גם למעלה יש תלת רישין. וז"ש וכולהו מימינא ומשמאלא בג' רישין:

ע' וארבע אלף נ"ב כל אלו המספרים הם הנז' בפ' במדבר במספר הדגלים מכוונים כנגד של מעלה וזה היה כנגד יהודה שכך היה מנין שבטו:

בר כל אינון ממנן דלתתא פי' שהע"ד אלף ות"ר הם נגד הנמנים מבן עשרים ותחתיהם אחרים הרבה נגד פחות מבן עשרים והטף:

רישא תניינא פי' נגד שבט ישששכר:

דף קנד:

רישא תליתאה נגד זבולון: כגוונא דנטיל ימינא וכו' פי' אריה יש לו מרכב' בפני עצמו ימין ושמאל פנים ואחור. ולכן אמר הכי נמי נטיל שמאלא וכו':

רוחא דרוח' פנימא' נפיק פי' רוח מהבינה הנק' רוחאי' פנימאה יוצא ומאיר לנשר שבדרום. לפי דהאי ימינא ביובלא שרייא כמ"ש הזוהר בכ"מ:

כגוונא כדוגמא וכו' פי' שחיות אלו דוגמת חג"ת דאצילות כמש"ל בזוהר:

חד מסטרא קמיה פי' ממונה מלשון שוטר וכן לס"א חד סמכא פירושו כך: תלת מאה וחמשין אלף. הדא כנגד אחוריים דע"ב ואחוריים דס"ג עולה בהם ש"נ וכמ"ש הרב ז"ל בכוונת האכילה. ולפי שאורי"אל כלול משמאל לכך הם ב' שמות ע"ב ס"ג:

וכולהו בחד חושבן פי' שהחשבונות של מעלה כמו החשבונות של מטה של השבטים:
רישא חדא ארבעין וכו' פי' נגד ראובן רישא תניינא נגד שמעון רישא תליתאה נגד גד:
מאלין תרין סטרין פי' מנשר ואריה הנז' שהם דרום ומזרח: כד אלין תרי מכריזי נ"ב שתי חצוצרות כסף עכ"ל והיינו שתי חצוצרות של מעלה. לקמיה דההוא משכנא. פי' מלכות:
פשיט קלא פי' תקיעה לבד שהיא פשיטה. מתבר קלא ולא פשיט פי' שהשני שהוא נשר שהוא כנגד ראובן היו תוקעין תר"ת ולא פשוטה לבד וז"ש מתבר קלא ולא פשיט. ונ"ב קשה דהא רז"ל אמרו שגם ביהודה היו תוקעין תר"ת וכן בהרמב"ם ז"ל וצ"ע. שבעה נהרי דאשא הם כנגד ז' גבורות:
חשוכא דשמשא תמן אשתכח פי' גבו' דזעיר שם הם: וההוא נהר דדליק בסטרא דא נורא אוכמא חשוך. פי' נהר שדולק שם הוא אשא חוכמא בשביל שהוא גבורה. לא תימא דהא ודאי הכי הוא. פירוש שבודאי יש שם ד' אישים. חשא חיורא נגד חסד. אשא אוכמא נגד מ'. אשא סומקא נגד גבורה אשא דתרי גווני נגד ת"ת. וכל א' כלול מארבעתם כדמפרש: ה"ג מייא חדא איהו והא חתפניג לארבע:

דף קנה.

תלת רישין וכו': **פי' והם נגד דן אשר נפתלי בסטרא רביעאה דגלא רביעאה** פירוש שדגל ד' הוא מערב שהוא צד הרביעי:
בסטרא דאדם אתכליל דינא עילאה פי' שאדם שבמרכבה רומז למ' והוא כלול מגבורה שהוא דינא עילאה. עליה אתסי. פי' ע"י רפ"אל שהוא שם במערב:
בתר דא שרייא קול דממה דקה פי' אחר חיות אלו שורה המלכות שנק' קול דממה דקה והיא רוכבת עליהם: דנא מלה בחשאי. פי' זאת מלכות היא מלה בחשאי: ולס"א דגריס הכא מלה בחשאי ג"כ פירושו כך: לא אשתמודע מלה דהברה כלל: נ"ב וסימן קול באשה ערוה:
בסטרא דא שרייא מאן דשרייא פי' שהמלכות במערב. ומ"ש סליק מאן דסליק. פי' שהמלכות עולה עלייה אחר עלייה כנודע:
שמשא אתכניש וכו' פי' שהזעיר מאיר למ':
אבל הכא לאו האי ולאו האי פי' במערב אין תוקעין לא פשוטה ולא תרועה כדרך שתוקעין במזרח ודרום לפי דהכא מלה בחשאי: נו"ן דאיהו מנוזר לאחורא. כתב רמ"ל בספר אור תורה צורתה כך וַ והגם שמדיוק לשון הזוהר משמע שצורתה כך נ אפשר שגם הרגל התחתון נק' אנפוי דשכינתא כי אפי' האחוריים של עליון נקראי' פנים אצל שתחתיו וא"כ גם הרגל התחתון נקרא פנים אצל הדגלים:

אמאי בתרי דוכתי הכא פי' ב' נוני"ן הם הפוכים א' קודם ויהי בנסוע וא' אחר פ' ובנחה. ואי תימא נו"ן כפופה הא ידיעה. פי' שמא תאמר נו"ן כפופה היא ידיעה שהיא מל' ולכך יש ב' נוני"ן לרמוז נו"ן שהיא מ' היא עמהם בשעת נסיעה ואחר חנייה א"כ הו"ל לעשותה כסדרה ישרה. אמאי היא מנוזרת:

וז"ש באתר דא וכו' אמאי אתהדר וכו' הוה נטיל מקמייהו אורח תלתא יומין פי' שכן דרכו לנסוע לפניהם דרך ג' ימי' בכל מסע לתור להם מנוחה ואע"פי שהכתוב לא אמר זה אלא במסע האחרון שהוא קרוב לארץ ישראל כתב הרב יפה ז"ל כפי' הירושלמי שבכל המסעות היה כך: אהדר אנפוי ואסתחר מלגבי ארונא. פי' צורת הנו"ן שבתורה פניה נגד וזאת הברכה ואחורי' לצד בראשית. וישראלהיו הולכים דרך משל מצד בראשית לצד הברכה. וראש הני"ן היתה לצד הארון שנסע לפניהם לצד הברכה וז"ש בסמוך וכתפי גופא לגבי ארונא. אבל עיקר הנ"ון שדרכה להיות לצד הברכה החזיר' פניה לצד בראשית ששם היו ישראל וז"ש אהדר אנפוי ואסתחר מלגבי ארונא:

כדין אהדר נו"ן אנפוי מישראל פירוש שאחר חנייתם החזירה פניה כולה לצד הארון. ולכך הקשה לו ר"ש ואמר אלעזר ודאי הכי הוא ר"ל שפיר קאמרת בנו"ן הראשונה. אבל בשנית אם כדבריך הו"לל נו"ן שנייה כדרך שהיא כתובה בתורה כיון שהחזיר' כל פניה לצד הארון שהוא לצד הברכה לכך אר"ש אלא ודאי לא אהדר אנפוי מנייהו ר"ל נו"ן ראשונה כמו שאמרת אבל נו"ן שנית אינה הפוכה. אלא כדרך שכתובה בתורה. ובאה הנ"ון שהיא השכינ' אחר חנייתם לסוף מפנה ישראל לצד בראשית ופניה לצד ישראל והארון שהם לצד הברכה. ואחוריה לצד בראשית:

דף קנה:

מספרא דרב ייבא סבא וכו' פי' בס"ת דרב ייבא סבא שני הנו"נים הם מנוזרים לאחורא ואמר לו ר"ש גם אני מה שאמרתי הכי הוא בס"ת של רב המנונא סבא שהראשון מנוזר והשני כדרכה. לקיימא זרעא וחילין בארעא. פי' שע"י המן היו מולידים בנים שהם גבורים כמו גד. ושיעור הכתוב והמן וכו' ר"ל ע"י המן היו כזרע גד. ומ"ש מה זרעא דגד וכו' הוא פי' אחר. ומ"ש כזרעא דגידא. הוא פי' ג' כפי הפשט. וע"ד אתהדר לגבי אילנא דמותא ואמר את וכו'. פי' שמר"עה היה מדבר עם השכינה הנק' את. ושיעור הכתוב ואם ככה את שהיא המלכות עושה לי זה הדבר דהיינו שבכל שעה מתרעמים עלי ישראל הרגני נא הרוג. א"ר יהודה כל שאר נביאי וכו'. נ"ב ר"י פליג וס"ל שמלבד שהוא גדול מהם. אלא כולם צריכי' אליו. וזולתו אינם משיגים כלום. אע"ג דבעינן לאסתכלא

בלבושא השתא האי קרא הכי קאמר. פי' אע"פי שצריך האדם להסתכל לפרש פשט הדברים הנק' לבוש. פסוק זה עיקרו הוא פי' זה שהוא מתלבש ונעלם בתוך הלבוש:

דף קנו.

ואשתאר לגביה קרן פי' שאוכל פירות בעו"הז והקרן לעו"הב. והקרן דהכא הוא היסוד כמ"ש בסמוך: בגין דהאי קרן הוא אילנא דחיי. נ"ב בכאן משמע שהקרן הוא היסוד וכן משמע ברעייא מהימנא פ' ויקרא קרן ו' חומש דיליה ה'. ואמר אתר לאתצרא ביה נשמתא. הוא יסוד עכ"ל. ולפי זה איבא דנפק מינה הוא מלכות. שממנה אוכל האדם הפירות בעו"הז:

כדין ולא ישליטנו וכו' ושיעור הכתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר וכו' כדי לעשות ממנו צדקה ומצות והוא לא עשה כן אלא ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה דהייכו תאות גופנייות של העו"הז לכך ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו שימות ויקחנו אחר שיעשה בו צדקה ומצות. ועיין בפ' בשלח שתירץ שם תירוץ אחר:

ונחשון בן עמינדב עיין מ"ש בפ' בשלח שלא יקשה מ"ש שם חור וכו'. דחשיבנא נוקבא במיכלא דיליה. פי' שהבשר בנוקבא והמן הוא בזעיר ולכך אמר מר"עה ואם ככה שאתה נותן הבשר לישראל על ידי א"כ את עושה לי דהיינו שאני יורד לעלמא דנוקבא. וא"כ הרגני נא הרוג ואמ"ל הקב"ה אספה לי ע' איש וכו' שהע' איש שהם בעלמא דנוקבא על ידיהם יהיה הבשר. ואתה לא תרד מן המדרגה שלך. וזה הפי' של ר' אבא הוא הפך מר' יצחק דלעיל. דהכא מר"עה אין כוונתו על התלוננות ישראל. אלא לשם שמים שלא יפגם ממדרגתו וייחות לעלמא דנוק': ה"ג נוקבא במיכלא דיליה: ה"ג וע"ד אמר ואל אראה ברעתי ודאי לנחתא וכו'. ה"ג את שאיל אתר דמותא לא תבעי אתר דא דלא תהא פנים וכו'. וכן הוא בזוהר מוגה ומדוייק. ה"ג ובעי שמשא לאנהרא לה. ול"ג בעי בלא ו'. ור"ל שהזעיר מאיר למלכות ולכן גם אלו השבעים שהם במלכות ושמתי עליהם בגין לאנהרא מן שמשא: ומ"ש כנהורא דשמשא אתייא על ידא דמשה. פי' כמו שהמ' מאירה ממשה שהוא זעיר. גם אלו יקבלו הארה ממשה. ומ"ש בגין דלא יתפגים קאי אירישא. למה הוצרכתי לע' אלו. בגין דלא יתפגים משה. מחד סרי אתוון. נ"ב הם י"א אותיות שיש באל נא רפא נא לה:

דף קנו:

שחר כתיב ה' אתרחקת משחר זה המאמר פי' אותו מורינו זצו"קל ע"פי הקדמות האר"י וז"ל ה אתרחקא משחר ה' כתובה אבל היא למעלה ושחר למטה והרי היא מרוחק' מן שחר ושאל מ"ט ובסוף המאמר תירץ בתר דאסתלק ליילא וצפרא נהיר כדין ה' סלקא

וכו'. והכוונה ה' היא מ' שחר הוא חסד. ובלילה שהיא שעת הדין אתרחקה ה' מן שחר. ובבקר שהוא שעת הרחמים חזרה ה' למקומה לשחר שהוא החסד. כי בבקר חזרה השכינה להתחבר עם החסדים כי החסד הוא מקומה האמיתי וז"ש דודאי שחר מקומו ד"הא ואתכלילת בגויה. ופי' הפסוק ידעת השחר הודעת לה מקומה שהוא שחר וזהו מקומו של ה' ואז נכנסת במקומה שהוא השחר ואתכלילת בגויה. מה שלא היה כן בכל הלילה דה' נתרחקה מן שחר שהוא מקומה וזוהי כוונת רבי חייא בפתיחה זו והתירוץ הוא כדמסיים ואזיל אלא שהקדים סודות אחרים כדרך המדרש:

בשעתא דנטי ערב וכו' יובן בהקדים מ"ש בס"הכ וזה כללות דבריו שבק"ש דשחרית נכנסים ו"ק דגדלות דאימא בזעיר ובעמידה נכנסים גם ג' ראשונית דאימא עם ט' דאבא ואז נגמר הזעיר בכל מוחי דא"וא בפנימיים ובמקיפים וקודם כל זה כבר נכנסו מוחין דקטנו' פנימיים ומקיפים דא"וא ונמצא כי יש הארה גדולה בעולם ונתבטלו כל הדינים: אמנם אחר התפלה בימי הגלות מסתלקים המוחין הנז' ועומדים בסוד אור מקיף עלרישא דזעיר ונשאר רשימו של המוחין בתוך זעיר ומחמת הרשימו של המוחין שנשאר בתוכו נשאר בגדלותו עד כי ינטו צללי ערב. ואז מתחילין המוחין לנטות מעל ראשו עכ"ל. וז"ש בשעתא דנטי ערב ושמש' אתחלש כי כפי הפשט בצהרי' לתוקף אור השמש יכהה העין ואין יכול להסתכל בו. והולך ונחלש אורו עד שבערב בהיותו במערב יוכל האדם להביט בו היטב. וזש"ל כד נטי שמשא ואתחלש כדין אתפתח וכו' כי כחה ואורה של השמש נשאב למעלה ויצא דרך הפתח ועלה למעלה מן הרקיע דרך הפתח ההוא מעט מעט. זהו המשל והנמשל כי שמש ומגן ה' אלהי' הוא זעיר. בשעה שינטו צללי ערב בעוה"ז האורות המקיפים שהיו על ראש זעיר נוטים מעל ראשו ולא נשארו מכוונים נגד ראשו רק נוטים קצת מעל ראשו לצד אחר עד שבערב כולם נטו מעל ראשו ואז מחשיך היום. וכשהמוחין נוטים לצד א' מניחים המקום שנטו ממנו חשוך ואז הדינים מתעוררים כי מי גרם הרחמים רק הארת המוחין וכיון דשמשא שהוא זעיר אתחלש כדין שלטא שמאלא:

וכתב הרב ז"ל שכאשר המוחין דגדלות מתפשטים בזעיר מראשו ועד רגליו אזי מהארת המוחין שיורדים עד היסוד בו חוזרת ועולה הארתם מתתא לעילא עד נקב החזה:

ומשם יוצאים הארות ונעשה צלם דנוקבא כי מהארת המוחין דזעיר נבנית הנוקבא מאחוריו בהיותה אחור באחור ואח"כ חוזרת אליו פנים בפנים ואי אפשר לחזור פ"בפ עד שיגמר פרצופה בסוד אח"בא. זהו בהיות בזעיר מוחין דגדלות. אמנם בהסתלקות המוחין מזעיר או מאירים בזעיר ל"ב נתיבות חכמה שלו כל א' כלולה מי' הם ש"ך דינים.

גם פ"ר דינים שיש בדעת זעיר שהם ה"ג אלו ואלו ר"ל פ"ר וש"ך מאירים בגופא דזעיר ואז מהארת גופו נבנית הנוקבא מאחוריו. וכמו שכל גופו מלא מש"ך ופ"ר כן הנוקבא מאחוריו מלאה מאלו האורות עצמם כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו. ובשעה שהוא מלא מהחסדים והרחמים. ממשיך אל הנוקבא שבאחוריו חסדים ורחמים. ובשעה שהוא מלא דינים ממשיך לה דינים. וכיון שהמוחין התחילו לנטות מעל ראש זעיר לכן אלו הש"ך דחכמה דזעיר ופ"ר דינים דדעת זעיר ממלאים את זעיר וממילא גם הנוקבא מתמלאת דינים. וז"ש כד נטי ערב ושמשא שהוא זעיר אתחלש שנסתלקו המוחין מעל ראשו. כדין שלטא שמאלא כי מתמלא הזעיר מש"ך ופ"ר דינים שהם גבו' בלי מיתוק ואשתכח דינא ולפי שאלו ש"ך ופ"ר הם דינים וגם הנוקבא מקבלת מהם לכן צריכים אנו קודם כל עמידה של כל תפלה ותפלה להמתיק דיניה באומרו ה' שפתי תפתח. שה' פעמים דין נמתקים ע"י ה' אל"פין. וה"ג שהם פ"ר נמתקים ע"י ה' אחרונה שבשם כי הנוקבא העולה היא אד"ני שבבריאה. ובעלות' למעלה באצילות נמתקים הפ"ר בה' אחרונה של שם ונעשים פר"ה. וש"ך דינים שהם גימ' נע"ר נמתקין בה' אל"פין דאהי"ה ונעשית נערה ובזה הנערה באה אל המלך. הרי שקודם כניסת המוחין דאו"א בזעיר שבק"ש עדין לא נכנסו רק ו"ק דגדלות דאימא. אז צריכים אנו למתק דיניה דש"ך ופ"ר כדי לעלות באצילות. לפי שעדין לא יש לבעלה רק ש"ך הנמשכים מחכמה שלו. ופ"ר הנמשכים מגבו' דדעת שלו וגם היא אין לה אלא מה שיש לבעלה כי מהארה שיש לו הוא נותן לה. והגם שכבר נכנסו בק"ש ו"ק דגדלות דאימא. כיון שעדין לא נכנסו ג"ר דאימא ו"ט דאבא עדין אינו רחמים גמורים. וגם היא דינים לכן צריכה מיתוק בתחלת כל תפלה ותפלה כדי שתוכל לעלות. וז"ש כדין שמאלא שלטא מהם ש"ך ופ"ר כנז' כי מצאו מקום פנוי מן החסדים. ועם היות שאלו ש"ך ופ"ד תמיד הם נמשכים בו. בהיות מוחין דגדלות בו נמתקים ונכפים ואינם יכולים לשלוט אבל אחר שנסתלקו מוחין דגדלות. אז הם שולטים ועושים דין שהיא פעולתם כי אין חסדים שימתקם ויכפו אותם ואז אשתכח דינא בעלמא. ומ"ש ואתפשט לעילא. וכן בהקדמה ידוע שכל ספירה כלולה מכולם וגם ספי' חסד ורחמים יש בה קצת דין כדי שלא יהיה פירוד ח"ו ולכן בעת דשלטא דינא בעלמא גם ספי' חסד ורחמים מסכימים לדין וזהו אשתכח דינא ואתפשט לעילא כי גם ספי' החסד ורחמים נתפשט בהם הדין ולכן בעי לכוונא דעתא קמי מאריה כדי שלא ישלוט בו הדין. ומ"ש שמאלא שליט ויצחק כרי בירא תחותיה. הענין הוא כיון שהארות שיש בזעיר הם דינים בלי מיתוק. גם הארה הנמשכת אל המוחין דנוק' היא הארה בלי מיתוק. ומהדינים אלו נעשים מוחין אל הנוקבא ומתפשטים בכל ספירותיה וכללות נכלל ביסוד שלה והם גבו'

בלא מיתוק וזהו ויצחק כרי בירא תחותי' כי בירא הוא יסוד דנוקבא ושם נכללים הגבו'. ובאמת שבתפלת המנחה חוזרים המוחין לזעיר ע"י העמיד' לפי שעה אבל אינם כמו המוחין שהיו בשחרית בזמן הרחמי' והחסד. ועכ"ז מאלו המוחין שחזרו לזעיר נבנית רחל מאחוריו בכל קומת זעיר. ולכן נענה אליהו בתפלת המנחה. גם לאה חוזרת פנים בפנים ומזדווגת עם ישראל אבל אין קומתה אלא מהחזה ולמעלה:

פתקא דקטפא הם שטר הגבורות כי פתקא הוא שטר שבו מפרשנם הגבור קטפא הם הגבו' כמ"ש הזוהר על וקטפת מלילות לשון כריתה שהגבורות פוסקים דינים על בני אדם. ומכי ינטו צללי ערב התחילו הגבו' לירד קצת קצת ליסוד דנוקבא הנק' בירא:

וכד עאל ליליא נגמרו כולם ליכנס ביסוד דילה הנק' אחמתא דמלא ושם פתקא דקטפא שכיח: וכמה חבילין ר"ל מחנות הקליפות והשידין המשוטטות בעולם בערבובייא בלי סדר להקדים הגדולים: וחייכאן בנפשייהו דרישעייא בדמות נשים לטמאם בקרי: ומנהון קשוט אבל לזמן קריב. כי לצדיקים מראים להם חלומות לזמן רחוק כמי שיש לו עינים להביט למרחוק: ומאן דאשתכח בינייהו היוצא יחידי בלילה:

וכולהו בני עלמא ניימין ואתכנשו וכו' יובן במ"ש הרב דבק"ש דערבית אנו מחזירים המוחין דגדלות דו"ק דאימא בזעיר והמוחין דו"ק באבא בעמידה. וכל זה לפי שעה אבל אח"כ לא נשאר אפי' הרשימו של המוחין לכן בלילה היא עת הדורמיטא ?והשינה ונשמות הצדיקים חוזרים לשרשם למעלה בקדושה. ונשמות הרשמים אינם מניחים הקליפות לעלות למעלה אכן משוטטים בעוה"ז. וכל מי שיש בו נשמת חיים חוזר לשורשו. כי נפש הבהמות שבבהמות חוזרת לשרשה שהוא שור שבמרכבה ודחיות לאריה ודעופות לנשר ודאדם לשרשם שהוא אדם שבמרכבה ונשמות המעולות של הצדיקים חוזרים אל המ' רחל בסוד רבה אמונתך ומתחדשים בכל יום בסוד חדשים לבקרים וכל הגופות שכבו לארץ חוצות נער וזקן רק שנשארה בהם קיסטא דחייא וכל זה מחמת הסתלרות המוחין ולא נשאר אפי' הרשימו ואילן המות מתפשט בעולם וטעמין טעמא דמותא:

כד איתער רוח צפון פי' ה"ג דאימא מתוקים הבאים למ' בחצות וז"ל הרב בס"הכ דע כי בחצי הלילה הראשונה נתקנה המ' בכל איבריה וכולם דין. כאשר הוריתיך כי זה צריך שתכוין כשתאמר "נפלה "עטרת "ראשינו ר"ת נע"ר שהם ש"ך כחות הדין גי' נע"ר:

ואמנם אחר חצות מתמתקת בסוד ה"ג שהם ה' אותיות מנצפ"ך וסוד ה"ג אלו ה"ס בית רחם האשה וזה נתקן בחצות לילה האחרונה ע"י הקמים בחצות דמתקני קישוטי

מטרוניתא עכ"ל וז"ש כד אתער רוח צפון שהם ה"ג מנצפ"ך המתוקים שבאים מאימא למלכות:

כדין איתקבלא כ"י בשמאלא דהיינו שהמ' מקבלת אותם הגבו' שעל ידם נתקן בית רחם דידה בחצות לילה. ואיתא בס' טוב הארץ כי ה"ג הראשונים שבחצות הראשון הם מנצ"ך הא'. ובחצות השני מקבלת הכפולות שהם ממותקות יותר. ואיתחברו כחדא הוא זווג יעקב ולאה שנעשה בחצות כמ"ש בס"הכ וזה כללות לשונו. דע כי בחצי הלילה חוזרים המוחין לזעיר. ומוחין אלו הם מחמת שמזדווג אבא עם אימא ויהיב בה ההוא רוחא לעשותה כלי וגם זעיר יהיב ההוא רוחא בנוקבא לעשותה כלי. כי בכל לילה ולילה צריך לעשות כלי לאימא ולנוקבא בביאה א' כדי שתוכל להתעבר מביאה שנייה. והכלי זה הוא שאבא מקבל ג' ע"ב העולים רי"ו ממזל הח' ומתפשטים בו מראשו ועד רגליו בסוד מוחין ואח"כ מקבל ע"ב שמות של וי"סע וי"בא וי"ט ומתפשטים בו מראשו ועד רגליו בסוד מוחין. ואח"כ כללות רי"ו וכללות ע"ב שמות יורדים עד היסוד בו ומהארת הרי"ו שנתפשט בכל גופא דאבא מראשו ועד רגליו נמשך הארת פנים בפנים אל אימא בסוד מוחין לא בסוד זווג רק שמתפשט בה הארת הרי"ו מראשה ועד רגלה בסוד מוחין. וכללות הרי"ו נכלל ביסוד שבה. ואז מזדווג אבא עם אימא ונותן לה כללות הרי"ו שביסוד שלו ליסוד שלה וזה נק' ביאה ראשונה וזהו רוחא דשדי בה בעלה לעשותה כלי כדי שבבקר בק"ש יזדווג עמה ויתן לה ע"ב שמות שהיא טפה זרעיית. נמצא כי בביאה א' בחצי הלילה נותן לה כללות הר"יו שנכלל ביסוד שלו כדי לעשותה כלי ובבקר נותן לה ע"ב שמות טיפה זרעיית. וכאשר מזדווג אבא עם אימא בחצי הלילה ונותן לה אותו הרי"ו כנז"ל. הנה אחר כך אימא בחצי הלילה ממש נותנת מן הרי"ו הנ"ז מוחין לזעיר ומתפשט הרי"ו הנז' מראשו ועד רגליו וכללות הרי"ו ביסוד שלו. ומחמת הארת המוחין של הרי"ו הנז' מאיר מאחוריו אל הנוקב' ונעשים לה מוחין מהארת הרי"ו הנז' ומתפשטים בה מראשה ועד רגליה וכללותם נכנס ביסוד שלה. ואז מזדווג יעקב בחצי הלילה עם הנוקבא. שקבל גם הוא הרי"ו הנז' ונותן בה כללות הרי"ו שביסוד שלו ביסוד שבה ונעשי' בחיי' כלי גם היא כדי שבבקר בשים שלום נותן לה טיפה זרעיית דע"ב שמות שנכנסו בו מהמוחין. דגדלות דאו"א שנכנסו בק"ש ובעת העמידה. נמצא שזווג חצות לילה בין דאו"א בין דזו"ן הוא לעשות כלי ובבקר הוא זווג דנשמות ע"כ קיצור דבריו בק"ש שעל המטה בס"הכ:

וז"ש ואיתחברו כחדא שהוא זווג יעקב ולאה כנז' ושרייא בדרועא באתרא. שנקשרת בזרוע שמאל דזעיר וקב"ה אתי לאשתעשעא וכו'. היא רחל שיורדת לבריאה להשתעשע

בתורה הצדיקים כמ"ש הרב שלאה מזדווגת עם יעקב ורחל יש לה נחת רוח בתורת הצדיקים. וז"ש וכדין כל מאן דאתער למלעי באוריית' וכו' היא וכל אוכלוסין דילה וכו' ש"מ ברחל מדבר שמשוררת היא ונערותיה בחצות ומשבחת לזעיר בסוד אלהים אל דמי לך ולכן העוסק בתורה אז משתתף עמה כתיב בבני היכלא הם נערותיה. והצדיקים נכתבים עמם ונחשבים מכללם. ואיקרון בשמהן. מעלתם גדולה בזה שהקב"ה מזכירם בשמם ע"ד אליעזר בני אומר וכו'. ואלין רשימין ביממא בחוט של חסד הנמשך עליה' ביום ת"ח שמא חדא ז"ל הרב בסה"כ דע כי שמות אלו שהם כל"ך סע"פה יאעו"צה הם אותיות מנצפ"ך הוי"ה אהי"ה. ב' אותיות מ"נ מתחלפים. וג' אותיות מהשני שמות לפי שהם כפולים בשמוח די להם בגלוי אחד עכ"ל. ולא פי' הרב מ"נ דמנצפ"ך באיזה אותיות הם מתחלפים וי"ל כי מ"ם מתחלפת בל' שלפניה באבג"ד. ונו"ן מתחלפת בסמ"ך שלאחריה. וצפ"ך הם בהדיאבשמות הנז'. ומ"ש שיש באלו השמות הוי"ה אהי"ה ירצה יו"ד וב' ההי"ן נחשבים להוי"ה ונחשבים לאהי"ה וז"ש וג' אותיות מהשני שמות לפי שהם כפולים וכו' ודע ששמות אלו יוצאים מפ' כמלונה וכבד עליה פשעה. יפקוד ה' על וכו' כ"ל מן כמלונה ך' דוכבד. פשע"ה שי"ן כסמ"ך ושם ג' מפ' יפקוד ה' וכו' ובקריאתו הוא אדנ"י הרי יאועצ"ה והוסיף ו' משם הוי"ה ושמות אלו כל"ך סעפ"ה יאעו"צה היוצאים מן מנצפ"ך אהי"ה הוי"ה רומזי' למש"ל מנצפ"ך שהם גבורות מתוקים שבאים מאימא הנקרא אהי"ה לזעיר הנק' הוי"ה וממנו למלכות:

ונבאר תיבות המאמר מ"ש מנצפ"ך כלי"ל לון כתב בס' טוב הארץ שמנצפ"ך במילואם מ"ם נו"ן צד"י פ"א כ"ף גי' ג' שמות הנ"ז עם ג' שמות והכולל. א"נ ב' שמות הראשוני' הם גי' מנצ"פך עם ה' אותיות שהם שרש ה"ג ושם ג' גי' יעק"ב שזווג יעקב ולאה הוא בחצות. וז"ש מנצפ"ך כלול לון עכ"ל. ולפ"ד שלכך יש במנצ"פך מלא י"ב אותיות וכן בג' שמות הנז' י"ב אותיות כי עיקר שם ג' הוא י"אעצ"ה אלא שהוסיף בו ו' דהוי"ה כנז"ל נמצא שאינם רק י"ב אותיות. ם אוקמוה למרבה המשרה. פי' מ' שבתוך התיבה היא פתוחה וזו סתומה לרמוז על יסוד דנוקבה שנעשה מב' דלת"ין כזה ד והד"לת א' נעשית מן כ"ב אתוון. שמקבלת המלכות מאחורי זעיר כי כ"ב אתוון ד רמוזים באות ד שיש בה שני וי"ן יו"ד גי' כ"ב. וד שנית מקבלת אותה המ' מאימא אחר שנסתלקו המוחין מזעיר וניתנו לה וב' דלת"ין הנ"ז בהתחברותם נעשים ם סתומה. של למרבה המשרה. וז"ש ם אוקמוה למרבה המשרה. נ הוה אסתים פי' נ' שהיא מלכות סותמת לבינה ולזעיר לפי שנה"י דזעיר תמיד בתוך המ' והיא מלבשת אותו מהחזה ולמטה כנודע נמצא שהזעיר נסתם בתוך המלכות. ולפעמים בסוד הדורמיטא מסתלקים נה"י דאימא מזעיר וניתני'

לנוקבא נמצא שהיא סותמת לנ"הי דאימא ג"כ וז"ש נ' הוה אסתים להאי ולהאי דהיינו לבינה ולזעיר. כדין כתרין כליל הוא. פי' כיון שאימא בתוך זעיר תמיד וזעיר בתוך המ' תמיד וגם הבינה לפעמים היא בתוך המ' א"כ הרי אימא וזעיר ומ' נכללו כאחת:

ומלת הוא אין לה הבנה ואי גרסי' הו"ה א"ש דהיינו בינה הנקרא ה' וזעיר הנק' ו' ומ' הנק' ה' אחרונה. נכללו כולם כאחד וז"ש כדין כתרין כלילן הוי"ה. ו דשמא קדישא אתקין ליה פי' ו' שהוא זעיר מתקן המלכות שהיא נ' הנז' וסותם יסוד דידה כמ"ש הרב בסה"כ בדרוש ק"ש שעל המטה וז"ש וסתים מבועהא:

ועוד נלע"ד להגיה במקום נ' ו' ור"ל כמ"ש בדרוש ק"ש הנ"ז וז"ל הרב ז"ל:

אמנם אבאר לך כיון שהתחלתי ענין גלוי עריאן הנ"ז בס' דצניעותא אתא מפתחא דכליל בשית ומכסי פתחאה לעילא ותתא: והענין כי הת"ת אינו אלא רק וזהו מפתחא כליל שית. ונכנסו בגולגולתיה נה"י דבינה. ויסוד שלה בהיותו תוך גולגולתא דזעיר הוא סתום. וסיום האי מפתחא הוא נה"י שלו נכנסים בנקודת ציון של המ' ה"ח בה"ג ואז הם סתומים שניהם עריין של אימא וברתא ואין הדינים נמשכים עכ"ל:

וז"ש כאן ו' אסתים להאי ולהאי שהוא הזעיר הסות' לאימא וברת' וז"ש כתרין כלילן הו"ה שבהיותו סותם אימא וברתא הרי ג' ספירות נכללים אימא שהיא ה' וזעיר שהוא ו' ומ' שהיא ה' אחרונה:

ו' **דשמא קדישא שהוא זעיר** תקן מדת המלכות וסתים מבועהא. והנה בזוהר מוגה גריס י' דשמא קדישא. כי קשה ליה בשלמא זעיר סות' יסוד הנוקבא דיליה. אבל אימא מן הראוי שאבא יסתום יסוד דילה ולא זעיר. ולכך גריס יו"ד דשמא קדישא אתקין ליה. כי יו"ד שהוא אבא תקן ו' שהוא זעיר. וכיון שאבא שהוא י' תקן לו' הנז' הוי כאלו אבא סתים מבועהא דאימא כי ברא כרעא דאבוה. בתר דאולידת פתיחא הות בחד רישא דפתחא ה"ג: ויובן במ"ש הרבז"ל והביאו בס' טוב הארץ כי ביציאת מצרים נפתחה ם דלמרבה המשרה פתח קטן ויצאו ישראל ממצרים. אבל לעת"ל ופתח הקב"ה ם הנז' באלכסון ותיעשה ב' דלת"ין של בן דוד ואז יבוא המשיח. ונודע כי פתיחת הלידה היא רחמים וז"ש בתר דאולידת פתיחה הוה בחד רישא שלא נפתחה רק מצד א' ונעשית. מ פתוחה ביציאת מצרים ובשאר גאלות. אמנם לעת"ל יפתח אותה הקב"ה משני ראשיה לעשותה ב' דלתי"ן ויבא בן דוד:

אסתימו מבועין מכל סטרין נקט מבועין שניה לרמוז על סתימת ב' מבועין. דאימא וברתא:

ופי' מכל סטרין שלא יש אפי' פתח קטן לכן נפסק השפע בגלות. ה"ג את דא כליל אתוון אחרן. ור"ל מ' דמנצפ"ך כוללות ב' שמות כל"ך סעפ"ה. כי שם כל"ך קודם לה באל"ף בי"ת. והשם הב' אחריה והגם שבו אות ה' שקדמה לאות מ' אפ"ה אגב שכוללת סע"ף נכלל השם כולו וז"ש ג' מהאי סטרא וד' מהאי סטרא:

וסימן כל"ך יפה כל"ך סעפ"ה כמב"טא יפ"ה סימנא בעלמא נ ודכר ונוקבא פי' נו"ן פשוטה כוללת זו"ן. ג' מכאן. כיון ששם ג' רומז לזעיר לפי שבו רומז אהי"ה והו"יה כמש"ל דהיינו שהזעיר מקבל מאימא ההיא אהי"ה ונותן למ' נמצא שרמוז בו זעיר המקבל ונותן ועוד שהוספנו בו ו' דהו"יה. ונו"ן פשוטה ג"כ רומזת לזעיר ולכן ן' כוללת השם השלישי ג' אותיות מצד זה. ומכאן סיוע למש"ל דגרסי' ו' הוה סתים ול"ג נ' שדרשת נו"ן פשוט' דמנצפ"ך היא כאן ולא לעיל:

וז"ש באלין תרין אתוון מ"ן איתכלילו תריסר אתוון. לפי שאות מ' כוללת ב' שמות הראשונים שיש בהם ז' אתוון. ואות נ' כוללת שם ג' שיש בו ה' אותיות כי אות ו' נוספת משם הו"יה כמ"ש: ואין לפרש תלת מכאן הם כל"ך שלפני הנו"ן וג' מכאן הם סע"פ שאחרי הנו"ן: דא"כ למה באות מ' אמר דכלילן ז' אתוון ובנו"ן אמר שית אתוון. ותו מאי קאמר באלין תרין אתוון איתכללו תריסר אתוון שהם י"ב אותיות שבשמות הנז' שעליהם מדבר כמ"ש בסמוך סליק מנייהו וכו'. והרי מ' ונ' לא כללו רק כל"ך וסע"ף ולא כנלו השם הג' אלא ודאי כמ"ש:

סליק מנייהו תרי חד וכו' פירש כמש"ל הרב שאה"יה והוי"ה רמוזים בשמות הנז'. והי"וד וב' הה"ין נחשבים לשניהם אבל א' הוא באהי"ה. ואות ו' בהו"יה וז"ש סליק מנייהו תרי שהם א' ו' חד לאתר חד ר"ל א' משלים אה"יה. וחד לאתר חד ו' משלים הו"יה:

ורזא דא בכי תצא למלחמה קרא וכו' מובן במש"ל הרב כי בחצי הלילה הא' אין בה רק ש"ך דינים גי' נע"ר. ולכך נק' ליל ונער ובחצי הלילה מקבלת ה"ג מנצפ"ך הכפולים שהם מתוקיים ולכך נקרא לילה ונערה:

בתר דאסתלק ליליא וצפרא נהיר כדין ה' סלקא וכו' פירש הוא סיום התירוץ למה שהקשה לעיל מ"ט ה' אתרחקא משחר עכ"ל מורינו ר' אברהם אזולאי זצו"קל:

ועיין מ"ש בספר מ"ח בדף נ"א ע"א פיסקא ז' שכתב וז"ל יכוין אח"כ בה' אותיות מנצ"פך שהם הגבורות שברחם הנוקבא שהוא יסוד שבה שקודם חצות הנקראת ליל היו בסוד נע"ר שהוא מספר ש"ך דינין. ועתה אחר חצות הנקראת לילה הם יותר ממותקות כי הם בסוד ה' אותיות. ואח"כ יכוין בשמות היוצאים מהו"יה אה"יה ומנצ"פך והם כל"ך

סעפ"ם יאעו"צה כיצד ההו"יה והאל"ף של אה"יה וצפ"ך ממנצ"פך מפורשי' הם אבל הה"הין של אהי"ה והיו"ד שבו לפי שהם מפורשים בהוי"ה הם באים בחילוף אותיות. כיצד השני עייני"ן הם חילוף השני הה"ין ששניהם מאותיות אחע"ה. והכף היא חילוף היו"ד הקודמת לה. וכן המ"ן של מנצ"פך הם בחילוף. כיצד הס"מך היא חילוף הנו"ן הקודמת לה והלמ"ד היא חילוף המ"ס המאוחרת לה. ועוד כוונה אחרת יש באלו השלש שמות והיא כי שני שמות הראשונים שהם כל"ך סעפ"ה מספרם מנצ"פך עם ה' אותיות והשם האחרון שהוא יאעו"צה מספרו עם ששה אותיותיו הוא מספר מ"ה קמ"ג שמספרם פק"ח וקס"א שהוא מספר עינ"יך עם הכולל מאיר בהם וזוהי כוונת פק"ח עיניך ורא"ה עכ"ל:

כד אתחרב בי מקדשא אסתים מבועין לכל סטרין ותכלול אתוון אחרנין ואינון ז' תלת מהאי חטרא וד' מהאי סטרא. בסע"ה בדף מ"א ע"א כתב וז"ל וראיתי כתב על זה כי מנצ"פך במילואו כזה מ"ם נו"ן צד"י פ"א כ"ף הוא גי' ג' שמות כל"ך סע"פה יאוע"נם והג' תיבות בחשוון. הרי שנרמז מנצפ"ך בזה השם כל"ך וחשבונה עולה ע"ת מנין י' הויו"ת ועשרה אהי"ה הרי שנרמז בשמות הנז' הוי"ה אה"יה מנצ"פך ומבואר שם כי מלת כל"ך רומז על הכלה שהיא מלכות שכלולה מהוי"ה אהי"ה משם י"ה דאו"א. וסודו הוא כי קודם חצי הלילה המ' היא שם אלהי"ם שהוא דינים קשים ואז היא עולה לגבורה דזעיר ששם רוחניות הבינה היא מתלבשת שם ובה שם אהי"ה דבינה וז"ש כד אתער רוח צפון שהוא פנימיות הצפון. ושם אהי"ה דבינה בחילוף א"ל ב"ם הוא לקנ"ק גי' פ"ר כמנין מנצ"פך הרי משם אהי"ה יוצא מנצ"פך ומשם מקבלת מיתוק הדינים ליתן טרף לביתה: כי מה שהיתה שם אלה"ים פשוט נתמלי במילוי אלפ"ין שהוא גי' טר"ף עם המלה והכולל ומנצ"פך גי' פ"ר ועם י"ב אותיות מילואו כנ"ל עולה אר"ץ עם הכולל כשם אל"הים דאל"פין ושם זה מורה על מיתוק הדיני' ומקבלת טרף לביתה ר"ל לעצמה להיות מבסמת לכל העולמות. והנה הקב"ה מדבר לה בחיבה ואהבה ואומר כלך יפה רעיתי. כי ידוע שהמ' נקרא בתולה ואיש לא ידעה מפני שהזווג הוא לפרקים. ואחד הזווג מתחדשין בתוליה מפני פחד יניקת החיצונים. וז"ס קטנה פחותה מבת ג' שנים בתוליה חוזרים. פירש כי פרצוף המלכות נעשה מחיצוניות חומת נה"י והם הג' שנים כי ספירה גי' שנ"ה וכשמתמעטת מג' שנים בסוד המיעוט. אז בתוליה חוזרים ובתוליה סותמין פתחה ועיין בדרוש מוהר"ר יוסף טבל מערבי וז"ש הזוהר הנז"ל כד אתחרב בי מקדשא אסתים וכו'. והואיל ואתא לידן נפרש שאר השמות כאשר ראיתי כתוב כי סע"ף רומז לת"ת הנקרא עץ ועם שמו המיוחד לו שהוא שם מ"ה עם ד' אותיות שרשו גי' מ"ט עם ע"ץ עולה

סע"ף. ומלת סע"ף הוא מלשון סעיף שהוא נוף האילן. ואעפ"י ההוא העץ עצמו מ"מ הוא נוף מעץ אמיתי שהוא עץ הדעת. ולזה קרא אותו סע"ף בערך דעת הנקרא עץ הוא"ו וזהו אותיות יאוע"צה עץ הוא"ו. באופן שג' תיבות אלו רומזים לג' שמות מלכות ת"ת דעת. וכל זה רומז שמיתוק ה"ג מנצפ"ך תלויים בה' חסדים שהם בדעת זעיר ומתפשטים בת"ת שלו. וממתקים המלכות. ודוק היטב:

דף קנז.

ואי תימא דאיהו לא ידע וכו' פירש אלא אמרינן שהיה סובר מר"עה שיכנס לא"י לאו הכי אלא ידע בודאי שלא יכנס לארץ מאי עץ דא אילנא דחיי פירש זעיר. אלא בג"ע דארעא פירש בגן עדן הארץ שם נקודת היסוד דאימא כמ"ש באוצ"ח. וזעיר משם יניקתו ולכך אמר ותמן לא הוה אלא בג"ע דארעא. אנא איעול לתמן. ואע"פי שאמ' לעיל אלא ידע שלא יכנס לארץ. עכ"ז אמר משה אם יש בה עץ שהיא זעיר שהוא בחינתי. אפשר ע"י תחנונים אנא איעול לתמן. ואחלף שבת לשבת. פירש שהגביר הנוקבא על הדכורא. ועיין מ"ש הר"חו ז"ל בריש פ' קרח:

שאר עצים נ"ב ע' שרים. בהדי שבת פי' מ' ולדעת ר' יוסי הוא עון גדול יותר לפי שהיה מעריך ע' שרים עם המלכות. ת"ח תרין וכו' מאן דאחלף לון גרים וכו' הוא סיום דברי ר' חייא שסובר שצלפחד אחלף שבת לשבת. אלא שר' יוסי הפסיק הענין וחלק עליו וחזר ר"א לדבריו. וע"ד ארון חסר בלא ו' פירש ארון היא מ' שהיא ה' אחרונה של שם ולכך חסר ו': ואהרן נקוד לעילא פי' נרמוז שבמקום זה היא המ' ור"ל שישראל פקד אותם משה ואהרן שהם זו"ן:

אלא ענבים ורימונים ותאנים נ"ב כי מינים אלו בנוקבא. ת"ח שלח לך אנשים בגינך. פשוטו כמש"ל לך לגרמך למנדע וכו' אבל יש בו סוד כמ"ש באוצ"ח שכוונת משה בשליחות המרגלים. לתקן המ' מאבא ג"כ ובזה יכנס לא"י. לפי שמשה הוא מיסוד דאבא ורחל שהיא ארץ ישראל היא מיסוד דאימא ולכך לא נכנס לא"י: וע"י שליחות זה רצה לתקן המ' מאבא ג"כ ע"י עשרה ניצוצות אלו שהם מאבא ולכך אמר הזוהר בגינך וכו': כולהו סתימין בדרגין דחכמתא פי' כולם מליאים מסודת התורה שגנוזים בהם:

דף קנז:

אמרו ליה מאן את גרסי' אנא אמינא דלאתר אחרא וכו'. פי' שאין יודע סוד זה אלא ר"ש: ה"ג וכי במה אתוון פרישן וכו' ור"נ כיון שלא ידעתם פירוש זה במה אתם חכמים יותר מבני אדם: על מה על דברת בני האדם פירש על איזה דבר היה מחשב שהע"ה ואמר על

דברת בני האדם. לברם האלהים בלחודייהו. פירש שהפרישם הקב"ה מבני אדם שיש להם דעת נכונ' כבורר אוכל מתוך פסולת:

ה"ג ולראות בהו אינון בני מהימנותא וכו' ושיעור הכתוב שהראה לצדיקים שהם בהמה ממש ודעת הנפסדת הזו המה להם לבדם ולא לאחרים:

דאינון בעירי וכו' נקט ג' לשונות בעירי טפשאי וכו' נגד נר"ן שאמר בסמוך שהצדיקים זוכים להם ואלו חסירים מהם ולכך אמר ווי לנפשייהו טב להו וכו' לפי שחסרי ג' אורות הנז':

לאתר עילאה לאתר יקר לאתר קדישא נ"ב ג' לשונות אלו נגד נר"ן דבריאה יציר' עשי' עכ"ל ולפי זה לאתר עילאה וכו' הם בי"ע על הסדר מנהירו עילאה נ"ב בינה דמלכא קדישא נ"ב זעיר:

בצרורא דחיי נ"ב מ' צרור החיים עכ"ל. ור"ל שהצדיקים יש להם נר"ן דבי"ע. וגם יש להם ג"כ נר"ן מבינה וזעיר ומ' דאצילות: ולאו להההוא אתר דהוה כל ב"נ דכתיב וכו' פי' שנפש הרשעי' האלו אינה עולה למקום הצדיקים דכתיב בהו בצלם אלהים וכו':

דף קנח.

דלא יהי ליה מדורא לעילא כי מקרה אחד לכל ושיעור הכתוב זה רע בכל אשר נעשה ר"ל בכל הבריות שברא הקב"ה בעולמו אין נקרא רע אלא זה ולא ידור במדור הקב"ה. ומפרש מי הוא שנקרא רע ואמר מי שאומר כי מקר' אחד לכל: בגין דא פירש בשביל סברא הנפסדת הזאת שסוברים כי מקרה אחד לכל לבם מלא רע:

אע"ג דיבחר בר נש בהאי עלמא פי' עוה"ב: דהא מסירא דא בידנא פירוש הרשעים אומרים כך ומ"ש ומסירה דא בידייהו הוא דברי הזוהר על הרשעים. והכל ענין אחד שאומרים אל כל החיים יש בטחון כי לכלב חי הוא טוב מהארי המת: ה"ג א"ל תבעי דנתחבר בהדך ומענוה שבהם עשו עצמם טפלים לו. ולא א"ל תבעי דתתחבר בהדן: שאילו ר' חזקיה ור' יסא עליה פי' שאילו לאותם בני אדם עליו שהם מכירים אותו: בגין דאמר קרא ראית וכו' שמגנה למי שהוא חכם בעיניו לכך ר' חגי לא פרסם עצמרשהוא חכם:

אבל בארמא לא נזכי נ"ב כי הם מעלמא דדכורא והארץ בסוד הנקבה עכ"ל: ולפ"ז מ"ש וימני משה בחושבם שיכנס משה לארץ. א"נ וימני משה בצווהו כן ליהושע:

דף קנח:

ואתא לגבי קברייא דאבהן כתב הרב בליקוטים כי כלב היתה בו נשמת אליעזר עבד אברהם ולכך הלך לחברון לומר לאאע"ה כשם שמשה התפלל על יהושע תלמידו. גם אתה התפלל עלי שאני תלמידך:

אלא א"ל משה י"ה יושיעך מנייהו נ"ב ל' להושע: שביל יהושע שקרא בתפלה י"ה יושיעך עכ"ל. ושיעור הכתוב קרא משה לתשועה לבן נו"ן וא"ל י"ה יושיעך. ולפ"ז לעולם יהושע היה שמו מתחלה. והאי ויקרא משה היינו לשון תפלה:

נער איקרי נ"ב מט"ט קשיר ליה משה בהדה פירש והיינו י' דיהושע שהוסיף לו משה שהמ' נקרא י' זעירא כנודע והכתוב שקראו יהושע תחילה ע"ש סופו כדמפרש. ר"ח אמר וכי לא הוה ידע משה וכו'. קושיא זו כבר הקשה אותה ר"ח בריש הפרשה שאמר מה אמר לון היש בה עץ וכי מה הוא דקאמר ואי תימא דלא ידע וכו' ותרצה שם אלא עכשיו חזר להקשות אותה לחברים לידע מה יתרצו הם. ור' יוסי תירץ לו עץ הוא עוץ ור"ש תריץ עץ הוא זעיר. אם אין הוא אריך שנקרא אי"ן הפך מ"ש ר"ח לעיל במלת אי"ן. ומ"ש דבמעייכו בעיתו למנדע. פירוש שרצו יש' לידע אם המן הוא מאריך או מזעיר ע"י מה שבמעיו אם נבלע באיברים הוא מאריך ואם לאו הוא מזעיר. ולכך אע"פי שהוא רוחני לא נבלע באיברים. והאמת שהוא מאריך כמ"ש הזוהר בפ' בשלח שהטל היה יורד ממ"ס דאריך לזעיר ומשם למ' עד שבא לעוה"ז. והימים אינון דאישתמודעי פירש ו"ק דזעיר. ימי בכורי ענבים דייקא פי' שהמ' נקרא ענבים והימים האלו היו מתקנים אותה ומבכרים אותה כמ"ש הרב באוצ"ח שאותה שעה נתקנה רחל ע"י דור השני שהם מעלמא דנוקבא שנכנסו לארץ. ולפ"ז כוונת הכתוב לפי שמשה נסתפק אם יש שם אריך לכך אמר שאין שם רק זעיר מאיר במ':

דף קנט.

לבשרא לאבהן שהגיע זמנם ליכנס לארץ וע"י רוע מעשיהם נתעכבו עוד מ' שנה. דשמשי דעלמא משתכחי פירש מ' נקרא עולם ומשם הם המלאכים השמשים. אנשי השם אחימן וכו' שהיה שמם נודע בעולם: ר' יהודה פתח וכו' טעם פתיחה זו לפי שאמר בסמוך עלו זה בנגב היא התורה ומפרש פסוקי' אלו על התורה. והביא שאלה זו של ר"י שהיא על התורה שקדמה אלפים שנה וכתוב בה מיתה מאי קא בעי קב"ה לבר נש בהאי עלמא. כיון דידע וכו' שאלו וחי לעולם לא הוה קשה מדי. שנברא לעבוד את ה' תמיד. והשתא שבתורה קדומה כתיב ביה מיתה אמאי נברא:

בר פרישותא דההוא עלמא שודאי לעוה"ב יש הפרש ביניהם. ?אבל אני שואל בבחי' עוה"ז מה הפרש ביניהם. ותירץ לו ר' אבא במסקנא. שאע"פי שכתובה מיתה בתורה יש בה פירושים אם לא יזכה תהיה מיתה יממש ואם יזכה תהיה התעלמות שיתעצם בעולמות העליונים כאליהו ונמצא שאף בעו"הז יש הפרש. ג' עלמין אית ליה להקב"ה. נ"ב הנה הם ד' עולמו' אבי"ע אלא שעולם העשייה הוא נקרא הבל וריק וקליפה נגד אב"י שהם טוב. ועלמא קדמאה הוא נגד אצילות. עלמא ב' נגד בריאה הכסא ששם יש שליטת מ' דאצילות. עלמא ג' יצירה נגד עולם המלאכים. עלמא קדמאה נ"ב אצילות. תניינא נ"ב בריאה. שערי צדק פי' שבבריאה יש שם שליטת המ' הנקרא צדק: עלמא תליתאה נ"ב יצירה:

דף קנט:

ודא הוא ג"ע דבארעא פי' שהוא בעשיה כמ"ש הרב ומלכות מקננא בעשיה וג"ע שלמעלה היא בריא' ושם בינה מקננא. ולכך אמר עלמא דאיהו קשיר בההוא עלמא עילאה שג"ע הארץ שרומזת למ' קשורה בג"ע שלמעלה שרומזת לבינה: עלמא תליתאה עלמא עילאה. ג"ע של מעלה היא כנגד הבינה שמקננת בבריאה. ובקשוט דכתיב בצלם אלהים פי' באמת שעל זה אמר הכתוב בצלם אלהים שכמו שיש להקב"ה ג' עלמין כן האדם יש לו ג' עלמין:

לאנהרא מן שמשא פי' מדי חדש היא מ'. בחדשו הוא זעיר. מדי שבת היא מ'. בשבתו הוא זעיר וז"ש וכולא חד מלה. אילנא דחיי נ"ב זעיר: צרורא דחיי נ"ב יסוד עכ"ל ור"ל היש בהעץ הוא ת"ת או יסוד. אם אין. הוא שאין בה רק הארת המ': ואין לפרש צרורא דחיי מ'. דא"כ מאי אם לא שאמר הזוהר בסיפא.

דף קס.

לכל סטר עשרה פי' וחברון שהיא התורה ז' שנים נבנתה שיש בה ז' קצוות וכל קצה יש בו עשרה הם ע' פנים:

והאי חברון מתורה שבכתב נפקת נ"ב מ' יצאה מזעיר:

אמור לחכמה אחותי את פי' חכמה תתאה קורא לה הזעיר אחותי:

והאי נבנתה ז' שנין נ"ב נגד ז' תתאין דדכורא וזה פי' ב' בפסוק וחברון ז' שנים שחברון היא המ' שבניינה מז' קצות דזעיר:

אינון בני מהימנותא וכו' פי' והיינו מש"ה ואשכול ענבים אחד ר"ל אחדות אחד ומש"ה וישאהו במוט בשנים קאי על הרשעים. דמינאי דריש מן הרמונים לשון מינים. ומן

התאנים לשון תואנה הוא מבקש. מליין כל טובא כדגן תירוש ויצהר. ומ"ש בגין דיהא ליה עותרא סגי דהיינו כדי להוציא הוצאות אחרים.

דף קס:

והעורבים נ"ב עורבים כמשמעו דהיינו עוף טמא:

צלם דא תוקפא וכו' פי' ק"ך צירופי אל"הים גי' צ"ל משם יניקת החיצונים ולכן סר צלם מעליהם

אחים וריעים פי' שיש בהם חיה ונשמה מאו"א ולכן נקראים אחים לזו"ן: אתו לסלקא ליה על כתפם אתו לנטלא אפי' ליטלו מן הארץ לבד לא יכילו. ואולידו מנייהו. הבנים שלהם נקראים ענקים: לבתר דהוו אזלי וכו'. קס"ד דר' יהודה מ"ש ר' חייא לבתר וכו' ומתרפין וכו' איקרון רפאים היינו על הדור השני נמי קאמר שנקראו ענקי' ונקראו רפאים. לכך הקשה והא כתיב רפאים יחשבו אף הם כענקים דמשמע שהם שני מינים. ול"ג הרפאים יחוללו ואמ"ל ר"א הכי הוא דהיינו שני מינים הם בגין דענקים אתו מהאי סטרא וכו' דהיינו הדור השני שנבראו מבנות האדם ומן המלאכים. ומ"ש כגוונא דא רפאים היינו הדור הג' וז"ש ומנייהו נפקי שהרפאים יצאו מהענקים ולעולם הם ג' מינים. נפילים הם המלאכים שנפלו מן השמים. ענקים הם בניהם שילדו עם בנות האדם. רפאים הם דור ג' שיצאו מהענקים:

ולכך אמר קרא רפאים יחשבו וכו' שלא תעלה על דעתך כיון שהם דור ג' נחלש כחם אלא אף הם כענקים שהם דור ב'. והאמת של ר' חייא דאמר תחלה בתר דהוו אזלי וכו' היינו דור ג' שיצאו מענקים כמה שפיר' ר' חייא דבריו ולבסוף:

דף קסא.

או ויאמרו פי' ולא ליכתוב ויספרו לו. ותירץ כל חד אוליף מלה בלחודוי דהיינו כל א' היה מסדר מה היא הדבה שיאמר לפני מרע"ה:

ויגידו בכל אתר וכו' פי' והכא אין שם חכמה לכן לא אמר ויגידו אלא ויאמרו אמירה בעלמא. ויאמרו הרהורא דלבא. פי' מה שהיו מהרהרים בלבם דהיינו הדבה. תפקידתא פי' מה שנצטוו כל א' לומר:

באנו עאלנא לתמן וכו' פי' ולכך לא אמר הלכנו הליכה בעלמא: אלא באנו נכנסנו לתוך פנמיותה ואמרת דלית דכוותיה. ושיעור הכתוב באנו אל הארץ אשר שלחתנו והיית אומר וגם זבת חלב ודבש היא. ואינו כן אלא וזה פריה כמ"ש ר"ח דבריו בסמוך. דאיתרעי מצד הנפש ואתרבי מצד הרוח. ואיתפאר מצד הנשמה. בגין דחד בחד אתקשרן. פי' התורה קשורה בישראל:

דף קסא:

ואתקין שייפי גופא סחרני' דלבא בית קדשי הקדשים נקרא לב כמ"ש בסמוך וההוא לבא אתקשר ואתאחד במוחא עילאה פי' ירושלים של מעלה נק' מוחא עילאה כמ"ש בסמוך:

לימא דאוקינוס גרסי' והאולם למזבח קשה אם מזבח זה הוא מזבח החיצון מאי קאמר והאולם למזבח. והרי מזבח חיצון רחוק מהאול' כדתנן כ"ב אמה בין מזבח לאולם. ואם נאמר הוא מזבח פנימי מאי קאמר והמזבח אסחר להיכל. הרי המזבח בתוך ההיכל הוא וצ"ע. והכא הוא לבא דכל ארעא ועלמא. פי' בית קה"ק הוא לב ארץ ישר' ולב העולם: ממוחא דרישא נ"ב ירושלם של מעלה המכוון כנגדה:

ה"ג ואית ימא לעילא מן ימא ול"ג ואי תימא: פי' מ' שהיא בהיכל ק"ק דבריאה. ומ' דאצילות ובינה הנק' ים הגדול כמו שמפרש: מקבליה ע' סטרין פי' מלפנים ממנו יש ע' שרים שממונים על ע' אומות. גליפין מז' דליקין. פי' חציבתם מז' גבורות:

לאינון שמשי דלגו נ"ב ע' שרים מהז' היכלות עכ"ל: והם ע' אחרים קדושים: ואינון סטרין לד' רתיכין נ"ב ד' חיות:

קרתא קדישא נ"ב מ' דאצילות:

דרביעא עלייהו נ"ב בהיכל ק"ק הים עליהם מלמעלה:

וההוא בי דינא עלייהו הוא גבר"יאל לפי שע' סנהדרין הם בהיכל הזכות שהוא גבורה וגברי"אל הוא גבורה ג"כ. לאתר דאיתקרי ק"ק נ"ב היכל הז' דבריאה. ותמן הוא לבא נ"ב מ': ודא אתזן מן מוחא דלעילא פי' מ' ניזונית מן זעיר: ואתאחד דא בדא בריאה באצילות: לעילא לעילא נ"ב באצילות:

עד דאשתכח דכולא אתזן ממוחא עילאה וכו' פי' כל הספי' דאצילות דהיינו מ' מזעיר וזעיר מאו"א ואו"א ממ"ס דאריך כמ"ש הרב שאבא יונק ממזל הח' ואימא ממזל הי"ג והדיקנא היא ממ"ס: כד אנהיר עתיק. נ"ב ארייך במוחא נ"ב חכמה:

ומוחא אנהיר ללבא נ"ב אבא האיר לזעיר:

בדרך נועם ה' נ"ב ע"י הבינה ודא הוא כח ה'. נ"ב בינה נקרא כח ה' לפי שיונקת מאריך הנקר' ה'. א"נ כ"ח ה' שפע הבא מאריך לכל הספירות. כאשר דברת כמה דאוקמוה. ארך אפים אף לרשעי':

למימר לדא בשעתא דעקתא פי' ט' תיקוני דיקנא שהם ה' ארך אפים וכו' הם כופים את החיצונים כמ"ש הרב ולכך יאמרו בעת צרה: וכן שאר אחרי אסתלקו. אעפ"י שאין בדיקנא דזעיר אלא ט' תיקונין. כיון שבאים לו ד' אחרים מדיקנא דאריך להשלים לו י"ג. מן הראוי שיאמר משה י"ג כולם. אלא דאינון גרמו וכו'. כדבריך ממש וכו'. פי' כמרז"ל

שא"ל הקב"ה כדבריך עתידין לומר והודה לו. וז"ש הא איתערו חברייא א"נ כדבריך ממש הם תיקוני דיקנא שאמר ה'. ארך אפים ורב חסד. ואמר לו כמו אותם הדברים שאמרת שאני ארך אפי' ורב חסד כך אני עושה ומאריך להם אפי ומ"ש והא איתערו חברייא ר"ל ופירשו כדבריך עתידין לומר:

דף קסב.

ההוא נשרא רברבא נ"ב ר' אילאי שורש נשמתו היה מפני נשר ולכך היה בצורת נשר. דקא מלקט עשבין. ירמוז שהיה מברר בירורין ע"י תורתו:

תרין שמהן דשמע ה"ה נ"ב הם זו"ן. אלהינו אשתתף בהו. נ"ב אימא:

חותמא גושפנקא אמת נ"ב אהי"ה פ' אה"יה גי' אמ"ת וכד מתחברן כחדא וכו'. פירש נה"י דאימא בתוך זעיר ונה"י דזעיר בתוך מ'. וזו כוונה אחרת בשמע יש' שבפ' תרומה אר"ש בד' גוונין איתסדר האי יחוד'. תרין אינון וחד אתהדר. ז"ל מורינו ז"ל:

תרין אינון הם מט"ט וסנ"דל וחד אתהדר פי' בגלות חד אתהדר: וכדמפרש:

כד שליט וכו' פי' כאשר יש כח בזעיר ע"י מעשה התחתוני' באותה שעה נקר' שליט:

טאס על גדפי רוחא הוא פי' של סיפ' דקרא וידא על כנפי רוח:

והענין הוא כי כמו שנשמות הצדיקים עולים בלילה לשוטט בארץ החיים כך נשמתו של זעיר עולה ושאט על גדפי רוחא. ושאט במאתן אלף הם עולמות אריך כמ"ש הרב שהמאות באו"א והאלפים באריך. וטעם היותם מאתים לפי שאלהים באחורים גי ר' ולפי שבלילה מתעוררים הדינים בעלותו וגם שיש גלות בעולם לכך הם ר' שם אלהי"ם באחוריים. ובהיותם באריך הם אלפים. וכמו שנשמות הצדיקים עולים לעולמות עליונים לידע משם עניינים נפלאים כך נשמת זעיר בלילה עולה לאריך לידע סודות נעלמים. ומ"ש ואתט"מר. כי שם נגנז לפי שעה. אינון תרין כרובים מט"ט וסנ"דל נקרא כרובים כמ"ש בפ' תרומה על פ' יושב הכרובי'. אגניז חד. פירש כי בזמן שנגנז יוסף מאחיו ובנימין היה משמש במקום יוסף שגם הוא שרשו מן הדכורא כנודע. אגניז חד שהוא מט"ט ועליו נאמר וירכב על כרוב ויעוף שהוא מט"ט שרכב עליו זעיר ונגנז. ומ"ש ואשתאר חד לגבי בנימין פי' סנ"דל שהוא נגד בנימין. וכאשר נמצא יוסף חזר מט"ט למקומו. אמנם בגלות המר הזה נגנז מט"ט לגמרי ולא נשאר רק חד שהוא סנ"דל והוא סוד ההוא רוחא דשביק בגווה בעלה והוא משתמש במקום שניהם כי מוריד מ"ד מחמת שרשו מן הדכורא. ומעלה מ"נ לפי שהוא בנוקבא ומ"ש ואגניז במאתן אלף עלמין ואיתטמר ההוא דרכיב עליה. היינו כמ"ש בגלות בלילה עולה נשמת זעיר ונגנזה בר' אלף עלמין שהם באריך. אבל בזמן בה"מ היו המוחין תמיד בזעיר ותמיד הי' זו"ן פנים

בפנים כמ"ש הרב ז"ל ולא היתה נשמתו יוצאה ממנו כמו בימי הגלות. ושיעור הכתוב וירכב על כרוב שהוא מט"ט ויעף זעיר וכן וידא על כנפי רוח הוא זעיר ג"כ שטס על גדפי רוחא שהוא מט"ט הנז' ונגנז באריך עכ"ל מורינו ז"ל. ולדעת ענין מט"ט וסנ"דל באמיתות עיין בפ' ויצא בס"ת בענין הדודאים כי שם ביארנו כל הצורך:

ורדא אחרא ונפקו גרסי' דלקמן אמר אפיקו תרין ורדין וארחו בהו ש"מ שתחלה נתן להם אחת. וכתוב עניינה באותם דפים שחסרו מהזוהר ממעשה זה. ואח"כ יהב לון וורדא אחרא ונפקו. וההוא יצה"ר איהו דמית ואתעכל בגוויה נ"ב כן כתב הרב ז"ל בטעם הקבורה:

דף קסב:

דא יצה"ר כלייל דכר ונוק' נ"ב ס"מ ונוקביה עד ההוא אתר וכו' פי' שמשם ואילך לא ראו כלום כמ"ש בסמו' זקפו עייניו וכו' מתמן ולהלאה לא חמו כלום. מאריהון דאגדה. נ"ב בעלי הקבלה: אוף הכי כראן קברין שהם היו מתי מדבר כי שם נפתח להם פחח לג"ע וראו מראות אלו כמש"ל אלין טוריי' כולהו רישי מתיבתי לעמא דאדבמדברא וכו' בתושבחתא דדרא דמדברא וכו':

ה"נ וקיימין מיד בגופין חדתין דגופין קדמאין גופין נכראין פי' גופות הראשונים שהיו להם קודם מתן תורה. בצלאל רביעאה איהו וכו' יוסף רביעאה וכו'. פי' בצלאל ויוסף הם ביסוד כנודע והאי דקרי להו רביעאה נ"ב כי שיעורא דגופא ד' בריתות ונמצא שהוא רביעית מן השיעור. א"נ כד חשבינן גוף וברית חד נמצא יסוד רביעי לחג"ת. ועוד כשהוא עולה בסוד הדעת נמצא שהוא רביעי לנהורין כח"ב ושני עיקר. עכ"ל. ור"ל מדקאמר סליקו דלעילא וכו' ש"מ שהוא עולה בסוד הדעת ולכך נקר' רביעי שהוא רביעי

מאן דאיסתכל וכו' לקמן מפרש להו אילנא דתמני סרי. נ"ב בשדרה י"ח חוליות. אי לא כפיף חוייא בישא וכו' נ"ב שדרתו נעשית נחש. מאן דעאל תרין כרובים לגו. נ"ב יסוד דכורא ונוקב עכ"ל והכוונה שמעלה זו"ן בסוד מ"נ לאימא וז"ש בדף קס"ד כשמפרש שם מאן דעאל שיעור תרין פתחין לנו בי כנישתא. והיינו מי שמכניס זו"ן בסוד מ"נ לבינה כי בינ' נקרא בית הכנסת הגדולה. עוד פירש הרח"ו ז"ל פי אחר. תרין כרובים היינו שמכניס מט"ט וסנ"דל למ"נ ולפ"ז בי כנישתא היא מ' שנקר' בית הכנסת:

מאן דמעיין וכו' נ"ב שמעיין בתפילתו קורבנא דרבייא נ"ב דם מילה:

שאילנא לאבי אבא וכו' מכאן נראה שאבי אביו של ר"ש היה עם אותם החבירים שראו מראות אלו דאי לאו הרי הזהירו אותם וא"ל יהון תדיר ברזא בגווייכו וגם החבירים כד מטו הכא הוה כתיב אשמרה דרכי וכו'. וא"כ מי גילה רז זה לאבי אביו של רשב"י. אלא

ודאי היה עמהם ולכך אמר לבן בנו. אעפ"י שלא ניתן לו רשות לומר. כלל הדברים אלו התרין מלין בנו עלמין וחריבו עלמין.

דף קסג.

נהיר כשמשא נ"ב כי גוף הצדיקים נהיר בעוה"ב ואיהו נטיל בכל מתיבתא פי' אהרן נוסע עם כל הישיבה כולה למתיבתא דמשה. אהרן קאים גו פרגודא דלתתא וכו' פירש שג' מינים היו על פני משה המסוה שהוא הפרגוד והפרכ' על הפרגוד וז' ענני יקר על הפרוכ' אהרן אינו מפסיק בינו לבין משה אלא המסוה שהוא הפרגוד. רישי מתיבתי לבר מפרוכתא. וכל שאר החכמים לבר מז' ענני. בכמה פליאן פי' נגד כתר שנקרא פלא ומקורין נגד חכמה. ומבועין נגד בינה. ונחלין נגד זו"ן. א"נ פליאן נגד חכמה. ומקורין נגד בינה. ומבועין ונחלין נגד חו"ג והם ד' מוחין דזעיר:

מתיבתא דרקיע' נ"ב דמט"ט מתיבתא עילאה נ"ב דקב"ה. ובזוהר בפ' בלק דף קצ"ב ע"א שורש למטה במתיבתא דרקיעא ועשה פרי למעלה במתיבתא עילאה. עוד שם בעא קב"ה לאתקנא ב' מתיבתין דליה וכו' בזוהר פ' שלח לך דף קס"ג ע"א נפקי ממתיבתא דמשה ופרחי לגבי מתיבתא דרקיעא. ואינון דאתחזון פרחי לגבי מתיבתא עילאה וכו'. בח"י דף קפ"ג כתב מבואר מזה כי ישיבה שלמטה היא הנקר' ג"כ מתיבתא דרקיעא וז"ש ביוה"ך בישיבה של מעלה ובישיבה של ממה ולא קאי לב"ד של ג' הנצבים בב"הכ אלא ב' הישיבות הם למעלה כנז': דהא פריעה הוה ביה אבל אברהם לא נצטווה על הפריאה כמ"ש לקמן:

ה"ג במה אתפרע ואתדכי דאתקיף לפסולת דלגו אתר דפריעה שארי איהו שור. נ"ב סוד הגבורות שביסוד קליפת נוגה עכ"ל. ולפ"ז התכת לשון הזוהר כך הוא בגין דההוא אתר דהיינו הגבורות שביסוד קליפת נוגה שמחזיק לקליפות שממנו יונקים. והגבורות הנז' הם לגו אתר דפריעה שארי דהיינו בתוך יסוד קליפת נוגה כי הנוגה נקרא פריעה איהו שור דהיינו הגבורות הס'. דיוקנא דשמאלא פי' שהגבורות אלו שביסוד קליפת נוגה הם דיוקן גבורה שלמעלה. דכרסייא דיליה פי' שהם כסא לגבורה שלמעלה. דהא רתיכא דכרסייא רשימא דברית אית ביה. פי' שהמ' היא כסא לזעיר והיא רומזת לעטרת היסוד דזעיר הנקרא ברית וז"ש דהא רתיכא בכרסא רשימא דברית שהיא מלכו' אית ביה בשור הנז' שהם הגבורות שביסוד קליפת נוגה. ולכך נקר' שור תם. שור שיונקת מתם שהיא המ'. ויעקב אחיד ביה בגוויה. פי' שיעקב אחז אותם הגבורות שבנוגה כדי שלא ינקו מהם הקליפות. וז"ש ובהאי שור עביד וכו' דהיינו כיון שלקח אותם הגבורות לעצמו

ומנע יניקת הקליפות זהו העברת הזוהמא. בשרה כתיב פקידה. פי' שיצחק תחילה היה במ' לבד בסוד כה יהיה זרעך כמ"ש בסוף פ' לך לך.

דף קסג:

איש תם רבון וכו' כתב הרב שלאה לוקחת ד' אלפין מד' אהיה במילואם שהם גי' מד"ת ובהסיר ד' אל"פין פשוטים ישאר ת"ם ולכך נק' לאה ת"ם. ויעקב בעלה הוא תם. כדין נטיל כל אתוון אלין אתם. פי' אלף הוא זעיר ת"ם היא לאה. ולכך אמר כולל דכר ונוק' כחדא שלימו דכולא. ולגו דרגין דיליה וכו' פי' תם היא לאה וחיילותיה ?תם ים ולכך אברהם שלא זכה כיעקב נקרא תמים שעדיין הוא אחוז בחיילותיה הנקרא ים. אבל יעקב נקרא איש תם לפי שעלה למעלה. כמה דאיהו תמים פי' כמו שהמ' שהיא לאה נקרא תמים שהיא ת"ם י"ם. אף אתה תהיה כן וכדבסמוך:

דסיהרא קדיש' נ"ב נוקבא דאצילות בחוורו נ"ב בחסדים בההוא ספירו וחוורו דשמשא. נ"ב אין בה חסרון. ימא דילה נ"ב בריאה. גו ע' שנין נ"ב ז"ק דבריאה. נונא חדא נ"ב יסוד דבריאה. גוון תכלת נ"ב מ' דבריאה. לאו דהאי גוון וכו' פי' אין תכלת שהיא מ' דבריאה לבוש אל מלכות דאצילות לבד דהא שש וארגמן לבושה פי' הארת הו"ק ות"ס זעיר הנקר' ארגמן. מצולות ים. פי' שכתב הרב כי זו"ן דנוגה דבי"ע נק' מצולות ים צל מות. ועיין בפ' אחרי מות דף ס"ב ובפ' אמור דף ס"ב ודף ק"א ע"ב מ"ש שם באורך גו דרגין עילאין. פי' שהמ' עולה לקבל מוחין מזעיר. גם האדם כשלובש תפלין של ראש הם מוחין דזעיר ועל רזא דא במדבר הזה יתמו. פי' שיעשו תמימים:

לביש אתמר שהפ' מקללם ואתה דורשו לטובה ותרץ הכי הוא ודאי שמן הראוי יהיו תמימים בארץ ישראל: ועכשיו שנעשו תמימים במדבר זוהי הקללה הני תרי מערתי אחרנין דילכו. די לכו גרסי' ור"ל די לכם שלא תכנסו בהם כי לא תמצאו החבירים שם לפי שעלו לישיבת משה. יתבי מרחוק שאין יכולים לסבול הארת משה: ומרע"ה מענוה שבו מכניסן לישיבתו:

דף קסד.

ומלת קדמאה כד תנדעון וכו' פי' מורינו זצוק"ל שר"ל מלה קדמאה שמעי חד קלא הנז"ל דהיינו בצלאל רביעאה וכו' כאשר תדעו המדידה דת"ת זעיר שהוא שם המפורש אזי תדעו אומה המעלה. והיינו כמ"ש הרח"ו לעיל שבת"ת זעיר יש בו ד' בריתות והיסוד שהוא יוסף ובצלאל. הוא רביעי מן השיעור. ומ"ש ואע"ג דבצלאל רביעאה וכו' היא תמיהה עומדת. ור"ל שאע"פי שהפירוש העיקרי שמ"ש הקול בצלאל רביעאה וכו' הוא לפי שהיסוד עולה לדעת והוא רביעי לכ"חב. גם הפי' שאמרתי לכם אמת הוא. וז"ש

ואע"ג דבצלאל וכו' דכתיב בחכמה ובתבונה ובדעת אלעזר ברי בכאן חסר סוף המעשה הראשון. ותחלת מעשה זה של ר"ש ור"א: אע"ג דרחל הוא עקרה שהיא עקרת הבית ומהראוי שיקבור אותה במערה עמו עכ"ז יעקב חכים הוה כדמפרש. והענין לפי שלאה היא עלמא דאתכסייא וכו' וכמ"ש בס' ויצא ע"ש:

מיתת חוה פי' והונח מקום לאדה"ר כדי שיהיה הוא סמוך לכותל המערה ואחריו היא חוה כדי שתהי' סמוכה לשרה:

מיתת שרה וכו' ורחוקה מאברהם כדי שיקבר יצחק אצל אברהם כמ"ש בסמוך בספרא דשלמא מלכא. פירש. דלכ"ע הסדר הוא אדם וחוה שרה ואברהם ופליגי ביצחק ורבקה וכו' לת"ק יצחק ורבקה לאה ויעקב. ולספרא דשלמה יעקב ולאה רבקה ויצחק. נמצא שיעקב הוא סמוך לאברהם מפני ב' הטעמים דמפרש. דנפיק מינה לגו. פי' מלת לגו קאי אשמחה שתשמח בו תוך ירושלים ורחל תשמח במשיח בן יוסף לבר מירושלים. ה"ג דאינון מגדלן דאבן טבא כולהו. וחסר תחלת מעשה זה ג"כ:

דף קסד:

בו ירוץ נ"ב לשון רצון. ונשגב ההוא מגדל נ"ב אדנ"י עם י"ב אותיות גי' מג"דל:

דיוקנא בהיכל פנימאה נ"ב יסוד דאימא שמשם יצא זעיר:

בשית דרגין פי' נגד המ' שיש לה שש מעלות לכסא שהם ו' היכלות דבריאה ואיתא בסידור הרב וז"ל וצריך שתהיה התיבה שית דרגין בסוד ו"ק דמלכות שבהם מתייחדים ו"ק דס"ת שהוא הת"ת. והתיבה עצמה דרגא שביעא' עכ"ל ועיין בפ' ויקהל בדף ר"ו ע"א מ"ש שם:

אר"ש ודאי אמת דברי ר' כרוספדאי שאין נק' צדיק ביותר אלא הששי ומ"ש דאיהו לא סליק אלא לששי. ממנו ראיה שהששי רומז ליסוד וכן איתא בסידור שמ"ש הזוהר דאיהו קאי על ר' כרוספדאי:

ירוץ דברי צדיק דא: פי' כל העולים לקרות בס"ת נקראים צדיק' גו גדפי דכרובי' נ"ב מט"ט וסנ"דל ונלע"ד ההו' צפרא היא מ' ועיין בסוף פ' מקץ: מועדייא הם ג' רגלים וזמנייא ר"ה ויוה"ך:

תלת מאה פתחין נ"ב גי' מצפ"ץ ליומא דשאילתון דילך. פי' ביום שתשאל עליה' יתגלו לך. אינון כרובי' נ"ב מט"ט וסנ"דל:

מה רב טובך נ"ב יסוד דאבא: אתוון דיליה נ"ב מטעם זה צריך להביט בס"ת בעת הגבהתו כנז' בס' פרי עץ חיים: מד' גוונין. פירש חגת"ם שהם מבינה וז"ש דאינון דעלמא עילאה. בההוא פתחא דאמצעיתא וכו' פי' לפי שלא פי' תחלה ענין העטרה לכך חזר לענין הא':

הפז עילאה: **פירש מ"ה מ"ב גי' פ"ז** ועיין בפ' שמות בענין משיח כל זיני אבני יקר פירש שיש בה הארת המוחין:
ותרין נשרין וכו' הנשרים נוטלים אותה מפתחא דאמצעיתא אבל היונה דלקמן היא שמשימה אותה על ראש המשיח: ויונה מאיך פירש כשסיים משיח הקריאה ויורד. גם היונה יורדה והעטרה בפומה ועדין היא על ראשו.

דף קסה.

ויקבלון לה אלין תרין נשרין. פירש להחזיר העטרה למקומה. עלה זית דא מלכא משיחא. פירש דוד נקרא זית. עלה שלו הוא משיח בנו. ההוא עלה זית טרף וחטף וכו' פירש בשביל כבוד עלה זית שהוא משיח לכך יונה טרף וחטף העטרה הנז' להשימה על ראשו:
ומקבלא יקר מהאי יונה נ"לעד דגרסי' ומקבל. וכתיב כדכורא בזמנא דמקבלא יקר דא. פירש שלפי מתיבתא דרקיעא יונה דכר הוה. אבל מפני שמלת יונה הוא לשון נקבה לכך כתיב ולא יספה ולא מצאה לשון נקבה. וכתיב בדכורא טרף ל' זכר בזמנא דמקבלא יקר שהוא העטרה להשימה על ראש משיח.
כסאו כשמש נגדי פירש ומגדל זה הוא כסא למשיח ששה הוא עומד לקרות בס"ת. ואף דכרסייא אחרא יש למשיח במינים שונים ואתוון רברבין עכ"ז זה יותר מהם שמאיר כשמש:
אתון רברבין וכו' נ"ב היינו אותיות שם המפורש שנבראו בו שמים וארץ המצטרפים בס' בראשית בטשי. אתוון זעירין בהו פי' כשבוטשים אותיות קטנות שהם במ' באותיות גדולות שהם בבינה נראים המאמרות האחרות כגון ויאמר אלהים יהי אור וכו':
מאן דנטיר ברית וכו': **מי ששומר בריתו יזכה להיות אחורי השכינ' כמ"ש שוי ליה אבתרוי ואיהי לקמא** שהמ' היא קודמת: ת"ח ההוא רקיע נ"ב יסוד: נהימו דמיין נבעין: (נ"ב חסדים היורדים): כל אינון אגנין נ"ב הם יסודות דנוקבא דבד' סטרין פ' נגד ד' אותיות אדנ"י ועיין בדף קס"ו ע"א שאמר כן הרח"ו ז"ל בהג"ה. מליין מנביעו פי' מהחסדים היורדים:
עבדו את ה' בשמחה נ"ב מצד החסדים דדכורא וחד ביראה נ"ב מצד הדם אשר באגנות גבו' דנוקבא. מסטר' דמזרח ל"ב דעת אלא זרתא. נ"ב כי כן הדעת גבוה מן הזרועות שיעור זרת לבד:
כד נבעין מיא ונפקין פירש מהאגנות הנז' שהם יסודות הנוק' וז"ש סלקין כל מיני מרגלאן ונ"ב היינו מ"נ בחינת גבו' מרגליות נקובות. חזור נ"ב כפתור גבורה ושושן פרח

חסדים. טרפין דלהון של חזור ושושן על שע"ה כרובין. כמנין עש"ה חס"ד חסר ו' כתיב בתר שבכין אחרנין לגו פי' שע"ה כרובים הם באמצע העזרה והשבכים הם סביב כותלי העזרה מבפנים וז"ש בתר וכו' דהיינו אחורי הכרובים הם שבכים שהם החדרים שסביב העזרה מבפני' וז"ש ואינון סמכין סחור סחור דעזרה לגו:

דף קסה:

אינון גופנין פרישן פי' מלבד חזור ושושן מחפיין על שע"ה כרובי' עוד יש שם גפנים פרושים על השבכים ועל הכרובים:

בד' מיני זהורין נדד ד' אותיות הוי"ה. ו' אלף אגנין נ"ב ו"ק. ומ"ש לגבי אינון שבכין פירש שהשבכים מריקים מים באגנין ד' גוונין לד' סטרין דעזרה. פירש שאותם אגנים יש בהם ד' גוונים והם לד' רוחות העזרה. חוור בדרום. סומק בצפון ירוק במזרח אוכם במערב. אלין אינון רברבין פי' שיוד אלף אגנין אלו הם גדולים מלבד הקטנים שיש שם: ונביעו דמיין חיין פירש החסדים היורדים. בסטר דרום בעזרה דא וכו' נ"ב מי החסד מצד הארת חסד דאימא עכ"ל. ולפ"ז בסטר דרום היינו חסד דזעיר. והמעין שבו הוא מצד הארת חסד אימא. ולקמן ביאר הזוהר ששורש העיקרי הוא מאבא:

ה"ג ואתדמי דקא ישטפון וכו' מעיינא דא נ"ב היינו ורידים ההולכים מזרוע לרחם. מגו מרגלא חדא נ"ב דא י' אבא דרום:

בלעין גו אחרא נ"ב הבינה עכיל נמצא שמעיין זה שרשו הוא מאבא שהוא י'. ומשם לאימא לחסד שלה ומשם לחסדו דזעיר. ומשם ליסוד דזעיר וז"ש. ענפא חד נפיק וכו'. ונ"ב יסוד דזעיר. ומ"ש ומתמן יפקון לבר ממקדשא. פי' אחר הגיעם עד המ' הנקרא מקדשא יוצאים לבר הנחל השטים. רקיע חד נ"ב דעת יסוד אימא. ע"ג מעיינא דא ולא יתיר פירש שהטל אינו יורד אלא ע"ג המעיין דווקא ולא במקום אחר: והיינו אחר ירידת המעיין עד יסוד זעיר. משפיע לו יסוד דאימא הנקרא רקיע דמי תכלא. נ"ב הם ד' אותיות הוי"ה עכ"ל ולפ"ז תכלא היא ה' אחרונה סומקא ה' ראשונה. ירוק ו' חיור י'. דהוי"ה וע"ד זכורך נ"ב לשון זכרון:

דף קסו.

כי שב מאחרי: כי תחלה היה אחורי השכינה וכשחטא שב מאחוריה לצד פניה. ונלע"ד מזש"ה וימלא אחרי לפי שהאחרים שאטאו אמר להם משה כי על כן שבתם מאחרי ה' כי היו אחריה ושבו משם לצד פניה: אבל כלב ימלא אחרי נשאר אחרי הגם שהיה מדבר א' בפה וא' בלב. וביהושע ודאי ולא איצטריך למיכתביה:

והכא מאי הוא פירש שהיו מדברים על ענין משיח שיפול ביד מלך פרס לכן אמר והכא מה הוא ר"ל היכא רמיזא. על ידא דמשיח אחרא. נ"ב משיח בן יוסף. ולבתר ישליט וכו' פירש אחר שמשיח בן יוסף יאבד מלכות חייבא. אח"כ ישלוט מלך פרס ויהרוג משיח בן יוסף ויבוא משיח בן דוד שיקבל המלכות. ההיא דשאלת מההוא קרקע דמקדש פי' מקדש היא מלכות. וקרקע הוא יסוד דיליה.

דהא גניז איהו גו' ירדנא פי' יסוד דזעיר נקרא ירדן כדבסמוך ירדן דא עאל וכו' נ"ב יסוד דכורא נקרא כן. ויסוד דנוקבא להפך נרדי ואפשר כי הוא לויתן גופיה יגיח ירדן אל פיהו או יהיה ירדן דעת בסוד ס"ר לראות כנזכר בכוונת הקטרת עכ"ל ובסמוך חזר הרח"ו לפירוש קמא שירדן הוא יסוד דזעיר נהר דנפיק מעדן. נ"ב יסוד דאימא. לאו מאינון נהרין וכו' נ"ב בחב"ד. אלא ביה ממש. נ"ב משרשו עכ"ל. והכונה שהיסוד הנז' אינו יונק מהארת כחב"ד שנמשכו ע"י יסוד הבינה למטה אלא ביה ממש דהיינו שעולה בסוד הדעת ויונק משורש יסוד דאימא. כיון דמטי לגבי' נ"ב עץ הדעת ומכאן נראה שהפי' האמיתי הוא שירדן הוא היסוד שעולה על הדעת. ועאל גו ירדנה. נ"ב יסוד תחתון עכ"ל ור"ל יסוד דנוקבא ובהשאלה נקרא גם הוא ירדן. כיון דמטי גו קרקע דמקדשא. נ"ב יסוד דנוקבא. אשתכח תמן תלת יומין. נ"ב ס ד ג' ימי הקליטה. דאינון ציורין גניזין דתחות נ"ב כאן חסר. סטר דרום נ"ב חסד אית ש"ן עמודים כנגד ז' חסדים וכל אחד כליל מחמישים הם ש"ן. א"נ נגד אחוריים דע"ב ואחוריים דס"ג שהם גימטרא ש"ן. ד' אגנין נ"ב בסוד האדנים ד' אותיות אדנ"י המשלימם:

דף קסו:

בכל עמודא ועמודא נ"ב כמעור איש ולויתו. וכד אינון בוסמין נטפין. נ"ב מ"נ בסוד וידי נטפו מר שני ידים דבגו יסוד דנוקבא עכ"ל ואעפ"י שהעמודים הם בחי' דכורא עכ"ז נטפין בוסמין שהם המ"נ שהמ"נ שרשם מהדכורא:

שבע מאה גשרין נ"ב כי העמודים הם ש"ן והנשרים שנים לכל א' הם ת"ש. תלת אתוון בלטין נ"ב יה"ו:

תרין אלפין ומאה מנרתון נ"ב הנה העמודים הנ' הם סוד ויו"ן כי כל עמוד בסוד ו' כמ"ש ויו העמודים. והנה ששה פ' ש"ן דהיינו כל עמוד בבחי' ו' הם תרין אלפין ומאה לפקדא כל חד וחד לגו קבריה. נ"ב כי הם פוקדים קבריהם כל הלילה ועושים זווג נפש ברוח. דקב"ה עאל גו גנתאי בכאן נראה שהקב"ה הוא יעקב וגנתא הוא לאה והצדיקים עולים בה בסוד מ"נ ולכן אמר וכדין כל חד וחד פרח לתמן. ונ"ב לעורר מ"ן ש"מ שעל זווג יעקב ולאה מדבר:

כמה ימין נ"ב מ' ונחלין נ"ב ו"ק. ומקורין נ"ב בינה. ומבועין נ"ב חכמה:
ה"ג נהירו עילאה מינך נפקא ול"ג בדא ה"ג מה אימא לגבך:
רחימן דילך מאן יזכי וכו' פירש אפילו הצדיקים שהם אהובים שלך מי הוא שיזכה לסודות התורה כראוי

דף קסז.
מלין זעירין אינון בכל מלה ומלה פי' בכל פסוק ופ' של התורה יש בו סודות מועטים אבל אע"פי שהם מועטים כל סוד יש בו הקדמות ודרושים מופלאים לאין קץ. מ"ט פי' למה נא נבנה אלא באשתו: ותירץ לפי שאשתו היא נר שנדלק ממנו וכו'. נהורא דא נפק מנהורא דא. נ"ב סוד רוחא דשבק בגווה שיצא מהדכורא ולכך כשנדעך זה שהוא רוח של בעלה אידליק מגו נהוריה ממש דהיינו מאשתו שיש בה רוחא דיליה. ריש מתיבתא נ"ב מט"ט עכ"ל ואע"פי שבדף קס"ג פי' הרח"ו שם מתיבתא עילאה היא דקב"ה ומתיבתא דרקיעא היא של מט"ט. איפשר שגם מתיבתא דקב"ה ראש החכמים שבה הוא מט"ט:

דף קסז:
לשבקא חובא דאורייתא וכו' פי' לוות"ר עון מי שמבזה ת"ח העוסק בתורה אית בתיה בת פרעה. סימן ד' היכלין אלו בסי"ד בתיה סרח יוכבד דבורה. דרבית נהירו דא. ז"ל הרב בליקוטים בצדקה תכונני ר"ת וס"ת בת"יה ה"ס בתיה בת פרעה שע"י הצדקה שעשתה עם משה נתכוננה ונכנסה בקדושה. ופי' בת"יה נקראת כך לפי שגדלה את משה שהוא קפ"ד קס"א שהם ב' שמות י"ה מב"ת י"ה והיא נעשית בת ע"י שני שמות י"ה אלו עכ"ל. ה"ג וחמאת דיוקנא דמשה. ה"ג ודא איהו ענוגין דילה יתיר י ה"ג בלבושא דנהורא כלבושא דדכורין. דלא נהרין הכי לפי שפטורים מן המצות לכך אינו מאיר לבושם כשל האנשים. אית סרח נלע"ד שהיכלות אלו הם זה לפנים מזה כדמוכח מדף קע"א ע"ב שאמר וז"ל נשין בההוא זמנא נפקי כולהו ומתכנשי לגו היכלא דבתיה וכו' ומתמן נפקין ועאלין כולהו והיא עמהון לגו היכלא דסרח וכו' ומתמן נפקין והיא עמהון לגו היכלא דיוכבד וכו' ש"מ שהם זה לפנים מזה. ואל יקשה לך מדבורה שהיא לפנים מיוכבד. לפי שהיתה נביאה ושפטה את ישראל:
והנה לעיל אמר אי רבי שית היכלין וכו' ולא מנה אלא ד' כי שני היכלות חסרו מכלל מה שחסר מפרשה זו זווגא דההוא עלמא נ"ב ז"ש ודבק באשתו בההוא עלמא. והיו לבשר אחד בעוה"ז היכלין דבנות בוטחות נ"ב ונפקא מינה דבחורבן קוננו עם השכינה נשים שאננות ובנות בוטחות.

דף קסח.

מאיבא דאיתעביד בהאי עלמא בזווגא דלהון פי' הפירות שעושים הצדיקים מזווג עוה"ב יותר מפירות שנעשו ע"י זווגם בעוה"ז לפי שפירות של ג"ע הם נשמות ופירות של עוה"ז הם גופות. אוף הכי צדיק איבא דיליה וכו'. נ"ב אעפ"י שמזוהר בראשית משמע שנעשים מעת רעה ששולטת הטיקלא ועושקת נשמתהון כבר תירץ הרב ז"ל בס' נוף עץ חיים ענף א' חלק ב' ע"ש. ואת הנפש אשר עשו פי' שהיו מגיירים הגרים ומביאים להם נשמות מזווגם דכורין ולא נוקבין. ואעפ"י שלקמן אמר כד סלקין לעילא כל אינון דכורין ונוקבין נתרץ דהכא במועדי ושבתי איירי ולכך דכורין ולא נוקבין. ולקמן איירי כמ"ש בדף קע"א ע"א שהנשים עולות במועדים ג"כ להיכלא דבתיה וכן בכל ההיכלות האחרים. וכן כתב ג"כ לעיל בדף קס"ג ע"א שהנשים במועדים וכו' סלקי כתימרות עשן לגבי מרים. נמצא שלגבי לאתחזאה קמי מלכא דכורין ולא נקבין. אבל לעלות להיכלין דנשין סלקין גם הם במועדי' א"נ מ"ש לקמן סלקין דכורין ונוקבין איירי בשמטה שאמר שם בדף קע"א ע"א ת"ח בכל שמטה ושמטה איתכנשו גוברין ונשין וסלקין וכו'. ואתאחדון דא בדא לאנהרא. נ"ב בא וראה כמה מעלת היסורין אשרי המקבלם בפנים יפות. יבחן כד"א אבן בחן נ"ב המבין יסורין של אהבה יבין זה כי הצדיק הוא מוך שהתקינ' לנדתה:

דף קסח:

ד' דיוקנין נ"ב ד' אותיות הוי"ה וחד מינייהו רב. נ"ב אריך עכ"ל. ור"ל שאריך מתלבש ? באו"א שהוא יו"ד בסוד קוץ היו"ד הנעלם ביו"ד והדיוקן הראשון הוא אבא שהרי כ' הרח"ו שד' דיוקנין הם ד' אותיות הוי"ה שהם או"א וזו"ן איתמר קלא ואמר. פי' שהדיוקן הראשון שהוא רומז לאבא ואריך בתוכו אמר פסוק זה וכן כולם. ואלין אינון דרא דמדברא. ענין זה שייך לעיל גבי החבירים שראו אותם מראות וכו' שמעו שירתא דימא עד ואלין אינון דרא דמדברא. א"ל אי מלה חדתא וכו'. פי' ר"ש אמר לחכם גדול שבהם. כי שנים היו והיה מדבר לגדול שבהם. דלא איתאבידו לעלמין. פירוש אע"פי דשאר קלין אתאבידו. אלין לאאתאבידו.

דף קסט.

כד מחי בר נש מחא איתער וכו' נ"ב הבן רז זה כי ע"י הכאת המטה בסלע נדבק קול הנחש באותה הברה ההוא קלא ולא קלא אחרא. פי' קול הנחש הוא שמתעורר בהכאה. ולא הקול של חיה ומת. בההוא קלא ממש לא אתער קלא דהאי נחש וכו' פי' בקול האדם כשצועק אינו מתעורר קול הנחש אלא בתר זיניה דהיינו בהכאה, אוב

מארץ יובן במ"ש האר"י ז"ל בלקוטים וז"ל. והנה במות הצדיק נר"ן דאצילות עולים לאצילות. ונשמה דבריאה עולה לג"ע העליון ורוח דיצירה עולה לג"ע הארץ ונפש דעשיה אשתארת בקברא. וכשנתעכל הבשר עולה הנפש גם היא למעלה. ונשארת ההוא הבל דגרמי שוכנת על אינון גרמי דאישתארון בקברא כנז' בפ' שלח וסוד הענין כי הנפש שהיא ממוחין דגדלות דעשייה היא עולה למעלה אחר עיכול הבשר. והבל דגרמי שהוא ממוחין דקטנות דאלה"ים זה נקרא הבלא דגרמי ונשאר תמיד בקבר עד תחיית המתים כי להיותו סוד דינים יש בו תמיד אחיזת הקליפות ואינו יכול להפרד מהגוף לעלות למעלה וז"ס הנז' בפ' שלח לך על הבל דגרמי אמר ודא הוא אוב מארץ וכו'. וע"ש כי הוא הבל דגרמי סוד הקטנות ויש כח לקליפה להתאחז בה. ובעלת אוב אינה יכולה להעלות רק אותה הבחינה של הבלא דגרמי עכ"ל. ובזה מובן לשון זה. דעיינין גוונין דהאי עלמא. פי' כמ"ש בפי ויחי שהעינים של האדם הלובן שבהם רומז לים אוקינוס שמקיף את כל העולם וכו' ע"ש אסתים מניה האי עלמא חיזו וכו'. כפל הענין במלות שונות. ור"ל כיון שנסתם ממנו עוה"ז לכך אסתימו עינוי בשעת מיתה. א"ל יוסף אמאי וכו' פי' ר"ש מקשה לרוחות הנז'. ה"ג ויוסף חי תראה א"ל ישית ידו ול"ג אבל. ה"ג מאן דבעי למשאל מה דאצטריך וכו'. לאתבא לחיזו וכו'. נ"ב תחיית המתים. טלא יבטל ליה פי' שהטל מבטל כל העצמות עד שנעשו עפר. וישוי ליה בההוא טלא. שע"י הטל זהו תיקונו כדי שיעשה אח"כ גוף חדש וז"ש וישוי ליה וכו' כקדמיתא שר"ל קודם התחיה:

דף קסט:

ולבתר אתעביד כחמירה דא פי' אחר שנעשה עפר ע"י הטל אח"כ לעשותו כעיסה הזאת וממנה נעשה הגוף החדש כך הכא פי' מביא ראיה מתחיית המתים שאין הגוף החדש נעשה עד דיתעבר מיניה כל זוהמא וכל הגשמות של גוף הראשון הכי נמי אי אפשר להיות לו חלק לעוה"ב עד שסותמי' עיניו לרמוז שנאבד ממנו ענין עוה"ז כדי שיהיה לו חלק לעוה"ב:

ולכך אמר לעיל דבזמנא דתחיה מתייא שממנה מביא ראיה לדבריו דהא מלכות שמים נשיב רוחא וכו' פי' שכתב הרב שמ' שהיא נקרא אדנ"י ד' אותיות הם בד' אוירין דג"ע ומאותם ארבע אותיות שבד' רוחות הגן הוא חלוקא דרבנן כמ"ש הזוהר בפ' שמות בפ' מד' רוחות בואי הרוח וז"ש דהאי מלכות שמים שהיא מ' נשיב רוחא מההוא רוחא דאוירא דהוא עלמא דהיינו לוקחת הארה מד' אותיות אדנ"י שבד' אוירים דג"ע. והוא לבוש הצדיקים וז"ש ואיתלבשת ביה אסתר. ה"ג דיוקנהא דמי למלאך האלהי"ם. ה"ג פרחת מניה נשמתיה לפום שעתא וכן נמצא בזוהר מוגה. ידענא דצדיקייא בההוא עלמא

נ"ב בהאי עלמא גרסי' עכ"ל ור"ל שאר"ש עתה ידעתי שיש צדיקי' בעוה"ז שנתלבשו בחלוקא דרבנן. אבל אי גרסי' בההוא עלמא מאי קאמר ר"ש שזה פשוט. מהכא מלין קדמאין פי' שהצדיקים יש להם לבוש בעוה"ב ואע"פ שזה פשוט מפסוק זה למדנו זה. דכל זמנא וכו'. ושיעור הכתוב הסיר הבגדים הצואים שהוא הגוף של עוה"ז שיתעכל הבשר ואח"כ הלבשוהו לבוש על עוה"ב עטרה דאיקרי מלאך ה'. נ"ב מ' עכ"ל וז"ס שארז"ל עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק שתהיה המ' עטרה על ראש הצדיקים. כמ"ש הכא. עומד על רישא לעילא לבתר וכו'. פי' אין העטרה שהיא מ' עומדת על ראשו רק אחרי שיתלבש בחלוקא דרבנן. א"ל אע"ג דחברייא ידעי במלין דההוא עלמא גרסי' והוא דברי הרוחות ג"כ דבר נש בההוא עלמא גרסי' ועבידתא דההוא וכו' שא"א לנשמה להתלבש בלבושא אלא אחר עיכול הגוף הראשון ולא ניחא ליה לשטן שיראה עבידתא דיליה אתבטל:

דף קע.

כל זמנא דבשרא קיימא מובן במש"ל בשם הרב ז"ל שקודם עיכול הבשר הנפש כולה נשארת בקבר ואחר עיכול הבשר עולה הנפש שהיא ממוחין דגדלות דעשייה ונשאר הבל דגרמי שהוא ממוחין דאלהי"ם דקטנות בקבר תמיד עד התחיה והרב עצמו פי' לשון זה על הקדמה זו. וז"ש כל זמנא דבשרא קיימא שאז הנפש כולה בקבר ורוח פקדא לנפשא ונפשא לגופא ויש הנאה לשטן. משא"כ אחר שיתלבש דהיינו אחר עיכול הבשר אזי לא נשאר בקבר רק הבלא דגרמי ולכך הרוח פוקד לנפש דהיינו להבלא דגרמי שיש שם. ולא על בשרא שכבר נתעכל וא"כ אין הנאה לשטן ולכן היה מקטרג שלא יתלבש. ה"ג דאיהו משתככא ואישתארת בשכוכו גו גרמא. רוחא מעם רוחא דקודשא. נ"ב כמ"ש הסבא בדף ס"ט ע"ב בפ' משפטים שהרוח ממ' והנשמה מזעיר. וכתב האריז"ל כי זה אייריי קודם חטא אדה"ר שהית' מ' במקום זעיר וזעיר במקום בינה ולכך הרוח ממ' ונשמה מזעיר עכ"ל. לבתר כל חד נטיל חולקיה דיהיב ואיתבטל פי' ומתבטל הגוף. רוחא דיליה קיימא וכו' אמר ברוח קיימא ובנשמא סלקא לפי שהרוח בכל לילה פוקד לנפש שבקבר ומאיר לה. אבל הנשמה עולה ואינה יורדת כלל. א"נ לפי שהרוח היא בג"ע של מטה שהיא עשייה הקרובה לעוה"ז לכ"א בה קיימא. חיזו דשטן לקיימא לאשטנא ושיעור הכתוב כשיעכל בשרו אזי נח ושקט מרואי השטן ושופו עצמותיו דהיינו כשנפרדים העצמות זה מזה אזי רואו לא אתחזון. לקרבא לגביה דאדם. א"נ לא איתחזון קאי אעצמותיו דלא אתחזון העצמות לקרבא לגביה דשטן וז"ש דלית ליה בהון חולקא דהיינו שאין לשטן חלק בנשמות ופי' זה נראה. א"ל ר"ש חגור וכו' הרוח א"ל

כן. הא ידענא דביתאי שכיבא פי' כדי שלא יבין אותו הרוח שעל אשתו שואל כמ"ש דלא ידענא מינה כלום ה"ג ור"ל שלא ידעתי ממנה זה שדעתה קלה. לכך אני שואל על דרך הסוד. דעתא אתייא בשית דרגין. פירוש שהחסדים שבדעת מתפשטים בו"ק דזעיר לפי שכללותם ביסוד ומה דאישתאר למ' ק"ל איהו שהם ה' גבורות ה' הויות גימטריא ק"ל ולפי שהמ' אינה לוקחת אלא ה' גבורות לכך נקר' ועתה קלה ק"ל עם ה' כללות של אותיות השורש גי' קל"ה. והרב בסה"כ כתב ג"כ פי' אחר וז"ל הנה דעת מכריע בין חו"ב ובין ח"ג שע' יוצאה מכנגד נה"י ונשארו חב"ד חג"ת והדעת מכריע ביניהם והם ו"ק. ומה שנשאר ממנו מן הדעת לקחתו המ' שהיא מכנגד נה"י וז"ש בפ' שלח לך בדף ק"ע דעת אתי בשית דרגין ומה דאישתאר ק"ל איהו עכ"ל. אבל יקירא אי לאו דאשת כסילות אישתתף בה פי' הרוח קרא לר"ש יקירא וא"ל טעם שאין לה אלא ק"ל שהם הגבורות לחד פירושא או לפי' שני שהיא לוקחת הארה קלה מאד. לפי שאשת כסילות אשתתף בה דהיינו שהקליפה יונקת ממנה ולכך דעתה אינו שלם כדי שלא תינק הקליפה שיעור גדול. אבל אם לא היתה הקליפה יונקת ממנה היתה דעתה שלם. וע"ש במלה דא לא תשאל פי' ואם תאמר אעיקרא דדינא פירכא ולמה אשת כסילות אישתתף בה לכך א"ל לא תשאל וכו' עכ"ל מורינו ז"ל. וההוא ע"ב ק"ל איקרי דעת כתב הרב באוצ"ח שדעת דנוקבא בימי החול החיצון הוא ע"ב ק"ל דהיינו הוי"ה באחורים גי' ע"ב והוי"ה דמ"ה באחורים גי' ק"ל. והפנימי שם ב"ן. ובשבת החיצון ב"ן והפנימי ס"ג עכ"ל. ובזה מובן לשון זה מ"ש וההוא ע"ב ק"ל איקרי דעת מההיא כלה יראת ה'. ואיהו קיימא באמצעות'. פי' שמ' היא בקו אמצעי נגד החזה וז"ש כגוונא דדעת עילאה פי' כמו שהדעת באמצע כך היא באמצע. תלת מאה נ"ב ג"ר. ושתין נ"ב ו"ק. וחמש נ"ב מ'. אי נמי ה"פ חסד עם ה' כוללים גי' שס"ה:

דף קע:

אלין סלקין נ"ב במ"נ. ואלין נחתין נ"ב במ"ד: יהבי דוכתא נ"ב כמעור איש ולריתו. מזמור סירו לה'. נ"ב כי הם הנקבות של העולם ואעפ"כ אומרים שיר זכר. וחדש אין פי' כמשמעו אלא אמט"ט קאי. מלאכין קדישין לא שבחו ליה בגין וכו' פירש שהמלאכים אינם אומרים אותו רק מט"ט ולכך הקשה הזוהר מ"ט איהו חדש שר"ל עדין לא נתרצה הקושיא כיון שמט"ט אומרו אמאי קרי ליה חדש. ותירץ חדש אינו כפשוטו אלא אמט"ט קאי הנקרא חדש וז"ש הרח"ו ובהג"ה הקודמת. איהו חדש נ"ב גי' שד"י עם הכולל ושד"י גי' מטטרון. בגין דדביק בשמשא פירש שהשכינה מתלבשת במט"ט והם תמיד דבוקים בזעיר דרגא דיליה גרים פירש כי שרה אמנו היה ברחל והיא מתחדשת תדיר. משיכו

דעדן עילאה פירש אבא שאבא יסד ברתא. ה"ג אלא לאו מלה זעירא אמרת לגביה דבגין ההוא זקן לא איתחדש וכו' ושיעור הכתוב ואדנ"י כמו הזקן שהוא ס"א דלא איתחדש וז"ש דבגין ההוא זקן לא איתחדש שר"ל הוא כמו אותו זקן דלא עביד תולדין דאלמלא וכו' מטשטש עלמא. נמצא שאמרה דבר גדול על אברהם. באינון יומין פי' ו"ק.

אוף הכי נהורא וכו': **נ"ב של העמודים** חמש גוונין דנהורין נ"ב כי כל חסד כלול מה': תלת תפוחיו נ"ב יה"ו. ד' גלגלין נ"ב ד' אותיות אדנ"י תחת הת"ת לקבל משם. מפיקין מנייהו זגין דדהבא. נ"ב הם המ"נ ושם ב"ן נקר' מ"נ ומיד מתכנשי בגווייהו וכו'. נ"ב כי המ"נ אינם יוצאים ח"ו אלא נקלטות ברחם הנוקבא. יתרין אריין. נ"ב תפלת הבקר פני אריה אל הימין. ובטשי אלין באלין נ"ב פירש מזדווגים. שאוירא נ"ב ע"י יסודותיהם. ותבו לאתרייהו פי' ומקומם הוא למעלה מכל עמוד כמ"ש הזוהר לעיל. ולכך אמר ומתמן נפלי שרוצים ליפול לארץ. האריות פושטים ידיהם לקבלם ומיד עולי' מאליה' וחוזרי' לעקומם. פלגו יומא וכו'. נ"ב סוד נשר דקאי באמצע:

דף קעא.

מים חיים מירושלים נ"ב יסוד דנוקבא: לגו ולבר פירש סוד ופשט. בריה דר' יהודה דרבית אנת. פי' שר' יהודה אביו של זה היה תלמידו של ר"ש. ולקמן אמר אבוה שבק דהיינו שמת והניחו. וקשה שהרי באידרא זוטא ובפ' ויחי אמר שר' יהודה חיה חיה אחר מיתת רשב"י. וצ"ל שזה ר' יהודה אחר היה ג"כ תלמידו של ר"ש. אבל דוחק לפרש בריה דר' יהודה קאי על וגמיר קמי חד עמוד עמודא דעלמא. מיא דאינון מלרע נ"ב מ"נ. לאתר עילאה יתיר נ"ב בינה:

חפירה דבירה נ"ב באר חפרוה. דאחיד סופא בשירותא פי' מ' בבינה. פולחנא דלוי לדרגא וכו'. נ"ב כי מסטרא דאימא נפקת ומצפון בינה זהב מ' יאתה עכ"ל. ונל"עד שהג"ה זו מקומה הוא על מ"ש דאחיד סופא בשירותא. דאיהו שירותא. נ"ב תחלת הבנין. ובגין דאיהו סופא וכו' פירש בשביל שמלת ביום ההוא רומז על המ' דאיהי סופא לכן איתוסף ביה ה' דלא כתיב ביום הוא אלא ההוא לרמוז שה' שהיא המ' נתחברה עם הוא שהיא הבינה. לאפקא מיין פירש ה' חשסדים ולאנביעא נביעו הם ה' גבורות. איקרון ירושלים נ"ב בחי' חיצוניות:

ואיקרון עזרות נ"ב בחי' פרצוף נגד החזה נקודה דא איקרי ההוא נ"ב יסוד דנוקבא ששם ה' גבורות מבינה. מגו שבכין דעזרה נ"ב הם ביעין דדכורא ששם מתבשל הזרע. מן הים הקדמוני נ"ב ממוחא עילאה עכ"ל: ולקמן משמע שים הקדמוני היא בינה:

דרגין בתראין דילה פי' חיילותיה שהם בי"ע וכמ"ש הזוהר לעיל בים דתמים: וע' כתרין פירש נגד ז"ק דזעיר א"נ נגד המוחין ולבושיהם שהם ע':

דף קעא:

על מה דאיסתלק מעלמא: פי' וזה אי אפשר לאומרו: אבל ועל דבעי למידן דיניה וכו' הטעם דהוה מכסיף לרביה:

תחת עיגולא נ"ב תחת עטרת היסוד דזעיר דאצילות:

דאינון שבכין פירש הם תרין ביעין כמש"ל ור"ל המ' היא תחת עטרת היסוד דזעיר והיסוד הני' יונק מתרין ביעין. וז"ש באינון מיין דההוא נביעו וכו' שהיא המ'. איתרשים נביעו חד. פירש שיוצא מהמלכות נביעו חד ומתפשט גו ימא רבא. ונ"ב היכל ק"ק דבריאה. שתי לויתן נ"ב יסוד זעיר דבריאה ימא בתראה נ"ב מ' דבריאה. אית תרין כרובים. נ"ב הם נ"ה דמלכות אשר תחתיהם ישראל בסוד כנפי השכינה עכ"ל:

ובזה יתורץ מה שהקשה מורינו ז"ל היאך אנו אומרים בהשכבה תחת כנפי השכינה והרי אמר בהקדמת בראשית שהגרים הם תחות גדפין דשכינתא ולא ישראל ולפי מ"ש כאן הר"חו מתורץ. שמה שאנו אומרים תחת כנפי השכינה הם נ"ה דמ' אשר תחתיהם הם ישראל וז"ש ותחותיהון זמינין כל ישראל לקיימא. תלת עשר אלפין נ"ב וא"ו. דשמשא נ"ב יסוד דכורא. מניצוצא דמרגלא נלע"ד שיסוד מאיר מאבא הנקרא מרגלא כמ"ש בדף קס"ה ע"ב. לבתר פרחין ינוקין לעילא. לישובה של הקב"ה כמ"ש בפ' בלק בדף קצ"ז ע"ב ומ"ש ואינון פרחין לתתא פי' שכל א' חוזר לישיבתו ומתלבשים בלבושיהם שהפשיטו. ה"ג ולבתר יומא חד ניזיל ולא אית לן רשו למיתי ובההוא יומא אתוסף חדווה דילך. גבר נ"ב גבריא"ל. דגבר אחרא עילאה: פירוש גבורה:

דף קעב.

יומא חזי בימא רבא פירוש הוא יום ט"ב כמ"ש בסמוך ולכך בוכה הקדוש ב"ה וכל ימא אזדעזע דתתא גו שמרים וכו'. לשון זה הובא גם כן בפרשת כי תשא בדף קצ"א ע"א ושם פירשנוהו:

דף קעב:

באסתכלותא כמלא נימא פירש אפילו בהסתכלות מועט יראה אותו שאין לו שיעור. מרירו דלעילא. ותתא פי' אימתי יש מרירו לעילא ותתא כשישראל בצרה ואינם עושים מצות כדי להנצל מאויביהם. אבל על דיליה רוחא וכו' פי' הרוח והנשמה של הקב"ה. אזיל ובעי ארגשא עלמא. זה שייך עם מ"ש בעמוד א' מדף זה ואושיד תרין דמעין וכו' תו פרחו תלת זמנין ביומא. פי' האותיות פורחים ג' זמנין ביומא. אבל השמות הנז' בסמוך

אינם נראים אלא זמנא חדא ביומא כדמפרש. שמא דתליסר אתוון: הם אהיה הוי"ה אדנ"י הם שם בן י"ב וכן כתב הרב בספר שבר יוסף:

הכי גרסינן שמא דכ"ב אתוון ותליין באוירא וכו' והיינו שם היוצא מברכת כהנים שמא דכ"ח וכו' הוא מילוי המילוי של הוי"ה: שמא דכ"ה פירוש מילוי המלוי דאהי"ה דההי"ן:

דף קעג.

בש"ץ רקיעין: כמנין שמים או שכינה כמ"ש בפ' ויקהל אקיש באינון טרפין וכו' פי' הבינה אקיש באינון טרפין דיליה שהם הקצות של זעיר:

נשמתין נפקין פי' נשמות יקרות שבאים לעוה"ז. ונשמתין עאלין פי' מג"ע של מעלה וכמ"ש בפ' תרומה בדף קל"ו ע"א וז"ש בסמוך וכן לצדיקייא דבגנתא כולהו סלקין וכולי:

וקב"ה שאיל לכולהי מאי חדושה וכו' ונשמתא דנחתא בשבתא אתעסקא באינון מלין כל פמליא וכו' בס' ח"י בדף קכ"א כתוב שעיקר עונג נשמה יתירה הוא בחידושי תורה כמ"ש בזוהר וקב"ה שאיל לכולהו וכולי וזהו באמת אומרם כל המענג את השבת וכו'. וביום השבת נאדר בקדש סוד האצילות שבו נאחזים מארי קבלה כמ"ש בתיקונים ומארי קבלה באצילות וכתב הרב ז"ל בחול אומרים "הריעו "לה' "כל "הארץ ר"ת הל"כה ובשבת אומר "השתחוו "לה' "בהדרת "קדש ר"ת קבל"ה כי הקבלה תשתבח בשבת כי קדש היא בסוד אצילות דלית תמן קליפין כלל וילמוד מאמרי הזוהר וקריאתו זו היא הילולו אף כי גירסא בעלמא וכ"ש אם מבין מה שלומד. ולא יחוש לפתוח בשבת הספרים שכתובים בראשי הדפים תיבות כמ"ש הר"ש הלוי בסי' כ"ו. דא קידוש ידים פירש נטילת ידים של אכילה. ועל מלה דא אתעטרו צדיקייא וכו' פירש בשביל חדושי תורה שלומדים בשבת בכך מתעטרים הצדיקים וכו' ועל זה הביא פתיחה של רב המנונא סבא ישלח עזרך מקודש וכו' וכמ"ש לקמן בסוף ע"ב. וכל אינון נשמתין דצדיקייא דבג"ע כולהו מתעטרין בההוא מלה. אבל כולא איהו מבשרת ציון. פירוש שגם אמו של משיח הוא בכלל מבשרת ציון שהיא השכינה: שגם היא תבשר עם המ':

דף קעג:

מנחם בן עמיא"ל אעפ"י שאביו הוא נתן בן דוד נקרא בן עמיא"ל לפי שעמו אל. ה"ג ויימא גבי מחוביהון גבי מחטאיהון:

ובדא אוף הכי פי' כמו שהצדיקים שמחים במשיח. כך שמחים בשבת במי שאומר חדושים:

דף קעד.
ר' חזקיה פתח: טעם פתיחה זו משום מאי דמסיק שמי שאינו לובש ציצית מלבישים אותו בעוה"ב בגדים צואים ולכן הביא ענין יהושע ואגב הביא ענין הנביאים ומעלת מרע"ה בדרגין עילאין קדישין. פי' שהנבואה הוא מנ"ה דזעיר מאתר עילאה היא מ' דאצילות שהנבואה של שאר הנביאים באה ענ"ה דזעיר ומתעצמת במ' ושל מרע"ה היא מפרקין עילאין של נ"ה דזעיר מהפנים שלהם שלא זכה לה שום נביא ועוברת מעבר בעלמא תוך המלכות: ולכן אמר בסמוך ושאר נביאי חמאן מאתר רחיקא וכו' שכיון שמתעצם האור במלכות. נתרחק משרשו. וילך איש דא קב"ה: ל' זה הובא בפ' שמות בדף י"ב ע"א ושם פרשנוהו ע"ש:

דף קעד:
מאי משמע: מאי קמ"לן פסוק זה: ומשיב הרבה חידושים השמיענו כדמפרש:
מאתר עילאה פי' מזו"ן: ולפי שלא פי' הענין היטב לכך הוסיף ורזא דמלה אוקמוה וכו' ומשמע דבכל סטרין וכו' פי' בא להוסיף שכל הפרצופים כולם הם מזכר ונקבה כמ"ש הרב ז"ל. שאו"א הם מדכורא ונוקבא דאריך שהם צד ימינו ושמאלו. וזו"ן מאו"א וכן עזה"ד. נפשא דאדם וכו' פי' נפש שקבלה המ' מאבא הנקרא סתם. ואל תאמר לפני המלאך פירוש מ'. לאתעטפא וכו' כתב בספר אור ישראל לאתעטפה בסוד טלית גדול ולאתלבשה בסוד טלית קטן:

דף קעה.
ד' מלכין נפקין וכו' ל' זה הובא בס' דצנועתא פ"ה ופי' הרח"ו שם ד' מלכין הם ד' יה"ו נפקין לקדמות ד' הם ד' א"הי רירן בהו סוד הציצית. ז' רהיטין סהדין וכו'. הם ד' מוחין ונ"הי הם ז' עינים עכ"ל שם. ובכאן כתב ז' רהיטין ז' כריכות עכ"ל והכל אחד. וסוד הענין יובן במ"ש הרב בסה"כ דרוש הציצית שציצית בזמן ב"ה קיים היא מחכמה דאימא שהיא בינה דאבא והם ד' יה"ו ולפי שיה"ו דב"ן אין בו רק ז' אותיות במילואו לכך היו עושים חוט של תכלת. וד' יה"ו הנז' נגד ד' ציציות. וציצית שבזמן הזה היא מבינה דאימא שהיא ד' א"הי במלוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וכל א' יש בו ח' אותיות ולכך בזמן הזה אין תכלת. ובזה תבין דברי הרח"ו וכוונת הזוהר שאמר ד' מלכין נפקי וכו' ר"ל אע"פי שבזמן הזה הם ד' אה"י עכ"ז מאירים להם ד' יה"ו כמ"ש הרב שם. וז"ש ד' מלכין בהם ד' יה"ו נפקין וכו'. ר"ל מאירים לאה"י. ומ"ש בהו תליין וכו'. פי' שד' ציציות שהם ד' יה"ו וד' אה"י. תלויים בהם כמה סודות כענבין באתכלא כמ"ש כך האי מצוה חדא ותליין בה המה ענפין וזגין וזמורין ומ"ש צרירן בהו ז' רהיטין הם ז' כריכות שמפרש

הזוהר שהם ז' חוליות כל חולייא היא ג' גי' כ"א נגד שם אהי"ה סהדין סהדותא פי' הם נגד המוחין שהם ד' שמות ע"ס מ"ב ולבושם הוא ג' אהי"ה כנודע הם ז' שמות וכנגדם הם ז' עינים המעידים על האדם. ומ"ש ולא קיימי בדוכתיהו. היינו שמשוטטים בעולם:

דף קעה:

שמא קדישא עילאה פי' ד' אותיות אדנ"י שהם תפילין של ראש בקישורא דשמא קדישא. פי' ד' אותיות אדנ"י שבמ'. סהדי קשוט דמלכא פירוש ד' ציציות הם עדי' על האדם. ותליין בהו. פירשנוהו למעלה. על תליסר כתב מורינו ז"ל שיובן במ"ש הרב ז"ל כי כנ"ף הוא אהי"ה דהה"ן ופשוט ומלא ומלא דמלא דאהי"ה דה"הין הוא ט"ל לכן לא ומעט מז' חוליות וכל חולייא ג' הם כ"א נגד אהיה פשוט. ולא יוסיף על תליסר וכל א' ג' הם ט"ל נגד פשוט ומלא ומלא דמלא דאהי"ה עכ"ל. האי הוא רזא דדוד פירוש תכלת היא מ' שרומזת לדוד והיא חוט דאברהם. ומ"ש דאיהו שכינתא. פי' ר' יצחק בא לפ' סוד ז' חוליות היא מ' שמקבלת מו"ק דזעיר הרי ז'. וסוד י"ג שמקבלת מי"ג מדות דרחמי. מחד נונא פי' יסוד דאזיל בים כנרת פי' מ' ומ"ש וכנרת על שמה איתקרי פי' כנרת שבעוה"ז על שם המ' נקרא ומ"ש והכא כתיב מצוה. פי' את כל מצות ה':

עייל עד רקיעא פי' שתכלת דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד כמרז"ל: ולא קיימי בדוכתייהו פי' שהם ז' עינים המשוטטים ומעידים על האדם. אלא תשמישי קדושה. פי' קס"ד שגם לולב וערבה נקרא תשמישי קדושה ותירץ דאינו כן שאין נקרא תשמישי קדושה אלא מי שיש בו כתיבה. ואיהו שלטא על כולא פיר' מ':

ברזא דלב פי' שהמ' נקרא לב שיוצאה מכנגד הלב דזעיר ולכך היא לבא דעלמא בלב עילאה פי' זעיר וכולא הוא בלב דנפק וכו' נ"ב שהם סוד ל"ב נתיבות חכמה: בתר לבא דא פי' מ' ובתר עייניו דקיימין עלה: פי' ד' מוחין ונה"י שהם ז' עיינים כמש"ל:

דף קעו.

כמה עילאין פתגמי אורייתא נ"ב בסוד תורה דאצילות הנק' תורה דלעילא:

כמה יקירין אינון נ"ב בסוד תורה דבריאה ששם י"ש עולמות בכרסייא י"ש גימ' יק"ר. תאיבון אינון לעילא. נ"ב בסוד דיצירה ונחמד העץ להשכיל. תאובין אינון לכולא. נ"ב בסוד תורה דעשייה שכולם יודעים ומכירים בה:

בגין דחירו עלה שרייא נ"ב כי הזעיר נקרא בן חורין בן דאימא הנקרא חירות עילאה מאן דעביד ימינא שמאלא וכו'. נ"ב שעושה הזעיר הנקרא ימין שמאל בסוד רשעים מהפכים מדת רחמים למדת הדין ושמאלא שהיא הנוקבא הנ' שמאלא מהפכת לימין ואומר שהיא המנהג' כמאמר דור הפלג' הרי זה מקצץ בנטיעות ודומה לחטא צלפחד

בפ' שלח לך בדף קנ"ז. ר' יהודה אמר שמאלא אתכליל תדיר בימינא. פי' ר"י פליג את"ק וס"ל שקרח לא החליף הימין בשמאל ושמאל בימין כמ"ש אלא השמאל שנכלל תמיד לא רצה קרח באותו כללות ולקח עצמו לצד אחד. וז"ש קרח בעא לאתחלפא וכו' שלמעלה השמאל נכלל בימין וקרח לא רצה בזה:

ומאן דפליג על שלום פירוש שאינו רוצה בשלום אלא במחלוקת פליג על שמא קדישא שהוא היסוד הנ' שלום:

דף קעו:

ת"ח לית עלמא נ"ב מלכות אלא על שלום נ"ב יסוד. ומאי איהו שבת פירוש שהיסוד נקרא שבת דאיהו שלמא דעלאי ותתאי נ"ב הוא המלך השמיני הדר הנק' יסוד פרי עץ הדר שהוא סוד יום השבת כנז' על פסוק את שבתותי תשמרו. ה"ג מכאן דחול ול"ג מכאן ולהלאה. אינון אילנין אחרנין פ' ע' שרים ועיין בריש פ' שלח לך. אתענש הוא מעילא נ"ב שלא נכנס לגן עדן. ותתא נ"ב נשרף ונבלע. ורזא דא כל אינון כתרין עילאין נ"ב בי"ע עכ"ל. ולפי זה דשמא קדישא וכו' היא מ' שמשפעת לבי"ע:

מאחר דאתקרי קדש נ"ב מ' עכ"ל ולפי זה מה שכ' כגוונא דאינון כתרין וכו' ר"ל כמו שהו"ק מזומנים מאבא הנקרא קדש עילאה:

הכי נמי קדש תתאה וכו' ונ"ב מלכות הנקרא שמן משחת קדש חכמת שלמה קדש עילאה פי' אבא. קדש תתאה פי' מ'. הכי נמי איהו זמינא לכל חילהא. נ"ב בי"ה עכ"ל זהו מה שפיר' הרב המגיה בזה ועי"ל מ"ש ורזא דא כל אינון כתרין עילאין וכו' הם ו"ק דזעיר ולכן אמר דשמא קדישא אתאחד בהו כי שם הוא שם הוי"ה. ומ"ש כולהו זמינין מאתר דאקרי קדש. פירוש מאבא. ומ"ש בגוונא דאינון כתרין וכו'. פי' כמו שהו"ק דזעיר הנז' זמינין מאבא. ה"נ קדש תתאה שהיא מ' מזומנת לבי"ע:

בגין דאינון לתתא קריאי מועד חסר וכו' אבל בשלימו וכו' פי' לפי שהם במ' לכך קראי מועד חסר יו"ד לרמוז שאינם בזעיר אלא במ' והם כגוונא דלעילא דהיינו דוגמת ו"ק דזעיר. ומ"ש אבל בשלימו יתיר ר"ל עכ"ז הם שלימים ביושר. ולא יהו"ה. פי' שלא השיגו לזעיר כמ"ש אלא למ' הנקרא שם. הא שבחא דלהון יתיר פי' כיון שזכו ועלו למ' ונקראים ומזומנים ממנה בודאי יש להם מעלה על כל ישראל.

אמאי בקר נ"ב דהול"ל מהר. כמ"ש אח"כ אתה והם ואהרן מחר. כתרא דכהנא אתער. פי' חסד הנקרא בקר: נפילת אנפין להההוא אתר הוי נ"ב לעורר מ"נ:

דף קעז.

דא סמיך לקבלא דא נ"ב א"ל מ' ושד"י יסוד. ועכ"ד אם ישיב אליו לבו. נ"ב פי' אליו להקב"ה לשון נסתר. רוחו ונשמתו אליו יאסוף נ"ב ר"ל הקב"ה יאספם אליו:

בדינין טמירין דקב"ה: נ"ב **סוד הגלגול** לאתדנא בעובדוי. נ"ב שמיעט את הדמות ולא הוליד. דבני ביתא וכו' פירש שתיקן לאחיו. ואדם נקרא עולם קטן. ורעותא לגביה דההוא מיתא. נ"ב לכוין ביבום לשם מצוה:

הכי גרסינן כדין רוחו ונשמתו אליו יאסוף ואתמשך גביה לאתבני בהאי עלמא:

דף קעז:

קטרת הא אוקמוה פי' בינה:

בגין דאיהי גזעא ושרשא דליואי כתב הרי"מ ז"ל שיובן במ"ש הרב ז"ל שקהת הם ה' גבורות דדעת דנוקבא גרשון הם ה' גבו' דגופא דנוקבא. מררי הם ה' גבורות שביסוד דנוקבא ולכן אמר בקהת דאינון גזעא ושרשא דליואי ששרש הגבורו' הם בדעת ומשם היו בני קהת עכ"ל. ונלע"ד שלכך אמר הכתוב בכתף ישאו לפי שבני קהת הם מה"ג דדעת דנוקבא שהוא בין כתפין דילה כמ"ש הרב ז"ל:

ונלע"ד שלכך התחיל' התורה בנשיאת ראש של בני קהת תחלה בסוף פ' במדבר ואח"כ בפ' נשא של בני גרשון ואח"כ מררי כי זה סדרן האמיתי קהת דעת גרשון בגוף מררי ביסוד ועשה לגרשון פרשה בפני עצמה לפי שהוא מה' גבורות דמתגלים בגוף משא"כ בה' גבורות דדעת שהם סתומים וטעם שגרשון היה בכור והיה ראוי לקהת שיהיה בכור לפי שתחלת גילויים מיסוד אימא הוא גרשון והתחתונים נהנים מהם ולכן גרשון יצא בעוה"ז ראשון. גם רז"ל במדרש תרצו כל זה. ולא יתיר. פי' אינו יודע זה אלא הכהן ולא שום אדם. ואסיר לון חמרא וכו' נ"ב ניסוך היין היה סוד הגבורות דאימא ולכן היה בקולות ושיר כי השיר סוד הגבורות. והקול מסטרא דאימא קול גדול. ולכן היה שמואל הנביא לוי שנולד מן חנ"ה גי' ס"ג שהוא אימא עילאה ותיקן כ"ד משמורות לוים בשירים וא"כ הכהן שהוא חסד אסור להתערב בדבר שאינו מינו. ופנימאה מכולא נ"ב בינה. ת"ח כד האי מדבחא אחרא. נ"ב מלכות:

שארי לאתערא נ"ב לנקום נקם:

מדבחא פנימאה נ"ב בינה:

ה"ג וע"ד קיימא דא לקביל דא והיינו ע' קיימא לקביל הבינה:

בגין דתכלת הא אוקמוה פי' שהתכלת מרחיק החיצונים:

כדין ימינא קריב דא בדא פי' שזווג זו"ן ייחד וימינא בשמאלא משתכחי במקדש פי' ימין בשמאל הכלול עמו שהם הלויים הנכפפים לכהנים משתכחי במקדש לאכללא חיים באתר דא נ"ב לכלול מדת יום בלילה שהוא נקרא חיים והיא נק' אשה:
ראה חיים נ"ב זעיר:
עם אשה נ"ב מ' דחיים לא שארן אלא על דא. פי' שהזעיר אינו שורה אלא על המ' ושיעור הכתוב כי היא חלקך בחיים הוא שתחבר אותה עם החיים שהוא זעיר:

דף קעח.

מדורא תתאה שאול: נ"ב יסוד נוקב' דקליפה אבדון נ"ב מ' דנוקבא דקליפה עכ"ל והיינו כמו ציון וירושלים דקדושה שהם יסוד ועטרא דנוקבא דקדושה כך שאול ואבדון הם יסוד ועטרא דנוקבי דקליפה:
ה"ג מאן דאית ביה עובדא טבא או דאיהו מאריה דחושבנא ולא כהג"ה. ור"ל מי שיש בו דעת וחכמה אלו הג' ניצוצים מצילים מגיהנם. וכן מוכח ממ"ש וע"ד אין מעשה וחשבון וכו' ונ"ב ר"ל אין בעל מעשה או בעל חשבון או בעל דעת בשאול אלא מי שאין בו אחד מג' אלה. וקב"ה אתי ביה פי' שעולה בסוד מ"נ ללאה וקב"ה שהוא יעקב משתעשע בו עם שאר הצדיקים שיש שם אי נמי קב"ה היא רחל שמשתעשעת בתורתו כשהיא בבריאה ג"ע העליון ואתתקן כרסייא קדישא למלכא: נ"ב פנים בפנים. ה"ג כמה דאתפגים מעבידתא ואתחסר כסא:
כד בעא קב"ה וכו' ה"ס עולם התיקון שהוא ראוי לייחסו אל חפץ ה' לאפוקי עולם התהו שעליו אמר דין לא מהניין לי. ועוד שמקור עולם התיקון הוא ממצח דאד"ק ושם הוא סוד הרצון ועלמא זה ה"ס ז' המלכים זו"ן שהם היו הניתקנים סליק ברעותא קמיה פי' עולם זה העלה מ"נ לעורר הזווג העליון דע"ב וס"ג דאד"ק שנעשה ע"י הדעת שלו הנקר' רעותא. ואמר קמיה מפני שאור הדעת הזה לא היה בבחי' הבל כשל עולם העקודים ולא הסתכלות כשל עולם הניקודים. רק בחי' הארה בלבד שאינ' פנימית אלא כעין הארה מן החיצוניות וזהו דיוק קמיה. וברא ליה וכו' ה"ס הזווג דחו"ב דא"ק בסוד כי היא חכמתכם ובינתכם. ובה אשתכלל בחו"ג מ"ע ומל"ת. וזה בהכינו שמים אש ומים שהוא ענין המתקלא: וכתיב ואהיה וכו' מוסיף פסוק זה לראיה שבה נעשה הפועל. לא הכנה לבד. עד כאן לשון הרמ"ז ז"ל:

דף קעח:

הכי גרסינן כדין אשתלים ההוא פנימא כסא ופי' שתחלה היו הקליפות יונקים מהגבורות לפי שלא נמתקו מדין הקשה שבהם: וע"י הלוים שהיו בדוכנם ונכפפים לכהנים אזי שמאלא איתכליל בימינא:

ההוא לעילא לשמאלא פי' מ"ש שנשלם ע"י הארון שהיו נוטלים הלוים וכל ההוא פגימו היינו הגבורות שלמעלה נמתקו מדין הקשה שהיה בהם וזהו ההוא לעילא לשמאלא. ומ"ש והוא איתכליל בימינא ר"ל ומיתוק זה של הגבורות הוא על ידי הימין שהם החסדים שנכללו הגבורות בחסדים ונמתקו וז"ש הוא איתכליל בימינא. תו הוא דא עתיקא נ"ב ועבד הלוי הוא. פי' מדת הגבורה שהיא לוי גורמת שיעבדו בני אדם להוא סתם ההוא דטמיר וגניז. כי להיות שיש דין ודיין מפחד הדין שבים בתשובה עכ"ל. ועתיקא הוא בינה:

כמד"א כי ה' הוא האלהים פי' ולחבר זו"ן יחד שנקראים הוי"ה אלהי"ם ושיעור הכתוב ועבד הלוי כדי ליחד זו"ן ונעשים אחד וזהו ועבד הלוי הוא:

הוא פשיטא לקבלא לכנסת ישראל פי' מפרש גם כן הוא בגבורה שע"י הגבורה שהוא שמאלו נעשה הזווג. וז"ש מאן אתער רחימותא הוי אומר הוא דהיינו הגבורות כי חימום האש מעורר האהבה תחלה וז"ש לקמן הוא גבורה. וכאן רמז הזוהר זה. תו הוא כד"א הוא עשנו. פי' אריך נקרא הוא כמ"ש באדרא רבא על פסוק זה. בג"כ הוא לתתא. נ"ב הוא בגבורה. והוא העיקרי בבינה עלמא סתימאה עכ"ל. והתכת לשון הזוהר כך הוא. הוא לתתא בגבורה. הוא לעילא בבינה. הוא אתגלייא במ'. הוא סתים באריך הוא האלה"ים לחבר זו"ן יחד:

דף קעט:

קדישין אינון נ"ב מצד הבריאה היכל ק"ק. עילאין אינון. נ"ב מצד יצירה ששם המלאכים הנק' עילאין. מתיקין נ"ב מצד העשייה ששם הדינין הנק' דבש מתוק. א"נ הואיל והפשט שבעשיה מתוק לחיך. כי הכל רוצים בפשט. ולאכללא כנסת ישראל בקב"ה פי' זאת היא מ' התורה הוא זעיר. והכוונה לכלול מ' בזעיר ולכך הקשה. אמאי תוספת ו' ותירץ אלא הא איתמר וכו' ור"ל בזאת התורה כללנו מ' עם זעיר ובמלת וזאת כללנו זעיר עם המ' והיינו ו' זאת דהיינו ו' כלול בזאת דינא דאורייתא. נ"ב דהיינו מ' דינא דמלכותא בית דינו של ת"ת. ביחודא חד. היינו במלת וזאת כי ו' נכלל בזאת. ביחודא שלים כללא דדכר ונוקבא ו"ה. היינו בשני תיבות וזאת התורה שזאת שהיא מ' נזדווגה עם זעיר הנק' תורה. ולכ"א יחודא שלים יותר מן הראשון:

דף קפ.

בגין לאתכסאה מלין דאינון ברזא עילאה פי' נעל היא מ' וכשנותן הקונ' נעלו למקנה. רמז שבכח המ' הנק' נעל אינו חוזר בו הקונה והמקנה. ומפני שזה ידוע שנעל היא מ': לכך מדאסגיאו חייבין עשו הקנין בכנף שגם הוא רומז למ' ואין זה ידוע לבני אדם. ויאמר אל תקרב וכו'. הביא פסוק זה לראיה שנעל היא מ'. כל מה דיהיב מיתא וכו'. הלשון הזה קצר ובש"ס כך הוא כל מה דיהיב וכו' טב חוץ מן העפר וכל מה שנוטל המת טוב חוץ מן הסנדל: נעל דחליצה כגוונא וכו' פי' שגם הוא רומז למ'. לא כניש ליה להההוא בר נש לגבה נ"ב לעורר מ"נ כמו מי שקיים פריה ורביה. נעל בגין מיתה הוא וכו' אעפ"י שאמר לעיל נעל דחליצה רומז למ' וכאן אמר שהוא רומז לאותו שמת בלא בנים. הא והא איתנהו שהנעל רומז למ' והוא קשור עם המ' אולי תהיה לו תקוה: בההוא נעל מיתא לא אזיל בין חייא. פי' שלא תהיה נשמתו נעה ונדה בין החיים כמו שהיתה קודם החליצה. לאחזאה דהא אתבני ההוא מיתא בעפרא אחרא. פירש חרוב ליבנות בגוף אחר כדי שיתתקן. בכנפי דמלבושא נ"ב כנף גי' נע"ל:

דף קפ:

זאת דא את קיימא דלא אתפרש דא מן דא כתב בס' אור יש' היא עטר' היסוד דזעיר שאינה נפרדת מן היסוד לעולם:

ה"ג וכד אתפרע דא ור"ל אחר שעשינו הפריעה שנתגלית העטרה כולא איקרי זה שגם העטרה נק' זה בכלל היסוד הנקרא זה וז"ש ומנוקבא עייל לדכר שגם העטרה שהיא מ' נקרא זה כמו הזכר. חוק התורה מ"ל. שהתורה היא בזעיר וחוק הוא בזעיר כמ"ש כי חוק לישראל הוא וא"כ מאי חקת כי ת' מורה על הנקבה. הד' הות. פי' שתחלה היתה דלה וענייה ואחר שנזדווג עמה היסוד שהיא ו' זעירא שבתוך הד"לת אז נעשית ה' אבל ת' הוא ד' ונו"ן בצייורה היא ת' נון אמאי איקרי הכי. פי' בשלמא ד' נקרא המ' כך לפי שהיא דלה: אבל נו"ן אמאי נק' המ' כך:

ה"ג וע"ד הכי איקרי בנו"ן דאתמר עלה תי"ו כולא כחדא ד' נ' ד"ר ר' וד' חד מלה הוא ובאתוון גליפן אינון חוק ות' וכולא מלה חדא והכי פירושה. תי"ו כולא כחדא. היינו שיש בה: ד"נ שרומזים על מ' ומ"ש ד"ר פי' ד' היא כמו ר' בציורה. ומ"ש ובאתוון גליפן אינון חוק ות' פי' חוק הוא זעיר ות' היא מ' ובא לרמוז שהם מחוברים במלת חוק"ת. פרה דקבילת משמאלא נ"ב רחל בקבלתה ה"ג דמנ"צפך עכ"ל:

ומלת פרה ר"ל ה' שהיא מ' מקבלת פר שור תם פי' רחל. ושור מועד פי' לאה כדמפרש. גבורה עילאה דא היא דינא קשיא. נ"ב לאה דיניה תקיפין. כד"א ונאום הגבר הוקם על.

פי' שארז"ל שהיו מתים מאה אנשים בכל יום עמד דוד והתקין ק' ברכות ותעצר המגפה וז"ש הוקם ע"ל גי' ק' והם כנגד י"ס דזעיר כל א' כלול מעשר הם מאה שמתקנים המ'. וז"ש מאי טעמא בגין דהיא שלומי אמוני ישראל ר"ל שמשלמת לכל ספירה וספירה יעליה לאו היא אלא עמה. פי' דהיינו שאין הי"ס הנק' על עליה דהיינו שנסתלקו ממנה. אלא עמה. ושיעור הכתוב אשר לא עלה מעליה על הנז'. היינו דכתיב בתולת ישראל. פי' כמו ד"א שמפרש עול היא הקל פה. האי פרה כיון דאיתעביד אפר. ז"ל הרב בליקוטים. דע כי ה' גבור' מתאספי' בחוטם ואז הם מתבסמים וכל החמשה חוזרים בסוד אחד וזהו פרה פר ה' שהם החמשה גבורות. הנה עתה היו אפר ר"ל אחד פ"ר שכולם נכללו באחד עכ"ל. ובזה מובן לשון זה. עץ ארז פירש ת"ת. ואזוב יסוד ושני תולעת גבורה. בגין דכל דינין תתאין וכו' פי' אינם מתעוררים רק כד איהי ינקא מס"א ונ"ב עיין מ"ש באדרת נשא בענין כורסייא דשביבין ותבין כי אין הדברים כפשטן:

דף קפא.

דהאי חילא דילהון אתחזי כגיונא דא לגבייהו פי' הקליפות רואי' שרשים שלה' שנשרפי' כמו פרה אדומה שנשרפת. בשעתא דחכמתא עילאה. נ"ב אבא. בטיש בגליפוי פי' בפרצופי האצילות שחקק וכמ"ש הרב בפ' כולם בחכמה עשית. ותחלת התגלותו הוא באימא. וז"ש פתח ואתנגיד מניה חד נהרא. ונ"ב אימא. מלייא בתרעין עילאין. פי' ן' שערי בינה. במבועי דמקור' דמייא. נ"ב יסוד שלה עכ"ל. ומלת במבועי קאי על מלייא. ור"ל שפרצוף אימא מלייא בחמשים שערי בינה שהם העצמות שבתוך הכלים דידה. ומלייא ג"כ בהארות שמתקבצים ביסוד דידה. דמלי קופזא רבא מניה פי' מ' דידה שממנה נעשית לאה כמ"ש הרב ז"ל כי לאה היא מאחוריים דמ' דאימא. ומתמן אתמשכן פי' מאימא הנז'. מבועין דנחלין נ"ב צינורות שבזעיר עכ"ל: ולפ"ז נחלין הם ו"ק דזעיר בסוד כל הנחלים הולכים אל הים. ומבועין הם צינורות המוחין שבתוכם. ונהרין בכל סטר פי' בכל קוי הזעיר ימין ושמאל: ופנים ואחור:

בחד שביל וכו' נ"ב שביל דעת זעיר שבו יסוד דאבא עכ"ל: ולפ"ז פי' הזוהר כך: כמו שאבא מאיר לאימא ואימא לזעיר כך האי שהוא זעיר בכח חד שביל שהוא יסוד דאבא שבתוכו משיך ונגיד ההוא נהר. ונ"ב יסוד דזעיר מתמן אתמשכן פי' מיסוד הנז':

מבועין ונחלין נ"ב במ' עכ"ל ור"ל מיסוד נמשך למ' מבועין ונחלין ונלע"ד מבועין הם ה' גבו' שנובעים מתתא לעילא בסוד מ"נ ונחלין הם ה' חסדים. אי נמי מבועין. הם המוחין כולם הנמשכים למלכות ונוחלין הם הארת הו"ק הנקרא נחלים שנמשכים ג"כ למ' וכל זה ע"י היסוד. ואתמליין מניה: פי' מ' וביי"ע מתמלאים מהיסוד הנז'. הה"ד

המשלח מעיינים. מביא ראיה לכל הנז' שאבא מאיר לאימא ואימא לזעיר וזעיר למ' ובי"ע מפ' זה המשלח מעיינים הם או"א בנחלים הם ו"ק דזעיר שמוחין דאו"א בתוך זעיר. בין הרים יהלכון אלין נהרי עילאי וכו'. נ"ב ספי' שבבריאה הנק' אפרסמון וסיפא דקרא קדריש וכולהו אתשקיין בחד נ"ב שרפים שבבריאה דתמן אימא מקננא בכרסייא מההוא נביעו דנחלא וכו' נ"ב יסוד דזעיר דאצילות לבתר ישקו כל' חיתו שדי. נ"ב ד' חיות שביצירם ששם מט"ט הנק' שד"י: ישברו פראים: נ"ב פראים גי' כרים ע"ה והם סוד מנצפ"ך סנדל"פון עולה פ"ר שבעולם האופנים ששם סנדל"פון:

וכד אלין מתשקיין וכו' פי' האופנים הנז' כל שאר חיילין אחרנין. נ"ב הם עשרה כתות מלאכים שתחת אופנים בי' גלגלים:

תשבע הארץ לתתא נ"ב ארץ דעשייה ממש וכל עלמין כולהו חדאן נ"ב עד עכשיו דיבר בפנימיות העולמות. ועתה דיבר בחיצוניות העולמות. דנחלא עמיקא פי' יסוד הבינה. תוסף רוחם יגועון לאתערא וכו'. ושיעור הכתוב ניתוספת רוח הטומאה בהם כשיגועון. ומאן דקאים בהדייהו ועל שאר בני נשא. פי' כל הנוגעים במת. הכל היה מן העפר. פי' מ' שהיא סוד פרה אדומה. ותחדש פני אדמה נ"ב סוד גדול רמז בכאן. ותחדש פני אדמה שמדבר בבחי' פנים תתאין שהיו תחלה מלאים חשך. והם בסוד מלאה דם הודשנה מחלב: או כפי פשוטו שפני אדמה הם פנים העליונים וכשיש בה ש"ע נהורין מפני אריך אז יש זווג ועת רצון: דף קפ"א ע"ב

אתעביד דינא במרים פי' שהיא בפי' המ' כמו פרה אדומה בגין דהיא מקרבת לה גבי גופא פירוש שהימין מקרב המ' לת"ת דזעיר שנקרא גוף:

הושיעה ימינך וענני: פי' דהשתא אתבר ימינא ולכך אומרת המ' הושיעה ימינך תחלה ואח"כ וענני בקדמיתא אסתלק סיהרא. פי' ע"י מיתת מרים וז"ש מיתת מרים אסתלקת באר דהיינו באר שלמעלה ובאר שלמטה. עד דאשתכח בקרן מערבית וכו'. יובן במ"ש הרב בליקוטים שז' בחינות יש במ' ובחינ' התחתונה היא נקודה תחת היסוד נגד עטרת יסוד דזעיר ונודע שמערב הוא היסוד וקרן מערבית היא עטרת היסוד ולכך אמר אתפגים יומא בתר יומא דהיינו שהיתה יורדת המ' מדרגה אחר מדריגה עד שנעשית נקודה תחת היסוד ה"ג הנך קיים לאנהרא לסיהרא דא הוא יהושע ועליה כתיב האי קרא וכו'. דהא איהו אעמל בהו בישראל תחת השמש תחותיה דמשה ושיעור הכתוב מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול שהוא יהושע שמלך תחת השמש דהיינו במקום משה הנקרא שמש ולא מילא מקומו. הואיל ולא אשלים להכא ולהכא. פירוש שלא זנה למדריגת זעיר כמשה אלא לסיהרא שהיא מ' ומלבד זה לא תיקן המ' ג"כ שתהיה מתוקנת ואינה

צריכה אל זעיר אלא שעדיין צריכה אל זעיר ולכן ולא אשלים להכא ולהכא וז"ש ג"כ בגין דפלח ולא נטר אתריה ממש אלא תחות שמשא וכו' ותחת השמש דקרא קדריש והוא כמו פי' אחר:

דף קפב.

רש"א ודאי וכו' פירוש ר"ש לא ניחא ליה לפרש כת"ק שאין ראוי לו' על יהושע מה יתרון וכו' אלא על אדה"ר דאחיד סיהרא בלא שמשא. ימינו זה דרום ופירוש הולך אל דרום קאי על שמש הנז' ברישא דקרא וזרח השמש וכו' והיינו שהחסדים יוצאים מיסוד דאימא שבת"ת דזעיר הנקרא שמש. לחסד דזעיר שהוא דרום ומניחים שם חסד אחד. ואח"כ וסובב אל צפון שהוא גבור' דזעיר. ודא כליל בדא. פירוש גבורה כלולה בחסד. הולך השמש מ"ל פירוש כיון שפ' הולך אל דרום איירי בשמש הולך השמש מ"ל. ותי' מאן רוחא וכו'. תחת השמש נ"ב שיוצאה תחת ת"ת דזעיר. דאיקרי רוח הקדש נ"ב רחל. ודא רוח הולך וסובב לאלין תרין סטרין נ"ב חסד וגבורה עכ"ל. ולפ"ז רישא דקרא הולך אל דרום קאי על השמש דבי עסיק דכתיב וזרח השמש וכו' וכמ"ש לעיל. אבל סיפא דקרא סובב סובב הולך הרוח היא מ' שהולך וסיבב לח"ג ולכך נקט מלת סובב ומלת הולך נגד חסד וגבורה שהם דרום וצפון דרישא דקרא שאמר בהם הולך וסובב. מאן סביבותיו אלין אבהן פי' לפי שלא הזכיר תחלה רק סובב סובב הולך הרוח דהיינו לח"ג ולא הזכיר ת"ת לכ"א ועל סביבותיו שהם חג"ת בכללות. אחיד בחיים דהאי עלמא וכו' פירוש שהזעיר מבריח בין שני ה"הין כמ"ש בפ' עד תאות גבעות עולם ולכן מי שאוחז בזעיר אחיד בחיין דהאי עלמא שהם מוחין דמלכות. ובחיי דעלמא דאתי שהם מוחין דבינה. דא אילנא דחיי נ"ב זעיר:

יתרון דיליה מהו החכמה פירוש שנה"י דאבא בתוך זעיר וזהו מעלה שיש לזעיר שיש בו מוחין דאבא ולכ"א ודא הוא דכתיב ויתרון דעת וכו' לפי שאמר ויותר לרואי השמש דהיינו שמעלה גדולה הוא מי שמשיג לזעיר ומה היא מעלתו לפי שויתרון דעת החכמה. דהיינו שאבא בתוך זעיר וא"כ מי שהשיג לזעיר השיג לאבא ג"כ שבתוכו. דא צדיקא דעלמא ופירוש הכתוב טובה חכמה שהיא מלכות מי שמחברה עם נחלה שהוא יסוד. אבל ויותר מי שמחברה עם הת"ת דאיהו נהורא דשמשא. פירוש שהארות זעיר מתקבצים ביסוד. דמתאחדין לה בשמשא תוקפא דכולא. שיש בזעיר מוחין דאימא הנקרא תוקפא דכולא לפי שאימא דינין מתערין מינה וגם יש בו מוחין דאבא הנקרא שבחא דכולא. גם בלא דעת וכו' פירוש אם לא יאיר זעיר למ' היא נפש לא טוב דמתמן

אישתרש אילנא פירוש מאבא נשרש זעיר הנקרא אילנא. והוה אמר עוד ראיתי תחת השמש. נ"ב כמי שאומר תחת השמש ראיתי הדבר הזה:

דף קפב:

כ"ש דהא קבל עונשא זמנא ותרין פי' בגוף א' ובגוף הב'. ועוד על עובדין קדמאין קיימין לאתתקנא. נ"ב פי' שממיתים עצמם בעוה"ז לתקן מה שעוותו כבר ולכן נקראים מתים בצרורא דחיי. פי' מ'. למחמי ביקרא עילאה. נ"ב שפע מלכות ל"ב נתיבות חכמה הנק' כבוד ויקר. דמלכא קדישא. פי' שבתוך זעיר הנק' מלכא קדישא:

בנועם פי' אבא ג"כ נקרא נועם כמו אימא:

ולבקר בהיכלו פי' שע"י המ' משיגים הארת אבא:

עין לא ראתה וכו' פי' עין לא ראתה לעדן שהוא אבא זולתך אלהי"ם שהיא בינה. אי נמי מ' שבה יורדת הארת אבא. וע"י זוכים הצדיקים להארת אבא. דא עדן דאיקרי חכמה תתאה. נ"ב חכמה דנוקבא נק' עדן:

על גן דבארעא פי' ג"ע של מטה שבעשיה כי מ' מקננת בעשיה וז"ש ואשגחותא דהאי עדן עליה ולא יתיר:

אקרי עדנה נוקבא ושיעור הכתוב ושבח אני את המתים שכבר מתו ובאו בגלגול שני. מן החיים אשר המה חיים שעדין לא באו בגלגול. לפי שאלו אינם זוכים אלא לעדנה שהיא נוקבא. אבל הראשונים שמתו ונתקנו. זוכים לאבא הנ' עדן ולא עדנה:

האי עדן תתאה וכו' פי' מ' נק' גן לגבי אבא ונקרא עדן לגבי גן של מטה שבעשייה: ועל אלין אמר שלמה מן החיים וכו' פי' שאינם אלא בגן תחתון ויונקים מהמ' הנק' עדנה: וזוהי מלת עדנה דקרא:

דף קפג.

וטב מכולהו פי' היא חלוקה ד' ודקדק לה ר' חייא ממש"ה וטוב משניהם ש"מ שזה שעדין לא בא הוא טוב משנים הנז' מכלל דאיכא חלוקה ד' שהיא טב מכולהו ודייק סיפיה דקרא דכתיב אשר לא ראה את המעשה הרע ולכך הוא טוב משניהם אבל מי שבא לזה העולם והיה צדיק ודאי שהיא טוב מכולם:

מאן דלא אתפרש נ"ב שלא נפרש מהשי"ת: ולא אתגלייא נ"ב שלא נגלה לחיצוני' מימיו: ה"ג וכולהו אתוקדן מחופה דהאי כסא. ה"ג הה"ד וילבש משה את אהרן את בגדיו: וכתיב וילבש אותו. ולא כהג"ה. דהיה דליק בכל יומא תרי זמני כבר כתבנו בפ' ויחי ר"ל שלשון זה מסייע לרמב"ם ז"ל שסובר שהיה מדליק המנורה שחרית וערבית הפך הרשב"א ורש"י וסיעתם וכתב הכ"מ שתרגום אונקלוס מסייעם שתרגם בהטיבו

באתקנותיה. ובהעלות ובאדלקות ש"מ שמטיב שחרית ומדליק ערבית. והזוהר הלא ס"ל כהרמב"ם. ודבר זה פלוגתא דתנאי ואונקלוס תנא הוא תלמידו של ר"א הגדול. ור"י בן חנניה ורשב"י תנאי נינהו:

הה"ד ויראו כל העדה פי' שראו בעיניה' וכו' כמש"ל דכל ישראל הוו חמאן לאהרן שכיב וכו':

מרים בקדש נ"ב כנוי למ': **אחיד ההוא טורא לטורא דאהרן** נ"ב פי' שמחילות פתוחות בקרקע ממערה למערה ובספרי אמרו שגם היא פתוחה למערת המכפלה כדי שיתחברו כולם עם האבות: באתר אחרא אסתלק עם אינון מי מריבה. פי' במקום אחר פי' סודם:

דף קפג:

כתובה בין הכתובים נ"ב הם יסוד ומ' כנודע ורוח הקדש היא מהנוקבא אשר מבחינתה נתנבאו בעלי רוח הקדש והיינו בין הכתובים. גם מצינו כי כתובים הם נ"ה עכ"ל. וז"ל הרב בליקוטים דע כי קבלה באצילות. ותלמוד שהוא פירוש המשנה בבריאה. ומשנה ואגדה ומדרש ומימרות של האמוראים שאינם פירוש אמשנה ביצירה. דמקרא בעשייה והכוונה שבאצילות יש שם אפילו הקבלה כ"ש האחרים. והבריאה חסר הקבלה לבד וביצירה חסר הקבלה והתלמוד ובעשייה יש מקרא לבד. ומ"ש בזוהר שהנביאים בנ"ה דזעיר והכתובים ביסוד ומ'. ר"ל שהמקרא כולה בעשייה: אבל תורה בת"ת שבה נביאים בנ"ה שבה: כתובים ביסוד ומ' שבה עכ"ל: ובזה מובן לשון זה: ההוא מלה בישא עליה פירוש שנושכים אותו נחשים צפעונים כמ"ש וישלח ה' בעם דכו' וז"ש וא' לאו הא נגעים וכו'. דמוקדין לון כאשא פירוש ששורפים בארס שלהם כמו האש. ור' חייא הוסיף דחוויין הוו מלהטן אשא בפומייהו. ועבד הלוי הוא. נ"ב שהם הגבורות הנמשכים לה מהבינה הנקרא הוא עכ"ל: ולכך מלכות שהיא נגלית במקרא:

ובינה במסירת אלף כללא דכולא: נ"ב בינה בסוד אלף בינה: כללא דו"ה פירוש שהבינה כוללת זו"ן.

רש"א רוח דמייא וכו' פירוש רוח שהוא רוחא דשדי בגווה שמעורר המים שהם החסדים כדמפרש: דנשב בקדמיתא נ"ב רוחא דשבק בגווה מעלה מ"נ הגבורות בתחלה: הפיחי גני נ"ב גן גי' בן ע"ה. והוא רוחא דשבק בגווה. נזלין מייא. נ"ב חסדים דדכורא. למלייא לה נ"ב יסוד דידה ישב רוחו בקדמיתא נ"ב אין לתמוה היאך אמר רוחו דמשמע דקאי על הדכורא ולעיל אמרנו שהם מ"נ דמ'. דלא קשה מדי כי הרי ההעלאה הוא ע"י ההוא רוחא דשבק בגווה. וא"כ רוחא דדכורא ממש הוא: ה"ג מאי קמל"ן משמע דבעי וכו'. ול"ג דשמע:

לאתערא מלה נ"ב אתערותא דמ"נ דלתתא. מאי שנא בקדמיתא בארה: פירוש ר"ש בא לתרץ ב' קושיות שיש בפ' הוא הבאר היא קרינן: ועוד בקדמיתא בארה ולבסוף באר: ותירץ תחלה הזכרנו מ' לבדה במלת בארה ולבסוף דכתיב הוא במסורת להורות היא שהיא המ' כלולה עם הזעיר הנקרא הוא לכך מ' ג"כ נקרא באר לשון זכר ובזה מתורץ הכל. דמ"ש באר לבסוף הוא מפני הדכורא והאי דכתיב הוא וקרינן היא להורות כשהיא שהיא המ' כלולה בהוא שהוא הזכר: אז כולא איקרי באר לשון זכר:

דף קפד.

דלאו רשו דההוא בעל בהאי נ"ב להוריד אש מן השמים ועוד דמלין לא מיתכשרן ביניייהו: נ"ב שקב"ה בלבלם משיכו דבתר כתפוי דקב"ה: ה"ס האחוריים שהוא החיצוניות ולא הפנימיות ומ"ש דלא טאס באוירא. פירוש שאינה עולה בסוד מ"נ ליסוד דנוקבא הנק' אוירא: דשגיחו אקרי פירוש השגחה בעלמא הוא שמשגיח עליהם הקב"ה: אבל אין תפלתם עולה לפנימיות הקדושה ממש: מאתר דמחשבה: נ"ב כבר למדנו ממורינו זלה"ה כי עיקרה הוא להמשיך מיסוד דאבא בסוד אתה שאנו אומרים: באורח מישור נ"ב הארת פנים בפנים:

אשתכח אתר לאתיישבא ביה פירוש במ' יש בה מקום להתיישב שם החסדים ויש בה מקום להתיישב שם הגבורות: וע"ד כנסת ישראל לא תירא לביתה משלג: נ"ב דינא קשייא: חוור בסומק פירוש שתמיד נמתקים הגבורות על ידי החסדים והיינו שְׁנַיִם לשון שְׁנַיִם ולכך לא תירא המ' על ביתה שהם ישראל מהדינים. והיינו שייכות פסוק זה עם פ' אל תירא אותו. תרין אותו אינון שלימין וכו' נ"ב המסורת חולק על זה. ה"ג דאינון אות ממש עד דרוש אחיך אותו דבעי לפרשא ההוא אות: דהא ימינא בעייא להאי נ"ב שאברהם שנ' בו שב לימיני קירבו. הא אלעזר. נ"ב שהוא כהן עכשיו בדור הזה. ימינא דסיהר' הוא נ"ב שהוא הוא בסוד הלבנה רחל כמ"ש ואתם הדבקים בה'. וא"כ אין לו שליטה עמי שאני בעלמא דדכורא:

דף קפד:

ה"ג כמה דכתיב ויכו אותו ואת כל עמו וכתיב ויכו אותו ואת בניו בנו כתיב. ובספרים שלנו בעוג בניו כתיב בין במקרא בין במסורת ובסיחון במשנה תורה בנו כתיב בניו קרי. דאפשר שבספרים שלהם גם בעוג כתיב בנו במסורת. והא אוקמוה. נ"ב שהיה לו בן שקול כמותו:

דא חלון דחכמתא נ"ב הוא הנקב השמאל שביסוד שמשם ניזונים הקליפות מצינור המותרות. ונודע שפי היסוד נקרא חלון ה"ג מכשכש בעשבא מפריח באוירא חד

שלהובא דאשא. נ"ב ה"ס שלהובא הנזכר בפרשת ויקהל שעל ראש רשעים יחול כשירצו להרים ראש. אמר איהו העם. פירוש לשון ביזיון והצפור א"ל ישראל לשון שררה ורבנות. אמר איהו מאד פירוש מצד הטבע. והצפור א"ל רב הוא דהיינו בהשגחת. הקב"ה נוצחים. ויגר מואב וכו" ושיעור הכתוב ויגר מואב ולמה נתיירא מפני דברים ששמעו שבלק היה אומר העם מאד. והצפור משיב לו רב הוא. בני ישראל לכן ויקוצו. עבדין ליה לזמנין. נ"ב לא עשר אותו ביום אחד. אלא לשעות ידועות:

והרמ"ז כתב ריש פ' זו וז"ל מאי בעד החלון כד"א וכו'. ראייה דאין חלון זה כפשוט' כי לא הלך סיסרא אל הרחוב כדי שתהיה אמו נשקפת מן החלון לראותו אם בא. ועוד לפי הפשט למה תיבב על איחורו אלא ודאי הוא חלון החכמה:

וזנבי שוליהון נלע"ד ה"ס בחינת יסוד כי כל כוכב הוא פרצוף א' דאין לך דבר פחות ממנו וחד חלון אית מצאתי להר"מק ז"ל שפי' שהוא נוקבא דתהומא. שהוא בחינת יסוד מלכות דקליפה. ועוד נלע"ד שה"ס הארה היוצאת מבחי' התרפים שהוא הארת יסוד תבונה שבחזה זעיר היוצאת ומתערבת ברגלי לאה ומשם ב' דמעות בעיני רחל בשעת הדין וזה נודע מאד בסוד הרקיע ששם הככבי' וקצה הארו' אלו נמשכו' לחיצוני' דוק' דרך אחור ולכך קראתם זנבי והבן. שידוע שבלק הוא בסיגי אותן ההארות של רגלי לאה כנודע:

ובפרטות בצד שמאל והיה משתמש באותה צפור שהיא נמשכת מאותן ב' צפרין דבפ' ויחי דף ר"פ ע"ב. וזו היתה של צד שמאל בינה דקליפה ששם שורש בלק וגם לכן היה שולח את הצפור לגבי גלוי עינים דוקא. שפי' הרב ז"ל שהוא עז"אל הנק' כן והיא מן העקב השמאלי דלאה:

דף קפה.

וע"ד בן צפור "ב כמו בן בליעל. בן חכם. שאינו בנו שלאחר. כפום רברבנו דיליה וכו'. פירוש שהקב"ה אין סוף לגדולתו לכך דבר שגוזר אפילו לא יתקיים אלא אחר הרבה שנים כאלו נעשה. והאדם דיומין דיליה זעירין לכך רוצה שמיד יהיה הדבר. ולאתבא מבשן. נ"ב דריש מבשן מבין שן. וטמירין אלין באלין נ"ב אלין חיוון רברבן ישינים באלין עורין. בגין תוקפא דבשן: נ"ב סוד רבי "שמעון "בן "נתנאל שהיה בו. עיר סיחון סתם ולא אמרו חשבון. נ"ב פירוש ששינו שמה אולי יצליחו הא אש יצאה מחשבון ושיעור הכתוב ע"כ יאמרו המושלים: שהם השרים השולטים על ז' עממין שבא"י: בואו חשבון כדי לבנותה ונקרא לה עיר סיחון בשינוי השם. וכשראו שלא הועילו אמרו מה נימא אי נהדר ונימא חשבון. הא אש יצאה מחשבון. אי נימא עיר סיחון הא להבה יצאה מקרית

סיחון וז"ש כי אש יצאה וכו'. דאפילו משולטניהון שהפילו שרים של מעלה ושריהם של מטה.

דף קפה:

לגבי או"א פירוש הרי"מ ז"ל שהם חו"ב דנוקבא. והם י"ה הנזכר בפסוק וראיה ממ"ש הר"ב בפסוק בד בבד י"ה י"ה. הם ב' מוחין דנוקבא. הרי שקראם הכתוב י"ה. הא יהו"ה גרסי' ופירוש זעיר. ומאן איהו מי. פי' בינה דאצילות עכ"ל הרי"מ ויש מפרשים לגבי או"א הם או"א דאצילות. הא יה"וה היינו אריך:

מי יעמוד בינה דאדם קדמון כמ"ש הרב על פ' מי ברא אלה שאמר הזוהר מי שהיא בינה קיימא לשאלא ופירוש הרב ז"ל בספר א"י דהיינו בינה דא"ק. ועיין מ"ש בשם הרמ"ז ז"ל כי האמת יורה דרכו. אגלים ברוחא דאוירא פירוש הנשמה נגלמת ברוח שנושב מהעמוד הנזכר. למחמי ליה. פירוש לראות אותו האדם שחידש חידושים אם חדושים שלו אמתיים או לא. א"ל רבי יוסי אי הכי בלא דינא. פירוש כיון שאמרת דסלקין לון לדינא ש"מ שמת האדם בלא דין בשעת מיתה שאם נידון בשעת מיתה למה דין זה עוד וז"ש ואי בדינא אסתלק וכו'. ואי אפשר לומר זה שמת האדם בלא דין. ותירץ עד לא ייעול למחיצתהון וכו'. פירוש כמ"ש הרב ז"ל שבכל שעה שמתעלה האדם למחיצה גדולה נידון פעם אחרת:

דף קפו.

דא הוא ההוא נער וכו': **בכאן פירש הזוהר שמלאך ה' הוא מט"ט ובפרשת שלח לך דף קס"ט ע"ב** פירוש מלאך ה' הוא מלכות ובפרשת פנחס דף רי"ד ע"א פירוש מלאך הוא מלאך הממונה על גהינם וחד להההוא דנפקא מגיהנם:

פירוש והוא גדול מדומה כדבסמוך בריחא דלבושייכו ידענא וכו'. פירש מורינו ז"ל שיובן במ"ש הרב רמ"ח תיבות יש בק"ש נגד איברי האדם דכשישן האדם ומסתלקת נשמתו מגופו נכנסים ברמ"ח איבריו רמ"ח איברי הקליפה. ואחר שניעור אפילו יעסוק בתורה ויעשה כמה מצות אין הטומאה הנזכר יוצאת מרמ"ח איבריו עד שקורא ק"ש וסגולת ק"ש שבכל תיבה שהוא קורא מפנה הטומאה מאבר אחד מאיבריו. והחברים הנזכר' כיון שלא קראו ק"ש עדיין הקליפה לא יצאה מרמ"ח איבריהם אעפ"י שעשו מצות חתן וכלה שפטורים מק"ש. וז"ש בריחא דלבושייכו שהריח ריח הקליפה בגופם עכ"ל מורינו ז"ל:

אבל לקמן דף קפ"ח ע"א אמר בריחא דלבושייכו ידענא דעמון ומואב מתגרי בכו ושם לא שייך האי טעמא:

ונלע"ד שכל מעשה האדם נרשם רוחנייותו בגופו וז"ש כאן בריחא דלבושייכו שהוא הגוף מלבוש הנשמה שבו נרשם ענין זה שלא קראו ק"ש וכן לקמן שהיו עסוקין בעמון ומואב נרשם בגופם ג"כ. נטלו ידיהו נטילה ראשונה לאכול פת:

ה"ג רבי יהודה הוו ידוי מלוכלכן ובירך עד לא נטיל ור"ל לפי שהדין הוא שכל המצות מברך עליהם עובר לעשייתם גם ענ"י צ"ל קודם נטילה וכן עשה ר"י אלא שהיה בידיו לכלוך קצת ור"י לא חשיב ליה לכלוך. והיינוקא לרוב חסידותו הקפיד עליו וז"ש לו אי תלמידי דר"ש חסידא וכו':

מאינון חמשה הוה וכפירש"י ז"ל בפרשת תרומה ע"ש וז"ש תרין מכאן דכו': **עמודא דיעקב** פירוש ת"ת כי ח"ג מכאן ונ"ה מכאן והוא באמצע:

דף קפו:

ביה קיימין שאר אחרנין נ"ב שהוא ת"ת שכל הספירות בו שלכן נקרא ת"ת ע"ש שהוא באמצעות כולם וכל שאר הענפים מסתעפים ממנו:

חמש מאה שנין פירוש חג"ת נ"ה. ומ"ש דאילנא דחיי אזיל בהו. ר"ל שע"י הולך הזעיר ומתחזק לפי שבהם מתפשטים ה' חסדים ומתגלים שם. וברית קדישא כו'. נ"ב תכף שהאצבעות נוגעים במילה מתעורר לזווג כי הה"ג האלו מעוררים הזווג בסוד חימום האש הצפוני. ה"ג ומלה סתימה היא על מה דאמרת:

פרישו דידא דמשה נ"ב כדי שלא ינקו החיצונים מהאצבעות ומהצפרנים מאורות החו"ג הבוקעים שם כמ"ש בדרוש לאה לחישת ליה אמיה פירוש שלא יגלה להם שם אביו:

שכינתא קיימא תמן וכו' נ"ב מכל מאכל אשר יאכל יש בו מהרפ"ח ניצוצין שהם צומחים מהארץ בסוד דומם וצומח וכו' בסוד הבירורים והוא כי יש במאכל הזה חלק שכינה ניצוצי אור שבמאכל ההוא בסוד ע"כ מוצא פי ה' יחיה האדם גם יש בו צד קליפה חומר וגסות. והמברך בכוונה מפריד הקליפה ואם לאו מכניס ניצוצות שנתבררו ביד הקליפה ואלו הם העומדים אצל השלחן. ה"ג סטרא אחרא אתכפייא ואיהי אתתקנת בברכתא לגבי עילא. אלא ההוא מלה דקא מברכין עליה וכו': פי' כשנוטלים אותו הדבר ביד לברך עליו היינו ההזמנה:

וז"ש ההוא פרי איהו הזמנה ואין להקשות דגם בפת נמי נימא הכי. דשאני פת כיון שמברכין עליו בה"מ דאורייתא ודאי יש בו ניצוצות הרבה ולכן צריך הב לן ונבריך הואיל ובקדמיתא וכו'. פי' יין ששתה תוך הסעודה שברך עליו בפ"הג כשנוטלו בידי

היא הזמנתו אבל בב"המ בעינן הזמנה בפה לעשות זה הכוס מרכבה למ' שגם היא נק' כוס של ברכה: וז"ש דהא כסא דא לקב"ה שהיא המ'. ברשות דס"א: נ"ב בג' שני ערלה: אבל נברך הזמנה אחרא איהו נ"ב דהב לן ונברך הוא לעשותו הכוס מרכבה להק"בה שהוא נק' כוס של ברכה אח"כ אנו אומרים נברך שאכלנו משלו. ר"ל נברך מן הבינה הנקראת ברכה את השכינה שהיא האם המפרנסת אותנו ואכלנו משלה וא"כ הם ב' הזמנות א' היא הזמנה בפה באורח אתגלייא. ב' באורח סתים כי בינה נק' עלמא סתימאה:

ה"ג הזמנה דבפה דקדמיתא:

לכוס דברכה סתם פי' שעושים הכוס מרכבה למ' הנק' כוס דברכה סתם. ומ"ש לגבי עלמא עילאה וכו' פי' שאח"כ מזמינים הבינה במ"ש אומרים נברך שאכלנו משלו דהיינו נברך מן הבינה למ' שאכלנו משלה. ומ"ש ולית לגביה הזמנה אלא דא כוס דברכה. פי' אין מזמינים הבינה אלא על כוס דברכה שהיא המ':

דף קפז.

חשיבו דתרין סטרין פי' שהם נגד י"ס והחמשה האחרים נכללים בהם ואינם במנין. לאסגאה על עינא. פי' דבר שהוא למעלה מן העין אין שולטת בו עין הרע ה"ג דכד מברכין או"א: כדין איהי מלאך נ"ב מלאך גי' צ"א הוי"ה אד"ני רמז שמקבלת שפע מאספקלריא המאירה שהיא נק' כן דכבר תרוייהו כחדא אזלין וכחדא שריין:

כד שלים מגו א"וא וכו' פי' ואפי' לא אתי למיזן עלמין נק' מלאך ולא כדקס"ד מעיקרא ובזה נתרצה הקושייא הא': ומ"ש כיון דשארי וכו' פי' לתרץ קושייא שנית שאחר שא"וא עשו אותו שליח אזי שורה על תרין כרובין שנק' הוי"ה. תרין כרובים נ"ב מט"ט וסנד"ל:

דף קפז:

בגין דהשתא הוה שלים וכו' פי' שאחר העקידה נכלל מהגבורות משא"כ קודם העקידה שלא היה כלול מהגבורות ואז לא היה שלים כיון שלא נמתקו הגבו' ע"י החסדים:

משה מיד אתקשר בדרגא דיליה נ"ב פי' בעלמא דדכורא אבל מ"מ בבחי' הזכר בעצמו היה עולה מעט מעט: וע"ד לגביה דמשה אזעיר גרמיה דכתיב מלאך ה'. פי' שאברהם לא ראה רק המ' הנק' אד"ני. ואע"פי דכתיב וירא אליו ה' הזוהר מפרש זאת ההוי"ה היא מ' כי קריאתה אד"ני: אבל למשה שהוא בעלמא דדכורא שהוא זעיר כדי לרמוז שהיא צריכה אליו ומקבלת שפע ממנו. לכך קראה מלאך שהוא גי' הוי"ה אדנ"י כנז"ל וז"ש לגביה דמשה וכו':

תרין כרובין אינון נ"ב נצח והוד עכ"ל. ונל"עד שט"ס וצ"ל מט"ט וסנד"ל כמש"ל וכן מוכח בסמוך שאמר דהא לא יכלין לאתברכא אלא מגו יוסף וכן משמע מהפ' עצמו שאמר המלאך וכו' יברך את הנערים משמע שהמ' מברכת אותם שמע מינה שהם מט"ט וסנד"ל ולא נ"ה:

ויקרא בהם שמי השתא אתקין ביתיה פי' מ' הנק' שם:

ואיהו אסתלק בדרגיה וכו' פי' שנתחבר עם ח"ג שהם אברהם ויצחק אבל מורינו ז"ל פי' ויקרא בהם שמי הוא שם יעקב שהוא ת"ת. ושם אבותי הם ח"ג ור"ל שחג"ת ישפיעו במ' ומ' מברכת אותם הנערים וז"ש השתא אתקין ביתיה שכיון שהת"ת שהוא שמי נתחבר עם ח"ג זהו תיקון המ' שהיא בין תרין דרועין אחורי הת"ת.

ותרין דרועין בהדיה נ"ב אבותי אברהם ויצחק:

ה"ג לבתר דאינון נערים מתברכן: מן האבות מתברכן וכו' פי' חג"ת שהזכיר ולא מיוסף כדי לכסות עליו לפי שהוא טמיר. ומכאן משמע קצת כפי' מורינו ממ"ש הזוהר כתיב ויקרא בהם שמי וכו' מן האבות מתברכאן וכו':

דא הוא כסוייא וכו' נ"ב בסוד יוסף שכיסה על אמו מן עשו:

לאו אנא בעל הבית וכו' פי' איני מחשיב עצמי ב"ה ואתם אורחים אלא כולנו אחד: ובריך וידוי לא יכלין למסבל כסא נ"ב אין תימא איך היה מברך והוא היה קטן כי אם יודע למי מזמנים סגי וכן הלכה דלא בעינן פורח:

ואתיישב בימיניה נ"ב בכוונות כתוב שלא היה מורי נוהג כן אלא תכף מקבלו בשתי ידיו עכ"ל ור"ל תכף מקבלו בשתי ידיו ואח"כ מיד יניחנו בימין ולא ימתין עד על הארץ ועל המזון כמ"ש הכא וז"ל הרב בסה"כ נוטל הכוס בימינו ואומר ברכת זימון. ואמ"ל מורי ז"ל כי מלשון הינוקא דפ' בלק דף קפ"ז משמע שיאחז הכוס בב' ידיו משיתחיל ברכה שנייה. ואז אתיישב כסא על תיקוניה בימינא. אך הוא ז"ל לא היה נוהג כן:

דלחד מאלין וכו' הוא רבי יצחק כמ"ש בפרשת ויחי: וקב"ה יערב ליה נ"ב מלכות ומה שכתוב וישכח ערב. הוא ר"ש שערב גם כן הוא עם המלכות לרבי יצחק:

דף קפח.

דהא מלה עילאה אית ביה: פי' נשמה קדושה מאד:

ורזא דא לא מתפשטא בין חברייא פי' לא יחיה זה הינוקא עד שיהיה בין החכמים. א"נ י"ל ורזא דא. פי' סוד זה למה מת לא נתפשט בין החכמים. אי הכי משוא פנים וכו'. פי' קס"ד עמון ומואב ניצולו מפני כבוד הצדיקים שיצאו משם ולכך הקשה דא"כ מדין נמי יצאו מהם צדיקי' ותירץ ר"ש לא דמי וכו' ודעתו כמ"ש במסקנא אלא שר' אלעזר

לא הבין וסבר שכוונת ר"ש דמאן דזמין וכו' יש להם שבח מאחרים שכבר נלקטו ולכך הקשה אע"ג דכבר לקט לון מ"מ שבחא איהו שיצאו מהם צדיקים:

כיון דלקט תאני וכו' פי' והיא יבשה מלעשות פרי עוד ולכך לא נטיר לה. אבל אם עדין ראויה לעשות פרי אפי' לקט תאני נטיר לה מפני שעתידה לעשות. וז"ש מכאן ולהלאה תאנה דא לא זמינא וכו':

וקראי מוכיחן בשיקולא דא בדא אר"א ודאי הכי הוא נ"ב איני יודע מה תירץ והיכי מוכחי קראי עכ"ל. ונל"עד לפ' שר' אבא לא דקדק מלת מלחמה דכתיבה במואב כמו שדקדקו רז"ל ולכך אמר וקראי מוכחן בשיקולא וכו'. ורבי אלעזר תירץ לו דבמואב כתיב מלחמה. ולפ"ז מ"ש ר' אלעזר והכי הוא ודאי ר"ל שכך הוא האמת כמה דתנינן דלמואב אתחזיין לגבייהו.

במאני קרבא וכו' לפי שבמואב כתיב מלחמה ובעמון לא וקצר הזוהר במובן: וכן מתרץ הש"ס על המשניות הכי קאמר וכו': שהתנא דרכו לקצר. ומ"ש דתנינן דדא דהות חציפא וכו'. בא לתרץ שעדיין קושיא לאלהינו למה במואב כתיב מלחמה ובעמון לא:

ונותן טעם דדא וכו' אינון דאפילו נוני ימא וכו'. פירוש רמז על אביו הנקרא נונא כמ"ש בפרשת בראשית שהיה נגלה לרבי אלעזר ורבי אבא. נשיקה קדמאה וכו'. פירוש בשביל אביו שהיה נגלה להם. והשנית על ביעין דנונא בניו של רב המנונא שהיו חכמים גדולים. ואי לא לרחצנו תהכון. פירוש אם לא היה כדברי אלא אית לכו מאני קרבא איני יודע דלרחצנו תהכון וכיוצא בזה אמר לקמן דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. שר"ל אם לא היה כדברי תנדעון תנופה מאי היא:

דף קפח:

ה"ג דתפנוקי בלא קרבא או נהמא דקרבא ור"ל א' מג' דברים או בלא קרבא כלל או קרבא בינונית או בכל מאני קרבא: בחרבא וכולי כתיב בספר אור ישראל. וחר"ב גימטריא רי"ו כמ"ש הרב ז"ל בפסוק וחרב פיפיות בידם והיינו בחרבא. וברומחא הם רמ"ח תיבין דק"ש עם ו' פעמים אלהים שהם מוחין דקטנות דאו"א כמ"ש הרב בכוונת ק"ש: ובקשתא הוא יסוד בסוד זרע יורה כחץ. ובאבנין וכו' פירוש כדאיתא בפרשת שופטים לדון סמ"אל באבן דאיהי יו"ד ובה' אצבען דיד דאינון ה' ובקנה דדרוע' דאיהו ו' ובכתף דתמן ה' ולכן אמר לקמן הא ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש. אל יתהלל חוגר כמפתח שכבר נלחם ונצח דרומז שכבר נצח לר' יהודה ורבי יצחק לעיל שהם חבירים לר"א ורבי אבא וז"ש אל תתהללו אתם שחוגרים כדי להלחם עמי כמו אני שמפתח. קרא דא על עמר התנופה אתמר. נ"ב צ"ע דהאי קרא בחלה כתיב ואיך דריש ליה בעמר התנופה עכ"ל.

ונל"ע דמיתורא קדריש דכיון דכתיב לבתר מראשית עריסותיכם חלה וכו'. למה כתיב ברישא והיה באכלכם וכו':

לכך דריש ליה על עמר התנופה באם אינו ענין וכו' מאי איכפת לן אי אניף וכו'. נ"ב ר"ל כבר ידענו הדין מפ' והניף וא"כ מאי קמ"לן ותירץ שבא לרמוז שיעלו השכינה למעלה כמ"ש בסמוך תנופה:

אצטריך לעילא: פירוש להרים השכינה למעלה וז"ש והיינו תרומה ומ"ש ואע"ג וכו'. ר"ל אעפ"י דדרשינן תרי ממאה מ"מ עיקר מלת תרומה ותנופה היינו להרים השכינה וכדמסיק וז"ש תרימו תרומה לי"י שתרוממוה למעלה ולגלות ג"כ על מלת תנופה שהיא תנו פה:

תנו כבוד וכו' פירוש מלכות הנקרא כבוד תחברו אותה עם זעיר דלית אנן יהבין אלא להאי פה. פירוש שאין מחברים עם זעיר אלא השכינה הנקרא פה ולא הס"א כמ"ש בפרשת תרומה בייחוד ק"ש. וכי לחם הארץ שערה וכו': פי' שהמלכות לחמה העיקרי הם ה' חסדים שמכוננים אותה בסוד והוכן בחסד כסא. וא"כ היכי קארי לשעורה שהיא ה' גבורות לחם הארץ. ותירץ בגין דשעורה קדמאה וכו'. שר"ל שהגבורות מהם נבנית תחלה ואח"כ החסדים לכך קראם לחם הארץ. איהו שיעור ה'. פירוש שעורה הם ה' גבורות ומהם נבנית המלכות הנקרא ה'. ה"ג דהא אתר ידיע הוא בשיעורא דהא חטה בהא נקודה באמצעיתא דלית חולקא וכו' ופירוש הענין בסמוך:

ה"ג אלא חטה ברתא דמתחטא לקמי אבוהא ועביד לה רעותה

ומאי חטה וכו' פירוש הם החסדים כמ"ש הרב ז"ל בדרוש שבועות. והכ"ב אתוון הם החסדים. אבל לגבה שרייא נ"ב כשושנה בין החוחים חטה סתם נ"ב לשון חטא. וע"ד נקודה באמצעיתא וכו'. נ"ב פירוש יש דגש באמצע ט' של חטה דאל"כ היו חוטפים החי"ת בקריאה והיה נשמע כמו חטאה אבל כשיש דגש ר"ל כמו חטטה ולא חטא:

כן שמעתי ממורי זלה"ה עכ"ל ולפ"ז אתי שפיר שקדמאי שאמרו שחטה סתם הוא לשון חטא שעדיין לא נפרדה הקליפה. ובתראי שאמרו חטה ממש בדגש רמזו לנו שנפרדה הקליפה ונשברה. וזהו שפירש ישעיה וממחתה וכו' שנשברה ס"א וז"ש בסמיך תבירו לס"א ברירו דילה ר"ל שנשברה הקליפה. והקדושה נשארה לבדה בח"י דף ח' וז"ל וכמ"ש בזוהר בפרשת בלק כי מוץ ותבן הם ב' קלים ולכן מלת חטה בה אותיות ח"ט שהם מורים על הס"א הנדבקת בה' שבסופה כי מפני כן לא היו שני אותיות אלו בשבטים לפי שהיו שבטי יה. וכשמפריד מוץ ותבן שהם ב' קליפות. מן החטה שהיא הקדושה בזה גורם פירוד לס"טא שהם ד"ון מוץ ותבן הנדבקים בחטה. ובדף ט' כתב וז"ל בזוהר

משפטים דף ק"ך ע"ב אמרו כי צריך לברר את החטים מכל פסולת ועד דיתברר לא שרייא יו"ד על ה' ואינו מתקיים כי יד על כס יה. ר"ל מי"ד בניסן צריך שיהיה הכנה לחיבור שם י"ה וזה ימצא על ידי הבירור:

דף קפט.

דבחמש זיני דגן גרסי' ה' דגן בנקיו בלא מוץ ותבן חטה דכר ונוקבא מוץ ותבן. ה' בנקיו דדגן ועל דא שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחב ביה אדה"ר חטה הוה דכולא איהו ברזא ובמלה דחטא גרסי' ור"ל דחט של חטה הם רומזים למוץ ותבן שהם נוקבא ודכורא דקליפא. אבל ה' בלא חטה מורה על המלכות לבדה ונפרדה הקליפה ממנה. ואע"פ שאמר לעיל שחטה בדגש ברירו מסטרא אחרא. יש לומר דמ"ש הכא שחטה היא במוץ ותבן כלולים בה: דהיינו אילן שלם בקליפתו היינו חטה בלא דגש. אבל חטה בדגש ברירו מס"א:

דהא שעורה אקדים נ"ב נוקבא דזעיר בבחינת דינים שבה שהם ב"פ מנצ"פך גימטריא שער"ה. דאלף הרים נ"ב אל שד"י במילואו בעולם הבריאה עולה אל"ף:

מיכלא דההוא תרומה נ"ב מלכות:

ה"ג ואתקציר בליליא בקריבו דתרומה דא דשעורים נ"ב נ"ל שהיה ניכר זה בעשן המערכה: כגוונא דרזא דסוטה פירוש כמו שהסוטה היתה נבדקת ע"י המים אם טהורה אם טמאה. וכתיב ויאמר להם אלהים פרו ורבו. הקדים פי' זה לסייע לדבריו שאפילו לא חטא אדם מוכרח לקיים פריה ורביה שהרי פבוק זה מיד אחר שנברא אדם צוהו בפריה ורביה כדמפרש. מוץ ותבן דלאו מההוא סטר: נ"ב שהם מקליפת נוגה מצד הטוב משא"כ בעת החטא שהוא מצד הרע דנוגה עכ"ל: ומ"ש ולבר מארעא וכו' היינו מהרע דנוגה כקוף בתר וכו'. נ"ב פירוש כי יש ג"כ בקדושה מוץ ותבן מו"ץ גימטריא קל"ו ה' חסדים שמקבלת מת"ת שהוא ו': תב"ן ת' מלכות ב"ן שבמלכות עכ"ל: ולפ"ז מוץ שהוא. נוקבא דקליפה יש לו קצת יניקה מת"ת. ותבן שהוא דכורא יש לו קצת יניקה ממלכות דקדושה ולפי שלא ינקו הרבה לכך לא נעשית יניקת נוקבא דקליפה מנוקבא דקדושה ודכורא מדכורא.

ואינון ז' היכלין פי' חג"ת נהי"ם ושית אתוון נ"ב ו"ק. וחמש אינון נ"ב בלתי מנין היסוד:

מגו עתיקא וכו' פי' בינה. ההוא יין פי' הארת הבינה שמשך אותה יעקב למלכות ואחר שנתעצמה במ': סחיט לה מענבים דההוא גפן: דהיינו מספי' דמ' כדי להמשיך אותה הארה ליצחק אביו. דקא אתחזי ליה: נ"ב מהבינה קו הגבורות: הכא אכל עילא ותתא: פי' יצחק שלמעלה שהיא גבורה אכלה מהארת הבינה: וכן יצחק אע"ה: ה"ג וע"ד ארחיק

מלה: ליה לתתא: פי' ליצחק אע"ה: ליה לעילא ליצחק העליון שהוא גבורה: בתרין סטרין אחיד. פי' יעקב אחז ביצחק העליון וביצחק התחתון אי נמי קאי על יצחק שאחז בתרין סטרין היינו בינה וגבורה. דארמי מייא בההוא יין ז"ל הרב בקיצור דע כי יצחק סוד הגבורות שביסוד דאימא והוא יין החזק. והנה יעקב באותו יין שהשקה לאביו הטיל בו מים שהם החסדיה שביסוד דאבא. כי משם שורש יעקב וז"ש בפ' בלק חנוך מט"ט אמר דארמי ליה מייא ביינא. וז"ס תרי טעמי שהם דמות שני וו"ין רמז שחיבר ב' יסודות דא"וא כי יסוד הוא בחי' ו' קטנה ע"כ כללות דבריו. ובזה מובן לשון זה ועיין בפ' תולדות דף קמ"ב ע"ב: דיוסף חסידא נ"ב יסוד: דוד נאמן. פי' יוסף נק' דודי וקראו דוד נאמן:

דף קפט:

הא מלאך חמרא דילך הוא פי' אתה שאתה מלאך לפי שהיו ר"א ור"א קורים לינוקא מלאך חמרא דילך הוא. דהיינו ודאי אותו היין של בינה משם יניקתך.

נצחת מלאכא שליחא פי' ודאי אתה נוצח אפי' מלאך שהוא שלוחו של מקום בכח רוח החדש שבך. א"נ יש לפרש נצחת מלאכא שליחא הוא מט"ט שהינוקא מביא חידושיו ואמרו לו מה שאמרת אתה הוא יפה משל מט"ט וכ"ז ברוח הקדש שבך:

וענבין דילה פי' גבורות שבה. אושיטת ג' שריגין. נ"ב נה"י עכ"ל ור"ל לפי שבנין הנוקבא ומוחותיה הם מנ"ה. דזעיר כי נצח דזעיר הם חח"ן דנוקבא. והוד בג"ה דילה ויסיד דת"י דילה. ואותם מוחין שבתוכה מוציאה הארתם לתחתונים. וז"ש אושיטת ג' שריגין:

דיוקנא דאבהן נ"ב חותם הארת חג"ת והיינו דיוקנא דאבהן ולא אבהן ממש. כדין עלתה נצה. פי' העלתה מ"ן. אינון ענבין רכיכין. פי' שמתמתקים הגבורות שבה:

בר במייא גו חמרא פי' חסדים דאבא בגבורות אימא:

חנוך מט"ט אמר ג' שריגים וכו' נ"ב. פי' אר"ג: והא ד' אינון. נ"ב ארג"מן. דא הוא ההוא רביעאה. נ"ב מיכא"ל עמה תמיד ואינו נבדל ממנה:

וירכב על כרוב הכא מפרש כרוב הוא מיכא"ל: בזמנא דפורחת: ושיעור הכתוב ובגפן שהיא מ' יש לה ג' שריגים תחתיה שהם אר"ג וכדי שלא נקשה למה לא נזכר מיכא"ל. לכך תירץ הכתוב והיא כפורחת דאיירי בזמנא דפורחת לעילא ואז עלתה נצה דהיינו עלתה עם מיכא"ל שהוא נק' נצה ולא נשארו אלא שלשה:

נהמא וחמרא עיקרא דפתורא פי' לפי שאמר להם ב' חידושים פ' א' והיה באכלכם מלחם וכו' שהוא נהמא: ופסוק ב' ובגפן שהוא חמרא וז"ש נהמא וחמרא עיקרא דפתורא:

וסבייא אתמשכו וכו' פי' עולימין של מואב נטלו עצה מזקני מדין במה נאבד שונאיהם של ישראל. והזקנים נמשכו אחריהם ונתנו להם עצה להשחיתם:

דף קצ.

ה"ג וביה תזדווגי ה"ג מאן דעביד בישא בכולא כעמלק על ברית דקריבו לגבי ברית עילאה דקני קב"ה קנאת עלמין וכו' וכן היא בזוהר מוגה. ור"ל שהיו חותכים מילות ישראל וזורקים אותם כלפי מעלה לגבי יסוד העליון הנק' ברית. ה"ג ישראל חבל נחלתו הוה. ומ"ש בההוא חבל נחלת ה'. פי' וימדדם בשביל ישראל שנקראו חבל נחלתו ומ"ש ההוא חבל אחיד בהו. פי' מ' ומפרש פי' אחר וימדדם ע"י החבל שהיא מ': ה"ג ובג"כ אחיד בחבל ופשיט חבל על ההוא דחבל נחלת ה'. ור"ל אחיד במלכות הנק' חבל ופשטה על מואב שחבלו ישראל:

דף קצ:

וע"ד גבורי כח וכו' פי' הם ישראל שהקדימו נעשה לנשמע. ורישא דקרא במלאכים וסיפא בישראל כדמוכח לקמן: ה"ג אמר ההוא ינוקא כיון דחרבא דילך לא אצלח אי אנת לא מנענע ליה כדקא חזי. שבוק חרבא למאן דאגח קרבא: בגין דקדושה מג' עלמין נ"ב מבריאה ששם שרפים ומיצירה ששם חיות: ומעשייה ששם אופנים וישראל א"ר אלעזר מלין דאנן בהו בברכה אינון. פי' בא לתרץ מה שהקשה עליו הינוקא שלא זכר ענין הקדושה: וא"ל ענין שאנו עסוקים בו הוא ברכה ולכך לא זכרנו ענין הקדושה:

מאתר דכל ברכאן נפקין נ"ב יסוד הבינה. עד דיתעבדון ברכה נ"ב היסוד נק' ברוך:

בההוא ברכה פי' יסוד. יפשון מיין סגיאין. נ"ב כי משם נשמת כל חי: וההיא משיכו מאי היא ה'. פי' שנמשך מיסוד למ' הנק' ה': משיכו נהרא דנהיר. נ"ב יסוד דזעיר: אספקלרייא דנהרא: נ"ב זעיר גופיה: דאתמשך וכו'. נ"ב וא"ו ומשך ו': אתמר ברכו את ה'. נ"ב שמקבלים שלא באמצעות הנוקבא:

ה"ג אמרי ברכו את ה' אני בצדק ודאי. פי' אמר דוד המלך ע"ה אני הוא שמקבל מצדח לאפוקי המלאכים שמקבלים מזעיר:

דף קצא.

תנינן דא ז' וכו' פי' שאין בה תוך כשאר אותיו' א"ב וכו'. ומ"ש כיריעות שלמה. מדמה אותה לז' דלית לה חוורו. מגו דחיקו דרחימו וכו' אזעירת גרמה וכו' נ"ב בסוד נקודה תחת היסוד עכ"ל. ונל"עד שכוונת הזוהר בזה כמ"ש הרב בזה בכוונת העמידה שאחר שמגדילים המלכות אח"בא בכל קומת זעיר אח"כ מחזירים אותה בפני זעיר. וכל מה שהיה לה פרצוף באחור הלואי בפנים תהיה נקודה תחת היסוד. ואח"כ בונים אותה ע"י

המוחין דאימא שבתוך זעיר ע"כ כללות דברי הרב ז"ל. וז"ש מגו דחיקו דרחימו. דהיינו מפני שאוהבת בעלה להזדווג עמו ולכך חזרה בפני זעיר והיא אינה יכולה לסבול הארה שם לכך אזעירת גרמה בסוד נקודה וז"ש בסמוך וכדין מגו קלין וכו' דהיינו ע"י התפלה בסוד בא"י מגן אברהם. נפיק דודה רחימה מגו היכליה דהיינו שהזעיר מקבל מבינה ובונה אותה. ואל יקשה לך שהרי גם בהיותה בפנים אנו מתקנים אותה מנה"י דאימא במלך עוזר וכו' ולמה לא אמר כאן רק נפיק דודה דהיינו התקון ע"י זעיר די"ל כיון שאחר מלך וכו' חוזרת נקודה ג"כ ואין התיקון האמיתי רק ע"י המוחין הבאים מזעי' אליה לכך לא נקט הכא אלא התכלי' האמיתי. ה"ג מה עבדין גברין תקיפין חיילין דילה שאגין כאריין תקיפין כמד"א הכפירים שואגים לטרף ומגו דחילא שמע וכו':

ה"ג ואתי לגבה ואשכח לה בלא דיוקנא וכו' ה' כמלקדמין. נ"ב ה' אחרונה שבשם: וע"ד כתיב גבורי כח וכו'. פירוש שע"י תפלות של הצדיקים שהם בכוונתם מתקנים המ' הנקרא דבר: ה"ג ומאן דמנע ליה. וזכינא לון נצחתי אותם. יקבוהו לאם. פירוש יפרשו חטאוי למלכות וכדמפרש:

דף קצא:

לאימא קדישא פירוש מלכות. מה שמו. פי' אבא ומה שם בנו. פירוש זעיר. ה' צבאות שמו פירוש אבא נקרא כך בהשאלה כמו בינה הנקרא כך בסבא דמשפטים. ה' אמר אלי. פירוש זעיר אומר שאבא הנקרא ה' אמר אלי בני אתה:

בני בכורי ישראל והאי ישראל כל מפתחין דמהימנותא ביה תליין ואיהו וכו' כבי"כול שולטנא יהיב ליה על כולא דכולא יפלחון ליה וכו' עוד שם:

כל ברכאן דלעילא ותתא להאי בר סלקין ומתעטרין וכו' בסע"ה דף נ"ט ע"ב כתב מעיו עשת שן פירוש רש"י לשון קיבוץ עם קרוי עשת. ואיתא בא"ר תאנא אתפשט האי ת"ת ואתתקן מעוי דדכורא וכו' ואיקרו בעלי מעין דכתיב ע"כ המו מעי לו וכו' נמצא ששם קיבוץ כל הרחמים ומ"ש עשת ש"ן מפני ששם מתפשטין אחורי ע"ב גי' קפ"ד ואחוריים דס"ג גימטרא קס"ו כי שם במקום המעיים שהוא לסוף שליש דת"ת נעשה כתר דיעקב ורחל העומדים שם בסוד אל עליון. עליון גימטריא שם ס"ג בריבוע ושיעור הכתוב מיעיו ששם העשת שהוא קיבוץ הרחמים נעשה מן ש"ן קפ"ד קס"ו כי האחוריים העליונים נעשים פנים למטה ומהם כל הרחמים. מעולפת ספירים יובן במ"ש בזוהר דברים בני בכורי ישראל וכו' ויובן ע"פ מ"ש ביחודים כי עיקר גלוי הויו"תיו ית' נתגלה בת"ת וממנו ולמעלה הוא סתום:

ודבר זה מבואר ג"כ בל"קת ויצא ששם הוי"ה נתגלה דווקא בת"ת ולכן בת"ת כל השלשה כלים שלו הכל הוא שם הוי"ה כמבואר בשער השמות כי שם הוא עיקר הגילוי. וא"וא מגלים שם פעולתם ומכ"ש אורות שלמעלה מהם. ולכן נתבאר בפירוש אגדות שת"ת שבת"ת הוא עצם החתן כי השם הוי"ה אשר מורה על א"ס ב"ה שהוא הי"ה הו"ה ויה"ה נתגלה שם ולפיכך שמו תפארת מפני ששם נתגלו פארות וענפים של כל הספירות. ולכן אמרו בזוהר מאן דנטל שמשא נטיל כולא:

ולכן מאמר השכינה על סוד המעיים שמתחילים משליש ת"ת ולמטה שהוא מעולפת ספירים פירוש רש"י לשון קישוט כמו ותתעלף ותשב בפתח עינים. והוא ששם החתן שהוא ת"ת שבת"ת מקושט באורות של כל הספירות שמלת ספירה פירוש הרח"ו שהוא לשון מספרים מזהירים וז"ש מעולפת ספירים מקושט בכל הספירות. ולכן נתגלה שם שם הו"ה שכולל כל הספירות. ולכן משם מתחילים החסדים להתגלות שהם שם הוי"ה כולו חסד שמאירים שם מאד מאד. ומהחסדים המגולים מאיר זעיר עד הכתר:

כמ"ש בדרושי הצלם ומקום המעיים שם הוא קישוט כל הספירות וזהו מעולפת ספירים ודוק בדבר זה:

לאם ממש פירוש בינה למאן דאיצטריך. פירוש למ' שיהיה הוא. התיקון דכוס של ברכה. ד"ה זקיף טעמא לעילא. פירוש מלכות:

דהא טעמא אפסיק בה' פירוש שאלו לא היה שם פסיק ודאי קאי על וה' דרישא דקרא. יומא דכל יומין כלילן ביה. פירוש חסד ראשון שכולל כל החסדים ושיעור הכתו' יומם הוא שהולך לפניהם:

יומא וליליא יהא קמייכו בכל שעתא: פירוש שתהיו יותר מישראל שהזעיר היה מאיר להם ביום ומ' בלילה אבל אתם זו"ן בשניהם מאירים לכם בכל שעה:

גבור ביצירה נ"ב שכבר הגיע לימים ראויים לכך:

דף קצב.

שרש למטה וכו' פירוש שהצדיקים הגדולים הם בישיבה של מט"ט והתינוקות הם בישיבה של הקב"ה ה"ג אמאי שדר ליה מיד עד לא ייתי לגביה מלין בפירושא. אתא ושאיל מלה כמלקדמין. פירוש רבי יוסי הנזכר לעיל. ה' מסיני בא כמד"א הנה אנכי וכו'. נ"ב שנתלבש זעיר בנוקבא והדיבור היה ע"י כמ"ש וידבר אלהים ולא וידבר יה"וה:

דף קצב:
אורייתא נפקת וכו' התורה הוא יסוד דאבא המלובש ברישא דזעיר בסוד הדעת עכ"ל והתכת לשון הזוהר כך הוא התורה שלנו יצאה מיסוד דאבא הנקרא רזא שיסוד נקרא רזא בזוהר ומ"ש דרישא קדישא וכו' ר"ל יסוד הנז' היכן הוא מלובש ואמר בראש זעיר. **ה"ג א"ל אנת בוכרא ול"ג ואמר** אלא נטל בההוא נהירו וכו'. פירוש בהריגת ב"ד שהיא בפרסום שלקחנו מס"מ כתיב וזרח אבל בפריה ורביה שהיא בצנעא כתיב הופיע. ואין להקשות שהרי מצות פרו ורבו כתובה בתורה וכן הריגת ב"ד והתורה קדמה אלפים שנה. ואיך לקחנו אותם מס"מ ורהב. די"ל שהקב"ה מגיד מראשית אחרית וכשצפה הקב"ה זה כתבם בתורה. וכיוצא בזה תירץ הזוהר בפ' בראשית.

דף קצג.
לכל רבבות קדש וכו' נ"ב ע' שרים. ת"ח עדים דבני ישראל וכו'. פירוש שאלו המתנות שקבלו מע' שרים מהם היו עדים דישראל:
מה אשתאר מנהון ההוא שבי פירוש שמרע"ה כשעלה למרום לקח מתנות שנתנו לו ע' שרים. ועוד שבה מהם שבי דהיינו הארה מועטת מהמתנות. ואחר שחטאו ישראל ונסתלק העדי שהם המתנות נשאר להם השבי הנז' עד שבא עמלק ולקחו דכתיב וישב ממנו שבי:
תבין לאבוהון דבשמייא: **פירוש אפילו בחול נמי אם ישראל עושים תשובה חוזר להם העדי הנז'** אבל בשבת אפילו בלא תשובה חוזרים להם כמ"ש הרב בכוונת ישמח משה במתנת חלקו. ה"ג ואתכסיין ביה:
על הנהרים מבעי ליה נ"ב פירוש שהרי בלעם מארם נהרים היה והם ב' נהרות: דעל חד נהרא קיימא תדיר נ"ב ה"ס מ' דקליפה הנקרא פתורה ועומדת על הנהר שהוא היסוד סוד יותרת הכבד הנז' בפרשת פנחס: עאל בג"ע פירשנוהו בכ"מ:

דף קצג:
א"ל וכי ברייקנייא וכו' פי' שר' אבא משמ' מדבריו שסוד זה סתום ולא היו יודעים אותו אלא דורי של רשב"י ולכך הקשה לו ר"א וכי הראשונים לא היו יודעים זה הסוד רזא עילאה שירותא וכו'. נ"ב חכמת אבא עכ"ל ור"ל אבא שהוא חכמה דאצילות ולפ"ז כוונת הזוהר רזא עילאה שהוא אבא ונק' ג"כ שירותא. ונק' ג"כ נקודה:
רזא קול וכו' נ"ב בינה: ה"ג ולית מאן דאתיב עלה. אתה דא שירותא. נ"ב חסד דזעיר: דקיימא על דבר. נ"ב מ': דאתקשר ביה בדוד נ"ב פי' שדוד מרכבה לה. ולכ"א כמדבר בעדו דברתי דבר שלי:

דתלת דוכתי אינון פי' אבא וחסד ומ' כמ"ש באדרא זוטא:
ארוממך כולא כחדא פי' כל הספי' כולם:
אודה שמך וכו' פי' מ' הנק' שם:
כיסוייא ולבושא וכו' פי' שפרצוף התחתון מלביש לעליון ועי"ז מתמעטת הארתו ונוכל להשיגו: ובסע"ה ד' ל"ו כ' וז"ל וכמ"ש בזוה' בפ' בלק דף קצ"ג ע"ב כי עשית פלא כי עשית אל"ף ומהו אל"ף הא תנינן אל"ף בי"ת אל"ף בינ"ה וכו' וסיים שם ואיהו רזא דיחודא: ונז"ל כסוייא ולבוש' לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא טמירא בכסויי' דנהורא אחרא עכ"ל מכאן תבין שגם הפלא עליון מתגלה לפעמים בבינה להשפיע בזעיר לב' נתיבות חכמה בשלימו' ומהם יוצאי' לב' שיניים וז"ש שכולם מתאימות שגם הנתיב לב' מתגלה בך ואז הוא רחמים גמורי' וז"ש ושכולה שהוא בחינת דין אין בהם:
אל"ף בי"נה פי' שבינה נק' בי"ת ונק' אל"ף ולפ"ז כי עשית פלא היא בינה הנק' אל"ף:
אבל דיוקנא דאל"ף וכו' פי' חב"ד דאבא:
דאדם קדמאה נ"ב חכמה:
חד מכאן וכו' נ"ב חב"ד עכ"ל. ור"ל חב"ד דאבא שא"לף היא יו"י ב' יו"דין הם חו"ב ו' באמצע הוא הדעת:
כלא הוא חד דרגא וכו': **נ"ב יסוד דאבא** ה"ג קרא להאי בקדמיתא פלא יועץ והכא אמר פלא עצות מרחוק. ור"ל למה שינה דהתם כתיב יועץ והכא עצות. ותירץ דהתם מנה ז' דרגין שהם א"וא שהם פלא יועץ וכו' והכא עצות הם נ"ה וכו' וכדמפרש:
אלא אצטריך לממני שית סטרין: פי' שבפ' פלא יועץ מנה ו' ספי' פלא חכמה יועץ בינה אל חסד גבור גבורה. אבי עד ת"ת. שר שלום יסוד. תרי בדי ערבות. פי' הם נ"ה והם נק' עצות. ופי' מרחוק מאבא הנק' רחוק משם מקבלים הארה א"נ בינה נק' רחוק בהשאלה. ונ"ה משם. בסוד ומבינה נביאים. ה"ג אמונה אומן תרין דאינון חד גן ונהר דא נפיק מעדן ודא אשתקי מינה הא הכא כל רזא סתימא דמהימנותא. ור"ל גן זה היא מ' ונהר הוא יסוד שיוצא מהמוח הנק' עדן והיינו אמונה אומן דקרא כי אמונה היא מ' ואומן הוא יסוד:
ודא אכרע לשאר פי' זה שמשביח את עצמו מכריע את כולם שהוא שוטה כמו המרבה דברים ועוד הוא בעל עבירות וז"ש שוטה בכל עבירות וכו': ה"ג וכדין פתיחו דפומך באורייתא ישבחון מלך:

דף קצד.
האל לא כתיב פי' שהאל היא מלכות האל הידוע בההיא שעתא. פי' בשעה שהלך פנחס להלחם עם מדין:
טולא דתנינייא נ"ב נראה שזה כמין השבעה לנחש הקדמוני שיניח צליה לעבור:

דף קצד:
ותתכלל במלין דדרגין קדישין נ"ב מכאן שטוב לנפטר למיתמתוך דברי תורה והיושבים לפניו. יזכירו ד"ת וכ"ש אם קורים השם של מ"ב שהוא מסוגל להעלאת הנפשות. ויקראו קריאת שמע לפניו: קב"ה עבד מה דעבד בההיא חייבא. נ"ב שנתגלגל בנבל ובברזילי וכמהם וזהו ותהי אחריתי כמוהו: וחד עני נ"ב משיח:

דף קצה.
כי יתעטף מ"ל פי' שהוא לשון עילוף מאי כי יעטוף אלא איהו עביד עיטופא וכו' שהוא לשון איחור כמו והיה העטופים ללבן. ה"ג אמרין אתייחד בתיאובתא וכו': ה"ג ואת עביד: ועכ"ד כולא הוה ביה בדוד. פירוש אעפ"י דשבק מלה דעני ואמר חסיד אני עכ"ז כולא הוה ביה. ומ"ש ועכ"ד אצטריך ליה לבר נש פירוש אעפ"י שדוד שבק מלה דעני והוה אמינא דבר נש אחרא לא יעביד גרמיה עני. ואעפ"י שאמר כולא הוה ביה בדוד הוצרך ג"כ לומר זה גם בבר נש אחרא. ה"ג עד דיפרש חטאוי מיומא דהוה בעלמא אי הכי אן אינון דאתכסון וכו':

דף קצה:
ארימית ידי בצלוי לקמי מלכא קדישא וכו' והשתא אנא הכי עבידנא ואמינא וכו' פירוש שרבי אלעזר ארים ידוי בתפלה והתפלל לפני הקב"ה ואמר שכל מי שיעשה ד' תיקונים אלו צלותיה לא תהדר בריקנייא. כד אמר אמת ויציב וסמך גאולה לתפלה נ"ב בשעה שאומר עוזר דלים אז יעשה עצמו עני עם השכינה תלת עבדין אינון בג' דוכתין נ"ב נ"ל כי ג' עבדים הם שכינה מט"ט סנד"ל:

דף קצו.
ת"ח תרי עבדי וכו' פירוש הם מט"ט וסנד"ל ומ"ש דכליל כל הני פירוש שבין עבד דזמירות לעבד שאחר העמידה שם ביניהם מוסר עצמו על קדושת ה' ועני וחסיד וז"ש לעיל מאן כליל כל הני ההוא דקא אצטריך לכללא לון ומאן איהו עבד דהיינו שבין עבד לעבד הם האחרים דאמרינן:
ומ"ש דהא תליתאה היא מ': תליתאה כך קיימא וכו' פירוש ששני' הראשונים הם מט"ט וסנד"ל והשלישית היא מ' וכדמפרש דקלא אשתמע וכו'. פירוש מלבד ששומע הוא

שהקב"ה קורא לו עבד עוד מכריז הקב"ה בכל הרקיעים שזה עבד המלך וז"ש ותו וכו'. כגוונא דא רוח סערה באה כלל דכר ונוקבא. פירוש רוח הוא דכורא סערה נוקבא והם מחוברים כאחד אח"כ נפרדו ולכך כתיב באה ולא באים וסוד הענין כ"ש בליקוטים וז"ל ענין שארי בחבורא וסיים בפירודא וסוד אשר הלך חשכים הוא כי כבר ידעת כי הקליפה אצל הקדושה כקוף בפני אדם והנה סוד האצילות היתה הנוקבא מחוברת בזכר אחב"א ואח"כ ננסרה וחזרה להתחבר עמו פנים בפנים:

והנה גם הקליפה עשתה כן אך כאשר ננסרה ונפרדה אז בא יום השבת ונשארה בפירודא ולא יכלו עוד להתחבר פנים בפנים וז"ס שארי בחיבורא וסיים בפירודא עכ"ל ובזה מובן לשון זה מדוריהון לעילא בג"ע של מעלה מדוריהון לתתא בג"ע שלמטה:

דף קצו:

דאינון רוחין משטטן וכו' פירוש שמשוטטים ונכנסים לפנים למקום המיוחד להם ואח"כ יוצאים כמ"ש ר"ש בסמוך שבדבר זה לא פליגי ר"ש ור"א:

לאתר טמיר וגניז נ"ב ג"ע עליון ראי"א גם צפור וכו' ועל גבי שורין דג"ע מצפצפן וכו' בח"י דף ה' כתב תפלה לאומרה מר"ח ניסן אחר קריאת הנשיא על נשמתין דמצפצפין כציפרין וכו' ע"ש. ובדף ז' כתב מ"ש בזוהר דהא ביומי ניסן ריש תורא בדיקולא תנינן פירושו דבההוא זמנא תקיפו דס"א הוי בעלמא כי כשם שבניסן למטה בארץ צומחות כל עשבי השדה טובות למאכל ועליהן לתרופה וגם צומחות קוץ ודרדר וכל עשב רע. כן למעלה צמיחת קרן הקדושה. וגם לעומתה הס"א מהרה תצמיח ולפיכך קרן השור מועד בתגבורת בזמן ההוא ביותר על צבא המרום במרום כתבנית שור אוכל עשב:

שפיר קאמרת פי' ברישא דקרא שעל הרוחות מדבר שהם בין חומות של ג"ע ובימי ניסן ותשרי עולים ע"ג החומות וכו'. אבל סיפא דקרא ודרור קן לה אינו כמ"ש שעל הנשמה מדבר שעולה לג"ע העליון אלא גם סיפא דקרא ברוחות מדבר שהם בג"ע של מטה וז"ש אבל כל דא בג"ע דלתתא:

ה"ג ואלין רוחין מצאה בית ודרור קן לה ודאי כל חדא וחדא וכו' ושיעור הכתוב לר"ש גם צפור שהם הרוחות שבג"ע דלתתא מצאה בית ודרור דהיינו שיש להם מדורין לגו ויש להם חצירות וזכאן נמיעל ולמיפק. ופירוש קן לה שזוכים לראות קן צפור בג' רגלים נמצא דברישא דקרא גם צפור וכו' לא פליגי ר"ש ור"א שעל הרוחות מדבר שזוכים למיעל ולמיפק ועומדים על גבי החומות להתפלל על ישראל ולא פליגי אלא בסיפא דקרא ודרור קן לה כולא חד. פירוש שצפור ודרור הכל אחד שצפור הוא יתרו ודרור הם בניו והכל א' חבר הקני. פי' מביא ראיה שדרור קן לה על בני יתרו מדבר ג"ש כתיב הכא קן לה

וכתיב התם וחבר הקיני ושיעור הכתוב גם צפור ודרור שהם יתרו ובניו מצאה בית וקן דהיינו שזכו ללשכת הגזית:

דף קצז.

ה"ג כמד"א דן מאסף לכל המחנות ונ"ב ד"ן אדנ"י ומגו דלזמנין נוקבא פירוש שמ' כשמשפעת לתחתונים נקרא זכר וכשמקבלת נקרא נקבה:

ואתמר עצרת כמד"א כי עצור וכו' כמו פי' אחר במלת עצרת ה"ג וכדין איהו עצרת עצור עצר ודאי כביכול יהיב תמצית ולא יתיר ועכ"ד דאימא יהיבת לבנין וכו' וכן הוא בזוהר מוגה ומדוייק:

ה"ג ומיד אעדיאת ויתיבת עלה וכו' נ"ב מוסרת מבעלה:

ואתער שמאלא מיד וכו' נ"ב מתעוררת הגבורה ומושכת הארה לס"מ שהוא עשו וז"ש ומשיך חוטא לתתא:

כד איהי סלקת למלקט עינוגין וכסופין ומומא אשתכח בישראל לתתא כדין מטי לגבה כטפה דחרדל ויושבת עליו יומין במנין בסע"ה דף נ"ה וז"ל פתחתי אני מדת היסוד הנקרא אני והוא נקוד' ציון שבה כמ"ש בזוהר בראשי' דף ו' וההוא נקודה נקרא אני והוא גי' שם ב"ן עם ט' אותיותיו שהוא בחי' המ"ן שהעלתה ממעשה הצדיקים ומנשמו' קדושו' שעולים דרך זה היסוד שהוא שער השמים ולכן אומרת פתחתי אני שהוא מדת יסודי להראו' מעשה קשוטי הצדיקים מה שהם מאירים ביסודי. ועשיתי זאת כדי שצדיק עליון שהוא היסוד דדכורא ילבש קנאה בצדיקים התחתונים ויאיר לי ג"כ מאורו' עליונים כמבואר בכתבי האר"י וז"ש פתחתי אני לדודי שהוא יסוד סוד טוב שכן קרוב מאח רחוק שהוא הת"ת. אך ודודי חמק עבר ויובן במ"ש בזוהר בלק כד איהי סלקת למלקט וכו' הרי משמע משם שאף שהיא עולה למילקט עינוגין וכיסופין ויש חוטא אחד למטה המאבד טובה הרבה שהוא המום באיברי' שישראל הם איברים של השכינה וכשיש חוטא אחד הוא המום באיבריה ואז היסוד העליון מסתלק למעלה בסוד הנזכר בתיקונים. וינס ויצא החוצה ויעזוב בגדו בידה ח"ו. ומלת חוצה הוא שעולה למעלה מעולם הבנין לג"ר. וז"ש כאן ודודי שהוא היסוד חמק עבר ונסתתר למעלה בעולם הנסתר הוא בינה ואמרה עוד נפשי יצאה בדברו שהוא סוד בצאת נפשה כי מתה. כי בנימין לקח אף מה ששייך לחלק המגיע לחיותה שהרוחא שבה הוא חלק חיותה כמ"ש בשער מ"ן ובלק"ת בפ' וירא והשכינה אומרת כבר חדל ממני אורח כנשים אפי' בבחינ' מה שמגיע לבחי' נפשי שהוא העושה אותי כלי. ר"ת "כהנים "לוים "ישראלים שהרוחא נמשך מחג"ת דזעיר בחי' רוח ולהיכן הלכה ויצאה בחי' נפשי לזה אמרה בדברו שהוא בחי' פה דזעיר ששם

שורש רוח' דשבק בגווה מבחי' הנשיקין שקודם רוחא דשבק בגווה התחתון בתחיל' משפיע בי רוחא העליון ועתה יצא ממני הרוחא דנשיקין לשרשו שהוא הדיבור שבפה זעיר. ולכן גם הרוחא התחתון שהוא נפשי יצאה בסבת הרוח דנשיקין ועתה בקשתיהו בקשתי אותיו' יה"ו שהיו"ד עולה לכאן ולכאן ובקשת. ליה"ו להשלים עמי הוי"ה כי אני ה' אחרונה ויהיה השם בשלימו' ולא מצאת יה"ו. קראתיו כדי שיענני ויצאו מפיו הבלים ומקיפים אך לא ענני ונשארתי יונת אלם מה דהוה מסתכל וכו'. פירש זעיר שהיה מסתכל בנוקבא בכח החסדים עכשיו ותכהן עיניו וכו' כד"א ויקרא לעשו פירש גבורה של מעלה שהוא יצחק. קורא לס"מ שהוא עשו באינון מצולו' ים דיליה פירש הם זו"ן דבי"ע שנקרא מצולו' ים וכמ"ש בפ' אחרי מות בדף ס"ב:

דף קצז:

ה"ג כה תרעה לן ביומין קדמאין אלין עתיקי משדים ופירש ורעי את גדיותיך ורעי את עצמך שתקבל הארה בשביל גדיותיך על דייקא. פי' שהתינוקו' הם בישיבה של הקב"ה והם למעל' מהרבנים שהם בישיבת מט"ט כמש"ל בדף קצ"ב ע"א:

דקא אתיין לבתר בעלמא פי' ולכך נקראים עקבי הצאן שהם החכמים שבאים אחר התנאים והאמוראים ומוצאים התורה כתקנה וע"ד כתיב לך. פי' שתחלה פי' לך לאתקפא גרמך כדי להגין על ישר' ועתה אנו מפרשים לך להנאתך בשביל שהשכינה ג"כ היא בגלות. תוהנא על ההוא דכתיב וכו'. פי' היאך אפשר שהאב יהרוג את בנו כמ"ש מרע"ה להקב"ה וז"ש ותנינן וכו':

ומשה מרחיק וכו' פי' שהיה יודע שעל ישראל מדבר אלא אל זקני עירו דא קב"ה פי' ו"ק דזעיר שעירו היא מלכות וזקני עירו הם ו"ק דזעיר. דא כנסת ישראל:

פי' שמקומו היא מ' ושער הוא יסוד דידה אלין יומין קדמאין וכו': פירוש ו"ק דזעיר ששרשם הם מעיני א"ק כמ"ש באוצ"ח שי' נקודות יצאו מעני א"ק. דא מוסף שבת. פירוש יסוד דנוקבא נק' מוסף כמו יסוד דזעיר כמ"ש הרב בכוונת ב' כבשים דמוסף שבת שהם יסוד דידיה ודידה כי כב"ש הוא שכ"ב כנלע"ד. אבל בס' אור ישראל פירש יומין קדמאין הם או"א שנקראים זקנים כמ"ש בזוהר נחתו תרין סבין:

ולכך קראם זקני עירו שעירו הוא זעיר שהוא מלביש עליהם והם בתוכו דמיון האדם שהוא בתוך העיר ומ"ש יומין עתיקין וסבין דכולא. פי' הוא אריך שנק' סבא דסבין ולפ"ז שhעור הכתוב והוציאו אותו אביו ואמו שהם זו"ן לפני או"א ואריך שנקrא זקני עירו. ולפ"ז מ"ש הזוהר אלא אל זקני עירו דא קב"ה הם או"א ואריך. ואל שער מקומו הוא יסוד דנוק' כמ"ש עכ"ל:

ה"ג כיון דחמא קב"ה דאינון קריבין מיד סליק דינא משער מקומו מה כתיב ואמרו אל זקני עירו לחוד ולא כהגהת הספרים והכוונה לפירושינו הם ו"ק דזעיר. ולפי' הרב אור ישראל הם או"א ואריך:

דף קצח.

כיון דשמע משה כדין כתיב פרשתא דא קשה שהרי כבר אמר לעיל ומשה מרחוק הוה חמי וכו' ואפ"ה לא נתיישבה דעתו. וי"ל דפ' ורגמוהו וכו' היה סובר מרע"ה דקאי על ישראל ולכך רע בעיניו ויופי"אל חידש לו דקאי על בית המקדש בסוד כלה ה' את חמתו ויצת אש בציון וכ"כ בס' זרע ברך:

צאי לך בעקבי הצאן פי' ר"א חוזר לפירושו שעקבי הצאן הם החכמים האחרונים. ועל משכנות הרועים אלין מלמדי תינוקות וכו' ופי' על דקרא היינו בשביל. ור"ל רעי בשביל גדיותיך ובשביל משכנות הרועים:

ד"א וכו' נ"ב שזה נדרש על משה שלא נכנס לארץ וחסר לשון כאן עכ"ל ועיין בפ' ויקרא דף י"ו ע"א שאמר הגידה לי וכו'. הני קראי אוקמוה חברייא במשה בשעתא דסליק מהאי עלמא וכו' ע"ש ופי' על משכנות הרועים אמר הקב"ה למרע"ה ורעו את גדיותיך שהם ישראל במשכנות הרו עים שהם האחרונים:

דהכי אמר ר"ה סבא ג' בבי דינין וכו' פי' מביא ראיה למ"ש הקב"ה עביד זדונות כשגגות מג' בבי הנז' שהקיש בב"ק שהיה נזיקין שהוא מזיד עם מציעא ובתרא שיש בהם ענין מציאה ואבידה שהיא כמו השוגג:

כה אמר ה' מאי שנא בכל דוכתא וכו': נ"ב אינו יודע לקשר זה כלל למעלה ואולי הוא שייך כאן מאי לכה דלקמן ולכך הביא כה אמר ה' עכ"ל והיינו טעם פתיחה זו של ר' חזקיה דשייך (דף קצ"ח ע"ב) על פסוק ועתה לכה נא דדריש לכה נגח קרבא:

מנן יפוק גרסי' ידא חדא נ"ב י"ד גי' דו"ד: דחד אורייא נ"ב יהודה: ה"ג אי איכול עמך דנתחבר תרוייהו ונגרע מההוא אורייא וכו' ובזה תורצה הקושיא דלעיל דהול"ל לא אוכל אכה בו. שהכוונה אילי אוכל אני בסעייתא דילך נכה בו אני ואתה. ארה לי עשבין לקט לי עשבים מלשון אורה בתאנים אריתי מורי. ה"ג וע"ד צדק לאו איהו באמונה: לעילא בשירותא איקרי מתניים: פי' מקום הסיתום נק' מתניים ולכך הוא דין אבל מקום הגילוי נקרא חלצים דהיינו מהחזה ולמטה ששם נתגלו החסדים והרחמים מתרבים: צדק אזור מתניו והכי אצטריך נ"ב כמ"ש שמקום הסיתום הוא דין אבל לרחמנו ולטב אמונה וכו' שהוא מקום הגילוי:

דף קצט.

ה"ג דקא אתאחדת ביה הארץ ודא ומ"ש ודא הוא כי עצום הוא ממני ודאי ר"ל מפני המ' שנקרא ארך שאחוזים בה לכך עצום:

דבריך להההוא דרגא פי' לר"א מ"ש בלעם ואנכי אקרה כה נעקר לה מנייהו ונעשה לה תיקון כדי שתתחבר עמנו ואז אנו מוצאים מקום לקלל את ישראל ח"ו הפך מש"ל בדף קצ"ח ע"א על ה' ועל משיחו:

דרגא חד דיהבת ליה פי' מלכות: בגין דלית לה פרישו ממך פי' אינה נפרדת מזעיר:

ה' דיליה וכו' פי' ה' של אתה והיינו מלכות דמלכות שנאחזת בישראל. את עשה לי דה' עיקר' דשמא דא אתעקר פי' אם יאבדו ישראל ח"ו לא ישאר מן אתה אלא את. לפי שאות ה' שנאחזת בישראל אתעקר ח"ו. לשמך הגדול: מלכות קארי לה הכא שמך הגדול שנקרא אתה ואם תאבד יש' ח"ו נעשית את ויש פגם לשמך הגדול. א"נ שמך הגדול הוי"ה ואות ה' אחרונה היא פרצוף המ' ובה נשלם שם יהו"ה: ואתה אל תירא כולא חד ושיעור הכתוב מפני שאתה מחובר' עמהם לכך אל תירא עבדי יעקב. בכל הגוים אעשה כלה ר"ה וכו' כפל הענין כדי ליתן טעם וה"ק בכל הגוים אעשה כלה ונתן רב המנונא טעם לזה דחיקו ועאקו:

מה שנשמט כאן תמצא בצד השני משער ויקרא

דף רג.

שמא קדישא לך פי' מ"י אל"ה הם אותיות אלהי"ם להההוא עבדך בלא חובא ובלא חטאה. נ"ב כי בהיכלות דקליפה נזכר כי נוקבא דס"מ ממונה על מיתת הקטנים והוא על הגדולים והרב ז"ל כתב כי כינוי עבד במ'. ועבד זה מלכות הרשעה לילית: ועבד הנז' הוא עיר הנז' בפ' אוסרי לגפן עירה. ומיד עושקיהם כח כי היא עושקת הילדים עכ"ל:

ז' דרגין עילאין פי' ז' קצוות דזעיר.

ותרוייהו עאלין וכו' פי' אחר שנתחברה המ' עם זעיר עולים שציהם בסוד מ"ן ליסוד דאימא. אלא יכפר עליכם. פירש הבינה שהיא נעלמת:

קב"ה יהב לון וכו' פי' בינה נתנה להם ג' אילנות אלו שהם כנגד חג"ת להתעטר בהם:

דף רג.

אשורנו וכו' שייך לפ' שלח לך מאמר המתחיל דא עם דא הם החכמים שנכנסו לג"ע:

ציורא ודיוקנא דאביו וכו' פירש שהזעיר דומה לאבא: מסטרא דיליה אתמתח ואושיט פסיעה לבר. פירש מכח הארת זעיר יצאה מלכות בסוד פסיעה לבר: א"נ מסטרא דיליה מהארת אבא הנז' בסוד אבא יסד ברתא. אשורינו אושיט פסיעה לבר ז"ל הרב בליקוטים.

דע כי בעיבור הלבישו נה"י דזעיר על חג"ת דזעיר. והמ' עלתה למעלה על היסוד והלבישה אותו נמצא כי היסוד מלביש לת"ת והמ' מלבשת היסוד ובזה תבין מ"ש בפ' בלק אשורינו דאושיט פסיעה לבר. כי כאשר הלביש יסוד לת"ת הנה הוא שוה לשאר ספירות בעובי כי גם נצח מלביש לחסר והוד לגבורה ויסוד לת"ת. אך בשגם המלכות מלבשת ליסוד נמצא יש שם ג' ענפים שהם ת"ת ויסוד ומ'. ושם בעובי קצת יותר במקום המ' הוא כדמות פסיעה היוצאת לחוץ עכ"ל. ובזה מובן מ"ש אשורינו אושיט פסיעה לבר. דריש אשורנו מלשון תמוך אשורי במעגלותיך וכו':

כגוונא דא ו' פירש שיש קוץ בסוף הו' שרומז למ' וכמ"ש הר"ב על סוד ו' שבתוך ה של הויה שהעוקץ שבסופה נוטה לחוץ בסוד פסיעה לבר:

ודא הוא ומגבעות אשורנו פירש הפסוק כשהיה זעיר בתוך אימא שנק' גבעת שם היתה המ' בסוד פסיעה דיליה וזהו אשורנו:

האי גבעת נ"ב בינה: מן ברה נ"ב זעיר. וחד דהא גבעה דלתתא וכו'. פי' לפ"ז גבעת היא המ' והו' שבתוכה הוא משיח בן דוד שהוא במ' וז"ש דהא גבעה דלתתא שהיא מ' הנק' ג"כ גבעה ברה דאתכליל בה הוא משיח בן דוד ששם הוא תמיד חוץ מיום ביאתו שעולה לבינה כדמפרש:

אצטריך לזמנא דאתי וכו' פירש כשיגיע ביאת המשיח אז עולה לבינה לקבל חיים משם: ה"ג זמין אנא לומר להההוא אתר דאיקרי חוק ולבשרא ליה והיינו מש"ה אספרה אל חוק שאומר המשיח עתיד אני לבשר אל חוק שהיא המ'. בההוא יומא ממש יפיק ליה וכו' פירש אותו היום שירצה משיח לבוא לגאול לישראל הבינה מוציאתו מתחת כנפיה והיינו סיפיה דקרא ה' אמר אלי וכו' ה' שהיא הבינה אמרה לי בני אתה אני היום ילדתיך שאותו היום הזה שיבוא יוצא מהבינה:

וההוא ?תוק וכו' פירוש אף עפ"י שמשיח בן דוד עולה לבינה. מ' אינה נשארת לבדה אלא נכלל בה משיח בן יוסף ולא באתר אחרא. פירש אינו כמשיח בן דוד שמקבל חיים מהבינה כי משיח בן יוסף אין לו חיים כי אם מהמ' לבדה: מלה דלית בה קשיא וספק פירש שלפי ישיבה של מט"ט יש שני ?פירושים דהיינו בינה פי' נק' גבעה והו' שבתוכה הוא זעיר. או גבעת היינו מ' ו' שבתוכה הוא משיח בן דוד ששם הוא כלול ואינו עולה לבינה אלא ביום ביאתו. נמצא שיש ספק אם פירש זה או זה אבל במתיבא עילאה אין שם אלא פי' אחד דהיינו גבעת חסר שהיא הבינה. מראש צורים איהו. פי' אבא נק' ראש צורים. כי צור רומז בג' מקומות לבינה ות"ת ומ' כמ"ש הזוהר בפ' תזריע דף מ"ד ע"א. וראש צורים הוא אבא שהוא ראש לכולם. ושיעור הכ' כי מראש צורים שהוא אבא

אראנו לזעיר וז"ש דהא רזא דיליה דזעיר מראש צורים איהו. ומ"ש ואתייחד קאי על זעיר שנתייחד בג' אלו שהם אבא ובינה ודעת המזווגם:

ואתייחד ברישא כו' נ"ב ג' קוצי היו"ד הם סוד חב"ד שנכללו בחכמה עכ"ל ור"ל רישא הוא אבא וגזעא בינה ושבילא דעת וכולם נכללים באבא ולכך יש ביו"ד ג' קוצים לרמוז על זה:

דא רישא עילאה אוירא דסלקא נ"ב חכמה שבו אוירא דכייא עכ"ל ור"ל שאבא יונק מחסד דעתיק שבגו גלגולתא דאריך הנק' אוירא דכייא. אלהינו דא גזעא. נ"ב בינה:

דא שבילא נ"ב דעת המכריע ור"ל שדעת המזווג א"וא משם יורדת הארה ליסוד דאבא הנק' שביל שהוא דעת זעיר וז"ש דא שבילא דלתתא: זכאה חולקך ר"ש גרסי' וענין זה שייך עם ענין הרוחות שהיו באים לרש"בי בפ' שלח לך:

דף רד.

ה"ג מתיחו דאחד שיעורא דשית סטרין ונ"ב ו"ק דמוחין שנכנסים בו: בהאי את נ"ב מ' ד' דאחד עכ"ל ור"ל שבק"ש נכנסו ו"ק דמוחין דג' במלת אחד בזעיר ומשם למלכות הנקרא ד' דאחד כמ"ש הרב ז"ל:

מי ההוא נקודה עילאה וכו' פי' אבא שהוא נקודה עילאה הכולל רישא וגזעא ושבילא שהם חב"ד הנכללים באבא בטמירו איהו. ולא נקרא בשם מ"י. אבל משעתא דשארי וכו' אזי איקרי מי: היכלא נ"ב בינה:

איקרי מי פי' כמ"ש שאחר שנתלבש אבא באימא נק' מ"י כי יו"ד הוא אבא ומ' היא אימא. ולפ"ז מ' היא בינה ובתוכה אבא:

שארי לאתבנאה דיוקנא וכו' נ"ב חכמה הוציאה זעיר עכ"ל והיינו באמצעות הבינה לפי שכולם בחכמה עשית כנודע:

אפיק נוקבא דיליה נ"ב זעיר הוציא המ' עכ"ל והנראה מפשט הזוהר שעל אבא קאי וה"ק אבא אפיק נוקבא דיליה דזעיר בדיוקנא דאמיה דזעיר ויבא הפ' על נכון מי מנה עפר יעקב. בדיוקנא דאמיה כתב הרב ז"ל שהזכרים הם מאבא והנקבות מאימא:

מי דא רישא י' פי' כמ"ש שיו"ד של מי הוא אבא ומ' של מי היא אימא וז"ש ואתפשט לאתבנאה בפשוטו דחד היכלא שהיא בינה:

לתרין סטרין באני פי' שאבא תקן אימא ותיקן זעיר:

אוף הכא אפיק לנוקבא דיליה פי' שגם כן אבא הוציא המ' בסוד כולם בחכמה עשית:

כחדא פי' שהיתה דבוקה באחוריו:

ה"ג ומספר את רובע ישראל רזא דא בגינך אתמסר זכאה חולקך רבי וכן הוא בזוהר מוגה:

דגופא ד' בריתות פי' שבת"ת יש בו שיעור ד' יסודות כולא אפיק מי. נ"ב הכל יצא מהבינה:

פתח ר"א ואמר נלע"ד שזה שייך עם מ"ש בדף קצ"ג ע"א ר"א ור' אבא הוו אזלי למחמי לר' יוסי בר"ש בן לקונייא חמוי דר"א. עד אמונה אומן תרין ואח"כ מתחיל ענין זה פתח ר"א וכו'. ולכך אמר לקמן שהיו הולכים אצל ר"י בר"ש בן לקונייא והובא ענין זה כאן משום סוף המעשה שאמר רבי אבא כל הני מילי הוו ודאי בבלעם וכו'.

בוקר דאברהם פי' חסד דזעיר:

ומסטר דרום נפק חד רוחא פי' והוא גדול מרפ"אל:

קל צפרין דמקינן נ"ב הם הצדיקים שבתוך ג"ע הנק' צפרין:

וההוא אילת השחר פי' לאה שזווג יעקב ולאה הוא בחצות עד הבקר בסוד ויהי בבקר והנה היא לאה:

אושיט ליה להההוא בר נש פי' מושיט הרפואה לאדם. נמצא שאין הרפואה ביד המלאך. אלא ביד הקב"ה. ורפ"אל אין בידו רפואה רק איהו נפיק. להורות שאדם זה אין חלק לס"א בו:

אלא לגבי בקר דאברהם ושיעור הכתוב. ה' שהוא א"ס ב"ה כשמתעורר בוקר שהוא חסד אזי תשמע קולי ולכך לא אמר בבוקר דאז הוה אמינא כפשטיה דהיינו בבקר שהוא עת רצון תשמע קולי:

וחד בוקר דיוסף פי' טיפת החסדים שבגו יסוד:

דף רד:

נהורא קדמאה דברא קב"ה פי' כגון א"ק שנתלבש בעתיק וכן עד"ז עתיק באריך וכו'. עד דמטי להאי בוקר דיוסף. נ"ב ה' חסדים דיסוד. זיויה סליק: פי' של יסוד: מסייפי עלמא נ"ב מבינה. עד סייפי עלמא דלעילא. נ"ב מלכות ואתקין חופאה וכו' נ"ב יסוד דייחל המכסה את יסוד דדכורא עם החסדים שב. י ה"ג ולהכי את מתקן:

שמים לדום וכו': פי' דכתיב ולב מלכים אין חקר והכוונה שאין לאדם להרהר אחר מעשה הקב"ה והיינו ולב מלכים אין חקר כי אין סוף לחכמתו יתברך. ואמר זה ר"א לרמוז שאף על פי שדברי הינוקא אמתיים. עכ"ז ולב מלכים אין חקר דקאי אהקב"ה:

דף רה.

ותליסר בני נשא וכו' יש מפרשים שלכן נקרא בן חלפתא שנתחלף ואלו אבא חלפתא קיים סותר פירושם: ש"ע דמעין נגד ש"ע נהורין דאריך ולגירס' ש"ה דמעין ש' הוא אלה"ים דיוד"ין עם ה' אותיותיו. והכוונה שע"י הדמעות מתק שם אלהים. כמ"ש הרב ז"ל בכוונת הדמעה והבכייה שיכוין דמעה גי' ק"כ למתק ק"כ צירופי אלהי"ם ובכי' גי' ל"ז שהוא מלוי ס"ג שבכוחו ממתיק הדינים ובזוהר מוגה גריס שס"ה דמעין וכוונתו כמ"ש הזוהר בפ' שלח לך דף ק"ע ע"א ש' הם ג' ראשונות ?ס הם ו"ק ה' היא מ' לרמוז שע"י הדמעות עורר כל הי"ס לבקש על אביו רחמים. א"נ כמ"ש הרח"ו ז"ל שם ה' פעמים חסד עם הכוללים גימטרי' שס"ה. והכוונה שע"י הדמעות המשיך ה' חסדים ומיתק הדינים: **כיון דמשיכו דסטרא בישא וכו' נ"ב סוד החומר והלבוש שמצד הקליפה יגוע** והנשמה תחיה. ועביד ליה תמן טבילה נ"ב ז"ס אז בשחת תטבלני:

דף רה:

ה"ג על כל מה דאעבר בהאי עלמא פי' על הצרות שעברו עליו בעוה"ז כמ"ש בסמוך דהוה עריק בארעא נכראה וכו' ולכ"א אעפ"י שיסור יסרני יה עכ"ז ולמות לא נתנני. ומ"ש ואמר על אבטחותא וכו' ר"ל פ' זה אמרו דוד ג"כ על עוה"ב דהיינו יסור יסרני יה ביסורין בעוה"ז ולכך ולמות לא נתנני דהיינו ביד ס"א כדי להנקם ממני אחר מיתה:

אלא הכי אוליפנא וכו' פי' מ"ש בסמוך ומ"ש ואנא חמינא וכו' ר"ל מה שלמדתי מרבותי הוא זה הפירוש שאמר בסמוך אבל אנא חמינא פירוש אחר נעלם מאוד. ואבי צוה אותי שלא לגלותו:

ה"ג כד אתגזר גזירה ולא על חובא דעגלא דעברו אינון מטעי עלמא וכו' והיינו אותם שהטעו העולם על ידי העגל. ועליה כתיב וימת עם רב נ"ב לשון עם הארץ והיה רב משפחה:

דף רו.

נטליה ר"א בתוקפי' נ"ב תרגום בחיקו א"ר אבא מלה דא לא אתיישבא. פי' צריך להבין כיון שיסגרך הוא לשון צרעת מהו פי' בידי. ותירץ שע"י עין הרע שהמשיך עליו דהע"ה מעיניו יסגרו ה'. קרוב לייחוסא דדוד נ"ב אתיא כמ"ד רות וערפה אחיות היו ודוד בא מן רות א"כ הוא קרוב לגלית בן ערפה:

אתמשכן מעיני דוד פי' שכתב הרב שהנ"ה הם מתלבשי' בעינים ולכך המשיך הדינים מעיניו על גלית וכן מ"ש בגמ' נתן עיניו בו וכו' הוא מטעם זה:

דף רו:

ה"ג דחלין מקמיה על הגניבה דכתיב וכו' פי' ומפ' זה נמי ילפינן שבועת שוא דכתיב ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר וכלתו וכו' אבל קשה למה לא הביא ראיה על דמחשב מחשבין בישין. וכן ג"כ בבלעם לא הביא ראיה על שבועת שוא משום פסוק. ובשלמא גניבה י"ל שהיה גונב דעת הבריות והמקום כמשז"ל וכן מחשב מחשבין בישין נמי סברא היא אלא שבועת שוא היכא רמיזא. בההוא פתורה נ"ב שולחן בלה"ק הוא יסוד דנוקבא דקדושה. ופתורה יסוד דנוק' דקליפה דכל בני עמו מתדבקן ביה. פי' שכל בני עמו היו דבוקי' בבלעם והולכי' אחר עצתו:

אל תלחם כו' ופי' הכתוב שמצוה לישראל שלא יהיו הברכות של בלעם אהובים בעיניהם וכן הקרבנות של בלק נמי. וזהו ואל תתאו למטעמותיו. ומביא ראיה מהקב"ה דלא אתרעי וכו'. דאיהו וחמשה עלאי דמדין וכו'. פירוש רבי יוסי ס"ל שבלק אינו צור ולכ"א דאיהו וחמשה עילאי דמדין:

דף רז:

וכדין אתנא אודעא ליה פי' שס"מ היה מתלבש באתון והיה מודיע לו על ידה וז"ש בסמוך וכדין הוה אתי מאן דאתי ואודע ליה על ידא דההיא אתון:

למשרי עליה ההוא רוחא פי' על האתון:

אלא אינון ברשותא וכו' פי' שהם תחת רשות המקום ולכך תב תניינות אולי יתן הקב"ה רשות לס"מ להניחו להלוך כי בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו כדמפרש:

מסטרא דימינא חמרין פי' שהחמור הוא דכורא דקליפה ולכך הם עשרה חמורים נגד י"ס שלו והנוקבא היא האתון והם ג"כ עשר אתונות נגד י"ס שלה והדכורא נק' ימין והנוקבא נק' שמאל כנודע:

בני אתונו ההוא דנפיק מסטרא דההאי אתון פי' מלבד עיר שיצא מאתון עוד יצאו ממנה קליפות אחרות: והני עשרה מימינא. פירוש עשרה שהזכיר לעיל שכלולי' בחמור ועשר' כלולים באתון:

ואתכלילן בהני תרי כולא פי' כל הקליפות כלולין באלו. ואינון משתכחי בקסם. נ"ב נוקבא דנוגה:

ואית עשרה אחרנין וכו' דמשתכחי בנחש נ"ב דכורא דנוגה עכ"ל ונלע"ד פי' הענין כי נודע שהדכורא כלול בנוקבא והנוקבא בדכורא ולכך בעשרה דאתון כלולים בה עשרה של חמור שהוא דכורא נמצא שהם עשרים. ויונקים מנוקב' דנוגה שהיא קסם וכן בחמור

יש בו עשרה וכלולים בו עשרה של אתון הם ג"כ עשרים ויולקים מדכורא דנוגה שהוא נחש: נפק שור נ"ב דכורא:

דף רז:

ובשמא דרחמי בגין לסתור חכמתא דיליה פי' ר"ש ס"ל כר' אלעזר שהמלא לא נשתנה אלא עדיין הוא רחמים ובזה סתר חכמתא דיליה. הפך ר' אבא ואף על פי שר' אבא הביא ראיה לעיל ממ"ש ר"ש חייביא מהפכי וכו'. ר"ש לא אמר חייביא מהפכי וכו'. על פסוק זה אלא הקדמה בעלמא אמר ורב אבא מביא ראיה משם לפסוק זה גם כן שהמלאך נשתנה ונעשה דין אבל ר"ש ור' אלעזר ס"ל שאמת הוא שחייביא מהפכי אבל כאן לא נשתנה: הא כתיב נופל וגלוי עינים. פי' רבי יצחק מקשה על תירוץ של ר' יוסי הרי כתיב שהיה נופל ועיניו גלויות להסתכל בשכינה ואיך אמרת שאינו ראוי להסתכל וכו'. אצבעא דיליה. נ"ב השכינה נק' אש אוכלת בסוד כי ה' אלהיך אש אוכלת:

דף רח.

מה אנוש כי תזכרנו מה טובו וכו' ופי' הכתוב מה מעשים נמצאו באנוש עד שאתה זוכרו להבראות ברבנהורא עילא נ"ב זווג או"א עכ"ל והיינו כמ"ש הרב בליקוטים שהמלאכים הם מזווג הנשיקין דא"וא ולכך אין להם גוף:

דהוה נחית מעתיקא וכו' נ"ב שפע היוצא ממוחא דזעיר ע"י הבאת קוצא דשערי דאריך היוצא ממוחא סתימאה דאריך הנק' כולא דבדולחא דזעיר:

כ"ש מלאכים פי' ומה המן ששורשו מאריך נשתנה באויר עו"הז כ"ש המלאך שהוא מחיצונייות העולמות. מ"ט בגין דחשוכא אקדים לנהורא. פי' כמש"ה ויהי ערב ויהי בוקר הרי שהחשך קדם לאור ולכך אותם ההרים שיש בהם חשך נק' הררי קדם ר"ל הרים שיש בהם חושך שקדם לעולם. אלא אמרי אל. פי' אמרות של אל שהיא השכינה ששמע אותם עזא ועזאל והיו אומרים אותם לבלעם. וזה פירוש ב' בפסוק הפך מ"ש ר"ש עצמו בדף קצ"ד ע"א שאמר אל היא הס"א:

דף רח:

ה"ג והוא אתי לאתערבא בהדייהו ופי' בתמיה ור"ל שהקב"ה צוה אותנו לא ימצא ב'. והוא אתי לאתערבא בהד יהו אלא ודאי נופל וגלוי עינים הם עזא ועזאל. ובזה תירץ למה בלעם לא ראה המלאך לפי שהוא רשע. כסברת ר' יוסי דלעיל:

ומ"ש נופל וכו' קאי על עזא ועזאל שהם מלאכים טמאים:

בההוא אורחא דהוה אשתקע בגווא פי' באותה הטומאה שהיתה משוקעת בתוך האתון. והמלאך בא לסתור אותה הטומאה וז"ש בסמוך לאפקא לה מההוא אורחא

דאטען בה. ואי איהו נפיק לקבליה דבלעם פי' ואזי לא יקשה לנו מאי בעי חרבא דהיינו כמ"ש ז"ל שטעם שהמלאך שלף החרב לבלעם כדי לומר לו אתה תפסת אומנות ישראל שאין כחם אלא בפיהם לכך גם אני אתפוס אומנותך ולכך לא קשה אלא אמאי חמאת אתניה כיון שלא בא בשבילה. ותירץ אלא לכילא אזדמן. ולפ"ז טעם שהביא החרב משום בלעם והאתון שראתה אותו. כדי לסתור ההוא אורחא דאטען בה ובלעם לפי שאינו ראוי לא ראהו תחלה כמ"ש הזוהר לעיל שלא היה רואה אלא עזא ועזאל. ואין להקשות למה לא תירץ הזוהר לעולם לא נפק אלא לקבליה דבלעם כדרך השני וטעם שלא ראהו מפני שאינו ראוי. דא"כ עדין קשה אמאי חמת אתניה דמה שייכות יש לה כיון שלא בא אלא לבלעם. לכך מתרץ לכולא אזדמן וכו'. ה"ג ולאו ברשותא אחרא דלעילא:

אמאי כתיב ואך את הדבר אשר אדבר פי' דמשמע שמלאך ה' היה מדבר עמו. ותירץ בשביל כבוד ישראל דיבר עמו עתה מלאך רחמים. ומ"ש דאי תימא דק"בה וכו' פי' בא למעט שלא נאמר שהקב"ה אמר לו ואך את הדבר. אלא המלאך דביה עסיק קרא הוא שא"ל כן וח"ו שידבר עמו הק"בה ולכך הקשה הא כתיב ויאמר אלהים דמשמע שהוא הקב"ה. ותירץ דאלהים דהכא הוא ס"מ:

דף רט.

תאנא מסטרא דאימא וכו' כד מזדווג מלכא במטרוניתא סלקא עטרה דא ויריב ברישא דמטרוניתא וכו' כדין קלא אשתמע וכו' צאנה וראנה בח"י דף ע"ז הנה אם קדש במקום א' וסעד במקום אלא יצא ואסמכוה אקרא וקראת לשבת עונג במקום קריאה דהיינו קידוש שם יהיה עונג דהיינו סעודה. וסודו מ"ש בזוהר בלק מסטרא דאימא וכו' הנה מתבאר מזה המאמר כי לעת הייחוד כד מזדווג מלכא במטרוניתא כדין סלקא עיטרא דא ויתבא ברישא דמטרוניתא והיינו קדושה הנמשכת לה מלמעלה ותדע ממוצא דבר זה כי אין קידוש אלא במקום סעודה דאע"ג כי בהיכל העליון מקדשין הכלה וקורין לה כבוד כנז' בזוהר בפ' פנחס דף ר"ן אין עיקר קידוש אלא במקום סעודה כד מזדווג מלכא עם מטרוניתא בסוד הלחם אשר הוא אוכל אז בא להם מלמעלה הקדושה עליונה כאמור. ובמעשה התחתון של האדם הגשמי כשיקדש במקום סעודה הוא מעורר למעלה הדוגמא שלה:

תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא וכו' נעתיק מ"ש הרב ז"ל במאמר הזה. אנגיד נחלי דמשח רבות קודשא נ"ב שפע קוצא דשערי דאריך.

על רישא דמלכא נ"ב זעיר:

משתא נובא עילאה נ"ב שפע שבתוך מוחו נמשך ונעשה י"ג תיקונין.

ועל מטרוניתא לבוש יקר נ"ב פי' סוד המקיף מצד הבינה שמקיף לז"ון בסוד סוכת שלם.
נפיק חד שביל דקיק נ"ב הוא נקב השני שביסוד שדוחה המותרות לחיצונים כמ"ש בסוד יפנה ויטול ידיו: בס"עה דף ס"ד ע"ב זה מאמר ארוך ועמוק ואעתיק התמצית מביאור הרב מהור"ר מאיר פאפריש וז"ל הזוהר:
וההוא רמונא אתפלג בפליגא ארבע וקיימא פתיחא לאחזאה זגהא ופי' שם שרמונא הוא יסוד דבינה. ונחלק בה לד' חלקים שהם ד' מוחין. עוד שם בזוהר תלת מאה ועשרים וחמש זגין לסטרא דא וכן לכל סטרא וסטרא. עד דמתלהטן ד' סטרי עלמא סטרא דכל פלכא ופלכא. פי' שכ"ז ניצוצין ביסוד בינה מאירים ומתרבים.
עד דמתלהטי ר"ל שיורדים למלכות ששם אשד הנחלים דבינה ובסוד ולחשך קרא לילה ואינון איקרון פלח הרמון כמה דכתיב כפלח הרמון רקתך. ואף שהמאמר קשה להבין מ"מ נלמוד ממנו שפלח הרמון הוא יסוד בינה ועד"ז פירוש פסוק כפלח הרמון פלח לשון בקיעה שהוא במקום שנבקע הרמון וכו' ע"ש:

דף רט:

כמד"א מקרקר קיר פי' השכינה הנק' קיר היתה מקרקרת ובוכה בשעת החרבן:
ובעקותא אשדת ליה להההוא קיר גרסינן ופי' מתוך הצרה שהיתה בה האתון מזה לו שאינה עושה כלום מדעתה אלא מדעת השכינה הנקרע קיר. והיא המעכבת אותה.

דף רי.

משל וכו' פי' כמש"זל שא' היה בידו סכין ולא היה יודע הנתחים. ואחד היה יודע הנתחים והיה מראה לו והוא חותך. כך היו בלעם ובלק:
מזבחת חסר כתיב פי' שהקליפה היא חסרה תמיד: ה"ג לקביל מדבתן דקדמאי:
דאתער עליה מסטרא דמסאבוהא פי' חזר לפי' א' שויקר הוא לשון טומאה:

דף רי:

דכד תפתח פומך היא תמלל מלין פי' שבלעם היה פותח פיו ומשמיע קול הברה אבל חיתוך הדיבור לא היה אלא מהשכינה הנקרא כה והשומע קול הברת בלעם סובר שבלעם הוא המדבר וז"ש בדף רי"א ע"א הוא הוה זקיף קלא לגבי ההוא ממלל וישא משלו ויאמר האי כה. ע"ש לקמן וההיא דכד ארים קלא במילולי דכה. ר"ל שאותה הברה היתה במילוליה דכה שהיא המלכות לקוט פי' ללקוט לי מהם קצת שתהרגם מלשון אורה בתאנים:
ה"ג אי תיכול למשדי לון מההוא דרגא דלהון ור"ל אם תוכל להשליכם מהשכינה שלא יתאחזו בה וזהו לכה ארה לי יעקב דהיינו יעקב שהם בני ישראל ארה לי. מלשון צדה

אורה. אי נמי יעקב היא השכינה הנקרא יעקב ור"ל ארה לי ישראל שתשליכם מהשכינה הנק' יעקב וא"ש סיפא דקרא ולכה זועמה ישראל דהיינו זעיר הנק' ישראל:

מרישא דכל צורים נפקי פי' בינה שממנה יצאו כל הגבו':

אלין שאר משריין פי' בי"ע ששם אחוזים ישראל שיש להם נר"ן מבי"ע כנודע וז"ש אלין שאר משריין דאתחדן בהו.

תרין דרגין אינון יעקב וישראל פי' זו"ן כי יעקב היא מלכות וישראל הוא זעיר:

מי מנה עפר לתתא פי' מ' הנק' עפר. ור"ל מי שהיא הבינה מנה חיילות המ' הנק' עפר ונק' יעקב:

מאן הוא עפר רש"א אמר וכו' נ"ב נוקבא דזעיר הנק' עפר: מאן חרבו הא ידיעא. פי' היא המ' ואע"ג דעפר נמי היא מ' וא"כ מאי יתן כעפר חרבו. י"ל שהרבה בחי' יש במ' ומדמה בחי' זו לבחי' זו:

רובע ישראל היא ה' פי' כמו שעפר היא מ' גם רובע ישראל היא מ' שהיא ה' אחרונה של שם וז"ש וחד מלה הוא. ושיעור הכתוב ומספר שהוא הדעת כמ"ש הרב בליקוטים וכתבנו לשונו בסבא דמשפטי'. מינה גם הוא חיילות של רובע ישראל שהיא המ'. ולכך על מלת מספר נ"ב ליקוטים לרמוז על זה.

כמד"א רובץ וכו' פי' כמו שתרגום רובץ הוא רביע גם רובע ישראל דהכא היא המ' שהיא רבוצה תחת זעיר הנק' ישראל והיא מטתו:

רובע כמו רביעית מישראל פי' הוא דבר אחר שמפרש רובע היא המ' לפי שהיא רגל רביעי שחג"ת דזעיר הם ג' רגלי הכסא והמ' היא רגל רביעי.

וז"ש לתתא רובע אתקרי שר"ל ע' שהיא לתתא מזעיר רובע אתקרי דהיינו לפום כתרין משמע דוד רגלא רביעאה דכרסייא:

רובע ישראל כמה דאוקימנא פי' שכפי דבר אחר מי מנה עפר יעקב היינו הצדיקים שנחשבים עפר בעיניהם. אבל מספר את רובע ישראל היא המלכות כפירוש הראשון:

דף ריא.

און לקבליה דיעקב נ"ב און נק' פרצוף דכורא דקליפה. עמל נקרא פרצוף נוק' דקליפה עכ"ל וכתב על זה מורינו ז"ל ולפ"ז כי לא נחש הוא דכורא דקליפה. ולא קסם נוקבא דקליפה. כי ישראל הוא דכורא. ור"ל שהנוקבא דקליפה אינה יכולה לינק מדכורא דקדושה. גם יש לפ' און הוא נוקבא דקליפה אינה יכולה לינק ממ' דקדושה ועמל שהוא דכורא דקליפה אינו יכול לינק מדכורא דקדושה שהוא ישראל. גם יש לפ' לא הביט און הוא דכורא דקליפה. ביעקב שהיא מ' דקדושה. ולא ראה עמל שהיא נוקבא

דקליפה. בישראל שהוא דכורא דקדושה. וכדי שלא תאמר שהדכורא אינו יכול לינק מהנוקבא והנוקבא מהדכורא. אבל נוקבא מנוקבא ודכורא מדכורא ח"ו יש להם יניקה להכי כתיב קרא אחרינא כי לא נחש שהיא נוקבא ביעקב שהיא מלכות דקדושה. ולא קסם שהוא דכורא בישראל שהוא זעיר דקדושה וזה דייק לשון הזוהר שאמר ואיתימא בהני לא יכילנא וכו'. עכ"ל מורינו ז"ל ולפירושו מ"ש הזוהר און לקבליה דיעקב דאיהו קטיר בנחש ר"ל און שהוא דכורא דקליפה קשור בנחש שהיא מ' דקליפה. וכן מ"ש עמל לקבליה דישראל דאיהו קטיר בקסם ר"ל עמל שהיא נוקבא דקליפה קשיר בקסם שהוא דכורא דקליפה אבל לפי מ"ש הרח"ו ז"ל בדף ר"ז ע"א קסם נוקבא דנוגה נחש דכירא דנוגה. יש לפרש בהפך און נוקבא עמל דכורא. ור"ל שלא תינק נוקבא מנוקבא ודכורא מדכורא. ושמא תאמר דווקא כך אבל דכורא דקליפה איפשר שינק מנוק' דקדושה או נוק' דקליפה תינק מזעיר דקדושה לכך כתיב כי לא נחש שהוא דכורא ביעקב שהוא מ' דקדושה ולא קסם שהיא נוקבא מזעיר ע"כ א"ש מ"ש ואיתימא וכו'. דר"ל מלכות ממלכות ודכורא מזעיר לא יכילנא אבל להפך יכילנא לכך כתיב כי לא נחש ולפ"ז צדקו יחדיו דברי הרח"ו ז"ל דלעיל עם פירושו דהכא.

דחד אורייא סוד אריה וכלב עיין מ"ש בהקדמת בפרשת בראשית. דף ו':

דף ריא:

אל"ף וקכ"ה אל"ף הוא אלה"ים דההי"ן באחורים ק"ך הם ק"ך צירופי אלהי"ם ה' הם חמש אותיות אלהי"ם שבכח אלו השמות הורג את המזיקין שאין הדין מתמתק אלא בשורשו:

ר' חייא אמר לקבליה וכו' פי' כנגד ב' פעמים שרצה בלעם להזיק את ישראל ע"י האתון לכך הם ג' רגלים:

כה תדבר דשלטא וכו' נ"ב ולא אמר כה דבר אלא ת' של תדבר מורה על הנקבה נסתרת ה"ג בג"כ כל ברכאן וברכאן:

ברוחא אחרא פי' בהארת המלכות שנקראת אלה"ים ולכך כתיב רוח אלה"ים וז"ש בסמוך רוחא חד מסטרא דשמאלא וכו'.

לאבאשא להו השתא פירוש עתה רצה לאבדם על ידי עין הרע:

דף ריב.

ישתכחו מאינון מסכני דבהו נ"ב כדר"זל מדליו שהם בני עניים שמהם תצא תורה עכ"ל והכוונה שאמר בלעם מי יתן שלא יהיו הת"ח אלא מהעניים כדי שלא ימצאו הכנה לעסוק בתורה. וז"ש לבר נש דהוה ליה וכו' לבתר אמר מאן יתן ידין אלין וכו' דהיינו סוף

כל השב' הזה לכוונ' רעה שיהיו בביתו להשתמ' בהם כך בלע' כל מה ששב' מה טובו אוהליך וכו' לסוף אמר יזל מים מדליו שכוונתו רעה שלא יהיו ת"ח אלא מבני עניים: וזרעו במים רבים דלא יסגי וכו' פי' כמו הזרע במים רבים אינו מצמיח כך הם לא יסגי ולא ירבי רוחא דקדושא כי כוונתו ג"כ לרעה:

דף ריב:

ההוא מלה דשלטא על כל חרשין פי' קס"ד הוא ס"מ לכך מקשי וכי אית להו רשותא לזנון רחוק. ותירץ ומלין אתאמרו מההוא דקאים עליה דהיינו השכינה:

דלא אתקיימו מלין דגעלא וכו' פי' אם יאמר בלעם הדברים מפיו שהוא מגועל אינו ראוי לכתבם בתורה שהיא קדושה לכך נאמרו הדברים מפי השכינה:

חד כוכבא וכו' נ"ב נגד ישראל שכוללים ע' נפש נגד ע' אומות ולכך מנצצא בע' רהיטין ע' כוכבין אחרינן נ"ב נגד ע' אומות:

וביומא שתתאה יתחז' וכו' פי' יום ו' בכ"ה באלול יתחיל להתגלות כוכב הנז' ולא יתעלם עד יום השבת לסוף ע' יומין דהיינו תחלת הע' יהיה יום ו' כ"ה לאלול. וסוף הע' יגמרו ביום השבת שהם עשרה שבועות שלימים כי יום ו' כ"ה לאלול אין לילו עמו.

ומערתא חדא וכו' פי' רומז למלכות.

חד ענפא רברבא פי' משיח שיניקתו מן המלכות:

ששון דא קב"ה פי' ת"ת. ולכך ר' יצחק פליג ואמר דא צדיק דהיינו יסוד.

וכולא ממבועי נביעין עמיקין פי' שנ"ה עצמם יונקים מא"וא הנק' נביעין עמיקין:

דף ריג.

דא קב"ה פי' זעיר.

דא כנסת ישראל פירוש מלכות

כמה דאוקמוה היושבת בגנים פי' צדיקים שבעוה"ז. שעוסקים בתורה. ומ"ש חברים מקשיבים לקולך הם הקב"ה והצדיקים שבג"ע. אבל ר"ש מפרש היושבת בגנים היא המלכות. חברים מקשיבים לקולך הם המלאכים של מעלה שמקשיבים לקולה. ה"ג אסתמר גרמיה מאינון דאחידן לקבלה. מאן אינון דלא משקר באת קדישא כגון בת אל נכר וכל מאן דנטיר גרמיה וכו' גרסי' ולא כהגהה:

לאשלמא אובדא קאתי פי' שתקן נדב ואביהוא ולכך נק' בן אהרן הכהן

ולא זכי דאתקן ביה פי' שלא זכי ליתקן נשמה המגולגלת בו.

ובאחסנתיה בני בניין פי' בנשמתו הראויה לו שלא נתגלגלה בו נשמה אחרת באחסנתא אחרא. פי' בנשמה אחרת המגולגלת בו. ולא ידע אי אשתאר דיליה. יובן בהקדים מ"ש

הרב בליקוטים בענין רב ששת שהיה אומר חדאי נפשי לך תנאי לך קראי וצ"ל למה אמר חדאי נפשי ולא גופי ומה ענין זה אצל רב ששת ולא לזולתו והענין הוא כי הנה האד' שלא השלים עצמו בגלגול הראשון צריך שיתגלגל בגלגול שני להשתלם. אמנם הרי כאן שני גופים ואין אנו יודעים איזה מהם יזכה אל שכר מה שעסק בתורה. והנה מי שבגלגול ראשון עסק הרבה בתורה ולא נשאר רק מעט להשלים הנה איש כזה ודאי שכל מה שעוסק בתורה ומ"ט בגלגול הב' הוא לצורך תיקון נפשו לבד כי נפשו כשתקום בתחיית המתים תחזור בגוף הראשון העיקרי כי הגוף הב' הוא בהשאלה לבד ונמצא שאין השכר רק אל הנפש לבד ולא לגוף. והנה רב ששת כבר היה בגלגול הראשון אדם גדול שהוא בבא בן בוטא שהיה חסיד קדוש כדרז"ל שכל ימיו היה מקריב אשם תלוי. ונתגלגל על דבר מועט ברב ששת ולכך היה עצב על גופו שיגע לריק כי אין זה עיקר מדור נפשו ולכך אמר חדאי נפשי כי אין השמחה רק לנפש ולא לגוף כי זו הנשמה תחזור לגוף הראשון לגוף זה ולכך ששת בא"ת ב"ש בבא. עכ"ל. והנה הגוף השני יקום בניצוץ קטן שעיקר הנשמה לגוף שתיקנה כמ"ש הזוהר בפ' חיי שרה ע"ש וז"ש הזוהר הא אתקין אבני יסודא כמלקדמין ואעמל בה ולא ידע אי אשתאר דילי' שר"ל אינו יודע גוף השני הזה אם רוב התיקון הוא על ידו ואזי הנשמה תחזור לגוף זה. או אם עיקר התיקון היה ע"י גוף הראשון כמו בבא בן בוטא ואזי תחזור הנשמה לגוף הראשון. ולכן מצדו טב וצדיק איקרי כמו רב ששת שיגע בתורה הרבה. ומצד שהנשמ' תחזור לגוף הראשון אינו חוב. ולכך עשה המשל למי שבונה בניינים טובים על יסוד רעוע שהבנין מצד דעצמו טוב ומצד היסוד רע. כך זה מצדו הוא טוב. ומצד הנשמה שאינו שלו ואינה נשארת עמו בתחייה אינו טוב. ומ"ש בג"כ צדיק שאינו גמור איקרי ונדחה. ר"ל כיון דבני בנין באחסנתא דלאו דיליה כגון רב ששת לכך נדחה. דהיינו שעיקר הנשמה היא עם הגוף הראשון. וגוף הב' נדחה ואין הנשמה חוזרת לו רק ניצוץ קטן כמ"ש. אבל מי שהוא צדיק גמור דהיינו שתקן נשמתו בפעם הראשונה ובני בנין באחסנתיה זה אינו נדחה ליקח אחר נשמתו. רק הוא זוכה בנשמתו ואינה נדחה. ומ"ש וע"ד כבלע רשע וכו'. מביא ראייה למשרז"ל. צדיק ממנו בולע אבל צדיק גמור אינו בולע אלמא יש חילוק בין צדיק גמור לשאינו גמור. הכי נמי לענין הנשמה למי חוזרת יש חילוק ביניהם.

דף ריג:

דאפילו לא יזכה לגדולה פי' ר"ש סובר כמ"ש רז"ל שלא נתכהן פנחס עד שהרגו לזמרי בשביל שקנא לאלהיו. ומ"ש וזכה לאשתמשא בכהונה עילאה. אין ר"ל שתחלה היה

כהן הדיוט וע"י הכהונה זכה לכהונה עילאה אלא ר"ל מן הקצה אל הקצה שמתחלה היה כמו שאר הלוים וע"י הקנאה זכה אפילו לכהונה גדולה.

דוד מבטח ליה פירוש דוד מבטיח להקדוש ברוך הוא שיתעורר בחצות: שמרה לקודשא בריך הוא קאמר פירוש מלכות לכך לא כתיב שמור אלא שמרה לשון נקבה. וכן כתב בדף רכ"ב עמוד א' שמרה דא מטרוניתא:

שמרה להההוא חולקא דאתחד ביה נפשי פירוש שכל הנפשות יש להם שורש במ' יש מהם שרשם ביד המ' ויש בעין וכו' ולכך אמר דוד שמור לאותו השרש ששם נאחזת נפשי שלא יפגם ח"ו ולא תהיה בו שום יניקה לס"א: ה"ג למירת עלמא דאתי:

לאתאחדא עמה בריש ירחי נ"ב להעלות מ"ן בסוד והיה מדי חדש בחדשו.

וכי חסיד איקרי פי' והלא דוד אחוז במלכות שהיא דין ולא חסד ואמאי אמר כי חסיד אני דמשמע דיש לי חסדים דזעיר:

והתירוץ ידועה חסדי דוד הנאמנים נ"ב שנאחז בנ"ה דזעיר ששם חסדים המגולים והם נקראים חסדי דוד הנאמנים.

והאי צדיק חסיד איקרי נ"ב בסוד חסד דשרייא בפום אמה וכפי זה מתרץ תירוץ אחר שנקרא חסיד בשביל חסד בפום אמה.

עביד גרמיה כמאן דלא ידע פי' יוסף עשה עצמו שלא הבין דבריה ומה כוונתה עד שהראית לו הענין ממש ותפשתו בבגדו להראות לו הדבר בחוש:

אוף הכא בפנחס וכו' פי' יו"ד זעירא שבפנחס היא המ' וכמ"ש הזוהר דף ר"ך ע"א אוף הכא בזכרנו את ציון נ"ב ציו"ן גי' יוסף בסוד יסוד דדכורא:

דף ריד.

לגו פרוכתא עילאה פירש בינה שמזומן לחיין העוה"ב שהיא בינה.

וזכה לקיימא יתיר פירוש שפנחס הוא אליהו ועלה בסערה השמים. ה"ג ואי תימא דלא זכה לכהונה עד לא עבד עובדא דא לא.

ור"ל שמא תאמר כמרז"ל לא נתכהן וכו' אלא האמת שנמשח בשמן המשחה תחלה והיה כה והגם שכהן שהרג את הנפש פסול לעבודה. נתן לו ברית כהונת עולם. ורבי יוסא פליג על רז"ל ועל ר"ש דלעיל.

דהא עם אינון דנפקו ממצרים אתמני פירוש שכתב הרב שכל (הרב) הנשמות שיצאו ממצרים הם ששים רבוא שרשים וכל אחד מהם כוללות כמה נשמות ופנחס גם הוא שורש גדול וכולל כמה נשמות וז"ש הזוהר דהא עם אינון דנפקו ממצרים אתמני.

בגין דבהאי ברית עילאה נ"ב מ':

דף ריד:

צלא חדוותא דנפשא הוא נ"ב כי כל זמן שלא סר הצל הוא בחיים וכשסר הצל אז יגוע כל בשר עכ"ל ופשט הזוהר ידוע:

דא דרועא חדא נ"ב זרוע שמאלי דזעיר

דביה תלייא ישועת נ"ב הגבורות נקראים ישועות דאינון חמשה דקיימת עלייהו האי שושנה:

ההוא דרועא תחות רישהא. נ"ב שתעשה הנסירה ויכנסו הגבורות בסור שמאלו וכו' עכ"ל. ור"ל ויכנסו במ' הגבורות.

לבתר אתי ימינא וכו' נ"ב שהם החסדים הנכנסים בסכות:

לבתר אזדווגת בגופא נ"ב בשמיני עצרת

ה"ג כגוונא רהאי סדורא דהני יומין ור"ל שמ' קבלה הארה שאינה נמצאת בשאר הזמנים כמו בימים אלו שהם מראש השנה עד חג עצרת:

ביומא אחרא היא זווגא דיליה פי' ביו"הך היא מתחברת עם בינה כמ"ש בסמוך דהא אימא עילאה אנהירת אנפהא וכו'.

לשואה שמאלא תחות רישהא נ"ב שאז נעשה בה סוד החותם מה"ג ואז גמר הנסירה ונשלם סוד שמאלו וכו':

בזווגהא נ"ב בסוד כפורים שנים אימא וברתא:

אתער ימינא לקבלה נ"ב שנכנס מקיף הסד ופנימי והוא ימין עכ"ל והוא דאימא ודזעיר דהא כדין זיווגא דגופא נ"ב שמזדווגים ישראל ורחל:

דף רטו.

וראיתיה לזכור ברית עולם פי' וראיתיה לקשת שהיא המ' ואזי לזכור ברית עולם דהיינו ברית שכרתי עמהם שלא לאבדם וז"ש צדיק איהו ברית למיקם בברית ואגין על עלמא ר"ל שצדיק הוא במקום המ' הנק' ברית למיקם בברית הוא הברית שכרת עמהם שלא לאבדם וזה ואגין על עלמא:

דף רטו:

רזא דברית קדישא פי' עטרת יסוד הנקרא ברית. אי נמי ברית היא מלכות:

היא את יו"ד דמתעטרא נ"ב עטרת יסוד:

ברשימו עילאה פי' היסוד נק' רשימו עילאה לפי שיסוד דאימא כשלם בחזה דזעיר ומהארת החו"ג דאימא נעשה היסוד ולכך נקרא מגדל פורח באויר וז"ש דמתעטרא ברשימו עילאה דהיינו יו"ד היא עטרת יסוד דזעיר.

והאי איהו דאתרשים בברית תדיר פי' שעטרת היסוד אינה זזה מהיסוד תמיד הנקרא ברית. א"נ דאתרשים בברית תדיר היא המ' הנקרא ברית. ויו"ד זעירא נרשמה במלכות תדיר:

איהי יו"ד דאיהי ברית פי' עטרת היסוד שנק' גם היא ברית:

דנפיק מגו יו"ד עילאה פי' שיצאה מאבא כנודע שאבא יסד ברתא. ועוד שיסוד דאבא מסתיים ביסוד דזעיר ומאיר לעטרת יסוד דזעיר:

דלא אשתציאו וכו' נ"ב שנתגלגלו בו ונתקנו:

דף ריז.

מאי עבידתייהו בפנחס וכו' פי' שר"א לא היה יודע רק סוד הגלגול ולא סוד העיבור דהיינו שיתעברו בו בחיים ולכך הקשה לו כיון שהיה פנחס בעולם בשעת מיתת נדב ואביהו היאך שייך שיתגלגלו בפנחס:

וסגן קאי פי' ר' אלעזר ס"ל כדעת רבי ייסא דלעיל שפנחס היה כהן תחלה ונמשח ולכך אמר הכא וסגן קאי:

טינרא קדישא פי' מלכות:

דאזעירו דיוקנא דמלכא נ"ב מיעטו הדמות שלא עסקו בפריה ורביה:

כדין רווח דוכתייהו למהוי כהנא רבא פי' מן הקצה אל הקצה שתחלה לא היה כהן כלל וכאשר קנא לאלהיו זכה לכהונה גדולה: ור"ש אזיל לשטתיה דלעיל בריש הפרשה: אבל אין לפרש שתחלה היה כהן הדיוט. ואחר שקנא זכה לכהונה גדולה. דממה נפשך אי ס"ל כדר"זל לא נתכהן וכו' לפי שלא נמשח: א"כ גם כהן הדיוט לא היה עד אחר שקנא. ואי ס"ל שנמשח כדעת ר' ייסא דלעיל א"כ גם לכהונה גדולה ראוי בלא הקנאה אלא ודאי כמ"ש

אלא בההוא אתר דחב לגביה נ"ב משמע מכאן שצריך לתקן עצמו בעל תשובה. אם נתפרסם החטא תהיה התשובה ג"כ בפרהסייא:

אתקצירו השתא נ"ב אמר הרב ז"ל שמלאכים אלו הם מבירור המלכים שמתו והם זיקין דאדעכו לאלתר ולכן הם מתים ומתחדשים בכל יום: וטעם היותם מנהר די נור כי ה"ס היכל הזכות:

יודע צדיק נפש בהמתו: פי' צדיק הוא יסוד בהמתו היא מלכות והצדיק מברר להמלאכים אלו שעולים בה בסוד מ"ן:

אלף טורין נ"ב גי' א"ל שד"י במילואו והם אל"ף הרים דעולם הבריאה

וכל טורא וטורא שתין רבוא הוו פירוש והיינו החשבון דלעיל שאמר אינון שתין אלף רבוא לפי שהן אלף טורין וכל הר והר יש בו ששים רבוא. א"כ הם ששים אלף רבוא דההוא אדם דרכיב פירוש זעיר.

ואעיל לון בגוויה נ"ב בסוד התעוררות מ"ד עכ"ל. והכוונה שהנשמות בודאי אינם עולות אלא במ' כנודע. אלא הם מעוררים מ"ד דזעיר כמ"ש הרב ז"ל.

בגין להוציא לחם נ"ב לחם זעיר עכ"ל ור"ל של"חם גימ' ג' הוי"ות שבאים מזעיר למ':

מן הארץ קדישא נ"ב מן נוקבא:

חמרא עתיקא נ"ב שפע אימא:

דף ריז:

דסליק לסיבו נ"ב כשעולה לבריאה אזי נעשה זקן וכשיורד ליצירה חוזר ונעשה נער וזהו וישוב לימי עלומיו.

אנפי רברבי וכו' כתב הרח"ו ז"ל לעיל בפ' אחרי מות דף ס' ע"ב. אנפי רברבי ח"ג ואנפי זוטרי נ"ה:

משמן מנגידו דעלמא דאתי וכו' ושיעור הכתוב להצהיל פנים פנים שהם כ"ג ונ"ה משמן מהארת אבא הנק' שמן:

דאזילו שחקים נ"ב נ"ה דזעיר:

למיכלא דצדיקייא: נ"ב יסוד דמ':

לכמה חיילין פירוש חיילות של מט"ט הנק' אנוש:

אילנין עילאין פירוש ו"ק דזעיר ודמ':

דהא אתעקרו וכו' מלת אשר נטע קאי על עצי ה' שהם ו"ק דזעיר ודמ' שהיו באבא ונעקרו משם ונטע לון באימא. וז"ש דנטע לון קב"ה דהיינו א"ס ב"ה נטעם באימא ולא קאי על ארזי לבנון דארזי לבנון מפרש לקמן הם ה' חסדים דאו"א ולא שייך בהו עקירה ונטיעה. א"נ יש לפרש דקאי גם על ארזי לבנון ור"ל שה' חסדים דא"וא עקרם א"ס מא"וא ונטעם בזעיר וכן נראה לקמן.

אלין עץ החיים ועה"ד נ"ב היינו ו"ק דזעיר עץ חיים והנוקבא היא עץ הדעת.

ארזי לבנון אלין נ' תרעין וכו' נ"ב ה' חסדים דא"וא שיצאו מלבנון.

דאיקרון ת"ק שנה נ"ב ה' חסדים הם ת"ק במספר גדול:

ת"ק שנה אשר נטע מכאן משמע דאשר נטע קאי ג"כ על ארזי לבנין וכפי זה אנו מפרשים עצי ה' שהם ו"ק דזעיר ודמ' עקרם א"ס מאבא ונטעם באימא. וכן ארזי לבנון. שה' חסדים דאו"א עקרם מא"וא ונטעם בזעיר. וא"כ אשר נטע קאי אתרוייהו.

בטוליהון וכו' פי' בצל עצי ה' וארזי לבנון שהזכיר. שהנשמות ניזונות משם.

ומ"ש ובג"כ איקרי חסידה פי' בשביל הארת החסד הנק' אברהם המאיר למלכות. לכך נקראת המלכות חסידה.

בין דרועי מלכא: נ"ב כי שם אחורי ב' הזרועות תחלת בניינה

הא דאמר ר' חייא אנוש וכו' עי' שפי' לעיל שמט"ט מתחדש כחציר.

דא הוא רוחא עילאה וכו' נ"ב שעולה למ"ן במלכות נ"א בבינה הנקר' רוח הקדש הסתום עכ"ל. ואם נפרש על המ' א"ש שמט"ט עולה בסוד מ"ן למלכות. ואם נפרש על הבינה. יפורש ג"כ על מט"ט שיש בו נשמת אד"הר שהיא בבינה. כמ"ש הרב בליקוטים: ומפשט הלשון נראה כנ"א שהיא בינה:

דא אלהי"ם עילאה פי' מלכות שהיא עילאה על בי"ע. א"נ בינה:

רוחא זעירא ברוחא עילאה פי' רוח מט"ט הנקרא רוח זעירא במלכות. א"נ בבינה הנקרא רוחא עילאה: כהנא רבא וכו'. לפי' א' כהנא רבא הוא חסד. לגו ק"ק הוא יסוד דנוקבא כמ"ש באדרא זוטא. ולנ"א כהנא רבא הוא אבא לגו ק"ק הוא יסוד דאימא שנשמת מט"ט היא מבינה כמ"של שהיא נשמת אד"הר ולכך הביא הזוהר פסוק וחסד ה' וכו'. שר"ל וחסד ה' שהיא חסד דזעיר לפי' הראשון והאיר למל' הנקרא עולם כנודע שעולם ועולם הם תרין הה"ן בינה ומ' ואז יצא מט"ט. ולפירוש הב' וחסד ה' הוא אבא הנקרא כהנא רבא והאיר לבינה הנקרא עולם ואז יצא מט"ט. ולכל הפירושים על יריאיו הוא מט"ט שהוא ירא את ה' מאד:

דף ריח.

ורזא דא צדיק ורע לו דהא נייחא לס"א וכו' פירוש כשרוצה הקב"ה בתיקון הדור אזי מיסר את הצדיק כדי לכפר עליהם וזהו צדיק ורע לו. וממילא רשע וטוב לו שהם אנשי הדור וכשאין הקב"ה רוצה בכפרת הדור אזי הצדיק טוב לו וממילא רשע ורע לו שהם אנשי הדור וז"ש בסמוך צדיק וטוב לו דלא חייש קב"ה לכפרא עלמא:

דף ריח:

אמ"ל בחד מנייהו וכו' קשה ומאי חזית שצדיק זה ילקה והאחר לא ילקה כיון שהוא לכפרת הדור ויש לומר לו נתכנו עלילות שאיפשר שנשמת צדיק זה יש בה שום סיגים ואגב מתבררת ביסורין אלו. ה"ג דלא בעא קב"ה לאלקאה כולא: ה"ג דהא לא איצטריך עלמא דילקון כולהו:

דף ריט.

נהורא דשרגא נ"ב ה' חסדים:

גו פתילה נ"ב יסוד.

אלא מתנענע נ"ב כתית למאור עכ"ל נמצא שהנר היא מלכות והפתילה הוא היסוד שבתוכה: והאור המתאחז בפתילה ה' חסדים שביסוד שמאירים למלכות:

דף ריט:

ה"ג כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דחדווה דילהון ותושבחתא דילהון וכו': ה"ג וכל סיעתא דיליה לקטרגא ליה בההוא חדווא ואתחזר לצערא ובכייה וקב"ה לא משתתף בההוא צערא: אבל מאן דשתיף לקב"ה בחדווא דיליה. אם ייתי מקטרגא לקטרגא בההוא חדווא קב"ה משתתף בההוא צערא. ובהגהת הספרים יש ערבוב קצת.

ד"א בעושיו בעושו מיבעי ליה וכו' פי' לפי ד"א בעושיו הם שמים ומים שהם בחי' האב והארץ שהיא בחי' האם. והקב"ה משותף עמהם ולכך כתיב בעושיו כדמפרש כמה דבקדמיתא הוה בשותפו. פי' כמו שבאד"הר נשתתף הקב"ה עם תלת אומנין הנז' ועשה ארה"ר הכי נמי לבתר דהיינו בני אדם הנולדים מכאן ואילך ומפרש היאך בני אדם יהיו תלת אומנין הרי הבן נולד מאביו ואמו והקב"ה. ואין כאן תלת אומנין הנז' לכך אמר אבא וכו' דהיינו שאביו בו עושה הקב"ה עבידתא דשמייא ודמייא. והאם מעשה הארץ וז"ש דביה עביד וכו'.

דעלמא דאתי נ"ב כ"ב אתוון הם ביסוד הבינה שכן אמר בס' יצירה כ"ב אתוון יסוד.

דף רכ.

דעלמא תתאה נ"ב הם כ"ב אותיות ביסוד דנוקבא דזעיר.

יו"ד זעירא רזא דברית דא: פי' עטרת היסוד הנק' יו"ד זעירא והיא בחי' המ' וכמ"ש הזוהר לעיל דף רט"ו ע"ב: ואתחדש כמלקדמין ההוא מלה דר' פנחס פירוש אפילו לא היו הצדיקים במקום שהיה בו צדיק שמת כבר הוא פוקד אותו וכ"ש אם יש בו צדיקים שמחדשים חידושי תורה וכ"ש אם אומרים אותו החידוש של החכם שמת כבר וז"ש ואתחדש כמלקדמין ההוא מלה וכו':

יהי כח דשרייא עליה וכו' נ"ב השכינה נקרא כח בסוד וילכו בלא כח. ונראה לי כי שם אד"ני יש בו ד"ל אותיות במילוי המילוי הסר מהם ד' אותיות הפשוטות ושני כוללים נשאר כח:

דף רכ:

בהאי עלמא דאיקרי מעשה פירוש מלכות ששם הוא המעשה כנודע וז"ש עלמא דעובדא למשלם סופה דמחשבה שאבא נקרא מחשבה והמ' נק' סופה דמחשבה עלמא דתלייא בדכורא. פירוש מלכות ששם הוא הדיבור ושם הוא החשבון:

בסיהרא הוו נ"ב בסוד עיניך ברכות בחשבון

ודעת דא איהו רזא דשית סטרין נ"ב כי הדעת נשמת ו"ק נמשך מיסוד דאבא. וז"ש דתליין במחשבה:
וחכמה דכולא תלייא מניה: פירוש אבא שכל הפרצופים ממנו יצאו בסוד כולם בחכמה עשית וחכמה דקרא קא דריש.
וכל אלין כלילן בההוא כח פירוש מעשה וחשבון הם במלכות ודעת הם ו"ק עם הנשמה שלהם שהוא דעת. משפיעים למ': וחכמה שהוא אבא גם הוא יסד ברתא נמצא שכולם במלכות.
לאעלא ביה במעשה פירוש להכנס במ' דהיינו שנשמתו נכללת במ' ע"י מעשיו הטובים. וע"י חשבון דהיינו מארי דחושבנא. ועל ידי דעת וחכמה דהיינו שעוסק בתורה ובסודותיה. וז"ש דלא אשתדל בהאי כח שהיא המ' בהאי עלמא לאעלאה ביה במעשה וכו' ובכש בעינוי דר' אבא. פי' לרמוז לו שהחשבון בעיני המלכות כדמפרש. פרפארת גו חכמה עילאה גרסי'. ור"ל שעיני המ' יש בהם הארת אבא ומכח חשבון ועבור שאנו עושים נעשים ברכות מים ומשפיעים לבי"ע: עד דאתפקדן לכל חושבן ועבורין דסיהרא דלבר גרסי'.
והיינו לבנה שבעו"הז ואי לא תהי בהדיה נ"ב הנוקבא צריכה שתהיה בשותפו ובסיעתו:
איהו תדיר בימינא עילאה נ"ב כי החסדים מכוננים יסוד דנוקבא ג"כ בסוד מקדש ה' כוננו ידיך:

דף רכא.

בית ראשון באתכסייא ובית שני באתגליא פי' בית א' נגד בינה שהיא נכסי' ובית שני נגד מלכות שהיא נגלית ולכך אמר הכתוב גדול יהיה כבוד הבית וכו': שלפי שהיא נגלית יודעים בני אדם הארותיה ונראית להם שהיא חשובה יותר מן הראשון שנעלמת.

דף רכא:

פגע בהו ר' פנחס הגיע סמוך להם אבל לא ראו זה את זה כדמפרש:
במה דהוה השתא קדמאה להוי כדין בתראה פי' שעכשיו בשעת מיתה. הרוח יצאה ראשונה ואחר כך נתעכל הבשר וכו'. ובתחיית המתים העצמות קודמין ואח"כ הגידין ואח"כ הבשר ואח"כ העור ואח"כ הרוח באה באחרונ' נמצא שמה שהיה ראשון חזר להיות אחרון וז"ש מנא לן מאינון עצמות וכו' דהא מה דאפשט וכו'.

דף רכב.

אר"ש בדא אקשן קדמאי: פי' ב"ש וב"ה כבר נחלקו בזה דב"ש ס"ל יש חילוק בין יצירת עוה"ז לתחיית המתים שביצירת עוה"ז עור ואח"כ בשר ואח"כ גידים ועצמות. ובתחייה

עצמות וגידים ובשר ועור כמו מתי יחזקאל. וב"ה ס"ל שכולם שוים והביאו ראייה מפסוק עור ובשר תלבישני שהוא לעתיד והקדים עור ברישא וכו'. ומתי יחזקאל אין משם ראיה שהם היו למופת בעלמא וכן אמרו במדרש. וז"ש בדא אקשן קדמאי.

אבל גרמין וכו' פי' האמת הוא כב"ה שאין ראייה ממתי יחזקאל אלא כמ"ש העור ובשר תלבישני וכו' ה"ג דא רוחא דחיי ואי תימא עשית עמדי כתיב וכו'. ר"ל כיון שהפסוקים מדברים בתחיה תעשה עמדי מ"ל:

עשית עמדי בההוא עלמא שדית בי רוחא דחיי פי' הגוף אומר להקב"ה חיים וחסד עשית עמדי באותו עולם שהייתי בו כבר שנתת בי נשמה. אבל עכשו ופקודתך שהיא מ' שמרה רוחי שהיא המ' שומרת אותם הנשמות של ישראל כדי לאתבא לון לדוכתייהו. נמצא שהרוח כבר מזומנת ביד המלכות כדי להחזירה לגוף בתחייה. ואח"כ מצייר הקב"ה עור ובשר וגידים ועצמות ונכנסת בהם הנשמה נמצא מה שהפשיט בראשונה שהוא הרוח. הוא ראשון ג"כ ביצירה ומתי יחזקאל אין מהם ראיה. ומ"ש ובעצמות וגידים לאו דווקא כאלו אמר ובגידים ועצמות שהסדר האמתי הוא ביצירת העוה"ז. וכן ביצירת עוה"ב עור ובשר וגידים ועצמות כמ"ש בשם המדרש לדעת ב"ה שכמו כן הוא דעת ר"ש כאן.

זמין לפקדא בקדמיתא פי' שהמ' פוקדה הקב"ה תחלה בגלות ואח"כ לישראל כמר"זל על פ' ושב ה' אלהיך את שבותך והשיב לא נאמר וכו' ולכך נקרא המ' ופקודתך לפי שפוקדה תחלה:

כמד"א פקודתו יקח אחר הוא פי' אחר במלת ופקודתך ומביא ראייה מפ' פקודתו יקח אחר שהיא אשתו אף פקודתו דהכא היא המ' אשת זעיר. וכפ"ז יש ב' טעמים למה נקרא המ' ופקודתך.

תינח ההוא גרמא פי' עצם ששמו לוז שממנו נוצר האדם כמר"זל:

דף רכד.

וע"ד שמור בלב נ"ב מ' או בינה.

זכירה בזכר במוחא נ"ב ת"ת או חכמה עכ"ל. משמע לב היא מלכות.

דף רכד:

כבד נעיל בקדמיתא: נ"ב ס"מ ונוקבא דנוגה הדבוק בנפש לב קריב לגבי מוחא וכו'. נ"ב מ' מקבלת הקרבנות ונותנת למות חו"ב שהם סוד כהן ולוי עילאין והמוח מקרב זה למוחא עילאה שהוא אבא ומוח זה שהוא אבא מקרבו לגבי טמיר מכולא שהוא המוח העליון הסתום בין גלגולתא וקרומא דאריך הרי קשר כל האצילות עכ"ל ולפ"ז התכת

הלשון הוא כך לב שהוא מ' קריב לגבי מוחא שהם חו"ב דזעיר שהם סוד כהן ולוי. ומ"ש מוחא דא דכורא פי' חו"ב דזעיר. ומ"ש דאתייא ממוחא עילאה פי' אבא. ומ"ש מוחא קריב וכו'. פי' אבא מקריב לאוירא דאריך שהוא בין גולגולתא וקרומא. הרי שהרב המגיה מפרש לב היא מלכות אתעביד לגביה שיורין. נ"ב הכוונה לומר שהיא מתגרת בו בתפלה בעבירות קלות ואפ"כ בעבירות קשות:

ה"ג וכולא נטלין אימורין וכו' לב שרייא על תרין כוליין. פירוש מלכות שורה על מט"ט וסנ"דל שהם שני כרובים:

ואינון רחיקין קריבין פירוש רחיקין מצד הדין שבהם. וקריבין מצד החסד שבהם:

ימינא ושמאלא פירוש מט"ט הוא ימינא וסנ"דל שמאלא:

והרוח תשוב אל האלהים פירוש רוח נשברה וודוי וצלותא למלכות הנקרא אלהי"ם.

דף רכה.

וכבד קרב ליה לגבי לב גרסי' ונ"ב אמר הרב ז"ל כי ע"י הוידוי ניתן חלק רע לס"מ וחלק טוב לקדושה:

דף רכה:

ואתפרנסי מינך ההיא אמונה נ"ב כי אתה תעלה מ"ן ע"י מעשים וזעיר ישפיע בה מ"ד ואנהיר באור קדמאה דברא קב"ה. נ"ב חסד עכ"ל והיינו חסד דזעיר: ה"ג דגניז בההוא אור דאתהני אברהם מניה ור"ל שפנחס נקשר בחסד דזעיר שנקרא כהן. וחסד הנז' גנוז בחסד דאימא שמשם נהנה אברהם שהוא חסד דזעיר. ומ"ש וקשורא דאהרן כהנא. פירוש שאהרן ג"כ שהוא אחוז בחסד דזעיר שם נקשר בחסד דאימא:

אמר ודאי כתיב ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלה"ים זה וכו' גרסינין ור"ל שאמר פסוק זה על ב' מחנות שהיו שם של ר"ש ושל ר' פנחס וזהו מחנים. ולכך אמר ליה ר"ש כיון שאמרת זה הפסוק תפרשהו:

בההוא מקום פירוש מלכות:

דף רכו.

אלא תרין למזונא לבכי נשא וכל עלמא פי' ב' מזונות הם אחד של עשירים וא' של עניים. ומ"ש וכל עלמא היינו לבהמות וחיות ועופות וכו' והם נכללים בכלל בני אדם:

לההוא אתר דפתיחו ידוי פי' מלכות כדמפרש. דא תוקפא לההוא אתר. נ"ב שמיעכה באצבע. דבפתיחו דידוי וכו'. נ"ב שהם ב' ידי זעיר שמשם ניזון העולם דהיינו בהשפעת רצון העליון וזהו רצון צנור של יסוד הנכנס ברחל הרמוזה בר"ת "לכל "חי "רצון:

הה"ד באתי לגני נ"ב ביאה ממש כי האכילה נשפעת מהיסוד:

דא צלותא דמיושב ההוא יער לבנון וכו' נ"ב עולם הבריאה. ואיפשר כי בבריאה אימא מקננא תמן ובה מנצ"פך פ"ר דינים גי' יע"ר. אבל עיקר יער בעשייה:

דף רכו:

והא בשלש ברכות ראשונות נ"ב ג"ר חביד דזעיר: עם חלבי ג' ברכות אחרונות נ"ב טיפות היסוד הנכנסים בנה"י נק' חלב. לבתר דאכל מלכא אכלו ריעים לעילא. פי' הם בי"ע. שתו ושכרו דודים הם ישראל שלמטה:

דף רלא.

ויהי הוא צער וכו' פי' צער קצת. ויהי בימי הוא צער גדול. ולא כמ"ש בגמרא ויהי איכא הכא ואיכא להכא:

ובכל זמנא תרין יומין אינון נ"ב פי' בין בח"ל בין בא"י: ואי אפשר לומר בכל זמן שהרי קודם ריב"ז לא היו עושים רק יום א' כדאיתא בר"ה: וצ"ע איך היה קודם לזה יצחק יחידאי: ואפשר כי קודם לא היה שום פחד משא"כ עתה בגלות. דילהוי יצחק כליל דינא ורחמי. פי' שיום א' דר"ה דינא קשיא ויום ב' דינא רפייא כמ"ש הרב בדרוש ר"ה. פתח ר"ש ואמר ויהי היום וכו'. ובכל זמנא ב' יומין אינון ולא חד וכו' וע"ד ב' זמני ויהי היום ויהי היום בח"י דף קל"ז כתוב וז"ל פשוטו הוא לומר כי יום ראשון סוד דינא דמלכותא. ויום ב' ה"ס ת"ת ישראל ושניהם נרמזים בפ' כי חק לישראל הוא חק הוא בסוד מש"ה ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה. ומשפט הוא קו הרחמים ואם היה ר"ה יום א' היה כל העולם כולו בדין. ולכן צריך להיות ב' ימים לחבר עמה הרחמים שהוא המשפט. גם לרבות וכו'. פירוש השטן הוא ס"מ גם לרבות נוקבא דיליה: אמ"ל ודאי תנינן דאית צדיק וכו'. פירוש אליהו קא מקשה לרב המנונא מ"ט צדיק ורע לו רשע וטוב לו.

אמר צדיק וכו' פירוש ר"ה תירץ כן לאליהו דצדיק ורע לו היינו שרובו זכיות וכדי למרק מיעוט עונותיו לכך רע לו. וצדיק וטוב לו היינו שאין לו שום עון ורשע ורע לו שאין לו שום מצוה. ורשע וטוב לו הוא שרובו עונות ואוכל זכיותיו בעו"הז. אמ"ל דינוי דמארי עלמא וכו'. פירוש אליהו מתרץ לר"ה תירוץ אחר צדיק ורע לו היינו כדי לכפר על הדור ואזי רשע וטוב לו הם הדור. וצדיק וטוב לו היינו כשאין הקב"ה רוצה בכפרת הדור אזי צדיק וטוב לו. ורשע ורע לו הם הדור וכמו שתירץ ר"ש לעיל דף רי"ח. ומפי' זה מביא ר"ש ראייה שאיוב מחסידי ישראל הוא ואלקי לכפרא על עלמא:

ולכך אמר לעיל דהא יומא חד אשכחיה וכו' דהיינו מתירוץ של אליהו נלמד זה. דעל דא אצטריך לון לפרשא חובין. נ"ב בכוונות כתב שיאמר בלחש בעת תקיעת שופר. בההוא יומא דראש השנה קיימין ע' קתדראין וכו' וע"ד איצטריך ב"נ לפרשא חוביה כל חד וחד

במה דאיהו וכו' וכל ב"ד בדלי מניה. בס' ח"י דף קמ"ז ע"ב כתו' וז"ל מכאן משמע דיש להתודות בר"ה:

וחכמי האמת אמרו שלא להזכיר בר"ה שום חטא ופשע כבר השמיענו מורינו האר"י ז"ל דהיינו דווקא בלחש בין שפתיו שלא ישמעו דבריו. ואף אין זו כי אם בעת תקיעת שופר מיושב כי אז השטן מעורבב ודברי הוידוי עולין למעלה ע"י קול השופר ולא יש קטרוג עליו. לכן טוב שיתודה בין תש"רת לת"שת ובינה לת"רת. ולבתר ואתה נשאת עון וכו':

דאי תימא האי ביחיד פי' אלו מפ' חטאתי אודיעך לחודיה הוה אמינא דווקא ביחיד אבל ציבור לא שאין כבוד צבור לפרע החטא. לכך כתיב חטאנו כי עזבנו וכו':

דף רלא:

לא יהיב דוכתא וכו' גרסי' קמיה דליפוש רחמי. נ"ב ב' הנסחאות טובות. נסחא ראשונה ר"ל לפניו של הקב"ה כדי שירבו רחמיו: וכ"א ר"ל קודם שיתרבה הרוגז וזה גורם את זה:

דינא עילאה דאיהו קשיא נ"ב ר"ל שבינה בונה את הצלע ונותנת הגבורות לבנין הנוקבא. וז"ש דמתחברן כחדא דינא עילאה אימא בדינא תתאה מלכות: יללותא דאיהו דינא תקיפא. פי' תרועה. נס ה'. פי' גבורה היא כסא לבונה שהיא ה' ראשונה דהוי"ה. דא פחד יצחק נ"ב גבורה. דאיהו כס למלכא עילאה. נ"ב בינה. תו בכסא דא דינא קשייא נ"ב בינה:

דלאו איהו דינא באתגלייאי נ"ב כמו רחל עלמא דאתגלייא וכ' חוק דא דינא רפיא נ"ב רחל. ומשפט דא דינא קשיא. נ"ב בינה עכ"ל. ונלע"ד לפרש מש"ל דינא עילאה דאיהו דינא קשיא היא לאה שמתחברת עם רחל כנודע שעקבי לאה בראש רחל והם ב' ימים של ר"ה יום א' כנגד לאה שהיא דינא קשייא. ויום ב' כנגד רחל שהיא דינא רפייא וכן כתב הרב בהדיא בדרוש ר"ה:

וכן מ"ש יללותא דאיהו דינא תקיפא היא לאה ג"כ וכן מ"ש תו בכסה דא דינא קשיא. היינו לאה הנקרא עלמא דאתכסייא כמ"ש בפ' ויצא. וכן מ"ש ומשפט דא דינא קשייא דהיינו לאה:

כי אי אפשר לומר בינה כדברי הרב המגיה שהרי בינה אינה נקרא דינא קשיא בשום מקום. ועוד שהרב באר בהדיא יום א' כנגד לאה. ויום ב' כנגד רחל. ואולי שגם המגיה נתכוון לזה כי נודע מדברי הרב שפרצוף לאה נעשה ממלכות דבינה. וא"כ מ"ש המגיה בינה דינא קשייא הכוונה על לאה שנעשית ממלכותה. כתיב היותרת מן הכבד. ולמה פעמים אומר על הכבד. ועוד יותרת מן הכבד אתקריאת מצד אחר לפי שהיא משיירת

לבעלה באחרונה. ושיעור הכתוב יותרת מן הכבד ר"ל למה נקרא יותרת מסבת הכבד דהיינו לפי שמשיירת לבעלה. אבל פסוק היותרת על הכבד הוא כמ"ש בפי' הראשון דאתגברת על בעלה דאיהו כבד. נמצא שאין הפרש בין בי הפירושים אלא בפ' היותרת מן הכבד שלפי' א' מן הכבד נפקא דהיינו שהארותיה הם מבעלה ואח"כ אתגברת עליה וזהו על הכבד ולפי' הב' היותרת מן הכבד ר"ל למה נקרא יותרת מסיבת הכבד שמשיירת אותו. אבל פסוק על הכבד הוא כפי' הא' שמתגברת על בעלה. ומ"ש מגו כבד ויותרת דיליה נפקת מרה פי' מיני קליפות הרבה יש.

נר ה' נשמת אדם נ"ב השכינה נקרא נר ה' היא נשמה של ישראל הנקרא אדם. וא"כ כשהיא הנשמה הם האיברים שלה:

דף רלב.

תרועה ותקיעה דינא קשייא ברחמי נ"ב יצחק ממותק ביעקב. עכ"ל ור"ל שתרועה היא דינא קשיא. כמש"ל יללותא דינא תקיפא. וכשמתחברת עם התקיעה שהיא רחמים אזי דינא קשיא ברחמי. ושברים דינא קשיא בלא רחמי קשה דלעיל אמר גנוחי גנח רפייא: ובשלמא לס"א א"ש שאמר דינא רפייא ברחמי ששברים ותקיעה הם דינא רפייא ברחמי. אבל לנוסחא ראשונה קשה. וי"ל דלעיל דקארי לשברים רפייא היינו לגבי תרועה שהיא קשייא: והכא לגבי תקיעה קרי לשברים רפייא: וז"ש דינא קשיא בלא רחמי דהיינו כשהיא לבדה בלא תקיעה:

דף רלב:

וחובין דעמיה דאינון ערקין ודפקין דלבא פי' ישראל שהם עמו של יעקב.

ומפסולת דפסול' דכבד נטל טחול נ"ב משמע שהזכר קרוב לקדושה יותר מהנקבה וזה פלא עכ"ל: ונלע"ד שאין זה פלא שהזוהר בפ' זו דף רנ"א ע"ב אמר וז"ל נוקבא דאיהי אסטיאת אורחהא באזהרה ודאי דכר דאיהו אחיד בחוטא דדכיו יתיר בבקשה לא יאכל. מוכח בהדייא שדכורא דקליפה יש בו חוטא דדכיו יותר מהנוקבא. וכן אמר הזוהר בפ' בא ראש פתנים אך זר. ממועט בו הזר שהיא הטומאה וכן כתב באוצ"ח שבקדושה כל מי שהוא עליון יותר קדושה ובקליפה כל מי שהוא תחתון הוא טמא יותר.

בגין לקיימא קורציה נ"ב כל שקר שאין בו אמת אינו מתקיים לכן הוא מספר גם במעשיהם הטובים כדי להאמין בלישנא בישא:

דיתבסס לפומי גרסי' ול"ג לפומיה:

אוף הוא פתח פי' ר' פנחס ה' לא גבה לבי דא הוא קרבנא וכו' פי' אע"פי שע"י הקרבן שאנו עושים מעלים השכינה וכוללים אותם עם בעלה ועושים תיקון גדול עכ"ז לא גבה לבי:

דף רלג.

ה"ג ומבין שאר עמין כך ישראל כל זמן דאינון אטימין לבא ולא פתחין בתיובתא לא סלקין ריחא ולא אפיק לון מגו כובין. אבל כד פתחין בתיובתא מיד סלקין ריחא וכו'. ובהגהת הספרים יש ערבוב קצת:

דשושנה אטימא נ"ב מיירי שהזכר שואל על פתיחת ההיכל כדי שיכנס הוא בתוכה. וא"כ שושנה אטומה קודם הפתיחה. מאי ללמד לאולפא לבני עלמא חכמתא והא אוקמוה וכו' ופי' בתנחומא בפ' דברים ובשוחר טוב גרסי' כשהלך יואב להלחם עם ארם נהרים וארם צובה יצאו לקראתו ואמרו לו אתה מבני בניו של יעקב ואנו מבני בניו של לבן והרי תנאי שלהם דכתיב עד הגל הזה וכו' כששמע יואב כך חזר אצל דוד אמ"ל מה אתה אומר מיד הושיב הסנהדרין שושן עדות ללמד. למדוהו ואמרו לו באמת כך היה התנאי אלא שהם עברו תחלה בלעם הרשע לא אמר מן ארם ינחני בלק וכו'. כיון שהורו להם הסנהדרין כך חזר עליהם והרגן שנא' בהצותו את ארם נהרים וכו' עכ"ל ובמדרש רבה כתוב בענין אחר. אבל הזוהר ס"ל כמ"ש בתנחומא דבשוחר טוב שהשאלה היא על ארם נהרים וארם צובה והסנהדרי' הוא שהורו לו להתיר והביאו לו ראייה מבלע' שעבר על השבועה. וז"ש הזוהר ללמד לאולפא לבני עלמא חכמתא שהסנהדרין הם המלמדים תורה ומ"ש סימנא דאחזיאו ליה לדוד היינו הראייה שהביאו לו כדי לאגחא קרבא בהו. ה"ג דקיימא הכא שכינתא עלן. ולא כמ"ש בספרים ויאכלוהו בני נשר דאיהו רחמני על בניו. ופירוש הכתוב עין שתלעג לאב וכו' יקרוה עורבי נחל שהם אכזרים מנקרים אותה ממקומה אבל לא יאכלוה ויבואו בני נשר שהם רחמנים ויאכלוה:

זוטרתי היא בתמיה:

נשרא רברבא פירוש בינה דקליפה ועיין בסבא דף רל"ג ע"ב. דמשפטים ותבין ה"ג וההוא נשרא הוה טאס:

אלא מהו ויבן נ"ב דייק מדלא כתיב ויבנהו ה"ג ואיהי סהדותא לכנסת ישראל ואיהי סהדותא ליחודא עילאה:

אית בה תליסר עלין נ"ב זה יובן בביאור מאמר ר' חזקיה בדף א' מזוהר בראשית:

אלין תליסר מכילן דרחמי פירוש עכשיו מפרש סהדותא לכנסת ישראל שהמלכות יש בה הארת י"ג תיקוני דיקנא כמ"ש שם בדף א' הנז':

כולהו אחידן בעיקרא חדא וכו' פירוש שי"ג תיקוני דיקנא תתאין דאריך הם עילאין דזעיר בסוד גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות. וז"ש ואיהו ברית חדא ודוגמא דברית שיסוד דאריך שיש בו י"ג תיקוני דיקנא תתאה הוא דוגמא דברית ואינו יסוד ממש מפני העלמו וכמ"ש שם בדף א' וכמה דדיוקנא דברית וכו' והיינו יסוד דאריך. ואעפ"י שמדברי הרב משמע שהמ' באה לה הארה מי"ג תיקוני דיקנא עילאה דאריך. איפשר גם מדיקנא תתאה דאריך יש לה הארה. כי י"ג העליונים משפיעים בי"ג התחתונים ומשם יש לה הארה:

חמש תקיפין דסחרן פירוש ה"ג שנקרא ת"ק שנים לפי שכל א' כלולה ממאה והם יורדים מיסוד דאימא ליסוד דזעיר. וז"ש ת"ק שנין דיסודא ומפרש מהו יסודא שאמרנו. ואמר יסודא ברית קדישא שהוא יסוד דזעיר.

ומ"ש דאילנא דחיי אזלא בהו פירוש שבזעיר מתפשטים גם ה' גבורות כמו שמתפשטים בו ה' חסדים כמ"ש הרב ובכוחם הוא הולך. וז"ש דאילנא דחיי אזלא בהו. ה"ג כולהו תיבין ידיען. והוא מלשון תיבות:

אחזי לעילא פירוש אצילות ע"י אלהי"ם שהיא בינה ברא אותה ובי"ע ע"י המ' הנקרא אלהי"ם ג"כ נבראו וז"ש ואחזי לתתא: ה"ג שושנה דסהדותא דקיימא והיא המ':

דכתיב בראשית ברא אלה"ים דא שושנה פירוש בכח ראשית שהיא אבא ברא אלהי"ם שהיא בינה. למ' הנקרא שושנה: כמש"ל שפרצופי אצילות ע"י הבינה הנקרא אלהי"ם נבראו. והזכיר י"ג תיבות נגד י"ג מכילן שמקבלת המלכות מאריך ע"י הבינה הנקרא אלהי"ם ואח"כ הזכיר אלהים תניינא והזכיר ה' תיבות אחרות שהם כנגד ה' גבורות שמקבלת המלכות. אח"כ הזכיר אלהי"ם פעם ג' דכתיב ויאמר אלהי"ם יהי אור נגד החסדים המכוננים אותה בסוד והוכן בחסד כסא. וכל זה מקבלת ע"י הבינה הנקרא אלהי"ם. ועיין בפ' בראשית דף א': חמש עלין תקיפין שרשא ויחודא דאחידן ביה י"ג עלין גרסי'. ור"ל ה' עלין ירוקין של השושנה שהם בחוץ שבהם אחוזים י"ג הפנימיים אותם החמשה הם נגד ה' תיבות שמ"ע ישר"אל ה' אלהי"נו ה'.

ומ"ש אחד דא הוא עקרא ושרשא דכולהו אחידן ביה רזא דתליסר פירוש הוא אריך שמשם יצאו י"ג מכילן דרחמי שהם כמנין אח"ד: שושן עדות סהדותא לישראל וסהדותא ליחודא עילאה. איתא בסע"ה דף י"ח ע"ב על פסוק כשושנה בין החוחים וכו' וז"ל יש להתבונן אם טבע של זה הצומח לגוון אחר מפני מה משנה את טבעו להרבה גוונים ועל פסוק אני חבצלת השרון הביא לשון הזוהר בפ' ויחי דף רכ"א ע"א ר"ש פתח וכו'

עד דבקדמיתא בעידנא דבעא לאזדווגא במלכא איקרי חבצלת. בתר דאתדבקת במלכא באינון נשיקין איקרי שושנה בגין דכתיב שפתותיו שושנים ע"כ.
אלין שייפין אטימין פירוש הלב והמוח והכבד שהזכיר. ומ"ש שייפין אחרנין הם מה שהזכיר בסמוך וושט וכו':

דף רלד.

אבל לב דא איהו נורא דדליק נ"ב בינה נקרא ל"ב ה"ג ואלמלא דזמין לגביה מלכא עילאה וכו' והיינו אריך שמזמין לבינה הארה מאבא כדמפרש.
מגו בוסמין עילאין נ"ב שהיא החיות הנמשך מן חכמה:
ואינון רפ"אל וצדקי"אל מכאן משמע שלב היא מלכות כמו שהוכחנו לעיל דף רכ"ד ורפ"אל וצדקי"אל שהם חיילותיה מביאים לה הארה. ולפי דברי הרב המגיה שאמר שלב היא בינה. איפשר שהם מעוררים השרשים העליונים: ה"ג לנשבא תדיר קמי לבא:

דף רלד:

ומגו דאתי מרחיק פירוש כיון שהקיבה היא אחד משתין ממותא ולא א' משנים או מג' נמצא שהיא רחוקה מן המת לכך אינו מיתה ממש רק רמז א' מס' במותא כי הקיבה היא ישינה כמר"זל והשינה א' מס' במותא:

דף רלה.

ומינה אתזנו תתאי פירוש מהאצטומכא ניזונים מלאכים תחתונים שהם קדושים ומ"ש מאינון שתיין שמרים לתתא וכו' מהמלאכים התחתונים הנז' שותים שמרי הדינים כל אינון רוחין וסטרין אחרנין שהם הקליפות שניזונים בלילה.
וע"ד אתחזי על מדבחא נ"ב משמע שקורא למלאך אורי"אל כאן. ובאיברים הפנימיים איך יצדק זה עכ"ל. ויש לתרץ שהאצטימכא רומז לאריה שאוכל קרבנות. אך אצטומכא היא ניטלת הכל:

דף רלה:

ואינון איקרון בני אלים פירוש שית עזקן דקנה נקראים בני אלים:
וכד אינון מתחברן כיון שמתחברים אותם השית עזקאן שהם בני אלים נעשים כמו שופר שהוא הקנה דוגמת השופר:
ה"ג ה' רועה לא כתיב אלא אל הרעים וכו' ור"ל מדהזכיר אל ש"מ שעל אלים מדבר שהם משמיעים קול מצד הגבורה. בר"מ כתמרות עשן ודא עשן המערכה דסליק מלבא למוחא דכל רוחין דעלמא לא זזין ליה מאתריה חכמה כ"ח מ"ה כ"ח בלבא מ"ה במוחא קנה וכו' רזא דסולם והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. והנה אף שהזוהר פי' על

פ' מי זאת עולה כתמרות עשן. ממנו נקח ראיה גם על זה הפסוק שג"כ על עליית אמא מדבר או על ירידת אבא למטה בזעיר. ויובן במ"ש בע"ח כי יש ב' מיני זוגים אי הוא לזווג הנשמות ואז תבונה ובינה עולים לחכמה אבא עילאה ומתחברים יחד בסוד פרצוף אחד כדי להוציא מוחין הויו"ת לזעיר ומקודם הוא נקרא אלה"ים ע"ש מוחין דיניקה שהם שמות אלהי"ם ולפיכך צריכים הי"שס ותבונה לירד למטה לחו"ב דזעיר והוא נקרא זווג של רביצה לשמור את האפרוחים דלית לון גדפין שלימין והם צריכים לאמם מחמת פחד החיצונים וזה נרמז בזוהר הנז"ל שזעיר נקרא סולם שמלאכי אלה"ים שהם או"א בסוד יש"ס ותבונה לפעמים יורדים בסוד רביצה על האפרוחים ולפעמים עולים למעלה להיות זווג שלם של המוחין דגדלות שנכללים יחד בפרצוף אחד כדי להוליד המוחין לזעיר ובזה יבואר הפ' מי זאת עולה שהיא סוד בינה עילאה הנקרא מ"י ותבונה נקרא זאת בסוד מלכות דבינה. ומתחברים שניהם ולכן אמר לשון יחיד עולה. ומפרש מאיזה מקום עולה מן המדבר שהוא זעיר שבו שמות אלה"ים סוד מוחין דיניקה. קודם שיורדים מוחין דגדלות תבונה עולה לבינה למעלה להתחבר עם החכמה ונרמז שמות אלהי"ם במלת מדבר וכו' ונמצא שהם עולים מן המדבר שהוא זווג של רביצה מתרפקת על דודה לשון חיבור כמ"ש שבינה ותבונה מתחברים יחד להיות זווג הפנימי שהוא נפסק לפעמים ונקרא דודים והיא רוצה להתחבר עם החכמה בזיווג הפנימי הנז"ל אך כדי להוריד מוחין לזעיר צריך מקודם להעלות מ"ן לאימא עילאה וידוע בכוונת ר"ה שעליית מ"ן של מלכות מעורר מ"ן לבינה להוריד מוחין לזעיר ולכן השכינה אומרת תחת התפוח עוררתיך פירוש כמ"ש בזוהר תחת התפוח ר"י אומר דא יובלא:

ומבואר בע"ח שיובלא נקרא יסוד הבינה עוררתיך במ"ן ליסודה והוא לצורכך ולכן אומרת עוררתיך לנוכח ואחר המ"ן אז מתחברת הבינה עם חכמה בזיווג להוריד מוחין שלימים ולכן אומרת שמה חבלתך אמך לשון חבלי לידה כמ"ש בע"ח אין התורה מתקיימת אלא במי וכו'. דאיהי בדרגא דאישים אישים הם נקרא וושט כמו בני אלים שהם קנה.

ומ"ש ושאר לא אכלי הכי: פירוש בני אלים שהם בחי' הקנה:

ה"ג וכל בני עלמא לבר לא ידעין פירוש בני אדם אינם יודעים בח' אישים הנזכרים כיצד היא סדר אכילתן אבל מלאכים הפנימיים שמקבלים מהם הם יודעים וז"ש אלא דרגין דלגו אינון ידעין ונטלין מנייהו.

מאלין אשים נפקין דרגין דאקדמי וכו' פי' מאשים יוצאים מלאכים אחדים שנקראים טחנות והם קטנים במעלה מהם והטוחנות הנז' הם מכינים המאכל ונותנים לאישים וז"ש כיון דאתטחנן אינון דשלטי עלייהו בלעי:

דף רלו:

מאי טעמא לא סתימא פירוש כמו מ"ם של למרבה המשרה:

מלכא עילאה נ"ב בינה:

מלכא תתאה נ"ב מלכות:

כבוד אלהים הסתר דבר פירוש א"ח של אח"ד הוא זעיר הנקרא א"ח למלכות:

ה"ג למפרע שארי ובמישר סיים ור"ל שמתחילים מא' דאחד וחוזר למפרע אל ש' דש"מע ואח"כ אל ח' דא"חד הרי אשימח. ש"מ מהאי סטרא א"ח מהאי סטרא ומצרף אתיון וכו'. בספר קנה חכמה כתב וז"ל פירוש מאמר זה שאלתי מקובלים גדולים וכל דבריהם לא שוה לי וכו'. עד שבאתי אל חדר הוראתו של כמוהר"ר בער נר"ו המפרש את ס' הזוהר וכו' וזהו הביאור.

ש"מ מהאי סטרא וכו' פירוש כאשר תקח שתי אותיות הנזכרות שהם ע"ד שהם גדולים משתי תיבות שמע שהוא קצה הראשון של הפסוק ומתיבת אחד שהוא קצה השני של הפסוק. אזי כשתצרפם יחד לחברם להיות תיבה אחת יהיה למפרע שד"י. דהיינו ש' של שמ"ע. ואות מ' הוא ד' בצירוף אי"ק בכ"ר וכו' והוא צירוף למפרע שמתחלף המ' עם אות ד' שלפניה והיינו דמ"ת ואותיות א"ח הוא העלם אות היו"ד בסוד ג' קוטרים שהוא ט' והמקום הסובלם הוא י' עצמה כאשר כתב מזה החייט בעל מנחת יהודה בס' מערכת בפ"ג דף ט' וע"ז אמר כאן ומצרף אתוון למפרע שד"י. ואמר ומישר חיים. ר"ל כאשר נקח האותיות עצמם מאש"מח בלי צירוף למפרע. אזי צירופו חיי"ם דהיינו מ"ח כמשמעו ואותיות א"ש מאש"מח הם ב' יוד"ין בצירוף הישר כאשר הא' הוא מתגלה ע"י כח הי' כמ"ש לעיל בפרק הנז' ובפי"ג ובפרדס בשער המציאות בפ"ב. ואות ש' הוא י' בא"ל ב"ס. ולפי שג' אותיות התיבה הם במישור בלי צירוף כלל לכן קראו מישור עכ"ל המפרש הנ"ל. וגם יש עוד דרך אחר לפרש ומצרף אתוון למפרע שד"י. ר"ל אותיות הוי"ה באת"בש מצפ"ץ והוא גי' ש' ובצירוף י"ד אותיות של יהו"ד אלק"ינו יהו"ד עולה שד"י שהוא יד הגדולה וכו"זו במו"כסז כוז"ו ג"כ י"ד אותיות הם י"ד החזקה ובעבור זה אמר למפרע. כי כל דבר שבא בחילוף אלפ"א בי"תות נקרא למפרע ובמישור חיי"ם:

ר"ל מישור הוא שם אד"ני כי כשאתה רוצה להגות ולקרות יהו"ד בקריאתו במבטא ולא בכתיבתו הוא נקרא אד"ני גי' היכ"ל שהוא הי"כל של שם יהו"ה. וז"ס וה' בהי"כל קדשו

ה"ס מפניו כל הארץ. ועוד תצרף הג' אותיות של שם יה"ו זולת ה' אחרונה שהיא כפולה. וטעמו כתבתי למעלה בשם ספר כתיבת יד כנפי יונה עם ס"ה עולה במישור בלי חילוף האותיות כמניין חיים. עכ"ל ס' קנה חכמה הנז"ל.

דאתכליל מן ע' רברבא וכו' נ"ב מ' מקבלת מן ע' שמות דוי"סע וי"בא וי"ט שהם סוד ג' פסוקים נגד ג' אבות:

דאחיד לון אח פירוש זעיר הנקרא אח מקבל ד' מוחין שהם ד' בתי דתפלין.

דא קשר של תפלין נ"ב לאה

דהיא אחידא בהו נ"ב שמד' מוחין נמשכים לה ד' אלפי"ן:

תרין רצועין נפקין נ"ב נ"ה דבינה:

ומסטרא דא רזא דתרין ירכין דלתתא דהאי אח וכו' פירוש שפרקים תחתונים דנ"ה דבינה. הם בנ"ה דזעיר. ומנ"ה דזעיר הם הנביאים.

נפקין תרין רצועות נ"ב רצועות המקיפות חסד גבורה דבינה:

וד' אתאחידת בהו נ"ב לאה שהיא קשר של תפלין:

וכיון דאיהי אתאחדא לעילא וכו': **פירוש אחר שרמזנו לאה בד' דאחד** אנו מתקנים רחל. וז"ש נחתא לחתא לאתאחדא באוכלוסהא שהיא רחל שהיא תפלה של יד:

אחידת בשפולי ירכין כתב הרב ז"ל כי חו"ב דנוקבא הם מנ"ה דזעיר והם ברישא דנוק' כמ"ש באידרא:

ונהירו דתרין מוחין גליפן בה וה' גבורות שביסוד דזעיר הם דעת שלה וזהו קשר יו"ד של תפלה של יד שהוא המוח של הדעת של גבורה של רחל כי נודע כי יסוד דזעיר הוא כנגד הדעת דנוקבא והוא בין הכתפיים שלה ולכך הוא מרוחק מפרשיות שבתפלין והקשר הנז' אינו פרשה והמוחין שברישא דידה הם מוחין גמורים לכך הם פרשיות כתובות בתורה ממש ובאזכרות כי הם מוחין גמורים אך זה הדעת נתון למטה בגופא ואינו מוח רק גופא ולכן אינו רק בחי' עור בלי כתיבה דוגמת מ"ש בקשר של ראש שאינם מוחין ממש הם עור ולא פרשיות. וז"ש בזוהר בפ' פנחס דף רל"ו ע"ב גבי קשר של תפלה ש"י דאצטריך דלא יתעדי מניה ולא יתפרק משם כלל לפי שהוא הדעת דנוקבא. ולכך אצטריך דלא לאפרשא לון שאם תסתלק הדעת של רחל תשאר בלי שום דעת כלל ואין לך פגם גדול מזה ולכן הוא אזהרה גדולה דלא יתעדי יו"ד מגו תפלה כלל עכ"ל הר"ב בס"הכ ובליקוטים. ובזה מובן לשון זה. מ"ש אחידת בשפולי ירכין הם נ"ה דזעיר שמשם מו"ח חו"ב שברישא דידה. ומ"ש ורשימיו דיו"ד ברית קדישא עלה מלעילא. הוא מוח הדעת שלה שהם ה' גבורות שבין הכתפים דידה שבאים מיסוד דזעיר אליה

והיסוד נקרא יו"ד כנודע והגבו' שבאים לה מיסוד נקראים רשימו דיו"ד ברית קדישא לפי שעיקר הגבורות הם בדעת דזעיר. ומה שלוקחת הנובקא הם רשימו לבד:

ובג"כ אתרשים יו"ד דא בגויה פי' הוא היסוד הנקרא יו"ד זעירא ואע"פ דלעיל דף רט"ו ע"ב אמרנו שיו"ד היא עטרת היסוד והיא שנקשרה בפנחס אינה קושייא שהיסוד ועטרה שלו הכל אחד. א"נ יובן במ"ש באוצ"ח וז"ל ה' גבורות הם נתינת בעטרת יסוד דזעיר כי משם עוברות בדעת של רחל אשר כנגדה לפי שגם הם בגלוי ולכן יכולות לבקוע ולצאת דרך העטרה ולהנתן בדעת של רחל עכ"ל ולפי"ז י"ד הנז' כאן ג"כ הוא עטרת יסוד דזעיר ששם הם ה' גבורות כמ"ש ומשם ניתנות בדעת של רחל. וא"ש דברי הזוהר אהדדי:

יו"ד דא אצטריך דלא אתעדי כלל מגו תפלה של יד דלא יעביד פרודא פירוש כמ"ש שם הרב שמוח הדעת צריך לחברו עם חו"ב שברישא דידה:

חדווה דילה פירוש המלכות.

ומה שכתב לאתקרבא בה פי' להקרב לגבי יו"ד וכן מ"ש לעיל ובג"כ אתקרבת בהדיה. פי' מלכות נתקרבה לגבי יו"ד.

בגין דיצחק תלייא ואשתמשא בההוא אתר דאינון עיינין נ"ב כי העינים מהגבו' ה"פ הוי"ה העולים ק"ל ונמצא כי עין שלה מיסוד יצחק שהוא סוד הגבורות.

שבעין קתדראין נ"ב דריש עי"ן לשון שבעין. ואי תימא הא חושבנא לא תלייא אלא בעיינין דילה והכא חושבנא לעילא ביצחק אלא ודאי הכי הוא בגין דיצחק תליא ואשתמש בההוא אתר דאינון עיינין דתמן דיינין דינין דכל עלמא וכו' בגין דיצחק ואינון כחדא אזלין. וע"ז המאמר מורה מקום בזוהר בפ' משפטים עולימתא שפירתא דלית לה עיינין. כי היא מסטרא דיצחק קא אתיא דכתיב ביה ותכהן עיניו מראות. ועיינין דילה הם למטה בהיכל זכות והם ע' קתדראין ובהם מקום הדין וחשבון דכתיב עיניך בריכות בחשבון אבל למעלה באצילות שהיא שפירתא לית לה עיינין. ועד"ז פירש"י בסע"ה דף ס"ג ע"ב פסוק הסבי עיניך מנגדי ע"ש.

דף רלז.

אינון ד' רוחין דמתפרשן פי' הם ד' הנז' בפ' והוא רחום וכו' עון משחית אף וחימה והם מז"ון דקליפה:

וחבר לון קב"ה בהדיה פי' כשמנה אותם מורה שהם חלקו ית' והם שלו כמרז"ל כצאן החביבה על בעלה:

דף רלז:

והא קח את כל ראשי העם פי' וס"ל לר"א שישראל לפעמים נקרא העם וכתיב והוקע אותם לראשי העם. ותירץ ר"ש שהעם הם ערב רב וראשי העם הם ראשי ערב רב ואותם הוקע. ואמר ומן העם אית לן למילף שהם ערב רב ולא ישראל. א"נ י"ל שר' אלעזר ס"ל שהעם הם ערב רב אבל ראשי הם ישראל שהם ראשים על ערב רב: וא"ל ר"ש כיון שהעם הם ערב רב גם ראשי העם הם ערב רב ראשים שלהם.

דף רלח.

ה"ג חובא דישראל מהו דכתיב ויצמד ישראל לבעל פעור ול"ג ומהו:

דף רלט.

ואיקרי עולם הבא נ"ב בינה:

חד אילנא נ"ב זעיר:

דף רלט:

אתקין ליה להאי אילנא תדיר פי' שהבינה מתקנת לזעיר בסוד תיקון פרצופו ע"י עיבור ויניקה כנודע. שבעיבור נכללו תלת גו תלת. וע"י היניקה נתפשטו ו"ק דזעיר. נמצא שתיקון פרצוף דזעיר היה ע"י עיבור ויניקה דאימא:

ומ"ש אשקי ליה ומתקן ליה וכו' יובן במ"ש באוצ"ח שג' בחי' יש לזעיר מאימא: א' הם המוחין שהם צ' של צל"ם: ב' הוא הכתר דזעיר שהוא משליש תחתון דת"ת דאימא. ג' הם המקיפים שהם ל"ם דצ"לם עכ"ל. ונלע"ד שלכך אמר הזוהר ג' לשונות אלו אשקי ליה הם סוד המוחין שמתפשטים בכל קוי הזעיר כמו המים שמשקים האילן כך החו"ג שנקרא מים הם משקים לזעיר:

ומ"ש ומתקן ליה וכו' נגד הכתר דזעיר ומ"ש ומעטר ליה וכו' הוא נגד המקיפים:

תלייא מהמנותא נ"ב זעיר נקרא אמת:

האלהים סותם: נ"ב בינה עליונה

מאין סוף ומאין חקר פי' שאימא בניינה מעתיק ואריך הנקרא אין סוף כמ"ש באוצ"ח האלהים נ"ב בינה:

ולא אלהים: נ"ב גבורה

וע"ד עשה יעשה תדיר: פי' ר' יצחק מפ' והאלהים היא בינה ויעשה דרישא דקרא ועשה דסיפא כולם על תיקון זעיר. ובא לרמוז שאימא עשתה כבר לזעיר: ועוד תדיר יעשה ולכך כתיב בסיפא דקרא עשה וברישא יעשה: שר"ל היה והווה ויהיה. ובזה יתורץ פסוק עין לא ראתה ג"כ דה"ק עין לא ראתה שהוא זעיר. זולתך אלהים שהיא בינה.

יעשה תדיר לזעיר שהוא מחכה תדיר לבינה וז"ש למחכה לו. ולכך לא כתיב עשית למחכה לך דא"כ הוה משמע דקאי על אדם ועיין דף רס"ז ע"ב שתירץ הזוהר תירוץ אחר. אבל ר' אבא מפרש רישא דקרא על תיקון זעיר ולכך כתיב יעשה שהוא תדיר בסוד כונן שמים בתבונה ולא כתיב כנן. אבל סיפא דקרא והאלהים עשה היינו הבינה הנקרא אלהים עשה למ'. ולפי שאין תיקון המ' מהבינה תדיר כמו הזעיר: לכך כתיב עשה ולא יעשה להורות שתחלה בינה עשה למ' בשעת התיקון. אבל אח"כ הוא מזעיר וז"ש ומיתזן מאילנא עילאה. שמ' ניזונת מזעיר.

וע"ד איקרי שומר ישראל נ"ב שומרת הפתח קודם שיכנס לישראל.

דהא אורייתא דלעילא נ"ב זעיר:

מאתר דא אתזן נ"ב מחכמה:

דא קול נ"ב זעיר:

להאי רקיע נ"ב יסוד זעיר:

ודא הוא זכר פי' שהזכירה היא מיסוד ולמעלה:

על אינון חיוון פי' ארג"מן.

ודא איהו דאברי בשני פי' שהיסוד נוטה לצד הגבורה שהיא נגד יום שני:

להבדיל בין מים למים: פי' בין החסדים שהם מ"ד ובין הגבורות שהם מיין נוקבין שהיסוד אחר שיורדים בו ה"ח עולים ממנו להגדיל זעיר והגבורות יוצאים ממנו לדעת דנוקבא כמ"ש הרב ז"ל:

דשבעה רקיעין פי' ז"ק דזעיר:

לעילא לעילא פי' שהם לעילא מבי"ע ולעילא ממ' דאצילות.

וילון נ"ב עטרת יסוד גם רחל נקרא וילון:

ודא מכניס שחרית פי' מכניס חיילותיו ואינם שולטים בעוה"ז ובלילה שולטים וזהו ומוציא ערבית כדמפרש הזוהר:

ת"ח רקיע וכו': פי' רקיע הנז' שהוא יסוד דזעיר הוא הרקיע אשר על אבן ספיר דמות כסא שהיא המ'

ה"ג כמראה אבן ספיר וכו' דא אבן ישראל וכן היא בס' מוגה. ור"ל שפסוק כמראה וכו' הוא אחר פסוק ויהי קול מעל לרקיע אשר על וכו'. שקול הוא זעיר והוא מעל לרקיע שהוא יסוד. ואחריו כתיב וממעל לרקיע אשר על ראשם וכו'. והאי ממעל היינו סמוך כמו ועליו מטה מנשה שלפי שבפרק ראשון אמר לרקיע אשר על ראשם דמשמע שהיסוד הוא ע"ג ארגמ"ן ואינו כן שהיסוד הוא ע"ג המ' והמ' ע"ג ארג"מן לכך פירש בפסוק האחר וממעל לרקיע דהיינו סמוך ליסוד כמראה אבן ספיר וכו' שהיא המ' ולכך

אמר ת"ח רקיע הוא הרקיע אשר על אבן ספיר דמות כסא ומביא ראיה מפסיק דסמיך ליה דכתיב ביה וממעל לרקיע וכו' כמראה אבן ספיר וכו' אבן ספיר דא אבן ישראל:

ודא אבן מתפות כרסייא וכו' פי' זעיר. כסא לבינה ומ' תחות זעיר וזה שכתוב ומתחות כרסייא דמלכא ומלכא היא בינה:

דף רמ.

משם רועה אבן ישראל נ"ב השכינה נקרא אבן שם ב"ן בתוספת א' ופי' משם היינו מזעיר רועה אבן שהיא מלכות: אבל הביטו אל צור חוצבתם: צור הוא זעיר. בור היא מלכות: מאי צו דא ע"ז ושיעור הכתוב צו את בני ישראל בני ישראל צריכים להזהר מרוח מסאבא הנקרא צו:

בגין דחמינא בספרא דחנוך מלה פירוש סוד קרבן בהמה. ומ"ש ואוליפנא היינו סוד קרבן העוף כמ"ש לקמן אבל אסתכלנא מהאי מלה דבהמה מלה דעופי:

דף רמ:

רזא דכנסת ישראל נ"ב שנכנסים ביסוד דנוקבא לשורש מ"ן וז"ס רזא דכנסת ישראל שהוא יסוד דנוקבא עכ"ל

וגנתא דעדן היא מ': והיאך פירוש כיצד עולים בסוד מ"ן ואמר בקדמיתא ושירותא דקרבנא וכו' דהיינו בתחלת הקרבן כשמתודה עליו ושיחטו וזורקו מיד עולה בסוד מ"ן ליסוד דנוקבא:

בהמה דרביעא וכו' מיזן פירושו בדף רי"ז ע"א

דימלי בשית שנין נ"ב יסוד דכורא שמתמלא מן הו"ק הנקרא שית שנין:

חמירא דכל הני פירוש כמו השאור שבעיסה הוא עיקר העיסה. כך העליונים הם שאור ועיקר לבהמות התחתונים וכאלו אמר הני חמירא עיקרא ויסודא לבעירי דלתתא.

וכל אינון דזינא דא פירוש שיר של מעלה וחיילותיו מתקרבים ליהנות מרוח הבהמה של מטה שנקרבה ע"ג המזבח וז"ש ואתפשט ההוא רוחא בכולהו ומ"ש מההוא חלבא ודמא. פירוש שנהנים מחלב ודם של בהמה של מטה שהוא לבוש לרוח שהיתה בבהמה ששרשה משור העליון וז"ש דהא מסטרא דלהון הוה: ומ"ש לאינון מאנין קדישין הם הצדיקים בסוד הברו נושאי כלי ה':

ובגין דמנהון הוי פ' פרים וכבשים וכו'. הנז' הם משור העליון וחיילותיו לכך אינון חיילין קדישין מתקרבין ליסודא דלהון דהיינו שנהנים מהרוח שלהם שהיתה בבהמות התחתונים.

ונחתא מימינא ומשמאלא פירוש הם מיכיאל וגברי"אל ולכך אמר הכתוב ועוף יעופף כמרז"ל ועוף זה מיכ"אל. יעופף זה גברי"אל שמיכ"אל באחת וגברי"אל בשתים: ואפשר שיונה היא בחי' הגבורה מלשון ולא תזנו וכו'. ותורים הם בחי' החסד:

דף רמא.

ואדם עילאה פי' אדם שבכסא נהנה מאדם התחתון

ומ"ש אריה כלל בכלהו פירוש אריה הוא בחסד וחסד כולל כולם כנודע. כהני וליואי וישראל וכו'.

לאינון דרגין עילאין דילהון הם חג"ת. ונלע"ד שהם חג"ת דבריאה כמ"ש לקמן היכל אהבה דבריאה וכו'. ואמת ויציב הוא היכל הרצון דבריאה:

מתקרב לגבי כהנא עילאה פי' חסד

ומ"ש לבית קדשי קדשים: פירוש שהחסד עולה ליסוד הבינה הנקרא ק"ק ומ"ש ואתקריב דא ואדליק וכולי פי' חסד של מעלה.

ומ"ש ההוא סטרא דלהון חדי: פי' גבורה של מעלה נמתקה ע"י הלוי:

ישראל סבא סתמא חוטמא קדישא פירוש חוטם הוא ת"ת כמ"ש באוצ"ח בסדר י"ס דגולגולתא. ויש"ס דהכא הוא ת"ת.

אבל לית רשו וכו' לדרגי עילאי פירוש חג"ת דבריאה שהם מתעוררים ע"י כהן ולוי וישראל. הם דרגי עילאי ודרגי תתאי הם שנ"אן עד דמלכא עילאה אכיל. פירוש זעיר. מורי עם בשמי אלין אינון דרגין מילאין. פירוש שמפרש בסמוך דרועא ימינא בירכא שמאלא. ה"ג כדקא יאות דא דרועא ימינא וכו'. ול"ג ס"א וסוד הענין. פירוש מורינו ז"ל שיובן במ"ש הרב בליקוטים ששני חסדים וב' שלישים המגולים יורדים ליסוד. ואח"כ יורדים ה' גבורות ממעלה למטה ונמתקים ע"י החסדים דהיינו גבורה דחסד בחסד דהוד וגבורה דגבורה בחסד דנצח וגבורה דת"ת בחסד דת"ת ע"כ כללות דברי הרב זלה"ה וז"ש כאן דרועא ימינא בירכא שמאלא. דהיינו גבורה דחסד שהוא דרועא ימינא בחסד דהוד שהיא ירכא שמאלא. ומ"ש בסמוך דא דרועא שמאלא בירכא ימינא היינו גבורה דגבורה בחסד דנצח. עכ"ל מורינו אריתי מורי עם בשמי דרועא ימינא בירכא שמאלא וכו': בסע"ה דף נ' וז"ל באתי לגני וכו' ומשם קבלתי אורות שורשך ג"כ. וכאשר באתי לשם אז קבלתי מורי שהוא יסוד דאבא שהוא מירא דכיא כתרגומו ולכי מורי גי' ע"ב קפ"ד גי' אה"רן הכהן שהוא ביסוד דאבא ששם החסד הגדול שהו' מור כנז' בזוהר בפ' ויקרא. עם בשמי היא בינה כי בשם גי' שני אהי"ה דיו"דין עם ב' אותיותיהם:

וכל זה מורה שהוא מקבל צלם גבוה מא"וא במקומן למעלה ובזה תבין מ"ש בזוהר בפ' פנחס דף רמ"ד ע"א ובזוהר בפ' אחרי מות וז"ל אריתי מורי עם בשמי דרועא ימינא וכו' והוא תמוה. ובמ"ש הוא פשוט כי המור שהוא יסוד דאבא ממנו מתפשטים הה"ח לחסד דזעיר שהוא יומא דכליל כולהו יומין גם מור שהוא מוח חכמה דאבא הוא מתפשט בחסד דזעיר שהוא דרועא ימינא. עם בשמי שהוא שמות אהי"ה שהם מוח בינה ובינה עד הוד אתפשטת. ולכן אמר הזוהר עם בשמי דא ירכא שמאלא. גם איתא בלק"ת שבשמים מורים על שמות אל"הים והוא בהוד ששם עיקר שם אלהי"ם:

ונלע"ד לפרשו במ"ש באוצ"ח על פ' היא אהרן ומשה שהחסדים שבצד ימין דיסוד דאבא בוקעים ויוצאים מירך שמאלי שהיא הוד דזעיר והחסדים שבצד שמאל דיסוד דאבא בוקעים ויוצאים מנצח דזעיר עכ"ל וז"ש כאן דרועא ימינא בירכא שמאלא וכו':

הא כולהו דרגין עילאין דאתהני בהו מלכא קדישא בקדמיתא מכאן מוכח שמ"ש לעיל כהן ולוי וישראל הם מעוררים חג"ת היינו חג"ת דבריאה. ולכ"א לית רשו לחג"ת דבריאה ולשנאן שביצירה. עד שאוכלים ונהנים ספירות הזעיר ומזדווג עם רחל ואח"כ אוכלים הם.

ולכל אינון דמתפשטי מנייהו פירוש חיילות של שנאן.

אריתי מורי עם בשמי דא דרגין עילאין וכו' יהיב רשו לד' דיוקנין דפקיקין בכרסיא ולכל אינון דמתפשטין מנייהו לאתהנאה ולמיכל. הה"ד אכלו רעים וכו' בס"עה דף נ' וז"ל שתיתי ייני עם חלבי. פנימיות דחג"ת דבינה הוא היין כמ"ש בסוד כוסות דפסח. וסודו כי ב"פ יו"ד ה"י גי' יי"ן. ובע"ח האדם השותה הוא זעיר שנכנסו בו הארות גדולות והוא מביא כדי יין לכוס שהיא מלכות ולכן מבשרה ואומר מכיון ששתיתי ייני גם אתה תקבל משם. עם חלבי כי הדם נעכר שהוא שם אה"יה בריבועו ונעשה חלב. ומנה"י עלה למקום חג"ת ששם מקום הדדים. ומן שם אלהי"ם שהוא דין ומעכב את השפע לירד. אדרבה ממנו נעשו הדדים בסוד א"ל ד"ד מ"י ד"ד. ולזה אמר שתיאי חלבי המיוחד לי שהוא רחמים ומכיון שאני שתיתי כבר יוצא אל הכוס אצליך: ותהיה כקופה מליאה פירות ויין ושמן וכל מיני מגדים שיוצאים ממני אצלך. ואז אחר שתקבל השפע תתן טרף לביתך שפע לרבבות חילותך. כי אז תשפיע לאו"א ולי"ס ותבונה דעולם הבריאה סוד אכלו רעים דבריאה שהם ג"כ רעים דלא מתפרשין בסוד ש"ך דינים אשר מהם בא חימום הזיווג. ולכן רעי"ם גי' ש"ך וכמ"ש בזוהר בפ' פנחס.

אריתי מורי וכו' הרי כמ"ש שאכלו קאי על עולם הבריאה שהוא י"ס ותבונה בסוד בינה הכולל את י"ס ותבונה דמקננא בכרסיא: והוא סוד זווג החיצוניות. חיות המוכרח

לעולמות: סוד זווג י"ס ותבונה ולכן רעים גי' ש"ך כנז"ל עשר פעמים ל"ב אלה"ים: ושם אלה"ים גי' הכ"סא כי משם חיות הט"בע המוכרח לכל העולמות. ולכן נרמז בסוד אכלו רעי"ם לסוד א"וא דבריאה. כי בינה מקננת בתלת ספירן עילאין ומתלבשת במלכות דאצילות. ויורדת בהיכל ק"ק שהוא ג' ראשונות דבריאה. וא"וא ג"כ נחלקים לי"ס ותבונה כמו באצילות. והם הד' דיוקנין דכרסייא כי שאר הספי' הם משש מעלות לכסא. ועיקר הכסא הוא ג"ר דבריאה ושם הד' דיוקנין שהם א"וא וי"ס ותבונה. ולכן נרמז בסוד רעי"ם גי' ש"ך. כי האכילה והמזונות הם מצד הדין:

שתו ושכרו דודים הם ז"ון דבריאה שהם סוד הדודאים נתנו ריח שהם מט"ט וסנד"ל שהם ז"ון דבריאה כמ"ש שער מ"ן. והנה מבואר בע"ח כאשר ז"ון דאצילות הם בזווגא שלים אז גם א"וא דבריאה הם בסוד מוחין שלימים ומשפיעים לז"ון דבריאה הארה נפלאה מיין המשומר. כי אף אם אבא דבריאה בסוד ו"ק מ"מ משפיעים לז"ון דבריאה מוחין דגדלות ומכ"ש כשא"וא דבריאה יש להם מוחין שלימים. משפיעים לז"ון דבריאה הרבה יין המשומר. וזהו שתו ושכרו דודים. כי הגם שהוא הארה קטנה למעלה נעשה אצל ז"ון הארה נפלאה מריבוי היין דבינה אשר מקננת שם כי משם נמשך השכרות. ולכן מי שמכוין בו' יודי"ן דע"ב ס"ג די"ס ותבונה. מבטל הדין דשכרות בשרשן שבא מהיין דבינה. ולכן נאמר על א"וא דבריאה שלפעמים אינם מקבלים מזווגא שלים ואינן בסוד פרצוף שלים. ומעט הארה שיש להם מהיין המשומר נחשב אצליהם כאכילה בסוד פורתא מסעד סעיד ולכן נאמר עליהם אכלו רעים. משא"כ הארה קטנה שלמעלה נעשו מוחין שלימין לז"ון דבריאה:

ואז טובא מגרר גריר ונחשב אצליהם כשתיה ועל זה נאמר שתו ושכרו דודים עוד יש טעם למלת שכרו. כי האלהים דקטנות יורדים לעולם הבריאה:

ובא"וא דבריאה הוא רחמים יותר ואינו ניכר שמות אלה"ים הנרמזים במלת שכי"ר ש' אלהי"ם דיו"דין ר' אלהי"ם בריבוע כ"ו שם הוי"ה הממתק אותם. ובזו"ן דבריאה נאמר שכרו דודים כי שם ניכר יותר הדינים דשמות אלה"ים ונאמר עליהם שכרו בסבת שהם דודים. והואיל ואתא לידן פי' פסוק זה אמתיק הדבר למה למעלה בא"וא דבריאה נרמז סוד האכילה. גם לפעמים בזוהר משמע שנאמר ג"כ בא"וא דאצילות אכלו רעים. והשתיה נרמזה בז"ון דבריאה:

ועיקר הדבר כי מבואר בזוהר בפ' פנחס כי האכילה והשתיה היא מסוד הקרבנות ובכל קרבן היה שם נסכים כמ"שה זבח ונסכים דבר יום ביומו והנה הזבח היה בסוד ריח ניחוח

ובשר הזבח בא לכפר על בשר החטא שהוא דינים גמורים מה שנתגררו מהחטאים. והם שמות אלה"ים הנרמזים במלת בשר:

אלה"ים דיו"דין ואלה"ים בריבוע וב' כוללים וקצת חטאים היו באים ממחשבה רעה. ולכן הזבח היה צריך לעשות להם ריח ניחוח כדי להעלות הדינים של הבשר למחשבה עליונה שהוא א"וא כמבואר בסוד הריח ניחוח. וכל הדינים דשמות בשר שהוא אלהי"ם בריבוע ומלוי אלה"ים. היה עולה בריח שהוא מורה ג"כ שמות דיני אלה"ים. ב' אלהי"ם בריבוע. י"ח הוא שם אלה"ים פשוט ומלא י"ח אותיות. אך לפי שעיקר החטאים פוגמים בכסא שמשם הנשמה ובסוד מאן דפגים אתרהא. שהוא לבושא דמלכא ושם בחי' שור ונשר כמ"ש בזוהר ולפי' צריך להביא הקרבן מבחינת בהמות ועופות אשר שם בבריאה. ומכיון ששם נתקן הפגם ממילא עלה הריח ניחוח באצילות. בסוד גדולה תשובה שעולה עד כסא הכבוד. שהוא כסוי לכבוד של מעלה. כי מקודם קורע לבושי המלך ח"ו ועתה הוא מכסה לכבוד של עולם האצילות מאורות הבריאה. ונמצא כי עיקר הריח ניחוח להעלות למעלה וכל הדינים כשעולים ממטה למעלה נמתקים בשרשם. ולכן האכילה שהוא מבשר הקרבן עולה למעלה לא"וא מקום המחשבה. ועליהם נאמר אכלו רעים. משא"כ נסכים שיורדים מלמעלה למטה מאימא עילאה למקים השיתין שהוא יסוד זעיר ומלכות שמהם הושתת העולם שהם סוד ציון:

ומחמת שהוא יין המשומר מא"וא עילאין לא היה פחד מהחיצונים למטה כמו למעלה ולכן היה למטה השתיה. ואדרבה הלוים שהם הגבורות היו אומרים שירה על היין כדי להמתיק את בחינתם שהיא גבורה. ביין שהוא בינה. וכל השירה היא בסוד עליה ממטה למעלה והיין הוא יורד עי"ז ממעלה למטה לבסם את הלוים עליונים. והיה יורד לשיתין שהוא סוד החותמות שבמקדש שהיו ביין ובנסכים ביסוד דז"ון. ועליהם נאמר שתו ושכרו דוד"ים גי' אד"ני שהוא ביסוד דוק היטב:

דף רמא:

לדיוקנין דחקיקין בכרסייא: פי' שנאן

על אינון בריין: פירוש בריות התחתונים

דמתפשטי רוחין דלהון פי' של העליונים:

בריין דרוחא דלהון פי' בהמות ועופות התחתונים שהרוח שבהם היא מהעליונים וז"ש יסודא בהאי עלמא מנייהו דהיינו מהעליוני'.

דרוחא דלהון מתפשטי עלייהו פי' רוח של העליונים מתפשט על התחתונים.

ולבתר כהנא רבא נ"ב היכל אהבה שהוא ספירת החסד שם נעשה הייחוד.

היינו והיה אם שמוע: נ"ב סוד עטרא דגבו'
ולבתר ישראל דא אמת ויציב: נ"ב היכל הרצון ת"ת וגם מכאן נראה כמ"ש דכהן לוי וישראל מעוררים חג"ת דבריאה שהם אהבת עולם וכו' הוא חסד דבריאה וכן היכל הרצון דבריאה:
דאיהי עשאה דרגין וכו' פי' י"ס שבהיכל הרצון הנז'.
כדין אדם דאיהו דיוקנא וכו' פי' אדם התחתון שרומז לה' פרצופים כמ"ש הרב וז"ש דאיהו דיוקנא דכליל כל שאר דיוקנין.
ומסיר גרמיה ורוחיה לגבי אדם וכו' פי' בנפילת אפים מיסר האדם עצמו למיתה בסוד מ"ן למי. וז"ש לגבי אדם דחקיק על אינון דיוקנין שהיא המ' דע"ג שנאן.
והיינו אליך ה' פי' שכתב הרב בס"הכ אליך ה' הוי"ה זו היא דב"ן שהיא המ' נפשי אשא בסוד מ"ן. תלת דיוקנין אחרנין הם שור נשר אריה שרומזים לח"גת:
וכל אינון דמתפשטי מנייהו פי' חיילות שתחת ידם:
והיינו יביעו וכו' פי' ג' הנז' רמוזים בתהלה לדוד שיש בה ג' לשונות יביעו ירננו יאמרו. ומה שהוסיף הזוהר ידברו הוא נגד אדם שבמרכבה. ותחלה לא הזכיר רק ג' דיוקנין שהם שנ"א שרומזים לחג"ת ואדם שעמהם שרומז למ' נכלל בהם ולבסוף רמז אותו עמהם בד' לשונות שהזכיר:
עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתייה והא כתיב וכו' ק' שפסוק זה מדבר על זעיר ודווקא עלמא דאתי שהיא בינה הוא דלית ביה אכילה ושתייה: ומאי מקשה על זה שאמר אכלתי יערי וכו' ותירץ מורינו ז"ל שיובן במ"ש הרב בליקוטים כי הזעיר משכני ועיקר מושבו בהיכל הבינה וכשהוא שם ניזון ממה שאמו אוכלת. וכתב בס"הכ בדרוש יו"הך כי אכילת או"א כך הוא מזון ג"ר שלהם מן חסד דעתיק המתלבש בכתר דאריך. ומזון ז"ת שלהם היא ממ"ס דאריך ומשה הוא ג"כ מזון ג"ר של זו"ן ומזון ו"ק של זו"ן הוא מן בינה דאימא זהו כללית דבריו שם ועיין בסבא דמשפטים בפסוק שארה כי שם הארכנו. ומאחר שעיקר מושבו של זעיר הוא באימא עילאה א"כ הוא ניזון ממה שאמו ניזונית דמיון הנוקבא ביוה"ך שהיא ניזונית ואוכלת ממה שאמה אוכלת. כך הזעיר כשאינו יורד למטה אצל הנוקבא הוא אוכל וניזון ממה שאמו אוכלת. והוא מן הבל הפה שאינו אכילה ושתייה ממש. רק הבל הפה לכך אמר הזוהר כי עולם הבא שהוא מקומו של זעיר אין בו אכילה ושתייה. וא"כ איך אמר אכלתי וכ ' שהוא מן המוח דבינה שנק' אכילה. כי אין לזו"ן אכילה לו"ק שלהם רק ממוח בינה דאימא ולזה תירץ רשב"י שבאמת בהיותו במקום או"א אין בו אכילה ושתייה כמו או"א עצמם אמנם ברדתו אל הנוקבא שניהם

ניזונים ממוח בינה דאימא הנקרא אכילה והיינו מזו"ן ו"ק שלהם שהוא מהבינה דאימא ועם היות שהזעיר כל משכנו הוא בבינה וניזון ממה שאמו אוכלת דהיינו ממוחא דאריך. עכ"ז לכבוד הכלה ברדתו אצלה אוכל ממה שהיא אוכלת דהיינו מבינה דאימא לו"ק שלהם וז"ש בגין רחימותה אכיל ושתי הואיל ואתי לגבה עביד רעותה. וכן לקמן אמר אוף הכי נמי הכא אכלתי יערי עם דבשי אע"ג דלאו ארחי בכך בגין רחימו דכלה ועכ"ד בביתא דכלה ולא באתר אחרא. באתריה לא אכיל ולא שתי באתר דילה אכיל ושתי. עכ"ל מורינו ז"ל:

דף רמב.

כהניך ילבשו צדק עיין בפרשת ויצא כי שם ביארנו זה באורך

דאיררון תפוחין פי' מלאכים יש שיונקים מחג"ת הנקרא תפוחין ולכ"א ר' אבא כתפוחים שאינם נקראים תפוחים ממש אלא כתפוחים לפי שיונקים מחג"ת:

אור קדמאה נ"ב חסד ראשון מה"ח נקרא בוקר עכ"ל ולכך כתיב הבוקר ולא בוקר לרמוז על חסד א' הידוע:

ובחבורא קדמאה וכו' בח"י דף קע"ו ז"ל ואשר הקשית לשאול על מ"ש כמה פעמים בפ' פנחס ובחבורא קדמאה מהו וכן בריש התיקונים ובג"ד אסתכם קב"ה ושכינתיה למיעבד האי חיבורא על יד ההוא דאתגליא מהו ע"י ההוא דאתגליא. דע קושט דברי אמת. ובזה יתיישב לך הא דמייתי בפ' פנחס ובריש התיקונים ענין רבה בב"ח שהיה בימי האמוראים זמן רב אחר הרש"בי וכן מאי דמייתי שם בפ' פנחס גבי מים אחרונים דברי הגאונים. והם דברי התוספות כנודע. וגם בפ' וישלח הוקשה לי דקאמר ר"א יום שמת ר' בטלה כהונה דמשמע דר' מת לפני ר"א ובפ' הפועלים אמר שלח רבי לדבר באשתו של ר"א. ועוד תראה בתקוני ז"ח דקאמר ובגין דלא בקיאין א"לין דרו בתראי עבדין תרין זוגי תפילין משמע מהלשון דקאמר אילין כאילו דובר אז וכן הרבה: אמנם האמת אצלי שהרבה דברים שחיברו זמן רב אחרי מיתתן בג"ע נתגלו לנו. וז"ש בתיקונים ויקומון עמך בוצינא קדישא ושית חברוי דאתכנשו בקדמיתא בהאי זוהר לחדשא ביה מלין כדבקדמיתא. וכן הוא מ"ש ובחבורא קדמאה. ורוב הדברים אשר תמצא כי הוא מענייני האמוראים והגאונים הוא מאת אשר חידשו בחיבורא בתראה אחרי מותן בג"ע. ובכן לא יקשה מה שדרש ר"א על כ' סוד יום שמת ר' בטלה כהונה. גם שאלתם ממני מי הוא בעל הקבין הנז' בתיקונים: בדברי הרב לא פורש. אבל מצאתי בס' גלגול נשמות להר"ר מנחם עזריה ע"ה כתב ההוא מארי קבין היה שלמה הע"ה והוא היה מנוגע בנגעי בני אדם לפעמים. ונראה להחסידים ההם להראות להם חכמתו כי בחכמתו דיבר הבל

הבלים. ולפי שחכמים בקשו לגנוז ס' קהלת רצה להראות לחכמים כי לא דבר ריק הוא ואם ריק הוא מכם. ולפי דבריו היה אומר א"א ומורי שטעם פקידת עונו באופן זה ולא כמש"ה ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם הוא כלפי מ"ש בזוהר בפ' בשלח על פ' והיה אם שמוע תשמע כי הפוגם בנש"גז פוגם בנ"הי וכבר אמרו שהחטא של שלמה היה שלקח נשים נכריות. ואמרו במדרש שיר השירים והמלך שלמה אהב נשים נכריות ארשב"י אהבן לזנות. ולפיכך במקום שפגם על הברכים ועל השוקים: לעומתו היה נפגם בירכים דיליה והוא טעם נכון:

דף רמז.

למנחה בין תרין דרועין פי' להניחה בין חו"ג דזעיר שמקום המ' הוא אחורי הת"ת. **בההוא שמן דנגיד נ"ב מוחין דאבא נקרא שמן עכ"ל** וסוד הענין כי אבא יסד ברתא בסוד ה' בחכמה יסד ארץ.

בכל שייפא ושייפא פי' שהטיפה נמשכת מן המוח ועוברת על כל הספי' דזעיר ומקבלת הארה מהם. וזה על ידי היסוד שהוא העולה בסוד הדעת ומושך הטיפה וז"ש הזוהר וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין עילאין וכו' דהיינו ע"י נמשכה הטיפה מהדעת ועוברת בכל איברי הגוף זהו פשט הזוהר. א"נ יובן במ"ש הרב בליקוטים וז"ל דע כי הזתים הם נ"ה לפי ששבעה מרגלאן הם בז"ק דזעיר והשלשה שמות של נה"י הם אל אלהי"ם מצפ"ץ והם גי' זי"ת. והשני חסדים דנ"ה הם נכתשים תחלה ביסוד ולכן הם מסטרא דצדיק כנז' בזוהר כי שם נכתשים תחלה ביסוד בכח ההכאה והירידה ונפרדים לפירורים רבים ועי"כ יוצא השמן הראוי למנורה שהיא המ' שעולים בסוד אור חוזר ממטה למעלה ויוצאה הארתם מאחורי החזה אל הנוקבא ומשם בניינה ותיקונה וזהו אמרו כתית למאור. פי' למאור המנורה. וביאר עוד ואמר להעלות נר תמיד:

פי' מ' שהיא הנר תעלה אור ממטה למעלה עכ"ל ובזה נבין לשון זה שאמר וצדיק איהו דכתיש כתישין שהוא היסוד שבו נכתשין השני חסדים המגולים בכח הירידה כמ"ש בשם הרב וז"ש ואפיק שכל אינון שייפין עילאין דאינון זיתים קדישין משח רבות דהיינו שע"י יוצא השמן מן החסדים דנ"ה הראוי למנורה שהיא מ' שבונים אותה מאחורי החזה. וזהו כוונת הזוהר לפי מה שכתב הרב ז"ל:

דף רמז:

ה"ג עד דתהא בלולה מניה: עד מחשבתא עילאה פי' אבא לפי שאבא יסד ברתא עולה קאתייא על הרהור הלב פירוש אם פגם בלב שהיא המלכות ע"י הרהור מביא עולה כדי שיעלה אותה עד אבא:

דף רמח:

ה"ג וע"ד בעו לחדתא לה ושיעור הכתוב ובראשי חדשיכם ע"י שני ראשים שהם ת"ת ויסוד חדשיכם שמתחדשת המלכות.

אלין אינון פירוש ת"ת ויסוד

פרים בני בקר ב' אילין אינון דאמרה סיהרא דהיך וכו' ואזעירת גרמה וכו' ואיל א' דא איל דיצחק וכו' עד יעקב אשתכח תמן וכו'. בא"י דף כ"ח. הנה מלכות בתחלה היתה שוה אל המלך כתר שלה שוה לכתר שלו. ופנים בפנים ואח"כ חסרו ממנה כמה דברים עד היות ראשה נגד החזה שלו לבד כנודע. מהם גרם עון אדה"ר ומהם הקטרוג. וע"ז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך שלא יהיה בה שיעור קומתו ונעשית ראש לשועלים שהה למטה בבריאה. ובר"ח יש לה ב' עליות א' בתפלה ואח' במוסף וז"ס ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה' היא רחל שיש לה ב' ראשים של נצח הוד ועוד ב' ראשים דחו"ג וזהו תקריבו עולה לה' שתעלה ותתקרב לה' ואין לזרים חלק בה כלל. פרים כבשים (אילים) הם אברהם יצחק יעקב נגד חג"ת:

וענין השעיר לחטאת הוא כדי ליתן חיות מעט אל הקליפות כדי להעלות מתוכם הבחינה שהיא בתוכם שהיא מלכות דעשייה המלובש בהם בסוד י"א סימני הקטרת:

וכל זמן שלא הגיע עתם להבטל מכל וכל אין אנו יכולים להעלות בחינת החיות זה שבהם אם לא יותן להם איזה חיות קצת להעמידם כדי שתעלה. וזה ענין שעיר דר"ח שהוא חלק החיות שלהם ובכן אנו יכולים להעלות הקדושה המחיה אותם ולכן השעיר הוא חטאת שהוא במקום העון והחטאת שהוא בקליפה:

וגם הכוונה להיות מחטא ומטהר אותה הבחי' שבהם ולהעלותה מביניהם וזהו לחטאת כי העולה שהקריבו תחלה:

עולה לה' כתיב שאין להם חלק כלל כי עולה כולה כליל לה': ולפיכך אין אנו יכולים להפריד אותה הבחינה מביניהם:

אכן בחטאת שהוא השעיר שאנו נותנים להם חלק חיות קצת נעלה אותה וז"ש בר"מ בפ' פנחס פרים וכו' וסוד איתא התם אמאי איקרי חטאת בגין וכו'.

ולא אכיל בשאר קרבנין ודא וכו' ואמר בר"ח ונסכו ובשבת ונסכה להורות העילוי רב דר"ח שהיא אוכלת משלה והיא משתמשת בכתר אחד עמו. ואינה טפילה אליו כשבת ולפיכך שם נאמר נסכה לשון נקבה טפלה לו: ובר"ח נסכו לשון זכר כמוהו במעלה סי' לדבר ר"ת 'ימי 'המעשה 'וביום 'השבת: הוי"ה כסדר ובר"ח נאמר השבת יפתח וביום החדש: לרמוז כי אז הכלה היא גברת כמ"ש גורי האר"י ז"ל

אינון ז' יומין דסיהרא פי' ז' תחתונות דמלכות דאיקרי שנה: פי' כל הספי' נקרא שנה כדמפרש ועיין בפ' בהעלותך דף קנ"ב: וכל אחד לפי ענייניו:
תלת דרגין קדמאין דילה: פי' ג"ר של מלכות:
כגוונא דלעילא פי' כמו שהזעיר וא"וא ואריך כל א' כלול מעשרה. כך ג"ר שלה כל ספי' כלולה מעשר:
עשרונים א' מעשרה פי' משום דק' ליה כיון דאמרת כל ספירה יש בה עשרה א"כ הם שלשים ספירות וא"כ למה אין מקריבין אלא ג' עשרונים. ל' היה לנו להקריב. ותירץ עשרונים חד מעשרה שאנו לוקחים מכל עשרה של ג"ר של הא' הרי ג':

דף רמט.

אזלת למרחיק פירוש מ' עולה לאבא הנקרא מרחוק בסוד ממרחק תביא לחמה. ואינה אוכלת אותו השפע אלא כאלו הוא פקדון בידה עד שתחזור למקומה ואזי מחלקת אותו להיכלותיה וז"ש ולא בעאת למיכל עד דתיתי ותתהדר לאתרהא וכו': ה"ג יתיר מיכלא וכד ייתי ולא כהגהת הספרים.
אזלת שתין פרסי מההוא אתר דנפקא פירוש שהמ' יורדת לבריאה כנודע ושם מקומה ומבריאה שהוא מקומה הולכת ליצירה. ששם מקנן הזעיר שהוא בן ו"ק וז"ש אזלת ס' פרסי וכו'. ומ"ש ועלאת לגו טורא דחשוכא: היא עשייה ששם מדור הקליפות ומשם מבררת הבירורים שהם מזונה וז"ש ומתמן ארחת מזונא. וחיוויא הנז' ארס לרגלה הוא ס"מ. וכשעולה לאצילות שהוא טורא דנהורא מזמין לה הקב"ה נחש הקדוש שהיא שד"י ומ"ד גי' נח"ש והוא יסוד דקטנות ומבטל ס"מ הנז'. א"נ יש לפרש אזלת ס' פרסי וכו' הנה נודע שהמ' היא נגד ו"ק דזעיר שהוא מתחלת מחסד ולמטה לפי שהיא בין תרין דרועין והולכת נגד ו"ק הנז' הנק' ס' פרסי עד שמגעת לבריאה הנק' טורא דחשוכא בסוד ובורא חושך וכתב הרב שהבריאה נק' חשך. ופירוש מההוא אתר דנפקא היינו אצילות ומ"ש ומתמן ארחת מזונא היינו שמבררת הבירורים מבריאה ששם נפלו הכלים. וחוייא הנז' הוא כמ"ש בפירוש הראשון:

דף רמט:

ונשיך לה בההוא אתר סוד הענין עיין בס"הכ בדרוש קריעת ים סוף ותבין וכבוד אלהים הסתר דבר ונרמז בס' משנת חסידים דף ק"ז ובח"י דף ס"ג: וסימניך ויך את הסלע וכו': פי' כמ"ש רז"ל שבהכאה ראשונה יצא דם דכתיב ויזובו מים כמ"דא זוב דמה וכו'. ובהכאה שנייה יצאו מים:
בהיכלו דקב"ה: פי' בינה:

כל אינון אוכלוסין פתחין וכו' פי' בי"ע וחיילותיהם וקוראים לה מהיכל הבינה כבוד וכדמפרש הזוהר בדף שאחר זה.
ברוך כבוד ה' פי' כבוד ה' מלכות. ממקומו בינה כמ"ש הרב: דאינון י' י" לכל סטר: פי' ד' חיות הקודש כל א' כלולה מעשרה וזהו בארבעה עשר ארבע חיות שכל א' יש בה עשרה.
ומ"ש ובסטרא קדמאה איהו י' פי' הוא כמו פי' אחר במלת בארבעה עשר דהיינו בחיה ראשונה שהיא נגד הימין הוא עשרה וז"ש ובסטרא קדמאה איהו עשרה.
ומ"ש וחד לכל סטר וכו': פי' כל חיה שבכל צד וצד היא אחת א"כ ארבע עם עשרה הנז' שבצד ימין הרי י"ד וזהו בארבעה עשר ואע"פי שמצינו י' שבצד ימין עוד אנו מונים אחת כללית שבצד ימין וכדמפרש בדף שאחר זה:
משכו יומין עילאין לגבי יומין תתאין וכו' למהוי כולהו כחדא בחיבורא חדא וכו' בח"י דף י"ח משם בארה כמה תועלת נעשה למעלה לייחד המדות העליונות וכו' ומודעת זאת אשר כל שבת ה"ס מלכות שמים אכן שבת הגדול יורה על בן הבכור ז"א שאז הוא מתגדל ומתנשא. בהכנע מבכור בן השנואה טלה אלוה של מצרים שמקחו בעשור. ועל כי זעיר יתגדל ע"י ה' חסדים בחינת מים המגדילים האילן כמ"ש הרב זל"ה: ע"כ קראוהו שבת הגדול ולא שבת גדול. כלומר ה' גדול כי ע"י ה' חסדים הוא גדול. אי נמי שבת של הגדול הוא הבכור בן הצנועה שמאז מתחיל ליגדל עד ליל התקדש חג הפסח ע"י כל הבחינות הבאים הקטנים עם הגדולים. ומערכה גדולה קודמת למערכה שנייה דקטנות וכו':

דף רנ.

משכו יומין עילאין פירוש ספירות של זעיר ומ"ש לגבי יומין תתאין. פירוש ספירות המלכות ומ"ש יומין עילאין אינון שס"ו פירוש שימות החמה שהוא זעיר הם שס"ה ע"ה הם שס"ו. ומ"ש סליקו למהוי אינון יומין שס"ה פירוש שמלכות מתגדל אורה כמו בעלה ונעשית שס"ה ומ"ש ומאן משיך לון פירוש ע"י מי נמשכים ספיר' הזעיר למלכות:
ואמר אינון עשר דלסטר ימינא ר"ל ע"י עשרה שבצד ימין נמשכים של זעיר למלכות ע"ד והוכן בחסד כסא ומ"ש דכתיב בעשור. פירוש כדמסיק לקמן שאמר בעשור לחודש הזה יומין דלסטר ימינא דהיינו ע"י עשרה שבצד ימין מתחבר חודש עם זה:

דף רנ:

וההיא נקודה אשלימת לעשר פי' שמי"כאל עם שני מלאכים שעמו כל א' משלש הנז' כליל מג' הם ט' והמ' משלמת לעשר. וכן בסטרין האחרים. וז"ש ט' אינון לכל סער

וכו' וההיא נקודה אשלימת לעשר. וע"ד בעשור כמה דאתמר זכור ושמור זכור לשמשא בעשרה וכו' גרסי'. וכן הוא בזוהר מוגה. ור"ל שמפרש בעשור לשון מקור כמו זכור ושמור. כן עשור לשון מספר עשיריות וכמ"ש בפ' תצוה דף קפ"ה ע"ב בהגהות הר"חו ז"ל שאמר שם הזוהר בעשור כמ"דא זכור ושמור וכן בכאן בעשור עשירייות הרבה שכל צד יש בו ט' ומ' משלימתו לעשר. ומ"ש זכור לשמשא בעשרה. פי' זכור שהיא היסוד מזדווג עם עשרה שהם הט' שבכל צד עם המ' המשלמתם הרי עשרה.

ומ"ש בעשור לחודש הזה יומין דלסטר ימינא פי' עשרה שבצד ימין והם גורמים להתחבר יסוד עם המ'. ושיעור הכתוב בעשור לחודש הזה על ידי בעשור שהם עשרה שבצד ימין מתחברת החודש שהיא מלכות עם זה שהוא היסוד.

ומ"ש ובזמנא דאינון ד' וכו' פי' ד' שבד' צדדים כשמתחברי' עם עשרה שבצד ימין. וז"ש מתחברן בהדייהו כמ"ש בארבעה עשר כדין אולידת וכו'.

דא היכל עילאה פנימאה פי' בינה:

אתפתחו תרעין פי' נש"ב:

וחד מפתחא סתימאה הוא יסוד דאבא הנקרא מפתחא כמ"ש בהקדמת בראשית:

ופתח תרעא חד לסטר דרום פי' נצח דאימא:

כדין עאל כהנא רבא בההיא פתחא פי' קו ימין דזעיר שמקבל מנצח דאימא: ה"ג אסתחר היינו מפתחא. והיינו יסוד דאבא הנז'.

ופתח סטרא חד דבסטר צפון פי' הוא הוד דאימא שכל ספירות אימא ע"י יסוד דאבא ניתקנו ולכ"א שמפתחא שהוא יסוד דאבא פתא פתחים אלו:

כדין עאל לוי וכו' פי' קו שמאל דזעיר שנכנס לקבל מהוד דאימא ומ"ש אסתחר מפתחא ופתח בההוא היכלא חד תרעא וכו'. פי' יסוד דאבא הנז' תקן יסוד דאימא וז"ש ההוא תרעא דקיימא באמצעיתא.

ומ"ש עמודא דלסטר מזרח עאל ואתעטר וכו' פי' קו האמצעי דזעיר. וכלל הדברים שיסוד דאבא תיקן נה"י דאימא שיש בהם המוחין דזעיר וג' קוי הזעיר מקבלם מהם:

בשבעין עטרין פירוש ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן אהי"ה דיו"דין ודאל"פין ודההי"ן הם ע' אותיות שכולם נכללו בת"ת זעיר. ומ"ש בד' אתוון דאינון תריסר הם ד' אותיות הוי"ה שבהם י"ב צירופים. א"נ ד' אותיות אד"ני שבהם י"ב אותיות במילוי ומ' אחורי הת"ת.

דמאתן וע' אל"ף עלמין פירוש כ"ז אותיות כל א' כלולה מעשר

כדין נפקו כלהו בחבורא חדא פירוש ג' קוי הזעיר שניתקנו ע"י נה"י דאימא:

כיון דנפקו אתער לוי וכו' פירוש בסוד שמאלו תחת לראשי ואזעירת גרמה וכו' כשרוצה לחזור לפנים דזעיר חוזרת נקודה כמ"ש הרב ז"ל מיד כהנא רבא אתער לה וכו': פירוש בסוד וימינו תחבקני.

ויתבא בין סטרין אלין פירוש בין חו"ג דזעיר.

כדין ההוא עמודא וכו' פירוש ת"ת דזעיר:

דף רנא:

דלא יימרון ברעותא דדחלנא אכלין ליה הכי פי' אם אוכלים אותו נא יאמרו מפני אהבתו נאכל נא:

טלה יפלחון ולא אמרא שהוא כבש גדול:

אמ"ל הכי שמענא דכל בעירא רבא פי' אפי' בהמה גסה הם אלוהות שלהם ולכן הכה הקב"ה כל בכור בהמה כתיב כל מחמצת וכו'. פי' פעם קוריהו מחמצת ופעם קוריהו חמץ ותירץ דא דכר הוא חמץ.

ודא נוקבא דהיינו מחמצת כמ"ש הרב שמחמצת היא נוקבא דס"א אותיות חמץ מת שהיא נוקבא דס"א הפך מ' דקדושה הנק' ת"ם והכא מת.

אר"ש וכו' פי' תירצת שינוי מחמצת וחמץ ועדיין לא תרצת למה בנוקבא כתיב תאכלו ובזכר יאכל:

דכר דאיהו אחיד בחוטא דדכיו יתיר בבקשה לא יאכל פי' מפני שס"מ יש בו חוטא דדכיו יותר מנוקביה לכך כתיב לא יאכל שהיא לשון בקשה שלכאורה היה תולה על דעתינו לאוכלו לכך מבקש ממני לא יאכל. אבל בנוקבא הוא לא תאכלו באזהרה וז"ש לא יאכל. דהיינו לזכר. לא תאכלו לנוקבא דס"א

ומ"ש והא כתיב לא תאכל עליו חמץ פי' שגם בזכר אמר לא תאכל באזהרה.

ותירץ אסגי תיבין יתירין ליקרא פי' מפני כבוד הזכר שיש בו חוט דק קדוש הוסיף בו לא יאכל לשון בקשה. ואח"כ אמר לא תאכל שהוא באזהרה. וז"ש אבל בקדמיתא לא יאכל וכו'. ה"ג קשה מתרוייהו מחמצת מ"ט. ור"ל שמחמצת היא קשה מחמץ ושאור. מחמצת מ"ט בגין דריחא דמותא אית תמן וכו' מאן דאכיל חמץ בפסח אקדימת ליה מותא בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב וכו'. בח"י דף ט' כתב עליו וביארו חכמי האמת שר"ל שיכרת נפשו מעדת ישראל ע"כ לא תתגלגל בגלגול ישראל. רק בבהמה או בגוים ערלים ח"ו. ודורשי רשומות אמרו כי נושא עון עובר על פסח. כפשע בינו ובין מגי"פה גי' חמ"ץ: ה"ג מצה אמאי אתקריאת מצה אלא הכי תנינן וכו' וכן הוא בזוהר מדוייק:

גער חית דא חיה וכו' פי' ניקבא דס"א:

דנעץ קנה בימא רבא פי' **דכורא דקליפה יונק ממלכות דקדושה הנקרא ימא רבא ושיעור הכתוב גער חיה שאוחזת בקנה** א"נ כאלו אמר גער חיה וגער קנה שהם ז"ון דסטרא אתרא שיאבדו:

דף רנב.

וסוף פי' מלכות דס"א נקרא סוף שהיא סוף הספי' דס"א:

ה"ג דאתבר לה' ואיהי פעולה לפניו ור"ל שאותה הפעולה דהיינו שמשבר רגליה של קנה היא לפניו שמיד עושה אותה:

דף רנג.

דא נהר יוצא מעדן נ"ב פי' זעיר שהוא ב"ן מחכמה ובינה הנקראים בכורים:

דף רנג:

חמשין תרעין פי' נש"ב

ומ"ש ראשיכם פי' כל א' יש לו ראש כדי להכלל בחבירו.

אלין אינון תרעין דלתתא מאבהן ואינון תלתא בתראי נ"ב נה"י דזעיר נקראים שערים:

ואינון אבהן עילאין פי' חג"ת דזעיר:

ובגין דאלין דאינון אופנים פי' נה"י הם בחי' האופנים:

אלין אמהן פי' ד' פרצופים של מעלה דקדושה והם לאה ורחל בלהה וזלפה:

וארבע אינון לתתא פי' שהם למטה מזעיר:

דא מלכא עילאה דכולא פי' זעיר:

ומאן איהו ה' צבאות נ"ב יסוד דזעיר:

אורייתא בארונא נ"ב ביסוד דנוקבא:

דף רנד.

משיכו דשבע דרגין לתתא פי' הארת ז"ק דזעיר למלכות ולכך הקשה והא שיתא אינון. לפי שעטרת היסוד היא בכלל היסוד ואינה נמנית. ותירץ מה שאנו אומרים שבע היינו עם הבינה.

אלא חמש בנין פי' חג"ת נ"ה:

שית אינון פי' עם היסוד:

אלא שבע אינון וכו' נ"ב עם המ' המשלימתם וזה הפך מ"ש לעיל דשבע הם ו"ק עם הבינה ואנו משלחים האם ואת הבנים תקח לך להאיר למלכות. והכא אמר ו"ק עם המ' הם שבע:

דף רנד:
מקרא קודש דא קריאה וכו' פירוש שאנו קוראים למ' הנקרא חודש ומביאים אותה אצלנו: ה"ג ובג"כ איקרון מקראי קודש. ור"ל שו"ק דזעיר נקראים ע"י המ' הנקרא קודש אשר תקראו אותם מקרא קודש:
בצפצופא דילהון וכו' פירוש כאלו אמר אשר תקראו אתם דהיינו שאנו קוראים לו"ק דזעיר וכן קודש שהיא המלכות קוראה להם וזהו מקראי קודש:

דף רנה:
תם ונשלם ספר במדבר בנל"ך ואע"י:

דף רנח:
והכא לא כתיב אשה פירוש בשבועות טעם בתולה טעים בג"כ לא כתיב ביה אשה שהוא לשון אשה. וכפי האמת טעם בתולה טעים ומ"ש דהא אחרא לא קריב וכו' הוא כמו ד"א שמפרש אשה לשון אישים:
באילנא דדעת טו"ר פירוש המל' רגליה יורדות מות ולכ"א אינון באמצעיתא שהמ' תמיד בקו האמצעי ה"ג ובג"ד והקרבתם עולה לה' ולא אשה עולה לה' ועולה לשם עולה. פירוש המלכות עולה לשם שהוא זעיר הנקרא שם הוי"ה. וז"ש ועולה לשם שהוא זעיר עולה לשם ליינק ממנו: דינא תקיפא פירוש לאה. ודינא רפייא רחל. והם ב' ימים של ר"ה:
וכן בכל שאר יומין לא כתיב אשה פי' ביום הכפורים וביום שבועות שהזכיר לעיל אבל בסכות ובשמיני עצרת כתיב אשה:
דאתי מרחיק מגו אתר וכו': פירוש כמ"ש הרב בפרשת תולדות ובפרשת בלק דארמי מייא בההוא יינא והם חסדים דאבא וגבורות דאימא. וכנגד אבא אמר דאתי מרחיק שאבא נקרא רחוק. וכנגד אימא אמר מגו אתר דחמרא עתיקא.
עיטא ברבקה פי' מלכות: ה"ג טעין כמה טיעני:
ומ"ש כל שאר יומין פי' מר"ה עד הסוכות וכדמפרש.
ואיהי לא שרייא תמן: פי' המלכות אינה שורה על הקליפות להכניעם לפי שעדין לא נתעוררו אבל ביום ב' שהתחילו להתגלות כדמפרש בסמוך וגילויים ביותר ביום שלישי דאוסיף וגרע עשתי עשרה אזי המלכות שורה עליהם להכניעם ושיעור הכתוב ותנח התיבה שהיא מלכות בחדש השביעי שהוא תשרי בי"ז לחודש הוא יום ג' בסוכות על הרי אררט שהם הקליפות:

דף רנט.

שריאו מייא דכתיב ונסכיהם ביום ב' דהא טובא דישראל לא הוי באתר דמיעוטא פי' ליכא למימר מים דרשימין הכא הם מים קדושים. דא"כ אמאי נרמזו בפרים אלו שהם הולכים ומתמעטים. והמים אינון דידיען. ושיעור הכתוב והמים הזדונים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי שהוא טבת ובעשירי בו נראו ראשי ההרים שאז סמך מלך בבל וכו':

אילם חסר מי"וד שנית ככתוב בס"ת. והטעם לרמוז על הקליפה שהיא בגריעו תדיר. א"נ בתורתו של רש"בי כתיב אלם חסר ב' יו"דין.

ומ"ש יד ה' פי' ב' אלים היו מקרבים בכל יום הם י"ד

ומ"ש חק פי' י"ד כבשים היו מקריבים בכל יום הם חק:

ומ"ש בכל אינון תורים וכו' פי' אין להם הנאה בתורים של כל השנה כמו ע' פרים דחג: ה"ג יהבין להון סעודתין אלין ול"ג אלים:

ונהרות לא ישטפוה אלין אינון נהרי וכו' פי' הארות אימא ושיעור הכתוב מים רבים שמנסכים בחג ונהרות שהם נהרי דאפרסמונא דכייא לא יוכלו לכבות את האהבה שבין ישראל לאביהם שבשמים. דלא תימא כמו שאם מעין מושך וארובות השמים ירדו עליו לרוב הגשמים אינו ניכר המעיין. והכי נמי נימא מריבוי הארת נהרי דאפרסמונא דכייא המתגלים בחג לא תיראה האהבה של ישראל קמ"לן דלא יוכלו לכבות את האהבה. דא ס"מ קאי על איש דקרא ושיעור הכתוב אם יתן איש שהוא ס"מ את כל הון ביתו באהבה שאוהב הקב"ה לישראל כדי להיות לו חלק עמהם בוז יבוזו לו. שאין לו חלק אלא בסימן המים שרמוז בתיבת בוז ור"ל סימן בו"ז הוא שיבוזו לו. דהיינו שיקחם לחלקו:

דף רנט:

וסימן חר"ש חמישי רביעי שלישי: ואיתימא בוז יבוזו לו פירוש כמו ואי בעית אימא. שלפי' זה בוז לשון בזיון.

וז"ש כי לא בזה וכו' שהוא לשון בזיון הכי נמי בוז לשון בזיון

דמתכנש כולא לגבה פירוש שהארות או"א וזעיר נקבצים בה ולכך אנו שמחים בה לפי שיש לנו נשמה מצד אימא ורוח מזעיר ונפש מן המלכות ולפיכך כתיב שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב:

דף רס.

חילא תקיפא דאורייתא נ"ב כפל לשון ירמוז לשתי תורות חילא תקיפא תורה שבע"פ מצד המ' שנוטלת הגבורות עלאה על כולא תורה שבכתב בחי' ת"ת הנוטה כלפי חסדים הנקרא עילאה על כולא.

לא דחיל מעילאי נ"ב ממקטרגים העליונים:
ותתאי נ"ב האומות:
מערעורין בישין נ"ב ממקרים:
בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי נ"ב נקרא בעל תורה ת"ת הנק' עץ החיים:
ואכיל מניה בכל יומא נ"ב כי היא מחדש לו מוחין הנקרא חיי המלך:
באורח קשוט נ"ב כי תורה ת"ת נקר' אמת:
כולא אתבטל נ"ב לתרץ כפל לשון שיש ג' מינים שהתורה מגינה שיש שמבטלת גזירתו עכשיו אבל טרוניא אית ליה וממרק ע"י יסורין. וכנגד זה אמר דאפילו אתגזר עליה מותא כולא אתבטל עוד בחי' ב' שמסתלקת גזירתו מכל וכל ולעומת זה אמר ויסתלק מניה. אך כל זמן שלא פייס למקטרג יש פחד ממנו עד שיתנו לו תמורה. לכ"א ולא שרייא עליה:
יממא נ"ב ת"ת
ולילי נ"ב מ':
ואי אעדי מניה אורייתא פי' לגמרי.
או אתפרש פי' זמן מה ולא זו אף זו קתני:
עול מלכותא דלעילא נ"ב ע"י ק"ש שעל המטה:
פקדונא דנפשיה נ"ב בפ' בידך אפקיד רוחי
ומ"ש לאקדמא פי' קודם שישן שיש חשש שלא יקטרגו עליו מחמת עונותיו ולא תשוב נפשו אליו אבל כשיפקדנה ביד ה' אין ה' מועל בפקדון ח"ו:
דהא אילנא דמותא נ"ב כי בלילה אז יניקת הקליפה מהשכינה עה"ד טו"ר:
ואתמסרן גביה נ"ב בסוד חדשים לבקרים רבה:
רוח צפון נ"ב פי' ה' גבורות דאימא שבחצות:
וכרוזא נ"ב גבריא"ל שכוי המקבל מגבו' הבינה:
לגנתא דעדן נ"ב היינו זווג יעקב ולאה שיסוד לאה נקרא גן עדן.
כל בני מטרוניתא וכו' נ"ב מי שיש להם נפש דאצילות בני השכינה:
וכל בני היכלא נ"ב מי שיש לו נשמה דבריאה מההיכלות אלו אינם אובדים מלקום בחצות:
אתיב למאריהון נ"ב ר"ל לבעליהן לגופות:
בתושבחתא נ"ב בסדר התיקון:
באורייתא נ"ב אח"כ בעסק התורה:
ומשתתפי בכ"י נ"ב היינו רחל העומדת חוץ להיכל לתת לה נחת רוח:
היא וכל בני היכלא נ"ב שאז היא העולה מבריאה לאצילות והם עמה:

לנקאה גרמי' נ"ב היינו עשיה בעובדא:
ולמיזן זיניה נ"ב טלית ותפילין:
דהא בליליא אשתדל במטרוניתא נ"ב להעלות רחל לאצילות.
ה"ג השתא אתא עם מטרונית' נ"ב רחל:
עם מלכא נ"ב יעקב:
מדכי גרמיה בקרבנין נ"ב תיקון עשיה במילולא:
בתושבחתייהו דדוד נ"ב יצירה במילולא.
ה"ג אחיד תפלין בידיה וברישיה נ"ב תיקון בריאה ואצילות.
וציצית בגדפיה נ"ב תיקון יצירה בעובדא:
צלי צלותא נ"ב תיקון בריאה במילולא עכ"ל ולפ"ז היינו יוצר:
בצלותא בעי למיקם נ"ב תיקון אצילות במילולא לממסר נפשיה ברעותא דלבא נ"ב מ"ן לרחל:

דף רס:
דמטו ומתעטרי נ"ב סנד"ל הקושר כתרים לרבו. ובעי לחפייא רישיה וכו' למכסייא עיניה. נ"ב לכסות ראשו ועיניו בטלית מלבד שסוגר עיניו.
מאן דפקח עינוי פי' אעפ"י דמאיך לון או דלא מאיך אע"ג דלא פקח אקדים עליה מ"ה עד שעושה תרתי לטיבותא מאיך ולא פקח.
אקדים עליה מ"ה נ"ב כשם שהוא פותח עיניו בלי צורך כן יבואהו מ"ה מלא עינים ואע"פי שהוא מלא עינים נק' כסיל בחשך הולך:
לא אסתכל בנהירו דשכינתא נ"ב כי זלזל בה עכשו לראות בה שעומדת כנגדו והבל הציץ ונפגע. וארז"ל בזכות כי ירא מהביט. ותמונת ה' יביט:
ויסב חזקיהו פניו אל הקיר נ"ב כי שכינה נק' עליית קיר קטנה נמצא שהמתפלל פניו נגד השכינה. וכמש"ה שפכי כמים לבך נוכח פני ה'.
אדנ"י בקדמיתא וכו' נ"ב קאי אמ' ואח"כ הוי"ה נקודה בניקוד אלדים המלכות הנקרא אלד"ים מתייחדת עם הת"ת ואף על פי ששם זה ניקודו בבינה: הוא בת"ת בהתייחדו עם המ' ובינה.
למהוי שלים בכולא נ"ב כי כל מכרייע שלם משתי קצוות
ואי תימא יעקב וכו' נ"ב שג"כ הוא בת"ת:
ואילנא אשתלים נ"ב ר"ל שיעקב שלם בסוד אילן שלם בי"ב גבולי אלכסון:
אבל מה דהוה למשה נ"ב שינוייא הוא.
אלף ורבבן נ"ב שנתפשטו הקצוות בששים רבוא בהדייא:

באורייתא נ"ב שהיה זווג שלם בימין:
בכהני נ"ב חסד.
בליואי נ"ב גבורה
בשבטין נ"ב ת"ת:
הוא אשתלים נ"ב ת"ת
גופא שלי נ"ב מ': דא נחשון. אע"פי שבסוף פ' בשלח אמר חור לשמאל י"ל אחר שמת חור חזר נחשון במקומו וכן אמר בסוף פ' בהעלתך ואהרן פגים ונחשון בן עמינדב פגים כמ"ש כאן ואעפ"י שבפ' חוקת דף קפ"א ע"א אמר חור דרועא שמאלא ואמרי לה נחשון. נראה דמר אמר חדא ומר אמר חדא כמ"ש שבתחלה היה חור ואחר שמת חור חזר נחשון במקומו. דאל"כ קשייא למאן דאמר נחשון הא קרא בהדייא כתיב ואהרן וחור תמכו בידיו אלא ודאי כמ"ש ובזה לא קשו דברי הזוהר אהדדי שפעם אומר כמ"ד ופעם אומר כמ"ד.
דאזדווגת בשכינתי נ"ב פרצוף לאה שיש בה מ"ט שערים.
מכאן ולהלאה אל תוסף נ"ב אם לא תמות אי אפשר שתעל' לשער החמשים שהוא נתיב לא ידעו עיט:
ר' יצחק אמר וכו' נ"ב בא לחלוק על ר' חייא שאין פי' רב לך אל תוסף גדולה מזו כי למה יאמר ה' למרע"ה כך. אלא הכי קאמר ליה כיון שאתה במדריגת השמש אל תתפלל כיון דזימנא דסיהרא מטא:
אנת דהוא שמשא נ"ב פי' ויקשה למרע"ה לא די לי שאיני נכנס אלא שאמנה צרתי בידי. לזה אמר שאי אפשר להכחיש הדוגמא. כי אי אפשר אל הירח להאיר אלא מהשמש.
בירך ה' ממש פי' שמתברכים מזעיר הנקרא הוי"ה:

דף רסא.

קול דאיקרי דיבור נ"ב נוקבא דזעיר נק' קול מצד הת"ת והיא בעצמה נק' דיבור האי איקרי קול דברים גרסי':
ותמונת ה' יביט נ"ב ר"ל תמונת הת"ת לא ראו אבל תמונת המ' ראו עכ"ל. ור"ל שהפסוק אמר על מר"עה ותמונת ה' יביט שמר"עה השיג לראות פרצוף הת"ת וזהו ותמונת ה' יביט. אבל ישראל אמ"ל מר"עה ותמונה אינכם רואים שהוא פרצוף הת"ת זולתי קול שהוא פרצוף המלכות:
קול פנימאה נ"ב בינה:
דא קול אחרא נ"ב מ'.

אמאי איקרי הכי נ"ב בנה לשון תמונה עכ"ל ומה שלא הקשה על זעיר אמאי איקרי תמונה לפי' הראשון לפי שהזעיר הוא בבחי' גוף ושייכא בו תמונה. אבל בינה שהיא נעלמת לא שייכא בה תמונה. ותירץ שנק' תמונה על שם הזעיר שיצא ממנה ולכך הקשה כיון שעיקר שם תמונה הוא על זעיר שיצא ממנה. א"כ אמאי מ' איקרי תמונה. ותירץ שגם המ' יצאו ממנה בי"ע שנקראו גוף גם הם. ולכך נק' המ' תמונה על שמם:

בגין דכל תיקונא דגופא נ"ב ששם נצטייר הזעיר.

ואיתימא אחרא נ"ב מ' נק' תמוכה:

וכל אינון קולות נ"ב בסוד ה' תפלות של יו"הך ה' קולות פנימיים מן הבינה:

האי דאיקרי משנה תורה וכו' פי' מ' שנק' משנה תורה יצאה מהבינה:

משה מפי עצמו אמרן והא אוקימנא מלה פי' שמפי עצמו הוא זעיר ולכן לא אמר מעצמו אלא מפי עצמו:

אמאי הכי פי' כיון שמשנה תורה רומז למ' אמאי אמרו משה מפי עצמו שהיא זעיר. הו"ל לר"ז לומר משה מפי המ' או מפי האלהים שג"כ רומז למ' אמרו. כיון שמשנה תורה רומז אליה. ותירץ אלא חכמה עילאה ונ"ב אבא.

כללא דאורייתא ונ"ב היסוד שלו סוד התורה

ומ"ש ומינה נפקא כולא בההוא קול פנימאה נ"ב משה נכנס בבינה.

עץ החיים נ"ב זעיר:

והוא איקרי תורה נ"ב זעיר.

משנה תורה נ"ב נוקביה עכ"ל ובזה מתורץ למה אמרו מפי עצמו שהוא זעיר כיון שמלכות כלולה עמו תמיד וכל הארותיה ממנו יוצאים לכך אמרו זעיר.

בקדמיתא גבורה דלא פסק פי' גבורה דזעיר:

והשתא כולא כחדא פי' ז"ון יחד:

ולא תנאף וכו' נ"ב לייחדה עם בעלה:

חמידא דאי יכיל וכו' כתב הרמב"ם ז"ל והביאו הש"ע ח"מ הלכות גזילה לא תחמוד היינו שחמד חפץ של חבירו והרבה עליו ריעים עד שנתנו לו בדמיו. לא תתאוה היינו משגמר בדעתו להרבות עליו ריעים עובר בלא תתאוה וזהו כוונת הזוהר בכאן.

ובגין דבעיין חמשה ויי"ן נ"ב לרמוז שנתקשר במ' ה' סוד משנה תורה הו' שהוא זעיר ולכך צריך ה' ויי"ן:

כולהו קולות אשתכחו נ"ב כל הספירות הראו כוחם:

וקב"ה יתיב על כרסייא פי' זעיר על המ':

דאשא ורוחא ומייא וכו' פי' חג"ת שיצאו מבינה הנק' שופר:

לאבעינן בתוקפא עילאה נ"ב אין אנו יכולין לקבל השפע מבחי' ת"ת די לנו במדרגת המ':

דף רסא:

ובגין דהוה טב סליק לדרגא אחרא עילאה נ"ב משה זכה לבינה שהיא קול גדול ולא יסף גם כפי פשוטו שמר"עה הוא סוד הת"ת:

אמאי לא הוה יתיר פי' שאינו אלא במ':

מרואי הוה טב פי' טוב של דוד הוא מצד המ' הנק' רואי:

בתרווייהו הוה פי' בז"ון:

ומשה לבתר דהוה טב סליק למהוי גופא פי' אחר שהשיג היסוד הנק' טוב סתם עלה לת"ת הנק' גופא:

אמ"ל ר' חייא אי הכי לא אתחזון להו נ"ב רבי חייא הבין דמאני לבושי יקר קאי אכתנות עור ולזה שאל והלא אחר החטא לא היו ראויים לזה. והכריחו לפי' זה מ"ש ויעש ה' אלהי"ם:

אמ"ל הכי הוא ודאי פי' דבריך אמת שאחר החטא אינם ראויים למאני יקר ומה שהבנת בדברי אינו כן שמה שאמרתי אלא מאני לבושי יקר הוו מעיקרא קודם החטא הוו להו מאני יקר ואחר החטא כתנות עור:

הוו כגוונא דלעילא כתב הרב בס' ח"י וז"ל ג' חשמלים דאד"הר שהם בבי"ע הם צפרנים העליונים שהיו על אד"הר ולא נשאר מהם רק ראשי האצבעות ונקראים כתנות אור. ואחר החטא עשה לו השי"ת מלבוש מח"שמל הסובב ג"ע דעשייה. ואח"כ עשה לו מלבוש אחר מקליפת נוגה. והם כתנות עור. וכנגד הלבוש דכתנות אור דג"ע הארץ היה כתוב בספרו של ר"מ כתנות אור עכ"ל. וכבר הארכנו בזה בפ' ויקהל דף ר"ח ע"ב. וז"ש כאן בקדמיתא הוו כגוונא דלעילא דהיינו מג' חשמ"לים דב"יע וזהו נהורא דלעילא דאסחר עלייהו. ומ"ש ולבתר דחבו אהדר לון בגוונוי דהאי עלמא. היינו לבוש שעשה להם מחשמ"ל שסובב ג"ע הארץ ומקליפת נוגה:

שפירא דאינון לבושין סליק על כולא נ"ב לכן כתיב ה' אלהי"ם עכ"ל. ור"ל כדי לתרץ ההכרח שגרם לר"ח לטעות ולכך אמר לפי שהיו שפירין ביותר לכך כתיב ה' אלהי"ם בכתנות עור:

דף רסב.

דלאו חכמתא פי' נגד מוח חכמה:

ולאו ידיעה וכו' נגד הדעת:

ולאו דבקותא וכו' פי' נגד הבינה פי' שע"י הבינה שיש לו נדבק באלוהיו תדיר. כן נל"עד:
תלת חללין דאתוון רשימין נ"ב יה"ו וסוד ג' אותיות יה"ו הם חב"ד דזעיר עכ"ל. ור"ל כלים של המוחין שהם חב"ד דזעיר שהיו חג"ת:
תלת מוחין אינון נ"ב חב"ד עכ"ל ור"ל נה"י דאימא שבהם חב"ד שמצד אימא והם מתלבשים בחב"ד דזעיר שהם כלים של המוחין וז"ש דסתימי באינון חללין:
משירותא דמוחא עילאה נ"ב על ידי הכאת קוצא דשערי בעורף זעיר דביה בקוצא נגיד שפע מ"ם גרם בקיעת יסוד דאימ' לשני' ונעשה מהג' ד':
ומתפשטי' בכולא נ"ב שמתפשטים בכל הגוף:
מוחא עילאה וכו' כמ"ש שהארת מ"ם נמשכה למח זעיר וז"ש דאתמשך במוחא תתאה:
ומתפרשן בחד פי' מתפשטים בזעיר חכמה דידיה וחכמה דאריך שהיא מוחא סתימאה:
הוא דכתיב קדש לי כל בכור נ"ב סוד טיפת חכמה שנעשית מוח זעיר:
דהיא כתרא וכו' נ"ב חכמה:
לאעלא משיכותא וכו' נ"ב יסוד דאבא:
פתיחותא דכל משיכותא ויסודא דלעילא נ"ב שנכנס ביסוד הבינה:
וסתים ביו"ד דשמא קדישא כתב מורינו ז"ל טעם שכינה הזוהר מוח חכמה ליו"ד שהוא אבא.
ומוח בינה לה' שהוא אימא והא כתב הרב שיש בזעיר חב"ד דאבא וחב"ד דאימא. ותירץ שיובן במ"ש בסה"כ דרוש הציצית שנתערבו מוחין דא"וא והם כך חכמה דאבא במקומה וחכמה דאימא נעשית בינה דאבא. חסדים דאבא במקומם. וחסדים דאימא נעשים גבו' דאבא כדי שיהיה אבא כולו חכמות וחסדים. וכן בינה דאימא במקומה ובינה דאבא נעשית חכמה דאימא. גבו' דאימא במקומם. וגבו' דאבא נעשים חסדים דאימא כדי שתהיה אימא כולה בינות וגבו'. נמצא שבקו ימיני דזעיר יש בו נצח דאבא ונצח דאימא שיש בהם חכמה דאבא ובינה דאבא שנעשית חכמה דאימא. הרי כי החכמות דא"וא אחר העירוב הם מאבא שהוא יו"ד דהוי"ה: ובצד שמאל דזעיר יש בו הוד דאימא שבו בינה דאימא והוד דאבא שבו חכמה דאימא שנעשית בינה דאבא נמצא שהבינות כולם מאימא שהיא ה' ראשונה. עכ"ל מורינו:
מוחא דתרעי וכו' נ"ב מוח בינה דזעיר שנמשך מטיפת בינה דאימא שבה הם נש"ב:
תרעין סגיאין דלעילא ותתא פי' של בינה ומ' וז"ש בסמוך ואלמלא דאתברו אינון תרעין דהאי מוחא שהיא בינה. לא הוו מתפתחין אחרנין שהם של מ' שהיא עשתה דין במצרים. ומ"ש דהוו סתומים שאותן התרעין הם סתומים.

ומ"ש ומתקטרין בשלשליהון פי' כשמשתלשלת הארתם למטה מתקשרים בהם תרעין התחתוני' דבי"ע. וירצה ומתקטרים התחתונים בשלשליהון דהיינו כשמשתלשלי' תרעין העליונים שהם בינה ומ' שהזכיר הזוהר במ"ש דלעילא ותתא.

ומ"ש בגין לאפקא להו לישראל פי' למה תבר הקב"ה תרעין הנז' בגין לאפקא להו לישראל לבר. ומפרש הענין ואמר דהא מאלין תרעין דההוא מוחא שהיא בינה. מתפתחי ומתקטרין כל שאר תרעין דהיינו שאר תרעין אינם נפתחים רק ע"י בינה ושאר תרעין הם מתקטרי בתרעין דבינה וז"ש מתפתחי ומתקטרי כל שאר תרעי.

ומ"ש עד דקראה אמי פי' במוסף שבת שעלתה מ' והיא למעלה משורש זעיר שהוא למטה. נמצא שהיא אמו:

לחד נוקבא דפרדשקא נ"ב סוד אות ה' הקבוע בחוטם:

ולאפקא רוחא לחירות נ"ב זעיר: ה"ג יציאת מצרים בה תלייא:

מסטרא דאבא נ"ב ר"ל מפרק תחתון דחסד דאריך כי שם התלבשות אבא ונפיק עטרא דחסד. א"נ מן היסוד שלו הנק' סטרא משם נמשך טיפה זו. כי החו"ג הם טפין ממש:

מסטרא דאימא וכו' נ"ב ר"ל מפרק תחתון דגבו' דאריך ששם התלבשות אימא והיינו סטרא דקאמר. אי נמי מיסוד דילה הנק' סטרא עכ"ל. וגם זה יובן בהקדמה שאמרנו שאע"פי שביסוד דאבא יש בו חו"ג כולם חסדים הם. לפי שחסדים דאימא נעשו גבו' דאבא. ולכך אמר מסטרא דאבא שהוא יסוד שלו לפי' ב'. נפיק חסד. וכן ביסוד דאימא יש בה גבורות כי גם חסדים שיש שם הם גבו' דאבא. ולכ"א מסטרא דאימא נפיק גבורה:

אחיד קב"ה נ"ב ת"ת:

דף רסב:

ישראל סבא פי' ישראל זוטא שהוא זעיר מקבל מי"שס כמ"ש הרב:

ומאי איהו אברהם גם זה יובן בהקדמה הנז' שהחסדים דאימא נעשי' גבורות דאבא. נמצא אבא כולו חסדים. וז"ש אתעטר בסטרא דאבא ומאי איהו אברהם. וכן גבורו' דאבא נעשו חסדים דאימא נמצא שאימא כולה גבורות וז"ש דאתעטר בסטרא דאימא ומאי איהו יצחק:

ודא היא ביתא תליתאה נ"ב שהוא סוד התפשטות החסדים בגופא דזעיר עטרא דחסד עכ"ל ור"ל הארתם יורדת בואהבת. אבל עצמם ממש אינו יורד רק בעמידה כמ"ש הרב בס"הכ ומ"ש ואיתימא והיה אם שמוע וכו' ר"ל דכתיב ונתתי מטר ארצכם דהיינו רחמים ותירץ לית כתרא וכו':

וע"ד וא"ו אמצעיתא דכולא פי' מכריע בין חו"ג והוא אמצעי

ומ"ש דלעילא ותתא פי' שגם מכריע בין בינה ומ' שנק' עילא ותתא:
דאית רתיכא קדישא לתתא פי' הם ארג"מן שהם כסא למ':
כך אית רתיכא קדישא לעילא פי' חג"תם שהם כסא לבינה:
דתנינן אבהתא פי' חו"ג:
וגופא פי' ת"ת:
עם יפה עינים דינא ברחמי נ"ב הם ב' חסדים המגולים בנ"ה כי נ"ה מצד עצמם דין ושם החסדים שהם רחמים אלין אבהתא. נ"ב סוד ההדס הדומה לעינים שהם חג"ת והמ' מתחברת עמהם:
רמיזא היא לתלתא פי' חג"ת:
ורמיזא לד' פי' עם המ' א"נ יש לפרש רמיזא היא לתלתא הם חב"ד דזעיר קודם שנחלקו ע"י קוצא דשערי דאריך. ורמיזא לד' היינו אחר שנחלקו לד' ולפי' הראשון תלת האי דאמרן היינו מאי דסמיך ליה שהם חג"ת וכו'. ולפי' הב' מ"ש האי דאמרן קאי אדלעיל שאמר ותנינן תלת מוחי אינון ומשירותא דמוחא עילאה וכו' אשתכחו ד' מוחין וכן מוכח מסה"כ שכתב שהשינין רומזים למוחין היא שמאלא. פי' שהמלכות בניינה מהגבורות: דאיקרי עז נ"ב אדנ"י גי' ס"ה עם י"ב אותיות המילוי גי' ע"ז וירתא מעוז פי' מהגבורות הנק' עוז:

דף רסג.

ומאו אינון ת"ת וכו' פי' שבניין המ' הוא מחזה דת"ת ולמטה ולכך אמר הזוהר תנה"י:
הא כתיב וראית את אחורי וכו' פי' והיא המלכות כאן אמר תפלה של יד היא מלכות.
הא אוקמוה פי' שקשר של תפילין היא לאה ותפלה של יד היא רחל:
לאכללא ע' שמהן נ"ב סוד הבינה שיש בה ע' סמות. עכ"ל והכוונה כמ"ש הרב ז"ל. שם שהיא מלכות מקבלת מן ע'. ומ"ש שמע ישראל כמה דכתיב שמעו שמים הוא כמו דבר אחר:
האזינו השמים נ"ב זעיר:
אוף הכא שמע ישראל נ"ב זעיר:
ה' רישא דכולא בנהירו דעתיקא קדישא נ"ב אבא מקבל מן יו"ד דאריך:
אלהינו עמיקתא נ"ב אימא: דנחלין הם ה' חסדים ומבועין הם ה' גבורות:
ה' גופא נ"ב זעיר אחד כנסת ישראל. פי' א"ח הוא זעיר. ד' היא מלכות כמ"ש דאנח ו' נ"ב שהם חו"ב וחו"ג: והמניח ת"ת:

ארבעה אחרנין נ"ב תנה"י והמניח מלכות ומ"ש בתיקונים דף כ"ג ע"ב דסליק לשתין ואינון אתוון הדבוקות בק"ש עיין סודם בס' נגיד ומצוה דף כ"ו והזכירם הרב צמח כמספרם (בספרו) ורמז על תוספות דברכות דף ט"ו:

דף רסד.

שמע ישראל דא הוא ייחודא חד הלשון הזה כפול בפ' תרומה דף קס"א ע"ב ושם פירשנוהו. ותיקון הלשון אנו כותבים: ה"ג תפלין דדרועא כללא דכל הני כחדא ודא איהו רזא וכו':

דף רסד:

גליף ואתקין משה כ"ה אתוון הלשון הזה נדפס בפ' תרומה דף קל"ט ושם פירשנוהו:

דף רסה.

שלח ליה ויעש ה' וכו' פי' ה' אלהים הם א"וא לאדם ולאשתו הם ז"ון כתנות עור הוא העור של תפלין ורצועותיהם:

דרועא שמאלא דקב"ה פי' תפלין של יד הם מוח הגבורות ולכך הקשה א"כ אין בתפלין של ראש אלא חו"ב וחסדים כיון שמוח גבו' הוא בתפלין של יד ואנו עושים ד' בתפלין של ראש. וז"ש אי הכי לא אשתאר ברישא אלא תלת ואינון ד'.

אבל תרין רתיכין קדישין אינון פי' האמת הוא שד' רתיכין ברישא ומהארתם נעשים ד' מוחים בתפלין של יד והם תרין רתיכין.

דא אתקשר בלבא פי' שהמ' היא כנגד הלב דזעיר כמ"ש הרב וזעיר נקרא מוחא.

ותפלין ברשימא קדישא בדרועיה נלע"ד לפי שהמוחין דנוקבא הם מהמוחין דזעיר לכך קראם רשימא לפי שאינם מוחין ממש כמו של זעיר.

וד' מלאכים פי' כנגד תפלין של יד ושל ראש וציצית ומזוזה:

כד"א בחשב האפוד פי' שהוא לשון אומנות. כך ולחושבי שמו הוא לשון אומנות כדעת ר"ש:

דהכא אמר אלהינו פי' זעיר וכדמפרש.

בקולו של משה דייקא פי' זעיר ועיין בפ' ויקרא דף ז' ע"א

מפי הגבורה פי' מלכות

והכא אלהינו פי' זעיר:

כרסייא דמלכא פירוש מלכות דאצילות שהיא כסא לזעיר:

מזוזה אתקשר פי' מזוזה גי' אד"נ':

דף רסה:

כגוונא דלעילא אתר דפתחא דביתא עילאה שרייא פי' כתב הרב באוצ"ח שאב"יע הם ד' בתים זו ע"ג זו והבית העליונה היא אצילות עכ"ל. והמלכות היא פתח הבית שהוא פתח עולם האצילות הנק' בית:

דהוא תקונא דביתא ופתחא דביתא פי' מ' היא פתח האצילות הנק' בית. והיא מלבשת האורות דאצילות. וסוד התיקון הוא הלבוש כמ"ש הרב: מלמחמי לר"ש אחר שראה ר"ש בא מאצלו לחזור לביתו:

א"ל תנינן וכו' פי' ולכך הלכתי להקביל פני ר"ש ועכשיו חזרתי לביתי:

אהדרנא עמך פי' אלך עמך לביתך ואשמע חידושים שלמדת מרש"בי ע"ה:

מעמיקתא דכולא פי' אבא. וז"ש בסמוך והאי יו"ד יתיר עמיקתא דכולא. ור"ל כמ"ש הרב שיסוד דאבא הוא בתוך יסוד דאימא ויסוד דאימא בתוך זעיר וזהו היושבי בשמים ר"ל היושב י' בשמים. שבאמצעות אימא. י' שהוא אבא הוא בתוך זעיר: ה"ג גופא דאילנא:

דף רסו.

מאי היא פי' שפחה דקרא מאי היא ואמר שפחה דקאמרינן לעיל דקטל קב"ה חילא דילה במצרים.

ומ"ש אתרשימו (המים) בגופייהו בשמא קדישא פי' שכתב הרב ששם הוי"ה הוא באדם התחתון באופן זה י"ה בחו"ב שלו ו' בו"ק דגופיה ה' אחרונה עטרת היסוד שנתגלית ע"י המילה. ולפי הפשט בשמא קדישא היא המילה ה"ג אתרשימו בבתיהון בכולא רשימין דאינון בני מלכא עילאה. דהא עמין עע"א איקרון בורות נשברים:

ההוא נהרא דנגיד ונפיק נ"ב יסוד הבינה:

אשקי לכל גנתא פי' זעיר:

ורווי לכל אתר ואתר פי' לכל ספי' וספי' דזעיר:

עד דמליא לההוא אתר גנתא נ"ב רחל:

אתזנו עילאין פי' בי"ע ותתאין הארן הלזו:

אשר לא יכילו המים ולא עיילי לתמן פי' החסדים אין יונקים מהם הקליפות:

מההוא נביעו דנחלא פי' מהארות הבינה הנק' נחלא:

כגן רוה פי' זעיר:

וכמוצא מים פי' יסוד דאימא. א"נ כגן רוה היא מלכות. וכמוצא מים הוא יסוד דזעיר כמ"ש בפרשת תולדות והיינו נביעו דנחלא שיסוד ומלכות הם נשפעים מהבינה:

דף רסו:

ואנתתא אחרא פי' אלמנה:

והאי איהי יובלא דיובלא עילאה ורברבא הוא נ"ב סוד בינה ותבונה. והבינה נקרא עילאה ורברבא. כי עתה שופר קטן סוד התבונה לבד כנודע:

האובדים ממש פי' אובדים השפע לפי שהם בח"ל:

אובדים אינון בכל סטרין פי' שבא"י זכאן בכולא זכאן לעילא ותתא שמקבלים הארת הבינה ומ' הנקר' עילא ותתא ובח"ל אובדים הכל וז"ש אובדין אינון בכל סטרין:

דא כנסת ישראל פי' אבדה הארץ שאבדה לבעלה או שאבדה השפע וכן ג"כ הצדיק אבד אבד למטרוניתא או אבד השפע:

בגין דיתוב לאתריה פי' שבחרבן עלה היסוד למעלה: וע"ד ובאו האובדים בארץ אשור נלע"ד בארץ אשור היא בינה בסוד באשרי וכו' ולכך אמר ובאו האובדים שהם יסוד ומלכות בכח הארת הבינה שמתגלית לעתיד.

ואי תימא והשתחוו וכו' פי' כפי פי' ב' שאובדים הם יסוד ומ' א"כ מאי והשתחוו וכו' ותירץ דקאי על והנדחים.

ומ"ש כביכו"ל ישראל לא יפקון וכו' פי' בא לתרץ אמאי חבר הכתוב והנדחים שהם ישראל עם האובדים שהם יסוד ומ' ותירץ כביכו"ל וכו' שישראל אינם יוצאים אלא עם השכינה. ולכך חבר נדחים שהם ישראל עם האובדים. אבל יסוד אינו בגלות רק סליק לעילא ולכך לא הזכירו הזוהר.

ומ"ש ולא די ליה לבר נש וכו' פי' מלבד שנשמר ע"י המלאך עוד הקדוש ברוך הוא בעצמו שומרו:

דף רסז.

קב"ה פי' זעיר

בגנתיה פי' רחל שזווג זו"ן היה קודם החרבן ובחרבן נפסק ח"ו:

פה אשב פי' מלכות נקרא פ"ה עם הכולל גי' אלהי"ם ולכך אמר הזעיר כיון שישראל בגלות ועתה מה לי פה שאיני מזדווג עם המ' הנק' פה ואין שמחה לפני:

תרין ליבין חד טב וחד ביש יובן במ"ש הרב על מ"ש הזוהר בפ' בראשית אית ס"מ ואית ס"מ ולאו כלהו שווין שר"ל שיש ס"מ של רוח סערה ויש של ענן גדול וכו' לכך אמר הכתוב בכל לבבך אפי' ביצה"ר הקשה שהוא של רוח סערה תהא אוהב להקב"ה ועיין בפרשת תרומה דף קס"ג ע"א:

בכל נפשך חד טב וחד ביש פי' נפש החיונית ונפש המשכלת. ובפ' תרומה דף הנז"ל תירץ לאכללא נפש ורוח ונשמה:

דף רסז:

תעשה מבעי ליה פי' וכן למחכה לך מבעי ליה. כמ"ש בפ' פנחס דף רל"ט ע"א:

נועם ה' ההוא דאתיא מעתיקא קדישא נ"ב הבינה נקרא נועם בקבלתה מן הכתר הנועם העליון:

דקב"ה משתעשע ביה פי' זעיר:

יעשה מאן ההוא עתיקא וכו' פי' ולכך לא כתיב תעשה למחכה לך דמשמע שקאי על בינה שנק' אלהי"ם. אבל כיון דכתיב יעשה להורות דקאי על אריך המשפיע לבינה. ועיין בפ' פנחס דף רל"ט ע"ב שתירץ תירוץ אחר:

כולא אהבה איתקרי נ"ב כל האצילות בכללות נק' אהבה: ה"ג לא מתפרש קוצא דלעילא מן יו"ד לעלמין. ור"ל אריך שהוא קוץ היו"ד לא מתפרש מאבא הנק' יו"ד. ונהר בינה. יוצא מעדן אבא. וגן הוא זעיר. ה"ג בחביבותא י' בה': ה"ג לאתקנא גרמין:

דף רסח.

הוי אורח עראי פי' כאורח שאין מתעכב אלא הולך לדרכו מיד והיינו הלך דקרא: ה"ג על לבבך על תרי יצרך א"ר יהודה יצר הטוב וכו'. דאי כגירסא שלפנינו מאי קא מקשה ר' יהודה הרי כבר אמר יצה"ט אתעטר בהו:

תורה שבכתב לא אשתמודעא פי' שמ' הנק' תורה שבע"פ היא מגלה הארות זעיר הנק' תורה שבכתב:

ויצאה חנם אין כסף פי' ויצאה בגלות ונמכרו חנם. ומ"ש אין כסף היינו שנגאלים בלי כסף כמ"ש ולא בכסף תגאלו: דמנע אורייתא מינה. שאינו עוסק בתורה לתקן המלכות:

דף רסח:

ולא אתיב לון מידי שאירע לו כמו לאותו חכם הנזכר סוף פ' מקץ דאקדים שלם לחייבא וכו' וקיבל על עצמו שלא יקדים שלום אלא למי שמכירו ואפשר שהחכם הזה הוא הנז' שם:

ירותא דאחסנא דלעילא פי' מלכות.

ביקרא דמלכא עילאה פי' זעיר:

כבוד ה' פירוש מלכות

ומה שכתב ההוא כבוד וכו' פי' מלכות המתרוממת למעלה

ואם משפחת מצרים לא תעלה וכו' הא אוקמוה חברייא פשוטו כמ"ש רד"ק ולא עליהם ר"ל בלאו הכי הגשמים אינם יורדים במצרים לכך לא יתקללו בעצירת גשמים כשאר

האומות. כי מצרים בלאו הכי ולא עליהם. אלא הקללה שלהם תהיה המגפה אשר יגוף וכו' הצובאים על ירושלים וכו':

ויסתכלון אנפך באנפי בגין דתנדע מילי פי' לפי שאמר בשאר נביאי יש בהם ג' עניינים א' דמתנבאי מאספקלריא דלא נהרא. ב' שנופלים על פניהם. ג' דמלין לא הוו גבייהו באתגלייא. אבל מרע"ה מתנבא מאספקלריא דנהרא. וכנגד הב' אמר זקוף רישך ויסתכלון אנפך באנפאי. וכנגד הג' אמר בגין דתנדע מלי ירצה מלין באתגלייא.

ומ"ש לקמן נפקי מרשותייהו וכו' הם שנויים אחרים ביניהם מלבד אלה הנז':

דף רסט.

ותדבר מבעי ליה פי' אם הוא לשון דיבור. וכיון דכתיב ודברת ש"מ שהוא לשון הנהגה כדמפרש:

דלא אשתכח חציף פי' כשיזדווג עם אשתו בלילה יקדש עצמו בהכנעה גדולה שלא יסתכל וכו' או שאר מלי דחציפותא:

ודא הוא שמאלא זרוע שמאל יד כהה גרוע מהימין:

על יד כהה פי' כמ"ש הרב שתפילין של יד הם לגבי זעיר תפלין של יד. ולגבי רחל הם תפלין של ראש דידה עכ"ל וכאלו אמר ע"י זעיר וכה דהיינו רישא דכה:

לבתר כלילן כולהו בדרועא שמאלא פי' כח"ב וחסדים של הדעת שהם ד' בתים של ראש. נכללים בזרוע שמאל שהוא נגד מוח גבורה:

ואין עוז אלא תורה ואין עוז אלא תפלין לרמוז שזעיר הנק' תורה הוא לובש תפלין שהם מוחין דידיה. ומהם ג"כ הם מוחין דנוקבא שהיא תפלה של יד. א"נ ואין עוז אלא תורה. תורה שבע"פ. ואין עוז אלא תפלין. תפלין של יד.

ולאו הוא בחושבנא פי' שכתר אינו מן המנין ואין מתחילין חשבון הספירות אלא מחכמה. כמ"ש בתיקונים אין ראשית אלא חכמה:

דף רסט:

וכן ד' לעילא פי' ד' מוחי דזעיר שהם חו"ב וחו"ג:

ד' לתתא פי' ד' מוחין דנוקבא:

באתר דלבא שריא פי' כמ"ש הרב שהמ' נק' לב לפי שיוצאת נגד הלב דזעיר.

בגין דדא בדא אתקשר פי' זעיר קשור במ':

הה"ד מלך אסור ברהטים פי' מלך שהוא זעיר קשור ברהטים שהם נה"י דאימא שנכנסים בו בסוד מוחין.

ועכ"ד וכתבתם וכו' פי' אע"פ שהאדם כשלובש תפלין הוא מלך לתתא ולכאורה אינו צריך שמירה ע"י המזוזה. עכ"ז וכתבתם על מזוזות וכו':
אתברכן מצדיק וכו' פי' מיסוד הנק' הוי"ה ומנ"ה הנקרא צבאו"ת:
ואוליפנא מאבא דדינא הוא ברחמי וכו' פי' שה' הוא ת"ת ואלהי"ם הוא גבורה. נמצא שהגבורה נמתקה ע"י הת"ת. ומלכות הנק' בה' מקבלת מהם.
דשית מאה רתיכין דאוזיף וכו' פי' ס"מ אוזיף אותם לשרו של מצרים ושיעור הכתוב ויקח שר של מצרים שש מאות רכב. בחור שהוא ס"מ הנקרא בחור שודד. כי הקב"ה נקרא בחור כארזים. וס"מ נקרא בחור שודד כמ"ש הזוהר בפ' בשלח וכל רכב מצרים הם חיילות שרו של מצרים:
חד במייא פי' נגד הנקמה שעשה בהם הקב"ה לפי שאוזיף ו' מאה רתיכין למצרים ומצרים נידונו במים לכך גם כאן נידונו במים שהם תחת יד ס"מ. ומ"ש וחד באשא היינו נגד הנקמה שעשה בהם שדחקו לישראל והצירו להם לכך גם כאן נידונו באש. אלא ההוא מלאך דכתיב וכו'. פי' מלכות:

דף רע.

כד נפקו ישראל ממצרים פי' מרוז וחיילותיה לא בא לראות תשועת ישראל ממצרים ולא בא בימי סיסרא:
ובדא יתרבי שמא קדישא פי' שהזעיר הוא יה"ו והמלכות היא ה' אחרונה של שם והיא משלמת הוי"ה והיום בגלות אין השם שלם ולעתיד בצאת השכינה מהגלות אז יהיה שם הוי"ה שלם ויתרבי שמא קדישא. וע' בפ' ויקרא דף ד' ע"ב שאמר כן בהדיא:
דא הוא דאיקרי יום מהומה וכו' פי' הקליפה שהחריבה בה"מ וז"ש דבההוא יום אתחרב בי מקדשא:
ומן קדם עובדין בישין ההוא יומא וכו' פי' שע"י עונות ישראל הקליפה נשלמת ונגדלת כמ"ש הזוהר פ' מקץ על פ' אל תאמר אשלמה רע:
ודא יום פי' יעבור יום שלם:
ומדשארו צל למעבד בשירותא דיומא אחרא פי' שאחר שנשלם אלף ה' שהוא יומא דקב"ה ועובר מאלף הששי ת"ק שנה שהוא חצי יום ומתחיל חצי יום השני הצל לנטות שית קמצין וכו' אז זמן הגאולה. ורומז על הקץ הנז' סוף פ' וירא בשנת ת"ר יתפתחון מבועי דחכמתא וכו' דהיינו התחלת ת"ר מאלף הששי ועיין מ"ש שם דף קי"ו:

ולא הוינא ידעי כי צל ימינו עלי ארץ וכו' ושיעור הכתוב שישראל יאמרו אחר הגאולה. כי תמול אנחנו בגלות ולא היינו יודעים שאחר שיהיה הצל ביום הששי אזי יתחדש ימינו עלי ארץ שהוא ארץ ישראל:

ואם נדקדק בשיעורא דהאי צ"ל שית קמצין ופלגא יהיה ו' שעות וחצי ביום הששי שאז ניכר כי נטה הצל והוא בשנת תקמא לפ"ק כפי חשבון יומו של הקב"ה אלף שנה יעלה פ"ג שנים וד' חדשים לכל שעה: והן היום ראיתי מ"ש בעל מ"ח בס' יושר לבב בדף ל"ז וז"ל עד כי יטה הצל של אחר חצי יום כמו שהיה חורבן הבית בעת ההוא ביום שלנו כדאיתא בש"ס דתענית שהיה בעת אשר נטו צללי ערב וזה העת הוא בשש שעות ומחצה כמבואר בפסחים פרק תמיד נשחט והוא כי מפני שכותלי בית המקדש לא מכוונים לא היה צילם נוטה ממערב למזרח תיכף אחר חצי יום אלא אחר חצי שעה כדאיתא ביומא פרק אמר להם הממונה וכמו שפירשו התוס' בפ' תמיד נשחט הנז"ל. ויומו של הקב"ה י"ב שעות כי נהורא עמיה שרי וכל שעה היא פ"ג שנים וד' חדשים וכן מצאתי בפרקי ר"א פרק מ"ח בפירוש. א"כ שש שעות וחצי הם תקמ"א שנים ושמונה חדשים משנים וחדשים שלנו. ולכן לפי דברי הרשב"י בתקמ"א וח' חדשים יהיה כבר נכון הר בית ה' כי אז יהיו שקטים מהצרות ומלחמות שצריכים להתעורר בביאת המשיח. ובזו"ח פ' וישב אלף תק"מ כימות עניתנו דסימני החרבן נראו במקדש מ' שנה קודם שנחרב כמ"ש ביומא דף ט"ל ובזוהר וירא דף קי"ז ע"א דבכל שתין מאלף הששי המלכות עולה מדרגה אחת מהי"ס ובתק"מ עולה ט' מדרגות ומתחלת לעלות בעשירית שהוא הכתר. ומ"ש ובשית מאה שנין לשתיתאה וכו'. פשוט הוא שזה אחר ביאת המשיח. ושית קמצין ופלגא שהם ו' טפחים וחצי יהיו שית רגעי ופלג עידן. ולרמז שאלו השעות שהם כנגד הטפחים הם שעות מיומו של הקב"ה אמר ובגודל וכו' שאין בהם אלא ד' בכל טפח ויהי המספר האצבעות של ששה טפחים וחצי כ"ו גי' הוי"ה גבר בין גוברין כמ"ש ה' איש מלחמה מובלע בין האנשים שהם הפרצופים כי ג' למעלה ממנו וא' למטה ממנו והוא באמצעם כאדם בינוני. ובויקרא דף ט"ז כהאי ארז וכו'. יומא ושירותא דיומא אחרינא עד דעביד צל בנהורא דיממא ע"ש שהאריך והעתקתי לבד תמצית המכוון ויהיו דבריו אלה קרובים אל מה שפירשתי על הזוהר בפ' וירא דף קי"ז ע"ש. אלא שלדעתי רמז פסוק אם יתמהמה חכה לו הוא כך. אלף היא כמשמעה אלף שנים של אלף ה' שכנגד הוד דוה כל היום. ואות מ' עם תיבת יתמהמה ועם ח' של חכה הם תקמ"ח בדיוק. ובאה אות ח' מובדלת כי היא מהששים שנה העשריים הרמוזים לעלייתה בספירת הכתר שאין הכתר נחשב עם התחתון כי הוא מדריגה תחתונה של עליון כמ"ש האר"י ז"ל (ובמ"ח דף א' פיסקא ג'

וד') ובכן עינינו אל ה' אלקינו עד שיחננו היום אם בקולו תשמעו: גם ראיתי בספר יושר לבב הנז"ל בדף כ"ה מיישב ידיעה ובחירה שה' לא רצה לידע בטיפה זו אם צדיק או רשע. וחוץ מצנים ופחים כי העלים עיניו אף מידיעה זו וכו' ע"ש שהאריך. והנה מקרא מלא כנגדו בטרם אצרך בבטן ידעתיך וכמה מקראות אחרים המוכיחים שיודע ורוצה לידע. ודייק צדיק ורשע לא קאמר. ירצה באמירה לא קאמר שלא יהיה כגוזר מה תהי עליה גם לזכות וחובה. אבל הידיעה לא שללו אותה ח"ו כי הוא היודע ועד בכל מכל כל. ורוצה לידע שכן אמר לירבעם חזור בך וכו'. וקראי כתיבי לנסותך לדעת את אשר בלבבך התשמור מצותיו וכו' וכתיב ה' צדיק יבחן ואין להאריך בקושיות כי זה פשוט: ואשר אני אחזה לי יישוב נאה ומתקבל והוא בהקדים מ"ש בזוהר חדש בדף אחרון מאמר המתחיל וירא אליו ה' אר"ש שאילתא דא עמיקא. ואפליגו בה קדמאי וסגיאין כשלו בה בגין דלא מטו לעומקא דרזא וכו'. אדהכי ההוא סבא עילאה אזדמן לגבייהו וכו' עד ובכל דרא יהיב לון הטוב והרע כפום דרגא דדרא וכו'. ואחזי ליה פרנסים מסטרא דיצה"ט ופרנסים מסטרא דיצה"ר וכו'. והאי איהו דאחזי לון פרנסים רשעים וצדיקים דכל דרא וכו' ע"ש באורך והמכוון בתמצית תוכיות התירוץ שהקב"ה יודע ב' ידיעות בכל דור. וכן נאמר שיודע ב' ידיעות צדיק או רשע בכל יחיד ויחיד והגם שהם הפכיים שאם יהיה זכאי לא יהיה חייב ואם יהיה חייב לא יהיה זכאי. אין זה פלא בידיעתו ית'. כי ידיעתו מקפת ב' ההפכים כאחד. כמו דיבורו ית' המקיף ב' ענינים כאחד הגם שיהיו הפכיים כמו זכור ושמור שנאמרו בדיבור א' ואינו פלא בדיבורו יתברך שיקיף ב' הפכים כא' הגם שלגבי בני אדם אשר בעפר יסודם הוא דבר נמנע ובלתי אפשר הנה בחוקו יתברך הווה תמיד ונמצא וכן הוכיחו התוס' בפסחים דף ו' ד"ה אבל וכו' שכל הב' דברות של שמות ושל דברים כולם בדיבור א' נאמרו ע"ש. וכן בכל יחיד ויחיד יודע בו ב' דרכים הפכיים צדיק ורשע וקבע לו שכרו אם יצדק ועונשו אם ירשע כי הבחירה ביד האדם לנטות לצד שירצה כי הוא ית' מסר זאת הממשלה ביד האדם כדי שיהיה שכר ועונש שכן מצינו שאמר לירבעם חזור בך וכו'. והגם שידע שישיב לא בעינא אינה קושיא שג"כ ידע שישיב בעינא אם ירצה להטות בחירתו לטובה. וגם קבע לו שכרו עליה כמ"ש אני ואתה ובן ישי נטייל בג"ע והוא ברוע בחירתו נטה לו אל הידיעה הב' והגיע לו העונש הקבוע לו מאז עליה. ובכן אין ידיעתו מכרחת להרע או להטיב כי ידיעתו שוה בזה האדם עצמו שיהיה צדיק אם היה רוצה וקבע לו שכרו וכן להפך וקבע לו ענשו וידיעת ההפכים שוה בידיעתו ית' והאדם בעל בחירה יוכל לברור לעצמו מנה יפה הידיעה של אם יצדק. וזה הדרך נוהג בפרטים ובכללים ביחיד ובצבור ובכל דור ודור שכן מצינו

יחידים ורבים שחזרו בהם כשהתרה בהם ה' על יד נביאיו. ואחרים לא הועילה בהם התראה פתאים עברו ונענשו. ואותם שחזרו זכו לרב טוב הקבוע להם מאז בידיעתו ית' כשיבחרו בטוב וזה תירוץ ישר ויישוב יפה מסוקל מכל מכשול מתוקן ומקובל וטוב מאד: והנה בחסדו יתברך מטבע הטוב להטיב אף לרשעים חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח הרומז על סוד הגלגול שבו הוא יתברך גומל לחייבים חסדים טובים כי חפץ חסד הוא ודוק:

כ"ש בשעתא דאזדווגן כחדא פי' אפילו בשעה שתובע הזעיר למ' להקימה מעפר ווי ליה למאן דאזדמן תמן מאותם אנשים שאינם מהוגנים. וכ"ש בשעת הזווג שלזו"ן דודאי ווי למאן דאזדמן: אלא קב"ה שב לכנסת ישראל מן גלותא מדלא כתיב והשיב אלא ושב ש"מ שעל השכינה מדבר:

ושב צדיק פי' מלת ושב סובל שני עניינים דהיינו ושב כ"י מגלותא ושב צדיק לאזדווגא באתריה אבל ושב וקבצך דקרא קאי על ישראל א"נ תרי ושב קדריש חד למיוחד לצדיק מדלא כתיב והשיב:

דף רפג:

בנין בוכרין קדישין פי' מצד נפש ורוח שיש לישראל מז"ון ולכך נק' בניהם. ומ"ש אחין היינו מצד חיה ונשמה שיש להם מא"וא ולכך נקראו ישראל אחים לז"ון כמ"ש הרב ז"ל. ז' ענני יקר. ז' מקיפים דאימא: וע"ד כתיב מוליך לימין משה. פי' אהרן הוא זרוע ימין של משה והוא תפארת דמשה וזה זרוע תפארתו שמשה מתפאר בימין שלו:

הנה מלאכי ילך פי' מלכות:

היינו דכתיב ויש נספה בלא משפט פי' ישראל שלקו לפי שנסתלק מרע"ה ולא היה מי שיגין עליהם. כי משה הוא ת"ת הנק' משפט:

והא אתערו חברייא פי' במסכת חגיגה פירשו הכתוב על מי שמת בלא זמנו כגון מרים מגדלא וכו'.

ואנן נוקים ליה לקרא פי' שנפרשהו על הסתלקות מר"עה.

אבל על מה דאתערו חברייא כולא הוא אצטריך לעלמא לגלאה וכו' פירוש כפי פי' החברים שפירשוהו על מי שמת בלא זמנו. צריך לגלות הענין דהיינו כגון שנשא אשה שאינה בת זוגו. וכשהגיע זמן בן זוגה אזי מת הראשון בלא זמנו ועליה כתיב ויש נספה בלא משפט. וז"ש ת"ח והא אתמר וכו'. ה"ג א"ל ר' אלעזר ואמאי יפריש לון קב"ה וכו'. ומקשה למה מת זה קודם זמנו הוה ליה להקב"ה להפרישם שיגרשנה בגט:

והרמ"ז כתב וזה לשונו היינו וכו' דקשה מאי קמ"ל הרי נאמר ומשה בן פ' שנה בעומדו לפני פרעה וכאן כתיב בן מאה ועשרים שנה אנכי וממילא נדע שהנהיג מ' שנה. וגם למה לו להודיע את ישראל שנותיו כי ידוע היה להם. ולתרץ זה אמר היינו דא"ר ויובן בהקדים תחלה מאי דקי"ל דמשה ה"ס יסוד אבא המבריח מן הקצה עד הקצה. ויש בו ב' בחי' מכוסה עד החזה. ונגלה משם ולמטה. והיינו משה משה דלא פסיק טעמא. והנה פ' שנה לא נתגלתה נבואתו של משה. והוא כנגד הבחינה המכוסה. ותבינהו במ"ש בשער התפלין שבכל א' מג' בחינות דזעיר עיבור יניקה וגדלות יש בחי' כתר. דהיינו של עיבור שה"ס נה"י כתר שלו הוא ת"ת ובשל יניקה שה"ס חג"ת כתר שלו הוא דעת. ובשל גדלות דהיינו חב"ד כתר שלו הוא הכתר. ולפי זה יש ג' בחי' של ד' ד' דהיינו כחב"ד סוד הגדלות. חג"ת יניקה. ותנה"י עיבור. ונמצא שעד ת"ת יש ח' מעלות ובכללות עשר הם פ' והם פ' שנה שנעלמה נבואתו וגדולתו של משה בסוד התעלמו' יסוד אבא. אמנם במראה הסנה בהר סיני שה"ס יסוד אימא שם התחיל גילויו ונצטרפו לו שני נשמות דשת והבל כרמוז במלת לב"ת אש כמ"ש הרב ז"ל. וידוע ששת ה"ס יסוד זעיר המתחיל מן הת"ת והבל סוד ההבל היוצא מפי היסוד ולכן נתפשט יסוד אבא עד למטה להאיר בכל תנה"י דזעיר ומאורו הגדול בקעה בחי' יעקב ודור דעה כנז' אצלנו. ואז היתה רחל באחורי זעיר. ולפי האמור תבין היטב מ"ש מ' שנין:

נהיר שמשא שה"ס אור אבא שבתוך זעיר וה"ס תנה"י והיו למשה ק"ך שנה בסוד פ' ומ' שכנגדם נאמר לו משה משה ולא פסיק טעמא. ולכן אמר לישראל בן ק"ך שנה אנכי היום פי' הרי שנתפשטה בכל מדת היום ואתם באי הארץ שרשכם ברחל שהיא בלי תיקון כי אינה יכולה לקבל האור העצום ואני לא אוכל עוד לצאת ולהאיר ליעקב ולא לבוא. פי' להשתקע לצד מערב ששם השכינה. ולכן אתכניש שמשא לסוף מ' שנין. הוא התעלות ג' אחרונות דאבא לחג"ת שאז יסוד אבא הוא בת"ת: והיינו דחזר ואמר לסוף מ' שנין.

דף רפד.

אי האי לא כשרן עובדוי פי' זה שהוא בן זוגה לא יקחנה אלא אם יהיה צדיק והראשון שאינו בן זוגה שלקחה סר"ח עובדוי כדלעיל. אבל אם שניהם רשעים או שניהם צדיקים וכ"ש אם הראשון צדיק ובן זוגה רשע לא ימות הראשון אף על פי שאינה בת זוגו: ה"ג ולא יחמי עבדיה וכו'. חמית מן יומך שמשא פלח לסיהרא לפי שמר"עה אמר להקב"ה ימלוך יהושע ואני אהיה תלמיד כמו שהיה הוא תלמידי בזמן מלכותי כמרז"ל והשיב לו חמית מן יומך שמשא פלח לסיהרא. ומ"ש חמית מן יומך דישלוט סיהרא. הוא לשמא

יאמר מרע"ה נהיה אני והוא שנינו מלכים על ישראל לכך א"ל שגם אופן זה א"א להיות שאין הלבנה שולטת בעוד שהשמש במרומים. ואמר בסמוך ולא עוד אי אנת תיעול לארעא יתכניש סיהרא מקמך ולא ישלוט והיא תשובה על האופן השני. וע"ד הנך שוכב לאנהרא ודא הוא ואצונו ושיעור הכתוב הנך שוכב אבל וקם שעדיין אתה מאיר לסיהרא ולכך ואצונו ליהושע שיכין עצמו לקבל הארה ממך וז"ש וכדין אתקשר יהושע לאנהרא דהיינו לקבל הארה:

מכנף הארץ דא כסותא עילאה קדישא פי' שהחש"מל שהוא כסות המ' הוא מאהי"ה דההי"ן כמ"ש הרב ז"ל בדרוש המעקה ואהי"ה דההי"ן גי' כנ"ף ואומר הנביא אני שומע זמירות ושבח שמשבחת המלכות מתוך החשמ"ל שהוא הכנף. ודומה לזה פי' הזוהר בפ' בלק על פ' ה' מסיני בא שהקול שהיו שומעים הנביאים היה בא ע"י המ' הנק' סיני.

כמד"א נותן זמירות בלילה פי' שהמ' נותנת זמירות בגלות. או בלילה כפשטיה כדמפרש:

לשבחא ליה לקב"ה פי' שרחל משבחת לזעיר בלילה ואין זווג רק ללאה כמ"ש הרב:

בלילה בזמנא דאיהו אזדווגא וכו' פי' השירים שאומרת בלילה הם הכנה אל הזווג שבשחרית שהוא זווג יעקב ורחל אבל בלילה אין זווג לרחל.

ומ"ש ומשתעשעא עם צדיקייא בג"ע פי' שרחל יורדת לבריאה הנק' גן עדן להשתעשע בתורת הצדיקים.

כמד"א לא תזמור פי' אחר הוא זה במלת זמירות: זמירות שמענו תושבחן. חוזר לפי' הראשון שזמירות לשון שבח: ה"ג וכל דא למה צבי לצדיק לאזדווגא בזוונא חדא דקב"ה. ור"ל השירים הללו שמשבחת המ' לזעיר הם כדי להזדווג עמו. וזהו צבי לצדיק שהיסוד דזעיר נקרא צדיק:

דף רפד:

אבל אוי לי על דרא ועל עלמא פי' שאינם מקדשים עצמם בשעת תשמיש כדי להוליד בנים צדיקים ואזי עושים תיקון לז"ון. והם לא השגיחו בזה. ולכך כנגד האבות אמר בוגדים בגדו. ונגד הבנים אמר ובגד בוגדים בגדו:

אלהיכם אלהיך פי' מלכות

אל פי' חסד:

אלהינו פי' בינה. אי נמי זעיר:

עליו ודאי פי' כי מרע"ה הוא במדריגת זעיר והוא ע"ג המ' הנק. מקום:

אבל גורל לא כתיב ביה סהדותא פי' ולפ"ז שלש הם באר דיצחק ואבן דיהושע והשירה הזאת דכתיב בה עדות אבל הגורל אע"פי שהוא ג"כ מעיד מ"מ לא כתיב ביה עדות בהדיא:

כולהו מתגלפי בשמא דק"בה נ"ב אצבעות היד ה' קולמוס ו' דיו י' נייר ה':

וכל מלה ומלה הוה אתייא פי' ובזה מתרץ למה כתב את דברי לומר שכל דבור ודיבור היה נחקק בכח שם ההוי"ה ונשלם. ובזה תירץ קושיא שנית.

מאי קא רמיזא פי' ה' דהשירה. שירה מבעי ליה:

אלא שירתא דקב"ה אמר פי' שירה שאומרת מ' לזעיר היה אומרה מר"עה: ותנינן ליום השבת ממש שיר דקב"ה אמר פי' יום השבת שהוא זעיר היה משבח למלכות וז"ש שיר דקב"ה אמר שהוא זעיר: שיר השירים אשר לשלמה.

שיר דקב"ה אמר פי' זעיר משבח כמ'. שיר שאומר זעיר הנק' שלמה מלך שהשלום שלו. והכא את דברי השירה הזאת שירה דקב"ה אמר. פי' מ' כמ"ש ובזה תירץ שלכך הוסיף ה' של השירה לרמוז שמ' הנק' ה' היא המשוררת התם שיר והכא שירה. פי' אע"פי שקושייא זאת ידוע תירוצה. עכ"ז הקדימה כדי להקשות אחריה קושיא אחרת שאמר והא תנינן וכו'. דא דכר ודא נוק' כמ"ש שמזכיר שיר ליום השבת. ושיר השירים אשר לשלמה. היינו שהזעיר משבח למלכות ולכן כתיב שיר לשון זכר. והכא שהמ' משבחת לזעיר לכך כתיב שירה לשון נקבה:

דף רפה.

לא קאמר דא אלא לישראל פירוש שהם תחתונים לכך אמרו שירה. שאומרת המלכות לזעיר. אבל מרע"ה שהוא גדול על הנביאים בודאי שיאמר שיר כמותם. ולכך בא ר"ש לחלוק שאינו כן. אלא משה סליק מתתא לעילא וכו'. דהיינו שכל א' ואחד אומר שבח ספירה שהוא אחוז בה ומשה אחוז בת"ת והיא מדתו. ולכך אמר שבח שמחשבת מ' לזעיר: אבל שאר נביאים שהם אחוזים במ' לכך אומרים שבח שמשבח זעיר למ' נמצא שכל א' אומר שבח הנאמר למדתו. וז"ש ואינון נחתי מעילא לתתא וכו' ואינון במטרוניתא אתאחדו.

בגין לאתחדא מלין באתר דא פי' במלכות שהיה עושה דין באדם: ה"ג בהאי דינא אתעביד למאן דאתעביד:

דהוה בשלימו יתיר מהאי שירה פי' שהיה דהע"ה שלם כמו מרע"ה ומהיכן למדנו זה מהאי שירה שראינו שאמר כמו מרע"ה דהיינו מתתא לעילא:

הכי הוא מתתא לעילא ומעילא לתתא פי' שתחלה יעלה האדם מ"ן מהמ' לזעיר ואח"כ עולים שניהם לבינה וזהו מתתא לעילא. ומ"ש ומעילא לתתא היינו שבאים מוחין מאו"א לזעיר ומשם למ'. ומ"ש ולבתר לכוונה וכו' ר"ל שיקשר הכל באריך שהוא קשר כל האצילות שנתפשט תוך פנימיותם כדמפרש כי שם ה' אקרא דא שכינתא דהיינו כמ"ש שמעלה מ"ן מהמ' לזעיר ואח"כ זו"ן שניהם עולים ליסוד הבינה ומזדווגים או"א:

דא מלכא עילאה פי' שממשיכים מוחין מאו"א לזעיר הנק' מלכא עילאה:

דא מלכא וכו' היא בינה שעולים לה זו"ן בסוד מ"ן וז"ש לבתר נחית וכו' שאז יורד השפע מבינה וכו':

לבתר נחית בדרגוי וכו' פירוש שיורד השפע בכל ספי' זעיר עד יסוד דזעיר ומלכות נוקביה דזעיר הנקרא צדיק וישר שהם יסוד ומ' וז"ש הכתוב צדיק וישר:

לבתר קשיר קשרא דמהימנותא ואמר הוא. פירוש הוא אריך כמ"ש הזוהר על פ' ראו עתה כי אני אני הוא וז"ש ודא הוא קשרא לכולא שאריך הוא מתפשט תוך כל הספירות:

לאתר דשקיו דעמיקא וכו' פירוש כמ"ש שמעלה זו"ן ליסוד דאימא וגורם זווג או"א. לאמשכא מעילא לתתא מההוא שקיו דנחלא להמשיך המוחין מאו"א לכל ספי' הזעיר עד שמגיעים למלכות וז"ש לכל דרגא ודרגא עד דרגא בתרייתא: קשרא בכולא. היינו אריך כמ"ש: ה"ג כי מכבדי בעלמא דין:

ממבועא למלכא פי' מאו"א לזעיר ומזעיר: למ' ומאל"ף למ"ם וממ"ם לנו"ן. ז"ל הרב בסה"כ א"מ דאמן הם חו"ב. שהם כנגד אותיות י"ה כי אל"ף הוא יו"ד. ומ"ם היא אימא. ונו"ן פשוטה הם הבנים כי התפשטות ו' הוא זעיר והאריכות שמתפשטת הנו"ן יותר היא הנוקבא בסוד פסיעה לבר עכ"ל. ובזה מובן לשון זה מ"ש מאל"ף למ"ם היינו מאבא לאימא ומ"ש ממ"ם לנו"ן היינו מבינה לזו"ן:

דף רפה:

ברכאן לעילאי פי' בי"ע

ותתאי פי' הארץ הלזו.

כמה דישראל פתחי להו תרעין דברכאן פירוש כשם שישראל ע"י אמן פותחים למלאכים שערי שפע. כך הם פותחים להם השערים בעת צרתם:

מבועא דההוא נחלא דנגיד אמן איקרי פי' שפע אימא הנקרא נחלא:

עולם דלעילא פירוש בינה.

עולם דלתתא פירוש מלכות:

רש"א אל"ף עמיקא דבירא יובן בהקדים מ"ש הר"ב ז"ל בס"הכ וז"ל בפ' וילך אמר הזוהר על סוד אמן אל"ף עמיקא דבירא והוא פי' היסוד דאימא עילאה שנפתח בחצי ת"ת דזעיר ולכן אות אל"ף היא נגד אל"ף דאהי"ה שהוא אור הבינה הנקרא אהי"ה הנפתח מפי היסוד שלה בת"ת דזעיר וז"ס אל"ף שבתוך וא"ו דמ"ה כי האל"ף הוא שליש האמצעי ששם פתיחת פה היסוד דאימא הנקרא אהי"ה. מ"ם פתוחה נהרא דנגיד ונפיק הוא יסוד דזעיר. וכנגדו מאחוריו מ"ם סתומה שהוא דעת דרחל נו"ן פשוטה וכפופה. פשוטה נגד הבל היוצא מיסוד דזעיר שהוא פשוט וישר ובו נכלל נו"ן כפופה דא גופא דנוקבא מאחוריו הנקראת נו"ן כפופה הרי ביארנו ענין כוונת אמן עכ"ל. ובזה מובן לשון זה. ומ"ש נו"ן כפופה כללא דאת ו' כללא דנו"ן ככופה אין לו הבנה. ונלע"ד שצ"ל כללא דנו"ן פשוטה. ור"ל נו"ן במילואה יש בה ו' ונו"ן פשוטה לרמוז שמלכות הנק' נו"ן כפופה מקבלת מת"ת הנק' ו' ומקבלת מהבל היוצא מהיסוד הנק' נו"ן פשוטה:

נו"ן כפופה בכללא דפשוטה הוא כמ"ש בשם הרב שאמר נ"ון כפופה היא גופא דנוקבא והיא יונקת מן נו"ן פשוטה שהיא הארה היוצאת מהיסוד הנק' נו"ן פשוטה ונכללת בו וז"ש נו"ן כפופה בכללא דפשוטה וז"ש לעיל נמי נו"ן פשוטה כללא דתרין נונ"ין שר"ל נו"ן פשוטה כוללת נו"ן כפופה שהוא גופא דנוקבא:

אל מלך נאמן א"ל בינה שעיקר שם ס"ג הוא אל כנודע. ומלך זעיר ונאמן היא מלכות הנק' אמונה:

וכולהו פתחין בשמהן איקרון פי' פתחים של גהינם.

וכל פתחא ופתחא וכו' פי' של ג"ע:

ואשתמודעין פתחין פי' של גיהנם ולכך אמר לקבליהון פתחין אינון פתחין דג"ע. ובג"כ איקרי ארץ עיפתה תחתית ואיקרי אבדון. פי' ג' שמות נק' אבדון תחתית ארץ עיפתה. וז"ל הרב בס"הכ ז' מדורין בגיהנם ותחתון שבכולם שהוא שאול הוא כפול ונק' ארץ עיפתה נמצא שהם שמנה: והשנה י"ב חדשים הרי שמונה מדורי גיהנם כל א' נגד חדש וחצי. ובמדור תחתון יורדים אותם שאינם חוששים לענות אמן עכ"ל: וז"ש לעיל אית מדורא בתראה שהוא שאול והוא כפול דהיינו שאול הוא מדור הז' ותחתית רוא מדור הח' ולכך אמר שאול הוא מדורא חדא תחתית מדורא תתאה הנק' אבדון. וכן בסמוך אמר בההוא אתר נחתי דמבזי לאתבא אמן דהיינו אבדון:

דף רפו.

הא דאהדר ביה הוא תירוץ אחר. ופי' אם הרהר בתשובה ומת אזי מוריד שאול ויעל. אבל אין לפרש שעשה תשובה גמורה. דא"כ לא ירד לשאול כלל דאין לך דבר שעומד

בפני התשובה. וכמ"ש הזוהר בפ' תרומה. ומ"ש אמונים נוצר ה'. פי' נוצר למי שעונה אמן ומשלם על יתר לגאה שאינו עונה אמן:

עלי באר כלומר סק לאתריך לאתחברא בבעליך ז"ל הרב באוצ"ח דע כי כאשר חוזרת מ' פנים בפנים מתמעטת בסוד נקודה תחת היסוד דזעיר:

ואח"כ נגדלת מעט מעט עד שהיא עולה עמו פנים בפנים עד למעלה וזהו אומרו עלי באר כי עתה בהיותה פנים בפנים נק' באר והיא עולה עלייה אחר עלייה עד שחוזרת פנים בפנים עמו. עוד יש לפרש פי' שני בפ' זה ויתבאר אחר פ' באר חפרוה שרים והוא כי המ' בהיותה באחור מקום הפה שלה הוא כנגד יסוד ובחזרתה פנים בפנים נעשה מקום הפה שלה בחי' היסוד והרחם שלה ונמצא יסוד שלה מכוון כנגד יסוד שלו. ולכן בחי' תשמיש נק' בלשון אכילה בכ"מ וז"ש באר חפרוה שרים כמ"ש הזוה' בפ' וילך וז"ל עלי באר סק לאתריך וכו' פי' הענין כי הנה ענין חפירת הבאר הזה בית הרחם שלה שהוא עמוק דוגמת הבאר היה ע"י א"וא שעל ידם נגדלה וחזרה פנים בפנים אשר עי"כ נעשה פה שלה בחי' יסוד שבה. וז"ש באר חפרוה שרים אלין אינון או"א. ואח"כ כרוה נדיבי העם היא בחי' נתינתם בה המ"ן בתוך הבאר ההוא אשר ענין זה יקרא כרייה וזה ע"י ידים דאימא שבהם ה' אצבעות ה' גבורות מנצפ"ך הכפולות אשר אלו ירדו למטה ונעשו בחי' מ"ן ביסוד דמלכות בסוד ונתתם חמישית לפרעה וכו' וז"ש כרוה נדיבי העם אלין אינון אבהן שהם ידים דאימא חו"ג הנק' אבהן. והנה אחר שנתקנה בבחי' יסוד שבה שהוא ענין חפירה וכרייה הנז' אח"כ נכנסים בה ג"ר שהם המוחין שלה הנעשים מבחי' נה"י דזעיר כנודע ואלו נרמזו באומרו במחוקק דא יסוד במשענותם דא נ"ה. ואז ראוייה להזדווג עמו פנים בפנים וז"ש תחלה עלי באר סק לאתריך לאתדבקא בבעליך. פי' שהדבור הזה נאמר אל המ' הנק' רחל ונקרא באר ואומרים לה אתה הנק' באר עלי ר"ל העלה מ"ן למעלה בהזדווג עם בעליך כי הרי כבר ניתקן יסוד שלך כמ"ש באר חפרוה שרים כרוה וכו' וא"כ עלי באר העלה מיין נוקבין עכ"ל שם באוצ"ח ובקיצור לשון. ובזה מובן לשון זה:

הא מעילא לתתא פי' דלעיל אמר את השירה הזאת מתתא לעילא שר"ל שהמ' העלתה מיין נוקבין לזעיר כמ"ש בסיפא דקרא עלי באר ענו לה. והיינו העלאת מ"ן כמ"ש בשם הרב ואחר שאמר הכתוב במחוקק במשענותם שהם נה"י דזעיר שבהם ג' פרקין תתאין דנה"י דאימא והם מוחין דמ' שנצח דזעיר בונה חח"ן דמ' והוד דזעיר בג"ה דמ' ויסוד דזעיר דת"י דמ' לכך אמר הא מעילא לתתא. דהיינו שמושכין מהמוחין דאימ' שבתוך נה"י דזעיר למ'. ומ"ש במחוקק דא יסוד. ז"ל הרב בליקוטי' הטעם שנק' יסוד לפי שהיסוד

ה"ס יצחק ק"ץ ח"י שהוא קץ הגוף נטיל לשמאלא ובנ' גבורות ממותקות שהם ג' הו"יות גי' ע"ח עם כללות ג' הוי"ות בעצמם גי' פ"א וכן יסוד עם הכולל גי' פ"א. גם טעם אחר כי היסוד יש בו י"ה אדנ"י. היסוד עצמו נקרא י"ה ועטרת יסוד נק' אדנ"י. י"ה אדנ"י גי' יסוד. גם טעם אחר כי ב' יסודות של לאה ורחל שהם שני ממי"ם כזה ם ם גי' יסו"ד שמזדווג עם שניהם:

וממדבר מתנה מ' נק' מדבר כמ"ש בא"ר ור"ל וממדבר מתנה שהמ' מחברת עם יסוד הנק' מתנה ששם נתינות החו"ג של א"וא.

וממתנה נחליאל פי' ת"ת הנק' נחליאל שנוטה לחסד הנק' אל וזהו נחליאל והכוונה שמהיסוד עלתה לת"ת ומשם עלתה לחב"ד דזעיר שנק' במות שהם ע"ג ז' תחתונות דזעיר וזהו ומנחליאל במות. ולכך אמר הזוהר ג' לשונות כנגד עלייתה ליסוד אמר הא קישורא שלימא. כנגד עלייתה לת"ת אמר קישורא דמהימנות' שת"ת נק' אמת. וכנגד עלייתה לחב"ד דזעיר אמר קישורא קיימא דכולא ביה שאז היא פנים בפנים בכל פרצוף זעיר. א"נ יש לפרש במות הם א"וא שיש פעמים שעולה המ' עד א"וא כגון במוסף שבת עולה עד אימא. ובמנחת שבת לאבא. ולכך אמר קישורא קיימא דכולא ביה. א"נ יש לפרש וממדבר מתנה. מהמ' נשפע השפע לבריאה ששם אימא מקנן' שהיא מתנה טובה וממתנה נחליאל. מבריאה ליצירה ששם מקנן זעיר שנוטה לחסד הנק' אל ומנחליאל במות. ר"ל מיצירה לעשייה ששם מקננא המ' שהיא נגד נה"י שנק' גבעות והם במות דקרא. ולכך אמר ג' לשונות. קישורא שלימא נגד שפע שיורד לבריאה. קישורא דמהימנותא נגד שפע שיורד ליצירה ששם ת"ת הנקרא אמת קישורא דקיימ' דכולא ביה נגד השפע שיורד לעשייה וכיון שירד ונשתלשל עד העשייה אזי קישורא קיימא דכולא ביה. א"נ י"ל וממדבר מתנה ר"ל מלכות שהיא מדבר מתחברת עם זעיר הנקרא מתנה ששם נתונים המוחין.

ומ"ש וממתנה נחליאל פי' מזעיר עולה לאימא הנק' נחל ויש בה אל שהוא עיקריות שם ס"ג כנודע. ומ"ש ומנחליאל במות פי' מאימ' עלתה לבמות שהם אריך ואבא שהם עליונים על הכל. ולכ"א קישורא שלימ' כנגד חיבורה עם זעיר. קישורא דמהימנותא נגד חיבורה עם בינה כי אהי"ה פ' אהי"ה עולה אמ"ת. קישורא קיימא דכולא ביה נגד חיבורה עם אבא ואריך. וכל אלו הפירושים מיוסדים על דברי הרב וכולם אמת:

דף רפו:

שמא קדישא עילאה עיין מ"ש לקמן בשם הרמ"ז זל"הה:

השמים אינון דאשתמודעאן פי' הוא זעיר דאצילות. וכן הארץ היא מ' דאצילות לכך אמר ה' הידיעה. מה תפוח מתפרש בגוונוי על כל אילני חקלא כך קב"ה מתפרש ואתרשים על כל חילין עילאין ותתאין בג"כ ה' צבאות שמו אות הוא בכל חילא דלעילא. ת"ח קב"ה כתפוח דאית ביה ג' גוונין וכו'. בסע"ה דף י"ט וז"ל ולהבין איך מדמה כ"י שהיא השכינה לקב"ה לתפוח בעצי היער שאנו רואים שעל הרוב תפוחי היער אינם טובים לאכילה. וקודם נבין מ"ש בפ' בחקותי ועץ השדה יתן פריו אפי' אילני סרק יצאו מטבע שלהם ויתנו פירותיהם. וקשה למה ישנה הקב"ה הטבע בחנם והיה די בשאר פירות שהם טובים בטבע שלהם ובמ"ש הזוהר יובן כי בימי שלמה היה קצת תיקון לקליפות בחי' שתים נשים זונות כי הזכרים היה להם תיקון בימי יהושע בסוד שנים אנשים מרגלים. ועתה גם הנקבות היה להם קצת תיקון בסוד יובן את תרמוד במדבר תרמו"ד אותיות מורד"ת שהיא פלוני' שמרדה על בעלה ויהיבת שיורין לבעלה. ושה"עה תקן אותה ומה שהיה בסוד אל אחר אסתרס ולא עביד פירין. עתה כשהיה להם קצת תיקון בקדושה קיבלו עול מלכות שמים בימים ההם על כרחם. ולכן נטע שלמה בב"ה שהיא השכינה. קדושה כל מיני מגדים של זהב להורות שקליפת הבריאה שהיא זהב עושה פירות בב"ה שהיא מ' ועול הקדושה היה מולך עליהם בחימה שפוכה והיה מכריח אותם לעשותו כטבע הקדושה הרי שבימי שלמה נתעלה קליפת הדומם ומכ"ש קליפת הצומח. ונמצא כשנמתקו הדינים והקליפות. אז אפי' עצי היער שהם דינים שבעשייה ששם סנדלפ"ון גי' פ"ר דינים שר יע"ר ג"כ עשו פירות ולכן בפ' אם בחוקותי תלכו הבטיחם שגם עץ השדה יתן פריו והשבתי חיה רעה מן הארץ דא חיה דזינא בישא כי כולם יהיו נמתקים ובימי שלמה היו ישראל במעלה רמה כי לא לן אדם בירושלים ועבירה בידו. ולכן קליפת הצומח הצליח ועשה פרי וקבל אלהותו שהוא שם הוי"ה ב"ה. וידוע שעיקר שם הוי"ה הוא בת"ת כמ"ש בלק"ת בפ' ויצא כי הת"ת בג' כלים שלו הכל הוא בשם הוי"ה. ובת"ת הוא כל השלשה גוונין כי הוא כולל חסד שהוא חוור. וגבורה שהוא סומק ות"ת עצמו שהוא ירוק והם ג' גווני התפוח שהוא הת"ת והיתה מתפשטת הארת הגוונין אף בעולם העשיה ששם עצי היער ולכן תפוח גי' צבאו"ת להורות כי אות הוא בצבא שלו שהוא כל צבא מרום. וזה מכוון בדברי הזוהר שאמר קב"ה אתרשים על כל חיילין עילאין ותתאין כי תתאין הם עצי היער. ושיעור הפ' כך כתפוח בעצי היער שהתפשטות אלהותך היה אף בקליפת עשייה שהם קליפות רעים מאד. עתה כולם נמתקו ולפיכך מלך שלמה על כל החיצונים ועל מלכא דשידים. וכשם שהארתך מתפשטת למטה כמו כן נתעלית למעלה בסוד ישראל עלה במחשבה

לחכמה ובינה עילאין שהם מלבישים לחסד וגבורה. דאריך ובתוך חו"ג דאריך הוא נצח והוד דעתיק. כי מבואר בשער הנסירה שמוחין דזעיר באים מנ"ה דעתיק ועתה כשעלו למקומם בחו"ב דאצילות מכ"ש שקיבל מהם הארה נפלאה. וידוע שנ"ה נקראים בנים. וזה מאמר השכינה כשם שהארתך מתפשטת למטה עד עצי היער כמו כן נתעלית למעלה בין הבנים. אך ההארות שמתפשטים למטה נקראים גוונים כי הגוונים הם בראש הבריאה ולכן מצד הארת החיצוניות נקרא תפוח. משא"כ כשעלה למעלה נקרא דודי כי שם מחשוף הלבן ולא נקרא תפוח המורה על הגוונים ולכן אמרה בצלו חמדתי ופירשו בזוהר בפ' פקודי בצלו דאיהו בצלאל דאיהו אתקין משכנא ועביד ליה. וכ"י יתבא בצלא דאל ונבאר מלת בצלאל ע"פ מה שמבואר בזוהר בפ' שלח לך שבצלאל הוא סיומא דגופא שהוא יסוד ובו מתגלה חסד כי חסד שרייא בפום אמה וזה צל דאל שהוא חסד ולכן השכינה משבחת לדודה שהוא ת"ת וחזרה ואמרה בצלו שהוא יסוד חמדתי שהוא מתקן המשכן והמקדש בכח החסד כמ"ש שם בזוהר בן אורי דא ימינא וכו' עוד אמרה ופריו של יסוד שהם נשמות הצדיקים הבאים מצדיק הם ג"כ מתוקים לחכי כמבואר בשער מ"ן שנשמת הצדיק מזדווגת עם מלכות. והוא בסוד חיה חכמה שבה סוד אור זרוע לצדיק וזה מתוק לחכי כי חיך לעולם הוא חכמה:

מאן שושנה פי' לפי שהרבה עשבים שנקראי' שושנים ואינם רומזים למלכות לכך אמר מאן שושנה שרומזת למ' ותירץ ר' אבא שושנה סוגה סתם. דהיינו שושנה מסוייגת ושמורה ויש בה שית טרפין וכן מ' מסוייגת מן הקליפות ואין להם יניקה ממנה. ויש בה הארת שש קצוות דזעיר:

הכי כנסת ישראל וכו' פירוש שיש בה חו"ג שבניינה מהגבורות והתכוננותה מהחסדים ה"ג דהכי אמרה כ"י ר"ל שמ' אומרת לישראל אני שמקומי הוא תחת התפוח שהם חג"ת כנודע שהם בין תרין דרועין. עוררתיך והבאתיך לעוה"ז:

דף רפז.

דא יובלא פי' יסוד דאימא נקרא יובלא כמ"ש באוצ"ח וקראו הכתוב תפוח לפי שחג"ת הנקרא תפוח יצאו משם. והמ' התחלתה מחזה דזעיר תחת יסוד דאימא ששם החסדים המגולים ולכך אומרת לישראל אני שתחת התפוח שהוא יסוד דאימא. עוררתיך והבאתיך לעולם הזה.

כולא שפיר פי' הכל אמת שהמ' היא תחת חג"ת ותחת יסוד דאימא. אבל הפי' הצודק יותר שתפוח הם חג"ת וז"ש אלא אלין אבהן וכו'. א"נ יש לפרש שמ"שה תחת התפוח

עוררתיך היינו שמ' אומרת ליסוד דזעיר אתה שתחת התפוח שהם חג"ת אני עוררתיך שע"י העלאת מ"ן שלי אתה מתעורר. וזה כפי פי' ראשון שאמר אלין אבהתא.

ומ"ש ודא יובלא פי' שהמלכות אומרת לזעיר שהוא תחת הבינה הנקרא תפוח לפי שיצאו ממנה חג"ת אתה שתחת התפוח אני עוררתיך שע"י מ"ן שלי אתה מתעורר ולכך אמר ר' אבא כולא שפיר וכו':

באן אתר אתכלילת כנסת ישראל בשושנה פי' אימתי נכללה בשם זה שנקרא שושנה. ואמר באינון נשיקין דהיינו בשעה שנושקין זו"ן זה לזה:

ז' אינון פי' ז' קצוות דזעיר:

וילון עיין בפ' משפטים דף רל"ט ע"ב שכתב הרח"ו שם בהג"ה וילון עטרת יסוד גם רחל נקרא וילון:

רקיע בפ' שמות דף י' ע"ב פי' הרח"ו שם רקיע הוא יסוד. שחקים נ"ה זבול ת"ת. מעון חסד. מכון גבורה. ערבות בינה: ברייתי דלבר גרסינן. דכל הני ז' כתרין: פי' ז"ק דזעיר:

ז' **רקיעין וז' כוכבייא** פירוש נגד ז' שמות של הספירות שהם חג"ת נהי"ם קורים להם שמות אחרים שהם שמות ז' רקיעים ושמות ז' כוכבי לכת. וז"ש וקארון לון שמהן בשמהן דהיינו נגד ז' השמות שהיו להם קורים להם שמות אחרים כדי להעלימם מבני אדם:

ואע"ג דשויין כלהו וכו' פי' אעפ"י שהם שוים ז' שמות שהיו להם אעפ"כ השמות של הרקיעים והכוכבים הם כמו כסות להספירות כדי שלא יבינו בני אדם: וז"ש כולהו כסאי רקיעין דז' כוכבייא. י"ל בין הרקיעים ובין ז' כוכבים כולם כסוי לספי' ולכך אמר בסמוך ושויין אלין לקבל אלין בכסוייא דמלין לגבי אינון וכו'. שבתאי בסוף פ' תרומה פי' הרח"ו בהגהותיו שבתאי הוד מאדים גבורה. חמה ת"ת. נוגה נצח. כוכב יסוד אבל בצדק ולבנה. פי' שם צדק חסד. לבנה מ'. וכאן לא משמע הכי שהרי בסמוך אמר וסיהרא קרייה דוד מלכא צדק ש"מ צדק היא מ' ולבנה חסד שהוא חוור:

ואנן באורחי דאורייתא קא אזלינן פי' שאין לקרותם אלא כמו שקראתם התורה חג"ת נהי"ם חסד את הברית ואת החסד גבורה הגבור. תפארת עטרת תפארת נצח וגם נצח ישראל. הוד הוד מלכות. יסוד וצדיק יסוד עולם מלכות הוד מלכות וז"ש כשמות אשר קרא להם אביו:

כמה דאתכסיאו בלבאי פי' בעוה"ז כסיתי אותם ולכך בעו"הב יתגלו על ידי:

מאן לן רב בחכמתא כדוד פי' ואפ"ה כסה הספירות שקרא למ' צדק וכו'. כדמפרש: ואיהי איתקרי צדק גרסי':

ואינון כורסי יקרא דמלכא פי' ז"ון הם כסא לבינה. תשעה איקרון. כשנתחיל מחכמה כי כתר אינו מהמנין. וז' הם מחסד ולמטה שהם ז"ת:

וכי שירה איתקרי פי' שפרשה זו היא תוכחת לישראל ואמאי קראה שירה ותירץ מה שירה אתמשכא וכו'. ולכאורה קשה כי בדף רפ"ד אמר שהשירה הזאה מתתא לעילא. והכא אמר אתמשכא בר"הק מעילא לתתא: וי"ל דה"ק מה שירה כגון שירת הים שאמר את השירה הזאת לה' והיינו שירה שאומרת מ' לזעיר ושרתה רה"ק על מרע"ה ואמר שירה זאת שאומרת מ' לזעיר. נמצא שנמשכה השירה מעילא לתתא שהמלכות אומרת אותה למעלה ונמשכה למרע"ה למטה ע"י רה"ק. הכי נמי דברים שהוכיח לישראל מלכות אמרה אותם למעלה ומר"עה בר"הק אמרן לישראל וז"ש אוף הכי מלין אלין וכו' ולכך קראן שירה: פי' האדרא בכרך בפני עצמו:

דף רצו:

קרא לון גוי קדוש פי' נגד זעיר ולבתר קרא לון קודש: פירוש נגד א"וא. וזה שכתב ראשית תבואתו. שאבא נקרא ראשית. ותבואתה בה' היא בינה.

דף רצז.

כד אתחברן כולהו קדוש כחדא איקרון קדש גרסינן ור"ל כשמתחברים חג"ת הנקרא קדוש ועולים לבינה נק' קדש כמוה. וז"ש כולהו סלקין ומתכנשין להההוא אתר עילאה דאיקרי קדש. בתלת דרגין. כהנים לוים וישראלים שהם חג"ת.

ומ"ש וכד נהיר וכו' פי' כשמאיר אבא הנק' חכמה אזי חכמת שלמה שהיא מ' מאירה גם היא:

וכד אתברכאן מיסוד הכי קרינן לה קודש גרסינן ור"ל לפי שיסוד דאבא בתוך יסוד זעיר וכשמתברכת מיסודו מתברכת גם מיסוד אבא שבתוכו. קרינן לה רוח הקודש גרסינן. ר"ל רוח שיש בה קצת אור מקודש של מעלה.

וינקא לכל אינון דלתתא פי' בי"ע:

אתקרי אם וכו' פי' שנק' אם לב"יע כמו הבינה שנק' אם לז"ק וז"ש כההיא דלעילא:

דביה כלה פי' שבזה השם נק' כלה:

דא עדן פי' אבא:

מאי כי שם ה' אקרא פי' דמשמע שהזכיר מרע"ה שם הוי"ה. ותירץ הא כתיב הבו גודל וכדמפרש ר' אבא הבו גודל דא גדולה וכו' שהם ו"ק דזעיר ומ' וה"ס שם הוי"ה כי יה"ו הוא זעיר ה' אחרונה מ'. וז"ש הא כולא שמא קדישא דק"בה: ה"ג אמר ר' חייא האי קרא אוליפנא מניה וכו' ומתאחדן בחד. פי' בא"ס המייחדם.

מאי באמת בחותמא דגושפנקא דמלכא פי' זעיר הנק' אמת ויכוין האדם להמשיך לו המוחין דא"וא וממנו נבנית המ' וזהו עיקר עבודתינו ותפילתנו.

דף רצז:

דאבהן לא מסתפקין פ" חג"ת שאינם ניזונים משפע הבינה הנק' שקיו דנחלא:

וכ"ש בנין פי' נה"י.

א"נ דאבהן וכו' הם חב"ד דזעיר: בנין הם חג"ת דזעיר וכמ"ש הרב בכמה דוכתי

אלא חד לעילא וחד לתתא פי' לו בו' הוא לתתא שהוא פגם גמור: לא באל"ף הוא לעילא שהוא פגם קצת:

א"ר יהודה לו לא כלו' לגרמייהו עבדין פי' רבי יהודה פליג וס"ל שלמעלה אין פגם כלל ועיין בפ' וארא דף כ"ו ע"ב שאמר הזוהר ב' פירושי' אלו וגם אני שמעתי וכו'. פי' מי גרם ששמעתי את נאקת בני ישראל לפי שכבר ואזכור את בריתי שהיא מלכות:

את שבותך ורחמך דא מטרוניתא פי' מ' היא שבותך לפי שנשבית בשבילנו:

רצית ה' ארצך פי' מ' הנק' ארץ תחלה. ואח"כ שבת שבות יעקב:

הלה' תגמלו זאת דא הוא גמול וכו' פי' ה' של הלה' רבתא כדמפרש והבינה היא עשתה לנו אותות במצרים דמנה נפקין עבדין לחירו ולכך אמר הכתוב הלה' תגמלו זאת זהו תשלום גמול שאתם עושים לבינה שעשתה לכם נימוסין במצרים וגרמתם בעונותיכם להגלות זאת. הא דבכל אתר קב"ה ואיקרי אם פי' בינה היא אם ז"ון והיא ה' ראשונה של שם ומלכות היא אם לבי"ע והיא ה' אחרונה של שם וזה שכתוב ותרין עלמין נינהו.

רביעית ההין פי' מלכות שהיא רגל רביעי:

דף רצח.

במדורא דשכינתא מדורך פי' ר"ח אמר לר' יצחק שאתה תמיד עם רש"בי שהשכינה מתלבשת בו:

וארד בקדמיתא פי' משירד יעקב למצרים ירדה עמו שכינה לכבודו וזו הכנה כדי להצילו מיד מצרים וזש"ה וארד מתחלה כדי להצילו וכו' השמים לאכללא קב"ה. פי' זעיר ולכך אמר ה' הידיעה והארץ לאכללא קב"ה. פי' מלכות.

וכל מה דלתתא וכו' פי' בי"ע שהם תולדות ז"ון ולכך הקשה לו ר' יצחק מהו בהבראם וכתיב בה' בראם. דכיון שבי"ע הם תולדות ז"ון למה לא הזכיר הכתוב רק בה' בראם ולא הזכיר זעיר ותירץ ר' חייא כד שמים אתחברו וכו' ר"ל שהזעיר נתן הטיפה במ' והמ' שהיא ה' מוציאה בי"ע ולכך לא אמר רק בה' בראם:

באברהם היינו השמים פי' זעיר שבניינו מהחסדים הנק' אברהם ה"ג א"ל כולא חד מלה הוא באברהם ול"ג מלה שנית. א"ל ודאי הכי הוא. כפי המשך הענין משמע שר' יצחק הוא דאמר ודאי הכי הוא. והוא שדיבר ג"כ פעם שנית ושלישית שאמר בסמוך א"ר יצחק ואפי' ביעקב וכו' א"ר יצחק בר אנן וכו'.

ותנינן העו"הז וכו' פי' עו"הז שלנו נבראת ע"י המ' הנק' ה' בה' בראם כמ"ש לעיל וכן אמר לקמן ג"כ בה' בראם ממש ועו"הב נברא בי'. פי' בינה מאבא ומביא ראיה מפסוק ונהר שהיא בינה יוצא מאבא:

לאכללא השמים פי' דריש ה' של הגן שהוא הידוע דהיינו זעיר דאצילות וז"ש לאכללא השמים דהיינו השמים הידוע שהוא זעיר דאצילות והאי דנקט את תחלה לישנא דקרא נקט. אבל דרשא דאת היא בסמוך שאמר את הגן לאכללא את הארץ:

דאינון מתעטרין לעילא פי' המוחין נעשים בסוד מקיף לרישא דזעיר תחלה ואח"כ סלקין ברישא דמלכא דהיינו שנכנסים בראשו כמ"ש הרב ז"ל וז"ש לקמן כי גדול מעל שמים שהמוחין שהם חסדך למעלה מת"ת הנק' שמים שהמוחין הם בראשו.

וסלקין ברישא דמלכא פי' שהמוחין הם ברישא דמלכא והם באים מאבא לאימא לפי שנה"י דאבא תוך נה"י דאימא ונה"י דאימא בתוך קצוות דזעיר. ומשם באים למלכות. וז"ש מן לבנון מתמן נפקין לבינה ונגיד ואתמשך לכל זויין עד דנגדין אינון מבועין וכו' דאיקרי ימא רבא:

אל צור חוצבתם פי' זעיר ומקבת בור היא המ':

גן נעול פי' יסוד דנוקבא:

בה' בראם ממש באברהם פי' במ' הנק' ה' ובחסד הנק' אברהם:

א"ר יצחק וכו' פי' בא להוסיף על הא דתנינן העוה"ז נברא בה' שהוא לשון המשנה עד בה' בראם ממש באברהם. ובא ר' יצחק להוסיף שאף ביעקב שהוא ת"ת מתקיימת העולם.

וכי ישראל דאיקרון בנין פירוש שיש להם נפש ורוח מז"ון ונקראים בנים שלהם:

דף רצח:

נטעתיך שורק פי' שהטיפה באה מיסוד שהוא בניקוד שור"ק ומת"ת הנק' אמת וזהו זרע אמת והכל מתקבץ בבטן הנוקבא. ולכך אומרת השכינה וכי אפשר מלרחם על ישראל שהם מיסוד ות"ת שנק' בן בטנה. שהם משפיעים הטיפה בבטן המלכות. עוד כוין למ"ש הר"ב ז"ל ששם ב"ן שנותן היסוד למ' ביסוד דידה הלוקחים ממנו נשמות ישראל כל נשמה ונשמה חלק אחד והוא שורשו מן הדכורא כנודע ולכך אמרה המ' וכי איפשר

מלרחם על ישראל שהם משם ב"ן שבבטנה ועל סודות אלו שאמרנו לכך אמר לו ר' חייא בסמוך בריך יהא קב"ה דערענא לך וכו':

דהא מלין אלין בשמיה אחידן פי' ז"ון הם שמו ית' כמ"ש יה"ו הוא זעיר ה' אחרונה מלכות. וכשם שאי איפשר לשכוח שמו ית' כך אי אפשר לשכוח ישראל שאוחזים בז"ון:

אינון שיתא יומין פי' ו"ק דזעיר:

דעבד קב"ה עלמא בהו פי' בינה על ידם תקנה בי"ע כמ"ש הרב שחסד דאצילות נתלבש בחסד דבריאה. וחסד דבריאה בחסד היצירה וחסד דיצירה בחסד דעשייה וכן כל הו"ק כי ששת ימים. ושיעור הכתוב ה' שהיא בינה ע"י ששת ימים עשה שמים וארץ שהם בי"ע: ענפי אילנא. ע' שרים ומ"ש בגו אילנא. פי' ת"ת: ה"ג על שאר עמין ה"ג זכאה חולקהון דישראל דקב"ה דבר עמהון הכי. ול"ג בישראל:

כי יעקב בחר לו יה פי' יה בחר ליעקב:

דף רצט.

ינדעון דסייעתא דהאי זאת עמהון וכו' ינדעון איכה ירדוף א' אלף וכו'. כאן משמע שירדוף א' אלף היינו א' מישראל ירדוף אל"ף מא"וה ושיעור הכתוב אמר להם משה כשהייתם צדיקים א' מכם היה רודף אלף של או"ה. ועכשו אם לא כי צורם מכרם. הפך פי' רש"י ז"ל בחומש שפי' איכה ירדוף א' מאומות העולם אלף של ישראל. ומדברי רז"ל מוכח כדברי הזוהר שאמרו שהיה דוד מצטער על מקרא זה איכה ירדוף א' וכו' כי דוד היה מעורר חטתו על שמונה מאות חלל וכו' והיה מצטער על מאתים להשלים פסוק זה וא"ל הקב"ה רק בדבר אוריה החתי ש"מ שאחד מישראל ירדוף אלף מאומות העולם. חד דכתיב וריב לה' וכו'. והשני הוא פסוק לכו נא ונוכחה כמרז"ל: אמרה ווי מה אעביד וכו' גרסי':

דף רצט:

הן לענוש נכסי מאן וכו' עד דאשתרש מכולא וכו'. פי' עד שיהיה עני לגמרי מכל ממונו.

ומ"ש ולזמנין דאשתרש וכו' פי' שנעקרים שני איברים כגון רגליו ימותו או ידיו או א' מהם וז"ש או מחד מנייהו. ולפ"ז מ"ש תחלה הן למות הוא כפשטיה הן לשרוש היינו שישתרש מכל ממונו ויהיה עני חשוב כמת.

ומ"ש הן לעקור פי' שיעקור מאיבריו או מא' מהם

ומ"ש הן לענוש נכס פי' שיפסיד בחוליו סך מה שגזרו עליו ולא יהיה עני לגמרי. וז"ש ויהיב כל מה דאתגזר עליה. אמר ההוא טייעא ודאי ספרא דיליה בידי איהו מהכא משמע שהטייעא היה שם עם ר"א והחבירים ולעיל אמר ר"א בר מזמנא חדא דאמר כי

טייעא חדא דשמע מאבוי וכו'. משמע שלא היה שם הטייעא כשאמר ר"א זה. ואיפשר שתחלה אמר ההוא טייעא לר' אלעזר דבר זה. ועכשיו אע"פי שהיה אצלו לא הכירו ר"א. וכששמע ההוא טייעא מה שסיפר ר' אלעזר לחבירים אמ"ל הא ספרא דיליה בידי הוא. ואע"פי דלעיל אמר דשמע לאבוי דאסיא וכו' דכאן אמר מאבי אבא. איפשר דאסיא זה היה בימי אבי אביו דבימי אביו ויש לאסיא ספר הנז' ונתנו לאבי אביו וירש אותו טייעא זה. נמצא שהכל אמת מש"ל דאסיא היה בימי אביו אמת ומ"ש הכא שהספר ירש אותו מאבי אביו אמת דהא והא איתנהו א"נ יש לפרש במה שחזר בזוהר ממעשה זה היה כתוב שחד טייעא היה עם ר' אלעזר וכשסיפר ר"א על טייעא אחר שאמר לו דשמע מאבוי וכו' אמר אותו הטייע' שהיה עם ר"א הא ספרא דיליה בידי וכו':

א"ר אלעזר אי ההוא ספרא הוה לגבן פי' אע"פי שאמר לעיל ספרא דיליה בידי הוא היינו שמצוי אצלו בביתו אבל לא הביאו בידו עכשיו. ולכך אמר ר' אלעזר אי ההוא ספרא הוה לגבן וכו'. ואמ"ל הטייעא אני מוסרו לך אדעתא להראותו כהרש"בי:

ועל ההוא רזא אפיק רזין דאסוותא פי' כגון אזוב הוא ביסוד ומי שפגם ביסוד רפואתו באזוב שהוא יסוד. וכן כיוצא בזה: